ANNALIVM ALMÆ

ACADEMIÆ

CRACOVIENSIS

N. Inw. 226

Rest. Jan Wyżga 1933. Brzegi i grzbiet podklejony skórą nową.
Nowe wyklejki.

EE. I
I.

1125

✠

ANNALIVM
ALMÆ ACADEMIÆ CRACOVIENSIS
CENTVRIA I.

AVTHORE

M. MARTINO RADIMINSKI

Collegii Maioris Professore

Sacræ Sedis Apostolicæ D. N.

PROTONOTARIO.

1

+

V

Casimirus II Poloniæ Rex secundo omine inter Magna Orbis Universi no:
mina, uno omnium gentium ac populorum ore ac judicio, nec vana quorun:
dam adulantium aut metu extorta voce, nec ementita Virtutum specie quæ
velut stilla roris in mari Ægeo evanescit. Unus ex Poloniæ Principib
insertus, ardentissimi amoris in Patriam nomine, grande et invidendum
à multis elogium mihi promeruisse videtur. Etsi enim factis ma:
gni nomen ad amussim exæquabat, charitate tamen oēs Reges quos tellus unquam
Polona tulit et zelo singulari erga Parentem suam præcellebat. Nam
licet vicinos Principes Justitiâ et æquitatis librâ, Barbaras verò gentes
quibus fines nri undiquaque circumcincti sunt, terrore intra limites
quemque suos contineret atque bonis pacis frueretur, nihilo tamen minus
ut Ætna fervens nec quietem nec terminum amoris capiebat. Eo
enim studio in eam ferebatur ut in ipsa ornanda, sive eius deserta
et inculta sola vicis pagis colonijs repleret, sive Civitates mœnib
cives legib firmaret populisque fundaret, sive Musas et Studia quæ
Deus admirabili et arcano suo consilio cum imperijs transfert in Po
loniam tanquam ad sedes proprias traduceret, nunquam tamen sibi
suis propensissimo ac benevolentissimo voluntati faciebat satis.
Quidquid enim honorum provinciarum illi addixisset plus adhuc
sibi conferendum superesse existimabat donec florentibus tunc in Eu:
ropa Regnis regnum suum auctum æquale vel saltim non inferius conspice
ret. Quod sane factum est. ac Lechia quæ olim infamis sub Lechu
è tenebris et pulvere caput primum extulit et lucem aspexit quæque sub
Mieczislao singulari DEi benignitate lumine fidei illustrata effloruit
Sub Boleslais Chabro Crivousto audacter aquilas suas longè lateque
circumtulit Sub Casimiro magno nonnisi famam adepta per ora
hominum volitare seseque ipsa tanquam altera Mater Deûm Cybele
Centum turrita per urbes circumspicere cœpit. Cum regnum omne
quod literis caret apud cultiores populos et gentes tanquam barbarum
nullam claritatem habeat nec in numerum humaniorum Politiorum veniat
jam verò hæc ex campestri et sylvestri urbana, ex sagata Togata
bellacique mente mansueta Musis amicissima esse audijt. Polonia
Felix est in hac nominis sui augusti amplitudine propaganda Casi:
mirus noster eos principes, qui maiorem laudem esse deputarunt
ex conditis potius quam eversis urbibus et provincijs nomen Magnum
consequi, legibus potius quam ~~armis~~ gladio inclarescere, et literarum ma
gis quam armorum splendore in oculis omnium lucere. Quibus in
rebus plerisque eiusdem cognominis Regibus palmam Casimirus
præripuit. Nam illi aut singulas aut paucas condiderunt, non pau
cas suppressis antiquis, de suo nomine fundatas Civitates, nominaque
re præceperunt. ipse verò ut nomini cuiusque, ita plurimarum in
regno suo Civitatum conditor extitit liberalissimus. Illi duæ an
tiquissima ad Cracoviam, sua fundamenta et jura Civitatum debent Kazimi
ria, Alteram ultra Istulam Circa vetustissimam D. Michaelis fanum

5

rere D. Stanislai Martyris nobilitatum, quod amplissimis muris cinxit
et de suo nomine Casimiriam nuncupavit, alterum circa Basilicam Ca
simiri sanctissimi D. Floriano Martyri sacratum. Cui nomen à D. Tutelare
qui eo loci delatus subsistit Florentiam nominari voluit, nunc vulgo
* unde Clepardiam dicit. Ab eius munificentissima manu Velicia
Scauinia Landskorona, Olcusium Bendzinum Lelovia Crepicium Vislicia
Szydlovia Radomia Opocnum Vanelnicia Lublinum Sieradia Solec
Zavichostum Nova Civitas, Calissium Pysdry Stanisinum Kaslum
Velunum Miedzyrecum Ostrzesovia Crusuicium Zlotorya Duzetec
Bidgostia, Petricovia Bresnicia Lancicia Juni Wladislavia Plocia
Leopolis Premyslia Sanocum Crosna Lubaczovia Trebovla Halicz
Civitates aut fundatas, aut ex ruderibus exhaustas aut muris vall
sinis ornatas aut domibus et palatiis auctas, vitam et splendorem ac
ceperunt, Ad eandem urbem porro et Regni munitionem multis refertam arces mu
nitissimas Landscoronensem Lelovien Crosinen Kiepitomiren Opcon
Crepicen Sendomirien Vislicien Radsimen Lublinen Solecen K
ninen Medzyrecen Ostrzesovien Boleslavien Siradien Bresniren
Lancicien Plocen Leopolien Premyslien Sanocen Cosien Ge
latere cocto aut lapide quadrato ab eodem sunt constructas et quod primo
loco ponendum erat ad cultum divinum et honorem divorum aedes
sacras plurimas ab ipso templa immenso arte mirabili per universam
Poloniam sunt fabricata Deo consecrata, in quas notabili
res D. Michaeli Caelestis, et D. Georgio terrenae militiae Principibus
in arce Cracoviensi ~~duo templa dicata~~. Dei Matri Virgini Sando
miris et Vislicie D. Sigismundo Plocie Basilicas. Eccl. item d
Heuind. Casimiriensis Syllovien Solecen Copiunicen Petricovien
Patrum dicatas Lancicien Kcolocinen etc. et quadro lapide
Sculpturis artificiosissimis exornatas autoris fundatoris detaliter
sui munificentiam plane regiam loquuntur ac et Collegium Aca
demicum Casimiriae sub muro versus Orientem in loco plano et
spatioso ad mille et amplius passus in omnes partes se protendens

Collegium Academicum Casimiriense cingit.

Denique exhaustum domusque pulcherrimas multorum incolarum capaces
Lectoria item et primas literarum officinas pro cohabitatione Do
ctorum et Studentium opere non vulgari aedificatas continens
ubi nunc Recutita gens suam Civitatem satis amplam habet
nec vestigium illius praeter memoriam apud Historicos Dlugossium
et manuscripta quaedam quae inspexi, relinquens loci Academiae. Sed
Rex illud minus est imo longe luculentius Casimirianae in
Patriam Charitatis argumentum Leges nimirum quibus per Sar
matiam judicia exercentur et populis jura dantur ab eo conditae
et conscriptae. Quid enim sunt opulentissima et frequentissima
regna sine justitia? nisi ut inquit augusto ore Augustinus Ma
gna latrocinia. Causae autem et lites retro actis saeculis in Re
gno hoc amplissimo, arbitrio potius bonorum virorum, stylo iudi

et consuetudinibus quam certa justitiæ forma terminabantur
quæ cum hominum vitio saepe a veritate deerrarent ad tollen-
dam omnem in judicijs quæ ex affectibus odij vel amoris oriri
poterat pravitatem ut aequa et eadem esset omnibus Sancta Justi-
tia Certa Statuta Codice legum comprehensa descripsit quibus
tantum beneficium Universo populo praestitum est quantum aut
gratia divina in genus mortalium potuit conferre aut quan-
tum mens humana a Supremi principis Clementia potuit expo-
stulare, Eorum enim vindici observantia Pax hactenus externis
inter subditos est restituta et inimicitiæ omnes quæ gliscebant,
sublatæ, Ac ut ipse Rex bonorum tutor et defensor Malorum
vero Vindex et ultor semper extitit Severissimus: ita ab eo
omnes constituti judices ex praescripto legum suarum quosvis
obnoxios alicuius culpæ reperierunt, vel mores mutare, vel
solum vertere cogebant, ut brevi temporis spatio dives pau-
peri Dominus Subdito gravis esse dedisceret et omnes aequa-
liter justitiæ tramiti insisterent. Proscripta fuere latrocinia
Calumniis Vis, et malevolentia exulabant regno, ijs opposi-
tæ virtutes in hominibus conversabantur, ut illud vatis Sacri
dictum temporibus istis accommodari possent quod Veritas de terra orta
esse, et Justitia de Cœlo prospexisse, dicebatur:
Sola ad complementum felicitatis Polonis desiderabatur Philosophia
neglecta potius non invitata Palladis, quam quod intractabiles
* Polonorum indoles ac Musis incapaces essent Poloni quorum ea est indoles, ut omnes
formas facile induere et labore continuo ad arcana Scientiæ
penetrare, (modo velint) possint. Tum autem Plato Beatas
fore Respublicas prædicabat, si aut Philosophi regnarent, aut Reges Phi-
losopharentur. Intentatum igitur alijs Regibus opus ut erat ipse Sapien-
tissimus aggreditur Casimirus, ad manifestandam et illustrandam Sarma-
tiam Musas cum Apolline et altricem virtutum omnium Philosophiam
Divinarum scilicet et humanarum rerum Sapientiam ex Helicone Galli-
co, cum sponte sua, tum multis alijs permotus rationibus in Regnum
suum invitavit et traduxit. Nam praeter ingenia bona quæ ex lite-
ris proveniunt et quibus ornatissimam Patriam volebat, summa etiam
* eorundem suis subditis necessitati incumbebat. *Nullus siquidem ex Po-
lonis, ut tum vigebat Ecclesiastica disciplina ad Pontificium aut
insignius aliud Sacerdotium per Summos Ecclesiæ Pastores promovebatur,
nisi qui Doctoratus insignijs ornatus prius in aliqua Academia fuis-
set, Cuiusmodi titulos candidati Sarmatæ alieno sub Sole quærere
magno status vitæ fortunarumque suarum impendio debebant. Neminem
enim legum Pandectas, aut Theologiæ arcana aut Physices Secreta
Scientem jurabant, nisi se ad istarum Scientiarum Doctores et Professores

pro testimonio obtinendo contulisset. Ante omnia movebat Optimum
Principem indignitas, quam conceperat ex nonnullorum Ordinum Re-
gularium quorum autores Coenobiarchis, earum Dyni genti nostras pro
fessos monachos anathemate inhibebant ne alibi aut operam Theo
logiis quam in Gallia darent aut gradus litterarios Theologium in Pa
risina Academia susciperent. Fontem igitur Scientiae Gratae
Studium Cracoviis excitare decrevit, ne sub gentis homines alienos
Sectari magno cum jactura status et vitae necesse haberent.
Addebat animum Regi Jaroslaus Skotnicky Bogoria tunc Archidiaconus
ag et postea etiam Archieps Gnesnensis qui cum in Studio Bononiensi Rector
fuisset ob necem Anglici cuiusdam Studiosi Bononia Gratae Studium
alio transtulit, nec prius Sedibus antiquis restituit quam violatam
immunitatem Academicis poenas exolvissent et Bononienses maio
ra Privilegia Studentibus concessissent. Inchoandi autem in tota
posteritatem gloriosissimi huius operis ad manus Magnum Rex n.
dimisit occasionem. Cum enim Cruciferi ab iniuriis sibi inferendis
non cessarent nec Sententiis Arbitrorum Caroli et Joannis Hungariae
Regum acquiescerent ex S. C. Polono quaestionem apud Sedem Apostolicam
cam ire oportuit. De legatis cum multa et perplexa quaestio agi-
taretur Unus omnium consensu tanto par oneri Joannes Grotz Eps Cra-
ob singularem prudentiam et in Curia Romana experientiam est j
dicatus. Non denegavit Patriae suam operam Joannes ea spe
Medus quod per suam praesentiam apud Sum Pontificem, a Zuta
Archiepo tunc amissum ab aliis successoribus neglectum Metropoli
tanum honorem esset recuperaturus. Qui cum in viam se daret
a Rege in mandatis accepit, ut postquam feliciter negotium Regni peracte
1338 cisset. instantiam Academiarum Gallicanarum Parisiis et simul ali
quot Professores Legum et Philosophiae secum in reditu adduceret, impen
sis in itinere subministratis. et addita regio nomine quibus i-
pse [illegible] Professoribus remuneratione.
Polonum venissent regiis Professoribus, 134
Reversus Avenione Eps. Usum palliis Eccles Cracoviensis Praesulibus, non
metropolitanam quod ea jam ante alio translata fuisset dignitatem ob-
tinuit vero cum Judicibus Commissariis qui a Benedicto XII ad co-
gnoscendam et definiendam inter Regem Poloniae et Cruciferos causam
submissi erant Tres in Jure utroque et Philosophia praesentavit Profe-
ssores Professores quos Rex summo amore complexus omnia
necessitatibus in omnibus provideret. Regiis
Curatoribus qui eorum [illegible] commendavit }34
eosdem habere ut commendavit
Post duo ferme lustra, magnas industriis, fidei, laboris doctrinae Pro-
fessorum cum proventu litterarum Rex colligens fructus, ut eos propri-
faceret Poloniae et redderet, ad Religionis Christianae amplitudinem
et gentis suae emolumentum Comiorati Regni praesulibus et principibus
duos Professores Legum, Collegio Philosophorum ad aedes Virginias in Schola
amplissimas, Casimiriam in aedes amplissimas recenter a se extructas
transfert. casque tenendas possidendas Professoribus et Studiosis juventuti
tradit ac committit

Locum Academiam dici mandat. Lectores eorumq adscriptos
plena libertate frui iubet, Oes eos qui studiorum suorum et pro
bitatis egregia specimina darent, sperarenturq posse Remp. in
partibus sibi concredendis iuuare, ac rite gubernare, dignitatibus
ac honoribus litterarijs cumulari praecipit. Cancellarius Regni Academiae Cracoviensis Cancellarius tum et examinis promovendorum... fuit
Grata fuit multis Polonis ad armorum splendorem litterarum digni
tatem coniungere cupientibus noua Academiae ad Urbem instituta
ad quam adulta etiam aetate scientiarum qui veniebant viri
et se in disciplinam primis illis Praeceptoribus libenter commit
tebant praesertim sacris destinati. qui quod molestissima peregri
natione in exteras nationes pro testimonio in decretorum studio
essent liberati ingentes Deo et Principi gratias agebant.
Doctores autem suscepti liberali ex fisco regio pensionum
prouisione gravissimo oneri propter Dei et proximi amorem public
dis lucrandis ea vita ex Evangelica Xi doctrina institutos
litterarumq dabant praecepta ut ab ortu non scholasticum sed etiam
vitae non eruditionis sed et virtutis agnoscerentur Salores
* Erant enim ea aetate humani plerique plane sub iugum missi
vitiorum per populos et Regna late serpebant Haereses,
Schismata, et his congermana scelera. dignumq fuit scelus
edicente Brigitta Suetica Vidua Sanctissima, quod ignibus vel
undis suffocaretur ni Pietas infinita Clementissimi Redemptoris,
Poenitentiae mundi Conuersionem expectaret. Iure itaq diui
nae et humanae quibus homines seruarent. Philosophiam quo
inordinatis earum commotionibus affectuum frena ingereret. quam
diligentissime poterant Sarmatis discipulis Magistri Gallici tra
debant, permultum anxij quod Pacem et Quietem Musis amici
cam minime in Regno offendissent.

1345 Daniel quippe Ostrogiensis et Dasco Premisliensis Duces facti Polonis
rebelles Chanum Tatarorum in Poloniam concitauerunt, eo praetextu quod
Tributum seu Honorarium ex Russiae prouincijs Scythicae genti gratis
seruitij bellici dari solitum in thesaurum Casimiri inferretur, alio
diuerti pecuniam, et se eius gratia ab illa colluuie praedari. Experientes
una cum eadem coniunctis armis in regni prouincias interiores
ruebant. Eam tempestatem, pro virium inaequalitate finibus suis
amouere Poloni non valentes, Scuti loco hostes prohibere
satis pro interim habuerunt, vindictam in aliud tempus differentes.
1346 Idem furor Martis ad moenia Cracouiae sequenti anno exarsit
a Ioanne Rege Bohemiae ob Zeganensem in Silesia terram quam
sua esset nuper per Polonos vastatam, furentis. qui cum rui
meroso exercitu ingressus populatus fines, satis se felicem
moenibus urbis quod videre
mortuum despicabat, quod propugnacula
non poterat manibus palpasset, a ciuitatis lectore reiectus dum
sine ordine domum remeat ex insidijs a Polonis positis
turpiter fusus fugatusq est

1347 Utrumq Regni sui mansionem Rex iniustitie, quod tum per totam Poloniae
dicto judicium ex arbitrio et iuxta consuetudines non omnino laudandas
iudicantium dominabatur, et propter quam regna de gente in gentem transferentur
adscribens, ad aliquam Themidem solo deduceret, Leges justissimas
vocatis in partem laboris Iaroslao Gnesn. Ioanne Crac. Alberto Posn.
Matthia Vladislauiensi, nec non ex studio Cracouiensi legum divinarum
et humanarum Doctoribus, condidit, et servari mandavit, ad eamq verbis
bis planis et simplicibus conciunnandas, ne ulli interpretationi aut
cauillationi esset locus. id operae praestiterunt Regi Professores Academici
quod olim J.C. Trebonianus Justiniano Imperatori Institutionum
Iuris Civilis Conditori. Grotouius Bodzanta Epo Crac. fatis absumpto Petrus de Falcouo succedit et anno sequenti moritur.
Quibus diebus plebs Crac. pro institutione SS. Eucharistiae Xo Deo per B.
Granam solennes ducebat pompas, duo sacrilegi sub tempus grandioris
nemine aduertente ex aede SS. Omn. aures et opulentum visu simul cum
caelesti manna, auferunt ferculum Corporis Dnici. et Casimiriam ad
vestigia quondam villae Bawol atque loca hominibus infrequentem
deferunt, et furtum dum ablatum in lucrem proferunt. Thecam vero
deauratam ss non aurum lauerniosibus reddente et sacrum famen
illorum eludente, ne aliquo indicio proderentur, pixidem illam una
cum ssmo Sacramento in lacum caenosum abjiciunt, lutoq obruunt.
Non latuit sed enim diu sacrilegium. Panem qui de caelo descendit
circumfulgebant lumina caelitus accensa, quorum causa latente Ioannes
Groth Antistes Crac. indicto triduano jeiunio et supplicationibus Ecctis
ad lacum supplex descendit. Venerandum Xi Corpus sub specie Panis
theca inclusum, in caeno latens reperit, leuat, et in templo unde ablatum fuerat cum gaudio reponit. Insignis Miraculi memoriam Casimirus ad se pertinere ratus. Dehinc extruendae Basilicae in honorem
ssmi Sacramenti concipit, loco inventionis circumscripto. Calvo Sanctimonia ceteraq quo firmiora jaci possent surgentis molis in loco uligino
so et palude foetente fundamenta, agglomerat. primumq lapidem jacit
Impediebatur tamen multis ne coeptum opus perficeret, et per loci in-
quitate, et publica calamitate at nouissimis diebus Vl. Jagellonis Ecta
nunc inter Casimirienses primatum tenet Regis et plebis collectis absolutionem et ultimam manum accepit.
1348 Dira hic epidimia, quod non contactu, vel halitu sed aspectu infe-
rum sanos perimebat per Poloniam Hungariam Bohemiam Germaniam
adeo homines dispersserat ut alter alterius non auxilium implorare
vellet. | Petro Falcouio Auenioni inter sedem obtentam quidem fere vellet
pestiua morte sublato Bodzanta Comes itineris decanus Crac. per Clementem VI in Epm Crac. est consecratus. | d
1349 Bello quoq quod perfidia Ducum exciuerat in Russiam Mato liceat
vires omni potentia armis fractas fuissent ultroq subiti Lucouiensis Vladimiriensis Brestensis
Chelmensis in obsequium venissent. Victor tamen sine natura belli et infesta
hic victoriis pure formosa sua victus fuit Relegata pudicissima in arcem Zarnouiensem
Consorte illicitis veneri Opecini et Cressonis seruijt. Pie de offensa
et poena iminente monentem Epm Bodzantam habuit absq quod audiret
at eius noie adscriptos suos Ecctis homines affligeret.

Bodzanta potestate Clavium Regem sacris amovet, at nec sic mitio-
rem et sibi placatiorem imo ferociorem reddit, nam Martianum Bariczi
Baryczka Epi Vicarium litteras Excommunicationis Pontificis sibi deferentem in
Praeterfluentem Istulam detrudi mandat vel dissimulat
1350 Jaroslaus Gnesnen. Antistes coacta Synodo Calissii inquirens modos quibus
regem eo prolapsum temeritatis ad saniorem mentem revocaret et
a sevioribus prohiberet, praeventus est in divinitus castigando regno. Saepe enim
populus luit poenas quas Principum furores merentur, quod Ethnicus
ipse non latuit. Hos enim Hesiodi versus citat Aeschines

Unius ob culpam saepe urbs dabit integra poenas
Infandum spretis violat qui legibus inde
Supplicium immittit de coelo Juppiter urbi
Fumet et immittit miseris pestemque famemque
Strata jacent varia morientia corpora clade
Aut recidit fugiens victorem exercitus hostem
Aut ipsis solo merguntur in aequore mari
Fluctibus aut medijs poenas dabit obruta puppis.

Excitato enim hereditario hoste Lithuano ultus est Deus et violatum foedere
1351 Hedwigi et necem innocentis Bariczi. Jagello enim cum fratribus
Baryczka Lithuaniae Ducibus ingentibus collectis copijs, vastata omni ultra Istu-
lam regione Russiis munitiora Leopolim Brestiam Belzum Vlodimi-
riam occuparunt sine ulla sua clade victorias et spolia ampla refe-
rebant ope proditorum quorum duo erant Dominicanorum familiares
[?] quos hic nominare non est necesse, cum singularium ho-
minum crimina alijs inurere non debeant eiusdem gentis filijs.
Eorum unus universum exercitum trans Istulam, invento vado
ad Zawichostum positis in alveo ad indicia barillis trans-
deportaturum se spoponderat, quos extremam cladem Lithuanis
bono genio avertente piscatores rerum ignari invenientes
in voragines transtulerunt. Dum igitur proditor cum cohor-
tibus vadare flumen jubetur et cum comitibus fluctibus absor-
betur. Lithuani alteri proditorum in littore caput demetunt
et intacta Vistula onusti praeda domum redeunt.
1352 Rex tot hominum et provinciarumque clade, affectus in se descendit
culpam agnoscit seriòque commissorum poenitet ac ut sacris quam
primum restitueretur Albricum Cancellarium suum ad Summum Pontificem Clem. VI
transmittit. Absolvit Papa omni noxa confitentem reum cum iam
ipse de se supplicium cilicijs ieiunijs redhibitione ablatorum
multarum aedificatione et fundatione Ecclesiarum sumpsisset
Clementissimus quoque Deus benignè respexit Poloniam oculo
1353 quam cum fame castigare demissis in adultas segetes nivibus
decrevisset lento solis calore iisdem liquefactis et impinguata
gleba opimam messem agricolis ex spe concessit
1354 Sed et Masoviae Dux Semovitus qui se a Corpore Regni Poloniae
altero separaverat ad Regem tanquam caput unius Corporis Regni Po-
loniae redijt publico testimonio fassus se jure beneficiario Poloniae
principem esse Masoviae.

113

8

1355 Rex Curae Regni intendens, cum ipse sine prole mascula esset ne Regnum
post sua fata direptioni pateret diadema deferendum Ludovico Hungar
regi sororio suo censuit, modo ne ullis novis tributis Polonos gravaret.
Libertates Ordinum illibatas servaret, suis sumptibus ad ext. hostibus Remp.
defenderet et in ea praesens maneret.
1356 Ac vero a litigantibus provocationes qui eo jure uterentur Magdeburgu
ferent Supremum huius Juris Tribunal in Arce Cracov. apud Supremum magn. Ar
cis Crac. Procuratorem instituit. Actorum juridicorum notarios in Civita
tibus nonnisi ex Scholaribus assumendos praecepit. Hinc per Universam
Poloniam tam in Castrensibus quam in Civilibus judiciis Acta iuxta
Ecclesias Catholicas, item per Dnicas et Festa Solennioria notantur qui
primi Grammatici, Cantores et Scholares fuerint Ecclesiastici.
Sub hoc Matrimonii vinculo per mortem Coniugis soluto ad easque
vetita sunt Meretrices fertur declinasse. Amor plerumque ad ea flagi
tia compellit quae aut turpia sunt aut dignitatem diminuunt
L. Vitellii atque vir innocens amore Libertinae scribitur infa
misse. Casimirus certe in gratiam Hesterae cuiusdam ex qua duos
nates tulit filios memoratur Remittam gentem Iudaicam Fr
gratiis in judiciis exaequasse.
Sed mox vetitam pervsus Venerem et haeredem honorum exoptans
1357 tertiam Uxorem Hedvigim nomine Henrici Glogoviensis Ducis filiam
in Matrimonium assumit. Cum eaque in Maiorem Poloniam
Divertens, Oram illius omnem sublatis oppressionibus popul. et Tyrann.
Paci reddit.
Sacrum et Posnanum deinde Ordine uno Solutionis Decimarum dissid
1358 tem Scriptis cum Jarosław Archiepo lege composuit.
Daciae Vectigalem Jure Clientelari accipit et Stephanum natu maiorem
1359 fratrem ad eum occupandam exercitu suo promovet. Petrus natu minor Veniens
fratri dolis excipit impulsu autem succisis magnam partem exercitus
nostri obtruncant et spoliant.
Cladem Daciam secuta est lues aeris fortior quae in sola Urbe Crac. 20000
1360. assumpsit.
Post pestem nata est fames ex variis noxiis tempestate, Etsi enim
1362 luxuriarent foecunditate omnis generis segetes ad medium usque Juni
nyculo tamen decretus cum sibi oppositis ventis inter spatium noctis
unius et rem et spem agricolarum relictis multis in campis pabul
assimilis Laboranti annonam populo Rex succurrit aperuit quae ex
fertilissima ex antiquo habuit granariis, exindeque Pater Patriae merito appel

1363 Atrocissimi belli metus, quo fortassis ex intempestivo Caroli IV Impera
toris in Helisabetham Hungariae Reginam [illegible] Corum legatis eiusdem Regi
dicto tota Europa concussa fuisset, exortus inter ipsa praeparatoria
belli per Urbanum V. Communem Christianitatis patrem est sublatus
ty. Cuius legatus de latere Fr. Joannes Ordinis Minorum Vi
Solertissimus ex Conducatore paranymphus factus Carolum persuasit
si se imperiumque servatum vellet, at in domum quam verbo
laeserat accepta Elisabetha Casimiri nepte in Connubium transiret.

Nuptijs celebrandis Domus Casimiri designata, quod id status nostri
sibi essent opes et divitiae quantas apud neminem ex Christianis prin
cipibus. nec uspiam magnificentius Regum Conventus celebrari po
tuit quam Cracoviae propter Civitatis amplitudinem, incolarum
humanitatem et rerum omnium affluentiam. Tertia post adventum
Caroli Imperatoris die Elisabeth matrimonio per Jaroslaum Archi-
episcopum Gnesnensem praesentibus Petro Cypri, Sigismundo Da
niae, Ludovico Hungariae, Casimiro Poloniae regibus, juncta est
Totis viginti diebus laetitiae nuptiali indultum, Regibus hospi
tibus non tantum à Casimiro sed et magnatibus aulae ministris
potissimum Joanne Wierzynek post regale epulum in domo
M sua privata appositum ad centum millium aureorum mune:
ra oblata. Peractis rite nuptijs et renovatis de more gentium foe:
deribus non minore magnificentia quam adducti fuerant hospi:
tes per ministros regios ultra fines Poloniae sunt deducti.

1364 Xi Annus apud omnem posteritatem per Poloniam est memorandus
quod eo primum lubente, erecta olim Academia Crac. con
firmationem suam à Sancta Sede Apostolica fuerit consecuta.
Etsi enim Casimirus tamquam ~~Supremus~~ absolutus et nullum superiorem
recognoscens, Princeps Academiam creaverat, et in ea ea nomi
ne et auctoritate suis honores litterarios qui eos mere:
rentur per Doctores et Professores iuxta morem et stylum
leges Gallicanarum Universitatum distribui fecerit. neque ad
id approbationem ullius necessariam aut requirendam puta
verit. Cum extra territorium jus dicenti impune non pare
tur. Quin imo nihilominus illi qui hac sola auctoritate regia
ad gradus erant promoti, difficulter ad beneficia Ecclesiasti
ca admittebantur quod solius principis saecularis non etiam
Sedis Summi Pastoris charactere essent signati.
jam vero litterariae dignitates in Ecclesiastica Hie:
rarchia definitum locum et distinctionem haberent
quas rite ~~conferre~~ sola potest et debet pro jure suo
Summa Vicarii Christi et D. Petri Successoris conferre potestas
Nam Sedes Caput Christus alios quidem fecit Apo
stolos alios Evangelistas alios prophetas alios docto
res. Idcirco Rex ne suis Academiis quidquam splendoris
aut ijs qui in ea promoverentur aliquid juris deesset
Confecta et Concessa ipso die Pentecostes utpote die
festo Spiritus Sancti omnis Sapientiae largitoris Privilegia
Academiis per fora publicari mandavit eaque per

per nuncios et Oratores suos Avinionem ubi tunc sedes Romana erat perferri curavit Uso ipsa Confirmari et nomen Universitatis Academiæ suæ Crac. tribui a S. Sede Apostolica petijt.

Urbanus V. Summus tunc Ectæ Xi Præses cui nihil ut Sanctissimo et Sapientissimo antiquius fuit quam fidem Christianam in gentibus propagare Hæreticos refutare Schismaticos per Oratores suos doctores Academicos debellare Erectionem Studij Generalis devotionemque ad S. Sedem Apostolicam Casimiri Regis primo diplomate suo laudavit et commendavit. Altero apud eundem Regem pro Doctoribus et Studentibus in dicto Generali Studio manentibus et mansuris intervenit ut Privilegia jis concessa servet et ab omnibus servari faciat ipseque ex in Oi lecta Facultate præterquam Theologia honores et præmia litteraria ac honores Studentibus conferre possint Doctores Ordinat ac Statuit. Cancellarium tamen quem Rex Regni et Universitatis eundem esse voluerat Ectæ Cracoviensis adhibuit ut Eps Crac. perpetuus sit Academiæ Cancellarius Sede vero vacante Capitulum Almum Seu Illius Administrator. Tertio tandem diplomate Jacobum Epum cognomento dictum Suinka delegatum Sedis Sanctæ instituit ut is aucte Summæ Sedis quod et fecit dictum Studium Generale per Casimirum Regem erectum olim et fundatum in partibus confirmet.

Et ex eo tempore inquit Dlugossus cœpit Universitas Cracoviensis vehementer in egregijs personis promotione ingenijs clarescere Nam Magistri ex ea non tantum ad pinguiores præbendas, sed etiam ad Episcopatus et Cardinalitiam purpuram ut tum erat pretium Scientiæ et bonæ Conscientiæ, vocabantur prout in Sequentibus annis patebit et monumenta Historiæ sunt Regiæ erectionis et Pontificiæ confirmationis exemplaria quæ sequuntur.

Mg Swinka ad confirmandum Studium Generale a Sede Apostolica delegatur

Confirmatum ergo est Studium Generale Crac. Casimiri per Urbanum V ~~Cyclo ☉ 9 D 14 Indictione~~ 8. ~~Cum Periodi Julianæ~~ Cyclo ☉ 1 D 16 Indict. 2 Anno ~~annus erat 6113~~

Periodi Julianæ 6077

Cracoviæ vero post Annotationem inchoatæ sunt Lectiones Cyclo ☉ 9 D 14 Indictione 8 Ergo Periodi Julianæ annus erat 6113 =

URBANUS V Epus, Servus Servorum Dei, Charissimo in Xpo Filio Casimiro
Regi Poloniae Illustri Salutem et Aplicam Benedictionem. Decet Regiam
Celsitudinem, non solum ea, quae per ipsam in favorem et utilitatem Reipublicae
liberaliter conceduntur observare, sed etiam illa gratiarum muneribus amplia
re. Cum itaque nuper Tu ad utilitatem huiusmodi, nec non prosperitatem Incolarum
Regni tui Poloniae, et aliarum Partium vicinarum, laudabiliter intendens
Civitatem tuam Cracoviensem, tanquam insigniorem aliis Civitatibus dicti Regni, et magis
accommodam et idoneam, ut in ea vigeret Studium Generale, in qualibet
licita facultate duxeris ordinandam, ac omnibus et singulis Rectoribus
Universitatis, Doctoribus, Magistris, Scholaribus, Scriptoribus, Stationariis
et Bedellis, eorumque Familiaribus, ad Civitatem praedictam causa studii
huiusmodi se transferentibus, et ibidem morantibus, nonnulla certa
Privilegia duxeris liberaliter concedenda, quae dilecti Filii Consules
Scabini, et Iurati, dictae Civitatis perpetuo tenere, et inviolabiliter ob
servare promiserunt, prout tam tuis, quam dictorum Consulum, Scabinorum
et Iuratorum Patentibus literis, inde confectis, tuoque magno et ipso
rum Sigillis, impendenti munitis plenius continetur. Nosque deinde ad hono
rem et profectum Incolarum, et Regni praedictorum: paternis affectibus anhe
lantes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, de Fratrum nostrorum consi
lio, per alias nostras literas duxerimus statuendum, ac etiam ordinandum
ut in dicta Civitate, huiusmodi Studium existeret Generale. illudque perpetuis fut.
temporibus, inibi vigeret, tam in Iuris Canonici et Civilis, quam alia qualibet
licita, praeterquam in Theologica Facultate, et quod Legentes et Studen
tes ibidem omnibus Privilegiis, Libertatibus, et Immunitatibus con
cessis, Doctoribus legentibus, et Studentibus commorantibus in Stu
dio generali gaudeant, et utantur, quodque Epus Cracov., qui pro tempore fue
rit, vel Ecclia Cracovien. Pastore carente, Vicarius seu Officialis Dilectorum
Filiorum Capituli ipsius Ecclesiae promovendos, in dicta Civitate, ad Doctoratus
seu Magisterii Honorem in illa Facultate, in qua fuerint examina
tio facienda, iuxta modum et consuetudinem in aliis observatos
examinare studeat diligenter, eisque si adeo sufficientes, et ido
nei reperti fuerint, docendi licentiam tribuat, et honorem huiusmodi

+

concedat, prout in aliis nris literis plenius continetur. Cupientes igitur, ut tam
Incolae, quam alii predicti in eadem Civitate, causa hmoi Studii morantur, uberius
prosperentur. Volumus ad Serenitatem tuam, quam votis nris conformem
speramus et credimus in hac parte rogamus et hortamur attente, qua-
tenus, oia et singla Privilegia hmodi p te vel pdecessores concessa ra-
tifices et confirmes, et si expediens fuerit, alia de novo Universitati
Doctoribus, Magistris, Scholaribus, et Studentibus hmodi, Regia liberalita-
te concedas, illaque tam concessa quam concedenda studeas observare
et facias ab aliis, prout honori tuo convenit inviolabiliter observari
per hoc autem articulum positum circa finem, earundem literarum
tuarum, quo cavetur ut Cancellarius tuus Cracovien., qui foret pro
tempe, approbandi examen privatum Scholarium, in qualibet Fa-
cultate, quos per Doctores seu Magistros, ad dictum Examen more
solito, poni contigerit, supra illos tanquam supremus, omnimodam
haberet potestatem, nolumus, sub hmodi tua concessione et con-
firmatione inde facienda, aliquatenus includi, cum hoc ad
nos dumtaxat pertineat. qui Examinationem, et approbationem Scho-
larium hmodi fieri per dilectum Epum, Vicarium, seu Officialem duximus
vel pmittet ordinandum. Nulli ergo &c. Avinione Idus Septemb.
Pontus nri Anno Secundo

URBANUS V. Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.
In suprema dignitatis Apostolicae specula licet immeriti, disponente Domino
constituti, ad universas fidelium Regiones, earumque profectus et com-
moda, tanquam Universalis Dominici gregis Pastor, commissae Nobis specu-
lationis aciem, quantum Nobis ex alto permittitur extendentes, fidelibus
ipsis, ad quaerenda literarum studia, per quae divini nominis suaeque
fidei Catholicae cultus protenditur, iustitia colitur, tam publica quam
privata res utiliter geritur, omnisque prosperitas humanae conditionis
augetur, libenter favores gratiosos impendimus, et opportunae commo-
ditatis auxilia liberaliter impertimur. Cum itaque sicut nuper
pro parte Carissimi Filii Nostri CASIMIRI Regis Poloniae
Illustris, Nobis fuit expositum, Civitas sua Cracoviensis, quae in Re-
gno suo Poloniae consistit, et insignior est aliis Civitatibus dicti
Regni Poloniae, à Studiis Generalibus nimium distare noscatur
et propterea Doctorum et literatarum Personarum copiam
idem Regnum minime habeat, multique ex Clericis Nobilibus
dicti Regni, eundo ad Studia generalia huiusmodi, capti, alii vero in capti-
vitate detenti, morti traditi fuerunt. Nos praemissa, ac etiam
eximiam fidei puritatem, quam tam ipse Rex, et progenitores
sui Poloniae Reges, quam eiusdem Regni Incolae ad Sanctam
Romanam Ecclesiam gessisse, prout ipsi Rex et Incolae gerere
dignoscuntur, attente considerantes, ferventer desiderio du-
cimur, quod Regnum ipsum scientiarum muneribus amplietur
fiatque literarum fertilitate foecundum, ut viros producat
consilii maturitate conspicuos, Virtutum redimitos ornatibus
ac diversarum Facultatum dogmatibus eruditos, sitque ibi scien-
tiarum fons irriguus, de cuius plenitudine hauriant uni-
versi literarum cupientes imbui documentis. His igitur omnibus
et praesertim idoneitate dictae Civitatis, quam ad multiplicanda
Doctrinae semina et germina salutaria producenda, magis congruam
et accommodam, inter alias Civitates dicti Regni fore dicitur

+

diligenti Examinatione pensatis, ad obviandum damnis et periculis
quae verisimiliter proveniunt, ex distantia Studiorum huiusmodi Incolis dicti
Regni volentibus acquirere Scientiae margaritam, et consolationem
ipsorum, sed etiam aliarum Regionum circumiacentium Incolarum
commodum et profectum, paternis affectibus anhelantes, dicti Regis
in hac parte supplicationibus inclinati, de Fratrum nostrorum consi
lio auctoritate Apostolica statuimus, et etiam ordinamus, ut in dicta
Civitate Cracoviensi, de caetero sit Studium generale, illudque per
petuis temporibus inibi vigeat, tam in Iuris Canonici et Civilis
quam alia qualibet licita, praeterquam in Theologica fa
cultate, et quod Legentes, et studentes ibidem, omnibus
Privilegiis, Libertatibus, et immunitatibus concessis Do
ctoribus, Legentibus, et Studentibus, commorantibus in Stu
dio generali gaudeant, et utantur. quodque illi qui processu
temporis bravium fuerint, in illa Facultate, in qua fuerint asse
cuti, sibique docendi Licentiam, et alios erudire valeant
ac Doctoratus, seu Magisterii Honorem petierint elargiri
per Doctores seu Doctorem, ac Magistros, seu Magistrum
illius Facultatis, in qua Examinatio fuerit facienda. Episcopo Cracoviensi
qui pro tempore fuerit, vel in Ecclesia Cracoviensi, Pastore carente.
Vicario seu Officiali, dilectorum Filiorum Capituli ipsius Ecclesiae
praesententur. Idemque Episcopus aut Vicarius, seu Officialis Cracoviensis
Doctoribus et Magistris, in eadem Facultate, Actu inibi
regentibus convocatis, illos in his quae circa promovendos
ad Doctoratus, seu Magisterii Honorem requiruntur, per se
vel per alium, iuxta modum et consuetudinem, quae super
talibus, in generalibus studiis observantur, examinare studeat
diligenter, eisque si ad hoc sufficientes, et idonei reperti
fuerint, huiusmodi Licentiam tribuat, et Doctoratus, seu
Magisterii conferat Honorem. Illi vero qui in eodem studio
dictae Civitatis examinati ac approbati fuerint, ac do
cendi Licentiam, et Honorem huiusmodi obtinuerint. ut

ut est dictum, extunc absq; Examine, et approbatione alia, regen-
di et docendi, tam in Civitate predicta quam singulis aliis
generalibus Studiis, in quibus voluerint regere vel docere, Sta-
tutis et consuetudinibus, quibuscunq; contrariis Apostolicis
vel quacunq; firmitate alia vallatis, nequaquam ob-
stantibus, plenam et liberam habeant Facultatem. Nulli
ergo &c. Datum Avinione Kalendis Septembris Pontificatus
Anno Secundo

In nomine Dni Amen. Expedit omni Rei publicae pro perpetuo regimine
sui honoris Legales habere viros, decore virtutum insignitos, scientia literarum
relucentes, et in maturitate consilii providos, et perfectos, sane pro Vestis statu lau
dabili et fructuoso, comodo speciali, salubriter videtur consultum, ut ea quae Re
galis Maiestas pro consolatione subditorum, divino auxilio mediante, facere de
creuit, et limitatione debita perpetuare: non immerito iidem Subditi, eadem omnia
quantum in eis est, literis suis authenticis, fideli conamine, ad perpetuam rei
memoriam pro se et suis posteris firmiter debent roborare. Igitur Nos Consu
les Scabini, et Iurati, Ciuitatis Cracouien, Serenissimi Principis et Dni Nri gloriosi
D. Casimiri, Dei Gratia Regis Poloniae, illustris, pium et saluberrimum deside
rium conceptum, obedienter sequi volentes, cum effectu eius, ad honorem
qui attendens Regnum suum, a partibus Gallicanis, et specialiter a Locis, ubi
studia vigent generalia multum fore remotum, in fidelibus vero Schismaticis
et Paganis pro dolor in ore nimis vicinum, ita quod ex voluntate Divina, et
benigna largitione Dni in Xro Patris et Dni Nri, Urbani Papae V. propter lite
ratorum virorum, et populi confluentiam Studium Generale, in qualibet licita
Facultate, pro consolatione dicti Regni Polon, et Gentis ipsius, in Ciuitate
sua Cracouia, erexit, privilegiauitque Magistros, Doctores, Scholares, Servi
tores, Stationarios, et Bedellos, ac Familias ipsorum, quibus omnibus pro
dictis et singulis aliis, qui gratia Studii, in dicta Ciuitate Cracouien fuerint co
morati, praedictus R. C. N. vult esse Patronus, et Dnus gratiosus, ipsosque
et eorum quemlibet, in suis Iuribus, ac libertatibus infrascriptis conservare,
ac ab iniuriis quibuslibet defendere, et tueri gratiose, ut ex congrega
tione doctorum Magistrorum, Doctorum, et Scholarium, pro conversione
infedelium Paganorum, et Schismaticorum, dicto Regno confinantium
maior devotionis et inservitio fidei Catholicae, ad laudem et Gloriam Omni
potentis Dei, et Genitricis eius, Gloriosae Virginis Mariae crescat

18

& augeatur, oẽs enim causa dicti Studii, ad ipsam Civitatem Cracovien accedentes
vel ab ipso studio recedentes, cum omnibus rebus ipsorum, in omnibus & singulis passibus
pontibus & custodiis, nullum teloneum, pedagium, vel passagium solvere debe
ant, per totum suum Regnum, sed & Provisiones Magistrorum, Doctorum, Scho
larium, & aliorum praedictorum, quas vel ipsi in partibus comparare valuerint
vel ab amicorum paratum, vel fautorum liberalitate, fuerint elargitae, in escu
lentis, & poculentis, sive lignis, & aliis rebus quibuscunque quae ad victum eorū fue
rint opportuna, in praedictam Civitatem Cracovien per aquam, vel terram, ab omni
Telones libera & exempta transire permisit, nec per quempiam ea vult a quoli
bet impediri. Itemq; & Magistri & Scholares, & alii supradicti, qui gratia studii
in ipsa Civitate Cracovien morabuntur, Rectorem habeant, qui in Civilibus Juris=
dictionem habeat ordinariam in eosdem, & in Criminalibus levibus Causis:
veluti, si forte Scholaris, vel quilibet praedictorum in verbali iniuria, aut pro
capilatione modica, seu pro percussione de manu vel pugno, & ad levem sanguinis
effusionem fuerit inculpatus, coram Rectore suo, & alibi nullatenus debeat con=
veniri; inhibens sub certis poenis, quod nullus aliquem praedictorum in praemissis
Civilibus, vel Criminalibus levibus, ut praefertur ad alium Judicem trahere
praesumat, Verum & in Criminalibus, ac capitalibus puta Furto Latrocinio
Homicidio, Stupro vel Adulterio, & similibus notorie commissis, si praedictorum
quispiam fuerit deprehensus, si Clericus fuerit, statim ad Epale Judiciū
remittatur; si autem Laicus, Regali Judicio subiacebit. Ibi tamen non
iudicabitur nisi in praesentia Rectoris, nec per Consuetudines, vel Sta
tuta Municipalia Civitatis Cracovien, vel Regni Poloniae, sed per Con=
stitutiones Juris, Canonici & Civilis, nec condemnari possit, aliquibus pro
bationibus, sed potius ad expurgationem condignam pro bonorum vi
rorum licite admittatur. Insuper si aliquis de praedictis, de gravi
& Capitali crimine fuerit inculpatus, cuius cognitio ut praefertur
non pertinet ad Rectorem, idem non poterit, nec debebit deprehen
di, nisi cum Rectoris Familia, & ipso primitus requisito, nec iudi

iudicari debet aliter, nisi prout superius de Clerico et Laico clarius est expressum
prout haec omnia in literis et Privilegiis praedicti D. nri Regis desuper confectis plenius
continetur. Nos vero Consules, Scabini, et Iurati Cracovien. supradicti, Rectori, Vniversitatis
Doctoribus, Magistris, Scholaribus, et aliis omnibus, quorum interest saepe dictis
in studio Cracovien. moram trahentibus, omnia et singula Statuta et Privilegia in
Studiis Bononien. et Paduanorum consueta, ac per eos Vniversitati Cracovien.
statuenda promittimus perpetuo ipsis tenere, et inviolabiliter observa
re, ipsosque in visceribus charitatis gerentes manutenere volumus, insuper
iuribus defendere et tueri. Rectorique supradicto, qui pro tempore fuerit ad
compescendum Rebelles, prout in praefatis Privilegiis D. nri Regis continetur
assistere fideliter, et praestare consilium auxilium, et favorem. Ut autem
omnia et singula praemissa, perpetuis temporibus firma et illibata maneant, ac
praesentium et futurorum memoriae sint commendata, praesentes nostras literas, Magistris
Doctoribus, Rectoribus, Scholaribus, ac ceteris omnibus superius expressis,
quorum interest, et qui pro tempore fuerint, dandum mandavimus, de
maturo nostro et totius Civitatis consilio et assensu nostrae Civitatis Cracovien.
saepe dictae, sigillo pendenti roboratas. Datum et Actum Cracoviae in Die Pen
tecostes sub Anno Domini Millesimo Trecentesimo Sexagesimo Quarto.
Praesentibus his Testibus. Ioanne Dapifero Sendomirien. Paco
sio de Strepas, Nicolao Virzingi, Nicolao Cellingi, Bertoldo
Tartari, Ioanne Petermani, Pastone de Sale, Spytcone Opuler, et Nusio
dicto Casimir, et aliis quam pluribus Consilium saepe dictae Civitatis Cracovien.
tangentibus Consodalibus fidelibus, et fide dignis.

1365 Plantata in Regno Casimirus pacis olea palmam quoq[ue] inseruit. Nam
in hoc tempus pro ademptis Russiae partibus cum Lithuanis dilata ultione
duce justitia Victore marte iniquos occupatores de Roxicis avitis deire:
xit. fugatoq[ue] Lubartho, Volhyniam in antiquam redegit provinciam, Luceo
rid. Vlodimiriaq[ue] Praefectos Polonos dedit. Korybuth Algerdi Ducis
Lithuaniae filio qui se Clientem regis profiteri non erubuit concessis
aliquot ditionibus, vectigal sua indulsit sequentibus demum duobus annis paratis finitimis
hostibus et in ordinem redactis onustus Victorijs in Poloniam triumphavit.

Bodzanta [illegible] Academiae Crac. biennio post
1366 Confirmationem a S. Sede Universitatis obtentam
vigesimus aut[em] octavus Eps Crac. [illegible] anno
in vivis esse desijt Kielcijs. Cui

Florianus Mokrscius. per viam Scrutinij a Capi
1367 tularibus electus. Casimiri Magni promotione a Gre:
gorio XI. Avinione in Epu Crac. est consecratus.

Vistula imbrium frequentium aucta humidus, mense Augusto ripas egres
sus, omnes in declivi regiones limo infecit, fruges corrupit, armen
1368 torum et hominum magnam multitudinem in Oceanum secum abstulit. Ostu-
damnosa eius eluvio, presagium fuit mox Poloniam cineribus Regijs
deformatam iri, et exundantis calamitatum tempestate in Italiam Urbanum
Et quidem facta Regia 1367 adhuc Urbanus V. Sapientissimus et Reli
giosissimus Princeps veneno sublatus. depositus Avinione sepultus postquam
magna in Vita sibi confusio, quam D. Birgitta [illegible] viduam praedixerat
est exorta.

Rex vero cum de more supplicium causis et justitiae intendens Regnum per
provincias obiret ipso natali Virginis Sanctissimae Predborij subsisti:
1369 ti. ibi post Divina in venatione dum Cervos [illegible] persequitur
inter vepreta cadente ipso quoq[ue] equo graviter allisus in fe:
brem incidit, a qua opera Magistri Henrici de Colonia. Archiatri
sui liberatus, vitam ulterius si eius consilijs acquievisset produxisset,
sed dum balneo et fructuum esui a quibus non minus quam a
veneno abstinendum Henricus censebat, intemperantius indulget, Mat
theo Medico ad omnia conniventi et Cracoviae Medicinas Salutem
res adhibentium se pollicente, auditatibus dolores augentibus in
humeris suorum, cum vehiculo portari non poterat in urbem delatus,
ad metam Vitae accessit. Cum Matthaei promissa frustra expectat
1370 Divoq[ue] Sigismundo ... vota facit, sacra exomologesi animam ex
piavit cum lachrymis. Sacra Synaxi refectus, disertoq[ue] ore fidem Ca
tholicam in praesentia sui Senatus professus, Jadam suam regiam
in filias et uxorem divisisset, Casimiro autem Boguslai Ducis Ste
tinensi filio nepoti suo [illegible] aliquot terris assignatis. Floriano Epi
scopo Cracoviensi et Vladislao Duci Opoliensi ultimae suae voluntatis
executionem reliquit [illegible] Crucifixi amplexu animam Deo efflavit.
Morte eius vulgata tantus moeror et dolor homines per omnes
Regni Provincias occupavit ut prae stupore rigerent, in lachrymis

Urbanus V. veneno extinctus, cepit successorem Gregorium XI. quem exceptum a morte a D. Brigitta denunciato.

in lachrymas deinde soluti surdas ad omnem consolationem tene-
rent aures alij pacis et tranquillitatis Malaciam sectabantur, alij vici-
nam Regni alijs vicinos hostes alij fortunam suam peregrino sub
principe spectabantur. quorum aliqui opinione celerius euenerunt
tam Lithuani Lublinensem ac Sandomiriensem terras inuadentes, atroci-
a quoque patrarunt, Crucemque Sanctam e monte Calvo cum alijs thesauris
asportarunt. Sed cum postea et ultra fines regni Crux Sancta vehi-
culo immobilis ulla vi transferri nequiret ipsique hac quadam occulta
quamplurimi perirent, per Chorobalum nobilem captiuum Sacrum depo-
situm Monti Calvo restituunt ipsique alijs onusti spolijs ad propria redeunt

1371 Venientem ad Sceptra Poloniae ex pactis conuentis Ludouicum Regem Hung.
Cracouiam solenni cum pompa recipiunt Proceres, parum populi laetitiae
significatione cum nec regem alloqui nisi per interpretem possent nec
ea affabilitate atque clementia qua sperabant se ab eo recipi vident.
Jaroslaus Archieps Gnesnensis in Cathedrali Crac. [...] obstitentibus Maiori-
bus Polonis Ludouicum in Regem Poloniae inungit. quod rex aui et
auunculi praedecessorum exemplo secutus. Ius Urbi et Ecclesiae quaestionem la[...]
benefactori nollet. Parentalibus Casimiro celebratis. Proceres alienati
tones prouinciarum per eundem factas nulliter esse, renunciant.
Academici vero gratitudine defuncti per expressum dolorem et la-
crymas contestatur. apud nouum Regem Minervalia ex fisco regio sibi pr[o]-
di solita et deinceps soluantur obtinent. qui mox ablatis
regni insignijs. Matre pro se imperare in Polonia iussa. duas quoque
Casimiri Regis filias ne quid turbarum darent secum in Hungariam
abduxit.

Verum motum aliquid in regno Vladislaus albus Dux Gniewcov.
1373 antea Diuioni in Burgundia monachus factus, non autem filius, initia-
in aliquot annos dederat. Is enim Boleslai Pudici resistere
volens vestibus ad Regnum Poloniae jure sanguinis fultus aspira-
bat. Obsistente tamen Ludouico apud Sedem Apostolicam a Reg-
ne quem affectabat ad Saeculum acceptam a Rege condignam pe-
statui ad mortem prouisione Diuionem redire debuit.

Mgr Matthaeus de Crac. primus ex ijs qui Acad.
prodierunt Cardinalis, pro Apotheosi S. Brigittae
coram Gregorio XI in consistorio Cardinalium ma-
gna cum laude egit utque dignitatibus ornaretur
honoribus impetrauit. is multa scripsit. extat
eius manuscriptum de frequenti communione apud
apud ~~Canon.~~ P.P. S. Spiritus de Saxia. Cracouiae.

Neue ulli alteri praeter suam prolem aditus ad regnum pateret
1374 Ludouicus Tributum Rusticale Poloniae remittit
Annuunt votis suis equites sane pecunia et angaria quasi omnem spe-
1375 ciem servitutis. Soli mysticorum Subditi hoc tributo non erant e-
xempti eo quod maior Clerus (ut inquit Dlugossus) parum de li-
gens in impetranda hac sibi libertate fuisset. seu potius quod inferi-
orem Clerum neglexisset episcopi

1376 Per absentiam regis a Regno Poloniae Lithuani antiquum sapientes con-
orum quod Sanus et Istula alluitur vastarunt abactis in morem armentorum
multis millibus hominum regiones populosissimas desolaverunt. De hac
Patriae calamitate dum a proceribus Elisabeth Regina compellatur Respon-
dit non impune id futurum hostibus, cum Regi filio satis longe essent
manus quibus e sustis etiam caelo ducturus esset ad poenas Lithuanos. Re et
ipsa vero, etiam fuit ochosa magis ... insolentia Hungarica, quod longius in urbem
energia venientes in sua diversoria avertebat. Vim vi repellit Cracovienses
de Brzezie ex fundo fit tumultus ad quem sedandum Joannes Kmita
... hinc capitaneus missus, dum et ipse ... Hungarico trucidatur
... cognati ambasciis defessi invadunt sine discrimine in Hungaros
vulnerant trucidant 160 eo die feruntur caesi. soli qui
in arce ad latus Reginae fuerunt a clade illa supererant. Arce
... obsessa tenebantur, donec sedato tumultu Petrus Joannis
... filius Lenciciensi accepto capitaneatu ... sibi ...
... condonaret. Nec diu post regina impar tuendo Regno
in Pannoniam abiit.

1377 Ludovicus indicta equitibus Poloniae ad bellum contra Lithuanos expedi-
tione ipse quoque cum aliquot Pannonicis copiis in Russiam processit, ibi
Chelmensi arce expugnata Belzum Ladislao in feudum concedit. bello
Postulati suppetias mystici nec subsidia nec stipendia dederunt
ne se militari servituti obnoxios redderent. in reditu ad natale
solum Vladislaum ducem Opoliensem Podoliae praefectum Poloniae
... constituit arces ... Coloniensem Lemburgensem
... Regno Hungarico adiungere satagebat Hungaris et Polo-
nis sibi obnoxiis committit quo consilio regis penetrato a ...
... cum nec ipse causis cognoscendis nec provinciis ab hostibus
tuendis attenderet nam Vladislao duci impune non parebatur
quod Regi et non duci iuramentum fuisset praestitum a nobilitate
proclamatum est ... rokosz, quo voce nihil aliud sonat quam
communem repetendi a Rege religiosorem iuramenti sibi praestiti
observantiam vel se in libertatem ... arma ... mutatio a Germa-
vindicandi voluntatem. Ethymo vocis et ego arbitror ... Rosten
et non nihil corrupte Rockunss quod sonat ... beneficii investitura
quemadmodum ... possessionis alicuius beneficii investitura
dicitur, ita destitutionem ab imperio Poloniae Rokosum dicere placuit.
Conventui generali celebrando locum apud oppidum ...
designant eo et ipsi frequentissimi confluunt et Regem missa
honorificentissima legatione invitant, deducunt ... in ...
tribunali collocant. Tum de proditoribus Patriae, qui de ... auxilio
... convicti essent supplicium
... esse ... quo ... cadavera tecta erant
... Demum regem orant ut memor iuramenti justitiae
... in regno ... maneat. Ille vero ... diligentius ... de suis fratribus ...
... sibi noxiam obtendens et ... in Hungariam ... recessit
... aversatus rebus incompositis ... annis fere
... armis ... per provincias regni ... Cancellarius ... Crac.
Inde ... liberatum est. Florianus ... Libertatis ecclesiasticae ... vindex
1378 Urbanus VI Romae Pontifex creatus ... et Ludovicum ... ad ... S. Thomae ...
in schismate contra Clementem VII ... in sua ... Anno 1399
quod ad annos 50 perduravit

1380 Clero deinde militares iniurias non ferente. Ceterisq ordinibus de optio
ribus Hungariae apud se regem perpetuo quod velantibus Ludovicus Buda
dictum generalem instituit. In qua Triumviros qui noe suo oia in
Polonia agerent Zawisam Epm Cracoviens. Dobieslaum Cra eius et Sen
dinogium de Subino Palatinum Calissiens. elegit. Zawisza cum esset Vall
Cracow. cancellarius in Mgum Joannem de Rzeszowice eius triumviratus sui reclina
vit. Magno dicti proceres Triumviri honore in Polonia erant accepti
quod iis vindiciis quisque justitiam se assecuturum et omnia debita re
habituros sperarat, at dum isti longos ordines litigantium post se tra
hunt, qd dicerent se non posse quidquam grauius in accusatos pro
latum. Zawisskij statuere tam illa calamitosum erupit in publi
cum lamentationem: Infelix esse regnum omne quod aut nullum aut
plures haberet proreges

Zawisa mortuo 3 Cancellario Archid 30 aug
Epo Crac. Joannes Radlicz Med. Doctor
ad intercessionem Ludovici Regis eligitur.

1382 Ludovicus Generi sui proximus Sigismundum generum suum cum copiis Hun
garicis ad compescendum motum in Maiore Polonia ac ad se vem ad Regnum
capessendum ablegauit, qui quod demoratur ad preces multorum
amovere generalem capitaneum Maioris Poloniae nollet, licet Posna et
Gnesna juramentum fidelitatis sibi factum receperat. Rex tamen esse
immutata Polonis voluntate desijt. Ludovicus mortuo Cracoviensi
admissus per Chinder Carpatum superauit. Regnum Hungariae tenuit
Regina vero Helizabetha preces in Conventu Vislicensi fac
altera filia Hedvigis in Regni haeredem per oes Ordines est
susceptar
Diu morata est Helizabeth Polonos ob tenerioram statum filiolae
1384 tandem expeditionem populusque ulterius protrahi non posse videns
Hedvigim in Comitatu Demetrij Cardinalis 4 Cornutus Archiepi Strigoniens
deferri curauit in Poloniam
Tanquam numen aliquod Coelitus lapsum exceperunt Sarmatae Venien
1385 tem Hedvigim, cui diademate imposito regnis habenis tradita Viro
se esse obliti gloriosum putauerunt imperia puellae accepisse donec
sponsum parem suo fastigio haberet. Nec aliam se Hedvigis quam
sperabatur praestitit. Omnis eius actio et virtute omnis vox tanquam
ex prudentiae oraculo ~~procedebat~~ exhibebat. Academia, Pallade regnante ma
gnam in spem elata Coelos sibi vertice tangere videbatur, cum in
primo Reginulae aditu benigne est accepta et deinceps tanquam
filia Casimiri Magni sui Aui fuit habita amata et promota. Quidquid
optauerant facile apud benignissimam Principem Professores obtin
erant nempe ut e longinquo situ in urbis locum Cracoviam
transferrentur, Stipendijs augerentur. Theologiamque sacram profiteri
possent quae omnia subsequentibus annis Hedvigis apud Sedem Apostolicam et maritum regem obtinuit et impetrauit.
X
De Sponso Reginae quali assumendo anxie deliberantibus Proceribus
1386 opportunum ad sponsam paranymphi ad Regnum candidati noe Mag
Ducis Jagellonis venerunt eiusdem tres. Fluctuabat animo

et multum obnictabatur Heduigis consentire in gentilem cultu et mori
bus disparem Principem, stante praesertim pro sui cordis Vilhelmo
Archiduce Austriis moratissimo Christianissimo, a Ludovico Patre Sponso
sibi nuncupato [designato], quamobrem multum operis impendi oportuit, ante:
quam persuaderetur Sponsalia Vilhelmi in Cunis contracta iure fuisse
nulla, Magni vero meriti apud Deum fore, si infidelis maritus cum
gente tota ad Connubia reginae fidem et baptismum reciperet, Glo:
riosum fore Poloniis, si gens invicta armis Cumugerent ad Eclam et
regni Corpus per Sponsam accederet. Respondebat illa sibi praeter vo
luntatem Matris in re tam gravi non licere decernere. Irent ergo
Legati in Hungariam et sensa parentis explorata referrent. Helisabeta
Lituanorum votis cum annuisset, Proceres Christinus Vlodcus et Beky
Szafraneiy Legatis Lituanicis sunt additi qui de promissis cum
Jagellone paciscerentur eis et Sponsam et Regnum offerrent.
Magno Comitatu principum Jagello Cracoviam veniens Omnia fama
1386 maiora in Reginali maiestate Heduigis invenit Formam, virtutem
fortunam quibus omnibus nec parem nec similem [Heduigis] ea tempestate orbis
Christianus habuisse credebatur. Quare intra paucos dies Capita fidei
edoctus 14 Februarii e fonte nomen Vladislai, ad aram Heduigim
in medio Patrum Diadema Regni a Bodzanta Archiepiscopo Gnesnensi accepit
et vicissim Lithuaniam et Samogitiam Regno reginaeque donavit inseri
esset jure perpetuo: Fidem pro Rege facientibus Vitoldo, Michaele, et
Lubarto ducibus, fratribus
Fatalem hanc Lithuanis cum Polonia coniunctionem Cruciferi sibi
fore praesagientes nec ad festa nuptialia nec ad natalem Jagellonis
invitati venerunt, quin potius occupatis laetitia ducibus, ductore An:
drea Germano Jagellonis, in Lithuaniam hostiliter irrumpunt datisque
plurimis damnis Lucomlis Andream efferunt, ad quem nova
Polocenses deferunt. Rex ulteriores eius conatus aversurus, Vitoldum
cum aliqua Polonorum manu [in Lithuaniam] transmisit. ipse cum Regina Cracovia
in Maiorem Poloniam copiis in expeditionem divertit, Paruitque 4o
annis ob mutuam caedem Grimaltis et Nalecz gentis dissidium
exulem revocavit.
Ineunte bruma Pyssimi coniuges ~~principes~~ non tam Principes quam Apostoli
1387 assumptis Episcopis et ex Ordinibus Academicis piis doctisque viris
in Lithuaniam contendunt. Indicto Senatu ad Vilnam omnibus gentilibus
conventu, Jagello de Cultu falsorum Deorum abnegando deque suscipi
enda Catholica vera fide egit. Renitentibus Lituanis deos suos sup
plicia Rex nulla sui aut suorum laesione ignem aeternum extin
xit; fana diruit, aras subvertit, lucos succidit, serpentes tem
allisit, qua numinum vanitate cognita incolae de fidei myste
riis instrui, certatim baptisabantur. Ipse Jagello super 30000
hominum sacro fonte abluit. Pro fovenda fide 7 Ecclesias di
versis in locis Vilnae in memoriam D. Stanislai erexit Operis
Seria Heduigis ex abaco sua Calices, ex purpura vestibus ex
aera Cerfidg Sacerdotes providit et procuravit factosque delectu
iuvenum qui capaces disciplinae videbantur alios Pragam
in Seminarium ad se erudiendum alios Cracoviam in Gnato studii
secum duxit. Tanto autem fidei propagandae desiderio Jagello

astiabat ut ipsa remissa in Poloniam Regina per vicos pagos
et oppida obiret, idololatrias quaereret, et agnus tegeret, imo ab ipsis
in hostibus feminis, liberalitate ad suscipiendum baptisma evocaret.
1388 Celebratoque Natali Dni sui apud novam Vilnae Episcopum Cui Andream
vasilo Ordinis minorum sui Epo fecerat Vitepsci Polociisque obsistentes
seditiones suppressit, Skirgeloni fri Lithuaniam regendam commisit,
Leopoli a Petro Valachiae despota juramentum fidei recepit, annoque
vertente Cracoviam remeavit.
1389 Sed ea omnia quae per Regem in Regno et Lithuania sanctissime erant
constituta, Princeps tenebrarum regionibus suis pulsus, assumptis deteri-
oribus septem Spiritibus turbavit, miscuit, et confudit, ac inprimis
opera mendacissimi Zelatoris in animo Jagellonis contra Hedwigim de
nevata thori fide nefandas excitavit suspiciones, ipsis jam dissidium erat
coniunctissimos conjuges ni prudentia senatus fabricatore doli
recantatione palinodiae, innocentiae reginali luculentissimum reddidisset
testimonium, Inter Skirgelonem vero et Vitoldum eo simultates
processerant odium ut Vitoldus furentis Skirgelonis cedens ad Cruci-
ferorum Poloniae infensissimos hostes transfugeret cederet. Unde Lithuani et Sa-
mogitae in partes Vitoldi et Jagellonis scissi, miserrime internis ac
civilibus armis conflictabantur, similibusque Russia laborabat calamitatibus,
dum Poloni retinere, Pannones cum regno Ungariae Podoliam vindi-
pare care armis contenderent.

Urbano VI Romae hoc anno extincto Bonifa-
cius IX Pontifex in Vaticano Conclavi 13 car-
dinalium votis creatus 4 nonas quartas

Nec tamen pereuntem Lithuaniam perire patitur Jagello, nec ab amplexu
1390 Vitoldi avertitur, fugientem ab se paterna charitate insequitur, revocanti se
blanditur, nec solum crimen rebelli ignoscit, sed et salutem affert.
coacta argentorum ex aula sua Polonis ministris, fortissimam manum
quamcunque ducebat, ad victorias certe obtinendas movebat, Cruci-
feris Vitoldo et Cruciferis, atrocissima hyeme semel et iterum Grod-
nam infessam cum validissimo germanico praesidio receperat, alias
tutes sponte venientes, alias metu armorum vidua non recepit, Hedwigis
maritus Regnationis imperium in Poloniam et defensionem committerent,
mens Jagelloni, ne quis cum gravior casus apud gentem fluxae fidei
urgeret, ad pedes Crucifixi qui ad hunc diem in summo huius urbis templo
inclusus religiosissime colitur, et servatur, affusa, dies noctesque Dominum
precabatur, sic precanti Christus vocem e tubo illa quod constans
perpetua traditio retinet, bene precatus est, omniaque sua vota
grata et rata esse dixit. Qua voce animata ipsa quoque calatis ap-
tis manus suas, armavit, tumultuarieque collectis copiis exercitum in
Russiam duxit, Pannones inopinato bello perterriti, Jaroslaviam Gro-
decum Halicium Trebovliam, ipsamque urbem Leonis relinquunt, imperi
victoriam novae Imperatricis venia incruentam deditione spontanea, vitis
tui deserunt.

Schisma Romae Bonifacii
Clemens VII Avenione mortuus, electo a
sua obedientia cardinalibus Benedicto XIII
locum concedit

1391
1392 Postquam autem armis et veneris in fratres regios Lithuaniae duces sorti-
est satis.

Joanni Radlico 3 Cancellario Regni
Successit Petrus Wysz V.I.D. in Episcopatu

Scitum est satis Vitoldi reconciliatione Masouiae Ducis apud Vladisla:
um in gratiam recipitur, a quo et supremum Lithuaniae ducatum iure
clientelari accipit. Quamvis enim Jagellonis esset nepos ex fratre,
fratribus tamen germanis eundem Vladislaus praetulit, quod ingenio esset
liberali et ad imperandum nato.
1393 Aegre enimvero Skiergelo ferebat Vitoldi prae se ad Clavum Lithua:
niae evectionem, longeque recentior et hac causa in fratres orta fuit
latens discordia, quam apertum bellum. Sopiturus Skiergelonis
animo, praesenter adhibuit Vladislaus medicinam, adiectis ad ducatum
Kiowiensem quem illi contulerat Starodubo, Tewki, [illegible] alys modo Vi
toldum ut supremum Lithuaniae ducem revereretur, et si quid animo
suum angeret, non armis sed rationibus apud regium tribunal tan
quam sequestram pacis fraternae repraesentet.
Tantillum tranquillitatis quietis nacti in regno Principes, Clarum montem imagine Deiparae
Virginis a S. Luca depictae illustrem, et Basilica ornant et dote PP. D. Pauli
primi Eremitae ex bonis immobilibus augent, Florentiae ad Crucis templum in
primi Eremitis ex bonis immobilibus augent, Florentiae ad Crucis templum in
genti sub titulo Sanctae Crucis fundamenta ponunt, Pragaeque aedes PP. Bene
dictinis, qui Slava lingua sacris operantur, consignant. In aedes Crac.
Cathedrali dota 17 Presbyteros, qui Choro sedentes, Hymnos et Psalmos
cantent instituunt. In Arenis vero ad occidentalem urbis partem, PP. de
Monte Carmelo aedem Divae Virginis miraculis oraculis celebrem, constru
endo Coenobio, regendam et gubernandam tradunt.
At in Lithuania alter post Skiergelonem Vladislai Germanus Suidrigelo
1394. aemulatione Vitoldi accensus, impetrata apud Cruciferos auxiliaribus
copiis, ut se Principem Lithuaniae assereret, amplissimam ysdem de
Vitoldo sumendae vindictae praebuit occasionem, illi enim non tam
auxilij ferendi, quam ultionis nomine, longe lateque circa vastata
regione, Vilnam bimestri obsidione tenuerunt. Castrum Curonum dictum, expu
gnarunt, ipsaque arce potiti fuissent, si doli successissent, quos cum Vitoldus
sagaciter investigasset, Cataros sacerdotes schismaticos eo nomine insati
ligneo suspendit, abeuntesque in Prussiam hostes, ex insidys non exigua
clade affecit.
1395. Rex quoque Vladislaum Ducem Opoliensem de feudo terrae Vielunensis sibi a Lu
dovico concesso compellatum, et imperata facere detrectantem, bello prae
ter opinionem celeriori in Silesia oppressit, linguam in posterum et manum quibus
regem offenderat ab omni iniuria abstinuit, et per alios Principes eidem
reconciliatus pacem sanctius coluit, experientia doctus, violationem iuris alieni
perpetuo secum calamitates magnas, et malorum Iliada trahere.
1396 Vulgus hominum ad pollicendum facillimum in praestando saepe fallit
quod plerumque inde evenit quia alicui promissi fiducia fallitur
unde recte Cato lib. 1. Rem tibi promissam certo promittere noli
Rara fides ideo: quia multi multa loquuntur.
Non sic inter Heroinas clarissima Hedwigis nostra. Promissa semel
Academiae Professoribus apud Regem maritum studij generalis Cracoviensis
munitionem promotione et vim fidem solvit et quantum in ea situm erat
praestareque poterat, ipsa praestitit pro Theologica facultate impetranda
at ipsa in hoc generali studio ante sedis apostolicae institueretur

utriusque Principum apud Bonifacium IX Summum Ecclesiae Pastorem
missa solenni legatione supplicaverunt, quorum petitioni libenter Summus Pon
tifex subscripsit, causasque ingenuissimas facti sui in Brevi concessionis expressit,
Theologiamque Sacram in Universitate hac ea prerogativa legi voluit, ut
quicunque in ea studerent vel eius gradus assumerent omnibus Privilegiis
libertatibus gauderent quibus gaudent Promoti Theologi in Parente Academi 1397
arum Parisiensi Sorbona. Obtenta hac Summa liberalitate Pontificia
Facultate Theologica, eandem Ordinandam, assignatis ex thesauro regis
pro lectoribus stipendiis, donec se alia occasio daret, qua certorum oc
Professoribus salaria providerentur, Joanni Isnero S.T.D. Hedwigis com
mittit, breui quoque in urbem opera sua Academiam transferendam
promittens. Sciebat enim Regi etsi amuso, suis rationibus persua
dere, nullas familias, nullos principes, nulla imperia opibus ac victo
rijs tam floruisse: quam quod maximam litterarum, ac egentium curam
cum principibus habuerint, Alias illustres familias, imperia, civitates,
in exitium prolapsas esse, aut gravissimis calamitatibus et egestate confli
ctatas esse: quod earum bona diripuerunt: aut quasi ipsam militibus
ac latrocinijs publicanorum obiecerunt. Quo in genere vivum exemplar
D. Ludovicum Franciae Regem ob oculos illi statuebat, qui viginti
et octo virorum doctorum Collegia suis opibus fundavit: tametsi 120
pauperes qui se consequebantur, humanissime et eodem victu, quo seipsum 1398.
quotidie sustentaret. Diebus vero quadragintadialis ieiunij numerum
personarum duplicaret. Qui quod annos quatuor et quadraginta summa
cum sui nominis gloria imperavit: et ita imperavit: ut hostibus qui
dem formidolosus, carus amicis, Deus subditis, sanctus omnibus, habe
retur. nihil mirandum esse ex eius pietate dicebat. Stor amplius
quod in summa parte felicitatis Reges ponere consueverunt, non omittebat
quod quinque filios, quatuor filias, se moriente superstites, ac regnum
armis et legibus florentissimum reliquerit. 1399

Non erat difficile Hedwigi fidei promptissimae et sanctissimae in
augenda ornanda amplificanda Academia voluntati, habere obsequen
tem Vladislaum, ut pote ex infideli Orthodoxum ex neophyto Apo
stolum quisque facile perspiceret, quot operarijs opus haberet ne
in Lithuania Magna, sola tamen bene ad omnem posteritatem
restaurandae Universitatis ab eo commoditas, expectabatur. Nam be
neficium nec in tempore, nec loco opportuno, datum, gratiam perde
re imo vitam amittere consuevit.

Bonifacij IX Papae qui primus Romanorum Pontificum post eductam Sedem
ptione ex Gallia urbis Romae imperium obtinuit. Mausoleo Hadriani instar
arcis et Capitolio munitis Pontificum dictionem stabilivit. eorum maiestatem
nutantem confirmavit. Petri patrimonium tyrannorum vi amissum recuperavit,
Latium Campaniam Picenum Hetruriam Flaminiam Aemiliam provincias,
item urbes Narniam Tudertum Urbem veterem Viterbium Perusium Fame
Julij Faventiam Bononiam ecclesiastico imperio restituit. Galeatium Vi
hostem formidolosum repressit. Robertum Wenceslao ob ignaviam deposito
Caesarem dixit. Palatium Vaticanum quod nunc superest perpetuae
Sedi pontificum inchoavit. Diploma seu Breve Apostolicum pro
Theologia in Acad. Cracoviensi erigenda hoc est quod sequitur.

Quo tempore rumor fertur Olim (Romae) in Academiam Vladislay cum Heduige
eodem palmam Vitoldus dux Lithuaniae ex Tartaris in Lithuaniam irruptionis
fuso eorum ingenti exercitu tribum unam Bordam dicunt communiter
captivam quae ad hunc usque diem durant ad Vilnam adduxit.
Soli Cruciferi impune neophitos Lithuanos lacessebant. Dobrinensem
1397 terram a duce Vladislao nulliter emptam in possessionem regni iniuriose
occupabant. Rex in eos arma. Proceres pacis media tentanda suadebant
quod scirent totam Germaniam pro illis pugnaturam. Heduigis ob insi-
gnem mansuetudinem et singularem prudentiam ad componendas Regni
differentias ab utraque partium electa Junivladislaviam ubi eam Magister
cum commendatoribus expectabant descendit. Multis utrinque per dies
aliquot habitis gravissimis deliberationibus, spretis ... omnes a Cruci-
feris per Reginam representatis justis pacis conditionibus et summas
dementer pro terra Dobrynensi quadraginta millium aureorum postulatis
Tulit modeste insolenter superbiam Heduigis Iungen Prussiae Magistri
ac in discessu rebus incompositis satis habuit vates illi esse.
quod se vivente gladium Polonum vagina vacuum non esset visurus
qui a morte sua nomen etiam Cruciferorum ex terris Prussiae
esset excisurus.
398. Redux in Poloniam invenit Vitoldum ducem Lithuaniae contra Tamer-
lanem Orbis illum terrorem magno cum exercitu moventem. quem ipsa
quod cladem esset accepturus ex divina revelatione sibi facta monuit
Vir militaris Phantasticam eam fuisse imaginationem respondit, at exi-
tus divinam esse probavit. Nam commisso cum Ediga Tamerlanis
Duce ad fluvium Vorskla praelio exercitum florentissimum amisit
ipse cum Skiergelone mortem vix fuga vitavit. Plagis ergo melior
factus Reginae sanctitatem cum uxore Anna veneratus et protec-
tus Vladislai praesentia et muneribus exceptus. Cracoviam venit
399 Cum Summus Pontifex Legatum de latere qui susceptoris munus nomine
prolis obiret maturius ipso tempore designasset et Rex cubile puerperae
purpura gemmis auroque exornari jussisset. Aedis utrique gratulabunde
Heduigis. Respondit se non passuram illo adscititio splendore cubile
ornari quod funesta mors Matris et prolis funerea brevi esset
Senigenitam. 14 July enixa filiolam quae Elisabeth Bonifacia
nomen accepit, eam Deo fecunditatis auctori ardentissimis quibus petivit
votis obtulit. Post triduum emortua nec ipsa diutius superfuit
Ingravescentibus enim doloribus testamentum condidit quo suppellectili
his sua reliqua egenos et Academiam heredem dixit Petro Vys-
sio et Joanne Tencinio executoribus testamenti nuncupatis
Sacro Viatico et extremis unctionis oleo delibuta 17 Julij
circa meridiem e regia terrestri ad regnum Caeli capessendum
abijt.
Eius praesens apud Deum patrocinium mox a morte experti sunt ad
Sacrum eius corpus aegri morbi vitam caeci lumen claudi gressum recipien-
tes hodieque experiuntur ad eius Sacra Lypsana in sua parte
ad aram maximam Eccl. Cathedralis Crac. deposita. Solatio afflicti
pro ... pignoribus apud Reges tenus laboravit

Erat Singulari (ut inquit Dlugossus) pietate et Sanctitate toto viles suo
tempore edita, ab omni fastu levitate et in aliena gazam
regalem quam opulentissimam e domo paterna secum in Poloniam
attulerat in cultum divinum, in publicas necessitates et in egenos
ac pauperes effusissime erogavit, adeo ut subinde avarus fuisse
videret argumento est Suppellex ois regialis post mortem relicta
numinis eo ... destinata. In Orationibus assidua, in ieiunio ad-
ventus domini et quadragesimae pertinax, in cilicio et alijs morti-
ficationibus sibi indicendis constans et fortis, in omnibus actionibus pru-
dens in perficiendis gravis in regni negotijs tractandis feli-
in regio throno humilis in forma singulari sibi despecta. Orbi
universo non tam ob claritatem generis aut sceptrum regale quam
ob virtutum splendorem nota et celebris Sanctitatis simulachrum
adhuc dum viveret a Bonifacio IX qui tunc Superni Con-
silij dicebatur nuncupata.
Aberat tum in Regno Rex. Tristis in Lithuania moram habens
ad quem publico luctu omnium Subditorum populorum mors reginae ...
prolis simul allata, in lamenta et planctus regium pectus resolvit
Cracoviam accurrens dilectae Coniugi languis et pompa funebrali justa
15 Augusti exolvit. Plangere matrem suam in Hedvigi Musae Acade-
quae mortem Reginae suam esse occasum a summo spei culmine in quo
assurrexerant impetrata iam domo ... et stipendijs pro Theologis. in
antiquum statum relapsae, augurabantur. Si rex animo ut corpore f...
abiret an Clavum Poloniae retineret. Postquam vero Vladislaus ...
cuaret an Clavum Poloniae retineret. Posquam vero Vladislaus a Senatu confirma-
tum a novore recepit, et de Sceptro dimittendo sive caro coniugi
cogitare desijt serio de Academia restaurando sive ... demereri cogitare
voluntati satisfacere volens, sive Polonos hac vice demereri ... ad ...
Quo die Cracoviae Reginale funus ... Posnae grande momentum ad ...
mandos neophitorum animos divinitus accidit. Die assumptae virgi...
ancilla Civis cuiusdam in templo ... Dedicato post divina ...
ad altare et Tabernaculum V. Eucharistiae ter retro cadens ter abiecta
timore et reverentia consurgens, accessit e sacra pixide 3 Hostias
nores aufert peplo involuit Judaeis in domo Swidzinska vendi...
Gens sacrilega effusum in mensam Corpus Dni acubus cultris alijsque
rea supellectili petit vulnerat scindit, funditur largus sanguis ...
fusa oculos ex cruore ...ta judaea visum recipit. Stupent prodigij
tortores. Ut facinus celent ac poenas evadant, eadem peplo invol-
vunt, et extra civitatem porta ... effervunt paludi immergunt
dum per portam Salvator effertur claudus ubi iacens in pedes ...
erigit, alter qui animam agebat surgit et exclamat Posna Posna ...
sunt in te Xsus crucifigitur. Ad haec prodigia latebat adhuc Sceleris
die solis, ... circumfusae radijs 3 illae panis particulae in altum
... Paulo pueruli conspiciuntur. Adorant Do-
luntur, a pastore et Paulo puerulo conspiciuntur. Adorant ...
Sub specie panis latentem jumenta quem pannis involutum ingenua
na in Bethleem adorarunt. Joannes Antistes Civitatis huius ...
supplex cum Clero sacrum pignus veneratur, tollit, et in Sacrario ...
Magdalenae deponit. Inde translatae coelitus illae Species in loco prist...
ostent se videndas. Quare mox eo loci Sacellum erigitur ac post
Basilica per Vladislaum fundatur, Divina ubi potentia
multis Miraculis claret.

*

Privilegium
VLADISLAI IAGELLONIS
PRO ACADEMIA CRACOVIEñ.
&
CASIMIRI
Magni REGIS Poloniæ

IN NOMINE DOMINI AMEN.

Ad perpetuam rei memoriam. Quia tunc multis errorum et dubiorum Incom:
modis prudenter occurimus dum gesta ætatis nostræ literarum firmitatibq et
testium annotatione prohennamus. Proinde Nos VLADISLAVS. Dei gra:
tia Rex Poloniæ nec non terrarum Cracoviæ, Sandomiriæ, Syradiæ, Lanci:
ciæ, Cuyiaviæ, Lithuaniæ Princeps Supremus Pomeraniæ Russiæq Dominus
et Hæres &c. Cunctorum notitiæ tam præsentium quam futurorum hanum serie
commendamus. Ex quo æterni Regis dispensatio ineffabili cuncta disponens
ratione nos degentilitatis eduxit erroribus, ac ad Regalis dignitatis fastigium
quamvis Nostris insufficientibus meritis dignata evocare ad hoc præcipuè, sedula
meditatione propositorum nostrorum studia dirrigimus curamq nostræ internæ
diligentiæ deputamus ut hos terrarum Nostrarum Lithuaniæ indigenas et subditos
præsertim quos in vetusti erroris caligine olim constituti socios tenebrarum habuimus
quosq per assumptionem sacræ fidei Catholicæ, ad gremium S. Matris Ecclesiæ illo
Volente qui cælestia pariter et terrenna moderatz et dirigit, attulimus per assuefa:
ctionem et habitudinem ac sciam piorum operum, sine quibus ipsa fides vacua in
lucis filios convertamus. honum tn ope pariter et opera, quorum animos sapientiæ
et doctrinæ plenitudo decoravit, videlicet in fundamentis et profunditatibq Scriptu:
rarum expertarum quorum etiam consilio thronus roboratz regius, ut eorumVirtuo:
sis actibus reipublicæ stabilitas semper salubribus proficit incrementis. Sanè
dulcescebat in auribus Nostris repetita memoria illorum devotissimorum Principum
qui in partibus regionum suarum gymnasiorum studia locabant, ut vocatione
doctarum personarum defectus, et errores patriarum suarum elimare et evelle:
re satagebant, quorum exemplis cor nostrum refloruit, et ad executionem proposi:
tonem per ipsos pia consideratione productonum incepit conditione aspirare
Videmus siquidem et ad oculum experimur qualiter Parisius per convocationem
et congregationem peritorum scientificorum et prudentum Franciam irradiat et
venustat. Quomodo Bononia et Padwa Italiam florificat et exornat. Quali:
terq Praga Bohemiam illuminat et extollit. Aut quomodo Saxonia totam ferè
Almaniam clarificat et fecundat. Profectò ad hoc summi despicione præsidii plu:
rimarum terrarum obtinuimus Principatum et Regni Poloniæ recepimus Diadema
ut ipsum Regnum claritate doctarum personarum illustremus, quarum doctrinis

et Umbras eius possemus euellere: ipsumq ceteris regionibus coequare non dubitans
idipsum subditis Regni praedicti et terrarum nostrarum salubriter profuturum
In Cracouia Ciuitate Nostra locum ubi studium Vigeat generale in qualibet licita facultate
de consensu voluntate et sciam ac indulto Sanctissimi in Christo Patris Domini et Dni
Bonifacij Dei prouidentia Papae Noni Sacrosanctae Romanae et Vniversalis Ecclesiae
Summi Pontificis ipsum benignè per Bullarum suarum concessionem confirmantis
ut poté in Theologia seu Sacrae Scripturae Iuris Canonici, Legum Physicae et artium libe:
ralium facultatibus nominandum, eligendum, constituendum, ponendum, et ordinan:
dum, ac erigendum duximus et tenore praesentium facimus, temporibus perpetuis
duraturum. Sitq ibi scientiarum praeualentium margaritha ut Viros producat consilij
maturitate conspicuos, Virtutum ornatibus redimitos, et diuersarum facultatum doctri:
nis eruditos. Fiatq ibi fons doctrinarum irriguus de cuius plenitudine hauriant
Vniuersi, liberalibus cupientes imbui documentis. Eiusdem studij generalis quod in
praedicta Ciuitate Cracouiensi, Deo auxiliante ad decus nostrae Sacrae Coronae Poloniae
instaurandum decreuimus incrementa felicia ampliare frequentius affectantes
et longinquarum incolas regionum ad eius allicere desiderantes accessum, vniuersis
et singulis Clericis Laycis, et Scholaribus cuiuscunq ordinis conditionis, et status exis:
tant et signanter Rectoribus Vniversitatis Doctoribus Magistris graduatis Baccalau:
reis, Studentibus, Scriptoribus, Stationarijs, et Bedellis, ac eorum familiaribus quibus:
cunq, qui se gratia studii in Ciuitatem praedictam Cracouiensem contulerint, et ibidem
moram traxerint. Articulos infrascriptos in praesenti Chirographo irrefragabiliter tenere
promittimus et seruare. Quos etiam fauoribus gratiosis prosequi volumus ipsos
et eorum quemlibet in suis Iuribus, Priuilegiis, libertatibus immunitatibus, statutis,
gratiis et consuetudinibus singulis quae in studiis generalibus tenentur et seruantur
seruare, tenere, defensareq volumus ac tueri, omnesq et singulos Clericos, Scholares Stu:
dentes Laycos &c. ad praefatam Ciuitatem Cracouiensem causa studiorum ut prae:
mittitur temporibus futuris accedentes. In accessu ad eam et in recessu ab ipsa
cum omnibus eorum rebus, scilicet equis libris vestimentis lectisterniis utensilibus pecu:
niis et suppellectilibus ab omnibus dationibus, solutionibus, passibus, pontibus, castris
custodiis Gabellis, Pedagijs, Pedalibus decimis et oneribus quocunq nomine
censeantur ex certa nostra scientia eximimus et Authoritate Regia liberamus,
volentes quod a praedictis Scholaribus, seu Studentibus, qui sibi per seipsos, per
amicos aut per quascunq personas, prouisiones facere voluerint in esculentijs et
poculentis ac Victualibus ad Vsum Vitae spectantibus in bladis frumentis, farina,
braseo, ceruisia, martiali et quacunq alia, vino et aliis potionibus. Lignis et aliis
necessariis per aquas et terras Regni, et dominiorum nostrorum complectitur ampli:
tudo, nulla penitus Thelonia et dationes requirantur seu decimae. Nec eos Carni:
fices, pistores, et Molendinatores, aggrauent et perturbent Ab ipsis Scholaribus
et Studentibus pro Macellis emolumentis et pistrinis plusquam a Ciuibus et
incolis Ciuitatis Cracouiensis exigere et extorquere praesumentes. Ne autem
sub habitu vel nomine studentium a mercatoribus uel alijs fraus in praemissis valeat
exerceri. Volumus in hac parte, ut iuxta qualitatem personarum iuramento
ipsarum credatur si adducentibus, prouisiones hmi merito visum fuerit exigen:
dum uel testimonia literalia Rectoris Vniuersitatis studij supradicti recipiantur
quibus in hoc casu fidem ab omnibus volumus plenariam adhiberi. Praeterea si aliquis
studentium aut Scholarium ad Ciuitatem Cracouiensem ratione studij proficiscens in terris Regni
Nostri per praedones et maleficos spoliatus praedatus aut damnificatus fuerit in rebus suis

et bonis suis quibuscunq; publicè uel occultè cum plena et totali diligentia
* operam apponemus et apponi faciemus, ut praedicti malefici et praedones per
Officiales Regni nostri inquirantur et ablata eorundem Scholarium seu studen:
tium ab eis repetantur: per ipsos Officiales nostros tales malefici pro possibilitate
corrigantur. Et ut ordo debitus et rigor ordinatus in studio generali praedicto Cra:
couien. per Scholares iugiter obseruetur. Volumus ut omnes Scholares et Studen:
tes Cracouiam accedentes, ibidem causa Studiorum moraturi proprium Rectorem *
habeant, qui in ciuilibus causis ipsos iudicet habeatq; iurisdictionem ordinariam
super omnes, cui sub onere iuramenti debitum obedientiae praestare, et honorem
exhibere teneantur. nec ullus unquam in eisdem ciuilibus causis Studentes et Scho:
lares Universitatis Cracouiensis cuiuscunq; status et conditionis fuerint alibi coram
* Iudice alieno Ecclesiastico uel seculari audeat conuenire. A sententia autem
Rectoris praedicti nullus appellare audeat Vel Valeat uel supplicare aut
restitutionem in integrum petere. Et si appellatum fuerit, ipsius appellatio non reci: *
piatur nec appellans per aliquem Iudicem Ecclesiasticum uel saecularem audiatur.
Sed Rectoris sententia in suis clausulis inuiolabiliter obseruetur. Verum ta:
men si de nullitate Vel iniustitia argueretur, eadem Rectoris per Consiliarios Uni:
uersitatis, de ipsius Viribus et iustitia cognoscatur et quod iuridicum fuerit
per ipsos in ea decernatur. Insuper Rector praedictus Scholares et Studen:
tes suos in causis criminalibus leuioribus ut puta pro capillatione offensioneq; *
cum palmo Vel pugno ad effusionem sanguinis ac contentione qualibet non enor:
mi habeat iudicare nec ob hoc ipsi Scholares uel Studentes uel eorum familiares
atq; serui ad extranea iudicia euocentur et trahantur. Si autem quod Deus
auferat Studens Scholaris uel alius praedictorum in furto, adulterio, stupro
homicidio, uel aliquo crimine capitali uel ignominioso notorie fuerit deprehensus *
illorum cognitio non debet ad Rectorem pertinere, sed statim taliter deprehensus
Scholaris, si clericus fuerit ad Episcopale iudicium remittatur. Si uero laycus
nostro Iudicio subiacebit. Etiam glzt Scholarum laycus Bedellus, Stationarius
aut ipsorum familiaris si de crimine homicidij, incendij, Adulterij, membrorum
mutilationis aut letali uulnere uel quocunque alio nefario excessu fuerit accusatus
Extunc non secundum consuetudinem patriae, aut Regni nostri non secundum
statuta ipsius sed iuxta leges per nos aut Iudicem deputatum taliter accu:
satus debebit iudicari. Quin immo per proborum hominum attestationes, ad ex: *
purgationem illati criminis admittatur. Porro si aliquis scholaris uel studens *
aut quicunq; praedictorum pro quocunq; crimine aut excessu magno siue paruo
fuerit inculpatus, nullus ipsum capere uel detinere audeat, nisi cum Rectoris
familia, et de ipsius requisitione speciali. Item si Rector contra aliquem de
sua Iurisdictione iustè processerit, et secundum formam statutorum ipsum de
Universitate exclusserit, studiorumq; commodis priuauerit, ad requisitionem ipsius
Rectoris talis priuatus de ciuitate utraq; tam Cracouiensi quam Casimiriensi et
aliis de nouo locandis et Cracouien. et Casimirien. in posterum adiungendis *
per Aduocatos Ciues et incolas earundem protinus expellatur nullusq; talem
* in suo hospitio aut mansione seu domicilio audeat colligere et fouere, uel sibi de
necessariis Vitae in Victu et amictu aliquid ministrare. Si autem Scholaris uel Stu:
dens uel alius de praedictis sententiae uel mandato Rectoris non paruerit. Rec:
tori suo contumax fuerit, et rebellis ad requisitionem eiusdem Rectoris teneantur
* Aduocati et Consules Ciuitatum praedictarum eorum familiam mittere ad dictos rebelli

pertinaciam compescendam. Haec autem statuta in p̄sentibus contenta literis
sub poena decem Marcarum grossorum Pragensium quae fisco Scholarium debet applicari
statuimus firmiter obseruand quia poena statutorum praescriptorum punire volumus trans-
gressores. Statuimus etiam ut quotiescunq aliquos Scholares in qualibet facultate per
* Cancellariat munus
Doctores seu Magistros ad priuatum examen more consueto poni contigerit super illos Can-
cellarius noster qui pro tempore fuerit, tanquam supremus approbandi ipsum examen et
omnimodam habebit potestatem. Item ordinabimus praedictis Scholaribus unum Campso-
* Camsor
rem vel Iudaeum in Ciuitate Cracouiensi qui habeat sufficientem pecuniam ad mutandum
ipsis super bonis pignoribus qui de usura non plus exiget, nisi unum grossum de marca
qualibet infra mensem. Demum statuta per Doctores et Magistros Vniuersitatis prae-
dictae Cracouien condenda quae hic non potuerunt contineri quae in aliorum studiorum
Vniuersitatibus iuxta possibilitatem Ciuitati poterint, uolumus pro ipsorum studii
confirmare. Et ut Doctores Magistri, Licentiati, Baccalarij studentesq Vniuersitatis
Cracouien p̄dictae eorum lecturas exercitia, et actus doctrinarum liberius et magis
commode ualeant et poterint exercere pro habitatione Magistratum et pro quotidiano
ac communi congressu studentium et Scholarium Vntatis studij praedicti Cracouien do-
mum Nrām quae Stephani Panchrz fuerat et vocabatur, quam et Gersdof olim Ciuis
Cracouiensis habebat in platea S. Annae sitam prout in eius latitudine longitudine et
et amplitudine est limitata et distincta decreuimus assignandam. Ipsam ab omnibus
solutionibus dationibus, tributis, conuicinijs exactionibus Iudicijs Iuribus, et consuetu-
dinibus impositionibusq onerum et angariarum liberantes quam Vniuersitatis p̄-
dictae appropriamus incorporamus adiungimus perpetuè et in aeuum Nihil iuris in ea
et Domini pro nobis et Successoribus nostris reseruantes quam eisdem Iuribus libertatibus
et gratiis et signanter in libertate fugitiuorum et aliis quibus dedicatae fruuntur Ecclesiae
uti frui uolumus et gaudere. Per ipsos Doctores Magistros et Collegiatos tenendam
haben et perpetuis temporibus possidendam Ceterum pro maiori stabilimento studij Gnā-
lis Cracouiensis prestati dignum fore arbitran hos qui labores et onera sufferunt, non repelli
a mercede Doctoribus et Magistris ac Collegiatis Studij eiusdem Crac: qui fundamenta
doctrinarum in eodem studio debent erigere et lecturum ac informationibus ipsos
studentes instruere et fouere, de centum Marcarum nũn Polonicalis rōn fallarij anno qu-
libet animaduertimus assignan quas eis in Theloneo Nrō Crac deputamus, per ipsos à The-
lonearijs quo pro tempore fuerint singulis quorum temporibus anni cuiuslibet per viginti
quinque marcas tollend et leuan. Quas ad requisitionem et quitationes ipsorum Thelon-
arij sine omni excusatione et negligentiâ perpetuè soluere tenebuntur Si autem Thelonearij
praedicti in solutionem earundem pecuniarum negligen fuerint uel remissi. Extunc Doctores
et Magistri praedicti auxilium Capitanei uel nostri louiter primo et secundo debent requirere
ad exigendas pecunias numeratas. Et si requisitio hmōi ipsis non fuerit, p̄futura h-
Iure suo spirituali per sententias excommunicationum Aggrauationum et interdicti
ab ipsis Thelonearijs easdem pecunias licite poterint extorquere. Verum quia parum
prodest libertates concedere nisi qui eas tueatur et conseruet habeatur pro quo Studium
p̄dictum Crac: in Iuribus libertatibus et statutis efficatius conseruare cupientes Epū
Crac: qui pro tempore fuerit omnium et singularum libertatum immunitatum exemptionum
et statutorum Studii supradicti conseruatorem statuimus eiq damus plenam et liberam
potestatem ipsum conseruandi et tuendi libertatesq. eiq exequendi ac in rebelles et male-
factores studij et studentium p̄dictorum poenas quas virtute praesentium uel etiam
secundum leges canones seu statuta locorum meruerint exigente ipsorum maleficio et
contumacia ratione p̄uia declarandi qui etiam Episcopus cum Rectore Vniuersitatis pe-
cunias et sallarium pro Magistris et Doctoribus distribuendi et commoda in Collegio
diuidendi iuxta exigentiam status et meriti cuiuslibet plenam et omnimodam habebit

maledi:
ctio

facultatem. Si quis autem has Nras erectionis Studij concessionemq; praefatae libertatum et exemptionum ac Jurium Lras de Successoribus Nris seu quibusuis Violare et infringere praesumpserit iram Vindicem districti Judicis et miserabilis infelicitatis horridum et inopinatum euentum nouerit se incursurum Et ut haec scripta in suo robore permaneant et per Successores Nros firmiter teneantur praesentes Nrae maiestatis sigillo fecimus communiri Actum Cracoviae feria secunda proxima post diem Sancti Jacobi Apostoli Anno Dni Millesimo quadringentesimo praesentibus his Venerabilibus in Chro Pribus Dominis Petro de Badolna Crac: Nicolao de Curow Vladislauien et Alberto Posnanien Episcopis Validisq; Joanne de Thanczin Castellano Cracouien Joanne de Tharnow Sandomirien Joanne Liganza Lancicien Jacobo de Konieczpole Syradien Sandziwogio Calisiensi, Mathia Gniewcowien et Creslao Brzesnen Palatinis Cristino Sandomirien Cristino Sandecen Petro Kmita Lublinen et Imramo Zawichosten Castellanis. Multisq; aliis fidelibus fide dignis Datum per manus Venerabilis in Chro Patris Dni Nicolai de Curow Episcopi Vladislauien praedicti Et Validi militis Clementis de Moskorzow Regni Poloniae Vicecancellarij. Formatum autem per Nicolaum de Sandomiria Cracouien et Sandomirien Ecclesiarum Canonicum Aulae nostrae Notarium.

✠

IN NOMINE DOMINI AMEN.

Ea quae ex Regalis magnificentiae beneplacito eximia nimirum devotione et fidei
puritate, ad praesentem subditorum et salutem humanae conditionis, piis ac genero-
sis affectibus ordinanti adhibitionem fidei exquirant, et gaudeant minori fulcimine
firmitatis. Quia nihil valet quod statuitur nisi statuta ex diligentia ampliori observentur.
Proinde Nos CASIMIRUS Dei Gratia Rex Poloniae ac terrarum Cracoviae, Sandomi-
riae, Siradiae, Lanciciae, Cujaviae, Pomeraniae, Russiaeque Dominus et haeres. Cupientes
ferventi desiderio veluti ex debito tenemur ut res utilis omnisque prosperitas humanae
conditionis dilatetur, meliora prospicientes ne eadubitantes Clericis et Subditis Regni
Nostri profutura. In Cracovia Civitate Nostra locum ubi studium vigeat generale, in qualibet
bet licita facultate, nominandum, eligendum, constituendum et ordinandum diximus
et in antea futuris temporibus esse volumus in his scriptis ibique ibi scientiarum
praevalentium margarita ut viros producat consilii maturitate conspicuos, virtutum
ornatibus redimitos ac diversarum facultatum eruditos fiatque ibi fons doctrinarum
irriguus, de cuius plenitudine hauriant universi liberalibus cupientes imbui documen-
tis. Ad quam scilicet Cracoviam universi non solum Regni nostri et regionum adiacen-
tium incolae, sed alii ex diversis mundi partibus libere et secure confluant, Civitatem
praeclaram huiusmodi scientiae margaritam assequi cupientes. Quibus omnibus et singu-
lis subscriptos articulos in praesenti Cyrographo contentos promittimus et bona spondemus
fide tenere irrefragabiliter ac observare videlicet Rectoribus Universitatis Doctoribus,
Magistris, Scholaribus, Scriptoribus Stationariis, Bedellis, ac eorum familiaribus qui-
buscunque qui se gratia Studii in Civitatem praedictam transtulerint et ibidem moram
traxerint eisdem esse volumus Dominus Gratiosus impositum et eorum quemlibet suis Juri-
bus Privilegiis libertatibus et statutis et consuetudinibus omnibus aliis quae in studiis
Generalibus videlicet Bononio et Paduano, tenentur et observantur conservare defensare
ac tueri. Et primo qui venientes ad studium sive ab inde redeuntes in omnibus ac singulis
passibus, Pontibus Castris, et Custodiis ad totum Regnum nostrum constitutis, nullum sol-
vere debeant passagium pedagium seu Theloneum sive Conductum. Sed in his omnibus
cum rebus eorum, scilicet equis, libris, vestimentis lectisterniis pecuniis, et supellectilibus
domus liberi transire debeant et securi etiamsi alicui Scholarium sui parentes vel amici
pensionem facere voluerint, in esculentis et poculentis qualibuscunque, illa libere
transire debeant in Civitatem praedictam Cracoviam sine omni thelonei requisitione
neque per Carnifices quomodo vel quoslibet alios debeat impediri. Item si aliquis Schola-
rium sibi extra terra Cracoviensem de Blado frumenti farina, braseo, Cerevisia Marina-
li vino vel lignis procuraverit provisionem. Haec omnia et singula per aquam seu per
terram libere debeant transire absque solutione Thelonei et Decima lignorum. Pistores vero
panem pistantes Scholaribus et molendinatores blada ipsorum molentes, non ulterius
a Scholaribus praesumant exigere, quam Cives praedictae Civitatis consueverunt solvere.
Item (quod absit) si Scholarium aliquis vel familiaris eorum infra limites Regni nostri
fuerit spoliatus per nostros subditos, equis, pecuniis, et rebus suis publice vel occulte
statim postquam Scholaris de hoc nobis fuerit conquestus damnum Scholari tenebitur restitu-
ere, et malefactorem quaerere, et cum eo facere prout dictaverit ordo Juris. Si per extra-
neos et non subditos Nostros idem Scholaris vel suus Nuntius intra limites regni Nostri fuerit
spoliatus ad restitutionem damnorum modo quo promittitur non erimus obligati sed apud
vicinos Principes ubi malefactores praedicti morabuntur pro restituendis rebus Scholari
volumus fideliter laborare. Praeterea Scholas debitas ex nunc ordinamus pro legendo
Jure Canonico vel Civili, et Medicinis vel artibus liberalibus hospitiaque competentia designa-

pro Doctoribus Magistris Scholaribus, Scriptoribus Stacionarijs et Bedellis
quæ hospitia statim taxari decrevimus, per duos Cives et duos Scholares eademq̃
taxa nunquam augeatur in solutione ampliori Etsi forte ipsa hospitia in processu
temporis vilauerint. Domini eorum annis singulis tenebuntur illa sumptibus proprijs
reformare, Alius Scholaris vel alius prædictorum domum ipsam inhabitans fa:
cta denuntiatione prius Dno Principali de pensione domus ipsam reformare pos:
sit contradictione cuiuslibet non obstante. Quod si forte domum ipsam sicut pro:
mittitur pro studio deputatam aliquis inhabitauerit, et Scholaris ipsam habere volu:
erit pro statuta pensione, statim inquilinus prædictus soluta pensione pro rata
temporis de domo exire tenebitur et Scholaris ipsam libere assignare. Item volumus
ut Scholares proprium Rectorem habeant, qui in Civilibus Causis ipsos iudicare
debeat habeatq̃ Iurisdictionem ordinariam super omnes qui in Civitate Cracovia cau:
sa studii moram traxerint, omnesq̃ Prædicto Rectori jurare, obedire teneantur. Nec
ullus unquam in eisdem Civilibus causis, Doctorem, Magistrum, Scholarem, Bedellu̅
Stacionarium alibi coram Iudice quocunq̃ Ecclesiastico vel seculari audeat conve:
nire sub pœna decem Marcarum grossorum pragen̄ quam sic trahens incurrat ipso facto
et fisco Scholarium applicetur et Sententia autem Rectoris prædicti nullus applicare va:
leat vel supplicare aut restitutionem in integrum pot. Etsi appelatum fuerit appela:
tio ipsius non recipiatur, nec appelans audiatur per aliquem iudicem Ecclesiasticum aut
secularem sed Rectoris sententia in suis clausulis firmiter observetur. Verumtn̄ si de
nullitate vel injustitia forsitan arqueretur eadem sententia per Consiliarios Vniversita:
tis de ipsius viribus et iustitia cognoscatur. Insuper Rector iudicens Scholares
suos in Causis criminalibus, levibus, veluti pro verbali injuria, vel si Scholaris Causa
studii in Civitate Cracoviensi moram trahens aliquem capillando vel offendendo pal:
ma vel pugno ad effusionem sanguinis læserit, habeat iudicare, nec ob hoc Schola:
res ipsi vel eorum servi aut famuli ad extranea Iudicia protrahantur. Quod si
(quod absit) Scholaris vel alius Prædictorum in furto, adulterio, sive stupro, homi:
cidio aut aliquo crimine Capitali notorie fuerit deprehensus illorum cognitio ad
Rectorem non pertineat, sed statim si Clericus fuerit ad Spiale iudicium remittatur
si vero laicus Nro Iudicio subiacebit, si vero Scholaris Laicus, Bedellus, Stationarius
aut ipsorum familiaris de crimine homicidij adulterij membrorum mutilatione aut le:
thali vulnere vel quocunque nefario excessu fuerit accusatus extunc non secundum con:
suetudines pnas vel statuta sed iuxta leges per nos aut Iudicem deputatu̅
accusatus debebit iudicari. Quinimo per bonorum hominum atestationes ad expur:
gationem illati criminis admittatur Item quodsi pro quocunque crimine magno sive
parvo aut excessu quolibet Scholaris ipse vel quivis prædictorum fuerit inculpatus
nullus ipsum capere vel detinere præsumat nisi cum Rectoris familia vel ipsius li:
centia vel requisitione spali Et hoc ne unius criminosi prætextu res innocentum turpiter
rapiantur. Item si Rector contra aliquem de sua Iurisdictione iuste procedens et secundum
formam Statutorum ipsum studio et ipsius commodo pronunciavit. Ad requisitionem
Rectoris talis pronunciatus de Civitate utraq̃ Cracoviensi vel Casimiriensi per Advocatos
vel Cives protinus expellatur, nullusq̃ talem in suo hospitio audeat colligere, vel sibi quid:
quam vendere, donare, vel accomodare esculentum vel poculentum præsumat, Sed si Scho:
laris vel alius de præmissis sive vel mandato Rectoris non paruerit cum effectu Rectoriq̃
suo fuerit rebellis ad requisitionem Rectoris teneantur Advocati Civitatis utriusq̃
suam familiam mittere ad eam rebellis pertinaciam compescendam Item extunc stalla:
riamus sedes infrascriptas ut sedem Decretorum de quadraginta Marcis argenti an:
nuatim Sedem Decretalium de totidem Sedem Sexti Clementinarū de viginti marcis Item
providemus legenti legum codicem de undecim Marcis argenti Legenti inforciatum de
totidem. Et legenti volumen de viginti Marcis pro anno sequenti similiter iuxta con:
suetudinem legalis legentibus digestum vetus et novum cuiuslibet temporis de xi Mar
cis providemus. Duobus vero Magistris Physicam ordinamus salarium viginti Mar:
carum

Marcarum cuilibet annuatim Et Magistro in Artibus damus Scholam Beatæ Virginis
et decem Marcas reditus apponemus eidem. Ac Rectori Universitatis pro suis laboribus
providebimus de Sallario decem marcas prout in aliis Studiis est consuetum Quæ quidem
salaria exnunc in Nostra Zuppa Salis in Wieliczka deputamus Ita quod noster Zup-
parius Doctoribus et Magistris legentibus in Quatuor temporibus prædicta salaria
in Cracovia præsentare teneatur Item ordinabimus prædictis Scholaribus unum Campso-
rem vel Judæum in Civitate Cracoviensi qui habeat sufficientem pecuniam ad mutuandum
in Convictibus Scholarium super pignoribus bonis nec ultra pro Lucro suo exigat
de Marca qualibet infra mensem Item Doctores et Magistri ad sedes salariatas
prædictas eligantur per Scholares illius facultatis in quam Doctor vel Magister fuerit
assumendus Et si forte Scholares in eligendo discordes fuerint is electus sit qui a maiori
parte fuerit nominatus qui nobis si præsentes fuerimus alias Nro commissario quem super
hoc statuemus præsentetur et electus per Nos vel per eum remaneat in lectura. Item nullus
unquam vel Doctor aut Magister in Rectorem possit eligi, nec etiam Scholaris existens
Rector ad privatum examen cuiuslibet facultatis tempore sui Rectoratus aliqualiter ad-
mittatur Statuimus etiam ut quotiescunque aliquos Scholares in qualibet facultate per Do-
ctores seu Magistros ad privatum examen more consueto poni contigerit. super illos Cancella-
rius Nr Cracoviensis qui pro tempore fuerit eamque supponimus approbandi huiusmodi
examen omnimodam habeat potestatem. Item pro habendo exercitio Scholaribus studii
Dnus Episcopus Cracoviensis Officialem suum in ipsa Civitate Cracoviensi locare debeat
prout est locatus. Ut de lectionibus Scholares ad Practicam transeant et sumant audi-
ciam allegandi Ut autem omnia et singula superius expressa robur obtineant
perpetuæ firmitatis præns Privilegium scribi iussimus Nri Sigilli munimine roboratum
Actum Cracoviæ in die Penthecosthen Anno Dni Millesimo Trecen-
tesimo Sexagesimo Quarto. Præsentibus Andrea Cracovien. Joanne
Sandomiriensi Palatinis. Wilczone Sandomirien. Dobeslao Vislicen.
Petro Woinicicensi Castellanis Floriano Cancellario Lanicien. et aliis
multis fide dignis Nobilibus. Datum per manus Nobilis Dni Dni Jo-
annis Decani et Cancellarii Nri Cracovien. Doctoris Decretorum,
Scriptum autem per me Jacobum de Ossowa Notarium Cancellariæ Nræ
Regalis.

Est omni studio notandum quod Mechovius Lectoris
concionantis ~~mortem~~ cum Academiae initio coniungat.
An et cum prima Ecclesiae et scholarum Cathedralium
et parochialium fundamenta cum Beatissimae Virginis
cultu ponebantur ~~ut constat ex Cantilena S. Adalberti Bogarod~~ sic non alia occasio fuit ~~gene~~
ralis studii ut constat ex antiqua S. Adalberti
cantilena ~~quae Bogarodzica hoc est Cantor~~
quae prima voce Bogarodzica impiissimam Nestorii blasphemiam iugulat. sic non alia occasio
fuit generalis studii Concionatoris ponendi, quam ut
antiquae pietatis ratio per honestissimarum artium
propagationem conservaretur

Anno dni 1361. Quidam Lector Ordinis Praedicatorum in Graccovia, frater Paulus nomine, coram clero et populo in maiori Ecclesia Gracco: Beatam Mariam virginemque non absque originali peccato fuisse in Polonico declamans et praedicans cecidit et expiravit. Eodem anno universitatem Pragen. Karolus Romanorum et Bohemiae rex instituit et dotavit quam Innocentius Papa Sextus ad instantiam eiusdem Karoli regis confirmavit, haec vix quinquaginta annis duravit. Cum haeresi infecta exterminari coepit, tamen reliquiae suppositorum haeretica peste depravatorum praefatae universitatis exiguo numero in hanc diem Pragae cernuntur et supersunt. Anno praedicto 1361 Kazimirus rex Poloniae in villa Bawol alias in oppido Kazimirien. secus murum et Ecclesiam sancti Laurentii domos, cameras, lectoria lapideo muro pro habitatione et lectionibus Doctorum atque Magistrorum novae universitatis pro decore regni Poloniae erigendae aedificavit. Missisque notabilibus nunciis in Avinionem ad Urbanum Papam quintum huius modi fundationem a Sede Apostolica admitti obtinuit. Jacobus etiam Secundus Swinka cognominatus Archiepiscopus Gnieznen. per literas Apostolicas Commissarius et exequtor designatus praefatum Studium Kazimirien. seu Gracco: confirmavit.

Nb. Dominicanus in Aedib. S. Virgin. praedicans B. V. in peccato originali conceptam cecidit et expiravit.

2

Quod tamen morte Kazimiri interueniente, non fuit sortitus effectum, nec ipsa fundatio atque dotatio progressum habuit. Priuilegium Vrbani Papae sic incipit. Vrbanus Episcopus seruus Seruorum Dei charissimo in Christo filio Kazimiro regi Poloniae illustri salutem et Apostolicam benedictionem. Decet regiam celsitudinem etc: ut in dicta ciuitate huiusmodi Studium existeret generale. Illudque perpetuis temporibus inibi uigeret tam in iuris canonici et Ciuilis quam alia quacunque licita praeterquam in Theologica facultate, Et quod legentes et Studentes ibidem omnibus priuilegiis gaudeant etc. Datum Auinione Kalendis Septembris, Pontificatus nostri anno Secundo. Priuilegium autem regis Kazimiri de libertatibus Studii Cracco: postea concessum, Sic incipit. In nomine Domini Amen, Ea quae ex regalis magnificentiae beneplacito etc: Actum Cracouiae in die Pentecostes Anno Domini 1364 Consulum uero Cracco: Qui deuota regis Kazimiri omnes libertates per regem concessas se custodire et obseruare Submiserunt Priuilegium sic incipit. In nomine Domini Amen,

Expedit reipublicae perpetuo etc: Actum Cracco in die Penthecostes sub anno Dni 1364. Praedicta Privilegia habentur in maiori Collegio artistarum Universitatis Cracco. Item Rex Kazimirus per eosdem oratores in Avinionem missos Ecclesiam metropolitanam in civitate Leopolien. per Urbanum quintum octavo idus Aprilis ad dotationem sufficientem erigi et fundari obtinuit quod et factum est. Praefatus enim Archiepiscopus Gneznen. Jacobus Swinka literis sibi praesentatis personaliter Leopolim transiit et ex parochiali Ecclesia Leopolien. inspectante Kazimiro rege & universa eius militia Archiepiscopatum erexit. Primumque Archiepiscopum dictae sedis Cristinum virum nobilem instituit et consecravit.

Ita quidem Miechovius de prima Academiae institutione vel potius de diplomatum Summi Pontificis executione facta per Archiepiscopum Iacobum Swinka ~~facta~~. Sed pace tanti viri dixerim ratio temporum aliter evincit. Nam Iacobus Swinka Archiepiscopus ~~fuit~~ Gnesnensis factus est anno 1283 Mortuus vero 1304. Ac idem Miechovius memorat 1284 anno. (lib 3 cap 61) a Iacobo Swinka Archiepiscopo Gnesnensi excommunicatum fuisse Henricum Ducem Wratislaviensem

NB Hoc est manu scriptum Bro. scii

Fieri non potuit ut prope octogesimo anno in ~~sed~~ Archiepiscopali cathedra sedens prima Aca-
demiae fundamenta poneret? Puto potius memoria lapsum Miechouium. pro Jaroslao Skotnicki alias Bogoria posuisse Jacobum Swinkam. Nam ut refert Dlugossus in vitis Archiepiscoporum Gnesnensium et ~~Epi~~ Archiepisco-porum primo inter ~~Episcoporum~~ Cracoviensium Jaroslaus Bogoria ~~in cath~~ Archiepiscopatui praefuit annos [illegible] 34. mortuus anno 1376 16 Septembris Calisiae. Itaque ~~init~~ incepit anno 1342 ut idem Dlugossus narrat 13 die mensis Februarii. At ipse Miechovius narrat libro 4 Chronicorum capite 34. Jaroslaus de Skotnik qui excaecatus erat et de Archiepiscopatu Gnesnen. cesserat plenus die-rum quia centenarius in Kalisz veniens in Archiepiscopali domo anno Domini 1376 die 16 Septembris mortuus est et 20 eiusdem mensis in Ecclesia Gnesnensi in sacello ab eo fundato et dotato sepultus.

Cromerus vero circa annum 1342 (non enim annorum descriptio in illo evidens est) scribit sic: Janislaus Archiepiscopus Gnesnensis extrema senectute defunctus successorem accepit Jaroslaum Scotnicum gente Bogoriam. Idem vero Cromerus cum de prima erectione Academiae id agit Anno inquit 1361 Casimirus rex missis Avinionem ad Urbanum Pontificem Maximum Innocentii successorem oratoribus impetravit ut in Russia Cathedra Metropolitica Cracoviae vero Casimiriae nova Academia institueretur id quod Carolus imperator et rex Bohemorum iam Pragae fecerat. Atque illud quidem perfectum est eodem anno primusque Archiepiscopus Leopoliensis fuit Christinus homo equestris ordinis quanquam non memoratur cuius gentis fuerit a Gnesnensi Archiepiscopo praesente Rege consecratus. Academiae vero coeptum opus magna parte aedificiorum consequentibus annis magno sumptu excitata ad finem tamen tunc perductum non est Casimiri morte intermissum Invidere ipsi fortasses fata hanc gloriam, ut integra solidaque Vladislao Jagelloni maneret.

6.

Praeterea repullulans rursus inter episcopum Craco-
uiensem et regem, sacrumque et prophanum ordinem
controuersia de iure decimarum et interdictionem
eodem anno arbitrio Iaroslai Archiepiscopi Gne-
snensis qui tunc forte Cracouiensem dioecesim
visitabat ex compromisso sedata est. Cuius
decreti exemplum extat in constitutionibus regni
et synodalibus vulgo editis.

"constitutionibus Basilaeensis edito habet in corpore [illegible]

Quid clarius dici potest? Etsi annum Iarosla-
um circa Academiam non exprimat, exprimit
tamen eundem circa controuersiam decimarum
et quendam EODEM ANNO.

De resignatione Archiepiscopatus et
~~E~~ morte eiusdem Iaroslai Cromerus libro 13.
~~Nec~~ multo post senio confectus et oculis ca-
ptus Iaroslaus, cum supra triginta annos Ar-
chiepiscopus fuisset Nicolao Cossutonio praeposito
Gnesnensi propinquo suo Archiepiscopatum concedere
concedere statuerat. Sed cum is improuide sine
regia commendatione et collegii Gnesnensis consen-
su Auinionem ad Gregorium undecimum Pontificem
Maximum ea de re se contulisset infecto negocio
manus rediit. Neque tamen Iaroslaus dimittendi

Archiepiscopat

De antiquitate literarum in Polonia

An etiam cum nullum Poloniae nomen esset aliqua literarum fuerint vestigia

"Academiae

Quo fine permotus fuerit Casimirus et Jagello ad excitandam Academiam.

An in confirmatione Academiae ad eundem finem collimandum sit.

Vicissitudines facultatis philosophicae in Academia Cracoviensi

"artium

Neque philosophicae tantum facultatis vicissitudines considerandae sed omnium facultatum.

Si quid in Academia sit praeter eum finem quem primi Academiae fundatores vel posteri propagatores intendebant, an non sit fraus Reipublicae.

Veteres se nominabant Artium et Medicinae Artium et Jurisprudentiae Artium et Theologiae Doctores. Vide scripta veterum.

Archiepiscopi

Archiepiscopal cogitationem deposuit sed Ioannem
Suchywilcum Iuris canonici Doctorem cuius antea
mentionem fecimus sororis filium successorem sibi
legit: virum is quoque strenuum negotii in
confirmanda re habuit palam commendante et
clam impediente eius causam Ludovico apud
Pontificem maximum. Ad extremum tamen
nova regis commendatione et collegii appro
batione adiutus voti compos factus est. Iaro
slaus vero Pomeranicis et Opatoviensibus posses
sionibus et decimis in ora Calissiensi indul
gentia Pontificis Maximi ad usum suum
retentis in Landense monasterium secessit
et biennium fere ibi exegit. Deinde per
taesus monasterii Calissiam commigravit ibi
intra vertentem annum vita excessit.
Ex his iam clare liquet Iaroslaum supra
triginta annos Archiepiscopatum tenuisse atque
primam Academiae fundamentorum positionem
in eius ~~tempora incidisse~~ non autem in Ia
bi Swincae tempora incidisse

Idque magis liquet ex serie Archiepiscoporum Gnesnensium ut a Dlugosso recensentur, unde quae ad hanc deductionem spectant describo

Wlostiborius annis 5 usque ad ann 1283 — Cromerus XI annis vacasse sedem Gnesnensem ante Iacobum Swinkam refert libro decimo

Iacobus Swinka ad annum 1304

Borzyslaus ad annum 1306

Ianislaus ad annum 1342

Iaroslaus Bogoria ad ann 1376

Cumque primam laudem inchoatae Academiae Iaroslao Bogoriae restituerimus, restat ut eundem tanquam ~~[illegible]~~ Casimiro magno suasorem Academiae instituendae ostendamus. Qui enim ~~[illegible]~~ varias regiones in iisque Academias non solum peragravit verum etiam summa laude gubernavit curae ~~[illegible]~~ patriae quoque eam quae ex studiis ingenuarum et liberalium artium habetur utilitatem non exceperit? Memoratur etiam (inquit Cromerus) de eo illud excelsi animi facinus, quod cum iuvenis adhuc Bononiensis Academiae Rector esset transfugit inde Acade

miam

niam suae auctoritate propter Britannum sive
Anglum quendam scholasticum a magistratu urbis
capite plexum nec prius eam restituit di-
nec pro caede Angli satisfactum est
Dlugossus in vitis Archiepiscoporum Gnesnensium Boo
idem ita describit.
In studio Bononiensi dum illum minor habeat
status agens et Rectoratus officio fungens dum
Anglicus studens ob adulterium quod cum quadam
femina viro consentiente patraverat capite ple-
xus esset studium Bononiense transtulit nec
ante restitui consensit donec Papa Ioanne 22
intante capella in detestationem homicidii per
Bononienses erecta et in salutem Anglici occisi
dotata est.
Quo tempore res adeo memorabilis facta sit ex hac
Dlugossi annotatione utcunque colligi potest. Constat
enim Ioannem XXII inivisse Pontificatum anno 1316
sedisseque annis 18. mensibus 3 et diebus 18.

Ioannes 22 inchoavit pontificatum anno Domini 1316 sedit annis 18 m. 3 d. 18.

Sed tamen erroris Chronicorum Miechovii causa
est investiganda neque enim de nihilo est
factum Swintam ibi nominari. Multos
antiquos libros legit Miechovitus quorum
aliquos ego inspexi sed vix legibiles
propter notas iam fugientes ut fieri
solet cum loco humido libri reponuntur, ~~aut~~
situ computrescunt, aut alias ob causas
quae plurimae reperiri possunt. Non
Iaroslai tantum aut Casimiri magni
~~votum fuit Academiam in Polonia erigere~~.
Sed multorum ~~a~~ ab origine Christianae fidei in Polonia
inductae ~~erigere~~ votum fuit Academiam
in Polonia erigere. Quod enim laudabile no-
stri in exterorum regionibus videbant cur id
in patria extare non optarent? Ita Sanctus
Stanislaus Gnesnae primum deinde vero Parisiis
~~[illegible]~~ literis excultus scribitur. ~~Sed quid~~ Quid
si demonstravero usum Philosophiae ~~in Polonia~~ et Ma-
thematicarum artium ante omnem Academiae ~~origi-~~
~~nem~~ in Polonia originem? Extat auctor gra-
vissimus Vitellio qui se nominat filium

Thuringorum et Polonorum docet et Fridericus
Risnerus in præfatione eius Opticam demon-
strat vel patre Thuringo matre Polona
vel econtra natus. Quo quidem tempore vixerit
variant authores certissima tamen argumenta
sunt vixisse circa annum 1274 ut Pance-
rus et Rheinholdus existimant, tum et Antonius
Gogava in libello de sectione parabolæ, ac
Risnerus quoque in præfatione supranominata ex
temporibus ~~fuit~~ fratris Guilelmi de Morbeka
cui opus suum Vitellio inscripsit. Etsi
vero Risnerus putet Vitellionem in Italia Opti
cam exercuisse certum tamen est ex
multis in illo opere observationibus in Polo
nia quoque Opticam ab illo excultam cum antea
in Italia Patavii circa villam Cubalum
occasionem sumpsisset. Præcipue libro
10 circa propositionem 74 de iride ubi
~~[illegible]~~ scribit sic (in terra nostra Polonia
circa elevationem 50 graduum) Et antea
aliquas observationes nominat circa Wratislaviam

et namus Borat: an Borah? Cum igitur circa
illa tempora Iacobus Swinka vixerit et ex suprascriptis
liqueat talem tantumque Archiepiscopum probabile
est cognovisse viros eruditione claros qui tunc in
Polonia florebant praecipue in iis studiis quibus
tunc Academiae florebant in ~~aliis~~ regionibus.
Certum enim est ut temporum ~~certas vicissitu~~
ita quoque studiorum quasdam vicissitudines
et quasi revolutiones esse ut nunc quidem
illa studia efflorescant mox alia atque
alia. Ac proinde credibile est Iacobum Swinkam exo-
ptasse cum aliis, ut Artium et Scientiarum
generale studium institueretur. Quod cum
Miechovienses vir eximius inter figmentis
antiquarum scripturarum characteres invenis-
set non observata temporum ratione pro
Iaroslao reposuit Iacobum Swinkam cuius
hoc idem votum ~~fuisse~~ Academiam erigen-
di fuisse ex antiquitatibus Polonicis cogno-
verat. Sed quae occasio Tsuingis aliisque
exteris in Poloniam commigrandi?

Vide Antonium Possevinum

34

14

Exponam isto loco meam opinionem quam authoritatibus quoque ~~[struck]~~ et decet quamlibet antiquarum rerum interpretem communiam. Multa enim praeclara gentis nostrae ~~[struck]~~ gesta scriptorum inopia perierunt inter continuas bellorum tragoedias. Pudor autem fuit antiquis militibus extra ingenii ordinem literas nosse ut alicubi memorat Stanislaus Orichovius. quod ~~[struck]~~ impetum fortitudinis in hostes cultu literarum enervari existimarent. Horrent Tyrrenos Sarmatica plectra tumultus. ut eleganter aliquis poetarum scripsit. Plutus ille caecus divitiarum Deus multas in Polonia opes recondidit praecipue circa Cracoviam circa quam per circuitum amplae fodinae ~~[struck]~~ reperiuntur Bochnae et Vieliciae salis. Ilcussii (ut alibi, si per aquas liceret) plumbi et argenti. Kielciis aeris. Chancini marmoris et in aliis multis locis.

At Maro: Auri sacra fames quid non mortalia pectora cogis? De istis ergo in terrae viscera

Effodiuntur opes irritamenta malorum
aaa aaa iii ooo uuu

repositis opibus cum ~~vetari~~ cognovissent passim
et quisque valebat ingenio hunc migrabant a principibus
evocati ~~evocabantur~~. Cum vero in Thuringia satis
copia vel eruebatur vel excoquebatur
inde ~~[illegible]~~ viri fodinarum experien-
tia celebres evocabantur atque ibi domicilia
~~figebant~~ Vide Schroterum de salinis Vinariensibus
carmine descriptis

Iam si consideres machinas quibus metalla ex-
trahuntur, si colligas nomina ~~[illegible]~~ instrumen-
torum Germanica quibus ~~[illegible]~~ fossores passim
utuntur concludes necessario meam coniecturam
non esse nullam, ubi Mechanicae omnes
potentiae magnae et publicae utilitate ~~[illegible]~~ exercentur et a ~~[illegible]~~
Summo Philosopho ~~[illegible]~~ et Mathematico edocti ~~[illegible]~~ videan-
tur. ~~Ex usu enim artis Magistri omnia illa~~
~~praecepta colliguntur~~. multaque utilius usu
ista tractari posset si Geometriae ~~[illegible]~~ ~~praeceptis cognitis et~~
praeceptis ~~[illegible]~~ percognitis animus eorum qui praessent
~~excolerentur~~ ~~cum~~ ~~usus et praxis~~ usu et prax. ~~atque~~ in poten-
tiarum Mechanicarum ~~valore~~ effectu excoleretur. (Sed ~~[illegible]~~ plenumque
Mens una sapiens plurium vincit manus ait Euripides.

Nota bene praecognitionem de vaticinio Vicheriansi ex statione et linea venarum puritate et dechinitate metallis.

ingenia aemula sunt nondocilia. ideoque fit ut
consilii quod ipsi vel non dederunt, ~~da~~ vel dare pro
pter ignorantiam artis non potuerunt plerumque
sint inimici.

✠

ANNALIUM ALMÆ ACADEMIÆ CRACOVIEN: CENTURIA II.

AUTHORE

M. MARTINO RADYMINSKI

Collegii Maioris Profeſſore

Sacræ Sedis Apoſtolicæ

PROTONOTARIO.

1400 Alter annus, alter est Academiae Cracoviensis natalis longe felicior
quam primus quo a primis initiis a fundamentis assurgere coepit. Quamvis enim
Casimirus Magnus ad Regni sui decus et Ecclesiae Sanctae Dei firmamen-
tum, ingenti opere splendido cultu, domos Cameratas [illegible] e lapidibus
quadris pro habitatione et Lectionibus Doctorum atque Magistrorum in
Cognomine ad Urbem Cracoviensem Civitate nova sub Universitatis
aedificaverat, amplissimaque eidem Privilegia, et Stipendia suffi:
cientia Prae scriptis assignaverat, ac tandem Supremae Sedis Apo:
stolicae authoritate omnia confirmanda curaverat: nihilominus
tamen veluti invita Junone haec Unica proles sua masculina, nec adole-
vit, nec ad summum gloriae et honoris gloriosi fastigium
pervenit, ac ut inquit Middendorpius hactenus obscura fuit.
Obscuritatis huius Causas fuisse existimo, Fortunae variantis
vices, invidiosam vetustatem, et negligentiam scriptorum, vel
eorundem casu aliquo deperditionem. nam quid deficere
Casimirianae Universitati propter Theologiam facultatem quam
Summi Pontifices sero nonnisi et magna cum deliberatione
solent concedebant. non video. Martinus V Lovaniensem 1425 institut.
Academiam Theologiam illi profiteri non permisit. Bononiensis Aca-
demia a Theodosio iuniore fuit instituta ~~longe ante~~ cum tamen non
nisi ab Innocentio VI Theologica facultate aucta fuerit idque
Anno 1360. Viennensis antea olim erecta Difficulter tamen
~~at~~ Urbano VI confirmationem et Theologicam facultatem obtinuit
~~meruit~~ et ut in ea gradus ~~conferri~~ litterarii conferri possent.
Hoc idem nostris contigit. Cui Bonifacius IX 1396 ante restau:
rationem Jagellonianam ut in ea Theologia Cathedram haberet
et gradus conferret ~~[illegible]~~ benigne indulsit. Certe ad Annum usque praesentem
praeter supra memorata Privilegia Acta Universitatis Excerpta a-
pud Joannem Dlugossum et in alio quodam Manuscripto, aliquibus
monumentis, nulla vidi. An id acciderit ut Supervenientibus novis
fundationis, vetus obliterata fuerit. Cur vero a priori deno:
minari Jagellonianam Academiam Cracoviensem maioribus nostris
placuerit ignoro. Cromerus Lib 12 de rebus gestis Polonorum
de Casimiriana Academia haec habet. Anno sequenti qui fuit
1361 Casimirus missis Avenionem ad Urbanum V. Pontificem
maximum, Innocentii Successorem, Oratoribus, impetravit ut et Cracoviae
fieret adeo Casimiri nova Academia institutione et Academiis
vero coeptum opus magna parte defecisset consequentibus annis magna
sumptu excitata et tandem tamen huc perductum non est Casimiri
morte intermissum. Matthias vero Miechovius sic infit, Casimirus
huiusmodi fundationem a Sede Apostolica admitti obtinuit. Jacobus
Suinka cognominatus Archiepiscopus Gnesnensis per literas Apostolicas
Commissarius et exequutor designatus Generale Studium Casimiriense
confirmavit. quod tamen morte Casimiri interveniente non fuit

2.

sortitum effectum, nec ipsa fundata atq dotata progressum habuit.
Nidendorpius Sic habet. Cracoviensis Academia primo quidem a
Casimiro A° 1367 inchoata fuit. Sed A° 1400 Vocatis ex Pragensi
Academia Clarissimis Professoribus, cum hactenus obscura fuisset, restau
rabatur. Hedwigis vt. Regina Vladislai Uxor maxime ingentem pe:
cuniam reliquit qua Crac. Academia a Casimiro cepta perficeretur
Horum omnium Primus Classis Hystoricus testa, sola spectant regum
Privilegia et Pontificia Brevia. Originem quam nos ex iudicijs
investigamus non respiciunt. Quis enim Privilegia nisi ijs qui
non sunt concedit, aut cum Confirmationem tuetur quod non exsi
stit; non entis vt nullae sunt actiones, ita nullae possessiones
Fatendum ergo est Primos et verissimos fundatores Acad. Crac. Casimiro
magno deberi qui opus intentum atque magno animo inchoatum
Professores Parisijs et Vienna adduxerit Collegium insigne et
[illegible] ex [illegible] tradendum est Casimiris possiderit. Privilegia [illegible]
[illegible] liberales ijsdem concesserit. Quod [illegible]
[illegible] pensiones, [illegible] non id erat [illegible]
[illegible] manum [illegible] operi [illegible] imposuerit [illegible]
Sapienti [illegible] erat voluntati Rector inquit [illegible]
ipsi [illegible] gloriam, et integram [illegible] Vladislao Jagell.
maneret qui [illegible] a Casimiro facile quidquid desiderabatur
addidit et in materiam [illegible] 60 iam annis dispositam formam
quam debuit introduxit. In hoc autem ego Dni Jagellonis gl.
riam maximam pono quod suae fundationi ita benedixerit
[illegible] ut his [illegible] vires, at ipsis Vulneribus fuerat Aca
[illegible] [illegible] pauperes [illegible] et egestatem pro dote habe
[illegible] deficiente Mascula Stirpe
Quot nos acerbos casus [illegible] calamitates! inimicis demissa [illegible]
Regia! quibus non est concussa [illegible] ad ostia Tiberina fuit. Ex omnibus
a Clericis Societatis Jesu [illegible] pulchrior [illegible]
tamen [illegible] nova [illegible] ingratitudinis [illegible]
[illegible] Mihi profecto [illegible]
viderentur si quis hanc secundam Academiae restaurationem
non tam renovationem quam germanam fundationem nuncupa
[illegible] quidem in [illegible] per Vladislaum [illegible]
gratis possidet [illegible] quam [illegible]
Regio thesauro qui cum [illegible] iam integram
iam [illegible] aliquando nulla reddebat publica [illegible]
[illegible] Professoribus [illegible]

Anno igr currente cum dies Divae Mariae Magdalenae Sacer Sole Sere:
nissimo illuxisset iamq tum pridie tum hoc ipso die maximus pro
cerum et Regni Senatorum numerus Regem circumfunderet. Mane
inter horam octavam et nonam signo dato in Collegio Casimiriano
convenerunt D. Rector et [illegible] Facultatum Decani cum ceteris DD. Pro
fessoribus et Studiosa juventute, ordineq totum corpus Academiae
M. D. Rector qui tunc erat Venerandus [illegible] Stanislaus de Scarbi
mia

bimina Decretorum Doctor toga amictus talari, cui circa eponis holo-
serici villosi superinduenda erat. Praecedentibus Bidellis, subsequentibus autem se
Decanis Doctoribus et per ordinem DD. Professoribus in Arcem Cracoviensem
perrexit. Ad portam inferiorem arcis ~~M. D. Rector~~ a Regijs Ministris
atque alij D. Professores humanissime excepti ~~fuerunt~~ et in templum ubi
tum Divinis S. R. M. aderat deducti fuerunt. Sacro Missae Officio per-
acto in Palatium itum est. et Senatus haberi coepit. M. D. Rector cum
D. Professoribus in medio constitutus Paucis ac exaggeratis verbis Regiam
clementiam qua sua Mtas in promovenda Academia singulariter ferebatur
celebravit et mandatum si quod daretur cum ... fore ... Mox Carolus de Curow
fuerit exceptum se plenis ulnis senatus.
Eps Vladislaviensis Cancellarius Maioris Regni, quo tum Rex et ore suo
testabatur longo sermone quantopere S. R. M. Academiam ornatam vellet
exposuit quam cum ipsa gestaret in animo cupere et eadem ac diademati Re-
qui inservatur ac in fronte urbis huius collocetur decretum esse
Eam igitur esse voluntatem S. R. M. ut interim M. D. Rector et
DD. Professores Domum Stephani Pancer ad Regiam Mtatem iure
optimo pertinentem pro Habitatione et Lectionibus accipiant ab omnibus
oneribus immunem et liberam in eius omnia et singula pro usu et
necessitate Scholarum disponant ac ordinent prout ipsis melius in Do-
mino visum fuerit. Aedis ingentibus S. R. M. Rector magnificus gra-
tias, quod lectorum e concha (Collegium) Casimirianum studio, magna-
retum, urbe velit inclusum, pollicitus est cum Dei auxilio futurum
ut inde pretium et ornamentum non urbi sed Orbi Sarmatico immo
Christiano accederet inaestimabile. Acceptaque venia a duobus e
Senatu minore DD. Professores ad possidendam vero domum sunt introducti
Ingreditur postea herbis floribus frondibus imo arboribus tum desiccatis
ornatus novus scilicet Apollo in Parnassum mox ibique Regium
Loricam quam liberam omnibus ingulinis per Professores iussit et
coque omnes suas cogitationes confert ut ~~quam~~ Triclinia in Lectoria
commutentur prout mensis et abacis cathedrae et subsellia ornentur
et inaugurationi renovati Studij Generalis in Collegio Primo Vladislavi
Regis quamprimum instituatur. Transportatis igitur ... tum
ex Casimiriensi Collegio cathedris adornatisque ac dispositis per Tri-
clinia Lectorijs ex communi consilio ad faustam et fortunatam
Studij Generalis Cracoviensis Renovationem inchoandam dies decreta
est Feria secunda post festum proxime praeteriti D. ui Jacobi Ma-
ioris Apostoli, ad quam S. R. M. Senatumque ac Proceres Polonis
invitare placuit Omnes igitur DD. Professores suis distincti et
ornati habitibus pridie S. R. M. ad inceptionem antiqui Studij Generalis
in novo Collegio suo Regali demississime et officiosissime rogarunt
idemque fecerunt sequenti mane. Sed alijs publica pere Pietas
ex suggestibus et per valvas templorum in die Dominica praecedenti intimatione. Pius illa
quae S. R. M. ex aere in plateam S. Annae dedicabatur propugna domus
in hoc erat divisa ordines. Jam vero foribus ubi nunc sunt Stemmata
Saxo incisa hi versus erant inscripti: Aeternam servate Deam servabitis urbem
Imperium secum transferet illa loca
Si mihi servitium video dominumque paratum
Tu mihi Libertas illa paterna vale

Studiorum Solennis introductio

1.

Primum agmen constabat splendidissimo equitatu Nobilium auli
corum equitum et militarium hominum equis armis telis militaribus
vestesque pretiosa splendentium. Medii ibant Academiae Rector et
Professores stipatoribus regiis densissima caterva septi. Ter:
tius ordo Senatus utriusque Ecclesiastici et Saecularis erat, in quo Regiae
Maiestati Regni Marschallus viam dabat. Longus deinde ordo se
quebatur Principum, ducum, Curialium officiorum, Senatus urbis et
tota Civitas Casimiriensis. Incolae urbis per tecta specularia fenes
tras [illegible] perisstilia suspensi oculis vultu fronte plausum publicum contestati
Communi excipiebant venientem cum Academia S. R. M. Ea secundo
... Communi exc... [illegible] quo acclamatum est Xxici [illegible]
Xam (?) Constantini filio sponso novo acclamatum est ... Vladislao Regi qui tandem
nomine id longe melius occinendum fuit Vladislao Regi qui tandem
novum lumen Sarmatiae nunc lucem. Tribuis novum splendorem
quo Universo e longinquo filio Casimiriano in Urbem et orbem
ferebat. Non ergo domus non platea sed nec forum ipsum an
plissimum comitatum regium capere poterat. unde sic per plateas
et apricum plateam in foro praedominantibus S. R. M. cum Senatu
per Professores in novum Collegium deducta Concinentibus symphoniis
Hymnum solennem Veni Creator spiritus [illegible] ... per omnes domos
Ego [illegible] Petrus Collecta solenni Invocationem spiritus sancti terminavit.
Occupato autem sibi ...tudo regali subsellio Sacra S. R. statim
Privilegium Generale novae suae Erectionis per Magnificum ... Rectori et Professoribus
Regni Cancellarius Episcopus Vladislaviensis nunc Episcopus [illegible] et qui olim
tradit Magnificus Petrus de Radolina ... Lectionem primam ha
professor nunc erat Cancellarius Academiae [illegible] apud Dei
git Ea finita gratulatus est regia perennem memoriam ex funda
tione Academiae apud omnem posteritatem nec defuturam prius a
gratus est quam regni virga quod omen dei auferat frangeretur
Nec enim ingrediebatur ille parvis Coronae qui sceptra Academiae
huius infregerit. Finita oratione per Fiat Fiat acclamationem
Rex initium novae Matriculae per inscriptionem nominis sui
quem omnes praesentes tum Senatores in hoc egregio facto secuti
sunt dedit facta promissione verbo Regio Rectori data
de promovendo bono Universitatis. Sceptra deinde cum dia
demate pro sigillo Rectori Almae vero Universitati ... -tum
in clypeo quem tiaratus ipse tenet contulit. Stanislaus
de Scarbimiria Rector vir eloquentissimus pro Communi Aca
demiae Privilegiis et beneficiis Regiam Maiestatem Collegii
exhibit In custodiendis servandis et defendendis pro se et
suis Successoribus fidem publicam interposuit nomine denique
omnium gentium et populorum qui causa studiorum ad Academiam
venturi essent gratias immortales egit Deo et sedi Sapientiae
et laudis datori humili deprecatione Mariae semper
autem Virgini Dei genitrici Matris Academiam commendavit. Hic per
aedis Symphoniaci Te Deum laudamus concinuerunt, eadem
porro in ... regressus quo et progressus fuerat est ubi omnes Regis
epulis sunt excepti. Litterarum est ... in gratiam Minervae.
Tenor autem Privilegii Erectionis hic esto.

Ex eo die Collegium ... Vladislai Regis ... professores ...

CAZIMIRIA.

ME poſuit muro cinctam re & nomine Magnus
Cazmîrus, fecit nomen & inde meum.
Libertate frui iuſsit, ſanctumq; Senatum
Conſtituit, populo fortia iura dedit.
Templa Deo ſtruxit regali ſplendida ſumptu,
Auguſtini ornat quæ pia poſteritas.
Inclyta Muſarum domus hîc Academia cæpit
Permiſſu Vrbani, ſurgere Pontificis.
Æmula creſcentem toruo CRACOVIA cernens
Intuitu flammis vritur inuidiæ.
Gymnaſium rapiens Verpos dat. Liuida cur me
Opprimis? Hebræos accipe, redde ſcholas.

Clariſſimo Domino Andreæ Wolffovvic
Medico & Mathematico, Ioannes
Broſcius Curzelouienſis ordi-
narius Aſtrologus offert
gratitudinis ergò.

VW

355834
I 51 Dr
40

S. Regij Thesauri [illegible] universam in se partis eodem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Collegium [illegible] Regij Vladislai [illegible] [illegible]
[illegible]

Audi hac nova Fundatione Academici Professores Jagellonici pa:
ssimum Sex in Teloneo Cracoviensi Salariati Universam Theoriam in
se partiti auditoribus matutinis horis explicare coeperunt Circa vo
mendiem et horas vespertinas exercitia seu disputationes circa
Textum Autoris occurrentes. objiciunt resolventes ~~habere coeperunt~~. Minus Collegium Sere-
nissimi Regis Vladislai Artistarum à primis domus istius incolis nuncupatur ~~[illegible]~~
Alii quoque ordines, imo tota Academia ne deficere in suis ordinibus
sed magis augmenta, capere viderentur novam legum et Constitutionum
reformationem instituit. Nam ad antiqua sua Statuta, quibus hucusque
regebatur, alia quaedam recentia per quae Concordia, ac debitus Ordo, in
omnibus servaretur, Invitato ad partem laboris et sollicitudinis ipsius
Rmo Petro Wysch olim suo doctore nunc Epo et Cancellario
ut esset testis oculatus quam grata esset Vratar Fundatoris beneficia
addidit et conscripsit. Datusque est huius Libro

Iste est Liber Statutorum Universitatis Almae Acad Crac 1400

Hoc autem de Clarissimae Academiae Crac hac restauratione, Dlugossius Lei
stronium Lib 11 suae Historiae sub Annum 1400 extat.
Capit autem Studium Generale Crac per Vladislaum Poloniae Regem et Hedu
gim Reginam fundatum, et à Summo Pontifice Joanne 23 confirmatum
ex tunc in suppositis et variis Scientiis artibus et doctrinis vehemen
ter florere et crescere, et Viros de genere Polonico, doctos industrios
et sensatos producere Poloniaeque regni famam et gloriam diffundere
et dilatare Cuius etsi fama et gloria plura propitia divinitate
numerentur extentique decorum; nullum tamen reor Polonico generi
dignius fecundum ac utile, dignius
dignius magnificum ac necessarium, dignius fecundum ac utile, dignius gloriosum ac illustre, pro confutandis opprimendisque haeresibus et
erroribus, pro serendis virtutibus, pro eliminandis vitiis, pro defen
denda justitia pro illustranda virtute. Quod etsi dudum per Casimirum
Secundum Poloniae Regem Ordinatum fuerat et Collegium muro in Casimi
ria erectum; non tamen ita consumatum fuit.

forsan partiti

1401 Rectore Illmo Principe Joanne Duce Oswięcimensi Custode
et Canonico Cathedralis Ecclesiae Crac. Decretorum Doctore. Annus Jubilaei
qui Romae ipso 1400 in Polonia hoc presenti ex Concessione Bo-
nifacii Noni Summi Pontificis fuit Celebratus
Ferventibus autem aliarum Facultatum Studiorum initiis, Theologi
pro Stipendio suo, quod ex Fisco Regio habebant percipie-
bant, quo Certiores suorum Salariorum essent super Ecclesia-
sticis beneficiis quae erant juris Patronatus Regii fundari sun-
Rex enim omnes Praelaturas seu Praebendas et Canonicatus Ec-
clesiae interim Praeposito et Custode) ad S. Florianum, Theologis
Academiae Crac. pro dote assignavit et distribuendas inter
Professores Epo Cracoviensi cum aliis demandavit. Prae-
terea duos Canonicatus in Ecta Cathedrali Crac. alterum fundi
Theologo: alterum fundi Karniow, pro Il-
Lethowice, pro Theologo: alterum fundi Karniow, pro Il-
in Universitatem ius conferendi transtulit. Ultra hos etiam
Parochiam S. Andreae in Ilcus collationis suae Academiae donavit
Petrus quoque Wysch Eps Crac. duas Praebendas alteram Basili-
cae S. Adalberti in foro Crac. alteram S. Mariae Magdalenae
in Platea Castrensi et Parochiam in Luborzyca Univ. incor-
poravit. Ex eo tempore Praedicta Beneficia quae antea Solo
Presbiterii titulo Sacerdotes tenebant nunc duplicato onere
triplicato onere Academici supportant; nam et in Ecta divi-
nis operari ac olim Canonici Praebendarii et Plebani operari
debent et in Cathedris ac Professores Scientias profiteri debent
Rara fuit, est aut erit gratitudo in Viros literatos liberali-
tas. Imitantur huiusmodi Academiarum Fundatores illi
qui ex una fidelia duos parietes dealbant. Unde Proff.
sores ob plura officia aliquando incompatibilia distracti
nec ad Summum in Scientiis nisi forte rari, alii dum
libris inhiant eorum beneficia ex neglectu damna
in proventibus, et fortassis in divinis officiis ac tempore
patiuntur.
Tenor Donationis Regiae Sequitur et est talis

Annus 1402. Successor Illmo Drogicinensi Dni Decretorum Doctori Academiae Rectori per electionem canonicam datus est Venerandus Vir Nicolaus de Gorskow Decretorum Doctor Officialis Crac. qui postea tertius in Ordine creatus fuerat Eps. Vilnensis.

Rex tum Vladislaus nuptias cum Anna Vilhelmi Ciliae Comitis filia, nepte vero Casimiri magni solenni pompa celebravit, Coronationis Annae diem celebrem reddidit frequentia plurimorum Principum, quorum in gratiam torneamentorum et gymnici ludi in foro Cracoviensi erant exhibiti. At Vladislaus se ipso maior evasit cum Regnum Hungariae quod tunc erat Sigismundi legitime vero coniugis Mariae eidem possidentis, magno animo repudiavit, neminem inquiens ad Legatos fore adeo dementem qui se implicitum vellet iis vinculis audis quibus alium innexum videret qui sapienti responso et pudorem Subditis Sigismundi iniecit propter violatum iusiurandum in Regem suum, et Sigismundum a: hogni sibi ingratum e carcere in libertatem vendicavit

Interea Academiae promovendae non immemor apud Bonifacium IX diploma impetrat ut Monachis Cisterciensibus Poloniae nec alibi quam in Academia Cracoviensi Studia Theologica tra: ctare liceat, non obstantibus quibuscunque Ordinis Cisterciensium Constitutionibus.

Monachi in Academia Studia Theologica tractare possint

Aemulati sunt hunc Sapientissimi Regis et Beatissimi Praesulis Petri de Radolina in promovendo bono Universitatis zelum privati quoque Professores M. enim Joannes Isnerg S.T.D. proprio aere comparata medietate villae Nadnowice ad altare S. Bartholomei sub Organo in Arce Crac. super eadem fundavit unum Professorem qui cum Regalibus in eadem domo Sermi Principis Vladislai Artistarum omnia communia habens et sacrum missae sacrificium statis diebus celebraret, et ad unam Lectionem sive per se sive per alium legendam in Theologia vel tene: retur.

+

nonus

Bonifacius Octavus Epus Servus Servorum
Dei ad ppetuam rei memoriam.

Eximiae devotionis sinceritas quam Charissimus in Christo Filius Nr Vla-
dislaus Rex Poloniae Illris ad Nos et Romanam gerit Ecclesiam pro-
meretur et votis suis quantum cum Deo possumus annuamus. Dudum
siquidem ad instantiam pfati Regis voluimus concessimus ordinavimus
quod in Studio Cracoviensi in quo duntaxat artes liberales et iu-
ra Canonica et Civilia necnon Medicina legi et audiri poterant
de caetero in Sacra Theologia legi et studeri possit et quod Ma-
gistri in eadem facultate in Studio pfato in futuro magistran-
di omnibus Privilegiis Indulgentiis Exemptionibus et Immunita-
tibus et aliis praerogativis gauderent quibus Magistrati Parisiis in
eadem facultate gaudent seu etiam potiuntur prout in Nostris inde
confectis literis plenius continetur. Postmodum vero sicut exhi-
bita nobis nuper pro parte dicti Regis petitio continebat
licet in dicto Studio ad psens in Theologica facultate et volun-
tate concessionis et ordinationis huiusmodi libere et licite legi et
studeri possit ac in eodem studio plures sufficientes Magistros
legant et plures multos ad psens in facultate huiusmodi stu-
deatur ibidem; tamen Abbates et Monachi Ordinis
Cysterciensis ex eo in dicto Studio negarent in facultate hu-
iusmodi studere qd in Constitutionibus et statutis ordinis ante-
dicti cavetur et expresse etiam sub Excois poena mandatur
eisdem ne in facultate huiusmodi alibi quam in Studio
Parisiensi studere ac Magistrari possint vel valeant
quoquo modo. Quare pro parte dicti Regis Nobis fuit humiliter suppli-
catum ut providere super hoc de opportuno remedio de benignita-
te Apostolica dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus incli-
nati Volumus et Aplica Auctte tenore psentium statuimus et or-
dinamus ut tam pdicti quam aliorum quorumcunque ordinum Professo-
res et alii quicunque in facultate huiusmodi in dicto Studio Craco-
viensi de caetero studere volentes ad pfatum studium accedere,
ibique morari ac in huiusmodi facultate studere et in eo Magistrari
et Doctoratus insignia recipere et habere libere et licite possint
et valeant. Et nihilominus dilecto filio Abbati Monrii

de Clara Tumba p̄dicti Ordinis Cisterciens. Cracovien. Dioecesis qui nunc
est et p̄ tempore fuerit ead. auctoritate committimus et districte p̄cipi-
endo mandamus quatenus oībus et singulis Monachis quorumcunq. Mona-
steriorum et locor. dicti Ordinis infra dictum Regnum consistentium aucto-
ritate Nrā sub Excōis pœna quam ipso facto incurrant inhibeat et
mandet ne in facultate huiusmodi in aliquo alio quam in p̄fato Cra-
covien. Studio studere absq. sedis p̄dictæ vel Regis aut Reginæ Po-
loniæ p̄ tempore existen. præsumant seu debeant quomodolibet in
futurum p̄fatoq. Abbati ut illos ex Monachis Monasteriorum et locorum
p̄dictorum quos ad studendum in facultate hmōi sufficientes et idoneos
reperierint in regno p̄fato studendum in eod. Cracovien. studio coarctare
ipsorum superiores ut eos ad p̄fatum studium mittant, et eos libere et licite
alias tamen iux. dicti Ordinis consuetudinem transire et accedere p̄-
mittant sub ead. pœna monere et p̄ censuram Ecclicam compellere i-
psisq. mandare possit et valeat ead. Authe concedimus potestatem p̄missis et
aliis Constitutionibus Aplicis necnon p̄dictis statutis et consuetudinibus dicti
Ordinis et aliis contrariis non obstantibus quibuscunq. Nulli ergo hominum
liceat omnino hanc paginam Nrā Voluntatis Statuti Ordinationis
Commissionis Mandati et Concessionis infringere vel ei ausu temera-
rio contraire. Si quis autem hoc attentare p̄sumpserit indignationem Om-
Dei et BB. Petri et Pauli Aplorum eius se noverit incursurum. Datum
Romæ apud S. Petrum sexto Idus Maii. Pontificatus Nri anno
Duodecimo

1403 Rectore Ottone Scholastico Cracov. D. Doctore. Alma Universitas domum pro Collegio DD. Iure Consultorum qui tunc adhuc in Collegio Casimiriano sedes suas retinebant, in platea Castrensi dicta a Rndo Dno Joanne de Rzeszow 700 Marcis latorum grossorum Pragensium emit. Emptionis et Confirmationis Regis copiae sunt isthae quae in sequenti pagina videri possunt.

Emptio & Erectio Collegij Canonistarum in platea Castrensi. Aº Dni 1403.

In nomine Dni Amen. Ad perpetuam rei memoriam Wladislaus
Dei Gratia Rex Poloniæ nec non Terrarum Cracoviæ, Sandomiriæ, Si=
radiæ, Lanciciæ, Cujaviæ Lythuaniæ Princeps Supremus Pomeraniæ Rus=
siæque Dnus & Hæres &c. Significamus Universis quibus expedit præsen=
tibus et futuris præsentiũ notitiã habituris. Quomodo pro parte Venerabilium
Virorum Dnorum Magistrorum Doctorum ac totius Almæ Universitatis Stu=
dij Cracovien: nrã Maiestati studiosè supplicatum extitit, per Venerabiles Viros
Dnos Nicolaum de Gorzkow Decretorum Doctorem, Decanum Sancti Flori=
ani, Canonicum & Officialem Cracoviensem, & Budislaum Magistrum in artibus
Canonicum Visliciensem nobis sincerè dilectos, quatenus litteras Strenuorum Virorũ
Michaelis Judicis & Dobeslai Subiudicis Terræ nræ Cracovien fidelium di=
lectorum de nra Celsitudinis opulenta plenitudine confirmare, approbare, ratificare
& gratificare Velimus quarum quidem litterarum Dnis, primæ videlicet Tenor
sequitur continuo in Hæc Verba: Nos Michael Judex & Dobeslaus

Prima litera venditio nr.

Subiudex Terræ Cracovien Generales notumfacimus quibus expedit Universis
præsentibus et futuris præsentium notitiã habituris. Quia cum pro Tribunali in
Curia causarum Regalium Serenissimi Principis Dni nri Wladislai Regis
Poloniæ sedebamq tunc accedens ad nram nrõrumque assessorum ac Militum
& Baronum plurimorum præsentiã Strenuus Miles Dnus Sandziuogius Hæ=
res de Sczubyn, Palatinus Calisiensis, Sanus mente pariter et corpore exi=
stens, non compulsus non coactus nec aliqua fraude vel errore circumventus, sed
de bona et spontanea voluntate sua. integiter præhabita, habitoque super hoc fra=
trum & amicorum Consilio suorum speciali, Domum suam magnam, muratam o=
mnimodam, in platea Monasterij Sancti Andreæ & Castren circa et pro=
pè Ecclesiam Sanctæ Mariæ Magdalenæ in Cracovia sitam et iacentem cũ
ipsius magnæ Domus omnibus Domibus seu Domunculis subtus retro ante in=
tra & supra dictam Domum magnam, situatis constructis et muratis ac cũ
Universis ipsarum Domus & Domuncularum Juribus, Dominio, Utilitati=
bus fructibus, redditibus, Proventibus, censibus, areis tam desertatis quàm loca=
tis, terra, muro, structuris, ædificijs et pertinentijs quibuslibet ita prout ea=
dem Domum magnam cum Domunculis ipsius prædictis solus tenuit et velut
dicta Domus magna cum eisdem Domunculis in suis metis, muro, et grani=
ciebus ab antiquo est distincta nihil pro se et Successoribus suis Juris, Domi=
nij vel utilitatis reservando Honorabili Viro Dno Johanni de Rzeszow
Præposito Sancti Michaelis et Canonico Cracoviensi Ecclesiarum ac ipsius poste=
ris ac Succedaneis legitimis pro Septingentis Marcis grossorum Pragen nu=
meri Polonicalis consueti in totum vendidit et in perpetuum coram nobis
iudicialiter resignavit. Promittens ipsum Dnum Johannem occasione præmisso=

Strenuus Miles Dnus Sandziuogius Hæres de Sczubyn Palatinus Calisien vendit

Areis tam desertatis quàm locatis terra, muro, structuris ædificijs et pertinentijs quibuslibet

Emptori Honorabili viro Dno Johanni de Rzeszow Præposito S. Michaelis ... pro Septingentis Marcis

rum ab omni impedimento atque damno iuxta Ius Terrestre infra tres annos et tres Menses proximos ubilibet relevare. Per eundem Dnum Iohannem premissa omnia Iure Hæreditario et perpetualiter tenend. habend. possidend. utifruend. donand. vendend. et in usus suos suorumque Posterorum beneplacitis libere convertendum. Nos igitur predictas venditionem et resignationem præsentibus approbantes ipsas decernimus perpetuo valituras. Harum quibus sigilla nra appensa sunt Testimonio literarum. Actum et Datum Cracoviæ In Curia supradicta feria sexta In crastino Dominica Invocavit Anno Domini Millesimo Quadringentesimo tertio. Præsentibus Strenuis Dnis Iohanne de Tarnow Cracovien. Iohanne Ligenza Lanciciens. Palatinis Iohanne de Tanczyn Cracovien. Cristino Sandomirien. Cristino Sandecen. et Imramo Zawichostens. Castellanis pluribusque alijs Testibus fide dignis. Alterius vero sequitur pari modo sequitur et est talis. Nos Michael Iudex et Dobeslaus Subiudex Terræ Cracovien. Generales notumfacimus quibus expedit Universis præsentibus et futuris præsentium notitiam habituris. Quia cum pro Tribunali sedebamus in nro Iudicio tunc accedens ad nram nromque aspectum præsentiam Honorabilis Vir Dns Iohannes Hærer de Rzeszow Præpositus Sancti Michaelis et Canonicus Cracoviensis Ecclesiarum Sanus mente pariter et corpore existens non compulsus nec coactus sed de bona voluntate sua imiter præhabita frctusque suorum Consilio amicorum speciali quo modam Domum suam magnam muratam in platea Monasterij Sancti Andreæ et Castren circa et prope Ecclesiam Sanctæ Mariæ Magdalenæ sitam in Cracovia iacentem apud Strenuum Militem Dominum Sandzivogium de Schubyno Palatinum Calissien. emptam et etiam comparatam cum omnibus ipsius magnæ Domus alijs Domunculis seu Domibus subtus retro ante intra infra et supra ac circumquaque eandem Domum magnam situatis constructis et muratis nec non cum Universis et Singulis ipsarum Domus magnæ, et Domuncularum eiusdem iuribus et Dominio Utilitatibus fructibus redditibus proventibus censibus, areis tam desertatis quam locatis terra muro structuris ædificijs et pertinentijs quibuslibet ac ita velut eandem Domum magnam cum Domunculis ipsius prædictis solus emit et tenuit et prout dicta Domus magna cum eisdem Domunculis in suis metis fundamentis muro et granicibus ab antiquo est distincta. nihil pro se et Successoribus suis ibidem Dominij vel Utilitatis reservando Venerabilibus Viris Dominis Sacricol. Studij Cracovien. Doctoribus et Magistris ac toti Universitati eiusdem Studij Cracovien. et ad ipsum Sacrumcollegium Studij

Altera litera venditionis.

Honorabilis Vir Dns Iohannes Hærer de Rzeszow Præpositus S. Michaelis et Canonicus Cracovien. Ecclesiarum vendit.

Areis tam desertatis quam locatis terra, muro, structuris ædificijs et pertinentijs quibuslibet.

Emptoribus. Venerabilibus Viris Dnis Sacricollegij Studij Cracovien. Doctoribus et Magistris ac toti Universitati eiusdem Studij Cracovien.

prædicti pro septingentis Marcis grossorũ Pragen numeri Polonicalis
consueti in totum vendidit et in perpetuum coram nobis iudicialr
resignavit. Promittens ipsos Dominos Doctores et Magistros ac totam
Universitatem Studij prædicti occasione præmissorum õium ab omni
impedimento atque damno ubilibet iuxta Ius Terrestre nr̃um infra
tres Annos et tres Menses proxime a Data præsentiũ continuos
levare. per eosdem Dños Doctores et Magistros ac totam Univer
sitatem Studij antedicti Iure Hæreditario et perpetualiter tenẽ
et habend. tenend. fruend. possidend. et in usus ipsorum beneplacitos liberè
convertendum. In cuius rei Testimonium Sigilla nr̃a præsentibus
sunt appensa. Actum et Datum Cracoviæ feria Quarta Pro
xima post Dñicam Lætare Anno Domini Millesimo Qua
dringentesimo tertio Præsentibus Strenuis et Nobilibus viris Do
minis Ioanne de Tanczyn Castellano et Capitaneo Cracovien. Msczu
gio de Kozlow Nicolao de Zagorzany Prandota de Ne
przesna Petro de Xiascz et Mileszkone de Zabrzow Hære
dibus pluribusque alijs Testibus fide dignis. Nos autem hu — Confirmatio et libertas Regia p. dictæ emptionis.
iusmodi præfatorum Magistrorum Doctorum ac totius Univer
sitatis dicti Cracovien. Studij iustis ac rationabilibus supplicationi
bus gratam et favorabilem audientiã exhibentes supradictasque
literas ratas habentes et gratas ipsas confirmamus approbamus ratifi
camus et stabilimus decernentes eas in oĩbus et singulis ipsarum
punctis clausulis conditionibus et articulis robur obtinere perpe
tuæ firmitatis. Constituentes nihilominus supradictos Magistros
Doctores ac totam Universitatem Studij Cracovien. prædicti me
moratæ Domus et Domuncularum prædictarum cum earum
omnibus et singulis pertinentijs obventionibus spectantijs et ap — cum oĩbus pertinent. obventionibus spectantijs et appendijs.
pendijs universis quibuscunque vocabulis sortiantur veros et le
gitimos Hæredes et Dños ac perpetuos possessores. Eximimus
insuper absolvimus et perpetuo liberamus eandem Domum maio
rem simul et cum minoribus ab omni iurisdictione et potestate
omnium Regni nostri Poloniæ Palatinorum Castellanorum Iudi
cum Subiudicum Consulum Scabinorum cæterorumque officialiũ
et Ministerialium eorundem. Omnino volumus et edicto perpetuo

sancimus

Sancimus ut non solum temporibus nri felicis reginimis sed ex tunc et in Aevum omnibus et singulis libertatibus Juribus et consuetudinibus immunitatibus gratijs et indultis dicta Domus cum alijs Domiculis ad se pertinentibus gaudeat liberaliter et fruatur quibus Juribus Libertatibus et indultis Domus in platea Judaeorum situata per nos saepe dictis Magistris Doctoribus et Universitati Studij Cracovien data liberaliter et donata fruitur et solitur. In quorum omnium Testimonium et evidentiam clariorem praesentes literas nras scribi mandavimus ipsasque nri Maioris Sigilli pendentis munimine iussimus roborari. Actum in Nova Civitate alias Corczyn In crastino Beati Petri ad vincula Anno Domini Millesimo Quadringentesimo tertio. Praesentibus Reverendis in Christo Patribus Dnis Petro de Radolyna Doctore Juris utriusque Cracovien Alberto Jastrzabecz Posnanien Episcopis nec non Magnificis viris Dnis Armigeris Johanne de Tarnow Cracovien Jescone Liganza Lancicien Palatinis Johanne de Tenczyn Cracovien et Christino de Koziglow Sandecen Castellanis ac alys multis nostris fidelibus fide dignis. Datum per manus Reverendi in Christo Patris Dni Nicolai de Curow Archiepiscopi Gnezien nobis sincere dilecti.

Ex Libro Privilegiorum Almae Universitatis Studij Cracovien desumptum ab olim Illmo et Rndmo Dno D. Petro Tilichj Episcopo Cracovien autoritate ordinaria approbato. Et per me Mt Jacobum Plasczinskj Pbrum, nec non Actorem V. Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracovien Notarium auscultatum de verbo ad verbum concordat.

Jacobus Plasczinskj Pbrus
Actor V. Capituli Cracovien
Notarius subscripsit

1404 Rectoratum gerente Joanne Safranerio

Vladislaus Rex cum Cruciferis in Racians compositionem amicabilem
facit tota Samogitia illis concedendo, Dobrynensem vero terram
quadraginta millibus florenorum redimendo, iniquis sane conditionibus
[Cruciferis de Racianz ... cum Cruciferis egit.] sed pax quam belli incommoda esset eligibilior. Vratislaviensis quoque
cum Venceslao Caesare conventum personalem habebat in quo
Venceslaus tota Silesia Regi cedere volebat ea conditione ut
per quamlibet expeditione bellica Regis Bohemi quadringenti Polo-
ni obsequia praestarent. Indigna visa est Proceribus Sarmatis
huiusmodi praestatio ac proinde consilium regis de recuperan-
da Silesia dissipaverunt, ostendentes alia etiam ratione posse
membrum Poloniae Silesiam ad integritatem Corporis iure et
iustis armis atque alia indecora obligatione redire. Ad redi-
mendam Dobrinensem terram indictio per Poloniam iz grossis
NB ex lanea imperata attulit summam Centum millium florenorum, quam
persolutis quadraginta millibus florenorum Magistro Ordinis reliquum
in usus regios cessit

Bonifacius IX in Vaticano Kalendis 8bris moritur qui primus Ro-
manorum Pontificum post reditum Sedis Apostolicae ex Gallia sum-
mum imperium Urbis, civibus se dedentibus obtinuit. Molem A-
driani instar arcis et Capitolium munivit pontificum dictioni
stabilivit, maiestatem nutantem confirmavit. Ecclesiae Romanae patri-
monium tyrannorum vi amissum recuperavit. Palatium Vatica-
num quod nunc superest perpetuae Pontificum Sedi inchoavit.
Sedit annos 15.

Onuphrius Panvinius Veronensis in Vitis 27 Pontificum Ro-
manorum post mortem Bonifacii immediate ponit tres per or-
dinem Pontifices Innocentium VII Gregorium XII Romae
in Vaticano electos et coronatos Alexandrum V qui Pisis
in Concilio fuerit electus idque anno 1410. Privilegia
vero Academiae Crac. leguntur subscripta et confirmata
fuisse ad Instantiam Vladislai Regis a Joanne 23
Papa Neapolitano hoc anno scilicet 1404 Quamobrem hoc
loci Confirmationem hanc Jagellonicae Universitatis
ponendam censui. Nemo enim in re tam gravi et seria
error aliquis in scribendo numero obrepere potuit.
Itaque Confirmationis Copias antiquo charactere scriptas ob-
sequenti pagina monstrabit

11.

1404. Praesenti quoque anno accessit altera pars villae dictae Hadrowic
ad Acad. Crac. possessionem. Enumerantur enim M. Rector. Ecce di
ctae villae alteram altaristam altaris S. Bartholomaei secundi mini
sterij super parte Hadrowice sine praedio fundavit et Profes
sori Univ. et Academiae incorporavit ut habetur in Lib. Pri
vilegior. Acad. folio si me non fallit memoria 16.

Litterae Regis ad Papam pro Univ.

Bme Pr et Dne Gratiosissime Quanta bona et quot salutaria spiritualia incrementa Regno meo Polo
niae et Terris sibi subiectis Lituaniae Russiae et ceteris huius Studij Gratia Cracoviensis fundatio
et qualiter Alma Univ. eiusdem Crac. Collegij Coronae meae provincias illustravit dictu et scri
ptis per me S. V. filium nulla unquam potuerunt explicari. Profecto Pr. Sanctissime a tpre
quo ipsum incepit in Univ. Crac. vigere studium magnorum emolumentorum accrevit numerus qui
spiritum salutis per sanctas doctrinas conceperunt. Quorum zelus semper accenditur con
omnem altitudinem extollentem se erga Sciam Dei, quos vita probatior, et literatura suf
ficiens reddit perfectissimi commendatos, qui dissipant et evellunt plantationes Dni
quas, qui fideliter docent subditos, divites non palpant, pauperes non gravant, qui
minas potentium non timent, qui crimina corrigunt et emendant, quorum sermo
est doctrina, quorum conversatio est justitia; quorum autoritas non est in habitu
nec in fastu, sed in eruditione et in defensione Fidei Orthodoxae. Merito ergo
S. V. eiusdem Almae Univ. memoriam in benedictione debet collocare et ma
num benedicam apponere, quod omnes in Univ. eiusdem Studij commorantes ab
ipsum Studium confluentes ceteris literarum favoribus et gratijs reddantur con
solati. Quocirca S. V. supplico humiliter et devote Quatenus ea quae privile
gijs meis et aliquorum Praelatorum Regni mei pro Collegio eiusdem Almae Univ.
et pro Doctorum ac Magistrorum facultatibus sustentaminibus et necessitatibus sunt incorporata
et adjuncta S. V. specialibus dignetur confirmare literis et munimentis candida
bilibus roborare gratiose. Doctores et Magistros eiusdem Unalitis Studij libentes
praesentium recommissos ipsos in agendis coram B. V. Clementiae meae supp
licationem prout eos cum praesentibus ostendendam mei contemplatione benigniter
exaudire. Personam S. V. sanam et incolumem &c.

1405 Joannes de Reesom Praepositus S. Michaelis in Arce Crac.
qui anno nuper elapso primus inter Regis Commissarios cum Cru-
ciferis apud Raciąż fuit, hoc anno Rectoratum Acad. sustinuit
quo cum Mgr Prussiis multoties agens, facile impetravit
ut Coloniam Academicam in Culmensem Civitatem deduceret.
In reditu ergo suo cum supremus esset factus rector Academiae
deliberata Universitate consulta et consentiente ad fundandam
illam coloniam in Prussiam Coloniam 3 Professores submisit
quae diu duravit sed variatis temporibus varias vicissi-
tudines sustinuit ut infra patebit

Porro pro augmento maiori Universitatis ad Salarian-
dos Ordinarios Professores Theologiae Juris et Medici-
nae emptus est Census seu potius [illegible] in Subsidiis [illegible]
[illegible] dictus Bergrecht à Nicolao Bochner pro
Rectorem et [illegible] sexingentis Octuaginta Octo
Marcis grossorum Bohemicalium ut legere patet.

Colonia Acad. Culmen.

Census in Salarium [illegible]

+

Priuilegiũ super Foueam in Bochnia. In Nomine Dñi Amen.

Cum Regum deceat pentiam regitiuam non solum Regno Dominiis, et vtilitatibus
eorum mansueti spẽe, verum etiam per prudentiam Regiam, sic pdeße, vt et
Regus, sit abundantia in thesauris et subministri augeri in parte Rega
lis solicitudinis conuocati tanto vberius sint vtilitatum participes
quo fidelius et prosperius satietatis participiũ portauerint et laborũ
Proinde Nos VLADISLAVS. D. G. Rex Poloniæ, necnon
Terrarũ Cracouiæ, Sendomiriæ, Siradiæ, Lanciciæ, Cuiauiæ, et Lithua
niæ Princeps supremus. Pomeraniæ Russiæq; Dominus et Hæres
Volentes vtilitates nrãs, in Suppa nrã Bochnen. felix adaugere no
uum montem, seu salis fodinam, in ibi in Bochnia, per Famosũ Virũ
Nicolaum Bochner, fuem frãe, et Supparius vtriusq; Velicen et Bo
chen salis nri, fidelem Nobis dilectum, in loco quem idem Nicolaus
Bochner, ad hoc elegerit, de Nostrorũ Baronũ consilio, decre
uimus, et decernimus, cum pecuniis et impensis eiusdẽ Nicolai Bo
chner faciendã effodiend. et erigend. iuxta quod eidem Nicolao
Bochner, fidelius et melius videbitur expedire, et vt idem Nico
laus Bochner, eo diligentius et fidelius, labores dti noui montis
perficere, et vtilitates Regias posit inibi instaurare, eundẽ
Nicolaum Bochner in Rectorem Noui montis, seu salis fodinæ
Primum Rectorum, et Iurũ eorundem Rectorũ Berkgraedt.
Primum et deinde suos liberos, hæredes et successores legitimos facimus
et constituimus, ffuturis temporibus duraturis, iuxta modum et
consuetudinem aliorũ Montiũ, inibi antiquorũ, seu salis fodinæ
Suppæ Bochnen. Ita quod ipse Nicolaus Bochner, huiusmodi no
uum montem seu salis fodinam, mox post diem Festi Aßumptio
nis S. Mariæ Virginis, nunc venturũ, ac deinde in Annos
continuos subsequend. quanto tm̃ celerius et opperosius id
ipsum fieri poterit effodere, erigere, perficere, ac omnimode
conseruare, et cum auxiliante Dño, dtus Nouus mons, seu salis
fodina, perfectus fuerit, et primũ ad Sal in eodem peruentum
exstat. Extunc idem Nicolaus Bochner, incipiendo a parte.

49

superiori, ad singulas plagas circumquaq; et in profundum, à longitudine unius quartae ulnae, qui dr vulgariter Latr, de primo Szroli sale semel in dicto Nouo monte, seu salis fodina excidere, et pro sua pote rit convertere placito voluntate. Praeterea considerantes et atten tis, multiplicibus obsequiis, et complacen. quas dictus Nicolaus Bo chner Nobis exhibuit, et exhibere se offert, ut antea fieren, eidem Nicolao, suisq; liberis haeredibus, et successoribus legitimis quatuor famulos seu salicidas, dictos vulgariter Otroki, in dicto Nouo monte, seu salis fodina, locandi utilitates, et obuentiones quas libet, de laboribus eorum percipiendi, et usufruendi perpetuo damus et irreuocabiliter attribuimus, plenam et omnimodam facultatem, secundum Szroli consuetudinem aliorum Montium, seu salis fodinarum antiquarum. Cum autem in ipso monte, seu Salisfodina, sal prout incolere Noualia excidi inceperint, ipse Nicolaus tanquam Rector dicti Noui Montis seu salis fodinae, et sui liberi haeredes et successores legitimi sin gulis Sabbatis diebus, vadre Rectoratus, Dunsgeltus dicti Berk gracht, unam Sexagenam gros. Pragensium latorum valentium Sexa ginta gros. latos, in ipsam Sexagenam computando, de eiusdem Noui montis, seu salis fodinae obuentionibus, perpetuis eiam temporibus habebunt, recipient, et leuabunt, pro suis beneplacitis utilitatibus con uertendam. Quos quidem Rectoratum, et famulos quatuor seu salicidas et Sexagenam pecuniam, et numeri praedicti, ratione Juris dicti Berk gracht, ipsius Noui montis, memoratus Nicolaus, sui liberi, haeredes et successores legitimi poterunt habere, uti frui, vendere, commutare &c. perpetuo possidere, ac ad usus suos voluntarios, et beneplacitos disponere, prout sibi, et eisdem melius, utilius, et expeditius vide bitur, pro suo et eorundem beneplacito voluntatis. Sub quibus Sygillum Nrum appensum e. Testimonio literarum. Actum in Noua Ciuitate Korczin, Sabbato, proximo ante festum Natiuitatis S. Joannis Baptistae Anno Millesimo Trecentesimo Nonagesimo Nono. Praesentibus Rndo in Xpo Patre Dno Nicolao Epo Vladislauien. &&&.

Privilegium Emptionis super foveam salis in Bochnia dictam Barkgraecht.

In Nomine Dni Amen. Quia inter ceteros humanae conditionis defectus
in hoc etiam humana natura plerumque defecit, cum actiones suas
tractu rapidas temporis, oblivionis decidere patitur in abyssum.
Idcirco de competenti remedio, humana providit industria, ut pote
de authenticis apicibus literarum, quibus labentem valeat memo
riam valeat retinere. Ad perpetuam igitur rei memoriam Se
nes de Moszhorzow Castellan Vislicen, et Capitan Srad, Sroq
et singulis, tam praesentibus quam futuris, quibus expedit te
nore praesentium recognoscimus universis: Quod in Nostra et Testium
infrascriptorum constitutus praesentia, circumspectus Vir Nicolaus
Bochnar, Suppanus, non seductus: nec aliquo dolo circumven
tus, sed mente sanus, et corpore validus, bona verum delibe
ratione praehabita, Ius Montanum suum, quod vulgariter Berk
graecht dicitur, in Salisfodina seu fossa nova, per eum facta
cum omnibus utilitatibus, proventibus, censibus et obventionibus
universis prout ex Donatione Regia hactenus tenuit habu
it et possedit, prout idem in Regali litera super hoc confecta
alias plenius et expressius vace in Suppa Bochnen, nil pro se vel
suis posteris, Iuris utilitatis vel proprietatis ibidem reservando Ve
nerabilibus Rectori, Doctoribus et Magistris Almae Universitatis
Crac. pro Sexingentis Sexaginta Octo Marcis, gros. Boemicalium
numeri Polonicalis totaliter, et in perpetuum se vendidisse recogno
vit, et coram Nobis rationabiliter vero Venditionis titulo resignavit
per ipsos Rectorem Doctores Magistros Universitatis praedictos
perpetue pacifice eiusdemque iure quod Berkgraecht dictum tenendum habendum
possidendum, tenendum, utifruendum, et ad usus beneplacitos convertendum.
Harum quibus sigillum Nostrum praesentibus est appensum Testimonio litera
rum Actum et Datum Crac. Feria Tertia in Crastino S. Andreae
Apostoli. Anno Dni Millesimo Quadringentesimo Quinto ꝉꝉꝉ.
Praesentibus Generosis Viris Clemente Castellan Radomien

1406 Nicolao Peiler S.T.B. in Supremo Magistratu Acade-
mico existente Altare S. Alexy à [illegible] Professore Acade-
[illegible] fundatum. Professioni Academicae est incorporatum. Habe-
bat Censum altarista et Professor ex Lapidea [illegible] e regio-
ne templi S. Mariae Magdalenae jacente dicta [illegible]
[illegible] quam V. Capitulum Cracoviense ab Universitate obti-
nuit per Commutationem Collato jure patronatus [illegible] ad
Parochiam Zielonarensem. Unde honestum [illegible] habere
nto potest in [illegible] vel Theologia [illegible]

1407 Rectore Nicolao Grisewicz S.T.D. cum Petrus Wysz
Eps et Cancellarius Academiae continuis Regni legationibus et
Reip. negotiis distineretur, dat literas Cath. personis
eisdem committit ut cum Rectore et decanis disponantur et
ordinentur melius Professores Theologici super beneficiis
S. Floriani. Septennio enim et à tpe a quo coadunatio
beneficiorum Ecclesiae S. Floriani Magistris et Doctoribus per Serenissi-
mum Vladislaum Poloniae Regem incorporationem facta est, exor-
ta est magnum murmur et querela inter Doctores et Magi-
stros Ecclesiae S. Floriani Praelatos et Canonicorum, eo quod tan-
... corpore et dote beneficia eorum post coadunationem vi-
ginti scilicet tantummodo marcis essent provisi, eorumque ma-
20 languido sub quo lectionem et beneficiorum exercebantur portare et
implere onus plurimum gravarentur. Reverendissimus ergo Praesul
Petrus de Radolina Eps Crac. eorum querelis stimulatus data commissio-
ne et negotio Joanni Safranecio Custodi et Vicario in spiritualibus
et temporalibus Eps Crac. et Ottoni Scholastico Crac., ut qualifica-
tione hac rei diligentius inspecta, quod ê Reip. et Ecclesiae S. Floriani
et Universitatis expediens esset provideretur, mandavit quorum
decreto etiam in scriptum redacto, vetus ordinatio in totum abro-
gata est, et nova sub his conditionibus et capitulis instituta
est, videlicet quilibet Magister et Doctor in Ecclesia S. Floriani be-
neficiatus triginta marcas communis pecuniae annis singulis per-
cipiat, sedecim videlicet pro corpore, ita ut decem cuilibet
quatuor marcas pro quatuor temporibus si tamen lectiones eorum
convenienter antea expleverit, et quatuordecim marcas pro ref-
ectionibus si tamen singulis diebus Dominicis Ecclesiam S. Floriani perso-
naliter visitaverit, ita ut cuilibet visitanti pro qualibet die Do-
minica solvatur aut absenti defalcetur fertonis, nisi forte aegri-
tudine senio praedicatione aut aeris intemperie, aut ali-
quo alio legitimo impedimento impediatur. Item ut ratione
trium Cancellariarum videlicet Siradiensis Lanicensis et Posnaniensis
eidem Ecclesiae S. Floriani incorporatarum, tres constituantur in ea-
dem S. Floriani Ecclesia Cancellarii seu beneficiati sub qualifica-
tione praescripta, et ipsorum quilibet pro corpore et refectionibus tri-
ginta marcas si tamen pecuniarum facultas suppeteret habeant,
non tamen primo ad perceptionem illorum admittendi, sed conten-
ti debent esse Collegiaturis prioribus nisi per prius fuerint
dotata.

debita et neglecta antiquis beneficiatis fuerit persoluta. Caveri
maxime debet, ne Creatio novorum beneficiatorum, Veteres in suis
fundationibus et censibus quomodolibet impediat. Universis autem Magistris
et Doctoribus ad Ecclesiam S. Floriani sive ad prisca sive ad nova bene
ficia promotis et promovendis iniungitur necessitas ut in ea fa
cultate ad quam fuerint promoti diligenti studio lectiones ad quas
obligantur expleant. Decano autem S. Floriani ad quem regimen bonorum
Ecclesiae S. Floriani conservatio in temporalibus et distributio pecuniarum
in singulos Beneficiatos et coercitio in negligentes et remissos
committitur, pro quo labore et Cura 6 marcae illi ultra ceteros eidem
ciuntur. Item si aliqua summa ex proventibus Ecclesiae solutis bene
ficiatis per prius et expeditis resultaverit, in fiscum certum redigen-
da est et pro refectione constructione et qualibet S. Floriani necessita
te ~~incumbente~~ legitima et urgenti necessitate convertenda, qua deficien
te et Ecclesiae S. Floriani necessitate incumbente, tenebuntur beneficia
ti de suis proventibus introitibus eius supplere structuras aedificia
et singulas necessitates. Decernitur insuper, ut si ultra omnia praemissa
Summa viginti marcarum annuatim ex proventibus Ecclesiae, resultaverit
extunc provisor ex huiusmodi Summa magistro vel doctori imme
diate promovendo unam marcam singulis quatuor temporibus largiatur.
Si quis vero huiusmodi Constitutionis temerarius transgressor, repertus
fuerit sententia excomunicationis percellitur, quam si primo secundo
et tertio admonitus contumaciter perstiterit, facultas privandi et
spoliandi cum beneficio decernitur committitur et reservatur Ordi
nario pro tempore existenti.

Ordinatio suprascripta autoritate etiam Ordinarius ratificata decreta
etsi in plerisque articulis et Conditionibus observetur illesa in pluribus
tamen constat illam temeratam esse. Primi enim Doctores et Magistri
Ecclesiae S. Floriani beneficiati, receptis ab Illustri foemina Consorte
Ioannis Marsik de Dambrowa Palatini Leopoliensis quae erat
de familia et domo Stomirsczycorum ducentis marcis latorum grossorum
Pragensium et duodecim marcis census annui perpetui, quibus
iis Collegiatis in Universitate Cracoviensi in Artibus laborantibus salariarentur
coemeretur. Eius proposito et voluntate neglecta, praefatas ducentas
marcas latorum grossorum Pragensium diviserunt inter se, et omne illud
publicae utilitati demandatum fuit privatis usibus applicuerunt. Ex
3 clerus vero Sancti Floriani vel potius Universitas Crac. fecerunt pro
huiusmodi Collegiatis, illicite tamen et iniuste tributariam et
censum duodecim marcarum pro annis singulis eidem ex bonis proventibus
S. Floriani deputarunt. In qua re Universitas Crac. notabiliter gravatur

12

1407 Ipsa tamen Spectabilis et devota foemina Mazikowska suo do-
lo fundata est gravamen tam enorme perferens
Canonicatus autem novi S. Floriani ita ordinati sunt tres ex Cancellaria
Sendomiriensi accipit triginta marcas ex proventibus loci et habet Vicarium
Alter ex Cancellaria Lanciciensi tredecim percipiet habet Vicarium
Tertius ex Cancellaria Posnaniensi provisionem accipiet ab Epo Posnan.

Item Collegiatus D. Mazikowiensis et eius Collegiatis ipsi existentibus
solvuntur duodecim marcas communis pecuniis ex locis provenientibus
Ecclesiae S. Floriani. Haec tamen Solutio 12 marcarum dictis Collegiatis Capitulum
per iniuriam introducta est nec ad eam Universitas obligatur et
eam suo publico gravamine illam solvit cum ipsa tamen Dna ad ei-
mendum censum pro suo Collegiata donaverat marcas latos grossos de-
derit quod a Mgris et doctoribus primis beneficiatis S. Floria-
ni in privatos usus fuere conversi.

Hoc etiam Anno Nicolaus Vigandi S.T.D. et Nicolaus Peiser S.T.B.
a Summo Pontifice dati fuerunt Judices ad Cognoscendam Causam
inter Plebanum et Cives Leopolienses ex una et Archiepiscopum
Haliciensem partibus ex altera Ratione decimarum.

1408 Rector Universitatis Andreas de Kokorzyno funestum in-
cendium templi S. Annae spectavit et Collegium suum Principis Vladislai
a favilla vix defendit. Causam dederat huic malo gens recu-
ta; monetarii enim eorum, falsa cusione monetae, probam regiam a po-
pulo indi et fraudis ignaro permutabant sibi loco aliis damn-
inferentes; deprehensi in facinore eorum antesignani, iudicati et
ad flammas condemnati est; non ideo tamen plebs Xriana fals-
dum sibi existimabat, quod iacturam fortunarum suarum unius mort-
nequaquam reparari posse videbat. Premebat igitur alto cor-
dolorem et vindictae commoditatem expectabat. Accessit ipsi brevi
post homicidium, quod Iudaei Crac. in Christiano infante exercuer-
Cuius atrocitatem cum Ioannes Budek pro suggestu templi du-
exaggerat plebs templo effusa in domos Iudaeorum irruit
tum igni ac insontium sanguinem pro infantis sanguine fu-
igne domos nunquam falsariorum monetae succendit quo char-
S. Annae vicina Collegio Academico correpta est. Sedato populi fur-
Sedes et Stryges Hebraeos cessavit quorum plurimi ad templa ref-
gientes sacrum baptisma sibi conferri petierunt

Regina Anna per Moskowuum Castellanum Visliciensem temerate f-
regalis throni insimulata, in ius delatorem vocavit; accusatus c-
victus falsi ad restituendam famam innocenti hominis est condem-
Zelotypia grande malum in omnis conditionis hominum nequit
tamen in reges Amor regnique potestas
Impatiens consortis erit

1409 In Rectoratu Mgri Eliæ de Vindelicia S.T. Baccalaurei

Rex Vladislaus in curas de pace Lithuanis cum Cruciferis compo-
nenda quibus maximopere distrahebatur nonnisi iniurys ab Ulrico
Iuniengen Mgro Teutonici Ordinis afficiebatur Lucina favente
prolem ex Anna consorte foeminam suscepit cui nomen Hedwigis
ex fonte Petrus Wysch anno superiore post Pascha imposuit.
Ipse vero ex voto peregrinationem Hierosolimitanam ineunte proxi
anno inchoavit. Volens autem Unioni Ecclesiæ quæ tum Schismate
se duorum Pontificum maxime laborabat consulere Pisas
ad Concilium descendit, in quo teste Dlugosso pro honore Dei
et Regni Poloniæ et pro tollendo Schismate stetit faciens sum-
ptus magnificos et liberales. Venerant etiam per suos notabiles
Procuratores ad præsens Concilium Albertus Posnaniensis Jacobus
Plocen. Vincentius Vratislaviensis Arnoldus Culmensis Epi et Univer-
sitas alma Crac. Depositis igitur utrisque de Papatu contendentibus
Gregorio 12 et Benedicto pro unienda Ecclesia Dei Petrus de Candia
natione Græcus cui Alexandri V. nomen impositum erat, electus est
Pro Unione maior scissio in Ecclesia ex hoc Concilio prodyt tribus
se A Summis Pontificibus gerentibus usque ad Tempora Martini V.
Petrus decem mensibus sedit accepit Successorem Joannem ci
dictum 23 Papam Neapolitanum.
Accepit et aliud non leve vulnus tunc Ecclesia Dei. Joannes
enim Hus, Professor Acad. Pragensis ut fuit vir popularis Emu-
latione cum Alemanos Professores ductus, late Viclephi Angli
errores per Bohemos sparsit gentem ad res novandas natam.
Academia vero Crac. omnes errores et Hæreses exosa ut fi-
dem illibatam Deo et Sanctæ Ecclesiæ servaret inde usque neminem
in numerum suorum et album Studiosorum recipere instituit
nisi qui prius omnes Hæreses specialiter autem Joannis Hus
et Hieronymi Pragensis abiuraret.
Benedixit Deus progressibus eius. Nam ut Pragensis lapsa ita hæc
longe lateque philadelphia sua distendit. Ea iam frequentia con-
fluebat undique studiosa iuventus ut extra Scholas Universitatis
necessum esset pro pauperibus
Bursam et apud Cives diversoria
domum amplissimam et pro divitibus alteram comparare.
Quod Opus in se ultro recepit Vir nunquam sine laude com-
memorandus Joannes Isnerus S.T.D. Hic enim impetrat
Domos dare apud Regem ad Senatum Crac. mandato.

amplissimas alteram vicinam Collegio Maiori pro demolit[illegible]
post eius deflagrationem postea Collegium Minus in eadem e[illegible]
alteram in Platea Vistulae pro Contubernio pauperum, cu[illegible]
illius magnam Provisor quoad vixit felicissime gubernavit
Emptionis domus + Contubernio divitum libro in pelli Copia[illegible]
litterae pro Contubernio Pauperum emptionis ibi sunt et [illegible]
De domo divitum Leges in vita Joannis Dlugossij in qua ipse adiunxit et
quas leges illi fuerint. Quis stili illi docere possunt qui ad [illegible] Academiae
attendunt

Id munus aedes, cum Radimnovio [illegible]
Scriptori Archivi Academiae [illegible]

Copia Literarum Quibus Emptio Contuberny dicti Pauperum continetur a Magistro Martino Gilewio Rectore Bursae: ni Seniore Eiusdem Contuberny descripta

Nos Michael de Czirla Gaspar Krugil Petrus Woch: szczagiel Georgius Arnberg Nicolaus Platener Petrus Greitan Joannes Predlant et Nicolaus Bottener Consules Civitatis Cracovien. Notum facimus praesentibus et futuris quibus expedit Universis Nos a Serenissimo Principe ac Domino Domino Vladislao Rege Poloniae Lithuaniae Principe Supremo ac Domino Nostro Gratiosissimo suis seriosis suscepisse Regalibus in Mandatis Quod Una cum Rendo Viro Domino et Magistro Joanne Isneri Sacrae Theologiae Digno Professore aliquam Domum in Dicta Civitate Cracoviensi pro habenda mora in moreque et inhabitatione Pauperum ac Divitum Undecunque et Signanter de Regno et Partibus Lithuanorum ac Russiae ad Studendum huc Venientium deberemus inquirere et ad Emendum ac comparandum alicubi invenire. Et quia idem Magister Joannes Isneri iuste et principalius sui interesse indicans diligenti et Solicito inquirendo Conatu Domum Lapideam in Platea Violenti eundo ad Contradam Pictifigulorum in acie circa Domum Andreae Bienner fundamentaliter sitam prodictis Studentibus tam ex situ locali quam pro inhabitando quoque pace et Commodo bene aptam a Provido Viro Joanne Statschreiber emit et effectualiter Comparavit. Nos requirens et amonens Ut iuxta Statum Domini Nostri Regis Mandatum ad dictae Domus Emptionem Nostrum Vel:

lemus

lemus praebere assensum et in Eius Resignationem conser:
tiremus Et quia Privilegia Scriptae Civitati per Divos Reges et Prin:
cipes et notanter Dnum Casimirum Sextae memoriae quondam Regem
Poloniae data munifice et Concessa quae in se evidenter Continent a:
bundanterq cavent ne Domus et Possessiones in Civitate existentes qui:
bus suis Personis Ecclesiasticis sive Religiosis in possessionem per
petuam deberent quoquomodo resignari Unde exacta pensanda di:
ligentia quod non solum Honum illorum qui dtae Bullarum muniun:
tur Cautella neq eorum qui Edictas Condidisse noscuntur Leges
imo Verius Omnipotentis Dei in hac parte agitur Causa qui Omnium
Statutorum et Sacrorum Dogmatorum Conditor est et Legum dignum
arbitramur et Congruum Ut humana divinis humilia fortioribus et
infirma potentioribus cedat in his praesertim per quae Sacra Fides
Christiana per huiusmodi Vilet Studentium Habitationem et eorum sol:
licitam et irriguam Verbi DEI praedicationem etiam in remotis Infide:
lium partibus et terris augmentationem suscepit et suscipiet Ut pie Cre:
dimus in futurum ac per hoc etiam Almae Universitatis Studium
dilatetur. Cum etiam ga Praefatus Mgr Joannes qui dictam persolvit
Domum coram Nobis suo et Successorum Suorum Nomine assumpsit bona
fide stipulatione interposita et promisit quod Platea praefata Domus
Utrinque Contigente per ipsius Inhabitatores per Purgatione ac fimi
et Luti Eductionem quoties per Coss tunc existentes fuerit pro:
clamatum et indictum fuit munda teneri et more Vicinorum Suorum
servari debeat et purgari Quodq homicidis furibus Latronibus
Pacifractoribus Contentiosis Seditiosis Debitoribus sive Creditoribus
Profugis Proscriptis Relegatis ac quibusvis Damnatis Vel
Damnandis alysq Malitiosis et Criminosis nullum
esse refugium nulla immunitas nullum quoq Con:

fugium

fugium praesidium nec consilium. Atq si quod absit dicte Univer-
sitatis Studium extra Civitatem praedictam ad alia quaevis loca
transferri et a Civitate Cracouiensi alienari contigerit extunc
Domus nulli alteri Vendi debet nisi Civi Cracouiensi et Ius Civi-
le legitime possidenti. Propter quod cupientes pia devotione executi-
oneq fideli praefati Serenissimi Principis Domini Regis Domini Nostri
Gratiosi obedire Mandatis et prout tenemur iussibus suis Salubri-
bus ex debito semper fore Conformes praefatae Domus Emptionem et
eius resignationem de Nostro et maiorum Civitatis Seniorum Maturo
Voluntate et Consiliis iuxta dictas Conditiones Articulos et Li-
mitationes per praefatum Magistrum Ioannem suo et Sequacium Suorum
Nominibus nobis et dictae Civitati Nostrae promissos et Suos admitti
mus assentimus et per omnia Consentimus per eundem Magistrum Io
annem et Successores Legitimos habendam tenendam ac quiete et pacifice
possidendam Insuper si Inhabitatores dictae Domus de Nostrae Ci-
vitatis fonte Uti Voluerint et de eisdem aquas pro suis hau-
rire necessitatibus tunc fontalia quemadmodum aliae Do-
mus Vicinae Solvunt solvere tenebuntur Harum quibus
Sigillum praefatae Civitatis Cracovien appensum e Testimonii lua-
nis Datum Sabatho ipso Die Apolloniae Virginis Sanctae
et Martyris Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Nono

1410 Cum Nicolaus de Kozlow Rectoratum agit Nicolaus Tramba Præpositus
S. Floriani Epatus solenni juramento in suum albo Universitatis in:
scribendum dedit vir qui multis et excelsis virtutibus ornatus Regni
Poloniæ Procancellariam ingloriam sibi fore duxit si ad maius Tia:
tiar immo in Concilio Basiliensi ad Summum Sacerdotii non
è gremio Academiæ Matris vocaretur. Ita primo Haliciensis
Metropolitanus (necdum in Leopolim Sedes translata erat) mox ad
Gnesnensem Archiepiscopatum translatus est. Commendat illum Joannes
Dlugossus a singulari pietate in oes, ab innata mansuetudine à
munificentia in oes genus quod virtutes illum ceteris adeo a:
mabilem reddiderunt ut dignus Clavibus Petri judicatus fuisset.
Hoc quoq Rectore Academiæ et anno Celebri Regi tanti tulit
victoria Grunvaldensi longe gloriosissima de Superbissimo
hoste. Quadraginta millia cæsi exercitus Cruciferorum numerantur
hic quam fusissime describit Longinus et Paprocius. Exterminati
plane fuissent Cruciferi et tota Prussia si ~~Rex~~ Mariaeburgum obse:
disset nam ipse Regi Henricus de Plauen fatebatur se quindenam
Arcem obsidionem nunquam sustinere potuisse fatebatur. Culpam plerique
historici in consilia Senatorum rejiciunt qui ne Vitoldi
et Regis indignationem incurrerent, pacem et eius conditiones
parum honestas utriq cum Cruciferis persuaserunt. Nuncios
huius victoriæ tres Episcopos ad Archiepm Gnesnen ad Capitulum
Crac. et ad Universitatem et aliis statim misit. Trophæo
vero in fidem victoriæ hoc est vexillo Epi Pomesaniæ Icone
B. Joannis Baptistæ formato per Moraviecz nobilem Polonum
in Urbem illato Universi cives laudes Deo triumphum Regi igni
bus theatris applausuque tormentorum toto triduo egerunt.

1411 Suscepta Academiae administrante Cura de Magna Cosmin S.T.B.
duo Professores Acad. Otto decanus et Joannes Scholastiky Cust.
Cathedralis Crac. uterque olim Rectorantes ex facto Academiae a S. Sede
Apostolica definitores omnium controversiarum et litium in Regno
Poloniae sunt instituti; optanda his temporibus non spernenda Regni
conditio ne lites Romae cum tot et tantis impensis trahantur.
Inter manuscripta, descriptiones factas a Musis Heliconiis Aca-
demiae triumphi Regis de Cruciferis relati: hoc anno vulga-
ta fuisse reperiuntur

1412 Nicolaus Marcuuit de Casimiria Rector Epithalamium Ernesto
Duci Austriae cum Cymbarca Ducis Masoviae filia Vladislai veneri
regis ex sorore nepte Poëtas et Musas Academicas concinere iussit.
Ex hoc enim felici connubio multi Austriaci Imperatores prodierunt: Maxi
mum Fridericus qui Romanum imperium annis pluribus felicissime
gubernavit editus est.
Sub hoc tempus Rex Jagiello à Sigismundo quem [illegible] Hun
garorum liberaverat ad foedera et foederis icti pacta [illegible]
confirmanda in Hungariam ad Civitatem Cassoviam descendit. Sim
plex columba, ab astutissima vulpe decepta est. Sed non Rex regum
et Dominus dominantium, qui circumventum regem ex oculis insidiis
Sigismundi Regis Hungariae ac postea Imperatoris Romanorum liberavit.

Petrus Wysch 16 Aprilis propria Sede Epatu
Crac. quam 20 annis Sanctissime tenuerat per Joannem
23 ad regis instantiam, quod esset Lethargicus exutus
in Posnaniensem est translatus; in qua cum annis dia
duobus sedisset; senio et laboribus fractus. Satis absur
ptus est; Rex ad infirmi lectum accedens, et culpam
confitens petiit sibi ab eo indulgeri. Tum ille Tibi
inquit Rex inclyte omnem offensam indulgeo, cum non
suapte vi sed instinctu ambitionis alienae (Albertum Ja
strebecium innuens) ad meam deiectionem pertractus
fueris, Eum tamen qui me deiecit in judicium divi
num justum voco. Dictum factum. Nam Joannes
23 in Concilio Constantiensi Suprema Sede deiectus est.
imo vita jam functo Visso Concilium Constantiense
quodam Epo Anglicano instigante, diem Alberto Ja
strembecio dixerat ad deponendum se et priandum
Episcopatu Crac.; ni Rex ut ab hac causa supersede
retur impetrasset. Contigit Petro justa poena. Nam
post mortem Joannis Radlica Secretarius Chmielecius
à Collegio Canonicorum Successor designatus erat; Regina
tamen Hedvigi adnitente, ille reiectus hic ad Episco
patum provectus fuerat. Sed et J. et [illegible] ad sui deiectionem
concurrerant, per quod peccaverunt per eadem puniti
sunt
Petro Visso successit Albertus Jastrzebiecz in Epatu
et Cancellariatu Academiae Crac.

1413 Stanislaus de Skarbimiria Secundo Rector Univ. ad Concilium :
Constantiense a Joanne 23 Jussu Sigismundi Imperatoris indictum
Quinq.[a] Professores de gremio Universitatis expedivit ad fidei
S. Catholicae dogmata propugnanda Haereses Confutandas Auctoritatem
S. Sedis Romanae defendendam. Rector anni Superioris in Concilio Constant.i Orator.
Rex autem Vladislaus in Russiam proficiscens apud Horodlo
supra Bugum amnem Polonorum et Lithuanorum Conventum habuit
in quo pacis et unionis aeternae inter duas has gentes foedera
sanxit. Eo tempore concessit Lithuanis Jus Nobilitatis iis
duntaxat qui ritus Eccl. Romanae servarent. Senatus et Magistra:
tus more Polonorum haberent. Ordo item Ecclesiasticus eodem jure
et Praerogativis quibus in Polonia uteretur. Haec omnia Proceres
Lithuani Libertatem et Praerogativas Nobilitatis adepti approbarunt et li:
terarum monumentis consignarunt.
Inde Rex in Samogitiam profectus gentem illam quae nondum fidei lu:
men receperat magno studio magnaque cura ad Religionem Catholi:
cam Doctoris Mgri et Apostoli munus perfunctus convertit Quo
in opere singulari ministerio Mgri Nicolai Wazzik Fris
Ordinis Praedicatorum adiutus est quem Primum Samogitiae Episcopum in Civi:
tate Mednicensi dedit attributis agris et redditibus et parochijs
12 ut [illegible] redditus Canonici simul essent Mednicenses. Ita
pestis quae tum per Poloniam saeviebat et plurimos mortalium
sustulit salutem Samogitiis aeternam attulit

[a] (Quorum nomina descriptio Concilii Basiliensis hoc enumerat. Petrus Kawiski (Sin
Calisky Vilhelmus Sulebri Mgri S. Paginae Magister. Henricus de Ronkalis
Martinus Canonicus Cracoviensis Baccalaureus Canonum Paulus Kalisky Licen:
tus in utroque Jure.)

1414 Rectore Paulo de Vladimiria Custode Crac. D. doctore. Mgr Po:
tri Volfranek Licentiatus in decretis Zawissius de Garbow
cum ipso Univ. Crac. Rectore nòe Regis Vladislai apud Si:
gismundum Imperatorem in Causa contra Cruciferos Legationem
obivêre. Quo tempore etiam celebratum fuit Concilium Constan
tiense in Germania in quo Nicolaus Tramba Archiepus Gnesnen
Ioannes Vladislauiensis Iacobus Plocen. et Andreas Lascarus Po:
snanien. Epi praesentes adfuere. Coactum vero Concilium fuerat
con. Schisma trium Summorum Pontificum Ioannis 23 qui Bononiae
Gregorii XII qui Arimini et Benedicti 13 qui in Hispania mansit
Eiusdem Concilii auct. Bohemorum Haereses damnata est et Ioannes
Hus et Hieronimus Pragenses auctores decreto Synodi Combusti sunt.

Ad Concilium Constantiense nòe Univ. 5 Viri delegati fuerunt
Quorum nomina sunt ista ut habet descriptio Concilii Constantiensis Germanica
Petrus Kawiski Wilelhmus Sulebri Magistri et Doctores in Sacra
pagina. Hinza de Rokalin. Martinus Canonicus Cracovien.
Baccalaurei in Canonico Iure. Paulus Kaliski Licentiatus in utroque
iure. Locum tenuerunt ante Oratores Academiae Oxonien.
Diversorio ipsorum Insigne erat Stemma Aquila alba Coronata
diademate expansis alis

1415 Idem Rector Paulus de Wladimiria fuit et Vicaria alterius 72
opera usus donec ipse ex Legatione ad concilium Constantiense rediret. Usus est in quo locum habuit post oratorem Regni Poloniae
Boszczyna villa pauper a Beato Dimitij Universitati sub ipso in actus concilij 1416.
data est Rni labore in disputationibus sabbathinis proferendis
Itaque Unitas Collegio Sermi Principis Wladislai Artistarum addi
xit eo quod alij se disputationibus interesse nollent. Itaque
nullus exceptis docentibus in Collegio a disputationibus est liber
qui de fructibus Boszczynensibus participat

Eclipsis Solis hoc anno feria 6 post Octavam Corporis
Christi tanta accidit ut aliter oborta subita caligine in
terram laberentur stellae non aliter quam nocte sublustri
conspiciebantur

Joannes 23 ex Concilio Constantiensi se subduxit de via
retractus causam dicere jussus de Sede Romana depositus est actis
eius omnibus reprobatis. Cui suae deiectioni postea libere consensit
non multo post nimia aegritudine confectus Florentiae decessit

62

1416 Nicolaus Bandiszyn Rector fuerat. Quo tempore in Concilio
Constantiensi Satyra seu famosus libellus in Regem et Regnum Po-
loniae a Joanne Falckenbergio conscriptus per Universitatem
Parisiensem Oratoribus nostris indicatus cum Patrum Concilij
in foro Constantiensi exustus est, et in authorem animadversum.
Mense Martio Anna Regina Secunda uxor Vladislai diem o:
bijt ultimam quae in Cathedrali Crac. honorifice humata. Tertiam
Rex uxorem Sanoci Elisabetham Piletiam Ottonis Granowski
Palatini quondam Sendomiriensis filiam provectae jam aeta:
tis viduam ducit quam Crac. a Joanne Rzeszovio Archiepo
Leopoliensi con voluntatem Senatus Coronari fecit. Qua de
Causa Nicolaus Tramba Archieps Gnesnensis in Concilio Constan-
tiensi manens Jus primatis Regni sibi a Concilio defini
impetravit; ne posthac Jus Regis et Reginae coronandi sibi surri-
peretur.

63

1417 Nicolaus Sculteti de Conradi Sylva Gymnasij Rector praeclaruit.
Refert Dlugossus sub initio huius Anni Mgrum Andream de Kos-
korzyno nomine Regis ad Concilium Constantiense Legatum missum pro
impetranda dispensatione ut liceret sibi in Contractu Cum Eliza-
betha non obstante affinitate Spirituali erat enim illius Sorore
Spiritualis permanere. Multis laboribus nec sine difficultate
magna Vix tandem huiusmodi approbatio per Supradictum Lega-
tum obtenta fuit.
Abrogatis Joanne 23 Gregorio et Benedicto a Summa Pontifi-
Sede quod in dubio nullus certus esset Papa 11 9bris Cardi-
nales Patres in Concilio Conclave ingressi Odonem de Co-
lumna Romanum Cardinalem S. Gregorij in legitimum Romanum
Pontificem elegerunt qui Martinus V. nominatus est
Rex accepti per victoriam Cruciferorum beneficij memor quod illi
die divisionis Apostolorum evenerat Ecclesiam Chelmensem in
Episcopatum erigit. Idemque facit in Russis Metropoli Kio-
via cui primum Epum Andream Cracoviensem Virum doctrina et
Vita insignem praeficit. Hic dicitur obtinuisse ab Iwano Kiovi-
ensium principe ingentem portionem Crucis in qua Saluti mundi
pependit quam Lubomira Patribus S. Ordinis Eremitarum in Ecclesia
S. Stanislai tradidit et reliquit.

1418 M. Joannes de Zalkow Rector accepto nuncio quod omnia Acta
Joannis 23 essent reprobata non mediocriter Aca Unite
tota fuit perturbata. Omnia enim sua Privilegia a Rege Vladislao
data, per eundem fuerunt confirmata, quare decretum est ut
eadem per Martinum V. Canonice electum confirmarentur.

Littera Wladislai Regis Poloniae in facto incorporationis quorundam beneficiorum pro dotatione Studii Cracoviensis.

Beatissime Pater Domine benignissime.

Postquam Divina providentia gratiam Baptismi et Regni mei Poloniae recepi Diadema quotidie meditatus sum quomodo pietatis suae clementiae qualiterque me huius talenti mysterium quod me nullis meis meritis sed immensa pietatis sua clementia humilem dignatus est visitare altissimus lucrifacerem, ne cum illo maledictionis deputarer opprobriis qui praestiti sibi munus talenti absque lucro restituit tandem supra divini consilii ductus et Spiritus Sancti afflatus gratia ut ipsa pietate qui docet omnem scientiam neophytos meos Lituanos qui in tenebris ignorantiae et in umbra mortis sedentes adhuc bene vacillantes in fide et indocti velut caeci errarent ad fidei plenam cognitionem adducerem et nihilominus in subditis meis Regni Poloniae indigenis quorum mihi grata semper exstitit provectio salubriter proficerent de diversis locis studiorum Doctores Magistros et Scholares facultatum ad hanc almam Civitatem meam Cracoviensem quae est locus insignior et medius Regni mei ac Regalis domicilii residentiarum cum sumptibus et expensis non paucis convocavi, auctoritateque Sanctae Sedis Apostolicae Praelatis meis opem mihi praestantibus Studium institui Generale et illud largis libertatibus et provisionibus sublimavi et dotavi. Crescente autem eo et proficiente Dominus Ioannes olim bonae memoriae Papa 23 in sua obedientia nominatus volens ut magis ac magis proficeret et in spiritualibus augeretur de speciali gratia sua et ad meam petitionem devotam instantiam sibi certa beneficia in Ecclesia et Civitate Cracoviensi deputavit et incorporavit. Postquam vero Sanctitas Vestra ad apicem Summi Apostolatus faciente Domino est assumpta clementer meis petitionibus intervenientibus praefati Domini Ioannis P. V. praedecessoris ratificando voluntatem incorporationis beneficiorum rite digne et rationabiliter confirmavit. Sed aliqui de

7

Cancellaria Sanctitatis Vestrae

litteras incorporacionis et confirmacionis ~~ad~~ B. V. expedire potuisset multis et variis fi-
Catholicae prosperiti negotiis et in ipsius propagacione velut Athletes dignissi-
adversus perniciosissimos Wiclefistas et Hussitas Fidei Orthodoxae perniciosi-
quorum spiritus et errores in Regno meo irrepserant conflictu directo prop-
rium dimicantes prout confutatos in conspectu magnae multitudinis populorum
et confusos licet callidissimis resisterent argumentis publice reliquerunt. Quidam
Petrus de Regno meo fama et conditione humilis communi boro inuder-
et quaestui proprio instaret intendens huiusmodi litteras in Cancellaria B. V.
praedicta arrestari procuravit. Propter quod praefata Universitas et ipsius suppositi
paciuntur multa incommoda et multis molestiis perinde affliguntur nec ad-
futurum Adversariorum quorum adhuc plurimi in terris meis et vicinis
labentes insidiis litium et controversiarum vexati assiduis ingenia possent
in perspicacia elevare. Et quia eiusmodi Universitatem velut filiam meam
dilectione prosequor et amplector pura fide velut Matrem cuius dol-
compatior et cum ipsa coaffligor nec magis in ipsius quam in meis
perdis contabesco cuius iniuriam velut propriam et amplius cogit me de-
dere illa Fidei qua sibi tenemur quam necessitas imo in ipsius offensa
puto meam esse laesam Regiam maiestatem. Quapropter Supplico B. V. hu-
militer et devote quatenus B. V. dignetur huiusmodi incorporationis litte-
ras ab Aresto huiusmodi relaxare et dicto Petro perpetuum imponere
silentium Quodque litterae B. V. dearestatis perinde valeant ac si fuissent
tempore debito et iuxta Regulam Cancellariae expeditae eadem Regula et a-
liis Regulis eiusdem Cancell. non obstantibus quibuscumque ne ipsius pertinax
protervitas in dedecus dictae Universitatis et damnum imo verum adversum
praevalere videatur. Si enim B. V. meorum interventu non movet sim-
plex devotio pallium Universitatis praedictae obtineat petitionis quas nedum huius re-
expeditione Sed et maiorum donorum concessione tanta sollicitudo quam
pugna illa Adversariorum pro salute Ecclesiae et Fidei portaverint argumen-
to fecit dignos. Hanc autem materiam Honorabilis Wenceslaus Prepositus
in Zydlow Decret. Baccalaur. Aulae meae Notarius fidelis, sincere di-
lectus et devotus prosequetur et coram B. V. exponet quem V. B. di-
gnetur habere misericorditer recommissum et in his quae ex parte Univer-
sitatis Cracoviensis imo mea B. V. retulerit fidem plenam, perfectam, et in-

dubitatam

adhibere et Paternè intuitu devotionis meā exaudire quam conservet fe-
liciter altissimg in longitudine dierum pro regimine Eccles suae lets et
consolatē Spuali mea speciali Datum in Lubari &c.

x

Joannes 23 PP. Incorporat Universitati Cracoviensi Ecclesiam Parochialem in Luborzyca cum alijs quatuor Beneficijs Juris Patronatus Epi Crac.

Joannes Epus Servus Servorum Dei, Ad perpetuam rei memoriam, dum attente considerationis indagine perscrutamur quod per literarum Studia cooperante illo, a quo omnia Charismatum dona proveniunt, viri efficiuntur Scientijs eruditi, sic instructi, provecti ad altiora concrescunt, et fides Catholica roboratur: libenter non solum loca, ubi vigere solent studia, sed etiam studentes in ipsis, eos potissimum qui Scholasticis laboribus et Sudoribus diutius insudantes, demum gradum seu honorum titulis in eisdem insigniri meruerunt, Spiritualibus et temporalibus antidotis suis donis prout nobis ex alto permittitur curamus allicere, et instanter nostrae Sollicitudinis affectum extendere, ut ipsi quodam laborum emolumento seu bravio liberalitate Aplica recreati Scientijs quibus clarent in doctos eruditiant, ipsisque Scientiarum grata seminaria pandere studiosius elaborent. Cum itaque in Civitate Crac. literarum Studio in qualibet licita facultate ex concessione et dispositione Sedis Aplicae vigeat Generale quod etiam Charissimus in Christo filius noster Vladislaus Rex Poloniae Illris, sicut accepimus, pro incremento fidei Catholicae antedictae et ut Regnum suum Poloniae atque partes circumvicinae, multis polleant viris pro tempore literatis, varijs Privilegijs et gratijs communivit, ipsique studio quasi noviter instituto, pro Magistris Doctoribus et alijs graduatis, qui in diversijs legant in illo pro tempore Collegiati, de bonis temporalibus saltem sufficienter aut competenter nondum sit provisum, pro parte eiusdem Regis nobis fuit humiliter supplicatum, ut ad effectum, quod dictum Collegium etiam pro tempore floreat Spiritualibus incrementis, ac in eisdem Scientijs eruditi atque idonei aggregentur et se Scholasticis actibus exercendum pro instructione Scholarium, qui de Universitate dicti Studij erunt, et illis studebunt, in Scientijs et facultatibus licitis et consuetis ferventius anhelent: duos Cancellariatus et Praebendas Eccliae Crac. illos videlicet quos dilecti filij Joannes Szafraniec et Zbigneus Zbignei alter obtinent, nec non S. Adalberti et S. Mariae Magdal. Capellas Cracoviae sine cura, ac parochialem Ecclesiam in Luborzycai Crac. Dioeces. ad Collatione Epi Crac. pro tempore existentis pertinentem, quorum omnium centum et septuaginta eidem Collegio, cuius etiam centum et septuaginta Marcas argenti puri fructus reditus et Proventus secundum communem aestimationem valorem annuum ut asseritur non excedunt, in perpetuum unire, annectere, et incorporare de benignitate Aplica dignaremur. Nos igitur praefati Regis, ut eo amplius eius devotio quam ad nos et Romanam gerit Ecclesiam augeatur, quo petitiones suas per nos sentiat favorabilius exauditas, pijs votis grato consensu in hac parte occurrere cupientes, Cancellariatus et Praebendas ac Capellas et Parochialem Ecclesiam praedictas cum plenitudine Juris Capellae ac omnibus Juribus et pertinentijs suis eidem Collegio auctoritate Aplica in perpetuum unimus annectimus et incorporamus, ita quod cedentibus vel decedentibus Joanne et Zbigneo praedictis nec non Capellarum et Parochialis Ecclesiae earundem Rectoribus, qui nunc sunt aut Cancellariatus et Praebendas ac Capellas et Parochialem Ecclesiam huiusmodi

quomodolibet dimittentibus, liceat eisdem Mgris et Doctoribus Collegiatis quod se vel
alium, seu alios Corporalem Possessionem Cancellariatus et Preben ac Capell ac Parochialis Eccles
unum et annexam predicto auctoritate propria cuiuscunque licentia minime super hoc re
quisita, libere apprehendere, nec non illas eorum et dicti Collegii usu sub hac conditione
perpetuo retinere, videlicet quod nisi 5 Mgri vel Doctores aut licentiati vel Baccalau:
reii in S. Theologia aut iure Canonico seu in artibus Mgri actu legentes et regentes in
ipso studio quod ceteros Collegiatos prefato Epo pro tempore existenti, ad illos singuli vices
eorum ad singulos huiusmodi Cancellariatus et Preben ac Capell, et Parochialem Ecclesiam
quotiescunque illos vacare contigerit presentent: et si sint alias idonei instituant
in ipsis. Sed huiusmodi fructus redditus et Proventus presentium Cancellariatum et Prebendam
ac Parochialis Eccles predictorum in tres partes dividant: quarum singuli presentati
1 Distributioni et instituti huiusmodi tertiam partem recipiant. De qua etiam Episcopalia iura solvere, et alia
incumbentia eis onera tamen ipsorum singulorum, teneantur integre supportare, et alias
2 part. collegiis duas partes inclusisse cedere debeant in eos Collegiatis antedictis, non obstantibus quibuscunque
constitutionibus et Ordinationibus Aplicis, nec non statutis et Consuetudinibus Eccles Crac contrariis,
iuramento, Confirmatione Aplica, vel quacunque alia firmitate roboratis, aut si ali:
qui Aplica vel alia quavis auctoritate in eadem Eccles Crac in Canonicos sint recepti,
vel ut recipiantur instant, seu si super Provisionibus sibi faciendis, de Cancellariatibus
et Preben eiusdem Eccles Crac huiusmodi speciales, vel aliis beneficiis Ecclesiasticis in illis
partibus generales dicte sedis vel legatorum eius litteras impetrarint: etiamsi per eas
ad inhibitionem reservationem et decretum, vel alias quomodolibet sit processum. Quas
quidem litteras et processus eorum auctoritate habitas seu habendas aut Cancellariatus et Prebendas
nec non Capellas et Parochialem Ecclesiam predictas volumus non extendi: sed nullum per
hoc eis quoad assecutionem Cancellariatuum et Preben aut beneficiorum aliorum preiudicium
generari, et quibuslibet Privilegiis Indulgentiis et Aplicis litteris Generalibus vel Speci
alibus quorumcunque tenorum existant per que presentibus non expressa vel totaliter non inserta
effectus earum impediri valeat, quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque
totis tenoribus de verbo ad verbum habenda, sit in nris litteris mentio specialis. Vo
lumus autem quod in Crac et Parochiali Ecclesiis ac Capell predictis Divinus cultus propterea
non minuatur, et in ipsa Parochiali Ecclesia animarum cura diligenter exerceatur, quodque
Mgri autem graduati huiusmodi, qui Cancellariatus et Prebendas ac Capellas ac Parochialem
Ecclesiam antedictas obtinebunt, pro tempore, nec non ceteri Collegiati huiusmodi ad legen
diligentia in legendo dum exercendumque se in dicto studio et prefertur diligenter intendere debeant
ac teneantur. Et insuper ex nunc irritum decernimus et inane, si secus super his
a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo
omnino hominum liceat hanc paginam nre Unionis, annexionis, incorporationis, Volun
tatis et Constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc at
tentare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei et Beatorum Petri et Pauli Aplorum
eius se noverit incursurum. Dat. Rome apud S. Petrum 4 Calend Octobr Pontif
nri anno 2.

+

Martinus 5 PP. Insertis litteris Joannis 23 Executorem incorporationis Eccles. Parochlis et aliorum 4 Beneficiorum Epum Crac. deputat qui exequitur

Albertus Dei et Aplicae Sedis gratia Eps Cracs Executor unicus ad infrascripta a Sede Aplica specialiter deputatus. Omnibus et singulis quorum interest vel interesse poterit, quosque infrascriptum tangit negotium seu tangere poterit, quomodolibet in futurum quibuscunque nominibus censeantur aut quacunque praefulgeant dignitate salutem in Dno et praesentibus fidem indubiam adhibere. Lras SSmi in Xsto Patris et DNi Dni Martini divina providentia PP. 5 eius vera Bulla cum cordula Canapis more Rnae Curiae impendentes Bullatas, sanas salvas et integras non vitiatas non cancellatas neque in aliqua sui parte suspectas sed omni prorsus vitio et suspicione carentes Nobis per Venbles Doctores et Mgros Universitatis Studii Crac. videlicet Stanislaum Decretorum Doctorem, Franciscum et Helianum S. Sacrae Theologiae Mgros, Nicolaum Baudyszkii Licentiatum, et Nicolaum de Kozlow Baccalaureum formatum in Theologia, necnon Nicolaum Pyszek in artibus Mgrum Coram Notario et Testibus infrascriptis praesentatas Nos cum ea qua decuit Reverentia recepisse, noveritis sub tenore.

Martinus Eps servus servorum Dei Venbli Fri Epo Crac. salutem et Aplicam Benedictionem. Ex Aplicae Sedis nobis desuper iniuncto servitutis officio, ad ea quae personis litterarum studio ac exercitio deditis, de suis laboribus suscipiant relevamen libenter intendimus; et ut illa quae pro ipsarum sustentatione provide gesta comperimus, illibata persistant, partes nrae sollicitudinis adhibemus. Dudum siquidem per bonae memoriae Baldasarem Epum Tusculan. tunc Joannem 23 in sua obedientia nominatum, accepto, quod in Civitate Crac. ex concessione et dispositione Sedis Aplicae Generale in qualibet licita facultate vigebat studium litterarum, quod licet per charissimum in Xsto filium nrum Vladislaum Regem Poloniae illustrem pro fidei Catholicae incremento, et ut Regnum suum Poloniae ac partes illi circumvicinae pro tempore multis viris litteratis polleant, variis foret Privilegiis et gratiis communitum, tum velut noviter, tunc institutum pro Mgris Doctoribus et aliis graduatis, qui in diversis scientiis collegialiter legerent, ~~nuli~~ in illo tempore de bonis temporalibus saltem sufficienter aut competenter provisum non fuerat ac pro parte dicti Regis, eidem Epo tunc Joanni 23 ad effectum, quod dicti Collegium pro tempore floreret spiritualibus incrementis, ac viri in eisdem scientiis eruditi ad docendum alios ferventius intenderent; ac caeteri in eisdem scientiis laborantes ad illas attingendum avidius anhelarent, supplicato ut duos Canonicatus et Praebendas Eccles. Crac. illos s. quos dilecti filii Joannes Szafraniec et quondam Zbigneus Zbignei, tunc obtinebant, nec non S. Adalberti et S. Mariae Magdal. Crac. Capellas sine cura, ac Parochialem Eccliam in Luboszyca Crac. Dioec. ad collationem Epi Crac. pro tempore existentis pertinentes, dicto Collegio in perpetuum unire, annectere, et incorporare dignaretur. Praefatus Epus tunc Joannes 23 votis ipsius Regis grato concurrens assensu Canonicatus et Praebendas ac Capellas ac Parochialem Eccliam praedictos cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, dicto Collegio in perpetuum incorporavit, annexuit et univit

ita quod cedēt vel decedēt Joanne et Ubigneo pfatis nec nō Capellae Parochlis Ecclēs praedicti rectoribg, qui tunc erat, aut Cancelatg et Praeben et Capellas aut Parochlem Eccl huiusmodi quomodolibet dimittend liceret eisd Magistris et Doctoribg Collegiatis p se vel aliū seu alios corporalē Possessnē Cancellatua et Praeben ac Capell et Parochlis Ecclēs, iuriūq et pertinent praedictord auctē propria, cuiusuis licentia sup hoc minime requisita apprehendere, nec nō fructus redditg et proventg ipsoru in eord et huiusmodi Collegij usus sub hac modificatione perpetuo retinere vidq, quod quinq Mgri vel Doctores aut Licentiati vel

Doctores seu Mgri Baccalaurei in Theologia aut iure Canō, seu in artibg Mgri actu legentes et regentes in ipso studio p ceteros Collegiatos pfatē Epō pro tpē existent ad illos singuli vidq ad singulos huiusmodi Cancelatg et Praeben ac Capellas ac Parochem Ecclēam, quoties illos vacare contingeret psentarent, et si alias essent idonei, instituerent in illis: ipsorumq praesentatorū Cancellatud et Praeben ac Parochlis Ecclēs fructg redditg et proventg dividerent in tres partes, quarū unā singuli psentati et instituti huiusmodi, ex qua ipsi etiā Epālia iura solvere et alia incumbentia eis onera supportare integre, tenerentur. reliquas autē duas partes inchoati Collegiati antedictis cederent in communi, put in ipsig Baldasaris Epi tunc Joannis 23 inde confectis litris pleniq continetq. Et subsequenter sunt exhibita nobis nuper pro parte dilectorū filiorū Universitatis et Mgrorū Doctorū et Scholarū dicti Studij petitiō continebat, Collegiati huiusmodi capellā, B M. Magdalenā, quā quondā Hieronymg Petri Caldberg, et Parochlem Ecclēam nec nō unum et Cancelatibg, et unā ex Praeben huiusmodi, quos pfatg Ubigneus dum vivieret obtinebant, p ipsorū Hieronymi et Ubignei obitg, qui extra Romanā Curiā obiē clauserunt extremū vacan, incorporationis, unionis, et annexionū praedictarū vigore ſt pacifice assecuti. Cū autē sicut eadē petitio subiungebat pfati Universitas Mgri Doctores ac Scholares dubitent, huiusmodi de Cancelatu et Praebenda vacan ut pfert, ac Parochlis Ecclēā praedictis ex eo praesertim quod nos dudū ante assecutiones p eos de illis ut praemittitq factas omnes uniones annexiones et incorporationes, de quibusuis beneficijs Ecclēis quaruncq auctē factis, quae nondū sortitae fuerant effectū, duximg revocandas: et alias tā de ipsis, quā de Capella S M Magdalenā praedictis etiā factas unionū annexionū et incorporationū ac assecutionū ac dictas exceptis causis viribg nō subsistere, seq pptrea posse super eis ac Cancelatibg et Praeben Ecclēs Crac quod dilectg filig Joannes Szafraniec et Capell S. Adalberti quā Thomas Stanislai de Zelowia adhuc obtinet in posterū molestari, et alias sicut accepimus, pdictg Joannes Szafraniec Cancelatū et Praebenū pdictū quos ipse ut praefertq obtinet, ad effectum ut Collegiati praedicti huiusmodi

subventionis non sortiretur effectum, sponte et libere resignare proponat:
pro parte Magistrorum Doctorum et Scholarium predictorum fuit nobis humiliter sup-
plicatum ut pro eiusdem Studii conservatione et augmento in premissis eorum
securitati et quieti opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.
Nos igitur cupientes ut ubique floreant studia literarum ex quibus fructus uberes in
Ecclesia Dei colliguntur, ac propterea volentes Collegiatos predictos favorabiliter
prosequi in hac parte, de premissis non certam notitiam non habentes huiusmodi suppli-
catione inclinati F. T. per Apostolica Scripta committimus et mandamus
quatenus de premissis omnibus et singulis ac eorum Circumstantiis universis auctoritate
nostra te diligenter informes, et si per informationem huiusmodi premissa repereris ita
esse, super quo conscientiam tuam oneramus, Unionem Annexionem et Incorporationem predictas
nec non huiusmodi assecutionem de Cancellaria et Prebenda a Parochialis Ecclesia ac Capella
S. M. Magdalene predictis, quorum omnium fructus redditus et proventus centum
et viginti Marcas argenti puri secundum communem estimationem valorem annuum
ut iidem Universitas et Collegiati asserunt non excedunt, ut premittitur factas
auctoritate predicta ratifices, approbes et Confirmes, et nihilominus ab eodem Joanne
Sraffanei vel eius Procuratore ad hoc ab eo specialiter constituto, resignati:
onem huiusmodi si illam sponte et libere facere voluerit, hac vice duntaxat auctoritate
nostra recipias et admittas, eaque per te recepta et admissa de fructibus, redditibus
et proventibus singulorum Cancellariarum et Prebendarum ac Parochialis Ecclesie ac Cappellarum
predictarum singulis Collegiatis, quibus eorum singulis duxeris conficiendum, ipsis ac et
successoribus eorundem singulas congruas portiones tuo arbitrio moderandas ex
quibus ipsi Collegiati illos pro tempore obtinentes congrue sustentari huiusmodi Episcopalia
iura solvere, et alia eisdem Cancellariatibus et Prebendis ac Parochialis Ecclesie et Ca-
pellis incumbentia onera supportare valeant: residuum vero fructuum redituum
et proventuum predictorum huiusmodi Collegio in eorum pro ipsorum Collegiatorum necessita-
tibus supportandis in perpetuum assignare procures: ac singulos Cancellarias et Pre-
bendas, nec non Parochiales Ecclesias et Capellas singulis eisdem Collegiatis pre-
sentandis cum plenitudine iuris Canonici ac omnibus iuribus et pertinentiis suis salvis
assignationibus residui huiusmodi, easdem auctoritate conferas et assignes, inducens per
te vel per alium seu alios huiusmodi Collegiatos presentandos vel eorum Procuratores pro
eis in actualem et corporalem Possessionem Cancellariarum et Prebendarum ac Parochialis Ec-
clesie ac Capellarum eis conferendarum, iuriumque pertinentiarum predictorum, defendendo
inductos a motis quibuslibet illicitis detentoribus ab eisdem, ac faciens eundem
Collegiatum in Cancellariatum et Prebendarum resignandos, ad eandem Prebendam in dicta Ec-
clesia Crac. in Canonicum recipi et in fratrem stallo sibi in Choro et loco in Capitulo

ipsius Eccles. cum dicti iuris plenitudine assignari, illos vero quibus Capellas easdem contuleris ad illas et earum munus admitti, ipsosque Collegiatos eligendi huiusmodi

erectionem confirmavit ex proprio motu [margin note]

per te eisdem ut promittitur assignandis congruis portionibus perpetuis futuris temporibus esse contentos: eisque de assignatis portionibus, nec non Collegiatis huiusmodi de residuis fructuum reddituum et proventuum integre responderi. Contradictores autem nostra appellatione postposita compescendo, non obstantibus Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis ac Statutis et Consuetudinibus dictae Eccl. Crac. quibuscunque contrariis, iuramento Confirmatione Apostolica vel quacunque alia firmitate roboratis, aut si aliqui Apostolica vel alia quavis auctoritate in dicta Ecclesia Crac. sint recepti vel ut recipiantur in Canonicos, insistant. Seu si super provisionibus sibi faciendis de Canonicatibus et Praebendis in dicta Ecclesia Crac. speciales et huiusmodi vel aliis Beneficiis Ecclesiasticis in illis partibus generales dictae Sedis vel legatorum eius literas impetraverint, etiamsi per easdem ad inhibitionem reservationem et decretum, et alias quomodolibet sit processum. Quas quidem literas et Processus habitos per easdem, et quaecunque inde secuta ad Canonicatus et Praebendas, nec non Parochiales Ecclesias et Capellas praedictas volumus non extendi, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem Canonicatuum et Praebendarum aut beneficiorum aliorum praeiudicium generari, aut si Episcopo pro tempore existenti et dilectis filiis Capitulo Crac. vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit Sede indultum, quod ad receptionem vel Provisionem alicuius minime teneantur, et ad id compelli aut quod interdici suspendi vel excommunicari non possint, quodque de Canonicatibus et Praebendis dictae Ecclesiae Crac. et huiusmodi vel aliis beneficiis Ecclesiasticis ad eorum Collationem Provisionem, praesentationem, seu quamvis aliam dispositionem coniunctim vel separatim spectantibus, nulli valeat provideri per literas Apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem et quibusvis Privilegiis Indulgentiis et literis Apostolicis Generalibus vel specialibus quorumcunque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta effectus earum impediri valeat, quomodolibet vel differri et de quibus quorumcunque totis tenoribus habenda sit in nostris literis mentio specialis. Attente quoque provideas, ne in resignationibus huiusmodi si fiant, aliqua interveniat pravitas seu etiam corruptella. Nos enim ex nunc irritum decernimus, et inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari. Datum Florentiae 6 Calendas Octobris Pontificatus Nostri anno 2.

Post quam quidē litteram Aplicam prosentationem et receptionē suprā pfatos Doctores et Mgros debita cū instantia humilr requisiti: ut ad executionē earundem procederemus iuxta traditā nobis formā. Nos igr volentes mandatū Aplicus obedire, prout tenemr inspectis et lectis Privilegys primitg Dezimtns et quitantys de et super redditibg dicte Universitatis p̄ Serenissimū Principē ac Dnum Wladislaū Dei gra Regē Pol. per pñg literalr concessis, nec nō informationibg de valore tū in prioribg lrīs Joannis olim Papē 23, qua etiā S. in lr̄s Pnē ac DD Martini Divina Dei Providentia PP 5 incorporationis Cancellarie et Prebend et aliorū beneficiorū in dictis lrīs Aplīs contentorū expresse, alysq oibg et singulis una cū Circumstantys iuxta mandati nobis directi continentiā pensatis circa unionē annex. ac incorporat p̄ pfatū olim Joannē PP 23 factas de pfatis Cancellaribg et Prebend Eccl Crac. ac S. Crucis in Lubotyca necnō S. Marie Magdalene prebend ac assecutioni dē Cancellar et Prebend p̄ obitum Zbignei quondā Zbignei in persona Vnblis viri M Stanislai Decretorū doctoris, et de Parochli Eccleā S. Crucis ~~de~~ in Lubotyca in persona Nicolai Hinconis, ac S. Marie Magdalenē in persona M Francisci S. T. Mgri quorū oīm fructg redditg et Proventg 120 Marcarū argenti puri valorē annuū nō excedunt, ut promissū ē, factas, auctē Aplica ratificamg approbamg et Confirmamg. De fructibg quoq et Proventibg predictorū beneficiorū deliberatione sufficienti cū pmissis Doctoribg et Mgris Universitatē representantibg ad hoc specialr deputatis inter Promotos et etiā promovendos, ac Universitatē predictā sup portionibg p̄ eosdē promotos et promovendos ad dicta beneficia, et residuitate pro Universitate assignandā deputandā ut unusquisq suis terminis sit contentg fecimg ordinavimg deputavimg, ac prsen. predicta auctē ordinationē et dispositionē facimg huiusmodi sub tenore. Primò quod Doctor vel promovendg, qui in antea Cancellarā vel Prebend Eccle Crac quot p̄ obitū Zbignei Zbignei M Stanislg de Scarbimiria ut pmissū ē, Decretorū Doctor assecutg, ad presentationē Universitatis obtinebit decimas in Barnow et in Wrotkow debet eē contentg, residuū verò excepta decima pro Vicario decē Marcas assignandā debet totalr pro incremento Universitatis Studiy. Qui promotg debet eē Doctor Decretorū, vel saltē ob defectum Doctoris licentiatg in Decretis, et tenebitg legere in facultate Canonica, nisi laboribg ac senio eēt confectg vel infirmitate notabili impeditg, ac tenebr in Civit. Crac residere. aliòquin sibi iuxta ratā negligentiē vel absentiē nō interveniente causa legitima, ut si esset absens in negotys Regni Epī Capli vel Univers, aut in proprys ad modicū tempus puta ad tres septimanas, et mxē unig mensis debet sibi detrahi de fructibg suis portionibg pdictarū decimarū. Secundo, quod Doctor vel Magister diū promotg fuerit ad Prebendam vel Cancellariā Eccl Crac quos nunc obtinet Joannes Szafraniec, pmitt habere debebit decimas in Zethowice et Chmurow et oiā similr servare et implere, quē in precedenti articulo sunt expressa, excepto quod talis debebit eē Mgr in Theologia Licentiatg vel minimè Baccalaureg formatg eiusdē facultatis Theol. qui tenebitg eo modo quo promittitg de Canonista laborare. Tertio quod Promovendg ad Ecclesiā Parochem in

Albertus Epī Crac. Comissg Aplicg ordinatio.

Promoti requisita

Causa absentie legitima

2. Canonicatus

Adv. Dokyi Luborzyca debet eẽ Doctor Decretorũ aut in eius defectu Licentiatus eiusdẽ facultatis, et qui perfecte et sine impedimento potent libere proferre Polonum sermonẽ praedicando, qui exceptis Oblomb testamentis et provisione duorũ vicariorũ quos Universitas faciat Contentos, habere debebit Decimã in Luborzyca, cum allodio et Decimis, excepto quod Decimã in Zawstythow in Pietrzeiowice, in Maciejowice, in Sulechow ad Universitatẽ pertinere debebunt et debeat, proviso quod ille ad instar aliorũ procedere in facultate sua laborabit.

Quarto Ordinamus, quod quicunq de cetero inter Doctores et Magistros cuiuscunq facultatis Sns ab Universitate aliquod beneficiũ vel salariũ ad maius et

Pinguius accipiens cedere debet in ... pinguius promotus fuerit, de minori beneficio vel salario propter consolationẽ aliorũ cedere debebit cum effectu, hoc adiecto, quod qui prior fuerit in Universitate

Senior ante alios et Senior et amplius laboravit, antecedere debet alios in promotionis et beneficii acceptatione.   Quinto Ordinamus quod Capella S. M. Magdalenae de caetero Doctoribus et Licentiatis in iure Canõ, Praebenda vero S. Adalb. Antistis sit annexa, ita qui prior et senior tempore, et qui plus laboravit in assecutione dictorũ sit potior, qui nihilominus post assecutionẽ modo quo praemissũ ẽ in primo articulo laborabit in sua facultate.   Insuper inter multas deordinationes evitandas, et obviandum ne

Ordinatio Rectoris penes Decanos quomodolibet per inordinatus Regimen Universitas dividatur, ex Officio nostro tanquam ordinarius et Cancell. Study, Statuimus et Ordinamus, quod Rector Uniṽtis qui pro tpẽ fuerit cum tribus Decanis facultatum, Theologiae, Juris Canõ et Artium, habeant regimen et ordinationẽ omnimodam Uniṽsitatis, ita quod eorũ dispositio stet in omnibus praemissis quae fuerint expedienda, et etiam in alys maioribus sive qualibet Contradictione, praesertim si in compositione personarũ ex labore, ex valore vel ex merito circa promotionẽ beneficandi vel beneficiarii aut beneficiati, aut circa alia quaestio emerserit, qui quatuor si fuerint dispares, recurri debet ad Epũ Crac. pro tpẽ existentem.   Cui autẽ vel pro qua parte gratificaverit Epus, eũ parte maiori vel duobus istud sine ulla contradictione teneri debebit sub poena Excomũ et poena Exclusionis.   Praeterea ordinamus et disponimus quod duae partes de fovea spectare debeat, sicut amplius spectabant pro legentibus duobus Doctoribus vel licentiatis in iure Canõ: ita quod principalis ordinarius habeat minime quadraginta Marcas, residuũ pro altero in novis iuribus laborante cedet: tertia pars de fovea sit pro Theologis sicut per prius reservata.   Volumus autẽ quod tertiũ legentẽ in iure Canõ Salariet Uniṽsitas de Decimis Eccles. in Luborzyca de 20 Marcis, proviso quod Canonistae libros quos inceperint legere, tenebuntur usq ad finẽ complere. Promoti quoq tũ ad Ecclẽam Parochiã in Luborzycã, quã ad Cancellariatus et Praebend. laborare debebunt prout superius expressũ ẽ.   Quocirca vobis Decano Capitulo, Archidiacono, Scholastico, Custodi, nec non Canonicis Praebendatis a Capitulo Eccles. Crac. ad quos Canonicorum receptio de iure vel Consuetudine in Ecclẽa nostra Crac.

praedicta ...

dispositi pertinere nec non alijs quibuscunq beneficiatis in nra Diœc
et Ciuit. Strass. constitutis, in virtute S. Obedientiæ et sub pœnis infrascriptis
auctoritate Aplica prædicta districte præcipimq et mandamq, quatenq infra sex dierum
spatium post requisitione vobis factam immediate sequentium, quorum dierum duos
pro primo, duos pro secundo, et residuos duos pro tertio ac peremptorio termino
monitioneq Canonica assignamus, Doctorem vel Magistrum aut licentiatum in
Theologia seu iure Canonico, siue Magistrum in artibus iuxta formam promissam ad
aliquem ex Canonicatibus et Præbendis prædictis seu ad aliud beneficium per Uni-
versitatem prædictam Canonice præsentatum et per nos aut nrum Vicarium de
eisdem vel eodem per obitum aut alias certo modo vacantem investitum seu per alium
ad hoc speciale mandatum habentem vel ipsiq Procuratorem legitimum eiq nomine
in et ad corporalem possessionem Canonicatum et Præbendam ~~de~~ seu Canonicatus et Præbend
iuriumq et pertinentiarum prædictarum inducatis et defendatis, inductum, a-
moto quolibet ~~[illegible]~~ illicito detentore ab eisdem seu ab eodem, quem etiam te-
nore præsentium amouemq: et faciatis eundem vel procuratorem ipsiq pro eo
ad Præbendam in eadem Ecclesia, de qua fuerit per nos aut successorem
nrum aut Vicarium, aut alium ad hoc mandatum habentem institutq, recipi
in Canonicum et in Fratrem stalo in Choro et Voce in Capitulo cum iuris ple-
nitudine assignato. Similiter et vos omnes et singuli, qui fueritis super his be-
neficijs ~~[illegible]~~ in incorporatione prædicta expressis pro parte Doctoris Ma-
gistri vel licentiati, iuxta præmissa præsentati et instituti requirimus et mo-
nemus, ac vobis et vnicuique cuilibet in virtute S. Obedientiæ mandamq, qua-
tenq infra sex dierum spatium post monitionem seu requisitionem immediate
sequentem, quorum dierum similiter duos pro primo, duos pro secundo, et residuos
duos dies pro tertio et peremptorio termino, ac trina monitione Canonica
assignamus: eiusmodi ad ~~[illegible]~~ tunc vacans beneficium, auctoritate literarum Aplicarum
et vigore incorporationis et ratificationis nræ investitum, in et ad corporalem
possessionem eiusdem beneficij inducat, amoto illicito quolibet detentore, quem
et nos præsentium amouemq, faciendo eid. de fructibus et obventionibus integre iuxta
tenorem moderationem et ordinationem nram prædictam plenarie respondere. Inhi-
bemus nihilominq vobis Dnis, nro Successori Epo. Decano et Capitulo ac omnibus
alijs et singulis, quibuscunq nominibus censeantur, ne quisq in præiudicium ali-
cuiq per Universitatem prædictam ad aliquod vel de aliquo ex prædictis be-
neficijs per nos aut successorem nrum vel vices gerentem, ad hoc mandatum
habentem Canonice instituti seu investiti, seu in præiudicium eiq quomodo-
libet disponere, ordinare vel attentare præsumatis. Decernentes prout per
DNPP decretum est, irritum et inane, quidquid sup. præmissis a quoquam quauis
auctoritate scienter vel ignoranter fuerit attentatum.

Monemq insuper oẽs et singulos cuiuscumq dignitatis, Status, aut Preemi
nentiæ existant, ne quemquã Doctorẽ et Licentiatũ in Decretis et in Theolo
gia seu in artibus Magrum Carcẽ de aliquo ex pmissis beneficijs inuesti
Monitio ac impedientes
tũ aut ipsius procuratorẽ legitimũ publicè vel occulte, directè vel indirecte
impediant, seu aliquis ipsorũ impediat, aut impedientibus prestet consiliũ
auxiliũ et fauorẽ. Alioquin vos in oẽs et singulos impedientes et rebelles
aut in preiudicium Vniuersitatis predicte seu Doctoris licentiati vel Magistri
aliquid disponentes seu dantes consiliũ auxiliũ vel fauorẽ nisi infra sex
dies mandatis nris immo verius Aplicis obedierint vel obedierit, aut im-
pediendo cessauerint vel cessauerit, et destiterint, cũ effectu, quorũ dierũ duos
pro primo, duos pro 2do et residuũ pro tertio ac peremptorio termĩ ac
Poena in singulos impedientes
monitione Canõica pmittimus et assignamus singulariter in singulos Excois
sententiã: in Capitulum vero Predictũ suspensionis: et in ipsam Crac. Ecclesiam
interdicti sententias in his Scriptis ferimus, et etiã promulgamus. Vobis
vero Sanctiori Nro Epo Crac. cui ob reuerentiã Pontificalis dignitatis defe-
rimus in hac parte, nec nis presentijs predictis vos sic ligari, si vos, aut
p submissã personã publice vel occulte, directe vel indirecte contra pmissa
vel aliquod pmissorũ feceritis, monitione dicta premissa, ingressum Eccliæ
ingressus interdictus
interdicimus et si interdictũ hmoi p alios sex dies immediate sequentes sustinu-
Suspensio
eritis, in his Scriptis vos suspendimus a Diuinis. Verũ si pfatas interdicti et
suspensionis sententias p alios sex dies predictos duodecim dies immediate
sequentes, animo quod absit sustinueritis indurato, vos exnunc prout ex tunc
Excõio
et extunc prout exnunc pdicta auctte Aplica in his Scriptis Excõicationis
sententiã innodamus. Ceterũ cũ nos Executionẽ hmoi mandati Aplici ulterius
exequendo non poterimus interesse, vel de hac luce nos migrare contigerit, vniuersis
et singulis Vrbibus [illegible] Abbatibus, Prepositis Decanis Scholasticis Ar-
chidiaconis Cantoribus Custodibus Thesaurarijs, Canonicis tam Cathedralium quam Collegiatarum
necnon Rectoribus Parochialium Ecclesiarum et loca eorũ tenentibus ac Presbyteris Curatis et
n. curatis Vicarijs perpetuis et tabellionibus p Ciuitatem et Dioec. Crac. et
alias vbilibet constitutis, et eorũ cuilibet insolidũ, sub vlteriori execu-
tione hmoi mandati Aplici, tenore psentium committimus vices nras, ita tamen
quod p vnũ eorũ inceptũ negotiũ, per aliũ seu p alios prosequi valeat, me-
diante vel futuri, quibus vel eorũ cuilibet sub Excois pena quã in eos vel
in eorũ quemlibet triũ dierũ monitione Canonica pmissa, postquam virtute
psentium fuerint requisiti, aut alter eorũ fuerit requisitus mandatis nris immo
verius Aplicis contempserint obedire, quorũ dierũ vnũ pro primo secundũ pro
2do et 3tiũ pro tertio ac peremptorio termĩo pmittimus ferimus in his

Scriptis

scriptis, districteque praecipientes mandamus ita quod unus se per alium
non excuset, quatenus dum quum et quoties opus fuerit mandatum nostrum
imo verius Apostolicum praefato successori ac DD ac Vestris singulis et
singulis Vestris intimet legat ac insinuet, et admoneat, uti man:
datis huiusmodi pareant et obediant cum effectu, et si quos invenerint huiusmodi
mandati Apostolici contemptores, quos dicta monitione praemissa eo:
rum innodari, excommunicatos suspensos et interdictos iuxta formam
praemissorum denuncient et denunciari faciant diebus Dominicis et festivis
absolutionem vero omnium et singulorum, qui praefatas nostras sententias, aut earum
aliquam quoquo modo incurrerint, nobis et superiori nostro tantummodo
reservamus hoc adiecto, quod si qui incurrerint vel incurrerent, qui cum
Universitate vel praesentato et electo vel investito supra offensa com
posuerint aut satisfecerit, successor absolvendi habeat potestatem. In
quorum omnium et singulorum fidem et testimonium praemissorum praesentes literas seu praesens
publicum instrumentum huiusmodi nostrum processum in se continens seu continentes ex inde fieri per Sta:
nislaum Joannis de Miechovia Notarium publicum negotiorum praedictorum coram nobis
Scribam infrascriptum subscribi et publicari mandavimus, Nostrique sigilli appensione
communiri. Quod si forte sigillum frangi, corrumpi despici aut non recogno:
sci vel in toto tolli contigerit, nihilominus Nos processum praesentem per Notarium
infrascriptum publicatum et alia in eo contenta stari volumus in omnem casum et
eventum, et fidem plenariam decernimus adhiberi. Datum Cracoviae die Lunae
18 Mensis Octobris in Palatio Curiae Episcopalis Cracoviensis sub Anno Domini Mille=
simo Quadringentesimo Vigesimo Secundo. Indictione Decima quinta 1421
Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris et Domini Nostri D. Martini Divina
providentia Papae 5. Anno ipsius quinto, hora tertiarum. Praesentibus
Venerabilibus et Honorabilibus viris Alberto Praeposito Posnaniensi et Phillippo
licentiato in Decretis Jascone Canonico Cracoviensi Alberto in Bolechowice
Stanislao in Rusca Rectoribus Ecclesiarum, Borslao Clerico de Tynslio
Antonio Leonardo et Isidoro Famulis, ac Magistro Joanne Egregio Doctore
in Medicinis testibus circa praemissa

In Nomine Domini Amen.

Sancti Floriani Collegiatam Ecclesiam extra Muros Crac. in oppido Cle-
parz. eiusdem Civitatis Crac. Suburbio Sitam. Quarto inter Collegia-
tas collocabimus loco et ob Sancti cui dicata est decus et gloriam. et ob prae-
fatae Ecclesiae Praestantiam Singularem.

Cuius fundatio hinc Originem fertur recepisse dum siquidem A. 1184 6 Calendas Novembris Lucius Ro-
manae Urbis Pontifex Maximus Tertius supplici et frequenti petitione Casimiri Regni Poloniae
Ducis et Monarchae annuens Corpus integrum Beati Floriani Martyris gloriosi per Aegidium
Mutinensem ~~Duci Pro~~ Episcopum Duci praefato et genti Poloniae in solatium transmisisset et
Gedeon alias Getka tunc Crac. Episcopus cum praefato Duce Casimiro et universo Civitatis Crac.
Clero, et populo illud devotissime suscepisset Basilicam illi extra Muros sumptuoso
construxit opere ex latere Cocto. quam Casimirus Poloniae Dux ampliori decoratus
honestate in Collegiatam et in honorem Novi Hospitis erexit, Villisque et Decimis per
suis Ducalibus per a Gedeone Episcopo Crac. Dioecesano impetratis dotavit Quatuor Prae-
latos in ea constituens 4 Canonicos et Octo Vicarios Horas nocturnas et Diur-
nas caeterasque res Divinas expleturos, Cui processu temporis Oppido Kleparz
fundato Parochia frequens et ampla Cuius Cura animarum per Albertum Ja-
strzębiec Episcopum Crac. ~~ex~~ Praeposito in Decanos translata est, accessit. In largiendis
autem et donandis pro praefata Ecclesia S. Floriani Decimis Manipularibus et pecu-
niariis Gedeon Crac. Episcopus Modestiae et Mensae Suae Episcopalis cuitabiliter lesionem
enormem decimas frumentales et pecuniarias, in Universa terra Sive Distri-
ctibus Biecensi et Smigrod in nova tunc radice consistentes et consurgentes
absque restrictione et specificatione Villarum et sub numero indefinito contulit,
rescripsit et donavit qua donatione Praelati et Canonici S. Floriani in temporis
processu extensius Copiosius et quam licebat quamque conveniebat usi de decimis in
Septuaginta prope villis, illo eos impediente se intromiserunt, et eas in suam traxe-
runt Proprietatem. Quarum etiam Villarum nomina inferius subiicientur quondammodo
deratam audaciam Crac. Episcopus Joannes coherciturus illos per Censuras Ecclesiasticas, a Deci-
marum invasione Strictiosius reprimere coepit Qua differentia ad audientiam Casi-
miri Poloniae Regis, tanquam Ecclesiae S. Floriani immediati Patroni. per Ar-
noldum caeterosque Praelatos, et Canonicos S. Floriani Anno Domini. ~~1 3 3~~. Millesimo
Trecentesimo Quadragesimo Tertio Decimo Octavo Decembris deducta Jaroslaus
Gnesnensis Archiepiscopus à Casimiro Rege et parte utraque Invitatus et rogatus ad-
venit. Et differentiam ipsam sopiunt decernens novalium decimas ad Mensam
Episcopalem salva tamen progressione pertinere, deputatique tunc fuerunt certi
Barones videlicet. Spicimirus Castellanus Cracoviensis. Jesco Praepositus Gnesnensis
et Otto Cancellarius Regni Poloniae. parte utraque consentiente. qui iussu
Regio in Biecensi et Smigrod ... districtu facto personali descensu discretione

8

75

inter Villas Veteres et nouas ordinata. facta etiam discretione et determinatione de Villis et agris progressiue et literaliter locatis et extirpatis Eccl[esi]a S. Floriani et eius Praelatis et Canonicis Jus percipiendi Decimas Manipulares et pecuniales in Villis prope Septuagenta reliquerunt, ceteras Decimas eiusdem Districtuum et terrarum Ep[iscop]o Crac[oviensi] pro tempore et suae mensae adiudicarunt, constituendo iuxta Privilegium et ordinationem Jaroslai Gesnensis Archiep[iscopi] Vt Vbicunque Siluae Vel merica vel pars earum ab agris antiquis progrediens simul Vel successiue extirpatae, huiusmodi agrorum nouallium percipiet quilibet Beneficiatus qui prius percipiebat, de antiquis Vbi Vero noua Villa locata etiam intra Gades antiquas Ep[iscop]us Decimam percipiet et si Villa transfertur de Vno loco in alium et aliqui agri noui progressiue extirpati fuerint Agris ab antiquis percipiet Decimam, de nouis progressiuis is qui percipiebat de Antiquis

Praepositura

Prima dignitas in Eccl[esi]a S. Floriani extra Muros Crac[ovienses] quam nunc obtinet Jacobus de Koniecpole Nobilis de armis Pobodzie quae dotata et fundata assumpta ex Eccl[esi]a olim Parochiali nunc Conventuali de Skalka et eius prouentibus Vnde in signum quod suam dotationem ab eo accepit Praepositus S. Floriani pro tempore Praefatam Eccl[esi]am in Skalka antequam in Conventualem redigeretur conferebat Ea autem in Conventualem ~~redacta~~ translata Praepositus Jacobus pro se et suis Successoribus illius collatione perpetuo renuntiando se abdicauit

Blenczyce Villa sub Parochia Eccl[esi]ae de Raciborowice et supra fluuium Dlubnia sita fundus Primarius Praepositurae S. Floriani. In qua est Curia Praepositi aedificata habens bona Hortos pomeria et prata, habens agros praediales fructiferos, et in quatuor Campos diuisos de quibus omnibus dant Decimam Manipularem Monasterio et Priori in Skalka; qui in horreum suum eam inducit Item sunt in eadem Villa Lanei Cmetonales Decem et septem quorum quilibet soluit pro annuo Censu Praeposito pro festo S. Martini duas Marcas et unum fertonem Item Triginta Oua Item duos Caseos, Item duos Capones Item Choros Rappae Item quilibet Cmeto de laneo laborat tres dies in Septimana proprio curru, aut aratro integro anno Item ducturas faciunt Crac[oviam] ex Ordine absque die Item Alias ducturas faciunt ad rationem dierum in Septimana debitorum Item sunt in eadem Villa tres Tabernae et quaelibet habet agros Quarum soluit prima tres Marcas Octo Capones, Vnum Octale Ceruisiae Secunda etiam soluit totidem Videlicet sex Marcas, Octo Capones et Vnum Octale Ceruisiae Tertia taberna soluit tres Marcas et Vnum Octale Ceruisiae. Item ad labores non obligantur Item sunt in eadem Villa sex Hortulanei non habentes agros sed solum Hortos, Prima soluit Vnam cum media Marcas. Sex Capones Secunda soluit Vnam Marcam Tertia tres fertones Quarta tres fertones Quinta tres fertones Sexta tres fertones. Item praedicta Villa habet duo Molendina in flumine Dlubnia Quorum Vnum datum in haereditatem perpetuam soluit Praeposito

pro annuo Cen[su]

pro annuo Censu Septem Marcas Octo Cappones Unum Octuale Cervisiæ, Aliud solvit 9
Marcas. et 9 Cappones. Item ad Vocabulum utraque tenent. Cmetones Tabernatores Hortulani
et omnes Inquilini. Item Cmetonales omnes agri solvunt decimam Manipularem, et per
Quatuor Iungas Canapalem præfatæ Præposituræ et tenent eam propriis curribus in Horreum
Præpositi inducere. Item Monasterium Ordinis S. Pauli Primi Heremitæ de Skalka tollit decimam
Manipularem de agris Prædialibus Præposituræ. Item de Agris tribus sive Iugeribus et Primo N.B.
de agris molendinatoribus ex opposito infenonis Molendini dicto et quibusdam arvis. Item de agro
Prædiali retro Cunam qui dicitur Ponabne. Item de aliquibus agris Nicolai Krol Gregory Szydlo
Cmetonum. Item Nicolai Koszter et Ioannis Szydlo Tabernatorum qui quondam erant Præ
diales. Item Villa præfata confinat cum Villis Mistrzowice Przeczlawice. Item Præpositura
Præfata habet Curiam Notabilem in Cleparz muro per Rochiantham Vislai de Schelyi
alias de Præpositum fabricatam. cum Horto et Pomerio.

Skawce Villa sub Parochia Ecclesiæ de Mucharz sita Cuius proprietas pertinet ad Præ
positum S. Floriani et est Secundus fundus dictæ Præposituræ S. Floriani In qua Sunt 9 N.B. *
Lanei Cmetonales, et quilibet Laneus pro annuo Censu solvit. Excepto. Item Medietatem
Census de Villa prædicta tenetur Præpositus dare medietatem Ecclesiæ S. Floriani pro admi
nistratione Ceræ Olei et luminarium et tenetur sex Marcas dare pro Cera et Oleo
de Censu eiusdem Villæ, et alys proventibus Præfatæ Præposituræ. Item Cmetones præfa
tæ Villæ Tabernatores et Hortulani solvunt decimam pro Medietate Manipularem
Præposituræ S. Floriani. de omni grano et Decimam Canapialem per 4 Iungas.
et tenentur illam Cmetones ducere propriis curribus in Horreum à Præposito locandi.
Item medietatem dictæ Villæ percipit Plebanus de Ecclesia Parochiali In Mucharz; N.B. *
Conducunt autem præfata Decima in Unum Horreum integraliter in manipulis Sed
tribulata grano dividitur portione æquali. grano inter Præpositum S. Floriani et Pleba
num de Mucharz. Item non est in eadem Villa Prædium. Item nec est Taberna Item nec Molen *
dinum Item nec est Hortulanus confinat cum Ec.

Vicepræpositura.

Item Præpositura S. Floriani habet habereque consuevit perpetuum Decanatum Sive Vi
ce Præpositum in Ecclesia S. Floriani Cuius Rex est collator et Patronus Præpositus S. Floria
ni pro tempore existens quam nunc tenet Michael de Topolowka Presbyter di
œcesis Premisliensis. quod pro sui dote et fundo habet proventus infrascriptos

Radziece Villa sub Parochia Ecclesiæ de Koscielec sita Cuius proprietas ad Serenissi
mum Poloniæ Regem pertinet In qua est Prædium Regium in tres campos divisum
de cuius agris solvitur decima Manipularis Vicepræposito S. Floriani de agris autem vero
Cmetonalibus solvitur decima Manipularis Canonicatui et Præbendæ Cracoviensi quod vocatur Garowska

Pieczeniegi Villa sub Parochia Eccl[esi]ae de Wroczimowice sita cujus dominium ad Serenissimum Poloniae Regem pertinet, in qua est Sedium Regium de cujus agris solvitur decima Vicepraeposituro S. Floriani de Laneis vero Cmetonalibus solvitur decima Manipularis Canonicatui et Praebendae Curiae quae vocatur Pieczanowska. Item praefatus Vicepraepositus participat de proventibus communibus aliorum Vicariorum S. Floriani videlicet de quartis et introitibus villae Zablocie, item de Offertorio, item de undecim Marcis, quas Collegiati Magistri Vicariis dare consueverunt in communi, item de Spoliis. Item de decimis Quadrantibus Eccl[esi]ae communi provenientibus. Item Vicepraepositus S. Floriani pro tempore habet in Cemeterio Eccl[esi]ae specialem Domum et Aream cum Horto et Pomerio pro sua

*NB habitatione in parte Orientali vicinam Curiae Praepositi.

Schola.

Habet Eccl[esi]a S. Floriani Scholam in aliqua parte muratam in Cemeterio sitam ad plagam Meridionalem. Praepositus autem S. Floriani pro tempore Magistrum Scholae locat, ordinat et instituit, quem tenetur annis singulis quatuor Marcis salariare. Item tenetur ei singulis diebus expensas administrare, aut ratione expensarum sibi sex Marcas in paratis pecuniis debet solvere. Non participat autem Magister Scholae cum Vicariis de aliquo Quadrante solum de Vigiliis cantatis, de quibus sibi Quadrantes medietas debet provenire. Scholam autem muratam aedificavit D[omi]n[u]s Gregorius de [illegible] Regis Poloniae Vicecancellarius et Praepositus ejusdem Eccl[esi]ae A. D. 1493.

*Datur necess. famulis

Decanatus

Secunda in Eccl[esi]a S. Floriani dignitas est Decanatus cui cura Vicariorum ordinatio correctio et institutio est annexa ejusdem Eccl[esi]ae quam nunc tenet Magister ~~[illegible]~~ de Mathias de Kobylino Sacrae Theologiae Professor, qui quidem Decanatus et si nunc adaequatus cum caeteris dignitatibus et Praebendis S. Floriani, habebat tamen specialem Proventum ante adaequationem Collationes ejus et Jus patronatus ad Serenissimum D[omi]num Regem Poloniae pertinere habebat qui nunc ad Rectorem et Doctores atque Magistros Collegii Artistarum pleno iure dinoscuntur pertinere, cujus infrascripti sunt proventus.

Lubienko Villa habet in se Eccl[esi]am Parochialem ligneam sitam fundi [illegible] Decanatu S. Floriani, in qua sunt lanei Cmetonales, et quilibet pro annuo Censu solvit Decano Sancti Floriani. Item Villa praefata solvit Decimam Manipularem de omnibus agris suis Decanatui S. Floriani, et conducunt eam Cmetones propriis curribus in horreum a Decano locandum. Item Decimae Manipulares Decanatui sunt sex. Laszcze Lubno Tarnowiec Magna Tarnow Zysko[illegible] ~~Quas [illegible]~~ Personales autem tantum grossorum sunt 4 nempe Wembi[illegible] dreat. Gorzyce Ropice Binarow quas inferius habes.

Vice Decanatus

Vicedecanatus.

Et quamvis Decanatus S. Floriani de iure et Privilegio tenerent habere pro-
prium Vicarium sive Vicedecanum in Eccl[esi]a S. Floriani qui pro eo nocturna et
diurna expleret officia debitum quoque suum adimpleret, ut pote Praelatus pri-
marius et Principalis, ad quem singulorum defectuum in Eccl[esi]a S. Floriani pertinet
provisio et supplementum; ex abusu tamen veteri et corrupto, circa fundatio-
nem Eccl[esi]ae introducto, et nec indicio hanc correcto, non habet proprium per-
petuum Vicarium. Sed alteri Vicario delegat atque alteri Vicario Canonicali vices
suas Vicedecani quoque totalem licet futilem et ridiculosum cum nullis illum
salariat expensis, et imponit. Non parum etiam ea negligentia reprehensibilis qui Eccl[esi]a-
tam insignem percipiens, ex ea fructus in horis et officiis divinis proprio Vicario n[on] administrat

Cantoria

Tertia dignitas in Eccl[esi]a S. Floriani est Cantoris, quam nunc obtinet M[agiste]r Nicolaus de
Ilkusz, cui Cura Chori Eccl[esi]ae est annexa; haec etsi nunc adaequata est habebat tamen
quondam ante coaequationem certos et speciales introitus in decimis Manipularibus et Per-
sonalibus in terra Becensi. Cuius etiam si alias collatio et Ius patronatus ad Serenissimum Poloniae
Regem pertinebat quod nunc ad Rectorem et Doctores Collegii ~~[illegible]~~ atque Magistros pleno
iure dignoscitur pertinere. Cuius insumpti sunt proventus Cantoriae praefatae. Eccl[esi]a Parochi-
alis S. Andreae in Ilkusz annexa et unita est. Habebat autem Decimas Manipulares,
Nasz... Zmigrod antiqua, Brzozowka, Sadki, Makowska, Glowice Personales
autem ~~[illegible]~~ sex. Skotnicki, Rozenbarki, Przeskoki, Brzozowka, Raslawice
Suburbium Becensis, quas in fine videre licet.

Horti in Clepars. Item Eccl[esi]a S. Floriani habet unum hortum in Clepars de quo eid[em]
annuatim solvuntur quatuor decem Scotti communis pecuniae penes Hortum Malarz
Oppidanum situm. Notandum quod Cantoria S. Floriani et eius Cantor pro
tempore non percipit nunc proventus et redditus praefatos. Sed post adaequationem benefici-
orum S. Floriani praefatae decimae et proventus Cantoriae in commune sunt conversa
et relata, Eccl[esi]a vero Parochialis in Oppido Ilkusz de consensu Serenissimi Poloniae
Regis unici Patroni Eccl[esi]ae in Ilkusz Cantoriae S. Floriani unita est, et omnes fructus
dictae Eccl[esi]ae in Ilkusz Cantor S. Floriani pro tempore percipit, atque tollit. Item eadem
Cantoria taxata est.

Vice Cantor

Cantoria S. Floriani habet habereque consuevit Vicarium perpetuum sive Vice Cantorem
in Eccl[esi]a S. Floriani. Cuius Cantor S. Floriani pro tempore est unicus collator et Patronus quam
nunc obtinet Stanislaus de Clepars Presbyter. qui licet pro sua Vicaria fundo et dote
decimam Manipularem in Chrzgnow habuerit, Decimam tamen praefata in Chrzgnow Plebanus in
Ilkusz et Cantor S. Floriani in suam proprietatem et usum deducta solvit, solvereque tene-
tur eidem Vicario sive Vice Cantoriae suae annis singulis pro salario perpetuo 4 Marcas
communis pecuniae. Item Vice Cantor S. Floriani habet propriam domum in Cemeterio S. Floriani * NB

cum horto et Domicilio sitam in parte Occidentali Item participat de obventionibus aliis communibus introitibus quarumcunque Quotidianis et obligationibus aliorum Vicariorum.

Custodia

Quarta dignitas in Ecclesia S. Floriani Custodia quam ante adaequationem possidebat Kiemerius de Kudelow Canonicus Cracoviensis Nobilis de domo Vulpium quo Anno 1429 assumpto, et Custodia S. Floriani ad coaequationem aliorum beneficiorum redacta. Iuspatronatus et praesentandi dictae Custodiae ad Rectorem Doctores et Magistros Collegii Artistarum devenit, A Serenissimo Poloniae Rege Vladislao Secundo donatione perpetua in eos transfusum quam nunc obtinuit Magister Stanislaus de Zawada S. Theologiae Professor quae pro sua dote atque fundo infrascriptos proventus.

NIEZNICE Villa sub Parochia Ecclesiae de Wrzeszowice sita quae est primarius fundus S. Floriani In qua sunt Undecim Lanei Cmetonales et quilibet pro Censu annuo in Festo S. Martini solvit Unam Sexagenam Item laborant 4 dies in Septimanam proprio curru aut Aratro Item solvunt duos Gallos et triginta Ova. Item Avenam non solvunt Item ductivas faciunt ordinarie ad unum diem in Septimana debitorum. Item Est ibi Una Taberna habens agros quae pro Censu annuo solvit Custodiae 4 Marcas et 4 Cappones, eo quod habet largos agros, et prata Item Sunt ibi tres Hortulani habentes agros et quilibet solvit pro Censu et laborat Unum diem in Septimana pedester Item tam Cmetones Tabernator Hortulani et omnes coram Inquilini tenentur ad utramque Donationem Item omnes Lanei Cmetonales Item Vero agri Tabernae et Hortulanorum solvunt decimam Manipularem et per 4 Decimas Canapalem Canonicatui et Praebendae Cracoviensis quae Kuczeslawska appellatur et tenentur eam propriis curribus in horreum ad Capitulum Cracoviense inducere Item in eadem Villa est Unus Laneus Cmetonalis quem colit cuna Degi? dat decima Manipularis Praebendae Cracoviensis in Gonitewam Item in eadem Villa est praedium dominicale et cuna Custodis tres agros bonos in tres Campos divisos, de quibus nulli solvit Decimam Manipularem Sed eam Custos pro se tollit et in horreum Suum inducit Item Villa Confinat cum Villis Modrzeiowice Wedawice Dzichanowice &

Igolomia Minor Secundus fundus Custodiae S. Floriani Villa sub Ecclesia Parochiali de Bona Igolomia sita In qua sunt 12 Lanei Cmetonales et quilibet pro Censu solvit unam Marcam communis pecuniae in festo S. Martini pro Custode Item in qualibet Septimana per integrum annum quilibet Cmeto de Laneo tenetur laborare duos dies proprio Curru aut aratro Item ductivas faciunt Ordinarie ad unum diem debitorum Item quilibet de Laneo tenetur solvere triginta Ova Item duos Caseos Item duos Gallos, Item Taberna Una habens agros, quae pro Censu solvit tres Marcas et Unum fertonem et Hortulanus 4 habentes agros et quilibet solvit pro Censu grossos 9 et unum diem in Septimana laborat pedester Item Praedium ibi Optimum Custodiae, de cuius agris decimam nulli solvit Sed eam pro se tollit et in horreum suum inducit. Item de omnibus agris Villae Solvunt et conducunt decimas Manipularis et Canapalis pro Custodia S. Floriani Item Universi agri Villae praefatae Solvunt decimam Manipularem et 4 Ductivas Canapalem Custodiae S. Floriani et tenentur eam Cmetones propriis curribus inducere in Horreum Custodis

Item in eadem Villa

Itē in eadem Villa est Prædium Custodis habens Prata et agros de quibus nulli solvit Sed eam pro se tollit et in suum Horreum inducit Itē Molendinum Itē Villa præfata confinat cum Villis infra scriptis Videlicet Boni Zyotomia Itē Custodia præfata taxata est

Villa sub Parochia de Jassiel sita. Cujus Hæres Andreas Zienczyk de Krusłowa de domo Odrowąż In qua sunt 9 Lanei Cmetonales de quibus decimæ Manipularis perceptio diversificatur sc. dum de tribus Laneis percipit Custodia S. Floriani, de sex vero laneis percipit Ecclia in Jassiel Itē non est ibi Prædium Militare.

Vicecustodia.

Custodia S. Floriani habet habereque consuevit Vicariam perpetuam sive Vicecustodiam in Ecclia S. Floriani Cujus pro tempore Custos S. Floriani ante adæquationem beneficiorum erat Unicus collator et Patronus post adæquationem vero beneficiorum Mgri Doctores et Mgri in Ecclia S. Floriani Beneficiati in communi conferunt quam nunc tenet ... qui pro suo fundo proventus habet infra scriptos, Et Primo præfatus Vicepræpositus participat de Proventibus Communibus aliorum Vicariorum S. Floriani videlicet de Quartis et introitibus Villæ Zabłocie. Itē de Offertorio Itē de Duodecim Marcis quas Collegiati Mgri Vicarijs dare consueverant in communi Itē de obventionibus Itē de Vasis Quadrantibus Ecclia S. Floriani in communi quæsieratibus Itē Vice Custos pro tempore habet propriam domum in Cemeterio S. Floriani sitam.

Welcz Villa Regia sub Parochia Eccliæ de Brusko sita In qua 24 Lanei Cmetonales, duobus Scolteti inclusis quorum Hortulanus tres, de quibus omnibus dant decimam Manipularem pro Monasterio Pierzchoviensi Itē est ibi Prædium Regium optimum de quibus agris solvunt decimam Manipularem pro Vicecustodia S. Floriani extra Muros Cracoviæ.

Prima Præbenda Dicta Czapelska.

Prima Præbenda in Ecclia S. Floriani Czapelska apellata est quia ante adæquationem habebat curiam et Prædium in Bonis Czaple Quam nunc Præbendam tenet Mgr Stanislaus de Brzeziny S. Professor qui pro sua proprietate habebat proventus infra scriptos

Czaple minor. Villa sub Parochia Eccliæ de Bonis Czaple sita quæ quondam erat Sanctimonialium de S. Floriano Villa Nunc vero amotis Sanctimonialibus et Cmetonibus institutis facta est Censualis et pertinet ad proprietatem S. Floriani. et ad Doctores atque Mgros Beneficiatos Eccliæ præfatæ. In qua quidem Villa est Curia habens Prædium bonum cum Pratis quod Canonicus Primæ Præbendæ pro fundo possidebat, de quo nulli solvebat decimam Sed eam pro se tollebat, et in horreum suum inducebat. Sunt et decimæ Manipulares ad Primam Præbendam pertinentes 4 Videlicet Thobi Sowohlyski Klecżany Strzesżya quarum fertonales ... grossorum Pragensium Num. sex. Osieki Oppidum Lezany Łętkow Grabie Zyza gora Stuchowa quas infra videre licet

Vicaria Primæ Præbendæ

Prima Præbenda S. Floriani dicta Czapelska habet habereque consuevit perpetuum Vicarium in Ecclia S. Floriani quem nunc tenet ... Cujus Unicus Collator seu Patronus Canonicus Primæ Præbendæ pro tempore ante coadæquationem beneficiorum esse consueverat Nunc dum conferunt illam in Communi Doctores et Mgri in Ecclia S. Floriani beneficiati pro suo autem fundo et proprietate

Praefata Vicaria habet aliquos suos introitus speciales, et de Communibus introitibus infungendis participat habet Domum propriam cum horto et Domicilio in Cimenterio S. Floriani. Praefata Vicaria habet 4 Marcas a Mgris et Doctoribus pro salario.

Secunda Praebenda dicta Szczepietnicka

Secunda Praebenda S. Floriani apellatur Szczepietnicka propter principaliorem Decimam quam habet in Szczepietnica. quam tenebat Stanislaus de Lasko S.T. Professor, Hac ante coaequatione in Decimis Manipularibus et Fertonalibus proventus habebat infrascriptos. Ut sunt Manipulares Num. 4 Szczepietnica Strzyzow Lutcza Jodlowa, Fertonales autem latonium Groszowe Pinges Num. 6 Ut sunt Glinnik Zaborze Markuszowka Sandlow Rostki Dobrzechowka quas infra videre licet.

Vicaria 2dae Praebendae

Secunda Praebenda S. Floriani habet habereque consuevit Vicariatum perpetuum in Ecclesia S. Floriani Cuius Canonicus dictae Praebendae pro tempore erat Unicus collator et Patronus ad adequationem beneficiorum esse consueverat, Nunc vero conferunt eam in Communi Doctores et Magistri Collegii Artistarum. Ecclesiae S. Floriani beneficiati pro fundo autem et dote Praefatae Vicariae Secundae Praebendae habet aliquos speciales introitus et de communibus introitibus infungendis participat, Habet tamen Praefata Vicaria dictae Praebendae domum et Domicilium S. Floriani. Praefata Vicaria dictae Praebendae habet pro annuo suo salario a Doctoribus et Mgris Collegii Artistarum in Ecclesia S. Floriani beneficiatis 4 Marcas communis pecuniae in Regno currentis.

Tertia Praebenda apellata Jasielska

Tertia Praebenda S. Floriani apellatur Jasielska propter principalem Decimam Manipularem quam habet in Oppido Jasło Cuius Iuspatronatus ante adaequationem pertinebat ad Serenissimum Poloniae Regem, nunc vero pertinet ad Rectorem Doctores et Mgros Collegii Artistarum Ecclesiae S. Floriani beneficiatos Cuius antequam coaequaretur Proventus fuerunt Primo decimae Manipularis sunt 4 Jasło Oppidum Zolkow Jaworowka Grodno. Fertonales autem latonium groszowe Pinges sunt 7. Kopytowa Piotrkowa Krajny Czechlow Skalnik Chyrowka Markowka quas infra vide.

Vicaria 3tiae Praebendae

Tertia Praebenda S. Floriani apellata Jasielska habet habereque consuevit Vicariam perpetuam in Ecclesia S. Floriani Cuius Canonicus dictae Praebendae pro tempore ante coaequationem beneficiorum esse consueverat Unicus Collator et Patronus Nunc vero in Coll. Doctores et Mgri. Collegii Artistarum beneficiati in Ecclesia S. Floriani eam conferunt, quae Vicaria habet de fundo seu introitibus in speciali et de introitibus Communibus infungendis cum aliis Vicariis participat. Habet tamen domum propriam pro sua in habitatione in Cimenterio. Item Habet a Doctoribus et Mgris collegiatis pro annuo salario 4 Marcas.

Quarta Prae.

Quarta Præbenda Kieglowska dicta

Quarta Præbenda in Eccl[esi]a S. Floriani Appellata Kieglowskie denominationem habens a principali decima manipulari quam habet in Villa Kieglowice quam nunc tenet Mag[iste]r Andreas Ledbargandia S. T. Baccalaureus formatus quod quidem ante adequationem habebat pro sua dote ex fundo decimas infra scriptas, Sunt autem Num[er]o 5 Kieglowice Masłowa Masłowska Wola Tarkow Harklowa. Fertonales autem laborum possessorum sunt Nr. 9 Iusiet Gordice Alt-harza Zmigrod Nowa Dobrzynia Pielgrzymowka Sierchowa Brzescie quas infra vide

Vicaria 4tæ Præbendæ

Quarta Præbenda S. Floriani dicta Kieglowska habet habereque consueuit Vicarium perpetuum in Eccl[esi]a S. Floriani Cuius tamen 4tæ Præbendæ ante adequationem beneficiorum esse consueuerat Dominus collator et Patronus quam nunc Doctores et Mag[ist]ri S. Floriani in communi conferunt beneficiati præfata Eccl[esi]a existentes pro fundo ac speciali introitu præfata Vicaria habet 6 Marcas pro annuo Censu a Doctoribus et Mag[ist]ris beneficiatis Eccl[esi]a S. Floriani etc. Habet domum propriam cum Horto et Domenio in Cemeterio S. Floriani

Bona Prælatorum et Canonicorum in Communi S. Floriani

Czaple Minor sub Parochia Eccl[esi]æ de Sancti Czaple sita Cuius proprietas et dominium Vniversum Dominium ad Prælatos et Canonicos S. Floriani pertinet Hæc Villa a Primaria S. Floriani Dotatione Sanctuarium erat qui Eccl[esi]æ S. Floriani per Vices inseruiebant die ac nocte liberi ab omni Censu labore datione exactione et quouis tributo, quam Casimirus Poloniæ Dux et Monarcha imprimes fundauit et dotatione Eccl[esi]æ S. Floriani de introitibus suis Ducalibus Eccl[esi]æ eidem S. Floriani in sortem perpetuam adscripserat Processu autem temporis cum Eccl[esi]a S. Floriani Doctoribus et Magistris collata foret beneficiaque ipsius adæquata fuissent, Sanctuarii ex Villa Præfata amoti sunt et in locum eorum Sacristanus et duo Campanatores instituti et sors Sanctuariorum in colonos redacta. Sunt ibi 34 Lanei Cinctonales de quolibet soluunt pro annuo Censu tres fertones Monetæ usualis etc. duos gallos etc. Virginea Ova non laborant autem aliquot dies in septimana etc. nec ipsi ducturas facere tenentur arant tamen agros Prædiales serunt et Metunt etc. Curiam sepiunt et sepire tenentur etc. tenentur ligna ducere ad curiam necessitatem etc. omnes lanei Cinctonales soluunt soluereque tenentur decimam Manipularem Altari ex Altaristæ S. Mariæ in Eccl[esi]a Maiori Floriani Cracouiæ etc. est in eadem Villa Prædium Prælatorum et Canonicorum S. Floriani de cuius agris nulli soluunt decimam sed eam pro se tollunt et in horreum ducere permanebat Siquidem Prædicta Decima Prædialis in dictam Præbendam S. Floriani sed post adequationem cœpit esse communis Tabernæ non sunt in villa Præfata etc. Horbulanis etc. cum villa Præfata confinat cum Villis.

Domus in area Clepard. Habet Ecclesia S. Floriani et Beneficiati ejus 5 Domos et areas in Clepardz in Circuitu ex utraque Ecclesiae Sitas una dicta Predbory quae Solvit pro anno Censu unam Marcam Secunda Ianusz quae etiam Solvit unam Marcam Tertia Laurentij quae etiam Solvit unam Marcam Quarta Zaho quae etiam Solvit unam Marcam Quinta Bieltonis quae Solum Solvit Mediam Marcam

Sacristianus

Item habet Ecclesia S. Floriani Specialem Sacristianum in cujus custodia omnes res Clenodii et Camnelia S. Floriani consistunt et qui in eiusdem Ecclesiae Sacristia tenet noctibus singulis vigilare qui pro suo Salario habet 4 Marcas Communis pecuniae quae sibi per beneficiatos Ecclesiae S. Floriani Solvi ex Censu Villae Craple sunt consueta Item habet Collectationem aliquam Solidum Specialem de Parochianis S. Floriani pro ejus largitione Speciali dicti ipsos Solvunt consuevit autem Sacerdos communiter esse, non tamen cum Vicarijs de aliquo Communi Ecclesiae communicat, quoniam non est de eorum Numero. nec canit aut laborat cum eis nec aliquod onus portat. Manualis autem est ad arbitrium Praelatorum et Canonicorum S. Floriani. destituendus et Substituendus

Duo Campanatores

Item Ecclesia S. Floriani consuevit habere duos Campanatores Clericos qui illum pulsabant et servitia consueverunt ~~consueverunt~~ administrare: Hi satis tenuem Custodiam habent. qui illos tantummodo ex aspersione et pulsu defunctorum proveniat

Proventus Vicariorum S. Floriani in Communi

Zablocie Villa sub Parochia in Bishupice Sita Villa Episcopali prope Wieliczka quam Dobrslaus de Cossonice Nobilis de domo Szeligi existens Praepositus S. Floriani et qui post Promotus fuit in Archiepiscopum Gnesnensem ab Episcopo Cracoviensi Anno a de Zablocie A 1377 producentis Marcis latorum grossorum coemit. Et de Consensu Ludovici Polonorum Regis Vicarijs S. Floriani in Commune pro Quartis attenta eorum tenuitate assignavit et perpetuo inscripsit. In qua sunt Sex Lanei Cmetonales et qui pro censu Solvit pro ~~quolibet per 4 Marcas~~ quibuslibet Quatuor temporibus Scottos, alias aut Zakas aut tributa non Solvunt neque aliquos labores faciant aut ductoras Item Et in eadem Villa Zablocie alij Haeres Stanislaus Zborowski de armis Korczak qui habet ibi in praefata Villa Confatam. Videlicet unum Praedium et unam Tabernam et unam Hortulanam, de quibus Solvit Decimam Manipularem in Hospitale S. Spiritus Cracoviensi Item est in eadem Villa molendinum habens agros et Prata, Cujus duas partes pertinent ad Vicariam S. Floriani, Tertia vero ad Haeredem et Arendat pro duabus Lan[e]is aliquando pro ampliori et cadunt Ecclesiae duae Marcae et Haeredi Media Marca Item est in eadem Villa piscina bona quae cum universo Dominio pertinet ad Vicariatum S. Floriani, et ipsa Nobilis nihil habet cum eis commune Item Cmetones tenent

Simul

Semel in anno Vicarios S. Floriani procurare Statione. Item Cmetones et Molendinator Villa praefatae Solvunt decimam Manipularem. Monasterio Hospitali Spiritus S. Cracis et teneantur cum Cmetones ducere in Hiemem locandi. a Praeposito Hospitalis Item non habent Vicarii Praefati aliquod Praedium in eadem Villa neque Tabernas neque Hortulanam Item Villa Praefata conferat cum Villis.

Duodecim Marcae. Praelati et Canonici S. Floriani Solvunt Solvereque tenentur Vicariis S. Floriani in Commune 12 Marcas pro Quartis aliis distributionibus Vicariorum quotidianis et Doctores quidem et Magistri beneficiati in Ecclesia praefata de obventionibus Communibus eorum proventibus Solvunt Undecim Marcas Cantor Vero. S. Floriani qui est Plebanus in Ilkusz Solvit de proprio unam Marcam.

Quinque domus Vicariorum in Klepare.

Item Vicarii S. Floriani habent 4 Domos proprias, in Clepare prima Domus in Circulo dicta Petri Pelat donata per eundem Universitati Vicariorum de qua pro Censu annuo Solvunt Una Marca Item Secunda Stanislai Goth etiam in Circulo de qua Solvunt Una Marca Item tertia Stanislai Gronkonis prope Valvam Cracoviensem. Altera de qua etiam Solvunt pro Censu Una Marca Item 4 Paczkonis in Platea longa de qua Solvunt Una Marca.

Installatio. Item Quilibet Praelatus aut Canonicus in Ecclesia S. Floriani Installatus et receptus tenentur ratione installationis et receptionis Suae. Solvere Vicariis S. Floriani Unam Marcam, Sub poena Excommunicationis incurrendo Item Vicarii S. Floriani percipiunt de iure et consuetudine Universum Offertorium. Item Tobam columbarium ex Parochia Item omnia Spolia praeter purpuras auro textas et Aramiticas quae debent cedere pro Ecclesia in ornatum. Item medietatem de obventionibus Vigiliis cantatis Medietate pro Magistro Scholae remanente, et gratis omnes Quadrantes in Ecclesia S. Floriani provenientes.

Vladislaus solus Poloniae Rex

Fundato a Se Millesimo Quadringentesimo Studio generali in Civitate Regia Cracoviensi omnia beneficia Ecclesiae S. Floriani praeter Praepositurum quorum introitus et redditus in Superioribus descripsimus eidem in Dotem consignat, Ecclesiam Vero S. Floriani amplioribus proventibus gravidatus Tres Cancellarias quarum duae videlicet Siradiensis et Lanicensis Seculares erant, et a Secularibus personis administrabantur Veluti quondam Magistratus. Tertiam vero Posnaniensis Ecclesiam ad Regiam Distributionem pertinentes et collationem. Item et Ecclesiam Parochialem in Ilkusz ad Iuspatronatus Regium pertinens, cum omnibus earundem Cancellariarum et Ecclesiae proventibus et redditibus eidem Ecclesiae S. Floriani donatione irrevocabili donat, incidit et incorporat, ea conditione et respectu

80

et pinsis beneficys et Prebendis S. Floriani plures adjecerent Prebendas. Sed ut personae in Universitate laborantes possent eysdem solariari proventib, quemadmodum in Legatis docebimus Praefatarum aut trium Cancellariarum y fuisse proventus dinoscebatur

Cancellaria Siradiensis

Habuit habetq Siradiensis Cancellaria certos proventus decimas et reddit quos et quae Laici percipiebant dum Cancellariam Siradiensem administrabant, diuersi siquidem Regno Poloniae in plures Principatus distributo mulabant de Principes ex singulis officys et Magistratib creandis illos, et illat pro Sua praestantia, et excellen ne aliqualis inferior se videret. Creatus ergo fuit et hinc Siradiensis Cancellariatus per quem vero fuerit primum ducem creatus penum constat. Verisimile tn. credi quod et primario creationis Magistratus ipse non nisi personis Ecclesiasticis conferebat, qui et capaces erant decimarum Manipularium et pensio sentiendi pollebant, Processu vero temporis cum Magistratus ipse Laicorum personis destinabat. Ex post simo abusu aut ipso decimas Manipulares quae sunt tributa exercitandi animarum, solis sacerdotib debit et Principi Regum terrae in signum universalis Dominy reservatae, per quam dam compendium a Laicis percipiebantur. Quod Dominus Deus Clementissimus non tollerans decimas ipsas sita prohibitione in sorrem stituit Cancellariae. Sunt autem isti proventus Cancellie Siradiensis prope oppidum Pozernica in terra Siradiensi consistens.

Wistka **Wistka** Villa sub Parochia Eccl. de Zaiczerno sita cuius proprietas et integrum dominium ad Cancellariatum Siradiensem pertinet et Illmo Beneficiatos S. Floriani. In qua sunt 4 Lanei Cmetonales, et quilibet Cmetho solvit de laneo pro censu annuo unum fertonem latorum grossorum Pragensium pro festo S. Martini pro festo vero S. Joannis Baptistae octo grossos communis pecuniae. Itf est in eadem villa taberna habens agros quae pro censu solvit unam Marcam communis pecuniae. Itf est in eadem villa Molendinum etiam habens agros quod pro censu annuo solvit duas Marcas. Itf tam Lanei Cmetonales quam agri Tabernae Molendini solvunt decimam Manipularem pro Cancella Siradiensi et Illmo S. Floriani. Ea ducunt cum Cmetones proprijs curribus in Horreum a Illmis locandam. Itf decimam canapis solvunt per tres ligaturas. Itf In eadem villa est Curia sine aedificia. Ad praedium speciale de cuius agris Illri beneficiati non solvunt decimam Manipularem sed eam pro se tollunt. Itf Villa Praefata confinat cum Dworszowice Itf laborant tantummodo dies in anno unum pro vere alium pro autumno arando Seminando Itf dant Sepe tres Choros silliginis et tres Avenae Itf solvunt duos pullos Itf 20 Ova. Itf sunt ibi duae Tabernae habentes agros. Decimas aut Manipulares ad Cancellariatum Siradiensem pertinentes sunt 10 Pozernica Templin Dupice Dworszowice Zaiczyce Tychow Siedlce, Chotrow Newiska Szczyty quas infra videre licet. Itf Cancellariatus Lanicien sis. quoque Ecclesiasticus fuisse Magistratus verisimile existimat quoniam totus in decimis Manipularib fundatus est, neque ullam habet villam aut fundum ex seculari sorte sibi attributum. Ipse quoque primarius ignorat fundator. Cur aut appellat Lanciensis Cancellariatus non parum me habet admiratio cum decimae eius non in Lanciensi terra sed in Sendomiriensi consistant, accidere autem poterat ut sortes Ducatuum et terrarum alias fuerant, quam nunc limitatae et portio aliqualis terrae Siradiensis quae a duce Lanciciensi tunc tenebatur ad titulum principalem referebatur. Earum quoque valores ~~Nomina~~ Nomina Xiinf 20. Ut Blogie Skorich Radomia Mnichow Sawor Gratowa Koniecz Trzebiatow Zaiczkow Potok Skotnowice Kunice Libiszow Chrostowiec Dziech Dzierzb Rzeczyca Lubochnia Lubochnia Nor Przedborz quae videre licet infra,

Cancel Cong[illegible]

Cancellariatus Posnaniensis

Quamvis Cancellaria Posnan. ex eadem vetustate et respectu nota, ceteris aliis priores, sunt Cracoviensis et Lanciciensis fuerint a Principibus instituta et dotata. Ut videlicet Princeps Posnaniensis haberet Cancellarium et suum Cancellarium Posnaniensem, nec in hac parte aliis Principibus Poloniae inferior censeri, aliam tamen habebat Qualificationem. Priores enim duas Cancellarias conferebant, haec vero Posnan. non nisi in Dignitatem personam poterant conferri. quae et ad provisionem Ducis dono Poloniae provisionem accipiebat a Episcopo et Installationem in Ecclesia a Capitulo. Quia autem Cancellaria Posnaniensis fuerit fundator et dotator incertum habemus pro certitudine sed qualificationis Cancellarius ipse a Magno Praesentandus, inqualibet Vocatione et Institutione ab Ordinario et Installatione a Capitulo provenerit autem Cancellariae Posnan. Sunt decimae Marcas Grossorum 4. Et sunt Gbrano Parna Iechewice, Gierz, Przedborz. Videre infra licet.

Septennio a fundatione Studii Universitatis Cracoviensis et a tempore ex quo Coequatio Beneficiorum S. Floriani Magistris

Et Studio perpetuo per Vladislaum Poloniae Regem incorporata Sancita est, nondum elapso. Magnum Murmur et Querelae inter Doctores et Magistros primos Ecclesiae S. Floriani Praelatos et Canonicos exortum est, quod tenui corpore et dote beneficio communi post coaequationem beneficiorum Viginti videlicet tantummodo Marcis forent provisi, Censusque tam languido sub quo lectionum et beneficiorum cogebantur portare et implere onus plurimum gravarent. Petrus Wysch de Radolin Episcopus Cracoviensis A. D. 1407 eorum Querelas Stimulatus data commissione et negotio Joanni Szafraniec de Lucyce Custodi et Vicario in spiritualibus et temporalibus Episcopatus Cracoviensis et Othoni Scholastico Cracoviensi. Ut Qualificatione rei diligenter inspecta, quod de Replica et Ecclesia S. Floriani et Nostra pro facto nossent providerent mandavit. quorum decreto etiam in Scriptis reducta prior Ordinatio in toto abrogata est, et Nova sub his conditionibus et Capitulis constituta. Et videlicet quilibet Magister et Doctor in Ecclesia S. Floriani beneficiatus triginta Marcas communis pecuniae annis singulis percipiat. Sedecim videlicet pro corpore. Item Ut dentur cuilibet 4 Marcae pro 4 Temporibus. Si tamen lectiones eum concernentes actu expleverit, et 14 Marcas pro refectionibus, Si tamen singulis diebus Divinis Ecclesiam S. Floriani personaliter Visitaverint. Ita Ut cuilibet visitanti pro quolibet die Divino Solvatur, aut absenti defalcetur firto. nisi forte aliquis Egritudine Senio Educatione, aut aeris intemperie aut aliquo alio legitimo impedimento impediretur. Item Ut ratione trium Cancellariarum videlicet Sandomiriensis, Lanciciensis et Posnaniensis eidem Ecclesiae S. Floriani incorporatarum, in eadem S. Floriani Ecclesia Cancellarius sive Beneficiati sub qualitate praescripta et ipsorum quilibet pro corpore et refectionibus triginta Marcas, Si tamen pecuniae facultas suppeteret haberi, non tamen prius ad perceptionem illorum admittendi Sed contenti esse debent Collegiatis prioribus nisi per prius Summa debita et neglecta antiquis beneficiatis fuerit persoluta. Caveri maxime debet ne Creatio novorum beneficiatorum Veteres in suis fructibus et Censibus quomodolibet impediat. Insuis aut Magnis et Doctoribus ad Ecclesiam S. Floriani

*** nb Praelatus Dom. Cancellarius de Canonicis

Sive ad antiqua sive ad nova beneficia Promotis, et promovendis ingenij necessitas ut in ea facultate
ad quam promoti fuerint, diligenti studio lectiones ad quas obligantur expleant, Decano autem S. Flori
ani pro tempore et regimine dum bonorum Ecclesiae S. Floriani concernentium in temporalibus et di
stributio pecuniarum in singulos beneficiatos, et cohertio in negligentes et remissos committitur
pro quo labore et cura sex Marcas illi ultra caeteros adjicimus. Et si aliqua summa ex
proventibus praefatis solutis beneficiatis propinquis et expeditis resultaverit in fiscum commu
ne redigenda est et pro refectione constructione et qualibet S. Floriani domo necessitate
et urgenti convertenda, qua difficultate et Ecclesiae S. Floriani necessitate incumbente tene
buntur beneficiati de suis introitibus ejus supplere structuras, aedificia et singulas necessitates
decernimus insuper ut si ultra omnia praemissa summa viginti Marcarum annuatim ex proven
tibus praefatis resultaverint Et tunc Provisor ex hujusmodi summa Magistro vel Doctori imme
diati promovendo una Marca singulis quatuor temporibus largiatur. Siquis vero hujusmodi
constitutionis temerarius perceptor quam si Primo secundo et tertio admonitus contumaciter stete
rit, facultas privandi et spoliandi eum beneficio decernimus committimus et reservamus Ordinario
pro tempore existenti. Instituit et aliam Ordinationem Albertus Jastrzebiec Episcopus Cracoviensis
Anno Domini 1422 In Crastino S. Floriani de singulis rebus Ecclesiae praedictae regulando illud in redditibus
et Horis diurnis et Nocturnis consentientibus Sbigneo de Olesnica Praeposito Francisco Cra
swiec de Brega Decano S. T. Professore Niemierza de Chrzelow Custode Stanislao de
Szachminia. Doctore Joanne Crestlao Nicolao Bardiszey Sitta de Brudzykowa Canonicis S.
Floriani. Ordinatio autem suprascripta authoritatis etiam ordinariae ratificata Decerni
et si in plerisque articulis et conditionibus observetur attamen in pluribus tamen constat illam
temeratam esse. Primi i Doctores et Magistri S. Floriani beneficiati incepti a Nobili femina
consorte Joannis Manszyk de Dambrowa Palatini Leopoliensis quae erat mulier de familia in
Domo Caput Leonis albi flammas vomentis deferentem Ducentis Marcis latorum grossorum
Pragensium et 12 Marcis Censibus annui perpetui quibus duas Collegiatas in vaste Cracoviensi ar
tibus laboratoribus salariatis coemerent, Cum Praeposito et voluntate regentes praefati
Ducentas Marcas latorum grossorum Pragensium diviserant inter se et de illud Publico uti
ti demandaverit, suis privatis usibus applicarunt, Ecclesiam vero S. Floriani vel potius Univ
Cracoviensis fecerunt pro hujusmodi collegiato. Illius tamen et inviste tributarium et censum 12 Mar
carum pro annis singulis eidem ex communibus proventibus S. Floriani deputarunt. In qua
re Universitas Cracoviensis notabiliter gravata praefata vero spectabilis et devota foemina Mana
howska suo voto fraudata est, gravamen tam enorme perferens, annis iam prope 7
in magnum praejudicium fundationis authoritate et decreto Episcopi Cracoviensis qui Cancellarius est Univ
Cracoviensis merito rescinderetur cujus culpa et negligentia haec hucusque fuit tolleratum.

Canonia

Canonia Noua de Cancell[ari]a Siradien[si] facta seu Creata in Eccl[esi]a S. Floriani

Ist Praebenda Noua in Eccl[esi]a S. Floriani de Corpore Cancellariatus Sirad[iensis] creata quae pro sui fun-
datione dote habet trigin[t]a Marcas Communis pecuniae tali conditione et ordine Quemadmodum
de Antiquis Canonicis Senioribus qualificatas Ita videlicet Ut habeat pro corpore suo 16 Marcas
pro refectionibus vero si ~~[illegible]~~ interesent diuinis Dominicis diebus habeat 14 Marcas et
confirmationem accipit ab Ep[iscop]o Crac[oviensi] Installationem vero in Eccl[esi]a S. Floriani, et triginta Marcas
Soluunt ei de omnibus prouentibus Haec autem Noua Canonia non habet Vicarium

Canonia altera Noua in Eccl[esi]a S. Floriani ex Cancell[aria] Lanciciensi Creata

Ist Praebenda Noua in Eccl[esi]a S. Floriani de corpore Cancell[ariatus] Lancicien[sis] creata quae pro suo
fundo et dote habet triginta Marcas communis pecuniae tali conditione et ordine quem-
admodum de Antiquis Canonicis Senioribus ita videlicet Ut habeat pro Corpore suo 16 Marcas pro
Refectionibus vero si interesent diuinis Dominicis diebus habeat 14 Marcas et confirmationem accipit
ab Ep[iscop]o Crac[oviensi] Installationem vero in Eccl[esi]a S. Floriani et Soluunt ei triginta Marcas de
omnibus prouentibus Haec autem noua Canonia non habet Vicarium

Tertia Noua Can[oni]a in Eccl[esi]a S. Floriani ex Cancell[aria] Posnan[iensi] Creata

Ist Tertia Noua Canonia in Eccl[esi]a S. Floriani creata quae Cancell[ariatus] Posnan[iensis] apellant.
[illegible] est si pro suo dote et fundo iuxta Ordinationem et Statuta [illegible] triginta Marcas ex
Communibus prouentibus ei dandis ex quodam tamen abusu vel defectu non habet. Marcas
et Confirmationem seu Prouisionem ab Ep[iscop]o accepit Posnan[iensi] non habet Vicarium

Collegiatura Nobilis Matronae Catherinae Haeredis de Masykowice

Consortis Ioannis Marysz de Dąbrowa Matronae Nobilis de domo et familia Flammarum
quae caput Leonis flammam eructantis in Campo Caelestino defert pro Insigni
Ist Collegiatura Maszykowice et eius Collegiato pro tempore Soluunt 12 Marcas Communis
pecuniae ex omnibus prouentibus Eccl[esi]ae S. Floriani Haec tamen Solutio duodecim Marcarum dictae Col-
legiaturae per [illegible] introducta est, Nec ad eam Vnitas obligatur et cum suo pu-
blico grauamine etiam soluit Cum Praefata Matrona Maszykowska ad emendum censum pro
suo Collegiato 200 Marcas latorum grossorum Pragensium dederit quae a Magistris et Doctoribus
primis beneficiatis S. Floriani in priuatos vsus fuere conuersae

Bursa Pauperum Artis per Doctorem Issutry Ysnery fundata in Platea Vistnen

Ist Bursa Pauperum Artist[arum] in Platea dicta in acie sita a Doctore Nicolao Isner
fundata cuius medietatem pro maiori parte etiam cum area contigua cum alibi [illegible]
[illegible] et structa Ioannes senior Dlugosz Canonicus Crac[oviensis] Muro coctili et coemptione

Vicinam lapideam ampliavit. Habet censum 12 Marcarum annis singulis de communi bus Eccl. S. Floriani

Ex libro Beneficiorum Eccl. Cathedr. et Dioec. Crac. desumpta Sigilloque Capli eiusdem Eccl. communitum

De Incorporatione Collegii S. Floriani Studii Crac.

In Nomine Dni Amen. Ad Regi memoriam sempiternam Wladislaus Dei Gratia Rex Poloniae
necnon terrarum Cracoviae Sandomiriae Siradiae Lanciciae. Cujaviae Lituaniae Princeps
Supremus Pomeraniae Russiaeque Dominus et Haeres etc. Significamus tenore praesentium quibus expedit
praesentibus et futuris praesentium notitiam habituris. Deus supremae dispensationis pro
visor cui principia non communicant altera. Nos ineffabili dignante sua largitatis mune
ribus ad lucem de tenebris ac sui nominis agnitionem eduxit, misericorditer mirabiliter et vo
cavit. ac tandem ad regalis dignitatis fastigium et gloriae solium licet tamen insufficien
tis gloriosique exultavit. Ad hoc laboriosae meditationis propositum nostrum studium
dirigimus curamque nostram diligentiae praestantia extendimus, ut quos olim in erroris
tristi caligine constitutos socios tenebrarum habuimus signanter indigenas terrae nostrae
Lituaniae, quod ille volente qui caelestia simul et terrena dirigit ad assumptionem et unitatem
fidei Catholicae feliciter attulimus per a sui factionem et exercitium ipsorum
rum opera diae quibus ipsa virtus vanitas fore noscitur et maxis in lucis filios con
vertant. Nam ad ope pariter et opera quorum animos candor aeternae lucis do
ctrinae et sapientiae plenitudine decoravit in fundamentis vidictae et profunditatibus
Scripturarum expertorum quorum ex approbata providentia consiliis altissimis Theo
lamque roborata Regnis et artibus virtuosis Reip: stabilitas, semperque salubritas profuit in
crementis: Sane dulcescebat in auribus nostris crebrius nobis repetita et diutius inculcata
memoria illorum devotissimorum Principum qui in suarum Provinciarum Regionum studia
gymnasiorum instaurabant et vocatione gratuita doctarum personarum defectus et errores
patriarum suarum eliminare funditus et evellere satagebant, quorum exemplis gravissimis
cor nostrum et animus refloruit. ac ad executionem decendam prius considerando suscitatur
coepit medullitus aspirare. Videmus equidem et certo certius experimur qualiter Parisius per conven
tionem et congregationem peritorum et prudentum Franciam irradiat et venustat, Padua cum
Bononia totam Italiam clarificat et exornat. Praga Bohemiam illuminat et extollit
Armaniam Praesidii plurimarum gentium et diffusarum regionum obtinemus principatum
Regni Poloniae praedicti recepimus diadema ut ipsum Regnum doctarum personarum studiis velut
rem

x

remq. Quorum doctrinis ignorantiæ cæcitate. Sublata de medio ipsam in tpe nri fælius regiminis cæteris Regionibq possumq coæquare, non dubitantes id ipsum Regni nri Subditis salubriter pro futurum. In civitate nra Cracov. locum in quo Studium vigeat generale in qualibet licita facultate de voluntate scientia consensu speciali et mediante Sanctissimi in Chro Patris et Dni Dni Bonifacy Divina Providentia Papæ Noni. Sacrosanctæ ac Unlis. Romanæ Eccliæ Summi Pontificis ipsum Studium benigne per suam Bullam largitionem et commissionem confirmatum. Ut pote in Theologia ~~Lin Lucere~~ denuntiare Juris Canonici Phisicæ legum et artium liberalium facultatibq nominandum eligendum constituendum ponendum ac ordinandum digne duximq et tenore præsentium facimq et constituimq temporibq perpetuis duraturis ut ibi sit ~~~~ scientiarum [illegible] **
Nb
cientiarum pollentium Margaritha. Ut viros producat consily maturitate conspicuos Virtutum ornatibq redimitos, et varie facultatis doctrinis eruditos. Fiatqs illic fons doctrinarum irriguus de cujq plenitudine hauriant Unsi literalibq imbui cupientes documentis ejusdem Study generalis quod in prædicta Civitate nra Cracov. Pro profecto ad Deiq honorem et gloriam nra Sacræ Coronæ Poloniæ sic et proferty fundavimq creavimq et constituimq incrementa fælicia desiderantes ampliare frequentiam et longinquarum incolas Regionum ad ejq allicere cupientes accessum. Pro cujq quidem Study frequentiori Stabilimento ac dilatatione et uberiq incremento incogitanqs præsidere Lateranis terramqs gentem armore Salutis illuminatam uberem et profectum prosectum ad fidei Catholicæ propagarem. nra humanitatis viribq assurgere et assurare pro cordialibq. Cupientes Studium generale præfatum Almæ Unsitatis Cracov. in sui sustentationem stipendys et incorporationibq beneficiorum ad nram ut pote nostri Patroni Collationem præsentationem spectantium pertinentium singularem ad id gerentes pietatis affectum prout ad hoc ex assumptæ dignitatis officio nosumq obligati de nra munificentia speciali prohonorando et benigne largiendo dignum duximq consulandum ut de tanto suo Philaterea celebrioris extra in exteras nationes proflori dare fructum Salutiferam multiplicationem et Magorum Doctorum et prædicatorum creatorum et cælestis prolis fæcundam generationem sparsim dilatare et diffundere possit feliciter et Valeat quæ Sedationibq beneficiorum et refectionum cuncialitatibq et munificentys de nra liberalitatis intimis sentiat consolationem. Damus Stugy donamq confirimq adscribimq adjungimq et incorporamq perpetuis temporibq affuturis eisdem Study generalis Cracov. S. Th. Professoribq Doctoribq et Magris ac Unsitati Cancellanas nras regulares tres dumtaxat terrarum nrarum Dl. Domus Poloniæ Lanciciens. et Siradiens. Necnon omnes et singulus personatus officia Canonicatus et Præbendas Eccliæ S. Floriani in Suburbio Cracov. Civit. supra dictis Præpositura tam et custodia ejusdem Eccliæ et duasq villas nris Regalibq quas ad præsens Unblad Dnq Serhegiq Cantor Vislicens. et Cancellarq Siradiens. provisionatq nra in hac parte de nra speciali gratia possidet dumtaxat exceptis. Ita tamq qd in hujusmodi beneficys assequendis

Ille.

nb. * Prof. pro situ S. Floriani

Ille S. Thg. Professor Doctor sive Mgr. qui primus extitit tempore sit potior et in iure, et qui magis dici et dotibus sentiendo pertulit primus commodum sic recipiat, et honorem dummodo eidem promovendo, ceteris diruentes ad assequendum huiusmodi beneficium latius suffragentur. Ipseque quoque S. Thg. Professor Doctor sive Mgr. aliquid de ipsis assecutis beneficiis per nos datis et incorporatis praeferat, tamquam memor accepti beneficii ad agendum gratias debitas nobis et successoribus nostris perpetuo teneatur. Ceterum per omnia densita salvo quod cum crescentibus nostra posteris temporibus memoria, S. Thg. Professores Doctores sive Mgri. in tantum de beneficiis supradictis Cancellariis dignitatibus personalibus Officiis canonicatibus et Praebendis assecuti fuerint quod vallor redditum huiusmodi beneficiorum assecutorum et eam tunc pacifice possessorum ad Centum marcas et amplius se extenderit. Ex tunc Centum Marcas de quibus eisdem S. Th. Professoribus Mgris et Doctoribus alias circa fundationem primariam Studii supradicti, per nos promissum exstiterat, de quibus erant Centum Marcis, in aliis litteris desuper datis clarius expressum est, atque cautum, ad Thesaurum nostrum reddere volumus integraliter et reverti. Volumus insuper et omnino decernimus quod praefati S. Th. Professores Doctores et Mgri. postquam de beneficiis praedictis fuerint praeferrone assecuti more solito legere et residentiam personalem facere in praedicta Universitate teneantur sub poena praefati iuramenti, et privationis beneficiorum praedictorum, nisi infirmitate non ficta impediti, aut gravi senio infecti dinoscantur. Volumus quia artes liberales aliarum magistrae facultatum volumus quod primum Centum Marcarum vacatione beneficiorum occurrentes pro Mris artium iuxta priorem formam et modum sionum principalium deriventur, Tandem S. Th. Doctores Professores et Mgri ceteri futuris consolationes et vacationes beneficiorum stabiles praestolentur. Et ad omnia praemissa et singula perpetui roboris obtineant firmitatem. praesentes litteras nostras in fidem et testimonium omnium praemissorum sigilli munimine pendentis iussimus roborari. Datum et Actum Cracoviae sive Sandomiriae ac nostri sigilli ... Datum ... die S. Viti A. D. 1401. Praesentibus Magnifico Principe Domino Boleslao, alias Swidrigajlo ... et Litud. Fratre nostro carissimo Ac Reverendis in Christo Patribus Dominis. Dobrogostio Archiepo Gnesn. ... Crac. et Nicolao Vladislav. Epis. nec non strenuis militibus Sandivogio de Ostrorog Calisien. ... Crac. Lygera Lanciciens. Jarosslao de Koniecpole Siradien. Matthia Cracoviensi Comitibus Palatinis. ... de ... Cracov. Cristino de Ostrow Sandomiriens. Petro Barathe Lublin. Petro ... et Nicolao de Michalow Wonnicens. Castellanis ac aliis multis nostris fidelibus fide dignis, per manus ... regii ... Cancellarii ac Strenui Clementis de Moschorzow Vicecancellarii Regni Poloniae nostri fidelium Dilectorum ... in aliis litteris prioribus de donatione Vladislai Regis Poloniae continetur clausula Damusque donamus Conferimus ascribimus adiungimus et incorporamus perpetuis temporibus affuturis eiusdem Studii gratia Crac. S. Th. Professoribus Doctoribus et Mris ac Universi Cancellarias Regales tres duntaxat tamen nostrae ... Poloniae Lancicien. et Siradien. Nec non ipsius ... omnium et singulorum beneficiorum dignitatum personalium officiorum Canonicatuum et Praebendarum Eccles. S. Floriani in Suburbio nostrae Civitatis Crac. praedictorum exceptis Praepositura etc. etc.

Falco Alias

1419 M. Petro de Borykow in Commentario sequenti alter ut liber in observatione fuit

Elisabeth Reginae Tertia Vladislai Jagielonis Uxor defuncta est cujus corpus in Sacello Mansionariorum Ecclesiae Cathedralis depositum quiescit

Universitas Pragensis ab Hussitis violatur et dissipatur

Martinus V. Pont. Privilegia Uratis Crac. Confirmavit

Delegatum suum Albertum Jastrzebiecz Epis. Crac. et Cancellarium ad Ordinandum judicia et beneficia Academica Constituit quam liber supra antiquo Charactere scriptum sed hoc primum 1422 est facta

1419 et Joannes haec [illegible]

1420 M. Jacobus de nova Sandecz Rector qui fuit Universitati quo praesidente fundus Grammaticalis, alias Krolewska Wola pro altari S. Donati emitur et Professori incorporatur. 113

1420 M. Jacoby de Zaborow.
~~amplif[illegible] alterat[illegible] pro~~

1421 M. Nicolaus Goldberg Rector Academiae frequentissimam habuit juven:
tutem.
Bohemi a Sigismundo Imperatore deficientes, multis ut ferebant et gra:
vissimis de causis, Regnum Bohemiae, per Legatos Vladislao Jagieloni de
ferebant. ad quos ille, se nullius externi diadematis cupidum esse; Regni
Poloniae longe lateque protensis finibus contentum esse respondit.
Vitoldus illud non respuebat, si se iudicio Ecclesiae universalis
Catholicae subjicere vellent. quod conditio cum illis non placeret
infectis rebus ex Polonia domum sunt reversi.

1521. M Thomas de Chroberz altera commutatione Supremum Academiae magistratum gessit. Quo tempore Hedwigis filia Jagellonis Tude... Marchioni Brandeburgensi infans infanti desponsata fuit

Obligatio duorum Plebani Eccle et rectoris
scholae S. Annae Cracoviae supplendis oneri=
bus eis per fundatorē. scholae muratae impositis.

Anno domini Millesimo quingentesimo undecimo, die
vero undecima mensis Aprilis. Nobilis dominus Mathi=
as de Miechow artium et medicinae doctor, Canonicusque
Cracoviensis, ex una et Magister Petrus de Cracovia Rector paro=
chialis Ecclesiae S. Annae in Cracovia ex altera partibus,
Coram Reverendo in Christo patre domino domino Joanne Dei gratia Episcopo
Cracoviensi, et ad acta Juditia personaliter constituti. Non com=
pulsi nec coacti, sed sponte et ex eorum certa scientia, animisque
eorum ut dicebant deliberatis recognoverunt per expressum
et publice confessi sunt, inter se fecisse ac celebrasse cer=
tum, mutuum, contractum, de et super structura ac
edificio scholae muratae praefatae Ecclesiae ad S. Annam in
Cracovia, in hunc qui sequitur modum.

Imprimis quod ipse dominus Doctor Mathias et Canonicus
Zelo devotionis ductus ad murandam praedictam scholam,
contulit et iam realiter dedit ducentas marcas medioc=
rum pecuniae et monetae polonicalis currentis, in qualibet
marca, quadraginta octo grossos computando, Et ad per=
ficiendum edificium atque finiendum, quod dominus Doctor Ma=
thias daturus est adhuc secundum exigentiam laboris circa di=
ctam scholam centum marcas similis computo et modo in
qualibet marca quadraginta grossos computando, prout
se submisit et obligavit. Et ut ipse dominus Mathias doctor,
pro tanta impensa, in tam pio et laudabili opere facta
digno praemio potiatur. Statuit, et hoc fieri perpetue ac
habere voluit, quod in recompensam huiusmodi edificatio=
nis praedicta schola quinque missae qualibet anno, temporibus

87

perpetuis, singulis diebus quartali anni per Abbatem seu ipsius vicarios pro tempore existen(tes), una cum omnibus et singulis scholaribus et clericis Magistro seu Rectore scholae, Cantore, Baccalarijs et omnibus dictam scholam inhabitantibus prout infra decantarentur. Prima pro quartali Spiritus sancti, de Spiritu sancto. Secunda pro quartali Crucis de s. Anna. Tercia pro quartali Lunae de annuntiatione sanctissimae virginis Mariae. Quarta pro quartali vero Cinerum ultima de s. Stanislao glorioso patrono meo. Ut sic vivente ipso domino Doctore Mathia ita peragi et decantari debent. Morte vero secuta ipsius domini Doctoris Mathiae, loco dictarum missarum, Missa pro famulo defuncto cum si enim Credimus, pro tempore quartalium et cum feria quarta quod fuerit, cum Collecta pro famulo defuncto, et sub additione trium Collectarum vero Deus qui nos patrem et matrem etc. Deus veniae largitor etc. Deus cuius misericordiae non est numerus etc. pro parentibus, cognatis, ac sodalibus, et pro benefactoribus praefati domini Doctoris Mathiae, defunctis, per ipsum Abbatem seu eius vicarios ac omnes et singulos ut praemissum est clericos, scholam ipsam s. Annae inhabitantibus temporibus perpetuis, decantabitur et decantari debebit. Ad quas quidem missas decantandas praefatus Magister Petrus Abbas modernus, et ipsius successores, Cereos, vinum, et apparatum ministrare et dare tenebuntur. Clerici vero et omnes studentes in ipsa schola inhabitantes, perpetuis temporibus, simul pro missionibus disponentur dominus: Indicet eum venire ingratum

secretum. Da nobis etc. Tpe aut suspensionis alta cantari in gratiarum actione semper glia, cum antiphona addenda de s. Anna. Exultans Anna in Jhu pio etc. et collectis competentibus pro dictis antiphonis cantare singulis diebus debebunt. Preterea ipse dns Petrus plebanus ad s. Anna pro ampliori gratificatione obtulit sese ordinatorem antiphona, hec dies etc. singulis diebus post salve, et da pacem, et illam decantanda per scholares. Quam quidem ordinationem modo suprascripto prefatam confratres d. Agx Petrus plebanus et Andreas de Crassa, Rector schola confrontati ad s. Anna personaliter ad acta presentia utrique constitutus in omnibus et singulis punctis, clausulis, ac conditionibus suprascriptis approbarunt, susceperunt, et emologarunt, subiicientes se et successores ad premissa omnia facienda iuxta supra dictam ordinationem, petentes hunc inde per ipsum Rmum dnum Epum huiusmodi contractum et ordinationem, eo modo ut premittitur facit, in omnibus conditionibus, punctis, ac clausulis, approbari, ratificari, et confirmari, Rmus vero ipse dns Epus premissis omnibus taliter ut premittitur factis, auditis, ac debite consideratis, petitionibus ipsorum ut pote iustis iustis, quasi animum, et cupiens ipsum dnum Doctorem Mathiam in tam laudabili facto conservare premissa omnia, in omnibus approbavit, ratificavit, et confirmavit, ac robur perpetuum firmitatis habere decrevit. Et ea omnia et ipsum dnum plebanum et Rectorem schola Cola primarie ad s. Anna sub censuris Ecclesiasticis adimplere et decantare mandavit. Consentientibus illorum et aliorum

88

pro tempore existentium plebanorum, et Rectorum scholae
ipsius in hoc scriptis muniri curavi. Quibus omnibus
et singulis auctoritatem ordinariam pariter et de-
cretum interposuit praesentibus tunc Venerabilibus et ho-
norabilibus dominis, Jacobo de Crzeczow decre-
torum doctore, Canonico Cracoviensi, et Cancella-
rio Curiae. Gallo decano Kielcensi, et Wladari-
censi, Martino de Sobyesky in Strosiska, ac Joa-
nne Krzyszky in Crczyno plebanis, Notario ac Ca-
pellano Curiae

Copia praesentationis, domus maioris decano S. Floriani

Venerabili ac egregio viro Magistro Nicolao a Sobadik sacrae theo-
logiae professori Ecclesiae Collegiatae S. Floriani ~~decano~~
in Clepardia extra muros Cracovienses Decano. Praepositus, Do-
ctores et Magistri maioris domus Collegii artistarum
et universitatis generalis studii Cracoviensis, salutem sincera-
mque dilectionem. Vacante altari titulo transfigura-
tionis domini sedis ministerii in Ecclesia Collegiata S. Floriani
per liberam resignationem Venerabilis viri Magistri Pauli a
Radziszow Collegae minoris Collegii, cuius altaris iuris
patronatus et praesentandi ad nos pertinet ac pertinere
pleno iure dinoscitur, Venerabilem Petrum de Kobyl[illegible]
virum Collegii minoris collegam nostrum Venerandae paternitati
dominationis vestrae praesentandum et praesentamus, Rogamus eandem pro
et cum eo gratiose velit ~~[illegible]~~ V. paternitas ipsum Magistrum
Petrum vita et moribus probatum ad ~~eundem~~ huiusmodi prae-
sentationem instituere ac investire dignemini prout
ad V. P. officium pertinet, administrationem spiritualium
temporalium eidem benigne committendo, mandato a domino

Deo meo etc. plus acceptum. Datum Crac. die 14
mensis Januarii Anno dni 1 5 4 3.

Copia investiture supradictam

Nicolaus de Schadek Mgr artium sacre Theologie pro:
fessor. Decanus Eccl(es)ie Collegiate s. Floriani in Cle:
parz extra muros Crac., Honorabilibus et discretis vi:
ris Gubernatoribus Eccl(es)ie Collegiate s. Floriani in Cle:
parz ceterisque requirendis presbiteris, ut eis tabellionibus, et
quibusvis Notariis publicis, Salutem in dno. Cum ad altare
in titulo transfigurationis dni sub ministerio in Eccl(es)ia
predicta s. Floriani situm, Venerabilem Mgrum [illegible] de Leo:
[illegible] minoris Collegii artistarum Collegam ad presentatio:
nem Venerabilium dominorum, [illegible], Doctorum et Mgrorum ma:
ioris Collegii Artistarum Collegarum, patronorum altaris legitimo:
rum patronorum [illegible] [illegible], et nullo in [illegible]
[illegible] per manum meam [illegible] super [illegible] impositionem
iuxta dicti altaris ordinem et dispositionem instituimus
et investimus, instituimusque et investimus per presentes
administrationem spiritualium et regimen temporalium
dicti altaris sibi committendo, Quocirca vobis dictis
requirentibus supra dictis in virtute s. obedientie
et sub excommunicationis pena mandamus, quatenus prefatum
Mgrum [illegible] de [illegible] dum per eum requisiti
fueritis [illegible] requisiti, in omnibus et singulis
[illegible], et [illegible], universaliter possessionem
ponatis et inducatis faciatis sibi et [illegible]
[illegible] ad quos pertinet plene et integre [illegible]. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ et vos quantum in vobis [illegible] [illegible]:

89

dicatis, In cuius rei fidem et testimonium, sigillum nostrum
est subappensum. Actum et datum Cracoviae die vig[illegible]
feria quarta Januarij Anno domini 1 5 4 3

Copia Cridae domini S. Floriani

Stanislaus a Stadnik artium Magister et sacrae Theologiae
professor, Decanus Ecclesiae Collegiatae S. Floriani in
Cleparz extra muros Cracovien., Judex unus ab infra
scriptis ordinarius deputatus, Honorabilibus et discretis
viris dominis Vicarijs Ecclesiae Collegiatae S. Floriani in
Cleparz extra muros Cracov., alijsque quibuscunque [illegible]
[illegible] Salutem in domino. Quum venerabilis M. Petrus de [illegible]
[illegible] minoris Collegij Collegiatae ad altare [illegible]
[illegible] ministerij in Ecclesia Collegiata S.
Floriani in Cleparz sit per liberam resignationem vene-
rabilis Magistri [illegible] a Radzieiow eius immediati possesso-
ris vacans, per venerabiles ac Egregios Magistros vi-
ros Rectorem, Decanum et Magistros, maioris [illegible]
Collegij artistarum universitatis Crac. [illegible]
patronos legittimos nobis sit ad [illegible] et in-
stituendum legittime praesentatus, Nos vero in talibus
[illegible] et facere [illegible] volentes, [illegible]
[illegible] et interesse [illegible], ne aliqui per-
[illegible] Ecclesiae institutionis [illegible]
[illegible], vos Citationes [illegible] Cridae [illegible]
duximus committendi, [illegible] committimus per praesentes
Mandamus vobis [illegible] sub [illegible] in virtute

Copia erectionis ecclesiae collegiatae S. Annae Cracoviae

In nomine domini amen Ad rei memoriam sempiternam, ea quae ex vetustioribus in nouam et Ecclesiae utiliorem ordinationem successu temporis immutantur, vel in propagationem cultus diuini statuuntur, facile e memoria hominum exciderent, nisi literis et sigillis autenticis munirentur. Proinde nos Petrus Thomiczkj Dei gratia Episcopus Cracouiensis ac Regni Poloniae Vicecancellarius, manifestum facimus tenore praesentium quibus expedit uniuersis praesentibus et futuris harum notitiam habituris. Quia cum ex offitio pastorali nobis incumbat, ut cultui diuino augendo pro virili curas et operas nostras impendamus, ac auctoritatem ordinariam qui ipsum cultum diuinum propagare voluerint impartiamur. Et venerabiles ac eximij viri domini Doctores, Magistri, maioris domus universitatis studij Cracouiensis, Executores testamenti, Venerabilis olim domini Michaelis de Lublyn Decretorum Doctoris, Canonici Lowicensis. Zelo deuotionis

adeunsi, pium dessiderium et vltimam voluntatem prefati domini Michaelis de Lublijn testatoris, exequi et adimplere cultum diuinum, augere, ac saluti animae praefati domini ~~Michaelis de Lublijn~~ testatoris salubriter prospicere volentes. Vnum censum annuum florenorum quinquaginta, apud Magnificum dominum Nicolaum Wolski Castellanum Woijnicensem. Sacre Regiae Maiestatis curiae praefectum, in et super bonis suis obligatorijs, videlicet Castro et oppido Lanczkoruna, et villis eidem adiacentibus, pro Mille florenis, Et alium censum, centum florenorum apud Magnificum dominum Ioannem Thanczinski Gladiferum, Cracouiensem, in et super bonis suis propriis hereditarijs videlicet oppido maioris Xijansch et villis eidem oppido adiacentibus, in terra et districtu Cracouiensi consistentibus, pro duobus millibus florenorum. Et tercium censum triginta florenorum, apud Magnificum dominum Laurentium Mijsthowski de Mijrow Castellanum Biecensem, in et super bonis suis hereditarijs vtraque Kolijanka nuncupatis, in Ducatu

~~in terra [illegible]~~
[illegible]
[illegible]

Zathoriun consisten. pro sexingentis florenis.
Et quartum censum viginti quinque florenorum — Quartus census 25 fl.
apud Generosum dnm Nicolaum Clijnski Con:
sulem Cracovien in et super bonis suis heredi:
tarijs Zijolrkowijze, Michorowijze, et Nassie:
chowijze, in tra Cracovien consisten, pro quin:
gentis flonis. Et quintum censum viginti flo: — Quintus census 20 fl.
renorum. apud famatum dnm Joanne Morsthijn
Consule Cracovien, in et super predio suo here:
ditario in Piasko pro quadringentis flonis. Et — Sextus census 30 fl.
sextum censum triginta florenoru apud famato
dnm Carolum Cutzer etiam Consule Cracovi:
en in et super domo ~~sua~~ propria et heredita:
ria eiusdem Caroli atiali in platea fratrum
Cracov. sita pro sexingentis flonis. Et septimu — Septimus census 30 fl.
censum Triginta florenoru apud famatu dnm
Leonardum Fogilweder etia consule Cracovien,
in et super domo lapidea in circulo Cracovien,
inter domos Nicolai Zijth ex vna, et filios olim
Imbrami Salomonis ab altera partibus sita
ipsius Leonardi propria et hereditaria. pro
sexingentis flonis pecunie monete et numeri
ordinarius vrusus. apud d thurlo. tenu.
tarium in villis Rosenberg. rasluwir
et szitlmicza:

polonicalis triginta grossos vsuales in quemlibet florenum computando, in vim tñ reemptionis cabs Nawiderkow de consensu sacre Regie Ma: iestatis respectiue emerit, et comparauerit, et census pdictos vna cū summis principalibus pro fundanda, dotanda, et erigēda eccla Colle: giata in eccla parrochiali sancta Anna in Cracouia testamentaliter dederit et legauerit prout in lris venditionū, resignationū, inscriptio: num, et obligationū huiusmodi censuum sub titulis et sigillis diuersorum Iudicum & offi: cialium, et testamēto originali pfati olim do: mini Michaelis testatoris coram nobis origina: liter exhibitis plenius vidimus contineri.

Sequuntur tandem obligationes, et inscriptiones censuum supremis no minatorum .. dum tamen census eam et translati in alia bona, tandem testamentum ipsius testatoris, vltimo Erectio sequitur in suis statutis

Supplicarunt itaq[ue] nobis executores testamenti
premisserti et cum eis Venerabiles et eximij vi-
ri domini Martinus de Ilkusch sacre theolo-
giae professor, praepositus sancti Nicolai extra
muros Cracovien[sis] Rector, simul cum tota univer-
sitate Doctorum et Magistrorum, ad quos pro pri-
ma et principali. et d[omi]n[u]s Magister Erasmus de
Cracovia divina ordinatione Abbas clare tum-
bae conservator privilegij almae universitatis
Crac[oviensis], ad quem pro secunda vocibus ius eligen-
di et presentandi Rectorem ecc[lesi]ae parrochialis
sanctae Annae de more et consuetudine spectat
et pertinet, ut titulum ecclesiae parrochialis sa[n]-
ctae Annae praedictae quae per cessum et liberam
resignationem venerabilis domini Nicolai Cra[covien]-
bus artium liberalium Magistri eiusdem ec-
clesiae ultimi et immediati rectoris in manibus
nostris sponte et libere factam vacat ad prae-
sens penitus extinguere, et ex eadem Ecc[lesi]a
parrochiali sanctae Annae, ecc[lesi]am Collegia-
tam, videlicet Praepositum, Decanum, quinq[ue]
Canonicos prebendatos, et septem vicarios

Consen- sum tantum fuit ab Abbate de Mogila tunc nos re- sata est per de- cretionem archiepi- scopalis qui fuit tunc officialis generalis

perpetuos, fundare, dotare, erigere, ac census prædictos immunitati ecclesiasticæ ascribere. Præpositoq, Canonicis, et vicarijs prædictis vnire, annectere, et incorporare, et inter illos ac alios ministros eiusdem Ecclæ iusto rationis moderamine diuidere et distribuere auctoritate ordinaria dignaremur.

Nos pijs votis et supplicationibus præfatorum dominorum executorum benigniter annuentes et amplitudini, honori, et cultui diuino eiusdem Ecclæ parrochialis sanctæ Annæ in præmissis paterne prouidere volen literas cittationis nostræ in vim edicti an omia duximus præmittend, in quarum termino hodierno in contumatiam cittatorum non comparentium et cur pmissa fieri nõ debeat causas rationabiles minime allegantium. Titulum Rectoris seu plebani eiusdem Ecclæ parrochialis sanctæ Annæ supprimendũ et extinguendum, locoq illius præposituram, Decanatum, quinq Canonicatus, et totidem prebendas, et septem vicarias perpetuas, prout petitum fuit, ad honorem omnipotentis Dei et intemeratæ virginis matris eius, et sanctæ Annæ electæ in eadem

Loco plebani capitulum

Eccla sanctæ Annæ, fundan, dotan, erigen et in beneficia ecclesiastica creandum, ac præposito, Decano, quinq Canonicis, et septem Vicarijs præ-dictis, census prænominatos vna cum earum summis principalibus ac alijs redditibus infrascriptis appro-priandum, annectendum, incorporandum, et immu-nitati ecclesiasticæ asscribendum duximus prout supprimimus extinguimus, fundamus, dotamus, erigi-mus, creamus, approprиamus, annectimus, incorpora-mus, et immunitati ecclesiasticæ asscribimus in Dei nomine per presentes perpetuo et in euum, Decer-nen q pro premissorum censuum repetitione et omi actione ad forum iudicis ecclesiastici quoci-ens opus fuerit semper habeatur recursus, sub modis tamen et conditionibus infrascriptis.

Præpositi proventus

In primis tamen statuimus et ordinamus, q præ-positura in eadem Eccla collegiata sanctæ Annæ quam primam post pontificalem dignitatem ibi esse volumus, Decimas, census, prouentus, et obuen-tiones omes, quos et quas Rector seu plebanus sanctæ Annæ antiqs titulus eius extinctus esset, iuxta tenorem erectionis suæ, ac ex vsu, more, et antiqua consuetudine habuit et possedit, videlt in villis Rzaska et Nidlynkij decimas mani- I

Nidlnyskij

94

pulares omnis grani et seminis et de domo seu area
penes manus collegium marcam unam et mediam.
et de domo aciali in platea sanctae Annae ex
opposito scholae tres marcas census perpetuos. et
ortum Ekbanalem hereditarium, in noua villa
eundo in Lobzow, et census de tribus ortis in
Crupnyki perpetuus, de quolibet orto per marcam
mediam, et de censibus praeinsertis sex marcas
insuper. Decanus autem et quilibet ex Canonicis
per sex marcas. Singuli autem ex vicarijs perpetuis
secundum ordinationem infra descriptam marcas de:
cem census anni pro fundis et dotibus suis ordi:
narijs, singulis annis pro festo Natiuitatis domi
ni Jhesu christi eis soluendis per capitulum ec:
clesiae collegiatae sanctae Annae perpetuis fu:
turis temporibus habebunt, percipient, et possi:
debunt.

Fundus Dominorum Canonicorum vicariorum

Officium vicariorum

Z Et quoniam beneficia dantur propter officia,
ideo statuimus et ordinamus ut vicarij perpe:
tui septem horas canonicas ~~Canonicus~~ maiores,
videlicet matutinum cum laudibus, Primam, ter:
tiam, sextam, nonam, vesperas, et completori:
um, iuxta morem ritum et consuetudinem

~~Eccla~~ Collegiate sancti ~~Anne~~ Floriani in Cliu:
parß, et missam primam seu maturá scdúm te:
norem erectionis Reuren:mi in chro patris doi
Joannis Conarski olim Epi Cracomen: pdecesso:
ris mi vigesima februarij. Anno domj. Millesio 1513
quingentesimo tredecimo facta, quá hic pro in:
serta habere volumus, et fundatioe famati olim
Petri Salomonis per prius institutam in eadé Salomon
Eccla Collegiata sancte Annæ, singulis diebus
ferialibus, Dominicis et festiuis, et vigilias no:
vem lectionum singulis mensibus die quo placu:
erit post completorium maius, et deinde die sequé:
ti missam pro fundatoribus et benefactoribus
defunctis, cum Introitu requié æterná dona eis
domié etc. post maturam in eadé Eccla Collegia:
ta sanctæ Annæ concinne cantu et tono decen:
tibus perpetuis futuris temporibus decantabút.
Et insuper quilibet ex vicarijs pdictis singulis
Mensibus celebrabit vná missam de sancto cuius
festum tunc fuerit, cu collecta pro fundatori:
bus et benefactoribus defunctis, aut missá pro
defunctis vel per se vel per aliu. In suma
vero missa et vesperis maioribus per totum
anni circulum iuxta ritum et consuetudinem

Eccl(es)iae collegiatae praedictae sancti Floriani, penes pulpitum bini et bini astantes intonabunt.

Census vicariorum

3 Item statuimus et decernimus ac ordinamus, quod duo vicarij perpetui praedicti ex bonis olim domini Petri Salomonis fundati, ex censibus per eundem Salomonem datis per octo marc. et per duas marc. ex censibus praedicti domini Michaelis de Lublijn. Tertius vero vicarius quem praepositus pro more antiquo solario providere tenetur ex censu, sex marc. ratione fundi, et trium marc. ratione refectionum, ex censibus eiusdem domini Michaelis praefati Praeposito annis singulis solvendorum octo marc., et duas marc. ex censibus praedictis domini Michaelis Lublijn pro fundis et dotibus suis habebunt et percipient. Nonam autem marcam ex censu fundi et refectionum suarum praepositus pro se tollere et percipere debet, alij autem quatuor vicarij noviter creati de fundatione et ex censibus praedicti domini Michaelis de Lublijn per decem marcas uti praemittitur a venerabili Capitulo Eccl(es)iae sanctae Mariae annis singulis ratione fundorum suorum

Census Praeposito et vicarijs

habere et percipere debent.

Cura animarum.

Item statuimus et decernimus quod vicarii perpetui praedicti quilibet in turno hebdomade sue curam animarum administrationem sacramentorum omnium tocius parrochiae ecclesiae collegiatae sanctae Annae gerant et habeant, a qua praepositum ex certis causis animum nostrum moventibus absolvimus et liberamus perpetuo curam tamen totius ecclesiae et superintendentiam praeposito pro tempore existenti demandamus, eique vicarios perpetuos dirigendi, corrigendi, ac deffectus omnes ecclesiasticos circumspiciendi et emendandi committimus, quiquidem praepositus totum offertorium simul et columbationem tollere et in usum suum convertere debebit, prout ex antiquo plebanus tollere et percipere solebat, non obstante quod a cura animarum per nos absolutus existat.

Vicariis cura animarum imponitur, a qua praepositus absolvitur, cura tamen et superintendentia et defectus corrigere praeposito illi demandatur.

De mansione vicariorum et de novitter electis, et 40 marcis pro coquina.

Item statuimus et decernimus, quod praedicti septem vicarii in domo murata, sumptibus et impensis olim domini Michaelis de Lublijn, testatoris et fundatoris pro ipsis constructa ad la:

96

tus Ecclæ diuæ Annæ consisten, cōmuniter ma-
neant & habitent, mensamq et expensas cōmu-
nes habeant, cum quibus et Sacristianus expē-
sas & mensam cōmunē habere debet, secdūm
tenorē statutorū pdictæ domus, pro cuius do-
mus fabrica et reformatiōe decem marcas sin-
gulis annis venerabile Capitulū Ecclæ sanctæ
Annæ dare & contribuere debet. Et insup
quilibet Vicarius noviter electus, et in eandē
domū suscipiendus mediā marcā pro iucundo
ingressu dare tenebitur, quæ pro fabrica et
suppellectilibus domus converti debet, pro ex-
pensis aut cōmunibus rone vigiliarum et mis-
sæ pro defunctis quas singulis Mēsibus vti
præmittitur decantaturi sunt, quadraginta mar-
cas singulis annis à Capitulo pdicto percipiūt
perpetuo et habebūt. Nec licebit eisdem Vica-
riis aliter vivē vel manere nisi in vna domo,
et expensis cōmunibus, quod in susceptiōe sua
ad domū quilibet illorum suo corporali Iura-
mento se facturū et adimpleturū polliceri
debet. De qua domo vicariali Capitulum
sanctæ Annæ censū perpetuum vnius, et me-
diæ marcæ ad præpositum Cracovien Stu-

nis singulis pro festo sancti Martini soluere tenebitur.

Officium rectoris schole, cantorisque pro tempore

Item statuimus et decernimus quod Rector schole cum scholaribus singulis dominicis et celebribus ad populum diebus, vtrasque vesperas, et primas, maiores, et in festis Natiuitatis domini nostri Jhesu christi, eiusque Resurrectionis, et Penthecosten matutinum maius, Diebus vero ferialibus singulis, canticum Salue regina: cum Anthiphona pro pace post completorium maius, et singulis ferijs tercijs etiam post completorium maius, Vigilias nouem lectionum pro more veteri, perpetuo decantabunt, quas vigilias quilibet ex vicarijs perpetuis predictis iuxta thurnum hebdomade sue in collectis et alijs canticis consuetis etiam supplere tenebitur. Qui Rector schole a venerabili capitulo sancte Anne ecclesie, pro salario suo, vnam marcam cum prioribus tribus marcis, per Petrum Salomonem fundatis, singulis annis habere debet. Cantor vero schole pro versiculis et calendis in horis canonicis decantandis scholares cum pulchris

Salarium rectoris schole

97

et eiusdem vocibus ordinare tenebitur, qui propter-
rea pro suo salario ab eodem capitulo duas mar-
cas annis singulis habere debet.

Officium Decani et canonicorum

Item statuimus et ordinamus quod Decanus et qui-
que Canonici praedicti quilibet in septimana sua
singulis diebus dominicis et celebribus summam
missam ad Altare maius, et in festis christi, Bea-
tae Mariae virginis, Dedicationis Ecclesiae, Apo-
stolorum et patronorum, ultra summam missam;
primas et secundas vesperas maiores, Matu-
tinum vero maius solum in festis Nativitatis et
Resurrectionis domini nostri Jhesu christi per se vel
per alium Canonicum de Capitulo Ecclesiae col-
legiatae sanctae Annae in collectis vel in aliis
canticis consuetis canere et regere. Thurifi-
cationibus in primis vesperis in stallis suis,
et processionibus omnibus nisi legali impedimen-
to et praesertim negotio aut labore Collegii et
universitatis impediti fuerint interesse debe-
bunt et tenebuntur. Cantans autem Decanus et
Canonicus habebit pro refectionibus illius
diei et septimanae totius mediam marcam, in qua
Praepositus non participat cum Decano et Cano-
nicis, sed loco refectionum totius anni tres mar-

cas a Venerabili Capitulo sanctæ Annæ ha:
bere debet. Si tn̄ Præpositus ex sua devotione
missam quandocunque cantare voluerit pmittatur
ei tanq̄ prelato absq tn̄ pjuditio Decani vel
Canonici hebdomadarij: qui hebdomadarius
nichilominus in dū [~~...~~] solitus marce roni refectio:
nē percipere debebit, Qui aūt dic dominico sū:
mā missā celebraverit duobus vicarijs sibi mi:
nistrantibus per vnū grossum, in alijs āt diebus
ad populum celebribus nichil dare debebit, a
cuius tn̄ grossi datione Præpositum celebran:
tem liberamus. Sed Decanus vel Canonicus p
quo præpositus missam cantaverit hebdoma:
darius eundem grossum singulis vicarijs mini:
strantibus dare tenebitur. Ipse aūt Prepts
Decanus et quinq Canonici pfecti Almutijs de
~~aspergellis tam in processionibus~~ ~~de~~ cisinis
in processionibus et offitijs diuinis diebus do:
minicis et festivis, et vicarij perpetui septē
in almutijs de aspergellis tam in processionibus
et offitijs diuinis q̄ cantis qua in thurificatio:
nibus incedere tenebunt. In quibus āt thu:
rificationibus vicarij perpetui interesse per:
sonalr ac Præpositum, Decanū, et Canonicos

D prec
posito
fiacol
tus re
missa
volue
tam qu
volun

98

Thurifican honeste antecedere tenebuntur, iuxta ritum et consuetudinem Ecclie collegiate sancti Floriani Provisio vini, cere etc.

8 Item statuimus et ordinamus quod ceram pro omni cultu diuino eiusdem Eccle collegiate sancte Anne Capitulum eiusdem Eccle prouidere tenebitur pro cuius subsidio Praepositus duas marcas quas antea dare solebat, ipsi capitulo dare tenebitur, de vino etiam Capitulum prouidebit tam diu donec aliunde illius prouisio non procurabitur Electio praepositi, canonicorum etc.

9 De electione autem et praesentatione Praepositi, Decani, Canonicorum, et vicariorum predictorum taliter statuendum et ordinandum duximus, quod Rector et tota vniuersitas studii generalis Cracouiensis pro prima et principali, et Venerabilis dns Abbas clare Tumbe pro tempore existens pro secunda vocibus, qui ex more et vsu veteri Rectorem seu plebanum Eccle parrochialis sanctae Annae eligebant, et electum nobis et predecessoribus nris praesentare consueuerant, ita et nunc ad praepositurā Eccle collegiatae sanctae Annae praepositum Canonice eligere, nobisque et

successoribus nostris instituendum presentare debebunt et tenebuntur. Eligi autem debet Doctor vel Magister ex gremio universitatis predicte Cracovien, actu legens. Decanos autem et quinque Canonicos Doctores et Magistri maioris Collegii universitatis predicte soli et in solidum canonice eligent, nobisque et successoribus nostris instituendos praesentabunt. Eligi autem debent ad Decanatum et ad Canonicatus predictos personae idoneae et graduate videlicet Doctores vel Magistri de maiori Collegio sive de minori vel de externis quae sint idoneae et magis bene meritae, sive ex senioribus promocionum, sive ex iunioribus dummodo non sequatur aliquod detrimentum in laboribus universitati per personas sic ut premittitur electas, actu tamen in universitate Cracovien legens et laborans, qui tamen non sint de numero prelatorum et Canonicorum Ecclesiae collegiatae sancti ~~Annae~~ Floriani, quod si quis ex predictis Canonicis Collegiatae sanctae Annae electus fuerit Praepositum vel Decanum eiusdem Ecclesiae, extunc immediate resignare debet canonicatum sive prebendam eiusdem Ecclesiae sanctae Annae.

Electio vicariorum, ad quem pertinet

Vicariorum autem perpetuorum quinque electionem 10

Quinque vicarii per capitulum debent eligi, et 2 per praepositum

99

et praesentationem pro hac prima et unica vic
tantum ad dnos Doctores et Magistros domus
& Collegij maioris universitatis predicte spe:
ctare et pertini: volumus et decernimus, ex:
ceptis duobus vicarijs ques nunc et semper eli:
get ipse dns praepositus quocunque vacare
contingerit, postea vero alia vacatione alicuius
vicarij perpetue occurrente, electio et presen:
tatio eorundem quinque vicariorum ad Capitu:
lum ecclie Collegiate sancte Anne, iuxta
normam et consuetudinem electionis vicariorum
sancti Floriani perpetuo spectabit et pertine:
bit. Electi autem vicarij praeposito ecclie colle:
giate sancte Anne presentari, et per eundem
praepositum semper institui debent, antequam tamen
vicarius perpetuus electus & presentatus in:
stituatur per praepositum, per unum Mensem non
solum in voce et cantu verum etiam in moribus
& vita probari debet, nam vox et cantus ido:
neum: mores vero probatum reddunt. Quod in:
primis spectandum est in eis qui in communita:
te agere et manere debent. Finito autem mense
si per alios vicarios in vita, moribus, voce, et
cantu comprobatus fuerit, tunc demum per

Electio vic:
ariorum

Prepositum instituj debet, ac deinde per se et non per substitutum laborare tenebitur.

Alienatio vicariorum, ad quem.

Item statuimus et ordinamus quod vicarius adulter, concubinarius, Aleator, Thabernarius continuus et publicus, Rixosus turbas et dissensiones inter fratres seminans, Preposito et Capitulo inobediens, et quovis modo scandalosus, pro perpetuo haberj non debet qui ad officium prepositi delatus et sufficienti testimonio convictus, officio vicariatus post primam admonitionem privarj possit. 11

Juramento prepositi, canonicorum etc.

Item statuimus et ordinamus ut Prepositus quilibet, Decanus, Canonicus, et vicarius perpetuus ad predictam ecclesiam collegiatam sancta Annae de novo receptus vel recipiendus, in sua receptione per se vel procuratorem suum corporale Juramentum infrascriptum de observandis statutis et Juribus predicta ecclesiae prestare teneatur, in haec verba Ego N. Juro ad sancta dei Euangelia quod domino Episcopo Cracoviensi obediens ero, Jura, constitutiones, ordinationes, statuta, 12

Juramentum Canonicorum

100

et consuetudines laudabiles et rationabiles tam
pntes quam antiquas approbatas ipsius Ecclae
et psertim in lris erectionis ipsius contentas, bo-
na fide seruare, et exegui volo. Consilia capi-
tuli ad eorum, et Ecclae damnu et detrimentu
aut preiuditium nulli pandam, et oia indebite
alienata ad Ius et proprietatē ipsius Ecclae
omibus modis et rōibus iustis quibus potero,
reuocabo, sic me Deus adiuuet, et haec scta
Dei Euangelia.

Capitulum generale, quo tpe fieri debet, aliaqz particularia

13 Item statuimus et ordinamus q Praepositus, Deca-
nus, et Canonici eiusdem Ecclae collegiatę sctę
Annae semel in Anno, vizt in crastino festi sā-
ctę Annae Capitulum generale celebraturi cō-
ueniat, In quo Capitulo generali in ~~ipa~~ pre-
sentia omniū per Notarium Capituli legan-
tur ~~lre~~ litere erectionis predictę clara et
intelligibili voce, aut statuta Ecclę iā edi-
ta vel edenda, quibus perlectis procedatur
ad tractatus et consilia ecclesiāstica tā in
spualibus quā in temporalibus, prout vtilitas
et necessitas ecclae exposcē videbitur, ac

ad morum reformatione, tam in capite quam in membris. In quibus quidem capitulis generalibus, Prepositus, Decanus, et Canonici alia statuta noua etiam penalia, Ecclesiam, cultum diuinum, ceremonias, et morum reformationem concernentia condendi et faciendi plenam habebunt facultatem, Iuribus tamen nostris Episcopalibus et vniuersitatis Cracouiensis semper saluis. Poterit etiam Prepositus singulis ferijs sextis facere capitula septimanalia vbi necessitas ecclesie id exposcere videbitur ad instar Ecclesie nostre cathedralis Cracouiensis. Necessitate exigente singulis septimanis poterit fieri capitulum

Electio procuratoris, officiumque eiusdem. 14

Item statuimus et decernimus, vt Prepositus, Decanus, et Canonici in eisdem capitulis de sui gremio eligere possint et debeant Prepositum, Decanum vel vnum ex Canonicis, Procuratorem Capituli ad instar Ecclesie cathedralis Cracouiensis, et collegiate sancti Floriani, qui procurrator census et prouentus omnes predictos ad capitulum et vicarios perpetuos aliosque ministros Ecclesie predicte .s. Anne communiter vel diuisim spectantes fideliter colligat, conseruet, pro illisque Iure experiatur ac demum pro tempore per capitu:

lum statuendo iuxta formã erectionis p̄dictæ inter præp̄tum, Canonicos, vicarios perpetuos, et alios ministros eiusdem ecclæ dividat et distribuat, et semel in anno in capitulo generali de perceptis et distributis rõnem faciat sufficientem. Quemquidem procurratorem Capituli finito anno administrationis suæ post factã rõnem ad nutum capituli ammovibilem aut iterum eligibilem esse volumus et decernimus. Quiquidem procurrator Capituli rõne salarij sui de censibus et proventibus p̄dictis habebit duas marcas in anno, et ubi successu temporis proventus cõmunis capituli et Ecclæ p̄dictæ crescerent, poterit et ei de censu uberiori per capitulum providerj.

Iurisdictio ordinaria. concessa prepto

Ut aut prædicta ecclia collegiata S. Annæ per nos erecta maioribus privilegijs et prærogativis potiatur, et cum alijs Collegiatis Ecclesijs Dioecesis nræ conformetur, Præposito pro tpe existenti tanq̃ principali prælato, hominis utriusq sexus totius parrochiæ sanctæ Annæ confessiones audire, illosq de peccatis eorum etiam in casibus aborsus, adulterij,

periurij, ac alijs casibus sedi nrae ordinariae reseruatis, in quibus Ecc(les)ia Cathedralis et aliae collegiatae merito consuluntur, de quibus eidem confessi fuerint, absoluere, iniuncta illis pro modo culpae penitentia salutarj. Homicidis etiam, Sacrilegis, Incendiarijs, Vsurarijs, clericorum percussoribus, oppressoribus virginum, et bonorum Ecc(les)iae raptoribus, etiam specialiter inclusis, et cum facultate eosdem homicidas, ac alios malifactores die Iouis Cenae dominj in eandem Ecclesiam introducendi, et illis cum ceremonijs consuetis publicam penitentiam imponendi, et parrochianos predictos per verba de presenti matrimonium contrahentes: diebus et ferijs prohibitis, bannis tamen de more tribus vicibus interpellatis premissis copulandi, auctoritatem nostram ordinariam tenore presentium impartimur. Quam auctoritatem ordinariam ipse Prepositus et eius successores et per se exercere, et illam presbiteris idoneis circa eandem Ecclesiam continue residentibus delegare poterint tenore presentium mediante perpetuo et in aeuum

Ad Praeposituram igitur Ecc(les)iae praedictae col:

Presentatio propositi ragomicorumque et primus prepositus D. Crabussi

102

legiate s. Anna venerabilē dominum Nicolaum Crabusz artium liberaliū Magistrum, per Rectorē, Doctores, & Magistros, totamq uniuersitatē studij generalis Cracouien: pro prima et principali et per Reuerendum patrē Magistrū Erasmum de Cracouia Abbatem clara tumba et cōseruatorē Iurium uniuersitatis pdicta pro secunda vocibus, vigore priuilegij Rmi olim in chro patris domini Sbignei eadē gratia Epi Cracouien pdecessoris nri tanq consencientē. Ad Decanatum vero venerabilē dom Joannem Kruschijnski de Pijotrkowia sacrarum lrarum Baccalaureū, et ad primum Canonicatū et pbendam Jacobum de Sijepcz. Ad secundum Martinū de Czijeskowijce, Ad tercium Joannē de Casimiria, ad quartum Benedictum de Coszmijn, Ad quintū Joannem de Nsthow, artium liberaliū Magistros per Doctores et Magistros domus Collegij maioris uniuersitatis pdicta Canonice electos et nobis psentatos: per manus nre capitibus eorum successiue impositionē, Instituimus prout instituimus & inuestimus in Dei no:

mim per p̄ntes, administrationē sp̄ualium et regimen temporalium in p̄dictis beneficijs per nos nouiter erectis: eis et cuilibet ~~eorum~~ illorū respectiue comitten̄, cum conscientiarū suarū oneratioē opportuna. Quocirca vobis omībus et singulis tenore p̄ntium requirendis in ~~tenore~~ virtute sancte obedientie et sub excōmunica:tionis pena mandamus: quatenus p̄dictos prelatos et canonicas per nos vti premittitur in:stitutos in et ad realem et actualē possessionē prelaturarū: canonicatuū, et prebenda:rum predictarū respectiue inducatis et impo:natis, facien̄ eis et cuilibet illorum de cen:sibus et prouentibus p̄dictis iuxta formam huius erectionis nr̄e plenarie responderi, et nosipsi quantū in vobis ē respondeatis.

In quorum omniū et singulorū fidem et te:stimoniū p̄missorum. p̄ntes l̄ras nr̄as per No:tariū publicum subscribi, Sigilli nr̄i ap:pensione iussimus comuniri. Actum et datū Crac. Anno domini Millesimo. Quingentesimo tricesimo quinto Inditione octaua Pontificatus: 1535

tus sanctissimi in chr̄o patris et dn̄i dn̄i Pau:
li diuina prouidentia Pape tertij. Anno sc̄do.
die Mercurij XXvij^a octobris. Praesentibus
Venerabilibus Honorabilibus, et Nobilibus
dominis. Georgio Mijschkowskj vtriusq̄ Iuris
Doctore Archidiacono et curiae Cancellario,
Stanislao Boregk. Stanislao Przeborowskj. Be:
nedicto Izdbijenskj, Samuele Maczieijowskj,
J Stanislao Pijeliczkj Canonicis Cracouien:
sibus. Gabriele mansionario. Valentino vi:
cario Sandomirien̄. Simone Calijsch in Bolie:
chowicze Plebano. Petro Buzenskj. Joanne
Jarlinzkj. Stanislao Dambijenskj. Stanislao
Brzezinskj. et Andrea de Vrzandow Ma:
gistris. testibus ad p̄missa vocatis atq̄ roga:
tis.

Et quia ego Nicodemus Joannis Lezerzycki de
Lezerzyce clericus Wladislaviensis dioecesis, sacra Apo:
stolica auctoritate Notarius publicus et coram Reverendissimo ipsius
domino Episcopo Cracoviensi coram eo scriba Ecclesiae parochia:
lis sancti omnium Cracoviensis incorporationi illius suppressioni
et Ecclesiae collegiatae in eadem Ecclesia erectioni fundationi
et dotationi Praepositi Decani et quinque Canonicorum ac
beneficiis ~~[illegible]~~ in dicta Ecclesia collegiata s. omnium
necnon dicta visitationi aliisque omnibus et singulis
praemissis necnon praeeminentiis ipsis [illegible] [illegible]
eaque omnia et singula praemissa sic fieri vidi et audivi.
Ideo praesentibus [illegible] [illegible] hoc praesens publicum
instrumentum manu alterius scriptum subscripsi,
signoque et nomine meis solitis ac appensione sigilli ipsi:
us praefati domini Episcopi Cracoviensis communivi in fidem omnium
et singulorum praemissorum rogatus et requisitus.

In nomine domini amen per hoc praesens publicum in:
strumentum cunctis pateat evidenter et sit notum,
quod anno a Nativitate domini 1535. Indictio:
ne octava Pontificatus sanctissimi in christo patris et
domini Pauli divina providentia Papae tertii anno
ipsius primo, Die Solis, vigesima prima Novembris
Cracoviae hora tertiarum, vel quasi in valvas Ecclesiae
s. omnium nuncupatae erectae, fundatae, et dotatae quae
sunt in regione domus [illegible] quae est contigua

Die vero decima mensis Maij. In mei notarij
publici et testium infrascriptorum ad hoc voca-
torum et rogatorum. Personaliter constituti venerabiles domini
Nicolaus Crabus [illegible], Joannes [illegible] de
[illegible] sacrorum canonum baccalaureus, Jacobus
de [illegible], Martinus de [illegible], Joannes de Ca-
zimiria, Benedictus de [illegible] et Joannes de [illegible]
artium liberalium Magistri Canonici Ecclesie Collegia-
te s. Omnium capitulum tenentes et habentes ipsique nomi-
nibus presentis erectionis totius capituli Ecclesie s. Omni-
um cum visitationibus ad capitulare decanatus
et Canonicatus ac prebendas anno presenti noviter erec-
tis de [illegible] bonis [illegible] sub titulo et sigillo [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] domini domini [illegible] [illegible] Dzierzgowski Archi-
episcopi [illegible] et Regni Poloniae [illegible] cancellarij [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ Reverendi [illegible] domini Erasmi [illegible]
[illegible] Abbatis Clare tumbe et [illegible]
[illegible] et privilegiorum [illegible] universitatis [illegible]
[illegible] ibidem presentis et [illegible] ad manus [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ipsos et quemlibet ipsorum in [illegible]
porali et [illegible] possessionem capitulare [illegible]
[illegible] ac Canonicatus et prebendarum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] erectionis [illegible]
[illegible], [illegible] et [illegible] ipsorum [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] prescripta forma [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Erasmus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] erectionis et visi-
tationis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible],
attendens quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et

105

Sequuntur Anniversaria di . . . gratis per . . . Capitulo . . . pro . . .

27 Julii . . . Iter . . . Hebd. 86

31. Julii . . . Iter 6. Decanus . . . Iter 8. fl 14 Hebd. 4

2. August. Adami . . . Iter 3. fl 12 Hebd. 4.

24. August. . . . pro Anni . 7.

17. September. . . .

23 . . . Valentini . . . Iter. 4. Hebd. fl 4

28 . . . Iter 3 . . . fl 4.

9 . . . Iter. 4. Hebd. 4. fl.

Die 5. . . .

5. Jan. . . . Iter 3 fl 3 Hebd. fl 3

14. Febr. Joan. . . . Iter 4. fl 13 Hebd. fl 4.

5. Martii Andreas Dobkiewicz ex ...
Sac. Jeruzalem Flor. 5. Decano [illegible]
Flor 3. gr. 4. Hebd. gr. 2.

24 Aprilis [illegible] Dobrowski solvit
Joannes Brzeski ~~[illegible]~~
Mauritio Lamaczewski a [illegible]
aedis S. Barbara Flor. 5. [illegible]
[illegible] Flor. 3. gr. 12 Hebd. gr. [illegible]

2 Junii Joannes Casimirowski [illegible]
[illegible] solvit Flor. 5. Decano [illegible]
3 gr. 3 Hebd. gr. 2.

13 Julii Nicolaus Ladowski solvit ex [illegible]
[illegible] ~~Flor. 4. gr.~~
26. gr. 21. Decano [illegible]
3. gr. 4. Hebd. gr. 4.

~~14~~ 29 Sept. [illegible] Wyplicz ex [illegible]
dom [illegible] Flor. 5. Decano [illegible]
[illegible] Flor 4. gr. Heb. gr. 4.

18 Maii Andreas Tedomi solvit
[illegible] Flor. 6. gr. 15. Decano
[illegible] Flor. 5. gr. 15 Heb. [illegible]

20 Augusti [illegible] Martinus Golonowski
solvit [illegible] ex lapidea [illegible] Flor.
7. Decano [illegible] Flor 3. gr. 19.
Heb. gr. 4.

10 Decembr. Stanislaus [illegible]
[illegible] solvit [illegible]
[illegible] Flor 6. [illegible]
Flor 5. gr. 15. Heb. gr. [illegible]

13 Martii Hieronimus [illegible]
solvit ~~[illegible] Flor 6.~~ [illegible]
lapidea [illegible] Flor.
12. Decano et [illegible] Flor.
Heb. gr. 5.

29 Junii [illegible] Nicolaus [illegible]
[illegible]

prosimy odpisać

Septembr.
~~[illegible]~~: celebratur Cuiusdam Ex Cap.
... fratrum; quod in vita viq[ue] pro fra-
...tribus. post devotas preces ad illius absol-
...tionem. Item 12. solvit schilling ...
...dem Vicarii ex eiusdem fundatione
habent item 6. obligationem ad Anniversa-
...rium. solvunt feruntur schillingos
... Octobr. ~~Item~~ Simonis et Judae Vica-
...rii: solvit ... schilling fl. 15 Item 7.
Item dem Vicarii ex eiusdem fundatione ...
Item 7. fl. 15. solvit ... schilling
~~[illegible]~~ Anniversarium ... qui ...
... fr. ...

106

prosimy – odsisieysze

Hora, et ordines ſtallorum

vero Capitulum ut ... in ecclesia ... filiis d(omi)ni-
sque d(omi)nos Nicolao Czebris, Joanne Pensdirsky, Jaco-
bo de Schepess, Martino de Chlistowsky, Joanne de
Casimiria, Benedicto de Czrespije, et Joanne Nestero
in dictos praepositura, decanatu, canonicatus et prae-
bendas ecclesiae collegiatae ... omni ... recepit,
recepit. Et ab ... [illegible] specialiter ... singulis
illorum de assignandis stallis et residentiis dictae
ecclesiae ... ... [illegible] ... rectoris ...
scriptam ... per ... scripturis ... recepit. Et
in signum veri et ... ... praepositurae
decanatus, canonicatus et praebendae ... [illegible]
dictos ... stallos, dictis ... et ... ... assignati-
vi ... d(omi)no Nicolao Czebris praeposito stallum ... -
... , d(omi)no Joanni Pensdirsky decano, d(omi)no Marti-
no de Chlistowsky et Benedicto de Czrespije canonicis in
parte dextra eiusdem ecclesiae. ... vero Jacobo de Schepess
Joanni Casimiria et Joanni Nestero canonicis in
parte sinistra eiusdem ecclesiae, stalla ... ... in capi-
tulo ... plenitudinem ... canonici ... ... assignaverunt ... et ... ... quibus ... et
singulis ... dicti d(omi)ni ... et canonici ...
... ... nos Notarium publicum ...
et ... ... instrumentum publicum ... -
menta, et ... publicum instrumentum, ...
... , anno, die, mense, indictione, pontificatu, loco
... , quibus supra, praesentibus ... d(omi)no Ni-
colao ... ... in ecclesia
Cathedrali Wladislaviensi, ... de ... ...
... Ambrosio de Nopakowie, Stanislao ...
...

Loca et ordines stallorum

sta d. Lucae et Andrea Dankowskj [illegible] libere
Rogatis testibus.

Et quia ego Nicodemus Joannis presbiter [illegible] clericus Wladislaviensis diocesis, sacra Apostolica auctoritate notarius publicus, a venerabili Capitulo admissus, praemissis omnibus et singulis, sic ut praemittitur petitionum litterarum exhibitioni et illarum susceptioni, requisitioni, intimationi, acceptationi, ac possessionis realis et corporalis assignationi, juramenti praestationi, aliisque omnibus et singulis una cum praenominatis testibus praesens interfui, eaque omnia sic fieri vidi et audivi, ideo praesens hoc super sic acceptae possessionis instrumentum manu mea propria scriptum exinde confeci, signoque et nomine meis solitis consignavi, in fidem robur et singulorum praemissorum scripto instrumento rogatus et requisitus

Copia cridae, quae datur vicarijs Eccle S. Floriani in Kleparss.

Nicolaus a Schadek sacrae Theologiae professor, Deca-
nus Eccle Collegiatae S. Floriani in Kleparss, Hono-
rabilibus viris Vicarijs ad sctum Florianum in
Kleparss, salutem in Dno. Quia Honorabilis Thomas
a Solecz, quondam Eccle Collegiatae S. Annae Crac. Vi-
carius, per Venbiles Egregiosque viros Dnos Doctores
ac Mgros, Canonicosque Eccle S. Floriani extra muros
Crac. nostros patronos ac collatores sit electus et no-
bis praesentatus, ad vicecustoriatum S. Floriani in
Kleparss post liberam resignationem Honorabilis Domini Al-
berti a Nova civitate eiusdem vicecustoriatus imme-
diati possessoris. Nos tamen in talibus modum et formam soli-
tam servare volentes, et ne alicui in suo iure per
nostram celerem institutionis decretum, praeiudicium fa-
cere videremur. Nostras Citationem seu litteras in vim
Cridae, cunctis sua interesse putantibus ac omnia dictaque
committendas, et committimus in Dei nomine per praesentes.
Quocirca vobis dominis executoribus supradictis
in virtute sanctae obedientiae et sub excommunicationis poena
mandamus, quatenus feria sexta post Dominicam Laeta-
re proxima, per affixionem praesentium, ad valvas

Ecclia vra, et sub missaro solemnijs alta et intel
ligibili voce, ut moris est, omnes et singulos ed
moneatis et denunciatis, se ad dictum vicecantoria
tum interesse habere pretan, vno edicto pro
tribus, ac peremptorie cittet, quos et nos presentibus
Cittamus, ut coram nobis in domo solite residen
tiae nre hora terciarum sabbato ante dominicam
Iudica proximo compareant, ad proponendum cau
sas rationabiles, cur et quare prefatus D. Tho
mas ad dictum vicecantoriatum sic ut premis
sum est, nobis per dominos Doctores, Magistros, ac
Canonicos tamquam vnicos et legitimos presentatus
non debeat per nos institui et inve
stiri, Certifficantes eosdem cittatos, quod siue in
dicto cittationis nre termino paruerint siue
non. Nos nihilominus ad ea quae iuris et ra
tionis fuerint cum parte comparente, domino
actionante procedemus, contumacia illorum non
obstante. Datum Cracoviae XVj mensis Marcij
Anno domini, Millesimo quingentesimo quinqua
gesimo tercio

Nro sub sigillo

Copia investiture.

Nicolaus a Schadek sacrae Theologiae professor, Decanus Ecclesiae collegiatae S. Floriani in Kleparz extra muros Crac: Honorabilibus et discretis viris vicarijs, vicepreposito, vicedecano, vicecustodi, vicecantori, ceterisque vicarijs supramemoratae Ecclesiae S. Floriani. Salutem in domino. Quia vacante vicecantoratu post liberam resignationem honorabilis domini Alberti de Nova civitate ultimi et immediati vicecantoris honorabilem Thomam a Scholcz acolytum presbiterum dioecesis Crac. ad electionem et praesentationem Venerabilium Egregiorumque virorum dominorum Doctorum ac Magistrorum Canonicorum dictae Ecclesiae S. Floriani, ad quos ius patronatus eligendi et praesentandi eiusdem vicecantoratus pertinere dinoscitur pleno iure, Instituimus investimus per nostrae manus impositionem capiti suo. In dei nomine per praesentes curam et administrationem spiritualium et regimen temporalium eiusdem vicecantoratus praedictis sibi committentes. Quocirca vobis dominis Executoribus in virtute sanctae obedientiae et sub excommunicationis poena mandamus, quatenus eundem Thoma praesentato ad dictam Ecclesiam descendentes personaliter ipsum in et ad realem et corporalem possessionem iurium et pertinentiarum dicti vicec.

107

103

cantoriatus vicariatis, videlicet stallum in
choro, et vocem in capitulo vero in plenitudine
iuris canonici sibi assignando, recepto
prius ab eo de statutis observandis, et aliis
prout moris est iuramento, faciendo sibi de omnibus
fructibus, quibuslibet ~~[illegible]~~ obventionibus
et emolumentis quibuscumque ad dictum vice
cantoriatum spectantibus plene et integre
cum effectu responderi, et per vos respondeatis. Da-
tum Cracoviae in Collegio maiori die Saturni
in XVIII mensis Marcii Anno Domini 1553

Nostro sub sigillo

Anno quo supra die Dominica Marcii Ego Ja-
cobus de Piotrkow Vicarius Ecclesiae Collegiatae S.
Floriani in Kleparz praesentis mandati executor,
quia personam infrascriptam contentam videlicet Honorabilem D.
Thomam de Sohn ad vicariatum et ad vicecan-
toriatum in praefatam ecclesiam introduxi faciendo
in omnibus fructibus et proventibus eiusdem vicariatus
assignando ei stallum in choro, et vocem in capitulo
iuxta vim et formam praesentis praesentibus ibidem
Honorabili D. Stanislao a Stawissin Sacristano, Nico-
lao et Bartholomeo testibus ad praemissa vocatis et
rogatis, Campanatoribus.

Exequutio crede

Die Veneris xvij mensis Marcij executio presentis processus facta est per me albertum vicecantorem ecclesie collegiate S. Floriani in Kleparz, omnes et singulos parrochianos et sua communiter et divisim dicte parrochie alta et intelligibili voce cit(and)o et mone(n)do et per affixionem presentis processus ad valvas ecclesie, omnia et singula faciendo iuxta formam presentis mandati.

108
110

Statuta vicar: S. Floriani in Kleparsz.

In nomine domini Amen. Quia perfectio vniuer-
si consistit in ordine, et vniuersitas rerum creatarum
non alia rone poterit subsistere nisi eam magnus or-
do differentiae conservaret. Proinde nos Albertus
Dei gra Epus Crac. Regni Poloniae Cancellarius, signi-
ficamus quibus expedit vniversis tam presentibus quam
futuris presentium notitiam habituris. Quod cupien pa-
terna sollicitudine, cultum dei in Eccla S. Floriani
extra muros Civitatis Crac. ampliare, ordinemque in
Ecclesiasticis officijs ibidem poni, ac ea que honestati
et decori domus dei sunt contraria, quantum est nobis
possibile submovere de consensu pariter et assensu p-
latorum et Canonicorum infra scriptorum, ac Capituli
eiusdem Ecclae S. Floriani. Sbignei Praepositi, Francisci
Decani sacrae theologiae professoris. Nicolai de Chrzelow
custodis, Necnon Stanislai de Scarbimiria doctoris
decretorum. Joannis Cruzberg. Nicolai Bandissy, Petri
de Borzikowa. Statuta et constitutiones quibus regu-
lentur tam prelati et Canonici quam vicarij et ministri
praefate Ecclae, edidimus, fecimus, ac presentibus facimus,
statuimusque et ordinamus, quae sequuntur sub hac forma —

In nomine domini Amen. Quia perfectio vniversi
consistit in ordine. et vniversitas rerum creatarum sub
mundi machina consistentium, non alia rone poterit
subsistere, nisi eam magnus ordo differentiae conserva-

vit. Proinde nos Sbigneus Praepositus, Franciscus Decanus
sacrae Theologiae professor, Nemerza de Chrzelow
Custos, necnon Stanislaus de Scarbimiria decre-
torum Doctor, Joannes Grinzbing, Nicolaus Band-
issij, Pelka de Borzikowa Canonici S. Floriani
extra muros civitatis Crac. volentes negligentias cir-
ca divinum officium divinum pariter nostrorum vi-
cariorum necnon ecclesiae praedicta S. Floriani sub-
movere et ut divinus cultus ordinate et devote in
eadem ecclesia peragatur gnatimus ex ordinis obser-
vantia morumque compositione ac dei devota
cultura intuentis oculos moveat ad divina,
ipsaque corda hominum qui refrigerunt, quomodolibet
ad amandum Deum, et querendum prae omnibus caele-
stia fervencius accendantur. Constitutiones
et statuta convenienti deliberatione praehabita,
de voluntate et consensu Reverendi in Christo patris,
ac domini domini Alberti Dei gratia Episcopi Crac. edidimus,
fecimus, et constituimus, ac facimus, et etiam or-
dinamus.

Primo quod vicarius domini Praepositi praedicti pro
tempore existentis non mantra habeat vicepraepositi
necnon plebani qui eminentia ultra alios vica-
rios Canonicorum, eiusdem ecclesiae in processionibus,
divinis officiis ordinandis, et exequendis in prae-
latorum et Canonicorum absentia in suo ordi-

gaudere debet, velut Praepositus ultra alios Praelatos et Ca-
nonicos eminens, cuius personam in Praelata Ecclesia
repraesentat.

Secundo statuimus quod praedictus vicepraepositus supra
alios ~~Praelatos~~ vicarios eminentia dignitatis excedit
ita praerogativa gaudeat ampliori, proventus quos
habuit ex antiquo percipiens, et decimas in villis
Pogeriangij et Kadsijze integrale et ex toto pro-
ut solitus est antiquo tempore percipere et levare.

Tercio quod cura animarum de voluntate praefati domini
Episcopi Cracoviensis in omnes vicarios et ipsius curae exercitio
sit transfusa et transfusum, ita quod hebdomadarius pro
tempore existens habeat curae exercitium in ministrandis sa-
cramentis, tam sanis quam infirmis, ita quod omnibus
secundum ordinem vicarijs Praepositi, Decani, et ceterorum
Praelatorum et Canonicorum cura, suo ordine, quanto
ad exercitium, omnibusque in solidum incumbat animarum,
Ita quod ubi unus deficit ydiomate vel alio defectu
seu impedimento notabili, sive necessitate inevita-
bili alter in charitate suppleat, maxime in confessionibus
generalibus Christifidelium in quibus unus alterum suppor-
tet modo quo poterit meliori, ut salus inde veniat
animarum.

Quarto. Statuimus quod omnes proventus Ecclesiae baptismales
introductionales, vigiliales, tricesimi testamenta, necnon
offertoriis in Ecclesia S. Floriani praedicta, ac omnes

~~116~~
112

alie obventiones quibuscunque nominibus nominentur in
septem partes equales iuxta numerum vicariorum
dividantur, Ita ut nec vicepraepositus, nec aliquis
alius in capienda portione alium vicarium ex-
cellat, legatis pro reformatione ecclesie, seu tributo
ecclesie duntaxat exceptis.

Quinto quod dominus prepositus pro tempore existens de vil-
la Skawsze sex marcas annatim ad manus Magi-
strorum Canonicorum dicte ecclesie dare tenebitur
Quinquies Magistri tenebuntur de luminibus pro divi-
no officio diurno pariter et nocturno ecclesie Colle-
providere, hoc adiecto quod remanentia denarii sibi
lecti ipsis subveniat, et luminaria eorum introdu-
ctione que dari sunt solita, Necnon et pecunia
que solet ex petitionibus eorum luminibus
provenire.

Sexto quociens vicepraepositura vacare contigerit, do-
minus prepositus pro tempore existens ad vicepraepositura(m) ...
iam domino episcopo vel ipsius vicario libere presentabit,
Custos vero et Cantor predicte ecclesie vacantibus
vicariis ipsorum domino Decano pro tempore existenti pre-
sentabunt. Ita tamen quod quilibet predictorum suo vi-
cario in quatuor marcis vel decimis ... ex an-
tiquo tenebitur providere annatim, Magistri autem et
Canonici promoti in eadem ecclesia in solidos de vica-
riis aliis vacantibus providere tenebuntur cum domino
Decano et cuilibet singulis annis quatuor

marcas effectuale assignare, et vicarij eius tenebuntur hebdomadas eorundem Magistrorum adimplere, hoc etiam adicimus quod si requisitus fuerit vicepraepositus, aut alius vicarius pro puero baptisando, vel recipientibus confessionibus audiendis, qui de facto vel de iure impeditus non poterit istud adimpleri, hebdomadarius adimpleat cum effectu, si vero hebdomadarius esset impeditus alius sequens hebdomadarius vicarius sub pena excomunicationis tenebitur adimpleri. Cetero quia optat quodammodo quisque labor, et bonis laboribus fructus debeat reddere, nec os bovis triturantis alligari, et dulcius, diligentius devocius, et solemnius praedicta Ecclesia suis officijs non fraudetur, in consolationem et refectionem praefatorum vicariorum. Statuimus quod de pecunijs infrascriptis, divisores vel divisor, electi seu electus a communitate observantibus regulas infrascriptas, pro quottidianis distributionibus quartas sive per medium grossi dare debent, pro quibus quidem distributionibus sive quartis primo promitus, quatuor marcae fuerint de villa Zabloczie vicariorum assignaverunt. Item sex marcas Canonici Collegiati annuatim dare debent irrevocabiliter. Item Magister Stanislaus de Ostrowo Doctor tres marcas dare debebit et ~~iuxta antiquam consuetudinem providere sibi de expensis vel valorem expensarum, hoc adiecto quod dum et quotiens cantat~~ et sui successores quolibet Canonici succedendo vel communiter promotorum. Dominus Praepositus quatuor Marcas dare

pro Rectore scholæ dare debebit, et iuxta antiquã
consuetudinẽ provide sibi de expensis et valore
expensarum, hoc addicto qd dum et quotiens cã
tat cum scholaribus vesperas, qd etiã complet̃o
riũ similiter similiter cum scholaribus decantabit.
Custos vero Ecclæ eiusdẽ duas marcas, et Can
tor vnã, dare tenebuntur quæ simul levanda
sunt a dictis dnis per monitiones opportunas
et Canonicos exigenda. Itẽ de Rectore scho
larium statuimus sic, quod ad nullũ aliũ labo
rẽ sit obligatus, nisi quẽadmodũ prius deservivit
ita deserviat, tñ quod prius diebus dominicis
et festivis per ipsum ordinitur, et versiculos can
tent, et ipse Rector scholæ superpelliciatus incedat.
Insuper istum ordinẽ inter vicarios Ecclæ
nræ volumus obsrvã, vizt quod quilibet ipso
rum officium in hebdomada ipsum tangente
teneat. Primo vicepræpositus et sic alij consequen
ter. Ille vero qui hebdomadarius fuerit pro
tpe exercitiũ curæ habeat animarũ, Ceteri ve
ro vicarij eo quod curã habent in solidum ipm
adiuvare sub pena mortalis pctĩ, in casu quo
defecerit vel compleri nõ poterit tenebuntur
Itẽ de horis Canonicis id statuimq qd omnes Ecclæ
horæ debent palam et publice legi sive decan

tarij duobus festiuis exceptis, in quibus sermo sextam
aut nonam impediret.

Item statuimus quod si contigerit aliquem ex vicarijs
fornicarj et maxime adulterarj, dum istud fuerit pro:
batum duorum fidedignorum testium eo ipso vicaria
sua sit priuatus, Qui vero fuerit delatus de vita
lubrica si hospicium ubi de ipso habitur suspicio vi:
sitauerit contra prohibitionem domini Episcopi seu ipsius vi:
carij, aut Decani eo ipso a vicaria sit exclusus,
et alius vita casta restituendus. Qui autem ebrieta:
ti seruierit, si redargutus legittime si non emenda:
uerit, simili a vicaria eo ipso sit exclusus.
Similiter si in ludis prohibitis et maxime tesseribus
inheserit, et ipsos luserit, si monitus per Decanum
si non correxerit, eo ipso loco suo sit exclusus.

Item statuimus quod deo et groriens aliqua domus ad
communitatem vicariorum contigerit vendi, pecunia
illa nullatenus inter vicarios diuidatur, sed exponen:
tur ad usum suum, quod alia domus, vel hortus, aut ali:
quid pro communitate utile comparetur, et si summa no:
tabilis puta, viginti vel duodecim aut decem marc.
census fuerit legata vicarijs, illa non debet diuidi
sed aliquid perpetuum pro eisdem vicarijs comparari
iuxta consilium Canonicorum sub pena restitutionis
eiusdem pecunie et si quis contradixerit ipso facto a
vicaria sit exclusus.

112
114

Item statuimus quod dum contigerit processionem fieri pro funere per scholares, vadat hebdomadarius vel alium substituat qui impleat officium suum, per hoc enim fervor fidelium accenditur, et gratitudo ipsorum commendatur. Si vero statim post funeris conductionem missa fieri pro funere oporteat vadat sequens hebdomadarius pro funere prout prius est premissum, quod si secus fecerit, careat in missa de funeris portione.

Item statuimus quod quilibet Canonicorum ad minus unum fertonem dare tenebitur, pro celebratione vicariis, quia celebratio servanda debebit ad supplendum gratias.

Item statuimus quod Canonicus de novo receptus unam marcam pro consolatione vicariorum dare debebit sub pena excommunicationis, quam dominus Episcopus et ipsius vicarius si infra mensem dare neglexerit ferre poterit, dum per vicarios fuerit requisitus.

Item quilibet in Prelatum vel Canonicum nostre [illegible] ad Ecclesiam S. Floriani promotus tenebitur infra annum a tempore receptionis se facere in sacerdotem ordinari; alioquin cessante infirmitate vel impedimento si fecerit ordinari fieri tunc modo non contingat eo ipso sit omni munitione prelatura dignitate, officio, et prebenda sit privatus.

Item statuimus quod negligens matutinum, primam, et vespe:
ras, cadat a perceptione quarte et obventionum per
hebdomadam illam provenientium impedimento legittimo,
vel causa legittima cessante, quod impedimentum significare de:
bet Decano pro tempore existenti, vel cui vices suas commi:
serit, Negligens vero terciam, sextam, aut Nonam vel com:
pletorium cadat tantum a quarte perceptione. Negligens
aut hebdomadam suam et aliquod divinum officiare per
se vel per alterum licentia non obtenta cadat tam
quartis quam obventionibus totius illius hebdoma:
de sue et sequentis, salvo quod predicatore ex eis tunc
eius diebus dominicis et festivis, et diebus aliis, quibus
predicaverit a matutino et prima sit exceptus.

Item statuimus quod vicarii predicti debent conformari in
cantu, in officio, in horis canonicis, aliisque divinis
officiis ecclesie Cathedrali et ad minus Collegiatis
Sandomiriensi, Scarbimiriensi, Wislicensi, et primo cantet
in matutino vero in solemnitatibus et dum et quo:
tiens matutinum scholares decantant, et in vigiliis
anniversariorum in ecclesia divinum ipsa fieri et quoties
contingit, aliis vigiliis exceptis, in quibus vero can:
tent scholares, in missa vero incipiant Introitum
diebus festivis, Kyrie et alia in missa sequentia
iuxta consuetudinem Collegiatarum ecclesiarum. De solem:
nitate in Paschali et diebus dominicis inter festum
Pasche et ascensionem domini cantet scholares Kyriefons

Vicarij vero recordaminj, et circa Chorum re-
gens versum, dicant Nunc dimittis, qui vero aliquid
premissorum neglexerit licentia non obtenta emo-
lumento eiusdem diej carebit, et nihilominus pena
speciali per decanum vel eius vices gerente puni-
ri potest

Item diebus dominicis Rogacionum et quatuor tempo-
rum fuerint solite et consuete, aut dum per ep[iscopu]m
vel ipsius vicarium fuerint indicte, omnes vica-
rij et Rector cum scholaribus in processione ire
tenebuntur, qui vero si(ne) licentia ad minus
vicedecani absentaverit emolumento careat illo
die pena nihilominus alia si id videbitur con-
venientius puniatur.

Item statuimus quod circa [illegible], maxi-
me diebus solemnibus apostolorum et doctorum, et spe-
cialiter S. Floriani debent omnes vicarij existere ad
honorem Dei et cultum Ecclesie, Qui vero absens
sine licentia fuerit, careat emolumento ex assi-
torio, et quartis per totam septimanam, qui vero
tempore quadragesimali diebus ferialibus in proces-
sione non fuerit feria secunda quartis et sextis
puniatur in uno quadrante, totiens quotiens
deffecerit. Ille vero qui in quibusdam temporibus pro-
cessionem pro animabus et vigiliarum vesperis et
vigilijs non fuerit sequenti die careat assisten-
tij porcione.

Item statuimus quod divisor et divisores quartas ne-
que distribuant nisi post completorium quolibet die,
alias vero oblationes, sabbato die post completorium
et quod non faciant gratiam negligentibus super quo
ipsorum conscientias oneramus.

Item statuimus quod quilibet Prelatorum et Canonicorum
nostre Maioris Ecclesie S. Floriani hebdomadam suam
impleat, ita quod die dominico per se vel per alium
Canonicum cantet, aliis vero diebus per vicarium de-
serviat. Qui vero neglexerit pena unius marce per-
solvat, que in usum aliorum vicariorum convertatur,
casibus in privilegio contentis exceptis.

Item statuimus quod quilibet promotus habeat almutium
circa medium anni sub pena suspensionis a solario.

Item statuimus quod in absentia domini Custodis, vicecustos
habeat plenam potestatem, Campanatores et ministros insti-
tuendi, destituendi, corripiendi, mutandi, et etiam
puniendi.

Item cum agris ffrijs fruentibus alibi vagandi non
sint, et qui emolumentum capit, onus ferre ne recusat
Statuimus quod si quis promotorum ultra sex menses sine
licentia Decani et promotorum absens ab Ecclesia Sancti
Floriani fuerit, sine omni monitione, aut citatione
beneficio suo in Ecclesia S. Floriani sit privatus.

Item statuimus quod iuramentum in forma subscripta
Prelatus et Canonicus de novo receptus debet corpo-

rabiter exhibere. Ego N. Juro ad sancta Dei Evangeli-
lia, quod Jura, consuetudines racionabiles antiquas et
approbatas ipsius Ecclesie et presertim statuta de al-
mutio habendo, et marca vicarijs danda, et
ordinibus sacris recipiendis pro posse et bona fi-
de volo servare, et Consilia Capituli que mihi
fuerint revelata ad eorum dampnum, et preiudi-
cium nulli pandam, et alienata indebite ad vos et
communitatis ipsius Ecclesie omnibus iustis modis vel
racionabilibus quibus potero revocabo sic me Deus
adiuvet et sancta Dei Evangelia. In Cuius rei
testimonium, meum, et Capituli, et prelatorum, et Ca-
nonicorum memorate Ecclesie, in robur perpetu-
et pleniorem evidentiam sigilla presentibus sunt appen-
sa. Actum et datum Confl. in Crastino S. Flori-
ani Anno domini millesimo quadringentesimo
vicesimo secundo presentibus discretis viris, Stepha-
no viceplebano, Petro vicedecano, Michaele vice-
custode, Joanne vicecantore, Nec non Joanne et
clemente vicarijs Ecclesie Collegiate S. Floriani
predicte testibus ad premissa vocatis.

Anno domini 1539 die vero quintadecima men-
sis Januarij auscultata et collacionata est hec
transcripta copia cum originalibus verbis per me Ma-

-tria Joannis Gesmala de Lokschwitzer utraque au-
ctoritate Notarius publicus, Caesareum cum ex pro
Regno scribam et concordat copia conscripta cum
originalibus de verbo ad verbum de quo facio fidem.
Quod ego supra Mathias Gesmala notarius pu-
blicus manu propria scripsi.

Copia praesentationis.

Venerabili ac Egregio viro, D. Gregorio a Szrena
decretorum Doctori, Praeposito Ecclesiae collegiatae S. An-
nae Crac. Decanus Mr Petrus a Proboszczowic, una
cum Canonicis eiusdem Ecclesiae collegiatae S. Annae, sa-
lutem fraternamque dilectionem, Vacante vicariatu in
Ecclesia praedicta S. Annae per liberam resignationem
honorabilis D. Ada. a Wiss: Cuius vicariatus ius
patronatus et praesentandi ad nos pertinet, ac pertinuit
pleno iure dinoscitur, honorabilem D. Joa. a No-
va [illegible], vestrae paternitati duximus praesentandum
et praesentamus, rogantes eandem pro et cum eo gratiose
[illegible] vestra paternitas ipsum Joa. a No. dicta et [illegible]
[illegible] probatum ad eandem [illegible] praesentationem insti-
tuere [illegible] dignaretur, [illegible] ad vestram paternitatem
[illegible] pertinet, administrationem spiritualium temporalium-
que eius benigne committere, mereatur a Domino Deo
v. paternitas acceptior. Datum Cracoviae in collegio no-
stro die 15 mensis [illegible] Anno Domini 1555.

Copia institutionis generalis.

Gregorius Dambrowski a Szrena decretorum
Doctor Praepositus Ecclesiae collegiatae S. Annae Crac.
Honorabilibus viris vicariis Ecclesiae collegiatae S.
Annae Crac. ac illi, vel illis, ad quem, ~~seu~~ seu
ad quos receptio et inductio vicariorum in eadem
Ecclesia de iure ac consuetudine spectat et per-
tinet, tenore praesentium requirens, Salutem in Domino,
Noveritis quia nos ad vicariatum praedictae Ecclesiae
S. Annae per liberam resignationem h. d. a Lo-

ultimi et immediati possessoris vacare, ad presentationem
Venerabilium dominorum, Decani, Canonicorumque Ecclesie predicte S.
Anne, eiusdem vicariatus verorum patronorum, hono. D.
Al: a Loska. per manus meas capiti [illegible] imposito
instituimus, et investivimus, prout instituimus, et investimus
per presentes, administrationem spiritualium, et regimen temporalium
in eadem sibi committendo. Quocirca vobis dominis [illegible]
vel superdictis et vestrum cuilibet in virtute s. obedientie
et sub excommunicationis pena mandamus quatenus eum et prefatum
et pre. ho. D. Al. a Lo. [illegible] institutum nostrum
fueritis requisiti, seu alter vestrum fuerit requisitus
ipsum in et ad realem et actualem dicti vicariatus po:
natis et inducatis possessionem facientes ipsi et nemini alte:
ri de omnibus et singulis censibus, fructibus, et obven:
tionibus universis ad vicariatum predictum ex anti:
quo spectantibus, et pertinentibus effectualiter responderi, et vos ipsi
quantum in vobis est inducatis realiter et cum effectu.
In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premisso:
rum sigillum nostrum est presentibus subappensum. Datum
Cracovie die prima Januarii, anno domini 1556
presentibus honorabilibus et discretis, Nicolao a Lodzyja
artium Magistro, sacristiano Ecclesie S. Anne, Alber:
to a Bijelsko artium Baccalaureo, Adamo de Wol:
bursz clericis et pluribus aliis fide dignis :-

116

118

1422 Serenissimus Princeps Alexander Dux Masoviae Regis Vladislai Sor-
rore nepos Sceptrum Academiae tenuit, quo urgente maxime
et promovente Ordinatio praebendarum et Academicorum beneficiorum
incorporatorum, nec non judiciorum in causis beneficialibus est
per Albertum Archiepiscopum Sedis Apostolicae delegatum
facta. autem Viro Mgro Helia de Vladislavia S. T. Pro-
fessori Ecclesiae Collegiatae Sendomiriensis Decano Rex Vladislaus Fride-
ricum Brandeburgicum electorem Hedwigis filiolae sponsum [illegible]
autem generum suum tunc octennem in spem regni susceptum et mori-
bus Poloniae instituendum tradidit.
Hoc quoque tempore et Magistratu facta est Ordinatio Vicariorum Ecclesiae
Collegiatae S. Floriani per Albertum Jastrzebiec Epum Crac. et
Sbigneum de Olesnica Praepositum eiusdem Ecclesiae.

117
119

18

1422 Rex Vladislaus inconsulto Senatu ad quartum votum nuptiale Sa So-
phiam Andreae ducis Kioviensis filiam dispari aetate ac sine dote Vi-
toldo adnitente cuius sororis filia erat accessit nequicquam reclam-
mantibus Poloniae ordinibus. Cuius coronatio in alterum annum eam ob
rem dilata fuit

1423 Sigismundus Pisor in Gymnasiarcham electus fuit

Mortuo Nicolao Trąba Archiepiscopo Gnesnensi de quo sic Joannicius

Hunc fieri papam voluit Constantia, rari

Muneris placidi, multa timore viri

Metropolitanae unio me ducem accepit in Anno

Dignus fortunae prosperitate suae.

Albertus Jastrzembcius designatione regia in sedem Metropolitanam translatus est. Sbigneus vero Olesnicki in Episcopatu Cracoviensi successit qui Ducatum Severiensem quem Academici a Duce Tesinensi [illegible] emere voluerunt pro Ecclesia sua comparavit.

Iuris Licentiatus
1423 M. Matthias de Coło Commutore hyberna Imperium Literarium
moderabatur.
Ad Coronationem Sophiae Consortis Vladislai Rex Daniae Imperator Si-
gismundus cum Imperatrice magno comitatu venerant Crac. quae incepta se-
quentis anni felicissime est absoluta. In hoc conventu regum id derum
agebatur ut repudiato Brandeburgico Hedvigis filiola Vladislai
sponsa Duci Stolpensi desponsaretur. Rex ad Vitoldi beneplacitum
suam responsionem reiecit. Iste vero pluris fidem, quam accessionem
Pomeraniae ad regnum faciens, legatis et coram regibus respondit fieri non posse
ut fides semel data per verbum Jagiellonianum, cuiquam etiam
hosti maximo non servetur.

1424 M. Joannes Lanwnicz S. Floriani Regimen Academiae tenuit
Eius temporibus Mathesis in Academia maxime florere coepit potissimum
vero Astrologia. Erat Professor huius Scientiae famosus qui nominis sui
gloria multos ad Scholam suam pertrahebat eo quod quae ventura
ex astris praedicebat raro aliter eveniebant. Is praenunciaverat
ex Connubio Sophiae Reginae Vladislaum susceptum filium, Eventus
et Astrologum vatem fecit pridie enim Kalendas Octobris natus
est Jagielloni filius ingenti parentum populorumque illis subditorum
laetitia at post quartum mensem ex fonte nomen Vladislai arrepsit.
Inde Matheseos Studiosis crevit amor et veneratio
Dato regi filio, ne is a regno, ob designationem Friderici Bran-
deburgici sponsi Hedvigis filiae, in futurum Regem Poloniae exclu-
deretur. aut diadema saltem controversum post fata regis reddi-
retur. Sponsione Libertatum Ordini equestri concedendarum facta
obtinuit rex diploma omnium fere Ordinum quod a alio nisi
filium suum essent in regem suscepturi. Hoc, depositum est
veluti apud sequestrum in manibus Sbignei Olesniskj Episcopi Cracoviensis
qui illud tum demum regi redderet cum is Privilegia Liber-
tatis Ordinibus promissa et Cancellaria sua extradi mandasset

121
49

1424 M. Jacoby de Zaborow secundo Rector electus.

1425 M. Joanni de Papia M. D. Dictaturam Academicam cessit. in qua plu: 5C
cidissime quievit, eo quod peste saevissima grassante Studia Academi:
ca siluissent Serviendi tempori Medicis quo tum peste infectum
fuerat.
Illud memorandum venit hoc anno venisse in Poloniam Latinum
Ursinum Cardinalem Episcopum Tusculanensem Martini V. Summi Pontifi:
cis Legatum qui Clavum unum ex his quo Sacratissimum Xsti
corpus in Cruce suffixum sustentabatur dono Vladislao et Sophiae
Regi attulit. Acceptus est summo cum honore veniens Legatus cum ma:
xime sibi obviam Clerus et omnis populi multitudo extra moenia
processerat. Deductusque in Cathedralem Petri Sacrum pignus in ea:
dem deposuit quod ad hanc usque diem religiose servatur et
colitur.

1426 / M. Andreas de Kokorzyno Rector Academiae et Concionator Regis
cum Senatu et Ordinibus Varthae habito, Legatus ad Regem dimissus est
designatus ut efficeret ne Luben Molendinum ob pacta pacis servan-
da Vitoldo dederetur. Verum hoc Legatio optato caruit eventu
Xam quo Legatus magis sollicitabat propositum suum, eo Theuto-
nici plures inter Vitoldum et Vladislaum Gliebant discordias
ansas. contra votum Regis. Sed et illud praeter voluntatem
eiusdem accidit, quod cum instantia Sigismundi Imperatoris Liber-
tates promissas Polonis Ordinibus concedere moraretur, Poloni
quoque Sbigneo Epo Crac. sequestro eorundem obligationem in
medium offerente eandem morantibus suis in minutissimas alonar secuer
quo viso Rex tristis et anxius e Consilio publico recessit
et e generali, privatas Senatorum non paucorum sponsiones sibi
colligebat

16 Maij in Sobis Oshi alter filius cui nomen Casimirus nascitur qui sequenti
anno 2 Marty mortuus est. Foecunditas Reginae, opera Vitoldi qui
matrimonium conciliaverat Regi suspecta redditur. Verum inno-
cens Sophia vindice Deo et innocentia teste calumniam jure-
iuramento evasit

123

124

55

1426 Mgr Vladislaus de Oporow D.D. Can. Gnesnen. Rector

1427 M. Joannes Olyot D.D. ad supremum litterarij honoris fastigium evect
ē Vir incomparabilis.

57

1427 Cum Styl. M. Benedictus Hesse, commodis Academiae huius praefuit
Penultima 9bris Tertius filius Vladislao die Saturni natus est a[nno] 13 hora
ipso die S. Xbris baptisatus et Casimirus vocatus est. Henricus Bohe-
mus mathematicus professor a regina vocatus et judicium ex astris de
nati huius horoscopo rogatus respondit se nihil certi scire, coniecturaliter
tamen ex astris didicisse, Primogenitum Vladislaum multorum regnorum
dominatorem fore si suum illi fata concederent. Secundo genitum
Andream Casimirum brevis aevi, ferventissimum genitricis amatorem
fore; Tertio genitum Casimirum longioris quidem quam reliquos vitae
sed parum prosperae fortunae futurum. Sub cuius sceptro Polonicum regnum
ad varios casus, imo ad interitum prope, nisi Deus aliter ordi-
naverit esset venturum. Quae omnia eventus postea comprobavit.

1428 M. Laurentij de Ratbor

Cum Haeresis Hussitica nullis rationibus et Doctoribus Ecclesiae S. Canonibus
ipsaque authoritate S. Scripturae desumptis locum daret ad extinguendum
ex ipsa ortum incendium, tota Germania et Anglia collectum ingen
tem exercitum Cardinalis Eps Vintoniensis in Bohemiam duxit.
qui non viso hoste et rusticana serie hussitarum ortum et auditum
fugit. Non novum hoc accidit majores enim aliquando exercitus
metu panico infatuati non hostem sed umbram propriam fugiebant
et ibi trepidabant ubi non erat timor. Bohemi tali eventu
animosiores facti Silesiam et Marchiam Brandeburgensem depopu
lati sunt fines quoque Poloniae ingressi anno sequenti Coenobium
et templum Divae Virginis Claromontanae spoliarunt omni auro
et argento Iconem B. Virginis Mariae a D. Luca depictam et co
loni a Duce Opoliensi miraculo relictam in facie mucrone se
carunt Tabulam super quam depicta erat trifariam fregerunt
et prope puteum ubi nunc D. Barbarae templum est et Monasterium
Eremitarum D. Pauli primi eremitae abierunt. Quae a pp. luste
ris aqua fontana ablutam Cracoviam ad Regem fuit delata qui
depictam auro et argento vestiri mandavit superinductis coloribus
Cicatrices vulnerum in facie inflictum quod nulla arte nullo ingenio
obduci et complanari poterat ad spectandam eorum futuris se
culis qui illud inflixerunt impietatem.

1429 Mgr Andreas de Kokorzyno 3 Rector creatus

Conventus Regis Vladislai cum Sigismundo Imperatore et Vitoldo in Lucko ce-
lebratus peperit ovum Scorpionis. Sigismundus enim magnus simulator et perfi-
dus inuicus Vladislao stimulos Vitoldo addidit ut propter aevum gestarum
gloriam et armorum potentiam in Regem se Lithuaniae ad superatus gen-
et favore pateretur. Succubuisset ambitioni fortissimus Vitoldus in
quidam Lithuanos et cum Regno Poloniae in perennem antagoniam
commisisset si non maturis procerum Poloniae industria labor vigilan-
tia nascentem discordiam in herba oppressisset. Positis enim excu-
biis ad fines regni legatos Sigismundi ad Vitoldum advenientes
allatumque ad fines regni novo Lithuaniae diademate suppresserunt.

126

~~124~~

61

1429 M. Joannes Weisewitz secundo Rector

1430 Mgro Joanne de Vielun S.T.B. Rectore indictum fuerat Concilium à Martino V. Papa. Papiæ, quod propter pestem translatum est Senas inde Basileam ad quod duos ex professoribus destinati fuere

(98) 1430 Com. Stybernu Andreas de Buk S.T.B. Mandatum ad Celebrandas exequias
magno duci Lituaniae Alexandro alias Vitoldo Universitati intimavit fecit
Solennes item Supplicationes pro vita regis in periculo a duce Svi-
drigellone constituto tum pro Universa ecclesia et Rep. Polona quatuor
anni temporibus faciendas instituit.
Vladislaus autem Rex metu omni et insidiis Lituanicis liberatus ob constanti-
tem fidem in se Polonorum eisdem tributa remittit Privilegia nobilitatis an-
tiqua confirmat nova attribuit. Cum autem intenta per Swidrigellum defectione
V. Koth Senatus interea Polonus ex S. Consulto Mgr Vincentius Kotha formu-
lae et institutor Regis prout elatus est quod factum Rex judicio
suo deinde comprobavit

1431 M. Joanne (= Jacobo) de Radochonce C. S. Floriani Rectore

Martinus Papa V. qui Schismate 50 annorum sublato pacem ecclesiae reddi-
derat Res Italiae turbatas, pace in dissidentes composita, constituerat
urbem intestinis dissidijs afflictam recreaverat moribus et optimis in-
stitutis exornaverat. mortuus est postquam sedit annis 14 men 3 d. 12
Huic in Sede Petri successor electus est Gabriel Condelmerius Eugenius
Papa IV nuncupatus

Vladislaus Rex cum jam dudum et a Sede Aplica inductum et a Sigismundo
Imperatore rogatum et litteris consensum expressum haberet, ut cum Bohemis
quoscunque tutos et honestos mittendi super fide S. Catholica sermones et
tractatus haberet et illos convenientibus modis ad Unionem et Obedientiam Ectae
Universalis reduceret. Poscentibus itaque Bohemis nuncijs a Rege
Salvum Conductum pro Legatis venturis Annuit et conscripsit Vladislaus
ut Cracoviam pro Dnica Judica aliàs Passionis Dni venire possint
publicam audientiam a Rege et impugnationem fidei Ectae ab Universi-
tate Cracoviensi habituri. Universitatis Almae Doctores in tempore no-
minati fuere, ut se pararent ad congrediendum et disputandum cum Bohe-
mis Haereticis, et ad defendendam puritatem sinceritatemque fidei Catholicae
Statuto igitur tempore Crac in palatio Regis feria 2 post Dnicam Passionis
in publica Regis et totius Senatus audientia per Doctores Unitis cum Bo-
hemis haereticis habita est gravis disputatio. Erant autem hi Do-
ctores specialiter ad hunc actum ab Universitate electi et deputati
M.M. Stanislaus de Scarbmiria. Nicolaus de Kozlow, Andreas de Kokorzyno
Benedictus Hesse Franciscus Kreisevicz Joannes de Olyot Jacobus
de Paradyso Helias de Vandalicia quos tanquam pugiles fidei seque-
batur plurimorum aliorum Professorum longus ordo. Et licet his Dno suis
fidelibus subministrante virtutem et veritatem sermonis. Haeretici
non judicio tantum spiritualium sed etiam secularium ita argumentis con-
vincerentur ut plane victi essent, victos se tamen nullatenus perti-
naci animo fateri voluerunt, affirmantes se rectam Evangelij
et Patrum viam aliquando ignotam nunc primum invenisse. Duravit
disputatio dies aliquot, et ut ab omnibus intelligeretur idiomate Polono
argumenta proponebantur et objectiones solvebantur. Re infecta
instante Sbigneo Epo et Doctoribus propter instantem Paschalis solem-
nitatem, ne Ecta in urbe interdicto propter Haereticos teneretur
Casimiriam magno cum pudore Legati ablegati fuerunt
Hedvigis reginula filia Vladislaj moritur Cui M. Adamus
Swinka epicinium in funere consecravit quod apud Dlugossum
legere poteris incipit O Jubar Ursinum

128

1431 Sem: Altern M. Derslag de Burzynowo Rector factus.

1432 M. Thoma de Strzempino S. T. D. Doctore

Vladislaus Rex in Apuli Siradie comitia habuit, in quibus Pater de prole et impendentibus undique anxium, natu maiorem filium Regem post sua fata nominant approbantibus [illegible] conventus suffragiis.

Per id tempus Legati Regis Cypri ~~Ioannis~~ et Hierosolymorum nomine Ioannis ad Vladislaum veniunt. Caput Legationis fuit ut Hedvigim filiam in consortem Regi et Regno multis nominibus durante nullius adhuc et nominis observent offerentes Regno Cypri duas partes dei debitum. Sed haec legatione nihil perfectum quod Divina regis continuis bellis esset exhaustum et Hedvigis ante Legationem fatis concessit.

Legati vero Bohemorum Cracoviam cum regiis deductoribus advenerant: his Sbigneus Eps Crac. suadente, dum interdictum Ecclesiasticum in urbe tenuit ~~[illegible]~~ quod factum Eps et Doctores regis et multorum Episcoporum odium incurrerunt. Hi enim non excludendos a divinis Bohemos censebant eo quod ad initium Basiliensis Concilii eorum Legati non essent exclusi, et in eorum praesentia divina officia apud Archiepm Gnesnensem habita fuerant et ad Communionem divinorum essent admissi: Ioanne Vladislaviensi Stanislao Posnaniensi Ioanne Chelmensi Epis ad latus Regis haerentibus, liberaliterque servati essent. habiti et tractati Legatis contumeliam irrogatam Rex duxit esse suam, monitis Regem ut Epo et Universitati obviam sibi venienti nec dexteram quidem daret; quia talibus severe affatus et refert [illegible]

Quis te furor impulit ut ordinationibus non solum nostris sed etiam hi Metropolitani et aliorum Episcoporum contemnendo, Bohemorum nuncios graviter non sine nostro dedecore confunderes! tenendo in eorum praesentia interdictum, quod nullibi alias nisi in tua dioecesi servabatur. Credis ceteros errore aut non intelligere, et te omnium doctiorem prudentioremque esse. Opus itaque est ut tuam pompam et rebellionem in contumeliam nostram et regni grassantem alteramus, et amoveamus te ab Episcopali sede, quemadmodum praedecessorem tuum Petrum Wysz, qui tibi documento esse poterat et debuerat, amoveri [illegible]

Ad haec Eps Nihil tam foedi sceleris existimo me admisisse, propter quod a tua Serenitate carpi, et a dextra Regis honore repelli debeam. Nec observatio interdicti in praesentia Hereticorum odium mihi apud tuam Serenitatem parere debuit sed amplissimum favorem, dum ego vices tuae Salutis et honoris custos ignominiam tuam quam per Cruciferos de Prussia et alios principes orbis, veluti fautor Haereticorum notaris averterim et restrinxerim, et ne de te ar.

129

~~127~~

1432 accusatio tum coram Papa, tum coram Concilio verificaretur
providerim. Neq; me facti mei poenitet, quin etiam illud nunc
si haeretici adessent, neq; vultum Tuum aut quorumcunq; aliorum
ubi fidei agitur negotium expavescerem. Celerius Te tui quam
me mei poenitebit, et qui me nunc odis et corripis, ex post mihi
gratias ages, dum cessante indignatione intelliges, me factum quidem
sed zelatum egisse, quo Tua ubiq; ab hostibus iniecta posset purgari
et defendi infamia. Supervacuum est me depositione ab Episcopatu
hac Sede terrere, et successoris mei renovare deiectionem, non
tam illi quam Tuae Serenitati verendam. Amotionem ego non ti-
meo, qui nec exilium nec mortem pro fide reformido. Praeter
hoc et tempora depositioni meae non consentiunt, quibus Pontifi-
cem talem sortiti sumus, qui non iniuria sed excellentia singulari
pro fide et veritate certantes remunerat. Felicem me rebor
si aut contumeliis aut verbere vel morte pro fide obrutus
fuero. Habeo operum meorum adiutorem Deum, et viros pru-
dentes atq; doctos Magistros divini et humani juris Inter-
Cracoviensem, quorum consiliis hanc rem egi. Et si actio
mea a Metropolitano ceterisq; coepiscopis discrepet, non ego
ob id damnari debeam, qui aliorum opinionibus dissen-
tiens, a puritate Catholicae fidei, in devium non abii, forte
illis licitum esse putavit, quod mihi prophanum est et infame.
Isto responso etsi Vladislaum regem moverat, et indignatio-
nem eius resolverat, Vocati tamen Doctores Universitatis su-
mmis verbis arguendi, quibus multipliciter per regem
correpti et cur in praesentia Bohemorum, in observationem
interdicti consilio et opere assensissent arguti, Tale
responsum ab iisdem habuit.
Non arbitramur Serenissime Rex interdictum per Sedem
Apostolicam in Bohemos latum, authoritate cuiuscunq; Ponti-
ficis velut inferioris tolli posse, nec vere aliud esse
credimus si prout Bohemis nondum in unionem Ecclesiae
reductis, divina habita sunt, cum per hoc Sacerdotes
miscentes se divinis non solum reatum, sed et irregularitatis
notam contraxerint. Quare Episcopum nostrum bene credimus optime
et syncere egisse et id adstruimus, et assistere illi usq; ad
sanguinem in hac re non recusamus. Malumus quoq; et exi-
lium et mortem pati, et desertis propriis penatibus in exte-
ras nationes secedere quam in fidei Sanctae consentire
corruptelam

1432 corruptelam. Nemo vestrum Sanctitatis seducat Bohemos velut Haereticos
damnatos, non reputandos esse, donec errores suos dimiserint
et Ecclesiae sanctae Dei fuerint reconciliati. Tum Rex
Habeo et ego in Curia mea Doctores eximios qui decernunt
potuisse in praesentia Bohemorum nunciorum divina agi. Tum
Universitatis Doctores Parati inquiunt sumus cum illis in Ci-
vitate conferre et veritatem aut sequi, aut ostendere.
Consignato loco et hora Sbigneus Eps Crac. cum suis Doctoribus.
et Joannes Sapanes Vladislaviensis Joannes Chelmensis Eps in
Theologia Mgr. et Vladislaus de Oporow Decretorum doctor
R. Poloniae Vice Cancellarius conveniunt. Ubi orta Contentio
litem in longum traxit. Sed dum Joannes Eps. Chelmensis et
Vladislaus de Oporow niterentur in hoc uno fundamento, et
illud velut arcem defenderent, Dominis interdictis fa-
miliares non esse interdictos, ac ex inde habebant Husitas
Bohemorum velut familiares interdictos non esse, facilibus
argumentis victi sunt, cum dominis suis participarent
in Haeresi, et de jure scripto conclusum esse, familiares et
Dominos interdictos ligari.
Post hanc disputationem dum Rex de veritate informatus
esset et opinio adversa in totum confutata et elisa. non
deerant tamen qui regem in Sbigneum Epm Crac. acerrime accen-
derent. Comparati ad id iam erant carnifices, noctu sequenti
cogitata expleturi. Certior factus de impendenti periculo
per Joannem de Tarnow Palatinum Crac. Sbigneus non remisit
animum sed nuncianti sibi Palatino respondit. Ego inquit
Vir magnifice gratias ago Charitati Tuae, de cautione, quâ
possim mortem effugere, sed cum ego nec fugere volo nec
de consuetudine mea quidquam variabo, in eodem quo consuevi
lecto et cubiculo quiescam, nullam corpori adhibebo custo-
diam: sed et pro solvendis Deo laudibus media nocte in Ecclesiam
ingressusque cum Sacerdote et Cubiculario et lumine consurgam
et caput meum carnifici non subducam, victimam mei corporis
victimam gratam Deo oblaturus. Nec Eps aliquid istorum quae
constituerat immutavit, sed pro matutinis precibus consurgens
optabat mortem, quae tamen, salubriori consilio mutante propo-
situm non venit.

130

1433 M. Nicolaus de Brega S.T.D. Academiae Praeside.

Romae apud Eugenium IV et Basileae apud Concilium Gratus Rex Vladislaus a Sigismundo Imperatore accusatus quod Bohemis faveret et eos opera et armis contra Cruciferos uti vellet. ad se purgandum et Concilio suo Universitatis assistendum mittit D. Stanislaum de Stobnow Propositum Tudentini cum altero Professore qui criminationes adversarios in regem factas egregie diluerunt, et ad objecta in Regem quam in Concilio responderunt. Unde Caesar plus ignominis quam honoris in se derivatam ex tali accusatione sensit. Supervenerunt deinde ad Concilium illud Generale, suo Regis et Regni Legati Sbigneus Olesnicky Posnaniensis Eps, qui eorum ore intendebant ne quid potentia Sigismundi Imperatoris et Cruciferorum Calumniis vel minimum Vladislao et ejus regno adspergerent et testatum facerent Regem Poloniae in defendendis rebus fidei nulli alteri Christiano cedere velle. Conciliique cum Eugenio que illud scindere volebant se cum vale assistere dixerunt.

F. valet Joannem de [illegible] de Slavia vide pag: 66

si non potius Stanislaus Ciolek? nam Sbigneus tunc jam Praesul Cracoviensis Antistes erat.

13
131
127

1433 Com. sequenti Mattheus de Bodrericia | Rector

1434. Mgr Stanislaus de Skoir Priore loco Academiam administrante
Exitu anni superioris Sydus Crinitum X diebus visum a Mathematicis
observatum, fatum Regis Jagellonis fuit. Pervenerat is in Halicz
propter excipiendum feudale juramentum Stephani Dacis reguli. Acce-
dum perfecto itinere in Grodek subsisteret corpore de noctu infrigidato
qua sub dio agens et Lusciniis cantu quo maxime afficiebatur sese
oblectans, in vigilia Pentecostes febre ad mensam correptus, decendio
post, obitus Sacramentis rite procuratus die ultima Maij S. Petronellae
Sacro, regnum Terrae Caelesti commutavit. Luxit Polonia Regem
optimum, Planxerunt Lituani Dominum et principem. Fleverunt
musae Academicae alterum fundatorem, Gregorio a Sanok Appolline
Parnassum tunc gubernante. M. Paulus de Zathor cuius manuscripta
Concionum Volumina in Bibliotheca habentur pro funere Laudationem Regi
Regni et Universitatis Ordinibus adstantibus habuit. In Concilio vero
Basiliensi cum exequiae celebrarentur, et Orator designatus casu quodam à
Concione abesset *Julius Cardinalis Episcopus sic peroravit. Mihi Credite
Patres Optimi tanquam expertus (eram enim aliquando in Polonia) Rex iste
cuius exequias celebramus, Ecclesiae S. Dei ultra quam credi potest, profuit suo
tempore. Nam a tempore quo Christianismum suscepit ultra triginta millia pa-
ganorum, ad lumen fidei convertit, 2 Cathedrales Ecclesias de novo fundatus
pro neophitis erexit, et in loco ubi perpetuus nutriebatur ignis et ado-
rabatur, Ecclesiam Collegiatam destructo igne, construxit, et Clerum in tam
copioso numero ibi auxit, ut die et nocte, nulla hora nullumque momen-
tum existat, in quo non per certos Petus ministros jugis laus altissimo
persolvatur
Successit Patri filius Vladislaus III Senatorum assensu bellica virtute clarus

*Orator hunc fuit ipse Nicolaus à Kozłow, ex Historiis Dlugossi perspectum est. Qui ad finem Lectionis sub Ao 1434, virum hunc academicum tentatur summe in laude de grandiora eminentem in Exequiis pro Rege celebratis pro manifeste.

1434 M. Joannes Buska Com. altera Academiam rexit

A° 1435 M. Michaele de Szydlow Com. Ess.
et M. Andrea de Bok. Com. Hyberna
Rectoribus

Universitas ad Synodum Petricoviensem DD. et
Professores postulante Clero transmisit.
Agitabatur tunc gravis controversia inter
Spiritualem et Secularem Statum de decima
[illegible] De qua sic Dlugossius lib. 12
Assumptionis Festo S. Mariae Archiepiscopus Gne-
snensis, omnes Pontifices regni cum capitulis
et Abbatibus nec non Doctoribus et Magistris
Universitatis in Piotrkow veniunt, idemque
faciunt Barones, in quibus princeps Nico-
laus de Michalow Castellanus et Capitaneus
Crac. [illegible] petebant [illegible]
in eo vertebatur, ut iam Jaroslai Gne-
snensis Archiepiscopi litteras in actis [illegible] post
datam litteram locatis et locandis decimis
manipularis exactio abrogaretur; et si
nobilis Colonum agro moveret, ex eodem
agro decimam Plebano, quam post fidium
eandem possidere coepissent, exclusis eo quod a Colo-
nis eam recipiebat. Respondebant ea
in causa doctores nec fieri posse sine
gravi scelere decimae huiusmodi assi-
gnationem; aut ex uno in alium iuris
percipiendi ~~decimas~~ sine iniuria transla-
tionem. Privilegium Jaroslai robore esse
vacuum, tum quod vi fuisset expressum;
tum quod a Bodzantha et Casimiro Rege
sancitae hac in parte latae leges in con-
trarium [illegible] in vindicem observantiae fla-
grent. Discessum ex Synodo salvis iuribus
eccl. [illegible] minas et vim interponentibus
Secularibus.

11 Martii Mgr Paulus Vladimiri de Brudzewo
D.D. mortuus est (conf. Dlugoss. I. p. 686).

Vladislaus III In pacis perpetuae cum Crucifer[is]
Syndicis [illegible] confectum consensit. Daciam universam
contendentibus duobus fratribus de primatu dividit Ste-
phano. Tauricam Chersonesum cum Albo Castro
et parte maritima regione; Heliae vero supe-
rioribus cum Soczava Valachiae partibus attribu-
tis; supremum Ius Regno et sibi in ysdem
reservavit. Fiduciis Sacramento ab Helia, Leo
post recepto tanquam regni vasallo, eique [illegible]
400 boum. 100 equorum 200 [illegible] de piscibus
in annos singulos regno spondentibus. [illegible] Ste-
phanus in aliud tempus cum obedientia praestan-
da dilatus est.

133
131

115

A. 1436 M. Joanne de Jastrzembie Rectore
duabus Commutationibus
Mgr Vincentius Kotth post mortem Alberti
Jastrzembiecz in Archiepiscopum Gnesnensem
ser est electus. Sbigneo Epo Cracoviensi
in translatione eius ex Epatu Cracoviensi in prima
tum nullatenus quod dictus Ordo Capituli et
Cracoviensis optabat non consentiente.

Sigismundus Imperator, apud quem Vladislai
R. Hungariae, pro neptibus Alberti ducis Austriae in
nationem durandi agebant, ipso opere,
quod in aliud tempus differre sibi pla
cuerat, tum primum regni possessionem
Bohemiae apprehendit concessa videlicet
Haereticis libertate possidenda ea quae occu
paverant. qua quidem modo et regnum
adeptus et sibi apud incolas magnam bene
volentiam comparavit at magnum cumulum
malorum postea cumulavit et grande damnum
Ecclesiae intulit. Bohemi enim non alio
respectu errores suos pro labore, Icono
machiam et Animatum Sedis Romanae tuebantur
nisi ut bona regalia et ecclesiastica
quae diripuerant et occupaverant, retine
rent quae sciebant erroribus depositis fore
Romani Pontificis censuras et jure ...
legitimis possessoribus restituenda. Et haec est
vel una vel sola causa in orbe Christiano
cur Haereses non extirpentur. Errorem fa
cile est agnoscere, cum intellectus vincitur
rationibus, at dimittere quibus aliquis in
est ... bonis admodum difficile et durum
per salum per ignes pauperiem fugiens.

A 1437 In Rectoratu Jacobi de Zaborow.

Habita fuit apud Vladislaum Regem multa et diuturna deliberatio super cusione monetae, a qua non cessaretur tantisper, consilium dabat Sbigneus Cracov. Eps, ut quod liga seu proba eius minueretur et quod multiplicatio eius vilitatem eiusdem esset adducturum, et quod in Silesia nomismata Bohemica ad instar monetae regni a falsariis in damnum populorum signata imprimerentur, a rudioribus minime dignoscenda. In eam rem usus fuerat simili Virginis Venustae quae quoad in matris diligenti custodia castitatem servatur, honore, eadem expugnata pudicitia eidem parenti probro est et vituperio. Non profuit tamen salubre consilium vim avaritiae infringere quo factum est ut Polonia spoliis pateret externorum clandestinis, magis quam si ab hostili exercitu vastaretur.

27

A. 1438 M. Joanne Ochots Cur. Msti Rectore et M. Derslao de Burzynow Can. Hys.

Prior vicar Epi, quia vir omnium quos illa aetas tulit, erat mansuetissimus et doctissimus. Insinuabat ad eum devoratam Virgo devota in Ecta Cathedrali accedens, à Deo se esse missam cum certa legatione apud eum exponenda, non variis documentis, potissimum quod in adolescentia gessisset, ostenderunt quod nemo nisi Deus conscius erat, praesertim asseverat. Bone Pr inquit, proximo Natali S. Ioni vacans per quietem visa sum mihi laudibus divinis in Ecta D. Floriani adfuisse, e videsse Sacrario longum ordinem Pontificalis, et procedentes vexillis varii generis tenuis, vestiti mirantium militaribus signis, rubro canticis templi sese efferre pompam. Sequente extra limina templi sese efferre extremo agmini adhaerens M. Nicolaus de Brega, quem solum ex illa multitudine de facie cognoveram dum me angulo tecti absconderem dixit: Quid agis filia? quasi innueret ut procedentes sequerer, quod dum eius voce animata facio, servus extra minor limi- teriis progressa quo se illa solennis processio contulisset minime video, dumque me partes in omnes verto en ecce Genius candidissima veste Nata inquit, viam quaeris qua Tuum Magistrum assequaris, istam quam tenes non est intendens digna in domum proximam eo loci eum reperies si festina gradus quos ibi conspicies animoso conscende ris. Corpo iter limenque illud angustum et humile subeo et mox scalam eiusque primum gradum in- genti mihi nulli solo inhaerentem nisi quo possum maximo non sine horrore quod vix nimis deformis esset perrexi. Alter gradus minor nec tam difficilis permea- tu erat, quam deformis hoc etiam superato ingredior, tertium brevissimum hunc tecto cuidissima corruscantem in cuius meta Palatium angustum erat invenio cuius in penetralia, per in patente lumina intendens, immissosque lu- pore medio conspicio cellam in qua lectus flo- ridissimus vix pedis vestigio locum concede- bat. Appleto jacebat venerandi vultus heroina purpura caput nitidissimo redimita ad caput ja- centis sedebat M. Nicolaus Brega verba loquen- tis in aurem dominae secretum excipiebat et vice alia ei regerebat. Secreta ne impedirem colloquia ve- ho teneris. Mgr Nicolaus dixit Nata quid tibi negotii hic est, aut cur venisti? Ocius dei domum repetas, brevi et ego sequar te. Ita descensus dum ultimo gradui pedem admoveo, da- bat se mihi obviam mulier corpore, veste, habitu, gestu, nitidissima, plareque voluptas ipse spiritu- ris mu- tabilis pectore anhelans flammeo ad lucum pala- tii ad eam pompam esset isthinc, et vas argenteum quod in sinistro ferens humero non pro more iste festina currere mihi et lymphato similis currere videretur cui dum viam cedo rogo quid erat in ruit Redit at lui tam nobilis cum fit servitia fuerit. Vinum fero illi quam superius vidisti Heroinae bibendum, ubi illo presbyter qui se mihi obvia ad versarium ponit ab ea digressit, potandum. Evolutus domo illa, domum mente perenti porta Vi bis proxima rursus se mihi conspiciendum praebet Sacer illo divus quem ex tecto egredientem vidirem ordo cui ne me obiceram ad latus tremens

Sigismundus Imperator Znoimae in Moravia mortuus Varadini in Hungaria sepelitur. Cui Albertus Dux Austriae in Regna et Imperium successit. Electus quidem fuerat in Regem Bohemiae Casimirus frater, Poloniae Vladislai Regis fr. res tamen eo devenit ut regnum illud Alberto concederet propter jus primum successionis in Alberto Austriaco residens. Casimirus Vladislaus ante defectum provisionibus Regni per illa unum Regni gubernandum suscepit ex parte qui ... tum annum gubernator. Scilicet is fuerat ingressus

declinavi. At enim duo ex ordine illo alter pi... alter labaro insignis ad me accedentes. Filia inquiunt quid moliris? Metu elinguem trepidam Pelle ait animo timorem, Scimus unde venias, quo spectaveris, quod tibi intelligentia opus est, quam non satis mente concepisti. Ego Adalbertus et hic gloriosus Martyr S. Florianus caelestium spirituum comitatu choris stipati ad B. Virginem Principem et Dominam, in summo arcis quiescentem, nos con- sola(n)tes in summo arcis quiescentes Nos con- stanter, Tutelam regni istius suscepta, incessanter pro salute gentis apud Dominam altissimis advocatis adsistimus. Et vergendum hodie ex natali Virginis puerperio magna gaudia cum jubilo celebranda at quot et quanta in vicinia bonis spoliati, vulneribus sauciis fame et pe- ste, adhuc in impedimentis ... luctu et languore aequalent populi quod gemitu coelum ipsum pene- trat. Tu igitur filia ausculta mihi et haec dicta a nobis graviora in gentem Polonam ventura, denuntia, nisi poenitentia tollat indignationem divinam quam meruit. Interim nutum Virgo Mater, et nos continue operam navamus. sed crescente in immensum malitia hominum ingravescit et in omnes effunditur ira Dei. Haec ait est enim quos vidisti scalae Gradus primus immensae est eorum qui ... Palatium, qui quia pedamentis conversione ... Alter gradus brevis mutaret lapsus omnes expiant. Alter gradus brevis populum sunt qui quia non tam frequentibus ... hos scalae facilem se tibi ad permeandum praebuit Sed nec ille vitiis suis caret, ideoque merito placidus est. Tertius gradus brevis et exiguus est paucos signat (?) tantum quos Christus ipse Deus lumen illustrat plerique n. illorum ob respectus humanos parcunt veritati. Heroina lecto recubans angustis conclusa parietibus Ecclesia Dei representat afflictam et à multis oppressam Sacerdos cui illa in aurem loquitur Collegium est doctorum et verbi Dei praeconum qui eam consolationibus doctrinis et praeceptionibus fulciunt. Illa vero bene curata procax et lasciva mulier ... ebrietatis et daemonis est illecebra. quae ... sitis frau... ad fastum ad luxum ... homines pellicit. Vas illud quod defert Poculum est Babilonis meretricis ex quo bibunt omnes peccatores terrae Luxuriae festum fumum

A° 1439 M. Nicolaus Spicimir Sedis Aplicae in Regno Poloniae et Bohemiae Nuncius de latere et Mgr Jacobus Parrosy Sec: pro Academiis administrarunt

Summum superbiae fastus gulae hydropem avaritiae torporem acediae, livorem invidiae quibus inebriati mortales voces vindictam provocantes ad ipsa tollunt sydera. Pestilentiae huius acerrime defluit non parum in eos quos Xus in lucerna Ptis ad illuminandas gentes posuit. Multa de oppressione pauperum viduarum et pupillorum iniuriis commemorans. Spem tamen bonam faciens si rex ac coepit viam Patris iterum et Prespta mandatorum Dni servare perrexerit prosperatum iri. Dux ad aeternum mihi iniunxit Primum ut ea tibi quae viderim denunciarem. Supplicationesque ad pulvinaria Di noctis instituendas suaderem. Alterum ut Mgrum Nicolaum de Brega monitum facerem quatenus una rerum sedula apud populum depressum verba faceret et ad viam salutis nitentia verba faceret et ad viam salutis fideles adhortetur. Quod cum dixisset sonitu suis lucem adlam des in matutinis resonantis ad me redy ignarus penitus an haec visa in corpore vel extra in somno vel in vigiliis mihi contigerint, Ideoque ea tibi referre ne leviter proposui. At me verumque hic arguerer Circumcisionis die dia 8 ipso dnica occupavit quasi rea luminis ad insolitus horror tribunal supremi Judicis iam iam sistendam esse mysteria tibi haec dixeram corripuit, qui cum Reverendia te adeundi deposuissem. Itaque die quo Sti Joannis irruit super me quasi interficere volentis Nunc mihi impositi silentii dabis poenas. Utroque manus dextra elanguit adeo, ut nunnisi signanti dir adminiculo alterius manus levare possem. Concepto autem voto eam levare possem quae mihi mandata sunt tibi referendi. Haec ergo tibi qui in illius es natus. Haec ergo Tibi qui in illius es natus. Hac ergo Tibi defero Tu quid Veto hac Ppiscopus defero tu quod tibi bonum videtur facies. Ego me abhinc voto liberum censeo. Joannes Dei gratia ordo non aliter nomine sed verum visionem multis argumentis agnoscens de ortis sbigarum Cardinalem certum reddidit ipse aut cum M. Nicolao de Brega cum curam et diligentiam circa divina et populum eapiandum adhibuit et brevi quasi primogenita Deo cooperante. Cracovia reddiderunt.

Eugenius iv Concilium Florentinum de unione cum Graecis celebravit in eodem Bessarionem Epum Nicaenum et Isidorum Archiepum Kioviensem viros Graeci Cardinales creavit Romae Ecclae.

At In Concilio Basiliensi contra Eugenium creatus fuit in schismate Papa Felix V. Sicque dum sibi Occidens Orientem unit ecclesia Occidentalis Patres in se vestem inconsutilem Xi sciderunt. Albertus Imperator esu peponum vitam tendens in Hungaria moritur apud Albam regalem sepulturam accepit. In regnum Hungariae Vladislaum Poloniae regem Hungari, herede in utero Helisabethae posthumo Ladislao latente, postulant, qui donec adolesceret Austriae Ducatu contentus Vincere. Dubitantibus Rege et Proceribus an patria divisa alterum regnum esset assumendum. Publica utilitas vicit privatos respectus. Conduxisse hic si quidem visum est pro fidei Catholicae integritate viribus Ungariae contra Turcas pugnare quam in Regno Poloniae pro eadem dimicare

In Regem Romanorum electus est Fridericus Austriae Dux III Regnum Bohemiae per duos administratores Ptarskonem et Mainhardum gubernabatur

135

133

79 ~~vide inferius~~

A° 1440 M. Joanni de Dobra M. Doctori et M. Jacobo Parcossi Plebano in Rupella Sedis parebat Universitas Cracoviensis

Qui cum sequenti Anno Magistratum continuaret Facta est sub eo Gradu altera Universitatis Reformatio Qui enim leges quas condit, ex tempore et variis accidentibus nolit esse variabiles cum de in genio humano nimis plus quam dignum est, ita mentem, et rerum vicissitudinis quod in orbe hoc volvuntur et revolvuntur perspectivo, ignarum esse manifestum est. Solius Dei edicta et nos cuius ille autor est, cum sit ipse inmutabilis sunt immutabilia, Statuta humana lapsu temporis labuntur et correctionem suam accipiunt. Quis enim mortalium omnia providere potest? aut cursum volubilis omnia temporis inhibere, potest? at quod nunc aliis sunt postea nullis usui aut necessitati sunt postea nullius usui aut necessitati, Statu fallentibus serviant in eodem tamen Statu talia se suam intentionem conditione temporis servari velit. Certe nemo. Inde factum est saepius, ut leges Rerumpublicarum plerumque ~~antiquae aliae abolitae apud omnes gentes~~ fuerint mutarentur aut penitus abolerentur aliaeque meliores conderentur. Quemadmodum sanis corporibus medicinae non adhibentur nisi cum illis aegrotationes adveniunt ita in Rebus publicis optimae leges nunquam per occasionem depravationis morum sanciuntur. Nec ad reformationem earum prius acceditur quam ab eis exorbitatum fuerit

Contigit eadem Sors Academiam Cracoviensem. quae a Prima sui per Casimirum fundatione p[er]venit ... nis legibus ultra 40 annos et amplius rege[ba]tur. quibus quia non omnia comprehensa fuerunt quae ad eius florem conservandum spectabant Anno restaurationis per Vladislaum Regem 1400 ad antiqua Statuta addita fuerunt per diversos Patres nonnulla ad eodem Statuta aliaque nova. Rursus iterumque Post 40 et unius anni revolutione videns Universitas solerter considerans Statuta sua quibus hucusque regebatur, pro conservandis in suis suppositis, moribus et excutiendis ab eisdem negligentiis defectibus in antea minime sufficere quoniam ut Aphra testatur auctoritas nulla sanctio quantumcunque matura digesta consilio, ad humanae naturae varietatem et machinationes eius inopinabiles sufficit, nec ad decisionem luidam sui nodosi ambiguitatis attingit servare. Volens igitur super his opportune, et bene gerendis rebus suis consultius providere A° 1441 die Veneris 21 Julii ad mandatum Rectoris sub tali verborum tenore

fuit convocata V. D. Doctor et Magister Reverendo sibi hora 18 in Stuba communi Collegii Artistarum ad tractandum super reformatione defectuum in nostra Universitate contingentium sub poena perditionis juramenti

Visum autem est mihi pro perenni memoria ex 1a parte Matriculae Universitatis Doctorum et Professorum nomina et cognomina adscribere ut unusquisque videat quod tum Ministeri fuerunt Universitatis

Occiso Duce Magno Sigismundo Lituaniae succedit alii filium suum Michaelem; alii Regem Vladislaum. divina Rex frater Casimirus virum eius dictum jubet. litterisque ad obediendum monuit, ipse ad Hungariae insignia mposcenda bravium monens multa infausta omina quod illum minimi debere debebant in itinere habuit Scissum erat regnum alii Ladislaum infantem alii Vladislaum Poloniae regem voce expetebant Helisabeths Regina castrum Vissegrad ingressa Coronam qua reges insigniri consueverunt aufert eaque Ladislaum infantem opera Dionisii Cardinalis Archiepiscopi Strigoniensis cum suae partis proceribus Coronari procuravit. Vladislaus Budam venit in concione manibus Procerum in altum sublatus et Rex omnium communi voce inclamatus est In alba Regali Dioecesi de Calocsia S. Stephani Hungariae regis coronatur Pro tribunali sedens causas innumeras audijt et Justitia mediante definitas debitae executioni mandavit. Regium regimen a Justitia quod firmat Thronos regales et Clementia quod fundat imperia.

Ista regni principia turbulentum bellum civile excepit Regina Helizabeths Giskram et Ladislaum Banum in Caput Vladislai stimulante. Sed non fuit ea armorum tempestas vidit Banum non diu tamen Alcinoia fulsere Brevis est omnis belli interspiratio Acceptis ex Polonia Vladislaus suppetiis ... Regno Hungariae Spoliatas Civitates bruma ineunte recuperabat ubi vere sequente in expugnatione rebellium consumpsit

M[?] in Cathalogo Rectorum in Fastis, prout est Paulus Pascovius de Petrisoria sub hoc Anno 1441.

Nomina et Cognomina DD. Professorum Vniversitatem Cracoviens. evn repraesentantium, ad mandatum Rectoris Jacobum Parkossy de Zorawice J. V. D. et Professorem, pro Reformatione Statutorum et Legum Vntis convocatorum.

Anno 1441. Julii 21.

Sub eodem [illegible] Rectoratu Pauli Pascovii et Jacobi de Zaborow

Mgr Joannes Isneri S. T. Professor
M. Mauritius de S. Marco S. T. Profess.
M. Nicolaus de Gorzkow Offic. Crac. Decr. Doc. r.
M. Joan. dictus Sczekna Ord. Frat. Pdic.
5 M. Bartol. de Jaser S. T. Bac.
M. Nicolaus Fiser S. T. Pfes. r.
M. Thomas Andreae de Amelia Med. Pfes.
M. Fridericus Slurer.
M. Stephanus Chopper.
10 M. Andreas de Margemburg.
M. Franciscus Crasszevic de Brega r.
Joannes Aldebrandi de Kreuczeburg
Jacobus de Becz.
Antonius Tempelfeld.
15 Albertus Alberti de Mlodzaw.
Stephanus Mladota Licent. in Jure
Stan. de Zarnowiec.
Petka de Gorzykowa r.
Nicol. de Aruswank.
Mgr 20 Joan. Bałkowski. r.
Greg. Benedicti de Cracovia
Nicolaus de Kozlow.
Andreas de Kokorzyno. r.
Henricus Alman Baccal. in Medicinis. NB.
25 Andreas Pirnicer.
Erasmus Elia de Nissa.
Vitelous Kecinger.
Matthias de Koło. r.
Nicol. Sculteti. r.
30 Conradus Osualdi de Brega.
Elias de Wywelnicia.
Strzeszko de Mamow.
Andreas de Drogen.
Henricus de Kłobucko.

x Epppus jam erat Vladislaviensis Ao 1436 et de Pallio cum vivo: Kethn[?] [illegible] [illegible] erat. Ergo Vide [illegible] [illegible] Andreas [illegible] [illegible] Henricus dictus.

x Obiit Ao 1436 obiit in sede Archiepiscopali: Gnesn.: Ergo forte dicendum erat: Joannes de Jastrzebiec

35 Fr. Nicol. Libaldin M. Art. Ord. Pdic.
Theodoricus de Gdynsk.
Joannes de Worlitgia
Otto de Lapide
Jacobus de Zaborow Decret. Doc. r.
40 Joannes de Pagia r.
Matthias de Legnic.
Alexius de Pekary
Augustinus de Mosterberg.
Paulus de Worczyn.
45 Olaus de Vpsalia.
Joannes Sznefelic.
Vincentius de Szwaydnic Doct. Medic.
Joannes Kro. Doctor Med. r.
Monaldus.
50 Öëberardus Adfeld.
Stephanus Palec.
+ Mgr Stanislaus de Vscie. r.
Jacobus de Sądec. r.
Fr. Hermanus S. T. Pfes.
x 55 Vladislaus de Oporow Dec. Doc. Scho. Vl. r.
Thomas de Ćhrobers. Dec. Doc. r.
Jaroslaus de Sluszow.
x Albertus de Jastrzębiec Dec. Doc.
Nicolaus de Ostrołbice.
60 Nicolaus de Błonie.
Joannes de Elgot. r.
Paulus de Worczyn.
Andreas Profes. S. T. Mgr S. Palatii NB
Thomas de Strzampino Dec. Doc. r.
65 Benedictus Hesse. r.
Jacobus de Paradisz.
Laurentius de Ratibor S. T. Pfes. r.
Joannes de Dobra. r.
Michael de Szydlow Dec. Doc. r
+ 70 Stanislaus de Vscie. Dec. Doc. r

Petrus de Krosno Dec. Doc. ~~Petrus de Krosno~~
Joannes de Radohonice r
Joannes de Jastrząbie. r
Swantoslaus de Woycieszyno.
75 Paulus de Zator.
Andreas de Buk.
Michael de Omnibus SS.
Nicolaus Spicimer. r.
Nicol. Kalisz.
80 Valentinus de Vngaria.
Gregorius de Ptysłowice.
Mgr Martinus de Olaczow.
Joannes Puszka de Cracovia r.
Stanis. de Zyslino. r.
85 Joan. de Dąbrowka.
Joan. de Kęty.
Barthol. de Radom r. 1440.
Albertus de Zysiec.
Matthias de Raigz.
90 Nicol. de Rasnice.
Caspar Stokemberg.
Paulus de Klobucko.

In quaquidem Conuocatione congregatis in Spiritu S. omnibus DD. Doctoribus et Magistris, Vniuersitas infrascriptos Viros, gnaros et expertos, Diuinaque et humanâ lege conspicuos, et in quibus Spiritus consilii meritò credebant requiescere, Vnanimi Voto et consensu, nominauit, elegit, et deputauit; qui eiusdem fulciti authoritate, potestatem haberent omnia et singula Statuta Vniuersitatis praedictae, omniumque facultatum eiusdem examinandi, recensendi, immutandi, reformandi, corrigendi, et alia faciendi; quemadmodum ipsis Viderent consultum, expediens, aut quomodolibet necessarium, pro bono Vniuersitatis huiusmodi, eo Vberius promouendo, adaugendo, atque confirmando. Itaque inprimis veluti Principem et caput suum, nominauit et elegit praefatum Magistrum Jacobum tunc Vt permittit Rectorem: deinde 4 Decanos facultatum: Theologicae, M. Nicolaum Koslinski S. T. Professorem Can. S. Flor. Canonicae, Derslaum de Borzymowo. Archid. et Can. Crac. Medicae, Joan. de Bobra. Artisticae, Magistrum Andream de Dobszyno: deinde ex quauis facultate Magistrum Benedicto Hesse Decano S. Flor. S. Theol. Professore: Joanne de Elgot Scholastico, Joanne de Ludzienko Med. Doctore. Magistro Bart. de Radom Collegiato Regali, S. T. Bac. et Sententiarius praesentibus Deputatis. Laurentio de Ratibor, Can. S. Flor, Magis. Joanne de Radonce Can. Crac. Magistro Nicolao de Brega Can. S. Flor. S. T. Profess. M. Jacobo de Zaborow, M. Thoma de Strzampino. M. Paulo de Zator. M. Thoma Spicimer. Cantore. M. Joan. Puszka Can. Crac. Decretorum Doctoribus. M. Joanne Morent. M. Joanne de Kanty. M. Paulo Piotrcouio. M. Thoma de Borzęcin. Can. S. Flor. M. Matthia de Labyszyn Custode S. Flor. M. Paulo de Klobucko. M. Paulo de Szwanrow. M. Joanne de Raiborsko. M. Nicolao Bylina Collegiatis Collegii Serenissimi Principis et Domini D. Vladislai Dei Gratiâ Regis Poloniae.

Aº 1441 M. Paulo Paskonis et Jacobo de Zaborow Eodem ~~Jacobo Pankosj Rectore~~ Rectoribus

Facta autem est Universitatis Cracoviensis Secunda post Primam Fundationem Reformatio talis

Data Commendatione per Reformatores 18 Aug. Mgr Joannes Pusch J.V.D. CC. resignavit Sw. Petronillae Regalem M. Jacobo Parcossi pro tunc Rectori, retenta sibi Cancellaria Posnaniensi et aversa ad Ecclesiam S. Floriani, quam resignationem et Reservationem D. Rector et Reformatores acceptarunt

Eadem die Reformatores M. Nicolao Kalisz J.V.D. dum et quando Cracoviam ad residendum in Universitate redierit Cameram in Collegio J.C. Statui suo congruentem reservarunt. qui Veniens in Conspectum Concilij resignavit altare S. Mariae Aegyptiacae quod et Collegiatam suam in Cathedrali Crac. tenebat. Mgro Joanni Elgot qui eam continuo admisit et suscepit

Dictum Dni Reformatores constituerunt ut in domo Medica. Stuba maior domus fiat Lectorium pro Lectoribus in Medicina Studendis Cuius Lectorij ostium fiat ad plateam. Pro Doctore autem Ordinario et eius familia cum Rectore sumptibus Univ. in palatio Superiore eiusdem domus commoda aedificia ponantur

Intercedunt hic & plura quae ad Reformationem Domus seu Collegij Artistarum pertinent quae quia minus scitu necessaria judicavi ideo eadem omisi

27 7bris D. Rector Convocata Universitate proposuit nonnullas difficultates circa Plebanum S. Annae quas quia cum Reformatoribus digerere non potuit ex Consensu totius Univer. Statutum est Si non possit ad extremum amicabilis compositio fieri cum Rmo Abbate Clarae Tumbae de ~~plebanatu~~ praesentato ad Plebanatum S. Annae ut interponeretur appellatio contra Abbatem ad Sedem Apostolicam

6 8bris Villula Universitati a Beato Dominis donata pro eo quod quod ab Usufructuarijs non bene administraretur, precario concessa Collegio Artistarum, quam domus ab hinc titulo oneroso tenet nimirum Quia Regales vero quolibet Sabbatho disputare tenentur et ex eadem Censum Minoribus Collegiatis solvere tenentur. Videatur Ladula n. 12

Plures reformationis articulos videre mihi non licuit, eos tamen vel in Libro Statutorum vel Conclusionum vel demum in Ladulis Universitatis reperire Curioso licebit. nº 12

in sequentis cum. Rectorem M. Jacobo de Zaborow 8 Junij Mgr Pusz CC. movit litem Canonicis S. Floriani in Universitate et eo quod Dni Canonici post promotionem suam ad Decanatum Capituli S. Floriani flor. 4½ de proventibus ipsius praebendae penes se retinerent. 2º quod ipsi Celebraret in Cathed. Crac. ob absentiam ad S. Florianum sermone se privarent. Rndemnt Canonici non debere sibi praedictas marcas obstante sibi Privilegio eiusdem Ecclesiae quod disponit, ut promotus ad Canonicatum S. Floriani, laboret per duos Annos, quod Actor prius non fecit. nisi ad quod Actor Superiorem facultatem sit promotus Replicante autem Actore quam per se stare quominus promoveatur in Superiore facultate sed per Patres qui illum promovere nollent. Rndibus Patribus per ipsum stare quia se talem praebuit cui merito derogandum esset Superior gradus.

Universitas decrevit merito multandum esse ob defectum laboris in Marcis in festivo etiam etiam puniendum Regenti ob absentiam ei debetur, et pro sua praesentia in Cathedrali quotidianas refectiones acciperet.

137

~~135~~

A. 1442 Rectore Univ. Stanislao de Lysin 3.
qui 3 Commutationibus Univ. praefuit

Cum Schisma inter Eugenium 4 Romae et Felicem V. a Concilio Basiliensi electum glisceret, Eugenius ad Imperatorem et Regem Vladislaum, qui neutralitatem tenuerant, Julianum de Caesarinis Cardinalem pro obtinenda obedientia. Concilium autem Basiliense pro suo electo Serenissimum Principem Alexandrum Masoviae Ducem Tituli S. Laurentii in Damaso, Patriarcham Aquileiensem et Episcopum Tridentinum a Felice V. Creatum miserat. Quamvis autem Cardinalium uterque quilibet in suam partem multis rationibus Imperatorem et Regem pertrahere laborarent. Erat tamen Imperium et Regnum Hungariae in Eugenii obedientia, proceliis Regnum Poloniae in neutralitate perseverante. Universitas enim Studii Cracoviensis tractatu speciali super huiusmodi Schismate edito demonstrabat Felici potius quam Eugenio pro tunc esse obediendum. Plures quoque Universitates Europeae cum illa idem sentiebant. Itaque Ecclesia Polonica saceret Senatus elegerat potius neutri parti adhaerere quam opinionibus fluctuare et una parte approbata alteram reprobare. Omnia beneficia vacantia iuxta decreta Concilii Basiliensis, gratiis Apostolicis non Equivalentibus conferebant, collationes quoque eorum Schismate sublato nullatenus fuerunt impugnatae.

Hoc anno Concessi sunt per Sedem Apostolicam et Papam Conservatores Iurium et Privilegiorum Academiae. Episcopus Cracoviensis, Abbas Claro Tumbensis et Decanus Gnesnensis Ecclesiae. Privilegii huius tenor hic poni deberet.

Vladislaus Rex Hungariae et Poloniae Cum Elisabetha opera Cardinalis Juliani de Caesarinis componit. Cui Compositioni et foederi Regina non diu supervixit hoc ipso anno extincta est. novum autem bellum exortum. Bohemi enim qui pro Elisabetha erant et partes Hungariae tenebant ad Federicum Imperatorem pro parte Ladislai infantis defecerunt.

Rege in Hungaria degente Res Polona male habere coepit. Praecipua enim nobilitate Regi in Pannonia assistente, latus nudum Podoliae et Russiae Scythis ad invadendum et vastandum patuit. Vladislaus quoque pro impensis sibi in Regno Hungariae militi polono offertis, omnia pene regalia bona vel prodige alienaverat, vel gravi aere alieno oneraverat. Cancellarius regni omnes donationes omnes alienationes et obligationes quantumcunque prodigas et impertinentes propter munera quae illi offerebantur, ipse Acta publica suscipiendas. Sic culpa non in solum donantem sed etiam in ministros status maxima. Damnum autem in Commune Patriam maximum derivatum est.

A 1443 Rectore M. Thoma de Strzempino

Rex Vladislaus in Rascia ad fluvium Mora-
vam 30000 Turcorum cedit 4000 capit. 84
Civitates Bulgariae recepit, peragrata Rume-
nia in Macedoniam movit. Multis spoliis de
victo hoste triumphator nudis pedibus signa
hostium Budae in Ecclesia B. Virginis cum gra-
tiarum actione et hostiis Deo Victori reposuit
Impetravit Turca novam pacem apud Vladislaum quae ut
illi firmior esset petiit ut ad Sacram Eucharistiam rex iu-
raret foedera a se ineunda obstitit huic iniquae
petitioni M. Gregorius de Sanok qui tum erat aulicus
Regis solum membrana scripta Turco concessa est
In Hungaria et Polonia terror terram ipsam
insolitus adeo concussit ut plurima aedificia
corruerent fluviique unde absorberentur. To-
stado templum D. Catharinae in Civitate Casimiriensi
ad Cracoviam satis firma corruerit. Post
eum gleba sterilis, solum, pulvis, et invisum
ante germen quod Polonis Snieć dicitur per
ra polona produxit

138

136

85 et 1444 M. Bartholomeus de Radom S.T.D. Rector bis fuit

113. M. Paulus de Grabow

Multorum Regum et Principum Suasu. Summi Pontificis absolutione a juramento quod Turcis fecerant Rex Vladislaus ob bonum totius Christianitatis et liberationem fidelium foedus initum rupit, ingentique comparato ex Polonis et Hungaris exercitu Turcam bello lacessit, oppressus autem multitudine hostium, a Joanne Huniad et aliis quoque Desputa visa regii exercitus respectu multitudinis Turcicae a pugna abstrahendum et in Hungariam remeandum suaserat, despectu ad variam gloriam pugnans occubuit. Totum bellum istud describit Dlugossus cuius singulas circumstantias cum si placet vide Libro 12 ad annum praesentem. Duo magistri ex illa clade in Poloniam evaserant incolumes M. Gregorius de Sanok post Archiepiscopus Leopoliensis et M. ~~Albertus de Rychlon~~ Paulus de Grabow post in Episcopum Chelmensem promotus, Reliqui Militares numero fere quatuor magistri.

Inter Captivos apud Adrianopolim recensitus 12 iuvenes formae praestantissimi Caesari Amurathi in thalamum deputati ne nostro genti forent in ... conspiraverunt, inter quos unus Bulgarus turpem vitam honestae praeferens cum de conspiratione ... in mortem, suam eundem Cubicularium reddidisset Caesar ... dum cor incaedit ex eorum manibus evasit. Irruente vero in illos multitudine Janizerorum thalamo inclusi se ipsos mutuis vulneribus confecerunt. Talis exempla quanti fides Christiana et pudicitia sint facienda.

Aº 1445 Rectore M. Stanislao de Lysino

Casu Regis Vladislai vulgato moerore ingenti populos sibi subiectos, maxime tamen fratris Casimiri pectus sauciavit quod pro Christiano gentes scuto fidei, et altero Hercule ad exscindendam Turcarum monstrosam multitudinem orba nec esset. Diu multumque ad suscipiendum regni diadema reluctabatur ne fraternum amorem violare videretur, summoque in id Lituanis adlaborantibus ne si regnum caperet Lituaniam negligeret, redirentque in eam Vitoldi et Sigismundi ducum tempora quo degustata Polona libertate Lituani peius con[illegible]que exerrabantur. Ea autem cunctationis processerat artibus Lituanorum Casimirus ut Poloni taedium non ferentes Boleslaum ducem Masoviae in Regem Poloniae nisi cunctationi repudium mitteret sibi nominarent, prudenter electionis suae denunciatione suspensa donec Casimirus viso ad regnum imparis candidato ad saniora consilia quod postea factum est rediret.

Aº 1446 M. Stanislaus de Sobnow C.S. Rector qui dudum fuit in Concilio Basiliensi cum M. Joanne de Juni Wladislavia Scriptore Concilii Basiliensis et notarius Felicis V. Orator

Statuta Universitatis Studii Cracoviensis reformata per totam Universitatem nullo contradicente exceptis duobus de [illegible] et laboribus de Festo S. Floriani quae ad [illegible]derandum suspensa sunt ad generalem Congregationem omnium Doctorum et Magistrorum die Mercurii 5 8bris approbavit et confirmavit

Sequenti autem Commutatione fuit Joannes Dambrowka S.T. Licentiatus egit Rectorem. Hic in abusus sensim in Univer. irrepentes, censor acerrimus 4 Aprilis vocata Universitate statuit et in amplius Decani unius reddant Rectori et alii decanis. neve sibi unquam privata autoritate pro laboribus praemium sumat, sed de eo Universitatem requirat.

Sacro durante Concilio Basiliensi exorta fuit differentia in Concilium et Eugenium Papam et propter inobedientiam Eugenii Papae, qui nitebatur Concilium sacrum dissolvere.. Concilium autem Eugenium, a papatu deposuit. Totus fere mundus adhaerebat Concilio praeter Italiam. Mortuus est autem Eugenius hoc Anno cui in Papatu successit Nicolaus V. Dum ad hunc Felix V electionis suae renunciavisset, sanctum [illegible] totum Concilium

Aº 1447 Rectore Jacobo de Zaborow
et pro sequenti Commutatione M. Jacobo S.T.D.
Praeposito S. Hedwigis in ponte Regali
Eugenius Papa vij kalendas Martij obijt
Nicolaus V. in eius locum substitutus.

Casimirus M. dux Lithuaniae tandem a Mag.[ribus] persuasus in Crastino S. Joannis Baptistae in Regem Poloniae inunctus et Coronatus est, In cuius ad Urbem adventu Clara Turba conflagravit. omine non fallente quod Clerus igne tribulationis in suo principatu esset probandus ubi reipsa evenit

Feria 5 post Visitationis B.V. festum Proposita in Comitiis Quaestione Cuinam ex duobus qui se pro Summis Pontificibus gerebant an Felici V. per Concilium Basil. electo pro quo Marcus Bonfilius et Mgri de Schola agebant an Nicolao V qui cum solis litteris Roma datis postulabat. Rex nomine suo et Regni ad Nicolaum declinavit et ad legationem Petrum Wiszota et Petrum de Samotuly ut hi 3 illi impetrarent 1º Unum beneficiorum ecclesiasticorum collationem Decimarum decimationem per totum regnum ad sexennium 3º Denarium S. Petri in annos aliquot percipiendum, des- navit.
Mgri et Doctores Univ. huius accesserunt Regiam Mtem, petentes ut non praecipitaret in obedientia, sed in suspenso maneret ad unum annum, quod nullo modo efficere poterant.

Aº 1448 Eodem Jacobo S.T.D. Praeposito S. Hedwigis Rectore

Rex autem advocatis in Senatum Mgris et Doctoribus Univ. quaerebat ab eis, quare se dividerent a Regno Cum ipse et totum regnum obedirent Papae et Univ. eidem nollet obedire sed starent in Concilio Basiliensi: Mgri autem et Doctores stantes ante Congressum Regiae Mtis responsionem optimam formantes dantes responsum pro prima vice, 2 iterum vice stantes ante regiam Mtem et Consilium prudentem legato, iterum ut se non posse facere. Sed petebant Regem, ut ad alias Univ. vellet dirigere et informari ab eisdem. Si vero contra Univer. essent efficaciores pro obedientia Sacri Concilij, iux. tractatum ipsorum compilatum, et toti mundo notificatum ad obedientiam Papae nollent consentire durante S. Concilio. Itemque 3 et 4 vice vocati ad Regem An vellent obedientiam Papae praestare ipsi bene deliberantes, cum mansuetudine et pietate protestantes Coram Deo et B. Virgine. B. Stanislao Patrono et ott. Sanctis non posse hoc facere ut. Rex autem praecepit eos abire. Nuncius autem petebat Regem et Dnos ut Mgri incarcerarentur, ut vellet eis re:cipere beneficia Ecclesiastica et eos inhibere. Rex tamen nullo modo permittere voluerunt. Nicolaus Papa audita tali non bene fuit contentus de Nuncio suo quod taliter cum Universitate egit. Veniens Romam Papa eum audire non poterat, et pro tristitia nimia extinctus est.

Roma redeuntibus Regis Poloniae Oratoribus adiunctus erat a Nicolao Papa ad Casimirum Legatus Joannes Baptista. qui Lublini in Comitio Cardinalem regis in Sedem Apostolicam devotione. loco muneris praesentavit regi nomine Papae Rosam auream privatim vero Bullam super nonaginta nominationibus ad Beneficia in subsidium autem contra Tartaros decem millia fl. a Clero exigenda. Quarrens autem adventum Regis aliquot diebus ad Urbem idem Legatus solemnissime ab omnibus est exceptus tanquam Sedis Romanae legatus Univ. versitas tamen Crac. nullam ei etiam monita et rogata voluit facere reverentiam propter Tractatum quem profitendo veritatem, contradicebat et in quo Concilium Basiliense rite congregatum legitime Felicem V. eligere potuisse demonstrabat. Fremebat proinde Epus Cameninensis Legatus contra Universitatem. Iramque tenere non potuit. Sed apud Regem et Senatum eandem accusavit. Decrevit rateis apud se plures de Universitate de consensu regis et regno ejicere Nisi Cardinalis Sbigneus obstitisset et consilium suppeditavit ut eos ad regem deferret.

140

138

+

Dilectis Ecte filys Rectori et Univ.
Studij Cracovien. P.P. Concilij Basilien.

Sacros. gnalis Synodus Basilien., in Spu S. legitime congregata, Universalem Ectam repraesentans
Dilectis Ectae filys Rectori et Univ. Studij Crac. Salutem et Omnipotentis Dei benedictionem. Sicuti B. Doctor
gentium fidelissimos Thessalonicenses commendat qui accepto verbo veritatis, perstiterunt in fide, non recipien-
tes falsos Aptos, nec ea q ab illis dicebantur: Sic gratias agimus Deo, pro vobis memores fidei
vestrae, et laboris, quam in hac tentatione Ectae quam eius impugnatae autoritas exhibuistis vos for-
tes athletas et defensores Xianitatis. Nec ventis agitationum mundanarum unum potuit con-
stantiam inflectere, ut a via veritatis ullatenus moveretur, Sic enim probat Deus suos electos et
fideles, ut probatio fidei sua pretiosior sit auro, quod per ignem probatur, et coronam eternam illis
reddat, qui legittime certaverint. Fecit quidem hanc gratiam vobis Dns in his novissimorum
temporum turbinibus, ipse mirabilis in altis Dns, ut lux veritatis per vos splendens doctri-
nae luceret in universo mundo. et dum venti validi irrueruntque tempestates noctis tenebra-
rum, ut illam lucernam fulgidam vrae fidelissimae Universitatis extinguerent, nihil adversus
eam efficere potuerint, Quoniam Dnus protegit illam, qui etsi permittat defensores Ectae
et aequitatis in hoc saeculo agitari, non tamen permittit aut veritatem ipsam vinci, aut
Ectam superari. Nec fideliter enim in eadem Ecta et veritate perseverantes derelinquet usque
ad consummationem saeculi, quinimo et illis ineffabilem praemiorum magnitudinem largietur. Non
nescij sumus, quantas adversum vos procuraverit superioribus diebus hostis humani generis vexationes
quarum patientiamque et constantiam vram cognovimus, quam non satis laudare et commendare possumus
tenoremque literarum vestrarum directarum Regiae dignitati vidimus, quibus et prudenter
et fideliter eidem suasistis, sicuti illi qui vere ipsius salutem, et honorem diligunt, quatenus Regia dignitas
non quae sua sunt, sed quae Jesu Xi, de via quam sequi haberet eadem, aut ut
ne aut a veritate, quam viri docti et periti in lege Dni sequuntur, deviaret, aut ut
saltem deliberationes aliorum Catholicorum Principum expectaret. Et nos per misericordiam
Dei speramus Principes ipsos post longius in his rebus suorum animorum suspensiones
plenius de Xianitate, rerum informationibus acceptis, ea fore deliberaturos, quae sunt ad
honorem Dei, confirmationem fidei Orthodoxae et auctoritatem Ectae ac Xianae religionis publicam
salutem. Neque enim ad alia tendimus, nec ea quae nra sunt quaerimus; Sed dum accedente
omnium principum et praelatorum Orbis catholici consensu evocati sumus, Necessitas urget
nos, ut quantum in nobis est, ipsam Ectae fidem et auctoritatem, justitiamque et veritatem sustineamus
et defendamus, nec propter quaslibet adversitates huius saeculi illas confundi, et conculcari per-
mittamus, non de viribus nris, sed de auxilio Xi Salvatoris nri, Ectae sponsi confidentes.
Xiani et omnes aperte conspicere possunt, quanta ruina Ectae imminebat, si hoc Sacrum
Concilium tantis auctoritatibus congregatum, tantisque incorporationibus fulcitum, tot annis
continuatum, finaliter deviendum prostratum, et miserabiliter dissipatum fuisset, praevaluisset
adversus Ectam immanis violentia persequentis eam, qui se opposuit contrarium et
adversum Xo Deo nostro, volenti reformare Ectam suam, et omnes revocare ad salu-
tem, dum per enormitates abusuum et vitiorum, nimis auctorum, contra legem ipsius
altissimi, et Sanctorum P.P. instituta animos Xianorum varios perditionis laqueos incurrebant,
et propulsatis Sanctis legibus, abiectisque S. Canonibus, instituta Sps S. conditis profligataque
Evangelica doctrina, et divinis humanisque juribus posthabitis, ambitio avaritia simonia
radices omnium malorum, ecclesiastica negotia ultra modum invadere et corrumpere vide-
bantur. Quod et abundante iniquitate labores huius Sanctae Synodi, pro salute reformatione
habitos re absorbuisset atque in nihilum deduxissent, si non adesset divinae
clementiae propitiatio, quae propter fidelium et electorum suorum salutem ipsam Sanctam Synodum
usque ad hoc tempus contra impetus hostis antiqui defendit atque servavit. Nam etsi eadem Sac-
ta Synodus conculcata et prostrata fuisset ex desiderio adversariorum Ectae, Sacrique Canones
eius decreta et judicia in nihilum abijssent, non iam spes adesse videbatur, celebrationis ali-
corum Conciliorum, nec diebus nostris, nec forsan successorum nostrorum temporibus, periclitabatur
cum auctoritas; peribant labores jam in tribus Concilijs Constantiensi, Senensi et hoc Basili-
ensi pro universam Ectam pro reformatione habiti, peribat omnis fere Ectae ipsius decor omnisque
fidej firmamentum, omne robur disciplinae, omnis stabilitas judiciorum Ecclesiasticorum, omnisque Xianae

religionis vigor, laxabantur frena, abusibus, deformitatibus et haeresibus, ac horrenda confusio
in mundo videbatur. Misertus autem est Deus Ecclesiae, et non sivit eam exterminari, qui et hoc Sa-
crum Concilium in longanimitate et patientia persistere voluit, nec propter posteriores graviores in-
jurias persecutiones aut quaslibet impugnationes dissolvi donec aliqua salutaris conclusio per
ipsius Dei gratiam in rebus Ecclesiae habeatur. Dum quoque evectum est abominandum idolum per-
versae doctrinae, volentes proferre libitum cujusdam hominis peccatoris auctoritati Universalis Ecclesiae et
ipsum extollere supra judicium ejusdem Ecclesiae Universae, cum qua Christus est usque ad consummatio-
nem saeculi, et cum qua manet Spiritus paraclitus in aeternum. Suscitavit ipse misericors
Deus spiritum vestrum, et aliorum literatorum virorum in Universitatibus Studiorum, ut veritatem an-
nunciarent Principibus et populis, ne se seduci et in errorem abduci permitterent. In qua re
tanto celebriora sunt vestra merita tantoque gloriosiorem coronam vobis retribuet Deus, quanto
graviores tentationes contra vos insurrexerunt, dum adversus fidem et constantiam vestram
nullatenus potuerunt praevalere. Videntesque Principes atque populi vestram et aliorum professorum virorum
cognoscentium et amantium eandem virtuosam perseverantiam, inducentur dante Domino et
suadente, ut sanae doctrinae et veritati, quam cum Ecclesia Catholica docetis et praedicatis, adhaereant,
illosque deserant qui propter commoda temporalia, et terrenam caducamque substantiam ipsos
variis fallaciis et figmentis a veritate conantur avertere. Et iam de proximo speramus
terminari dies malos felicioraque relucere tempora, in quibus fides et Ecclesiae auctoritas venturaque et
justitia reflorescent destructis adversitatibus et erroribus universis. Gaudebuntque devoti
nec vos, quod cum Ecclesia feliciter in tentationibus permanserunt. Et ut de statu negotiorum Ecclesiae
notitiam habeant vestrae devotiones. Haec Sancta Synodus in suo vigore jugiter continuatur
et Deus noster Dominus in bona valetudine Dei gratia persistens assidue pro rebus Ecclesiae prospe-
randis magnos labores impendit. Debentque omnino Principes Alemaniae convenire in
proximo festo Ascensionis, ut conclusionem in eisdem rebus sine ulteriori dilatione recipi-
ant et hoc dederunt promissionem omnimodam quae humanitus dari potuit, ut illa vice
vento nullatenus frustretur. Illustris etiam Dux Britanniae nostros oratores reperi-
entes cum magna veneratione suscepit, et eos magnis profecisse in honoribus Servi-
... eum missos cum magna ambasiatam suam ad hanc S. Synodum, et alia meliora feliciora-
que nobis se missurum ambasiatam suam ad hanc S. Synodum, et alia meliora feliciora-
que pro augmento Ecclesiae, fide Catholica et publica salute fieri
in Christianitate non post multos dies, pro aucto Ecclesiae, fide Catholica et publica salute fieri
speramus. Itaque quam exhortatur Sermo Apostoli, stabiles estote et immobiles abundantes
in omni opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.
Caeterum habeant vestrae caritates recommissum dilectum Ecclesiae filium Joannem de Junidlaw
Slavia curatum Ecclesiae Parochialis in Lubia Posnaniensis Dioecesis Sacrae Poenitentiariae
hujusque Sacri Concilii Scriptorem, exhibitorem praesentium, juvando eum efficaciter, ut ad sua
beneficia restituatur, quibus velut accepimus de facto spoliatus existit, significando quae
nobis cuncta beneplacita vestra quae cordibus ejus possimus proficere possunt cumbinis favente
Spiritu Paraclito, qui devotiones vestras omni gaudio et prosperitate consolari atque in
cunctis feliciter dirigere et conservare dignetur. Datum Basileae 16 calendas Aprilis
Anno a Nativitate Domini 1444.

Interea temporis Basileae Concilium Martini V. decreto inchoatum
convenientibus ad illud Hispaniis Galliis Germaniis Poloniis Pannoniis prin
cipib. Epis et Legatis, qui communem Rei Xianae salutem in sanctis
Concilii ponebant, continuabatur. Eugenius Concilium istud solicitae
adversus Bononiam eodem transtulit. Verum Sigismundus Imperator atque
et Clerus qui Basileae erat, non modo Eugenio non obedierunt; sed
etiam eundem bis terve monuerunt ut Basileam cum suis Cardinalibus
ut pote locum magno judicio a Martino V. delectum veniret, Cui
si contravenirent acturos ante Concilii con contumacem. Motus his ra:
tionibus Eugenius Basiliense Concilium litteris Apostolicis confirmavit.
et cuivis ad idem Concilium veniendi potestatem fecit.
Non diu tamen post ut Bononiam venit Basiliense Concilium quod
ante probaverat, Ferrariam transfert hac maxime de causa quod
diceret Graecos cum Ecclesia Romana conventuros, eundem locum sibi
delegisse. At Concilii Basiliensis Praesidentes et precibus et pretio
invitabant Graecos ut omisso Eugenio ad se venirent, et nisi Euge:
nius ipsorum sedem accederet depositurum se eundem de Sede Petri nun:
ciabant. Substitit aliquamdiu animi dubius Eugenius quid ageret
et Legatum ad Concilium Basiliense misit qui in eodem causam ejus
cum Patribus defenderet. Ut autem Sigismundus Imperator mortuus
est et Albertus Austriae Caesar creatus illico Eugenius per Cardinalem
Sanctae Crucis Ferrariae Concilium inchoavit quo et Imperator
Orientis Joannes Paleologus descendit, ab Eugenio non aliter quam
Romani Imperatores excepti
Eugenius itaque sequentibus annis nempe 1437 et 38 duas Ecclesias
jam pridem dissidentes in unum corpus redire cupiens. Indicta o:
mnibus supplicatione ad divorum pulvinaria solenni Concilium una cum
Imperatore et Patriarcha Constantinopolitano ingressus. Sedente Impe:
ratore et Graecis e regione Pontificis. 1o Quaestio est Vellentne tam
Latini quam Graeci, ex duabus Ecclesiis jam pridem dissidentibus unam fieri
Ad quam vocem unam omnes succlamarunt. Placere et velle, modo ra:
tionibus illa confutentur, quae tantae discordiae causa fuerunt. Delecti
ad eam rem tam Graeci quam Latini Doctores acerrime multis diebus
disputabant. Cum autem pestis Ferrariae invalesceret, Florentiam
Concilium translatum est. ubi habitis saepius in Ecclesia Cathedrali conventi
disceptatisque Graecorum et Latinorum contentione, tandem eo ventum est ut Grae:
ci Spiritum Sanctum a Patre et Filio procedere homousiumque esse, non a
Patre tantum procedere, atque in azymo sive fermentato pane triticeo Corpus
Xi confici crederent. Purgatorii locum esse crederent ac postremo Romanum
pontificem verum esse Xi vicarium et successorem Petri primum in
orbe locum tenere, cui merito Orientalis et Occidentalis Ecclesia pareret
fatebantur. Sic cum Graecis reconciliati Armeni quoque in fide nostra
convenire studebant eo per crebras disputationes inviti

Ac ut compendio [illegible] hic tragoediam praestringam turbatae Ecclesiae. Res istum gestum habuit. Facto ab[illegible] Martino V. XV. Cardinales antequam Conclave intrarent certa puncta scripto comprehenderunt quae futurus [illegible] Papam quicunque electus fuisset servare deberet, atque ea omnes juramento se servaturos promiserunt inter quae illud erat praecipuum quod Concilium [illegible] determinationem Synodi Constantiensis [illegible] signaturam Martini V. celebrandum et reformationem in capite et membris quaereretur [illegible] esset Gabriel Condelmarus Venetus electus, hic vocat in Summum Pontificem Eugenius IV. [illegible] juramenti facti tenorem Concilium Basileae indicit et eo suum Legatum mittit. Dato vix initio Concilii cum in eodem multa perperam gesta Eugenius accusaretur, [illegible] ille ut se judicio sisteret citatur. Ille vero Concilium Basilea in Italiam Ferrariam, Florentiam transfert. Ad contumaciam formatur processus tandemque depositus et in ejus locum Felix V a Concilio in Papam eligitur. Erat cum Concilio Basiliensi cum ad alios tum ad Regnum Poloniae et Universitatem Cracoviensem [illegible] 4 mittit, quorum 3 erant antea ad Concilium nomine ejusdem Universitatis missi, scilicet Marcus Bonfilius M. [illegible] M. Stanislaus de Sobniew Professor, Fridericus [illegible] de Barzynow Decretorum Doctor, quibus additus erat Nobilis Guilhelmus de Rawna, requirentes quod de autoritate Concilii, de electione Papae in Concilio facta et de depositione Eugenii in eadem Synodo facta sententiam et judicium. Res delata Doctoribus Universitatis Theologiae et Juris, quorum primus erat Joannes Elgot D.D. [illegible] Crac. alter M. Jacobus de Paradyso Abbas Cisterciensis S.T.D. 3. Laurentius de Ratbor 4 M. Thomas de Strzempino. 5. Benedictus Hesse qui omnes tractatus determinationes quisque pro suo sensu scripserunt et ea omnia istius Universitatis tractatum Generalem compilaverunt quem Sbigneo Olesnicio Cancellario et Episcopo Cracoviensi praesentaverunt. Nec minus in Polonia apud Regem et Senatum egerunt ut sua [illegible] Concilio [illegible] et ad summum minimum Rex Neutralitatem servaret cum Regno [illegible] in obedientia praestanda Nicolao V. suscepere. Sbigneus nomine Cleri Poloniae [illegible] Universitatis M. Joannem Elgot ad Concilium Basiliense et Felicem V. Papam cum titulo Oratoris legavit dans in commissis ut Responsionem Cathegoricam referret [illegible] Concilio et testimonium veritati quod Doctores Universitatis perhiberent. [illegible] quidem Responsio senario numero quibus [illegible] est in [illegible] comprehensa, quod hic potissimum attingendo. 1mo Asserebant [illegible] Universitatis et consequenter in Concilio Generali legitime congregato ipsam repraesentante supremam supra omnes homines viatores etiam supra Papam esse potestatem. 2do Concilium Basiliense in Spiritu Sancto legitime congregatum et Universalem Ecclesiam veraciter repraesentans fuisse. 3tio [illegible] olim Eugenium praedictum Concilium dissolvere non potuisse, et dissolutionem de ipso per eum attentatam de facto nullam fuisse. 4to Concilium praedictum Basiliense nondum dissolutum esse. 5to Depositionem olim Eugenii Papae et electionem [illegible] Domini Felicis ad summum Apostolatus apicem per ipsum Concilium factam justas legitimas et canonicas fuisse et esse. 6to Omnes Xti fideles [illegible] Felici tanquam unico et vero Summo Pontifici de necessitate salutis subesse debere. [illegible] Oratio. Quod in scriptis habuit hoc etiam disertissimo ore in facie Summi Pontificis et Concilii exposuit. Tractatus Universitatis Crac. eo de re praesentavit. [illegible] per Cardinalatus Galero nomine Episcopi Crac. quem ab Eugenio non susceperat gratias egit. Non poterat non esse grata custodum fidei in defensione autoritatis Concilii defensio et [illegible] Oratoris viri alioqui Sapientissimi Legato [illegible] multoties in Concilio [illegible] egit ut ejus testantur [illegible] in manuscriptis monumenta. Cum vero Tractatus Cracoviensis per multos [illegible] exemplaria voluerunt. Eugenius quoque suam innocentiam scripto vulgato defendit illudque ad Universitatem Montispessulanam direxit. At in continenti Scriptum Concilii Basiliensis 1440 responsivum prodiit.

Mortuo vero Eugenio Papa autem durante Concilio Basiliensi Cardinales Romae eligunt sibi Papam Nicolaum V. nuncupatum qui [illegible] Juliani Cardinalis Imperatorem et alios Reges [illegible] Nicolai impulit. Turbatum autem est non minus quam antea praesentia [illegible] Polonia Universitate Cracoviensi adhaerente Concilio Basiliensi et Felici Papae ut infra legere licebit. Donec ultimo in Concilio Lausanensi Felix papatu cessit.

1449 M. Nicolaus Belina S. T. Licentiatus Rector fuit, qui ex serie et ordi[ne]
post mortem Jacobi de Zaborow Canonicatum Eccl. Cathedralis Cracovi[ensis]
[illegible] ex voluntate Vener. Mgri Michaelis de Szydlow contulit
quem ipse tamen propter certas causas, impetratis aliquot decimis
[illegible] resignavit, datus itaque est Canonicatus iste Doctori Pniewski

Ad Concilium Basilien ab Vniv[ersita]te Crac[oviensi]

Sac[ro]s[an]c[t]ae Gnali Synodo Basilien[si] in Sp[irit]u S[ancto] legitime congregatae Vniv[ersa]lem Eccl[esi]am repraesentanti cum debita reverentia et devotione.

Rndmi Patres et Dni Colendmi. dignata e[st] Sacrosancta Synodus Vna
in Spu S. legittime congregata Vn[iver]salem Ecc[les]iam repraesentans me-
morari Vniv[ersita]tis Nrae et per l[itte]ras suas desideratma nuntiare nomina.
Altis profecto suspirijs et fusis ad Deu[m] assiduis precib[us] hactenus expe
ctata, quae etsi pro o[mn]i t[em]p[o]re pro singularitate sint iucundma, nobis
tamen hoc t[em]p[o]re tribulationis n[ost]rae, quam persentimus, quasi quoddam
Divinae gratiae munus amplius condolantur. Venit etenim in hanc
Vrbem D. Baptista de Roma Ep[iscop]us Camerinen[sis] tanquam Nuncius A-
postolicus cum potestate Legati de latere ad Regiam M. missus; quem
quia, ut Legatum Ap[osto]licae Sedis recipere et venerari recusavimus, ne con
trarij haberemur doctrinae et Scripturae n[ost]ris graviter contra nos sue
censuit, gravemq[ue] contra nos coram Regia M. movit querelam. Constitu
ti ob eam rem in p[rae]sentia S. R. M. et Procerum multitudine confessa ar
guimur temeritatis, et tanquam contemptores Sedis Ap[osto]licae convenimur
nimur. Instat demumq[ue] Legatus ille, ut velut Schismatici aut pel
lamur de sedib[us] n[ost]ris, aut debitas facti luamus poenas. Respondimusq[ue]
mansuete ad singula, prout res exigebat; et quo efficacius clarius
sit, comes Nobis Veritas simul et iustitia recensuimus, qualiter su-
perioribus t[em]p[o]ribus, postquam Concilium g[e]n[er]ale in civitate Basilien[si] pro re-
formatione Eccl[esi]ae Dei in capite et in membris congregatum fuisset, et nul
lusq[ue] ambigeret de Authoritate illius, quod constabat ad ipsius legi
timam convocationem Concilij Constantien[sis], et duorum summorum Ponti-
ficum Martini V. et Eugenij IV. authoritatem accessisse. Serenissimus
et Celebris memoriae Vladislaus Vngariae et Poloniae Rex no
bilissimi Regis Fr[ater] Germanus missis ad illud suis Oratorib[us] se illi
more aliorum Regum Catholicorum incorporari promeruit. Et quo-
modo Satore divisionis procurante, ne Vnitas et reformatio diuti-
us in expectata in Dei Eccl[esi]a per operam dicti Concilij subseque
rentur: gravis inter Papam tunc et Concilium, et dictum Concilium exor
ta fuit divisio, quod sub hac occasione missi fuerunt ad Regnum
hoc repetitis vicib[us] Nuncij et Oratores solennes dicti Concilij,
ostendentes iustitiam eiusdem, qui etiam Nos sub debito Professionis n[ost]rae
requisiverunt, ut tanquam Doctores Catholicae Veritatis Veritatem
illam, quam super eiusmodi infaustas differentias ex Sacris cognitam ha
beremus Scripturis, et verbo et scripto profiteremur. Fecimusq[ue] quod debi
tum

148
Nr 6

tum nostrum, et innixi Sacrae Scripturae Authoritati et SS. PP. imitati sen-
tentias scripsimus tractatum, in quo ostendimusque et profitemur quod
S. Concilium Basilien. sicut et quodlibet aliud generale legitime congre-
gatum habeat potestatem immediate a Christo in his quae pertinent ad fi-
dem et extirpationem Schismatis et ad generalem reformationem Ecclesiae in capi-
te et in membris, et quod potuit causa suadente legitima deponere
Papam tunc Dregonium [Eugenium], et alium instituere, cui ab omnibus tanquam vero
Papae esset obediendum. Adiecimusque tandem quod huiusmodi professio
et scriptum nostrum publicum factum est ferme per omnia Christianitatis re-
gna, et in multis Studiis generalibus et signanter Parisiis fuit et est
tanquam catholicum laudatum et approbatum. Ex quibus et aliis quae in
longum coram Regia M. et tota illa concione sermonibus ferebantur, con-
clusimus, quod a veritate taliter per nos professa discedere ulla ratione
non possumus nec volumus, ex quo non videmusque Scripturas magis
efficaces aut rationes valentiores contrarium concludentes. Verum
quia haec omnia sufficere non poterant ad sedandum animum Regis et Reverendissimi
instantia dicti legati concitatum; idemque legatus inter alter-
nos sermones nostros hoc dixit, quod omnes Reges Christianitatis et
non solum ipsi, sed et Universitates studiorum, inter quas commemoravit Pa-
risiensem, se iam pro Nicolao Papa declarassent. Nos talibus verbis per-
moti precati sumus instantius dari Nobis inducias, quibus Universitates ali-
as et praesertim Parisiensem veluti Universitatem omnium Matrem et Principem
possemus consulere et experiri, si ita res se haberet, et quid eos per-
movisset ad hoc faciendum. Semper enim protestati sumus, nihil nos
in ea re pertinaciter asserere, sed omnia sub correctione ponere non
vulgi, sed magis sapientum. Interea tamen conclusum est, ut super
his quae taliter nobiscum et per nos agitata dictaque fuerunt per dictum
legatum, qui et nunc ad Urbem proficiscitur, informaretur suus Nico-
laus Papa, et demum id quod ille de Nobis decreverit Rex exequi
mandavit. Atque nunc videt Serenitas Synodus Vestra PP. colendissimi
in quo periculo non quidem animarum sed rerum et corporum pro veritate
laboremus. Ferte Nobis quaesumus quam potestis opem. Nos siquidem pro
nobis utcunque possumus consulamus; atque Universitatum aliarum et potis-
sime Parisiensis fulciamur praesidio, scribimus illis, eorum implorantesque suc-
cursum, quia Nobis magnam pollicemur confidentiam, quod verum non sit quod
de illis dictus Legatus taliter coram Regia M. et suis consiliariis
suggessit: profecto si dictae Universitatis Parisiensis determinata habere
quae tantopere cupimus et petimus scripta, magno nobis illa adiu-
mento esse poterunt. Atque ideo ut talibus nostris potiamur votis

Vos etiã P. Colendmi dignemini per Viscera miser cordiae Dei fieri et si quid aliud ē pro nra consolõne accomodũ, nobis hoc ipsũ per hunc Nunciũ nrũ qui celeriũs regreditur, dignemini communicare. Et signanter ea, quæ conclusa sunt Leoberis inter SS. D. Nrum Felicē Papam et Ambasiatores Regũ et Principũ; et si qua executio illorum iam facta sit, et quæ adhuc spes Sctæ Synodi Vræ de executione futura commodius insit et habeatur. Mittimus etiã copiã litteræ prædictæ nræ Vntis Parisiens. missæ psentibq inclusam.

C. P. R. V.

Humiles et devoti Rector
Doctores et Mgri Studii Cracovien.

Sacrosanctum Concilium Lausanen.
Universitati Crac.

Sacrosancta Gnalis Synodus Lausanensis in Spu S. legittime congregata Vnlem Ecclam repræsentans dilectis Ecclæ filiis Rectori Doctoribus et Mgris Vntis Crac. Salutē et oipotentis Dei benedictiōem. Gras Deo nro pro Vobis quas possumus, agimus: quia quas debemus pro isto aliisq. suis beneficiis Vobis concessis referre non valemq. Tanta enī ē Fidei Vræ magnitudo, ut his diebus malis luceat sicut luminaria in Mundo Verbum Vitæ continenter ad gloriã nram in die Christi. Fides quipq Vra sibi adversã stupidas reddit, in ea torpentes ad melius incitat, eius defensores in bono confirmat. Nec mirũ cum sumentes scutũ fidei et galeam Virtutis ante Regē et Principes constituti tela ignea adversarij extinguere conati estis, non huma na quidē Virtute sed S. Sp. ope, cuius Vos cooperatores estis qui in Vobis loquutq ē adimplens Christi promissũ, in persona Ecclæ Secutu rorumq fideliũ Aplis factum. Levi quidē exemplo, sæpe accidit multos commoveri, etã male inceptis pede trahere, beneq inchoata usq in finē psequi, cur non Vro præclaro opere infirmi et mundi potestes lumen, vires accipient. Jã eis Vram inspicientibq publicã Vntis confessionē lucerna accensa ē non sub modio sed super candelabrũ posita ē. Exemplar autē eom oculis obiectũ ē quod sequantq non turba, non Vulgus, non potentes enī sequendi sunt, ne si cæcus cæcum ducant ambo in foveam cadant, sed lux vera illuminans omnem hnem venientē in hunc mundũ de cuius fonte potestatis doctrinaq sanctitis, oēs accipiunt, qui bene sentiunt de Scripturis Sctis. Hoc vos nunc certe agitis cuius contrariũ si quispiã etiam si Angelq de cælo pro

dixerunt anatema vobis sit, an forte Deus inter se pugnatia lo
cutus est, unum in terris, alterum in cælis, unum Principem conciliant, al
terum unitatum Doctoribus, unum omnibus per orbem diffusis, alterum in
concilijs congregatis? Absit. Christus divisus non est. Veritas est
mentiri non potest nec falsa asserere: quem igitur meliorem Doctorem
unquam aliquis quæret Spiritu Christi docente verum veritem. Intra vos
habetis quod petitis; sic vos docuit vera, si tamen de moribus, de sa
lute, de fide, quid necessario recteque tenendum sit, ab omnibus sive in
petitis, ab eorum sane factis, dictis, doctrinis, exemplis, sancitemini; qui
non in medio Christus est congregatos in nomine suo, deserens nunquam et ab
errore conservans. At vero sunt, qui in concilijs generalibus legittime con
ventu faciunt, omnes velle doceri de rebus, ut intelligamus, et intelli
gentiam nostram docentium intelligentiæ conformemus; inde electionem quod
docendum indicamus. Aliud est velle docere, ut acquiescamus etiamsi
non intellexerimus, et sæpe vera ratione cedamus authoritati: primum
quidem commune est, et nulli peccatorum generi denegatum docere scilicet
et doceri, de quæsitis concertare; alterum alterum, quod verius
arbitrari in his quæ per Ecclesiam determinata non sunt. Reliquum
vero est singulare, et paucis concessum, docere et non errare. Hoc au
tem est proprium generalium Synodorum est quibus in his quæ attinent ad bonos
mores, ad fidem rectam, ad animarum salutem, cum Spiritu Sancto idem semper
visum est cuius instinctu singulari legittima concilia docta et as
sistentia firmata vera semper definiunt, et in veritate semper
firma permanent; exauditus siquidem fuit à Patre orans pro Ecclesia
ut post eius ascensum alium daret consolatorem secum in æternum man
surum, declarans illum esse Spiritum veritatis, quem mundus non potest capere. Su
ius nempe Ecclesiæ, quam generalia concilia verissime representant sen
tentijs sine contradictione acquiescere, simpliciterque credere soli fi
deles capiunt, tanquam à matre pueri lac sugentes. Si vero judicium humanum
requiritis, nostis certe unumquemque optimum esse judicem eorum, quæ bene cognoscit,
ipsiusque judicium constans esse debere, vobis autem quis melius scit illud quod
quadriennio factum, vobis notum, usque clarum est super omnique sæpe à Sancta Synodo
Basiliensi, copiosissimas literas doctissimorumque nuncios accepistis, vestrum semper
aliquis usque in hodiernum diem, in Sancta Synodo fuit, ex vobis quosdam de
rebus gestis faciendo certiores, vehementissimumque studium circa res Ecclesiæ semper
habuistis, edidistisque de his amplissimum volumen, Catholicæ fidei explicans ve
ritates, atque invictis rationibus confirmantes, tandem certamen fidei subijssetis
coram illustrissimo Rege vestro et concilijs Regni, potenter vos murum pro domo Dei
confessique estis quod de necessitate salutis arbitramini confiteri. Quis jam vos tene
ritatis arguet? de re justa? criminabitur novitatis de re antiqua? accusabit ignorantiæ
de re bene cognita? Ratione vobiscum certent, qui vos de bene actis reprehendunt
et arguunt. Nam ratione vincere hominum est, vi et potentia belluarum. Certis tamen

animus nunquam superatur, et benefactorum premia summa manent. Nec plus alteri
de bene cognitis, quam sibi ipsi credere debet, nec in dubium vertere, quod semel pcede
ei fuit approbatum. Namque haec est summa Calcedonensis Concilij. Qui post repertam dei
veritatem aliud discutit, mendacium quaerit. Vobis de rebus dictis liquida informatio fuit
certissimum studium, scientia clara, quid superest quod ab alijs humanitus requiratis, quos
propria scripta, vos per orbem doctissimos ac perfectissimos predicant. Unum tamen, ex
omnibus requiritur, ut quod a vobis juste inceptum est, sancteque continuatum, optimo
claudatur fine, cuius rei literae vestrae magnam spem prosepserunt, vicesima tertia
huius, sanctae huic Synodo Lausanensi traditae per Nicolaum Vincentij de Dzia
lorzyn et Jacobum de Shadomia, vestros tabellarios. Nos profecto vestro exemplo
cohortati sunt, ante vitam morte commutare, quam viam veritatis, a Concilio Constantiensi
et Basileensi, nobis traditam deserere, quod favente Deo proposuimus, et ante multos
annos polliciti sumus. Nos rursus magnopere literae vestrae consolantur, ut sentio
his videmus in quo periculo non quidem animorum; sed rerum et corporum pro
veritate laboratis. Multi quidem ex nobis periculum bonorum, non tamen propter veritati
... Sua sponte exulant, vi oppressi patienter sustinent, beneficijs injuste spoliati
quo animo ferunt, lati de periculo corporum, cum se a periculo animorum liberatos
esse perspiciunt, illud Evangelicum prae oculis habentes, Quid prodest homini si universum
mundum lucretur, animae vero detrimentum patiatur, aut quam dabit homo
commutationem pro anima sua? Quis tam varia persecutionum genera valet sufferre
nisi vel hoc solum spes salutis animae illud retineret? Sed cum credimus ini
tium virtutis, his persecutionibus sacratum. Ecce novum genus ab eo suscitatur et
quod nos coegit de Basilea ad civitatem Lausanensem transmigrare, de quo
Copiis decretorum infra inclusis, vos faciunt certiores. In quibus omnibus Domini
benedicimus spem certam gerimus de eius misericordia, quod fidem suam quam
una nobiscum defenditis, nobis tuetur. Hodie autem ecce accepimus quod ad 12 dies
Regum et principum oratores, qui pro pace dicta procuranda adfuerunt
et Urbe huc venturi sint, speramusque prout sermones communes determinent
de pace Ecclesiae in proximo, secuturam, iuxta capitula Gebbenensis dictis
integritate fidei, et auctoritate generalium Conciliorum, ante illosque Nunc
de his rebus magis certa asserere nequimus; sed per Nicolaum tabellarium
vestrum Parisijs rediturum, apertius quae acta fuerint scribemus. Interea
et semper vos adeo fortis estote, et bene acta vestra, nostramque praesentem
pro una eademque causa publica, scilicet veritatis fidei confessione
saepe ante oculos vestros ponite, ne ab illo recedendo, honor Dei debitus
subtrahatur, sed haec intuendo meliora charismata aemulemini, Nos vero
pro vobis sine intermissione ad Deum oramus, quod petimus nobis a
vobis itidem fieri, ut invicem orantes, in fide servati et radicati sal:
vemur. Datum Lausanae VII kalendas ... Anno a Nativitate Domini 1448.

Placuit Rmis D.D. Cardinalibus Epis, Praelatis, et alijs PP. per de:
canum sacrosanctae Synodi in hac specialiter deputatis tenor literae sub
scripto et quod propter carentiam Bulli et Sigilli ipsius Synodi non:
dum factorum sigillatur signetis Rmorum Dnorum Cardinalium infrascriptorum
in loco videlicet Georgij tituli S. Mariae transtyberim Vincentij Bernardi
tituli 4 Sanctorum Coronatorum. Aguerd Joannis tituli sancti Calixti Joannis tituli
S. Stephani in Caelio monte Bartholomaei tituli S. Mariae Camerae
et Guilelmi tituli S. Marcelli nuncupatorum Me Michaele Galteri
ipsius S. Concilij Notario hic subscribente et signetum meum manuale
apponente.

150 148

109

Ab Vnte Cracoviensi ad Vniversitatem Parisiensem Rector Doctores et M. Studij Crac.

Eximij praestantesque Patres Doctores et Magistri Praeceptores Nostri Domini Amici et Fratres in Domino Jesu colendissimi. Divinae et humanae sapientiae eruditionibus illud Nobis imitandum statuimus ut in omnibus [illegible] sequamur Vestigia, sicque verum scientiam capiamus ut uniuscuiusque [illegible] efficiamur doctiores. Equidem tria esse ingeniorum genera veterum traditione perclarum est, inter quae optimum illud esse aiunt, qui per se ipsum quae agenda sunt conspicatur, sequentem vero gradu, qui alienum consilium sequitur: qui vero ad neutrum [illegible] aptus est, eum penitus esse inutilem, atque ideo, si nobis forte desit perspicacia videndi, quod necessarium est, illud etiam volumus deesse, ut aliorum monitis et doctrinis non acquiescamus. Verum quia ea tempora agimus, in quibus non quod potentes saeculi seu imperitum vulgus utrinque sequitur approbandum arbitramur, ne pecorum ritu antecedentium sequamur gregem, pergentes non qua eundum est; sed qua itur quaerimus etenim, quid optimum factu est, non quid usitatissimum, et quid nos in hac infausta divisione Sanctae Ecclesiae in cognitione tentioneque veri constituat. Quo pacto Vos viros et Patres praecipuos Doctores et Magistros quorum gravissimum et integerrimum est iudicium convenire merito instituimus: ad quos a primis Patribus veracium Scripturarum authoritas et intelligentia certissima successione pervenerunt. Ad Vestram profecto sanctam Unitatem, tanquam ceterarum Universitatum Matrem, etsi cunctis veritatis amatoribus generali quadam ratione possit esse refugium, nobis tamen id speciali consideratione convenit. Quoniam ut Apostolicae Sedis attestantur privilegia Studium Sacrae paginae Unti Nostrae ad instantiam Serenissimi et celebris memoriae Principis Domini Vladislai Regis Poloniae est concessum; et quemadmodum rivus a fonte ab Unte Vestra, manavit videtur emanasse, atque ideo audire discere nostris digneatur nos Sententiam Vestram, et quod iuste optime cupimus gratiose concedat. Superioribus quippe temporibus postquam Concilium generale in civitate Basiliensi pro extirpatione Schismatis et reformatione Ecclesiae in capite et in membris congregatum fuisset, nullusque ambigeret de Authoritate illius, quoniam constaret ad ipsius legittimam congregationem Concilij Constantiensis et duorum Summorum Pontificum videlicet Martini Quinti et Eugenij IV. authoritatem accessisse, Sator divisionis instigante ne Unitas et reformatio diutius tam expectata in [illegible] Dei Ecclesia subsequeretur gravis inter Concilium et Summum Pontificem nova exorta est divisio. Interea accedentibus ad Regnum [illegible] Sacri Concilij Oratoribus, requisiti sumus sub

Sub debito Professionis nrae et Veritatem quae ex Scripturis divinis et sacris supra eiuscemodi differentia sentiremus, verbo profiteremur et scripto; seu meus debitum nrum et innixi scripturae sacrae Authoritati, imitati Doctorum approbatorum sententias, scripsimus sub Correctione Ecclesiae et Aplicae Sedis Concilium Basiliense praedictum fuisse legittime congregatum. Atque illud et quodlibet aliud repraesentare Ecclam militantem et habere potestatem immediate a Xro Ecclam supra Papam, in his quae pertinent ad fidem, et extirpationem Schismatis, et ad generalem reformationem Ecclae Dei, in capite et in membris, Et potuisse causa extante legitima, deponere Papam et alium instituere, cui ab omnibus veluti Vicario Jesu Xi esset obediendum. Hoc quoque hic ad custodiam fidei inter Haereticos, et Schismaticos posuimus obediendum. Hoc quoque hic ad custodiam fidei inter Haereticos et Schismaticos positi docuimus hactenus, omnibusque respondimus poscentibus de ea, quae in nobis est fide rationem. Temporis successu dum a Sermo Principe Casimiro Rege moderno Dno nostro gratiosissimo data fuisset obedientia, Dno Thomae de Sarsena, quem Reverendus Dns Pater Dnque Nicolaum V. Papam vocant, venit ad Regnum hoc Reverendus Dns Pater Dnus Baptista de Roma Epus Cameriaceu, tanquam Nuncius Apostolicus, etiam cum potestate Legati de Latere, ad Regiam Mtem missus, recipere eum tanquam veri Papae Legatum recusavimus, Ne contrarij haberemur doctrinae et Scripturis nostris editis, magno profecto cum scandalo populorum, cum magna etiam infamia nominis nostri, cum offensaque multarum Conscientiarum, ex quo non videmus Scripturas magis efficaces, aut rationes valentiores, contrarium concludentes Arguimur cum ob rem temeritatis magnae, Contemptores Summi Pontificis dici mur, et ceu Schismatici coram Regia Mte per Legatum illum criminamur qui etiam demum ut pellamur de Sedibus nostris, aut extrahamus debitas poenas graviter instat. Respondimus mansuete ad singula, prout ratio exigebat. Nulla nos ratione a veritate quam professi fuimus discedere velle aut posse, constanter protestantes, nisi nobis aliud ex Scripturis probabilius demonstraretur. Terrores, comminationes, et alia plurima quae intervenerunt, missa facimus, ad illud quod urget et quod menti nrae praecipuum est, narrandum accelerantes, Postquam enim inter alternatos sermones praedictus, ad refellendum intentionem nostram, talibus verbis inter alia uteretur. Omnes Christianitatis reges dederunt jam obedientiam suam D. N. Nicolao Papae; Sed et Universitates pro ipso etiam declaraverunt, et complures commemorans inter omnes se pro ipso etiam declaraverunt, et complures commemorans inter omnes Universitatis vrae Parisiensis aliud inter illas etiam memoratum est, Nos propter huiusmodi verba coram Regia Mate precati sumus attentius dari nobis inducias, quibus Universitatem vestram, veluti principem et Matrem nostram super ea re possemus consulere, semper enim inter loquendum protestati sumus, nihil nos pertinaciter asserere; Sed quod ora sub correctione magis peritorum poneremus, parati semper illud amplecti; non quod vulgus conclamitat; Sed quod sapientum judicio comprobatum, Placuit sane multis, eiuscemodi nostra oblatio; Sed resistente dicto Legato nihilominus per Regem et Regni Proceres conclusum extitit, ut super his quae taliter nobiscum, et per nos agitata dictaque fuerunt, per dictum Legatum, qui ad Urbem proficiscitur, informaretur Nicolaus Papa, et demum quidquid de nobis determinaret. Rex exequeretur. Inter haec itaque pericula constituti, quo nobis oportune consulamus Subleuamurque praesidio, directione et auxilio vestris, dignum rati sumus refugere ad Sacram Universitatem vram, Vosque Patres maiores et seniores nostros per viscera misericordiae Dei et Salvatoris nri petimus et precamur, levate curas, praecidite laborem et observantiae ferte opem nobis miseris,

151
~~149~~

et periculum submovete. Scribite quatenus si ita se res habeat, quam hic de vobis dictus
legatus testatus est. Et si ita quidem. Quid vos ad hoc permoverit, ut et nos illis intellectis
sequamur quod sanctius est, et apud eos quos decuimus meriti simus excusati. Non
enim potest, quod plurima que etiam ad hanc rem facit nos ignoraverimus. Quod
si relationi dicti legati veritas non assistat, quemadmodum vehementer presumimus, et
magna nobis fiducia persuademus, et illud petimus scribite, pro magno [illegible] ad in-
mentis et fulcimento nostro. Ex hoc enim intelliget Rex noster, rem aliter se habuisse
quam sibi fuerat illa narratione suggestum. Sub hac quoque habitudine si et
commemorato Domino Regi nostro conformiter scribere dignaremini, dirigentes Domini
quoque effluente virtute vestra Christianissimi Principes Dominus Rex Francorum in fa-
vorem vestrum aliquid scribere dignabitur eidem Domino Regi nostro super opere Eccle-
illud computaverimus, et sue Serenitatis ad sydera semper attollemus nomen. Et
ut finem faciamus etc. et etc. petimus favete votis nostris, nec redeat vacuus
nuntius iste noster, nec repellere preces nostras duxeritis, pro quibus [illegible] Domino more-
dignamus est. Datum Crac.
Eximiis spectabilissimisque viris Rectori Doctoribus et Magistris Alme Univ-
ersitatis Studii Parisiensis Patribus Dominis et amicis colendissimis

Responsiones ab Universitate Parisiensi desiderantur. Que data fuisse memorantur a Joanne Elgot in Lyt-
ad Sbigneum Cardinalem cuius verba sunt. Venit et Dominus Rogalecz de Concilio sed nos se excu-
habuit nobis. Presentavit autem literam Nicolai Cursoris per Universitatem ad Concilium et Parisios jam
pridem missi. Scribit qualiter veniens Parisius fuit per Rectorem humaniter exceptus et recollectus in Colle-
gio Navarre et demum missus per eundem et Doctores ad Regem Francie a quo dicit se
habere literam, unam ad Dominum Regem nostrum. Item ab Universitate illa duas, unam ad eundem Dominum Regem
et alteram ad Universitatem nostram. Item quod in reditu in Lausanam reperit ibi duos nuncios Domini
Nicolai Pape super unione Petri cum Concilio tractantes Concluditque quod Concilium ipsum rei
mittere non velit nisi cum finali responso super factis Concilii sub Bulla eiusdem Universitatis
in brevi mittendo.

Vnitas Studij Crac. Lipsensi. Erfordiens. Coloniens. Viennens. Studijs
eodem capto.

Egregij Praestantissimique Pres, Dni Amici et Fres in Dno Deo colendissimi.
divina et humana sapientia eruditi his illud nobis imitandum statuimus, ut maiorum in o-
mnibus sequamur vestigia, sicque veritatem scire cupiamus ut propria prudentia non in-
nitamur. Equidem tria esse hominum genera, veterum traditione proclamatum est. inter quae
optimum illum esse aiunt, qui per seipsum quae agenda sunt perspicatius [eu] sequenti
autem gradu, qui aliorum consilia sequitur: qui vero ad neutrum horum aptus est
eum penitus esse inutilem, Atque ideo si nobis forsitan desit videndi perspicacia
quod verum est, illud etiam dedimus decere, ut aliorum doctrinis et monitis
acquiescamus. Verum quia eam rem agimus, in qua non quid possit, similiter
seu imperitum vulgus utcunque sequitur, approbandum arbitramur, ac pecora vitae
sequamur antecedentium gregem, pergentes non quo quaeque eundum est, sed quo
itur. Animadvertimus enim quid optime factum est, non quid usitatissimum, et
quod nos in hac infausta divisione a recto in cognitione tentioneque veri con-
stituat. Quo facto nos viros et Fres plurimos Doctores et Magistros, quorum
gravissimum et integerrimum est iudicium convenire mentis institutionique, et nostra
ex directione et prudentia fieri doctiores. Superioribus quidem temporibus post-
quam Concilium Generale in Civitate Basilien. pro extirpatione Schismatis et
reformatione Ecclesiae in Capite et in membris congregatum fuisset, Multumque con-
tigeret de auctoritate illius quoniam constaret, ad ipsius legitimam congregationem
Concilij Constanciens. et duorum Summorum Pontificum Martini V. ac et Eugenij IV
auctoritatem accessisse. Sed iterum divisionis instigante, ne Unitas et reformatio dictae
sanctae Ecclesiae in Dei Ecclesia per operam dicti Concilij subsequerentur gravis in
san expeditate in Dei Ecclesia per operam dicti Concilij subsequerentur, gravis in-
Concilium et Papam tunc Eugenium mox exorta est divisio. Interea accedentibus
ad regnum hoc eiusdem S. Concilij Oratoribus, requisiti sumus per eosdem sub
debito professionis nostrae, ut veritatem quam ex Scripturis divinis et Canonicis
super eiusmodi dissensu sentiremus verbo profiteremur et scripto. Verumque
tunc debitum nostrum, et innixi S. Scripturae auctoritati, imitati Doctores approbatos, sen-
tentias, scripsimus sub correctione Ecclesiae et Apostolicae Sedis. Concilium Basilien.
fuisse legitime congregatum, atque illud et quodlibet aliud Generale Con-
cilium repraesentare Ecclesiam Catholicam militantem, et habere potestatem immediate
a Christo, etiam supra Papam, in his quae pertinent ad fidem, et extirpationem
Schismatis, et ad Generalem reformationem Ecclesiae Dei in Capite et in membris
Et potuisse causa exstante legitima, deponere Papam et alium instituere, cui
ab omnibus veluti Vicario Jesu Christi esset obediendum. Hoc quoque his, ad
custodiam fidei in Haereticos et Schismaticos posita, doctrinisque habentes, omnibusque
respondimus, postremo de ea quae in nobis est fide rationem. Temporis successu,
dum a Serenissimo Principe Dno Casimiro Rege moderno D. N. gratiosissimo data
ta fuisset obedientia Dno Thomae de Sarsana, quem Nicolaum Papam vocant
venit his diebus ad Regnum hoc Rndus Pr Dnus Baptista de Roma Eps Came-
rinen. tanquam Nuncius Apostolicus cum potestate Legati de Latere ad Regem
Nostrum missus recipere eum tanquam veri Papae Legatum recusavimusque
Ne contrarij haberemur determinationi et Scripturis nostris praedictis. Magno

151

153

Magna profecto cum scandalo populi, magna etiam cum infamia nominis nostri, sunt
ostensa quoque conscientiae nostrae. Ex quo non videmus, Scripturas magis efficaces
aut veras valentiores, contrarium concludentes. Arguimur etiam ob rem tenacitatis nostrae
quod contemptores Summi Pontificis dicamur, et cum schismaticis coram Regia Maiestate per
legatum illum criminamur. Qui etiam demum ut pellamur de sedibus nostris aut debitas
luamus poenas graviter instat. Radicitus respondere ad singula, prout ratio exigebat
Nulla nos ratione a veritate quam professi sumus discedere velle, aut posse, constan-
ter protestantes, nisi nobis aliud ex Scripturis probabilius ostendatur. Terrores commi-
nationes et alia plurima quae intervenerunt nihil facimus, ad illud quod magis
urget et quod menti nostrae propinquum est, accedamus. Postquam enim inter
alternos sermones praedictum legatum ad refellendum nos et intentionem nostram, talibus
verbis inter alia uteretur. Omnes Christianitatis Reges dederunt iam obedientiam Sanctissimo
Dño nro Nicolao Papae; sed et Universitates oes se etiam pro ipso declarave-
runt, et complures Ordines Universitatis etiam vestrae adhuc memoratus est. Nos
propter huiusmodi verba coram Regia Maiestate prolata sumus attoniti, dari nobis
inducias quibus Universitatem vestram et alias super ea re possemus consulere. Sem-
per enim inter loquendum protestati sumus. Nihil nos pertinaciter asserere; sed quod
omnia sub correctione magis peritorum poneremus, parati semper illud amplecti, non
quod vulgus conclamitat, sed quod sapientum iudicio comprobatur. Placuit tamen
nullis eiusmodi oratio et petitio nostra; sed resistente dicto Legato, nihil
per Regem et Regni proceres tunc conclusum extitit, ut super his quae tali-
ter nobiscum et per nos agitata etiam fuerunt per dictum Legatum, qui ad Urbem
ut fusius informaretur Nicolaus Papa dictus, et quod demum quidquid ipse de
nobis decreverit Rex exequatur. Inter haec itaque pericula, etsi non animum
tamen rerum et temporis consilium quo nobis pertinere, et quantum possumus
consuluimus. Residuum Deo committentes fulciamur praesidio directione et aux-
iliis vestris, dignum enim visi sumus ad Sanctam Sedem verum respicere vestros Dres
et Praeceptores per viscera misericordiae Dei et Salvatoris nostri petimus precamurque
et obsecramus. Ferte opem nobis, nostrae sanctae causae, praedicate laborem et peri-
culum nostrum submovete. Sentite quaesumus si ita se res habeat quemadmodum
hic de ratione vestra dictus Legatus testatus est. Et si ita quidem. Quid vos
ad hoc permoverit, ut et nos illis intellectis sequamur quod stabilitum est.
Fieri enim potest quod plura quae ad hanc rem faciunt, nos ignoremus. Quod
si relationi praedicti Legati veritas non assistit quemadmodum voluntatem ipsam
pietatis, et hoc et amplius petimus scribere dignemini pro magno conforto
adiumento et sublevamento nostro. Ex hoc enim intelliget Rex noster rem hanc
aliter habuisse, quam sibi fuerat illa narratione suggestum. Sub hac quoque
titudine, si et commemorato Dño Regi nro conformiter scribere dignum du-
xeritis, super opere bono illud reputabimus et manus ad sidera attollemus
nomen. Et devicto ad finem faciamus iterum et iterum precamur faciete vota
nostris, non redeat vacuus nuncius iste noster, nec repellere patiter nostrum
clamantis pro quibus Xpus Dnus mori dignatus est. Datum Crac.

Rector Doctores et Magistri
Universitatis Studii Crac.

Venerabilibus et egregiis multiformis sapientiae viris Rectori Magistris et doctoribus almae Universitatis Studii Cracoviensis in Caritate Christi fratribus et amicis nostris fideliter amplectendis

Rector Universitatis Studii Coloniensis

Rectori et Magistris Universitatis Cracoviensis

Ex Celebri Universitate Vestra Patres optimi atque veritatis zelosi inquisitores, Nobis in Christo Confratres Carissimi, literas cum omni gratia recepimus. In quibus quam ad nos gentis fidu:ciam, cum gratiarum actione favorabiliter amplectimur, sed de vestra turbatione, quam ex occa:sione in Ecclesia Dei pacimini totis cordium nostrorum affectibus condolemus. Qua de re cum nostram dignam studiis habitudinem sciscitare, quod nobis constare poterit, vestrae inclinati optatibus non tacemus. Fuerunt nostrae nationis Principes hanc ob rem aliquamdiu animis suspensi ac relatione partium altercantium multum attoniti. Unde Reverendissimus Pater et Gratiosissimus Dominus noster Dominus Archiepiscopus Coloniensis nostrum requisivit consilium. Cui nos prout rationabiliter terebamur consultantes respondimus Quod quia difficultas haec et dubitatio, sicut ad nos de:ductum erat maximam partem ex facto potius quam Iure sumpsisset. Circa facti Qua:litatem et negotii circumstantias omnis foret instructio requirenda. Quantum enim ad Ius spectat putavimus quod omnes recti sentientes in auctoritate generalium Conciliorum residentem magnae Constantiensis Synodi decreta, nec non in Basiliensi Concilio tempore ab omnibus indubitati unionis repetita, et per felicis recordationis Dominum Martinum Papam suosque successores approbatione Apostolica legitime confirmata. Insuper de initio Basiliensis Concilii dubium non est; sed in eius progressu procurante pacis aemulo multa et contraria magnorum etiam contradictionum attentata feruntur, quae multis animis ambiguitatem non modicum attulere, propter quam quamdiu in eo fuit tollendam Ro:manorum Rex Illustrissimus cum Germanicae nationis tam spiritualibus quam saecularibus Statibus et Princi:pibus, potissimum suorum Illustrium principum electorum fretus consilio, magna multitudine sapientum etiam ex aliis nationibus missis Oratoribus, plurimos habuere tractatus. Tandem post longam conquisitionem Dominus noster Gratiosissimus Coloniensis se mittati Regis et aliis suis Co:electoribus conformans obedientiam Domino Nicolao Pontifici praestitit ex hoc tantum ... pa:cem et tranquillitatem Christianitatis Unionem salubriter proventuram. Nos autem de his quae facti sunt et quae plenius Ius omni dignoscitur minime certificati, huic obedientiae non contradicimus. Ista sunt Patres carissimi, ac veritatis inquirendae strenui commilitones quae apud nos acta sunt, Quid autem in Francia et aliis locis hac in re sensum est aut decernitur ab Universitate Parisiensi Coterisque Studiis quibus vestra Caritas scripta duxit lucidius sentietis. Datum Coloniae A. D. 1448 16 7bris.

Rector

Alia Epistola missa a Rectore et tota Universitate Coloniensi

Ad Universitatem Cracoviensem

Ascendit fumus aromatum altissimae profundissimae sanctissimae devotionis de manu Angeli in conspectum Domini, quo odor suavissimus totum per orbem diffusus pie de Christo sentientium implevit nares. Gratias agimus Deo, cuius hoc munus est Viri Clarissimi, quia vestram multiformis sapientiae vestrae etiam fortitudo atque constantia nobis, immo cunctis annunciatur ... non mortalia nec retributiones amplecti, Nam vos equidem non spiritum humanum secuti, non mortalia non retributiones amplecti, ... in mansuetudine insi:stentes terrore mundano pressi, sed spiritum qui ex Deo est, in ... quae a Deo donata sunt vobis, quae et locuti estis ... verbum suscipientes intellexistis quae a Deo donata sunt vobis, quae et locuti estis ... non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus Spiritualibus spiritualia comparantes, et quae in aurem audistis praedicantes ... Christianae veritatis confessionem non vestris ... terreni principis non veriti ... Vos illi alteri Machabaeorum duces qui pro sanctis legibus ... coram hominibus. Vos illi ... non corporis pericula formidare decrevistis ... rerum damna, non exilia personarum.

154

imo cum quolibet vitae temporali detrimento, veritatem colere, dispendiosa salutis conscientiae
scandala non admittere. Vos diceremus illos sexaginta fortes qui ambiunt lectum Salomonis
omnes tenentes gladios, ad bella doctissimos. Uniuscuiusque ensis super femur suum propter
timores nocturnos. Nesciremus doctissimi satis consequi verbis dignitatem rei, pro qua
laus honor aeterna memoria immortalis fama vestro nomini accredit. Placuit autem nobis
doctissimi Patres imo zelosissimi inchoata pro ulteriori salutari progressu simul atque felici
consumatione vestram consultatoriam clementer amplectendam. Sperantes inde nobis non parum
cum afferri consolationem. Et dignum aliquid hac difficultate ponderaremus. Itaque imprimis
nihil bene consolationi censemus accommodatius, quam testimonium propriae conscientiae vestrae,
istoc testimonio, quod pro sua gloria se cohisse protestatur Apostolus. Gloria inquit nostra, testimonium
conscientiae nostrae. Isto testimonio freti sancti Dei apostoli, ibant a conspectu concilii gaudentes
quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. Non vos latet quoniam animae
justorum in manu Dei sunt et tanget eas tormentum mortis. Et si coram hominibus
tormenta passi sunt: spes illorum immortalitate plena est, de paucis vexati in multis bene
disponentur, quoniam Deus tentavit illos, et invenit eos dignos se. Vestris non minus
quia multae tribulationes justorum; sed Dominus de his liberabit eos. Nec ignoratis a Domino
Regnum coelorum his promissum qui persecutiones patiuntur propter justitiam. Sunt haec
nobis et quidem viris sapientissimis familiaria. Frustra Minervae doceremus. Sed quod
his novissimis diebus circa nos agitur, vos ut optissimi lectores faciemus. Per praeter
veritatem quidem illam saluberrimam de Gratiani conciliorum auctoritate, tenorem decreti
per eos in duobus conciliis Constantiensi et Basiliensi solemniter et concorditer editi plenarium
etiam Summi Pontificis approbatione confirmati, minime censemus in dubium revocandum. Novimus enim illam non super arenam humanae adinventionis: sed supra petram divinae
veritatis esse fundatam, quam nec pluviae nec flumina nec venti possunt deijcere: sed terribi-
lis ut castrorum acies ordinata praevaleat adversus portas inferi, per quam mundi principes eiectus
est foras, per quam pax Christi nobis data est, per quam immaculata illius sponsa conservatur
sine macula et ruga haereticae pravitatis per quam denique Dominus nobiscum. Datum est usque ad
consummationem saeculi ut non deficiat fides Petri. Hanc igitur cum omni devotione veneramur
hanc colimus hanc observamus, hanc denique prout nos piae christianae professionis adstrictos arbitramur usque ad sanguinem constituimus confitendam. Verum quia multa in facto sunt
et fuerunt multae ambiguitatis involuta quae etiam contrarios habuerunt studiosissimos defensores
sed ita ut nobis foret hoc res sicut aqua tenebrosa in nubibus aeris. Nec ignoramus in his
quae facti sunt multiplicem errorem incidere posse. Studioso desuper habito consilio in hac
sententiam distulimus. Maluimus enim studijs principum tantae rei pondus portandum relinquere
quam temerarie definiendo postmodum in errore deprehendi. Nunc autem post multos multum
[illegible] atque connectionum principum antefinitis pro altera partium declaratione vestram salutiferam
ter intervenit hic contra nihil nobis suasum non exhibit illa sapientiam monitis animadvertissimis. Contra idem stamus ac conesse. Orandum autem Deum consimiliter cum Ecclesia et stabiliter
et veritas in diebus nostris, nec plus scimus quid faciamus ut oportet. Spiritus autem sanctus
adjuvet infirmitatem nostram et ipse qui paracletus est consolatur vos in omni tribulatione
vestra et concedat salutem et redimat vos a malis. Valete Patres dignissimi.
Ex Colonia die 17 7bris Anno Domini 1448.

Responsio Epistolae a Bedellis Studii Coloniensis ad Bedellos Universitatis Cracoviensis

Vntas Study Erfordien
Vniversitati Studioru Cracovien

Excellmi Celeberrimiq Pres, Vtriusq Divini vz et humani Juris et oiu Scholasticar
doctrinar peritissimi. Videbat Ezechiel in expansa coram se libro. Vae carmen
et lamentatones Et inter cetera vos in epta vra dilectissima, quod sit dulce et
quod amarum, quod delectat et quod terreat eque conditis Et ita quod gaudium
nobis adferunt quodq merorem invenitis Ingenti quippe letitia nos afficit inpri
mis clarescens et preclara sapientie vre plenitudo, qua sibi modo recdun:
dare probamini dum animis diversorum in rebus fidei seto fluctuantibus ad infor
mandas eorundem conscientias, quid de sacri Basilien et aliorum generalium ante con
ciliorum fideliter et vere sit amplectendum, dilucide tradatis catholice doctrine
et demum sublimis illa mentis vre fortitudo qua doctrina memorata, quibusq
et vero procacibus contradictionibus pro domo Dei vos murum opponere statuistis, Et vere
sapientie radius quo nulla fuscari caliginie potuit quo - - - hac illustri studij
tis eruditione, generosa constantie virtus, quo nulla tentatione terreni vincit quanda
inmixta fortiter in sancta professione, de quib. vt memoratum, etsi gaudio quamplu
rimum sublevamur, Ex adverso tamen, vltra quam dici valeat dolorem patimur
quod absque sine validioribus scripturis aut documentis efficacioribus a ytesea
veritate nobilissima, imo jure requisiti, permagnis idcirco periculis multiplicibus
angustijs et gravibus incommodis expositos vos intelligimus et subiectos. In quibus
cum nostro proprio nil proh dolor aut modicum vos relevare valeamus. Ex
omnibus tamen his sine dubio confidimus vos ille liberabit qui spei cogitandi
quib. realia sunt dedit. Sed in ista quidem adversitate vra cum post multam
altercationem de vra declaratione nobis sit obiectum, vras scire desiro
nones brevissimo eloquio desideramus prout petitis, a nullo nos vnquam post
contra vel preter consilia vra prius Rmo Dno nro Moguntinen, ad suam
postulationem oblata requisita quamvis facere declarationem. Et idcirco neq
modo videntes viae ad oppositum validiores in illis sine temeritate sistimus aliq
respondemus, Sperantes nihilominus per operas quorundam Regum et Principum deinde
tes, quo fieri quidem dicuntur adhuc inter partes tales ipse etiam fieri concordiam et
omnes de cetero Dei gratia cessent disceptationes Qui pacis est autor et amator
omnes de cetero Dei gra cessent disceptationes. Universitas Erfordien
prosperis vos supplices suos ad inpugnationibus eripiat
Datum tertio Mensis Octobris 1448.

Egregijs Eximijsq viris Rectori Mgris
et Doctoribus Alme Vntis Study Cracovien
Precipuis suis Patribus Dnis et Amicis

Vniversitas Lipsensis
ad Vntem Cracovien

Venerabiles Pres Mgri Doctores Dni ac Fres ex visceribus Chri singulariter protendi
Cum causa Ecta varijs jam diu contentionibus ventilata, clara vnde vra solicitudinem
non modicam prout scribitis ingesserit, dignum censuistis aliorum et nram, in causa ta
nta consilium pariter et sententiam explorare. Et revera dignum censuimus et offi
ancipiti consilium pariter et sententiam explorare. Et ob id visis inprimis literis vestris
cij nostri debitum fore, vt si qua nobis desuper collata foret industria, et in
divinis scripturis ad hoc sufficiens perspicacia in hac causa vobis sanum
communicaremus consilium et salubre. Et ob id visis inprimis literis vestris
Vniversitatem nram more solito fecimus congregari ad interloquendum et consulendum
super scriptis vris vbi tunc conclusum fuerat vt quidquid in hac causa per
Vntem nostram gestum vel conclusum fuisset plena rescriberemus veritate. Ecce
nihilomagis quod durante divisione concilij Basilien et Eugenij Pape. Stanteque
protestatione Smi Romanorum regis et sacri Imperij Romani Principum electorum
Alma nra Vntas quid in materia exorti Schismatis et aute Generalium conciliorum
et Summorum Pontificum sentiat, aliquoties fuerat requisita. Quo super quaestione
Sanctam reddere vestram mentem suam sub compendio et summatim cupiens aperire

Sub correctione tamen S. Mris Ecclae, a cujus se protestabatur determinatione velle nullatenus
declinare. Conclusiones quasdam edidit cum suis probationibus Conformes Conclusionibus vestris
de quibus littera vestra nobis missa facit mentionem, quas hic inserere non curavimus causa
brevitatis. Easdem tamen Conclusiones ex textu causae in qua positae, ad speciem non
descendebant Concilium Basilieñ et Dnm Eugenium nominando. Ideoque Dns noster gratiosus
nrae Univers. fundator Magnificus Dux Saxoniae & de Generalitate hujusmodi non conten-
tus per adhaesionem specificê tenenda huic et alteri parti Rndos in Christo Pres et Dnos
Mysneñ et Merseburgeñ et Numburgeñ Ecclarum Epos Abbates Praepositos et alios terrarum
suarum Praelatos in numero copioso una cum nra Univ. indicta dieta disposuit congregare
ubi informari certitudinaliter desideravit ex quo ipse simul cum Romanorum Rege aliisque Sacri
Romani Imperii electoribus in variis dietis extra partes proprias pro unione Ecclae
reformanda personaliter fuisset aliquoties constitutus, causam tamen eandem hucusque conspiceret
indecisam, et ex ejusmodi dissidio in Xiano populo magnum scandalum et periculum
Christianorum discordiae subori⁊. An Eugenio Papae vel Concilio Basilieñ esset
potius adhaerendum. Et quia tunc praefati Epi et Praelati ad Univer. nram respectum
singulariter deflectebant Nos considerationem nostram quanto potuimus circumspectius
recolligentes, animadvertentes quod maledictus est apud Deum et homines et correptione
increpatione severissima, qui metu terrenae potestatis aut alterius cujusmodi corporalis
neglexit cum oporteret veritati testimonium perhibere Et quia pro tunc fuimus probabiliter
informati quod tempore depositionis Eugenii Papae Concilium Basiliense fuerat minime
dissolutum, et quod ex causis legitimis rite servatis servandis, Concilium rite deposuis-
set Eugenium Ideoque eo meritò deposito, electionis concorditer pro responso nemine discrepante
Quod ex quo Concilium Basilieñ fuit legitime congregatum, nec de ejus legitima dissolutione
nobis quicquam constabat ullo modo, et etiam omnes ferme Almaniae Univer. in quibus et
procul dubio viri qui in hac nra et in aliis, pro tenere veritatem limpidius speculantur
se pro Concilio resolvissent Essetque procul dubio verum et indubitatum quod quodlibet Ge-
nerale Concilium legitime Congregatum potestatem habeat immediate à Xo etiam supra
papam, in his quae ad fidem pertinent, ad extirpationem schismatum, et ad generalem
reformationem Ecclae Dei in capite et in membris Quare consultius securius et sanctius no-
bis videbatur quod supradicto Concilio Basilieñ esset obediendum, et standum dudum. In hujus
fidelem [illegible], quod etiam nobis oblata fecimus in congregatione supradicta. In hujus
rei signum singuli Magri et Doctores S. Theolae et Juridicae facultatum tunc praesentes manibus
propriis se pro adhaesione Concilii subscripserunt. Processu vero temporis informati fuimus quomodo
supradictus Dnus noster gratiosus Dux Saxoniae probabilibus argumentis et motivis fortioribus se
una cum Rege Romanorum Archiepis Epis Praelatis et Principibus et aliis Imperii electoribus se
pro Dno Nicolao V. papa per suos oratores absque tamen Univer. requisitione solenniter
declarasset eo ipsum recognoscerent Jesu Xi summum Vicarium hic in terris. Et cum consideran-
tes ponderavimus quod si Concilium Basilieñ tempore depositionis Eugenii papae ante fuisset
dissolutum non reprehendendum hujusmodi declarationem factam, quia illud nomen non existit
nec Ecclesiastici moris est quod his cum quibus Sacra Synodus fuit congregata penitus abi-
untibus remanentes quasi Concilium repraesentent, An autem tunc Concilium fuerat dissolutum
nec assensimus, neque de hac re testimonium possimus perhibere, cum nullus de Univ. nra
habuerimus ibidem tunc praesens; sed tamen illud scire dicimus quod ab aliis audivimus Et si
dedecet nimis esse credulum cum imputetur ei qui minus est credulus: tamen quia duobus lo-
citur contra unum, et attendi debeat id quod est credibilius. Ideoque credulitas talis communi-
fere omnium principum Ecclesiasticorum et saecularium potestatum; nos à temeritate excu-
pressa relaxatione habeat rationabiliter excusare, nobisque nocere non poterit, etiamsi
foret falsa cum probabile dubium excuset errantem. Facta enim per errorem probabilem
valent; diligentia tamen praemissa, quod aliàs ex certa scientia non valerent Quanquam
itaque fundator Univer. nrae Archiepi et Epi supradictam probabilitatem acceptaverunt ab his nobis
duobus recedere non licebat attendentes quod perditionem et iram Dei ex opere indignantem

meruerunt qui

qui Schisma faciunt, et suo relicto Epo alium Epum sibi constituunt, prout hoc pos-
set undique multipliciter ex Scripturis, si non allegationes super hoc Epistolae brevitas prohiberet.
Si tamen vestra Universitas opinionem etiam habeat de hac re certam et notitiam claram firmis
rationibus vel scripturarum testimoniis exploratam, quod scilicet tempore depositionis Eugenii
Basiliense Concilium non fuerat dissolutum, quod etiam in Causis legitimis et veris ubi
servatis servandis, eundem deposuerit Eugenium tunc vobis a recta fide et tramite
cognitae veritatis non licet propter quamcunque tribulationem quamlibet recedere cum
sit Salvatoris sententia Beati sunt qui propter justitiam persecutionem patiuntur. Difficile
tamen est in tali Casu ex necessitate concludens Certitudo alioquin Vrês persuadendi pro-
humaniorem viam quae semper in dubiis eligenda est consultius eligatur. Facta ni-
innocentium cor non inquinant si eorum facti veritas sit ignota. Nec quisquam
vos rationabiliter in hac re temeritatis aut praesumptionis arguere potest cum satis
parati de huius rei veritate a quibuscunque humiliter edoceri. Offerentes nos
per hoc scripta ad singula vobis grata. Scriptum Lypczk Ao Dni 1448
26 7bris Rectoratus sub sigillo.

Viennensis Univer.
ad Univer. Cracoviens.

Perpetuam in Christo Caritatem. Literas vestras amicabili sinceritate transmissas de data
Ao Dni 1448 27 Julii Egregii Prudentissimi Vrês Doctores et Magri Dni et fratres Honorandi
affectione fraterna et reverentia qua decuit recepimus super quarum literarum visitatione
et honoris exhibitione cum multa gratiarum actione vestris Caritatibus nos offerimus. Sed quia
harum tenore diligenter inspecto perspicacius intellecto, plurima puncta comprehendunt
super quibus tam celeriter in particulari nequimus respondere, tum propter rei de
qua agitur arduitatem et difficultatem tum propter inunctam nostrae determinationis
materiam. Estimamus quod vestras singulariter Vrês optimi non latere quae acta hic sunt
publice in hac re vestrae Quaestionis quae omnia gesta noscuntur in vita vestrae impari
dulcedine semper optata requiescant. Quare hortamur Caritativas Paternitates et
fraternitates vestras quatenus haec scripta benigniter velint suscipere Et si
ad singula vestra desiderata responsum ad praesens dari non potuit, minime admi-
remini affectum mente reputantes pro effectu. Speramus enim quod Universitas
nostra dum nacta fuerit convenientioris temporis opportunitatem, si qua particularius
scribenda occurrerint vobis paratis animis insinuare curabit. Datum Viennae
Ao Dni 1448 12 die Augusti

Bulla Concilii Lausanen.
Univ. Crac.

Sacrosancta generalis Synodus Lausanensis in Spiritu Sancto legitime congregata Universalem
Ecclesiam repraesentans Dilectis Ecclesiae filiis Rectori Magistris Doctoribus Universitatis
Studii Cracoviensis Salutem et Omnipotentis Dei benedictionem.
Postquam dudum literas per Nicolaum et Jacobum vestros tabellarios nobis oblatas
recepimus pro earum tunc habita expeditione per alterum ex ipsis ad vos confestim redeuntem reddimus
Alterum vero videlicet Nicolaum ultra Parisium abeuntem per nos reditum spectavimus
post cuius regressum ut vos de omnibus per dictum Nuncium faceremus certiores
nec enim Ecclesiae usque adhuc nil certi habentes cum apud nos continuo retinuimus
Rebus vero Ecclesiae quae Deo placuit ordine collatis ipsum remittimus presentes ad vos
allatum cum copiis omnium gestorum infra casus inclusis faciemus vos certiores

~~151~~ 156

de omnibus apud nos publicis rebus pro quarum integra consummatione redeunt ad Urbem
ipsorum principum quaeque intervenerunt pacis Causa aucta est. Oratores Ita jam actis rebus
non parum hactenus laboravimus. Rerum autem per ipsos Oratores in Urbe agendarum
expeditio ejusmodi generis est, ut facile post ipsos delegatum suum possimus ab
omnibus. Hortamur autem vos ipsos, ut quae pacis sunt sectantes quae aedifica-
tionum sunt custodiatis invicem. Ex Lausania 7 kalendas Maj Ao 1449

Sequitur Bulla Cessionis Papapatus Felicis Papae. Deinde Decretum Electionis
Nicolaj V. ac deinde decretum Confirmationis Concilij Lausanensis
Post hoc turbulentissima tempora et sublatum Schisma ac restitutione facta omni-
quia causa adhaesionis Concilio aliquo multum erant in integrum Nicolaj V. de-
bitis Gratiam Christiano orbi concessit.

Ita rebus inter capita summa compositis Dnus Joannes Dlugosz pro Capello Cardinalitio Romam profe-
ctus Universitatis quoque Cracoviensis ad Papam Nicolaum V. Epistolam gratulatoriam atque con obedien-
tiam mittit cujus tenor erat talis

Bme Pr Dne Colendissime

Cantamus et nos Dno Canticum novum, Cantamus mirabilia ejus in aeternum, quoniam exaudivit cla-
morem vociferantis Ecclesiae sponsae suae, et lacrymas ejus, quas super interitum filiorum suorum uberrime
et tanto tempore effudit, miserationis suae linteo detersit, dum quaesitam tot vigiliis et laboribus sibi
dignatus est unionem reddere, et exterminata divisionis, simultatumque amaritudine, dulcedine pacis
et concordiae resolidare. Ut quem omnes unum confitentur Deum: ita in terris unum venerentur Vi-
carium. Equidem in omni genere aliquod primum, quod sit mox generum primum reperiri con-
tingit, a quo totum originaliter fluit. Sic unitas in Arithmetica, punctum in Geometria, Tho-
nus in Musica, et multa alia in eundem modum. Sic et in Ecclesia Sancta, quae virgo sine ma-
cula et ruga, et sponsa Christi est unus monarcha, unumque principium, Catholica Eccle-
siae, a quo fontes influentis, et charismatum dona in corpus Ecclesiae fontina emanationis
Applicatur, a quo fontes influentis, et charismatum dona in corpus Ecclesiae per-
diffunduntur. Ut quemadmodum Deus Pater quem quia prima suae divinitatis essentia totius entis per-
fectione abunde respersa omnium entium esse per prius atque perfectius in se complecti-
tur, primum Ens philosophi dixerunt, potestatem excellentiae infudit in Christum hominem: ita a Christo
descendit in ejus Vicarium, et ab illo in singula corporis sui mystici membra. Adeo en-
affatim prophetico testimonio unguentum effusum est, super caput Aaron: ut non modo
in barbam, sed et in oram descenderet vestimenti ejus. Sane postquam dominus humanae con-
ditionis felicis recordationis Dnum Eugenium praedecessorem S. V. de medio sustulisset, provenissetque
in omnibus nostris ejusdem S. V. ad Summi Apostolatus apicem vocatio, simulque illa excelsa virtutum
exuberantia, quibus ipsam personam B. V. et natura complevit, et gratia dotavit, profusius in
cordibus nostris, quia advenisset jam miserendi tempus, promissumque esse ipsi Ecclesiae de prin-
cipe et duce pro animi robore patientia constantia et longanimitate prudentia spiritus anti-
stiti accubitali, et sanctis Petri Navicula fluctibus accommodatissimo. Cui Deus ipse Sacram
religionem, fidem perfectam et suam maxime commendaret. Et ecce non nos fefellit eiusmodi
spes nostra, postea quam sublato pestifero Schismate, quod sator divisionis in Ecclesia Dei
exortum fuit, audivimus, et certo certius cognovimus, omnes ejusdem filios dedisse sibi jam
dexteras pacis, et dispersi omnes clarere, et non esse in ipsis Schismaticos. Atque ideo lau-
damus primum, et superexaltamus nomen misericordiae Dei, et Salvatoris nostri quia
non continuit in ira sua misericordias suas. Congratulamur almae Matri nostrae Ecclesiae
Sanctae, procidimus supplices ad oscula pedum B. V. illiusque super sydera attollimus
nomen, quia pacem et unionem, quam nostris peccatis exigentibus amiseramus solerti-
dine, opera et virtute ipsius recuperavimus. Quantum autem attinet ad debitae
nostrum eidem S. V. nostro nomine persolvendum, pridem quidem Rmus in Xo Pr
Dnus nr Sbigneus tituli S. Priscae Presbyter Cardinalis et Eps Cracoviensis nostri
quoque Univs Cancellarius dignissimus onus illud venerabili dno Joanni Dlugosz

Custodi Canonico Cracoviensi Secretario suo inter alia vivae vocis actu commisit. Nos
quoque id idem literarum nostrarum et mandati vigore eidem committimus, ut quem nos hanc in
nostrarum literarum testimonio ipsam sedem quam verum et unicum Christi Vicarium et
Beati Petri Sedem et fidem tenentem recognoscimus et fatemur. Ipse nomine nostro
fateatur, Reddatque rationem pro nobis si fortasse aliquid adversum nos per quem-
piam aliter coram ipsa S.V. fuisset suggestum. Quod et si quid diebus
superioribus per nos in factis Concilii tunc Basiliensi, super quo diversi
sapientum ferebantur sensus, dictum scriptumque sit. Nihil tamen temeritate
sed sub correctione Sedis Sanctae per nos est actum. Quamobrem respiciat
quaesumus in nos oculo pietatis B.V. Et ubi fortassis in ea re deprehensi
visi sumus illa admirabili Clementia sua qua in principe plus caeteris
virtutibus nitet. Nobis et huic Congregationi nostrae dignetur ignoscere. Ac more
quoque praedecessorum suorum Romanorum Pontificum favore et munificentia Sedis
Apostolicae misericorditer confovere, quatenus huiusmodi praesidiis armati va-
leamus contra Haereticos et Schismaticos nobis cometaneos calamo et lingua
validius delatrare. Datum Cracoviae.

1449 M. Matthias de Labyszyn Supremus Academiae Crac. Scholarcha Mgr Georgio de Michnicze ob illatam iniuriam facto et verbis M. Dno Rectori pro tribunali sedenti, exauctoratur gradu Baccalaureatus in Jure, Appellat ille a Subsellio Academiae Romam verum durante tunc Schismate inter Felicem V et Nicolaum V Pontifices Maximos debuit appellationem prosequi ad Eppm Cracov. p. 4.

Amadeus Sabaudiae Dux olim Felix IIII nuncupatus resignavit Papatui, et in Nicolaum V. consensit reservata sibi pensione 15000 Scutatorum de Camera Aplica solvendorum.

Sbigneus Olesnicky olim ab Eugenio, et Felice Pontificibus nunc quoque a Nicolao V inter purpuratos Patres adscribitur. Cui Capellum se detulisse Dlugossius in sua Historia meminit.

Petricoviam Cardinalis Sbigneus in Comitia veniens occasionem habuit magnae Controversiae cum Archiepo Gnesnensi, Quinam scilicet eorum prior in Senatu locum occupare deberet. Sed haec lis Decreto Regis brevi sopita fuit, ex moderatione adhibita; ut quoties Cardinalis esset in Senatu, toties Archieps Senatu abstineret, et vice versa.

1450 M. Benedicto Hesse in Rectoratu Sublatis Habita Universitatis
Convocatione statuit ut duo stamina panni ad tabarda consuenda
per Universitatem compararentur quos qui ex Professoribus ad usum
accepissent ea intra annum solvere tenerentur.
Sellas etiam pro graduandis in Theologia et alys facultatibus
tum et ad alios actus qui in ecclesys celebrarentur comparanda
a quarum usu media mr fisco Universitatis cederet
grossi autem 16 pro custodia earundem et accomodatione servi p. 5.
toribus Universitatis
Orta quoque ~~fuit~~ controversia de prioritate loci int Joannem Dambrowka et Paulum
de Crac. S.T.P. eo quod Paulus prius promotus esset. Universitas sic decrevit
B. Boner Quia Joanni locus reservatus etiam ante Isaiam dum promoveretur in Theologia
12. 8. fuerat, ideo eiusdem reservationi standum esse censuit
Ordinaria Medicinae Collata M. Bernardo de Crac. quia vero domum
medicum inhabitare noluit constituta sunt 4 mr quas Univtas M. solvet.
28 Augusti data fuerat per Rectorem Convocatio tenoris sequentis
V. Magri et Dni Doctores estis hodie hora 20 in stuba loci Magni Collegii
adstare ad audiendam petitionem V. Viri Fris Jacobi de Bidgostia Profes
soris S.T. ac Prioris monastery SSmae Trinitatis sub poena a contradicendi
et quod deliberare bonum videbitur. Magris Theologiae Doctoribus Iuris Canonici et Collegiatis
In qua Convocatione idem V. Vir Jacobus tenor subiunxit petitionem V. et Re
verendi Almae Univtis Doctores et Professores. Quia in alys Universitatibus
nominatim in Parisiensi Coloniensi Fratres nri ad incorporationem ad:
mittuntur ita et vos ut Ordinem D. Dnici per Poloniam longe lateque diffu
sum recipere velitis oro.
Super qua postulatione et petitione Magri et DD. vicibus duabus vocati et bene
deliberati incorporationem dictorum Fratrum Praedicatorum admiserunt sub hoc modo.
1o Quod unusquisque e dicti Ordinis Fr. studens vel promoveri in Univte nunc
cupiens, aut promotus incorporari volens, praestet iuramentum consuetum Rectori
pro tpre existenti; 2 Quod quilibet promoveri volens in aliqua facultate
promoveatur sedm Statuta Illius facultatis. Magri vero in Theologia promotus in
eodem Ordine petat totam Univtem pro sua huiusmodi acceptione. Et
tunc iste Conclusionum V. Fr. Jacobus petyt se recipi et admitti p Magros in
Thea et sibi locum dari, quod et factum est postquam tn prius actum fe:
cerit solennem in Univte, quem alij Magri et Professores et Doctores aliunde et
ab alys Univtbus venientes consuetudine admittunt

Rex Casimirus scrutinium ad pellenda maleficia et
furta aliud Rugowe Prawo in Regno instituere
volebat impediverunt Mi Procures quos criminum
arguebat conscientia.
In Valachia noe Regis a Polonis p Petro contra
Stefanum infeliciter pugnatum amissaque est Molda
via possessio ob absentiam regis.

1450 Exmutatione sequenti aetati fuerunt scripta Academica Mgri Andreas de Sadomir J. V. D.

Mortuo Domino Nicolao V. Alphonsy Borgia

1451 M. Benedicto Hesse Rectore. V. Vir M. Joannes de Olgut J.V.D. domum
suam in Situm S. M. Magdalenae et Collegium Canonistarum immediate situm suo
proprio in muris erectam in fundo quidem Universitatis, a se tamen funda-
tam Almae Universitati pro domo Ordinarii in Iure Canonico libere et libera-
1·5 liter resignavit
In eadem Convocatione Univer[sitas] inviolabiliter tenendum sancivit ut pro Lectoribus
sicut antea recipiantur viri periti et ingeniosi, eloquentes et studentes diligenter
et affectum ad laborem habentes per quos facultas dicta Canonica proficiat et
exinde Univer[sitas] decorem et ornamentum referat. Quodsi quispiam per Univer[sitatem]
electus et lectori Scholis illis deputatus segnis et indiligens ac perfunctorius in
suo labore esset repertus, ita quod ex illius labore Schola praefata Canonica non
proficeret, Universitas jam dicta praemissa trina monitione canonica si se
non emendaret, habebit liberum post huiusmodi segniter laborantem et non
proficientem, salarium sibi deputatum in pecuniis, aut in sui beneficii deci-
mis arestare, et alterum idoneum utilem Universitati eligere et ad locum
suum ponere, ipsius contradictione aut contumacia sive iniuria non
obstante. Et quia Lector Ordinarius, inter huiusmodi Lectores est primus
et praecipuus placuit praefunctae Univ[ersitati], ut ceteris sit diligentior in suo ope-
re, alios ad diligentiam provocet et laborem, secundum dictamen
Statutorum legat diligenter non perfunctorie, non faciat sibi festivitates
de non festivitatibus, nec quaerat occasiones aliquas quominus legat,
quoniam sic per suam negligentiam, daret etiam aliis Lectoribus occasionem
et causam Scholas negligendi, sub poena in eodem Statuto praescripta.

1451 Com Hyberna Rectore Ioanne Dambrowka. Mgr Paulus de Praga Doctor Artium et Medi. admissus est ad iura Universitatis praestito solito iuramento.

1452 Com. Aestiua fuit electus in Rectorem Mgr Joannes de Pniow Archidiacono C.

Liceat hic ex Dlugossi historia miraculum defensae innocentiae et castigatae blasphemiae exscribere, quod hoc Anno Lublini contigisse notatur. Iwanek parentibus Schismaticis natus postquam Ritui Romano fuit unitus, nomen Stanislai assumpsit, et erat postremae conditionis homo, ita ut apud Jzek Civem Lublinens. vilis aurigae stipendia mereret. Accidit autem ut ligna curru ex Sylva ferens in villa Marczyna ad tabernam meritoriam mendicatum diverteret. In qua caedes unius inter iurgantes potatores patrata, innocenti Stanislao imputatur; captus iudicatus precio et precibus, consanguineis occisi, per suum Patremfamilias et alios quibus de virtute commendatus erat reconciliari non potuit, blasphemari [illegible] Mis. Deum si de Coelo Deus personaliter cum genitrice filii sui et [illegible] SS. descendat deprecatum pro inculpato indultum. Ductus ergo ad locum supplicii Stanislaus, Vive inquit [illegible] etiam cordium recessum Scrutator [illegible] Deus optime nosti quia caedis mihi imputatae innocens sum, positisque genibus cum lictoris iugulo ictum excipit, lictori manus stupet et nonnisi leviter cutem ensis caederet, dum eundem fortius impellit, mucro lethalis ad cervicem nimium quam languidus delabitur, furens carnifex dum sibi et ferro irascitur, omni conatu ad feriendum impellit manum, et vires, sed ferro non plus quam exiguum sanguinis eliciente, ne a populo discerperetur in proximum Coenobium Brigittarum confugit singulis spectantibus. certatim Stanislaum Missum complectentibus et in Civitatem deducentibus. Detulit quoad vixit Stanislaus tenuem plagarum rubentem in collo signum. Sacram: [illegible] obseruatum SSmi Triadis, et residuum vitae in peregrinationibus sacris et obsequiis divinis Uni Trino Maiestati gratus impendit.

159

161

1452 Com. Hyberna M. Joannes de Stupna S.T.P. Rector

Excerpta ex hist. Dlugossii Ed. Lips. T. II.
p. 116 – 119.

Constantinopolis per Turcum expugnata. Sedeque sua illic posita Turcus. Pera Genuensium Colonia, terrore nimio adacta hosti deditur, et tam Constantinopolis quam Pera muri in magna parte demoliuntur. Ex Dlugossio Anno Dñi 1453

Feria Sexta in Crastino Festi
Visitationis S. Mariae Virginis Casi-
mirus III. Poloniae Rex ex Conventio-
ne Petricoviensi discedens una cum
genitrice sua Sophia Regina Polo-
niae per Przedborz Malogoscz An-
drzeiow Wisliciam Proszewice. Fe-
ria 2da ante Festum S. Margarethae
quae fuit nona Mensis July Craco-
viam intravit, ubi per omnes dies
consilia habita sunt de rebus
occurrentibus Rege Casimiro illic
commorante. Molestissimo novitas
litteris et nunciis Alexandri Wo-
iewodae Moldaviae allata est.
Constantinopolim Graecorum.

160
164

Metropolim per Imperatorem Turcorum captam esse. Prædictus siquidem Turcorum Imperator Anno proxime passato, congregata sui Imperii potentia ad strictum maris, quod brachium Georgij appellatur, devenit. Duas Turres miræ fortitudinis et muro erexit, itemque omnibus mercatoribus in Græciam et ex Græcia euntibus aditum interclusit, periculum sibi ingens parari Urbs Constantinopolis intelligens, solicitavit variis Nunciis Nicolaum Papam V. Alphonsum Regem Siciliæ et Aragonum, regem Ianuenses cæterosque Reges et Principes Christianitatis ut auxilium ferre et periculum super impendens acceptare dignarentur, futurum ut evenit, vali Urbem Constantinopolim, nisi turres instructæ erectæ demolirentur, in potestatem Turcorum devenirent. Sed Rex Aragonum, omnesque communitates

Italici propriis bellis in-
tendendo publico malo occurre-
re non poterant. Turcus itaq
innumeris coactis reliquè copiis
mirabili apparatu, formidoloso
cum impetu, curriculis lateribus,
fossis altissimis actis, aggere la-
tè edito, parte quâ Peran
oppidum versus mare muros
alluit, urbis longitudinis ad
duo millia passuum raptim
extructo, turribus ligneis eoq
erectis ut muros urbis qui
altissimi essent excederent.
Machinamentorum tormentorumquè
multiplicium adhibito genere:
contra inita foedera, contra ius
iurandum liberius et à mari
et à continenti Constantinopolim ob-
sidione vexabat. Et videns
Patriarcha Constantinopolitanus
ciuitatem in arcto esse, iuit so-
lus quamuis iam Centenarius
esset, Romam et Napuliam.

ad solicitandum et Papam et
Regem Aragonum de subvenien-
do ostendens in quanto esset urbs
Constantinopolitana. Interea dum
tarchus omnia administrantur. Neg
enim Summus Pontifex, neque Re-
ges Orbis poterant concipere au-
dorem pro defensione Graeciae,
attento quod post multos sum-
ptus et labores pro unione fidei
habitos. Graeci vicibus quinque
unione suscepta in pluribus
Concilijs ad id institutis et di-
versis temporibus Latinos quin-
quies fefellerant. Turcus spe
potiundae urbis multos conatus
pro eius inquisitione impendit
impendit, bombardisque et aricti-
bus tam nocte quam interdiu
quassare muros non destitit.
Itaque cum muros et turres al-
tas et munia Civitatis stravis-
set, et solo aequasset, fossasque
civitatis replevisset, urbem

fortem et nobilissimam tam
situ quàm munitione quod in
universo mundo secundam non
habuit 29 Maij post quartum
et quinquagesimum diem, postquam
illam oppugnare coepit, summa
vi et extrema pugna coepit, quam
Pausanias Primus condidit,
Constantinus Magnus restauravit,
et in aemulationem antiquae
Romae amplificavit et magnifi-
cavit in ea Graecorum Impera-
tor, et ipse Constantinus nomine
extremo periculo vitae suae pu-
gnans obtruncatur, et caput
eius lancea infixum spectaculo
ferebatur. Mandante enim
Imperatore Turcorum caput
interfecti Imperatoris Graecorum,
à cadavere iam mortuo fuit
abscissum et sibi praesentatum.
Turba ingens trucidata, Tem-
pla veri Dei poluta sunt.

~~162~~
164

Inter quas nobile opus Justinia-
ni S. Sophiae dicatum tetro Ma-
chometis ritu foedatum est. Fla-
Flamines Turcorum per altaria
saltantes Machometi laudes pro-
nunciabant, verum illum et sum-
mum Prophetarum destructorem
fidei Christianae vociferantes
Beatae Mariae Virg. Matris Dñe
et aliarum et imagines delete
sunt, altaria diruta, matronae pu-
ellae et sacrae virgines ad libi-
dinem raptae: Salvatoris nostri
simulachrum in cruce pendentis
per derisionem atque contemptum
praecedentibus qui dicerent hoc est
Christianorum Rex Deus in ca-
stra delatum, sputo, luto, atque
omni foeditate iactatum est.
Omnia luctu plena, caede, cruo-
re cadaveribus erat cernere.
Caedes passim virorum, mulierum
et parvulorum per feritatem
barbaricam fieri captae sunt.

nulli ætati, sexui, vel conditio-
ni discurrentibus undique barbaris
parsum est. Donec Imperator
ipse Turcorum eadem prohibuit,
ne urbs tam magna vacua ha-
bitatoribus maneret. Ad Ecclesi-
as deinde discursum est. Et pri-
mum aurea et argentea vasa
direpta, imagines sanctæ in ludi-
brium expositæ. Campanæ in
bombardas conversæ. Imperator
Turcorum perse Turrim apud
Ecclesiam S. Sophiæ ascendens,
imaginem Passionis Dñi nñ. Jesu
Chri. de petra sculptam, quæ
ab universa civitate videbatur,
loco suo movens, deorsum cum
vituperio dejecit, quæ in partes
comminuta est. Virgines insu-
per tam sanctimoniales quam
sæculares incestatæ et ludibrio
habitæ, cæteræ mulieres aut in
Turciam abductæ cum viris aut
venundatæ. Ossa et reliquiæ

163
165

SS: disrecta et à prophanis hominibus conculcata aut porcis obiecta. Miseratus Imperator Turcorum verditionem multifariam instilit apud Gerlucam proditorem ut pecuniis suis captivos, ne illos in alienas nationes abduci contingeret redimeret; sumptus sibi postea pecuniam expositam vet introitibus imperialibus. cui cum semel et secundo et tertio maximas summas in liberandis captivis precibus Turcorum Imperatoris consentiens et in solutione futura ponens exposuisset, miranti Imperatori Turcorum atque à Gerluca quaerenti unde tantas summas pecunias conquisivisset quibus multa captivorum milli a liberasset. Dum verò Gerluca respondente dixisset hoc omnia ex donatione Imperatoris Graecorum habuisse.

decolari illum illico praecepit, cum hac exprobratione, si pro tantis beneficiis iam receptis proditorem te hui Imperatoris tam liberalis et beneficij constitui- sti, quomodo mihi fidelis esse poteris pro promissis et speratis. Filium verò suum quod Joannem de Auria Praefectum classis Venetorum in dolo occi- derat iussit vivum excoriari, asserens vivum tam strenuum et animosum suam gentem et civitatem defendentem indi- gna morte perempsum. Quem Imperator ipse Turcorum pro sua probitate et virtute ma- gis quàm unam terram appen- deret. Genuensium civitas Pera. devita simile pericu- lum missis ad Turcorum Im- peratorem Nuncijs deditionem fecit, postea muri, m[?]dria-

167
166

et Turres Civitatis mandante Turco disruptæ sunt et solo æquatæ, campanæ sublatæ et in bombardas resolutæ. Sedecem millia florenorum pro tributo annuo impositum, Vicina insuper castella, portus, Thelonea et possessiones iuris sui fecit. Videns insuper Turcorum Imperator urbem Constantinopolitanam situ et spatio esse latam et prolongam in duabus eius partibus muris turribusque et domibus altioribus demolitis tertiam eius partem situ et munitione firmiorem servavit. Et exclusis Græcis et Catholicis præsidium suarum gentium illis posuit et arcem erexit. Sedem sui Imperii quo facilius resistentiam et defensionem contra Christianos recuperationem facere intendentes opponeret, illic collo-

collocavit. Haec quidem Constantinopolitana clades tam miserabilis quam miseranda Turcorum ingens victoria. Graecorum extrema ruina, Latinorum infamia fuit, per quam vulnerata est fides Catholica, confusa religio, nomen Christi blasphematum et oppressum est, ex duobus Christianitatis oculis alter erutus, ex duabus manibus altera amputata, bibliothecis combustis et Graecarum literarum doctrinis sine quibus nemo se doctum existimabat iri exterminatis.

1453 Sub Assensu Rectoratu M. Nicolai de Kalis J.V.D. Statuit, quod deinceps
Statutum de rationibus per precedentem Rectorem sequenti reddendis faciendis, et de reponendis
et conservandis pecuniis Studii in una cista Coi sub clavibus Rectoris et decanorum

p. 6 reatu practicetur
Post mortem autem Jacobi de Zaborow D.D. Provisor Bursae pauperum et ministeri
menta Altaris in Ecclesia S. M. Magdalenae ab executoribus ejus Paulo de Zator et Do
redditibus adesse repetantur. Ac vero libris occupati Professores a Scholasticis
laboribus expediantur de Fisco Studii et per eundem Procuratorem Professoribus liter
promoveantur

Vladislaus de Oporow
Sub id tempus Vladislaus de Oporow olim Professor Archiepiscopus Gnesnensis die 5.
Marcij obiit 9 Maij abijt Capitulares Jacobus de Sienno Praepositus et M. Jacobus Koker decanus
Gnesnensis in Lituaniam ad Regem abierunt, petentes ut Capitulo liberam electionem
futuri Praesulis cum sua bona gratia foret. Rex nolle se quidquam novi in hac
re statuere praelatis et Baronibus pro futuris dietis in Parczow celebranda futu
ris inconsultis respondit. Cum tempus electionis prope elaberetur, ne per Sedem
Apostolicam aliquis quem nollet capitulum intruderetur. Joannes de Sprowa 12 cal
culis M. Thomas de Strzempino Theol. in Academia Professor 10 calculis, ad Primatia
lem Sedem fuerant delecti et regi praesentati a quo litteras ad Sedem Apostolicam
pro alterutro necessarias petierunt. Rex negato consensu in Thomam
cum votum omnium velut dominus Dei haberetur favorem suum Joanni impendit
Favisset sumque Pontifex sine ullo dubio magis Thomae quam Joanni quippe qui
ejus doctrinam et ingenij praestantiam dudum habebat cognitam. Verum Thomas
propter bonum pacis electioni suae renunciavit ne furor regis in fidei autho
rem caderet. Autor autem pacis ipse Deus aliam sedem sine ambi
guitate certe nobilis maiorem Thomae praeparabat, volebatque hunc adhuc in
Academia spatijs eundem retinere, donec adolescerent qui ejus locum in
Professione Theologica Academiae cum dignitate occuparent.
Die S. Pentecostes Constantinopolis Orientalis Imperij caput a Constantino Magno
condita sub Constantino Palaeologo, eiusdem urbis Patriarcha et consorte Imperij
urbe ob religionem quam nuper in Concilio Florentino servaturos se pro
miserant temeratam inque Machometanam et pro Crucibus Christi in tholis
et pinnaculis templorum et turrium Lunam Saracenorum amisso Imperatore
et imperio accepit. Cujus cladem cum multi desciverunt ab ... absanco
Joannes Capistranus D. Francisci et Bernardini Sodalis invitante Sbigneo Cardinali
Joannes Capistranus Cracoviam Rege
campum late patentem ad spargendum verbi divini semen ambijs Cracoviam
Matre regina et Cardinali sibi obviam venientibus in domo Georgij Swentz
quae nunc suffulta dicitur prope Academiam devenit Obtenta venia a honore
quodie latine et vehementer praedicavit ut angelus potius quam homo putaretur
Ad ejus verba centum Academici cum Professoribus Studiosi in quos Joannes
Melsteinus adolescens a summis opibus ad arctam paupertatem calcata vita
praesentis Dignitate Eternae consequendae gratia religionem Franciscanam
sunt amplexi
Prussiaeo 56 civitates a Cruciferis oppressae, se suaque omnia in protectionem
Regi Casimiro dedidere, in multorum bellorum origine Poloniae exorientium

166
168

1453 Con Octobr. Rectore M. Joanne Dambrowka Denegat[e] Soluti Censum ea Universitate Minoribus Collegiatis qui in domo Collegii Maioris postea Lignea manebant quod eis antecessoribus solvebatur. Nam de hoc nec Statutum nec consuetudo extabat.

p. 6 Mgr Michael de Krosno a Sententia Rectoris ad Universitatem temere appellans punitur iuxta Statuta et Privilegia.

M. Jacobus de Lisow existens in facultate Artium et promoveri cupiens in Licentiatum juris, obligat se juramento reddi, a deserturus Speculum Philosophicum in legendo exercitando disputando per se et per vicarium et quod in nullo se eximere seu alijs conferre nec con Statutum desuper factum aliquid facere velit.

9 Februarij Rex cum Elisabetha Austria nuptias celebravit. Simul cum proceribus regni consultavit de pecunia ad Prussicum bellum paranda. Placuit itaque ut Rex Saecularis et Spiritualis ordo medium annuorum redituum ferret oppidani binos grossos a marca penderent Agrestes unum grossum in capite m[asculini] sexus et foeminini. Equites qui nullas possessiones haberent 23 grossos. Aurum insuper et argentum Ecclesiarum ab aliquibus dioecesibus praeter hanc constitutum et in stipendiariorum expositum.

Epi Prussiae Culmensis Pomesaniensis Sambiensis et Capitulum Varmiense a Cruce regis permissu habita Conventione Saecularis cum Cleri vita mediis exigit

1454 Com Mst. Rectore Benedicto Hesse 29 July Romae Cont. Rectorem Monitorii
obtentum et eidem intimatum fuit. Cum autem ad Caput defendendum cum membra
concurrere soleant. Conclusum est in Vtate ex fisco Vtis tam procuratorem quam
impensas litis providendas Cont. M. Prugher S. Annae Iohanni Adorem
in hac Causa. in advocatum et Patronum Causae electi M. Derslay de Karsnicze
J.V.D. una cum M. Andrea Strzezych. quibus pro impensis annuatim assi=
gnati 24 fl. inio 30. et 32 Ne vero per mutuam Rectoris et decanorum
causa periclitaretur, atque defectu pecuniis praeteretur commissa est eadem
causa M. Paulo Zuskowski Joanni de Slupca S.T.P. et Nicolao de Lanka
Procuratori Vtatis qui de sumptibus et necessarijs providerent.
Eodem tempore V. Capitulum Cracoviense cum consensu Rmi Sbignei domum pauperum
seu Bursam Canonistarum quam Longinus cum Rectore comparaverant, collapsam
Vniversitati gratiose contulerunt et incorporaverunt, quam Vniversitas
muris et aedificijs erectis. collectis 20 mr in manus M. Nicolai de Kalisz
Pauli de Zathor J.V.D. et Can. Crac. restauravit.
15 Xbris M. Stanislaus de Schadek in Convocatione Vtatis proposuit cum Nicola:
um Ligatoris quod villam suam Sidzina damnificasset, dignusque esse quod villa pro
poena spoliaretur. Iniunctum itaque est eundem ut laboret dictumque fundum
quam poterit optime curet, aliter omne damnum quod Vniversitati ex sua ne:
gligentia obvenerit eidem Vti. debebit refundere.
Prima expeditio regis in Prussiam. Obsidenti Mariaeburgum Astronomi cla:
dem denunciant quae in astris significata a Deo potius petitur praeter Scelera
exercitus in Erbesys patrata, quam ab astris profecta est. Mors enim in primo
panor in omnes diffusus exercitum loco movit Casimirus via et in manus hostium venit
plus autem ignominiae quam cladis nostro exercitui illatum est. Correptus Rex
a Sandivogio Mgro Studii Cracoviensis Canonico Gnesnensi more Nathan Prophetae. ut
legere poteris apud Dlugossum et in nostris fastis sub littera S.

1454.

J

136

1455. Com. Mst. Rectore M. Nicolao Bylina S.T.P. inscripti ẽ in Metricam Studiorum Alexander Princeps Alexandri Ducis de Russia.
et Joannes de Pilcza filius Thomae haeredis ...
Item anno magna Ecclesiae lumina Eclypsim passa sunt. Nicolaus V.
Summus Pontifex obiit Romae 9 kalendas Aprilis. Cui successit Calixtus
III Alphonsus Borgia antea nuncupatus. 1a vero Aprilis Sbigneus
Zb: Olesni- Olesnicki Card. Eps Crac. Sendomiriae qui eodem mense Crac. in summo
cu Card: mus. sepultus ẽ appositis 3. capellis qd à tribus Summis Pontificibus Cardinalis
esset creatus in cuius locum Cracoviensis votis electus est M. Thomas de Strzempi-
no S.T. Professor. Feria 2 Pentecostes post cuius electionem Platea Canonicorum
Collegia Jurid: et Medicorum conflagrant. et Collegium DD J.C. et Medicorum ignis vehementia conflagravit. Campana
Sbisek dicta ad terram mota fracta est. Gnesnensis Basilica coelo tacta
Campana Sbisek dicta rumpit. globum auratum de fastigio amisit quae signa erant futurae ecclesiasticae
calamitatis at merito vir Thomas dixerat Nihil se in vita stultius
egisse, quam quod Episcopatum Cracoviensem susceperit.

1455. Cum Hyberno Rector erat Benedictus Hesse.

1456 Sub Mgro Rectore Joanne de Brzew Archid. Crac. I.V.D.
M. Andreas Orga Rottgiwsy de Tyniec constituitur ab Vnte procurator ad
expediendam Romae Ratificationem et incorporationem Universitati duarum
Ecclesiarum S. Nicolai extra muros Crac. et S. Mariae Magdalenae in Cra:
coviensi pro qua dati sunt eidem 100 Vngarici, vel quantum tamen expo:
sitio exegerit: ita tamen quod ex fructibus ecclesiarum impensa facta Uni:
versitati ad annum restituatur.
In loco vero eius Joanne Dugher S. Annae Plebano constitutus e de novo
Procurator M. Andreas Grzymala cui similiter dati sunt 100 Vngarici de
p.7 quibus pro mense uno caperet sibi per 3 florenos.
Feria 2 quae erat 1 Martij Vladislaus filius Casimiro et Elisabethae natus est
Eius ortum Cresii Capitaneus Crac. nam Senatus Crac. Nicolaum de Tuncz Prothono:
tarium et eius patruelem germanum Nicolaum de Gnoinik C.C. Cantor-
em (qui sub vivis et vetentibus possessoribus Beneficia impetrarunt:) de furto
suspectos capi mandat, qui dum Conscientia vrgente a ... d-
Parochi aufugerent 15 February comprehensi et in praetorium perducti
equuleo poenae examinati, furtum, modum, complices, locum in quo
res ablatas deposuerant confessi. Sequenti nocte, furibus Officiali
eosdem sibi in magnam suae jurisdictionis laesionem extradi postulante gladio
inter muros hospitales percusserunt, et cum cadavera eidem redderent
Zelotes spiritualis jurisdictionis ergo in Civitatem Crac. et eius Suburbia
interdictum latum et Circularis excommunicationis telo fulminavit. Tenuit inter:
dictum quadragesimae diebus complures quoad Eps Thomas Regis precibus
et satisfactione 300 fl. a Consulibus facta placatus interdictum auferret
Item et qualiter pueris ab hospitio primis qui ad baptisandum fetos
ruris invitati venerant, n. sinebat ultra poenam interdicti protrahi
Fides hoc Sacerdotum Credebat magis jussu regis quam temeritate consul-
tum fuisse factum

1456 Con Hyberna Idem fuit Rector

Ad annum 1456 Visum est hic inserere gravem et seriam Controversiam durasse in dicta Petricoviensi
et Academicis Senatoribus cum in res pessime valeret publica iamque de illa a multis conclamatum esset
ne in prudentia aut dexteritate regis aliquid spei reliquum videretur cuius tepiditate et negligentia multa
aut labefactata iacebant aut in ruinam [illegible] non dubitabant Pontifices Epis [illegible] Oli
Regio ob oculos ponere praesentia mala ob peccata et scelera avaritiam superbiam pauperumque oppressionem acci-
disse, suadebant reformationem morum in melius et in humilitate placandum Deum. Et quoniam Thomas
[Cra]coviensis Eps. vir erat magnae prudentiae acceptationem Regnorum Bohemiae et Hungariae extitisse privatum
et publicum damnum, sustulisse [illegible] multas illius personas monstraverat, ceterumque se dicebat ne Prussia
a Rege accepta eorundem effectus produceret. Mgr. Sandivogius de Czechel S.T. Professor Can. Gnesnensis [illegible]
vir litterarum humanarum et divinarum peritus et modestiae ac religionis singularis, Regem et populum Polonum
iustissimum bellum Cruciferis intulisse et inferre deducebat. Ostendens Cruciferos terrarum Prussiae nun-
quam fuisse Dominos sed violentos possessores, et a Principibus Poloniae in suffragium contra Paganos advo-
catos ipsos fundatores et patronos crebris bellis afflixisse et ex eorum haereditariis terris partim [illegible]
et fundationibus eos eiecisse, Regem acceptasse deditionem Prussiae iuste et sancte, ideo omnes ad eam acceptan-
dam consulere debere. Clamor autem ad Ostrinicam acceptis ingratitudinem [illegible] Deum [illegible] fuisse

56a

142

monstrabat ex eo, Quod cum Deus Regem splendidissimo matrimonio ornasset Poloniamque illi Prussia
auxisset, nec Rex hi, nec populus Deum glorificaverunt sed magis peccatis enormibus irritaverunt. Add
ebat Israelitas etiam jussu Dei cum Beniamin pugnantes cecidisse, et confectos fuisse donec ieiu
nijs et planctibus placassent Deum et vera Humilitate, tum demum victores evasisse. Sub finem referebat
Demetrii Kowis clamores quib. exultabat Atheniense Beati & qui in Marathone occubuerant
At ego inquiebat Thomas, non assevero belli nos causam iniustam habere parvis in Conspectu Dei
his rebus et consilijs eam iustissimam ordire. Sed modum bellandi [illegible] et hos in eo scelera
causam ~~[illegible]~~ victoriae stetisse nos tot malis involvisse ai [illegible] regalib. et Ecclesiastic
Post multa et varia consilia ea Conclusio capta est ut exacti [illegible] conferretur. Cum tot
bonis mediatas fructuum pro anno hoc currenti in fiscum Co[illegible] Conciones urbium
et oppida in quaslibet marcas bonorum mobilium et immobilium 2 gr [illegible] marcam exolveret
gressum anno contribuant Nobiles Concionis non licitis media[illegible] tuenda ubi ad eu
Rex in Capitulo Cur. falsis vasa sacra impigre sibi concedi resp[illegible] ratione cum suo Clero
redemerit Thomas Eps. Varmiensis pro [illegible] et difficilem recup[illegible] rem. praefuit Prudenti
pro sex millib. in quo cum rem acceperit se sponso [illegible] consilio

1457 In Rectoratu eiusdem Joannis de Przew Archid. Cuj.
M. Alberti Lysiecki Plebani in Lubowycza iussi solvere contributionem
à rege impositam de media sexa fundum parochialis ecclesiae praedicto
solvit. At praeces instantissimas apud universitatem factas + eandem
universitatem relevatus est soluta portione occasione praedictae contribu-
tionis sub conditione protestationis, quod hoc postea in futurum cum ad id
universitas privilegiis sibi suffragantibus, non teneatur
Caroli Rege Suecorum regno pulsi a Casimiro Gedani colligitur datez anni
bys ad propria expeditur.
Refert sub hoc anno multum laborem Academiis Archiep. Jacobi Sobudek
Joannis Dtygon quidem medii solutionem Arcis Marieburg in rebus augustis
regis perferaint, et qualiter opera eiusdem Rege ad Castri Marieburg
possessionem venerit. Illum vide si placet

140

173 170

1457 Rector erat M. Gaspar de Cracovia alias Rokenberg Decretorum Licenti-
tiatus Scholasticus Petri Crac.

1458 M. Joannes Dambrowka S.T.D. rerum Vicecancellarius dum sceptra gessit Academiae, hac et sequenti Commutatione

VIII Idus Augusti Romae Calixtus Papa moritur ad S. Petri in Vaticano pauper e sepultura 4 nummis Clericis et tandem ceroferariis omittentibus et exequias quas dederant, ab Cardinalibus quos creaverat extremi officii genus negligentibus sepeliri. Successorem accepit Aeneam Sylvium, Epum Senensem Poetam et Oratorem eruditum qui Poloniae propter consuetudinem Germanorum apud quos in aula Caesaris diu versatus fuerat et ex eius scriptis quivis potest colligere inclaverat et crearat parum aequus fuit. Et Pius II est vocatus. Quod de ante Comitibus super Papam ante scripserat et in Poësi de amoribus, retractavit, saepius dicens: Pium audite, Aeneam Sylvium, quod juvenis dixerat et scripserat, nolite audire.

8bris Die tertia Regi ex Prussia redeunti natus est filius, cui per Thomam Epum ... baptizati nomen Patris Casimiri est impositum.

1458 Idem Rector fuit.

1459 Praefuit Universitati tum Rector electus Caspar de Rockenberg Decretorum Licentiatus

175

145

1459 Idem Rector fuit iterum [illegible]
Quo magistratum gerente 27 Xbris die S. Joannis sacro natus est 3 filius Casimiro qui per Georgium Epum Laodicensem baptisatus nomen Joannis Alberti ex fonte accepit.
Occurrendo autem Ddm negligentiae laborum in facultate artistica volentium promoveri Joanne de Dlusz ad licentiam in medicina [illegible] ante concessa est libertas quam [illegible] se [illegible] regiam [illegible] et labores eius [illegible] se eximere respectu Licentiae a quoquam onere [illegible] praestito juramento

1460. A. Rectoratus Magistratum in Acad. Crac. sors evexit Albertum de Ly-
sier. Cuius in Officio in vivis desiit esse Thomas de Strzempino
Eps Crac. Vir suo aevo illustrissimus et magnum Scholae Crac. jubar.
in cuius locum M. Joannes Ludkonis de Brzezie V.I.D. Archidiaconus
Gnesn. C.C. à 22 Praelatis et Canonicis electus est. Tres autem Canonici
praesentes, et alii 3 absentes contra voluntatem regis Joannem Gruszczyns-
kium Epum Vladislaviens. postulaverunt. Tertius Candidatus de dicto
Episcopatu Crac. per Pium Papam II M. Jacobus de Sienno provisus e.
quae nimium de Episcopatu contentio multas dedit Capitulo turbas, et
Canonicis qui Papae favebant et eius tenebantur autem calamitates
donec Rex id quod volebat evinceret. Vocaverat quidem ille anno se-
quenti pro Dnica Septuagesima in Piotrkow tum Senatum tum Archie-
pum Gnesn. tum Universitatis Crac. Doctores, ut quid in Causa Ecclae Crac.
agendum esset Consilia darent. Archiepo vero et aliis plerisque absen-
tibus suadebant Doctores quatenus Rex Ius electionis Joannis de
Brzezie suis nuntiis suaque intercessione apud Papam promoveret, et
provisionem Jacobi Sienenski rescindi postularet, facilius postea
electo vincendo Ius Patronatus retenturus. Rex neglecto Doctorum et
peritorum virorum consilio ad Summum quidem Pontificem nuncios M.
Matthiam de Raciąż Decretorum Doctorem et Joannem de Rytwiany San-
domiriensem Capitaneum misit, at non jus electionis Capitularium,
verum jus suae nominationis apud Papam promovit, eoque processit
temeritatis ut electus Joannes de Brzezie cum suis fautoribus Joanne
Dlugosso aliisque et Paulo de Glowina Decano Crac. [illegible] fuerit
ipse exilium ipsi proscriptionem et rerum suarum spoliationem passi
fuerint nec ad quietem redierint nisi donec novus Papa om.
complanavit.

Jacobus ergo de Sienno consecrationem et confirmationem Papae obtinuit sed à Rege cum Dlugosso in Arce Lanciciensi obsessus ad possessionem Epus non venit. Tandem Joanni Gruszczynski 1462 cessit et Vladislaviensem post eum sedem accepit.

M. Gregorius de Myszkowice I.V.D. Archid. Leopol. Alberti de Lysier princi-
p. 8 palis Rectoris Vice Rector. Urgente necessitate et ex Causis Rationa-
libus dedit Convocationem Univers. pro licentia in jure obtinenda

177

178

117

1460 Con. Hyberna Creatj in Rectorem M. Sendiwogius de Tenczyn Baccalaurey in Decretis.

1461 M. Nicolaus Bylina Rectoratum gessit. Isto tempore abusus irrepentes gravis censor et acribus correxit Universitate ex unanimi consensu statuit ut omnes Decani Rectori debitam facerent Rectori et decanis de suis decanalibus nihil penitus ipsis propria auctoritate ex ipsorum expensis debitis defalcando; sed

p. 8 ut pro ipsa universitatem requirunt

Collegas vero Minores adstrinxit ad instaurationem possessionis Ordinis et consuetudinis in mensa tenenda in Statutis domus servandas ut suae erectionem, non obstante absentia M. Jarkowski tunc absentis, qui nisi in tribus mensibus redierit, eius Collegiatura alteri conferetur.

LB Occurrendo autem Doctorum neglectui laboris in facultate Artium volenti promoveri Joanni de Olrusz ad Licentiam in Medicina non ante concessa est libertas, quam jurasset se non deserturum Regiam Professionem et labores eius, neque se eximere respectu Licentiae a quoquam onere idque posito juramento. M. Juramenti

16 Julij Homicidium Andreae de Tenczyn patratum a civibus huius Urbem sequentibus annis afflixit. Amiserunt enim plerique ex Senatu et ius procurandi Aiden

5 Augusti 4 Regi filius natus est a M. Joanne de Dzików Archid. baptisatus et Sigismundus nominatus

27 Septembris Sophia Vladislai Jagellonis ultima Consors Matris vero Regis Casimiri mortua est et in Cathedrali Eccl. sepulta tali cum inscriptione in Sacello quo Trinitatis ab eadem tribus pagis dotato, quos postea Sacerdotes Regi Casimiro 1000 marcis vendiderunt.

Sanguine clara Ducum Russum clarissima quondam
Laudibus ipsa meis gloria summa fui
Juncta Polonorum divino foedere Regi
Contraxi populos in mea vota meos
His nati vixere duo duo fulmina belli
Justitiae clari Clari utrique fide
Alter enim multis insignis ad astra triumphis
Procubuit Christi fortiter arma tenens
Quem si fata virum servassent vivere merentem
Turcarum rabies jam lacerata foret
Alter ut ingratos expellat finibus hostes
Horrida pro patria fortis in arma ruit
Ast ego dilecto iuvenis viduata marito
Turturis exemplo foedera nulla mihi
Cunctaque tandem senio confecta dolore
Anno milleno quadringentesimo sexagesimo
Et uno adiuncto in Sancti Matthaei festo
Occubui locus hic corpora mea tegit
Quam celebrem pietas dotesque fulgore paravi
Aeterna ferret sabbata ut inde mihi
Justitiae laudes Triade de Sancta canendas
Coelicolae Spiritum ferte ad astra meum
Reddite qui legitis Christo pia vota Sophiae
Dicere ne pigeat Spiritus astra pete.

1461 Idem Rector fuit

1462 Rectoratus V. Viri Arnolphi de Mirzynicz Decreti d.

Die Martis 27 Aprilis ignis e monasterio S. Trinitatis exiliens tectumque templi
subita celeritate corripiens late incendium per urbem sparsit et diffudit
Monasteria S. Trinitatis S. Francisci consumpsit, plateam Castrensem, Fraternitatis
Collegium Argentariorum Lixarum Legati: Pistores et Judaeos Bursam quae dicitur
pervasit.

Mgr Matthias Raciaz Legatus a Rege ad Papam inde rediens omnia se
pro voto regis in causa Episcopatus Crac. ordinasse vulgaverat: verum Papa
nominis administrationem Episcopatus Crac. Mgro Joanni de Pniew quoad suus
Legatus in Poloniam veniret concesserat. Ubi Cracoviam veniens Regi
dicenti: Malo regnum amittere quam Jacobum Sieneniensem Epum Crac. pati
Respondit Legatus: Satius est tibi regna amittere quam Sedis Aplicae auctoritatem
vacillare.

Ad pacem cum Cruciferis componendam fuerunt nomine Regis et Regni deputati
M. Sendivogius de Czechel Cust. Gnesn. Joannes Dambrowka Jacobus
de Schadek Matthias Raciaz Doctores Academici inter quos et legatum Papae
gravis fuit contentio de interdicto non servando in partibus Gedanensium
Solutum est stipendiariis regis campanas pulsantibus, et doctoribus cele:
brantibus, eo quod cives Gedanenses antea a poena excommunicationis fuisse
[illegible]) et Legatus auro Cruciferico ferebatur esse legatus qui non pacem sed
bella seminaret.

Orta quoque fuit alia in Regno controversia per doctores Acad. sopienda.
Ad Comitia regni gratia in Piotrkow indicta venerunt duo Masoviae cum
Barbara genitrice Boleslai ducis Masoviae sine prole defuncti. Item Conra:
dus Niger dux Olesnicensis uterque ducatum Plocensem ex morte Semoviti et
Wladislai filiorum olim Wladislai Masoviae ducum. Conradus quidem Niger Ole-
snicensis uxoris consortis suae Margarethae filiae unicae Semoviti. Conradus
Masoviae vero successionis eorundem ducatuum petentes. Casimirus Rex
jure feudi masculina prole non existente ad se devolutum volebat.
Omnibus autem pro jure proprietatis contendentibus Rex cum partibus. Item
demum dissidentibus committit ut decernant quid juris sit sui Mox
a tribus Canonici doctoribus M. Joanne Dambrowka Nicolao de Kalisz
et Jacobo de Schadek quorum ad dictum acciverat edoctus se esse Com:
petitoribus jure potiorem esse. Judicio causam committere volebat duobus
Mgris Jacobo de Schadek et Joanni de Dobrzyn D. doctoribus advocatis
constitutis. Recusaverunt ambae partes, et placitatione per loca consilia
vior omnes difficultates componi elegerant. Tandemque absoluto jure major
... Plocia ferestra qui
retro Consorti ducis Olesnicensis penes regem mansit Plocia [illegible]
vitantibus Masoviae ducibus.

1462 Idem Reeder fuit

Non diu post sole vergente ad Occasum Imago Crucifixi Rubra pri-
Apparitiones mira. mum deinde pallida ad extremum nigra gladium habens exsertum
in aëre apparuit, et horis plusquam duabus ab occidente in meridiem
tendendo magnum spectatoribus miraculum exhibuit. Testis inspector fuit
Calvaria S. Stanislai adjutor Judaeae et Dux a M. Joanne de
[illegible] Archidiacono et Administratore in processione portata securet
[illegible] Judaee visa est, quae prodigium persecutionis [illegible] signari
aestimabatur

Jacobus Sienneninus abdicato ab se Episcopatu hoc in manibus Pii II Papae
quod [illegible] regias persecutiones retinere non potuit occasione sua
multi [illegible] quam [illegible] qui suas partes sequebantur [illegible]
et [illegible] fuerant [illegible] Reliquit sedem Joanni Gruszczinski
postulato ex Epo Vladislaviensi ad Cracov.

1463 M. Pauly de Clobucko S.T.L. Can. S. Floriani, Rector creatus est; Mr Mathias
sub quo inscriptus est in album studentum Matthias Blasy de Szyd- Blasius de
lowo insignis postea in d[ict]a gno Scient Theologiae Professor CC. Schydlow
et dicator verbi Dei disertissimus.

1463 Com. Hybernis Electus in Rectorem M. Nicolaus Kalisz D.D. Cr.

Grusinio ad Metropolim Gnesnen. translato Joannes Lutecz I.V.D. Epus Wladislauiens. Regni Poloniae Vicecancellarius ad Ecclam Cracovien. per Paulum II promovente Rege Casimiro translatus est

1464 Extremo aprilis
Rectore de Kalis 1464. Bursa Hungarorum ad normam Collegij dicti Novi ordinata est ita ut quintus Liber Decretalium nisi legeretur horis competentibus absque impedimento aliorum Lectionum eiusdem Canonicae Facultatis. Item Sabbathis vigiliarum et diebus festis ad populum et Canicularibus. Ex Medica facultate et iidem Baccalaurei elegerunt eiusdem Facultatis. Item ex Philosophica facultate qui carerent Lectorijs in Collegio Maiori. Sola S. Theologica Facultate quoad Lectiones fuit pro hac vice inclinata condescendere. — Bursa Hungarorum p 8

Eodem 540 aurei soluti sunt N. D. Rzeszowski Canonico Cracoviensi mutuati ad comparandam olim domum Dursi Moleczniczy 2.a Bursa Hungarorum. Obligant libros Clenodia et Censum p 9. — pro hac emenda Domus magistri ... p 8

1464 Cam Schyleci
Rectoratu Petri Gassowiecz de Zegrzo M. D. data licentia M. Matthiae de Slupca recedendi a Studio ad loca ad quae trahitur occasione Cancellariae Posnaniensis tandiu quoad Causa finiatur. — Libri obligati

19 9bris Electi sunt Dni Revisores Privilegiorum et Reformatores Statutorum Almae Universitatis Rector cum Decanis M. Joanne de Dabrowka S.T.P. M. Nicolao de Kalis Can. Crac. Andrea Grzymala Med. D. M. Matthia de Lobylino Artisticae Facultatis Decano. Quibus adiuncti sunt 4 viri insignes de qualibet facultate Matthias de Szarpow S.T.P. Arnolphus de Mierczymiecz J.V.D. Bernardus Hesse Med. D. et Joannes de Osmiecin Sacerdos quibus data est potestas corrigendi mutandi et de novo formandi omnia Statuta Universitatis et omnium facultatum prout ex Privilegijs Rector cum Decanis eandem habet facultatem. — Reformatio Statutorum Universitatis p 9

Pius Papa II dum expeditionem contra Turcas in Ancona apparat 14 Augusti humanis exemptus Romam in Ecclesia S. Petri est delatus. In cuius locum electus est Petrus Cardinalis S. Marci Venetus. Paulus II nominatus Casimiri literis compellatus Joanni Gruszczynski Epo Cracoviensi de Ecclesia Gnesnensi quidem Joannem Ludovici Vladislaviensi Epo ad Cracoviensem ~~~~~~~~ Jacobum de Sienno de Vladislaviensi providet.

Insuper Rex Casimirus Jura sua ad terram Prussiae Arnoldo Epo Lubecensi Alberto Crummendorff Ripensis Archidiacono item Hanseaticarum Civitatum delegatis cum regna Prussiae utriusque partis compromiserant sive alios ad id numero in quibus Rex et Cruciferi compromiserant sed alios ad id numerum dextre deligendi quam M Joannem Dambrowskam Jacobum Sadecum Joannem Dlugosz designavit et constituit. Parata Dabiens terris et populis Subsidijs et simul acceptum In Civitate Tornunensi 3 July sub praesentia omnibus Consilijs Sederunt is Articulis causae et Jura adeo clare complexa fuerant et veritas ipsa clarior luce meridiana videretur, accedente et Ordinarium Cruciferis ullaque refutatione quam in vidua pendens et Christianissimis Regis Archiepiscopus Laborabant ibidem Cracoviae Doctores Regij Archiducis Episcoporum Labrabant in Dumque dubitatis et subitis omni meliori modo. Vahisselz in Dumque pace Stabilienda nihil nisi Germanis Princeps Marchiones parte cum justum judicium nisi Germaniae Principes Marchiones Brandenburgenses livore excitati formandis Cruciferis rebellandi adversus Regem et Regnum litteras addiderunt. Quibus Legatus Archiepiscopi Lubecensis Regi et Regno litteras quod sub sua ... in Prussia formasset ex Archivo antiquo deprompserunt et ostenderunt ex quibus liquet Prussiam quod Crucigeris habitasset data esse vide si vis Dlugossium Lib 12 sunt a Regibus et Ducibus Poloniae data esse vide si vis Dlugoss Lib 12

Anno III mense Aprilis milites Cruce signati jussu Pontificis Pij II ... et in Turcas ituri Judaeos Cracoviae spoliant et mactant Epo defendente ipso et Vetico Magistratu turbam insectantem.

Eodem ipso Anno Joannes Gruszczynski Epo Regis ad metropolitanam Ecclesiam Gnesnensem promotus est. Joannes vero Lutecz de Brzezie Ecclesiae Cracoviensis gubernandae a munificentia Rege obtinuit.

Pius II Papa natione Tuscus patria Senensis gente Piccolominea postquam sedit annos 6 Creatis 13 Cardinalibus obijt Anconae in Piceno dum bellum in Turcas adornaret corpus Romae sepultum in Basilica S. Petri. Eo mortuo Petrus Barbus Patricius Venetus ex Cardinalium suffragijs III kalendas 7bris anni proxime summus pontifex est renunciatus. Paulus II est nuncupatus.

157

1464 — Com. Ihzernli 27 May Rectore Petro Gassomierz Rebellis Mgr Simon de Sxrem de Collegiatum Astro logicae quoad Salarium et professionem ad annum [illegible]. Substituto illius Salarium tollente de nobis vero anno. Si mores correxerit et humilitate ac reconciliatione debita [illegible] Uni versitati benigna [illegible] quaesit eundem se recepturam Sin secus de alio Lectore ex hinc providebit. [illegible]

M. Simon de Schrem suspen ditur.

Item inscriptus est Breslay pincerna Duc. Opaviae

1465 — Com. Aestiva Idem [illegible] erat. Sic [illegible] Studium Urbi [illegible] et Com. [illegible] mulier pacem [illegible] [illegible] quidam [illegible] [illegible] Basilica et Hospitali S. Hedwigis consignavit. Clypeus [illegible] S. Francisci cum [illegible] allisima à Boleslao Pudico duce [illegible] in eadem [illegible] [illegible] conservatur

Com. Hyberna Mgr Andreas Grymala Med. D. et decreti Licen tiatus Priny Plebanus Ecclesiae S. Nicolai Universitati [illegible] Sedem 20 Januarij Gnesnensis Archiepiscopus [illegible] Sanctus Synodum habuit in qua [illegible] Joannes [illegible] Com. Hyberna Incorporantur Joannes Dlugoss Jacobus Szadek Stanislaus de Cobylino Mgri et Doctores ad Subternandum et praedicandum [illegible] Regi sex [illegible] in [illegible] in dioecesi [illegible] [illegible] Salvis Academiae [illegible] et [illegible] et Privilegia

Item [illegible] Com. Aestiva

1466 — Com. Hyberna Paulus de Clobucko S.T.L. C.S. Florian [illegible] Pro [illegible] [illegible] [illegible] hoc Anno a Rege Casimiro [illegible] est in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bello 13 annorum vix [illegible] Causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Rudolphi Epi Lavantini cum doctrina [illegible] [illegible]

Pro Com. ~~Hyberna~~ Aestiva Joannes Dambrowska [illegible]

Et Com. ~~Aestiva~~ Hyberna Idem quo tempore [illegible] Raphael [illegible] de

1467 — Tarnow [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

[illegible] Delegati postea [illegible] [illegible] nominati Chelmensis. Joannes Paulum II in urbem Vincentius Kielbasa nominatus Chelmensis. Joannes [illegible] Castellany [illegible] et Mgr Joannes [illegible] utriusque Juris Doctor Castellany [illegible] et Mgr Joannes [illegible] [illegible] Decretorum Doctor [illegible] confirmationem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et hoc [illegible] erat et Rudolphum Epum Lavantinum in Cardinalem [illegible] [illegible] [illegible] procuraverunt.

Operam hic anno ad rescindendam quam fuit ac reconciliationis Prutenicae [illegible] [illegible] eadem [illegible] [illegible] [illegible] sub quibus armorum [illegible] [illegible], qui [illegible] judicio nisi [illegible] fuisset [illegible] in multos futuros [illegible] fuerant bella Accedit his quod et dominio suo annis multis supra mortales continuatio Saturni discordiarum bellorum rixarum et pestium [illegible] excessit, et Jovi benigno Planeto dominationem reliquit

Indignum existimavi omittere hic qualiter per duos [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Stargardis [illegible] [illegible] [illegible] et sua [illegible] [illegible] reddabantur. Oppidi Stargardi [illegible] et Stockow recuperationem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sed [illegible] [illegible] [illegible] fuit 29 July 40 pedites ex castro regio ad [illegible] apud Stockow [illegible] [illegible] veniebant. Quos Martinus Synowiecz [illegible] [illegible] [illegible] conspicatus cum [illegible] [illegible] Saxonibus castrum vacuum relinquens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Erant in castro [illegible] [illegible] [illegible] castri portam [illegible] [illegible] [illegible] aliquos [illegible], molestius ferentes Casimiri Regis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fraude Saxonica castro Stockow fraudatum esse. Id animadvertentes Martinus Synowiecz [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible]. Claudunt portam castri superioris et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Saxones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] captivum tenebatur [illegible] [illegible] [illegible]. in Saxones [illegible] [illegible] Georgium Dambrowski cum aliis 16 captivum tenebantur [illegible] illinc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quid primum agerent ignari. Consensu Dambrowski [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de inferiori castro se in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de possessione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum rege [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] veniat [illegible]. Quod [illegible] [illegible] à Rege Stockow [illegible] Dambrowski [illegible] castro [illegible] regi et [illegible] [illegible] [illegible] castri [illegible] a Rege honorati et remunerati [illegible]

Amissi et recuperati [illegible] [illegible].

Georgius Dambrowski

1467 Redimo Paulo ~~Paulo~~ Dapprowska Kloburzko. Data Commendatione et directione Matthiae de Szanspow STP.
Data licentia Absenti [illegible] Dedit in Consuetudine et substitutum legat
m 4½ Census villae Boszyna [illegible] dnae Ursulae Relictae olim Joannis Bernek Cui
Cuncta [illegible] 8 Festo XI Kalendarum tenetur solvere, alios 4½ Festo Jacobi

Venienti Legato Aplico Roma qui fuit Rudolphus dictus Epus Lavantinus Vratislaviensis [illegible]
summam exhibuit animadvat et Regem Casimirum ut unanimi Bohemorum electi
oni de se ad Regnum ipsius facta consentiret, illudque vel ipse vel
pro filio susciperet. Renuntiavit id facere Rex propter fidem quod Cum
Georgio Podiebradio rege Bohemiae acatholico Glogoviae pepigerat
Astrologi id resistebant in natura quandam inclinationem. ex hereti
enim sub signo viderent Regi Casimiro horoscopusse principium
Capricorni [illegible] praeterea sub signo Cancri quod est oppositum
Capricorno locatur, fuisse ab eo dominum. Qualis inclinatio con
Bohemos Leonis subiectos non fuit.

Sigismundus ~~[illegible]~~ filius Regi Casimiro natus est
Regnum Bohemiae destitutus et papa Georgio Podiebrad Casimiro defevebat
Helias de nova Civitate et Selenco Conopnicki Legationis qui nuper
Venienti aut Legato Aplico et supra sub signo
Egit quod Rex de Regno oblato non posse in illud sine Consensu Polonorum [illegible] consentire
laboravit se [illegible] ut Georgium ad bene sentiendum de fide Catholica adduceret
Intercessiones ad Georgium Dlugossus fuit
Mortuo Paulo Dagendorffio Epo Varmiensi Capitulares Laurentium Dungen
eligunt Rex praesentat Vincentium Kielbassa Epum Chelmensem ea [illegible] occasione
exigunt annorum tumultus imo bellum exstitit. Quod si Rex Epm Laurentium
praesentasset multis molestiis se et vasallos. Terram Prussiae, eosque cum
suis bonis et genere Alemanni liberasset
In Prussia Sbus Rex prolem suam regiam Joanni Dlugosso in disciplinam
commendat ipsius Directionem et Magisterium praestitit. et ob suspicionem
pestis in Tyneci Abbatia ad diem S. Appollonis commorati fuit

1468 Redditae Joanne de Latosin D. Con[illegible] Spirituali
7 Aprilis ~~Sigismundus~~ Fridericus ultimus Casimiro filius editus Elbingi [illegible] ad Ipsos Muros Cracoviae 3 Augusti fuit

Eodem [illegible] Commentatione [illegible]
Apparuit Cometes circa finem Ursae in temone in Orientem et Septentrionem
consistens qui post dies 15 quibus Cursum suum Continuabat desinente, alius nova
in occidente prior splendidior et facem longiorem protendens apparere coepit
qui etiam aliis 15 diebus Cursum suum explebat, post apparitionem plurimos [illegible]
talium mentes pervenuit: iam [illegible] aliquod malum pestis famis regnis et urbium
eversionis vel obitus principum ominantium. Non enim a doctis tantummodo
viris, sed et a vulgo stellas Crinitas summis Capitibus et regionibus exitium
putantur portendere

De Casimiri Horoscopo

Vir sanctus hunc legatum de quo dixi [illegible] [illegible] habuit [illegible] Dni Joannem [illegible] ante [illegible] visus [illegible] in [illegible] Curatorum

Duo Comettae

157

1468 Mense Januario Amicabilis Compositio facta est inter Dominum Joannem Dlugosz seniorem
et Joannem de Dambrowka Canonicos Crac. Bursae et Collegii Jerusalem Provisores
Mathias de Szydlow excommunicatus ab Universitate — Super differentia et controversia inter Provisiones et Locationis Senioris in dicta domo
successitate Seniorem de a Provisoribus Matthiam de Szydlow institutum ob certas causas
recipere nolebat Universitas. imo et Rebellem excommunicaverat. per Rectorem
absolutus ergo dictus in postea convenit at nunquam per Provisores Senior Contubernio p. lo
Jerusalem detur sine consensu Rectoris
Collegium instauratum — Eodem anno penultima Julii placuit Universitati quod in muris prius noviter aedificat 3
integritatem ferant seu 3 ordines unus Lectorio 2 et 3. Cameravum
Altare et Sacellum S. Leonardo erigitur et consecratur in Collegio Maiori
Anno 1468 die S. Leonardi quia et titulum habet. Consecrator fuit Stanisky
de Dambie Suffraganeus et Officialis ac Vicarius in Spiritualibus et alii Presbyteri
Dni Suffraganei omnes Doctores, et ejus numerus 19. Tractati omnes solen
niter pro Domino et Magistro hospitale. Oratione hospitium expositis 2
expensuit exhibuit altaris Mr. Joannes de Oswięcim alias Sacerny de
Propriis suis pecuniis 3 florenos et 1 grossos ultra illam summam pro
necessariis ad altare consecrandum necessariis pro vino Malmaticum Dno
garcio et salariis carnibus.

1469 Rectorem agebat M. Stanisky Ikwiani de Szadek S.T.P. Canonicus Clar.
Canonicus Crac. Successorem habuit Nicolaum Byskina Canonicus Cracov.
Ex aedis apud novam Civitatem Korczyn Rex Casimirus natalis Dni diebus in Neapo
lomice descendit in cuius hospitio ferarum multitudine capta. primum insolitos dein
in Episcopos Cracoviensem et Vladislaviensem Senatores Capitulum et Universitatem et Consulatum
Cracoviensem distributa feliciter cum Admirabili Consorte Cracoviam intrat in 4 suis
filiis Vladislao, Casimiro, Alberto et Alexandro omnes pulcherrima ore nata ma
iore plura excepta est. Quam rex itidem Leopoli post festa Paschalia redirat
Casimirus Pater genitus Patrem in Vulgari polonicum disertissime salutavit
Vladislaus a Georgio Podiebrad in Regno Bohemiae Successor nominatus ab
cuius Bohemis expetebatur. Huic legationi assentiebant Senatus Status Baronum
Mox item Pontifices 2 in gratiam Bohemorum in Polonia Radom interdictum Eccle
siasticum servaverunt licet illud postea mehi praesidi Joannes Gruszczyński Gnar
Joannes Cracoviensis et Jacobus Vladislaviensis servavissent. Altarem in redita
Bohemorum ex Civitate Radom interdictum Ecclesiasticum apud Cracoviam tenta
Correxitque Cracoviense Capitulum errorem quem Pontifices in Radom commiss
erant.
Friderico Marchioni Brandeburgiensi ab Henrico Duce Stolpensi omagium postulante
et iste illud ferere recusante accepit ad Casimirum regem utriusque tanquam partis
provocatio at vel Iudicio vel arbitrali sententia justum decerneret. Dum
autem Marchio plura privilegia imperatorum Romanorum et Regum quos feudum
huiusmodi stabiliebatur, produceret Henricus autem ea refutaret asserens feudum
terrae Stolpensium nulli principum nisi Regi Poloniae deberi a quo terrae
Stolpensium primario emanavit causa ob illius nobilitatem et amplis
altercationes in tempus dilationis producta est. Rege at Senatu ad Uni
versitatis Cracoviensis cognitionem cum ei effectu eandem regente dat inte
rim Universitatis dictis Doctores viros utriusque partis juribus insuper
Decretum regem decerent edere quod et factum est

Con[...] Vifsica

1470 In Rectorata Petri Gaszowiecz M.D. Collegio Minorib[us] data facultas manendi in domib[us] Universitatis Scolae Jurelong. et Bursa Divitum pro quib[us] habitabant. Procura[tor] solveret 16½ m[arcas]. Cum v[er]o Studiosi in praejudicium sibi factum hoc viderent eo q[uo]d pro Studiosis Bursa essent modo determinata i[n] p[er] Universitatem ut ad o[mn]es lu[...] Universitatis q[uo]d si qui vellent recipiantur imo prout alii excellerent gradu et Congregationis sit [...] q[uo]d obediant Senioribus et Statuta servent — p. 10

Alexander Pauli II Legatus Casimiri ad Regnum Bohemiae Vladislaum benigne a Rege et ejus filiis habitus q[ui] illum in primo Cracoviam adventu gemmata quibus excepit ornata tam ornata et defensa ut eos docta ingenium mirata [...] rigauerit confessione se numquam tam bene eruditos et [...] ingenue institutos in regalibus deliciis adolescentes vidisse. Electores Vladislav[...]

1470 Commentarii Hybernia Rector erat Arnolphus de Mirzinice Decret[orum] D[octor] S. T. Bartholomei [...] Lector [...] Juris Canonici

Hungari perosi tyrannidis Matthiae regis Casimiri secundum genitum sibi in regem apud Polonos p[er] Joannem Strigoniensem Archiepiscopum et Joannem Quinq[ue] ecclesiensem [...] . Cuius ob tardam educationem ut est [...] regnantes [...] ad vanitatem et levitatem filium [...] Kilian [...] eos circumegit relictis in Regno Matthia non paucis desiderium Casimiri [...]

21 Maii mortuo Joanne Lutkone Joannes Rzeszowski electus est p[er] Capitulum [...] in Magistrum Joannem de Pniew Joannem Dambrowka Stanislaum de Cobylino decretorum Doctores factum Confirmationem eidem M. Arnolphus de Mirzyniec 13 9bris Romae impetravit Sedem anno sequenti p[ro]fectum est. Paulo II p[ost] 27 Julii mortuo [...] Franciscus de Saona [...] Sixtus IV [...] successit

Joannes de Rzeszow Episcopus Cracovien[sis] vide infra

Joannes de Dabrowka mortuus

Aᵒ 1471 Com[...] Vifsica Joannes Dambrowska S. T. et J. U. D. [...] [...] sequentes et Hyberna [...]

Vladislaus Primogenitus Casimiri Regis in Regem Bohemiae electus 25 Julii Cracoviae digrediens Pragam 19 Augusti [...] die 21 Augusti in Ecclesia Pragensi p[er] Nicolaum Ep[iscopu]m ~~[...]~~ Camenecensem assistentibus sibi Paulo Laudicensi et Vincentio [...] Episcopis [...] coronatus et inunctus [...] ingenti cum omni [...] sub una specie ut [...] populo [...] eucharistiam sub utraque [...] curanter [...] adduceret [...] surrepit

Alter filius secundo genitus de [...] Casimirus [...] Matthia p[er] Kilian. Canonicus et precibus [...] ad Regnum Hungariae electus et [...] a Matthia [...] regi [...] dato Hungariae diademate [...] [...] domum redijt et spreto mundi diademate [...] innocentia et Sanctimonia aeternalis regni [...] febriter ambire coepit

Duo Cometae sub eodem tempore alter [...] alter sequenti anno [...] [...] apparuere de quib[us] Miechovius L. 4 [...] C. 62 [...]

Joannes Lutkone 24 Maij cum annos 6 [...] ampliaria [...] Pater [...] assumptus est [...]

Joannes Rzeszowius p[er] [...] in [...] Academiae [...] [...] sufficit [...] per Joannem de Pniew J.U.D. [...] et M. Stanislaum de Cobylino D. D. Canonicos Cracovien[ses] [...] de Dambrowka — Joannes Rzeszowius Episcopus Cracoviensis fit.

1472

Cum Sp[ectabi]li Rev[eren]do Clemente de Gorka J.V.D. Redit Casimirus princeps ex Ungaria credebatur
aut exercitu Polonorum post ipsorum fortunam Deo in pannonys non assecutum fuisse q[uo]d
in tendendo nec [illegible] nec humanis [illegible] ... et eius ministros [illegible]

Exercitus Polonici inutilitas

nis [illegible] [illegible] [illegible] obtulit, Mano [illegible] Veneto [illegible]
a Sexto IV Legato [illegible] ad [illegible] regna [illegible] designatus est [illegible]
celebranda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Joannes Gres[illegible]
[illegible] Joannes [illegible] Jacobus [illegible] [illegible] Stanislaus de Ostrorog Palatinus

Delegatio ad Comitia Nissa[illegible]

Calissiensis Jacobus Sadek DD. et Joannes [illegible] fuerunt deputati.

1472 Clemens de Gorka S.T.D. Rector M. Stanislaus de Kobylino CC. duo lubens fruitio dat brachium a lubenti. Universitatem subsistit in eius locum Rector iux Statuta Vnitis p. 10

Posit Post eius [illegible] Rector Nicolaus Posnaniensis S.T.D. C.C. et Wratislaviensis Canonicus et [illegible] Oes [illegible] ad [illegible] et [illegible] d. 7 January anni [illegible] 1473 [illegible] 1572

1473 [illegible] Hybernali – – ~~[illegible]~~ ~~Matthias de Blandow~~ Rector [illegible] Commeatus [illegible]

1473 Venabilis Vir Mag. Ioannes de Carthy S.T.D. eiusdemq. Ordinarius Professor in Vigilia Nativitatis Xi Spiritum Deo reddidit. Mandatum funere de more consueto et sub forma data. Regnante [illegible]

Eodem anno Mortui sunt Mag. Mattheus de Carthy Mag. Albertus [illegible] Mag. Michael de Grusna Decretorum Doctor [illegible] S. Adalberti in Circulo Crac. Item Dni Lignicu de Zegory officiales Crac. ex formulari p. 8.

mirend et Petri Mlodziejowski ~~[illegible]~~ ~~sub [illegible] interregni~~ [illegible]

~~Mandatum [illegible]~~

data

Gorka

1472 Commeatus Aestivus Dom. Clemens de [illegible] Georgii Martinus [illegible]

1472 Commeatus Hybernus Sceptra gessit Matthias de Costen D.D. ad S. Annae Plebanus bis confirmatus [illegible] in Capella Ioanne de Schebin Plebano aliis beneficiis [illegible] [illegible] Dni Pauli [illegible]

Plebany [illegible] Magnu hoc rectore frequentia fuit Hungarorum Studiosorum in Academia [illegible]. Hierony Quorum [illegible] Presbyter Cardinalis Patriarcha Aquileiensis a Sixto IV ad Casimirum missus venit. Obviam illi [illegible] cum filio Casimiro et Alberto Alexandro Casimiro Vniversitatibus magno honore exivit. ab [illegible] Laborabat [illegible] Cardinalis Principibus [illegible] exceptus fuit. [illegible] [illegible] Casimirum conjungere sed in casum parem in Matthiam regem et Casimirum [illegible] ab Hungaris belli [illegible] omnis [illegible] [illegible] ~~sub eodem~~ separantibus. [illegible] est delendum ita enim se res habet

1473 Sub Rectorata ~~Rdi Viri Dni Matthiae de Blandow Decret. D.~~ ~~ad quem [illegible]~~ ~~Canonici et Decani~~ Gratis in spiritualibus [illegible] Sydus [illegible] ~~Dni Galli ad Commeatum hybernum~~ [illegible] Universitatem Sapientia et Sanctitate nec [illegible] Venerabilis Vir Mag. Ioannes at [illegible] Signo II [illegible]

Ex Statuto [illegible] 26 July S. Hedwigis, [illegible] Bernardini [illegible] monasterium [illegible] apud S. Andreas [illegible] et Monasterium [illegible] Item [illegible] omnibus [illegible] multas [illegible] [illegible]

184

1474 Cum Assensu M. Zerwikapitur

Stanislaus de Sradek S. T. P. Rector Universitatis data liberatione in Collegio Novo domus de Melsztyn [illegible] in Collegio Sti Vladislai decernit domum Nowkonis seu Serwikapitur dotem altaris S. Alexij separandam pro altarista et Universitatem quae prima igne voragine consumpta est. Cuius possessor Bartholomeus de Zrienna vendi ad censum 8 mr aream Janussio Zawiszka et Dorothea suae coniugi de [illegible] 3 altarista 5 mr pro reparatione domus ad extenuationem Janussio cedere donec tali recuperaverint quidquid exposuerint. In libro Rect. fol. 27 reperies D. Joann. Carth. defendendo aut [illegible] p. 11

Executoribus debetis adiunxit Rector Th. 3 decretor ipse 27 fl. [illegible] ~~[illegible]~~ in Desere Cum Stybernus

Eodem fere tempore Controversia excitata de reaedificatione tecti S. M. Magdalenae adiuncta est ad quae Universitatem neque de Iure Communi, neque de Privilegio, neque de Consuetudine ad eius Capellae reaedificationem obligari, Sorte is teneatur qui fructus percipit p. 11

Eodem anno Rectore ~~Do~~ Matthia de Blados D. D. Cuius Przyshed [illegible] et Sendone [illegible] Jacobo de Ban Roxice Can. S. Floriani Medic. Licentiati data licentia visitandi Curiam Romanam et Terram Sanctam Jerusalem pro speciali quo revenire possit.

Feria quarta ante S. Agnetis festum M. Nicolaus Byline de Lesziny S. T. D. Canonicus Ecclesiae Cath. Crac. familiarissimus D. Pauli Cantoris Mortuus est. In turri in Februario Mgr Petrus Rossemieri in Medicinis Doctor mortuus [illegible] in Vel[illegible]

~~Rectorat. [illegible] fuit Cra[illegible] forte~~ ~~Sequenti Commutatione hybernae~~ et ita est nam Mandati eius ~~ex~~ 1474 15 Xbris Matthias de Blandom Decretorum Doctor et Sequenti Rectore aequalis fuerit Stablis Scholasticus [illegible] p. 9 Formulario

1474 Commutatione Hyberna Rector fuit Matthias de Blandow D. doctor Cuius Przyshed Sendomiriensis Canonicus Eodem Rectore ut sub signo 3 et signo X in sequenti alterius pagina

Item anno ultima Martij hora 8 noctis in urbe Crac. ignis a porta nova usque ad portam S. Nicolai omnes domos consumpsit.

Cum Compositio regni Poloniae ex Hungariae Principes descenderet etiam [illegible] Matthias Rex Pannoniae in Subcarpathicas in Wojsza et latius discurrendo opera oppida Jasiel Krosno Kołaczyce, Pilzno, Dąbrowa [illegible] Duklę et villas 200 incendio [illegible] Pilzno oppidum ea vastitate frequentissimum [illegible] ne se [illegible] 400 [illegible] elevaret solo aequalem fecit; et [illegible] interfecit alios in captivitatem abduxit. Tot malis Casimirus excitatus quatenus [illegible] multitudinem indixit nobilibus [illegible] illi multos annos pace et [illegible] [illegible] tarde in eam expeditionem confluxerant villas Ecclesiasticas devorare [illegible] colonis sub tectis eorum longo [illegible] [illegible] certanti [illegible] eas colonis sub [illegible] [illegible] ante oculos eorum [illegible] Capellany de his [illegible] Dominis Hungaris sub [illegible] [illegible] delegatis in respondit de ipsorum [illegible] ista esse [illegible] [illegible] [illegible] confirmata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pax [illegible] in regno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Polony nulla re memorabili gesta, penates [illegible] [illegible] [illegible] quadrigas redijt pauperes [illegible] 24 millia ad [illegible] [illegible] missa. Et quatenus expeditionem [illegible] Vladislao et [illegible] [illegible] et Bohemiam infestabat iudicio Matthiam, [illegible] [illegible] Dankow ad fluvium [illegible] [illegible] Ipse ad extremum [illegible] [illegible] [illegible] cum 6000 [illegible] [illegible] [illegible] pro 6 [illegible] [illegible] 26 7bris [illegible] est cum Matthia et Vratislavia [illegible] num [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 6 millia habebat experiri et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at se ipsi exercitus [illegible] [illegible] cum suo exercitu [illegible] [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expeditio illa ignominiosa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Matthia Culpa omnis [illegible] in [illegible] ex numero captivorum Polonorum Matthia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Rakoviany Marschalkus regni et [illegible] Polonos [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible], quasi id auro Hungarico corrupti fecisset. Erat [illegible] quidem ille in singulis pacis negotiis non inutilis belli vero parum peritus et [illegible] cunctator in [illegible] [illegible] [illegible] non tam consultandi quam agendi celeritatem postulabat. Convenerant [illegible] ipsi reges in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sed etiam hoc remedium non successit [illegible] in annos duos [illegible] [illegible] Vratislaviae sancita est. Tandem treugae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc bello secutus in tanto exercitu [illegible] Poloniae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] documenta, plurimum imperium in bello inutile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Munus [illegible] [illegible] [illegible]

165

1475 [illegible] Rectore ~~de [illegible]~~ Jacobo Szadek in ordinarium Lectorem Medicinae electus Joannes de Regulis Doctor Med. quo scribit Universitas ad Civitatem Veronensem. Electio aut ordinaria Theologi ad annum suspendit et eius quaerelas Universitatis officia reparent. Rectore Jacobo Szadek. quo etiam Rectore seditio quaedam et violentia in Contubernio [illegible] facta est

* [illegible] auctores, Rector cum consiliarijs, alios carcere, alios exclusione a Contubernio alios graviori poena punivit.

Idem Rectoris erant ad festum Galli & Commendatio Sylvestri

Com. Sylvestri Idem Rectoris erant ad festum Galli & Commendatio Sylvestri ordinatissime fuit in Maiestate in alba Universitate adesset

Collegium Minus olim 1449 sub Dambrowska [illegible] Professori in domo [illegible] ad Collegij maioris situm et ipsius Consiliarij Jacobi Szadek 13 Professores in domo [illegible]

Electio Mtis 18 [illegible] et Studen[illegible] Collegij [illegible] erigit quod a Papa Sixto IV fuit confirmatum 1478 [illegible]

[illegible] seu Bursa [illegible] evidentiam et confirmationem pono. Rex publice [illegible] scripsit [illegible]

[illegible] Rex Casimiri et Alberto [illegible] Schola [illegible] Joannem de Bylinia. [illegible] Jacobum Szadek

Delegatus ad [illegible] in Sermonicis [illegible] Joannem Labyszyn et [illegible] [illegible] decretorum

1476 [illegible] Joannes de Slupca S. T. Professor [illegible] [illegible] continuavit [illegible] in capessit et sequenti [illegible]

[illegible] in [illegible] [illegible]

Domus & habitatione Medicorum ubi nunc est Contubernium [illegible]

[illegible].

[illegible] Sub anno praefato nulla mentio superius facta est de [illegible] Collegij [illegible]

Observandum etiam Anno Mo 1449 Bylinanus & Labyszynensis [illegible] Dombrow[illegible] tum Rectoratum gessisse

1477 Rectoratus [illegible] Mag. Matthias de Cobylno S. T. Professor Decanus S. Floriani Commendatione [illegible] et Sylvestri

#

SIXTUS IV

Servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

His quæ laudabili et provida circumspectione pro venustate et decore Universitatum Studiorum ac personarum inibi bravium studio insistentium facta et ordinata sunt, ut firma perpetuo et illibata persistant cum à nobis petitur libenter Aplici adjicimus muniminis firmitatem. Sanè pro parte dilectorum filiorum Rectoris ac Salariatorum nuncupatorum Doctorum et Magistrorum Universitatis Study Cracovien. nobis nuper exhibita petitio continebat qd Rector Doctores et Mgri prædicti de cōi consensu et beneplacito dilectorum filiorum Scholarium Collegiatorum Collegy Minoris in Unsitate Study huiusmodi noviter erecti nuncupatoris nomine eorum discrepante nonnulla statuta et Ordinationes sub certis modo et forma honorem et commodum Universitatis et Collegiatorum huiusmodi concernentia fecerunt et ordinarunt prout in quibusdam litteris desuper confectis plenius continetur. Quare pro parte Rectoris Doctorum Magistrorum et Collegiatorum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut Statutis et Ordinationibus huiusmodi pro eorum subsistentia firmiori robur Aplicæ confirmationis adjicere aliasq́ in præmissis opportune providere de benignitate Aplica dignaremur. Nos igr qui litteras prædictas inspici et examinari ac omissis Caracteribus ac signis de verbo ad verbum sententibus annotari fecimus huiusmodi supplicationibus inclinati statuta et Ordinationes prædicta ac prout illa concernunt omnia et singula in eisdem lris contenta Auctoritate Aplica tenore præsentium approbamus et confirmamus supplentes omnes et singulos defectus si qui forsan intervenerint in eisdem non obstantibus Constitutionibus et Ordinationibus Aplicis nec non dictæ Universitatis iuramento confirmatione Aplica vel quavis firmitate alia roboratis statutis et consuetudinibus cæterisq́ contrariys quibuscunq. Tenor vero dictarum litterarum talis est. Martinus divina patientia Abbas Monastery Claræ tumbæ alias de Mogila Ordinis Cistercien. Diœc. Cracovien. nec non Iudex et conservator bonorum et privilegiorum Venerabilium Honorabilium et ingeniosorum Dnorum Rectoris Doctorum Mgrorum Baccalaureorum cæterorumq́ Scholarium et suppositorum Almæ Universitatis Study Generalis Cracovien. à Sede Aplica speciali delegatus ad universorum notitiam deducimus per præsentes quomodo coram Nobis Venerabilis vir Dnus Magr Matthias de Cobilino Sacræ Theologiæ Professor Decanus Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Floriani in Cleparz extra muros Cracovien. et Collegiatus domus maioris Collegy Artistarum in Cracovia personaliter constitutus exhibuit et produxit certas privilegy litteras Rndi Pris Dni Iacobi de Schadek Decretorum Doctoris Canonici et Rectoris Almæ Universitatis Study Cracovien. sigillo maiori Rectoris prænominatæ Universitatis ab extra de communi ab intra vero de rubea ceris in pensula pergameni more consueto subin:

186 185

pendenti sigillatas in omnibus et per omnia saluas et integras omni prorsus vitio et suspicionis nota
carentes In cuius sigilli medio Aquila sub imagine Episcopali Alis extensis sculpta apparebat
in circumferentys verò eiusdem sigilli hæ legebantur litteræ. Sigillum Vniversitatis Studij Cracouien
generalis Sanctus Stanislaus Wladislaus Rex Poloniæ. Quas quidem litteras sic exhibitas
et productas prænominatus Venerabilis Dnus Matthias Decanus et Professor Sacræ Theologiæ
suo et Venerabilium et Honorabilium Dnorum Doctorum Magistrorum et totius Vniversitatis Studij
Cracouien præfatæ nominibus cauen de rato petiit transumendas transcribendas transexemplan-
das decerni et autoritatem nram iudiciariam interponi. Quarum priuilegij litterarum tenor de ver-
bo ad verbum nihil addendo et minuendo sequitur in hunc modum. In nomine Domini Amen.
Cum actus humani nullatenus in æternitate subsistant, nisi litteris et testimonio probatissimorum
sigillorum robore et munimento commendentur. Nos igr Magr Jacobus de Paradisk Decre-
torum Doctor Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Cracouien ac Vniversitatis Almæ Cracouien tunc
Rector vnà cum tota Vniversitate eiusdem Studij Significamus Vniversis et singulis præsen-
tium notitiam habituris lecturis et audituris quomodo de Anno Domini Millesimo Quadrin-
gentesimo quadragesimo nono decima octaua Mensis Octobris hora Tertiaz in Stuba Maioris
Collegij Artistarum facta omnium Doctorum et Magistrorum promotorum videlicet et Collegiato-
rum per Bedellum consuetam conuocatione sub pœna non contradicendi per Præpositum eiusdem
Collegij Artistarum Magistrum Joannem de Dabrowka pro incremento eiusdem Vniversita-
tis Cracouien ex vnanimi omnium et singulorum consensu et voluntate nullo contradicente et
quolibet ipsorum respondente per placet imo quoq ipsorum sigillatim requisito conclusum est
Collegium minus pro minoribus Collegiatis erigendum cuius erectionis tenor sequitur in hunc modum.
Quatenus Vniversitas prædicta in Collegijs diversis et personis distinctis et ordinatis instar
aliarum Vniversitatum refulgeat fundamus erigimus disponimus ordinamus statuimus et nomina-
mus Nouum Collegium nostro Collegio maiori vicinum pro statu repositione et inhabitatione
Minorum Collegiatorum quorum aliqui tres duntaxat etsi ex fauore et gratia nostris nostro-
rumq prædecessorum promotorum videlicet et Collegiatorum Regalium specialibus participium
et communionem quoad habitationem et tabulam in Collegio Artistarum Serenissimi Principis
Domini et Domini Vladislai Dei gratia Regis Poloniæ vsq modo obtinebant, quia
tamen non de iure ideo præmissa non poterant imperpetuum vendicare merito cum dictum
Collegium Artistarum pro promotis et Collegiatis Regalibus duntaxat dinoscitur esse insti-
tutum quibus Collegiatis Minoribus domus in postica maioris Collegij fuit lignea consignata
ad habitandum, quæ post breue tempus igne penitus fuit consumpta et incinerata. Qua ex
re dicti Minores Collegiati passim hinc inde in magnum decus Vniversitatis et laborum de-
crementum et in multam omnis mali occasionem passim hospitia quærere cogebantur, propter quod

etiam multa et varia dissensiones controversia et lites inter illos et maius Collegium imo verius totam Universitatem, qua nuaquam quieta poterat esse oriebantur. Proinde nos praenominatus Rector ad obviandum his malis et occurrendum et alijs de quibus in post timor erat Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo Quinto die septima mensis Octobris in Collegio Canonistarum facta omnium Doctorum et Magistrorum ut assolet Salariatorum ad quos spectat Universitatis ordinatio convocatione sub pena non contradicendi ex unanimi omnium tunc congregatorum voto et singulorum quolibet requisito sigillatim et respondente per placet ad sopiendas omnes lites et dissensiones odia et rancores conclusimus dandam et assignandam praedictis Minoribus Collegiatis domum muratam ibidem in postica Maioris Collegij qua bursa divitum dicebatur ad inhabitandum de qua Collegiatus Domini Stobnen pro laboribus suis quos in Astronomia faciebat censum tollebat in qua quidem domo omnes minores Collegiati qui tunc fuerant vel adhuc in futurum erunt stare tenebuntur praeter pauperum Collegij Seniorem qui praesens ibi semper esse debet propter multa qua in Collegijs solent evenire. Quales Collegiati sunt aut tunc erant Nobilium et Honorabilium Dominorum Nowkonis Stobnen Nobilis Magistri Martini dicti Rex de Przemyslia Doctoris Medicina Domina Caosanna Mazyskowski Sancti Adalberti Praebendarius Nicolai de Brzeschnica Plebani olim ad Sanctam Annam Magistri Jacobi de Zaborow et Altarista Altaris in Ecclesia Omnium Sanctorum retro hostium siti et duo Collegiati Magistri Joannes de Dagnbrowka, quorum quilibet ibi inhabitans magis se habilem ac idoneum faciendo ad hoc ut ad maius Collegium prius alio vocetur hos labores qui sequuntur diligenter attemptabunt. Ita ut Collegiatus Domini Nowkonis legat Tullij novam et veterem Rhetoricas Gamfredi Poëtriam Quintilianum de oratoria institutione, et alia qua ad oratoria pertinent exerceat. Stobnen vero Euclidem Perspectivam Arismetriam Musicam Theoricas planetarum Alphonsi tabulas Algorismo praemisso Minutiarum aut resolutas eclypses quoque cum minutionibus et farmacis practicabit intimabit et conficiet Almanach quoque singulis annis Universitati praesentabit. Magistri Martini autem dicti Rex Ptolomaeum in Quadripartito Alcabitium Centiloquium Ptolomaei Albumazar et alios libros spectantes ad Astrologiam. Iudicium quoque correctum et a senioribus de in eadem facultate revisum et approbatum Universitati singulis annis praesentabit. Mazyskowsk autem Opera Virgilij, Ovidij Statij Horatij Terentij quoque et Plauti comaedias aut alia poëtica. Nicolai vero de Brzeschnica maius aut minus volumen Prisciani modos significandi aut alia grammaticalia. Et idem intelligere volumus de Collegiato Domini Zaborowski, ita ut alternatim inter se tales lectiones grammatica distribuant. Alij

vero præter nominatos ad vnam duntaxat quamcunque lectionem in artibus faciendam sint astricti
nisi plures legere voluerint Ita tamen quod singuli expressas et non expressas lectiones per se et non
per alios explicent. non obstantibus privilegijs quibuscunque in contrarium facientibus. Volumus
autem quod singuli ex eis tripartite ad morem Collegiatorum Maioris Collegij actus ordinarios
Magistrorum diebus intrent Sabbathinis per se et ibi pro honestate Universitatis et sua audien-
tium quoque doctrina arguant, et quod Statutis et Conclusionibus Maioris Collegij subsint et iux-
ta illa dirigantur et regantur. Vbi autem quilibet horum condignam suis laboribus mercedem
videre et expetere debeat facimus in hunc qui sequitur modum manifestum. Nowkonis censum
habebit de domo ex opposito S. Andreæ in platea Castren. sita. Stobueri vero quia domus
divitum de qua prius censum habebat omnibus in commune est consignata ordinamus decernimus
et consignamus de consensu Executorum et voluntate illi censum de vna Collegiatura Dambro-
wczi quæ est decem marcarum habebitque vltra illas decem marcas duas alias de quatuor quas
domus Collegij Maioris Artistarum de censibus Villæ Bosczijn tenebitur eisdem Minoribus Colle-
giatis in subsidium ad commune singulis annis offerre gaudebitque his duabus marcis eo tempore
quo Almarcas domui Collegij Maioris solet præsentare ad prandium sedentibus. Matzkowsze
vero duodecim marcas a Dnis Canonicis Sancti Floriani habebit. Sed Nicolai de Bresnicza
decem marcas de pratis et orto et piscariis circa Lobzow exquiret. Zaborowski autem censum
habebit de Villa Szidzina et omnia quæ ibi provenerint emolumenta. Altansta autem
ad Omnes Sanctos Præbendarius Sancti Adalberti et alius Collegiatus Dni Dambrowczi Do-
ctoris, et Senior Collegij pauperum iuxta dispositionem suorum privilegiorum census in locis descri-
ptis habebunt. Insuper quatenus hi Collegiati Minores sic instituti possint in eadem domo hone-
ste subsistere et onera eius ferre. ordinamus statuimus et disponimus, Vt Universitas ratione illius
quod his Collegiatis prius institutis sex Marcas solvebat, et eius gratia quod domus Collegij Iurista-
rum sit imperpetuum a censibus libera. de cuius tamen censibus obligabatur Universitas solvere cen-
sum Collegiato Stobueri. si quando sedecim marcas idem Collegiatus de Bursa olim divitum plene
habere non potuisset det et offerat realiter cum effectu eisdem Minoribus Collegiatis pro Festo Mi-
chaelis ad commune pro victualibus et alijs necessarijs communibus quatuor marcas. Collegiati
vero Maioris Collegij ratione eius quod dicti Minores Collegiati actus ordinarios diebus Sabbati-
nis intrabunt de censibus Villæ Bosczczina, quæ ratione talium actuum Mgris per Universita-
tem est tradita et condonata, pro Festo Purificationis duas marcas similiter offerant realiter
cum effectu, præter illas duas quas dare debebunt Collegiato in Mathematica. In cuius rei testi-

monium Sigillum Rectoratus praesentibus est subappensum. Datum Cracoviae Feria sexta in-
fra conductum Paschae Anno Dni Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo Sexto. Nos
vero Martinus Abbas Iudex et privilegiorum ac bonorum Universitatis praefatae conservator
a Sede Apostolica specialiter deputatus praelibatus praeinsertis privilegij litteris diligenter
revisis auscultatis et collationatis inventisq; cum praesenti nostro exemplo seu vero transumpto
in omnibus concordare ac praelibati Venerabilis Magistri Matthiae Decani petitionibus tan-
quam iustis iuriq; et rationi consonis annuentes easdem privilegij praescripti litteras transumen-
das transcribendas decrevimus transumimus et transcribimus in Dei nomine, autoritatemq; nostram
interponimus per praesentes. Volentes et decernentes quatenus praesenti nostro transumpto plena-
ria fides in iudicijs et extra ubi alias exhibitum fuerit tanquam ipsae litterae originales ap-
parerent adhibeatur. In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium ac robur praemissorum
praesentes nostras transumpti litteras sive praesens publicum instrumentum huiusmodi in se conti-
nentes per Notarium nostrum publicum causarum et facti huiusmodi coram nobis Scribam infra-
scriptum scribi et publicari fecimus nostriq; sigilli appensione communiri iussimus et mandavimus.
Actum et datum Cracoviae in domo nostrae solitae residentiae Anno Dni Millesimo Quadrin-
gentesimo Septuagesimo octavo Indictione Undecima Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris et
Domini Nostri Domini Sixti Divina providentia Papae Quarti Anno ejusdem Septimo die vero
Mercurij Sedecima Mensis Iunij hora Vesperorum vel quasi Praesentibus ibidem Venerabili et
et Religioso ac discreto Dominis Magistro Ioanne de Ratibor Baccalario formato
Sacrae Theologiae Fratre Monasterij nostri praedicti et Ioanne de Tulizo Studente praefatae
Universitatis Study Cracovien. et alijs compluribus fide dignis testibus ad praemissa vocatis et ro-
gatis. Et me Alberto Ioannis de Clepacz Cracovien. Diac. publico Imperiali autoritate No-
tario et coram memorato Reverendo Patre Dno Martino Abbate Iudice et conservatore
iurium bonorum et privilegiorum praefatae Universitatis Study Cracovien. a Sede Apostolica
specialiter delegato causarum et huiusmodi facti Scriba, qui praedictis praeinsertarum littera-
exhibitioni transumpti petitioni et decreto alijsq; omnibus et singulis praemissis dum sic ut prae-
mittitur agerentur et fierent una cum praenominatis testibus praesens interfui, eaq; omnia et sin-
gula praemissa sic fieri vidi et audivi. Ideo hoc praesens publicum transumpti instrumentum
huiusmodi manu propria scriptum exinde confeci scripsi et publicavi, in hancq; formam pu-
blicam redegi, ac signo et nomine meis solitis et fieri consuetis nec non sigilli appensione
praelibati Dni Iudicis et Conservatoris de eius iussu et voluntate specialibus consignavi

et communivi. Rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum præmissorum.
Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis confirmationis et suppletionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præsumpserit indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ Millesimo Quadringentesimo Septuagesimo octavo Tertio Idus Junij Pontificatus nostri Anno Septimo.

Ego Magiſter Staniſlaus Oſsędowſki, Senior Contubernii DD. Jurisperitorum, sacrâ Auctoritate Apostolicâ Notarius publicus, iſtud Inſtrumentum, quod ex Authentico Originali Archivi Collegii Maioris Universitatis Crac: fideliter, et bonâ fide, de verbo ad verbum, eſt extractum, deſcriptum, et tranſumptum, diligentiſſime vidi, legi, ac proinde nihil immutatum comperi. Acta sunt hæc die nonâ Junii. Anno Domini, Millesimo, sexcenteſimo, Quadrageſimo, Quinto. Teſtibus, Generoſo Joanne Stokowski, et Generoſo Martino Parowski, ad hunc Actum, vocatis, rogatis, et adhibitis. In quorum omnium fidem, ac evidentius teſtimonium, præſens Inſtrumentum, manu alterius scriptum, nomine et cognomine solitis, munivi, rogatus et requiſitus.

~~1478~~ 11 februarij Sub Rectoratu Stanislai de Zawada S.T.P. data e licentia Mgro de Zoxie p 12
et 8 ad semestre absentiae. Salvo substituto qui pro ipso legat.
* Mandatum etiam datur ad dignitates decernendas et Sacras Missas officii assistentiae ex veteri formula
dum pro anima R. Dni Jacobi de Bydgoszcz S.T.D. et Provincialis Polo p 10
niae Ordinis Praedicatorum Commutatione assistentiae

1478 Commutatione assistentiae electus in Rectorem Stanislaus Zawada S.T. Professor est superiori anno *
continuavit magistratum

28 februarij Mortuus Joannes Krzesowij Epus huius Cracoviensis in sede Episco
patus 16 annis mensibus 8
13 Aprilis electus in Epum Fridericus Princeps regis filius

Commutatione ad Gubernationem Dni Licentiae Mandatum Universitatis intimatur c. formulam vete
ad Collegium Canonistarum Ex. Mgrorum Clementis de Piotrkow et Jo p 10
annis de Strzechowice Baccalaureis in Decretis
Iisdem Conferuntur insignia doctoratus in Ecclia Cathedrali huius auctoritate
mandati eiusdem sequenti anno 1479.

190

167

1479 Rectore Georgio de Cracovia ... ad intercessionem Ser^mi Regis et R^mi Archiepi Andree de Labyschyn data facultas ad Respondendum, remissus auditus fuit incorporatione p 13
ad Canonicam facultatem
Rectore Vo Joanne de Oswiecim ... census XII mr ad contubernium pauperum in p 13
Pro ille proviso ... Rectore ... villa Bothowyn fundatus obviare iter sed ... denegante possessore et infra ... Bullis ... universitate Roma obtinendo ... in veteri formula p 42
a in veteri formulari p 42
X 8 Maij Rectore Mgro Georgio ... ad instantiam regis et R^mi Archiepiscopi ... Mgri Andreas de Labyschyn ad ... theologie ... ex veteri formulari
et remissus ... ad facultatem ... consuetudinem ... Universitatem
pag 47 Rectore Georgio circa festum Viti ... Universitatem
Joannes Oswiecim L.7.8. ... S. Floriani ex Rectore ut supra.

1480 Rectore [illegible] Joanne de Osmiarya In Lectorem Ordinarium Juris electus e Mgr Clemens de Piotrkow Pro Bulla expedienda Romam XV [illegible] impensi. p 13
In Aprili Facultas Philosophica reformata per deputatos ab Universitate Rectore [illegible] Stanislao de Brezny Matthias de Kobylin S.T. professores Joannes de Lomza Decanus Facultatis [illegible] de Zambrzecz Bernardus de Kyssa Michael de Wielun. ut habet in Facultate Phica p 14
M. Jacobo de Bozice Officiali grat Gnesnensi ad intercessionem Rmi Jacobi Primatis Conceditur Cancellaria Posnaniensis in titulum et ut gaudeat de fructibus eiusdem ponatque villas eiusdem Cancellariae in meliori conditione quam foret in agris et [illegible]. 4 [illegible] dabit ex fructibus laboranti Collegiato suo. Salvo etiam regressu
Mortuus [illegible] scriptor et ab Universitate Cum alys funeris ritibus honoratus Joannes Dlugosz nominatus Archiepus Leopoliensis [illegible] [illegible]. Lib 4 c 72
Commutatione Hyberna electus est in Rectorem Arnolphus de Mirzynice D.D. S.T. Professor Can Cr. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Volum Dlugossy Rogo et obsecro omnes Ecclesiasticos viros regulares et saeculares [illegible] Venerandos et egregios viros Doctores Professores Magistros Studentes cuiuslibet facultatis alumnos [illegible] studij [illegible] gratis ut et ipsi et quilibet eorum pro sua virili statu [illegible] mea [illegible] annales [illegible] [illegible] et illa destruere desiderio non permittant Quinimo Doctores [illegible] Collegiatos deprecor obtestor et adiuro ut [illegible] Collegiatum de melioribus segregata [illegible] [illegible] percipiunt. Studiosos et litterarum humanitatis peritum illi iungant Qui ab [illegible] operibus laboribus vacans annalibus tantummodo se occupet, illa cogitet illa amet illis se [illegible] de illis tractet de illis nocte dieque secum et cum alys loquatur Commoditati quorum [illegible] et decori Patriae, plus tamen honori Dei et Veritati [illegible].

1481 [illegible] Rector fuit Clemens de Gorka D.D. in dispersione Magistrorum et Suppositorum Universitatis et hominum plurimorum [illegible] [illegible] abeuntium de Urbe [illegible] propter [illegible] [illegible] vaporis [illegible] pestis a [illegible] Professoribus [illegible] quod hinc certissime futura [illegible] quod tamen hinc ordinatione divina minime [illegible] [illegible] futura [illegible]. Praedictio Petri [illegible]
1481 [illegible] Universitas [illegible] [illegible] [illegible] Ordinis D. Dominici [illegible] liber [illegible].

191

169

1481 Com. Hyberna Rectore Stanislao de Brzeziny S.T.P. Bernardo de Nissa data audiendi facultas ad fe-
nestre ea conditione ut sit adstrictus quod alius surrogati legere disputare quod transactum est lectiones
M. Stanislao Kobylinskj. Rectore Matthia de Costen idem concessum per totum Rectoratum
Martino de Gniewicz Senior Parysi Kurs. Capta licentia ob pestem generalis di- p. 15
missio concessa. Examen unus septimanae expediti. Servitoribus datus quod florenum.
Quam nu. Mathematici Anno 1481 februarii generavit ea-
Respublica — Gravissima peste grassabatur et transportati sunt multos alias illustres viros ea tempore
dem a Gesselio Imprimis R.mus Stanislaus de Kurozwaky Episcopus Gnesnensis Regni Cancelle-
rius sed a peste sequenti Anno per unde ad Sepultus ex Ecclesia S. Floriani in area dedicatus est
M. Richardus Doctor excellens in Medicinis die Dnica, tante Petri et Pauli Sepultus in Ecclesia B.V.
M. Joannes Osmiecin S.T.P. circa festum S. Laurentii in Monasterio Andreowiensi ibidem sepultus
M. Joannes de Lowicz S.T. Licentiatus mortuus in Igolomia ductus fuit in die B.V. assumptionis ex ... mutari a...
inclusus iam factus sepultus ad S. Floriani. in crastino festi eiusdem Assumptionis ... ter
M. Clemens de Gembice S.T.B. in crastino S. Egidii die ut recesserat ab Ecclesia p. 11
S. Floriani in Ecclesia eadem tumulatus peste iam remittente
M. Joannes de Thosth J.U.D. Qui cum Dure sese per nemora per nemora
latitando fugiebat et in via huc redire volentes cum aeris alteratione coepit
Egrotare et ibidem in Ecclesia sua in Thosth est sepultus. Baccalaureus in actu
... Lectiones Baccalaureorum In veteri formulari p. 51 B Simon de Lipnica 18 July peste infe-
... verbum De ministris. Primo pestilentiali suffocatus est praeminus, ... accepit
1482 Com. Respublica 27 7bris Matthias de Kosten J.U.D. Mand. Universitatis Rector convo-
cat Universitatem Mandatum die supra nominata et in ora hora 13 adgravenda
in Ecclesia B.mae Annae ad decantandam Missam. Unius de B.ma Trinitate ...
mauruus persolvendum Te Deum laudamus & bono ... regni ac publicissimi ... Rempu-
ficare et cessatione aeris pestiferi in hac urbe. M. Ordinarii enim Corporis
... incipiens saeviens, ad medium Augusti hoc est diem Assumptionis B.V. desaeviet
ita quod vehementer minimum fuit nam in sola Parochia B. Virginis 50 quotidie tenere
efferebantur, non diu duravit, in festi natura violenta.
Peste nondum plane cessante reclusus fuit quod Com. Hyberna ad festum S. Galli dom.
Matthiam de Costen.

1483 Com. Aestiva in Rectorem electus egregius ac Nobilis vir Joannes de Latyczyn
Decretorum Doctor Canonicus Crac. Cantor Opatoviensis Bursae Jerusalem provisor
Vice Cancellarius Universitatis. Bonum ordinem in Universitate retinuit
Idem reelectus fuerunt pro Com. Hyberna Eog rectore ut habes pagina sequenti
In Crastino Cineres D. Kazimirus secundo genitus Casimiri tertii et Elisa-
bethae Austriae filius Princeps Poloniae et Lituaniae sancti ad Regnum Hunga-
riae vocatus sine macula tabe corporis phthisi consumptus ad regnum coelestem
... Monitus ... suadebant Proceres et Medici connubii nuptias
contrahere ... Malo mori quam foedari
Mand. ...

eodem rectore de Ostrow Lagodzyn [illegible]

1483 Joannes de Glogovia fluxit Contubernium [illegible] studiosis Alemanis ad Universitatem conducitur etc in annum 9. Bursa quoque Germanistarum

Possessiones ~~[illegible]~~ mortalis exemptus a Rmo Joannes Lupping post Cuius fata [illegible] eiusdem executores nollent domum illam sumptibus illius Prs consumare. Universitas eandem in ordinem ne possit claudat quae sibi melius videbitur

Data quoque est licentia 12 Februarij duobus collegijs dissidentibus [illegible] DD. Petri et Pauli et alia Pauli de Zalesie et Michaeli de Vielun abeundi ad terras Sardan ad unum annum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] bonum [illegible] sufficientem [illegible] Et hi quidem [illegible] [illegible] phie sunt M. Nicolaus de Glogovia et Georgius de Landesuth [illegible] a Turcis ter captivatus et liberatus brevi post reditum mortuus Vir in omni facultate [illegible] peritissimus [illegible] in Lingua Hebraea. Lege in adversa pagina.

Sixtus quartus pridie Idus Augusti 1484 Innocentius 8 ante [illegible] Cosa Genuensis creatus 4 kalendas Septembris

Aº 1484 Com. [illegible] Sceptra sibi per Universitatem delata suscepit Mattheus de Cobylino eaque hac et sequenti [illegible] [illegible] feliciter gubernavit [illegible] Schola [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] Rectore [illegible] [illegible] Christianis) et [illegible] Sueci, Vandali, Teutones [illegible] [illegible] [illegible] convenerunt [illegible] [illegible] Innocentius VIII [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Universitatis se commendat) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Universitatis [illegible] [illegible] privilegia ipsi [illegible] [illegible] [illegible] Bulla [illegible] [illegible] D. Trinitatis cum solennissima Universitatis [illegible] Lege in adversa pagina

Jan. 25
170
15
alter [illegible] de Vielun
192
189

1484. 14 ~~Februarii Eodem Rectore de~~ Cotta data licentia visitandi Sepulcrum Dni Michaelis de Wielun ad unum annum seclusis impedimentis Data et Paulo de Zalesie ad visitandum limina BB Petri et Pauli ita ut [illegible] utrumque in locum sui surrogarent. Michael vicarius de Opatowiec in [illegible]

decretu collegiaty collegii [illegible]

Bulla ab Innocentio VIII Rectori et Universitati missa. 1485

Innocentius Eps Servus Servorum Dei Dilectis filiis Rectori Universitatis Studii Cracoviensis Ex formulari p. 12
Salutem et Apostolicam Benedictionem

Cum inscrutabilis Summi Dei providentia statuisset humanum genus sub peccati iugo servitute vetusta detentum in libertatem vendicare, et ad beatitudinis gratiam reparare, Unigenitum filium suum nostrae mortalitatis carnem suscipere voluit, ut per eius [illegible]dissimam Incarnationem, fidelesque in omnes suos Ecclesiae veraces pietate et obedientiam regna coelestia promereremur. Qui cum in terris Regnum Dei praedicando versaretur Apostolos Sanctos elegit, ut post suam in coelos gloriosissimam ascensionem Ecclesiam suo sanguine fundatam usque in saeculum regerent et fructum doctrinae in dies augerent. Inter quos Petrum Apostolorum Principem et Ecclesiae suae Sanctae Caput instituit data ei suisque successoribus solvendi et ligandi plenaria potestate. Necesse enim fuit cum sit unicuique huius vitae finis constitutus ut Petri auctoritas et [illegible] potestas ad eiusdem in Romana Ecclesia successores transfunderetur ut esset usque ad saeculi consumationem, qui Christi repraesentaret caput esset suae Ecclesiae et solvendi ac ligandi vicariam potestatem obtineret. Cum igitur per hanc ab ipso Petro continuam Romanorum Pontificum successionem felicis recordationis Sixtus IV praedecessor noster summus dictae Ecclesiae Pontifex ac verus Jesu Christi vicarius in sede Petri hactenus sedens in hac alma urbe 12 augusti die animam Deo reddiderit post solemnem exequiarum ut moris est celebrationem Nos una cum venerabilibus fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus de quorum numero eramus Romae in Palatio Apostolico ubi dictus praedecessor noster obierat loco ad id ex variabilibus causis, per eosdem fratres concorditer electo modo et forma congruis Conclave pro futuri Pontificis electione sumus ingressi ubi quarto die qui fuit vicesimus nonus dicti mensis Missa in honorem Spiritus S. celebrata post diligentem tractatum, ut tanti rei dignitas efflagitabat, praedicti fratres eius qui invocati fuerant Spus S. gratia, nos tunc tituli S. [illegible] Ecclesiae presbyterum Cardinalem in Summum Pontificem unanimi voluntate concordiaque elegerunt. Nos igitur etsi humilitatem et fragilitatem nostram ad universalis Ecclesiae sarcinam perferendam imparem esse cognosceremus tamen eo animo quo humilia elegit ut fortia confunderet, quique in se sperantes non deserit collo subiecimus Apostolicae servituti superna nobis dispositione commissae. Et quia cum sciamus quod vestrae devotionis et caeterorum Christi fidelium pro nobis ad altissimum preces ad regendam Ecclesiam suam nos fortiores reddent, Idcirco exhortamur in Dno vestram devotionem ut solenni processione habita, una cum celebratione Missae Spiritus Sancti effundatis altissimo vestras preces, humiliter supplicando ut nobis uberiorem gratiam largiatur, quae nos sufficientes reddat ad regendam ecclesiam suam Sanctam. Spectat enim ad vos, cum litterarum studiis estis dediti recte in domino sapere, et alios ad imitationem virtutis vestrae incitare Nos etiam dispositi sumus Universitatem vestram et vestrum singulos quoniam studiositatem vestrae virtutis alii praebere soleant libere in caritate vera specialiter recommissos et alia agere per quae docti et boni viri de nostra assumptione debeant merito contentari Datum Romae apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicae 1484 pridie Idus Septembris Pontificatus nostri Anno primo.

Commutatione Hyberna Rectore Matthia de Kobylino S.T.P. per mandatum Institutum est solennissima processio. Tota Universitas Congregata in Collegio Serenissimi olim D. Vladislai Jagellonis Sceptrigeri pervenit ad Basilicam Sanctae Trinitatis descendit ibique Missam de S. Spiritu. Gratias pastori suo agendo pro felici S. R. Ecclesiae statu et suae Sanctitatis Regimine more et consuetudine orationes in Conspectu Dni effudit tota populi frequentia confluente ad Insolitam eo in loco factam per Professores panegyrim.

apparet 3a [illegible] fuisse Rectorem

In Martio fuit Eclypsis Solis maiori in parte. Sola minutissima particula de totali lucem ad instar modicam porrigebat quasi post 22. feria 4ta in Gregorii. Eodem anno Lectorium superius Collegii Maioris deposito murato pariete habitationis curam idem existente opera artificum ad longum bene exercuit, ac plura suppositis continenda dispositum pulcherrime expeditum eodem Rectore Ex formulari p. 12. Et sequitur

1485

1485

1487

1489 et 6 Rector Joannes Dorachowski J.U.D. C. Crac. Item locat domum Melstinian Joanni Glogovien ad annum 18 mc M. Joannes Starzechowski Plebanus Lubowiec Can. Crac. et Valentinus de Ilcusz Magister in ecclesia Crac. commutant in se beneficia cum consensu Mgri Ko- byliński permittente ad pen. certis de causis Universitate ... .
1 6
Joannes de Starzechowice

Rector supra dicto M. Matthia Kobylino S.T.D. Datum fuerat Mandatum ad assistendum cum Capitulo Crac. et Rmo Dno Epo Crac. in Ecclesia B.V. M. in Circulo Crac. in Causa Fidei.
Quae autem fuerint Capita controversiae & materia, de hac in deteri formulari sic mentio: Quidam Laicus Joannes Kovak dictus, pro eo quod violenter effracta fenestra ecclesiae in Radlow ibidem per scalam ascendens et descendens violato Ciborio sustulit Corpus Sanctissimum Dni Jesu Xi et manibus pollutis irreverenter ausus est tractare et in domum suam reportare. Per Dnum Epum Crac. et Inquisitionis haereticae pravitatis sententia ad perpetuos carceres est deputatus.

1489 Cum Assessore Rectoratus Matthiae de Costen Decanus Doctorum ad Sanctam Annam Plebani Fr. Michael Ordinis S. Mariae de Matre de patriarchae Beatus Magister ... Stravium Ambrum et Dnis Garcelanczy multis ... miraculis Clarus, maxime tamen humilitate, quae in dicto viro eminebat, tam vel maxime cum se infra omnes indignissimum etiam confratrum reputaret, dictam faciunt. Reperio in Libris Rectoris quos faciebant Rectori et decanis Decanus Artistarum Anno Dni 1466 in Rectoratu Mgri Andreae Grzymala Medicinae Doctoris. Fuit Baccal. Mgri Joannes de Zowicz Decanus artium de duobus examinibus in quibus habuit 25 personas, & Refert dedicandi de examine eiusdem decani Laurentius de Nowe Civitate Michael de Gedroyty Joannes de Zowicz.
Fr. Michael Gedroic

1489 Commutatione Hybernae Regimen Academiae venit ad D. Joannem de Barnislow D.D. CCn quod sibi commutationibus consequentur administravit.

1487 Mgro Nicolao de Cracovia S.T. Professore Custode S. Floriani & Cum Assessore in Rectorem Universitatis est electus in quo est sequenti Commutatione fuerat reelectus In eius Rectoratu Magister Joannes de Wysoka ... fuit ... Curationis Catholicae pro ... testimonio rationis fidelis pro ... ad thesaurum cum fuerit registrum de quo rationem fecit ad Thesaurum Facultatem Universitatis et pro Cautela futurorum Rector cum decanis Facultatum decreverunt hoc per amplius faciendum per procuratores Universitatis dias ... Anno quo supra feria V pr. ante post Festum S. Michaelis ... die S. Francisci De consensu et voluntate omnium Doctorum Decanorum et Magistrorum ... salariatorum per ... ad hoc vocatorum sub poena ... Universitatis Serenissimo Dno Casimiro dicendi et prout diligitis bonum Universitatis in mutuum ... Regi poloniae Dno nostro dederat Universitas in quod ... florenos computando per mediam sexagenam in quod ... in auro artistarum dedit in mutuum ... florenos ... et ... duos minus duobus Et de fisco Universitatis ... computando ... florenum pro media florenos in grossis ... computando ... florenos ... sexagenam Quiquidem Dnus Rex prefatam summam ... recognoscens ... unum annum ... Crac. solvendam Regis ... ... facta

Mz

193 190

179

Jacobus de Sradek decretor D. cc. et Vicarius in Eccles. obyt post festu S. Michaelis. Plenus annorum et bonorum operum

1487 Martino de Ilcuß S. T. professori ad breve huius dat Romæ conferendi beneficii p 17

1488 Rectore Matthia de Kobylino Georgius de Drohobycz M. Doctor per Universitatem obtinuit

Communitas Cisterciens. locum medium in Bursam Hungarorum et lapideam Ketnar incultum et humidum in quo

ædificavit domum ad fata sua ea vel volens post mortem in sua Universitatis venire

Patrum etiam inscripta é Cracoviæ ... P. P. et F. F. Cisterciensium. Religiosi fratres Cisterciensis

Ordinis ad hanc Universitatem Studii gratia convenient occasione domus Habitationis S. Annæ

quam olim in possessione dicti fratres habuerunt manere in Collegio Stu... et habitationem

in Capella in dextra parte eiusdem Bursam ... possidere debebunt emolumenta

domus illius instar aliorum studentium utentium Bursam hebdomatim ponere Judicium

Literatis visitare ceterisque Statutis subesse tenebuntur. In hoc tamen hac Congregatione eos

ea non concessione gaudere volumus, cum plures fuerint pro una tabula sufficiendi

quod in eorum habitatione prandere et cœnare possint, Quibus portiones Carnium et

piscium atque leguminum per eorum famulos deferenda sint, ad mensas aliorum bursam

parentium elaborantur. Item si missas in præfata capella legerint quod ex eis fieri

et pro eorum et ceterorum inhabitantium devotione et commoditate optamus ex pecunia

civitatis de vino et candelis Provisor et Senior provideat. Et si illi fuerint

personæ quæ commode in una habitatione comprehendi non valeant. Tunc aliam ex

opposito in eadem Capella habitationem cum priori possidere debebunt. etc.

Jan Welz M. Joannes Welß Licentiatus in Medicinis Professor Regius hic ob merita mulcta

Per ... in tabulis tenetur ne ... Universitas negligatur ... aliud legere iussus est

... In Xbre Clemens de Stobkow Ordinarius Iuris Canonici Lector ab Archiepiscopo Gnesn.

... vocatus obtinuit licentiam ... Substituit Joannem Stawechowski exam. proferens. p 18

... Joannes de Stupca S. T. D. Professor et Can. Ecclesiæ Cathedralis Cracoviensis die Solis

3 mensis Augusti Bonæ memoriæ et meritorum plenus obyt ac vitam finiuit nunc

Dei ex veteri formulari p. 27 A° 1488

Eodem Anno post Egidii feria ... Venerabilis vir Matthias de Costen Plebanus ad

S. Annam solvit debitum naturæ ... utriusque Rectoratum gessit

13 Aprilis Fridericus Casimiri Regis ultimo natus filius ad postulationem Patris sui

per Capitulum Ecclesiæ Episcopus Cracoviensis electus mortuo Joanne Rzeszowski 28

mensis Februarii 1488

1489 Die Martis in Vigilia Mariæ Magdalenæ M. Stanislaus de Kobylin Decretorum ex veteri

Doctor ac Universitatis Rector obyt. Cuius funus et sepulturam celebravit ad S. formulari

Annam continuavit Rectoratum Matthias de Kobylino S. T. Profes. p 27

~~... ... ...~~

A° 1489 Cum Ilustrissimus Egregius vir Bernardus de Nissa S. T. P. Vniuersitatis Canonicus Custos S. Floriani

Nos Bernardus ad dedicationem Academiæ ... ... Separatam Communitatem etiam ... suffra...

1490 in Febr. ... per ... Universitatis ... Obiit in Februario ...

Stanislaus de Brzeziny S. T. Professor 4 die Februarii ... funere ...

1490 defunctus fuit

Con. Aff. 2 Februarÿ ~~Bernardus de Reÿssen ... post mortem Stanislai Zelizanski Commendae Altaris~~

1490 Matthia de Kobylino Rectore Muri ruinam minantes inter parietes utriusque Collegÿ Maioris reparari decernit.

Con. Hybern. In rectoratu D. Joannis de Pilcza S.T.P. M. Sulterio data licentia respondendi in I.C. ubi docuerit de sua promotione vel litteris, vel fide dignis testibus.

Nicolaus de Lublin insinuaverat appellationem Contra Rectorem ratione altaris ad S. Magdalenam. Universitas tuetur litem per D. Stanislaum de Swiradzice &c. contra Officialem illa privilegia et Iura, n̄ tu iurisdictionem. tandem et per Andream de Gora tractum. — 19

cui 6 ebdomadas absentis licentia concessa

Absentes collegiis clausulis ex privilegÿs, ex Statutis et conclusionibus disparentes per actionem institutam revocantur ad residentiam.

Con. 1491 Aff. De die electionis M. D. Rectoris conclusum ut quia dies S. Georgÿ solemnis est, fumiatur et se in vigilia. Tectum super habitatione quadam in Maiori Collegio reformatur
Dem. Rec. lecti. Domus a Maiori Collegio noviter erigatur et reparetur

post mortem M. Stanislai Zawada S.T.P. et Ordinarÿ data Convocatione Dnus Matthias de Kobylino ad S. Flo. Decanus propter senium et debilitatem suam cum non posset ampliùs ad ecclesiam S. Floriani accedere nec intendere curae dictae Ecclesiae rone Decanatus, cui nequiret facere satis petÿt ut Universitas compatiendo dictis defectibus et providendo suo senio ad effectum habendi quietem sibi necessariam, ~~petitis~~. eandem obtinuit ~~rara~~ cuius resignationem sibi indulgeret — 19

17 Maÿ Domui Pauperum decernitur succurri ex pecunia Dotis vel in huius defectu ex proventibus Bursae Item salua postea eidem refusione. Item quod Exercitia non fiant per quosvis Mgros. Item Quod hospiciati Studentes Baccalaurei cogantur ad intrandum manendumque in Domibus Universitatis vel Scholis particularibus. — Mgri inanimati forent habitandi in Domibus Univtis.

1491 penultima Maÿ Facinus quoddam in Bursa Ita perpetratum est Res gesta in M. Andream de Labyszyn S.T.P. et M. Michaelem Bursae Ita Seniorem, Claves Bursae per Seniorem iussae M. D. Rectori afferri et apud eundem reponi Poenae Ebrÿ qui interdicto causam dederunt radicati Electÿ Viri qui super Quantitate et qualitate poenae tractarent Maximam tu poenam ad Doctorem Andream Labyszyn... derivandam duxerunt, super poena autem M. Michaelis decreverunt deliberandum. M. decretumque dum Licentiatus ... et ...

Bursa ... niczo Albertus de Brudzew Procurator Universitatis M. Michaelis de Varadino locat domum Melzynian pro Iuventute Ungarica mr. 14 anno 1° sequenti 15.

M. Nicolaus de Koprzywnica auget censum Seniori Bursae Canonicatus sua pia intentione Universitate oblata et confirmata. 16 mr. Census in instituto Sustentationis Seniori statu attribuitur. Qui quidem status D. Nicolaus cum deliberato consilio cum Collatione altaris, ut est expressum in priori ordinatione Universitati vult incorporare ad statum Collegiaturae stabiliter, et cum effectu et irrevocabiliter tenebit. Sub ordinatis iam per eundem D. Nicolaum in domum Maioris Collegÿ ... data, et per facultatem in speciali convocatione super hoc factam suscepta et approbata. Quod altare omnibus suis impensis erigeret construeret, et iam omnia necessaria, ad dictum altare pertinentia comparavit. Qui Senior habebit ascensum de ista Collegiatura tanquam minori, ad alias omnes Collegiaturas Iuristarum hoc tn addito, quod sibi 12 mr. pro dictis 16 collatus fundator vult reservare ad tempus vitae suae, aut quamdiu sibi placuerit in vita, quia vellet, in praedictam ordinationem totaliter interim quo vivit ad tuam suum propositum deducere Residuas vero 4 mr. pro Seniore praedicto Collegiaturae iam convertet et erit obligatus solvere. Qui Senior unam Lectionem in 4 ... decembri in ... hebdomada in Bursa, in Collegio vero Canonicatus Lectionem in 4 ... diebus quibus in omnis Iuribus legitur, et quolibet die, temporibus ... horam, exceptis diebus festis, sicut post festum Nativ. Dni ad epiphaniam post Dnicam Conductus Paschae usque ad festum S. Georgÿ tenebitur et erit adstrictus facere. Temporibus tn vacationum propter Lectiones quas continue facit in Collegio Canonicorum, non obligabitur ad actus in Bursa disputandos. Post mortem vero Memorati Dni Nico. totum censum 16 mr. praefatae Bursae Senior accipiet ad maiores tn labores erit adstrictus, ut ad duos actus in hebdomada disputandos in praedicta Bursa ut clarè expressum est in Erectione Confirmatione Privilegio in Domo Collegÿ Maioris reposito Hanc Collegiaturam ipsemet sibi haberi petiit et obtinuit. Is autem Senior debet esse Doctor Iuris unde apparet Collegium minorum suscipere debuisse quod

Right margin: p. 18 — 18 — Officialis — 19 — Nicolaus de Koprzywnica auget Censum pro Seniore Bursae Iuristarum — p. 20 — 194

Left margin: p. 17 — p. 18

175 Marij in Maij et Marij Collegio exigitur 40 fl ex prouentibus § 21
ex Nadrowice 4 Bursa pauperum dandi nisi 4 si non satisfecerit. Circa Joannes
de Glogouia moneatur monitorio Conservatoris
14 7bris Surrogatum Conservator Universitatis constituit Andreas Labyszyn. M. Joannes de
Stanisczewice S.T.P. Provisor Bursae Pauperum, Provisor Bursae Canonistarum de Singularis persona
ad Ordinandum aliquid in eadem sed Rector cum Ordinantibus et dirigentibus
In Clemens de Piotrkow 24 7bris M. Clemens de Piotrkow possessor altaris S. Bartholomei in Arce Crac. fundi Radzie
lice^{dic} resignat et vult esse contentus Plebanatu Lubicien.. adiectis conditionibus ut perseverat
manens in Universitate, et nullam litem super his et praecedentibus intentet de qua cessit 21
3 8bris In Causa Nicolai de Lublin contra venerabilem gressum ad Archiepiscopum Gnesnensem decernitur
prosequenda appellatio Procuratores instituuntur D. Crepel et Poldo cum
sufficienti autoritate mittuntur in urbem 20 Ungaricales per Cambium 21
Collegio Maiori ab Universitate pro ~~fabrica~~ lite Romana mutuantur 40 fl. ad Vicarium

1491 Con Aspheras Rectoratus M. ... Mgr Matthias Kobylino Cometes ...
Ascendere dicta de natura Mercurij circa festum Epiphaniae apparuit et
circa dies Bacchi resolutus ~~...~~ paruit

1492 Ca
na

1492 Eodem Rectore de Kobylino 22 Januarij propositis domus Maioris novi tecti col
latis petijt ab Universitate mutuo 200 fl ad contentationem M. Matthiae de Szy
dlow iam condemnato in urbe Romana. Ubi Universitas perceptis periculo quod
in dies imminebat cogitati annuit in mutuum. Et de fisco Univ. dedit 100 de
fisco [illegible] 100. sub Chyrographo et obligatione ad satisfaciendum dum fuerit p 22
provisa in pecunijs
Circa vero subcrescentes insolentias eiusmodi Statutum latum. Quoniam facile de
tur occasio delinquendi si non tempestive principijs vigilantius obsistatur. Nos quo
M. Matthias de Kobylino S.T.P. et Lector Ordinarius eiusdem ac Rector cum Universis
Doctoribus ac Magistris totam Universitatem repraesentantibus, innitendo Statutis et Privilegijs
Universitatis. Quia novis morbis nova antydota sunt adhibenda, cupientes et suppo
sita Universitatis nostrae sub disciplina vivere, et ordine et frenis adhibitis, ab omni occa
sione discursuum retrahi studijs regularius diligentiusque intenderent, Statuimus et per
petuo decernimus manutenendum et observandum. Ut nullus ex suppositis Universitatis
de die sive de nocte, in veste militari laicalibus intra vel extra collegia inso
lentias et discursus vagos quaerendo audeat incedere. Et arma cuiuscunque
generis secum ferre, Qui si duobus testibus coram Rectore convicti fuerint contra hoc
tale Statutum agere, poena pecuniaria, aut carceris sine ulla venia puniatur. Se
niores vero et Rectores Bursarum si taliter delinquentes deprehenderint huius Sta
tuti ordinatione, eos omnino a Consortio Studiosorum excludant, et de Bursis eyciant
non obstante quocunque Statuto Bursarum in oppositum ordinato. Et eos Rectori denun
cient, et ille tenebitur in poena pecuniaria aut carcerem gravem, cum eis procede
re. Alias si exequi tale Statutum in eis scienter neglexerint, neque Rectori rebelles
denunciaverint poenae sexagenae subiacebunt. Quod quidem Statutum voluimus Statu
tis Universitatis adunari et specialiter in omnia Statuta Bursarum includi et inscribi
ut frequentius repetitum neminem per ignorantiam excusaret.
22 Februarij ad Instantiam Nicolai Crispini de Lublin declarationem [illegible]
[illegible] apud [illegible] Gnesnen contra Universitatem obtinuit delegatus Albertus de
Brudzow et sub Paternitatis et [illegible] plurares quod [illegible] non obtinuisset p 22
interposita appellatio ad Curiam Romanam cui adhaeserat [illegible] nuper
ex Collegio Iure Consultorum electus cum suo Capitulo
Multiplicatis Medicinae Doctoribus cum unus decanatum teneret. Constitutum est
ut per vices eorum Incorporationem in Universitate Decanatus officium [illegible] Medici extra-
non obstantes quod ijdem Doctores actu legentes non essent ut ex hoc maior esset neij sub inspe-
superintendentia ad extraneos passim in Civitate practicantes contra Statuta ctione Facul-
et ad profectum promovendorum in eadem facultate et conservandum ordinem tis
in omnibus facultatibus observatum.

1492 Conductitia Joanne Latoszynsky de Latoszyn S.T. et Decretorum D. Rectore C.C. Clemens
de Piotrkow in Canon et Officialis Gnesnen electus resignata lectura ex 23
benignitate Universitatis Habitationem in Collegio Canon ad annum obtinuit
ob benevolentiam et respectum meritorum in Studio Acad. exantlatorum

x 7bris Venerabilis Vir M. Stanislaus de Brzeziny S.T.D. languens mortem Stan: de
obijt Brzeziny
Rex Casimirus mortis tertia Pentecostes Filius D. Vladislai Iohel Jagellon mors
mandatum et Anniversario sequenti Anno
Incendium ex domo [illegible] in platea Sutorum exortum 29 Julij plateam Collegium
totam S. Anne et Collegium maius et Iuridicum noviter erectum incendio igne ab-
conflagraverunt. sumitur
Joannes Albertus 27 Augusti in Piotrkow Rex Poloniae proclamatur Coronatio
eius 23 7bris celebrata fuit
Innocentius VIII Papa moritur Rodericus Borgia electus Alexander VI
eligitur

12 Maij in Sede Canonistarum Electus in Rectorem Ven. [illegible]

1493 M. Joannes de Stanszemice S.T.P. et Rector Collegii Maioris qui absumpto de reae
dificando ? consilium abolitis et dirutis mapalibus in formam priorem et non pro
vetustate sed etiam honestate tam in habitationibus quam in lectoriis ac reformatis
restauratum in muris conclusit

Pro restauratione post mortem Karimini 200 fl dati qui mortuus fuerat anno currente
Universitas autem Anniversarium instituit in Ecclesia Cathedrali Crac. feria 3 Pentecostes
post vesperas in sequenti die cum ceremoniis solitis solennizavit

Mense Julio Collegiati Maiores petierunt ab Universitate quod Coetui eorum velit dare et
assignare 40 fl a Ordinaria Theologiae ad annum completum ~~quam tenuit~~ Rndi Dni ~~[illegible]~~
Cracoviensis [illegible] propter aedificia Universitatis quae assumpta, suspensa provenient, eo atten
to maxime quod DD. Theologis de dicto Collegio maiori, onera dictae Ordina
riae supportaverunt et lectiones eam concernentes expleverunt perinde ac si su
spensa non fuisset. Et Universitas unanimi voto 40 fl quos sibi debebat eidem
dedit donavit pro ipsa aedificiorum

1493 Commutatione Hyberna Electus in Rectorem Joannes Sanany S.T. Professor
Custos S. Floriani gubernavit Universitatem 3bus consequenter Commu
tationibus quid in eo gesserit sequentia docent.

Intermissis aliquot paginis vide de 1494

1494 Rectore Sacrano. STP. 6 Februar. Mgr Albertus de Brudzow Sententiarius electus per Rmum Cardinalem Secretarius Ducis Lithuaniae Poloniae Principem postulatus ab Universitate datus ad inserviendum eidem Illmo Principi Magno Duci Lithuaniae salvis omnibus. ad annum Ascensit in Urbe cum Capitulo Albertus de Brudzew
S. Floriani nonnisi 16 m recipiet 14 defalcatis quae redeunt in refectionem structurae.
2 Aprilis Notarius Publicus Universitatis consilii decernitur quamprimum inveniri poterit p 25
modus salariandi eundem conveniens et oportunus inquirendus absque negligentia, ut tandem sine
prorogatione eligatur vir idoneus qui et actus alios sindicos valeat expedire ad commoda Univer. p 25
Dum vero intervenissent plurimae Convocationes pro Ecclesia S. Nicolai extra Muros Crac. de cuius
resignatione in personam Joannis, filii Salomonis de Crac. Rmus D. Cardinalis modis variis solli
citabat. Universitas cupiens iura sua et immunitates libere illaesas, conclusit sive et ordi
naria in Theologia Lectio dicta Ecclesia extra muros Crac. uniatur, postquam ipsam Eccl.
vacare contigerit ut vero Ordinarius Theologiae Lector, et officio Lectionis suae, et curae pasto
rali intendat, eoque iure plene potiatur quo et Ordinario Theologiae et Plebano inserviebat.
Locum et alia commoda, non minus in maiori collegio adstitit, quam circa dictam Eccl. reti
nendo et possidendo. De Censu vero ipsius Ordinariae, dum in executionem promissio ne
de ipsa ordinaria posita fuerit Univer. tandem constituet, prout illi melius expedire 25.
videbitur
In eadem Statutum fuerat ut Senior Bursae Longini semper legat Lectiones ad quas
obligatus est in absentia sui dum ex Causa legittima eum abesse vel legere non posse con
tingat per alterum paris Conditionis Sc. doctor per Doctorem alias ei pro lectione non reputa
bitur et puniendus veniet dicto Statuto Univer. contra hoc sub debito Obedientiae iurato obligat p 26
Xma 7bris data fuerat Convocatio ad videndum Instrumenta astronomica ex Hungaria X Instrumenta
per M. Martinum de Ilkusz Plebanum Budensem. NB. Sed illa a Collegio Matthiae missa fuerunt, cum haec ipsum Miechoviense continuisse ex 1490 ipso 26
Deum in Fridnowicensem assumptus per meram benignitatem ab Urbe aedificatur opere simplici
tenente tunc illam professionem Bernardo de Biskupie.
Xa 7bris Cum Joannes Sacranus Plebanus ad S. Nicolaum Ordinariae ipsius proventus per Universita Petrus de
tem sibi gratiose oblatos, non resignando plebaniam praedictae Universitati; ut cuius ordinatio Zambrzec
de ea decreta oportune processisset; renueret data est Petro Zambrzec. cum re
gressu et plebanatu ad praebendam S. ~~Nicol~~ Floriani occurrentem, respectu conservandi
ordinis in dicto maiori collegio
Deficientibus sumptibus ad aedificia Collegii maioris igne assumpti restauranda aperuit thesaurum dictus ab duo
reconditos 27 Junii in antiquo muro qui cum ad primam Lectorii minoris Joannis dicti accommodatur versus
occidentem reuentus fundamenti lapis ~~aperuit~~ praedictum aternum in quo haec erant
In annulis aureis magnis et parvis nonaginta quinque
Torques aurea in qua 13 lapidis Saphiri, intervectis totidem rosis circumdantibus cum gemmis seu Uni
et in medio lapis rubini magnus eiusdem rosae
monilia 15 numero unum magnum aureum cum undecim lapidibus, sex maioribus et quinque mino nebus
Catenae duae una maior in qua annuli altera minor. Fructum auri ad quantitatem et formam dignitatis
Duo millia aureos cum quingentis minus viginti Zuisset unde Parnassus iste cum thesaurus splenderet
Domus tamen ingens
Vers eodem anno 26 Julii Serenissimus Rex Albertus aureos commutatos medientibus accepit Fridericus
vero Cardinalis gemmas et annulos thesauros tulit. et superstitiosa conversa in Studiorum Johannis habetur
Judaei propter incendium Cracoviae 29 Junii ab ijs excitatum, quo a parte nova ores 1494
accionem Deo omnipotenti Festum D. Ladislai cuius diei haec sibi audeaverunt
Studiorum Romanum et Dumus Civitatis ac Eccles. circumjacentes cum S. Stephani Ecclesia Judaei
et domo vero, consumptis fuerunt, ad Curiam postulationem Cracovia Casimiria Casimiria
sub muris cum Eccl. S. Laurentii ubi Academia vestigia Collegia et Ecclesia sunt pulsi translati
per Casimiri extructa fuerunt. per Regem Joannem Albertum

Ex Obiectoria ... ... Cracoviensis ... ...

179

1495. 14 Februarij Rectore eodē Laurentio Dum de Conferendo Altari S. Nicolai data fuisset Concordatio se
mel iam Incorporata Theologis post commissa dictis Comitibus Concordationis decidit a Theo
logia aliquatenus. Nam quicunque electus fuerit in possessorem sive ex Theologia sive ex artib.
ad duos annos teneretur Sic divisa in 3 partes Universitate rata et confusio — p. 26 [illegible]
26 Junij Rectore Matthia de Szydlow S.T.P. Habito solenni sacro pro [illegible] publicus
1495 Con Ass[umpta] gudrelis de Contubernali. Item ad Reformationem eiusdem Domus per deputatos ab Univ.
Imprimis addicarunt se nuncupari pro Professor et Senior Deinde hoc Statuta ex depositis
per Juramentum. Census mel Certum ex Boxhnia [illegible] Provisor apud se non servet. sed
in Cista ad quam Claves habebunt qui ab Univ. deputabuntur 2 Senior Vir bonus
et captus eligatur qui omni die legibili adsit in Bursa honeste tenebit disputare more
solito et antiquitus observato cum omni diligentia et maturitate. Et quod quilibet per se re:
spondens aut arguens dum et quando ipsum ordo tetigerit respondere et arguere tenebitur
quovis colore cessante 3 Quia multos conversant et sumpta ex eo quod Bursor non
veniebat per se in Collegium etc. Ideo semel in Commutatione eo descendere et omnes ha
bitantes convocatis, eosdem gravi sermone cohortari ad honestatem domus amant et con
servent hortabitur studia continuent iuxta voluntatem et intentionem fundatoris, discolos
et vagos expellat ex bonis et studiosis adolescentibus scandalo et impedimento existant
et eos ab eorum studiis distrahant et eorum societate perversa inficiant et corrumpant
4 Senior pro tempore existens Matricam habeat sicut antea habebat ad quam intran
tes ad Bursam conscribat nomen cuiusque primo annotato cum solutione inhabitationis Univ.
sexagenis Et propter fidele testimonium Senior ad minus duos Consiliarios domus ad
huiusmodi inscriptionem et solutionem inhabitationis adducet, qui intersint praedictis
5 Item Quod pecunia huiusmodi inhabitationum servetur in una cistula sub 3 clavib.
Quorum unam Provisor et aliam Senior et terciam Consiliarius domus habebunt
quae quidem in Libraria domus servabitur aut ubi melius videbitur expedire
6 Placuit Quod omni Commutatione Libri residerentur per Provisorem iuxta Inventarium
antiquum et Originale. Senior autem paratus sit ad avisationem Provisoris omnes li
bros recolligere et de eisdem vices facere 7 Item Quoties Seniorem de novo
poni contingat Senior antiquus in praesentia Rectoris et Provisoris et aliorum
de voluntate Rectoris ad hoc vocatorum plenam rationem faciat de libris omnib. ac per ne
gligentiam ac dissimulationem in talibus et comparatum est librorum pretiosorum thesaurus a — p. 28
relatoribus Rectoribus et benefactoribus Universitatis donatis et legatis disperent et distrahat
Concordia duo ex ipsis pro Universitate / 1o Ius Conferendi Seniorati non penes soli
Rectorem et Provisorem sed penes Universitatem esse debere 2o Ex perpetuitatem
aliquam habeat non ad instar Senioris Bursae Pauperum qui Collegiatus existit esse — p. 29.
debere. Sed amovibilem
1495 Con Ass[umpta] In Rectoratu Valentini de Olkusz J.U.D. CC. In festo S. Katherinae Examen Baccalau
reandorum. Jam vero Festo S. Luciae Magistrandorum aperuit propter metum pestis Sowientis. Licen
tia data Laurentio de Pniewy adeundi limina Apostolorum salva quod gradum in Curia non obtineret et Le
ctionem pro se substitueret sub poena privationis. Ex pluralitate Condicentium aliis

1496 Con. Nostrae Tribus Tem continuavit. Rectore Andrea de Labyszyn S.T.D. litteras submissa sed a Cancellario Academiae tales Friderici Miseratione Divina Presbyter Cardinalis &c. Venerandi ac Venerabiles grati no bis dilecti. Perlatum est ad audientiam nostram Quod quidam ex Vobis Salariati sub titulo religiosae peregrinationis, accepta a Vobis licentia, et prout asseritur, extenta ad partes Italiae se contulerunt, ubi brevi tempore commorantes, ad Magisterii fastigia se promovere procuraverunt, et prout universaliter presumi potest, &c, titulo non benè respondente Quod vero nostro iudicio Universitati Studii Crac. non benè accommodatum, et dare occasionem futurae discordiae in personas Studio et labore promotioni intendentes. Aliquid etiam aminuere reputationis apud exteras Studii Vestri, ac aliarum partium nationes. Unde hortamur Vos, ut memores in crementi Vestri Studii, de promovendo Vestris bonum, rebus eisdem sic intendatis ne prius et futuri Universitati detrimenti fiat, sed matura nobiscum intelligentia in consideratione adhibita salubriter provideatis ut plus ponderis habeat Vestra in communi Statu quam favor privatae personae, prout de Vobis confidimus alter et fiducia Datum in Szczerzewice Feria Sexta ante festum Penthecostes.

Idem nihilominus Cardinalis audita paucitate Doctorum propter quam oportet laborer in Juridica Facultate admittendi ad vacandum admitteret Promoti de interventu permiserunt ut mox consuetudines sine praeiudicio alicuius per Joannem Sarnam ad Cuius relationem de paiewy litteris parauit idem Mag. [Redintegrate Rectoratu Joannis de Wyssoka Wysocki

1497 Con. Nostrae Hyberna. Idem reddiditur.

J.V.D.

18 Octobris M. Blasius de Wytemberga D.D. ad racionem admissus est in Collegio

D.I.C. Sapientissimo Rectore

6 Februarii In Rectoratu eiusdem M. de Wysoka Wysocki J.D.D. Praepositi Coprywniken et Can. SS. Omnium Crac. M. Joanni de Reguliis ... Rector et Cancellarius nati intercedente denegatum Salarium ob absentiam sed prout quod legebat data litteras ad Sm. et Illm. Cardinalem occasione sui absentiae ad renovandum Mag. debent

multi

Georgio Morsztin Civi Crac. pro iniuria illata in clausione fenestrae Contubernii Iuridica in Iure Canonici data ex Consensu Regiae Maiestatis

M. Andreas de Labyszyn S.T.D. C.C. Vnica Scholasticus et Individua Trinitate Iunii 1498 moritur feliciter sub Rectoratu M. Joannis Turzo Scholastici Gnesnensis Crac. et Wratislaviensis Canonici

Praecessit se decedens respondere p 30.

3°

3°

mors Andreae de Labyszyn

Joannis Rot Episcopi Vratisla Condecor et Successor

1498 Electus in Rectorem Con. Aestiva M. Johannes Turzo D.D. Scolastici Gnesnensis Can. Cracovien. ad eundem Rectoratum sequenti Communitate hybernali et ipse erat nobilissimus ita frequentissimum habuit iuventutem Eius Rectoratu moritur M. Joannes Velis Preceptor et informator primus filiorum Regis Casimiri IV Paroch. S. Stephani qui complures plures areas amplissimum Cemiterium ad sepulturam quaerendam Sidonis et pelim valentium ibidem Ecclesiam SS. Petri et Pauli et in ea Capellanum qui Missas celebraret et Sacramentum Poenitentiae Polonis ac Germanis utroque idiomate administraret fundavit. Sumptus bonatis Collegio maiori attribuens.

1499 Successit in Magistratum per Vota et Sententias Universitatis pro Communitate Aestivali Joannes de Stawechowice Decretorum Doctor Scolastici Visliciensis Canonicus et Officialis Cracovien.

197

181

1499 In Rectoratu M. Valentini de Ilkus I.U.D. C.C. et Vicecancellarij De Seniore Bursae Canonicis antea facta Lecta et statuta renovata sub poena excommunicationis alias poena privationis et destitutionis Bursae

Martæ subsequentes iā sunt superius descriptæ.

100 Collegio [illegible]
Wratislaviae [illegible] Regis Poloniae et ipso die S. M. Magdalenae [illegible] [illegible] est [illegible]
441 Reformatio facta [illegible] S. Jacobi in [illegible]. + [illegible] [illegible] 1399 Mense [illegible] Hedwigis [illegible]
[illegible] divina [illegible] Cracoviensis [illegible] 12 July [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] D. V. D. [illegible] [illegible] Rectorem [illegible] in

1440

1386 die S. Valentini in Ecclesia Cracoviensi Baptisatus est cum [illegible] [illegible] Alexander [illegible] p. 6
441 simul ac Boleslao Et eodem die [illegible] Hedwigis regina [illegible] matrimonium contraxit et Rex [illegible] Jagiello
sequenti die [illegible] 17 February qui fuit [illegible] Quinquagesima in Regem Poloniae 1434. [illegible]
in ecclesia Cracoviensi [illegible] et [illegible] est [illegible] Vladislaus [illegible] Lithuaniam [illegible] Rector [illegible]
[illegible] renovavit et [illegible] baptismatis [illegible] regenerare [illegible] A° 1387 et [illegible] D. S. [illegible]
sequentis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Roma [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est
+ 1400. Collegium Majus. Collegium Juristarum. 1403 [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] nascentis [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
saecula [illegible] [illegible] 1441. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] per Rectorem Convocata [illegible] considerans [illegible]
[illegible] inspira[illegible]

18 Augusti Joannes [illegible] J.U.D. [illegible] M. Jacobo Parosy de Zaranicz S.T.D. RECTORI
Regalem [illegible] resignat retenta Cancellaria Posnaniensi et [illegible] Ecclesiae S. Floriani
quam Resignationem et Reservationem M. Rector et Dni Reformatores acceptarunt
Eadem die M. Rector et Reformatores M. Nicolao [illegible] 12 D. [illegible] et quando [illegible] ad
manendum in Universitate venerit. Cameram in Collegio J. C. pro statu suo [illegible] reservarunt
et hic veniens in [illegible] Consilii ibidem resignavit altare S. Mariae Aegyptiacae quod pro
Collegiatura sua habebat in Cathedrali Cracoviensi et Joannis de [illegible] J.U.D. Officialis [illegible]
Cardinalis qui eam continuo admisit et suscepit
Iidem Dni Reformatores in Collegio [illegible] (ubi nunc [illegible] Bursa [illegible] constituerunt
quod Stuba maior domus fiat lectorium pro Lectoribus in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fiat [illegible] ad [illegible]. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
Universitatis in palacio inferiori domus eiusdem Aedificia commoda [illegible]
Retento [illegible] directo ad Cellarium privilegiatae Domus Maioris, Collegii [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Dni Collegii Maioris quartam Cerevisiae de die possint habere. de [illegible]
ligno [illegible]. et Ligna [illegible] [illegible] [illegible] pro tota familia domus
Collegii dicti [illegible], [illegible] et [illegible] [illegible] item [illegible] et
reficiat [illegible] [illegible] [illegible] D. [illegible] Collarii. Et de [illegible] [illegible]
non faciat Rectori [illegible] decanis facultatum

23 7bris Rector Jacobus de Zaranicz Convocata Universitate Statutum est [illegible] [illegible]
amicabilis Compositio fieri cum Rmo Abbate [illegible] [illegible] de praesentatione ad [illegible]
S. Annae, et interponatur appellatio contra Abbatem et eius [illegible] ad Ecclesiam S. Annae
6 8bris [illegible] Donatio Universitati
et precario concessa Collegio Artistarum pro eo quod [illegible] bene administraretur [illegible]
[illegible] et ab [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] titulo eam tenet [illegible]
[illegible] et ex eadem [illegible] [illegible] postea pleno iure [illegible] [illegible]
n°. 13. p. 2

[illegible] solerter considerans Statuta sua quibus [illegible] regulata est [illegible] [illegible]
in suis suppositis [illegible] et [illegible] ab eisdem negligentias defectus
in antea minime sufficere, [illegible] et [illegible] [illegible] auctoritas nulla
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] consilio ad humanae naturae
varietatem et machinationes eius [illegible] sufficit, nec ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ambiguitatis [illegible] servare. Volens igitur super
[illegible] [illegible] [illegible] et bene [illegible] [illegible] [illegible] consulti [illegible] A° 1441 die
[illegible] et [illegible] ad mandatum Rectoris Jacobi Parcosi de Za-
ranicz decretorum D. [illegible] [illegible] [illegible] fuit Convocata
Universitas Dni Doctor et Magistri Reverendi [illegible] hodie hora 18 in
Stuba [illegible] Collegii Artistarum ad tractandum super Reformatione defectuum
[illegible] [illegible] contingentium sub poena [illegible] Juramenti. In qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
In quo congregatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Universitatis [illegible]
Scripturae viros graves et expertos divinaque et humana lege [illegible]
et in quibus [illegible] [illegible] [illegible] credebatur requiescere unanimi voto [illegible]
consensu nominavit elegit et deputavit [illegible] eis plena [illegible] auctoritate
[illegible] [illegible] omnia et singula statuta Universitatis [illegible] [illegible] facultatum
[illegible] examinandi [illegible] [illegible] reformandi corrigendi
et alia faciendi quae ipsis videbuntur consultum expediens aut quomodolibet
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bono Univers[illegible]

200

Itaq[ue] inprimis veluti principem et caput suum nominavit et elegit spectabilem M. ...
Stat. p. 1 hin et [illegible] Rectorem Deinde 4[or] decanos facultatum et [illegible]
~~Sequentibus~~ Deinde ipsi dederent ac [illegible] Reformatores [illegible] [illegible] Schedulam
D. Rectoris fecerunt convocari sub tenore einsmodi V. D. Doctor et [illegible]
rendo sibi hodie hora 18 in Stuba loci Collegii Artistarum ad continuandum
regestum Reformationis Universitatis nostrae sub debito [illegible] iuramenti [illegible] Qui Librum
Statutorum Universitatis et omni facultati quaedam Statuta reformaverunt quaedam ...
verunt quaedam correxerunt et quaedam de novo condiderunt et aliqua
addiderunt sicut haec omnia liquide in Libro Statutorum Universitatis annotantur
p. 2. Inprimis autem Electa fuit ad antiqua Statuta Domini Petri Wysz Episcopi [illegible] quae incipit
In nomine Domini nostri Jesu Xi. [illegible] in antea Reformata [illegible] Unter M. Stanislaum de Skar
bemira [illegible] Rectorem Joannem [illegible] S. T. D. Nicolaum de Gorskow Canonicum et Offi
cialem Cracoviensem J. U. D. et (vitio chartae legi nomen non potui) Sczekne Sontenti
[illegible] Nicolai [illegible] archidiaconum Sendomiriensem Bartholomeum de [illegible]
Dat. ... Paginis primitus ipsam Universitatem regentium. Statuta ad Univer
sitatem [illegible] quam futurum nihil inhaerentes instruerat ratificaverunt 1490.
et nova ipsorum ... ostenderet quam vel quas tangeret [illegible] de [illegible]
minentia promotione assensu ordine [illegible] [illegible] quaerendi Salu
p. 3 ria Commoda et beneficia

1 Sit Univ. Rector quantumcumque suppositus [illegible] [illegible] fuerint ad ...
et quantumlibet quaevis facultas eiusdem Universitatis recipiat incrementa: ne sit Rector ad
invicem aliqualiter facultatem
2 Modus eligendi

1498 3 Ty [illegible] ad Concilium Pisanum mittit Theologum [illegible]
1409 ~~Joannes [illegible] Ind[illegible]~~ ...ovienses [illegible] 1450
~~1403~~ ~~Emptio domus pro Collegio Iuristarum et liber in Privilegiorum [illegible]~~

1402 Fundatio Vrzdrowiensis p. 20 Conservatorium ~~Privilegium a Martino V. concessum~~
Privilegium [illegible] Universitatis Vide [illegible] Lib 4 p. 55
3 Fundatio Kemircze p. 33 Emptio domus [illegible] et Confirmatio studii p. 22 34 [illegible] S. Floriani beneficium
4 Joannes 23 Incorporationes [illegible] gratias habet et
Emptio domus in Bursnia [illegible] pro Universitate p. 45. Lib. Privilegiorum
Altare S. Alexii p. 41 et 42 de aspositoribus
Petrus Wysz dat litteras [illegible] [illegible]
7 Otto [illegible] et Joannes Scholasticus Lib. [illegible] definitivas p. 37
1415 Villa Boserzyna Incorporatio ~~Altaris S. Alexii~~ ab [illegible] et Arn. [illegible] [illegible] pro [illegible] mittit Oratores ad Concilium Constantiense

415 Villa Wegrzce [illegible] incorporatio
419 Martini papae de Incorporatione beneficiorum p. 28
420 Studii Grammaticales
422 Litterae super nova ordinatione p. 38 & 40.

442 Conservatorium Privilegium a Martino V. concessum
449 Collegium minus erigit Confirmatio 1475

Con [illegible] [illegible] Joannes [illegible] [illegible] 74 [illegible] canonicae [illegible] [illegible] 1447

x Juny Rector Jacobo [Strzeszkowskie] de Zaborow M. Joannes Pusch J.D. [illegible] cum [illegible] et Promotor S. Floriani Actorem instituerunt in Vniv. eo quod [illegible] dni [illegible] suam ad dictam Capituli 4½ [illegible] de [illegible] ipsius [illegible] retraxerat, eo quod dum Celebrat in Cathed. [illegible] absentia ad S. Florianum [illegible] se privavit. Reditum quod non [illegible] sibi dare [illegible] obstante eodem privilegio eiusdem [illegible] quod disponit ut [illegible] ad [illegible] S. Floriani labores per duos [illegible] in [illegible] et [illegible] laborant nisi se ad alteram facultatem applicuerit [illegible] ille. Respondit [illegible] se stare [illegible] vel ad Theologicam vel Juridicam facultatem quia per [illegible] ex Dnis Theologis fuit impeditus. J.C. [illegible] ex adverso per [illegible] statisse quia se talem [illegible] cui merito licentia sit denegata ad legend. in Jure Canon. et poterat patrem se impedientem placare. Decrevit [illegible] iure merito [illegible] [illegible] esse in [illegible] et media per [illegible] Promotor S. Floriani. [illegible] debere participare in ferme [illegible] [illegible] residentiae [illegible] obventione aliam [illegible] quo [illegible] tres in Cathedrali celebraret.

Rectore M. Stanislao de Sobnow qui olim fuerat Orator Academiae in Concilio Basiliensi et [illegible] Joannes de Juniwladislavia [illegible] eidem erat Scriptor S. Concilii Basiliensis et Felicis V. [illegible]

1445. Sacro durante Concilio Basiliensi exorta fuit differentia inter Sacrum Concilium et Eugenium Papam et propter inobedientiam Eugenii Papae qui nitebatur dissolvere Concilium Sacrum, Concilium eundem Eugenium a Papatu deposuit, totus fere mundus adhaerebat Concilio, praeter Italicos: eo autem mortuo in Papatum Nicolaus V. successit, tunc anno 1446. Serenissimus Dnus Rex Casimirus una cum Praelatis Spiritualibus et Dnis Saecularibus ac Baronibus a° 1447 obedientiam praestabant D. Nicolao Papae: Magistri et Doctores Vniversitatis Crac. accesserunt Regiam Maiestatem, petentes ut non praecipitaret inobedientiam, sed in suspenso maneret ad unum annum, quod nullo modo efficere poterant. Sequenti autem anno, quasi eodem tempore, venit quidam nuntius Papae aut Legatus, sed non a Latere Joannes Baptista nomine, qui apud Regiam Maiestatem laborabat, ut Vniversitas etiam obedientiam praestaret. Rex autem et Dni Spirituales et Saeculares, convocatis Magistris et Doctoribus Vniversitatis, quaerebant ab eis: quare se dividerent a Regno, cum Rex et totum Regnum obedirent Papae et Vniversitas nollet obedire, sed staret in Concilio Basiliensi. Magistri autem et Doctores Vniversitatis stantes ante Regiam Maiestatem responsionem optimam fecerunt, dantes responsionem prima vice, secunda vice iterum stantes ante Regiam Maiestatem, et consilium, praesente eodem Legato iterum responderunt: se non posse facere; sed petebant Dnum Regem, ut ad alias Vniversitates vellent dirigere et informari ab eisdem si melioribus et fortioribus rationibus possent adduci ad obedientiam Papae, vellent sequi alias Vniversitates: si vero rationes eorum essent efficaciores pro obedientia Sacri Concilii iuxta tractatum ipsorum compilatum et toti mundo notificatum, ad obedientiam Papae nollent consentire, durante Sacro Concilio. Iterum tertia et 4ta vice vocati ad Regem, an vellent obedientiam Papae praestare, ipsi bene deliberantes cum mansuetudine et pietate protestantes coram Deo, et B. Virgine Maria, et B. Stanislao Patrono, et omnibus Sanctis, non posse hoc facere. Rex autem praecepit eos abire. Nuntius autem Papae petebat Dnum Regem et Dnos ut Magistri incarcerarentur, et recipere vellet eis beneficia spiritualia et eos inhabilitare, quod Rex cum Dnis nullo modo permittere voluerunt. Nicolaus autem Papa audiens talia, non bene steterit contentus de Nuntio suo, quod talia cum Vniversitate egit, veniens Romam, Papam non bene audire poterat, et prae tristitia nimia extinctus est.

1447 Prima die Aprilis hoc est feria 3. post Palmarum Revd. Sbigneus Cardlis Eppus Crac. debitum carnis solvit Sandomiriae et die 9. eiusdem Mensis sepultus est in Eccla Crac.

[Marginal note: Con[illegible] Hyspanus [illegible] Joannes [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible] Rector fuerat [illegible] [illegible]]

25. Maii quae erat in die Pentecostes electus est per inspirationem una voce et uno animo per omnes Canonicos Magr Thomas de Strzampino S.T.D. J. et Art. in Episcopum Crac.

Eodem anno sequenti die electionis feria 2. post Penthecostes horâ 21 venit ignis prope oēs Sanctos et combussit totam plateam versus Castrum usq; et post Ecclām S. Martini usq; ad muros, et versus Austrum oēs domus Canonicorū similr̄ et Collegiū Juristarū et Medicorū. Similr̄ Ecclām S. Andreæ et monasteriū [illegible] consumpsit, homines ferè 100. et ultra in illo igne interierunt.

1447 Rectore Joanne Dambrowka S. T. Profess. Die Dominico in crastino S. Joannis Baptistæ ~~[illegible]~~ Casimirus Dux Lithuaniæ in Regem coronatus est.

Rectore Stanislao de [illegible] Preposito Vislicensi Crac. et Florian. Eccl. Canonico. [illegible] Academia Crac. [illegible] Concilium Basiliense.

1446 Statuta Universitatis Studii Crac. per totam Universitatem nullo contradicente excepta [illegible] de [illegible] festo et laboribus de Eccl. S. Floriani quod ad moderniorum suspensum fuit [illegible] Doctorum et Magistrorum. Die Mercurii 5 8bris
Altare [illegible] [illegible] [illegible] Vide Libr. [illegible] in domo [illegible] canonicali [illegible]
Vide

Rectore M. Jacobo S. T. P. S. Hedwigis [illegible] Ordinis S. Sepulchri Preposito

1448. 27. Mensis Junii intrante Serenissimo Principe et Dño Casimiro Rege in Cracoviam, adiunctus erat eidem legatus Papæ [non tamen] Regi ad latus. Cui Magri occurrentes eum post S. Florianū susceperunt, legatum autem Papæ suscipere noluerunt, multis admirantibus et stupentibus.

1448 Eodem Rectore magna fuit [illegible] [illegible] Universitati notabilis, nondum [illegible].

1449 incompleta
Rectore Nicolao Veltzna S.T. Licent. Michaeli de Szydlow ex senio Ordine Canoni Lectio in corporationes libri in Decretalium 30 quia difficultates aliquid ordinarie
caly(?) Nudi Cantorum confert post mortem Jacobi de Zaborow. Hunc statim resignat
M. Matthiae propter certas causas impetrato decimis Glen Glewica et Siedliska
Exautoratur gradu Baccalaureatus in Jure et graduatis Georgius de Mychnicze ob illata iniuria 14
Rectori. Datur Card. Cracov. D. Pniewski I.U.D. Appellat Romam de Mychnicze ad Sedem(?) Cracov. durante Schismate in Felicem V et Nicolaum V. Pontifices Max. 51
— Benedictus Hesse Rectore cum assessoribus 20 flor. Duo stamina Panni per Rectorem empta ad tabarda
1450 conficienda quae per annum dicti accipientes solvere tenebantur
Scamna etiam comparata et graduandis in Theologia et ad actus 4 in ecclesiis celebrabant à quorum usu media pars cedebat fisco Universitatis. 16 fl. Serviebant Universitati
de custodia eorundem et accommodatione 15
Hoc anno Collegium Minus exigitur Vide Sac. 14
Amadeus Dux Sabaudiae Felix V. nunc
paly(?) resignat Papatui, et in Nicolaum
V. consentit Reservata sibi pensione
1500. Scutatorum de Camera Apostolica solvenda
deinde Eodem anno Vizinus olim ab
Eugenio et Felice nunc etiam a
Nicolao V inter purpuratos Patres
adscribitur. Cui Capellam se debuisse
Illustrissimi et sua historia commemorat
Cardinalis in Comitiis Varsaviensibus Petricoviensibus
occasione fuit controversiae cum Archiepiscopo
graviores quinam eorum prior in Senatu locum
occuparet, Verum decreto Regis ea Secta(?)
tali moderamine ut gratias Cardinalis esset
in Senatu Archiepiscopo Gnesnensi ut assideret
et vice versa.
Commentarios Historiae Andreae de Sadowie J.U.D. scripta Academiae gesta
quae in eis occurrunt circa Universitatem contigerint videre mihi
non licuit.
202
199

191

1459 ab 1480 Rectore ~~eodem~~ M. Benedicto Hesse S.T.P. 25 January Orta controversia inter Joannem
Cod. Alb. fol. de Dambrowka et Paulum de Cracovia S.T.P. de vice loci eo quod Pauly prius promotus esset
Alma Universitas decrevit Quia Joanni locus reservatus ante Isaiam dum promo-
veretur in Theologia fuerat, ideo eidem reservationi standum esse censuit
In Julio Collata Ordinaria Medicina Bernardo de Cracovia Quia domum Medi-
cos inhabitare nolebat constituta sunt 4 marcae quas Universitas tenetur providere Collegio
Medicorum
Eodem Rectore 28 augusti facta est Incorporatio PP. Dominicanorum ad Universitatem
habetur in Manuscripto
Anno Domini 1458 28 mensis Augusti In rectoratu Magistri Benedicti Hesse
S.T. Professoris &c. Data fuerunt ab eadem Congregatione Universitatis
Venerabilis Magistri et Domini Doctor sibi hodie Hora 20
penes Sequentis Venerabiles Magistri et Domini Doctores ad audiendam petitionem
in Stuba Communi Magistrorum Collegy Artistarum
Venerabilis Viri Fratris Jacobi de Bidgoszcza Professoris S. Theologiae
ac Prioris Monastery Sanctae Trinitatis sub poena non contradicendi
et prout Collegiati Universitatis Doctores Magistri Theologiae
Doctoribus Juris Promotis et Collegiatis. Fratris Jacoby hanc subiunxit petitionem
In qua Convocatione Idem V. Vir Fr. Jacobus
Venerabiles et Reverendi Almae Universitatis Doctores et Professores Domini
in aliis Universitatibus et Studiis generalibus in Parisiensi Coloniensi
Fratres nostri ad incorporationem admittuntur. ita et vos et Ordinem
S. Dominici per Poloniam longe lateque diffusum recipere velitis &c.
~~Convocatione Synbeam eodem fuerat in Rectorem Andreas de Sadowie Decretorum Doctor~~
1458 Super qua postulatione et petitione Magistri et Doctores vicibus duabus
vocati et bene deliberati Incorporationem Fratrum dictorum Praedicatorum
admiserunt sub hac forma Placet Universitati Incorporare Conventum
Ordinis Sancti Dominici sub his modis Primo Quod unusquisque Praedicatorum
Ordinis Fratrum Studens vel promoveri in Universitate nostra cupiens
aut promotus incorporari volens praestet juramentum consuetum Rectori
pro tempore existenti 2° Quod quilibet promoveri volens in aliqua
facultate promoveatur secundum Statuta illius facultatis. Magistri vero in
Theologia promoti in eodem ordine, petunt totam Universitatem in sua
hujusmodi receptione et venerabilis Fr. Jacobus postea ipsum Constare Venerabilis Fr. Jacoby petyt
se recipi et admitti Magistrum in Theologia et sibi locum dari quod
et factum est postquam tamen prius actum fecerit solennem in Universitate
quam alii Magistri et Professores et Doctores aliunde et ab aliis Universitatibus
venientes consueverunt admittentur

Rex Casimirus Scrutinium ad pellendo
malefician et furtum Seu Rugowe Prawo
instituere volebat Impediunt illi quorum
Criminum augebat Conscientia
In Valachia Ilcone cum Stephano
infeliciter pugnatum Amissaque mortem
dando ob absentiam regis profugus

1451 Com. Assumpti Benedicto Hesse eodem Rectore de domo Ordinarij in Iure Canonico. Venerabilis vir Joannes de Ölgots J.V.D. domum suam in Platea S. Mariae Magdalenae et Collegium Canonistarum immediate situm sere propriis in muris erectam in fundo quidem Universitatis a se hic fundatam Almae Universitati libere ac liberaliter resignavit.
In eadem Convocatione Universitas inviolabiliter tenendum sanxivit ut Lectoribus, sicut antea recipiantur viri periti et ingeniosi, eloquentes et studiosi diligentes, et affectum ad labores habentes, per quos facultas dicta Canonica proficiat, et exinde ipsa Universitas decorem et ornamentum referat. Quod si quispiam per Universitatem electus, et lectori scholae illis deputatus segnis et indiligens et perfunctorius in suo labore esset repertus, ita quod ex illius labore schola praefata Canonica non proficeret, Universitas iam dicta, praemissa trina monitione, canonica, si se non emendaret, habebit liberum post huiusmodi segniter laborantem et non proficientem salarium sibi deputatum in pecuniis, aut in suis beneficij decimis arestare, et alterum Magistrum idoneum Universitati eligere, et ad locum suum ponere, ipsius contradictione aut contumacia sine iniuria non obstante. Et quia Lector Ordinarius, inter huiusmodi Lectores est primus et principuus, placuit praesumptis Universitati, ut caeteris sit diligentior in sua opera, alios ad diligentiam quoque et laborem, secundum dictamen Statutorum legat. Una hora cum media, disponat fieri saepius repetitiones corporis studentium exercitium, et profectum, singulis diebus legibilibus legat diligenter, non perfunctoriae non fiunt sibi festinantes, de non festinantibus etiam quaerat occasiones aliquas quominus legeret, quoniam sic per suam negligentiam daret omnibus aliis lectoribus occasionem et viam, scholas negligendi sub poena in eodem Statuto praescripta.

1451 Com. Hyemal. Rectore Joanne Dambrowski Mag. Paulus de Praga Doctor Artium et Medicinae admissus est ad Iura Universitatis praestito solito Iuramento.
Sbigneus Cardinalis Joanni Capistrano famoso Concionatori scribit manu sua scribit ne si minus lubens eius responderet provinciis in Bohemia et Moravia Cracoviam venire vellet.

1452 Com. Aestivalis fuit Rector Joannes de Pniew Archidiaconus et C.C.

Com. Hybernalis Mag. Joannes de Slupca S. T. Professor.

Habet hic miraculum defensae innocentiae et castigatae blasphemiae quod percelebria vitae Cantiani Lublinensis contigit adversus Iwarek parentibus Schismaticis natis postea quam Electus fuisset reconciliatus non Stanislai assumpto ut erat extremae conditionis ita apud Iser civem Lublinensem annuo stipendio merebat. Accidit autem ut ligna huiu ex sylva ferens in villa Marczyn ad tabernam manibus respirandi filii et pabuli praebendi gratia divertisset in qua caedes inter iurgantes potatores patrata innocenti Stanislao est imputata. Captus, indicatus, pretio et precibus consanguineis occisi per suum patrem familiar et alios quod de virtute commendatus erat reconciliari non potuit blasphemans tamen si de coelo Deus personaliter cum gratia sibi sui et sibi defendat deprecantibus pro inculpato, indultorum. Ductus ergo ad locum supplicij Stanislaus dum sapit addi ... Servitor Dei ... quia audio mihi imputatus innocens fuit postquam ... leviter autem ... dum eadem ... nus strepet ... tunc lapis ... muro lapsus ad ... damnum sibi et ferro ... ferro non plus ... sanguinis ... Universis Civitatis Stanislaus Missum templum Canonicorum Brigittae ... debelit quod vixit trium plagarum vestigia et in civitatem deducentibus ... in peregrinationibus ... in collo signum Sacramentum Sanctae Trinitatis ... et obsignans divinae Unitatis trinae Maiestati ...

200
203

1453 Com. Asseu.

Sub Rectoratu M. Nicolai de Zalin D. Th. Statutum est quod deinceps Statuta de rationibus per praecedentem Rectorem, sequenti Rectori faciendis, et de reponendis et conservandis pecuniis Univ., in una Cista Communi sub Clavibus Rectoris et decanorum reati[?] [illegible] Post mortem Jacobi de Zaborow Decretorum Doct. Provisor Bursae pauperum et dominium altaris in Ecclesia M. Magdalenae ab Executoribus Paulo de Zathor et Benedicto Hesse, Ne libris occupati in laboribus Scholasticis ... praediantur[?]. De fisco Univ. et per eiusdem procuratorem Professoribus libris commovetur[?]

Sumpta morte Vladislai de Oporow Archiepiscopi Gnesnensis in Martio Capitulares 7 Maij Jacobum de Sienno ... Nuncios Decanum Gnesn. in Lithuaniam ad Regem miserunt ut Capitulo liberam electionem futuri Praesulis cum sua bona gratia esset. Rex nolle se quidquam novi in hac re statuere Praelatis et Baronibus ... futura dieta in Parczow celebranda, petiuis inconsultis. Cum tempus electionis pro eligendo ne ... Sedem Apostolicam abjicit quam nollent intruderet Joannes de Sprowa Calculis 12 M. Thomas de Strzempino 10 calculis ad primatialem sedem regi praesentati sunt et litteras ad Sedem Apostolicam pro alterutro necessarias petierunt. Rex rogatus consensu in Thomam cum [illegible] omnium Zelum ... Fauisset summus Pontifex [illegible] furorem suum impendit Joanni de Sprowa. ... Sedi magis Thomae quam Joanni quippe Pontifex sine ullo dubio in providendo sedi ... habebat cognitum. ... Thomae qui eius doctrinam et ingenij praestantiam ... adhaerentes ... propter bonum pacis ... ne furore regis in sibi ... de iure suo decedente. ... ipso ... illi Thomam ... defecerat, de iure suo decedente. ... meritis ampliorem. Dolebat tum adhuc in ... rabat. Si in dignitate certi meritis ... adolescerent ... in eius locum ad ... dem ... eundem ... docere ... Sponem Theologicam cum dignitate accederent

Constantinopolis Orientis caput a Constantino Magno condita sub Constantino et Constantinopoli ... Imperatore Turcarum capta ... Mahometanum et pro Crucibus Xi in ... et pinnaculis templorum et ... Lunam ... accepit eius ... cum pluribus ... describens nobis insinuare diem et annum ... eius ut Annalium compilatori sufficerit.

Invitatione ... Joannes Capistranus ... sibi ... patentem ad ... versi ... oblatam ... Cracoviam rege ... Regina et Cardinali sibi ... occursum venientibus. divertit in domo Georgij Swarz nunc Suffultum ... Academiam. Obtenta a Cardinali venia ... quotidie ... praedicavit ad ... duabus aliis per interpretem Polonice ... videretur ... caelesti ... quam terrigenae verba fundere ... Centum et viginti ... Academici Sacrum D. Francisci religionem professi ... ex ... quos Cardinalis in bienio ... et ... Inter alios ... Joannes ... adolescens ... quia qui a summis opibus ad arctam paupertatem ... cum ... votum[?] ... educatus ... delicate et aliter ... illi ... vivendum erat ... contendebat quod ... ad ... prodigia magno ... in religione ... Sanctissime.

Prussiae Civitates oppressae a Cruciferis jugum et Tyrannidem ... ferre ... Regi Casimiro 56 Civitates se suaque omnia in subjectionem ... ut benigne accepti ... bellorum ... Helisabeth ... Austria Alberti Rom. Imperatoris filia Casimiro desponsata multa prole Poloniam beavit

195

1453 Rectore Joanne Dabrowka Dengata soluti cursus in collegio quia cum ante
Hyberne cepont sch[illegible]bas. Quia de hoc nec statuta nec consuetudo extabat.
p 6 Appellans Michael de Crosna a sent. Rectoris ad Universitatem punitur, cum Privilegia
Mgri Jacobi de Cyprow existens in facultate Artium et [illegible] cupiens in [illegible]
centiatu Juris, obligat se ... Rectori ... deservire Sparsim Philosophicam [illegible]
[illegible] exercitando disputando per se et per Vicarium, in nullo se eximere senatus [illegible]
nec contra statuta de super fiendum promotionem ulterius acceptare

Rectore Benedicto Hesse 29 Julii, super Rectorem Monitorium Roma obtentum et intimatum, [illegible]
... Corporis membra ad Caput mundum concurrunt in Universitate conclusum ne Rector et Doctores [illegible]
res [illegible] ex fisco ... procuratorem qui impensas litis impendendas ... M. Dro- p. 7
... Constitutus autem fuerat in Procuratorem causae
ghev S. Anna plebanum. Actorem in hac causa. ... ad causam defendendam una cum M. Andrea Strzezych Cui-
derslaus de Karnicze J.U.B. ad causam defendendam una cum M. Andrea Strzezych Cui
pro expensis ... si posset subsistere assignati 24 fl. ... minus 30 et 32. Ne vero
... per mutationem Rectoris et decanorum causa periclitaretur, aut defectum pecuniae
Commissa est eadem causa cum toto negotio M. Paulo Paulo Ruszkowski Joanni de Stupra
S. T. Professoribus et Nicolao de Lanka Procuratori Universitatis, et de fisco et super
sis providerent.
Eodem anno Nobile Capitulum Cathedralis Crac. cum consensu Rmi Epi Sbignei domum Paupe-
rum seu Bursam Canonistarum collapsam Universitati gratiose ... et incorporaverunt. quam
Universitas muris et aedificiis restauravit collatis 30 mc in manus M. Nicolai p. 7 1453
de Kalisz Pauli de Zator J.U. Doctorum et canonicorum Crac. erat autem ... Rectori
Is tunc Stanislaus de Szadek in eadem Convocatione ... M. Nicolaum Ligatoris proposuit
quod villam suam Szydzina damnificasset dignusque villa et poena spoliaretur. Universitas
... ut laboret, ... quam optime potest curet, alias omne damnum quod Uni-
versitati ex sua negligentia obveniret eidem Universitati deberet respondere.

1454 Rector Benedictus Hesse et liber ... Communitate Nostuali ... Rectore
Conr. d'Ossi ...
V1: Prima Regis Casimiri expeditio in Prussiam Thorunii omagium terrae Culmensis in Elbing
... et ab Epis Culmensi Sambiensi et Pomesaniensi et Capitulis Varmiensi quo Episcopus exulabat
... Regiomonti idem fecit legatis
... Obsidienti Regi Marienburgum Misnenses
Regis ... Gedanenses ... Exercitus in ... fuit
cladem ... in omnes diffusum Exercitum ... rex ...
... in signum magis venit. ... clades illa
1455 Ipsa Hybernae fuit Rector M. Nicolaus Dybina S.T.P. ... Rectore ...
est in Matriculam Studentium Alexander princeps Alexandri ducis de Russia
Joannes de Pilca filius Thomae haeredis ibidem Sbigneus Olesnicki 1 Aprilis
Nicolaus ... Defunctus Cardinalis Sandomiriae ... Crac. sepultus 3 Capellas ... Sumanis ...
Calixtus III ... Cardinalis ... Creatus ... Mgr Thomas Strzempiny in Episcopum electus ... Feria 2 Pentecostes ... Plato
... Hyberna Rector erat Benedictus Hesse S.T.P. ... Cisterciensis et Collegium ... Medicorum
de Sanchiwgius Thesbiga ... Mgr Studii Cracoviensis alias Sanctalius natione Polonus
nobilis ... de familia ... religionis et devotionis ... in Deum
Hic cum cognovisset Casimirum Regem et suum exercitum infeliciter ad Choinice pugnasse, assi-
duis aliquot noctibus cilicio indutus et prostratus ad imaginem passionis Xi qui serum Parisiis ...
cadens in terram singultibus et lacrymis ... deprecatus Deum quatenus illi revelaret ob quam
culpam Casimirum Regem Poloniae summamque gentem justum bellum agentem coram paucis ... corruere
permiserit. Atque illi per noctem vigilanti revelatum est, ob enormia scelera regis magis quam popul[i]
cladem illam accidisse ... itaque ad Poloniae Regem Casimirum ... Reformationem ...
sua gravia tunc eidem ... ad liquidum ... Amictus itaque hispida stola et pede discalceato
si ... suas digna poenitentia corrigeret. ... sermone in vulgari ... in ...
in Brzescie venit et sub audientia Regis ac multitudine populi ... in qua regem surgere ...
regem secundum decretum dicendi audientiam ... In silentio ... Ego te ... Regem ...
... legationem divinam ... in ... Lithuaniae ... in Poloniae Regem ... Prussiae et Pomerani-
minimum ... parvo magnum feci et ... liberavi, ... Prussiae ...
de ... in caput ...

201
204

1456. Cum assensu Reverendo Joanne de Gniew D.D. Andreas Czyz Rellizioso de Tyniec constituit procurator ad expediendam Romae ratificationem et incorporationem Universitati duarum Ecclesiarum S. Nicolai extra muros Crac. et S. Mariae Magdalenae in Dzierzaszna pro quo dati ab Universitate sex Ungarici vel quantum Camera apostolica exigeret. Ita tamen quod ex fructibus eccl. impensa facta Universitati ad annum vel amplius rediret.

In lite Cum Joanne Berghe S. Annae Plebano constituitur procurator de novo M. Andreas Grzymala cui similiter dati sex Ungarici de quibus [illegible] uno caperet sibi pro 3 florenos de [illegible] alteram medietatem fructuum de huiusmodi ecclesiis provenientium solvit Camerae Apostolicae

Agente Casimiro Poloniae Rege Cracoviae sabbato Carnisprivii in [illegible] [illegible] est Consulatus enim Crac. Nicolaum de Turzo [illegible] gerentem se pro scholastico Crac. et patruelem eius germanum Nicolaum de Gnoinik Clericum germanicum Crac. [illegible] Canonico Crac. Ceterisque [illegible] sub Diuinis et ceteris possessionibus [illegible] ipsum [illegible]) de furto infulae et [illegible] [illegible] vehementer suspectos pretium conscientiae urgente [illegible] Monasterio S. Francisci diffugerent feria 2 post Dominicam Invocavit quae fuit 15 Februarii comprehensos et in Pretorium perductos aequuleo poena examinatos furtumque quo egerint modo et quos arbitros consortesque habuerint locum etiam in quo res sublatas abdiderint confessos, Tyrannicae nostrae necquidquam Capituli Crac. et Vicarii in spiritualibus qui eos sibi tradi [illegible] expostulant, instantia administrationis Civium Judicante de illis iustitiam permoti, publice intra muros Civitatis post [illegible] S. Floriani proximos percussit mucrone, illorumque cadavera condidit. Pro quo flagitio universale in Civitate Crac. et oppido Casimiriae [illegible] Subnetia latum interdictum, et Consules singulis excommunicationis sententia percussi. Durante interdicto huiusmodi Sacro 4 finali tempore per dies plures [illegible] Dominica Judica, quoniam Episcopo Crac. Thomas Strzempiński regis precibus et [illegible] hac [illegible] Crac. [illegible] a Consulibus [illegible] intercessione placatus [illegible] interdictum. Quoniam et Qualitas temporis et [illegible] Casimiri regis multorumque Principum et hospitum qui ad baptismum novi filii regis invitati convenientur, non sinebat interdictum huiusmodi ampliori extensione produci. Quam [illegible] aut [illegible] ferebantur et credebantur magis ex [illegible] regis quam ex temeritate Consulum Cracoviensium [illegible].
feria 2 post Dominicam Oculi [illegible] 1 Martii Vladislaus Casimiri primogenitus postea [illegible] Hungariae et Bohemiae rex natus est et per [illegible] Episcopum baptisatus

= omnia subiugari [illegible] [illegible] orbi universo [illegible] Ultra [illegible] Poloniae [illegible] tamen sceleribus gravissimis [illegible] ad iracundiam [illegible] flagella mea [illegible] [illegible] nec in diem hunc voluisti [illegible] ad [illegible] [illegible] adulterina vitia in [illegible] ab illa commissa denuncians nisi cessaret [illegible] [illegible] Dei [illegible] nec ullum [illegible] sperari posse, [illegible] quantumcumque multiplicatam et multiplicandam [illegible].

1457 In recessu z Joannis de Pniew Albertus Lyszocki Plebs in Luborycza 1457 solu-
re contributionem a Rege impositam de media taxa fructuum parochialis Ecclesiae pridem per
Universitatem relevatus e soluta pecunia occasione praedictae contributionis sub conditione
pro testationis quod hoc postea n fiat, cum ad id Universitas privilegijs sibi suffragantibus. 17

Mense Februarij Expediuntur Romam litterae pro Incorporatione Ecclesiae S. Kun-
ctae Miniris Crac et S. Mariae Magdalenae in villa Dzierzazna. Cent-
ralis. Ex veteri Kronika p. 37 et Joannis Dlugosz quo Solutionem Mariaeburgensis arcis in ret
Refert Dlugosz longam laborem Jacobi de Schadek et quo Rex ad Castri Mariaeburg possessionem pervenerat illius [illegible]
angustis industrijs prosecutum, et quot opera Rex ad Castri Mariaeburg possessionem pervenerat ...

1457 Com. Aestivali Rector erat Casper de Cracovia alias Rockenberg tunc secund Decretorum
Licentiatus Scholasticus Ecclesiae Crac. Et Hybernae et xvii 1457
Sextu 8bris Regi ex Prussia redeunti natus est 3 filius eius baptizatus per Joannem
Epum Crac nomine Patris Casimiri est impositum. Hoc contigit Anno sequenti
Calixtus III Romae mortuus ad S. Petri Vaticanum pauperem sepulturam nonnisi 4 clericis funus
suum cum totidem cerofarrarijs comitantibus, accepit et propinquis quos detinuerat [illegible]
natibus quos frequenter externum officij genus neglexerantibus. Ei successit Aeneas Sylvius
Epus Senensis Poeta et Orator eruditus Poloniis propter consuetudinem Germanorum apud quos
in aula Frederici Imperatoris diu vixerat et Creverat, parum aequus, ut videre est
ex eius Scriptis. Pius II nominatus. Quos de nostris [illegible] super papam ante scripserat at in voce
nonnulla retractavit subinde dicens Pium audite Aeneam Sylvium quod invitus scripsisse nolite audire

1458 Joannes Dambrowka S.T. et Decretorum Doctor nec non Vice Cancellarius
Universitatis Scripta gerebat hoc hoc est Com Aestiva et Hyemali

1459 Preerat Universitati Commutatione aestivali studij Casper Decretorum Licentiatus
et Continuabat Cum Hyberne quo Craslaus de Curosuarzi post Epus Vladi-
slaviensis insignitus fuit Regni Cancellarius Academiae amantissimus

Rectore de Zysicz.
1460 27 Xbris Natus est 3 filius Regis qui per Georgium Epum Laodicensem baptizatus
nomen Joannis Alberti accepit

22 7bris Denatus est Thomas Strzempinius Cracoviensis Epus Vir sui sui
illustris et magis Academiae Cracoviensis Lumen. In eius locum M. Joannes
Ludovicus de Brzezie J. V. Doctor Archidiaconus Gnezn C.C. a 22 slatis
electus est 3 aut praesentes et alij 3 plurimos [illegible] voluntatem Regis Joannem Grusczynski
Epum Vladislaviensem. Tertius de dicto Episcopatu Crac per Pium papam
II provisus est Jacobus de Sienno. quo tunc de Episcopatu Contentio
multas dederat turbas et Canonicos qui Papae [illegible] voluntati
persecuti eos donec Rex id quod volebat evinceret. Vocaverat
Rex anno sequenti Dominica Septuagesima in Piotrkow tum Senatui
tum Archiepo et Universitatis Doctores ut quid in Causa Ecclesiae Cracov
agendum esset consilia darent Archiepo et alijs pluribus assentibus
suadebant Doctores quatenus Rex Jus electionis Joannis de
Brzezie suis maiestatis interpositione apud Papam promoveret
et provisionem Jacobi Sieniensky rescindi postularet. Facilius postea
electo vincente Jus Patronatus retentura. Verum neglecto Doctorum
et patribus viros consultatione ad Summum quidem Pontificem nuncios
M. Matthiam de Raciaz Decret Doctorem et Joannem de Rytwiany
Sendomirien Capitaneum misit at si ibi electionis vero sub
suae nominationi promovit. Hos recepit benevole et studio quos cum
suis patrinis Joanne Dlugosz viro Paulo de Glowina Decano Cracovien.
exclusis illis eandem ipsi inscriptionem et vero suas spiritualium
passi fuerunt donec mors constabat eius
papae

197

L. 1 Dep

1459 Rectore Joanne de Dambrowska [illegible] circa abusus irrepentes census arreniung 4 Aprilis ~~[illegible]~~ 198

vocata Univer[sitate] ea unanimi consensu statuit ut o[mn]es Decani facerent u[ni]v[ersitati] debitam Redd[itionem] D. 1.

cum decanis de suis decanatibus, nihil penitus ipsis aut e[x] p[ro]pria defalcando & ipsos [illegible] p. 8.

O tensis debitis. Sed de ipsis Universitatem requirant.

Collegij Minoris Collegae adstringuntur ad instaurationem p[ro]fessionis Ordinis vij et consuetudinis

in mensa tenenda [illegible] et [illegible] suam creditione servandis n[on] obstante absentia Jackowskij

hunc absentis qui nisi in [illegible] mensibus redierit ejus Collegiaturam alteri conferrent.

Occurrendo aut[em] [illegible] neglectui laboris in facultate Art[ium] volente promoveri Joannem de

Ilcusz ad Licentiam in Medicina n[on] ante concessa e[st] libertas quam iuraverit se n[on] deserturum

regiam p[ro]fessionem et labores ejus nec se eximere respectu Licentiae a quoquam onere

[illegible] [illegible] iuramento.

206

203

Rector Albertus de Zysien [illegible] [illegible]

1460 Gregorius de Myslowice J.U.D. Archid. Leopoliensis ViceRector Alberti de Zysien

Principalis Rectoris urgente necessitate et ex causis Rationabilibus dedit Convocationem p 8

pro Licentia in Iure obtinenda

Thomas de Strzepino [illegible] [illegible] Jacobi de Szcane [illegible]

Commutatio hyberna electus in Rectorem Sandivogius de Czechel Baccalaureus

in Decretis

1461 Nicolaus Kozlowski Rectoratum gessit et quae liber in alterius pagina

gesser sub signo ☉ Collegii Maioris consequentur.

16 Julii [illegible] Andreas de Tenczyn [illegible] cives [illegible] Cracoviae occisus

sequentibus annis

5 Augusti 4 Regi filius natus a Joanne de Pniew Archidiacono baptisatus Alexander

est nominatus

22 7bris Regina Sophia Mater Regis mortua est et celebratae in Musis Saneguine Clare [illegible]

Rectoratum V. Viri Arnolphi de Myrzynice Decret. Doctoris cum [illegible]

1462 his consequentur Die [illegible] 22 Aprilis ignis in monasterio S. Trinitatis [illegible]

[illegible] Vitis subita celeritate [illegible] late incendium diffudit et monasterium

[illegible] et Ecclesiae S. Trinitatis et S. Mariae [illegible] consumpsit [illegible] [illegible]

[illegible] Argentinae [illegible] Legatus [illegible] et [illegible]. Mgr Raciaze a Papa [illegible]

omnia [illegible] pro natu regis in causa Epi Crac. ordinasse [illegible] [illegible] Papa [illegible]

Administrationem Epis. Mgro Joanni Pniew [illegible] Legatus in Poloniam venit [illegible]

4 Regi dicenti [illegible] regnum amittere quam Jacobum in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] regna [illegible]

1463 Mgr Paulus de Chobarko S.T.L. C.S. Floriani Cum [illegible] [illegible] vacillaret

Rector [illegible] Mathiam Blasii de Szydlow insignis [illegible] ☐

Scrut [illegible] [illegible] Theol. C.C. [illegible] [illegible] [illegible]

hyberna electus Mgr Nicolaus Kober J.U.D. Can. Crac.

et reelectus 4 sequenti Commutatione

Hoc insuper est Joannes Lutczy [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]

Gravis [illegible] Causa et Controversia 4 Doctores [illegible]

[illegible] est [illegible] sub signo infra ☐

Quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bella [illegible] [illegible]

[illegible] die [illegible] Sole vergente ad occasum [illegible] [illegible] primum deinde

pallida ad extremum nigra Gladium [illegible] [illegible] in aere apparuit et [illegible]

plusquam duas ab Occidente in meridiem [illegible] tendendo magnum spectaculum

miraculum praebuit. Testa insuper S. Stanislai aliquoties sudasse et dum a Joanne

Archidiacono et Administratore in processione portata [illegible] [illegible]

sudare visa est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Signum [illegible]

☐ [illegible] Comitia Generalia in Piotrkow indicta [illegible] Dux Conradus Masoviae

[illegible] Barbara genitrice ~~[illegible]~~ Boleslai Ducis Masoviae [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Conradus niger Dux Olesnicensis [illegible] Ducatum [illegible] [illegible]

[illegible] Conradus niger Dux Olesnicensis utraque Ducatum [illegible] [illegible]

Semoviti et Vladislai filios olim Vladislai Masoviae Ducum. Conradus [illegible]

niger Olesnicensis [illegible] [illegible] sub Margaretha filia [illegible] Semoviti

[illegible] Olesnicensis [illegible] Successionis [illegible] [illegible] [illegible]

Conradus Masoviae Iure Successionis eundem [illegible] [illegible]

Rex Iure feudi [illegible] [illegible] [illegible] ad se [illegible] volebat

[illegible] Iure [illegible] contendebat. Rex [illegible] [illegible]

Omnibus [illegible] 4 Iure [illegible] [illegible] a [illegible] Canonum Doctoribus

[illegible] [illegible] quid juris sit [illegible]. [illegible] a [illegible] Jacobo de Szadek [illegible] ad dictum

M. Joanne Dambrowka [illegible] de [illegible] et Jacobo de Szadek quos ad dictum

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse. Judicio [illegible]

committere volebat. [illegible] [illegible] Jacobo de Szadek et Joanne de Ostrorog

Decretorum Doctoribus Advocatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

4 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Margarethae [illegible] Ducis Olesnicensis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] Masoviae Ducis

Rector [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

☐ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1

ANNALIUM ALMÆ ACADEMIÆ CRACOVIENSIS CENTURIA III.

1500-

AUTHORE

M. MARTINO RADYMINSKI,

Collegii Maioris Profeſſore,

Sacræ Sedis Apoſtolicæ

PROTONOTARIO.

207

~~1499~~ Con Hybernae Electus in Rectorem est

1500 Inscriptus ad principia hoc[?] a Rectoratu in M. Valentinum de Ilkusz Decretorum Doct. 25 ihi memor Iuramenti de attendendo ad lectiones Professores 15ta Februarij Universitatem convocavit. Seniorij officij sui gravius salarium monitum voluit, ne quid boni nomini Academico obsit. Per absentiam vero Superiorum M. Stanislaum de Gorka ad Doctoratum promoveri voluit sed obstitit unanimis vox quod non deberet promoveri nisi in ordine et loco suis — Stanislaus de Gorka p. 31 Con. Vas

1500 Commutatione Aestivali delatus est Rectoratus ad Magnificum et Egregium virum Ioannem de Regulis Artium et Med. Doctorem Regis Poloniae Physicum, Proto Consulem Civitatis Crac. Sex folia Matriculae nominibus Intitulatorum quod rarum est implevit.

Circa hoc tempus Ioannes Lubranskj Decretorum Doctor et olim in Academia Cracoviensi Professor virtute et doctrina supra nobilitatem ad Episcopatum provectus in maiori Polonia Collegium Academicum cum Posnaniensem eiusdem ex censu anno satis tollerabili ut illi ferebant tem Professorum stipendio ex censu anno satis … circa suam Cathedralem Posnaniensem litam Tum pro 180 fl. assignata circa suam Cathedralem construxit. Ex qua veluti fortissi dauit aedificia scholarum et Professorum construxit. Ex qua veluti fortissi no propugnaculo Haereses in Poloniam mox irrumpentes expugnabantur bonis litteris incrementa sua acc Dei Catholicae veritas propugnabatur. De huius … ruinis restaurationem … a Iesuitis … in Lib. Controversiarum Academ. est — Fundatio Lubranskiana Circa hoc tempus facta incidit vel paulo post.

1500 Con Hybernae Translata sunt Academiae Scripta ad Vn. et R. Dn. Albertum de Pnievy S. Theologiae Professorem huius ex natu maior Petrus de Pnievy sub Regiatus Conditiones pacis perpetuae factas inter Regem Poloniae et Ludovicum … generales … — Petrus Pnievski Pocilo … cognitae.

1501 Con Aestiva Rectoratum adiit M. Nicolaus de Pilza S.T.B.

Aº 1501 In Rectorem electo Matthia Miechovien[sis] cum negotia Univ[ersita]tis absq[ue] notario alia
Com[mutatione] Hybern[a] in obliuionem, alia ~~penitus~~ ~~abiri~~ [multa interierunt], caetera errorem et negligentiam praesentem videbant
29 Xbris ex pluralitate ordinatum est ut notarius ~~[illegible]~~ fieret manualis
Cuius stipendium sexagenam in Quartuale perciperet, ne si eidem beneficium eccl[esi]a
sticum conferretur remissior in suo officio foret. Quod si aliquis litteras
singulares illi essent expediendae ad Conservatores 6 gr[ossos] pro singulis litte
ris eidem adjicerent.
Facessiverat autem negotium Contubernio Pauperum quidam Severinus Trzystradt
proventuumq[ue] seniori obvenientem ex beneficio percipiendo impediebat Romam causa
evocata etiam fuerat. Itaq[ue] pro continuanda conclusum erat interim pro
panis rotulum D. Sr Bursae colleret ex cui ~~[illegible]~~ Cawsona aliumq[ue] unum, et
unam marcam pro Quartuali a D. Provisore donec causa finem acciperet.
Domus D. Bielonka e regione minoris Collegii constituta, per Mensam olim
Mgri Nicolai Tenczynsky relictam viduam dum medijs juris rehabere
requireret visum est ut Jure ab eadem Mensa dni repeteretur et ut in
ea et ex ea Collegiatura minor fundaretur, secundum Privilegia hac super
re concessa.
Eodem Rectore multa gerente de domo seu Bursa Canonistarum multa scelere conch
sa et statuta habentur in Formulari veteri Aº 1501 XIX 9bris p. 25 habentur
Joannes Albertus Kazimiri Regis filius et ipse Rex Poloniae
Moritur Thoruni in Prussia 17 Junij Aetatis 42 Regni 9.
In regem Alexander dux Lithuaniae electus tertia Dnica Adventus Dni quae fuit 12 mensis
Xbris in Ecclia Crac[oviensi] fuit Coronatus. Post Coronationem Academia
Duces Barones et caeteros omnesq[ue] Universitatem prandijs refecit.

1502 Aestivali Commutatione electus est in Rectorem Joannes de Regulis
Autumnali consequenti Commutatione
Hibernali Commutatione Hybernae Rexit Academiam Martinus de Crac[ovia] S.T.D. consequenti Commutatione
Feria 3 post ~~[illegible]~~ Sabbato Fiderico Cardinali et Episcopo Academico dat 50 et
Com[mutatione] Hyberna Jacobus de Gostynin hac et sequenti Commutatione claruit Rect[or] ille
ius moderatus est quo hoc Rectore gesta sunt liber quisque unius eiusdem
interpolationem
~~Fridericus Cardinalis Princeps Eps Crac et Archiepus Gnesn~~
in Curia Episcopali moritur est
Joannes Conarius ~~[illegible]~~ Junij electus 4 Nonas ~~[illegible]~~ in Eccla
S. Nicolai a Capitulo et Academia salutatus illi substituitur
duos ex Academia Poenitentiarios alterum Theologum alterum
J.C. ~~Eccla~~ ~~Crac~~ fundavit

502 Rectore agente Gaspare Rockenberg J.V.D. Scholastico Cathedralis Eccl[es]ie et Rectore Licentiatus in Decretis M. Joannes de Mechow. ex formulario veteri p. 7

Morbo

207

210

1503 Feria 4ta post Conductum Paschae Pro recepto thesauro quem inventus fuerat in Collegio [illegible] Rmi Friderici Cardinalis dat Universitati 50 fl. Redditum ex [illegible] veteri [illegible] Martini de [illegible] s. P. Confessoris

Alexander VI moritur XV kalendas 7bris Cui Franciscus Piccolomineus Pius III nuncupatus in Sede Petri succedit X kalendas 8bris mensis 26 dies Papa supervixit veneno ut fama fuit ex insidiis suspicio 36 Pandulfi Senensium tyranni petitus et summa omnium expectatione [illegible] de morte eius omni oculis [illegible] est Erat enim eloquio [illegible] religione innocentia ac [illegible] de mi [illegible] insignis. In dicenda [illegible] [illegible] ut [illegible]. Huic successit eodem anno Julianus Roveraeus Saonensis Ligur Julius II Papa nominatus

Fridericus Cardinalis Casimiri filius Eps. Crac. annis 15 et Gnesnen. [illegible] X annis exactis Martii 14 obijt Joannem Konarski Successorem in Epatu accepit

1504 Jacobus de Gostynin 2do Rector. S.T.P. ex Magistris Communitatis Ordinavit ut Plebanus S. Nicolai si fuerit Theologus singulis Communitatis unum actum in Theologia publice in Universitate per se : si Juris Canonici Doctor fuerit, tribus diebus post festum Paschae, similiter 3 dies post Michaelis ad minimum unam quam duxerit eligendam sive in antiquis sive novis Juribus legere debebit. Si Magister artium actus quodlibetales S. Viti et Stanislai disputare tenebitur. 2° Si quid pecunia bursae pauperum offeretur illius pars provisori et aedificiis cedere debet, altera pro supellectili domus, et refectione inhabitantium moderna. Osobliwe urzędzenie Dyspensy i Lekcyi.

p. 32 C. [illegible]

Eodem ~~anno in ofitio~~ ~~Liner Vratislaviensis instigavit~~ P. Miechowita Lib. 4. C. 85

Commutatione dignitatis electus Continuavit etiam alteram Com. Magistratum

1504 Reverendissimus et M. D. M. Joannes Amicinus Epus Laodicensis Rector 2 ejus incitata Universitate cepit Nuncium S.R.M.tis eras is Matthias Drzewicki Scolasticus Crac. Vicecancellarius Regni electus Praemisliensis is petiit nomine S.R.M. licentiam per Universitatem dari M. Thomae Obidzino eundi in Curiam Romanam ad aliquot annos ad agendum et defendendum suas Causas cum Dno Episcopo Vladislaviensi. Et ibidem assurgens ipse M. Thomas petiit ea conditione, ut ad accipiendam promotionem, et ad innocendum alicui prebendam ex rate, modo sibi Universitas daret aliquod beneficium Varmiense emeritorum se velle cedere illi quam habebat cum Magistro Joanne de Oswiecim Sacrano. Concessit Universitas ad biennium discessum, petenti ita ut pro labores suos suppleret per idoneum Magistrum dedit sibi spem de beneficio Varmiensi emeritorum sine praejudicio seniorum et magis in Universitate meritorum

p. 33 C. [illegible]

16 Februarij in domo demortui M. Vincentij Vasinski electus est in Canonicum Praemisliensem Martinus de Crac. S.T.P. Decanus Eccles. S. Floriani. Redituum se volente datum promisit ad labores. si modo responderet impressus postea eligendus ad eam prebendam, pro Universitate quas ut perciperet.

p. 33 C. [illegible]

12 Martij M. Matthias de Schydlow. et Valentinus de Olcusz Jurium D. nomine Magistri Sp. Cancellarij Academiae petierunt ut suo Luris Medicorum Doctori Jacobo de Ortelsburg salvo suo assensu una privilegium licentiam ad biennium absens concederet Universitas Crisiam dummodo per idoneum Doctorem et diligentem omnia onera suis Canonisset cuius erat Senior perferret.

p. 33 C. [illegible]

~~206~~
211

Julij 11. A. 1592.

A° 1505. Novembris 12 R. D. Math. Miechouita Rector huius decanis descendit ad electionem decani M. Dicti facultatis rem suam negligente eadem facultate. Electus Joannes de Regulis frequentatus in posterum servari Decrevit.

Com. Hybernia nati

Eodem Anno Die Sabbathi penultima Augusti Serenissima Elisabeth Regina Poloniae Serenissimi olim Casimiri Regis Poloniae Filia, Alberti olim Bohemiae et Ungariae regis Filia Genitrix Vladislai primogeniti Ungariae et Bohemiae regis, Joannis Alberti, Alexandri et Sigismundi Regum Poloniae nec non Friderici Cardinalis Tituli S. Lucis Genitrix ac multarum Aliarum filiarum diem clausit extremum. Sepulta in Summo Cracoviensi sub celebratione Rmi Johannis Amicini J. V. D. Epi Laod. et Suffraganei Crac. Multi quoque Principes in Rep. viri et Petrus Kmita de Wisnicz Marsalcus Regni et Palatinus Crac. Joannes Rabsztinsky Marsalcus Curiae Regni, veluti antea ambulones, Reginali maiestati praefuerunt. Secuti etiam ex Academicis de ... tuli Clientes Duo M. Joannes Goslawski C.C. M. Blasius de Magna Kazimiria et Joannes Sculteti.

Reginae Elisabethae et matris quatuor regum Poloniae mors.

Eodem anno in aestate Cives Wratislavienses instigatione Arnoldi Capitanei et Gregorij ... Vladislai animati Gymnasium quoddam erigere conati sunt. Et super hoc Vladislai Regis Ungariae et Bohemiae consensum auxilium litterarum erectionis Universitatis omnium Ephebarum Ecclesiae Collegiatae S. Crucis de collatione regia ... et litteras promotoriales tam regis quam reginae Ungariae Epi Wratislaviensis ad Julium Papam II expeditionem obtinuerunt et multo ... cellaria regis solverunt. Universitas Cracoviensis cum ... ad Sedem apostolicam ... omnium ... litteras Alexandri Regis Poloniae cassatorias et ... quibus Julius Papa II acquiescens erectionem Universitatis ... Doctores conceptis nisi ... tuli Wratislaviensi inhibuit.

Eodem Anno tota Casimiria a meridie ad mediam usque noctem arsit et cum ... pinnis moenium pariter conflagravit.

Est etiam ... et ... pro ... duos ... professores ... vel Xenodochium ... Scholarium ... arce vel ad aliam ... Post ... p. 35 ...

Facultas Concessa Inuestiendi sc. Mgros Collegii Minoris pro Beneficiis Scholi et Adm. Rdo. Exyl. Custodi et Decano S. Floriani.

In Nomine Domini Amen.

Quoniam Vniversus mundus consistit in ordine et providentia diuina, nec posset Vniver-
sitas rerum mundanarum Subsistere nisi congruus ordo et Dei bonitas maxima ipsam sa-
lubriter et efficaciter conseruaret. Itaq Nos Joannes Dei Gratia Epus Cracs Cupientes pa-
terna sollicitudine tempore nostri felicis regiminis cultum Dei ordinem crescentiamq et am-
pliationem Virorum bene meritorum ac Magistrorum eruditorum in ciuitate Cracs Vniver-
sitateq eius conseruare augere ac prout ex alto nobis conceditur ampliare. Ad intercessio-
nem Vnblis ac Egregii Mgri Mathiae de Miechow Artium et Medicinae Doctoris,
nec non dicti Studii Rectoris Supplicationemq Mgrorum Collegii Minoris Artistarum
Nobis in hac parte oblatam. Considerata in primis tenuitate prouentuum ipsorum Minoris
Collegii Mgrorum ac aliis causis legitimis, animum nrum ad hanc ipsam benignitatem indu-
cens. Octo lectores in artibus liberalibus, Vulgariter octo Collegiatos dicti Minoris
Collegii Artistarum nuncupatos. Nam alii quatuor iamdudum per Praedecessores nros liberi
Sunt ab inuestitura Cancellariae nrae de nra gratuita meraq liberalitate, libertamus, remit-
timusq et Custodi Eccliae nrae S. Floriani eos inuestiendos per manus impositionem gratis
et sine quauis solutione auctoritate nra quotannis committimus nunc et perpetuo duraturs.
Vnum Vidlt ad Collegiaturam et Altare in Eccla S. Annae sub Organo tituli S. Dona-
ti, Solutionem habentis de sutoribus Cracouiens. Alterum ad altare Illustr. tituli Corpo-
ris Chri Salariati in fodinis salis Bochnens. Tertium ad Altare in Eccla Beatae
Virginis Mariae in circulo Cracs dotatum per Andream Rudowski censum colligentis
ex praetorio Cracouiens. Quartum in Eccla Nra Cathedrali Cracs erectum olim per Docto-
rem Nicolaum Staw cuius census Sunt in suppis Velicien. Quintum ad Altare in
Eccla Cathedrali super Villam Szydzina. Sextum ad Collegiaturam Ecclae S. Adalberti
in circulo Cracouiens. Septimum ad Altare S. Alexii in Eccla Cathedrali Cracs
pro fundo habentis domum acialem ex opposito S. Andreae. Octauum ad Altare tituli
Assumptionis B. Virginis Mariae in Eccla Collegiata SS. Oium Cracouiae, Stipendiati et
Solui consueti ex Oppido Zator. Vobis igitur Vnbli ac egregio Mgro Nicolao de Pil-
cza Professori Theologiae et Custodi in Eccla Collegiata S. Floriani per praesentes
committimus et Vniuersis Successoribus Custodibus S. Floriani in aeuum duraturis et toti-
es quoties Praefatorum Octo Minorum Collegiatorum, Vacatio et Inuacatio et inuestitura
contigerit eos inuestiatis et Vniuersi Successores inuestiant. Ita tn qui ad Collegiaturas
praefatas non ascendat, nec inuestiatur quispiam Mgrorum nisi bene eruditus et Valens in fa-
cultate talis Collegiaturae et bene promptus ac expeditus ad legendum libros et lectiones in ea-
dem Ad Oratoriam Orator ad Poetriam Poeta ad Astronomiam Astronomus sic in aliis collegia-
turis sub fideli et plena examinatione Valoris eorumdem Collegiatorum. In quo Vram conscientiam onera-
mus, Sicut in aliis quatuor iamdudum Dno Decano S. Floriani ad inuestiendum commissis ipsi-
us conscientiam similiter oneramus. Vt no nisi in liberalib. artib. facultatib. Secundum titulos Colle-
giaturarum bene doctos et Valentes lectores inuestiat. Inualidi Vero et ineruditi in artib. quas colle-
giaturae titulus notat. no ascendat ad eas, nec inuestiatur. Verum ascensus reseruetur eis ex ordine
ad Sequentes Vt in mutua charitate et debito ordine conseruentur. Sub onerationis conscientiae et poe-
na excommunicationis, si quis Vrum aut alius putaris sese habere interesse secus fecerit. In cuius rei
testimonium Sigillu nrum psentib. e appensum. Actum et Datum Cracouiae in curia nra Episcopali
A. D. Millesimo Sexcentesimo Octo die Vero Jouis 23. Mensis Aprilis psentibus ibi iisdem Vnbilibus
et Honorabilibus Viris Dnis Jacobo de Piecesin Decretorum Doctore Cancellario Thoma Romowski Cracs
Cancis Gallo Decano Kielcens et Vladario Nro Cracs felice Suchowski, Joanne Jastrzebski et
Augustino Banicdowski Notariis curiae nrae testibus circa pmissa

Stanislaus de Sandomiria
Notarius Curiae eiusdem mpp

~~205~~
212

1506 [illegible] Rectore Bernardo de Cracovia

Cum 1492 pro aedificijs maioris domus ducentos florenos ab Universitate recepisset, et post mortem Ser^mi Casimiri Poloniae Regis per Serenissimam Elisabetham R.P. 300 donati fuissent, et [illegible] invidia aedificiorum [illegible] panus, at eosdem et veteris debiti nomine, et pridem Universitati donationis vigore repetevant. Erat tum Rector Bernardus de Cracovia S.T.P. [illegible] facta Convocatione, in qua deputatis Arbitris qui litem cognoscerent, [illegible] innocentiam ab omni difficultate. Demum vindicavit accepta Quietatione a M. [illegible] nec Universitatem debere [illegible] Collegio dom. nec Collegium Universitati. Eodem Rectore 21 Januarij consequentis anni [illegible] Mors M. Henricum [illegible] drino ex causis variabilibus. p. 38. C. 24

Mortuo Alexandro Rege Poloniae Sigismundus in ordine primus huius nominis suffectus in Regem hoc anno electus est

A 1507 Com. Aesti — Rectore Joanne de Regulis Com. Aestivali

Item Vratislavienses apud sedem Apostolicam enixius ac occulte contra Universitatem conati
laborare coeperunt sed eadem qua prius difficultate frustrati deciderunt atque repul-
passi sunt. Miechovius Lib 4 c. 84.

1507 Com. Hyber — Rector fuit Matthias Miechowita Vicecancellarius Univer

1508 Com. Aesti — Joannes de Regulis

Aº 1508 26 Februarij Statutum fuit de non faciendis ad fenia et Salutationes mandatis. Ex [illegible] fuit incorporati et [illegible] 2 4 [illegible] Vrbe Cadyznā fundoneri fererunt ex S. Regis poloniae [illegible] Univer sitati [illegible] adiunxerunt. Item obviam non eat Universitas nisi Ssmo Regi semel ad summum bis in anno tunc, cum sua Maiestas diu abfuit ab Vrbe. Rmo Epo Cancellario semel in ingressu ad Episcopatum. aliis Rector cum aliquot doctoribus semel in anno ad reliquos [illegible] non eat tota Universitas nisi sit summus benefactor — Nº Salutationes. p. 35 [illegible]

26 Junij Petrus [illegible] alibi in Theologia promotus, nec ad Collegium Maius vocatus vo lebat legere et ad beneficia Theologorum aspirare. Contra hunc data fuit concordata per R. D. Rectorem Joannem de Regulis M.D. in qua Ius et Privilegium vocationis ad Minus et Maius Collegium [illegible] et usu [illegible] est firmatum. et pro impetratione [illegible] refutanda medietatem [illegible] medietatem Universitati impendere debenit [illegible] [illegible] quod serenta [illegible] non temere. Sed [illegible] venia Rectoris discedendum esse con clusum est. — p. 36 [illegible]

1509 Rectore Stanislao Biel S.T.P. Sda pars Matriculae Intitulatorum scribi coepit. Commutationem Alphonsi qua Anno [illegible] ac potentissimus Sigismundus Iº Rex Poloniae post insidiosam et fraudulentam incursionem terrae Podoliae per despotam Valachiae, intravit cum multis armatorum millibus Daciam, ubi combustis ad minus 460 villis et aliquot oppidis, [illegible] ultra 1000 [illegible] ad [illegible] de communibus militibus. Captivatis autem fere omnibus dicti despotae Consiliariis vindicta recepta de hoste feliciter et salvus redijt ad [illegible]. Tribus Commutationibus consequenter Sceptra feliciter tenuit. Et Imperatoris Caroli V. Legatos ad Regem Poloniae in Universitate excepit.

1508 Cum [illegible] Rectorem egit Venerabilis ac Egregius Vir Mgr Stanislaus de Cra covia S.T.P. ac Propositus Ecclesiae S. Hedwigis in Ponte Regali Exemptionem Collegiatorum beneficiatorum a contributionibus apud Archiepm Gnesnensem impetravit. Eiusque privilegii admissionem apud [illegible] obtinuit

214
211

16

A° 1510 Rectoratum gerente Adama de Bochyn. M. d. Concordia facta est inter Zeifredum

Com. Hybern. et Universitatem. Habebat Universitas pro Bursa Pauperum in villa Botorzyn 270 m.

Summam a qua Censu[m] proveniebat sine Reemptione. Lites pro ea fuerant etiam Roma-

na absumpserant similem Summam. Obtentis executorialibus ad Concordiam confugit

dictus Zeifredus et ex parte sua pro Concordia elegerat Petrum de Thomice Artium et Juris

Doct. S. R. Bernardum Galli de Judea officialem Crac. Andream de Tenczyn Referen.

ex nostra parte itidem electi fuerunt non pauci. Sed quia arbiter prius Curiam ab-

entis. Invenit Arbitrale Judicium ut Summa deponeret Capitalis et retentos Censuum

et m. Sic verum in nobis factum est veteris proloquium. Melior concordia quam pinguis sententia. p 31 ...

M. Garsias Eiusdem Rectoratu Garsias Quadres natione Hispanus V. J. D. quondam Stu-

dij Bononiensis Rector et Lector. per Sacram Regiam Maiestatem Sigismun-

dum Sui in Acad. Cracoviensem vocatus. Fuit Pontificij Lector ex libera-

[dum] nostri Studij Stipendijs Regis.

Regis Romanorum Oratores visum venientes Collegium Maius cum Lectoria Bibliothe-

cam Instrumenta Mathematica excipiunt a Collegij maioris Professoribus. Sumptus Vini

versus vis impensos Provisor Nicolaus de Pokrzywnicia exposuit 33 grossos.

Iterum iterato quando Dux Mazoviae ad Collegium venit liberalissime habito

Com. Mazoviae ... fuit Recta exposuit Provisor pro tribus sextarijs Malmatici 11 grossos pro 4 ollis

vini 27 grossos et 12 ternarios Item pro Rosis et Zinzibero 19 grossos pro

duab. Libris regalium 15 gr.

M. Interfuit etiam huic actui nomine Universitatis Dnus Koscielecki quod in

domo sua in aream Bursae Canonistarum fenestras aperuit apud Offi-

cialem Crac.

17

A,02

Sigismundus primus rex Poloniæ Vniuersitati Cracouiensi

Nobiles et egregii deuote nobis dilecti. Quum Ser mus. Vladislaus Diuæ memoriæ auus et prædecessor nr Rex Poloniæ inprimis extiterit fundator et dotator vri istius Gimnasii, vt per coadunationem doctorum virorum cultus fidei nræ cresceret et alia commoda Reipublicæ ex illorum doctrina assidue accederent, merito non postremæ curæ nobis debet esse vt ii qui eliguntur ad beneficia seu officia et collegiaturas a quibus ea vtilitas in posteros prouenire solet per præceptra et lectiones eorum, non diuagentur ab eisdem officiis et Collegiaturis per absentiam suam quæ non posset abse sine incommodo studentium in eodem vro Gymnasio et gratia præmolitio nræ et eiusdem Ser mi Aui nri voluntatis Ideirco volumus, et ita proprio motu fieri mandamus, omnes absentes ab eisdem beneficiis seu officiis ac collegiaturis suis moneri procuretes, vt hii qui in regno sunt infra tres, extra autem regnum / sex menses a die pntium computandos redeant ad eadem beneficia, officia, seu collegiaturas et legant per se et no per substitutos, aliaq onera eis incumbentia diligenter exequatur alioquin: et illis et vobis scatius nos prouentg eorundem absentium, vbicunq in regno nro existentes mandaturos, vt eis intercipiantur, et ad publicam vtilitatem conuertantur. Quod si forsan in exequendo huiusmodi mandato nro negligentiores fueritis, aut ipsi vræ monitioni contumaciter parere non curauerint, nos nihilominus præfatos absentes pœna superius descripta mulctandos decernemus, et ad perceptionem eorundem prouentuum admitti prohibebimus aliter id quod vobis mandatur sub graui indignatione nra non facturi. Datum Cracouiæ in Vigilia, vigilia Natalis Domini 1511. Regni vero nri Anno quinto.

215

19

216

~~213~~

Ao 1511

Com Hyber na Rectore Mathia Mie chovio

M. de Ostreszow ats Cosmider M. dri concessa domy penes Visarios ex qua et sub condicione reparandi quam si n implerent, tenebantur Universitati eandem ad vsus suos convertere.
Sublatus depositiones eodem Rectore propter abusus quod Greg. Kanczir zeny meminit in depositione sua sub pena exclusionis. Propter quietem et maiestatem Collegy Maioris, tanquam lamina seu Bran
aedis Dei, vicina domy Collegio maiori empta ab Anticensire centum florenis. Saluis
m Censis. Civitatis translatis in domum Universitatis Dictam Servi Caplu seu Howkon-
los auid centum mutuo acceperat Universitas a V. Capitulo S. Floriani ad censum p 38 (. &c.
3a mc cum spe recuperationis
Lex lata ne peregrinis et n incorporatis liceat practicam Medicinae exercere, nisi
quinquenij studio et disputatione premissa. Pena in transgredientes y sa lire inargenti p. 39.
pro 2a exclusio.

217

214

Aº 1512. 16 Januarij Rectore Matthia de Miechow Ordinationes factae sunt. In Prandio in pro-
motionibus superiorum[6 annos] Mris reponendi fl. 20 pro restauratione dependentis de residuo
summae Clementinam. de Magis. Cum sit et Chirotecas et Birreta interessentibus dabunt
Mtri promoti et 20 dabit. Universum facultatis fiet doctor. Unicuique doctori facultatis
cultatis duos florenos Refectiones in Sacraro 2a Repimentes in Sententias
loco prandij quod essent appositum Theologis dabunt Univ. 8 florenos, de benevolentia
autem duos, aut 2 ollas vini ad Mensam 3a Licenciandi in Iure Can. dabunt Uni-
versitati 2 fl. et 3 florenos loco refectionis Sed Dni IC. remittunt ut plures ad
suas promociones alliciant. In Ceteris item promotionibus omnium facultatum servantur
et ant. vesperijs, prandiis et solvendis promotoribus consuetudines antiquae
Ex Collecta autem pecunia Collegium magis lapsum reparetur. Reclamarunt Theologi sed Ordinationi
Electi etiam duo ad requisitionem Rmi Konarskj qui inquirant in Clericos intestatos
ut ex eorum bonis aedificia Universitatis restaurari queant. et hi fuerant Rr Andreas Gorra
Andreas Gorra J. Dr. CC. CC. et Nicolaus Mykosz artista. Salvo eo quod bona intestatorum in Universitate fiunt
sint eis

1512 Cum Assumat idem fuit rectoris 24 Aprilis X Pauly Schwartz Ex Stabulo
suo in Aream Bursae Ungarorum fenestras et stillicidium fecerat Iure cum illo ad
vocetur fenestras et stillicidia eijcere
Diuturna autem ad annum usque 23 controversia in Academiam et Epm Crac. interea primo exorta est
hac ex occasione.
Miles Polonus Pocucia à Valachis vi armorum recuperata, quod ipsi nomine Regis et Reipl. stipendia
promerita non solverentur agminatim in Episcopatum Cracoviensem Abbatias et alia Spiritualium bona
X irruit hostium in modum hostiliter et ex ijs rapto se sustentabat. Rex sub haec ex Statibus
ex Prussia rediens. Indictionem toti regno imponit à Spiritualibus Charitativi subsidij
nomine Leyllatam a quo Epo. a Cracoviensi 75 millia petit. Ioannes Konarski
Epus volens bona sua iniuriis hospitibus exarata Clero suo diversis beneficiorum
taxam facit eo etiam titulo ab Univers. Dnis professoribus pensum grave exigit
Restitit Univer. huic Rmi Loci Ordinarij Ordinationi atque se immunem nunquam nadi
• academicis [?] protestata est, appellavitque Regni Primatem demonstrans eadem Privilegi
jia à Regibus Poloniae sibi data et ab alijs Rmis Regni Primatibus potissimum
Andrea Roza gratiose concessa. Vendicarat se in libertatem Academia sane
• in illo foro. At cum neutrum Epus desisteret a proposito In Synodo Lenciciensi
eandem libertatem a pensione Academia obtinuit. Itumque est Romam pro
Confirmatione horum privilegiorum et simul impetranda Commissionis ad Iudicandam
causam inter Epum et Univ. Cracoviens. Leo X. Literarum et Literatorum
amantissimus Privilegia Academiae et Libertates confirmavit et Commissionem
in Epos Vratislaviens. et Olomucens. extradi mandavit.
Commissarij sedis Aplicae in hac causa Stetha Epus Olomucens cum suo decano
x Cathones cum Epo Crac. ad instantiam duorum nomine Univ. procuratorum aliter suo
Commissionis extradi curaverunt prorogatis se esse ad exequenda mandata
sedis Aplicae declararunt. Aliquousque per terminos juris causa pro-
cessit. Interveniente vero Cruti. Iosse nati morte Epi nam de Episcopatu
Conaciq; cesserat in personam Petri Tomicy causa quae iam interrupta est
Petri vero Thomicij postquam Epus aº 1523 adijt contributionem hanc Univ
remisit. At universitas ad instantiam Epi Relaxari beneficia Academica
omnino volentis, salva sua appellatione. Relaxationem fieri permisit
sub ... ad effectum solutionis contributionum; sed solius notitiae causa
... fieri vellet. Idemque Privilegium libertatis à contributionibus almae
Univ. in posterum amplissimum dedit

Anno 1512 Com. Hybernali

Rectore Joanne Sacrano Kieszkowita Romae in Curia P.P. manente ad inferiorem adm... laborante in beneficio Xoparol [illegible] Executoriales, certis astrictis cum protestatione. Sed Zebrzydowski Universitas decidit quod nec velit nec licebat ut se peremptorie ingereret de eadem collegiatura semel collata contra Statuta. Ille autem quod ius suum negligeret videatur ut possit recuperare. [illegible] de hoc fecit

Quia vero Episcopo Cracoviensi insidiabatur infirmitas. Post Synodum Lenciciensem qua bene ... licia Academica ab omni contributione libera fuit pronunciata, eadem est per Sedem Apostolicam appellata. Gravis itaque procella exorta est ab Episcopo Cracoviensi contra ... cui inscriptum erat 75 millium Florenorum summa contribuenda in ~~Universitatem cum~~ pastorum cum ... S. maximo Floriani quod illi non essent per eandem ... libertati; ut eam contributionem solveret.

Decreti vero eiusdem D. Copreyonita Inscriptor Universitatis M. Mikora et M. Felix de Lasko ad interponendam appellationem ad S. Apostolicam apud Romanum Episcopum Cracoviensem quod non admissi. Superveniente ad id rogato M. D. Rectore Reiecit is ... ne moleste ferret aut ullam inde indignationem conciperet Romae per Appellationem quod esset ... Juris interponeret. Miroz deputatis ad attendendum causam. Clam expedi- verunt Romam cum litteris sumptu Universitatis Cursorem. Tria ... Studium Monitis Collegis Minores et sub poena privationis et inhabilitationis et exclusionis ab omnibus ne recedant ab Universitatis appellatione. Declaraverat iam Episcopus ...

Et ne ... ausu aliquo temerario fecisse viderentur M. D. Rector cum D. D. Miechowita ad Episcopum delegati exposuerunt, scandala subesse, Studentium ... et metum dispersionis Studiosorum instabilitate promocionis eorum quod nunc fuerunt in examine, ne alias diceret Dominus Episcopus, dum hic gravaretur forsan, sibi de eo non constitisse ... Contumelia M. Rectori illata D. M. Matthia Szydlovio S. T. D. certo in puncta Reverendi Episcopi et ... cum litteras D. Episcopi Olomucensis ... iurgio interrupsio fiebat Universitate, in alios promeprens autorem ... esse D. Rectorem, et angulosas conversationes dixerit contra voluntatem Universitatis dum hic in Convocatione proposita contra M. Szydlovium ... fuissent absentes. Vocatus non venit. Declaratus igitur Contumax in qua si persisteret, contra tenorem praedictorum debere Statutorum persistente eo in malitia Excommunicatur. Sed ut more suo Publico, ne cuiusdam executio in eo fieret a Rectorem ad Commutationem dispositi. Rector cum Contumelia facta.

Verum cum Romam venissent litterae ... Commissariae ut Episcopus Olomucensis ... desideret institis sub Episcopus ... prorogari terminum Commissionis petiit semel et iterum ... Universitas in sua malitia denegavit quem Professorit. Instantia Episcopi. Tandem ex utraque parte deputati aliquid constituerunt timido scientiam ad Festum S. Lucae cognitionem et iudicium. Duo medici contendunt ~~Cracoviae quod~~ Kieslowski Tubiskow renovavit, et dixerat contra Joannem de Olszeszow ~~nostrae quod~~ ... Huic prior huic loco assignatus in Doctores medicinae non ... qui praxin exercebant

~~Iter et Deputatio~~ Anno celebratum inchoatum Concilium Lateranense sub ~~[illegible]~~ Julio II. eodem anno Sedente ... adfuit cum uno ex Professoribus Theologiae nomine Serenissimi Polonie Regis Reverendissimus Pater Dominus Archiepiscopus Gnesnensis 1514 celebratum est. In quo quidem Concilio Decretum. 2° Excommunicatio lata et anathemate perculsi omnes quicunque vero mortalitatem animae rationalis ... aut eiusdem in omnibus unitatem intellectus ... tenuerent. Ea in Statutis ingrossata extat Concilii. ~~[illegible]~~ Sub eodem Pontifice quidem annum 1521 vixit oppressum nomina Lutheri et Zwinglii Haeresiarcham

Julii 11 Anno 2 ... Rector solenniter ... exceptionem ... Conci... .

p. 40 C. Universitatis

in Excommunicationem ... ob non solutionem contributionis. Sed Rector interim posuit appellationem Romam

p. 43 C. Universitatis

p. 44 C. Universitatis

Hic insuper ... deberent sub Rectore M. Parisiensis

1513 Com. Hiemali. Eodem Rectore.

Felix de Lasko.

..ns cum dicti Capituli

Julius II P. P. Romae videns vedens Concilio Lateranensi celebrando intentus obiit maiora ... 70 aetatis anno in Vaticano Palatio IX Calendas Martii e vita excessit Corpus ad S. Petri in Xysti Sacello conditum post eum Joannes Medices Laurentii et ... Martii 23 Cardinalium suffragiis P. R. est renunciatus Leo X. nuncupatus

1513 Com. Hybernali

Electus est in Rectorem Michael Parisiensis S. T. D. et eiusdem Ordinarius Lector

Cr...

218

215

A° 1514

[Con. Assistens Eodem]

Rectore Michaele Vratislaviensi Concordia facta cum Epō Cracoviensi Quod Universitas ad quam non tenebatur sed non pro subsidio, videns oppressionem Cleri propter bonum pacis ex Canonicatu S. Floriani contribuit aliquam summam Universitas tamdiu donec se Clerus a 75 millibus non expedivisset. Capitulo hac ratione tenebatur Universitas Contribuere et immunis ac libera ab omni contributione esse de quo debuit assecurari ab Epō cum Sigillo eius, et Capituli. Quod si hic Concordiae Epūs et Capitulum stare nollet Conclusum est libertatem privilegiorum ad extremum defendendam. Acquievit Epūs et Capitulum et formam sub qua talem Literas libertationis dari debere postulavit. p 4

[Promotion per Stylū Liberatum]

Nicolaus de Zaliszkow Artium Mag. admittitur ad praxim Medicinae casum minorum

Hoc Anno Serenissimus et Potentissimus Princeps et D. D. Sigismundus Rex Pol. post longam et insidiosam incursionem Magni Ducatus Lithuaniae per Magnum Ducem Moscorum factam ipsum circa urbem Smolensko per eundem fraudulenter opera Glinski Infideli receptam, cum ducentis millibus ad minus et ut alij dicebant verius Infideli receptam cum [illegible] ad devastandum eundem Ducatum. Lithuanis irruentem centum viginti millibus ad devastandum eundem Ducatum Lithuaniae irruentem et Dominia eius devastantem fusis caesisque viginti octo millibus armatorum in uno conflictu prostravit. Captis et adductis fere omnibus suis Consiliarijs Boiarys et Vaivodis Principibus Baronibus et Capitaneis vindicatis et receptis de tam potentissimo hoste et superbissimo tyranno feliciter ac cum omnibus suis armatis ad propria salvus remeavit et hoc fuit factum in die Nativitatis Mariae Virginis gloriosissimae

[Processus Leone X ab intestato]

Huius Rectoris procuratione et post obitum qui in electis fuerat a Leone X obtinuit Universitas Confirmationem Privilegiorum Libertationis a solutione Contributionum Donationis ad accipiendum derelicta post intestatos. Item Institutionis Collegiatae Ordo minorum pro Custodem Sedi Floriani in Clepardia. Nuncius Sedis Apostolicae [illegible] electionem [illegible] Universitas in regali [illegible] et abeunti Romam [illegible] Ioannes Aleman et Stephanus Lithuanus [illegible] ad instantiam Rectoris ne se ad praxim medicinam immiscerent cum [illegible] privilegio

[Doctoris Medici per Stylū Liberatum]

Epūs volebat visitare Universitatem abnuit Universitas scribit binas literas ad Archiepūm explicans suam voluntatem minimè non consentiendo in illas visitationes

[In Piotrcow in Synodo Eodem anno absens Dominus erat Universitatis]

In Synodo Zaniciensi libera a contributione et [illegible] beneficia renunciant ad eam missi fuerunt Stanislaus Biel et Nicolaus de Kopiwnicza et Skarmira tres erant Doctores [illegible] et equi et Sigillarunt privilegium hoc libertationis Epūs Posnaniensis et Plocensis

[M. Bonall Universitatis Contributionibus libera facta.]

1514 Hyberna — Rectore Andrea de Gorka SS^mus D^nus correctioni Calendarii Mathematicum Acad. huius demandat ad quam electus Martinus de Ilkusz, qui inquantum opus aliquid laudabile et conspicuum fecisset, liber in lectura et eo diligentius opus mediteretur. — Lucubr. X^o 2.

Hic Regente et Concilium dicto Dominus est Ascensus in beneficiis absentibus. p. 47 Conclus.

Idem ibidem eodem folio die Sabbathi. Alii exemplar dicebant. Rome est sibimet auto Sedis vel sui superioris Synodum conducere. Vos etiam nobis nobiscum de observationes participare, si non venitis ad Musica, Sabris ementibus sunt.

* Item Rector suae Dn. suae Ecc. vestis pomisoria.) Duae vel abscess dignitate Loci prioritas dat Luce Koskowski postqua Respondenti in Medicina quia hic promotus quam D. Ieronimo Wasserbrodt qui prius responderat. Sed erant alii promoti. — p. 48 Conclus. et 49. M. Lucas Koskowski.

1515 Cum Aestiva — Eodem Rectore SS^mus D^nus n^r Leo X Romanus pontifex Celebritate Universitatis n^re Mathesewr [illegible] peritiis, prae omnibus aliis Academiis pro usu et commodo totius Ecclesiae Catholicae Correctionem Calendarii Mathematicae Cracoviensis. Speciali Brevi commendavit. Electus est per Universitatem ad eam provinciam et spartam decorandam M. Martinus de Ilkusz qui ut eo diligentius opus meditaretur a lectura liber pronunciatur, inquantum non opus aliquod laudabile fecisset, primum se eius viam in beneficio vacanti conferendo Universitas habitura promisit. Dno Tisen' illi in promovendo ad Theologiam, conferendo. Universitas habitura promisit ... Rector dedit Nostro Martino Ilkusz scriptores Beren Promidit aut inprimis Rector dedit Nro Martino Ilkusz scriptores ad Scribendam predictam rectae celebrationis Paschae qui inprimis dubia solvent de Theologis de recta Paschalis celebratione, per eosdem solvenda proposuit. — Reformatio Calendarii. Mart: de Ilkusz — Theologiam dimisit

1513 M. Crepel Posnaniensis forte mox floruisse electus in Rectorem absens quod noluit suscipere recusavit.

1515 Cum Hyberna — Rectoratus Mgri Jacobi de Krisow D. doctoris Can. Ecclesiae Cathedralis Semel

219
216

26

Ao 1516 30 Marcij Constitutio antiqua de ... Regenti de solvendis prandiis ... 20 renovata Johanne Amicino.

Consilium Rector electus Rmus D. Joannes Amicinus V.I.D. Dñi et Apostolicae Sedis ... Eps Laodicensis distinguens ... et Vicecancellarius Universitatis ... nec non Ecclesiae S. Nicolai ... Prepositus

2 Inventio Feria quinta in Vigilia S. Jacobi apl. inventa est (dum muri ruinam minitantes et ipsa fundamenta versus minorem domum reparantur) pelvis ... alia pelvi

Thesaurus in Collegio effoditur M

in qua reperti sunt triginta duo aurei argentei ... et mixti ... monetae minores duobus scotis quae omnia vendita collegerunt summam 86 florenos et 8 grossos Non sine difficultate tamen ista reperta sunt et reddita a muratoribus Verum quia Procurator Universitatis de Kopiewnica ... sollicitus fuit et auctoritate ... fidelitate sua ... ut patet ex eius Procurationis registris et Rationibus indicante muratoris uxore factam inventionem

1516
Con. Hybernadem rector

1517 Con. Jlssima Rectore

Stanislao Biel S.T.D. Magistro Betza ob continuam suam residentiam et laborem effectu Doctori Albino a residentia in vocationis et collatione beneficij item cum absentes sunt juxta Statuta. Et decrevit continuationem edificandae Libraria

Tomas de Obidzino pro Libraria nova exstruenda sexaginta florenis collatis cum tunc suo capite alios ad opus aggrediendum et perficiendum effectum cum Procurator Universitatis nimium quam esset diligens et gnavus atque ingressus Domini augusti feria 6 ante Palmas 14 mensis Maij hora 16 Muratores coeperunt ponere seu jacere fundamentum novi hanc versus his dod antequam quidquam coepissent operis Dei implorato est auxilium. Missa igitur solemnia sacra celebrata sunt de S. Spiritu altera de Sancto Stanislao tertium de S. Anna pro bono tempore et bona fortuna incipiendi positionem boni fundamenti

p. 50 C. Vrat.

B.

Fundamenta nova Bibliothecae ponuntur.

Sewkowski Cl.

Decima Universitatis in Crzemierzow a plebano in Zyslomia petita difensa W. pro Commissarios Exercitij Apostolici in Buda manentis

1517 Con. Jlssima Rector.

Lectore Stanislao Biel ad Curiam Romanam correctio Calendarij a Nachno de Illcusz facta transmittitur Qui juvarunt eundem Doctorem in calculationes Magistri Thomas Bidermano et Septimanalium impendebatur fl. 15. et Stanislao Skrifsta

Calendarii reformatio Romam mittitur

Reperio in Rntis Procuratoris Universitatis eodem Celebrem fuisse in Sede Virginea Circuli causam pro quo ad latus Universitatis confessum sunt Beati edificaverunt. Dicti evangelii pro degradatione Predicatoris Schetla Monachi de S. Francisco, quidam commiserit et cur in facie totius Universitatis et a quo degradatus fuerit conjecturam non habeo. Forte hussitis convictus a Doctoribus tanquam Inquisitoribus Haereticae pravitatis Examinatus, et judicatus est.

A° 1518 Vastata Civitate per incendium ad intercessionem utriusque Nationis Conradi Cuidam Studio Roizio
Con. Aestiva Reginalis Maiestatis Cancellariae Notario in Collegio Iuristarum in habitatione D. de Erkieszow
Rectore Matthia ad 4 menses et prorogat sub cautela et onere legendi. Rectore Miechovio. 7 Augusti
Miechowita In Septembri petiit Nicolaus de Wieliczka Respondere in Medicina: remittit ad facultatem Medicam: quod dum nil agit Rector cum Decanis examinat Conradus. p. 50
De Copnyewnica Revocatur mercipium ex officio Depositis. fit Canc. Cap.
7 Iunii Sabbatho ante Margarethae Samson Murator cum paulo adiutore suo, in loco Librariae novae invenerunt clenodia aurea quae in se diviserunt, rumore
B. M inventis pecuniis perrepente ad aures Doctoris Nicolai de Copnyewnica instituta eius diligentia 165 aurei recuperati sunt reliqui per inventores consumpti aurei venditi per tres fratres produxerunt summam 198 florenorum qui in aedificium eiusdem Librariae et consumationi reservant

1518
Con Hyberna Idem rector Matthias de Miechowia

Redit Matthias de Miechow consequenter secundo anno et ultimo

519 Com. Aestivi dicti termini rectoris Matthias de Miechow Inscripsit in catalogum et Matriculam Universitatis Stanislaum Udalrici Cifigulus de Cracovia Hosium dictum qui 1543 primo in Epum Culmensem ~~non~~ in Varmiensem est electus deinde Cardinalis tituli Sancti Clementis ac Summus Romanus Ecclesiae Poenitentiarius mallous [illegible] audyt. Hosius in scriptis Albo

519 Com. Hyberna Jacobus de Ewiesziow D.D. electus in Rectorem tribus Com. mutationibus Magistratum continuavit

A° 1521. | Mensa 4 Byrs. | Cum Mgri | Tertio ad instar aliorum Contuberniorum in Canonistarum Constituit Rectore Stanislao Area et Ductus primo domini ullis esse Communis.

nus Electus in Rectorem Joannes Sarny S.T.P. C.C.

1521 Mensa Communis in Contubernio. Commutatione Semestri Rectoratum gessit Stanislaus Biel S.T.P. C.C. Eo rectore Mensa Communis in Contubernio Pauperum Canonistarum ad instar aliorum Contuberniorum instituitur

Priuilegium Erectionis Professionis Medicae per Matthiam de Miechow M. D. C. C. Declaratum et Interpretatum
In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam Joannes Konarski Episcopus Cracoviensis. Ad
Onus pastorale diuina fauente clementia vocati curis angimur assiduis ex debito officii
nobis commissi cultus diuinus augeatur et studia litterarum necessariarum quorum hic mundus
salubre prouectum in Universitate Cracoviensi crescat et nostro auxilio quatenus possibile est
ordinate procedant vigeantque cum incremento studentium. Proinde Nos Joannes Episcopus
memoriae Uniuersis et singulis praesentibus et futuris, quorum interest vel in futurum
quomodolibet interesse poterit tenore praesentium scire. Quomodo Venerabilis Vir D. Mat-
thias de Miechow Artium et Med. Doctor C. C. pro remedio animae suae in remissionem
suorum peccaminum, sed in primis ad gloriam et laudem Dei ac pro incremento studii
Cracoviensis censum annuum, viginti marcarum numeri et monetae Polonicalis ac
pud famatos viros Dominos Consules Cracovienses in prouentibus ad praetorium Cracoviense quomo-
dolibet spectantibus et pertinentibus pro summa sexingentorum florenorum in auro m2
Ungaricalium dudum ante superioribus annis emerat et eundem censum 20 mr
sic per ipsum D. Doctorem emptum pro Doctore qui in Medicinis in dicta
Uniuersitate continuo legeret, et fundanda ac erigenda Collegiatura in
Medicinis deputauerat et assignauerat. desuperque litteras Erectionis
Confirmationis et Ordinationis a nobis impetrauerat et obtinuerat. Quia
tamen praefatis litteris nostris, et ordinationes in eis contentas mentem et
voluntatem ipsius D. Doctoris non satis plene et perfecte exprimere et de-
clarare videbantur contingebatque ipsum D. Doctorem, eiusdem Collegiaturae
fundatorem, se viuente per se suam fundatam, et doctores ad eandem Colle-
giaturam praesentatos et positos, menti et intentioni ipsius fundatoris non
sine iactura quorumque studiosorum in Medicinis contrauenisse. Timens
idem D. Doctor fundator, ne postea cum ipsum mori contingeret, contrariae
menti suae consuetudines et ordinationes indurarentur, vel maiores
negligentiae per ipsos doctores, ad ipsam Collegiaturam per ipsum fundatam
pro tempore praesentatos et praesentandos indurarentur et committerentur cum maiori
iactura et dispendio studiosorum in medicinis, in eadem Uniuersitate Cracoviensi
degentium debita cum instantia a nobis petiit, quatenus pro debito nostri Officii
et ob fauorem erga studiosos in dicta Uniuersitate Cracoviensi summum
sequendo aliam ordinationem et meliorem ac maturam voluntatem eiusdem
Domini Doctoris Matthiae, cassatis prioribus litteris super ea dudum a
nobis editis, in explectione oneris eiusdem Collegiaturae per ipsum funda-
tae faceremus et factum approbaremus et confirmaremus una cum censu
20 mr. Super quo quidem D. Doctor litteras sanas saluas et
omni suspicione carentes sub sigillo Dominorum Consulum Cracoviensium coram nobis
reproduxit. Quorum tenor de verbo ad verbum sequitur, et est talis ut
habes in opposita mediana pagina.

32

In nomine Domini Amen. Ne ea, quae aguntur in
tempore decrescente hominum memoria temporis fluxu
evanescant et pereant, dignum est scripturae testimonio
et ad posteros perveniant perennari. Proinde nos Jo-
annes Doner pro tunc Proconsul, Joannes Aleter, Sebasti-
anus Betman, Joannes Regel Artium et medicinae Doctor,
Adam Droz, Joannes Lesinger, Petrus Morsten et Mat-
thias Felix Consules Civitatis Cracoviensis praesidentes. Re-
cognoscimus publice per praesentes universis et singulis prae-
sentibus et futuris harum notitiam habituris. Quia
de honestate et commodo Reipublicae nostrae, prout tenemur, tractan-
tes ut bene et debito ordine singula regantur, dispo-
nantur et gubernentur, feliciaque capiant incrementum,
Attendentes quod Vener: et Egregius D. Mathias de
Miechow Artium et Medicinae Doctor pro tunc Rector Almae
Universitatis Cracovien. zelo devotionis accensus, animo suo
habiti intendens providere ad Universitatem et Civitatem dict.
Cracovien., in quibus etiam ab Annis iuventutis suae crevit
promotusque extitit, singularem gerens affectionem et bene-
volentiam, certum annuum censum pecun. pro erectione
dotatione et fundatione collegiaturae in medicinis in ~~Civi~~
~~dicta~~ Universitate Crac. et pro Doctore in medicinis, qui sin-
gulis hebdomadis legibilibus diebus lectiones in medicinis in
Collegio faceret et legeret, et studentes in medicinis doceret,
pro certa pecuniarum summa emere et comparare, dictumque Cen-

223 ~~220~~

dum pro erectione et fundatione Collegiature in Medicinis in ea...
eta Universitate Crac. dare, donare et incorporare vult ...
intendit. Etsi nobis in fectis, propter pro Reipub. nra ag...
rem magna et pregnans incumberet necessitas, magis tamen ...
Dni Principis et Doctoris affectum et benevolentiam, quam...
erga almam hanc Universitatem et Civitatem nram gerit ...
perspicientes, habito super his frequenti ac maturo cum ...
ribus nris Senioribus consilio ac matura deliberatione, ...
graviter eo respectu fecimus, quod Civitas nra Crac. medicum
a specialem possit habere, et quod in dicta Universitate, ad quam Studen-
tes de longinquis et diversis mundi partibus gratia in magna multi-
tudine cum bonis eorum confluunt et concurrunt, unde Civitati et
Reipub. nre. notabilis et continua accrescit fama et commodum
Insuper quod una duntaxat in Medicinis Collegiatura exist...
Medicusque et lector eam possidens pro tam magno et numeroso popul...
spiritualium et secularium utriusque sexus personarum sufficere non pos-
sit, eoque respectu ac premissis et aliis de causis permoti summam
pecuniariam viginti Marcarum Census annui ad Pretorium Civitat...
Crac. pertinen. monete et numeri Polonici in terra Crac. communi-
ter curren. 48 gr. in qualibet marca computan. prefato D. Do-
ctori Mathie pro septingentis aureis Hungaricis veri et iusti
ponderis, quos tunc ab ipso in toto et integraliter pro erectione,
dotatione et fundatione Collegiature prefate omnium Seniorum
nostrorum voluntate et assensu ad id specialiter accedente, tulimus,
levavimus et percepimus, quemquidem Censum 20 marc. prefati
vendidimus et tenore presentium vendimus, iusto et vero Reem-
ptionis titulo, alias Widerkoff, quando nobis aut nris Successoribus
prefate Civitat. Consulibus pro tempore existentibus videbitur et placuerit
Ut autem ipse D. Doctor prenominatus aut alter post eum ad eam Colleg...

aturam per nos constituendis, in Lectione et officio ipsius Collegiaturae non
negligat et lectiones suas possit debite continuare. Promittimusque nos et praefatis Succes-
soribus Consulibus eundem censum non eximere, nec a solutione huiusmodi Census 20
marcarum cessare tamdiu, donec in aliquo bono tuto et securo loco similem censum 20
marcarum pro sexingentis aureis ungaricalibus, prout invenerimus. Et cum eundem
comparaverimus, tunc et deinceps a solutione huiusmodi census erimus et de-
bebimus esse liberi, et absoluti. Insuper nos volumus, ut huiusmodi capitale floren-
orum ubicunque deposita aut census pro eadem empti fuerint, semper debebimus
et debemus de voluntate ipsius D. Doctoris praenominati esse Tutores Domini et
Patroni. Et proinde ut sine aliqua negligentia ipse census praefatus solvatur.
Et sive in praetorio sive alibi tales Census empti fuerint, semper per ma-
nus nostras et successorum nostrorum Consulum, tanquam Patronorum Medico no-
stro praefato pro tempore existenti census ipsa ad quodlibet anni quatuor tempora
dari et solvi debebit. Quem quidem Censum 20 marcarum una cum summa
capitali praenotata ipsi D. Doctori Mathiae praenotato, aut ipsius Collegiaturae
praefatae successori per nos instituendo reformamus, inscribimus et obli-
gamus in et super emolumentis Praetorii ut signanter super pensa
nostra maiore et domo Pellificum, et censibus nobis exinde dari et solvi solitis.
Eundemque Censum XX. marcarum de praetorio nostro ut promittitur verbo nostro
consulari sub bona fide promittimus et nos praesentibus obligamus, signan-
ter ad quodlibet ~~quat~~ quatuor tempora Anni per quinque marcas nostri et mon-
praedictae nunc a quatuor temporibus S. Luciae proxime venturis primam in-
cipien solutionem et sic consequenter ad quodlibet quatuor anni tempora se pro-
xime et immediate sequentia, per quinque marcas, nullo modo aut aliqua
causa secuturas. Et si quod absit nos aut successores nostri Consules, in
solvendo dicto Censu in toto, vel in parte essemus, aut forent negli-
gentes, Tunc Rector et Universitas Studii Crac. nos et Successores nostros
Consules coram quocunque Iudice pro ipso Censu movere, et eundem Censum
pro Doctore praefato exigere potent donec eundem in toto et integraliter
solverimus. Salvo etiam iure nostro et successorum nostrorum Consulum
Medicum idoneum locandi et ad ipsam Collegiaturam instituendi.
dum et quoties nobis et successoribus nostris Consulibus videbitur. Ita quod sit
Medicus vir idoneus sufficiens pro Cathedra ad legendum in Collegio
ad dandum Consilia omnibus eum requirentibus paratus. Et ut praedicta
sufficienter consequi valeat debet esse Artium Liberalium Magister et Doctor
Medicinae ultimae promotus et Universitati Stud. incorporatus. Insuper

224 221

ne circa laborem suum sit negligens, aut quod absit in aliquo enormiter
excedat sit manuat, et institutus duntaxat ad arbitrium nrum vel ex
causa ultima possit removeri. Et alius quotiens pretoportunum visum fuerit
Insuper ipse Medicus tenebitur singulis diebus legibilibus lectiones
in Medicinis legere super cuius lectionibus, et diligentia Rector et
Universitas debebit attendere et negligentias per arestationem salarii
punire secundum Statutum Universitatis praedictae. Tenebitur etiam ipse
Medicus iuxta ordinationem ipsius D. Doctoris Mathiae praenominati qualibet septi-
mana unum Pauperem petentem expedire, et eidem super aegritu-
dine, vel aegritudinibus gratis consulare. In testimonium et evidentiam
tiam omnium praedictorum praesentes literas nostras sigilli nostri subappen-
sione iussimus communiri. Actum et datum fer. 4 post festum
Omn. 4 [illegible]. Anno Dominicae Incarnationis 1505

Nos quod quidem praeinsertas litteras praenominati quondam Dr Matthias Doctor et cc. ac funda-
tor ipsius Collegiaturae in Medicinis, ut novam Ordinationem et promissum est una mecum
fundationis pro Doctore praefatae Collegiaturae, pro tempore possessore sustentandum et in illis exprimen-
dum faceremus magna cum instantia institit. Nos vero Joannes Epus memoratus, ne ali-
cui inordinationi et innovationi nostrae huiusmodi praeiudicium facere videamur, Credi-
toribus omnibus sua quomodolibet interesse putantes, ante omnia decrevimus dandum et promul-
gandum. In quarum termino, in contumaciam Citatorum non comparentium nec aliquid
in contrarium facientium, aut dicentium, et de expresso consensu DD Consulum Crac. tan-
quam Patronorum praefatum Censum 20 marcarum modo praemisso emptum, approbamus ratificamus
ac confirmamus. ac Ecclesiasticae libertati adscribimus in Dei nomine per praesentes. Et nihi-
lominus Collegiaturam in Medicinis, in dicta Universitate Crac. pro Doctore in Medicinis in
aliqua Universitate per rigorem examinis, et alias legittime promoto et Universitati Crac. tam
in artibus liberalibus quam in Medicinis incorporato, qui omni hebdomada singulis
diebus legibilibus, nisi festum in eisdem occurrat, aut tempus vacantiarum consuetarum fuerit
per se et non per alium, infirmitate aut legittime non impeditus studentibus legere debebit
etiam casu quo quod absit Universitas dissolveretur. super Summa 20 marcarum praedicti
census annui ad honorem omnipotentis Dei et S. Stanislai, ac pro incremento et uti-
litate Universitatis et Civitatis Crac in Dei nomine erigimus et fundamus. Praedictamque Sum-
mam 20 marcarum annui census, dictae Collegiaturae perpetuo incorporamus appropriamus
inviscerimus sub modis et conditionibus infrascriptis. Inprimis declaramus et de vo-
luntate ac consensu dicti Dni Matthiae Doctoris fundatoris decrevimus priorem ordi-
nationem et nostras desuper litteras emanatas cassando, quas illas cassamus et an-
nullamus volentes ut deinceps nunquam huic praesenti in aliquo praeiudicare possit
et valeat. Et insuper statuimus quod postquam et quoties dictam Collegiaturam
de caetero vacare contigerit Dni Consules Civit Crac. quibus Jus patronatus eiusdem
dem Collegiaturae reservamus. Doctorem in Medicinis, per rigorem examinis
in aliqua Universitate promotum Et Universitati Crac. tam in artibus liberalibus quam
in Medicinis praemissa de more Rusione incorporatum bene doctum, et practi-
cam iam habentem praesentabunt. Item declaramus et decrevimus quod doctor prae-
dictam Collegiaturam pro tempore obtinens lectiones in medicinis, diligenter et non cursori-
e legat, super cuius diligentia Rector Univ bonam faciat advertentiam
Casu vero quo praefatus doctor in Medicinis dictam Collegiaturam obtinens in legen-
dis Lectionibus negligens aut remissus fuerit, ex tunc post primam insinuatio-
nem et admonitionem per Rectorem Univ pro huiusmodi negligentia Dnus Rec-
tor cum ~~Doctoribus~~ Univ Consulibus praedictis ad puniendum eum poena pecuniaria
de Summa Salarii sui iuxta Statuta Univ contra ipsum procedant, et si se
reformare non curaverit et temerarius in suis negligentiis fuerit et permanserit
aut quod absit aliquid turpe fecerit. dicti Dni Consules absque mora alium
praesentare debebunt
Praeterea declaramus et decernimus, quod praefatus Doctor dictam Collegiaturam obti-
nens, temporibus ad legendum lectiones aptis, de Cracovia recedere non debet sine
venia et licentia Dni Rectoris Univ pro tempore existentis et DD Consulum Cracov.
Quod si ex causa legittima et ardua recedere voluerit, licentia obtenta substi-
tuto in locum suum posito idoneo tamen qui pro eo legat de licentia Dni Re-
ctoris, ad quindenam duntaxat, id facere poterit. Item volumus et ordi-
namus sub privationis poena ipso facto incurrenda decrevimus. quod praefatus
Doctor praedictam Collegiaturam pro tempore obtinens in unaquaque hebdomada unum
pauperem infirmum ad medicinas impendi non valentem postquam fuerit pe-
titus et requisitus gratiose et sine pretio expedire et sibi ac suae aegritudi-
nis fideliter consulere ac receptam in scriptis dare, et hoc idem quod ve-
ad hoc teneatur et sit paratus Schedulis post suam ad Collegiaturam assum-
ptionem in valvis Collegii Maioris et S. Mariae in Circulo Crac. affigendis
publicare tenebitur et erit adstrictus sub praefatis poenis. Item declara-
mus et decrevimus quod DD Consules Crac. summam 20 marcarum pro

225 221

pro censu annuo singulis annis pro quolibet quartali per 5 [illegible] p[redi]
cto Doctori Medico eandem Collegiaturam pro tempore tenenti et possidenti
solvere tenebuntur et erunt adstricti realiter et cum effectu absque recusatione indilate solvere
et absque quocunque colore sine alicuius excusationis praetextu per Rectorem
Universitatis aut Universitatem poterunt conveniri coram quocunque Iudi
ce sive spirituali sive seculari, prout illis videbitur melius expedire tan
diu contra eos procedendo et ab eis exigendo, donec praefati Censum ex toto et inte
gre ipsi Medico solverint. Praeterea etiam determinamus quod praefato doctori
et Collegiaturae eiusdem possessori singulis annis et quartalibus fieri debeat
per manus praefatorum DD. Consulum Lips[iensium] sive ipsi dni Consules praefatam summam
Sexingentorum aureorum habuerint in bonis sui praetorii sive alibi censum emerint
in loco tuto et securo. Insuper ut ex intentione praefati dni Matthiae
Doctoris Scholastici in Universitate Lipsiensi degentium utilitati consulatur, et negligen
tiis quas plerumque per Lectores in hac Universitate oboriri solent salubriter
occurratur, declaramus et determinamus quatenus ipse Lector ad istam collegiatu
ram per Dnos Consules iuxta praescriptas ordinationes praesentatus et per Universitatem
susceptus sit manualis, et dum ex praescriptis conditionibus aliquid explere
non curaverit amovibilis statim per Dnos Consules alius sufficiens
ciendus. Et ubi DD Consules alium idoneum praesentare, occurrente ali
qua negligentia vel incuria ipsius doctoris neglexerint ex tunc liberum
erit nobis et nostris successoribus tanquam Cancellariis Universitatis et
Studii Lips[iensis], alium idoneum ad praemissum praesentare, ammoto inde
priore quomodo negligenti et incurabili. In quorum omnium et singulorum
fidem et testimonium praemissorum praesentes fieri et per Notarium nostrum
coram nobis Scribam infrascriptum scribi subscribi et publicari Sigillique
nostri appensione iussimus et fecimus communiri Actum et Datum Lips[iae]
die 8 Februarij A° D. M. D. XXII Leone X. Pont[ifice] [illegible]

[illegible] 6j

1522 Cum Mgr [illegible] Rector [illegible] Rector [illegible] Stanisla[us] [illegible] Biel [illegible] Rectore apud Epm [illegible] Medi[illegible] [illegible] Mieccho[via] [illegible] [illegible] habes.

† M. Matthias Miechovius pro Theologia Sigm Libraria offert 200 f Astrologi in Cursu in Colloquio fundat. Collegij Maioris. 4 Sacra impetrat ab Universitate sub die Mandati celebranda. Rectore Martino de Ilcusa. Ruthenorum Collegium J.C. ruinosum reaedificat. De Conservatione et Universitatis Pontificis Regiae privilegio. Bosczyna antiquitus data J. Acad. Substitutus a quo[d] in possessione Theologis Baccalaurei se substituere, nisi Sententiarum et doctores Theologis se neglexerint permittuntur in 2 processit

Conclusio de 20 fl. pro promovendis dandis Universitati Collegio, et Convivium antiqua vestimenta et Sumptus paginas Leges Facultati Civium promotores Theologicos et J.C.

Leges Rectorio

p. 52

p. 54

1522
Communitas Hyberna Electio in Rectorem Martini de Ilkusz. Eo rectore Matthias Miechovius vide supra Signum †

Pono Leonis X aeterna memoria digni privilegium beneficentiae in Academicum monumentum duplicem quo post intestatos Professores Jus haereditarium in bona defunctorum adserit

103

notandum tamen Papam Leonem X anno priori e vita discessisse. Privilegium vero mentione sua superioris datum fuisse. Ego hocce Privilegium sive Diploma Academiae hic non reperi, quod certe erit de Anno 1514. — videnda superiora gesta hujus anni

40

1523 Commutatione Aestiua Decl. Martini de Ilenze in Rectorem electus est

Leone X mortuo Hadrianus VI Florentii filius Traiectensis Belga Preceptor Caroli V absens electus Coronatus pridie kalendas 7bris obiit XVIII kalendas 8bris 1523 sepultus ad S. Mariam de anima

1523 Commutatione Hybernâ Decl. Magistratum eundem gessit collatis sibi per reelectionem ad festum Galli

ossa Iulii Medices cognomento
Mortuo Hadriano Papa Creatur Clemens VII XIII kalend decembris
Petrus Thoming concedente Summo Pontifice Paschasio et cum tenuit Episcopum hoc anno 6 Aprilis a Clemente
Papa hanc confirmationem est acceptum. Ita tamen Praecessoris sui voluit cum Vide[?]
continuare libera Privilegium Liberationis a Contributionibus magistri et ipsius et ipsi propria ...
taxatione

1524 Commutatione Aestiuali ad Rectoratum electus est quintus Iacobus de Groesbeck

1524 Commutatione Hyberna idem

1525 Com[munio]ne Aestivali In primo Rectoratus sui officio sexta tenuit Magri Dñi Petrus de Obornicki Artium et Medicinae Doctor ad hoc ipsum officium canonice electus

Joannes Conarski Eps 3 Nonas Aprilis obiit

Peste obiyt

Petro Thomicio Cathedram reliquit quam ille memoriae ante nonnum [illegible]

~~Elisabeth Casimiri regis uxor tot regni tui extremum~~ [Primum] ~~[illegible]~~ Claustra

1525 Com[munio]ne Hybernā Functus est eodem Officio Rectoratus idem Clarissimus Vir ad quod reelectus erat die S. Galli

1526 Com[munio]ne Aestivali electus est in Rectorem Rmus Pr Joannes Amicinus V.J.D. Eps Laodicensis Suffraganeus Crac. Vicecancellarius ac Subconservator Jurium Studii almae Universitatis Crac. habes in adversa facie huius ipsius Chartae sub signo ⊕

42

Aº 1526. Com. Hybernae electus in Rectorem Lucas Koskowsky 25

Remisit impensas Facultati Medicae ~~pro Rectore Medico Luca Koskowski~~ p. 57

iisdem promotione 3m Doctoris in eadem facultate 1527 Primus Celebrari consueverunt p. 58

Lectio Canonistarum ad pulsum campanae in Mariae Magdalenae in mane, à prandijs

Lubranciensis ad pulsum campanae S. Mariae in Circulo Cum Vesperis. Reaedificare Collegio p. 59

Jur. II. 28. inchoarent. Bursa Canonistarum et insolentias

clausa est

Amicinus mortuus (✝)

xvij 8bris in Crastino Galli hora 23 ~~[illegible]~~ Rmus Joannes Amicinus Decretorum Doctor Rector Ex veteri

Vicecancellarius ac Viceconservator Universitatis Suffraganus licet ~~qui~~ morte recteratui si mutari

mul resignavit et cum bona vita in Collegio domus ad S. Nicolai fundavit Capellaniam

Reminiscens penes eadem Ecclesia S. Annae et altaris Custodiam [illegible] 4to

Cum mina ex Archidiaconum [illegible] legavit

1527 Com Aestiva Mgr Martinus de Olkusz S.T.P. Post mortem Rmi Amicini assecutus est Beneficium pro Universitatem D. Nicolai ob pietatis fructum laboris in elucubranda correctione Calendarij Honorem et Supremum Magistratum in Academia Rectoratus

1527 Com Hybernae assecutus est Rectoratum Bernardus de Cracovia S.T.P. Decanus Ecclesiae S. Floriani Successor Conservator Juriumque ac Privilegiorum Universitatis continuavit eundem tribus Commutationibus.

1529 Nicolaus de Kozmyn...
sicus. Nro

1529 Com Aestivali Nicolaus de Koprzywnica D.D. Can. Crac. postquam annis Procuratoris duodecim annis laudabilissime obijt, quidquid enim splendoris in nova cathedra Bibliotheca et alijs aedificijs adhuc resides, hoc illo Mro Bae Annae et D. Stanislao atque ob Sanctis adsidens perfecit Seniorem Bursae Canonistarum Sclavinae, auxit sed et onere legendi ac prerogativa dum adhuc Doctoris erat Consulem egit lingua [illegible] Viscalis matrimonialis ad Capitulum Polonum et Cathedram Crac. Eccle. evolavit

1529 Com Hyberna magistratum continuavit

f. 68

1527 Bursa Canonistarum ob insolentias ad tempus clausa. Epus erat Joannes Choienski J.V.D.

1528 Rectore Luca Koskowski de Koskow M.D. et eiusdem Ordinary Professoris

9\. Regij Physici Prima ab erectione Universitatis Promotio Doctorum Medicinae — Primae Doctoratus Medicinae stante Universitate promotio

Ista spectant ad anteriorem huiem paginas — celebrata est, et eundem M. Rectorem qui 3 Doctores simul Medicinae

publice creavit in Collegio Maiori die 28 Februarij. Cui Doctorali

Promotioni fere omnes Episcopi Doctores omnis facultatis adfuerunt. Ex

veteris Formularis p. 27

~~1529~~ Illmus ac Ro Dicata Virgo Sophia Illmi olim Joannis Amor de Tarnow

filia Ordinis tertiae Regulae S. Francisci funciavit et dotavit Collegiatam — Collegiata Mansionariorum apud S. Nicolaum erigitur per Sophiam de Tarnow.

Mansionariorum in Ecclesia Parochiali S. Nicolaj instante et cooperante Mgro

Martino de Ilcusz S.T. Professore pro tunc Rectore et Plebano Eccle

S. Nicolaj. Ex tunc titulus Rectoris seu Plebani est extinctus et loco

illius Praepositus Creatus est et creditur ut in litteris erectionis Illmi

Petri Tomicki Epi Crac. penultima Martij 1530 anno continetur.

1530 Cum Academia Fautores Academiae polati et peluti sunt M. Martino — Martinus de Ilcusz primus ibidem Praepositus.

de Ilcusz S. Th. Professori Ecclesiae S. Nicolaj Primo Praeposito. Illo

enim extat Ecclesiae praesidio Illmus et Ro Dicata ad Altar Sepulchri

228

~~225~~

… electo et … Sigismundi Augusti …

44

1530 ab Unita Capitulo donatur domus Servii Capti[r] Captum Jus Patronatus in Zielonki Inde
Com. Hybernum Professor Kokonis meliorem conditionem eham nactus est. Item in Collo
Eodem Rectore gium Majus translatus liberumque illi est, aut in Philosophia aut in Theologia
legere. Omnia Privilegium quod illi datum est Tenetur Altare S. Ale
xii in Summo Cracoviensi nec contemnenda est ista Professio, si spe
ctet Censum. Verum in eo facta est gravior quod a Professore factus
NB sit Curatus Zielonkensis, qui animarum curae simul attendere et Cathedrae
debet, ovium autem pluribus intentus forte ad singula non suffi
cit Deus.

1531 Com. Aestivali electus est ad Sceptrum Academicum Stanislaus Biel
S. T. P. Cl. Vicecancellarius Universitatis et tota Commutatione illa
administravit

1532 Com. Hyberna septimo ad Rectorale gubernandum assumptus est Jacobus
de Erciszow D. D. Canonicus et Generalis Officialis Cracoviensis

1533 Commutatione Aestiva per reelectionem continuatur eundem Magi
stratum ex hac vita migravit. Cuius vices ad finem Commuta
tionis supplevit voluntate Universitatis Senior Pater e Collegio
maiori Stanislaus Biel S. T. Professor

Erciszew[ski] ... alias Erciszewski ...tus, uti videre est apud Starowolscium et ...

~~1532.~~

~~1533.~~ Domus Melschiecka alias Bursa Hungarorum convenitur [illegible] in Gremio Urbis. Regente Cikisowski

1533 Aniversarium Lucae Koskowski et Duodecim M. Consulibus. et [illegible] Altaris S. Lucae [illegible]

Com Hyberna in Circulo B. [illegible]

Nicolao Wielicka M. D. Regente Canonico Vultuniensi pro tunc domus ~~[illegible]~~ S.C. restaurator ~~per [illegible] Canonicale~~

~~[illegible] decimae sunt adeptae~~

X Februarij R.mus D. Thomas Praepositus Miechoviensis ad sumptus Deo moventium [illegible] sui Conventus faciendos fundationem in certis villis suae Praeposituralis facit

1534 Com Aestiva idem Nicolaus de Wielicka praeerat Universitati [illegible] 2a die July extitit inundatio [illegible] grandis ex pluvia [illegible] dies et [illegible] noctium perdurantium continua, superavit atque pontem Magnum qui Casimiriam jungit Studentis [illegible] [illegible] Casimiriam Studentium et loca adiacentia cum maxima hominum et aedificiorum jactura Pro ponte reparando contributionem solvit Universitas ex suis domibus [illegible] Areae in Swierzynice pro [illegible] ad usum Collegiorum et contuberniorum lignis — Academicae place na [illegible] nynie [illegible]

Clemente VII kalendis [illegible] humanis eximitur [illegible] Alexander Farnesius Cardinalis [illegible] 3 Dij 8bris [illegible] creatur et Paulus III nominatur [illegible] Concilii [illegible] Martis, mox [illegible] demum Tridenti indixit, [illegible] nomen Caesarum, [illegible] et [illegible] [illegible] Inquisitionis tribunal instituit, simultates [illegible] Caesarem et [illegible] Concilium Tridento Bononiam transfertur

1534 Com Hyberna Septembri in [illegible] Rectoratus [illegible] devenit ad [illegible] Virum Magistrum Martinum de Olrusz S. T. Professorem [illegible] S. Nicolai Praepositum qui tribus commutationibus continuavit in [illegible] multa perfecit et obtinuit.

Reverendus in Christo D. Michael de Turobin vulgo cognominatus Lublin — Michael de Turobin moritur.

[illegible] Canonicus [illegible] [illegible] religuit [illegible] Pontifici [illegible] Canonicus [illegible] testamento religuit [illegible] [illegible] ultimae suae voluntatis et bonorum sibi a Deo [illegible] [illegible] omnimodam authoritatem [illegible] et [illegible] Collegij Maioris quibus [illegible] Canonicorum et Vicariorum in Ecclesia [illegible] et de novo erigendi Ecclesiam Collegiatam [illegible] quinque millia et sexaginta florenorum — Lublinian D. Annae in Collegiatam erigit

[illegible] S. Annae pro qua legavit [illegible] bona [illegible] et intra Cracoviam census. Quam summam super varia bona [illegible] et [illegible] Collegium [illegible] in vim tamen [illegible] [illegible] et 7 Vicarijs [illegible] anno [illegible] florenorum fere Cederet Canonicis et 7 Vicarijs sequenti anno [illegible] florenos fere Cederet Canonicis suppresso Plebanali titulo et [illegible] erigitur Collegiata Ecclesia suppresso Plebanali titulo Idem fundator pro aedificanda Domo pro Vicarijs mille florenos relegavit pro quibus empta est area vicina domui Plebanali S. Annae

Clemente VII vita functo Paulus III Romanus Electus Romanus [illegible] IIII Idus 8bris Coronatus III Nonas [illegible]

1534 x Februarij R. D. D. Thomas Sprosky Miechoviensis ad sumptus emptionis sal. sunt pro ma-
nus donationis et Provisoris Bursae Jerusalem 31 m. In villa Grzywna 8 m. Gaie Be-
sczyna 8 m. Item ibidem in villa Mysłenice Pruchnik Crispiera
Eodem anno etiam a Domino Capitulo solvit Universitati, et pro ponte contribuit. salua area
et exponendis lignis

Inundatio Vistulae extitit grandis ima die Julii et sequentib. ex pluuia triu[m] dierum et noctiu[m] precedentiu[m] con-
tinua, ruperant aquae ponte[m] magnu[m], qui Casmiriam iungit Stradomiae, repleuerantq[ue] totam fermè Casmiriam,
Stradomiam, et loca adiacentia cum magna rerum iactura.

1535 Cum Ill[ustrissi]ma Sedem D. Martinus de Ilcuz reclegitur hui Servy
Rex vocatu de se tota Alma Universitate motu proprio Vety Pri-
vilegium Nobilitatis o[mn]ib[us] Collegii Doctoribus et Mgris Universitatis a
Div[o] liberavit. ab auo suo primo Vladislao Jagiellono cum Sceptis
et insignat. concessum et renovatu[m] Bielsaij, renovatu[m] tradit Lon-
ge etiam maiores prerogativas Professoribus concederet. Cuius Privilegij
rescriptum hic pono.

Sigismundus Dei Gratia Rex Poloniae Magnus Dux Lituaniae Russiae Prussiae
Masoviaeq[ue] etc. Dominus et Haeres. Significamus tenore praesentium quibus expedit Uni-
versis. Quia grata habentes Universitatis scholae nostrae Cracoviensis merita, quibus Regnum
nostrum in dies magis ac magis illustratur, cum honestis litterarum studijs ab eiusq[ue]
gymnasij ac ipsi doctoribus iuventus erudita, tam ad pacis quam ad belli mature-
scit consilium, indeq[ue] prodeunt cultus Divini et Reipub[licae] huius acerrimi
defensores et propugnatores ac populus nostro regimini a maiestate divina
subiectus ad laudem Dei Omnipotentis Ecclesiae incrementum Patriae Cla-
rissimae decus et gloriam sublata de medio ignorantiae caecitate in omni do-
ctrina et scientia eruditus cernitur. Ut tanta haec scholae huius erga
nos Regnumq[ue] nostrum merita non remaneant inremunerata. Serenissimi Vla-
dislai Jagellonis Avi et antecessoris nostri Regis Gloriosissimi vestigijs
inhaerentes. Omnes Doctores studii praefati Sacram Theologiam, Jus Ca-
nonicum, Medicinam, Leges aliasq[ue] honestas scientias et artes Liberales
profitentes novis favoribus et gratiis augere volumus quo eos ad ulte-
rius de nobis Regnoq[ue] nostro benemerendi studium tali benevolentiae nostrae
testificatione accendamus. Proprio itaq[ue] motu nostro praefata merita attenden-
tes quae unicuiq[ue] secundum iustitiam pari gratia retribuere debemus de
Praelatorum Baronumq[ue] nostrorum consilio et assensu praesenti hoc nostro diplomate
statuimus perpetuis deinceps temporibus et in aevum ab omnibus cuiuscunq[ue]
status et conditionis hominibus inviolabiliter observandum. Ut Docto-
res praefati et professores actu legentes etiam si non ex Nobilibus Regni Polo-
niae indigenis parentibus progeniti fuerint ad quasvis in Regno dominiisq[ue]
nostris dignitates tanquam emeriti valeant accedere nullisq[ue] omnino dignitatis
muneris vel officii tam Spiritualis quam saecularis Senatoriae et Equestris exis-
tant inhabiles. Satius enim est gestis propriis florere quam maiorum opinione
Ubi se maior nobilitas est ea quae propriis virtutibus comparatur. Bona quae-
vis Terrestria valeant acquirere et possidere ac omnibus libertatibus honoribusq[ue]
et Privilegijs quibus nobiles Regni nostri indigenae gaudent ipsiq[ue] gaude-
ant et fruantur. Quod etiam ad eos omnes extendimus qui scholae praefatae
Rectoris generalis ordinatione ad Ecclesias vel in alijs locis quibusvis in
Regno scientias profiteantur aut easdem quovis alio modo exerceant et tra-
ctant. Et quoniam Romani Imperii legibus statutum est Doctores per
Viginti Annos publicae lectioni in Universitatibus operam dantes ius nobili-
tatis non solum in personam suam acquirere verum etiam ad successores suos le-

230
227

gittimos in perpetuum transfundere laudabilem hanc legem nos quoque scholae Cracoviensi
in Regno Dominiisque nostris in perpetuum concedimus et ex Regia munificentia nostra
largimur. Statuimusque ut omnes Doctores et professores qui in nostro hoc Regio Gy-
mnasio per viginti annos continue lectioni publicae operam dederint ad pro-
lem quoque suam ex legitimo matrimonio conceptam omne ius praerogativae et di-
gnitatis nobilitaris transfundant. Sitque dicta proles cum suis legitimis de-
scendentibus utriusque sexus capax in aevum in Regno Dominiisque nostris omnium
Dignitatum Libertatum et praerogativarum tam spiritualium quam tempo-
ralium statum Equestrem concernentium valeantque accedere ad quosvis Regni
nostri honores munia et officia, bona quaevis terrestria possint acquirere et
acquisita sine quavis Angaria quocunque vocabulo censeatur possidere. Sive in
eadem schola in loco Patrum suorum permanserint sive alio semet trans-
tulerint more aliorum Regni nostri Nobilium viventes. Expeditionem ta-
men bellicam una cum aliis Nobilibus Regni nostri si professores actu
legentes non fuerint ex possessionibus suis obire tenebuntur more aliorum
militum servientes iuxta Regni nostri statuta. Quae quidem omnia et sin-
gula de plenitudine Regiae nostrae potestatis praefatae scholae nostrae
Cracoviensi eiusque Doctoribus et professoribus damus donamus et con-
cedimus perpetuo et in aevum quod omni meliori modo esse volumus
ac defectus omnes si qui in eadem donatione statutoque nostro fuerint
authoritate nostra Regia supplemus non obstantibus quibuscunque in contrarium
praefatorum quibus hisce nostris ac si eisdem inserta essent pro hac par-
te derogamus. Per hanc autem donationem nostram et statutum non
intendimus derogare quidquam antiquis praedecessorum nostrorum Re-
gum Poloniae et nostris eidem Universitati concessis quomodocunque privi-
legiis imo eadem omnibus ac si hisce inserta essent approbamus ratifica-
mus et innovamus. Nulli ergo omnino hominum cuiuscunque status gradus
et conditionis fuerit liceat unquam pati nostrae Donationis Statutique
Decreto et Privilegio in aliquo contravenire vel de eodem in contrarium
iudicare quod si attentatum id fuerit totum inane ac irritum esse
declaramus. Pro Serenissimis autem successoribus nostris Poloniae Regibus
promittimus quod ipsi hoc privilegium nostrum in omnibus et singulis
punctis manu tenebunt nec unquam eidem publice et privatim con-
travenire permittent quin imo serio in eiusmodi contravenientes
animadvertent et contraventiones eiusmodi [illegible] iniustas et iniquas

cassabunt et annihilabunt. In quorum omnium et singulorum fidem robur ac testimo:
nium presentibus manu nostra subscripsimus ac easdem sigillo nostro communiri man:
davimus. Datum Cracoviae Feria Quarta in Crastino festi Sancti Laurentii
Martyris Anno Domini Millesimo Quingentesimo Tricesimo Quinto
Regni Nostri Anno Vigesimo Nono.

Privilegium hospitalis de
Kuteschow cuius
originale est apud
quondam D. D. de quo
ad R. D. Jacobi
Mastkowicz
Canonici et Officialis
Castellanensis p. i.

50

51

Collegiatis ~~Fundatio~~ Statuta per Executores Michaelis de Lublin alias Parchanski V.I.D. pro Collegas Maiores in quo cavetur ne ullo modo vel praetextu ne Doctores aut Magistri ad laborandum et legendum obligati distraherentur, aut quovis modo impedirentur. in edicto vel dispositionibus [illegible] et hoc vel pro processiones vel alia mandata Ordinarius quod sunt ad bene [illegible] Rectore Martino de Ilkus — et collegium plenarie consentiente Abbate Mogilensi Erasmo de Cracovia p. 68 l. 2

Item cum plures non conclusisset cum statutum de absentibus cum pluralitas elegisset in Seniorem Bursae [illegible] absentem Josephum de [illegible]. Seniorem Sandomiriensem Cameralia Bursae Canonistarum pro Seniorem eliguntur reddenda Procuratori inde [illegible] separatim et ipsum. Contulerunt.

Bursam Ungarorum quam et primam libere voluerunt eandem, sunt cum sita capta pecunia Universitatis, et pars illius donatione, venit a P. Victorino Mesthiensis Universitati domus quae penes bursam Ungarorum potius locanda Magistris et Doctoribus. quam Laicis. Statuitur. p. 69 l. 2.

xx Octobris Medicae facultatis Statuta approbata per Rectorem Felix Choinowski quae eadem Magistris [illegible] promovet ut sit [illegible] Canonicatus Premysliensis p. 69 l. 2.

Non doctor. Fuit Canonicus Premysliensis Matthias de Boleslawiec Collega [illegible] p. 70. l. [illegible]

Ibidem [illegible]. Electus doctor [illegible] [illegible] [illegible] Privilegium. [illegible] Stephano Doctori Magistri Statuta [illegible] Facultatis 4. 1536. reassumpta. in Canonicum Premysliensem cum onere praedicandi

Petrus Tomicki Episcopus Cracoviensis 1536 hoc anno Vir magni ingenii doctrinae consilii ac memoriae eloquentiae quoque singularis moritur e [illegible] feria 6ta in [illegible] Simonis et Judae [illegible] et sepultus in Capella Sancti Thomae Cantuariensis quam ipse notabiliter magnifice extruxit et magnificis [illegible] ornamentis adornavit in Ecclesia Cathedrali [illegible].

Cui successit Joannes Latalscius

~~Feria 4 in [illegible] Festi S. [illegible] [illegible] Privilegium [illegible] [illegible] cuius tenor talis est.~~

232

~~225~~

A° 52 1536 Com Alsma [illegible] x Junij Rectori Martino Belze J.V.D. Epg. Joannes Latalski cum Cancellarius [illegible] anathematizavit Wenceslaum Cedrowski Consulem Crac. q Laniorum ante bursas vendentium mensas et tecta deiecit. Sacra R. Mtas quod Civitas debeat Academiae reddit [illegible] litteris ut ea [illegible] reparent quae demoliti sunt Zakowinum Academiae suum interponens Vilnae 29 July 1536. Cum Senatus se submisit audientiae suae mittens se invito hoc factum esse et quae ostendebant [illegible] Universitate intentatam fuisse actionem. Tres vero [illegible] missi q [illegible] deraki nomine Rectoris et Universitatis [illegible] libertatum et Privilegiorum intentatum esse actionem. Demum res composita est et 4 florenis reciperet Universitas suo damnorum et in parte [illegible] suorum [illegible] Doctori Parisiensis [illegible] concessa Rosio in [illegible] facultate. p 73

Joannes post. Ep. Cracoviensis Rector fuit 29 Maij Exceptus est [illegible] sua ad episcopum ingressu Rmus Joannes Latalski per [illegible] et Rectorem Martinum de Cracovia Belzes nuncupatum. Eo rectore x Juny [illegible]

1536 Com Alsma [illegible] idem fuit Rector 17. 8bris noctis sequentis diem S. Lucae, hora 10. Arx Cracoviensis arsit, aedificiis novis duobus ad turrim usque Lubranska dictam, exustis; parte quoque una veteris structurae, quam pars ambiens palatium et nova aedificia igne labefactata accidit, et 30. fermè hoies interfecit.

[15]37 | 45 fl. 4 8bris Regente [Academiam] Martino Belze. D. Matthias Lachj dat Licentiam absentiae ad 2 annos propter servitium Andreae Archiepiscopi Gnesnensis
7 8bris Fratres Ordinis Cistercienses in Bursa Jerusalem ... Sed nisi legere p. 74 62.

Joanne Latalscio translato ad sedem Metropolitanam Joannes Chojenski Episcopus Cracoviensis adeptus est

1537 Com[muni] Hyberna Electus fuit in Rectorem Gregorius de Szamotuly Archidiaconus Posnaniensis Varsaviensis Prepositus Collega D. M. 16 8bris

233

230

54/1538.
Commissio

cuius scripta administrare Univ[ersita]tis. Gregorius Samotulius doctor Conservator Abbas Tinecensis non solum perturbare Rectoris iurisdictionem verum etiam enervare nitebatur asserens suam iuris dictionem aequalem Rectoris. Contra hanc insolentiam unanimi corde Universitas censuit contra Conservatorem defendere Rectoris iurisdictionem eo quod Rector esset primus et supremus in Universitate. Conservator vero subsidiarius. Item quia a fundata Academia nunquam a Rectore appellatum est ad Conservatorem. Quare deputatis duobus doctoribus qui monerent Abbatem ne turbaret sed sit contentus intra limites suae iurisdictionis conservatoris, decrevit et si ipse pergeret insolescere contra Privilegia Univ[ersita]tis, deinde ad S. R. M[aiesta]tem ne pateretur contra iurisdictionem Rectoris et suos consiliarios dictum Conservatorem quidquam attentare. Similiter petendum a Sua M[aiesta]te ne moleste ferat quod Ruski Mikolaj velit locare pro alter reparandus, vivus assignatis Dunaicz gratis studiosus in Bursa nova mansiones ad tempus.

Rectore de Stawischin Gregorio 3 commutationem duraine

1534 Con[stitutio]
Ordinationes ex veteri formulari p. 1
De Bibliopolis et Chalcographis excutien[dis] litera, Congressio Rectoris in eos iurisdictionem de iure extendendo. Est edictum Petri Epi Crac. d. 1539. 27 Aprilis quo inhibetur illis impressio nisi habita censura a Rectore. Est simile Regium edictum in Libro Privilegiorum folio 53. Eodem Rectore.

Cum etiam nonnulli sediti essent studiosorum in Ath. huius principales erant habitatores in Bursa, via pro locationis Cistercienses tum, quod post seniorem locum asserunt primum in Universitate contra Rectorem, propter non pauca beneficia posita Universitati. ab[solu]te et ipsum inde non vult ut sederet in eodem contubernio Religiosus Pro vel Prior, pronunciavit: ad studiosos in Rectore, ad consiliarios, ab his ad totam Universitatem. Qui eadem statuit sententiam primis si quis sciret studiosi poena exclusionis a contubernio assignato decrevit.

Statutum ut Examinis tempore Examinatores legant. Quod si non deferat decanus Rectori non legentes puniat. Sed non doctores Theologiae senio aut imbecillam valetudine a lectione liberans eidem infirmitas annorum excusat eos ut non legant per se. Sed possunt per alios ne fiat scandalum iunioribus et posteritati. et pinguia habeant beneficia ut aliis legentibus per se solvere possint. Sintque liberi a contributionibus Ecclesiasticis propter labores. Deinde consuetudo laudabilis non patitur eos esse liberos a labore lectionum quandoquidem quicunque erant in Maiori vel Minori Collegio infirmi et quocunque morbo laborarent, tales per alios legebant. Sed nec Privilegium illorum illos retinet si quidem intelligis quod non legant per se sed per alium.

Vicarius Joannes Cholinio X May
Petrus Gamratus promotione Regia successit in Episcopatu Cracoviensi

Hic a M[aiesta]te Regia obtinuit renovationem Erectionis huius Privilegii Regis Vladislai Jagellonis quod quidem multis ex causis et visum est Universitati videbatur indiguisse renovatione. Primum quidem propter aliquam foramina quae habuit illud privilegium, partim ex antiquitate temporis et partim vitio materiae et pergameni malitia et corruptione ac denique scripturae in eodem privilegio extensione.
Secundo quia in eodem privilegio erant quaedam vocula et dictiones obsoletae quarum usus dicendi iam esset abolitus una cum re, utpote Stationarios et scriptores qui successerunt Bibliopolae et impressores. Praemissa igitur consultatione Universitatis prefatus Rector cum doctoribus S. R. M. accessit et impetravit ac obtinuit non solum renovationem dicti privilegii verumetiam interpretationem supradictarum vocularum quae quidem interpretatio in litteris renovati Privilegii est subiuncta memorabiliter et notabiliter.

Privilegia Jagellonis renovantur
quo Censura stabilitum

Post renovationem huius Privilegii fuerunt vocati in Collegium Maius sub tempore Convocationis Univ[ersita]tis omnes Bibliopolae et Chalcographi Cracovienses quibus publicatum est ex praedicto aliisque expositio Privilegii per S. R. M. in his clausulis quae ad illos pertinere videbantur. Ad huius expeditionem in eadem Convocatione ex vi huius privilegii Iurisdictioni Univ[ersita]tis sese subdiderunt. Et ibidem scriptum est in illos bonum.

Ex formulari regiam ultima

Convenerunt inter ipsos Bibliopolae et Impressores motu. Una cum aliis astrologiis statim totius aut Bibliopolae et Chalcographi submiserunt se quotannis solituram ad 10 marcas eadem monetae polonicalis pro Solario Astrologi et Astronomi, quos debet reponere in manus Rectoris et sui officii Rector aut per se vel per illos quibus commiserit remissionem supradictis Iudicii anni ab astrologo faciet et hic cum maiori debita gratia et honestate prodeant in lucem almanach etc. Dicta autem pecunia dividetur ita quod 6 floreni dentur per Rectorem in astrologum et Astronomum in Astrologum et astronomo.

B.
Idem Rector obtinuit binas litteras in pergameno pro bono Univ[ersita]tis quae olim erant datae in papiro et ex vetustate et fragilitate materiae papiri exstitere corruptae. Primas eiusdem quibus mandat Rex ut absentes collegiatos debere puniri beneficiis Universitatis. Alteras vero contra Lutheranos quibus arcet possessionem ne libri Lutheranorum adducantur Cracoviam et in Poloniam sub poena amissionis librorum et bonorum. Praeterea in eisdem litteris quibus est et mandatum a S. R. M. ut quotiescunque Bibliopolae aliqui Libri forenses et ex partibus exteris Cracoviam adducerentur ut nullo modo venderent nisi prius Rector Univ[ersita]tis vel ab eo delegati huiusmodi libros revideret.
Idem Rector ex unanimi consensu Univ[ersita]tis decrevit et elegit duos qui revidere et conscriberent omnem supellectilem Ecclesiasticam universorum altarium et beneficiorum Univ[ersita]tis et quod eam signaturi in supradicto libro scriptam fieret remisso per se vel per alium subdelegatum ab unoquoque Rectore post electionem. Praeterea quotiescunque novus beneficiatus acciperet possessionem ut diligenter acciperet supellectilem sui beneficii eam quam litteris descripta in Libro eiusdem Univ[ersita]tis. Sed hanc ipsam ordinationem factam impediit Rectore sua infirmitate non potuit ad umbilicum deducere.

Jacobo de Miskupice concedit Rusco. Beneficia o[mni]a et proventa Sibi reddentur et conferibunt. Vacultas Romam abeundi dat[ur] Bartholomeo Regiomontano per intercessionem Ep[iscop]i Crac[oviensis] et Camenecensis.

26 Aprilis Petrus Ep[iscop]us Crac[oviensis] Con[tra] Chalcographos et Bibliopolas edictum sub mulctas ne quispiam libr[os] in dioecesi sua imprimat vel aliunde inuectos distrahere audeat, libros nisi tales libri remissi fuerint per Venerabiles ac egregios D[omi]nos Rectorem, Doctores et M[a]g[ist]ros Vniversitatis Studij Crac[oviensis] et per nos deputatos fuerint reuisi et reuersi.

Simile Regis edictum habetur in Privilegiorum Libro f. 53 vel 13.

Con[tra] Negligentiam Lectorum et con[tra] absentantes sese Remedium inuenit Juramentum. Quiuis enim obtento beneficio aut Collegiatura Tale Juramentum praestabat: Ego N.N. bene deliberato et consulto a. conditae visis et lectis Statutis Vniversitatis Crac[oviensis] de Personali residentia in officio Collegiatus annexo beneficio Juro Corporali Juramento ad S[ancta] D[e]i Evangelia me residere et per se legere lectionem debitam nec per mercenarium, nullas promotiones dispensationes, nec commutationes facere sive quomodolibet subordinare in contrarium q[uo]d absit, beneficio de commutte.

Eodem Anno Specialiter Simile Juramentum Statuit Sibi deuenidi Collegium Maius Cum negligentia multorum, qui ad officium legendi publice sunt vocati, beneficijsque officijsque ac rebus quaesitis fuerint a mediocris occasio labefactandi Vniversitatem, cuius laus velut Deo [illegible] diligenti et accurato studio augetur. Ita eorum neglecto labore honor et fructus minuitur, quorum quidam ubi legendi munus susceperint, sui officij et Vniversitatis commodi cuiusque bonum promouere iurauerunt obliti hinc inde, sui quaestus gratia facultate abeundi aut a Regia M[aies]tate aut a Cancellario Academiae quoquomodo obtenta, vagari ac per alios officium legendi obire. Nonnulli, alijs professionibus aut Jurisprudentiae aut Medicinae, ceterisque aliarumque artium studio posthabito, diligentem operam dare consueuerunt, ac dum seipsos titulis Doctoralibus ornari cupiunt, utilitati Studiosorum quorum ingenia ingenuis disciplinis excolere debuerunt plurimum detrahunt. Volentes igitur et honori Gymnasij, et commodo Studiosorum consulere statuimus ut quilibet M[a]g[ist]rorum ad Collegium minus vocandorum tempore suae vocationis in praesentia Praepositi Decani et Consiliariorum sese obliget et Juramento Corporali promittat sua praesentia in Collegio manere per se et non per substitutos lectiones publicas legere, ac ubi dictis professionibus voluerit incumbere, mox de Collegio ac officio cedere Collegiaturamque resignare sub hac forma Juramenti quae descripta est ab Vniversitate

Jacobo de Miskupice ... ex Rusco

[right margin:] p. 79. B. Censura Libr[orum] edita

Juramentum corporale Professorum Vniversitatis

56

1540 Com. Hlli va... Joannes a Sanok

Lapides ... pro ... Ecclae S. Adalberti in pomerio extra ... porta ... Cives nollent ... emere

Fundationi ... Hospitali ... sub arce ... applicent ... ad altare S. Thome ... fundaverat Thomas ... Collega ... Cracov. ... Joannes ... Epus Crac.

Eod. anno In Collegio minori ... 83. ... alios ... loqui.

Feria 2da Paschae quidam Sacerdos Joannes à Oczim Vir Vitâ inculpatâ et eruditione non Vulgari, agens in Eccla S. Joannis, cum Introitus summi Sacrificii inchoari deberet, cathedram concionatoriam in Arce Cracoviensi, Rege cum sua tota aula in templo praesentibus, conscendit, habitu suo et Voce clarâ dixit. Audite haec dicit Dns. cumque progredi in narratione Voluisset, magna hominum, qui tunc aderant, admiratione prohibitus est, atque ex cathedra detractus; examinatus tandem à Praelatis Eccliae compositione ... rationis, et quâ audaciâ suggestum ascendisset, prudenter respondit: se ut id faceret in somnis admonitum, atque ut omnibus nunciaret, Deus omnipotens ~~...~~ hoc mundum gravissimè affligendum propter scelera, ac incepturum ab Ecclesia, datus ergo ei postea concionandi locus

die 7 erat Dnica una post Conductum Paschae, Ubi in magna hominum frequentia, quam maiorem locus capere non potuit, assistente Utroque Principe, in hominum scelera invectus est liberrimè, nec Clericis, nec Saecularibus, nec Praelatis, nec Principibus parcens: hortatus est ad poenitentiam, praedicens diem iudicii non procul abesse et aduentum Antichristi praedicens, summam hominum, pestem gravissimam, incendia, diluvia, et alia horrenda, si Vitam homines summi, mediocres, et infimi non emendaverint. Haec omnia diebat cuidam sacerdoti (sed ipsum autem intellexit) divinitus per somnum revelata, et Visiones nocturnas. Exordium recitato Evangelio Ego sum pastor bonus hoc sumpserat: Sacramentum Regis abscondere bonum est. opera autem Dei revelare et confiteri. Tobiae penultimo.

1540 Com. Hyberna ... Joannes a Sanok ... et ... Doctor ... Cracoviam est reditus,

57

1541 Idem fuit Rector Joannes a Sanok
Comm. Alexi

Mgr Andreas Dambrowski Altarista altaris SS. Crucis in Arce Crac. dum onere et solennitate concionandi compelleretur per Rectorem ad respondendum et concionandum

1541 Cum Illyberna [illegible] [illegible] Clari Rei literariae [illegible] gubernando Mgr Erasmus de Cracovia [illegible] etiam Abbas [illegible] [illegible] D.D. ac eadem Suffraganeus [illegible]

235

~~232~~

1541 Rectore 3a vice Joanne a Sancto Andrea Dambrowski Altarista S. Crucis in arce quae cum compellitur ad residendum et concionandum

1542 Commutatione Aestivali idem ad eundem reelectus est
Hyemali Commutatione Regnum Unius in album inscripsit studiosos
eaque posteriore Album Michaelis Vedrogowski postea Professorem insignem
virum disertum disputatorem vehementissimum qui carmine scripsit
Catechismum et Rhetoricae epitomen. Nec multo post Jacobum
Joannis Gorski ex districtu Livensi in Professorem Artium Eloquentiae
et multis scriptis. in Ecclesia vero Archidiaconatum Gnesnensem Cracoviensem
et Ploscensi Canonicatum Clarum.
nec non Joannem Matthiae de Pawczyn qui in Collegio maiori sacrae Theo
logiae professionem resignavit. Concionatorem Serenissimi Sigismundi Augusti
egit Lublinique sub Comitiis de Unione Lithuaniae cum Regno 1569
defunctus est

Michael Vedrogowski — Posta Gorski — Pawczynski

1542. Inundatio Vistulae similis superiori accidit, Die 29. Junii, ex pluvia continua dierum aliquot praecedentium.

1542 Commutatione Hyemali ad Regimen Universitatis electus est Nicolaus a Wie
liczka Artium et Medicinae Doctor continuavit Magistratum
duobus consequenter Commutationibus quod illius Magistratum accidere non
habet in observatu fuisse

60

1543 Com Aest. 44 pestis gra[ssatur] Nicolao à Wielicka & Miechouien[sis] turbant v[ni]u[ersi]t[ate]m[?] Intitulatio[n]e ad Burs[a]m Ster[?] v[ni]u[ersitatis] habita[?] [illegible] velut hereditate possidere volebant v[niuersitatis] depositione. Pestis grassatione[?] [illegible] et nonnisi
Joanne à Piotrkow S.T.D. rectore XII [Octo]bris revocat absentes ad residentia[m] p[ro] d[omi]nica 2 Adventus. p. 80
Ordinarij Medicis & Universitatem[?] [illegible] XXI Januarij in Ordinariu[m] Medicine Lectore[m] post mortem Petri de Oborniki eligit Ad[a]m de Brzeziny
Petrus Myskowski Can[onicus] Crac[oviensis] Baccalaureus Theologie accipit altare ex collatione Unis ad S. Nicolau[m]
Duas Lectiones [illegible] Regij Professores [illegible] Sed hoc sublatu[m] et exercitia legunt semel
XXVII [Octo]bris in [illegible] conclusum Ne quis audeat promoveri in Doctorem ex his incorpo
ratis Universitati Crac[oviensi] in alia Un[iversita]te, p[rae]sertim ex his q[ui]b[us] das licentia abeundi in Italia[m], et
q[uo]d Universitas nulli det licentia[m] nisi illi q[ui] sit promotus vel q[ui] redeundo promoveat in n[ost]ra Univ[ersita]te p. 80

43. 4ta die Maij Elizabeth filia Ferdinandi Regis Bohemia iuncta e[st] matrimonio Serenis[si]mo Augusto Po-
loniae, Cracoviam ingressa e[st] post hora[m] 20. cu[m] magno Polonoru[m] apparatu obviam exeuntiu[m], inter quos Severi-
nus Boner et post eu[m] Ar[chi]ep[iscopu]s Archieg. Gnesnensis copia auri et argenti et vestiu[m] splendore alios omnes supe-
rare visi sunt; cu[m] quas venerant duo Ep[iscop]i Vratisl. et Olomucens. et quidem Ungari et Boemi satis pulchre
instructi. Samuel Maciejowski Ep[iscopu]s Plocen. cu[m] Palatino Plocen. à Rege n[ost]ro Olomuciu[m] usq[ue] obviam missi,
Cracoviam usq[ue] deducebant. Mortua e[st] Vilnae 1545. Hoc ipso anno pestis magna fuit.

1543 Com Hyberna delapsus est Rectoratus ad Egregium Virum Joannem
à Piotrkow S.T.D. Canonicu[m] S. Floriani continuavit eunde[m]
tribus consequenter Commutationibus.
Ac primum 12 [Octo]bris dispersos Professores propter grassantem pe-
stem mandato revocat ad Cathedras pro D[omi]nica 2 Adventus
Petrus de Oborniki moritur. Ordinaria vacante Professione Medicinae post mortem Petri de
Oborniki in Convocatione Unis defertur Adamo de Brzeziny
Medicinae Doctori. In eadem Convocatione Petrus Myskowski
S.T. Baccalaureus Canonicus Cracovien[sis] accipit altare ex collatione
Unis ad S. Nicolaum

Com Aestiva idem fuit Rector

1544

Com Hyberna idem. 27 Octobris statuit gravissimas poenas
1544 ne quis audeat promoveri in Doctorem cuiuscunq[ue] facultatis ex iis
qui sunt incorporati Universitati Cracoviensi, in alia Universitate
praesertim ex his quibus datur licentia abeundi in exteras nationes
sanitum est, ne ulli Universitas det licentiam peregrinandi nisi
illi qui sit promotus vel qui post reditum promoveri possit in
nra Universitate

1545 Andreas Nembor [illegible] Canonistarum Bursae mortuo Rectore Joanne a Sanok post mortem eius quo duo [illegible] ad Senioratum [illegible] Bursae. Junior autem laborans et Senior quod intermiserat, ita [illegible] Junior [illegible] Rectore dare Seniorem in Beneficiis, expostulata consentiente Seniore, sed hic bonus vir Philippus Aher, nomine Joannis [illegible] et Antonio a Rzepcze(?) Rectore Josephus Konarewski(?) Senioratum suscipit, [illegible] a Sanok [illegible] iure suo et concedente Dno Thurobinio, Lectoris institutione, sicut illi ante concessum est. r. 90

Petrus Gamratus Archiep. Gnesn. et Epus Crac. excessit è Vivis, Apostemate maximo in dorso habito, quod Medici Carbunculum vocant, Die 27. Aug. hora 15. Ei successit Samuel Maciejowski in Epatu Crac. et Cancellariatu Andreas [illegible]

1545 Com. Hyberna Idem Joannes a Sanok [illegible] S. [illegible] rector

62

1546 Joannes a Sanok Rector vero memoratus dominus qui disposuit obligat successores ad Universa...

Com. Aestiua Exercitia sub privatione censurae Regijs legere mandat p. 92 et 92

Per Rector

1546 Electus est in Rectorem Sigismundus a Sternyca D. D. Praepositus Sandecensis C. C.

Com. Hyemali

1547 Com. Aestiua idem fuit electus

1547 Com. Hyberna idem

1548 Com. Aestiuali Electus est pri.. in rectorem Nicolaus Zwcopiades a Sradek Decanus S. Floriani Crannuaria ... commutavit. ... Rectoratu ... est et ... Sigismundus pro Colonia ... palam ... infra

1548

26 July Celebratae sunt exequiae [?] Sigismundi Primi R.R. hoc ordine memorabili. 17 hora convenerunt ad Mtem Regiam in arcem Senatores Regni, atque ii missi qui Principes et Oratores externorum Principum in arcem deducerent, quos Mtas Regia in Stuba ante eam cameram in qua Corpus repositum fuerat expectabat. Ies vero [?] Cameras Pannis [?] Cardinalis [?] cum Reginali vero Mtas cum filiabus et Matronis in Camera ex adverso ejus in qua Corpus situm sedebant. Quibus [?] Archiepiscopus cum Epis et Abbatibus infulatis Canonicisque Ecclesiae Cathedralis quos Corpus capere poterant convenerunt in eam cameram ubi Corpus depositum erat atque ibi Archiepiscopo incipiente Vigilias et Lectiones ac Laudes cantabant.

Feretra triginta pannis aureis operta sub porticibus Castelli stabant. In area Castelli ab ea parte ubi [?] est equi 30 Stragulis [?] tecti, qui singuli singulos ductores habebant eodemque loco 31 vexilliferi armati equis panno nigro contectis insidentes consistebant. Reliquam aream Cupis [?] nigris induti et cereos ardentes gestantes occupaverant.

Dum cantabant Vigilias Processiones quae in Plateam Canonicorum convenerant hoc ordine procedebant. Primi omnium ibant omnium Scholarum Scholastici, eos sequebantur Monachi omnium ordinum qui sunt in Civitate et Suburbiis, postea Sacerdotes omnium Ecclesiarum superpelliceis induti, deinde Vicarii [?] Collegiatarum quarum Cathedralis Ecclesia [?] Canonici Collegiatarum Ecclesiarum Post [?] S. Georgii et S. Michaelis [?]. Eos sequebantur Cathedralis Ecclesiae Canonici, sequebantur Magistri et Doctores Universitatis. Immediate [?] Abbates et Epi [?] ipsos sequuti sunt Abbates Canonici [?] post eos 4 [?] Abbates et Epi [?] inter duos [?] Archieps. inter duos [?] alter cum Cruce [?] Archiepi. et Epi [?] alter cum pedo alter cum Cruce D. Archiepi. deducti [?] illi duobus altero cum pedo altero cum Cruce [?]. Ordine sequuta sunt duo millia pauperum nigro panno vestitorum cum [?] cereis.

Ibant deinde vexilliferi eo ordine: 1. Zatoriense 2 Osvizimense 3 Chelmense 4 Sanocense 5 Haliciense 6 Przemisliense 7 Dobrzynense 8 Vielunense 9 Ravense 10 Mazoviae 11 Plocense 12 Belzense 13 Lublinense 14 Podoliae 15 Leopoliense 16 Cujaviae 17 Lanciciense 18 Siradiense 19 Calisiense 20 Sandomiriense 21 Posnaniense 22 Crac. 23 Terrarum Prussiae. 24 Homagiale Stolpen 25. Homagiale [?] 26 Homagiale Prussiae. 27 Magni Ducatus Lituaniae [?] 28 [?] 29 Ducatus Lituaniae 30 Regni Poloniae.

[?] Regni [?]. Postremus velato nigro tectus erat. Mox equi 30 Stragulis tecti ducebantur deinde 30 feretra, quae sequebatur Eques totus armatus equo [?] ferebatur [?] gladium nudatum ad terram acie obversa gerens. [?] armiger cum scuto armis regiis insigni hastaque ferro in terram demisso cum bandelio [?] in quo ab altera Regni, Magni Ducatus ab altera parte aquila [?] arma erant. Postremo [?] veste Regia nigra indutus vehebatur hunc pedes sequebantur Consiliarii Regni. Post eos ibant [?] Palatini Gladifer Regni Ensem. [?] Palatinus [?] Posnaniensis [?] Palatini insignia regni deportabant [?] Coronam [?] Sceptrum [?] Castellani [?] in Castellanis in feretro [?] Portabatur deinde Corpus Regium in Castellanis [?] ornatis armis regiis ab [?] Coloniensi [?] deinde panno insuper [?]. [?] Aulici ferebant [?] praecedentibus. Circum feretrum Centum faces aulici ferebant.

[?] feretrum secuta est S.R. M. inter Caesareum et Regis Romanorum [?] Oratores. Post eam Infantes regiae deducta [?] principibus. Deinde Reginalis Mtas a duobus principibus deducta Post eam Gynaeceum Reginale singulae inter duas Matronas primarias et reliqua turba quae adfuit [?]. Postremo Magistratus Urbis [?] In Ecclesiam [?] Canonicos Abbates et Epos ingredi [?] [?] insigniaque Regni [?] ea in feretro in quo Corpus [?] in Ecclesiam [?] Senatusque toto [?] erat collocabant.

Mtas Regia in stallo [?] Principes et Legatos [?]
Reginalis Mtas cum filiabus sinistram partem tenebat [?] ad sepulcrum demittebatur Regia Mtas [?] Corpus dum Corpus [?] Quo in testudinem demisso Regia Mtas cum Senatu [?] tenebat
in arcem rediit.

Ex veteri Diurnali

In summa tabella hanc habet inscriptionem. Sigismundus [?] Rex Pol. Supremus Dux Litu. Rus. Pruss. Mas. et [?], Regum specimen, virtutum norma, pietate, religione, sanctimonia, armis fecundus, multis victoriis clarus [?] [?] Christianissimus Regum [?]

1548 [?] Sigismundus [?] Regis [?] Julii [?] Sepultus [?]

Postridie ex eijusdem die Veneris convenerunt ad ordinationem omnes Missarum hora 8 residentes sunt prodire extra castrum venientes Regia Maiestas ac Reginalis cum Episcopis et sua ac Prin
cipibus Legatis cleroque in Ecclesia Processiones eo ipso ordine quo superius complexum est ex Arce
ad Divum Sm Ecclesiam prodibant apud omnes Ecclesias Campanis sonantibus quousque in arcem rediturus fuerat
et feretrum in quo Corpus elatum fuerat quod inter viarum portabatur quatuor Castellani
et Castellani patenas pecunia refertas ferebant quas in singulis Ecclesiis ad quas ibatur
in altare effunderent. quibus unus atque alter cum sacris pecuniis adstabant, quibus vacuas
patenas implebant. Apud Ecclesiam Divi Sm Dominus Episcopus Camenecensis missam cantavit
quod ita instituta erat. ut portam Chori Musicis intrantibus Kyrieleison inciperent
quod et in alijs Ecclesijs observatum est. In Ecclesia Divi Sm nihil praeter feretrum
nisi illatum neque ex processionibus praeter Canonicos Abbates et Episcopos ulli ingressi
Pauperes cum Cereis tortis. Vexilliferi. equique singulis tecti cum equo cataphracto
ac eo qui Regia veste indutus fuerat suo ordine in Platea foris stabant. item hi
qui hic eos ad Divum Sm Divi terminabatur ad altare accedit. oblationem fecit
Maiestas Regia mox et ingressa Ecclesiam fuerant redeunt post eos Episcopi Senatores
cum Reginalis Maiestas cum infantibus secuta. Deinde Principes Legati post eos
reliqui suo loco manentibus. Item sedentibus coeptum Offertorium Parata autem in omnibus Ecclesiis
ad quas ibatur erant suggesta instar Sedis nigro panno contecta supra
quae feretrum nigrum statuebatur ad cuius cornua 4 Castellani, cum patenis pecunia re
fertis adstabant et Agnus Dei cantari coepto, ad altare procedentes, pecuniam omnem ex pa
tenis in illud effundebant. In feretro autem dum missa cantabat Consiliarij regni insi
gnia locabant. Missa apud omnes Ecclesias finita eodem ordine ad S. Francisci Ecclesiam processum
est ubi Dominus Episcopus Chelmensis sacris operabatur. Diaconi eodem ordine sicuti dictum fuerant
ad divam Annam deinde eodem itum est ubi processiones in et circa Collegium
consisterant. Cerei torti, in platea cum equis et vexilliferis feretrum nigrum sublima
vite Crucifixi ... Missam cantavit
Inde ad S. Stephani processum est Missam cantavit Episcopus ...
A S. Stephano ad D. Virginis ibatur Cerei torti, equi vexilliferi ferebant in foro. ...
Episcopus Posnaniensis missam cantavit. Ultimo ad S. ... Venit Episcopus Vladislaviensis
sacris operabatur Redijt tandem in arcem eo ipso ordine pompa ac omnes suo loco con
sistentibus. Maiestas Regia in castrum invecta est. A prandio eiusdem diei Vigilias apud
omnes Ecclesias cantabant campanaeque sonabant. In Ecclesia Maiori Chorus uterque atque pavi
mentum panno nigro strati erant. Altare maius ... nigro in quo crux ex
panno aureo parata affabre erat. Arma regia in parietibus templi affixa per
totum erant. Supra sedem inter sedium candelis affixis ... apposita fuerant
in circuitu Chori candelis in argenteis candelabris disponebantur vario eo ordi
ne et modo omnes processiones et singula enumerata sicut feria sexta die Sabbathi
convenerunt. Ad summum altare erant omnes Episcopi Abbates Canonici Archidiaconi sacris operaturi
Ingresso Rege Chorum singulisque in locis suis pro cuiusvis dignitate constitutis. Circa Ky
rieleison Rex ad offertorium Caeteri deinde ordine suo processerunt. Cantato Evangelio
Concionem habuit Episcopus ... qua finita ad offertorium ... cum vero ...
cantari coepit eques Cataphractus equo insidens cum puero templum ingressus est usque
ad Cancellos interiores gladio quem ille distinctum gerebat, galea scuto, et haste
cerei parvi accensi affigebantur. Ibantque Regni Senatores, praeter eos qui regni
insignia portabant, ac primus quidem galeam alter scutum, tertius gladium quartus
hastam acceperant atque ea ... Regis et Principibus necessarijs et Legatis qui
aderant reddiderunt. Intereaque et qui insignia Regni gestabant ea ex feretro acce
perunt atque Agnus Dei cantari coepto. hoc ordine ad altare procedebant. Primus
ibat Gladifer cum gladio cum seculis est et pomum, post eum qui sceptrum mox qui loco
... ferebat Hos secuta Regia Maiestas galeam gestans deinde. deinde ibat
qui scutum post eum qui gladium post eum qui hastam portabat. Quo tempore armatus
in equo chorum ingressus apud feretrum cum impetu concidit. Qui vero insignia
portabant ea in altari deposuerunt Galeam autem Maiestas regia, scutum et gla
dium alij ante altare ... Postremus hastam qua ... potuit vi fregit
cuius eam partem ad quam Banderium affixum erat Regia Maiestas corripuit atque in altare
... tradidit primo ex Senatoribus Regni. Accedebant postea Cancellarij Vicecancellarius Regni
atque Marschalci omnes pro more faciebant illi sigilla isti baculos confringebant
hoc est Anno Domini 1549 die 14 Maij facta est ... et despensa
Universitatis ... ... et
Primo Rectorem Jacobi a Sczadek ...
Cum ... electus in Rectorem Jacobus a Clepars ... Vicecancellarius
Academia continuavit tribus Commutationibus ab eo ...

... Jacobus ... 1549

VI

De caede Scholarium in Schola Sanctorum omnium Cracoviae ~~facta~~ per Czarnkowsky facta

Anno domini 1549. die 14 Maij. facta est caedes Cracoviae in Schola Omnium Sanctorum per Andream Czarnkowski Sacerdotem, Praepositum Eccl[es]iae Cathedralis Cracoviensis: qui idem erat tum praepositus Ecc[lesi]ae Collegiatae Sanctorum Omnium: Regisque Sigismundi secundi Augusti Secretarius. Cunus, ut ait ille, teterrima belli causa fuit. Quale autem id scortum fuerit, cuius gratia Sacerdos iste, tam nefandum facinus patravit, operae pretium est scorti huius genus et nequitias pernoscere.

Juliana Cyanowska, ex pago Cracoviae vicino, femina forma ac facie liberali: nobili quidem orta genere, verum impudicae ~~[illegible]~~ vitae, turpem generi suo notam inussit. Haec cum non satis amplum sibi patrimonium videret, nec ulla casta venere pruriginem suam restingui posse sentiret: vitam meretriciam amplexa, pudoris atque opum meretricio quaestu partarum, prodiga nimium fuit. / quae postquam per vagos concubitus, et stuprorum sordes, permultos exegisset annos, forte fortuna in iuvenem aetate ac forma praestantem Martinum Casper Beer Consularis viri filium incidit. Qui scorti amore captus, non parvam paternarum facultatum clam raptarum, dum eam toto quadriennio fovet profudit. Tanto arsit meretricis amore, ut eam sibi uxorem summo studio desponsari contendisset. cuius fervori, dum parentes obstarent, et scelus hoc in familia sua, quae clara semper ac honesta fuit non ferrent, eo desperationis prolapsus est, ut dum ea illi uxor negatur, toto prorsus animo ab ea uxoria aversus, in Apostasiam se Lutheranismum praecipitaret. Ex homine pecus mutum factus.

Hac methamorphosi, parentes et consanguinei adolescentis tametsi gravi animi angore conficerentur: aequiore tamen animo monachum eum, quam impudicae uxoris maritum passi sunt. Juliana vero scortum illud putidum, simile vitae genus amplexa, in ~~[illegible]~~ quartam grandem Bernardinarum feminarum regulam, se etiam ex pacto et promisso conicit. ~~Nam hoc illo, dum sic distraherentur in ultimo [illegible], [illegible] ultimum [illegible]~~ utrique ut in ~~Monasterio~~ Monachismo, faecem aetatis Deo offerrent.

Abeunte itaque ~~[illegible]~~ amatore ad Monasterium, femina haec ante quam habitum Monachalem induisset: per integros sex menses, quo se libidine satiaret, assiduis stupris continuo vacavit. Die tandem 27 Julij: qui fuit

dicte Anne sacer. anno dni 1530: sumpto monasterio habitu,
regularem sedem publice professa est. Verum ex Juliano
non potuit esse Egiptiaca. que mox, abiecto velo, uti canis
ad vomitum, a Monachismo ad Priapismum reversa est.
Hec tandem etate in occiduum vergente, non intermittens assuetas
immunditias, scortum simul et lenam egit, cum aliorum multorum,
tum vero Bonarorum patris et filiorum eius: exoratorum hominum, precipue
autem Petri Opalenczki Sigismundi secundi Augusti regis Polonie
Magistri Curie, uxorem suam aspernantis, hominis immundi, et deum
non credentis. Ea, cum [illegible] adducere "aliquas illis" non posset, ipsa se libidini eorum
subiiciebat. Hoc eodem scelere cum tribus fratribus de Czarnkow
laborabat, qui iidem fuerunt nepotes ex sorore Opalenicij. quorum
unus erat Andreas Sacerdos prepositus: cuius initio mentio facta est.
Hi omnes, veluti canes, sine pudore, sine dei et hominum timore,
ea interdum Lena, interdum scorto abutebantur, plerumque vero ~~gregatim~~
simul atque gregatim. Cum autem hec flagitia tam manifesta
Maciejowski Eps Crac: ferret, ~~deinde~~ ferre ea deus amplius
noluit. igitur domos eorum, vix tribus cum scortis effugientibus
exussit. Sodome quasi atque Gomorre incendium illud vulgo passim dicebatur.
Quamobrem ipse Czarnkovius prepositus, ad aliam domum alterius prepositure
Sanctorum omnium sese transferens, nihil hac dei monitione
emendatus, in hisdem flagitiis veluti sus in volutabro volutabatur.
Quare Deus cecitate mentis in eo puniens, novo ac horrendo
cedis ac homicidii scelere cumulari permisit. ~~et in profundum peccatorum~~
~~[illegible] contemnere~~. Cedem enim, scorti huius causa, in schola
sue dicionis, ~~fieri fecit~~ servis immissis fieri fecit.
Cum enim scortum hoc putidum, primo noctis crepusculo, ad
ipsum Czarnkovium ~~[illegible]~~ ad libidinem duceretur, sibi adolescentuli
scholares aliquot foeditatem illam occurrentes, dixerunt, munusculum
hunc ad sacrificium nocturnum duci, in quo prepositus suus, holocaustum
diabolo gratum, facturus esset. Mox deductores illi, ad scorti irati
clamorem ultionem poscentis, facto impetu scolares illos pueros
in tergum vapulatos ~~fugere ad Scholam coegerunt~~.
fugientes in scolam usque persecuti sunt. Ad eum tumultum,
ceteri scolares maiores, invasorum vim, vi ~~[illegible]~~ represserunt.
Scortum ad Czarnkovium veniens, querela illum et fletu mendacio
incendit. qui collectis mox ~~atque armatis~~ famulis suis omnibus
~~[illegible]~~ et gladiis, lanceis, ~~[illegible]~~ Clipeis, hastis, ex armamentario
suo depromptis, egregie armatis, duce Rissekowski, immisit eos

in scholam ipsam. qui irrumpentes veluti ferae rabidae
scolarem unum nobilem [Georgium Gunnir a] Laurea transfixum necarunt, et alios
consauciarunt: digitos ac manus praeciderunt, plurimos
per fenestras deiectos, manibus ac pedibus refregerunt.
Eorum aliquot ~~qui nondum~~ mortuos nocte repertos, in Cloacam
abiecerunt, aliquos ~~fu~~ fimo equino coopertos, in Vistulam eiecerunt.
Caede hac peracta, Czarnkowius domo sua exiens, ~~abiit~~ ad
Joannem Coplik, Cracoviensem ac Lublinensem Archidiaconum
cinnalem et ~~[illegible]~~ congerronem suum. qui in pignore habitabat. abiit
ubi apparata caena, cum scorto illo putido, de rebus schola-
ribus triumphavit.

Hoc facto, commota est atrocitate facti universa civitas
Rex item, et aula, atque nobilitas universa dolentissime id
tulerunt. Rector cum doctoribus ac Magistris, totaque Academia
Cracoviensis, Czarnkowium, apud Samuelem Maciejowski Episcopum
Cracoviensem, regni Cancellarium, homicidii, violatae Academiae
accusarunt. Verum Episcopus in Czarnkowium clericum et praepositum Eccle-
siae, non modo non animadvertit, (erat is sector apud eum
ad admirationem usque gratiosus) sed etiam scholares tam rebus illis
quam reliquos omnes culpavit, reosque ac iusta passos esse dixit,
simul et Rectorem Magistrosque ac doctores Academiae, a causa
ut desisterent perterruit. eo quod in numero illo doctorum Magi-
~~Scholares itaque~~ strorumque, non erant viri rerum Mundi periti,
neque nobiles, quibus fortitudo indita est a natura atque magnanimitas
~~Scholares~~ Destituti itaque ductu consilioque doctorum ac maiorum suorum ~~destituti~~ scholares
soli adiuncta sibi ~~multa~~ Aulae regiae iuventute, ad regem venientes
Czarnkowium magna oratione contentione, homicidii in innocentes pueros
patrati, sacrosancti loci, pacis, iurisque publici violati accu-
sarunt. Accusarunt et Episcopum, quod eos criminarit atque illuserit.
Postulantes ut de homicidiis ~~[illegible]~~ autoreque caedis, iustum supplicium
sumeretur. Rex et totus fere Senatus caede hac, et nunquam
antea audito, scelere commotus, Czarnkowium, et Episcopum, sceleris
patronum odisse coepit, et responso scholaribus dato promisit
iustitiam se de homicidiis ministraturum. Negabat Czarn-
kowius iussu id suo factum, cum tamen vox eius, in illa caede
servitores ~~incendens~~ ~~[illegible]~~
audita fuerit ab his qui in Coemiterium convenerant.

[Margin notes:]
Pieniak Vilnensis necatus in sepulcro 1548 a Joanne a Schodet inscriptus
Et Academiae
lege: Clericum Praepositum Ecclesiae
res illa [illegible]

res a rege: Epo facta ~~contemneranta~~

Verum cum negligi ~~videretur a rege~~, per ~~[illegible]~~ facta ~~exclamationem~~ ~~[illegible]~~ videretur: scholares illi omnes si corpus illud exanime feretro ~~impositum~~ imponentes, ~~elatum~~ ~~in forum~~, sub pretorio ~~primum~~, postea in quatuor cornibus fori, in max^o totius Civitatis concursu, constitutum, atque ad exacuendam iram, odiumque incitandum in Czarnkowium ~~et [illegible]~~, per publicam proclamationem, de homicidio ipsum ~~et [illegible]~~ ~~[illegible] publico [illegible]~~, inculpari curarunt. Unde ad tumulum delatum cum sepulcrali pompa, ad Omnes Sanctos sepelierunt.

per forum circumtulerunt: et primum

Postridie ad regem iterum venerunt. iusticiam poscunt. Hic Maciejowski Epus, ut erat ad simulandum a natura factus, cognitionem ac iudicium de clerico suo ad se proprie pertinere dicens, rem committi sibi a rege deposcit. ~~[illegible]~~

in facie

~~[illegible] Czarnkowium~~

~~[illegible] Turrim Castrensem ire iubet, prius tamen de vita ac salute assecuratos, ut veluti specie ac forma quadam animadversionis ostensa, animos Academicorum mitigaret, quod quod factum tamen ut sicophanticum omnes riserunt ac detestati sunt.~~

atque inquirere simulatim in Czarnkowium orsus est. Nam praetermissis hiis quibus res nota erat civibus et secularibus viris, solos duntaxat Ceplicium Archidiaconum, ~~et alios Canonicos [illegible] presbyteros~~ ceterosque Czarnkowii asseclas ~~ac~~ commensales citavit, quos sciunt, ac iussit pro eo testimonium dicturos. Qui non verentes periurium in eo examine deposuerunt Czarnkowium, die cedis, domi suae non fuisse, sed ab hora meridiei, ad mediam usque noctem apud Ceplicium prandisse, cenasse, mansisse. Interea fratres Czarnkowii, et ipsi per se, et per alios, civibus illis vicinis qui ut res gesta sit viderant, et vocem ipsi servos incitantis ~~[illegible]~~ audierunt, minas, cedem, mortes, intenserunt, ne in fratris perniciem dicere aut hiscere auderent.

Sic Czarnkowius Maciejowio iudice, absolutus est. Servos tamen quibus ~~illos~~ carnifices illos in Turrim Castrensem ire iubet, prius tamen de vita atque salute assecuratos sit: ut ne capillus quidem de capite eorum casurus fuerit. Ut veluti specie quadam animadversionis ostensa, animos ~~academicorum~~ Scolarium irritatos

mitiga~~to redderet~~ ret. Quod factum tamen sicophanticum
omnes irriserunt ac detestati sunt.
Iubet deinde Rectorem Achademię, scolares omnes in
edem sancti Francisci convocare. eo se ipse, cum Mag(nifi)co
Joanne de Tarnow Castello Crac(oviensi) confert: Excusat Czarnkowium
causa in eo homicidii, culpamque ex testimoniis non invenisse.
mira arte dantur his verba. eoque omnis tendebat oratio.
Ut impune facinus transiisset.
Scholares, pubes illa generosa, videntes se esse ludibrio
accusata [in faciem] Episcopi iniquitate, et regis negligentia, templo egressi,
ac facto inter se consilio, unanimiter constituerunt, omnes
Achademiam [Crac.] urbemque relinquere, et ad Germanica gymnasia
se conferre. Postridie itaque mane, congregati omnes
in edem sancti Floriani, cantata per eos missa, cecinerunt
illachrimantes Responsorium illud Divisionis Apostolorum:
Ite in orbem universum: in maximo hominum concursu quibus
forum plateeque omnes, ~~ad novum genus spectaculi~~, complete
fuerunt: valedicentes sibi ipsis mutuo, populoque
universo, piis eos lachrimis prosequenti, dimisi in vi[as]
suas abierunt. ut vel hoc facto, scelus Czarnkowii,
simulque Episcopi iniquitas, et negligentia regis, omnibus
regnis Christianis nota fieret.
Adnixus est eos Rex digredientes, ~~revocare~~ per Aulicum
~~suum~~ ad eos missum revocare. Verum hi se ludibriis satis
aeque indignos se esse dixerunt. atque abierunt
Sic Academia: sic urbs Cracoviensis, sic scole omnes
deserte facte sunt, ~~ut non esset qui lectiones~~ sic lec: sic studia
gymnasii interiisse: sic cantus in Ecclesiis multo tempore siluit.
ut Episcopus ipse presbiteros gratialistas ad canendum in Ecclesia sua
Cathedrali coactus fuerit, [pretio] conducere. Similiter et reliquarum
Parochiarum Plebani, consulesque Crac. conducebant ad
canendum in templis nunc hos, nunc illos partim presbiteros,
partim Laicos literatos. Tristis erat civitas ornamento illo

70

iuuentutib viduata. Regi maledicere omnes, q uim atq cedem factam: q pacem publicam, q ius ciue, q scolam violatam, q pueros innocentes necatos non vindicarit, nec homicidas non authorem cedis merito supplicio affici curarit.

In Epm fremere omnes, Nam ad vetus illud odium, quod, ob matrimonium regis cum Lituana Barbara, a se promotum incurrerat, nouo hoc accedente, ingens in eum odium coortum fuit, quo adeo deflagrauit, vt ad extremum vsq vite sue diem, apud vniuersos regni ordines despectibilis fuerit: cum tamen apud eosd gratiosissimus antea fuerit. Tanti constitit ei inconsulta illa in homines nequam beneuolentia. Quem etiam ad summos Epatus regni, ac ad officium Cancellariatus, omni humana arte attollere nitebatur. Stromata preterea, poemata, rithmi, scripture, picture, cantilene ~~uile~~ famose in Epm et Czarnkowium scribebantur, iactabantur, canebantur, que ne ~~fierent~~ edictis quidem regiis seuerissimis inhiberi potuerunt.

Quantus autem ardor vindicte ~~[illegible]~~ in ipsum Czarnkowium fuerit, vel ex eo facile perspici potest, q pueri scholares mendicantes, quorum adhuc tum nonnulle reliquie in vrbe substiterant, quibus ~~[illegible]~~ arma illis atq vires deessent, animus tamen vlciscendi hostem suum non defuit: qui correptis lapidibus, et qua poterant vi ~~[illegible]~~ coniectis, in domum eius impetum cum clamore fecerunt: et fenestris, tectis ornamentis perfractis: domum eius deturparunt. Hunc eundem paucis post diebus, ex suburbano redeuntem per forum conspirati, tantum in eum impetum fecerunt, vt fugere per totum forum cum suis cogeretur, quem, cum lapides illis deessent atq arma, ollis cibis plenis a tergo atq a lateribus cum clamore atq cursu coniectis, fugientem contuderunt, fedaruntq, vt spectaculum ridendum hominibus exhibens, in domum vidue Carlowa aperta irrumpens, clauso mox ostio, tueri se ab impetu illo puerorum, coactus fuerit. Et si qua vim illis afferre tentasset: erant parati e plebe. qui pro pueris contra illum dimicarent.

Ceterum homicidae illi, non modo non puniti, sed etiam liberi salvique ut eis fuit promissum, e carcere dimissi sunt. Quorum antesignanum, qui manu sua scholarem ~~[illegible]~~ interfecit, Rzeczkoskium nomine, collaudatum, Czarnkowius sacri praepositus, pro mercede homicidii, Altari in Ecclesia Cathedrali Cracoviensi; insuper et Canonicatu Posnaniensi donavit. Quum etiam et Czarnkowski ipse hac ~~fi~~ fide promeruit, ut fieret, prout brevi post factus est, Episcopus Posnaniensis. Proinde. Si vis esse aliquid: Aude magnum aliquid et grandibus Giaris dignum.

Ad extremum vero, Episcopus Maciowski, vocato ocius ~~[illegible]~~ innocentis iuvenis patre, pecunia ei pro occiso numerata, sycophantiis solitis, illum ab impetitione Czarnkowii deterruit. Sic Moestus pater, videns leges non valere, neque in rege spem esse, neque supplicium nefariorum hominum fieri, a causa destitit, flensque atque moerens abiit.

At non passus est Deus iustus Judex, diuturna hanc esse Maciowio letitia, suscitavit subito odium in illum cunctorum hominum, mox hydropem immisit, post foeda morte sustulit, ut non dimidiaret dies suos in terra.

Czarnkowius vero vivus quidem adhuc podagra, chiragra Franczosa ~~[illegible]~~, ex stupris contracta, male hic torquetur in terra: caecitate mentis percussus, non officio pastorali fungitur, non Ecclesiam ab hereticis tuetur, non it ad templum, non Missas, non divina officia audit, non solvit debita, eleemosinam non dat ~~[illegible]~~. familiarium non habet: famem patitur, subditos Ecclesiae spoliat, pecunia avare colligit. Deum non credit. Mox mancipium Diaboli futurus. quem Dei iustitia punire hic coepit in terra, ut ~~infini~~ magna faciendis poenis ‡ puniat post mortem in aeternum.

‡ damnatum apud Inferos

Varia Opuscula

Tomus iiii [illegible]

Scholastica [illegible]

4

Anno domini 1549. hec mandata
regia publicata sunt omnibus, cum stu-
diosi paulo inquietiores facti sunt, pro-
pter homicidium perpetratum in schola
omnium sanctorum. per familiarem D. Czarn-
kowsky, prepositi omnium sanctorum Cracov.

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae Ma-
gnus Dux Lithuaniae Russiae Mazoviae Samo-
gitiae Dominus et Haeres. Hanc historiam descripsit Bielsky
in vita Sigismundi Augusti [illegible] non multum

Universis et singulis Rectori, Docto[illegible] Magi-
stris, Baccalaureis, Studentibus, Caeterisque Universi-
tatis Cracoviensis membris, notum esse volumus, quod cum
hodierno die ad nos Venerabilis Rector cum Doctoribus
et Magistris Universitatis Cracoviensis venisset a no-
bis magna contentione peteret, ut iustitiam de vi o-
mnium Sanctorum Scholae facta administrari manda-
remus. Atque ipsi etiam administraremus, et vos vio-
lata per consulatum Cracoviensem capitis quibusdam
Scholasticis privilegia vestra in pristinam integritatem

Audientia fuit in templo S. Fran-
cisci, aderant senatores regni, et o-
nil ferre. arma regia putabant homini

2

restitueremus: ac in violatores eorum animadverte-
remus. Nos etsi de vi ~~ante~~ arbore Rmo in Chro pri
Epo Cracovien iudicium detuleramus animo quie-
scimus cum videre Sclam Legitimum ordinem contra
inculpatum actionem instituisse, tamen volentes ut
omnibus celerior iustitia administraretur, et ut privi-
legia vra Scta et integrata maneant hodie ad
decimam nonam horam tempus vobis designamus, Ut
in Curia Veteri Episcopali coram Consiliariis
nris quos ad id designavimus, omnes et singuli
nullo animi deposito compareatis Ubi et iustitia
de [illegible]ministretur dabunt operam Consiliarii no-
stri. Quod ut facerent Sertio eis praecepimus,
et iidem quid de violatis privilegiis vestris ac
aliis iniuriis facere velimus exponent Et senten-
tiam nram ac Voluntate omnibus denuntiabunt.
Quod ne aliter faciatis sub gravi animadversione
~~nra~~ mandamus Dat Cracovie iii Ju-
nii Anno Domini M° D° XL° IX° Re-
gni vero nri XX°

Mandatum sacrae Re-
giae Mtis proprium.

#

Aliud mandatum S. M.tis Regiæ publicatur, ut infra.

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniæ Magnus Dux Lithwaniæ Russiæ Prussiæ Mazoviæ etc. Dominus et Hæres.

Universis et singulis notum testatumque esse volumus. Quod cum esset ad nos perlatum effrenata quorundam insolentia tu[illegible]tate iam Crac. incitari [illegible], Sacra Dei immortalis deseri, turbari pacem publicam, contemni legitima imperia: non posse exagitata multitudine Idolastricorum à suis protestis contineri: ad nostrum officium pertinere iudicavimus: ut eam nos alienis (uti putamus) furoribus incitatam, nostra authoritate compescamus.

In primis denuntiamus Universis, hocque edictum

publicamus, quod eos in fidem et protectionem no:
stram Regiam accipimus: quin et Liberalita:
te munificentiaque Regia prolixe prosequimur: qui:
cunque ad nos detulerint authores et duces huius
tumultus: qui hic in absentia nostra sunt excitati.
Sub pretextu quasi honesto (uti apparet) sed re-
vera turpi odio et seditione plena, ac eventu
periculoso: quod scilicet de violentia loco religioso
illata iustitiam non administrari putent, quam nos se:
cundum iuris legitimum processum fieri iussimus, et
ex [illegible] agi contra eum qui nominis infamata:
tus est ordine iuris necessario sinimus. Porro
aut quicunque delati et deprehensi fuerint qui
alios incitent: a studiis literarum: a Sacris, ab
hac denique urbe abducant, qui pacem publicam
turbant, in eos pena capitis sumus animadversuri.
Praeterea quod non excitata Magistratus sui legitti:
mi sententia: sursum ac deorsum miscendo omnia:
obedientiam temere excutiunt, turbant pacem, impe:

dunt studia litterarum, sacra propagant.

Eos vero qui pacis: honestatis: litterarū studiosi sunt: manere hic et expectare iudicij sententiā volunt in fidem et protectionem nram Regiam accipimus, et salvo conductu nro corū saluti et incolumitati cavemus quos hic pro expres: sis habere volumus: ut salui et incolumes ab oī vi ac insidijs hoc nro salvo conductu esse possint: sub pena in violatores salui conductus in: stituta.

Nec minus eos oēs qui de vi locis religio: sis illata, ac de iniuria sua suorumue queri volent aut antea sūt questi: qui nec conuenticu: la aliqua libertatum ac privilegiorū commur: sitatis conservandorū causa cogebant, manereq et ipsi hic volent: et contra quoslibet vt suos vt locorū religiosorū violatores actionem instituē: re: et causam instruere in animo habebunt eos salvo conductu nro tutos et securos esse volumꝰ.

6

in fide et protectione nra futuros.

Pollicemur autem verbo fideque nra Regia nos ad omnia quorum interest iustitia mandata dicturos: vt iustitia de vi celeriter administretur et causa istarum turbarum precidatur Harum testimonio lrarum quibus Sigillum nostrum est appressum Datae Cracoviae iij Junij Anno Domini 1549. Regni vero nri xx°

Ad Mandatum S. R. Mtis proprium

Tertium mandatum, quod appositum erat ad fores templi, in aede Beatissimae Virginis in Circo, manu adscriptum ...

Sigismundus Augustus Dei gratia, Rex Poloniae Magnus Dux Lithuaniae Russiae Prussiae Mazoviae Samogitiae dominus et haeres.

\+

Vniversis et Singulis quorum interest teno-
re presentiū significamus intellexisse nos cer-
torum hominū delatione superesse in hac urbe
nonnullos Scholasticos, adolescentes quietos et
mansuetos, qui vesana illa temerariae multitu-
dinis conspiratione contempta in bonarū lrarum
Studio manendum hic sibi potius, quam in turbis et
tumultibus concitandis insaniendum putaverint,
non posse tñ eos, ut hac ipsa Studia, quorū
causa hic constiterunt, prosequi ut ceremonias,
religiones, cantus in templis exercere [illegible] quo-
rundā eos plurimū minis, plurimū persuasionibus ab
officio abducentiū improbitatem. Itaque per hoc
nrum publicū edictum denuntiare nos: ita
ut denuntiamus, quod tam hos qui hic super-
sunt ad Collegia, Bursas, Scholas, seu alia
quevis loca habitant, Studiaque sua prosequi et
cantus et alias ceremonias in eclīs exercere volunt,
quam omnes artium professores quorumque nomine

vocentur, ac Ludi Mgros, Cantoresq[ue] in protectionē
ac defensionem n[ost]ram Regiā accipimus. Saluum
conductū publicum illis concedentes. illos vero qui
istos vt terrore minis vt vllis disuasionibus ab
instituto abducere comperientur. Justis pœnis in
violatores salui conductus ac sacrilegos religio:
num prophanatores constitutis, prosecuturos nos pol:
licemur quicunq[ue] illi fuerint etc ex n[ost]ris cha:
rissimis vt nos authoritatem et dignitatem ædi:
storū nostrorū posse omnes retinere intelligant.
Harum quibus Sigillum n[ost]rum est impressum
testimonio l[itte]rarum. Datæ Cracoviæ XV Iu
nij Anno D[omi]ni 1549. Regni n[ost]ri XX°

Sigismundus Augu:
Scus R[e]x s[ub]s[crip]s[it]

Ad mandatum S[acrae] R[egiae]
M[aies]t[at]is p[ro]p[ri]um.

Mandatum Regium contra apostatam ministrum ordi:
nis S. Francisci Cracoviae In Iunio oblatum

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae magnus
Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiaeque etc.
dominus et haeres. Universis et singulis Capi:
taneis, subditisque nostris cuiuscunque status aut conditionis
existentibus, sincere et fidelibus dilectis gratiam nostram
Regiam. S. et F. Albertus Lismaninus Corcyraeus ordinis
conventualium S. Francisci antea minister, nunc
vero ob eius ordinis ~~apostasiam~~ apostata haereticis sa:
cramentariorum erroribus infectus nuper in re:
gnum nostrum venit, cum autem huius labis contagio mul:
ta gravia civitatibus ac rebus publicis incommo:
da afferre soleat, utque alia bella et gravissimos mo:
tus aut mutationes in rebus publicis excitare, id quod
externarum rerum publicarum nullis exemplis proxi:
mis in quibus gravissimae hoc tempore graves mutatio:
nes extiterunt, unde fore ab eo malo praeser:
vent, in aliquibus vero nuper constitutis veluti peste
quadam extinctis summo studio atque diligentia ex:
terminatur. Itaque iisdem nos magis obviam
ire cupientes ac pro legibus Romanorum ac divinarum
institutis hunc ipsum Lismaninum Corcyraeum apo:
statam et haereticum ho[minem] toto regno nostro pro:
scripsimus, ac bannivimus, proscribimus et ban:
nimus, perditis bonis, dimovemusque ac mandamusque
S. et F. vestris ut quibuscunque in domibus pagis civita:
tibus suis recipiat, neve ullo in loco, qui vi:

10

eo contra fecerint in eos tanquam maiestatis nostrae legumque ac tranquillitatis publicae violatores animadvertere faciemus, Capitaneis vero, praeconsulibus et aliis Magistratibus Regni nostri mandamus ut praesentem praescriptionem ac [illegible] ubique in institutionibus suis publicent, et si post hanc publicationem [illegible] Lismanninus [illegible] in Regno dominiisque nostris versari ausus fuerit eo capiant [illegible] ac tanquam inviolatorem Maiestatis nostrae et edicti nobis ad animadvertendum, secus pro gratia nostra facere non ausuri Datum in [illegible] 13 Maij anno domini 1556

Sigismundus Augustus Rex [illegible]

Ad mandatum S. M. Regiae proprium

+

Copia l[itte]rarum, quas misit Paulus Molanus vir apprime doctus professor studij vitembergen: ad Ducem Mauritium Saxoniæ in anno dom[ini] 1552 cum tumultus contra Carolum quintum, Cæsare augustiss: excitati fuerunt in Germania

Quamvis de occultis principum coeptis nihil sciam, nec etiam quicquam scire cupiam, officij tamen mei ~~esse~~ esse puto, quod ex aliis magno cum dolore ~~[illegible]~~ cognovi celsitudini vestrae ea prae:scribo, quatenus eidem obsequenti fideli animo, quae ad me ex provinciis externis sunt rela:ta insinuata esse volo. Iam vide a biennio Principes consilia communicasse et praeterea nuper cum Franciae Rege, coronatoque ab eo accepisse, et alias etiam in partes suas pertraxerunt, atque illud imprimis praescripserunt, ut Episcoporum ditiones et Episcopatus inter se di:videre velint, atque ex iis quidam imperium

248

dixit nec dum quidem in vase suo cervisiā
esse, sed brevi iam inibi fore, iactant se
etiam expeditum celsitudinē vestram in hanc
factionem detractam iri.
Ego quidem nihil dubito, quin conspiratio ista
Celsitudini vestrae probe sit cognita, ut Cel: vra
per se ipsam quid facto opus sit, ac deliberata
statuet, ipsi sedulo Deum oro, ut Cel: vrae
consilia clementer regat atque gubernet.
Tacere aut non possum quin Cel: vra solli-
citas admodū cogitationes meas, a fido pror-
sus et fideli animo profectas, declarem, debe-
ret sane aequitate postulante Caesar Celsi-
tudini vrae praestare quod ei de Landgra-
vio se facturum recepit, Etiā ut atque ebrias
deliberandum venit satis ne sit causae, quam-
obrem una cum certis atque inaequalibus homi-
nibus, bellum tam periculosum, quam pestila-
tem toti Germanico imperio afferre possit
a Celsi: vra moveri debeat. Primum quan-
tum ad incertas istas practicas attinet,
Experientia docet, Galliae Reges, Principes
Germanos saepenumero cōtra ordinariā potesta-
tem suam concitasse, sed eos deinde in me-
dio periculo deseruisse, Ego in brevi haec

vita mea plerisque memini exemplorum
palatinorum ad Rhenum, Wirtenbergensium ducibus,
Lunebergensium, Luberi, (additum reperitur
Principibus Ichtasserum) tum ad compertum
mihi est Franciscum Galliae Regem, Caesa:
leas Joannis Friderici Saxoniae ducis, et Land:
gravib, de conspiratione grandia edictas expe:
sentasse. Sentio gravissimum illud esse de Gal:
liae Rege quod Turcas sibi coniunxit, Item magna
consideranda esse conspiratorum istorum hominum
magnalitas, conversionem atque innovationem
rerum sperantium, Horum si illud est ceptum, et
consilium, ut Caesarem (sic enim isti loquun:
tur) debilitent. Et Episcopatus inter se
dispertiant, non dubie copijs suis partes Celsi:
Vrae adiuvabunt, imbuebunt eum laudibus, quam
primum eorum aliquem comperiet cui magis
sint, quam Cel: Vra: aut numerum istorum
dominorum alieni, aut etiam captivo ipso
duo, si illum Caesar vincentis solutum cum Cel:
Vram libertate donavit. Item si
Item quam primum Gallus animadverterit
Hominum istorum in Germania consilium
esse, ut ordinem Episcopalem opprimat

et extinguerent, dubium non est quin Pontifex Ro-
manus, Caesar, et ipse Gallus, ad concordiam
sint redituri, Gallus namque ferre onera
nequit, et Episcoporum sanctitudo pessum-
detur.   Interim Deum istorum con-
tus Episcopatus partes et profanare, et Re-
gnum novum instituere volentium, certus et
apertus est tumultus seditio et vis iniquissima,
cui Deus non confert successum iuxta regu-
lam illam, qui gladium sumit gladio peribit;
periculosum itaque est et iniquum hominibus eius-
modi sese adiungere, ac tametsi ab initio
incepto tali successus aliquis esset, solent
tamen illi et non minus celsitudo vestra novit,
ut eos evertat qui res novas contra potestatem
moliuntur, qualia exempla in Germania
quoque imperio nostro extitere. Manifestum prae-
terea est, quam saepe universae Europae
vires et opes Romani Pontificis, Franciae,
Venetorum, Hispanorum etiam ex parte qui-
dam Germanorum conatae sint Caesarem
istum opprimere, verum frustra fuere omnia.
Sed Deus illi victoriam triumphosque concessit,
Porro quod audenti dicam quod in mundo ille
esse, ut in omnibus meas inveniat per ex-

agnitionem Concilij, non esse satis ut rex ad bellum
atque tumultus excitandos, sed regulam illam
servare convenit Date que Dei sunt Deo, et
que Caesaris sunt Caesari. Item non sunt faci-
enda mala ut eveniant bona, verum hac
prudentia opus est. Ante plures annos audi-
vi, et nuper quoque de quodam audivi, sed
ea non sunt prudentie, sed potius temeritatis,
et aperte repugnat regule de vocatione. Postre-
mo Cel: vestram et Principes electores lau-
datissimos per immortalem Deum oro cogitent
ea, quod sit ordinaria potestas et bene per ele-
ctores atque Principes et ordines constituta
imperij in confessionem et veritatem cogere et
ita omnia miscere, et stragis eiusmodi nemo fi-
nem aliquem cernere queat.
Celsitudo vestra perpendet quanta rerum confu-
sio subsequuta fuerat si in primo tumultu
Caesar succubuisset, et heredes illi domini ma-
gis inter sese certare debuissent, sive utique
fuissent factiones quas Principes novae co-
niurationes, secte, et dissidia in religione
consequuta fuisset, quod profecto nunc quoque
evenisset. Verum id a Cel: vestra et princip

250
247

Tanta et huius rei magnitudo, tanti eius
periculum, ut nemo hominum in corde suo
detrimentum et cladem eam considerare que-
at, quae inde provenisset, si incendii exstin-
cti flamma excitaretur, scriptum est in vetu-
sto a scandalis, translatio ipso perfecto di-
gna non est. Dominus noster Jesus Christus digne-
tur benigne Coel: regnum gubernare atque tueri.

Caesari Ottoni primo, sex magni princi-
pes adversarii fuere. Henricus frater
eius natu grandior, Dux bavarius. Lu-
dolphus primogenitus filius eius, Dux
Sueviae (utrique in gratiam et captivitatem
Caesaris pervenerunt) Arnoldus dux Nori-
garum, Ebergardus Palatinus (qui in
conflictu confossus est) Giselbertus Dux
Lotharingiae (qui fugiens in Rheno sub-
mersus est) Fridericus Episcopus Mo-
guntinensis (qui ab Ottone captus et po-
stea libere dimissus est) habuerunt hi opes
et subsidia ex Francia.

Judicium Astronomi praecipui Vitenbergen.

Audio certum locum esse diffinitum in quo
dominus considerati cum suis copijs convenient,
ut Imperatorem Carolum armata manu
aggrediantur, et ex imperio eiiciant, sed de
evento quod de futuris contingentibus non sit
determinata veritas nihil certi statuere
possumus, si ex copijs iudicare volumus,
certe dimicatio sperabitur, adeo cum Cesar qui-
dem existimet, Imo Principes instruent sua
ut nemo illis resistere possit. Si vero astra
in dere consulant, certum est quod Imperatorij
magis quam illis faveant. Cumque plus si-
gnificationibus astrorum quam magnis copijs
tribuam. Non possum non Caroli victoriam
promittere, etiamsi fere omnes etiam ex ijs qui
sapientes videri volunt contrarium sentiant,
non enim robore militum sed Deus exercituum
exitum proeliorum gubernat, qui Coelum ideo
stellis ornavit, ut eruditi exposita causa
de eventibus tum iudicent, quatenus humana
ratio assequi potest.

Copia literarum Regiarum ad Rectorem Universitatis Cracoviensis super Cometa visa. 1556

Venerabili nostro domino Mathiae Laszki Rectori acade-
miae Cracoviensis fideli nobis dilecto.

Sigismundus Augustus Dei gratia Rex Poloniae etc.
Venerabilis devote nobis dilecte. Cum inde ab ini-
tio mensis Martii appareat hic stella comata
pernox, quam istic etiam aspici arbitramur, et ab
astrologis diligenter observatam esse arbitramur,
cumque huiusmodi stellae, miseriam aliquam portend-
ere soleant, scire nos desideramus sane,
quid haec modo portendat, utrumque quod natu-
rae esse sciuntur celestium corporum effectibus,
vel vel divino arcano, et mitigari declinarique
ita ut humana industria, ac ope divi-
na possint, Iniungimus igitur [illegible] tibi, ut
requiras astrologos qui istic sunt ut situm
et motum, et [illegible] [illegible] cum ipsius tempo-
re accurate investigatam describant, indicentque
simul quid ea quibusve, et unde, et quid his
portendat, distincte ac dilucide adiungant,
atque haec [illegible] fidei tuae [illegible] sine mora nobis
transmittat. Pro gratia nostra. Datum Vilnae
iiij Aprilis anno domini 1556
Regni nostri XXVII

Ad mandatum sacrae Regiae Maiestatis proprium

Inceperunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Martii hora sex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Cracoviae Andrea Zebridowski absente [illegible]
integrum [illegible]

Noua quae missa sunt de Vienna
Anno dni 1556 die 22 Julij Cracoviae
eo tenore verborum descripta sunt
Missa ex Vienna 26 Junij anno 1556

Noua Romanorum, Hungariae, et Boemiae
Regiae Mti Ferdinando ab eius legato suo ex Con-
stantinopoli missa: 15 Maij anno 1556.

De Cometa, qui nuper mense Martij hic vi-
sus est plura scribere non opus esse putaui, cum
etiam in Austria illum visum fuisse audiuimus.
Habuit ille cometa septentrionem caudam longissi-
mam et durauit 12 dies.

Mense aprili proximo dilatatus est in grande Rosia-
na Ciuitati Asyriae nouae, triginta aut quadra-
ginta milliaribus hinc, magnus et terribilis
terrae motus, quo fere tota illa Ciuitas subuer-
sa fuit, multi homines perierunt, sed de his satis.

Tempore 10 ~~die~~ dierum mensis Maij hora prima
vel secunda ante auroram dilatabatur hic Constan-
tinopoli tantus terribilis terrae motus, quod pa-
rum abfuit, quin dicta Ciuitas aliquid ~~multitudi-~~
~~ni~~ magni damni accepisset, corruerunt enim
turres, et edificia infinita, hominesque multi ruina

interfecti sunt. Necnon hospicium quod [illegible] sanctissim[illegible]
vix quin aliquid magni incommodi intellexisset [illegible]
patriarcha abfuit, qui tecto et rebus omnibus praeterissem[illegible]
[illegible] cum [illegible] et habitationibus iam ruinam mi-
nabatur. Eodem terrae motu, templum divae [illegible]
Sophiae magnum damnum passum est, quod [illegible]
Thurcarum plerumque visitare solet. Necnon pal[illegible]
Adrianopolitanum, et magna murorum pars collapsa
quod Thurcis maximum timorem incussit: Ita quod Im-
perator, et isti magni domini quasi iam in campis
et hortibus suis vivant. Nos autem misericordia Dei
nos quod Stambulae residentibus, in nostro hospitio
partim lacerato et ruinoso: manere debemus. [illegible]
terrae motus eadem durarunt, tertia vero die, post[illegible]
[illegible] fuit [illegible] mensis, apparuit quidam planeta mi-
rabilis splendore, qui lunae ita coniunctus fuit
ut ei inhaerere videbatur. Datum Constanti-
nopoli [illegible] Calamo: 15 die Maij anno
1556.

Vestrae Maiestatis Regiae

F: [illegible]
[illegible]

253
150

75

SIGISMVNDVS AVGVSTVS

Dei gratia Rex Poloniæ magnus Dux Lituaniæ Russiæ Prussiæ Mazouiæ Samogitiæq, &c &c. Dominus et Hæres Significamus præsentibus literis quorum interest Vniuersis. Cum non maiore cura & sollicitudine prospicere Reges oporteat, vt Regnum ab externis hostibus tutum sit, quam vt domi iuuentus rectè instituatur, quæ & militum & Senatus est seminarium prudenter maiores nostri Regno huic consuluerunt, qui in Ciuitate hac Cracouien primaria Regni nostri Academiam instituerunt, in eamq, Viros non doctrina magis, quàm vitæ integritate conspicuos induxerunt, a quibus iuuentus non literas modo disceret sed et omnium aliarum virtutum studijs instituerêtur quæ in initijs suis ita effloruerat vt frequentia cum omnibus Europæ Academijs certaret: varietate vero doctrinarum nulli cederet: quo factum est: vt permulti ex ea viri prodierint, qui Reipublicæ gubernaculis admoti magno vsui & ornamento tàm illi quam Regibus fuerunt, Sed iniquitate temporum accidit, vt paulatim decreuerit, Professoresq, quibus olim summus honos debebatur contemni frigereq, omnia studia ac remitti cepta sint. ita vt homines nostri magno sumptu quærere ea apud externos ceperint, quæ domi paruo impendio assequi potuerunt. Posteaquam autem in Solio Regni huius per Dei misericordiam consedimus, imitandos nobis maiores nostros quorum virtutum etiam nunc vestigia in Regno hoc cernuntur, proposuerimus: & inter cætera Academiam Cracouien a situ et squallore vindicandam esse nobis putauimus. Cum præsertim ad eam rem nos quidem currentes Reueren in Chro Pater Dominus Samuel Macieiowski Episcopus Cracouien & Regni nostri Cancellarius hortari et monere non desistat. Et cum in initiis istis Regni nostri, nondum se nobis occasio obtulerit nostræ voluntatis exequendæ; vt tamen habeat Academia ipsa nostræ in se gratiæ testimonium Studijq, nostri in augenda illa & ornanda pignus, dedimus illi et incorporauimus damusq & incorporamus Ius patronatus & præsentandi ad Ecclesias Parochiales iurispatronatus nostri in Oppido Prosschouice & villis Przemykow et Korczyn in præfectura Nouæ Ciuitatis temporibus perpetuis.

254.
2 51

76.

Adimen' nobis & Succeſſoribus noſtris, ius omne præſentandi ad Eccleſias prædictas: illudq totum in Academiam Cracouien' transferen' ita q quotiescunq Eccleſiæ prædictæ per ceſsum vel deceſsum primo quoq tempore vacauerint: non obſtantibus quibuslibet donationibus iurispatronatus vel alys quibuscunq conceſsionibus, si quæ per nos aut per Prædeceſſores noſtros quocunq modo datæ aut conceſſæ ſunt: quibus derogari volumus publicæ vtilitatis cauſa, quam priuatis cuiusuis rationibus proponendam duximus proponimusq. Rector Vniuerſitatis Cracouien' cum Doctoribus omnium facultatum Vniuerſitati ſubiectis ac Magiſtris quos vocant salariatis, hominem doctum & probum ſiue ex Doctoribus ſiue ex Magiſtris Maioris aut Minoris domus profiten' et legentibus, ad eas et ad earum quamlibet præsentare ex pluralitate votorum poſſint. Quam præſentationem eorum a Reueren' in Chro Patre Domino Episcopo Cracouien' pro tempore exiſten' ſeu eius in Spiritualibus Vicario suscipi quemadmodum noſtra semper suscipitur. Præſentatumq eiusmodi & præſentatos quotiescunq præſentabuntur ad eas ipſas Eccleſias inſtitui & inueſtiri volumus; vt autem eius noſtri donationis fructus ad plures perueniat: Volumus vt Reueren' in Chro Pater Dominus Eppus Cracouien' cum Rectore Conſiliariisq Vniuerſitatis ac Decanis Facultatum, conſilio communicato authoritate ordinaria certa parte prouentuum Eccleſiarum prædictarum Plebano et Miniſtris illarum, si prouiſi non ſint relictis reliquos omnes prouentus diſmembratos Vniuerſitati vniat et incorporet. Ex quibus quidem prouentibus diſmembratis Rector cum Conſiliariis Decanis & Senioribus Patribus Vniuerſitatis Stipendia Profeſſoribus qui maxime idonei inſtituendæ iuuentuti fuerint augeat, non ita tamen ea alliget vt augeri, minui mutariuè pro diligentia vel negligentia Profeſſorum non poſſint. Ac eiusmodi ordinatione sacra at quæ maxime illi ad agendam Academiam excitandaq hominum Studia ad literas bonas pertinere ex conſilio superius scriptorum videbitur. Ad quam rem noſtram etiam authoritatem Regiam quatenus ad nos ea res pertinet illi impartimur. Promittimus autem verbo noſtro Regio & præsentibus, nos Succeſſoresq noſtros Reges Poloniæ obligamus. Quod ab omnibus qui Academiæ Cracouien' occaſione Eccleſiarum prædictarum exhiben' negotium voluerint tueri eam & vindicare volumus: in eos vero qui impetrationibus Romanis aliisq Cortiſanicis iuribus vexare ſiue Academiam ſiue priuatas perſonas. Poſſeſſoresue earum Eccleſiarum auſi fuerint. Quandoquidem

noſtri in=

nostri iurispatronatus semper fuerunt, pœnis proscriptionis, bannitionis bonorumq confiscationis Statutis Regni contra Cortizanos æditis animaduertemus. Mandamusq Capitaneo Cracouien pro tempore existen, vt contra eiusmodi ad pœnas superius scriptas quoties opus fuerit procedat. Vniuersitatemq & personas quascunq priuatas quibus propter Ecclesias prædictas negotium facesseretur tueatur et defendat. In cuius rei fidem et firmius testimonium subscripsimq & sigillum nostrum appendi iussimus. Actum et datum Piotrcouiæ in conuentione Regni generali feria quarta infra octauas Corporis Christi proxima Anno Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo. Regni vero nostri Anno vigesimo primo. :: &

Sigismundus Augustus Rex.

Postea subsecuta est Anno Domini Millesimo quingentesimo quinquagesimo primo Die Mercurij quatuordecima Mensis January Confirmatio Loci ordinary super donatione Iurispatronatus istius a Ioanne Przerembski Sede vacante Episcopatus Cracouien Administratore. quæ authentice asseruatur in Capsula duodecima

Nouissime autem a Philippo Padniewski Archidiacono et Petro Myszkowski Scholastico uti Iudicibus Commissarijs, a Reuerendissimo Domino Andrea Zebrzydowski, Episcopo Cracouien Deputatis (qui iuxta diploma Regium Parochis & Vniuersitati dismembrationem Prouentuum ex incorporatis ea hisce Plebanatibus fecerant) subsecuta est talis Ordinatio

In Nomine Domini Amen. Per hoc præsens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter et sit notum. Quomodo Anno a Natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo Quinquagesimo quarto. Indictione duodecima Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri Domini Iulij diuina prouidentia Papæ tertij Anno tertio Die vero vigesima nona Mensis Ianuarij. In mei Notary publici & Testium infra Scriptor ad hoc vocatorum specialiter & rogatorum præsentia personalr constituti Rndi & Venerabiles Viri domini Antonius a Napachanie Decanus Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Floriani in Kleparz & in antiqua Korczyn Plebanus ac Almæ Vniuersitatis Studij generalis Cracouien Rector Nicolaq a Schadek Canonicus Cracouien. Michael a Vislica Sancti Floriani in Kleparz Custos. Benedictus a Cosmin Archidiaconus Sandomirien & Canonicus Sancti Floriani in Kleparz Sacræ Th. D. Adamus Mathlia in Luborzyca

Antonius a Napachanie

255
252

78

ca Plebanus Martinus Crohier Luceorien Canonicus. Iurm Martinus a Crosno Medicinæ Doctores. Nycolaus a Budzissow & Joannes Leopolien Artium Magistri praefati domini Rectoris Consiliarij & Facultatum Decani recognouerunt & publice fassi sunt se anno proxime praeterito Die vigesima octaua Mensis Augusti vna cum Rndo Dno Joanne Przerembski Ecclesiae Cathedralis Cracouien Praepto & Regni Poloniae Vicecancellario tanquam per Rndmum in Chro Prem & D. Dominum Andream Dei gratia Eppum Cracouien in locum suum surrogato ad deliberan & consultan ac statuendum de dismembratione decimarum & aliorum prouentuum ad Ecclas Parroles in antiqua Korczyn & Prosowice inter Lectores & Vniuersitat Maioris & Minoris Collegij Studij generalis Cracouie & dictar Ecclar Plebanos iuxta literas donationis dictarum Ecclas Parrolium Vniuersitati Study Cracouien per Scram Regiam Mtem perpetuo fact Sigillo suae Mtis communitar & manu propria subscriptas per ipsum Reuerendmum Dominum Eppum Cracouien & Rectorem cum Consiliarijs suis ac Decanis Facultatum fuisse congregar. In qua quidem congregatione consultatione & deliberatione dismembraoum dictarum decimar & prouentuum praefati Ecclesiarum in hunc qui sequitur modum deliberauerunt & statuerunt. Ita videl quod decimas manipulares ex agris villar Laka & Szedzislawicze excrescen & ad praefatam Ecclam in antiqua Korczyn spectan Lectoribus Maioris & Minoris Collegij Study generalis Cracouien perpetuo ascripserunt & appropriauerunt. Pbno vero in in antiqua Korczyn pro tpe existen decimas manipulares ex agris Villarum Korczyn & Zukowicze cum praedio tabernatoribus Cmethonibus Hortulan Fluuio & Lutbowe in noua Ciuitate Korczyn reseruaueri Ratione quarum decimarum & Prouentuum ipse Plebanus in Korczyn pro tempore exns duobus Vicarijs per vnam sexagenam & Ministro Ecclae in Korczyn praefatt per mediam Marcam singulis quartualibus perpetuo soluere ac curam animar perpetuo habere tenebit & erit adstrictus. Et quia aedificia Ecclae domusq Plebanalis domorum Vicarioru & Scholae in praefat Korczyni sunt attrita & deteriorata ideo ipsi domini Lectores ex suis decimis praefatis & Dominus etiam Plebanus ex suis Prouentibus Annorum proxime praeteriti praesentis & proxime futuri singuli per decem Marcas pec pro aedificijs Ecclesiae domus plebanalis & domorum Vicarioru ac Scholae praefatt contribuere & componere debebunt, eritq summa Sexaginta Marc In posterum vero ipse dominus

dominus pro tempore exns predicta ædificia ædificare & reparare iuxta dispositionem
iuris communis semper tenebitur & erit adstrictus In Proszowice vero Plebano pro
tempore extnti pro prædio agrum, seu hortum, pratum, Decimas manipulares ex a
gris prædialibus villarum Gniazdowicze & Szczytniki prouenien & Censum ex
quatuor domibus in Proszowicze, perpetuo ex huiusmodi dismembratione reserua
uerunt; Decimas vero ex agris Ciuitatis Proszowien, & ex curia Regali, ac mo
lendino Gorny dicto excrescen, & ad dictam Ecclam in Proszowicze spectan,
ipse Plebanus & Rector Vniuersitatis Study generalis Cracouien pro tempore exi
stens manu coniuncta vendent, & pecunia huiusmodi inter ipsum Pleban
& Lectores æqualr diuidetur. Pensionis vero annuæ viginti quinq; Marcar
qua huiusmodi Eccla in Proszowicze est onerata Plebanus medietatem & V
niuersitas Studij gnalis Cracouien, alteram medietatem illi cui de iure de
bebitur, soluet. Præterea ipse Plebanus & Vniuersitas Study gnalis Craco
uien domum Plebanalem ibidem in Proszowicze ex prouentibus solum anni
præteriti ædificabunt. De cætero vero ipse Plebanus suis sumptibus proprijs
dictam domum ædificabit & reparabit. Super quibus omnibus omnibus &
singulis præmissis dictus Rndus D. Rector, Doctores & Magistri Consilia
rij & Decani petierunt & requisiuerunt a me Notario publico infrato sibi
fieri confici & tradi vnum duo aut plura publcum seu publica Instrumen
tum seu Instrumenta Acta sunt hæc Crac in Collegio Maiori DD
Theologorum in habitatione præfati domini Rectoris. Anno Indictione
Pontificatu die & Mense quibus supra Præsentibus tum ibidem discretis
Viris Alberto a Schamotuli Bedello Study Crac: Chrosero Storzyck de
Cracouia & Georgio Gorzkowski testibus ad præmissa vocatis specia
liter & rogatis Nos itaq; Philippus Padniewski Archidiaconus & Petrus
Myszkowski Scholasticus Iudices Commissary memorati instante Magi
stro Konarzowski Venerabilium DD. Doctorum & Magistrorum ac Study
generalis Procuratore prædictam dismembrationem Prouentuu appro
bauimus confirmauimus ratificauimus roburq; authoritatis ordi
nariæ pariter & decretum apposuimus prout approbamus confir
mamus ratificamus roburq; authoritatis ordinariæ desuper appo
nimus. In quorum omnium & singulorum fidem etc.
Et quia Gaspar Iacobi de noua Smigrod Notarius etc.

[Marginal note:] Nota Collegium maius non est DD Theologorum sed Artistarum, inter quos sunt omnes Artistæ sed non omnes Theologi Imo non essent in Collegio Theologi, nisi primus essent Artistæ

1549 Reuocant oẽs absentes ad Academiam et professiones promissis de iure usq ad principem ho nefacio Rectore Jacobo a Ilepar

Sequenti anno Commutone in qua incepit annus 1550. Exercitii Regalium sic constituunt ut bini ... designati. et 1º duo Juniores 1. die alteri bini 2. alij bini 3. 4 aut ... ordo ad primos ... Tradmouirent ad ... Ludwico ... in ordine et locos ... Sed hoc anno 1550. 9 Julij ... p. 93. 94

Simile superiori incendium in Arce Cracouiensi exortum, aedificia oĩa circa Ecclam S. Michaëlis et Georgii absumpsit.

L. ... Sublato Paulo III Julius III Aretinus Papa factus vii Idus Februarij Coronatus viii kalendas Martij anno sequenti quo et Jubilaeum celebrauit. Ab initio Pontificatus autore Carolo V. Imperatore Concilium Tridentinum ... veri inguientibus in Rhetos et Vindelicos ... et Oeniponte castro Concilium ... dimittitur ...

1550. Die 7. 10bris qua fuit dies Solis Barbara Radziwilia Uxor Regis Augusti ducta ab illo Vidua cum magno parentum dolore et totius Regni tristitia Coronata ẽ in Reginã Poloniae p Archiep. Gnesnensẽ Nicolaum Dziergowski.

Samuel Maciejowski Epus ... die 16 8bris ... esse desijt. ... in munere successit, Andreas Zebrzydowski

1551 Joannes a Sanok Gymnasiarcha Artis p. V. D. Cromerum Can. Crac. impetrat licentiam
Com Assumpt. M. Gelasino Leopol. Collegii Minori secum abeundi et manendi p. duos annos

1551 Apud Rectorem Consiliarios et Universitatem Seniori ... p. conspectui adiudicatus duo per
tiones vel una equivaleret duas. Poena cum ... exclusionis ... Sed et ad instantiam Senatus et Capitanei Crac. Universitas servandum posuit
1° Ut Statuta Universitatis Contubernii a D. Visitatore et Seniori diligenter serventur
transgressores illorum iuxta poenas ... in Statutis descriptas irremissibiliter puniantur
2° Ut quilibet Studens in Contubernio manere volens sub poena exclusionis Praeceptorem privatum domum habeat. qui studia illius dirigat, conversationem inspiciat, ... et ...
non permittat, pecuniam servet ac dispenset, aliaque quae ad re adolescentis iudicaverit curet
3° Ne quisquam in Contubernium nisi a tali privato ... recipiat
4° Ut quivis Contubernium ingrediens arma Seniori Contubernii ad servandum committat. Sed
et hoc additum ac ... deferat Studiosis conveniens quo discerni possit ab aulicis et opificibus
Missis ... ad Senatum ... 5m ut si qui Studens apud
illum de suis iniuriis querimoniam deponeret sine procrastinatione iustitiam administraret
Cives ... ne ad hospitia Studiosos reciperent ad manendum nisi ... Rectoris
opificum alumnis ne quovis modo Studiosis molesti sint. Si 25 ... Studiosorum quod ...
in aliquo facinore deprehendat ea de re ... Rectorem redderent et illi
inculpatum praesentarent aut absolvendum aut puniendum ... Privilegia ...

1551. Mortua est praedicta Regina Barbara die Maii 8. hora 18. miserè et graviter statim ab ipso Coronationis
Com Assumpt. tempore morbo super alvo excrescente, et ... saeviente correpta.
Rectore eodem Joanne a Sanok Iuris Pontificii Doctore et ... D. Nicolai ...
Tertia pars Matriculae inclytae Universitatis Studii Crac. post fundationem a
Serenissimo et Invictissimo Principe Vladislao Jagellone factam Commutatione hac
nunc annotari coepit quo Anno ... Principe ac Dno Sigismundo Augusto Rege Poloniae
Sigismundi ... filio ... in Chro ... D. Andreas Zebrzydowski Epi
Crac. invalescente hac periculosissima haeresi Lutheranorum fidem Catholicam fortiter
religionis Chri custodes et Pastores propugnabant. Professores ... per
... ... antiquae ... dogmata et stylo et lingua per
... ... errores ...
... ... in ... Christiano ...

1552 Com Assumpt. ... Electus in Rectorem Mgr Joannes a Sanok.

83

ANDREAS Dei gratia Episcopus Cracovien, Necnō Almæ vniuersitatis Cracovien Cancellarius,
Venerabili ac Egregio dn̄o Joanni à Sanok Juris pontificij Doctori, ecclesiæ diui Nicolai extra muros Cracovien
Præposito, ac studij Cracovien generalis Rectori, Salutem in dn̄o, Vt Magistratui cui nunc praees, recte & iuste
consultum sit, peticioni tuæ, quā iustam & consonam nobis porrexisti, annuimus, Ac præsidium auctoritatis
adhibemus. quo ipsa Alma vniuersitas studij Cracovien generalis, ad omnipotentis Dei honorē, fidei augmē
tum, & reipublicæ literariæ incrementum, augescat & pullulet. Deq; legalitate et peritia tuis, plenariam in dn̄o
habentes fiduciam. quatenus liberius et salubrius eidem Rectoratus offitio intendere valeas. personas quascūq;
et cuiuscunq; Status, Sexus, gradus, conditionis et præeminentiæ existen, ac dictæ vniuersitatis subditos
ad tui præsentiam citari, & euocari, ac testes necessarios recipere, et examinare, necnon causas coram tractare,
iudicare, & de illis cognoscere, sententias et decreta ferre & promulgare, censurasq; ecclesiasticas emittere, &
fulminare et eisdem beneficium absolutionis, cum petierint simpliciter uel ad cautellam, Necnon inobedien
rebelles, pertinaces, et quoscunq; delinquentes iuxta Statuta et Priuilegia per sedem Apostolicam approbata
coercere, punire, & mulctare possis. Tibi nempe dn̄o Rectori in supplementū iurium & priuilegiorum dictæ
vniuersitatis accumulando, Autoritatemq; nrām et facultatem, vt est nostri debiti & offitij concedimus et
tribuimus graciose, Quodq; literis cittacionū, et processibus excomunicationū cuiuscunq; tenoris per te decern
& fulminan ubilibet locorū sub excommunicationis pœna obediant, & in effectu intendant, tenore præsentiū
mediante decernimus, Datū Cracoviæ die Lunæ Decimanona Octobris, Anno Domini Millesimo Quin-
gentesimo, Quinquagesimo, primo, Nostro sub Sigillo,

Andreas Epus qui supra
ss

258

~~255~~

Rectori Vestri ab Epo
ni facultas mediante
[illegible] libri libertos. &
[illegible] erat excommuni=
candi –

1552 Com. Hyberna Antonio de Zd. A Nepachanio Rectore Albertus Posnaniensis Confessor Regis in Medicos et Lectura domus peractis dignitatibus et Collegium M. [illegible] Iohannis vestituit et Collegium [illegible] ordinarie Lectura. P. 97

1553 Com. Aestivali Rector 2° devenit idem

1553 Com. Hyberna idem tertium commutabiliora magistratu explevit

1554 Com. Aestivali 4° Electus in Rectorem Sigismundus Sterzyca D.D. Prepositus Sandecensis Can. Cracoviensis

Sub hoc tempore resuscitata est vetus Colonia Academica Culmensis per Rmum Joannem Lubodziewski Eppum Culmensem postquam varias vicissitudines sub Cruciferis rex publica esset perpessa. Prominatus Epus Collegium istud Juris Studentis Oratoriis et Poeticis Professoribus ornavit. Primo Rectori remque dedit M. Joannem Stoppium qui circa instaurationem Gymnasij in Oratione ab se recitata Laudavit Gubernatores quibus et Cetos et Scholam conservatio cordi esset in caetera Rectore addit. Inter quos cum optimus et pientissimus Consul Regis D. Joannes huius Dioecesis Epus intelligeret eam et quoque pertinere curam excitandam ac conservandam Scholam pro sua auctoritate et pietate prudentissimus huius Civitatis Senatum admonuit et hortatus est ad instaurandum vetus gymnasium quod in hac urbe bonis quondam Teutonicorum Magistrorum auspicijs constitutum est, fundatum et confirmatum fuit unde plerique meminerant superioribus annis valde floruisse, in hoc loco litterarum studia et frequentia discentium in hac tota ora Baltici sinus hanc urbem celebrem et claram fuisse. Nec diu post illa fundatio duravit nam rursus sub Rmo Konopacki studia tanquam de novo inchoata sunt, duraveruntque quoad Konopacius vixit. Ultimo tandem a° videlicet 1624 Consule Petro Kostka viro Academica e[illegible] Culmenses Musae reviverunt submissis eo ex Colonia Lubransciana hisce Professoribus qui ibi docerent. Extat Carmen in laudem veteris Gymnasij Culmensis conscriptum a M. Bartholomeo Cutnelio Zytoniensi dedicatum Epo prominato Petro Kostka. Sic principes vitam et spiritum dant litteris si ipsi sint litterarum amantes vel tollunt si sint aversi.

1554 Com. Hyberna idem fuit Rector

1555 Com. Aestiva idem
Obiit Julius III x kalendas Aprilis Marcellus eligitur Coronatur dein obijt kalend. Maij
eligitur Paulus IV x kalendas Junij

1555 Com. Hyberna Electus in Rectorem Eximius vir M. Matthias Zaucki V.J.D. Archidiaconus Gnesnensis Scholasticus Vladislaviensis decanus [illegible]niciensis etc. S.R. Mtis Secretarius

Eius Rectorat
Gestis

259

~~255~~

1556 Con. Aestiva — 25 Junij Matthias Lanchj Artium Gnesnensi Scholastico Vladisl. decano Lonicensi Rectore. Omnes absentes sive [illegible] domi [illegible] in Regno [illegible] Italia ad 6 menses sub poena [illegible] Collegiaturae post pestem [illegible] nonnisi [illegible] dimembrationes [illegible] ante [illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible]. [illegible] D. M. Joanni a Tarczyn decano Facultatis [illegible] p. 99 [illegible] ibidem decreti Doctore nonnisi esse debere [illegible] Cuiuslibet [illegible] Et distributio [illegible] plebanatu [illegible] tota Universitate [illegible] pestis [illegible] vive.

M. Joannes a Tarczyn non Tanczyn vide Libri consilii Almae Univ. f. 99.

Die Saturni 2. Maij hora 20. quae fuit Vigilia Inventionis S. Crucis ignis in Regio ponte ex domo cuiusdam dolatoris prodiit, exussitque totam illam plateam Stradomiam nuncupatam, templum et Conventum S. Agnetis, omnia circa Ecclesiam S. Bernardini aedificia, ipsa tamen Ecclesia illaesa. Templum quoque et hospitale S. Hedwigis consumpsit. tandem pontem quoque per Vistulam transiliens (ipso ponte defenso) totam ferme Casimiriam devoravit. Templum S. Catharinae atque Divi Jacobi, Campanile Ecclesiae Corporis Christi, Ecclesiam tamen ipsam et Conventum Judaei domus manu conservaverunt, non ex pietate, sed ne ad eorum vicum tempestas ignis perveniret. Manserant n. integrae et Christianorum aliqua domicilia. Suffocati erant in sacrario S. Catharinae aliquot Monachi. D. Sebastianus civis dives in sua testudine cum viris tribus ibidem extinctus est.

1556 Con. Hyemali idem M. d Rector Reelectus est tertio

1557 Con. Aestivo Rector obijt Reverendus Nicolaus Schadek S.T.D. etc.

1557 Con. Hybernali Idem per reelectionem

ACADEMIAE CRACOVIENSI STANISLAUS ORICHOVIUS ROXOLANUS S. P.

Anno 1557. Die 23. Augusti.

Quandoquidem o Gymnasiarcha vos, Collegae scriptum in lege
Dei scitis illud esse. Si res aliqua difficilis apud te in iudicio nata fuerit inter
sanguinem et sanguinem etc. Vererint verba in portis tuis in discordiam: Sur-
ges, et ascendes in locu quem elegerit Dns Deus tuus: Veniesque ad Sacerdotes Leviti
ci generis etc. illique indicabunt tibi verbum Iudicii. Quum haec, inquam, et caetera quae
sequuntur scripta in lege Dei sciatis esse: debetis velle ea cognoscere quae ad vos ab
ambientibus referuntur. Nec enim arbitror Collegium vrum eo loco, et honore in Poloni
a esse, propter aliud institutum: nisi ut pro publica professione, et labia vra custodi
ant scientiam, et caeteri mortales in Polonia omnes legem ex ore vro requirant. Huc
ergo nomen professionis, et auctoritatis vrae ratio spectat: ut vos in Polonia Re-
gno sitis veluti lucerna quaedam ardentes, quo hominibus aut aberrantibus a vero,
aut ambientibus de illo, intelligentiae vrae lumen praeferatis. Quod cum ita sit: multis
multorum quaestionib. exagitatus, multis etiam controversiis implicatus, ad vos venio, a vo-
bis aut confirmandus aut omni errore solvendus. Quid illud est, illud nimirum quod hu-
manam continet vitam, et quod inter homines amicitiam veritate: societate fide: propin-
quitatem autem pietate tutatur. Matrimonium nempe ipsum, in quo uno omnia insunt ad
sobrie, iuste, itaque pie vivendum, divina atque humana iura.
Hoc ego Sacramentum esse magnum cum Paulo Apostolo confessus, illud cum mea uxo
re Magdalena Sacerdos contraxi, cum qua me partim voluntas mea congregavit: par-
tim vero fortuna coniunxit. Negant multi id mihi ius, fasque factum fuisse: multi co-
ntra pro meo facto, omnibus contendunt, ac pugnat legibus, quib. illi efficiunt, ut
ees qui illo Pauli Apostoli edicto Honorabile Connubium in omnib.; omne genus
hominum complectuntur et probe, et sequor. Itaque horum argumentis confiteor captum
esse me; ut tam licitum mihi fuisse putem uxorem ducere, quam licuit mihi nasci, quamque vivere.

Sed ne diutius

Sed ne diutius tenear: mitto ad Vos Quaestionem hanc, et totam rationem, quam in ducenda
Uxore sum secutus: ordine descriptam ad Vos refero, ut Vos illam diiudicetis, quod eo liben-
tius facietis, quanto ipsum quoque Rndssmum Gnesnen Archiepiscopum, cum omnibus Coepi-
scopis Poloniae Provinciae, in eodem discrimine versari videatis. Nam nisi is Sacerdo-
ti Matrimonium ius esse putasset, nunquam me de sententia omnium Coepiscoporum suorum
Annis abhinc sex ob ductam Uxorem, a Premislien Episcopo excommunicatum, Petricoviae
in Comitiis publice, tanta auctoritate absoluisset. quod Vos ex illis absolutionibus quas
mitto cognoscetis. Sed videte quam ille Archiepiscopus Rndssmus, cum suis Coepiscopis
omnibus in utramque partem anceps, et dubius fuerit. Nam qui Annis, ut dixi abhinc sex
excommunicatum me absolverat, ne latum quidem unguem a me segregata Uxore mea: idem
nunc me, ob eandem Uxorem, tertio iam autumno filio in priores censuras quasi in Cloacam
la denuo coniecit. quod profecto vir tantus, ac tanti nominis Archiepiscopus
in coetu Episcoporum sedens, frequenti doctissimorum virorum cinctus corona, ac tot
bus hominibus nobilissimis praesentibus nunquam fecisset, nisi iudicasset contro-
versiam hanc in utramque partem verisimile et probabile esse. Quamobrem quum
hac de re non solum nos qui plebs sumus: sed etiam summos Ecclesiae Dei Antisti-
tes ambigere videatis. Vos qui divinorum Oraculorum Interpretes et legum
Auctores estis vera cognitione, nos hoc errore, ambiguo levare debetis.
Sed quoniam humanus error cognosci, et corrigi nequit: nisi is aut ad morem, aut
ad legem, aut ad rationem expendatur: non prius me Sacerdotem duxisse Uxorem
statuetis errorem esse, quam planum Vobis fuerit factum, mihi nullo modo con-
trarium eius ducendae ius fuisse. Sed si mos cum lege, lex vero cum ratione contendat
cedat in diiudicatione huius causae apud Vos, mos legi, lex vero rationi. Pla-
na enim prava quotidie fiunt moribus. Leges etiam quod hominum sunt placita
νομοι a Graecis, opiniones a Latinis appellantur, quod iis saepe multa
tur falsa, cum haud dubia diiudicandi nota. At illa Domina rerum
omnium ratio: solo quid verum, quid falsum, quid aequum, quid iniquum, qualisque
in re sit videt. hanc Sapientes Graeci λογον id est modum, et formam rerum
perspiciendarum dixerunt, quam etiam privato suo commodo Architecti, totiusque generis
fabrile κανονα, hoc est Regulam, et illud ipsum perpendiculum appella-
runt, quod illis quid pravum in aedificio, quid contra directum sit
Horum ad exemplum Dei rationes suas quibus suam erga Deum pietatem,
tatem,

rate, religione ponderat κανονας appellauit, id autem est, regulas certas, et fir-
mas et nullo humano more positas: ita nullo hominum placito mobiles. Quas
Canones inquã qui mutant aut violant, aperte in Spiritũ S. peccant, cuius initu
et qũ sacri Canones sunt editi, atq; cum homine simul in Paradiso creati vna
cum illo inde in hunc modũ sunt emissi: et Canon si quis definiat aliud non
sit, quã rão certa Deũ colendi in ipsa pietate humana a Deo ipso penitus de-
fixa. Pro talium Canonũ ratione antiqui Patres, et ipsi dixerunt, et ea quæ scri-
pserunt nobis tradiderunt, scriptaq; sua Canonicas Scripturas appellauerunt, quasi
illud quod scriptũ ab illis fuit, non aliter nobis esset ratũ, quam id scriptum et de-
cursũ ad Canone ab illis esse videretur. Ita etiã Chri, et Apostoli eandẽ retinentes
pietatis regulã, non alia re auctoritatẽ doctrinæ, scriptisq; suis attribuerunt, qm
Canone illo ipso colendi Deũ retustv. Jam Concilia ipsa Oecumenica, impul-
su atq; ductu Spiritus S. habita Nicææ, Constantinopoli, Ephesi, et illa multo iis
vetustiora Gangren, Neocæsarien, et iis consimilia, ab ipsis quæ modo posui poste-
riorib. Conciliis approbata, nullos nouos Canones condebant. neq; enĩ licuit, neq;
omnino fas illis fuit, sed veteres Canones exponebant, hominibusq; ad bene beateq;
viuendũ illas intemeratæ veritatis regulas proponebant. Ergo si quis in vestro
Consilio contra causam meã aliquo more, aut lege Canoni aduersa nititur, dici-
to illi ineptus homo impudens, mos, et lex certi habent nihil. Nã et mos
lege, sic et lex sæpe tollitur more.

Stanislaus autẽ Orzechowski hõ in Ecclã Dei non fluxã neque dubiæ
fidei, quia vxorem duxit, liberos procreauit, planeadamussim suam sacerdotalẽ
Domum condi voluit. Vult ædificium suum à vobis Architectis ad Canonem hoc ẽ ad per-
pendiculum Ecclicum erigi. Et võ Pres Ande ita repellendus erit à vobis, quisquis
inter vos morem non tollit qui Canon ẽ; sed alicuiq pertis qui ... id ẽ Decre-
talis ẽ Eccle ad examinandam causam hanc meam vobis proponat.

Quod si quis eẽ Decretales Toletanos et Clementinas Barbaras, quas mul-
ti eruditi viri dixerunt, eẽ leges Gothicas, vobis in diiudicanda cã hac obiiciat

continuo.

4

×

×

bardè.

consimili dicta illi: Rudis homo et bardè non sentis Canones a nobis in…
sentia Ecclicos, non opiniones Hispanicas, neque Gallicas flagitari. Pol…
Hispanico et Aimoni Gallico Orichouius nr non plus quam Potricoui…
Polonico tribuit aut et ipsi Gnesno, quod quam in decretis suis incert…
et dubia ipsa se indicauit semper: ob eandem causam Orichouium nunc all…
uendo, nunc excommunicando temere. Quare hi ipsa Provinciales p…
quib. humana cupiditas et ambitio saepe, non ullus Ecclicus Canon moderat…
ita habeantur a nobis, ut habentur mandata hominum, quibus maxima parte…
colitur frustra. Iam nra Romanus Papa, non auctor sed executor, ca…
num, aliquid praeiudicati apud vos contra meam causam afferat, qui…
audiendus est, cum Canones Ecclicos loquitur: cum vero ex propriis Decreta…
libus atque Extrauagantib. suis Canonibus aduersa loquitur, mendax…
pater eius. Quam caam ad vos referam et in quo ea consistat, et q…
vos in ea facere conueniat videtis.

Restat ut uno comprecer compendio oes vos, ne hanc caam contemn…
in qua agi Dignitas vra salus nra, ac Patriae cois tranquillitas. Qua…
turbas huiusmodi Quaestiones ab Episcopis et gymnasiis neglectae dedi…
experti meminisse debetis. Quot et quales homines ab Ecclia alienau…
et in varios errores impulerint. cum postremo ciuitatum exitio, notius…
quam sit a me demonstrandum. Iam vra Dignitas ac praestantissima a…
tas quas Quaestiones tandem sibi vendicabit si has quae humanam contr…
tam contemnat. Proinde verendum est vobis, ne vos isto eximio Doctor…
An…

+

vri titulo ad speciem, non ad veritatem uti in hoc Regno videamini. Si vos
in his tot Eccl. Dei controversijs, nullam controversiam religionis, neque
ratione regere, neque consilio expedire, neque auctoritate tueri aut volueritis
aut esse potueritis. Et profecto difficile quidem dictu est, sed dicendum tamen
est in his verbis maximis quas Martinus Lutherus cum socijs, Eccl. dedit
Gymnasium vestrum solum prae ceteris gymnasijs omnibus mutum esse, vix de:
cere sane videtur. Nam ut Thebanis opinor quod cum reliquis Graecis ad:
versus Troianos societatem belli non fecissent dedecori graecus ille versi
culus fuit: Thebanis non irascitur Ilium. Sic turpe quoque vobis vide:
videbit illud in vestris iactari probris. Solis Cracovien. Magistris hostis
Eccl. non irascitur Lutherus. Itaque nolite Acad. Patres in tuenda existimati:
one vestra, ignavos et degeneres sequi Epicureos, qui beatum esse dixerunt eum qui
neque ipse hr negocij quicquam, neque negocium exhibet alteri: quin vero audite
Cynicum Diogenem illum potius, quem aiunt dicere solitum: Platonem Philosophum sibi
esse non videri: propterea quod is neminem veritate unquam laessiverit, neque
inimicum ipso vero sibi aliquem fecerit. Iam vero quos obsides Professionis
et doctrinae vestrae a vobis Polonia habebit, si aliud publice a vobis habuerimus nihil, praeter fallacem Petri Proborscowien. Mgri nostri Ephemeridem.)
Vigilate igitur aliquando ad salutem com. Patriae, Doctores et Mgri Acad. et hanc
cessationis vestrae maculam officio, fide, diligentia, delete. Potestis, potestis cer:
quam existimationem tueri Collegii vestri. Est in vobis summum ingenium, est
et praestantissima doctrina; studium modo et operam adiungere debetis illa, quae rebus
in dubijs certos nos ex incertis reddat. Igitur nunc ego ad vos vestra

peritus.

petitum oracula venio: at responsa nunc non ex Delphico damnato, sed ex vro religiosissimo gymnasio exquero, vt pro ratione Canonum [illegible] vobis propono, fuerit ne mihi ius ducendae Vxoris, decernatis. Itaque [illegible] hi respondeatis, vt cæteris quoque in consimili argto, ad suam spem [illegible] augendam aut minuendam vestra responsa exemplo eē possint. D[illegible] iam libellum ipsam audiatis, quem ego paraueram quidem ad iudicium [illegible] sed exclusus illum vt statueram in iudicio exhibere non poteram. Itaq[ue] audiatis.

Libellus oblatus iudicialiter con[tra] Instigatorem Officij coram Rmō in Chrō Pat[re] D. Joanne Dziaduski Dei Grā Epō Præmysl[iensi] A Stanislao Orzechowski ducta Vxore. Ao Christi Dni nati. 1551.

Coram vobis Rndmō in Chrō Patre Epō meo ordinario, Ego [Sta]nislaus Orzechowski meo ipso nomine propono ideo. Quod [quam]uis ab ineunte ætate, nihil aliud atque vnquam egerim neque curarim, quam ut honeste religioseq[ue] viuerem; nihilominus tamen Instigator Officij Rmdi [illegible] me reum in iudicium hoc præsens vocauit, calumniose in me ac in meam [famam] confingens crimina atque periuria, obnixe a vrā Rmā Dnē petens, [ut] hnem vt sperare videor bonā famā, laudabilis vitæ, conuersationis hon[estæ] iudicet, ne condemnet vt maleficum. Antequam aut petam vt Instigatoris [illegible]

7

x

tionalem tanquam iniquam, calumniosam atque impiam per suam definitivam sententiam V.R.D. repudiet & irritam eẽ iubeat: praesentem libellũ ad illis calumnias responsivum Rm̃is D.V. offero, suppliciter petens, ut il: lum clementer ac benigne à me accipiat, ut pote ab homine in foro, liti: busque forensibus minime versato, quo planum fiet, ut spero, petitioni In: stigatoris in iudicio V.R.D. nullum locum eẽ oportere.

CAPUT. I.

Quod Matrimonium meum sit legitimum.

Dicit Instigator & eo nomine petit ut condemner quia uxorem duxi. Ego vero palam fateor ac coram vra R.D. profiteor me uxorem duxisse Ma: gdalenam nomine Gnosi D. Joannes Chelmski filiam, genere nobilem, ac nunc ipsa virginem, cum qua palam alta meridie, frequenti hominũ conventu, in Zurzym vure circa Sedziecow oppidum matrimonium contraxi infra scriptis verbis: Ja Stanislaw Orzechowski biorę sobie ciebie Magdale: no Chelmska za własną małżonkę, wedle prawa przyrodzonego y wedle przykazania Bożego, y wedle urzędu kościoła S. Chrześciańskiego y ślubuię ia tobie ninie przed S. Bogiem y przed SS. Aniołami iego, y przed tym świętym zborem wszystką wiarę, część y prawo małżeńskie y obieciuię tobie nad cię nie mieć żony, ani małżonki inszej do twej śmierci, ale z tobą samą obiecuię iednem a nierozdzielnym człowiekiem być na wieki. A z tobą stałe, a małżeńskie żyć, ślubuię tak w dobrym iako y we złym, chowaiąc tobie dziś odemnie poślubioną wiarę małżeńską.

×

zenskę we wszech potrzebach, szczęśliwościach, y trudnościach Przygo-
reby na cię Bog przepuscił. Tak mi Boże pomagaj. etc.

His verbis Ilme Dne Sacrm Matrimonij inter me et Vxorem meam contractum, copulaque carnali e confirmatum, atque consumatum. Atque qui-dem Sacrm auxit iam certe proles, quam mea fidelis in alvo gestat. Quapropter cum inter me et inter meam Vxorem intercedat, et fides, et proles et Sacrm, connubium legitimum ac iustum Matrimonium hoc meum ca-ve ee, ne ipse quidem Instigator potuit negare. Sic ergo posuit me Vx-duxisse ac matrimonium contraxisse. Ipso igr teste constat, hunc contra-ctum cum Vxore meum nihil aliud nisi matrimonium ee. Et cum Matrimoni-um sit, definitio etiam illi matrimonij competit illa legibus tradita, vt sit con-sensus meus et Vxoris meae, individuam vitae societatem inter me et Vxorem meam continens. Cum hoc igr constet me Vxorem duxisse et matrimonium meum ee verum, et separari me ab Vxore non posse: facile inde refelluntur oes Instigatoris calumnias, qui oblitus propositi sui, falso criminatur me Vxore ducta oia iura Divina atque humana laesisse. Si enim ut is asserit Vxorem duxi, uti certe duxi, et si Matrimonium contraxi, quomodo iura Di-vina atque humana laesi! cum oe iure matrimonium inter homines sanctum atque legitimum! Aut ergo Instigatori Magdalena coniunx mea, Vxoris no-mine non erat appellanda, neque hoc connubium meum cum illa Matrimonium fuit illi dicendum, si petitio ejus locum apud V. A.D. habere debebat. Sed si ita, uti e, haec Magdalena, et Vxor mea, et in matrimonio meum esset, impru-denter et stulte fecit petens a Vra A.D. ut separemur.

Atq

x

Atque ut intelligat Instigator se non tantum in nram verum perentem impia accusatione; sed et in Deum ipsum conductorem verum peccare, vtrang R.D. sceleris sui patronum et adstipulatorem inique velle fieri. Explicabo contra illum praecepta primo Dei, deinde Decreta Patrum, quae omnia ipse accusatione sua violavit; planissimeque id non oratione potius perpetua, quam citandis singulis sententiis breviter ac dilucide perficiam. Quod dum facio peto à V.R.D. ut me patienter audiat.

Et ut cognoscat Instigator id quod nrae ad nubendum hnib. licet, Dei quoque lege illis absque discrimine licere; audiat Prophetas, Apostolos ac Patres ipsos: per quos nobis locutus est Deus: Ac primo Mosen ipsum dicentem verbis DEI.

Sacerdos virginem ducet uxorem, viduam aut et repudiatam et sordidam atque meretricem non accipiet: sed puellam de populo suo, ne commisceat stirpem generis sui: quia ego Deus qui sanctifico eum. Levit. 2.

Hoc DEUS ipse loquitur hoc et praecipit is, qui ut non mentitur, ita et non mutatur. Semel n. Deus tm loquitur, cuius verbum manet in aeternum. Cuius immutabilem veritatem Apostolus secutus Sacerdotibus, ius matrimonii praescribit ad consimilem modum hisce verbis.

Oportet igr Epum irreprehensibilem esse: vnius uxoris virum. Thimot. 3.

Ideo reliqui te Cretae ut constituas per civitates Presbyteros sicut et ego disposui tibi. si quis sine crimine est, vnius uxoris vir, filios habeat fideles. Tit. 1.

Et ne quis forte uxorem parum decere Sacerdotem arbitraretur, idem

Paulus

\+

Paulus suspicionem hanc remouet sic scribens: An non habemus [illegible]
1 Corint. 9. statem sororem mulierem circumducendi, quemadm' et cęteri Apostoli et
fratres Dni et Cephas

Caa aut' quę sit cur Sacerdoti cum plebe viuenti, cum vxore [illegible]
pediat: si Instigator ipse ineptus nescit, nunc discat.

Quia fornicatio cum oi gnr hnum sit turpis tum Sacerdoti turpis-
sima est, ad quam cauendam illa pręcepta Apostolica, ad illum quoque [illegible]

1. Corint. 7. Propter fornicationem aut' vnusquisque vxorem suam habeat. Et qui
si se non continet, nubat. Et. Melius e nubere quam vri. Et item illud
aut' acceperis vxorem non peccasti, et si nupsit virgo non peccauit

Quę quidem pręcepta vt ad oe genus infirmorum putemus pertinere [illegible]
nere, idem auctor Diuinus vniuersaliter complectitur oes sine [illegible]
ne pronuncians.

Hebr. 3. Honorabile connubium in omnibus et thorus immaculatus, forni-
catores aut' et adulteros iudicabit Deus.

Mirum e et apud eos qui in hoc iudicio non adsunt incredibile [illegible]
nemo, quomodo aduersus hęc tam aperta pręcepta, Instigator ipse [illegible]
stiani Epi iudicio, linguam suam exercere non dubitauit! [illegible]
modo impune tulerit! quod me vt Hereticum aut periurum, in [illegible]
Epi Christiani traxerit, qui ipsa pręceptis ac mandatis Dei [illegible]
ne fornicarer vxorem duxerim. Sed de eo conquerendi aliud [illegible]
fortasse dabitur. Nunc ad Patrum decreta reuertar vt [illegible]
intelligat quam cęcus sit ipse Instigator, et quam pręceps [illegible]

✕

...no saltu transiliat omnia Divina atque humana iura.

Nam quam sit is mentitus Spui S. in ore Instigatoris sui inde apparet quia a NRD. petit, ut ab uxore segreger ob id, quia Sacerdos sum, hoc est religionis gratia sim adulter aut aliquid eiusmodi. Audiat porro quam illi universa reclamet Antiquitas. Sic n. habetur. 1. Corinth. 9.

Si quis docuerit Sacerdotem sub obtentu religionis propriam repudiare uxorem (contemnere) anathema sit.

Si quis discernit Presbyterum coniugatum quod offerre non debeat ab eius oblatione ideo abstinet, anathema sit. 1. Corinth. 7.

Nicaena Synodus volens corrigere hominum vitam in Ecclesijs commorantium posuit leges etc. Surgens autem Paphnutius confessor contradixit: honorabiles confessus nuptias, et castitatem dicens esse cum propria coniuge concubitum. Suasit itaque Concilio ne talem ponerent legem: gravem esse asserens causam, quae aut ipsis aut eorum coniugalibus occasio fornicationis existeret etc. Synodus quae laudavit sententiam eius nihil hac ex parte sanxivit, sed hoc in uniuscuiusque voluntate, non necessitate permisit. Hist. 3. Vides atque audis tu Instigator esce qui has impias partes contra Deum, et contra ipsius Ecclesiam S. suscepisti, ut hoc quod in me nefarium criminares esse, id sanctum esse putarit pia illa et Deo dicata vetustas, neque malum exemplum uxorem ducere sit arbitrata. Sed vivere ut tu vivis turpe facinus et nefas, et horrendum scandalum, et in tota Dioecesis Premysliensis, malumque exemplum esse arbitretur. Quomodo vetustas quo ore te appellet audi ut notatus eo nomine quo dignus es.

gnus es hinc discedas: Si quis vituperat nuptias, et dormientem cum viro suo fidelem, ac religiosam detestatur, aut culpabilem existimat velut qui regnum Dei introire non possit, anathema sit.

Quam ergo sit anathema. Quomodo? aut unde? aut quis tu es? qui contra me Christianum eum huius Juris veteris custodem consurgis, ut mihi uxorem legitimam eripeat? ut me proscribat? ac periurum pronunciet? Cum nesciamus unde tu sis? Solisne an Terrae sis filius? et hanc schedulam quam nebulo tibi quispiam conscripsit, invadis ingenuos ac spectatos viros, illorum nomen ac famam proscindens ac periuria illis affingens impune. Sed tecum de his alias ad VRD. redeo, a quo supplex peto ne caput existimationemque, bona ac fortunas nras, in suis Judicijs bus hominibus velit esse propositas.

CAPUT II.

Quod ducta uxore periurus non sum.

Nunc quoniam breviter statui de periurio quoque respondebo. Dicit enim iste nescio quis me periurasse, quod cum iurassem ante aliquot annos in consistorio VRD. me decreta Romanae Ecclae antiqua servaturum, uxorem duxerim: quasi vero Romana Eccla decretum ullum antiquius habeat decretis legis Prophetarum Evangelij atque Apostolorum et ipsis Canonibus oecumenicis. In quibus quidem Decretis ubi iam ostendi, quum matrimonium praecipuo sit honore atque loco: non tibi servare antiqua Decreta Ecclae

Uxorem

x

Uxore ducta videbor. In quib. cum Romana Eccl[esi]a fundatam se e[ss]e profi:
teatur, non posset non impia videri, si ulla Decreta sanctiora autanti:
quiora haberet Decretis uti iam dixi Evangelicis et Oecumenicis. En habes
Legis Divinæ librum, explica illum. In initio statim ita scribitur. Non
est bonum hominem solum e[ss]e, faciamus illi adiutorium simile sibi.

Hic apertè ac palàm mihi homini Stanislao bonum non e[ss]e solum absque
Magdalena adiutrice, Deus statuit ac decrevit. Quare hoc testimonio tanto
summi DEI ego fretus, quia DEO credidi me periturum e[ss]e absque Magda:
lena. Magdalenam adiutorium vitæ ac sociam duxi. Velim mihi respon:
deat Instigator ipse, stabitne illud Decretum antiquius de matrimonio, ac
Decreto isto? Quid ais? responde. At cum tu taceas. Ego cum V[estra] R[everendissima] D[ominatione]
concludam, hoc decreto à Mose proscripto, in Romana Eccl[esi]a antiquius
e[ss]e nihil. Quod quoniam Uxore ducta cum secutus, periurus non sum,
neque quicquam contra iuramentum propositum commisi. At hic dicet De:
creto se alterius generis intelligere, nempe illa quæ habentur in Decretali:
um Libris. Primum ab illo quæram. qu[ando] ego iurabam in Consistorio V[estræ] R[everendissimæ] D[ominationis]
me Decretales Romanos servaturum? Quis Instigatori dixit quod iu:
rans non Decreta quæ in scripturis sacris et Concilijs Oecumenicis habentur
sed quæ in libris Decretalium reperiuntur intellexerim. Ac ut me ab hoc
crimine breviter absolvam, dico ac palam pronuncio: Quicquid in Decreta:
lium Libris e[st], quod quocunque modo Decretis scripturarum et Conciliorum
Oecumenicorum adversatur illud ipsum non e[st] aliud nisi anathema. Quod si
ego iurans talia Decreta adversantia Decretis scripturarum et Conciliorum

promisi.

266
261

×

promisi me seruaturum dico me perierasse. Quare si quid eius modi im-
prudentia lapsus, iurans admisi, illud ipsum iudicio proprio corde d[…]
et coram his qui adsunt, damno, casso, annihilo et per expressum reuoc[…]
Quemadm̄ est in eo libro qui Diatribe inscribitur, ante tres annos [...]
me è factum. Ego illa Decreta antiqua in Eccl̄a Romana iurans serua-
re promisi, quæ aut eadem st cum Decretis scripturarum et Conciliorum, au[t]
illis non aduersantur. Quod si quæ sunt in Decretalium libris alterius [...]
di ego illa vt olim ita et nunc iuro ac promitto nunquam me seruatu[rum]
Nam et Paulus Apostolus nos admonet. et oes vna regula vivamq. et [...]
Catholica anathematis pœna interdicit; ne quis alios Canones præter [eos]
qui positi sunt ponere, aut hominibus præscribere audeat. id quod [ex In-]
terdicto Constantinopolitani Concilii Oecumenici constat, quod sic ha[bet]

Interdictum de vniformitate Canonum seruanda

Nemini liceat præsentes vitiare Canones, aut eos transgredi, aut alios [præ-]
ter præsentes recipere falso nomine Canonum, à quibusdam compos[itos]
ab ijs qui veritatem cauponari conantur. Si quis autē deprehensus fuer[it]
aliquem Canonem nouare aut peruertere, subiacet pœnis à tali Canone [præscri-]
ptis, à quo est Canone, ipso in eo, in quo errat est corrigendus.

Itaque ego ne quid contra Interdictum hoc committerem, ne pœnam q[uæ]
Sacerdoti nubenti præscriptam recusaui. de qua iam Canonis pœnam [...]
antequam duxissem vxorem Sacerdotio me abdicaui.

Pœna post ordinationem nubentis Sacerdotis

Quando[...]

×

Quandoquidem in Aplicis Canonib. invenitur de Clericis Cælibib. solos Lectores et Cantores posse nubere: nos hoc ipsum conservantes, definimus tamen nullo pacto, Subdiaconos aut Diaconos, aut Presbyterum post ipsius procedentem consecrationem habere licentiam contrahere matrimonium: si aut hoc fecerit, deponatur. Itunc Canonem Justinianus Imperator secutus suam legem sanxit.

Lex Justiniani.

Si post consecrationem Presbyter uxorem duxerit, aut Diaconus aut Subdiaconus, ejiciatur e clero, et ordini Civitatis in qua clericus erat cum propriis rebus restituatur.

Ministri altaris Presbyteri sive Diaconi ad Dominica calos elegantur officia, qui continentiam servent: Si vero post consecrationem suam ministros contigerit proprio uxoris invadere cubile: Sacrarii non intrent limina, neque sacrarij pastores fiant, neque altare contingant, neque ab offerentibus holocausti oblationem recipiant.

Presbyter si uxorem duxerit, ab ordine illum eodem deponi debere quod si fornicatus fuerit, vel adulterium commiserit, extra Ecclesiam abjici et ad pœnitentiam inter Laicos redigi oportet.

Glossa ibidem.

Sed hoc magis punitur Sacerdos qui fornicatur quam qui legitime contrahit, et hoc ideo quia facit contra Sacrum ordinem, et contra legem, et ideo minus peccat ducendo uxorem.

Decernimus ut hi qui in ordine Subdiaconatus et supra uxores duxerunt, officio atque Ecclesiastico beneficio careant.

Quapropter

×

Quapropter cum et antiquissima Decreta Scripturarum, in quibus Romana Ec-
clesia se esse fundatam gloriatur, et humana, ducenda uxore, integra conditio-
nem: falso ab Instigatore periurij arguor ac insimulor. Atque haec Instigato-
ri de periurio per hunc modum sit dictum.

CAPUT III.

Quod uxorem mihi dimittere nullâ ratione licet

Hanc petitionem Instigatoris videamus, quod tam scelerata est ac nefaria, ut
si non Christianus Episcopus sed Sodomorum Princeps quispiam dissolutissimus
huic iudicio praesideret, vix ferendum videretur ab illo peti, ut is legi-
timum Matrimonium, legitimis verbis inter me et uxorem meam, sicut pro-
missum est contractum, atque iam copula consumatum, proleque confirmatum, ut
supra ostendi, nullum et invalidum esse de iure decerneret, ac pronunciaret. At
vero cum haec agantur in iudicio V.R.D. qui Dei gratia te esse Episcopum et vo-
bis et profiteris, multo id ferendum est minus. Quo enim nos dico iure sed qua
ore Instigator petit ut V.R.D. illa verba, quibus uxorem mihi desponsavi
et quae supra posui infringat, et aboleat! consensum et meum et uxoris mea
ad individuam societatem vitae unitum quomodo dirimet! et irritum
iudebit! contra naturae legem ac contra instituta Dei et praecepta, quorum
illa sunt quae attingam breviter.

Matth. 19. Et accesserunt ad eum Pharisaei tentantes eum et dicentes. Si licet viro uxo-
rem suam dimittere quacunque ex causa. Qui respondens ait illis. An non
legistis qui fecit ab initio masculum et feminam fecit eos. Et dixit prop-
ter

pheta: Dimittet hō prem̄ & mrem̄ & adhærebit Uxori suę & erunt duo
in carne Una. Itaque iam non st̄ duo sed Una caro. Quod ergo Deus coniun:
xit homo non separet. Dico aut̄ Vobis quia quicunque dimittit Uxorē
suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur.

Iis aut̄ qui in Matrimonio st̄ iuncti præcipio, non ego sed Dominus — Corint. 7.
Uxorem à Viro non discedere: quod si discesserit manere innuptam, aut
Viro suo reconciliari, & Vir Uxorem suam non dimittat.

Alligatus es Uxori non quæras solutionem. Hæc Vox aperta Dei est — Exod.
hæc aē præcepta st̄ Chri, contra quę impie contendit Instigator. Vt iam mi:
nime sit mirum, si Decreta quoque Romanæ Eccl̄æ bonus Patronus obaudi:
at, surdusque ad illa sit. Et cum me periurij arguat & prævaricatoris nomine, quo
mō ipse peieret & prævaricetur audiat V.R.D. Ita illud vere dicitur quod
Verum sincerumque non ē, illud incertum instabileque eē. Dicit transgressum me
eē Decreta cum tñ ipse in oī instigatione sua, nihil aliud agat, quam contradi
cere Decretis, illaque tollat funditus. Petit n. vt matrimonium meum nullum
& invalidum pronuncietur, hoc aut̄ quam cum Decretis conveniat indicabo
paucis. sic n. habetur

Nuptiarum copula quia Dei mandato perficitur non pōt dici peccatum, &
quod peccatum non ē, non pōt inter peccata reddi & solui

Nuptiarum bonum semper quidem bonum est, quod bonum semper in populo
Dei fuit. Proinde qui dicunt nuptias talium non eē nuptias sed potius adul:
teria non mihi videntur satis acute ac diligenter considerare quę dicunt.

Sunt

Sunt qui dicunt religionis gratiâ dissolui coniugia: Verum sciendum est, si lex
Diuina hoc concessit: quo tandem pacto lex humana prohibuit: Per se n. Veritas
dicit: Quod Deus coniunxit, homo non separet. Quis ergo voluntati huius diui-
nae legis contradicat!

Quoniam in ordine Romani Canonis traditum est cognouimus, eos qui ordi-
nati sunt Diaconi vel Presbyteri, confiteri, quod non suis iam copulentur uxo-
ribus, antiquam sequentes Apostolicae diligentiae: sacrorum virorum legales nu-
ptias, à modo valere volumus, nullo modo cum uxoribus suis eorum connubia
dissoluentes, aut priuantes eos familiaritate ad inuicem in tempore opportuno.
Si quis praesumpserit contra Apostolicos Canones, aliquos Presbyterorum et Dia-
conorum priuare à contractu, et à communione legalis uxoris suae deponatur.
Similiter et presbyter aut Diaconus, qui religionis causâ uxorem suam expulerit,
excommunicetur: Si verò in hoc permanserit, deponatur. Satis factum est optime
ac copiose ostensum, cur petitio Instigatoris et impia et sacrilega, locum
habere in iudicio V.R.D. non debeat.

CAPUT. IV.

Quod nullo voto uxorem dimittere cogor.

Reliquum est ut calumniae Instigatoris respondeam, quâ is vel imprimis contra
me equitat. Ait n. me ordinationis tempore castitatem vouisse, et ideo uxorem
ducere non potuisse. Huic ego calumniae breuiter respondebo. Dico n. pro
me nullum votum omnino vouisse, neque vllum votum Rmo Dno Episcopo

x

Stanechowski Archiepō Leopolieñ. ordinanti dedisse, præter illud voto Promitto obedientiam et reverentiā in meo superiorī. Quapp: cum nullo voto continentiæ sim obstrictus, non debeo cogi voti prætextu uxorem di: mittere, id n. vetat illud Decretum vetus: Durum atque incompetens videtur vt qui vsum continentiæ non invenit, neque castitatem promisit, compellatur à sua vxore separari atque per hoc quod absit in deteriq cadat.

Voto igr̄ nullo vxorem dimittere cogor, nullum n. vovi. Quod si et ca: stitatem vovissem, tn̄ ducta vxore integrum præstarem votum; quando qui: dem Paphnutio teste. Castitas ē cum propria vxore concubitq. Sanctifica: tur n. ille concubitq per verbum Dei et orōem: Et ita concubitq ille mundus ē mundis, id ē fidelibus. Et si concubitq castitas non esset, dubio procul esset peccatum, et sic vxorem ducere esset peccatum. Qui error cum sit in Tha: tio Hæretico condemnatq fateamur necesse ē, Matrimoniū eē castitatē ita vt qui nupserit post votum permanere credatur in eius generis voto. Sed esto nupserim post votum, in eoque peccarem, tn̄ ppterea vxorem non co: gerer dimittere perfidia n. voti fidem matrimonij non solvit, id quod patet ē infrascriptis Canonibus

Et si in ordinaē sua votum castitatis obtulerit, tn̄ tanta ē vis in sacramto coniugij, quod nec ē violatione voti pt̄ dissolui ipsum coniugium.

Quidam nubentes post votum asserunt, adulteros eē, ego autē dico vobis quod graviter pccānt, qui tales dividunt.

Si vō.

x

Si Vir simplex votum Virginitatis habens adiungetur Vxori; postea non dimittat Vxorem; sed tribus annis pœniteat. Ex his igitur et alijs multis patet, quod non in Vxore ducta: sed in voto fracto culpa nubentis hominis sit: quæ culpa Canonum præscripto non divortio, sed pœnitentia corrigenda est. At cum ego nullum votum voverim: nullum etiam votum frangi; quare nihil est quod pœnitentia sit à me corrigendum

CAPUT. V.

Quod iure absolvendus sim ab omni impetitione Instigato[ris]

Ex his ergo omnibus claris atque manifestis tam scripturis quam Patrum decretis V.R.D. cum intelligat, aperteque videat causam meam Vndique esse tutam, nihilque in eo admissum esse contra Divinum et humanum [ius] nullumque in ea latere periurium; nullum etiam maleficium. Peto à V.R.D. ut per suam definitivam sententiam, me matrimoniumque meum pronunciare, ac declarare velit ab omni impetitione, et molestatione Instigatoris liberum et immune[m] debere perpetuum illi silentium imponendo: ne quovis ausu modo ne post hac matrimonium meum impugnare ille, aut molestare audeat, quandoquidem qu[...] V.R.D. videt, Instigatorem eiusmodi ex illis hominibus esse, quos olim fore prædixit Paulus, qui discesserunt à fide attendentes spiritibus erroris et doctrinis dæmoniorum in Hypocrisi loquentes mendacium, et cauteriatam habentes suam conscientiam prohibentes nubere

Ex tal[...]

×

Ex tali hominum genere cum ipse Instigator sit, graue et acerbum Vulgo Dei
videretur, me ab ipsius petitionem ab Vxore honestissima ac nobili loco nata
diuelli, cuius pudicitia spectata semper fuit, cuius genus nobile Poloniam totam
ferme è complexum? cuius Auus maternus Zaremba Palatinus Kalissien.
fuit, cuius auunculi et in Senatorio et in Equestri ordine honesti clarique sunt.
Iam paternum genus illius notum è V.S.R. quandoquidem et P. Joannis Chal:
inski et Martinus Vexillifer Cracouien. Vxoris meæ patruus in eodem mu:
nicipio Cracouien. sunt: Vnde Vra quoque S.R. est. Iam vero quomodo illud
prætermittam quod ea Virgo opera amplissimorum Virorum Andreæ à Gorka
Comitis Illustris, et Fratrum duorum Petri et Martini de Zborow è mihi
conciliata, ac in manus tradita. Hanc ergo talem, atque his Maiorib. ortam
Virginem, ac mihi à talibus Viris in manus traditam Vxorem, iam prægnan:
tem Instigator ipse vilis, in hoc iudicio V.S.R. mihi extorquebit cum igno:
minia et Vxoris meæ, et generis ipsius, et illorum Virorum amplissimorum sempiter:
na! Ne hoc concedat Summus ille DEUS matrimonij mei auctor, vt hanc dolo:
rem ex hoc iudicio referam et Vxori meæ et illis Viris à quibus illa mihi è tradita.
Quem vero hunc Instigatorem patiatur V.S.R. victum hinc potius discedere, quam
ut illius petitionem tot res, tot homines, ac tam arctas necessitudines velit violare
cum ignominia sui iudicij sempiterna. Præsertim cum à die Matrimonij contra:
cti ad hanc diem quo libellum hunc iterato scripsi, nati mihi sunt tres filij
Andreas Stanislaus et Joannes, quos ne continentiæ prætextu desceram Sanctissimus
Ecclesiæ Canon prohibet; qui sic habet.

Si quis.

x

Si quis liberos suos relinquat, nec eos erudiat, et quantum in ipso est ad pie-
tatem non instituat, sed praetextu continentiae negligat, anathema sit.

Habetis Canones Eccl[esia]e Dei Doctores et M[a]g[ist]ri n[ost]ri, e quib[us] satis
te satis liqueat me domum meam posuisse supra illam petram, cui nulla
vis aquarum nocitura. Quare ut initio sum professus, ad hoc perpendicul[um]
exigite Domum meam. Opiniones aut[em] hominum quamlibet magno[rum] ad
praesentium messos facite: atque n[on] illud sit quae ipso nulla certa c[aus]a cogitantur
et quiescunt. Neque mores aliquos nobis adversos vobis proponite, qui citius
quae hominum abeunt vita, quovis praetereunte flumine. Neque et ad quo-
dam Paparum edicta domum meam perspicite, venti n[am] illi sunt violenti
sternentes arcam Dei: Canonem peto, Canonem a vobis flagito. Nam ar-
chitecti suo Canone, non multitudinis arbitrio neque opinionib[us], neque pote[ntio]-
rum edictis aedificia domosque moderantur. Sic vos M[a]g[ist]ri co[mmun]is vitae, ...
tores veri et falsi, aequi et iniqui Judices, non humana opinione, neque ...
cepto more, neque edicto Papae, sed solo Ecclesiastico infallibili Canone ...
Domumque meam expendite ac valete.

Missus hic liber fuit a Praemyslia Cracoviam ad Gymnasiarcham 28. Aug[usti]
Anno Chri[sti] D[omi]ni nostri 1557.

Vester Discipulus fidelis

Ego responsum intra mensis spatium a vobis expectabo; si aut[em] mihi non responde[ritis],
silentiu[m] v[est]rum pro assensu v[est]ro habebo. Pro cuius ratione ego exequar cetera com[mu]n[ibus]
hominibus: qui legit intelligat.

Stanislaus Orzechowski
Sacerdos sua uxore ...
manu propria
scripsit.

X

Illustri viro ac Senatori Clarissimo Dnō Andreae in Gorka Comiti Castellano Posnanien. ac Maioris Polo: niæ Præfecto Generali Dnō suo clementissimo. Stanislaus Orzechowski S. P. D.

Cum auctoritas atque sapā Tua Andrea Comes, tum incredibilis pietas fuit ut ea quæ privatim nuper amicis obsecutus scripseram, nunc ad Te mitterem. Defen: di n. matrimonium Sacerdotum, contra inveteratam invidiam Romanæ legis, qua Ma: trimonium ipsum Sacerdotibus est abrogatum, magno cum incommodo totius Ec: clesiæ ac ipsius Ordinis nri summo discrimine: Quid n. tam novum in rebus aut tam adversum nobis eē potuit, quam illum suavissimum naturæ modum, quo connectitur uxor viro humanis legibus dissolui? in eoque vim afferri ab ho: mine eï rei quod ab ipso authore atque parente rerum omnium Deo ita con: iuncta, ita et in nobis ē defixa, ut nisi nobiscum una, neque avelli ē nobis neque deleri queat. Quis n. sibi hoc sumat? aut quis potias hunc ferat qui putet ullo humana vi illam legem posse mutari, quæ procreandi nobis à Deo data his hisce verbis. Germinet terra herbam virentem et facientem semen iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Neque vō soli ter: ræ hæc lex data, sed cunctis eē rebus quæ terra nascuntur, cuiusmodi sunt her: bæ, frutices, animalia demum ac oē genus, Hōc n. oīa terra st, ac in hac terrena inclu: sa mole, quibus et propterea una eadem benedictione Deus ita benedixit: Cresci: te et multiplicamini et replete terram. Ita Deus ipse parens atque creator naturæ

semen ad.

271

267

x

semen ad propagõis necessitatem rebꝫ dedit, cum cæteris, tum hominibꝫ
et eo nihil sit in nobis sanctiꝰ, nihil utilius, neque necessariam magis. Quid
sunt maiore odio digni, qui pœna capitis edixerunt, ne Sacerdotes uxores ha-
rent, hoc ē, ne semen habeant in semetipsis, ne crescant, ne multiplicent, ne
repleant terram, hoc est, ne homines sint. Quid n. quæso aliud isti sibi volu[nt]
dum edicunt ne uxores habeamꝰ, quam ne semen habeamꝰ in nobisipsis, neue
buerimꝰ conemur ad replendam terram. Quod quoniam nullo edicto neque
dicto effici pōt, illud quoque effici non posse fateantur necesse est, ne hoc ipsum se-
men quod in nobis est, deberi à nobis mulieri arbitremur, cuiꝰ ope crescamus,
multiplicemur, ac genere legitimo repleamus terram. Quod si tum edicto
uxores suas Sacerdotes amiserint, semen tamen ipsum diuinitus in nobis
bit, cum oī ui atque potestate sua: neque est sine DEO viri, nolo enim
quicquam grauiꝰ dicere, ullo edicto assequi poterint, ne hoc semen nos[trum]
aut fœdissime remota muliere dilabatur, aut in scortum influat, aut in
ut ita dicam excurrat Hymeneos. Quare fremant licet oēs Hypocritæ
scholæ, mulierem et oīb. pœnis atque interdictis à nobis segregent, semen ta[men]
hoc de quo habebit exitus habebit suos, recessus et quæret in quos
rium feratur. Et iure quidem sua n. lege illud viuit urget mo[...]
audit leges nr̃as nobis non obtemperat nec respondet vocatum, denique
tramite fertur in eo, in quo aliquid moliatur exoneretur que, si non in matri-
monio, at in stupro saltem qualicunque tandem illo. Testes sunt illorum qui
Diuinæ aduersantur legi, calamitates infinitæ ac scortationes fœdæ: quorum

est hu[jus]

x

est turpitudo, ut de ijs viro bono ne cum praefatione quidem honoris, loqui fas sit. quod illi si non sentiunt, miseri: si negant, omnium sunt imprudentissimi. Deo tamen permittit peccandi consuetudo, quae eo iam serpsit, ut haec flagitia tanta tam perniciosa, tamque immania, non modo ex Ecclesia non exterminentur ab illis: sed etiam grauissimis poenis sanciantur in eos, qui haec legitime de suo remedio ex ordine nostro tolli putent oportere. Multos Tibi commemorare possem qui cum libidines incommoda Matrimonio vellent euitare, bona animi, plerique et vitam. Sed quoniam defleuimus horum casum in ea oratione quam ad Te mitto. ideo haec de calamitate communi non plus hoc loco dicam quam res ipsa postulat, quae me hoc ad Te scribere coëgit.

Cum n. siue sorte quadam, siue Patrum imperio, homo nimium adolescens Sacerdos essem factus: sensi illis libidinum facibus eo vehementius inflammari me, quanto absque vxore aetate procederem magis. Ita ego diu tandem aliquando re ipsa comperi verum esse illud quod ab initio dixit DEUS hominem solum esse bonum non esse. Mouebar praeterea illa ordinis sacri communi infamia, grauissimaque offensione, quod illum quotidianis stupris infame factum dolebam. Quapropter cum Tridenti Concilium cogi scirem, non dissimulaui dolorem meum, quem acerbissimum cum ex priuato meo incommodo tum ex communi infamia capiebam. Patribus n. illis Conscriptis sententiam meam doloris ac moeroris plenam perscripsi; illosque sum diligentissime adhortatus

x

ut si libertati Christianæ ipsique Ordini ac Nomini Sacerdotali consult[...]
eē velint: Matrimonium quod nullus legislator, nulla etiā barbaries unq[...]
prohibuit, Sacerdotibus restituerent, absque quo nihil sancti atque hon[...]
à nobis illis expectarent. Hanc ego sententiam cum è Russia Cracov[...]
misissem consulto, & illam cum amicis communicassem, repente & præter m[...]
spem, in manus hominum venit, estque divulgata non sine grandi meo p[...]
Tuli iniquè fateor casum hunc, non quod illa me scripsisse pœniteret, [...]
quod ij qui sententiâ nrâ levari sua incommoda videbant, totaq[...]
debebant: quasi pro maleficio, quovis malo me dignum deputarent.

At audi quæso Andrea Comes: Quonam illi sententia offendant. Matr[...]
nium suadeo quid hoc nomine sanctius suavius! quid re ipsa prof[...]
aut quid divinius! aut naali legi convenientius dici aut fingi p[...]
tationem ut fugiamus, incommoda et illius vitemus moneo, præ[...]
ante denuncio: quid hac sententia certius! quid planius! quid utilius[...]
Et erit quisquam qui ob hanc sententiam tanta libertate dictam, à [...]
mulctam petat! fortunisque meis ac vitæ insidietur! Si ea continentia [...]
dotes haberemus, non quæ nunc ē, sed quæ fingi pt, tū cum Matrimoniū [...]
rem, tum illud ferrem, dignus viderere cui benegnè fieret, [...]
mis et Sacerdotibus. Nunc vō in tanta multitudine Sacerdotum incontin[...]
simonem ac in tanta despersé continentiæ illorum, si matrimonium suadeo[...]
tot incommodis nrīs remedium ostendo, si tot ac tantis morbis, præsente[...]

× × ×

nem offero, p̄nanē propterea dignus videbor? Profecto Andrea Comes si quid cum illo veteri Socrate gloriosius prædicare apud Te mihi liceat, videor eē dignus ob hoc meum factum, cui cibus deberetur ab oīb. Sacerdotibus in Pry- tanēo, qui locus erat Athenis constitutus, alendis bene meritis de Reip. viris et hic honos habebatur Athenis amplissimus. Tantum ego conscientia p̄d: clari facti delector, ut si cetera ad benevolentiam Sacerdotum deficerent tamen hoc uno, quod Matrimonio illis reddendo sensi, ac scripsi: putarem me habere ad gratiam illorum receptum. Quid quæso ē quod in hac nostra sententia ab illis desideretur quo illi non offendi queant? de re ipsa loquor non de facultate ipsius orōis à qua longissime absum. Num Matrimoniū ipsum falso à nobis laudatum ē? At illud honorabile eē in oīb. Hebræis scri- bit Paulus. Num locus ipse sententiæ dicendæ alienus? At in Comitiis à no- bis dīc, coram Patribus ipsis conscriptis, apud quos de Eccl'a liberæ debent eē sententiæ. Nisi forte illud quis reprehendat; quod scortationem ipsam nobis nimis notam atque claram, velim videri. Quasi vero inter homines aliud sit notius quicquam Sacerdotali scorto, quo ita infamis ē Ordo nr, ut ego iam passim ab omnibus Equitib. audiam: Satius esse Sacerdotibus non uti, quam uxores ac filias suas pati in eadem villa Sacerdotum scorta assidue intueri. Ita oēs pertinere hoc arbitrantur ad pudicitiam coniugum liberorumque suorū. Ex quo apparet me omnium mortalium testimonio non Sacrosanctum Sacerdotii Ordinem, sed vitia ipsius Ordinis, quæ illi improbissima lege adhæserunt, verissime.

273

283

x

veriſſime notaſſe, exagitaſſe, et quomodo his poſſimus liberari quoad licuit
stendiſſe. Quare desinant maledicere ne ut ait Comicus, malefacta noscant
quin potius in me glorificent Deum, qui mihi infirmo et ignobili vasculo, ...
tem addidit ut veteris Sodomę et Gomorrhę renouata exempla in Eccl'a ...
libertate styli confoderem ac in conspectu omnium iugularem. Rem et ipsam
quam oppugno diligenter expendant: quę si turpis, si flagitiosa, denique
perniciosa fuerit ut ab illis primo quoque tempore, cum vestigio tolla...
hoc munus bonorum Episcoporum est, hoc nunc ab illis expectatur, ut non ...
ne neque orōe, sed re vera sub praescriptum verbi Dei, continentiam ...
tum in Eccl'a constituant, qua cum nos opinionem bonam de vobis, cum ...
ritate veteri recaperemus. Quod si hoc ab illis in Concilio fuerit neglec...
et si alia hoc praetermisso curauerint, magis ruent crede mihi omnia, quę
illi in Eccl'a construxerint, nunquam consistent. Fundam. n. omnium ...
bonorum iustitia est, cuius vel praecipua est pars pudicitia, in qua con...
et Matrimonium sacrum. Scribant illi quantum velint ad oīa sua decreta
edicta, illud quod solent: Anathema sit. Nunquam tn̄ perficient quin ille
putentur eē ab oīb. anathema, si uxorem Sacerdoti ducere in illo Conc...
statuerint eē Anathema. Sed me bona spes tenet quotiēs intueor ...
studio Caroli Cęsaris optimi et clarissimi Imp̄ris Concilium hoc rogatum ...
committet ut verum sit id quod vulgo de hoc Concilio circumfertur, pudicit...
videlicet hoc ipso Concilio tolli. Si in eo Italorum vincit sententia ...

×

Scorta summo habentur honore ac precio. Hęc opinio utique de Italis vera est: verum hic error vulgi, si quis est, non debet adscribi his qui ex Italia à Cęsare evocabuntur, sanctis in primis ac delectis viris. Aderunt et ex ceteris Provincijs, per quos Deus hanc tantam contagionem atque labem, à sua Ecclesia amovere velit, et huic errori in illo Concilio atque extra nullus relinquatur locus. Sed tamen duo sunt hominum genera huic nostrę causę adversa, ac ipsi veritati inimica, qui si non removentur à Concilio, et si quid poterant in illo esse, hęc postrema deteriora erunt longe prioribus: de qua re paucis ad Te scribam, ut iam nunc cogitemus, cuiusmodi homines in illo Concilio congregare nobis expediat. Primum genus est eorum, qui et quęstum lucantes ventrique suo serviant, in omnibus utuntur pravissima ipsius consuetudinis regula, quam illi appellant Ecclesiam Catholicam, cuius specioso ac augusto nomine omnia illa defendunt, unde illorum quęstus pendet, et augetur libido. Hoc perniciosum hominum improbissimorum genus, nisi ab illo germano et integro Christi Concilio repudiatum fuerit, perturbabit omnia, neque patietur Ecclesiam collapsam constitui. Retinebunt isti mihi crede scorta domi, excludent uxores, fornicationem suam ipsam non magnam ducent esse culpam, quę quoties admittetur à Sacerdote, toties facile illi remittetur confesso, per illum Psalmum Poenitentialem. Miserere mei Deus. cum Collecta dici. concludendo per antiphonam Deus propitius esto mihi peccatori. Sic absque uxore dicent fornicationi omnis maximè pugnandum esse. Instituatur ex contrario ab aliquo adversandum verbum oratio: qua nos nuper in suis Ecclesijs faciat reos; appellet nos verę

Eccle

×

Eccl[esi]æ desertores, agat contra nos decretis suis, omniaque n[ost]ra notet virg[ula]
censoria. Quæ tandem concordia speranda esset à talib[us] declamatorib[us]?
An non merito desiderarentur in utraque eiusmodi partium homines mo[de-]
rati, qui et abusus suos nem[ini] demonstrarent, et vias quærerent unionis? Qu[od]
et ut spero fiet Deo hominibusque approbantibus, ut hoc argum[ento] tracta[-]
tractatores deinceps cl' pro Tribas, si conatus n[ost]ri non conculcabuntur. [...]
id ante nos cum multi alij tum Erasmus Roterodamus, et quidem fecerunt [...]
ce editis scriptis. Apud nos tales s[un]t permulti ut hæc quasi mysteria [...]
ari nolint. Atqui hæc cum non sunt mysteria. Ingesimus n[am] fere ag[...]
nus, cum his ventis Eccl[esi]a agitari et turbari cœpta est. Quid igi[tur] ca[...]
cur in ijs, quæ alijs notissima sint velis conniveri? nullamque alijs s[...]
dari animi n[ost]ri vel has tempestates aversantis vel concordiam Ecclesiar[um] [...]
entis. Nam quod sibi modestiæ e[ss]e videtur, id alij oscitantiæ vel [...]
cordiæ, negligentiæ. Quæ vitia si quis sustinenda sibi existimet, aliorum
conatus, qua conscia retardabit? Prodidit Poggius sententiam de p[...]
originis Catholicis prorsus adversam, et haud scio an non Pelagianam [...]
dam alia edidit non omnibus Theologis satis probata. Scripsit [...]
Verresig sententiam de Matrimonio Presbyterorum non dissimilem n[ost]r[...]
rum libri Coloniæ typis excussi sunt, apud nos ab o[mn]ib[us] qui velint legunt[...]
Scripsit Caietanus Commentaria nescio quæ in Theologia, Catharinus hom[o]
ex Dominicana familia, ut et ille, supra ducentos errores annotavit in [...]
Dicti aut[em] p[otes]t ut vel Catharinus erraverit alienis erroribus notandis, vel [...]

×

errores recte ab illo sunt iudicati. An ideo Commentaria Caietani et
Tollet explosa sunt? imo à multis in precio habentur. Nos quia non ea scribi-
mus quae omnib. placent digni sumus animaduersione. Quis igitur tandem, quod dici potest,
edit tale apud nos quod placeat omnibus? Frequentes audimus conciones in tem-
plis, quas alij probant alij improbant; neque qui improbant omnes eodem modo faci-
unt. Haec forte minus intelliguntur cum sine expositione dicuntur; verum si ex-
primerentur, videres concionatoris cuiusdam multas orationes, in templis nostris
non locum habere posse. Quod si virtim doctorum virorum suffragia colli-
genda essent: non semper id diceret concionator, quod sibi in rem dicendum
esse videretur. Nostra vero oratio si non eadem semper est. cum concionib. vsi-
tatis, personae ipsae sunt quam suscepi et cui seruiendum est. Vt non eaedem sunt
leges belli et pacis: ita diuersae orationes sunt docentium et disputantium, atque adeo
concordiam suadentium; et tamen si tu aliquid desideras in nostris scriptis, ita
et aduersarij non minus desiderabunt. Est qui dixit: Arma me aduersarijs
ministrasse cum alibi tum in Capite de Matrimonio Presbyterorum.
Quasi vero illorum oratio non sit diuersissima à nostra. Aiunt illi neminem
christianum se vobis obstringere debere, et qui non sunt iuris sui, docent à
vobis discedendum esse, vel publica authoritate neglecta. Confer mihi cum
his nostram sententiam, videbis magnam diuersitatem: sed de hoc infra dicemus.
Quod autem obijcitur arma aduersarijs tradenda non esse, id forte locum habet
in eo praelio, vbi de capite pugnatur, aut de consequenda gloria agitur. Sed n. in
disputationib. theatricis robis adolescentib. seruari meminemus, vt qui thesim
posuitam

275

271

x.

positam defendisset, adversario eẽ verissima affirmanti minime credendum putaverat: qui contra pugnasset, id defendentem docere minime curare, sed vincere quavis ratione conaretur. Serviebatur n. Corond. Pulchrum videbatur monstrari: Ait est. Itaque vel omnib. argtis resectis, id tm̃ agebat, ut ne verborum multitudine inferiores essemus. Caeterum ubi veritas quaeritur: ubi glo[ria] nrã nihil, Deo tm̃ servitur. aliud agendum quod quia in lib. ostendimus fol. 4. 6. eo. non ẽ necesse hic repetere.

De principatu verbi Dei eadem sentio quod in libro scripsimus. Occurrerunt aliqui, Haereticos idem dicere, qui quoties de religionibus disceptetur ad scripturas provocent. At vero nobis ideo scripturae eripiendae, an illis diffidimus? Ait tu Iudice opus eẽ, qui sensa explicet, cuius interpretationi standum sit. Hunc ego tibi indicavi eam cum sententiam de Iudicijs ex utraque parte sumendis. Potq n. liber nr̃ de Concordia quae in Concilio legitime congregato sancienda sit. Cuius Concilij eos Iudices eẽ oportere; non qui vel nobis tm̃, vel solis adversarijs addicti sint, sed qui eiusmodi persona studium partium exuerent omne. Non n. mihi displicet quod Principes qui terminos agrorum suorum coẽs habent, in finib. regundis unt, ut solvant Consiliarios suos, quib. id negotij dent iureiurando quo obstricti sint; ut eodem modo Iudices utrinque delecti solvantur omnib. vinculis quibus forte devincti sint partibq suis. Tales qr̃ Iudices sentio eẽ oportere qui alterutrius partis praeiudicia (quod nos extra tempus concilij facimus)

x

ad rem quæ tractetur, sed qui liberi, soluti, et nulla re implicati integram habe:
ant iudicandi potestatem. Nam quod nonnulli contendunt Pontifices arbi:
trio rem eē permittendam, id quousque verum sit, nihil nunc refert dicere
Ego nunc de Concilio disputo cuius auctoritati Pontificem partes debere
non disputationibus tm̄, sed re ipsa ostensum ē in Concilijs Basilien. tum
Constantiensi. Nam in illo vnus ppr Hæresim, in hoc tres ob schismata in ordi:
nem redacti sunt. Hæc de Iudicibus.

De Matrimonio Presbyterorum in libro rem ita tempero
vt nemini stomacho possit eē. Primum Sacerdotij et Matrimonij naās per
se minime contrarias ostendo. Deinde voti naam̄ Sacerdotio adiunctam
cum Matrimonio prorsus aio pugnare, ac de voti sanctitate ita disputo,
vt illud violare nullo modo liceat. Quod si qui illud violare ausint ais
medicinam ab Eccliā petendam censeo. Atque hic dico vel electiones Presby:
terorum ita moderandas eē, vt nemo nisi ætatis prouectus cuius vita responde:
re possit sponsioni de cœlibatu factæ, initietur; vel si vsitatæ ordinationes re:
tinendæ sunt. ac quamlibet Iuuenes in ordinem sacrum recipiendi vt tales
solummodo voto cœlibatus. Huius aut̄ rei potestatem penes Eccliam̄ legiti:
me congregatam eē affirmo, atque id multo honestius atque rebus Christianis
salubrius fore, quam scortationem Presbyterorum pro matrimonio extenuare
Ecclām̄que Chri illa opinione inficere: minus peccare Sacerdotem fornicando, aut
adulterando quam matrimonium contrahendo. Hæc fere sententia ē eorum, quæ
de Matrimonio à me edita sunt. Hæc viris quibusdam doctis priusquam prelo
commisissem exposui et probaui. Nunc quia eadem à quibusdam Hæreseos

arguunt

276

212

+

arguunt: age ostendamq hęc ab illis prodita eẽ, quorum scripta tantum abest ut in suspicionem venerint Hæreseos, inquam, ut al' maxĩ in pretio habeantur, à viris doctissimis legantur & celebrentur. Innocentius VI. [?] de Conversione Coniugatorum. C. Placet. Matrimonium inquit de iure naturali non impedit quemquam ordinari ad sacros ordines: quia naturali iure pt Ordinatus uti matrimonio contracto, sicut facit occidentalis Eccla, & eẽ contrahere posset, nisi constitutiones Ecclę hoc prohibeant. v. Ioannes Antonius Prępositus S. Ambrosij Epũs Alexandrinus & Auditor Camerę Sacri Palatij Tit: qui clerici vel voventes matrimonia contrahere possunt. Tempore inquit primitivę Ecclę licebat Presbyteris etsi constitutis in Sacris uxores habere dummodo die celebrationis abstinerent à coniugibus, postea in occidentali Eccla venit prohibitio ut constituti in sacris deberent continere. [?] ait hic Cardinalis, quod dat materiam illaqueandi plures animas hoc pręcepto [?] credit quod sicut Eccla incępit hoc pręceptum continentię, quod quandoque revocabit, & erit conveniens dicto Apostoli revocatio: qui dicit de virginibus pręceptum non habeo consilium aut do rẽ. Abbas Panormitanus de Clericis coniugatis. C. cum olim: sic quęrit. Nunquid hodie possit Eccla statuere quod Clericus possit contrahere Matrimonium sicut Græci? Credo quod sic: & hoc indubitatum ẽ apud me respectu eorum qui non st obligati ex voto tacito vel expresso. Probo ronẽ. Continentia non ẽ in Clericis secularibus de substantia ordinis, nec de iure Divino, quia alias Græci peccarent nec excusaret eos consuetudo, quia illa non valet contra Divinam: & ipse de quo textus loquitur esset illegitimus, quia foret contra legem Divinam genitus. Et non solum [?] possit

×

potestatem inesse Eccl[esi]æ hoc concedendi, sed credo pro bono et salute animaru[m]
quod esset salubre statutum ut valentes continere et magis mereri relinquerentur
voluntati eorum: non valentes aut[em] continere possint contrahere: quia experien:
tia docente contrarius prorsus effectus sequitur, ex illa lege continentiæ, cum hodie
non vivant spiritualiter nec sint mundi, sed maculentur illicito coitu, cum eorum
gravissimo peccato, ubi cum propria uxore esset castitas. Unde deberet Eccl[es]ia
facere sicut bonus medicus, ut si medicina experientia docente potius officiat
quam prosit, eam tollat. etc. Hæc ad verbum prædicta sunt à Scriptori:
bus non quibusvis sed qui omnium doctissimi habentur. Quis n[am] inter Papas
iuris peritior Innocentio IV.º cuius et Commentaria unde verba illa desump:
simus extant doctissima, et decreta multa in leges Eccl[esi]æ relata s[un]t. Quis
inter Ep[iscop]os et S. Palatii Auditores illustrior Joanne Antonio? Quis denique
Abbatum quot quot s[un]t et unquam fuerunt doctior Panormitano? Confer
o[mn]ia quæ scripsimus cum horum sententijs, quod ad notam (al[ia]s votum) unitatis
scripsi, an non id Abbas et Innocentius scripsere? Et hic quidem an non
expresse dicit: Ordinatum posse contrahere, nisi constitutiones Eccl[esi]æ prohibe:
rent. De eo quod ad notam binarij à me scribitur, est quædam controver:
sia magis in verbis quam in re posita. Gl. in C. cum olim. Tit. Qui cle: vel
vovent: contrah. possint. Tenet occidentalis Eccl[esi]æ Clericos voto ad contine[n]:
tiam obligari. Joannes Antonius eandem affirmat: id potius ex constitutione
Eccl[esi]æ etc. Nos seu glossam seu Joannem Antonium sequamur, nihil a[b] Ecclesia
aberrabimus. Quod ad notas aliorum numerorum à nobis scribuntur, an non expresse
et maiores.

+

et maiores, cum Parrisia à Cardinali Epō et Abbate dicuntur: multisque
authoritatibus confirmantur? Quas qui scire velit legat apud illos. Iam si
huius temporis Scriptores citandi sunt, an non instar omnium est mihi Alfon-
sus Virnesius? Sententia D. Thomæ in lib. citat. expressa est à Durando in
4. Disput. 38. Q. 2. ubi de sententia multorum ait: Solemnitati ordinis non
esse annexum votum continentiæ essentialiter, sed solum ex statuto Ecclesiæ et accidentaliter,
et ideo in tali voto posse dispensari per Ecclesiam non obstante consecratione, cui
non coniungitur votum per se. Hæc ne igitur à Papa, Cardinali, Epō, Abbate, Iu-
risperitis et Theologis hoc est Ecclesiæ christi Proceribus, quorum nonnulli in
Divos relati, abortitantibus solent contemni. Quamobrem vera nos scripsisse
tum ipsius rei, tum tuo gravissimo testimonio concedant, et hi qui negant
propterea contractum ac perditum esse volunt: in eoque infirmitatem agnoscant
communis nostræ naturæ, quod quam proclivis sit in libidinem testis est conscientia nostra, testes
sunt lecti atque thalami ratione, parietes postremos ipsi nostrorum testes
cubiculorum; testaret et lucernas ipsas si illæ sentiendi non viderentur
lucere videri. Quod si non movent harum rerum iactura, neque
sua ipsi sentiunt incommoda: tamen ne patiantur deflere mea et eorum quos
urit dolor: ferant æquo animo, confiteri me palam errata adolescentiæ meæ.
Denique æquissimi infirmitatis meæ iudices quandoquidem ipsi sunt esse volunt
iusta ab illis peto. quæ si negantur mihi ab illis, tamen me illo consolabor, quod
sciam nihil falsi scripsisse me, neque contra conscientiam aliquid in hac causa esse molitum.
Tum et illo compensabo iacturam huius gradus, quod videtur multis optimus Ait

x

ysque Principibus Senatus. Et inprimis Tibi Viro Clarissimo et Senatori Opti:
mo, hominique nobilissimo studium in hac causa nostrum vehementer esse gratum.
Hac iniuria, communem non ego causam, vestras et Parocheas, vestras Villas, uxo:
res ac liberos, subiectos vobis plebis libere, hoc ipso praesenti stupro atque
dedecore.

Quamobrem ad Te venio Andrea Comes Tibi me do, ac id quicquid
pro matrimonio sacro scripsi, quandoquidem illud me invito in lucem iam prodijt
Tuae fidei trado, atque committo, ut id Tu pro sanctissima tua authoritate de:
fendas contra omnes istos Osyphnebusque invisos Hypocritas, ut si ipsis persuade:
re, non possit nostra oratio, quantum bonum sit uxor viro, tamen vel Tuo gravissi:
mo testimonio credant, hoc melius nihil esse, qui ob bene cultum servatumque
matrimonium summam laudem inter homines es adeptus: et eoque clarissimam
sobolem, filios ac filias magnam spem huius Regni susciperes: quibus parasti
tu quidem amplissimas opes, sed non his illustrius est futurum genus Tuum, quam
quod ab avis et Maioribus omnibus legitime liberis Tuis contingit nasci.
Magna sunt fateor illa, quae in Tuo sunt aere sed omnia minora liberis Tuis sunt
futura prae genere ipso Tuo. Iam vero quam chari sunt parentibus liberi sit ne:
mo nisi is qui sit expertus, quam chara sit uxor viro, idcirco et charitatem
liberorum parentibus conciliat matrimonium, extra quod quicquid nascitur, mi
serum, ingratum atque foedum est.

Itaque cum Deus omnia tibi, quaecunque in homine dicuntur bona largiter sane de:
derit, liberos quoque dedit, quibus Tu cum ex hac mortali vita, quasi ex quadam Provin:

ciæ

x

cia decesseris, patriam, atque auitam dignitatem, splendorem etiam nomenis familiae Tuae post Te tradas. Quibus ego salutem atque incolumitatem pro mea erga Te observantia ita ut facio, velle et optare debeo. Ita Tuum matrimonium castum atque legitimum omnibus laudibus est cumulatum ut in eo vel omnia ipsius matrimonii commoda, etiam in quodam illustri monumento posteri ipsi qui illud spernunt videre queant.

Atque haec fuit causa cur orationem hanc à me quidem scriptam sed ... meo tamen ab amicis divulgatam Tibi nunc commendarem. Huc accedebat quod ut quisque è Polonia ad me venerat, memoriter sane mihi narrare de Te solebat, quam studiosus bonarum rerum esses, multa de liberis, multa de ingenio ac de Tua eloquentia à multis dicebantur, quibus ego facile assentiebar. Nam ipse coram eam olim quod Leopolim Valachico bello hic in ... cognoveram, cum Tu motus illos gravissimos qui concitabantur, tum in illo bello singulari Tua eloquentia sedares. Iam vero illo non mediocriter ad Te ... inhibebam, compellebar, quos ex multorum literis ac nuntiis cognovi Te ... lari in meo animo, et eo certe ut divini muneris instar id esset. Nam ... magnitudinem potestatis et per Tuam amplissimam dignitatem, cuncta ... ma in Te sit conversa, non possunt patere perinde omnibus aditus ad Te ... tus: mihi vero quod ne pulsanti quidem pateant, non hoc ego divinitus datum atque oblatum mihi esse putabo! Vincit et superat omnes quos ubique sit fortunam ... nium haec Tua divina in me voluntas atque clementia, quae cum cunctis ... sit, me quoque re iam dixi impulit, ut hoc Tuo Clarissimo nomini ...

+

mumq, leuidense quidem illud sed tamen tale quod Tu cognitione Tua et cetero:
rum dignum esse iudicasti.

Accipe ergo Comes clarissime hoc quicquid Tibi à me datur de alieno largi:
mur hoc Tibi nos. Dei n. donum est, quandoquidem illud est verum Tibi esse
omnino visum est. Nam nostrum quod est nihil nisi merum mendacium est.
Hoc ergo quod Deus per nos de Sacerdotum matrimonio edi voluit, primum exe:
plum matrimonii Tui casti atque legitimi tueare contra omnem Hypocrita:
rum atque ipsorum cælibum tum incontinentissimorum. Deinde authoritate
ingenio, virtute, ac opib. Tuis effice, ut leuetur hac infamia ordo noster, exone
retur et Eccl. nra hac ipsa foedissima libidinum ac fornicationum sentina.
Ut continentia Sacerdotum in Eccl. constituta in legitimo matrimonio sancte ac
pie viuamq. Itaque ipsa graui scortatione aliquando liberemur quod tum
erit cum quisque nrum ob fornicationem suam habuerit uxorem. Hæc erant quæ
scribenda erant; quæ ut à Te probentur et ab optimo quoque à Deo O.M.
precor. Nam Pharisaismum ego ipsum nihil moror, neque eius illum magnope:
re metuo, mihi laudari ac probari satis est à Te probatissimo atque lauda:
tissimo viro. Bene vale Vir clarissime ac idem Mæcenas optime ac Dñe
clementissime. Datum ex Kuyna meo paterno rure ipso die sacro Pentecostes
Anno Dñi. 1547.

R. Trzebuchowski Stanislao Orichouio S.

sui q. commendationem.

Quod ad me literas Tuas dederis mihique hoc nomine Tuum animum, ad

×

oẽ beneuolentiæ genus propensum declaraueris, ago Tibi magnas gratias: polliceor
me vicissim oẽm daturum operam vt ne quisquam me in Te obseruando amando
& colendo vel obseruantia vel quopiam studij affectu superare posse videatur.
Vtinam modo tanti sim vt aliquid ex me ad Te demerendum adferre possim, verum
cum potius id re ipsa quam verbis comprobare cupiam missa hæc in præsentia facio.
Reddidi S.R.M. literas quas ipsamet R.M. legit, gratoque animo accepit, quod
illi hæc ipsius Veneti literas miseris, satisque honorificam & benignam sui mentionem
onem faciebat; Tuamque doctrinam & ingenium coram Dño Marschalco Lithuaniæ
nico qui tum præsens erat collaudabat: Ego etiam nihil prætermisi quod ad officium
tuũ nrũ amicitiæ pertinere arbitrabar. Et credas mihi quod de Te Sermus Rex
bene ẽ persuasus, iussitque statim eius regia maiestas suo nomine Tibi rescribi,
quas literas præsentibus inclusas ad Te mitto. Vnde facile colligere poteris
quod R.M. clementi animo hoc tuum officium susceperit, quodque illius maiestati
Tua persona grata sit. Hic nulla alia noua habentur quam quod R.M. hinc
Cracouiam versus 5. Febr. ẽ discessura. ibi itaque de omnib. latius coram. nam
satis n. nunc mihi conceditur ad scribendum temporis. Vale. Belliconiæ 18. Ianuarij
Anno Dñi 1549.

Trilasius Trebuchowo S.D.

Quod perfeceris mihi ea quæ iniunxeram gratias Tibi habeo magnas Tre-
buchoui charissime maiorem vero etiam quod optimo Principi me in gratiam insinua-
ueris, quamque mihi & meis rebus propitius sit scribere non fueris grauatus. Sed hic
pleꝗ offm, ne sumpto quidem meo refundis, & ne aliquid horam sperantem, hanc
...

x

ficijs occupas, humanitate aut summa deuincis. Porro cum non habeam quod Tibi creditori resoluam, me posside, ac tuo arbitratu vtere, quoad voles. Quia vero S.R.M. grato animo meum studium accipere dignatur, proprium sui clementis animi facit, at mihi necessitatem ab eius S.R.M. impositam deinceps existimabo vt omnes meos conatus (licet non nisi exiles esse possunt) in vsum eius S.M. conuertam, et quantumuis hebes ac barbarus sim, me acuam, atque expoliam vigilijs et sedulitate. Quod quidem meum studium Tu eius S.M. Domino meo clementissimo cum tempus suaserit dices. Illmo et Rmo Marschalco Lith. si olim vacabit, me licet vt ego puto meaque seruitia commendabis. Dres quartus vt hic apud meum herum Magnif. Ducem Lithuaniae Pincerna honorificentissime habitus ac dimissus est. ego contendo, vt absoluto itinere Russiaco dies quadragesimalis ieiunij Cracouiae vobiscum exigam. Bene vale Prebechuni charissime et me vt cepisti ama. nos n. Te iam pridem deperimus. Datum Vilnae feria 4. post diem festum S. Agnetis Anno. 1549.

Rndo Dno Valentino de Vrzedow Canonico et Concionatori Ecclesiae Premysl. amico suo charissimo et honorando. In absentia vero R.D. officialis Premysl. a Vrzedow, reddantur pedagogo Valentino Baccalaureo Premysl.

Rnde Dne.

Tandem aliquando scholium absoluimus plenum curae et solicitudinis quod ad Te mitto. In quo me illud demonstrasse arbitror Sacerdoti ita vxorem licere ducere, vt illi licet viuere.

280

276

viuere. Hoc scholium Romam diiudicandum mitto per Legatum Aplicum, qui hoc tpe de Polonia decedit. Dirigendum aut opusculum hoc Alexandro Fernesio Principi Cardinalium sacratiss, eo consilio vt is, ita vt Protectorem Regni decet, id quod e iudicio Sedis Aplicae subijciat. Porro Epistolam quam illi mitto, ipse legas postea. Nunc Te maiorem in modum oro quoque, vt Pedagogum e [illegible] Te voces, praesenti hoc meo famulo Vitalis, et cum illo agas meo nomine in [illegible] et pro authoritate Tua vt hoc scholium viritim inter scholasticos ad describendum dispertiat, vt singuli singulos quaterniones describant: quo nullo negotio [illegible] care [illegible]. Nam Archetypum ipsum mittam Cromero, qui exemplar Romam perferendum Legato tradat, cui decedenti cum D. Castellano Premysliensi occurrere apud Cracouiam statuit. Hoc aut scriptum scholastico more exemplar [illegible] penes me retinebo, ne quo [illegible] casu, hoc meum multarum vigiliarum opus intercidat. Hoc mihi nihil gratius facere poteris. Vale et nos ad Chri Natalem Premysliae expecta. D. Decanum optimum virum et mihi amicissimum salutabis meis verbis plurimum. Datae e Barancice feria 2. in vigilia S. Barbarae Anno 1565. Tuus totus. Dictaui sed non relegi quia non licuit ignosce. Stanislaus Orichouius mpria

Illmo ac Rndmo Dno Alexandro Fernesio Card. Romano SRE Epo Cardinali ac Vicecancellario. Stanislaus Orichouius Roxalanus ipsum se atque haec quae mittit supplex commendat infrascripto chyrographo suo.

×

Intelligo Alexander Fernesi, quam altè repetito exordio mihi ad Te scribenti opus sit, nê Tua excellens et praestans virtus, in hoc Orbis terrae gravissimo consilio magnis rebus gestis comprobata, compendium verborum faceret, hortareturque me ut Te religiosè et sine ambitione adirem. Nam si pluribus verbis licitum esset mihi tecum agere, principio docerem me esse Roxolanum Equitem, in ditione Poloni Regis matre Graeca, patre Latino in lucem editum et susceptum, professione Sacerdotem, vita maritum, religione Catholicum, fide Romano Petro subiectum. Sed quoniam Religioni nostrae servio haec silebitur, totius et rei summam quae mihi necessitatem ad Te scribendi imposuit, in pauca conferam, agamque quam brevissime potero. Ego Alexander Fernesi Roxolanus homo, materni mei generis instituto, prima adolescentia patre Latino ritu Sacerdos factus, annos abhinc XV. Sacerdotio deposito uxorem duxi Sacerdotum Latinorum in Polonia primus, hoc n. nomine quicquid ditionis atque imperij Poloni Regis in Sarmatia Europea continetur. Caeterum cum id ego facinus pulcherrimum esse arbitrarer, dignumque pro quo capitis periculum adirem, in illo tuendo agitabar. Principio n. ab Joanne Driadusio Episcopo meo Premysliensi damnatus et proscriptus, post autem Provincialis Synodi decreto exul factus, eram restitutus et adjudicatus per eximium et praestantem virum Bernardum Bonioannem Camerinensem Episcopum × Camerini.
in Poloniam à Sede Apostolica legatum omni processu iuris tantisper sum solutus et liber quoad aliter Sedes Apostolica de me censuerit. Causa mea quae sit vides, nunc quid consequatur audi pro tua clementia. Ex ipso hoc matrimonio suscepta est mihi soboles filiae penè iam nubiles, ac disciplinosi filij: tum inter me uxoremque meam primum sunt dotales tabulae confectae deinde consortium vitae coniunctum denique divini et humani iuris communicatio, patria lege exaequatum, postremo affinitate illustri ornata est et aucta Domus. Quantum vero ad rem Divinam attinet, à sacris faciendis
abstineo

44

×

abstineo, ac media in plebe laica communione sub panis sp[ec]ie contentus. D[illegible]
Latine pariter cum uxore colo. talentum mihi concreditum ut pars mea [illegible] est [illegible]
cumulans et adaugens sedulo, quod mox redeunti D[omi]no et ro[ti]ones vitae reposcent[i]
referam cum lucro. Sic vita mea e[st], nunc quid sit omnino ad invidiam propositum [illegible]
uiter tibi summatimque describam. Quanta manus Haereticorum intra Poloniam
et extra est, tantam me inimicorum multitudinem pro sede Petri suscepisse scito [illegible]
qua dictis atque scriptis continenter belligero, quam ego vti contempta et abiecta [illegible]
ita contemno et pro nihilo puto. Non n[im] vereor ne quid mihi [illegible] perditi et [illegible]
rati bonas noceant, quib[us] ove Eccl[esi]ae suae sp[ecial]i S. Tridentino in Concilio di[illegible]
anathema. Sed mihi molestum e[st] Catholicorum et[iam] nonnullos mihi e[ss]e infens[os]
nullo meo ut sperare videor merito. Quorum vnus e[st] Martinus Cromerus Eccl[es]iae
Cra[coviensis] Canonicus, quo viro in Polonia alter scriptor non est, (Stanislaum Hosium
Cardinalem semper excipio) neque doctior neque ornatior ut illius o[mn]es p[ro]p[e] mon[umen]-
ta declarant. Is commentationem pro caelibatu edidit, in qua n[on] nihil Abnemo in [illegible]
sub generali connubii sacerdotalis nomine. matrimonium meum parum bene [illegible]
rodit ac carpit dente. Vero molestum Antistes amplissime, in eum me loc[um] [illegible]
ut cum Catholico et viro, quasi Haeretici nobis desint, mihi sit decertandum, [illegible]
ea utique sententia, quam locatus vir si non summa at certe magna pars [illegible]
ut iam verear ne non tantum animo et voluntate, sed et ipsius fidei professione [illegible]
amur Haereticis inter nos dissidere. Cur n[im] Cromerus Sacerdotem nuptum [illegible]
[illegible] [illegible] esse illis semoto ab altari et in ordinem redacto putem, [illegible]
eorum qui Ecclesiam non respiciunt, cui nos auscultamus utique qui non [illegible]
in hac controversia utrumque stare alterutrum nostrum Haereticum esse. Proinde [illegible]

+

Post editam commentationem illam, anno toto dolens quievi, et responsionem cohibui ac plane animum vici, alioqui ad ulciscendam iniuriam paratum. Quod verebar ne hac ancipiti contentione nostra, ansa daretur aliqua Haereticis ad condemnandam inconstantiam Catholicorum virorum. Sed dum in hac cogitatione implicatus haererem, satiusne vi: delicet foret vel silendo hos tantum dedecus in familiam recipere, quod praetendit Cromerus vel illum refutando planum facere mihi Ecclesiae praescripto tam licitum fuisse uxorem ducere, quam licet mihi vivere. Vicit tamen deliberationis meae ad extremum haec pars posterior. Respondi itaque homini amico et populari meo, medio in dolore licet, animi tamen offensione non acerba, nusquam discedens nec a Petri sede deiiciens o: culos super quam Christus tanquam supra petram firmam, atque solidam Ecclesiam suam in omni aeternitate mansuram collocavit. Sed quoniam ita Cromero re: spondi ut nihil laxamenti causa huic darem, quin aperte, et rem illam absque circuitione tractarem, ut illius ratio et temporis mei ratio postulabat, ne quid offen: sionis nolui committere ut id prius in lucem prodiret, quam in manus tuas veniret, ut pro eo ac Regni Poloniae apud Sedem Apostolicam Protectores et Patronus, vel ipse contro: versiam nostram ex scripto nostro diiudices, vel illam cum Sede Apostolica communices prius: quam in publicum edita, turbas aliquas faciat apud nos novas. Quod te non gra: vate facturum arbitror, id enim mihi persuadet praeclara humanitatis tuae fama quae passim apud nos de te percrebuit, quam et multo sermone suo auxit, decus illud et ornamentum nuper additum vestro Amplissimo Collegio Cardinalitio Joannes Franciscus Commendonus, a Sede Apostolica in Poloniam Legatus, cuius admiratione et haeretici ipsi obstupefacti et fautores Sedi Apostolicae multi sunt facti. Hunc pruden: tia, vitae integritate praestantem, nos Sarmatae apud nos in Polonia potissimum Sedis Apostolicae cooptatione Cardinalem esse factum gaudemus gratulamurque hoc nomine.

P. Sabinj

Patriæ nræ quod in summo illius periculo, et extremo discrimine contigerit ut Deus
sit apud se domi Enochum et Eliam hoc est Hossium et Commendonem contra Arianos
novorum impetu in manum, Duces professantissimo divinitus ad nos missos, qui Arianos
inquam inæqualib. gradib. in divinitatem introductis, filium Dei verum germanum
eaque Deitate spoliant atque nudant. Ita Lutherana factio veluti ...
ut ita loquar bellua non ruminans escam, neque dividens ungulam, eo dementiæ
iam pervenit vellificando omnem Catholicam veritatem, ad extremum in corde
suo dicat. NON EST DEUS. Etenim si Trinus non est Deus, neque est Unus est, ...
nullus omnino erit nobis Deus. Hunc perniciosum et funestum errorem, arripuerant
hic apud nos multi, qui eo fuerunt ducti, Hi duo Sanctissimi atque optimi Præ-
sules, qui præsenti veritatis medicina reduxerunt multos ad salutem à sanitate
alienos. Sed Hossius quasi in præsidiis Poloniæ contra Hæreticos à Sede Aplica lo-
catus nobiscum mansit, Commendonus vero Romam recessit: quanto autem animi
nostri dolore ac desiderio sui nos hinc abiens reliquerit, vel hæc scripta mea
indicio tibi fuerint. Nam cum is Roxolaniam nostram ad Tyram usque flumen
Dnestrum vocant accolæ altissimum et latissimum, quod Valachiam à Roxola-
nia dividit totam lustrasset oculis, ac quonam modo id flumen in Hellespontum
aversum Constantinopolim versus humano opere effici posset, ingenti utilitate
gentium commodo navigabile perspexisset, mores gentis nostræ atque religionem
illius varios cognovisset, ut decuit propitium parentem omnes æqualiter chari-
tate sua complexus hortatus ad concordiam est, suadebatque communiter omnibus va-
rietatem rituum, nihil ad communem pietatem tuendam officere hominibus, uno Deo
fide uno baptismo, in unam sanctorum communionem congregatis maneremus modo
constanter in hac ipsa Sanctorum communione, ac sub uno pastore, in uno ovili

sobrii

48.

Studentes nostri ex schola S. Joannis interfectis Illus. Cant. Capitaneus Ociosky et ... requisiti humanissime excepti nuncys Academiae pollicitus operam in vindicando ubi instrumenti definitiv. principij. p. 100

Stanislao Rico Zawadzki Collegio ... dat facultatem eundi ad Italiam Quod si in aliam universitatem ex conveniet et ... data ptas Collegis disponendi de eius [dotat.] Collegiatura p. 101

88

1558. Martinus Krokier V.I.D. Sanctam sancit cum unis legem con[illegible] domesticos, et ipsos cum universis [illegible]
con[illegible] observat. Vnde et ipse totam Universitatem Decreto leges ad reprimendam studiosorum contumaciam licentiam [illegible]

1559 Martinus Crohiow Rector post mortem R. D. Alberti Kozicampiani Lectoris Ordinarii in Theologia p. 106
Dni Collationis q. [illegible] vetus haddit domini Mauri ad eligendos Ordinarios Theologiae
Annus decimalis [illegible] instituit. propterea quia nonnulli aestivas [illegible] et hyemali pinguiore
gauderent.
Praemium Rectoratus gravissimi oneris quia una Commutatione [illegible] a generatore [illegible] Studentium p. 107
Senior ex Collegio minori Bursae [illegible] [illegible]. In mandato Clericalis habitus Studiosis [illegible]
dony grave Juramentum de depositione armorum apud Seniorem formatur

~~[illegible]~~

Gravior deinde secuta conquestio Juramenti ac si a Rectore solo sic [illegible] a Uni
versitate mandatum emanasset. Sed constitit id R. Mti omnino placuisse, quod [illegible]
periculi quod adsit alicui Studioso ex huiusmodi [illegible] [illegible] nec ipso dederit occa
sionem [illegible] ? [illegible] se [illegible] quod [illegible] suis huiusmodi iniurias si nodo tempesti
ne [illegible] tumultu apud Rectorem cum [illegible] suo et Seniore Bursae in qua manebat
exposuerit

Et mox a Principio Commutationis post electionem Rectoris coepit vigere pestis
durabatque per [illegible] Commutationem et ultra

Paulus IV. [illegible] Pontificatus sui [illegible] ecclesiasticam novam emendationem instituit, [illegible]
ad dissolutos omnium Ordinum mores corrigendos edicta publicavit. [illegible] bona mali [illegible]
[illegible]. Librorum damnatorum indicem confecit. [illegible] liberalitate et zelo religionis clarus
senio confectus 15 kal. 7bris aetatis 84 migravit ex hac vita.

89
113
285
281

90 1559 Sub Rectore Conversio in Seniori Bursa pauperum et Studiorum acta [illegible] hic [illegible]
Com. Hiemali sy partis pristinae. Et electio Bursae pauperum Senioris a Minori Collegio ad Magistros [illegible]
Lodovicus Kro propius quae occasionem dederant controversiae, ne excedant 6 gr. hic terminus sunt
ckiew constituti.

Paulus IV Papa obijt XV kalendas 7bris sepultus ad S. Petrum

1559 Com. Aestivali Septimo vicis Rectoratus erat Nicolaj a Schadek

Andreas Zebrzydowski 23 Maij mortuus [illegible] Pius IV Mediolanensis Joannes Angelus Medices Bernardini filius
Creatus vij calendas Januarij Coronatus xvij Die Januarij

Thomas Strzempinski Epis. Crac. [illegible] postremum annis 5 sedem Epis. Crac. tenuerat [illegible] in [illegible] quae [illegible] fuit [illegible] et ad [illegible] Thomas in [illegible] [illegible]

1560 Com. Hiemali repetito Rectoratu eiusdem duo vices

1561 Com. Aestivo 9 vicis Rectoratus contigit eundem Nicolaum a Schadek

[illegible] 3 de Capitulo a [illegible] postulat [illegible] [illegible] [illegible] tandem Cessione [illegible] [illegible] Jacobi de Sienno Corpus [illegible] sepultum

1561 Nicolaus Szedek Rector Bursae Vngarorum licet felici sidere Medicus ad Vrat. ipse venisset
dubito [illegible] vitae politiae obesset et domui et Vniversitati obesse posset

1561 Commutatione hyemali Excellentissimus vir D. Joannes Turobini
V.I.D. Decanus Wisliciensis Can. Ecclesiae Cathedralis Chelmensis in Re
ctorem Vniversitatis est electus ipsis ferijs S. Galli

1562 Qui cum Mathesim doceret est reelectus

1562 ~~Rectore Krokier Statutum i. Superioris Rectoris scilicet Joannis de Turobin abolendam Conclu~~
~~sionem quae dabat potestatem praesentandi sub privatis sigillis Seniores Bursae DD. sub poenis pe~~ p''
~~cuniariis. Assentes punit iuxta Statuta et Judicata~~

1562 Commutatione Hyberna 4to Electi in Rectorem Rndi ac Egregii Viri
D. Martini Krokier V.J.D. Can. Luceorien. Data Universitatis
Convocatione Statutum seu Conclusionem per praecedentem Rectorem Universitatis
factam, quae dabatur potestas praesentandi Seniorem Bursae DD.
sub privatis sigillis Doctorum abolet poenasque in contravenien-
tes pecuniarias et nullitatis extendit.
Assentes a Cathedris Professores iuxta Statuta et Judicata punit

1563 om. Alzhua Sebastianus a Clepars Rector sua Conclusione praesentatum M. Andream Sieprc Cum [illegible] sigillis et a Rectore contubernio privat et Duat ascripsit in Consesys. praeter [illegible] simplici iure ad suffragia ad electionem et si quid simile attentaverint [illegible] assensu. p 118
Petrus Zawadzki in Ordinarium elect. et ad Rnsioni M. admissy Mokter [illegible] ordinarij Juris Lector ut dijentius legat Jacobo Gorski Conceden in Italiam proficio
Einsdem Rectoris Extat Mandatum [illegible] Mdi emanasse constat [illegible] de [illegible] et insdiyante Capitaneo [illegible] Sos concernere [illegible] Juventuten In Formular p 3
Academicum Ao 4 supra 25 7bris

1563 Cum Sebastiano Eodem Rectore et Procancellario Universitatis Sebastiano a Clepars Inter Sieprcium et Petrum Zawadzium Me- dicinae Doctores Contentio de Thesibus pro Rnsione ad [illegible] et Doctores Acad. [illegible] scripti extat libri impressi. Ubi examen [illegible] Tenacissimi semper fuerunt Academiae Cracovienses Moris antiqui [illegible] et distinctionis graduum inter Parisiensem Universitatem [illegible] autem Italicasque Gymnasiorum eorum consuetudinem atque [illegible] [illegible] [illegible].

Hoc eodem Anno et Rectore 1562 5 Martii Benedictus Herbestus in manus Rectoris Professuram Academicam et Collegii Stationem resignavit, et ad Cathedram Posna- niensem ubi Canonicatum habebat abscessit, ita querelae litterariae cum Ja- cobo Gorscio finem imponere statuens. Abhinc in Collegio Lubransciano quo- cunque Professor et Rector aliquot annis laboravit. Nb Hae anno- tatio reponen- da est ad an- num superiorem 1562 Rectore [illegible]

94

1564 Commissio — Sub Rectore 3a Sebastiano Clepare ~~Contentio litteraria exorta~~. Gregorius Nowicampianus [legit Novicampianus] p 119.
nus collega suus per Rectorem evocatus, quod Actui promotionis Magistrorum prius iussus adesse per
bedellum in curiam, non cessit, vero Rectore magnifice clara voce non paruit, adiecit verbis dum d:
Forma et modus excommunicationis habes in lib. quodam formularum vet. — qui bonus ac. Iubente autem Rectore cessare ab Actu promotionem, cessit adiecit minus [illegible] Gregorius
Consilio Universitatis (ad cuius misericordiam supplices non Gregorius venerunt R. d. Decanus
nicus et Capitulares, quibus nonnihil concessum est non reponere deprecationem ea sen
[illegible] gravem sub poena exclusionis ad unum mensem carcere condemnatus est. Quas cum agni
vere non posset deposito iuramento carcerem sustinuit squallidum etc. non solutionem poenae. p 121, 121
Oratio salutare tenet Regem Eps Magister alius Sextus, illi debitus 4 [illegible] non dato sedem acciperet nolunt dimittere Datur duos 122
Eps Cracoviensis omnibus domus (Lagiewnicianus) area ubi nunc Bursa Philosophorum vocatur Contubernium Ecclesiae
Pro dicto M[ag]ro habet — 6 assessores deputantur ad describendas leges illi Contubernio

1564 Comitiis hybernis Rectoratu septimo Sigismundus Stavius est hono-
ratus.

1565 [illegible] Restitu[tio]

Rectore Georgio Hyeronimo post horrendae contagionis pestilentialis intermissionem studen[tium]
et dispersionem Academiae Clementia divina aliqualiter pacata Feria 2 quae erat 15
mensis Januarij, resolutum fuit inter dictum [illegible] revocari Professores et ad officia
sua diligentius obeunda ad quod et vi professionis suae et vocationis obligati
sunt. Ut commonefacti vel omnino Lectionali cathedras ad legendum conscendant alioqui Ex fonda[tione] vi p. 2
Salarijs et emolumentis solitis carituri et quarterium suorum diminutionem passuri

Obijt ~~eodem A^o die Sabbathi~~ penultima Augusti Serenissima Elisabeth Regina
~~Poloniae Serenissimi~~

Pius IV Pont. Mediolanensis qui initio sui Pontificatus Tridenti Concilium restituit, perfecit.
[illegible] ordinum, morum censuram multis editis legibus restituere aggressus hoc anno [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] postquam Ordinationes Quatuor 40 Cardinales creasset
4 Idus Xbris aetatis suae 67 vitam hanc reliquit corpus in Sta Vaticana
sepultum

288

184

1622 Vesp. 12 Millia Sulph. 96

1565 Commutatione Hyberna Electus est ad Rectoratum Joannes Dobrzelski Sacrae Theologiae Professor Ecclesiae S. Floriani Custos

22 Martii in Conclavi et ubi huius Academiae Cancellario 4 Doctoribus et Licen- ... ator examinati et promoti sunt, Stanislaus Porzenus Nicolaus Bodzentinus Joannes Leopoliensis et Martinus Pilsnensis praesentibus Plebanis et S. T. Doctoribus qui eis pro forma Statutorum testimonium doctorias dabant et de indemnitate promovendi fide iubebant Quod ideo factum est Quia Vicecancellarius Doctores erat Status Licentiati postea publice renunciati et in Doctores iuxta morem per suos promotores in Aula D. Annae sunt promoti.

M. Wolski ob quaedam facinora in Capitaneo ... et Consulibus ... Instituit cum ... Dominis ... cont. crimine capitis indictus et capite plexus est ... per suos Deputatos tulerunt causam et illis litem intentat Universitas ... Wolski quod ex forma modo superiorum Joannem Leopolitanum et D. Pilsnensem ... in Privilegio Academiae descripto ad executionem processerint

Wolski

Collegii Cracouiensis Breuis adnotatio Priuilegiorum in Conuentu Regni Warſzouiensi productorum et Lublini iterum demonſtratorum. Tum et Decretorum super eadem Priuilegia.

Si Academiae priuilegia producebantur in Conuentu Regni et de eorum valore censura instituebatur: palam est haec Academiae iura et priuilegia ad ordines Regni omnes ex aequo spectare.

Per doctorem Zauacium Stanislaum Picum ex Conuentu Lublinen. extractorum transportat. Anno Domini. 1. 5. 6. 6.

~~Tres Plesnatius Przemekowiensis, Krosnowiensis, hom\[illegible\] sunt precium sanguinis Concessi animi Academiae sunt ab Augusto pro studioso occiso in schola S. omnium anno 1549. propter quem occisum dissipata fuit Academia.~~

Ita audiui ab aliis sed aliter fuisse certo cognoui.

289

285

Breuis conſcriptio Priuilegiorum, Collegii Cracouienſis,

Wyderkaw in Cenſibus, et prouen Oppidi Bochnen

1 CAzimiri Regis ſuper cenſum 100 Marcarum monetæ
melioris in Regno currentis quadraginta Octo groſſorum in quamli-
bet Marcam computan, in Oppido Bochnia, & in Cenſibus, & prouentib.
4000 aurei. eiuſdem Oppidi pro 4000 millibus florenorum aurei, ueri, & iuſti ponderis
Vngarici per Regem Cazimirum pro finali ſolutione terræ Oſwiecimen,
à Ioanne de Thezijn Cracouien, Ioanne de Oleſnira Sandomirien Palati-
nis, & aliis Executorib. olim Zbignei Cardinalis & Epi Cracouien accepti,
& pro Collegio Domus Hieruſalem ſpectan eſt. Cracouiæ Sabbato proximo
an Conductum Paſchæ 1.4.5.6. Relatio Venerabilis Ioannis Lutskowie
de Brzeſcie R. P. Vicecancellarii.

In Wielicien, & Bochnen Zuppis.

2 CAzimiri Regis ſuper Cenſum annuũ 80. Marcarum 48 gr.
4000 aurei computatos in Zuppis Wielicien, & Bochnen pro 4000 florenorum Vnga-
ricalium, auri ueri & iuſti ponderis, à Doctoribus, & Magiſtris Collegii Cra-
couien per Cazimirum Regem pro neceſſitate Reipublicæ, & expeditione
Stipendiariorum, qui Regnum incurſione hoſtili inuadere uolebant recept. Cen-
ſus aut iſte partitus eſt pro hoſpitali Cracouien una pars; altera pro hoſpi-
tali S. Heduigis in Stradomia Tertia pro Sororibus Monaſterii S. Agnetis
Quarta pro leproſis hoſpitalis S. Valentini in Kleparz Quinta pro hoſpitali
leproſorum S. Leonardi ultra Cazimiriam Sexta pro Scholaribus infirmis in
platea S. Spiritus. In noua Ciuitate Korczyn feria quinta post Dominicã
Reminiſcere 1.4.7.4. Subſcriptio Zbignei Electi & Vicecan.

Decreta na thy Przywileie Collegiu Crac.

1\. Czynsz 100 grzywien na pozytkach Mieszkich Bochen:
skich u Kazimirza krola in anno 1.4.5.6. za 4000 zło:
dobry — tych Węgierskich na doplacenie ostateczne Ziemie Oswięcim:
skiei wszytkich kupiony, dobry bo nie na Zupach, iedno na po:
zytkach mieszkich kupiony.

2\. Czynsz na Zupach Wielickich, y Bochenskich 80.
Marcarum za 4 tysiące Węgierskich złotych u Cazi:
mirza krola 1.4.7.4 kupiony, a do Szpitalow, y do
S. Jagnieszki obrocony, iż po Statucie Cazimirza kro:
la in anno 1.4.5.1. zły stać niemoże.

Szpitalny niemaią do tego nic Colle: giaci.

In Wielicien. Zuppis

3. CAzimiri Regis super Censum annuum Marc. 15. gl 24. Hospitalis S. Valentini in Kleparz pro summa qua:

435 aurei — drigentorum triginta quinq florenorum Hinze de Rogow Castellani, Sandomirien per Doctores et Magistros Collegii Cracovien uti executores Hinze pscripti in Zuppis Wielici: en inscript. Pecunia aut hæc 435 florenor. Vngari: calium auri ueri, et iusti ponderis à Cazimiro Rege accepta fuit, pro necessitate Reipub. et pro expeditione Stipendiariorum qui Regnum incursione hostili aggredi uolebant Crac. in Noua Civitate Korczyn feria sexta an. Dominicam Oculi 1474. Subscriptio Zbignei Vicecanc.

In Zuppis.

4. CAzimiri Regis super censum 50. Marcarum monetæ et numeri Polonicalis usitati in Zuppis Wielicien, et Bochnen

2000 aurei — pro 2000 millibus Vngaricalium florenorum à Doctoribus, et Magistris Collegii Cracovien executoribus emptum, et pro nouis lectoribus Iuris Canci concessum. Regia Mtas accepit eius: modi pecuniam pro necessitate publica, et pro soluendo retento Stipendio militibus. Piotrcoviæ in Conventione gnali feria sexta post festum S. Martini 1. 4. 6. 2. Rdo Rndi Ioannis de Brzeście Electi Crac. Epi R. P. Vicecanc.

In Zuppis.

5. Sigismundi Regis, super Censum 25. Marc. pro altari

1000. flor. monetæ — fundando in Sacello D. Tomicki Epi Cracovien pro mille flor. monetæ eiusd. D. Tomicki in Zuppis Wielicien, et Bochnen comparat. Mtas Regia accepit eiusmodi summã Originalem pro redimendis maioribus Censibus antea in eisd. Zuppis inscript. Crac. die S. Thomæ Apli 1. 5. 3. 2. Subscriptio Mtatis Regiæ.

3. Czynsz do Szpitala S. Valentego za 435 złotych na Zuppach Bochenskich u Cazimirza 1474. kupiony. tak że stać niemoże.

4. Czynsz 50. Marcarum za 2000 Węgierskich złotych na nowe Lectori Juris Canonici obrocony a u Cazimirza in anno 1482. na Zuppach kupiony. złotych

5. 25. Marcarum in Zuppis pro 1000 florenis monetae in anno 1532 kupiony. złotych

In Zuppis.

6. Sigismundi olim Regis super Censum 12. Marcarum monetae, et numeri Polonic usitati in Zuppis Cracovien Bochnen, et Wielicien pro 400 florenis Vngaricalibus, ab ipsis Collegiatis emptum. Summa aut haec originalis data fuit, ab Helizabeta Regina pro anniversario Joannis Alberti fundan in Ecclesia Cathedrali Cracovien. Datum Cracs. feria sexta die S. Philippi, et Jacobi Aptorum 1.5.0.8. Rlo et subscriptio Matthiae Drzewicki R. P. Vicecanc.

400 aurei.

In Zuppis

7. Sigismundi olim Regis super censum 14. Marcarum pro summa 500 florenorum Vngaricalium in Zuppis Bochnen, et Wielicien comparat. Iste aut census converti debet pro altari in Ecclesia S. Mariae Virginis ab Andrea Radowski fundato. Cuius altaris Collegiati sunt patroni. Crac. feria sexta ipso die S. Philippi et Jacobi Aptorum 1.5.0.8. Rlo, et subscriptio Matthiae Drzewicki R. P. Vicecanc.

500 aurei

In Zuppis

8. Sigismundi Regis super Censum annuum 20 Marc. monetae, et numeri usitati pro summa 1000 florenorum in Zuppis Bochnen, et Wielicien emptum, pro fundando et erigendo altari sancti ministerii tituli S. Erasmi in Ecclesia Cathedrali Cracovien an Corpus Christi sitt. Cuius altaris Collegiati Crac. sunt patroni. Cracoviae die S. Egidii 1.5.1.8. subscriptio et Rlo d. Tomicki Epi Cracovien R. P. Vicecanc.

1000 flor monetae

In Zuppis

9. Sigismundi Augusti Regis, super Censum annuum 400 florenorum monetae pro 10000 florenorum in Zuppis Wielicien emptum. Suma haec principalis data est à D. Noskowski Epo Plocen pro necessitate ardua Reipub. Et Census convertus in usum Studiosorum Bursae Pauperum, per ipsum erectae, et fundatae. Petricoviae in Conventione generali Regni, feria quarta an festum S. Trinitatis 1.5.5.5. subscriptio Mtis Regiae. Dat. per manus d. Przerembski R. P. Vicecanc.

10000 flor monetae

6. 12. Marcarum na Tuppach za 400 Węgierskich złotych u nieboszczyka Zigmunta in anno 1.5.0.8. kupionij stać pomoże.

7. 14. Marcarum pro suma quingentorum aureorum in anno 1.5.0.8. na Tuppach u Zigmunta kupionij złtij

8. 20. Marcarum pro summa 1000 florenor[um] in Tuppis 1.5.1.8. kupionij złtij

9. 400. florenor[um] pro florenis 10000 przez J. m. x. Biskupa Płockiego, u dzisieiszego krola J. M. in anno 1.5.5.5. kupionij złtij.

In Zuppis.

10. Cazimiri Regis super censum annuum 17. Marcarum

600 aurei pro 600 florenis Vngaricalibus puri auri, et iusti ponderis Joannis de Dambrowka à Collegiatis per eundem Cazimirum Regem recept. in Zuppis Wielicien. et Bochnen. inscript. Census aut. iste conuersus est pro duobus Mgris Collegiatis lectoribus Missarum in Ecclesia S. Floriani, iuxta ordinationem, et priuilegium auctr. ordinaria confectum Crac. Sabbato in crastino S. Jacobi Apostoli 1.4.7.7. R. lo et subscriptio Stanislai de Kurozwanki R. P. Vicecanc.

In macellis pistorum Stradom.

II. Cazimiri Regis super Censum 10 Marcarum monetae et numeri Polonicalis in Macellis, areis, et domibus pistorum in Stradomia sub Castro Crac. consistentium, ac eorum prouentibus inter alios prouentus pro fisco Regio singulis annis

300 aurei dari solit. pro trecentis florenis Vngaricalibus olim Joannis de Dambrowka Theologiae professoris, et Canci Crac. per Collegiatos comparat. Summa principalis pro ardua necessitate Regia, et Regni accepta. Census verò conuersus est pro altari in Ecclesia S. Floriani prouisionis Collegiatorum. Crac. Dominica Judica 1.4.7.2. Ad Relatum Mgri Joannis de Pabno. Regni Canc. et Capit. Crac.

Cancellariae tres praebendae S. Floriani et 100 Marcae in teloneo Crac.

12. Wladislai Regis, super Cancellarias tres Regias, terrarum Maioris Poloniae, Lancicien. et Siradien. necnon

100. Marc. Iuspronatus Canonicatuum, et aliorum beneficiorum, et Praebendarum Ecclesiae S. Floriani in Suburbio Crac. Praepositura, et Custodia exceptis. In assequendis aut. eiusmodi beneficiis Senioribus praerogatiua est addita. Cassat etiam, et annihilat idem Wladislaus Rex clausulam, in priuil. litteris suis expressam, de Centum Marcis pecuniarum iisdem Collegiatis in thelonio Craconien. inscript. quae vi: gore

✱ Verte folium

10. 17. Marcarum pro 600 florenis Vngaricalibus na Tuppach u Cazimierza 1.4.7.7. kupiony. zostać się niemoże.

11. 10 Grzywien za 300 Wągierskich złotych, na iatkach, placach, a domiech piekarskich, y ynnych pożytkach na Stradomiu
dobry u Cazimirza 1.4.7.2. kupiony dobry.

12. Przywilei Władzisława krola na trzy Cancellariae
dobry Slendi u S Floriana za 100 grzywien platu na
Cle Crac. dobry

* gue Vigore clausulae illius cum ex scriptis Sacerdotiis Collegiati beneficia Valoris 100. uel supra Marcarum nacti fuerint, in thesaurum Regium reuerti debebant, Vultque ut non obstante clausula illa Centum Marcae superius expressae de teloneo Crac. Collegiat. dentur, donationemque primam suam praemissertam Centum Marc. cum conditione factam perpetuat, perpetuisque temporibus Doctoribus, et Magistris assignat. Ad residentiam tamen personalem, et lecturas assiduas sola infirmitate, et hiis qui senio admodum confecti sint exceptis. Sub priuatione beneficiorum obligat. Data literarum in Noua Ciuitate Korzijn feria tertia infra Octauas Assumptionis Mariae. Sed annus Dni non scriptus. Datae literae per manus Zaklige Cancellarii Aulae. Ad relationem Nicolai Praepositi S. Floriani. R. P. Vicecancellarii. Per: seu scripti Venerandi pres dm Nicolaus Sche Guesnen Eccle ...

Salicidae in Zuppis Bochnen.

13. Wladislai Regis, super quatuor famulos, seu Salicidas dictos Vulgariter Otroki in Nouo monte, seu Salis fodina Zuppa Bochnen. cuidam Nicolao Bochner locandos, ac utilitates, et obuentiones quaslibet de laboribus eorum, per ipsum Bochner, ipsiusque liberos haeredes et successores legitimos perpetue percipien. et usufruendas. Praeterea et super unam Sexagenam gr. Pragen. valentium 60 gr. latos, in ipsam Sexagenam Computan. singulis Sabbatis diebus, Similiter per ipsum Bochner, et eius successores, de obuentionibus suprascripti noui montis seu Salis fodinae percipien. cum potestate dandi, uendendi, commutandi, et ad usus beneplacitos ipsius Bochner, et eius Successorum conuertendi. Idque propterea Mtas Regia Bochnero concessit, quia idem Bochner suis impensis nouum montem, seu Salis fodinam, effodere, atque erigere debuit. Data literarum in Noua Ciuitate Korzijn Sabbato ante festum Natiuitatis S. Joannis Baptistae 1399. Dat. per manus Nicolai Epi Wladislauien. Aulae Regiae Protonotarii.

13. Wladziſławow na czterech Salicidas 1399. damy dobri dobri.

108

In teloneo Præmislien

14 Joannis Alberti, super censum annuum 20 florenos
400 aurei pecunia et numi in Regno curren pro 400 florenis Vnga-
ri per Nicolaum primum Epm Præmislien in teloneo Præ-
mislien emptum. Præmisliæ feria Tertia festi Pentecosten
1.4.9.7. Rlo et subscriptio Vincentii de Przerab Vicecanc

Teloneum Przedborien.

15. CAzimiri Regis. Super medietatem Teloneí pontal Przed-
borien, in cuius usu et possessione, ut eccl lræ Cazimiri Re-
gis testantur longo antea tempore Vniuersitas, et præsertim Cano-
nici S. Floriani fuerunt. Crac feria 6. post festum bti Viti
1.4.8.5. Rlo et subscriptio Gregorii de Lubranz Vicecanc

Teloneum Przedborien

16. Sigismundi Regis olim consensus emendi alteram medietate
telonei pontalis Przedborien, apud Joannem koper oppidanu de
Zarnowiec ad quem iure hæreditario, uti uerum, et legittimu posses-
sorem ptinebat, iisq ipsis Collegiatis concessus, facultasq illis data,
ut integre totum teloneum pontale Przedborien teneri habere, et
eo uti, frui possint, cum ptate dan, donand etc. Adscriptio præterea
eiusq telonei, et incorporatio libertati Ecclesiasticæ Crac in Conuenti-
tione generali Coronationis Regiæ feria sexta post Dominicam
Reminiscere 1.5.0.7. subscriptio Joannis de Lasko Regni P. Canc

Teloneum Boszczino

17 Sigismundi Regis. Institutio telonei in bonis Villa Boszcino
Collegii Cracouien maioris à singulis curribus duorum obo-
lorum Propterea quòd magnos sumptus in reparan uia publica
qui per quoddam villæ præscriptæ pratum dirigitur subire coguntur.
tur. Crac Sabbato ante festum Barbaræ 1.5.2.4. Rlo,
et subscriptio d. Tomicki.

14. Ioannis Alberti na 20 złotych czynszu za 400 złotych
dobri. Węgierskich na cle Przemyskim 1497. kupionÿ dobrÿ

15 Cazimiri Regis na polowicę cła mostowego odłożył I. K. M.
odłożon. na ÿnszÿ czas kiedy się o ÿnnÿch cłach namawiać ÿ radzić będzie.

16. Sigismundi Regis olim na drugą polowicę tegoż cła
od Jana kopria cum consensu Regio przez Collegiati kupiona,
odłożon. także ÿ około tego na ÿnszÿ zas I. K. M. odłożić raczył.

17 Cło od nieboszczyka Zygmunta krola we wsi ÿch Bo-
odłożon. szynie dane nowe złe.

Præbenda S. Crucis.

18. Alexandri Regis. Quibus Regia M^tas donat Canonicis & Vicariis Eccl[esi]æ Collegiatæ S. Floriani Præbendæ Sanctæ Crucis ratione dissectionis certorum domorum circa edificationem propugnaculi, sive Baszta plateæ S. Floriani. Ex quibus domibus Census ab antiquo Canonicis, & Vicariis prædictis solvebantur. Cracoviæ feria Sexta in festo Nativitatis B. Mariæ 1505. Datum per manus Joannis de Lasko, et subscriptio eiusdem.

19. Wladislai Regis Confirmatio literarum cuiusdam Matthiæ procuratoris Regii advocati hæreditarii in Dobczyce super constructionem molendini ipsius in fluvio Rabba sub monte Civitatis Dobczicen. sitt. Et super tertiam Mensuram eiusdem molendini, in anno 1323. literarum eius Matthiæ data in Dobczicz 1323. Confirmationis vero Regiæ Wlad. feria Sexta post Lætare 1428. per manus & ad relationem Joannis Decani Crac. R. P. Canc.

20. Sigismundi Regis Consensus in donationem & resignationem molendini Dobczicen., sive tertiæ Mensuræ eius per Abrahamum Jordan de Zakliczyn Hermolao Jordan fratri suo factam Crac. Sabbato ante Priscæ 1523 Rlo, & subscriptio Christofori de Szydlowiec.

19 Ianuarii.

21 Joannis Conarski Ep[iscop]i Cracovien. confirmatio donationis Census annui Viginti florenorum per Generosum & Honorabiles Andream Milianowski Carbarium Wielicien., & Cubi-
20 floren. cularium Ser^mi olim Sigismundi Regis Matthiam Szawlowski, & Nicolaum de Szydlow Vicarios Eccl[esi]æ Cathedralis Cracovien. executores testamenti, nobilis olim Stanislai Milianowski

18\. Alexandra Krola na Prebendę S. Krzyża za Czynsz ktory mieli Canonici y Vicariowie od S. Floriana z domkow rozrzuconych przy budowaniu bramy S. Floriańskiey. Reuisorowie się maią o tym dowiedzieć, iako to było, y iako słusznie być ma.

Dali sprawę Reuisorowie na tim Seimie Lubelskim, że z pożytkiem był frimark.

19\. Iż Młyn a temu trzecia miara iako y ine takie non subiacet exequutioni.

20\.

21\. List na erectią oltarza na Zamku głownym Crac. przez Andrzeia Milanowskiego nadanego, na ktory by Oltarz z Zupp Crac. czynszu 20 złotych monety, za pięć set złotych monety, u nieboszczyka Krola Zygmunta in anno 1510 kupionego, być miało. Iż nowa Suma a temu nie oryginał produkowano, maią durante Comitiis tych Oryginał produkować, albo dowieść wedle prawa, że taki był iedno zginął. A potym gdy by ten Oryginał mieli, albo go dowiedli tedy maią liquidować co to za stare, y więtsze czynsze były, dla ktorych okupienia Suma wzięta była.

Liquidatia tego listu potrzebna.

296

292

Cubicularii Regis cupien diem extremum operibus Miseri:
cordiæ preuenire, volenq et Viginti florenos pecuniarum monetæ
et numeri Poloniæ per ipsos pro quingentis florenis pecunia:
rum dicti olim testatoris, monetæ et numeri Poloniæ in quem;
libet florenum per 30 gr. computan apud SER^mum^ Sigismun:
dum Regem 20. in et sup Zuppis Crac. in vim reemptionis
alias na Wyderkaff reemptos, et comparatos pro fundatione, et
erectione altaris Scti Ministerii in Ecclesia Cathedrali Craco:
uien, et in Capella S. Nicolai ante Capitulare sit, ad hono:
rem Omnipotentis Dei, et eius genitricis Mariæ, tituliq San:
ctorum Andreæ, Stanislai, Georgii, Annæ, Catharinæ, Barba:
ræ, et pro sustentatione Altaristæ, pro tempe existentis in reco:
pensam certorum onerum per ipsum Altaristam ferendorum, et ex:
plendorum, donauerunt, assignauerunt, et deputarunt, per eund
Altaristam, Altaris huius modi fundan et erigen, qui pro tempe
fuerit, haben, lrarum venditionis Sigismundi Regis de data
Crac. feria quarta post Epiphaniarum 1510. Donationis vero
Gnosi Andreæ Milianowski eiusd Census 1510 Confirmationis
aut pfati Epi Crac. lrarum pdictarum, tam Sigismundi Regis,
quam etiam Andreæ Milianowski de data Crac. in Curia Epali
ti 1510. die vero 29 Maii.

22 Eorundem. Wladislai Regis

Poloniæ erectio seu fundatio Collegii, seu Gymnasii in
Ciuitate Crac. in platea S. Annæ de consensu et voluntate, ac
indulto Sanctissimi in Christo Patris domini Bonifacii Papæ IX.
Sacrosanctæ Romanæ, et Vniuersalis Ecclesiæ Summi Pontificis ipm
benigne + bullarum suarum concessionem confirmant, ut posse,
in Theologia, seu Sacra Scriptura Iuris Cani, legum, Physice,
et Artium liberalium facultatibus nominand, eligend, constituend
ponend, ordinand, ac erigend duxit perpetuis temporibus du:
raturum. Sitq ibi Scientiarum praualentium Margaritha, ut
Viros producat, consilii maturitate conspicuos, Virtutum orna:
tibus redimitos, et diuersarum Facultatum doctrinis eruditos.
Fiatq ibi fons doctrinarum, de cuius plenitudine hauriant
Vniuersi, liberalibus imbui cupien documentis. Eiusd Studii
generalis

* Verte folium

dobry

22. Prziwilei errectiei, a fundaciei Collegium Crac. przez Wladzislawa krola in anno 1400 dany w ktorym to iest danie a naznaczenie 100 grzywien na kaydy rok ze Cła Crac. stary, dobry, y na rzecz dobra.

Generalis

generalis quod in p̄dicta Ciuitat. Cracouien. Deo auxiliante, ad decus Sacræ Coronæ Poloniæ instaurandum decreuit incrementa foelicia ampliare frequentius affectan̄, et longinquarum incolas Regionum ad eius allicere desideran̄ accessum, Vniuersis, et singulis Clericis, laicis, Scholaribus cuiuscunque ordinis existunt, et signanter Rectoribus Vniuersitatis, Doctoribus, Magistris, Graduatis, Baccalaureis, Studentibus, Scriptoribus, Stationariis, et Bedellis, ac eorum familiaribus quibuscunque qui se gratia Studii in Ciuitatem p̄dictam Crac. contulerint, et ibidem moram traxerint, articulos subscriptos in præsenti Chyrographo contentos irrefragabiliter tenere promisit, et obseruare. Conseruando etiam eosd., et defendendo in Iuribus, Priuilegiis, libertatibus, immunitatibus, Statutis, gratiis, et consuetudinibus singulis, quæ in Studiis generalibus tenentur, et seruatur, necnon dationibus, solutionibus, passibus, pontibus, castris, custodiis, Gabellis, Pedagiis, pedalibus, Decimis, et oneribus quocunque nomine censeantur teloneis. Præterea si aliquis Studentium, aut Scholarium ad Ciuitatem Crac. rone Studii proficiscens in terris Regni p̄ p̄dones, et malefictos spoliatus fuerit, in bonis, et rebus suis, cum diligentia ipsi p̄dones p̄ offales inquirendi sunt. Rectorem etiam Studiosi p̄dicti, ut suum habeant, qui eos iudicet, in Causis Ciuilibus, cui honorem, et obedientiam p̄stare debent. In Criminalibus uero, ut puta, furto, adulterio, homicidio, stupro, aut aliquo crimine Capitali, Iudicio Regiæ Mtatis pertinet, si [illegible]: si uero Clericus Iudicio Epali, incorporatioque, atque appropriatio Domus, quæ Stephani Phanzyc fuerat, quam et Gerdoff olim Ciuis Cracouien. habebat, in Platea S. Annæ sitt. Vniuersitati Cracouien., pro Communi Congressu Scholarium. Cæterum pro maiori Stabilimento Studii generalis Cracouien. prænotati dignũ fore arbitrantes, hos qui labores, et onera sufferunt, nõ repelli à mercede, Doctoribus, et Magistris, ac Collegiatis Studii eiusd., qui fundamenta Doctrinarum in eodem Studio debent erigere, et lecturis, ac informationibus ipsorum Studentes instruere, ac fouere, de Centum Marcis numeri Poloniæ rone Sallarii, anno quolibet assignauit, quas in telonio Crac. deputauit, a teloneatori singulis quatuor temporibus anni cuiuslibet p̄ uiginti quinque Marcas tollendas, et percipiendas. Crac. feria Sexta post festum Iacobi Apti in anno 1400. Ad relationem d. Nicolai de Kurow Epi Wlad. R. P. Vicecanc.

Domus Pro communi congressu Scholarum et Academiæ sit uelut centrum ad quod a tota ciuitate et omnibus scholis conueniant studiosi.

Clo Przedborskie.

In Conuentu Lublinen. Canonici S. Floriana Collegiaci Crac. ukazowali i w Warszowie przywileie dwa na Cło Mostowe Przedborskie, ieden od Kazimirza Krola 1.4.8.5. na iednę połowicę, ktorem listem Krol Kazimierz świadczy że tego pol cła zdawna Collegiaci w uzywaniu byli. A drugi list zaś od nieboszczyka Krola Sigmunta 1.5.0.7. ktorim pozwolił im Krol I. M. drugą połowicę tegoż Cła Przedborskiego odkupić. Jakosz ukazali przy tym listy sądowe Sądu Ziemskiego Siradzkiego ieden sub anno 14.2.9. gdzie miali Przedborz Marzer de Krassouice swą wszystkę część dziedziczną własną połowicę Cła Przedborskiego ze wszem prawem, y państwem iako sam trzymał, y miał Mikolaiowi Woitowi Lelowskiemu za folwark w starym Lelowie rzeczony Taykowski, y za pewny przydatek pieniędzy, obyczaiem frimarku frimarczył. A drugi list sub anno 1.5.0.7. gdzie Coll[illegible] tei części zaś dostali u Woita Lelowskiego, niakiego Jana Kopcia z Za[illegible] Bakalarza. Trzeci list sub anno 1.5.1.0. ktorim się okazuie że tyże Czcigodni Collegiaci kupili część tegoż cła Przedborskiego u niakiego Andrzeia Chorimowskiego, ktore Oyciec tego Andrzeia, kupił był od Katarzyny Kopciowei, y od x. Marcina kapłana y innych osob dziedzicow. Iż y list Kazimirzow świadczy że pul cła pierwszego byli Collegiaci zstaradawna w uzywaniu, y na drugą połowicę okazowali tak stare zapisy a dispositię dziedziczne, z ktorych się okazuie że to Cło przedborskie iest staradawne, y dziedziczne nadane, zdało się P. Deputatom że by się slusznie zostać miało.

Cło w Boſzczinie.

Collegiaci Krakowſcy ukazowali w Warſzowie
y tu teras przed Deputati Cło po dwu drobnyjs pie:
niedzy od każdego Woza, przes nieboſzczyka Krola Sigmu:
ta we Wſi ich Boszczynie nadane 1.5.2.4. dla na:
prawienia drogi, y goſcinca. Dawaią ſprawę Rewi:
ſorowie że tam nienazbyt barzo wielka naprawa sub:
iacet Executioni. iednak ięj przedsię tam potrzebna
naprawa; a ktemu nadane Szkole Krakowſkiej na kto:
rey oſobnie idzie ma być baczenie. będzie to na łaſce kro:
la J. Mſci.

x. folia

1566

Tem. Affi- cialis — Rectore Joanne Dobrosielskj S.T.P. Epus Cracov. relaxat Studiosos in Habitu deferendo et armis et Sartorum precio. Sed Universitas recondit Statuta inviolabilitier de habitu legaliter rogans, tandem glos concessi Studiosis e exercitio Corporis Universitas debuit 1524
~~Commendationem [illegible]~~ [illegible] Rectore Martiny Krokier

7 Kalendas Januarij hoc anno Frater Michael Gislerius ex Oppido Boschi Lombardiæ Insuber Ordinis Prædicatorum in Papam a 52 Cardinalibus Creatus est. Pius Papa V Alexandrinus nominatus Vir verè pius et Sanctus. Cujus Pontificatus Contigit illa Victoria nobilis ex Turcis ad Naupactum et institutum solenniter SSmi Rosarij 1a Dnica 8bris

1566 Tem Hyberna eximij ac Rndi Viri D. Martini Crokieri V.D. Medicinis Doctor Universitatem audiens fuit electo sibi Sfalo Dno in Rectorem

1567 et Tem Aestivali reelectus

1567 Tem Hyberna Sigismundy Skrzyna - D.D. Prepositi Sanderensis per Canonicam electionem Canoniq hoc redonatum gessit
Gregorij Kruiclampiary Collega Minor ad instantiam Stanislaj Gorlicij per Rectorem e Collegio tantum sed etiam ex Universitate exclusus ob absentiam à Cathedra et negligentiam sue Professionis

Vide supra 1564

1568 Tem Aestiva Martiny Crokier V.D. Vratislaviens Luceorinis et Glogovieñ Canonicy ad Secretas Academiæ Dominator

116

1568 Gregorius Konilczewski Collega Minor ad Possessionem Stanislai Grzebski per Sigis. Sczucki 127
Kendorch exclusit ob absentiam et negligentiam.

1568 C. Hybern. Commutatione hyemali Rector erat Joannes Thurobin, qui statuit unde decreuit tenendam Festum Conversionis S. Pauli a Georgij, et ad S. Lucae Legendam. Thomae ad Corrigendum propter Baccalaureos Lectiones ad Complendum Bien. Cessauit anno Capitulo ipso, et servata Conclusione Jacobi de Oleszno Rectoris, qui tenentur legere ad Michaelis et post
Nat. Stephanus Ozrowiecki Stanislaus Gredinski Cracoviensis sublimatus ad Episcopatum et Suffraganeatum Posnaniensem
huic successit M. Stanislaus de Radoszyce.
26 Augusti M. Joannes Vicicius Collega Minor ad Universitatem S.R.M. in qua in Regnum Suecie
mittebat licentiam obtinuit ad Munus ea conditione ut labores pro Domo N. perficeret.

1569 Com. Aestiua Idem Rector erat
Hoc Rectore erectum est Hospitale S. Floriani in Clepardia ad Capellam SS. Simonis
et Judae opera Praelatorum et Canonicorum illius Ecclesiae et Collectis fidelium
Primus illius Hospitalis Sacerdos et Praepositus erat Laurentius Joannis de Pilsow

1569 Com. Hyemali sub eiusdem Rectoris Scepthis Academia fuit Josephus Andr.
Wereszczynski Epus [illegible] Abbatem Sieciechoviensem in albu Vndi [illegible]

Aº 1570 Com. Assi. na — M. Martinus Glodavius collega dr. p. 12 m. in concionatore suo iubet arreptus; modo p. m. 12 actis labores continuaret loco ordinaris Theologiis professoris p 128

Rectore Stanislao Vincentio secunda vice, ad preces Epi. Cuj. Philippi Padniewski dat licentia Gadamskj in Italiam cum suo nepote eundi Iacobkorsky 1571 rediens ex Italia obiit Cracov. Haeredes Iulius Codento M. Moltore et Martino Radomskio

1570 Com. Dybevna Idem erat Dictator Academiae

1571 Com. Assitina inscripsit in album Universitatis Joannem Jacobi Sitsch à Stibendorf Rttm. Episcopum Vratislaviensem

300

296

1571 Rectore Nicolao Bodzentino S.T.D. Stanislao de Opatowiec Regis Sacellano dud Canonicatus ...
Con. Ihysieuius electus ... Epus non recipit quia non esset doctor sed Licentiatus Iuris. Scribit ... ... illius ... 130
... esse ... ob defectu ... ... qui pestis erant dispersi
Iacobi Gorski Silvestri Nazarski et Clodowiec expediti ad Regem ... sue ... ... miserunt
in consessu totius Senatus ... Zygmunt Nocho et Wich misteriae ad Curiam regalis Bona
... ... Universitati reddunt Census.
2. Licentiati Iuris Iacobi Mokrsiis Massiniy Radomskie Stanislai de Opatowiec ... Skalnicki 131
... , uo aureis reddunt ... ... regali et munusculis

12 Aprilis 1572 Philippus Padnieuius maximo cum dolore omnium mortalitati
succubuit Cracouiae Sepultus Padnieuii ... ... Corpus Magna esse
... ... supra est oesy Colossus

1572 Cum ... Eodem Rectore vehementer Contagio pestilentiae grassabatur
Cracoviae ... Clepardiis ... fere in toto regno Poloniae ob id etiam
cessatum fuit a Studiis iusto temporis spatio Studiosi enim consulentes
vitae suae deseruerant Cracoviam

Franciscus Krasinius a morte Philippi Padnieuii proditum
Cracouiae Episcopatum obtinuit cuius Pastorum Collegium Canonicorum ... Secessio
nem quod ... faueret ad Epo communicatum est

Pius V. P. M. Calendis Maij obdormivit in Dno. Post cuius
mortem cum Cardinales detrudi deberent ad Carceres in quibus
de novo Pontifice tractarent, Singulari misericordia Dei factum est
qui suam ... nunquam ... esse destitit, ut omnium opinio
ne celerius, intra spatium unius diei, admirabili quodam omni
um consensu, vocalibus etiam singulorum suffragiis, nemine prorsus
reclamante electus sit Pontifex Vir insignis Iuris utriusque
Scientia, non vulgari pietate, singularique prudentia praeditus, cuius
testata fuit semper omnibus integritas, cum in multis et magnis
negotiis et officiis versaretur Hugo Boncompagnus Bononiensis Car
dinalis S. Sixti, qui assumpsit sibi nomen Gregorii XIII
Quod Orbi Xiano felix faustum ac fortunatum Deus esse velit
Amavit unice hic Pontifex Acad. nrarn ut patet ex Literis suis 1578
Roma X Calendas Martii datis quas mox leges Dni Cardinalis Alexandrini legati
Magnificis ac nobilibus Viris Professoribus Vniv. Crac.
Magnifici ac Nobiles Viri.
Venienti in Poloniam R. D. Vincentio a Portico, Protonotario Aplico ac S. D. N. ... ..
huius S. Sedis ad S. R. M. Nuncio, Sua Sctas ei mandavit, ut ad vos diverteret. Co
ramque cognosceret a Vobis, Si qua in re eius patrocinio, et ope egentis, atque in ... fa
cultatibus dignum esset, vrs et commoda vestra tueretur, Id enim sibi cordi esse ...
stas sua ... declaravit. Vos igitur ad ipsum Nuncium ... inspicietis ac prudentia
... , et pontem et absentem, quodcunque Vobis opus fuerint referetis. Vosque ei ...
... commendatos fore confidite. Quamobrem etiam probatos mores et ... religionis
vitae vrae institutum, de quo et vos laudat ... habet Sua Sctas et magnas ...
omnipotenti Deo gras agit, tanto tenebitis diligentius, quanto vos ipsos ...
ipsi S. D. N. maiori curae esse intelligitis et valebitis in Dno. Romae X Calen. Martii
R. D. V. uti Frater Cardinalis Alexandrinus

Dilectis filiis Rectori et Profess. Acad. Crac.
Gregorius PP. XIII Dilecti filii Salutem et Aplicam Benedictionem. Incredibilitatem
... vestra laude, in catholica religione tuenda, ... constantia ... ...
huius Aplicae Sedis ante ... nobis Vobis gratulamur per has literas ... quas
dedimus dilecto filio Iacobo Brzeznicio, quem Clerus cum postulatis ad nos miserant. ... benedict..
... gratulamur Sunt enim haec vere bona et Xiano gaudio digna ... cumulati ...
autem omnis recte voluntatis atque actionis perpetuo ... ...
... Dat Romae apud S. Petrum sub annulo Pisc. die V April 1573
Pontif. Ao II
Antonius Boccapaduliys

4° 1572. 11 Maj Rector Nicolaus Bodzentino

Com Myscovio: Communitas debitor Doctorum supplicat rectori ut ob famem et res auxilium de censu ad Contubernium 157
Ierusalem velint remittere. Et quidem Rector cum consiliarijs ex censu 100 mr 20 mr remisit
ea conditione ne id alio tempore tentent.

Martino Textio concedit Rectio Sambovitany s.T.P. mortuus est 2 Februarij de quo in Postil
Area penes Contubernium Germanorum ad edificium concedit. Compactori librorum et eius uxori
salua ad vitalitate utriusque et cum Iurisdictione Rectoris in eam darent.

Privilegium per malevolos alienatum redit ad Academiam circa Ecclesiam S. Egidij. Sed sub quo extorte
qui non est visum. illud ad executionem deducere nisi ubi Rex Catholicus eligeretur 136

Hoc anno Mortuus est Rev. Philippus Padniewski Episcopus Crac. Warsouiae dum Comitia Mors Padniewii Eppi Crac vide supra
eo loci celebrantur. Sepultus in Ecclesia Cathed. Crac. 16 may. In huius funere Academia
adfuit iuxta praescriptum Mandati M. D. Rectoris Nicol. Bodzentini S.T.D. Ecclesiae Cathed.
Wislicensis et Collegiatae S. Floriani in Clepara Canonici. In Pompa funebri
huius Epi eum ordinem servaverunt qui vocati et invitati fuerunt. Primo
praecedebant Scholares post Religiosi tandem Sacerdotes Vicarij Ecclesiae Cathed. Crac.
quos sequebantur Canonici Crac. et aliquot Abbates post Abbates duo Prelati
ante feretrum portabant unus Tiaram alter Baculum sed. Pedum Pastorale. Post
feretrum eorum Nepotes sequebantur Consanguinei deducti a familiaribus defunc-
ti Episcopi post istos, aliquot Magnates et Senatorij ordinis tandem Re-
ctor cum Doctoribus et Magistris et Studiosis. Doctores et Magistros sequebantur
aliquot Consules quorum ordinem excipiebat Cives et plebs omnis. Ex veteri
formulari

3. Mensis Iulij Rediens ex Comitijs Varsouiensibus Ioannes Franciscus Venetus Commen-
donus dictus Legatus a latere et Cardinalis tituli S. Cyriaci venit Cracoviam primum descendit
in Ecclesiam S. Bernardini quae est sub Arce Crac. eo loci exceptus est Oratione nomine Acade-
miae Crac. tandem deductus est in Ecclesiam Cathedralem Arcis Crac. praecedentibus illum Sacerdo-
tibus omnium ecclesiarum, religiosis et Canonicis Ecclesiae Cathedralis Crac. absente tunc Epo
et nondum consecrato post olim Philippi Padniewski mortem. Quem quidem Legatum
Sedis Aplicae sequebatur Rector Acad. Crac. cum Doctoribus Magistris et Studiosis
usque in arcem Crac. Ad quam arcem ubi pervenit descendit ad Ecclesiam reliquiasque
S. Stanislai cum summa religione osculatus est et Lignum Crucis Sanctae interim ca-
nentibus Sacerdotibus. quibus finitis benedixit populo qui confluxerat arrepta Tiara
et Corona Pontificali tandem etiam Cathedram conscendit. ibique a Capitulo Crac.
per Scholasticum Ecclesiae eiusdem exceptus est. Post hac Sacrum de S. Stanislao Mart. re
decantatum cui quidem plurimi hominum adfuere. Rector Doctores Magistri Stu-
diosi Nobiles nonnulli Cives quoque Crac. nonnulli et multae feminae religiosae
sub in fide Catholica constantes erant.

7 Iulij Moritur Sigismundus Augustus Rex Poloniae aetatis 52. Post cuius decessum
Inoniam omnium Statuum Ordinum et Conditionum homines metu periculorum circumquaque ab externis
Regno imminentium conturbabantur, et rebus suis quamprimum prospectum esse curabant. Universitas
quoque ne rebus suis careret. decrevit Rectori suo pro tunc existenti curam omnium et provisionem consilij
dedit 3bus ex communi omnium consensu, qui ad eam rem aptiores videbantur. et eidem consiliarium
ipsius et iuramentum pro bono Univ. fideliter faciendum et in silentio retinendum iniunxit. Quod
et factum est. Hoc captum et consilium secutum est Venerabile Captum Ecclesiae Cathed. Crac.
Successu temporis de Confirmatione Privilegiorum de supplemento in ipsis defectuum et redin-
tegratione violationum per futurum regem modus et ratio ad deliberationem consiliarior. Univ. relata
Et quidem Dn. Competitores Regni Henricus Valesius in Comitijs electionis suae
Confirmationem Privilegiorum Univ. etiam auctiorem reditum munificentissimam Ex veteri formular.
per nuncios suos inter quos erat Thuanus Episcopus ad Comitia regni
missos promittebat.

In pompa funebri desideratissimi Regis Sigismundi Augusti Univ. Cracoviensis eundem locum tenuit
qui solet morem et in pompa depositionis summi Parentis eiusdem Sigismundi senioris Univ.
ille est debitus Bedellis Univ. pro pallijs lugubribus stamen panni per Thesaurarium
Regni datum erat Concionem funebrem habuit Abbas Clarae Tumbae Suffraganeus Crac.
propter frequentiam hospitum et tumultum populi nullibi per ecclesiam ad observationem Univ.
omnis, eam enim ob causam plurimi etiam Senatorum Regni in Stallis suis sub offertorio
permanserunt. Evangelici positis insignijs Regni super feretro, qui tunc ex Senatu
Saeculari primores erant extra templa finem Sacrificij missae expectabant. Eadem veri
maiorem quam Deo reverentiam exhibentes Marscalcus supremus Regni frater Evangeli-
cam superstitionem suam, penes quem praecipua funeris gubernacula fuerunt, Caeterquam
Cathedralem Ecclesiam aliam nullam ingressus est. Officio deferendi Sceptri regij alteri
commisso

301
291

120 Professent pestis et libros ex veteri formulari super 1422 [illegible] Rex Augusti Sygismundi

1573. Ad Comitia regni textum Rectore Bodzentino ius Warszaviis post 3 regum [illegible] designari et a Rege (qui feliciter eligeretur) patronis Academiis libertates [illegible] confirmari et si quid per violentiam aliquorum tum huiusmodi libertates commissum est, in nihilum redigat et in pristinum statum libertates Academicis restituere velit * 136

*Hoc Anno, mense Februario Gregorius a Samboria [illegible] tandem diem novissimum obiit in Domino.

Statuta domus [illegible] conscribi iussa et pro confirmatione ad Universitatem deferri iuxta alia Collegia Coloniae in Kobierzyn. Spodone ad altare Concionatoris solenniter per Zugowski Praepositum Miechoviensem expellit. nec uno illius aut agrorum quidquam Universitati offert. Iniuncto ergo professori [illegible] 137
ne quid detrimenti et ipse et eius successores capiant.

Lapidea in platea Mensatorum accessit Universitati ex eo quod eius haeres Krzyzankowsky arendaret Barbaram Przymekowiensem, is cum nollet arendam solvere, domum Universitatis quam quingentis 400 aestimabat resignavit reddidit iure et evictione in se recepta.

1573 Conclusio Ecclesia Jeroniensis liberatur a pensione [illegible] cuidam Praeposito Warszoviensi opera Thomae [illegible] sippi Praepositi S. Nicolai. 142

Rectoris [illegible] Senatus Conscriptus non invitatur ad Promotiones et Rusconi [illegible] reconciliatus Universitati fuerunt

Fotius Foxius videns absentes Medicis [illegible] oppugnat a 12 [illegible] Doctoris et [illegible] Collegii Philosophorum respondit locus illi in Convocatione assignatus accepto ab eo iuramento de fideliter laborando 143

Procancellariatus audiri debet in Universitate. Sic factum [illegible] Procancellariatum Gorrii [illegible] Martino Radomskie Iuniori doctori [illegible] Superiorum [illegible] Praepositurae S. Nicolai; iuxta [illegible] Universitatem [illegible]

Baccalaureus Iuris Collega [illegible] Stanislaus Radosryco fit Collega [illegible] doctore I.U. Petro Skoi [illegible] Doctore [illegible] militantibus [illegible] ludorum pro Superiore 146

Electus in Regem Henricus Valesius [illegible] Academia [illegible] Mandatum [illegible] Interregni [illegible] eundem Rectorem datum [illegible] Quarantuli Pentecostes [illegible]
mandat [illegible] Optima valetudine Serenissimi Principis olim Invictissimi et Serenissimi Sygismundi Regis Poloniae filio
[illegible] Quarantuli Crucis ad S. Francisci dedit mandatum [illegible] Successoris huius Regni

1573 Conclusio Iden fuit receptio et atque ipsius Serenissimi Regis electi Henrici Valesii
18 Februarii Rector [illegible] excipiendo Rege dedit mandatum ad horam 15 in Ecclesiam S. Valentini Inde Universitas processit obviam Regi in Campos [illegible] expectabat Regem ex [illegible] ad crepusculum satis [illegible]. Interim Senatores Regis ingressum [illegible] admonebant Rectorem ut Regem frigentem vel breviter excipiant vel in aliud tempus exceptionem differant. Superveniente iam Rege Rector cum Theologiae doctoribus palliis et cappis induti. Doctores Iuris caputiis [illegible] tabardis et caputiis superimpositis praecedentibus. Bedellis cum Sceptris Regi advenienti obviam processerunt. Et a clamante primum Supremo Regni Marschalco, deinde Senatoribus regni Spiritualibus et Saecularibus ut Salutatio Regis tunc facta esset Salutatio propterea quia iam nox ingrediebatur in aliud tempus differretur. Salutatio [illegible] maniis data Regi per Rectorem et aliquot doctores, statim subsecutus est tantus tumultus tam equitum quam peditum, qui ita Universitatem disturbavit, ut nec 3 quidem [illegible] subsistere possent. [illegible] tumultum maximo moverunt equi, immensum fragorem tormentorum bellicorum sustinere non valentes [illegible] in arcem [illegible] post [illegible] Rodis

Tandem post primam noctis ingressus Rege Cracoviam. in arcem vero post eum Rodis 21 Februarii quae erat Sabbathi Carnisprivii Rex coronandus in Capellam ad Sepulchrum S. Stanislai per Archiepiscopum Gnesnensem et Leopoliensem aliosque Episcopos Pontificalibus indutos cum processione omnium Status Universitatis [illegible] sine mandato [illegible] deductus Senatoribus aulicis et nobilium frequentia [illegible]

Locus Universitatis immediate post Capitulum [illegible] et in [illegible] Loco.

suum obtinente immediate ante Capitulum magis [illegible] deductus [illegible] Legatis luminibus [illegible] ambo [illegible]. Praecedebant Summi Pontificis, Imperatoris Regum et Principum Legati [illegible] prima noctis pervenit. [illegible] ne [illegible] accensis et innumeris tenebras noctis vincentibus usque prima nocte pervenit. [illegible] ab [illegible] [illegible] contendebant, ab [illegible] Colloquio [illegible] procederetur, [illegible] antiquas Ceremonias ipsum facere [illegible] variis et perplexis negotiis detinebatur.

27 Februarii quae erat Dominica Carnisprivii Rex per Archiepiscopum Gnesnensem ante summum altare in Ecclesia Cathedrali coronatus est, et impedientibus Regi negotiis usque Dominica innovavit ab Universitate per Rectorem in eadem Cathedrali ante Sepulchrum S. Stanislai in Stallo Regio Salutatus. Salutationi gratulatione [illegible] ad quam Salutationem et Gratulationem Regi ut testabatur gratam Reverendissimus Cardinalis Stanislaus Krasinski, [illegible] Vicecancellarius Regni sermone polonico Universitati videbatur. Tanta autem frequentia externorum [illegible] et Senatorum et Regni tantus concursus hominum fuit ut ipsis impressionem facientibus inter Regem Stantem et Rectorem Salutantem via unius palmi locus pateret quantumvis impressionem reprimerent Marschalci Regni et Curiae. Magna tunc promissa tulit Universitatis de sublevandis et augendis Salariis. Spes fefellit expectantem. Successu vero temporis circa festum Ascensionis Rector Universitatis apud Consiliarios Regni tam Spirituales quam Saeculares sollicitus fuit de iis quae in Charta annotata ipsis [illegible] memoriali reliquerat. Cuius hae erant Contenta. [illegible] sive Rege Universitatis Conclusio humiliter petit ut [illegible] benignitate et gratia sua Privilegia Universitatis innovet confirmet, defectus illorum suppleat. Violenter detracta redintegret. Utpote donationem Incorporationis Praepositurae Ecclesiae S. Floriani Clepardiis per Serenissimum dominum Regem Augustum Universitati factam, [illegible] munificentia sua confirmet atque ad effectum deducat. Sed vero Rex negotium expediendum demandaverat Vicecancellario Regni cui hoc negotium demandatum fuit impedivit. Dum itaque apud Regem sollicitus esset Rector de eadem donatione et litteras super Praepositurae Incorporationis donationis extradere [illegible] subordinatus Secretarius Andreas Patricius, ex spe sua quandam donatione sibi per Regem Sigismundum Augustum facta, cursus negotium impedivit. Rex interim in Gallias ex Polonia ad apprehendendum Regnum Galliarum post mortem fratris germani Caroli IX Galliarum Regis vacans discessit.

1574

1574 Comitiae [illegible] Rectore [illegible] Extraordin. Regulae singulis singulae diebus legendae
× [illegible] variante [illegible] S. Egidy [illegible] Academiae [illegible] unanimi consensu conclusum. Insinuandum esse Privilegium DD [illegible]: In termino [illegible] impediunt Iurisdictionem [illegible] de Iure contra [illegible] Iurisperitos. Rogat [illegible] sit illi dat [illegible], ats intendit [illegible]. [illegible] petit [illegible] ne faciat cum Conscientia tamen et res [illegible]. Tribunalia silent. [illegible] Doctori [illegible] professorum. 146

×3 Causas beneficiales Rector cum Decanis Iudicat iuxta Privilegia excepto casu disparita [illegible] Skotnicki agens cum Radecjio [apud Dnum] praetenditur [illegible] reddit a Iure apud Conservatorem [illegible] et Jacobus Gorski [illegible] Radomskie. renunciat litis [illegible] apud Gnesnensem [illegible] 147 et 8

[illegible] Rogat [illegible] Rectore ne [illegible] liber legat ne Catholica Academia incipiat in suspicionem adiungi [illegible]. [illegible] Universitatis [illegible]

Sigismundus Augustus Ultimus [illegible] Jagiellonicus Rex Poloniae post interregnum 45 Hebdomadas ~~et duas dies~~ sepultus in Arce Cathedrali in Sepulchro [illegible] ~~suo~~ Capella Regia Die 11 Februarij

Rex Henricus Valesius clam Regno in Galliam discedit.

1574 Comitiis [illegible] Primo in Rectorem electus est Rdus D. Jacobus Gorski v.I.D. C.C. et Plocensis.

1575. Com. Aestiva

Rectore Joanne Turobinio Gabriel Stadek S.T.P. Crosnaniis ob absentiam private collegiaturae 152
Stanislao Sokolowio ex Italia redeunti terminus ad 5 Junii prorogatus. Sed et termino
admissus ob rationem ob excellentem doctrinam
[terminis admitti in collegam et. sed ne prius [illegible] legere quam assumat jure [illegible] incedi 153
[Rectorem vigente Jacobo Gorski interim [illegible]

Magistratus Crac. reconciliatio Univ.ti

Facta est Reconciliatio Universitatis cum Senatu Cracoviensi. Quinque Consules nomine Proconsulis totiusque Senatus in Convocatione Omnium Ordinum Universitatis hoc est Facultatum quatuor et Studiosorum, petierunt sibi delictum ignosci et gratiam reconciliari quam apud Universitatem amiserant eiusque privilegia offenderant ex occasione V. M. Francisci Wolski ab se iniquo judicati et capite plexi et irrequisitis Universitatis M. D. Rectore ~~capite~~

1575

Com. Hyberna secundo in Rectorem electus est R. Dr Jacobus Gorski v. J. D. [illegible] Florensis. Eius Rectoratu 6 Februarii missi fuerant ex Gratiis Regni de [illegible] Regis comitiis ab ordine equestri ad Academiam Crac. 4 Nuncii, pro declaratione cuinam electioni Academia subscriberet An Stephani quem equestris ordo, an Caesaris quem Senatus elegerat. Professores suspensivo se habebant de quo Nuncii cum contentione essent. Demum fuerunt Capitulum Crac. sequens Academiae exemplum. Tandem Convocatione habita conclusit Universitas declarationem Academiae pro eo stare qui Reginulam Annam Infantem Regni in Consortem acciperet cum regno. Tacite refutans Caesarem uxoratum et favens Stephano caelibi, vel potius ipsi Reginulae cui illa potius nubere mallet.

Stephanus Batthory in Regem 15 xbris electus

1576 Con. Ipsi Gorski 3a Rector aedificat domunculã inter Columnas ad Ectam M. Magdalenae. obtinet 154 ~~123~~
veniam assensio. sed + alius legit
Rectore Pincernio. Clodoviciũ Bacc. theo eligit in Canon Emedicũ Sorolunig Regi 154 Skotnicki
Brudzewski concedit. & + alius legit. et ipse 16 m contentus est a Capitulo S. Floriani [illegible] factum e cum
cum M. de Brudzew. Denegata assensia Skotnicky etiã Rege Scribente qa ñ bñ informatus erat. Skotnicki

1576 Com. Ipsi

124

1577 Rectore Pelsnaro venit Mandatum Regis huic obsecundatum. Turgiden Gola dedit 3050. Incipit in 154
Com. Assistur unde Surrexit Joseph Vrandon
Actis Alexander 1577 feria 4 intra Octavas Corporis Xi. Alrenka M. Martino Vladovio conred 155
Urbany Premekowicz unde quod Silus et terrae Ecte et Domu plebanalem necnon Vicarius Curara
Si manserit in Collegio ex decimis tum 2das partes accipiet. Si recedet in Plebanatum. 3a [illegible] Maio: 155
ur et Minoris Collegii: [illegible] 1500 [illegible] 3 Regum

Franciscus Crasinius Epus Cuj. cum in Epatu sedisset annis 5 Radzanoviae
circa [illegible] [illegible] [illegible] est
Post Franciscum Petrus Myszkowius successit non parva incrementa
a fratre suo Capitaneo [illegible] Academiae tulit.

1577 Commutationem Stylernae idem Stephanus Academiae gerebat

Illis temporibus Rex Stephanus volebat in Polonia novam Academiam fundare
vel ad minus Cracoviae novum Collegium ad instar Collegii Lunevarensis praeter
veterem Scholam Cracoviensem instituere. De qua sua intentione cum Cardinali
Hosio per literas et internuntios agens Cardinale huic voluntati Regiae
contranitente multasque rationes huic id fieri non posse afferente, Rex pro
posito abstitit, ac ut veteri instituto studia in Academia Crac. reflorescerent
viros toto Christiano Sapientes viros magnis sumptibus Cracoviam inducere
[illegible] In Eloquentia M. Muretum in Phia Zabarellam in Juris Professores
Papium J.C. in Theologia Gregorium de Valentia nominatissimos viros
nisi maiore liberalitate a Romano Pontifice Muretus a Duce Navarro Ingolstadii
Valentia a Rep. Venet. Patavii Zabarello Pappius a Rege Hispaniae
domi sua retinerentur. Constat id ex Chartis quas conquisivit in Prussia
Heilsbergae Brosius. et istorum meminit Contarenus in Dialogis parte 1 tertii
Tomi mihi folio 617 Vide Possii Eptas

M. Brosius

Postquam ipse effectum suae intentioni Rex Sapientissimus dare non potuisset
Ordinationem anno sequenti 1578 condidit quae demum oblata est Custos Coll.
1579 In qua Salva autoritate Summa Principis, et cuius suo relicto judicio
aliquid additum est quod usque parem servandam minime faciebat ut est illud
Ephorial item Rector et professores et ad nos Academiae Crac. semper Collo
hic diminuendum plurimum detrimenti afferebat cum de Kollegiorum Cuiusque conditionis
professionis et religionis ratione habita Sit Gloria Deo et Btae Virgini
quod ad Executionem nunquam fuerit deducta.

Stat. Stefan. Reformatio Academ. praeiudicio vide fol. sequ.

1578

Rector adhuc D. Petricovius. 600 fl. Buss J.C. male apud [illegible] per Sym. Sterzyca et Jacobum Cromfeldt. a 600 fl. Census emit. 156

XI Julii Breve SSmi Greg. XIII Venetijs datum bonis ostendit et ante litteras Cardinalis Alexandrini liber explicatus in [illegible]

Michaelis Gorscio et Squirnicius more consueto ubicunque licentia in Italia concessa

Michael Dernesig [illegible] Olomucensis extraordinarie promotus in Bac. et Mag. Phil.

Usque Buss Phil. [illegible] Florensi [illegible] Jus [illegible] et [illegible] [illegible] Andrea [illegible] Dionysius Lagiewnica in huius rei virum recepit et [illegible] in quo scripta [illegible] regestis [illegible] Stephanum Regem ad [illegible] S. Floriani [illegible] per sonam R.M. gratia [illegible] vel est in Gremio Univ. vel [illegible] [illegible] sequenti anno Statim in Januario

18 Aprilis redditae sunt Litterae Universitati. Venerabilibus ac Excellentibus Viris

Rectori Doctoribus ac [illegible] devote et fideliter nobis dilectis

Stephanus D.G. R.P. Magnus dux Lituaniae Russiae [illegible] Samogitiae Masoviae [illegible]

Venerabiles ac Excellentes devote fideles nobis dilecti. Cum ad certum divinorum pariter ac humanorum rerum rite conficiendarum, ordo temporum requiratur, sapienter atque necessario a multis prudentibus et piis viris in hoc studio desudatum erat, quo nominis pio, a multis prudentibus et piis viris in hoc studio desudatum erat quo Paschae celebratio (quam cetera sequuntur) anni ratio ipsiusque Sacrosancti diei Paschae celebratio, (quam cetera sequuntur) suo tempori restitueretur, aut ad certiorem formam restringeretur. Observatum hoc iam non a paucis temporibus, annum a Caesare Julio institutum, successu temporum non modico suis finibus egressum esse. Quia autem Summus Pontifex cuius nos auctoritatem libenter sequimur, inter ceteras pastoralis sui officii curas etiam in eam rem incumbit quo restitui Calendarium possit, merito Christianis omnibus hoc eius SSmi studium gratum esse debet. Et tanto quidem magis quod omnium Christianorum regum ac principum ea de re sententias explorare ac cognoscere velit, ut quod ad omnem temporum et provinciarum statum pertinet, etiam id ante ab omnibus rite perpendatur ac examinetur. Cum igitur eius Sanctitas nobis ea de re scripserit ac compendium novae restitutionis Calendarii miserit requirens etiam consilium ac iudicium Mathematicorum nostrorum, illud fidelitati Vestrae mittimus, atque hortamur, ut eam rem diligenter in manus assumant: de eaque intervallationibus ut eam rem diligenter in manus assumant: de eaque, vel augenda vel minuenda, vel ea quae offeruntur approbanda ita ut rationes omnes conferant, quo et nos intelligamus studium nostrum, et industriam vestram cum vobis ipsis tum Regno nostro honorifica apud suam Sanctitatem et homines exteros existat. Bene valeant [illegible]

Varsoviae die 7 Aprilis A.D. 1578 Regni nostri Anno secundo.

Post diligentissimam Calculationem et exactissimum examen Mathematici Cracovienses in duas divisi fuere partes, alii [illegible] approbandam censuerunt Latinij [illegible] decem dierum expunctionem et hoc melior et maior erat numerus. Alij ut Latosz repudiabat ostendebatque incommoda quod aliquando Pascha vix non ipsa 14 die Primi mensis a Catholicis foret celebrandum. Etiamque [illegible] per multos annos abiens carpere. Universitas cum priore ambage emendationis Calendarij verum Sententia stetit in declaratione facta pro Latosio computo, ex quo [illegible] Latosium [illegible] post determinationem Ecclesiae impugnantem Correctionem Calendarij etiam e gremio sui eiecit, qui ad Ducem de Ostrogia abiens carpere [illegible] non cessabat.

4 Julij ad postulationem Rmi Epi [illegible] datae Convocationi aderant 6 Professores [illegible] Studiosorum [illegible] Rmus [illegible] pro pace et tranquillitate per 3000 Studiosorum [illegible] quam Studiosi saepius inquirerent in praxi tum actionem servanda quam Studiosi saepius inquirerent in praecipitatione, et patebit in sequenti [illegible] Acta [illegible] non sine strepitu armorum, ut patebit in sequenti anno.

Stephanus R. Calendarium novum discutit eadem mittit

Latosz publice quidem, sed primum ac 1602

Latosium exactissimam calculationem Sed [illegible] et [illegible] cere ad Celebrandum Pascha ex determinatione Concilij Nicaeni [illegible]

1578 Com. Hyemali | Rector Gorskj Erenfeldium ad reparandum Ecclesiam Lubovirensem et Ædium sub poena deputationis coercet condemnat
Statuta domus S.C. ad executionem reducenda censet. Datus est honestati et Visitatoribus … 1.600

xj 8bris. Ex occasione invasionis fani Hæretici, duplicis in quo ibi erat inferiori Luteri Sectatores in superiori Calviniani nidulabantur in platea S. Joannis. Bursij nuncupati
Citata est tota Universitas ad Tribunal ipsius et Solius Regis cum Senatu, pro vindicanda
violatione pacis publicæ et damnis illatis, in ipsius invasione illatis. Decendie ibi
qua causa agitabatur. Multa comminiscentibus Hæreticis, sed tum eorum testimonia non probantur
convenientia frigide negotium promovebantur. Rector vero Jacobus Gorskj cum Martino
Pilsnense strenue et percommode calumnias ipsorum Regis Majestati detegebant mendaciaque
arguebant Senatoribus deridentibus potius quam misericordia aliqua dignas opinabantur
Itaque de nihilo factum est nihil. Nec aliud a tot Senatoribus et tam frequenti ne
bilitate acatholica effectum nisi ut Rex Ordinationem conservandae Pacis et libertatis
de licentia insolentium in urbe conficeret, quod tamen ad executionem nunquam fuit
deducta, quam hic interserere placuit et alia pagina sequenti
19 9bris Universitas laborante valde Rep. Polona et fluctuante in obedientia Sanctæ
Sedis cum omnibus Facultatibus et Suis Suppositis Catholicæ fidei ortho et sponte non vocata nec
requisita in facie populi professionem fidei Catholicæ fecit in manibus Legati Summi Pontificis Joannis Andreæ Caligarij. quo facto multi vacillantes in fide Catholica confirmati antiquarunt. Hæretici autem dolore et moestitia rumpebantur.
27 Circa Primatum Petri et alias Controversias recentiores in fide Quæstio Theologica
M. Stanislai Marcellini S.T.P. publicata non solum diversas sententias et ea disserere
pit sed ipsum sapientissimum Stephanum Regem auditorem habuit gratuito,
integris horis sua Majestas disceptantes Theologos audivit et contentus fuit.

Professio fidei publice per Academiam et voluntarie facta.

1579 Com. Æstiva idem Jacobus Gorskj Scholas Regni administravit

1579 Com. Hyberna Martinus Pilsnensis electus est 7º in Rectorem. Hic rectoratu in Januario
Rex Stephanus ab Augusto mediante ab Henrico Imperatore tandem ab se Clementissimo
donatum Collationem Juris Patronatus ad Præposituram S. Floriani Universitati et Joannem
Zamoyski Cancellarium Regni diplomate et Privilegio transmisso in perpetuum incorporavit, quo in Professores Academiæ de Rep. bene merentur munificentiam
suam testatus est singularem. Provisione .n. sufficienti Præposito relicta, reliquos
reditus in Professores distribui deberent, verum ut nisi 400 fl. ea tum pingui
beneficio assignati, loco stanti vix 10 fl. singulis salariatis ad finem
In Aprili duo Jesuitæ Cracoviam pedem intulerunt quos brevi alij secuti
quum apud examina consecuti sunt, primumque ad D. Stephani Ecclesiam
rege sic volente Præposito tum Thoma Plaza magnam coadiutores verbi
Dei et Pœnitentiæ Sacramenti locati sunt.

W. Jesuitæ

1580 Com. Æstiva. Idem Martinus Pilsno Rectorem egit

Com. Hyberna

+

~~127~~

Oblatae sunt ad Offm et ad Acta praesentia Castren Capitlis Crac. à Sacra Regia Mtte lrae ordinationis conseruandae pacis et cohaerendae licicentiae in Ciuitate hac Crac. titulo et sigillo maiori Sacrae Mtatis Regiae munitae manuq propria eiusdem Mttis Regiae subscriptae quas lras Ordinationis offm praesens vidit sanas illaesas omni prorsus vitio et suspicion nota caren. easdemq ad acta praesentia inscribi et acticari mandauit. Quarum quidem lrarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis.

Stephanus Dei gratia Rex Poloniae Magnus Dux Litwaniae Russiae Prussiae Masouiae Samogitiae etc. Princeps Transyluaniae etc.

Significamus nostris hisce lris Uniuersis, et Singulis quarum interest, quod cum et muneris nostri ratio, et ipsa totius Regni dignitas poscere videatur, ut gubernatio Ciuitatum omnium praecipue vero Cracouien quae primaria habetur, in eum à nobis redigatur ordinem, qui ab omnibus tam exteris quam nostris hominibus merito probetur. Idcirco posteaquam alys partibus regni constitutis huc tandem ad Cracouien Ciuitatem venissemus, nihil prius suscipiendum, aut faciendum, nobis esse putauimus, quam ut de recta gubernandi illius ratione, deq pace et tranquillitate in ea constabilienda, consilia expediremus: maxime quod abusu quodam superiorum temporum creuisse in ea, summam licentiam cum magistratuum etiam contemptu coniunctam animaduerteremus; ac istius quidem licentiae causa quoniam iurisdictionem, diuersitate magna ex parte proficisci videtur, quod videlicet delinquentes affingant sibi plerumq et vendicent, alienas iurisdictiones, ut hac ratione animaduersionem in se magistratuum eludant. Ideo in eam potissimum curam incubuimus, ut conseruata cuiusq iurisdictionis et magistratus iuxta recentum antiquitus morem, authoritate ex omnibus tamen quotquot sunt unam quandam harmoniam aequabilem efficeremus, quod ut eo facilius posset à nobis constitui, curauimus diligenter ut omnium iurisdictionum capita, ac praefecti unum in locum congregarentur atque colloquuti inter se modum eiusmodi aequabilem regiminis inuestigarent. Id vero cum sedulo ab ipsis esset praestitum, ac in primis Rndus Dnus Petrus Miszkowski Episcopus Crac. unaq Scholae seu Uniuersitatis Crac. Rector cum suis Consiliarys ac Doctoribus. Deinde vero Magcus Petrus à Zborow, Palatinus et Capitaneus Gnalis Crac. ac Generosus Michael Maliczkowsky magnus Procurator arcis nostrae, et Proconsul ac Consules Ciuitatis praedictae, certiq praeterea ex Senatu nro deputati, atq Nobilitas pleraq eiusdem Palatinatus Crac. quae superioribus tumultibus iniurys se affectam conquerebatur, una conuenissent, articulos demum quosdam de ratione gubernandae eiusdem Ciuitatis ac iuris in ea aequabiliter ac sine iurisdictionis cuiusq eneruatione dicendi mutuo consensu approbatos nobis exhibuerint, quibus nos visis atq cum Consiliarys, qui tunc nobis aderant examinatis ordinationem tandem praesentem edendam atque faciendam decreuimus iamq adeo praesenti scripto nostro edimus ac sancimus in perpetuum, hac, quae sequitur ratione.

+

In primis statuimus ac edicimus ne quisquam hominum cuiuscunq; ille fuerit loci, dignitatis, conditionis, atq; professionis, tam externus, quam indigena, audeat in Ciuitate eadem, tumultus aut turbas aliquas excitare, vel seditiones facere, quacunq; ex causa, siue priuatae, siue publicae rei, siue religionis etiam gratia. Domos item quascunq; Ciuitatis et oppidorum illi adiunctorum, ac Suburbiorum ambitu continentur, cuiuscunq; illae fuerint, et quibuscunq; usibus destinatae, ne quisquam per vim aggrediatur, et inuadat, vel armis, aut lapidum iactu oppugnet, aut impetum aliquem in eos faciat, sub poena Capitis, in eum qui legittime hoc nomine conuictus fuerit extendenda: priuati etiam erga priuatos quiete sese gerant neq; contentionibus aut armis sed apud Magistratus legitimos suas persequantur controuersias. Quodsi vero ausi fuerint aliqui contra hanc ordinationem ac edictum nrum facere eos comprehendendi, atq; captiuandi ius et potestatem, sequendo sententiam Statuti Porunensis, quod est de violentijs in Ciuitatibus factis et captiuatione Nobilium. Anno Millesimo Quingentesimo Vigesimo editum cuiuslibet iurisdictionis magistratui concedimus cum ea etiam declaratione ut si (quod in eodem Statuto adiectum non est) quispiam telo sese vel complicium auxilijs aduersus captiuantem se Magistratum defenderet, atq; eum laeserit, vel tum in captiuatione illa interficeret, impune id sit eidem magistratui, ac illius praesidio. Post ipsam vero captiuationem seu comprehensionem de nomine et iurisdictione comprehensi statim a Magistratu eodem quod comprehendendum curauerit inquiri debet, ac mox ad illam cui subesse compertus fuerit iurisdictionem remittetur, qui deinde a iurisdictionis suae magistratu ita in custodia adseruari debebit, ut legitimo demum iudicio sistatur neq; effugiendi habeat potestatem. Judicium porro secundum legum praescriptum de quolibet excessu ita instituetur quemadmodum ad quamq; personam illiusq; conditionem pertinebit. Caeterum si aliquis Scholarium, siue Studiosus eadem ratione pro graui et criminali quopiam excessu ac facinore fuerit comprehensus, quoniam neq; loci ordinarius, neq; Rector Academiae Judicium criminale instituere potest, omne idcirco negotium atq; causa Scholaris illius vel Studiosi in eiusmodi excessu, siue crimine deprehensi ad nos erit deferenda. Nihilominus tamen captus si fuerit Clericalis professionis, remitti debet ad loci ordinarij, vel illius Vicarij carcerem, siue custodiam. Sin autem Secularis, atq; Laicalis, uti dici solet professionis, in custodiam dabitur castrensi officio, tantisper asseruandus, quoad deliberatum a nobis de illo, et constitutum fuerit aliquid; Scrutinium tamen et inuestigatio de facinore comprehensi, ab eo Magistratu cui subiectus fuerit comprehensus, in instanti fieri debet, ut et rei veritas constet, et ne quis praeter meritum in custodia diutius detineatur. Si vero Magistratus comprehensum sibi traditum e carcere siue custodia data opera aut per conniuentiam siue etiam negligentiam effugere permiserit is poenam secundum communem iuris Regni obseruantiam subibit

Quod verò ad Studiosos attinet qui literarum causâ ad Scholā Cracovien venire solent, ut eo facilius à Rectore, et Senioribus, ac Praeceptoribus in officio contineri possint, ac ne quisquam vilioris conditionis hominum, nomen Studiosi sibi usurpet, singulorum nomina et cognomina, atque propter obscuriores, notis etiam et signa aliqua corporis in metriculam inscribi debet. Quemadmodum vero in Patavien obseruatu Academia, habitationes Studiosorū, atque Scholarium sint iuxta veterē morē, in Collegys, Bursis, atque Scholarum Ecclesys adiunctarū Domibus, neque temere quisquā Civium hospitia et mansiones Studiosis in domibus suis praebeat ac conducat, nisi forte iusta aliqua causa et ratio intervenit, in quo Rectoris iudicio atq; assensui erit standū, ita ut si ille consenserit, atque Scholari hospitio uti permiserit, tum demum libere Civis quilibet conducendae illi mansionis habebit facultatem, alioquin qui extra Rectoris consensū, id faceret poena aureorum quinq: 50
ginta à Magistratu suo puniri irremissibiliter debet. Bombardas item Studiosorū, atque hastilia, et alia generis huius arma, magis militib quā Scholaribus accomodata, Cives in domibus vel Mansys suis servare, aut sua vicissim illis commodare ne audeat, qui vero convicti fuerint eius rei, poena similiter aureorum quinquaginta puniri debent.

De Mendicantibus autem Scholaribus ita constitutū esse volumus, ut Scholarū Magri eorum nomina, atque similiter notas corporis, seu signa conscripta habeat, neque divagari illos, nisi mendicandi causa, horis prandiorum, et coenarum permittat, quod si vero eorū aliqui alio tempore, atque alys quam prandiorum et coenarū horis, absque sui Magistri consensu vagari voluerit, eos prima vice poena convenienti afficiant, si vero id secunda et tertia vice commiserint, ab Gymnasio et Scholis proscribantur. —— Efficiat item Rector, ac Professores, ut libera sit atque tuta veniendi ad lectiones cuilibet iuveni Studioso facultas, nulla conditionis, professionis, aut etiam religionis, ratione habita, atq; discipulos, et auditores suos ab omnibus penitus contentionibus et dissensionibus coerceat, declarationem porrò Serenissimi Regis Sigismundi Augusti, de rebus Academicis, et qua ratione Magistratus Civitatis eiusdem atq; Castren erga Academiae membra gerere se debeat in suo statu conservamus.

Quoniam vero pertinere etiam videtur ad conservandū in eadē Civitate ordinē cura de advenis et peregrinis hominibus, maximè verò vagis, nulli neque arti neque servitio adductis quo hominum genere nullum est ad maleficia ciendosq; tumultus magis pronum. Itaque statuimus ut quoad nobis videbitur Magistratus Civitatis praedicti Proconsules vero cum Consulibus custodiae causa Quinquaginta continuè alant pedites, quibus ex publica Civitatis pecunia stipendia persoluantur ex illis vero ad quamlibet Civitatis portam aliquot in stationibus et perpetua custodia collocentur adiunganturq; ad eos Cives sive etiam honesti aliqui viri, qui homines ignotos Civitatem ingredientes

de nomib

306

de nominibus et cognominibus eorum et vnde veniat ac qua in domo hospitium sint habitu-
ri vel habeat perscrutetentur eaq; sic inquisita ac in scriptu relata ad Proconsulem deferant.
Quos quidem portarum custodes ac illis adiunctos cives ne quid forte à temerarys et licentiosis
hominibus periculi adeant in patrocinium ac tutellam nrum recipimus saluumq; conductum
nrum perpetuo duraturum illis concedimus ita vt qui eos violauerit nrum saluu conductum
violasse existimetur ac propterea pœnas legibus regni contra violatores salui conductus sanci-
tas habeat. Patres item familias omnium qui ad se diverterint vel apud se habiteant nomina
apud Proconsulē profiteantur de eorumq; actionibus et vitae institutis cognoscat et similiter Pro-
consuli renuncient. Ita vt ne vllius quidem hominis in Civitate cōmorantis vt nomen ita etiam vitae
institutu ignoretur ac quo quisq; loco conveniendus sit sciri possit idq; facere tenebuntur
sub pœna aureorum Quinquaginta. Ad nocturnas autē Civitatis vigilias adiungendi erunt
à Capitaneali officio certi custodes ob id maxime vt reprimi et coerceri possit eorum licen-
tia qui per tenebras e latebris suis in quibus manēt interdiu elapsi nihil non audent.
De Mendicis itidem promiscuis constitutu esse volumus vt nemo in Civitate cōmorani aut
mendicare audeat nisi nomen eius apud Magistratu inscribatur atque nota seu signu ab eo-
dem Magistratu quemadm legibus est sancitum concessum habeat. Quod si Magistratus Civitatis
pdicte Proconsul vert et Consules negligentiores fuerint in exequenda praesenti ordinatione ac
edictis nris atque vel portarum custodiam remiserint vel cives contra hac Ordinationē nram exce-
dentes pœnis à nobis constitutis non mulctaverint ipsi rursum mulcta aureorum Centu à Capitaneo no-
stro gnali Crac. punientur, totiens quotiens excesserint contra ordinationē eandem Cuius pœ-
nae pars dimidia fisco nro reliqua ipsi Capitaneo cedere debebit. Citati autē pro pœna predicta
ad Offm eiusdem Capitanei Castren in termino peremptorio comparere atq; si in eadē pœna con-
demnati fuerint decreto officy pnominati sine vlla provocatione quae in illo negotio admitti
illis non debet parere tenebuntur. Volumus etiam nros huic Ordinationi ac edictis domos
quoq; ac Curias Senatoru et Nobiliu subyci quod vert inhabitatores eoru qui locu Patrum
familias obtinēt teneantur de oibus qui ad domos eiusdem diverterint atq; vagis Magistratum
Castrensē edocere sub pœna proscriptionis è Civitate non obstantibus quibusuis libertatibus
nibus ysdem domibus concessis. Quandoquidem libertates alium in vsum concedantur non
in eum vt delicta maneat impunita. Quodq; spectat ad delictorū punitionē domus eaedem iuris-
dictioni Castren debēt subesse. —*

NB * In Kazimirien etiam Stradomien et Clepardien opidis ac sub arce vt eadem ordinatio ac con-
stitutiones obseruentur Gnosus Dnus Maliecz kowski magnus procurator arcis nrae Cracovien
ac quicunq; deinceps magni procuratores futuri sūt cum eorundem opidorum Magistratibus o-
peram dabūt In domibq tamē Senatoru ac Nobiliu quae in locis ysdem habent officy erit Capi-
taneatus id facere.

Suburbia n̄ri

Similr̄ vero R̄dus D̄nus Episcopus Cracovien̄ in suis viis faciet maxime vero providere de:
bet sua paternitas ne Cenobia Sacerdotumq; domus ac mansiones receptaculo sint vagis hominibus
uno vero ut de oībꝫ ad eadem Cenobia et domos Sacerdotū divertentibus ac eas incolentibus ho:
minibus ad suæ Paternitatis Vicariū ac Magistratus alios refferatur. Pœnas etiā contra inobedi:
entes ac negligen̄ sua Paternitas constituat. Illud vero peculiariter cautū ēē volumꝰ ut si quando
in eadem Crac. Civitate contra hanc ordinatioēm ac edicta n̄ra tumultus aliquis exoriatur tene:
anti oēm Iurisdictioēm Magistratusq; a se invicem admoniti ad eum sedandū et coercendū accurre:
re atq; Senatorū quoq; Regni si tum forte aliqui fuerint Crac. operam adhibere de eorumque
consilio tumultū illū ita sedare ut nullus temeritati et audaciæ locus relinquatur gerantur ve:
ro oīa paccate tranquile ac cum debita Magistratuū reverentia. Si vero alicuius Iurisdictiōis
Magistratus admonitus a reliquis sedand. eius m̄o tumultū accurrere nollet, vel non possit, cæ:
teri nihilominus qui convenerint plenā habebūt facultatē exequendi ea oīa quæ ad sedand. tumultū il:
lum et coercendos sediciosos pertinebūt quandoquidem ordinatioēm ac edicta n̄ra volumꝰ et mada:
mus ut magistratus p̄dicti ad oēm deducat notitiā pro grā n̄ra et officiorum suorū debito secus n̄o
facit. In cuius rei fidē ac evidentius testimoniū hasce manu n̄ra subscripsimus et sigillo n̄ro
obsignari iussimus. Datū Crac. Die vigesima septima Mensis Octobris Anno D̄ni Milesimo Quin:
gentesimo Septuagesimo Octavo. Regni vero n̄ri Anno tertio. P̄ntibus R̄dis Mag.ci Gnosis
Venerabilib. Nobilib. ac Famatis Petro Myszkowski Dei grā Ep̄o Cracovien̄ Valentino Dem:
binski Castell. Crac. Cap.to n̄ro Varsen̄ Petro a Zborow Palatino et Capitaneo Gnali Cracovien̄
Eustachio Wołowicz Castellano Trocen̄ Vice Cancellario Magni Ducat. Litvaniæ Brzesten̄
Cobrinenq; Capitaneo, Ioāne Tarlo de Szczekarzewicze Palatino Lublinen̄ Capitan. n̄ro Pil:
znen̄ Andrea Comite in Tenczin Palatino Belzen̄ Capitaneo n̄ro Oswiecimen̄ Zatorien̄ Hru:
bieszowienq; Stanislao Szafraniecz de Pieszkowa Skala Sandomirien̄ Ioāne a Zborow
Gneznen̄ præfecto Exercitus n̄ri Aulici Odolanowenq; Capitaneo. Sigismundo Zahlika
de Czizow Belzen̄ Nicolao Firley de Dambrowicza Brzezen̄ Referendario Curiæ Re:
gni n̄ri Capitaneo Cazimirien̄ Ioāne Sienno Zarnovien̄ Christophero Lanczkoronsky de
Brzezie Małogosten̄ Castellanis, Ioāne de Zamoscie Cancellario Regni n̄ri Belzen̄ Knyszinen̄
Zamechenq; Capitaneo, Ioāne Borutowsky de Bilino Vice Cancellario Regni n̄ri P̄po Lancicien̄
Decano Warsovien̄ Cracovienq; Can.co, Hieronymo de Buzenin Thesaurario Regni n̄ri
Brzeznicenq; Capitaneo Andrea a Zborow Marsealco Curiæ Regni n̄ri Radomienq; Capi:
taneo, Hieronymo a Rozrażow Secretario Maiori Regni Plocen̄ Wratislavien̄
P̄po Stan.o Ossowsky Referendario Curiæ Regni n̄ri P̄po Sandomirien̄ Cantore Gne:
znen̄ Custode Wladislavien̄ Lancz.enq; Luca Podoszky P̄po Gneznen̄ Vicario in Spi:
ritualibus Officiali Gnali et Can.co Cracovien̄, Laurentio Goslieczky Cantore Plocen̄ Cracovien̄
Wladislavien̄ ac Sandomirien̄ Can.co Ioāne Demetrio Solikowski Scholastico Wladislavien̄
Lancicienq; Ioāne Tarnowski P̄po Wladislavien̄ Crusvicienq; Ioāne Krasinski Cantore
Crac. Scholastico Kielczen̄ Secretariis n̄ris, Iacobo Gorski I.V. Doctore Can.co Plocen̄,
Rectore Crac. Academiæ, Martino Pilznen̄ Sacræ Theologiæ Doctore, Can.co Crac. et Andre:

a

132

a Safraniecz de Pieszkowa Skala Capitaneo Lelovien. Mariano Przitoczki Iudice Castren. Stanislao Plaza de Mstuzow Capitaneo Oicz owien Leonardo Strasz Burgrabys arcis Crac. Thaszuczki Stanislao Karminski Iwan Ioñe Zebrzydowski et alys quã plurimis ex Nobilitate nec nõ Proconsule ac Consulibus Civitatis eiusdẽ Cracovien.

Stephanus Rex etc.

Quibus quidem lris ordination. ad acta Pntia Castren. Capitt. Cracovien inscriptis et acticatis, offm. Pns Castren. Capit. Crac. easdem supscptas lras ordonis ministeriali terri travum Gnali providº Joanni Czwilita in Civitate Cracovien. iux latiore tenore pdictarum lrarum et ad notitiã oium hominũ deveniãt publicari et proclamari mandavit. Qui quidem Jones Czwilita ministeriali terris oium travum Regni Gnali corã offo et Actis Castren Capitt. Crac. personali stans recognovit quia p insertas lras Ordination. Sacrae Mtis Regiae Die hodierna hic in Civitate Cracovien de verbo ad verbũ prout in se continen descriptis voce sonorosa et intelligibili publicavit proclamavit et ad notitiam deduxit.

Actum in Castro Cracov. Sabbatho post Festũ Conversionis S. Pauli Apli proximo. Anno Dñi Millesimo Quingentesimo Septuagesimo Nono.

+

Serenissimi Regis
Stephani Ordinatio
contra tumultus Cracovien.
A.D. 1579.

1580. Rector petrus [illegible] [illegible] in decanum. Frederici Rectoris Petri Myskowski. Eps C. C. A. Commissio
in [illegible] nem dedit ad [illegible] V. I. D. et [illegible] in eadem Facultate. Et Erlice Romorsky Cantore et C. Posnan [illegible]
videns Univ. ex tali Commissione [illegible] enervationem iurium privilegiorum Statutorum [illegible]
[illegible] et ordinationis in privilegio de officio Cancellarij: nimirum Rectoris et promoven-
dos negligerentur: examina et examinatores ordinarij abrogarentur: Solutiones fisci extorquerent
[illegible] a laboribus et sumptibus liberi essent [illegible] dum promoverentur et ferunt [illegible] hec
Regalia doctoris adolescentes. Solennitates nullis in Universitate fierent. ideo in eos qui
Commissionem eiusmodi in se receperunt suo [illegible] [illegible] censuit. Et ne deinceps tales
vel similes promotiones [illegible] Univ. iniunctum D. Rectori [illegible] Cancellarius [illegible] et adire
vel [illegible] exhiberent ad Cancellariatum Univers. pertinens peterentur ut sua C. Dn.
Rda. et privilegium exhiberent ad Cancellariatum [illegible] deinceps tales commissiones exhibere [illegible] 161
dispositionem privilegij [illegible] sui [illegible] deinceps tales commissiones [illegible]
Praepositi S. Annae Radosicius [illegible] in Grodek ob absentiam [illegible] [illegible] [illegible] residere sub [illegible]
Altare Monoculi [illegible] S. Petri et Pauli in S. S. Annae [illegible] et nullum aliud [illegible] nec valet [illegible] legendi [illegible]
nemo vult suscipere propter exiguitatem Census et exigendi difficultatem. Suscipit tandem [illegible] 162
Quadringenti [illegible] in Universitate distribuendi ex [illegible] S. Floriani [illegible]. [illegible]
in [illegible] [illegible] in fundo ad [illegible] Bursae seu Germanorum otioso iacente [illegible] mu- 163
ratam [illegible] decrevit. In hac domo adversitatis post [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Privilegium [illegible] haberent ad [illegible] [illegible] in Cellario domestico [illegible] fore
Confirmatum a [illegible] in 1576 sed dicerunt Tabernatores. donec [illegible] melius [illegible] [illegible]
8. 9. 10. 11 8bris Palatinus [illegible] et Capitaneus [illegible] principes [illegible] [illegible] intercederent
adolescentem de Schola S. [illegible], [illegible] incorporatum [illegible] Univ. pro [illegible] sed
in Studiosis ibidem manentem propter attentationem [illegible] [illegible], circa [illegible]
[illegible], qui in [illegible] [illegible], facinus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scripto recognovit
et complures ex eadem Schola nominavit et conscripsit. Intercederunt [illegible] Universi
[illegible] et [illegible] [illegible] assignatum fuit tempus [illegible] si vellet. [illegible] fuisset, ni-
si Rector Universitatis fortiter se opposuisset, et [illegible] illum ad suam Iurisdictionem
obtinuisset magnis instantijs, et reprehensione istius facti Palatini in [illegible] publice [illegible]
[illegible] aliquot Senatoribus Regni et frequentissima nobilitate, [illegible] [illegible] [illegible]
debito facta. [illegible] Iurisdictionis hominem, coram ipsius Magistratu legitimo et [illegible]
[illegible], non accusatum, non convictum comprehendere iussit, in hospitio [illegible] facinore [illegible]
[illegible] [illegible], et verberibus [illegible] ipsum per vallem Clepardiae usque ad ianuam [illegible]
adducere iussit, ne fortassis tumultus fieret in populo, quod videret vim fieri immunita-
ti Univers. Valde facti Palatinum piguit. adolescens autem [illegible] ad [illegible] Rectoris 164
ex [illegible], quod occasionem periculi dederit ab Univ. [illegible]

309

305

1581 Circa parodia [?] — Eodem Rectore Reditus a Licentiatis 13. Januarii 100 Imperiales [3tiae] usque ad Extraordinariam promotionem in Studio valebat tunc 35 gl. Polonicales
Rector tunc [illegible] Submiserunt se ex Olomucensi duo Canonicum Olomucensem et [?] possint promoveri in primo
gradu et [?] phil. Matthaeus Skicovius [?] unus erat, alter Daniel Cwikius [?] Sumptis ex exemplis ex [illegible]
Stanislaus [?] Skrzesowski [?] K. Olom: i Cwik K. Opi: — [illegible] [illegible] Sede vacante promotionem ad Magisterium fieri possent. Quoniam [illegible] examen [illegible] fuerit [illegible]
instituit [illegible] si [illegible] examinarent, ita ut in tentamine una integra hora antemeridiana unus ipsorum
[illegible] ex Grammatica assignata explicaret et alius [illegible] pomeridiana. In examine vero pri-
mo die una hora antemeridiana [illegible] ex Dialectica ipsis assignata explicabant, pome-
ridiana integra in Physicis assignata explicabant. Tertia die [illegible] ex Mathema-
tica explicatis ad balnea duxi. Tum vero sequenti die [illegible] promotione Baccalaure-
MB. Balnea Baccalaureandos. — alii accepta aspirabit ad Magisterii gradum, promoti e [illegible] Baccalaureis ~~et Licentiatis~~ or- 164
dine examinatis, [illegible] commoditatem in Universitate invenerat, et Licentia redemit Grivaviensis [?] 20 fl.
Altare [illegible] nullus [illegible] [illegible] Albimontano Pedello
Altaria Univers. [illegible] [illegible] conferibunt, et si qui damni [illegible] paramentis [casu] dederunt 165
ad recompensam [illegible] [illegible] negotium in [illegible] sophismatis

1581 Com. [?] Wielogorskiego Zamoyski sobie wyprawił — 17 Maii in Rectorali Zamoyski [?] Joannes Zamoyski Joanni Wielogorski pro [illegible] suo
[illegible] obtinere, cum [illegible] valetudinis vel honoris sui augendi [illegible] Academiae [illegible] cui
secundum [illegible] [illegible] debeat causa [illegible] muneris sibi imponeret. Missus [illegible] simul 166 Doctor [?]
Stanislaus Zgiernicius [?] Medicinae Doctor [illegible] cum castra Regia in Moschovia — Skierniewicz [?]

Garczyński: MB Rigor in Afrer [?] — 28 8bris Rectore Jacobo Gorski Joannes Stadnicki eligit [illegible] Garczyński [?] Bacc. Juris 168.
[illegible] ad lecturam Justinianii. Licentiati [illegible] J.U. Martinus Bierz Senior [illegible] et Stanislaus
Radoszycki [?] ab [illegible] assensu suspenderunt donec Visio [?] correxerit
ultima Januarii [illegible] in Moscoviam qualiter D. Joannes Stadnicki hora noctis 4 in platea S. Annae — Ex Vol. [?]
4 Feb. [illegible] [illegible] cum comitatu [illegible] circiter 50. bene armis et bombardis instructis venit in area
ad Collegium maius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ad Scholam S. Annae redeuntes
Porwał [?] przez Stadnickiego dwóch [?] [illegible] Studentów [?] — platea Studiosos duos ex vicino Collegii Maioris hospicio egredientes et ad Scholam [illegible] in occipite et facie vulneravit et [illegible]
[illegible] hospites [illegible] alterum ipsorum in terram [illegible] [illegible] [illegible] contenti [illegible]
fuga deinceps sibi consuluisset [illegible] Bursa hostiis [illegible] magna [illegible] gladii [illegible]
[illegible] et [illegible] appellatas [illegible] et utrinque [illegible] in eisdem hostiis evidentes et [illegible]
[illegible] securibus [illegible] signis in eisdem hostiis evidentes et protestatione [illegible]
tatis apparet. [illegible] Studiosos infames [illegible] et [illegible] pueranimas [illegible] bursis et
[illegible] rabidis saepius multiplicavit [illegible]. Studiosi etsi praesentia [illegible] sufficientia
et armis [illegible] se [illegible] superiores essent, memores [illegible] Rectoris [illegible]
tranquillitate conservanda et voluntati S.R.M. obtemperantes, et [illegible] ipsius
curare cupientes [illegible] et in officio suo se continuerunt [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] ad Rectorem et [illegible] die sequenti referunt qui [illegible] Studiosis [illegible] [illegible]
[illegible] missi ut eidem [illegible] exponerent quanta vim a D. Stadnicki passi fuerint simul
[illegible] et [illegible] Stadnicki in officio continuerat [illegible] Surrogato [illegible] [illegible]
potentes [illegible] in sequenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Stadnicium [illegible] duos
Studiosi in Bursae [illegible] plateae [illegible] redeunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] primum [illegible]
[illegible] [illegible] in platea S. Floriani. ibidem [illegible] ipsis obvii et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] scholasticuli [illegible] bombardam in Studiosos unum ipsorum [illegible]
[illegible] per [illegible] diaphragmatis et ventriculi [illegible] [illegible] alterum et tertium
bombardam et [illegible] ipsius singuli cum [illegible] [illegible] Studiosos [illegible] [illegible]
[illegible] ipsos [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] eandem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] possent Studiosi [illegible] nisi [illegible] sequeretur [illegible] fuga [illegible]
[illegible] [illegible] Capitaneus [illegible] sibi consuluisset, et quamvis [illegible] lapides [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] debitas poenas luisset. Si cognovissent [illegible]
[illegible] Studiosi unum ipsorum esse bombarda [illegible], et nisi Rector mandato suo [illegible]
[illegible] ab Academia, illinc ipsos removisset et in Bursas revocasset, et [illegible]
[illegible] in vindicanda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulnere [illegible], dolore [illegible]
[illegible] [illegible] consilio et [illegible] [illegible] [illegible] Die [illegible]
[illegible] [illegible] Academicus [illegible] Stadnicki [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] absente [illegible] Regia in Moschovia [illegible] conservandae tranquillitatis
publicae ne [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pacis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] salva [illegible] actione [illegible] quod interesset in foro competenti
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Regia [illegible] et condemnatus [illegible]
[illegible] de pueris [illegible] [illegible] et [illegible] raptis et [illegible] Apostoli S. Nicolai [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Caesar [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod patrabat in Polonia tandem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] post ali-
quot annos.
Petrus Lic. Lit. — 5 9bris Petri Lilia [?] [illegible] Theologiae Promotionis [illegible] [illegible] Facultatis et Studentium [?]
promovente [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] disputationibus
nullus Theologus venit disputaturus cum magna ignominia et indignatione [illegible] quod
[illegible] interfuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Si disputatum [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible]

1583 Rogatione Jacobi Gorski Rectore Joannes Lutoszyny Art. Med. Doctor. Ad tempori Collegarum et 151 Bursenes
Con. dispo. stamentum legas quae sua olim famulo suo legaverat in robore reliquit. Ac eiusmodi te- 168
stamenta sunt prouisum lege noua sancita.
Martinus Biecz. Sig. Bursae Cano. propter frequentem negligentiam ad priuandum Collatis esse Colle-
Jun. dictis a legatis Rector animaduertere in eas Statuta 1559, vt eos cogat et in salarijs puniet. 169
1582 13 July Vrbanus in Villa Podstolice eligit per Rector Albertus Sieprcius Collega Ren.
Com. Assi. Jacob. Charuiny D. Licentiatus redimit conuiuium aureis 100 et hoc ideo qua in habitu e ciglaboret 169
3 Augusti post mortem Sigism. Stezijcij ex Collegio M. elegit in Canonicum Jacob. Gorski Ius

Hac Commutar Duo PP. Religiosi Strictioris Obseruantiae S. Francisci Hyspani
Cornelius et Annibal Librum 4 Sententiarum in Academia Voluntate
Regis Stephani Legebant

Assumentis breui temporis spatio magna incrementa PP. Societatis maiori
mox ambientes. Petar S. Barbarae ad quam pro parte maiore Studio Cura Jesuitae.
Iur Patronatus habebat Magnam Iidem PP. contra Vniuersitatem Controuersiam
excitarunt. Sciebant eos institutum Academici nempe esse liberam Professionem
cum ipsius adiutoribus in litteris docendis quos non haberent ne cum suo
instituto in vrbem veluti successores et cursores antiquae Scholae admitte-
rent in tempore obuiabant. Circiter Tribus Octuadecim Controuersia
hoc Coram primo Rege, Sum Pontificis Legato et Rmo Epo Cracouiensi durabat
de non aperienda noua Schola et non erigendo Collegio. Promiserant ipso
tamen Regi et Legato nomine ipsorum eadem ipsos hic Cracouiae nunquam facturos
nec Petar in Scholis in Vindicium Vniuersitatis et Seminariorum circa omnes Petar in Scholis
antiquitus locatorum. In Cuius eorum submissionis et obseruationis gratiam Academi
ei quoque de Iure Patronatus ad Ecclesiam S. Barbarae ipsis cesserunt qua in
possessionem accepta, Mansionarios in Porta Seruatam ampliata et illis domo sua
pellerent ipsam vero Ecclesiam aqua Bene more exorcisata et benedicta tanquam
profanata esset lustrarunt cum magno Xi fidelium vero Sententiam scandalo

310

396

128 1583 Com. Syderna — Eodem Gorski Rectore Quandoquidem ex Zuppis Salaria propter iniquitatem temporis non solvebantur, ij de lecti qui ad S. R. M. irent ac peterent retentos census, et in alijs locis eorundem ex Collegiatura M. Magdalenis et novorum Sumi proventus, ad mensam J. C. convertunt assignandum.

1587 Com. Mst. — Sub Rectore Joanne Vielicio 7 Xbris Cum tenuissimi essent proventus Salariorum regalium ad Stephanum Regem destinant Martinum Pilzno, Jacobum Gorski, Martinum Zaij ut de Salarijs quod ex proventibus [illegible] possent [illegible] 170

1583 Com. Syderna — Rectore Ghisio, Thome Medicus ex fundatione Petri Posnaniensis instituit [illegible] in [illegible] magno [illegible] nulla habita ratione [illegible] 171

Kmeto ex Kobierzyn a Rdo Lusowski ad altare Sti [illegible] 700 fl. [illegible] 300 et locatur apud Venceslaum Kiercek super lapidea Collegij maioris opposita [illegible] 175 [illegible] Altare S. Petri et Pauli Petro Lodensi confert et servatis conditionibus [illegible] intendit et fundator in toto intentione sua [illegible].

Syderna. — Albertus Wedrogowski possessor [illegible] Syderna per alium Universitate id conniuente legit, cum [illegible] privilegium et evictionem suam posset sibi privilegium suum applicare.

~~Mgro Matthiae Wyszymirski Seniori Bursae pauperum confert Canonicatum [illegible]~~

24 Januarij Cum Possevino Jesuita qui nomine Summi Pontificis in Moscho viam legatus ibat et arma Stephani Regis sisteret acre colloquium de regibus Universitatis per Rectorem institutum fuit

Possevinus Jesuita

10 Eiusdem Mensis Vistula super modum solitum ripas excedens inundavit cum gelu intensissimo et nive duravit duobus diebus

8 Februarij Cantor Rudnicki pro merito suo in Judicio Rectorali [illegible] per Studiosos prosecutus est. Sequenti die de eodem [illegible] publice [illegible] Magistratui Consuli [illegible] [illegible] mendicus [illegible] est [illegible]

1584

Con[clusiones] Ap[ri]lis

11 Aprilis Rectore M. Valentino Fontano Matthias Morzymiński Can[onicus] Premisliensis Custodi Seniori Burs[a]e Jerusalem ...

17 Aprilis Nuncij Regiae M[aiesta]tis admissi talem fecerunt postulationem Quoniam S. R. M. Cracovia disceditur Warszaviam petit S. R. M. ut ex Acad[emi]a Cracov[iensi] Ecclesiasten Joannem Sremensem ad hunc ad tempus habere posset. Cui postulationi Patres cum domum Jagiellonicam suam autorem et fundatorem habeat et ipsi cum maxima gratitudine beneficia ipsius commemorant. Et S. R. M. sit eiusdem stirpis Jagiellonicae surculus quemadmodum extremus in gratiam S. M. n. Dominum Professorem concedunt modo aliam professionem dimissam ordinariam teneat et per alios munia professoris obeat. Dominus Concessum est Sgiwieniewio ad literas ex Capite S. R. M.

173 8 Junij Post obitum Petri Skotnicki Electus in Canonicum Premisliensem Stanislaus Mieszkowski collega Minor Senior Bursae Jerusalem cui successit Gasparus Przedzierski Post resignationem vero Altaris Sancti Georgij in Arce Stanislao Socolowio suffectus est in id officium Joannes Musczenius. Petrus Skotnicki obiit, Stanislao de Sokolow, mentio

7 Julij Andreas Coslovius Sremensis ad Rationem ... Universitati admissus. Citatus ad M. D. Rectorem

175 24 Julij reversus ad suam facultatem. 24 Julij venerunt literas suas promotionis ad reliqua expedienda reversus est ad suam facultatem ... renuntiavit. Konopa Junior Skrobkovio actum

23 Julij Convivio dat M. Magdalenae stipendia propter labores physicos.

Bar. Juris Licentiato propter privilegium Seniori senioris Bursae Canonistarum Sremensis Institutionum Imperial.

Ipso die S. Georgij Dum Universitas tota in Collegio Maiori Lectorio Theologico esset occupata electione novi Rectoris ad Commutationem Officialium proxime sequentem. interim Serenissima Regina Poloniae Anna Jagiellonicae stirpis surculus propemodum ultimus in Ecclesiam Collegiatam S. Annae causa voti exolvendi advenit; ac peracto solenniter Officio divino oblatis 50 aureis pro Ecclesiae necessitate. magna frequentia Aulicorum diversi sexus comitata in Collegium maius ad postulationem huius ultimam Rectoris Patres, qui recte electi Martini Sitkad cum Universitate ipsi occurrentis descendit. Exegit extempore mensa Philosophica in qua annis sui erga Universitatem extremam auream, ut quantum Universitatem amaverit ostenderet, cum viva sub fenici iconem reliquit. Deducta a tota Universitate in Currum quod dixerit et quod solicite in favorem Collegij fecerit, Rector qui tum erat aliud die observantissime singulis ... annotavit.

Obiad królowey Anny w Akademii

1584 Duodecimũ Rectore Velsio. 4 Januarij Ktesser Institutionũ Imperialium habeat ordinẽ post 6 Collegas 1[illegible]
Con. Hybern. de antiquo fundator in eodem Collegio habitationẽ optet. Eum Sessiũ vel inviam Senioris Bursae mutet
post oẽs Collegas et semper salvis et integris
10 Licentiati 100 fl. redimunt Convivium
Andreas Zielinski ad Comitia Regni expedit 13 Februarij Procurator Universitatis
Petrus Gorinius resignans plebanatum in Lubire et Bergenses? praesentatio ad Parochiam Lubiris 176
Martinus Foxius. Rectore Martino Foxio Varsaviensi datur à Dño Zalasowski vice fundi Lydine et cuidẽ Damnos(?) Malae 177
1585. Con. Mstinen. Rector Fontanũ et Executores Testamenti cogit ut resarciant damna visitatione notata
22 Junij post decessum Gorsky elegit Petrus Gorinius Licentiatum et Stanislaus Radosicius in Ille cum Grad. 177
Gordicius mortuus. bannum Lubomirii ea conditione ut ad S. Michaelis Cracoviae doceret. Prandium illis remissum 178.
Bursae Senior eligitur Christophorus Falgeti sed celebrandũ in Collegio Maiori iniungitur 178
19 Novembris Anna Jagiellonia offert 2 millia fl. sed Privilegium
27 Maij defuncto D. Jacobo Gorski eligitur in Canonicatum Gos fundi Kurniow Petrus Gor
cinius cum invidia multorum quia et junior erat, et nondum meruerat, sed id
factum est inhabilitate illorum qui ipso superiores erant et aliqui ex his admoniti
se non emendarunt ideoque ascensu privati sunt.

1585 Con. Hybern. Idem Excellentissimus Vir Dñus Martinus Foxius Phiae et J. U. D.
Martinus Foxius. eiusdem publicus in Acad. Ktesser et Rector iam fuerat eiusdem Rectoratu casus notabilis et enormis contigit per Mattiam Tomalewski
qui propter suas enormitates et notorios excessus jussu Epi hereticis poenalis pro
posuit exitum huius decreti fore memorabilem quam inquireret vel Epum vel Officialem
interficiam 27 igr. 9bris sub vesperam et sub scypho clam ingressus habitationem
officialis vibravit con ipsum sclopetum; sed furore accensus cum custodem bombar
dos non removisset, propositum non fuit. Habuit etiam sub pallio cultrum
gladiatorium denudatum ipso usurus ad intentionem occisionis si bombarda eum
fefellisset, cuius usum habere non potuit praesentibus praesentia eorum qui cum officiali
erant mox fuga sibi consulere volens per famulũ officialis retentus et au
mox ipsi erepta in carcerem intrusus est. Mox ex deliberatione Capituli
cum officiali habita missum est ad Epum pro ultimata resolutione quid
amplius faciendum esset. Incarceratus in Lipowiec ante dictam sententiam
Epi fenestra se ex turri in terram praecipitavit crudeliterque seipsum occidit
6 Februarij Promotio in Doctores Juris Gorinij Lerotrowicz et Dobrowsky
in Aula Sanctae Trinitatis est celebrata

586 2 Januarij eodem anno Rectore Josepho Vrecsovio electo in Propositum S. Annae [illegible] plebano in Grzyn

28 Decembris promoti in Iure utroque Licentiatis Petro Gorinio Nicolao Dobrocieski Gregorio Skrobkowicz instituto iam eorum promotione, iux Privilegia Sedis Apostolicae [illegible] concessa, consuetudines et exempla

Licentiati Philosophiae redimunt Conuiuium Doctor 200 fl.

586 Petrus Gorinius I.V.D. Almae Universitatis Rector feria 5 Maij de Privatis Scholis constitutionem condidit. Cum iuventus et studiosi undique [illegible] confluentes sine quovis ordine servato, et cuius libet in eligendis Praeceptoribus et privatis eorum studijs tumultuarentur [illegible] ordo in studijs [illegible] in ascultandis privatis lectionibus gradatim [illegible] servandus est gradatimque ordine debito in auscultandis privatis lectionibus gradus ne [illegible] [illegible] lectiones, quod [illegible] prius cognoscere ac gredere debent, atque [illegible] ordine lectionem eorum audire contingat: Cum etiam et [illegible] quamvis dissolutioni et negligentiae Studiosorum qui Tyrones et imperitas Parentum [illegible] consumunt hac in parte occurrat. Placuit omnibus et singulis et Scholis Privatis instituerentur, et studia privata reformentur. Ne scilicet amplius Studiosi sine quovis ordine et maiori de eorum affectu iudicio, liceat privatum quem ille voluerit Praeceptorem sibi eligere, sed ad eam Scholam et eum privatum Praeceptorem studiosus examinatus ab examinatore remittatur, ad quem [illegible] dum sunt in studijs apti et idonei reperti fuerint. Praeceptores etiam qui in Scholis privatis docebunt non debebunt quosvis Studiosos absque ullo delectu passim ad Scholas quasvis accipere, sed eos duntaxat qui capaces iudicati fuerint per Provisorem Scholae.

18 Junij Joannes Schdlowiz [illegible] Burse [illegible] Andreas Jagielski [illegible]

[illegible] Nicolaus Dobrocieski Collegio [illegible] et bibliotheca offert.

[illegible] Anna Jagiellonia Librorum in Iure Universitati donat quos aliqui ad Collegium [illegible] eadem mille florenos pro Anniversario.

Die Ascensionis Mortuus est Serenissimus Stephanus Batori in Grodno Civitate Lithuaniae Regni sui decimo. gente Vngarus natione bellicosissimus de hostibus [illegible] ipse triumphator gloriosissimus et ignominiae Polonicae per [illegible] Moschi [illegible] [illegible] vindex [illegible]. Interregnum usque adeo fuit Regnicolis calamitosum, ut similes calamitates nec in memoria hominum nec in Chronicis extent [illegible]. Ad hanc calamitatem accessit periculosa [illegible] [illegible] pro [illegible] electionem Maior enim pars Senatorum et equestris Ordinis elegit [illegible] Sigismundum Sueciae Principem ex stirpe Jagellonica respectu [illegible] [illegible] erat enim filius Joannis Regis Sueciae qui consortem Catharinam Regis Sigismundi [illegible] filiam eiusdem susceperat. Minor autem electionis elegit Maximilianum Archiducem Austriae.

86 [illegible] et sequenti [illegible] Con. multi Studiosi deserverunt [illegible] periculo [illegible] interregni tumultuosi et periculosi. et propter difficultatem [illegible] in magna [illegible] [illegible] [illegible] inopia per militares inducta. copias

587 4 Februarij Vespere Theologicis Celebratae sunt Valentini [illegible] et Bartholomaei Dominicani. Sequenti die tertia [illegible] et Conviviam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

313

144

1587 Eodem Semestri 3° Rectore Andreas [illegible] Creatur Procurator [illegible]. 8 Maij [illegible] 80 et
Ex Ordinario Mathematicus fit Ioannes Iunius Professor et Andreas [illegible] Ordinarius [illegible]
3 8bris Intimatur per Senatores et Exercitum Regni Duce invitatur Universitas more
aliorum Civitatis incolarum [illegible] quid adversi accideret et Civitas obsidione premeret ad defen
sionem [illegible] Studiosa Iuventute [illegible] Plateas S. Annae et Columbam [illegible]
Scholarum 3 ut sibi quisque de victualibus prouideat antequam claudat Civitas [illegible]
hac Universitate Professores [illegible] exercentur et 9 arma minime [illegible] sed [illegible]
deberent ad muros custodiendos. [illegible] quilibet quid facere debeat [illegible]
Studiosos quoque hac nunquam velit benigna [illegible] de exercitio [illegible] compellere si
ipsi voluerint. [illegible] Provisio tenenda [illegible] est M. Rectori et Procuratori cum
Consiliarijs Data optio Iuventuti ut aut in urbe [illegible] victualibus maneant, aut [illegible]
14 8bris hora 19 Obsidio urbis [illegible] Maximiliani cepit ipso in Clara Tumba residente 181
[illegible] cum [illegible] defendebant [illegible] circa Clepardiam [illegible]
[illegible] et [illegible] 15 Archiducem [illegible] et [illegible]
[illegible] in primo exercitus ordine collocaret Ioannes [illegible] Zamoscius obviam ivit [illegible]
[illegible] versus Prądnik [illegible] conati sunt eo die aliquot Cohortes
[illegible], a parte Maximiliani versus [illegible] S. Nicolaj [illegible]
[illegible] Maximiliani [illegible] Studiosa Iuventute Academica sunt repulsi et [illegible]
[illegible] 17 [illegible]
[illegible] victoria [illegible] fuit futura.
Maximiliani qui litteras ad Acad. [illegible] et Senatui [illegible] attulerant [illegible]
[illegible] impetravit ut ad Archiducem allegarentur data fide quod
aut Oratores [illegible], aut ipse esset rediturus. [illegible] Cracoviam
[illegible] equitibus et peditibus tenuit in foro [illegible] moenia urbis
et machinas die nocteque obambulabat 18 [illegible] equites
[illegible] in campum [illegible] versus Rakowice ubi Maximilianus fuit
[illegible] ad noctem inclinasset et [illegible]
[illegible] et nisi [illegible] ad noctem inclinasset [illegible]
[illegible] et magna fuit in illos [illegible] 19 [illegible]
[illegible] attulit [illegible] ipse [illegible]
21 [illegible] Maximiliano ad [illegible] attulit [illegible] 23 Oratores [illegible] missi ad Maximilianum
[illegible] rationes ineant quomodo [illegible] hinc discederet 23 [illegible] attulerunt
27 Oratores [illegible] a [illegible] Sigismundo, litteras iuramenti [illegible], et ad alias [illegible] attulerunt
[illegible] in Aede Virginea. Hoc mense [illegible] a Vratislaviensi Maximiliani [illegible]
Lubek qui [illegible] tenebat [illegible] Rakowice [illegible]
in potestatem eiusdem venerunt 4 9bris post [illegible] subsidit [illegible] multo ante [illegible]
[illegible] Zielonky. Prądnik [illegible] in [illegible] Maximiliani [illegible]
10 Palatinus [illegible] Maximilianistae confligebant [illegible]
[illegible] Interim [illegible] cum Maximilianistis [illegible] 23 Maximilianus [illegible]
[illegible] hostes a Maximiliano ad [illegible] 23 Maximilianus [illegible] in [illegible]
24 Extremam fortunam tentans Selectissimos quosque milites per opportuna [illegible] loca [illegible]
per nigram villam versus [illegible] ita adegit ut [illegible]
[illegible] Studiosi repressi [illegible]
[illegible] videreruntur [illegible]
[illegible] sepulti sunt 1500 [illegible]
[illegible] 50 desiderati [illegible]
[illegible] 24 Studiosi [illegible] in Collegium [illegible]
[illegible] eripuerunt et [illegible] Maximiliani [illegible]
10 Militibus [illegible] hosti eripuerunt et [illegible] intulerunt. [illegible] 28 [illegible]
[illegible] adhuc [illegible] non sine [illegible] tamen
[illegible] 27 [illegible]
Decembris [illegible] Serenissimo cum plausu Cracoviam ingressus [illegible] ad [illegible]
[illegible] Maximiliani 24 Ianuarij [illegible]
[illegible] Anna Jagellonica [illegible] Sigismundi
[illegible] captus est [illegible] Maximiliani clade [illegible]
[illegible] filia [illegible] ingressa est [illegible] eundem [illegible]
1588 [illegible] Rector fuit [illegible] Stanislaus Zawacki [illegible]
[illegible] Vicecancellarius [illegible] Sigismundo III.

188 9 Marty [illegible] Rectore Valentinus Zarowiz Collega [illegible] Contubernij Itidem Senior Petrus [illegible] Sluge
Hyber 14 Dobrocieski eligi in plebanum Lubicensem [illegible] et plebanatu dimittit in Sieciechowice et tandem di
ligentius curam [illegible] in Lubicense intendit. 2º [illegible] Concionibus et primarys sectis occupatur et
professionem negligens, sed hoc audy beneficio tanto magis eidem intendat. Jacobum Wolbori 182
[illegible] Magdalena [illegible] et [illegible] incipiat [illegible] curatorem D. Nicolai Dobrocieski
Licentiati [illegible] decimas [illegible] 105 Taleris [illegible] f 35 gl
Magna damna illata Universitati [illegible] decimas et impensas multas [illegible] 183
[illegible] expositas [illegible] inde ad [illegible] maximitum [illegible]

189 6 Juny Rectore ~~[illegible]~~ Petro Lorinicio Joannes Wolbran ad requisitionem SRM. Parisios prodeuntibus mittit ita [illegible] ut [illegible] [illegible] donec relinquit [illegible] Zamoscius Rectore Rectore

Scholis privatis [illegible] In Contubernio Itidem incipiunt [illegible] Concepto de [illegible] [illegible] addictus fuerunt Bedellis [illegible] et [illegible] M. D. Rector [illegible] [illegible] ad bonas litteras et virtutem amplectendam nec non honestissimos conservandos, amandos Preceptores cohortatus e Singulis Scholis dati Preceptorit M. Joanne [illegible] Joanne Zaborowius et Strzeciu ad Scholam Grammatices amandavit. Ad Logicam M. Rochum Posnaniensem et Andream Schonecum. Rhetoricae praefecit M. Valentinum Fontanum et Sebastianum Pilsnensem Petricium. quos putabat cum propter privatam discipulorum copiam et eorum favores diligentia in docendo et eruditionem singularem esse aptissimos, quibus etiam Juventuti commendatis diligenter, in locum [illegible] assignati introductis [illegible] [illegible] invocato itidem divino auxilio, [illegible] suis deputatis exequentes. eos reliquit Suum tandem testando in Academiam amorem et fidem ipsemet quamvis alys distentis regiis colonys interesse soleat omnem movens lapidem et instituti [illegible] rei litterariis valde utile et honorificum et celebrem eiusdem Conatus ad effectum deduceret, et secundo ac negligentia concepta opinio penitus tolleretur quod [illegible] munere [illegible] 530 Scholarium [illegible] in Cathalogo descriptos in Colonias distribuit et in ordinem collocavit [illegible] ut diutissime perduret reliquis conandum [illegible] 184

Margin: Schola privata gymnasii [illegible] Cantor Hieronim[us] — Zaborowius — Strzeczki — Rocho z Pozna[nia] — Schonec — Fontane — Petricy Scholae [illegible]

2 Augusti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro futura hyeme quidem [illegible] Studentibus in novo Contubernio [illegible] [illegible] [illegible] ne in alvearia melliphlvagus [illegible] apes induceret pestis impedivit

Uno quidam Stanislaus Staszkowsky domus [illegible] M. D. Rectoris [illegible] famulum vulneravit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Consortem [illegible] [illegible] [illegible] eundem apud Marschalkum Regni 12 assistentes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui, ille [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ulterior ob suspicioni [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] integra agendi in posterum reservata causa.

Margin: ~~[illegible]~~ Rector [illegible] invadit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

17 Junij Nobilis quidam in [illegible] B. Virginis in [illegible] Monachum eiusdem [illegible] [illegible] in capite appetens [illegible] elevatam vulneravit, [illegible] [illegible] per medium, calicem effudit, [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Captus ibidem per [illegible] [illegible] [illegible] templi [illegible] [illegible] [illegible] dicebatur Catholicus [illegible] [illegible] Marschalki [illegible] Calvinianus [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ignes [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] cum imaginibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], deinceps remissa in sua loca redibant, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] passa [illegible] [illegible] Polono-Ungarus, ex Regno propter [illegible] ante per Stephanum Regem proscriptus [illegible] in [illegible] ante templum B. Virginis in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad Regem [illegible] [illegible].

Margin: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Rectore Nicolao Dobrocieski

146

1589
Cum [illegible]

Ostrovieski
Rectore Pelsnano 1 Februarij. Concordiam quam pars adversa ad Regni Conventu pro Uni-
versitatem citata scripto suo expetit non esse detrectandam loco et die pro rectore ipsi desi-
gnatis modo Universitati enormiter laesa sit honorifica et pro satisfactione condignam fa-
ciens Mati acceptabilis ad quam deputati fuerunt Petrus Gorinij Cust. C. Nicolaj
Dobrowiesky Gregorij Skrobkowicz etc. Joannis Wresnicz Doctoris Alberti Sieprcij Doctoris
S.T. Baccalau cum potestate non limitata et citra compromissum, ita ut in dubijs omnibus ha-
beant recursum ad Rectorem et Convocationem Professorum quorum maxime interest curare 186
salutem Reip. Univers. pro re nata dubia eadem resolvere et quam amplius faciendum
sit informabunt
Ad Conventum Proscoviensem destinati qui exponerent gravem istam inimica et pe-
terent ad Generalia Comitia articulum
Sebastianj Petricij Collegij Kir. in Italia militis salvo vicario labore
Lex lata ne quis licentiam absentiae et exhaerens personae apud Univ. licet sub poena 186
obtinendi et carentiae ascensus vel si nolit vel non possit ascendere sub privatione Collegiatus
Privatas Scholas continuare et hoc cavent 1. Ne impediant publica Studia, 2. Ne 187
Scholas parochiales evertant 3. Ne cultum divinum in templis diminuant.
Anniversarij Anno Jagellonis die Stanislai pro perenni in festo S. Annae die Conversionis Pauli
pro defensione die deputamus eius
Ex quo Concordia dicta ad ulteriorem heri agnita est Deputati ad Conventum Regni
Nicolaj Dobrowiesky Gregorij Skrobkowicz et Cust. diligenter et fideliter suscipit
Universitatis Curent. Quod si tamen adversa pars in processu Causae eandem
attentaverit hoc non alio modo faciendam ut dent et inscribant Univ. super
eorum bona terrestria valoris et quantitatis 6 millium aureorum Ungaricalium in
defectu aut numerent 6 m aureorum et non minus.

M

1590
Cum [illegible] Q. D. Nicolaj Dobrowieski Rector Univ.

1590 Cum [illegible] Idem

Anno 3 Conth.
1589

Rectore Gurinio Prohibentur vaga et tumultuaria ubivis docendi et quosvis discipulos privatim in oct. DD. Magri. praeter Parochiales et hos qui in scholis noviter instituti cui opera durare velint ad Parochias. Ectas visitandas deputati Adamus Wrzesnius S.T.P. et Gaspar Cylindrius 1 et 2

10 Julii Syrenius ad Residentiam [illegible] reclamant Lectioni decanus Medicae Facultatis p. 3

quod si idem [illegible] residere et alii DD. oppugnare voluerint, id efficiet Rector cum decano Philosophiae et alijs Syrenius

Syndicis institutis et negotia Univ. in Judicijs terrestribus castrensibus spiritualibus tam Universitatis quam singulorum Professorum quatenus in quiete existentes possint commodius vacare studijs p 4 ad quae obligati sunt instituitur Excell. Gregorius Skrobkowicz J.V.D. J.C. Collegae et Lector qui iuravit quod fide et diligentia qua poterit maxima in negotijs Univ. versabitur Decretum Lectionis per alium leget, ab hoc n. per Univ. liberari non potest Salarium habebit a [illegible] vindicatis 30 fl.

1590 Rector Nicolao Dobrowieski I.V.D. Datum Arenda visitandi limina Nicolao Corenio SSP p

Conc. [illegible] Concionatori Cathed. impositum, ob impediendi Constitutiones Synodales si quid in eis con

Synodum tra Dr. exigebat Dispositio Lateranensis scripti foret, et impetrandi Confirmationem

Donationis Juris Patronatus Praepositurae S. Floriani huius rei causa dati sunt 50 aurei

1591. 14 Februarij Deputati ad transigendum cum Ill. Joanne Myskowski Castel. Zarnovecensi cum

Cum Officio D. per Dominum Sokolowski Archipr. Cracov. Bernardum Maciejowski Cracoviensi Mareschalco

Marschalcal. ac Lesniowolski Castel. Polanecensi et Nicol. Zebrzydowski Cap. Crac. tentassent [illegible]

Sanctae Sedis de Pilsno et Crac. si id in exclusionem fuerunt cum Comitia deputati Gregorius Skiwa et

Stanislaus Curelouis 4 causam promoverent, et Confirmationem Donationis Juris Patron.

Praepositurae S. Floriani ab Ordinibus impetrarent

Convivium Arthium redemptum denis taleris. I. vero Licentiatus R. D. Bogelij Custos p. 6

Eodem Crac. S. Michaelis 20 aureis pecunia divisa in DD. Professores

Rector Collegiatae ~~officina~~ ~~electus Albertus Porczenius~~ S.T.D. electus 23 Augusti propter p. 7

Martino Stanislaus Rector et in Cano Coll. electus et Praepositus

Stanislaus Pix mortem Martini Pilsneri quo deputato et in Rectorem et in Cano Coll. electus et Praepositus

Praesidi. Dni Divisio Decanatus S. Floriani et Plebanatus [illegible], sed peste saeviente et ob absentia

et Confirmationem electus est DD. Professorum alij Plebanus non erat electus 23 Augusti 1591

Reliquas vero DD. Rectorum Synagogas hoc ex parte inveniunt et dimidiationem de [illegible]

[illegible] vide Tomum Libro Centesimo mihi pag. 4ᵒⁱ

In Nomine Domini Amen. Nouerint vniuersi et singuli praesentes lras publici instrumenti visuri, lecturi, pariter et audituri. Quod Anno a natiuitate Domini Millesimo Quingentesimo Nonagesimo Indictione tertia Pontificatus smi in chro patris Domini nri Domini Sixti Diuina prouidentia Papae quinti Anno ipsius sexto in oppido et Ciui: a Sguiernieuicen Archidiecesis Gnesnen die decima quarta Mensis Maij In mei notarij publici testiumqz infrascriptorū ad id speciali vocatorum et rogatorum praesentia personalr constitutus Illmus et Rmus in chro pater et dominus dominus Stanislaus Karnkow: ski Dei gra Archiepiscopus Gnesnen Legatus natus Regni Poloniae primas primusqz Princeps et principalis tenens et habens suis in manibus certas Bullae praelibati smi Dni nri lras in pergameno scriptas et sigillo plumbeo in filo seu Cordula more Romanae Curiae subappenso communitas, sanas, saluas, integras non viciatas non Cancellatas nec in aliqua parte sui suspectas, sed omni prorsus vitio et suspicione carentes, easdem transummi, transcribi, et trans: exemplari, ac in publicā formam transsumpti publici instrumenti redigi, eidemqz transsumpto, seu pluribus huiusmodi transsumptis auctoritatem ordinariā Tabellionatus interponi, ac praedictum transsumptum publici instrumenti seu plura transsumpta, publicaqz instrumenta, desuper sibi confici et extradi per me publicū et Actorem Curiae suae notarium infrascptm postulauit Quarumquidem praelibati smi D. N. Bullae lrarum tenor de verbo ad verbū sequitur et est talis Sixtus Episcopus seruus seruorum Dei. Ad perpetuā rei memoriā Pastoralis nra sollicitudo qm pro tuenda vbiqz gentium et locorum propagandaqz Catholicā religione suscipere tenemur paternaqz Charitas qm erga inclytum Poloniae Regnum in visceri: bus nris precipuā gerimus et singularis Zelus orthodoxae fidei 1590

33

150

sinceraqꝫ erga Romanos Pontifices sanctamqꝫ hanc sedem deuotio quam ipm̃ Regnum præsertim vò illius Prælati hoc maxime tempore præseferunt iure optimo nos inducunt vt ijs quæ pro conseruõne eiusdem Catholicæ fidei et pro publica eiusdem Regni quiete et tranquillitate pie ac prudenter a Prælatis præfatis statuta fuerunt Aplicæ confirmationis robur eisdem Præsulibus supplicantibus benigne impartiamur. Nuper si quidem sicut expositum nobis fuit in Synodo Prouinciali Petricouien. de more cellebrata Venabiles fr̃es nri Archiepiscopi et Episcopi Metropolitanorũ et Cathedralium dicti Regni Ecclarum, simul congregati, et conuenientes in vnum vt more vigilum pastorum gregem dominicum sua curæ creditũ ab imminentibus Casonum periculis incolumem quantũ in eis est præseruarent, simulqꝫ vnioni et paci ipsorum Prelatorum ac Procerũ et Populorum eiusdem Regni consulerent inter alia sub nro et sedis Apostolicæ beneplacito statuerunt ordinarunt, et decreuerunt, quod tã in pñti qui in futurum nemo vnqꝫ agnoscatur nec recipiatur in Regem Poloniæ nisi fuerit vere Catholicus quiqꝫ sanctam Catholicam et Orthodoxam fidem qm̃ sancta Romana et Aplica Ecclia, tenet, docet, et prædicat, palam et publice profiteatur et sequatur et in vnitate eiusdem sanctæ Romanæ Ecclie permaneat. Quorqꝫ pro tempore exns Archiepus Gnesnen cui ius renunciandi seu publicandi Regem, et priuilegio competere dignoscitur, nemine renunciet aut publicet, qui fuerit dubiæ fidei et non sit manifeste Catholicus Ad tollendum vò dissidij et intestini belli periculum nullus Episcoporũ et Prelatorum con̄ius Archiepiscopi prædicti post renunciationẽ ab eo factum sc͠ẓt de Persona Catholica et seruatis Regni statutis et consuetudinibus, in Electione Regis, audeat noĩare renunciare, aut Coronare, alium in Regem, alioquin a regimine et Administratione Cathedralis seu Metropolitanæ Ecclẽ cui põst in perpetuũ eo ipso suspensus atqꝫ omnibus beneficijs Ecclicis quæ quomolt obtinet priuatus existat nihilominus huiusmõ, noĩatio, renunciatio aut Coronatio inualida et nulla Censeatur ac nullius sit roboris, vel momenti Ne quis Noĩnatus

a Rege Poloniæ pro tempore existente in Episcopum vel Archiepiscopum ad Ecclam aliquam Cathedralem vel Metropolitanam, ex ijs, ad quas pro tempore vacantes ius nominandi ipsi Regi ex Privilegio Aplico competit assumat sibi honorem nec locum neve in regimine et administratione dictæ Ecclæ huiusmodi bonorum quoquomodo se immisceat nisi prius a sede Aplica eidem Ecclæ de Persona sua sic nominata provideri seu in Episcopum vel Archiepiscopum Presulem et pastorem præfici obtinuerit lris Aplicis desuper expeditis, si secus fecerit, ad illam et ad alias quascunque inhabilis omnino censeatur. Quicunque sive ex Senatoribus sive ex Nobilibus in promovendo Rege Hæretico opem Consilium, auxilium, vel favorem præstiterit, vel consenserit aut iam promoto adheserit præter alias censuras Ecclicas, et pœnas in quas eos incurrere sacris Canonibus et Constitutionibus Apostolicis, constitutum est, tam ipse quam posteri eius et descendentes ad omnes honores, dignitates, et beneficia Ecclica obtinenda perpetuo inhabiles et incapaces sint et esse censeatur Nullus Episcoporum seu inferior Prælatus audeat hæreticum hominem, ad honores, dignitates, officia, vel beneficia spiritualia vel temporalia commovere vel promoveri facere, aut intercessione opibus aut alia quacunque ratione ad ea assequenda iuvare Quod si id attentare præsumpserit pœnam privationis omniumque et quorumcunque beneficiorum Ecclicorum vel officiorum quæ obtinet nec non suspensionis ut præfertur a regimine et administratione suæ Ecclæ ipso facto incurrat et ad alia obtinenda incapax prorsus existat Quicunque ex ijs qui pro Catholicis se gerunt tepidis nimirum et falsis fratribus Aplicæ sedis auctoritatem iurisdictionem Ecclasticam et iura decimarum publice vel privatim directe vel indirecte inconvenientibus aut alijs in locis impugnaverit tam ipse quam eius posteri ab ordinibus, et honoribus,

317

152

dignitatibus et beneficijs Ecclasticis in perpetuu careantur et ad illa semper inhabiles existant Quoties ex necessaria comuni et publica causa ac dilucentra, seu permissione sancta sedis Apostolicæ conferendum est consensu publico ex bonis Ecclia subsidium seu donatiuu aliquot Regi vel Reipub illud per deputatos suos Episcopi exigant ne subditi, et bona Ecclarum a secularibus exactoribus expelentur et profanentur ac varijs iniurijs et damnis prout pleraqꝫ factum est afficiantur si Episcopi aliter fecerint, pœnis in Concilio gnali Lateranen noui: ssime cellebrato et in Bulla cænæ domini legi solita alijsqꝫ sanctio: nibus Apostolicis con eos qui etiam sponte offerunt inflictis eoipso subiaceant Demum quod propter omnes subitas dicti Regni nece: ssitates et improuisos euentus thesaurus siue ærarium publicu et comune omnium Regni prædicti Ecclarum in aliqua Eccliæ Arce seu Castro prouide et accurate instituatur et cum omni dili: gentia et custodia seruetur Quæ omnia statuta et decreta quo firmius et accuratius perpetuis futuris temporibus obseruentur ijdem Prælati per dilectum filium Vincentium de Dene Eptum Lasitn et internuncium ab ipso synodo Prouinciali ad nos missum nobis humiliter supplicari fecerunt, vt illis, Apostolicæ compro: bationis robur adijcere aliasqꝫ in præmissis opportune prouidere de benignitate Aplica dignaremur. Nos igitur eorundem Præ: latorum ac ipsius Synodi pietatem sanctumqꝫ et laudabile propo: situm plurimum in domino commendantes eorumqꝫ supplicationibus hac in parte annuentes statuta ordinationes, et decreta prædicta prout superius descripta fuerit ex certa nra scientia deqꝫ Apo: stolicæ pietatis plenitudine tenore pntium perpetuo confirmamus et approbamus eaqꝫ pntis scripti patrocinio communimus et illis perpetuæ et inuestigabilis firmitatis robur adijcimus ac per eos

quos illa concernunt et concernent in futurum perpetuo firmiter et inuiolate obseruari praecipimus et mandamus omnesque et singulos iuris et facti ac sollennitatum et substantialium si qui in eis interue:nerunt deffectus supplemus Decernentes irritum et inane si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari Non obstantibus praedictarum Ecclarum et quibusuis alijs contrarijs statutis et consuetudinibus etiam iuramento, confirmatione Aplica vel quavis firmitate alia roboratis et immemorabili tempore pacifice obseruatis necnon priuilegijs indultis et lris Aplicis quomodolibet concessis appro:batis et innouatis quibus omnibus et singulis etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis specifica expressa et indiui:dua mentio habenda foret tenores huiusmodi presentibus pro expressis habentes ad effectum presentium duntaxat specialiter et expresse derrogamus illaque omnia et singula quatenus presentibus lris in aliquo aduersentur penitus tollimus et abrogamus ac nollamus deinceps cuique suffragari caeterisque contrarijs quibuscunque Aut si eisdem Prelatis vel eorum alicui seu alijs personis communiter vel diuisim ab Aplica sit sede indultum quod interdici suspendi vel excomunicari no possint per lras apostolicas no facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Vo:lumus autem quod presentium lrarum transsumptis etiam impressis Notarij publici manu subscriptis et sigillo personae in dignitate Ecclica constitutae obsignatis eadem vbique fides adhibeatur quae ipsis originalibus adhiberetur exhibitis vel ostensis Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nrae confir:mationis approbationis communitionis adiectionis praecepti, man:

157

dati, decreti derrogationis sublationis abrogationis et voluntatis infringere
vel ei ausu temerario contraire si quis aut hoc attentare praesumpserit
indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum
eius se noverit incursurum Datum Romae apud S Petrum Anno in-
carnationis Dnicae Millesimo Quingentmo Octuagesimo Nono
Quinto Id Febr Pontificatus nri Anno quinto subscriptiones autem
praeinsertarum Bullae lrarum erant huiusmodi a dextra quidem
L Card. lis Malt a leva vero M Vestrius Barbianus et
A de Alexiis Tandem vero ego publicus et coram memorato Illmo
et Rmo Dno Archiepiscopo Gnesnen Actorum Curiae Notarius
infrascriptus praenarrati Illmi et Rmi Domini Archiepiscopi
Gnesnen postulationi et voluntati ut pote rationabili cum ea qua
decet reverentia obtemperans praeinsertas praelibati Ssmi Dni Nri
Bullae lras de verbo ad verbum nihil addendi minuendo mutando
ac variando quod facti substantiam mutaret aut intellectum
variaret transsumendas transcribendas et transexemplandas
duxi transsumpsique transscripsi et transexemplavi ac in hanc
formam publici instrumenti redegi ut que eidem praesenti trans
sumpto ubicunque locorum illud exhiberi contingat stetur
credatur et omni modo fides adhibeatur perinde ac si in ipso
suo originali essent visae decrevique praeinsertarumque Bullae
lrarum transsumptum sub hac praesenti forma publici instrumenti
per me confect seu tot quod fuerint necessaria transsumpta
et Publica instrumenta suae Illmae ac Rmae Paternitati extradidi
Acta sunt haec Anno Indictione Pontificatu die mense
loco quibus sup Praesentibus Rndis dominis Jacobo Lompeltij
Decano Lancicien Archidiacono Lovicien et Vincentio

ac Ven.e Praep.to Lascen. Joanne Domanikowskij Cantori Lanci:
cien. Gnesnen. Posnanien. Lowicien. Felice Lyczkinski Lancicien.
Vnedouien. Canonicis testibus ad Praemissa vocatis et rogatis.

Lectum in [illegible]

Titul. Sereniss. Regiae Maiestati Domino D. clementissimo

[illegible] ~~Illustri ac Magco Dno Martino Lesnowskj Castellano Regni Camerarij~~

Illustri ac Mag^co D. Martino Lesnowskj Castellano [illegible] Dno et amico [illegible]

1591 Eodem Rectore in Alebanum Pensionis [?] electus D. Nicolaus Czerniewski cum ea conditione
[illegible] ut aedificia diligenter curet aedificet. Salvo privilegio dismembrationis fructuum. [illegible] [illegible] tada i[illegible] p[illegible]
1592 [illegible] Rectore domino Muscedno S.T.D. Bursae Hungarorum reparatae Locata ad 6 [illegible] Georgio f 110 [illegible] p 8 27 January
[illegible] Tabernam in villa Wegrze cum piscinis 120 [illegible] [illegible] Joannes Muscednij & [illegible] Successori
altaris [illegible] SS[illegible] in arce [illegible] onere impositae pensionis 5 [illegible] ad S[illegible] [illegible] quod nolui [illegible]
recipere. [illegible] mandator quod velit amplius nolui [illegible]
Bibliotecam Universitati donatam per R[illegible] Ep[illegible] [illegible] [illegible] ut ad [illegible] veteres [illegible] 8 B.
[illegible] R. D. M. Vorreskij Bazeniz
Donij in [illegible] amissa cum universitas nollet iure experiri. p 9

Petrus Myszkowski Epus [illegible] ad plures abeunte Georgius
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in Academiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] literas quibus respondet [illegible] [illegible] sibi [illegible] post obitum

[illegible] tam Episcopalem
[illegible] Epus administrationem [illegible] commissam iure quodam gratulandi
[illegible] commode privata intervenire: nec enim facile correcte cuiquam, qui [illegible]
[illegible], in qua [illegible] [illegible] [illegible] ingenia meipso adductus sit magis, [illegible]
labores sollicitudines quod mihi sunt impositae respicitis: e pietate [illegible]
magis esset D.O.M. [illegible] meas in [illegible] [illegible] [illegible] commendare
quam [illegible] [illegible] vestram erga me benevolentiam testari. [illegible]
summum vestrum erga me amorem agnosco et literis humanissimis declaratam
tam benevolentiam amplector [illegible] operam ut cum [illegible]
[illegible] intelligatis et vos a me amari et [illegible] ut dignum esse [illegible]
me propugnatorem [illegible] Cupio apud vos [illegible] esse et [illegible]
[illegible] vobis [illegible] Lapinrole 27 Augusti 1591

1592 [illegible] 9ber Idem R[illegible] Joannes Muscednij [illegible] Contagione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est Studium [illegible]
[illegible] 7 Januarij 1593

158

1593 In Rectorata eiusdem Comitiore hyberna 22 January Dominico Iuri Patronatus Ecclesiae Zgoloniensis Heredi perpetuo villo demonstrauit et in termino interueniente presentatus 9
Villa Biskupice (loco pensionis concessa a Loci Ordinario) Cum multoties ab eodem repetere
uoluit est Rmo Cardinali dimissa quod atque beneuolentiae eius totius ius quod habuit committendo.
Prandium Artis a 7 Licentiatis. 100 fl. Redemptum

Iakubowski moritur. 12 Aprilis post exequias Cl. et Rdi D. Stanislai Socolouij S. Floriani Praepositi C.C. Ioannes Mu- 9
sikouij S.T.D. ex Capitulo S. Floriani cum unanimi esset lusus electus est.

1597 Com Iessium. Rectore 7a Zinczewicz S.T.D. C.C. ipso die installationis Noui rectoris Conuocata Unde 10
Legata S.ae memoriae R. Socolouij Calix argenteus Ecclesiae S. Floriani Torques aurea Collegio Maiori
reddita sunt. Ad Comitia Regni missus Gregorius Skrzkouic Dr. D. Andreas Pilsaro
ad Rationem in Medicos transito et per Uniuersitatem in Lectorem Medicinae electus 10
Hieronimo Gorecki senior 20 Kursk ad biennium data licentia salutis orentis ferendis

1593 Com Dij Fesian. Rectore 2on Gorinio. Studuentes Scholo Priuatae ita male genio operis bonum per vnum alius 11
auctoritatibus impediente, restaurantur certitudine impedimentis Incipiet 94
26 9bris Domus Medico Ordinario penes Bursam Vngarorum conceditur
Comoedias usus frequens dedit Causam ut Iudex ob pericula Vestium desiderent multo cui de det
Sine licentia absentes Maiores et Minores Citandi et ad priuationem procedendum

Vl Die 27 8bris Excellens D. Joannes Iruzij J.V. Licentiatus. Institutionum Iustiniani
Professor Collega Collegij Dd. J.C. Iuridicae repetitione c. Rem 17 q. 8. et 2
lo. de iis qui ad Ecclesiam confugiunt secundo agitante in Ecclesia Parochiali B.V. in
Circulo Cracouiae per Egregium Virum Joannem Szydlouium J.V.D. animatus
Circulo Cracouiae per Egregium Virum Ioannem Szydlowium J.V.D. animatus
et ad Cathedram Doctoralem Vocatus est a R.D. Nicolao Dobrocieski J.V.D.
et ad Cathedram Doctoralem Vocatus est a R.D. Nicolao Dobrocieski J.V.D.
et ad Cathedram Doctoralem vocatus est a R. D. Nicolao Dobrocieski J.V.D.
Promotore suo et Vicecancellario Vniuersitatis Praedicatore Ordinario S. Mariae Praeceptale
Ecclesiae solenniter accepit et Doctor Iuris utriusque publice renunciatus est. Prande
Ecclesiae solenniter accepit, et Doctor Iuris utriusque publice renunciatus est. Prande
Eodem Pontificalibus praesidente Illmo ac Rmo Principe ac Dno D. Georgio
Radziwil Romanae Ecclesiae Presbytero Cardinali Radziwil nuncupato Epo Crac. Duce
S.R.E. tituli S. Sixti Presbytero Cardinali Radziwil nuncupato Epo Crac. D.D.
Proinde etiam Rmis Rdis Mgris Praedictis Paulo Dembski Epo Laodicen.
Suffraganeo Bartholomaeo Powsinski Nuntio dicto S.D.N. Clementis VIII Camerario
Suffraganeo Bartholomaeo Powsinski Nuntio dicto S.D.N. Clementis VIII Camerario
Secretario intimo et ab eodem ad Serenissimum Sigismundum Poloniae Regem internuncio
Stanislao Kensinski Archidiacono et Vicario Officiali generali Crac. Et nec non
Almae Vniuersitatis Rectore Doctoribus omnibus Magistris. Dn Consule Consulibus et quam plu-
rimis omnium Ordinum hominibus Spiritualibus et Secularibus Quos Cracouiae frequentes
ipse voluit nam in Regimentis multa pro Ecclesia Dei fecit et habet Archidiaco-
nus Cracouiensis multis Synodis praefuit multas legationes Romam obijt
Conuiuium Splendidissimum Vniuersitati eadem die Supranominatus Illustrissimus
et Rmus Cardinalis in Palatio episcopali apposuit singulosque Professores
benigne amplexatus est in conuiuio ad se Discessu.

1594 Com Iessiana Electus est in Rectorem Joannes Musekouius S.T.D. Pre-
positus S. Floriani Cancellarius Archidiaconus Ecclesiae Cracouiensis eundem Magistratum
Continuaui

1594 Com Hyberna Idem

1594 In eiusdem Rectoratu Januarij 14 In altissimi Omnium Sanctorum electus est Joannes Velvienus S.T.D. Decanus Sandomiriensis. Destitutio fit 400 ex Praepositura S. Floriani in Universitate propter bona subtracta et tecto Karabe duo nonnisi adhuc laborantes Professores ex ea provideri possent p 13
Petrus Wiskitius minor collega cum egressu tanquam fidelis pastorale munus in parochia re: tideus obtinuit et alijs qui non residentia idem petebant sub praemonitione Ecclesiae ... p 13

1595 Con. In Rectoratu 3 Novembrij S.T.D. Praepositi ad S. Floriani et Archidiaconi Curelo nil insuper statuto
Mistinae Commotione in hyberna 2 9bris. De Academia Zamoscensi de eius confirmatione Romae procuranda inito consilium decrevit adeundam S.R.M. et apud maiorem nostri petendum quo interponeret autoritatem suam apud Patrem Apostolicum ne quid in detrimentum Academiae Cracoviensis fieret. quod et factum est postero die quo Rector cum 6 Doctoribus accessit S.R.M. a qua benigne excepti in secreto et missum tulerunt de litteris ad S. Sedem, quas hoc etiam Rector ... conceptis verbis. litteras ad Summum Pontificem missa nomine Universitatis 13

1595. 14 Februarij Actum in Comitijs de Contractibus in Bienczyce et accessione aliqua
Con. Hyberna Universitatis, nec Privilegiorum nil effectum propter ardua Reipublicae negotia Lublini tunc peracta etc. 3d Privilegia
Rector cum 6 Maij Electus in Plebanum Igolomiensem Clemens Velicius Sententiarius et eundem ad Sanctam Varsoviam demonstraverunt ... data sunt illi ... ta et libere ... quibus Ius Patronatus defenderet et se investiri a Loci Ordinario curaret Dicto explanatum
Valentinus Ilmus ...
Mlt aulae et Rus D. Demetrius Solikowski Archiepiscopus Leopoliensis induit omnes Collegas ad suscipiendam in Universitatem S Annae. Doctores virum ex parte amplissima fuit et bona hominis libertate 14

1596

Con. Mistinae Rectoris Petri Gorinij 6to suscepta Capessivit. et 6 Maij per Universitatem Electum in Plebanatum Igolomiensem Clementi Velicium Sententiarum Loci Ordinario praesentat Datasque sunt illi mu nimenta quibus Ius Patronatus Academiae defendere et se ex beneficio a Loci Ordinario investiri curaret.

1596

Con. Hyberna idem

1597

Con. Mistina idem

160

1597. 11 Augusti Anna Jagiellonia Consors olim Serenissimi Stephani Regis Poloniae per Joannem Barri C.C. et suae Maiestatis Eleemosynarium 509 fl. pro anniversario Bathorei celebrando obtulit die quo Rectori Universitatis celebrando addita alia 1000 fl. locati apud Dominum Jacinthum Mlodziejowski Regni Thesaurarium in bonis eius

4 Iunii data Licentia in Italia adeundi Gradus Ioannicio Malberskj Professori consilio subsidio 15.

Commutatione Illustrissimo Rectore Valentino Fontano I.U.D. Sermo Professoris Valentini Fontani Med.

1597 Valentinus Fontanus

6 9bris Neglegentes alii Lectionis et Collegiaturas vacantes in facultate Med. M. Simon Syrenius et M. Valentinus Fontanus Medicinae Doctores in se receperunt ac studium et operam almae Universitatis lectiones in facultate Med. legere disputationes absolvere absolvendi absolvendas p. 15.

Domus in platea Rosarum venit in potestatem et dispositionem Universitatis post mortem Vi dua Burtsicowa. quam quidam Laurentius Stephankowicz iure quodam de no no acquisitam habebat Universitatem ex parte domus eiusdem. Deputati sunt ad Causam et processum contra Stephanowicz D. Gregorius Szkrobkowicz I.U.D. Rectoris Lodem quibus data omnimoda facultas agendi iure, et si vis Iudicandi et componendi cum facto 2.

Domus vicina Collegio Maiori a Dno Trzecieski emitur 15.

9. Rectoris. Vacante Concionatura S. Nicolai post Sebastiani Siradiensis eligitur Rectoris Loden

1598 Com. Aestiva. Idem Valentinus Fontanus Rector fuit Rectoris Muscenius in Collegium ex Praepositura S. Floriani in eius locum eligitur ex Domo et Capitulo in Praepositura ~~Nicolaus Crzemensius~~ Rectoris Dr Joannes Verbeius.

1598. Com. Hiberna Idem

22 Ianuarij Rectoris et pro loco in Doctorem Jacobus Janicki Medicus Collega Dr. M.

20 Februarij post decessum Joannis Verbeij eius est in Praepositura S. Floriani Nicolaus Crzemensius S.T. Licentiatus appositum Candidatum ... ... annum in Doctorem promovendus pro ...

1598 12 Januarij
Rectore Valentino ~~[illegible]~~ Fontana ad postulationem Capituli et Ill[mi] Ex[mi] Eryshed Ardy efficit
Canonicum cum Privilegia Stanislaj Nieskowskj S.T.D. Collega Minor et Professor Cath
berij Ita Senior 15
6 Februarij Licentiati ptio 15 redimunt praedium 150 fl. Conceditur Gallicus quidam Studiosi Waydawowie primus locatur
1599 Commutatione Assistentiae Rectore 6to Petro Goraninio 920. 21 Junij modo et in locum Cath Erasmij Sixty Legatus
eligitur in Seniorem Bursae Ita Bursa Canonista reaedificatur
mate audit Academia ob Ecclesiastica Beneficia ~~[illegible]~~ [illegible] administrata effectum quo nimium indulgent 17
quod qui alios docent et exemplo esse deberent fiunt scandalo illis et [illegible]
Academiae
27 9bris Anna Jagellonia 3 millia legat pro sustentandis pauperibus Studiosis a Jagellonicae
nuncupari deberent. duo millia pro Professoribus. hoc recuperant nobis Dobroczsij et 17 Fundatio Reginae Annae.
Foxij Professores et Ill[mi] ac R[mi] Cardinalis familiares. Anniversarium postridie statuunt
B[ae] Virginis quo mortua est fundatio instituta
Moritur Anna Jagellonia Regina Poloniae Varsoviae quae duo millia Uni
versitati pro anniversario legavit

28 Maij Post mortem Josephi Vrendorij S.T.D. Praepositi S. Annae
Praepositura S. Annae et tenuitatem proventuum cum altare S. Bartholo
maei fundi [illegible] Dn[i] D.C. tunc [illegible] nullj D.D. Professores
[illegible] voluit. Tandem ergo est [illegible] per DD. D.C. con
jungi Praepositurae cum S. Bartholomaeo fundi [illegible] atque [illegible]
alternativam Dni J. Consulti cum [illegible] non jure sed arte Rectore
neque Charitatem obtendente obtinuerunt. Unde Sebastianus Kaynodij
eandem Praepositurae ~~[illegible]~~ frustra cum Resignatione Collegialis
eandem ~~[illegible]~~ alio patente obtinuit

322
~~318~~

1599 Commutatione Hyberna Rectore ~~[illegible]~~ [Joanne Mansfeldio] 24 Januarij Georgij [illegible] de [illegible] supplicatione [illegible]
in Collegio respondet Maior Doctorum male audit ob negligentiam [illegible] Rector ubi [illegible] 18
14 Martij [illegible] M. [illegible] Georgij [illegible] ad Lectionem [illegible]

In eadem Convocatione requisitis ab Ill.mo et R.mo Cardinali [illegible] [Rector] intimavit accepisse [Ill.mi] Breve
S.mi D. N. Clementis Papae 8. quo committit sua Cel. istam [illegible] et Studia ~~[illegible]~~ tam visitare
in capite quam in membris ~~[illegible]~~ et reformare valeat et possit auctoritate Apostolica
×3. Quid autem super huiusmodi visitatione per [illegible] [illegible] sub Sigillo Univ. in 18
Cedulis Thesauri Maioris Doctorum.

Commutatione ~~Hyberna~~ [Superiori] [illegible] 25 Maij Tria millia [illegible] quae potuerant esse in Universitate
re in Censum [illegible] [illegible] [illegible] Iuniores eo quod Census magna cum diffi
cultate et molestia imo vero maximo damno qui eos vindicant solutus imo vero maximo
dispendio [illegible] [illegible] postquam infra biennium [illegible] vindicaverit iam [illegible] causa [illegible]
[illegible] annos conclusum est non [illegible] cuiquam nec super ea [illegible] faciendam
sed videndum ut bona aliqua ad perpetuitatem emi et comparari possint

~~Commutatione Hyberna~~ Rectore. ~~[illegible]~~

Puncta quaedam de reformanda Academia.

At Illmus intendit benefacere Academiae.
R. Hoc idem fit sine illius praeiudicio Et non sunt facienda mala ut bona con
ferat prout ipsa Academia mavult privari istis bonis et sibi non praeiu
dicari

Aurea libertas
etiam in paupertate

Si Illmus in illorum pergit: visitationem rigore brevis iusta
se prohibebit possunt dari legitimas rationes quare supersidere de iure de
beat. et non tantum solus sed etiam cum alijs non potest. esse de iure amplius et inexorabilem
reformator.

Ex quo tutius est: antequam post vulneratam causam remedium
adhibere, ideo si urgebit visitationem:
Tunc rationes illi recusationis offerendas sunt quas de iure tenetur admit
tere Quia iudex bonus voluntati propriae indulgere non debet: sed iuxta le
ges et iura pronunciare porro iura non denegant cuiquam recusationis re
medium: et illud neque ipse princeps auferre cuiquam potest uti natura
lem defensionem Abb. in c. Ad hoc de Rescri. Et glos ibidem ideo dicit
Abb. in c. Cum olim De off Del. et ij. n. 6. in gloss. 5. ubi proprio motu Consolu
de inquit quod delegatus principis quantumcunque proprio motu datus potest
ex legittima causa recusari Quia princeps in dubio non videtur velle causa
committere suspecto Idem dicitur de Executore mero illo qui gravare potest.
et cui aliquid ultra merum factum mandatur Abb. in c. Si quis contra clericum
de For. comp. Idem et Navarrus To 3 Fol 38 n 9 Qui dicit post recusatio
nem interpositam et per Executorem huiusmodi non admissam processum illius
post interpositam appellationem esse nullum etiamsi recusans ortatus non com
paruerit Et allegat iura Idem dicitur communiter et Doctores et Abb in c praeu
dentia De off Del. § Recusationi ex causa legittima coram iudice proposita
et per illum reiecta si ex hoc appelletur licet post remaneat appellatio deser
ta processus tamen subsecutus est nullus porro si rationes infrascriptas recusatio
nis conferrantur cum ibi notatis per Navarrum et Doctores non est Dubium esse ami
versitatis iustiores ac legittimas imo iustissimas

I. Quia Illmus hoc ipso quod urgebit assumet sibi defensionem super
sua iurisdictione ex quo non recepit recusationis causas talis autem dicitur
suspectus Abb. c. Dilectus 1 De rescrip. Et c. Ecclesia ij ut Lit pend.
2. Quia homini ratione naturali suapte natura utenti lege humana non est
opus. Cum autem Civitas vult immo petit doceri se quomodo sit reformanda
modo non vi coactiva quae non debet adhiberi hominibus ad bona sponte vacu
rentibus (Cum tantum est istud remedium iuris extra ordinarium.) Sed amore pa
terno liberalissime offert se parere velle ac etiam gratias aget pro refor
matione Iam vero ex quo paternae non vult et mavult coactivo quandoquidem
hoc vel alia via bonum Ecclesiae promoveatur illius non interest. Civis autem interest.

cuius ille tenetur famam uti bonū ex officio tueri Si igitur urget illam diffamat[am]
et deformatam etc. et praesertim cum sit eiusdem Cancellarius tenetur se pro
omnibus eius viribus oppone[re] etiam contra hoc ipsum Breve quod induxit -

3\. QVia si legittime recusatur iudex, cum pars in iudicio accedens ad aurem
iudicis loquitur ei in secreto ut not. Abb. in c. Accedens ij ut lit non con
test. Et ex torvo aspectu aut vultus motu implacabili multo fortius hic

4\. QVia talis visitatio et reformatio esset cum Scandalo hominum Scandalum autem
nemini est dandum Navarrus C. 3. f. 38. in novas causas militantes dessignata
ubi allegant iura praesertim cum alia via sit visitandi Academiam
sine illius infamatione

5\. Suspectus est Illmus quia in reformatione vult alienis bonis dispensare imm[o]
ipsius Academiae, sine mei ipsius tractatu professorumque scilicet neglectis im[mo]
postpositis et contemptis iure autem cavetur ne quicquam de bonis Ecclesiae [ali]
natur sine eius patrum consensu idem et Concil. Trid. de Acad. traditur quando [A]
cademiae sunt Regi immediate subiectae

6\. Quia alij Rmi Epi Crac. antecessores moderni Contubernia pauperum et Hier
salem, lignis, piscibus, pane, et lardo pecunia, pro quartualibus et sollemnioribus
festis providebant modernus aut Illmus nil horum facit et insuper villam [a]
suo antecessore praedium C Biskupice dictum in ratione pensionis in Synod[is]
provincialibus per Rmos uti decretis ac per summum Pontificem confirmatis etc.
in perpetuū donatum abstulit ac pro usu suo retinet pensione in alijs bonis
non assignata prout de iure et iustitia sancta tenebatur ut Academia amplius
illudatur et pensione promissa frustretur et quod gravius est eam ipsam pecuni[a]
riam pensionem huiusque Academiae non solvit

7\. Dato quod Academiae intendit benefacere uti quidam credunt tamen nō id[eo]
illam infamare patrem convenit nam hoc nō esset beneficiū sed compensatio
pro illata infamia Beneficium igitur prius erat praestandum in titulo cuius prae
beret occasionem Academiae etiam de iure suo decedere Quamvis et hoc ipsum
pater non deberet cupere filiis sed salvo in totū illorum iure et honestate famae
uti sibi obsequentibus beneficio gratis complecti et illud benefactū pure be
neficiū dicatur alias charitas vel fama omni beneficio carior

8\. Quia allato sibi eo brevi Aplico quibusdam exprofessoribus minatus est iu[dex]
autem etiā animi sui motum signo aut vultu, oculis, verbo, ante sententiam
manifestare non debet de iure His et alijs causis ex causis quae mihi cau...
vitandi afferri possent universitas opponit nō soli Illmum sed etiam alijs co...
adhibitis non posse de iure visitatorem reformatoremque Academiae esse ...
petit etc.

9\. Quia mali cogendi sunt ad bonum per poenas 23 q. 6 c. 123 Bonis ...
iniuria si adijciantur ad recte agendum,

et hoc ipsum volunt si Illmus sive per se et per suos delegatos
communi habere tractatu nihilominus avellere se Cancellarium a
minus decorum et propterea inducere servitutem Academiae perpetu
post se relinquere quo iura Academiae infringantur et successores
fessores minus iustum si non iniquum. zb.

Obijcitur non fore ullam reformationem per Illmum, solum modo super
ficietenus quaedam reformare studebit:

Respondetur, quod hoc ipsum propositum habet veritas si a fundamentis reformanda
est Academia per Illmum praefigat Rectori terminum infra quem consensum Regis or
dinum et aliorum expediat in personam Illmi et conservatoris privilegiorum adhibito c
am se et patribus et quidquid per illos constitutum fuerit id per Sedem Apostolicam co
firmari petatur si vero superficie tenus et nihil aut parum intendit in Academiam co
ferre beneficij id cum Rectore et patribus senioribus expedire potest sine magna
ostentatione quae nihil praeter iocum et Academiae infamiam pariet si aut in amo
intenderit statutis ad se afferri procurans domi sedens et eo sive diffamatio
Academiae suae quae illi sua iura defendenda concredidit sine iniuria corrigensque n
amore filiorum C. quorum infamia delectari prohibetur suus parens uti c. licet
Heli de Symo ... reformationem expediet Et honorificentius etiam ipsi Illmo v
prius amoris sui signum apud filios relinquat quam severitatis, amari se a
potius studeat non timeri praesertim cum habeat filios liberos sponte ad bon
currentes si redigantur ad hoc ipsum, poena maximam esse ducent Hoc aut breve
medium e iuris extra ordinarium adactivum est quali remedio sponte ad hone
currentes non indigent et non debet adhiberi nisi contra rebelles et incorrigibi
Cuius rationem debere haberi Episcopos Conc. Trid. Sess. 13 De refor. c. 1 iubet quia
plus saepe erga corrigendos agit benevolentia quam austeritas plus exhortat
quam commino plus charitas quam potestas Immo etiam Canonibus habetur mu
esse qui severitate peiores efficiuntur. Cum itaque Illmo non interest hoc ve
illa aia ecclesiae bonum promoveat Academiae aut plurimum. Iustum est ut ho
medium acceptet quod ad propositum efficiendum accomodatissimum offeren
Gaudere debet quod habuerit filios si ad obsequendum paratos modo in
iuria illis non inferatur

Non obstant obiectiones infrascriptas

Illmus debet prius cognoscere Academiae defectus, ideo ante illius provisionem
ad reformationem prius accedere debet.

R. Idem in paterno amore sine ista adactione et turbatione Academiae scire
potest Illmus evocato ad se Rectore cum statutis, et patribus, si hoc modo pro
cedet ideo, domi sedendo reformationem faciet uti supra dictum est.

... conuenit, vt Academia uti spirituales personas ad iudicium
... ectionem secularium confugiant, Nam si grauabitur in ali
... ab Illmo est remedium appellatio.
... tum supra est Academiam à Rep: et fundamenta sui iacta et sceptrum
... acceperit, ideoque sine suis protectoribus, praesertim cum de summa
rerum agatur, vel saltem irrequisitis illis aliquid eam attentare, nec licet
nec conuenit.
Praeterea si durū est contra stimulum calcitrare, quia Illmus in hoc negocio
Sedem Aplicam pro arbitrio suo habebit, uti praesumitur certas Quid igitur
appellatio proderit adquem in iniuriatus confugiet. Non restat nisi ad ordines
Regni uel saltem intercessione ad Ssmum supplicent ordines et praesertim cum
Reip uti protectoribus et fundatoribus interest uel in casu resolutionis iura sibi
ptra a quibus accepta sunt restituat et se etiā collata in aliū cętum conferat.

At indignum Illmo, vt in Diœcesi sua in quibus cunque constitu:
endis collegam habeat.

R. Immò non collegam, sed superiorem habet Nam de iure communi Archi
Epus habet potestatem corrigendi omnia in Processibus suorum suffraganeorum
Et qui dignitatē existimationemque suam vult tueri candem alterius etiam
calcare non debet Multo magis iniuria eidem adiuncta iura infringendo;
Praeterea nullo modo est ignominiosū Illmo si omnes ad Academiā sub ha
bentes candem simul reforment immo contrariū faciendo alius extra Acad.
fit contemptus et iniuriatus Quamuis hominibus sancti et pij parentes submissionib
te saepe existimationib zelo boni ecclesiae ardentes nec curant hac uel alia
via aedificent filios et bonū commune etiam cum existimationis suae dimi
tione Nam tunc existimationib diminutio laus est praelatis

Contra dicentes Breui excommunicabit

R. Idem et quemlibet Epum Crac. vigore iurisdictionis ordinariae facere [illegible]
posse etantea in nostros antecessores potuisse ex quo sunt Professores spiri
tualia bona possidentes
Et tantum valebit illa excommunicatio aut valere semper potuit quantum
hoc vigore Breuis Aplici quod ad malam informationem et cum iniuria existi
mationeque Acadēs obtentū est Hoc evidentes ipsi Epi de huiusmodi excommunica
tione non cogitabant et neque Acada hoc terrore mouebatur uti moueri nō de
buit. Et si in posterum hoc terrore terreri debet Acada a singulis Epis [illegible]
existentibus nunc melius uel subijcere seruituti collum uel iugum a nris antecessoribus
in auditū excutere
Maiori praerogatiua Academias gaudere, quàm praelatas etiam Metropo
litanarum ecclesiarū Habetur Conc Trid Sess 7 c. 13 De refor fol 48 et Sess
23 c. 6 De refor: fol 217 +

1598 Rescriptum ... Bartholomaeo ... in Galliam ... Ioanni Martinowicz ... traditione et nullitate ... in Doctorem ... Anno ... 167

325

321

168

1599 22 January Rectore Vintano Kradec Pſlowa in M. d. Jacoby Janekowiz Rkid...

20 Februarii Post decessum R. P. Joannis Vtley S. T. P. cedy ē in ppsiti S. Floriani Kuo

lay Cervicenskius S. Th. Licentiatus, Proposita Conditione vt in anno in Doctore promoveat

sub poena 100 fl.

Commutatione Officii Rectore Gorajsia Officiali et CC. 28 Maii Post mortem Josephi Vrzdowy

ppositi S. Anna Plebani in Korczyn. Impetrauit Plebanatus Korczyn collatus ē Basilio Gele

nio S.T.B.

18 Junii. Praepositurā S. Annae ob tenuitatē nullus dr Professor suscipere volens facta

vnione cum altari S. Bartholomei in Eccla Coll. Fuit ruri Posseshire alternatiuā Dn. JC

cum Sebastiano ex Charitate non ex Jure. Rectore Urgente obtinuerunt. Inde Seba

stiano Kazodius cum resignatione Collegiaturā tradidit petente alio eandē obtinuit.

Commutatione Hyberna Rectore Joanne Musonio studia suspensa ob malū pestis vsq ad 17

January 1600 Jubilaei Magni.

Fundatio Altaris S. Bartholomei in Arce 2 Ministerii
Translatum in altaristã Primi Ministerii
Media emptione census y collegii minoris

Praepositus, Doctores, Magistri, totaq[ue] Communitas Maioris Collegij, per schedã, ad pulsũ Campanae pro cõsuetudine cõgregati: Necnõ M. Stanislaus Iacobeius Curelovien[sis], Collega Maioris Collegij, & M. Caspar Cilindrinus, Collega minor, illi quidẽ tanquã Patroni, et Collatores, isti vero tanquã possessores & Altaristae Altaris S. Bartholomei in Arce Crac[oviensi]. Alter quidẽ primi, alter secũdi ministerij, fundi Villae Tradnowice. Primi quidem ministerij cũ praedio, secũdi vero sine praedio. Animadvertentes magnã iniquitatẽ temporũ et caristiã rerũ, et exilitatẽ proventuũ, ad praedicta Ministeria provenientiũ, quia centũ octoginta Annis augeri nõ poterãt, ideo propter pluralitatẽ Dominorũ, et frequentes mutationis possessorũ, et multas difficultates, lites, quae circa bona ista evenimit, Matura ~~q[ue]~~ itaq[ue] deliberatione in commune de augmento proventuum utriusq[ue] Ministerij adhibita, accedente ad hoc singulari affectu, et liberalitate praedicti Stanislai Curelovien[sis], Primi Ministerij supradicti altaris et partis Villae Tradnowice, cũ praedio possessoris, de communi consensu, Communitas et Altarista M. Caspar Cilindrinus, partẽ Villae sine praedio, octo scilicet Colonos, Martinum Mazurek, Albertũ Zak, Sgorni, Cibij, Ocieko, Joannem Nowak Tabernatorẽ, Stanislaw Pergina, Nicolaũ Chorosky vendiderunt M. Stanislao Jacobeio Curelovien[si] pro octingentis florenis numeri et monetae Polonicae per triginta grossos, cũ omni Iure & Dominio agris hortis omnibusq[ue] emolumentis, Nihil minus pro successoribus sine Altaristis secũdi Ministerij relinquentes, sed totũ ius cũ omnibus proventibus in M. Stanislaum Jacobeium Curelovien[sem] ad vitam et successores seu Altaristas

170

primi ministerij transfundendo. Quā quidem villæ partem ille emit propria pecunia in perpetuum, pro se quidem ad vitā, post mortē vero vel cessu pro successoribus suis Mairibus Collegij Altaris S. Bartholomei primi ministerij Canonicē per Communitatē electis ut sit unus prs̄ēs Dominus prædictæ villæ possit prædiū et comōda eiusdē villæ prose et Altaristis successoribus suis agere prout melius poterit, regere, tueri, defendere, sine aliquo alterius [et communitans] impedimento, mala siquidē est pluralitas principum. Ad quā quidem venditionē, libere, vnis libē ter, possessor huius partis villæ, quæ venditur, M. Caspar Cilindro nus prīus cōsensit. Communitas vero [p̄dicta] cum Casparo Cilindrino pro dote secūdj ministerij in loco sedecē marcarū, nō amplius enim, a centum et octoginta annis ex parte villæ Tradnowice sine prædio per cipiebat: emet in aliquibus certis bonis cēsum reemptionalē, octin gentis florenis (a Magrō Stanislao Jacubeio Canceloniō in effe ctu numeratis) quadraginta, vel quadraginta octo florenos, ut Altarista secūdi ministerij, qui sedecem marcas integro anno ex pectabat, habeat singulis quadrātibus Anni suū certū stipen diū, pro quo onera omnia et singula in priori erectione altaris sui secūdi ministerij expressa eo animus explere teneatur, quamquē bem [priorem] erectionē in omnibus punctis salvā et integrā esse voluerūt. Vt autem Altarista primi Ministerij pro tempore existēs memor sit tanti beneficij, cui ad priorē provisionē nō tantū accedunt ex hac emptione M. Stanislai octo coloni prædiū agris augebitur et laboribus, sed etiā curia noua ex fundamento ædificata, cuius ædi ficia æstimantur interim ad quingentos flor, certus numerus pecorū emptus semper augebitur. Duæ piscinæ, altera maior, altera mi nor nō paruo sumptu extructæ et piscibus repletæ, quæ omnia suc cessori

cessori in magnum commodum cedent, et proventus praedij triplo auge-
buntur. Voluit et Decrevit Communitas, et M. Stanislaus Jaco-
benis Curelovius emptor et novus fundator et successoresque primi
Ministerij Altaris S. Bartholomei in Arce Crac. sub organis ob-
ligant. Dignum est enim ut qui sentit commoda ferat onera, sin-
gulis Annis pro festo S. Martini solvere tenebitur et erit adstric-
tus, in manus quidem dum vivit M. Stanislao Curelovien. post
mortem vero ipsius in manus Praepositi Maioris Collegij florenos
quadraginta Census perpetui, per eundem Praepositum, prout per
M. Stanislaum Curelovien. fundatorem, in alia Ordinatione speciali
constitutum fuerit, in pios usus distribuendos, idque sub amissione
et privatione eiusmodi accessionis laborum et commodorum, Quod
quidem praedicta Communitas tanquam Patroni, firmum et ratum esse
voluerunt, et Sententijs suis approbaverunt, et firmiter obser-
vari Decreverunt. Ad quam ordinationem Confirmationem
Loci ordinarij et Universitatis expedire in se receperunt.

Act. in Communitate Collegij Maioris. ultima die Junij
quae fuit feria quarta postridie Sancti Petri et Pauli Anno Dni
1599 in praepositura V. D. Joannis Myslimiani

Huius Conclusionis approbatio per universitatem facta ad po-
stulationem Communitatis Maioris Collegij per M. Joannem Sigonium
praepositum protunc domus Anno Dni 1600 24 Januarij quae
approbatio habetur in libro Conclusionum folio 21

Confirmatio vero omnium per Reverendissimum Episcopum Crac.
Anno Dni ~~[illegible]~~ Millesimo decentesimo die Lunae 2 Mensis
Decembris

172

Ordini sopra frumenti
Trentuno [illegible]
Costantino

ANNALIVM ALMÆ ACADEMIÆ CRACOVIENSIS CENTVRIA IV.

AVTHORE

M. MARTINO RADIMINSKI

1600–

Collegii Maioris Profeſſore

Sacræ Sedis Apoſtolicæ

PROTONOTARIO.

328

327

329

~~325~~

600 24 Janu. Rectore Maszkowio S.T.D. Gabriel Joannicius M. Doctor ad unionem admissus 5
Fundatae Professoris super altari S. Bartholomei sortis alterius, prædii Wodnowice sdi ... ...
sine Collio per Jacobum à Caspare Ghendino illius possessore cum consensu Collegii
Minoris et Maioris iam Universitatis, depositis 800 fl. pro quib. similis census
16 ... emi deberent in aliis bonis propter meliorem ... gubernationem transferun...
ab eodem Jacobo ... istius 4o fl. ... in altaristam ... Ministerij ... p 21 et 22
Solvendos ad mentem fundationis quotannis
... Q. Joachimum elegit in altaristam ... ... in locum ... Stanislai Bentkowij
... Aprilis M. Martinus Kumelskj pro quo ... longe ante Claudius Rangonus ... Legatus
litteris intercesserat. ... nec tantum ... Maioris per epistolas ... Rectoris
in processu causae ... ordine Judiciorum ... in maiori ... ...
... ad ... ... Rmi Archiepi Gnesn., à quo etiam ne aliquod praejudicium
in suis Juribus et Privilegiis pateretur ... remissus est ad eandem. Respondere
... ... Privilegia et ... Collegiatam Minori a quo decreto appella-
nit ... forum Judiciorum et Privilegiorum ... pro salute nunquam in ...
... Rm Claudium Rangonum Nuncium Aplicum, et ostentis Commissariis Judici...
Rectorem et Doctores Collegii Maioris ad eandem litem ... ... Com-
missarios ... ... Postea ... Kumelskj ...
... et ... + ...
... ... Privilegiis ... ...

600 In Rectoratu Dobrociesij S.T.D. 5 Junio ~~...~~ ... ... p 20
... in facultate S. Theol. ... ... Kirolij ... ... Stanislaj Bentkowij ...
... ... Poznaniensis Poenitentiarius ad S. Andream et Stanislaus Bentkowij ... M.
ad ... ... promoveri ... ...
... ... Valentinus ... Gabriel Joannicius Medici ... ...
... ...
Decanus et ... S. Floriani ... villam ... ... Capituli ...
... + varia ... ... Universitatis ... ...
... ...
... ... Universitatis per Albertum ...
... ... Rex ... ... Privilegio ...
et ... ... Universitatis ... ...
... a ... ... et ... ...
600 Commutatione ... Rectore Valentino Vidaviensi S.T.D. Licentiati ...
... ... + 12 ... ...
... ...

26 ... Rectore Valentino Vidaviensi S.T.D. Universitas celebravit solenni-
ter ad ... ... pro bono ... Regni ... ...
... et plaga gladij, post Victoriam obtentam ... Michaele Palatino
Moldavo

Mense Januario Cardinalis Radziwiły ... ... a Clemente
VIII ... ... in Universitate ... et absoluta ...
... ...
Bernardus Maciejowski ... ... Regis Stephani ... ...
Regio Dobrociesco familiaris ... ...
... à Rege Sigismundo ... ... Cracoviensi ...
... Anno 1601

330

~~326~~

1607 Com. Æstivalium

Rectore Valentino Vidanio Quia superioribus mensibus fere medio anno pestife-
ra contagio scholas omnes clauserat et publica studia in Academia retardaverat
interruperat dissiparat per Dei gratiam cessante. Rector ad Cathedras lectiones atque dispu-
tationes exercitia et alia munera et officia ad quae antiqua et laudabili ordina-
tione et perpetua observatione Academiae, cum privilegia statuta et consuetudines Universi-
tatis et Facultatum cum ea qua decet fide diligentia praeparatione patientia fortitudi-
ne et alacritate obeunda revocat Professores ad 9 Januarii iter est feri-
am sextam post Epiphaniam
Deus castigavit nos propter iniquitates nostras et ipse salvavit nos propter misericordiam suam

[illegible]

4 Julii
Sed rursus resurgit gravis pestis Data per Rectorem mandatum de reclusione
Bursae et qui se gerere deberent suppositi Urbe Ordinatione prout Regie [illegible] et [illegible]
[illegible] nec non Consultis cum suo Sapientissimo Senatu

1607 Com. Hybernorum

[illegible] vitur

Idem continuabat Rectoratum in eo. Mortuus est 12 7bris aetatis
[illegible] S. Martini [illegible] 16 [illegible] assumebatur peste successit
in officium Rectoratus iuxta leges et consuetudines Senior Dominus Collegii
Theologiae Doctor Joannes Muscenius Custos Archidiaconus Cracoviensis
etc. In Collegio Maiori solum [illegible] ad experimentum [illegible] 3 ad
renovationem Studii quod in 9 Januarii incidit perduraverunt.

7
p 26

Redonis loco Ioannis Mussonio 18 Januarij Provisor Bursae Iste creatur Ichy Generis? Bona Nawrzesiję et Mechanowice in variis Collegiis & Domo Pauperum Studentis et ... nuper suscepta apud Grosu? D. ...

M. Ioannes Lator M. D. Publice scripto in Prognostico Calendarium nuper ... sub titulo Universitatis videbatur ... et ... ... Lator ... contraventionis aut super alio Sobrietatem cuipiam ... ... Universitatem minime hac in parte suspendendo ... ... summopere ... Matthaeo Kurkowicz S. T. D. Cano. ... conferentur ... p 26

Canonici Przysticiensis.

In Rectoratu S Dobrocieski Thomas Pyzdrensis Bacc. Urbany Blazowiensis ... przytheni Mille fl. pro 4 Studentis ... Pyzdrensi ... Blazowiensi ad emenda Bona Mechanowice confert et inscribit ad Acta Officialis, ... 1599.

Ordinatio ... Bonorum Nawrzesiyę et Mechanowice ... Mille fl. in annum ... Anno 6 millium Bursae Pauperum ab Anna Jagiellonia datum item ... fl 100. ... item ... collectis 420 fl Procuratorem ... eodem Bursae dabunt ad manus Provisoris. Anno 1000 fl Pyzdrensis Provisori eiusdem dabunt fl 70. Anno duorum Millium ab eadem Anna Jagiellonia ... datum ... 500 ... Bursae ... Walski ... Blazowiensi. Item ... 500 ... ... collectis dabit pro ... in Salariatis fl 210. Collegio Maiori ... 1000 fl ... eodem datum fl 70. ... Ioanni Mussonio ... 2000 fl ad emenda bona datum 140. ... Pro vino ... ... assignavit ad manus ... annui 90 fl. ... in ... Provisori ... possessiones, lites ... annuis fl 4. ... Ordinatio facta est ... ... Ordinatio ... ... Provisor ... ... 2. Singulis diebus prandium et Cena ... et Studentis ... ... 3 ... ad summum 8 ... ... Senior sit contentus 3. portionibus. et ad ... laboribus annuatim fl 10. 4 Officium ... Lectionem Singulis diebus ... benefactoribus. et ... Quartalibus ... Blazowiana annuatim fl 11 ... 6. Studentes ... ... 7 ... S. Alexij in Parochia Petri ... ... Ordinario ... Sacerdos, ... habeat qui Missas in oratorio eiusdem ... legat 8 Statuta ... in executione sint.

S. Theologiae Professores iam ante monitis denuo monentur et ... ... R. D. Andreas Schoneus Cano. ... ad ... conditionibus. 1° ... ... Sententias ... ... 2° ... ... Lectionem ... ... Sententiarum ad ... legat.

A morte Nicolai ... electus in ... S. Floriani ... ... S. T. Sententiarius hac conditione. ut resignet omnia alia beneficia. 2 ut ... ... S. Floriani ... ... teneat ... ... et ... ... Singulis annis ... ... 3° ... ... 40 ... ad manus Procuratoris annuatim ... Solvat.

24 Iuli, Post mortem Ioannis Mussonij ... electus ... in ... Stanislaus ... S. T. Licentiatus hac conditione ut alia beneficia resignet 2 ut gradum ... ... Collegio recipiat ... ... poena 100 fl. ... ... Bartholomaeus ... qui conferret insignia ... ... S. Bartholomaei ... ... et ... Andreas Schoneus ... ... conditionibus.

Gaspar Glinskij? Collega Minor ... ... poena privationis. 2 ut ... ... 3 ... ... integritate vitae Minoris Collegij, et ... ... in Universitate.

Regressus abrogati Quia ... et alia ... in Professores ... et ... ...

331

327

verte

III
Fundatio Anatomistae et Botanistae
~~[illegible]~~

Clarissimus Joannes Zemelius Philosophiae et Medicinae doctor Consul Calissiensis obtulit Universitati 1000 aureos, ex quibus 500 pro fundatione Anatomici qui 4 mensibus una hora ante meridiem altera post meridiem legat, alios 500 pro Simplicium Professore erigendo qui a kalendis Julij incipiendo per 8 menses legat ad censum emendum pro salarijs eorundem assignavit ita ut quod nunquam Lectiones Anatomiae et Simplicium negligantur quam fundationem gratissimo animo Universitas suscepit. Censores [illegible] ne in usus alios convertantur providebit.

1602 Cum Styborum electus in Rectorem Valentinus Fontanus

Rectore Valentino Fontano Post resignationem Sebastiani Nigrinij [illegible] S. Floriani
cedit in praepositura S. Annae Hieronymus Gorecki J.U.D. cum conditione ut Successori
suo et praepositurae et villam restituere relinquat in tam bono statu quam accepit
Nicolaus Dobrocieski J.U.D. [illegible] Executor testamenti Cardinalis Radivilli [illegible] et
aliorum Executorum nomine reddidit almae Universitati 1000 fl. per eundem Illmum legatos
Ex imparata quidem pecunia dedit 330. reliquum in argento facto bene deaurato cum
armis eiusdem Illmi Pelvim oblongam et Gutturnium cum operculo bene aurata [illegible]
det valoris m 14 Pateras 7 m 27 Coclearia deaurata 12. m 6. [illegible]
nibus adiectis ut singulis quartalibus in missa [illegible] arma ferret altera et
vendit pelvim et gutturnium cum parata pecunia fl. 500 emantur [illegible]
et singulis annis in professores salariatos duntaxat distribuatur. 3 ut in publicis — p. 34
variantibus professoribus pro loco dentur pro usu pateras.
In summa vel [illegible] et stipendiorum [illegible] Ex eodem Censu per arendam Bursae
[illegible] et [illegible] in bonis [illegible] decernitur annuatim dispen[illegible] — p. 35
[illegible] et DD. Professores Salariatos 210 fl. pro festo S. Joannis Baptistae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Aprilis — 35
28 Februarij In altaristam [illegible]
in procuratorem [illegible]
Post longam deliberationem Circa violatores Privilegiorum Conclusum est [illegible]
con personas [illegible] agendum [illegible] Rege ut [illegible] dignetur [illegible]
[illegible] Jura et Privilegia [illegible] A [illegible] Nuncio ut intercedat ad [illegible]
[illegible] [illegible] integre serventur Conservatores [illegible] Privilegiorum [illegible]
[illegible] Confirmationem integre serventur Conservatores [illegible]
versitatis [illegible] et interponant suam [illegible] apud [illegible] et [illegible]
Gregorij [illegible] J.U.D. [illegible] privilegia Academiae [illegible]
Privilegiorum violatores domesticos statuit, ut cum Academiae Privilegia — 36 Potyński
altera judicia [illegible], [illegible] Professores [illegible] poena [illegible] Sierpski na
10 [illegible] fuisse esse, quam nisi in [illegible] poena [illegible] kary skazani za
[illegible] [illegible] nominata [illegible] D. Barth. [illegible] S. Floriani naruszenie przy-
et [illegible] Collegam [illegible] wilejów
[illegible] Rectore Dobrocieski decernitur Continuatio Reformationis — 37
[illegible] Medici [illegible] et [illegible] monitis et respondeat [illegible] in
[illegible] Sirenio cum Sebastiano Petricio [illegible] — Sirennius Petricius
et [illegible] [illegible] valebat sexagenos [illegible]
3 [illegible] censu ampliore [illegible] Ordinarij 50 fl. [illegible] post mortem [illegible]
Sebastiani [illegible] in villa [illegible] apud [illegible] Joannem Minocki Qui tenet
altare Thomae [illegible] habent duo ministeria ad [illegible] altare et m 50. ex
[illegible] [illegible] in Capella [illegible] habentes 3 ministeria [illegible]
ante 3 [illegible] altaristae et [illegible] obierit ad [illegible]
Capita Reformationis [illegible] de personis et Rebus ad Universitatem in [illegible] pertinentibus
2dum De Facultate Artium 3um De Facultate Theologica 4um De Facultate JC. — 38
5 De facultate Medica 6um De Scholaribus et eorum disciplina

[illegible] Sexagesima [illegible] fuit Rector

35

1604 Rectore Jo. Dobrovieścio Canonico Cracoviensi xviii Februarij 8 Licentiandi dederunt 77
pecuniae f. 15 fl.
26 Februarij die Lunis ad Licentias actum descenderunt Serenissimi Vladislai Poloniae
et Sueciae Principis a S.R.M. missi cum Rmo Claudio Rangono Epo Regij Nuncio A- 33
postolico Bernardo Maciejowski Card. Patre Tylicki Vladislaviensi Regni Vicecan. Sigismundo
Myszkowski Regni Marescalco aliisque Senatoribus et aulicis S.R.M. tota Civitate in
occursum principis magna frequentia [illegible] sese effundente. Rector sedebat pe-
nes Cathedram, ad manum sinistram Principis Nuncius Apostolicus ad manum
dextram alij Epi et Senatores ordine suo. Postea omnis multitudo Doctores
[illegible] Licentiandorum Libellum in quo equitibus [illegible] [illegible] depicti certa-
bant per Rectorem nomine Universitatis donatus est Principi. Deinde prandium ad
[illegible] deducti ubi lautissimo convivio excepti sunt. Ad primam mensam
sedebat ipse princeps cum Nuncio Apostolico sub Baldachino. Postea Epi Sena-
tores Epi et Rector Universitatis ad alteram mensam ad manum dextram
officiales et aulici Regij Ad tertiam mensam Professores ex Universitate 20. Videre Kostrzewa p 4°
G. D. Rozen deposuit pecuniam quae accepta fuerant f.
Reformatus [illegible] vide litteram [illegible] in libro [illegible] in fasciculo describere [illegible]

Cum Illustrissimus Rector Petro Gorinio post mortem Clementis Krzyszka S. Nicolai Episcopi S. T. D.

electus Joannes Wolbinnens[is] S. T. Licentiatus

Iniret sperare ne domestici in vltepradium abirent aut plane perirent et maiores studium de

intermitterent. Dimissi ad Rosnaken D. D. Oktaviani Waczlawovius in habitu quo

Parisijs promotus est videlicet Rubeo doctorali qui Cardinalitio similis est penitus.

Cardinali Mauricio Episcopo Cracoviensi et Sedis Apostolicae Nuncio alijsque Ill[ustrissi]mis Hospitat. 51

17 Rbnr Conclusum ne unquam ulla summa ad Censu[s] reemptionales deinde eo quod

multas et varias summas maiores in huiusmodi locationibus perdiderint.

Collata Renovatione Iudici Jesiind Waclawowicz Bursa Longini Skrobiskiensis Collegio nostro

Cum Sybrerra Decano fuit Rector Georgius

333

~~329~~

12

1605 Com. Aestiv. Petro Gorinio Rectore Ioannes Welbrant Sebastianus Krupka Thomas a Pilzno Li-
centiati redemptio prandio + 50 fl. quot accessit Gaspar Korynski Ostinghlod in Eccl.
B. M. Virginis in Circulo Cracoviensi promoti. Controversia postea orta est de loco altius
mote volentes cedere loco his recenter promotis. isti autem labores et vocationes
priores pro se adducebant. et protestabantur quas in illorum assignatione loci post
responsiones factis. Decretum est ut quisque ratione laborum et vocationis non autem
ratione promotionis alibi susceptae, aut responsionis pro loco factis, in Doctores locum
teneat, maxime vero in eos qui alibi promoti istum ordinem Academicum facile per-
vertere possint. Cantacentio volenti Gorecio silentium impositum.
Bona Kostnesza adhuc decem fl. arendantur.
Agros duos ad Collegium M. Simplici vendere deducendos per Senatum certis conditionibus
Licentia Martino Vadovio discedendi in Italiam ad 2 annos data. Blasio itidem
nec tam longe meritis denegata
Lutanis Vnii Seyo Bursa de.

1605 Com. Hyber. Andreae Schonej Rectoratus gestis
Unica 2 Adventus in Rectoratum Andreae Schonei Ibimus erat obviam Serenissimae Constantiae Augustae
Dnica 2 Adventus in Rectoratum Andreas Schonei Ibim erat obviam ... Regis P. Et quia in
ad diem pro definitis Anne et altera consorti Sigismundi 3 Regis P. Et quia in
certa erat hora ingressus Reginae, et putabatur matutino tempore urbem ingressu-
ra nam in Palatio Suburbano Lobzoviensi pernoctaverat maluit Rector horam
antevenire Sed longa expectatione omnes Professores fatigati fuerunt cum Regi-
na die prima fere, primoque noctis crepusculo Cracoviam ingressa est Re-
ctor hic et aliquot Collegae cum moram viderent domum redierunt alii
ceterum hora 18 ad S. Floriani aedem redierunt alii Reginam expectarunt
etsi aliqui domum abeundum suaderent cum nox appeteret et nulla salutatio-
nis spes et occasio dari videretur, eorum tamen vicit sententia qui expectan-
dum censuerunt Statum est ergo in habitibus decentibus ante portam Cemeterii
S. Floriani Tubatoribus novem ornatissimis cohortis qua egredientes
agnoscerentur Vectura funalia omni et accendi iussa fuerant et circum circa
Uxor mandata. Episcopi et alii viri Primores magnam Universitati bene-
volentiam habuerunt et benevolentiam fuerunt gestis et verbis declararunt
sed et ipse Rex cum videret Rectorem ad salutandam Serenissimam Re-
ginam paratum Clara voce Polonico idiomate edixit Kwiatkowski
Stantam Clara voce Polonico idiomate edixit Kwiatkowski Reginae
Breuiter. Bedelli perfecere illud solenne Universitatis ... Reginae
suae gratiam, Rector cum aliis Doctoribus accedunt Sed vel quia qui respon-
deret non erat ad currum vel quia incommodum videbatur, currum
incitante aurigo qui premotus est alii discessum est re infecta, Contenti
fuit vultu Regis et Reginae humanitate,
9 die Xbris tertio die ante nuptias in palatium Reginae omnes in togis et
habitibus decentibus privatam iam antea audientiam acceperunt Professores et ...
tum a prandio admissi sunt Reginam futuram, ipse Rector brevi oratione qua
Austriacae et Bavaricae gentis laudes continebat excepit. Sedebant simul
Maximilianus Archidux frater eius et soror quae nupserat Sigismundo Ba-
thoreo Transylvaniae principi Rex ipse post fores stare et velo tectus
ad auditorem gratulationem Academicam audire visus.
Vicecancellariatus Schonei tectus in Universitate ... formulam
datus a Bernardo Maciejowski, 1603. ... in sua Rectoratu fere omnes quos ...
consuetudine salutare solet, nec verbis gratulatoria oratione excepit. Sigis. III bis publice Reginam Constantiam
Bernardum Maciejowski Episcopum Crac. ex Comitiis reversum semel. Deinde iterum Cardinalem Creatum ac legatum ...
Clementis 8vi de latere alius tum Archiepiscopum Gnesnensem iam designatum ac nominatum Tandem Rmum
Dominicum Simonetam Episcopum Fulginatensem Nuncium Apostolicum sub Paulo V. in Poloniam ... et Rmum
Lauren... Ultimo Illm Petrum Tylicki Episcopum Crac. in primo ad Episcopatum ingressu et Rm
Ruinum Episcopum Balneoregiensem Nuncium Apostolicum Ao 1613.

Copia Privilegij Ioh
anni Makowski et Hedvigi sud con
ti, successoribusque per Urbem Crac. A
Dni 1606 die XXI Martij conc
et dati.

14

...men

variantur, mutantur, et in dubium discrimenq adducuntur, nisi litterarum testi
S. Theologiae professor, Custos Ecclesiae Collegiatae S. Floriani Clepardiae, in Aca
cum omnium facultatum Doctoribus et Magistris Universitatem repraesentantib
ngregatis, cum alia negotia quae ad deliberandum erant, tum vero de loco in ri
per S. R. Mtis deputatos dato et assignato consulendo ne per inundationem
vicinorum occupationes uti hactenus compertum est idem locus deponendo
l terminis conservetur, et tam ab aquarum allisionibus, quam ab hominum
tum facere pollicente Nobili Joanne Makowski a Magnis Viris et ex ipsa
[illegible] in eadem ripa Universitatis concessimus, indulsimus
dine vero duodecim cubitorum, pro extruenda et inaedificanda ibidem domo
licabit, et ripam hanc cum ab aliis tum vero ab aquarum allisionibus atq
ski et Uxori ipsius Hedvigi nec non successoribus ipsius legittimis ex ipso
rum, quomodocunq progenitis descensu generationis durante ius et faculta
bus eandem domum inhabitandi illa fruendi et utendi, illamq vendendi
em mortis eorundem coniugum aut successorum ex iis descendentium
iusdem domunculae redibit quam summa ex aedificio illius taxata iis
ditionibus quas ipse sancte se servaturum recepit, maxime si ius suum
Primo ut in signum domini pro Universitate in manus procuratoris
s persolvat, quae tamen solutio lapso quinquennio a data praesentium
deponendorum lignorum Universitati studii praedicti assignatum tum ab
ut operam suam in coemendis lignis omnis generis pro necessitate Col
Universitati incorporatorum Academiae [illegible] a fide et diligentia praestet
ur tis defendere curet, Quibus conditionibus satisfacere tenebitur et Sui
hanc domunculam ad inhabitandum ipsis per nos dati et assignati
m hanc cum toto [illegible] iure alteri cuipiam concedere, taxatione
successio spectabit praemissa, extantibus conditionibus praedictis Aca
mini suum est legitimos in iure pleno semper conservabit, In cuius
appensum Datum in Collegio Maiori Academiae Cracoviensis XXI Nov

Anno D(omi)ni 1606

Skutek Rokoszu w rozmowie Szlachcica z Plebanem 22 July pisany

Szlachcic. Zdrów bądź Kapłanie miły a drogi pewney ku Sendomierzu, bym gdzie nie wstąpił, proszę, nauczcie. Pleban. Pan Bóg zapłać szlachetny Panie, to prosta droga, y pewna, iedno się na żadną stronę ani w prawo ani w lewo nie mieszcie, tak szczęśliwie dojedziecie. Sl. A co tu słychać u was Prałacie? Pl. Nic dobrego szlachetny Panie, iedno bojaźni ubogich, uciekanie, tułanie się, trwogi, przeklinanie, lupiestwo, płacz nieznośny, iterando vae vae vae. Sl. A dla Pana Boga coż tego zaszczepił? Pl. A to ten nieszczęsny y wymyślny Rokosz od mało baczących ludzi, y odartych w rozumie, a pewnie y wiara [illegible] się nam [illegible] Sl. Tak iest ale nie rozumiem, żeby ten Rokosz te rzeczy miał uradzić, co wy to powiadacie, y owszem za takim [illegible] dem słuszne może wszystkie rzeczy wprawić barzo potrzebnych, które skruchy swey wygadły, szczególnie przez Monarchę, szczególnie przez ospałość przełożonych, szczególnie też zaniedbawstwem y zamieszaniem naszym. Pl. Szlachetny panie za rozumiem y nauczey ze [illegible] ogień się nie uhasze. Sl. A to iako? Pl. Iżeby o tym mowić, ale iesliście chcieli raczej posłuchać o tym, proszę wstąpić do siebie na noc, gdyż się też iuż dzień nachylił ku nocy, w domku swoim pogadamy o tych rzeczach przy ubogim stoliku. Sl. Dziękuję wam miły Kapłanie, miałem ci był dalej pojechać, wszytkie tak ważne, że się y [illegible] nauczę, y towarzyszom spracowanemu użyteczne. Pl. Szlachetny Panie y szkoda mamy pomowić o tych nowych rzeczach, których Oycowie nasi podobno y nie słychali, co zaszczepiono teraz tego było! że się tam rzeczy skupiecie, y nauczcie roskazanie tolerować, nie proszę! Sl. Wszytko się nam zabolałem ten chciał brata nasz, y z Król Pan nasz miłościwy o nas ani o obronie naszey ani o pomnożeniu Królestwa swego a oyczyznie naszey y owszem słychać iako się do nienawiści, y zły y o nas mali [illegible] z [illegible] szczupie niedbalstwem, na rodzeństwo tu w Koronie Polskiey cudzoziemców, mieszczanów y szkodliwych tak y że się [illegible] potrzeba żeby [illegible] wszytko nam pospolu y oyczyzno mało nieszczęsno, wszytko to zaprawdę [illegible] y powabnie słysze od was, ale tego poprawie natym Rokoszu, dam się rzecz mało podobna, albo waszey dobrze y szczerze mowcie na nim. Żeby to prawda była, odpowiem wam punctatim na wasze obiecta, a poczynam od tego nayprzód, co mowicie, że Król pierwszy o nas ... wiecie dobrze, że in nulla semper ... qui mere est liber, iako my to swoie ... non solum nomine sed et re ipsa cokolwiek mieć dalej absolutes dominus.

neq Tyrannus ktory by miał ono prawo sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. [illegible]
Gdzieby to było, non vocaretur R. P. libera, ale wszyscy universaliter byliby [illegible]
iednego sub iugo et servitute, et unius voluntati subiecti, y mialby [illegible]
z nami postępowac według upodobania swego: Czego iz u nas Krol nie ma, u nio [illegible]
bo ma restringowana wszytkie authoritate, absq consensu consiliariorum [illegible]
nie może, alias esset dominus [illegible] na wszytkie [illegible] zawodu, a zwłaszcza co by się [illegible]
dobra powszechnego Oyczyzny naszey [illegible] dobrym [illegible] y [illegible] [illegible]
[illegible] wystawiło absolutam potestatem et facultatem disponendi [illegible] wszytko [illegible]
Krzeteż Krola samego winować oniedbalstwo y niesław nie słuszna iest, gdyż u nas Krol
ani urzędu, ani nie będzie sam szczegulny [illegible] może się przyczyną być w naszey Koronie [illegible]
y woli Oyczyznie naszey, ieno z wami [illegible] wszytkiemi obywatelami tey [illegible]
to sobie dobrze prawy starodawnemi ocenowali y Oycowie wasi, y wy macie [illegible]
efficientes causas wszytkiego rządu y porządku naszey, bo Krol [illegible] et non primus
sed ultimus confirmator sententias aliorum, tak iako [illegible] y podziś dzień [illegible] nami [illegible]
cie sami iesce zachowuie R. P. iako to mam rozumieć, ze my sami [illegible] tego [illegible]
rozanie Krol. P. [illegible] tak iedno [illegible] posłuchac nalezy. Nasza R. P. [illegible]
zbudowana iest iako y zasie mocne budowanie na dobrym fundamencie in [illegible]
quadrati fundamenti maiąc dobry, trwały, wielki, [illegible] przodkow y oycow naszych
[illegible] krorios ad ultimum utwierdzony y zaszczepiony, co my consensum [illegible]
aetean libertati y naszey miley wolnosci postawili nam [illegible] mocne [illegible]
miley naszey R. P. to iest pierwszy stronie stan wielki y [illegible] duchowny [illegible]
[illegible] stan świecki senatorski, po trzecie stan szlachecki, ac ultimus stan [illegible]
[illegible] zwierzchni [illegible], y ten iest [illegible] wszytkiey naszey R. P. z [illegible]
[illegible] na fundamencie [illegible] y z tak [illegible]. Aż ten fundament [illegible]
się [illegible]! y zmieyca [illegible] wystąpiła gwałtownym przyciśnieniem tych [illegible]
y [illegible] się [illegible] y gwałtowne exorbitancie [illegible] prywatne, [illegible]
[illegible] ziemu nie długo trwać, y [illegible] za czasem nikiedy [illegible] przydzie, y [illegible]
[illegible] nie na prawdziwey wolności [illegible], et debet esse singularis virtus et [illegible]
[illegible] ale in altero extremorum, albo in licentia albo in servitute [illegible] y [illegible]
[illegible] się nie spierali, a w [illegible] ku upadkowi się [illegible]. By to [illegible] była [illegible]
[illegible] fundamentowi libertatis przydamy [illegible] przez te [illegible] regni status [illegible]
[illegible] iako one by wolności [illegible] nieiednemi ziemi o [illegible] których [illegible]
[illegible] te excellentie rozne y wielkie, wszytkiey R. P. [illegible], ktorey pierwey [illegible]
[illegible] oculis habere, gdyż są nasze własne a [illegible] iako cudze, [illegible]
[illegible] naypierwey do stanu duchownego, gdyżem ia też Xiądz sobie nie [illegible]

szpakowych

y

Zeby patrzmy sie pilnie naydziemy unum verum amorem Dei verum cultum et non ficta religione, disciplinas et scientias bez ktorych stan duchowny żadny zaiste byc nie musi: na quomodo alios regere debet, si nescit modum et modulum regendi. wiele mi znaydziecie teraz Biskupow X. pobożnych, mądrych, ktorzy by [illegible]: y takich na- ret ktorego by z gwałtem [illegible] y szukano [illegible] na ten urząd tak wielki y swięty iako [illegible] bywało, za naszych wielkich Oyca, pace illorum dicam nie nay- dziem żadnego, y owszem ipsi currunt et non vocantur, y ieśli iuż maią ordinavistam [illegible] przez ktore nacie wszedy [illegible]. Bo naystarszy Oycowie nadnaczniey sie nie- myslą otym iako by synaczka młodego wyprawić dobrze na disciplinas et artes liberales gdzie by sie uczył [illegible] napisac (iako oni mowią) to iuż do dworu iako do iakiey sławney Academiey każe zlaby długiemi łoży sie dworskiey potomności, wie ktorey: oney

Nulla fides pietasque viris qui castra sequuntur.

Ktory iuż dobrze sobie podstarzawszy owszony chce iakiego duchownego opatrzenia y do- [illegible] moveas omne [illegible] aby na [illegible] (ktore nagodnie) był respekt ktore nas [illegible] w [illegible] KJ. [illegible] bo ie [illegible] y [illegible] rozumiecie iaki z [illegible] Stanisław, iaki [illegible] iaki [illegible] zelator Eccl. et Patriae, iaki Senator, iaki [illegible] KP.

Fruges tantum consumere nati.

A przecie malo ma nadziey ale myslic oty y podlebowac panu tak długo aby ono Biskupstwo, albo iakie bogatsze Probostwo, Altoltust [illegible] albo nawiętsz iako by iako [illegible] z [illegible] do [illegible] [illegible].

Et tali praetextu sacros invadunt honores.

Effectus ut praesul aut pinguissimus abbas

A drugi zas ow ktorych natura inferiores fortuna vero aliquos fecit [illegible] [illegible] ktore sie [illegible] długie ktory [illegible] tak rozumieią że to [illegible] [illegible] a [illegible] owcy et nihil aliud curant nisi lanam et pingue [illegible]

Quid deo si tibi [illegible] neget ambitiose sacerdos.

Non sineres radi medio de vertice ~~[illegible]~~ crinem

Nec tibi demeteret votiva novacula barbam

Quando poteris tonsuras [illegible] ipse bidentes ~~[illegible]~~

Vectigal numeras ovium ~~[illegible]~~ nec pabula curas.

Tak nadobnie ieden oniey napisał a szczyro prawie że takich teraz iedno wiele ktorzy sie sami nadstawiaią; [illegible] proces [illegible] w ktorych [illegible] nie bo [illegible] et fama morti ignoti. Wiec [illegible] tez [illegible] [illegible] ad dignitates to [illegible] [illegible] dobrych cnotliwych [illegible] iednamy [illegible] obmowiska, [illegible] [illegible] wszelakie [illegible] [illegible] urażenie [illegible] nasmiewiska tak że teraz gorzy za [illegible] [illegible] pirwey że [illegible] wolaią, [illegible] tobie [illegible] teraźniejszy iako sie z stanicie [illegible] lowi.

Lovi, maiąc ianhor nasługi iego tak zeście patrimonium iego y fundacie zgłodzili
że wszythich stron hołdujecie iedno cochali. do czego dalic nam zprawdzie przyczyne
nasi starsi, hymi złemi przykłady, ale przecie takowa zła malicia, nam abbot iniurie
tego się pewnie spodziewałe. Kwitnie Pan Bóg gdy przez Łhorzon czy że potym y zamąt żałem
trojo nie przepuścił. Które spomnie w drugiej obyczai duchownych których perfecti ludzi
zakonnych, iako się y ci cum suis regulis in claustros wchodzą iako przed kazania swem
które się sami ostentationis gratia nadstawiają, Co dobrym niemowę Boże umiłuj
sprzęgo pozythu nie upatruiąc, iako się nie łaszo aby przez nie drudzy ludzi umocnieni
dostąpili, tego pozytku prywatnego tiny Boże uchowaj nie przepomniały y in
summa iuż iakoby którzy sie świata podnaią. Tym volacz dalekie przepomniało
Więc też niedziwno że widzę w tych tęsknią swoich profesiej Dlatego już taką
stąpili ad scandalum wlasie wiedzy varii grzechami naukowy volacie wszystkie po
mnichach, Wiela więc Bogu wiec to chłopami, ale przecie non est re[illegible] respondere
superiores quibus datum est nosse misteria Dei. Ano to mała exorbitantia że
ten w wierze owo nasze mityos Ojcow duchownych stanowych, którzy nie płatkiego nam
trzeba poprawić ani przed kołosz jeno przed samym siebie ale ostrym dawnym tego
że takim wiedzieć ten mi odpuści.

Jest druga niemniejsza in secularibus Senatoribus Cato rest utora se rana Panowie
cupiditas habendi wielką opanowała y władzę, tak barzo że nie myślą nie de publicis
rebus directo modo ieno dobrze aby zatym zgodzoni były y affectom dogadzali y one nasycili
azaż tak widzę nad naszymi, do czego dalszą rozmaitych sposobów przez się nie spreto
omnibus legibus divinis et humanis, nie patrząc na honestum nisi utile et hoc non publicum
nisi sibi, et non satiantur aby zgodzenie swoje wiadome, ktore dobrze wyprawili, dla tego
ze gramą in starostwa sądowe, y dwore chłopów contra sancita, które ieszcze oboie o
Castelania Woiewodztwa y insze koronne dygnitarstwa wielkie. Na które wielkich pa
tronow Aristotelesow, onych mędrych, y wielkich ludzi onych cum longa experientia
nie młodzików, nie takich których mores virga corrigit; bo iako mi ten ma dobrze
ignorując legę sądzić, iako też ten godnie dobrej senatorski obradzie. który gdy nie umie
rozsądzić, ieno się stał zabawnieyszy od wszelkiej, widzi trochę dziwnego w in
circumferentia sua, ale gdy też kto mądry godny rady swój czas w radzie, maiąc to
sobie za hańbę, y nie godność nie słucha, ieno wszystko upor y słotku zgorszy

Ut fera sus audire tubam, nec Cimbala curat
Cygneumq melos grunnisus gaudet amico

Ażeż to mała exorbitantia! ito Panowie którzy nimasz odrzej y upiernej mądrości
wszelkiej głębokiej rady zwielkiej experientiey starych y orotnych Senatorów
nie młodzików którzy się nigdy dorady, ieno ad mores Rectores et bella gerenda ss
godzą, bo wspomnienie ono że,

Iakoby ingerys

7

Talibus ingenijs perijt Dardania Troia
Dum bonus Antenor contemnitur optima suadens
Quis perdidit Graecos? audacula nempe iuventus
Rhetores indocti lingua non corde valentes.

Takowe sposoby et ingenia zawsze mądrych gubią. W. M. nam frustra Regia mity, obstrepit ingenijs nec veris (incultis) atque malignis obiecit puie insze niedbalstwa Senatorskie tak widzą iż koło siebie tako y koło Pana, koło Korony tyż nad prawo, nad Szczęście dobre y ono nad wszystkie swoie, które się wodzą naszych dzieci, to wszystko na prawie y uchowaniu,

Hic nobis opus est per multi temporis usu

Niechże tedy nasz ... W. M. Polski za upadkiem prawie albo ieszcze za powszechnemi tych wszystkich dwu stan. Stanu duchownego y Stanu Senatorskiego, które się na stronie ... sięga podały, których dostępić y ratować trzeba tym nasz pilnie. O Nobilitas Polona y umocnie ubogie stary sam nie ... ale się stawiaw tak zgoła na to wiele że y z samym ich posłuszeństwem y do obalenia gruntu pomagacie aby tako mogły kamień na kamieniu nie został bo iż w ynas nie czynicie ciężko się wszyteczny ... wiele wam pa-nowie nie szkodzi ... dziećmi ... waszych starych oyców y słuchacie Polskich, u których pietas była za Króla, et dominabatur u których iustitia ... nie prawo natura exe-cutor nemo et potentia virtus za Hetmana inducitur, u których bonitas et rectitudo speculum fuit pro morstwie, u których simplicitas była certa via vivendi non astutia, u których prudentia była za gospodarzy in regenda familia, nie prodigalitas, u których in summa była virtus dux fuit ipsius libertatis, która się iż tako to teraźnieyszych czasów ... ono nie umiecie y nadto bezcie cudzego podarzecie iż umiłość wszelkie upra-wne słusznie tako ... sami nigdy nie starali ieno przez posłuszne tako ... ostawiony urzędy, non tamquam veri et legitimi, sed tamquam adoptivi heredes ipsius libertatis bo ... więcey nic ieno sam służyć in libertate natyśmy. a ja wam ... powiadam że nemo nascitur liber, nisi is qui moritur, bo w narodzeniu wszystka fortuna sua vela et tela quibus etiam potentissima regna dissipat et ammittat, baczże ex quibus vis liberis servos et mancipia facit, tako ono przypomnie wam co nam daie nauki, Seneca mówi gdy mówi iactas te liberum esse, nescis qua aetate Hecuba servire coepit, qua Croesus, qua Dary mater, qua Plato, qua Diogenes, a przykładem nam może być y in Anglij Regulij, y Walerianus, z których pierwszy dux Populi Romani a drugi Princeps et Imperator fuit, pierwszy apud Carthag. poznał co to iest servitus, a drugi iesz-cze barziey apud Persas, choć był wielkie liber, ale auctor libertatis et imperator tak że iego grzbietu wszpul miasto podnóżka do wsiadania nakoń Sapores. Rex Persarum przez długi czas, a potym go zesłon obłupił y tak koniec uczynił y żywota iego wła-snie! Quas oni Macedoniae et Numidiae Reges e culmine ... in vinculis conjecti fuere!

334 ~~333~~

fueri. Nawet daleko nie chodząc krolestw naszych może się napatrzyć tego że siła zołnierzy ludzi wodziat albo wybiec może wielkich niewolników, bo to jest vulgaris nobilitas, y tylko ad bona fortunae pertinet non ad bona animi, quae est simplex virtus krotko mowiąc to umiale liber, quia prudens est, si iustus, si fortis, modestus, si innocens, si pius, honor si quid abfuerit pro za te parte servus, scito przez wspominam te owych Hispaniolskich y rolnych etc. ktore były y nieszczęsne, y starożytny wolnosci Lacedemoni, y Athenae, ktore marnie naszych dziele mox exulium exterminati sunt iugum. Wiec y ona Hierozolimska etc. prawie matka wszytkiej wolnosci naszej, do ktorego potym Rzymianow szkoła, y Athenskich, a teraz Sabaudom ktore matka non solum libera sed domina gentium nay pierwey swoim mieszczanom potym y wszystkim ludziom naostatek ktorom obtemperavit, tedy byla nasz wiecznosci szczęśliwy widział stabile obracaią się wszytkie rzeczy, iako może zu fortuna ktore ktoto nie trzeba nam wyliczać ktory wolnością szlachecką, iam ich, człowiek, ktory doszedł się urodził, ale to sluszny rzecz trzeba pokazować iesli iest tak iest, y iak to niechay cudzych ku wolnosci poznawszy cnotliwych gdyż cnota iest rzecz osobliwa, ktora niemoże złego affectu uczynić tanquam optima causa ktorey iesli w sobie niemasz nic dobrego ani nic cnotliwego niemożesz iako y ganię iedem napisał y nadobnie

Quod sine coniuncta virtute potentia virus est.
Hac sine fit deforme pentis tyrannide regnum
Hac sine fortuna est ventis temerariis atque
Hac sine forma perit lenociniisque propinqua est
Hac sine oratione meretrix facundia linguae
Hac sine ferales vires et robur agreste
Hac sine versutae paret sapientia fraudi.
~~Virtus~~ Hac sine ~~virtus~~ virtus non virtus, sed opinio vulgi est.

Dobry tedy skutek wolnosci w sobie libertas virtutis iesli że w sobie iakiey może rzeczy samy złotych iest, ale iest solo nomine tuteś właśnie iakoby owa aere nadsiana kniga ktora kiedy się iako naczyniona rozsypuie nic z niey ieno sierum vacuum ostrem ktorey kiedy niedbacie y cnie osłyszeć. Zazwyczaiecie wszy ieno iesliście pod pretextem tey zacney cnoty wolnosci waszey wiadome niewolę niewypadli przez wykroty wszytkich rozmayitych niewspieracie przyszłych dwu stanow ale wyżey pomagaiecie im do wrzuchu przeszłego wolnosci swobody znać iest ktorego niewieże żaden ktoryby rozumiał graniczas ze libertas simplex non excedendo siedząt, strzeli y dawszego zbudowane most, ale na rozmaite sposoby cynicie tak że też iuż waszy potentiores zrozumieli, y łapaią was do siebie ktorzy ku rozmaite powały, y maiąc was iako swych, robią przez was co sobie rozumieią, tedy wy potrzebney przez was sobie siedzie trybunalskie urzędniki ziemskie obieraią, kiedy y kiedy iaż im nie potrzeba, przez was braci naszey na lancę ukazuią granicas

W granicach sciskaiąc swe złe zamysły y R.P. szkodząc nami zastanawiaią przez was niecnosc ktory napostatech in szyr bardziey poszaleią. Aktory to wybiegi wszystko mogł tako oni złego przez nas robią, aly za nas po lusnych widac niewidziecie ze nas dowszystkiego złego prowadzą. takze nam potym mogą tako na ostatniej kartkach ujescie a skrot ich czasie, iest pewne lumi nie gospodarskie wszystkie appendio pono nas byr przymarzam, ale wszakem swoy odpuszczenie, Zarazliwie ucz niewidze ze ss Nobilitas nullus pęda stanu duchownego ani senatorskiego y owszem pomagą do upadku przywodzac rozmaitych stron y rozmaitemi sposoby swemi niedobremi. In Vulgo nulla spes [illegible] aly te ostatki: R.P. miały co pomoc dlaczego pono nieslusznie uz kori ostatki, y ecesa oswiecenie R.P. gdyz by napotemnieysze miały byc uważane tanquam principalis et materialis causa, bo by niebylo Vulgum, niebyłoby ani Krolow ani Senatorow, ani Kolleyskich ani Consiliarzow, ani zgoła eminentiy zadnych według owego pisanego Zencomion Vulgi

> Dic mihi quo constat dominis gratia? Vulgo.
> Tyronis bello quis sufficit? Utile vulgus.
> Publica cui prodest [illegible] victoria? Vulgo.
> Palmia victoris quid finit suffragia? Vulgi.
> [illegible] quid vox est? Acclamatio vulgi.
> Qui necat in belli certamine? ~~Arreptile~~ arreptile vulgus.
> Sidlia quos interficiunt? miserabile vulgus.
> Vulgus alit matrem, Vulgus iacet hostia Matris

Ale iz y tu u nas iest bardzo namu szona ta czesc R.P. y rzedsza sesniona wrasnią przestawszy ostatki bo iuss umowic nieumie sedno patrzy y to zdaleka na ktore Pany nasze skarze, na ktore wszelozone y tako widzi Pany swoie ogląda tak tez czyni, iecheli zywot Panski tylko y iemu sie podoba, zyd Panowie ich przykładom podobni, a Pan Bog ich nie karze, ani trwoży, ani prawo tak rozumie ze to sprawiedliwy zywot y tak iusz bedzie zadnego tak niewiaztha, bo nieumiecie ani maią inszego wzglednego prawa, inszego zwierciadla zywa nieskoro reno przykłady tych zasiebotych ktore iesli dobre, ych też iesli złe, y oni niedaleko odbiezą. Otoz to czesc naszey R.P. powatowac niemoze, tako ostatnia y niepodszna z wszem za upadaiącemi, y ta sie sztana zawarzała.

Wracam sie do siebie zamykaiąc mowe, ktorą gdzem pono daly wszesze udał, niżeli mnie Kapłanowi przystoi. Ale pirwey to trzeba wsobie naprawic y napostawac chcielimy aby nasza R.P. niczym nie exorbitaret, y rozumiem zescie to z tey mowy moiey niegłębokiey zrozumieli, chyba lubo ostrzec mozecie ze nam nie Krol winien ktory wnieslacest potius servus quam Rex, ktory wszytko z nami naprawic y popsowac moze, bez nas nic, ale my wszyscy winni zesmy sie popsowali omnes ad unum, et non est qui faciat bonum, y zatym nastepuie nemas [illegible] Boz et poena peccati. Wierzec niktemu ze tesz y Krol alegra peccat et homo wszystkich animadversio na nas zarastla ciemnyc ś, oraz y wszyscy tepiey ktore wszystkie bo nas tego y prawa nasze uczą y pisarza. SL. Silam sie od was nauczył Kapłanie mity, y podobaia sie to wszytko iako szczera prawda y tego chcemy popierac natym zdolesie, zeby y naszey wiekszo. R.P. szlacheckiey Panie niepodobna wszystkie ostatnie mieli naprawic, domowa trzeba napisowac y zauwazy sie ktory y woleyny wszedzie y przez nalezhoscih owszednosc, czego pstwo niczego niewgdzie Panskiey

Zniszczonego

22

Zmyslnego nic. SL. musi tam byc zwierzchnosc. P. niewiem zaka. Bo ani Krola Pana swego ochrocie, ani Senatorow nie znasz. Chybaliscie z siebie, y ex populo innego wybrali, ale v was multitudo, confusio. SL. A przeszlysmy tak iezdali gdzielysmy swowie nie niemieli. P. zaden z was ani nie peco iedzie, ani bedzie wiedział kiedy sie wroci do domu, ieno to pewno, ze bedzie widział co wszedł, lichszy szkody nabrał, złosci naczynił, y despektow spokoynych gorszych słow namowił, kto też zaszedł wszystkiego vcierpiał, ac do domu nowiny tylko odbierał, iako daleko był, iako mowił ferunt, dosc P. iako wielkie wojska widział, czemuz słuzył przeciw od Krola był wniego ... nie postawszy. SL. Prawdac wszystko to prawda co mowicie, y wrocilysmy sie do domu, bo sie do tego ieno iasz winy niepopadł nieuczesny. P. Mily Panie rozumiem, ze sprawuiecie, libero homini non est absolutus dominus. V nas teraz niemasz ani Krola, ani zadnego domu ordinem ni P. ieno sobie interregnum. A ktoz was ma skarac oto ze niesłuchacie sobie wszego Szlachcica kiedy na nas wsciągą, sobie mandamus. SL. wszytko prawda, za rebelliant iusz do domu bo czyste yeszcze tam pobito z ych Rokoszami, iusz było bydz sobie nieborak za pozwem Krola zaszczycił, bo ze sie był na pierwszym wolnego 8 bdzie, a tom był Blazen.

Więcyc tam takich iechało niepoczciwe rzeczy nie wiedzac co co chłodzego y nacżynie woyskowanie, tak ze posłuszni, czego potym nie zapłacili, skoro wsze doma z takie tu porządku. SL. Dziekuie za to X. Plebanie y za chleb, y zdrowo iadz bedzie umiał drugim otym powiedac. P. Zdrow iedz Szlachetny Panie y zdrow do domu przyiedz.

SL. Vale blaznie co s konia dawno na mordował sciec wszytko Senatorow zestac zostałes Blaznem.

Ex Cart ... 680. p. 14 (?) 29

Rokosz Anni 1606.

Rector Andrea Schoneo. Litigantes de Loco Goreij et Walkinensis prior ... a Cardinali Macieiowio exegerant. qui quia praeiudiciosa Universitati videbatur missis literis ad Rmum Epum et Dnum Consilio ... privilegijs et consuetudinibus ... contra ... vel ... exegit

Lauro Sculptori Romano 4 elegantes formas ... Romae expressit 20 Vngaricos ... ad Vrbe missi — 55 Lau[ro] Romano Sculptori

19 Aprilis In Comitijs Regni Quidam Senator audiente Rege et Senatu ... indignissime ... quasi Astrologi Academiae, nescio quid praedixerint ... Magnum Ducem Moschouiae Demetrium (qui in Acad. nra ... esset ... Bacalaureus fuerit et Bibliotecam nram ... illustrauerint interim privatas ... Albertus in Polonia agebat) ad aliquid ... cum Polonia ... — Academia a quodam Senatore in Comitiis calumniatur

Quod Vniuersitas ... nunquam Academia fides Regis ac Reip. fuerit suspecta literis expeditis ad Cardinalem Macieiowium et ... apud Regem et ... Vicecancellarium ... his ... purgavit

Privilegium dat Vniuersitas Ioanni Makowskij ... domo in area nostra ad Regiam ...

Mortuo Alberto Bussowskij Preposito ... ex testamento 200 fl. ... relictis reparandum Collegium minus decreuntur et restaurandas ... — 57

In Rectoratu 3 eiusdem D. Schonei 1 Xbris M. Martinus Conaszenius Contubernij ... Senior datus est ad educationem ... Ostrogij — Rokosz

Ob direpta bona Praepositi S. Floriani cum ... integram ... nec postulata illius exaudita, nec in ... omnes ... Vniuersitas ... sibi esse ... Mille aurei ... concessi ... pignore et ... eiusdem ...

339

335

24

1607 Rectore Sebastiano Krupio Procurator sine scitu D. Rectoris etiam ad vigentissimas necessitates ne quidquam exponere audeat sub poena in statutis

Commendatio Mastowij 300 fl. pro emenda censu ad alendum unum studiosum offert huius quaestor sit Krupiany

Eodem anno celebrata est synodus Petricoviensis ad quam per Universitatem delegati sunt Andreas Schoneus SFD. et Iacobus Janidlowius

Rector Baccalaureorum pro ſto Electione Rectoris unius facultatis Baccalaurei intelligendi

Resignationem Provisoratus Bursae Ierusalem Schondo non recepit Universitas. Is est verbis Dabiaverdetur

Iterum alter Vicecancellariatus R. D. Schondo a Petro Tylicki datus in Universitate legitur 18 Februarij 1607

Ob seditionem et rebellionem in Regno exortam tempestatem parvi studiosorum albo Universitatis inscripti sunt praedicto Rectore Andrea Schondo dum fere maior pars equestris ordinis contra Regem armatos conventus quos vulgo Rokosz vocant et conciliabula habere coepit indeque miles domesticus ad sedandas ipsius motus et conciliabula ... dispensationem procellas partim a Sermo Rege partim a nobilitate ipsa collectus et more hostili omnia sibi permittens nec quidquam a Turcica vel Scythica rabie differrent, non modo Ecclesiasticorum sed et saecularium maxime quieti viventium violenter bona et fundos invadebat villas et oppida armis et igni vastabat pecora abigebat vias obsidebat viatoresque spoliabat subditos in villis maxime Ecclesiasticis miserum in modum ad contribuendos commeatus cogebat omniaque direptionibus et incendiis atque vi armata complebat unde multi alii etiam aliqui studiosi mox ad Acad. confluerent sed etiam quidam eorum hac misera sorte suos perculsi Cracovia discedentes hoc turbulentum tempus apud suos lares deplorabant, quidam autem mansuetioribus studiis valedicens cum qui maxime vigebat armatam statum amplectebantur Professores vero Academici supplicabant ad Deum ut Ecclesiam ... defendere ac ... Rem. O. M. orantes ... in hoc Regno ... calamitates ... Regnum ... at his et aliis ... gellonicam sub umbra alasque suas servare dignaretur.

1607 Eodem Krupio Rectore Martinus Dobrovicsky Celst Ebdum S. Magdalenae D. Rectori et [illegible] 61
vota ad deliberandum dando locum in sui officio substituto S. Pre Basilio Gobnicio
13 Februarij Tradium Chirum appositum a 15 Leonhardi
In Synodo Petricoviana volens gstendere ora ad docendum et Societate Iesu re[illegible]
conferat Universitas dabat se g Seminario regendo et docendo Iesu suppositi [illegible]
Ordinisquum reperit Petrus Tylicius Episcopus Cuiavien. Daniel Sigonius Martinus Glacker 63
1608 Dany Gpatevis Mattheus Blasius Maiores Collegii Salua Collegiatura Sebastianus Kwiring in quo argumentis
Commotione Ajssiua Rectore Seconda Secessio facta fuerat in Skalowsie pro qua reponandis
insolentia summo mane deputati simul et semel in orta Cathedralis D. Stanislai descenderunt et in hac 64
inquirebant 1º nomina Preceptores Beneficia seu fundationes Pedagogias et Lectiones ys ardua
2 Si fuerint in illa secessione qui autores hac turbationis quid consultationis capitula et argumenta
3 Promittant itaque Obedientiam et fidem [illegible] 4 Indicent eos q in Civitate manent 5 Testimonia
tam de Lectionibus quam Preceptoribus adferant.
Krupka In Italiam discedit. Substituto relicto [illegible] apud Universitatem [illegible] Krupka in [illegible] [illegible]
5 Xbris Rectore [illegible] Faleckij Scrobiszewski ad Collegiaturam novorum Iuris et ad [illegible] 65 Falecki
Taberna in Wegrzce vendit 66 Skrobiszewski
Iure ejus [illegible] non recedendum a contractu revenditionis non expletis conditionibus.
16 Januarij De Reformatione licet aliquoties fuerint tentata tam in Studijs privatis quam publi-
cis [illegible] nulla hactenus facta fuerit placuit rescribendum Illmo ad regni Comitia. Quod
Universitas [illegible] sibi expedire non videt ut de hac reformatione alij Episcopi statuere debeant
cum hoc reformatio vigore Brevis Aplici ad Illum Epum Crac. pertineat et Universitas
nullius iudicio se submittere vult praeter Illmi Epi Crac. tanquam et suo Cancellario et
Universitati nostrae quidque optima cupienti. Pro persona Episcopi sollicitandus Excell
Iunnicius Regium Professorem et Medicum ad Comitia delegaverunt. Qui egregiam operam 67 Iunnicius
hac in re operam ostendens multis argumentis Illmo Cracov. et alijs Episcopis frustra Reformationem
urgeri nisi manus adiutrices Academiae necessitate laboranti adhibuerint
Pecunia Zemeliana et alia collecta ex censibus ut in uno loco esset congesta decidenda
in Sculteciam constituitur. [illegible] habes in [illegible] facie chartae [illegible] m
Sed hic Census cum Summa Aº 1619 [illegible] in Sezebrusie cum duobus
millibus Zemelianis [illegible] in thesauro depositi

19 Januarij Anni praesentis Mortuus est Bernardus Macieiowski Cuius
Senator Pontifex in pauperes Bonus magnaniminus sollicitus [illegible]
vita hoc sollicite curabat ut Petrus et Fabianus [illegible] et quietem
videret ad Vladislaviensem ad [illegible]
Petrus Tylicki ad Culmensi ad Varmiensem ab hoc ad Cracov. translatus
Anno 1609

340

~~236~~

+

Rdus Dnus Ioes Rosdrasewski à Rosrasow, ad propagandam Omnipotentis Dei gloriam, publicum bonum, et honestarum artium incrementum Collegio in summo Posnan sito à Rmo olim beatae recordationis Ioanne Lubranski Epo Posnan erecto et fundato, iniuria temporum neglecto et ad extremam ruinam converso pio zelo et animo, proprio sumptu restaurato, quatuor Professores, Grammaticum Oratorem, Mathematicum Iurisconsultum in eodem instituit et dotavit inscriptis et corporatis praedicto Collegio Vigintiquinque Millibus Floren numeri et monetae in Regno current in bonis suis ac sortibus Oppidi Nowemiasto Vellargg et haereditatis Bogusdyno, Chomices et Kruczyn ad easdem sortes Oppidi Nowemiasto spectantibus ex quibus duo Millia Floren praedicto Collegio cedent hac dispositione Ubi lectiones coeptae fuerint, numerabit praedictus Rmus Dnus Professoribus Mille Florenos ita

Ut Gramaticus, Orator, Mathematicus, Iurisconsultus Habeat: Florenos Centumquinquaginta; Centum Quinquaginta; Centum; Ducentos.

Ex quadringentis qui supersunt Ducenti pro mensa communi Professoribus assignantur. Ducenti servabuntur pro alijs Professoribus si qui necessarij visi fuerint Fundatori vel eius Successoribus. Alij Mille Floreni Centum Quinquaginta studiosis deputantur. Quoniam verò dictum Collegium Lubransianum et sic illa tanquam in Coloniam suam Professores mittebat, ideò praefatus Rmus Dnus inhaerendo menti primi Fundatoris, ut suum cui debetur reddatur, vult ut ex eadem Academia Crac Professores ad dictas professiones assumantur, ita ut Collegium hoc cum Academia Crac sic uniatur, ut illi sit filiae loco. Ideò providebit Universitas Crac cum opus fuerit, ut viros dignos praefato Collegio suppeditet, et dictum Collegium tanquam filiam ad sua privilegia recipiat et ordinet, modo quo melius et efficacius videbitur. Insuper idem Rmus Dnus ad augenda et ornanda Academiae Crac studia, ex mera liberalitate, et pio in Professores et Studiosos Academiae Crac affectu, Decem Millia Florenorum in bonis suis inscribit, et obligat, ex quibus censum Quingentorum Floren annuatim ad ma:

Ea prima sui fundatione incorporatum fuerat Academiae Cracovien

nus Academiae Crac. Rectori vel Procuratori venient, cuius pecuniae pars cedet Studiosis pars altera Professoribus dictae Academiae Crac. iuxta dispositionem Rectoris et Professorum. Et hanc esse meam voluntatem et dispositionem Ego Joannes Rozdrasewski praesentibus recognosco et in evidentius testimonium praesentes manu mea subscripsi et sigillo communivi. Datum Posnaniae Decima septima Augusti Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Nono.

Joannes Rozdrasewski à Rozdrasew
manu propria

30

Copia
Inscriptionis dom. et Ordina
tionis post inscriptionem prima
[illegible] facta et sigillo obsigna
ta [illegible] [illegible] quin
millium in [illegible] Collegii [illegible]
[illegible] + [illegible] [illegible]
[illegible] assignat.

[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

1609 Cancellari[us]

Eodē A[nn]o Talecki Rectore 22 Maij R[everen]d[us] Henricus Firlej Referendarius Regni nec non S[ecreta]rius Regis 68
cuius gratiā prolixis verbis in Academia declaravit M[aies]tis vero in ea re obediendo
quod cum haberet multos p[rae]stantissimos viros et idoneos ad officium Notariatus crusifex S[acrae] R[egiae]
maluit tn̄ ex Acad[emi]a ad istud officium commissi alios assumere in quo honori et digni
tati Universitatis ex singulari sua gratia regia M[aies]tas consuluit, instans et [illegible]
[illegible] petijt ut D. Adamum Wacławowic iuxta Statuta salvis oībus assumat
S. M[aies]tas [illegible] ad Balth[asaris] Mościcovij [illegible] concederetur. Cui voluntati S[acrae] R[egiae]
ab oībus delatū est submississime hac conditione adiecta ut substituti per ea legere
et alia onera subeant constituti dicti Mag[ist]ri Adamij Wacławowic

4 Iulij Ioannes Wolbrmād Praepositus S. Nicolai Medici [illegible] Stergiij assensu ex pluralita 69
te votorū eligitur ut resignet oīa beneficia et [illegible] possessiones et Privilegia quae
habet Universitati tradat in manus Rectoris

7 Iulij Villa Biała loco Pensionis Academiae donatur ab Ill[ustrissi]mo Petro Tylicki Ep[iscop]o Crac[oviensi]
discessus in Italiam Simoni Stabaeo et Adamo Opatovio d[atu]s ē concessus. Non n[am] aequū putabant alios
molestias et difficultates susceptiones sub tps reformationis futuras illos immunes fore
p[rae]sertim cum quidem ecus in Collegio minori manentes ī vij adeo lubenti meruerit fa
cultatem discedendi ubi m[agn]is labores p[raeste]rari oporteret tam in p[ro]fitendis publice le
ctionib[us] quam in instituenda iuventute privata.

Discessus in Italiā ob de negatus. Simoni et Adamo

27 August. Item 18 ad Convocationem publicam missi venerunt R[everen]d[us] D. Paulus Deb[..]cki
Ep[iscop]us Laodicensis Suffraganeus et Vicarius Gnalis Crac[oviensis] cū R. D. Alberto Szydłowski Custode
Crac[oviensi] magnam Legati Ill[ustrissi]mi ac R[everendissi]mi Ep[iscop]i Crac[oviensis] atq[ue] literas Apostolicas per Publicum
Notarium publice lectas et intimatas et eaq[ue] copia a S[anctissi]mo D[omi]no N. Paulo V. P[a]p[a]
D[omi]no Rectori tradita. Et literas quidem Ap[osto]licas ea qua decet reverentiā audiitas
et exceptas. Caeterum de toto negotio Visitationis Reformationis (cuius qui ab Ill[ustrissi]mo ac
R[everendissi]mo Ep[iscop]o Crac[oviensi] venerunt ut decuit honeste expediti) ad Universitatem ē relatū[m] D[omi]n[o]
cuiq[ue] omnet. Cum Ill[ustrissi]mo ac R[everendissi]mo Ep[iscop]o Crac[oviensi] (qui tunc Crac[oviae] aberat) de tota ea re
ante reditum per Nuncios agere Et missi sunt ad Ill[ustrissi]mum et R[everendissi]mum duo Excell[entissimi] viri Valen
tinus Fontanus et Gabriel Ioannicius Phil[osophi]ae et Medicinae Doctores cum plena informatione
qui redirentes 18 7bris qui a[nim]us esset R[everendissi]mi et quid aā procedendi in Visitatione futura
retulerunt. Itum. auid ē in eam sententiā ab oībus eligendos esse X viros qui vi
derent ne quid detrimenti Universitas ex hac Visitatione caperet. Electi aūt fuerunt
M. Stanisl[aus] Talecki Rector Basilius Gołenius Andreas Schoneus S.T.D. Petrus Gorecius C.C. Custos
chij a Piątek Iacobus Sierobiszewski I.V.D. Valentinus Fontanus Gabriel Ioannicius
M.D. Gaspar Cichocius Ioannes Broscius Collegae Minores. Quod si res in liter
[illegible] publico et impensa Universitatis causam p[ro]sequendā et continuandā
decretum insuper ut oēs Rectores successive eligendi causam si quid reptitum fuerit
teneantur et sint adstricti de consilio p[rae]nominatorum deputatorum p[ro]sequi et continuare ca
ram quovis Iudice et gubernaculo [illegible] sub poena arbitrarii p[ro] D[omi]no arbitranda
[illegible] resolutione cognita Ill[ustrissi]mi Ep[iscop]i Tylicki ~~ut executione Visitationis et Refor~~
mis ~~supersedit~~ medijs [illegible] aliquandiu supersedit.
Stabat [illegible] in multis [illegible] Ill[ustrissi]mum Iacobum Zadzikowski ab hoc scire volebat
quid animi esset Academicus sensit me [illegible] quo sentiebat
aliter [illegible] accipiens quam [illegible] intendebat
25 7bris venit ad Collegium Maius [illegible] missis [illegible] ante Suffraganeo
[illegible] cum [illegible] et intimatione brevis Rer quomodo se haberent
obversa peius docebunt

Vastawe[illegible] [illegible]

Visitatio et Reformatio per delegatos

72

3-6

32

23 7bris Rndo Dno Joanni Rosnazewski pro Colonia Posnaniens ad Jurisd. legandi deputatis Jacobus Skrzi szewski Jo. Joannes Jouiecz Matthaei Arony Grabowicz et Simon Stabrig pro [illegible] et Gra in electione suam consentire noluerunt Jalanus Universitas et transmisit, Cadendis Cardinali et Insignia 20 millia in Castro Posnaniensi refert. 2 ut x millia Universitatis Cracoviensis in Curia [illegible] 3 ut Loci Ordinario Procedere Collegii et opportuno tempore tota Summa ad Urbem transferatur 4 ut Confirmationem restaurati Collegii instituat et Judicem in Causis ultimae instantiae. 5 ut Lubranscianae fundationi vindicet 6 obtineat a Loci Ordinario et ejus Capitulo a Rege petat et ordinet. ut Privilegia et Immunitates illi Collegio Fundatoris extremam decem Causis. Sed antequam [illegible] ad Arony venerunt

+

Ill^me et Reuerendis^me Domine
Dne ac Patrone colendis^me.

Reformatiey potrzebney nie sprzeciwiaią się PP. Professorowie Universitatis
repraesentantes: ale sposobu y osob naznaczonych: a iako oni mienią, po
stronnych y praw Academiey niewiadomych, nieprzyimuią. A uważaiąc pi
se przedsięwzięcie w m mo^o Mcie^o Pana: ktore wszytkie raczyłeś uczynić
na pierwszym wstępie Biskupstwa Crac: mienią takowe było uczynione de
claratią, iż Breve Apostolskie nie chcieliśmy w m moy Mciwy Pan do refor
matiey użyć, przeciw Breve nic na ten czas nie mowiąc, ktore iedna
nie zyszło na placu się ostać, zwłaszcza ad hunc effectu iako iest intimowa
iuxta statuta et privilegia antiqua, reformatiey iesli w czym trzeba, p
w m m^o Mc^i Pana iako Cancellariu et per Decanos et alios Professore
in excitanda diligentia, Visitatione personali exclusa, sobie życzą, czo y za
stałym listem spolnolemia wszytkich pisanym, oświadczać się spodziewaią. A za
tym iakiby był pożytek pracey przez w m m^o Mca Pana uczynioney
mądrym rozsadkiem w m moy M. Pan uważać iuż podobno raczysz, gd
za taką sprawą przyszłoby, albo actum agere, albo antiquum statu Academ
confirmare. Bez bystrosci w m M. M. P. Jeh Mosc Prałaci wszych rz
nie myśla nic działać, a tym wszelkiey discursi de protectione Regia et Or
nu Regni, et de aliis exemptionib. zwłaszcza: niebędą się chcieli podobn
wnict oddawać. Jednak aby PP. Professorowie nie dali się swey powin
sci Reformatiey zaniedbawać: na tę pracę deputowali pewnych spro
siebie. Niechay P. Bog szczęści conatus nasze przy świętym przedsię
wzięciu w m m^o Mci^o Pana. J M. X Bożradzenski skutkiem iuż
obietnice uiścił: wszora X Skrobiszewski y X Klobuczko przyiechali, 500
przywieźli, piećdziesiąt na PP. Professory. ostatek na żaki. Lubranski
szkole 25000 fl. ratował. Professory stąd bierzą. maią mieć 2000 na ro
y stoł do tego. a Canonią Poznanską Juriscelie J M. X Biskup gratificowa
przy salariu. Aby po tę intratę 500 fl. nasi nie pełnie zdali się, 1000
tu przeniesc X Rodzalenski obiecuie. Ktorych Professorow tam poslemy
wypisac nieomieszkam. Po Krakowskim chudzie, w Tirolu de Cieszynie powiada

wzrost iego piętnaście piędzi, a iedno oko wesele. Visitatią skonsilda S.
Michała iutro daliboq zacznięmy. w Podgorzu snadź do pierwszych natego sen
dalece się wracaią kaptuni, pożyteczna by rzecz była, gdyby Domini Auditores spr
dostatecznie dali iest Decret Reformat dosc się stało, a de fenadat Slom
gregaliey odnaymieli. Stym modlitwy me kaplanskie zuniżonymi sluzbami do
Łaskawey Łaski w M. M. Pana zalecam. z Krak 20 Aug 1609.

Ill^mae et R^mae D. V.

Humillimus Servitor
Jacobus Ianidło J. M

Illmē et Rmē Domine
Dnē sumā observantia Colendissime.

Za zleceniem y roskazaniem wmći mego Mćiwego Pana nazaiutrz po wzięciu listhow od wmći, porozumiawszy się z X. Rectorem, za odda: niem listhu iemu należącego od wmći, wszedszy w czwarthek była zło: na Conuocatia na Pany Collegiathy, gdzie zieachałem z X. Custoszem Crakow: skiem, wszedszy do thego Pana Pisarza Consistorskiego, tham gdy przeno: wię wedle opisania y woli wmći do nich odprawiłem. P. Pisarz czythał Intymacią Visitationis, ktory przesłuchawszy, odłożyli mi respons do sobo: thy, chcąc znowu drugą Conuocatią uczynić, przetho isz siła Panow Colle: giathow praesentes w Crakowie niebyło, propter quorum absentiam, zwlokła się tha wthora Conuocatia pro hora 20, asz do dnia dzisieiszego, ktory iam cze: kać niemogłem, bo iszem złożył w Konarnikach dnia iutrzeiszego poświęcić Sacellum seu Capellam cum Altari, wyiechać mi przyszło tham pierwy nisz oni Conuocatią skończyć mogli, o thosz pro certo niewiem niemogę, co tham sprawią, y co za respons dadzą, iednak X. Dr Rector za sollicitatią moią o re: spons, gdy dzisia u mnie rano był, powiedział mi, że dopiero dzisia za złoże: niem drugi Conuocatiey obierzą spośrodku siebie dwoch de Universita: te, ktore do Jeo Mści Xiędza Biskupa poszlą na uklad, aby się z Jeo Mścią namowili strony they Wisitatiey, doszedłem thego zielnego de Academia, kthory secreto et privatim powiedział mi, isz by się niechcieli poddać na Wisitatią rigore Brevis Apostolici, thakże iako X. Biskupowi Crakow: skiemu, ale będą chcieli Visytacią y Reformacią iaka miała być, the: dy na nię pozwolą tanquam Rmo Dno Cancelario Academiae, wszakże dzisia gdy się ziechali, et sunt frequentiores mogą co inszego postano

wić

iednak X. Rector dał mi listh do wm̃ści a tota Universitate, y drugi od siebie, kto

listhy wm̃ści odsyłam, przyiacielskiy sthey drogi nesrodę zano, odpisze wm̃ści wz

Mściwemu Panu, bendziesz do Universum od thego pissania y potrzebnego dnia imi

Breve Apostolicum, et instrumentum Intimationis Visitationis, ssam brevi do rąk

wm̃ści oddam, nie zaleniwie thego stoes zklesz ielk chodlle wm̃ści. A ssthem

namisze posługi moie w miłosciwa laske wm̃ści zaleczam. Datum Cracoviae

die ultima Augusti Anno Domini 1609

Illmae ac Rmae Ptis vrae

Deditissimus Servitor et Exorator

Paulus Dembsky Suffraganeus

et Ptus: Cracs Sch

Petrus Tylicki Dei gratia Episcopus Cracovieñ, Dux Severieñ. Inclytæ Univer-
sitatis Gnalis Studij Cracovieñ Cancellarius, à Sancts^mo^ Dño nrõ Domino Paulo Papa Quinto, ad negocium infrascriptum delegatus. Rdo et Mgco Dño Rectori. Rdis et Vnlibus Dñis oĩum facultatum Doctoribus et Magistris, alysq3 in Inclyta Vniversitate Cracoviensi, quocunq3 nomine censeantur Professoribus. Salutem in Dño, et nostris huiusmodi imò Verius Aplicis obedire mandatis.

Pastoralem Præfecturam divina Vocatione gerens, ad ea præsidia quæ assiduè Ecclam Dei societatemq3 humanam sustentant retinenda, et latius propaganda, inprimis sollicitudinem nrãm Epalem adycere intendimus. Ac communis nostra altrix Inclyta Vniversitas Crac. cum per oẽs ætates, apud nos Ecclam Dei sola quasi humeris suis sustinuerit, ad eius ornamenta promovenda tantò promptius authem nrãm adhibendam nobis duximus, quo et res Ecclæ quæ studiorum propagatione feliciter propagantur. hoc à nobis requirunt. et S. D. N. Dñus Paulus Papa Quintus peculiari Diplomate Aplico hoc nobis imponit. Cuius tenorem absq3 omni mutatione, aut additione inprimis inserimus. qui ita se habet. A tergo. Vnli Fratri Petro Epõ Crac. Intus vero. Paulus PP. V. Vnlis frater. Salutem et Aplicam benedictionem. De tua pietate prudentia Catholicæ religionis zelo, ac in nos et Aplicam sedem fide et devotione plurimum in Domino confisi Fraternitati tuæ ut tanquam nr̃o et Sedis Aplicæ delegatus assumptis tibi ad id Viris idoneis Academiã Cracovieñ Visitare ac in eius regulas et instituta diligenter inquirere, ac Evangelicæ et Aplicæ doctrinæ, sacrorumq3 Canonum et Gnalium Conciliorũ decretis, ac Sctorum Prum traditionibus inhærendo quæcunq3 mutatione, correctione, emendatione et renovatione indigere cognoveris, reformare, mutare, corrigere ac etiam de novo condere, condita Sacris Canonibus, et Concilij Tridentini decretis non repugnantia confirmare abusus quoscunq3 tollere, regulas, institutiones et Ecclesiasticã disciplinã si corruerint modis congruis restituere et redintegrare. Concilij Tridentini Canones et Decreta si ibi nondũ recepta sũt integrè recipi et custodiri præcipere et quicquid statueris et ordinaveris observari facere, ac inobedientes per Censuras et pœnas Ecclasticas aliaq3 opportuna iuris et facti remedia cogere et compellere: aliaq3 in præmissis necessaria et opportuna facere mandare ordinare et exequi libere et licite valeas Aplica auctẽ tenore præsentium facultatem concedimus et impartimur. Si quæ autem graviora in hmõi visitatione compereris Volumus ut ea, nec non omnes informationes in huiusmodi Visitatione sumendas sub tuo sigillo clausas, ad nos quamprimũ diligenter transmittas quo id quod in illis statuendum sit, matura consultatione adhibita decernemus. Mandantes propterea dilectis filys Rectori et Officialibus, Doctoribus, Scholaribus ac personis dictæ Academiæ ut tibi tanquam nostro et Sedis Aplicæ delegato, in præmissis omnibus et singulis promptè pareant et obediant, tuaq3 salubria monita et mandata suscipiant humiliter et efficaciter adimplere procurent, alioquin sententiam sive pœnam quam in non obedientes ritè tuleris seu statueris ratam habebimus et faciemus auctore Dño usq3 ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Non obstan Aplicis, ac in Vniversalibus. Provincialibus, et Synodalibus Concilys editis generalibus, vel specialibus constitutionibus et ordinationibus, nec non dictæ Academiæ etiam iuramento confirmatione Aplica vel quavis firmitate alia roboratis. Statutis et Consuetudinibus. Privilegys quoq3 indultis et lr̃is Aplicis eidem Academiæ eiusq3 superioribus Officialibus, Doctoribus, Scholaribus et Personis sub quibuscunq3 tenoribus et formis in contrariũ præmissorũ quomodolibet concessis confirmatis innovatis et approbatis. Quibus omnibus et singulis etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis eorumq3 totis tenoribus, specialis specifica expressa et individua mentio habenda aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, eorum tenores ac si de verbo ad verbum insererentur præsentibus pro expressis habentes illis alias in suo robore permansuris, hac vice duntaxat specialiter et expressè derogamus cæteris contrarijs quibuscunq3. Datt Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die XXII Marty. MDCVIII. Pontificatus nr̃i Anno Tertio. Scipio Cobellutius. J. Saverier.

4ta carta;

346

Quæ Ap[ostoli]ca iussa explere, iuxta eorundẽ præscripti uolen[tes], nobis D[omi]no Rectori. D[omi]nis Doctoribus Ordinariis [?] facultatum ac Magistris Visitatione Inclytæ V[niversita]tis V[est]ræ Nos Ap[ostoli]ca auct[oritat]e mense Septembri Anno præsenti 1609 aggressuros intimamus et promulgamus. Vobisq[ue] eadem auct[oritat]e Ap[ostoli]ca mandamus ut omnia quæ eandem Visitatione[m] attinet tempestiue expediatis et præparetis. Et quia eiusdem Ap[osto]lici Diplomatis ea est formula ut quospiam Viros prudentes ad reformatione[m] hanc faciendam nobis adsciscamus, eadem intimatione et promulgatione eos quos adsciscere instituimus uobis recensemus, u[idelicet]. R[everen]dos D[omi]nos Hieronimum Ręcaiski [?] Archidiaconu[m], Ioannem Krasinski Cantorem, Andream Lipski, Ioannem Foxium [?], Lucam Doctorum [?] Can[oni]cos Ecc[lesi]æ n[ost]ræ Cathedralis Cracouien[sis] R[everen]dum et M[agnifi]cum D. Rectorem Vniuersitatis R[everen]dos D[omi]nos Andreã Schoneum, Martinu[m] Vadouiu[m] S. Theologiæ. Hieronimu[m] Gorecki Præp[osi]tum Ecc[lesi]æ Colleg[iatæ] S. Annæ. Iacobum Ianidlouium [?] Iuris utriusq[ue]. Sebastianu[m] Petricium [?] Gabrielem Ioannicium [illegible] Medicinæ Doctores et Martinu[m] Plocen[sem] Artiu[m] et Ph[ilosoph]iæ M[agist]rum. Eorum ope et opera a S. Sede Ap[osto]lica nobis impositam prouinciã in Dei nomine proximo Mense Septembri aggrediemur et dante D[omi]no continuabimus idq[ue] nos facturos [illegible] l[itte]ris n[ost]ris uobis intimamus. Quas manu nostra subscriptas sigillo nostro communiri iussimus. Datt[um] Bozanti[?] die 21 Augusti Anno D[omi]ni 1609.

In Nomine Domini Amen.

Processus Rndssmi cum Acadæ Crac: de 25 Septembr: A. D. 1609.

Venit Rndssimus in Hypocaustum Commune Maioris Collegii. Exceptus brevi Oratiuncula et eleganti, à Mgnfco Dnô Rectore Adamo Falecki. Postea sedit Rndssmus cum suis Correformatoribus ex Capitulo Crac:, et Mgnficus Rector ex altera parte cum Universitate. Rndssimus inprimis, usus præfatione, ab excusatione, quod Vernaculo Sermone, Non Latino, ad Viros doctos, et in omni genere Scientiarum Versatos, Utatur. 1ma Ratio; quod sibi puritas latinæ linguæ iam exoleverit, cum non sit in Usu. 2da quod ii quos mecum duxi, non omnes possunt expedito latino sermone, quali in hoc loco opus est, commode et pro Necessitate Uti. Mox accessit ad Causæ essentiam; Nimirum Breve, quod sibi à Ssmô Dnô Nrô esset oblatum, inopinanti et non expectanti evenisse, imo plane invito et reluctanti. Quare ut satisffiat Ssmi Voluntati, ad negotium pergamus. Interim Breve lectum, et ab omnibus, cum reverentia, aperto capite, auscultatum.

Audito Brevi, Mgnficus D. Rector, sic dicere exorsus.

Illmè ac Rndssme Domine. Breve à Ssmô Dnô Nrô missum, reverenter et cum humili exosculatione recipimus, tanquam filii obedientes, et qui nunquam labe Hæreseos fuimus notati, aut saltim suspecti alicuius inobedientiæ, aut cuiusvis erroris. Tamen, quia Breve audimus obtentum esse, ad postulationem quorundam, Nec tamen Nomina eorum exprimuntur: magnam suspicionem mihi parit, Nos esse male traductos, et alicuius Criminis accusatos, apud Sedem Aplicam. 2do Quia Vra Illmâ Celsitudo, cooptavit sibi Socios et Correformatores, non iuxta Rescriptum Aplicum; Ubi præcipitur, ut Viros idoneos, prudentes, Legum ac Consuetudinum illius loci benè gnaros, coassumat; præsertim ex Professoribus Academiæ; sed homines Iuvenes, quorum aliqui vix attigerunt annos 30, homines non literis, sed plerosq aulæ deditos. Rogatam Velim Celsitudinem Tuam, ut ab eiusmodi Reformatione supersedeat, ne loco Reformationis, deformationem aliquam inducat, Nos ludibrio ac risui hominum exponat, et literæ ac Academia, quæ Universo Septemtrioni facem præfert, iacturam et detrimentum aliquod capiat. 3tiô Quia eiusmodi Visitatio et Reformatio cum personis Extraneis, et minus idoneis, discipulis Nostris, qui potius à Nobis Visitationem et Reformationem expectare debent (ad hæc Verba, primus ex Reformatoribus Cantor Crac: proripuit se, hæc inhonesta Verba, loco tali et personis indigna subiiciens, Bo-day nie zabito, mitigatus tamen à Sociis, assedit) instituitur; quod directe pugnat cum Privilegiis Nostris, et Erectione Nostra. Hic itaq declarata Privilegia in Libro transcripta à Regibus et à summis Pontificibus approbata. Proposuit et alia plures Rationes Scriptas Mgnficus Rector, ex Privilegiis et Statutis Regni, ex Iure Canonico, et maximè ex Concilio Tridentino, iuxta eam formam, quæ sequitur.

Petit Universitas Crac:, ut Illmus et Rndssimus D. Epus Crac:, dictæ Universitatis Cancellarius, non Vigore Brevis, sed authoritate Cancellarii; Non extraordinario medio, sed ordinario; non cum Extraneis Personis, sed cum Rectore, Academiæ Patribus, Facultatum Decanis (ad quos ea res de Iure pertinet) Academiam, paterne, et in charitate, reformare dignetur.

40

x

1mo Hoc ipsum est, quod maximè cupit et optat Universitas Crac. ut per ipsum Rndissimum, tanquam
Cancellarium, cui Jura et immunitates suas credidit, reformetur in amore et charitate; Gre-
nim regere Patriam, quanquam possis, et delicta corrigas importunum tamen est.

2do Rigor ab Extraordinario medio proveniens, contra rebelles et incorrigibiles, adhiberi debet, non
contra subiectos, et qui boni sponte esse volunt, et corrigi: Conc. Trid. Sess. 13. Cap. 1. de Refor.
cum sese plus ergâ corrigendos agat benevolentia, quam austeritas; plus exhortatio, quam com-
minatio; plus charitas, quam potestas.

3tio Ipsi Rndissimo honorificentius futurum, si ipse, tanquam Cancellarius, et olim Acad. alumnus,
cum Academia, secundum Statuta et leges, multa temporum serie roboratas, Universitatem
reformet.

4to Hanc viam secuti sunt Rndissimi Antecessores. Ita processit piae memoriae Fridericus Cardi-
nalis, Regis Filius, et Regum Frater. Nec puduit tantum Heroëm, cum Viris Academi-
cis, exclusis Externis, de bono Acad. tractare, et concludere, cum ipsius magna gloria, et Acad.
utilitate. Idem fecit illo tempore superior Albertus Jastrzębiec, insignis fautor et promo-
tor Unitis, et caeteri, qui bene volebant Acad. cum Rectore, doctoribus, Professoribus Faculta-
tum. Academiam ordinabant, quibus ea res de Jure competit. Ut videre est in Conclusionibus
Unitis A. D. 1496. fol. 29.

5to Hoc suadere videtur praesens Rescriptum Aplicum (de eius valore non disputando) dum man-
dat assumere binos idoneos; Academicos certe, non Externos: Nam Rescriptorum in dubio, in eam fa-
cienda est partem interpretatio, unde minus praeiudicium Status, vel personis timetur. Quod a-
deò verum est, ut Rescriptum, proprio etiam motu Principis directum, si in grave praeiudi-
cium Statutorum, vel personarum, cedat seu tendat, subsistere non possit. Unde l. Si quando
de inofficiosis Testamentis dicitur: Non est credibile Romanum Principem, qui Jura tuetur, hu-
iusmodi verbo, consuetudinem observatam, multis vigiliis excogitatam, atque inventam, velle e-
vertere, et praeterea, si sine merito. NB quod in praedicto loco habetur: Quoties a-
liquid Princeps permittit, ita permittere intelligitur, ut sine iniuria cuiusquam fiat. Ut ibi
Communiter Doctores.

6to Cum quo autem honore Unitis futurum? Reformari contentiosè eos, qui reformant, et docent
caeteros. Universitas Nostra, ab aliquot saeculis, viros bonos, et dignos, Ecclesiae, Patriaeque omni
conditioni et Statui subministravit, et hucusque subministrat; et hoc illi rependetur gratia.

7mo Omnis disciplina (quam vix tenemus) dissolvetur: in brevi Professores prodire formidabunt,
si aliqua ignominia, cum suo Rectore, per Reformationem, notati fuerint. Quod valde ti-
mendum est, si cum personis Extraneis, Reformatio, quam Unitas non approbat, attentata fuerit.

8vo Parata est Universitas etiam ipsa, seipsam reformare; dentur saltim articuli, quibus in re-
bus Reformatione indiget. Nec potest quidquam Rndissimus tam bene velle, quod illa non ma-
gis cupiat, ad promotionem Communis boni et literarum.

9no Cum autem Rndissimo nihil intersit, hac vel illa via, per Reformationem Unitis, Ecclesiae et
Patriae bonum promovere; Academiae autem plurimum interest: iustum est, ut hanc modum
acceptet, qui ad propositum accomodatissimus offertur.

10mo Alioquin Successor quilibet, hoc exemplo invitatus, facile ad similia procedet, etiam ex le-
vissima Causa; sic nullus Status Reformationis erit, nullus perturbationum finis; Motis enim
semel fundamentis, totum aedificium vacillare necesse est.

XImo Benefacere Rndissimus si intendit: beneficentiam amore conciliat, non timore; gratius be-
neficium est, sive Paternum, sive herile, quod benevolentia commendat, quam ex quo timor servilis ingeritur.

x

12mo Ea Servitutis Specie, deterrebitur Iuventus à Promotionibus et Professionibus (quam exin gravis sit ex se Professio, expertus docere potest) et ad alia quaevis potius studia convertetur, libertate liberali, quâ Una calamitates et paupertatem solabatur, sublatâ; praesertim cum Gens Nostra laboris sit impatiens, et ad otium prona.

13mo Non erit difficilis omnino Reformatio, si in charitate fiat, et cum Viris illis potius, qui in regendis Academiis, vel Scholis, diu et benè versati sunt, quam cum aliis, qui quamvis aut doctrinâ aliâ (Possevinus Lib. 8. Cap. 8) aut dignitate saeculari aut Ecclesiasticâ praefulgeant; caecutiunt tamen in his, quae non norunt, et suis persuasionibus intricant omnium Studiorum ordinem. Plura ibidem. Tractet Rndissimus de totâ eâ re, cum Viris Academicis, qui magnam aetatis partem in docendo et discendo posuerunt, quique Consuetudinum et legum Academicarum gnari sunt: ita totum hoc negotium, Domino adiuvante, cedet feliciter. Nam quod quisque novit, de his optimè iudicat.

14to Nec multis laborandum; cum Academia Nostra, Conciliorum decreta, Patrum Statuta servet, ac Sacri Concilii Tridentini sancita, receperit. Notum est Universis, Academiam Crai Catholicam esse, et semper fuisse. Nec ullâ Unquam labe haereseos aspersa extitit; calamo, manu, haereses, quantum potuit, profligavit, et ex praescripto Concilii Tridentini, in omnibus Promotionibus haec iurantur.

15to Ad exemplum Externarum Academiarum, nostra reformari, et stare non potest, nisi tota à fundamentis ruat; eo, quod huius Status, nihil habet cum illis Commune. In Externis Academiis, Professores ab Externis pendent et vocantur, ab Externis praemia et Salaria expectantur: Nos Rempublicam separatam habemus, formatam ad exemplar Reipublicae Regni. Habemus proprium Magistratum, liberam Rectoris Electionem, insignia propria, leges, Immunitates, dignitates, honores, praemia, Communem Victum, eadem claustra, facultatem legum condendarum et recondendarum, figendarum et refigendarum, multaque alia, quorum nihil simile diligenter considerantes, apud Exteros videmus.

16to Ad Statum antiquum reducenda est Academia. Et sic dent operam Ecclesiarum Praelati, ut alumnos ex dioecesibus, in Theologia et Iurisprudentia habeant circa Academiam; quâ de re, tractatum fuisse saepius, scimus. Auctis stipendiis excitabuntur Lectores, et hi, alijque tantum discent hîc, quantum alibi; quod multo tempore, plurimis exemplis, comprobatum est.

17mo Professorum numerus, non minuendus, sed augendus; id enim ad Maiestatem, et amplitudinem Academiae, maximè pertinet. Tum consulendum plebeiis, qui olim à Cathedralibus, Nunc etiam à Collegiatis Ecclesiis, exclusi, Unicum ad Academiam receptum habent. de his profecto, suscipienda esset cogitatio diligens, fratres Nostri Sunt, Sanguis Lechicus, non Servilis, et hi Ecclesiam DEI, et Patriam, eximiâ doctrinâ, et singulari Virtute, etiam apud Exteros, illustrarunt.

18uo Non turbandi boni Senes, qui nunc si inutiles videntur, olim erant Utiles; qui nunc Iuventute exultant, paulò post languescent. Sic Vita truditur. Felix autem Respublica et Congregatio omnis, in quâ multi Senes.

19no Petit item Universitas Crai, ut Rndissimus à Visitatione generali supersedeat; quia res haec nova, et in Universitate insolita; Novitates autem omnia Iura, divina et humana, detestantur, nam discordias plerumque pariunt c. de Consuetud. et in rebus Novis, evidens Utilitas esse debet, ut recedatur ab eo Iure, quod diu aequum visum est, l. in reb. ff de Constitutionib.

20 Nec tutum est, aliquid de his, quae tot saeculis, firmiter, et immobiliter, tenta, observataque Sunt repentè mutari. Videmus enim, quae à prudentis saeculi hominibus constituuntur, ~~[illegible]~~

~~[illegible]~~ Unius hominis ætatem vix durare. Scilicet ut levi principio orta sunt, i-
ta in leves ventos abeunt. Proinde non sine causa c. cum consuetudo inhibetur, ne facile
immutentur approbatæ Consuetudines et Constitutiones, vel novæ inducantur.

21. Neque vero Rndissimus, via ordinaria, aut Extraordinaria, Professores Academicos potest visita-
re. Non ordinaria; quia Rector, Ordinariam Iurisdictionem, in omnes sibi subiectos habet;
Duo autem ordinarii in una Republica in solidum esse non possunt. Non Extraordinaria;
quia Sedes Apostolica, Universitates sibi immediate subiectas, per delegatos visitandas
sibi reliquit, iuxta Conc. Trid. Sess. Ult. cap. 2.; Mediate subiectas, remittit iis visi-
tandas, quibus de iure competit, iuxta Conc. Trid. Sess. 25. cap. 2. qualis apud Nos est
Rector; Herburtus in Statut. Schola.

22. Alias Universitas, si ab alio, non vero Rectore, visitanda esset, infelicior, et misera-
bilior reputaretur Regularibus quibusuis, qui nonnisi per suos Generales, vel eorum
delegatos, interne visitantur cap. Ult. de statutis Monachorum. Cum Universitates sin-
gularibus gaudeant Privilegiis, Conc. Trid. Sess. 7. cap. 13. et alibi.

23. Tentabat similiter ante annos aliquot, piæ memoriæ Georgius Radziwil Cardinalis, vi-
gore Brevis, Reformationem Acad. præmissa etiam Monitione et Citatione, atque spati-
us termini, ad hoc ipsum inchoandum, præfixione. Non acquievit Universitas, visit-
ationem provectiorum promitteret, eo, quod cum sibi adhærentibus et Iuvenibus, hanc
via Extraordinaria Reformationem aggredi vellet; responsumque est, Nihil Universitati
prius esse Maiorum institutis, præstareque in paupertate vivere, quam speciosis palli-
atis, in servitutem intrudi. Bonus autem, prudens, et pius Princeps conquievit, nec
ideo animum Paternum ergo Universitatem remisit, imo ad extremum vitæ spiritum,
constantissime eundem retinuit, et hoc ipsum munifico munere, testatus est.
Cum itaque Rndissimus Cancellarius Studii Nostri, nec via ordinaria, nec Extraordina-
ria, Professores Academicos, visitare et reformare possit, habeatque exempla Antece-
ssorum, qui hoc in passu Iura Universitatis integra esse voluerunt: ideo rogat Univer-
sitas, ut ab hoc insolito et inusitato, filiis oneroso et probroso, visitandi modo, Rndissimus
supersedeat. Nec dubitat Universitas, Rndissimum eandem viam secuturum; imo
omnia ab Illmo expectat, quæ à Bono Pastore, Sapientissimo Senatore, prudentissi-
mo Cancellario expectanda sunt, omniaque bona et salutaria, ab optimo animo sibi polli-
cetur.
His auditis Rndissimus, lectisque rationibus, ultra modum et opinionem omnium, in hoc
præsertim loco, in facie pacatarum et quietarum personarum, excanduit, et dicere
cœpit, præsertim de personis secum ductis, Isti doctores, licet nunquam fuerint Pro-
fessores, et licet fuerint vestri discipuli; et vos similiter fuistis olim discipuli,
nunc Professores estis. Et si vos eos facitis Externos, ipsi vos etiam exterminabunt
ex suo Capitulo. Interim primas ex Reformatoribus Cantor, surrexit, et suggessit
Rndissimo, ut iubeat omnes discedere ex hypocausto, et sigillatim vocare, et interro-
gare, et scribere, qui velint eiusmodi Visitationi refragari. Mox Rndissimus sub-
minaciter, usus his verbis; Wychodźcie wszyscy, a ktoremu każę, ten wnidzie. No-
stros ea res plurimum movit, et insolitum, imo in Academia inauditum, imperium im-
periosum perterruit. Mirati sunt vehementer, tantum Rndissimi odium in se, quod
nunquam pro suis meritis in Rempublicam, et Ecclesiam DEI, præsertim ab alumno
et discipulo speraverant. Cœperunt aliqui rogare et dicere modeste, aliqui tanta indi-
gnitate commoti, liberius responderunt, Non exibimus, Nostra hæreditas est.

x

rum Rndſsmus, Wychodzcie; nullus tamen se mouet, dicuntq se exire non poſse. Tandem prorripuit se Krasinski Cantor, à musicis; huic pariter liberius responsum et à multis, Niemusiemy. Tandem Rndſsmus conuersus ad Magnificum D. Rectorem, minaci pugno, Nayde was wszedzie, y na wszystkich: Magnificus vero Rector; Rndſsmæ Celsitudini Tuæ, Subiectus sum vt Sacerdos, et paratus sum respondere vbiq ratione Beneficiorum, quæ poſsideo: Nunc quia contra leges, quas iuraui tenere, non poſsum hoc in paſsu parere. Rndſsmus; Samemu od siebie, nie od drugich trzeba mowic. Magnificus Rector; Non separet me Celsitudo Tua ab Vniuersitate, et à me, et ab aliis respondeo, me nulla ratione concedere poſse, et protestor, et appello pro declaratione huius Breuis. Tandem inductum ad R. D. Goreinium, qui molli satis, et luculenta oratione, voluit Rndſsmam mitigare. Sic alii omnes sententias suas dixerunt.

Notanda in Breui.

1mo dr in Breui; Sacrorum Canonum et Gñlium Conciliorum, ac SS. Ptrum Traditionibus inhærendo, quæcunq mutatione indigere cognoueris &c. reformare, condere &c. Jam autem Conc. Trid. Seſs. 22. cap. 8. determinat, vt Studia, quæ sunt immediate sub Regum Protectione, sine licentia illorum non visitentur: Igitur Episcopus non habens licentiam Regis, visitare non potest.

Nec solum requiritur licentia Regis, sed etiam licentia omnium Ordinum; cum Rex nihil soleat facere in rebus magni ponderis Regni, sine licentia Ordinum; quia habet ligatas manus per Statuta.

2do de adiungendis Prudentibus, vt in Breui dicitur, quod adiungi debent Prudentes ex Vniuersitate, et non de Extraneis. Nam dicitur Seſs. 6. cap. 4. de Refor. Episcopi visitent per seipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur, adiunctis, iuxta Canonicas Sanctiones &c. Quod capitulum refert sese ad Seſs. 25. de Refor. cap. 6. vbi debent adiungi ex Capitulo; nam dicitur in illo Canone; Eligat ex Capitulo duos, de quorum consilio et aſsensu &c. Vnde si in formando illo proceſsu debent adiungi Viri ex Capitulo: tanto magis in formanda visitatione, Viri ex Vniuersitate, et non Extranei.

Brevi

Illmo et Rmo Dno Dno Petro Thylic=
ki Dei Gratia Epo Cracovien. Duci Severien.
Pat. etc. Dno summa observancia colen-
dissimo

25

Jarosl[av]o ad D. Tylicki Non
Idmea non contrahentur
Reformationi necessarius

Ill[ustrissi]mo et Reverendis[si]mo Domino D[omi]no Petro Tylicki
Ep[isco]po Cracovien. Duci Severien. etc. Patrono colen-
dis[si]mo

Puncta quæ præcipua videntur ad statum Academiæ reformandum

1°. Ut Electio dni. Rectoris quæ semestris est, ad minus triennalis constituatur ob multas causas, potissimum vero ob duas.

Prima, ut quæ constituta et Decreta fuerint sive per totam Universitatem sive per ipsummet Rectorem tum in Convocationibus publicis quam in Judiciis, ad executionem deduci possint. Sæpius .n. ad licentiam et nequitiam fenestra aperitur, cum ea quæ inducendæ ac retinendæ disciplinæ causa constituuntur et determinantur priore Rectore, statim adsunt fautores licentiæ qui ut illud quod constitutum est decretum ad suum effectum et executionem non deducatur, nec in usu sit, labente semestri eligunt Rectorem quem illius constitutionis et Decreti hostem aut saltem studiose negligentem norunt, ita ut nihil tam salubre tamque honestum constitui possit, quod non contrariis studiis evertatur, hac occasione arrepta.

Altera causa est, quia frequentationibus istarum electionum, et Magistratus istius electio velut varie in ea adesse solent, imo ut sæpius in quas tandem fabulas seu practicas abiit, et quietioribus ingeniis sese ab ea subducentibus, soli rerum novatores et inquieti homines et plurimum rem peragunt, et magna pars temporis quæ studiis tribuenda erat, nunc istis tam frequentibus electionibus Rectoris nunc inaugurationibus seu commendationibus transigitur.

2°. Et quia domini Rectoris est leges et Decreta manu tenere id est debite exequi statuendum est ante omnia ut Decreta tam Universitatis quam ipsius Rectoris præcedentis teneatur posterior Rector ad effectum et executionem deducere sub poena 30 marcarum, quod si facere neglexerit, liberum sit cuicunque ex corpore Universitatis lapso tempore eius Magistratus causam illi in facie totius Universitatis movere, eo die quo electioni dni Rectoris legibus Academiæ constitutus est, nec Universitas ad Electionem alterius Rectoris eo die procedat donec administratio iustitiæ per Seniores Patres fiat, ex quo Rector Decreta Antecessoris sui exequi non curavit maxime illa quæ nulla appellatione aut inhibitione sunt suspensa, qui processus iudicii si contra aliquem ex Senioribus patribus tunc forte Rectorem eum facti instituitur, alter in illo iudicio Senior Doctor eiusdem facultatis

tis in eius locum substituatur, et cum altero Seniore Patre processum illum terminent, à quo nulla omnino appellatio admittatur, postquam autem is processus debito fine terminabitur poenaque negligentiae irrogata fuerit quam Rector separes sub simili poenâ in quindena exiget, Nihilominus Decreta tam Universitatis quam Rectoris per nunc electum dominum Rectorem sub eadem poena executioni obmandavit Et Electio Dni Rectoris eadem qua coepit authoritate in Dei nomine prorogatur. Bedello eandem iterum ad ores denunciante. His enim servatis disciplina confirmabitur et iudicia Rectoris atque Decreta non erunt irrita. Atque idem servandum est de appellante à Decreto Rectoris seu Universitatis et appellationes infra fatalia suis non prosequente.

3.[tio] Nec minus robur corpori totius Academiae stabiliendo continet Electio seu ut vocant Vocatio Magistrorum seu Doctorum ad Collegia et Lecturas (ut dici solet) salariatas, quae à primaeva Academiae origine et modo vocandi multum degeneravit in Maiori et Minori Collegio, cuiusque vestigium in solo tantum Jurisconsultorum Collegio manet.

Antea namque tota Universitas ita ut nunc ad Collegium Jurisconsultorum ita etiam ad Collegium Maius et Minus professores eligebat seu ut dicitur vocabat, et superioribus temporibus Maiores Collegii minus se nominabant patronos Collegii Minoris aut Maioris uti nec sunt nec se nominare debent, sed tota Universitas (ita uti dedit ex Maiori Collegio Coloniam, in Collegium ~~Minus~~ aliud, quod minus Collegium iam inde vocari coepit (cum ante Maius Collegium non nisi Artistarum Collegium vocabatur) cuius fundatrix erat, ita etiam utriusque semper Patronatus et ius conferendi Lecturas professoribus habebat. Cuius rei sufficiens documentum ipsa fundatio Minoris Collegii est, quae non per Maiores Collegas facta fuit sed per totam Universitatem Rectore etiam tunc non aliquo ex Maiori Collegio Doctore ~~ex~~ sed ex Collegio Canonistarum Doctore Iacobo à Schadek, ut ex Erectione Minoris Collegii constat.

Modus

Quomodo autem ad Maiores Collegas haec authoritas electionis seu Vocationis ad Maius et Minus Collegium professorum delapsa sit, ita à Maioribus traditum nobis est quia cupido premia apud Jurisconsultos crescens peperit haec altera capi-

dictatam imperij et prærogatiuam eligendi seu vocandi istos pro:
fessores Maioris et Minoris Collegiorum apud duas Artistas
et Theologos. Cum enim illis temporibus Iurisdictio Spiritualium
integra esset, atque Epo Cracouiensi ob multitudinem causarum ad forum
Spirituale deductarum opus esset duobus Iudicibus a se dependentibus
Vicario vrbt in Spiritualibus altero altero aut Officiali generali illas
ipsas causas iudicantibus. Iudices prædicti ob maiorem iudicij authoritatem
vitatem in Assessores deligebat et inuitabat Iurisconsultos maxime
ne eos qui in Collegio Canonistarum tunc erant ita vt singu:
lis diebus iuridicis ad iudicia illa affixi, non modo suis lectionibus
ad quas obligabantur satisfacere non possent, sed etiam publi:
cis negocijs Academiæ et deliberationibus se subtrahebant,
quod cum duo Artistæ cum Theologis indignè tulissent, tan:
dem ad placandum illos tale pactum inter eos factum dicitur
vt duobus Artistis et Theologis licitum esset quos vellent vo:
care ad lecturas Maioris et Minoris Collegij excepto vt
ad Collegium Canonistarum nulla electio ac vocatio suis Iuri:
consultis valeret. Quod an potuerint in præiudicium seni:
iorum suorum facere liceri seu causa iudicanda cuique relinquitur
maxime ex modo tanto consensu vtrinque facto, qui nulla pu:
blica authoritate aut aliqua Rdissimi dni Epi tanque Cancella:
rij Academiæ confirmatione subnixus sit, imo quod pars
duorum Collegarum dictum sit magno cum scandalo istæ voca:
tiones fiunt, at ne quidem sine aliqua suspicione labis Simo:
niacæ at nonnullarum non satis laudatarum artium, et inte:
rim tacentur odia, dissidia, et vix tolleranda probra, et
iurgia, cauendumque est ne mandationibus subdantur litura mea
Quia vero Respub: quælibet ijs potissimum artibus et stu:
dijs conseruari solet quibus a principio stetit, et propagata
est ad effugiendam istas detestandas pragmaticas quibus res om:
nium ad pristinos non suis repræhensiones translatæ sunt, a:
quum videtur, vt postquam Iurisconsulti in Academia Cracouiensi
non posteriores sed primas partes semper habebant non arcea:
tur etiam ab eo Iure quod primariam originem huius Academiæ

56

commune cum dictis Artistis etiam nullis Theologis existentibus habeant.
Atque ut Artistae cum Theologis et Medicis atque alijs facirem Univer-
sitatis repraesentantibus evocare et exigere ad Lecturas Iurisconsultos
solent, ita faciant hoc vice iure gaudere Iurisconsultos in eorundem
professoribus ad Lecturas Collegiorum Maioris et Minoris facultatis
Medicae; hoc enim modo par et aequalis authoritas eidemque ius
omnium apud omnes conspici aequum est.

4.tum Providendum est ut in studiis et praelectionibus publicis tum et in disputa-
tionibus (praeter illos Professores qui fixi erunt, qualis est Ordinarius The-
ologiae, Ordinarius Iuris Canonici primus, Poeta, Orator, Mathematicus et
alijs dictis) sit dependentia professorum inferiorum a superioribus. eo vero
modo ut omnes qui ex Collegio Minori ascendere voluerint ad Regali-
bus, sit necesse, in Collegio Maiori professiones diligenter se habitu-
eri curent non crebrescentes Regali professoris lectione et exercitia me-
diis, vndeque ex Philosopho loca, et spinosas dubitationes obseruare. Atque
ut is procurabit studia sua ex Regali professore dependere, Ita ille qui
Regalis professor est, ne consenescet in illis Philosophicis subtilitatibus
sed ad aliquam ex tribus Architectonicis supremis professionibus, ad The-
logiam verset, ad Iurisprudentiam, aut Medicinam illam ex Philosophicis
studiis conquisitam suppellectilem conferet, et paulatim inde ad alios
atque alios gradus ad aliquam ex his tribus faciat. Lectiones itidem
~~[illegible]~~ atque disputationes et exercitia sua in Theologia, sive in Iurispru-
dentia aut in Medica arte audiendo, disputando, et proficiendo in ea
potissimum ad quam a natura et ingenio propensior est: ita enim fiet
ut non illotis (quod dici solet) manibus, ad eam quam sibi proposuit ex-
principaliorem
lendam, scientiam accessisse videatur, sed bene deliberatis et magna ex
parte iam habilis redditus. Ordinem autem quo quis ad ea studia [illegible]
anda, continuanda, et perpetuanda duci debebit, Decani facultatum cum
consiliarijs cuiusque facultatis praescribere, et quosque Professores
~~nominatim~~ ad suam facultatem destinatos nominatim conscriptos ha-
bebunt.

57

Ill.^me ac R.^me D.ne 22 Martij anni 1608 emanarunt litterae in forma brevis a S.^mo D. N. ad Epum Cracovien. vtitanquam Sedis Apostolicae Delegatus, assumptis sibi viris idoneis Academiam Cracovien. visitaret, in eiusque regulas, & instituta inquireret, inherendo Sacrorum Canonum, gratiumque Conciliorum Decretis, & Sanctorum Patrum traditionibus, & quaeque correctione, emendatione, & reformatione indigere cognosceret, reformaret, ac corrigeret, & alia prout in dictis litteris, quarum copia datur

His praesentatis Epus cum certo sciret, illarum vigore visitationem huiusmodi iure fieri non posse, sine assensu Regis, & omnium Ordinum regni, sub quorum immediata protectione est dicta Academia, vt sine tali consensu illam faceret distulit per annum cum dimidio, donec Rex ad bellum, quod in dd. partibus frequens est proficisceretur, & sumpta occasione absentiae Regis 21 Augusti proximi anni 1609 assumptis sibi quibusdam viris ex Academia, & nonnullis extra eam in aulis Principum versatis, & non in Scholis, quorum nonnulli (vt mihi suppositum) sunt in pravitate haeretica nati, atque educati, intimari fecit dictas litteras, & visitationem faciendam dicta Academia, literarum et scientiarum professoribus ibi existentibus, qui dicta Visitatione facienda ad S.^mum D. N. appellauerunt, non vt illius praeceptis non parerent (quibus non obtemperare nefas esse existimarent) sed vt quae fuerit S. D. N. mens in dictis litteris expediendis, exquirerent, informato prius S. D. N. de dicta Academiae institutis indultis & priuilegiis

Hanc appellationem legitime fuisse interpositam propter excessum Epi in dicta Visitatione facienda demonstratur ex infrascriptis

1.º Quia cum dicta Academia, vt superius dictum fuit, sit sub immediata protectione Poloniae Regis & omnium ordinum eiusdem regni, non poterat, nec debebat Epus qui hoc sciebat illam visitare, saltem sine assensu Regio iuxta dispositionem Concilij Trid. sess. 22 cap. 8 de reform. ex quo Epi tanquam etiam Sedis Apostolicae delegati, non possunt visitare Academias quae sub Regum immediata protectione sunt sine eorum licentia

Quod creditur fuisse de mente Sanctissimi dum in dictis litteris mandauit, vt Episcopus inhaerendo Concilij Decretis, talem visitationem faceret quasi quod si dicta Academia esset sub Regis protectione, non posset ad hoc aliter facere, nisi iuxta formam dicti Concilij Tridentini

2.º Credimus Epum excessisse formam dd. litterarum dum elegit quinque viros extra Academiam in illius visitatione, quod similiter videtur contra dispositionem eiusdem Concilij Trid. sess. 25 cap. 6 de Reformat. vbi quando agitur de Vniuersitate generalium Studiorum, qualis est dicta Academia Sancta Synodus semper salua voluit esse priuilegia dictis Vniuersitatib. concessa, & per eum si quis cum dicta Academia,

37

356

~~357~~

Sta Santa.

58

ex indulto Sedis Ap[ostoli]cæ & Gsertim felt. rec. Martini V. fuerit sibi commissum
et non posset visitari nisi per Rectorem & Decanos dictæ Academiæ, &
tunc etiam cum licentia & assensu Regio, non poterat eligere ~~dictos~~ viros
nisi ex dicta Academia.

Et multo minus viros in hæretica pravitate natos & educatos, qui [illegible]
suspecti sunt, & indigni ut ad talem visitationem eligerentur
Quod evidenter demonstravit. S D N dum mandavit eligi viros idoneos
qui dicuntur qui aliqua exceptione non repelluntur, hi n. q[ui] exceptione
possunt repelli, haud dubie non sunt idonei

3° Confirmatur supra ex eo quod a 200 annis & pluribus citra dicta Academia
nunquam fuit visitata, nisi à Rectore & Decanis dictæ Academiæ
optime informatis de Academiæ institutis, q[ui] ea q[uæ] corrigenda cognoverant, correxerunt
& reformanda reformarunt cuius instituti si S D N certam
scientiam habuisset, verisimile est, quod Episcopum tunc adiunxisset Rectori,
& Decanis non autem alios extra Academiam assumi permisisset
Quod S D N declaravit statim, quod habuit notitiam huiusmodi appellationis
mandavit n. Ill[ustrissi]mo et R[everendissi]mo D. Cardinali Lanfranco a Secretis ut
Ep[iscop]o scriberet ne alios viros quam ex corpore Academiæ eligeret, ad
huiusmodi visitationem faciendam.

Et maxime Summus Pontifex, ad hoc motus fuit, dum certioratus fuit etiam
in Eccl[es]ia Cath[edra]li Cracovien[si] cui præest Ep[iscop]us, esse nonnullos viros doctos, & in
Ecclesiastica dignitate constitutos ex dicta Academia, q[ui] si vera (ut
dicit) agenda erat, eligi debebant & non alij viri suspecti, potentes,
qui in dicta Visitatione minaciter cum dictis Academicis se gesserunt, tentantes
eos eorum potentia deterrere, & quasi per vim visitare, quod
credimus fuisse alienum à mente Sanctissimi D N

Accedit supradictis, quod eo magis erant eligendi ex dicta Academia, tunc
& non aliunde cum bona pars redituum dictæ Academiæ profecta
fuerit, ex mera liberalitate professorum dictæ Academiæ, esse ~~tunc eligendos viros~~, qui suam substantiam reliquerunt sub dispositione & protectione
Rectoris & Decanorum, & qui aliter arbitrio extraneorum non commisissent

In Visitatione autem d[ict]æ Academiæ esse tunc eligendos viros ex Academia
probatos ex Synodo provinciali anni 1523 in qua decretum fuit,
eligendos esse tales viros, qui sunt optime informati, de consuetudinibus &
institutis Scholæ illiusque regulis, qui non possunt esse nisi ex corpore
Academiæ, cum alii extra ~~ex~~ Academiam & in ea non versati,
non possint de huiusmodi certam sci[enti]am habere.

Idem etiam tradiderant omnes, qui de reformatione Academiarum tractatus
ediderunt, ut videre est apud Tolossanum lib. 18 Cap. 8.

ubi multa ad hoc propositum congerit et in effectu probat semper id faciendum
ee, a viris versatis in Academia et non ab aliis, qui quamvis doctrina aut di-
gnitate seculari effulgent, tamen caecutiunt in his quae non noverint et suis persua-
sionibus intricant omnium Studiorum ordinem, quod facile accidere potest in
p[rae]nti casu, si viri extra Academiam non removerentur

Haec si Santiss[i]mo D. N. priusquam dictas l[itte]ras edidisset, exposita fuisset,
verisimile est quod Ep[iscop]o rescripsisset, prout putamus fuisse suae mentis quod
in dicta Visitatione non assumeret alios viros, q[ua]m ex d[ict]a Academia prout de-
claravit, qui haec scivit

Quare supplicatur de opportuno iuris remedio, et scribi Ep[iscop]o ut dum haec Romae
aguntur, nihil novare audeat, praesertim in contemptum appellationis interpo-
sita ad Santiss[i]mum D. N. qua pendente nihil est novandum.

357

~~353~~

60

Pro

Ill.mis et R.mis
Car.bus Pinello et
Moliano

Con. ea Stcadi
nis Cracovien.

Informatio
facta a 1609

Con Sylvano In Redante III Ado Talenti

27 9bris a Rectore Valechi Christophorus Deimanovicius qui hic nullius gradus obtinuerat sed
quia laborare et studere nolebat ad Rascianos [illegible] admissus
Gabrieli Joannicio dat Patri Poszanicio [illegible] et Zemchana Simplicius. Valentinus [illegible]
M. Fontanus Regius Professor [illegible] resignat Professionem [illegible] lacrymis petens ut in gremio Matris [illegible]
moreretur. Dat illi Miechowitzka Professio
Gregorius Skrobkowic D.r ob infirmitatem [illegible] et Senectutis vocationem a laboribus [illegible]
[illegible] nullas [illegible] illis permittente [illegible]
[illegible] in Bursulis. Unius vel duorum

1610 Rectore Adamo Zaleski [illegible] admissus ad Rectoratum est D. Medicinae Skarszewski Dandi
Picy Sigismundus Myskowski Marsalcus regni. Intellecta depositione summae 13 ex Bonis 75.
Koprzywnicensibus misit D. Gutkowski et velit Academia tenere bona cum patribus retinenda
[illegible] hanc palliatam esse [illegible] intelligens Universitas deputavit [illegible]
[illegible] ad Illm et illo fine [illegible] velit vendere [illegible] [illegible] Castellani [illegible]
[illegible] Universitas haberet [illegible] aliquot millia reliqua prudentiae commisit Legatorum × ut rescriptum est placuit

1610 Rectore Gregorio Convocatione [illegible] Animi Illmi et Rdissimi [illegible] ex eius [illegible]
ne [illegible] esse resistendum Academicos in exequenda Reformatione
et visitatione petere nihilominus eandem Academicos omnes ut nos ipsi ea omnia
quae reformatione egere scimus conscribamus et quomodo in meliorem statum reduci possint
indicemus. Si videbitur rationabilis modus a nobis procedens approbabit rigore ju-
stius delegationis Apostolicae. Sin minus quaerebitur modus [illegible] magis conformis et sic omnes
res confectae manent negotio. Unanimi igitur consensu conclusum est ut D. Rector
adiungat sibi aliquos quos sciverit esse magis ad hoc idoneos qui cum eo conscribant
ea quae reformanda in Academia sunt et in meliorem statum reducenda.
Et quia in hoc [illegible] quidam studiis suis Academiae perniciosis [illegible] apud [illegible]
et alios [illegible] Professorum famam et existimationem scindebant ut Mgr Stezycius Con- scilicet Adamus Romer
clusum est ut Rector ex Officio suo in eum procedat ad poenam [illegible] Simplicis [illegible] 77
[illegible] Simplicium Professori 60 fl. dandi decernuntur pro Lectura 79

1610 Communitate hiberna Rector [illegible] Zaleski 19 Januarii [illegible] Professor Miechoviensis in Me-
dicinis Christophorus Reiman attenta idoneitate eius Universitas eundem approbat
[illegible] re Professor ut visum esset [illegible] Reiman
accepit ordinariam Gabriel Joannicius resignata [illegible] Miechoviensi retenta Bo-
tanica D. Fontanus accepit [illegible] [illegible] Collegiatam [illegible] [illegible] 80.
[illegible]

1611
Cap. Sept. [illegible]

Commutatione Hyberna Rectorem 5° agente Andrea Schonbo Regio Poznan. Rectori Cui dispensatio demandata. Redemptio Swandij Aristotelici 12 fl super talenis persolvit. 79

Pro fabrica S. Alberti 400 fl Tarnany offerunt quod libenter gratiis Dni. Legatum pecuniam 500 fl persolvit Dni executores ferunt nisi aliter fieri necesse sit, et super bonis loventur Dni Rostzkalskij 80

16 Martij M. Blasij Rectorem ad Synodum Citare mittit Illmi ad Rmos Sandkovij et Blasius qui informent super privilegijs Academiis et quod Rector nunquam soleat citari et ad primum Judicium deputati sunt Jacobus Turobinsky et Albertus Borovius, quod Causa Com. Vnter dignatio pro illo Rmo Epo, vel potius Blasium agunt. Remisit illi etiam primum ... non persequente eodem etiam ad Curiam Romanam curam gerendam erit 81

Ordinatio ~~Romaniana~~ Graecae Linguae Professoris

Graecae Professorem quem fundat ipsemet M. Rector eligendi vel de Maiori vel de Minori domo data dispositio fundatori. Ordinatio illius vide pag. 84 2 Conclusionum

6 Aprilis In Causa Posnaniensi deliberatio instituitur de mittendo Romam et ad Conventum Capitularis Posnaniensis destinatur Jacobus Sandkovius 22 Januarii Posnaniam deputati 12 d. Sebastianus Krupka et M. Matthias Bielawski. Sandomiriensi M. Martinus Vadovius 82

Fundamentum na Fabrykę S. Swyętego Anny

Quod per se Scholasticy Fundamenta Collegij ... ... fl 30 ... Collegij et quod legata lang. inscriptio in Lapidem Melchioris Kuricht in plat. S. 82 Flor. Ao. 1612 primis diebus Januarij in Sphaeric. Crucis D. C. fl 84

Professor Graecae fundatur

360

~~356~~

~~87~~

C. 12 [illegible]

Redeunt Nuncii Legati Varsavia sedentes et redeuntes retulerunt ut omnes Ordines conservare
peterunt Constitutionem Confirmationis omnium Jurium atque Ornamentorum Academiae in antiquo
usu conservandorum et per quos steterit quominus potuerit obtineri ut haec sola Aca
demia nostra in toto regno et adiacentibus quinque habeat promotionum literariarum fa:
cultatem cum hoc ipsum in Constitutione Regni implicite contineatur. et quomodo in
cultatem cum hoc ipsum in magna senatus et [illegible] frequentia se nihil [illegible] et [illegible]
[illegible] Lubomirski in magna senatus Ministrorum [illegible] Sme Princeps Vladislai benevolentiam erga
Academiam [illegible] vellet [illegible] Ministrorum [illegible] exteriores causam [illegible] diligenter e 83
Studio privatim cum apud S. Parochum tum apud [illegible] Nuncios causam [illegible]
git per subordinatas personas quo factum effectum est ut Rex nil [illegible] deliberatio
ne in eo negotio [illegible] facturum se responderit
Ad Synodum vero Petricoviensem Petro Gembicki C. C. et R. D. Skrobiszewski C. Leopo
liensi utroque nostro [illegible] Capituli ad Synodum missi fuerant Academiae causam ut agerent sum
[illegible] Universitatis [illegible] et pro amore et [illegible] in Acad. fecerunt et ut libri esse
nt a contributionibus haec [illegible] [illegible] quae [illegible] ab Epis. et Clero [illegible]:
bantur ob militum Moschoviticorum stipendia persolvenda effecerunt et aliis modis dignitatem 83
et utilitatem [illegible] promoverunt.

361

~~357~~

1612 Commutatio Hybernae eadem Rectore Secundo ... [illegible] impensa et sedi Apostolicae ... Receptio a Paulo V Pont. in Iurisd. Coll. Cracoviensis Ingraticensis
[illegible] ... Jacobo Janidlovio ... quod ... Vatoicam Leo-
nolentia opera et studio negotium ... feliciter promotum fuit. Destinaverat Varsovia ad Le-
gatum ... ut ex Regis mente intelligeret cum flecteret de litteris ... Declaratione
ad Sedem ... Academiae ... in ... quae ... Sedi-
... negotium plane ... apud ... Paulum V. ... Pontificem ... certis
... negotia ... missi ... Janidlovio ... maiores ... accumulare ...
... sicut ... 200. in ... cum ... fient ... 84.
1614 Causa ... [illegible] ... D. Sebastiano Kraysky et Martino ...
... qui eas a principio tractaverunt et ... cognitionem et ... negotium.

Studio vero et opera tum Illustrissimi Archiepiscopi Joannis Zamoiski tum R. D. Jacobi Skrobiszewski
et Sebastiani Lattkowicz missorum ad ... Confoederationis ... donatio ... 85
bonis Universitatis ... ab eadem Universitate missis ... Floriano ...
sub ... Martii ... facta ... Gregorius ... Academici ... pro
... numerarent ... qui pro ... Illustrissimi ... in ...
R. Abrahamo Brovio ... quod natales Academiae incrementum et laudes ... Eter-
nitati inserere ... negotium Simoni Stabricio Joanni Rybkovicio ea colligendi 85
B. Casimiri Principis Poloniae memoria in ... Universitatis recepta et relata est.
Post mortem Gorecij in Praepositum S. Annae electus Joannes Saborovius S.T.D.

362 358

1613 Con. Aestiua Eximius vir Petrus Gorinius I.V.D. [illegible] 14 Rector ~~71~~
Academiae Electus

363

~~359~~

1613 Cum Hyberno & Redovaty factus cum Andreas Schoneny i.r.d. Eius
& Episcopi decanus S. Floriani Andreas vicecancellarius dignissimus

365

361

78 1614 Con Messina 5 in Redorer Elecz et Clemsing vir Adamy Talachi
8.70.

Commutatione Officii eadem Rectoris secundi cui 2 Maij post obitum Cylindrini collatus Plebanatus Corci[illegible]
ned dimisso Porzeoviensi et Praepositura sed ovium, sed hunc per benignitatem Collegas domi retinuit. 85.
Post intestatum Cylindrini Domini accessit Universitati pro Bibliotheca dati 500 fl. in [illegible]
res et suppellex Plebanatus Corcinensis ad intercessionem aliquorum Episcoporum
40 fl. Ex pecunia a Confoederatis missa dati Regiis Professoribus ita tamen ut si aliquando re[c]uperaverint retenta ex telonio eosdem Universitati restituant
Ad requisitionem Thomae Zamoscij Joannes Rybkovius pro publica Lectura designatus qui longa [illegible] Regens in Professores
Universitatem penitus gravissime invitus fuerat et eo discesserat Adm. Andreas Pekicovius se[c]
cum accipere volebat per apud nos Magisterij gradum et acceperat subsequente indicavit Ordinas ne
forte in expl[icationem] [illegible] Professores Zamoscii [illegible] assequerentur. Deinde Ordines Moracij redijt inde Rybkovius 86
qui [illegible] ad studia [illegible] [illegible] filius malo pulcrior aut quisque bene professuros pro Joanni Zamoscio insidiatio esset.
27 Maij data facultas Jacobo Kaimanovio D. in S.C.D. Christophoro Lectura Simplicium
ad Capitulum Posnaniensis pro Bacchalaureo S. Petri missus est D. Jacobus Skorbisiewski
Mortuus Joannes Zamoiski Praepositus Leopoliensis Legat annatim Collegio Maiori 100 florenos.
Bursae [illegible] [illegible] per manus Capituli Leopoliensis reddendos
Causa Posnaniensis cum [illegible] agitur Pekicovio
19 Xbr. Birkovius electus in Seniorem [illegible] Birkowski
Nobilis Grodecki intercessit Caedes a studiosis facta dirimatur. Citati per assessores
ne Citationem Cassensium ad valuas Reverendissimus Matthias Bielawski et Stanislaus Domanski
J.C. deputantur et curent ne quid periculi aut praejudicij privilegijs fiat Universitatis
Urgetur Reformatio Universitatis. Parochiani quippe atque Capitulares Leop[olienses] [illegible] [illegible]
libere in donationem [illegible] villae Bialae [illegible] modo Reformationem perfectam viderent ac talem 87
maiorem privatim et publice in studijs diligentiam. O utinam nobis nunquam deessemus
et tota mente et pectore in promovenda studia publica incumberemus. Adversitas non
obesset modo non ex nobis esset detrimentum.
1614 Hybernae 12 Xbr. Ad commutationem Hybernam electus est in Rectorem Jacobus Janidlovius Dr. Juris Rector.
Causa Sieprzij tenutarij Szydlovicensis ad Universitatem delata in duas instantias carebat [illegible]
addebat pro decretis. Confirmavit decreta eorum et [illegible] moderando, tamen et suspensa electione 88
Curatoris per Dominos Collegas Maiores iux[ta] decreta lata donec Sieprzius eligeret
sub debito villae Sydziná et villam gubernet et regat iuxta ordinationem per D. Rectorem
et 4 Professores deputandos Ipsique diurnis laboribus sepius vacabit. [illegible] [illegible]
Joannes Rybkovius amovetur a mensa Collegij Maioris. [illegible] Roma rediens Zamoscio et Regens in Professores
affectu iuvenili Seniores offenderat. Appellatur [illegible] poenale decretum relaxarunt [illegible]
curet humiliter precibus [illegible] per se oblatis toto vitae suae tempore modestiam adiungere
ac affectum iuvenilem temperare.

38

367

6 15

12 Januarij Rector Sandomiriae Pecunia 3 millium Radi olim Dni Borek pro pauperibus Studiosis
locata fuerant ad Censum in lapidea Arietis Dna Ostrog … scribebat … ubi eius … 88
ad bona emenda constituta fuerunt.

Fundatio Dni Borek pro pauperibus Studiosis.

Universitatis Reformatio lento passu procedit Quia res hoc parata pecunia indigebat pro au: 89
gendis stipendijs Professorum

Pfzoviani Kuniij delegantur qui cavere et invigilare debebant ne quid contra Ordinem ad institu-
tum emulum statuatur et ne … Ordinis ad SRM intercessione … scrutentur juvenes … in dies
vel intromittuntur … quod nec contra … factum est. quodque … exponerent
Siradiae Procuratoris … pecuniam … eadem … ablata 504 … in subsequente Procuratore … Siradiae ad
reponenda condemnatur in … 2a tandem ab Universitate … si … medietas dimissa.

Joannes Mylkowski ad Gradum … in Medicina Doctoris admissus … de professione sua … promotionis
20 Februarij Rectoris … a 42 … 10 fl.
Matthias Woniecki, M. D. … petens Doctoris … admissus est 91
In Justinianeum … Dr Bielawski Sub … Temperantia …
Jacobus Kajmanowicz … Seminarij ad … ita ut singulis diebus legat 92
… ageret … Rector … collega … particulare Scholam … scl.
nec aliquid … exercere … a … Officio … 93

Andreas Petricovius data … ut … Zamoscij valeant in Acad Cracov
16 Martij Data Occasione … Rmi Posnaniensis qui … Cracoviae venerat agendum M. D. Rector
nomine Universitatis petijt ut … Scholae Lubranscianae in Summa Posnam … Kozmecziana
restauratio realem et actualem possessionem … erectionem … 2o Ut villam 94
Stupia cum redditibus … Societati Jesu pro cura et regimine Seminarij habere con-
cessam, Seminario antea adscriptam, Professoribus Lubransciani et … tradat;
… Capitulo cum Sua Paternitate intendat Seminarium ad … Collegium …
3o Ut Censum … in Bonis Globein Seminario pro Lubranscianis insc-
ptum vel ab Capitalem dicti Census 4000 fl. in depositionem Profess. Acad. Cracov. det
4 Ut lapideam pro Seminario Posnaniensi emptam quod … 3 millibus … Professoribus
… offerendo … D. Rector operam et curam … in manutenenda Schola Lubransciana
et … institutione. Necessitatem … Scholae et … Dr Rector allegabat
quia ad … fundationem Kozmeczianam … et possessio omnino de iure requiritur.
… cum inscriptione Summa Professoribus actu Lubranscianum Collegium regentibus … Dom
quia Professores ad Collegium Lubranscianum mittendi … bonis sustentari …
3o Quia ex his proventibus … Lubransciana et Kozmecziana fundationes … debent.

De Collegio Lubransciano

Dni Illmi Epi Posni … sibi esse Studium Acad Cracov in … fundatione Kozmecziana intentio-
nis sua plenam declarationem. ad … punctum … Academiae sibi exposita sic breviter respondit
… hanc Acad. Cracov. apud se esse instantiam de dimittenda Lubransciana Scholae possessione
… habuerunt … Academici nullam … fecerunt, neque eiusdem proprietatem
ad se pertinere … Cuius possessionem nulla … Academia … dimittere possum
Cum alia sint Episcopalia alia Capitularia Iura super eandem Scholam. … Epistola
hic est tenor Quod liberum sit Epo et Capitulo Posnaniensi … Posnaniam vocare ex … ✱
gubernio … ad regimen Lubranscianae Scholae, cui … Epi vocabant
Professores ex Germania et Wratislaviensi Civitate, conferebant … et Academicis … eandem
Scholam, sine … proprietatem Scholae … sibi … usurpare. In quantum … ius aliquod
ad hanc Scholam habet, exhibeat hoc idem, et qui potius ius habebit obtinebit.
Ad 2m … Societatem Jesu magis … et si aliqua … possem … libenter
eam villam converterem, obstantibus … privilegijs ab antecessoribus meis ipsis concessis nil attentare possum
Ad 3m Seminaristas in … esse … debitis in bonis Globryn … insinuari
convertendos esse ipsa necessitas suadet … Capitulo Posnaniensi …
et plenius … super hoc, et … capitulariter … et ad … litteras
transmisit. Universitas … audita hac ratione fundationem Kozmeczianam iure evincendam 94
decrevit, negotio, deputatis qui Posnaniam … antea … ad eam … dabit.

6 15

Com … Electus est in Rectorem Sebastianus Krupka J. V. D.

1615. 29 Maij Rectore Krupio post mortem R. Secundi M. Vadonio dat Ulesanaty koniunct ex Mikoski Miechowitana. Excellenti Woniciski Anatomic Lenely et Posnaniens. Lectura collatae ij Krupij Rmo Petri Tylicki pro augendo Studio Univ. 12 millia fl. dedit et emendis bonis terrestrib. contulit ut ex ea pecunia rovo et necessitate Contubernij Jagellony cedant 10000 ff fundando Oratore Tyliciano et ab Univ. electi Procuratoribus post decessum Trium Capituli Cracov. qui agerent fundatori nom. Univ. Deputati Basilij Gohniz Jacobi Kaiman Stanisl. Petroniy Vadonij Delaides cum M. Rectore et Singrapham deferret, ut aliter nec alio eam pecuniam ab Universitate convertendam.

1615 Cum Dyberna Dez Krupij Rector. 2o 9bris Simon Kedricki J.V.D. electus in Senior. Bursae Canonicae. Altare ad Stum in Arce Sandomir. collatum

1616.

Rectore Sebastiano Krupio 14 January Comparantur bona Dzięgwinowice et Smikorowice [2000] et ordinantur per eos qui ad ea emenda contulerunt. Arendantur Dno Magdziarowski ut habe in tabella. Emptores inscripti in manuscripto. 99

M. Vadovio datur licentia Redendi in S.T.D. servatis servandis et absque praeiudicio eorum qui senio et vocatione in eadem facultate eundem praecedunt ac protestatus huius prioris vocationis ipsis praeiudicare.

2a Martij Reeleditur in Procuratorem Venerabilis Albertus Stivensis. R. D. Gabrieli Wladislawski S.T.D. Praeposito Warsoviensi Scholastico Lenciciensi Serenissimi Principis Vladislai Praeceptori Ratione Loco data quandocumque voluerit absque tamen ulla spe consequendo in Actu Collegiatum — Gabriel Wladyslawski 102

Jacobus Jandlowicz Litterarius Procancellariatus cedit Universitati

Temere absente Bielawski promotus collegiatum D.C. quanquam a propria paucas leges

Andreas Petricovius eligitur in Seniorem Bursae D. volentes minoribus Collegis petere. Id admittitur ad Conatus Demorum Dominum ... dicunt ... 20 ... erat ...

M. Sebastiano Siekanowicz datur facultas Regendi in D.C. sine praeiudicio eorum qui in Actu eundem Senio praecedunt

Simon Halicius Primus orator Sylvianus — 103

Duos Professores Posnaniam mittunt ad curandas Roszkoviana fundationem

Privatim a solo Rectore mittuntur Zamoscium Siekanowicz J.V.D. post 36 inter Academicos inscriptus fuerit illa Colonia ante et consilio mittentium Universitatis si aliquod emolumentum ex musica nostra accedet in rem Vestri quod instar cuiusdam servitutis susciperet onus de sustentando Professore. 103

20 Maij Jandlowius Varsaviam expeditur occasione Collegij Lubranscianj ad Illum Posnanien̄ ... Privilegium ... gratiam Universitas habeat duos conferendi beneficia Academica in mense Pontificio vacantia ... observando

22 Junij Martino Petro Gorinio datur post petitionem revidenti Sebastiano Krupio Rectori Lubomirsciana Thoma a Piasek Graham Jandlowius conservatus Ordinariam Jurisdictionem Kaimanum Dominus Jandlowius et M. Latkowicz Posnania redeuntes exposuerunt se benigne exceptos fuisse tam ab Illmo quam a V. Capitulo Possessionem Collegij Lubranscianj ... et in effectum se recepisse huius obtentis instrumentis authenticis in medium protulerunt, et in manus Rectoris reddiderunt

Petiturus discessum in Italiam M. Florianus, Opalinius, et Discedens cum ... Tandem impetrant pro petitione ne nullum gradum aliquem assumat in quamcumque facultatem et sustineret honore nec nisi ... bien ... 106 ... habebit. Solus Scholares quiesit ... priores duo a ... recepserunt.

Petri Tylicki, Boni Pastoris Magni Senatoris Civis absque incorrupti virum exemplar, mortales depositi exuvias immortaliter adhuc 13 July.

Sedem Petri consecutus e favore Sigismundi Regis 3 Thomas Oczyskowski

1616

Eligitur in Rectorem Valentinus Fontanus M. D.

369

365

1617 Commutatis ex Aprilis 5° in Rectorem electus Valentinus Fortunatus Doctor

1617 Cum Sylvestri Rectore electus est P. Basilius Gobrius 5 2 0.
C.C.

1618 Com. Aestiva Continuavit Rectoratum idem Basilius Gölnig

90

1618

Die [illegible] Februarii

Rectore D. Jacobo Janidlowio vacante praepositura S. Floriani per obitum Theologi petit Collegium Wartemowicz I.C. de ea sibi provideri. Petit similiter Jacobus Thurobiczky Theologus pluralitatem votorum habens. Judicium instituitur per Rectorem et Decanos. Pluralitas sententiarum Judicii stetit pro alternativa et Wartemowicz quem reiiciebat Thurobiczky. Sit recursus ad Epum pro pluralitatem sententiarum Judicium faciunt, decernit primam praesentationem Dni Thurobiczki annullandam esse. Wartemowicii quod provisionem non valere, eo quod a Rectore praesentatus non sit, ideo ad novam Electionem deberet Vtas descendere. Eligitur itaque de novo Wartemowicz I.C. in praepositum S. Nicolai. Sed cum Collegiaturam dimittere nollet, Rector meritis praelatorum denegavit. Citat Wartemowicz Rectorem ad Cancellariam cum decanis, quod sibi nolit adhaerere propter Collegiaturam quam multi simul et semel tenuerunt. Respondente M. Rectore quod si ita res se habet se paratum esse una cum labore exaltatori ad eandem praepositionem. Decernit per Cancellarium et decanum salva libera electione paratum esse Dn. Janidlowium Rectorem ad eam praepositionem.

Eodem fere mense Mandatum procuratorium concessum deputatis ex vnto nr Jacobo Xaimanowicz ad promotionem et defensionem causae, occasione Jurisdictionis Rectoralis quoad Confirmationem Testamentorum coram Epo Cracoviensi et cum quo sequens conscripsit rationes quod ~~per M. D. Rectorem~~ D. Baltowius Illmo Epo et porrexit. ~~Accipe ex Acto~~ 4 sub Janidlowio in 2o eius Rectoratu 9 xbris

Jus approbandi Testamenta.

Illme et Rme Dne
Patrone Colendissime

Trecenti fere abiere anni ex quo Acad. Crac. ut doctrinam pietatemque, in hoc Septentrione florentem in omnes Reip. partes uberes fructus diffunderet, quo instituto facere videamur dicto adde Ill.ma D.V.ra supplices ex Academicis spatiis accurrimus humillime petentes ut Acad. hanc cuius Cancellarium prudentissimum et vigilantissimum ex instituto Sanctae Sedis agit, in vetustis eius iuribus tuendis retineat, nec permittat, ut haec quae plurimo, post tot amplissimos Epos Crac. Acad. Cancellarios constituta sunt, novitate aliqua perturbentur. Super Acad. hoc incepit, Illmo D. Mrum Congregationi quam Rectores ex longeva consuetudine, legitime praescripta integram in confirmandis Professorum testamentis semper habebat, nunc decreto eleemosina velle, quod res cum Congregationis nostrae praeiudicet, conclusio rubrica Academiae nostrae spectare videatur hanc facultatem penes Rectores Univ. stabilitatem manere ab Illma D.V. contendimus. Quo aut facilius constet Academiam hanc eam esse ut Illma D.V. Patrono nro obtinere velit inprimis Illmi Cardinalis Tuschi dictum et Conclusionem 109 vel 8. n. 4 adducimus in qua dicit Publicationem testamentorum hodie fieri posse coram Pretore, vel Potestate tenaci pro quo allegat Officium Cons. 1 n. 25. et Cons. 43 n. 4 ex quo vertit patet publicationem seu confirmationem testamentorum non esse Juris Episcopalis. Pro quo etiam idem Cardinalis n. 5. et Conclusione sentire videtur dum dicit. Publicatio testamenti fit hoc modo, quia heres potest adire, universis quod testes qui intervenerunt in sufficienti numero examinentur coram Judice ordinario competenti, et postquam fuerint examinati, tunc Judex pronunciabit testamentum validum et publicatum. Cum ergo Rector Univ. huius sit ordinarius iudex Doctorum Magistrorum Studiosorum et omnium suppositorum tam ex Concessione Sanctae Sedis Apostolicae quam concessione Serenissimorum Regum Poloniae Reip. constet ideo recte concluditur Rectorem ordinaria potestate suae iurisdictionis confirmare posse testamenta et publicare. Accedit, quod ex Constitutione Provinciali causae testamentorum dicuntur esse mixti fori et de foro competenti p. 42 militat etiam, quod omnes Cancellarii officiales, et Magistratus Seculares, Consules, Advocati, Scabini publicant testamenta, et robur illis addunt, ut praxis quotidiana apud nos in Polonia docet. Hoc idem tenet Abbas in c. fin. num. 10. de fide instrumentorum, ubi ponit casum, quando valeat testamentum sine publicatione, et docet testamentum idem facere sine publicatione, ex quibus verbis necessario sequitur in arbitrio heredum vel executorum esse, procurare confirmationem testamenti vel non, praesertim, cum id nullo iure caveatur, morte enim propria confirmantur testamenta. Succedit et felicis recordationis Leo X Bulla cuius privilegio Universitas haec obtinuit dispositionem, et ordinationem pecuniarum, creditorum et omnium rerum ab omnibus Professoribus intestatis, Universitati incorporatis, devolutorum qua dispositione et ordinatione Intestatorum, quae olim ad Epos Crac. spectabat concessa, per consequens Summus Pontifex concessit quoque, ea sine quibus talis dispositio et ordinatio fieri nequit, talis aut est testamentorum Confirmatio seu

Confirmatio testamentorum Academiae ad quem spectat.

Ex Acto 4 in Conclus. p. 114

373

369

92 1618

Seu publicatio, per quam valida testamenta vel invalida pronunciantur Citatione
emissa contra omnes sua interesse putantes. Iuvat hanc intentionem nostram
praescripta consuetudo, per quam etiam iura Episcopalia praescribuntur et c. audistis
de praescriptionibus et capitulo accedentes de excessibus Praelatorum. Fuisse autem Academiam
in possessione confirmandorum testamentorum constat ex actis Rectoralibus ab anno 1441 usque
in 1618. Iuvat hic referre Illustrissimi olim Petri Myskowski iudicium Remissionem
ad Rectorem Universitatis pro confirmatione testamenti Domini Zapecki 1581 factam
cuius benevolentiam singularem, cum humanitate sua incredibili, Illustrissima Dominatio Vestra hac
Cathedra S. Stanislai feliciter refovet. Speramus nos omnia digna et bona ab Illustrissima
D. V. in hac Praelatura nostra Academica obtenturos praesertim, cum et Sanctissimus Dominus noster Paulus V. hanc
consuetudinem Academiae approbaverit per speciale Breve Apostolicum.
Non minor quoque est altera praerogativa Rectoris Academiae, in Citandis Iudicandis Doctoribus
Magistris Studiosis in omnibus Civilibus, et levioribus Criminalibus causis, quae cum inviolabiliter a prima Academiae fundatione observata fuerit, petimus et hanc auctoritate Illustrissimae
D. V. manuteneri, causasque omnes, nonnisi per appellationem devolutas, ab Illustrissima
D. V. iuxta Privilegia et Ordinationem Alberti Sedis Apostolicae delegati iudicari.
inhibitionemque super surreptitie et obreptitie a V. M. Sieprcie obtentam revocari, una cum Remissione causae M. Miry, occasione Iudicii Astrologici pro
sertim cum litem coram M. D. Rectore contestatus sit. Quod cum obtinuerimus
sempiternis observantiae nexibus nos obligatos habebit, veterique instituto nostro
Ecclesiae Dei militabimus.
Quibus per Illustrissimum omnibus acceptis tale Responsum vivae vocis oraculo Dominus Kuncz
renuntiavit. Eo se animo esse in Universitatem Cracoviensem, ut exemplo antecessorum suorum Episcoporum Cracoviensium cuius
Academiae Cancellariorum cupiat quam maxime esse auctas libertates Academicas et immunitates. Se precibus Universitatis deferre Illustrissimus testatus est, etiamsi vero
tiones inefficaces essent, ut sunt efficacissimae, se ultro privilegium daturum
obtulit. Universitati et eius Rectori, ut perpetuis temporibus auctoritate Episcopali
Rectores possint confirmare testamenta Professorum et omnium Suppositorum Universitatis
incorporatorum. Declarando insuper se praecepturum Notario Curiae suae, ut inde extra
hanc Quaestionem super confirmatione testamentorum ortam ex actis Curialibus
expleat. Quam declarationem Illustrissimi Kuncz grato animo acceperunt. Cupiens
autem Illustrissimus pinguiorem gratiam Universitati facere, in instanti concessit facultatem M. D. Rectori ut auctoritate ordinaria ad certa altaria Collationis
Maioris domus instituere Canonice possit praesentatos, solitis titulis Iuramen
tis, cum professione Fidei iuxta Bullam Pii IV. circa eiusmodi Institutiones servandis
Iurisdictionem ordinariam in toto iuxta Privilegium Serenissimi Vladislai Regis a
Summis Pontificibus confirmatum Domino Rectori contra Universitatis Professores
et eius Supposita integre relinquendo, Nil praeiudicare eidem intendens
inhibitionem obreptitie obtentam. Neque mirari Universitatem debere quod a
Cancellaria sua emanaverint, cum multa ad preces importunas de facto obtinentur quae de iure non subsistunt. Quibus omnibus ~~Rector cum~~ Kuncz ~~deputatis~~ universitatis
gratias uberiores primum accumulaverunt. Actum in Palatio solitae
residentiae in praesentia Illustrissimi Cancellarii et M. Iacobi Pluszynski Publici Apostolici
et Capituli Ecclesiae Cathedralis Cracoviensis Notarii.
Dedit hoc Privilegium Rex Szyskowski 16 Ianuarii Anni insequentis quod in quantum est Universitati utile acceptandum censuerunt DD. Professores salvo Iure quod potior et melius habet ex
usu et plusquam Centenaria praescriptione Universitas in confirmandis ultimis
voluntatibus Professorum et Suppositorum Universitatis
mutatum est nunc, rei facies ut vides autentice.

[margin: Praescriptio iuris approbandi Testamentorum ab anno 1441]

[margin: * Nota]

[margin: Privilegium data circa approbationem testamentorum]

Actum f[eri]a sexta quae fuit dies vigesima Iunij
Anno D[omi]ni mill[esi]mo sexcent[esi]mo vigesimo quinto In Szyszkowicze

Coram Ill[ustrissi]mo et R[everendissi]mo D[omi]no Martino Szyszkowski Dei et Ap[osto]licae sedis gr[ati]a Episcopi Cracovien[sis] et Almae Academiae Cracovien[sis] Cancellario Comparens personaliter R[everen]dus Martinus Siterius Decanus Collegiatae S[anc]ti Floriani Cleparien[sis], executor testamenti R[everen]di q[uon]dam Basilij Goleny S. T. Doctoris Canonici Eccl[es]iae Cathedralis Cracovien[sis] et aliorum Coexecutorum nominibus exhibuit lit[er]as Cridas ex Cancellaria supradicti Ill[ustrissi]mi D[omi]ni, in et con[tra] M[agnifi]cum D[omi]num Jacobum Naymanowic Rectorem Almae Academiae Cracovien[sis] aliosq[ue] ad praedictum testamentum interesse habentes aut se interesse praetendentes una cum testibus testamentarijs debite citi [?] approbat executas, petendo debita cum instantia quatenus Ill[ustrissi]mus D[omi]nus ad confirmationem testamenti procederet et confirmationis notam in forma solita extradi mandaret. Ex adverso Clarissimus Joannes Cronenus I. V. D. docendo de mandato Procurae excipiendo dixit, quod coram Ill[ustrissi]mo D[omi]no non comparent tanquam coram Iudice competente sed tanquam coram R[everendissi]mo et honoratissima persona, Rectoribus Academiae Cracovien[sis] et non Ep[iscop]is Cracovien[sis] servire ius approbandi confirmandiq[ue] testamenta omnium Doctorum Magistrorum totiusq[ue] Universitatis Cracovien[sis] ~~competere ius agradien~~. Incontinenti R[everen]dus Simon Koch Instigator Curiae Ill[ustrissi]mi D[omi]ni Episcopi elidendo et excludendo exceptionem Procuratoris Mag[nifi]ci D[omi]ni Rectoris con[tra] iurisdictionem Loci ordinarij in causa confirmationis testamentorum adductam, allegavit pro Ill[ustrissi]mo D[omi]no Loci ordinario suaq[ue] hac in parte iurisdictione ac potestate iura certa tam communia

quam SS.tis Conc. Trident. decreta, necnon Constitutionum Synodalium Pro
uincialium quae in scriptis obtulit tenoris sequentis Ill.mo et R.mo Dñe
Ego nomine Institionis propono contra Mag.cum D. Rectorem, quod ipse nulli
ter et de facto confirmationem testamentorum sibi usurpat, hoc enim mu
nus, et veteres Canones et novissime Sacrosanctum Concilium Tridentinum,
cui derogatum esse non constat, Locorum Ordinarijs attribuerunt.
Ex Canonibus vulgatissimum est, Caput Tua extra de Testamentis,
quod de verbo ad verbum lego. Tua nobis fraternitas intimavit,
quod non nulli tam Religiosi quam Clerici saeculares et laici,
pecuniam et alia bona quae per manus eorum ex testamentis deceo
dentium debet in usus pios expendi, non dubitat alijs usibus appli
care. Cum igitur in ultimis pijs voluntatibus sit per locorum Episcopos
providendum, et secundum defuncti voluntatem uniuersa procedant,
licet etiam a testatoribus id contingeret interdici. Mandamus quatenus
Executores testamentorum huiusmodi, ut bona ipsa fideliter et plenarie in usus
praedictos expendant, monitione praeuia compellas. Idem habetur Cap.
Joannes et Cap. Nos quidem ibidem, Facit ad rem Textus Clementina,
quia contingit de Religiosis domibus, ubi dicitur Ordinarijs locorum iniun
gimus, ut si quia loca, id est Hospitalia, exemptionis privilegio munita
consistat per seipsos vel alios impleant omnia praemissa et singula,
et Rectores eosdem utique non exemptos propria, exemptos vero et
alios Privilegiatos Apostolica ad id Authoritate compellant, contradictores
cuiuscunque status aut conditionis existat, ei per Censuram Ecclesiasticam
et alijs iuris remedijs compescant. Ex Concilio Tridentino allego

Cum

contra Magnificum Dominum Rectorem Caput Octavum de reformatione Sess. 22
ubi Concilium Episcopos etiam tanquam Sedis Apostolicae delegatos omnium piarum
dispositionum tam in ultima voluntate, quam inter vivos facit executores non
obstantibus quacunque consuetudine etiam immemorabili Privilegio et Statuto,
Idem habetur Capite 9. ibidem et Sess. 7 de reformatione cap. ultimo. Do
ceat igitur Magnificus Dominus Rector quomodo Constitutionibus tam Sacri Concilii Tri
dentini quam aliis iam allegatis sit derogatum, Ordinarie enim illis non conse:
tur esse derogatum per Bullas rescripta et Privilegia quaecunque Apostolica,
nisi expressa de hac ista derogatione facta fuerit mentio, quod si non osten:
dent, peto ipsis silentium imponi super confirmationes testamentorum et ad
confirmationem testamenti Reverendi olim Domini Galeiri procedi. Addo supra
dictis dispositionem Synodorum Provincialium toto titulo de testamentis et
ultimis voluntatibus et Constitutionem Synodi Provincialis ultimo celebratae
per Illustrissimum Dominum Laurentium Gembicki olim Archiepiscopum Gnesnensem a Sancta Sede Apo
stolica confirmatam sub titulo de testamentis et eorum forma. Ad extremum dico
iura haec omnia et singula per me sufficienter deducta comprobata esse, usu et
consuetudine in Provincia recepta, iuxta quam Illustrissimi et Reverendissimi Episcopi Cracovienses te
stamenta decedentium Doctorum et Professorum Academiae Cracoviensis, veluti Pil
znani, Petricii, Badkowii Canonicorum Cracoviensium aut potius ipsorum Codicillos Au:
thoritate Ordinaria cognoverunt et approbarunt. Quorum exemplo Illustrissima quoque
Dominatio Vestra sub felici Episcopatus suo regimine, idem fecit de testamento Reverendi
olim Stedicsa Praepositi Sancti Nicolai in suburbiis Cracoviensibus. Ex quibus omnibus
patet ut supra. Secundo loco conqueror de Admodum Reverendo Magnifico D.

96

Rectore quòd etiam si fuisset nomine Ill.mae et R.mae Cel. V.rae per R.mos D.
R.dos D.nos Canicos Cracovien. Commissarios in mai pr.ntia requisitus ut Inven-
tarium rerum omnium morte et obitu R.di D. Golemi relictarum et per eundem
R.dum D. Rectorem con mentem Executorum testamentariorum (ne saltem quo
fine) occlusarum confiecretur iuxta Constitonem Synodalem de Testamentis
ex antiquis ubi dr Executores etiam ultimarum voluntatum de bonis defuncti
te nullatenus intromittat donec de eisdem inventarium fecerint, sub fide digna-
rum testimonio personarum. Quae quidem Constitutio Synodalis fundatur
in lege Orphanotrophos. ubi Bald. Cod. de Episcopis et Clericis, et
ratio est, quia inventarium concernit eos qui tenentur reddere rationem
et dr esse caput omnium rationum ut colligitur ex lege. nulli. Cod. eodem titulo
cum inquam ad id requisitus esset, tamen Inventarium conficere noluit, imo conniv-
endo confectionem ipsius impedivit. Peto igr eundem Mag.cum D. Recto-
rem tanquam inobedientem et contumacem sententiae Ill.mae Cel. V.rae
declarari et poenas in et contra ipsum quae de iure venerint extendi
Salvis omnibus iur. remedijs. Replicando Procur. Mag.ci D. Rectoris di-
xit quòd non obstan. allegatis R.di D.ni Instigoris potestas confir-
mandorum testamentorum post defunctos Doctores Magistros Professo-
res Academiae Cracovien. soli eiusdem Rectori competere debet i[llegible]
fore consuetudinis antiquae et Bullae Leonis X.mi in qua dictus Ponti-
fex dispositioni et dispensationi rerum decessu eorundem Rectori relictarum
derogavit petendo sp[illegible]lem eum penes Privilegium eiusdem Leonis et con-
suetudines antiquas reservari. In contrarium Instigator negavit verum et con
quam antea semper Locum Ordinarij habuerint,

Sententiae

Ex Bulla Leonis X.mi

In ipsa verò Universitate ab omnibus eidem Universitati incorpo-
ratis ex tunc postea morituris in perpetuum; expedita tamen an-
tea funeralia morientium, omnia derelicta, seu omnes res,
pecunias, et clenodia, quorum dispensatio, dispositioque, et or-
dinatio iure ipso ad Epum spectabat, et pertinebat, accipere
et colligere, ac numerata, et in registro descripta in fiscum
Universitatis reponere, ac illa per se, et successores suos Re-
ctores, aliquos professatos pro commodo eiusdem Universitatis pro restau-
ratione dictorum collegiatorum, aut aliàs prout melius, et sa-
lubriùs videretur convertere plenariam concessit facultatem.

Rdmo d
ut Inn
r cunda
iter q
ament
de
i tyri
es Pon
e valida
mis et
a et con

suetudinem allegatam à Procure Mag.ci D.ni Rectoris imo contrarium ipsi deducebat exceptis quibus sup. defunctorum Doctorum Magrorum et Professorum Academiae Crac. quorum testamenta per Antecessores suos Epos Crac. ultimum vero Ill.mo moderno Ill.mo recognita et confirmata existunt, consuetudinem si aliquando fuit irrationabilem fuisse veluti iuri commi aduersantem ideo eius rationem habendam non esse. De Bulla Leonis X.mi dix. Magrum D. Rectorem ipsamque Universitatem ex ipsa in causa praesenti confirmationis testamentorum adiuuari non posse, eo quod praedictus Pontifex sol. rector dispositionem tantum post intestatos Mag.co Rectori Doctoribus et Magris non vero confirmationem testamentorum concessit, quod deducebat ex verbis Bullae in quibus fit mentio de dispositione et dispensatione post defunctos Doctores, et rerum relictarum ab intestato Collegijs Scholarum et Doctorum applicatione, neque enim proprie de testamentis legitime factis Epi dispensabant disponebant et ordinabant ad Bullam Leonis X.mi sed dispositiones testatorum cognoscebant approbabant et exequebantur.# Et Ill.mus ac R.mus D.nus exauditis rationibus utriusque partis tam Procuratoris Mag.ci D. Rectoris quam Curiae Instigatoris quae in exceptionibus et replicationibus sunt allegata, interloquendo decreuit exceptionem de incompetentia Iudicis per Procuratorem Mag.ci D. Rectoris totiusque Universitatis Crac. productam nullius esse momenti vel valoris: ipsumque usum confirmandorum testamentorum per ipsos Rectores Academiae aut nunquam aut de facto et nulliter fuisse tanquam iuri commi contrariantem et per contrarium in iuribus communibus, nomine etiam

\# prout nunc quoque faciunt.

Conc. Trident. decretis Constitutionibusq. Synodalibus Provincialibus quibus nullo modo est derogatum in iuxum, sublatam esse. Bullam Leonis Xmi nullo modo ad confirmationem testamentorum extendi neq. esse, sed eam solis locorum Ordinarijs competijsse et competere. His et alijs bene visis et intellectis ad ulterius procedendum Procum Mag. D. Rectoris mandavit. Incontinenti dictus Procur. verbo appellavit ad S. Sedem Aplicam, quam appellationem tanquam manifeste et notorie Illmus Dns non admisit. Protestante Procure et petente Aplos Illmus Dns perstitit in responso regatorio. Procedendo Procur Magci D. Rectoris et totius Universitatis Crac. sub tuitione appellation. ad Sedem Aplicam pelijt copiam propositionis per dnum Stigorium Curiae producti et dilationem ad respondendum. Et Illmus ac Rmus Dns copias extradi mandavit terminumq. responsionis diem octavum praefixit. Quod attinet Inventarium quod Magcus D. Rector conficere recusavit imo confectionem eius etiam requisitus nomine Illmi et Rmi Dni Loci ordinarij impedivit, Procur. saepenominatus Magci D. Rectoris dixit hanc causam esse connexam et quasi accessoriam causae principalis testamentariae sa. nostrae privilegia seu privilegium suum excipere contra iurisdictionem Illmi Dni eo quod Magcus Dns Rector Academiae

Cracovien non posset ad Rmum Dnum Loci ordinarium
minus vocari. Instigatore replicante quod cognitio et exe
cutio testamenti consequenter factio inventary iuxta iura
allegata locorum Ordinarys competere debet, Illmus Dns
repetata exceptione Procuris respontionem ad propositionem
Instigatoris decreto suo interlocutorio mandavit. Procur
vero impediaturs Mag Dni Rectoris sub tuitione interposi
tae appellationis petiit terminum ad respondendum. Et Illmus Dnus
eundem assignavit quem causae Iuli videlicet octava quae
erit Veneris dies vero vigesima septima Juny. Praesen
Admodum Rndis Dnis Andrea Szyszkowski Scholastico Crac
Joanne Krasnicki ST et IVD Archidiacono Sandecen
Przesobiricen Causarum Curiae Illmi Dni Auditore, Alberto
Serebrinski Custode Opatovien Tarnovien Christophero No
sadzewski Cantore Vislicien Kielcen, Alberto Kratinski
Tarbminien Nicolao Ilser Sandomirien Canonicis. Et me Joan:
ne Spinek Sacra Authe. Aplica publico et praesens Actis Notario.
Ex Prothocollo Causarum Curiae Episcopalis Illmi et Rmi Dni Martini
Szyszkowski Dei et Aplicae sedis gratia Epi Cracovien desumptum et si
gillo eiusdem.

Joannes Spinek Sacra Authe Aplica
subcus Notarius in absen Causarum Notary mps

100

nunc Ilegenda

Actum feria sexta quae fuit dies undecima Julij
Anno Dni millmo sexcentmo vigmo quinto In Kobierzyn.

Coram Illmo et Rmo Dno Martino Szyszkowski Dei et Aplicae sedis gra Episcopo Cracovien Duce Severien et Almae Academiae Cracovien Cancellario, Comparens personaliter Instigor Curiae accusavit contumaciam Procuris Magci Dni Rectoris in termino hodierno ad producendum omnia, et concludendum in causa, sententiandumque assignato, nihil dicentis petendo conclusionem in causa et snam diffinitivam. Ex adverso Excellens Joannes Crosnerus Procurator Magci D Rectoris exhibuit triplicationes pro parte sui principalis petendo ad illas sibi responderi. Incontinenti Instigor Curiae cum Executoribus quadruplicavit, contra quas quadruplicones Procur Magci D Rectoris dixit gnalia contra. Et Illmus Dns in causa conclusit et sententiam tulit tenoris sequentis. In causa et actione inter Instigorem Curiae nrae et Executores testamenti Rndi olim Basilij Golemij Canci Cracovien et Procuratorem Magci Dni Rectoris totiusque Universitatis Cral partibus ex altera mota et vertente, de iure aperiendi Testamen suppositor Universitatis, cognoscen de ipsis eademque publican approban et exequen. Christi nomine invocato de Iurisperitorum consilio matura delibercone praehabita, ex ijs quae vidimus audivimus et cognovimus per hanc nostram sententiam diffinitivam, quam in scriptis ferimus dicimus decernimus pronunciamus et declaramus, controversias de testamen et dispositionibus pijs Academicorum Cral, praesertim vero Clericorum beneficiatorum de iure communi et consuetudine Ecclesiae praescripta ad Epos Cracovien

Semper

379

semper pertinuisse et spectasse, et hodie pertinere et spectare Mag^cis Rectoribus Universitatis Cracovien. predictum ius nullo modo competijsse nec competere, qui plerumq. existendo in statu laicali, iuris Ecclesiastici cuiusmodi est cognitio de testamentis Clericorum legatisq. pijs, sunt incapaces, et

NB

non leguntur privilegio aliquo ad eundem effectum per Pontifices Romanos nec per aliquos Poloniae Reges contra dispositionem Juris communis donati; Bullam Leonis Xmi post intestatos duntaxat intelligendam esse, neq. ulla ratione ad testamenta extendendam: Conservatores Academiae esse datos, non ad iudicandum ipsos, sed contra iniurias ab alijs sibi illatas defendendum; usum nullum probatum esse per Procuratorem Universitatis, quia tantum certas controversias de legatis Rectores iudicarunt, non vero de validitate Testamentorum, quae a suis Judicibus id est Locio ordinarijs tum approbantur cognoscebantur et approbabantur. Oppositiones proinde exceptiones et contradictiones Procuratoris Mag^ci Rectoris suaeq. Universitatis de iurisdictione hac in parte Capitulari prestitas prestitasq. inanes omnino fuisse et extitisse, prenominato Mag^co Rectori suaeq. Universitati desuper dicto iure Testamentorum perpetuum silentium imponendum fore, et imponimus. Expensas hinc inde factas pro bono pacis compensando. Lata lecta in Presentibus Adm. Rndis Laurentio Stan...wski Custode Cracovien., Joanne Kwasnicki S T et I V D Archidiacono Sandecen. Preposito Cracovien. Causarum Illmi Dni Auditore, Nicolao Erler Sandomirien., Alberto Kantirski Scarbimirien. Nicolao Pozowski Kielcen. Canonicis. Et me Joanne Spinek Sacra Sede Apostolica publico et praefatis Actis Notario.
A qua quidem sententia Procurator Mag^ci Dni Rectoris ad Illmum Dnum D.

Archiepum Gnesnen Primatem Regni Primu Principem vel ad San-
ctam Sedem Aplicam appellaunt quae appellatio non admissa, iterum
appellari Procure potentes Aplos. Illmus Dns dixit Non sentimus Magcum
Dnm Rectorem esse gravatum, ideo ei pro Apostolis damus.
Pro quo quidem decreto Instigator Curiae cum Executoribus Rndi D. Ba-
silij Golemij gras agit, petitque incontinenti testamentum posterius re-
cognosci, approbari et confirmari tanquam ltime factum et admissis omni-
bus solennitatibus de iure ad testamenta Clericorum requisitis. Ex adverso
Excellens Andreas Zadzianowski Collega Minor et Profes-
sor Academiae Cracovien impugnavit testamentum posterius, allegando testa-
torem non fuisse satis compotem mentis, veluti qui ob confessionem et com-
munionem ipsa illa die conditi testati fuit distractus testamentumque ma-
nu propria non scripsisse. Executorem Rndum D Martinum Golemium fuis-
se et esse interessatum et non coluisse amicitiam cum testatore, alterum ve-
ro Executorem Rndum D Zachariam Starnigele recessisse ab executoria,
denique imposuisse sibi legem testatorem in primo testamento, ne aliquod aliud
conderet ex his rationibus, petijt primum prius testamentum admitti et con-
firmari, posterius vero cassari et annihilari Replicante Rndo D Marti-
no Golemio Executore et dicente falsas esse exceptiones, falsitatem
earundem ex testibus testamentarijs ltime citatis probare cupiendo, petendoque
illos admitti et examinari. Secundo loco Procur Magci D Rectoris su-
pranominatus, utrumque testamentum et prius et posterius impugnavit, causamque
tanquam ab intestato ad Magcum Dnm Rectorem remitti ex eo quod utrumque
testamentum testibus careat et solennitates alias non habeant,

et Dnus Gilenius sit diffamatus de crimine falsi. Tertio lo
co) Rndus Albertus Borowius Canonicus S^ti Floriani petijt prius te
stamentum confirmari, in quo constitutus est Executor ex rationibus qui
supra. Illmus Dnus ante omnia interloquendo decreuit testes esse ad
mittendos et premisso iuramento examinandos, quibus unanimiter depo
nentibus quod testamentum posterius esse conditum Sabbato ante Dominicam in fra
Octauas Corporis Christi manu testatoris mente sani propria subscriptum
in presentia Rndorum Martini Gilenij Zachariae Stangeli Lucae praedicatoris
et Ambrosij scriptorum praedicti testatoris, et postridie id est die Domi
nica infra Octauas Corporis Christi reuisum et per additionem declaratum, ad e
xtremum manum eiusdem Testatoris tam in testamento posteriore die Sabbati
condito quam in additione siue Codicillis appositam recognoscentibus,
Illmus Dnus praehabito consilio Iurisperitorum et deliberatione tulit senten
tiam et in scheda. Tenor autem sententiae de verbo ad verbum sequitur.
Illmus Dnus exauditis partium controuersijs inter diuersos Executores
duorum testamentorum Rndi olim Basilij Gilenij Canonici Cracouien. iudicialiter
exhibitorum consilio Iurisperitorum adhibito decreuit et pronunciauit testa
mentum posterius ultima Maij anni currentis leniter conditum publicari ac
authoritateque sua Ordinaria approbari et confirmari, cum per secundum te
stamentum rite confectum ipso iure tollatur primum per ima comunia et
ambulatoria existit voluntas hominis usque ad supremum exitum spiritum.
Hoc igitur posterius additamento seu Codicillis animo deliberato
postridie roboratum, manu Testatoris subscriptum et obsigillatum, quae
etiam praeuio iuramento a testibus Testamentarijs omni exceptione

muronly

maioribus recognita primae aperuit, publicauit et confirmauit immutabi

Ecclesiae omnia et singula in eius contenta ad scripsit litteras desuper ex

Cancellaria ad requisitionem Executorum eiusdem testamenti posterioris

extradi mandauit. Generalitates vero Testamenti ita confirmati decla:

rari statuit, ut Domini Executores eiusdem persolutis expensis sepulturae,

factaque exolutione debitorum si quae testator contraxit, necnon da:

ta consolatione Servitoribus et consanguineis nihilominus Anniversario

in Ecclesijs quibus saepedictus testator inseruiuit, residuum legatorum et

quarumuis aliarum rerum relictarum pro Canonizatione B. Cantij diu non

tantum ab Academia, verum etiam ab uniuerso Regno desiderata

conuertant, collectis ad manus Magnifici Domini Rectoris et Procuratoris

Vniuersitatis seu Oeconomorum cum scitu suo redditis et consignatis,

idque sub poenis a Sacris Canonibus contra Executores Testamento:

rum aliter facientes et his similes fabricatores siue Clericos

siue Laicos decretis et promulgatis. Praesentibus quibus supra.

Ex Protocollo Causarum Curiae supremae Illustrissimi et Reverendissimi Domini Martini Szys

kowski Dei gratia Episcopi Cracouiensis desumptum et sigillo eiusdem cautum.

Joannes Szpinek Sacra Authoritate Apostolica

publicus Notarius in absentia Curiarum Notarij

108

Anno Dni 1629 Die 2da Decr.
ais ultima Men. Augusti oblatis pro
parte D. Nag... nominis

Joannes Franchowic pub.
et Iuratis Notarius

3

p[raese]ntis [...]

V

Testamenta
Stan[isla]i Styskow
ski

Rectore Sandiwonio Commutare hiberna Electus in Praepositi S. Nicolai Wartamonia non vult 1619
dimittere Collegiaturam Konopki dicens cum idem Superiores se liberatur fectur dixerent et tamen Rector
declararet cum tamen pingvius accessus debet dimittere aliam propter consolationem collegarum. Concludit 114
Rector & Statutis fuisse obstrepentibus. qui tunc egressu fuerant Warlanowicio. Renunciare
Collegiaturae Renunciat et Rector liberum electioni Substituit Seniore Dno locum dedit Dn fact Wa
clawonia. At cum variare nollent Sine Collegiarum dato in praepositum Wraclawonii Dno Rectori 115
addictus precibus facta sua amplissimus in Acad. permiset
Iwanowski Eligitur Jacobus Astrenski
Ordinatio Bonorum Sługiera et Srebrnica M. Rectori respectu Beneficiariorum ex proventis quinquennis fac-
ienda Committit liber in Tabella.
In Rectoratu Valentini Fontani Sub Tempore Judicij per Cancellarium Celebrati Liber Actorum Re-
ctoralium et Conclusum Domus maioris furtive depositus. Rector mouet Sub excommunica- Rector excommunicare et
tionis poena, si qui fuerent occultatores et surreptores eiusmodi autem vel auctores eius
criminis quicunque de iure vereri Submiserunt se DD Professores dictum esse contentes
inquantum Dno Rectori visum fuerit purgationem Canonicam facere effectum si quis fuerint insi-
mulati vel si in aliquem Suspicionis causa concurrerint. Omnibus tamen liber ad-
ruum non amplius inventus est

1619 ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Eodem Rectore eodem Commutatione

Eodem A°. In Licentiatus, facta convocatione DD.rum Theologiae a Cancellario Generali [illegible] vocationis iuxta Statuta Facultatis S.ti Jacobus Thurobovius habuit Thema assignatum ex 2.12 a.2 Quod Deus ab intellectu Creato videatur. Ens 2. tali Conclusionis ? Divina essentia per modum obiecti ab intellectu beati apprehensa, sub ratione nimirum intelligibilis, praemet verbum. Eodem candidatus erat D. Daniel Sygonius et M. D. Rector eodem pro cancellario huius examinis praesidente in primis DD.rum Theologorum Basilii Golesz et Martini Vadovii Praepositi S. Floriani. Duis candidatis argumenta resumentibus et magistraliter [illegible], assistente eodem M. Vadovio Praeceptore. Quo examine finito D. Procancellarius attenta pro Statuta Univ. de speciali gratia Ill.mi Cancellarii [illegible] et unanimi consensu D.D. Doctorum Theologiae facta paterna [illegible] diligentia, impositoque onere unius disputationis in S. Theologia pro complemento [illegible] gratia sibi concessa supra specificatos creavit in Licentiatos S. Theologiae et [illegible] illis eandem Licentiam capere publice in aula postquam illis pro [illegible] [illegible] signeti sine cedula suo sigillo [illegible] D.ni Procancellarii [illegible] in [illegible] hoc electu miserit. Renuntiati anno sequenti 1619 ipso die S. Hieronymi in [illegible] [illegible] Georgii ducis in [illegible], Jacobi Zaduski [illegible] annis [illegible] t

112 1619 [illegible] et [illegible] Rectore Jandlovio

Ordinatio bonorum Slupiec et Sczebrzusz [illegible] adiudicatur in Tribunali de fundatione Vorzeniana ad Coloniam Posnaniensem summa, decernunt [illegible] et expensas ex eadem fundatione repetant, nimirum Dni Professores in eadem residentes ut attendant ad [illegible] Arendante Smieborowice et Pielgrzymowice Dnis Modrzieiewsky post [illegible]

13 Maij PP. Societatis Variis artibus erectionem cuiusdam Seminarij in Lapide apud Kobylin Dni Brzechwa per Rdum Dnum Lukomskj Canonicum Cracoviensem emptam erigere ut fama ferebat intendebant. Vigilans Rector apud V. Capitulum intercessit erectionem dicti Seminarij opera Rdi D. Lukomskj erigendi [illegible] Constat hoc in Actis Capituli Cracoviensis sub data die et Anno praesenti.

Mastoniana et Blazowiana fundatio [illegible] Altaris ex Hospitalibus in 4 [illegible]

Blonij ad Universitatem appellat [illegible] [illegible] Redit ad eadem hoc ipso anno [illegible] 4 — Dic [illegible] Maij Gnosus Dnus Bartholomaeus Nowodworskj Liberalitate summa [illegible] pro emendo censu Reemptionali Universitati largitus est conditione tali [illegible] Ut census [illegible] Typographo cedat et [illegible] Scholae Lublinensi et Scholae quidem Universitas det annuatim 120 fl Provisori Nowodvor [illegible] Universitas pendat 250 [illegible] quae cedat Universitati [illegible] dismembratione. Ut vacante Typographo census colligat [illegible] Clientibus Lublinensibus. Ut impressi libri ex hac fundatione habeant titulum [illegible] 119

Pekricowius redivivit [illegible] [illegible] — pensis ex fundatione perpetua Gnosi Dni Bartholomaei Nowodworskj Equitis Hierosolimitani Ordinis S. Joannis Baptistae [illegible] SRM aulici et militiae [illegible] Ut [illegible] Liber a Rectore et Provisore Nowodworsciano. Ut [illegible] Scholae [illegible] subministrat [illegible] et Jubebit Scholares die Unico [illegible] Bogarodzica in [illegible] S. Bartholomaei post [illegible] Dat de [illegible] 7 millium recognitionem cum subscriptione Rectoris Jacobi Jandlo

Rectore Jandlovio [illegible] qualiter

30 Augusti Commento [illegible] supra mille iam fl in cuiusdam fundatione [illegible] Commissarius [illegible] 120 et Rmi Posnaniensis nec non V. Capitulo expositio quater [illegible] Rector et [illegible] Mandatarius leges conscripserit Professoribus [illegible] Collegij Lubransciani sive [illegible] decretis Tribunalitiis [illegible] Complacuit sibi in eorum [illegible] ad id V.C. consensu, Manu propria et Sigillo [illegible] communiverit et penes V. Capitulo reliquerit. Cum dimovisset Lonicio [illegible] exemplis a Primate Laurentio Gebickj multis declarationes et [illegible] voluntatis animis quas erga Universitatem fervere [illegible] [illegible] sua agnoscit Warszoviae [illegible] Ubi Rex in audientijs privatis magna Clementia [illegible] semel declaravit [illegible] de augendis de [illegible] Stipendijs Regulum Professorum [illegible] cum prudenter [illegible] 121 S.R. iudicaret [illegible] singulis Professoribus sufficere [illegible] mirabili [illegible] quo modo tam exiguae fundationi Serenissimi olim Vladislai [illegible] benedixerit [illegible] [illegible] gratiam in conferendis Canonicatibus Vislicien[sibus] apud [illegible] [illegible] in quam tum Academia hac ius aliquod habuit in ipsis assequendis.

Quoniam vero Illmus Posnaniensis cum suo Capitulo Missionem 5 Professorum [illegible] ad Collegium Lubranscianum [illegible] designati sunt Andreas Pekricovius [illegible] et Professore Juridicum Melchior Borembius Collega [illegible] [illegible] Drasius [illegible] matres Schola regenda Gregorius Golinskj pro Poesi Paulus Herius [illegible] Matthaei Pekricowio data facultas recipiendi doctoratus ante discessum Borembio [illegible] Religiosus primus vocationes in ordine et loco suis. [illegible] Missus Jacobus Drohomickj ad Zamoscensem [illegible] destinati sed potius liberalitate Illmi [illegible] invitandi

Publicata etiam est Ordinatio bonorum Slupiec et Sczebrzusz 1618 28 Xbris facta 122 De violatione Privilegiorum occasione [illegible] et Subditi [illegible] et occasione [illegible] Scholae S. [illegible] et [illegible] Magni Procuratoris [illegible] conclusum et [illegible]. Reformatio facta de vocationibus quae habetur in calce Libri Statutorum [illegible] [illegible] per concursum Electus Laurentius Smieskowicz [illegible] officio [illegible] una hora in Collegio Maiori legere duabus horis in Classibus Nowodworscianis in [illegible] iuventutem instituat declamationes fieri curet et in praesentia discipulorum [illegible] emendet

[illegible] Vir et Prudens Rector exposuit Aemulorum importunitatem qua iura 129 Universitatis per aperitionem Scholarum infringere moliuntur hortando D. Professores ut in iuribus tuendis diligenter invigilent [illegible]

1619 [illegible] Rectore [illegible] — Commutatione hyberna Rectore Sebastiano 4 9bris Andreas Zedzianowskj Bursae [illegible] datur [illegible] ad Racionem [illegible] D.D. [illegible] literis sub [illegible] conclusum etiam ut [illegible] granicibus Sosnowiec quas de facto Nobilis Joannes [illegible] possessor villae Chois in vicinia [illegible] turbare et mutare attentat sed etiam [illegible] 131 [illegible] vel [illegible] Iuribus et Privilegiis conservandis Rector quoties opus fuerit suam interponat authoritatem

1

Ordinatio de Bonis Slupiec et Scebruz

Per R. DD. Iacobum Ianidlo Acad. Crac. Procancel.um et Rectorem gnalem Basilium Golinium S.T. Sebastianum Krupka I.V. Carolum Crac. Christopherum Nayman Medic. Doctores. Albertum Borouium Ioannem Przeclaum Colleg. Maioris. Mathiam Kwasniewic ab Vniversitate deputatos

22. Xbris 1618. anno facta.

Quandoquidem bona Slupiec et Scebrus in anno proxime praeterito Mill.mo Sexcent.mo Decimo Septimo per nos ab Vniversitate deputatos Vniversitatis nomine pro triginta quinqque millibus floren. Poloniae sunt comparata, et in triennium pro tribus millibus floren. arendata, ordinatio autem de proventu bonorum dictorum hactenus nulla est subsecuta. Ideo placito totius Vniversitatis declaramus dictorum bonorum administrationem provisione defensione et dispositione penes Dnum Rectorem pro tempore existentem Doctores et Magistros omnium Facultatum consistere debere, ordinamusque vt Procurator Vniversitatis arendam trium millium ex dictis bonis annuatim provenientem, et postea annis sequentibus pro constitutione annorum crescentem vel decrescentem ad manus suas recipiat et de ea arendatorem per Dnum Rectorem pro tempore existentem quietet, eamque secundum infrascriptam ordinationem distribuat, et rationem de ea simul cum aliis Vniversitatis proventibus faciat. Sed quia summa principalis triginta quinque millium Floren. quae pro iis bonis data est ex largitione diversorum Vniversitatis benefactorum collecta fuit, aequumque videtur, vt quisque ratione summae per illum datae portione proventus annui ipsum convenientem gaudeat, ordinamus eiusmodi arenda durante à singulis millenariis octuaginta quinque floren. gr. viginti vnum, per Procuratorem Vniversitatis cuique portionario annuatim numerandos et soluendos esse: et quoniam inprimis ad comparationem horum bonorum conversa est summa tredecim millium florenorum Poloniae ex bonis villae Kostrzesin et Mecharzowicze in praedicta bona Slupiec et Scebrus translata, ratione cuius summae diversis olim portionariis soluebantur Septuaginta Floren. Polon. à quolibet millenario vt ex Dobroczeysciana ordinatione constat reliquum aut pro oneribus dictorum bonorum reservabatur. Ideo excrescente nunc summa proventuum maiore à quolibet millenario octuaginta quinque Floreni Polon. gr. viginti vnus dabuntur cuilibet contributori. Et in genere quidem à tredecim millibus Florenorum Poloniae cedent mille centum quatuordecim floreni gr. tres pro portionariis. In specie vero talis debet esse dismembratio.

Inprimis ratione sex millium florenorum pecunia et moneta Poloniae pauperum Studiosorum propriae vel trium millium aureorum per quinquaginta octo gr. computatorum per Serenissimam olim Annam Iagelonicam Reginam Poloniae pro pauperibus studiosis testamento legatorum. Centum praeterea Florenorum ex testamento Rendi olim Dni Martini Kevuici Clodaviensis S. Th. Doct.

385

S. Floriani Canci iisdem Studiosis relictorum, et aliorum centum ex centibus restantium pro Bursa Pauperum Collectos Procurator Vniuersitatis ex Arenda bonorum supranominatorum singulis annis pro Festo Purificationis B. M. Virginis ducentos quinquaginta septem floren. grossos tres pro prima rata, et pro Festo S. Catharinae Virginis et Martyris ducentos quinquaginta septem floren. gr. tres pro altera rata ad manus Rndi Dni Prouisoris eiusdem Bursae Pauperum pro tempore existentis realiter dare et persoluere tenebitur. Ex qua summa quingentorum quatuordecim floren. grossos sex Rndus Dns Prouisor pro mensa Studiosorum Bursam Pauperum incolentis quae Bursa Pauperum Jageloniana vocabitur, in singulas septimanas nouem Florenos dabit saluis nihilominus aliis additionibus pro eadem mensa fundatis, annuatimque ex fundatione hac Jageloniana septimanalibus additionibus in vnam summam collectis proueniet summa quadringentorum quinquaginta nouem florenorum. Ratione cuius beneficii iidem Studiosi pro Serenissima Anna Jagelonia Regina Poloniae et alijs suis benefactoribus singulis diebus Sabbati in hypocausto communi vigilias nouem lectionum et singulis quatuor temporibus Feria quarta in Eccla S. Annae missam pro defunctis decantabunt. Ex eadem summa pro Salario Rndi Dni Prouisoris Florenos viginti, pro Salario Dni Senioris Florenos decem assignamus. Ex quibus perceptis et expositis Dns Prouisor more aliarum Bursarum coram Dno Rectore et Decanis Facultatum rationem singulis annis ante Dominicam Judica facere tenebitur, et pro audientibus rationem Florenos quatuor numerabit.

Reliquum vero rest viginti vnum floren. gr. duodecim ita Dominus Prouisor distribuet. Inprimis viginti floren. Praesbitero dabit qui in Oratorio Bursae Pauperum bis in septimana hoc est Feria pro Serenissima Regina Anna fundatrice missas celebrare debebit vnum vero floren. pro vino ad easdem Missas conuertet, qui tamen Praesbiter debebit eligi per Rectorem et Prouisorem eiusdem Bursae.

Similiter quia Vblis Dns Thomas Pisdrensis Plebanus Blazouien. contulit mille Florenos pro iisdem bonis comparandis tenebitur Dns Procurator Vniuersitatis ratione dictorum Mille Florenorum singulis annis Florenos Octuaginta quinque gr. viginti vnum dare ad manus domini Prouisoris Bursae Pauperum qui popularibus eius ex oppido Pisdrensi oriundis duobus et aliis duobus ex villa Blazow, vel in defectu horum alijs studiosis pauperibus hic Cracouiae studia tractare volentibus ex eadem pecunia in singulas septimanas octo grossos cum medio distribuet, alias iuxta ordinationem eiusdem Vblis Dni Thomae Pisdrensis in actis Rndi Dni Vicarij et Officialis generalis Cracouien. Anno

Domini Millmo Quingentmo Nonagmo Nono die lunæ decima octaua Janu-
arii factam et de iis circa rationem Bursæ faciet rationem et pro Fabrica Bursæ
Pauperum iuxta ordinationem Dobrocieiscianam.

Reliquum vero hoc est quindecim Florenos Polon gr viginti vnum pro quinto a-
lumno alias iuxta placitum fundatoris conuertet

Quod si aliquando hos propter pestem abesse contigerit hæc pecunia quæ in eos
illo tempore exponi debuisset pro Fabrica Bursæ Pauperum tota cedet.

Deinde quia in emptionem eorundem bonorum conuersa est summa trium millium
Vniuersitatis propria, vz duo millia ab eadem Serenissima Regina Anna Jagelo-
nia testamento Professoribus Vniuersitatis legata quingenti Floreni à Rndismo
Dno Petro Dunin Wolski Episcopo Plocen Vniuersitati similiter legati, tum et alij quin-
genti Floreni ex Censibus Vniuersitatis restantes collecti. Ideo Dns Procurator
Vniuersitatis ratione dictorum trium millium Florenorum singulis annis pro dismembratione
inter Professores omnium Facultatum facienda dabit Florenos ducentos quinqua-
ginta septem. gr tres

Præterea quia Communitas Maioris Collegii ex pecunia sua dedit mille Flore-
nos in eadem bona, ideo ratione prædictæ summæ idem Dns Procurator Vniuer-
sitatis tenebitur singulis annis dare ad manus Præpositi Collegii Maioris Flore-
nos octuaginta quinque gr viginti vnum, pro mensa eiusdem Collegii conuertendos.

Postea quia Rndus Dns Joannes Muscenius Curzelouien Canonicus Cracouien
dedit in persolutionem eorundem bonorum duo millia Florenorum tenebitur Dns Pro-
curator Vniuersitatis Centum Septuaginta vnum Florenum gr tres iuxta eius inten-
tionem Communitati Collegii Maioris singulis annis dare.

Et quia Vltra prædictam summam antiquam ex bonis Kostrzesin translatam
Mgcus Dns Bartholomæus Nowodworski Eques Sacri Ordinis Melitensis.
S. R. M. Secretarius et Rot Magr pro iisdem bonis Stupiec et Scebrus emen-
dis per manus Dni Jacobi Janidlo J. V. D. Academiæ Crac. Procancellarii Ca-
nonici Sandecen et Prouisoris Nowoduorsciani octo millia Florenorum Poloniĉ
contulit. Ideo Procurator Vniuersitatis singulis annis iuxta inscriptionem in
Actis Rndi Dni Vicarij et Offalis gnalis Crac Anno Dni Millmo Sexcentmo
Decimo octauo die vigesima sexta Aprilis factam tenebitur soluere Rndo
Dno Prouisori Nowoduorsciano quadringentos octuaginta Florenos Poloniĉ
pro duabus ratis exclusis quibusuis fortuitis casibus, non tamen aliter nisi
prout natura fert census reemptionalis qui Prouisor quatuor alumnis Nowo-
duorscianis ex districtu Tucholiensi oriundis vel in defectu horum, quatu-
or studiosis incolis Bursæ Hierusalem tribus genere nobilibus et quarto Plebeio
per se deligendis septimanatim singulos Florenos Poloniĉ dabit, tres gr

116

Professores Scholarum Nowoduorscianarum quotannis sexaginta Florenos cuilibet eorum dando salariabit, salario quinquaginta decorum Florenorum pro se rone Prouisionis suæ ex eadem summa deducto alijsq ordinationibus præmissis quinq in Bursa Hierusalem annuatim statis festis per Sacristam S. Annæ celebrandis et pensione Professoris Ticiciani Saonstaq S. Annæ ac audientium Prouisoris rationem per omnia saluis iuxta ordinnem eiusdem Mgri Dni Nowoduorski die S. Casimiri Millmo Sexcentmo decimo septimo in Collegio Maiori factam, reliquum vero Vnbt ducentos quinq Florenos Poloniæ gs decemocto pro dismembratione inter Professores Vniuersitatis singulis annis idem Procurator Vniuersitatis conuertet iuxta ordinnem eiusdem Benefactoris

Quoniam vero Vnbte Captum Eccliæ Collegiatæ S. Annæ Crac ex legato Rdi olim Hieronimi Goretii I. V. D. Præpsiti S. Annæ quingentos Florenos Poloniæ et ex legato Rndi olim Rochi Posnanien S. Th. Sententionarii Canci S. Floriani ducentos floren, ac ex legato olim Rndi Stanislai Batcouii S. Th. D. Canci Cracouien Centum floren tum et ducentos floren summæ capitalis, quæ pro censu reemptionali in Rajsko fuit inscripta et postea Capto est reposita pro iisdem bonis contribuit, ideo ab his summis quæ in vnum collectæ millenarium facient, Procurator Vnbtis Capto venerabili S. Annæ singulis annis pro duabus ratis dabit Octuaginta quinq floren gs viginti vnum pro hac tamen vice prima idem Captum quinquaginta vnum flor gs tredecim accipiet, idq ideo quia ducentos flor ex legato D. Rochi et alios ducentos ex Rajsko nouissimè hoc anno contribuit.

Et quoniam executores Rndi olim Magri Sebastiani Syradii S. Th. Sententionarij Decani S. Floriani Collegæ Maioris pro iisdem bonis tria millia et trecentos Florenos contribuerunt. Ideo Procurator Vniuersitatis eisdem, vel cui illi assignauerint singulis annis numerabit Florenos Ducentos octuaginta duos gs viginti duo idq pro duabus ratis Purificationis et S. Catharinæ.

Similr quia executores Rndi olim Stanislai Batcouii S. Th. D. Canci Crac. Mille quadringentos Florenos pro iisdem bonis contribuerunt, numerabit eis vel cui ordinauerint Procurator Vniuersitatis annuatim Floren Poloniæ Centum decemnouem gs viginti nouem

Idem Procurator Executoribus Rndi olim Andreæ Schonaei S. Th. D. Academiæ Procancellarii et S. Floriani Decani vel cui illi postea assignauerint a mille Florenis Poloniæ pro emendis his bonis per eos contributis octuaginta quinq Floren Poloniæ gs viginti vnum pro duabus ratis singulis annis numerabit.

Et quia Vnbtis Thomas Bidrensis Parochus Blazouien aliam nouam summam

vlt mille Florenor Poloniae pro iisdem bonis dedit Ideo Procurator pro duabus ratis specificatis annuatim ipsi seu quibus assignauerit dabit octuaginta quinque floren gs viginti vnum.

Ratione quoque summae Mille Ducentorum Florenor Poloniae per Procuratorem Vniuersitatis. M. Albertum Striensem ex Prouentibus Vniuersitatis collectae et pro iisdem bonis contributae cedent Centum duo Floren Polon pro dismembratione inter Professores singulis annis facienda.

Occasione vero Ducentorum Floren Poloniae pro Altari dicto Monoculo in Eccla Collegiata S. Annae Crac sita per Vniuersitatem collector ex piis legatis Altaristae dabuntur decem septem Floreni gs quatuor annuatim

Rndo quoque M. Adamo Opatouio S. Th. Bacc qui mille floren pro iisdem bonis contribuit annuatim iuxta eiusdem ordinationem quam facturus est dabuntur octuaginta quinque floren gs viginti vnus. Similis pensio octuaginta quinque Florenor gs viginti vnius. Rndo Alberto Borouio dabitur qui mille Floren pro iisdem bonis contulit

Et quia ex rata Purificationis B. M. V. Anni Millmi Sexcentmi Decimi Octaui a Generoso Dno Jasinski accepta Procurator Vniuersitatis in defectu pecuniae dederat Mille Centum Florenos Poloniae pro iisdem bonis emendis in defectu pecuniae, ob eamque causam dismembratio prouentuum ex bonis Scebrus et Slupiec nulla facta fuit, ideo a dicta summa Vniuersitati prouenient nonaginta quatuor Floreni gs octo pro hac vice tantum inter Professores diuidendi in posterum vero Executoribus Rndi olim Stanislai Bątrouii S. Th. D. qui nouissime in hoc anno Millmo Sexcentmo Decimo nono ducentos Florenos contribuerunt dabuntur annuatim flor decem septem gs quatuor

Venerabili vero M. Jacobo Vstien Collegae maiori qui sexcentos flor propriae pecuniae contribuit, singulis annis in eum vsum prout ipse ordinauerit quinquaginta vnus flor gs duodecim dabuntur.

Quoniam vero Vniuersitas recepit in se debitum duorum millium florenor Polon quod nobili Benedicto Delpace Illustris Dnus Palatinus Crac Nicolaus Zebrzydowski a quo Vniuersitas dicta bona emit debebat, ideo ratione eiusmodi duorum millium, Procurator Vniuersitatis Dno Delpace dabit pro vno anno Centum septuaginta vnum flor et gs duodecim

Et quia praedicta summa duorum millium ex pecunia Dominorum Mediconem quae Vieliciensibus Ciuibus in censum reemptionalem fuit data nouissime vlt quatuordecima Junij in Anno Millmo Sexcentmo Decimo nono est persoluta, reli

que

387

~~385~~

qua vero summa vlt Mille floreni in thesaurum Universitatis pro emendis bonis est deposita, ideo dicta quota Centum septuaginta et unus flor. gr. duodecim facultati Medicae ex nunc cedet, deductione nihilominus medietatis eiusdem quotae pro Dno Delpace pro hac vice tantum facta

Residuum autem prouentuum videlicet quindecim grossi Bedelis cedent, quorum tenues prouentus liberalitas Beneficiariorum supplebit.

Tenebuntur autem tam praedicti portionarij seu contributores qui olim pro bonis Kostrzesin et Mekarzowicze pecuniam contulerant quae nunc e in villam Hapiec et Scebrusz conuersa, quam noui contributores pro Salario Procuratoris Universitatis flor decem, et pro numerantibus pecuniam ab arendatore florenos duos singulis annis ex dictis pensionibus rone quotae contribuere, oneraque possessionis si aliqua emerserint similiter et casus fortuitos subire, quae omnia circa solutionem pensionum Procurator Universitatis deducere debebit calculo cu portionarijs facto, sola Xowodworsciana fundone excepta cui census reemptionalis sine ullo onere per Universitatem est inscriptus

In posterum autem si prouentus excreuerint vel quod absit decreuerint secundum eandem proportionem singulis aliquid debet accrescere vel decrescere qui in emptionem bonorum eorundem contulerunt

Conditie i Ordinatia Przes Je^o M^ci Pana Bartlomieia Nowodworskiego Kawalera Maltenskiego I. K. M. Dworzanina, w dzien S. Petronellę ktorego dnia S. Pamięci Władislaw krol Polski Jagielo Academią Krakowską fundował. Anno 1619 spisane i Academiey podane

1 Aby siedm Tysięcy złotych Polskich Academia wzięła do ręku swych: z ktorych pięc Tysięcy złotych na druk a dwa Tysiąca na Puczolską szkołę obraca Je^o Mc Pan Kawaler.

2 Aby wyderkaff od siedm Tysięcy złotych Je^o Mc Pan Rector i Panowie Academicy na dobrach, ktore za tę summę siedmi Tysięcy przydawszy swoię summę pewną kupili, u Akt Je^o M^ci X. Biskupa Krakowskiego albo Officiała Je^o M^ci zapisali: A ostatek lucri niech pro commembratione Universitatis et pro consolatione Domini Provisoris to iest annuatim Panu Provisorowi Dwadzieścia złotych będą dane

3 Aby od dwuch Tysięcy ktore Academia wzięła na Puczolską szkołę annuatim dawała sto dwadzieścia złotych Provisorowi Nowodworskiemu ktore on przesyłac ma. ~~[illegible]~~ Mistrzowi Puczolskiemu ~~albo Mistrzowi~~

4 Aby od pięciu Tysięcy złotych ktore na druk Pan Kawaler obraca wiecznemi czasy nie dawała Academia więcey wyderkaffu annuatim nad półtrzecia sta złotych Polskich.

5 Aby xięga in aliqua facultate sive Theologica sive Juridica vel Medica sive Artistica była do druku dana za ten wyderkaff a to się ma dziac co pięc lath ieśli nie może byc na kazdy roku w czym oneruie Pan Kawaler Rectoris et Provisoris conscientias.

6 Aby ten wyderkaff in defectu xiąg drukowania X. Provisor Nowodworski obracał na kupno czynszu nowego Clientow Puczolanow Nowodworskiego: a in defectu iuxta ordinationem priorem. ut arbitrio Provisoris Clientes substituantur. Gdysz za Tysiąc dwie sie i pięcdziesiąt złotych Polskich, może byc czynszu rocznego pięcdziesiąt złotych

7 Aby xięga Nowo wydana drukowana była z tą Clausulą Impensis ex fundatione perpetua Gen^osi Domini Bartholomaei Nowodworski

Equitis Melitensis Ordinis S. Joannis Baptistae Hierosolimitani S. R. M.tis Aulici et Militiae Praefecti

8 Aby Approbatia Rectoris et Provisoris pro tempore existentis była Xięgi

* Nowo drukowaney

9 Aby Mistrza ~~[illegible]~~ do Trzebole posyłał Provisor Nowodworski i żeby sie rzeło to wyżey sto i dwadzieścia złotych Polskich perpetuis temporibus annuatim posyłał. Który tesz gratitudinis ergo, żakom Trzebolskim w Niedziele każdą, Bogarodzica ma przykładac spiewac w kosciele S. Bartłomieia po Mszey wielkiey

Die et anno quibus supra. In publica Dnis convocatione Seniorum super praemissis deliberatum est, condonesque suprascripta per Universitatem totam sunt recepta, quae in ordinem Magci Dni Fundatoris suo tempore inserentur. Et quoniam eadem die pecuniam Septem Millium flor. Universitas a Magco Dno Fundatore numeravit, quam in Thesaurum Universitatis pro emendis aliquibus bonis terrestribus deposuit, ideo recognitionem super praefata summa Septem Millium flor. Polon. recepta et ad effectum praemissum deposita Magco Dno Fundatori dat cavendo insuper de bonis quam primum emendis, consensus reemptionali in iisdem bonis Magco Dno Fundatori et suo Provisori inscribendo. Et in praemissorum fidem praesentes condones nomine Universitatis Dnus Rector subscripsit

Nowodworski,
Kawalier, z Maltei

1619

Rectore ~~Ianuarii~~ Krupski ~~16 Ianuarij~~ Committitur Lybcana Mirikov Ianidlovig post quem altare bivo p[r]ae obtinet dato loco deletorum Reddi. 131

24 Ianuarij Committitur Bona Kasieckowice cum pacto redimendi sicut et Prelzgenovice con tribulares liber in Tabella 131

Broscia[n]a Bursa[e] — Broscius dat licentiam ad biennium salvis oneribus et subsidiis absolvendis

Bielanice Iuris Bacc. datur in locum restitutis salvis conditionibus Anni 1615 (quae semel collata est in consequentiam habenda cum vim evectionis) et fabrica Mariae Magdalenae et beni volentia et compassione 134 134

1 Martij Denis floreni ex Licentiatis Vitimont Canonici Antes Innocentio Petitor conceditur Re sponsu ex DD Med 135. Innocentius Petricius

Damna Slupiecz et Szczebrum Iasiensky Arendator conquestus de Residentia dantur Revisores Basilius Goliniz Martinus Vedorius Iacobus Kaimes. Ex concesso diminutio Arendae Excidit Quereg littera istituta et subduxit. Intercessio hi fiet apud Palatinum Lincy et illo In Deminiforem elecitos Xondinersicum Basilius Golniz. Casus ibig valet semper absi pendens hang 136

1620 Con Mssina — Committitur Missina Rectore Iacobo Turobinskij Deputati pro instituenda Ordinatione Ocalone Tylitiani Dnij Petricovij Iubetur abire posnaniam et in locum suum substituere alias poenas subiturus Bartholomeus Ianusrowic eligitur Senior Bursae Iurista 137 [illegible] Rectoris ordinatio

13 9bris Pomorsky posnaniam mittitur loco Petricovij Ne quisquam alius mittatur sed ex Collegiis Minoris optetur ad Contubernium id est iuxta antiquam consuetudinem concluditur.

Vide Rel[iqua] quae in Actis Rectoratus.

Suidaks
petricia
na
Hystoriá
in Alcie
na

127

MARTINUS SZYSZKOWSKI

Dei et Apostolicae Sedis gratia Epus Cracovien. Dux Severiensis. Significamus quorum interest universis et singulis. Quomodo cum Excellens Dnus Sebastianus Petricius Phiae et Medicinae Doctor Nobis exposuisset, se reducto sibi in memoriam iuramento, et sentiens se per hoc obligatum ad promovendum bonum Academiae Cracovien. à prima adolescentia, quando inscriptus matriculae (ut vocant) Academiae fuit, Venli Capitulo Collitae Stae Annae Cracov. hoc est Decano et Canonicis praesentibus et futuris, privative quo ad ipsum Praepositum Collegiatae eiusq. Successorem, dedisse, donasse, et perpetuis temporibus addixisse, Summam sex millium et sexcentorum florenorum, numeri et monetae Polonicalis, sub certis tamen pactis, legibus, conditionib. et modis infrascris, à Nobisq. humilr peteret, ut Smoi donationem suam, eiusq. conditiones et modos quo firmius subsisteret, et obligonis vim aut Se Ordia nanciscerentur, necunquam pro libitu Collegij mutari in aliam formam possint, confirmaremus. Nos ante omnia his Citdae more institutoq. iuris praemissis et contradictore, qui quovis modo sua interesse putaret, confirmationemq. impediret, nullo penitus comparente, in contumam omnium et singulorum, supradicti Dni Doctoris ordinonem dispositionem ac fundonem suam Nobis iudicialr pro Tribunali ad causas iudican. sedentibus exhibentis recipiendam, actisq. nostris insinuandam decrevimus, tenoris infrascripti. In nomine Dni Amen. Anno Dni Millesimo Sexcentesimo Vigesimo, die duodecima Maij. Doctor Sebastianus Petricius Medicus, memor iuramenti quo obligatus sum, me promoturum bonum Academiae Crac. dum insererer adolescentulus matriculae eiusd. Academiae, Venerabili Capitulo Stae Annae Cracov. hoc est Decano et Canais praesentibq. et futuris eorum lrimis Successoribus do dono et perpetuis temporibus addico summam pec. sex millium et sexcentorum florenorum per triginta grossos singulos florenos computan.; dans illis potestatem dictam pec. pro suo et suorum Successorum usu locan. et convertend. His conditionib. ante oia ad tempus servandis. I. Ut proventus seu census à dicta summa sex milliu sexcentorum vita superstite Donatoris sit in potestate et arbitrio eiusd.

388

2.97

2. Vt si Gabriel filius iunior Donatoris, de quo viuatne an mortu-
us sit incertum est superstes redierit, prouentu eiusd summae ad
vitam vel quam diu voluerit fruatur nisi detrectauerit eo uti
hac ordinatione semper seruanda. I. Vt prouentus trium millium
cedat in usum Venlis Capli, ex eoq fiant septimanatim distributi-
ones in Decanum et Canicos actu Presbyteros tantum. Excipio Dnum
Praepositum Stae Annae in toto ab hac donone mea, quod illi bene pro-
uisum esse sciam. 2°. Vt rone duorum millium pendat quotannis
Venle Caplm Historiographo Acad Cracou quem ego Matri meae A-
cademiae nouum dono florenos centum viginti, numeri et monetae Po-
lonicalis, idq pro Festo Epiphaniae. Ius conferendi Historiograph-
(Ius conferendi Historiographum Petricianum)
iam sit penes Capitulum Stae Annae, quod praemissa inuocone Spus Sti, omni
respectu et affectu reiecto pro iurmto Acad praestito eum eliget, qui
cum dignitate Acad possit hoc munus sustinere. Ius ad hanc pro-
fessionem facio primum filio meo Ioanni Medicinae Doctori, si di-
gnus fuerit, Deinde consanguineis si fuerint scribendae historiae ido-
nei, Deinde popularibus meis Pilsnen si qui in Academia fuerint
siue in aliquo Collegio siue extra Collegium, si modo ferendo oneri pa-
res fuerint. Post hos Capitulares Stae Annae ius habebit e medio sui
dignum Professorem ad scriben historiam eligend. Quod si nemo fuerit
ex consanguineis meis, nemo ex popularibus, nemo ex Capitularibus
Stae Annae, cui cum laude Acad possit imponi persona Historiogra-
phi, quiuis Professor siue ex Collegio aliquo, siue extra Collegium viuens
actu tn in Acad laborans admittatur, si digne potest scribere. Vt
autem facilior sit Historiographi electio, incidente eius vacatione, da-
bit signum Procurator Capli Stae Annae, ut qui se putat idoneum siue
ex iure siue ex ingenio huic professioni, proferat in publicum sui ingenii
argumenta, Quibus bene inspectis et consideratis, auditisq etiam
de Candidatorum profectu virorum Academicorum iudicijs, dabit Dnus
Decanus Stae Annae conuocationem, congregatisq Capitularibus, vel ex u-
nanimi consensu vel ex pluralitate concludet, electum esse hunc vel
illum Historiographum. Quod si quid inciderit controuersiae inter a-
liquem Candidatorum et Capitulares Stae Annae, Rector cum Decanis
facultatum decidat, quodsi neq hic satisfactum fuerit alicui
parti, Illmus Epus Cracouien sit ultimae instae Iudex, Et ne

quis te

quis temerè aliquid à Historiographo desideret, Officium illius sit sin:
gulis annis, res domi forisq gestas breuit dilucidè ac fideliter notare et ex:
ternas quidem illustriores, domesticas etiã priuatas, quæ ad Rempubm
quæ ad Ecclam, quæ ad Acad, et omninò ad aliquem usũ communem spe:
ctat. Quicquid scripserit offeret circa festum Sti Michaelis Duumuiris
à Caplo Stæ Annæ, siuè ex medio sui si fuerit idonei, siuè ex quouis Collegio
ad eam rem deputatis et constitutis, qui re diligentius considerata, qd
sit vulgand: quid soli Archiuio Vniuersitatis tradend indicabunt. Habebunt
à Procuratore Stæ Annæ singuli annuatim per florenos tres pro labore.
Quæ igr horum iudicio sine ullo periculi metu vulgari poterunt, ea Dnus
Historiographus diè Trium Regum Communitati Maioris Collegij publicè
ac solenniter legenda offeret; quæ autem iudicabuntur celan, Custodibus the:
sauri Vniuersitatis, simul et cũ vulgato exemplari dabit seruanda, præ:
sentibus Duumuiris reuisoribus scriptorum Historiographi. Postquam
hoc fecerit Dnus Historiographus, numerabit ei quàm primum Procurator
Capli Stæ Annæ floren centum viginti. Præter hunc censum honor illi sem:
per publicè habeatur. Quoties ad actus publicos ingredi, dicat toties Be:
dellus. Benè transeat Excell. D. Doctor vel Venlis Mgr Historiographus
Acad Cracou. Ille aut sic salutatus, sublatis in cœlũ oculis vel ad ima:
ginem Crucifixi mente orabit, ut requiem sempiternam donare dignetur
Dnus Fundatori; Bedellis pro hmoi salutone dentur singulis quartua
libus grossi tres. 3. Rone sexti millenarij dabit Venle Caplm Prouiso:
ri duorũ Studiosorum pauperum annuatim florenos sexaginta Mone
tæ et numeri Polonici, in dictos Studiosos septimanatim præmisso aliquo
examine distribuen per grossos quindecem. Prouisorem alliget Caplm
ex medio sui, qui non fuerit oneratus pluribus vel Officijs Acad vel
beneficijs Ecclaicis. Iuuenes sint Pilsnæ oriundi à Præpto et Consulibus
Pilsnen Caplo commendati et per Capitulũ Dnõ prouisori traditi si:
per D. Decanum et Cancum Seniorem, viris et ponderatis Pilsnensiũ
Præpti et Consulũ Commendatijs. Iuuenes isti sint quindecem adminus
annorum, in omnibus partibus Grammaticæ benè periti, ut post bienniũ
auditis lectionibus in artibus et Phia, possint fieri Bacc. Facti Bacca
laurei habeat facultatem vtendi ead eleemosyna ad triennium
saluis modestia et in bonis his laudata contentione, Imò et Mgri
creati, si egestas eorũ postulauerit ad commodam prouisiom in urr

383

eiusd

~~384~~

eiusdem eleemosynæ retineantur. Tenebuntur singulis diebus Do-
minicis circa auditionem Missæ pro Fundatore dicere Pater no-
ster. Ave Maria. Credo. Lectiones item publicas pro gradu in Phi-
losophia debito ordine et modo ex præscripto præceptorum audire, maxime
Oratorem Tysicianum styli exercitium eid. quam sæpissime offerre
teneantur ad minimum quater in Communitone respondere in Actu ut vo-
cant sive sub Baccalaureo sive sub Mgro Præsidente, quorum omnium parati
sint reddere rationem tum Provisori suo tum Capitulo Venerabili semel in an-
no, quando ei commodum videbitur congregato, licebitque negligentes aut inso-
lentes Capitulo rejicere, et gnavos ac modestos in eorum locum substituere.
Quod si hujusmodi iuvenes aliquando ad pinguiorem fortunam venerint
habuerintque unde sumptum sibi à Capitulo impensum possint restituere
teneantur ad reddendum, ex qua reddita pecunia Capitulum Stæ Annæ cura-
bit augendum censum pro pluribus alendis, vel si temporum conditio postu-
laverit, iisdemque melius providendis, eidem auctioni census serviet.
pecunia si quando contigerit vacare eandem eleemosynam, sive propter
absentiam Pilsnensem sive propter pestem, et similia quibus inducitur
silentium studiis Academicis. Poterit ex eadem pecunia dari alicui ho-
rum studiosorum vere pauperi, omnibusque præsidiis aliis destituto,
pro promotione sed non ultra florenos duodecem.
Expensorum rationes pro hujusmodi studiosis factas reddet Dominus Provi-
sor circa Dominicam Judica Magnifico Domino Rectori et Decanis
Facultatum, dum ad alias quoque similes audiendas rationes convocatur,
dabitque audientibus rationem floren. duos, et pro labore suo D. Provisor
ponet in rationibus floren. octo. Factam vero esse hoc modo rationem demon-
strabit Capitulo congregato ad audiendas rationes perceptorum et ex-
pensorum hujus meæ donationis, sive circa festum Circumcisionis Domini
sive alio tempore. Ex proventu reliquorum sexcentorum floren. deni-
tur inprimis pro Festo Circumcisionis Domini Viccariis et Sacristianis
quatuor floren. viritim inter se distribuendi, Seniori Scholæ flore-
nos duos, Cantori floren. duos, Organario floren. unum, Campanatoribus
florenum unum. Singuli vero sui officii à D. Decano moneantur.
Quod reliquum erit præter istos denos florenos, ex his sexcentis
florenis dividatur ex æquo inter Decanum et Canonicos Actu præsentes, ce-
teros tamen, qui interfuerint Sacro solenni, quod in crastino Cir-

cumcisionis

cumcisionis Dni de SS. Trinitate celebrabitur, in quo me meosq commen:
do pijs orationibus Dnor Canonicorum. Adsint Vicarij D. Canicis et simul pro
me orent et vivo et mortuo. Haec vero oia ut diligentius post meum e vi:
ta discessum serventur Magcum Rectorem Acad Cracov et Illmum
Epum Cracov Patronos constituo, ut illi inspiciat an Venle Capitulum
Stae Annae his condonib ad quas illud obligatum esse volo satisfaciat.
Cum autem sicut eadem petitio supradicti D. Doctoris Sebastiani Fun:
datoris, ipsorumq Decani et Canicor Collta Stae Annae continebat, plu:
rimum intersit, istam donationem, ordinationem et Missarum obligones
aliosq modos fundonis confirmari, pro eorum firmiori subsistentia, per
eund Fundatorem et Decanum ac Canicos supplicatum fuit, quatenus ea oia
et singula confirmare et approbare dignaremur. Nos igr qui in hmoi
Academicis rebus ac negotijs et Ordinarij et Cancellarij munere fungimur
quiq libenter ista exequimur per quae Acad haec possit retinere et or
namenta dignitatis et praesidia stabilitatis suae; fundonem ipsam in o:
mnib suis punctis, clausulis, modis, et conditionibus Authte nra appro:
bamus, confirmamus, eiq robur perpetuae firmitatis adijcimus; Nec
non oia et singula ab illis ad quos spectat et pro tpe spectabit firmr
et inviolabilr observari debere decernimus et mandamus. Et in fidem
hmoi nri decreti confirmonis et mandati, psentes sigillo nro mu:
nitas manu nra subscripsimus. Actum et datum Cracoviae die ter
decima Mensis Decembris Anno Domini M°DC°XXI°.

Martinus Szyszkowski
Epus Cracoviensis

394
390

Altaris S. Ludovici Fundatio

Anno Dni 1622 Die vero Martis 22 Mensis Februarij praesentes literae ad acta officialatus Cracovien. sunt inscriptae et ingrossatae

Martinus Volffram[illegible] publ. Actorum Consistorii Notarius

1620 Com Hyemali Rector 2 fuit reelectus R. D. Jacobus Zurowsky

1627 Rectore Jacobo Naiman e Juri decimis Lignorum vindicandis primo pro Supplicationi Sen. Can. Miss. tendum Iure [illegible] pro Rectoran [illegible]. Mgr Kurkowicz Missus Epus Posnaniens.
Joannes Bandorkowicz [illegible] Burse [illegible] Burse Plot. M. Rozembarski Viresenior Burs.
D. M. Andreas Zagorny [illegible] deputantur ad Reformationem Oratoris et humaniorum Scholarum 140
Mandatum [illegible] Regis ut ad Instantiam Kadzidlowski extraderetur depositum ex thesauro Uni-
versitatis [illegible]. Tandem [illegible] in eam Sententiam ut nomine Universitatis Procura-
tor D. Smieszynski constitueretur
Illmus et Rmus Eps Crac. Censurandorum et revidendorum Librorum facultatem Rectori Constitutione
factam in sua Synodo adimebat ne tali executioni Constitutio demandetur in prae- 141
iudicium Univers. rogatum ad Illmum missi quod [illegible] melius ante factum oportuerat
Idem [illegible] Lygneam Samdlowij et cum processione [illegible] Doren Pala. M. D. Rector
de proximo [illegible] novum PP Societ. aperuit, velle illos omnino Studium exci-
tare. huius rei indicia praeter famam publicam argumenta erant tectoria varia quae
ibi aedificant iuventutem quam undique convocant. Determinatumque illico est Eius:
[illegible] Conatus obviam ire et compamandos DD Senatores eius ad Comitia Regni
[illegible] esse praescribendum nihilque omittendum quod ad reprimendos PPum Conatus facere
posset. Protestationem interim et appellationem Romam in [illegible] [illegible] fecit. D. Rector
[illegible] e explo de novi operis denunciatione Intimatus est pro [illegible] Publi-
[illegible] Albertum Bolkowski [illegible] Romae [illegible] [illegible]

Res de [illegible]

Societas J. machinatur

396
392

1627 Eodem D. Raimus Rectore Commutare officia Octaviany Wadowita ex hospitalium S. Nicolai quem resignabat petyt Collegiatus Decretis. quam etiã petyt
Cur. Styper ipsemet dñy Rector Hinis Convincebanet delata D. Octavianus hoc ñ laborat 142
na protestati ab dñmy Goleniy & ex pluralitate Conclusum. Rector quia ñ laborati
G. Dñi Mlodziciovy redimere Bona Brelgrzymowice volens sed quia mutatis res
nets instabat Media Via inventa est ut G. O. Gabriel Szembek quasi Sequester
teneret donec quid Certi in pecunia esset. Et hec quidem Domestica Inter 143
essent deinde Duo Commutationes Rectoratus D. Basily Goliny sed nõ sõ scriptus
porro Externas Concertationes maẽ fungebat. Initio, ampla a Stephano
Rulicowy cũ quam edita fuerunt p parte Academiae Respon[illegible]
Goleniy litteras ad regni Ordines idioma polono directas
Latino Idiomate venditarunt Gregoriy Borasky Regis Capellanus
et Idiomate polono Jesuitis per Zabczeniun Canoni Legula in Proca
ren Sub titulo Proca Dawidowa quia Academiae fama Cum Dawidowa Seneca
maxime lacerata fuisset Cum eiusdem vernaculae lingua Adamy
Gratowiy Scripsit Taurea Proclamata Vindiciae Vitelly. Taurea pro Gratowiensi Vindiciae p Proclamata
et alij
Sub idem tpe sine authoris nõe nõo petyt Gratis Cum prim
27 petyt ex parte Jesuitarum Antiquitas

138

1622 Con Assisia Electi in Rectorem Basilij Goleri

1622 hym. Hybernam idem. fuit Rector

Commutuo officio Rectore Kaimanowicio Junij missi ad R^m Epu reversi rela-
verunt de propensa voluntate in Vatum Illmi Dni Epi et id superet ut inireti aliqua Con-
cordia cum PP. Societatis Sed Dni Commissary longe prolixiorem dederunt 144

Physiciana Confertur Januarenko Politicus

12 Junij Postulavit Illmus Epus Vatum & pace Concordanda cum Jesuitis per R^m Thomae
borskj in quo 2° urgebant Alteq de libertate docendi hac: alteq de iniurys et fa-
mosis libellis satisfaciendi per eis Quoad 1^m Decrevit Dnus, ac verbum quidem
debere fieri de libertate docendi hac quinimo omnibus viribus hac in parte contra
nitendum esse Conatibus Quoad 2^m Permisit cum Universitas iniuriam quae a Je-
suitis affecta est et afficitur Certeq fiq iniurys satisfacere deberent, ea satisfactio
in Comitys Regni generalibus facienda esset, quam Vatum in Comitys de ulterius
Dni Gotteny destinaverunt

14 Junij Allatae sunt litterae Illmi f Dnm R^m Dm Andream Zukowskj C.C. quib. Scatur
Universitati Causam Coram Dnis Commissarys Coeptam uno Inquisitionis famosi libelli
et litterarum Gotiny revocatam et sopitam esse mandato dicti Illmi

Ibat per manus hominum frequens Regni testatio noe Academiis facta nec non ad 145
famosos libellos Fundam Laudis Vindicis Vita ~~Tutela~~ & Verq in alia Manusai
pta in quo videbatur P.P. quaerere tot. Scripta ad rescribendas defensio
nes Fragmentis illis poena. Cum aute hic non videretur tractare ardua
et gravissimam Causam cum Jesuitis ~~qui int~~ tres electi sunt qui petissimum totius
controversiam nostrae in Romana Curia dirigerent cum M. D. Rectore.

30 8bris Dnus Gobnsky Illm Hercio Phil Con-
tubernia data Posnaniam deputat D. Caspar 146
pro Phia Dn Humanioris Strobkowicz & Matheo
Sevieczkowic

6 9bris Dnus D. Warszamowic Epistolam S Ann
Rector S. Magdalenae Pokrowij Ordinariam Con-
cessit Justinianeam sive Prudiciam Zamorskj 146
Joanni Volando S. Nicolaj

Innocenty Petryc... institutio Cratere ... 2 ... Zeutami pro... pinnarde

1623 3 Januarij Eodem Rectore Dñi Kaimar Varsauian. designati R. D. Boronij et Opecensis 147

Ad retinendos aut Conatus Jesuitarum qui pertrahebant varijs modis Iuventutem Academicam Edictum est authoritatis Iuramenti in Matricula Quia hic Cracouia ñ dubo operam praeceptoris nisi ys qui sunt de obedientia Rectoris. decernitur de ineunda vnione per literas Societatis et promouendos negotij apud Sedem Aplicam.

Prouisor Scholae Hauduersienal daty Stary Opatowij Kouuel Iunior ... d'tesur Ianurschouia 20 Martij De Bonis Skipierz et Serebrun nunquam defalcatio vendita.

Ioanni Ionio Prouisoratus etc. Pauperes D. Gielouio. 148

17 Aprilis Nota hic a DD Mtodrzieiouyi Procuratoris D. Craouen pro defensione ad Tribunal Regni mittitur Cui eo nomine mandatum Procuratorium datum

14 Iuny Gnesnae deputatus Bartholomeus Ianuszouicz Dereyah Rasio Gilenio et Opakouio qui domi gerendis et merito odiosa. Si aut Doctores noluerint proueere Dnis Licentiatus Eng illos respondeat qui spit alterius defectum supplebit M. D. Rector 149

1624 ... Eodem Rectore

Afferuntur litterae ab Illmo Ioanne Baptista Lancelloto in quibus aitt sibi Commissum esse et concordaret Academiam cum PP et videret Priuilegia nostra quibus peti impedimus quo minus Jesuitae doceant. Proinde vocat Academiam Varsouiam ad faciendam Concordiam et demonstranda Priuilegia ovo 20 die a ipsez tatione frutum. Quo in Negotio ardeue et difficili cum in litteris ñ esset insertum explar Commissionis Aplicae nec sciretur qua autoritate vellet procedere an modo Iudicis an Arbitratoris et Compositoris unde nec Vniuersitas conijcere valebat quomodo hac in parte sibi respondendum esset. Deputati sunt Varsouiam Ioannes Brosner IVD. et Albertus Boronius ST.S. qui visa Commissione Aplica atreptis exemplo ad Vniuersitatem referrent Quod si quidpiam cotra Iura Vniuersitatis ab aduersarijs tentaretur, et modo Iuris obuiam irent Modus Vnionis Restedt regi ... in ...

Lancellotus Concordiam cum Jesuitis tractat restituenda

401

397

S. P. Q. R. NB est manu scriptum Boski Dignum salvet servato 47

4 Q. Ale przydą lepszy bumamera. R. Day boże aby divina [...] po wszystkim swiecie przez tych ktorzy sie na to obowiązali wyszczegolnabaty

3 Q. Ale opuscimy bestialską te Unią, gra miedzy ludzmi Unio zła.
R. Tys modus ale takim (ze sedem nie wiem) aby przez nie iustitia ktora iest basis y fundamentum ~~ammunem~~ wszystkich Rzeczypospolitanum, nie bela gwałcona. bo niedarmo napisał Poeta Nulla fides regni socijs omnisqz potestas Impatiens consortis erit. Powiadam ~~[...]~~ Nie rozumiałym o nas drugiego ~~[...]~~ abyśmy nie mieli wszczynac miedzy Unum y miedzy ~~Unią~~ Unionem. Chrystus Pan sam powiedział Unum est necessarium.

5 Q. Czyś nie Heretykiem. R. Dawna to wasza ~~[...]~~ zamiota gdy kogo chcecie confundowac. Ale tak. Dayćie mi professionem fidei katholikiem y zaraz ią z nabożeństwem będę mowił, byłby gnady przy każdey waszey okazyi. Mogę ia wespoł y Katolikiem być y prawa swiętey pamięci Krola Zygmunta bronić, y z tym sie przed Panem Bogiem ktory serca wszystkich skrytości widzi y przed wszystkim swiatem opowiadam że Katolikiem iestem, y w tey wierze swiętey ~~ktora [...]~~ ~~rodzicow moich mam~~ do smierci trwać będę, y wszystkich moich moze udarc [...] nie niechaycie się od tych sopistycznych obligacyi, mowiąc directe

Q. Ale iuż wasze VKOCHANE INTERREGNUM przeszło.

R. Czemu wm nie mowisz Sancta Modestia ora pro nobis? czy to przypadł ghemchowi jakiemumu ~~[...]~~ o tak zacny Rzeczypospolitey ~~Sybellatim~~ ~~[...]~~ ~~te iest [...]~~ mowić? Ey dla boga wżdy iesze nie rzęsto bayanie wanimusz ~~[...]~~ [...]. Non obtusa adeo gestamus pectora Lachi.

402

Q. Ale ta dobrych uczonych z dobrymi uczonymi Unio będzie.

R. prosze pomni wm na ono Plecaneus: Nonpotes mihi et amico simul et assentatori, bo ci się mnie tyże day Panie Boże abym był dobrym w oczach twoiego Maiestatu : o nauka to wiem do szkoł 13 lat [...] czytać mogę nie tyle abym uczonym być miał. Wm tez do szkoły mało. Directe na to powiadam że nie tylko dobrych y uczonych z dobrymi y uczonymi miałaby Unio być, ale by sprawiedliwych z sprawiedliwymi. Wspomni wm on list krotki laconica napisany cuidam ad quendam: Si religiosus es, cur non et iustus? pytałam starego samego we wszech cnotuby kazany tak dystinguował odpowiadał [...] Metafizyki: że iest nazwana PIA FRAVS z ktorey s

Q. Jakiesz tedy drogą nam chcesz pokazać Oycom Jezuitom do Akademiey
wnijść y zakonnikom inszym ale pamiętam wolno tam bywało wszystko.

R. pokażę viam Jagellonianam ktorą młodzi szli do Akademiey ✗ Wnich [?]
✗ Skarga [swiechimi insszymi bydąc] y inszych wiele! Chce kto na Katedrę, niech biennium odprawi
y potym gradum bierze in Academia. Chce potym wyższey katedry drugie brania [?]
niechay odprawi starszego Arystotelesa [graduowanych], at facti sunt [?] dali postąpi; ale
aby in corpus Academicum przyjęto nie promowowanego, aby wspot miał wszystko
cum graduato, beloby to contra bonum ordinem ktory iest rerum anima.
Nie masz się czego wstydzić zacne pamiątka przedtym ~~Kaptura Akademickiego y~~
~~[illegible]~~ nie wstydzili się, czytali, dysputowali, wszyscy publice, świadkiem są
insygnia Akademickie. y tych ktorych mianowałem. Szły na ten czas nauki pełnie
wszytek Rzeczypospolitey. Teraz ta gradus promo-
bonum nowe szkoły przywiodły in contemptum młodzi [~~[illegible]~~]
ludzi obawiam się aby y nauki nie osłabiały.

Dacti Dobrzeński in synu [?] [Pękowiusz [?]]
Komu Akademia nie iest matką pewnie iest babką.

Za czasow Serrana y Cincinnata w Rzymie wielka tanicze bela. Pisz-
sie Plinius, ~~coby~~ ktoraby przyczyna beła. Dacia te. Ipsorum tunc
manibus imperatorum colebantur agri gaudente terra vomere laure-
ato et triumphali aratore. [illegible deletion]
[illegible deletion]

Niech sie tako chcą wyswalać. drudzy ~~[illegible]~~ że sie w Akademiey nie uczyli

Rarę sunt [illegible]
qui careant [illegible]

Si nisi non esset
paradysus mundus [illegible] esset

Bałbysmy wszyscy [illegible]
By mało [illegible] Ale

O Czy [illegible] Gratia [illegible] naprzeciw [illegible]
opinionem y expectationem Domini
R Gratia. Ktorey [illegible]
O Czy [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
R [illegible] [illegible] [illegible]
O [illegible] [illegible]
[illegible]
R ~~[illegible]~~ Factum non potest fieri infectum
Co sie stało [illegible] nie może.

Dominica 3 Adventus X Mosciński
o Panny Maryey kazał. O prochach
o [illegible] panna co [illegible] [illegible]
korda gdy [illegible] [illegible]
[illegible] y [illegible] [illegible]
A [illegible] do [illegible]? albo Bibliey
nie zstało?

Ale siła uczonych miedzy ~~Oycami Iezuitami~~ nimi

Przyznawam ia to, ale dlatego nie powinna Akademia prawa swego ustępować. Aczkolwiek by się miało prawdziwie y szczyrze sądzić, przyszłoby mi zażyć słow wielkiego y uważnego człowieka X. Sokołowskiego ktory przypa[...] księgę [...] ludziom uczonym w iednym zgromadzeniu w cudzym kraiu na[...] stanach tak onych do swoiey Krakowskiey Akademiey napisał. Homines aliquot docti in sua quisque professione, quos tamen si ad universam encyclopaediae rationem vocaveris nullus plane est unsermodi. ~~Bo przyznam ia to że~~ Na przykład ze [illegible]
Przyznam ia to że człowiek uczony iest Horatius Tursellinus ale coż mi to za indicium, co za wzmianka sanctae sedis gdy[†] de Eugenio V. pisze że cum decretis non posset, armis disiecit coetum Basileensem. Przyznam ia to że praca Gregorii Cnapii iest wielka około vocabul y przypowieści, ale co mi za rozsądek? przyzywam na owe przypowieść Niech Bog radzi o swey czeladzi. Pisze tam! z drugich Oycow Iezuitow com ia przedtym wspominał być Hiszpańskie przysłowia. Quidam perplexus et anxius Deo se tandam commisit et orationis loco alphabetum ordine recitavit in fine addens: Domine iunge tu litteras et quod tibi magis placuerit mihique expedierit concede. Drexellius ex Salmerone tomo 10 tractatu 11. Piękny koncept co prawda. A iabym rzekł że nie trzeba było tego obiecadła ale tylko rzec Domine quod tibi magis placuerit mihique expedierit concede. bo to iest conforme temu Fiat voluntas tua: ale compone tibi has literas dobry y bacżny Theolog do Pana Boga mieć nie [illegible], bo [illegible] simpliciter [illegible] intuitu Pan Bog wszystko widzi ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ bo ~~[illegible]~~ [illegible] sie tento [illegible] ~~[illegible]~~
Przypowiściow przystrzyt.

compendio [illegible]

pod czas ... per ... wyzwalaiąc. gdy ... [illegible] ... dopinaią
iamci in antiqua simplicitate bet tego rozumienia że ... sunt facienda mala ut eveniant bona, ale to usłyszawszy
zhatrwatem zdumiawszy się potym przeszedszy trochę do siebie wspominatem sobie miayscia z Pisma ...
ktorego — Facti pii et scelerati eodem. Tymczasem to ... Pobożnym zgwałcanem.
~~[illegible] sami ... tych tego potrzeba abym ... więcej ... [illegible]~~
~~[illegible] communicatio ... tylko ... będzie idoneus et capax auditor ... [illegible]~~
~~... Quis ...~~?

~~— facti pii et scelerati eodem~~

7 Q Ale oni tylko na to przywilein y prawa potrzebuią aby swoich uczyli

R Siela ku temu rozstrzasnać potrzeba: Naprzod to swoie: A kiedy ręką za nassy wszyscy?
Nuż zas przywilein nato? Co mnie wolno w domu uczonia czynić, czemu nato mam przywilein żądać? Grammaticam albo Scytycam
Wszak swoich in Noviciatu uczą regulas Modestiae y inszych, mogą im tam wykładać by snadz y [illegible]
[illegible] otym nie trąbiąc. Nesciat sinistra quid faciat dextera. Ale tu latet anguis in herba.
ktorego się dawni Akademicy na pierwszym ich do Krakowa wstępie obawiali: ...
... obaczyli: Czytaj Apologiam contra Equitem Polonum, Wiec y Bibliotheka Akademicy
ma swoie Annales y Diariusze.

Grammaticam

Trepidaverunt timore ubi non erat timor.

Tales conditiones praescribe-
bant ... ut ... non reciperent
vel si reciperent ...
in res ...

Quid habes quod non acce-
pisti?

Q Wszak y Krol Stefan chciał Akademiey nowey zbożyć, o czym świadczy Muretus, a za niego Pontanus.

R Chciał ale pamiętam ... świętey pamięci Kardinał Stanisław Hosius u Oyca świętego zabiegał
Posłany bet ... sprawa nieboszczyk, ... bet potym Arcybiskupem Lwowskim X. Zamoyski.

Vestram ... quidam ... Hesiodus, ... autem Aristagoras ... Hosius.

130

1151

Copia infaelicis Unionis quae noluit fieri cum Patribus Soc. Jesu. 1619

Modus uniendi Collegium Societatis Jesu cum Academia Viennensi

Post ex[.] Rectoris me

1. Forma regiminis Universitatis eadem sit quae hactenus fuit, iuxta statuta et privilegia sua. Patres vero Societatis Jesu regimini Universitatis non se immiscebunt unquam.

2. Reditus Universitatis tam ordinarii ex bonis immobilibus et quibusvis aliis, quam extraordinarii ex promotionibus et rebus tam iam habitis quam habendis ab Universitate prorsus in omnibus cum suis fructibus integre sint Universitatis nec ex eis Societas aliquid sibi unquam vindicare poterit.

3. Decani facultatum semper sint e gremio Universitatis, e Societate nunquam.

4. Professorum Universitatis publicorum numerus causa unionis huius non minuatur, sed idem sit qui nunc est et hactenus fuit conservetur in omnibus facultatibus. Solum modo scholae privatae Rhetorica, Poetica, Grammatica Societati tradantur, reditibus nonnullis in stipendia Professorum earundem scholarum attributis penes Universitatem iuxta mentem fundatoris collegii casu aliquo in fundatione declaratam integre prorsus permanentibus.

5. Omnes studiosi qui Societatis scholas frequentare voluerint in album Universitatis more veteri inscribantur, et scholas infra Rhetoricam frequentantes, et veri studiosi Almae Universitatis, uti et caeteri, qui Societatis scholas non frequentabunt censeantur.

6. Omnes isti Societatis scholas frequentantes Magnifico Rectori Almae Universitatis quo ad disciplinam exteriorem extra scholas subsint, quare ob solos scholarum excessus et pietatis similesque defectus Societas in eos animadvertet, qui eius discipuli esse voluerint, in alios vero omnes Magnificus Rector Universitatis.

7. Omnes isti qui non fuerint ex Societate lectores tamen in Collegio Societatis audire voluerint, unam lectionem mane et alteram a meridie in Collegiis Universitatis vel Iuristarum diebus singulis audire tenebuntur nisi specialem in hoc dispensationem a Magnifico Rectore Universitatis obtinuerint. Exceptis Rhetoricis, Humanistis seu Poeticis et aliis inferioribus scholarum discipulis et testimonia sua in hoc diligentiae et frequentiae Professoribus Universitatis habitas, bis in anno Magnifico Universitatis Rectori ostendere tenebuntur. Delinquentes circa hoc a lectoribus Collegii Societatis arceantur. Inquisitio bis in anno a Magnifico Rectore facta, ob quam se omnes in loco eius Residentiae cum iisdem testimoniis praesentabunt.

8. Ad gradus studiosi non admittantur ab Universitate nisi iique in Collegiis

409

~~400~~

Vnis Maiori vel Juristarum lectores ad quelibet gradum requisitas audiuerint
more huius ciuitatis vel nisi alio modo Vni satisfecerint pro more, et
doctrinam sufficientem habuerint.

9. Promotiones et Licenciae a dicta Vne in eiusque Collegiis Maiori vel
Juristarum fiant, prout hucusque fiebat. nisi aliquando ad maiorem claritatem
declarandam aliquis ex Societate seu gradu literario ad promotionem
quamlibet seu gradus conferendos requisito, insignitus de licentia Maiestatis
Rectoris Almae Vnis ad gradus conferendum, vel simili inuitatus
vel et aliquantum ex Societate quam ex discipulis eius publicas theses in iisdem
Collegiis Maiori vel Juristarum de licentia Maiestatis Rectoris defendere no
re Collegii Societatis J. postulauerint, vel et Almae Vnas in templo
vel Coll^o S. J. ad eandem mutuam beneuolentiam et claritatem declaran
de consensu Rectoris Collegii Societatis tempore opportuno gradus lra-
rios conferre vel actus publicos ortandos his similes peragere
voluerit. Quare quiuis actus publici Tragediarum Comediarum Dialogorum Decla
mationum Defensionum quarumuis etiam ab Auditoribus Societatis J. tam iis qui
ex Societate eadem fuerint, quam quibusuis aliis in Coll^o vel templo S. J. fient.

10. Si aliquando aliquis ex Societate J. gradus literarios in Vne ex consensu M. R. conferret
de illud emolumentum quod ad Promotorem ordinarie spectat, pertinebit non ad
promouentem ex S. J. sed ad eum Professorem Almae Vnis quem alias ipse
pro laudes promotorem elegisset, vel actu elegerit et is de consensu
M. R. ex beneuola id alicui ex Societate detulerit.

11. Socius in suo Coll^o Cracouiensi S. J. scholam sacrae scripturae Casuum Conscientiae Controuersiarum
fidei Philosophiae cursum Mathematicam aliaque id similia prout illi commodum erit,
Rhamusque singulis diebus vna cum dimidia hora mane et alia vna et dimidia
a meridie Auditoribus tam suis ex Societate, quam aliis quibusuis qui audire vo-
luerint, perleget more suo. tempus lectionum semel pro semper, re collata cum
Vne statuen, quod minus incommodum Vni et Societati ob lectionum concursum
esse possit.

12 Lectores vero omnes infra Rhamusque ad Syntaxim inclusiue docentes in suo
Coll^o perleget, diebus singulis mane et meridie tanto tempore, quanto
alias in suis Collegiis consuetum, ita tamen quod ad initium et finem scholarum attinet,
disponent omnia et commode iuniores in Contubernis et apud Patronos Preceptores
manentes regret.

13 Dieb. Sabbti mane (except. Caniculari et Quadrag.) Pat. in suo Coll.º Theol. lectum ad 8tum inclusive una hora anticipabit ut Audes. actib. publ.co Unit. in Unis. tunc hora solito adesse possint, a meridie dieb. ijsd. Sabbti Socas. more suo dispons. hebdas vel menstruas in suo Collº hebit. Quod si in aliu diem pter Sabbti actq inciderit, idem fiet de anticipne lectm.

14 Dectes in Collº S. dieb. Unis. iis horis fiant q qua minime Audes ab actib. publicis distrahi possint. Uti iis finitis se ad eosd. actq qui voluerint tpestiu conferre possint.

15 Ad actq oes Licentiatorum quaestis et alios similes Sti. Scholas S. frequentantes ibunt ad summas scholasticas incite, ut et ad funera Studiosorum in album Unis inseroy, praecipue ad funera gradib. Academicis insignitoy.

16 In Supplicat. publicis Sti oes Soc. Scholas freqtes clerum templi Acci S. Anna vel pcedet vel comitabit.ur vel priatim pcedet partim comitabunt. qse S. J. Sibi comitari libere erit, prout ita videbit.

17. In Actib. publicis Profes. S. J. q gradib. Academicis insigniti fuerint cu aliis Sibi eand facultatu in Unite locu habebit. alij vero e Soc. more alioq hospitu in iisd actib. publicis Ubi comode sedere poterit. In actib. aut publicis q in Collºm S. J. domo sua hebit, si illis M. R. adesse dignabit & locu hebit idem, cui immede Rect. Collij S. J. assidebit, ceterisque reliq officiales Unis iux gradq suos ibid locu habebit qq. immede Profesoes S. J. sequet excepto Praeside defendente qui suu locu solit habebit.

18. Si aliqn ex mutuo consu M. Rect. et Rect. C. J. Unitas in Collº Soc. vel templo gradq Academicos publce aliqui conferre vo luerit vel mandata (ut vocat) seu Anna Sacra et offa cuiu et defis Benefactorib. peragere, vel simul cociones & dictis hore socius (modo id ope tpre fiat) seu dect tunc fieri solit, non se difficile in hac re pstabit.

19 Ad mutua chartm int Unm et Socem fovend Utraq pars diligentem dabit curam ut qua optm nom alteri parti comparet, apud alios, et fama eiq q potest tueat.

20. Contrav si aliqua insurrexerint int aliquas Unis et Socis psonas M. R. Unit et R. C. J. sopient et copponet, et Utriqs peraet subditi non pse, sed p suos superiores cas tales, si q acciderint eu alta parte tractabunt.

Uro haec ante R. et P. cosp. d.

Sed haec oia Unanimitas Vamitum.

Illᵐᵉ ac Rᵈᵉ Dⁿᵉ in C. D. sincere nob. dile. Jest w dobrey pamięti
Wassj M. ta slowa, kteráž Wass. M. wzpravila O. J. Leadow .. kteroho wa
ssi, w wassim obiedowali nam W. M. mezi tiem ... swoij ... snaze sw.
abi... [illegible] aby wo woli, iakoby ... O. J. poboilna intentia
... swoy ... Leczi ... Stentia ... cestopinty
do teho sy slibili, ... iest prawem dawnim ... zapomnie ... w
podjmieti Immuni... am ... ale radsj ... gdyž O. tak ... cele ... iakožby ... tilko defendo
ab .. ustanowilo. Ale ... ... pokoro ... w ... minus
... nassym W. M. Jakž ... O. J. ... totiž negotii
dostatečny infra ... W. M. ... swolkow ... spolkow,
iakoby to ... za staranim ... Senatia W. M. stanye
mysl, za ktera wiele ... D. R. ... bedzie, a iako
... nass ... tak ... cedet to in honore et ... W. M. iako
gdi Zdobrowolnim ... commodem W. M. iako
... Concordii ... Carcetu ... ta sprawa ... ...
bedzie ... wssech wssel ... gdi do teho ... ktorism
... nakladem ... iako dobrze W. M. wiado
mo ... ta ... mladi swois
... ale ... wboiemi ..
... bedzie ... Ale te ... tym ... iedno do ij
... W. M. ... nalezy ... by
... odpowiedal ... od W. M. wdzięcznie ... O.
O. swoim Bogomodlitwam ... W. M. ... blogo ...
... wssec ... bedzie ...
... Anno 25 Maii
1619

Alius modus.

Si timeretur ne frequentia Collegij diminueret frequentiam Academiæ & consequenter eam suo splendore spoliaret, superiori modo potest addi alter paragraphus, quo omnes Philosophiæ & Theologiæ Studiosi, qui ordinariè Collegium studiorum causa adire ualuerint, teneantur quotidie in ipsa Academia duas lectiones audire, unam mane, alteram a meridie, nisi specialem circa hoc ab ipso Academiæ Rectore [illegible] scriptis obtineret dispensationem

Vltimus modus

Si Societas urgeretur ut aliquos Professores poneret in ipsa Academia & aliud fieri non posset, poterit concedi unus Theologus Scholasticus, qui semel in die legat et si ulterius instabitur concedentur duo, quorum unus mane, alter a meridie doceat, & præterea unus Casista, sed tunc § 8 corrigendus erit, in ea parte qua dicitur Societatem nullam regiminis partem obituram, nec Decanatum suscepturam. Nam si in Academia docebit & Decanatum accipere & exercere poterit & debebit.

Modus constituendi Collegium sine Vnione.

Societas publicè doceat in suo Collegio eas facultates, quas alibi pro ratione sui instituti legere solet, etiam ubi non utitur iure Academiæ, neqȝ gradus ullos literarios confert, nec ullo modo se miscet in regimine Academico; ipsius autem Discipuli non fruantur priuilegio Academico, nisi sint scripti in albo Vniuersitatis, qui & quoad disciplinam externam subijcientur Rectori Vniuersitatis ut subijciuntur alij Studiosi Academici. Admittantur autem ad gradus literarios, sicuti admittuntur alij si ob doctrinam, ad præfatos gradus requisitam, qui promoueantur reperiantur digni. Poterunt etiam ijdem Studiosi ut ad gradus sint apti, obligari ut quotidie lectiones duas in Academia audiant, unam mane a meridie alteram, dum studiorum gratia uersabuntur Cracouiæ.

406
~~407~~

1624

Continuatur hyberna Rectore Sebastiano Krupka. 22 Januarij ad Comitia D. ... dacer et Vsnenis despacator

Contra Unionem quam affectabat Societas Iesu D: Universitate summa alacritate nemine contradicente oēs et singuli de noīe et Cognominib. suo subscripsement ne nominandam quidē esse

Tenor est Scripti huiusmodi

30 Januarij Promoveri in Doctorem Theologiae Generosus Daniel Sijonius et ad facultatem remittit Dño Rectore defectus supplente ante Dnicā Palmarum. Et si vng. ... se offerret cum illo de bina Q. dispensat. 151

17 Februarij Joannes Regalis fit Senior Stu Simon Golkowicz Thos Contubernij 152

Rector et Professores Univ. Crac.

Universis et Singulis praesentes inspecturis obsequia nostra deferendo. Pervenit fama ut si nos Universi, vel aliquis nostrum in Scholas PP. Soc. Iesu hic Crac. erigendas consentiamus, atque adeò in Concordiam transactionem, quinimo Unionem cum illis propendeamus, quidem Rumor quamvis manifeste falsus sit, cum tamen et in Professores diffidentiam, et inter Fautores nostros, quorum gratia stamus, inconstantiae levitatis et desertionis iurium Academiae nostrae labem nobis inspergere videatur, cumque nobiscum mature res nostras reputando et perpendendo advertamus multo plus periculi a transactione concordiae, et pretensa Unione Universitati, quam ab aperta adversaria et oppugnatione ... imminere, cum ab hac libere aliquando vel victores abire posse speremus, illa vero perpetuo compede et servitute nos devinciremus et constringeremus, ut bellum hoc et aemulatio quamvis contra iura nostra et cum imminutione dignitatis Academicae quocunque foedere et concordia praestantius rebusque nostris commodius sit. Adeò nos infra nominati, oēs et singuli bene deliberato aiō pro iuramento quod Academiae nostrae nōs de bono promovendo praestitimus concorditer et unanimiter, tanquam vir unus testamur praesentibus testatum esse volumus nunquam Universitatem hanc eiusque Professores de tractatione Concordiae Unionis cum PP. Societatis Scholarum nomine convenire velle, quinimo ne agere quidem, vel mentionem eius fieri apud nos ullo modo debere, eamque si fiat utpote contra bonum statum Universitatis famam omnemque incolumitatem, iuramenta, officium nostrum factam absurdam perniciosam detestabilemque proinde irritam esse deberetque à nobis quocunque colore praetextu nobis oblatam declarari et existimari et quamcunque conditionem Academiae quantumvis imminutam a nobis potius tolerari debere, quam ut PP. aliquid nobiscum in Acad. Coē habere permittamus. Proinde cum in manifesta oppressione, quam patimur ab illis defensione nobis opus sit, omnes iidem et singuli quisque pro viribus sua et debito Sacramento, in Schola hac facto, procurabimus dabimusque operam ut fide bona quisque nostrum oī auxilio consilio opere fortunasque Academiam in hoc periculoso conflictu iuvet, nihilque omittat quod ad eius propugnationem pertineat, neque vel directe vel indirecte quidquam faciat quod vel transactionem perniciosam promoveat vel conatus PP. in Scholis erectionem iuvet usque faveat. Quod si quis nostrum quod non credimus contra eorum hunc consensum nostrum iuramentum suum atque Votum facere audeat fuerit eum nos Privilegijs immunitatibus Prorogativis quas oppugnat vel deserit privamus, abrogando ei oīa quae tam lege quam Consuetudine Professoribus tribuit. Volumus et ut quispiam praetextu pacti Concordiae nostrae vel illicita ... Academiam ... vel vinculum Charitatis Christianae cum PP. ... illud ad res Academicas sese non extendat. Solvat Maiorem obedientiae praeter ... manibus nostris subscripsimus et publicari omnibusque Subiectis Academicis intimari Curavimus 153

409

Sebastianus Krupka IVD. C.C. et Rector
Basilius Golinius STD. CC.
Martinus Curyckij Vadovius S.T.D. Praepositus S.F.
M. Octavianus Wadowicius IVD Praepositus S. Anno
Jacobus Kaimenowicz IVD et Professor
Andreas Pelricovius IVD. et Professor Ordinarius
Joannes Crosnovius IVD. Professor Institutianus
Christophorus Kleiman M.D. Profes. ...
Joannes Jitkowski D.M.

Matth. Wernicki M.D. et P. ...
Innocentius Petricius M.D. Orator
Jacobus Turobinus S.T.L. Cantor ...
Daniel Sijonius S.T. Licenti.
Bartholomeus Groykowski Regius Prof.
M. Joannes Ionius S.T.P.
Basilius Rogucki S.T.M.
Adamus Opalowicz Collega Maior
Albertus Borowius S.T.L. C...
Matthias Bloszy ... S.T.

1625 Mathias Kwasniewicz Professor Regy
Joannes Rybkowicz S.T.P.
M Nicolaus Wysocki S. Anne Canon
Adam Stezowski Collega Minor
Paulus Zaparkowicz Col Min
Joannes Opatovius Coll Min
Sigismundus Gregorowicz C.M.
Andreas Zwedzianowsky
Jacobus Vitellius Col M.
Jacobus Gorski I.C. Senior
Daniel Wilczek Col M
Joannes Bandorkowicz Astronomo Professor
Jacobus Piotrowicki Senior Jagielonus
8 Aprilis data Convocatione Consiliarii
Lecta sunt 11 puncta pro libertatibus et
Privilegys Academiis conservandis
et Illmo Dno Epo per nuncios exhi
bendis Deinde data eid eunde litteris
[illegible] delecti. Lectis [illegible] Illmi
18 Aprilis Cl. V. Andreas Petricovius [illegible] retulit
eundem Illm graviter molestey tulisse quod PP.
Societatis sine ipsius permissu et scitu attenta
verint aperire Scholas Humaniores externosq.
156 Scholares allicere [illegible] mens Illmi fuerit dunta
Theologiam et Philosophiam pro suis duntaxat et aliis
Religiosis faciunt [illegible] Illmi [illegible] concedere
Deinde Illmus misit litteras suas ad [illegible] in hac
causa. Si quidem nullam spem [illegible] [illegible]
[illegible] superesse vidit. Caetera quae Illmi
nomine proponenda erant in Secretiori Consilio
reservata sunt.

6 Marty [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible]
17 Marty Doctorandi in Theologia [illegible]
[illegible] Syzonius Gilenius [illegible]
singuli pro 100 f. redimerat [illegible]
20 Aprilis [illegible] [illegible] [illegible] de Canonica
[illegible] eligendo post mortem R. D.
Stanislai Mieszkowski electus [illegible]
~~[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]~~
D. Zedzianowsky [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mortuus est Collega [illegible]
Benedictus Zelechowski ad Professionem [illegible]
[illegible] Posnaniae [illegible] [illegible] primi [illegible]
cantis loci in Collegio vel in Bursa [illegible]
ad Professionem Mathematicae Christophorus [illegible]
Klasziowski pro [illegible] Albertus [illegible]
Pro [illegible] Florianus [illegible]
Ad Grammaticam Joannes Satalecki
D. M. Ludovicus Skrobkowicz [illegible]
Rmo [illegible] a litteris [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in Actis

1625 Conv. Aestiva Rectore [illegible] Kaimano
Borouius eundo ad [illegible] recepit etiam
in se gestura negotia [illegible] [illegible] [illegible].
Vulnus [illegible] magnum propter aliquot
[illegible] [illegible] [illegible] Academia [illegible]
[illegible] quia [illegible] litteras [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mors
causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gilenii
[illegible] [illegible] et litteras et [illegible]
[illegible] [illegible] remissionis in Polonia
fuissent [illegible] Judicationes

Anno 1625 Convocatione Aestiva Rectore
Kaimano
5 Maij In hac Convocatione [illegible] est ab Uni
versitate [illegible] causa in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Agnellini [illegible] eo [illegible] [illegible]
Procuratorem
20 Juny Mortuo Gilenio CC. eligit Daniel Sizonius
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible]
28 July Mortuo Sebastiano Krupka CC. eligit Rector
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Januszewicz [illegible] [illegible]
Gorski [illegible] ad [illegible] Collegium [illegible] [illegible] [illegible]
Martino Vadovio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sine
alio concurrente
Convocatione hyberna eodem Rectore 3a Xbris
Electus e Senior Contubernii [illegible] Gregorius
Malinowski. Bursae [illegible] Stanislaus [illegible]
Phil. Gabriel [illegible]

Xbris 3. [illegible] Con:
[illegible] [illegible]
Deputati [illegible]
Opatovius et Joannes
[illegible]

1625
Con. Hyberna
Idem

Interrogatoria suprascripta, ac contenta et descripta in eis, tum coniunctim, quam divisim dat, facit, et exhibet procurator, et eo nomine Venerabilis Universitatis Academiae Cracoviensis, et Per Ill.mi eiusdem Rectoris, et Professorum tam contra, et adversus Venerabilem Societatem Iesu, eiusque R.mum D. Praepositum Generalem quam contra praetensum Collegium, quod asseritur erectum in ecclesia S.ti Petri eiusdem Civitatis, super quibus petit praetensos testes productos, et producendos per adversarios praefatos in praesenti aetate omnia diligenter examinari, et sigillatim interrogari antequam deveniatur ad examen super articulis, protestans quod nisi super praedictis diligenter examinati, et sigillatim interrogati fuerint quod eorum dictis, sive attestationibus in aliquo non stetur, neque eis fides aliqua adhibeatur, de quo expresse protestatur.

Et primo reducatur ad memoriam cuilibet testi poena periurii, et falsi testis, et qualiter falsus testis tribus personis est obnoxius primo Deo, quem contemnit, 2.o Iudici, quem decipit, 3.o animae suae propriae, quam aeternaliter damnat

Item petatur a quolibet, cuius aetatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis sit, et an sit presbiter, vel clericus, et an sit beneficiatus, et quantum habet in beneficiis, et cuius sit patriae, et ex quantis ... et in dictam Civitatem venit, et quam artem ibidem exercet

Item interrogetur an sit amicus, et familiaris patrum Societatis Iesu praesertim illorum, qui existunt in ecclesia S.ti Petri dictae Civitatis, et an D. Rectorem, et Academicos Cracovienses odio prosequatur, vel aliquam inimicitiam cum eis habeat

Petatur etiam an viderit articulos, sive materias super quibus examinari debet, et quis illos sibi ostendit, et an sit instructus, et doctus ad deponendum in huiusmodi causa, et a quo et an aliquid fuerit datum, oblatum, vel remissum ut deponat ad favorem adversariorum, et quis id promisit, obtulit aut remisit, et quid, et quantum, et an cognoscat partes litigantes, et quam partem mallet in huiusmodi causa victoriam obtinere, et si dixerit, ius habentem, petatur ab eo, quam partem vellet melius ius habere

Item interrogetur nonne verissimum est quod a 200, et pluribus annis Serenissimi Poloniae Reges in Civitate Cracoviensi Regni primaria fundarunt Academiam omnium scientiarum, et Regni ... venientes in ea omnibus scientiis, et liberalibus disciplinis instruerentur, quae postmodum tam a Regibus praefatis, quam a multis Summis Pontificibus variis et multiplicibus privilegiis, et diplomatibus fuit insignita.

410
406

164

Et quod est pariter verum quod à X, XX, XXX, 40, 60, 70, et 100 annis proxime preteritis citra, et supra etiam à tanto tempore, et per tantum tempus, de cuius initio, seu de contrario hominum memoria non existit, quod Rector et professores dicte Academie in ea, et Civitate Cracouie semper soli et privative quo ad omnes fuerunt in quieta et pacifica possessione palam et publice sacram theologiam, ius Pontificium et Cesareum, Philosophiam, Logicam, Mathematicam, Medicinam, Oratoriam, ac ceteras scientias et liberales artes legendi, et profitendi, prout etiam hodie ipsi soli privative quo ad omnes predicta in ea legunt, et docent.

Item quod verum est quod à dicto tempore nulli alteri fuit permissum cuiuscunque ordinis fuerit secularis, seu regularis foret in dicta Civitate etiam in proprio Conuentu, vel monasterio publice, et palam legere et docere scientias, et artes liberales predictas nisi accedente licentia, et mandato Rectoris pro tempore Academie predicte, ac propterea religiosi quotiescunque in conuentibus, et monasteriis scientias tradere seu profiteri voluerunt, semper id egerunt previis mandato, et licentia [illegible] [illegible].

Interrogetur etiam an ne certissimum est quod Patres Societatis Jesu licet in Regno Polonie plura habeant Collegia, nihilominus in Civitate Cracouiensi non licuit illis habere nisi domum professam.

Et quod licet omni studio pluries conati fuerint in dicta Civitate habere Collegium, et [illegible] predicta agere, nihilominus Academia eorum conatibus semper obviam iuit, et predicta agere nunquam fuit patribus Societatis Jesu permissum.

Item quod à tribus annis ipsi patres Societatis Jesu continuo in dicta Civitate tentarunt et vexarunt prout etiam de presenti quamuis nulliter, et de facto vexant, et turbant Academiam, et illius professores querentes non obstantibus contradictionibus, et protestationibus à Rectore, et professoribus Academie pluries emissis, et repetitis et inhibitionibus Rotuli contra eos à R.mo Collino Iudice cause relaxatis, et eisdem intimatis in [illegible] Collegium in dicta Civitate penes S.m [illegible] protestationibus et inhibitionibus spretis, et extentum Collegium erigere, ac in eo interpres legere, et docere scientias prenominatas.

Ad quod verissimum est Rectores Academiae et illius professores molestationibus et inquietationibus Patrum praedictis abisse initio se opposuisse et contradixisse, prout hodie etiam illis se opponunt et contradicunt, et illis qualiter agere nō licere declararunt pluribus protestationibus.

Si aliquid addere necesse fuerit me remitto ad addenda diligentius

Interrogatoria dicta a Perill.mis D.D. Rectore
et professoribus Venerabilis Academiae Cra
coviensis supplicantibus testes a patribus Societatis
Iesu inducti sunt prius interrogandi
ubi ad examen supparientibus deve
niuntur

Non exhibuit Iesuitis sch[illegible]
iam causa: [illegible]
absolvit

Perillustris Domine
Domine colendissime

Quod divinabam id ferme evenire video PP. Societatis, quantum-
vis remissoriam impetrassent, pro studio publico et pacifico habendo
recessuros a dicta remissoria, quia scilicet vident, se nunquam pro-
baturos intentum. Hinc iam rimas et latebras quaerunt, iam in
dubium vocando fidem dictae remissoriae, iam alia atque alia ne-
ctendo. Certe plusquam duo menses sunt a quo est expedita
et huc delata, nihil tamen illi movent, contenti eo quod de facto
et per vim liceat eis suos conatus promovere. Profecto eum pernitet
tet Universitatem ferme, et leges ceptas, et inhibitionis impetratae
quae illi tanto detrimento est. Ego certe quomodocunque verto legendo
Doctores, invenio stante inhibitione non posse aliquem, mutare aut
quo meliorare statum suae possessionis, quanto minus si quis nullam
possessionem habuerit, nec demonstrare potest, nobis sub inhibitione
conquiescentibus, poterit in barbam et praeiudicium nostrum, imo etiam
Sedis Apostolicae ius sibi et possessionem de novo facere, atque adeo
eo plus audere, quod illi prohibitum est. Nec vero haec audacia pa-
trum in solis scholis consistit. Iam eosdem impetraverunt, iam
ipsi cum gladijs publice caedentes visi sunt. Iam nos ad tribu-
nalia saecularia evocarunt et discipulos nostros, iam in literis
diversis nobis intentatis agunt, ut nos a prosecutione causae abs-
trahant. Insuper iam gloriantur publice, non tantum se supra
dicta facere posse, sed etiam Sedi Apostolicae, si ab illa vis aliqua
colligere sui fiet, ni resistere velle. Haec omnes sciunt, haec ego
toties ad perillustrem V. P. scripsi. Hoc demum sic omnes mirantur
vel a me ad curiam Romanam non deferri, vel a perillustri
V. Vestra pro fabulis accipi et dissimulari. Propterea iterum oramus
V. Vestram, ut serio et efficaciter in hanc causam tandem
incumbat et nobis, tam consilia quibus hic impetum eorum

168.

suscipeamus quam causam ibi promoueamus commmicat. Et rem[illegible]
riam persecuti illi non fuerint nil restabit aliud quam ut [illegible]
petamus in robore conservari contributionem, ex qua illi contras [illegible]
possessionem non probant quia de re contestationem faciam [illegible]
postea mittam perillustri V. Caeterum de istis attentat[illegible]
dibus, nationi nostri ad tribunal seculare lite pendente [illegible]
quomodo nobis procedendum sit, informari eidem cupimus. Non
dubitet V. perillustris universitati gratos fore et remun[illegible]
dos suos labores, dummodo seriò huic negotio adinvigilet. Nam
plenis patres ita hic circumferunt perillustrem V., ut [illegible]
parte et à causa illorum non abstineat, quod nos neque [illegible]
mus, neque propterea minus de causae eventu speremus. [illegible]
Illustri Dominationi Vestrae obsequia mea diligentissime commit[illegible]
Dat. Crac. 29 8bris A.o 1625

Roma 1625 [illegible]
circa [illegible] missum
[illegible]

413

~~707~~

126

Rectore Jacobo Kaimen 26 Januarij
Per Universitatem nostri Warsoviae in Comitiis Regni
Jacob. Gorsky et Joannes Baldukowic in causa
Coll. [illegible] ad SRM. et Ordines Regni [illegible]
159 ad Conservatores Decanum Gnesnen. et Abbatem
et 160 Clarae Tumbae Pauli Vanscerin. qui hic genia in
aula primum assurgebat adminiculo [illegible]
[illegible] [illegible] frigidior repertus aliasque
nus et Regni Academiis [illegible] Juramenti
ad [illegible] et executionem dictas Conservato
rias in ista oppressione a Jesuitis nolebant
deducere.
Romae Dns Comminus missi [illegible] 20.

23 Februarij Electus in Canonicum
Premysliensem Daniel Wilczek.
Licentiati [illegible] Canonicum [illegible]

27 Augusti Impedit M. Vadowius [illegible]
micke Synonig [illegible] Concedatur,
cum ipso dicen sub promotione sit
[illegible]. [illegible]
In Oratorem Tylicianum electus est
Joannes Brosciq Astrologiae Professor

161 Praesens [illegible] oratore [illegible] Ticianum electus

414

410

Per Ill^ris et adm^d. Rev. D^ne

Gravissimis ducor respectibus, ut D^nam V^ram Varsaviam
vocem. Caeterum propter Eius itineris incommodum facile la-
borandum puto D^nam V^ram, quippequa publicum beneficium sibi
gloriae reputans, non invidiam fortasse sine Academiae suae
commodo referet: ac bene D^no V^ra cuncta prospera
largiatur. Varsaviae die 8ª Maij 1626

D^nis V^ra Ill^ris et adm^d. Rev^dae

[illegible]

Jo. [illegible]

Illme et Rme Dne
Dne Colendissime

Nudius tertius accepi lrãs Illmæ Celsit. Vrã ante sex circiter
hebdomadas datas quibus me invitat Varsaviam. Equidem in hac
parte non minus voluntati Illmæ Celsit. Vrã quam desiderio meo satisfacere
peroptarem. cũ enim mihi conspectus Illmæ Celsit. Vrã desideratissimus
semper fuerit, tum in negotijs Academiæ nrã quæ longe aliter ibi circu-
ferunt quam re ipsa sint id effecturũ apud Illmam Celsit. Vram quod
è re Universitatis nrã foret. non dubitarem Cæterũ cũ mecũ æstimo statũ rerũ
Academicarũ hic Cracoviæ et imbecillitatem valetudinis meæ, valde do-
leo me neq iactationẽ itineris tanti ferre posse, neq citra extre-
mum periculũ Academiæ res perturbatas relinquere valere, ubi vero
hæc impedimẽta sublata fuerint, non tantum hac in parte sed quæ-
cunq alia occasione ad nutũ et obsequia sua Illma Celsit. Vrã
inveniet me paratissimũ, cui me totũ cũ omnibus meis humillime de-
voveo Cracoviæ d. 22 Junij 1626

J

176

178

Perillustri et Admodum Rndo Dno Iacobo Nai-
manowicz Ecclesiae Cathedralis Cracovien. Ca-
nonico, et Almae Academiae Cracovien. Rectori

13 Januarij Rectore Daniele Sygonio S. T. Licentiato.

Magnificus Dnus Christophorus Kazynski Capitaneus Gniewkowiensis veniens in Consistorium Universitatis plurima nobilitate stipatus, instituit prolixam satis Orationem ad flectendos animos DD. Professorum et Almae Universitatis omissis ostensionibus graviter conquerens in condonandis [illegible]

163. [illegible] pro Tribunal Regni inimicitiis Sigismundo Warzewski militis [illegible] Sigismundi [illegible] Suppositus [illegible] in varijs occasionibus et conflictibus [illegible] Studiosis Academiae

Resolutum [illegible] pro D. Rectore in dignitate et quod pro honore suo [illegible] sit deliberatum.

Bona Kasiechowice ab Illmo Joachimo Comite de Tarnow pro [illegible] omnibus qui contributioni fuerint [illegible]. Inscriptio [illegible] Purificationis [illegible]. .62

Dn. Joannes Brosius Orator Zylicianus apud Capitulum deliberat de [illegible] sibi de stipendio per piam fundatorem assignato pro 600 [illegible] nonnisi 500 dantur. Aegre tulit Universitas hanc diffamationem licet ex [illegible] Gymnastici [illegible]. Ideo Rector rogatus est informare Capitulum [illegible] de mente fundatoris, et quod [illegible] abesset ut detrahere vellet aliquid [illegible] ut illi [illegible] vellet dare modo ille satisfaciat vocationi et officia [illegible] [illegible] in [illegible] Studentum sancitum.

D. Brosius Orator [illegible] de [illegible] sibi [illegible] stipendio

3a Februarij D. Wykinski arendans Bona Kasiechowice

Rmus Adalbertus Grochowski Epus Premisliensis scribit litteras de [illegible] pecunia [illegible] in Thesauro [illegible] delitescente. Idem facit [illegible] Apostolicus Cancellarius [illegible] [illegible] ibi [illegible] 165

Rmus Lipski Epus Vladisl. petit concedi absentiam ad triennium Dno [illegible] pro [illegible] Concionatori Ecclesiae Vladislaviensi [illegible]

Christophorus Wesolowski Marschalcus [illegible] petit [illegible] sibi mitti ad [illegible]

143 ad [illegible] Rozwarzewicz [illegible] mittit

[illegible] mittit [illegible] D. Matthiam Krasnicki

5 Martij Licentiandi [illegible] singuli redimunt [illegible] 166

16 Martij Tractatio fit de [illegible] Sisiniano

Commutatio Illmo Rectore D. Kainan Christophoro 19 Maij

Dn. Stan: Rudzisz mittit cum Caterva [illegible]

Ad Collegium Lubranscianum mittit D. [illegible] J. V. D. [illegible] ad Collegium [illegible] pro Philosophia Laurentius Kazynski & Matthaei Joannes Thym, pro Rhetorica Stanislaus [illegible] pro [illegible] Stanislaus Kozinski 166

Sisianiis concedatur unum Tabulatum in [illegible] J. C. salva pensione [illegible] annuatim .67

JACOBVS NAYMANOWIC

I.V.D. ET PROFESSOR, CANONIC. CRAC.

VNIVERSITATIS CRACOVIENSIS RECTOR GENERALIS,

DECANI, CONSILIARII, OMNESQ. PROFESSORES OMNIVM

FACVLTATVM EIVSDEM VNIVERSITATIS.

311 391 III
St. Dr.

QVandoquidem multò abhinc maiores noſtri perſpexerunt, molitionem nouarum Scholarum contra Vniuerſitatem, plurima intolerabilia, abſurda pericula ſecum laturam, quod nunc manifeſtè experimur, cùm ad lites, turbas, adduntur nobis diffamationes, detractiones, calumniæ, hinc inuidia Magnorum conciliatur, periculum apud Ordines creatur, & diſcrimen inde non leue expectandum ſit, maximè ex eo, quòd in dies ſummittuntur inter iuuentutē Academicam certi Emiſſarij, qui innocentes & ſimplices perſuaſionibus, technis, ad ea incitant, & incendunt, quæ neq; iuuentutem decent, neq; hîc aliâs fieri conſueuerant. Ideo Nos inter tot mala conflictati, remedium tamen illis Deo adiuuante quærentes, primùm quidem oppreſſum hũc Academiæ ſtatum, precibus & orationibus omnium incorporatorum, quàm diligentiſsimè commendamus: vt quod malum ope humana ſuperari non poteſt, diuinâ tollatur. Tandem verò, vt dicti Emiſſarij fucati Studioſi expellantur, extirpentur, quod antiquis Statutis Academiæ Cracouienſis receptum eſt, nè gaudeant Priuilegiis, & immunitatibus Academicis, ij qui actu non ſtudent; Præceptores priuatos non habent: Lectiones diligenter non frequentant. Illis nos inhærentes, & aduertentes, multos titulo Studioſorũ nullã operam literis dantes, ad turbas, vexationes aliorũ, ne quid grauius dicatur, nomine Academico abuti; præſenti edicto decernimus, & declaramus, neminem in poſterum Priuilegiis, immunitatibus Vniuerſitatis noſtræ Cracouienſis, defenſione Rectoris, quantumuis inſcriptum, debere gaudere, niſi qui actu in dicta Vniuerſitate det literis operam, contubernio, ſcholæué alicui adſcribatur, vel aliàs priuatum Præceptorem habeat, cui rationem ſui ſtudij reddat, recognitiones à Præceptoribus, principio, medio, & fine cuiuſq; commutationis referat. Mandamus itidem Senioribus locorum, priuatis Præceptoribus, & omnibus, qui ſuæ fidei commiſſam iuuentutem habent, vt nobis intra dies ſeptem præſentium publicationem immediatè ſequentes, quiſq; ſibi ſubiectos exactè & ad amuſsim deſcriptis eorum conditionibus, prout in formula à nobis data latiùs continetur, ſub pœna decem Marcarũ irremiſsibiliter referat. Cum autem pleriq; immemores iuramenti ſui, de non vindicanda propria iniuria nõ tantùm vindictam propriam non omittant, ſed vltrò prout illis libuerit, etiam innocentibus inferant, quo Vniuerſitas in ſummã inuidiam, periculum, vetus diſciplina in deformem faciem, iuuentus ad antiquum morem inſtituta, in malos conatus pertrahitur, hincq; nihil niſi luctuoſum expectari poſsit: Vnde nos tenore præſentium omnes & ſingulos, principaliter quidem, qui turbas, congregationes, conuenticula excitarint; tum verò qui armati eis adfuerint, vim alicui intulerint, & qui quoquomodo coitiones fecerint, iuuerint, pro noſtris nõ agnoſcimus, Priuilegiis Vniuerſitatis priuamus, Contuberniorum & Scholarum Senioribus ſtrictè præcipimus, vt quiſq; inter ſuos diligenter obſeruet, adnotet eos, qui turbarum autores fuerint vel eſſe poſsint, qui incenſores aliorũ, Statutorum & diſciplinæ contemptores, eoſq; ſi ipſi coërcere & in ordinem redigere non poſsit, nobis deferant: aliàs ſi quid ab eiuſmodi perpetratũ fuerit, ſciant omnem culpam in illos redundaturam: maximè autem monentur, ne mendicantes adultos, qui non ſtudent, neq; cantu Eccleſiæ deſeruire poſſunt, in ſcholis ſuis tolerent. Cum verò otium in iuuentute ſit mater vitiorum, ætas autem hæc tenerior in deſidiam pronior ſit, niſi habeat, qui vrgeat & ſtimulet ad virtutem, Sancimus præſentibus & conſtituimus, vt in poſterum habeantur deputati (præter Seniores Scholarum & Burſarum) Præceptores priuati, qui ſcilicet Profeſſores ex Collegio minori & cæteris exiſtant omnes, exceptis emeritis & labore confectis, ita vt citra horum permiſsionem, nemo Magiſter in poſterum audeat priuati Præceptoris munus ſibi vſurpare. Vt verò maiorem curam & operã exigentibus, promptiùs & ſpecialiùs ſuccurramus, ordinamus itidem, vt ſint priuati Præceptores, & quaſi Præfecti nobilioris iuuentutis, maximè eius, quæ ſine inſpectoribus hac in Vrbe verſatur, cuius Nos officium & inſtructionem ſpeciali ſcripto complectemur. Nunc autem eiuſmodi officio fungentur Venerabiles Dñi, Magiſter Iacobus Vitellius Regius, & Magiſter Iacobus Gorski Nouorũ Iurium, Profeſſores. Similiter quoq; Scholarũ omnium Parochialium penes Cracouiam, duos Prefectos generales eſſe volumus, ſcilicet nunc Reuerendum D. Iacobum Vſtienſem, Canonicum S. Floriani, & Venerabilem Dominum Magiſtrum Gregorium Golinski Philoſophiæ Doctorem, qui itidem diſciplinam Scholarum iuxta inſtructionem noſtram, ordinem autem docendi iuxta præſcriptum Synodale Reuerendiſſ. olim Petri Tylicki Epiſcopi Cracouienſis inſtituent. Oratorio itidem Sacratiſsimi Roſarij duos Præſides aſsignamus, Profeſſorem ſcilicet Regium vnũ, qui non diſtineatur officiis Eccleſiaſticis, prout nunc eſt Venerabilis D. Magiſter Melchior Porembius; & Seniorem Contubernij Iagelloniani, qui itidem in directione & propagatione dicti Oratorij, iuxta peculiarem informationem noſtram, approbatam ab Vniuerſitate, procedent. Magnum remuneratorem Deum, pro labore ſuo habituri. Omnes deniq; & ſingulos in Domino hortamur & obſecramus, vt ad eam innocentiam & ſimplicitatem, quã à maiorum noſtrorum inſtituto accepimus, addant patientiam & prudentiam in hoc periculoſo ſtatu, vt ij qui ex aduerſo ſunt vereantur, non habentes occaſionem maledicendi de nobis, & nos per tribulationem creſcente & aucta virtute, gloriam maiorum noſtrorum attingamus. Datum Cracouiæ die 16. Maij. Anno Domini, 1626.

~~415~~
419

~~179~~ 180

Mag^{ce} et Adm. Rnde Dne
Dne et Fr Observan^{me}.

Życząc sobie całey przyiazni Wmciow, ktorą hactenus Saerosancte colui, nie kwapię się do prawa o Deposit nieb. X^a Blazowskie^o Plebana, ktorego Duszy (ze sie nie czyni dosyc woli iego, y legata sie nie oddaią) musi się dziać cięszko. Czekam tedy aza sie Wm w tym zechcecie sami osadzie, ze trzeba reddere unicuiq[ue] quod suum est. A ia proszę abyscie Wm consulendo integerrimae hucusq[ue] existimationi zacney Academiey swoiey, nie chcieli mnie przywodzie do prawa z Wmciami, a siebie do trudnosci y ostawy. Umyslnie posełam po Declaratią do Wmciow z tym oswiadczeniem moim, ze gdziebyscie Wm wydac tego Depositu nie chcieli, mnie gwałt sie stanie, zebym z Wmciami w prawo sie wdac musiał. Gdzie tesz Wm wydacie, ia z części swey dam tysiac złotych na Canonizatią Błogosławionego Cantiusa, y legata tamze w Krakowie wszytkie sie popłacą zaraz. Oddaię się przytym pilnie do łaski Wm me^o M^o Pa. Datt w Warszawie 28 Jan. 1627.

Na odebranie tych pieniędzy, y na oddanie Legatorum, takze y Tysiąca złotych na Canonizatią, przyiedzie tam ieden z Executorow, cum facultate od drugich, y o de mnie in forma amplissima sibi data, per Instrumentum publicum.

Mag^{cis} et Adm. Reverendis D. V.

Addictissimus fr.
et servitor paratissimus
Achatius Grochowski
Eppus Praemislien[sis]

420
~~416~~

Il
...ygō et Adm' Rndo Dnō Dnō Rectori Ge-
...li Almæ Academiæ Cracovien' etc Dnō
et Pi Observandissimo

421
417 98

Mense Maio Rev.do D.no Christophoro [illegible] venerunt litterae ab Academia Lovaniensi per Mariu[m] R.d D.nu[m] Carmelitam excalceatum et directorem D.ni [illegible], postea Castellani Gedanensis ad Academiam nostram ad communionem universalis [illegible] accendendi [illegible] quarum tenor est.

Magnifice Eximij Clarissimi ac Spectabiles

Domini.

Non sine maerore intelleximus Academiae V. motus, quibus a Societatis Iesu Clericis perturbatur, et Vulnus quod privilegijs eius inflictum fuerunt. Etenim quae ijs qui cum calamitatibus luctantur solatio esse solet malorum quibus premuntur, cum alijs communio ea dolores nostros vehementius exasperavit. Quamvis enim aequo fortasse animo pateremur, unius Academiae Belgicae, inter Germanicas licet florentissimae quem illi moliuntur occasum, non possumus tamen, tot celebrium Academiarum, quas per omnes Europae plagas Societas illa vel occupavit, vel oppugnando quatit, calamitate non commoveri. Nam quocunque oculos animumque convertimus, ubique eius molimina et artes, quibus Academias fatigat in sensus incurrunt, quocunque aures, strepitu litigantium illorum Clericorum et Academiarum querimonijs ac gemitu obruimur. Longum esset earum catalogum texere quae Societatis vel potentia subactae, vel privilegiorum machinis graviter concussae vel litibus tentatae sunt. Si Germaniam intuemur, vix una superest quam favoribus Principum subnixa non literario subiugarit imperio. Si Burgundorum Dolanam Belgicarum iam saepe subsidium implorare compulit. Sin Bohemiam iam antiquissimam Carolinam extinxit. Sin Lotharingiam, iam Mussipontanam tenet. Sin Galliam, iam collectis viribus Parisiensis, Tolosanae, Cadurcensis, Valentinae per multos annos molitur interitum. Sin Hispaniam, iam Salmanticensem, Complutensem Vallesoletanam premit, quarum nil minus quam occasus imminet, si quod Madriti meditatur ei ex voto cedat.
In nostro Belgio quae stratagemata non tentavit, quas machinas non molita est. Duacensis iam olim Privilegio quod in Academiarum exitum impetravit sub iugum missa est. Lovaniensis nostra quadraginta plus minus annos tot artibus tantaque vi oppugnatur ut Belgij atque Hispaniae fatiscant Tribunalia, nesciamusque utrum gravior fuerit Urbis in Carthaginem quam nostra in Societatem colluctatio. Sexcentis praeiudicijs eius pretensiones interemimus, et conatus oppressimus, nec tamen nostrae Reipub: securitatem tot decreta peperere. Quo spectant alio tam pertinaces impetus nisi ut litterarum in Ecclesia Christi dominatum occupent, pansisque Societatis

vexillis, omnis Philosophorum ac Theologorum acies sub huiusmodi ducibus milites atq
in eorum noua captandisq hominum affectibus aptatas doctrinas velut in militare Sa-
cramentum iurauit. Hanc tanquam periculosam Ecclesiæ calamitatem nostra Acade-
mia semper exhorruit et Gallia scriptis etiam publicis deplorauit. Quibus machi-
nationibus, ut resisteret Academia Parisiensis iam triennio vel quadriennio ve-
prouida ac prudens mater filias totius Galliæ Academias signo edito conuocauit, ...
ctoq solenni fœdere irrequietos huiusmodi Clericorum motus iteratis crebro Supremi ...
riæ decretis compressit. Galliam tali exemplo iam a septennio pressimus, cum Soc...
tis ausus, quibus noua graduum magisteria comminiscebatur, iunctis Polonæ Duacensis
ac nostræ Louaniensis Academiæ viribus retudimus. Sed quia nunquam Societate viuim...
et pacem habuit, ultra Pyrenæos montes iam secundo abrepti sumus eorum tempestat...
ut coram Regio in Hispanijs tribunali nostra priuilegia decertarent. Ubi cum
Hispanicas Academias iam pridem Societatis motibus quassatas, de tantis Uniuersita-
tum perturbationibus imbuissemus, earumq percusso fœdere nobis iunxissemus auxilium
visum eis fuit ad Apostolicam Sedem Academiarum deferre querimonias, rogareq ut ab...
gato vel limitato Pij V.ti a Gregorio 13 quod vbiq crepat Societas priuilegio, ...
quo in omnibus totius Orbis collegijs Academicarum eiusdem lectionum dandorumq gra...
um potestas attribuitur, Uniuersitatis tranquillitati securitatiq consulat, neq ...
quæ optime sunt de Repub: Christiana meritæ sunt, iura et priuilegia minus sinat ...
nis inquietudine infringi, ac perturbari. In hoc propositum præter Hispanicas ...
Burgundicam aliasq nonnullas conuocauimus. Quod consilium si Reipub: Christ...
utile, Academiarum paci necessarium, vestræq inprimis studiorum almæ Matri...
quoties oppugnatæ clademq passæ, salubre esse arbitramini, vires vestras tot illustri...
Academijs Romæ coniungite, ut quam forsitan ægre singulæ facile aliarum præsidio
securitatem assequamur. Infatigabiles enim Societatis huius esse conatus nimium ex...
perti sumus, nec vnquam magis esse periculosos quam cum concordiæ pacisq obtentu
obdormiscentibus Academijs blanditur, tunc noua consilia comminiscitur, tunc
dissidia sibi aduersantium vel captat, vel struit, ~~...~~ fauores venatur principum
tunc machinas suas in Regum palatijs disponit, tunc clandestinas possesiones ...

x

actibus in Academiarum praeiudicia molitur. Si vos tanquam amicos hodie vel potentiores colit, cras ut hostes impetet et in causa iuris Academici parte, de securis triumphabit. Sed expertis loquimur, nec opus pluribus: quid apud vos hac in re decretum fuerit, scire desideramus. Nos vicissim quid apud Hispanos et nos consilij capietur primo tempore accepto responso vestro perscribemus. Fondum irrefragile ab Academijs tum Hispanicis tum Belgicis decretum conditum est, nec de tempore quo res mouenda est quidquam deliberatum Gallicanae Academiae vix dubium quin ultro aliarum incitatae exemplo se caeteris coniungant. Deum pacis rogamus ut florentissimam Academiam vestram ab omni perturbatione incolumem tueatur. Louanio VI May 1627.

D. D. V. V. addictissimi

Rector et Vniuersitas studij generalis Oppidi Louaniensis.

Magnifice Eximij Clarissimi et Spectabiles Domini.

Optare potuimus sed sperare nemo valuisset eam orbis Christiani Academiarum consensionem in communi periculo quam ex litteris vestris percepimus, maxime vero nobis gratulamur nuncium hoc a principijs Academiarum Christianarum Louaniensi profectum quae ut sapientiae fama antecessit ceteras omnes, ita prouidentia communis periculo merito matrem se omnium ostendit. Deus vero Per Opt. Max. ita prosperet vota vestra, ut eodem ardore, studio, constantia principia iuxta ac exitus fructum atque dulcedinem totus orbis et emunctae naris posteritas sentiat. Nos vero qui hic in extremo mundi et deteriori caelo degimus, quid de nostris laboribus dicemus? quid adferremus ad eiusmodi sanctum et commemorabile foedus? Anni sunt plus septem ut primum rumoribus, deinceps cuniculis a Iesuitis coeptum agi, ut vestigium aliquod suae disciplinae Cracouiae figerent, species concordiae et consociationis primum aulis Principum inferri, deinde in vulgus spargi utilitas, Academiae nostrae gloria, frequentia discipulorum demonstrari, tandem maior Dei honor (prout illis mos et orbis res humanas aucupando caelum iactare) inde promanaturus crepari; omnia vero exemplis exterarum Academiarum demonstrari. deseruisse illis scilicet Iesuitis plaustra honorum et incrementorum accessisse. hinc prensationes nostrorum Academicorum, et inde leuissimum quoddam Schisma Vniuersitatis, in populo

~~419~~ 423

19

iactata voces, quasi nos ipsi ultro (si Dijs placet) illas Jesuitarum beatitates valde qu[...]
cuperemus et exoptaremus, omnia confecta esse, unius et alterius turbidum caput tantillum
obstare, sed et hoc urbanitate, pollicitationibus, munificentia devincendum. Nos vero quid
ad haec? quamvis leviores titubarent, divinabamus (quod ex ipsis tandem clarissime
perspeximus) nulli scholae hos fucos bene gessisse. Et cum primo agninam praeseferant
Leoninam tandem ubi vires sumpserint induere. Exhorruimus colubrum enectum gelu in sinu
matris ponere unanimique consensione illud decrevimus, ne quisquam consociationis cum[...]
cum hac insociabili Societate hominum mentionem faceret. Et ut quisque pro virili sua et pro [...]
cramento quo Academiae devinctus est Universitatem sumptu et ingenio adiuvet, ut eo [...]
praeceptores qui luxu et petulantia non virtutis studio cathedras contra nos erigunt locum [...]
habeant. Additum et illud, scribendum ad exteras Academias easque ex illo nostri communis peri[culi]
admonendas, prout ad Italicas et Gallicas quasdam scripsimus. Quod ad haec Jesuitae [...]
dolum procedere non vident, ad vim calumnias et artes conversi, clanculum impetrant [...]
rescriptum quo illis Academia permittitur: apud Ordines idem agunt, sed diversa a nobis [...]
apud Regem enim diffamamur tanquam inimicissimi Jesuitarum, apud ordines circumferimur tanquam
eorundem amicissimi. Et quidem ex voto illis omnia cedunt apud Principem, nequicquam re[...]
tibus ordinibus. Tandem clementia Principis pientissimi illorum artibus a nobis aversa [...]
quas nobis turbas et calamitates non peperit, quales non omnes Orbis Academiae, quantum[...]
ab illis oppugnatae pertulere: quas non tantum omnem dicendi vim sed prope humanam credulitatem [su]
perarunt. Conquisiti magno studio per suburbia vicatim discipuli et greges nescio quorum
nebulonum in domibus Jesuitarum impensis eorundem (ut numerum aliquem facere vide[rentur])
nutriti, idemque postea contra nostram iuventutem armis et omni tormentorum genere instructi, atque [ad]
vim nostrae iuventuti inferendam muniti; quam quidem intulerunt ut nobis luctuosam, ita [...]
auctoribus valde infamem et ~~luctuosam~~ odiosam. Ipsi ita cum agunt, querelis identidem [...]
replent, ut infinita moles iniuriarum non satisfaceret crudelitati illorum, nisi eas calumnijs [de]
testabilibus cumulassent, hinc a credulitate profecta crudelitas (quod mirum cum pro [...]
Principis traduceremur, eo quod nihil commune cum Jesuitis habere vellemus) immissis in nos [...]
tes Jesuitis classicum canentibus. Semel et iterum urbem sanguine innocentissimo [...]
et cum satietas caedium non caperet Jesuitas, indignitas facti barbaros quos illi ad haec [...]
facinora conduxerant et taedium et misericordia cepit. Infremuit et contremuit ad haec [...]
tota Polonia, quantumque nobis Jesuitae rerum nostrarum adimere conati sunt, tantum [...]

opprobrij attulere, et existimationis suis artibus collectae, si quod reliquum habebant periculo
adiere. Sed cum illis nescio quis Deus mentem hic adimat, à pertinacia importunitate et
artibus quas toto orbe conquisitas exercent, minime discedunt. Deo illis fulcra perpetua
Principis et quasi fascino quodam devincta benevolentia demi praxis Romanae Curiae, quam
illi propitiam, nos nimium quam inclementem agnoscimus. O candida pectora quid non Sanctuli
isti in loco illo sancto egere ut voti compotes fierent? pars interventu advocati, pars auro cor-
rupti, magna litis pars minis, magna suffragationibus, etiam exterorum Principum, maxima
surreptitijs furtivis Privilegijs tandem subscriptionibus infimi ordinis hominum agitur, et
in cognitione causae id perficitur, ut ne ulla cognitio fiat, ne oculi inferantur in merita eorundem
fortunae nepotulorum in res ab ijs in Polonia gestas in eo iuris quicquid sed apud nos splen-
dore possunt, cumque specialiter res agi coepta esset scopulos in eo pelago advertentes Jesuitae
ad universalia et remota declinarunt. Scilicet cum docere deberemus Academiam nostram
maximis de causis a quadraginta annis omnem speciem docendi in hac Urbe Jesuitis cedidisse
eosque ipsos tanto tempore prohibitioni acquievisse, denegata nobis via, quae fuit antea concessa
disputandum. Num consuetudo contra bullam Pij Quinti valere queat, quid inde sint
exculpturi nescimus. Vos vero certiores de rebus nostris ea de causa facimus, ut intelliga-
tis in quo statu res Academiarum sint apud istos, et quid in tanta calamitate a nobis spe-
randum sit, quid consilij a vobis expectandum. De nobis sic estote persuasi, nos quamvis
tot periculis agitatos Deo nostram innocentiam defensare nequaquam animo deijci vel si
fractus illabatur orbi sustinet nos vestra aequissimae causae bonitas, Dei providentia et
quidem in tempore alienae malignitatis, cons omni in Polonia Ordinum eaque splendida de
nobis existimatio. Et certe hac quam concitarunt controversia, ostenderunt demum Jesui-
tae orbi nostro se non esse id quod mirabantur illa sanctitate et innocentia, credamusque
voce populi tanquam Dei et internis conscientiae ictibus eos desecari et misere dila-
cerari quidquid vultu simulent et fronte mentiantur. Nobis vero nemo vel impuden-
tissimus si succubuerimus aliud quicquam objicere poterit. Etsi quam pessimas et
nimium omnibus notas easque infinitas artes machinationesque Jesuitarum, evidentio ille
apud nos adeo tenuis ut quod de regno literario ab eis occupando metuitis nobis
deatur illos aliud quicquam quaerere quam literas, ut pote quibus ad sapientiam tienn
propositum est, ad acquirendas opes seculum non sufficiat, et qui in conatus in Re
literariam convertendi essent, in Oeconomijs disponendis redditibus ordinandis va sarii

satis sunt. Mittamus interim aulicas cum levi pepello occupatiunculas, susurros
illecramenta mulierum, quibus et quisq[ue] illorum graphice locupletius et totas dies
horas impendit usq[ue] eloquentiae apud illos scopus et finis. Mittamus consuetudinem
cum aulicis, captiones munusculorum, salutationes, et quantum antea nobis formida-
biles erant nomine tantum nunc contempti et abjecti iaceant et brevi magis ac
magis futuri, sed qui labori et magnis illis laboris et sapientiae sacerdotibus, Aca-
demicis nunquam suis illas scenicas et plebeiae opinionis vanitate coloratas schola-
las erigendo sempiternum bellum indixere. Non Aristoteles apud illos non Plato non
melioris notae Doctus scriptorve teritur sed dictionaria, adnotationum ante triginta
annos recentibus ineptiis conferti centones quaedam epigrammata et quidquid adventor
aliquis pinguis et indoctae Minervae fuit. Itaq[ue] magna pars discipulorum eius scho-
lae plenitudo iure meritissimo subit. Dedissem operam eiusmodi magistris qui omnium
plurimi ad nos redeuntes de porto fuste et manibus desinunt ab ingenuitate efforma-
permittunt et experiuntur, quod si huic morbo medicinam non faciunt viri Principes,
nos celebres Academiae quam illi exterminent (quia illis oculos depravans effodiri)
gaudent, ad salutem eorum operas non conferris, brevi omnes literatura melior dicendi di-
politior, iunior Philosophia et quidquid magis nobile apud nos, id est omnis antiquae sapientiae
dignitas abolebitur, imo vita ipsa extinguetur; in eamq[ue] barbariem relabemur in qua
fuimus, cum Benedictinorum Cisterciensium claustris quamvis somnio non tot
negotiis distentorum sed more populi tenuissime incipientium, frigidissime desinen-
tium, omnes musae continerentur et quasi regulari disciplinae subderentur. Hac de
causa itaq[ue] vehementer cupimus et cupidissime optamus vires Academiarum Christiano-
rum coniungi contra hanc tempestatem, nec defuturum putamus SS. Pontificem digna-
de literis longe optime meritum, nec ignarum totum istud quidquid promittitur a Semi-
iam a primo suo vigore et claritudine multum descivisse rarum et stabile esse non posse
Academiae industriae contentionis, modestiae apprime conscium inter solidum et inanem
nec discernentium securitati et famae suae memorem futurum, et qui forsasse nisi hoc non
facere cupit aliquid id tamen desiderat ut conveniat aliarum Academiarum et Nobis et cete-
rum momentis id ipsum aggrediamur. Quod ad nostram Universitatem spectat prom-
pta omnia Nobis spero, sed in hoc negotio supra quam dici possit maxime deferri et o-
iure mancipat, atq[ue] ad omnes nutus vestros parata est, innuite tantummodo quid nos
facere et quo vertere velitis, primum enim imperii facere et stationem occupare certum est.

et pugnando ad sese omnium agere neque quomodo Iesuitae docere debeant, sed ne prorsus apud nos doceant. Deum interim oramus ut cogitationes Vestras prospere et ad optatum finem deducat VV. clarissimas DD. et quam diutissime sospites ac incolumes in florentissimo rerum Academicarum statu conservet. Ad quod etiam atque etiam apprecamur.

Cracoviae 1627.

DD. VV. Clarissimis addictissimus

Christophorus Kaymanowicz

Academiae Cracoviensis Rector suo

et totius Universitatis eiusdem studii nomine.

Tale responsum datum fuerat studio Lovaniensi ab Universitate nostra. DD. porro Lovanienses rebus cum Iesuitis per domesticas et decebat discordias non adeo bene compositis cum suis deinde responsis amplius nos non reviserunt.

1621 196

3o Junij Acceptis Roma litteris in quibus scribebatur PP. produxisse Privilegium Regium pro Collegio Crac. SS. Petri et Pauli. Statutum fuerat in Secretiori Consilio mittendum esse ad S.R.M. nuncios qui supplicarent quatenus Privilegium contra Jura Acad. Jesuitis concessum S. Maiestas revocaret. 2o Protestationem super dicto surreptitio privilegio scribendam, ea tamen prudentia et circumspectione ne in minimo Maiestati [illegible] Scriptis vero imprimis erant litterae ad S.R.M. nuncijs Opinionem [illegible] quas legendas et approbatas Consiliarios ita ut duo exemplaria essent unum quod Secum nuncij ferrent alterum quod Nunciorum etiam manu subscriptum in Archivio maneret ne forte ultra Informationem aliquid Nuncij attentarent

Informatio de Privilegio erat talis Concepta 10 Julij. 3 vero July Scripto ab [illegible]

1 Neminem credere posse, id a S.R. Maiestate confectum esse, quinimo omnes existimare S.R.M. scientem et volentem id nunquam subscripsisse, quod vel ex infra dictis patet.

2 Ab annis propre 15 liberi continuatis epistolas S.R.M., quibus Serenissima et ipsa per se et per Rmum olim Laurentium Gembicki Primatem Regni pollicetur, se iura Acad. conservaturam, et maiorum suorum privilegia, nulla ratione violari passuram, cuius contrarium praedicto Privilegio PP. Societatis S.R.M. adscribunt

3o S.R.M. Concesserat PP. Privilegium erigendae Acad. Posnaniis, quod minus derogasset Juri Universitatis, quia tamen vidit, quod nonnihil praeiudicij adferret, tandem passa est, illud ad effectum suum non deduci, quanto minus nunc patietur, Academiam in proprio nido subverti, per novam erectionem.

4o Non possunt dicere PP. privilegium hoc non esse eversivum Jurium Acad. qui huiusmodi colorando illud, dicebant se cupere incrementum Universitatis, et melius bonum, nam datum privilegium se refert ad certas Bullas, in favorem PP.um quae sunt manifeste praeiudiciales Academiae

5o Summi Pontifices in statu suo Ecclesiastico non ponit in executione dictas Bullas in locis ubi sunt Universitates famosae, nisi praevia diligenti considerationi, processu et via Juris alterius. Nunc autem PP. a S.R.M. impetrato Privilegio, urgent nos Romae, et si hic magna consideratione et necessitas exposceret a S.R.M. novam Scholam, et quasi sine Controversia hanc Scholam Crac. erectam sic, cum tamen nihil hic ostendere possit, quod Jus illorum in Polonia fulcire valeret, sed cum Jure destituantur in Polonia referunt se Romam, et cum Romae urgentur, referunt se ad eiusmodi Privilegia, quibus faciunt ne etiam cognita causa, ita ut pars non cedat, suspensa curia, ad eiusmodi Privilegia, quamvis inuntata.

6o Ipsae Bullae in Polonia procedere non possunt maxime Crac., quia supponunt penuriam professorum, hic autem copia laborat, non penuria et maior est necessitas ne sint Crac., quam ut sint.

7o Romae PP.es cum allegarunt dictas Bullas, porrectae sunt rationes ab Academia quare locum in Polonia habere non possunt. Contra quas PP.es si adduxerunt Privilegium, profecto debebat prius disputari, et causa ostendi quare Bullae Soc. contra antiquas Universitates habere deberent

8o Plurima incongruentia in dicto Privilegio impetrando esse, quod illud invalidant. Nam primo est datum contra tot Privilegia, iuramentum, excommunicatione firmata Synodi Regni 2o Praeter alia Statuta Regni, est datum contra nuperam Constitutionem Anni 1613. qua omnia Jura Academiae confirmantur 3o est scriptum captiose, praeter tenorem Cancellariae, nam essentia eius consistit in Bullis, quae Bullae non tantum ad longum inseri debuerunt, sed etiam vocatis vocandis, et de quorum praeiudicio agebatur, si non liberent ... quod opponerent, demum Privilegium signari debuerat 4o Excommunicationes novae et inauditae, per sanguinem Jesu Christi, quas convellere Privilegio ... maledictionem Jagiellonianam, testantur, illud ex Cancellaria Regia non prodisse. Tandem vero ut ex transumpto Romano patet, nullo praesente subscriptum, et huiusmodi occultatum, quasi conscientia rei non bona fide et cum gravi iniuria alterius impetratum, Quo ipso non ... a Regia manu confectum esse. Scilicet quod publicum ... Academia ... refugerit, et latuisset huiusmodi nisi impudentia ... 4 annis ...

[Margin:] ... ab ... bant ... in quo ... sericas ... Potentes ... Borowij ... prius 12 ... Remissionem ... praediction ... veris ... dubijs ... possum ... sive ... tali ... magis ut ... ueritas ... loco ... cor ... tela ... ut cum ... non possimus ... possimus ...

impedienti Tribunali Romani, cui illi plus fidebant quam debebant, nunc demum producta fuisset.

9° Academicorum nolle vocare in dubium valorem Privilegij, si S. R. M.tas esse vat scita et voluntate sua illud ... datum, ... S. R. M. ob oculos poneret ... Universo Acad. ... cum Privilegia prope 300 annos, eo peius, per ... et unica in hoc Regno Acad. qualis qualis esset haereret ad suam ... conservandi, tanto magis vero cum copia ... [illegible] nobilis ad commodum Regni huius, et ... S. R. M.tis ... abundat.

Informatio de Unione cum ... et Concurrentia.

Bullis allegatis in privilegio loquuntur de Concurrentia, de qua plures antea ... informationes, ... illi ... cum Universitate ... notabilem destructionem Universitatis, et hoc quidem cum a Maiorib. Acad. ... S. R. M. et Ord. Regni deducebant, postquam vero accepissent gravabat. ... S. R. M. ... Anno 1623 ... reipsa experti sunt Acade- mici qualis foret concurrentia cum Jesuitis ... 3 ... Calumniat ... convertebant Acad. per litteras ... testimonia per facti evidentia, qua de re ... competentia cum illis age- re, prout agant dummodo S. R. M. ... Clementissimi, favore et intercessione ... ... in re evidentissima, et in causa sanguinis innocentissimi ... ad ... 2° fuit Concurrentia calumniis quae etiam nunc, de Academicis Varsoviae et qualia de Sceleratissimis perditissimis ... in dies, quae vel occasione Jesuitarum, vel numquam in re ... facta, eo demum ... libidine calumniandi, ut etiam contra nos ... Haereticos ... quod patet ex Certis supplicationibus ... in aula Regia ... a ... promotis, et publicis relationibus multorum nobilium, qui ex ... casu ... PP. ... et con Universitatem instigantes viderunt audierunt, et plurima hic alia omittantur. De Concurrentia Contumeliosa non est quod dicam. Deus illis retribuat. Illi Sapientes nos insipientes, illi nobiles, nos ignobiles.

De Unione ad antiqua Dico hic adjicienda nova 1° Quomodo ... fidendum esset, cum de Unione nobiscum agunt, si quidem postquam impe- trarunt dictum Privilegium, in eversionem ... Universitatis, volebant nihi- lominus fidem fieri in Universitate ... Unionis, interim clanculum ... agere, quod in perniciem ... vergerent. Si privilegium habebant quorsum de Unione tractabant, si de Unione nobiscum bona fide agebatur, quare Privilegium impetrabatur, contra ... Unionis. Secundum ... ... et impotenter agunt cum Academicis, quasi contemptim eos habeant vel uno exemplo ... hoc ipso anno ... nium Scripto demonstrari potest in quo cum ... falsissima, tum vero minus notabiles, brevi effecturos Jesuitas, ut primores Academiae non tantum dignitates Ecclesiasticas sed etiam Characterem Sacri Ordinis cum summa ignominia auferantur.

3 Informationes de Absurdis quae ex Scholis PP. hic sequuntur

Antea ... PP. ... contempti erant, postquam ex parvis ... suis, in ... Civitatis Regis ... Itaque ... Primum Calumnias quas hoc ... ab impetrato Privilegio ... biles experti sumus, nam illi ... Commentarium ex Calumnijs faciunt, nec eos ... 2° ... tationem disciplinae, nam Studiosi ... respondent novas Scholas illis ad hoc intentas, ut alliciant quoquo modo possunt. 3° ... Sollicitationem in Confessionibus, ... per ... bulas, in quibus refertur nil boni et magni esse ... nisi apud Jesuitas, et quibus animantur ... ad tumultus contra Haereticos.

Jesuitae ... et ... ... contra Academicos

Jesuitae mutant ... tra ... cos ... Academicos

427
424

4ta Nimirum desolationem Scholarum Parochialium, nam illi postquam contracti fuerint, adulti iam non parvos pueros scilicet ad alphabetum et syllabas ex Parochialibus Scholis evocant. 5ta Nimirum Literas Perpetuas ad quas sciunt bene nec non posse sufferre. 6ta Nimirum arma, quae occasione puerilium rixarum illi facile capiunt, et quidquid perpetrarint in nos revolvunt, et quamvis nihil horum metueremus, fulti tot iuribus Privilegiis, pro impudentibus tamen haberemur si sine causa necessitate utilitate, homines inimicos tranquillitatis, nullum modum cupidini facientes, omnibusque malis modis et artibus res suas promoventes conspiceremur, admitteremusque quinimo nobiscum vivere eadem conditione nostrisque in Iuribus et Privilegiis pateremur.

Informationes Speciales

Quod attinet S.R.M. Supplicationibus iteratis atque iteratis opportune importune urgenda revocatio privilegii ut in Informatione supra. et illud quaerendum in Regestro Cancellariae et Regente quomodo pertransierit, Extra Bullas et habenda in manibus, in quibus adnotanda puncta, quae faciunt directe contra fundationem Jagellonianam, quae identidem inculcanda erunt S.R.Mti urgendaque resolutio quantocyus, ut saltem dicat si ita velle vel neget. ex utroque enim aperietur via ulterioribus consiliis, si fieri posset vel expresse, vel surreptione dicti Privilegii vel ignorantia vel tandem revocatio [illegible] S.R.M. haberi posset, hoc vero optimum factu foret Si S.R.M. nil responderit facient iteratas Supplicationes et importuni inter [illegible] publice, neque causam sui adventus Secretam habebunt, sed vulgabunt Scilicet omnia, quae ut prudenter et ex re Universitatis fore advertent.
Ultra hoc duo Dni Nuncii sub Supplicationibus efficere conabuntur alterum ut ostendant plurimas Calumnias ad aures S.R.M. pervenisse ad quas diluendas iam ante quidem missum aliquem fuisse sub tempus Comitiorum 1626 nunc se eadem de causa venisse. Alterum adferri Roma exemplaria litterarum Scitae S.R.M. probrosissima et tanquam contra homines perditissimos scriptas ut habent exemplar unum, Supplicabunt S.R.M. [illegible] Universitas parata est deducere suam innocentiam, ut ne cuiusmodi epistolis eius innocentia gravetur, causam quippe quae Romae vertitur non suam esse sed D. Jagellonis sed suorum Successorum, sed sub Mtis [illegible] quam Proinde S.R.M. pro pietate fortunamque suam Regiam velit defendere et patrocinio suo Regio atque paterno hic et in Curia Romana studendo suo Regio deesse non dedignetur. Istas informationes acceperunt

Albertus Borowius M. Albertus Sandorkowic

43 Litterae ad Rmos Ssmum principem et Nuncium Apostolicum in Lib. Epistolarum vide.

Reversi Nuncii litteras S.R.Mtis Credentiales et vocant [illegible] attulerunt

Sigismundus III etc.

Venerabiles devote nobis dilecti. Litteras Devotionis Vestrae recte accepimus simulque qui ad nos ipsas nomine missi erant benigne admisimus, et quae praeterea ipsis Commissa erant, nobis exponentes benigne audivimus. Quid porro in omnibus a nobis responsi acceperint ipsi Devot. Vestrae referent. Quas de Caetero recte valere cupimus Datum Thorunii die 30 July 1627 Regnorum nostrorum 40 Sueciae 34.

Sigismundus Rex

Reversi Nuncii talem Relationem fecerunt in facie Universitatis
Promissa imprimis debita Salutatione Serenissimi nomine Universitatis in privata audientia, puncta suae legationis iuxta informationem expediebant. maxime vero ut Privilegium PP. Societ. ad malam informationem concessum, quod praeiudicat menti fundatoris Acad. D. Jagellonis revocetur urserunt.
Ad quae Serenissimus Dominus noster Clementissime respondit Gratam sibi esse vehementer eam Salutationem ab Universitate hancque simulque pro gra

relatione gratias egit, et vicissim omnia bona Academiae gratulatus est
Ad alia puncta his ferme verbis reposuit Quod de Maioribus et an
tecessoribus nostris qui Academiam fundarunt deque Universitatis in Regnum
et Patriam meritis et eius per omnia tuitione et defensione retulistis
eadem de nobis polliceri debetis. Et enim hactenus ne in minimo
laesam esse permisimus, idem ad finem usque a nobis curabitur Quod
attinet Studium Patrum Societatis, videre non possumus cur PP. domini
cani Bernardini Franciscani non impediantur lecturas. Cum PP. simi
liter non nisi suos docere velint, quod si aliquis externorum eadem
adire velit, cur non deberent inhibere, prout de facto inhibetis.
De Privilegio cuius mentionem facitis, eiusmodi quod liceret aliquid
contrarium vestrae Erectioni, penitus ignoramus. Romam provocare
appellastis. Roma definitivam Sententiam expectate. At vero
nobis quod inde sperandum est, reposuerunt humiliter Nuncii, urgent
nobis quod inde sperandum est in favorem Patrum litteris Maiestatis Vestrae. Scimus quidem nil
negotium in favorem PP. litteris Mtis Vrae. Scimus quidem nil
Cancellaria Regni nisi quod Ius Sanctum iubet emanare, nihilominus
mus tamen cum V. S. R. M. pro illorum parte scribere dignatur, eo ipso
illis [illegible] omnia nobis hic contraria, quilibet adscribere potest.
Quod autem attinet PP. Dominicanos et horum omnium dispar est ratio
Illi enim omnes religiosi non ex professo exigunt Studia aut publicas
Scholas aperiunt, verum privatim sui instituti Professos instruunt nisi
forte fortuna quis externorum veniat, quod tamen non fit per mo
dum ordinarii Studii. Patres vero Societatis Gymnasia publice aperiunt
Contubernia et Convictus habent, eorum institutum magna ex parte est
instruere Scholastica. Ad quod Serenissimus Rex habent licet Contubernii
Rudentis Nuncii, sed illa erigere meditantur. Sed (?) non habent, de facto
ait Serenissimus ita nec habebunt.
Iterata Supplicatione ut Serenissimus inspicere dignaretur Privilegium cuius
unus Divi Jagellonis et Academiae de perditum Radii Serenissimus Nulla
vero ruina Academiae ex eo consequi posse videmus. Adiicientes
Terrent nos vestigia aliarum Academiarum. Fortassis ait Serenissimus Vien
nensis. At ibi absolutus est Dominus, apud nos Libera est Respublica.	1113
Olim Vratislavienses intenderunt erigere Studium Generale, quia id futurum
erat cum praeiudicio Academiae Cracoviensis Maiores S. R. M. omnibus modis ne
id fieret occurrerunt. Certum est ait Rex Sed vosmet ipsi iam	Obiectio per Regem facta (?) [illegible]
Zamosci correspondentes erigi Academiam. Rudentes Filium nostrum	[illegible] in Erectione [illegible]
nostro os de ossibus nostris, imo unum Corpus agnoscimus. Post multas	scamot (?)
interlocutiones, Sermonem de insolentia Academicae iuventutis descen-	* De Insolentia Iuventutis Academicae
dendo ad principale pervenimus. Agite inquit Academici de Concur
ctio et turbatione cum vestris Maioribus et Patribus Societatis nunquid re
latione autentice consignata monumenta! Recordor cum nondum tenero
Pilsnen forte. Ita quidem est Serenissime in vulgus spargunt rumores loci (?)
verum nullum factum fuisse constat nobis omnibus. Ex Libris Rectoris
in quibus vel minima etiam Universitate contra rencontra inseruntur
de eiusmodi vero insinuationes nulla extat vestigium nulla nota, tanto minus
autentica est adest ut videremus Subiunxit Serenissimus Rex nos
quidem vidimus, vere et Iacobus Sandlowicz (?) Rector Academiae non
erat alienus ad eiusmodi Patrum et Academiae Consociatione et
quod caput rei est quidem vestra memoria nostra non est elapsum multi
sunt inter vos qui Patribus Societatis addictissimi nec ab unione se averse
Rex vero ita sunt ut vos velati Ignorantia eiusmodi Aca
demicos sub Cucullo Quos ostenderent nobis. Subridens, atque
deinceps sub Cucullo Quos ostenderent nos. Subridens, acq
seipsos nobis indicabunt alias per vos punirentur. et hoc idem
ab itaque insinuavit Certo se scire innuens Ad finem subiunxit et
Ut ante diximus Nolumus ulla ex parte Academiam laesam. Multis vicibus
enervatam et labefactatam esse Nam si hoc aliquando futurum erat. Mallemus
ilico ab omni negotio cessari quam aliquoties iteravit. Salutem Aca
demiam iubendo.

Accepta informatione Vestra de voluntate S[ere]n[issi]mi Regis Protestationem Senerisimi Jesuitas ad S[ere]n[issi]m Rem[publicam] tenoris qui sequitur intimari iussit

Quamvis ord[inari]um non sit in hoc Regno, Privilegia contra Privilegia impetrari non posse, multo minus in Judicium trahi ab universa Reip. multa successione temporis, privilegiis, juramentis statutisq[ue] regni Sanctis confirmati, sine urgentissima necessitate et permissu de iure permittendis, quidquam innovari attentari valere, vel pueris in hisce notissimum est. Minime etiam latet quaequae S[ere]n[issi]m[i] Regis privilegia bona fide impetrata in publico, pro dignitate liberalitatis Regiae versari debere, et occultari ea quae ex luce illa intro prodiere, indignum iudicatum esse. De Academia porro Crac[oviensi], quam magnis ea et multis principum ornamentis Reip. decorata sit, quam sancte innocenter, et pro officio suo in Ecclesia et Remp. egerit, eandem famam publicam et notam esse remitti dissitam arbitramur. Nihilominus nuper Romae productum est Contra Privilegium titulo S. R. M. D. n. C. a PP[atri]bus Soc. quo illis Scholas Collegium aliq[ue] adeo Acad[emiam] Crac[oviensem] ad S[ere]n[issi]m Remp. conceditur iuxta Consuetudines dictae Societatis et Bullas ... ad S. Pij V. et Gregorij XIII, quod quidem Concessio cum certissime non prodierit a S. R. M. bene informata, et edocta de Statu Causae, cuius pietas in maiores suos fundatores Univ[ersitatis] Crac[oviensis] et eandem Univ[ersita]tem singulariter perspecta est: Sed scilicet per suasu a PP. nihil dicto privilegio Academiae eiusq[ue] Iuribus derogandum prout eadem S. R. M. D. n. C. nuncijs suis Thoruniij declaravit, se nihil velle PPbus concedere, velle potius et cum iure ac libertatibus Universitatis Crac[oviensis] atq[ue] adeo non cogitasse libertatem docendi aliam, nisi qualem alij religiosi in suis Claustris pro suis professis habent: Quod si secus quidpiam PPs fecerint, se pro suo officio illis inter dicturum potius, quam passurum ut dignitas maiorum suorum et fides in Acad[emiam] Crac[oviensem] aliquam diminutionem patiatur. Quam vero pertensum Collegium stare bene cum Academia possit alia demonstratione opus non est, quam exemplis exterarum Acad[emiarum] quae Colonb. PPum Medio, cum eis Collegia apud se per misissent, nunc demum sed sero experiuntur, quam damnosa illis et periculosa haec vicinia et societas sit, et quasi unido foedere per totam Europam id agunt, ut hac machinatio in tranquillitatem bonarum litterarum vel coerceatur vel exterminetur prout epistola Scholis Lovaniensis ad nos directa comperitum habemus, apud nos vero si quae calamitas PPum quae omnem dolorem nostrum superant nobis loqui liceat, produceremus in medium tot occisos tot vulneratos, tot tectorum tumultuum, tot contumelias tot cavillationes calumniosas, tot litium ambages, tot sumptus et impensas quae stupidissimo cuiq[ue] luce meridiana clarius demonstrarent, non posse citra notabile detrimentum et periculum Collegium Jesuitarum Crac[oviense] cum Acad[emi]a consistere, quae omnia tanto minus PPs negare possunt, quod ea vel Privatis PPum Scriptis, quae apud nos habentur, vel totius populi publica notitia clara aperta et manifesta sunt, hincq[ue] illi ipsi sero satis facta transactionis et compositionis varijs coloribus cooperire semper gestebant atq[ue] adeo nunc gestiunt. Sed in illa ipsa Conciliatione amoris, quod non tantum in nos hostiliter et immaniter! ut mittantur alia hoc unum Privilegium clanculum impetratum suppressurij dum nos specie compositionis in casses illorum veniremus evidentissimo argumento est, quam bene cum illorum Collegio Academia non stare possit. Quod quidem privilegium cum impetratum sit con[tra] Privilegia, tot Statuta Regni, contra omne ius fasq[ue], Sacramenta principum, sine causa, iure, una mera liberdi et iniuriandi libidine, non mirum est si PPs vel rati pudore tacti, vel metu indignationis publicae adacti, vel reverentia Principis coacti toto quadriennio illud suppressirint, et non in Polonia scilicet, sed Romae ubi vitia eius minus detegi possent in publicum producere voluerunt. Quare cum et in hoc regno nullo modo consistere possit, et in Curia Romana valorem maiorem non habeat, quam cum eum ex Polonia attulerit Nos contra malitiam subreptitiam iniuriosam dicti privilegij impetrationem protestamur et de nullitate eius (ne quis taciturnitate credat nos ei consentire velle) dicimus Studij magnam inane, frivolum irritum, coram S. R. M. D. n. C. nos adducimus

dicimus nos postremum processum et dictum Collegium Strigoniense omnino in illo
contenta, fidelia com. omnem rationem et iustitiam esse. Quinimo esse n. posse o:
stendimus. Quoniam vero S. Rota romana respiciat ad merita causae in qua regnorum et
provinciarum cuius causa agitur, nec dubium sit illam ad specialia Privilegia
respexisse. Nos a decisis et conclusis ibidem appellamus protestando, si et
in quantum res est habita aliqua dicti privilegii et voluntatis Strigoniensis
d. R. Ma.tis, nec non summi Privilegiorum et Praerogativarum nostrarum iustitiae. Quam in
hoc regno priusquam, proxima videns et palpans pro nobis facere animadvertit
dicimus hac in parte meliori modo et forma remedii protestandi appellandi
dicendi de nullitate, et protestamur appellamus ad quem de iure competit
principaliter vero ad Sanctissimum Dominum N. Iohannem [illegible] et Albertum Bolkonyi
Notarii [illegible]

204

1627 15 Xbris Rectore Christophoro Kaimen conclusum omnium votis causam Romanam omnino continuandam aureis Ungaricalibus centum missis ut ante ex thesauro Universitatis acceptis R.mum Nuncium informandum

Deprecato Rozanco in Professura Magni Studiosorum conventus absoluta est cum autem magnas instantias Ill.mus Gladisz regni apud [illegible] faceret condonata etiam est sessio tamen eidem Rozanco Sendomiriensis in Cracoviensem.

1627 Comitia [illegible] na — Brosius Varsaviam delegat.

25 8bris Rectore Alberto Borowio S.T.D. cum deliberatio fieret de M. Hendrik Varsoviam ipse M. Rector deputatus est cum D.D. Joanne Brosico et M. Baldasarone liber litteras Ill.mi et ad Regem. Vices Rectoris donec rediret Varsovia [illegible] V. Sigonij

Rectore Boronio 7 Januarij Serio ... decernitur R. d. Ubiesis ... Roma maneat et causa diligenter attendat mittuntur illi 55 aurei
Quanti 23 Junij effecerint in Comitijs rebelavit se pro fide et amore in Academiam satis laborasse ut Ordines Regni suam autoritatem interponant ne Academia per vicinas Scholas Iesuiticas et privilegium nuper a Sma Rege contra Privilegium Jagiellonianum obtentum quidquam detrimenti in suis Iurib. et Prerogativis patiatur. Tandem Ordines Regni propter graviora Reip. negotia de consulendo de hoste externo negotium Academiis inter Sacrobitantias in recessu seposuerunt ulteriori posthac tpe hoc de negotio tractis consultum et determinatum
Allatis etiam Marschalci ... 23 9bris 1621 Alexander de Chalecz Chalecki 169
Marschalcus Lituanus et Nunc... Severiensis

14 Januarij Sigismundus Waresky cum ... ma ... depreciatus e in facie Ratis ... Rectore et Professores sed etiam DD studentes ... petijt differri sibi tempus sessionis ... ea ... credo Tribunali assignatus quam ... M. Recto... arbitrio commisit ... M. Vadovij ... Academiam esse Almam Matrem cui honor et reverentia debetur ... Cordes et ...

Contribuent ... Emenda Villa ... 6 ... 171
Pro villis aut Wielmozen et Milonky ... Gladisio Regni Dant 35 millia fl
cum pacto reluendendi eidem bona sunt arendata 2450 fl. Contribuere
illis ... in Tabella

Communitas Assinu Rectore Jacobo Kajan
6 Maij ad Synodum Petricovianam delegati e Adamus Opatovius S.T.D. et Bartholomaeus Grzybowsky.
19 Maij Zelo ... proposuit ... qui ex Facultate Theologica ... ..., in ad intentis et per hanc fenestram aditus illis ad Academiam putat; ... Vadovium ... Doctorem esse nec inclinari velle ad alios promovendos tot annis et conclusionis ... in ... magni ... probi rem esse Domum Theol. et totam facultatem suae Doctore ... nisi ... fulciatur. Intentionem ... esse, ut post ... Cracoviensis ... concordiae et unanimi consensu ... unum ... DD. Theologi; quo et DD. suffragantes numero ... possit et ... discordiarum radices evellantur. 174
Ubi postquam absentiam ... ostenderent ... fore ... conclusionem R. d. Gilowsky et R. d. Opatovij ... intra 4 ... ... alterum dabunt Rectori alterum Decano. Si ... se ... R. Opatovij non debebit ... Ubi uterque ... potent ... ne in ... nec in ... nec ... recipi nec se nominare nisi ... R. Sigorsij Senior Doctor ... Tum deinde ... locum Sigorij ... subsequentes capiant Antequam ... dabit M. D. Rector ... pro ... DD. Boronio et Blosio ad ... Bronskowna ... Sigorij ... eadem ... candem ... ingredientur ... Posteriores ... Rybonic ad ... accommodabunt postea Zacharia ... ad ... DD. Bujnicky ... de loco ad Mensam Quae illi ... concesserunt. 175
Ultima Junij ... in ... ... sit in bonos et amantes boni publici ... Proposuit ... Rector ... ... quosdam ... eo amantio quosdam ... ... in electione Rector ... ... Academ... perturbarent ...

1628 Rectore Jacobo Kaimer.

missis litteris ad S. R. Mtem et R. Gubost cum
tamen nulla mentio in vita ubi opus erat, neque de
ambitu Rectoratus nec de oppressione iam neque illius
verisimilitudo fuerit Proinde eiusmodi mali
occurrendum esse providendum ne forte maiestatis
res Academica in periculum adducetur. Cum fieri
ut Rectori loco huiusmodi agat ter in omnibus relatum
contra absentes item et in Catinio legentes animi
adversio

A° 1628 circa initium Januarij Nobilis Makszewski Contubernij Hierosolim-
itanus ac interea dispensator in Macello a Judaeo in commun. vico vulner-
atus ad Chyrurgum vicinum delatus
occasionem praebuit Studiosis die Dnico post festum Circumcisionis antemeridiano
tempore et pomeridiano tempore potissimum ex Contubernio Hierosolymitano ad plateam
Judaicam plerique Studiosi (cum numerus plures vel pauciores 30.) confluxerunt
Judaeosque varijs modis horrenda tumultuatione turbarunt sine gravi iniuria partis adversae
Re autem graviore tumultu excitata qui excessus erat futurus, supervenit
duplex satellitium. videlicet cum duobus Praefectis Militum. Scilicet Illmi Dnus
Georgij de Zbaraz Castellani Crac., et suspense ad quos advenientes Studiosi
nonnulli ex platea secesserunt. nonnulli etiam satelli
tes sese animose immiscuerunt. et mollibus verbis a Praefectis excepti ne
vitio sibi verterent quod eo venerint, non cum nobilem juventutem Academicam sed
cum insolentes aliquos arcessiverunt, obsectas et servitores ne scilicet civitas
damnum aliquod acciperet vel per incendium vel per alium aliquem casum
a Studiosis aut... accepto responso satis amico et benevolo ad vicum Juda-
icum pervenerunt, ubi in domo vicina Synagogae vino Hungarico et donariis
aliquot organicis utrique Praefecti a gente recreati et donati vulnera plurimos Judaeos
syllatim recentia inspiciebant. gravissime Judaeos reprehendendo, quod contusiones
dignitatem et veritatem ultra antiquas cicatrices necdum obductas ex
alijs occasionibus ipsis illatas aust fuerint sibi viris in Magistratu
existentibus et dignitatem pro modulo amantibus obtrudere nunquam decla-
rare additis verbis formalibus Totum negotium irritum futurum et totam
mali vim in caput Judaeorum redundaturam si Studiosi rem istam et tam
enormem calumniam scirent et vellent officiose cum Judaeos promovere
Propie enim 20 vel plures supervenerant vulnera monstrantur
Hinc reversi Praefecti cum satellitibus descenderunt ad Makszewskij qui in
Chyrurgi domo decumbebat de suis ex Chyrurgo vulneribus et periculo edocti
ad Castrum Cracoviensem per portam minorem versus meridiem sitam ingressi concesserunt.
Diebus sequentibus juventus Academica iniquiore hunc casum ferens
animo plurimas Convocationes ad aedes S. Petri in Cerdonia habuit, in
quibus inter cetera alia fuerunt constituta ut nemo Lectiones in Collegio audire
praesumeret priusquam nomini et honori Studiosorum per Judaeos cumulatis
satisfieret, quo factum est ut Judaei operam Illmi Joannis Lubomirski
Supremi Regni usi cum Academia et DD. Studiosis transigere negotium
constituerint. Itaque Sub Aere in conventu PP. Bernardinorum Studentis
per Illm Dm Praefectum Supremum praesentibus Dnis Assessoribus M. Vitellio
Gebreski et D. Studiosis duobus vel 4 deputatis Rosinio et
Lasocio res ex his fuerunt composita conditionibus ut habentur
in hoc autentico

Discussa
Leniores istae visae fuerunt Studiosis conditiones ac proinde deputatis
datum est vitio quod faciles fuerint ad eas acceptandas Quadpropter
suspicione et displicentia offensi deputati rem inceptam neglexerunt
Accedente etiam tepiditate Magistratus Academici. qui prorsus ...
malebant. mansuetam tenere. quam per illos quod bene an male
actum Judicabit posteritas Certe nil utilis et honestius Contu-
berniis nil gentis ingenuae
iuventuti Calori et impudentiae Judaicae
Superiori cuidam occultae
... et negligentiae boni Cives tribuendum esse videtur non cessante judaeorum ...
... in corrumpendis hominum judicijs professione.

208

Nam ad abolendas istas et annullandas istas conditiones obtinuerunt
Judaei. (validum nec ne?) hoc inventum consilium est A redd
et cum n. a parte studiosorum quod fuerat causa inde in[illegible]
eiusmodi ut sequitur
Die annulum sigillum ad hoc autentico [illegible] quod ideo [illegible]
[illegible] ut assignamus quod sponte ostenderunt et cum [illegible]
aliqua ex occasione [illegible] et [illegible] studiosis

628. 28 Augusti In Convocatione Ordinaria agitata fuit Q.o D. Medica Quaestio fieri possit in Ecta. Cum obstaculo esset forma Mandati A.o 1527 celebrati per quod in Collegii aula Superiori Celebritas quaestionis Doctoralis fuerat absoluta, defensusque fuerit ad Ectam S. Annae ad Hymnum Ambrosianum decantandum. Verum post multam delibe rationem conclusum est, ut in Ecta, non alibi Promotio Clarissimi Viri Gabrielis O chocki M. Licentiati et quidem in Ecta B. Virginis in Circulo Crac. extructo ad id Theatro perficeretur, adiecta cautione ut in materiis Physicis circa Conclu siones et Corollaria Q.m de Phrenitide proposita iux. loci exigentiam, vid. Sanctissimae et castissime ab oppugnantibus, si res tuleris, discerentur.

30 ejus Augusti Magno summorum virorum Concursu et tota Universitate deducta Bedellis e Collegio Maiori ad Pridium Ectam a Cl. Viro D. D. Matthia Woricishj Phil. et M. Doctore Academiae Vicecancellario Consule Crac. Doctor Dn. Gabriel Ochocki renunciatus est. Respondente Eloquentiae Professore de Praestantia mentis humanae Andrea Komorowskj postea Can. Crac. et Abbate.

Qua autem hac et qualis celebritas fuerit, subiungo literas Joannis Rex[illegible] Archidiaconi Crac. quas ad Cl. Dn. Woricishj misit. Laetatus sum in his quae vidi hodie in aede B. M. V. qualem actum ibidem videram A.o 1593 in pro motione mea cui adfuit Ill.mus Card. Radivilus Dnus meus. Maior mihi frequentia hodie visa numero, Gratulor Promotori animitus et promoto sed et no bilissimo adolescenti. Omnes bene partes suas egerunt. Vivant floreant omnes ad Dei laudem et Academiae bonum, cuius bonum promoverunt et orna mentum, Reip. utilitatem. Dixi ei qui mihi assidebat, in publica aper pridem Romae disputatione, seu prius ad Auditorium Rotae receptione adfuisse omnes Cardinales, Officiales et Curiam Romanam, sed hodierna congregatio apparatu et maiestate duplo superavit illum numerum illum apparatum. Gratulor ergo nostrae Regni, Deo gratias ago, qui pal mam hanc erigit et sustentat. Ego gaudium cordis mei testor &.

Et sane non sine dicti aeterni numinis huius Clarissimi D. Doctoris in Ecta Promotio celebrata est qui futurus erat olim Ecte in hac Dioecesi in ordine secundo Murus et propugnaculum Omni regni Floriani in conservandis eius Praerogativis et libertatibus. Nec sine permissione Nu minis eiusdem, certatim Universitas inclyta ad virum hunc ornan dum, concurrebat, qui omnium et singulorum futurus erat Clypeus in iis insultibus et iacturis excipiendis, qui ad conficiendam statuum adimendis infestinis dispendiis non minus valebant quam dis, potentiam, technas, machinationes, cum quibus hinc conflictabantur Soret PP.m et leges ab A.o 1650. &c.

Ille graduatur ad Rectoratum Ecti A.o 1628 videatur sub Signo O

Ochocki in Ecclesia publica licentia Dri redimitur. Andreas Komorows ki postea C.C. et abbas. C. perorauit. de Praestantia mentis humanae.

433

430

1628 22 Xbris Rector [illegible] de causa Romana fuit locutus aperuit nec esse ex re Univ[ersita]tis, quod eo se negotium deduxisse et causa habeatur [illegible] idque [illegible] tempore non male cesserit [illegible] Roma [illegible] expensis [illegible] styr [illegible] tenuiont. ad quas ille debet addere [illegible] sui Canonicatus ut promisit in quam sententiam ab omnibus itum est.

Defectus Aerarij secundo loco ordine valde quod diminuitur cum augeri deberent causa aperuit 1 Quia bona magno pretio empta, 2 Quia arendatores minus offerentibus 3 quia tum arendatores non solverunt arendam per dissimulationem aliquorum 4 Quia census ex dicta villa solvendi ita confunduntur in Regestris Univ[ersita]tis ut pro [illegible] sine iudicio et in praeiudicium magnum eiusdem Univ[ersita]tis eorum quantitas aestimatur nunc quinque uno centum, nunc sex semper cum damno Univ[ersita]tis

Bona Serebrum Ill[ustrissi]mus Thesaurarius regni per suum [illegible] D[omi]ni Wilkowski [illegible] de damnis ex illis acceptis propter inundationem petens mitti aliquem [illegible] unde esset expectari [illegible] dicti [illegible] ad eundem nihil responsum dat

Quoad villas [illegible] et [illegible] proprietatis quod per tribunal [illegible] Univ. sed unde impensae [illegible] solventur D. Gabrieli Szembek non [illegible] quamquam [illegible] dismembrationes non fiant. Tum debita contraxit Univ[ersita]tis ex [illegible] D. Cantij 100 aureos [illegible] 100. [illegible] contributionibus non [illegible] Quia debita quo modum accedunt et quantitate [illegible] pecuniis in aerario habitis Haec omnia accidere 1o Quod negligantur debita Univ[ersita]tis quanta [illegible] Rozanski et [illegible] et [illegible] decimis. 2 Quod pecunia Univ[ersita]tis dispersa fit [illegible] utiliter solvendo illis quibus non debebatur. 3o Quod [illegible] pecunias Univ[ersita]tis expensas [illegible] 4o Quia proventus [illegible] non augentur [illegible] nisi [illegible] in tempore [illegible] cum litibus [illegible] et ceteris quas secum ferre [illegible] valde metuendum [illegible] Univ[ersita]tis irreparabile detrimentum accipiat

Bona intentio [illegible] Baronum [illegible] In Canonicatum [illegible] electus D. Valerius [illegible] Professor Seminarij Gnesnensis [illegible] ad Ill[ustrissi]mum Cancellarium [illegible] illas committendas censuit

1628 Com[illegible] + 8bris [illegible]

Electus est in Rectorem [illegible] Daniel [illegible] S. T. D.

178

Commendo [illegible] Rectore Signaret [illegible] Alberti
Ad [illegible] Romanam [illegible] aurei [illegible]
et Comitia Regni Gnalia [illegible] Q. D. Jo:
annes Brzeziy et Dnus Piotrowski, Egerunt quidquid
poterant obtinere [illegible] ad Papam [illegible] apud Can
cellarium [illegible] Regem [illegible] Patem
[illegible] Academicis [illegible]
[illegible] nec [illegible] quod [illegible] Regi illo in
[illegible] Rex nil respondit [illegible]
[illegible] Dto obsequium [illegible]
[illegible] putabat [illegible] litteras
[illegible] Papam X Jan. 1629 datas
[illegible] in Societate [illegible]
R.P. Dei mei Causam agere [illegible], cum Collegii mei [illegible]
[illegible] apud Dei Vicarium [illegible] in illa Pat. S. J.
[illegible] minus [illegible] quanto [illegible] et ipsi, [illegible] ca-
[illegible] et S.V. Judicio [illegible] confidunt. [illegible]
[illegible] S.R. decretis [illegible] antea;
nuper [illegible] S.V. [illegible]
[illegible] Apostolica diplomata et Rote de-
creta [illegible] gratiam mihi accideret, [illegible]
[illegible] plurimum [illegible] nomine S.V. [illegible]
[illegible] Collegii [illegible] ei obstiterunt [illegible] quod
[illegible] et [illegible] executionemque [illegible]
Rota apud Rotam [illegible] Pontificia [illegible] et [illegible]
[illegible] et religionis [illegible]
[illegible] perpetuumque [illegible] prefatione Regni
[illegible] mandatis Apostolicis et [illegible]
[illegible] rescriptum
[illegible] Papa [illegible] et laudantis [illegible] studia.

Warzewski Supplicat Universitati pro Intercessione
[illegible] et Radcziwin [illegible] et [illegible]
[illegible] Universitas [illegible] Academia
[illegible] quietem.

Bonis [illegible] decernunt Dni

Rdo [illegible] et Iasienski defunctis [illegible]
[illegible] Causam [illegible]
cum [illegible] successoribus

12 January
De Contubernio [illegible] Alberti [illegible]
kowicz.
Ad Responsionem in Medicina [illegible]
admissus Clarissimus D. Laurentius Brzie:
skowicz [illegible].
Ordinationem et quidem Conformem Ordi
nationi Regis Stephani ferebat Illmus Thomas
Zamoscius Gnalis Crac. Capitaneus
Hanc ut subscriberet Mgfcus Rector sum
mopere urgebat. Cum ea [illegible]
in detrimentum libertatis [illegible]
[illegible] derogata est. [illegible] quid
in Comitiis simile fieri [illegible]
negotiis [illegible] Academicis
Hoc Anno erigi Cepit Colonia Biatensis
in Russia Cuius Erectionem Approbationem
habebis in Actis Academiae et [illegible]
[illegible] Professores mittendos ad ea Censuit [illegible]
[illegible] quicunque [illegible]
29 January.
Licentiandi in Phia [illegible] Consensum
D. Gabriel [illegible] Licentiam Medicinae f. 100.

Coloniae [illegible]

Romd [illegible] depositum et [illegible]

[illegible] Academia, [illegible]
D. Gabriel Wladyslawski olim in Collegio 179.
Minori [illegible] insigni liberalitate
novas fundationes in Academia [illegible]
[illegible] Deputantur in eam rem [illegible]
ex Universitate qui de modo et qualita
te futurae fundationis tractent cum eodem [illegible]
[illegible] Raciborski [illegible]

Fundatio [illegible]

Commissio [illegible] Rectore 9 May [illegible]
in [illegible]
11 July Joan [illegible] Senior [illegible] [illegible]
[illegible] a Rozanka et Warzewski [illegible]

[illegible] a Rozanka [illegible] 300 [illegible]
[illegible] debet 200.

Causa Romd [illegible] decernitur f. [illegible]
100 aurei [illegible]

Rector et [illegible] Universitate [illegible]
[illegible] 181
Decretum De bonis de [illegible]
et [illegible]
Commissio [illegible] 3a [illegible]
30 8bris [illegible] in [illegible]
[illegible] p. 329 C. 2. 181
19 Xbris Villa [illegible]
[illegible] 2300 [illegible] 182
[illegible]
[illegible] ad annum 1000 [illegible]
[illegible] villa [illegible]
[illegible]
[illegible]

434

434

LITTERAE EXECVTORIALES S. ROTAE ROMANAE,

De Iure publicè legendi,

AD FAVOREM

Collegij Cracouienſis Societatis IESV.

CONTRA

Vniuerſitatem Studij generalis Cracouienſis,

Per Reuerendiſsimum D.

D. FRANCISCVM MARIA GHISILERIVM
S.Rotæ Auditorem, Iudicem Commiſſarium Apoſtolicum,
& Executorem, ex ſpeciali Commiſsione Sanctiſſ. D.N.
D. VRBANI PAPAE VIII. deputatum, Decretæ
& Relaxatæ, Anno D. 1630.

ROMAE, Ex Typographia R. Cameræ Apoſt. MDCXXX.

311392
III St. Dr

SERENISSIMO, ET POTENTISSIMO, Poloniæ Regi, Magno Duci Lithuaniæ, Ruſſiæ, Pruſſię, Maſouiæ, Samogitiæ, Liuoniæ, necnon Suecorum, Gothorum, Vuandalorumq; hæreditario Regi, Aliorumq. Dominiorum veſtrorum fœlicis proſperitatis augmentum: necnon Illuſtriſsimo, & Reuerendiſsimo in Chriſto Patri & Domino Domino, Sanctiſſimi Domini noſtri, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ in Regnis Poloniæ Nuncio Apoſtolico: ac Illuſtriſſimo, & Reuerendiſsimo in Chriſto Patri & Domino Domino Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratia Gneſneñ Archiepiſcopo, Legato nato, Regni Poloniæ Primati, ac primo Principi: & Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo in Chriſto Patri ac Domino Domino Epiſcopo Cracouieñ, Duci Seuerieñ: & PerIlluſtri & Reuerendiſſimo Domino Epiſcopo Laodicenſi Suffraganeo Cracouieñ, eorumq. & cuiuslibet ipſorum in ſpiritualibus & temporalibus Vicarijs ſeu Officialibus generalibus, Curiæq. cauſarum Camerę Apoſtolicæ generali Auditori, eiuſq. ViceAuditori & Locumtenenti, dictiq. Sanctiſſ.D.N. Papæ Nuncij Apoſtolici Auditori generali: VNIVERSIS quoq; & ſingulis A. Reuerendis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Scholaſticis, Cantoribus, Cuſtodibus, Theſaurarijs, Succentoribus, Sacriſtis, tàm Cathedralium quàm Collegiatarum Canonicis, Parochialiumq. Eccleſiarum Rectoribus ſeu Locumtenentibus, earumdemq. Plebanis, Viceplebanis, Vicarijs, Capellanis, Curatis & non Curatis, ac Monaſteriorum, & Ordinum quorumcunque Generalibus, Prouincialibus, Miniſtris, Prioribus, Vicarijs, Guardianis, Cuſtodibus, Fratribus, Monachis: S. Ioannis Hieroſolymitani, Sepulchri D. N. IESV Chriſti, ac S. Iacobi de Spata Magnis Magiſtris, Commendatoribus, Præceptoribus, Baiuliuis: necnon Prædicatorum, Minorum, Eremitarum Sancti Auguſtini, ac Beatæ MARIAE Carmelitarum, ac aliorum Ordinum quorumcunq; Domorum, & Conuentuum Fratribus, Regularibus & Conuentualibus, exemptis, & non exemptis, cæteriſq. Presbyteris, Clericis, Notarijs & Tabellionibus publicis, ac fructuum, reddituum, & prouentuum Reu. Cameræ Apoſtolicæ debitorum Collectoribus, & Subcollectoribus pro tempore exiſtentibus, quibuſcunque per dictorum Archiepiſcopi, & Epiſcoporum Prouincias, Ciuitates, & Diœceſes, ac aliàs vbilibet conſtitutis, *& eorum cuilibet inſolidum*: necnon Illuſtriſſimis & Excellentiſſ. Dominis Palatinis, Caſtellanis maioribus, & minoribus, alijſq. Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, ViceComitibus, Militibus, Nobilibus, Domicellis, Seneſcallis, Exercituum, & Armorum Conductoribus, Capitaneis, Poteſtatibus, Prioribus, Mareſcallis, Deputatis, Conſulibus, Proconſulibus, Scabinis, Iudicibus, Iuſtitiarijs, Aduocatis, ac Curiarum quarumcunque tàm ſpiritualium, quàm temporalium, Terrarumq. Ciuitatum, & Oppidorum, Caſtrorum, Suburbiorum, Villarum, & Vniuerſitatum quarumcunque Maioribus, Rectori-

436
433

bus, & Præfectis, necnon Seruientibus, Clientibus, Scribis, Præconibus, & Officialibus, cæteriſq. Dominis & perſonis quibuſcunque Iuriſdictionem ſpiritualem, temporalem & ordinariam, per ſe vel alium ſeu alios, mediatè vel immediatè, vbicunque pro tempore exercentibus, vbicunque conſtitutis, *& cuilibet eorum inſolidum, ET PRAESERTIM Venerabili Vniuerſitati Studij ſeu Academiæ generalis Ciuitatis Cracouien. illiusq.* Rectori, *& Profeſſoribus,* Facultatum *Decanis, Senioribus, ſeu* Regentibus *Burſarum ſeu Contuberniorum, Doctoribus, Magiſtris, Licentiatis, Baccalaureis, Scholaribus, Alumnis,* exaduerſo principalibus, in ſubinſertis Commiſſionibus & ſententijs, exaduerſo principaliter nominatis, omnibuſq. alijs & ſingulis quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit, quomodolibet in futurum, *quibuſcunque nominibus cenſeantur, & quacunque præfulgeant dignitate,* FRANCISCVS MARIA GHISILERIVS Iuris vtriuſque Doctor, Sanctiſſ. D. N. Papæ Capellanus, & ipſius Sacri Palatij Apoſtolici cauſarum Auditor, cauſæq. & cauſis ac partibus infraſcriptis, Iudex Commiſſarius, AVCTORITATE APOSTOLICA SPECIALITER ET EXPRESSE DEPVTATVS Salutem in Domino, noſtrisq. huiuſmodi, imò verius Apoſtolicis, firmiter obedire mandatis. NOVERITIS quod de anno 1624. fuit introducta lis & cauſa, in Sacro Rotę Auditorio, coram Reuerendiſſ. Patre D. Ioanne Baptiſta Coccino, eiuſdem Sacræ Rotæ Auditore, & Decano, *ad inſtantiam dictæ* Vniuerſitatis *Studij ſeu Academiæ generalis dictæ Ciuitatis Cracouien. illiusq.* Rectoris, *& Profeſſorum* & inter ipſos exaduerſo principales ex vna, & *Venerabile Collegium,* Rectorem, *Patres, & Profeſſores Collegij Cracouien. Societatis* IESV ex altera, de & ſuper Iure legendi publice, in dicta Ciuitate Cracouieñ, ſacram Theologiam, Philoſophiam, ac cæteras ſcientias & liberales Artes profitendi, rebuſq. alijs, in actis cauſæ & cauſarum huiuſmodi, latius deductis: & illorum occaſione, partibus ex altera, vigore ſpecialis S.D.N. Papæ Cõmiſſionis, tenoris ſequentis,

Prima Commiſſio.

videlicet: BEATISSIME PATER *licet Vniuerſitas Academiæ Cracouien. eiuſdemq.* Rector *& Profeſſores, deuoti Sanctitatis* Veſtræ *Oratores, à tempore cuius non extat memoria, ſint in quieta & pacifica poſſeſſione, etiam priuatiuè quoad omnes, in dicta Ciuitate Cracouien. publicè legendi ſacram* Theologiam*, Philoſophiam, vtrumque Ius, cæteras ſcientias, & liberales artes profitendi, ac proinde nemini hactenus fuerit permiſſum, Scholam &* Collegium *in ea habere, minusq. ſcientias præfatas docere, niſi de licentia Academiæ, & præſtito obedientiæ iuramento, in manibus* Rectoris *eiuſdem pro tempore exiſtentis: & idcirco in præmiſſis à quoquam turbari, vexari, moleſtari, & inquietari non deberent;* Nihilominus *Patres Societatis IESV, ignoratur quo iure ſuffulti, à quibuſdam diebus iactauerunt, & iactant, velle in ſua Eccleſia Sancti Petri, Collegium erigere, ibique ſcholas, & ſcientias prædictas publicè legere, ac Rectoris nomen, & habitum ſine quo Academici Sanctitatis* Veſtræ *Oratores vtuntur, aſſumere: quod cum graui damno, & incommodo* S. V. *Oratorum fieri nequeat, ideo eidem humiliter ſupplicant, quatenus dignetur, cauſam & cauſas moleſtationis, vexationis, tur-*

bationis,

bationis, & inquietationis huiuſmodi (non tamen iudicialiter illatarum) cum omnibus & ſingulis ſuis dependentibus, emergentibus, annexis & connexis, cum clauſula quam & quas, &c. ijdem Oratores ſuper præmiſſis, non tamen in iudicium deductas, habent, & mouent, habereq. & mouere volunt & intendunt, contra Patres Societatis IESV prædictos, audiendas, cognoſcendas, decidendas, fineque debito, prout Iuris fuerit, terminandas, Alicui Sacri Palatij Apoſtolici cauſarum Auditori, ſeu Locumtenenti committere, & mandare, cum poteſtate citandi & inhibendi, præfatos Aduerſarios, toties quoties, & quibus opus fuerit, ſub cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis eiuſdẽ arbitrio imponẽdis, applicãdis, & moderandis, cæteraq. & ſingula omnia alia faciendi, gerendi, & exercendi, & exequẽdi quæ in præmiſſis, & circa ea fuerint neceſſaria & opportuna: Cõſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cœteriſq. in contrarium qnomodolibet facientibus minime obſtantibus, quorum ſtatum, tenores, & merita cauſæ pro expreſſis S.V. habere placeat. De mandato D.N. Papæ, Audiat Magiſter Ioannes Baptiſta Coccinus, citet, inhibeat, etiam ſub cenſuris & pænis, procedat vt petitur, & iuſtitiam faciat. Placet D.N. Papæ. B. Ariminenſis. Cuius quidem Commiſſionis vigore, in cauſa & cauſis prædictis, idem Reuerendiſſ. D. Ioannes Baptiſta Coccinus Decanus, & Coauditor noſter prædictus, ritè & legitimè procedens, cauſaq. huiuſmodi pluries ac pluries in plena Rota propoſita & diſcuſſa, ſeruatiſq. de iure ſeruandis, ac cognitis ad plenum eiuſdem cauſæ meritis de Reuerendorum Patrum Dominorum eiuſdem Sacræ Rotæ Coauditorum, ſuorum cõſilio pariter, & aſſenſu, ſuã ad dicti Venerabilis Collegij Cracouieñ Societatis Ieſu, necnon illius Rectoris, & Profeſſorum principalium fauorem, in ſcriptis tulit, & promulgauit diffinitiuã ſententiam, huiuſmodi ſub tenore:

Prima ſententia.

videlicet: CHRISTI NOMINE INVOCATO, Pro Tribunali ſedentes, & ſolum Deum præ oculis habentes, per hanc noſtram Diffinitiuam Sententiam, quam de Coauditorum noſtrorum conſilio pariter & aſſenſu ferimus in his ſcriptis, in cauſa, ſiue cauſis, coram Nobis, in prima ſeu alia veriori inſtantia vertentibus, inter Vniuerſitatem ſtudij Cracouien. agentes ex vna, & Collegium, ac Rectorem, & Profeſſores Societatis Ieſu, eiuſdem Ciuitatis, reos Conuentos, partibus ex altera, de & ſuper prætenſo iure legendi priuatiue ad alios, & ſignanter quoad dictum Collegium, & Patres Societatis prædictæ, ac prætenſa manutentione priuatiue ſuper dicto iure legendi, rebuſque alijs in actis cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latius deductis: Dicimus, pronunciamus, Sententiamus, Decernimus, & Declaramus, Rectori, ac Patribus, & Præceptoribus, ſeu Profeſſoribus prædictæ Societatis Ieſu, licuiſſe, & licere in eorum Collegio Cracouien. vltra humaniores litteras, publicè, ac liberè legere, etiam liberales artes, Theologiam, & alias facultates, quibuſuis ad dictum Collegium accedentibus, iuxta formam priuilegiorum Apoſtolicorum, eidem Societati conceſſorum: ac Vniuerſitati eiuſdem Ciuitatis, non licuiſſe neq. licere, impedire, nec vllatenus moleſtare, eoſdem Rectorem, Patres, & Præceptores, in tali facultate liberè, ac publicè legendi: moleſtationes, perturbationes, ac impedimenta quæcumque per eandem Vniuerſitatem, hucuſq;

præ-

præſtitas, & illatas, ac præſtita, & illata, tàm Profeſſoribus prædictis, quàm eorum Auditoribus, & Scholaribus fuiſse, & eſse indebitas & iniuſtas, ac indebita & iniuſta, ac de facto factas & facta: & ſuper illis perpetuum ſilentium, eidem Vniuerſitati imponendum fore & eſse, prout imponimus: eandemque Vniuerſitatem in expenſis in huiuſmodi cauſa factis, fuiſse condemnandam, prout condemnamus, quarum expenſarum taxationem Nobis, vel cui de iure, inpoſterum reſeruamus: & ita dicimus &c. non ſolum præmiſso, ſed & omni alio meliori modo. Ita pronunciaui ego Io. Baptiſta Coccinus Rotæ Decanus. A QVA QVIDEM Sententia, vt præfertur lata, fuit pro parte dictæ venerabilis Vniuerſitatis ſtudij ſeu Academiæ generalis Ciuitatis Cracouieñ, illiuſq; Rectoris & Profeſſorum, exaduerſo principalium, ad Sanctiſs. D. N. appellatum: qui cauſam appellationis huiuſmodi, R.P.D. Queipo de Lanno, alteri ex eiuſdem Sacræ Rotæ Auditoribus commiſit, prout in ſubinſerta Commiſſione, videlicet:

Secunda commiſſio

BEATISS. PATER Pendente lite in Vrbe, coram R.P.D. Coccino Rotæ Decano, in prima inſtantia, inter deuotos S.V. oratores, Rectorem, ac Vniuerſitatem ſtudij Cracouien. actores ex vna, ac Presbyteros Societatis Ieſu Collegij Cracouien. reos Conuentos, ex altera partibus, de & ſuper quodam Iure legendi in dicta Ciuitate, rebuſque alijs latius in actis deductis; Idem Iudex non minus nulliter, quàm iniuſtè procedens, quandam ſententiam diffinitiuam, contra S.V. Oratores promulganit: A qua pro parte Oratorum, intra legitima tempora fuit appellatum. Dignetur igitur S.V. cauſam & cauſas appellationis, & appellationum huiuſmodi nullitatis & nullitatum, ex tribus attentatorum, & innouatorum quorumcumq. ac reſtitutionis in integrũ, prout de iure, ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur, ac quam & quas Oratores habent & mouent, habereque & mouere volunt & intendunt, contra dictos ſuos Aduerſarios, omneſque alios, de & ſuper præmiſſis rebuſque alijs, vna cum omnibus ſuis incidentibus, emergentibus, dependentibus, annexis & connexis, totoque negotio principali alicui Sacræ Rotæ Auditori ſummariè, prout in beneficialibus audiendas, cognoſcendas, decidendas fineque debito terminandas committere, & mandare, cum poteſtate litteras Apoſtolicas exequendi, necnon citandi, inhibendi quos, quibus, quando, ac vbi opus fuerit, ſub cenſuris, &c. Cæteraque omnia & ſingula alia faciendi, dicendi, gerendi, exercendi, & exequendi, quæ in præmiſſis, & circa ea quomodolibet fuerint neceſsaria & opportuna: Præmiſſis Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſtylo Palatij & Curiæ, cæteriſq. in contrarium quomodolibet facientibus, minime obſtantibus, quorum tenores, ſtatum & merita cauſæ pro plenè & ſufficienter expreſſis, Sanctitas Veſtra habere placeat. De mandato D.N. Papæ, audiat Mag. Ioannes, citet, inhibeat, etiam ſub cenſuris procedat, vt petitur, & iuſtitiam faciat. Placet Maffeus. POST cuius Commiſſionis præſentationem, omnibus prioris inſtantiæ actis coram eodem R. P. D. Ioanne Queippo Dellano tranſportatis, cauſaque huiuſmodi per eundem R. P. D. Queippum; in eodem Sacræ Rotæ auditorio propoſita & diſputata, ſeruatiſque pariter de Iure ſeruandis, fuit per eundem R.P.D. Queippum, de RR.PP. DD. Coauditorum

torum

torum ſuorum conſilio pariter & aſſenſu, ad Diffinitiuam alterius per R.P.D. Coccinum latæ confirmatoriam deuentum: Cuius ſententiæ tenor eſt qui ſequitur, videlicet: CHRISTI NOMINE INVOCATO: *Pro Tribunali ſedentes, & ſolum Deum præ oculis habentes, per hanc noſtram* Diffinitiuam *Sententiam, quam de Coauditorum noſtrorum conſilio pariter & aſſenſu, ferimus in his ſcriptis, in cauſa ſiue cauſis, quæ primo in prima, coram Reuerendiſs.* D. *Coccino Sacræ* Rotæ *Decano, & nunc coram* Nobis, *in ſecunda ſeu alia veriori inſtantia verſæ fuerunt, inter* V*niuerſitatem ſtudij Ciuitatis Cracouien. agentes & appellantes ex vna, ac Collegium & Rectorem, ac* Profeſſores Societatis Ieſu *eiuſdem Ciuitatis reos conuentos & appellatos ex altera, de & ſuper prætenſo* Iure *legendi priuatiuè ad alios, & ſignanter quoad ſupradictum Collegium &* Patres *Societatis prædictæ, ac prætenſa manutentione priuatiuè ſuper dicto* Iure *legendi, rebuſq; alijs in actis, cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latius deductis:* Dicimus, *Pronunciamus,* Decernimus, *&* Declaramus, *benè, rite, & rectè fuiſſe, per eundem* Reuerendiſs. D.Decanum *pronunciatum, ſententiatum, & declaratum ad fauorem dictorum Collegij, Rectoris,* Patrum, *&* Profeſſorum *dictæ* Societatis: *& malè, iniuſtè, & indebitè fuiſse pro parte dictæ* V*niuerſitatis ſtudij dictæ Ciuitatis appellatum, & de nullitate & iniuſtitia dictum: eandemq.Sententiam* Reuerendiſs. Domini Decani *fuiſſe, & eſſe confirman. approbandam, & emologandam, prout illam approbamus, & in omnibus & per omnia confirmamus:* Oppoſitiones, *exceptiones, moleſtationes, & impedimenta quæcunque per dictam* V*niuerſitatem tam* Collegio, *&* Rectori, *&* Patribus, *ac* Profeſſoribus *prædictis, quam eorum Auditoribus &* Scholaribus *illatas & illata, fuiſse & eſſe indebitas, iniuſtas, ac indebita & iniuſta, ac de facto factas & facta, illaſque & illa inferre & facere non licuiſſe neque licere: perpetuum ſilentium, de & ſuper præmiſſis eidem* V*niuerſitati imponentes, prout imponimus: præfatamque* V*niuerſitatem in expenſis, in huiuſmodi cauſa factis condemnamus, quarum expenſarum taxationem* Nobis, *vel cui de iuee inpoſterum reſeruamus: Et ita dicimus, &c. non ſolum prædicto, ſed omni alio meliori modo. Ita pronunciaui ego* Ioannes *Queipo* Dellano Rotæ *Auditor.* A QVA pariter ſententia cum pro parte eorundem venerabilis Vniuerſitatis ſtudij ſeu Academiæ generalis dictæ Ciuitatis Cracouieñ, illiuſque Rectoris & Profeſſorum exaduerſo principalium, ad S. Sedem Apoſtolicam fuiſſet appellatum, Sanctiſsimus D. N. quandam Commiſſionem appellationis huiuſmodi Nobis præſentari fecit, huius modi ſub teñ videlicet: BEATISSIME PATER *Pendente lite coram R.P.*D. *Queipo veſtri ſacri Palatij cauſarum Auditore, in ſecunda inſtantia, inter deuotos S.V.* Oratores, *Rectorem ac* V*niuerſitatem ſtudij Cracouien. actores ex vna, ac Presbyteros* Societatis Ieſu *Collegij Cracouien. reos conuentos ex altera partibus, de & ſuper quodam iure legendi in dicta Ciuitate, rebuſque alijs latius in actis deductis;* Idem Iudex *non minus nulliter, quam iniuſtè procedens, quandam ſententiam diffinitiuam, contra S.V. oratores promulgauit, priorem ſententiam, per R.P.D.Coccinum latam confirmando;* V*nde pro parte oratorum intra legitima tempora fuit appellatum.*

Secunda ſententia.

Tertia cõmiſſio.

tum. Dignetur igitur S.V. cauſam & cauſas appellationis & appellationum hu-
iuſmodi nullitatis & nullitatum, ex tribus attentatorum & innouatorum quo-
rumcunque, ac reſtitutionis in integrum, prout de iure, ex clauſula generali, ſi
qua mihi iuſta cauſa videbitur, ac quam & quas oratores habent & mouent, ha
bereque & mouere volunt & intendunt contra dictos ſuos aduerſarios, omneſque
alios, de & ſuper præmiſſis, rebuſque alijs, vna cum omnibus ſuis incidentibus,
emergentibus, dependentibus, annexis & connexis, totoque negotio principali, ali-
cui alteri, veſtri Sacri Palatij cauſarum Auditori, ſeu eius Locumtenenti ſumma-
riè, prout in beneficialibus, audiendas, cognoſcendas, decidendas, fineque debito
terminandas committere & mandare, cum poteſtate citandi, inhibendi, quos, qui-
bus, quando, ac vbi opus fuerit, ſub cenſuris &c. Cæteraq. omnia & ſingula alia
faciendi, dicendi, gerendi, exercendi, & exequendi, quæ in præmiſſis & circa ea
quomodolibet fuerint neceſſaria & opportuna: Præmiſſis Conſtitutionibus Apoſto-
licis, ſtylo Palatij & Curiæ, cæteriſque in contrarium quomodolibet facientibus,
minime obſtantibus, quorum tenores, ſtatum & merita cauſæ, pro plenè & ſuffi-
cienter expreſſis S.V. haberi placeat. De mandato D.N. PP. Audiat Magiſter
Franciſcus Maria, citet, inhibeat, ac etiam ſub cenſuris procedat vt petitur, & iu-
ſtitiam faciat. Placet D.N. PP. A. Cardinalis Barberinus. CVIVS Com-
miſſionis vigore, Nos pariter in cauſa & cauſis huiuſmodi ritè & legitimè pro-
cedentes, transportatis etiam coram Nobis, omnibus tam primæ, quam ſe-
cundæ inſtantiarum actis, fuit etiam (ne de Iurisdictione dubitari contingeret)
Nobis præſentata pro parte dictorum Venerabilis Collegij Rectoris, & Pro-
feſſorum, ac Patrum Societatis Ieſu Cracouieñ. principalium quædam Com-
miſſio ex parte eiuſdem Sanctiſs. D.N. Papæ, tenoris huiuſmodi videlicet.
Quarta cõmiſsio. BEATISSIME PATER. Cum deuoti S. V. oratores Rector & Patres Collegij
Cracouien. venerabilis Societatis Ieſu, contra Vniuerſitatem ſtudij eiuſdem Ciui-
tatis duas ſententias confor mes Rotales reportauerint, de & ſuper Iure legendi in
dicta Ciuitate, illiuſque manutentione, pars aduerſa appellando ab vltima, cau-
ſam appellationis committi obtinuit in tertia inſtantia, R.P.D. Ghiſilerio veſtri
Palatij cauſarum Auditori, illam proſequi minime, vel Commiſſionem communem
facere curauit. Et quia valdè intereſt oratorum, vt cauſa prædicta quanto citius
terminetur, ſupplicant igitur S.V. quatenus dignetur committere & mandare ei-
dem R.P.D. Ghiſilerio, vt in cauſa & cauſis huiuſmodi procedat, ac ſi Commiſſio
pro parte aduerſa obtenta, eſſet communis, vel ad dictorum oratorum inſtantiam
emanaſſet: cum poteſtate citandi, & inhibendi, quem, quos, cui, quibus, quoties, &
quando opus fuerit, aliaq; faciendi, dicendi, gerendi, mandandi, & exequendi,
quæ in præmiſſis & circa ea neceſſaria fuerint, ſeu quomodolibet opportuna.
Præmiſſis, necnon Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, ſtylo Palatij, cæ-
teriſque contrarijs non obſtantibus quibuſcumque ſtatum &c. pro plene & ſuffi-
cienter expreſſis habentes. De mandato D.N. PP. idem Auditor procedat, vt pe-
titur, & iuſtitiam faciat. Placet D.N. Papæ B. Cardinalis Gipſius QVARVM
Commiſſionum vigore, prædictis actis coram Nobis, vt ſupra transportatis &
per

per Nos dilig enter inſpectis & perpenſis, ſeruatiſque de Iure ſeruandis, accognitis ad plenum eiuſdem cauſæ meritis, de Reuerendiſſim. Patrum Dominorum Coauditorum noſtrorum conſilio pariter & aſſenſu, (quibus de eiuſdem cauſæ meritis relationem plenariam fecimus & fidelē noſtram,) aliarum duarum præinſertarum, alterius ſcilicet per R.P.D. Coccinum, alterius verò per R.P.D. Queipum Sacræ Rotæ Auditores, latarum Sententiarum in ſcriptis tulimus & promulgamus Diffinitiuam Confirmatoriam Sententiam, tenoris ſequentis, videlicet: CHRISTI NOMINE INVOCATO, *Pro Tribunali ſedentes & ſolum Deum præ oculis habentes, per hanc noſtram Diffinitiuam Sententiam, quam de Coauditorum noſtrorum conſilio pariter & aſſenſu ferimus in his ſcriptis, in cauſa ſiue cauſis, quæ in prima, coram Reuerendiſſ. D. Ioanne Baptiſta Coccino Decano, & deinde coram Reuerendiſſ. D. Queipo Dellano in ſecunda & mox in tertia, coram Nobis verſas fuerunt, & vertuntur inſtantijs inter Vniuerſitatem ſtudij Ciuitatis Cracouien. agentes & appellantes ex vna, & Collegium, ac Rectorem, & Profeſſores Societatis Ieſu, eiuſdem Ciuitatis, reos conuentos & appellatos, partibus ex altera, de & ſuper prætenſo iure legendi priuatiuè quoad alios, & ſignanter quoad ſupradictum Collegium, ac Patres, & Profeſſores Societatis prædictæ, ac prætenſa manutentione priuatiuè ſuper dicto iure legēdi, rebuſq; alijs in actis cauſæ & cauſarū huiuſmodi latius deductis: Dicimus, Pronunciamus, Sententiamus, Decernimus, & Declaramus, bene, & ritè, ac rectè fuiſſe, tam per Reuerendiſſ. D. Decanum, quam per Reuerendiſſ. D. Queipū pronunciatum, ſententiatum, & declaratum ad fauorem dicti Collegij, illiuſque Rectoris, Patrum, & Profeſſorum dictæ Societatis: & malè, iniuſtè, & indebitè fuiſſe pro parte dictæ Vniuerſitatis ſtudij dictæ Ciuitatis appellatum, prouocatum, & de nullitate & iniuſtitia dictum: eaſdemque Sententias dictorum Reuerendiſſimorum DD. Decani & Queipi, fuiſſe & eſſe confirmandas, approbandas, & emologandas, prout illas Approbamus, & in omnibus & per omnia Confirmamus & emologamus: Oppoſitiones, exceptiones, moleſtationes, & impedimenta quæcumque per dictam Vniuerſitatem, tam dicto Collegio, & Rectori, Patribus, & Profeſſoribus prædictis, quam eorum Auditoribus & Scholaribus, illatas & illata, fuiſse & eſse indebitas, iniuſtas, ac indebita & iniuſta, & de facto factas & facta, illaſq. & illa inferre & facere, non licuiſse neque licere: perpetuum ſilentium, de & ſuper præmiſſis, eidem Vniuerſitati imponentes, prout imponimus: præfatamque Vniuerſitatem, in expenſis in huiuſmodi cauſa factis condemnamus, quarum expenſarum taxationem, Nobis vel cui de iure inpoſterum reſeruamus: & ita dicimus &c. non ſolum &c. ſed omni alio meliori modo &c. Ita pronunciaui Ego Franciſcus Maria Ghiſilerius, Sacræ Rotæ Auditor.* A QVA QVIDEM aliarum duarum præinſertarum Confirmatoria per Nos, vt præfertur in huiuſmodi cauſa lata Sententia, *quia tertia erat & conformis*, quamuis appellare non liceret, tamen Adm. Reuerendus D. Iacobus Vſtienſis, ſacræ Theologiæ, & I. V. D. Canonicus S. Floriani, & Vniuerſitatis ſupradictæ Agens, Orator, & Procurator, necnon PerIlluſtr. & Excell. D. Paulus Merlinus dictæ

Tertia Sētentia.

venerabilis Vniuerſitatis ſtudij ſeu Academiæ generalis dictæ Ciuitatis Cracouień, illiuſque Rectoris, & Profeſſorum exaduerſo principalium, etiam Agens & Procurator, ad Sanctiſsimum D. N. eiuſque Sanctam Sedem Apoſtolicam appellarunt: *Quibus ſic appellantibus, Apoſtolos refutatorios dedimus*. QVARE Nos ad dictæ noſtræ, & aliarum duarum præinſertarum Sententiarum, ac rei iudicatæ executionem procedere volentes, ad dicti Venerabilis Collegij Cracouień Societatis Ieſu, necnon Admodum Reuerendi Patris Nicolai Lancicij dicti Collegij Rectoris, ac PerIlluſtris & Excellentis Domini Ioannis Franciſci Ingenui Procuratoris ſubſtituti, inſtantiam & requiſitionem, dictos Admodum Reuerendum Dominum Iacobum Vſtienſem, ſacræ Theologiæ, & Iuris vtriuſque Doctorem, Canonicum Sancti Floriani, & Profeſſorem Venerabilis Vniuerſitatis Cracouień, ac perIlluſtr. & Excellen. D. Paulum Merlinum, eiuſdem Veń Vniuerſitatis Studij ſeu Academiæ generalis Cracouień, illiuſq. Rectoris, & Profeſſorum Agentem & Procuratorem reſpectiuè ſubſtitutum, ad videndum, & audiendum præinſertas Sententias, ad dictorum Venerab. Collegij Cracouień Societatis IESV, illiuſq. Rectoris, Patrum, Profeſſorum, ac Scholarium ſeu Studentium principalium fauorem, in hac cauſa latas, exequi, & executioni debitæ demandari, Litteraſq. Executoriales, deſuper neceſſarias, & opportunas, in forma ſolita & conſueta, per Nos Decerni, & Concedi, ac Relaxari, vel cauſam, ſi quam haberent, quare præmiſſa ſic fieri non debeant, deducendum, per vnum ex Sanctiſſ. D. N. Papæ Curſoribus, citari mandauimus, & fecimus ad diem & horam infraſcriptas. QVIBVS aduenientibus, comparuerunt in iudicio legitimè coram nobis, dicti Admod. Reuer. Pater Nicolaus Lancicius, dicti Venerabilis Collegij Societatis IESV Ciuitatis Cracouień Rector, & PerIlluſtr. & Excellen. D. Io. Franciſcus Ingenuus, dictorum Venerab. Collegij Cracouień Societatis Ieſu, illiuſq. Rectoris, Patrum, & Profeſſorum, ac Scholarium ſeu Studentium principalium Procurator ſubſtitutus, (prout de eius ſubſtitutione, legitimis in huius cauſæ actis, conſtat documentis,) & nominibus quibus ſupra, Præinſertas Sententias, ad eorundem Venerab. Collegij Cracouień Societatis Ieſu, illiuſq. Rectoris, Patrum, & Profeſſorum, ac Scholariũ ſeu Studentium principalium fauorem, in hac cauſa latas, exequi, & executioni debitæ demandari, Litteraſq. Executoriales, deſuper neceſſarias & opportunas, in forma ſolita & conſueta, per Nos decerni, & concedi, inſtanter poſtularũt. NOS TVNC Franciſcus M. Ghiſilerius S. Rotæ Auditor, & huiuſmodi cauſæ Iudex Commiſſarius, ac Executor vnicus prædictus Attendentes requiſitionem huiuſmodi fore iuſtam, & rationi conſonam, quodq. parum prodeſſet, Sententias ferre, remq. iudicatam habere, niſi debitæ executioni demandarentur; Idcircò Auctoritate Apoſtolica nobis commiſſa, & qua fungimur in hac parte, Volentes dictas tres præinſertas, in huiuſmodi cauſa, ad dictorum Venerabilis Collegij Cracouień, illiuſq. Rectoris, Patrum, ac Profeſſorum Societatis Ieſu, illiuſq. Scholarium ſeu Studentium, fauorem latas,

Appellatio illicita reiecta.

remq.

remq. illorum iudicatam, ad finem debitum perducere, (vt tenemur) Sententias præinſertas, ad eorundem Venerab. Collegij Cracouieñ Societatis Ieſu, illiuſq. Rectoris, Patrum, & Profeſſorum, ac Scholarium ſeu Studentium principalium fauorem latas, exequendas, & executioni debitæ demandandas, Literaſq. ſiue Proceſſus Executoriales, deſuper neceſſarios, & opportunos, in forma ſolita, & conſueta decernendos, & concedendos duximus, & decreuimus, prout Decernimus & Concedimus per præſentes.

Notificatio.

QVAE OMNIA & ſingula præmiſſa, & hunc noſtrum præſentem Proceſſum, ac omnia, & ſingula in eo contenta & expreſſa, Vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, quibus præſens noſter Proceſſus dirigitur, *& cuilibet veſtrum inſolidum*, intimamus, inſinuamus, & notificamus, ac ad veſtram, *& cuiuslibet veſtrum*, notitiam deducimus, & deduci volumus, præſentium per tenorem; Voſq. nihilominus, *& veſtrum quemlibet*, Auctoritate prædicta, tenore præſentium requirimus, & monemus primo, ſecundo, tertio, & peremptoriè, ac Vobis, *& veſtrum cuilibet in virtute Sanctæ obedientiæ*, *& ſub infraſcriptis ſententiarum pœnis*, *diſtrictè præcipiendo mandamus*, quatenus infra ſex dierum ſpatium, poſt præſentationem ſeu notificationem præſentiũ, & requiſitionem, Vobis *ſeu alteri veſtrum*, pro parte dicti Venerab. Collegij Cracouieñ Societatis Ieſu, illiuſq. Rectoris, Patrum, & Profeſſorum ac Scholarium ſeu Studentium principalium, deſuper factas, (quorum ſex dierum duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos dies, pro tertio, & peremptorio termino, ac monitione canonica aſſignamus) eorundem Venerab. Collegium Cracouieñ Ciuitatis, Societatis Ieſu, illiuſq. Rectorem, Patres, & Profeſſores, ac Scholares, & Studentes principales, ab impetitionibus, oppreſſionibus, moleſtationibus, vexationibus, perturbationibus, & impedimentis, eiſdem per dictos Venerabilem Vniuerſitatẽ Studij ſeu Academiæ generalis Cracouieñ illiuſq. Rectorem, & Profeſſores, exaduerſo principales præfatos, de & ſuper iure legendi publicè & liberè, in eorum Collegio Cracouieñ, vltra Humaniores litteras, etiam Artes liberales, Theologiam & alias Facultates, quibuſuis ad dictum Collegium accedẽtibus, iuxta formam Priuilegiorum, eidem Societati conceſſorum, quomodolibet illatis, datis, factis, præſtitis, & inferri comminatis, ſeu dandis, in futurum, ac quomodolibet inferendis, defendatis, & tueamini, ac ab alijs tueri, & defendi faciatis, & procuretis, nec à dictis Venerabili Vniuerſitate Studij ſeu Academiæ generalis Cracouieñ, illiuſq. Rectore & Profeſſoribus, exaduerſo principalibus prædictis, & forſan alijs quibuſcunque, de & ſuper dicto iure legendi, publicè, & liberè, in eorum Collegio Cracouieñ, vltra Humaniores litteras, etiam liberales Artes, Theologiam, & alias Facultates, quibuſuis ad dictum Collegium accedentibus, iuxta formam Priuilegiorum, eidem Societati conceſſorum, & illorum occaſione, quomodolibet moleſtari, impeti, inquietari, perturbari, & impediri permittatis. Vos quoque Venerabilis Vniuerſitas Studij ſeu Academiæ generalis Cracouieñ, illiuſq. Rector, & Profeſſores,

440

exaduerſo principales, ab impetitionibus, moleſtationibus, vexationibus, perturbationibus, & impedimentis, eiſdem Venerabili Collegio Cracouieñ Societatis Ieſu, illiuſq. Rectori, Patribus, & Profeſſoribus, ac Scholaribus ſeu Studentibus, principalibus factis, & illatis, ac in futurum forſan inferendis, penitus, & omnino deſiſtatis, neque eoſdem Venerabile Collegium Cracouieñ Societatis Ieſu, illiuſq. Rectorem, Patres, & Profeſſores, ac Scholares, ſeu Studentes principales, de & ſuper præmiſſis, & illorum occaſione, vel cauſa, in poſterum, & de cætero moleſtetis, impetatis, perturbetis, vexetis, aut impediatis, ſeu moleſtari, impeti, vexari, perturbari, ſeu quomodolibet impediri permittatis, ſed eos publicè, & liberè legere, & docere, præfatas ſcientias, & facultates, iuxta formam præinſertarum Sententiarum, & Priuilegiorum Apoſtolicorum, vt præmittitur eis conceſſorum, liberè, & abſque vlla contradictione, & impedimento directo & indirecto ſinatis, & permittatis.

Monitorium. MONEMVS inſuper modo & forma præmiſſis, ac ſub eiſdem & ſub infraſcriptis ſententiarum pœnis, Vos Venerab. Vniuerſitatem Studij ſeu Academiæ generalis Cracouieñ, illiuſq. Rectorem, & Profeſſores, exaduerſo principales & prædictos, quatenus infra triginta dierum ſpatium, poſt præſentationem, & requiſitionem, Vobis vigore præſentium, pro parte dicti Venerabilis Collegij Cracouieñ Societatis Ieſu, illiuſq. Rectoris, Patrum, & Profeſſorum, ac Scholarium, ſeu Studentium principalium deſuper factas, immediatè ſequentium (quorum triginta dierum decem pro primo, decem pro ſecundo, & reliquos decem dies, Vobis, & veſtrum cuilibet pro tertio, vltimo, & peremptorio termino, ac monitione Canonica aſſignamus) ne dictos, Venerabile Collegium Societatis Ieſu Cracouieñ, illiuſq. Rectorem, Patres, & Profeſſores, ac Scholares ſeu Studentes principales, moleſtetis, impediatis, impetatis, aut perturbetis, aut vexari, impediri, vel perturbari ſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis aut eorundem parte aliqua præſumatis, aut permittatis. INHIBEMVS

Inhibitio. Præterea modo & forma præmiſſis, ac ſub iam dictis, & infraſcriptis ſententiarum pœnis, Vobis omnibus & ſingulis ſupradictis, *& veſtrum cuilibet inſolidum*, Et generaliter omnibus, & quibuſcunque alijs, *cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, dignitatis vel præeminentiæ extiterint*, ne prædictis, Venerabili Collegio Cracouien. Societatis Ieſu, illiuſq. Rectori, Patribus, & Profeſſoribus, ac Scholaribus, ſeu Studentibus principalibus, vel eorum pro tempore ſucceſſoribus, de & ſuper omnibus, & ſingulis, in dictis Sententijs contentis & expreſſis, quominus omnia, & ſingula ſupra, & infraſcripta, ſuũ debitum conſequantur effectum, impedimentum aliquod præſtetis, ſeu præſtent, aut impedientibus ipſos Venerabile Collegium Cracouieñ Societatis Ieſu, illiuſq. Rectorem, Patres, & Profeſſores, ac Scholares ſeu Studentes principales, ſuper præmiſſis in aliquo, detis vel dent, auxilium, conſilium, vel fauorem, directè vel indirectè, publicè vel occultè, quouis quæſito colore,

Cenſuræ. causa, prætextu, vel ingenio. QVOD ſi forte præmiſſa omnia & ſingula non

non adimpleueritis, ſeu non adimpleuerint, mandatisq. & monitionibus noſtris huiuſmodi, *immò verius Apoſtolicis*, non parueritis, ſeu non paruerint, realiter, & cum effectu, Nos in vos & ipſos ſupradictos, & veſtrum quemlibet in ſolidum, qui culpabiles in præmiſſis vel aliquo præmiſſorum fueritis, ſeu fuerint, ac in Contradictores quoslibet, & Rebelles, ac impedientes ipſos Venerabile Collegium Cracouieñ Societatis Ieſu, illiuſque Rectorem, Patres, & Profeſſores, ac Scholares, & Studentes principales, ſuper præmiſſis, in aliquo: ipſoſq. impedientibus, Auxilium dantes, conſilium, vel fauorem, publicè, vel occultè, per ſe, vel alium ſeu alios, ex nunc, prout ex tunc, & ex tunc, prout ex nunc *ſingulariter in ſingulos* dictis Canonicis monitionibus præmiſſis, EXCOMMVNICATIONIS, in Eccleſiarum verò quarumcunque, ac Monaſteriorum, Conuentus, Capitula, & Collegia quæcunque in his delinquentia, SVSPENSIONIS A DIVINIS, & in ipſorum delinquentium & rebellium Eccleſias, Monaſteria, & Capellas, INTERDICTI ECCLESIASTICI SENTENTIAS FERIMVS IN HIS SCRIPTIS AC ETIAM PROMVLGAMVS. Vobis verò Illuſtriſſimis & Reuerendiſſimis in Chriſto Patribus & DD. Dominis, Sanctiſſ. D.N. Papæ, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, in Regnis Poloniæ commoranti Nuntio Apoſtolico: ac Gneſneñ Archiepiſcopo, Legato nato, Regni Poloniæ Primati, ac primo Principi; & Cracouieñ, & Laodicenſi Epiſcopis dumtaxat exceptis, (quibus ob veſtrarum Pontificalium Dignitatum reuerentiam, in hac parte deferimus) ſi contra præmiſſa, vel aliquod præmiſſorum, per Vos vel ſubmiſſas perſonas feceritis, prædicta ſex dierum Canonica monitione præmiſſa, ingreſſus Eccleſiarum interdicimus in his ſcriptis. Si vero huiuſmodi interdictum, per alios, ſex, & dictos ſex immediatè ſequentes, ſuſtinueritis, Vos in his ſcriptis, eadem Canonica monitione præmiſſa, ſuſpenſionis à diuinis; Verum ſi præfatas ſuſpen ſionis, & interdicti ſententias, per alios duodecim dies, prædictos duodecim dies, immediatè ſequentes, animis (quod abſit) ſuſtinueritis induratis, Vos, & veſtrum quemlibet, in his ſcriptis, Canonica monitione præmiſſa, ex nunc prout ex tunc, & è contra, excommunicationis ſentētia innodamus. CETERVM cum ad præmiſſorum executionem, vlterius faciendam, nequeamus, alijs arduis, in Romana Curia præpediti negotijs, perſonaliter intereſſe, Vniuerſis, & ſingulis A. Reuerendis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Scholaſticis, Cantoribus, Theſaurarijs, tam Cathedralium quam Collegiatarum Canonicis, Parochialiumque Eccleſiarum Rectoribus, ſeu Locumtenentibus eorundem, Plebanis, Viceplebanis, Capellanis, Curatis, & non Curatis, Vicarijs perpetuis, cæteriſq. Presbyteris, Clericis, Notarijs, & Tabellionibus publicis quibuſcunque per Prouincias, Ciuitates & Diœceſes prædictas, *ac alias vbilibet conſtitutis, & eorum cuilibet inſolidum*, ſuper vlteriori executione facienda, Auctoritate prædicta, tenore pręſentium,

Commiſſio & Mādatum.

committimus plenariè vices noſtras, donec eas ad nos duxerimus reuocandas: quos, & *eorum quemlibet inſolidum*, eiſdem auctoritate, & tenore requirimus, & monemus, primo, ſecundo, tertio, & peremptoriè, IPSIS ET EORVM CVILIBET, IN VIRTVTE SANCTAE OBEDIENTIAE; ET SVB EXCOMMVNICATIONIS POENA QVAM IN EOS ET EORVM QVEMLIBET, CANONICA MONITIONE PRAEMISSA FERIMVS IN HIS SCRIPTIS, niſi fecerint quæ mandamus, diſtrictè præcipiendo, mandantes, quatenus infra tres dies, poſt requiſitionem ipſis, ſeu alteri ipſorum, pro parte dicti Venerabilis Collegij Cracouien̄ Societatis Ieſu, illiuſq. Rectoris, Patrum, & Profeſſorum, ac Scholarium, ſeu Studentium principalium, vigore præſentium, deſuper factam, immediatè ſequentes, (quos tres dies, ipſis & eorum cuilibet, pro omni dilatione terminoq. peremptorio, ac monitione Canonica, aſſignamus) ita tamen; quod in his exequendis, *vnus eorum alium non expectet*, *nec vnus pro alio ſe excuſet*, Ad vos omnes & ſingulos ſupradictos, quibus præſens noſter Proceſſus dirigitur, Perſonaſq. & loca alia de quibus, vbi, quando, & quoties expediens fuerit, perſonaliter accedant, ſeu eorum alter accedat, huiuſmodi noſtros Proceſſus, & quæcunque in eis contenta, & expreſſa, vobis communiter vel diuiſim, legant, intiment, inſinuent, notificent, & fideliter publicent, & fideliter publicare procurent, necnon prædictos, Venerabile Collegium Cracouien̄ Societatis Ieſu, illiuſq. Rectorem, Patres, & Profeſſores, ac Scholares & Studentes principales, ab impetitionibus, moleſtationibus, vexationibus, perturbationibus, & impedimentis directis, vel indirectis, eiſdem per dictas Venerabilem Vniuerſitatem Studij, ſeu Academiæ generalis Cracouien̄, illiuſq. Rectorem, & Profeſſores, exaduerſo principales, de & ſuper dicto Iure legendi, publicè & liberè, in eorum Collegio Cracouien. vltra humaniores literas, etiam Artes liberales, Theologiam & alias facultates, quibuſuis ad dictum Collegium accedentibus, iuxta formam dictarum præinſertarum Sententiarum, & Priuilegiorum Apoſtolicorum, eidem Societati conceſſorum, & illorum cauſa, & occaſione, quomodolibet datis, factis, præſtitis & illatis, ac inferri cõminatis, dandiſq. & inferendis, forſan infuturum, tueantur, & defendant, ac tueri & defendi faciant, & procurent, liberèq. ac publicè, per ſuos Patres, & Præceptores, ſeu Profeſſores ſupradictos, ſcientias, & facultates ex præſcripta ſupradictarum Sententiarum, & Priuilegiorum Apoſtolicorum eis conceſſorum forma, legere & docere faciant, & permittant, infra terminos ſuperius annotatos.

Denũciatio excommunicatorum.

QVOD SI FORTE (quod non credimus) dicta Venerabilis Vniuerſitas Studij ſeu Academiæ generalis Cracouien. illiuſq. Rector, & Profeſſores, exaduerſo principales, cæteriq. contradictores, & rebelles prædicti, monitionibus, requiſitionibus, & Proceſſibus noſtris huiuſmodi; *immo verius Apoſtolicis*, infra dictos reſpectiuè terminos, ſuperius expreſſos, parere, & obedire

dire neglexerint, aut ſe excuſauerint, pœnas, ſententias & cenſuras prædictas, in eos vt præmittitur latas, damnabiliter incurrendo, ex tunc prædictis Subdelegatis noſtris, *ſub dicta excommunicationis pœna committimus, & mandamus*, quatenus ſingulis diebus Dominicis & feſtiuis, in ſuis Eccleſijs, Monaſterijs & Capellis, infra Miſſarum & aliarum diuinarum Horarum ſolemnia, ac alias, vbi, quando, & quoties expedierit, & pro parte dictorum Venerabilis Collegij Cracouien. Societatis Ieſu, illiusq. Rectoris, Patrum, et Profeſſorum, ac Scholarium, ſeu Studentium principalium, deſuper requiſiti fuerint, *ſeu eorum alter requiſitus fuerit*, prædictas Venerabilem Vniuerſitatem Studij ſeu Academiæ generalis Cracouien. illiuſq. Rectorem & Profeſſores, exaduerſo principales, *omnesq. alios contradictores, & rebelles, ſic excommunicatos publicè denuncient & ab alijs quantum in eis fuerit, denunciari faciant*, donec & quouſque aliud à nobis, vel Superiori noſtro ſuper hoc receperint in mandatis.

Aggrauatio Cēſurarum.

VERVM ſi dicti Venerabilis Vniuerſitas Studij, ſeu Academiæ generalis Cracouien. illiuſq. Rector & Profeſſores exaduerſo principales, contradictoreſq. & rebelles prædicti, dictam excommunicationis ſententiam, per decem dies illius denunciationem immediatè ſequentes, pertinaciter ſuſtinuerint, Nos ex tunc, (quia creſcente contumacia & inobedientia, creſcere debet & pœna, ne facilitas pœnæ, audaciam tribuat delinquendi,) Proceſſus noſtros huiuſmodi aggrauamus: dictis Subdelegatis noſtris, modo & formis præmiſſis, præcipientes, quatenus ſingulis diebus Dominicis & feſtiuis, in ſuis Eccleſijs, Monaſterjs, & Capellis, infra Miſſarum & aliarum præſcriptarum horarum ſolemnia, dictam excommunicationis denunciationem reiterent, & innouent, contra Venerabilem Vniuerſitatem ſtudij, ſeu Academiæ generalis Cracouien, illiuſque Rectorem & Profeſſores, cæteroſque contradictores & rebelles ſic vt præmittitur excommunicatos, denunciatos, nominatim, pulſatis campanis, candelis accenſis, & demum extinctis & in terram proiectis, Cruce erecta, & Religiosè induti, aquam benedictam aſpergendo, ad fugandum Dæmones, qui eos detinent ſic ligatos & ſuis laqueis catenatos, orando quod Dominus noſter IESVS CHRISTVS ipſos ad catholicam obedientiam & Sanctæ Matris Eccleſiæ vnionem reducere dignetur, nec eos in talibus peruerſitate & duritia eorum, dies finire permittat, cum decantatione Reſponſorij, *Reuelabunt Cœli iniquitatem Iudæ, &c.* & Pſalmi, *Deus laudem meam ne tacueris &c.* cum Antiphona *Media via in morte ſumus totaliter*, ac his finitis, ad ianuas Eccleſiarum ſuarum vnà cum Clericis & Parochianis accedant, & ad terrorem (vt eo citius, ad obedientiam redeant) tres lapides, verſus domos habitationum illorum proijciant, in ſignum maledictionis æternæ, quam Deus dedit Choræ, Dathan, & Abyron, quos terra ſuſtinere non potuit, ſed iuſto Dei Iudicio illos abſorbuit vt in Infernum deſcenderent viuentes: etiam poſt Miſſam, & in veſperis,

alijſq.

alijsq.horis Canonicis, ſermonibus,& prædicationibus publicis,ſolemniter publicent, & denuncient, ac ab alijs, quantum in eis fuerit, publicari, & denunciari, ac ab omnipus Chriſti fidelibus,arctius euitari faciant, donec aliud à Nobis vel Superiore noſtro ſuper hoc receperint in mandatis.

Reaggrauatio Cenſurarum.

PRAETEREA ſi prædicti denunciati, & aggrauati, aggrauationem huiuſmodi per alios decem dies,illius publicationem, & dictos decem dies immediatè ſequentes, animis (quod abſit) ſuſtinuerint induratis; Nos ex tunc,(quia perſonarum audacia præſumptiua id exigit,vt vnica pœna non contenti, fortioribus arceantur pœnis, ne fides illorum lædatur, qui ſuis Superioribus,obedientiã ſemper impẽderunt;)Proceſſus noſtros huiuſmodi reaggrauamus, *ſupradictis Subdelegatis noſtris, vt ſupra mandantes*, quatenus dicta *Auctoritate Apoſtolica*, omnes & ſingulos Chriſti fideles, vtriuſque ſexus homines,& præſertim familiares & ſeruitores denunciatorum & aggrauatorum, huiuſmodi modo & forma præmiſſis, moneant & requirant, primo, ſecundo, tertio, & peremptoriè, (prout nos etiam requirimus & monemus eoſdem) *ipſis & eorum cuilibet, in virtute ſanctæ Obedientiæ & ſub excommunicationis pœna diſtrictius iniungentes*, quatenus infra ſex dies, monitionibus & requiſitionibus huiuſmodi ipſis factis, immediatè ſequentes, (quos ipſis & ipſorum cuilibet, pro omni dilatione, terminoque peremptorio,ac monitione Canonica aſſignent, prout nos eiſdem aſſignamus) à participatione,cõmunione familiaritate & ſeruitio ipſorũ denũciatorum & aggrauatorũ,penitus & omninò deſiſtant,nec cum eis,vel eorũ aliquo,ſeruiẽdo,loquẽdo,cõuerſando,cibũ,potum,aquã,vel ignem,aut alia neceſſaria miniſtrãdo,aut aliquo humanitatis ſolatio (præterquã in caſibus & perſonis,a Iure permiſſis)participare pręſumãt,ſeu eorũ aliquis pręſumat. Et ſi contrarium fecerint,Nos in eos,& eorũ quemlibet,cũ dictis denunciatis & aggrauatis rebelliter participantes & cõtrafacientes,ex tunc prout ex nũc,& ex nũc prout ex tũc,dicta Canonica monitione præmiſſa, EXCOMMVNICATIONIS SENTENTIAM FERIMVS IN HIS SCRIPTIS, ET ETIAM PROMVLGAMVS, donec & quouſque abſolutionis beneficium deſuper meruerint obtinere.

Inuocatio brachij ſęcularis.

VLTRA PRAEDICTA verò ſi prædicti denunciati, aggrauati, & reaggrauati, reaggrauationem huiuſmodi,per alios decem dies, illius denunciationem & viginti dies immediatè ſequentes dictas noſtras Sententias, ſuſtinuerint (Pharaonis duritiam imitando,) Nos ex tunc, (quia mucrone non proficiente Eccleſiaſtico, temporalis ſaltem gladius non immeritò ſuffragatur,) auxilium brachij ſæcularis duximus inuocandum: vt quos Dei timor à malo non reuocat, temporalis ſaltem coerceat ſeueritas diſciplinæ. HINC EST, quod Vos Sereniſſimum, Potentiſſimum, & Inuictiſſimum Poloniæ Regem antedictum prædicti gladij, in illis partibus, principalem Vibratorem, in Domino exhortamur, Voſque Illuſtriſſimos DD. Palatinos, Caſtellanos, Capitaneos,

neos, Proconſules, Iudices, Officiales, *& alios ſupradictos*, *Iuriſdictionem temporalem*, *& ordinariam* per Vos, vel alium, ſeu alios exercentes, quibus præſens noſter Proceſſus dirigitur, etiam *auctoritate Apoſtolica*, tenore præſentium requirimus, & monemus, primo, ſecundo, tertio, & peremptoriè, Vobis, ET VESTRVM CVILIBET IN VIRTVTE SANCTAE OBEDIENTIAE ET SVB EXCOMMVNICATIONIS POENA, quam in Vos & veſtrum quemlibet, Canonica monitione præmiſſa ferimus in his ſcriptis, niſi feceritis quæ mandamus, diſtrictè præcipiendo, mandantes, quatenus infra ſex dierum ſpatium, poſt ſupradictos terminos ſucceſſiuè præexpreſſos, necnon notificationem & publicationem præſentium, Vobis, *ſeu alteri Veſtrum*, in veſtris territorijs, Iuriſdictionibus, & diſtrictibus, ac requiſitionem pro parte eorumdem Venerabilis Collegij Cracouień Societatis Ieſu, illiuſque Rectoris, Patrum, & Profeſſorum, ac Scholarium, ſeu Studentium principalium, deſuper factas, immediatè ſequentium, (quorum ſex dierum, duos pro primo, duos pro ſecundo, & reliquos duos dies, Vobis & veſtrum cuilibet pro tertio, vltimo, & peremptorio termino, ac monitione Canonica aſſignamus.) Vos omnes & ſinguli Domini temporales antedicti, quorum omnium ſuper hoc auxilium brachij ſæcularis inuocamus, quoties, & quando pro parte dictorum Venerabilis Collegij Cracouień Societatis Ieſu, illiuſque Rectoris, Patrum, & Profeſſorum, ac Scholarium, ſeu Studentium principalium, vigore præſentium, ſuper hoc fueritis requiſiti, in Iuris ſubſidium, contra prædictos denunciatos, aggrauatos, & reaggrauatos, dicta AVCTORITATE APOSTOLICA per captionem, inuaſionem, incarcerationem, & detentionem, perſonarum, corporum, rerum, & bonorum eorumdem inſurgatis, ac alios inſurgere faciatis: necnon perſonas, corpora, res, & bona eorum, & cuiuslibet ipſorum inuadatis, incarceretis, & in firmâ, bonâ, & tutâ cuſtodiâ teneatis, arreſtis, & occupetis, ac *veſtrum quilibet*, qui ſuper hoc requiſitus fuerit, inuadat, incarceret, detineat, arreſtet, & occupet, liberè, & licitè: Super quibus omnibus & ſingulis, Vobis, *& veſtrum cuilibet*, licentiam & plenariam facultatem, ac poteſtatem concedimus per præſentes, dictos Denunciatos, aggrauatos, & reaggrauatos, ita & taliter compellatis, & adſtringatis potenter, etiam manu forti, (abſque tamen eorundem graui corporum læſione,) vſquequo dicti Venerabilis Vniuerſitas ſtudij, ſeu Academiæ generalis Cracouień, illiuſque Rector, & Profeſſores ex aduerſo principales, *cæterique Contradictores* & rebelles, à moleſtationibus, vexationibus, perturbationibus, & impedimentis, ac rebellione, contradictione, auxilio, conſilio, & fauore, penitus & omninò deſtiterint, & integraliter, omnibus & ſingulis, in ſuprainſertis Sententijs contentis, & expreſſis, in omnibus & per omnia paruerint & obediuerint, ac ad Sanctæ Matris Eccleſiæ vnitatem redierint.

QVOD

QVOD ſi forte Vos Sereniſſime, Potentiſsime, & Inuictiſsime Poloniæ Rex, iuſtitiæ executor, ac præſentis noſtri Proceſſus, ac Mandatorum noſtrorum, imò verius Apoſtolicorum tranſgreſſor, contradictor, vel neglector fueritis (quod tamen Veſtræ Regalis Maieſtatis præfulgidæ, iamdudum per totum Orbem diuulgata obedientia ſuſpicari non ſinit), proculdubio iuſti Iudicis officium offenderitis, & proemium aliàs pro executione iuſtitiæ Vobis à Domino Deo paratum, nihilominus amiſeritis, licèt vos huiuſmodi noſtris ſententij s ligari nolumus, ob reuerentiam Veſtræ Regali Maieſtati, non immeritò deferendam, intuitu tamen Iuſtitiæ, & ob ſanctæ Sedis Apoſtolicæ & præfati Sanctiſsimi D.N. Papæ reuerentiam, eandem Veſtram Regalem Maieſtatem, ad prædictam executionem faciendam, in Domino exhortamur; Et generaliter Subdelegati noſtri, omnia & ſingula nobis in hac parte commiſſa plenariè exequantur, iuxta traditam & directam à Sancta Sede nobis formam, ita quod dicti Subdelegati noſtri, vel quicunque alij, nihil in præiudicium dictorum Venerabilis Collegij Cracouieñ Societatis Ieſu, illiuſque Rectoris, Profeſſorum, Patrum, & ſtudentium ſeù Scholarium principalium valeant attentare: neque in Proceſsibus per nos habitis, & Sententijs per nos latis, abſoluendo, vel ſuſpendendo, aliquid immutare. In cæteris autem quæ eiſdem Venerabili Collegio Cracouieñ Societatis Ieſu, illiuſque Rectori, Patribus, ſeu Profeſſoribus, ac Scholaribus, ſeù Studentibus principalibus prædictis, nocere poſſent ſuper præmiſsis in aliquo, ſeu obeſſe, ipſis, & quibuſcumque alijs, poteſtatem omnimodam denegamus. Et ſi contingat nos ſuper præmiſſis in aliquo procedere, de quo nobis poteſtatem plenariam reſeruamus, non intendimus propterea Commiſsionem hanc noſtram huiuſmodi, in aliquo reuocare, niſi de reuocatione huiuſmodi, in Litteris noſtris ſpecialem, & expreſſam fecerimus mentionem. Præſentes quoque Literas ſiue huiuſmodi noſtrum Proceſſum Executorialem, volumus penes dictos Venerabile Collegium Cracouieñ, illiuſque Rectorem, Patres, & Profeſſores Societatis Ieſu, ac Scholares ſeù Studentes principales remanere, & non per vos aut veſtrum aliquem contra ipſorum voluntatem detineri: Contrarium verò facientes, prædictis noſtris Sententijs, prout per Nos in ſcriptis latæ ſunt, prædictà canonica monitione præmiſsà, ipſo facto volumus ſubiacere. Mandamus tamen copiam fieri de præmiſsis eam petentibus, & habere debentibus, petentium quidem ſumptibus, atque expenſis. ABSOLVTIONEM verò omnium & ſingulorum, qui præfatas noſtras excommunicationis ſententias, incurrerint, ſiue incurrerit quoquo modo, Nobis vel Superiori noſtro tantũmodo reſeruamus. In quorum omniũ & ſingulorũ præmiſſorũ fidem & teſtimoniũ, has præſentes noſtras Litteras Executoriales, exinde fieri, & per publicũ, ac RotæNot. corã nobis Scribã infraſcriptũ, ſubſcribi & publicari mãdauimus, ſigilliq; noſtri iuſsimus & fecimus appẽſione

Reſeruatio abſolutionis.

com-

communiri. Datum Romæ apud Templum Beatæ MARIAE de Pace, horæ audientiæ cauſarum ſolita, Nobis inibi pro Tribunali ſedeñ, ſub anno à Natiuitate Domini Noſtri IESV Chriſti, milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo, Indictione decimatertia, die vero quintadecima menſis Aprilis, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & Domini noſtri, Domini Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. anno eius ſeptimo: Præſentibus ibidem Dominis Dominico Fonthia & Franciſco Maria Pacichellio S. Rotæ Notarijs, & coram nobis Scribis, teſtibus ad præmiſſa omnia & ſingula vocatis, atque rogatis.

Et quia ego Ioannes Paulus Cæſarinus Anconitanus, Romanus Ciuis, publicus Dei gratia Pontificia & Imperiali auctoritatibus necnon cauſarum Sacri Palatij Apoſtolici Notarius publicus, de præmiſſis rogatus fui, ideo in præmiſſorum fidem præſens Inſtrumentum Litterarum Executorialium, licet aliena manu, mihi tamen fida ſcriptum ſubſcripſi, ſignaui & publicaui requiſitus.

Nos Ioannes Baptiſta Coccinus I.V.D. S.D.N. Papæ Capellanus, & ipſius Sacri Palatij Apoſtolici Cauſarum Auditor & Decanus. Vniuerſis fidem facimus & atteſtamur, ſupradictum D. Ioannem Paulum Cæſarinum de prędictis rogatum, tempore dicti rogitus & diu ante, fuiſſe & eſſe Notarium publicum, fidelem & legalem, eiusq. Scripturis publicis ſemper in iudicio & extra adhibitam fuiſſe & de præſenti adhiberi plenam fidem. In quorum &c. Datum Romæ ex ædibus noſtris ſub anno, indictione, die menſis & præſentibus quibus ſupra:

Martius Nucula Sac. Rot. Not.

Vrbanus PP. VIII.

Triumphalis Maiestatis tuę uirtus Pontificiam charitatem non minus recreat
gloriosa bella suscipiens, quam publicę tranquillitati consulens. Nos autem Regię
sollicitudini non laudes solummodo tribuimus, ad Pontificię quoq́ auctoritatis auxi=
lia impensè adiungimus: Sępè enim Romanę Rotę Senatoribus pręcepimus,
ut inter Jesuitas, et Academicos Cracouię adeò perniciosę controuersię quam citis=
simè dirimantur. Primum uerò eiusdem tribunalis Decreto obtinuerunt Sacer=
dotes Societatis Jesu, quorum tranquillitati dum tam enixè faues de Polo=
nę iuuentutis gloria, et de Catholicę Religionis Incolumitate non mediocriter bene=
mereris. Porrò autem Judices illos nunquam urgere cessabimus, donec graue hoc nego=
tium fœliciter perficiatur, et iusta solatia conficiantur Maiestati tuę, cui Apostolicam
benedictionem amantissimè impartimur. Dat. Romę apud S. Petrum sub
Annulo Piscatoris die 12. februarij 1628. Pontus nri anno V.°

Joannes Ciampolus

445
447

In Junio ex Acad. nra triumphant. Quando ex Litteris P. Lichanski ad P. Sylvium hoc est P. Benedicti Romae redyt. Causa nra cum Acad. Crac. optime procedit, triumphamus plane post paucos menses triumphabimus; Deo nostro approbante consilia. Litteras P. Lancicy cum definitiua sententia mitto. Communicet id Academicis Zamoscy in tutis terminis est haec Causa, ut nonnisi per absolutam Dei potentiam et sic longius immutari queat. Deus sit benedictus.

Eiusdem ad longum sermonem deducit P. Lancicius ad Prov. Provincialem Romae 12 Junij 1629. Ex impressis istis illorum ~~tripud~~ Orationes tripudia et triumphi in re Rectoralia. Scilicet tollentur in altum ut casu graviore ruant. qui Sacrosancta Jagiellonum Privilegia attrectant.

222

1629
Con d'ysen

Rndi Danieli Sgoj

Tumultus hic Iudi
Compositus apud
Bernardinas
Optime | Constitut
Pax recepta
innocentiâ at
levitati nihil
omnino redegit
Deo
S.º Mandato dato
Rectore Daniele
nio. 2 et 4 X bris
Anni currentis
[illegible]
[illegible]

1624 224

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2 sposobi de [illegible]

[illegible]

[illegible]

✠

APPELLATIO
AD
SS. D.D.N. VRBANVM VIII.

In Cauſa Iuris legendi Cracouiæ.

INTER

Almam Iageloniam Vniuerſitatem, ſiue Academiam Studij Cracouienſis Scholam Regni Poloniæ Generalem, ac Religioſos Presbyteros Societatis IESV CRACOVIÆ.

A

Certa Sententia Rn̄diſſimi D. Franciſci Maria Ghiſilerij, S. Rotæ Auditoris, iſtius Cauſæ Iudicis Commiſſarij.

PER

Dictam Almam Vniuerſitatem, illiuſque Magnificum D. RECTOREM interpoſita cum

PROTESTATIONE.

451
448

311393 III

In nomine Domini, Amen.

PRÆSENTI publico inſtrumento cunctis pateat euidenter & ſit notum, quod Anno à Natiuitate eiuſdem Dñi, Milleſimo Sexcenteſimo Trigeſimo. Indictione Romana tredecima. Pontificatus Sanctiſſimi D. N. D. VRBANI diuina prouidentia Papæ Octaui. Anno Septimo. Die vero Martis Vigeſima quinta Menſis Iunij, in mei Notarij publici teſtiumq; infraſcriptorum ad id ſpecialiter vocatorum & rogatorum præſentia, perſonaliter conſtitutus Admodum R̃endus & Magnificus D. ADAMVS OPATOVIVS S.T.D. & Profeſſor, Decanus Eccleſiæ Collegiatæ S. ANNÆ Crac & RECTOR nomine ſuo ac totius Vniuerſitatis Studij Genaralis Ciuitatis Cracouien: tenens & habens ſuis in manibus, quãdam Proteſtationis prouocationis & Appellationis papyri ſchedulam, à grauaminibus & Sentẽtia quadã prætenſa vt dicitur in Rota lata per Reuerendiſſimum Patrem Dominum Ghiſilerium, in cauſa & cauſis coram eo inter dictam Vniuerſitatem ex vna, & Patres Ieſuitas Societatis Ieſu Crac: ex altera parte in tertia inſtantia, de & ſuper iure legendi vertente, & mota, à prima notitia, eodem animo, intentione proteſtando prouocando & appellando, coram me Notario publico infra poſito, interpoſuit, cuius tenor ſequitur talis videlicet. A prima notitiâ, & poſtquàm nobis conſtitit, Executoriales certas Reuendiſſ: Domini Franciſci Mariæ Ghiſilerij Sacræ Rotæ Auditoris, in cauſa inter Academiam noſtram Cracouien. & R̃endos PP. Dominos Ieſuitas Cra-

452
447

couiæ de iure legendi in Curia Romana mota & vertente e-
manaſſe, earumq; Executionem, publicationem a prætatis
Religioſis vrgeri, & circa hoc agi plurima ab illis præter in-
tentionem R.ndorum Iudicum, præter tenorem Sententiæ,
naturam cauſæ, excedendo modos, locos, tempora, perſonas,
circũſtantias in eiuſmodi negotijs adhiberi de iure ſolitas &
conſuetas, vt non tam ab illis Executio legitima, & tranquil-
litas in docendo, quam diffamatio Vniuerſitatis, ſubiectorũ
perturbatio, ſcandalorum, quod Deus auertat, origo, præter
omnem cogitationem, intentionemq; noſtram, quæri videa-
tur. Nos quemadmodum reuerẽtiſſimè ſemper ſanctæ Se-
dis Apoſtolicæ Authoritatẽ & placita habuimus; vt pote qui
eius beneficijs ſtemus, præter commune obſequij & obedien
tiæ debitum, ad quod Nos fides ſancta, & profeſſio noſtra
ſtringit: ita prædictis Executorialibus reuerentiſſimè ſuſce-
ptis, obedientiſſimos filios & obſeruantiſſimos Matris noſtrę
Romanæ Eccleſiæ Nos præſtabimus. Cumq; adeò lite pen
dente procurauerimus egerimus, vt Religioſi Ieſuitæ in ſuis
quantumuis prætenſis Scholis, tranquille, pacificè quietè, re
ſpectu noſtri, & noſtrorum agerent, neq; poteſt quiſquã pro-
bare, quod noſtra cauſa, ſcitu, voluntate, offenſi, læſi, inquie-
tati, fuerint, quinimò nos multa paſſi, multum turbati, agitati,
nullo merito noſtro ſimus, quibus (quod extremę miſerię eſt)
facultas defenſionis naturalis adimebatur: ſi inquam ita nos
habuerimus antea, quantò magis nunc, dicti Religioſi omnẽ
quietẽ, omnẽ ſecuritatem, imò & patientiam noſtram ſibi
polliceri poſſunt Vnde maiorem in modum miramur, diui-
nareq; non poſſumus, cur in ſcribendis Executorialibus, ita ſi
bi prouiderint, ac ſi in ſummo periculo & perturbatione Cra
couiæ verſarentur: nunc autẽ circa intimationes, publica-
tiones, diſperſiones illarum ita ſe gerant, vt magis inquietati-
onem, turbationem nobis inferre velle videantur, quàm me-
tuere, ne turbentur, & inquietentur. Quare Nos circumſpi-
cientes in futurum, quid inde ſuboriri poſſit, quantaq; ſeges
mali Cracouiæ hic ex dicto exceſſu exequendi ſubſequi va-
leat, & quanta materies calumniarum ſuccreſcere alibi, poſt

repetitam

repetitam Proteſtationem de parendo iudicatis, teſtamur dictam Sententiam, non potuiſſe in rem iudicatam tranſire, neque poſſe; a qua ſcilicet in Curia Romana appellatum eſt per Agentes noſtros, cuius Appellationis ſequitur Tenor.

In nomine Domini, Amen. HOc eſt exemptum tranſumptum ſiue copia ſchedulæ Appellationis inter, poſitæ ab infraſcriptis Procuratoribus Magnifici D. Rectoris ac Vniuerſitatis Studij Generalis ciuitatis Cracouienſis coram R̃ndiſſimo Patre Domino Franciſco Maria Ghiſilerio Sacræ Rotæ Auditore, in cauſa Cracouienſi Iuris legendi, inter eoſdem ex vna, & Reuerendos PP. Societatis Ieſu dictæ ciuitatis partibus ex altera, coram eo vertente in tertia inſtantia Iudice Comiſſario, vnà cum reſponſione habitâ ab eodem R̃ndiſſimo Patre Domino Auditore per me Sacrę Rotæ Romanæ & huiuſmodi cauſæ Notarium publicum infra ſcriptum, ex ſuo proprio originali exiſtenti in filo ſentẽtiarũ mei Officij fideliter extracto, & copiato ſub Anno Domini, Milleſimo Sexcenteſimo Trigeſimo. Indictione decima tertia, die vero decima ſexta Menſis April. Pontificatus autẽ SS. in Chriſto Patris & Dñi noſtri D. VRBANI diuina prouidẽtia Papę Octaui, Anno Septimo quorum tenor eſt vt ſequitur. VNIVERSITAS Crac. Iuris docendi pro Magnifico D. Rectore ac Vniuerſitate Venerabilis Studij Ciuitatis Crac. contra R̃endos Patres Ieſuitas, & Collegium Societatis Ieſu dictæ ciuitatis, comparuerunt perſonaliter coram R̃ndiſſimo Patre Dño Franciſco Maria Ghiſilerio Sacræ Rotæ Auditore in domo ſuæ ſolitæ habitationis & reſidentię, Admod: R̃endus D. IACOBVS VSTIENSIS I. V. D. & S. Th. Doctor, publicuſq; Profeſſor in Academiâ Cracouien: & Canonicus S. FLORIANI, nec non Illuſtris & Excellens D. I. V. D. Dominus PAVLVS MERLINVS Magnifici D. Rectoris, ac Vniuerſitatis Generalis Studij Ciuitatis Cracouiẽ inſimul & inſolidum legitimi Procuratores, qui facto dederunt & exhibuerunt ſchedulã Appellationis ĩfraſcripti tenoris, &c.

 à qua-

453

à quadam prætensâ ſententiá, vt dicitur, in Rotâ latâ, per Re-
uerendiſſ: Patrem D. Ghiſilerium in cauſa & cauſis coram
eo verteñ, inter Magnificum Dominum Rectorem ac
Vniuerſitatem Studij Generalis ciuitatis Cracouienſis ex
vna, et Rꝫndos Patres Dominos Ieſuitas Societatis Iesv dictæ
ciuitatis parte ex altera, in tertia ſeu alia veriori inſtantia, de
& ſuper quodam iure dictæ Vniuerſitati ex immemorabili
tempore ac ex Sereniſſimorum Regum Poloniæ, & Sanctiſ-
ſimorum Pontificum priuilegijs competeñ legeñ, ac publicè
docendi priuatiuè, quoad omnes alios, ac facultate prohibē-
di, ne alij in dicta ciuitate doceant, cuiuſcunq; generis ſint:
nec non occaſione cuiuſdam aperitionis Studij ſeu Collegij
à dictis Patribus Societatis in dicta ciuitate attentati, ac tan-
dem de & ſuper Remiſſoria, prius de partium cōſenſu decre-
ta atq; iam expedita, & poſtea iniuſte denegata, ac expenſa-
rum condemnatione, & taxatione, rebuſq; alijs in actis cau-
ſæ & cauſarum huiuſmodi latius deductis; Procurator & eo-
rum nominibus, ſentiens ſe partemq; ſuam enormiter læſam
& grauatam, pręcipuè, quia principalibus ſuis fuit per dictam
ſententiam ſublata facultas probandi & proprium ius
deducendi, quod eſt de iure naturæ, timenſque in futu-
rum magis lædi & grauari poſſe, inhærendo inprimis & ante
omnia iuribus per D. Magnificum Rectorem, & Vniuer-
ſitatem in Actis productis, ac Proteſtationibus per Ordi-
nes Nobilium Regni Poloniæ, & his ſaluis; ad Sanctiſſimum
D. Noſtrum Vrbanum VIII. eiuſque ſanctam Sedem Apo-
ſtolicam in his ſcriptis prouocat & appellat pereñ
inſtanter inſtantiùs & inſtātiſſimè, ſæpe ſæpiùs & ſæpiſſimè,
ſibi de Apoſtolis reſponderi, non ſolum modo præmiſſo ſed
omni &c. ſaluo, &c. Proteſtañ: &c. omni, &c. Ex-
tunc Rꝫndiſſimus Dominus Franciſcus Maria Ghiſilerius Ro-
tæ Auditor & huiuſmodi cauſæ Iudex Commiſſarius, dictis
DD. Procuratoribus vt ſupra præſentibus, & petentibus de-
dit refutatorias in forma. Actum Romæ in Palatio habitati-
onis ſupra ſcripti Domini Iudicis, & Camera ſuæ ſolitæ reſi-
dentiæ

dentię, in qua quidem iura reddi ſolent, & cauſæ partium audiri conſueuerunt, ſub Anno à Natiuitate Domini Milleſimo Sexcenteſimo Trigeſimo, Indictione decima tertia, Die vero decima ſexta Aprilis, Pontificatus autem SS. in Chriſto Patris & D. N. D. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui, anno ſeptimo, præſentibus ibid. prouidis viris, Dominico Fontia & Franciſco Pacichello cauſarum Sacri Palatij Apoſtolici Notarijs, atq; coram eodem R.ndiſſimo Patre D. Auditore Iudice atq; Commiſſario præfato, ſcribis publicis teſtibus ad omnia & ſingula ſupra ſcripta vocatis habitis atq; rogatis. *Et quia ego Joannes Paulus Cæſarinus Anconitanus, cauſarum Sacri Palatij Apoſtolici Notarius publicus de præmiſsis rogatus: ideo præſens inſtrumentum tranſumpti Appellationis & reſponſionis reſpectiuè, ſubſcripſi & publicaui rogatus & requiſitus.* Nos Franciſcus Maria Ghiſilerius I. V. D. SS. D. Noſtri Papæ Capellanus & ipſius Sacri Palatij Apoſtolici cauſarum Auditor, Vniuerſis fidem facimus, & atteſtamur ſupraſcriptum D. Ioannem Paulum Cæſarinum de præinſerto Inſtrumento rogatum, tempore dicti rogitus, & diu ante fuiſſe, & eſſe Publicum Sacri Palatij Apoſtolici cauſarum Notarium fidelem & legalem, eiuſq; ſcripturis publicis ſemper in Iudicio & extra adhibitis fuiſſe, & de præſenti plenam adhiberi fidem. In quorum &c. Datum ex Ædibus noſtris ſub Anno Domini, 1630. Die vero 16. Menſis April. Pontificatus autem SS. D. N. Vrbani Papæ Octaui anno Septimo.

Archangelus Baronus Sacræ Rotæ Notarius.

VLtra vero rationes in dicto inſtrumento Appellationis cõtentas, & vltra denegationem Remiſſorialium, conſiderando, dictos Religioſos Presbyteros Societatis Ieſu antequam agere, & obtinere quidquam nomine prædicti ſui Collegij Cracouienſis poſſent, erectum illud fundatum & ſubſtantialia Collegij requiſita continens habere debuiſſe, vt actio & res iudicata eius nomine ſuſtineretur. Quod cum nullum Cracouiæ ſit, neq; eſſe potuerit, perconſequens nihil iuris, ei quoquomodo acquiri potuiſſe & poſſe: non entium quippe ſunt

peſunt nullæ qualitates: ideoq; primo in hac causâ diſpiciendum erat, an Collegium aliquod de præſenti Cracouienſe fuerit, antequam Actores, Rectores, Procuratores illius ad Iudicium admitterentur? Nec minus id præ oculis habendo, quod Bullæ diſponentes de Religioſis præfatis, & eorum Collegijs, vigorem & tacitam cōditionem habeant: vt in quantū ab incolis locorum requirantur, ſcholas erigant, & doceant, in quantumq; neceſſitas publica & vtilitas aliqua ſcholas illorum promouere poſſit. De qua conditione hic adeo non cōſtat, vt etiam, cum ab alijs Regni Poloniæ incolis, tum præcipue Palatinatus Cracouieñ. publica teſtatione, dictis Scholis reclamatum fuerit, nec aliquem vſum illarum Cracouiæ fore experientia ipſa manifeſto docuit: omiſſis interim alijs rationibus clarè deductis in proceſſu & informationibus noſtris ac in Appellatione ab Agentibus noſtris factâ; quam appellationem ratam habemus, & quantum opus eſt omni meliori modo, de nouo appellamus, de nullitate præfatę ſententię dicimus, ſubmittentes Nos protectioni ſanctæ Sedis Apoſtolicæ.

Quia vero ſupranominati Religioſi prætextu dictarum Executorialium, mira, noua, & inuſitata agere efficereq; cōtendunt, immemores, in illis non plus haberi poſſe, neq; vigorem illarū magis extendi, quam tenor ſentētiæ ſeſe extendat, ſcilicet *Licere illis in Collegio eorum Cracouienſi legere, Facultates iuxta formam Priuilegiorum Apoſtolicorum & Vniuerſitati non licere eos impedire moleſtare, &c.* Quod cum pro reuerentia Sedis Apoſtolicæ, ſaluâ tamen Appellatione, Vniuerſitas permittat: valde indignum eſt, quod præfati Religioſi in rebus ſecuris, cum dictis Executorialibus, quibuſuis eas obtrudendo, factum exaggerando, in maius ſtylū Sacræ Rotæ extendendo, & interpretando, diffamationibus, comminationibus contra Vniuerſitatem, quaſi iam tranſgreſſionis & rebellionis ream, agendo, Executores infinitos, nōnullos cōparticipes & ſuſpectos, quippe ab ipſo principio aduerſariorum cauſæ perpetuos adſtipulatores & promotores, cōquirendo, procedant, Academiæ Studioſos turbent, ad

Scholas

ſcholas ſuas importune ſolicitent, Iudices ſeculares vt DD. Conſules Cracouien̄ requirendo cum Executorialibus, & cæteros iuris ordine non ſeruato in cauſas ſpirituales intrudāt, publicationes diffamatorias faciant, & facere compellant. Hæc enim præter tenorem Sententię, præter omnes prudentię regulas, & contra charitatē non ſolum Religioſam ſed Chriſtianam ſunt. Propterea conſiderando ex eiuſmodi calore & ratione procedendi, ſcandala oriri poſſe, & quod Sententia ad ſecuritatem præfatorum Religioſorum lata, in offenſionem Noſtri dirigi & verti videatur, deturque ab illis occaſio nunc & inpoſterum magis atque magis metuendi, ne amplior detur prætextu & colore præfatę ſententiæ, alienationis animorum, diſſenſionum hinc inde calumniarum, oppreſsionum, & diffamationum; Ab eiuſmodi exceſsibus & inuſitatis modis procedendi præſentibus, futuris, illatis & inferendis appellantes, proteſtamur, appellamus, prouocamus, nominatim à iactationibus, impreſsionibus, tranſlationibus in Polonicum, vulgationibus apud ſimplices, publicationibus diffamatorijs, intruſionibus ad magiſtratum ſecularem, turbationibus iuuentutis, ſolicitationibus parentum, pænitentiæ ſacramenti denegatione, publicationibus cenſurarum, cum diminutione honoris noſtri, & cæteris eiuſmodi, maximè ſi quid inde ſcandali ortum ſit, & grauamen impertinentiaque aliqua ſubſequantur, & recurrimus ad prædictam Sedem Apoſtolicam, tàm in principali negotio, quàm in eiuſmodi exceſsibus, tanquam læſi, iniuriati, & diffamati, alias ad omnem meliorem effectum, omni meliori modo & forma. Saluo iure addendi, minuendi, corrigendi, &c.

Super quibus omnibus & ſingulis prædictis, ſupraſcriptus Dominus RECTOR dictis nominibus petijt ſibi à me Notario publico infraſcripto præſens publicum inſtrumentum confici, & extradi. Acta ſunt hæc Crac: in ſolita habitatione eiuſdem Domini Rectoris, ſub anno Indictione Pontificatu, die & menſe vt ſupra, ibidem præſentibus Venerabilibus Dominis,

Nicolao

455
457

Nicolao Zuchowski Sacriſtiano, & Alberto Tixewic Vicario Eccleſiæ Collegiatæ S. ANNÆ Crac. teſtibus ad præmiſſa vocatis & ſpecialiter rogatis.

Et ego Albertus Matthiæ Bolkowski publicus Sacra Apoſtolica & Imperiali authoritate Notarius, quia de omnibus & ſingulis prædictis, cum ſupraſcriptis teſtibus rogatus fui; ideo in fidem præmiſſorum, me ſubſcripſi, publicaui, & ſignaui requiſitus.

CRACOVIÆ,
In Officina Matthiæ Andreouienſis,
Anno Dñi, M.DC.XXX.

~~225~~

456

~~453~~

Commutatione Hybernae Rectore Szymonis

18 January Cl. d. Medicinae Doct. unu 4000 fl. mutuo dabit qualem sibi voluerit securitatis curationem faciat.

Arendantur Bona Smiechowice et Przegynomice Dno Gabrieli Szembek 1800 fl. 183

Bursae Phorum Senior eligitur M. Lucas Groblicki

Pro Rubetis Kasimiri 190 fl. distribuetis.

Commutatione Aestiva. Rectore Adamo Opatowio In maio

Martinus Lysktowsky Ecc. Crac. prideo Collegiy mortuus est. Cui in Canonicatu Successit Andreas Lipsky Qui etiam brevi se expedivit

Cum per Jacobum Ursinum Romae Causae Procuratorem qui cum Jesuitis ab Anno 26 de Iure legendi disceptabat nunciatum esset per S. Rotae Romanae Iudices pro Jesuitis latum Decretum latum esse et quod ab Vrbano Decretum Appellatio ad SSmum D. Nrum Vrbanum 8 et super appellatione eandem Sedem saltem devolutiva non suspensiva esset facta et in scriptis missa 27 Maij Deliberatum fuit in Vniversitate de quadam pecunia ad Causae istius continuationem an sit facienda, et an in hac Causa emergente necessitate sit convocanda sit Vniversitas an vero deputatis Regalibus committendum. Placuit ut res hoc Secretum erat agatur et ne quid deterius status Academiae pateretur per deputatos in quos Princeps Jacobus Kaiman quidem ... Ante est placuit ut iuramento ... Professores sese obligarent quod in tuendo Bono Vniversitatis concordes essent nec unquam quidquam cum Jesuitis Commune habere vellent

13 Junij Item de Bursa Sicinianae fuit tractatum cum Capitulo Gnesnensi Arcepi in illa quidem adscripta et Incorporata Beneficiis Academicis Ordinatio tum illius multas ambages involvens petebat ... datur varios.

Tractatio intercedit de Fundatione Vladislaviana Per R. Dnum Chwaloscz Posnaniensem et Warsaviensem Can. | 187 Fundatio Vladislaviana

Sape premente Rege fuit Dij aliter ... Ethnice. | Perpetuo Ordinatum sed census ...

Assignatione Inclinata Resurgit. | Censy 1800 f. in ... in bis Cast. Wars.

Consultum ne ad Laboreas personas Conversio Christi deferretur.

Ex alibi qm in Collegio Maiori tum is locus sit glorioris D. Joannis Memoria insignitus

11 Xbris Provisor Bursae Pauperum fit Gosniensis Stanislaus Rudtowski. Il. ex Colon. Posnan. in Collegium Maius vocatur

19 Junij Redit Roma R. Officialis Ponit Rationes Coram Rectore et Consistorij Expensarum 978 ... Julij 5. ... 186

22 Junij Praesentatae sunt Executoriales in Causa Iuris legendi a Jesuitis quas debita cum Reverentia a M. Rectore sunt receptas Stando sub hac appellationes factas ab Agentis Vniversitatis multis protestationibus de gravamine interpositis et ad SSmum Appellatione quae est in typo. Vrbanum 8. Postulatum etiam a Rectore ut Notarius Vniversitatis originales cum impressis conferret.

Commutatione Hybernae Eodem Rectore

12 Januarij R. D. Alberti Skyensis pro debito. Contracto apud Cl. D. Christophorum Kaiman 4000 fl. Vniversitati offert D. Kaiman recipit Census illius in bonis Smiechowice p. 200.

7 Februarij ... Regni Gantia R. D. Officialis et Professoris nostri ... ad affectationem R. D. Wladislavij ... Verona et festo Georgij ... Jacobus ... post annum Jacobus Prokowicky Primus Cursores Phiae designatus 190

Pro Fundatione autem Bialensi Academiae repraesentatum deputati sunt ad illam Coloniam M. Adamus Koszewicz et Vbar. Nicolaus Sułkowski et Joannes Przyłuski | Colonia Colonia Academiae Bialensi Christophoro Wilkosz ...

Decreta ... Vladislavie ... multum

Cum ... ad ... Scienteam ...

457

454

1631

Ad. R. D. Joannes Ba.. fundatis in Arce 4 Poenitentiarijs Domum Academicam Clericis... nisi altaris S. Bartholomaei petit ab Uni... pro Construenda Domo Poenitentiarijs in Arce Concedatur modo annuo Censu & alteri... possit emi aequivalens

Consules ... volunt Tabernas Pileator.. affigere Capellae S. Adalberti Concedit modo annuatim pendant 60 fl. Capitulo, et 10 fl. serventur pro reparatione Ecclesiae et eis necessarijs. Periculum aut incendij recipiunt in se Seniores et ... reparandi

R. D. Morenda ad S. Annae Septimanalem fundat ... censu empto 120 fl. ... faciens Urbem ... bonum ... ... Capitulo S. Annae Census ... apud G. D. Andream Pisarzewski

18 Februarij Mortuo Crosnero in eius locum et ... eorum Decretorum eligitur D. Barth. Januszewicz In Iustinianeum successit Jacobus Gorski Qui ... Seminarij Incorporatae ... tati illius Moderatoris electio una cum ... Capitulo Cath. ad Rectorem pertinent. Tunc ... illius ... Kazobek ... in Sem... ... locum Dni Crosner salvo priore loco in Collegio Dno Podlouic relicto. ... illam mansit nec locus eius repertus est Ordinatio ... Raciborsiana pro ... et ... Palatinatu Masoviae terrae Studiosis in Alma Acad. ... Studijs liberalibus operam navantibus Villas et Haereditates suas nobilitares Gramnice Dawidi, Gramnice Lady Gramnice ... Gramnice Zołwarki Zgorzelskie ... et Dziorki ... Capitulo Varsoviensi inscripsit et ... ab eodem Capitulo de ... eisdem Studiosis ... Bonorum ... personas quot ... sustentandis ... eorundem bonorum sufficiet ... per 40 fl elargiendo ... pecunia debet transmitti anticipatione ... S. Joannis ... Academiae ... eorundem alumnorum ... Bona ... in ... accepit ... in Academia nihil ... ... Studiosi nec peculium

Gresij Dng Strzalka fundat Geometriae ... Jus Patronatus ... Census ... 1631 Feria 2 in Crastino ... Jubilate 1631 ... 31 vel potius Ao 1629 Feria 3 post ... Institutionem Sacerdotalem Professor ... ... electio ... fundationis ...

Fund: Uladi... ...

2 ... Ubi redierunt Varsaviae ... Ex publico quidem nil nisi Studia ... Privatis ... foris Rem attulerunt ... Decano Warszawiensi Qui et erat ... nei ... Multas et ... fundationes ... in Academia fundandas ... sed fortuna ... fidem mutaverunt.

Raciborsius ~~...~~

Uladislavig ... obiit.

Uladislavius noster ... ad Regem ... Patronum ... fundationes ... religio... pecunia ... in ... Bolesij legaverat in aliis ...

leg: quam ille tantum oretenus legaverat Academiae

Ordinatio

Fundationis Adm Rndi Dni Ioannis Raciborski Decani Varsovien et Canonici Pultovi
en pro alumnis studiosis in alma Academia Iagielonia Cracovien duntaxat
et non alibi studijs liberalibus operam navantibus sustentandis, iuxta Ere
ctionem Loci ordinarij faciendam, ad quam Ordinationem Erectio suprascri
pta refferetur, ex mente et intentione pientissima in Regni et in eo Eccle
siæ bonum promovendum Die duodecima Mensis Martij Anno Millesimo Sex
centesimo Trigesimo primo factæ, conscripta et manu eiusdem Adm Rndi
Dni Fundatoris subscripta et sigillo consueto Officij Decanalis obsignata
perpetuis temporibus duratura.

Quandoquidem Adm Rndus Dnus Decanus Fundator pro sustentandis terrigenis
suis Czernen et Varsovien Pallatinatus Masoviæ terrarum studiosis in alma Aca
demia Cracovien studijs liberalibus operam navantibus Villas et hæreditates suas
nobilitares Gramnice Darridij Gramnice Ladij Grannice Slasij Grannice Folwarki seu
Folwarkowo Zgorzelskie Skupie et Jeziorki Vnbili Capitulo Prælatorum et Canonico
rum Ecclesiæ Collegiatæ Sancti Ioannis Baptæ Varsovien Actis Castren Varsovien
inscripsit et bona eadem eidem Vnbili Capitulo in effectum suprascriptum perpetuo
resignavit, ac in possessionem realem tradidit, et assecurationem ab eodem V.
Capitulo de sustentandis eisdem studiosis ex proventibus eorundem bonorum
in Actis Capitularibus contentam, iuxta ordinationem per Fundatorem faciendam
obtinuit. Idcirco inhærendo eidem Contractui cum Vnbili Capitulo facto infra
scriptam Ordinationem, idem Adm Rndus D. Fundator fecit constituit et ordinat
et præsentibus scriptis manu sua subscriptis declaravit. Imprimis statuit con
stituit et ordinat iuxta suprascriptum Contractum cum Vnbili Capitulo factum, re
servata sibi eorundem bonorum ad tempora vitæ suæ extrema dispositione pro
ventuum pro libitu suo plenaria, duas partes Studiosorum terrarum supra
scriptarum Nobilium et tertiam partem studiosorum earundem terrarum plebei
orum tot personas sustentandas perpetuo fore quod personis ad sustentandum
proventus eorundem bonorum sufficiet. Cuilibet illorum pro qualibet septimana
per quadraginta quinque grossos Polonorum elargiendo. Pecunia autem ad susten
tationem suprascriptam ex proventibus eorundem bonorum collecta, quolibet anno
ante aut ad summum pro quolibet festo Sancti Ioannis Baptæ mitti et
transmitti anticipative debet per V. Capitulum Varsovien Cracoviam ad
thesaurum almæ Academiæ Cracovien consuetum in manus Collegarum personarum
Academicarum eiusdem Academiæ thesauri eiusdem Custodum consuetorum
cum scitu M. Dni Rectoris eiusdem Academiæ pro tempore semper existentis.
Qui quidem Dni ex gremio Academiæ Collegæ et thesauri eiusdem custodes
dictam pecuniam transmissam per se numeratam in thesaurum Vniversitatis
in arcam specialem in effectum comparatam, et bene occlusam reponere et
pro quolibet Quartuali anni trimestri correspondenti partem eiusdem pecu
niæ pro eodem trimestri proportionaliter spectantem ad manus provisoris

458 455

eorundem alumnorum studiosorum extradere et numerare debet. Pro cura labore
rationis et dispendio supplendi defectus erroris in numerando obrepentis et adulter
moneta pro quolibet anno circa repositionem in thesaurum eiusdem pecuni
Decem Flor. Polon. supradicti Dni Custodes Academici ex eadem pecunia
mis sibi receptos coniunctim habituri et reliquum sub seris et clauibus
tertia sera et claue Prouisoris in arca thesauri Vniuersitatis obseruat
Prouisor vero eorundem alumnorum ab Vniuersitate eiusdem Academiæ de
in annum ex Collegis maioris vel minoris Collegij qui sit magis idoneus
confirmari debet. Durante tamen vita eiusdem Rdi Dni Fundatoris ab
Fundatore dum et quando ipsi placuerit constituendus et eligendus
eiusdem remotione breuiori tempore si inutilis et negligens fuerit
existente. Qui quidem Dnus Prouisor debet esse distributor suprascr
pecuniæ alumnorum septimanatim quolibet Sabbato vel feria sexta modo
suprascpto distribuendæ et studiorum director morum et diligentiæ
oribus ex Scholæ seu clasium frequentatione in adultioribus ex lectio
auditarum gradu in vtrisque ex stilli et studiorum profectu dignoscendo
Imprimisque alumnum non nisi literis patentibus V. Capituli Gnalis Varsouien
sub sigillo eiusdem V. Capituli et subscriptione Præsidentis Gnalis Capitul
emmanatis aut per literas patentes Fundatoris nomen cognomen statum et
incolatus præsentati nobilitatem et plebeitatem suprascriptarum terrarum
continentibus præsentatum, destinatum M. Dno Rectori Academiæ
scriptus Dnus Prouisor præsentare et in album studiosorum inseri procu
tandem studio iuxta Præsentati profectum et habilitatem explorata
tione Præsentati alumni ad quem statum inclinet loco vbi commode et
manere voluerit, considerato et approbato applicare et ad distribuendum
dem suscipiendos admittere et in libellum alumnorum suscipiendorum
bere, debet. Susceptionis autem et admissionis eorundem alumnorum
sptus seruandus est modus. Quod quantitas pecuniæ a V. Capitulo Varso
pro alumnis pro quolibet anno anticipatiue transmissæ et quot ex ea
quantitate pecuniæ alumni modo suprascripto per annum sustentari
sint considerari debet et ex ea consideratione et computatione salte
suscipiendi et admittendi erunt pro eodem anno alumni, quantum
eiusdem ad sustentandum eosdem sufficiet. Deinde considerandum
qui priori tempore obtinuerit literas præsentationis a V. Capitulo
potiore iure gaudeant. admissionis et susceptionis ad eadem
stributiones septimanales, ita tamen quod si obtentis literis Capitul
postulationem admissionis aliquis illorum neglexerit et interim
sterioris literarum alter susceptus et per Dnum Prouisorem admissu
in album alumnorum inscriptus fuerit extunc eo in passu prioris tempor
ratio non erit habenda, si vero de potioritate iuris ad suscipiendos inter
tos quæstio intercesserit extunc iudicio Dni Prouisoris et M. Dni
et Dni Decani artium Vniuersitatis suprascripta quæstio dirimenda
Similiter et iudicio eorundem negligens discolus et post trinam admonitio
non resipiscens ab eadem prouisione seu distributione alienandus

Et in locum illius alter sufficiendus seu substituendus erit. Habendaq erit ratio et consideratio Vt pro quolibet anno non nisi vna pars Studiosorum Nobilium terrae Cernens et altera pars nobilium terrae Varsouiens. tertia vero pars plebeiorum per medium ex vtraq terra Cernens et Varsouiens computando ad eandem prouisionem seu distributionem suscipienda erit, nisi forte aliquo anno plenus seu par numerus ex vna suprascriptarum terrarum non fuerit, nam eo in euentu ex altera suprascriptarum terrarum numerus competens proportionalis sumptibus anni transmissis supplendus erit. Susceptis autem et ad capiendas distributiones admissis suprascriptis modo suprascripto studiosis suprascriptus Dnus Prouisor ab alumnis iunioribus, qui classes frequentabunt singulis septimanis circa distributionem, a maioribus vero publicarum lectionum auditoribus per testimonia recognitionis lectorum singulis mensibus profectum in studijs et stillum explorare debebit. Alumni vero suprascripti suscepti et admissi adultiores ex publicis lectionibus quatuor lectiones et qui ad spiritualem statum inclinati fuerint lectionem casuum conscientiae. Qui vero ad statum saecularem seu militarem praesertim nobiles inclinati fuerint lectiones Historiae et Geometriae militaris et Arithmeticae fundationis Vladislavianae nouae. iuniores autem alumni classes frequentantes vltra lectiones classium arithmeticam eiusdem nouae fundationis et disputationes Baccalaureorum die Dominico celebrari consuetas audire et interesse eisdem debebunt. Adultiores quoq alumni publicarum lectionum auditores disputationibus interesse. et singulis in semestri sive vna studij commutatione ter respondere tenebuntur. Omnes etiam alumni suscepti tam adultiores quam iuniores secundum ordinem admissionis ad distributionem participandam hora distributionis pecuniae memoriter per vnum ex gremio sui ordine receptionis seruato declammare tema declammationis a Dno Prouisore tribus ante septimanis assignato. et stilum elegantis characteris scribendi praesertim iuniores exercere tenebuntur. Singuli quoq suprascripti alumni suscepti et distributionis participes exercitium pietatis in Oratorio Sanctissimi Rosarij Academico cum caeteris studiosis obire et pro Rdo Dno Fundatore diebus festis litanias Beatae Mariae Virginis seu tres Orationes dominicas, singulis autem Quartualibus anni psalmum poenitentialem miserere deus tam pro superstite quam defuncto recitare adstricti erunt. Ac insuper Dnus Prouisor procurare debet, vt in Votiuis sacris Vniuersitatis Academiae fiat more aliarum fundationum commemoratio Rdi Dni fundatoris praesentibus eisdem alumnis et pro eodem Dno fundatore Deum deprecantibus. Cui quidem Dno Prouisori alumnorum pro suprascripta ipsius cura et laboribus ex pecunia a V. Capitulo transmittenda et in archiuo Academico conseruanda Centum Flor. Polonic. pro quolibet anno cedere et spectare debent, pro rata parte cuiuslibet trimestris circa receptionem ex thesauro Academico pro alumnis sustentandis pecuniae recipiendi et per Dnos Custodes thesauri extradendi et soluendi erunt. Suprascriptus autem Dnus Prouisor ex pecunia tam percepta quam exposita annuatim circa Dominicam Judica more aliarum fundationum coram M. Dno

Rectore et Consiliarijs Vniuersitatis rationem facere et alumnos ibidem a M. Dno Rectore
in continenti explorandos praesentare debebit. Cuius quidem rationis sic factae
copiam in scriptis sub sigillo Academico et subscriptione M. Dni Rectoris et Consilia-
riorum prout est moris idem Dnus Provisor ad V. Capitulum Varsoviense eo
tempore dum pecunia a V. Capitulo transmissa fuerit transmittere tenebitur
cum sufficienti quietatione de transmissa et recepta pecunia sub sigillo
Academico et subscriptione M. Dni Rectoris et Custodum thesauri Vt autem
attente et diligenter suprascripta ratio perceptarum et expensarum expedia-
tur ex tunc Dnis auditoribus eiusdem rationis quolibet anno decem florenos
Polonic. omnibus coniunctim ex eadem pecunia transmittenda et in archivo
Academico conservanda soluendi et dandi erunt. De caetero Vt plures
possent esse participes beneficij eiusdem sustentationis studiorum statuit
ordinat et declarat Adm. Rndus Dnus Fundator non nisi suprascriptos alu-
mnos tam Nobiles quam plebeios susceptos et admissos a tempore susceptionis
seu eiusdem beneficij participationis ad quinquennium in hebetioribus ingenijs
et ad summum ad sexennium in acutioribus ingenijs Vbi fuerit magna spes in-
signis studiorum profectus gaudere posse eodem beneficio sustentationis.
Quod si aliquis alumnorum breviori tempore cursum studiorum perfecerit aut
lauream Magisterialem consequutus fuerit, ex tunc in locum illius ad parti-
cipandam eandem sustentationem alius suscipi et admitti debet. Nihilo-
minus tamen si ex alumnis aspiranti ad lauream Baccalaurealem aut Magi-
stralem sumptus deffecerit et aliunde providere sibi non potuerit et ingenij
elegantis cum magna spe insignis eruditionis extiterit remittendus erit
ad V. Capitulum Gnale Varsoviense subsidium pro consequenda laurea non tantum
pro redimendis laureae lectionibus, ex proventibus bonorum fundationis petiturus.
Quod quidem V. Capitulum Gnale sublevandi ad summum Triginta Flor. Polon.
in passu Alumnum habebunt facultatem praesenti ordinatione Adm. Rndi Dni
Fundatoris sibi concessam. Quod si ex terris suprascriptis Cernensis et
Varsoviensis alumni terrigenae aliquo anno defuerint, aut provisionem
sustentationis contempserit, ex tunc suprascripto V. Capitulo Gnali Var-
soviensis praesenti Ordinatione Fundatoris conceditur facultas pro
duntaxat anno defficiente, alios studiosos pauperes, imprimis ex
is suprascriptorum terrarum, et postmodum his defficientibus nobili-
bus et plebejs Ducatus Masoviae substituere et Dno Provisori praesen-
tare ita tamen non aliter neque alias quod sequenti anno post
terrigena Cernensis seu Varsoviensis suprascriptum beneficium sustentatio-
nis a V. Capitulo erunt praesentandi et a Dno Provisore suscipiendi
tis alienigenis suprascriptarum terrarum in defectu terrigenarum
ptis. Sin autem impedimento pestis aut casu aliquo alio studia
alma Cracoviensis Academia soluerint aut studiosi alumni ex quacunque

causa Cracovia discesserint, extunc tam diu quamdiu studia in Academia revocata non fuerint, et quamdiu Studiosi alumni non studuerint pecunia a V. Capitulo transmissa in archivo Academico, non transmissa vero in archivo Capitulari conservari debet, postmodum in studiosos alumnos modo suprascripto convertenda. Quod si aliqui alumnorum susceptorum ex licentia Dni Provisoris ad breve tempus ad summum ad decursum unius mensis, concedenda se absentaverint, extunc illorum pars distributioni pro rata parte ipsius et septimanarum praesentibus alijs alumnis studiosis distribuenda praesenti ordinatione conceditur. Qui vero studiosi alumni absque licentia Dni Provisoris discesserint, et si ultra licentiam ex iusta causa concessam non redierint extunc cum assensu suprascriptorum M. Dni Rectoris et Dni Decani artium eadem provisione distributionis concessa privandi erunt. et alij in loca illorum substituendi. Sin autem quot absit successu temporis sive per V. Capitulum Varsoviense sive per Dnum Provisorem et Custodes thesauri Academici aut totam Universitatem proventus huius fundationis in alios usus privatos quam constitutum et ad praesens ordinatum est. conversi fuerint, extunc partibus quibus interest, tam suprascripto V. Capitulo et Judicio terri terrarum suprascriptarum contra almam Universitatem Academiae quam almae Universitati et Judicio terri contra V. Capitulum in foro fori instigandi vicissim facultas ab Adm. Rndo Dno Fundatore conceditur praesenti ordinatione perpetuis temporibus duratura mediante.

Joannes Raciborski D. M. CL.
MP

236

Colonia Academica
Bialensis

238

Hec aut est Ordinatio Rndi dni Christophori Wilczek

Puncta futuri Collegij Bialen.

Personae ex Alma Academia Cracou. numero Octo petuntur.

1. Doctor S. Theologiae
2. Doctor J. V. } qui singuli trecentis floren.
3. Physicus Doctor
4. Mathematicus
5. Logicus
6. Orator } qui singuli ducentis floren.
7. Baccalaureus
8. Baccalaureus } qui singuli centenis floren.

} Salariabuntur.

Ex hic praefatis professoribus Academicis per libera electionem in Praelatos Eccles. Collegiatae Bialen. duo sunt eligendi Decanus et Custos, quibus pro fundatione perpetua mille quingenti floren. assignantur. Ex quibus quilibet horum duorum Sexaginta florenos accipiet. Iidem et Refectionibus summa Corporis mille ducenti quinquaginta floreni a quibus Censuo Centum floreni in annum singulis Septimanis distribuendo. Et quia lectionibus explanandis occupabuntur, lemosinae onera Ecclesiae vero aliorum Collegarum sustinebunt, officium suum per Vicedecanum et Vicecustodem praesentes.

Praefatis omnibus prouiso communibus mensae. Ad cuius subsidium praedium cum villa Podborze dictum, molendinum cum stagno et medio mansoa qui spectant molitore. Insuper mansus integer inter agros Civium Bialensium triginta comes morgos continens.

Cuius Ordinatio videlicet

Iisdē Dnis possessoribus; Area pro Collegio et mansionibus continens in se duodecim antiquas subditorum areas. Domus murata tribus hyppocaustis, duabus cameris, atrio et celario uno ex lateribus exstructa. Domus nova superiora duo et inferiora duo hyppocausta cameram unam et atrium continens. Domunculae item quinque cum atrijs et cameris ad plateam circumsitae quas nunc varij artifices incolunt. In eadem area D. Fundator submisit se alteram domum cum 4. hyppocaustis aedificare prioris quam primum aedificaturum.

Pro Honorarijs sive Salarijs praedictis professoribus ea quae sequuntur assignantur

Ab Illmo Dno Alexandro Raduilo Principe uno et Illma Comitissa hera Tecla Wolonicznowna [?] quatuor millia florenorum polonicalium. Cuius summae recognitio facta est Anno Dni 1629 in terminis Iuridicis Terrestribus Bresten, celebratis post festum SSmae Trinitatis, et ex Actis eorundem.

Ab his annui Census Trecenti viginti floreni pro festo S. Joannis Baptistae soluuntur.

A quibus DD Joanne Snitorski et Cristina Kozieczanka coniugibus, Decem millia florenorum. Recognitione utriusque personae sub terminis Terrestribus Bresten post festum SSmae Trinitatis celebratis facta A. D 1624 die 14 Junij.

Census annuus Septingenti floreni pro festo S. Joannis Baptistae in eisdem terminis [?] Bresten soluuntur.

A quibus DD. Joanne Szuyski et Zophia Rysskinska coniugibus decem millia florenorum. Recognitione sub terminis Terrestribus Bresten die 3 Octob. anno praesenti 1630 facta utrique obligati sunt.

Census annualis octingenti floreni.

Summa capitalis pecuniae facit ~~Viginti decem millia florenorum~~

Vigintiquatuor millia florenorum

Censualis summa facit
Mille octingent viginti floren.

Pro Alumnatu siue Bursa.

Area versus Ecclesiam ad Septentrionem continens vulgares areas quatuor, do-
mus ht duas. Vna domus hyppocausta sex quatuor cameras et atrium conti-
net Celarium ite muratum satis capax pro alumnis et vno Professore pdicta
adificia. Altera domus pro familia, duo hyppocausta, duas cameras vnu
atrium in quo Culina adificata e et celarium lapideu ht. Ad hoc granarium v-
nu.

Victualia triginta studiosis de parentela mea hoc que sequuntur.
A Gnosis DD. Christophoro Szuyski et Isabella Mrozkowna conjugi-
bus quingentas tunnas siliginis, a quibus annualis Census pro festo Annun-
ciationis Bmae Virginis quadraginta tunnae in Briata reddi solitus. In-
scriptio ab vtroq conjuge facta, in terminis tribus Bresten post festum SSmae
Trinitatis celebrat Anno 1628 die Septima July
A Gnoso Sigismundo Mozinski centu quinquaginta tunnas siliginis, a q-
bus annualis Census duodecim tunnae siliginis. Inscriptio eunde in terminis
Bresten post festum SSmae Trinitatis facta Anno 1628 die 7 July
A Gnoso D. Joanne Borowski avenae ducentas quinquaginta tunnas,
hordei viginti quinque tunnas, Pisorum viginti quinque tunnas. Inscriptio
facta Bresten anno 1628 7 die July in Terminis tribus. Census
annualis, avenae viginti tunnae, hordei duae tunnae, Pisorum duae tunnae
Briatae reddi solitus pro festo Annunciat B. Virginis Mariae.
A Gnoso Dno Joanne Snydeski avenae ducentas quinquaginta
tunnas, hordei viginti quinque, ciceris viginti quinque; Census annu-

a mensura avenae trunci viginti, hordei duo, cirenis duo. Recognitio facta eodem die et anno quibus supra a Dnis Borowski, factam

Summa Capitis
Mille Trecenta quinquaginta trunci

Annuus Census
Centum trunci.

Paratae pecuniae partim pro victualibus, partim pro vestimentis decem millia florenorum

A

Generosis Basilio Kateczycki et Zophia Bienkowska conniugibus. Recognitio Brzesti in terminis Castrensibus facta anno 1630 die 3 Maij Census annualis ad Octingentos floren excrescens

Pro fabrica muro extruend singulis annis quoad divina voluntati, usque trecentos florenos pro festo S. Joannis Baptistae dationem me submitto.

+ ~~249~~

In nomine Domini Amen.

Ja Alexander Ludwik Radziwił Xiążę na Ołyce y Nieswieżu Grabia na Krożach, Stolnik
W. X. L. y JA Bella Wolewiczowna Alexandrowa Ludwikowa Radziwiłłowa
Małżenstwo. Umyśliwszy w zakładanie nabożenstwo y oszczędniejszy porządek na cześć y
chwałę Przenaświętszey Troycy Boga Jedynego y Panny Naswiętszey Mariey Rodzi:
cielki Syna Bożego y wszystkich świętych Kościoł Chalsky Tytułu Assumptionis
B.mae Virginis et S.ae Annae od przodkow naszych zbudowany y fundowany w Powie:
ciey Łuckiey a Woiewodztwie Brzeskim osadzony dobrać y opatrzyć z dobrego umysłu
y rostropney woli spulną zgodą y namową Małżenską z szczerey miłości ku Panu
Bogu Dobrodzieiowi naszemu, a osobliwie mieysca y domu iego swiętego na pomnożenie chwały
Jmienia Bożego wdzieliśmy przedsię uczynkom naszym y przodkow naszych pomienionego
Kościoła starodzytnych Fundatorow y potomstwu pomoc daiąc z dobr Bożo dziedzicznych
łaską Bożą nam nadanych y do szafunku powierzonych, Rzeczą uczynię. Ktore zamysły
skutkowi podaiąc niniejszym listem zapisem naszym Kościołowi przerzeczonemu ktorey
in Ecclesiam Collegiatam przyczynieniem niżey opisanych dobr mieć chcemy, y Prepozyt
owi iego Wielebnemu Krzysztofowi ... Czarowiczowi Officiałowi Podla:
skiemu Brzeskiemu y inszym Proboszczom według czasu będącym na Prałaturach, to
iest Dziekana, Scholastica y trzech Canonikow ku ich dorocznemu wychowaniu
y wyżywieniu do porządnego odprawowania nabożenstwa, y dozoru zbawiennego
Dusz ludzkich wiecznemi y nieporuszonemi czasy zapisuiemy y przyznawamy
Wioskę naszę dziedziczną Podborze nazwaną, w Maiętnosci Chalskiey leżącą,
w ktorey gruntu z podlaskami, zalami, błotkami włok pułszostey y przy niey
Folwark porządnie zbudowany, pod ktorym gruntu pułczwartey włoki ze wszystkiem
budynkiem, bydłem, stadem, [illegible], statkami, Poddanemi, Czynszami, Domami,
Działkami, chrostami, Zaroślami, Borowiami, Sianożęciami, Jeziorami, y inszemi wszela:
kiemi do tey wsi y Folwarku korzyściami y pożytkami należącemi, Jus nas
leżionem y potym do należenia podczonietszy maiącemi. Co się dostateczniey a porzą:
dkowości y szczegulnosci w Inwentarzu tak wieyskim iako Folwarkowym dokłyto
Nadto staw na Rzece Klikawce y Młyn przy grobli iego z kołem iednym y przy nim

folusz

50

465

462

Folusz zbudowany Rudka nazwany z miarami, wolnym rybołowieniem, y Młynarskimi
gruntkami, Ogrodami, Łąkami, Błotkami y inszemi wszelakiemi pożytkami co ich mieć
mieć może Staw y Młyn przerzeczony pozwalaiąc do tego Młyna poddanym
naszym wolny przystęp ku mieleniu wszelakiego ziarna zboża. Czego Succe-
ssorowie albo potomkowie nasze nie będą żadnym sposobem bronić mogli.
A do Młyna pomienionego Młynarzowi pułwłoczek gruntku w Siele naszym Ku-
kach z włoki Antonowskiey nazwaney dodaiemy, lecz że Kliławskiey Mły-
narze odiętą do Młyna na Kliławce zbudowanego y od przodków naszych
Kościołowi darowanego gruntku nie mieli y nie maią, tedy tęże włoki Anto-
nowskiey drugi pułwłoczek do Młynarzów Kliławskich przydaiemy y do tey
włoki obiema Młynom służący Rudelskiemu y Kliławskiemu według inszych
gruntów poddanych naszych Sidorskich przymiarki, Łąki, Zanadzey, Błotka, Zaro-
śli przystępione mieć chcemy. Więc y kąts łąki z Zarośli w ktorey iest
morgow cztery między grobli między rzeką Kliławką y włoką pomienioną
Młynarską, zawarłszy row od przymiarków Sydorskich w zachodnich Rzeky
Kliławkę od południa mający kray grobli Rudelskiey temuż Kościołowi y
Proboszczow iego na wychowanie wyżey pomienionych osob dawamy, daro-
wamy wiecznie y na wieki, Ażeby Ambiguitas iaka nie postrzegała się w ogra-
dzeniu y odnaczeniu gruntów, Ograniczenie ich tak się ma. Wierzchy y Pło-
kowe grunty końcami do gruntów Sidorskich Wsi naszey na słońca wscho-
dzie od Południa y Zachodu Rzeka ich Kliławka zawiera, a od północy
Ulica Sieszycka nasza Gralska zaległ y gdzie łopce są. Ogrody zaś y Łąki
Młynarskie od włok Sydorskich bocznych do Stawu Rudelskiego ku Chud-
niowi końcami ciągną się między grobla od wschodu a między przymiarka-
Zanadzi Sydorskich od Zachodu leżące. Włoka gruntu w Sidorkach Wsi
naszey Antonowska nazwana z iedney strony między Stasa Chrobachyka a
z drugą stronę ściana według od Przymiarków Sydorskich założona we

wszytkich włok

wszystkich trzech polach Trzydzieści morgow mający. To iest w kożdey Roli po
Dziesięci morgow. A żebyśmy tym więcey przerzeczonych Capitulares do pilnie-
szego nabożeństwa [przy]bodźcili, Wioskę Folwark y młyn od wszelakich Czyn-
szow, podatkow y służby woienney wiecznie uwalniamy a wszelakie cię-
żary względem dobr pomienionych na nas y potomki nasze na dobrach naszych
Bialskich wkładamy. Pasze tesz dla bydła w puszczy naszey dla ciasności grun-
tu pokładanego pozwalamy ostrzegaiąc abyśmy żadney w drzewie łąkach y zwie-
rzu szkody nieponosili. A iż do nabożeństwa Pralatom y Canonikom potrzebne
iest doroczne Honorarium z Czynszow Bialskich Mieyskich nam y skarbowi
naszemu zwykle należących dajemy y daruiemy im na Honorarium Czterysta
Trzydzieści złotych w każdym Roku na S: Marcina świętego które od
podskarbiego naszego albo woyta Mieyskiego nieodwłocznie pod surowitością
na ich dochodzić przez ręce Xiędza Proboszcza teraźnieyszego y napotym
będącego. Waruiemy iednak to sobie że nam będzie te Czterysta Trzydzieści
złotych wolno kiedykolwiek zechcemy dawszy in vim excemptionis Alias na:
wyderkaf Pięc Tysięcy Czterysta złotych polskich na grunty poddanemi
osadzone na Mieście całego bespieczeństwa za wiadomością JMci Xiędza
Biskupa Łuckiego y Proboszcza Bialskiego z gruntow naszych Bialskich
znieść y od roczney płaty uwalniać się. Wieczność sumy pomienioney aby
nie wyszła rostropnie opatrzywszy Kiedy te Pięc Tysięcy y Czterysta
złotych Polskich na Urzędzie Grodzkim Brzeskim położemy od Czynszu
dorocznego grunty nasze Mieyskie uwalniaiąc przed S. Jana świętego
Krzciciela na niedziel Sześć listem Urzędowym Grodzkim Brzeskim
Proboszcza y Capitułę Bialską obwieścić powinni iesteśmy. Gdziebyśmy
po obwieszczeniu przerzeczoney głowney sumy przez nas albo umocowanego
naszego przy Actach Grodzkich niepołożyli y skutecznie nieuiścili się w zaręke
sowitości te kroć byśmy to uczynili wpadać mamy. Wszakże Czynsz doroczny
po oddaniu zaręczney sumy oddawać winni iesteśmy my y Potomkowie nasi.

Podpisalamy.

Pozwalamy tymże Pralatom y Canonikom dwieście wozow drew do Roku ktore im poddani ich zpuſzczy naſzey drew leżących nieruſzaiąc drzewa zdepia na kozdy Rok do Białey na opał y inſze potrzeby kuchenne, browarne, ſłodowne wywieść winni będą. Lecz gdzieby na budowanie drzewa potrzebowali bez wia: domosci naſzey rąbać niemaią ani będą mogli. A iż wielebny xiądz Proboſzcz mimo pomienionych Pralatow y Canonikow Podproboſzczego Podkuſtoſza y trzech Vicariow z dawney fundaciey mieć chce y onym Honoraria obmyslawać podeimuie się na wychowanie ich Decimam manipularem z Miaſta Białey ktora iest własney dispositiey naſzey przydaiemy. Powinni Mieſzcza: nie naſi Białſcy iuż od tego czasu nie niewyimowac z każdego zboża zia: rna ze wſzytkich pol. mianowicie włok siedmdziesiat y iedney wytyczną dzie: sięcinę dawać y wprzod do Gumna zaraz po wyżtemienu Proboſzczowego zwozić y w tey damnie naſzey żadnego przeciwienſtwa przeſzkody y przeſzkody [illegible] niecżynic. Intromiſsią w dobra ziemskie leżące dostatecznie zwysz opi: sane całą y zupełną wiecznemi nieodmiennemi czasami, a w dobra das y grunty Mieyskie tylko wzgledem ſamego czynszu dorocznego przez wolnego y ſłachtę ktorych sobie strona obierze daiemy y ius de facto daliśmy y wſpokoine dzierżenie puściliśmy od wſzelkich zyskow y przeżyskow iesli ktore są y potymby być mogli prawnych y nieprawnych y od wſzystkich ta: kzgołowiek stanu y płci osob. Xiędza Proboſzcza teraźnieyszego y według czasu będącego bronic zastępować My y potomkowie naſi pod Pięcia Tysięcy złotych obowiązuiemy się. Wolno będzie bądź Proboſzczowi bądź Capitule nas y potomki naſze do wſzelakiego prawa pociągnąć y pozwać gdzie bez wſzelakich odwłok, wymowek, Appellaciey tylekroć ile potrzeba zkąd isić się y według zapisu naſzego dosyc powinni My y Potomkowie naſi będziemy.

A iż wielebny Xiądz Krzyſztof z Uſtrzy Proboſzcz Białſky niemyſły zwłas: nych dobr swoich w Mazowsze y Miaſcie naſzym Białey przy tymże Kościele Bialskim Collegium na Cwiczenie w naukach wyzwolonych ludzi młodych y przy: ſtarsy albo Alumnatus na wyżywienie ich Fundować zamyślił y iuż skutkiem

twierdzic.

twierdzic poczyna nineyszym listem zapisem naszym czyniąc się Bogu y Panu Boga
dziękuiąc że takie myśli podał do serc ludzkich chętnie pozwalamy y gruntu naszego
własnego trzy place iedem gdzie mieszka Tymosz Gorączek młynarz Bialsky. Drugi
który trzyma Florian Skedurowsky. a Trzeci wbok iego pusty koncami nadachod ku
Wałowi Zamkowemu a drugiem koncem na wschod ku gruntom y placom temuż Collegio
et Alumnatibus służące bokiem od południa po ulice od starey grobli leżącey a od
północy klinem pociągłe do drogi która z Zamku leży ku Rynkowi Mieyskiemu
Czwarty plac z domem murowanym przez ulicę przeciw Cmentarzowi gdzie
teraz Szkoły mieszkaią którym oddamiane Xiędzu Proboszczowi pożądany Kościelny
plac przez ulicę od pomienionego domu murowanego na którym placu niegdy
Szpital bywał. Też wszytkie place ze wszytkiemi pożytkami iako się w sobie maią
y okreśione są oprócz budowania ~~mieyskich~~ obywatelow które im ku zmieszkaniu
cale zostaią Collegio et Alumnatibus daiemy, daruiemy wiecznie y na wieki
y w obronę a Protectią swoię osobliwą teraz y na potomne czasy My sami y
Potomkowie nasi bierzemy y przymuiemy Collegium Alumnatus y osoby
do nich należące. Pozwalaiąc z puszczy naszey drew na opal leżących do
reku wodow świecie które oni przez czeladź swoię nieruszaiąc drzewa ze pnia
pewnych czasów do piecow, kuchniey, browaru, słodowni wywiozą, a gdzieby
potrzeba poprawy budynku y domiego drzewa żeby spuścić to ma być za wie:
domością naszą a mieniaczey Pozwalamy im też mliwo w naszych młynach Bial:
skich. Ato namieście mliwa które wolne z fundaciey Przodkow naszych zdawna
Pleban miewał y 1453 od ktorego czasu prawo dawne Plebanskie do mliwa wolnego
ustaie a namieście iego za dobrowolnym pozwoleniem Xiędza Proboszcza teraźniey
szego Collegii et Alumnatuum prawo wolnego mliwa wszelakiego ziarna nasiem:
snie y wiecznie trwac ma bez dawania wszelakiego zboża miarek tak nam iako
y młynarzowi. Nadto pozwalamy Alumnatib. et Collegio Ryb w Rzecze
Krznie między groblą nowey Bialskiey czatka albo ktemla a nienewodem wolne
łowienie. Obiecuiemy też y obowiązuiemy się wszelkie staranie czynić abyśmy
nad prawo nasze którem to mieysce y osoby zacne uszlachcic chcemy. Prawa y
Priwileia Jego Krola Jeo Mści wedlug inszych Collegia y Alumnatus wypra

wili

467

~~464~~

wili y do wszystkiego Collegium Bialskiego przystępili a niemniey o Confirma:
tię a Sacra Sede Aplica et Illmo ac Rmo Loci ordinario o confirmatiey
otrzymanie. Owo zgoła co będzie mogło byc z nas chętnym daniem, oddziela:
niem, staraniem, usilowaniem, co dobru, zacności, ozdatności, godności, należeć
będziem widzieć, do wszystkiego się ochotnie zdielemy y Potomków na:
szych do tey że dobroczynności wiecznie y nawieki obowiązuiemy. Ynatośmy
dali ten list zapis nasz z podpisem rąk naszych y pieczęci przyciśnieniem
wyprosiwszy IchM. Mciów Panów przyiaciół aby dla większej pomocy y gwaranto:
wania tego zapisu niniejszego ręce swe podpisali y pieczęci przyłożyli. Co
IchM. Mcie na prośbę naszą uczynili.

Commutione Aestiua Rectore Opatovio

21 Maij Pro Instilutione Dni Lubomir 200 ~~207~~
sciorum Illmi Palat. filiorum dat licentia dessedendi
in exteras nationes R. D. Jacobo Piotrowicz
modo pro Substituto legat: Ver gradum accipiat
Post biennium redeat sub poena priuationis nec
3 ony Fiscariaty proffesionis in ordine sustineat.
Praniseur Bursae Jangrent fit Opalewig Dursor
Philoz Senior Bursowicz
30 Junij Ad Illm et Rmum Dnum Andream Lipskij
Card. Epum litteris missis supplicis ut Bona
Beata Uniuersitati incorporari possint.
Ad Collegium Posnan. ex I. P. missus D. Kayoth
28bris
Colonia Vidauiensis per duos Professo 201
res ad intercessionem Rmi Archiepi Gne
snen. fl. offert Ds Widawski; Sed ipsi
phone suam distulit Uniuersitas donec prius
viderent bona in quib. vellet Summa
quidam Grossy duo obligare. Professores
hi duos p misit Uniuersitas submittere
pro Petro Leonardi si annuum Sti
pendium numerauerint quod a fl. recedit
et viaticum rebijuerit. Qui in Crastino
Statim numerauit apud Vireduminum
49o. annui Censy. Pro viatico 50 fl.
Missi M. Joannes Kurzelowicz. Joannes
Pietrucki Baccalaureus huius laboris in
honore praemisit se habiturum Uniuersit.

Colonia Vi dauiensis a Dno Widaw. erigitur

Professores Uniuersitatis In Salinis Vandalmontes reuerterunt ad Studiosos et eum [illegible] 3 ipsos fide dipl. matri in suum tutelam receperunt Regiunt J. R. [illegible] a M. D. Rectore ut in rerum hanc seriem inquireret, [illegible] huiusmodi reuocari studiosos [illegible] debitis poenis afficiant. Ne seri montani tanto illius ad seditionem et legitimi Magistratus contemptum inuita rentur. Post seriam inquisitionem 4 Studiosi ex Schola S. Stephani ab Uniuersitate abscisi sunt. Litteras Magistratus Vi liciensis comburi mandatur.

Commutione Hyberna Rectore Jacobo Kaimen CC.
Per trimestre nil in Uniuersitate Actum,
quod Conclusionibus inseri deberet,
imo ergo totum describendum esset
nisi [illegible]

Fundatio Strzathoviana
Pro Geometriae Practicae Professori
Florenj 40 Inscripti in Lapidea Czechowicz
aviali anno ad Ratum Judeos
Casimiri. A° 1629. Eiusdem resi
gnatio 1631 facta
Ac ab Universitate Acad. suscepta

Actum Feria Secunda in Crastino Dominicæ Jubilate Anno Dni Millesimo Sexcentesimo Trigesimo Primo.

Coram Residentia Offij Consularis Casimirien personalr comparens Nobilis ac Generosus D. Adamus Strzalka de Rudze, sanus mente et corpore recedendo à foro suo Terrestri et Castrensi Capneali et huic Civili quoad hunc tantu actum attinet seipsum incorporando non compulsus nec coactus, neqz aliquo dolo seductus sed palam libere et perexpressum recognouit. Quod cupiens hæc transitoria comutari in æterna pro laude Dei omnipotentis et ornamento Almæ Academiæ Cracouiens bonoqz et commodo Reipublicæ Polonæ Summam et Censum annualem sibi inscriptos per Famatum D. Albertu Czechowic Consulem Casimiriens et Consortem eius de Actu Feria Tertia post Festu Omnium Sctoru proxa Ano Millemo Sexcentmo Vigmo Nono prout latiq Inscriptio originalis ipsorum patet Admodu Rndmis et Clarissimis D.D. Doctoribq Magistris et toti Vniversitati Almæ Academiæ Cracouien dat, donat inscribit perpetua et irrevocabili donatione, idqz sub tali modo et coditionibq punctis clausulis in toto reseruandis prouti Sacra Vniversitas totæ Almæ Academiæ Cracouiens se obligat et inscribit in perpetuum. Quarum obligationum et inscriptionum tenor talis subsequitur.

Anno Dni Millesimo Sexcentmo Trigesimo Primo Die Secunda Mensis Aprilis quæ fuit Feria Quarta post Dominicam Letare. In Rectoratu Admodu Rndi Dni Adami Opatouii S.T. Doctoris S. Annæ Decani, data est Conuocatio, sub tali tenore verborum.

Rnde Pr Clarissime Dne Doctor et Magr Venerabilis adsit dignitas Vra hodie hora 20 in hypocausto Maioris Collegij post pulsum campanæ ad audiendam relationem D.D. Nuntiorum, qui Varsauia redierunt. et ad auscultandam ordinationem Magnifici ac Gnosi D. Adami Strzalka cupientis Academiam lecturâ Geometriæ ornare etc: Et ad alia si quæ contigerit proponi. sub pæna non contradicendi. Detur Rndo Pri, Clarissimis DD. Doctoribus et Magris Vnabilibq duntaxat salariatis. Cumqz ex more Vniversitatis inductum esset de loco Conuocationis placuit ex Vnanimi cosensu Vt locu haberet. Hic primum auditi sunt D.D. Nuncii, tandem placuit Vniversitati Vt ordinatio

471

porrecta legeretur, cuius quidem hic qui sequitur est genuinus contextus

In nomine Domini Amen.

Nobilis ac Gnosus Dnus Adamus Strzalka de Rudze, exacta iudicii trutina rerum humanarum seriem expendens, per variaq ingeniorum inuenta, mentis oculos circumferens, perspexit omnes quidem illos nominis sui imortalitati praeclare consulere, quicunq bonarum artium ad cultum animi ptinetiu studia quam latissime fieri potest promouere curant; eos tamen optime de humano genere mereri, qui ad eas potissimum disciplinas quae in usu frequeti cosistunt amplificandas ac exornandas, oes suos conatus vel fortunas dirigunt. Cum enim ad vitam in societate comuni quiete et faeliciter transigenda, exigua admodum subsidia acceperimus à natura profecto nisi se quisq artiu praesidiis contra omnes aduersitatum insultus comuniat, vix aliquid aliud inueniet quo suam in hac vita conditionem reliquoru animantium statu securiorem et tranquilliorem efficere queat. Et quamuis multae aliae disciplinae sint quae ex se uberrimos generi mortalium fructus proferunt, aegre tamen ullam inuenire licet, quae de comodorum, usibus humanis, tam publicis quam priuatis inseruientium varietate et frequentia cum Geometria audeat descendere in certamen. Huius quippe usum est occupari in terrarum locorumq distinctione, machinarum et munitionum extructione, castrorum dispositione, pessonum definitione, horologiorum fabricatione, itinerum dimensione, interuallorum indicatione, mensurarum expositione, librarum exaequatione, contractuum et negotiorum aestimatione, aliisq rebus plurimis, sine quibus humanae societatis nexus nulla ratione firmiter cohaerere vel diu consistere potest. Haec igitur et multa alia huius scientiae comoda praedictus Gnosus D. Adamus Strzalka considerans, suamq non minus erga Rempublicam quam erga Almam Academiam Cracouiens. veram bonoru ingeniorum altricem studiorumq propagatricem, voluntatem promptam testatam esse volens erexit et ordinauit professorem unum, qui non solum demostrationum Geometricarum subtilitate mentes audientium recreet, sed etiam Geometrica praxi in arte quoduis magnitudinis genus mensurandi peritos efficiat. Primum vero ipsius munus esse voluit, tam aestiua quam hyemali comutatione quatuor ad minimum lectiones singulis Mensibus

praemissa

præmissa pro qualibet intimatione publicè facere, et sub finem cuiuslibet Mensis tempore aliquo cōmodo, easdem probatorum instrumentorum beneficio, in locis ad hoc ipsum idoneis etiam extra Ciuitatis muros ad praxim reducere. Maio et Junio exceptis, quibus quidem singulis dimensiones easdem auditoribus p̄ntibus bis in campis vel in alijs idoneis locis prout nimirum ipsa requiret materia, exercere tenebitur. Et cum Geometrica Veritas sit Vbiq; sibi consentiens, liberum illi erit quorumuis authorum tam nimirum veterum quam recentiorum, quorum in dies nouæ et subtiles huius argumenti inuentiones in lucem prodeunt, ad prælegendum et explicandum assumere: eos tamen potissimum eliget, qui non prolixis ambagibus lectorem detinent, sed Logicâ et succincta Methodo veritatem probant: ex quorū numero præcipui sunt. Franciscus Vieta, Adrianus Romanus, Villebrord. Snellius, maximè verò ad Trigonometricū calculum, in quo summa gloria Mathematici continetur, huius facultatis studiosos manuducat, quo in genere præter superiores illos plurimum præstiterunt. Joan. Regiomōtanus Joach: Rheticus, Barthol: Pitiscus, Philip: Lansbergius, et alij multi, Authores quoq; Mæchanica et Architectonica Methodicè tractantes suo tempore prætermitti non debebunt. Quod si eundem etiam Astronomiæ vel Astrologiæ professionem fundationis antiquæ tenere cōtigerit, curabit vt prælectiones suas, quantum fieri poterit praxi Geometricæ accommodet. Imo cum etiam, maior pars Philosophiæ Aristotelis non exemplis tantummodo verum etiam fundamentis Geometrica sit, ideo quandocunq; sese offeret occasio, rationes Philosophicas, demōstrationibus Geometricis stabilire vel ab ipso Arte allatas purè ac perspicuè explanare non negliget. Et quia dignum est, vt qui sentit onus sentiat et emolumentum, ideo professori facultatis huius pro labore stipendij annui assignauit Marcas triginta vnam Quod verò electionem eius attinet, huius etiam eligendi facultatem, penes Adm Rndos et Excellmos Dnos Maioris Collegij Professores deposuit, quibus quidem liberum erit siue ex Maiori siue ex Minori Collegio siue etiam extraneum Magistrum, maximè ad hanc professionem idoneum et in dimensionibus eiusmodi probè exercitatum eligere, eiq; prouinciam hanc

comittere. Ipse vero interim pro hac vice tantum, per se imediatè primum huius fundationis professorem nominavit ac elegit. Videlicet D. Magistrum Paulum Hercium Collegam minorem, qui statim a subsequenti æstiva comutatione, in anno currenti 1631 vigore fundationis huius lectiones cum praxi modo supra dicto Deo adiuvante inchoabit ac prosequetur. Et ut facultas hæc debite ordinatè, publicæq utilitati conformiter procedat, duos eiusdem patronos constituit, nimirum Admodum Rndum Dnum Rectorem et Admodum Rndum D. Scti Floriani Præpositum protunc existentes, penes quos potissimum facultas erit attendendi, ut hæc professio sustineatur iuxta mentem fundatoris. Si tamen aliquando contigerit eam professionem non ex usu publico, et audientium comodo tractari, vel penitus negligi, tum facta eius rei, per Magnificum Dnum Rectorem, et Admodum Rndum Dnum S. Floriani Præpositum protunc existentes, uti fundationis huius patronos, Universitati denunciatione, licebit Universitati Censum hunc annuum vel aliquam ipsius partem, iuxta quantitatem nimirum comissæ negligentiæ, pro ornamentis Sepulchri B. Joannis Cantii in æde Divæ Annæ convertere. Interim tamen Universitas procurabit ut hæc professio rursus ad bonum statum debitumq ordinem prudentissimorum peritissimorumq in Academia virorum iudicio et operâ quamprimum revocetur. Hoc sibi præterea prædictus Generosus Dnus cautum esse voluit, ut non liceat Universitati principalem summam ab eo penes quem in vim reemptionis collocata est sine scitu et consensu saltem unius ex familia GG. DD. Strzalkow repetere. Sed si ille qui summam predictam accepit (sive unus fuerit sive etiam plures) eandem reponere bonaq sua redimere voluerit, debebit ante medium annum ad minimum tam Universitati Cracoviensi quam uni ex familia GG DD. propositum suum intimare et explicare, illisq postea coniunctim, summam hanc principalem reddere, idq sub nullitate quietationis, quam ab una parte separatim acciperet. Illi vero pecunia recepta, eandem rursus absq omni mora, super bona aliqua munda, sub onere conscientiæ debebunt collocare, ut ita Census veniat Universitati perpetuus.

Anno itaq et Die quo supra in eadem publica Universitatis Convocatione

serio

Serio super omnibus præmissis punctis et clausulis ordinationis, inductū et deliberatum est, atq; inprimis ex Vnanimi consensu Generoso Dnō Fundatori gratiæ sunt actæ pro tam effusa in bonas lrās et illarum studiosos liberalitate, Tandem supra comemoratæ conditiones per totam Vniversitatem sunt receptæ in omnibus clausulis et punctis et se obligat in perpetuum servaturam. In quorum omnium fidem et euidentius testimonium hoc præsens scriptum Sigillo Vniversitatis est comunitū. Actum in Collegij Maioris hypocausto loco Conuocationibq habēdis publicis consueto. Anno et die Vt supra. Adamus Opatouius Rector Vniversitatis Cracouiens. Extractū ex Actis Offij Rectoratq Vniversitatis Cracouiensis.

Ex Actis Consularibus Casimirien

473

Translata Cracouia in Lapideam [illegible] [illegible] Franc[isci] Cassarij 1658

Itero translata in horio Alberti Menda in [illegible] post [illegible] S. Petri. 1680

Mortuo ~~Matthia Lubienski electus est~~ Andrea Lipski 1631 ad Culmen altioris honoris ~~ex Luceoriensi ad Vladislaviensem et hinc ad Cracoviensem~~ cathedram ~~ascendit~~ Andreas Lipski quam Anno 1631 ingressus Eps post aliquot menses eandem Regis fratri Joanni Alberto Cardinali reliquit. Capella sua illius ubi jure sit edita. Epitaphium et vita ejus synopsim continet.

262

Commutationis Officii Rectoris Jacobi Kaiman

Ultima Aprilis Obyt Serenissimus Sigismundus 3 Rex Poloniae Warsoviae. De rebus interregni 201
post eius obitum per Illustrissimum Dominum Archiepiscopum Gnesnensem Convocatio deliberativa de futura Electione indicta est Varsoviae in 6 Januarii In qua electus est Vladislaus IV. 13 9bris Coronatus 1633 Februarii 16.

3 Maii Post deliberationem initam an ad Convocationem Legati Academiae essent mittendi, non est visum fore necessarium mittere quempiam [ad] Illustrissimam Convocationem sed mere ad Ordinationem futurae electionis ad quam necessario erunt mittendi viri graves, sed periti qui negotium Universitatis maxime causam cum Jesuitis apud futurum electum overe Ordines Regni promoverant. Quod et factum 3 tribus Deputatis cum ipse M. D. Rector Zacharias Stevizely Bartholomeus Grybowski et Jacobus Vitellius qui Commissum et omnia ex re et statu praesenti Regotii (?) intus agerent viderentque ne quid detrimenti Universitas maxime ab adversariis Patribus Jesuitis caperet.

Expeditio Warsaviensis memorabilis hunc effectum habuit et post Compositionem Coram S R M. Candidato Regni quinquies tractatam Controversiam Instantiaque magna facta ab eadem S R M. Si qua ratione Concordia iniri posset inter Academiam et Jesuitas M. Rector Cum non videret Tertio rem definitioni dubiis permitti factionemque Jesuiticam magis instructam esse quam vellet, nihilominus maxima [?] magna diligentia egit apud S R M. ut totum negotium ad Comitia Coronationis differret. Causatus se imparatum nec instrumenta ad Causam nec Mandatum competens habere. Quae excusatio non gravate a S R M. accepta [est]. Delatumque negotium ad Conventum felicissimae Coronationis Interim informati Ordines Regni qui nihil omissum quod ad Stabiliendam Universitatem faceret ut legere est in Breviario Rectoris. quod tamen videre non potui

1632 Con-
sulatus Lodericae (?) M. Jacobo Kaimanowicz Rectore

1 Xbris Post mortem Intestati R. Petaniani (?) Wartawovia Confertur Praepositura S. Annae R. Joanni Rylkowicz 204

In Canonicum Pryskiew (?) eligitur M. Sloskowski ut accipiat gradum in Jure vel Theologia more hospitii.

Bursa J. C. defertur R. D. Alberto Zaleski J. U. D. Cui singularem favorem multi Illustrissimi Viri [et] commendatione apud Totum Compararunt.

Dum post Mortem Waclawowii (?) tisy (?) Episcopatus sui Bona ex haereditate Vilsnensi (?) et isti Universitatis contenderent Leves pro defuncto quae plurima abrasarent, inveniuntur quod Extat insigne Decretum quo Declaratur omnia post Beneficiatos deberi Universitati ab intestato vacare Leonis X. Bullam Universitati [?]

~~475~~
~~472~~

+

Magnifice Dne Rector. S. P.

In proximis Comitijs Academicis Magcae Dnãe Vrae, quod felix faustumq sit reelecta, bo na vsilne prace WM, ktore w Warszawie WM podeimowac raczysz wielki wzgląd miano. Niech P. Bog WM posila y tyle rady zdrowey dodaie, ile naszęmu dobręmu potrzeba. List WM in Convocatione Universitatis w przeszły piątek czytany iest, wszythim Professorom był miły y wdzięczny, a osoblinie ztąd żeś nąm WM oznaimił affekt Krola Ie Mci Szwedzkiego, ktorego aby P. Bog prętko posadzic raczył na Stolicy Oycowskiey P. Boga o to gorąco prosimy. List do Ie Krolewskiey Mci, iak sie sam prętko wygotuie przeslimy, y zaraz oznaimięmy iż wszythich Akademikow omnium Facultatum et Professionum Unanimis consensus est, niemiec zadney sprawy cum Clericis Societatis Iesu ratione Scholarum. I Universitas wszytka prosi WM tanquam Rectorem suum, abys WM zadnych Tractatow o Uniey albo Compozitiey cum parte opposita nobis nie raczył czynic; my tak in suo esse zostawaiąc służyc będziemy Oiczyznie, exemplo Maiorum nrorum. Widziemy albo raczey słyszemy co pothało innych Akademiy, przez takie Unie albo transactie. Zaim sie list nie posle do Warszawy, racz WM ex Commissione oium nrum Ieo Krolewskiey Mci podziękowac za oswiadczenie dobrego swego affektu, z ktorego colligiemy, ze Swiętego Pradziada swego Iagieła fundacią w swey całosci zachowac będzie raczył, poniewasz tez oddał imię swe Akademiey przez wpisanie w Metrykę ktora iest u nas Principum. Vivat, vivat feliciter, et diu regnet. Pan Waclawowicz Proboscz S. Anny P. Bogu Ducha oddał z Piątku na Sobotę, pytąm sie o Testamęncie

266

Lec sie go dopytac niemoge. Powinni iego do dnia ostatniego Probostwo dla successora. O smierci iego oznaimi WM. Krolowskiej Mści, bo mu był zlecił przepisowanie naszego Długosza. Częstym posyłaniem listow, nie przepominai nas tym, wypisuiąc co tam iest nowego curiositati nrae dogadzaiąc. WM. bene valeat, et nos ut solet, amet, ktoremu officia nra quam diligentissime commendamus. Cracoviae 16 Octobr. A.D. 1632.

Dominationis Vestrae
Servitor addictissimus
M. Daniel Sigonius S.T.D.
Commissarius Cracov. mp

+ Sygonius do Kal. aby Vnia z pismami wrbyla

3 Rectore [illegible]

14 Januarij In Successorē Vladislaviani Justinianeū electus R. Jacobus Gorski Juris U. Doctoris arendata villa Swieborowice Christophoro Kraimer 204

Februarij Celebratum est funus Sermi olim Sigismundi III Regis Poloniae et Sermae Constantiae Reginae simul longo ordine religiosorum circa Arcem habitantium et omnis generis hominum ac Contuberniorum, feretris [illegible] omnibus utrumque vexillis ante capitulum [illegible] Arcem cum ea pompa et more veteri multo ordine Equitum. Sceptrum et Coronam Insignia regni sequebantur cum Serenissimi Joannes Casimirus, Joannes Albertus, Carolus, Alexander Principes et Sorores Regni Anna Catherina more lugubri vestiti in albis vestibus Rector ex Academicis [illegible] [illegible] ora [illegible]

3 Februarij cum incredibili pompa ingressus Cracoviam Sermus Vladislaus electus multorum [illegible] et episcopis et proceribus ante Urbem post [illegible] cum dixisses ad manē fore ad salutatus apud S. Florianū a Rectore Academiae sub ipsam vesperam medius inter Joannē Casimirum et Alexandrum Principes fratres equitans undique prospicientibus frequentissime [illegible] et Matronis. Ille vero fere detecto capite intensissimo gelu [illegible] ubique et decenter ac [illegible] [illegible] esset, humanitate certaret [illegible] feliciter 205.

Hoc toto tempore ad [illegible] salutationem. Sua Mtas et procerum Regni conciliandis animis et favore, pro futura gravissima periculosissima controversia et conflictu cum PP. Jesuitis

10 Februarij Convocata Universitas ad deliberandum et finaliter concludendum super negotijs Univ. in Comitijs instantibus. Commisit totum negotium M. D. Rectori et adhibitis consilio DD. deputatis Universitas providerat omnia unde instet apud S. R. Mtem et Proceres Regni ut [illegible] et constituerit [illegible] Universitatis pacificatio in Comitijs electionis felicissimis respectu suppressionis Scholarum Jesuitarum optatam Constitutionem favorabilem obtineant, qua vindicetur Schola haec et Universitas inclyta ab inquietatione sumptuosa vix ac periculosa adversariorum.

Deputati autem erant M. D. Rectore Cavius [illegible] Adamus Opatovius Albertus Borovius S. T. D. Bartholomaeus Janisrevicz J. U. D. Christophorus Kraimer Joannes Brosius 206 W. Deputati contra Jesuitas

12 Intimatum fuit nomine S. R. M. D. n. quatenus una delationem in Conventu Electionis petitam et obtentam Universitas coram certis deputatis a Sua Mtate et omnibus Ordinibus Regni deduceret sua Jura et Privilegia quibus freta impedit Jesuitas a Scholarum apertura [illegible] per quo puncto matura deliberatione praemissa Rector [illegible] et M. D. Rectoris fidei [illegible] delegatis [illegible] qui omnes [illegible]

477

1633 multa causa qua ab annis 13 nihilo anginum novit et progressum habet commisit de porro ut auxilio eidem in defuturis ubi res postulent integratum habebunt verbis quidquid in eij rex et honorem. Ds Rector fecit

7 Martij 1730 die S. Thomæ Aquinatis Jussu Sacræ R. M. et Ordinum Regni
Placito in Arce Cracov. fuit Solenniter tractata Controversia de Jure Legen-
di et Scholis cum Jesuitis Magna contentione et expectatione Regni
et totius Orbis. Præsides et deputati ex Senatorio Ordine fuere Illmi et
Rndissimi Matthias Lubienski Vladislaviensis Henricus Firlej Premisliensis Epi
Illustr. Koniecpolski Exercitus dux et Castellanus Crac. Nicolaus Firlej Pala-
tinus Sandomiriensis, Johannes Tebrzydowski Thesaurarius Regni Ex Ordine equestri et Nun-
cijs terrestribus inter illos Princeps Zaleski omnes numero 12
Pro parte Univ. Comparuere ex R. D. Theologi Jurisconsulti Medici D.D.
cum M. Rectore Pro parte Jesuitarum Præter alios famosissimi quatuor
Provinc. Provincialis Poloniæ Lancicius Provincialis Lithuaniæ Rudni-
cki Rector Collegij Cracov. Sm Petri et Szembeck Causæ Promotor.
Diebus duobus continuis res est agitata singulis per horas 5
magna utrinque Contentione iudicio et pondere rationum.
Ex quibus et appareret Patribus non bonum Jus fuisse. Universitati
sine ulla causa magnam inquietationem et iniuriam inferri quare
ab Illmis DD deputatis moniti sunt ut potius fronte Collegium claudant
studia omittant, quam ut cum gravi pudore ad id compellantur.
Re tandem in Senatu et Coram omnibus Ordinibus relata Consensu 207
omnium pro Academia decretum est, et Constitutio cum in rem
edita quæ extat in Corpore legum. Secutum postmodum interdic-
tum et rescriptum Sacræ Regiæ Majestatis de Claudendis eiusmodi Scholis
Senior si placet minutias hanc habeto. Manu et genio R. D.
Vitellij i alterum altera pro describi M. D. Rectoris Kojmecii
decimali polono Scriptam, ex me Latinum factum. Ferum in

Anno Dni. 1633. die 3 Martij. Commissio assignata est a Regno et

Authoritate S. R. M.tis et Ordinum Regni ad Cognoscendam Academiae [illegible] ~~[struck out]~~ est delecti

Illmi. Deputati.

Ex Senatu — Illmus R. Matthias Lubienski Eps. Vladislaviensis.
Illmus R. Henricus Firley Eps. Premisliensis.
Illmus Ill. Stanisl. Koniecpolski Castellanus Crac. Exercit. Imp.
Illmus R. Nic. Palatinus Sendomiriensis Firley.
Illmus R. Adamus Gradzielski Castell. Miedzyrzecensis.
Illmus R. Rzeczycki. Castell. Chelmensis.
Ex ordine Equestri — Illmus R. Joannes Zebrzydowski Ensifer Regni.
Illmus R. Przbyjenski Succamer. Terrae Leopol.
Illmus R. Jacobus Sobieski Capitaneus Jaworensis.
Illmus R. Orzelski.
Illmus R. Zaleski Subiudex Siradiensis.
Magnif. R. [illegible] Regni et Lituaniae.
Magnif. R. Georgius Ossolinski Succamer. Sendomiriensis.

Qui primam Sessionem, et iurisdictionem cognoscendae Causae fundaverunt Dominica Laetare, quae erat Martij 6.

Hora Octava — Sessio Illmorum RR. Deputatorum in Curia Academiae est. [illegible] pleno Consessu et accitis partibus. Exorsus Illmus R. Episcopus Vladislaviensis. Delectos se et designatos ad cognitionem iurium, et iniuriarum suarum quas ~~[struck out]~~ ab adversa parte Academia habet. quapropter [illegible] suas et locus et res sinunt, ne eiusmodi Controversijs Respub. implicetur exponant.

R. Rector Academiae Crac. Jacobus Najmanowic assurgens ex loco in quo considere iussus erat. Primum gratias egit nomine Universitatis primo Sacrae Regiae Maiestati, quae paterna sollicitudine providit de incolumitate Academiae deinde Illmis RR. Deputatis quod inter difficiles earum molestiam in sedandis [illegible], et congestione earum [illegible] Stati succincte praefatus, priusquam accederet ad negotium Causae

272

+

et protestatur de tribus.

Primum. Quod in ea Causae agitatione, vel potius cognitione Sanctissimè habiri ... et maximè venerentur Sanctam Sedem, eius omnia Scita, placita, Sancita, ... giosè Complecti, de quo protestatur, si aliquid à quopiam in Contrarium acciperet.

Secundo. Caveat se quam maximè Caritati fraternae ne si quopiam dictum fuerit ad Causam firmandam, alius id eum petat ad suam offensionem, et gravius quam ... tiat, accipiat.

Tertio. Quod velit quidpiam Conclusionis fieri ab Illmis DD. Deputatis ... ab se dici, quod talem quod bene indemnitati Academicae afferat, aut alio ... tiat sinister acceptum abesse possit. De his tribus velle sibi quam ... Cautum esse etiam protestari. His à Dno Rectore auditis.

Dictum ab Illmis accederet ad negotium D. Rector. et Propos... ... quo maximè gravari sentiret à parte Adversa ...
Primum interrogavit an haberent Plenipotentiam.

D. Rector per modum Citationis Rndit. Non aperiret quomquam ... sibi nomen Rectoris, praeter eum qui habeat Ius et Privilegium ad Rect...

Rndet à parte adversa R. Rudnicky. Nomen Rectoris esse aequivocum apud eos vocari Rectores, Superiores Domus, quemadmodum Guardianos apud Bernardinos, aut Priores apud Dominicanos dicimus. non ... offendi aliquem ea appellatione. non enim laedit Illmum Praepositum Crac. Capituli appellatio nostri Praepositi apud Sanctam Barbaram.

Rndit Dnus Rector Academiae. Non perinde se habere, Rectores ... vel praevidit ad S. Petrum, atque in aliis nostris Dominibus quia ... ubi est. Verumne hic autem ordinatur ad praeterea Collegium, Cum ... Sti. omen sibi vendicat.

Iterum insistit Rudnicky. Ab Academia sibi iam datum esse nomen ... si quidem in Citationibus, habetur. Rectori Collegii S. Petri. ... Scitis Rectorem Cui tales Citationes et Protestationes mittitis.

Rndet D. Rector. Citationes illas et Protestationes ab Academia ... sed titulos tales impositos vis Consultis à Patrono Causae ... dicto, vel intelligendi non simpliciter, sed restrictè scilicet (Rectori ... tri) prout ille sibi hoc nomen arrogat.

Rndit R. Rudnicky. Nec etas ipse minoris quam ut tempus exigant, Prae-
te vos, quod privilegium eiusmodi habiatis, quo nos arceatis, à Scholis Craco-
viae aperiendis.
Rndit P. Rector. Privilegium quodlibet, cum Superioris immediatae autoritatem
continet, aut est à Regia Maiestate aut à Consensu Reipub. aut à Sancta Sede
ostendite vos aliquod ex istis, non enim tenetur Privilegiatus deducere iura sua,
non Privilegiato.
Rndit Rudnicky. Non expedire nos docere de Iure Pontificio, cum et
iam res iudicata.
Rndit P. Rector. Rem Iudicatam non firmare vestram Causam, quia de Collegio
litigastis, antequam Collegium habuistis nullo fundamento. litis et Controversiae tanto
excitatae, non deinde non est sententia. Non habuistis aut Collegium si qui-
dem eius fundandi et excitandi nec Privilegium, nec facultatem ullam habuistis.
Rndit R. ~~Rector~~ Rudnicky Si Collegium nostrum non est, ~~et~~ et nos su-
mus non sententia, quod nos turbatis. potius ostendite an habiatis facul-
tatem, Privandi alios iure docendi.
Rndit P. Rector. Quod supra, se non teneri, nec debere deducere priorem
Privilegia sua, coram eo, qui non sit Privilegiatus, ad vos potius spe-
ctat prius de Iuribus suis docere.
Auditis partibus Illmi Dni Deputati utrisque ut secederent imperarunt.
Postquam discesserunt Partes, deliberatum est. ab Illmis ad quos pertineat
prius iura, et Privilegia sua producere, et decisum Contra P.P. Iezuitas.
eos prius debere, docere de suo Iure, quod ad rem. habent.
Postquam introgressi imperatum, ut producant Ius Iezuitae
Rud. Rndit, Ut Nullum habeant singulare habere se tamen Commune Cap.
di Mag: quo datur facultas. omnibus idoneis docendi, et se probabit quis
examen. meruerit.
Ad hoc respondit P. Rector. Legem Communem, et hoc Capitulum non debere
intelligi de Collegiis, sed duntaxat de personis, ut alius, qui promotus sit
alibi in Academia externa, dummodo sit idoneus, et respondeat loco, atque
officio deferatur, non patrocinatur itaque Collegiis sed personis duntaxat
R. Secundo!
Produxerunt Iezuitae Consensum Academicorum sub Bollognetto
Nuncio Aplico, A. 1583. 1 Febr. hac Conditione, ut eorum Scholares
sint subiecti Rectori Academiae.

274

Quaerit ... Rector Acad., si non daret fidem huic instrumento, quia hunc producit cum nemo constat ex iis, quorum nomina feruntur subscripta, imo contrarium sic docetur anno 1590. Romam scripsit Alexius, Abbas Andreoviensis, cum illi supplicassent ut adiret Sanctissimum nomine Universitatis et postularent ab institutione ... diffinitionem. Rescripsit ille, Respondisse Sanctissimum. Non moliteros quicquam neque adducturos animum ad docendum Crac. nisi facti invitentur ab Academicis, ... si ergo concessissent facultatem docendi ... Academici, quid opus erat supplicatione sua, et institutionem a Sanctissimo postulanda.

Etiam in Synodo Petricoviensi laboratum est a ... 1590. ut congregaret Academici cum illis, atque ne prohiberent scholas. ... Crac. cuius nomine ... restiterunt ut constat ex Literis ... et aliorum.

Deinde verisimile esse hoc instrumentum confictum, quia non adhibita ... tis, alius enim fuisset modus eius consciendi, data convocatione Universitatis ... Utrisque a Notario audietis eo invitato, hoc nomine atque rogato, ut ... instrumenta conscriberet horum nihil est, neque ulla memoria in Actis nostris ... modi consensus, a quo semper quam maxime cavendum sibi prudenter ... Maiores nostri.

Adhuc si habebant ... consensum Academicorum, quid opus erat tantis ... sis, tot litibus, tot circumcursationibus quibus et sibi, et nobis, et aliis ... molesti, cur non uterentur forsan sua, quam haberent libere ... Academicis, quid differrent in diem, cur non producerent, abstinuissent ... os, atque adeo sustulissent omnem rationem sui negotii, quod ... ambiunt impediendi.

Replica D. Equitare

Quaerit Rudnicki. Non oportere in dubium vocari publicum instrumentum quod nunquam integrum erit si tabulis si codicillis eiusmodi fidem abrogat...

Quaerit ... Rector, se non agnoscere, hoc instrumentum pro publico, ... Notarium pro Notario, sed si quod sit instrumentum extortum est, aut ... aut pretio, aut factum sine cognitione alterius partis aut cum ... sed ... circulatorem, et Agyrtam fuisse, qui quaereret, sicubi ... ratur aliquis oboli, quod fidem et veritatem meretur. Aut ... virum hoc et legittimum instrumentum, productum fuisset statim, si non ... tum, atque paulo post, si non paulo post, at aliquando non nunc ... quinquaginta annos. nunc primum. putre, cadaver, ex sepulchreto ...

v. Habebant autem tria exemplaria istiusmodi ficti consensus, quorum ... dissimulabat apud se ... Rector Academiae, et produxit, ... nigrum ...

+ 475

intressins apud DD. Deputatos, singulis. Scilicet rem tanti momenti, in qua destrue-
tur incolumitas Vniuersitatis tam inepta, et turpi Scheda permitteret.
Excepit tunc Sermonem Rudnicky. Et hoc est, quod Oratio Vra nobis intercepit,
et definuit finis de existimans quod non erat habituri aliud exemplar. Nos aut
Cuiuslibet actionis tria habemus exemplaria. Vnum asseruatur in Archiuo Loci +
Cui Competit. Aliud in Archiuo Prouinciae. 3. in Archiuo Romano Generalis.
Subiecit quidam ad eorum tam Capitum in asseruando Custodiam
Interea, imperatum est. Partes vt Secederent et permitterent Deliberationi Spatium.
Cum aliquandiu utrinque deliberatum esset super auditis, Soluto Consessu, et imperatu
Vt Cras. Hora. 8. Compareant partes, et producant utrinque priuilegia
Sua.

Secunda Sessio DD. Deputatorum

7. Martij.

Postridie postquam Consedissent, imperatum est, vt producerent Sua Priui-
legia IESuitae.
Produxerunt, primo Priuilegium a Serenissimo Sigismundo. A. 1623, priuatim impe-
Secundo Bullas. tratum
3. Decisiones Rotae.
Primum autem postularunt Rudnicky, ostendi sibi autentica exemplaria literarum
illarum ab Acad. productarum. Ad delineationem Summi Pontificis dixit, aliquid
aliud fuisse postulatum a Pontifice, ab Academicis nimirum durium Confirmationem. Vnde
liquet semper habuisse dependentiam a Sede Sancta Academiam.
Ad Synodum Petricouien. dixit, fuisse ibi non paruas difficultates, et actum
grauiter de Reformatione Academiae.
Quantum ad postulationem tertiam, dixerunt DD. Deputati, rem eam esse
lubricam, quam, et tempus absumant frustra.
Dico ad Priuilegium illud, non habuit Subscriptionem manus Regiae, sed duntaxat
Lipskij subscripsit. Ergo Credibile est. etiam inscienti Regia Maiest. obtentum.
Deinde non fit mentio Collegij eius, aut modi sic erigendi, sed duntaxat
fit in communi More aliorum Collegiorum. Ergo hoc Commune, et generaliter
positum, nec expressum Circumstantijs modi, facti, non derogat Speciali
Priuilegio Academiae.
Tum datur illis facultas duntaxat emendarum in vicinia domorum, quod
illis per nos interdictum est, possidere fundos domos, debitis saluis iuribus no-
stris, non fit autem mentio, Cui vsui futura sint illae domus.

481 478

276

Insuper cum Privilegium contra Privilegium + quaeritur, debet innotescentia fieri parti, cui videtur praeiudicare, quod non sit futurum ad eius detrimentum, alias non potest esse firmum, et validum.

Resp. illud parum ad rem facit, quod talia Privilegia vigorem non habeant, cum publice in Comitiis ex consensu Reipubl. non sint obtenta.

Responsio ad Bullas.

Ad Bullas respondit D. Rector eas esse communes, nec derogare quicquam [illegible] Academiae, aut Privilegio ipsius, deinde datas esse respectu penuriae doctorum et solitudinis Academicarum hic autem habemus eam copiam Professorum ut [illegible] libenter inspexeremus prout facimus.

Ad Decisiones factas esse in favorem urgentibus vehementer et ardenter [illegible]tis, deinde duntaxat in Possessorio obtinuisse non in petitorio, quia nos Iuribus et Privilegiis Regni semper referebamus ad Comitia.

Deinde nos appellasse a Sententia, et posse revocari haec Decreta, ad interecessionem S. R. M. ad Sanct. Sum.

Productio Privilegii Academici.

Magnif. D. Rector Academiae, antequam produceret Privilegium [illegible] dicto Sigillone. Primum dixit se fuisse a tempore immemorabili [illegible] usu prohibendi, ita prohibuit Universitati Wratisl. Gymnasio.

Ita prohibuit Posnaniae IEzuitis, cum vellent occupare Academiam instituere aliquam iuxta formam Academiae, cum [illegible] D. Daniele [illegible]

Tandem ostendit Matricam antiquissimam et primam, in qua nomen suum [illegible] inscripsit primus Fundator Academiae Wladislaus Iagello, et iuravit, deinde sigillum, quod [illegible] versitati dedit.

Ventum est ad examinandum Privilegium, quod in particulis examinavit et exposuit

1 Magnif. D. Rector, primum [illegible] Fundatorem, ut Rector Academiae habeat iurisdictionem in omnes, studiosorum [illegible] Crac. seu Cracoviae seu vel subiacentibus suburbiis commorentur, et quam excludat ab Universi[illegible] sam, si non esse facultatem subsistendi Cracoviae, et circumcirca [illegible] est in ista Scholarum, et Iurisdictiones Universitatis. Ut qui excludatur ab Acad[illegible] recipiatur ab adversa parte, quod etiam Stephani ordinatio vult.

2. Dedit facultatem Rectori Fundator Academiae condendi leges Crac. quae ad [illegible] [illegible] studiorum pertinent et integritatem conservandam. Cum autem [illegible] primam legem de praestando fideli iuramento PP. exsolvunt eos.

+

[illegible], Academiis neminem tueri, si diversis lingua, velut [illegible] habebis universitatem.

3. Habetur expressè in Privilegio, ut omnes quicumque accedunt Concordata Studiosi habeant propium Rectorem. Ergo rectorum prohibetur diversitas.

Habetur, Academiam istam voluisse à Fundatore habere instar Cratamina [illegible] fontem et margaritam, [illegible] et [illegible], ad quam non solum populis, sed etiam externis finitimis pateat accessus.

[illegible] ostendit Privilegium Anni 1563 quod in Comitiis Warsaviae ab Ordinibus Regni et Senatu latum est, quo confirmantur [illegible] prærogativæ, [illegible] Academiæ [illegible] si informa [illegible] et non [illegible] nos [illegible] ab [illegible] [illegible] præstat et [illegible] ex Academicis [illegible] prædicat. [illegible] nihil hic amplius [illegible] erit. [illegible] [illegible] Rector [illegible] Respublicas. [illegible] [illegible] grandior Academiæ quod habebimus facultatem [illegible] extremo in Academia [illegible] gratia et [illegible] [illegible] [illegible], futura autem hæc occasio aliquibus non ingrata, si [illegible] sive [illegible], tam ardenter cupientibus Academiam quam [illegible] et dolo [illegible], qua nos hactenus maiore [illegible] quam [illegible] [illegible], [illegible] dedamus.

Responsio Jesuitarum

Ad immemorabilem [illegible] dicendum [illegible] [illegible] Roma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] à docendo Academiæ alios quoslibet. Sic temporibus [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible]

2. Ad [illegible] Schola [illegible] [illegible] nunquam cogitasse, sed [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] Ordinationi [illegible] etiam [illegible] Roma promouisse, et si qua sunt [illegible] ad [illegible] data à [illegible] [illegible] nomine, non liquet ex illis an nos prohibeat, vel non.

Ad Inscriptione Regis [illegible] in [illegible], et [illegible] [illegible] responsum.

Ad Jurisdictione Academiæ dictum non esse [illegible] [illegible], [illegible] Jurisdictionem Academiæ [illegible] [illegible] si [illegible] [illegible], aut [illegible] ab Academia ad Collegium suum recipere.

Ad Ordinationem Regis Stephani dicit eam non facere quidquam ad causam, cum non sit recepta [illegible] cum [illegible] [illegible] in Comitiis [illegible]. [illegible] istam Ordinationem impeditum est ab iis qui à [illegible] Academiæ sunt.

Ad facultatem datam Rectori legum condendarum responsum [illegible]. Ergo habebit Academiæ Rector ius statuendi leges et sancita, in Cives.

278

Corac. etiam Consules, quid repugnat, et istos subjiciendos Rectori, et legibus Universitatis, si essent Professores aut Scholares.

De Juramento Rectoris praestando nihil dictum.

De Rectore proprio. Dixit Radnicky. Dicit statutum Academiam habere proprium Rectorem, sed non dicit unum, id est, qui habeat ... habeant proprium Rectorem in Academia, et proprium ... ut similiter. Perinde atque in Juristis quisque habet suum Praefectum ... aut Magistrum ... similiter ...

Ad Privilegium datum Academiae Anno 1603 Sophistae respondit: est enim ibi in statutis. Quod in Vetere antiquo Sachowicidae ... Radnicky aliter lectum est à D. Rectore Academiae ...

... quid hoc pronomen ... non refertur ad Academiam ... eligetur ... per ... Cancellarium. Sed per singulos ... Privilegia ... et ... statuta ...

Caeterum ad ... Academia ... dixit ... quae vaticinatur ... D. Rector ... aut ... nec est causa cur velint Academici ... , potest ... aliqua ... quae partis et animi utrorumque coalescant omnibus utrumque ... et integris. ... pactum ... ... est ut accedant deliberationi DD. ... Si actum ... satis ... et instantiae pro Academia ... qui ... Partibus. ... in re plura ... esse causa ... Contravenientibus. ... Ill. D. Episc. Vladisl. ... Lublinsky, qui non ... sed quia non potest esse, ...

... primo DD. Academicis ... et ... dixit Illmus Dnus Episc. Vladisl. ... si quidem sint contra nos ... Decreta Romae. ... si petere ab Illmis Ordinibus intercessionem ... Subiunxit D. Episc. quod si non moveatur ista postulatione Illmi, ... faciat intercessionem nostram quanti ... sententiam. ... D. Rector ... nolit quicquam de ... nem ... Illmi ... nobis erit perferendum, et tolerandum hoc Illmi Episc. Non oportere etiam ... defendere ... Subiunxit Illmus Rector. Perinde nobis esse hoc, atque illud, si ...

dubio procul, nisi fueris in extremis. Atque cum dixisset, facta reverentia discessit est à nostris.

Advocati ex praecipuis DD. Zuchar, praesertim Rudnicky, Lancicius, Shimbek J. dictum illis non nimis graviter, stare aequitatem à parte Academiae, iura eorum plena colligata cum iuribus Regni, atque videri ex re, et pacis communis, et Regni totius, ut occludantur istae scholae seminaria tot dissordiarum.

Responderunt illi se non posse quicquam motu, et arbitratu proprio, nisi ex Consilio sui Generalis, sed tamen daturos se velle in crastino super ea re responsum. An dederint, nescimus.

---

de necessitate Collegii.
Petrus Lenciy ad Ill. D. Gembicki 1623.
quod in aliis habet.

Subscripserunt ornamenti Legati Municipales plures.
Marschalcus Comitiorum Illmus D. Nicolaus Comes de Ostrorog Pincerna Regni
Illmus D. Abrahamus Gołuchowsky Capitaneus Stezicensis.
Illmus D. Nicolaus Koniecpolsky Capitaneus Oswiecimensis.
Illmus D. Stanislaus Garwasky Judex Plocensis.
Illmus D. D. Hieronymus Radziewsky Palatinus Lanciciensis.

Anno eodem 1633. die 13 Martii.
Articulus conscriptus pro Academia Cracoviensi, in Senatu legebatur, corrigebatur, et approbabatur, praelegente D. Marschalco Comitiorum Regni, ut Academia fundata à Regno sit sub protectione Regni Poloniae, et Legati in S. Sede Apostolicam designati sunt.

Anno ~~eodem~~ ~~Dni~~ Dni. 1634. de data 24 Maii. ex Moschovia, ex castris ad fluvium Wiasoma. Rescriptum Regium Serenissimi Regis WLADISLAI IV, ad Patres Provinciales Societatis Jesu ut Decreto SS. Pontificis obedirent, et scholas suas dimitterent.

Anno Dni. 1634. in Vigilia SS. Apostolorum Petri et Pauli, in Castro Cracoviensi R. Pr Stanislaus Ptłosky Societatis Jesu tunc Praefectus designavit et protestationem Manifestationem ad Officium praesens misit et inscribi; ad solam S. R. Mtis Jurisdictionem etc. Subscripsit. Joan: Komorowsky Pincerna Belzen. Vicecapitaneus Crac. et ...

Anno eodem 1634. in Vigilia Visit. B. M. Virginis.
Remanifestatio facta est per Universitatis Rectorem, eorum Cancellarium, quia et ex consensu omnium Ordinum incipit. Omnia gaudet Universitas Crac. et sibi gratulatur etc.

280

+

Decretum pro Academia Crac. Anno Dni 1634.
Sanctissimi Dni nri Papae Urbani VIII.
Impetratum per Illmum D. Georgium Ossolinski Comitem de Thenczyn, Legatum ad Sedem Apostolicam, ut a Scholis [illegible] Societatis discedant, et nullo modo docere videantur Iuventutem, cuius Exemplaria ingrossata sunt in Archivo Castrensi Regni.

Constitutio Regni in Comitiis Generalibus Felicissimae Coronationis Serenissimi WLADISLAI IV Regis Poloniae in ANNO DNI. 1635. sub titulo. Akademia Krakowska, incipit. Stwierdzaiąc prawa wszystkie Akademiey Krakowskiey, podług Constitutiey Sessiey Koronney należey, za Declaratią Oyca S. żeby w [illegible] wszystkie [illegible] Oyców Societatis JESU, Szkoły tejże Akademiey otworzone, zawieszamy etc. etc.

Ao Dni 1647 Junii 5. Coorta seditio Studiosorum contra Luteranos et facta ingressio in lapideam Cuiusdam Luterani Domi dicti in platea Fratrum Minorum ad dextram partem eundo ad Eccles. S. Francisci. Causa ingressionis istius quod suspicio esset praedicationis, et Conventus Luteranorum ibi fieri. Sed multum profectum est, quia pueri tantum erant imbelles, aliis extra Civitatem Consultantibus, inopinato ad exortum clausis tumultum. ut ut in opposita pagina patet.

CAVSA CVM HAERETICIS HABITA, in Rectoratu Magnifici D. Rectoris, M. Jacobi Vitellij S.T.D. Canonici Cracoviensis

Anno Dni 1641. Junij 5. Coorta seditio studiosorum contra Lutheranos, et facta impressio in lapideam cuiusdam Lutherani domum dictam, in platea Fratrum minorum, ad dextram partem eundo ad Ecclesiam S. Francisci. Causa impressionis istius, quod suspicio esset praedicationis, et conventus Lutheranorum ibi fieri. Sed stultitia profectum est, quia pueri tantum erant imbelles, alijs extra studentibus consultantibus inopinato ad exortum clausis tumultum. Et superveniente satellitio Castrensi, et palatinali, armato ferro, et igne, ita ut ad terrorem bombardarum omnes diffugerent, non pauci etiam ex plebe vulnerati. Unus occisus servitor cuiusdam Presbyteri Cathedralis iuxta Eccl. S. Francisci, cum mortem deprecaretur, et se non fuisse in tumultu asseveraret, sed casu incidisse in turbas istas. Non potuit humilis precatio furorem mollire saeviorem, tribus globis ocreato sclopeto transfossus est, in crastino mortuus.

Tandem vero intra triduum funus eius ducerentur, ad Ecclesiam S. Francisci non pauca hominum comitante frequentia, idem illud satellitium in medio foro, quasi ad proelium cum morbo instructum, et ordinatum, grandi iaculatione, versus plateam Fratrum dissipando fugavit, ita ut omnes metu periculi diffugerent etiam sacerdotes, cadavere solo in platea deserto. Alter etiam studiosus nobilis Jedrzeiowski globo vulneratus, sed citra periculum, globus enim cutem tantum in utraque parte ad latus sinistrum transfixit intactis visceribus. Quem Deus servare vult etiam ex periculo eripit, nisi se ipsum temere offerat.

Facta a me tunc Rectore Universitatis Jacobo Vitellio protestatio in castro, in et contra satellitium hoc, et principales seu impulsores, sed quia palatinum non nimis nobis favere tangere videbat non recepta in castro. Cum vero graviter ut potens fremeret contra nos Palatinus Cracovien. Stanisl. Lubomirski impellente contra nos tametsi de gremio nostro esset quodam eius medico, infido, et non nimis amico Universitatis. Data commissio ab eodem palatino ad inquisitionem, ut constet, a qua parte iniuria stet.

Tandem alia impetrata a S. R. M. Wladislao IV.

Cum contra nos, et studiosos nostros palatinus valde contra Universit. properans, fuerunt autem isti Commissarij, Rdmus Abbas Praepositus Sulieiovi. Illustris D. Francisc. Dembiński Succamerarius Crac. Illus. D. Castell. Consederunt Commissarij in Praetorio (ibi enim designatus erat locus ad inquirendum occasiones turbarum et autores) invitatus etiam Rector ut adesset vel aliquos mitteret. Rectori non videbatur ut praesens adesset sed submisit duos Professores, quibus ita praecepit, ut ne admitterent pro parte Academiae fundare iurisdictionem, quod et fecerunt, salva in omnibus autoritate S. R. M. quia praeiudicialis nobis erat futura illa commissio a seculari iurisdictione. Blanda tamen allocutione, et ut videbatur humanitatis plena, alliciebant nos ut illi praevaricarent, dicentes non futuram iurisdictionem istam contra iura et immunitates Eccl. et Academiae. Considerant nos vel ipsius humanitatis gratia. Inducti autem blanda ista invitatione consederunt lecta per nuncium specialem commissio, tametsi a nobis non admissi, adeuntibus vero nostris, mandatum est sic scribi a DD. Commissarijs. Fundata iurisdictio in praesentia DD. Professorum missorum a Dno Rectore.

Quod cum esset ad nos relatum, iniuriosam esse istam inscriptionem, et videri nos consensisse ad iurisdictionem, statim in crastino missi sunt plures, ad expostulandum de iniuria cum nos salva in omnibus dignitate S. R. M. non consensimus ad fundationem iurisdictionis.

+

282 Prodit quidem ex DD. Commissarijs ergo vos Vultis Jurisdictioni Regiae vos potestati Regiae nequaquam vero agnoscimus nos T. nim, Clementissimae et supremae eius in Regis potestati, sed Commissio ista minus nos cum sit periculosa ipsius informationis de negotio S. R. M. post longam controversiam tandem imperaverat DD. Commissarij expungi in praesentia DD. Professorum: Prohibebamus eos cum omnes essent partes adversae et ipsius Palatini fautores. Periculosae sunt lites et Controversiae, Ubi dives et potens cum paupere et in primo litigat Expeditionis itaque ad S. R. M. Professorem Xaverium, et tales dedimus libellos – – –

+

Causa Academiae cum Jesuitis
1633.

Legatur Jo. Thuanus in Anno Dni. 1607. libro 138. de Institutione Societatis JESU Politicae ... pro Jesuitis et Causa Universitatis Sorbonicae contra Jesuitas.

33 Contra Dyberrn Redemt hi d. Christophori Kreinam[?] Quod adsint Ather[?] tussissime[?] in Academia Controversa

Causa Academica cum Jesuitis

~~287~~

487

~~487~~

288

+

In nomine Dni Amen

ACTIO

Quæ agitabatur in Comitiis Generalib⁹ Regni Poloniæ A. D. M. DC. XXX. III. VI Martii in Castro Cracouiensi; inter DD. Academicos parte unâ, & PP. Iesuitas alterâ de aperiendis studiis & prætensionib⁹ Scholarum Cracoviæ. In præsentia Illustrissimorũ DD. Iudicum Deputatorum, tam è Senatu, quàm è Curia electorum. Reverendissimorũ DD. Matthiæ Lubinski Cujaviensis, Henrici de Dabrowica Firlei Præmysliensis Episcoporum. Illustrissimorũ D.D., Stanislai Koniecpolski, Castellani Cracoviensis. Firlei, Palatini Sendomiriensis. Adami Grudzieczki, Miedzyrzecensis. Martini Zegocki, Przemecensis, Castellanorum. Ioannis Zebrzydowii Ensiferi Regni Poloniæ. Lucæ Orzelski. Alexandri Trzebinski Succamerarii Leopoliens. Alexandri Zaleski Vice Iudicis Siradiensis.

Hanc actionem polonice scriptam vide in Academia controversa f. 1046 et seqq. vide quae Radymninski superius habet.

SESSIO I

Postquam Illmi DD. Deputati Iudices convenêre de modo procedendi hac in Causa, Reverendissus Epus Cujaviens brevè instituit alloquium. Illmos et Magnificos DD. Deputatos Iudices, eo fini pro Tribunali sedisse; non ut processu Iuris Ordinarii Causam exciperent aut decidant litem. Verùm ut summariè Controversiis auditis, Iuribusq Partium cognitis, referant illorum esseam in Senatum et Curiam.

Quoniam verò Academia hac in Actione Personam Acto:~~ris~~ sustinet; proinde æquitas postulat, ut primò sua gravamina exponat.

Quibus auditis M. D. Naiman Canonicus Cracov. Rector Universitatis, cum assistentia Doctorum et Magistrorum omnium Facultatum, actâ gratiâ Ill. Mi. DD. Deputatis Iudicibus, quod impendere operam suam non negaverit,

ut tandem aliquando Academici pacifice munere suo fungi in usum
Reipub. incipiant, nobilemq Juventutem debito, non eo quo ha-
ctenus modo in Continuo tumultu et aerumnis, erudiant:
cabatur, at tandem ~~tandem~~ ad quietandam hanc unicam Scholam
Reipub. modos conquirere aggrediantur, inq suo proposito urgendo
gnavi sint. Tum protestatus est solenniter se hac in Causa
nolle quidpiam facere, vel dicere, in convulsionem Decretorum, quae
intercesserunt (vel jam lata fuerunt) Sacrae Rotae Romanae
diminutionem Authoritatis Sedis Aplicae: atq adeo si quidpiam
dicere, vel facere contingat, id pro non dicto, et n. facto habere
Adhuc protestatus est se nolle quidpiam agere, vel dicere,
laesionem fraternae Charitatis Patrum Jesuitarum Fratrum suorum
(esto juniorum) oleat. qui tanto Annorum spatio, Academiae candidum
periebantur amorem.
Insuper si quidpiam dictum fuerit per modum discursus, quod
turbet statum Academiae: ne hocce pro Conclusiva decisione ha-
beatur: siquidem Rector citra Facultates non quidquam in tam
gravi negotio statuere potest. Hujus vero Cautelae subjunctae
rant exempla occasioni: quoniam aliquot decenniis privata
quia minus Cautorum Academicorum, per Rotarum publicum
summatim collecta erant, in modum cujuspiam Concordiae; atq
poribus Posteritatis reservata sunt, quae tum allegentur, cum
stes et Authores praesentis concordiae defuerint.
Demum quia sua refert nosse hunc quo cum hac in Causa
gratur; possetq fore ut ex defectu Mandati oboriantur difficultates
urgebat. M. D. Rector a parte adversa demonstrari sibi Ple-
tentiam, haberetne eandem ad hanc Causam promovendam. Re-
sponsum est a PP. Jesuitis huc se sistere in persona
trem Hinezá, Provincialem Poloniae. cum Patre Rudnicki
ctore ad Basilicam S. Petri Cracoviae cum assistentia
rum è Societate. Patrem vero Provincialem habere hu
spectans Mandatum nemini dubium. Nihilominus si necesse
forte facile doceret se etiam specialem modum ad hanc Cau-
sam habere, Plenipotentiam.
Hinc M. D. Rector. Mea inquit interest tanquam Rector
Gymnasii Cracoviensis juxta Statuta Regni, unici, scire quo
titulo hoc loci Pr Rudnicki adest: si quatenus Rector
vendum discendumq est, quisnam ille alter Rector? quo Jure ha-
quarum Scholarum, quive fundatarum? atq in his cardo rei

titur et hæc est medulla totius negotii.

Hæc contra P. Rudnicki, eludendo instantiam ait.
Non est quod afficiat Clariss. DD Academicos Titulus Recto-
ris, quo vocor, id enim est Nostræ Consuetudinis ut ubi est
Collegium, et domus non professa ibi Prælatus hoc titulo gau-
deat. Gaudebat illo tanta annorum serie Prælatus S. Stephani
nec tamen id afficiebat Clariss. Dnos Academicos. Gaudet
illo et reliqui, velut Parochi, scholarum Magri, qui tamen nil
derogant Juribus Academiæ. quoniam hoc nomen Rectoris
est generale.

His responsum dedit M. D. Rector. Recensiti gaudent hoc ti-
tulo, caeterum dispari à vobis ratione: nempe apud vos Titulus
Rectoris in ordine ut adverto ad Collegium. Hic verò in quaesti-
one est, ubinam locorum vestrum sit Collegium? quis illius Fun-
dator? quae Privilegia? quae Jura? Et equidem nostrâ interest
haec scire. quibus quoque sua non desunt Collegia, Rectoresque proprios.

Tum P. Rudnicki. Esto non plus de Juribus haberemus,
præter Decreta Pontificum, quibus etiam apud vos locus est,
iam Causa dicta esset. Ad haec M. D. Rector. Adverto in-
quit hic esse petitionem principii. Hoc enim est in quaestione,
Dum asseritis vos Romæ obtinuisse Jus docendi Collegio ve-
stro, ubi locorum illud Collegium erat? nunquid in spatiis
imaginariis? nam non entium nullæ qualitates. Sequitur si
Collegium vobis non erat, ut re judicata niti non possitis. Ac
eam ob Causam postulamus quibus demonstretis, quonam
illa Jura sint quibus Collegium vestrum fundatur? et
habeatne omnia requisita Collegii

Interim P. Rudnicki. Quandoquidem Jura solent esse
Privilegiaria, aut à Regibus, aut à Repub., aut à Summis Pon-
tificibus. Exquirimus quo Jure contenti esse vultis?

R. M. D. Rector. Eo, quo nos gaudemus. Interim Pater
Rudnicki. En à Summo Pontifice Decretum præ manibus
habemus ~~nostris~~ est. quo nobis adjudicatum est. Vobis itidem à Summo
Pontifice sunt approbationes. Ait M. D Rector. Non satis
est habere à Sede Aplicâ Decreta tali superfundata (ut
dixi) basi. At vero etiam requiruntur id nobis demonstretis
quod nostra Collegia gaudent, (quin vestra etiam forsan aliqua)

292

videlt Erectionem, aut Fundationem Collegii, Consensum Reip. approbationem Sedis Aplicæ.

Hæc omnia habet nostra Academia, erecta primum à Casimiro post à Jagelone piæ recordationis, Regibus Poloniæ; intercessit Consensus Reipub., demum Sedis Aplicæ approbatio accessit. Unde id sciendum est, quod Urbanus V. Casimiro Regi scribens nedum confirmat Jura et Privilegia, libertates, et immunitates datas; at etiam exhortatur ad exornandam amplioribus privilegiis hanc preciosam Scientiarum Margaritam; et in quantum concessa fuerint, ea omnia confirmare et approbare vult.

Non absimili rone procedebatis, ubicunq vestra Collegia fundabatis. habuistis ante omnia Erectionem, proximum illi Consensum Reipub., cuius intererat scire, quis, quo modo fundetur. Postremo approbationem à Sede Aplica. Idem à Vobis et nunc contendimus, quis Fundator vestrum, ubi consensus Ordinum Regni Poloniæ extat, commonstretis eundem.?

Cum intra hanc orbitam contineretur Pr Rudnichi, excepit eandem. At enim inquit grossum hac dere disseramus, Compendio agam. Exhibete ubi eiusmodi Jus concessum habetis quo nos à docendo prohibeatis, producite id ipsum; nos vero spondemus facimus, fore ut hoc ipso temporis puncto, tam à Patribus Romanis grãm à Collegio proprio recedamus.

Hic sermo fatum quoddam videbatur Reverendss. Episcopo è re petitum, regiq serviens. Jam vero M D Rector. Non tenetur inquit Privilegiatus non Privilegiato Jura producere; sufficeret enim quemvis possessorem turbatum iri, nec non ubivis cuivis, etiam vilissimo rationem reddendam. Proinde nos quoq id à Patribus exigimus, qui nobis demonstrent, Jura et Privilegia quibus gaudent, si nostris simillima fuerint, etiam fiet nobis. Quodsi longe diversa à nostris. hoc vero in posterum iam noscet agnoscenda Sacræ Suæ Regiæ Maiestatis Ultro

* Vestrarum Illrmarum Dnationum intima gratia.

Extremis nostris hæc iura nostra asservamus. (hic Privilegiorum librum produxit) Tandem et his legibus nostris in facie Reipub. Iuribus et his locis, nostræ Curæ commissis, pedibus Sacræ Regiæ Maiestatis subiectis, cunctis quæ muneris nostri sunt renunciamus. Quid enimvero proficient nobis in continuis litibus, Contentionibus calumniis et opprobriis vivere? nullamq pacem arctæ quietam habere: ubi pignora VV Illustrissimarum

Dnationum nihil crebrius auribus perciperent quam maliti:
osos de nobis sermones, libellos famosos, rixas & nihil
tuerentur nisi perpetuas rapinas, convicia. Nos vero non
amplius ageremus, praeterquam perpetuas reconciliationes, Juventu:
tis exhibitiones. Ergo igitur petimus, ut Vrae Illmae DD.
propendere in hoc inclinatione voluntatis velint, partemque ad:
versam eo ducere, ut illa Jura sua commonstret, et Privilegia
ut omnino notum sit nobis quibuscum hoc in negotio litem
agamus. Quid enim aliud est, incertum quo in loco monstrare
Collegium in spatiis imaginariis, quam eludere nosque, vestrasque
Illmas Dnationes.

Instituit Pr Rudnicki. Quoniam vero inquit nullum col:
legium Dnones Vrae agnoscunt, quid est quod accusatis?
Sinant nos tranquillè placideque vitam ducere. Nam vobis non fit
injuria. M. D. Rector ait Est vobis collegium de facto, non
de Jure. Pr Rudnicki Quoniam expostulatis à nobis, quibus
Jura exhibeamus. En ecce Jus acquisitum per Decreta Rotae
habemus. Vos etiam si aliquibus Juribus gloriamini, cur illa
Romae non produxistis? M D Rector. Non produximus ait
quippe Causa agebatur in possessorio: non in petitorio. At enim
quoniam huc devoluti sumus, ut Jura exquiramus quo tan:
dem Jure Collegium Cracoviae habere praetenditis, demonstretis
opus est. Non Decretis Romanis: hae enim in quopiam alio
sua fundamenta ponunt.

Pr Rudnicki Esto nihil aliud haberemus praeter Jus Com:
mune à partibus nostris, non amplius desiderandum esset. Cum
vero c. quanto de Magistris. quibuslibet idoneis Personis
Jus docendi permittitur, ubique huic ipsi acquiescere deberet DD V.
Intercepit hic sermonem M. D. Subiudex Siradiensis
Ergone etiam in mea possessione me invito docere praesumeretis?
Coepit Pr Versare se in utramque partem non solum mente, sed etiam
corpore Pr Rudnicki. Duo sunt inquiens de quibus interro:
gat M. D. Vra. Primum est Numquid liceat nobis ponere
fundamenta Collegii super fundo M D Vrae? Id vero mani:
festum est neutiquam licere. Alterum. Si aliqua portio fun:
di esset extra possessionem Dnonis Vrae, ibi collegium in:
stituere, studiaque aperire possemus. Neque sane ab hoc in:
stituto Vra Dnatio nos ~~pro~~ impedire posset. (Haec dicente
omnes quotquot erant contuiti sunt semet ad invicem) id enimvero nobis
licitum est Jure Communi.

Ait interim M.D. Rector. Scholastice mecum procedit Dnus Or...
hæc dicendo. Sed verò hæc non sunt huius loci, et huius subiecti
ipsum nos à vobis expostulamus quibus demonstretis Ius spe[ci]
ale à partibus vestris hatenus quatenus à nostris est: quod si
illius pudeat. En habetis copiam vestri Privilegii quod à tot an[n]i
nis non erat propalam. Romæ autem illud producebatis, unde per[mis]
acquisitum est. Hæc dicens posuit Privilegii à Serenissimo Reg[e]
magnæ memoriæ copiam, scholas Basilicæ S. Petri concernentis.
Huic Pr Rudnicki vestram inquit Dnonem hoc n rogamus,
qui nostra Iura patefaciat. Enimvero est nobis domi scrinium
quo asservantur præter Vram Dnonem, plura etiam patefaciemus
iubente necessitate.

Hæc intra M.D.D. Deputati Iudices partem utramque secedere iusse-
runt: tum accersitos Reverendissimus Epus Cujaviensis sic affatur.
Post ista accessoria quæ DD Vræ huc afferebant tempus adest, ut
Iura sua qu Dnones Vræ producant. quoniam verò Patres
citati sunt iuniores, ipsorum interest, quo hoc ad oculum demonstrent,
quâ ratione hic fundati sunt, et quibus Iuribus muniti sint.

Pr Rudnicki Siquidem M. Dnones id à nobis exigunt, En
Iura nostra exhibemus. Primo Ius Commune, quanto de mo-
ribus. Cum verò interrogaretur haberetne præterea aliquid?
Cunctabundus ait. Adest et insuper mihi Ius alterum. Consen-
sus Dnorum Academicorum, quem lego.

Occupatoque loco proximo ad Reverendissimos Epos, orsus est lecti-
onem Instrumentorum duorum. Unius posterioris Anni 1653.
Februarii. Alterius prius facti 1ma Februarii ad eum modum,
ad quem impressum est in libello famoso Antiquitatis dicto. Atque
n satis fideliter. His dictis conclusit. Quoniam Ius Commu-
ne partium nostrarum est, Consensus Dnorum Academicorum, De-
creta Romæ intervenerunt; arbitror satis Iurium nos commonstrasse
quæ nostrarum partium sunt.

M.D. Rector ait. De Iure communi (n est huius loci, ait) quo quidem
aliquanto longius et latius prosequar. Cum res ea scholæ Petr-
sit, quam huius loci. Idem de Romanis Decretis. de quibus
interea nihil. Sed quod consensum attinet. En præ manibus
habeo genuinam originem quæ cuidam è nostris à Patribus
concreditam est. Perpendant Illmi DD. Deceatne rem tan-
ti momenti tam vili chartâ comprehendere? Possibile ne est
nostros Patres, homines gravis alias Iudicii, potuisse tam leviter
hoc negotium transigere, quominus illud nullius authoritatis ...
tario, n satis bene instructo (quod patet ex ipso contextu) com-
mitterent, eoque contenti essent. Et fuerit mihi satis ~~esse~~ dicere

Per non usum hocce Instrumentum invalidum esse; nihilominus efficiam ut appareat nunquam in rerum natura eiusmodi factionem fuisse.

Etenim quod primum est. non celassent illud his 50 Annis Patres Soc Jesu; sed praesertim aliquot post annis cum agitabatur Controversia de scholis coram Summo Pontifice Sixto V. qui audacter asseverat per Patrem Rescham Patres Jesuitas nisi rogatos neutiquam docendi munus assumpturos. quod si aliquem Consensum prorsus haberent, certo certius sponte eundem vulgassent.

Alterum est. omnem lapidem movebant PP. Jesuitae tempore Synodi Petricoviensis. Cui adfuit Arcturus Jesuita. Reverendissimus vero Karnkovius ipsismet faventissimus, ut susciperentur in Academiam, et una nobiscum profiterentur. iuxta testimonium literarum a variis Episcopis datarum quas lego. Quod si vero aliquem Consensum Patres habuissent. quo fine Synodi tempore tanta molimina fecissent. aut cur non dixissent. Academicos dedisse sibi consensum super scholis aperiendis.

Ultra. facerent mentionem in eodem consensu Patris Martini Pilznensis, qui suis in Ephemeridibus manu propria scripsit; difficilem et arduam Controversiam fuisse tribus septimanis cum Sociis Jesu, ex parte scholarum Cracoviae. sponsionemque fecisse se non se praepedituros Academiam. Subiunxit tamen id ipsum. Kum vero promissis stabunt, res et tempus docebunt.

Huc spectat quod vir clari sui magnus Sokolovius, de nuptu Jesuitarum cum Academicis scripsit. Epla 5. in abolitione C1.b.

Insuper nullo non tempore cavebant Jesuitae, illam de semet inter mortales opinionem, quasi illi scholas aliquas omnino deposcerent. Revocabo hoc loci quod vir insignis Reverendissimus Szysonski Epus Cracoviensis scribens contra Actionem Equitis Poloni, Orbi promulgavit. vide abolitionem 6 L. Itidem Pr Szarfanicki in vita S. Ignatii idem confirmat, quod Rdissmus Szysonski. Neque hoc minus documentum est, quod usquedum hoc Instrumento non sunt usi, quamvis occasio utendi non deesset; donec omnes e vita excessenunt, in quorum memoria recenti expirare poterat.

Ad extremum manifestus est processus nr in causis ejusmodi, PP. Societatis. quod plerumque dum Causae minoris momenti aguntur, solenne habeamus celebrare convocationes, nec non Conclusionibus inscribere, quidquid statutum fuerit, de re vero tanti praejudicii ne unum quidem jota!

Sed verò concedamus Nostros tam faciles fuisse captu. Interim ego inquiro, nunquid penes nos erat deperdere aliquid Reipub? hæc non huic Regni Gymnasio? Non enim nos latet aliquantis prioribus seculis, in Coenobiis ceu Tynecia, in clara tumba, Miechovia, fuisse scholas in quibus educabatur Juventus: atque hoc erat Vocatio Religiosorum. atqui hæc educatio erat in usum suum non Reipub. Suscitavit Deus præpotens Sanctæ memoriæ Regem Jagellonem qui eregeret eiusmodi Lyceum in quo non juxta genium proprium, ~~sed~~ suamque necessitatem, sed ad Genium Reipub. Juventus educaretur. Hic igitur erexit Gymnasium Regni, Cujus Jura, non sunt Jura nostra, sed Reipub. Nos illorum duntaxat velut Custodes ~~Conductores~~ sumus, Respub dominium habet. Quasi itaque poteramusne aliquid eiusmodi Instrumentis deperdere huic Gnali Scholæ? Litigabatis Patres cum Pilznense et Gorscio, fatis concessere, mors omnia solvit.

Verum enimverò ut Dnones Vræ sint informatæ, rei seriem accipiant. Instituebant Patres cum Nostris Svasus (an colloquium) ex parte docendi. In promptu erat Notarius Publicus, qui cuncta ~~subdol~~ verba aucupabatur, carptimque colligebat; eiusmodique Scriptum prout Vræ Dnones perceperunt, concinnarunt Patres, qui num eâ pollerent authoritate hoc in Causâ, quam subiiciunt congruerunt, et præseferunt, trutinæ Vrarum Dnonum

Pater Rudnicki. Ne molestè ferant V. DD. quod sit Concordia Schedæ sit inscripta. Hoc enim moris observat potissimum Spuale. Quas verò M. Rector allegat, illæ literæ privatim scriptæ, quibus ne fides habeatur æquum. Hoc autem quandoquidem Instrumentum est omni fide [illegible] jùs est: nisi enim Instrumentis credatur, quid (per Superos) certum erit, quid stabile?

Hoc insuper obiiciebat, non esse validam seyselam. non fuit hoc in Actis, Ergo non erat. Neminem enim didici esse Scriptorem, qui summatim colligeret Acta Universitatis. Quod vero Rmi P. Szczepowski et Szafarnicki attinet, non est vocandum in Controversiam, magnam ab illo fieri injuriam Societati, qui dicit illam involare in Jura Universitatis: hoc namque nec unquam in votis habuit nec habet.

Contra hæc Magnif. D. Rector. Disputare interim de valore Instrumentorum, n' est hujus subiecti. Sciat quisque opus est vegvin [illegible] sensum utriusque partis, Notarium Rogatum. Rectam deliberationem

actum principaliter destinatum, negotii partium requisitionem, et interrogationem, et publicationem facti. Ceterum omnium exstet nota in Instrumento, et de necessitate. Quae omnia ut manifestum est in illa origine desunt. Hic à Jesuitis altercatio orta est, quasi apud Mag. Rectorem non esset origo (an originale) characterem conferentibus characteri, instrumentum instrumento, signum signo. Compertum est unum et eundem fuisse Notarium, et aliquot instrumenta per omnia similia edidisse. Purgabant se Jesuitae hac de re. Apud nos (inquientes) quoties de gravioribus re Instrumentum conficitur, solenne est, ut tria exemplaria curemus describi: quorum unum mittitur Generali. alterum in Collegio (cuius interest) conservamus. 3tium habet Provincialis. Omnis intentio e medio multorum in ora omnium misit. Bene sane Patres; Est vobis praesentissimus modus asservandi Jura, aliorum tutior securior.

Hoc insuper deducebat M.D. Rector, quasi longe alia mente huiuscemodi Instrumentum sit confectum esset, quam à Partibus praetenditur: nam ad finem Conclusio est. et Dominus promisit se praedictis acquieturum. Salvo ne fiat mentio de Universitate in Privilegio facto super Ecclesiam S. Barbarae. Res itaque Templi D. Barbarae veniebat in discrimen, non vero instituto Iuventutis Cracoviae.

Explicabat haec serio Pr Rudnicki. S. Dominus promisit ne fiat mentio. de illa clausula. Citra praeiudicium Iurium Academiae in favorem Patrum non Academicorum. Verum haec subtilis interpretatio refutata est abunde.

Pr Rudnicki parabat manum ad accipiendum illud Instrumentum compositionis proteensis, quod producebat M.D. Rector, nisi ab eodem receptum fuisset per manus M.D. Ensifer. quod M.D. Rector reddidit, illud ubi exegerit Pr Rudnicki, citra molestiam redditum est sibi à M.D. Rectore, his additis. Capite illud à me gratis, unaque cum illo omnimodam unionem.

Hic jam quieverat pars utraque. Ecce Reverendissimus Epus Premisliensis desiderio tenendi tenetur quadam ducebat minuere contra Jus commune M.D. Rector. qui carptim rem expediit. revocatum ibi Capitulum cum grano salis masticandum esse. S. servatis servandis. velut apud nos. postquam Doctor Romanus appareret, tunc recipitur cum responsione pro loco. alterum est si necessitas fuerit, ut doceat aliquis.

ztuum ut sine praejudicio alterius. Atqui ut sine scandalo.
Demum dispar homini est ratio. habere licentiam docendi
et erigere Collegium. Cui namque permissum fuerit docere, non
eadem occasione Collegium aedificare licitum est, multitudinem
convocare. scholam contra scholam, studiosos contra studio-
sos opponere. nam plurima ad constituendum Collegium re-
quiruntur, quae ad docendum neutiquam necessaria sunt.

Tandem Pr Rudnicki. Tribuit nobis Rota Collegium
respondit hujus Capli. Cui M. Rector. Non hoc ingenue fate-
estis, sed Privilegio subreptive obtento. quod occultabatis
~~atq~~ usque dum cardo rei verteretur, demum illud vulgastis
quod ita fuisse allegavit e processu huiusce Causae. numero
43. ubi manifeste patet quod demum in ultimis decisionis
informatoribus produceret Regium Privilegium. Replicati-
onem huic obtulit Pr Rudnicki. Id se allegare asserens ad
ipsorum Procurator scripsit. Cui responsum. Esto sed fue-
rit etiam hic ipse Procurator non scriberet, nisi hoc a vo-
bis productum fuisset

His actis partes abscesserunt. Illmi seu Deputati Ju-
dices, postquam se corripuerunt, alteram sessionem pro ho-
ra 8va postridie assignarunt.

Sessio II.

Septima die Martii, ad quam accesserunt insuper

Illmorum DD Deputatorum Judicum concors erat consensus
ut continuando hesternam sessionem auscultarent Jura a par-
tibus producenda.

Quia vero primo Jura sua producere aggressi sunt PP Jes.
requisiti sunt qui ad illa hesterna producta insuper aliqua pro-
ducerent, si forte aliqua haberent.

Pro hac sessione personam suam stitit Pr Lancicius, Pro-
vincialis Lituanorum. Pr Schembek, aliique PP Satisfi-
ctum igitur voluntati Illmi DD Deputatorum Judicum
Pr Rudnicki liberam vocem misit. Ac antequam quidquam di-
sus est postulavit sibi omnino dari literas authenticas et
authographa, quae proxime antecedente sessione DD. Academici

allegarunt, nihilominus si quidpiam aliud Illmi DD. videbitur ab hoc
etiam se velle supersedere paratum se esse denunciavit

Illmi Dni Deputati Judices rogarunt, ne amplius hoc diffugia
essent, ad demonstranda vero Jura si forte sint, accederetur siquidem
respectus temporis arcti habendus esset

Producebant igitur PP. Jesuitae Privilegium authenticum,
extractum è metrica Anno 1623 obtentum: Cui praeter alia punc:
cta hoc inerat, ut Collegium habeant iuxta Bullas Summorum Ponti:
ficum praecipuè Pii V. et Gregorii XIII proximum Basilicae S.
Petri Cracoviae, ut hocce Collegium instituatur, illudq[ue] exerceatur
sine praejudicio et impedimento cuiusquam, ut conformetur in omni:
bus Juribus Regni

Requisiverunt interea Academici Clausulam, quam inesse Pri:
vilegio in forma Academia, Patres subsannando crepabant. Verum
Pr Rudnicki minus urbane dixit. Sumus hoc in passu à vobis
decepti. Fingebatis enim hanc esse Clausulam, ut vobis fidem
haberemus. Aliquanto asperius mordacem hunc Sermonem tule:
runt omnes, praesertim DD. Academici certò affirmando trecentis annis non quempiam à se deceptum esse: Et quamvis
petulans (dicterium) suum dictum excusaret Pr Rudnicki, et in:
continenti revocaret, multos nihilominus laesit

Lecto Privilegio quaesitum est ex Patribus Jesuitis, haberetne
quidpiam amplius? ait Pr Rudnicki Hoc ipsum est quod pro:
duximus, quodq[ue] Patribus satis est.

Post hoc M.D. Rector nonnihil severius attingens Controversias
graviter Congressus est, Patres mala fide cum Academia egis:
se: qui habentes ut affirmant quendam Consensum ab Academia
in quo se se fundaverant, Deduxerunt pauperes Academicos, Con:
sulto Marcanum furelatos, in iacturam sumptuum infandam
eundem tanto celando tempore; nec eum producendo in principio
litis; nec se eodem protegendo: Si enim alicuius momenti fuis:
set, prout falsò crepant, res transacta fuisset, finemq[ue] habuis:
set disceptatio.

Sed insuper hoc in passu qua fide egerunt. Ex quo inquit
Romam nos extraxerunt, ibiq[ue] tenui supellectile nostra nos
privaverunt, cum potuissent unica instantia liti finem impo:
nere, ad Romana Tribunalia toties nos migrare cogebant, nec pri:
us ipsi usi sunt, quoadusq[ue] nos ad extrema fese perduxissent.

demum illo in puncto eundem praesentant. Ubi nihil amplius
nisi affectus malevolus, et animus nocendi reperitur. Verum
inquit Non demiror ego quod ipso non utebantur, quoniam
non usquam in rerum natura fuit, prout jam declaratum est.
Quodsi fuisset tales tamen Contractus, qui consensu fiunt,
dissensu mutuo dissolvuntur. velut Contractus innomina-
ti, c. gemma de Sponsalibus.

Quod autem Jus Commune concernit. Jam satis affatim dictum
est. Ipso carptim (breviter) intelligendum esse, servatis ser-
vandis: ubi ejus necessitas fuerit. ubi non fuerit cum prae-
judicio alterius, cum scandalo alicujus. Ut autem mihi donet
suum Jus Commune, ego ipsum donabo meo: ita enim fieri
moris est, ut qui Jura Communia allegat, audire cogatur le-
gem legis contrariam.

Est digna consideratione lex l. unica. C de studiis libe-
ralibus Urbis Romanae lib. XI. ubi distincte prohibetur, ne
ullus munus docendi privatâ authoritate sibi assumat, col-
lectos ne undecunque discipulos ne circumferat, sub poenâ infa-
miae et expulsionis. Ibidem Certus numerus Professorum,
velut Rhetorum[3] Grammaticorum[2] Philosophorum[3], Jurisconsultorum
decernitur, certa loca deputantur. idque vel ideo, prout lex sup-
plet, ne discipuli sibi invicem possint obstrepere, vel magistri,
neve linguarum confusio permixta, vel vocum aures quorun-
dam vel mentes à studio literarum avertat.

Hic omnibus patet ad oculum à Jure Communi hoc praescri-
beri, ut (non sicut prout Patribus libet chaos quoddam in-
troducere) ordo in docendo sit; ne unus alterius vocem in-
tercipiat, unusque alterum praepediat. Jam vero quisquis trutina-
verit, advertet, eorum scholam unam alteri contrariam, scholas
amice sese invicem antipathiâ laborantes, sibi opposita esse: quoties excuden[illegible]
est, alii aliis (nescio qui eloquar) velut mutuo conflictu[illegible]
spectant. Quisque sanae mentis id agnoscere potis est, Ejusmodi
fundationes Collegiorum plus nocumenti, quam emolumenti adferre.

Quod vero spectat Summorum Pontificum Bullas (quae à nobis cum
omni debitâ reverentiâ tanquam filiis obedientibus suscipiuntur) sic intel-
ligi debent, seseque ipsae manifeste hunc in modum declarant. gra[illegible]
ubi locum habeant, ubi jam PP. Societatis suscepti non ubi pri-
mum suscipiendi sunt. Insuper. quia ibi illorum fit mentio,
ubi necessarii sunt, quod cuique dilucide ex contextu illarum perspi-
cere fas est.

Sed verò procedamus ultra. Ostendam ex ipso instituto PP. So-
cietatis, non ipsis hæc licere, quæ hoc loci importunè efflagitant:
legens enim Bullam Confirmonis eorum ~~Instituti~~, adverto quod
illos velit habere in arcta paupertate, quibus n(on) sit fas habere
quidpiam, neq(ue) in privato, neq(ue) in Communi. Hic lecta est Bulla.
Inventum itaq(ue) est contra hoc, Emplastrum, Collegia; in quibus
non utiq(ue) Jesuitæ illi, sed Scholares, et Studentes, (sic enim
in Bulla vocantur) inhabitantes, villas, prædia, facultatesq(ue)
possidere [sunt] pote~~statis suæ~~ est. Hic itaq(ue) inquam. Primarium
ipsorum institutum est, nihil possidere, sed ut alia claustra Re-
ligiosorum mendicantium id curæ habere, ~~vel~~ ut per necessitatem
paupertatem, sinceros animos transfundant Fidelibus. Quando-
quidem autem repertus est modus contra primarium institu-
tum, habendi possessiones, per Collegia, proinde restringendus
est, tanquam odiosum, non ampliandus talis modus, qui est
contrarius primo instituto. Devenerunt jam eo perfectionis
Dei gratiâ ætate nostrâ PP. Jes(uitæ) hic in Polonia ut plu-
ra habeant Collegia, quam Jesuitas, plures villas, quam
Scholares. Quid igitur (per pietatem Vestram obsecro ~~vos~~) est
causæ, quid necessitatis, ut hic Cracoviæ nova Collegia
contra antiquam Scholam, Rector contra Rectorem, erigatur?
Ego prorsus penitusq(ue) nullam adverto.

His missis, accedo nostram Causam. Ex quo Academia
erecta est ab aliquot Seculis, nostrâ omni intererat, tueri
pacificam possessionem, à cunctis, quicunq(ue) insultarent insul-
tibus, ut in pacifica possessione, hujuscemodi gaudentes Im-
munitatibus et Juribus, cujusmodi habemus à Serenissimis
Regibus DD. nostris, à Repub., à Sacra Sede Ap(osto)lica
maneremus: et quamvis hoc infaustum privativè nostra pri-
vilegia non continerent, sufficeret id ipsum, quod ab immemo-
rabili, n(on) a Seculo, sed aliquot à Seculis in pacificâ possessio-
ne Juris docendi perseveremus. Si enim hac dunta-
xat super Clausulâ privativè fundemur, quotusquisnam
suorum Jurium securus esset? siquidem à quovis posset [turbari] com-
moveri; vel eatenus quatenus n(on) fuerit exclusiva quoad alios
Offerretur Præfectura (Capitaneatus) ex quo non est ad-
ditum, in privilegio, privativè quoad alios, posset aliquis ~~datum~~

302

ejusmodi reperiri qui diceret. Nihil impedit quominus ego
quoque sim hoc loci Capitaneus; non enim à Iure Privilegiis ex-
clusus sum. Locaretur pro annua pensione cuipiam praedium,
alter quispiam se habere praedium ius ad idem libere loqueretur. nam non
est in Contractu privative: quo facto sequeretur, ut ob defe-
ctum huius Clausulae, non quisquam suorum Iurium securus es-
set: quisque posset, Privilegium contra Privilegium nactus, alte-
rum excludere, illum vero quispiam alter. Venient Barbarai-
bitae, atque pari praetextu dicent se libertatem docendi ha-
bere; itidem scholae pies Curatores, caeterique. unus hoc mu-
nus Privilegio, alter illo. Atque ea ratione nunquam esset pacifi-
ca possessio. Illud vero legem quorsum faciemus? Concessum
uni censetur denegatum alteri.

Quamvis autem non plus de Iure haberemus, praeter hanc immemo-
rabilem possessionem, cum usu et consuetudine prohibendi alios,
censeo quod satis superque Iuris monstraretur. atque si id ipsum
convinceremus, dum Romana actio agitabatur, prout paratae erant
remissoriales, sed deerat census easdem eliberandi, certo certius
scio nos nunquam talia damna passuros, Decretaque relaturos
fuisse. Quod vero talem immemorabilem habuimus, en ecce ma-
tricula vetustissima; (nam plures sunt) cui nomen suum in-
scripsit S. memoriae Rex Jagelo, Iuramentumque praestitit
Ego N. Jagelo Iuro tibi Dno &c spondeoque in omnibus
protectionem meam, et opem.

En sigillum, quod hoc eam ob Causam adtuli, ut idem
in facie Reipub cum Iuribus nostris deponam. Si forte cum
antiquis Iuribus ab aliquot seculis habitis, in possessione
nostra manere non poterimus. Hoc sigillum à magnae memo-
riae Fundatore datum. de insigniis Regni duo Sceptra par-
ticipat, indicans, Rectori plenarium totaleque regendi munus
traditum esse super illos, qui in Academia navabunt operam
literis. Adsunt insuper Statuta, et per ea Condendi super
eos omnes, qui Iurisdictioni Rectoris subjacebunt, itidem ab
aliquot Seculis.

Ut autem ad recentiora accedam, est Constitutio Anni 1613
quam lego. Academiae Cracovien. illam in toto approbamus
et in usu antiquo et consuetudine conservamus. manifestum itaque
est Illmis Dnis vestris, hic nobis usum antiquum
et consuetudinem approbari, ~~ubique~~ possessionem illorum velim
quae

Atq crediderim ego S. memoriae Sereniss. Regem Dnum nostrum, pro-
ut omnino pietate refertus erat, nunquam intendisse eâ rõne
prout a PP. praetenditur Collegium fundare: atq defacto citra
dubium notum habeo ipsum ignorasse hoc, quales sive aliqui futu-
ri essent Scholares. neq has Clausulas quae in hoc Privilegio
reperiuntur, adverto intendisse Dnum Sanctimoniâ et Justitiâ
insignem; sed varijs negotijs distento, possibile est coetera obre-
psisse. Et haud equidem hoc inusitatum est, non hic tantum ve-
rum etiam Romae talia subreptitia rescripta, tacitâ veritate et
suggestâ falsitate obtentâ, emergere. Hic etiam non latet nos qui
privilegia praesertim de rebus gravioris momenti obtinentur.
Non eo inficias Serenissimum piae memoriae Regem hoc fini
Privilegium dedisse, ut Patres lapideas coemant, praedia con-
quirant; sed ut fundationes Maiorum suorum novo Privile-
gio Patres commoveant, hoc verò nunquam in votis habuit,
neq id ipsum de tam pleno Sanctitatis Heroe, ut sentiam per-
suadere mihimet possum.
Quod ita fuisse, deducam Collegio Posnaniensi; eademq operâ
Patribus ostendam Nos hactenus fuisse in usu prohibendi Scho-
las. Obtinuerant pro Collegio Posnaniensi ut ibidem in for-
ma Academiae promotiones celebrarent, ad modum nostrum:
Reflexerunt nostri animum super hoc, expedieruntq Romam ad
Summum Pontificem, Paulum V. obviam huic eundo, ne tales
obices, tametsi in loci distantia obsint Academiae. Effecimus-
q id, ut Summus Pontifex prohiberet, quominus tales ~~neq~~ co-
natus ad effectum deducerent.

Hac ipsa tempestate, erant nostri apud S. memoriae Sacram
Regiam Maiestatem. dumq ipsi legeretur illa Clausula
Privilegii Jagelonis, in qua diras imprecatur violatori
Jurium Academicorum, usq adeo exhorruit Sanctitate pieta-
teq insignis Heros, ut ab omnibus coeptis desisteret.

Hic considerandum. Si Sereniss. Rex sancta memoria
in tanta loci distantiâ praejudicium Academiae facere no-
luit, quid facere vellet in loco Fundationis Antecessoris sui
S. memoriae. Vel, si respiciebamus violentias huius usq adeo
loco distante, scilicet Posnaniae, et Vratislaviae quanto magis re-
spiciamus defenderemusq Jura nostra domi, etiam sedulo.
Jam quod spectat Bullas in Privilegio expressas: non dispan

307

ferme ratione Patres procedunt, ac ille apud Æsopum qui tentaturus Apollinem occultatum manu sua passerculum continens, cum ad Cortinam astitisset, sciscitatus est, viveretne an mortuum esset quod manu teneret? si dicerent vivere, passerculum suffocabo: si dicerent non vivum, ostendam vivum. Similiter … ce Bullis utuntur, si urgerint Privilegium Jagellonicum in his asilum inveniemus: si Bulla locum non habebunt privilegium valebit in umbonem. Et nihilominus tentata per… fuimus.

Sed vero quis eam opinionem habuerit de Rege tam sancto … eo discriminis Academiam nostram deducat! qui per tales Bullas praesertim Pii V. spectat funus et sepulturam Academiae, cum penitus in exterminium et eversionem Academiae revocata Bulla prodiit. Nemo est qui apud se impetret de … ra eiusmodi cogitationem. Verum quidquid impetratum est … in parte, totum id via inusitata, non manifeste ut nos … sed clancularie et subreptitie, ad interitum et exitium nostrum captatum est. Quod inde quoque manifestum est, quia … quae adeo occultabantur ut vix fere ipso in calce negotii … Romae (prout dictum est) hocce Privilegium producendum esset. indeque illud nacti sumus.

Addam hoc insuper Appendicis. quod cum Collegia et … Academiae construuntur, … certus ordo instituatur, ut … nos expresse a quo hocce videri potest: ubi Jagello Rector … Studiosos Actiones Jurisdictionis ordinat. Monstrent ipsi Patres ubi expressum sit. Certe sane quemadmodum toties … ne umbra quidem similitudinis Collegii extruendi monstr… ab ipsis. Atque adeo hujus mentis sum. Summum Pon… ficem omnino propter … hoc continuaverit, quae sic dicta mandatum daturum, ne sese Patres hoc docendi Actis … plus fatigent. atque consulendo malo quod oritur ex … controversiae Bullarum, in ordine ad suum usum, aliusmodi … diturum Bullam, in qua aut penitus tollet, aut moderabitur Pii V. dispositioni. Vos quoque ut filii obedientiae hoc … passu ipsi obedietis.

His pessulum obdens P. Rudnicki inquit. de quo … possemus facere cogitet nobiscum Summus Pontifex cum … Pii V. Bulla, non est facile ominari. hoc enim a …

ratione Summi Pontificis propendet. Deinde quod praesentia concernit duo inquit mihi hoc loci commonstranda. Primum Imum An habeamus Jus docendi? Postremum an expediat? Hoc enim ut mente Cerno M. Rector exigit. Ante omnia convellit nobis Consensum M. R. tribus de Causis. Unam inquit. quia nobis eundem non demonstrastis. Altera quia Romae n. produxistis eundem. 3tia quia in usu illius n. fuistis.

Ad imam sic respondetur. Non esse de necessitate Partis adversae, quod sua praesidia et munimenta parti adversae communicet: uti hoc etiam in Casu more fratrum processimus. Cum enim Reverendissimi Lancelloti Legati ad Conciliandos dispares nostros cum Clariss. Dnis animos, operâ uteremur, fecimus hujus instrumenti copiam uni Clariss. Dnorum, à quibus hoc demum redditum est nobis. quo facto non est ex nobis occasio expensi non necessarii

Ad 2dum dico. Nos habuisse alia Statumina nostrae actionis, indeq. n. fuisset nobis hoc ipsum Instrumentum producendum.

3tium ita solvitur. Non fuimus in usu illius: nam utendi occasio defuit; atq. ita fert mea opinio satisfactum esse argumentis allatis partis adversae. quantum ad Consensum.

Quod immemorabilem Consuetudinem spectat, haec sublata est per c quanto. de Magistris: nam est Consuetudo vitiosa et Vetustas erroris, prout declaratur Decisione 4ta in Causa nostra. Illic eandem legit. Allegabant similem Consuetudinem suis temporibus Parisiensis Academici in causa per omnia simili cum PP. ordinis S. Dominici, à docendo Parisiensis Academia ejiciebant: quos ne turbarentur, praeceperat Summus Pontifex. neque molestia ulla exhiberetur prout fusius patet in nostra decisione. quam legit

Quod Genus instituti nostri est, num ad normam illius vivamus aut extra orbitam muneris nostri evagemur, ex qui attendit nobis. Magnifici Dni Ejus nihil interest.

Jam quod spectat Constitutiones, quoad has ut Magnificis Dnis satisfiat, ratione illorum quae ad initium hodierni Colloquii nostri minus Caute diximus: dono dabo M. Dni hocce quod legit, longe tenore diverso quam est. ~~ita~~

Ita enimvero M. D. legit. Academia SS. ~~or~~ illam. s. illam Aca-
demiam. Iam vero legendum erat illa id est Privilegia et ornamen-
ta: haec enim diversa sunt. Cum haec fusius deducere gestit
ipsi Illri DD. deputati Iudices cum non essent audiendo tam
tas subtilitates, dixerunt exiguam hic esse differentiam. Toli-
enim referendo ad ornamenta, idem valebit, velut M. Rector legit.

Quod rei est spectantis Academiam Posnaniensem; sic se habet.
Vita functus Rdissimus Opalenski, qui erat animi generositate pro animi generositate
creverat ~~decretum~~ in animo, habere in majori Polonia in Urbe
metropoli Posnaniensi per omnia similem Academiae minoris
Poloniae Academiam citra ullam nostram solicitudinem aut in-
stantiam. Cumque esset Augustae Vindelicorum Auspurgii, inde Romam obiter se con-
tulit, operamque huic negotio ad effectum deducendo locare coepit,
sed incertum est cur non perfecerit. Quemadmodum igitur hoc
neglectum habebamus, ita neque ullam curam impendebamus.
Verum aliquod interdictum fuisse à Summo Pontifice cum
nullus, tum itidem nec M. D. Rector demonstrare potis est.

His auditis M. R. legit literas Pauli V. in hoc negotio
ad piae memoriae Rdissimum Tylicium Epum Cracov.
in quibus complet Summus Pontifex se hoc causam ~~negotium~~ de Aca-
demia Posnaniensi in aliud tempus differre. multis alter-
cabantur secum, habuerintne haec verba vim inhibendi
aut suspendendi negotium. Tandem iam altercationi mo-
dum posuerat Pr Rudnicki, et ecce toties repetita fla-
gitatione alteri puncto de necessitate, num expediebat, ani-
res dare volebant Illr DD. Deputati Iudices.

Videbatur hic effugere voluisse tanquam infamem expostula
probationem. An expediat. ? Pr Rudnicki: verum gratia ab
ipso expostulatum est. Tandem tandem inquit de neces-
sitate nostri Collegii dicere minus videtur esse necesse: ne
utique deviarem, sic dixero. hoc in passu. nos necessitati
moren gessisse. Risum hic effusum quidquid erant
ediderant. Coepitque confundi Pater Rudnius. Ille inter-
rum Dabo inquit rationem dicti. Nam effuse non est ride-
dum. Atque illa dicebat, quae à nemine, nec ab ipsomet
intelligi poterant. Donec ad extremum. Verum inquit mo-
est cur de his dicamus, id namque citra offensionem cuiusquam

esse n' posset. Dnones eidem Ora's possum interrogare quid necessitatis erat cur Posnaniæ fundabamini? Responsum audiit Parsis inquit. Nedum Vos mundus habuit, et jam nos Posnaniæ emolumento fuimus.

Quo facto orsum sermonem ultra texebat. Quod ordinem docendi concernit, quemadmodum apud Vos Jagelo instituit eundem nostro in Privilegiis non requiritur ponendus. apud nos enim teri ubivis locorum idem ordo, proinde non est novus instituendus. Q

His dictis finem dicendi ~~posuit~~ fecit. M. autem Rector reassumpsit. Nostis inquit cujus authoritatis apud nos sint Privilegia posteriora? Cum hac de re sint Constitutiones. quibus sine Stantibus nullis negotiis assequi possumus quidnam sit de hisce novis Privilegiis contra antiqua obtentis. (candatis) sentiendum.

Quod Bullam Pii V. spectat. Sciant opus est, datam eidem ansam ab Hæresibus instantibus, contra Lutheranos. Patres. contra Hæreticos contra Academias Germanicas, in quibus passim magna sui parte uxorati regimen tenent. His bullis animos sumitis. Contra Cives ipsae sunt terricula menta inauspicatum fidei Cath. creantes, nos Jovis alites quorum inlectoris oculus in solem fidei, dilatisque gradibus in Ecclesia Cath. exploratus est. Quibus huius Bullæ vim commonstrate, ubi vestra præsentia requiritur; non ubi plures estis quam Athenis noctuæ. Legite alter alteri Bullam legendo intelligetis vosmet illa propter penuriam docentium hisce prorogationes dinari, pro Conservatione Religionis Catholicæ.

Pr Rudnicki. Exciderat e memoria huius mentio quod M. D. Rector ex Jure Civili allegavit: non esse hic locum Juri legi. Siquidem in eo deficit Jus Civile. quod Jus Canonicum disponit. Cui M. Rector opposuit ci de novi operis nunciatione Sacrorum statuta Canonum. Principum Constitutionibus adjuvantur

Caeterum ut V. DD. perspectum habeat inquit M. D. Rector qua ratione nobiscum agebant P. P. relegam interim V. V. D. D. epistolam cuiuspiam Principis Jesuitar, exaratam ad piæ memoriæ Rdssmum Gebicium Praesulem Gneznen. Post quam Illr. DD Deputati Judices cuperent ex animo nosse cuiusnam illud epistolium esset; M. Rector respondit.

primarii cuiuspiam Jesuitae. Ipsi etiam Jesuitae flagitare coe-
perunt. Quisnam ille esset princeps Jesuita? Interim M. Rector
in instanti En inquit est, postquam inspirasset Patre Lancicium.

Atque legit literas in quibus hoc inter Caetera spondet Pr Lan-
cicius quasi Patres nihil moliantur contra Academiam. Sed in id tan-
tum agunt ut suos instituant. Commentatus est diversimode Pr Lan-
cicius hanc dictionem. Suos iam dicens Studiosos. iam vero esse
exclusivam particulam Tantum. Sed quoad omnia et singula ac-
cepit responsionem.

Quod vero inquit M. Rector consuetudinem Jurium concernit
Concessero, irrationabilem et perniciosam non esse servandam. talis
Jura et Canones oppugnant. non vero quae est salutaris, et necessa-
ria Ecclesiae Catholicae, Reipubque, qualis haec est.

PP habebant vides necessitatem hic suas aperiendi scholas. Cui ab-
sum enimvero Cum sit duplex necessitas. altera iniqua. Cum ali-
quis vult me privare Jure meo, quia ipsi necessarium est, talem
habent Jesuitae. altera est Justa et aequa, quam nos hodie de-
ciamus, cum nobis necessitas imponitur ut nostra Jura tueamur.

Quia vero nobis obiectum est quod non interdixerint sibi Sedes
Aplica Academiam fundare. sufficit nobis quod talis secutus in ipso
effectus, ut coeptum non urgere cogerentur. Atque sic fuerimus in pos-
sessione pro interdicendi Patribus erigere Collegia, pro quibus
alia Academia, prout ante seculum unum prohibuimus, quominus
nus Vratislavienses fundarent Academiam, ut maior
nostrae Maiestas esset.

Quod autem Bullam Pii V. attinet, legatur causa motiva
exinde intelligetur, qui, quemve finem sortita fuerit. Sic a
petiverunt Rdssi Epi legi Bullam Pii V. Lectaque est a
Provinciali. Deinde Pr Rudnicki Encomia post egit Pii V.
vans eum Professi e Claustro D. Dnici virum sanctitate
de Cuius Canonizatione modo agitur. Erasi ob ipsos
tas eo Sanctimonies devenisset.

Hinc M. R. Non mihi unquam in mentem est hoc loco de-
gare quidpiam, ac detrahere Sedi Aplicae. Bullis iisdem
eadem S. Sede provenientibus. prout ante omnia feci protestatio-
nem nihilominus inquam. hanc Bullam Pii V. perniciem et
cidium Academiae laturam ex quo non cum grano salis et
dum sensum intelligetur, aut iuxta eum sensum quem
tres detorquent. Neque opus est multa de illa dicam, cum
suopte contextu clare manifestetur.

Prae aliis 3 adverti in hac Bulla quae nos ab illius dispositione
expeditos faciunt. 1ma Causa, penuria Professorum cuius mentio
facta in Bulla. altera propagatio Religionis Catholicae. 3tia quia

competit erectis n' erigendis Collegiis. Ordiar ab ultimâ. Mai
nifestum id universis est, quod ab illo tempore, quo Patres Jesu:
itæ Benefactores nri ad initium, Ortæ Sanctimoniâ Candere
Coeperunt, passim Academici eos complectebantur, nec non Colle
giâ iisdem fundari permittebant. Nos Caeteroquin hac in par
te excitata animadversione deprehendimus, et sicut de eluxi n'
permitt~~ebamus~~ simus eo ipsos facere; tametsi è medio nostrum viros
praestantes habuerunt, Skargas, Wujkos, Herbestos, & in corpore
suo quibus mundo celebres extiterunt.

Quia verò successivè Coeptæ sunt agitari Controversiæ inter illos et Aca
demicos, impetrarunt istam Bullam, sicut ex illâ ipsa plenè intelligi
potest, quâ concedit illis Summus Pontifex tantas facultates, quas
tas audivimus. Verum ut hoc extendant ad Collegia pridem fundata,
aut ad nova protendant, id verò nemo unquam legendo assequetur.

Zelô est propagatio fidei. Satis luculenter manifestus est Sedi
Aplicæ noster hac in parte zelus. atq adeo hic summopere Commendati
sumus, à Sede Aplica, quod ad hanc intactam petram semper no:
strum Zelum protestaremur. Nos etiam agebamus Jesuitas, uti et vos,
et usq dum Jesuitæ sumus, nulli secundi sumus, ubi Religio
agitur, in varijs ~~turbis~~ ac Ecclesiæ Dei dissensionibus, nullo tem
pore ibi non praestitimus operam ubi Authas Ecclesiastica vigebat:
neq passi sumus abstrahi, quamvis à Legatis diversimode territi fui
erimus. Testes sunt nostræ promptitudinis ad unitatem Ecclesiasticam
fasti, ipsaq Juramenta quæ praestant nostrarum Scholarum studiosi.
Ergo igitur vos neutiquam potestis inde gloriari, quasi Academici
de propaganda fide n' laborent, vos ipsi laboretis.

Jam quod spectat penuriam Professorum. Ea copia illorum est,
ut si placeat, vobis etiam eosdem Communicemus: Satis super
sunt. Extant Professores et Doctores qui profitentur 60. Baccalau:
rei 30. & hi sine intermissione profitentur, docentq usq ad ani:
tem illorum suæ Professionis munere debitè ~~funguntur~~, adjutore
opus n' habet. Illic ubi non est qui doceat, Bulla Pii V. vos
expedit, ibi cum vestris Scholis atq Universitate vosmet. Eo vero nos
ne impediatis

His Pr Rudnicki respondens. Inde inquit rem aggrediar,
quod hæc Bulla non competat erigendis Collegiis, Jam enim du
bio per decisionem Rotæ responsum est. legitq eandem. Quam
decisionum valorem Illr DD. Judices investigabant, quibus
Pr Rudnicki. Tanti inquit valoris sunt, quanti Regulæ Juris
Sed M D Rector. de illis se dictinum spopondit.

Quod ad penuriam Professorum idem inquit. Non est ado
grata Causa dispositionib Summi Pontificis. Proinde non est neces
se.

fundare se super motivo, ut inquiunt DD. Vri. Verum suf-
ficit inhaerere dispositionibus: nam ibi est vis legis. Est
enim Regula Juris. Cessante ratione legis, non cessat
Lex. Omnes audita hac Jurisprudentia nova mussare ad invicem
coeperunt; potissimum Eminentissimi magis periti. Textusque contrari-
os scientes. at ille proterve novo errori inspectabat.

Mag. Rector informabo inquit V. Illmas. DD. quid sunt
Decisiones. Decisiones in Rota nihil aliud sunt, praeterquam
disputationes super dubiis, quorum in Controversiis occasio
est ab Advocatis facta, et ab Auditore approbata, quae
tantum ligant, in quantum Juri vel rationi innituntur. Non
inusitatum est easdem mutari, abrogari, tolli. Exprobra-
bat interim Pr. Rudnicki, ut vel saltem unica probare-
tur quae esset sublata. Re. M. Rector me praesente, 30 uno
decreto sunt sublatae. Pr. Ustiensis se praesente 40 fu-
isse annihilatas testis est. passimque adsentitur illis; quo-
niam peterent in Decisionibus, aut revocarint decisiones
aut Causa restituta in integrum. Tum Pr. Rudnicki Verum in-
quit hae non sunt sublatae. audiitque responsum. Tandem
sed estote patientes, tollentur.

His actis Illri. DD. Judices non amplius patientes mora
in audiendis decisionibus, Decretum legi jusserunt. in quo
quia non est expressum, quod Collegium, nisi Collegium Cracovi-
ense inquit M. D. Rector. At vero ut patescat cui basi innituntur
Patres. En ecce pudet Vos vestrum nominare Collegium
manifestate aliud nuncupate nomen illius, nunquid Col-
legium ad aedem S. Barbarae? an S. Stephani? num ali-
cubi? Non me latet intentio Patrum quare id fecerunt, quod
tam generali nomine Collegii Cracoviensis scholas suas
nuncupaverint. ut ubi-ubi fundabuntur, eorum decretorum
usum habeant. Jam hic erit Collegium, iam ibi, atque
deo tota Cracovia fiet Collegium. Non sine fundamen-
to ego ad initium hoc a vobis exquirebam ut mihi osten-
deretis ubinam hoc benedictum Collegium habeatis.

Interim Pr. Lanicius ex immensis compilatis Cau-
sae. in quo etiam compilatum habuit processum, est fo-
ra partium, legit Citationem Compulsorialem, ubi in Citatione
hoc verba Collegium ad Basilicam S. Petri Cracoviae ..
executor Citationis Clericus afferebat. Hinc M. D. Rector
Haec mihi à vobis legitur, quod Bothowski in Citatione

scripsit. Itane vero a Bothoviis fundati estis? Aedepol nescivi. Tum Pr Rudnicki. Verum ut bene dicis. Si Collegium non habetis, quorsum controversamur? Nunquid ~~parvam~~ exile ~~parvum~~ in aspectu vestro est. Si non est ad Basilicam S. Petri; non habetis quod in accubetis. Interim M. Rector eludendo hanc Ironiam. Si inquit illud non inhabitatis, commigrabimus illuc. Posthac Partes controvertere substiterunt.

Tandem Rndss. Epus Cujaviensis alium nomine exquirere coepit, haberentne insuper PP. aut DD. Academici ad dicendum contra haec quae producta sunt. Cum vero pars utraque non se disceptaturam amplius denunciaret, rogavit M. D. Rectorem, qui Jura quoque sua produceret. Et ecce M. Rector aliquanto longiori Controversiâ debilitatus, hunc in modum fari coepit.

Causam quam habuimus cum PP. Jesuitis Romae agitatam esse in possessorio non in petitorio, de qua non poteramus contendere Jure sine Ordinibus Regni, ad quos proprietas et dominium Iunium nostrorum spectat; nos vero illorum fere sumus ceu quidam ~~Conductores~~ Depositarii: quam ob Causam ibidem producere detrectabamus, ne hac in parte Reipub praejudicium faceremus.

Quoniam vero nunc Temporis favor S. R. M. Dni nri Clementissi Illmorum DD Senatorum, nec non Ordinis Equestris accessit quod tandem aliquando oppressionem afflictorum hominum cognoscere dederant facultatem, accedo ad commonstranda nostrum, aut potius Ollr DD Iura.

Demonstro itaque primo ex libro Privilegiorum nostrorum Privilegium aeternae memoriae Casimiri Regis Poloniae, quod lego, in quo patet constitutum esse unum Rectorem qui in civilibus habet potestatem judicandi omnes Studiosos. Tandem demonstro, quâ ratione nobis Urbs Cracovia cum suis adjacentiis semet obstringebat tueri, et opponere sese pro nostris Iuribus. neque fovere illum quem Rector proscriberet. ut tali facto sit penitus quasi Connubium quoddam stabile Academiae cum Urbe. Quid si vero ut PP. affirmant penes quemlibet esset potestas fundandi Collegia, ubi alter quidem palam clam alter sese insinuaret, brevi futurum esset ut posthac Academia totaque Collegia disparerent. Haec Iura nostra sunt constitutionibus affirmata.

Accessit postmodum Urbani V. confirmatio in qua non data solum Privilegia Summus Pontifex confirmat, at etiam Regem exhortatur ut hanc unicam Margaritam, et fontem Scientiarum irriguum amplioribus Praerogativis ornet, et condecoret; ultraque ut ei sit prodi

Generale, ad quod tanquam ad unicam margaritam, et irriguum fontem, non tantum incolæ Regni, verum etiam externi coangu-gentur! Testis hujus est Contubernium Hungarorum, quod hactenus extat. Testis Contubernium Germanorum.

Quoniam vero Summus Pontifex Urbanus V. hortatur Regem ut nos amplioribus Privilegiis et prærogativis con-ferri, sequitur ut tanta calamitate pressi, tametsi non qua-piam alio gaudeamus Jure, possimus confugere ad Illmas Dnones vras, DD nostris faventissimos, ut nobis Ora-tiones Jura de novo tribuant, quibus muniti, securi simus ab his insultibus PP. Jesuitarum.

Quisquis consideraverit quid sit Studium gnale, advertet quod in-cludat non duntaxat has scholas, quas Cracovia Complectitur, sed ex quo est Schola Regni, sequitur ut totius Regni scholas contineat. in Cujus possessione fuimus, expediendo in oppida et Civitates in sua Professione sufficientes Magros, et Baccalau-reos, majori forsan cum profectu Juventutis nobilis, quam ho-die spectare licet. Atq est cur nobis debeant PP. quod pa-cifice vivant, nec à nobis turbentur ob scholas in Regno Poloniæ nobis devastatas. Eadem Jura approbarunt, con-firmarunt Summi Pontifices, velut Martinus V. Joan-nes 23. Julius 2dus. Leo X. Paulus V.

Insuper data nobis est facultas pro conservatione Studii Statuta Condendi, super omnes docentes, et discentes, nemine excipiendo. Imo erat hic, ad Aedes B. Virginis Schola quam Academia fundata esset. agitabatur Controversia Rec-ctoreque ille Magister qui erat prior tempore, ad Jurisdictionem Re-ctoris. decretum est etiam hunc debere subjacere Rectoris Authoritati. Quid censendum est? Si tum temporis essent Jesuitæ, quid? nonne ad eandem Jurisdictionem exigerentur. prout non est in Controversiam vocandum. Si Memoriæ Jagel-lonem si ominari sibi licuisset de his futuris tumultibus aut suspicari potuisset, certo certius subjunxisset hoc privi-et aliquid præterea. *

Præsertim cum manifestaret ejusmodi in Academiam animum, quod omnimodam maledictionem Successoribus imprecatur, si quis aliquid illius fundationem hanc ejus fundationem ausit violare: Circaque ordinem dis-tinctionem id Curæ suscepit, ut minima quæq etiam ordinem de-bitum inter Professores, et Studiosos provideret. ut omnes scholæ, et studentes habeant proprium Rectorem.

Cui Rectori hoc etiam inter Coetera Concessum est ut quisquis nec abhinc extra Civitatem esset ablegatus, per eundem, illo ipse

nec à Suburbiis, neq à Casimiriâ, neq Clepardiâ foveri possit.
Interim videte Patres, quid flagitatis, sultorne ut vester Populus studiosus meæ Jurisdictioni subsit? quod si extra Civitatem eos ablegabo?

Accessit tandem Ordinatio S. memoriæ Regis Stephani, in qua vetat, in Urbe et suburbiis studiosos foveri in hospitiis, citra facultatem Rectoris; secus facientes ad mulctam Marcarum pendendam obligat.

Hæc sunt Jura nra Illmi Dni, quæ non importunè expressimus (extorsimus) enimverò hoc etiam quod nobis datur cautè suscipimus; sed nobis ultro oblata sunt. accepta à Regibus DD. nostris, à Reipub probata, à SS. Pontificibus confirmata. magna sui parte in Statuta Regni inserta, quæ nullo unquam tempore ~~abscondebamus~~ occultabamus, Verùm quemadmodum ad obsequia Reipub. Vrarumq Illmarum Dnorum exploratam Candoris alacritatem quavis ~~tempestate~~ præferebamus; sic ita palam et apertè eadem accipiebamus, utebamurq iisdem.

In quorum possessione ni consistamus, nihil faciendum restabit, quam ut redditis eis ipsis Juribus Illmis DD Vestris, quæ de manibus Vrarum Dnorum sumpsimus, nunc cum munere nostro faciamus. Orisq nostrum Dei gratiâ non suâ prorsus caret, beneficiisq quibus gaudens, pacificè Deo et eloquentiæ litare potest. Jam verò Juniores consulant de se ipsis.

Ne sint eius mentis DD Vræ grati ac hoc exili 10 marcarum proventu, intra lares Academicos detineamur. Maiestas eius loci ad nos hucusq pelliat, libertates et Immunitates in ea paupertati et vitæ modestiæ (an in victu parsimoniæ) nos detinent: quæ quantopere iam in ipso hoc principio sint læsæ, facilè id quisq agnoscere potis est. ex Scholis trivialibus à PP Jesuitis, enormiter (an insigniter) exhaustis.

* In classibus etiam id ipsum ~~pro~~ à multo vidissemus tempore, ni singularis gratiâ Illmorum DD Vrarum accederet, qui ad hæc usq tempora Vestra pignora, Reipub pretiosa Cimelia ad nos dirigendo, nos in spem erigitis, fore futurum Numine favente olim, ut nostram oppressionem introspicere velitis: Cuiusq mentis sumus? non unquam futurum, ut Nos Studiosaq nostra pubes in Laniena à Vobis extradamur.

Quod si verò hanc in re amplissimam gratiam VV Dnationum obtinere n potuerimus, Patres hero huic suos intendant nervos, cui mulier illa in proverbia Salomonis, quæ dicebat Dividatur puer; non sustinentes tueri lanienam depositorum nobis pignorum, nec non lacerationem Cuius unicæ Scholæ,

Reipub, Futurum ad extremum est, ut nosmet pacem cum Patribus
nobismet sanciamus, datis potestati illorum his locis, ut prout in
q-quaq ita hic etiam regnent. (rugeant). quo facto forsitan Ju-
tis fiet necessitati Patrum Jesuitarum.

Tunc exsurrexit Pr Rudnicki ingriens. Adeo fundam his
Mag. D. Rectorem super his verbis. Cproprium Rectorem
quibus nostrum non abalienari Collegium, monstrabo manifeste
inde, quia proprius Rector refertur ad Rectorem Universita-
tis, verum n' removet Rectorem alterius Collegii.

O. In exercitu et quispiam dicere quemvis militum ha-
bere suum Primipilum; nihilominus hoc ipso n' stringuntur
alii, quo minus habeant suos Primipilos. Ubi unus è m[illegible]
sermonem suum interpellavit, rogavitq ut in exemplum sumeret
Imperatorem, non Primipilum, averteretur hoc exemplum. At
q nimis quam errare coepit, volebatq nonnihil progredi, sed omnino
non poterat penitus metam praefixam tangere.

Tandem quod attinet Judicia M. Dni Rectoris Civilia
quae nos exercere nefas est: nolumus, nec unquam prospe-
mus actum ejusmodi Magnifico Dno.

Adstipulamur itidem Eivo, M. Rectorem posse excludere
at non nisi Academicos studiosos, non alios, à nobis servari
exclusi recipiantur, procul est.

Non differemur etiam M D Rectorem habere potestatem condendi
Statuta. Sane intelligendo id ipsum, id est rationabilia pertinentia
prosuis studiosis, n' alienis, aut illis qui sunt alterius cujuspi-
am Jurisdictionis.

Quod insuper docentes attinet intelligendum hoc est de
docentibus his, qui sunt sub Jurisdictione Sua Magnificentiae Dni
n' de aliis: eo enim modo etiam in Patres. Ordinis suam
minimi, Bernardinum. Francisca extenderet Jurisdictionem
M. D. Rector, quod M D. deducere nequaquam potest.

Stephani ordinatio haud est recepta: tot enim tantaeque
disceptationes illius causâ ~~illius causa~~ à Comitiorum tempore
orebantur, nedum Conclusa, propter varias contradictiones.

Ipso Eoi dicente, responsum est n' de hac ordinatione sed
sed de alia, quae est in ordine ad Academiam. Sit sane ingens
Pr Rudnicki.) intelligenda tamen est, de studentibus Uni-
jus Universitatis) n' alterius Collegii

Sed fiat. Sint ejusmodi Jura, cujusmodi à Dnis Acade-
micis praetenduntur: at enim quoniam accesserunt Decreta, cum
Clausula derogatoria, ac insuper Bulla Pii V. derogans

Juribus Conspicuis omnibus, ordinationibus, Consenserunt
iam obditus est pessulus, apposuit summus Pontifex manus,
non est penes DD. Academicos, ut se se opponant.

Quod attinet extrema, ad quae videntur velle confugere Dni
Academici, id ipsum praenunciantes. hoc infaustum praesagium
vertent Superi omen, excogitabitur modus, quo et Clarissimi
Dni ex asse Jura sua conservabunt, et nos Clariss. Dnis in
charitate fraterna nostra officia deferre poterimus.

Jura Cl. Illmos Dnos de nostro talia datum iri quae nos à
docendo Cracoviae impediant, non spero ~~futurum~~, ei dedecorum
in Cl. Dnos est. Non ea est nostrorum meritorum infelicitas,
qui eo malorum perveniamus, eamque mercedem laborum nostrorum referamus.

Idem Censeo de Actis, in Domino mortui, non ita pridem Regis
Dni nostri, neutiquam eos passuros tantarum virtutum et
meritorum in eos, Dni, Acta, rescindere. Non habebant alium
modum commodiorem antiqui majores Tyrannos Conciliandi
de Tyrannis, atrocibusque hominibus, illorumque salutem puniendi, quam si Acta illorum et Causas rescinderent, et nullas
facerent. Hoc dicto subsistit.

Interim M. Rector. Refricant mihi memoriam hoc loco Pr.
Rudnicki Clausulam derogatoriam, quod fuerit imposita Bullae
quod ad normam Illmus Judicis Pii V. non est miraculum, quod ad normam
cium exercebatur, nec aliter poterat iudicari, esto quam occulati
orma haberemus Jura: nam tollit omnimoda Jura, Privilegia Statuta locorum, dispositiones ordinationes. Paucis
multa. penitus nihil est quod huic Clausulae resistat. Enim
itaque innixa Clausulae Patres, optime sane. Vicenti triumphantes.

Quia sero de nostro animo resoluto subdubitant Patres clementes,
Sciant cuius est id ipsum primi voti potentium suo, quam Illmos sperant.
hoc sero factum est cum oblectatione Suarum Paternitatum

Jam postquam pars utraque secessit, datum est spatium et
locus deliberationi Illmorum DD. deputatorum

Longas post deliberationes Illmi DD. Deputati Judices vocarunt cum M. Rectore, Patrem Sigonium et Patrem Broscium
Ac primi Rmus Epus Culmensis nomine Ceterorum
Illmorum dominorum usus est persuasionem M. Rectori, ut aliqua
media et Concordiam cum PP. Jesuitis inire vellet Academia: praesertim quia iam intercesserint Decreta Romana

Cui M. Rector respondit Jam iugiter quinquaginta
anni elapsi ex quo ipsi ore media a Patribus despiciantur

016

nihilominus nulla unquam inveniri possunt. praeterquam ne
studium aperiant Cracoviae: cum ipsae media certo et
praesentissimo interitui essent Academiae. Jam vero lethi
* lius hoc vulnus et ignominiosius quod sibi aliquis ipsi infli
git, quam quod a propriam alio infligitur. proinde eligi
mus inquit potius extrema pati quam super una vel ali
cui consentire: ad quod per nostra quoque Juramenta acce
dere nefas est nobis.

His auditis Rmus Epus Cujavensis, Siquidem
nolunt Dnones vestrae convenire nec consentire super ulla
concordia, dicendum erit Dnis Dnominibus, quod Illri Dni
hoc in negotio advertenint. Perspexerunt, Vras Dnes
[..]qui melius ... habere jus tam in possessorio quam in petitorio
unicum est in Controversia, scilicet modus capitulandi Dnis Dnonibus
Contra Decreta Romana. Ex parte cujus sunt variae Illmorum Do
minorum Sententiae, Vestrae Dnones ipsaemet edisserite quod
hoc in passu opus sit. MD. Rector subministravit media
Scribant inquit nomine Reipub ad Dnum ... negotio & ...
potientur Dnones Vrae. neque est quod sollicitos faciat, de ...
Tandem cum verbis Consolatoriis Illri DD Deputati Judi
dimiserunt MD Rectorem. Evocatus que est demum P.
Rudnicki cum Patre Lancicio quibus ad oculum exponebant
iniquae et ignominiosis modis contra Academiam impetum fecerunt
Privilegia subreptitie conquisiverunt, Romae Causam fa
bus, Intercessionibus, aliisque subtilibus modis promoverint
ac evicerint: ideo persuadebant ipsis ut sponte potius a ...
desisterent, quam si cogerentur lata Compositione: quod
majori cum ignominia sua esset, prout ille prior procedendi
modus cum laude gloria. Hic P. Rudnicki coepit com
sita oratione Patres movere, revocando merita S. memoriae
Regis Serenissimi. eo prorsus tendebat, quod inquit nullatenus
a Coepto desistemus. Cum ergo contumaciter id se non
... asseveret, attractus est pallio a Patre Lancicio
movente qui taceret. Petiit que concedi sibi tempus deli
berandi, ut pertinentes responsum darent. Postsac ...
Suasse Contulit

15 Martii legebatur lata de Academia Cracoviensi
Compositio, ut quae id continebat, ut suspenderetur ...
negotium ad usque altera Comitia. Interea vero ut occluderen
tur scholae a Patribus Jesuitis donec de ea plenior ...
fuisset. Confirmatio Jurium Academiae reassumpta,

ordinatio, ne ullus Cracoviae praesumat agere studiosum, qui Jurisdictionem Rectoris Academiae Cracoviensis non agnoscat.

Contra haec puncta pro aliis haec adhibit Archiepus. Approv: et iungat manus Summus Pontifex, nulla ratione fieri potest ut non auditis Partibus Scholae Jesuitarum excludantur. Nondum audita est decisio Dnorum Deputatorum. Rndissimus Kiiovensis non est. Hic referre coeperant Contenta Controversiarum Illmus Dnus Capell. Cracov. succincte: Illmus Palat. Sendomiriensis laxius. Tandem ubi venit Rndissimus Cujaviensis, referebat eoque cum sermone tendebat ut Summo Pontifici hoc negotium reservaretur. ~~Tandem~~ Demum post secretum colloquium S. R. M. dicere iussit se ~~iam~~ hoc in negotio ad Sanctissimum iam scripsisse idque in voto habere, ut resolutio a Sanctissimo Eiusque Causae expectetur. Placuit hoc nonnullis. Rndissimus Plocensis puncta Epistolae S. R. Mtis revocabat. E Lituania nonnulli hoc totum negotium decisioni Summi Pontificis committebant; Sed altera parte egregiam suam operam protestabantur pro Academia, Constitutionemque rogabant; praesertim quia his in Comitiis agitur de Confirmatione Jurium. Tandem multas propter altercationes hoc est constitutum.

Academia Cracoviensis

Quandoquidem Jus Patronatus Academiae Cracoviensis totius merito interest Reipub. Jam vero Certa Decreta Rotae Romanae in Causa inter almam Academiam et PP Societatis de fundandis Scholis intercesserunt; quapropter Nos quemadmodum in pactis Conventis nosmet obligavimus, procurando pacificationem huius Academiae, ad Summum Pontificem intercedemus, ut Causa in integrum restituta, ad decisiones nostras Reipublicae hanc causam remittere dignetur: ubi et Jus Patronatus Reip., et Jura Academiae in sua integritate nos Conservaturos pollicemur. quae ipsis tam a B. memoriae Jagelone Rege, quam aliis nostris Antecessoribus data sunt. interque alia Eiusque Reip Jura, in Volumen legum inserta, tam in toto, quam in parte approbamus.

Finis

Haec manu sua scripsit
M. Joannes Miesalski
pro tunc Phil. Doctor
et Professor.

Mense Aprili Rectoratu 2º Christophori Keimani M. D. Post peracta felicis-
simae Coronationis Regni Comitia Omnes Senatores et Illres terras Kurzij cum
gratijs abeuntes Cracovia Salutati Serenissimus Princeps Joannes Albertus Cardinalis
Academiae Cancellarius Andreas Szoldrski Nominatus Kioviensis Rdus Petrus Gembicki
regni Maioris Secretarius Illmus Stanislaus Lubomirski Terras Russiae Palatinus Thomas
Zamoiski Regni Vicecancellarius Caeterique Academiae fautores et amici
In Septembre Cracoviam venit Illmus Georgius a Tenczyn Ossolinski Curiae et Regni The-
saurarius 4 ad SSmum Urbanum 8 cum obedientia a Serenissimo Vladislao IV Rege Poloniae
Romam proficiscebatur a Rectore Salutatus, iteneris fausti apprecationem recepit
Cursanique fidi ad Academiae Conditionem futuram spopondit
Idem factum apud Rdum Andream Gembicki Suffraganeum Gnesnensem Abbatem Tre-
mesnensem Legationis Romanae ad Stam Sedem Urbanum VIII cum Obedientia Secre-
tarium, Illres DD. Zielenski, et Dobieslaus Cikowski, pro incremento Academiae
Idem se facturos studiosissime polliciti sunt
Deliberationes autem Almae Universitatis tandem 23 expeditis eiusdem mensis Con-
clusio Exi. Dni Rudlowski substituti Kurzij Universitatis Romae simul absque
habitu at qui inquireret et disspiceret quomodo agentes nostri in negotio Unive-
rsitatis gessissent, quomodo illud ad terminos in quibus est adduxissent, cum non fue-
rit intentio Universitatis, post Remissiones renovatas ad partes, litigare. Inte-
rim mandatarij pro illo tempore Universitatis post Editam hic Causam alter in
alterius culpam refert. alterum caput sue delegationis erat ut supplicaret SSmo
quatenus pressuram Academiae Romae involuta est libris, hic oppressa tumultu.
paterna providentia consulat sue integritati et tranquillitati. Quod nisi fa-
ciat, breui nullam Universitatem Academiae futuram Cracouiae propter mini-
cas machinationes Patrum. et qua resolutione ordines regni declarauit
Universitas se non posse stare cum Jesuitis eadem sue Sanctitati proponat
et referat. Tenor eius est huiusmodi
Exllmus Dns Doctor Stanislaus Rudlowskj vice Primum ad Deputatum Dno 13 7bris
et dico totius Universitatis 23 mensis eiusdem Conclusione Anni 1633 Primum
Controversias vel lites aliquas Romae cum Jesuitis non mouebit, imo ne aliquas
quidem, sed Juramenti Maiestatis Regiae in electione, et Coronatione, demum Con-
stitutionis Regni productione, quae ex solenni Controuersia facta, processus omnes
perimit, erit contentus. Quas Regias litteras ad Stam Sedem et Eminentissimos
Cardinales epistolis atque Illmi Dni Kurzij Regni informatione et sue Illmae
Orationis Singulari gratia similibusque fauoribus promouebit. Secundum quod
est Caput rei ne commune hic Cracouiae cum Jesuitis aliquid nobis adferre
tur contentio videlicet vel Concordia aliqua, meminerit, hoc nullum
posse nobis Certiorem esse interitum. Quod si aliquid vel minimum Juris
legendi sibi reservare Jesuitae Cracouiae velint ab hoc se omnino subdu-
cat, idque prorsus inuita et reclamante Academia fieri suo tempore et loco
protestetur, si quidem ex necessitate concordandi vel cedendi aliquo
Jure Jesuitis maximum nobis imperdet periculum. Declarabit autem
hanc Universitatis intentionem Illmo Dno Legato, et Rmo Dno Secre-
tario, cum eo quod Universitas maneat extrema quaeque pati quam
hic vel minimum illis concedere. Sufficiet tamen nobis si negotium
totum in Poloniam remittatur

M. Stanislaus Rudlowskj
I V D et Professor
faciam sic et non aliter

M. Doctor Christophorus Keiman
Universitatis Studij Generalis Rector

Pro viatico et negotijs Exllmo Dno Rudlowskj dati sunt Hungaricales 200
Super Currum bonum Caballi cum necessarijs 150.
Informatio Secretior in Scripto data quod habetur in 4 Rectoratu in Recto
ratu 2do Christophori Keimani f. 28

503

~~500~~

Illas litteras scr. Conrq. 88
[illegible]

Admodum Rnde Dne
amice et confr obsnde

Przybiwszy do W. J. M. oddałem list od Academiy, legit diligenter Character ktorim describit Dlugosz placuit. Respons odesłam. a przitim y list do P. Podskarbiego, iako posła do Rzimu. Contenta patebunt ex copia; informabunt tedi W. M. Jeom. iako nailepi. y negotiu suum commendabunt ferventer: favebit et secretarius legationis. teko y W. M. faciant suas partes. Et hoc omnia sint in secreto. bo y miedzy W. M. sa, ktorzij silere nie mogą. Ceterum W. M. bene valeat. Academicos nõie meo salutet. Surno da taka solicitudine podkrensuicke. Quid ajak nobiscu, Rev. P. Ostrowski dicet. Dat w Woboznie. nad Zwierowidami 30 Augusti 1633.

Admodu Rnde D. vrę

amicus et confr

Petrus Gembicki
Secris Mtis

504

501

~~220~~

Beatissime Pater

Post oscula beatorum pedum Sanctitatis Vrae

Posteaquam Suprema Dei ordinatione et Communibus Ordinum Regni nostri votis in Regali Solio Consedimus: muneris nostri interest paci et tranquillitati non solum in Regno Universo, sed etiam in singulis ditioni [Regno nostro] ~~nostrae~~ subiectis urbibus providere, et quae ad perturbandam eam spectant quantocius amovere. Cum vero in primaria Regni nostri urbe Crac. occasione Scholae adversae contra Academiam a Societate excitatae non mediocres ipsius Scholarium utrinque animis tumultus exoriantur; exponendum Sanctitati Vrae duximus eam voluntatem esse Regni Ordinum ad quos Iuspatronatus Academiae istius pertineat ut cognitionem eius Sanctitas V. ~~ad Antiquum restitu~~ ~~tas~~ ad Regni nostri iudicia remittat (Praesertim cum et Societas iuri suo iam renunciavit eam Controversiam in Comitiis proxime a Regno designatis iudicibus cognoscendam subiiciens.) Cum enim leges Academiae istius cum legibus et immunitatibus Regni cohaereant sibi Ordines detractum iri existimant quicquid de integritate * Academiae fuerit diminutum. Quapropter ~~pro supplicibus nostris~~ ~~et autoritatem nostram Regiam [illegible] et implorantibus~~ ~~nos~~ pro officio nostro et Ordines omnes apud Sanctitatem Vram intercedimus. Turpe enim foret Regno Scholam quae Iurisdictioni Regni sit non habere: aut eam contraria et gravi aemulatione permittere extingui; praesertim cum Scholarum Societatis omnia plena hic ~~in Regno~~ sint: relinquatur locus alter, quietus ab adversaria, ubi liberi possit nobilitas liberos suos educare. Id circo quod iuris Romae praesidium sibi praetendit Societas ~~[illegible]~~ ~~praesidia sufficient alterius partis et Alumnis eorum quae fe-~~ ~~etiam in Cleri negotio solet negari~~ ~~a Sanctitate Vra~~

[Left margin:] * pro Schola Catholica Regia et tantis [illegible] probata.

vel manu regia PP. Jesuitis Rectori Crac. [Videlicet] intimetur, vel

505

501

actum ibi supprimat hic vero eitem

~~Regnum postulat~~ Ut ~~eam Causam~~. ~~Regno side~~. Ut de rebus et Privilegijs suis cognoscat ~~eam~~ permittat Cuius Sanctitati et benedictioni Paternae nos fidelissimos subditos devotissime commendamus.

Ad Barberinum

Eminentissime Princeps.

Agitata est Roma inter Academicos Crac. et Societatem de Scholis Crac: controversia: et cum alij satis suffragatorum haberent, alijs vero pares praesidia pro more non darentur, factum est ut inferiores ab Judicibus illis abirent Academici. Non mediocriter ~~…~~ ista, Status et Ordines Regni nostri permovit, quod de re sua et Iure patronatus proprio, Romae esset disceptatum. Propterea causam eam apud Sanctissimum tuendam Regni Ordines susceperunt. Plurimum enim interest libertatis Regni Academiam integram esse, Cui hactenus ornandae amplificandae, Reges Praedecessores nostri multum beneficentiae et operae collocarunt. Admissa hac alterius Scholae in urbem Regni primariam admissione omnia tumultibus et factionibus dissidentium Scholarium complebantur; Ut incolis etiam nunquam tranquillitas sit futura sed lites ex litibus et bella in media pace continuo expectanda. Interponat Celsitudo Vestra ad Sanctissimum ut cum satis sit Societati Regno toto Scholarum ad opprimendam veterem et florentem Academiam et Sanctae Sedi fidelem, semper ne inducant novam iam emulationem Scholarum. Bulla Pij V. non dat eis facultatem, praeterquam ubi doceantur ab eo Cuius interest ubi desertae sint Academiae, et paucitas docentium quae deest in Academia Crac. ut alijs etiam in Regno locis suffitiat Magistrorum suorum copiam. ~~Interim Celsitudini V. nostram benevolentiam pollicemur. Bene~~.

IIIᵗⁱᵃ

Ad Vrbis Urbani | Vel Magalotti

Eminentissime Princeps.

Grauiter accepit in proxime praeteritis Coronationis nrae Comitijs Regnum et Status omnes contra immunitates suas et libertatem, Decreta lata ab Judicibus Romanae Rotae, in fauorem Societatis. Cum enim Academiae integritas ijsdem Regni legibus communita sit, quibus et omnes Ordines, nihil ipsa detrimenti capere potest, quin hoc ipsum redundet ad Regnum Vniuersum. Postulabatur publice ab ordinibus, scholas istas priuatim à Societate inductas, sine Priuilegio Collegij (quod prius à Regno in Comitijs obtineri oportebat) occludi, prohiberi. Sed quia Sanctam Sedem religiose semper, et officiose veneramur, nè ea res pertinere videatur ad autoritatem eius aliquomodo tenerandam, tantisper cessatum est: tamen lege publica sanxit Regnum, incumbendum esse apud SSmum ut Decreta in fauorem alterius partis lata moderetur, atque eam rem in Regno apud suos Judices permittat cognoscendam. Quod ipsum etiam à Celsitudine Vra postulamus, ut qua est autoritate et gratia apud SSmum et nostro et Regni nomine agat; ita enim oportet nos utriusque partis docere rationem: ne dum altera in Regno nimium quàm sublata est, altera omnino extinguatur. ~~Cuius Celsitudini~~ nrae ~~quasi offa et beneuolentiam pollicemur.~~ Dat.

Ad Protectorem ~~Regni~~

Eminentissime Princeps.

Quid rerum actum sit Romae, inter Academiam Crac. Regni et Principum Regum praedecessorum nostrorum alumnam, atque Societatem notum est Celsit. Vrae: quod cum de Jure docendi disceptarent, alteri patrocinium fuit plus intercessorum, alteri nec tuendi iuris sui integri relicta potestas. Namque omnia praesidia, quae in grauibus causis concedi dari solent, ~~essent~~ sunt ei interrupta. Celsit. Vra, ut legum ...

506
~~503~~

nostri ignara fortassis eam rem, quam oportuit promovit ardentius: Cum (forte)
haec Academia omnem suam integritatem cum Regni incolumitate con-
iunctam habet: ut nihil incommodi passura sit, quin magna pars eius
detrimenti Communi afferatur libertati. Requirimus ~~[illegible]~~ Celsit.
Vra in nos et Regnum nostrum studium, et benevolentiam, sancte
persuadeat, ut literis et hominibus in Academia ista literatis, qui
pro humanitate et modestia, quam illi unquam iura violassent, nostrae
tranquillitati causam eam Rotae Regni Iudicibus, seu Praelatis cognoscen-
dam: et eius vim nullam in solitudine Academiae non vero in sin-
gularitate Doctorum et Magistrorum, eam habere interpretetur. Nam
enim quidpiam aliud ex hac decisione Rotae consecuturum est, quam
istud, ut nec Respub. patiatur iuspatronatus sibi eripi nec Academiae
scholares ordinem et disciplinam ex directa institutione posse exspe-
ctari. ~~Cuius Celsitud. nostram quoque benevolentiam pollicemur.~~

Ad 2. Protectorem Iesuitar.

Eminentissime Princeps.

Defendendae Societatis contra Acad. Celsitud. Vra studium suscepis-
se Regnum nostrum arbitratur: namque pari passu semper fue-
runt Regni et literarum incolumitas. Quod non profectum est ut ar-
bitramur a Celsitud. Vra in rem nostram animo malevolo, sed fortasse
in alteram partem valde pio, dum sibi persuasum habet iniuriam fieri Socie-
tati, quod suo iure prohibeatur ubi illi utendi sit facultas, ubi
nulla sit necessitas. Habet Societas permulta loca Regni et quidem tu-
ta satis, ubi non prohibetur illi usus iurium sibi a Sanctissa Sede
concessorum. Sed ubi plura consequuntur scandala et detrimenta, quam uti-
litates, ibi si prohibetur quisquam, non ius eius laeditur, sed communi
integritati providetur. Nos pro officio nro et status Regni postulamus
a SSmo, eam causam ad Iudices nros remitti, alioquin in nro foro, de ne-
cessitate tot scholarum Societatis disceptari. Celsitud. Vra persuadeat
Societatis Generali, ut consiliis desistant talibus, unde plus incommodi
quam utilitatis et consolationis ad Societatem sit profecturum. ~~Cuius Celsitud.~~
~~nostram quoque gratiam Regiam~~ pollicemur.

1634 20 July Dr Bartholomaeus Iaruszowski I.V.D. et Professor cum Dre Bartholomaeo Gryzbowski S.T.D. ad Comitia Regni Gratia ad suam Mtem ab Universitate missi, ut S. R. Mti Dno nro Clementissimo ex Moschis reduci gratularentur, et quod in tam averso solo et adeo atrocis bellis, tamen nros sua Mtas meminisse dignata sit gratias quam maximas agerent et rogarent ut breve hoc perpetuus Asylum Universitas habere possit. Literas vero tales dedit

Sacra Regia Mtas
D. D. Clementissime

Gloriosum et felicissimum contra acerbissimum hostem successum cum Universa Resp. tum et nos fideles subditi S.R.M.V. ad pedes procumbentes ex animo gratulamur simulque supremo victoriarum datori Deo vota ex oluimus. qui nobis laudatissimum Ltem resetuit celeriter triumphantem. Habemus praeterea amplissimum S.R.M.V. in nos benevolentiae testimonium, quod iam litterae nostrae, sub felicissimo dominatu S.R.M.V. ab adversitate respirarint, humillimae S.R.M.V. procumbentes habemus gratias quod regali patrocinio nrae ab aliena potentia insuperabilem S.R.M.V. fit tutata. Incredibile istud est et divina sua in hoc Regno S.R.M.V. felicitas, parentibus pragmatis, concordiam redire, oppressos defendi. Suum cuique ius integre reddi. Talem in terris Deus O. M. tot populis et provinciis voluit in loco suo esse regem qui hoc ageret quod Numini celesti efficiendum esset potestate. Nos pro continuo victoriarum successu S.R.M.V. et diuturna incolumitate in Sacrae aedis sacrificiis nostris vovemus ut adhuc triumphum ex Moscho subacto alter ex immanitate Turcarum et Tartarorum gloriosum cum immortali S.R.M.V. laude per quam primum accedat. 15 July 1634 Ex Universitate Crac.

Illme et Rdissime Princeps D. D. Clementissime. Ad Archiepiscopum Gnesn.

Controversia tot annos per Comitia magna litterarum nostrarum perturbatione et impensa agitata, non tam causae ratio, licet aequissima quam S.R.M. O. R. Cl. gratia finem attulit. Renunciarunt Scholis Patres atque hoc ipsum in Castro Crac. sunt testati tranquillitas nobis restituta, sed impensas decennii, molestias nemo tam nemo refundet, nisi ille qui omnia aeque moderatur imperia, arbitrio Scimus Illmam Cel. V. quod ubi erat facultas a parte nra stetisse, quo iure et nunc postulamus interponat ad S.R.M.tem et ordines, ut ne aliquando talis erumpat calamitas, quae etiam et status omnes in consultatione Reip. occupatos, involvat, caveatur securitati et tranquillitati nrae, nos autem dabimus semper operam ne quid a nobis pro tam insigni patrocinio et tutela Reip. desiderent unquam. Nos in sacrificiis nris Illmae Cel. V. diuturna incolumitate vovemus Cuius amplissimo patrocinio Acadm. nram commendamus.

Illme D. D. et Patrone Colendissime. Ad Ossolinium Cancellarium

Quantum nobis profuisset apud S. Sedem Patrocinium Illme D. V. vel ex inde patet quod Pps ut se difficultatibus exolverent, molestias Crac. Scholis reservaret, etiam cum declaratione super ea re in Castro Crac. constat apud omnes esse de eo negotio SSmi Rescripto et non prosentatum fuisse sibi molestias intulerunt cum tamen et ascivit quos Romae miserant nunc eis dictum esset illis rem non aliter constitutam. Nos tam singularem Illmae D. Vrae in Academiam voluntatis beneficientissimae significationem perpetua colemus gratitudine, quod rem litterariam tot annis fluctuantem, et incolumitate sua apud ordines laborantem, erexerit et suae reddiderit tranquillitati. Obligati sumus Illmae familiae de Tenczyn Ossolinios (tametsi et antea fuissemus semper) sed nunc novo ornati et aucti beneficio, ut iam quasi alteros conditores nostros et instauratores summo cultu et maxima prosequamur veneratione. Mandabimus tam beneficium in nos domus vrae studium posteritati. Fuisse tam prudentem ex hac familia Heroem qui non solum de Rep. universa (magnifica et splendida, cum admiratione urbis Romanae perfunctus ad SSmum legatione) optime meruisset, sed etiam extreme oppressam Academiam incredibili in agendo dexteritate ad pristinam vindicasset libertatem. Deus Opt. Max. eius in litteras pietatis sit munificentissimus Illmae D. Vrae quamprimum lucubrato aliquo in Reip. praemio remuneretur, ex animo vovemus et simul protectioni Illmae nos Academiamque nram humiliter commendamus 15 July 1634 Ex Universitate

Ad Regni Maior. Secretarium Rndissimum Dd Magno Regni

328

Perillus et Rme Dne

Singularem sp[illegible] cognovimus affectum Rmae D. V. in Universitatem nrad, sed hoc
tempore cum maxime periclitaretur incredibilem Nobis et rebus nris ita obuir
constituit ut tutiore loco esse n possint quam cum essent in Clientela Rmae D. Vrae
Nos itaq debemus tantum et solum Rmae V. Celsitudini sed tibi Allmo Tanchs
unde itaq quasi renati sumus, ex qua tanquam fonte omn beneq vita salus
et libertas nobis profluxerunt. Namq Rma D. V. nobis Romi Rdus Suffraganeus
Romae: utereq primo [illegible] et singulari modo praestitit eo loco Rectori quo
[illegible] nemo melius et securius stare potuisset. Debemus idcirco tanti Illmae
D. Vrae quanti conservatoribus et Protectoribus nomine clientum debetur. Si
[illegible] R. D. V. renunciasse scholis Patres, utinam vero prius id factum
fuisset nos tot impensis molestys, et gravi perturbatione caruissemus
sed neq nos pendet [illegible] et multo tono incommodis. Supplices postu
lamus a Rma D. Vra ut cum litteras nras suscepit patrocinium, amplius
de securitate nra prouideat, ne postmodum aliquid sit quod gravius quie
tem nostram perturbet. Nos vero pro incolumitate Rmae D. V. et futuris
in Reb. et Dita ornamentis DEum O. M. in sacrificys nris precamur Suis
patrocinio Academiam nram humiliter commendamus. Dat[illegible] 15 July
Ultimis diebus Augusti Rndi Dni a Comitys redeuntes retulerunt Universitati
tecerunt talem Sacrae Regiae Mti gratam fuisse Academiae gratitudinem
neq minus grata vota quae pro incolumitate sua in Moscovia Academia
fudisse audiuit, et id totum quod ibi accepit felicis successus suis devo
tis magna ex parte tribuere supplicationibus. Suam quoq Regiam gratiam dili
gentiae Academiae pollicita, sed primum Martem (usq hic verbis) demum Palla
dem se expedire velle. Breue quod attinet Originali in Metrica Re
gni transcripto transumptum autenticum, manente ipso Originali pro Relatione
in Comitys ad Illmo D. Nuncio facienda) Sua Mtas [illegible] misit. Cum vero Rndus
Grzybowski impatienter exhibitionem Breuis urgeret, Sua Mtas renideret
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Supplicationes Academicas optime sibi
[illegible] habuit quas pro sua Mte ad aedem S. Annae et etiam
[illegible] [illegible] 18 9bris 1633 dum recuperato
D. Joannis Canty feceramus Primam
ad obsidione Smolensce cum perduelles Moschos suis exercitum mouisset
Vbi cum a Templo S. Michaelis PP. Discalceatorum ad aedes S. Annae So:
lennis facta fuisset Processio, magna Studiosorum turba confluxerat cla at
vulgo 6 vel 7 millia numerarentur. In aede S. Annae Solennis eadem Missa
Ex. Jacobi Vitelly Professoris Ethicae [illegible] fuit exornata. Secunda die 3
Aprilis 1634 cum Supplices Moschos Victos, castris et apparatu bellico
exarmatos sua Clementia vita donaret, ad patriamq luceret ab obsidione
dimitteret perorante Ex. Joanne Gnerski Ordinario Eloquentiae Professore
Tertio July 15 1634 ad eandem [illegible] D. Canty in aede S. Annae
in solemni grat actione pro felicissimis accepti belli successibus et
celeriter receptum secundo [illegible] versa faciente eodem D. Gnerski,
Ubi maiori quam nostra potuit infirmitas devotione, de tanto Principe
Dno et tanto Benefactore nro in medys periculis Altissimi nobisq ni
mium vehementer [illegible] et sua Diuinae Mti Supplicamus
Cum S. R. Mtas cum Illmo Nuncio de exhibendo Breui etiam per viam [illegible]
egisset nobis omnino consentire quod sileat [illegible] Summo Pontifici et Jesuitis Generali
de n publicando ante Regni Comitia dedisset asseuerans Breue aut utramq
sed hoc potissimum Reformari ad Rmi D. Legationis Secretary instantiam, iam post.
[illegible] Romam [illegible] fuit [illegible] Namq cum illud primum neq Executionem
Censuras vel [illegible], neq exclusionem Universalem et expressam scholas Jesuitis
in perpetuum [illegible] habuisset ut reformetur, et necessaria adjicientur per
Rmum D. Legationis Secretarium [illegible] ad Singularem Romae [illegible], Quod opera
sua iam fuisse creditur primum nobis de data Romae 19 Marty [illegible] Breue
et [illegible] multum in reformando Breui pro Academia, quantum ipsum
[illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] Copias [illegible] secundi; [illegible]

Originali primi. Originale autem istius posterioris iam correcti ad Magn. Illmi D. Kur
cij transmissum sub fine epistolae adijciens. Labores et sumptus ipsius meos, qua animi gratitudi
ne cum Paternis vestris suscipietis videbo. Caeterum curandum erit, ut pulchra consti
tutione dux regestus in posterum iure in aeternum firmetur. Ipse porro Reuerendus Amicus
et Patronus Academiae non aliam à nobis expectabat quam ut aliqua de Magnis
magni illius Archiepiscopi Gnesnensis Patrui sui, Patroni quoque Academiae huius maxi
mi virtutibus aliquid scriberemus. Quod adeo parua res ab alijs demum Re
ctoribus omissa et neglecta fuit, ut ne per litteras quidem bona verba ali
quot accepisset. Sed apud Illum copiosa est operi suo merces. et vocati
sunt egregia facinora, licet obmutescant homines. Ab eodem Rmo Romae
5o Aprilis. Maij 7 alia deinceps venerunt litterae. Ubi unius et alterius Bre
uis Originale ad Magnum Illmum nuncium se missurum pollicetur. Quod deinceps un
be Originalia per quendam Rndum sui Ordinis sacerdotem proximo ante Co
mitia missa Cracouiae sunt visa.
Caeterum cum Breue Reformationis Dni Kurcij nobis non attulissent, nimisque quo
rem in qua tota spes nostra non haberemus) anxij fuimus et solliciti, praecipue
cum Dum Jesuitas, in futuram Gratiam synodi, per suos Rmos D. Epos negotium
deinceps mouere, et amice componere velle audiremus. Contra quod maior
non poterat afferri ratio quam quod omnibus per Bullam Pontificiam finis iam
fuisset impositus. Ad Rmum Dnum Magnum Regni Secretarium, ultimum in nostro opere occur
rentijs refugium, est scriptum, velit sua Rma D. iterum interposita sua aucto
ritate et opera Breue nobis mittere. Quod post aliquot septimanas miserat, sed
primis illius non non posterioris correcti, et cum censuris Originale, quod hu
per Excm Dm Pudlowskj allatum iam habuissemus, et posteriore opus haberemus
Rmo deinceps Varsouiam remiseramus.
22 Augusti Rmus D. Petrus Gembickj Magnus Regni Secretarius Cracouiam veni
ens postridie Dns Rector Professoribus comitatus salutauit. Diuinae prouidentiae
gratias agens, quod tempori tam malo tam bona praesidia Dominum Illmum Gebicium
et Rmum Dnum Secretarium Legationis Romanae, Germanum suum Romae, et suam Illmam
et Rmam Dnationem ad S. R. M. latus parare et providere dignata sit, quod hi in causa
apud S. R. M. Dnum N. Clementissimum egissent quantum nos omnes agere non potuissemus. Quod
nobis magnum beneficium et patrocinium, cum pro tenuitate nostra remunera
re non possimus, apud Diuinam Mtem nos supplicaturos, ut eadem remune
retur, quod tam difficili tempore S. R. M. providit. Hoc vel simili sensu Rmus Dnus
fuisset salutatus, consueta animi propensione audiuit, eandemque est pollicitus.
Porro cum Breuis Reformationis et posterioris ex manibus Illmi Dni Kurcij habendi nul
lam aliquam Academia posset habere spem, Rector animaduertisset, magno fermento propter
Jesuitas et ipsos quibus plena est Roma Jesuitas. 15 7bris per alteram Romam misit.
12 xbris Aliud Breue Originale reformationis duplicatum nobis Roma fuit allatum.
Qua in re Clarissimus D. Philippus Hutius vir amantissimus Academiae Eminentissimi Cardina
lis nunc temporis Notarius operam nobis, cum suo Romae agente praestitit quam
Quod per Dei gratiam dum iam haberemus, de pecunia exposita in re tanti mo
menti adeo re parua, à nostris quibusdam instituta fuit disceptatio, quod postea fuit
a Rectore soluta, et deinceps ab Universitate restituta. Pro expeditione nimirum
ipsius Breuis, pro Juribus Cancellariae Hungarici aurei numero 18. pro cambio 3. cum
dimidio Tabellario in Posta Hungarica unus Sollicitatori Romae Hungarici 2.
Dubitatum quoque fuit an Jesuitis Breue nunc debeat intimari. Conclusum
in silentio cum Comitia Regni proxima seruandum esse cuius tenor est et sequitur ſſſ
Circa Medium 8bris ad Synodum Gratiosam Varsouiam Rndus Dr Borouius cum
Rndo Dno Grzybowskj missi. Ubi licet Breue Reformationis nondum habuissemus
neque ex aula haberi poterat, causa tamen nostra a primo fuit commendata. Je
suitae vero cum ex aula et Synodis particularibus Dioecesanis ad eos nouum
das nihil spei habuisset, nihil etiam directo tentarunt. Nostri autem cum
litteris Rmi Dni Archiepiscopi Gnesnensis redierunt quarum tenor ut sequitur est tale

Admodum Rndis et Excellentibus Dnis Fratribus et amicis
Charissimis et plurimum obseruandis DD. Rectori et
Professoribus Almae Universitatis Crac.

508

505

Adm Rndi. et Excellentes Dni
Fres Clarissimi et plurimu observandi

Gratulor Vrtati hoc benignum S Sedis Aplicae in negotio quod ipsi cum Societate Jesu de iure legendi intercessit Rescriptum. Quod quidem meo iudicio S.R. Mti D. Clementissimo Vrae arreptum referre debet. Nos vero Epi et pastores Regni huius, nihil aliud ab Vniversitate volumus, nisi ut se partem Ectae Catholicae, more et exemplo maiorum suorum meminerit; nec hisce & fide Catholica se opponat, ac demum, secundum Provincialium constitutionum et legum regni praescriptum, ab Epis Regni, et praesertim summo Principe Cardinali tanquam Cancellario suo dependeat. Vicissim vero, a Collegio nro Epor. officia et auxilia certo sibi polliceatur, Quod quidem nre Illmor Dnor Epor et praesenti Synodo adstantium una cum ciuium nro benevolo affectu DD. Vris offero Varsouiae 15 9bris 1634

Adm R. et Excell DD. Vrar

Fr. Studiosus
Joannes Wezyk Archieps Gnesnen noie Illmor DD Epor Regni
in Synodo provinciali nunc

Quod Jesuitae in diversis dioecesanis Synodis ad amicitiam vesq nobiscum componendam ... ipsi sent variar habuimus ea multis locis litteras
Sed et Religiosos oes Con... nec Concitamus ai si illis decerne
nec tenere in suis ... p hoc breve quam id falso
Sequens anni Endet

Jam ante biennium Patres Societatis tempore felicissimæ Coronationis Sacræ Regiæ Maiestatis Dni Nri Clementissimi ita cum Vniuersitate transigere volebant Vt cederent omni Iure docendi publicè, et in priuatum eorum Scholæ reducerentur. Verum Vniuersitas Cracouiensis subiectissime Sacræ Regiæ Maiestati rationes dedit, ob quas credebat suæ tranquillitati non satis cautum fore, si studium priuatum Iesuitæ Cracouiæ haberent.

Primò, haberent idem Ius habitu et actu, sed tantum conclusum domi, sct Ius Collegij, Rectoris, Professorum, discipulorum selectiorum, vt nihil Academicis concederent, nisi quod campana non vterentur, villiores auditores non admitterent, nec tantum turbarum darent.

Nulla quippe pacta, prouisiones, ligamenta, prohibitiones possent obstare Patribus, quominus habita radice et fundamento sui studij cum occasione et commodo suo erumpant in publicum. Nam publicè profiteri est eorum natura et regula: Vnde Louanij in priuatum redacti singulis annis prope publicationem study tentant, pertæsi angularium lectionum vti vocant, Parisijs à priuato studio ad publicum progressi, imo semper et vbiqȝ à Lectionibus pro suis ad publicas Lectiones deueniunt.

Hinc perspicuum est in quanto metu et inquietudine versaretur Academia obseruans et expectans illorum conatus quemadmodum annis præteritis experta est, cum a Congregatione ad priuatum studium, a priuato ad publicum progrederentur. Forte Troia, quæ capi non potuit vi aperta, dum abitum simulant et sese abdunt Danai, caperetur.

Ipsi Patres Iesuitæ profitentur passim se tantillum supersedere velle, donec veniat eorum tempus, et teneri cum occasione id facere, quod credunt ad maiorem gloriam Dei pertinere, ne con-

332

cludatur domi vt aiunt pretiosa margarita, et Sanctum Petrum duas claues habere, altera claudere nunc, altera aperire. Si voluerint cum tempore Scholas publicare, et securius et expeditius id facient habito omni instrumento publicandi Academicis vero debilitatis longa contentione et forte postmodum diuisis inter se, et parte aliqua eorum conciliata Societati, adhibitisq alijs modis externis, quibus vidimus concidisse Academiam Parisiensem et non immerito vnicae Regni Scholae metuimus magis a tecto bello quam ab aperto.

Summa praesidij Academici et tranquillitatis posita est in Bulla Sanctissimi, in qua prudentissimus Pontifex prohibet Patribus ne vllo modo legant, aut legi faciant, quae verba excludunt etiam priuatas lectiones vt Pres sine metu censurarum nullas omnino lectiones facere possint, et permissio priuatarum lectionum esset contra Bullam, redderetq eam in toto suo corpore inefficacem, cum in parte substantiali, et modo ei derogaretur.

Quare cum Rndi Pres Jesuitae, habeant tot studia in Polonia in quibus tam suos quam extraneos egregie semper instituerunt et nunc instituere possunt facile sese accommodabunt voluntati Summi Pontificis et quemadmodum antea nullas prorsus Scholas Cracouiae habuerunt: ita nunc etiam a priuatis desistent vt non tantum dissidium sed occasio dissidij omnino eliminetur, concordiaq et pax semotis etiam suspicionibus inter Academiam et Patres Societatis reintegretur, accedente eo, quod ipsi publice nuper professati sunt se Scholas suas dimittere ad mandatum Sacrae Regiae Maiestatis Dni Nri Clementissimi, nec vllam limitationem ibi adiecerunt.

Cōr Religiosos quos Iesuitae stimularunt ad Comitia

Quod Religiosi Ordines qui Studia sua habent Cracoviae intercedant apud Ordines Regni Amplissimos, ne in causa quam habemus cum Pribus Iesuitis obtineamus Constitutionem, quae illorum Studijs obsit, non credimus ex sententia et iudicio illorum proficisci, sed potius ex capite alicuius, qui dum vult seminare Zizania inter nos, messem suam et commodum in animo habet.

Primo enim constans semper amicitia et coniunctio fuit inter Ordines Religiosos et Vniversitatem, nec potest exemplum afferri violati amoris, quin potius cultus et officiorum, quorum omni genere illos, et ipsorum Studia semper ornavimus.

Secundo Nullam controversiam, litem, processum cum dictis Religiosis habuimus, nec meminimus ullius inter nos offensionis propter quam cavamus aliquid et moveamus in praeiudicium illorum, vel illi nunc in praeiudicium nostrum faciant.

Tertio Nemo est tam hebes, qui non videat absurdissimam rem esse prohibere Religiosos studia sine quibus Religio constare non potest, quae nobis nullum damnum et terrorem adferunt vt Studia Patrum quae qualitercunque contegantur privatorum colore, natura sua in publicum erumpunt dantque magnum malum Vniversitatibus.

Quarto Studia Religiosorum sunt firmata iure, sunt firmata vsu, patientia nostra, quibus nunquam contradiximus, et si nunc contradicere vellemus, vtique in ius vocandi essent, causa cognoscenda sententia ferenda, modis et remedijs iuris procedendum, non vero vt qualicunque praetextu ad prohibendum procederetur.

Quinto. Ridicula prorsus res est, quod facto processu cum Pribus Iesuitis, causa hic acta cum ijs solis tribus Regni Conventibus (quae res vt publica neminem latere potest) veniant nunc demum quasi tertius in litem et causam Rndi Religiosi vt in alterum sententia feratur et alter metuat se plecti.

Sexto vtique si metuebant a nobis more apud viros probos recepto antea nos praemonere debebant pro iure amicitiae An

510 507

334

procurauerimus aliquid statui in praeiudicium illorum Prossouicijs
An in animo nostro haeserit hic sensus et intentio prohibendi, An vel-
lemus persistere in eo, si quid ibi sequius contra illos scriberetur, An
potius deserere, delere, cauere, ne sine causa non tantum amorem
fraternum rumpere videremur sed etiam in immerentes amicos in-
silire. De his inquam amice interrogari debebamus et moneri, non
vero statim deferri ad Ordines, ibi traduci, tanquam inuasores iu-
rium alienorum violatores amicitiae et omnium mortalium im-
portunissimi qui acta causa cum vno qui nocuit, velimus eam ex-
tendere ad innoxios.
Septimo Verba articuli Prossouicensis mouere non debebant
Rndos Religiosos, quia illa non habent vim legis et faciles
sunt deleri expungi nobis consentientibus imo enixe curantibus
ne detur inter nos causa vlla offensionis, et caueatur intelligen-
dum esse verba secundum subiectam materiam, intentionem scri-
bentis, causam scribendi. etc
Octauo Dato non concesso tacentibus religiosis et ignorantibus le-
gem aliquam generalem, prohibentem docere omnes et singulos
scribi profecto viri doctissimi plane vident, non potuisse se ea
affici, quae sine causa situ eorum ex casu inter duos acto scribe-
retur, et quidem in materia tali, quae iure diuino et naturae mu-
nita est, sensusque cuiuscunque legis pro parte nostra talis esset, ne
praeiudicium a quoquam iuribus nostris in legendo afferatur.
Nono Cum autem hic intercesserit ordinatio Summi Pontificis, cui
caput submittere omnes debemus, neque nos possumus, velle quidquam
vltra illam neque Religiosi viri quidquam metuere.
Quare nisi hanc fabulam totam ab inimico homine profectam cre-
deremus, magnam occasionem haberemus protestandi et que-
rulandi de viris Religiosis, et conquerimur eo quod non prae-
monitos aggressi sunt. Caeterum eorum factores vindices fo-
curatores grauissime incusamus quod famam nostram, qua
nihil charius habemus venum exponere et agitare possunt

et temere in cauſa graui et loco nobiliſſimo auſi ſunt. Cum viris vero Religioſis non aliter viuere agere verſari cupimus, quam a de-centis plus annis fecimus, id eſt amice fraterne, niſi amorem et vinculum hoc ipſi frangant.

513

510

340

Colonia Aca
demica in
Olyka
erigitur
a Zaiovski,
Sistrzanci,
Luceoriensi

1634 exeunte [illegible] hoc est 24 Xbris Serenissimus et Eminentissimus Joannes Albertus 341
Poloniae et Sueciae Princeps, S.R.E. Cardinalis Eps Crac. Dux
Severiae post exortum lucidissimum ex Divo Sigismundo III
Matre Constantia Austriaca Fratre Vladislao IV Poloniae et Sueciae Regibus
Ferdinando II Caesare Avunculo caeteris Augustis maioribus dignissimus
Indole virtute spe Orbi Christiano illuxisset in occasum obiit
in occidentali ~~[illegible]~~ia Patavij [illegible] fato ad aeternam
vitam sublatus est
Sequenti anno in Episcopatum Crac. Jacobus Zadzik ex Culmensi
per Vladislaum IV translatus est

514

511

Anno 1634

Serenisse et Eminentisse Princeps
Dne Dne Clementissime

Jurium nostrorum tuendorum cum Sacram et Serenissimam Regiam Maiestatem, tum Serenitatem Vram hoc tempore Deus nobis prouidit, ut beneficam utriusque in nos appellaremus in aduersitate clementiam. Impetrauit a Serenitate Vra R. Dnus Sapalius officium ProCancellarij, apud nos graue et laboriosum, in quo non magis Academiae quam Reipub. et Ecclesiae causa versatur. Quia requiruntur a nobis in dies personae idoneae, cum ad Cathedrales Ecclias, tum ad Illrmos Episcopos, etiam ad Collegia Academica, ut Posnanien et Illmi Ducis Radiuili in Biala. De talibus idcirco ProCancellarius iudicaturus est, qui locis et officiis suis pro merito respondere possint. Et quia res ista praesentiam cuiusque requirit, nam Offm personale est, nec per Vicarium geri ullo pacto potest, etiam Canonibus super hoc reclamantibus. Antequam deducamus Jura nostra et Priuilegia super ea re: Postulamus a Serenitate Vra, pro hac vice tantum concedi facultatem ProCancellarij, Excellen. Joanni Innocentio Petritio Medicinae Professori Publico, viro eruditione et probitate laudato.. Nam tametsi gratia Serenitatis Vrae R. D. Sapalius nitatur, eam tamen praeter Jus et Equitatem obtinere nollet: Itaque priusquam de Jure cognitio fiat, supplices postulamus a Serenitate Vra, ne personae numero non pauco, singulari profectu: quibus amplior in literis honor conferendus est, retardentur. Nam et locis et Collegijs compluribus, propter absentiam talium hominum, non paruum hinc accederet detrimentum. Nos vero pro Serenitatis Vrae diuturna incolumitate, ut facimus in Sacrosanctis Sacrificijs Deo Opt. Max. supplicabimus: Cuius Protectioni Serenissimae nos et studia nostra humiliter commendamus. Datum ex Acad. Cracou. die 17 Janua. Anno Dni 1634.

Serenitatis Vrae
Deuotissimi
Rector et Professores
Vniu: Studij Cracouien

515

Serenissime et Eminentissime Princeps ac Dne Clementissime.

Didicimus rumore communi sparsum, Excellentem Dnum Christophorum Sapalium, Pro Cancellarii a Serenissima et Eminentissima Celsitudine Vra petere, Promotionibusque Doctorum, in omnibus Facultatibus praesidere Authe Serenitatis Vrae cupere. Nihil quidem hac in parte Voluntati Serenissimae Suae derogare, quin in omnibus obsequentes esse et morem gerere ardentissime cupimus; prout Deo volente morem geremus obsequendique omne specimen praestabimus. Sed quia plerumque contingit, Principibus praecipuum ea suggeri, quae et Juri contraria sunt, et petentibus incommoda, et ipsis Principibus postquam concesserint ingrata. Supplicandum proinde censuimus Serenitati Vrae, prout supplicamus, ut antequam eam ProCancellariatus functionem Excellenti Dno concedat, pro sua clementia dignetur mandare ut Privilegia Universitatis Nrae, Usus, et consuetudines hac in parte, et Rei Evidentia ipsa examinetur et inspiciatur, Planum enim est, Praesidentes Examinibus Facultatum, in iis versatos, et graduatos esse debere. Apud nos vero, ab eo tempore, quo Felicissimae Memoriae Atavus Serenitatis Vrae Academiam fundavit, nunquam auditum est, ut aliquis non incorporatus Universitati, et qui apud nos Titulum Doctoris non habeat, nec actu profiteatur, Doctores creare, Corpusque Professorum et docere volentium praesidere valeat. Omnino persuasum habemus Serenissimam et Eminentissimam Celsitudinem Vram consulturam, et Privilegiis, et Consuetudinibus et Honori Universitatis Suae Cracoviensis, ipsumque Dnum Sapalium rem novam, et contra bonum

Universitas non adeo curatiorum. Deum Opt. Maximum rogamus ut Serenissimam ac Eminentissimam Celsitudinem Vestram sua Sancta Benedictione prosequatur, et ad Laudem et Gloriam Nominis Sui, quam diutissime Conservet.

348

Sereniſsimo et Eminentiſsimo Domino
Joanni Alberto Dei gratia Poloniæ
Sueciæ Principi Sanctæ Mariæ in Aquiro
Diacono Cardinali Episcopatus Cra-
uien[sis] Administratori Duci Seueriæ
D[omi]no n[ost]ro Clementiſsimo

1634 R. D. Jacoby Ostrenis S.T.B. cum Cancellarij muny impetrat sibi super hac Seren
Cardinalis privilegio obire, atq A. R. D. Christophori Sapehy S.T. et Medicinae Doctoris Vicen
Cancellarij Vicecancellarius esse, paulo deligentius voluisset. eo in Consideratione habito, quod Subdele
gati subdelegare non possit, et quod maiores oes hu[ius] temporis Facultates Doctoribus et Viris
magnis plenas pro iniuria magna habebant. Si R. D. Vstiensis in sua facultate Baccalau
reus etiam in hac Ecclesia (in cuius possessione ab immemorabili tempore erant Doctores Fa
cultatum maiorum,) Academicae dignitate anteponeretur. ad sex loci ordinarium D. Rector
dedit litteras quas et et longo Abb. usq ad memoria propter Maiorum reverentia et respo
du Jurisq illorum Custodiationem in posterum extet hic huc Sereni rescripto inserto

17 January.

Joannes Albertus D. G. Tit. S. Pancratij S.R.E. Cardinalis
Eps Crac. Administrator Ducatus Severiensis et Acad. Crac. Cancellarius

Excellens Dne Rector
Caeteriq Acad. Crac. Professores Grate nobis dilecti.

Ea est Voluntatis nrae erga Universitatem Vram propensio, ut nihil prius habeamus
quam ut quae intelligamus dignitati et commodo eius, quam maximam a nobis liberi
rationem. Itaq et petitioni Grat. Vrae de Actum et Dnis Baccalaureis cum alterius
Academici honoris gradum quaerendis non minus assentimur. Dedimusq potestatem Ve
nerando Matthaeo Blosio S.T. Doctori S. Floriani Decano, ut ois authoritatem suam
et quam in decernendo secundo Laureo primo in absentia Gnosum R. D. Chri
stophori Sapehy S.T.D. quem Vicecancellarij munere fungi voluimus, impendat
Et vos si quid eiusmodi in posterum occurrerit, quod amplificando aut ornando Aca
demiae Vrae accomodatum fuerit, pari benevolentia et ai nri testificatione prosequem
ur. Quod reliquum est bene valere Gratias Vras cupimus Dat. in Curia
nra Radlovien. 26 January 1634

Perillmi et Adm Rde
Dne Praeposite S. Nicolai

V. Jacobus Kovnicki[illegible] in Academia [illegible] mey in [illegible] successores Academiae confert
se Romam [illegible] commendat [illegible] Collegij [illegible] Parent [illegible] singularis summopere et [illegible]
efflagitavit ut [illegible] de meliori nota Perillis D Vrae commendarem ad [illegible]
illi [illegible] iter et [illegible] Principes [illegible] + [illegible] D Vrae et pateat. Recepi id
in me et obtentuiz apud D Vram spopondi [illegible] mereo [illegible] [illegible]
Quidquid [illegible] in hunc contulerit benedictionis offitij et beneficij: collatum in me censebo
non secus [illegible] hunc diligo quam si sanguine esset frater meus cum sit nobilioris [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mentis. [illegible] [illegible] eodem [illegible] domum illius obligatissimum reddet
sibi cum [illegible] cognoverit susceptum esse ingratum [illegible] in se collatum esse quo nihil
est, in quo quivis possit gratissimi

[illegible] [illegible] mente [illegible] [illegible]
Perpetua [illegible] [illegible] vocat [illegible] ad delegantem [illegible] contemplationem [illegible] [illegible]
non [illegible] et quid [illegible] ex [illegible] [illegible] serio in ea inquisitione Regna et
imperia de gente in gentem [illegible] [illegible] [illegible] quasi de manu in manum [illegible]
[illegible] Quod [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] surgent [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] meliori [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] variantur et [illegible] mutantur [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nil stabile nil [illegible] [illegible]
humanis. [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et [illegible] explicandae [illegible]
Quamvis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Sed de [illegible] quod [illegible] corporum [illegible] quia [illegible] per analogiam ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Athenaeum Nobilium

Novum Nobilitati instituendae
Athenaeum
In Civitate Olycensi
Sub inclyta
Protectione Illustrissimi D. D. Radivili
Ducis in Olyka et Nieswież
Sacri Romani Imperij Principis.
~~Supremi~~ Magni Ducatus Lithuaniae Cancellarij f.
Pietatis Religionis libertatis Patriae ac publici beneficij
Memorabili in literas Liberalitati
~~olim~~ Reverendissimi olim Francisci Zaclinskij D. G. Episcopi
Suffraganei Luceoriensis Praepositi Olycensis
Viri Posthuma memoria ob eruditionem et vitae
probitatem et constantiam summam singularem dignissimi. Fundatum Dotatum
Illustrissimi Principis ~~favore~~ gratia munificentia
amplius fovendum tanquam loci eius Haeredis et Paterni Patroni propagandum.

Interea.
Evocatis ~~duobus~~ certis ex Academia Crac. Professoribus
pluribus postmodum ~~accersendis~~ ubi hi non vocati possint evocandis.
~~Itaque~~ a festo laetissimo Pentecostes. implorata ope
Dei et gra[tia] Sanctissimi Spiritus, in Sanctae in quasi festa Sacra et
solemnitas stabilis perficiendae. agemus cum Nobilem Juventutem. fabricatio in forma ~~faciunt~~ aggrediemur.

Antiqua autem maiorbus Scholis subiecta Comparentia, quod primum est et Politicae Illustrisse et Fundatoris
Duo Munia Iuventuti aperientur.
primum Philologicum. Alterum Alti[us] P

Musæum Philologicum

In hoc Musæo ... actum ... decima ... compendium ... distribuantur. Ut ita ad ... sint plenora [illegible]. ... Erotemata Rhetorica ... Oratio Cic. pro lege Manilia de Imperatore ... Compendium Livii ex Floro compendium Cornelii ex ... Gymnasiasta. Unde ... Stylus ... Exempla stili proponentur primo simplicia ... ad ea quæ sunt maiora tandem ... gravia ...

Prælectio Lectio non ... Scholar et ... orationis qua ... orator ... petat ... introduxit. Ut ... abscondite ... ad omne ... omnia ... refusione.

Diebus Sabbati Arithmetica seu Calculus, quem ... docebitur, item ... Sphæris ... Catechismus Parvus Canisii.

Musæum ... Politicum

... ordinationem ... excusam, ... simili modo, secundum captum Juventutis, et ingeniorum capacitatem. ... festis mane, lectio Polonice fiat ex ... Evangelii ... Concionibus et Confessionibus ... accedere debet ... Regum Polonorum per Clementem Janicium editum, et ... recreationum explicare solebunt. ... a natatione in fluviis, ab ingressu ... et ... in Religione ... debent, ... unitate conformentur.

Boguslaus Boxa Radoszewski Dei & Apostolicae Sedis gratiâ Episcopus Luceoriensis.

Cum Rmus olim Dnus Franciscus Zaierski Suffraganeus Luceorien. ac Praepositus Olicen., ultimae voluntatis suae dispositione, certis eodem testamento designatis bonis et sumptibus, circa Collegiatam Eccliam Olicen., pro publica cum totius Ecclae Dei, tum uerò potissimum Dioecesis istius utilitate Seminarium fieri atque erigi praescripserit et ordinarit. Cuiusque piae voluntatis suae et ordinationis, Illmum Dnum Albertum Stanislaum Radzivil S. R. I. Principem Ducem in Olyka et Nieswicz Cancellarium Mag. Duc. Lit., Pinscen. Mauen. Pucholien. Velomen. etc. Capitaneum praedictae Collegiatae munificentissimum fundatorem, Executorem inscripserit, prout hoc utrumque in corpore praefati Testamenti, ac eiusdem Confirmatione à bonae memoriae Praedecessore nrô die nona Mensis Januarij anni 1632 facta, latiûs continetur. Illmus uerò Princeps, prosuo singulari in promouenda Dei gloriâ zelo, ac pro ea quam se debere intelligit ultimae voluntati tanti in Eccla uiri obseruantiâ, executionem testamentariè sibi inscriptam ac concreditam, studiosissimè hactenus procurando: permulta iam dicto Seminario opportuna, ac victuris in eo personis commoda, ordinari et comparari fecerit, quin et, ne interea dum extrema manus operi imponitur, omni utilitate Ecclica uacaret, duos ab Academia Cracou. de publico Vniuersitatis consilio, humaniorum literarum Professores, euocarit, qui scitu et certa uoluntate nostra, suas iam Scholas isthic doceant, notabili uti accepimus Ecclae illius emolumento. Hos qui et sponte nrâ, et Pastoralis officij ratione, ea omnia quae amplificandi diuini cultus, et reducendae antiquae in Dioecesim nrâm Ecclicae disciplinae, spem offerunt, non benignè tantùm permittimus, uerùm etiam quantum in nobis est, paternè promouentes, Scientes dispositione S. Concilij Tridentini eiusmodi Scholarum, institutionem approbationemque ad nrâm, uti ibi praescriptum est autoritatem pertinere, volentesque, ut quae pro gloria Dei inchoantur, Pastorali quoque benedictione munita, firmius consistant, circa dicti Seminarij negotium haec in particulari declaranda ordinandaque duximus, prout quidem praesentibus declaramus et ordinamus. Ac imprimis ea omnia quaecunque scitu et volunte Illmi

Principis uti legitimi Exequutoris circa inchoationem Scholarum prædictarum fac
sunt, Ordinaria autoritate nrã approbamus et ratificamus; Deinde certum et de-
claratum esse volumus, eiusdemq; Illmi Principis conscientiam hac in parte assecura-
mus, quod licet ad hæc initia, non Clerici iam adulti aut quomodolibet in Sacris con-
stituti, sed pueri ultra tamen annos duodecem habentes, mensa præfati Seminarij ala-
tur, ijdemq; literis instituantur, hoc tamen nihil omnino contra tenorem Testament
præfati, et intentionem Testatoris faciat, quin imò totum cum illa congruat et con
forme; nam et principia ipsa, non aliter prudentius poterant inchoari, et Sacro
ctum Concilium Tridentinum, cui se conformare voluisse omninò testatorem existima
mus, hoc ipsum non modo intendit, verum etiam præscribit. Deinde verò quamvi
eodem Testamento, Sacellum sub titulo S. Francisci Xaverij, penes Ecclam Olicen
disponendo exigat testator, eiusq; quasi tutelæ fundationem à se factam commend
autoritate nrã declaratum esse volumus, nullum per id Patres Societatis JESU
cuiuscunq; Collegij posse aliquando habere prætextum, accessum, vel ad bona quæcu
dicto Seminario vigore præfati Testamenti assignata: vel ad eiusdem Semina
seu Scholæ aliquam quomodocunq; prætensam gubernationem: quin imò sic in
mus in Domino, et Collegiatam Olicensem in eo quo instituta est ordine
perseveraturam, si omnis ipsius Clerus, unius existens moris ambulet in domo D
cum consensu, et dicti Seminarij Alumnos, utilius ab hominibus Ecclicis
ordinaria iurisdictione constitutis, ad veterem, sinceramq; Ecclæ disciplinam in
tui posse, longeq; altius, cum Sacrarum Ceremoniarum ritus, tam Ecclicæ
tiam autoritatis ex eorum institutione animo percepturos, qui hæc quoq; eaden
ipsi, aut profitentur exercendo, aut pro sui ratione status, promouendo tuen
Accedit quod Pius V. et Gregorius XIII Pontifices Maximi mente SS. Conc
Tridentini insistentes declararint, eiusmodi Seminarijs Regulares nisi in defe
Clericorum Secularium præficiendos non esse. Quocirca Consilium Illmi Princi
pis vehementer ea in re probamus, quod directionem Institutionemq; dicti Semina
Ecclicis viris commendarit, atq; ad ornamentum Collegiatæ Ecclæ à se funda
duos ex Professoribus Seminarij istius, alterum quidem Scholastici titulo, alterum ve
Canonici exornare cupiat, quorum ubi prouisiones ac præbendæ sufficienter
productæ fuerint, eos nos ad plenitudinem Iuris Canonicalis, nec non ad
Capituli Collegiatæ Olicen. benignè admittemus, cum ea res non tantum iusto
suscep

susceptos pro bono Eccla labores exornet, verum etiam Dioecesi nra vtiles literatosq
viros suppeditet. Iam verò cum omne bonum communicatiuum sui esse debeat, doctrinam
et institutionem praefatorum Seminarij Professorum ac Praeceptorum, quotquot dante Dno
cum tempore prouentum inibi existere poterunt, non ita ad solos Seminarij Alumnos arctari
volumus, vt ne etiam alios Scholae suae adscribere possint, sed in Domino concedimus, vt
omnes cuiuscunq conditionis, literaturae, et profectus adolescentes, literis apud dictum
Seminarium operam dare cupientes, doceri per eos ac institui possint, pro Ecclae Dei vtili:
tate et decore. Quos quidem taliter ibi studentes, ad immunitates Ecclicas, et iurisdictionem
pertinere declaramus, prout quidem eos praesentibus eidem immunitati, quantum laudabi:
les consuetudines Prouinciae nrae patiuntur adscribimus, et incorporamus. ita ut non nisi
apud Seminarij directorem, seu Scholasticum, veteri Ecclarum more, conueniri, ab eoq
solo pro modo culpae puniri possint ac debeant. Directore autem quod iustitiae est facere
negligente, Collegiatae Olicensis Praepositus appelletur, qui adhibito suorum Capitula:
rium consilio, iustitiam administrare possit ac debeat: in casu autem ne ab eo quoq admi:
nistrata, Nobis ac Successoribus nris totam rei cognitionem reseruamus. Pracepteres vero
ipsi, primum quidem Directori suo quasi immediato superiori, tam quoad suas personas
quam quoad totam Scholarum lectionumq dispositionem subesse tenebuntur: deinde vero
Praepositi Olicen iurisdictionem, tanquam Supremi omnium circa Ecclam Olicensem
Deo Dno nro seruientium Superioris ac Patris recognoscent: neq se ab eius Iurdône
vllis Priuilegiorum, praerogatiuarum, exemptionum etiam Vniuersitati Cracouien
concessarum tueri ac eximere vnquam poterunt et debebunt, qui si non, vigore iuris
Praepositalis, at certè vigore specialis istius nrae delegationis, quam ei hac in parte
iuxta dispositione SS. Concilij Tridentini per praesentes committimus et impartimur, pote:
rit ac debebit, ad morum correctionem, etiam via et forma iuris seu processu non seruato,
contra quamcunq Seminarij seu Scolae istius personam, Praeceptorem, Studentem, Scho:
larem, Musicum procedere, saluo tamen et integro eorum iure et autoritate relicta,
qui in eosdem vt praedictum est immediatam Iurisdictionem sunt habituri. De Lectio:
nibus autem hisce in Scolis legendis, docendisq sic ordinamus, Vt ex inferioribus
quidem, omnes quae Artes liberales vocantur, si ita numerus, et capacitas discipulo:
rum postularit, tradi ac doceri possint: illud praecipuè monentes; atq etiam districtius
autoritate nra praecipientes, vt quandoquidem Ecclici Cantus magna hisce temporibus

penuria sit, unus semper in dicto Collegio habeatur, qui Musicam diligenter
doceat, in eaq omnes Mensæ Seminarij adscripti quotidie exerceantur. Ex
Superioribus autem, cum hoc evidenter Fundator intendat, qui fundationem
hanc suam Seminarium esse voluit Clericorum, quos ea potissimum discere con-
sentaneum est, quæ se idoneos Ecclæ Dei ministros efficere ac præstare possunt,
qualia sunt, congrua verbi Divini prædicatio, prudens, Conscientiarum directio,
ac opportuna Sacrosanctæ Fidei contra adversariorum obiectiones defensio.
Quales quidem Nos in Vineam Dñi operarios, ex præfati Seminarij disciplina
prodire cupientes ac etiam sperantes, autoritate nrã permittimus et concedimus,
ut in dicti Seminarij Collegio Psalmorum Davidis ac Pauli Epistolarum
explanatio, Casus Conscientiæ, et Controversiæ fidei, nec non ea Philosophiæ pars
quæ ad horum faciliorem intelligentiam conducere potest, tradantur et prælegantur.
Ad quæ quidem tradenda, prælegenda, et profitenda, non prius aliquis admitti
debebit, quàm Præpto Olicensi cui hac in parte vices nrãs præsentibus demandamus,
aut ab Universitate quapiam approbata Catholica, aut aliunde satis
probaverit suam pro tali professione sufficientiam: qui et antequam legere
incipiat, Fidei professionem in manibus eiusdem, præsente Capitulo et Clero dictæ
Collegiatæ fecerit, iuxta Bullam Pij IV Papæ, quæ incipit. In Sacrosancta.
quod etiam intellectum esse volumus de inferioris literaturæ præceptoribus. Quia
verò nihil tam ad ipsa sua initia perfectum esse potest, quod non tempus, et dili-
gens prudentum observatio corrigat; ideò Per Illri ac Rmo Dño Stanislao
Loza Nominato Suffraganeo Decano et Offali Gnli nrõ Luceorien Infulato
Præpto Olicen, vices hac in parte nrãs, speciali hac Commissione demandamus,
ut ille opportuno sibi tempore, re cum Illmo Principe Fundationis plenipotentiario
Patrono et Protectore maturè communicata, nec non adhibito Capitularium
suorum consilio, ea circa Seminarij Collegij, et Scolæ istius disciplinam, ordinem
institutionem, statuere, præscribere, ac ordinare possit ac valeat, quæ cum maiori
Dei gloria, Personarum dicti Seminarij commoditate, Diœcesis nræ coquem
speramus fructu, ac deniq fundationis ipsius meritò fore videbuntur.

In ijs autem ita ut praemissum est ordinandis, primum quidem sedulam ac prudentem ipsiusmet diligentiam requirimus, deinde verò ut SS. Concilij Tridentini Cap. 18 Sessionis 23 de Reformatione, Titulum de Magistris, quinti Decretalium, nec non Synodalium nrae Provinciae Constonum Libri quarti, titulum de Scholis, pro oculis positum habeat, hortamur in Domino. Quae quidem ab eo sic ordinata, statuta ac praescripta, quo plus roboris habeant, Nobis ad probandum exhiberi debebunt, quin et in Acta Consistorij nri Luceorien inscribi. Cum verò semper ita fiat, ut bonarum rerum initia plurimis impetantur difficultatibus, Rndum Dnum Joannem Leski Canonicum et Concionatorem de cuius hac in parte sufficientia liquido nobis constat, quandoquidem hoc ipsum negotium cùm ab ipso Illmo Principe Patrono, tum verò à Capitulo Olicen, ac ab Universitate Cracovien commendatum illi esse dignoscimus, dicti Collegij nec non Seminarij Directorem et Administratorem, Nos quoq autoritate nra constituimus esse volumus, ac in Dno paternè monemus. Eidemq si quidem ipsi per sua negotia vacaverit, aliquam ex Sacris Lectionem seu Lectiones, prout ex utilitate auditorum fore iudicaverit docendi praelegendiq concedimus potestatem; Fidei tamen ita ut dictum est praemissa professione. Ad extremum et tam Nobili Fundationi, atq ijs quos Coelo Dei speramus fructibus, nobile quoq praefulgeat Nomen: dictum Seminarium et Scholam, Collegij titulo insignimus, et exornamus, Discipulosq eius studiosos vocari praecipimus, ut vel ipsa vocis compellatione, virtutis, literarumq studium singulare apud animos eorum concitetur. Deus autem scientiarum Dnus, qui dat intellectum bonum timentibus se, et revelat parvulis sapientiam: ea omnia, quae nos Pastorali cura firmamus, erigimus, stabilimus, benigna desuper firmet protegat, tueaturq benedictione. Dat Torcini die VII. Mensis Augusti Anno Dni MDCXXXIV.

Boguslaus Eps

vicam dilig
exerceant
i fundatio
imum dis
praestare
entiarum
iones de
arij dis
s et conc
Epistola
Philosophi
in et praleg
s aliquis
praesentibus
at aliunde
anteguam
ulo et Cle
it. In Luce
praeceptoribus
non tempus
es Dni Se
Lucerien
missione
e Jurdow
o Capitulo
disciplinam
at, quae cum
cesis nrae
debuntur

In ijs autem ita ut
ipsiusmet diligent
23. de Reforma
m̃e Provinciae C
Sortamur in Domi
ris habeant, K
Lucerien inscribi
tantur difficultati
ius hac in parte
cùm ab ipso Ill.m
Cracovien commē
rem et Admini
in Dnō paternè
ex Sacris Lectioni
praelegendiq; cond
Ad extremum et
nobile quoq; pra
insignimus, et exo
vocis compellation
tetur. Deus a
et revelat parvu
mus, stabilimu
Torcini die VI

Boguslaw

Obtento Brevi Apostolico Contrarium Societatis instituto i Academiae collegio nulla tripudia nullas orationes nulla [illegible] Privatim dumtaxat in Sacristiis DDo gratias agebant alii mutuam dexteras porrexerunt cum admiratione incredibili stupebant. Sed nec defuerunt qui inventa per Breve sibi lite et controversia molestiam [illegible] invidebant ac molestie tamen Breve tot Jesuitas nil facere aiunt DDi communem benedictionem ferentes. Breve tot Jesuitas nil facere asserebant inter caetera iniqui eius interpretes dum verba illa Academiae [illegible] plus Academiae statutum quam eversam exponentes Scholam plus Academiae statutum quam eversam [illegible] prostrata serviit. Quod lectiones ad gloriam invidentes iis quod opera prostrata serviit. Quod lectiones quae in Academia legi solent in Scholis dicti Collegii Jesuitas de caetero in perpetuum legere aut legi facere Jesuitae non possint, deteriusque nullo quam ipsi Jesuitae interpretarentur id est Grammaticam Cornelii quae in Academia legi solet breviter Bullae in Scholis Jesuitas tantummodo legere prohiberent non vero Grammaticam Alvari quae ideo quod in Academia legi non solent in Scholis Jesuitas ridiculosa ista expositione legi Breve permittat. An adversum Scholam plus Academiae quam eversam statuere interpretantur.

Cum ergo habuissetque Breve Jesuitae nihilominus docerent et cum illis (quod nimium dolendum) aliqui passim dixissent vanas istas nostras spes et in Comitiis Regni Generalibus Regni, longe aliam hoc omnium quam spem mus futuram variam sine Universitatis Convocatione (quod plurimum necesse erat) expediebat) ipso die Parasceves 4 Universi hac de re aliquid scirent expediebat ipso die Parasceves et aliquos Pastores nostri erat 14 Aprilis Universitatis nostrae ad [illegible] litteras et aliquos Pastores nostri in Moscoviam scriptas a M. Rectore litteras ad Jesuitas Comitiis fuerit omnino valebant et nunc in re iam decisa disputationibus et dubiis non expectatis sub Regiae Maiestatis mandato Scholas claudant et deserant

Sacra et Serenissima Regia Maiestas
Domine Clementissime

Agnoscimus singularem post Deum S. R. M. V. in nos beneficentiam, quod rebus nostris deploratis ac desperatis, cumulatiore subvenerit gratia quam nos pro merito possumus eloqui aut scimus. Tamen quamdiu clementia Maiestatis Vestrae litteras nostras crescit atque civitates florescent S. M. V. in nobis tuendis incredibilem clementiam nunquam contrescent. Mirabitur posthuma aetas, divinis hinc nobis datos Serenissimos Vladislaos liberalem fundatorem et gloriosum Restauratorem Cracoviae n. Serenissimi S. R. M. V. [illegible] fundasset, nisi S. M. V. ab aliena iniuria vindicasset. Non fuit nobis ita grave aliena opprimi cupiditate quam gloriosum est Sapientissimi Regis defendi auctoritate. Vidimus Sanctissimi Super Academiam nostram Bullam, quae rescindit omnia lata, in favorem alterius partis decreta, et totum negotium arbitrio S. R. M. V. fecit. Sed illud nos reddit anxios, quod needum pars ab suis discedit consultis. Non litterasque favente Bulla illi Scholam adversam, at hinc spes foveant, Minus timore perturbet, quod sit quod ne rescripto Sanctissimi a temeritate sua deducantur, ad Comitia iactant se velle referre, ubi in tanta Sententiarum varietate, vel fortassis haberet magis linci partis prudentiam, quam deciderentur Res nobis super e damnosa etiam emittenda, cum gravissima sint futura, quae in Comitiis agi debeant, nec de Bello Grammatico temerarie disceptare supplices petimus a S. R. M. V. iubeat S. R. M. V. ad eos dari litteras, ut auctoritati Sanctissimae Sedis et Regiae expressa Ordinum voluntati velint concedere. Non enim tam honorificum est illis contentiosas istas Scholas habere, quam turpe foret voce Regni publica iniuriosos declarari et iubeti [illegible] Nos [illegible] gloriosissimis S. R. M. V. triumphis ad aram D. Caroli in dies vovemus et Deum O. M. comprecamur hostili temeritate Serenissimam victoriam nobis gratiisque redonet Cuius S. R. M. ad pedes prostrati nos litterasque nostras dedignantissime commendamus Cracoviae 14 April. 1634

Cancellarius
Illustrissime et Reverendissime Domine
D. et Patrone Clementissime

524

362

Obtentum est ad instantiam S. R. M. et Regni Universi Breve Apostolicum ad [illegible]
eliminandam afflictam et oppressam Acad. Scimus Ill^mam^ Cels. V^ram^ in ea Causa nobis
ad quietem antiquam restituendis plurimum laborasse, quo nos tum Celsit. V. debemus quan-
tum beneficio Patrono, a quovis hoc non ingrato deberi fas est, quod nostram Causam
non aliter quam suam rem semper integre, et candide tutatus est. Nunc ad Cels. V.
postulantes adimus, interponat apud S. R. M. velit partes praecipere per Sum Cardinalem
Loci Ordinarium ut pareant voluntati S. D. N. et Reip. auctoritati propo iam
expressae in Constitutione lata. Nam si haec res ad Comitia referatur, in tanta
tanta animorum distractione, et sententiarum varietate, aliorum partem hanc vel illam
pronunciatum aut oppugnatum res in ludibrium abiret magis quam ut
aliquid certum effici possit. Praesertim nos etiam pendet (tametsi in causa
iusta) litium, et taedet sumptuum tot annos susceptorum. Quam rem pruden-
tia Celsitudinis V. consiliisque persuaderi Clementia Cels. V. nobis abunde
cognita, cum factum in hac causa quod nobis intellexerit esse [illegible]
[illegible] Nos [illegible] Illma Cel. V. Deo [illegible] assidue ut eam quantocyus
una cum Ser^mo^ [illegible] Moscovia videre, cum meritis suis Cumulatissima laude
in Patriam restituat Deus etc.

ad Secretarium
Rndissime D^ne^
D. et P.

Multa R^ma^ sua Dominatio et sua Illma familia debemus videntes cohaerentem ipsius
et iam diuturnam in nobis iuvandis et ornandis benevolentiam. Etiam Sanctae me-
moriae Illmo Archiepiscopo, quem vix ullum [illegible] tempus nobis [illegible] restituent; namque eo feliciter Prima-
te Regni nihil nobis potuit accidere adversi, quod non per illum [illegible] accidisse ar-
bitraretur. Nunc habemus Bullam S. D. N. pro [illegible] nihil eorum remisit quod tamen
[illegible] insedit, ac si ad eos res ista pertinere non videatur. Silentium illis impositum
illi vero etiam ut antea clamosi et iniuriosi. Postulamus suppliciter a R. D. V. ut
amplius apud S. R. M. hoc negotium promoveat, imperetur per Sum Cardinalem Loci Ordi-
narium ut velint [illegible] auctoritate et Reip. pro expressa voluntati esse obsequentes
Ad Comitia rem istam deferri volunt cum tamen Reip. inveteratis Scholasticorum nobis an-
tea distrahi, modestia et verecundia prohibere deberet, cum et sumptibus ad eam rem
immodicis faciendis pares non simus amplius, illis autem uberior fortuna in litibus crescit
[illegible] etiam opibus ad eam rem corrogatis. Nobis vero Superiorum rogare et honestas pro-
hibet et aliud vitae institutum non permittit. Quidquid ea in re praestitum nobis a R^ma^
D. V. fuerit illud gratissimis animis, et perpetua colemus recordatione. Interea bene-
volentissimae Protectioni R. D. V. nos Studiaque nostra devotissime commendamus semper
incolumitate tanti Patroni religiose vivente Datum etc.

Die 23 Junij ad dictas litteras Wiazioma ex Moscovia de die 26. S. R. M. Rescripsit
ad Universitatem venit una cum litteris eiusdem S. R. M. ad Jesuitarum Provincialem
Quod per R^m^ D. Magnum Regni Secretarium Patronum nostrum ubique, sed in hac causa praecipue
semper incomparabilem erant missa in quibus scribat se Resuam S. R. M. Academiae
mittere cum litteris ad Provincialem. Significavit quoque in Aula Copias Brevis
notabiliter in favorem Academiae Romae emendati haberi, in fine haec adiuncta
Caeterum agnoscet Academia Maiora beneficia Principis, [illegible] sunt optima fundamenta
Sed de his coram uberius, Quod quidem aliquoties insinuatum, etiam praesens Prin-
cipis, a Professoribus Maioribus, quibus melius ab Academia prospectum fuit, postea
cum Professorum pauperum iniuria et damno est neglecta. Separatim meruit
ut antequam a Principe haberet Breve quod penes Nuncium Romanum est, Datum
non praesentetur Wiazioma 31 May 1634. Litteris ad Provincialem [illegible]
Sequuntur litterae S. R. M. ad [illegible] [Manifestatio [illegible] et Remanifestatio Academiae
ut habes in Copys] Litteris S. R. M. ad Provincialem acceptis non [illegible] sed [illegible]
sine [illegible] reddendas censuimus: cum non obtemperaverint ad nostram propositionem sine non
ad illorum invidiam et confusionem foret De Provinciali ergo ubi nunc esset diligens
alterius negotii specie, facta inquisitio. quem Jesuitae pro solemnitate S. Petri, ad illorum ut
vocabant Scholarum Basilicam proxima [illegible] venturum sperabant. Silentio itaque (etsi in-
opinato Provincialis in manus nobis facilius incideret) istis omnibus innotuit
Provincialis expectabatur, qui cum Junij 27 [illegible] venisset in crastino statim 28 Junij
per Generosum D. Achacium Pisarski in praesentia Nobilis Andreae Liesky Sindici [illegible]
tamquam Notarii Publici, ad hoc specialiter vocati et Rndi Martini Witkowicz
S. Annae Vice Praepositi, ac aliquorum testium exhibitae Provinciali in Conventu illorum ad
S. Stephanum litterae S. R. M. praedicto fuere redditae. Qui his lectis attonitus se velle
S. R. M. Mandato obsequi respondit. Quod deinde circa horam 13^am^ fuerit [illegible]
Proeworskj Scholarum [illegible] cum 19 Scholas claudeat et relinqueret ad
Acad. [illegible] [illegible] Provinciali ac [illegible] Collegij et omnium nostrum solemniter
resignavit [illegible] in forma Manifestationis [illegible] hanc quam die 3, a D. Rectore
[illegible] eadem Acad. Remanifestatio [illegible] ut habes in Copys.

1635 [illegible]

Ultima Januarij alio iam M. D. Rectore appingi voluit Gradus Regni Comitiis Dicti Reservati Brevis aliquot contra Evangelium erant remisse et Varsaviam a Dno Rectore cum suo Originali accepta. Ubi Illmi Dni Thesaurarii Regni Romanam ad Summum Pontificem Cursium. Kuncewicz terrestrem tunc hoc temporis Marschalcum admirati fuisse ferunt dum etiam Roma nobis allatum fuisse Breve animadverterent.
Gravis tamen nobis fuit controversia cum aliis Religiosis qui supra erant PP. Dominicani et insuper PP. Societatis ne Cathedre illa Sancta Swiedzaiac Drama wszystkie [illegible] [illegible] Sterrentur. Deo ad rei memoriam istius [illegible] ab Universitate Kunego data tum [illegible] nendo illa tum ne novam Iudicium Academicum [illegible] lentam Iuventutis inducerentur.

Constitutis per Parte Academiae in his Comitiis [illegible] Qua ad rei [illegible] Iesuitarum in gravem causa respondeat [illegible] rende [illegible] instar [illegible] [illegible] esse [illegible] modo [illegible] [illegible] [illegible]

1635. vltima Januarij [illegible] Gener

364

1635
Hyberna
Rectore la
Rni
[illegible]ovia

Eleemosyna Illmi et Rmi Petri Zyhicky [illegible] Studentis Academici a Generali Capitulo danda

Anno Dni 1635. Die Jovis 8 Februarij in Capitulo Generali. III.

526

527

10 8bris Professus Rector se Aº presenti cum DD. [illegible] promovisse in V. Capit. 3 Fundationes ad Effectum deductas et perfectas ab Univte recepi

Prima est Illrs Dni Garwarthj Studiosorum nobilium [illegible] 30 cum dote villarum duarum Smiadziec et Nerzostomie, quam V. Capitulum postulat introduci in Bursam Juristarum non post ruinis [illegible] tentorum pro huius ruinis restaurandis, concessit aliquam Summam pecuniae prout ibi est impensa

Alteram Illmi olim Petri Tylickj 4 Studiosorum qui eandem Bursam inhabitant

Tertiam Luca Doctorij C.C. Professoris Casuum Conscientiae in Collegio [illegible] Iure [illegible] cum reditu fl. 300.

Praedictas Fundationes recepit Univtas ne suum benignum Illm denegaret quod ultro sponte ab ea sibi peteret. Ordinationis prioris Garwasianae [illegible] est qui sequitur Tenor.

Bursa Conceptionis Bae Mariae V. nova Garwasiana
Bursistis et Contubernalibus.

Ordinatio Fundationis Adm Rndi olim Lucae Rectory 112

Canonici Crac. et Praepositi Osmiecimen. Ao 1636to

Ao 1635. Juvenibus 6 in Studia litteraria ex Osmiecim singulis per fl 90 quolibet Ao 113.

Juvenib. 6 de Rzeszow in Studia litteraria singulis per fl. 90. quolibet Ao 540

Professori in Universitate legenti Casus Conscientiae singulis annis fl. 300.

Ex Protocollo Actor. V. Capli Eccliae Cathed. Crac.

M. Lucas Grublicki Publicus Actor. V. Capli Eclae Cathed. Crac. Notarius

[illegible] 12 9bris Data facultas ad instantissimas pre. D. Pauli Hevlio Can. Duce Dniw in Osieg 3er Pastor

Commutatione Hyberna Rectore gratuita 20 9bris In Rgoho Universi ad exterus abeundi tatis Varsoviam missi Adm Rdi Ds Alberty Borowiy S.T.D. et Joannes Brosciy S.T. 217

Bandurkorum Senior Bursae eligit Cl. d. Lucas Dichowski. Theol. Andreas Kuczarski

In Plebanum Kasimirienensem Pauli Departenie

18 Januarij Privilegium Vicecancellariatus Martiny Vadoviy Univer-sitati praesentat. Cui debebit Universitas Fundatio pauperum Studiosis 214

a R. D. Gasparo Roszynski Canonico Premisliensi suscepta eius ordinatio p. 215.

26 Januarij Semina Controversiae data Cl. Dni Chrystophoro Kaimer M. D. Cum nollet cedere de Bonis Smiebormice et Pielgrzymowice.

Et comparerent cum eodem clodi ex parte [illegible] Janus Oborski Iustitie Ds Joannes Starski vicesgerens ex parte Dni Chrystophori Kaimer Dr D. Lukomski qui tamquam arbitri amicabilem Compositionem facerent. Dni mandarent ut dimederet praesente illis dimendebat [illegible] sint Iure gradu apud nostrum Joannes Regalior per appellationem ad Vrbem Iudicem aut Plebanatum Szmanowice dimittere, aut Collegiaturam. ad 12 Zmarag.

216

28 Februarij Redimunt Licentiati Theol. per [illegible] Canonicatum cum oppositione Bellarmino medwiecin. In Procuratorem electus Alberti Borowiy Cui adiunctus 217 est Sigismundus Grzegorowicz Catechetam Theol. assignat in Sociam Skrzynski Skrzynski

Commendatur Actio in eodem Relatio

372 1636 19 Maij et sequentes. ad 15 Julij Deliberio de Aedificandis nouis Classibus 218
decreuit ex opposito qti. d. Anni aedificari Scholas demandatis Steryciani Censu
manebit in Korabnikij item de Domo Gota vida dekhanui Dni Balthasari et
sibi melioris Conditionis inueniat domu vatu pscriptum se gressit Comm
eidem Seniori Cum Architecto Vates et Baccalaures Vladislauij. Joan Laitner 219
Moravbu.

Collegij Piatensis Eiusq ordinatio à R. D. Chrystophoro Wiski Canonico Lucecoriensi facta Confirmat ab Dn. sequitur et est talis.

1636

29 Augusti Redore Spatrio Monitor Augustiny Rybkowicz Spolity S. Arno 6
festum Bartholomeo Janusowicz, IVD. Ad Lecturam Decretal omnis Gorski 223

530

~~525~~

074

1636 Com Hyberne Idem Spaluij Rectoratus gesti et relationem

378

1637 Rectore Adamo Opatovio 16 Januarij Mille fl. Joannes [illegible] J.V.D. et Olim Collega 223
Universitati grati animi ergo legavit Dividendo aequaliter inter omnes
Matthis Bursariis Confectis Collegiis S. Stanislai Scepsi Bursa [illegible]
Fundatio et Ordinatio Kidorensis suscepta. 224

Pro Oratorio Praeintis Acad.ae Crac. Fundatio 700 f. provenientia facta a [illegible]
obligata in villa Haereditaria Itkowice Ill.ris D.ni Petri Szyskowski,
Capitanei Varsav. ex Legatione Ill.mi et R.mi Q. D. Stanislai Gervarsky
Ep.i Crac. per Ill.mum et R.mum R.mi D.ni Alberti Serebriski executoris facta
Inscriptio facta in Castro Crac. feria 2 post festum S. Agathae proxima
A.o 1637. In Conclus. Universitatis p. 230. et 231
sequitur et est talis

Hoc praesenti anno ultimus de Gente Tenczynia [illegible] [illegible]
cuius et antecessores Academiae ita et ipse erat amantissimus et
testamento suo litteras ad Ursinum mei quas hic libuit inserere
fundationem Professoris pro Morali Ethica in Miedzyrzec pro
filium incorporando apud Universitatem cuius fundare voluit
Propositum hoc pium et sanctum non est sortitum effectum
Quia heredes erant Thenczynia quod [illegible] [illegible]
Thesaurarius Regni Haec obstitit quominus incorporatio
fieret nobilissimi altera benefactor Academiae

+

Sanctissime Pr.

post oscula beatorum pedum Sanctitatis Vestræ.

Quâ sim pietate erga sacram sedem, vel ex eo perspici potest, quòd ex omnibus ornamentis à maioribus meis relictis, nullo magis delecter, quàm quòd gens Tencinia ita fuerit sacræ Sedi addicta et deuota, vt ne vnus quidem vir ex ea extiterit, qui à fide S. Romanæ Ecclesiæ defectionem faceret. Atque ita Familia nostra cum laudem in retinenda vera et Apostolica religione tulerit, etiam benignitatis et humanitatis opinionem ex patrociniis doctorum hominum, quorum labor et industria Ecclesiæ et regni commodis inseruiit, non negligendam esse duxit. Quem nostrum fauorem, Academia Cracouiensis antea sæpius experta, tantò magis nunc in oppugnatione iuris sui adesse postulat, meam implorans opem, vt pro ea, Sanctitati Vræ supplicarem, ne patiatur Scholam per ducentos et ampliùs annos, Ecclesiæ, et regno vtilem ac fidelem, alterius nouæ in eadem ciuitate erectione, quam Patres Societatis toto conatu moliuntur, extingui et interire. Hæc Schola dedit Ecclesiæ Sanctissimum virum Stanislaum Hosium Cardinalem, hæc dedit regno tot Episcopos, acerrimos Religionis propugnatores, tot curiæ prudentes Senatores, quorum patrocinio nixa in iuris et priuilegiorum à sacra Sede, et Serenissimis Regibus concessorum possessione quieta permansit. Nunc post operam Ecclesiæ grauiter præstitam, in reprimenda hæresi ex voce et scripto, hanc mercedem referet: vt perduellibus Ecclesiæ, quos persecuta est, profligatis, superstes esse non possit? Credo nunquam eâ mente fuisse Sanctiss. Pontifices Prædecessores S. V. vt libertas condendarũ nouarum scholarum, ad tollendas veteres daretur. Iam neque in Regno nostro licebit nobis esse securis de integritate iuris et priuilegiorum cuiusuis ordinis, oppressâ libertate Academiæ, quæ publicâ authoritate legum munita, ac vallata est. Quod sentiens Serenissimus Princeps, qui in primo aditu regni iurauit tutelam iuris, et

immuni-

535

530

384

immunitatis cuiusuis ordinis, regio imperio decernere, nouam Scholam poni cunctatur, ne lædatur ius confirmatum ab omnibus ordinibus Scholæ prioris, quæ Vnica est in potestate Ecclesiæ Præsulum. De S. Vestra non dubitamus, quin ad erigendam partem, impulsu efflorescentis fortunæ inclinatam, sapientiam suam et æquitatem accommodare Velit, Vt intelligant afflicti Academici, apud summum in orbe Principem, plus ius Valere, et æquitatem, quàm Vllius gratiam. In hac spe conquiescens, amplector beatos pedes Sanctitatis Vestræ. Dat. Crac.

Sanctit. Vræ fidelis subiectus
Andreas Tęczyński
Palatinus Cracouiensis

+

Comparens psonalr coram offo et Actis pntibus Castren Capitan Cracou Illris et Mgcus
Joannes Comes in Tenczyn Palatinus Cracovien gentis suae Ultimus Viror Academ a teneris
dilectissimus iuribus dominijsque suis quibuscunque proprijs et competen se Tertio cum Successoribus ac bonis
suis omnibus iurisdoni offij pntis Castren Capitan Cracovien quoad Actum pntem attinet, to-
taliter et plenarie incorporan atque subijcien palam libere ac per expressum recognovit. Quia
ipse cupiens Remque omnium maxime omnibus praecipue quae ex artibus ingenuis derivantur exor-
nat et auctam esse exemplo Maiorum suorum qui primi sub sanctae memoriae Serenissimo
Serenissimo Vladislao Jagellone Rege Poloniae et Magno Duce Lithuaniae ex Testamento Hedvigis
Reginae Poloniae tanquam nuncupati Executores Ultimae ipsius Voluntatis Acad. Cracovien or-
narunt et constituerunt; inserviendo quoque tam piae intentioni et ordinationi ac voluntati olim
Illris et Mgci Gabrielis Comitis a Tenczyn Palatini Lublinen fris sui germani bonor Mie-
dzyrzecz haeredis, quam vigore iurium certorum suor ad bona eadem Miedzyrzecz sibi servien
plene et integro iure quodcunque sibi competi ad ius patronatus ~~Miedzyrzecz~~ praesentandi Ple-
bani ad Ecclesiam Parochialem S. Nicolai in oppido Miedzyrzecz iuribus suis subiecto con-
cessi et in alijs bonis et villis ad hoc idem Miedzyrzecz pertinen competit et servit. Cum omnibus
Ipsius et in alijs bonis et villis ad hoc idem Miedzyrzecz pertinen competit et servit. Cum omnibus
eiusdem iuris patronatus beneficijs praerogativis ac de ipso iure patronatus cum toto eiusdem
iur dominio proprietate ac competen omnibusque et singulis illius utilibus commodis emolumentis
et obventionibus universis nullis penitus exceptis nec pro se suisque successoribus aut alio
quopiam reservatis, sed omnibus in genere et singulis in specie comprehen, generi per speciem
et e contra non derogan, in totumque et plenarie prout praemissa sibi respectu iurium suorum
supradictorum serviebant, eundemque modo praemisso etiam concernebant. Idem quoque nunc Adm
Rndo Dno Daniele Sigonio Canonico Eccliae Cathlis Arcis Cracovien Rectori ac toti Unitati
Almae Acad. Cracovien moderno et pro tempore existen cessit et condescendit prout cedit et con-
descendit pntibus perpetuo. Omneque et integrum ius suum praemissorum omnium ex vi iurium
suorum sibi competens in eundem Adm Rndum Patrem Danielem Sigonium Rectorem ac totam
Universitatem Almae Acad. Cracou modernum et pro tempore existen totaliter et plenarie trans-
fudit, transtulit prout transfundit transfert et hoc idem ius patronatus Ecclae Miedzyrze-
czen respectu iurium suor incorporavit et incorporat per pntes. His suppositis conditioni-
bus. Prima ut Mgcus D. Rector et tota Univsitas Cracovien pro tempore existens Sacerdotem
qualificatum in moribus et doctrina praesentet, ad Parochiam Miedzyrzeczen qui munia
et onera Ecclesiae cum Sacerdotibus more antiquo iuxta veterem fundationem absolvat, et
exequatur, ad laudem Dei omnipotentis et honorem Beatissimae Virginis Mariae et Omnium Sanctorum.
Secunda Ut in Schola Miedzyrzeczen frequentius Baccalaureus aut Magister qui Latinam et
Graecam Grammaticam doceat propter pueros Christianorum utriusque ritus in illis partibus.

Tertio

536 ~~537~~

386

+

Tertia ut Universitas in solennibus suis precibus Deum oret pro animabus ex Ill.mae Tenczynior.
Familia tam vivis quam defunctis. Quarta ut in ead. Acad. ex fructibus certis ad Ecclesiam
praedict. ex antiquo spectan. cum iure et permissione Ill.mi D. Zbaraski sequestratis aliquis Lector
qui ad usum Reip. ex [illegible] [illegible] ex ipsis Studio textu vel expositione commen-
tationibus perlegat libros de demonstratione eosq. variis aliarum scientiar. exemplis ut
ex Morali Philosophia et politicis declaret praesertimq. ex Geometria quod ipse stilus facultatisq.
ad usum applicet, iuxta Socratis apud Xenophontem consilium, eligendo ea potis-
simum quae ad usum non ad inanem et scholasticam contemplationem pertinent, cum fu-
giendus labor sit in iis aetatem consumere quae extra scholam nullum penitus usum
habent. Haec autem omnia et singula ut quam primum commode in Academia et circa Eccle-
siam Mielzycecen. ad usum veniant, Admodum Rev.dus Joannes Brotius Canonicus S. Floriani
Plebanus Mielzycecen. pro sua erga se recognoscentem et Ill.mam domum Ten-
czynianam observantia et gratitudine ad effectum deducere curabit quod etiam li-
bens in se recepit. In quibus promissis adimplendis idem Ill.is et Mag.cus recogno-
scens subiicit Mag.ci Rectoris eiusq. Univ.tis Almae Academiae Cracovien. moderni et pro
tempore existen. atq. praefati Rev.di Plebani Mielzycecen. conscientiam et fidem bonam
erga Deum et se fundatorem obstricta et obligat. esse vult. Etiam ex nunc prae[illegible]
bus nomine Ill.is et Mag.ci Joannes Comes in Tenczyn Palatinus Cracovien. dat et
adinscribit praefatis proventibus Provisori Ad.m Rev.do [illegible] Danieli Ligonio Canonico Cracovien.

moderno et pro tempore exist. in locum eius casum praemissorum omnem realem intromissionem
et actualem pacificamq. possessionem cum praesentaneo fructuumq. omnium redituumq.
capiendi per [illegible] quemcunq. sibi ad id [illegible] eligendum iam ex nunc ipsi admitt.
quam [illegible] per ipsum Rev.dum D. Rectorem ac totam Univ.tem Almae Acad. Cracovien.
modern. et pro tempore existen. hoc idem ius casum praemissorum omnium cum Univ.tis beneficiis
et praerogativis ac praemissa omnia praesentem adhaerenda et incorporata cum suis [illegible]
et emolumentis tenen. habendi possidendi pacificeq. et quiete [illegible] temporibus per-
petuis [illegible] [illegible] [illegible] ad praemissa sibi servien. [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] virtute et vigore.

Actum in Castro Cracovien. feria tertia intra Octavas festi Sacratissimi
Corporis Christi Anno Domini Millesimo sexcentesimo [illegible] septimo.

Joan. a Komorow V. [illegible]
Vicecap. Cracovien. [illegible] Locus + Sigilli

Correxit Kr[illegible]

F Rectori ac toti [illegible] Univ.ti Almae Acad. Cracovien.

collationatum cum [illegible]

Copia Protestõis Juris patronatus
Acad. Cracovien. p Palat. Crac.

In Castro Cracovien.

feria 3tia int. octavas Corporis Xpi.

Ao 1637.

632

~~384~~

Cum Aestiue. Rectore Daniele Sigonio Ill.mus Joannes Tarnowski Comes a Tarnow Palatinus Crac. gentis suae vltimus Vir, Jus Patronatus ad Parochiam Medirecensem Academiae Confert et ex illis amplissimus fuerunt Professores Rev. inter philo Ordinat. aeternae memoria qui dignam Medirecensis sed impeditus in Zophia Dantowicia Regni Thesaurarie herede honor Medirecz

Inscriptio facta Feria 3 Infra Octauam SS. Corporis 1632 in actis Crac. sequitur et est talis. vide supra.

Jus Pater natum in Med. dignior 232

29 Maij quae erat Feria 6 post Dnicam infra Octauam Ascensionis Dni Inter Studiosos et Judaeos excitatus fuit tumultus atrox ex occasione tali. Studiosi quidam ex Calvaria redeuntes descenderunt in Vicum Judaeorum et sitim potu medonis extinguerent Judaei Propola, cum postea Studiosi ad integram solutionem pro potu aliquot grossis deficerent coepit eosdem obiurgare ac postmodum per in cursum cognis excipere, viciniis etiam tumultuose aduocatis, vulnera inferre. Miseri iuuenes videntes se in periculum inopinatum venisse ad portam Ciuitatis cursu se contulit, affecti tanto dedecore audaciores, sedatique tabo obuios quoscunque Judaeos vexabant feriebant pulsabant. Judaei irritati Crac. conuenerunt ad Lapideam Illus. Dni Lubomirski Palatini Russiae opem ipsius contra Studiosos implorantes. Ill.mus autem dicta Judaeorum querela. mandat Satellitis et peditatui suo ut inculpatos capiant prehendant et ad se adducant. Studiosi interim vulnerati continebant se in domo cuiusdam Chirurgi, quam domum Haidones clausam inuenientes, inuadunt vi fores effringunt et Studiosos latitantes foras extrahunt, et ad Ill.mum Palatinum adducunt, quos vanum publice ante lapideam spectantibus multis. idem Ill.mus castigare iussit. qua dehonestatione et Jurisdictionis suae Violatione Studiosi offensi tumultum excitarunt, qui ad vesperam feriae sextae illius diei cum maximo Judaeorum detrimento qui passim per lapideas Ciuium delapsi conspectum hominum fugiebant perdurauit. In Crastino Sabbathi summo mane ob defensam Judaeorum, et ad comprimendum tumultum Officium Castrense peditatum Capitaneatus armatum per Ciuitatem dimisit qui per forum et plateas Judaeos colligentes ab inuasione vt defenderant. modum autem defensionis excedentes in gratiam Judaeorum a quibus forte subordinati erant duos Scholares innocentes sclopetis exoneratis traiecerunt, et occiderunt. Tum vero Sanguis ille innocens et ad restinguendum effusus erat maius quam post memoriam hominum Cracouiis excitauit incendium. Rapiebant per secretissimas quasque aedes reconditi a pello rapiebantur vexabant vulnerabantur, nec publicis parcebant locis et loca studiis parcebant. Quin Ill.mus Palatinus Russiae et causam et tutelam Judaeorum susceperant in Ipsorum Palatini Crac. et primus erat Crac. et ad quem res ista pertinebat per dictum Nuncios de causis et occasione tumultus interpellatus cum ex vrbe ad proximum Rus suum discederet lapidibus in rheda sedens impetitus scilleris explosis. Octo alii octodecim referunt Judaeos inuenti in Canali Ciuitatis verberibus contusi ad extremum extra portas Ciuitatis deducti mactati et in piscinam Ciuilem proiecti. Unum Judaeum in Vrbe Casimiriam deferebat. Qui ferendo cum non esset sufficiens ad preces Mosis respondebat. Sed a Studiosis rogatus quid ferret anseres inquit et alia vitae necessaria Curiosius inquirentibus inueniunt Judaeum quem simul cum Vrbe in Ataulum susciperunt. Pax abfuit frendente populo et plebe Christiana quia pax ista haud et tenendo tamen per multos Cracouia Casimiria fructus exerceretur. Res memoratu digna quod a nullo Magistratu vrbico vel Castrensi defenderentur cum tamen praesentes essent Crac. Ill.mus Comes a Tarnow Palatinus Crac. Ill.mus Dnus Joannes Zebrzydowski Ensifer Regni et alii plerique

538

533

390

Omnes conniventibus per eandem Iudaeos visto et occulte dicti in
dicto durauit hic tumultus per integram septimanam qui postea p
paly fuit et sedaty per nonnullos Commissarios Rmi Epi Crac
Illmi palatini Crac Mgnificum Dm Rectorem cum Consiliariis Univer
sitatis diu tractatos retentis sola amnestia utriq parti pro bono pacis
proposita.

637

Eodem Signio Rectore Executores R. Nicolai Woiecki Decani Cameneci Canonici Sandomiriens. Illus. D. Joannes Boxij et Sebastianus Kurenius Eredium Obendam in Szydlowiec 13 Maij 1625 dur Zakonnay ad vitae tenentes Universitati post mortem illius accessit. Ubeb Credito Collect. Vnh. p. 223

Prima Collatio fuit M. Kruliik hic mortuus est 1656

Obendey ... Zapos...

1637 Summebat [illegible] Rectore Borowio 13 8bris Prouisor Seduli [illegible] Opalinij Orator Zlicieniy Zotowiczki

Jacoby Usiensis citat Procuratorem Univ(ersita)tis ob à se habita sibi debita Romanum et R. D. Rectorem ob denegatam sibi Rasionem in D. Theologia. Mittit Universitas nuncios ad Ill(ustrissi)m(u)m Ep(iscop)um [illegible] tales commissiones contra Iura et Privilegia Academiae petendo ne ex Cancellaria Ill(ustrissi)mi [illegible] et à Commissariis si [illegible] in quantum perveniret appellandum ad quem de Iure. R(everen)dus vero Usiensis ob evocationem contra Iuramentum Academiae spontè puniendus est [illegible] leges et de[illegible] [illegible] 236

ne universum urgeat extraordinariae medijs cum nec requisita habeat sed via ordinaria cum audis ad Procuratorem dixisset Magnam cum illo [illegible] [illegible] esse pecuniam decrevit repetendam [illegible] illius [illegible] et [illegible] Professorum contravenit.

22 Marty A(nn)o 1638 Redimunt Licentiati [illegible] [illegible] pro [illegible] cum [illegible] [illegible] ad Seminarium [illegible] gubernandum mittit Matthias [illegible] ad [illegible] Ill(ustrissi)mi Lucae Dambski C. C. in Classibus antiquis volebat de novo suo Bursam. [illegible] 237

[illegible] hoc deliberatio dilata nec prius introduci missa donec translatio fieret ad novas Scholas erectas. postea R(everen)di D(omi)ni [illegible] [illegible]

18 Junij Adhuc tumultuatur Jacobus Usiensis, et decretum obtinet apud Commissarium [illegible] te et appellante ad Iudicem ad quem Procuratoris Universitatis [illegible]. Quem 238

cum Universitas decrevisset in officium per poenas redigere [illegible] ille in [illegible] Universitatis et nec publicandum nec [illegible] hoc decretum consuluit.

Tandem cum [illegible] [illegible] innovaret [illegible] [illegible] [illegible] pecuniae [illegible] sunt illi 188. Infelix nummus qui abominabilis et [illegible] litas [illegible]. Melius est modicum Iusto quam multae divitiae peccatoris

1638 [illegible] [illegible] Rector

12 Julij Moritur Daniel Sigonius Consultus Canonicatus [illegible] Opalonio [illegible] [illegible] Protestatione [illegible] R. D. Blosij S. T. D. eo quod sit prior in Communitate: Universitas quidem declaravit Qui prior in Communitate tempore et loco, etiam prior est ad beneficia Communitatis [illegible] qui prior est in Univ(ersita)te etiam prior debet esse ad beneficia Univ(ersita)tis, Et hoc semper servabatur in Univ(ersita)te et in alijs Collegijs et Capitulis

14 Julij Proposuit Rector litem esse intentatam apud Ill(ustrissi)m(u)m et R(everendissi)m(u)m D(omi)n(u)m Ep(iscop)um Crac(oviensem) à R(everen)dis Capitularibus S. Floriani pro bona Xiezniae [illegible] R. Blosio Decano, Francisco [illegible] et Jacobo [illegible] Canonicis, M. D(omi)no Rectori et alijs Capitularibus qui innixi [illegible] et legibus Academicis [illegible] ad hanc [illegible] bonorum. In quo Iudicio M. D. Rector pro suos plenipotentes contra Iurisdictionem 238

Ill(ustrissi)mi D(omi)ni excepit quia et contra leges Academiae quo excepta est, et contra Privilegia concessa a Sede Ap(osto)lica [illegible] et contra Concil(ium) Trid(entinum). [illegible] [illegible] R(everen)dus 239

foro [illegible] [illegible] iussit et Revisores ad villam Xiezniae deputavit [illegible] hoc [illegible] [illegible] sit in bonum eiusdem [illegible] et [illegible]. A quo decreto plenipotens M. Rectoris appellavit ad Sedem Ap(osto)licam et continuat appellationem decretum [illegible] [illegible] 1639 die Lunae 14 February in Concilio Univ(ersita)tis p. 250

[illegible] testamenti [illegible] [illegible] Joannis Duklewski

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Bursae [illegible] [illegible] contra pro [illegible] 240.
[illegible] Grochowiczki [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

58

540

~~535~~

379

1638 Communione Liberna 17 9bris Ill^mus et Rev^mus Episcopus Zadzik ... Loci B.
Joanni Cantio pro Canonizatione 24 millia obtulit pro Capella 6 millia flor. obtulit 241
digna cedro pietas pro experto beneficio a B. Cantio in gravissimis vitae pe-
riculis
Reformationem aulae et Auditorium Bursae Stae Ursulae ... pro Ordinatione facienda
qui cum sua Illma Celsitudine conferrent deputati D. Andreas Lehicovius et
Sigismundus Grzybowic

Altare S. Bar-
tholomaei fundi-
tus renovat. post
Resignationem
Rev^i Opatovij
applicatum Men-
sae Collegij Maio-
ris

In Nomine Dni Amen Vniversis et singulis quorum interest euidenter
pateat et sit noti Quomodo anno a Nati: Christi 1638 Jouis
15 Mensis Julij in dicte Rom 6ta Pontificis SS. Dni Nri D. Vrbani
diuina prouidentia Papae viij eius nominis feliciter moderni
anno ipsius 15 In mei Nrij publici testiumque infrascriptorum presentia
ntr comparens adm̃od Rndus D. Mathias Blosius S Th Doctor
et Professor S Flor: Decanus coram Magco et Admod Rndo
Dno Alberto Boronio S Th D. Rectore Vniversitatis Crac Cu
stode S Flor: tenens et hns suis in manibus chartā quandam
papiraceā a quadā electione in cancellatum morte et obitu Adm:
Rndi Dni Danielis Sigonij S Cancii Crac vacan aliisque grava
minibus in eadē appellatione contentis, eandē animo et intentione
appellandi facto et in scriptis interposuit tenoris sequentis ——
Ego Mathias Blosius S Th D. et Prof: Decanus S Floriani ani
mo et intentione appellan prouocan apostolos peten recipiendi ali
aque oia et singula infrascripta facien Corā Vobis Magco et
Adm Rndo Dno Alberto Boronio S Th D. et Prof Rectore Vni
versitatis ac Vobis Nrio publico testibusque S praesentibus quaere
la propono et dico. Quia Vos Magce Dne Rector et tota V
niversitas Crac processistis ad Electionem noui Cancii Cancel
lariatus Crac Vacantis morte et obitu Adm Rndi Dni Danielis
Sigonij S Th D. et Prof: nō ordinato modo videlicet contra
antiquā consuetudinē possessione continua firmatā Inclyti.
Capti S Flor: vti ex antiqua eadē consuetudine eligebant
et promouebant Decani vel Praepositi S. Flor: in Cancellariatū
praemissum Vos Nihilominus et Vniversitas me seniorem
in Collegio ioni Vniversitatis multis annis et Decanum S.
Floriani in electione hmōi Cancellariatus Vacan postposuistis
ad electionem vero Rndi Dni Adami Spalonij S Th D

et Professoris

541

~~536~~

Professoris S. Annae Decani in praenotatum Cancellarium Cracov.
zilia S. Margarethae de anno pnti processisset et de facto elegiss.
Sentiens me igr enormiter laesi et gravati ex pmissis animo
et intentione Causam hmoi et negocium cum oibz et singulis inde
emergen. arreptis contra et adversus Vos Magnificum D. Rect.
et Vestrum ac ptensum electum conjunctim et divisim atque
alios et singulos sua communiter vel divisim interesse puta
ad Illmum et Rndmum Dnum Dnum Jacobum Zadzik Epum
Cracov. Ducem Severiae totaliter devolven. necnon a quo
libet gravamine futuro quod mihi ex eo evenire poterit
his in scriptis et prout ad eundem Illmum iam alias ver
bo appellavi et provocatus sum circa electionem protestat
appello aplos l. 2. 1. instanter et mihi dari peto si quis
sit qui eos mihi dare velit et possit et praesertim a Vobis
Dno Vro testimoniales. Et Vos Magnificum Dnum Rect.
et ptensum Rndum D. Electum vestrosque alios et singulos suprad
pmissos et cum ratione communiter et divisim interesse putan
tem Cito quatenus Nona die quae erit dies 29 Mensis
Julij post notificationem supplendum si dies illa iuridica
fuerit alias proxime et immediate sequenti per se vel per procurato
res quilibet vestrum compareat Stancoviae vel ubi tunc
Curia Illmus consistet cum oibz et singulis suis actis pro
cessibus iuribus quibus se in causa et negocio pnti iuvare voluerit
ditis quilibet vestrum iuvare intendit in solidum et ad viden
dum in Causa et negocio pnti ad oes et singulos actus
et terminos usque ad sententiam diffinitivam aliaque dicend. allegand.
faciend. prout iuris fuerit quam quidem a Notificatione
pro pmissis

no promissis Vobis Magco D. Rectori praefatoque Rndo Dno
electo aliisque et singulis de Universitate in solidum prout de iure
melius possum et valeo praesertim cum intimatione et protestatione
notificatione quod sine comparuerint etc. et singuli sive
non in dicto termino ego nihilominus ad praemissa et singula
gula et usque ad finalem victoriam causae huiusmodi obtinendam
procedam et procedi procurabo iustitia mediante aliasque iuxta
stilum Illmi Ctis Vobis appellatis absentibus non expectatis Et
intimo cuilibet vestrum omnibus et singulis quod pro parte
meae appellationis prosecutione et defensione iter ad Illmum Cm
arripio quod Deo auxiliante continuare per me vel pro
curatorem intendo Me et causam huiusmodi tuitioni protectioni
et defensioni praedicti Illmi C C Salvo iure addendi etc.
et aliam appellationem de novo interponendi. Post cuius
quidem appellationis interpositionem sic ut praemittitur fa-
ctam idem Admodum R. D. appellans petijt sibi super eadem
videri Et supranominatus Magcus D. Rector videndo ap-
pellationem huiusmodi admisit De et super quibus omnibus et singu-
lis praemissis dictus D. Appellans petijt sibi a me Notario
infrascripto publicum confici et extradi instrumentum Acta sunt
haec Cracoviae in Collegio iori Universitatis post meridiem circa
tertiam horam medij horologij in residentia eiusdem Magci D.
Rectoris anno die Mense Indict. Pontificatu
quibus supra Praesentibus ibidem Dnis Stefano Kra
kowianski Jacobo Zwolenski testibus ad praemissa
vocatis

848

vocatis et rogatis Studiosis Cracovien. Et quia Ego Pau-
lus olim Mathiae Drozdowski publicus S. Apostolica [auctoritate] Notarius appellationi supra scriptae pro-
una cum testibus suprascriptis interfui eandemque sic fieri vidi
et audivi ac in notam sumpsi ex quo hoc Instrumentum
publicum manu propria scriptum confeci publicavi signoque
nomine et cognomine solitis munitum extradidi rogatus
et requisitus Idem qui supra mpa

Anno 1638 die 16
Julij praesentis accedens
Rndum Dnum Ossolinium [illegible]
eandem appellationem ei notifica-
vi debita cum instantia. Ego Pau-
lus Drozdowski publicus autho-
ritate Apostolica Notarius qui supra mpa

Appello d. [illegible]
[illegible]

IN NOMINE DNI AMEN

Ad [illegible]

[illegible]

59

544

539

IN NOMINE DNI AMEN.

Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam Redemptor noster D. Jesus Christus volens genus humanum per lapsum primi parentis in via mortis æternæ constitutum, et vitæ perennis hæredem efficere, et opera pietatis charitatisq edocere, in sua ineffabili charitate et misericordia de sinu Patris descendens, curam nostræ mortalitatis assumpsit. in asperoq Crucis patibulo mortis crudelissimæ amarissimæq supplicium causa nostræ duntaxat redemptionis, et in pristinum statum gratiæ restitutionis, sponte subire dignatus est, nobis charitatis pietatisq exemplum relinquens, quo nos promptiores et proniores, ad opem charitatis efficeremur, Pauperesq Eleemosynis quæ à morte (testante Sacra Scriptura) liberant, providere non aspernaremur, sed eò promptius huiusmodi Eleemosynas elargiamur. Proinde Nos Albertus de Lipnik Lipnicki Praepositus Sandomirien Cancus Crac in absentia Illmi et Rdmi D. Petri Gembicki Dei Gratia Epi Crac Ducis Severiæ in Spiritualibus ac Tusa Diæc Crac Ducatusq Severiæ in Spiritualibus Gnalis Administrator et Vicarius Generalis, Universis et singulis quorum interest intererit, aut quomodolibet in futurum interesse poterit significamus. Quomodo coram nobis pro Tribunali ad iura reddenda sedens, in publica audientia personaliter comparens Excellens Andreas Grabianowski Artium Magister et Plta D. Illris et Adm Rdi Adami Opatovii S. Th. Doctoris Canci Crac principalis Executoris testamenti Adm R. olim Danielis Sigony Canci Crac procurator, exhibitis literis unde debite ut apparebat executis, contumaciam omnium et singulorum sua ex adso interesse putantium unde citatorum et non comparentium accusavit, et in eorum contumaciam Inscriptionem census annui reemptionalis, Ducentorum decem florenorum

545
540

404

polon. a Summa capitali Trium Millium floren. polon. prouenien. per Adm. R. olim Danielem Sigonium Sacrae Th. D. Cancum. Crac. pro duobus Altaribus erigen. necnon pro Anniuersario in Academia Crac. fundan. testamentaly assignati, et per Grosum Hieronymum Constantinum Minor de Przybyslawice, in et Super tota et integra Villa Grodkow necnon totis ac integris Sortibus Villae Psary, cum Spatio ibidem Sito, Coram Actis Castren. Crac. Sabbatho ipso die Festi Transfigurationis Chri Anno 16-39 recogniti, et in omnibus et Singulis illius punctis, clausulis, articulis, et conditionibus vniuersis approbari, confirmari, ratificari, robur autoris ordinariae et perpetuae firmitatis pariter et Decretum desuper apponi dictum Censum vna cum Summa principali libertati ac immunitati Ecclicae adscribi, incorporari, inuiscerari, eundem Censum Ducentorum decem floren. polon. in tres partes aequales, per Septuaginta floren. polon. diuidi, et Sic per diuisis huiusmodi partibus, vel alys praefati census Annui distinctis Sortibus, et quidem Super prima parte, Seu Sorte huiusmodi Census primo Anniuersarium pro anima Supradicti Adm. R. Danielis Sigony Cancellarij Fundatoris huiusmodi census, in Eccla Colta S. Annae per Vniuersitatem Almae Academiae Crac. peragen.: Super Secunda Sorte census Altare quarti Ministery tituli Annunciationis B. M. V. in Eccla Cathli Crac. ad Altare Praesentationis B. M. V. in Capella Szafrancorum Situm, et pro Vicario Canci Fundi Leskowska pro tempore existen. Quia institutione designan.: Super tertia et vltima sorte census eiusdem, Altare quarti eiusdem Ministery in Eccla Colta S. Annae ad Altare S.S. Corporis Chri Sub titulo Conceptionis B. M. V. erigi, fundari, dotari, onera intuitu huiusmodi Censuum Altaristis duorum Altarium nouiter erigen. pro tempore existen., et Vniuersitati Almae Academiae Crac. respectiue imponi, et ad explen. Sub onere conscientiae obligari. Jus patronatus huiusmodi Altarium duorum, iuxta mentem Sui principalis reseruari, literas approbationis

approbationis, confirmationis, erectionis, fundationis dotationis desuper necessa-
rys, in forma solita decerni et extradi mandari debita cum instantia petyt et
postulauit. Cuius quidem Inscriptionis tenor de verbo ad verbum vt est sequi-
tur talis. Comparens personaliter coram Off̃o et Actis præsentibus Castren
Capitan Cracouien Generosus Hieronymus Constantinus Minor, de Przybys-
lawice, bonorum Grodkow et Sortium in Villa Psary in Ducatu Seue-
rien iacen hæres, Sanus mente et corpore existens. Recedendo à Terris, Dis-
trictibus, Juribus, Jurisdictionibusq suis quibusuis proprys, et competens,
se vero cum Succoribus ac bonis suis omnibus Jurisdictioni Officy præsentis
Castren Capitan Cracouien, quo ad Actum præsentem attinet totaliter, et plena-
rie incorporando, atq subyciendo palam, libere, ac per expreßum recognouit. Quia
Admodum Reuerendis Jacobo Naymanowicz et Adamo Opatouio Canoni-
cis Cracouiensibus Executoribus Testamenti olim Reuerendi Danielis Sigo-
ny Canci Crac, seu ei vel ys cui ipsi accomodando seu vltimæ voluntati et Te-
stamento p̃dicti Reuerendi Danielis Sigony ordinauerint et assignauerint Sum-
mam Ducentorum et decem floren pecuniæ cois polon, monetæ et numeri
in Regno curren, flor quemlibet grossis Triginta Polonicalibus computando
Census annui, pro Summa Trium Millium Floren pecuniæ polon monetæ
et numeri p̃missorum, de manibus p̃fatorum Executorum Rendi Danielis
Sigony Canci Cracouien leuata, et percepta, de qua ipsos p̃sentibus quietat
liberosq et absolutos facit p̃sentibus perpetuo, In et super tota et integra Villa
sua suprascrâ Grodkow, nec non totis et integris Sortibus Villæ p̃fatâ Psa-
ry, cum Prædio ibidem sito in Ducatu suprascrô Seuerien iacen, omnibusq
eorundem bonorum Incolis, Cmetonibus, Hortulanis Inquilinis agris pra-
tis, campis, sylvis, Tabernis, Molendinis, stagnis, Fructibus, Prouentibus
Redditibus, Vtilitatibus, attinen et pertinen, gnalr vniuersis, nullis penitus
exceptis nec pro se suisq Succoribus, aut alio quopiam reseruatis, sed omni-
bus in genere et singulis in specie comprehensis, generi per speciem et

406

è contra non derogando, verum ita late, longe, circumferentialiterq prout praefatorum bonorum haereditas, se in suis metis ac limitibus extendibet continetur, et prout eadem bona ipsemet Recognoscens tenuit, habuit, et possidebat, teneres habere et possidere debuit, ac ipsum lenie concernebant eidemq serviebant, perpetuo et in aevum, in vim tamen reemptionis alias z wyderkaff vendidit inscripsitq, prout vendit et inscribit praesentibus. Quam quidem Summam Suprascriptam Ducentorum et Decem Florenos pecuniae polon monetae et numeri Emissorum, Census praefati annui idem Recognoscens Generosus Hieronimus Constantinus Minor se cum suis successoribus, bonorumq memoratorum, tam in toto quam in parte haeredibus et quibusuis possessoribus, super ysdem bonis praefatis Executoribus, vel ei seu ys cui ipsi ordinauerint, et assignauerint, inscribit, et obligat praesens, quotannis pro duabus temporum ratis infrascriptis: Primam quidem Ratam Centum quinq Florens pecuniae polons, pro Festo Nativitatis Christi Dni: Alteram vero Ratam similiter Centum et Quinq Flor pecuniae polon pro Festo Nativitatis Sancti Joannis Baptistae incipiendo solutionem istius Census à proximè venturo Festo Nativitatis Christi Dni, et sic consequenter singulis annis et Ratis, mediante quietatione manuali eorundem Executorum, vel eius seu eorum cui ipsi ordinauerint et assignauerint, dare, soluere, et ad manus eorundem Executorum seu eius, vel eorum, cui ipsi ordinauerint et assignauerint Cracouiam per suum proprium Nuncium transmittere. Idq sub vadio Trium millium Florens pecuns polon, per praedictum Recognoscens Generosum Hieronymum Constantinum Minor, et ipsius successores bonorumq memoratorum tam in toto quam in parte haeredes, et quosuis possessores praedictis Executoribus vel ei seu ys cui ydem Executores ordinauerint, et assignauerint, in casu non solutionis Census praefati pro tempore et loco supra expressis ad soluendum succumbendo. Et iam exnunc idem

idem Recognoscens Gnosus Hieronymus Constantinus Minor dat et
admittit Psentibus Gnoalis Executoribus, vel ei Seu ys cui ydem Execu
tores ordinauerint, et assignauerint, in bona Supra Scra Censu Pfato one
rata, in eodem Censu realem Intromissionem, et actualem pacificamq posso
nem, cum Psentanea vsu capione, quandocunq voluerit acceptand. Per Mnte
quemcunq Sibi ad id duxerit eligendum, iam exnunc ipsi ab Offo Psens ad
ditum. Debetq et tenebitur Pdictus Recognoscens Gnosus Hierony
mus Constantinus Minor, prout Se ac Suos Succres bonorumq Pfatoru
tam in toto quam in parte haeredes, et quosuis possores, de et Super bonis
Suis omnibus eisdem Executoribus vel eis Seu ys, cui ydem Executores
ordinauerint et assignauerint inscribit et obligat Psentibus eosdem Exe
cutores vel eum Seu eos cui ydem Executores ordinauerint et assignaue
rint, occone Census Pfati et bonorum Pfatorum eodem Censu oneratorum
ab omnibus Inscronibus prioribus et posterioribus, Si qua in eisdem bo
nis cuicunq personae facta et recognita fuerint, tum ab omni impetitione
Juridica quarumcunq personarum, status, Sexus, et condonis cuiusuis e
stens tam in toto quam in parte, in omni Judicio et Offo Regni, toties quoties
opus fuerit tueri, defendere, euincere, et intercedere ac vbilibet eosdem
Executores, vel eum Seu eos quem ydem Executores ordinauerint, et as
Signauerint indemnes reddere, ita vt praedicti Executores, Seu is vel
quem ydem Executores ordinauerint, Seu assignauerint pacifice et qui
te quolibet anno et Rathis Supra Scris Sine quouis impedimento Censu
Supra Scrum percipere queant. Idq Sub alio Simili et Speciali vadio
Trium Millium floren pecuniae polon, per praedictum recognoscentem
G. Hieronymum Constantinum Minor, et eius Succres bonorumq Supra
Scrorum tam in toto quam in parte haeredes, et quosuis Possores
Pdictis Executoribus vel eis Seu ys, cui ydem Executores ordinauerint

408

et assignaverint, ob non completionem praemissorum omnium et singulorum tam in toto quam in parte, toties quoties opus fuerit, ad solvendum succumbens. Pro quibus quidem vadio seu vadiis praefatis seorsivis et specialibus taliter ad solvendum succubitis, ac pro summa ipsa census praefati non soluta, neque aliqua principali ex praemissis non completa citatus existens memoratus Reverendissimus Generosus Hieronymus Constantinus Minor sive eius successores, bonorumque praefatorum tam in toto quam in parte haeredes, et quivis possessores citati ad instantiam supra scriptorum executorum, vel eius seu eorum quibus idem executores ordinaverint et assignaverint. Ad officium praesens castri capitaneale Cracoviense, ex tunc recedendo, ut supra a terris districtibus, iuribus, iurisdictionibusque suis quibusvis propriis, et competentibus, se vero cum successoribus bonorumque praefatorum, tam in toto quam in parte haeredibus et quibusvis possessoribus, iurisdictioni officii praesentis castri capitanealis Cracoviensis quo ad respondendum et inscriptioni praesenti in toto satisfaciendum, plenarie incorporando. In primo citationis termino tanquam peremptorio, stare, parere, respondere, pro vadio vel vadiis praefatis seorsivis et specialibus ac summa ipsa census praefati non soluta neque ipsa principali, pro qua ex praemissis non completa citabitur, tam in toto quam in parte toties quoties opus fuerit, satisfacere debebit, ac tenebitur, seque ac posteros suos bonorumque praefatorum, tam in toto quam in parte haeredes, et quosvis possessores obligat. Ipsum primum peremptorium terminum, et alios omnes consequentes tales eiusdem terminos semper peremptorios, vera infirmitate, pro maiori minorennitate successorum legatione intra vel extra Regnum servitio militari, ac ad munimenta vel aliis quibusvis legalibus impedimentis et dilationibus, non differendo. Ad quietationem ultra spatium duarum septimanarum

officii

Officij Psen͂s Castri Capitan͂s Cracouien͂s Dillinend͂s sibi non recipiendo nullasq̃ mohines Appellationes ac earum prosequões faciendo, ac pmis: sa omnia, panis Simplicibus, vel Tricatis Euasionibus, Fatalys, Juris pscroné, Terrestri bello Conuentioneq̃ et alys quibusuis Juris remedys et defensis, non Subterfugiendo psenti Inscriptione ad pramissa median te. Actum in Castro Cracouiensi Sabbatho ipso die Festi Transfigu: rationis Christi Domini Anno eiusdem Domini Millesimo Sexcen: tesimo Trigesimo Nono Maximilianus Jarzina Korciüs Trnis Arce Capitan͂s Crac͂ Correxit Czapski locus x Sigilli. Nos vero Albertus Lipnicki Canců et Administrator supra nominatus, dictos citatos diutius vltra boram audit expectatos, et non comparen͂s, contumaces reputauimus et in eorum contumaciam Inscriptionem pinsertã in omnibus et Singulis illius punctis, clausulis, Articulis, et conditionibus vniuersis de iure duntaxat licitis, et bonestis approban͂s, confirman͂s, ratifican͂s, robur autbus ordinariæ et perpetuæ firmitatis, pariter et decretum desuper apponen͂s, pdictum Censũ Ducentor͂ floren͂ polon͂, vna cum Summa Capitali libertati, atq̃ immunitati Ecclicæ adscriben͂s, incorporan͂s, inuiscerun͂s, ac eunden Censum Ducentor͂ decem floren͂, in tres partes æquales, seu sortes per Septuaginta floren͂ polon͂ diuiden͂s, et super diuisis bmoi Census tribus partibus, seu Sortibus distinctis, Altaria duo, et Anniuersarium tertium. Et quidem super prima Sorte seu parte Census supraseri, vidett Septuaginta floren͂ po lon͂, Altare quarti Ministery tituli Annunciationis B. M. V. ad Altare Præsentationis B. M. V. in Capella Szafranconum Eccliæ Catliüs Crac͂ sit, et Altaristam, qui debebit esse Vicarius Canonici fundi Lerkowska pro tempore existentis, et institutus ad bmoi Altare per Jllrem͂ et R.D. Loci ordinarium et non alius quispiam. Qui Altarista tenebitur et erit adstrictus Missam vnam lectam Requiem dictam, pro anima fun datoris census supraseri semel in bebdomada die qua voluerit festo

non impedita, ad Altare praefatum quarti Ministerij perpetuis futuris
temporibus legere et absoluere. Super secunda vero sorte, seu parte census
suprascripti septuaginta aliorum floren. polon. itidem Altare quarti Mini-
sterij tituli Conceptionis B. M. V., ad Altare SS. Corporis Christi, in Eccla
Colta S. Annae Crac. situm, et Altaristam qui debebit esse actu presbyter
et institutus ad ẽmoi Altare canonice et vicarius Ecclae Coltae S. Annae.
Qui Altarista tenebitur et erit adstrictus Missam itidem lectam, Requiem
dictam, pro anima fundatoris census suprascripti semel in hebdomada die
non impedita, festo celebri, alias proxe ac immediate sequen. perpetuis futuris
temporibus absoluere. Super tertia vero, et ultima sorte census suprascripti
septuaginta floren. polon. Anniversarium per Universitatem Almae Aca-
demiae Crac. singulis annis semel in die obitus fundatoris suprascripti census
Tricesima decima octaua Julij decantan. et absoluen. in Eccla Colta S. Annae
Crac. sitt erigen. fundan. dotan. onera intuitu ẽmoi distincti census Altari-
bus suprascriptorum duorum Altarium et Clarissimis, Excellen. Docto-
ribus, Professoribus, omnium facultatum, Almae Academiae Crac. respective
imponen. et ad explen. sub onere consciae obligan. Jus patronatus dicto-
rum duorum Altarium, et quidem Altaris Annunciationis B. M. V.
Adm. Rndo Franco Jundi Letkowska Ecclae Cathlis Crac. Altaris vero
Conceptionis B. M. V. Adm. Rdis Decano et Canonicis Ecclae Coltae S.
Annae Crac. nunc et pro tempore existen. reseruan. et attribuen. duximus
prout approbamus, confirmamus, ratificamus, apponimus, adscribimus, incor-
poramus, inuisceramus, erigimus, fundamus, dotamus, imponimus, obligamus
reseruamus, attribuimus, praemissaq omnia et singula ad notitiam quorum
interest interierit, aut quomodolibet interesse poterit, significamus, notifi-
camus, et ad notitiam indubitatam deducimus, et deduci volumus, in Dei
nomine per praesentes. Insuper ad ẽmoi duo Altaria noviter erecta et,
quidem ad Altare Annunciationis B. M. V. quarti ministerij; Tricen.
Pregerium

Jus Patronatus ad altare Immaculatae Conceptionis B. V. M. in Ecclesia Collegiata S. Annae Crac. Decanus et Canonici ejusdem Collegiatae habent.

Gregorium Czerwienko Actu presbrum, Vicarium Canci Fundi Leskowska. Ad Altare vero Conceptionis B.M.V. in Eccla Colta S. Annæ Crac. Vnlem Lucam Krukowicz Vicarium Ecclæ pfatæ S. Annæ, nobis per Supradctum D. Executorem pfati Testamenti viuâ vocis oraculo præsentatos, recepto ab eis iuxta pscrum Sacro Sancti Concily Triden. Super Catholicâ fidei professione, tum quoq de obedientia et reuerentia Illmo et Rmo D. Loci or: dinario, nunc et pro tempore existen pstan, deq non alienan, dictorum Altarium bonis, Solito corporali Juramento, per manus nostræ capiti illorum impositionem instituen, ac inuestien, et curam administracionem Spualium et regimen temporalium rerum, ipsis respectiue dictorum Altarium com: mitten, literasq Institutionis, desuper necessarias extraden esse duximus. In quorum fidem præsentes manu propria Subscriptas Sigillo nostro communiri iussimus. Actum et datum Cracouiæ, die Mercury vigesima octaua July; Indictione Romana, tredecima Pontificatus Ssmi D. Nri D. Innocenty Decimi, anno eius primo, Præsentibus Illri et Adm Rndo D. Nicolao Oborski Canco Andrea Haskowski Poenitenhario Ecclæ Catslis Crac. Adamo Rosczewicz, Matthia Rudzki, I.V. Doctoribus et alys quam plurimis.

Albert Lipnicki Can.
Adminstr Epatus Cracovy

Fundatio R. D.nis
Sygvnij Crūi Carol

60

+

In nomine Domini. Amen.
Iacobus Zadzik Dei et Aplicæ Sedis gratia
Episcopus Cracouiensis Dux Seueriæ.

Ad perpetuam rei memoriam. Cogit temporum vicissitudo, et neces:
sitatis ratio expostulat, antiquas tenuiorum redditum fundatio:
nes, quæ ad decentem et honestam sustentationem eorum, quo:
rum intuitu elargitæ sunt non sufficiunt, iusta aliqua ratione auge:
re et ampliare. Proinde significamus pñtibus lris Nris quorum
interest pñtibus et futuris harum notitiam habituris, lecturis, pariter
et audituris, quomodo Excellentes et Rndi Dñi Bartholomæus Gozyko:
wski, et Albertus Miernikowic in Alma Academia Cracouien. Sac. Th.
Professores, Eccliæ Collegæ S. Floriani Clepardiæ ad Cracouiam Canci,
suo et totius Domus Doctorum Magistrorum et Professorũ Collegij
Maioris nomine, vti ab eis specialiter deputati, ad Nostri præsentiã
venientes, et facta fide de sua deputatione, per lrãs patentes sigil:
lo Collegij Maioris communitas, et manu propria, M. Simonis Golkowic
Phiæ Regij, et Hebraicæ linguæ Ordinarij Professoris, Collegij Ma:
ioris Præpositi subscrãs, primum publico eiusdem Domus nomine,
quomodo propter ingrauescentem annonæ caritatem, de reddibus com:
munis mensæ suæ congrue ali et sustentari non possunt, ita quod pro:
pter tenuitatem prouisionis suæ vnde pro cœna parent cibos non
habeant exposuerunt, deinde eadẽ sua expositione Nobis humiliter
supplicarunt, quatẽs ipsis in pmissis paterne succurrere, et redditus
Altaris tituli S. Bartholomæi in Eccla Cath. Crãu sitẽ, Domui
suprascriptæ Collegij Maioris, pro Altarista et Professore antiquitus
incorporati, nunc post assecutionem Canonicatus in Eccla Cath. Cracouien.

550
544

Rndi Adami Opatovij S. Th. Doct. et Professori illius ultimi et imme
diati possoris vacan, (salva ratione Altaris et Professionis onerum
impositorum obligatione remanente.) pro eadem communi mensa prae
fatae Domus Collegij Maioris perpetuis temporibus applicare, adhi-
bere et convertere, Domuique praefatae adscribere, incorporare et in
viscerare dignaremur. Nos vero Episcopus praememoratus expo
sitione et supplicatione Nobis factis exauditis, et diligenter perpen
sis tametsi antiquas fidelium fundationes tollere vel minuere
minime velimus, quinimo omnes pias in Deum et Ecclam voluntates
sartas et integras retinere cupiamus, cum tamen fidedigna relatione
eorundem exponentium, Virorum fidei et existimationis integerrimae
de Alma Academia Cracovien benemeritorum, et eiusdem Acade
Domus Collegij Maioris nomine publico, ad Nos missorum, de te
nuitate provisionis Mensae eorundem intellexissemus, et e contra Al
taris supradicti proventus, (quos ex Villa Tratnowice eiusdem Domus
Professori et Altaristae (ut praemittitur) antiquitus incorporata
idem Professor et Altarista percipit,) his temporibus in tantum
excrevisse et auctos fuisse, ut ex ijs antiquae fundationi satisfieri
et tenuitati Mensae Professorum consuli et provideri possit cognovi
mus, eoque attento quod praefata Villa Tratnowice cum omnibus fructibus
proventibus, ac emolumentis eius Collegio Maiori donatio id usum Pro
neplautts Collegij eiusdem sit facta, ut constat ex Verbis et tenore Pri
vilegij et Inscriptionis coram Sermo olim Vladislao Jagellone
de Anno Dni 1409. insinuatae et extraditae, haud difficulter
rationibus eorundem Professorum prospicien, et petitionibus eorum
annuen esse censuimus, ut quidem adhibito Aliorum Consiliariorum

et Jurisperitorum

et Iuris peritorum consilio, et matura animi Nri intra Nos deliberone prahabita, de eorund[em] Consiliariorum et Assessorum Nrorum consilio et assensu, et ex causis iustis et rationabilibus animum Nrum moventibus, annuimus, et proventus Altaris supradicti ac ipsam Villam Tratnowice cum omni ipsius Iure, dominio, et proprietate ita longe, late et circumferentionaliter prout eam Adm Rdus Dnus Opatowius Canus Cracovien eiusd[em] Altaris ultimus et immediatus Altarista tenuit, et habuit, sub conditionibus infrascriptis pro Mensa communi Domus Collegij Maioris, perpetuo et in aeuum convertimus, applicamus, et adiungimus, Domuiq[ue] praedicta Collegij Maioris adscribimus, incorporamus, inuisceramus, conditiones autem sub quibus praemissa stare et in suo robore permanere debere volumus sunt istius modi. Primum, Ut satisfiat antiquis obligationibus et oneribus dictae Villae annexis, scilicet quod Collegium Maius omni Vacatione occurrente teneatur eligere Altaristam et Professorem ad intentionem Fundatoris et fundationis, sive sint distincti Altarista et Professor, sive simul et semel unus utrumq[ue] sustinere Velit et valeat. Et Altarista quidem ratione onerum Altaris habebit unum Centenarium floren[orum] numeri et monetae Polon[icalis], Professor vero ratione Professionis florenos Ducentos quotannis, Vel trecentos si unus utrumq[ue] sustineat. Secundo Quoniam his temporibus nimium quam creuerunt pretia rerum decernimus et statuimus quod idem Collegium Maius tanquam haeres et possessor dictorum bonorum Villae Tratnowice, tam suae Domus Maioris quam etiam Minoris Praepositis, itemq[ue] Capitulis

551
575

416

Ecclarum Collitarum S. Floriani et S. Annæ Crac. decem marcas numeri et pecuniæ usualis Polon. iuxta antiquam obligationem Tratrowiczanam singulis annis soluere et numerare teneatur et sit adstricta. Tertio. Ratione fructuum et prouentuum ex dicta Villa Tratrowice à tempore Vacationis Altaris fundationis eiusmodi prouenien. ad Nostram dispositionem deuolutorum quos ijsdem Professoribus Collegij Maioris fratribus suis condonamus et donamus, tenebitur dictum Collegium pro semel tantum et pro nunc duntaxat Centum flor. Polon. ad manus Altaristæ electi pro usibus, necessitatibus, et ornamentis Altaris realiter et in effectu dare et numerare, in quo conscientias omnium et singulorum oneramus. Ad extremum, reliquum fructuum, prouentuum, censuum, et emolumentorum quorumcunque dictæ Villæ Tratrowice, extra summas supra recensitas, hoc idem Collegium tanquam Veri Dñi et legitimi hæredes Villæ antedictæ, ac Villa talium fructuum exceptione pro Mensa sua communi habebit, tollet et percipiet, ad præmissa omnia et singula præsentium Nrorum mediante Decreto. super quæ omnia et singula præmissa robur authoritatis Nræ Ordinariæ et perpetuæ firmitatis, pariter et Decretum desuper apponimus, literasque Ordinationis, applicationis, donationis, et incorporationis Nræ in forma solita decernimus et extradimus. In cuius rei fidem præsentes manu propria subscriptas sigillo Nro maiori iussimus. Actum et Datum Rastowicæ die Lunæ 14 Mensis Martij. Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Trigesimo Nono. Præsentibus

Adam Rodis

Adm Rdis Alexandro de Brzezie Brzeski Archidiacono Zawichostien Scholastico Sandomirien S. R. M. Secrio. Bartholomaeo Januszkowic I. V. Doctoribus Canicus Cracovien, Ecclarum Collet. S. Annae Cracoviae et Portus Ksiazicen Praepto Curiae Causarum glali Auditore. Paulo Stanislao Smolicki Sac. Theol: Doctore Dziewarzen Laurentio Francisco Spinek Canico Scarbimirien Zborowecen Parochis Actor Curiae Nrae Notario, et Grosis Stanislao Kawiecki Curiae Nrae Marszalco, Olbracht Mikolaiowski Adamo Zdziemborski. Alberto Miroszowski Zawisio Burzynski Matthia Lipski et alijs Curiae Nrae Aulicis et domesticis.

Jacs Zadzik Eps
Cracovien

420

Incorporatio
villae Tratnowice
ad Mensam Collegii
Maioris.
1639.

Adscripta in actis Rectoratus
Judiciarii Acad. Cracov. 15 July
Anno 1698 per Manus
Ad. R. P. Adami [illegible]
S. Th. [illegible] Decani S. Floriani
et Nunc Consistorii [illegible].

1639 Com

1639 Com[itia] ... 1638
Recedere ... 14 January ... Bona ... R[everen]do Thomae Oborski 242

23 Martij Vide Litteras ... circa novam fundationem in Bursa ... Rectoratus ... Ill[ustrissi]m[u]s nil omnino velle derogare antiquae fundationi sed 242
pro ... constantes ... de quo ... Illius ...
... et ...

... Mariae Magdalenae ... M. Lucae Sieprski ...
Collegii ... conditione ut ... ad Mensam ... Collegio ... ordi- 244.
nationem Ill[ustrissi]mi Loci Ordinarij

Dederant olim Privilegium ... Machowski ut aedificaret domum. aedificavit
hoc anno. aedificatam ... filij Joh[ann]is Schober. Dant mille
floreni quos obtulerant ... Executores D[omi]ni Martini Wolbrama Plebani 244
in Dziewczyna, pro Aniversario. Ex hac ... domo census ...
... aniversario ... decrevit ...

Reverendus D[omi]nus Brosius fundationem et Bibliotecam offert liber manuscripti ... 245. Brosij fundatio
in altera parte

Eodem Anno facta est Incorporatio villae ... ad Mensam ...
illius descriptionem 246
Apprehensio eiusdem 248 et 9

Annus plane deest in ... Rectoratus ... ...
... in Actis 13

554

548

Cum in Astrologia ac Medicina nihil difficilius est, quam miscere et temperare
illic quidem varias stellarum significationes, hic verò diversas in medicinis qualitates:
miscere enim quilibet potest; miscere autem et temperare hoc opus hic labor est
ideo ego Ioannes Broscius cupiens in Academia Cracoviensi quammaxime auctam
ad usum Reipublicę professionem omnium Mathematicarum Scientiarum, et inter
illas (quatenus medicinę servit) Astrologiam, quam olim in Academica quindecim
annos tenui, do mille florenos pro censu emendo, ad augendum stipendium an-
nuum ordinarii Astrologię professoris ex antiquo fundati. Tenebitur autem
idem professor aliquando pręter Almagestum, hoc est magnam syntaxim Ptolemęi
quam pię memorię Reverendus et Excellentissimus Dominus Mathias Miecho-
vita explicandam pręscripsit, proponere publice Galeni Astrologiam ad Aphrodisi-
um a Iosepho Struthio Polono conversam, et diligenter conferre cum loco
eiusdem Galeni libro tertio de criticis diebus, de syderum vi in morbos, quam
Galenus observavit, et verissimam comperit, ut ipse fatetur ibidem. Aliquando etiam
una septimana aut duabus explicare quęstionem 116 capitis 66 ex Arithmetica
Cardani diligenter respiciendo cum ad Galeni, Alchindi, Averrois et aliorum au-
thorum fundamenta, tum vero ad Fernelii locum libro secundo de abditis re-
rum causis capite 13 de antidotis sub certa syderum observatione. Ut verò
hoc commodius perficiat, omnes Mathematicos libros, in quibus est fortunarum
mearum pręcipuum repositorium, Bibliothecę maioris collegii in Academia Cra-
coviensi post meam mortem dono, usum solum ad vitam mihi reservando,
et pro auctione continua Bibliothecę (semper enim dies diem docet) ut
Deus scientiarum Dominus in doctrinis glorificetur, do alios mille florenos
ut pro his ematur census perpetuus annuus pro emendis libris in artibus, ma-
xime vero in Geometria, Optica, Astronomia; aliisque scientiis Mathematicis, Phy-
sicis, ac Medicina. Qui libri omnibus quidem Academię professoribus, sed
pręcipue prędicto ordinario Astrologię professori ad usum in Bibliotheca ser-
vient, et in scriniis parvi in catenulis magni asservabuntur, cum scitu Bibli-
othecariorum Universitatis ac Artisticę facultatis Decani, eiusdemque ordinarii
Astrologię professoris. Rogo autem ne vel minimi libri contemnantur, cum sępe

plura

plura ſcientiarum ſecreta in parvis opuſculis contineantur, quam in vaſtis
voluminibus. Si quando librorum ſatis erit idem cenſus converti poterit
in fabricam magni alicuius inſtrumenti ad obſervationes ſyderum idonei,
cum ſcitu Magnifici Domini Rectoris et aliorum Dominorum Profeſſo-
rum qui de talibus ferre incorruptum queant iudicium. Ne vero de-
ſint qui diſcant et ſe altiori profeſſioni multo ante, non ad vulga-
rium opinionem, ſed ad apodicticæ demonſtrationis veritatem per elemen-
ta Euclidis; Theodoſii ſphærica a Clavio feliciter explicata, Menelai et
aliorum; conica Apollonii, Diophantum aliosque antiquos authores, et qui
hos feliciter imitati ſunt Franciſcum Vietam, Adrianum Romanum, aliosque
ſimiles præparent ideo do alios mille florenos ad emendum cenſum
perpetuum pro auditore Geometriæ, (quæ non ſine gravi cauſa a Philone
Platonici ſermonis imitatore, ut illum ſanctus Hieronymus vocat, appellata
est metropolis omnium ſcientiarum): Qui quidem auditor iuxta profectum in
rebus Geometricis cenſum hunc percipiet, cuiuscunque ſit gradus aut conditionis
ſive ſit meus conterraneus, ſive non: ſive ſit nobilis, ſive plebeius; ſive
Baccalaureus artium, ſive Magiſter: neque enim ſtatim eiusmodi honores
conſequitur ſcientia: at ſæpe iſti tituli, ut ait Poëta, Diſcendas artes non-
ne præveniunt. Ut breviter dicam ingenio pulchriori detur. In diſtributione
autem iſta pro auditore Geometriæ hæc obſervabitur proportio. Si additionem et
ſubtractionem in Arithmetica prompte faciat, accipiet ſeptimanatim grosſos ſex. Si multi-
plicationem et diviſionem quorumvis numerorum etiam vaſtorum conficiat, acci-
piet groſſos octo. Si regulam proportionum quæ detri vocatur, et fractionum
doctrinam intelligat, accipiet groſſos decem. Si radicum quadratarum et cubi-
carum cum geneſes, tum analyſes habeat, et ad praxim prompte deducat,
accipiat groſſos duodecem. Si primum librum Euclidis ſibi familiarem red-
derit, ut prompte unumquodque problema et theorema demonſtrare poſſit accipiat
et ſeptimanatim groſſos quindecim. Si ſecundum accipiat ſedecim. Si tertium
accipiat ſeptemdecem. Si quartum accipiat decem et octo. Si quintum accipiat
decem et novem. Si ſextum accipiat viginti. Si reliquos libros elementorum

ſeptimum

octauum, nonum intelligat, et præter hæc Trigonometriam aut Pitisci aut Morini exerceat, accipiet septimanatim grossos viginti duos. Si decimum Euclidis librum adiecerit, ut probe admirabilem Euclidis Arithmeticam tam rationalium quam irrationalium numerare possit, accipiat singulis septimanis grossos viginti quatuor. Si solidorum doctrinam, undecimo, duodecimo, et reliquis sequentibus elementis ad finem comprehensam teneat, accipiet septimanatim unum florenum. Si conica Apollonii, Sphærica Theodosii, Menelai, et aliorum, Diophantum, et Isagogen in artem analyticam Francisci Vietæ, aliaque ipsius opera et similia aliorum authorum cognoscat accipiet ~~septimanatim~~ singulis septimanis grossos 36. Ita iam præparatus, si magnam syntaxim Ptolemæi, aut Reuolutiones Copernici intelligere, motusque cœlestes per obseruationem cum calculo tabularum conferre possit, accipiat singulis septimanis grossos quadraginta: sicque ad altiorem professionem præparabitur. Non erit difficilis iste progressus, si via et ordine non per saltum progrediatur: magnaque sibi adiumenta parabit ad omnes omnium Mathematicorum libros intelligendos, imo et philosophorum maximeque Aristotelis, Platonis, et similium. Et hæc esto prima votiua tabella Reipublicæ in Academia Cracouiensi per me Ioannem Broscium consecrata ad laudem Dei Optimi Maximi unius et trini, qui omnia in numero, pondere, et mensura creauit, et honorem Beatissimæ Virginis Mariæ, cui tanquam Reginæ cœli, ordinarius Astrologiæ professor, et auditor Geometriæ sydera inspecturi carmen illud diuini Poëtæ pia mente concinent:

Tot tibi sunt Virgo dotes quot sydera cœlo.

Quam multis iam annis conceptam finiui die Purificationis Beatissimæ Virginis Anno Millesimo Sexcentesimo Trigesimo Nono Ianouiæ profecturus Luceoriam una cum Illustrissimo et Reuerendissimo Domino Domino Andrea Gembicki Dei gratia Episcopo Luceoriensi, Abbate Tremesnensi, Sanctissimi Domini Nostri Urbani Papæ VIII assistente et prælato Domestico, Domino et Patrono meo obseruandissimo

Auditorem Geometriæ nominandi quamdiu viuo ius mihi relinquo per concursum.

Ioannes Broscius mp

428 1639 Cum Assume Electus in Rectorem Matthaeus Woniecski, M. D. multoties ante ...
Castellanus Sandecensis Szyszkowy ... Terrae Commutatione Magistratus Continuavit
Brodo excitandi Collegii Academiae Stanislao Koniecpolski Exercituum Duci ...
primi Consultor fuit et Ordinator Salariorum, quod nunc ad infra ...
Cracovi rebelliones extinctum est. Tumultus fuit hoc Rectore ex
occasione Iudaeorum inter Studiosos et familiam Stanislai Lubomirski Palatini

1640 Commutatio Dybovna A. 1640 Rectore Stanislao Pudlowski 140 Litteras ad Urbano intercessione 153 vero
z ybur Confirmatur Colonia Bialensis Grammaticae cum ...... Regis Vnde ...... Collegia Academiae
cum Rdo Lucoviensi Andrea Gembicki ne quidquam Colonia dignitatem ...... Vtrobique gaudere possint
Statuerentur Revocatur in illa Colonia M. Szoszyc ad Suam Collegiaturam

Veniunt litterae ab Inclyta Academia Bononiensi quibus Consilium exigit
fuit qualiter sibi cum Jesuitis in negotio Juris docendi procedendum esset cum casu
similis premat necessitas cui olim succubueramus. Rescriptum honorificentissime Acta vero autentica et exhibitor litterarum aut quibus alius eis
transmittat prout omnia sunt decreta

1641 31 Januarij Post mortem D. Vadovij lecto Privilegio Incorporationis cum pacti
dis et articulis necessarijs et unanimi consensu electus est in Praeposit. S. Floriani
Albertus Borowij S.T.D. cum submissione resignationis incompatibilium 154
Altare SS. Rmo in Ecc. Crac. Collatum Dmno Gregorio Przymekow D. Kiernitowia Cum residentia in Ecclesia
Revisiones fuerunt et vindem observantiam Concluum circa beneficia Academiae
Annis 1589 et 1607 Dicti quaestionis

Lectae fuerunt Cessiones duae per Adm. R. D. Grotkowski Archid. et Officialem
Vladislaviensi Executorem testamenti Rdi D. Matthiae Sisinij S.T.D. Canonici Vladisl. 155.
in Castro Crac. anno currenti Feria 6 in Vigilia Festi Purificationis B.M.V.
pro Parte Rectoris Provisorum Contubernij Sisiniani latinq. vrbis. Altera
quidem Villae Czarnocin in terra Sendomiriensi Districtu Vislicien.
Summa x millium fl. Altera baro villae Kosmecin ibidem sitae totidem mill. fl.
Quitem Ordinatio eiusdem Contubernij ut sequitur. et habetur
in Contubernio Sisiniano

Lectae etiam litterae Illmi Dni Jacobi Sobieskj Palatini Belzensis 158
Executoris testamenti Adm. Rndi Laurentij Stasingelij S.T.D. Decani Zamoscensis
una cum quietis per suam Illmam Dm cum propria manu subscriptione perventis
deinde audita et relatione DD Nuntiorum in negotio promisso ad eundem Illum
Dm missorum Sigismundi Grygierowicz et Matthaei Krasnicki qui retulerunt
de propensissimo erga Academiam affectu Illmi Palatini et de singulari
sollicitudine in deducenda ad effectum voluntate testatoris exhiberunt
eiusdem Illmi Dni Inscriptionem summae 22 Coram Actis Castrensibus Leopoliens.
super bonis et sortalibus ...... villis ...... anno praesenti Feria
3 post Festum SS. ...... Regni Vniversitati factam. Etsi vero nulla sit
necessitas Vniversitati de condescendendis ...... Zamosciano cum id
ea e voluntas Illmi factura est Vniversitas nudo dedit copiam D. Pro
fessoribus Zamoscensium ea Conditione quam ipse testator apposuit Quod si
veniunt Nuntij Zamoscenses ...... postulatione de Concessione
Bursa Zamosciana Concessa e his Conditionibus 1° Vt ne antea Bursa
Zamoscensis quam Crac. erigatur 2° Vt legata et onera ante erectionem
ex ...... proportionate expectantur. 3° Vt Ordinationes ab executori
bus utriusque Contubernij quantum fieri possit uniformes petantur et accipi
antur 4 Vt studio etiam in eventum mutationis Status Acad. Zamoscensis 261
et modo 5 Vt oneribus et legatis expeditis ex reliquo fiat Cessio ......
Professoribus Zamoscensibus commisso tradendi negotio Illmo Palatino Belzensi sub
Conditionibus expeditis antea explendis Dicti in gratia ...... D. Jacobi ......
...... S.T.D. ...... Crac. ...... Rectoris ...... Gratiam ......
aut transactionis seu amicabilis compositionis in huius quisquam ......
scripsi videndus esset 262

Pactum seu Conventio

558

Intercesserunt ...... quod ...... litteras Summi Ponti ficis de ......

Perillustris et Admodum Rnde Dne
Canonice Cracoviensis et Custos Colendissime

Żadnemy wiadomo starli Cum Auctoribus, et innocentiam Academiae ostendimus tey occasiey, iż gdy P. stolnik krak. P. przyiaciel nastąpił na nas, podobnego magis per iocum, naprzod wymawiaiąc Sędziach moim P. Academiey nic nie winni; ale swawola: Piat byn in consilium iako by tę poskromić swawolę Confessionariusem bona będą skromnieyszy. Tu go wszyscy słyszeli iż postulata facultati dixerit. Mowilem trochę. iako Academia w tym nie winna, ktora ani facto ani consilio do tego cooperata est, y owszem tych spoliarata [illegible] praescriptionibus drugich Clerycy drugich exclusione. Wiecey nie mowiem. bo się mnie wnet Mnie Panowie nie dali legis sanguine, sed atramento scriptas Tu się P. Wot stary Wielowieyski, a y do Academiey spolia nosili. słyszeli go wszyscy. Rzekli wodka. powiedziałem iż mogło to bydź, sed non animo spoliandi, sed vim alienam [illegible] confirmandi, co wszystko potym oddawano. Bolesna nam. Ci my NB podczas iesmy et dissimulamus a ludzie palam errata nostra, za wszytkiemu naszem promulgarent. [illegible] o sobie nie mowią młodź non vetito loci, albo institutiones Petrat; ale [illegible] albowiem wszedzie są Conformes Scholarowie, wszędzie młodzi Jakis tam Szlachcic odwat się [illegible] prawda Swawola w Academiey, y mnie tam [illegible] nie dawano Zabito. Sam tego nie słyszał, ale inszy słyszeli. Musiemy się do ucha [illegible] do [illegible] articulorum. Oddaię się zatym do łaski WM Mciwego Pana. Była tesz supplika Auctorom [illegible] facta Consulta [illegible] byli wszyscy. Aże mi nie wspomniono Academiey. [illegible] chyba by się nie pokazowali. P. [illegible] nie mowiąc! [illegible] X. Biskupa [illegible] poslij mnie oddaię

Z Krakowa 11 July A. 1641
WM Mciwego Pana Życzliwy
M Jacoby Vitelius

559

~~495~~

560

~~554~~

Perillri et Admodu Rdo Dno Dno
Adamo Opatovio S.T.D. et Pro-
fessori Canonico Crac. Dno et Pa-
trono Colendissimo

x Witelling ? Sti
mm de x Opatoviensa
o insolventy Studentes
1641

Dorothei [illegible]
num Snuk
et Servacy
a Shudowski
Feria 6 post
Ascensionis
invadentes
spoliantes,
Hinc quaeritur
relat in
comitiis

1641
Com[illegible]

Electi in Rector. Illustrissi et Magnifici D. Jacob Kaiman V.I.D.

1641.
Com [illegible]
[illegible]
Mortis in [illegible]

1642 Commutatione hyberna Vice Rectore Mathematicus Adamus Opaloniq. Mortuus … fuerat Eterna 267 407
memoria dignus Jacobus Kaimanowicz Cuius fata cum nonnulla presagia denun
ciarunt … occasio … in Vita … demortui surrogatus Ja
cobus Gorsky J.V.D. Acta sunt haec 4 xbris in Canonicatum Cracouiensem
15 Januarij Stanislao Rolincky … data facultas Respondendi. Lubonicus
Lectura D. Rozycky Altare … in … Vitellio Lectura Ordinaria
Medicinae Dno Ocbosky. … De decimis Siedlce Glem Wierzbno Pietrzejowice 267
res delata ad Consiliarios et deputatos … Gorsky … Mat Wo
niecky et Procuratorem Vniv. … illis … defensio aliquas … ut Defendi … Vniuersitatis … Lokierel
24 Januarij … Licentiandi redimunt Conuiuium singuli … fl. 10. R.D.
Adamus Roscze… ad Collegium J.C. vocatus ea Conditione ut expedita
Disputatione incorporetur. Post resignationem Canonicatus et assumptionem
Relligionis D. Stanislai. R.D. Skotowsky Collatus e idem R.D. Malecio cum
Wysliceni… Suspensus actus Canonicatus cum Onere Concionandi donec ali
quis in concionando suam dexteritatem probauerit
Et in hoc Rectoratu plerumque deerant.

1642 Commutatione Aestiua Rectore Jacobo Ostiensi 3 July In Seniorem Bursae Cano
nistarum Stanislaus Ozdowsky eligitur Cum Conditione … si in regimine …
… steterit … habebit … in Collegio Minori et Voca
tione et habilitate sunt Superiores ad petendam Collegiaturam quam … 270
contigerit
5 July Jesuitae machinationibus clam et … ad Scholas suas …
quoad externos admittendos viam sternentes. quomodo est obuiam itum
Vide noua eiusdem anni et Commutationis Rectoris Acta … rei
habetur Confessionem … publicum Notarium … cum Signis …
… litteris ad V. Capitulum Cracouiense et quidem feruentes … in …
datis
29 Augusti Datus Canonicatus … Lucas Siepowsky Collega Minor cum onere
Concionandi … cum onere concionandi
Exc. Albertus Papencouius … Collegij Bialensis …
pensionem fl. 200 … annis inter … Salariatos …
… Qui … deberent participare et dismembratione Plebanatus … 271 Qui … libera …
fuit Ordinatio gratis. Et … Seruata … Statuta Rectoris …
lata.
Commutatione Hyberna 14 9bris Plebanatus Premecouiensis Collatus …
Alberto Gniadkowicz Contubernij Jagellonianj Seniori cum residentia.

1642 … Re…

562

In … Christophorus Kaimanowicz de …, … in … per 1…
… pecunias … Swietowice magnam tragoediam et … Judicis … Vaymaro… wicz … rit
lingua et Calamo cum Vniuersitate egit. … a Rectore Vitellio
… adduxit Procurator … Gorzienaria 556
… Swietowice Mortuus 1652 … in Hospitali S. Spiritus
Condescendendum erat alterutri parti … Vniuersitas salua esset
… integram … nolo

438

Incendio medietas Skwidom cum capella S. Laurenty in Cimiterio PP. Bernardinorum Dum fuit de nocte in festo B. Virg. in Circulo hic Radziej inferius absumitur quo loci supellex etiam mea in depositorio Apothecary consumpta est. Idest clavini Dni Martini Radyminski.

440
1642 Jacobus Zadzik Eps Crac. Dux Severiae Olim per oes honorum gradus
et Eps Culmensem ac Regni Cancellariae in Sede Episc. Cracov.
Collocatus, foedum antea [illegible] in Reb. et magnis Legationibus
in Compositione Moschica et Suecica perceptum late [illegible] Ita
Dives et pauperes Studiosos Sparsit. Omne enim se
cultum innocenter paratum (erant aut ingens et magnum)
in Annua Cantum (24 millia) in Vitam (6 millia). Bonas
litteras semper coluit in Contubernio Generalium
Degentium, in pauperes subsidia liberaliter distribuit.
Arianam impietatem Racoviâ oppido memoriae delendae
sepulit 35 modis. [illegible] eidem Ecclesiae decuriis

Quidquid Honoris fortunaeque meritis atque publico Re
nomina adeptus fuerat [illegible] a sanguini sed virtuti
litteris Academiae Cr. constantiae et pietati debebat

Decessit Bodzanti 17 Martii

Petrus Gembicki ex Episcopatu et Cancellaria Regni ad Cra-
coviensem Infulam Vladislao Rege favente venit et die
Innocentium S. Crucis magna pompa ingressum fecit in
Cathedram

1643 Eodem Jacobo Ospiensi Rectore Dlugossij Historia ex Vita Illmo Regni Cancellario 272 444
in Ossolini Georgio Ossolinskj describitur.

NB Dlugossi Autorem transcribit ex Bibliotheca Opoliensi

Provisor Scholarum Vladislaviensi ad Universitatem electus R. d. Jacob Vitellius
Director et Collegio Posnaniensi Benedictus Groblicki mittitur
Die 21 Martij Moritur longiore suo ad ornamentum Academiae dignus Jaco 273
bus Dziewicki S.T.D. Canonicus hic Professor Testamento Corpus
27 Augusti Moritur Bartholomaeus Grzybowski S.T.P. Plebanus Lelovien.
10 9bris in Tyniciam electus Stanislaus Jurkowskj. Gnesnam pro Seminario
Albertus Zaniewskj destinatur
2 Junij vide infra.

1643 Commutatione Hybernae electus in Rectorem Jacobus Vitellius S.T.P. 274
3 9bris Revisores Bursae Ungarorum deputati Jacobus Gorskj I.U.D. Gab. Ociecki
Sigismundus Gygierowicz et Fenduntur unde Inventarium Confectum
19 9bris Amygus Arendator veteris reiecto Saluetti Italo
Ordinatio fit Census a 16 millib. fl. Principalis Summae in Bonis 275
Vnter Wielmoza et Milonkj provenientis et iam per Illm D. Jaco
bum Sobieskj Palatinum Russiae tanquam Primarium Executorem et
alios Coexecutores pro Aniversario Admodum Rndi Laurentij Skorzyck 276
ordinatur iux(ta) Piam Fundatoris mentem 960 fl. Est ut sequitur
tabula Universitatis Aniversario 3 9bris Celebrando fl 500
distribuendi in omnes Salariatos Professores Includendo iuxta voluntatem Fundatoris
eos qui sunt in beneficijs emeritorijs ad Curiam Etiam Contubern. et Senio
res Bursarum Dimandando vigilijs et Sacro ad(esse)

60 Sacerdotibus Celebrantibus fl gl 20	fl 40
Oranti in Aniversario peroranti	30
Celebranti Solenniter	6
Musicae Instrumentali et Vocali	10
Sacristae	3
Pro Vino et Cera	6
Campanatoribus	6
Ministrantibus	2
Pauperibus ad templum	2
Magnifico Rectori	12
Procuratori	6
Bedellis	4

Pro Refectionibus

Collegio Maiori bis Celebrandis Die S. Laurentij et Ani(versarij)	fl 200
Collegio DD JC	fl 26
Collegio Minori	fl 12
Jagellonicum Contubernio	fl 15
Hierusalem	10
Philosophorum	10
Scholis S. Floriani	12
S. Annae	10
SS. Omnium	10
Stanislai in Skalka	6
S. Spiritus	6
Corporis Xi	6
Stephani	6
In Circulo	10

Restant 6 floreni pro emergentibus necessitatibus

564

558

1442

1643 2 Junij Translatio Studiorum Privatis ex Scholis antiquis privatis
pene Contubernium [illegible] sitis, ad novas Scholas D. Annae eidem
spectantes est facta. In Oratorio Dictatis Academico Christophorus Sapelius
M. D. Canonicus Crac. assistentibus [illegible] hominibus Missam de S. Spiritu cantavit
Aderant praesentes Illmi et Rmi Petrus Gembicki Epus et Andreas Gembicki Succentor
Epi Frater Germani et Magni Academiae fautores Thomas Oborski Epus Laodicensis Suffra-
ganeus Nicolaus Oborski C.C. Albertus Koyainski, Albertus Serebuski Samuel Blazen Canonici Crac.
PP. Bernardinus et dominicanus Provinciales Priores Ordinum et Guardiani quam-
plurimi Stephanus Koyainski [illegible] Proconsul et Senatus Civ. Doctores omnes Facultat.
Nobilis (propter numerosam juventutem Academicam quae ad Solennitatem hujus act.
frequentissimae confluxerat) caeteris nobilissimi hospites. Marcus Sobieski Palatinides
Russiae Capitaneus Janowiecensis, Oratione Magnifica Serenissimo Vladislao IV Regi Poloniae
Clementissimo gratias licet absenti egit amplissimas, Eiusdem Dni Germanus Joannes
natu minor gratias hospitibus egit commodissime. Ibi atque durante hora fere
[illegible]. Post meridiem Singulas Scholas [illegible] Poet. Rhet. Dialect.
[illegible] tabularum imaginibus quas in Scholis habebant ad parietes
arreptis suis diversis [illegible] Solenni funalibus ac
affixas sigillatim in morem Supplicationum, cum Cantu Solenni [illegible] ad novas Scholas
cum suis Praeceptoribus et Provisore tunc Jacobo Vitellio ad novas Scholas
commeabant.

NB
Oratio habita ab Illmo D. Marco Sobieskj et grat. anim. ad Hospitibus facta ab Illmo Joanne Sobieskj Rege Poloniae

1644 Redore Vitellio Gratitudinis et Mnemosinon quale cum posset erectum Vladislao IV Reseatori sua Patria huic demum statuam Aream in Classibus novis ponere. Cuius rei artificem primarium deneclys D. Clementem Molli litteris ad perficiendum opus invitavit offerendo sumptus modo ille quam posset diligentissime Principis faciem et habitum corporis in os inducere curaret. Convenit ergo in hunc fere modum In nomine Domini Amen. Praesenti Scriptura declaratur qualiter M. D. Clemens Molly S. R. M. Poloniae et Sueciae statuarius ex aere ipsius S. R. M. simulacrum supra Vladislaviani Collegii januam hic collocandum ab Illustrissimis Magnificis et Excellentissimis Dominis Rectoribus et supradictae Academiae Gubernatoribus faciendi curam acceptis altitudine et latitudine iuxta proportionem mensurae a D. Sebastiano Architecto datae, et in ovali forma Papyri factae pro pretio Trecentorum Imperialium Talerorum Perfectam et hic dictam supradicti Molli Mense Julio 1644 Ipsi autem Illustres Magnifici supradicti tantummodo numerabunt pecuniam et dabunt ad quem ordinem recipiendi pecuniam Dominus Molli faciet In cuius rei fidem utraque pars subscripsit.

Jacobus Vitellius C. S. T. Rector — Ego Clemens Molly confirmo ut supra

277

Pactum cum Molly de statua Vladi. Regis

Vix acceptis Centum Imperialibus respicitur qui accidente vero ei deduxit in opus iacturam animi Academia passa.

7 Januarii regnis pro affectu quem gessit in Universitatem suam libere pro Iure Maiestatis Bibliothecam Ioannis Coloniensis Bibliopolae advenae Cracoviam post intestatum Academiae addixit. Acceptationi hanc S. R. M. gratiam submississime Ratum sed nec admonuit quidem Ingenuitatis suae existimans Civitatis huius potius in qua Mercaturam exercuit dependi, quam illius bona addiicere quam innocentiae suae labem per linguas malevolorum admittere.

Bibliotheca jure caduci a Rege post mortem ejusdem Regis ... universitas non acceptavit.

278 Litteras quoque scripserunt Illustrissimus et Reverendissimus Episcopus huic quidem ex voluntate S. R. M. requirebat destinandos ad Collegium cum Haereticis Thoruniense delecti: Dominus Jacobus Ussiedo S. T. D. et Jacobus Vitellius Cingensis Rector S. T. Sententiarius.

Collegium charitativum Thorunii

Candidatis Licentiae Philosophiae per convivium reddendo designati f 500 cum bellariis continendo

Commutone Aestiva eodem Rectore. Vacante Szydlowiensi post mortem Domini Foxii Patrueli pie defuncti Archidiaconatu hic collata M. Lucae Krelik Hic Capit. Clarissimus Dominus Kaimar motus fortassis indignitate quae per subsellia domestica tractabatur infamare Dno ex parte Grzegorzewicio Ussied et R. D. Rectorem Vitellium quod illi res postea et fortunis eius exitio fuit. 280

Sub tempus Funeris Serenissimae Ceciliae Renatae Reginae Poloniae Postularunt Episcopi Ritus Graeci Uniti per Reverendissimum Methodium Terlecky Patrocinium suarum Chelmnae Scholarum institutarum, allata etiam Bulla S. D. N. ab Academia postulabant

URBANUS PP. VIII

Dilecti Filii Salutem et Apostolicam Benedictionem

Venerabilis Fratris Methodii Episcopi Chelmnensis Rutheni Uniti, Pietas et prudentia mirifice eluxit, dum ad excolenda iuvenum ingenia, magno Regni commodo Scholas non ita pridem erexit. Optime in institutis Gymnasiis, cum bonarum artium officina sint, arma illa quotidie cudunt, quibus coercetur impietas, Religio propagatur et communis felicitas custoditur. Adeo praeclarum opus cum 281 diu florere, et maioribus in dies incrementis cumulari exoptemus, Patrocinio vestro illud summopere commendamus, ac speciatim petimus, ut quaecunque a vobis praecipue possunt Privilegia eisdem Scholis, humaniter concedatis. Omnia sane benevolentiae erga illas sint documenta, consuetam vestram in nos observantiam in publicum bonum propensionem luculenter testatam faciant. Cetera existimantes in negotio ubi plurimorum utilitas agitur, longioribus hortationibus locum ab ista Academiae zelo non relinqui, hoc a vobis solatium haud dubie expectamus. Interea Apostolicam benedictionem paterno impertimur. Datum Romae apud S. Petrum Sub annulo Piscatoris 3 Octobris 1643 Pontificatus Anno 21

565

444

Consilio inito et ad multa respiciens Universitas ut sine strepitu etiam Illmi Dni Epi Crac. Cancellarij et Conservatoris Abbatis Clarae Tumbae Pauli Pi... secij Privilegia nulla se posse dare nec debere cum hoc sit negotium Rev. et Capituli [illegible] demonstravit officia sua litteraria et in quocunq. commo dare posset Universitas liberalissime Gratias Dns promisit et stabi...
dare posset Universitas liberalissime

M. Bartholomaei Janussowicii

16 7bris Defuncto Bartholomaeo Janussowicz Auditore olim Tadzicij Epi Crac. et Cl. et Praeposito S. Annae I.V.D. et Professori Data Convocatione ad Statum Collegialis Iuris cum inducerentur de loco Dni ICti oppugnaverunt Convocationem Non in legitimo inquirentes loco datam. Cum in Collegio suo deberet dari. Neque tamen eius allegationis aut legem aut consuetudinem vel memoriam ullam afferebant Attestabant praeterea factam esse Convocationem in Hypocausto Maioris Collegij ad suum contemptum. Rector cum bona fide excusaret non esse in hoc negotio praeversum esse a se unquam contemptum, nec se meminisse, an in eo Collegio unquam soleret dari Convocatio praeter Canonicatum Crac. ubi vacaret. Hoc idem omnes conferent, etiam provocarentur ut negotium vacantis beneficij parcatis agerentur Kilikomini DD. ICti cum persisterent in suo proposito, tandem agmine facto, ex Convocatione omnes abierunt de nullitate Convocationis protestantes
Rector insolito facto et more perturbatus, ne dies stata Convocationi sine fructu ad ludibrium abiret Inductione facta de Praepositura S. Annae eandem petenti R.D. Gregorio Modlinski ex votis et sententijs contulit

1644.
Con. Stybernn.

3a Rectoris electionis et 7bris Collatus e Canonicatus Sonyslad post mortem D. Malany Rdo Alberto Woitowicz Przymekow a morte R. Alberti Gniadkowic. R. Simoni Golkowicz cum egressu et resignatione aliorum beneficiorum Tandem Statutum est ad Colonias Posnan et Bialand Collegas mittant. Bialam Missus Ds Skrzyzewski Collega Minor.

Lis Circa Sessionem ...B. ...

1645

1645

M. Bartolom. Stic mors

1645

1645 ad initium anni

Commutatione Hyberna Rectore Jacobo Vitellio

3 Februarij Post damnosas et intolerabiliores Universitati Arendas Bonorum tandem constituit Unum Oeconomum Bonorum ad quem velut Primum fundatorem et ordinem, qui possit quidquid valeat industria fides amor in Universitatis Aedes Universitati mi omnium consensu et voto Excellentissimus Dominus Lucas Piotrowski Collegii Maioris interea Regius Professor sicut antea de litteris optime; ita post de omnibus meriturus. Felix illa dies fuit qua talem Oeconomum vidit) alias in summa oppressione a militibus a contributionibus et contributionibus subditorum egisset animam Universitas in pauperibus studiosis, et consiliis. 283
Reverendissimus Thomas Olovski Arendator Bonorum expeditus

1645 Ms Rectorem Neis mus

Commutatione Aestiva Rectore C. Laurentio Smieskowicz M.D. 4 Maij Anno vitae Stanislaus Pudlowski J.U.D. Praepositus S. Nicolai Qui vixit in twenti Cabinis et Matthaei Dobkotera teste, quod miserum! Distracta turpe, a Praepositi Legato Romano. Vindicatio Praepositurae S. Nicolai + Analecta illius Matthaeum tria et sumptu etiam ipsius homines Athanasi imprimere curabant nisi nihilominus viri famam diminuentes in sic absque ordine quem adhuc nullum ferevat in possessioni illius libri possent. Successorem in praepositura accepit Lupus Grzegorzewicz S.T.D. quem retinere voluerant in domo ex PP. aliquibus qui cuiusque in Praepositos egerunt sua facta. Inde in regendi volens tantas turbas in Academia dedit ut ne post mortem quidem Anno praesenti 1654 finem habere videamus. 286 Officium Rectoratus Ordinis Vide

11 Julij Post liberam resignationem S.T.S. collatus e Plebanatus Proszowice R.D. Joachimo Szewnowicz Postea missi Fabricii Czernek Sobinski Mastowij constitutor Tiscako ex bonis Vater in Lapidean lapis. et susceptus R. Adami Spatowij facta inscriptione in Actis Consistorij Procurator Morum

In causa Romana cum Cl. D. Kaiman. submisit se ad Curatorem A. D. Vitellio.

Eleemosyna Dorahiana fl. 100 Capitalis Summae in bonis Kasiechowice collocata:

Clerici ob solam contumaciam proscripti restituit

Studiosorum in Contubernio Iter insolentia. Pro insolentia incivilem Vid. Uzniecki Baccalaureum suum cohabitatorem circumnentem in Camera solutis ignominiose tractarunt delati ad Officium Rectorale Convicti Judicati Proscripti sunt Jacobus Przesecki Constantinus Ruchowski Michael Gniewon Casimirus Radiszewski Andreas Kraiowski anno sequenti.

1645

Commutatione Hyberna Eodem Rectore 16 8bris Venerunt litterae a S. R. M. ad R. D. Winski Ep. quibus serio ad Supremam necessitatem S. R. M. multo sibi dari pecuniam pro Canonizatione B. Patris legatum charere uniae deliberationem postulabat Urgebat negotium Petrus Gembicki Ep. Cracoviensis promisso ut de posito etiam pignore aequivalente efferendo redimitur 40000 in auro et Valeriis daturus Syngrapha. Pignus autem apud Reverendissimum Episcopum mansit, oblato Academiam quod ut postea compertum est 6000 fl. non amplius valebat. Hoc serio omnia ad Universitatem delata Kan sub tempus Canicul. PP. vocati negotium istud tractabant. Occasio fuit hoc res ipsa Mortis viri Incomparabilis M. D. Rectoris postea; dum a quodam ex Academicis fasti phi fuisset. Si hoc pecunia non redderent, fore ut ex bonis et facultatibus dni pendere Rectoris sequitendi sui apprehensione et aliis circumstantiis in phrenesim inciderunt et qua conaverit quidem. Tandem apoplexia tactus postquam gravissimam commorationem pridie celebrasset obiit.

Sed ad Reginam illius quo vixit redeamus 17 9bris Lecta est Edicta recognitoria et ad Erarium Universitatis ad observandum data. 287

Nuncij Warszevian missi Stanislaus Caplicz ad Illm Legati pro Confirmatione super Sublevatione ab Illmo Epo Crac obtenta occasione Excommunicationis contra certas personas Unitae recenter a Curia Romana emanatum et ad informandum Illm in hac causa quod versatur cum Dno Kaiman Chapla

566 560

1646 Commutatione Hybernâ, Rectore Iacobo Vitellio 23 Januarij

Collegium Principalis summa Iuvenis Sternzelians fl 60 in censibus suae Zanesiensem ex censu quaerenti et expendendis 24 clientes Sternzelianis provenientes. Pauli Iterig 13 Prouisor post Pascha induxit Senior Janikowski

Oeconomus Universitatis granes plures quam Gymnasticis esset anni etiam virtutis inrolemen odium sublatum ex oculis quidem mundi sed iusta.

8 Martij citat rursus Cl. D. Kainatis suos et datum mutat. Vicisset nisi verum falsum subscripsisset. Atque exitus illo parcus. Bona confiscata ipse Romam abiens ad S. Spes in Saxia Requiescit. — Libris hic et malum magni olim Palatini coarcsae

Mercator unde Cracovia R. Stan. Jurkowski Syndicus et Myszkowicz

D. D. Matthias Oborij moriturus vetus testamenti approbatur. De rebus eius nil Universitati obuenit licet posset et deberet Roikowski M. qui eius longius quam propinquam pro consorte habebat ex ea libros nullos suscepit duas tamen lapideas arripuit

R. D. Lucas Stazkowski Poenitentiarius fundat ad Cracoviam Academiam Engytae domo hic ubi ad muros Cassinitarum post S. Laurentium. Magna quidem domus comparata sed ruinosa Lignea et census ipso fallit nec respondit suo patrono. 293

1647 Eodem Rectore

Commutatione Aestiua Eodem Rectore Provisor Bursae Pauperum electus Ladislaus Dvorski.

Hoc Anno 5 Junij exortus est hinc tumultus per impressionem in lapideam cuiusdam Haeretici Torri dicti in Platea Fratrum non multum distantem ab Eccla S. Francisci ad manum sinistram sub Imagine D. Stanislai antiquo vitro depicta. Hora fere 6 post meridiem pueritia insolens congregata titulo religionis tuendae in campo, facto certo tumultu cucurrit ex porta S. Floriani vociferatione et clamore, cucurrit ad illam plateam, et saxis lutoque coepit foedare lapideam, superatis Haeretici ministris ex plebe grandiores, qui arbore hanc sibi obuiam iaruam impetebant, crescebat sensim tumultus, donec satellites Castrense et Palatinale ex Castro armati accurrissent quibus etiam ipsi immixti erant haeretici mandato habito nihilominus ferro et igne in pueritiam illam coeptum est grassari. Illis diffugientibus unus miser ad coemiterium S. Francisci fugit quem nec immunitas loci sacri tueri potuit, crudeliter traiectus glande plumbea ex sclopeto. Alij non pauci vulnerati: Rzbiewzycki quidam traiectus globo, sed conualuit DEO eundem custodiente à periculo. Eccla S. Francisci frequentibus iaculis confossa et conspurcata tam in foribus quam in tecto et imaginibus. In crastino sub finem Bursae istius diversae, per eandem plateam accurrit militia Palatinalis ex Castro (ibi enim excubias die ac nocte egit) sumi ptibus Haereticorum lucro habita. interea in frequentem populi coetum bombardas exonerare coepit, diffugit Clerus et populus universus, cadavere solo in platea relicto. Tandem Collegiis animis populus et Clero sepulto celebrantes exequias. 294

Protestatio interea facta à nostris, sed cum in Castro haud recipi vellet missum est ad Dnum Palatinum conquestum de violentia arrepta ab illis satellitibus promisit se facturum satis, sed loco satisfactionis impetravit à S.R.M. Commissionem contra Academiam et Universitatem etiam non libere datam quatenus paveamus Commissioni.

In Castro hinc consedentes Commissarij et cum sciret esset nobis, et nos citarent. Missi sunt duo qui excusarent nos, et opponerent, quod nos salua in ea S.R. Mtis aude non possumus nec subjeceri commissioni. Protestatur se culari cum simus Iuris Ecclesiastici etiam et Priuilegia nostra nos eximunt. Sed ipsi in hac causa et negotio dabimus informationem S.R.Mti. Missimus itaque usque Grodnam ubi tunc S.R.M. erat ad informationem in eodem. Quae causa et occasio fuit tumultus et impressionis in lapideam nimia Educationis Lutheranis ibi fieri solita fama. Deinde tractatio Scholarium per satellites Palatini. Ad hoc immoderatus excessus defensionis potuerat mi. lenis illa pueritia pergua

567 561

tumultus excitus Virgis et Stygiis bicorni, cum quae bombardis frequentissime 294
detonabant, Satellitium itaque Palatinale auxit tumultum, et incendium gravius
inflammavit.
R.x S.R.M. Si quid peccatum est a Dno Palatino et eius filio Capitaneo in reo
do defensionis culpabili. Iure agat Vestur cum illis, a quibus autem Violentiae
et inspectionem abstraheat iniuriosam quod pax et integritas sibi Lucis oe debet
Protestatio eius in castro Leoburnensi facta. Citati Lutherani et famuli
tum Palatini Lublinum ad Tribunalitia Iudicia. Quod ubi cognovit Dn
Palatinus, in partem iniuriis accepit quod pertraheretur ad Iudicia, e
xarsit et misit ad Illm et Rm Epum Crac. qui interponeret suam autori-
promittens rem componere. Illmus et Rmus tranquillitati consulens aiis
sine satisfactione voluntati Palatini cum quo iam pridem posit-
gravissimas simultates depositas misit inhibitionem ad Syndicum nostr-
Collegam Minorem Adamum Mlynkowicz Sacerdotem Lublinum ab Vente
missus ne attentaret causam Rectoris per amicabilem compositionem terminan-
dam committens. Contra hanc visum est Protestationem facere quod Iuris
natis in defendendis Iurib. Academiae visum impedire non possed.
Lectis et literis A. Rd Alexandri Glebocki Studentis in Tribunalitiis Iudiciis
super eadem inhibitione etiam sibi intimata. Iam nec Iudices nec 295
advocati pro sanguine innocente qui clamat ad caelum audire ausi
Denegato igitur Iure non aliud restabat nisi ut non Universitatis Syn-
dicus de more et processu consueto Legesque Polonicorum scriberet ter-
minum sive differret dispectationem causae in aliud tempus. Tentabat
concordiam Palatinus per Illrem Alexandrum Zaleski Regni Referendarium
& Hereticis Sed non erat ex re posse attentari
24 Iunii celebratae sunt exequiae Ser. Regis Vladislai IV Sigismundi
Casimiri. Ad quod humanissimis litteris invitaverat S.R.M. et su-
premum hoc officium pro Christiana pietate et sua in Regiam Maiestatem
observantia unico suo praestaret filio qui spes magna fuit Patriae
nisi aliter divinitus ordinatum fuisset. Ipsa hac Regia Mtas Grodno
fuit ne Pater luctuoso filii sui funeri interesset. Pompa funeris fuit
speciosa primo ex populi frequentia et nobilitatis numeroso comita-
tu etiam 4 Episcoporum infulatorum praesentia adfuit et Vniversitas cum suis Doctori-
bus et Professoribus numerosis satis. Cultus feretri ex tela de auro
equorum quibus ducebatur et aurigae totus albo holoserico splendebat
Feretrum tulerunt Studiosi Academiae ex potiori nobilitate delecti
erant similiter holoserico contecti qui faces albas circa feretrum ferebant
Nobilitas frequens comitata. Antecedebant autem feretrum aulici Ssmi Prin-
cipis defuncti pullo habitu ob amissum principem et Dnum suum moesti
Sacrum de Ss Angelis cantatum. Finito Sacro perorauit iuxta altare
Stans Rdus Nyzga S.R.M. Concionator Studiosis olim nostrae ita multos
ante annos litteris honestissimis penes Illrem Czurilo Rozzico
gentem Heres in Academia operam non ignauam navavit. In hoc
Sermone insignem fecit mentionem Academiae ex occasione Serenissimi
pis defuncti dicens Principem defunctum fuisse pronepotem eius 296
Vladislai qui Cracoviae fundavit Academiam quae Academia est Regni Se
minarium Nobilitatis Polonae Fidelissima altrix Mater Pauperum Studiosorum
Post Sermonem peracto Corpus Sepulcro illatum
Tandem 3 Octobris Concordia facta cum Hereticis vae hic sibi nolebant Si ha
standum Conventioni conditiones cum dissidebant consuit Vniversitas
dilemmate sibi proposita fecerunt satis
Graviter hoc S. Rectorem propter dissidentem affligitur Rector Vniversitatis
exardescentes domini simultates et libellis scriptis Cleris comparatis plu-
ribus inimicis qui fuerant et debebant esse Patroni. Undique odys
quod eo peruenerat ut a Academiis nomen Sed in Comitiis Regni
oem in Academia Iurisdictionem a Rege et Rep. in Castrum transferre
nisi oto fuerunt Tely Parochis satagerent dextera tua Dne Regnat Rei
Custodiat nec Maiestatis Dnica in Albis eius ponere elogia

1646 Rectore Laurentio Scmiszkowicz 16 Februarij Moritur in Xto Andreas Petricovius J.V.D. et Professor. In cuius locum successit R. Stanislaus Czepler. 288 Czepler
Justinianea collata R. Adamo Roscziewicz D. Osendowski ... Iurium in...
...tam etiam disputatis ... Contubernium ... Dno Dionisio Zoltowicz
Licentiati ... confeccerit p fl. 10 singul.

1646 Commutationem ... Eodem Rectore ... Domum R. d. Zachariae Sternzedy ... Bursa Laurentiana 289
Seu Sternzeliana apud ... 3 aut 4 m. ... magno ... quo
Post eius mortem cum nullas probationes evidentes ... Acad. ad ...
... lapideam videret. Sed ex testamento ... ad successores suos et
in emptione lapideo ... transtulerat ideo cum sorore Germana
R. d. Zachariae Sternzedy tanquam nati eius successore composuit.

17 7bris Post liberam resignationem ... R. ... 290
et ... collatus ... Jacobo Vitellio et Rasio ... in T.D. concessa
Petijt et R. d. Sigismundus Grzegorzewicz ... Sekcolani ... hanc Universitas
ad Facultatem Theologicam remisit et illa cognosceret ... et
consuetudinibus antiquis sit conformis, et ... laborantibus ... in
re Facultas Theologica ... informatio, a qua petens ultimam determinationem
expectabit. Non multo post declaratum est eum ... gloriam
petere ... ad ... alicuius obtinendi beneficium ... inconveniens.
Quantum ad J.C. ... 3 ... Czepler ... Roziczki ... facultas
respondendi Quantum autem ad loca ... ideo ... deputatis
commisit ... Universitatis Professorum Merita et labores penes Academiam et
in Juridica facultate ... et fideliter cognoscerent ... discernerent
dijudicarent.
Ad postulationem Illmi et Rmi Petri Gembicki concessa est Venditio Classium
antiquarum iusto pretio pro Studiosis scilicet honestissimis ... Studia ...
... Sub ... Academicis sine ulla extensione alienationis
vel ad alios usus ad Academiam minime spectantes conversionis alias
invalidam vult ... Venditionem ...
De Contubernio Laurentiano ordinando deliberatur in Convocatione p Rectore d.
+ Sequenti die Moritur. ... Dnus ... Sternzedy
Rarus ... est qui scriptis et facultatibus sic Academiam ornavit ...
potissimum ... beneficijs ... et Collegis
... 300 fl. assignavit et Contubernium ... vix ... inveniret
Gelanianum de novo erexit Extat testamentum plenum affectus optimi
et argumentum ingens quam magnum sit vectigal Pietatis et Temperantiae (frugalitatis)
Hic Annus Academiae nostrae et potioribus personis fatalis et luctuosus
fuit intra enim annum medium quatuor Doctores mortui sunt
qui 50 aut 60 anno vix apud nos nascuntur. Circa festum
immo ipso die S. Margarethae Mortuus est R. d. Albertus Borowius
S.T.D. et Professor cum tantum unum diem ... Accepit successorem
in ... R. Jacobum ... S.T.D.
... Matthaei et supra nominatus Caput ... Rector et
Procancellarius R. Laurentius Scmiszkowicz relicto ... censu
pro Studiosis ... et suis ... bursis
Tertius Joannes Mitkowski M.D. 4 Xbris apoplexia ...
intra tres horas
4 M. Matthias ... S.T.D. et Professor Decanus ... S. Floriani
moritur 12 Xbris in Cathedra Theologica cum Lectionem ...
... apoplexia
... auditoribus
... ex Cathedra nisi ... Lectione
et discipulis ... manibus ... esset ...

50

theologi habitationem M. Thomae Drach, depositus intra tres
horas animam Deo commendavit.

452

1641 Cum dilecto Professore Sacrae Academiae Jacobi Vitelly
4 7bris Vita functus est Adm R. D. Martinus Szabrinij S.T.D. Can
Crac. Aetatis suae Anno 77 Dignissimus immortalitate quod
et Scriptis fuit in Summam D. Thomae et Sanctitatis opinione
Academiam illustrasset, magno Academiae dolore excessit, et homi
num omis generis [illegible] ac conditionis etiam frequenti ad eum
post mortem videndum concursu; Sepultus est 9 7bris in
templo S. Annae, non multum a Cathedra Ecclesiastica. Poeni
tentiarius fuit apud Sanctimoniales instituti S. Clarae ad Divum
Andream hic prope annos 40. Fasciculum Meditationum
Vitam B. Annae, et alia mystica opuscula in quam illas
typis vulgavit. Conciones sensplicatus diebus Dominicis [illegible]
illis fecit non ex necessitate nulla quia stipendium
illis non exegit ullum sed ex pietate sancta. Dabat pauperes
[illegible] adeptis Canonicatus Cracoviensis bis in [illegible] feria 4 et 6 quodcunque
pauperes erant Cracoviis ad Collegium accurrebant et sequi [illegible]
et eidem ex suggestu apparente approbatam. Quod [illegible]

Edidit et S. Cantii vitam ab ipso S. Cantio typis eodem illo tempore S. Anno [illegible] ipso mendice orante

1647 Commutatio Lyboviensis eodem Rectore [illegible] Jacobo Witellio nihil notatu dignum accidit praeter quam quod Rdus Dnus [illegible] Procancellarius creatus et Canonicus Cracoviensis post mortem Sanctae memoriae R. D. Adami Opatovii absolute examine [illegible] gravi morbo affectus post electionem novi Rectoris Pauli Hericij [illegible] benedixit moriens postquam creati fuissent per me Magistri 12 [illegible] ad S. Annae sequenti die [illegible] Alexandri in Coelum [illegible]. Commutationem exaltavit.

Rector [illegible] Hericij et [illegible]

1648 Commutatio Aestiva Electio in Rectorem [illegible] D. Pauli Hericij S. T. D.

18 [illegible] moritur. [illegible] ad S. Floriani Principis [illegible] [illegible] bibliothecam in communem [illegible] cum Instrumentis [illegible] Universitatis [illegible] Post eius mortem in Canonicum [illegible] electus [illegible] Universitati [illegible] in eadem Convocatione [illegible] Matthaeus Krasnicki S. T. D. post electionem [illegible] in suum [illegible] iudicium [illegible] D. Joachimus [illegible] protestatus [illegible] in Ordinatione Alberti Sedis Delegati [illegible] [illegible] dum [illegible] esset Quia in [illegible] allegerunt sententiae [illegible] [illegible] ut [illegible] Quia [illegible] Brosciu [illegible] electione [illegible] resignavit [illegible] in Collegio Maiori [illegible] [illegible] medebatur. Interea [illegible] ad eundem [illegible] conclusionem rigore [illegible] res longo [illegible] [illegible] reciperet [illegible]

Rex Vladislaus IV gloriosissimus [illegible] moritur [illegible] in Polonia [illegible] Chmielnicius [illegible] a Koniecpolski [illegible] et [illegible] Boristenis limites [illegible] in [illegible] Tartaris. [illegible] [illegible] eadem manu [illegible] et [illegible] in [illegible] Potocki Magni et Campestris Kalinowski [illegible] et [illegible] Exercitus [illegible] Palatinatus militia [illegible] interregno [illegible] [illegible] in paucis [illegible] et Palatinatus [illegible] Pilawciam castra ponit dum belli [illegible] Ostrog [illegible] commissarijs [illegible] panico [illegible] [illegible] Chmielnicky. [illegible] timore [illegible] [illegible] in Polonia [illegible] castra [illegible] [illegible] Tartaris [illegible] [illegible] 100 millia [illegible] [illegible] electi regis [illegible] Polonia [illegible] [illegible] Universa [illegible] Polonia [illegible] [illegible] terror [illegible] [illegible] electus [illegible]

1648 Commutatio Hyberna in qua Rector electus Jacob [illegible] ordinariam Theologiae Professionem [illegible] Lites [illegible] in Collegio [illegible] [illegible] ex parte R. D. Joannis Broscij [illegible] redire in Collegium Lis in [illegible] Interim Comitia Coronationis [illegible] Casimiri [illegible] quem Rector salutatum in Cathedrali venit ad S. Floriani 4 aut 5 post [illegible] ipso die Conversionis S. Pauli 1649 [illegible] [illegible] Commutationum [illegible] vestigium extat in [illegible]

Joannes Casimirus IV Anno Dni 1648 post [illegible] exercitus [illegible] discessionem dum Leopolim et Zamoscium [illegible] Casimirus [illegible] obsidet [illegible] [illegible] in [illegible] est electus Anno sequenti Cracoviae in [illegible] Coronatus.

[illegible] et [illegible] [illegible] Scriba [illegible]

[illegible] Rector [illegible] ad [illegible] [illegible] Post electionem in [illegible] absente et [illegible] Broscij [illegible] [illegible] ad [illegible]

64

571

565

1649 in Majo A R. D. Jacoby Ustien. S. T. D. Praeposit. S. Floriani ac pro tpre Universitatis Crac. Gaulis R. D[illegible]
catharro occupatus nulli alteri prae se, Salutationis officium Regi inaugurando ad regnum advenienti deferre con-
cedens pro potentia S. Floriani de more, sub dio ut erat capite nudus per gelu intensu des[illegible]
hora non diu post ab eadem sufferatus; in Vita cui praerat functus accepit 4 February. Pro
instis Rectori extollendis et novo Praeposito eligendo, Universitas per A. R. D. Sigismundum
Gyzgiewicz S. T. D. Praepositum S. Nicolaj, tanquam Seniorem Patrem quanquam Reformatio Sigismundi
Augusti de officij Senioris in domo Collegij Maioris non aut extra aut alibi, ex officialii defunct
sui conservata, testamentariusque defuncti pro approbatione; deinde Die in eius post funus celebrationem com[illegible]
votu dum Sigismundus oblatas sibi fasces Academiae rejecit, futurum etiam ab se imprudenter
qua uti potuisset praescripsit. Concordibus enim votis omnium D. Professorum in locum defunc.
M. Stanislaus Lorycki V. J. D. ad Clavum Academiae admotus et alter Stanislaus Durkowsky
ex vocum pluralitate quod fortassis ob reverentiam Rectoris in Gyzgiewicz non tanta orta esset
Electi D. Floriani admoti sunt. Et sane bono consilio antequam ad Collationem Vacan
tis beneficij per Sententias itum esset, lecta fuit donatio Iuris Patronatus ab Augusto Rege
mediante a Stephano Battoreo praefacta; Universitati. Collata donatio et ut vulgo di
certis cum clausulis tandem incorporationis inter quas illa habetur praecipua ut ad hoc benefi
cium non alij quam Uni ex Canonicis S. Floriani qui plus laboraverit ascendere fas esset
ne quis ex ignorantia aut [illegible] peteret quod se non conveniret, aut conferens illi faveret
cui non deberet. Tres nihilominus pro uno, in medium candidati ascendere. Primus
R. D. Matthaeus Krasnicki loco et promotione in Universitate prior, qui nuper a Canoni
catu Crac. sibi post mortem Magni et Rndi D. Pauli Hercij per literas ultimae Univer
sitatem collato, suaque legitima electione prosequenda a Rmo Epo inconvenienter non
nullis Jacobo Gorscij et R. Jonathino Spiromio deputatus et suaque amicos et sponte
quod non esset Baccalaureus formatus S. Theologiae M. Stanislaus Durkowsky inferior
eius propter bonum pacis recesserat. Secundus et ad Facultatem Theologicam
loco et promotione prior tamen vocatione ad Collegium. Tertius Sigismundus
admissione, utrisque istis Canonicus S. Floriani et diu laborans. Tertius Sigismundus
Gyzgiewicz qui ante annos aliquot e capitulo et Collegio Maiori cum resignatione o:
mnium beneficiorum et ascensum in Urbe D. Nicolaj Praeposituram assecutus fuerat, et Ro
mae Doctor Theologiae creatus post reditum nonnisi pro gloria responsionem celebra
vit et nec quidquam praeter inanem titulum Cancellarij Synodiensis retinebat. Vi
debant illum ut assurgeret ad petendum delegit plenus, alij quidem Senium in illo vene
rantes, alij ad Durkowium defern summi beneficij propter privatas offensiones Egre ferentes, alij et hoc
cum princeps Jacobus Gorscij nobilissimi huius beneficij alternationem ut sui antecessores
in D. Anna et D. Nicolaj invidenti conniventia Theologorum affectarent hac via, affectantes.
dum Sententiae feruntur et ad singulos inclinatur, unus nonnisi favit R. Matthaeo
Krasnicki, 13 Sigismundo Gyzgiewicz. 17 Stanislao Durkowsky licet Rector suum
calculum adiecit professus publice quod licet alio cum vocaret privatum Collegij J. C. utili
tas minoris tamen illam apud se esse quam unius cuiusque Capituli aut Collegij qui
tenenda et servanda sibi hac ipsa convocatione Universitatis concredidisset. Ex
pluralitate igitur vocum M. D. Stanislao Durkowsky eundem patentibus literis Sigillo et
subscriptione manuque propria nomine Universitatis Rmo Epo Crac. praesentavit. Qui
Gyzgiewicium pronunciabant privatae praesentationi inaudito hactenus more subscripsisse. Scissa D. [illegible]
mox ad odia usque animis Academia peperit ovum scorpionis ex quo nata est
hydra litigiorum. et nonnisi ex illa hora facti sunt amici R. Joannes Bo
[illegible] qui iure expectabatur pro sua restitutione in Collegium Maius uno eiusdem
[illegible] [illegible] praetendentes ad Canonicatum Crac. adhuc
reservationis et illi qui e Collegio Maiori proximo ad Canonicatum [illegible] contingeret ipsis
vacantem accedebant, ut hi ipsi. [illegible] Rmi modis [illegible] curabat
paratiore D. Floriani Praepositura gauderet. reliqui enim Dni Professores et Collegae
potius de iure quam de quiete [illegible] litium devidere eligentes, Rndi D. Professori
olim bene merito Professorem non [illegible] Canonicis quod sibi locum servaverunt
sed novae vocationis et electionis beneficio in Collegium rursus cooptarunt et
ad locum primum admiserunt Cui mox Canonicatus [illegible] Vratis. tanquam Collegae
et S. T. Licentiatus fuit oblatus.

572

~~566~~

458

Dum Iurkowius noster se solido beneficio in eiusque possessionem mitti a R.mo Officio servanda
de more servandis petit Sigismundus Grzegrowius eundem impedit, rescinditque in [illegible]
1649 quam se tendebat iniuria domestico Ordinario iudicio h. e. Rectoris et decanorum [illegible]
Con. [illegible] quos illud Rector Theologiae [illegible] et Artium decanus Iurkowio calculos dedissent
Rector [illegible] in foro Ill.mi et R.mi Cancellarii [illegible] cum sub decanatus excitat, in quo [illegible]
et [illegible] ab Universitate sibi deberi dictam praeposituram asserebat, praerogativa denique [illegible]
no Iurkowius primam lauream adeptus esset dignitate doctorali. Quia in supremo [illegible]
lo solus Doctor magnum phoenix esset, [illegible] Cancellarii Syndicensis qui penes [illegible]
chiali Paiczenensi resideret multitudine laborum quod iis exhaustus quicquid [illegible]
sisset in praepositura d. Nicolai quod singula et omnia plurimum sibi [illegible]
sedem iuvenculus theologus catervam quos nuper ad sacram facultatem [illegible]
nat ea et illi [illegible] Sententias allegisset. Non invideri sibi [illegible] beneficia [illegible]
cipuis in alma Universitate. proindeque vota ponderari non numerari [illegible]
de semetipso apud R.mum Cancellarium per multas et varias personas [illegible]
generato opinioni sedebat Iurkowski in comparatione veterani, tyro, [illegible]
promptus et cordatus, et cum eo omnes ii qui domus Maioris praerogativas [illegible]
non valere eripi sibi posterisque suis servum et solum post immensos exantlatos labores

Flores praemium contendebant. Adversus Grzegrowium Beneficium hoc Canonicis qui [illegible]
esset sunt non qui olim fuissent deberi Varos esse [illegible] qui ad gloriam [illegible]
nos ad Cathedram doctoralem ~~resideret~~ Cancellariam Sandiensem post [illegible]
Canonicatuum, unione soluta, ~~esse~~ idcirco adeo ut [illegible] Paiczenensem [illegible]
ex Collatione [illegible] obtineret. Labores abunde compensatos Grzegrowius Universitatem
Beneficio D. Nicolai habere, contentum ipso Incorporationis Regiae [illegible]
à Urianes Grzegrowium beneficii ~~ab eiusdem~~ adeptione. R.mus Cancellarius non attento [illegible]
Sententiis solo sibi adstipulante Iuridico. Gorski pro Sigismundo ius dicit [illegible]
illico non auditis partis solenni provocatione ad Ill.m et R.m Nuncium Apostolicum [illegible]
d. Sedem investit. Addiditque deinde suis iustificatoriis clausulis quod pro hac [illegible]
vice in defectu S. T. Doctoris [illegible] ferret. Contra hoc R.mi Cancellarii Decretum
Rector, Th.ae et Artium Decani solenniter protestati sunt ea [illegible] quod [illegible]
vigore Statutorum et Privilegiorum Iudices Ordinarii ad quos regimen et omnium
Universitatis dispositio spectet Sententias prout debebant pro parte Iurkowii
dederint nihilominus Ill.mus non attentis ipsorum votis Sententiam decretoriam [illegible]
proprio pro parte R. Grzegrowii tulerit et promulgaverit. Nec minus [illegible]
quod idem R.mus interlocutoriam vim definitivae habente contra ipsorum vota [illegible]
te D.ni Decani M. Facultatis, qui in Ordinatione Alberti Sedis Apostolicae [illegible]
ad Iudicia huiusmodi non pertineat, ad iudicandas huiusmodi causas [illegible]
quamquam ille post hoc etiam decreto sero accedens in hac causa [illegible]
decreverit. Vix idem [illegible] hoc iudicio effusam in Universitatem [illegible]
diceris tot exinde Iudicia corruptelas vitia errores [illegible] Primus [illegible]
dandam et curtendam firmis legibus vindicam Academiam sustinuerit. [illegible]
isque maximus error fuit quod se Academici iudicio R.mi Cancellarii et [illegible]
sint cum nonnisi in paritate vocum recursus ad Ill.mi [illegible] fieri debeat iuxta Ordinationem
non Albertinam. Alter error fuit quod cum Statuta quae summarie [illegible]
Professorum ne à Studiis distrahantur expediri iubeant non tantum Ordinationem [illegible]
sed etiam extraordinariam telam iudiciorum advocati ~~[illegible]~~ omnis [illegible]
prope Augusti magno populi scandalo et non exiguo dispendio temporis [illegible]
ad Curiam alii pro iudicio alii pro curiositate [illegible] Medii
erratum est vehementer quod incidentes multae causae [illegible] de decano [illegible]
nis de electione decani Artistarum quae ad Facultates pertinebant et [illegible]
ibidem sopiri requirent ad Rectorem et Consiliarios spectabant per [illegible]
tionem ab Ep.o Rectori iudicandae commissae fuerint quas [illegible] cum ex [illegible]
ta iuris tum ex cupiditate vincendi mox vero ex discordia permiscebantur
~~contundebantur~~ ~~concordabantur~~. [illegible] veritatem

Recurrentibus Varsoviam ad Comitia Artium per provocationem Durkovij putata Legati
de latere processum in Curia Rmi tract in causa Praepositurae D. Floriani contendunt cognoscere et
examinare noluit ne si pro Grzegorzevio latam sententiam approbaret. Justitia si pro
Durkovio diceret: Rmi tract auctoritati iniquior videretur. Urgentibus appellante et appellato
ne Romam ire cogerentur Radix. Quis diabolus me cogat ut sim vester litis cognitor
et judex? Sic refutatis partes cum causa Romam tunc ex Rutan sunt devolutae. Ubi
Grzegorzevium non solum promovebit. Sed etiam novas sibi sumet cum Academiam
partes ex occasione lata sua Sententiae Rmi. Ad legitimam electionem nihil ad facilius:
eam causae prosecutionem unum ex consiliis Tridentini sanctionibus desiderabatur scili
cet ne in concursu ad beneficium a Doctor (quamquam olim Romae in Theologia pro
Doctoratu respondebat) Doctori
nes fuerat Durkovius nondum is pro loco in Doctores nostrates [illegible] Doctori
Grzegorzevio postponeretur et sic causa caderet: proinde cum R. D. Gregorio Modlin
Grzegorzevio postponeretur et sic causa caderet. proinde cum R. D. Gregorio Modlin
sky S. Annae Praeposito Facultatem videndi et loco in d. 7. doctores ab Universitate si
bi concedi petijt. Cujus Non denegata ab omnibus justa petitio, indultum ab alma Ma
tre super defectu laborum, hoc e Ludovici Regis sententiae: propter pecuniam do
nec non ... vadus
cuum quo tum laborabat nunc Theologica facultas. Hac gratia sibi oblata opportune usu
rus nil in re sua morandum existimans dum pro more solito ingressis ad eam
cum libris ad Actum solennem hospites invitat Stanislaus. a R. Sigismundo
Cancellarium et Episcopo obtenta inhibitio, Praepositura et non ea
subreptitio apud Rm Cancellarium et Epum obtenta inhibitio, Praepositure et non ea
bona fide prius ad valvas Ecclesiae quam Universitati hoc est Praeposito do
mum quam antea iam non integre et in quam ipse conscenderat, intimatur, quam Rans
ob certas causas animum suum moventes Rectorem ne 2us ullas, ad quem
hoc de jure pertinere dicebat, approbare. Omnes ne ad Rasiones adaetkere
aut actui vasionis interesse audeant sub nullitate actus et censuris latis
inhibebat tantisper donec Varsovia ex comitijs rediret. Ea non obstante
Rector edictum pro more et consuetudine ad huiusmodi actus ut omnes Ordines
Academiae adsint promulgari fecit. Subtraxerunt se actui quasi metu cen
surarum Episcopalium qui Grzegorzevio Dantis favebant, aderant pro debito juram
ti obedientiae Rectoris qui ut in foro extra suum territorium Epo jus di
centi impune non pareri sit in rebus Academiae Cancellarij quod ad eum non
spectarent deferri non debere judicabant, qualer essent inter alia Rasiones.
Fit actus solennis ipso die S. Ambrosij Doctoris latus Respondentem impugna
vunt Rector Dermi ex hospitibus Florianus Casimirus Dux Czartoriscius et plerique
ex Religiosis Doctoribus. Absoluta responsione Doctor Durkovius Patrimonium
Romam Grzegorzevio dicit et se quamocius in viam dat ne ut Doctor propter
quem tempestas maxima in Universitatem erat ventura de facto a potentia ejus
cerebris non in mare difficultatum sed in exilium. perpetuum
Sexta Maij ad explegendum M. Sentenkud per Vatem admissi

573

~~567~~

460

A. 1650. [illegible] qui Romae [illegible] [illegible] Patrum [illegible] Romae [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible]
nobis per discordiam late patentem ad interitum [illegible] aperuerat [illegible] [illegible]
vis studiis Academicis implebit. Rectorem tertio agente Stanislao Koyski
rediens Varsovia [illegible] salutatum ex via ad se missos nostrae Universitatis [illegible]
non admisit [illegible] privatos, privatim nostros ad se venientes humanissime excepit, [illegible]
imperium in Academiam [illegible] sibi facilius obtineret, [illegible] videre coepit, [illegible] enim [illegible]
voluntate apud eundem Purpuratum nostrum delatorem superbiae quod ipso [illegible]
tatione non venisset; rebellionis quod suae inhibitioni contravenisset accusavit [illegible]
buit sermonibus ut qui antea [illegible] erant [illegible] convenientes, pro partibus [illegible] [illegible]
quam pro aris [illegible] pugnarent. Non diu post [illegible] Curiae Episcopalis [illegible] [illegible]
[illegible] Woinowski [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et Laurentius Strzezewski [illegible] decanus [illegible] dicit coram [illegible] quod [illegible]
protestationes calumniosas et appellationes ad Sedem iniuriosas contra suam Celsitudinem
quasi eadem Motu proprio causam occasione [illegible] [illegible] iudicasset [illegible]
fuerint, volens illas ad revocationem et eliminationem [illegible] compellere
causam cum plena facultate nostrae Universitatis (solo Alphonso Kaczynski J.U.D. repugnante
et non consentiente) constituti. Advocatus M. Gawruchowski omnes iuris defensos [illegible]
bat. Tamen omnibus reiectis [illegible] a Judice excommunicationis poena afficiuntur omnes. [illegible]
et Tabellio ab officii sui exercitio ad arbitrium ablegantur. Hoc est a pura [illegible]
[illegible] Censuram [illegible] impatienter Rector cum decanis de prima ac sapientibus [illegible]
[illegible] constantia remittentes [illegible] recognoscunt inanimadvertentiae et [illegible] [illegible]
voluntatem particulares illas Motu proprio in protestationibus ab eis factas [illegible]
esse. Ideoque pro non adiectis habere velle. Tabellio per huiusmodi [illegible] [illegible]
defendum sui fidei videns ne falsarius audiret publice protestatur quod [illegible]
[illegible] nec paucioris nec alia quam quod sibi in scedula oblata fuissent in acta [illegible]
induxisse neque se modum in recipiendo quod Illmi et Rmi non adierit excessisse [illegible]
[illegible] haec tamen erant quaestionis. Cum [illegible] enim interdictum esset ne quis [illegible]
demum [illegible] Illmi protestationes aut appellationes quascunque ad quaecunque [illegible]
subsellium recipere auderet sub poenis [illegible] arbitrariis.
Post acerbum [illegible] salutationis ab [illegible] oblatis [illegible] ne quid gravius [illegible]
retur [illegible] [illegible] est [illegible] culpare quod aquas habet. [illegible] [illegible] [illegible]
Universitas tentabat vias. verum in deterius omnia recidebant. insultantibus [illegible]
Matri ingrato filio [illegible] Skrzikowski [illegible] Curiae hoc sophismate. [illegible] habet [illegible]
Universitas [illegible] ad Responsiones Concedendas; vel non. Si habet. [illegible] [illegible]
Si non habet Ergo principis cuius inhibitioni contraventum est, 1659 [illegible]
[illegible] a vobis poenas repetit. Quasi vero privilegiatus in [illegible] [illegible]
existens eidem simul Actori et Judici non privilegiato, sua privilegia deducere
teneretur. Simile dilemma obiici eidem et merito debebat. Vel habet [illegible]
vel Cancellarius ius inhibendi [illegible] in Academia vel non. Si habet [illegible]
si non habet cur dicto illius Academia obsequentes esset debebant. [illegible]
[illegible] caligine oculi quorum [illegible] despicere nunciis erant tenebantur ut videntes
non viderent, vel se videre dissimularent et ne [illegible] quidem [illegible]
Post verba (Motu proprio) et Actis [illegible] magnum honorem [illegible] [illegible]
[illegible] protestationes ut memoratum est Rectoris [illegible] eliminatum. Idem [illegible] [illegible]
pro rebus cum [illegible] Rectore et decanis multi plures DD. Professores in [illegible]
[illegible] sub [illegible] compellit. M. Martinum Slonkowicz maioris. Sebastianum [illegible]
minoris. Alphonsum Kaczynski J.U. domus [illegible] necnon Gabrielem [illegible] [illegible]
[illegible] facultatis decanum in ius vocat. Et cum Responsionis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] communioni citatos anathemati subiici petit. quod ipsi in [illegible] et [illegible]
pendium auctoritatis suae Celsitudinis, contravenientes expressae et [illegible] [illegible]
tioni in forma iuris editae, sibi intimatae non veniti poenas et censuras [illegible]
contravenientes fulminandas, imo temere [illegible] et de [illegible] [illegible] [illegible] distante [illegible]
quasi [illegible] [illegible] dum et quando Varsovia 40 m. a [illegible] [illegible] [illegible]
gradus generalibus Regni Comitiis sua Celsitudo se contulisset [illegible] admittere et [illegible]
ad respondendum et disputandum pro loco in S. T. Doctores. Advocatus Academiae aiebat [illegible]
procurare non fuerunt [illegible].

affectu aliquo laborantem, adhoc in propria causa competentem esse judicem. Talem esse Rm qui legatos Academiae ad se salutandum missos non admisisset, aperiendi examen Magistrandorum in biennio concedi solitum, facultatem denegasset. Et quod Rector in officio causas convenire non possit imo nec omnes Professores, leges et statuta adducebat. Non potuisse tamen nec debuisse huiusmodi inhibitioni parere declarabat 1o quod sua Celsitudo et ut Cancellarius et ut Eps nullam habeat jurisdictionem in Rasiones quas privative quoad alios penes solam Universitatem esse constaret ex quieta possessione 2o quia dicta inhibitio sine solennibus juris clausulis vz. sine citatione sine causae cognitione extradita esset. Preterea alia subreptitie obtenta doloso reticita exposuisse et se non integra intimata alys nisi scateret ac ideo citatus liberari a lite et causa pronunciari petebat. Espec adeo in hac actione doly D. Karzewski qui quod in mandatum procuratorium a citatis in convocatione publica Univ. recognitum ac juramentum defendere non consensisset et alias quod sibi dicta inhibitio legittime intimata non esset absolutionem plenam manu consecutus est. Aly quod eos manifeste constaret inhibitioni contravenisse fulmine excommunicationis feriuntur Rector et M. Slonkowicz per poenam voce activa et passiva in Universitate et collegys privantur et Actus ceterea Rasionis Jurkowij qui litibus ad hec judicium non erat nullus fuisse denunciantur. Contra huiusmodi Senat. Ocbocij et testatur et S. Sedem Apostolicam nomine proprio et Universitatis appellat.

Inflicto tam diro Universitati et ex ea primarys viris vulnere ex vade mors oriebatur inde vitam resurgeret idem Rmus quos ab aris et sacris amoverat blande compellatur ut postea complectitur adeptis diurnis respexit, perinde ac illis fulseret, remissis tamen saluis suis appella Sols Ocbocij ad eiusmodi blanditias minime auditis. ... Ocbocij pro die floralium pellecij est qui dum nec prece nec ullo pretio processum causae ab actuario obtinere potest vi compulsorialium Romanarum eundem seu et manum ex brzyny Rmi obtinere potest vi compulsorialium Romanarum eundem et manum ex ... ad conferendum Tiporalem Citationem Vnitae vigore eiusdem compulsus exeunt ad conferendum ... et quod sed dum Cracovia tantisper digreditur Legatus cuius opera utebatur ... et quod ... publicatione circumventus omnia munimenta Actuarij ... exhausit ac ... publicatione circumventus omnia munimenta ... ponerentur omnia quae idem ... reduxit Andream zemperunt, Non nerorentur fidem si hic unde ponerentur ... ad autenticum protestationis quam Legatus Dembskij fecit coram Petro olim Andreae Slezynskij Ao 1650. 5 Augusti ... quod amiserant Rmo in judicium ... et ... ... Vetus diuturna principalis sui D. Ocbocij, quod ~~praemiserant~~ fuerat ... promissis respondere fidem

Iam sollicitus et exacta diu cura quod ad causam faciebant per Ocbocianam curam a Varium dabant curiatus augurium prosecuturos insimul negotium et jura violata. ... consilii ... Broscium et Rozycium alios enim DD. Professores umbras hominum et post ... majorum in Academia virorum minorennes reputabant. Ideo leonicas vulpinam ... assuebant. et ut funiculum triplicem dissolveret, eundem solvere et separare ... Rae. Broscium singularibus gratys exornatum ipse etiam Rmus in defectu doctorum Rae. Broscium singularibus gratys exornatum ipse etiam Rmus ... insignit. Qui tamen ad Aedem D. Annae promissis Vespergys Laurea S. Ths insignit. Qui tamen inauspicatae exercuit vitus pro Cathedra ... sarcophago ... oblatis enim sibi insignys doctoralibus dum Cathedram ... Obituri oblatis enim sibi insignys ... ex templo in lecticam ~~subriectum~~ suam relatus est. capit et mox in deliquium animi lapsus ex templo ... ut eunt animo facilius Rectorem Rozycium suavi alloquio pollicitationibus ... Statuta Privilegiaque ... Rmus, ut ille Librorum Statutorum Privilegiorum bilis ita in suas partes pertrahit. Rmus, ut ille ... Ocbocij ... confessionum ... extenderet. sed ne ... ab omnibus deserta Ocbocij ... et de omnibus fit certior. Insuper ... sibi extraditum quod in eo multa quae ~~pessum~~ ~~fuissent~~ suppressa, et quae non pro ... fuissent ... Privilegia Conclusionesque ... Rectorem ... Magnificentis ... omnia ... Academiam alys et ... ab ... Statuta Univ. coram Universitatem personis extra Academiam ... compulsorialium a S. Sede obtentas ad defendendum extradiderit et sibi Academicis nominis ... Magnificentia ... Universitatis ... dum Academiis conversit ... fidem sub Magnificentia ... Conclusiones Congregata ... circa sui inaugurationem ad observandum concedit ... Salariati congregare ... Universitatis secreta fiunt nec ad talos omnes Academici ... ad hoc ... ausus esset ... Quod eo magis ... id est si in convocatione acta extra efferre quispiam auderet

574

462

quia et ipse M. D. R. cum sit in audienda tam vna protestatione quam inhibitionis avocata
contra se et Universitatem quod se illius fidei commisit, cum de jure n[on] teneatur solummodo
statuerit quare de nullitate omnium si quid ex Statutis Privilegijs Conclusis et Actis Universitatis
contra fidem et juramentum conversa fuerint desumpta et contra jus ac consuetudinem Academiae
in quocunque Judicio producta fuerint, dixit.

Ac ne Judicio Romano constaret quantum ipse Ocdocius circumductus et qualiter fide
publica et privata a Curialibus eidem data, in dictis factis suis [illegible] fuerit, ad
eos qui secum agebant, accitis testibus et notario publico et instrumentum confici [illegible]
adijt[*] PP. Carmelitarum mediocres ad S. Michaelis. Obtentaque a Superiore venia ijs [illegible]
quibus illi agendum erat in loco veteris Oratorij Academici [illegible] eosdem allocutus est. [illegible]
ministerio obsecro Religiosissimi PP. coram omnium, quod in causa vna excommunicatio-
nis in me per Rm. Epum Crac. occasione contravenitionis illius inhibitioni cum Romanae
latae meum egistis et quod pro dolor fidem mihi per vos stipulatam curiales [illegible]
omnibus fefellerint. Optime inquiunt meminimus et si placet vel nunc ne coram [illegible]
videamur seriatim omnia quae acta sunt repetemus. A. R. D. Auditor Curiae Rmi Crac. [illegible]
erat operam nostram ut te adiremus tibique persuaderemus ut velles invisere Rm. [illegible]
petere absolutionem ab excommunicatione quam et alij DD. Professores non gravate petiissent.
Cum igitur te adiissemus eaque tibi referremus refutasti consilium nostrum aliquoties et cum [illegible]
institeremus promisisti te descensurum ad D. Auditorem tunc infirmum atque Illmo reverentiam [illegible]
facturum his conditionibus: 1o. Ut te nodis excommunicationis quibus innexuerunt solveret [illegible]
quod quantocunque decerneres ab eo te solvi a quo nulliter excommunicatio illa esset lata
2a. Ut salvae tibi essent appellationes occasione eiusdem excommunicationis ad Curiam Romanam
interpositae 3. Ut permitteret ex sua Cancellaria salvis eiusdem juribus extradi [illegible]
causae totius. 4. Ut publicationem excommunicationis ad tempus differret. 5ta. Ut [illegible] [illegible]
sublevationem excommunicationis ab Illmo Nuncio petere et obtinere. Haec omnia [illegible]
Illmo detulimus eaque ab Illmo acceptata fuisse tibi significavimus. Et tum [illegible]
te ad Illmum aditurum promisisti. Postea Sabbatho Palmarum iterum iterumque [illegible]
Illmi missi ad te venimus ut certo promitteres nec verba tu dares, quod ipse
adituros ipso die Dnico Palmarum, in mente Illmi quod te facturum salvis ut supra conditionibus
promisisti nos quoque eas tibi salvas et integras fore nomine Illmi spopondimus.
die Dnico mane venisses in Curiam invisisseque D. Auditorem aegrotum qui in [illegible]
lo[co] iua Illmi ipsiusque secretum decumbebat detulissemusque Illmo te praesentem adesse [illegible]
paratum adire suam Celsitudinem salvis ut supra conditionibus. Primo Illmus [illegible]
et aegre tulit quod sibi conditiones poneret et cum dixisset se recessurum [illegible]
Rmo si tibi conditiones denegarentur, dolimus te probibus nostris [illegible]
[*] Erant duo PP. Electi a Superiore Conventus et P. Chrysostomus Samatsius et S. Confessionis P.
D. Auditor prius ad requisitionem omnem Dni Ocdocij semper paratus esse sub juramento [illegible]
cognoscere tale promissum intercessisse, quod promissum intercessisse et ipse D. Auditor [illegible]
[illegible], curavitque ad se vocari Actuarium quem misit ad Illmum persuadendo [illegible]
tibi posse concedi, a quo rediens D. Actuarius in praesentia nostra declaravit [illegible]
Illmo omnia te [illegible] tibi concedi. Tunc ingressus es secretum Illmi cubiculum [illegible]
reverentiam exhibuisti, et cum a nobis urgereris aliquoties ut absolutionem [illegible]
municione acciperes et quod illius publicationem ad ipsum diem Paschae [illegible]
differret, recusasti (nam interea Illmus cum R. Dno Laurentio Strzyzewski [illegible]
loquebatur eumque anathematis vinculo solvebat nisi ea tibi conferretur [illegible]
nis appellationibus ad Curiam Romanam interpositis. Haec cum [illegible] Illmus
aurem D. Actuario et eadem D. Actuarius Illmo in aurem instillasset et hoc [illegible]
diserte respondit se salvas Ocdocio velle habere appellationes et hoc absolutionem
D. Actuarius clarius repetendo enunciavit. ac tum demum te ad absolutionem a Curia Romana
recipiendam incurvasti. Postquam vero tibi vi compulsus e Curia Romana
obtenti Decretum ab Actuario Rmi erat extraditus venisti ad nos cum querimonia
de non servata tibi fide et quod os tibi [illegible] sublevarunt Curiales [illegible]
dis in [illegible] tuis appellationibus petiistique a nobis ut mediatoribus velimus [illegible]
hac de re cum D. Auditore et Actuario, quod et fecimus sed responsum tulimus [illegible]
appellationes [illegible] et fuisse addiderunt quod eas insuper [illegible] non requirunt

et cum subiunxissem replicationem meam quod nec decretum nec actum restitutionis ad
arcus scribi requisiisses et tamen ad amussim scripta esse, maxime cum ea agerentur nec
stylo nec gressu nec die (ipso nimirum Dnica Abrahami) iuridico. ad haec utrique Incorporate tacu-
erunt nihil responderunt, Alij cum D. Actuario denunciaremus certo fore ut occasione
morior nihil ... in Te citaretur summis id à nobis efflagitabat precibus ne se traheret
nulli processus à Te citaretur summis ... ne se traheret
ad Curiam Romanam Ac nos religiosi prout nunc sub conscia dicimus sic et non
aliter rem gestam fuisse quandocunque opus fuerit salvis instituto et Religiosis Prouincia
corporali iuramento comprobabimus. x Augusti. Constabit hoc veritati dabimus testimonium
bonis patribus exilio anno sequenti. Pr. ... Christophorus ad instantiam Illmi Ceterum Commu-
sarijs ea desistentis Provinciali deputatis, cum colloquio cum Dno Ochocki et petia se
Romam si opus fuerit pro ampliori testimonio dando tum impudenter coram aliquibus
dixerat accusaturus calumnijs (ut in attestatione sua legitur) oppressus, Damnatus ... pedes
Sonca qui via ... et ossibus haerebat, tabe ... graviate hyeme saeviente peregrinationem
ad limina SS Petri et Pauli.
Omnibus igitur ad causam necessarijs ... Citatus ... ad instantiam
Ochocij ad Curiam Romanam ab Auditore per Papam designato Cohn Bichio Executori ...
... Clerico Sitursio ex Contubernio ... Curia praedicat. induit ... simul ex ora-
tione Iadum Pepkonio. reclamantibus, qui reverentius observantiae Canonas ... Andream
dimissi sunt ... dum tantum inhibitioni deferit Rmus ... possessor fundit
Interim Romae decisio S. Rotae et simul sequestrum ne iniquus possessor fundi ...
gauderet in Illm et Rm Epm Vladislauiensem Gnienosium de Oleszno, ... quod quidem se-
et Andream Kucharski collegam maiorem obtentum ... Iurisdictionis sub fundo
... delegati dum in ... S. Floriani Iurisdictionis sub fundo
sequestratores ... à Prospero Fafarello ...
mento iactitat. Sigismundus Gygiewuicz Inhibitionem cum mendaci supposito, recursus ad Signaturam
ditione Camerae subreptitie obtentam, cum mendaci supposito, tamquam vero et ge-
Gratia, opponit. Paritum ... illi est à Sequestratoribus, tanquam vero et ge-
nuinae. transmissa vero Romam deprehensa est fuisse nulla, quia falsa. cumque ob
rem Gygiewuicius in Xbris quia decreto Rotali et sequestro non tantum non paruit
sed etiam contravenit, ab eadem Rota declaratur in Censuras incidisse, et quidquid
laedens fructuum percepisset refundere iussus est, cum ergo tamen non esset, ... insumpturos sumptus ... D. Kirsky
argenteam supellectilem, consentiente Epo pignori dat. Romae ... expe-
ditor subreptitiae Inhibitionis, imminentem temeritatis poenam, quam et ipse Curia
hic procurator doli artifex (hic se metu ignominiae et poenarum ex fenestra
in plateam praecipitaverat ad mortem) merebatur, fuga evasit. Decisionis quae
incipit ... quae fuerunt, et habetur Tomo X Miscellanearum R.P. Dianae, tenor
dici non potest quantum lucrinarunt ... Rmi ... et Romanae ... lapidem ... moto
... Romae agentibus scriberet, quatenus cum decretis Rotalibus in Polonia
more Venetorum ... sed antequam talia quae minime ... apud gentem
S. Sedi obsequentissimam ... successum attentaret, supplicandum Summo Pontifici
per Epm Chelmensem Pstrokonium, tanquam sibi promotionis ad Epatum habito obli-
gatum, constituit et tunc Romam in propria causa aspirantem constituit, Egit
is solemnissime et instantissime apud Innocentium X., ut saltem duo pisudam ... de
cisione Bichiana ... istae duo. Cum notoriam Epi iniustitiam, et ...
illi non habendas tanquam in parti. Dignitati Senatoriae et Pastorali ...
... Examinat Summus Pontifex, et praesumptionem ...
... tribunal S. Rotae,
daciamque supplicantem ... sale respersit, quasi vellent docere tribunal S. Rotae,
ut decisiones et sententiae essent formandae, ipsi prorsus ignari Iuris et Aequi,
Exprobravit superbiam quod nulli subijci vellent, ... et asperitatem, de
qua toties et tam frequentes ab eis oppressi querulabundi Romam confugerunt, ...
qui postulatus ... Pstrokonium postea Papae odiosum reddidit, ut et quae in rem suam
postulaverunt, nihil obtinuerit. ... prorogatio Abbatiae ... negatis ...
quamvis non precibus tantum sed etiam non paruis muneribus pro Rmo Card
... contenderet. Despexit Supplex Papae Rmique ... pergit animum
eiusdem interponente ... Primatis Regni, et aliis Episcopis Poloniae
et Cardinalibus ... quos sibi Romae nuper cum esset favientes fecerat

464

vltra tamen non promouit, nisi et aliquot delegati Cardinales cognoscerent, cum
essent decreta Rotae vt ad tot intercessores cordi acies retundi deberet, Post longam
et seriam discussionem et speculationem, non tantum quoad decisum sed etiam quoad singula
verba ijdem Eminentissimi Cardinales reperiere editam Rotae esse aequissima, Quare Pontifex adhuc
da renuit et Rmo de ijs querulandi silentium imposuit.

Parum sereni quod nobis illuxerat, subito obtenebrauerunt caritati Scholastici[illegible]
per insolentiam male feriatorum quorundam Studentium. Circa festum Ascensionis Domini
Ryskiewicz è Contubernio Pauperum Clericorum et alius Szymanowski quidam [illegible]
in album inscripti concitauerant Iuuentutem ad persequendos Haereticos, [illegible]
dunt termatum domum in platea Castrensi prope Georgium Sparum [illegible]
selicij, eam diripiunt et diruunt, Institam Krolika Ciuis itidem Acatholici
effringunt, merces auferunt, Obsistentes duos Ciues, inflictis vulneribus [illegible]
Grassabantur fere vna septimana per Urbem impune, tanta iniecta consterna-
tione Epo et Dombiry Succamerarij Cracouiensis pedestribus, vt pauci inter [illegible]
res liberè vagarentur per plateas, forum, et compita, donec Ryskiewicz
per noctem concubinam somno sepultus, à pedestri Epi turma cum famulo
Rectoris tanquam Clericus in recenti latrocinio deprehensus, item aliquot Studiosi
cum [illegible] Szymanowski à Castrensi familia rapti in carceres coniicerentur,
examine apud Epum coram Ryskiewicz instigante, ne similia attentaret [illegible]
exclusus est. Studiosi ceteri quos nulla culpa erat, Tribunalis Regni [illegible]
cio dimissi, qui [illegible] Epda aufugerant. Militares erant viri, et personae [illegible]
Iesuitae quique summum qui offenderet luminibus Academiae, è veteri famulo, [illegible]
cineri doloso, Mortuo tunc Andrea Szoldrski Epo Posnaniensi, [illegible]
denuo patrono, eo ~~succedente~~ in Episcopum Floriano Czartoryski [illegible]
alumnis nimio quam prospere succedente, conitauerunt, instructis aliquot [illegible]
nobilitate qui in Conuentu Sredensi promouendam in Posnaniensi PP. Collegio
[illegible] Vniuersitatis, apud totam Rempublicam affectarent, [illegible] diplomata
ny Rex exemplo Patris Sigismundi Tertij, dare illis quidem [illegible] postea [illegible]
super hoc edicto indulserat, et solus Regni Cancellarius Lesz[illegible] [illegible] dedecus [illegible]
regni, annulo obsignare refragabatur, Res forte ad vmbilicum deducta [illegible]
ex voto Societatis, nisi genius Academiae eam mortem ijs eripuisset, [illegible]
latior Rector inuigilasset, et Capitulum Posnaniense interuenisset, instantibus [illegible]
periculum consultationes de quis ornamentis exclusissent, [illegible] ad [illegible]
ta Regni fuere, M. Stanislaus Rozycki, M. Andreas Kucharski, M. Albertus [illegible]
tur et conatibus PP. obsisterent, tum et Iurisdictionem Rectoris salua et integra
tuerentur. Et Iesuitae quidem turbata Rep. et nihilominus quam occupata, nil [illegible]
Pro Iuribus vero Academiae nostrae defendendis, laborabat. [illegible], qui a [illegible]
stris erant Senatoribus, solus inmotus stetit Dapifer Lublinensis Miedzalowski, [illegible]
Collegij nuntiorum terrestrium, qui Constitutioni de Securitate [illegible] proximi [illegible]
~~[illegible]~~, quod nobilitas per Conuentus particulares, pro tumultu [illegible] castrensi
to omnem Iurisdicendi in Studiosos potestatem, ad magistratum castrensem Rectoris,
transferre volebat, adijciendum, curauit Salua Iurisdictione Rectoris et vetera [illegible]
quam Constitutionem ne quis aliter nisi iuxta stylum antiquum et [illegible] testibus [illegible]
interpretari auderet, in Castro Varsouiensi nomine sui Palatinatus [illegible] huius autographum
Ao. 1650 feria 5. in Crastino SSmi Innocentium. Protestationis [illegible] hic [illegible]
Vniuersitati transmisit. Cui eo nomine solennes actae sunt gratiae, [illegible] Supplicatio
Comitia [illegible] Scriptum anonimi, lingua materna. Cui titulus Supplicatio [illegible] oblata
ad Ordines Regni pro subsidio Acad Crac in Ao 1647 [illegible], in Comitia [illegible]
1640 vltimis diebus Iunij [illegible] quendam equitem Polonum, in [illegible] hominis, dignum [illegible]
Scriptum emundos [illegible] et in suo patrio versatissimi Academiae [illegible], [illegible]
Sed nec Illmus et Rmus Cancellarius Serenior Academiae ~~et ex~~ ~~occasione~~. Licet enim [illegible]
[illegible] et festos Academiae dies inuidens. [illegible] et [illegible] principiationes [illegible]
per Rectorem M. Stan. Rozycki in defectu Theologiae Doctoris et [illegible] [illegible] sunt omnium [illegible] in [illegible]
fuisset et se benignum et affabilem nonnullis exhiberet, dum [illegible] dubitabant [illegible]
vellere minime

Zabrod Dabrowy
Vnpowiedr Sulikowy

Actum in Curia Regia Varsaviensi Feria Quinta in Cra
stino Festi Sanctorum Innocentum Anno Domini Mil
lesimo Sexcentesimo Quinquagesimo.

Ad Officium Actaque praesentia Castren. Capitan. Varsavien. personaliter Venien.
Generosus Hyacinthus a Michalow Michalowski Dapifer Rozanen. Sacrae Regiae
Maiestatis Aulicus, ac pro Comitijs Nuper peractis Terrae Cernen. Nuntius Solen.
Manifestationem Coram Eodem officio fecit in eo Quod cum Nuntiorum terrestrium
muneris sit praecustodire Ne Iura et Privilegia antiqua, Decreta Tribunalicia
Consuetudines ac leges Regni, Novis Constitutionibus Convellantur in Comitijs Vero
extraordinarijs Nuper Varsaviae celebratis dum Constitutio sub titulo Securita
et praesidium miasta Krakowa, tudziez bespieczenstwo Miast Koronnych y Wiel
Xięstwa Litewskiego Sanciretur ac Privilegium Divae memoriae Vladislai Jage
Regis Poloniae Universitati Almae Academiae Cracoviensis in Anno Dom
Millesimo Quadringentesimo primo Concessum hac Constitutione convelli inten
retur, Praefatus Generosus Michalowski Circa praedictum Privilegium tanquam Stat
Regni praeviserum Opposuit sese, ac in facie totius Reipublicae Protestatus es
se in tantum huic Constitutioni consentire, in quantum hoc idem Privilegium
Immunitates Praerogativae ac Alia Privilegia Almae Academiae Cracov
tot Constitutionibus Regni approbata, tum et Decreta Tribunalicia
et illaesa exstiterint Ratione Cuius Protestationis pro Coronide
stitutionis ipsi de Consensu omnium Ordinum in rem Academiae Cracov
ac Privilegiorum eius Certae salvae ibidem per appendicem ad
sunt, quae ne aliquando aliter interpraetentur, Nisi iuxta Vladi
Iagellonis recensiti contexcti Privilegium, etiam Coram hisce actis Idem
Generosus Michalowski manifestatione hac praecustodit protestando
toties quoties Nihil Unquam posse praefata Constitutione Iuribus Immuni
Praerogativis Almae Academiae Cracovien. ac Privilegijs tot Serenissim
Regum Iuramento firmatis derogari, interposita praesertim et illa in fac
Reipublicae protestatione et hac Coram Actis Mediante Manifestatione.

Acciminus Lotowski
Vicecapitaneus Castri Vars.

Coracit Horowieck

~~467~~

577

571

768

Votum Dni Z. Michałowski
Dapifer Rozanensis
S.R. Mtis Aulicus
Anno 1650

4

Petrus Muchowsky Med. D. obtenta olim ab Alma Universitate ad Radendum, locum in
Doctorum facultate Medicinae apud Doctores Med. sua promotionis ex consuetudine insti
tuendis et testibus, ad 12 Xbris Medicum solemnem invitatis hospitiis, publicatis alijsque pro
more elogijs, mensa pro hospitibus et collegio instructa, unde expectantes qui confluxerant
Doctoribus Professoribus, et tota Facultatis Studiosis frequentes cum se domo efferet, inhibitum sibi
porrecto ad manus Rectoris Illmi edicto deserit, ne quid contra attentet, quodque hic et ingressus,
labores, et studia impendisset, astrictum simile programmate, fecit Theologiae, ne ipsi in
vilipendium tam Sedis Aplicae, coram cuius tribunali eo nomine matr. et causa indecisa
lite pendet, quam in convulsionem auctoritatis Cancellariatus Illmi ea antiquo spectantis collatae
pendet, quam in quamcunque Facultate Doctorales promotiones et responsiones instituere audeant,
penitus in quacunque Facultate Doctorales promotiones et responsiones instituere audeant,
tantisper quousque prius inhibitio relaxata fuerit, sub poena excois ipso facto incur
renda. Viro bono et pacis amanti parum tamen ob diversos literarum respectus parum cordato, nullum
erat promptius in manu consilium, quam ut proposito absisteret, interposita D. Damnis
sibi Matris protestatione, Rector Universitatis, Stanislaus Koryczky, Gabriel Ocłocki, M. D. Andreas
Kucharski, proprijs et Universitatis nominibus, inhibitionem istam tanquam praejudiciosam, juribus Academiae iniuriosam
personis, sine ulla causa, contra stylum consuetum, editam, coram Legato interposuerunt et ad
Tribunal S. Rotae provocaverunt, Affixam foribus Collegij Theologorum inhibitionis manu et Legati
de Illmi munitam schedulam, Franciscus Cosari Studiosus, (ut ferebatur) nutu Radi Stanislai
Zembowsky, avellit et lacerat, utque ad Illmum citantur, judicantur, culpam deprecantur, Zem
bowsky, filius parenti cedi virgis jussus.

1650 Circa Zytsen Electus feliciter 16 8bris in Rectorem M. Gabriel Ocłocki M. D. talia praejudicia
praejudicijs accumulari videns animo et intentione appellandi, provocandi, et de
nullitate dicendi, Coram Legato Matthia Dembski, quiritatur, Caput totius mali accu
sat, quod Rectoris Illmi multas personas Academicas Collegas Maiores et Minores Aca
demiae Professores, Baccalaureos item et Studiosos, nominatim Rdum Zembowsky decanum
Facultatis, Sebastianum Strzemię, V. Mitkowski Philiae Bacc. et Franciscum Cosari
Studiosum, in dies prope singulos ad forum Illmi evocet, Licet enim omnes ad
Studiosum, in dies prope singulos ad forum Illmi evocet, Licet enim omnes ad
Ordinariam Rectoris jurisdictionem pertineant, aut certe in extensione jurium Cano
nicorum conveniri debeant, ille tamen a Sede Aplica, cui ipsa Universitas immediate subest, conveniri debeant, ille tamen a
S. Sede Aplica, cui nostra Universitas immediate subest, faciendo ea sic
positam Universitatis, foro et judici competenti subducere pergit, faciendo ea sic
ad convellendam Jurisd. Rectoris, quae sibi competit, et ad asserendam Illmae in pro
fores Academicas quod illi nulla est, Ipse cathedras figere, excitationes tempe
stive, auditoria opponere, collegia tanquam ad diem recreationis deserta manere,
Obtestantur oes, nos Universitatis ad quos ea res pertinet, ut Palladium hoc Regni
Poloniae, cui primitus inscriptum erat, Asylum servare Illum servantibus Urbem
Imperium secum transferet illa loci
ab ejus et legitimis majestatis gubernatur, desistere si Juppiter Vavellius sua
adita, suas aras, thura, jus beneficiorum distribuendorum, astringendorum, dissolvendorumque
controversias tuentur, et in Ducatu Severiae si et in quantum opus sit, gladium destina
tat. Contra salva et illibata sua jura in Lyceo habeat Apollo, aut Sedis Aplicae,
Contra salva et illibata sua jura in Lyceo habeat Apollo, Ad has et similes jurisdictiones
formata, a Serenis Regibus regnique Poloniae clementer concessa, et ad quaerenda malis remedia servi ju
ris ansas invenit se manum apponere, et ad quaerenda malis remedia se vi iu
ris ansas invenit, ne si forte omnes ad fora incompetenter evocati sua praejudicia et gra
vamina tenere, ne si forte omnes ad fora incompetenter evocati non prosequantur, praejudicio sua Acca
vamina ad S. Sedem Apostolicam ob certos respectus non prosequantur, praejudicio sua Acca
demiae judicia in detrimentum jurium Privilegiorum et consuetudinum Univer(sitatis) accumulabantur
Hoc anno igitur turbat dissensionem et fusionem. Damna damnis in Universitate cumulabantur
pecunia 40000 fl. a Zadzicio Epo 24000 ad Canonisationem B. Cantij data et alimen
tandae pecunia 40000 fl. a Zadzicio Epo Opoliensi et Ratboriensi ducatum Regi Vladislao Ivto
e diversis collecta. ad Comparandos Opoliensis et Ratboriensis ducatum Regi Vladislao IV
mo Vladislao IV ab Universitate mutuo concessa, post mortem praedicti regis ab alijs creditoribus
ex relicta regia suppellectili favore Smi Caroli principis Epi Vratislaviensis studio Radi D. Ado
ex relicta regia suppellectili favore Smi Caroli principis, Clenodia in solutionem debiti Universitati sunt attributa
Scrutini Vladislaw et Varsovienses Scholastici, Clenodia in solutionem debiti Universitati sunt attributa
sz... Slowek et Varsovien(ses) Scholastici, ob inaequalem et maiorem justo dictorum clenodiorum aestimationem
diminutum quoque Monetae pretium (certo damno) intercurrentium qui vulgo Kopowe et Lewkowe nuncupa
bat, et in talibus Universitatis peculium habebatur dimidium fere jacturae D.
mnibus dedit. Justum erat ut valor alieni eni sui deprimeretur, ex debito ima
bat, et in talibus Universitatis peculium habebatur dimidium fere jacturae D.
honestatem tribuerant, quam in se habebat: sed temporibus id fieri oportebat, antiqua ois
bonitatem intrinsecam quam in se habebat: Sed temporibus id fieri oportebat, antiqua ois
ista moneta non alio transferretur, et aliena in Poloniam invehebatur, paucique tempore id factum oportuit
non belli, quo tunc Polonia a rebellibus Kozacis et barbaris Gelonis affligebatur.
II. Sum Rex ipse ad Zborovium prope captivus ac fugiens nisi ipso Assumptus Vezyrius Dio per litteras cum Chamo
commeruisset + Chmielnicium et Sitarum deprecaretur cogit, Cui Rex plebis Cosacorum plurima indulsit.

578 ~~581~~

Aº 1651 24 Januarij in convocatione omnium ordinum huius inclyti Studij Gnlis apud Admodum
470
D. Vladislai Jagellonis ~~M. D. Rector Gabriel Ocżocki Artium et Medicinae Doctor~~
cui Universitas debite et iussit esse et hora deputata ex consensu unanimi omnium
Decanorum et Magistrorum singularum 4 facultatum locum concedendum censuit.
M. D. Rector Gabriel Ocżocki Artium et Med. doctor Exposuit Certa praeiudicia nup
Universitati illata ex occasione Certarum causarum. quarum
Prima erat Rndi Praepositus S. Floriani, quem Universitas ex pluralitate votorum contulit
nislao Jurkowskij. Illmus autem Cancellarius non attenta Ordinatione Albertina, conta
ta plurium Decanorum eandem Praeposituram R. D. Gyzgiewicz adiudicavit. per
hanc Sententiam Illmi violatum est Statutum Universitatis. Item Ordinarius et Statutis q.
ac proinde jus Collationis beneficiorum Universitatis periclitari. Si aliquot Professo
con pluralitatem vota darent et in sui subsidium Illmum Cancellarium vocarent.
Secunda Causa: Juris Respondendi pro loco in Doctores. Jus hoc absolutum et
plenum semper extitit penes Universitatem à prima origine Academiae et Conditione
tutis. Semper Respondere volentes pro loco in Doctores petebant sibi facultatem
~~a Rectore~~ concedi, non ab alio quopiam quam ab Univte, quae prout sibi melius vi
batur alijs eam concedebat, alijs denegabat alijs ad tempus differebat. Pro hu
modi Responsiones facere, petentibus aliquando Sermi Reges nonnunquam Rmi Primat
subinde Epi Cracoe Cancellarij Acad. apud Universitatem intercedebant. Illmus
Epus et Cancellarius modernus nihil juris unquam ad eiusmodi Responsiones
spondebat etiamsi plures in eius Cancellariatu tam in Theologia doctores
gierowicz quam in Jurisdicto et Medicina respondeint. Adm ipse Joannes
Medicus qui est Illmi Ordinarius cum non ita pridem 1648 in Ecclesia respondisset. et Illmus Can
nus huic Circa prius adesset tantum abest ut pro sua Ratione Illmus
ut etiam eundem ad Actum Responsionis quod nobis et omnibus palam constat
invitavit. Nunc primum orta controversia ex occasione Praepositurae Stae
Floriani, propter defensionem et promotionem R. D. Gyzgiewicz, et
per promulgatam Inhibitionem, Jus sibi ad Responsiones Illmus Cancellarius
re cepit. Quare grave imminet Universitati periculum ne Jus
Academia in alium transferatur.
Tertia Causa est Jurisdictionis Rectoralis. Haec ex vi Erectionis Academiae
solum residet Rectorem uti Ordinarium Judicem, propter quam quod in quamcunque
(clerici ex Universitate tam saeculares Regni Judic
bimonibus privilegiis expressis. Approbata haec est Jurisdictio Academiae
ac toties a S. S. Sede Aplica et ipso Regno ita quod non tantum possetur habet
Jurisdictionem Rector, sed etiam privative quoad alios omnes judices tam
uales quam saeculares, ut patet ex Erectione Casimiri Magni et D. Vladislai
tonis. Illmus et Rmus Cancellarius non attentis hisce juribus et privilegiis
Rectorem doctores Professores Baccalaureos studiosos ad tribunal suum
citat, judicat, condemnat, Per quod omnis Jurisdictio Academiae
prostrata, conculcata, penitus iacet.
Ideo omnes Causas per appellationes a se interpositas ad S. Sedem Aplicam
esse devolutas, dixit. Ubi eas vindicari et in integrum restitui oportere
Venirent igitur omnes et singuli Dni Professores in maturam deliberationem
et si quidem salua sua jura volent esse, et ea integra successoribus
linquere, unum desiderari, ut in praesentia Notarij Publici et testium
nomine Universitatis in Foro Romano agendi ~~nom. Universitatis~~ in Curia Romana
Jurkowskij et Dnni Libertatem Academiae in Curia Romana
transferendam potestatem.
Dum ad singulos D. D. pro danda plenipotentia in causis suprascriptis
nutare et variare coeperunt, scissi sunt et antea in duas partes
manu annuendum et subscribendum in dictos Plenipotentes censuerunt.
sseruntur. Doctor Gabriel Ocżocki, M. D. Gratus Rector. Stanislaus Rozycki V. J. D.
cisius Kobierski M. D. Stanislaus Temberski decanus Artistarum Matthaeus Krzesinski
nes Gnewski S. T. D. Laurentius Strzyzewski Phiae doctor. Andreas Kucharski Albertus

Dabrowski; Albertus Paprocowicz Nicolaus Sulikowski Martinus Radzminski Jacobus Surki; Martinus Slonkowicz Christophorus Radomicz Matthias Zyskiewicz Matthias Jurkiewicz Flo-rianus Lepiczki Sebastianus Stryiewicz Christophorus Ziemkiewicz Joannes Racki;
Renuentibus et repugnantibus Jacobo Gorski VID. Joanne Tonski M.D. Gregorio No-Minski S.T.P. Adamo Roszewicz VID. Stanislao Wierzowkowski S.T.P. Matthia Bur-szewicz Joachimo Speronio S.T.P. Stanislao Osędowski, D. Luca solo Żołkowski n̄ con-sentiente in plenipotentiam; nec tñ contestante, quod fecerunt Tonski et Wierzowkowski. Andrea Lipnicius. Andreas Grabianowski. Contra quos omnes solennem pro noto-rietate delicti debitam pro officio in eiusdem Rotuli publici et testium praesentia M. D. Rector instituit protestationem. Offerens se ac declarans uti Defensorem Jurium Acad. decebat et ad id praecedenter iuramenti tenebatur contra Editores impugnantes Jura Acad. et oblitos iuramenti; de promouendo Bono Universitatis loco et tempore opportunis ad iuris media confugium.
Post transmissam agentibus Academiae Universitatis plenipotentiam, in sola Causa Juris Respondendi Trecis uno et solo anno, pro Academia contra Rm. Epm, Secrum orbis Tribunal edidit decisiones, et decretum Manutensionis Academiae in possessione Juris ad Rsiones, una incipit Quaerit praeliti, Lunae 23 Januarij 165, 2a incipit, Rite. Mercurij 28 Junij 165, 3a incipit Verum erat Lunae 11 Xbris 165, quibus oēs Inhibitionem Rmi et in contrauenientes eidem latae Rmi Epi Sentās orbi ostenderunt fuisse nullas et iniustas, eo quod Rsionum Jus Academiae proprium sit priuatiuē, quam Rm., ac proinde Inhibitionem et excommunicationes illi annexas potuisse impunē contemni ab Academiae Professoribus.
Quid Roma diceret? in Iudicijs contra manifestum jus de Iuredicundo Academiae

à Rmo

Academiae illatis? quando perplexam, propter abusus nonnullos et praeiudiciosa indicata, et aliquam Rsionum speciei tenus cum promotionibus coniunctionem, de Rsionatis Quaestionem, tantis huic Justitiae regimen manutenendam Almam Universitatem in possessione earundem decreuerit?
Attoniti similes lucem in luce non videbant Curiales Rmi Epi. legentes Sacra Rotae decreta confundebantur incredibiliter, dum illo suo revoluentes quod certum ipsi volebant Cancellariatus neutiquam in Universitate Rmo n̄ haereret, frustra se laborare videbant ut Academia despotam agere Cancellarij n̄ Cancellarij Academiae esset, Epus Cracouiensis; coeptis tamen desi-stere turpe et ignauum ducebant. Quare ad propositum finem hoc est ut Rmo ad Rsiones jus esset, et oēs ij qui absque suo consensu Licentiam per vi in Academia Doctores obtinuissent, ijsdem priuati in Supplicatione eiusdem Rmi ad Bmi Patrem Alexandrum 7 Ao 1655. 25 Junij porrecta patebit decernentur, aliam viam ingressuri sunt, in qua ne quispiam se obicem poneret illud pro potissimo munimine assumpserunt secundo ne quis alius in Rectorem Universitatis eligeretur nisi qui partium Rmi esset, tradebantque sibi, velut in Campidoctoria de manu in manum, acceptum quod ex fraude potius quam integra per neglectum tunc et promotionem aliorum juniorum, volebant usque ad Annum 1654. Atque hoc egre-gium Stratagema pro electione noui Rectoris ad Alterum Comitiorum adorsi sunt

anno currenti

persuasis oībus suarum partium D. Professoribus ut quicquid possent in illud nunquam Symbolum voce, nutu, manu, conferrent, dum ipsi interim fugientes Tribunal Justitiae, per signaturam Gratiae, magnis et sibi notis possibus hoc est ut quodam decisio loquitur, Magnatum officijs, quorum litteris Curiam Romanam pro Rmo fatigabant, et praetextu exrumpentis ex Academia in Uni-versam Ecclesiam per haeresim, ad quam pronam esse fingebant Acad calumniatores et tot scandalis (quos nemo bonus etiam fingere poterat) ex contentione auctoris procurrerent, eoque aspirarunt. Neminem Cancellarij et Professores dabant: procurrerent, ut Universalis Ecclesiae Pastor Innocentius, pro innocentia nostra benevolentiae, ut Universalis Ecclesiae Pastor Innocentius, pro innocentia nostra benevolentiae, occasione Litis Rsionum emergentia, ad se causam ad sistenda tot mala, auocauerit, Hic interim Cursu S. Justitiae interrupto sum à S. Tribunali auocauerit, Hic interim nobis boni consuluerint videamus, substitit Calamus, donec quid de nobis Gratiae boni consuluerint audiamus

478

Mandato antiqui Rectoris ad diem S. Georgij de more ad eligendum vel reeligendum
per instanti Commutatione. Universitati intimato, Prisse de Kuniis innotuitque
electus per totam Universitatem et electoribus. Dors Praesidem ob Senium obtinuit Si-
gismundum Gygiewicz. is autem magna quam nimium Senio suo et doctorali
tenderat stulti, cuius nominem repugnaturum existimabat. Singulos quos sibi faventes
sciebat ex singulis facultatibus pro secundis electoribus nominabat et eligebat
assentiebantur libenti Ath. Iuridica et Medica facultates electores Rectoris
Facultates Theol. elector M. Martinus Radyminski. Via natura electio-
nis si singuli tantum candidati proponantur inservi ostendens. Omnem electionem tam
quae per viam Scrutinij quam quae per Compromissionem quam etiam quae una ex
quae per viam Spiritus Sancti in qua aperte quis de quo Candidato quod sentiat
et clara voce dicere possit, pluribus in medium propositis candidatis ne(cessi)tate
lere fieri, Uno et solo alicuius facultatis Candidato proposito necessitate
electione dum fieri talem, si quidem ab illo dissentire alio absente
ret. Ad hoc non sine iniuria omnium Rector modernum Praesidentem
sibi soli Ius nominationis Candidatorum ~~nomine~~ usurpare, si quidem
in Lectore Theologiae — una quaeque Facultas sibi soleat Candidatos proponere et nominare, et ex ijs
unum eligere in quem potestatem ~~facultatem~~ eligendi: ex se in ipsum transfundat, tum
ergo elector? qui totam suam facultatem repraesentat e sua Facultate pro
futuris secundis electoribus Praesidi et Coelectoribus suis candidatos non proponat
amplexi sunt eandem Sententiam qui nondum vota dederunt, nec aliter
fieri debere salva Sancta iustitia, censuerunt, duo VV. Baccalaurei
Karol Chodkiewicz Kasztelan Wilenski i Stanisław Lanckoroński — et duo Illustres nostri D. Studiosorum, Caroli Chodkiewicij, Castellani Vilnensis
et Stanislai Lanckoronskij Palatinides Braclavienses, invenitque obicem in
Praeps torrentis ad instar unius R. D. Gygiewicij autoritas. quam
illa suffulciens iam confundendo obsistentes, iam rogando, iam minando
in suam pertrahere volebat sententiam, Cesserat ex consessu M. Rady-
minski, ne in faciem resistere videretur Senioris Zaht, nihilo tamen mi-
dium eo absente, generosa pectora VV. Baccalaureorum et DD. Studiosorum
ut aliter sentirent et dicerent nullis blanditijs adduci poterant. Per ho(c)
tum interim V. Facultati Theol. R. D. Praeses, denunciat, M. Martinum
Radyminski proprevam, pertinaciose et irreverenter e consessu DD. electorum d(i)
scessisse, ideoque alium electorem eadem Facultas vellet eligere et substitue-
re. Vocatus in Consessum Universitatis elector M. Radyminski, quo (ca)usam
causam dicere, sui ab electione Secunda electorum digressus
fuit postquam exposuit, Facultas ab alio eligendo supersedit, ipse vero
gavit, et ad DD. Coelectores alios descenderet, et pro data fide Domui Uni-
versitatis promoveret, Castigata R. D. Praesidentis longo taedio tamen et
pluribus propositis candidatis, ex unaquaque facultate, Sedio Secunda Electorum
Sed tertia et ultima tandem victum iam cesserat, electurus e in Rectorem
qui maxime Gygiewicij causam promovebat, et a nutu R. D. pendebat, M.
Iacobus Gorski in Rectorem eligitur malo omine — Iacoby Gorskij 66. viro. cuius electionis die, Vaticinium mali ominis et
dysticho(rum) furtum de futuro Rectorati infelici furtum edicebat. Illi vero illorum
oppositum Rectorem Felicitatem typis aliis vulgaverat, Uter illorum gradum
veritatis descripserit, eventus indicavit, ita iam inferiorum ...
ingenia, partim adhaerentia, Studia in contraria rapiebantur,
post inaugurationem in manibus novi Rectoris aurea Sceptra versa fuerunt
in virgas ferreas, quibus non feriebantur tantum, sed etiam e vita Curiam
habuerunt Professores, Solus Sigismundus Gygiewicz, Patrem, Fautorem
ac promotorem benignissimum experiebatur, Ille enim in Rota ... cum
Richio ... sedens, ut cum Leone Venerio Honorarium Beneficium ...

non dubitavit asserere, plura pro se vota, in Universitate pro assequenda Praepositura
S. Floriani, si septem Collegii Minoris Professorum demerentur, voces, data fuisse, argu
mento adducto, quod Minores Collegae non essent veri Collegae, eo quod non essent in-
stituti ad altaria, cum Professuris annexa; atque ideo ne post data vota pro deca
num et Custodem S. Floriani inmiscerentur, Inhibitionem apud Rmum obtinuerat, nimi
ad valuas SSmi omnium affixas erant, litteris credo, ad videndum pro Illmo et
Rmo jure devolutionis, Canonicatus SSmi eiusdem, quos duo ad Minus Collegium spectabant
sicut et Canonicatum S. Annae idem Rmus investierat. Rdus D. Lanrucki dissimulata
ratione Maioris Collegii Professoribus exercenti iniquis tandem duplici ipse via, Dr Gryzieuius
aggressus est Collegas minores, ut eos a collegio et Professoribus pelleret, via compulsus
Verospii, ut inmiscerent quae non habebant ostenderet, et tunc non exhibere;
sed Romam volare se nolle compulsi professi fuerunt. Via Iudicii ordinarii, apud M. D.
Rectorem sed in eo Iudicio non pauci passi sunt. Septem enim illorum
citati, in Preliminaribus remanserunt suspendum Iudicem, et ad quem de Iure pro
vocantur, nondum lite contestata, iudicati, condemnati, excommunicati, ad
Sanctam Sedem non spretis D.D. Consiliariis, aut in convulsionem Iurium Aca
demicis, sed mole maiorum personarum provocarunt. Inter alia instrumenta
quae mihi sunt fidei adhibenda, si quis volet, causa, in tanta serie dictam
Dnorum Professorum appellationem, quam a magno ingenio profectam, excipimus.
Decisio enim Verospiana, cum Gryzieuium quae incipit Resolutum fuerunt,
veneris 24 9bris 1657 tanquam ex prototypo desumpta esse videtur.
quando [illegible] causa cum suo fundamento Gryzieuius vicit, Pluralitas [illegible]
Pannitus vocum adscripta Sigismundo, septem enim voces D. Collegii Mino
vis Professorum immerito et perperam detrahi iudicatum est. Licet enim
praenominati sint a Professoribus nullam in Decano S. S. Floriani seu Custode obti
nentibus beneficiorum institutionem, titulo Collegialitatis, ut ex adverso prae
tendebatur, annexam; debeat tamen in numero computari, dum iidem Pro
fessores inter Collegiales solenniter antea cooptati; et ad omnes Collegiales
actus successive admissi, et ad conferendam Praepositurae S. Floriani legitime
fuerunt convocati; beneficia aut illis annexa ad uberiorem sustentationem
nonnisi iisdem sint conferenda, Nondum plene ex primo isto judi
cio vero apud M. D. Rectorem D. Collegae emerserant, et mox iterum inter Scyllam et
Charibdym, devecti cum aliis Corporatis eiusdem M. D. R. abrepti, aut iunxere aut
Sidei periculum Publico tabellioni opus habebant in causa et ea occasione R. D.
Alphonsi Karynski, qui quanquam olim Universitatis Facultatem Rmi [illegible]
inter Doctores consesserat. ille tamen ut Dux Rmo ad Rationes adstrueret,
sibi concedi privatam po
testatem ab eodem et concessionem Respondendi, sibi concedi privatam po
stulaverat, evoluit, facta petitio, intra privatos parietes, in lucem publicam
et vulgi sermones, quae cum vergeret in praeiudicium Iurium Academicorum, quos
tum Romae despiciebantur, optimus quisque Professorum et integritatis Iurium
Universitatis amans, coram legali Matthia Dembski, cum Rdo D. Karynski pro
testatus est, Dicam dicit Notario Karinscii. quod videlicet Dnos Profes
sores solicitasset, ut adversus se protestationem interponerent, Negat Me
Citantur omnes protestantes, et iuramento corporali confirmatur apud Univer
sitatem quemque sigillatim Publicum tabellionem non fuisse, tremebant prae indigna
tione et indignitate multi, quod sibi ea sorte inviderentur, quod ... sed
aliis personis in iure conceditur, ut ad esse Notarii publici [illegible] descendant,
in eius verba stomachi plena erumpebant, Brevi futurum ut prae dicis,
Cathedras deserere, et iudices hoc Rectore agere cogantur, dum se
metu fulminationum interdicti, et Exclusionis, non quo iure, sed affectu M. D. R. fuerint
rant, indebite hoc quidem, cum tales Dii, quales populus meretur, cedat Rectore

fortassis tamen non sine causa Joan Mathias Krasnicki S.T.P. cum sibi
à Facultate Theologica, ante inceptionem M. Sententiarum publice examinatorem
spectandi Quaestio, eam illo ut conscripsisset, decani Facultatis censurae supposuit,
ille absolutam approbat, et typis subijci permittit, dum triduo ante actum solemnem
impressam eidem Decano offert, ut et quidem disputationi diceretur, negat
Legat se id facturum Decanus, nisi iterum imprimeretur liber, eo quod in prima
ma facie impressi, convenientes sui tituli, cum Praepositi S. Floriani et Cancellarii
Cracoviensis suppressi iniquè, desiderarentur. Paritum est a disputaturo, licet
iniqua et damnosa mandanti; ne disputatio tota et ejus effectus impedirentur.
Cum iterum impressum libellum M. D. R. disputaturus defert, eumque ad adventum
et celebritatem disputationis invitat, In aula Rmi sua petitioni se responsurum
sursum promittit, eò iret, et ibidem se expectaret, brevi se affuturum cum decano
nec Facultati pollicens. Veniunt M. D. Rector et D. Decanus ad Rmum, expectante
stante in limine D. Krasnicio. Ad Illum Breui egressi è cubiculo Rmi M. D. Rector
nomine Rmi disputationi sua interdicit, quo sua ad Rmum + R. D. R. prae
studio, et interdictum disputandi, cum sibi et toti Universitati esse injuria fuit
et dispendiosum privatum queritur. Causam publice exposuit, cum in Universitate
illi regnarent, qui jam publice et privatim alios nostros dictis et factis fatigabant.
In pervigilio S. Lucis, quo die Patres Facultatis Professorem Ledowski finem acciperunt, tabellis
Jotti pictoris Romani per omnia lectoria sparsis, in quibus Diuiso Acad. hac Professores
et Magistros a se suis graphicè delineauerat quam potius graphi penicillo denigrauerat, in manus multorum
Quasi media Academia natum potentium ostentatum devotionibus plaustrisque, directum ab iis quos maxime pictor
coloraverat excipitur, tantum sibi potius foeditatis et magis dehonestationis non possent affidum, esse videbant,
bant, quantum nec palynodia sed rogo ipse autor si combureretur purgare non posset, apud
quorumque interuipi potuerunt, carcere, et poenis grauissimis, autorem verum prodere incipiebant,
tur, qui si in curreatem iram incidisset, regis affectus arbitrij esset, quod charta fiebat distributa
in fronte fuisset, Multi ea in parte Professores qui hygieniam non faciebant, et a curialibus
vane vexati fuerunt, in suspicionem apud Rmum habebantur, donec expenundi cum
super Matthiam Lyskienicz, Regium Strm quod ille ut erat felicis memoriae, eadem die formam
irrisa et Periodos Scriptionis famosos sine scripto reciteret, Eo in ius per Instigatorem ad M. D. R.
vocato, cubiculi sui secretissima quaeque Magistratui Collegij Maioris et Minoris publice R.
Dionisius Poltowicz aperuere, ad prodendum aliquid pictoris dolo vestigium et indicium, in quibus
Nihil inuentum quod inculpatum conuinceret, praeter folia chartae ille similia in quibus M. D. R.
dotti suas lineas duxerat, ad has notulas in ephemerides ijs notae dicta M. D. R.
in conuocationes Universitatis, obseruanda memoria libello mandauerat, Item collata scriptura
nes non differentes litteris X in modum crucis et Vocalis o ad instar circuli formatas ex collegio accolae
ducuntur nam indicabant, ex his indicijs indicatus, sine ulla prouocationis admissione, i collegio exclusus,
ex Universitate proscriptus est. Oppressus calumnia ut dicebat, et patria non in urbe commorari quo metu non poterat, Cracouiam
nam absque processu qui sibi denegabatur, tanquam miserorum asylum, juris et aequi tutelam amplexus
legum custodem, et interpretatricem, Lucernam judiciorum, lux et caput orbis, pedes iter arripit.
Viennam progressus, exiis modicis, propter egestatem in patriam redire debuit, in eaque cum diu
sustineret, Inuiderat quidem in aula Sermi Regis in quendam Mecenatem, cuius opera literas
terras diuersis temporibus, nomine Sacrae Mtis, ad Universitatem scriptas obtinuerat, quod mandabatur
ut in Subsellijs Academicis causa sua cognosceretur, ijs tamen contradicendo, desperans ad Sanctitatem
Cancellarij nomine Rmi, ab eadem Mte afferebantur, ut perplexa Universitas Legatos ad Sanctum
Sim expedire necesse fuerit, quatenus Sua Mtas viuae vocis oraculo, quid factura vellet in
diraret, quandoquidem contradicentes è Cancellaria prodeuntes literas, in eo statu Academiam
relinquerent, ut auribus lupum teneret, et in alterutram partem inclinare, pavori sibi illam esset,
Mors tandem exilio et vita aerumnosa Matthiam. Ao. 1656. Varsoviae eripuit. Hic aut scandali
bonum cognitionem, et justitiam humanarum judicium, sibi reseruauit.
Revolutioni huius anni debet celebritatem Polonia et Victoria à Dlo. T. Opt. et Jubilaei
Cum a S. Pontifice concessa. Olim in Ecclesia Catholica moris fuit ut 100 quoque anno publicum et
saecularis venia plebibus Christianis Romam confluentibus, à Romanis Pontificibus tribueretur, Universalis
mortalium vitae angustioribus spatijs concludi visa est, placuit quinquagesimo quoque anno, quo spatio
huius aeui hominum dies clauduntur, pontificiam illam condonationem erratorum indulgentiae Lectio
anno euoluto in Italia Romae interuenientibus participem fecit Innocentius X Polonia Graecia ab omni quam qui promereri
volebant Summo ausu. Ssmae Triadis et DD. Petri et Pauli Basilicas ab ultimis diebus visitare
Julij ad ultimum usque quindecies sine continuatione siue interpolatione vicibus
debebant.

In decursu Juny Kostka quidam nu[illegible] scelere similis Chmielnicio, confictis litteris regys,
et Myslenicijs [illegible] quos signis et indicys ad pileum et arma Montanos homines vocabat, ipse de
montibus qui vice capitanei Crovstino [illegible], promissisq cum sua filia sponsalibus, arcem non dissi
[illegible] quam Vicecapitaneus consuluerat [illegible] occupat, cum vero ad rebellionem et latroci
nia non in rem Publicam, omnes [illegible] vergerent, ab eodem [illegible], missis peditibus eo no
bilitate Sendomiriensi oppressus est, [illegible] [illegible], expugnandos fortalitios arte, et nobilis [illegible]
qui cum ~~Kostka~~ [illegible] erant, peditibus Lubomirski, ~~[illegible]~~ Kostka captiuus et Cracoviam deducitur Subi
[illegible] exuleo, et fidiculis, [illegible] cognomen à vulgo sibi affictum profitetur, quod dum Studi
[illegible] nudaret, diui [illegible] indigetis personam in scena examussim [illegible], [illegible] se
nobilem familia Brovia et Krepievicia, professum aliquando institutu[m] Ignatianorum, eo
deserto ad aulam Regiam profectum, in qua cum sibi modi emergendi aly deessent, ut in
clarescerit, praesentis sceleris attentasse, pro quo, Castri Judicio palam in vestitu Germanico
quo utebatur, per ima transfixus, altera Casimiriam in montibus induit, complex Martinus
Scholae Myslenicensis hypodidascalus, Senio tremulus, quod litteras in vulgus spargeret, manu prius
abscissa, capite plexus est. Eam formidinem castris generabit. in quo Universa nobilitas ad
Berestecum confluerat, Kostka, rumore [illegible] in immensum augentes inconsueta, ut nobili
[illegible] Rex aliquot militaria si
[illegible] sua potius defendere, quam cum Cosacis depugnare elegerit. Rex aliquot militaria si
gna ad confringendum Kostkam sustinere valuit. [illegible] cum Sanoeck nobilitate ex castris
dimittit, cuius profectio occasionem Victoriae dedit. Cosaci enim cum Scythis nostros discer
in monum[illegible] — [illegible] castra solvere, et ex iis fugere existimantes, tota acie frontem castrorum quo tota erat
[illegible] ignominia adoriuntur. Maxima strage affecti Gelovii, fugiunt et Cosacos deserunt, qui
se in castra sua recipientes, et exitium ab undis et ignibus metuentes, missis ad Regem [illegible]
[illegible] qui se sub [illegible] et Dnis reconciliarent, sive indulgentia regia, sive incuria du
cum, qui viae exitus non satis militibus obsepserant, fuga delabuntur, oblatam Victoriam ut
rex ad Kioviam volebat sequi, ubi [illegible] Borysthene qui amiserant suam repetere
[illegible] exsequi noluit, tribunitia libertate inter milites concionante, Martino Debick
[illegible] Sendomiriensi omnibusque penates suos repetentibus. [illegible] [illegible]. Hieronimus [illegible]
Wisniowiecki flagellum Cosacorum fugitiuos servos, aliquot [illegible] ad Bialocerkwiam verberauerat.
liberibus tradit relicto unico filio, in ~~Matowska~~ mortuus est.
Pawolocza

A° 1652 Reddre Law[illegible] ho Gorky

Initio anni oblatis Regys de coercenda insolentia Studiosorum commissariae litteris. M. D. R. [illegible]
vocata Universitate, ne quid in Comitys in privilegia Academiae Haeretici molirentur. [illegible]
nit et censet mittendos Varsoviam A R. D. Grzegiewicz, et R. D. Sprowonicz. Assentiuntur [illegible]
[illegible] periculum tantum esse, ut ei [illegible] debeat, ne detrimentum Privilegia paternam
[illegible] nihil simile in comitys fuit. M. D. R. R. D.
credentes. Enimvero huic periclitationi nihil simile in comitys fuit. Rs Ds Grzegiewicz rem propria
Grzegiewicz et Universitatis impensa precatio [illegible], pro restaurada causa [illegible] in Curia Romana
apud S.R.M. — egit. Ultimum illi erat praesidium pro restauranda causa Sprostiuo in Curia Romana
[illegible] interpretationem Privilegiorum [illegible] à S. R. M. [illegible] attulisset, cum vetus verbum [illegible]
[illegible] interpretari, cuius et [illegible], Huius igitur rei gratia Varsoviam profectus, promouit
[illegible] Regis [illegible] venit, petyt, impetrat
[illegible] cum Rmi litteris, Curialibus propere in conspectum Regis [illegible] venit, petyt, impetrat
[illegible] cum Rmi litteris, [illegible] a Junioribus Professoribus Senior posthabeatur, immo in [illegible]
vit, incusans sortem suam, quod à Junioribus Professoribus Senior posthabeatur, licet Illmorum
[illegible] processisse audaciam, ut Judicio Rmi Cancellary stare nolint, auctoritatem quam [illegible]
sunde maiores [illegible], provocationibus Romanis et Inhibitionibus temerare non dubitarint.
Stephanus Korycinius Regni Cancellarius, et ad eum Dignitatis apicem per Rmum [illegible], Verba [illegible]
nis Academici [illegible] at Universa Academia professa comprobat, multa pro s[illegible]
Rmo vno [illegible] Patruo professus, supplices preces interponit, ut auctoritatem Cancella
rij in Academiam Romo vindicet, nihil privatim et ad rem suam, sed [illegible] ex publico fe
vando Academiae bono Episcopum rogare, quidquid hactenus fecisset, et faceret, neces[illegible]
tate Offitij agere, Muneris sui Cancellariatus in Acad. Duos Jagellonas Reges sibi [illegible]
autores et jussores, Alumni suo defuturum, si auctoritatem et Jurisdictionem in Aca
demiam Spernissam haberet, quam Romo decisionibus Dictionis violatam, nova [illegible]
datis, insolentia et pravitate in haeresim conculcatum visum sit maiestate Sua, [illegible]
ante — interesse, ut [illegible] [illegible] sit illimitis. in Academia et Senatu Cancellarium cum
[illegible] quod illi in jure dicendo competit, immo novum diploma super eodem apud Dum Pontificem
[illegible], quod illi in jure dicendo competit, immo nouum diploma (nimium fuisse credulum) talia magnam
obtinere dignetur, Rex (dolendum, nimium fuisse credulum) talia magnam
ò diplitero [illegible] referentibus, annuit, mandatique et Regni Instigator Zydkiewicz

Carolo Montio plenipotentiam in Curia Romana, pro Rmi authoritate retinenda, contra aliquos
Academicos agendi attribuat, ne quid forte ex inuerso ordine, in detrimentum Petitoris et
per mandationem Veteris Regni Scholae fieret, Sermo Patri utrisque Maiestas litteris accu-
ratam commendat, et pro Rmo ordinario, Eminentissimos Cardinales plerosque eorum ma-
gni nominis, qui causam in obtinendo nouo Diplomate, Rmi promouerant, epistolis
compellat, ex quam plurimis, quae mihi sunt ad manum, unam inserere licet.

Joannes Casimirus R. Cardinali Pamphilio Sermi Nepoti

Venit per Sanctissimum (ut pote ab eodem ex Rota Romana euocata) in Rm
Episcopum Cracoviensem et inter nonnullos Academiae illius Professores con[tro-]
versiae Cancellariatus eiusdem mota et decidenda causa, quae cum tanta interces-
sione Cancellariatus eiusdem ... liquidissimi juris exstitit, ita serenissimorum maiorum nostrorum
pedine temporis, liquidissimi juris exstitit, ita Serenissimorum maiorum nostrorum Sere[nissimorum]
Regum Poloniae institutione fundata, et post autoritate Sedis Apostolicae idipsum firmata
te, ut Episcopi Cracoviensis primariae autoritatis in hoc regno Senatores, in Cyrene
cum potestate Cancellarij praeesset, diu hic ordo non interrupta hactenus annorum
serie stetit. Nec difficile, praestantes doctrina viri: (quorum ferax mater est)
tunc tum eiusmodi Majestatem tulere, donec in praesens paucorum temeritas hanc
jugum excutere nititur, facta ad S. Sedem, in talibus insolita prouocatione. Quid
eorum ausus cum non tantum ipsum Rm afficiat, verum etiam nostro plurimum dero-
get Iurispatronatui, assistere ipsi causae nostra autoritate regia, magna a nobis
exposcit ratio, In qua comprimis Illmitatem Vestram, amice nobis compellare visum
est, eiusque interpositionem apud Suam Sanctitatem plurimum profuturam nobis non [dubita-]
mus. Nec desperamus Illmitatem Vestram nostris daturam locum precibus, quibus
hactenus pro humanitate suam, nihil negatum scimus, cognoscet praeterea Illmitas
hisce iterum non priuato tantum desiderio nostro, sed communi utilitati Ill-
mitati Vestrae non priuato tantum desiderio nostro, sed communi utilitati Rei
tasse, ubi a foro et strepitu huiusmodi seditionis autores, ad Scholam et
intellectum reuocaueris, Saluam diu et incolumem Illmitatem Vestram manere pre-
camur. Datum

Carolus Montius vice regia in Curia Romana causae Sollicitator, et agens constitutus,
Suam Sanctitatem supplex iterum oratum, et Sua Sanctitas suppressis litibus conueniend.
Academicorum, in foro et tribunali S. Rotae, ad Causam S. R. Mtis pro Re-
uerendissimo Epo Cracov. quatenus in sua jurisdicenda; Academiis antiqua
potestate retineretur, et nonum aliquod contra Academicos diploma obtinent
cognoscendam, aliquot ex purpuratis Patribus designare dignaretur, ad indulgen-
dum Epo et quantocius propositum finem assequendum, Pastorem vniversalem
damno Petitoris et precibus regijs, proniorem facit, Principijs esse obsisten-
dum, ne fortassis malis tempore inualescentibus sero medicina adhibeatur,
dictis inclinatus precibus Sanctissimus, Eminentissimos et Rmos S. R. E. Cardina-
les Carolum Sachettum, Cherubini Sanctacrucium et
Rmum Cartanum Brouium Secretarium regio designat et praefi-
cit, quibus in Causam cognitoribus, de more congregatis, dedit Carolus Mon-
tius imprimis Priuilegij Batthoreani interpretationem, a S. R. M. pro pan-
te Gregorij, cum Stanislaum Durkowsky factam; deinde in Causa
Juris Respondendi, pro Sermo Rege Poloniae Juris et facti obtulit in-
formationem, Hanc ipsiusmet Caroli Montij manu propria scriptam, et
uni ex amicis concreditam, ac per multorum manus ad me delatam, tam
quam euidens et autenticum instrumentum his meis commentariolis pro
ptea informationem posteritatis inserere placuit.

taciturnior
Amydis ipsis ut dicitur erat Universitas. Nulla ex parte ipsius oblata fuit formaliter
et obiectorum refutatio. et quod haec postea grassarentur haud dispensa, et quod sin-
gularum motionum a Curialibus Rmi Strudanium ignara, et quia nullus qui Causam
Communem proprio ore promoveret, praeter unum et solum Ochocium, qui tamen apud
Regem accusatus, gravissime periclitabatur, erat, et quia, quod caput est, Rector
quem nec Universitatis agere oportuit, (licet aliter ipse sentiret) oportebat, nihil
contra, imo omnia pro Rmo Rmo faciebat. quamobrem ex hac taciturnitate,
Academici prope rei, eorum quae illis obiiciebantur, ac nocentes multorum sententijs
peragebantur. Videbant tamen Rmi Cardinales, Epm Crac., in suis postulatis, per
S. R. Mtem interpositis, gratia potius et potentia quam iure et aequitate niti; scirebantque
merita causarum, aliunde, partis utriusque, et quae tanto strepitu fori Romani acta fuis-
sent, ideoque privatim Suae Maiestati scripserunt, infra Regiam Mtis Celsitudinem esse,
regi cum suis subditis, Jagiellonidi cum Academicis a suis Maioribus fundatis, fidelis-
ssimis et obsequentissimis semper, in foro descendere, interpretationem Privilegij
Stephani regis, sempere Suae Mtis transmissam, si contendant seu Bathorei attendatur,
esse violentam. Iura Rmi Episcopi quae in Academiam quoad Rasiones haberet
Rotam vidisse, nec nisi secundum illum et iustitiam pro Academia decrevisse,
sententias Rotales non tantum quoad sensum; sed etiam quoad verba singula ita
formatas esse, ut aliter salva iustitia, formari sanctius et melius non deberent;
De omnibus quae relationem facturos et nonnisi ad voluntatem Suae Mtis iudicaturos
sum forte Academia pro Rmo Breve obtentum. ipsi Rogatore S. R. Mtem ut
hanc illorum privatam informationem, eo quo profecta esset animo, acciperet, de non
aliter facturos, quam sua Mtas vellet, si illa inconvenientia, ex Academia, quod fecit
ominabatur, sequi deberent, Qualia Suae Mti, Talia etiam Smo suo Dno Referunt
Cardinales, Moratur non Fabius sed Innocentius maximus, quo voluntatem Illustrissi-
mi et futuri vix non integro anno deliberavit, A Carolo Montio coram Smo et Eminentissi-
mis Cardinalibus obiecta, nec tum ob causas supradictas, nec in posterum, magnum
falsa et mendacia sunt diluta, Ut tamen sciant posteri quam facile sit
calumniari, recensiones ex quibus sua argumenta Adversarij sumpserint indicabo.
Nulla Cancellarij iura ab Academicis fuisse violata constat, tum ex infirmitate
Professorum, et paupertate: tum ex potentia et opibus immensis Rmi Card. qui suam
Celsitudinem in minimo temerari praesertim Cracoviis inhaerens, aut ius violari eorum
potentia minime passurus esset. Nisi forte Omnia sibi in Academiam Titulo
Cancellarij licere existimet, sed tantum posse, in Academiam, Regia autoritate
fundatam et S. Sedi immediate subiectam nec lex ulla, nec sacri canones,
nec privilegia nec consuetudines permittunt. Nam Mtas inhibere Rasiones Aca-
demicis Professoribus non debuisse, et Minas excommunicationes eundem in contravenientes
fulminasse, Rota iudicavit. Rectorem, Professores in causis Civilibus, iudicasse
quod fecit, vetant Privilegia, et Erectio Academiae, quae tria tantum illi attribuunt
Potestatem iudicandi Criminosos Clericos adscriptos Universitati in enormissimis sce-
leribus, in Statuto expressis, Ius aperiendi examen pro doctorandis, et pro-
movendi (iuxta consuetudinem) quo apud nos in sola licentia aperiendi examen durat,
tam doctor ex facultate doctorem creavit, ac fiat Synodus Iudices Ordinarij
natos Et Gratificandi facultatem, si in beneficialibus causis subeant. Extra haec quidquid
est Rector et decani paria vota pro litigantibus tulerint. Et quia ad
in Acad Crac Cancellarius sibi usurpat, de facto, non de iure facit, suisque
ipsum in causis mere Academicis confugiunt, potentiam contra informationem
armant, et contra Constitutionem iuramentum enormiter delinquunt.
Scandala nulla, Divini nominis gratia praeservante, in Academia, tum nobis exstantibus
fuisse, omnium ordinum homines (praeter divisionem Academiae, quam ut quispiam
dominaretur, omnibus procurabat) ceterum testes adsunt. In actis omnium Iudicio-
rum huius temporis nihil simile invenient, quae si fuissent alij se non occultassent
manifesta siquidem sunt opera carnis; et etiam sollicite a Curialibus vestigata,
dum per Magistratus, urbicum, et Castrensem, nocturna loca suspecta, occasione quaes-
pellendorum vagorum hominum fuissent perlustrata, nullus in ijs Academicorum

nec pauper quidem. Studiosi inventi plures aut qui ad Rum Universitate pertinebant
et votis ad capitulum ostendi, reperti sunt. Nulla ergo hic in Academia fraudabat.
De libris Principibus Catholicis per Academicos dedicatis res sic habet. Floriany Pa
iecki olim promotus Mgr, nec incorporatus umquam nec penes Academiam manens, Rakocio Tran
sylvaniae principi, calendarium seu ephemerides Anni, sublunaris suo gestatis pro tempore
Mecaenati liberalissimo dedicaverat. qui nec festivam in oculo Academiae limis oculis
videbat invenire poterant, ex musea elephantinum ex libellos in 16 volumen grande
caduco et varijs annis opusculo, monumentum sui perennitatis ex hoc Academico, etiam
Professore, fecerunt. qui de Astrologia judiciaria, opiniones ab Ecta damnatas simpli
in hiera editis proderet curaverunt, propterea pravitatem in Heresim nobis affingerent.
occasionem dederat duel Popularium in Collegio Maiori Collegat, disputatio quaedam
M. Stanislai Wiorzowski Edita 2da de Incarnatione Christi et Corollarium appositum
M. Joachimi
Termini incarnationis totalis est quid Creatum. Eum qui oppugnabat M. Joachimus
Spewnig. Corollarij propositionem Hereticam vel de haeresi suspectam esse dixit. Utrique sibi
in diverso sensu, bene loquebantur, utrique Catholicos autores pro se adducebant; disputatio
exercitij, non probandae fidei causa, materialis ut dicunt, non formalis; discordiae non decidendae
sed instituta, tanti fuit, ut tota Academia proclivis in haeresin esse Romam deferretur.
Habetis causam! Habetis Comiam pestem! En quo discordia Cives perduxit miseros. Cha
Tertio iam sine promotione Magistrali in Acad. habente anno, M. Adamus Mijakowski hac possessio
partium Rmi interea Facultatis Philosophicae decanus, nominationem Procancellarij ab
Illmo et Rmo, ad excitandum semen Sterilescentis, sua indignatione, Academiae supplex
flagitavit. Id moveri se suo ... M. Joanni ... contulisse. Rmus respondit.
Antequam diploma exerceret, Procancellarius, erat ut fidem sui diplomatis Uni
versitati convocatae de more faceret, hoc non tantum neglexit, sed etiam se procancellariatus
nunquam professus est. Solusque DD. Universitatis Consiliarius, literas sui vicecancellariatus
... ostendit, Clerico ... ..., ne quis vigilantiam usurparet. Fugite frigidi latet his
Sapientissimus Cornua, ne quis ... ..., sive metus, ne qui
anguis in Corte. Quidquid id erat, sive contemptus Universitatis, sive ... ..., vero
Procancellariatum omnes facultatum, sit hac ... ... impugnaret.
bant Orbem Academiae, qui tum cum potestate erant, ut volebant, ut eum ...
ferent. sed ipsi eversi sunt, et mox Mors deposuit eos. Post solennem ...
licentiae 40 ... in Phica Facultate, Jacobus Gorski sine ullo antecedente M. Stanislai Ro
60, in vivis esse desijt, ut retulit in Universitatis Convocatione ..., ordinato
zycki, e medico pillulas sibi ab Joanne ... ... Sanitatis gratia, ordinato in
quo tantopere in obeso corpore humores conciverant, ut ij post mortem etiam in
cadavere per omnes meatus effluerent. Successorem in Canonicatu ... ab Universi
tate collato Stanislaum Rozycki V.I.D. et Professorem, olim suum discipulum, arripuit
quem Rmus post tot reconciliationes factas, vindictas appetens, insignite ...
nec nisi sero, multis et potissimum ipso Capitulo ... pro Candidato preces fun
dentibus, ad possessionem admisit. Novus Canonicus ex melancholia in phre
nesim lapsus die SSrum omnium funeratus est. In Convocatione Universitatis circa
diem S. Georgij mensis ... R.D. Sigismundus Gyzgierowicz. Stephanus ... clara
... R.D. Brosius ut erat surdaster, eidem in aurem deponens eligere hunc
voce ut huiusmodi homines solent in Lectorio D. Theologorum. 1653
quem et non alium suadebat. Sub eius Sceptro M. Andreas Lipnicki ...
sylvianus Can. S. Annae ipso die Dnico Pentecostes verba populo e suggesto ad di
Annae faciens, post exordium, apoplexia tactus, in spatio 8 horarum obijt.
Ad finem Junij mors R.D. Gyzgierowicz Sceptra et vitam ademit, in com cum Episco
... et agro Suieborowicensi, propter cuius damnum quasi ... ... litibus inculpatus ... Crac: et
pie defunctum Gyzgierowicz Christophorus Kaimowicz optime de Acad meritus, Kaimowicia feci de ... Cancellario
Romae in hospitali S. Spiritus mortuus est, donum ... congregatur. Absolutus ... ... Brosius Burgia.
sijt. A morte M.D. Rectoris Universitas Brzezowieckij Clavam Academiae Joanni Brosio
... ... praepositurae et ... S. Nicolai; ... ... de proximo committi in
C.C. commendavit. At Brosius relictis terris, astra de proximo comitia in
caelum abijt, calendis Xbris. M. Matthias Burszewicz V.J.P. in parochia Kc:

Mors Jacobi Gorski subitanea.

Stan: Rozycki in phrenitin lapsus moritur.

Brosius surdaster.

Lipnicius in suggestu apoplexia tactus moritur.

Gyzgierowicz moritur.

Mors Brosii in Academia regent.

Radziedensi Matthias Marurkowski in rure prope paternum oppidum sepulturam accepit. Fratr Stanger professorum secuta est violationem Jurium Acad. et juramenti, ut lumina Universitatis brevissimo tempore non extinxit contagio, epidemis, nec afflatus sydereus deservisset, famen illis non obfuit, nec gladius exstinxit[?]. Quis scit, an non verbum dni honorem Patrem tuum et Matrem tuam interfecit eos? necessitas fuit mortibus paucorum aliorum admonere, quod esset in mala via regredi, quam ultra mali progrere, certe virulentissima regnante pestilentia, nullum ex Academicis Professoribus sustulit. Unus et solus Mgr exhaureus Antonius Gorheski, Cracovia laborantis in aede Divi(?) ... et soly Mgri exhaureus Antonius Gorheski, Cracoviae, laborantis in aede Divae Mariae Magdalenae verbum dni praedicans invitato populo ad fundendas cum S. Maria Magdalena lacrymas ipse ... haustu pestilentiali in populo halitu ipse Deo spiritum reddidit.

Ceterum annus hic Universae Poloniae fuit luctuosus, clam aestate ... nostrorum Valentini ad Batowo a Cosacis expugnata, florem totius Poloniae amiserunt, Valentini Kalinowsky exercitus praefecti, caput abscissum conto suffixum, per castra perduelliam circumlatum, ludibrio servivit, et subditis fuit, captivos insigniores a Scythis coacto ferro servato ferrum exceperant, fusum redemptis[?] Christiani ... Marci Sobiesky et ... a barbaris Christianis fusum est sanguinis Poloni tantum, quantum maximis praeliis a barbaris Christiani fundi consueverit. Luem quoque tabificum in fine superioris anni, e castris et Russia in Poloniam illatam, et Casimiriae non uno loco tacite nidulantem, et pro anno jubilaei erat pulvere promiscua conglobatio, quod frequentissima erat, per anno jubilaei erat, et contactus affectos cum sanis, ut hic mortis contrectatione unde illi numero et contagii ... exasperavit, serpebat ~~...~~ initio statim anni et contra consuetum, etiam hyeme, tanto magis quanto magis funera in domibus non a contractoribus vitarentur. Inviti intelligebant, alii autem ignari quod mali esset praeclare nesciebant, circa festa Paschae non sed 30 fere anno recruit, vitare nesciebant, interdicto heriorum ... hic, succedebat in urbem fames, quod e pagis inclementer deserebant, et et alimonia non importarentur, unde lues magis inclementer destruxit, et debellata est, fami pauperum pro pietate sua M. Lucas Piekarski erogatis 1000 in panifices qui panes pinserent, quod potuit succurrere. Ex mortibus et ditiorum digressu Cracovia in solitudinem versa, bat, Ex mortibus et ditiorum digressu Cracovia in solitudinem versa latronum et furum maleficia patebantur, Lapsus hiberna urbem perstiterunt et corpus horrebant, convenientibus tergum, mensis erat, 25000 hominum ... et in Circumnavigat clepsydris, Casimiriae, Stradomie, oppidis ... ducitur fuisse, a die Circumcisionis ad festum Natale Virginis in 7bre; Cometes ... quo die Lythilinarios ferro, et fudos ..., Cometes ... quo die ... in Xbre ad singulum Orionis. Ejus motus et observationem ... die S. Thomae in Xbre ad singulum Orionis ... scripta ... luminis apparuit diebus aliquot ... motu et ...

1653

Primis Januarii diebus aliquot Dni Professores erant autem unius eiusdem nationis, qui ante aliis Cracoviam venerant, Procuratorem sibi eligunt Alphonsum Karynski, U.J.D. Mr Doctores ad Cathedras, Collegas in Collegia edictali programmate dispersos propter pestem revocant, studiis humanioribus privatus Vladislaonowodvoricianus scholas aperit, Phraseologia Facultatis et festivis diebus pulpita sonare iubet, aliis solemnitatibus usque ad futuram Communionem ... Alphonsi Karynski ... tationem. In Februario ab Universitate convocata Alphonsus Karynski ... altera Theologiae ... resignatione D. Kisielski, Canonicatu Crac. ... Karniowice altera ... Altare SSmi ... in arce ... M. Joannes Lynewski ... Altare SSmi ... in arce Joachimi ... aly alii ex ordine occupaverunt. In eadem convocatione ViceRector nos Rmi Cancellarii conjunctionem deposuit, quod Romae Professores tunc agentes, promoverent causam ... conjunctionem deposuit, quod Romae Professores tunc agentes, promoverent causam an Universitas eandem plenipotentiam iis concessionis se instituerit, rogare ... ut possit facere an Universitas eandem his concessionis abnegare, sive ... et ceperunt pleraque ... qui illis subscripsissent, abnegare, sive ... non sunt tales et quidem ... ne a Curialibus ut multi agerentur, sive spe beneficiorum, ... Bielsiano ... ceterorum augebat. Metus inanis erat durante ...

Cum Episcopo Crac: et Alphonsus Cancellariae ... in Liturgia.

583 577

nimium fallax nam qui plura possidebant beneficia, non censurabantur, et ipsi excusare, solu-
nt certe violatio juramenti de ignorando [illegible] loco quod memoria excidebat, concludi [illegible] esse
quo revocationem Plenipotentiae ab Universitate obtinere Rmus obtinebat, erat inanis, nam et causa
Admodum Reverendi conventu Bidio [illegible] jam acceperat et prospexit [illegible] praejudicio, quod Illmus [illegible] intentabat,
Cl. Lucas Piotrowski ad Partes meliores accessit, qui quod solam Plenipotentiam ad dependendam
jura in Ao 1650 ei dederat, multos sudores in recuperandis exhauriet. Eo inter ultimos
Cum Mro Greg. Mo... Olinsky — electores pro festo Georgii successorem [illegible] dictaturae Academicae [illegible], quod esset surdastro
et in eius locum successisset M. Gregorius Golinski Praepositus S. Annae, qui nonnunquam paulum videri
volebat, nec prius pro Academia cordate sentire coepit, quam per experientiam in Conservato-
rem Joannis Gembicki Epi Culmensis solenni [illegible], elicerit quo Rmus Crac. Rectorem Acad. loco
habere velit, cum enim simul [illegible] cum Jesuitis ad mensam locum cuperet, nec pluris aestimabat
Gnesensem Regni Scholae Rectorem, quam minimum Scholarchum, saepius ad se pro diversis causis
evocando, propter illud grave praejudicium quod lectos S. Floriani et Capitulum eiusdem [illegible]
fore ... cathedrae[?] stare coepissent. Trepide ei gaudens et mehercule licet suae partium essent fere omnes [illegible]
peculiares excepto [illegible], ne tamen quod intentum in Academia relinqueret, [illegible]
[illegible] templi Canonicis ... primum Rhodo [illegible] eos duxit. Displicebant hoc [illegible]
Rectori ne tamen irritaret Crabovios[?], protestari non Universitatis volebat, quod decani [illegible]
Rectori [illegible] egregie perferebant, et ad SSmum a tali Rmi facto appellarunt, Epi [illegible] solet [illegible]
cultuam [illegible] ... et sacramentis facta, pergere ulterius substitit, comminatus brevi [illegible] ad se [illegible]
[illegible] ... ita mox [illegible] esset visitatoris; nec id sine causa. Habebat enim suspectum sa-
crae ... R. P. Michael ab Annunciata Virgine Carmelita Excalceatus, natione Hispanus, in
[illegible] suo Religionis in Sarmatia Stilo, diu suspensum ... in
beneficiis Rmi Cliens, expositis suis [illegible] intervenientibus, propter
Brevi Epo Crac. contra Acad. concedendo Papam pro Acad. nomine intervenientem, [illegible]
Jurkonium, qui variis artibus ... Roma et [illegible] ad [illegible] expellebatur, [illegible]
vens in carcerem conjiciebatur, [illegible] infixisset. Unde Samuelem Formankowicz [illegible] ad se
ex Italia redeuntem, quod Academia requisitis fidele testimonium redderet, ut se receptum
Samuel Formankowicz — [illegible] Universitatem, rejecit, sed hunc pia Mater, in gremium suum recepit
et forte cum aliquo [illegible] minoris praejudicio, statim ad Collegium [illegible] promovere volebat, [illegible]
posita conditione, quam nullus ex Dnis Minoris Collegii annuere volebat, [illegible] collata est [illegible]
mai Collegio Lubranscianus[?] esset. Dni Nicolai praepositura [illegible] quam sibi collatam habebat,
R. D. Mattheo Krasnicki, [illegible] et impar Canonicatui huius, decrevit [illegible] Professori,
nimia. In Theologica Facultate Augustae huius Universitatis, decrevit praesertim [illegible] attributa prae ceteris,
qui more Neotericorum Cursum Theologicum certis [illegible] ... Scientiis, quem
Veterum enim institutum Academicum est, insistere potius et imitari Scientiis, [illegible] Facultati
eas procurrere, Unde Baccalaurei Theologiae ex [illegible] legum suae Magistrum
Sacrae paginae mysteria biennio explicare tenentur, altero biennio ad Magisterium de Thomae Summae pro
Sententiarum [illegible] admittuntur, creati Doctores D. Thomae Summam pro
patres auditoribus suis explanare sunt adstricti. Cum igitur ex persuasione [illegible] fidei
na — Societatis magis [illegible] ... ingenia ... disceptationis, quam [illegible]
praecepta, [illegible] Doctorum [illegible] putant, nisi qui percurrerint pelagi [illegible]
le S. Ps, Duo Oblimkowy[?] olim Academiae alumni, et eiusdem [illegible] ...
mai Kielcensis, Ore collatio comparata census recuperanti, pro ducti [illegible] edi-
qui quotidianam legendi viam alternantes, Universam [illegible] spatio biennii ... Universi-
discipulos edocerent, duos ex Capitulo S. Floriani sibi concedi apud Universitatem
tatem postularunt, Benignissima Mater affectum filiorum petitum, quam intentum
censum et fundatione quaerentium suscepit, et ad hoc litterarium et quotidianum
munus ex Can. S. Flo. Stanislaum Wierzchowski, qui subiit horis, 1. p. et ex 1. 2.
Tractatum de [illegible] et ex 3. p. Tractatum de Incarnatione. Et R. D. Joachimum [illegible] Canonicum
qui ... ex aliis partibus decurrerent designavit. Indulgens insuper
ut quicunque huiusmodi Cursum absolverit, ei fas esset sine Lectura Magisterii Senten-
tiarum Cathedram Doctoralem ascendere, Partes hic primus [illegible] quasi reijciante
Lucina natus, suffocatur, Bella, mors, cursum sistunt, et postea [illegible] deducti [illegible] Anno
ex Maiori Polonia qua non laborabat, post principia ultra progredi. Lectores ei
[illegible] Non multos sed [illegible], ex Canonicis Crac. Gawronski
auditores non patiebatur. [illegible]

Vide versus 10 folia [illegible]
+

+

Beatiss.me P.r

Etsi nil nisi quod sanctum et dignum est à S. Sede Apostolica, in
regna, populos, universitates, (cum sit columna veritatis) proficisci,
teneamus et doceamus: nihilo tamen secius ad ea, quæ ex
Curia Romana, importunis precibus in nos, obtenta circumferuntur,
exhorruimus! indoluimus! et actutum S. V. humiliter per Orato-
res nostros supplicandum duximus, ne informatione veritatis
omissa pars nostra innocens aliquid detrimenti in iuribus
suis capiat, adversa verò suas artes alicuius momenti fuisse
recognoscat. Neve amplius suo ingenio quo nostram minantur
metitur ei Academiæ et Matri nocere contendat, quæ per tria
sæcula inter medias Hæreses et Schismata, Fidem inviolatam,
Doctrinæ Catholicæ puritatem, Zelum relligionis ad sanguinem
usque, constantissimè semper tenuit, docuit, propugnavit. Neque enim
satis sibi esse duxit, à primo statim ortu suo, de hæresibus
triumphasse, Sectarios et argumentorum, et armorum vi, è sedibus
suis fugasse, neminem in album studentium, nisi qui hæreses
abiurasset, recepisse, nullum laureis et Cathedris antequam prius Pro-
fessionem Orthodoxæ Fidei faceret admovisse; nisi etiam plu-
rima per Poloniam loca Ecclesijs, eisdem altaribus, altaria do-
te et Sacerdotibus ~~auxisset~~ ornasset, ubique verò locorum Cultum divinum
strenue auxisset promovisset. Nec potuit sanè, unquam, illa Academia
Hæresi non adversissima esse, quæ in Concilijs Constantiensi et
Basiliensi, labantibus alijs, Schismati sese, magno animo oppo-
suit, ad Lateranensem et Tridentinam Synodum Theologos nomine
publico expediuit, Coram Legato Sedis Apostolicæ Ioanne An-
drea Caligario, ea tempestate, qua Lutheri virus per Regum,
et Magnatum aulas serpebat, Cathedram Petri, frendentibus
hæresiarchis honoravit, et sese ultrò, non rogata, non invita-
ta, eiusdem Sedis Apostolicæ, fidam Cultricem, perpetuo fore
nec unquam (si fractus laberetur orbis) ab ea, vel la-
tum unguem discessuram, tota Polonia, hoc facto, animum
ad fidem retinendam assumente, iuramento obstrinxit. Illa
est Academia, quæ Moschoviam, per Ioannem Sacranum Pro-
fessorem Theologiæ, ad Ecclesiæ Matris unionem revocare labo-
ravit: In Transilvania per Novilampianum; domi per
singulos, quâ vitâ, quâ doctrinâ, qua exemplo, in Polonia
fidem retinuit. Civitatem Cracoviensem, Magnis et multis
Hæreticorum delubris funditùs eversis, purgavit, legesque eas
sibi dixit, ut si quis minus religiosum se gereret, tanquam
hædus, ex ovili, abigeretur, ejiceretur, exterminaretur.
Exinde grata Cœlo munera, non paucos è medio sui
Professores, vitæ sanctimoniâ, et miraculis claros, (quorum Cano-
nizatio procuratur) ad Superos transmisit,

482

Asceteria et Claustra, pijs et doctis viris complevit, honorificen
tissima elogia, a Summis Christi in terris Vicarijs. Urbano V. Boni
facio IX Joanne 23 Martino V. Leone X Clemente VIII Paulo V. Grego
rio XIII, nomenque magnum Turris Ecclesiasticae, ex qua mille Cli
pei pendèrent. promeruit. imò non dubitavit Nosque Cardinalis
Scholares Acad. Crac., Christi milites, quotannis, bella infidelitati
et Haeresibus moventes nuncupare,
Quod si secum at notissima. qui nos sinistrè ad S. Sedem defe
rebant sedulo secum cogitassent, re, non verbis, refutatum fore adverti
sent qua nos in suspicionem habebant, eam dissimulationem, quo
tota haec tendebat, ut nos assumptis ex Curia Romana viribus, aliter
quam iura nostra velint, Curiam informando, ~~nos~~ contra leges,
et Statuta regni, alienae subijcerent potestati. Quo quis ani
mo, et quid, et quam rectè, apud S. V. in nos obtinuere volueri
non inquirimus, attamen certi sumus, nullis artibus evinci posse,
ut non sint Sacrosancta. Decreta Tridentinae Synodi, quae aliter
de nobis disponunt.+ Erectio Academiae, quae nos Jurisdictioni Loci
+ Ses 14. C. 5 Ordinarij Subtrahit. Regni Iura, quibus, cum Regno coniuncti sumus,
Ses 25 C. 2 Gratiae et Privilegia Summorum Pontificum, in quorum fide manemus,
Ses 25 C. 6. Possessio à nemine, hucusque inviolata. Regni Ordinum studia
ab hac innovatione ~~Academiae~~ Ordinis Academici alienissima.
Non ignorabant ista, quibus cum in S. Rota iure disceptabant, cum
+ dum cumque se nihil ~~iuri~~ apud S. Iustitiam facturos praesagirent, eam
ob rem, avocata cum toto effectu Causa, ad Signaturam Gratiae
per emendicata suffragia confugerunt, quasi causa caderemus
innocenter ibi, ubi vitam recipiunt Sontes, At nos innocentes
satis praesidij apud SSm Innocentium, satis Patrocinij, nullibus
satis, apud O. M. Patrem, fore credimus, si verè, candidè, simplici
ter, et sincerè, iura nostra S. V. per Oratores nostros exposuerimus
Nunquam. S. Mater Ecclesia filiorum desiderio iusta petentium defuit.
nunquam benigna, sine delicto aliquem mulctavit, Licitum apud
Illam semper fuit si quis gravatum se esse Brevi aliquo sentiret suppli
care, remedium petere, et gratiose vel mitiorem interpretationem impetrare.
Orator igitur. Devotum S. V. Acad. Crac. aetate gravis, meritis insi
gnis, specie absque naevo, iustitia invicta. Iure coniuncta cum
Regno Privilegijs et Conciliorum Decretis immediate Sedi sub
iecta Apostolicae, supplicat et orat, ne S. V. eam quae tot sae
culis in foro iustitiae stetit inexpugnabilis, nutantem cadere in Sinu
Gratiae ~~morti~~ patiatur, sed ut est aucta Deo et meritis ita au
geatur novis Gratijs et Privilegijs. et sub augustissimi pro
tectione nominis S. Vae cum afflicta Patria reflorescat
ramo inserta felicis olivae, Sicque consueta sibi in Sinu
Christi labore fide diligentia S. Vae, quae caeperit feliciter aeter
na extruat Gratitudinis monumenta, posito controversiae
modo et utraque parte in antiquum statum revocata.

Beatissimo Padre

Universitas Studii Gnalis Cracovien. quae Regni
Cancellarii sui [illegible] obstantibus Regiis Statutis Privilegiis
Erectione [illegible] in [illegible] [illegible] plurimum afflicta [illegible] ~~[illegible]~~
[illegible] pedes S. V. genibus [illegible] supplicat.
In [illegible] suis Judiciis defendendo Jura sua
~~ad [illegible] [illegible]~~ Sedem Aplicam [illegible] contenta.

~~Nullius~~ [illegible] in foro [illegible] causam suam agit
ex signatura gratiae Breve ~~obtinere~~ ad eum
tendas suas literis directum obtinere ~~[illegible]~~ admittit

Literae quarum copiam hic superius legimus scriptae erant ipsi Rectori per Martinum Redzyminski, uti in ~~[illegible]~~ narratione ulteriori sub Rectoratu Ochocii videre est.

486

x

Innocentius Papa Decimus.

Ad futuram rei memoriam. Cum sicut accepimus inter Venerabilem Frem et modernum Episcopum Crac. et dilectos filios Rectorem et alios Universitatis Studii generalis seu Academiae eiusdem Civitatis Cracovien. lis super exemptione a Jurisdictione eiusdem Episcopi aliisq articulis in S. Rotae Romanae Auditorio pendeat indecisa. Nos controversias praemissorum occasione exortas Apostolicae provisionis nostrae opera sopire, et ne in recidivae contentionis scrupulum relabantur opportune providere volentes ac praedictum Episcopum a quibusvis etc. censentes, litemq huiusmodi, illiusq statum ac merita, nominaq ac cognomina Iudicum et collitigantium, aliaq etiam necessario exprimenda praesentibus pro expressis habentes, de nonnullorum S.R.E. Cardinalium quibus hoc negotium discutiendum commisimus consilio, litem huiusmodi, in statu et terminis in quibus reperitur ad praesens ab Auditorio huiusmodi ad Nos harum serie avocantes, illam Authoritate Apostolica tenore praesentium supprimimus, penitus et extinguimus, perpetuumq Iudicibus ac utriq parti desuper silentium imponimus: Nec non Authoritatem et Jurisdictionem eiusdem Episcopi Cracovien. in iis omnibus, in quibus ex Forma Constitutionum Apostolicarum, ex dispositione Statutorum a Sede Apostolica confirmatorum, vel ex legitima consuetudine seu praescriptione illi competere valet, et specialiter in admissione Professorum ad Respondendum pro Loco Una cum Rectore et Decanis Facultatum Universitatis seu Academiae praedictae Authoritate ac tenore praesentis confirmamus et approbamus illiq inviolabilis Apostolicae firmitatis robur adiicimus, et quatenus opus sit eidem Episcopo Cracoviensi Authoritatem et Jurisdictionem huiusmodi, de novo tribuimus et impartimur. Sicq et non alias per quoscunq Iudices Ordinarios et Delegatos etiam Auditores ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos ac Sedis Apostolicae Nuntios iudicari ac definiri debere, irritumq attentari decernimus. Non obstantibus litis pendentia huiusmodi ac Constitutionibus et Ordinationibus Apostolicis etiam Conciliaribus, ac Universitatis et Academiae praedictae etiam Statutis et consuetudinibus etc. etc. Privilegiis quoq etc. innovatis. Quibus omnibus et singulis illorum tenores etc. habentes illis al: permansuris ad praemissorum effectum, specialiter et expresse derogamus. Caeterisq contrariis quibuscunq.

Dat. etc.

Visitatio.

Anno Dni 1645 die vigesima prima Maii, quæ erat Dnica 5 post Pascha affixæ fuerunt literæ inrescontiæ valvis Ecclesiæ S. Floriani ad peragendum visitationem intrinsecam et extrinsecam Ecclesiæ et Ministrorum eius authoritate Illustrissimi Dni Epi. Crac. Petri Gebicki per deputatos per Illustres et adm. R.D. Joannem Tarnowski Archidiaconum, Justum Slowikowski Archipresbiterum, Jacobum Gorski IVD. Canccos Crac. Cui visitationi V.C. missis prius duobus Capitularibus ad prædictos Executores cum declaratione et petitione, velint abstinere seu potius desistere ab intimata visitatione cum gratia Divina restitit his ex causis.

Prima. De potestate visitationis esse iurisdictione. Illus Episcop. in collegium Doctorum nullam habet ergo. Sed tanquam Cancellarius habet potestatem cum Decanis facultatum et Patribus Senioribus Academiæ

587

Secunda Prebenda S. Floriani sunt que ad lectiones. Ergo Dnus Rector attendere debet, nequid in Catedris negligentiarum Committatur, qui ius corigendi excessivos habet.

Tertio ~~Parentium~~ Illmi Alberti Iastrzeniec qui Ius corrigendi excessivos Vicarios transfudit in Rm Dnum Decan et Capitulum S. Floriani. Similiter et Illustris Petrus Tomiczki ordinarii potestate transfudit Rm prepositum S. Anna

Quarta. Tum quod iden prohibeat Sacrum consilium Tridentinum Ses. 22 Cap 8 item Ses. 14 C. 5. de reformatione. It. Ses 25 Cap 6. Item Canonus 34 de Collegis.

Quinto Constitutes provinciales Libro 1 folio 8 ~~[illegible]~~, ideo requirit haec Sinodus in spiritu S. congregata, ut Rmi Archiepiscopi Et Episcopi Visitent primum Ecclesias omnes metropolitanas Catedrales Collegiatasque perse
quo lecto composito Dni Conci discesserunt

Status Causarum Academicarum ad Curiam Romanam per prosecutiones a denegatis Appellationibus devolutarum. Ex quibus liquidò constat per Illmum et Rndsmum D. Episcopum Cracovien. convulsa Jura Academiæ Cracovien. a D. Jagellone Poloniæ Rege fundatæ. Idq feliciter regnante Sereniss. Casimiro IV. Poloniæ et Sueciæ Rege &c. et feliciter superstite Sereniss. Principe Carolo Plocen. Vladislavien. Episcopo &c. D. Jagellonis successoribus, quorum Academia Cracov. patrimonium est.

Prima Causa.

Defensio Jurispatronatûs Academicorum Præpturæ S. Floriani.

Vacante Præpositurâ Ecclesiæ S. Floriani Collationis Academiæ Cracovien. Rector cum pluralitate contulit eam Rndo Jurkowski Canonico S. Floriani. Sed Rndus Gregorowic non Canonicus S. Floriani prætendens sibi eandem Præpturam, pro qua Vota pauciora habuit, intentavit Actionem Rndo Jurkowski coram Illmo et Rmo Dno Episcopo Cracovien. uti Cancellario Academiæ. Illmusq Dnus Cancellarius, non attento quod Rndus Jurkowski habuit pro se maiorem partem ex Universitate saniorem, quia cum capite scilicet Rectore: non attento Privilegio Erectionis dictæ Præpositu[ræ] quod disponit, solis Canonicis Eccliæ S. Floriani deberi hanc Præpturam: Nec attenta Alber[ti] Episcopi a S. Sede Apostolica delegati, ordinatione in Causis Beneficialibus, quæ iubet ut Can[cellarius] cellarius Academiæ ex pluralitate Decanorum ferat Sententiam; Rndo Gregorowic, et p[au]ciora Vota habenti, quod tollit Juspatronatus Academiæ concessum: Et non Canonico S. Flo[riani] quod est contra Erectionem: Et cum uno tantum Decano, quod est contra Ordinationem Alber[ti] adiudicavit dictam Præpturam, eundemq non attentâ Inhibitione Illmi Nuntii statim investiv[it].

Hoc Decretum est contra Jura Academica latum, quod videtur manifestè e[x] ex Decreto Illmi D. Cancellarii, qui in suo Decreto paragraphum addidit. pro hac vice tantu[m]. Illmusq autem Cancellarius, non habet potestatem, etiam pro hac vice tantum Jura Academica convel[lere].

A tali Decreto Jura Academica convellente, Rndus Jurkowski appellavit R[omam] et prosecutus est. Et contra dictum Decretum, Rector cum Decanis Facultatum, protestati sunt. [Pa]tent hæc omnia ex Decisionibus S. Rotæ, et re iudicatâ. Ubi in primâ et secundâ instantia, quot Decisionibus typo expressis, quæ notoriam Sententiæ Illmi Dni Episcopi iniustitiam adinvene[runt], duæ Definitivæ Sententiæ, ius Academicum in dicta Præpturâ firmantes, in favorem Rndi Jur[kowski] latæ sunt.

Dum tertia Definitiva conformis et favorabilis expectaretur, Illmusq Dnus Episcopus illam met[uens] ideo multis supplicibus libellis, ac intercessione S. R. Mtis, obtinuit avocationem Causæ, a S. R[ota] ad Sanctissimum, ubi conquestus est se a Rotæ iudicio, et in iure suo, et in Verbis læsum. [San]ctissimus itaq deputavit quatuor Cardinales ad ea examinanda. Examinarunt hi, et Sanctiss[imo] retulerunt, a S. Rota bene iudicatum etiam quoad Verba. Unde Sanctissimus remisit [ite]rum Causam Præpositure pro ultima determinatione ad S. Rotam. Interea mortuus e[st] Rndus Gregorowic, et Rndus Jurkowski in Præposituram introductus.

Alia Cau[sa]

Alia Causa est emergens ex hac prima.
Occasione Juris Responsionum et Jurisdictionis litigiosa.

Universitas videns Theologicam Facultatem orbatam Doctoribus, concessit Jus Respondendi inter Doctores duobus alibi promotis, Rndo Mollinski et Rndo Jurkowski. Citius se disposuit Rndus Jurkowski ad disputandum pro Responsione ut moris. Quare Rector intimauit Mandato Actum Responsionis, diem et horam assignauit, inuitati ad Disputationem Domestici et Extranei Doctores. Tum Illmus D. Episcopus, qui nunquam Jus ad Responsiones sibi usurpabat, quamuis multae Responsiones se Cancellario peractae essent, misit Inhibitionem sub poena Excommunicationis et nullitatis Actus, Ne quempiam quantumuis literatum Academici ad Responsiones admitterent; non addita in dicta Inhibitione, Citatione, Causa et alijs essentialibus in Inhibitionibus de Jure seruari solitis. Ideo vero inhibuerat, ut faceret Jus Respondendi Rndo Lregerowic ad dictam Scripturam S. Floriani, si talis esset Doctor.

Academici videntes se Jure Responsionis priuari, ineunt consilium cum Theologis et Jurisperitis, qui decidérunt, contrauentionem emanatae Inhibitioni, ne veniale esse peccatum, et de Jure hanc Inhibitionem esse nullam. Igitur non paruerunt eidem Inhibitioni, ad Actum Responsionis et Disputationis conuenerunt, Doctor respondit, alij, Academici et Extranei oppugnarunt.

Hinc Illmus Actum Responsionis in contumaciam iam post possessionem loci inter Doctores captam annihilauit Decreto, citauit etiam Oppugnantes, et excommunicauit.

Appellauit Rndus Jurkowski et Excommunicati Romam. Judicauit S. Rota, adinuenitque Decisionibus ex senis controuersijs latis, Sententiae Illmi nullitatem et iniustitiam, Inhibitionem emanatam contemni potuisse, nec Academicos ab Illmo iudicari potuisse. Imo Decretum Manutentionis in Jure Respondendi S. Rota pro Academia tulit. Vid. Decis. Rmi Ridolfi 23 Jan. 1651. incipit. Duas protulit etc. Legatur tota. Legatur et alia 28 Jan. 1651. incipit Rite et recte etc. Legatur et Copia Decreti Manutentionis sub litera M.

Per has Decisiones et Decretum S. Rotae existimauit se laesum Illmus Dnus Episcopus in Jure et in honore Verbis, conqueritur coram Sanctissimo et Serenissimo contra S. Rotam. Serenissimus instat Romae pro Illmo. Sanctissimus auocauit hanc Causam a S. Rota, commisitque eam examinandam Eminentissimis quatuor Cardinalibus. Examinarunt et Sanctmo retulerunt, a S. Rota bene iudicatum etiam quoad Verba. Post relationem hucusque deliberat Sanctissimus de Causa Responsionis simul et Jurisdictionis. Interea nonnulli ex Eminentissimis Cardinalibus informarunt S. R. Mttem in his Causis. Unde Serenissimus inhibuit Carolo Montio, ne suo nomine istam Causam promoueat pro Illmo contra Academiam apud Sanctissimum, et Plenipotentiam atque omnia monimenta Eminentissimus Cardinalis Ursinus ex commisso S. R. Mttis a Carolo Montio recepit.

Sic pendente in deliberatione Sanctissimi Causa Responsionum et Jurisdictionis, continuis supplicibus libellis agit Illmus apud Sanctissimum, subterfugiens iudicium S. Rotae, ut quod in Signatura Justitiae perdidit, in Signatura gratiae per continuas diuersas instantias obtineat. Urget autem speciale Breue a Sanctissimo quod in se continet.

1. Ut Lociordinarius perpetuus et absolutus sit Judex Academicorum. Quod est contra Fundationem Academiae. Quia ex vi Fundationis in Statuto contentae (quod legatur) tantum in Criminalibus in solos Clericos habet Jurisdictionem. In Ciuilibus Judex est Rector et Uniuersitas. In Criminalibus non Clericorum Judex est S. R. Mttas. Hoc est approbatum a S. Sede Apostolica toties, et nuper a felicis. recordationis Urbano VIII. Hoc Statutis et Constitutionibus Regni, et nuper sub B. memoria Vladislao IV. Constitutione Anni 1633. et sub Serenissimo feliciter regnante Casimiro IV. Constitutione de Anno 1650. qua S. R. Mttas ex consensu Ordinum iuxta Fundationem Academiae sibi reseruat Jurisdictionem in Criminalibus in Academicos, et Rectori in Ciuilibus. Et quia Academia Cracouien. est Regiae Fundationis idcirco non potest subiacere Jurisdictioni Lociordinarii. Vid. Decis. imag. Duas etc. paragraphum secundum totum incipientem. Nullitatis ob defectum etc.

2. Urget Illmus ut distributiones Beneficiorum Academicorum hactenus in Academia factas liceat sibi annihilare. Hoc est Universitatem turbare, et Jure Collationis privare Academicos;

3. Ut Facultas Respondendi pro Loco sit penes Cancellarium. Et hoc evertit Fundationem Academiae. Vigore enim Fundationis Academicae licet ut sibi condat Universitas Statuta. Vid. Fund. Acad. in Statutis Regni. Condidit sibi Statutum Academia ratione Responsionum, fuit in usu admittendi ad Responsiones sola sine requisitione Cancellarii ducentis fere annis. Agnovit hoc iudicium S. Rotae in Decisionibus. Vid. 23 Jan. 1651. incipit Duas etc. et aliam quae incipit Rite etc. tum speciali Decreto Manutentionis.

4 Urget ut supra requisitis ad Responsionem Illmus dispenset. Hoc impertinens est. Quia a Responsionibus exclusus est iudicio S. Rotae uti a principali; Et Academico Jure atque consuetudinibus. Ergo et ab accessorio abstinere debet, nempe a dispensatione. Et quia Academia subiectorum capacitatem noverunt, modum et viam dispensandi optime nosse possunt, tum et necessitatem.

Cum igitur Illmus nitatur tollere Fundationem Academiae Jagellonicae ut patet ex supradictis, Regi viventibus feliciss(im)e Serenissimo Casimiro IV. Poloniae et Sueciae Rege etc. et Serenissimo Principe Carolo Episcopo Plocen. et Wladislavien. etc. Humiliter supplicandum Serenissimo Principi, ne patiatur in oculis suis Academiam Jagellonianam Unicam Septentrionis Sydus antiquis legibus utrumque Ecclesiae et Regno in tenui fortuna servientem, et ad suae Serenissimae Mttis iure haereditario protectione devolutam, sublata luce praerogativarum et Jurium, ab Illmo D. Episcopo Cracoviensi tolli et extingui. Humiliter etiam supplicandum, dignetur ad Serenissimum Regem se interponere, ne contra Academiam Divorum Maiorum Suorum ad Sanctissimum instet, qui pro ea ad S. Sedem scribat, quod in re iusta, facile obtenturam suam Mttem speramus, maxime ubi sese declarare dignata fuerit, se pro Academia non aliter sentire, quam prout de Jure.

de typographis

Dum hec Varsavie a me geruntur Rmus Typographos et Censuram admisit Reg[illegible]
dato edicto ne quisquam quidquam imprimere auderet sine approbatione sua etiam eos minatus [illegible]
[illegible] et sunt calendaria intimati [illegible] Collegio sed etiam [illegible] Collegia [illegible]
typographi domum. Erat causa agitata in Curia Regni de typographis [illegible] Academiae religionis exemplares
typographos [illegible] 3 [illegible] libri [illegible] [illegible] clerici [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] insurrexerunt illud decretum [illegible] privilegia [illegible] typographos [illegible]
[illegible] Rmus et aliquando declaratione [illegible] [illegible] in Academia typographos
[illegible] [illegible] nihil [illegible] volunt [illegible] [illegible] et Crem[illegible]

Contra Academiam Status Causæ od J. M. X. Biskupa rozesłany po Warsz.

Gdy się Nieb. X. Brzyszczowic Zmdiagerulius Professor, z Jurkowskim Discipulem nie bawiąc swoim pozywał o Zleb. Z Xo. do ktorego Serium prac, y fatig tantorum annorum X. Brzyszcz miał po sobie Akademikow większa część. Recurs do J. M. X. B. Krak. Przyjęcia prosząc aby Jurkowskiemu przeciwko prawom, y zwyczaiom, et continuam praxim niedopuszczał responsiey, ex quo nec Lib. 3 Sent. per biennium legit nec Disputationes iuxta praescriptum . . . expediuit. Zaczym J. M. X. Biskup iako Cancellarius ktoremu to ex ipsa fundatione Academiæ należy dał Inhibitio, aby poki J. K. M. nie powrocił by z Seymu żadnego ad respondendum non admittere. Lekce co poważył Ochocki D. M. cum suis rebellibus y reclamantibus aliis admisso Jurkowskiego ad . . . . Potym wedle prawa Duchownego declarował J. M. X. Bisk. contumaces in poenas, Excomm. incidisse quas tamen nonnullis Supplicibus indulsit. Appellatią owi zanieśli do Rzymu, y samego X. Biskupa pozwali, gdzie post multas Controversias, facta Congreg. Cardinalium, wysłuchawszy res tota, declarował per Breve Ociec S. Epo Cracov. competere Jurisdictionem in Universitatem, et Signanter in Admittendo ad Respondendum . . . inter DD. Co kiedy stanęło et rebellibus innotuit napisali nie Instant na Seymik Lubel. do niektorych, aby Artykuł stanął zakazuiący ona decreta, tum extra Regnum quam intra Regnum. Ktory Artykuł teraz per suos promovere usiłuią y obchodzą J. M. M. P. P. Posłow śmiesznie informuiąc y chcąc Jurisdictione Epi vt Cancell. infringere approbatam tot Bullis Pontificum, Statutis et Privilegiis, et novissime Constit. Anno 1635 czego autentice probować się może. A naprzod in Bulla Urbani V. sa te formalia Quod Epus Crac. pro tempore existens promovendos ad Doctoratus examinet docendi licentiam tribuat, et honorem concedat. Zas in Privilegio Jagell. sa te formalia Epo Crac. qui pro temp. fuerit damus plenam liberam potestatem in rebelles et malefactores studii et Studentium poenas . . . leges et Canones decernendi et promovendi etc. etc. y in rzeczach sobie może każdy przeczytać officia tamen concordant. Determinatio zas circa tolerentia in . . . loco, iest tak opisana, Vt inter alia libros Sententiarum legat. Etc. Anno 1642 Const. Synodal Sacra Synodus Rmo Epo Crac. ad quem potissime cura Academiæ tanqu. ad Cancell. ipsius pertinet. Vt per se vel per alios viros graves reformationi Academiæ attendat, ktorey Constitutię approbavit Greg. XIII. et Paulus V. Statuta Regni sub Tit. Schola fol. 443. Cancellarius . . . qui pro tempore fuerit tanqua Supremus approbandi ipsorum examen omnimodam potestatem habebit. Const. Sigis. Aug. Item Scholæ Cracov. et Posnanien. Vt nunciis petunt quo reformentur, quamvis hoc pertineat ad officium RR. DD. Episcoporum, quibus hoc munus Maiores nostri concredideruntur nos hac in parte RR. DD. Epos et Rectores admonebimus. Const. Anno 1636 Scholis Societatis Jesu claudimus examen . . . Rmo DD. Epo iuxta Statutum pro Superintendentia regiminis eiusdem Acad. plene reservamus, co sama w sobie fortecą przypadniey Xiązki rozne J. M. X. Biskupowi

590 ~~584~~

fortasse iedno wczesny

ale rzadu Szkolnego uznanie. Tu ctum Acad. nrae est Cancellarius ut est Dux et Antesignanus Studiorum nostrorum Custos et Defensor libertatum, in cuius potestate est Laureas Doctorales, coronas viris doctrina et in ingenio excellentibus conferre atque distribuere. Usus zas Iurisdictionis przeszłej w Academii był takiż y iest continuus, tak nie wierzy w Promotie, przyznać że się zawsze ex admiss. Cap. działy się. Co wszystko że Ociec S. Apostolski Sam Rzeczy, nie wiem dla czego się zapomniawszy Iuribus Regni annexas, et Bullis Antecessorum Suorum ewarowanych Iurisdictionis eiusmodi to uczynił. Przyczyna że y Consistorii Academicki gorąco chodzą około siebie iest: ut ita conscii że nie reformare trzeba bo po kilka Professii trzymają, a żadney dosyć nie czynią, Pieniądze z kommentystych testamentis suppressis pobrali co im drudzy zadaią, Beneficia w Koronie contra fundationes suas extra Acad. existentia pobrali, od distrahunt a Cathedris y wszystkich rzeczy czują się exorbitantiach: y nie radzi aby ich kto o to sądził. Które iest querella ab Universitate żadney Electiey nie maiąc, bo ta nie dobre sprawy. X. Biskup pro iuribus swey decertaverit, ale z jednorem. y z kilka innych facti uczyniwszy, przyjechali tu nie konsultując Universitatem nie było żadney Convocatiey. Zaczym tedy z skarano by ieszcze trzeba że contra Iurisdictionem suam certius exsequuntur. Prosi tedy J.K.M. X. Biskup nie wiedziano a którey pewnie nikomu nie da się uprzedzić in defendendis iuribus Academ. Jeszcze y to w niedowodzeniu J.K.M. X. Bisk. udaią iakoby w tym Rzeczy Publicznej ta była pozwolona facultas Rectori nie tylko Professorow ale y Synow Szlacheckich Seculares sądzić czego nigdy nie dowodzą, ale to dla tego było aby per lationem Nobilitatis mogli petere Jus ... Toly dla ... mych między sobą Akademików connexiret aby Secularibus Professoribus Plebeii forum za dworem naznaczono. Bo y teraz Ociec wszystkiego turbatiey iest powodem; a ex quo Secularis fuisset forum Cancellarii gdy zas do miasta chcą go pozwać iako Mieszczanina, powiada że Akademik y tak nigdzie żaden z niego nie może brać sprawiedliwości.

Regiarum litterarum ad Suam Pontif. Innocentium X eiusque Academiae Cracoviensis in Causa cum Episcopo exemplar hoc est

Beatiss.mo Pre

Havendo mi piu volte rappresentato nello scorso anno Mons.re Vescovo
di Crac. che quelli Achademici di quella Citta, facessero ogni sforzo in
Roma per liberarsi dalla Giurisdittione di lui come Cancelliere dell'Acad.
et supplicando mi della mia intercessione appresso V.B. mi mossi ad
efficacemente pregarla con premurosi, e replicate instanze di voler impe
dir, che non si facesse alcun pregiuditio alle ragioni, che in quell'A
cademia al Cancelliere competono. Recorrono hora alla mia Regia
autorità e clemenza gli stessi Academici, e faciendomi con chiare de
monstrationi conoscere, non haver essi maj intentato di sottrarsi
in alcuna maniera, dalla Giurisdittione, che de Privilegij e Consuetu
dini al Cancelliere sopra di loro è conceduta, giustamente si doglio
no che da V.B. che quasi a nostra instanza sia uscito, benche
non ancora publicato un Breve col quale si supprima non solo
la lite fra essi, e Mons.re Vescovo, ma ancho le ragioni, che per
antichi privilegij all'Academia si devono. Onde volendo i medesimi
humilmente recorrere alle paterne e giuste providenze di V.B. per
la Conservatione de loro diritti, ho giudicato convenirmi di accom
pagnare la congiunta loro supplica con questa mia supplica hu.
e dichiarare a V.B. che come per debito di buon governo, non ho
inteso, che la mia intercessione a favore di Mons.re Vescovo, dovesse
ottenere alcun pregiuditio, et tanto meno l'abolimento di quelli d'
Acad.a la quale per essere fundatione e Iurispatronato Regio
vive sotto mia particular protettione, cosi mi confesso tenuto
di supplicare nuovamente V.B. di non permettere, che essa
dalla sua Segretaria e Tribunali, o uscita si eseguisca alcuna
dichiaratione pregiuditiosa a privilegij della medesima, la qua
le per essere di Universale profitto a tutto il Regno, merita
di essere da me constantemente protetta, e nelle sue ragioni
efficacemente difesa. Spero che cosi giusta dimanda sara
per ottenere appresso V.B. quel effetto, che l'esperienza del
suo paterno amore, e la cognitione dall'ottima sua mente mi
persuadono. E mentre le prego dalle mani del Sig.re multi
plicatione di anni e di Gloria, bacio a V.B. riverente
mente i piedi Varsonia li 29 Marzo 1654

Di V.B.

Obedientissimo figlio

Gio Casimiro Re

494

Ad Protectorem Regni Card. Ursinum

Ill.mo e R.mo Sre. Vengono avisati gli Academici di Crac. che
Monsig.r Vescovo di Cra. habbia ottenuto dal Papa un Breve molto
pregiudiciale à loro antichi privilegij e suppongono che S. B.
l'habbia conceduto in riguardo di alcune lettere assai efficaci
da noi scritteli a favore di Monsig.r Como Cancelliere dell'
Academia. E perche essi sono ricorsi a noi humilmente
ma giustamente dolendosi del grave pregiuditio, che ricevono
come che questo gli succeda dal rispetto havuto da Sua B.
alle nostre lettere, habbiamo stimato di essere tenuti a spiegare
a Monsig.r Nuntio l'intentione, con che habbiamo conceduto
quelle lre, la quale fu solo di pregare S. B. della confirma
tione delle Ragioni del Cancelliero, senza diminutione di
quelle che Academici per antichi privilegij giustamente com
petono. Intendendo noi, che ciascuno goda il suo dritto, et a
questo effetto scriviamo la congiunta à S. B. con inviarle una
supplica dell'Academia nella forma che V.S. Ill.ma vederà
dalle copie che le trasmettiamo, con desiderio molto ardente
che ella impegni con la solita sua prudenza il nome nostro
in tutto quello che sarà espediente appresso S. B. et altri per
obviare ad ogni pregiuditio che le giuste ragioni dell'Aca
demia fossero per patire, non volendo che dalle nostre racco
mandationi origini alcun aggravio. Se poi fosse vero come
ci vienne supposto che la causa di Monsig.r Vescovo fosse
stata costì maneggiata sotto il nostro regio nome, haveremo
giusta ragione di concepire giusta indignatione con l'im
prudenza, di chi havesse ciò usato. E offerendo a V.S.
Ill.ma tutto quello che può derivare dalla continuatione
del affettionatissima nostra volontà preghiamo il Sig.re di pro
sperarla. Varsovia 27 Marzo 1654

Gio. Casimiro Re.

~~495~~

Sacra Serenissima Regia Mtas
Dne Dne nr Clementiss.me

Felix D. Casimiri Magni fundatione propago, fortunata D. Vla:
dislai Jagellonis dote filia, Sacrae autem Mtis Vrae Protectione
fidelis Septentrionis famula, ad pedes Mtis Vrae supplex pro
cumbit Academia Cracoviensis. Deo O. M. propitio, fida
Ssmorum Regum Poloniae tutela, nec non virtute litteris labo
ribusq sibi consuetis, ultra trecentos annos, maximo cum
omnium emolumento, legibus et moribus antiquis in hunc
usq diem stetit inviolabilis. Sub felici imperio S. R. Mtis V:
eo maximè tempore quo S. R. M. V. vitam Honorem pro
salute regni formidolosae Marti exposuerat, Romae oppu:
gnari coepit ~~et expugnata esse censetur.~~ Jura et Pri
vilegia à Ssmis Fundatoribus concessa, inter Poloniae
Statuta inserta, <u>iureiurando S. R. M. V. firmata</u> à no:
bis sanctissimè servata; quae S. Rota Romana tanquam
Sacras Divorum Jagellonum <u>vestigia</u>, Regni et S. R. M. V.
juris, venerata, sarta tectaq debere esse decrevit, eadem o:
mnia Signatura Gratiae importunis precibus victa, ordi:
<u>ne immutavit, aliòq Breviter transtulit.</u> Si Juribus,
Privilegiys, Gratiys quae ~~nobis~~ oneroso titulo concessa ~~sunt~~
per officia quae nunquam à nobis neglecta essent corre:
spondemus, illaq per quotidianos sudores affatim recompensamq
Si nihil unquam nisi quod Patriae et S. Romanae Ecclae glorio:
sum fuit, sensimus, docuimus, scripsimus, si causae iustitia
superiores, per solam Gratiam, voce et vix non capite
diminuti de possessione Jurium nostrorum deiecti, Potentiori
cui per omnia non debemus ~~adiudicamur~~ subycimur. Profecto
Ssmorum Fundatorum Ultima voluntas quae per novam im:
mutatur Sedis Aplicae Sanctitas quae per inopinatam
Confirmationum à tot Ssmis Pontificibus oblatarum, informationem
~~violatur~~ profanatur. S. R. M. V. Patrimonium quod per
omnimodam Jurisdictionem alienatur. Regni totius
libertas quae per inauditam molitionem quasi uno ictu
iugulatur. Quid commeruere? ut obstantibus Statutis
Privilegiys ~~exemptionibus~~ (+) Contra S. Tridentinae Synodi
sanctiones Contra litterarum et litteratorum honorem
Vni Illmo et Rndissimo Epo in potestatem tradamur
tradamur deportemur. Per sacrosanctas Patriae leges
per venerandos Divorum Progenitorum S. R. M. V. cineres oramus
pro Regia Clementia S. R. M. V. supplici Academiae Crac animum
et aurem benignam praebere dignetur et in Conservatione
Piae Fundationum Ssmorum Regum Regem et Parentem ...
~~...~~ O. Maximum S. R. M. V. agnoscamus Deus ...

(+) vel istius inscy
Summa vi et vigore
per tot et tanta nemina
ac nomina Regni Polo
no Corpus in parte con
stituimus.

592

586

Nulla in Regia M^tate Virtus plus dignitatis habet et splendoris quam Patrocinium innocentiae. Nulla in Summa Potestate maior maiestas quam ne cuivis in quemvis liceat quod libet. His passibus Reges illum propius accedunt quem votis omnibus pro S. R. M^tate V^ra oratione in hoc Dictati officium, hostium trophaeis et servati Regni gloria immortali ornatam S.R.M^tem quamdiutissime fruuntur incolumem.

Sacra Serenissima Regiналis Altitudo
D. D. nostra Clementissima

Almae Acad. Crac. Universitas Sacram Serenitatis R. M. V. devo
tissimo cultu quam potest submississime veneratur
Perpetuo illa ad diem felicissimae Coronationis ~~SRMV~~
oblatam sibi a S R M V. Gratiam et Voluntatem memo:
ria recolit gratissima. Quin obfirmatis semper ani
mis omnes Ordines Academici ut antea ita nunc tanto
magis credunt se tectos esse S R M V. auxilio; quanto
magis et altius eiusdem infixum esse memoriae Sciunt
nos magnae illius Academiarum Parentis, Universitatis
Parisinae genuinam et diuturnam tot seculis esse progeniem.
Et fuimus certe per Dei gratiam, per labores et litte:
ras omniscias aboriginibus nostris fama re et nomine
in toto Septentrione non impares hactenus. Hodie per
Breue quod à S. D. N. ad importunas preces emanavit,
de iure, possessione, fama, et prope de vita periclitamur.
Novis legibus, contra antiqua iura; novis formis, contra
veterem Ordinationem; novis imperijs contra congeni
tam libertatem subijci non sine magno acerbitatis sensu, non mino:
re in regno dedecore cogimur. multo minus (quod Deus
testis est) demerito sola Illmi et Rmi Epi Crac. suffra:
gante Signatura Gratiae. Quare reuerentissimo
NB
metu et dolore pressa S R M V. supplex Acade
mia Crac. obtestatur, et orat, ut apud S R M.
D. D. nostram Clementissimam Sanctam Sedem Aplicam
Justitiae et innocentiae nostrae patrocinari velit, ne
ea quae contra Erectionem Academiae, veterem insti
tutum et Ordinationem sunt, patiamur innocentes
Sic fiet ut quod per Gratiam ademptum nobis
esse graviter dolemus, id per Smae Maiestatis Con
regiae gratiam restitutum ipsimet ad libertatem
et vitam postliminio revocati aeternitati fastis
commendemus.

+

Illmi Dni Regni Poloniæ Magni Ducatus
Lituaniæ Proceres Dni et Patroni Clementissimi

Ad vestras gravissimas de regni negotys sollicitudines, supplex
venit Acad. Crac. Ius Patrocinij post Deum. non aliunde
quam à Vobis rerum ~~[illegible]~~ Dominis, Cliens defensionem,
pars vestri Tuitionem, ne quid detrimenti IURA Communia
patiantur, lege natus, et Regni Constitutionum, requirit
Intercessit non ita pridem cum Illmo et Rndissimo Epo Crac
in S. Rota Romana, Academiæ controversia, ex occasione
Responsionum quas dum Academia ex vi unis, in posso
sione immemorabili retinere pergit Illmus et Rndissimus imposuit
aliquos excommunicationis fulmine ferire mandavit, et postmodum
Actum, eiusdemq ipsissimum effectum, irritum pronunciando, an:
nihilavit. Cum in Tribunali Iustitiæ, hæc ipsa causa dece:
deret, in Signaturam Gratiæ per instantissimas supplicatio
nes à SSmo D. Nostro Breue impetravit obtinuit. Quo quidem
Academiæ vox libera, fama possessio, sine ullo demerito;
Amplissimis Regni Ordinibus, ius ad Academiam per
Omnimodam eiusdem Acadæ Iurisdictionem Illmo et Rmo
Episcopo concessam, adimitur. Regnum universum Schola
sua cœi privatur, dum Academia publica, privatum fit Uni
Rndissimi Antistitis gymnasium. Statuta et leges Regni convelluntur
dum Obstantibus 3 Constitutionibus et 2 Privilegys Regni
Soli Rndissimo disponendi prout voluerit de Academia
facultas conceditur. Nova forma educandæ regendæ Illmæ Prolis
Vestræ præscribitur, dum pro officio Rectorali Curiam
et forum Illmi litigiosum cum Professoribus iuventus
per Poloniam sequi cogitur. Nil tandem certi o:
mnibus relinquitur si pacta conventa in libera Rep.
sine Rep. uni auferuntur, alteri tribuuntur. Equi:
dem non frustra Deo plenus vates primus Lector in
Acad Crac Petrus Wysz etc. prædixit Non parsurum
Regni Coronæ quicunq Sceptra Academiæ infregerit.
Nec sine præsensione Numinis Divini in Electione
felicissima SSmi feliciter moderni D. D. n. Clementissimi
paci et Quieti, Academiæ insertis eius inter Pacta Conventa
articulos, providistis. Tam Salutarem Patriæ et dignam liber:
tate Polona Constitutionem, res postulat, ut ad effectum deducatis,

Academia Cracoviensis ~~humilis~~ Ecclesiae Dei humilis ancilla
veteris Regni soboles. Si stat vestris legibus, vestro
beneficio stat, Si ~~cadet~~ (quod Deus omen avertat)
cadet, vobis cadet. Quod ne unquam eveniat per
amorem Patris qui omnes omnium Charitates in se
complexa est oramus antiqua Iura contra novas molitio
nes firmare. et S. Sedi pro ysdem retinendis supplicare
neve quid simile in posterum inscia Rep. Romā in
nos veniat providere velitis. Ne forte qui 300
et amplius annis pignoribus Vris Carissimis exiguis
stipendys servimus, novis conatibus a vetere instituto
dimoveamur aut penitus vertere solum compellamur et cogamur.
quod Regnis etiam amplissimis contingit, si dividantur
ut intereant. ne Academiam ad diversorum imperia di
strahant, legum vi, imo vita mox destituta conspirati.

Reverendissime D.

Et meriti quidem Acad. Cracovienses apud R. D. V. Pa
trocinium quaerimus, Eadem matre, Magna Academiarum
parente, Universitate Parisiensi nati, iisdem laureis ornati
iisdem iuribus et privilegiis donati Amorem apud Fratrem
Matris honorem et Salutem apud Filium, legum et immuni
tatum nostrarum defensionem apud utramque Curam exposcimus.
Romae, S. Rotae Iustitia in Controversia de Iure, pro lo
co Respondendi in Contra Illmum et Rmum Episcopum Cracov.
omnia nobis ut debebat salua et integra iura recogno
uit. verum Signatura Gratiae ad plurimas S. Ssmae
Maiestatis intercessiones, eadem ad se revocando imminuit
abolevit. Quod iure non potuit, precibus apud S. D. N.
[margin: impetrato Brevi.] Illmus et Rmus obtinuit, ut illi Contra Erectionem Acad
ius Regni, Ordinum Voluntatem possessionem immemorabilem
subdere colla tanquam privati alicuius gymnasii Professores,
teneamur. idemque plane nobiscum fieri vult quod o
lim cum Sorbona Eps Parisiens. iudice Claudio He
mereo Lutetiae impresso 1636.
Quo loco sit Rma D. V. apud S. Reginalem Maiestatem
quam Iuris et aequi amans scimus, ut qui pro Tribu
nali Conscientiae, Deo alter sit munere et officio ligan
di et Soluendi noxas Reginales. Ut proinde id in se
officii amore Universitatis R. D. V. recipere velit ut unde
nos et unde nos pro Illmo et Rndissimo Epo Crac. facta in
tercessio SRMis ~~movit~~ apud S. D. N. movit, eo nos Protectione
Clementi et intercessione seria, alter pro Veritate de me
liori causa informata revocare dignetur. Nil hoc
facto Rma D. V. et ipsa immortalitate dignius apud
nos cogitare possumus Cui interim omnia fausta et felicia
comprecamur. etc.

Litterae ad Franciscum Fleuri Theologum et Confessarium Reginae.

NB. Omnes quotquot legunt literas copiae in hac causa scriptas
factae sunt per Mart: Radimiricium.

503

Alphonsum Kurinski Religiosos ad S. Cazimirus, Corporis Xi, è cuius primarios quoque et
Consultores, Ex flore juventutis Acad.ae duos Clothicinios, alterum in arce Cracoviensi alterum Var
sovia pestis absumpsit. utroque anno in febris mis, nulla contagio, vel minimo indicus
patuit, eo quod opportuno priori anno ante festum paschalis, hoc vero post Canicularem diversi sp
diori sanitatem fuga sibi (?)servaverunt.

Ad Commutationem hybernam, quando maxime opus erat, electus in Rectorem M. Gabriel Oct
ski, transmissas Breuis à S. Pontifice Epo Crac. con Acad. Cracov. copias, accepit, Acci
tis decretum in consilium Senioribus D. Professoribus, quia tunc propter pestem convocare
Universitatem et magis propter proditores, qui oia bene consulta Vales in Curia Regis
eliminabant, eas aperuit, exponit, quod facto opus sit rogat, Visum est omnibus ad parti
culares Ordinum conventus, aliquos D. Professores mittere, qui tanquam Patronis no
vum Spindicum Acad. ab Illmo Ultra(?) exponerent, Tandum quidem id erat et iam tandem
instantia comitialia, Proscoviensis etiam nihil dictum, aut factum, eo quod qui fecerat, cu
ptate, Rei Heretici erat, Apertuerunt tamen fata viam. nam litteris Breuis le
ctis in Comitiali Lublinensi, proponente causam Tribuno Lublin. Jacobo Michalo
wio, articulus in aliis quoque Regni terrestrium requirendus apud totum Regni inserta
est, Ut oia Decreta in quocunque Foro, tam Spirituali, quam Seculari, Domi et foris,
con Academiam lata; tanquam Sinique de his Reb., cuius Academia jure essent,
robore et vigore careant, Palatinus Sendomiriensis, noe Sui Palatinatus Sedis Apo
stolicae nuncium monitum fuit, ne si quam maxime urgeret Regni Cracov. Breve
a S. Sede Aplica, y Sua Jurisdictione concessum, Professoribus Academiae intimet,
antequam ea Generalib. Regni Comitijs, sensum totius Reip. de causa tota cognoscat.
Nomine Universitatis quamvis ad SSmum expedita litteras, quas per Ill. D R
jussa sua sumdere, quod exemplum hic pono, Incipiunt Etsi nihil nisi quod Dande
Brevis tenor erat talis Innocentius Papa X. Ad perpetuam rei memoriam hum
situe acrepimus. Cuius hic liber exemplar

A Marte et bellona nullo erant decursu huius anni Poloniae feriae, Cohaerunt cum
Scythis Societate Chmielnicij, bellum infesta, inconsulta, nec consentiente Rep., Mold
davis et Transylvanis infert, ut ita spoliis et ditionibus eorum factis potentior Regno
postea gravior foret, Rex cum exercitu castra ad Zwaneci in Cittoribus Tyras substitit Thimo
theum filium Chmielnicij, duce Cornacio, Dicezaviensi Arce (quam expulso
Lupulo Davis regulo ne se tenuerunt) et vita simul exuebat, Ita fecisset super
h, ut victo hoste castra alio in Regno translata fuissent. nam diuturnitate temporis, exhaustu
inclementia caeli perversa, labe confoederationis Leopoli initae infecta, ac
tandem dissensione cum Marescalco Regni Lubomirscio tacta, non tantum eis redi
nuit, quam ne se moveret, a Collanio rebellione et Scytharum teneebatur, Antiquam
Scytha consilium iterum in usum renovatum, et Cuny veteris amicitiae manda
cum Rege conveniret, et certis stipendijs acceptis, a Cosacis discederet, in
sub Barbarum conferebant, non exercitum et Regem sed quasi totam Poloniam obsi
dione liberavit, Inimici et tamen, prout nunquam Chmielnicij Vir videbat alium auxiliatorem Chmielni
cij rebellis, ultimis Scythas fortiorem magis et potentiorem; qui per legatum suum Regi ad
bellum praeficienti, à Suecis inductus, Magni Moscoviae Ducis Cosor in titulis adscribendis
honores, armis vindicare volet. Is erit Fedorowiani sponsione Russiam ro
let esse tributariam, eiusque Stipendiarios Kioviam deduceret

596

5~~77~~

A° 1654 Idibus Januarijs [illegible] collatis ad Universitate iure [illegible] Adamus Roszewicz [illegible]
niensis. Rector Magnificus communicatis cum Facultatum Decanis et Professoribus silentium
cum quod propositurus esset, ne ea quis extra limen efferat petiit. nihil dici nihil con[illegible]
in Universitate quod non prius sciat Curia Romana, quam ea in effectu ponant Academici
iurari oportere ab omnibus de secreto tenendo, ne eliminata consilia, sicut factum
facinora effectu optato careant. + ~~[illegible]~~ non tam vi iuramenti, quam [illegible]
hunc abesset, in quam omnes qui id [illegible] [illegible] in eam [illegible] Gererent. Brevis [illegible]
Roma sibi transmissi legi iubet. ~~[illegible]~~ [illegible] ab Rmo Universitatem [illegible]
[illegible] apud Summum Pontificem iniuste [illegible]; sed [illegible] per Breve obtentum [illegible]
ostendit. Superesse nil aliud quam si [illegible] id placeret, ut Academia [illegible]
Ordines Regni ad Comitia Varsoviae celebranda congregatos, [illegible] [illegible]
exponenda et iura sarta tecta Reipublicae defendenda relinquat, non esse opus [illegible]
potentiori, [illegible], [illegible], cuniculis [illegible] neglectis et simplici Academiae
[illegible] hominum ingenia, solutum, calliditatem, machinationes, [illegible] possit, [illegible]
oppressam, quam illam causam suam dicere iussa esset, Videret Respublica ne quid [illegible]
per transportationem Iurisdictionis in [illegible], nulla Academicorum culpa, magno [illegible]
honoris damno et iniuria detraheretur. Qui [illegible] in Comitijs [illegible]
Sollicitatores essent designati M. Andreas Kucharski, Christophorus [illegible]
nislaus Tembarski; Conscripta illis erat [illegible] modus agendi, dati [illegible]
plures per me scripti libelli; ad SRM, lit. A. ad Reginam B. ad Regni Ordines
C. ad [illegible] [illegible] a [illegible] Confessionarij Reginalis [illegible] [illegible] causae Academiae
ab ipso M. D. Rectore conscriptus lit. E. Quae quinta [illegible] Varsoviam [illegible] venerint, [illegible]
[illegible] Rhetor Corona Civica ~~[illegible]~~ et [illegible] [illegible] Redux [illegible] [illegible]
ac novi anni gratulationis ergo elaboranti, per eosdem fuere delata. [illegible]
de cura Universitatis pro indemnitate sua apud Rempublicam laborantis [illegible]
quoque litteris apud omnia Capitula et Rmos [illegible] [illegible] non [illegible], ne [illegible] [illegible]
[illegible], aut cum eam in [illegible] ordine quispiam in Comitijs [illegible], R. D. [illegible]
Statum causae [illegible] Senatores et [illegible] distribuit, [illegible] huic [illegible] [illegible] [illegible] Academiae [illegible]
sub litteram H. Interim Cracoviae Regius Typographus et Censuram Academiae [illegible]
[illegible] typis edidit, [illegible] quidquam sine scitu et approbatione sua imprimere audent,
Erat olim causa ~~[illegible]~~ a Quaestore in Castro [illegible] cum Typographis, [illegible] [illegible]
solvendae, pro [illegible] ~~[illegible]~~ libertate ex vi [illegible] intercesserunt [illegible] Academiae
regni tribunali ex [illegible] nec absoluta, nec [illegible] in Castro [illegible]
esset de interpretatione Privilegij Academiae in Statuto regni contenti [illegible]
hoc effectu causa devoluta, angustijs Reipublicae temporibus, ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] exceptis [illegible] qui Academiae operibus excudendis insudarent. [illegible]
[illegible] [illegible], pluribus pro Rmo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
in posterum velit, interpretationem eiusdem decreti in Comitijs [illegible] [illegible] [illegible]
Comitiorum et ordinationi S. Synodi Tridentinae [illegible]. cum [illegible] [illegible] illo [illegible]
[illegible] [illegible] libros [illegible] inspectionem et Typographos [illegible] [illegible] [illegible]
sibi adscripsit. Unde nova Academicorum de novo [illegible] quod [illegible] [illegible]
nec [illegible] [illegible] apud Rmos [illegible] Academiae [illegible] [illegible] [illegible]
gerat apud quos ~~[illegible]~~ Bulla [illegible] [illegible] [illegible] esset, praesenti [illegible]
[illegible] Synodus [illegible] tunc Varsoviae fuerunt, quo res [illegible] videns, [illegible] Academiae
[illegible] [illegible] Germano Rmi [illegible] [illegible] suam [illegible] [illegible], ne [illegible] [illegible]
[illegible] serio et sollicite commendat, ne querulam Acad. ad Rempublicam veniant, [illegible] qui [illegible] Breve [illegible] Academiae
[illegible] mystici et Saecularis ordinis Senatores, [illegible] [illegible] Rex se in [illegible] Academiae
[illegible] cum Acad. [illegible] apud [illegible] [illegible] vellent. [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nota [illegible] promovere intendisse Romam [illegible] [illegible] agat. [illegible]
[illegible], ne [illegible] sua quidquam [illegible] Academiam [illegible] [illegible] Academia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Vilnensis et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], plures alij Senatores, [illegible] quos Regis [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
Cardinalitiae longe diversa quam [illegible] Regis [illegible] [illegible] [illegible], Qui [illegible]
[illegible] bene [illegible] [illegible] [illegible] ne desint apud [illegible] [illegible] ad [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] [illegible] infra [illegible] facta [illegible] Academia [illegible] [illegible] Regni ad [illegible]
[illegible] ferunt) [illegible]: [illegible] causa fuit ne [illegible] Academia darentur. Comitia [illegible]
pro Academia litteras pro Academia [illegible] illis non expeditis [illegible]
[illegible] [illegible] et consequenter [illegible] [illegible]. [illegible] Regi. [illegible] [illegible] [illegible]

+ Habito silentij fide

re censuram [illegible]

Academiae contra oppressorem Episcopum protector [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] utrimque [illegible]

F. Dr. [illegible]

Mortuo Rmo Andrea Lembicki Epo Luceorien. Germani Fr̄es Rmi Crac. et Culmensis
ex voto defuncti funus Cracoviis in templo S. Michaelis PP. Excalceatorum celebrandum in
Maio constituunt, ad quod cum alios multos, tum vero maxime Rdm Kuniem [illegible] Var-
soviae invitant ut simul cum autore Rmi Crac. cum Academia [illegible] faciliores coalescerent.
Prae-Adventis hospitibus Epis salutatione Academica excipiendis, alter et alter d. Professores
M. d. Rector designat ad Rm Culmensem qui in Palatio simul cum Rmo Crac. diversabatur
[illegible] Rm Dm Gregorium Mollinski delegat. qui accepto gratissime hoc officij genere
sibi ab Academia delato Rogat DD. Professores ut ipse M. d. Rector ad se venire dignetur
gravaretur. Respondentibus, ipse id quamvis vellet facturum, quod n̄ semel facturus
[illegible] per Rm in se jacta audivisset. Veniret modo inquiebat Rmus nihil adversi ora
ra per Rm in se jacta audivisset. Veniret modo [illegible] cum sua Magnificentia conferre vellet. Di-
amica reventurum liberè se multa de quibus cum sua Magnificentia conferre vellet. Di-
ctum. factum. Veniens ad se M. d. Rector satis amice, et complexu brachiorum exceptus [illegible]
multisque verbis a Rmo persuadetur ut Concordiae cum Rmo Crac. faciendae animum
suum et aliorum DD. Professorum accommodet. Non alienum se ab ea libere animum
[illegible] curis et calamitatibus exagitatum, declaravit M. d. R. nihilo tamen minus se nihil in
tam gravi negotio sine scitu Universitatis, nec dicere, nec facere posse adducebat. Om-
nia vota et desideria Rmi ad Universitatem referre velle publicitus etc. quod per quam
gratum audiit Epo Culmensi cum alias difficilem fore existimasset et nonnisi ani-
[illegible] Rmi neroque [illegible] existimabat. At hic cum [illegible] Pr̄ Minus [illegible]
tanen Rmi [illegible] existimabat. At hic [illegible] qui negotium hoc tractabunt ex Academia
[illegible] sustinere debebat. Propositum erat [illegible] qui negotium hoc tractabunt ex Academia
nemo sustinere debebat. [illegible] ne si quid praecibus eius n̄ concederentur offensum redderent
ut illum exceptum [illegible] haberet ne si quid praecibus eius n̄ concederentur offensum redderent
In Convocatione ipsa habita die 6 Maij et data ad colloquendum circa Concordiam
cum Rmo Crac. Conclusum fuerat, compositionem oblatam non respuendam, humani-
tatis enim erat, pari adversis requirenti, eandem gratificare. Non tamen eo modo
et processu quem pars altera offerebat, quo destinaverat pro parte sua 4 ex Univer-
sitate viros tanquam primarios Collegiorum capita, nempe R. d. Joachimum Sparonium,
ex collegio maiori non Rum Dm Joannem Gnewski C.C. satis seria 4 post [illegible]
concesserunt R. d. Adamum Roscrewicz, ex collegio M. M. Jacobum Suski Collegij [illegible]
novis Patrem: et R. D. [illegible] Kohnen M. d. Hos enim Universitatis [illegible]
[illegible] dimisso Universitatis qua hactenus laborabatur, per hos latenter inducerentur, asserendo
sufficere ex parte Rmi Cancellarij si solus Illmus Culmensis tanquam Mediator, partes eius
quas optime noverat, teneret. Unde ex gremio Universitatis deputavit et deputa-
tos elegit quinque viros nempe M. d. Rectorem, neque enim sine Capite Academiae tantum ne-
gotium tractandum esse videbatur, ut potè sine eo nemo qui causam optime [illegible] etc. pene
havrit. M. Gregorium Golinski S.T.D. M. Matthaeum Krusnicki S.T.D. Excellentem Lu-
cam Piotrowski, et R. Nicolaum Sulikowski. eisque eandi facultatem cum Rmo Mediatore
quoad praesens negotium dedit, ea conditione, ut quaecunque acta fuerint, ea ad Univers.
iterum referrentur, et ne res scripto sed solummodo dicto absolverentur. Requirebantur
ad hoc [illegible] ex DD. Professoribus a Mgfco Dno Rectore, quatenus unum eundemque sensum
(in quo cardo rei vertebatur) oes et singuli servarent DD. Professores, et si quis in
iis quae controvertebantur prudentis maturem sententiam tenere se vellet probare, is iam
in facie totius Universitatis ostenderet, et probaret, non clandestinum et alibi contra
Academiam quenquam animaret aut fomentaret, cum ne multi quidem, eorumque qui
[illegible] faciebant audiret. In continenti M. d. Rector deputavit qui Illmo Culmensi
se referrent, Universitatem a Concordia cum Rmo Crac. facienda n̄ esse alienam
et iam esse ad hoc negotium ab Universitate deputatos constitutos.
Sub occasum Solis schedula scripta invitati sunt per M. d. Rm ad Crastinum [illegible]
6 matutina in aedes d. Francisci quos Universitas deputaverat. quod in eadem Sess.
da adiunctus fuerat M. Jacobus Suski, quod quibusdam displicuit et inscio Studio
M. d. Rectori insinuatum est hoc iam esse praeter voluntatem Universitatis ac quaes.
an aliis quam ab Universitate deputatis ad hoc negotium accederet.
Die 7 Maij Deputati ex constituto ad horam [illegible] convenerunt in aedes
d. Francisci et inde cum M. d. R. ad Illm Mediatorem ascenderunt. [illegible]
[illegible]

Litigium Epi Crac. cum Univers: D. Epus Culmensem et delegates [illegible] venit: com[illegible]

~~571~~ 597

506

Omissa salutatione congratulatione et voto pro felici successu rei transigendae, et eadem recepta mutua mutua congratulatione et nuncupatis votis aliquantum expectati [illegible] donec advenirent quos Illmus pro sua parte destinarat Commissarios. [illegible] M. D. Rectore et deputatis Illmus Cancellarius ad se suos adhaerentes vocarat et cur [illegible] [illegible] respondebant partes suas defensum in consessum non ingrederentur. [illegible] M. D. Rectore [illegible] ipsi Universitate a negotio tractando respondent) qua causa mox M. D. Rector [illegible] cognita significari Illmo Mediatori curavit. Frustra eos expectari cum [illegible] facultatem huc accedendi per expressam [illegible] determinationem non haberent. [illegible] [illegible] convenient itaque Illmus Mediator admirationi sibi esse dixit quod partes [illegible] neminem agere Universitas ostenderet intendens angustias [illegible] ad [illegible] [illegible] nomina. cum Academicis pusillitatem. Respondente M. D. Rectore et [illegible] non posse quenquam partes tenere melius Illmi et Rmi Cancellarii et [illegible] quam ipsum Illmum Mediatorem. qui Illmus mox [illegible] [illegible] [illegible] et negotii Ludovicum Cumelten [illegible] Confessarium Rmi Principis huc venire et [illegible] [illegible] praesentem adesse. Annuente M. D. Rectore ipsemet Illmus Mediator [illegible] abiens advocavit et adduxit, cum [illegible] iam personae adessent [illegible] et negotium tractari incoepit.

Illmus ergo [illegible] est et suum affectum in Universitatem copiose declaravit [illegible] se velle fideliter pro aequitate et pro juribus ac libertatibus Almae Matris laborare [illegible] tendit. in cuius [illegible] addidit ut Universitas [illegible] in quo se laesam [illegible] a Rmo suo Cancellario sentiret. Recepit M. D. Rector gratias agens pro [illegible] propensione in Universitatem Illmo et vota concipiendo ut tam [illegible] intentum per eundem ad felicem exitum deducantur statimque rem ab ipso [illegible] ad [illegible] exorsus est. Vacante Praepositura S. Floriani, cum ventum fuisset ad electionem novi beneficiati ex pluralitate vocum contulit Universitas Beneficium [illegible] [illegible] Uni ex Canonicis et [illegible] plus alii laborarunt [illegible] Stanislao [illegible] [illegible] demum postea facultatem respondendi, pro loco in S. T. doctores [illegible] [illegible] si qui in Lectura [illegible] [illegible] [illegible] defectibus, concessit, et [illegible] occasione a Rmo Cancellario interposita est inhibitio, impediens Responsionem qua non obstante Doctor Cathedram conscendit, et invitati Dni Hospites eandem impugnarunt. Mox a Rmo sine citatione illius [illegible] annullatur [illegible] his instantibus, Dni Professores qui mandato Rectoris fuerunt ad Actum [illegible] convocati, per Illmum et Rmum judicantur, excitantur, Quatenus igitur [illegible] in quibus laesa est, ex occasione istius [illegible], a Rmo Universitas. [illegible] quia violata est Jurisdictio Academica, eo quod Rector Professores [illegible] et Studiosi Universitatis ad forum Illmi [illegible] vocati judicati [illegible] Secundum. Quia Removsiones pro loco inter Doctores qui sunt primi et [illegible] viri Academicis, cum sibi Illmus usurpat, ex quo Cathedris per septennium [illegible] [illegible] sunt orbatae. Tertium Quod Visitare personas Jurisdictioni [illegible] [illegible] subjectas Illmus intendat, et de facto ad S. Floriani visitationem [illegible] [illegible], contra immunitates Academicas, et consuetudinem immemorabilem [illegible] exemplo a ducentis et amplius annis procedente, Quartum Quod Illmus [illegible] [illegible] et censuram librorum suae Jurisdictioni subjiciat, et de facto [illegible] [illegible] nem Academicis subjicere contendat, Edictum suum ad valvas [illegible] [illegible] cando demumque instrumentum [illegible], domum Academicam [illegible] et [illegible] phis intimando.

Respondit ad haec Illmus et alternatim [illegible] Ludovicus mutuo sese adjuvando [illegible] Jurisdictionem in Civilibus et in Criminalibus [illegible] Univer[illegible] sitatis esse, eamque Illmum Cancellarium agnoscere, ut in Erectione. addidit Illmus Mediator etiam cum familia M. Dni Rectoris, et [illegible] veterem consuetudinem [illegible] Secundum, Tertium et quartum sumendum ad deliberationem [illegible] In isto Colloquio desiderabat primus [illegible] Ludovicus [illegible] Illmum Cancellarium [illegible] et non levem culpam in quosdam ex gremio Universitatis derivabat, qui [illegible]

Komarnicki

Cau. a Lit. in [illegible] a Rectore in Consessu circa compositionem hujusce habito recensentur.

[illegible]

[illegible]

qui fomenta Illmo potius istius turbulentiis motu proprio et ex ignorantia vel potius malitia
etiam saepissime adferebant, et eidem animum Illmi Cancellarij fomentabant, excepit Illmus
Mediator. Pater! Nonne alteram auris Universitati erat adhibenda, et simul ...
in eos Universitas animadverteret, eosque a Conversationibus publicis arceret, imo exclu-
deret insinuabat. et exoptabat, annuente verbis Illmi Dno Ludovico, Postulantibus
autem D. deputatis quinam illi essent tales, Responsum, ut indicarentur hoc iam
non expedire cum ad Compositionem ventum fuerit, Finita Sessione et Colloquio
consurrexit M. D. R. cum Deputatis, et Dno Ludovico, magnam iam abitum, Illmus
autem illis in pedes erectis, hortabatur ut flecterent animos ad humilitatem,
consensionem, cum Rmo [illegible] longiori sermone, Tandem quibusdam aliis ab utraque parte i...
Colloquio discessum est. In isto Colloquio facta est mentio expressa quod Universi-
tas deputatis iniunxit, nimirum ut omnia quae hic tractarentur eidem Deputati
renunciarent, tractanda, approbanda, vel reprobanda, Egressis D. deputatis ex
Palatio M. D. Rector diligenter commendavit, quatenus quidquid haberent, vel
habere possent, ad praesentis negotij puncta spectans, ad sese deferri quam primum
MB — curarent, Et sane post prandium, ad quod Rmus Collegis Maioris ac Minoris ge-
nerosissimi Vini in urna argentea capace 8 ollarum, obtulerat, retulimus M. D. Re-
× MB = × ctori Concilium Tridentinum, in cuius Indice librorum prohibitorum, inter alias regulas
una illarum habet, quinam possint approbare libros, et reprobare. Item aliam
dari studij, de Regia et Pontificia potestate in Academiis:
8 Maij ipsa solennitate Dui Stanislai, Sub tempus prandij R. D. Gianotti S. D.
... positi Ecce S. Hedwigis, in Stradom, Professi Miechovienses, per suum familia-
rem invitavit M. D. Rem, ad Illm Culmensem, cum uno ex deputatis nostris eundem
Et M. D. Rr indignitate motus quod res per Servitores et famulos ageretur Re-
spondit se venire non posse, duos tamen D. Professores missurum se promisit,
sed cum et hoc ipsum postmodum ei displicuisset, misit suum Servitorem ad eun-
dem R. Dm Gianotti, etiam ipsos duos D. Professores nolle ire. Significando pro-
pter hanc solam causam quod res per familiares contra dignitatem Academiae
ageretur, quo nuncio R. Pr Gianotti non male eruditus iterum ad M. D. Rectorem
venire quantocius venire approperavit et munere legati quo fungitur fuit, honorifi-
centissimis verbis M. D. Rectorem ad Illm Dm suum Culmensem invitavit, Sed
M. D. Rector ut prius se non posse venire respondit, duos tamen D. Professores
statim illuc ituros esse dixit, adijciens insuper eidem Dno Gianotti quasi in
Universitati minus hoc probari et in despicatum M. Dni Rectoris vertere
quod hesterna die, a Sessione assurgentibus Dnis Academiae deputatis et in pe-
des erectis Illmus Mediator sedendo colloquium finiret, et nonnulla commendaret. Vo-
catis igitur M. D. R. R. Gregorio Modlinski, et D. Luca Piekowski, ad Illm Culmen-
sem ituris, iniunxit primo ut ipsum M. D. Rm apud Rmum excusarent honestis-
sime, deinde, ab eo se missos dicerent, ad audiendum ea, quaecunque ipse M. D. R.
si praesens adfuisset excepturus fuisset, Quibus in Palatium ingressis ob-
viam se dedit Joannes Ieirski Physicus Illmi et Rmi Cancellarij asserens
contemptum quendam esse Illmi, quod non ipse M. D. Rector ad suam Cel-
situdinem veniret, Cui R. Piekowski alter ex deputatis dixit, eum gra-
viorem et indigniorem esse contemptum, Rectoris Academiae huius Scholae regni
Generalis, quod per famulos ad aulam vocetur, Contra excepit ille. Dnus
vester nescit. Quinimo replicavit Dnus vester nescit, me praesente
apud M. D. Rm familiaris fuit Rdi Dni Gianotti, et ut par puni refer-
retur Servitor M. D. Rectoris expeditus erat, qui nunciaret non venturos ob
hanc causam ipsos etiam duos Deputatos. Cum illi iussi erant a Rdo

Deleatur Epistola Referendi, quam ...

Hi iidem fuit tunc in Cancel. Illmi ...

598

508

adire M. Dnum Rectorem, nec Illmi, cui responsum Sed non adijt, nisi post ... illic Medicus. D. vero indulget affectui, et eius passionibus, ... nostrum magis, judicent alij, egone qui facta refero, an hi qui agnitam veritatem impugnas, et quod facta sunt, non facta fuisse asseris. Redierunt sibi idem Procancellarius. DD. deputatos ad conclave solitum, quod etiam priusquam ei significatum fuisset, venit Illmus Mediator, ante cuius adventum D. Medlinsky dicto Procancellario qui se ipsi in gratiam semper ultro insinuabat pauca referebat, de puncto sessionis hesternae circa Responsiones. Grave ... niversitati videri ut inviteret Illm Cancellarium, etiam per litteras, praesertim tanto remotius habitantem et commorantem, cum sic oporteret per tabellarium ... pendere pauperi professori responsum decem et amplius florenos ... tute distantis loci in quo tum Illmus commorabatur. Hic se forex ... dicti indicio quasi aeternum futurus esset Procancellarius, inquietas. ... no. Sufficere enim dixit, si absente Illmo Cancellario, ipsi Procancellario tanquam eius vices gerenti, de Responsione deferretur. reliqua ... Illmus Mediator superveniens intercepit, et expressissimis verbis monuit ... Doctorem, ut se subducat a praesenti tractatione, res enim in secreto ... deputatis est transigenda. Cui dicto citius et reverentissime paruit, ... Gianotti interim manente, et ex abrupto Illmus Mediator non sine ... et calore incepit. Non fuisse nec esse causam justam ut M. D. Rector ... offenderetur, quod ea, et DD. deputatis Stanislaus, ille sedens, nonnulla ... negotium spectantia in fine sessionis afferebat, cum utique sit et senator ... Academia optime meritus, et ultro sponteque in se gravissimum munus Mediatoris susceperit, nec quidquam inde ... laborem et pacium ... se speret, temperando fervorem alter DD. deputatorum, dixit submisse ... Rndo Dno Gianotti, hoc in secreto dicta fuisse, unde nihil de iis ... Illmo insinuare debuisse, atque sic nubes illa ex fronte Illmi discessit ... stomachus et fervor mitigatus, in summam versus affabilitatem. Cuius ... deputatus Gregorius Medlinski, nec M. D. Rectoris Illm salutavit et absentiam eiusdem ob gravissima et quam plurima negotia apud Illm excusavit, ... esse cum altero Dno Professore ad voluntatem et postulatarum suam ... Inde statim Illmus Mediator duxit. D.D. deputatos ad ... Quam ... loricum, subsequente eodem Dno Gianotti, qui Illmi sellas afferri et allatis ... deputatos considere mandavit, et qui accerseret Dnum Ludovicum Confessarium quantocius ire iussit, alloquens DD. deputatos. Mile dzieci, Mile ... wszak wiecie zem ja Amicus zawsze byt Uniwersitati, ... a to niewiem co ... przez co do tych nieznasek miedzy nami ... itd. & c. A oddatze Uniwersitati byt mój X. Rector Rozycki ... Dni deputati dixerunt sibi non constare de hoc. Tunc Illmus ... a byt taki list ... liber sequenti paginis; et hac ... ut etiam ... deputatorum legeret rogavit. Lectis litteris iussit punctum legere ... nec sine superaddidit Illmus. A jestze to ... contra Uniwersitatem, sed ... meas partes et vos agatis. Quod sancta Equitas postulat et ... in ... vestram inspiraverit faciatis. Et sic data benedictione dimisit DD. deputatos, cum quibus ad locum sessioni solitum cum Dno Ludovico Illmus Mediator descenderunt.

Sessio Secunda
Pecuniis pellibi.

Occupato sellis Illmo Mediator fari coepit vehementissime probari sibi judicium M. D.
Rectoris magnum, quod viros modestos, et in colloquio non intempere servientes ad sa
misit. Res enim setius redunt dum leniter et absq fervore tractantur. Quoniam
ergo die hesterna puncta proposita ad deliberandum R^dus^ Ludovicus Illmo Cancellario
deferenda reservavit, nec statim ad illa responsum fuit, idcirco nunc ad eadem respon
derent. Et primo ad 1^m^ hoc est ad Jurisdictionem ut heri totaliter. 2° Quoad Re:
deptionem [illegible] Ill^mus^ Cancellarius dixit, neque ut invitetur solummodo
sponsiones in his unum postulare. Ill^mus^ Cancellarius dixit nempe ut hoc calamo notarentur Sed D. deputati
honoris ergo (hoc loci R^dus^ Ludovicus censuit ut hoc calamo notaretur Sed D. deputati
minimè opus esse calamo affirmarunt (veriti quod saepius accidere in hac aula, ne pu
blici notarij vel Clanculum adhibiti instrumenta conficerent) asserentes sibi tenacem
à Deo datum sibi esse memoriam. Ad 3^m^ Quoad Visitationem. dixit Ill^mus^ ad festum
S. Michaelis eandem differre in Ecclesia S. Floriani, donec interea temporis aliquid ab Univer
sitate monstretur autenticum quod eam possit impedire, Sed Ill^mus^ Mediator hac dilatione
rejecta aliquid aliud dicere R^dum^ P^rem^ Ludovicum jussit, Itaq respondit Ill^mus^ recedere
à Visitatione Ecclesiae Universitatis quoad ipsosmet DD. Professores, non autem quoad Sa
cramenta et Sacramentalia, et adjiciente altero ex Deputatis Quisnam sensus de Vicarijs!
utraq una voce statim dixerunt eos ad Loci Ordinarij potestatem spectare, tanquam
ministros Ecclesiae. Addidit eorum R^dus^ Ludovicus, quia alias multi Sacerdotes licentiosi
illuc confluerent, quam rem Ill^mus^ Mediator approbavit et ita eidé futuri provincia
vit: Dni autem Deputati in contrarium nihil se velle respondere monstraverunt
si quidem ab initio istius sessionis sese potestatem audiendi et referendi non autem
respondendi aut tractinandi habere professi erant. Ad 4^m^ Quoad Typographos
eos juris Academici et Rectoris Jurisdictioni subjectos esse omnes Ill^mus^ D^nus^ Can:
cellarius agnoscit. Approbationem autem Librorum si prodeant ab autoribus Academi
cis ad M. D. Rectorem modo nihil sit contra bonos mores aut Fidem; sed cum secun
dum regulas Concilij Tridentini; Si autem prodeant ab alijs externis autoribus qui
Jurisdictioni Rectoris non subsunt, eos omnino ad Loci Ordinarium spectare velle
Ill^mus^ Cancellarius dixit. His extremum adjecerunt ut M. D. R. cum tota Univer
sitate Ill^mum^ Cancellarium deprecentur. Interea Excelles Poniatowski et Slowikowski Ill.
ab habitatione Ill^mi^ Cancellarij ad locum Colloquij pompose ingressi cum ante ad Ill^mum^
Mediatorem accedebant, et cum propius accessissent nec quidquam novi Illmo Mediatori
ri illos attulisse appareret evidentissime, continuo Ill^mus^ Mediator eosdem recedere
à colloquio secreto, ut felicius finiretur mandavit, quod idem et alijs non paucis ab
initio dictum Quippe Cubicularijs qui per illud conclave transire pergebant jussi
ne ferente Illmo et jubente claves eximi ne cui aditus pateret. In ipso iam
gressu utraq commendarunt DD. Deputatis ut M. D. Rectoris et totius Universita
tis ad compositionem flecterent animos [illegible] ne se difficiles praestarent aut ea addu
cere vellent, quae bona intenta turbare et amicitiam dissuere posse viderentur. Ex
sic data benedictione, ut M. D^no^ Rectori schedis quidq nomine Ill^mi^ Cancellarij
dicerentur dimissi sunt. Itaq tum M. D. Rectori retulerunt. Eodem die ms
hora [illegible] M. D. Josephus Betza nomine Ill^mi^ Culmensis sub occasum solis pro hora 7 in eius
horologio crastino diei invitavit ad eundem locum DD. Professores. Modlinski Rola
ski Dabrowski Piotrowski Sulikowski Radyminski Ziemkiewicz. rogans ut plam
alios qui sibi placerent ad Ill^mum^ secum adducerent
Sabbatho ad horam septimam ex invitatione hesterna die convenere nonnisi Sex Rola
ski Modlinski Dabrowski Piotrowski Sulikowski Ziemkiewicz ad solitum colloquendi
in palatio locum et humanissime excepti ab Illmo Mediatore et R^do^ Ludovico
consederunt. Quibus haec eadem quae heri ferè ijsdem verbis commemorata fuerunt hic
quoad puncta illa 4 gratia: tum quod hoc ut Universitatem et M. D. Rectorem ac eius
D. Professores ad hanc compositionem curarent instruere. In fine huius sessionis D.
dum per D. Piotrowski R^do^ Ludovico ac fine sit M. D. Rectoris hac vota:

570

vocarentur D. Professores, maxime vero simul plures, quia sic gravis de [illegible]
suspicio posset alicui subori. Quod Pr Ludovicus incontinenti Illmo Mediatori omnium
audientibus intimavit. Timuit graviter ferre Excellentes Viros quod ad [illegible]
Sum M. D. R. eos vocari contingat. Radit Illmus quod ideo et Pr Ludovicus [illegible]
[illegible] qui deferent D. Professores non publico sed privato nomine [illegible]
ut sic per plures Universitas tanto facilius ad pacem induci et ad omnem tranquilli-
tatem induci posset.
Eodem die hora 11 ad Mandatum M. D. R. tota Universitas. Dni Professores et [illegible]
venti ad Maius Collegium frequentissimi convenerunt et aliquantisper M. D. R. cum [illegible]
ribus in hypocausto eius, iuvenes vero in Lectorio arca [illegible] Collegii et [illegible]
teir expectabant donec renunciatum fuit iam tempus esse opportunum. Ex Collegio [illegible]
maiori praeeuntibus sceptrigeris Universitatis M. D. R. quem omnes D. Professores [illegible] ordine
subsequente et concomitante ad latera iuventute catervatim pervenerunt ad [illegible]
Illum et Rmum Sedis Aplicae Legatum qui in [illegible] apud Hieronimum Pinocium [illegible]
ab antiquam honestis officiis consisterent. Ac inprimis Bedelli clatiore voce [illegible]
Illmum ac Rmum Dmum Petrum Guidonum Dei et Aplicae Sedis gra Epum Laudensem et Comitem [illegible]
et Potentissimum Ioannem Casimirum Poloniae et Sueciae Regem et M. D. Lithuaniae [illegible]
[illegible] Poloniae et M. Ducatum Lithuaniae a Ssmo Dno nro Innocentio X cum facultatibus
de latere Legatum. M. D. R. et tota Universitas Gratis Studii Acad. Crac. salutat.
Tum vero M. D. R. cum suis sodalibus et facultatum [illegible] decanis [illegible] et [illegible]
universae Nuncium primi in genere ornare excipiunt. Sua studia in Sedem et [illegible]
Sedis Aplicae [illegible] commemorant et suo Ordini Nuncii Rmi [illegible]
qui hoc munere in Polonia gloriose functi sunt [illegible] se [illegible] [illegible]
esse partem tam vasti in Septentrione regni Academiam quae peculiari et antiqua [illegible]
Regum se filiam vendicet, ab his conditam, ornatam, atque in hunc usque diem [illegible]
Regum nostrorum sui celebritatem orbem compleverit, Ita vero S. Sedi Aplicae fidelis fuit, ut
nullam unquam haeresim ex se genuerit, immo vero ex hac [illegible] et [illegible] at [illegible]
caput absciderit et ne repullularet curaverit. Hanc iuventutem nostram [illegible] [illegible]
ipsam vero ab Hyppolito Aldobrandino postea Clemente 8. [illegible] [illegible] ex [illegible]
[illegible] [illegible] ponderent insignitum, illam esse cuius Professores [illegible] [illegible] ore et calamo [illegible]
[illegible] regnis in Polonia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ore et [illegible]
[illegible] [illegible] pro, [illegible] [illegible] [illegible], quam qui multas acies [illegible] [illegible]
in corpus [illegible] prostraverint. Nuncius Rmus gratissime accepta salutatione [illegible]
officii [illegible] affectum fideli spu [illegible] Romanae filiae Universitatis [illegible] [illegible]
luminis [illegible] bene merendi operam spondet, tantam illam [illegible] [illegible]
dare in animo et voto sibi esse, quantam antea nulli in [illegible] [illegible]
negotio dederit, [illegible] [illegible] memoriam suorum interesset apud Academiam [illegible]
superet. In ipso egressu et valedictione parumper remanente et commorante [illegible]
manu Rmi Nuncii M. D. Rectore, ardentissime commendavit, ut cum [illegible] [illegible]
nostra Universitas, [illegible] omnes velit componere.
Mox ad Convocationem ad Collegii Maioris commune hypocaustum M. D. Rector
et Dni Professores redierunt. Dato signo, postmodum loco convocationi Dni Depu-
tati quid actum fuerit Universitati retulerunt. Et primo quidem M. D. R. [illegible]
[illegible] Sessionem, quaeque in ea acta fuerint ordine retexuit. Deinde quid in secunda
die S. Stanislai a prandiis, R. Medinski et post D. Piotrowski commemoraverunt [illegible]
Universitati aperuerunt. Tandem quid in tertia. R. Dambrowski et [illegible] Universitati
paucis attigerunt, quia fere [illegible] eadem erant, quae R. Medlinski [illegible]
exposuit. [illegible] per D. deputatos relatis [illegible] facta est. Quoniam [illegible]
M. D. Rectoris [illegible] [illegible] Illmus agnoscit, gratulata est sibi Universitas. Quod [illegible]
[illegible], Visitationes [illegible] quoad Typographos et Censuram Librorum [illegible]
[illegible] Dni Professores censuerunt, omnino ab Illmo requirendum et obtinendum [illegible]
ut in eo statu Academiam quoad [illegible] [illegible] puncta relinquat, in quo eandem [illegible]
venerit cum primum Pontificiis arcessit infulatum [illegible] [illegible] [illegible] esse agendum [illegible]
1643 quinto nonas Maii. [illegible] adiiciendum est, diligentissime esse [illegible] Universitati [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] et omnino [illegible] Universitati

Mag.ce Dne Rector et Excell.mi Dni
Professores Almae Univ.tis Colae Fres chari.mi

Optassemus nos pro eo quo semper fuimus erga Almam istam
Universitatem animo, ut quae a pientissimis Fundatoribus san
cte olim instituta sunt, Vestraeq; fidei commissa a Maioribus
habetis praesenti non egerent stimulo, sed qua par est fide de
bitoq; ab omnibus ordine servarentur. Cum tamen satis compertum habeamus multa in Universitate pristinam desiderare integri
tatem, ac in plerisq; intermissam esse sanctam legum et fundatio
num intentionem; Ne quid nostri hac in parte desit officii, hac qua
fungimur Cancellarii authoritate requirendas Dominationes Vras
studioq; boni communis invitandas censuimus; quatenus seria
ineant deliberationem: quo mora omni postposita, pristinus rigor
et observantia legum et fundationum restituatur: Alia vero
si ulteriorem requirerent operam ut pro eorum examine e medio
Univ.tis Viri et Professores, quorum experientiam et dexteritatem
probatam habueritis, deputentur: ut sic leges et pia fundationum
intentio hucusq; sive neglectam, sive intermissam, debitam recu
perent observantiam. Profecto non parum interfuerit Uni
versae Academiae res suas legibus praescriptis et antiquis mori
bus peragi, nec non ad officium et pietatem DD. Vrarum perti
nebit, quam a Vobis Fundatores et leges expectant referre fidem,
et quo ordine a Maioribus instructam accepistis Universitatem,
eodem Vestris laboribus et cura auctam et conservatam.

518

tradere posteris. Ut autem faciliorem rationem habeant eorum quae omnino ad pristinum Ordinem revocari debent, mitto et ad praesens punctatim singula conscripta; quorum ut diligens habeatur consideratio, et Legum ipsarum iudicio necessaria fiat executio fraterne requirimus; ne posthac Nobis tanquam Cancellario in ea serius introspiciendi faciant necessitatem. Quod reliquum est, Almae Universitati optata omnia incrementa VV. DD. Valetudinem et indefessum de ea bene merendi studium cum omni prosperitate apprecamur. Datum Cracoviae

Beneficia maioris Collegy iz Professorum nam regy cum ys non participant.

Cancatus Cracoviensis
Præpositura S. Floriani
Decanatus
Cantoria cum Præpositura Ilkusien
Custodia
Canonicatus num. 6. singuli percipiant per floren 700.
Plebanatus Korcensis
Plebanatus Pvoszovien
Plebanatus Praemekovien
Plebanatus Paigczneni
Præpositura Omnium Sanctorum.
Duo Canonicatus Omnium SS.rum
Præpositura S. Annæ.
Decanatus S. Anne
Canonici numero sex.
Cancellariatq Lancicien.
Cancellariatq Siradien
Plebanatus Nasiechowien
Præpositura S. Nicolai
Præpositura S. Adalberti
Professio Pyliciana 500 florenor.
Professiones Vladislavianæ Cursq florenor 800.
Szydzina Villa pro Grammatico
Tratnoviciana Professio. Altana per illos numerentur.
Præbenda SS. Philippi et Jacobi in Kleparz.
Contubernia omnia Pauperum, Philosophorum, Jerusalem, Zysianum, Starrigelianum, Smieszkovicianum, ex quibus percipiunt Provisores census annuos
Provisio Cassiu
Fundatio Smieszkoviciana annua pro dismembratione flr 300

601
595

Mensam sufficientem habent, refectiones ter, quater in septimana cum appositione vini

Prouentus ex diuisione Fisci et ex facultate Philosophica quos Regijs Professoribus applicavunt.

Juristarum Collegij Beneficia in quo Octo Professores.

Canonicatus Cracouien.

Plebanatus Luboricen.

Præbenda S. Magdalenæ.

Alternata ad Sanctam Annam et ad S. Nicolaum cum collegio maiori

Septimanatim pro mensa vnius Professoris floren. vng. gros. sex.

Refectiones nunquam.

Reformatio.

Vitæ honestas
Promotiones in Italia prohibeantur DD Doctores facilesse præbeant
Doctorandis more Italico
Ad Philosophiam non aptus contentus sit Poëtica vel Mathematica
professione; Mathematicus violenter ad aliam Professionem v.g.
philosophicam non trahatur, idem de Oratore, Poeta Philosophoue
sentiendum.
Græcæ et Hebraicæ Professiones excitentur
Professiones Vladislavianæ soluantur. ex pecunia restante calculatio fiat

Nota Beneficiorũ maioris,
Collegii pro 12 Professorib;
quia Regii excipiuntur.

518

Securitas in futurum ab omni impetitione succederet, ex quo Illmi quidendi modos autem procedendi censuit Universitas relinquendos esse Illmi Cancellarii et Rdi Media-toris Judicio, qui si minus Universitati probarentur, ipsamet eosdem promisit se indica-turam. Et in continenti in eadem convocatione deputati sunt 4 R. Wierzonkowski Dabrowski Pstrowski Sulikowski qui haec quae Universitas constituerat, Illmo Mediatori deferrent quod per illos abunde Illico et propre eadem hora factum fuit et perfectum. Imprimis actae Illmo Mediatori gratiae nomine Universitatis pro affectu singulari sunt ad. et quo sit Pro-sequitur Universitatis et qui fecerit ac judicium copiosius relatum. Quoad Jurisdictionem Universitatem gratissimo animo acceptare dictum est, quod Illmus Cancellarius agnoscat eam esse Rectoris et Universitatis circa Erectionem et puncta singula eiusdem Erectionis Quoad Rationes optat et omnino intendit ut in eodem statu antiquo oes Rationes eiusmodi maneant absque ulla innovatione. Quod non gravatim Illmus Mediator con-cessit, et dum esset dictum, ne praemissa invitatio offenderet animum Illmi Can-cellarii. Respondit Minus illam curaturum, Deinde cum secundo dictum fuis-set ne Dr Procancellarius Illmi sese eisdem Rationibus immisceret aliquo modo tentet, vel loco Illmi Cancellarii invitari praesumat, Radit Illmus Mediator propen-una voce cum R. P. Ludovico. In hoc toto negotio ne quidem nominetur Procancellarius Quoad Visitationem, eidem Universitas in eodem antiquo statu cupit Academiam per-manere. Respondit Illmus Affirmative, excipiendo Sacramenta et Sacramentalia et ipsos Patres Vicarios. Quoad Typographos gaudet Universitas quod cor. Juris-dictioni M. D. R. subiectos esse Illmus Cancellarius recognoscat, Quoad Censuram vero Librorum nihil putat innovandum esse Universitas, sed potius iuxta veterem consue-tudinem in eo passu procedendum esse, nimirum ut valida sit approbatio per quemcunque facta fuerit sive per Universitatem, et M. D. Rectorem, si exteri autores id po-stulaverint, sive etiam per Censorem, ab Illmo Loci Ordinario assignatum si de-demum ipsos contingat aliquid in lucem edere, Tandem nomine Universitatis po-stulaverunt deputati, ut provideatur ab Illmo a suis successoribus Universitati omnimoda securitas, Replicante Illmo et Pre Ludovico quonam modo cum si-ei expediat et Universitas exoptet, Responsum est per d. Deputatos quod U-niversitas hoc totum gravi judicio tum ipsius Illmi Cancellarii tum Illmi Mediato-ris committat et excogitandos modos relinquat, Haec oia sub Oratione desi-M. D. Rectori per eosdem fuerant relata. Paulo ante V. M. Andreas Bohemus Coll. Minoris Senior ab Instantione Illmi nepotum noi Rdi Mediatoris a M. Dno Rectore petijt ut crastina hora cum Dnis Professoribus prandio sumendo accumbere velit. Porro M. D. R. exceptis nonnullis quos sub mensa nolit adesse Illmus Cancellarius per Bedellum D. Professoribus et oibus Facultatum Doctores intimavit fecit quod ij sequen-ti die qui erat Maij X. in habitu circa cuiusque statum et conditionem decen-tibus ad aulam Illmi Cancellarii pro hora 8 matutina convenirent, felicitatem incolumitatem successusque bonos apprecaturi et ex re consilium opportunum quod tradationem Cum Rector non asseruisset quod aliquos Illmus excluderet acceptaturi, Die X Maij M. D. Rector Mane hora 7 misit R. D. Dabrowski Lucam Pstrowski ad Illmum Mediatorem ad notitiam eidem deferendo verba et sensum quod in Actis Rectoralibus post convocationem hac de re datas opus esset in-scribere praecipue quoad 4 superius praenominata puncta, et quod ipsam Brevem Quorum tenor in Charta simili descriptus erat huiusmodi.

Puncta Cor. 4

Quae omnia Illmus Mediator approbavit. RR. Pri Vicarios ad Jurisdictionem Illmi spectare contendebat. Tandem Pr Ludovicus superveniens dixit nimirum hic opus esse, praecipue in scripto maxime cum iam ab initio multi fuerit ut nihil in scripto maneat. Responderunt deputati tueri non posse

fieri non posse quominus hoc annotetur, si quidem Universitatis Conventionis non solum
proposita sed etiam conclusio et conclusionis effectus pro consuetudine veteri per Rectorem
inscribi soleat et debeat; quod D. Ludovicus nunquam verum approbavit, alleguans idem
in sua religione fieri solere. Censuit tamen potius generaliorbus verbis esse utendum
[illegible] quod sub finem Punctorum adiecta sunt, quod omnia Iura [illegible] in hoc
[illegible] Libertates in usu antiquo et praxi custodiana in integro velit in
perpetuum conservare nec unquam contra easdem quidquam attentare. Quod omnes D.
[illegible] comprobaverunt et M. D. Rectori ac Universitati se relaturos [illegible]
[illegible] in continenti retulerunt. Et exinde ad aedem S. Francisci D. Professores
[illegible] invitati frequentissimi convenerunt, ipsumque Illmum Cancellarium adierunt. [illegible]
tamen D. Rector prius cum 4 Professoribus adiit Illmum Mediatorem [illegible]
idem eodem die per deputatos postulabat) 1° ut causas [illegible] et [illegible] quod in [illegible]
[illegible] inseri deberent 2° ut eliminationis et [illegible] Episcopalis [illegible] 3°
[illegible] Illmi Cancellarii aliquo verbo uti velit, quod quempiam ex Universitate offen-
dere queat 4° ut ab illa apprecatione ullus excipiatur, per quod divisio Academiae
videri possit sed omnes simul tanquam unus vir Illmo felices et bonos dies [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] possent apprecari. Quae omnia gratissima [illegible]
Illmo Mediatori, qui quidem promisit in his omnibus votis et desideriis M. D. R.
[illegible] et Universitatis per se et per Illmum Cancellarium [illegible] [illegible]. Et [illegible] hac [illegible]
M. D. R. cum tota Universitate in Conspectum Illmi veniens, eundem hac [illegible]
[illegible] fuit allocutus. Illme et Rme Princeps.

Magno moerore tabescebat Academia, imo diem, totum, [illegible] sibi esse [illegible]
dum paterno affectu Il. C. V. se destitutam esse intelligebat. Nostrum enim [illegible] [illegible] Il. C. V.
qui litterariam vitam, parum vitalem existimamus, nisi benignitate [illegible] gloriosa [illegible]
[illegible] illis inspiravit. In Illma Illmorum Gentis Gembicianae [illegible] gloriosa [illegible]
[illegible] Academicorum [illegible] vita. Locupletissimum eius rei testimonium sunt [illegible]
manes Illmi olim et Rmi Laurentii Gembicki Primatis et Primi Principis Regni [illegible]
Illmus C. V. qui dum pro [illegible] in [illegible] et Regnum merito, ornatus esset, [illegible]
[illegible], se tamen ille Academiae [illegible] saepius ore suo maluit exornare, testimonia
locupletissimum sunt quoque Il. C. V. protectiones, in Academiam [illegible]
[illegible] nos ab animo Il. C. V. alienatos, et [illegible], felices nunc [illegible] nobis
Il. C. V. [illegible] [illegible], et ad protectionem revocatos. Gratiores [illegible] nobis
dies quibus conservemur, quam quibus nascimur, quod [illegible] voluptate nascimur, [illegible]
voluptate conservamur, ut quos honores Fundatoribus, eos Il. C. V. [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] venerantur amplissimo [illegible] Clientes benignissimo [illegible]
[illegible] [illegible] deferimus. Quidquid vero invidia aut [illegible] aut hominum [illegible]
[illegible] comprehensae [illegible], nec ab eo Studio, quo [illegible] Regni Scholae [illegible]
[illegible], Rogat [illegible] Academia Il. C. V. ut veterem hanc Regni Scholam [illegible] ad [illegible]
suam protegat, quam illi favore dignetur. Quidquid autem favoris et gratiae ad [illegible]
[illegible] ab Il. C. V. in nos profectum fuerit, id totum ad gloriam et honorem [illegible]
[illegible] Il. C. V. conferemus.

Cui Illmus [illegible] [illegible] respondit verba [illegible] [illegible] intelligi potuerant [illegible]
fuit [illegible] dolere sibi quod eo ventum fuerit, ut [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quae se plurimum [illegible] [illegible] impleverit, [illegible] sua quidem [illegible]
Academicorum qui veniebant, rogabant, urgebant, ab his se omnibus discedere [illegible]
[illegible] in sinum et arctissimos amplexus recipere [illegible]. Posthac [illegible]
Mediator dirigens verba tum ad M. D. R., tum ad Universitatem, [illegible] temporalem
[illegible] Pacem et Concordiam apprecando ut sit non caduca et temporalis [illegible] ad [illegible]
sed perpetua et aeterna. Et sic dimissa est Universitas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] remanente, nisi [illegible] non vera Academia [illegible] [illegible] [illegible]
Eodem die invisens M. D. R. D. Lucas [illegible] et M. [illegible] [illegible] [illegible]
posterior partem [illegible] M. D. Rectori [illegible] [illegible] esse nullam quam

quam in facile esset potentiori ab ea discedere minima ex occasione et dum libera fu-
erit nisi quae in dubio constrictus nexu et vinculo iuramenti scripti authoritatis? Hanc ex defensione pro teneretur dicentem
M. D. Rector arcubus tamen ferret dum properet factam compositionem ab effectus
cognosceret. interim utrumque iubet adire Illmum Mediatorem nostrum suo et R. Iurkowski
qui Romae ad limina et negotia tum sua quam Universitatis attenderet, neque cum M. D. Rectore
et Universitate ante meridiem adesset in eiusdem Almae Universitatis gravis inclusus habebatur in
securus domum redire posset, se ullus exclusus a Concordia aut aliqua divisio per minores prima abs-
tam, in Academia relicta fuisse praesumatur, quam velut pestem et ruinam inclytae Universita-
tis abominanda est et censuit esse fugiendam. Reddit Illmus Iustum et aequum id esse atque optare ut
ita eveniat. R. Iurkowski quasi pridem in numerum D. Professorum computatum esse pateretque illi ad
domum et beneficia reditum. Accedunt Pax plena in patria concessa erit, et in eodem die per pugnasset cum
forent R. Nuncij sedem esse, Romam significat Summo Pontifici. ubi enim et quando pacta
conventa fide publica confirmata fuere? quandiu stabit promissio R. Cancellarij? quandiu
metus illi erit a Rege ne... Sane 12 Maij D. Bohemij ex aula referebat magnum Mali habere
Prem Ludovicum quod sibi pro nomine Universitatis non referrentur licet in causa eiusdem
multum laboraverit, 2do Velle Illmum videre tenorem inscriptionis punctorum Concordiae in libris
autenticis conclusionum Universitatis. Ad haec M. D. R. respondit Gratum Pri Ludovico nullis
a se deberi cum ad negotium compositionis nostrae Academiae nunquam invitatus fuerit. Magis
autem Illmum esse ad Concordiam ineundam impedimento fuisse ex ignorantia Iurium Acade-
miae et solam spirante Principis Assumpta in Academicos despotica authoritatem.
Puncta Concordiae tenoremque eorundem oblata esse Illmo Dno Mediatori per D. Deputatos
inscriptionem fore in libris publicam non denegandam si quis ea opus habuerit.
18 Maij Missi fuerant nostri M. D. R. ad Illmum R. Rudlinski et D. Lucas Piotrowski in
... sine tibi negotijs. 1o Ut Illmus in Comitijs proximo futuris Confirmationem Iurium Aca-
demiae ... clausula sub ... obstantibus quibuscumque ubicumque locorum et in quocunque foro coram Supposita Universitatis de
crete et iudicatis ostensis procurare vellet. Illud enim efficax securitatis, et fidei
pacis a successoribus Rmi Praesulum ... detrimentum videbatur. 2o Ut eliberationem bonorum Univer-
a Statibus militum in eisdem Comitijs patrocinari dignaretur. 3o Ne post agnitionem Iurisdictionis Recto-
ratis turbari ordinem debitum a quoquam pateretur. Vocato enim Seniore Contubernij
S.C. idem Illmus post compositionem minus interposuerant R. quorundam Studiosorum contubernii
et ... audere audiret. Ad omnia ista ut Illmus Ut bona Universitatis et Sedia a militum
intolerandis stationibus sint libera daturum se operam pollicitus est. Confirmatione
Iurium et Privilegiorum Academiae minime opus esse cum ea in Statutis et Constitu-
tionibus Regni non semel constet esse confirmata. quantum ad 3m Dixit se
D. Seniori D. SC. Contubernij quaedam intimasse ad terrorem potius coercendo ipso
tendit iuventutis quam ad confusionem ordinis Academici vel aliam extensionem
sub Iurisdictionis. Optabat interim his formalibus Vos ipsi inter vos ipsos omnia in
melius reformetis. Ubi etiam puncta a me proposita habetis. Nolo enim ut a
quoquam sinistre aliquid de Universitate dicatur. Dum urgent securitatem Iura
quoquam sinistre aliquid de Universitate dicatur ... obtinere videretur. promisit se
Amissam deputati, ne in eam pedibus manibusque ... plenipotentias in Carlo Nowakni et Ca-
necessum a iuvidicis praesentibus et renovatam ... pastor Ioanne
Decan Brzeski dictas. quod et ipse fecit 10 Iulij coram Notario ... ex ... Reg. coram cum Illmo
Lubowski, Testibus. quam candide et sincere quisque iudicet ... in Tribunali Iustitiae Recto-
ratu nobis erat in foro iustitiae, sed in Signatura Gratiae ... Rmo depend. ... supplicantes innocentes
res semper stetimus ... principum ... Illmus ad Gratiam expeditionem in
causa recedimus et Mandata sua preservatoria ... Rector et qui cum eo sentire
robore permanere vult atque contendit? quasi ignorarent ... censuit quam constans
bant quid distarent ... Experiendum ergo ... 18o ... Petro
esse ... cum Illmo Compositio et Concordia. Hic ... Responsionem ad effectum deduc-
Bucharski impeditum olim ab Illmo ... honoris gratia ... nihil a merito et
tere iubet qui quoniam in inuitatione Illmi ... ante ... Sacramento
intentione M. D. R. deflexerat in ... ante ... ad ... huiusmodi ...
in versa quod non aliter quam ... Universitatis.
... antiquo Iure
honorem ... Responsioni in mandatis habuit

605

~~577~~

522

Conscendi Cathedram ex gratia et consensu totius et Sobij Acad[emi]ci ~~Vnde~~ Celeberrimi
DDm Professorum, tum Mgri Dni Rectoris moderni, ad actum Responsionis
meae auspicato expediendum, ita protestor protestor protestor. Vivat Academia
[illegible] Mater mea vivat, cujus fundationem hystoriographi referunt et septen-
ad hunc praesentem annis constare fatentur. Ipsa tota in laudem Academiae
ejusq libertatem et immunitatem conscribenda fuit. Ad continuandam vero
possessionem approbationis Librorum typis evulgandorum quae penes Rectorem Acad[emi]ae juxta
sicut jus, Constitutionis Synodalis nec non regulis Libelli cui titulus Index Pro-
hibitorum Librorum fuisse dignoscitur, requirente quodam Pro Studiosis Observantibus
Professore Libri de Vita Ascetica a se conscripta approbari, M. D. R. decano Fa-
cultatis Theologicae revidendum commisit, cujus accepto testimonio ac ingenuo
subscripsit impressusq est nulla alia accedente approbatione. Ingenuissime [illegible]
bat animo hanc Juris Academiae per Rectorem vindicationem R[everendissi]mus Episcopus
extimulante Illmo Tonsio et saepius super mensa referente verba Stefanus [illegible]
Muchowsciano quasi in spretum suae Celsitudinis fabricata Quod et [illegible]
et Sobij Academiae consensu Cathedram ad vendendum per Lowecki D. D. con-
derit quod ~~[illegible]~~ serenum animi impotentem tandem in fermentationem adduxit ex qua tempus
sit et ad scindendum foedus cum Academia initum [illegible]
opportunitate. Nam Rel. a qua sibi plurimum verebatur [illegible]
turbata, extra metum ne quid contra se in Comitiis videretur posse voluntati
securitatem Academiae praestare recusavit imo et semper sub [illegible]
unquam potentior et prout sibi placuerat sumebat vel ponebat contra
damiam odio novas lites et bella orsus est. Scriptis enim litteris ad [illegible] Responsionis
Agentes Romae Capitulum et Brevium Breve super sibi [illegible]
ij concessum ampliandum, novas Commissiones in Acad. Professores [illegible]
enteros definitus de quo exemptione non constaret, item [illegible] [illegible]
Cathedrarum [illegible]. Item aliud cum [illegible] quicunq minima [illegible]
Scriptionis illius Dolti [illegible] [illegible] impetrare mandavit et [illegible]
[illegible] Septima [illegible] Citationem a Virginio Auditore [illegible]
[illegible] Romam ad diem 60 M. Rectori [illegible] [illegible] Ill. [illegible]
imo toti Universitati namq Citabantur Rector Officiales Ministri Ac[ademiae]
quod contravenerit Bullae [illegible] in § 12 et § 13 ad [illegible]
personae et Judices (cum non [illegible] [illegible] modo quid de [illegible] ad declarandum
[illegible] peret denunciassenq) [illegible] Epo, ac ideo ad declarandum Universitate
excommunicatam esse. intimavit. Dum haec infra Universitatem [illegible]
[illegible] procurabantur a M. D. R. urgebat missis aliquoties [illegible]
[illegible] apud Illm ut stare velit concordatis. ille Vertos [illegible]
nos spebq bonis domum legatos remittebat. Dum tandem in 7bre [illegible]
per L. D. [illegible] et Zanowski Rem peteret Academia [illegible] reformationem
Respondit se velle Romae urgere [illegible] abolitionem [illegible] Academiae
Brevis et sua Jurisdictio in omnia supposita [illegible] [illegible]
neq [illegible] servare se velle professus est, eo quod illo [illegible] M. D. R.
damiae voluerint [illegible] Hac denunciatione velut fulmine [illegible]
Cogit in Consilium Universitatem et cujus determinatione [illegible]
Syndico impositum est necessitate ut in foro Rmi intercederet in [illegible]
Typographi Lucae Kupisz Citati ad Confiscationem bonorum [illegible] Romae [illegible]
[illegible] Epi impresserit Librum de Vita Ascetica. et a [illegible] [illegible] plenipotentia data
Deinde vero ratione Citationis [illegible] intimatae [illegible] Plenipotentiam [illegible]
ad agendum in Stanislaum Jurkowski et [illegible] Advocatum [illegible] nomine
[illegible] sed nonnisi 19 Dni Professores huic Convocationi [illegible] praeter

Jus Censurae unde deducatur per parte Academiae.

M

x

Cracouien

I. ex Cottis

Bmē Pr

exponitur S.V. Dev. fil. Orator Promotor fiscalis Curiæ Eptis Crac. qd inter cæteros olim Professores Academiæ Crac. decessit q: Hertius Canonicus Crac. et Doctor Vnitatis relictis ad pias causas aliquot millibus scut. ubi et Iacobus Vstiensis quor. deputati et fuerunt executores testamentarij alij ex Academicis ptis inter quos Stanislaus Iurkowski Licet fuerit di q: Hertij Testamentarius Executor tn non constat de executione Voluntatis d. nec aliorum defunctorum. cupit propterea Orator ptus Con. ipsum et alios ex Academicis iudicium instituere coram Epo Crac. quam licet Orator credat habere iurisdictionem tum attentis S.V. litris super eiusdem Iurisdne unitatem ptam in forma Breuium expeditis, tum attenta dispositione Sacri Concilij Tridentini tn quia litræ pta forsan n. sunt adhuc publicatæ et ad effectum quamcunq. aliam controuersiam quæ super eiusd. iurisdne excitat executionem voluntatum ptarum diutius detinere possit S.V. humili quatenus nē ex quacunq. caa de illius Iurisdne dubitari contingat rone ptæ exceptionis à Iurisdne Ordinaria dignetur caen et caas quam et quas Orator ptus contra Stanislaum Iurkowski et alios Academicos executores deputatos ht, et mouere habere vult et intendit cum obus suis inciden. emergen. dependen. annexis connexis totoq. negotio pnti vel qua eisquas d. Epo Cracou. siue eius offi audiendas cognoscendas finēq. debito terminandas committere et mandare cum facultate quos, quibus, quando, et quoties opus fuerit singulis diebus et horis præterquam in honorem Dei feriatis citandi et per edictum constito de n. tuto accessu usq. inhiben. sub pœnis arbitrio irrogan. et applican. et de censuris Eccls in easq. contradictores quoscunq. incidisse declaran. eas aggrauan. et reaggrauan. seruata forma Sacri Concilij Tridentini inuocato et si opus fuerit auxilio Brachij sæcularis aliaq. facien. et exercen. in præmissis necessa, et oppna n. obstantibus ptis ac et ordinationibus ac constitutionibus Apticis cæterisq. contrarijs quibuscunq. cum dis oppnis statutum et si pro plene &c.

Concessum ut petitur in pntia D. Nri Papæ I. Card. Sachettus. Et cum absolutione à Censuris ad effum R. Et per Breue S.V. siue officium Contraditarum expediend.

Concessum I. Cardin. Sachettus

Et prout de Iure, et dummodo Iudicium super præmissis alibi captum n. sit

Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem decima Kalendas Mai Anno decimo.

606

~~600~~

x.

Cracouiensis   I de Tottis

B.me P.r Cum n.pridem evulgatus fuerit in Ciuitate Crac. libellus famosus con.a R.mum D. Episcopum Crac. aliorumq. personarum indignitate Ecc.ca Constan. in grauem omnium existimationis læsionem et cum grauissimo oium scandalo illiusq. nonnulli Academicis Crac. auctores fuerint, supp.t S.V. Deuotus illius Orator Promotor fiscalis Curiæ Ep.alis Crac. quatenus attento quod Ep.us à processu contra ipsius abstinere intendit dignetur. Cam et causas quas super p.tis Con.a Academicos p.tos aliosq. reperiendos culpabiles habet et mouere habereq. et mouere vult et intendit cum oibus et singulis inciden. emergen. dependen. annexis connexis totoq. negotio p.nti et quam et quas R.do S.V. Nuntio, et uni seu pluribus illarum partium Ep.is seu locor. Ordinarijs et cuilibet ipsorum insolidum audien. cognoscen. fineq. debito terminan. committere et mandare cum facultate quos quibus qn et quoties opus fuerit singulis diebus et horis post.geam in honorem Dei feriatis citandi etiam per edicta constito de non tuto accessu ipsosq. inhiben. sub pænis arbitrio irrogan. et applican. ac etiam censuris Ecc.cis in easq. contradictores quoscunq. seruata forma Sacri Concilij Tridentini incidisse declaran. easq. aggrauan. et reaggrauan. inuocato etiam ad hoc auxilio Brachij secularis eidemq. Curiæ saeculari Reos prout de iure traden. aliaq. faciend. et exercend. in præmissis necessaria et opportuna n. obstan. præmissis ac ordinationibus et Constitut. Ap.licis dictæq. Acad. priuilegijs indultis et l.ris Ap.licis cæterisq. contrarijs quibuscunq. cum clausulis opp.unis statutis pro plene   Concessum ut petitur in præsenti D.ni Nostri Papæ Sacchettus, Et cum absolutione à Censuris ad effectum et per Breue S.V. sive offitium contradictorum expedien.

Et Committat. Nuntio Ap.co et q.o de Iure

Concessu Card. Sacchettus

Dat. Romæ apud S. Mariam maiorem x Kalendas Maij Anno decimo.

praesentes, ignis probat aurum, adversitas amorem in Matrem, quamquam plo
rique sunt similes avibus, quae dum morticinia olent advolant depastis cadaveri
avolant. Sic nostri ad Varanki beneficia accurrerant illis obtentis cum salus Aca
NB demiae periclitatur propter varios respectus et ignaviam bonum eius deserunt
nec est qui bonum verbum dicat aut sanum consilium habeat. Licet sub
debito ipsius juramenti, et prout diligitis bonum Universitatis per bedellum
a Summo Rectore Universitatis invitetur. Et ut alias sola calamitas
non solet venire, ita in praesentiarum quoque accidit. Nam Regiae et Magistra
tuum malum gratiam Universitas erat habitura si quod debebat jura sua
integra servare contendisset. Ludovica enim Datis 28 Julii literis postulavit
ab Academia ne PP. Piarum Scholarum Collegium Varsaviae ipsorum instituti
sine tamen exercitio studiorum ab illis doceri consuetorum, erigere volentium
in proposito, impediret. Cui petitioni si obstitisset facile Academia indignatione
tionem regiam incurrisset. Si quod petebatur PP. permisisset ultro si
bi exitium accersivisset. Sagaciores enim a Jesuitis Academiae per
Lubs Patres Piarum Scholarum peti suspicabantur, prout subito hoc genus hominum
nunquam aquiesset Scholas tenere donec voto suo potiatur. Agitata de
proposita materia in Universitate quae conclusum est non expedire PP.
Piarum Scholarum institutum Cracoviae et in suburbiis haberi quasi in Academia
Piarum Scholarum institutum Cracoviae et in suburbiis haberi quasi in Academia
non pias Scholas essent, ad cuius incorporationem certis conditionibus vel Reges
et principes insuper se petierunt ut participes meritorum et bonorum eiusdem fie
rent ut patet ex Matriculis Univ. Missi igitur sunt duo Professores Var
soviam qui Almae Univ. quod in requisitionem V.P. Scholarum consentire non possent
pud Reginalem Maiestatem excusarent et viris exponerent quod salvis juribus
Academiae nullum institutum qualecumque Scholarum Cracoviae et circum adiacentis Civitatis
subsistere non posset. Scripsi dissertationem iussu A. D. Rectoris quam in
Actis Controversiae reperies. Idem annus in conclusis habebant ingentes
litteris a S. R. M. ad Summum Pontificem pro abolendo brevi nuper Episcopo
concesso et confirmandis juribus ac privilegiis Academiae. in casu elusis praesentis. Sed id minime
impetrarunt obstruebant enim et obsessurant Curiam Regalem illi qui Romae
negotium peterent, quae etiam negaretur, nec nisi
hoc Cancellariis nuncij fuerunt assensum ut addiceret etiam negaretur, nec nisi
in venatione sua Maiestas occupata Rasum tale dedit. Si nec pro Academia
per Episcopo litteras Summo Pontifici datis. Quod propositum si a principio
bitium annis cum Rege servatum fuisset non ea moles malorum Academiae
incubuisset. Taciturnitate in ancipiti quam speravissemus Quaestione magisterii
Decreto Comitiali 63 indictiones seu Poborow e
bus nobilis monstravit. a quorum solutione in Civitate hac nemini (ex liber
rum imperatis, a quorum solutione in Civitate hac nemini (ex liber
taribat. Quamobrem a certo Civitate ex domibus et Contuberniis Universitatis possessoribus
tantum reducta Estimatione in singulas indictiones. a Contubernio D.L. fl. 1.
a Sternigielanis fl. 2 Ex Contubernio Jerosolimitano fl. 1 Philos. fl. 1. Contuber
nio Pauperum fl. 1 Gielniano fl. 1. 15. a tribus domunculis fl. 18. serio et
severe Quid reperirent consilij Contubernales Litewsky male providere. Visum est Univ.
sermonem ad eos qui nunquam erant tenendam et Constitutioni audendo secunt
et non simul etiam in hac transitu Judices erant, expiscanda Senatus Constitutionis
Qui responderunt nunquam eam mentem Regis fuisse ut Studiosos do
mus tributa solverent cum quidquid ex ijs conferretur ad tutum Proli mobili
tatis sustinendum foret. Quare etiam Protestatio statim interposita est.

Catres Scholarum Piarum
In Dissertatio Academiae de non erigendis in Civitate a Academia Scholis.
a Rege

607

~~604~~

524

cum R. D. Matthaeum Kusnicki Provisorem Contubernii Gelaniorum qui [illegible]
properè ad primam requisitionem à Contubernio [illegible] status in [illegible]
no solverat. Aprilis 8 Joannes Cynerski Massaci et Suados anno [illegible]
Senatorium Can. Crac. obiit. Huius Cerutij 28 Septembris Gregorius Modlinski S. T. et [illegible]
Depositus S. Annae viam universae Carnis ingressus est. Quem in [illegible]
Successorem accepit in Canonicatu per Universitatis electionem et [illegible]
nem Andream Kuchowski S. T. B. iuniorem C. Stanislao Wiecorkowski
et R. D. Joachimo Grewnowi nam? iuniori et nimirum ob inhabilitatem [illegible] ex statuto [illegible]
quamvis eundem Epi investire noluerit. Secundus vero in [illegible]
Dionysium Pohlywicz in Iure Baccalaureum qui nunquam [illegible]
ab Epo admissus et [illegible] investitus est. 12 Xbris Convocatione celebrata
post Resignationem beneficij S. M. Magdalenae per R. Dum Ossendowski factam [illegible]
est hanc ipsam [illegible] M. Andreas Grabianowski Vocatio ad Collegium
Iuridicum in loca vacantia dilata donec se disponerent qui ad eam facultatem
adspirabant. Novo autem post Academiam exemplo petenti Joanni [illegible]
M. D. collatus est Provisoratus Contubernij Physicorum Semper enim huiusmodi [illegible]
penes Collegas Maioris domus vel Collegij [illegible] manebant. Item quod [illegible]
per Civitatem gubernia a Contubernalibus Provisorem tamen quod minus attenderet
Contubernij illi qui rem [illegible] familiarem curarent et medica [illegible]
ut urbe abessent

Mars hyeme nostris favebat si fidem emptam Scythis non fefellissent. Cinctus Comes
Chmielnicius circa Bachmatum iam iam tenebatur, autem illi igne fulmineo [illegible]
tentius per lineas Gelonum viam aperuit. Muszam huius dolo [illegible]
nimis [illegible] eludi [illegible], visum tamen est [illegible] dissimulatione [illegible]
auxiliatores numerum et [illegible] rebellium augerent. nam à nobis [illegible]
quos magna [illegible] in dubbio regni comitijs inspecta nobis obstinaciam
Comitia hyeme celebrata frustra fuerunt, turbida item quod in [illegible] constitutio [illegible]
magnas usui Cracoviensi dederunt turbas ob inditionem 63 lege publica
sancita neminem Constitutio [illegible] libere volebat qui domus in Civitate haberet [illegible]
nisi [illegible] is esset sive profanus. Inter eos qui antiqua privilegia libertatis
sub [illegible] quos à Canonicis Crac. dum sibi [illegible] deferunt. [illegible]
Spretae contempti habiti [illegible]. Eorundem in delatione Quaestoribus deferunt. [illegible]
urget fisco solui quantum domus illorum essent taxatae. Ipsi ad Regem [illegible]
sua libertatione recurrunt. Rex scribit mirari se quod [illegible] modi [illegible]
veniantur Constitutionum Regni interpretes, ut Constitutiones [illegible] privatis domibus [illegible]
illis Ecclesiasticarum sive nobilium personarum subiaceant possessioni nullo [illegible]
a iurisdictione civili eripiuntur modo impositas, ad [illegible] V. Capituli [illegible]
a multis annis ad hoc usque temporis per Canonicos inhabitatas [illegible]
mant [illegible] dubitandum erat [illegible] bona quod [illegible] erectionis velut [illegible]
fundationis Ecclesiasticae essent inaudirantur libertati [illegible] non posse aggravari [illegible]
Proinde curam [illegible] cum V. Capitulo sollicitatur. quod enim sive de [illegible]
affectu sive de plebis Crac. [illegible] nullo iuris fundamento [illegible]
se vivere necessum esset [illegible] Varsavia. Litteris regijs [illegible] ad [illegible]
Canonici Magistratum urbicum in Iudicium apud Rmum Epum vocant [illegible]
dum se declinavi excommunicatur. Excipiunt eos Iudicio [illegible] esset [illegible]
quod Epus cum Capitulo unum corpus essent. [illegible]
erat [illegible] qui aureis litteris memoriae causa [illegible]
tenderetur [illegible] copias invidia suffecisset. Tenuis [illegible] Cives facta [illegible]
propter potentiam Capitulorum et [illegible] censuerunt apud Quaestorem [illegible]
et facta recessu in delatione quam fecerant apud [illegible]

pro diuitiis [carnem] impetrare sibi cupiebat nouo titulo Tyro Regis prosecuerunt
lumbi hyemis [vero demum] celebrata et in Junium dilata atque eo temporis contineri
contradicebant. Collegii nuntiorum terrestrium quod compagem regni soluerent la-
borabant. Wolowicz enim Castellanus Smolenscensis a Radziwil Duce Exercitus Li-
thuaniae separato cum aliis Senatorii Ordinis hominibus et Epo Vilnensi ad Conui-
uium inuitatus post epulas pro apophoretis fuste excepit (hoc idem in Acha-
demia primarii Theologis in ipsa Urbe Lettore contigerat) cum Nuncio Vil-
kowiriensi [ostrzeszowi] et Volunum Capitaneos, Worsilo Nuncius Volhyniae cum Cha-
rzewski [Czernichowski] Nuncio Smolensco et Wolicki cui Palatinus fecerat delegati
cum nuncio eiusdem Palatinatus qui separatam curarunt cui Marschallus
de more electus praesidebat ~~contendebant~~. se inuicem loco et dignitate exci-
dere laborantes contendebant. Et quidem Wolowicz suos aduersarios ibat
accusatum quod criminalem actionem cum eodem de sua fustigatione in Comi-
tiis instituisset. Worsilo ignobilitatem Charzewio, hic Infamiam direct
Worsilio. Similes aliis plures interuenebant pro Consultationis expedien-
dis difficultates. Erantque hunc ~~[illegible]~~ Reip. languor. [mox] uniuersi hominis
Hypocondriaco fuisset. Videre erat caput debile aliis superfluis [ipsi regni] cogitationi-
bus occupatum quod nec sensum nec motum vitalem in alia membra influ-
ere poterat. Oculos, Senatores intelligo qui adhuc pauci iam veniebant, parum vel
nihil periculorum perspicientes quod alii supremum eorum praesidium
alicui post mortem Michaelis Potocki conferri censebant, alii cum nolis repugna-
bant. Cor Praesules significo languidum ~~nec~~ [nec amplius vinens in] ~~minus~~ sua in mouendis Prin-
cipe et consiliis salutaribus suppeditandis, ~~[illegible]~~ [satisfaciebat] ~~amplius vivens~~ Nobili-
tas timore et crebris contributionibus subditorum arebatur. Manus bellig-
is timore et crebris contributionibus exhaustae. Manus Reip. de-
bilitas et nonnisi ad rapinam paratas Contributiones vnicas. Debilitat
[demum] sani in toto Reip. corpore erant pedes ad fugam in Regi-
[et inimicorum] et fugam [ad] hostibus [etiam vnum] ~~[illegible]~~ celeres. Ergo ut summa est et stupen-
da diuinae benignitatis in Polonos clementia. Placuit eidem ~~[illegible]~~
Poloniam veterum vitiorum indormientem nouis praesagiis futuri interitus
nisi resipiscerent excitare. Ac primum in Borussia duo aquilae
longam et diuturnam monomachiam in aere peragebant [atque spectantibus haud dispersi]
defessus et ad terram delapsus Colonus diremit earum vna interfecta
alteram Gedanum deferens aurifabro vendidit. 9 Junii qua Comi-
tia inchoabantur R. D. Woyanecki Canonicus Curatus [Grottensis] Varsouiensis
tendens ad oppidum Blonie in campo pernoctare constituit. Ecce cum
et diuinam [prius] precationem expressisset post occasum Solis nouum insuper solem sed
cum eclypsato similem et obtenebratum conspicit quem cum defigens
intueretur videt in eius disco Crucem militarem Rhodiorum militum
insigni persimilem. Haec vt euanuit manus armata ad brachium
vsque raptabat pomum quod a parte sinistra sese mouens in 4
tandem dissiluerat et disparuerat. Post a latere dextro Cor
gladio transfixum apparuit. Hoc etiam ut disparuit Scopus Sangui-
neis sese videndas exhibuerant. Diro spectaculo talia visa
vna fere hora integra intuentem [bonum Virum] perterruerunt. qui omnia Vrai-
niens Varsouiam omnibus referebat, et a Rmo Officiali Varsouiensi [Zieliński] exa-
minatus etiam iuramento meliorius suadenti comprobauerat. Atque qui audiebant
aly in ~~debilitatem~~ cerebri aly in Senis debilitatem vergi dabat fiden
referentis Rndi Dni [verbis] reiiciebant. Rarus adhibebat fidem.

[Left margin, beside "tendens ad oppidum Blonie":] NB Sol post occasum denuo conspectus.

526

imò cum hoc typis Leopoli impressa essent. Epi̅ ne divulgarentur
inhibuerunt. Alij Alij dederunt nihilominus se significationem et furorem
a [illegible] irae Augebat infelicitatem ominis dies eo eundem
ex eo fonte quod in aula Thesaurarij Regni Varsoviae visa est imago
B.mae Virginis Mariae sanguineis lacrymis plorasse. neve id se filijs
adscriberetur deceptionis ingenio super veritate fundi a Nuncio Apostolico
erat institutum. Nemo tamen fuit ille in populo qui verbis crederet.
Misera Patria si needum tempus visitationis tuae cognovisti. Ea interim
Gasti ab a.o 1648 bellis civilibus quod à recepta Christiana fide
hic licet undique hostibus circum spectatorum te imaginari non poterat.
Quid enim non contemnebamur in loca et templa Deo dicata. Sanctorum
imagines in ipsum divinissimum Sacramentum. Auditum est? quod non licu
debat crudelitas in mysterios et profanos homines, Non sexui
non Statui, non religioni et conditioni ulla venia concessa. et quod
horrendum magis etiam in mortuos saevitum est. Manes Heroum
Illustrissimorumque effossi sepulchris respersi porcis in pabulum iactabantur
Misera et sanguineis lacrymis deploranda olim Domina nunc a se
nostris contemneris dilaniaris infelix mater à filijs deseveris. Depo
sita per tali parte perdita huiusmodi sceleribus ipsamet in Christum debacchata
et nondum convertaris? Nullus est qui faciat bonum usque ad unum
omnes inutiles facti sunt incolae tui. Dabis ergo poenas sceleratae et
contemptus legis divinae. Attamen quisquis huius furoris divini incentor fuisset au
ctorem portabit clarissimum. Praeter hoc portenta et prodigia audi

Eclypsis Solis via non totalis. A.o 1654. 12 Augusti

hoc anno etiam Eclypsis Solis via non totalis 12 Augusti in signo Le
onis gradu 19 cuius initium coepit hora 9 in medio Horologio finis hora
12. Astrologi de effectibus huius eclypsis prognosin facientes Wittebergae
impresso libello predicebant extremum diem mundi prope adesse
Falso id illi quidem et praesumptuosè, in [illegible] tum generalis Judicij dies
tum ab Angelis ignoretur. In particulari tamen non uni adfuit
extremus dies Ac inprimis Regno Poloniae quod appensum in sta
tera iustitiae divinae inventum est minus habens ac ideo divisum
est et scissum in partes. Etiam dum adhuc Varsoviae consultatio
nes protrahuntur. Magnus Dux Moschoviae tres Palatinatus Witeps
censem Mscislaviensem Polocensem Lituaniae ducatui avellit. Magnam
partem nobilitatis gladio absumpta est partim contemptu hostis partim
discordia ducum et infelicitate. Radzivily enim Palatinus Vilnensis
commisso infeliciter praelio omnia instrumenta bellica et partem exer
citus amisit. Trepidatio vero Vilnae tanta fuit et nobilitas ad
[illegible] ab urbe lapidem congregata, fugam Cives autem dedecoro
sponsaneam dici faciendam reddebantur. Egregia interim animi
constantia in R.mo Vilnensi Tyszkiewicio enituit qui exemplo suo
cives in officio retinuit quiescente Corpore divi Casimiri alio mo
ipse mansit se in urbe et cum ovili. et extrema capturum et contaminan
spopondit. Porro Moschus nullo sibi exercitu obstante et contrariante
nente ulterius in ditiones Magni ducatus Lituaniae gradum pro
movit. Die 13 Junij ipso die Divi Antonij de Padoa Smolen

Smolenscum obsedit Philippus Oburhowicz urbis Palatinus et fossionem viarum vallorum quod nonnisi viginti cubitis a muris durabatur impediret durantes tamen et vagis et otiosis personis selectos sine sclopis, solis servis armatos mittit, eum 70 a Moschis caesi reliqui fuga sibi consuluerunt. et hoc solo eruptio inutilis et vana et absque consilio tribunorum facta fixo suo ruit. Moschi hic rue tormentorum ictibus verberatis muris qua parte mali materiali fierent, hiatum aperiunt. Augusti die 22 impetu facto 14 eorum signa in muros evolant quorum omnes milites a nostris in quandam propugnaculi vi redacti pulvere nitrato succenso in auras velut passeres fune dispersi a media nocte ad 10 usque horam in medio horologio pugnatum est fortiter utrinque ignominiam tamen hostis et jacturam sensum rebellis. Sequenti die misso tubicine sepulturam suis impetravit. Caesorum moschorum cadaverum 7800 inventa sunt, ex nostris nonnisi 9 milites 5 ambusti tres e nobilitate occubuere. Quarto post hanc diem Magnus Dux Moschoviae Palatinum Smolenscii ad colloquium hoc est ad deditionem invitavit quam non multo post ignotis quibus conditionibus ipse perfecit colloquii deinde suspicione ... in ... Intrarunt autem Moschi 28 7bris nostri 3 8bris Smolensco egressi sunt quorum numerus mille non excedebat 6000 praesidiariorum Regis Casimiri in urbe Moschi juraverunt Philippus Oburhowicz Gosiewicz Tirenhaus militiae nostrae Primipili exeuntes viso Duce Magno equo insidente cum oscularentur osculantur deducti a Moschis Dambrownam usque ibique relicti. Obuchowicz ut vir facundus et SemiJesuita laudabatur nec ut miles aut huius artis peritus quod et ipsae mulieres militares illi probro ducebant tam quoties in publicum prodibat hunc tanquam ignavum et ignarum militiae insequebantur. Ad tollendam obsidionem ipso eunte vivi praeter cives et nobilitatem frequentissimam 7000 praesidiariorum victualium copia in duos annos sufficientissima. Pulveris tormentarii 300 vasa magna. Factum in militia novo omnes intra 85 personas steterunt. Abeunti Oburhowicio Dux Moschorum omnibus audientibus dixit Nisi Rex Poloniae tibi tu tunc ea ut meruerat dederit etiam ad pretibus meis et palam tibi induas dederit ... nobilitatis ad metropolim ad quam capto Smolensco Ulicio redux dein abduxit cum quibus PP. Dominicanos et Bernardinos ipsemet invitavit, Jesuitis relictis et in Poloniam abire iussis hoc superaddens verba Isti boni dominio sunt causa isti Germaniam perdiderunt et Poloniam perdent.

Christina Regina Sueciae Regis Gustavi Adolphi filia et per legem regni haeres instante Statibus et Ordinibus quod multa inconsulta liberalitate sua donavisset sive potius vir parere nollet fidem ipsi quis ... honestis regno sub specie ipsius resignationis privant, illa Fidei Catholicae Professionem Bruxellis in praesentia legati Hispaniae et Leopoldi Archiducis Austriae fecit sequenti anno Romae in gremium Ecclesiae a Pastore universali recipitur. Si quid notatu dignum adhuc contigit hoc anno in reliquo sequitur.

528

Illmus et Rmus Epus Gandensis quo potius Sti Rectorem
et Academiam Lovan promoveret. Sine instantia sua
quod aliud in Censura librorum per Rectorem facta de libro
Ascetica variis Ordinibus Liber eundem censurandum
dedit et si quid in eo dissonum Theologis reperissent
sibi indicari voluit quod et factum est cum dubiis
et Observationes fauti sibi paterent
Bona cum sint scripta et notata dignas et Observationes
et resolutiones circa libellum de Vita Ascetica fuerunt
diversis Religiosis data commentarii

Anno 1655. Innocentio X fatalis fuit. Mense Januarii 7 sedem Petri vacantem reliquit ipse ad plures abijt. Cardinales ad novum eligendum Pontificem Conclave ingressi 4 demum mense vz. ad 7 Aprilis praeter omnium expectationem Fabium Chisium Senensem (qui et iuvenis adhuc utpote 55 annos natus et Ao 1652 ab Innocentio X ostro Cardinalitio exornatus erat.) in Summum Pontificem elegerunt et Alexandrum VII nominaverunt. Cui primo statim anno ea contigit felicitas ut perditam ovem inveniret et ad caulam ovium reduceret. Ea fuit Christina Suecorum Regina Virgo quae post resignationem Regni in Carolum Gustavum Palatinum Rheni et V. Bavariae ducem post multa eaque evidentissima suae conversionis ad Catholicam argumenta ut fuerant et descripta Libro Hispanico cui titulus publico Trofeo Fidei Catholicae quam fecit Serenissima Christina Regina Sueciae et Viennae impresso in Italiam Romam in Sede Lauretana Coronam et Sceptrum B. Mariae Virgini Reginae Caeli terraeque dedicavit. Lucas Holstenius Hamburgensis Bibliothecae suae Sanctitatis Canonicus S. Petri in Vaticano factum Carmine celebravit dato initio his verbis. Hanc tibi Diva spretam confert Christina Coronam etc. quae cum ipsa legisset longe alio quam Scriptor opinabatur accepit animo. Corona enim illius judicio dicens Christo ... apud se ... diadema Sueciae ut illud speraverat. Verum id quod Carissimum et pretiosissimum haberet Divae Lauretanae praesentasse. Ante natalem Dni Regaliter simul à Papa Cardinalibus et Civitate Romana excepta est. 25 Xbris ipso natali Dni duabus missis a Summo Pontifice privatim celebratis adfuit in Summo Sacro quod ipsemet Summus Pontifex decantavit Sacram Synaxim in templo ... refecta est ... in aula Palatii vero Vaticano convivio suae Sanctitatis ... Tum eius Romam conscripti ibidemque divulgati fuere huiusmodi

Sarmaticos Gothico cum vastat milite campos
Carolus et rupto foedere regna quatit
Dum pietas et prisca fides his exulat oris
Orbis de oppressa relligione gemit
Christina ipsa trucis quae tradidit arma tyranno
Ad Petri supplex limina tendit ovans
Et cum Barbaricos miratur Roma triumphos
Gaudet inventa ... bono pastor ove
At nimium vanis exultat Roma triumphis
Quae lucratur ovem sed pereunte grege.

Post festum Epiphaniorum Joannes Ponsky? M. d. Procancellarius examen pro novandorum ad gradum Magisterij aperiendum de more denunciat. Ad convocationem Universitatis, quos nonnisi sibi praesentatos adduxerat plerique enim hominis avaritiam et superbiam veriti ferentes malebant potius in primo, digni 2° gradu subsistere quam ~~...~~ superstitiosam prodigam tolerare et sub eius novaculam quae non tonderet ovem sed deglubere venire. Qui post praesentationem Universitati factam, a Praeceptoribus suis propter bonum commune et augendam operarijs Academiam persuasi ad eum candidati adducebantur cum se recipere nollet quod maxime optabat ad augendum numerum, simulabat varias si voti compotes vellent fieri eis proponens conditiones, quales Joanni Rakonio ... obtruserat scilicet ut Praeceptorem abnegaret quod eum praesentaro hoc est Mardochaeus Amanae genuflexionem facere nollet et ut solvenda duplicaret. postquam ... eos nimium iam intendisset ...

590

Ran[illegible] praesentat titulo aureum singularem. Quaestionis metas novi singu-
larem captandae benevolentiae causa intendere a D. Logica versus singularem
et a D. Mathematico solutionem extorquebat. 3ᵘᵐ ut sero adventus in
poenam ultimum post omnes locum caperet quas omnes tanquam se indi-
gnis et ei ingenuo ac libero haud respuens, vix tandem per subordinatas
personas ut R. D. Joachimum Hieronowicz et Ex. Martinum Stakowicz
persuasus ad sumendam lauream doctoralem accessit. Idem pro Cancellarii
die absolutum laudationis modum praescripsit nimirum ut in uno loco com-
mune a se designatos licet praeceptores discipulosque abessent dupliciter agn-
ossimus cum excipiunt, et cuicunque apud repugnantes imperio Mancliam ut
[illegible] fuerent, quia nisi id praestitissent negabat se ad ulterius examen descen-
surum. Finito examine instituto in privata susceptione candidatorum
contra morem et scripta legum signatos licere doctores ubi renun-
ciavit solumque insignium doctoralium traditionem illis deesse ad instar
promotionum Italicarum, edixit [illegible] sui detestabilis facti memoriam
publicis tabulis divulgatam esse voluit ut exstaret per quem con-
tigerit in Facultate Theologica apud nostram Universitatem foedum perenne
monumentum. Intimationem enim pro Actu Licentiae conferendae huiusmodi
di ut subiectam legere potes cum stemmate proprio excussit in
qua vix est aliquod verbum quod non sit insolens aut privilegio
Academiae eversivum. Privilegium enim nobilitatis non Sigismundus
Augustus sed Rex ipse Jagiello Professoribus contulit teste Bielsio, qui
inquit Attribuit autem Rex Jagiello huic loco stemma decussata
et in formam crucis posita duo sceptra cum diademate, non aquilas
non anseres non gallos non columbas. Quibus autem hoc privilegium
serviret ut et se etiam [illegible] in posteros et liberos descenderent no-
bilitatem declaravit Sigismundus suo diplomate super hoc edito
nimirum professoribus actu laborantibus. Nec erat expediendum debere
a Cancellario Academiae sed ab excessiis nostris et sedulo professo-
ribus suis. Ita Universitatis iniuriis et violata Facultatis Theologicae jura
in collatione doctoratus per Vicecancellarium contra morem consuetum et praxis
antiquissimam possessionem movebant Nimirum in Theologica Facultate Professores
monitum ferebant Decanum Facultatis Joannem [illegible] Karkow [illegible]
[illegible] ut talis praeiudiciis protestatione occurreret, in qua facienda
dum ille tardat tum ipsummet Decanum et Vicecancellarium M. Lucas
Piotrowski et M. Radymiński apud Actuarium Universitatis protestati sunt.
Feria 4 post Dominicam Passionis 17 Martii fit Actus Licentiae absente
tum M. D. Rectore Cracovia qui huic praeiudicioso promotioni suae
sententia obstitisset nam et mandato post eiusmodi intimationem factam recte
uti ordinis et graduum dispensationis in [illegible] Facultati [illegible] denegavisset, et
dum mores veteres professorum candidatorum consensus referebat ut eo ordi-
nes nominatos sine dubio eidem solutionem intimasset. At solus praeses
te [illegible] cuius celsitudinem satis per se amplam, in summum culmen
dicimus evehebat nil non audebat. Minimum tamen huic novae cre-
ationi suae doctores, contenti et se nimis Licentiatis prout erant esse
reputavere impetrata a D. Decano Facultatis commoratione in ea ulti-
mam determinationem hoc est doctoratus consessionem et promotorem sibi

designandi petenti. Facultas inita matura deliberatione spectans praejudicia sibi illata
in eo Licentia per Vicecancellarium facta eosdem ad Universitatem quod non minus
esset eidem adeo lesa remisit. Feria 2 post Dnicam 2am Paschalis fit in
Convocatione Universitatis singulorum Judicio tam circa usurpationem collationis
collationem quam circa graduum concessionem considerationem. Quia tamen
culpa omni carebant Licentiati conclusum est remittendos esse ad Fa
cultatem Philosophicam ut ab ea Doctoratum obtinerent Universitas facta
Conclusione agendum cum Vicecancellario quandocunque opportunum fuerit pro designatione
officij apud M. D. R. determinavit. Bona Controversia lotura ad rei memoriam

In Facultate Theol. Convocatione electus est in Promotorem Vs DD Licen-
tiatorum Ex D. M. Martinus Slenkowicz Regius Theol. Professor Med. Doctor qui mutus
est solitam Creationis formulam reddere in qua nulla fit mentio Epi et
intimationem pro actu promotionis imprimendam monstrare ne quid alien[um]
ab antiquo stylo contineret. Et hanc quidem recte sane descripsit in
renunciatione Doctorum nonnihil excessit quia etiam Epi ante creatos praeviam
propter metum fortassis et liter nam erant aliquot notarii publici ab Epo
submissi qui singula etiam notarent verba et signarent [illegible].
Atque in Academia patrabat aulae Epi minister Procancellarius non meliori
ipso Rmo Epo, apud quem ipso ineunte anno per occasionem nuptiarum filiae
Ensiferi Regni cum Duce Czartoryski frequentissimi Senatores Cracoviae tum prae-
sentes pro Concordia inita nostra Academiae agebant Singulariter Rmus Ar-
chiepiscopus Leopoliensis Tarnowski nuper consecratus. Palatinus Lublinensis
[illegible]. Ensifer Regni Michael Zebrzydowski, Castellanus Cracoviensis
et alii quos omnes cum refutare non valeret Epus solito aulae artificio publice
absolvebat inquiens Universitatem Crac. sibi vita sua esse cariorem nihil
contra illam agere. Sed cum nonnulli tantum Professores quasi [illegible]
querimoniam breve aliquos et non totam Academiam afferrent. [illegible]
ad expostulationem M. D. R. promissam et fidem tanquam mediatoris
reposcentes tale Rescriptum ab eodem Rmo Culmensi redditum est M. D. R.

Innotuit mihi pro certo quod M. D. V. nam totam Universitatem incusare [illegible]
possum, tractatus certos, ad invitationem Acad., per me inchoatos, [illegible]
sensum ultra mentem et consensum Illmi Dni Epi Crac. tractat. Grave profecto
id mihi accidit. [illegible] opera mea, et Illmi Dni Crac. facultati [illegible]
et eo gravius quod totum hoc motu ipsius fieri audio. Expendat [illegible]
M. D. V. an id in bonum et gloriam Acad. vergat, cum [illegible]
[illegible] demoliri et subvertere intendat. De Restitutione Brevis Aplici, [illegible]
quam feci certiorem et securam M. D. V. ex mea interventione, et [illegible]
antistitis benigno favori sese cum Universitate accomodet, et more veterum [illegible]
Academiae Patres motibus supervacaneis abstineat, aliisque sit auctor ut publicae [illegible]
tranquillitati et officiis suis attendat, eos vero quos cohortem [illegible]
bita observantia prosequatur, ipsisque exemplo suo hac in parte [illegible]
in deposito prodeat. De caetero M. D. V. optimam valetudinem precor [illegible]
[illegible] et operam meam ulteriorem feliciorem tamen offero [illegible]
versitati [illegible] et desiderata in hunc et multos annos [illegible]
caly Stargardy 20. January 1655. M. et Excellmo D. Gab. Ocsochi [illegible] Uni-
versitatis [illegible] Joannes Gembicki Epus Culmensis

Sic deficientibus a veritate filiis hominum et ab impetrata apud Almam Uni-
versitatem Concordia gratulatum et supplicatum eundum erat apud
Sanctam Sedem Aplicam Christi Vicarium in terris Alexandrum VII pro [illegible]
ribus mediis et innocentia nostra propugnanda. Extat a me Scriptus [illegible]
[illegible] Suscinago

~~555~~

Sanctissime atque Beatissime Pater.

Si quisquam ad extremum Aquilonem, in Ecclesia DEI esse qui fidem Romæ, subiectionem Sedi Apostolicæ, obedientiam ~~vero~~ Christi Vicario Summo rerum gregis Dominici Pastori operam, in omnibus colit servat reddit, præstat: eam se esse quæ maximo cum studio, omnia et singula fidelissime exequitur Universitas Studij Generalis Cracoviensis profitetur quæ cum omnibus Divis Petri Apostolorum Principis, successoribus divinitus in Sancta Sede constitutis, id quod maxime carum ha:bebat deferebat. tum vero singulari quodam, et incredibili cum affectu, se et vitam omniaque sua ad pedes S.V. ultro prostrata eidem devotissime offert, consecrataque esse medullitus exoptat. Concepto quippe immenso quodam de electione in Orbis Monarcham S.V. suis licet ~~submersa~~ natans in lacrymis, gaudio, cum universis Christi fidelibus tripudiat. Orbique Christiano talem ac tantum à Deo concessum gratulatur Pontificem. Ea enim omnia, quæ ad parandam Christianitatem, ad componendos armis et animis dissentientes populos animos ad dignitatem et amplitudinem Sanctitatis Ecclesiæ facere videbantur Sæpe V. dum adhuc Cardinalis eminentissimi Legati amplissimi per Italiæ urbes et Magnam Germaniam munere fungeretur, complexam esse audijt, et ita feliciter confecisse didicit, ut eius prudentissimis consilijs, et immortalibus beneficijs, in eo quo ~~nunc~~ hodie sunt rerum statu, et integritate, retineri et conservari credant universi. Quæ una tam præclara cum S.V. sit propria adeo, neminem mortalium dubitare permittit, quin aurea mox S.V. principatu secula, certo speret in mundum esse reditura. Est sane, quod Deo gratias agamus et S.V. Pastori vigilantissimo. dum enim Orbis universus sub felicissimis S.V. auspicijs abundantiam in turribus Romæ fieri audit nos quoque dulces et exoptatas devotissime ingeminare pergimus voces Fiat Pax in Virtute Tua. Oriatur aliquando tandem Veritas de terra, et Iustitia de Cœlo nos tandem respiciat. Quandoquidem vero Imperium Europæum h.e. curam salutis populorum fauste S.V. in se recepit, cuique tantæ rerum moli providentia Mundum gubernare velit, (cum minimarum etiam Divinæ Maiestati sit cura rerum) Academiam quoque hanc afflicti nunc Regni infirmam, non infimam partem, primum et unicum in Septentrione litterarum domicilium, quæ religionis et cultus divini in infidelibus quondam gentibus propagavit Sanctitatem, effervescentem in Regno Poloniæ Hæreseos in ipso ortu restrinxit, sanguine suorum perfidiam. Doctorum ac Piorum fecunda semper Parens exhibet virorum, eo quo Orbem serenare solet contueatur vultu. Illa se humillime sacros exosculans pedes S.V. totam committit, quæ olim a S. Sede maximis elogijs laudata, nunc omni ope destituta, a potentia quam meriti sui nunquam offendit, non paucis vulneribus in sa:

612 606

534

in Juribus suis confecta, solam S. Sedem prospectat, à S. V. open. vitam, exposcit, metuens novo, veterem quæ ultra trecentos annos utiliter Ecclæ Dei stetit, formam regiminis retinere desiderat. Vræ Stis Judices aures, et Protectoris implorat manus. Cuius patrocinium nisi habeat, vitam brevi amittat necesse est. Septennio Romæ tenet Oratorem Causa nostra. quæ in tremendo S. Justitiæ Tribunali semper victrix, ut in Signatura Gratiæ victa succumbat, enixissime laboratur. Inhibe vim fati. Insignis Acad. Pater Sanctissime. Respice humilem vernam Tuam de excelso Maiestatis Apostolicæ solio. extende dexteram et litium plusquam Gordios gladio Justitiæ rescinde nodos Et non iam unius Orbis Magnus, sed Cœli et Terræ maximus Alexander diu feliciter. vive. Regna Impera. Horrescent

S. Vræ

Subiectissimi Oratores
Rector Doctores Professores omnium Facultatum totaq. Generalis Studij Graec. Universitas

1655 Recursus Krasnicki

Istius et similis supplicis libelli erant et alie gravissime causae. Rmus enim publicato processu de Contributionibus ex Spiritualium bonis ad judices a se deputatos sub poena excommunicationis latae sententiae deferendis, eundem Rectori Decano S. Floriani intimavit. Convocata Universitas appellationem cum protestatione interponendam ad Nuncium S. A. censuit, quam M. D. Rector Matthias Krasnicki 29 Aprilis elapsi interposuit eo fundamento. Quod licet ab ipsis Academiae nostrae primordiis ex vi Certis Privilegiis specialiter verò per Illmos et Rmos D. Archiepiscopos Gnesnen. et Epos Crac. diversis temporibus etiam Synodaliter datis et auctoritate Aplica signanter verò per Sanctae fel. m. Leonem eius nominis X Papam sub Anno 1513 approbatis Professiones et beneficia omnia ecclesiastica eidem Acad. eiusque Professoribus et Facultatibus cum omnibus suis attinentiis et pertinentiis adnexa unita et incorporata ab omnibus contributionibus et cuiuscumque nominis collectis et dationibus fuerint ac sint exonerata et penitus liberata licetque vigore huiusmodi liberationis dicta Academia cum Venerabili inclyti huius Regni Clero dationes suas vel et vulgo Subsidia Charitativa etiam cum consensu S. Sedis Aplicae multoties conferente, nullo unquam tempore conferebat. Sed semper in usu praemissae suae libertatis et immemorabili possessione pristina quoad alios existebat, imo vero non tantum dictus huius Regni Clerus nativus ab eadem Academia et eius incorporatis beneficiis aliquas secum contributiones conferendas requirebat, quam potius è contra ob secum inclyti huius regni conferendas requirebat, quam potius è contra ob notabilem Professorum tenuitatem idem Venerabilis Clerus etiam Synodaliter per suas constitutiones Provinciales auctoritate S. Sedis Aplicae approbatas certa salaria eidem Academiae subministranda ultro et sponte assignabat, et ad eadem annuatim pendenda, secundum quotam in iisdem Constitutionibus signanter verò praesidente olim Sanctae et aeternae memoriae Illmo et Rmo olim D. D. Laurentio Gembicki Archiepiscopo Gnesnen. Legato nato Regni Poloniae et sub titulo de Acad. Crac. de Anno 1621 Petricoviae sancitis sese ultro eidem Academiae obligabat et submittebat prout de facto obligavit et submisit. Et absolvimus tamen Illmus et Rmus D. Petrus Gembicki Episcopus Crac. cui Illmo alias ex vi dignitatis Cancellariatus Acad. eadem jura et privilegia Academica tueri et defendere sub ... nemo, (salva Illmi dignitate) non attentis praemissis, imo ne quidem eo in specie attento quod et modo vel et ipsa Constitutio Regni in Generalibus Regni huius Comitiis proxime et immediate celebratis easdem libertates, titulo eadem Academiam et eundem ex eadem Academia convellere noluit, imo vero eandem Academiam et domos lapideas bonaque eius Academica in quibus partim Professores partim eleemosynae pauperibus Studiosis vulgo Bursaeque vel dismembrationes ad Victum seu Mensam Universitatis sunt fundatae liberavit. Non citata eadem Acad. ubi specialiter in praemissis exempta tanto minus praesata neque servatis aliis ad praemissa de jure servandis quendam processum contra quidem Clerum Dioecesis suae Crac. generaliter et indifferenter publicavit, sed tamen eodem processu specialiter et in particulari nostram Acad. et eius iura et privilegia et usum libertatis, seu in praemissis habentem pacificam possessionem impetit eo quod idem Illmus eundem processum Rectori eiusdem Acad. et ... Ecclesiae Collegiatae S. Floriani ... Professoribus beneficiatis ... vero ... cia sua habentibus per Clericum Kobicki nuncupatum Anno currenti 11 July intimavit. Quo quidem processu idem Illmus mandat quatenus 60 fl. ex quolibet beneficio ... a quolibet indifferenter Beneficiario pendantur et dicti collectoribus in eodem processu nominatis ... et in effectum numerentur alioquin sin secus factum fuerit ex tunc idem Illmus lapso 15 dierum ab intimatione termino excommunicationem latae sententiae fulminat et per ambonas publicare mandat.

Quia igr̃ nos et Academiam nostram tum specialiter a dictis ablationibus et quibusvis a[…] cuiuscunq rationis collectis, exemptam, ipsaq processu et sententiis excommunicationis iam aliar et in tergum nostrum declaratoriis latis, nobisq ubi transmissum est specialiter et in particulari intimatis, enormiter sentimus esse laesos et grauatos imo […] libertate nostra hactenus in vindici observantia tenta et possessione spoliatos […] deo emissa solenni protestatione quod in nullam petitionem penitus descendere in[…] tendimus, quinimo etiam ea omnia quae praesentibus una petitionis protestationis ins[…] ta sunt pro non dictis et insertis habere volumus sed in solo primo meo manutenibili etiam summario et extraordinario possessorio pro praedicta Aca[…] demia procedere intendimus quinimo etiam ea omnia de nullitate eiusdem processus eiusq asserto excommunicationis duntaxat quoad solum interesse A[…] cademiae et beneficiorum ac bonorum eidem incorporatorum et non aliter nec ali[…] ter protestamur, et si in grauamen alicuius momenti sit eadem excommunicatio quod pro interesse eiusdem Acad. nunquam credimus nec de iure credere tenemur ex nunc ab eodem processu et asserta eius excommunicatione declaratione et iniustum et irreparabile grauamen continente ad Illmum Nuntium Apostolicum his in scriptis provocamus. Facta in publica Universitatis Congregatione 1655 Indictione Romana 8 Pontificatus S. D. N. Dni Alexandri Diuina prouidentia Papae eius nominis 7 die 14 Julij. Coram Joanne olim Thoma Krupicki testibus Rndo Martino Mikulski Plebano Lencyciensi et Nobili Mattheo Mikszowicz.

Facta protestatione nihilominus missi nostri Acad. Legati ad Rmum Epum ut Academiam in suis privilegijs immunem ut Constitutionem relinqueret. Maxima erat difficultas de Prepositura S. Floriani post huius incorporationem nulla […] indictio spolii fuerat imperata. Sed huius libertatis ... Rz Stanisky Dutkowski qui Romae inhibitionem et citationem Epo […] quid attentaret transmiserat quem Rmus cum minime lateret omnia beneficia A[…] cademiae immunia esse voluit. Sed at tamen qui munus mulcet plagam illi […] infligit ita Rmus domi dum nobis blanditur Roma contra Acad. per suos agentes litem nouam intentat. Exemplar Roma transcriptum sic habuit ut videre potes.

y

1655 Mense Augusto eiusq ultimis dieb. cum jam Maiorem Poloniam ultro se in Deditionem dedente Stabilita Carolo Gustavo Regi Suec, omnibusq defensorem Patriae desperantibus ac fugam tantum meditantibus Magnificus quoq Dns Rector Univs de disponendis rebus Univs. Convocationem Dnis Assessoribus indixerat. Et quia jam tum tabe conspiciebatur nec in Urbem venire, nec tandem sessionis finem facere posset Vice Rectorem constituit Cl. et Ex. Dnm Gabrielem Ochocki. Quo Praesidente per Unanimem Omnium Consensum. ista puncta sunt determinata.

1° Conclusum est Depositum B. Joannis Cantij itemq Privilegia et res Universitatis in locum securum transportanda esse ad quod negotium deputatae sunt certae personae Vz Adm R. Procurator Stanislaus Wierzowkowski. A. R. D. Dnus Joachimus Sperowicz Decanus S. Floriani. Dnus R. d. Andreas Kucharski Thesaurarius et V. M. Mathias Rudominski. Quibus data facultas separandi res quas cuius essent. et quivis rerum suarum curam haberet sive Capitula sive Collegia sive privati essent qui vero in hoc Receptaculum [illegible]

2 Conclusum est et Unanimi Consensu dismembrationem aliquam faciendam esse.

3 Introducenda Causa Ursi in Judicium Univs. dum contra illis fit exceptio qui jam ante causam judicarent et per inductionem conclusum esset non debere eos a quib appellatum esset in Univs Judicio assidere. Revocatis partes audiunt senatu alieno a sua petitione. tempore dilatum esse Judicium ad futuram Convocationem et Universitatis deliberationem.

4 Pro V. Dno Alberto Walkiewicz qui nuper ab Illmo et Rmo Archiepo ad quem pro liberatione ab indictionibus Laicalibus Status Spirituali impositis missus redierat determinatum. ut ille a Capitulis, cuius impensis Bursa D. C. alias Gervasiana aleretur sumptus sibi et subsidia postulet et impetret quandoquidem Univitas nullos reditus pro illo conductuerit recipit.

M. B. Tarnankowicz 5. Dno R. d. Samueli Tarnankowicz Concessa est Professio Juris Canonici.

614
608

538

Post eam Vrbis, quae erat vltima ante adventum Sue-
cor. Convocationem, Dum destinati ad faciendam rerum in
Carbona depositarum separationem venirent. non placuit
R. D. Viecrowkowski et R. Dno Kurkowski vltimis depu-
tatis et R. D. Speronis. hunc quia excludere propter
claves quas habebat non poterant. Loco R. Redgowski
assumpserunt Rm Dnm Stanislaum Thomkowski
Ac inprimis Privilegia Ordinatissima ex cadulis arc-
pta sine vllo ordine confuderunt, et ex loco securis-
mo [illegible] [illegible] nempe Carbona, in locum intutissi-
mum, nempe in Bibliothecam Communem in arca sim-
plici modis in pulveribus deposuerunt.
Ex argento, partem aliquam quod dati fuerant pro pe-
cunia Cadriciana Canonisationis B. Cantij, utpote Su-
perculam Orbium deauratam vulgo Tacze dictam
Petrum cum Gubernio et alia in libris in eadem
Bibliotheca absconderunt. Partem maiorem argenti
cum pecunia tam Vniversitatis quam Collegii R. D.
Wiecorkowski cum R. D. Thomkowski comparatis curru
cum sexiugibus equis per varios Civitatis [illegible] cum
Rmo Epo Crac. primum in Vngariam postea in Mora-
viam tandem quo propiores Romae essent et ibi
Gradum S. T. susciperent Viennae in Austria a-
pud famatissimum [illegible] Civem et Typographum
D. Matthaeum Cosmerovium Parte Polonum deposu-
erunt. Dum e Collegio 17 mensis [illegible] profi-
ciscebantur [illegible] [illegible] ante aediculam Giebultowiorum
domum eversus est malo omine. Nam paratum ab
fuit quia res istae Viennae perierunt, talis ea occa-
// sione Roma rediens R. D. Wiecorkowski 1656 inde
9 Augusti mortuus est vt ferebatur peste [illegible]
sine funere seminudus a vespilonibus [illegible]
nitatem elatus est domus in qua mortuus erat sub-
[illegible] Cuiusdam occlusa [illegible] conversatio in
illa [illegible] interdicitur. Res quae apud D. Cosme-
rovium depositae erant; quia defunctus se in Catha-
logum illius Viennensis vrbis [illegible] [illegible]
quam post intestatum publicari debebant [illegible]
cum [illegible] Cantius cuius res essent [illegible] non
compareret. Tandem ab aliis Academicis [illegible] et Stu-
diosis instructi Dni Viennenses. Divinam esse
virum Beatum Joannem Cantium à confiscatione
bonorum abstinuerunt.

Inserturus hisce Annalibus Universitatis nostrae, acta diuturna bellorum, quae post translationem Casimirianam Cracoviensis Academiae nunquam, ad ipsa Urbis moenia graviora gesta fuerunt non abs re facturus videbor, si causas eorundem non ex meo, sed aliorum sensu praelibavero, quas ex more philosophorum optime illi partiuntur, qui eas in internas et externas dispescunt. Internam omnis mali et supremi plane interitus Patriae, fons non secundo hominum scelera et grandem in orbe nostro Parentum, impietatem. Nullus erat in hoc regno amplissimo Ordo, nullus in ordine mortalium Status, nullus in statu sexus, conditio, aetas, nulla qui non delictis suis vindicem ad castigandum provocaret iram Divinam. Rarissimus erat bonorum numerus, quos tempestive ac desolatione Patriae inviti cernerent humanis exemerat Deus et quando maxime egebat, tales nec Rectores, nec Bellatores, nec Consiliarios Polonia haberet. Singulas singularum familiarum defectus nominare ponere non est necesse; ex neglecta magistratuum, qui et quomodo RemP. gesserint, ponimus erit cuivis colligere. Qui Politicarum ortus et occasus summo studio inquirunt triplices earundem morbos, ex triplici ~~vitalium~~ facultatum laesione et corruptione non aliter quam Medici humani corporis luculenter assignant. Est enim Politia quaevis animal quoddam magnum, cuius caput Rex est, humeri Senatores, manus dextra, milites, sinistra judices. Cor Ecclesiastici, Cerebrum legum custodes, et interpretes, oculi et aures consiliarii, os et lingua Legati, venter et Hepar alimenta artibus ministrans, agricolae et plebs infima, tunica spiritus omnia vivificans est communis libertas, ab oppressione immunitas, ab hostibus tuta securitas. Tria maxima humanae Societatis bona. Si igitur in aliqua RepP. officia et dignitates, non viris, sed dignitatibus homines dentur, anorexiam esse, si nummis non meritis concedantur, malignam orexin, si impunita pro delictis, quod poenam merebantur, conservantur picam esse nominant. Si ad coem salutem juvandam in commune ab omnibus facultates non conferuntur, quid nisi constipatio est?

Si à plebe infima bergiter ab alys medicè et cum difficul-
tate pendantur nonne Iliaca passio est? Si voluntate simulata
promittantur nonne tenasmus est? Si munia quisq sua pro
fundoris absolvat, fluctuationem. Si prurit faciat, nauseam
vomitumq. Si pro arbitrio non ex principio Statutorum, Cho-
leram, aut atrabilem esse nemo negaverit. Si venae me-
saraicae, per quas purpureus bonorum et honorum in debita
membra derivatur sanguis oppilentur, en flatus? en com-
motiones? Si quaestores tributa debiliter flagitent, cachexia
Si nonnisi dimidiatum in thesaurum inferant, et fraudibus fiscum
tanquam aqua interveniente distendant, hydropisis est. Si falso
mentes civium teneat opinio, hostem domi expectandum esse
nec ultra fines pedem movendum. lumbago est. Si se quisq
nec rem curet communem, en marcor! Si manus tardae
sint ad agendum, pedes currunt velociores ad fugiendum in his
quidem antipodagra in illis Chiragra est. Longe deterio-
rius afficiunt morbi Remp. qui vitalem eius facultatem lae-
dunt. Nam si cor quod sapere debet, timor alicuius occupat quid nisi
ex eo oritur palpitatio, Si hepar deartuetur quod nutri-
re ad principium vitae fovendum ipsa ratio dictat, fluxus [illegible]
quidem deliquium, Si dictus in regno saepius ubiq [illegible]
effectu frequentantur, tussim. Si in sede [illegible] nec [illegible]
nec utiles condantur leges sternutat Resp.
Lethalissima denique sunt. quae functionem animalem Politici
corporis (animalis) afficiunt convulsiones Nam Si Senatus consilia ossium in
bigua contorta sunt, vel distorta, nonne caecitas est in
oculis? Si recta monentibus non obediatur, nonne Surdi-
citas est in auribus? Si inter Salubria et noxia nulla
sit omnino discretio, nonne gravedo est naribus ipsa gra-
vedine gravior? Si boni et mali publici nullus sit in o-
mnibus sensus, an non apoplexia laborat Resp.?
His tot et tam gravibus morbis Regnum Poloniae vary Co-
ratum voluit esse Caelestis medicus pharmaca propinantur ut saepius amaricantia
et efficacia iam pestilentiis, iam dissensionum privatarum iam
rebellium subditorum sanguine mistis pocula, dum non
proficit; quod arcessitam apoplexia laborantibus fuere solita,
externa et violenta adhibuit media, Insueta ad annos [illegible]
ipsa rigente bruma mense Februario multis in locis è nu-
bibus jaculatus est fulmina, percusso casu [illegible] reliquit
turrim Basilicae Clari montis adussit, fedaque oculis de-
simulacrum in aede matri suae dicata fumo [illegible] Obiectu
voti Sacerdotes horrenda [illegible] ipso in lucis fonte obiecta
visa.

+

Hic talis Sic quidem Stimulis sensum superante Polonica
depromsit e pharetra justi furoris sui sagittas Deus quæ
ipsam configerent sanguinemque superfluum illi minuerent, hostes
inquam externos qui illam sagittarum in morem celeriter per
meavere, et cum carbonibus desolatorijs magna parte, cineribus
relictis excurrerent. Moschum Suecum Cosacum Pannonem Sendalemque
Brandeburgicum. Causæ belli contra Regnum Poloniæ
justæ ac legitimæ omnibus ipsis, nullæ, prætensiones le:
vissimæ, occasiones amplificandorum dominatus sui finium
invadendi ac rapiendi aliena, subvertendi Christianita:
tis nimi opportunæ oblatæ fuerunt. Cadente enim quercu ad ignem
quivis ligna colligit, fætente cadavere vultures undique con:
volant, et ubi est corpus eò congregabuntur et aquilæ.
Michaël Fedorowicz Magnus Dux Moschoviæ justitiam
sibi de nonnullis Lithvaniæ proceribus, in quorum li:
teris ad se datis contemptim habitus esset, missa so:
lenni legatione quo Regem Casimirum Leopoli ad bellum
Cosacicum properantem offenderat, nec loco nec tempore
opportunis poscebat, quam ilicò dum non assequitur,
Severiam Czernichoviamque æterno fœdere Poloniæ regi
obnoxias, occupat Smolenscumque à Philippo Obucho:
wicz Palatino Smolenscensi et ignavia per deditionem
accipit, Urbemque quam olim a Polonis acceperat, eodem
repetiturus, ad Lithvaniam regnumque ipsum, tali tempore
facili debellandum animum adiecit.
Cosaci suæ rebellionis originem in Czaplinium Alexan:
dri Koniecpolskij Stanislai Exercituum Ducis filij Præ
fectum referunt. Is enim Bogdanum Chmielnicium
à Stanislao Koniecpolskio tanquam bene de militia Polo
na meritum portione non contemnenda terræ in Ukraina
(qualis vulgariter ibi Sloboda dicitur) auctum, et donatum
sine justa causa exuit et spoliavit, ac demum in vin
cula conjecit, quibus iste explicitus, ac vir erat et
ingenio et autoritate inter Cosacos primarius, legiones
Cosacorum ferè omnes spe certa Libertatis potiundæ et se
de manibus Polonorum possessorum edictis vindican
di, ad pileum vocavit. Sic enim Dondiny Bononi
Italus in domo aliena Curiosus, hospes ergo liber. in Panegy
rico Vladislai IV. typis vulgato canit

Vir fuit, humanos si dignus nomine clades
Author humanæ, qui nobilitate superbus.

617

~~611~~

Atq opibus clarus, plus quam civile timebat.
Hunc inter, procerumq alium de plebe minorum
Asserunt lites, et jurgia. parta tueri
Nam minor, indignari alter, quod viribus impar
Auderet secum contendere laudibus aequi.
Primo inter famulos rixae, mox improbus alter
Alterius domino irrumpens absente penates.
Uxorem miseram, flagris nil tale verentem
Excipit, at natam foribus suspendit ab altis.
Uxoris cruor ac lacrymae, prolisq peremptae
Horridus aspectus, turpisq infamia lethi,
Umbraq per noctes visa, heu deformia fune
Colla gerens; Patrem furys agere dolentem.
Quos non ille lacrymis incendit agrestes?
Nec mora conjurant, quibus aut invisa potestas
Nobilitatis erat, tenuis seu paupere censu
Fortuna, in solis spes vivere sola rapinis
Tum vix nata caput discordia tollit. et atram
Dextra facem quassans, bellorum incendia volvit
Unius propter fuerunt tot crimina noxae.
Discite fas colere, ac Thenichi parere potentes
Jura licet vos nulla premant, maiorq potestas
Sunt laudis tabulae.

Vilhelmo Duci Brandeburgico S.R.I. Electori feudatario Poloniae, ~~causa~~ adhaerendi Carolo, et arma sumendi contra Casimirum, non quod unquam à Polonis desertus esset; ~~fuit~~ sed quod sua salva esse volebat potentiamque Suecicam extimesceret, causa fuit. praeter arcana consilia quae solus Deus novit. Multi sunt enim recessus cordis humani et ut inquit Cicero.

Causas impellentes Suecos ad bella, nonnemo ex illius Regni Proceribus, in literis ad quendam nobilem Franconicum datis, et Francofurti ad Moenum typo vulgatis A° 1644. expressit. easdemque res ipsa, et experientia quotidiana loquuntur.

1a est. Inquies gentis sive coelo sive terra asperis, hae-ctus genius. Quemadmodum enim Romani omnium Deorum fana intra moenia, habuerunt praeterquam quietis cuius templum extra pomoeria Urbis posuerunt, ita Sueci, Quietem suam extra fines suos in aliorum terris ~~posuerunt~~ locatam habent quam tum demum cum bella ex bellis serunt reperiscuntur, alioqui contra proprios reges si non sint quos infestent, arma sumpturi. Manifesto id liquet ex ipsorum hystoriis. Nam a temporibus Erici Sancti regis ipsorum ad usque Gustavum Adolphum exceptis nonnisi duobus regibus nullus illorum quiete Sceptra adiit aut gessit. Quod autem bella quam diuturna cum exteris gesserint fusissime referunt Blondus, Saxo Grammaticus, Paulus Diaconus Joannes, et Olaus Magnus aliique. Nostro certe quo vivimus saeculo Regem suum Hereditarium, Sigismundum huius nominis Poloniae tertium specie Religionis Catholicae regno et Patria exclusserunt Patruelemque Carolum Sudermaniae Principem regem suum esse dixerunt. Hic in Livoniam infestos exercitus duxerat ~~sed~~ et a [illegible] Zamoscio a Polonis victus ejectusque est. Hanc ipsam eiusdem filius Gustavus Adolphus; cum tota Polonia ad Chotinum contra Osmannum Turcarum tyrannum pugnaret, A° 1621 praesidiis vacuam, cum Rigam intercepit, de quo ejiciendo dum in Senatu decernitur, Prior Gustavus 1626 Prussiam regalem invasit. Quo cum induciis ad Sexennium pactis, ipse in Germaniam transiit, in qua licet ipse occubuit, nusquam tamen Imperium totum afflixit, donec Pacis Osnaburgicae omnia quaeque extendebat potissimam autem Pomeraniam ex qua in Prussiam facilem aditum haberet obtineret., Ista ista naturalis quodammodo causa bellorum Suecis.

2a Sumitur a Consilio. Sive arcano Regni ipsiusque Suecis quod primus Gustavus Adolphus sanctissime servandum Reliquit

Suis Successoribus Nimirum ut bella ex bellis extra fines Regni
in alieno solo serant ex eaq[ue] semente, auream messem pace do-
mestica, et spolium Orbis feliciter metant. Non enim iidem fru-
Sueciae, tuto et quiete ob ferociam colonorum diu potuerunt im-
perare qui in exactionibus gravati cum e cautibus nil praeter
dolores et sphacelos colligant facile tumultuantur et tu-
pos regentium excutiunt. itaq[ue] ad tumultus vitandos optime
per delectum ad bella, hoc est ad certam mortem si multi
qui domi relinqui fuerint utpote pauci et per aetatem
imbecilles, operas ad vitam sustentandam, et tributa solvenda
et quietem Principi rependent.

2o Cum regni illius maiorem partem cautes humidae et nives
inaccessae occupaverint, ut per justa et injusta bella ad
fertiliores terras, coelibatu cum fide Catholica inter ipsos ex-
tinctus, imperium suum et gentem multiplicatam extendant.

3 Nobilitas Suecica per bella sese a jugo paupertatis et
Regis immoderata potentia in libertatem sensim vindicat. Nam
et olim et nunc Suecia in tres divisa est Status Nobili-
tatem, Sacerdotum, et agricolam, quoties ~~ergo~~ Rex colonus se
adiungebat in decernendis gravioribus Regni negotiis, tota
gravis nobilitati incumbebat, Nunc jam quando nobiles
in exercitu regimen tenent, oneribus se ferendis facile
subducit, et totum onus in colonos et agricolas reclinat.

4o Cum aliis a Fide Catholica et Unione Ecclesiae gentibus est illis com-
nempe Foederis Evangelici promotio. Catholicorum, (Papatum di-
cunt) exterminatio. Domus Austriacae exstirpatio et do-
tem huiusmodi. potissimum autem Maris Balthici dominatio

In Singulari ut patet loquuntur belli contra Polonos gerendi
nullam unquam justam Sueci habuerunt rationem Nam gens no-
stra suis contenta rebus amicitiam sancte cum vicinis coluit
in nullis provincias causa dilatandi imperii involavit. Memor
fortunae instabilitatis amicos ostiis sibi comparavit. Itaq[ue] Ca-
rolum Canuti Regem Sueciae exulem Rex Casimirus Jagellonides
Gedani humanissime excepit, fovit, et pecunia quantum
opus habebat juvit. Ioanni Finlandiae Principi Catharinam
Sororem Rex Augustus connubio junxit. Sigismundum
Ioannis Regis Sueciae filium liberis suffragiis Throno Sar-
matico admovit. Sed quo remotiores hae duae gentes, fa-
ctum sibi gratiores fuerint, propiores factae ostiis et san-
guine. Orbem bellis, campos caedibus, montes et plana cam-
porum castellis et munitionibus exasperaverunt. Nisi quis Livo-
niam, causam bellorum statuat, quod se in clientelam Augusti regis
dedit. quam armis a Moscho Rex Stephanus, cum cessione ad
eam omnis juris vindicavit. Cui Esthoniam et patrimoniale ho-
num Rex Sigismundus adiunxit. Non mali igitur alius quam
monocaly. Interiores belli Sueciae in Polonia
vidit

Causae armorum sumendorum Caesari, contra Suecos, et juvandi Polonos si compendio dicere liceat fuere, Quies haereditariarum Provinciarum. Propulsio in alieno solo suarum injuriarum, de alieno solo exercitus sui sustentatio. Et Regnum futurum unde defensio ipsius Iuris extensio. Alias tamen Typographij ob suppressionem Matthaej Cosmerovius quod juris publici Idiomate Germanico fecisset, in maximum periculum Publicationis bonorum incurrerit. In illo ergo libello ipso per ordinem referuntur

1o Quod Sueci specie amicorum, atrocissimi sint hostes Domus Austriacae
2o Datam fidem frangere quavis occasione studeant.
3 Parati sint cum alijs Principibus contra fidem, pacis vim Publicae rei facere.
4 Sola avaritia ducti, Spiritualium ac Ecclesiae thesauros spoliant
5 Divorum sepulcra violarint, et exhumaverint.
6 Populos Pacem pecunia emere coegerint
7 Contra pactam pacem, Tyrannorum more, multos in famulatum redegerint.
8 Religionem Catholicam funditus eradicare incipiant
9 Cum Gallis de pro interitu Domus Austriacae, conspiraverint et eo nomine pecuniam receperint.
10 Minatoria et effectus futuri nuncia in lucem ipsorum emiserint
11 Maiorem Glogoviam in Silesia hostiliter invaserint Eidemque [illegible] expilaverint
12 Status Imperij Romani contra Regem Romanorum concitarint
13 Haereditarios Subditos ad rebellionem moverint
14 Plagia commiserint, et operis obligatos abduxerint
15 Insalutato Principe Territorij, contra prohibitionem in haereditarijs terris, delectum militum fecerint
17 Haereditarium nominis Christiani hostem, ad pacem et foedus cum Domo Austriaca iterum frangendum bellumque gerendum sollicitaverint
18 Exploratores et indagatores, sub falso praetextu, in terras haereditarias emiserint
19 Non declarata ai sui intentione, fines Silesiae presserint
20 Terramque hominesque indicibiliter vexarint

21 In aula Imperatoris per residentem insidias struxerint
22 Rogoczium provitaverint ad foedus frangendum, ut insalutato Cae-
sare domino suo iter per Hungariam violenter arriperet
23 Hunc eundem post maleficium hoc Cracoviam ad suos
stipendiarios receperint
24 Ibidem contra Austriacos ad extremum defenderint hominem
25 Cum eodem castra sua coniunxerint, et pacta fecerint in-
scio domino suo
26 Instrumentum Pacis Osnabrugis erectum violaverint in eo
quod contra Generalem Amnistiam Regem Poloniae tanquam
adjutorem Caesaris propter datas literas passus Cracoviae
armis injustis invaserint
27 Eundem unum ex consanguineis Caesaris ex Regno et gen-
te pepulerint; quod tamen ipsi in Duce Megapolitano pro
parte sua summe servandum censuerunt
28 Hinc ipsum tanquam confoederatum eradicare volunt
29 Ipsius Legatum dishonoraverint et ius Legatorum vio-
laverint
30 Suei dominii vasalli varijs injurijs affecerint
31 Postposito omni timore divino Tyrannidem in spiritua-
les et seculares vicinos exercuerint, olim et iterum violenter
lacesserint
Has ob causas S. C. Mtas ex mero opere defensionis ne nimis
sero veniret succursum Regi Poloniae praestitit. Non enim
defendere videtur, non tantum qui latitat sed et is qui
praesens negat se defendere aut vult suscipere actionem
L. 52 ff de Regulis Juris.

Animorum
in
EuRopA
et
Vicina Asia
Motus
De
Suecici Belli Motu
in
Polonia
Qui fuerint
Autor innominatus
In Germania primo
In Suecia 2o Ao 1656
Upsaliae edidit
Stromatice Scommatice

Causas
ob quas
Carolus Gustavus Sueciae Rex
Ser^{mum} Principem ac Dominum Dominum
Johannem Casimirum Regem Poloniae et Sueciae Haereditarium
Bello adoriri se professus
Breves et Diminutas
Breviter Limatas et Eliminatas
A. D. M. DC. LVII
Liber dignus Lectu.

Iniustitia
Armorum Suecicorum in Polonos
Responsione apologetica
ad
Epistolam
Cyriaci THRASYMACHI
ad
Andream Kiracorem
ob
Quas
Carolus Gustavus Rex Sueciae coactus est
Regem Poloniae adoriri
a
Lucta de Lubrys
manifestata
Ao Dni 1657

BREVIS AC PRÆLIMINARIS

ENUMERATIO

CAUSARUM,

ob quas

SERENISSIMUS ET POTENTISSIMUS PRINCEPS

AC DOMINVS,

D. CAROLUS GUSTAVUS,

Svecorum, Gothorum, Vandalorumq; Rex, magnus Princeps Finlandiæ, Dux Eſthoniæ, Careliæ, BREMÆ, Verdæ, Stetini, Pomeraniæ, Caſſubiæ & Vandaliæ, Princeps Rugiæ, Dominus Ingriæ & Wiſmariæ; nec non Comes Palatinus Rheni, Bavariæ, Juliaci, Cliviæ & Montium Dux &c.

coactus eſt

REGEM POLONIÆ

bello adoriri.

Kurtze und Præliminar-Erzehlung

Der Urſachen/

Warumb

Der Durchläuchtigſte/ Großmächtigſte Fürſt und Herr/

Hr. CARL GUSTAV/

Der Schweden/ Gothen und Wenden König/ Groß Fürſt in Finland/ Hertzog zu Eheſten/ Carelen/ Bremen/ Verden/ Stetin/ Pommern/ der Caſſuben und Wenden/ Fürſt zu Rügen/ Herr über Ingermanland und Wißmar/ wie auch Pfaltz Graff bey Rhein/ zu Gülich/ Cleve und Berg Hertzog/ &c. &c.

Den König in Pohlen mit Krieg zu überziehen/ gedrungen worden.

Erſtlich gedruckt zu Alt-Stettin.

355835 I. St. Dr.

VEtus verbum eſt: Furor fit læſa ſæpius Patientia. Qvod autem non patientia duntaxat Suecorum, verum etiam ipſa Pactorum religio à parte Polonorum multis modis læſa & violata ſit, denique neceſſitate adactam eſſe Sac. Reg. Majeſtatem, ad capienda adverſus Regem Poloniæ arma, antevertendaque ea mala, quæ ſibi à dicto Rege jamjam imminere vidit; id ſeqventibus comprobabitur.

Nam etſi pactis Stumdorfienſibus ſancitum eſt, ut Reges Regnumq; Poloniæ omni hoſtilitate abſtineant, durantibus Induciis, adverſus Reges Regnumque Sueciæ, eisque mediatè vel immeditatè ſubjectas Provincias, Caſtra, Civitates, ac territoria, nec quidquam per ſe moliantur ac tentent, tentarive faciant, in horum detrimentum aut præjudicium; tantum tamen abeſt, ut credi poſſit, BOTIUM cum militaribus copiis inſcio & invito Rege Poloniæ VLADISLAO QUARTO, tot Provincias & Ducatus dicti Regni pervadere potuiſſe, ad infeſtandam armis Livoniam; qvin potius certis documentis conſtat, inſtigaſſe Regem Poloniæ eundem BOTIUM, ut illam expeditionem ſuſciperet. Quod antè memorati BOTII inſtitutum etſi effectu ſuo in aliquibus caruit; plurimum tamen mali inopina illius irruptio, ſubditis Regni Sueciæ ibi locorum attulit: Nam multi pactorum religioni fidentes, trucidati, bona eorum direpta & ſpoliata, magnusque metus illi provinciæ illa-

tus.

ES iſt ein altes Sprichwort: Furor fit læſa ſæpius patientia: Weñ die Gedult gar zu offt und viel gereitzet wird ſo bricht ſie endlich in einem Grimm auß. Dz aber nicht allein die Gedult der Schweden/beſondern auch die unverletzlichen Verträge an Seiten der Pohlen vielfältig violiret und gebrochen: Daß alſo auch endlich Ihre Königl. Mayt. zu Schweden gedrungen worden die Waffen wieder den König in Pohlen / zu ergreiffen / und daſſelbe übel von Ihr zu wenden / welches Sie von gedachtem Könige für ihren Augen ſchwebend geſehen: Solches ſoll durch das jenige / ſo hiernechſt folget/erwieſen werden.

Denn ob wohl in dem Stumdorffiſchen Vertrage geſchloſſen worden/daß die Könige/und Cron Pohlen/Zeit wehrenden Stilleſtandes/ ſich aller hoſtilitäten / wider die Könige und das Reich Schweden/auch deroſelben Mittel oder unmittelbahr unterworffene und gehörige Provincien/Feſtungen/ Städte und Gebiete/enthalten ſolten/ auch zu deren Schadē und præjudiß nichts nichts fürnemen und tentirē/noch durch andere tentirē laßē: Deñoch ſo mag man ſo gar nicht gläuben/daß der Obr. Both ohn Wiſſen uñ Willen des Kön. in Poh. VLADISLAI IV. mit einigen Kriegstruppen durch ſo viel Provincien und Hertzogthümber gedachten Königreichs/umb Liefland feindlich zu infeſtiren / gehen können; ſondern es erhellet vielmehr auß gewiſſen Documentis, wie der König in Pohlen gemelten Both angereitzet / ſolchen feindlichen Zug auff und vor ſich zu nehmen. Welches des Obr. Boths Vornehmen/ob es zwar in etwas ſeinen Ef-

fect

ctus. Ac licet eâ de re per literas queſti ſint Senatores Regni Sueciæ apud Senatores Reip. Poloniæ Magnique Ducatus Lithuanæ, nihil tamen ſolatii retulere; ut argumento ſit, hoc non tantùm ſcientibus, verum etiam impellentibus Polonis accîdiſſe; proinde nec à veritate alienum eſt, habuiſſe tum temporis Lithuanos exercitum ad manus, quo recuperarent Livoniam, exercitu & præſidiis nunc deſtitutam ſi propoſitum BOTII ex voto ſucceſſiſſet; ad minimum illius facti authores merito cenſentur, quod, ubi voluiſſent, impedire potuiſſent.

Par etiam ratio irruptionis CROCKOVII in Pomeraniam fuit, quæ â parte Polonâ averti potuiſſet, niſi res Svecorum in Germaniâ turbatas, eamque Provinciam, proximum rebus afflictis perfugium, devaſtatam voluiſſent. Nec ſatis fuit Polonis, CROCKOVIO tranſitum indulſiſſe: verum etiam ex Putcenſi fortalitio, aliisq; in Boruſſia locis, auxilia & tormenta eadem ſubmiſſa. Et niſi hoſtiles illæ copiæ ope Comitis KONIGSMARKII, tum temporis Generalis vigilium Præfecti, ejectæ fuiſſent, eam provinciam, ut & adjunctam illi provinciæ Maris Balthici oram, in ſummum diſcrimen adduxiſſent. Et, ſi culpâ vacare voluiſſent Poloni, utique petentibus Suecis, ut reditus CROCKOVIO per Polòniam prohiberetur, vel ut eundem perſequi ſibi liceret, haud facile denegaſſent, manifeſto tum hoſtili erga Sueciam animo.

Qui-

fect nicht erreichet / ſo hat dennoch deſſen ſchleuniger unverhoffter Einfall den Unterthanen der Reiche Schweden / ſelbigen Orts groſſen Schaden zugefüget: Zumahl ihrer viel / ſo da getrauet / daß man den unverbrüchlichen Vertrag halten würde / umbgebracht / ihre Güter geplündert und geraubt / und der gantzen Provintz groſſer Schrecken eingejaget worden. Und ob wol die Herren Reichs Rähte in der Cron Schweden / bey den Herren Reichs-Rähten der Pohlniſchen Reſpublicq; und deß groß Fürſtenthum̃s Littauen / durch Schreiben darüber geklaget / haben ſie doch nichts tröſtliches erhalten: Daß alſo Beweiſes gnug / es ſey ſolches nicht allein mit Wiſſen / ſondern auch auff Antrieb der Pohlen geſchehen. Iſt derowegen der Warheit nicht unähnlich / daß die Littauer zu der Zeit einige Kriegsmacht zur Hand gehabt / womit ſie wann des Obr. Bothes Vorhaben nach Wuntſch abgegangen were / Liefland / ſo damahls ohn Beſatzung und Kriegs Volck / wiederumb unter ihre Botmäſſigkeit bringen möchten: Zum wenigſten werden ſie vor Anſtiffter dieſes begiñens und Unweſens gehalten / welches ſie / wann ſie nur gewolt / hetten hindern können.

Gleiche Beſchaffenheit hat es auch mit dem Einfall deß Krackauen in Pommern / welcher von Pohlniſcher Seiten hette können abgewand werden / wenn ſie nicht der Schweden Sachen in Deutſchland über einen Hauffen geworffen / und gedachte Provintz / als zu welcher man bey wiedrigem Glück Zuflucht nehmen müſte gern verwüſtet wolten geſehen haben. Es ſind auch die

Poh-

Qvibus machinationibus Oeſelia Inſula, quæ poſtremo cum Rege Daniæ bello, factâq; ad Bromſebroam pace, Regno Sueciæ ceſſit, â Rege Poloniæ VLADISLAO ſit tentata, qvamve ceſſionem illius Inſulæ impedire ſit conatus, Ejusdem ad Ordines Oeſelanos literæ ac diploma, Cubiculario ſuo BERGIO traditum, quo eos ad defectionem ſollicitaverat, ſatis ſuperq; commonſtrant. Nam tametſi nihil unquam juris ſigillatim in ante memoratam Inſulam toto illo tempore, quo ſub ditione Regis Daniæ fuit, prætendit, utq; ceſſiſſe eandem Regi ac Regno Sueciæ, certis cum Rege & Regno Daniæ pactis ſcivit, Chriſtianiſſimo Galliarum Rege, & Dominis Ordinibus Generalibus Fœderati Belgii mediationis officia præſtantibus, non deſtitit tamen hoſtilem in Suecos animum re ipsâ teſtatum facere, & fortaſſe nec ſpe ſua fruſtratus fuiſſet tam recenti mutatione imperii, niſi provida Gubernatoris Suecici cura hanc Poloniæ machinationem intervertiſſet.

Ad hæc tentatam fuiſſe fidem Subditorum Regni Sueciæ in Livoniâ, haud incertis teſtimoniis conſtat; qui etſi in officio permanſerunt, non potuit tamen Rex Poloniæ violatorum pactorum culpâ carere.

Nec defuêre cum Rege Daniæ CHRISTIANO QVARTO, tum temporis alieniore, ut & ARNHEIMIO, & BAUDISIO molitiones in perniciem Sueciæ, qvæ ſingula recenſere longum

Pohlen hiemit nicht begnüget geweſen/daß
die Krackauen den Durchzug verſtatet; be-
ſondern es iſt demſelben auch auß der Puß-
ker Schantze und anderen Ohrten in Preuſ-
ſen Hülffe geleiſtet und grobes Geſchütz zu-
geſandt worden: Und wann dieſe feindliche
Trouppen nicht durch Succurs deß Herren
Grafen Königsmarcks/damalige General
Wachtmeiſters/ auß dem Lande getrieben
worden/ hetten ſie dieſe Provintz und die da-
ran gelegene Seekant in euſſerſte Gefahr
geſetzet. Da aber die Pohlen hieran unſchul-
dig ſeyn wollen/ hetten ſie auff der König-
chen Schwediſchen Bitte und Begehren/
daß man Krackauen den Rück-Zug durch
Pohlen wehren/ oder aber zulaſſen möchte/
daß ſie ihm nachſetzen dörfften/ ſolches nicht
leicht abgeſchlagen. Worauß dazumahln
der Pohlen feindſeeliges Gemüht gegen die
Cron Schweden ſatſam offenbahr worden.

Mit was für machinationibus und Hin-
derliſt der Inſul Oeſel/ welche im letzten mit
dem Könige zu Denemarck geführten Krie-
ge durch den Bromſebroiſchen Friedens-
ſchluß dem Königreich Schweden abgetre-
ten worden/ von dem Könige VLADISLAO
IV. nachgegangen ſey/ und wie Er ſich un-
terſtanden die Abtretung ſolcher Inſul zu
verhindern/ das bezeugen gnugſam ſeine
Schreiben und Mandata, ſo Er ſeinem
Cammer Herren Bergio an die Oeſelſchen
Stände überliefert/darinnen Er ſie zu Ab-
fall gereitzet und angemahnet. Denn ob Er
wohl an dieſer Inſul die gantze Zeit über/da
ſie unter des Königes zu Dennemarck Ge-
biet geweſen/ kein Recht jemahls abſonder-
lich prætendiret; auch wol gewuſt/daß ſel-
bige

longum foret, & à propoſito nobis compendio alienum.

Hæc tempore VLADISLAI QTARTI patrata: nunc ad ea tempora, qvibus fratris ſui ſucceſſor, Rex JOHANNES CASIMIRUS Poloniæ rebus præfuit, deveniendum. Etenim conſtitutum ſibi habuit Sereniſſima & Potentiſſima Suecorum Regina, Domina CHRISTINA, cum Principibus Regni Poloniæ ſinceram amicitiam colere, utpote tam propinqvo ſangvine ſibi junctis, & quod ſatis longinqui temporis induciæ ſpem facere vîderentur, conſopiri aliquando poſſe mutuas utrorumque Regnorum controverſias, ſtabilemque neceſſitudinem, inter Principes tam arcto ſangvinis nexu devinctos reduci. Eoq; rogatu dictorum Principum, videlicet JOHANNIS CASIMIRI, & CAROLI FERDINANDI, Fratrum, haud gravate commendatione ſuâ, apud Senatores Ordinesq; Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lithuaniæ interceſſit, ut in electione novi Regis, præcipue dictorum Prîncipum rationem habere vellent. Addidit etiam deinceps hoc ſingulare affectus ſui erga modernum Poloniæ Regem documentum, ut illius cauſam Reip. ſigillatim commendaret, anniteretur que omni modo, ut ante memoratus Rex voti ſui compos fieri poſſet. Quod Reginæ ſtudium etſi proſper & voti dicti Regis congruens eventus conſecutus eſt; Eum tamen nihilo mitiorem ſe præbuiſſe, & ad æternam

cum

bige dem Könige und Reiche Schweden durch gewiſſe mit dem Könige und Reiche Dennemarck auffgerichtete Verträge / vermittelſt des Aller Chriſtlichſten Königs in Franckreich und derer Herren General-Staaden der vereinigten Niederlanden interpoſition, cediret und abgetreten worden: So hat Er dennoch nicht unterlaſſen wollen / ſein feindſeeliges Gemüth gegen die Schweden im Wercke ſelbſten darzuthun und zu bezeugen; were vielleicht auch bey ſolcher neuen Verenderung deß Reichs in ſeiner Hoffnung nicht betrogen geweſen / wann nicht die gutte und genaue Auf- und Fürſichtigkeit des Königlichen Schwediſchen Gouverneurn, ſeine deß Königs in Pohlen / liſtige Anſchläge zu nichte gemachet hette.

Uber das iſt auß gewiſſen Zeugnüſſen und Kundſchafft bekand / das der König in Pohlen der Unterthanen deß Reichs Schweden in Lieffland Treue und Gehorſam angefochten und verurſachet habe: welche / ob ſie wol bey ihrer Pflicht verblieben / vermag doch der König in Pohlen der Beſchuldigung / daß Er die Pacta nicht violiret / ſich keines Weges entfreyen.

Es hat auch nicht gemangelt an mancherley Vornehmen mit dem Könige zu Dennemarck CHRISTIANO IV. welcher zu der Zeit mit der Cron Schweden nicht allerdings wol geſtanden / wie auch mit Arnheim und Baudißen / ſo zum Schaden der Cron Schweden gerichtet geweſen. Welches alles abſonderlich zu erzehlen zu lange / und unſer fürhabenden Kürtze entgegen iſt.

Dieſes alles iſt zur Zeit VLADISLAI IV.

began-

cum Reginâ Sueciæ pacem propenſiorem, ſequentibus probabitur.

Initia inſignis illius amicitiæ, qvæ tum promittebatur, hæc fuère, ut in commercio literarum cum Reginâ Sueciæ, latinâ lingvâ uti noluerit nullam aliam ob cauſam, qvàm ut hocce modo devitaret eam titulorum rationem, qvæ pactis induciarum eſt expreſſa, titulum qvæ Sueciæ Regibus Regibus adſtruit; Poloniæ vero derogat: id unice agens, ut hac viâ ipſum pactorum fundamentum convelleret.

Deinde inſudaſſe Regem Poloniæ indigitatæ ſuperius defectioni ſubditorum Suecicorum in Livoniâ, & Rigæ capiendæ conſilia agitaſſe certo certius liquet.

Adhæc Coſackorum gentem, à Rege Poloniæ ſæpius invitatam fuiſſe, ut in Livoniam irrumperet, resqve Suecorum ibi locorum turbaret, haud levibus indiciis compertum habet Sac. Reg. Majeſtas. Ita infeſto Regis Poloniæ erga Suecos animo, nihil defuit, niſi ut peſſima cogitata adverſum innoxios & pactorum obſervantes (qvos nec unqvam fractæ pacis cauſa gens Polona culpare potuit) exequi non potis fuerit, ſic diſponente Divini Numinis juſtitiâ.

Sunt & multa alia contra pacta, fidemq; publicam, ſubditosq; Sac. Reg. Majeſt. factitata, quæ uberiori cauſarum declarationi ex ipſis actis deducendæ relinqvuntur. Et potuiſſet hæc fortaſſe aliquanto diutius inulta tolerari: Verùm ex quo Sueciam Rex & Re-

ſpubl.

begangen worden: Nun muß man auff die Zeit kommen / da ſein Bruder JOHANNES CASIMIRUS Jhm ſuccediret und in Pohlen zur Cron gelanget. Es hat warlich die Durchläuchtigſte / Großmächtigſte Königin zu Schweden / CHRISTINA Jhr iederzeit fürgeſetzet gehabt / mit den Königlichen Princen des Reichs Pohlen / auffrichtige Freundſchafft zu pflegen / als welche Jhr mit ſo naher Blut Freundſchafft verwandt; zumahln der auff ſo lange Zeit gemacht Stilleſtand der Waffen / Hoffnung zu geben ſcheinete / daß dermahleneins die Streitigkeiten / ſo beyde Reiche gegen einander haben / niedergeleget / und eine beſtändige Freundſchafft unter ſo nahen Anverwandten Princen wiederumb geſtifftet werden möchte. Dißfalß Jhr. Königl. M. dann auch / auff Erſuchen erwehnter Princen und Herren Gebrüdere / Hn. JOHANNIS CASIMIRI, und Hn. CAROLI FERDINANDI, gantz gerne mit Jhrer Recommendation bey den Senatoren und Ständen des Königreichs Pohlen und Groß-Fürſtenthumbs Littauen einkommen und intercediret / daß man bey Wahl eines neuen Königes / gedachte Printzen und Herren in Obacht haben / und die Gedancken auff Sie richten möchte. Hiernechſt hat Jhr. Kön. Mayt. auch dieſes ſonderbahre document und Keñzeichen Jhrer affection gegen dem jetzigen König in Pohlen hinzu gefüget / daß Sie deſſen Sache abſonderlich der Republicq; commendiret / und auff allerley Art und Weiſe ſich dahin bemühet / daß vorerwehnter König ſeines Wunſches möchte theilhafftig werden. Welche fleiſſige Be-

werbung

ſpubl. Polona oſtentatione perpetuæ pacis, toties ludificavit, & interim crebris internunciorum miſſitationibus; interim binis Lubecæ inter utriusq; partis Commiſſarios congreſſibus, fucum Suecis fecit, non eſſe ſe à pace perpetua alienum, nullo alio fine, quàm ut tempus traheret, nocendi facultatem captaret, varios in Regnum Sueciæ hoſtes concitaret, occaſionemq; Suecis adimeret finiendæ graviſſimæ illius controverſiæ, qvæ utraque hæc Regna maximâ bellorum calamitate per multos annos afflixit; neceſſitatem S. R. M. Regnoq; Sueciæ dictus Rex impoſuit inferendi belli. Nam ut cætera omittantur, hæc quæ obiter dicenda ſunt, docere poſſunt, quàm parum animi Regi Regnoq; Poloniæ ad pacem perpetuam fuerit.

Qvippe primo congreſſu Lubecenſi Commiſſarii Polonici plurimis vitiis refertas plenipotentias adduxerunt, ubi titulum S. R. M. Sueciæ, ſibi arrogavit Poloniæ Rex; ſubruto hocce modo ipſo pactorum fundamento. Ac licet antè nominati Commiſſarii, agnito errore ſuo fidem Legato Gallico fecerint, habituros Commiſſarios Sueciæ intra trium vel qvatuor hebdomadarum ſpatium alias & emendatas plenipotentias, atq; Commiſſarii Suecici eâ Lubecæ tamdiu præſtolati eſſent; nullæ tamen advenêre, conjectâ in ſemetipſos culpâ, qvod Regem ſuum, à tam præjudicioſâ ſibi, ut putabant, mutatione alienum, eâ de re compellare non ſint auſi.

Se-

werbung der Königin/ob ſie wol einen glücklichen/un̄ nach gedachten Königs Wuntſch/ gefallenen Außſchlag erlanget / hat Er ſich iedoch nichts güttiger noch geneigter zu einem ewigen Frieden mit der Königin zu Schweden erzeiget / wie dieſes auß folgendem ſol erwieſen werden.

Der Anfang der ſtatlichen Freundſchafft/ ſo man damahln verheiſſen / iſt dieſer geweſen / daß der König / in Wechſelung einiger Schreiben mit der Königin zu Schweden, ſich der Lateiniſchen Sprach nicht gebrauchen wollen/keiner andern Urſachen halber/ als daß Er ſolcher Geſtalt die Maaſſe/Art und Weiſe zu tituliren / welche in dem getroffenen Vergleich deß 26. Jährigen Stilleſtands exprimiret iſt / und den Titul den Königen zu Schweden zugeeignet / denen Königen in Pohlen aber auffhebet/vermelden möchte; ſich einig und allein dahin bearbeitende/wie Er das Fundament der Pacten und Verträge ſelbſt über einen Hauffen werffen könte.

Hiernechſt iſt mehr dann allzugewiß/daß ſich der König in Pohlen euſſerſt bemühet habe / umb die Königl. Schwediſchen Unterthanen in Liefland zum Abfall zu bringen/ iſt auch mit Rahtſchlägen umbgegangen wie die Stadt Riga möchte eingenommen werden.

Uber das hat auch Jhr. Königl. Mayt. nicht auß geringen Anzeigungen erkand un̄ wahrgenommen/wie die Coſaken vom Könige in Pohlen offtermahln gelocket worden / daß ſie in Liefland einfallen / und den Königl. Schwediſchen Stat daſelbſt beunruhigen möchten. Hat alſo dem Feindſeeligen

625

Secundo Lubecenſi congreſſu, hoc præter aliam morâ fuit, quod Sigillo plenipotentiæ Regis Poloniæ inſignia Regni Suecici eſſent impreſſa, contra quam pactis congruens erat, & alias obſervatum fuiſſe, teſtimonio magni tum Cancellarii Regni Poloniæ ZADZIKII, principis eâ tempeſtate Legationis Polonicæ, Legatorumq; Angliæ & fœderati Belgii, ſatis ſuperq; conſtabat. Et licet etiam hacce vice Commiſſarii Suecici teſtati ſint, velle ſe emendatam Plenioptentiam, ubi haberi poſſet, expectare; nihilo tamen magis, res æquiſſima, à Polonis, annitentibus Mediatoribus, potuit impetrari. Ita ut hæc potiſſima cura Regi Poloniæ fuerit, quo tempus falleret, atq; tantâ præliminarium morâ objectâ, Suecos impediret, quo minus ad Tractatum ipſum pervenire poſſent, adeoq; de violatione pactorum qveri & ſatisfactionem expoſcere.

Hiſce & id accedit, qvòd qvamvis CANISIHLII in Sueciam miſſu, indicaverit Rex Poloniæ, velle ſe Legatos ſuos Reiq; pub. Polonæ ad S.R. Maj. ablegare, qvi tractatum de perpetuâ pace coram ſuâ Mte auſpicarentur, abſolverentq;, atq; in id conſenſerit S. R. M. eâ tamen lege, ut Legati Polonici properè accederent, licet non obligata fuiſſet S. R. Mtas ad reaſſumendos tractatus, cum ſemel atq; iterum fruſtra tentati fuiſſent; nihilo tamen magis Legati condicto tempore acceſsêre: ſed illorum loco internuntius qvidam, JOHANNES MORSTEINIUS appella-

pella-

gen Gemüht deß Königs in Pohlen wieder die Cron Schweden nichts gemangelt/ohn daß Er ſeine ſchädliche Practiquen wieder dieſelbe/ als unſchuldig und die Pacta in genauer Obſervantz haltende/ (welche von den Herren Pohlen noch niemahls der Friedbrüchigkeit beſchuldiget werden können/) nicht vermocht ins Werck zu richten; und zwar ſolches nach GOttes gerechter diſpoſition und Schickung.

Es ſind auch noch viel andere dem Stillſtand/ öffentlichen allgemeinem Glauben/ und Ihr. Kön. Mayt. zu Schweden Unterthanen zu wieder lauffende Händel verübet worden/welche man zur weitläufftigern declaration der Urſachen dieſes Kriegs/ſo auß den Actis ſelbſten deduciret werden ſollen/verſchiebet. Mann hette vielleicht auch ſolche Händel etwas länger dulden unñ ungerochen laſſen können. Nach dem aber der König und Reſpublicq; in Pohlen/ unter einem Ruhmrähtigen Schein deß immerwehrenden Friedens/die Cron Schweden ſo offt herumb geführet/ und inzwiſchen durch ſtete Hin- und Herſendung der Herren Mediatoren und Unterhändler/ auch durch zwo Zuſammenkunften beyder Theile Commiſſarien zu Lübeck/ den Königlich-Schwediſchen einen blauen Dunſt vor die Augen gemacht/ob were der König in Pohlen zu einem im̃erwehrenden Frieden nicht ungeneigt; zu keinem andern Ende/als daß Er durch Gewinnung der Zeit/alles ins weite Feld ſpielen/Gelegenheit mehrers Schadens ergreiffen/unterſchiedliche Feinde wider das Königreich Schweden erregen/ und alle Gelegenheit/ dieſe ſchwere Streit-

zugleich/

pellatus, qui nullas ad tractandum ſtatuendumq; de pace perpetuâ plenipotentias adduxit; verùm literas tantùm fidei à Rege, idq; præjudicii involventes, ut ſub annis Regnorum ſuorum (cum unum tantùm habeat, videlicet, Poloniæ regnum) ad calcem literarum annotatis, innueret, ſe eſſe Sueciæ Regem, titulumque illius Regni, quem in fronte literarum S.R.M. ex pactorum præſcripto tribuiſſet, eſſe fruſtraneum & inanem; ut ſilentio tranſeatur, omiſſam unam etcæterationem in titulo S.R M. quæ paritati inter utrosq; Reges ex pactorum præſcripto obſervandæ, derogaret.

Sed qvod inter præcipua meritò cenſeri debet, ne qvidqvam intactum relinqveret Rex Poloniæ, qvo jugulum Status Suecici peti poſſet, peregrinas etiam Claſſes in mare Balthicum non ita pridem inducere eſt conatus, fœderaq; cum variis Principibus, populisque, qui dictum mare accolunt, ac freqventant, inire, S.R.Mte ſolâ excluſâ; ut luce meridianâ clarius ſit, dictas claſſes adverſus S.R.Mtem, Regnumq; Sueciæ fuiſſe deſtinatas; cum tamen pactis Stumdurfienſibus ſtatutum ſit, ne Reges aut Reſpubl. Polona adverſus Reges, Regnumq; Sueciæ, ſubjectasque ditiones ac provincias claſſe ulla maritima, navibusque utantur, durantibus Induciis; Indicantibus Hoc etiam Regis Guſtavi Magni cum Urbe Dantiſcanâ pactis Ducumq; Boruſſiæ & Curlandiæ Cautionibus.

Deinde, nulla tali claſſe, hoc præ-

ſertim

tigkeit / welche numehr lange Jahre beyde Königreiche mit höchſter Kriegsunruhe gedrucket / zur endſchafft zubringen / benehmen möchte: So hat endlich Ihr. Königl. Mayt. und der Cron Schweden / dieſen Krieg zubeginnen und anzutreten / der König in Pohlen ſolches abgezwungen und abgenöhtiget. Zumahl / daß man viel anders mit Stillſchweigen vorbey gehe / nechſtfolgende Sachen / welche man nur obenhin berühren wil / wie wenigen Muht und geringe Luſt der König und das Königreich Pohlen zum immerwehrenden Frieden gehabt / ſattſam darthun können.

Denn bey dem Erſten Congreſs und Zuſammenkunfft zu Lübeck / haben die Pohlniſchen Herren und Commiſſarii ihre Plenipotentz Schreiben und Vollmachten übergeben / welche groſſen Mangel gehabt / da der König in Pohlen ſich deß Tituls Ihr. Königl. Mat. Schweden angemaſſet / und ſolcher Geſtalt das Fundament der compacten umbgeſtoſſen. Und ob wol vorerwehnte Herren Commiſſarii nach Erkenntnüß Ihres Irrthumbs dem Königl. Frantzöſiſchen Legato bey guttem Glauben verſprochen / daß die Königliche Schwediſche Herren Commiſſarii innerhalb drey oder vier Wochen geänderte Plenipotentz-Schreiben empfangen ſolten / die Königliche Schwediſche Herren Commiſſarii auch in ſolcher Hoffnung alſo lange darauff gewartet; ſind iedoch keine andere Schreiben einkommen: und haben die Pohlniſchen Herren Abgeſandten endlich die Schuld ſich ſelbſten zugemeſſen / als die Ihrem Könige / der dergleichen Ihm præjudicirliche Ver-

ende-

ſertim tempore, opus habuit Rex Poloniæ, cum mare Balthicum à turbamentis ſit immune, nec à qvopiam libertas ejusdem commerciorumq; infeſtetur; ita ut illi potiſſimum rei intentus fuerit, ante memoratus Rex, qvo tutelam ſæpe dicti maris, ab antiqvo Regum Sueciæ peculiarem, turbaret, illudque S. R. Majeſtati, iisque, quorum ſalus in ejusdem commerciorum libertate ſita eſt, infeſtum redderet, & initâ cum aliis ſocietate, hoc pacto inter S. R. Majeſtatem amicosq; ſuos diffidentiam excitaret, eosdemque ab invicem ſejungeret, complures S. R. Majeſtati Regnoque Sueciæ eâ ratione inimicos parando.

Cumq; non dubitet S. R. Majeſtas, qvin Rex Poloniæ apud imperitos & ignaros, actiones S. R. Majeſtatis ſit traducturus, vel pactorum obtentu, vel aliis rationibus: videlicet primò: debuiſſe controverſias exortas, per Commiſſarios utriusque Gentis ad fines Livonia ſopiri, decidiq;; ſecundo: licet tractatus pacis perpetuæ ſemel iterumque non ſucceſſiſſet firmas nihilo minus & inviolabiles manere debuiſſe Inducias, ad exitum pactorum: Tertio: Supra dicta hæc verba ſemel iterumque, non pro binis vicibus accipi debere, ſed pro pluries repetitis; eoque ad tractatus, non ad arma deſcendi oportere. Contra primum hoc reponi poteſt; per Commiſſarios ad fines Livoniæ nihilo plus obtineri potuiſſe, qvàm per binos Lubecæ ſolennes Conventus; deinde, qvæ ſpes fuiſſet deciſionis Controverſiarum

rum

enderung/ Ihrer Meinung nach/ nicht ein[...] gehen würde / dieſes nicht hinterbringen dürffen.

Bey der Andern Zuſammenkunfft zu Lü[...]beck/ iſt dieſes unter andern hinderlich gewe[...]ſen/ daß auff dem Inſiegel der Königlichen Pohlniſchen Schreiben des Reichs Schwe[...]den Wappen imprimiret und außgedrucket geweſen/ welches dem getroffenen Vergleich und Pactis zu wieder war/ und/ daß ſolches ſonſt obſerviret und in acht genomen wor[...]den/ durch ſelbſteigene Bezeugung deß Her[...]ren Groß Cantzlers in Pohlen/ Herrn Zad[...]zicks/ ſo das Haupt der Legation zu ſelbiger Zeit war/ auch von denen Engelländiſchen Herren und der vereinigten Niederlanden Herren Abgeſandten gnugſam kund und dargethan worden. Und ob wol zu dieſem Mal die Königl. Schwediſchen Herren Commiſſarii ſich erbohten und conteſtiret/ daß ſie annoch andere und emendirte Plenipotentz-Schreiben / dafern man ſie haben könte/ erwarten wollen; ſind ſelbige iedoch/ wie billich auch die Sache war/ und wie ſehr ſich die Herren Mediatores und Unterhändler darumb bemühet/ von den Herren Poh[...]len nicht zu erhalten geweſen/ auß welchem erhellet/ daß der König in Pohlen ſich einig und euſſerſt dahin bemühet/ wie Er die Zeit hinbrächte/ und durch ſolche Verzögerung der Præliminar-Tractaten die Königlich Schwediſchen verhinderte/ damit ſie nicht zu Abhandelung der Häupt-Sache ſchrei[...]ten/ über die violation der Pacten und Still[...]ſtandes ſich beſchweren/ noch gebührende Statisfaction fodern könten.

Hiezu kommet auch noch dieſes/ daß ob

wol

rum per Commiſſarios ad dictos Livoniæ fines, ubi ne præliminaria qvidem, iterato Lubecæ Congreſſu, annitentibus etiam Mediatorum Legatis, pertractari potuere? Ad ſecundum: Cum nihil præſidii in pactis habuerit S. R. Majeſtas, quippe toties à Rege Poloniæ violatis, ad arma decurrere neceſſum eidem fuit. Adhæc ea etiam eſt Contractuum & Pactorum ratio, ut, cum mutuâ ſtent obligatione, altera partium non teneri ſe ulterius pactis putet, ubi ab alterutrâ violata ſunt; nec ſine maximo detrimento S. R. Majeſtatis Regniq; Sueciæ expectari pactorum exitus potuiſſet, tam freqventibus & exitialibus Regis Poloniæ machinationibus. Tertio, ut pluries, qvàm bis, Commiſſarii utriusq; partis convenirent, contra ſenſum eſt pactorum, quæ neceſſitatem quandam partibus hoc ipſo imponere voluerunt abſolvendi negocii, ne irritus & repetitus ſæpiſſime Congreſſus mentes exacerbaret, & partes omnium Geutium ludibrio exponeret, maximarumq; impenſarum cauſa eſſet. Eò tamen ſe adduci paſſa eſt S. R. Majeſtas, ut pro ſuo ad pacem perpetuam ſtudio, conſenſerit in tractatus ſtabilis & duraturæ amicitiæ, eâ conditione, ut Legati Poloni, pro ſpe, à Canaſihlio factâ, nullâ interpoſitâ morâ, adveniret.

Ex hiſce omnibus Orbi Chriſtiano liquidò conſtare poteſt, qvàm juſtum S. R. Majeſtatis, contra Regem Poloniæ bellum, qvàmve neceſſarium ſit, ad antevertendas pernicioſas ſæpe dicti Regis Polo-

wohl der König in Pohlen durch den in die Cron Schweden geſchickten Herrn Canaſihl angezeiget/ wie Er ſeine und der Pohlniſchen Reſpublicq; Legatos und Geſandten an Ihr Kön. Mayt. zu Schweden wolte abgehen laſſen/ ſo die Tractateu eines ewigwehrenden Friedens bey Ihr. Königl. M. recht beginnen/ und vollziehen ſolten/ Ihr. Königl. Mayt. zu Schweden auch hierinn gewilliget/iedoch mit dem Bedinge/ daß ſich die Pohlniſchen Herren Legaten aufs eheſte einfinden möchten/ wiewohl Ihr. Kön. Mayt. nicht ſchuldig were geweſen/ ſolche Tractaten zu reaſſumiren, da ſelbige ein und anders Mal vergeblich angefangen worden: Haben ſich doch deßwegen die Pohlniſchen Herren Legati zu beſtimmter Zeit nichts deſto weniger eingefundē; ſondern iſt nur an der ſtelle einer/ mit Namen Johann Morſtein/ als ein Internuncius einkom̃en/ welcher keine Plenipotentz Schreiben/ die Tractaten anzugehen/ und einen ewigen Frieden abzuhandeln/ beſondern nur einige Creditiven im Nahmen des Königs mit gebracht/ in welchen dieſes præjudicirlich war/ daß/ da Er zu ende des Schreibens geſetzet/ Im Jahr unſerer Königreiche/ (da Er doch nur eines/ nemlich das Königreich Pohlen allein hat/) Er andeuten wollen/ wie Er König in Schweden/ und der Titul ſelbigen Reichs/ den Er im Anfang des Schreibens Ihr. Königl. Mayt. vermöge der Pacten und getroffenen Vergleichs zugeeignet/ nichtig und vergeblich ſey: zugeſchweigen/ daß im Titul Ihrer Königl. M. zu Schweden das eine &c. ausgelaſſen/ welches doch der paritæt/ ſo beſage der getroffe-

nen

Poloniæ machinationes. Proinde S. R. Majeſtas non tantum coram Orbe Chriſtiano excuſatam ſe fore confidit; verum etiam has rationes omnibus iis, qui hæc introſpicient, etiam ſubditis Reipubl. Polonæ harum machinationum ignaris, probari poſſe.

nen Packen und Vergleichs zwiſchen beyden Königen ſolte obſerviret und beobachtet werden/ nachtheilig fället.

Was nun aber das vornehmſte billich ſol gehaltẽ und geſchätzet werden/ ſo hat der König in Pohlen/ damit Er nichts unverſuchet lieſſe / wodurch Er dem Königl. Schwediſchen Stat nach der Gurgel gleichſam graſen/ und an die Kähle taſten möchte/ ſich unterfangen und bemühet/ gar frembde Schiffs- und Kriegsflotten in die Oſt See einzuführen/ auch mit unterſchiedlichen Potentaten/ und an gedachtem Meer wohnenden/ und ſonſten der Segelation auff demſelben ſich gebrauchenden Nationen/ Ihr. Kön. Mayt. zu Schweden nur allein außgeſchloſſen/ Verbündnüſſe zu ſtifften: daß alſo darauß klärer/ dann der Sonnen Licht/ erhellet/ wie gedachte Schiffs-Flotten wieder Ihr. Königl. Mayt. und das Königreich Schweden deſtiniret und angeſehen geweſen ſeyn müſſen; Da doch beym Stumdorfiſchen Vertrage geſchloſſen/ daß zeitwehrenden Stilleſtandes/ der König und die Reſpublicq; in Pohlen wieder die Könige und Cron Schweden/ auch deroſelben unterhabende Fürſtenthümer/ Lande und Herrſchafften keine Schiffe noch Kriegs-Flotten führen und gebrauchen ſolten. Geſtalt dann auch ein ſolches der zwiſchen Ihr. Königl. Mayt. zu Schweden/ GUSTAVO MAGNO, Höchſtſeeligſten Andenckens / und der Stadt Dantzigk auffgerichter Vertrag / und der Hertzogen in Preuſſen und Churland geſtellete Cautiones mit mehrem darthun und erweiſen. Zu dem hat der König in Pohlen ſolcher Kriegs Flotte / inſonderheit zu dieſer Zeit / da die Oſt See gantz ſicher/ auch deſſen Freyheit/ Commercien und Handlungen von niemand angefochtẽ werdẽ/ gar nicht von nöhten gehabt: Iſt alſo vorgedachter König nur darauff bedacht geweſen/ wie Er der offterwehnten Oſt See Beſchützung und Beſchirmung / ſo von Alters her den Königen zu Schweden eigenthümlich zuſtehet/ turbiren und beunruhigen/ dabenebenſt die See vor Ihr. Königl. Mayt. zu Schweden/ und diejenigen/ derer Wolfart in freyem Gebrauch derſelben/ und ungehindertem Handel und Wandel darauff beſtehet/ unſicher machen; auch/ wann Er mit andern in Bündnüß getreten/ ſolcher Geſtalt zwiſchen Ihr. Königl. Mayt. und dero Freunde ein Mißtrauen erregen/ und Sie von einander trennen/ endlich auff ſolche Weiſe Ihr. Königl. Mayt. und dem Reich Schweden viel Feinde zugleich auff den Hals führen möchte.

Demnach nun Ihre Königl. Mayt. nicht zweiffeln/ es werde der König in Pohlen bey denen/ ſo dieſe Händel nicht erfahren haben noch wiſſen/ Ihr. Königl. Mayt. vorgenommene Actiones und Weſen ſchelten und läſtern / und entweder die Verträge vorſchützen / oder andere Urſachen einwenden: Als Erſtlich; Daß die entſtandenen Streitigkeiten durch die von beyden Theilen verordnete Herren Commiſſarien auff den ländi-

ländiſchen Grentzen hetten geſchlicht und beygeleget ſollen werden. Zum Andern: Ob
gleich die Tractaten eines ewigwehrenden Friedens ein und das ander Mahl nicht glück-
lich abgangen / hette iedoch nichts deſto weniger der Stilleſtand ſteiff und unverletzt biß
zum Außgang der 26. Jährigen Friſt ſollen gehalten werden. Drittens: Daß dieſe
Wörter (Ein und ander Mal) nicht nur vor Zwey Mal/ ſondern als offt und vielmahls
wiederholen/ interpretiret und auff genohmmen werden/ und man alſo zun Tractaten
ſchreiten/ und nicht die Waffen ergreiffen ſollen. Dem Erſten Einwurff kan hiemit
begegnet werden: Daß man durch einige Herren Commiſſarien an den Liefflandiſchen
Gräntzen nichts mehr würde erhalten haben/ dann durch die Zwo ſolenne Zuſammen-
kunfften in Lübeck. Zu dem/ was hette man wol für Hoffnung zu Beylegung der
Streitigkeiten durch einige Herren Commiſſarien an den Liefflandiſchen Gräntzen
ſchöpffen können / da nicht einmal die Præliminaria auff zweyfachen congreſs und Zu-
ſammenkunfft in Lübeck/ wie ſehr ſich auch die Herren Mediatores durch ihre Abgeſand-
ten darumb bemühet/ abgehandelt werden mögen? Den andern Einwurff zubeantwor-
ten: Demnach Ihr. Königl. Mayt. zu Schweden auff den Pacten und Verträgen/
als welche ſo offt und vielmahls vom König in Pohlen gebrochen/ kein præſidium und
Schutz gefunden/ haben ſie endlich nohtwendig zun Waffen greiffen müſſen: Und hat
es auch mit den Contracten und verträgen eine ſolche Beſchaffenheit/ daß/ weil ſelbige in
gleicher Verpflichtung eines und andern Theils beſtehen/ das eine Theil nicht mehr ge-
halten seyn darff/ dem Vertrage nachzukommen/ wenn ſelbiger vom andern Theil vorhin
violiret und gebrochen worden. So hat auch der Außgang/ des 26. Jährigen Stille-
ſtands bey ſo ſteten/ unauffhörlichen und höchſtverderblichen machinationen und feind-
lichen Beginnen deß Königs in Pohlen/ ſender grösseren und höchſten Schaden Ihr.
Königlichen Mayt. zu Schweden/ nicht können erwartet werden. Dem Dritten Ein-
wurff zu begegnen: Daß nemlich die Herren Commiſſarii von beyden Theilen mehr/ als
Zwey Mal / hetten ſollen zuſammen kommen: So läuffet ſolches wieder den rechten
Verſtand des getroffenen Vergleichs/ als welcher eben dadurch beyden Parten eine noht-
wendigkeit imponiret und aufferleget/ das Hauptwerck zur Endſchafft zu bringen / da-
mit nicht durch vergebliche und öfftere Zuſammenkunfften die Gemühter verbittert/ und
beyde Theile bey allen Völckern in Schimpff und Spott gebracht / auch nicht mehr und
höhere Unkoſten verurſachet werden möchten. Dennoch aber hat Ihr. Königliche
Mayt. zu Schweden ſich dahin bewegen laſſen/ daß Sie/ zu Bezeugung dero ſtets fried-
fertigen Gemühts/ fernere Tractaten/ umb eine beſtändige und immerwehrende Freund-
ſchafft zu ſtifften/ einzugehen conſentiret und bewilliget: Jedoch mit Bedingung/ daß
die Pohlniſchen Herren Abgeſandten/ wie Herr Canoþpl Hoffnung gemacht/ ohn eini-
gen Verzug ſich einfinden möchten.

Auſz dieſem allen erſcheinet der gantzen Chriſtenheit gantz hell und klar/ wie Ihr. Königl. Mayt. zu Schweden einen rechtmäſſigen Krieg wider den König in Pohlen begunnt / und wie Sie denſelben nohtwendig angehen müſſen / umb alles ſchädliche Fürnehmen offtgedachten Königs in Pohlen zuhintertreiben und abzuwenden. Haben demnach Ihr. Königl. Mayt. das feſte Vertrauen/ Sie werden deſzfals nicht allein vor der gantzen Welt/ und allen Chriſtlichen Potentaten entſchüldiget ſein; Beſondern verſichern ſich auch/ es werden eingeführte Urſachen/ alle diejenigen ſo ſelbige recht beleuchten / auch die Einwohnere und Unterthanen der Pohlniſchen *Reſpublique* ſelbſten/ ſo von dem argliſtigen Führnehmen und *machinationen* des Königs in Pohlen nichts wiſſen/ *approbiret* und gültig gehalten werden.

629

65

Labente Junio comitia in hoc tempus dilata, variis Senatoribus terrarumque [illegible]
singulisque in commune consulentibus, et nec non pompa funebralis Caroli Ferdinandi Po
lonis et Sueciae principis, Plocens. et Vratislavien. Epi. vita [illegible] 5 maij
functi Varsoviae apud PP. Societatis J. finem accepere; tres autem infensissimi
hostes, e tribus mundi angulis, [illegible] conspirati ad excidium Poloniae adfuere
Moschus, ab Aquilone in Lithuaniam, Suecus ab occidente in Maiorem Poloniam, ab
ortu rebelles Cosaci in Russiam, magnis exercitibus instructi; neque ullum
Patriae latus, a belli furijs, aut lethali morbo erat immune, torpor quidem Proce:
res et universam nobilitatem occupârat, nemo ut ad fragorem armatarum gentium
in necem, vastitatem, ac solitudinem Patriae [illegible]entium, evigilaret et conclamata ac de
posita Reip. Saluti succurreret, ambitiosis venales magistratus, turbulentis ingenijs pr[illegible]
praefatis acatholicis, religionum sacra, nobilitate, generales ad arma expeditiones tanqua
generis sui pestem, oblique tuentibus, nihilique ducentibus, cui vultum aequitas in
pudam rederet, modo [illegible] otio, abuti libertate aurea liceret. Et Moschus
quidem, perpetuae pacis violatis legibus, Smolenscum Severiam Czernichoviam, et quidquid
veteri dominio, reynante Vladislao IV restituerat, anno superiore impune avulsis, hac
aestate, Lithuaniam et Poloniam vasto animo occupârat. Zaporovienses quoque apud
eundem rebellioni suae patrocinio, per Russiam, Podoliam, Pocuciam, locis omnibus infe
sti, Leopolim gravi obsidione premebant. Carolus Gustavus Sueciae Rex, validum
finibus Maioris Poloniae exercitum admovebat, obtentu caussarum, quod Vladislaus IV
Botium et Crocovium ducteres exercitus Caesariani, in Pomeraniam et Livoniam per
suas ditiones irrumpere permisisset, et fidem subditorum Sueciae tentasset, quod Ca
simirus in literis ad Reginam Sueciae datis, debitos ex vi pactorum titulos, in in
scriptione non addidisset, parum animi ad pacem sibi esse, in tractatibus Lubecis
per legatos habitis, ostendisset, classemque in mare Balticum, contra Suecos inducere con
tendisset; re autem vera ipsa fax belli Hieronymus Radziejowski [illegible] exlancelarius Poloniae pro delicto
et exul fuit, qui frustra Ferdinandum III Imperatorem, apud quem, vix non in ner:
vum inciderat, frustra Christinam Sueciae Reginam, quae mox regno excesserat
pro sua restitutione sollicitans, facilem Caroli juvenis et gloriae cupidi, cui nu:
per suos Suecia detulerat fasces, animum accendit. justi in Casimirum belli suscipien
di caussas, nempe Lubecae, bis, ex formula pactorum compositionis regnorum
negotium initum, bis per Poloniae legatos, irritum; spem potiundi regni non
dubiam, nimirum patriam viribus distractam, consiliorum inopem, divis privatis
tenacissimam; modos insuper, quibus Throno admoveret regem, scilicet suadam
suam, clientelas, propinquos, male animatam in Regem Casimirum nobilitatem;
si fulgor armorum Suecicorum accederet, ostentabat. Non erat difficile
revelatis omnibus arcanis Reip. morbis et defectibus, bellum apud hereditarium
sceptro invasorem, gentemque militarem Suecorum, quae ultro etiam hostem quaereret, per
suadere, et tunc, fructus in Saxonia, injuria Sueciae detrectantibus, Bremensibus,
inutile videbatur exercitum in otio retinere, quinimo in societatem gloriae
belli, omnes sanguine cognatione religione iunctos ex Germania Principes. Tres Pala:
tinos Rheni, Saxonem, et Anhaltinum duces, Marchionem Badensem, Landgravium
Hassiae Levinum, [illegible] vocare, et in uberes Poloniae campos deducere, Regi placuit
ut demissis [illegible] viribus, confoederatorum Protestantium potentia augeretur, Casa:
ris et Catholicorum colligatorum robur affligeretur, Non ignarus ipsum erat Casimi
rus, et quamvis parari bellum in Suecia multorum literis doceretur, induciarum
tamen fide, quarum praescriptum duos aliquot adhuc annos continebat, tutus et [illegible]
tationibus, compositionem inter Regna urgebat, donec Joannes Morstyn, inter
ipsa ad bellum profectione a Carolo reiectus, et arma in Poloniam ferri nunciasset.
Obiecerat se advenientanti ex Pomerania hosti tanquam murum, cuius fugam
supra fluvium Notek ad oppidum Uscie positis, ois maioris Poloniae nobilitas
[illegible] et legatione solenni Joannis Lesczynski Palat. Lancicien. et Alexandri Karnkowski [illegible]
qui nec Stetini possent nec in Polonia frequenter de compositione
regnorum agenter audiri

Tres ut: Reges Poloniae in Suecia Joannes Sigismundus Vladislaus

[illegible] Stetini [illegible] 1656 [illegible] dom [illegible] Tractatus [illegible] Suecorum de [illegible] 1657 [illegible]

1630 629

alter ut aliâs semper animos præferens, et hostem, pro more suo, contra ... cilitate prudentiam, contemneret; Regi quippe sedulò per internuncios ut continuo ... quinq millium militum certis stipendijs offerenti, ut fortiùs hostem exciperet, monere ... buerat respondere, spectatoribus se bellicæ suæ fortitudinis, non munitoribus, ... aribus copijs indigere. At enim vento magicis ad unius velitaris ... consuetudinem spiritus, tam Wittembergius ex altera parte fluvij, cum castris consistens, pedites, ibidemq equites trans flumen ire, et fortunam cum Polonis tentare jubet. Dicto ocyùs imperata faciunt Sueci, obviasq cohortes acriter invadunt, ... tiquot ex nobilitate, peditibus vero fere 80, reliqua castra Polonorum terrore corruptissima; ... tia et luxuria corruptissima; addidit metum, obortus fragor, et alius quod ... fuerat nubes, ex incenso pulvere nitrato; quem prope alligatus unus ex captivis ... iecto inter eius tormentum uno in loco depositus, ... incenderat. Hac mora ... subiens nomine nobilitatis, colloquium cum Wittembergio petit, data petenti facultate, ... se medium ex castris Suecorum Radzieiovius inter partes, et potentiam Sueciæ et ... ... stragemq certam; tum afflictam sortem suam, et inclementiam Casimiri, aliaq ... bus ob oculos in numera ponens, sive suada sua, sive sponte sua ... Christophorus ... linsky Posnaniensis et Grudzinsky Calissiensis his consentientibus Czarninsky Lenciciensis ... religione et libertate salvis, stipendiario ex lanceis milite, attributo in partes Regis Sueciæ, perducit, solus Jacobus Rozrazewsky Palatinus Inowladislaviensis ... eadem ... fidem non potuit, qui lacerato sui Palatinatus signo ex illis castris excedens fidei integram in Regem suum permansit. + difficiles aliis propter frequentes ... et castella, solutis ex castris nobilitate, dedititiis ... partibus ... Sueciæ, cuius partem Wittenbergius octo fere millium, alteram ... idem numero auctiorem, Rex ipse in maiorem Poloniam deducebat, non ... hospites excipientibus Polonis, sed nec in Lithuania constantiores, adversus ... fuere plerique ijs ... Dux enim Radzivilus, supremus ... exercitus Lithuaniæ præfectus, parum ... Martem, anno elapso ... Vilnâ amissâ quam Moschus exciderant, expertus, in protectionem se Regis ... cit, salva ibidem libertate religionum, neve unquam Lithuania Regno Sueciæ ... Provinciam adiungeretur, aut arma contra Polonos sumere cogeretur, ... Ad famam deficientis Poloniæ et Lithuaniæ, ex hoste exercitu in ... mensum augentis trepidatum est Varsoviæ, et Ille, ... quamq reginam fido ... Gedanum inde ... per mare ... deferre, ... ni ad commune periculum ... dissipasset, autorq ... Gnesnensis Archiepiscopus, indecorum et inutile consilium ... revocatis in mentem quæ pœnitentiâ digna erant, in utrisq Maiestatibus, ut Regina cum impedimentis Cracoviam expediret, ... cum parte exercitus Stipendiarij ad se vocaret, generalem universæ nobilitati ad arma ... diceret, satis temporis esse si quamprimum; non deesse opportunitatem loci, si ... aciam, convenirent exercitus; arma, viros ... non ad sistendum ... cendum. Quod si ex alijs partibus urgerent hostes, in Deo spem ... cui suetum esset, in paucis etiam vincere, ... partibus ... maioris Poloniæ ... consulta bene rem fieri mandat, ... Suecus ... ad componendum ... auctus, Pontum de la Garde, cum ... in Lithuaniam ad componendum ... nibus magni ducatus transmittit, castella et arces, ne quid ... relinqueret, in finibus Poloniæ, præsidijsque in ... lentoq gradu ... gnam, Gnesnam, Calissiam, Costenam, ... aliaq munitiora loca partim ... partim sponte ad se venientia, recipit. ... ubiq ... et loco ... vocantur tamen universales ... nobilitatem rex volebat per Comitiola sua designatis, hinc inde ... quam ... tus, nec tam ad pugnam, absq omni militari et castrensi disciplina ... Principem ad alio deducendum veterem et novum in regnum inducendum ... ostendebat, quod ... pugnæ, iniquitatem loci, donec rex extra fines iret,

ad unius velitaris ... nostri ... bellum ... iam ... regi ... ... Suecicum ... intelligens ... Ducatus

tota nobilitate

+ praeda ... nata

... Regium ... animos ... bello ... experientia ... regium ... terreret ... Ducis ... ingenium

25 July

paulo temporius accurrens ad regem cum Czarnecio Lanckoronius, campestris militiae
dux ad regem, carptandum potius et ad iniqua loca deducendum, quam lacessendum hostem
censebant, non ignari, militem quem duxissent, ad aggrediendum directa aut stataria pugna
acie insufficientem
aclhuc obtentis nondum solutorum stipendiorum, mandata non acceptorum, vel invita mi-
nerva pugnando, regi maius periculum creaturum. Amissa vero Lovi et hostis ad Craco-
viam, Lovicum, quo vocata non comparuerat nobilitas, opportunitate, castris ad Wolbor
positis hostem non operiebantur, cumque in conspectu positum, et cum iniquitate loci
luctantem, more Parthorum clamoribus, sparsisque ordinibus, undique aggrediuntur
fremebat, donec per
silentium ille, tacitus loco, in modum arcis dispositam aciem, fremebat, donec per
vox undique competentium evanesceret, et vox clamantes deficeret, tum vero explosis tor-
mentis, tanquam fulminibus, peditatu ignem pluviatim, nisi dissipati, non tantum ad
ordines non redire, sed nec ad castra, annonae omnis generis copia ad luxum, multi-
tudine curruum 4000 panno serico tectorum ad pompam instructissima, viam invenire redire in
quibus exercitus Sueci emaciatus et fatigatus, toto triduo, lautissime refecitur;
relictis superfluis, nil spolia a nostris in paludibus abiecta notatur, fugientes
sequebatur, ne victoriam amitteret. Ad 14 Augusti Regina Cracoviam venit, nervi
rum belli ex thesauris Ecclesiae, Epum et Clerum proposuit ex ingentibus post Carolum Gu-
stavum templo
cipem argentis, ne aerarium expendere volens, datis ex solo Cathedrali templo
in vasis, quorum artificium, pretium materiae superabat, quadringentis marcis; erat
Scholasticus in Collegio capitulari senis Andreas Lipnicki, Suffragani suadente dux, antequam
ad res Dei consecratas manus admoverentur, privatas, ex bonis et thesauris, quas
omnes omnium templorum superarent, collectas opes, in commune conferri debere,
et se primum exemplo praeiturum, et in posterum stanno, pro argento in
mensa usurum; laudantis si fuctores, non audiebes tantum, et laudatores na-
ecq fuisset, tam opulentiores e Clero, nobilitate, et civibus quique, a primum
de castris nostrorum amissis rumorem, statim tanquam mures ruinae domus me-
tuentes ultra fines regni, in Silesiam, Hungariam, Germaniam, cum paratis divi-
tiis, quasi jam ne ipsa salus saluti illis esse posset, emigrabant. Promoventi a
Volbor cum suis copiis hosti, iterum nostri ad Opoczno, ut antea occurrere, sed
iterum assimiliter dispersi, nullis insidiis, nullis impedimentis, per sylvas, per cre-
pidines angustarum viarum, positis quo euntem remorarentur, et laederent, tergis ha-
suis inhaerentem, Cracoviam usque deportarunt. Ante alios peditatus 14 tor-
mentis constitit, fossis trin-
campo inter Clepardianum et Pradnik, cum tormentis constitit, fossis tri-
ra Circa Clepardum agri cepit, designata domo muratae Mentelupiorum stationi regis. Epositum
S. Floriani, Lanckoronio imperatrix. Rex duorum millium Raitarum comitatu
sub ipsam vesperam Cracoviam ingressus, nobilitas cum consequens, ab ar-
ce Lobzow, ad Quercetum usque ubi Cracoviensis Palatinatus iterum operariorum cit.
pit, Quarcianis castris inclusi recusabantur. Insequenti die 20 7bris in minore
tum ea spiritualibus frequentior erat, ceperit, acutius etiam rei militaris auctorit-
terebatur in eo secreto consilio fidem sibi multos obstrinxisse. Regem quod nil
tanquam contra patriam esset tentaturus. Senatum quod Regem non esset deserturus
petiturque extra fines regni abituros, quam in novum regem, se superstite, consen-
surus. (40 autem alios Senatores litteras, Suecum ad regnum invitantium, in capto regis
Sueci curru, inventas esse dicebantur) donec Remedium ab hostium conatibus fata pe-
sitiora respexissent. Nec multo post consilium illud Georgii Lubo-
mirscii Regni Mareschalli regnorum Poloniae, Sueciae, et Moschoviae, in senatu
Lubomirscii senatus deportat, Epus Cracoviensis praesentato regi ea condictione sua
dioecesis inauctoratum peditatum, Starnicium in Moraviam, Archepus utero sibi
in Silesiam, Dux Omnicy in Hungariam, alii alio clam se recipiebant. Ultimo
regina cum suis, inde Glogoviam minorem, cum omnibus suis opibus se recepit
castra rege et imperatore quotidie lustrantibus, et utrumque retinentibus, quid senatu
fieret, edocta nobilitas, Regi per deputatos, quod in aciem praelium non esset
se excusat, nisi prius stipendiariis imidem Marti aleam subiret, 17 iter eodem tempore

631

556

Duci Lanckoronio signa conuoluta remittunt, obsequium denegant, stipendia non
luta causantur. Rex nobilitatem honoris, virtutem officii, omnes [illegible]
admonet, stipendiariis donativi nomine 30000 Talerorum quae mittit, [illegible]
lutionem pollicetur. Sed difficile erat verba dare, ~~[illegible]~~ [illegible]
consilio nec auxilio copiam superesse dicentibus. Illi enim qui nonnisi [illegible]
in comitiis tendere et minis modo non solum terribilere consueverant [illegible]
bantur, isti acceptata praesenti quae dabatur pecunia, neque vim hostis [illegible]
neque resistere neque quidquam perpeti volebant. cuncti ~~omnes~~ et turpitudini [illegible]
tenderant sparso de regis abitu rumore. Sine signis, sine ~~[illegible]~~ ordinibus, relictis [illegible]
iam opprimerentur effuso gradu, in diversa ferebantur loca. Tantus nonnullis [illegible]
vici obiectus est metus, ut neque ubi ~~[illegible]~~ consisterent, neque quo aut qua [illegible]
certum haberent, passimque viros ac mulieres rogarent, darent viam. [illegible]
rent Istulam, et cum in porta Istulo essent, de porta Istulo quaerebant [illegible]
perturbati ut animum ad cogitandum insistere non valerent. [illegible]
Cracoviam cum stipendiariis supra centum hominum armatorum millia, commeatus [illegible]
omnisque erant tum pabulorum pro bestiis, quam victualium pro hominibus copia incredibilis [illegible]
bant a tergo urbs et Istula, fortissima munimenta, nil deerat ad [illegible]
nondum feliciter cum hoste, praeter animum, qui in pedes concidit [illegible]
tempore relictis impedimentis tantam multitudinem ex castris et campis amotus est. [illegible]
relinqui cernens impositis in praesidium cum 6000 urbi Czarnecio [illegible]
aliquot ultra Istulam legiones, qui cum [illegible] summo mane secutus est, quarta in [illegible] Zielonkis [illegible]
citer partem Lanckoronius habebat. Conspecto hoste [illegible] qui non [illegible]
omnium quae apud nostros agerentur, trepidus inter spem et metum et gaudens [illegible]
necnon suos praesidiarios in urbem deducens, castra versus Prandnik [illegible] cum omni
iumentis et impedimentis cum ingentibus acervis foeni frugum acervis in [illegible]
maximo exercitui sufficientis, incendit. Corripit simul ignis Clepardiam [illegible]
urbem vicina aedificia, multis in locis ex suppositis per milites fomitibus [illegible]
Matthaei Kwrnicki STD praepositi S. Nicolai ac tum Universitatis Rectoris [illegible]
omnibus, in quibus Universitatis sigilla periere. posthabitis [illegible] salva [illegible] Studentum [illegible]
divinum solatium in libris inventa, paucis cum supellectile sua, [illegible] in [illegible]
ignis hora 2 post meridiem sella reclinatoria languens et morti proximus, [illegible]
Maius et in habitationem canonicalem [illegible] in periculum delatus est. Ardebant longe [illegible]
protensa suburbia, ingensque creabant periculum per aera volantes et in tecta [illegible]
um cadentes titiones, quibus restinguendis per summas aedes, [illegible]
bant cives familia quanquam ne sic solliciti, non adusti mansere. Mola dicta Lapidea [illegible]
vicinum aquae claudis civitatis aedificium, illud novum sibi imminentem flammis [illegible]
vit, et ne ulterius hac parte civitatis in domos Vulcanus saeviret, [illegible]
ciam ductum est. Cerdonia proximaque ad portam S. Annae domus, cum [illegible] Clasterum [illegible]
ad perniciem Collegii nostram auferebatur, scandalis tectorum in pergulis [illegible] crepantibus
loci dicti strata, a ~~[illegible]~~ [illegible] vento flante delatis, flammam [illegible] incendio
stabulum, et secretum, vicinaque Universitatis domus [illegible] quamvis summa [illegible]
cito defendebantur, quod idem vento [illegible] tectorum Collegii Maioris sustentamentis [illegible]
erat, nisi homines securitatis gratia in Collegium confugientes, duo viri [illegible]
crypto duo Servitores, Ecclesiae S. Floriani, nos [illegible] Magne [illegible]
ko in avertendo a domo nostra praesenti periculo per intercessionem D. Cantii quod [illegible]
enituit. defensoribus minimo numero, ad tam vasta et multa aedificia, [illegible]
perplexos anfractus tectorum, cum ligneis canalibus, aquis [illegible]
circumspiciendas manentibus, Reverendus enim Adam Mlynkowski [illegible]
[illegible] quos propter invaletudinem modo ~~[illegible]~~ Cracovia non potuerant [illegible] Baccalaureus [illegible]
[illegible] nulla habebant, nonnemo [illegible]
e tecto ut se ad lectum componeret, [illegible] et cui [illegible] Respondit [illegible]
[illegible] si desuper ignis in plumas deflueret. Dispensator cum [illegible]
[illegible] habere, ut sibi non aliis inserviret. Tertianus Culinae [illegible]
abductis duobus [illegible] equis, aufugerat, et Kuchni tota nocte [illegible]
bulo imminebat, Solo M. Mathias Slonkowicz,

Margin notes: argento [illegible] Carolus Gustavus [illegible] ipse [illegible] / publicae rei / [illegible] / 25 [illegible] / [illegible] Istulam in [illegible] / Per ignis [illegible] / postea / [illegible] / Sebastianus [illegible] / D. Rd. [illegible]

vigiles accurrebant periculi admonebant aquas subministrabant, Media ferè nocte illapsus Carolo in turrim [illegible], navi Basilicae S. Francisci insistentem, horrendum in modum tectum, et simul Coenobium inflammavit, pondere tegularum et ferramentorum [illegible] testudinis dehiscens in Choro maiori cum ingenti fragore ruinam fecit, altaria, organa, sine Compassionis Sacellum, vicinas ad murum domos omnes exussit, arca maxima cum Scabellis artificii non vulgaris et Sacello D. Salomeae intactis. In arce duae turres fumo et nido et suo receptam intra moenia numerosissimam nobilitatem, non leviter afflixere, virgines Deo consecratae, incolumes S. Catherinae Senensis vix sese e Collegij sui flammis eripuere, in cineres redacto Castro antiquo. ad Sorvam D. Nicolai Grodek nuncupato Aliam fundum religiosis diem dolor designavit magis adhuc turpi fuga ex moenibus Civitatis Praefectus peditum Rmi Epi Crac. qui stipendio Ecclesiastico inauditorum 500 ferè milites turpissimam securè abduxit obscuratione memores ut aiebat dicti: Vir qui fugit, pugnabit denuo, et ob id fugiendo vitae consulere, quam fortiter pugnando, interimi debet sed immemores datae fidei, dignitatis suae ducis. et perniciosissimi nisi [illegible] exempli. Liber enim ad meridiem et occasum in horam usque 8 Medij hostes Civium nonnulli, servi ante meridiem Cracoviae egressus, passimque fugiebatur. Civium nonnulli; servi volgique ante meridiem Cracovia egressi viam Veliciam versus affectantes in hostium devenire manus. pauli egressi viam Veliciam versus affectantes in hostium devenire manus. Trois ad Cracoviam spe: Dicebant ipsi hostes graviter se indoluisse luctuoso Trois ad Cracoviam spectaculo, visusque Rex Suecis fudisse lacrymas postquam campum vidit ubi pridie amplissimam conspexerat civitatem, deductoque tota illustri nocte suo exercitu ad urbem re: Cum Wittembergio ad urbem tenor qui ulterius gradum promovere non poterant linquens usque vadato Istula qui tum tenuer ob aviditatem trahebat vadas missa valida manu fugientes ad Weinicum usque insecutus est. ubi commisso vexillari praelio, amissa fuga vertentibus nos post amissam quam Ioannes Haksak ducebat cohortem Stipendiarijs nostris. Rege vero Casimiro cum suo duorum millium fido equitum Sandecensi et Bochnensi [illegible] subsistit, nullium amplius puin inde tubantem ac tandem in Silesiam abeunte, et nostrani [illegible] grandi durent operis pretium, aut persequendi. meos qui ferro et igni omnia vastabant Tarnoviam versus tendentes, habens necessitatem. plurimum veis gaudens, periculo liberatum maximo quod et à multitudine Polonorum et ab iniquitate locorum. et à fesso et magnis itineribus defatigato suo exercitu impendebat Wittembergius ad urbem propius accedens deserta in castris ad dubio conspicit omnia et occupat. ex usque aliquot equitum et peditum turmas Istulam transmittit portaque Veliciensi Casimiriam defensore vacuam hora 9 ante meridiem ingreditur. Sanguini civium parsum, licentia militi in fortunas concessa praeter Canonicorum Judaeorum, Canonicos domus ad Corporis Xpi portam unus è Sodalibus aperire nolens per fores globo traiectus concidit. alijs Patribus in uno Sacello et Sacrario reclusis et diutius cibo et potu provisis amplissimus ille ordo Regi cum suae aulae comitibus in diversorium cessere. D. Catherinae Ergo cuius supremus asceterium augustinum valetudinarijs in usum designata servijs. malo à Sueis cibus P. r. Balthasar S.T.D. pro Abbate reputatus, curis vacuus hae sermone multum de maiestate gravitatem tamen sanguinem habuit utque D. Augustini religiosorum Tubicine Paskely Castri amicus. Casimiriae missus ad Cracovienses cum Tubicine Paskery Strenuus Seeretarius hora 12 ad portam D. Floriani venisse. obtulit Regis Suecici Secretarius hora 12 ad portam D. Floriani venisse. obtulit Regis Sueci gratiam si suo exercitui portae paterent, aliòquin adhibitorum vim et de caedibus ac direptione excusatum fore, responsum ab Illmo D. Czarnecio interea temporis Regis locum tenente ac Generali Gubernatore huiusmodi rebelli. Cracoviam duobus dominis parere nec velle nec posse salva fide quam vitâ sua potiorem duceret, mortem prius subiturum quicunque muris continerentur civitatis quam admissurus aliquem intrò qui Capitanei Regis Poloniae non esset. Minas apud Cordatos viros vanas esse Regiis Poloniae non esset. Minas apud Cordatos viros vanas esse referret, quas intentaret. insuper horas illius placeret in quo missus esset cardinalis

Wittembergius ut ostenderet minas suas haud vanas esse, meditatam cum tormentis [illegible] ab horto Seruitarum. istum à limine portis super ripam istius versus S. Agnetis et S. Hedwigis hospitale in postica Stradom, ne patente via undique infestaretur, adversus grandem urbem dirigit. praecurrerant aliquot exploratores et militiae officiales PP. Bernardinorum Stradomiensium Monasterium qui tum à mensa recedebant [illegible] tenentque Bonaventuram Peplowski aetate et dignitate alijs superiorem [illegible] insidijs, de arce, deque Civitatis frequentia percunctarunt. Respondit ille nullas esse [illegible] se insidias, arcem suo judicio esse inexpugnabilem intra Civitatem ad minimum esse cum incolis quindecim millia armatorum. Minus grata dicenti [illegible] nitate hac adhuc die extremum reponunt. Sodales bono animo et sua [illegible] officia non absoluere jubent. Post unius spatio horae Stradom [illegible] curibus armatis completur in altam et firmam Lugouij domum. Wielopolsky [illegible] tium Suecis illata tormenta militesque sub tectis Coenobij latenter [illegible] signo dato fidulas accendunt. fit fragor, cadunt non rari per [illegible] in arce milites ex insidijs ictu et vi tormentorum deiecti [illegible] defensores. alibi alij maioribus tormentis versus eam omnibus machinis [illegible] è domo Lugouiana sub tectis Coenobij latenter continuis ictibus [illegible] ne mutuis cladibus certantibus, interne alij omni conatu in portam [illegible] jebant irruptionem effractaque una atrium primarum ala, vigilias assistentes [illegible] repellebantur. exoritur deinde clamor [illegible] per urbem hostes intro [illegible] quo veniret Andreas Lieniowicz Consul urbium ducens [illegible] Stradom juventus, nec deerant Gnoinij milites [illegible] hostem porta [illegible] lumo trabibus lapidibus obruunt [illegible] incumbens diem et certamen [illegible] imbris [illegible] hostium 80. nostrorum pauci desiderati. fessas [illegible] impressionem [illegible] patrum epulis reficiebant Sueci Coenobij [illegible] sudorem et pulveres diluebant apertis celarijs. ro vasa generosissimi [illegible] quandam mercatoris securitatis gratia eo loci deposita, haustu [illegible] intacta suppellectile Ecclesiastica congestas Stradomiensium et in [illegible] depositas opes rapuere. Singulorum Patrum et Fratrum cellas [illegible] factum est in S. Agnetis et Clericorum Coenobijs. Dueite [illegible] S. Hedwigis omnibusque Nobilitatis et Stradomiensium domibus. ablata [illegible] etiam res a viro in Civitatem Iudaeos tanquam in voraginem [illegible] levissimo pretio delata, vendita proiecta.

Hora fere una ante vesperam G. D. Piotrowski quem Deus singulariter [illegible] portis trademus velut Aegypto Josephum aut Acrosolimis Nehemiam [illegible] consuetudo in communem rectè consulendi, constanter bene agendi [illegible] tiendi naturam fecerat, Bronowicijs Cracoviam revertitur, dum enim [illegible] diuersitatis, in quibus Subditos et familias consilio in praesens [illegible] periculum armavat et animaverat, eò divertit et à nostris [illegible] familiarem quod Uta sine dubio dissuaserat fuisset, vana expectatione [illegible] Cruceius illustrissimi [illegible] ab Illmo Dno Capitaneo Lanckoronio circumductus et [illegible] moritus ut fugeret defendit, non prius ex hospitio castra nostra [illegible] abire voluit, quam loco et rebus ab hostibus quatenus [illegible] provideret. Remansentibus [illegible] officium extendit fortis et [illegible] hominibus et se tempestati isti substrahentibus, moram ad meridiem [illegible] minico in pago traxit, quo tempore aliquot Suecos cum nobili [illegible] interpide, nec arrogante fronte mensa domestica excepit. [illegible] ne direptioni [illegible] Patres familias rehquere humanitate victi, rogati [illegible] omnibus fortis [illegible] allodia plenissima paterent, nomen Palatini Rheni omnibus [illegible] at paulo post à Buccinatore homine barbaroque accurrente [illegible] à nondissimuli [illegible] emunctus et vestibus spoliatus, ne similes iniurias [illegible] in se experiretur circumspicere coepit qui se in Civitatem transferret [illegible] ple itaque dorens Zielenium, Fidum et antiquum inter familiarem [illegible] nec comissos occubuit, Suecos in vitam non senire, eundem in hospitio [illegible] ipse cum puero et [illegible] quodam inter virgulta per [illegible] Civitatem credidit [illegible] exceptus in Collegium redijt oppugnanique altera parte Civitatem à defensoribus [illegible] (nam [illegible]) [illegible] ne mortem sibi acceleraret.

27 ut serpebat jam ardens implorabat Vandali fauces urbibus, bustis veteri Draconis cubilia ponens nouus ad fluenta Istulae Olophagus, non urbem tantum sibi imminentem, sed regnum etiam immani videri absorpturus. nullus tum Cracus qui letiferam ho[...] offam belluae. nullus erat qui sibi spiras incideret Laocoon, e[x]tremo, a incensis à nostris ad radicem montis aedificiis magno cum hominum damno dedit, quam tum flammae resedissent et muri ab incendio defervuissent. aduri enim noleus prima luce eadem via qua venerat, tutam petijt. nouasque induens formas sub vesperam ut terrorem ciuibus incuteret in aries sese ad Clepariarum explicuit tormenta cum Beato vicinum in favillam induit quasi ex parte quos minime ab assultu sibi timeret aut vanitas cum virgo ad Wesniciensem paludem conferret cum sole abeunte latebras se condit. opprimi autem non difficile fessus a recentibus paucis à pluribus poterat nisi nos supina tenuisset negligentia et animus. Cum alii quam ad deceadum hostem intendisset. totam interea diem quidquid sibi obnoxium fuerat sub arce et tota Stradom in vallas et supra muros cum aulis et Palatijs Ecclesiis igne depopulabatur. S. Clara et Cletarum. S. Hedwigis tum S. positum nuper ad splendorem Italicum à P[at]re Drianoski restauratam S. Sebastiani S. Gertrudis direptosque prius Sarrario eam ante tridium magnum perpererunt incendium. S. Floriani Basilica igni in reliqua depopulabatur. Soli P.P. Bernardini una parte adhuc demorabantur eos ne hosti commodum darent cum epulis receptaculum

28 7bris Czarneciique cedere iubet immissoque incendiario septem in locis ad interiorum corrumpit subiectis ignib. quidquid in Ecclesia et Coenobio reliquum erat Martinij 4 pedibus nudauerat. Latus autem illud Ciuitatis, quod profugus cum peditatu ad Juventutem Academicam quae se tegere volens, ex suis familiaribus unum et tum excubias in domo Tenuinali agebat Regi Casimiro ante abitum offerebat, et tum pulvere Scholastico inuitat, signum militare Rubei mittit ad campum martium coloris Cruce alba melitensi distinctum offert. Accipiunt laeti juuenes. Mathias et Severinowia primores proprio sub signo et Severinowia alios conuocant deno obsequium oblatum. Matthianski et decoro futurum si proprie nomina conscribunt, in decurias digerunt magis ex re et decoro futurum si propria ex sponte assumptis quam sub signo quam sparsi; nec minus tutum si melioribus ex sponte assumptis quam suis Senioribus instrui armis, patrio regi ectis, fidem obsequium ciuitatem in hostem ferrent. At antequam quidquam singulare attentarent templum D. Annae conuenire ad supremum numen placandum et diuum Tutelarem Academiae Joannem Cantium inuocandum constituunt. Die Sacro Coelestis militiae Principis post solennem Sacrum à P[at]re Adamo peractum omnes Sacra Domogeysi expiati et Sacra Sinaxi refecti supplices ad aram accedunt benedictionem verbis sacramentum vexillum attollunt. in forum progressi magnum cor bonis hominibus Imperatorem quemquam vellet ex tam ciuitate eligerent rogant, Magnum ad Ducem momentum juuenum constantia alacritas laetusque attulissent, si inde ad apertas insidias ire iussi fuissent. Propositum erat vaaie adiuuandi alio quam Patrio proditorum hic enim tamen Gubernatori Vicum Judaeorum Stradomiam inter muros in cineres redigere vel si hoc non daretur et inermibus, per quam muros latitantes Suecos submouere, sed sine ducibus arduum et difficile. Dimissi itaque Severiori porta sub arce Casimiriensem incedebant viam. militis peritis, regiam Studiosi ad portam feministam inuolat, clamorem incon fessa epistolarum eos consecuta in praedam feministam inuolat, contos obijcit, sclopos è manibus tollit, hosti quod erat suspicatus via in medijs concludit, ultra mouere gradum caustrum domum exornant, et undique palatium Wielopolsky prohibiti inuadunt non minus animose quam fortiter cardinibus posses, obtruncant in quo plerique hostes sese absconderant euunt cardinibus posses, obtruncant repugnantes vi maiore undique agglomerata gladium, solo neutri debebant 3. in arie à fine occubuere non pauci Saucij Belina Centurio globo traiectus post triduum obijt Rybinskij pedem laesus breui conualuit

Oct. Integri eadem qua redierant vespera omnes porta S. Annae intra muros sese ...
lalerunt. et a porta Ossolis ad portam Proscriptorum dies noctesque aperto sub caelo
excubias agentes ad Ossidionis finem nullis stipendiis et quod magis
mirere nullis sibi de publico praebitis cibarijs permanserunt. fiebat ...
Inter haec Suevi multas arbores quales e montibus, itemque naves quibus sal ...
galaniae et per Ossulam demittuntur circa ripas colligebant ex quibus pontem
prope Grzegorzki longitudinis CXX pedum, latumque ut quinque equites ...
obviquitate possent adspicant, et castrorum suorum frontem ad ...
... et ... PP. Carmelitarum discalceatorum, continenti Casimiri ...
ingerentes, et ut si vis aliqua ingrueret in Insulam sese transferrent ...
undique aquis alluerentur. ... sibi Insulam tutem quae esset undare ...
hanc flumen ire oporteret. ... dabatur quies militi ab ...
Eis quae enim de dio vineas ... compleverat eos ...
ab Hospitali ad portam usque S. Nicolai interrupto ordine ... tenui ...
... tormenta muris ... ad oppugnationem futuram occultare summo silentio ...
... fuerat Cuniculus hac etiam parte Civitatis ad medium ...
huius deprehensus, cui per nostros fossionibus eodem sub terra loco ...
recto tramite occurrebatur, ad occidentalem Civitatem alteram quae magis oppugnationi ...
incuriosi. aut Numine coelesti sic disponente plurimi ... in eadem ...
... per muros custodiae circumspiciens Dm. Colonellum Wolfium in eadem ...
praesentem P. D. Piotrowski periculi admonuit hiantes muros et ...
... oppugnandum validum et opportunissimum S. Casimiri Canobium ...
ergo in illud ... transferendos aut loco huic melius providendum ...
Agnovit bonum Consilium at iam serum esse respondit ... praedicta ...
... dissimularet interim habere conatus et theatra tormentis ...
... Inquirere ... non ... intra muros ...
... iterum eruptionem fecerunt sive precibus sive pietate mota, ...
meliori ordine praemunitis qui pro muris stabant sibi in periculo ...
S. Annae egressa est rediitque in Arenas viam ... Religiosi ...
e Carmelo quem hodie nudius tertius occupaverat et deseruerant ...
... suppellectili Ecclesiastica et victuali quod asportari poterat copia ...
et feliciter eadem qua egressa fuerat in Civitatem reducta ...
... et ab Hadenit. ... repetendo
Diei primo 8bris alta utrimque quies, magnam ut est continua rerum ...
... allatura nobis timebatur inquietem, Mars ... nil agens ... vires ...
dolor instruit vel arma parat tum maxime, dum ... spes ...
agitur quod opinio minime fefellit homines. ... R. D. Matthaei Krasnicki ... Kalendas ...
instaret ... timori ... Generalem Redisen qui ...
... ac interea ... e vivis excessit cum tabe mensibus aliquot consumeretur ...
... nemine conscio ... testamento licet olim Collegio ...
... per Domus Officium defuncti ...
quia tamen in Collegio mortuus erat et nullus amicorum quos ille in ...
... sibi devinxerat comparebat) nec competa autoritate ...
... Dni Gabrielis Ocioski, inde rerum suarum ...
... est confectus, et funeri dies proximus dum necessaria ...
... destinatus est.
Ante diluculum inhorruere boatu tormentorum omnes circa urbem regiones ...
... civitatis turres continuis hinc inde repetebantur bombardarum ...
... per plateas et in vasta Civitate apparebant deambulantes, partim ...
... domos partim transvolantur partim ante pedes cadentium globi ...
pavidi ... petebant. ... enim nos summo mane ad ...
D. Annae funus, triumphumque imperatori nostro instituere putabamus ...
... funerijs cum Dnis ... ante portam Collegij colloquentes ...
... dispersi ... e se fore si uno in loco ...
... diem. Ruentis enim in nos ... argumentum fuit ...
... in Castris ut si vi Civitas caperetur obstinatio ...
... professoribus et Sacerdotibus expiaret, quod ... possent ...
... fuissent ... imo eorum ductores ...
... funerandis

e platea domum ingressi scalis superatis in periculo dormienem eandem continuatis
ignitum belli fulmen in tegulis supra bibliothecam repercussum non procul a nobis in
medium collegii cecidit. Dat Ds signum in pretorio di hosten muros tenere [illegible]
a promptioribus quibusque et nouum in platea subito vallum erigitur ut si porta quam
hosti [illegible] concidisset a recenti propugnaculo hostes degerentur, ad [illegible]
continua damnit muros quassatos, Dei benignitate paruo murorum et hominum
nostrorum damno ingenti oppugnatorum obsessor contemnendum ignominia. Nam assensores [illegible]
premum cum scalis deiecti porta S. Nicolai postquam excepit usque 272 globorum pondo 24
non magnum in medio sui foramen monstrauit, ex vallis autem ad [illegible]
nuper a nostris egestis praeter aliorum tormentorum jacula: 600 [illegible]
(granatas vocant) per Ciuitatem late sparsa nonnisi duos homines [illegible]
et feminam interfecere, praeterea [illegible] alter super [illegible]
Virginis in circulo igniter inhaerens globus incendium excitassent nisi se fumo
et [illegible] prodidissent, [illegible] ferunt Matronam et venerandum canitie senem in aere [illegible]
[illegible] Ciuitatem texisse quod ego cum non viderim asserere non audeo, pie tamen credo can[illegible]
quo olim ad Zaupaden Christianis contra Turcas victoriam obtinuerant diuumque qui [illegible]
[illegible] cum cruciferos praesens aderat, laboranti Cracouiis et [illegible] n. defensi[illegible]
Cuius enim memoria victoriae hoc sabbatho incipiebat, ipsius [illegible] translationis adhuc celebra[illegible]
[illegible] ne in planationem [illegible] in direptionem vi irrumpentibus Suecis [illegible] paterent,
exasperabantur magis in odium gentis hebreae [illegible] obsessorum quod praeter rumorem
[illegible] de armis et pulueris subministratis etiam in acie. et cum praedis onusti in [illegible]
pie conspiciebantur quos fortassis dolore [illegible] A. R. D. X. Ossolinskj [illegible] in domo
Illmi parentis sui (vulgo officina monetaria nuncupata) fornices Judaeorum in quibus pignora
deposita seruabant aperuit, ablatis pretiosioribus [illegible] et auro relictum in praeda
gregario militi concessit, vocatus eo nomine ad Dm Czarneckj et ab eo reprehensus
reddere quod tulerat debebat [illegible] illi visum est, quod lucro accessit Impera
[illegible] nam ipse non Judaeorum tantum depositoria ditiora sed et ciuium Cracouiae [illegible]
domos passim expilari a militibus permisit [illegible] nec tam consumebantur quam
corrumpebantur victualia liquoresque [illegible] profundebantur plerique [illegible] per plateas
helluani et vino sepultos in canalibus iacere quam pro muris vigiles stare vi
deres. [illegible] erat status rerum Cracouiae dum Rex Carolus ex campo Woinicensi cum suis copiis redi
bat, ad arcem Wisnicz accedens misso tibicine cum mandatis Drozdowium qui cum [illegible]
[illegible] Alexandri Lubomirskj comitis loco illi praeerat admonet ut intra [illegible]
spatium decerneret, et mentem suam aperiret utrum deditionem facere, an se defendere mallet
Drozdowius accita in deliberationem frequentissima quae eo confugerat nobilitate et [illegible]
mandato arcem sine ulla defensione tradidit. Rex clementiae famam captatiurus plenam
omnibus abeundi cum rebus suis concedit libertatem, felicitati adscribens suae quod absque
ulla difficultate arcem splendidissimam et Carmelitarum Conobium defensioni opportunissi
mum occupasset. [illegible] obuenie bant enim dormienti [illegible] quondam Timotheo [illegible]
[illegible] loco. Michael enim Zebrzydowius Ensifer Regni nomine suo aliquot ex nobilibus
protectionis litteras a Rege petitum miserat, quos in via a Suecis praeoccupatos [illegible]
[illegible] arcem Lanckoronam et in ea [illegible] nobilitatis opes deserit, ipse in [illegible]
riam fugiens in pago Makowa a periculo [illegible] effugit, turpem fugam et in [illegible]
[illegible] per suos ministros contributionibus, acerbitatem illi [illegible] valachis [illegible]
[illegible] arcem natura munitissimam arte etiam adiuuant in eaque thesauros ab [illegible]
absconditos ut gentis mos et [illegible] etiam ex pacto cum [illegible] inueniunt et
effodiunt. Castrum Bobrek et [illegible] Pilecem ultro se dedit huius dynasta Stanislaus
Warszycki [illegible] Castellanus equum etiam cum strato ephippio auro gemmisque [illegible]
[illegible] Wittembergio [illegible] pro fortunis subditis subuectionem omnium rerum faciendam
praecepit. Tencinum ab Opalinio derelictum fide data [illegible] non seruata a Sueci[illegible]
[illegible] viginti enim pedites in praesidium relicti; ab eisdem sunt mandati; [illegible]
[illegible] Dno Arcis [illegible] Plesna cum uxore et liberis agenti remittuntur.
Pinczow in itinere recepta. Bochna et Wielicka ut minus munita [illegible]
[illegible] Rex Casimiriam [illegible] diuertens. Castellanum [illegible]
nouum agnouere dominum. [illegible] ante [illegible] et ad hanc
[illegible] Adamum Bursianskj [illegible] Regis Casimiri [illegible] tanquam [illegible]
tempus dilationis perorantem audijt. Oratione [illegible]
[illegible] annexa [illegible]
[illegible] reperiri [illegible]
4 [illegible] 4 [illegible] adueniunt [illegible] intellectum est
[illegible]

634 ~~637~~

 Orationem hanc leges ap. Rudawscium Hist. Pol. p. 198.

Verba, Quae Illris et Magnificus D. Adamus (Brochowski) Castellanus Sochawiens. Serenissimi Joannis Casimiri Poloniae Regis ad Carolum Gustavum Regem Sveciae Legatus instituit

Scit utique Regia Majestas Vrã, Legationem hanc meam non nunc primum velut sub manu natam, quae dui Varsoviae debuit intra portas Urbis Ejus in medium afferri. Quod ut serum et praeposterum quibusdam videatur: nondum tamen meo quidem judicio, terras istas tot fatis exercitas adeo profligata destituit pietas, ut litigantibus inter se cognatis Principibus, et exerto ferro caedes mutuas ferentibus, benigno Numine intervenire dedignetur. Arrexere fugitiva ad novas spes praeclara utrinque Regii Sanguinis indoles: et rara in privatis quoque exemplo nota gentibus naturae humanitas: non in exitium (uti reor) generis; sed quaestu gloriae tanto impetu nitentibus. Nec alienum ab Imperatoria laude Serenissimus Rex meus existimat: si needum decretoriis armis pugnans Classicum tantisper silere jubeat: reductâque à Capulo manu jungat dexteras: et ex Castris per me Oratorem suum Regiam Majestatem Vram pacatus alloquatur. Fuerit aliquando temporum breviumque injuria (nam et deos et fata et quidvis potiùs quam mores vestros quotquot estis ô Reges accusare maluerim) quod tanto terrarum pelagique spatio dissitos penè seculares controversiae tenuerint. neque opportunè per Legatos expedita remedia, tam luctuoso ac (ut ita dicam) intestino bello modum finemque statuerint: nunc cum utriusque partis Capita in proximo sint, quid vetat integrâ belli famâ positis tantisper armis, morbi Ejus fibras scrutari ut sanitatem quaeramus Tractatus serio innovare. Quid enim expectamus ut solitudo et vastitas, belli finem faciat. et gladiatores toto orbe collecti non sine horrore, discriminèque quod absit etiam victorum ad tumulum exspiratis Patriae nrae decertent.? Errat enim vehementer quisquis putat tam luculentam hereditatem sibi quietè obventuram. Falli tot Competitores oculis otiosis alienam spectabunt felicitatem! et non magis quivis finitimorum Principum Scenam hanc suo commodo claudere volet! Respice Serenissimè Rex duo ex adverso imperia quo Turca Germanique gloriantur, tertiumque Septemtrionis hornch, iam non minores spiritus nostris cladibus gerens. quid deinde maritimae potentiae hinc et inde aemulae! hinc finent Mttis Vestrae res

635

~~629~~

Jam ante formidatas tam immensum crescere, et non magis usi-
tato Christianis gentibus more, aequilibri statera continere omnia
volens. Credat Mttas Vestra, quantum virtuti bellicae propior
(patere hoc fiduciâ Moderationis Regiae dici) tantum peri-
culo inter conspirantes aemulos eris. et si nos perimus tu periclitaris.
Collidentur inter se factionis Capita, et bella ex bellis fere in-
finita nascentur. Utor iterum beneficio tuo ô Rex, et amplius
dico. Haec ê victoria quae fructum victoriae perdit. At illa quanto
pulchriora, tanto certiora sunt, parta jam gloria acquiescere. Cogi-
tare se hominem natum, et largiendo potiùs quàm eripiendo hominibus
beneficia, Deum imitari. Duae legitimae quidem bellorum Causae
censentur, sui defensio, et tutela Sociorum. His adde ut Poli-
ticis nris placet gloriae et proferendi imperii rationes. Quantum
ad Nos, certè neq offensas concupivimus, qui missis legationibus, ultro
amicitias petiivimus, neq alienarum rerum quidqm attrectavimus.
Porro Majestati Vrae, si proferre fines placet, si gloriam venari,
quanta illa, si percussis cum amica gente foederibus, contra foe-
difragum Moschum Causam nram agendam susceperis. Neq vel
tandem hanc minor fieret potentiae accessio dum arcana Septen-
trionis junctis cum Polono manibus Sceptri Svetici legibus nullo
negotio parere Continenti Terrarum filo doceris. Haec nostra in-
vito Neptuno quàm malè et quibus ex Causis, Sveciae cohaereat
pro innata prudentia Serenissê cogitabis. Nec pro magno pu-
taveris, si ita fato visum, insignem belli famâ populum ani-
mis patravisse. Scient utiqs secula, fessis et sauciis, et nihil
minùs quàm Svecorum arma meditantibus improvisum et in-
tegrum supervenisse. Et tamen Magnanime Princeps, nonne
Dnus Exercituum? Nonne Dei nri est tam in paucis quam
in multis salvare. Et licet nova Politicorum statistarum Commenta
saepius belli eventum aestiment, quàm Causam, tamen haec
raranter dividi possunt. An n etiam Mars Communis est? et
cum vires nostras probavimus, simul fortunam cogitamus!
Lubrica Dea est, nulli minùs benè quàm optimae creditur. Re-
rum quoqs humanarum ludibria toties docuerunt, inter solium et
aliena genua momentum interesse. Vis fortunam tuam pro-
speram facere ô Rex! moderatam effice. Nam et magna na-
vigia merguunt potiùs quàm regunt. Praeterea quando omnes
servos facere n potes, elige quos amicos habeas. Hosti fidam
et Candidam gentem, fraudum ignaram. Non dedecores enim
qui socii vocemur, secundis ornamentum, adversis praesidium.

Ego vero Majestati Vestrae gloriam citra obtrectationem accessiones fortunae, sine rixa, apprecor. praecipue cum non desint occasiones aliae, in quibus se Regia animorum voluptas exerceat. Est insuper in hoc regno (nisi omnia tanquam ex votis concupiscas.) quod (satis sit ab amicis) Jure feciali feres. idq Comitiali autoritate designati legati qui jam Varsoviae Majestati Vrae praesto sunt. ubi visum erit telam hanc ordiri certius expedient. Quos ego allectitius Collega, totis Campis Serenitatis Vrae vestigia relegens, ibidem praestolantes reliqui. Libeat modo brevem moram, dum Civiliter ea disceptantur ab armis largiri. et Christiano sanguini. (Cuius apud optimos Principes, semper honesta e parsimonia) aliquid indulgeatur. Verba Oratorum Serenitatis Vrae quibus locum tempusq Continuandis Tractatibus, judicio Dni mei Clementissimi permittit, humanitati Regiae Serenissimus Rex meus imputat. et vicissim optionem defert, ubi commodum visum, hoc praesertim rerum statu sine ulla protelatione, aut ex propinquo ubi ubi: sive ubi Legati nri literis Majestatis Vrae provocati negotio attendunt. Hic ipse locus Cracovia. Urbs dominatrix, domicilium Regum Polonorum, nunc Exercitibus Suetiis insessus, hic ipse locus, quo fragilitatis humanae partes utrosq admoneantur, limes odiorum, et pacificationis mutuae in disceptando terminus esto. Quod ut intrinseca benevoleá agi fidem faciat, captivos omnes, quos quidem ego abiens in Castris reliqui missos facit et liberos pronunciat Serenissimus Rex meus, natura cognatus, et frater consortio dignitatis.

636

630

567

Ad hanc legationem quid responsi acceperit Castell. Socchorvini compertum non habeo. effectus docu
it paternam summae rei curandae imponeret; [illegible] Curtii non Conspexere sed indomitae haude
nus jam sub ingum Maioris et Minoris Poloniae missi, Cracoviam quae sola repugnaret ex
pugnare constituisse, cuius ipse situm muniment non procul a muris obequitando circum
spiciens mortem prope adyt. equus enim quem insidebat sphorula bombardica e pro
pugnaculo S. Floriani, caput icty [illegible] sessorem ad terram prostravit. nil territus ille
equi lapsu — terra se proripit equo alteri insilit loco se submovet nec ulterius prout decreverat
pervexit quin casu hoc admonitus sanguinis sui parcere omissa oppugnatione muro
rum quae bis tentata in nihilum evaserat ad animos obsessorum expugnandos consi
lium vertit, nactus e propinquo cognoscendi Gubernatoris [illegible], ni incommodam occasione
adhaerebat lateri suo Regis, Palatini Lanciciensis cuius ex sorore nepos ipse filius Czarneccii
tyrocinia deponebat hunc ut juvenem adhuc, hominibus bellicis subtrahere et talisse:
+ [illegible] cum Rege [illegible] — in Maiorem Poloniam secum adducere vellet datis litteris ad Czarnecium scat Palatini+
[illegible] — dum ex patruum adolescente cum Casuus urbe D. [illegible] palatio quarto bello aptiorem. ex quo
[illegible] — dimitteret liberet [illegible] Czarneccii et Elsterovium [illegible] nil sorte [illegible] intellexit. Informatus quem et quo lu
[illegible] — rex de statu et voluntatibus plane omnia intellexit. Informatus quem et quo lu
tere peteret [illegible], litteris Czarnecium compellat Wittembergius quibus scabat agnosce
5 8bris — re se egregium in Czarneccii pectore bellatorem aliis magni nominis connumerandum si aen
desit prudentia. Vir enim fortis sine pertinacia Regis exercitibus considere debet in adversa
fluctuat fortuna. nulla vero spe auxiliorum affulgente aut utili rerum gerendarum offeren
te sese commoditate satius est vires et vivos meliori fortunae servare quam extremum discri
men subire. Accusari ea de causa in historia Catonem ab Utica et Scipionem quod post
Pharsaliam victoriam quae Caesari restitissent ipsi eidem Caesari concedere noluerint sed repara
to bello et se et vires egregios in Lybia ac Hispania perdiderint. Immortalitatem
nominis si in gremio civium fortiter occumberet et in cineribus urbis tumularetur mini
me speraret. Temeritas enim in numero virtutum locum non habet. patere sibi multarum
rerum in vitia potissimum ob incuriam genti cognatam et prodigalitatem, inopiam Regem
‡ Testem quod asinit — extra fines Regni agere, exercitum stipendiarium Polonis ad Carolum accedere
[illegible] esse — non respondentis. [illegible] Virtuti
[illegible] — Transigeret igitur potius honestis conditionibus. Civitati non respondentis. ‡ Acceptis Czarneccii litteris mul
[illegible] quam — apud suum regem praemia. integrum praesidiariorum firma. ‡ Acceptis Czarneccii litteris mul
mitterent — tum ab illa constanti voluntate sua tamen, sive sera auxilia, sive sperarent Regis [illegible]
mis commentam si ultra duas hebdomadas suppetias ni ferrentur, respiciens, remisit
diery quaedam hinc inde datis et acceptis epistolis effluxere tandem etiam coram agi
ceptum per [illegible] Dnum Plaza magnum Arcis Crac. Procuratorem et alios viginti ex nobili
te ad Wittembergium delegatos. qui reversi duos secum iterum legatos adduxere dedi
tionis puncta compositurus. quibus cum nostri officiis certantes media fere nocte [illegible]
in signum [illegible] de salute Regis Casimiri, alterum Caroli; maiora tormenta explosserunt
Sueciy exercitus quasi adventantis succursus indicio pertenuity reliquum noctis in armis
steterunt [illegible] illi pavorem aliquot Sueci e Suecinensium domibus in quibus Cerevisiam
et panes coquebant a nostris qui irruperant pulsi [illegible] quibus etiam cum aedificys [illegible]
rimis struer lignorum succensis. grandeq incendium et ingentia damna hominibus attulere
12 8bris — Postero die Ds Colonellus Wolff a D. Wittembergio postulatus. Cohortem praeter spem [illegible]
[illegible] attulit. poculorum amicorum symbola circulationem illam [illegible] fuisse non [illegible]
adventantium (quos tamen Zywerc verum erant fardius quam sperunt) reddens, jamq
tum de deditione conclusum inter partes erat nisi quod velum expositionum [illegible]
ni desideraretur quod ut ad Clavum sedentes facilius ostenderet pericula in
vulgus spargebant et homines ex arce qui securitatis gratia eo confugerant expel
lebant ne fami arx succumberet aientes. Vocati praeterea fuere in arcem per
13 8bris — litteras Dni Gubernatoris ex ord. [illegible]. Lavis [illegible] ad audiendum nonnulla sibi
proponi oblata similis fuerat epistola Universitati quae tum in deliberatione erat
de futura celebranda electione Rectoris nonnulli enim solutum omnino volebant
Universitati alii minime. [illegible] sed praevaluit sententia standum esse moribus antiquis quod concederetur
eligendumq Rectorem qui sive hosti cederet Civitas in ea Universitatem inveniret et pro
clementia sua in incorrentes litteras conservaret. [illegible] Obsidio in longum duraret Aca
demia capite non careret. Ad congregationem in arce futuram deputati Decanus Fa
cultatis Artium et R. D. Albertus Lanrechi. In penetrali Cathedralis sitae [illegible]
Illmi D. Czarneczki Clero ad decidendum proposuit duo puncta Rs Ds Miarkow
& postea Wiminiensis 1m An prosit defendere sese an hosti parisi. 2m Si pari
scendum quibus conditionibus, et quis ad jura regni admittendi cum S. R. Mti Regno
excessuris subsidia non sperentur Quarciani ad Regem Sueciae defecerint. Morchur
Lublinum jam tenent ?

637 631

568

Praeclaro inprimis circa propositionem fuidam, 1 2 3 cum voto Patriae offerens Ill.
D. Adam Roszcenicz. D. V. P. Cl. notans negligentiam gregis dimissi pastores et cadu-
cos parietes ac maceriem depulsam Ecclesiarum pro columnis et fulcris quae starent
in consultatione. locum post secundum eum A R.d D. Simon Starowolski, puncta deditionis
ex parte Ecclesiasticorum quae ipse conceperat relegebat. Deinq[ue] Facultatis
seram et inutilem dicebat esse de defensione suscipienda deliberationem, quum
arx ut videre erat, nescitur cui hospiti evacueretur. Reliqui in Crastinum
pro hora 8 in scriptis ferendas suae indemnitati servientes conditiones
distulere. Puncta ulteriorum deliberationis delegati omnibus D. D. Doctoribus et Professoribus
delegati Universitatis intimarunt et quid super iis responsuri velint.
At haec sine capite, nullius sensus patebant, quare etiam deputatis con-
stitutum fuerunt non tantum a conditionibus mutuandis sed etiam ab adit. ad arcem absti-
nere, nunquam ab iis quae et genere Polono indigna, et S. R. M. iniuriosa essent
quis enim eos Sacramento quod legitimo ab se electo Principi dixissent abstol-
verat, qui denuo de novo ad iura regni admittendo non dicebant tantum, sed
etiam rogabant denuo aut quis nisi error sublapsam in melius posse aliquando
referri Rempl. dubitabat? Certe Academia nec manum talium admovit nec os in
Christum Dni aperuit, magnitudine doloris ex tali nimis processu occupato. Cives
item licet non omnes defendere potius, quam se alteri indignationi subdere statuerant quando
causa Chyrographum deditionis eorum alligatum et firmatum subscriptione et sigillo munitum nunquam
fuit, Soli nobilitas cum Illmo Dno Castellano Kioviensi. Illust. Przyiemski.
Wolff et Grsinio Colonellis. Illust. D. Plaza Magno Arcis Procuratore. Bona-
cii Chęcinensi Ruprecio Lelovien.[si] capitaneis nec non aliis adstipulantibus
hanc egit. Et sane nil adhuc decrat D. Czarnecio eorum quibus et urbem
servare et invadentes magna cum strage a moenibus regere posset. Armamen-
torum pulveris sulphurati copia praesto aderant. Cur autem omnes de guber-
natione agebatur mature in consilium vocati non fuerunt? Cur non exquisi-
tum redimerent seso et an dedere vellent? ab hoc excusari D. Gubernator
non potest. Cui vero adscribi debeant Casimiria indefensa studio
neglecta, omissio exploratorum, et invadendi hostis intermissae occasiones
patulae Civium per plateas a militibus caedes, domorum expilationes desidia
pro muris et vigiliis, Studiosorum quasi in laniena certa destinatio
iudicent ex merito alii. Praeliavere animus et in langio Stanovum
durem agnoscent litteris. Ubi defendendis si talem quale successit
superi concessissent. Cracovia nunc staret, huicq[ue] arx alta maneret.
Diversa utriusq[ue] in tenda urbe fuere studia, Illi doctrinis istius ac
disciplinis auditor et observator acerrimus, ut offendanus desinant inordinatam
castriotam alterius intre-
merito diceres, Nec enim quicquam ordinatius in civitate in-
tervalla negotiorum militarium dispunxit, aut extra excurrendi et
pericula depellendi, intra victualium copiam invehendi custodias sub-
dere de die et nocte aestate et hyeme retinendi. Semper aetatis dum
per inter negotia cognitionem et arma versatus, corpus assuefactum a-
nimum Magnitudine et multitudine etiam negotiorum cogitationibus exercuit.
Noster ad omnia ista parum attentus nec quid hostis extra machinaretur
aut quid intro miles quid ageret voluptuose despiciebat. in diem vivere, securum
reputare, contentus. Nemo tamen putet quin magis pro Rep.[ublica]
erit Czarnecius quam alius quispiam quin illius retinendae urbis qua
si negligentia decori publico fuerit convenientior quam huius capiendi
stipsissima diligentia quantum enim vita et mors, lux et tenebras inter
se distentur tantum utriusq[ue] finis inter se Intentiones et causae similiter distant
ut patebit ex sequentibus Nunc Conditiones deditionis
esse proque conclusas.

NB. NB.

Merita speciae medicamenti sensus quae nuper legatos literis alio a Rege ne se tradere vet.

non sunt nostri procedentes defendere nolebant nollent

NB

17 8bris Stippenbachius Regis Secretarius in curia urbis et regia palatia conducebat et consignabat thesaurum [illegible]
[illegible] dedicionis conventis et litteris regijs firmatis ne vacuus ex urbe abiret
Czarnecius auctarium Stipendiorum defensionis binos a singulis domibus daleros extorsit, dieque
18 8bris cum suis militibus porta S. Floriani versus Bronowice per medias Suecorum
acies Bendzinum movit, ad duodecim millia hominum ex nobilitate Studiosis et
nonnullis civium secum traxit Stippenbachius hostibus tantum exercitum intra numerum
legni octo delituisse, eosque Judaeis simulantibus ut onustos suis pignoribus cur
rus excuterent. Sed hos ipsosmet milites postquam in Suecorum partes transierunt
commeatibus captavarunt, [illegible] vacuata urbe milite Polono, introducto praesidio Suecico
fere duabus septimanis in medio foro sub dio agebat quoad ex ordine centum
millibus Dalerorum, sub nomine contributionis imperatorum. Centum mille cives numerassent
In arcem [illegible] aliquot [illegible] et custodes [illegible] designatos [illegible] innatentibus et obvia
ipso die ingressus etiam nonnullis in [illegible]
suspicientibus Collegij primis [illegible] Quod etiam nobis quoque contigit. Currum enim in platea Columbarum qui
dam sine hero invenientes eundem in aream Collegij custodis qui inducere volebat
repellentem ne ex angusta domo diversorium aut stabulum fieret, S. Dni. Piotrowium
tenes et iuniori sunt militares viri et verbis et arundine intentata male tracta
bat. adfui vocatus, opportuneque transibat eiusdem gentis vir litteratus postea in re mon
taria Secretarius qui conspectis lectorijs et importunitate huius ut parvo illi ingressum
in auriculam insusurravit vitam amissurum inquiens si quid violentius
attentaret. militi. Examen Gubernatoris eiusque diversorium indicavit [illegible] similibus impune
innansoribus domus quidem Dn Gnaton Maiorem Wirtz adivimus, tanquam hospitem
salutamus Musas earumque domos ut pace sua protectione dignaretur rogamus. [illegible]
rogavit Vir perhumanus promptam in omnibus occasionibus gratiam pro amplior autem
Universitatis bonorum defensione ad Illm. Dn. Wittembergium nos direxit ad quem ea
[illegible] eadem die mane Casimiriam in aedes Canonicorum Regularium, podagra laborantem et in
lecto decumbentem accessimus. per multa nobilitate quae tum Protectionis litteras ab
Ungaria venius, pretio emebat, et suam libertatem apud Regem vigebat admissi per suum
Secretarium Wallenstedt tanquam interpretem post Salutationis officia Protectionem
in urbe et in bonis Universitatis Illm. rogavimus Radet Renovatum [illegible]
[illegible] haberet bona ea utique Tuta et immunia fore. quod propter Milites [illegible]
severissima disciplina teneatur persuaderi non posse ut se temperet ab [illegible] quod ipsi
sunt ~~necessaria~~ qui nihil [illegible] Sacrum, Ex eo fanis nec profanis parcere solitum. duos
tamen concedere milites: quorum alter custodiret chorum, alterum tandem Swietowni applicueramus.
Praedio Bronowicensi. Plena gravi Suecicis militibus Civitate, Rex ipse comitatu
Suorum Steenbock exiguo privatim immisit in arcem Cracoviensem ascendit in eaque Palatium. insuper
Basilicam anteambulone et indice A. R. D. Simone Starowolski aperto capite
de singulis curiose inquirens lustravit, eodemque vespere Casimiriam regressus
est. Postero die Slangerfeldius Regis thesaurarius cum Canuto Consiliario
aggravata Ecclesia Cathedrali sub titulo Centum millibus Dalerorum. alijs in urbe
ordinibus item Centum alijs millibus. Cum Eps et praelati quorum res agebatur
non adessent ad Gazophilacium thesaurum Cathedralem descenderunt [illegible] solis duabus
Sigismundi et Vladislai regum statuis argenteis relictis alia vasa aurea
et argentea nec non ~~[illegible]~~ absentium Ecclesiae deposita in clenodijs auro argenteo
[illegible] item ex alijs Cracoviae vicinis templis congestas Suppellectiles
~~[illegible]~~ Octo ingentes. Germanicis curribus antiquorum Regis Sedis quorum tradit. Casimiriam sunt dela
~~tare~~
tere Occupata Cracovia passim ad Carolum ab omnibus concursum est. Ex
mirum. Hoc enim ibi consistunt exempla, unde desperant, sed quamlibet in
tenuem recepta tramitem, latissime evagandi sibi viam faciunt, et ubi semel recedo
decurrunt est in praeceps perveniunt nec quisquam sibi putat turpe quod
alij fuit fructuosum. Dedendi se modum primi docuerunt Maiores Po
lonis Palatini, Secundi et Quartiani aliquot ductores Cracoviae dedendis
quasi necessitatem imposuerunt, quippe remoto et absente Casimiro [illegible]
de manibus per inobedientiam imperio, eiusque nominis reverentia sublata non

570

non gradu sed praecipiti cursu à fide data defecitur, ad vitium transeuntium
veteris dominus desertus novus inducitur quasi à servitute in libertatem ab armis ad
voluptatem à negotijs ad otium, dum istorum omnia contraria vivent, verterentur.
Alexander Koniecpolius Regni Signifer quo non alius unquam, exuto donatum
Parenti suo Rossano Chmielnicio Cosacorum strenuissimo, bello civili et tot quae deinde
per continuos 8 annos consecuta sunt malis, maiorem flagrantioremque sub-
iecit facem, suarum et alienarum facultatum prodigus, cuius animo et
voluptatibus neque opes ullae neque cupiditates sufficere possent, quasi parum
illi esset impune Patriam in eas calamitates ex quibus emergere non pote-
rat coniecisse, nisi etiam eandem cum aperto hoste in naufragium impul-
isset, cum alijs ducibus, quorum nomina sileas praestereo, in militia
se Regi Sueciae, pacta Religionum sacra, patriae libertatem, Academiae im-
munitatem stipendiorum solutionem tradidit. Gratis id, an amplissi-
mis inductus promissis in medium relinquo. Nam praeter argentum glo-
ad Centum millia aestimationem argentum protulerat. ex Episcopatu Crac. ditionis
ducatum Severiensem vel Kielcense dominium oblatum habebat. et qui ex
est secuti cum sua luxu perdidissent. Spiritualium bonis ditandi, ultro deposce-
bant. Reduciturum se Rex Episcopos Poloniae ad veterem Apostolorum pau-
pertatem gratus nonnullorum Polonorum officio pollicebatur, exonerandam
bona nobilium summis pecunijs. Sacerdotum ad omnium magnum applausum de-
crabatur. ~~eminebant~~ voluptuosiores magis unde ulterius clericalem Palatinatuum. Cracoviens. Stanislaus Chro-
stowsky, Helmsky Rej ut acatholici. Sendomiriens. Martinus Dembicky
xilifer. Kioviens. Xiemirzycz, Russiae. Podoliae. nunc ij. isti tedio et
desiderio bonorum quibus erant per Cosacos et continua bella spoliati, illa
retinendi propria sine damno et Reip. patrimonia quae possidebant, cumulandi ipsi
armorum quae nunquam tractabant fastidio et perfida curiositate. quod ipse
hoc humani ingenij instabilitas praesentis principis tanquam parum ap-
aut infelicis, odium, alterius cuiuspiam tanquam optimi et fortunatissimi
desiderium facile concipere, inutilis sane et perniciosa, nam quem deser-
vunt irritant, et cui se subdunt, suspecti invisique vivunt. Neque enim
novus princeps de illorum fide acquiescet, qui priorem legitimi ab se deduc-
nulla justa causa perdiderint; unde necessario in tyrannidem ruit, atque
in ipsa mutatione pars sumptus, pericula, ruinas vastitates succedunt.
nec spretus iniuriam suam inultam patietur aut ius suum repetere
negliget qui si victor evaserit. leges sibi quibus olim tenebatur ampli-
us sibi ab ijs à quibus delusus est non sinet. Unde Libertati ex hominum
justa occuparet servitus. Non aliter nostris Proceribus necessario contigit.
Nec cogitante id quidem Casimiro secuta est Nemesis nocentes. Quod itaque
in poenam a rege novo et justo victi expectare merito debebant. Nos a
desiderato et Caelo lapso Principe pro summo beneficio acceptauere
et quidem ij qui Vladislao IV. Casimiro toties Comitia solvebant qui
ad Berestecum ultra id quod est Civis aut Senatoris sese erigebant
qui se scientissimos et cupidissimos Conservandi Status Reip. gloriabantur
quam prudenter quam pie quam iuste et ex regulis rectae rationis cum
Rege Sueciae composuerint legere licet, Ubi nec libera Comitiorum
servata ubi libera Regis electio nominata, quid minus servus gentis quam
quod Nobilitati imperatum nova est faciunt. ? Ignominiam hanc generi nostro
nostra inussere crimina non hostis vires quibus erat inferior et quibus non resti-
terunt, sed eas etiam obtenere possent divina nos deseruit gratia. quas sine lumine
orbos in rempublicam egit demum ~~sed ego quam invenior~~ Conditiones subter
quas pacti erant
tenues nunc

Conditiones et Articuli inter S. R. Mtis Regniq. Sueciae Senatorem et Campi Marschalcum Illrum D. Comitem Wittembergium et Gubernatorem Arcis et Urbis Cracovien. Illrmum D. Stephanum haeredem in Czarnce Czarniecki Castell. Kiovien. circa deditionem dictae arcis et urbis initi die ... Octob. Anno Dni 1655

1 Religionis Catholicae Romanae libertas eiusq. usus ac exercitium publicum in Urbe Cracovia salva et integra manet. Basilicae, Templa, Collegia, Monasteria, Conventus, Xenodochia aliaq. omnes Religiosorum ac Religiosarum domus illaesae manebunt et stationibus militum multo minus equitum, nisi evidens aut inevitabilis necessitas vel defensio aut conservatio civitatis aliud postulet, non onerabuntur neq. militum direptionibus obiicientur, sed cum omnibus personis bonis ac supellectili ad easdem pertinentibus ab omni infestatione immunes sunto. Omnibusq. personis Ecclesiasticis tam saecularis quam regularis Status, utriusq. sexus sine omni iniuria et infestatione libere ac quiete in iisdem commorari permissum esto, et proventibus Privilegiis, fundis bonisq. terrestribus integre ac sine ulla diminutione gaudeant et fruantur, ita tamen ut pacate et debita fide et obsequio erga S. R. Mtem Sueciae in iisdem vivant, neq. quidquam hostile contra eandem eiusq. Praesidium et Statum, sive clam sive palam moliantur vel tentent, aut moliri tentantibus faveant et onera publica ab eorundem bonis proventibus et reditibus non minus quam a reliquis Regulorum Praelaturarum Personarum ac distinctione incolis saecularibus pro rata pendantur.

2 Officiales Arcis Cracae et Nobiles omnes in praesenti obsidione existentes omnimoda securitate personarum suarum utriusq. sexus, bonorum mobilium et ... iura et immunitates suas gaudebunt, actaq. publica tam Castrensia quam Terrestria pacifice conservabuntur, ita tamen ut pacate se gerant et in debita fide ac obsequio erga S. R. Mtem Sueciae in Regno Polon. permaneant. Si vero Dno Palatino relictis patriis tenoribus Officiis et dignitatibus extra fines Regni concedere commodum visum fuerit, id etiam ipsi cum omni supellectili caeterisq. bonis mobilibus ad ipsum spectantibus liberum et concessum esto. Item et absentium cuiuscunq. conditionis fuerint personarum res et deposita integra et illaesa conservabuntur et suis possessoribus manebunt.

3 Civitas Cracovien. et omnes eiusq. Cives et incolae circa Privilegia et Praerogativas libertatesq. ab Antecessoribus Regibus Polon. concessas conservabuntur, nec ullis novis Contributionibus onerabuntur, et Arma tam Civitati quam singulis civibus non auferentur, et si cui civitate excedere vel extra regni fines abire visum fuerit, eidem cum omni sua supellectili id licebit.

4 Academia item Cracovien. circa omnia iura sua atq. Praerogativas publicis Regni Constitutionibus firmatas integre conservetur et proventibus

suis

Suis ordinarijs gaudebunt.

5. Illmo D. Stephano haeredi in Czarnca Czarnecki Castellano Kiovien.
Gubernatori moderno Urbis et Arcis Cracovien. et Fromholdo de Lu-
din Haußen dicto Wolf Capitaneo Dyneburgensi Commendatario
Cracovien. Colonello custodiae corporis S. Regiae Mtis Poloniae et alijs
officialibus militantibus maioribus et minoribus, nec non militibus grega-
rijs cum armis suis cuiuscunque generis fuerint signis et vexillis expan-
sis funiculis accensis, et tympanis sonantibus. Tormen-
tis parvis cum legionibus moderni Praesidij in Urbem inductis more mili-
tari ex Urbe et Arce libere et secure egredi permissum esto idque pro-
ximo sequenti die decimo Mensis hujus Octob. hora diei matuti-
na octava, interim quam primum hae pactiones conditiones et articuli con-
clusi et subsignati fuerint S. R. Mtas pro maiori securitate portam arcis
Suburbium Stradomiam spectantis militibus suis custodiendam illico tradet.

6. Pro sustentatione et statione praedicti ex Urbe militis Praesidiarij in primis
pro legione praefati Gubernatoris Illmi D. Castellani Kiovien. et Generosi D.
Wolff legionis Praetorianae Sermi Reg. Pol. Colonelli et Dyneburgen. Capitanei
legionibus, aliquot bona Regalia in finibus Silesiae sita nimirum ... cum adiacentibus,
spatio quatuor hebdomadarum fruenda assignabuntur ea tamen lege et conditione
ut interea temporis nihil hostile con. S. R. Mtem eiusque exercitum tentent, vel mo-
liantur, sed quiete ac pacate absque omni infestatione vel laesione subditorum et inco-
larum, aliorumque ... ibi ... in ijsque vivant. Eorum nomine S. R. Mti suffi-
cienter caveant elapso ipso termino ijsque cum omnibus suis militibus libere
quo quoque voluerint abire permissum esto ita tamen ut servitia sua S. R. Mti Sueciae
si Sermus Rex Polon. ijsque porro uti noluerit, prae alijs offerant.

7. Peditibus a Palatinatibus et districtibus ad expeditionem hanc subministratis cum
ductoribus officialibus utrisque armis suis more militari ad suos palatinatus, et distri-
ctus additis liberis passibus, secure redeant et quiete ac pacate in ijsque vivant
nihilque hostile con. S. R. Mtem Sueciae clam vel palam tentent vel moliantur
sed ab omni machinatione prorsus abstineant.

8. Officiales item omnes et alij Sermi Regis Poloniae Aulae ministri libere dimittantur
ijsdemque securius ad Sermum Regem Polon. alibi accedere, adiuncto maiori securi-
tatis ergo Tubicine.

9. Currus omnes cum rebus et equis, militibus pertinentibus libere dimittentur
et ad locum assignatum a militibus Sermi Reg. Sueciae securitatis causa conco-
mitentur omnia.

10. Captivi omnes qui non tantum durante obsidione hac sed etiam durante hoc bel-
lo capti sunt libere dimittuntur, vicissim Serma Mtas Sueciae non tantum eos
qui ex Praesidio capti sunt sed omnes alios libertati restituet. Moschi a Polonis
capti in manus Sermi Regis Sueciae resignantur, Sermus item Rex Sueciae illos
captivos Polonos in Podolio a Moschis pro ijs liberabit, Praesertim Joannem et
Paulum Potocios, Balabanum Machovium et alios reliquos.

11. Archivum Polon. tam Cancellariae quam rationum, omnia item Aulae Regiae seu

Scriptu

Supra ubi spectantia, necnon Regalia Ubicunque locorum sive in Arce sive in Urbe posita vel recondita fuerint si quae sunt S. R. Mtis Commissarijs bona fide et absque ulla fraude integra et inviolata tradentur. Omnia item tormenta bellica, praeterea quae articulo quarto expressa sunt munitiones, annona cum omni apparatu bellico et rebus ab uno vel altero in Arce aut in Urbe depositis ibi relinquantur, nihilque non quod ad Gubernatorem Officiales militares et Regios, necnon milites gregarios proprietatis iure pertinent exportantur vel cuditor, quo nomine et ne quae forsan condita vel Cuniculi subterranei in Arce vel Civitate structi sunt Gubernator omni dolo seposito ac praefluentibus ad hoc obsidibus S. R. Mtis Commissarijs cavebit.

Diploma

Nos Carolus Gustavus D. Gratia Suecorum Gothorum Vandalorumque Rex, Magnus Princeps Finlandiae Dux Careliae Esthoniae, Livoniae, Careliae, Bremae Verdae, Stetini Pomeraniae Cassubiae et Vandaliae Princeps Rugiae, Dominus Ingriae et Wismariae, necnon Comes Palatinus Rheni Bavariae Juliaci Cliviae et Montium Dux. Notum facimus nos constare volumus universis et singulis quod cum Nostrum Regnique nostri Senatorem ac Campi Mareschallum Illustrem nobis sincere fidelem D. Arvidum Wittenberg Comitem in Nordenberg Baronem et Reginensium Dominum de Albes et Ullestad ab una et Illustrem D. Stephanum Haeredem in Czarnca Czarniecki Castellanum Kiowiensem Gubernatorem Urbis et Arcis Cracoviensis ab altera parte, circa deditionem eiusdem Urbis et Arcis Cracoviae certis quibusdam Conditionibus et articulis convenerit, ut apparet in specialibus Tabulis desuper ab ipsis confectis, manuque propria et sigillis eorundem munitis et firmatis plenius continetur Nos perlectis ac omnibus perpensis et consideratis alibi et illis omnibus non solum rata ac grata et per omnia habemus sed etiam omni meliori modo vigore, huius ratihabemus et confirmamus, verbo Regio promittentes nos dictos articulos a nostra parte religiose servaturos, neque quicquid contra eos admissuros vel admitti passuros. Ac proinde Omnibus et singulis Nostris Campi Mareschallis, Generalibus, Directoribus Tribunis aliisque Officialibus bellicis maioribus et minoribus, necnon caeteris militibus nostris gregarijs aliisque omnibus fide ac obsequio nobis obstrictis serio ac severe mandamus et iniungimus, ut praedictos articulos omnes et quicquid in ijs contentum sancte et inviolabiliter observent neque illi ullo modo quocunque praetextu contraveniant vel contravenire faciant. In cuius fidem Diploma hoc nostra manu propria subscripsimus Sigillo nostro Regio Communiri iussimus. Dabantur Castris ad Cracoviam die 18 Octob. 1655

Carolus Gustavus

Locus Sigilli.

640
637

Sacræ Regiæ Maiestatis Sueciæ. Declaratio data Deputatis Pallatinatuum supra iis, quæ eorum nomine S. R. M. à dictis Deputatis proposita sunt, Crac:, Sen:, Kiio:, Russiæ, Podolien: &c:

Habes ap. Rudawskium Hist. pol. p. 196.

Quandoquidem ante memorati Palatinatus Imperio et protectioni S. R. M. se subdiderunt, ideirco et ut eisdem constet hanc eorum venerationem

1. et obsequium S. R. M. gratum esse, clementiq affectu extitisse: Primo promittit spondetq S. R. M. dictis Paltibus libertatem conscientiarum et exercitio-

2. rum Religionis sartam, tectam, et inviolatam tenere. Secundo S. R. M. sub imperium protectionis et tutellam suam recipit eosdem Paltus cum omnibus suis officibus et Incolis, eorumq bona mobilia et immobilia in ibi sita, quæ à Moschis et Cosacis nondum occupata sunt, pro posse protegere; deniq eorum quibus bona ablata sunt, condignam rationem habebit.

3. Tertio promittit S. R. M. se milites suos ab omni Procerum, et nobilium Civitatum Castellorum et subditorum in supra dictis Paltibus violenta invasione, depraedatione, ac direptione inhibituram, atq commercia cum finitimis quantum ob iniurias temporum fieri poterit, tuta et secura restituturam.

4 Quarto bona aliena Absentia penes Possessores suos manebunt, nec stationis militum contra morem legemq Patriæ onerabuntur: si verò necessitas et ratio belli suaserit, et militibus per eadem bona sit transeundum, cum disciplina inter eos erit exactè observanda.

1 Hæc tamen eâ lege promittit S. R. M. ut sæpius nominati Paltus abdicent Regem Ioannem Casimirum, omnes quoque cum eo, vel eius adhærentes, eosq qui S. R. M. quodam-modo nocere possunt commercio renuncient.

2. Secundo ut omnes et singuli eorundem Paltuum Incolæ S. R. M. Sueciæ uti vero Regi suo fidos et obsequentes se præstent, in omnibus et contra omnes.

3. Tertio ut Principales supra memoratorum Deputatorum literis Reversalibus se quam-primum obstringant, quòd eorum obsequio fideq certa

tutaq esse possit S. R. M.

4 Ut in potestate S. R. M. sint loca ad securitatem suam Poloniis adiacentia, ubicunq S. R. M. visum fuerit muniendi, ac praesidiis firmandi, usq dum hoc belli incendium sedatum fuerit.

5 Ut urbes arcesq Regiae in iis Palatibus sitae S. R. M. tradantur, Praefectiq et praesidia inibi existentia, si mutare eadem noluerit S. R. M. Sacramento R. M. obligentur.

5 Ut subsidia tam ratione peditatus in singulis Palatibus, quam contributionis in usum belli proxime praeteritis Comitiis decreta continuentur, usq dum dissensionalis quae Poloniam exurunt finis impositus fuerit, eaq quae ad residua spectant nec ex decreto praestita sunt S. R. M. rite praestentur.

7 Ut nobilitas Palatinatuum, quae stipendia non meret ad sua recedat intra quatuordecim dierum spatium, ibidemq quiete degat, nisi bona et possessiones suas fidei S. R. M. secundum tenorem universalium subiici velit. Actum Cracoviae 21 Octobris A. D. 1655.

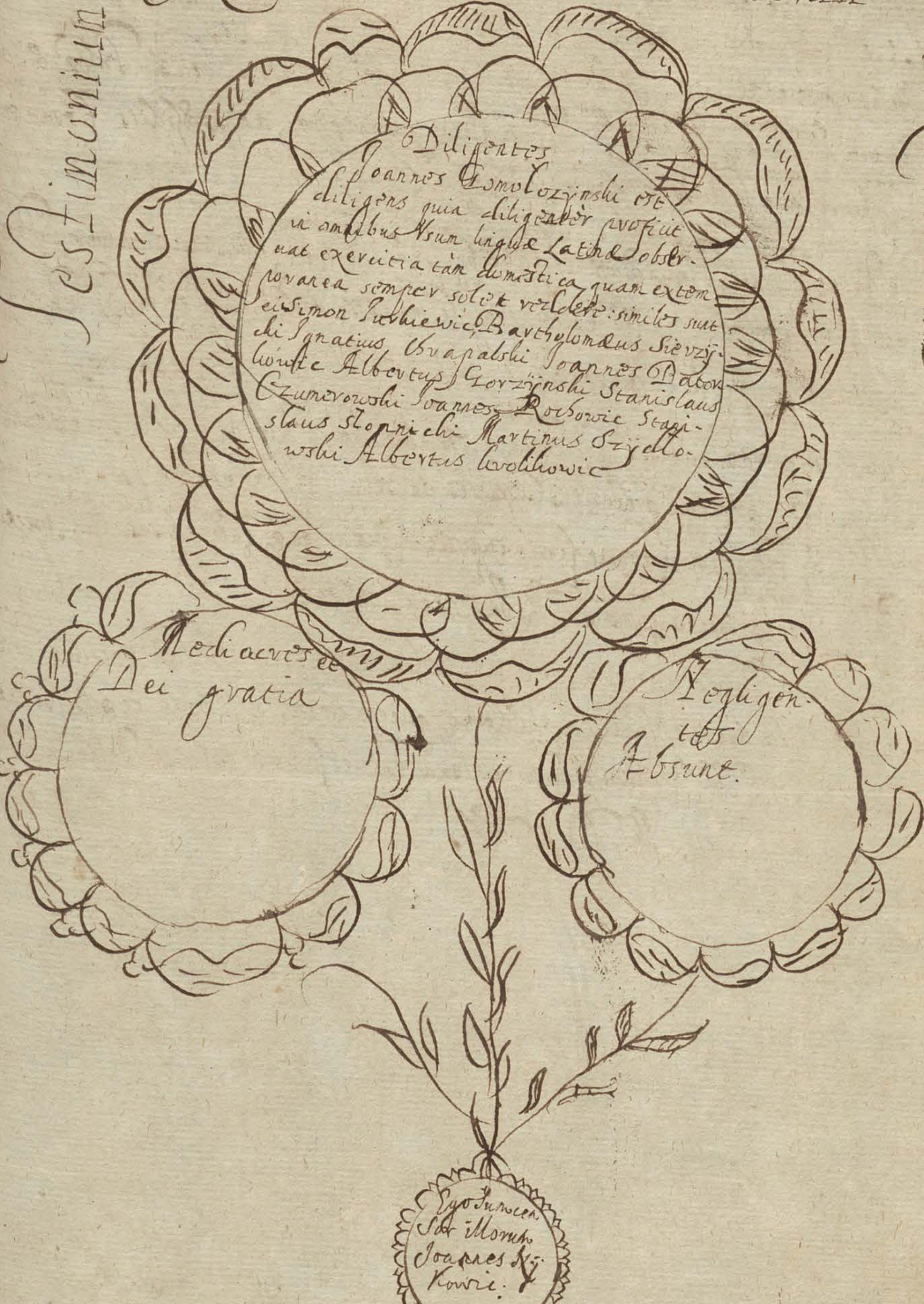
Carolus Gustavus.

Privatum quorum
Senatorum et pacis

Ex Claſſe Patritiorum Maiorum

Testimonium

Romanorum

Recepta Cracoviae traducitur in partes suas Quartianis [illegible]

in non paucis Palatinatibus et obsequium [illegible] [illegible] Videtur a Comitiis

Quasi videtur [illegible] Septentrionis [illegible] esset [illegible] celebrata est [illegible]

Cum Octobri [illegible] ~~[illegible]~~ vius Ominosa Septentrionis tempestas Quercus

[illegible] pluviam ac grandinem nuncians [illegible] Scripta [illegible] Palatini

[illegible] instructi et applicata judicio Opaliny Posnaniensis [illegible]

Sed nec ipse [illegible] Ukrainae princeps sui gaudii expressit et

ignorari voluit Sir [illegible] ad Imperatorem Scribit

Quod [illegible] Consensum nobis [illegible] [illegible] de [illegible] hujus belli [illegible]

Datae [illegible] Casimirus [illegible] 12 8bris

Rescripsit Imperator Gaudium Speciem Simulans [illegible] Gallus et

ut Sueco et [illegible] falsi [illegible] sui foederis Consortes [illegible] et omnes quam

[illegible] Anglis [illegible] [illegible] Sanguinis principes [illegible]

[illegible] [illegible] in [illegible] agit [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] Continuas Gratulationes et Legationes [illegible] militia [illegible]

quos [illegible] sibi [illegible] [illegible]

Vide Conjurationem [illegible] [illegible] Brandenburgicum

Deputationes in Poloniae [illegible] et [illegible] [illegible]

Rex Carolus omissa celeberrima Cracovia Varsoviae relicto Brodze
Eidem excursione ipse valido cum exercitu Polonico et Germanico
in Prussiam movit quam ille solam et unam obtinere illo suo
bello contendebat movit coniunctis studiis cum duce Brandenburgico
qui 12 Xbris foedus priore facti dissolutionem passus est sive quod non
sinceris initio sed ad speciem sive quod occupato regno per Suecos
nulli alteri serviendum esset quam quod Polonus Rex esset putarent
sunt Borussis incolis sive quod excusso obsequio aulae et equites
Ordinis laudis dissoluti faciles quam coniuncti vinci poterant nullis
pene volebant auxiliis atque Prussicum nullo praesidio infessum se
edante et nihil agente exercitu. Electorales suosque prospiciebant
viros fugiente in regali Prussia facile per Albionem? hostes
deditionem accepit Golubio Kowalewo Thorunio admovit
validum ~~fortissimi~~ Scelerum linis Radzieiowski fulmen et Culm
pulchra linguam qui brevi Civitatem ... inimicitiam
expugnavit et per ... eandem Regi tradidit
Secuta est ... Thorunensium Civium exemplum oppidum
Graudentum submisere ~~...~~ ceteri ordines jugo eidem quod sicut
Thoruni et Graudenti ... deposita Et ~~...~~ alterius ...
hospes ~~...~~ ... ... Elbingam ... armis ... per
... sic ... palatinatus Culmensis ... in potestatem
Suecorum Marienburgo ... ... Suecos
Puckum ... et Gedanum ex regalibus retinuit fidem
Ducalem Borussiam ~~ad speciem~~ defendere volens Marggravius
armis ... Polonis coactus est Konigsbergensi pactione ...
pariter ... Suecis. Quare ... ...
... ... in ... fere ... ...
Marginem

Ad Suecorum Historiam spectat

TESTIMONIUM MAGORIS SENATUS GREGORIANI
Diligentes
Joannes Dobrski est dili
gens quia diligenter profecit
in literis scilicet ipsius est
devotus libros necessarios habet leg
um literarum observat pensum ei
similes sunt ei Stephanus Szemetowski
Franciscus Perous Michael Dovin
Casimirus Skalski Joannes Ozebinski
Stanislaus Vulovski Andreas
Dzikowski
Mediocres
Baltasar Baskowski
est mediocris quia
mediocriter profecit
in artibus honestis
quia Pensa non
semper solet scire
Neglegentes
Divina Gratia
absunt
Ego sum
Pastor bonorum
Nicolaus Garvo
skowski

Privatim quoque Senatores non pauci fortunam venerati legatos submisêre. Geor
gius Lubomirski Regni Marschalkus per Ludovicum Alexander frater ejus per
Wisnowiski litteris datis lentitudinem suam in subiectione deferenda excusabant
27 8bris atque tardiores eo gratiores Regi se affuturos pollicebantur. Post omnes Uni
versitas Salutationis officium sine ullis solennitatibus sine sceptris et Bedellis
per M. D. R. Petrum Mucharski M. D. Facultatis Medicae decanum, Unum Theolo
gum, duos ex Collegio Minori Professores, audientiam obtinente Clevenfeldio
aulae Medico. detulit à Serenissimo Rheni Palatino singulari magis praesente
humanitate praeoccupata, à Sermo Rege benignè audita, per Illmum Komini
cium quo tum et ore suo utebatur promissae conservationis pro salutatione
28 et 29. beneficium obtinuit. Dux à continuis legationibus ad militaria conversus
Quarcianorum quas sibi accesserant copias, et ad 9 millia excreverant
biduò trans Istulam lustrabat, quarum deputatis qui stipendia Craco
viae numeravarent et recipere mandavit partem illius exercitus omnes alios Varsaviam versus
aliam tamen quam ipse legeret viam pro se ire mandavit sueas moris
militis polonos qui pedem ferret exscere omnia cum è contra ipse non
tanquam belli sed pacis autor tanta cum quiete exercitum duceret tanta
cum singulari frugum agrorum pagorum cura ut praeter hominum à milite insolen
tiore depraedationes, nihil sui corrumperent possetque iterum ac iterum maxi
ma etiam cum multitudine absque ulli defectu pabulique et victualium eandem viam
re alterum partem ad Chal. Kapler. adlegato... ipsis Wittenbergium Cracoviae demum commi
Lustrato ac Duniso exercitu.
serit ad clavum rerum admonuit. Alexandro Ercsken pacis negotia et
ex rei nummariae atque ingenti salisque fodinis commisit praefecit. Praesidiarijs Cano:
tum Wirtz in quem post ois omnium moles recubuit, additis omnibus et alioque
30 8bris negotiorum Commissarijs. Ducem dat. ipse Warsowiensi se committit ibique
ken. ut eisdem ... in quo Kerlowini ... militis Polonici, Regni Poloniae, Palat. Rado
tiend. Campestris Stanislaus Lanckoronski. Duci obvius fuit. uterque Converso
re Imperij, sui magistratus continerandi spe debilitatus, ita se dubium
mediumque partibus praestitit, ut omnia ex proprio usu ageret, temporibusque
inservire videretur, et huc atque illuc unde spes maior affulsisset poten
tis, se exercitusque reliquias inflecteret. Rea munerator ex Salinis
Bochnensibus quemlibet 1000 vasorum salis dimittit, Conditionibus . . . .
Sendomiriensis. Moschi et Cosaci orientem solem adorantes, et velut un
dique fulgore armorum Caroli finibus Poloniae excedere jussi; concessione pa
Smolensco in tempus commodius dilata. Nec quod deinceps et ubi a Rege
gestum sit scribere adsum, cum ne semel quidem litteras ab eo quam
maximè interierat in Augustum et ultra acceperint. Ad Wittenbergium
cum tanquam prorex omnia gubernaret conversi. in civitate in dies
maior fiebat, qui levi ad speciem pretio, magno tamen aere salvos condu
ctus personis, uno aureo, villosi alteri concedebat, redibant ultro qui
extra fines erant ad domos suas quasi omnis ... alterius immunes
futuri, hac inducti Moderamine. inter primos Dux ... in ... et ...
Tarnoviam. aliique Senatorij Ordinis insignis qui apud Wittenbergium domi milite
ubique certabant. Etiam minorum gentium quintel, quod se Cracoviae non
statim dedidisset molestissimè ferebant castigaserte si potuissent Academicam
iuventutem quod animis et armis generosè usi in hostem fuissent, ipsi nam
extra consumpti, qui fortitudine disciplina manu experientiaque bellica ex vete
ro status sui et obligatione servitij bellici: invenit facere debebant
Post discessum Regis, ex burguentibus Sua ab Ordine Spiritualium Commis
sarijs. Academia quod praeter Rege illo in Cathalogo Rationario non fuerat scripta
tax illi attexitur, Quaestor Slangenfeldius cum Commissario ...
vocato D. Piotrowski ... pro mediocritate mea comes individuus in omnibus
causis fieram nam et per plateas quasi soli Academiae ... digito monstraba
mur

lytrum Universitati impositum 30000 dalerorum solvere imperat executione mi-
litari interminata. Licere non ulla possibilitate numerandi aliquam pecuniam
apud se traducendam à malevolis Universitatem, dicimus. Dona Academiarum ex
quibus non profuturos nisi hosti thesauros coacervaret, habere nullos. Professo-
res illius sicut milites in castris extra mereri, sine quinquam iniuria stipendio-
rum ? fuit semper litterarum conditio, ut in mediis castris bellis, earum cultores securi mu-
rorum et studiorum vitam ducerent immunes. Serenissimum Carolum eius sacra Ma-
jestas domus praesenti armorum disceptatione gloriam non quaerere. Reminisse relegere Plutarchi
nominum Alexandrum Athenis, non lytrum sed novem quaestiones solvendas philosophis
proposuisse. Caesarem in gymnasio Alexandrinis fuisse, et propter Arium philosophum
omnibus civibus rebellibus pepercisse. Pompeium Mytilenas venientem poëtarum
certamina audivisse et in gratiam Theophanis urbem libertate donavisse. Rhodi
vero singulos philosophos auri talento auxisse. Cur iam mutent elementa
sedem manente eadem mundi charmonia. Quod si Dni commissarii, regi
gerent, scirent Academiam maiore parte in beneficiis ecclesiae fundatam, quia
cum iam exauterentur quia ? a viro bono etiam ? ? dehaberi
cives assessores qui potissimum jus civitatis habent, cum civitate debitum ecclesiae
Religioni et hoc nam in sua parte est philosophorum quorum secta tanquam ? et immobile ?
net. Nemo dat quod non habet. Viderent Dni Commissarii Regni statuta ex
quibus cognoscerent quam laute sit provisum professoribus. Daturos aliquid non
acceptuos speramus, credere non possumus aliquid in rem S. R. M. Dnis Com-
missariis indulsisse quos per summam clementiam et pactis conventis et
viva voce gratuito conservationem ? quos cum lytro nunquam stare posse
nobis promisit spopondit. Surdis sed haec fabula canebatur. Opponebatur sacerdotes
solvere ut sacerdotes cives et cives Academicos etiam ut Academicos possent
suis assessoribus pendere debere. Regis voluntatem esse ut eadem possit ? ?
numerus habeatur ? amplius ? sed praesenti pecunia ? de ?
nisi.+ Deletis hoc omnia ? quos sicut ? ? de ?
? quos cives in statum militum distribui urgebant de rebus ab integritate ?
D. K. quam dispositionem ? Theologi impediunt. ? devastatam ?
senatui expressimus, contra eorum vota qui honoraria D. ? in ? ?
cari volebant conclusum est paupertatem ? ? ? ? litteratis
viris qui Academiam visitabant discooperiendam esse. Oratores ad S. R. M. implorandam
remissionem summis impossibilis mittendos. Susceperunt iter periculosum M. Stanis-
laus ? et M. Christophorus Stellanovius accepta informatione sufficienti de
fortunis Academiae ex constitutionibus Regni sub Augusto, Henrico, Stephano, Vladi-
slao ex constitutionibus item synodalibus et autoribus item Paulo Roizio D. ? ?
Pilsneo, Orichovio, Cochanovio qui paupertatis Academicae testes essent ?
cupidissimi quippe oculati. Salariorum veteri indiculo, et litteris ad ?
mideretur commodum dirigendis. Insuper hac brevi allocutione ?
aut minus dicerent. intitulata S. R. M. Quod S. R. M. Vris vestigia legere nos oratores ?
tum est, quod post discessum ex urbe S. R. M. Dni Commissarii solvere Academiam iubent ? impossibile
inquam ser. Carolo Gustavo indignum Academiae vero ? paupertas pro dote est relicta ?
Magnum erat, ut Academia circa sua iura privilegia et annuos proventus permaneat, inter
conditiones et articulos deditionis ? permittere atque promittere, maius hoc idem ?
vocis oraculo confirmare: maximum autem erit S. R. M. ut non magis ? quam ?
? sint regia idipsum praestare. Augustissime Potentissime Princeps rerum gestarum gloria Ale-
xandrum Magnum, Cn. Pompeium, Caium Caesarem, optat Academia ex animo, et supplicat
humillime, ut eorundem in litteras et litteratos propensionem atque humanitatem, ne sola
prisca secula, praeclaris magnorum principum glorientur exemplis, tua gratia et beneficen-
tia superare contendas. Atque haec ipsa est fortuna quam Tibi fata ? ad propagan-
dam nominis gloriam reservarunt. Sigismundo Augusto, Henrico Gallo, Stephano Bathoreo regibus
Polonis invideruns ut tranquillitatem Academiae pro qua non semel apud novos Regi-
res. supplicabat, munificentia tua sustineas. Quod si vero ? tempore ? ?
ne magis extenuari permittas quinimo litteris ad ? ? et consiliarios ?

Margin notes (left):

nobis

+ Quid cum iis omnibus centuriones qui hominem ex homine tollebant?

exarati et omnibus oneribus liberam et ab ipso Lytho renunciet. Reg vero istam com:
parando apud seram posteritatem famae occasionem negligendam aut contemnendam existimes cum
te ad eam non solum nominis tui amplitudo, sed etiam fides data summorumq Imperatorum
exempla excitent potentissime Academia certo hoc diminuta beneficio nomen laudesq tuas
depredicabit.] Hoc foris dum curantur domi m. D. R. apud D. Presidem nos apud
notos et alios quosq litteratos Doctores illorum Juris Medicinae indignitatem: apud Stan
senfeldium frequentes impossibilitatem exponebamus, non contra votum plerumq eveni
ebant. intercedentibus prissimus M. Taberto Theologo et Thunisco Kemnicio Generali Suecici
Proto Medico apud Wittenbergium, quos Libros ex Bibliotheca quillis plurimorum et
a nobis demagari nostri petevant. nobis plurimum conciliaverunt † fidadq ...runt is
...dum cum crateres nostri nihil, in terra effecissent, tamen cruciarunt Legato adventu ..ltra Warsaviam ad pia
... professi regem in Prussia agentem ob pericula adire non valentes, effectum
Felicior illis fuit P. Matthias Donatus Carmelita Discalceatus † pedes in castra ad ipsum Re:
gem perrexit. Radzieiowiusq de thesauris omni † Poloniam et Lithuaniam
Carmelitici Ordinis Fratrum in Coenobio Virginum ad S. Martini depositis et per Commissarium
Canutum inventis ut in summa 6000 fl. iam enim 18000 solverunt, ablatis, qui
ter centies millenos florenos pretium superabant, informavit. Curabat Radzieio
vius restitutionem obtinuitque ut vestes sacrae, quarum plereq spectata ea lino
Pretiosiore in usus profanos erant conversas, Patribus redhiberentur, argentum
et aurum, ut ex ea aliys Ecclesys in solutionem summarum impositarum colla
tum vilissimo pretio sive purum sive deauratum esset marca 14 florenis com
putata. estimatum Judeis venditum et ab his conflatum ac insuper in
monetam recusum est. Ita splendor templorum qui ad luxum enixe erat ascenderat
obscuratus est effusumq quidquid parati in sacrarys eius erat quasi
iam in posterum nulli necessitati aut exactioni locus futurus esset. Pruden
tior hoc in passu Societas fuit quod ne terrariam depositam quidem, argentea atten
et aurea vasa quantum opus erat et habebat exhibuit.
Pacem post liminio in minorem Poloniam et usera hinc Wittenbergius revo
care visus videri volebat publicato edicto ut absentes ad sua redirent fora et mer
cates aperirentur, Cives ne quid periculi esset arma tam communia quam
propria in praetorium deferrent eorumq securi manerent cum bellum ingruen
animo meditabatur. Perhaedo enim ad se Gavrecij milite novus etiam de
lectus per Gnoiniam faciebat exercitumq armis Civium meliorum instructum
ad oppugnandum Clarum Montem Czestochowiae destinabat. Cui gerendo ne de
esset nervus tributorum in Polonia inauditorum genus instituit nimirum
ex uno Laneo Nobilis Poloni in mensem florenos decem, duos anseres
tres gallinas duas metretas avenae unum siliginis a Curionum fromulatte
rum stramina quod ubi opus esset convehenda. Civitatibus et oppidis Acisa
ordinavit gravissime autem spiritualium praediis pressit ut ea solida
notata patet. Nunc quispiam liber onerum esset ex novi etiam Aca
demiis cum Jesuitis conuctis electe (nam in una Charta et una utrisq
assignatio data fuerat) 300 daleros in mensem tritici siliginis Caratis
picis olei et insportabilem quantitatem postulavit. Elusserunq primo
mense Exactorem non importune incommode ex eo quod ne summus quidem pontifex
Academiam Jesuitis despondere valuisset multo minus id saecularem potestatem
tem perpeduram ut nos iis copularet. Dissimilia male congregari multo peius
Academicos cum Jesuitis vectigalia compescitaros. Ad solos P.P. qui praeter
Academiam manerent spectare diploma Contributionis sic in scriptum erat
Jesuitas. illos ipsos esse qui praeter Coll
Jesuitas de Academia. illos ipsos esse qui praeter Coll
legium Jesuitarum ...
At sequenti mense dum instaret acrius per
Commissarium Mettelstedt omnimodam libertatem
Taberum et alios apud
compositionis cum P.P. Societatis obtinuimus qui assignationi illi Superinscri
ptae relinquerentur Academicos et a solis P.P. repetendam Solutionem

[illegible] Domus Commendatarius jam sibi à D. Wittenbergio habere et explorationem quam nisi [illegible] Academica à nobis mittit esse affluda. habeat Edia Urbe et Collegio [illegible] amplius promiserat nisi quod jam fundum Suiebo[illegible] uni Rotangster [illegible] Commutatione quod fundum [illegible] petiisset. Caeterum [illegible] singulari [illegible]

A die quo Urbem est ingressus Wirt. cumque militae [illegible] non minus [illegible] denter dispositis vigiliis tormentis locatis [illegible] custodivit sublatis in quibus insidiis latere poterant impedimentis, [illegible] et foris satis [illegible] [illegible] in pistrino unum, alteram supra Libram Civitatis constructo [illegible] Ligneo [illegible] militum turmam ut [illegible] domini esset posuit. [illegible] peditem quem pro munimine vigilia distribueret, hyeme hora 2 vere 3. [illegible] pomeridiana recensuit, eundemque pro munis stantem hora quarta [illegible] nonnisi ante diluculum inde [illegible] rediret, [illegible]. De [illegible] civitatem advertens quo melius muniri posset, in dies singulos [illegible] partem coactaque plebe judaicam Casimiritanam [illegible] ad diruendas [illegible] circa urbem et arcem muros [illegible] item et segnes militaribus laboribus insuetos [illegible] ad puniendam [illegible] suis militibus stipem permovit, redimebant operas quibus facultas [illegible] per familias opus expediebant. ad [illegible] Vicherionis et [illegible] multorum saeculorum labores eversas in Colum [illegible]. Sublimes [illegible]

Coenobia et Ecclesias et palatia heroum et domos [illegible] et [illegible] Semestris spatium solo aequavit. Conciderunt malleolis ultra [illegible] ad portam Velicienscem Ecclesia S. Leonardi et Praepositura. Cis [illegible] in [illegible] Basilica S. Hedwigis, Praepositura, et Hospitale regium ex opposito S. Agnes [illegible] duplici Coenobio S. Clarae Professarum et Novitiarum virginum. Claustrum item [illegible] S. Francisci tertii ordinis. Vetus et amplissimum Coenobium P.P. Bernardinorum [illegible] cum Ecclesia noviter reformata et picturis Romanis atque aris novis et [illegible] exornata. Aedes item S. Laurentii. S. Sebastiani. S. Gertrudis. S. Nicolai Ecclesia Parochialis cum Praepositura et Vicariorum domo amoenissima. SS. [illegible] et Juda. SS. Philippi et Jacobi Arenarum miraculo celeberrima [illegible] Ecclesia substructionibus novis amplissimis. Solo manente D. Virginis asylo. [illegible] Petri in Cerdonia. S. Casimiri Ecclesia et P.P. [illegible] Observantes, S. Francisci [illegible] celebre etiam in [illegible] Conceptionis Imagine relucente miraculis Coenobium. [illegible] Dei misericordiae in Smolensko templum [illegible] mille aureos [illegible] in parietes absconditos depulsoribus suis [illegible]. Sola Basilica [illegible] Floriani via non miraculo superest. Conscenderant eam [illegible] et [illegible] [illegible] simul cum Sueco qui gravis [illegible] muro lapsi et ruina [illegible] di sunt. reliqui dicebant Strepitum armatorum se audivisse [illegible] malleque potius vivi mori quam illic [illegible] vivos. [illegible] est quod referam certissimum constitutisse Gubernatorem [illegible] Ecclesia [illegible] et palatium [illegible] complexis muros ejus dissipare cumque in finem curruum [illegible] [illegible] jundum fuisse. cum subito [illegible] dolore [illegible] de causa animum mutavit nec illud propositum effectui dare [illegible] voluit. Caeterum non ad [illegible] nostras quas [illegible] juncto etiam [illegible] Ecclesia et praepositura D. Nicolai apud illum interposuerat à diruendo abstinuit. cum ne ullus quidem ob eam rem os aperuisset [illegible]. Ruderibus palatiorum circa arcem immanem illum hiatum [illegible] conis speluncam obturavit [illegible] flumen [illegible] in [illegible] [illegible] navigationem impediens, in his et aliis locis quae usui [illegible] ad repellendos oppugnatores fuvirant munimenta excitavit. Quod [illegible] omnia ne equitatus suus inutiliter teneret quotidie ad vigilias extra [illegible] ad captandos rumores ad victualia comportanda ad compescendos [illegible] respondentes nobiles dimittebat. Portas nonnisi exploratis [illegible] locis suspectis et ruinosis aperiebat. Cumque nonnisi [illegible] latam et ea eadem nonnisi solutis 4 vini Daleri [illegible] duos septimanae [illegible] [illegible] S. Floriani porta ingrediebantur. Castrensi [illegible] Castrensi [illegible] S. Floriani dimittebat. [illegible] nobili [illegible] Summario dicebat [illegible] [illegible] et judiciis [illegible] deposita [illegible] apud [illegible]

Vastationes horribiles per Suecos facta

et sic perditi fuissent eadem milites sedes Suecis cursum concedens, quanquam ab hac rapina
ne quidquid pretiosioris cultus sacri vel profani togati vel militaris in auro argento armis
bibliothecis privatim Cracovia Polonia habuit (citra furiosas furiorum per gregarios fa-
ctas depraedationes) e domibus praelatorum, nobilium, civium apud quos vel in pignore delitesce-
bant aut tanquam depositum servabantur, praesertim Piaseczij Brzeznicij Koniecpolij
diversis temporibus absorptum est. ✠ Vide pag.

Casimirus ultra terminos regni constitutus eiusque curis expeditus, cohortes et manipulos
militum, non paucos item ex Principis Suecorum captivos, ex Silesia missos fuit
[illegible] militia divinis indulgens animo vacabat, tum ut propositum, hostem celaret

nec [illegible] serio Poloniam ut olim dux ad Caesarem et inde in Hispanias iret, negligens.
tam ut spreti sui imperii iniuria, contemptum: ita amor Patriae et regendi dulce-
do consuetudo sui desiderium excitabant. Tantus est natalis soli, et solii affectus, ut quo
quis diutius ab iis absit, eo magis cupiditate eorum exardescit, multique calamitates et
gravitudines in iis pati, quam privatim in externo loco vitam ferre tantum et
commodam traducere. Nec deerant qui ad recuperandum regnum stimularent
Ludovica consors, Sceptri, aut Senatus. Summus Romanorum Pontifex quo progre-
[illegible] edictali (Breve dicunt juridice) omnibus ministris quicunque ex Polonia
thesauros templorum [illegible] fuit delegatis, Archiepiscopus Gnesnensis et Leopo-
liensis necnon Cracoviensis episcopo [illegible] eorundem deferri, et in usum belli con-
verti [illegible] praecipiebat. Vadimonio amotionis ab aris et adytis. Homi-
num [illegible] consulto
igitur ex voluntate Senatum cogit Casimirus Glogoviae ex eoque Senatus [illegible]
19 9bris litteras ad equestrem ordinem in Poloniam mittit, quibus illatam sibi
injuriam incusantes exponebat et eos quorum culpa Respublica cecidisset, [illegible]
[illegible] quod in publicis Regni comitiis [illegible] maiestatem et honorem regalium
[illegible] venatui studerent, incuriae, quod defendendae Patriae nullam seriam cogitationem
susciperent, inobedientiae quod ad locum destinatum cum armis non convenerint
[illegible] quod urbes inexpugnabiles ultro dederent et se hosti submitterent
praesidiis, quod [illegible] pugnandum esset stipendia repeterent, [illegible] arguebat
militum quoque quod dux pugnandum esset [illegible] et humi procumbe-
Omnia tamen omnibus paterne condonans ad [illegible] et [illegible]
Romae sublevandam non [illegible] praescripto legum sed ex necessitate
[illegible] virtute virium ad communia arma invitabat. Si quid sani et sinceri
[illegible] in nobilitate explorature. ✠ Promptam juvandae Patriae vo-
luntatem in Anno sequenti mense [illegible] facta religiosi exercitus cum Russi-
is ordinibus foederatione apud Tyszowce declaraverunt Castrorum Polonorum Praefecti Stanislaus
Potocki Palatinus Podoliae et Stanislaus Lanckoronski Russiae Palat. [illegible]
duxerat, qui litteras quas vocant Universales [illegible] militiam [illegible]
quibus fidei violatae Carolum Regem Sueciae [illegible] Chani [illegible]
[illegible] et [illegible] quintabantur, [illegible] Accessit his nobilitas
Casimirus edictis per Poloniam divulgavit. [illegible] habuit ex
[illegible] in Ungaria [illegible] quo in oppido [illegible] [illegible] Pilsnae [illegible]
litteris datis Palatinus [illegible] et reliquos Praesidis [illegible] Dominio [illegible]
invitabat. Regina in suo [illegible] [illegible] quae ad [illegible]
[illegible] sponsione libertatis [illegible] admonuerat, [illegible] non
[illegible] obsessis, serius quam oportuerat) [illegible] caderent si possent
[illegible] multos circa Cracoviam [illegible] [illegible]
[illegible], et quamque [illegible] adessent. [illegible] hostes per pagos [illegible]
[illegible] vivere in [illegible] [illegible] non paucos [illegible]
[illegible] degentes duce suo [illegible] duce [illegible] in [illegible]
Wisniciensis Walopolski qui deficiente [illegible] ad [illegible]
[illegible] Palatinum [illegible] gerebat et [illegible] Sandeciam ab hoste [illegible]
[illegible] multo plures collegerat. [illegible] Praesidio Constantino [illegible]
[illegible] dederat se illa Civitas absente suo Praesidio [illegible] habebant ad [illegible]
[illegible] (ea calamitas est omnium regalium oppidorum Praesidiis [illegible]) Sueci [illegible]
Dum [illegible] ad defendendum [illegible]

Idea facit [illegible] Archiepiscopus [illegible] in [illegible]

Pater [illegible] qui 27 9bris [illegible]

386

in nouam formam redigit. ~~exasperauerat~~ [offenderat] insolarum animos ut de regiendo iugo consilium caperent et effectum darent. Xantinas dies solennis D. Catherinae in Ciuitate agi
mentum ad quas confluente pagana multitudine montani illi permissi fugarunt se
pro Ciuitate abdidere. [illegible] promptiores. Vnius miliaris spatio distantem
[Chlopi] Hrebri nobilis [illegible] inuadunt villam accendunt. Accurrit iste ad Vorgelium
Saxonum consortem auxilium implorat et insolentiam opprimi postulat. Valachorum
Kam nisi eorum in tempore obsisteret audaciis nisi impudentem cohiberet confestim
[illegible] adeo esse de se sciret. Vbi semel superiores extiterint frustra illorum impetum
[illegible] postea conatur. qui nobiliores heros ac Dominos non semel excruciauit
Adest cum praesidiarijs Vorgelius periclitanti et talia referenti, quo abeunte
[illegible] Ciuitatis seras claues et omnia
latebris prodeuntes valachi armati [illegible] repagula confringunt ac reuellunt, alij armatis resistentes obtruncant, alij muros
[illegible]
insident [illegible] Ciuitate potiuntur [illegible] ad expugnandum accingunt. [illegible] et claudunt
et [illegible] Vorgelij ~~aduenit~~ et vidit [illegible] se Ciuitatis tormenta. Grauiter hinc
[illegible] Cracouia ad expugnandum validam adduxit manum.
inde res acta, dum hi inuadunt illi repellunt. isti expugnare illi seruare [illegible]
ros nituntur. Inuadentes male vulneribus accepti iuga montium cauernas [illegible]
res in Augustum vsque mensem non [illegible]. et isti secundo [illegible]
iter magis quam prudenter etiam Wisnicum recuperare nitebantur. [illegible]
se quod longe munitius est ipso castro aggressi et vi [illegible] reiecti amisit [illegible]
praecipuis cladem accepere. [illegible] capitaneus tanquam proditionis et communi
cij cum Montanis reus 23 Januarij [illegible] Cracouiam ductus et in carceres coniectus est
[illegible] dicta [illegible] exquisitissimis picturis ornatissima [illegible] ob incuriam gregariorum qui
in ea [illegible] conflagrauit. Non silenda quoque venit alacritas et prudentia
[Woinitzender] [illegible] Wilkoszouiorum qui in vrbe paterno [illegible] ex contubernalibus [illegible]
[illegible] sparsos hinc inde Suecos capiebant et ad moenia ipsa vrbis procurrebant
Simulantes se esse pabulatores Suecos nocte intempesta [illegible]
indicem Montis D. Benedicti [illegible] vigilias hostium ne vel vnus rediret, ex
[illegible]. Iam vero [illegible] media luce ad pagum Wesoe
[illegible] redeuntes [illegible] iuxta nomen suum inuasere rapuere
et vulneribus [illegible] ipso die S. Vincentij quo [illegible] facile
res illos esse [illegible] trepidatione ut si [illegible] et praesidiarijs. [illegible]
sine timore recepissent. Cracouiam fugientes [illegible] Collegij [illegible]
in vrbe argumentum fuit cum aliorum locorum tum [illegible] [illegible]
[Swapelosi] Scrutatio circa horam 3 noctis in quod [illegible] et arma inquisiuit non sine
Habitationes et cellaria lustrauit [illegible] et [illegible] mansiones et [illegible]
[illegible] et periculo inhabitantium propter absentiam [illegible] ecclesiasticorum. [illegible]
[illegible] D. Floriani [illegible] et vexilla ecclesiastica.
[illegible] quoque [illegible] quam opus erat nonnulli Consilium veteris Mythridatis in Romanos
~~[illegible]~~ quo pugnando in Asia ingenti cum pollicitatione praemiorum dati
ad Ciuitates litteris eadem die alij prope horam omnes Romanos sustulerunt. [illegible]
[illegible] fuerant, ~~[illegible]~~ non longo interuallo neque eodem tempore praesidia
[illegible] alijque in pagis nobiles interfecerant.
Irritabatur his vehementer Wittembergius meliorique consilio vna eademque die
[illegible] et custodijs pagorum in vrbem redire iubet. In [illegible]
[illegible] crudeliter [illegible]. alijs membra ferro [illegible] et [illegible] inuadi
alijs cutem detrahi alios [illegible] ~~[illegible]~~ et quod atrocius [illegible]
palos adigi alios viuentibus adhuc truncos corporis in 4 frusta [illegible]
[illegible] cum ipsos Montanos [illegible] oppidum [illegible]
ximum [Myslenicensem] incendit [illegible] diripit. Zakliczinum (in quo non pauci nobiles
in [illegible] missum [illegible] liberius locuti fuerant) circumquaque
milite suo [illegible] ne quis illorum euaderet exussit, et quia plerosque
[illegible] Suecos per homines villanos [illegible] valebant [illegible] etiam innocentes
[Coloni] ~~[illegible]~~ extremo [illegible] venientibus et abeuntibus. in Ciuitatem [illegible] congregatis spoliantur
[tum] tegmine diripiebantur imo in templis [illegible]
[illegible]

Superius prae dicit ad signum ✝

587

Obsidionem Clari montis quando illa magis obsidentes armis et tempestate afflixerat quam obsessos, solvit, militem ad urbem ~~reducit~~ duxit, quo cum de natali Principis Suecici nuntio pedites et equites sclopis exonerati triumphavit. Bis hac tempestate exactis Daniy foro silentium populo ferias iussit veteris et novi calendarij stylo dictis. Decem millia daleros a mysticis postulata ob inquisitionem duos vicarios ab aede virginea quadstrensi hoc eo imperiales in Magno Regni Marschalco arripuissent sparsis Casimiri Regis. Ducum Lecicij et Wielopoly ex quibus consilia nostra patebant contraria edicta promulgata quibus nobilitas ut Regi Suecico fidem et obsequium paratam exhibeat monetur servos refractarios ut rei militaris fert ratio severam sententiam ultionem neque cuiquam erroris et imprudentiae praetextum veniam impetraturum praeter solam armorum contra Suecos abiurationem. Ac ut Majestati maturae pro thesauris Polonis militem regis sui sisteret e Zelmiej lacu in Pomeraniam movit. Stipatus opere Czarnecij milite qui ad illum defecerat. Conabatur quidem Regocij ex insidijs aggredi profisoenten verum ille potentior fuit quam ut superari, et cautior quam ut decipi posset.

Erant in illis conditionibus quod super fit nostro literati viri Matthiae Taberty Gryphswaldensis Acad. Professor, ministerij ut vocant nuncij obirus et tranquilly Re: minicij Architer apud quos simplicitate humanitate liberalitate aliquam gratiam colleceramus. Prohibit iste ista comprimis M. d. R. nro. Xam caballi lui quos habebamus inelegantes a Judaeo proxeneta predicti Ducis Campimarschalko specie emptionis deducerentur, intercessione istius viri Dno sunt restituti. quibus ni postquam animum et oculos Ministerij Civis Acatholicij praesidia, et obsequijs Suecos noster adverterat, vilis precio emere voluerunt donandos potius ex quo retineri non poterant Taberty suadet se enim nescire quis diabolus de rebus Academicis omnia adversa Dno in aurem insusurraret, profitebatur. Precij igitur ne faceret Azola Dno in aurem insusurraret, profitebatur.

~~ ~~

Roscrzewicz vocant D. Consiliarios pontes, et suos quos nos Vnus Ministerij offerendos censet. exponendaque nostra desideria. Quietationem a Sylvo. Acaciscat liberationem et ut de manu in manum in suo discessu, aliam defendendi commendaremus. Promiserat se omnia ista obtenturum Taberty, fremens dum fertio repetebat M. d. Rector mors impatiens. Mediatorem apud Psidon. Lechonium detexit quam si equos illo in rem suam convertisset. Hinc indignatio ira et odium nisi ex illa gratia, nisi vnibus locum, et placabilitati suae verus seu fidus concessisset Maximo tum fauore nobis opus ne noceret erat. Classes n. duas monetis consecrabantur nec paucos habebant inimicos nostros iniurias a Studiosis acceptas ulteres qui potentiam contra infirmitatem nostram exhumulabant. Omnia tamen verterit Deus in melius. Sine insperato discessu. sine odio nostri nihil per Taberty in melius. Sine insperato discessu. sine odio nostri nihil per Taberty

vertit Deus in melius. Sine insperato discessu sine odio nostri nihil per Taberty obtinuimus nec consertum promissos cum quo qui Universitati 600 fl. conjunxerint obtinuimus ut conservato huius Scholae gloria soli Deo cederet, non famulis et humanis machinis. Nam Wirtij consortione potestatis Witembergiae post discessum exsignatis qualem se nobis in primo Civitatis huius ingressu talem ac plane eundem in hoc primo dignitatis adeo monstravit nimium Benignum et perhumanum. Collegium eius Vladislavianum per nos a Monachijs vindicatum, a quodam milite. Pistedo nondum vi occupatum, ad nostram denunciationem edicto importunus hospite evacuavit et cum pestalines ut se onere, et recubi ut secuniores res suas in fornicibus Cimiteriorum esent, ex Collegijs granaria pro conservandis Psidiarios frugibus per suggestionem fecerunt relinquissent. Misso Commissario Mittelstedt immunia reliquit ne tamen quod studiis pones Academiam interet, varij dies abijt quo , iam per suos litteratos studia pones Academiam interet, varij dies abijt quo , iam per suos litteratos

inter per nostrates Polonos Acatholicos, Collegium Maius scrutaretur. Dicam tamen terras candoris nobis peperit. et simplicitatis et idem sermo in ore servatus aestimationem confesso

Comes Waichardus a Wrzeszewitz Vielumo a Regocio pulsus non ingratum se fore, si suo milite Psidium augeret Cracoviam venit. Gubernator Comitem solum intro, militem suum minime, fraudi cautus admisit. Q dabundum armis consilio suoque equitatum iunxit. Regocium ille tam quam regis propria bona montanas eo loci dissipaturus prima excursione invaserat fidam victoriam inde ~~referens~~ retulit, quod montani cum suo Pre Kendrowlka absque praeda Tarnoum Sobrata Gembkowier Rarnium Sulinicum et Desarsium captivos adduxit ad Clarum montem erumpens Korzeniam in Zawk, rumor excussit. Iterato a Kulesza Ac ie monasterium in tormento deduxit magnam partem suos amisit auxiliary Cracovienses nomine fragmente ad ipsa moenia urbis fugam continuaverunt.

Casimirus Rex et exercitus Ducibus litteris domum invitabant vertamque fibi nomen viuus in Silesia per ~~uarios montes in Russiam iter instituit~~ Leopoli nouus delectus indicit ~~p Commissarios Cracoviae compenit Tatarorum suppetias expectat. Liberi hic burbani a Carbanum mentem in eius Cesarii~~ ... intueri.

647 ~~641~~

Conditionibus hi coniurarunt in regnum [illegible] Sciebat haec omnia in Prussia agens Carolus et iam iam cum Electore in caput Poloniae [illegible]
cadebat, antequam tamen partes Casimiri coalescerent et vires sumerent, Tatarus [illegible]
corrumpere, [illegible] armis dissipare volens, contra voluntatem suorum Consiliariorum cum [illegible]
Gedanenses [illegible] [illegible] contendit. In ea profectione pars [illegible] et Quarciani ex Borussia in Russiam contendit. In ea profectione pars [illegible]
[illegible] circa pagum Golab armis decrevit. Par utrinque clades [illegible] regi [illegible]
tamen viribus erat superior in penitiora Russiae [illegible] intermissa oppugnatione Zamoscii quam [illegible]
ne totus palatinatus Lublinensis a Zamoscio [illegible] volebat. [illegible] usque [illegible]
celeritate Leopolim et Regem Casimirum [illegible]. Quarciani qui sibi adhaeserant
sive stimulis conscientiae, sive desultoria voluntate, vix credo Patriae et Casimiri
amore quem impugnaverant, facta publica contestatione per delegatos [illegible] in
[illegible] mediis [illegible] et ipsa acie a Carolo in partes Casimiri transierunt. [illegible]
[illegible] Clementis Principis pro sua virtute usurpatam et amplissima [illegible]
tot scelera relatum in regno ubi scelerosis omnia impune abeunt. Deserta [illegible]
videns Carolus, opprimi etiam facile poterat abiectis impedimentis [illegible] fugientis [illegible]
ter sibi Czarneccium et Lubomirscium toto Martio ~~Aprili Maio~~ ad extremum [illegible]
F. Del Vervan [illegible] tot terrarum spatia tot lacus flumina sylvas in Masoviam usque circumduxit. [illegible]
alterum rerum Suecis caput in Minori Polonia viribus [illegible] [illegible]
[illegible] consuetumque sibi quiescendi in continuatione laborum modum ponebat nunc Bobrecum nunc
[illegible] nunc Wisnicium nunc [illegible] nunc Lanckoronam. [illegible] et vires submittebat [illegible]
[illegible] 7 Aprilis [illegible] [illegible] per recipiebat Wisniczo [illegible] et Lanckorona. Dum [illegible]
receptis in tutelam [illegible] nobilis [illegible] Mockowia Polonis qui [illegible]
[illegible] ad se recurrerant [illegible] eadem consilium [illegible] erat quod illi [illegible]
familiares commodis et amicos non pateret. [illegible] de sua oppugnatione [illegible]
in civitatem intendit ut eam muniret ut militem [illegible] [illegible]
ret et obsidionem si quid esset in longum sustineret. Maximus [illegible] minime [illegible]
a multitudine nimia civium quos licet exarmaverat, armis tamen [illegible]
[illegible] evidentibus argumentis docebatur. Alius hanc impietatem [illegible]
execrata fuerat olim impia Roma. Filia cuiusdam [illegible] [illegible] nupta [illegible]
Patri barbam quod delinquentem argueret, ad Gubernatorem detulit [illegible] [illegible]
[illegible] mei veri patris non tam ornamenti quam [illegible] videt. Ille
est qui arma, catapultas domi [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] machinatur. [illegible]
natos tenerae et illas simul diversis [illegible] carceribus, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] libertati. illum carceribus mancipavit [illegible]
cum maritis egere uxores. Valde [illegible] [illegible] [illegible] uxoris [illegible]
et [illegible] Mercator a coniuge. quod arma retineret proditus. [illegible]
[illegible] indicatis in armamentario civitatis quod occultaverat brevi [illegible]
alter sponte [illegible] in carceribus delituit. [illegible] quam [illegible] [illegible]
[illegible] arma sed quidquid offendere posset [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
deferrent. exarmatos cives ut minueret a remoto principio initium [illegible]
[illegible] intervalla ut dum novum quid imperant, priorum obliviscerentur [illegible]
Repetito edicto ut Studiosi et [illegible] ponere Academiam vivere [illegible], vagabundos [illegible]
[illegible] ut exessent. 27 Januarii [illegible] ex aere relictis nonnisi [illegible] [illegible] brevi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] de pulveribus in sed [illegible]
[illegible] antiquam libertatem [illegible]. [illegible] deinde ne [illegible] in [illegible]
ne ubi Clepsydra fuit [illegible] [illegible] nisi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], viri item pedites nonnisi cum [illegible], admittebantur [illegible] [illegible]
Brevi post inquilinos e cellariis quos tot magistratus et ipse Rex Stephanus [illegible]
eiecit omniumque odia una die sustulit. Hic me cogit ordinem [illegible] interrumpere
4 Aprilis mors A. R. D. [illegible] quando illa vitam viro immortalitate digno abripuit. [illegible]
erat non tam fortuna quam virtute, nec tam [illegible], quam Laurea [illegible] [illegible]
[illegible]. Vita philosophus moribus sacerdos in occasu vitae canonicatum [illegible] [illegible]
[illegible] Vicariatum epi. a Petro Gembicki [illegible] dum e sella surgit [illegible] [illegible]
[illegible] ante tribunal iudicis Soli iam supererant [illegible] [illegible] [illegible]
Capitulo qui [illegible] Cathedrali plusquam viduae [illegible] esset sed quo cum [illegible]
onus in clero non habebat. Vocat in obsequium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
eam curare mandat ut res [illegible] [illegible] commendatorem [illegible] apud Gubernatorem [illegible]
[illegible] ablatas restituantur. [illegible] auxilio [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible]. Quod [illegible] [illegible] [illegible] post [illegible] D. Rectori [illegible]
[illegible] [illegible] h. est [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] in suam sententiam [illegible]
Decretum erat qui prece praeciosa [illegible] ut salvum esset [illegible] [illegible] [illegible]
traxit. Suspecta erat quotidiana [illegible] [illegible] Rectorem [illegible]

Significer illis Ostij gente Bohemj familiares nec induendos miserunt (cerneres à quibus
ut cessaretur levissime et occasione ad perfecit Commendantes die Pentecostes quia
M. d R. P. Bernardinos ad conventum R. Sulkowski inducere noluisset mala cum fide agere
arguit, et honeste cavere deberet ad vesperam domo exoneratur Gubernator
et quid sibi hoc velit dorsetur dio eius O. M. domus tutelari elder
Mar Savans in commendat Cum ex illis ro nonnisi Sri Wroblowicz Vicesenfidet ali
duobus relictis reliqui omnes n. arce sed è Civitate pulsi sunt. Nunc ad
illius exinanitionem Civium redeamus. 7 Aprilis tanquam ad pugnam sediet in plateas equos
in formam deductos tridua, publice favor sua faciens habebat ne quid tumultus fieret dum
a Civibus 12000 dalerorum extorquentur et Clerus Civitate exturbatur. Viderunt oculi nostri
abominationes desolationis in aede D. Hedwigis equos stabulantes et Hostes fidei ania
q; post Cometerij D. Annae Concionantes ministros, insolentiae militaris clamores equestres in
Consistorio durante ... Vicepraepositi Feria 3 pentecostes sua quidem ex causa in
tuto voluntatem et videntes confessum. Sed hoc extra ordinem licet n. extra hysteriam
Binni enim Mysticis in omnibus ordinibus quod Academicos adiungere visum talia verba
Wirty dedis Instare tempore periculoso quieti Sacrorum hominum maxime inimici deo
se experire et ad fidem vel amicos tantisper secederent. Dolere sibi de eorum abitu
sed non minus praesidiarijs Egre esse quod falsos de illis tanquam incendiarijs ...
candidis rumores in vulgus spargant. Nulli tamen in mentem venire debere quod
eorum domos occupare velint relinquerent pro custodia quicunque illis placeret.
Obtendente S. Paulikowicz Superiore domus ... S. Barbare Pater fidia in qua
cederent non habere. Sanguini etiam renunciasse P. Gubernator Tanto ... illis
migrandum esse quod ... nec sint eclypsim passurae. Digressos de
mox suas Religiosas secute est executio Militaris. Conventui S. Mariae 20
S. Francisci 2 S. Marci 4 et hic ubibi, relictis, alij eadem die, alij sequenti
solum vertere debebant. Nostri habita ratio nullius n. ... cedere ubi jussi
Sola familia in ... exire vadit. Quieti quod nunquam servaverat viedo Clero
et antea per singulas domos describebantur omnes tertia et quarta ... Calculo civium
Superante suam opinionem migrare jubet omnes qui jure civitatis non gauderent
magno cum fletu discedebant qui olim extra moenia suam Civitatem et iura habebant
mox illi quidem ... Civitati obstricti essent. Postea sine quibus civitas
nulla esse potest! Omnium artificum familiis Brasiatores ... Lany interdictis ...
et usus parandis Cervisiae et aliorum potuum. Edicti deinceps remissionem ...
Juli iussis Cives profiteri quantum quisque tritici farris et leguminum haberent et qui pro me-
anno sufficientem alimoniam deficiebat alio ire victum quaerere cogebatur. Jussi
insuper singuli indultos mansionis in urbe fidem scriptam habere quasi quis eam
set sine mora ejiciebatur Verebamur Academici ne singulis eiusmodi Codulas negarent
in uno Cattalogo descriptis ... ostenderent, sed periculum erat ne aliquando ...
notam omnes indulto frauderemur Consilium ... ut dni Collegae alter alteri ...
Gubernator sibi invicem attendunt ne litteras darent vel acciperent Rumores ...
omnia fuerunt Nulli verbo suecos ostenderent. Charta bianca ... fidem ...
et tabulis M. d R. pro tabulis sigillo et subscriptione nostris Gubernatori ... Cessit feliciter. Latina
lingua Gubernator subscripsit nomen in urbe indulsit. Ultimum evacuandae Civitatis ... item
... Gubernator subscripsit ... in urbe et conscientiae timorati n. ...
Summentam fidelitatis Regi Suecia praestandam, formula profana et conscientias ... Vis
adhibuit, quod vel inviti praestare debebant adempta ó. resistendi facultate aperte sunt
culi cum suos amplius non viderent Sero principia cum fine huius fabulae conferentes.
At Gubernator ... qui sibi exitio futuri erant; novo Sacramento ... et Civitate ...
emigravit, omnibus ... quod à ... sibi ... agebat quo ...
... Sacro et profano potestati ... debita et ... Habet quod hinc discant posteri
in utramque posteritas. Celeriter perficiendo Municionem Civitatis ... habuit madu ...
ad reliqua quae superaverant diruenda ex singulis pagis ... opera una die Aedes D. Lazari cum
adiacentibus. Sindem nobis deprecantibus. et sola suppellectili licita impetrata ...
ac intra muros a ... ipsis insistentes domos ... S. Andreae, Jesuitarum, S. Joseph
Canonicorum et Palatium Gamonti majore ex parte deiecit. Gladiis echinatis saepsit
... tormenta locis opportunis posuit ... tanquam ... aculeatus
... miliem ... Quietem. Militi non minori ... Obsequens
vix innoxie attingi posset. Quietem militi non minori ingenio ... Ex tribus Siliginis
tertia frugalitate Murmurantem vindicijs omnes in hoc labore exercens ... tres libras sesquiquadr
una cum hordeo metretis, panis 335 ... nihil. equos paulo ... vivebant
... in septimanam dabantur ... nihil. ... nil suppeditabant. ... Mortuis
rum Cives ... Sal acetum et ... nil suppeditabant ... propter ...
... in ... Zebrydowij ... propter ... in Militia suere elegerint ... vi
nec ... Cives ... quam libertatem in Militia suere ... et vinis pagis
... Swarzewski ...

Murmur de stipendio, officiales et in parter discessu et gregarios quos tam diu [illegible]
pediti aliquos de rebus conuiciosos. 4 Xbris 18 July. [illegible] in furias adeo. eiecta iter nonnullos 20
30 Marty, globis maiestis sustulit, ut ne mutire quidem auderent. Variante fortuna [illegible] restaurati
pias, ex 4 sidys Bobrek quod abeuntes incenderant et Casprici obsidentem elusarant. Kalisch
quanquam [illegible] illi ultro [illegible] patius negarunt [illegible] Nobiles, item Scoti Germani [illegible]
ues pluriesque Lituanici [illegible]. Benigniori ineunte vere, experiebantur Poloni [illegible]
Arx Lanckorona [illegible] recuperata. Anxerat se X. [illegible] equos proxenetam doduxit [illegible]
dum Arci subiacdum [illegible] pulcritudinis [illegible] [illegible] praesidio oppidani venales adesse equos
iubet illos in arcem deduci. Sed mercator recusat liberam nundinationem obtendens [illegible]
uero conclusio non esset. Descendit igitur visum praesidiy [illegible] oculos [illegible] equos [illegible]
pilo industria, licitatur cum iam suus ipso non esset. Arcem enim capite diminutam [illegible]
[illegible] subierant, nimirum [aper]to [illegible] praesidiarios interfecto occuparunt, [illegible] [illegible] [illegible]
Dembinij C. X. expugnata Pinczowia circa pascha captoque Gwinio qui eam pro Suecis [illegible]
ac vita donato ut aliquo insigni facinore [illegible] demereretur, ipso ex [illegible] [illegible] [illegible]
colonos ex pagis ad futuram obsidionem in arma cogebat. Cum Buzenio 4 signa stipendiariorum [illegible]
nebat Nobilitatem invitabat [ad d]efendendum [illegible] Dieby Majo in Sylvam [illegible] [illegible] [illegible] Casimiriensi [illegible]
Statuta postquam castra nulla fossa ducta ponit. Pertraxerat ad se ex Casimiriensi [illegible]
[illegible] Silestum cum sua turma, qui sua defectione valde Suecos turbaverunt [illegible] [illegible]
enim exemplum pedites e muris desilientes non tam [illegible] quam [illegible] ut illa
[illegible] Dembinio quouis enim die in velitationibus Sueci aut fugati aut capti. ut [illegible]
qui [repetat] ab excursionibus. Suecosque penitus [illegible] maneret. Lenocinio blandiente [illegible] [illegible]
obrepsit incogitantia [illegible] et securitas tanta in castris, ut eo [illegible] [illegible] [illegible]
dar [illegible] contributiones per pagos longius abirent alij ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bonis conditionibus recuperabatur dissuaderent. ipse Dembinius ad [illegible] [illegible]
bonorum abiret [illegible] reditu de recuperata [illegible] [illegible] non se [illegible] [illegible] [illegible] tollere [illegible]
Castra illa Dembinij [illegible] non aliter quam [illegible] in oculo ferre non poterat eaque [illegible] [illegible]
4 Maij quo die [illegible] [illegible] populi [illegible] in stremis [illegible] et in [illegible] [illegible] [illegible]
maiorum [illegible] [alienam] [illegible] rusticorum solitosque [illegible] [illegible] dederant, [illegible] [illegible]
ut propositum impedirent Suecosque venienti Buzenio obviam cum suo toto praesidio [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] ultra vanam ostentationem armorum [illegible] non [illegible] processum. Cum tamen [illegible]
dio carperentur praesidiarij Antequam vi tota decerneret Gratis [illegible] liberum [illegible] [illegible]
in castra nostrorum direxit subordinato quodam [illegible] ex Hungaria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] in castris [illegible] iret et [illegible] illis fieret [illegible] a quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
item noctes impudicitiis [mulier]cum suo satellitio ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [aud]? plena erant omnia. Ab his [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Aduenerat hostem [illegible]
[illegible] [illegible] castra illa somno vino sepulta undique cingit [illegible] nam bruta illa [illegible]
[illegible] peditatu coloniorumque [illegible] atque in eum tormenta ejaculatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mina cum [illegible] [illegible] corpora ferirent et [illegible] excitarent quam [illegible] globuli et [illegible]
[illegible] apte [illegible] ad infallibilem ejaculationem dispositi ut erant [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] stragem edebant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] arma [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
intervallis [illegible] [illegible] strenue agente peditatu ex castris se in fugam [illegible] [illegible] in [illegible]
se deserere [illegible] colonis, effundunt dilapsos hostis persequitur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] se dare cogit peditatus [illegible] [illegible] [illegible] pugnans [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] fortiter dimicantes interfecti maxima pars colonorum interijt [illegible] cadauera [illegible] 16 signa in [illegible]
[illegible] [illegible] post pugnam [illegible] mandata castris direpti [illegible] tormenta, [illegible] [illegible]
[illegible] argentea currusque equi [illegible] [illegible] Dembinij [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in suo diversorio [illegible] supellectilem in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ibi manens colligens dubius an essent [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] igni combussit [illegible] miles [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
et agente inclusis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et damno amissosque [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Dembiny inventae sunt literae [illegible] qui [illegible] [illegible] se dolore inclusam [illegible] [illegible]
Delineationem [illegible] Anglo [illegible] colonum [illegible] [illegible] quam Germanosque [illegible] [illegible]
essent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quanta essent praesidia. quo [illegible] auxilium esset [illegible]
(erant [illegible] 60 [illegible]) ad [illegible] [illegible] signum quo tempore: quam [illegible] progrediendum [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] feliciter et innocenter esset progrediendum. [illegible]
[illegible] Slawier [illegible] [illegible] in castra [illegible], Inventa [illegible] praeterea [illegible]
[illegible] PP. Societatis ad diversos nobiles epistola. Informatio quoque qui [illegible] [illegible] in his omnibus
Dembinij prudentissimi scripta [illegible] observanda fuisset. Quia tamen in [illegible] [illegible]
[illegible] nullum nomen et cognomen [sub]scripta fuerat per collationem characterum [illegible] [illegible]
[illegible] auctores investigabantur quae cum [illegible] essent [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] suspectos [illegible] habebantur [illegible], vel [illegible] [illegible] vel in [illegible] [illegible]

Dispersa deinde lustra eo provocavit Gustavus impotentem domina-
tum cum se non protectionis titulo (quem illi sibi primo ingressu adscribi cupie-
bant) Cracoviam tenere sed absoluti jure dominij, nec in Catholico regno
sed in Calviniana aliqua insula Reges se esse deputarent. Senatum ceteros-
que universos ad jurandam subiectionem et fidelitatem Regi Carolo
eius haeredibus nec non regno Sueciae tanquam Deo et regi proprio per lu-
solemnitatis et abiuratione beneficiis Sacramentalium, quibus olim Anglos
Rex Jacobus suos Puritanos et subditos haereditarios obstringebat adigebant
Refutabat magistratus tanquam novam inusitatam ac fidelitati impossibile pacto
latum. Protectionem alio passu quam legitimam Regis Poloni Sacra-
mentum incedere monstrans, non esse absolutos Sacramento Casimiriani fidei
eos populos qui illi semel fuerant legitime obligati. Cracoviam
legitimo electo et coronato principi sequenti post inaugurationem
suam die publice in foro et facie totius regni nonnisi per
aliquot de Senatu deputatos, Homagium praestare et fidem suam
oppignorare solere. Legium infame et impossibile Catholicis esse
addictare se beneficio absolutionis notarum quam in Secta perennes legitime Sa-
cerdotes Regis et summos pastores esse articulis fidei ab Apostolis
ipsis traditos in ore Domini et symbolum idem quotidie recitarent
professi ad fundendum potius sanguinem quam ad renunciandum
animaret. Generalis at prudens vir et sapiens ne periuros
in posterum si instaret magis doceret esse de puncto jurandae fide-
litatis ~~et subiectionis~~ remisit, eamque ad solam securitatis polli-
citationem et fidem juramento praestandam restrinxit. Subiectionem
vi et armis quamcunque vellet exacturus imperaturus. de forma
juratoria cum solennitatibus Sectae scrupulosis nihil substituens
suadet jurandum omnibus illicio mansionis in urbe cum liberis et
rebus salvis cuiusque rebus fortunisque persuadet apud eos qui
iurium Secta parum erant periti in plebe autem potissimum ex-
40 viros plerique Acatholici contulerat in hoc gravi negotio cum
Magnifico D. Rectore Acad. Consul cum ~~Illustrissimo~~ urbis Andrea ~~Cochenio~~ Rectore. Consilium illius
quod a Catholicis Senatoribus civitatis Catholicis erat factum ab
eodem receperat, sed vel quia ~~perfringere~~ cum(?)ringere volentes renovare iam
non poterat sive vidi necessitati et ~~ipse~~ jurandum putarat.
ipse prior et post eum tota civitas hanc formulam juravit

Ja N.N. przysiegam P. Bogu wszechmogącemu w Troycy S. iedynemu
tym cielesnym iuramentem moim isz ia będąc pod protectią Naiasnie-
yszego y naipotężnieyszego Xiążęcia Pana a P. Carola Gustawa Szwe-
dskiego Goltskiego Vandalskiego krola y iego potomkow iako tesz y
korony Szwedskiey. Onym wiernym chce bydź tym sposobem. Isz kiedy
na takowym mieiscu znaidowac się niebędę gdzieby o krolu JMci y
radzie y armaie zle mowiono, albo knowano y co naniey na-
chinowano. Ieslibi mnie tesz co do wiadomosci doszło, tedy zara-
z IMci Panu Gubernatorowi Szwedskiemu albo iego namiestnicy obiawię.

649 643

obiawic a nic nietaic ctre a osobliwie, temusz miarowanemu Jego ... nu Gubernatorowi, y inym Officierum y Zolnierzom tutecznego Gwarnisonu ... nie niechce pradykowac albo inszym zmową uwiadomiając donusic coby Gwarnizonowi JKMci ze szkodą y zgubą bydz mogło ctre sie tesz ... takiej Correspondencyiej szkodliwy tak w mieście iako y za ... a gdziebym o takowym wiedział, tedy ono zaraz JegoMci Panu Gubernatorowi obiawic ... nie tesz zadnego w dom swoj lubo na krotki lubo na długi Czas przyimowac, zebym onego imie Condycyą albo y sprawe JegoMci P. Gubernatorowi zaraz niemiał opowiedziec. A iezeliby ... niemiało sie znaidowac w tej mojej przysiędze y obietnicy tak długo poki woina ta trwac będzie dosyc nieuczynił, tedy mie od tej wiary złamania zadna exceptia infamiey tak doczesnej iako y wieczny niema uwolnic iako przymuszonego Symulowanego, y zdrada niedobrze uczynionego juramentu y iako dalej te wymowki bydz mogą, ani mnie tez a ... jury uwolnic zadne duchowne y swieckie prawo, zadne Xięze B... skupie Papieskie y katolickiego kościoła odpusty, niech będą ... ria albo extraordinaria y iakiekolwiek nazwane bydz mogą ... wszytkich beneficy sie wyrzekam, tym sposobem ze mi nigdy y ... nicki niemają bydz pozyteczne ieśli krzywoprzysięgę do ... Panie Boze dopomoz w Troicy Swiętej iedyny

Ke nova novo obligationi inituto et iniusto ... antiquum ... aut eam ex animo ~~ ... ~~ depositum videremur ... fideles semper addictissimi suis regibus non prius iuravant quam se eisdem ... quod cor ad arma contra ... Casimiri aut ... praesidianos ... aut murus defendendos non esset ... necessitate extrema laboramus quod illo ultro, si quidem ... fortassis quos ... et innovationibus ... illis ... promisit Syngrapha speciali data se ab huiusmodi ... nere velle declaravit ... ex germanico in latinum ... posita verba

Quandoquidem spectabilis Senatus totaque Honorabilis Civium ... suum Communitas me de suu constanti adversus S. R. Mttem Sueciae ... quod meum clementissimum Regnum Sueciae, securum reddiderint promiserint ac voverint se contra praefatam S. R. M. Sueciae illius regnum ac regimen atque praesidianos nec facto nec dicto quidquam attentaturos quod votum ac promissionem praestito etiam iuramento confirmaverunt vicissim a me postulantes in gratiam praestiti iuramenti ... Regis Casimiri ... arma ... muros hosce per me ... ac sint ... Eam ob rem ego praefato Consuli totique Civitati ... quod ... ab hac necessitate ultro liberos esse velim ... Scriptum ... Datum Cracoviae 18 stylo veteri May 1656. ... imperii ... At si ...

funiculus triplex difficulter rumpitur Cives ... minime franguntur ... illum in fila Cives in partes dividas illum rumpis ... nota vetus Tyrannorum axioma. Divide et Impera. Hoc accidit Cracoviae ... rerum praesenti statu in duplici emergente occasione ... dum ... Cura ... vobis ... paruit ... Senatus dum ... Sacerdotes ... plebs ... videntes ... Gubernator ... illum et ipsi etiam ... et iugum subeunt. Eadem ... Gubernator iurant fidelitatem ... Iuramentum Regi Suecorum ... Senatores ... Remissionem peccatorum ... articulum Symboli Credo ... et Papa ...

... Episcopatu ...

Dorate separatis Academia hac Sacerdotes ad finis ... Digitos ... Scholae ... per ... ubi ... Iudicium ubi penitentiae ... sibi ... Congregatio ...

Forma Juramenti exacta a Regularibus Cracoviae in festo Sanctae Trinitatis a Dno Fersen.

Ego N. (iuro) sancte promitto atque coram Deo O. M. despondeo me sub Serenissimi, nec non potentissimi DD. Caroli Gustavi Suecorum Gotthorum Wandalorumque Regis protectione, eiusque haeredum ut et Coronae Sueciae, durante moderno bello candidum ac sine fraude permansurum esse; ita ut damnum a supradicta Maiestate, eiusque Regimine ac Statu, quantum pro viribus meis fieri potest avertam, neque unquam intererro consortio eorum, qui de Regia Maiestate eiusque Regimine seu exercitu sinistre, vel malitiose loquentur vel agent, aut quidquam contra eandem Maiestatem machinari intendant. Quin etiam si aliquis mihi quidquam confitendo manifestaverit, quod ullo modo contra eandem Maiestatem, eiusque Statum periculose pullulabit, me non solum eum graviter detestaturum, verum etiam non absoluturum antequam proposito tali malitioso desistent. Arma nulla habebo, et si quis mihi illa se habere in loco sacro, vel alibi detegerit, revelabo. Speciatim autem circa D. Gubernatorem, aliosque officiarios, ut et omnes ac singulos milites huius praesidij Cracoviensis et Casimiriensis nihil quantum in me est machinabor quod illis incommodum vel damnum creare possit; omnibus correspondentijs tam intra quam extra Civitatem abstinebo; nulli hospitium in domo, seu Conventu quem incolo, praebebo; sive ad breve, sive ad longum tempus, quin eius nomen, conditionem, atque expeditionem D. Gubernatori huius Civitatis indicaverim. Quod si in contra praevaricatus fuero, nullus me poterit a periurio absolvere, neque ipse Summus Pontifex: imo renuntio omnibus Indulgentijs, gratijs, privilegijs, decretis, Concilijs Summorum Pontificum, et quibuscunque formalitatibus quae excogitari aut aliquomodo hac in parte me excusare possent, et hoc in aeternum irremissibiliter: Sic me Deus adiuvet et Sanctum Evangelium.

594

+

Forma Juramenti facta ab Ecclesiasticis Cracoviae in Ecclesia Beatae Mariae Virginis in Circulo post Expulsionem Dominicanorum.

Ego N. Vobis Magnifico D. Rectori sancte promitto atque coram Deo Omnipotenti despono.

1. Quod durante moderno bello sub protectione Sua Sacrae Maiestatis Regis Sueciae, eiusdem Haeredum, et Coronae candide permansurus, et ex mea parte quantum in me erit pacem et tranquillitatem colliturus sim.

2. Quod contra dictam Regiam Maiestatem Sueciae, eiusdem Statum, et praesidium Cracoviense et Casimiriense nihil hostile, ullo modo, dicto, facto, scripto, directe, vel indirecte machinabor.

3. Quod nullas Correspondentias in praeiudicium et periculum eiusdem S. Regiae Maiestatis, eiusque Status, et in primis supradicti Cracoviensis et Casimiriensis praesidij intra vel extra Civitatem cum quopiam habebo.

4. Quod durante moderno bello, nullum ad habitandum, domum, vel Collegium in quo maneo recipiam, vel recipi permittam sive ad breve sive ad longum tempus per modum hospitij, cuius nomen, Statum, et conditionem Illmo D. Gubernatori non referam

5. Quod arma cuiuscunque generis neutiquam abscondam, sed sine ulla mora indicabo, et hoc quidem sub poenis contravenientibus in Statutis et legibus tam divinis quam humanis definitis irremissibiliter in me extendendis promitto. Sic me deus adiuvet et S. Evangelium.

1656

9 Juny

595

Joannes Petrus Sahorbreu de Valdes. Super ea parte Civitatis, in qua Collegium Mai[us] et Minus, nec non Contubernia Studiosorum cum Classibus sita sunt, una cum deputa[tis] Dnis Civibus Temberek et Wolfowicz, circa horam 20 in Collegium maius quaesito[rem] cum campana maiora venit, indicio enim illorum, Siculas vesperas, aliquando à coniuratis civibus Cracoviens: celebrandas fore Suecis vespera, litteris in castris ad Mogilam captis inventis, D. D. Gubernatorem periculi admonuerant. Cum ergo notarum maiorum usum nullum esse in Collegijs et Contubernijs apud nos, praeter unius horologij de quo nihil mandati habebat; nec plures in Collegio quam antea fuisse invenisset vidissetque cognouisset: citò ad campanile templi D. Annae discessit, ansas et malleos campanarum sicut alibi per omnes turres et templa fecerat a[uferre] et nomine suo sibi imposuitque. Vir comis et in [illegible] blaturus, silentium sonoris diuorum tubis imposuit, absentiam militia perhumanus, non aegre tulit duarum vel trium horarum, absentiam Rndi Adami Witkowicz à thesauro ecclesiae qui hoc domo aberat numerum complens saecularis et regularis Ordinis Sacerdotum qui ad Illm D. Colone[l] Terschen ad praestandum ego iuramentum pariter vocati fuerant; quod causa secum tulit Praesidij S. R. M. Sueciae. Illmus Dnus Gubernator sibi praestari mandau[it]. Cuius tenor erat huiusmodi. Ego N. N. Sancte promitto atque con[te]stor Deo O. M. corporale hoc iuramentum depono, iuro fidelitatem Serenissimo nec non potentissimo Dno D. Carolo Gustavo Suecorum Gottorum Vandalorum Regi etc. etc. eiusdemque haeredibus et Coronae Sueciae. ita ut damnum à supradicta Mte Sueciae eiusque regimine seu exercitu Statu quantum pro vi[ri]bus meis fieri potest, auertam, neque unquam interesse consortio eorum qui de Regia Mte Sueciae eiusque regimine seu exercitu sinistre vel mali[tio]se loquuntur vel agent, aut quidquam contra eandem Mtem machinari intendent. Quin etiam si aliquis in loco sacro confitendo mihi quidquam manifestaverit, quod ullo modo contra praedictam Regiam Mtem eiusque statum periculosi quidquam pullulabit, me non solum ipsum gr[a]viter dehortaturum, verum etiam non absoluturum, antequam proposito tali malitioso destiterit. Inprimis atque specialiter contra Dnum Gubernato[rem] seu aliosque officiarios ut et omnes ac singulos milites huius Praesidij Cracoviens: nihil quantum in me est machinaber, quod ipsis incom[modum] vel damnum creare possit. Omnibus correspondentijs tam intra quam extra Civitatem abstinebo nulli hospitium in domo seu conventu quem incolo praebebo. sive ad breve sive ad longum tempus quin eius nomen conditionem atque expeditionem Dno Gubernatori huius Civitatis indicaverim. Arma omnis generis non also[...] dam sed illa statim eidem D. Gubernatori indicabo Quod si in [illegible] aliquo fefellero nulla me Speciosa excusatio à periurio, nequaquam vetiti et ab infamia temporal[i] nec non sponte facti iuramenti liberet, nulla mihi relaxationis benefic[ia] et aeternae liberet quinimo nullae Episcoporum et Summi Pontificis absolutiones et indulgentiae nulla concilia celebrata et celebranda prosint. Sic me Deus adiu[vet] et haec S. Dei Evangelia. Recusabat Clerus inscio et inconsulto Vicario in Spiritualibus qui tum idem erat Almae Academiae Rector, huiusmodi iuramentum facere. Invitatur ergo per duos ex ea Con[gre]gatione missos. Peruttus ac A. R. D. Roszczewicz Cano. Cruc. ac judex Sur[rogatus], Excusat se ille invaletudine, et in locum sui mittit A R D. Zarucki, sciscitatum, quid negotij sit, et quid sibi velit haec invitatio. Venit ille, rem cognoscit, inspecta rota iuramenti Clero quod ernt [illegible] aperuit non posse nec debere iurari, salvis Ecclae iuribus integra Consc[ien]tia. Conceditur deliberationi tempus in crastinum ad horam [illegible] per Illm D. Tersken, sic postulante Cle[ro]

651 ~~545~~

596

Rediens à festo illo domum Pi Adamy, divertit ad collegium, retulit nobis ~~bis~~ in illa Cleri congregatione bis ab Illmo factam fuisse Maioris et Minoris Collegij mentionem. A R. D. Lancucky ibidē nōe M. D. Rectoris et Surrogati Officialis adfuisse, expeditionem inchoati de juramento negotij, nonnisi in crastinum dif~~fer~~ esse. Minime id munium nos afferre putabamus et quod maiori ex parte trum pars satis non inibat; et quod non vocati, nec de hoc negotio per M. D. Rectorem informati [?] fuissemus. Quam ob rem etiam

X ~~M~~ ~~B~~ Academia Laica

10 Junij

sequenti die nonnisi Rs D. Sulikowski cum Rdo D. Lancucky et Tournaki [?] ad eam Cleri Congregationem et comiter [et canonicis] M. D. Rectorem sunt secuti. Pr[?] venerat tempus determinatum M. D. R. apud Illm Dm Ferscher ut ea re captato consilio, si etiam Professores juramentum facere possent, [illegible] Academiam ab ea necessitate eximeret, si posset. Verum postquam [illegible] jubet [illegible] Ministrum laverat, vocari nos omnes per suum Servitorem [cum cleri triclinium intromissi], palam omnibus adsumus in atrio domus Famati Gregorij Purek, [illegible] H. D. Ferscher edicente. Juramentum iuxta rotam heri exhibitum a hodie vobis faciendum est, et manendum nobiscum Dni Patres, aut ut urbe recedendum ante solis occasum. Pauca, graviter, et modeste, quae ad rem faciebant ~~maxime~~, respondit Spectatus M. D. Rector quod interea esset Rector, juramentum cum Dnis Academiae Professoribus, huiusmodi neque velle facere, neque posse; cum ob multas alias rationes, tum vel maxime, quod esset contra Bullas Sum. Pontificum, Nicolai, Gregorij XIII et aliorum quibus quidem, omnes ij qui huiusmodi juramento sese obstringerent, si fuerint Clerici excommunicantur, si domus et Collegia extiterint, interdicto supponuntur, si fuerint Epi. à divinis officijs suspenduntur. Ac proinde malle se urbe carere, atque etiam hodie excedere, quam quidquam contra jus, et fas suscipere, admittere. Adesse omnium Ordinum Superiores, et Religiosorum priores vivos quibus si aliud placeret, voluntates suas ut verbis declararent, innuebat. Silentium tenentibus ~~omnibus~~ [aliqui]: alij autem futurum sententiam, se aliter quam responsum esset per M. D. Rectorem sentire non posse, Habere se ducem, quem sequi mallent, quam sine capite Ministri manere. Iterato Illmus Ferscher ait Qui vult jurare veniat ad me, qui non vult, tanquam hostis S. R. M. Sueciae hodie ante solis occasum urbe excedito. ~~H~~ Nemine penitus ad eum accedente, excanduit ira commotus, cessit triclinio amplori, ubi Clerus stabat, ad Cubiculum secretius, minarum plenus: omnes autem vocati, M. D. R. simul ex eius diversorio ~~[illegible]~~, domus suas petierunt; ad Collegium à DD. Collegijs et externis aliquot Professoribus, et accumbere J. C. deductus, ad habitationem suam omnes invitavit, et accumbere jussos, sententias rogavit quid facto amplius opus esse censerent. Omnium vox una erat, standum esse sententiae, M. D. R. in publico Cleri coetu, apud Illm Dm Ferscher factae, Causas respuendi propter juramenti, et ex eo secutura damna, fere omnes afferebant, tum catholicae reverentiam Sedis Apostolicae, et intaminatam nominis Patronorum, tum Academiae ~~renovare~~ gloriam, tum regni ordinum, tum aemulorum magnorum et parvorum simul Acad. Polonicae domus beneficia, quae omnia ob breuem, incertum alborum et nigrorum potentiam, quae omnia ob breuem, incertam temporis et periculosissimam in urbe, sub hoc tempore Universitatis nostrae, morte quavis in invasioni labefactari et in nos denuo armari, Tentandam nihilominus fortunam in emulationem ultrarubicorum videbantur; Tentandam nihilominus fortunam, DD. professores censuerunt

~~M~~ B

Rector cum Universitate Vne juramentum recusat, Sueciae [?] praestandi

eadem Illmi animis, et a proposito tali deducendis.

Legatio Martinus Ru[illegible]ynski

597

ad quod negotium feliciter tractandum, Cl. D. Piotrowskj MR. et R. D. Lancuckj sunt deputati; Soluto colloquio apud M. D. Rectorem discedimus ilico omnes, Rs D. Sulikowskj è Collegio res suas ad Dn Kloszowicz, per Oeconomum Clussium, et Augustinum Petronem translaturus, (impetraverat enim non difficulter à D. Consulibus, ut in numero 12 Presbyterorum pro quibus Senatus Illmo D. Gubernatori fidem fecerat, tanquam unus ex ijs connumeraretur) nos venimus ad Illm Dn Gubernatorem, causam ab Universitate commissam acturi; Cuius animum nervosis persuasionibus, et suavi ac discreta oratione adorsus. Ex D Piotrowskj, dum ad suaviora media inclinare [redacted] enixe laborat; Prorupit ille irritatior, et longa aliqui gravi Oratione sermonem eius reijciens, Mirari se satis non posse dicebat. Cur Acad. Crac. à S. Rali Suecia clementissime in Patrocinium suscepta, et à Suae S R Mtis Locumtenentibus benignissime habita, juramentum Sequentis praestare nolit, imo perdificile sibi esse quaestus est quod exemplo suo Statum Spiritualem huius urbis, post se traxerit, nullus ut sanctam fidem facere velit, passimque religiosi omnes juramentum idem praestare recusent, Illorum didymi confirmans Illmus Ds Terschon. Quinimo inquit iste,

Sacerdotum

(Dignitate Rm Dn Lancuckj commonstrans) in quo iam soli Clero heri mecum convenerat, suo adventu dissolvit omnia, Tum Illmus Gubernator, Unum idemque Securitatis Sacramentum, nisi mihi dixeritis, urbe extemplo cedito. Afferebat in medium Ex. Ds Piotrowskj, non idem inquam omnes habere, nec aequum nobis esse cum alijs conditionem, ut quod alij faciunt aut facere possunt, eadem Professores subire debeant possint, ac valeant Academiam Cracov. in Regno Poloniae, suam habere Remp., contra cuius Rationem Status, et dignitatem, si Professores praestarent, vel minimum inveniret, soli Universitati quanto est cedendum esset; Quod vero Cursus Academiae S. R. Mtis excedere debeat. Ex esset, rogavit, quare Clementi Protectione S. R. Mtis Unus desiderare, et quidem gravissimas, reddidit Illmus Gubernator, Unus de suis è militibus nostris aliquem è Collegio Minori Sacerdos, non ita diu est, quid non attentavit! Ex D. Piotrowskj. Veniam ad terram prostratus, quid non attentavit! in Academiam totum odium et [illegible] precatus. Ex facto huius, alius Ordinis, Rs Vicarius. Ecclesiae

Causa cur juramentum ab Academia [illegible] debeat extorqueri [illegible] [illegible] p[illegible] [illegible]

invidiam omnem derivari, iniquum esse, dixit. nec Collegam Minorem esse, nec S. Annae quem Illmus designare volebat, nec hominem et ex Collegio Minori unquam fuisse, dicturos omnes, qui et homines Professores norunt., Patribus interea Dnicanis et R. D. Lancuckj de punctis in Rota juramenti immunitate Ecclesiae et Sacramenti debito administrationi iudiciosissime impensius, cum Illmo Dno Gubernatore expostulantibus, Illmus Dns Terschon proponebamus [illegible] à nobis [illegible] [illegible] secretarium Tuscum Nobiscum humanissime. [illegible] Opponentes fenestram bellico facto [illegible] tractavit nobiscum humanissime. Cosmopolitam autem nobis Illmo Quod à Professoribus Academiae tanquam juramentum fidelitatis nunquam expostulatur, nec jure possit aut debeat extorqueri, cum non ita sint uni loco adscripti, quin pro publica generis humani utilitate, aut voluntate, libere quocunque velint commigrare possint. Deinde quod mente comprehendere non possemus Professores quo pollent, maxime eo lapsum esse, ut fidelitatem abjurent qui antea fidem suam Smo Regi Casimiro jurejurando firmarunt, nisi forte eadem opera, contra juramentum populos agere, et fidem datam negligere, plebem docere velint, Ad extremum quod ad ea quae Sacris tantum initiatos concernunt, etiam non conservatur homines, obligare, eadem quae jurandi modo; contra Praxim et usum communem, adigere intendant. Cum tamen alius sit ritus praestandi juramenti vulgi, alius egregiarum personarum, Professores in Academia nostra si quid tacito pectore affirment, vel promittant, solennis juramenti [illegible]

D. de juramento et negotio juramenti simul cum [illegible]; [illegible] cum Clero et Academia [illegible] et necessario [illegible] juramenti quoad Religiosos, et Academicos eadem [illegible] formula, nec idem [illegible] praestandi, Sane [illegible] nullum esset, [illegible] [illegible] praeiud[illegible] [illegible] praestitum; [illegible] haberent, quod modo juramentum à nobis exigeretur. [illegible] clarius posset intelligentiis [illegible] ante [illegible] cogitamus [illegible] Professorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Sacerdotes [illegible] magis, [illegible] nobis et Universitati incommodaremus [illegible] consuleremus.

652

Ad hoc Illo. Juramentum fidelitatis seu Subiectionis, nequaquam, sed cum Secu-
ritatis, ut ab omni hostilitate abstineamus, requirere. Clausulas et puncta
juramenti, quae nos minime concernerent, ab eadem Rota excludere
deniq; si more solito in Academia, id faceremus, contentum fore Ill^m G. respon-
dit. Subtexuit R. D. Piotrowski, Spatium temporis et collationem, hac de re
utriq; parte opus esse, tentandos sensim animos, et summum alliciendo
omniaq; necessaria praemittenda, ante seriam aliquam juramenti
formam, Quidquid ante determinationem, et acceptationem illam utriusq; parti
diceretur, aut fieret, id dispositionis et praeparationis ad futu-
ram inducendam haberet rationem. Duas tresue personas in Univer-
tate nihil statuere, et si quid statuerint, irritum esse, absq; consensu co-
omnium. Non negavit ita res vadere in Universitatibus, hinc de omni
secretum locutus Illmo Gubernatori effecit, ut ultro concessum dare esset spatiu
non longi temporis, praecavendo ne moras nederemus, et ut hac ipsa di
negotium finem sortiretur. Referimus hoc omnia M. D. Rectori
eo obstinati; ne ulla juramenti aut promissionum puncta quibus nos liga-
respons[um] esset — Aliter M. D. Rectori et R. D. Lancucki visum est, dicentibus ea Iure,
illicitum aut inhonestum non esse, si exclusis omnibus praeiudiciis
lutis, saltem etiam ante M. D. Rectoris, aliqua puncta securitatis causa praesidij
D. Puss — promitterentur, Secuti nos sumus tunc Sarmat. Regum Augustos, et ob
reiiciendis formulis, hanc utrumq; tollerabiliorem, ad certa capita
R. D. Piotrowski collegerat ad mentem M. D. Rectoris, n° captivo
Ego X promitto vobis M. D. R bona fide quod durante moderno bello ex
parte quantum in me erit pacem et tranquillitatem colam. Item quod
praesidium S. R. M. Sueciae nihil hostile ullo modo facto dicto scripto dire
vel indirecte machinabor. Item quod nullas correspondentias in praeiudici
et periculum eiusdem praesidij intra vel extra urbem, cum quopiam ha
Item quod hoc tempore nullum ad habitationem meam per modum hosp
sine Ill^mi Dni Gubernatoris scitu recipiam. Et hac quidem omnia su
poenis contra periuros in Statutis et legibus definitis irremissibilit
in me extendendis promitto. Hoc puncta sic concepta et descripta
tradenda utriq; parti, si placerent, detulimus. Quae Ill^m D. Secretari
quibus ille lectis, minime sibi displicere ea dixit, atq; ut eadem
Gubernatori deferremus, consuluit, futurum fore sperans, ut iisdem Ill^mus D. Gu
aquiescerent. Causam totius istius difficultatis, et juramenti a nobis
exigendi, in M. D. Rectorem conijciens, his verbis. M. D. R
capitationes longe potiorem sunt in causa. Dum nos in his sumus. R
Cathegoricum a M. D. Rectore in praesenti causa, per Secretarium
D^s Gubernator deposcit; Mittit ille, R^a D^m Lancucki, et Tormank
qui obviam facti, cuius rei gratia vocati, et a M. D. Rectore missi
essent, nobis indicarent, optime factum, quod convenerimus, dicunt
et domum repetente R. D. Tormankowicz, nos tres Ill^m D^m Gubernato
accedimus, Puncta praesentamus, Ille breuibus. Nec super alijs punctis, qua
quae Rota ab se porrecta (iam autem longe locupletior illa praedicta red
ta, Religiosis PP. erat communicata) continerentur, nec alio mod
quam quo caeteri, juramentum vos praestare oportet, Dni. D. nobis
manere vultis. Responsum est per nos, Omnia illa, quaecunq; fusius
in Rota pallegata juramenti descripta essent, breuibus istis, contineri
ctis. Contra Ill^mus. Ista vestra puncta sunt generalia, et insufficie
s nisi Rota, quam a Religiosis tum repetierat.. et Legisse illa

~~579~~

653

~~647~~

600

t

Ego. N. promitto Vobis Magnifico Dno Rectori bona fide.

Projekt przysięgi przez Piotrowskiego

Quod durante moderno bello ex mea parte quantum in me erit pacem et tranquillitatem colam.

Item. Quod contra praesidium ~~S. R. M. Sueciae~~ Du S. K. M S. Ejusque S. E. et nihil hostile ullo modo: facto, dicto, scripto directe vel indirecte machinabor,

Item. Quod nullas correspondentias in praejudicium et periculum S. R. M. Ejusque status et ~~eiusdem praesidii~~ intra et extra urbem cum quopiam habebo

Item. Quod ~~hoc tempore~~ Durante moderno bello nullum ad habitationem meam recipiam vel recipi per modum hospitii sine Illmi D. Dni Gubernatoris scitu recipiam. legibus Divin: et humanis

Et haec quidem Omnia sub poenis contra periuros in Statutis & legibus definitis irremissibiliter in me extendendis promitto.

Domum et Collegium in quo maneo recipiam vel recipi [illegible] sive ad breve sive ad longum tempus neque per modum hospitii, cuius nomen Illmo Dno [illegible] et conditionem non referrem.

Fide arma cuius [illegible] ... absc[illegible] sed [illegible] ... [illegible]cabo. Ut me [illegible] vet!

W Rektora Pilna Gubernatora Szwedzkiego poprawiane

Illmo Tersium summe illi placuisse diximus. Post multos tandem rationum conflictus, emollitus, Priorem illam suam Rotam, multis locis lituris subducens, nostris punctis aliqua adjicere coepit, et ausa, huiusmodi exivit forma Ego.

NB. verba Gubernatoris notanda

Gubernator Mow

Circa singula & multa ab Illmo proponebantur difficultates, et a nobis non impigre solvebantur, ea contentione animorum, ut ad extremum in haec verba prorumperet, Mallem nescio quo bella gerere, quam nobiscum hoc negotium pertractare, vocatoque Status Secretario, Dno Parkero, puncta sic complanata, (quasi vero, ab Universitate eadem Parkero, puncta sic complanata) descripsit, nobis acceptum iri, quod nostrum spondere nemo poterat) descripsit; nobis acceptum iri, quod nostrum spondere nemo poterat, descriptaque nobis se praesentibus mandavit, et ipse emendavit, descriptaque nobis se transmissurum promisit, Interrupere negotium duo venientes Societatis PPres quorum alter Collegia (in quibus tantum annonae quantum pro toto studio in sesquialterum annum sufficeret) relegatum in manus Illmi consignabat, alter male se a milite pugnis acceptum querebatur. Priori clementem Patrocinium Collegiorum, alteri promptum in castigandam insolentiam militis justitiam obtulit et ad nos rediens, de praestandi apud M. D. R. juramenti quaestione, obstare diximus constitutam diem solennem SSmae Trinitatis, et nonnisi Feria 2a, si modo et adhuc Universitati probaretur, id commode fieri posse respondimus. Tum Illmus Dni Professores in manibus Dni Rectoris juramentum dicent. Cui M. D. R. ipse Rndimus. Eam esse Rectoralis Officii dignitatem, ut soli ipsius verbo, a Regibus et Imperatoribus fides habeatur, Ad haec Illmus. At ego in hoc passu, ne Summo quidem Pontifici credam. Diem vespera excludente, ut Rs D. Laurentius tanquam vicinior, M. D. Rectori acta referret, rogavimus.

11 Junij die SSmae Triadis summo mane M. D. Rm adimus, quae ea die egimus commemoramus, Scriptum nomine voluntate Universitatis, heri egimus commemoramus, Scriptum no: voluntate Universitatis, heri egimus auditum, relegimus, An placeret (Scriptum, manu Illmi Gubernatoris auctum, relegimus, An placeret) Universitati more solito con: dilatio ad Feriam 2am fuit concessa) Universitati more solito con: vocandae, proponenda suaderemus. Solvendam potius, quam ea ad ulteriores provisiones, nedum juramentum deferendatur, consulimus; Si modo Professores nos, Acad. breu, meminisse, volueritis. In loco nobis Professores nos, etiam breve, meminisse, volueramus. De loco nobis accessisse parvam quidem temporis moram, sed quae oculos in longum rebus adeundum et agendorum scrutulos jam nobis aperuisset, non vile quatis quam operae pretium. Aderat tum praesens, unus ex Consiliis Tribus in Circulo, qui Proconsulem Civitatis pro Academia se apud Illmum interpositurum sponte sua fecerat, Imo pro debito id illi fuisse esse ostendimus, producta Civitatis ex Lib. Privilegiorum Univ. obligatione.

602

Stentowicz Mysłowski

1311

Dictae Convocationi adsunt oes D. Professores huius partes, M. Ds Rector. Cl. et E. DD Petrus
Mucharski, M. D. Lucas Piotrowski, Joannes Crucius Delegatus, Samuel Nastavius Kreczky Sulikowski Math Radzyminski Albertus Lanczki
Christophorus Radomius Joannes Machatar Andreas Tłuszczewski Christophorus Stellarowicz
Samuel Formarkowicz Simon Makowski in qua quidem rebus pensatis et bene consideratis,
individuo ad singula facta, ex unanimi voto conclusum est, nec formam juramenti
quam Illmus D. Gubernator emolliverat, nec ullam aliam promissionem praesidiariis SRM
per D. Professores Universitatem repraesentantes, faciendam esse, et ne amplius
ad ullos tractatus vocari possint; Universitatem a modo ad Solutum censui et de fide
esse Solutam licitumque esse, et professoribus Cracovia abesse et se omni meliori modo tempestati belli
habere.† Accurandas nihilominus esse omnes rationes et modos, quibus et defunctis Professoribus
Vladislaviano Professori Rdo Makowski solvatur, et Viaticum Dnis Professoribus, Privilegia
videntur, ad Athenaeum Collegia, Contubernia, Classes, domos, et in iis
bibliothecas, supellectilem Dnis Consulibus Crac. ... eorundem ... non
... consignanda esse, ad quam quidem voluntatem ultimam ...
Ao 1364 ... exponendam, et ad alia omnia supramemorata perficienda, ...
Illmus exponendam, et ad alia omnia supramemorata ... Finita Convocatione ...
... qui ad tractandum cum Illmo D. G. heri erant deputati, Illmo Dno Tervelen accesserunt, Erant ...
interposita morula Dni deputati, Illmo Dno ... causam nostram ... a juramento ...
apud eundem inter alia urbis negotia, forte etiam ... Ds Proconsul Lieniowicz, Ds Krauz, ...
promoventes, quos suscepimus, Spectabilis Ds ... D. Sieniecki Pernus, et alii, in quorum
Ds Doctor Lopacki, Consules, et ex Scabinis ... complanationem ... a nobis ...
publica audientia, Illmus Rotam juramenti ... essent intimabat, quo
... allegabat, et quod eam Dni Academici, nos juraturi essent intimabat, ...
adhuc Illmus loqueretur, et nos hac audiremus, ingredimur ... et ...
Salutem noe Universitatis Illmo datam, gratias eidem sunt actae, quod ...
hesterno alloquio, nos apud Illmum Dnum Gubernatorem, plurimum juverit, et a ...
sa jurandi formula, ad leniores modos, securitatis praestandae, quam quidem ...
reipsa lucerque sine ulla juramento, vel promissione, praestabamus descenderit, ...
Illmo Dno Gub. deduxerit, Et licet puncta in hac formula lenissima sint, ...
eiusmodi ut unusquisque probus et candidus Professor, pro candore Academico
reformidare minime possit, cum procul negotiis forensibus omnes ...
et se ab omnibus, quae extra illorum sunt statum penitus abstineant, nec ...
ostiis alienis immisceant, contenti in Parnasso, otio literario mentes ...
occupare, vel cum Archimede capto Syracusis, in arena lineas ducere ...
tumultus civium, et venter popularis aures nunquam pertingit.) Atta...
est aliquid, quod maxime sibi reformidandum Universitas censet, nempe
Emulos, externam potentiam, adversariorum machinationes, et ...
dominium in Reg. Polonia, Curia Romana, multa fingendi occasionem, ...
etiam ... conatus, non prius quieturos, quam ... subiugatam aut ...
Academiam. Vera ista quae dicerentur esse, neque pro tempore aut ...
facta, ... posse spectabilem Magistratum, totamque Civitatem, Cum itaque ...
curitatis effectum, duo modo sint proposita, nempe juramentum et egressus ...
Alma Universitas in secundo sibi quiescendum esse, non quod conscia esset ...
fraudis aut suae diffidens virtuti, integra ... fidei sceleris ...
ne occasionem minimam, linguae dolosae praeberet. Itaque res Universitatis, ...
Bibliothecas, Privilegia, quae apud se essent maximi pretii, et thesaurum ... in ...
quae quidem hactenus in manibus nostris, et custodia habebamus, in ...
commendamus. Litteras liberi profectionis, et securae commorandi in vicinis ...
neque enim uno in loco ulla ratio manere permitteret petentes. Mirari se ...
Illmus D. Tervelen eam voluntatis Academicae declarationem: nec posse in aliam ...
quam in testem, aversi animi Professorum a praesidio SRM ... cum ...
bat. Causas recusandi juramenti allatas, nullius esse momenti; ...
rumores Emulorum et adversariorum impetitione, Academiam SRM ...
hic defendere, Desiderare se etiam in delegatis maiorem animorum constantiam ...
... innuebat, nam si ii qui heri constituti fuerant, hodie ... contrariam
afferre debebant, quid opus erat, preciosissimum tempus variis rationibus ...

[Left margin:] Sed sicuti eius Ecclesiae ... potest debito ac ... celebrari deberi, propter quam res videntur ut veritatem et singulare studium conservandi eum ... gedo sine ullo hic ... quos ... Academicae ... ut nobis admiminicula ... honori sunt et pro exemplo ... Carmen ... quod adhuc ... studium ... in literatis ... Academiam ... Philippo II ... regi ... nondum ...

[Right margin:] nec ... professionem nec ...

† ... eximino ...

rationum conversationibus abstrahere? Praestare igitur suo judicio, ut Universitas
securus maneat, securitatem praesidio, fide data adpromittat. Replicavit P. D. Prothon.
Paratos esse D. Professores omnia puncta hesterna die complanata, causa securitatis praesidij
servare, sine tamen ulla stipulatione, quae extremam secum adferret Acad. perni
ciem. Ut enim nunc Academiae adversarij procul absint alij alij metu clementissimae
S. R. M. Sueciae Protectionis, ne nos mussitent quidem, numquid post 10. 20. annos non
adjicient ut adversus Academiam, sueta calumniarum arma, non resument? maxime cum
nationes sint illi, quando illa nuda esset (~~esset~~ ~~ultro~~) magis nuda esset tali praesidio privata? Quaedam
die hesterna deputati egeramus, et declaramus, ea nomine rata futura, acceptante
Universitate, promittebamus, maxime vero in praesenti negotio, quod cum omnes
tangeret, ab omnibus approbari vel reprobari debebat. Securitatem praesidio ex parte
D. Professorum, futuram, omnibus verbis expressis. Nolle se nec intendere discessum
D. Professorum e civitate, cur autem juramentum expresserit Illmus causae justissi
mae se habere aiebat, maxime cum M. D. Rector, bis iam fallacias commisisse
deprehensus sit, atque ut hoc iam omnibus ad oculum palam fieret, invitari fecit
et M. D. Rectorem et G. D. Jacobum Stuartum Colonellum, praesidij in arce tenentem. Prior
advenerat G. D. Stuartus, quo cum multa secretim Illmus D. Forstenson locutus fuerat,
superveniente autem Magnifico Dno Rectore Demonstratio illa ocularis fallaciarum, silen
tio involuta est, sive quia non erant apodictica, sive quia honori sic melius vi
sum, utriusque consultum inter quos aliquid intervenisset. Continuo autem sermone a D.
consulibus nobiscum agitatum, ut aliquam promissionem faceremus, nec ita duri
essemus, quin aliquid tempori, concedendum putaremus, quibus non aliud identi
dem quam Illmo responsum dabamus, Non ea nos spectare, quae ante oculos
essent, sed etiam quae retro. Minoris nos facere jacturam rerum imo personarum
etiam nostrarum, prae salute, honore dignitate Universitatis.+ Tandem humaniter
ab Illmo dimissi, cum certa promissione, quod ea omnia Illmo D. Gubernatori re
laturus esset, in Collegio discedebamus, quo etiam plane spe RR. PP. Dominicani
finitis tempestive solennibus vesperis, omnes simul e conventu, et urbe profi
ciscebantur, relinquentes egregia alijs Ordinibus vestigia, quae merito premere debe
bant, si juramento, quale PP. Dominicanis propositum erat, astringere noluissent.

12 Junij Quoniam petitionem noe Universitatis heri depositam, curae habiturum Illmum D. Forsten
minime dubitabamus, humanitate enim humanior nobis videbatur et erat, mane
sequentis diei, clarus patrocinium, Collegijs, et Rebus Universitatis relinquendis,
litteras vero Protectionis singulis Dnis Professoribus, et libere exeundi, obtentum
ad eius residentiam convenimus. Obviam Illmus Ea ipsa se curaturum et ad
Illmum Dnum Gubernatorem profecturum respondit, atque ut tempori ea Senatu vi
bis aliquem praecipuum, qui negotiorum Academiae gestor, esset et Collegio, et intelum
in se reciperet provideremus; neve ante vesperam, et antequam ab se
responsum haberemus, civitatem relinqueremus admonuit. Nihil nobis opportunius
Non aliter fieri
Gratias
que gratis facere vellemus, (~~promittimus~~) diximus arreptaque bona venia in Curiam ad Senatum ivimus,
depositionis nostrae officium ascendimus, Aberant tum Senaculo S. Dni Consules,
omnes simul apud Illmum Dnum Gubernatorem, nobis inscijs, negotium Universitatis
ardentissime promoventes, quorum in reditu post (~~obsequiosa officia nae~~
~~Universitatis oblata~~) Ex. D. Siekowski in eum sensum (nam illi Suada longe
suavior, et rationum pondus longe vivacius et fortius) locutus est.
In gravi luctu Patriae, Urbis, atque Academiae Senatores amplissimi, dum vos
adimus, soles sereniores, feliciores horas, et sine nube dies, quamprimum illu
cescere nobis, Vobis, Patriae universae, (~~cordibus~~) exoptamus. Almae Univer
sitatis, cuius legatione apud Vos fungimur, studia promptissima quae posse
mus officiosissime deferimus, de cuius negotijs nobiscum, quibus cum for
tuna communis obtigit agere studiosissime venimus. Postquam Mars
Suevicus excitus e magna Germaniae et orbe Arctoo armatis gentibus, signa
sua propius Cracoviam admovisset, et plerique e gremio nostrum et re

Margin notes:
nec tum nobis quam promittere nos velle nec debere in hac re conscientia nostra consulere
Tandem tamen confisi quod
+ ex intimo animi sensu

vestrum, minus gratum rumorem, ferre non valentes ablatis carioribus rebq
suis, charissimā Patriā excesserunt. et Serenissimus Carolus Sueciæ Rex, nom
infeliciter Casimiris consensisset, Urbe Vrā imperio subiectâ, quæ sibi ab
no Civium opes, affatim videri deferente; nos etiam pro nrâ in viros prin
cipes, rerum tunc adventantes observantiā, Studia nostra, quæ nostræ sunt dandi
eidem S. R. M. S. eiusq primarijs in exercitu ministris, declarare non tardavi
mus. Omnia tum nobis (quæ in medio periculorum suppetere poterant) non
contra mentem fluebant. ingentis summis lytrum, quod ab inferioribus Studijs
Quæstoribus, instinctu nonnullorum ex nostris et quidem religiosorum, et post Academiæ
Salui imperatum; non tantum imminutum, verum etiam inspectis Rationum
Stratum tabulis, ab ijs ad quos res spectabat pertinebat non tantum exigi, sed nomi
nari etiam negatum, Scholæ, suasu adversariorum, Officinis monetariis designa
ut in ea futuri Reip. Cives, omni proba moneta Reip. utiliores formentur, Bu
rsis nris archiuu intemeratæ sunt relictæ, Contubernia pauperum Studiosorum
in hyberna militibus attributa, vestra etiam accedente potissimum gratia
ab omni peregrino inquilino, exactionibus immunia superfuerunt, liberata parua. Atq ut Vrbi Senatus, Senatui sua tandem
constat autoritas; ita nobis, vetus non est denegata libertas, ad hos usq dies
quibus tandem nobis grauis incubuit moles, dum in Civitate securitatis
causā, praestitum juramentum, (quod illa facere poterat) à nobis etiam requi
ri coeptum est. Juramentum quod Statui nostro, rebusq nostris, planè est
contrarium, de quo consultum, in comitia more solito vocatæ Universitatis, cer
matureque praevidens incommoda, quæ ex eo certo certius sunt secutura, [illegible]
fuit omnibus D. Professoribus, ab eo lingua, mente nunquam abstinendum esse
Novit quippe Quid. Civi. Quantumvis debeat, Tribus saeculis quibus ma
ximè opinionum varietate, de rebus fidei certabatur, Catholicissima ad
clyt, non caret æmulis, impugnant eam clam tecti; palam aperti adversarij
Spectat eam Clerus, observant omnes, nunquam plures quam si vel Sol vel
minimam maculam contraheret, haberet spectatores. Cum ergo Universitati
ab Illmo D. Gubernatore duo extrema, ut aut jurata in urbe maneat, a
ut iniurata ex ea recedat, sint proposita, elegit Securitatem Studijs, la
ius in gratiam juramentum depositum, abitu suo parare, quam vel mi
nimam taberculæ speciem in se suscipere admittere. Nulla est tanta, ut in urbe ma
neant Dni Professores, necessitas, Silent leges inter arma, Nulla co
ut iurent, invitat utilitas, Poenitere tanti ~~...~~ emacte non fuerunt,
Nulla denique his ijs vitæ esse jucunditas, quæ tam pro continuo timore, morte
ipsa ducunt acerbiorem, At praestat, vel foris innocentes medimnos
cadere Sanguineq Cineres patriæ adspergere: vel in exilio, Studio plausu
fuerit vitam ducere, non sine nominis Academici gloria, quam æmuli
ludibrio adversarijs Orbis Academici dederit esse, aut comittere aliquam
cuius nos apud posteritatem, nulla excusare possit temporum calamitas,
Larem Jagellonium, privatosq penates, cum nec efferre, nec circumferre
nobiscum possimus, Divorum item Poloniæ Regum, Romanorum Pontificum
Privilegia et quidquid in hoc loco fundatorum contulit in hac loco
pietas, Cui potius quam Vobis, de manu in manum, quod iam fa
mus, tradamus. ~~quam Vobis~~! qui in maioribus Vestris, primos p
rentes et antecessores nostros, Parisijs, Avenione, à D. Casimiro Magno
in Poloniam evocatos, ea lege in gremium vestrum recepistis, ut in
visceribus Charitatis gerentes, manutenere et in juribus nostris
defendere ac tueri deberetis; nec alia conditione nos ab Urbano
V. obtinuistis quam si amplum etiam quæ possetis observatis privilegia commoda culpa nostra
Nunc si quando dum Urbe absq, indigebunt nunc illi
ope et opera vestra, Acad. loci. Academiæ nrae,
manutensione opus erit

contemplatione. fidelis,
Vestrâ fide et clientela amplissima visceribus vestra defensione

Post Divum Casimirum inter Reges Poloniae longe Maximum Solum Cogno
mento Magnum primum in Civitate sui cognominis ~~Laureae Triumphalis~~
~~Academicae~~ plantatorem, (a) ~~per~~ D. Jagielone Lithuaniae Apostolo in Urbem
vestram transplatata hac Laurus Triumphalis Academica frondvit, floruit
germinavit cum laude Urbis vestrae per Orbem Xianum fecundissimi Con
Studia sunt et ea tot in omni facultate Professorum ampl(issi)ma collegia, (tot) erectae
domus (usui) non domesticorum tantum sed etiam exterorum. Hungarorum Germanorum
Russorum Bohemorum (domus) ~~communem usum~~ ut sex millia juventutis studiosae
non semel numerarentur. Haec omnia si sarta tecta, quantum dabitur, Regno
vobis liberisque vestris conservaveritis, vestro vivati, vestrae fidei, vestrae indu
striae in acceptis referetur, Sin quod minimè speramus. Sed iam nos
quibuscum Communibus Sacris strictissimoque foedere juncti huiusque fuimus
tristi divortio separati ~~Vobis~~ commendamus, à nobis certè nomini vestro
ubique et semper honos habebitur, laudesque canentur, atque ut vos omnium Re
ctor et Imperator Deus urbis huius moderatores sapientissimos longissi
mo tempore servet sospites (ornet cumulet ubique huius ...) ~~apprecantur~~. Perorante E. D. Piotrowskj vix con
cepta miseratio, consulum lacrymas cohibuit turbatosque animos, Academiae dispersio,
mirum in modum omnium ~~animos~~ sed vel maxime D. Proconsulis accendit. qui ex
abrupto vernaculè quod affectus suggerebat, non sine magno sensu doloris in
medium (hoc) attulit ~~afferebat~~. Quo animo in Almam Universitatem Urbs nostra semper fue
rit (uigueret) quove loco apud nos E. D. Professores sint, vel hic dies in omnem posteritatem
apud aequos rerum aestimatores testis erit, Innovati et ab Academia viva rendum
requisiti, ad primum infelicis famae ~~rumorem~~ de nostra circa juramentum Dei
curitate praestandum turbatione, ~~rumorem~~ eiusque à vobis aequissima reputatione rumorem
omnes simul quotquot Cracoviis ex Senatu sumus praesentes, nostri causa, heri et ho
die à quo nunc primum post aliquot horarum insumptas horas, apud Ill(ustrissi)mum redimus
adstimus et ut nos immunes et quietos sine ulla stipulatione urbi relinqueret expo
stulavimus, modisque ac medijs omnibus adhibitis in eam sententiam adniti (?) (pertraxisse) su
mus, Renitenti fortissimè, et pro Honore S. R. M. S. pro salute praesidij, pro secu
fide. propositum juramentum urgenti. interponebamus, nostram fidem pro vobis
hanc etiam non sufficere aienti, (quo apud nos vita ipsa carior est) vitam libe
vos fortunas nostras modo inviolati nobiscum maneretis, offerebamus. Huic etiam
nostrae submissioni cum acquiescere nollet, (maior autem nulla praestari poterat)
illud ad preces nostras (tandem) concessit, ut de Rota seu Formula ab se concept
clausula juratoria Sic me Deus adiuvet, detrahatur, et ut super nudis
punctis securitatem concernentibus, simplicem ille promissionem faciatis; requiri
Rem eo deduximus, ut, minimo hoc minus, quod et Ill(ustrissi)mus à vobis obtinere
et vos Ill(ustrissi)mo sine omni ac (?) (anxietate) scrupulo promittere possitis, non videamus. Egit ingen
tes pro tanti affectus erga Universitatem magnitudine gratias E. D. Piotrowskj,
novoque et indissolubili vinculo obstrictam Senatui fore Academiam protestatus est,
Puncta quae securitatis Ill(ustrissi)mus posceret, non esse iniqua, agnoscebat, unum et
solum (sese) obligationis promissionis (minimum) modum, Academicae integra semper famae ut tum
pem et non ferendum ~~...~~ rationibus demonstrabat, longeque
honorificentius et conducibilius Dnis Professoribus esse, absque ulla promissione
cum promissionis etiam falsa apud vulgum opinione, de stationibus Academi
iis decedere, quam nomen intaminatum veteris scholae in periculum aliquo
conijcere. (conniventis mentis) Urgebat quidem (et demonstrabat) Cl. D. Lopackj M. D. Conrad Conrad praesentem
nostram omnimodam promissionis etiam simplicissimae recusationem, minime cu
ea facultate quam nudiustertius cum Ill(ustrissi)mo puncta conscripta tractantes no
stra ipse videbamur, cohaerere. verum ille moris nostri benè conscius, eiusque
commonefactus, etiam M. D. Rectorem in Universitate nihil statuere, nisi tota ap
probaverit universitas, facile acquievit. Immobili vero Academiae constantia
per D. deputatos declaratae spectabiles Dni Senatores facile concesserunt.

ys ponci

Votis

Proconsulis verba

M3

ut Curam rerum Universitatis in se reciperent, eamq in Collegijs domibusq defendendis se adhibituros promitterent quam tantum possent maximam, adducto in medium exemplo Dnii Cielesta, qui P.P. Dominicanorum quorum Conventus ille consentiente Senatu tutelam in se receperat: post alterum diem ab Illmo G. claves ad omnia requisitus Curatoris munere et onere exutus est, non sine grandi, ut rumor est, Patrum, in Conventu, et Ecta damno. Cui praejudicio ut tempestive provideremus, Singuli Spectabiles Dni cum singulis D. deputatis quorum nec urbem et loca nostra desereremq obnixe rogauerunt. Erant autem isti Spectabiles D. Christophorus Kruss D. Andreas Cieniomicz Proconsul D. Martinus Parzoska. D. Paulus Frisnecker D. Gaspar Cielesta. D. Johannes Lopacki M. D. Martinus Lochman. Consules quorum nomina ut grata posteritas memoria colat sempiterna adscripsimus.

Post meridiem dum à singulari mensa assurgimus, et Supremo numini gratijs actis ad M. D. Rectorem, quas ante meridiano tempore pertulerimus relaturi properamus eodem ferè momento, nos Illmi D. Terschen Secretarius ad M. D. Rectorem Resolutionem (quam se nobis significaturum pollicitus fuerat) Illmi D. Gubernatoris affert, duobus conclusam verbis, Aut jurate; aut abite. nulla ergo M. D. Rectori gestorum negotiorum à nobis relatione facta, comites nos eidem Secretario adiungimus, Illmi D. Terschen, Scalas domus Wirenbergicae ascendentes pro occupantes, Gratias eidem solennes nomine Universitatis agimus, suscepti laboris et promotae Dnorum Professorum apud Illm Dn Gubernatorem causae laboris gratam, et apud omnes Orbis Academias acceptissimam memoriam pollicentes. Simulq rogamus, ut discendentes urbe Dni Professores, liberalius et humanius quam alij abire permittantur, Dominus nos respondit Illmus litteris debitum referre honorem, ijsq prae alijs omnibus, ne dubitate, indulgebimus, Neque Urationes Vros pellimus, quinimo retinere cupimus, modo secum machinationum in urbe gliscentium, à vobis vivamus, Ab eo digressi, recta ad Illm Dn Gubernatorem valedicturi pergimus, Tschosa solito nobis erat apud Illmi postes mora, passim recusantibus Camerarijs nostrum adventum significare, evidenti quam grati essemus hospites, argumento, donec venisset Tribunus D. Harrinus, quem ego singulariter observabam, et obvium quoties dabatur, semper veneratione, latenti quodam affectu tractus, praeveniebam, Hic prior salute data Germanico idiomate, (nam latinum penitus ignorabat) Vos Domini inquit sine ulla dubitatione nobiscum in urbe manebitis? Mihi vero cursus verborum D. Harrny directa responsione omissa intersecandus visus est, narrationemque meam, renovaui ad propinquiorem dicens. Dudum nos suspensos animi expectare, denegantibus ~~recusantibus~~ officium Cubiculi praefectis, qui nos vel insalutato Illmo Dno Gubernatore iam abire ~~domum~~ ~~abire~~, vel de nostra praesentia Illm certiorem facere prius potuissent, nobisq gratiam non contemnendam hac in re praestitissent. Bono inquit Harrnius esse animo, et tantisper sellas meum capite, Ubi ego Illm adiero, vos et vos longioris expectationis, memoriam illi referabo, Quo vero inquit ~~animo~~ in praesenti negotio, (neq enim ignorabat quid nobiscum agebatur,) estis animo? brevibus mihi obsecro edissere, Dixi ego. Duras admodum ab Illmo nuper nobis propositas esse conditiones, ut aut nos juramento S. R. M. Sueciae eiusq Coronae sub ex haereditario ~~protectione~~ causa securitatis Presidij Braconiensis obligemus, et in Civitate maneamus; aut certè iniurati, ex urbe excedamus. Quid, excepit ille. Cum probi viri sitis, nobis securitatem adpromittere renuatis? Obstare dixi ego, quominus id quod securitatis gratia iam fecimus et deinceps facturi essemq, ne Sacramento aliquo confirmemq: exitium Academiae, quae huius in Septentrione Academiae, graves enim sunt nobis cum Societate Jesu et alijs parum aequis adversarijs, hic et Romae controversiae, qui minimam nacti Criminandi occasionem,[+] rebelles in Regem perduellionis ...

[+] Quae n. scommata in nos conijciunt homines vanissimi! quis n. tradurunt ridiculos Professores in regem ... nomen commutabunt pro Academia Kakodymiam appellantes Professores

reor in patriam Haereseos contagione inquinatos immemores officij in Ecle
observantiae in Sedem Apostolicam in Summum Pontificem ingratissimi, [Criminis?] ced[?] conviviatores ea
luminia[?] [scatere] ! Quoso inquit D. Horn subsiste hic et mihi causas vestri cum
Jesuitis dissidij edissere Numquid in negotio fidei vobis et illis [parum]
bene convenit.! Nequaquam de fide; quae nisi una est, Perfidia est, sed
de jure docendi res nobis erat et graves per annos aliquot Romae [inquis] disce
ptationes, ut praetermittam domi rixas, jurgia, garrulas linguas per pulpita ten
ptorum volubilitates, scripta ab utrinque mordacia, convicijs et contumelijs plena
caedes innocentum studiosorum, et sanguine nostrorum, viam publicam pla
teas Castrensis inquinatam! atdumque jam erat de Academia, triumphantesque de
victoria, in Curia Romana ex nobis obtenta [Serenis] nisi Rex Vladislaus IV et Resp.
Polona depositam Acad. salutem erexissent, recreassent. Haec et similia regestum
non mediocriter de rebus Universitatis instructi, Illmum Gubernatorem adij.
nec mora, nomine Illmi D. Gubernatoris, quid vellemus amplius et quae
sit causa adventus nostri quaerit! Cum Illmus D. Gubernator satis superque per
Illm Dn Terschen voluntatem suam Academiae declaraverit. Respondimus
Duo nos adhuc in hoc discessu nostro per summam gratiam ab Illmo percupere
impetrare, primum liberi commeatus et protectionis pro singulis D. Professoribus
tesseram: alterum ut in praesentia nostra, antequam Cracovia abeamus, revisio per
D.D. Commissarios omnium domorum, Collegiorum, et in ijs habitationum sin
gularum ~~revisio~~ fieret, quatenus constet ~~tibi~~ et omnibus militaribus S.R.M. S.
officialis, et gregarijs, nihil apud nos contra praesidium S. Mtis hostile reperiri,
terrere nos vestigia Presbyterorum in Foro Scrutario manentium (vulgo Man
sionariorum nuncupatorum) qui, per iniuriam militum cohabitantium, et arma
sclopos, sicas, pugiones, pulveres sulphuratos, ~~supponentium~~ scalis domus
supponentium; absque omni sua culpa carceres subiere, donec fraudis con
scij milites, inculpatis Patribus, innocentiae testimonium nolentes volentes red
didissent. Similibus dolis, hac revisione nos praecurrere, ruinasque a
domibus et collegijs [et direptionem] nris avertere velle. Orbique palam facere, Academiae
Cracoviensis Professores, omnis suspicionis liberos, solius securitatis pro
sidij causa, Cracovia excessisse, Papae inquit Hornius [quam vos haec] nec imprudem
ter nec improbe; existimationi rebusque vestris consulentes, postulabitis, et a lau
de ac praeconio retento apud nos candidae simplicitatis, hac vestra aperta
contestatione, apud nos [nunquam] excludi poteritis, me etiam oculatissimo
teste, qui diebus Januarij, ut res nostris [tunc] ferebant, in vos, nil tale sperantes,
intempesta ~~iam~~ nocte irrui, Collegium vestrum, quod magnum appellatur, re
strumque praesentium cubicula revisi, nihilque simile, praeter antiqua militaria
simulacra, memoriae ut dicebatis causa relicta, adinveni, vestra ista
ingenua desideria, fidelissime Illmo Dno Gubernatori referam, agamque ut
Germanus pro Germanitate mea, Expedito Secreto cui intererat Hornius
consilio bellico, ex eoque primipilis Tribunis Centurionibus discedentibus, vora
mur ad Illm Dn Gubernatorem, quodque tardiusculè admissi essemus, quasi
stomachabundus culpam rejecit in Camerarios, equo nos animo esse jussit,
deinde E. D. Piotrowskj brevissime causas adventus nri adferente, valeque di
cere cupiente Non tenuit silentium, et Quam clara inquit et insignia
non modo conservandae, sed etiam augendae Academiae vestrae, hac praesenti
belli tempestate, S. R. M. Sueciae Dni mei Clementissimi, et nostrum omnium
in vos extent argumenta, vobis ipsis hac ipsa in causa possum [?] testibus

Marginal notes: direptione; M.; secreto

Ita me DEus bene amet et vobis Scitu, jussu, mandatoq meo, rebusq vestris
nihil adversi evenit, quodq iam feci, etiam deinceps facturus sum, neq enim
ab Ordinato Gubernando Cracoviis mihi per S.R.M. Sueciae imperato et colla
to vel latum unguem discedere volo, in quo cum mihi Vra Academia singulariter
sit commendata; eam mihi cordi esse scitote. Aliq quod vobis nuclius
tertius monstraturum me promiseram, iam videte. Prosiliverat continuo ad
ad Secretius suum depositorium, ex illoq autographum depromens, En ingratus
instructionem S.R.M. Sueciae, En in illa paragraphos, de Conservandam salvam

Instructio Regis Sueciae circa Academiam data, plena benevolentia.

religione Catholica, et Academia, itemq Studiosis vestris, modo se inter
limites modestiae contineant benigne fovendis, accipite, legite. Testis obstat
mihi est DEus, quod non rerum vestrarum cupidine, alteriusve rei cu
iuspiam gratia, sed solius securitatis gratia juramentum hoc a vobis posseram ingratus
hi, Multa ego Scio, multa dissimulo, et jam juramentum vobis remissum salva
Scriptum mihi aliquod, pro securitate mea date, quod cessante periculo, vel
compositis regnorum differentijs, vobis reddetur, aut igni comburetur, ne quid
contra vos, vestri adversarij, habeant. Agnoscebamus S.R.M.tis dignam tam
pio Rege clementiam, et in recipienda sub Protectionem Acad. Crac. veteribus
illis Imperatoribus prope parem facilitatem, S.R.M. S. Illmi Domini Wittelm
Illmi Dni Arfedeli Wittenbergij, Campi Marschali, Illmi Alexandri Eschen
Praesidis singularis defensionis beneficia depraedicabamus, Sigillatim verò

Beneficia Wittenbergij Universitati praestita recensentur

Illmi Dni Gubernatoris bonae et propensissimae in nos Voluntatis argumenta
enumerabamus, ut sublatum nuper Bronowicen, tribunalis regni Decreto
liberum pronunciatum, nihilominus in carcere, per conniurationem suo loco
ges in gratiam, a Magistratu urbico detentum, praemisso maturo judicio
et partis requisitione, si qua con illum ageret, nec comparente, dimiserit
ut milites pro custodia bonorum Universitatis ab Illmo Campimarschallo
Academiae indultos, e vestigio in villas ire fecerit, Collegium Wladisla
vianum ab occupatore Officiario, statim ad nostram denunciationem clam
noctu, nihil excusationis a rigescente bruma petita admittente, liberaverit,
ut paucas villulas et exhaustos penitus a nostris militibus colonos, Academiae
Sueciis vexare inhibuerit, ut nundinonde Civitatis gratia, cum Cita S. Casi
j nisi maximo cum periculo, et parvo nostro emolumento stare non posset,
omnia sacra vasa, aras, supellectilem, quocunq velletq transportandi dederit
potestatem, ut in Collegio Nowodworscianum D. Professoribus. alijs ordinum religiosis per
sonis ob frequentiam quam tolerari possit, in urbe, foras exire coactis,
nostrorum omnium liberaliorem habuerit rationem, pro quibus omnibus
arctissimo gratitudinis vinculo nos omnes sibi esse obligatissimos profite
bamur, paratos nos esse omnes et singulos morem suae voluntati gerere
puncta securitatem praesidij spectantia servare, sine tamen ullo externo
obligationis vinculo, multo minus scripto nomine Universitatis dato,
Pariturus nos omnimodam securitatem praesidio, quo festinare nra ex urbe,
Alioq Illmus Vultis ergo deserere loca Collegia fundationes Bibliothecas
restaur.? atq sic, Sive Caroly regnum obtinuerit, deserta et pro derelicto
habita, cui volet addicet, Sive Casimirus imperium retinuerit, Catedra
fuit Academiae urbe dabit, quod vestra cum pomeriis retinere,
non curaveritis, Reddimus Non ita nos Collegijs et civitate cedere,
ut animum retinendi Universitatem non habeamus, nec tam procul
abibimus, quin revocati postliminio redire non possimus, propter no
minis nostri integritatem, et securitatem praesidij, interim excedere cupimus

Si certi essemus de Regno Smi Sueciæ Regis non dubitamus quin nos contra
quamcunque Jesuitarum potentiam defendere possit, sed cum non præsens tantum
tempus, sed post 30 40 annos spectamus, facile quid Universitatem maneat animo
prævidemus, si enim Jesuitæ iniurati Cracovia excesserunt, quid opus
erat Academicis longe expeditioribus juramento fidelitatis sese obstringere
quærent omnes? Interposuit Illmus. Ego à Jesuitis juramentum nullum
unquam postulavi, cum haberem litteras manu eorum scriptas, eundem
ultima contra eosdem documenta, facile impetravi ab illis, ut vi:
be cederent, libenter autem mihi quamcunque voluissem sponsionem
securitatis mihi præstitissent, et tamen inventus est nonnemo eorum
adeo perfrictæ frontis ut auderet iactare, apud quendam Colonellum
quem valedicturus accesserat, ideo se Civitatem relinquere, quod
Illmus Gubernator juramentum ab se exigeret, ut ex Sacerdote fieret
non Sacerdos, Opportune dicta arripuit E. D. Piotrowski: Jam
ex vanis et falsis ipsis Patrum iactationibus, colligatur Illmus D.
rectum ferre judicium, quid nos aut Nostri successores nostri fu
turum maneat sit, si verbo, scripto, signo, nutu, nos obstrinxerimus. Nullus
est calumniandi finis inter literatos, sicut nullæ acerbiores quam
doctorum virorum contentiones, Sed videant DD. urgebat
Illmus eo nos loci esse et inter eos versari, ut nil satis tuti cum omnia
pernicieamus experiamur. Post præstitum à D. Civibus juramentum, Dni
Consulis Cielesko ab institutione eiusdem liberorum Podolska, Studiosus à
ex urbe abijt, literas in castra Polona detulit. Subintuli ego Varsaviensis vir
auditorijs silentibus intermissis Studijs nullam nos ad Studiosos retinere relatio
nem constitit. Mox narrationem suam continuare aggressus Illmus Quid
de M. D. Rectore vestro dicetis? Ille his iam impositis nobis,
suoque sorex se prodidit indicio. Ille se immisceret rebus ad Aca
demiam non pertinentibus, ille sustinet vices Episcopi Cracoviensis
qui est noster hostis, ut ex vexillis nuper in Castris Polonorum
captis apparet, Excepi ego. M. D. Rectorem a clientella Rmi Epi
Crac, et nullum esse eiusdem beneficiarium asservi, Canonicatum
enim Crac quem habet, a nemine præterquam ab Universitate si
bi conferentes sibi iure patrocinij præsentationem obtinuit, jam
autem non Illmi et Rmi Epi Crac sed sui Suffraganei Epi Lao
dicensis hic interservit Illmus suam interrogationem Quis est ille
Rz Andreas Lipnicki? grandævus senex, vir probitate conspicuus,
huius non alterius M. D. Rector ni est surrogatus, in spiritualibus Ju:
dex mox Illmus Zum Abe rex Potestne alicui alteri hoc munus M. D. Rector delegare,
Rdi Subdelegatus subdelegare non potest, Ad hoc ille Si M. D. R. solius Re:
Rdi Subdelegatus subdelegare non potest, Ad hoc illo: Si M. D. R. solius Re
ctoris personam gereret, videretis qui illi honor à nobis haberetur, quæso
inquit Cathalogum Dn Professorum Cracoviæ præsentium, manu mea pro va:
nia commorandi in Civitate, ante unum vel alterum mensem, subscriptum
si nobis ad manus est mihi ostendite et relinquite quo inspecto Estisne omnes
eiusdem Ordinis omnes. Minime gentium ii tam qui Collegia inha
bitant, et Collegæ vocantur cum aliquot M. Doctoribus qui extra in urbe habitant
sunt salariati et constituunt corpus Universitatis, in consilia veniunt sen
tentias dicunt, unanimi consensu, vel pluralitate votorum negotia comprehensa determi
nant. Seniores Contuberniorum itemque alij omnes extranei Magistri

Gubernator de Je[illegible]

Albertus

cuiuscunq sint Facultatis, sive patricij, sive advenae, quorum non exiguus est
semper penes Academiam numerus, sunt quidem de Universitate, sed non inte-
grant corpus Universitatis, et sunt veluti ~~expectantes vel successuri~~ candidati, pro ele-
ctione in Maiorum Professorum Collegio, vel Universitate, in loca per discessum
sum vel decessum Professorum, vacantia succedunt et sufficiuntur, Tandem
sigillatim nomina et cognomina conscriptorum in charta legebat, et de singulis
inquirebat, omisso R. D. Sulikowskj, quem ac si notum olim haberet, inter
clerum Parochis Circuli Cracov. reponebat, Ille vero longior qui nobiscum
nudius tertius erat, quis est et quod illi nomen? sciscitatur R.dum Albertum
Lanrucki nuncupari diximus, esse autem virum virtutibus et moribus ornatissimum
atq Utriusq Iuris Professorem dignissimum. Stanislaj Brezanowij tanquam
miserabilis personae: ita illi semel visa species, ad nomen recurrebat, ipse
Ill.mus mentionem fecerat. Oculis autem et mente in charta defixus, Et
quid ait multis laborem? Do vobis liberam optionem, eligite quosunq
volueritis ex hoc numero, duos, qui sine ulla stipulatione quam tanquam
canem et anguem fugitis, pro custodia rerum et Collegiorum Universitatis
relinquantur, Recusabamus id nos per omnia facere, et nonnisi a pru-
dentissimo suo iudicio ac liberali voluntate, id posse proficisci. et ab
omnibus expectari dicebamus, Iamq abituris foribus apertis nam et fax
antehac illata fuerat, et valedicentibus simul, manu apprehendit, tantisper
inquit adhuc morari sustinete admotaq dextra manu pectori, hinc nos
ait Dni intro recipiamur. Res magnas nec tam levi brachio uti
videntur expediendas tractamur. Ut vos indemnitati vestrae consultum
vultis, ita et ego faciam, ut mundo sibi constet, Hoc dictum cuiusquidem
esset, cum nondum satis se percepisse R. D. Piotrowskj assereret, salus ille
explicatius, sensum verborum aperuit, dicens, Sibi etiam se providere
velle et Orbi universo notum facere, quod ab se Academiae huius Profes-
sores Urbe non pellerentur, Et cur per superos omnes Dni inquit, illud
quod securitatis nrae gratia vos servatum vultis, nobis verbo adpro-
mittere renuitis? R.us sponte factam abundius, quam stipulatam, re prae-
stitam magis, quam verbis promissam, si placeret experiri, agnituram a Pro-
fessoribus Ill.ma D.a securitatem; Nam cum prompta et iusta semper fuerit in
omnibus causis et occasionibus apud Suam Celsitudinem Academiae huius
Protectio, quis nisi scelus, (quod nomen et omen a Schola regni Polonia
avertat Deus) et ingratitudinis audeat vitio sese commaculet et Academiam Ma-
trem in extremum nominis et rerum suarum periculum conijciat,
quod si securitas in eum locum redeat, ut eam promittere sine dedi-
core Universitatis Professores non possint. dimitteret potius pios in
Matrem filios, quam infames intra moenia retinere dignaretur, utpote
Ab hoc Collega meo inquirebat R. D. Piotrowskj, ne commoveamus, nihil est
Ill.mus vereatur ego pro illo et ille ~~vicissim~~ pro me et uterq nostrum ut pri-
vati homines privatim promittere possumus, non ut Academiae Professores
nam ut tales, vitae dispendio Almae Universitatis saluti honori et fama
nos consulere et subvenire, non in hoc tantum, sed in omni casu, convenit
Facile id quidem ego mihi inquit Ill.mus de vobis polliceri possem quos solers a
primo meo ingressu in vrbs Universitatis causis sollicitos, constantes, et cordatos
semper cognovi, et de meliori nota a nro Dno Tabbertho mihi commendatos habeo,
Atqui si multi similes sint alij quis mihi sponsor erit?

Rr. de Brezanowio mentio

Ad hor E. D. Piotrowskj Si quid unquam incommodavimus quod nos saepius de die et de nocte Ill^m adeundo fecisse fatebamur, equi boniq consulere Ill^s dignaretur. Universitas in causa fuit pro cuius incolumitate mori, vita nobis esset dulcius dum ne ob malefacta nostra obveniret perire parvi nos aestimare. Si quid autem esset quod in nobis Principibus viris placeret, id ei deum esse, optaremus ut ea sua gratia redderet auditoru; alios omnes Dnos Professores tot excellentiorib. ornatos esse virtutib. pro nobis ut illis merito ipsorum fides haberi debeat prae omnibus autem M. D. Rectori quem altis fixo radicibus in pectore suo diutius omni culpa absolvunt et supremus in Academia Magistratus ab omni suspicione liberat. Solus circumstantiam Academicus Rector et Proconsul Civitatis e tot tantisq Sacris et Profanis Urbis et terrae Cracoviensis Magistratib. in hac tempestate fidem Regi Patriae et Urbi retinuerunt. Cumq plures expectatione et multa cum Illmo collatione horae nobis effluxissent, discedere Ill^mi consensu et eo quo in rem communem faciebant obtinere, ut licitum esset, rogabamus. At ille non prius ad limen camerae anterioris deductos, quam fax deinum redeuntibus praeferenda accenderetur, deductorq adderetur, precatus faustum iter dimisit. Postridie matutinus spreto cubiti cum primore absolutis precibus Sacrisq ad D. Annae primo, auctis regredimur domum priusquam quibus quam quid nobiscum heri actum esset enarrassemus. necdum habitationes nostras ingressi, vocamur repente ~~vocamur~~ ad Ill^m D^m Gubernatorem redditiq ad secretius cubiculum deducimur, decumbebat ille adhuc, assidebat de proximo jacentis lecto Ill^mus D^s Ferscheen, secundum ponas eum D^s Commissarius Mittelstedt, nos e regione occupare sellas jussi, sensum animi nostri et D. Professorum exponere jubemur, Responsum est per E. D. Piotrowskj Licet nemini de iis quae luce hesterna egerimus, quaeq vesperi cum Illmo collocuti fuerimus ~~relateri~~ angustiis temporis constricti. Eadem tamen nos hodie quae et heri flagitare, semel fixa amplius immobilem stare omnium sententiam, Urbe recedendum esse. Inquisitores in Collegia et domos atq habitationes omnium expectare, litteras protectionis enixe petere ut extra degentes tuto vivere possimus. Jam ergo subrelict Ill^mus D^s Ferscheen nullo evidentiore opus habemus inconstantiae vestrae argumento, contra vestram ipsam orationem. et qui non aliter, quam de bonis viris de nobis suspicari liceat? dum hodie missionem petitis, qui heri Illmo D. Gubernatori mansuros vos nobiscum obtuleratis, Redimus ad D. Ill^mumq nos esse paratos Si abeundum est, sumus expediti; Sin voluntas est Ill^m D. V. ut maneamus, sumus parati, neq iam pro mansuris sed pro abituris sumus solliciti; A nobis securam vitae militiam avertere in utramq bene dormire jubemus, ab omni caede et cruore sic abhorremus, ut si quod absit ultimum aliquem ea praesidiarys de vita periclitari, vulnere saucium cerneremus, vitam illi potius quam mortem si possemus offeremus; ita nos homines natura formavit, Et nos homines sumus, Ita sane subridens ~~Subrident~~ retorsit Ill^mus Ferscheen Et nos homines sumus, Ita sane affirmavit E. D. Piotrowskj, Sed venit in mentem dicti illius Poetae,

Adde quod ingenuas didicisse fideliter artes
Emollit mentes, nec sinit esse feras.

Responsurus petitioni nrae Ill^mus Gubernator inquit, Litteris meis, D. Professoribus hinc abeuntibus, opus esse non video. Nam enim iis egere possunt apud milites Polonos, qui totam fere provinciam iam occupavunt, adhoc plus nobis nocumenti, quam illis adferre possunt ~~nocumenti~~ emolumenti.. Quot,

et qui S. R. M. Sueciæ, Dni mei Clement. Illmi D. Campi Marschali, et mei
huiusce modi, magno hominum nostrorum damno sunt abusi. Cathalogum Dnorum Professorum heri à nobis relictum et in mensa repertum Illmo D. Terschen obtulit, quo accepto, virgulaq plumbeâ, nomina nostrum duum. R. Sulikowskj in Clericorum computati; ut dicebat, nec non Bieranowij litura subducens
reliquorum è 3bus collegijs Dnorum Professorum animos explorandos, clara voce idiomate Germanico Illmo D. Terschen committebat, sed gallicé commonefactus à Dnó Commissario Mittelstet, me idioma Germanicum non ignorare, hoc enim apud eundem aliquoties negotia expediebam, reliquum Commissarius, Italicis fusius in aurem eidem deponebat sive ut an eiusdem omnes animi essemus
NB disceret, sive ut nos in partes distraheret, et invicem mali fidos redderet, unde facilius sibi aliqua Universitatis obligatio eveniret, Nihil enim Resp. adeo debilitat, peregrinoq subijcit jugo, ut Civium dissidia: nam dum hi parum inter se consentiunt, quo Resp. in communi bonum ratio haberi potest.
Abeunte cum mandatis et instructione Illmo D. Terschen, nobis manere cum eo, dem quibus consederamus sellis imperatum, ut ex vultu, sermone, tempore, affectus interiores, Illmus D. Gubernator, cum D. Commissario legerent, et per horam ferè (dum alij Dnorum Professorum ab Illmo D. Terschen congregantur) varia de Origine Academiæ, de primis Professoribus, de forma regiminis, de causa et controversia cum Jesuitis percunctatus, petente abeundi veniam Dno Mittelsteedt, nos etiam una dimissi fuimus, dicturiq nobis ut domum redeamus. Volebam ego currere ad M. D. Rectorem, de omni bus quæ agerentur, certiorem redditurus, sed consultius visum est, tot praesentibus testibus oculis, gressus etiam nostros numerantibus, facere ut mandatum erat; Invitati per Secretarium E.S. DD. Professores R. D. Lancurski, Slonkowicz, et ex Collegio Minori ferè omnes, ad domum residentiæ Illmi Dni Terschen, et ab eodem humanissimo salutati, talia dicentem exceperunt, Itos est voluntas Illmi Dni Gubernatoris Dni Professores, ut vos maneatis in Civitate, loca vestra retinentes; sed quia debet consulere securitati praesidij S. R. M. Sueciæ, quod est in hac civitate, oportet ut omnes qui hic nobiscum manebunt, juramento declarent, se nihil mali velle nobis, Nobis jam juramentum, si quidem illud tantopere formidatis, remittimus, sed saltim requiritur, à vobis, ut promittatis vos esse nobis amicos, alias si nec hoc praestare nolueritis, debebitis excedere ex civitate, iamq patebit toti mundo, quod non per nos, sed per vestri capricij Citatione, et diffidentiam fueritis expulsi. Responderunt Dni Professores. Postquam singularem experti sumus Ssmi Regis Caroli clementiam, et Illmi D. Gubernatoris aliorumq Sue Mtis ministrorum gratiam, nihil antiquius habuimus, nihilq aliud semper cogitavimus, quam ne aliquod signum ingratitudinis in suam Mttem ostenderemus, idq et nunc volumus facere; De juramento habuimus, lo vocationem Universitatis, sed propositis incommodis, quæ postea Universitati ex hoc possint accidere, conclusum est, Rogandum esse Illmum Dm Gubernatorem ut potius liceat nobis interim excedere è Civitate, ad aliquem locum securum ut evitemus suspicionem impediendæ securitatis, praesidij S. R. M. quam ad juramentum praestandum accedere. Si verò nunc requiritur, ut nos promittamus nihil nos tentaturos, contra securitatem praesidy S. R. Mtis, hoc nos promittere non recusaremus, cum ad nos minimè pertineat arma tractare qui homines pacis sumus, dixit Illmus Nos quoq nihil aliud volumus. Subintulit E. D. Slonko

I. Dᵉ Slonkowicz. Ex̄ finis. Noa Illmus Dabitis ergo mihi manum in signum istius pro-
promissionis R I. D. Slonkowicz. Hoc facere non possumus, quia apud nos est juramentum
dare manum stipulatam. Illmus. Ergo vos non vultis esse nostri amici, sed vultis nos
extingui et tolli, nec potestis nostram praesentiam pati, siquidem hoc non vultis
nobis facere, quod cuiq[ue] rustico faceretis, si illi aliquam amicitiam ostenderetis,
R. Dᵉ Slonkowicz Ego ut priuatus homo, possum mulliter dare manum. Sed no-
mine Vniversitatis non, quia hoc iam haberet vim juramenti, contra nostram
conclusionem. Sed promittimus verbo constanti, quod seruauerimus illa omnia
puncta, ita ut hactenus seruauimus, quam nihil in nobis hactenus aut in lit-
teris aut aliquo alio modo est deprehensum. Illmus. ait. Hoc est aliud. Si e-
nim aliquid fuisset deprehensum, statim fieret Executio. militaris quam
in alijs videre poteratis. Alijs D.D. Professoribus similia ad idem repetitum
postulatum respondentibus. Dimissis reliquis D. Professoribus. Seorsim accersitus, cum
pro Comitibus R. D. Mlynkowicz et Formankowicz adiuncti erant superuenit
M. D. Rector, quo nomine veniret rogatus, Radit se venire ut Rectorem Aca-
demiae, quandoquidem sic inuitatus per Secretarium esset, Humanissime exceptum
rogat iterum Illmus Dᵉ Terschen. Velletne esse amicus Excelsio S. R. Mtis et promissio-
nem huius vel testem facere? Ad hoc M. D. Rector. Inimicitiarum priuatarum
nullas habeo causas, Promissionem Dnorum Professorum si illam obtulerint, in mani-
bus meis recipiam, Ait Illmus M. D. Vrā hic illam fuiet? Subiecit M. D. R.
Dno. Noa. Illmus Det ergo M. D. V. manum, Totum me offeram inquit M. D. R.
manum dare non possum, in Academia nostra signum fidelitatis, Vocet
D. Terschen) ergo M. D. V.ᵗ D. Professores qui istam securitatis nrīs promissionem faciant
M. D. Vrā, à prandijs, hora prima vel secunda, discedentemq[ue] multis officijs
prosecutus, ad ultimum limen Domus deduxit. Sed mox à Meridie misso
ad M. D. R. Secretario Bohemo, quaerit An Dni Professores conuenerint omnes
se etiam velle interuenire et adfore praesentem huic faciendo D. Professorum
promissioni iuxta conditum. quod nouum et inexpectatum nuncium, dubius
M. D. Rector, quam in partem accipere deberet, ablegat eo R. D. Lanczucki,
quaerens de mente Illmi. qui ingressus abiens, praemissa Illmi officiosa veneratione,
cuiusnam rei gratia Secretarium solertem quidem et industrium virum, at in
rebus nrō captui exprimendis minime accommodatum, utpote Bohema lin-
gua loquentem miserit, quidue coram in Academia postulare velit, et quem
in finem se ad Collegium descensurum. si et in quantum M. D. Rector et Ex.
Dni Professores vna fuerint, intimauerit, ut sibi explicatius exponeret
humanissime et officiosissime petijt. Radit Illmus, verbis clariis et di-
sertis, Voluntatem esse Illmi D. Gubernatoris, ut intersit promissioni qu-
M. D. Rectori facturi essent Clmi Professores, se paratum ac in procinctu
esse, Formulamq[ue] promissionis in Charta, in qua tenor eius contineretur, in
manibus habere, modo signum detur, quod iam adsint, (Nullam autem hora
antemeridiana mentionem formulae fecerat, nec aliud quid ab ijs quorum
nonnullos notauerat, praeterquam pacis et amicitiae verbo nudo extra chartis
contextam promissionem requirebat). Insinuabat R. D. Lanczucki in forma
tionis ergo Illmi, Post solutam per Senatus Consultum publicum Vniuersitatem, non posse
amplius tam facile conuocari, D.D. Professores, iam vocatis venire et non venire
liberum est, soluto nexu et ligamine quo obstricti integra Vniuersitate fuerant,
ante Conuocationem aliquam de nouo celebrandam, oportere prius fieri ele-
ctione ad Valvas publicum edictum, illudq[ue] ad valuas Ecclesiae nedum lo-
giorum promulgari, terminum ediciis competentem et alias solennitates de jure
et consuetudine debere seruari, Ad hoc Illmus sufficere sibi dixit, si D.
Professores ad priuatam M. D. R. habitationem inuitarentur paratumq[ue] se ...

660 659

614 15 116

eò descendere quamprimum sibi scitum fuerit. Relaturum se eam Ill.mi Gubernatoris
voluntatem M. D. Rectori R. D. Lancucky pollicetur. illicoq ad Collegium reversus,
mentem Ill.mi D. G. et quam eadem fidem Ill.mi D. Fevschen refert, promissionis ex scripto faciendae
quo sibi legi coepta fuisset, mentionem injicit, cum secundum conventa Acad.
M. D. Rectoris maturitatis honis expeti. M. D. Rector, nullam se hac de re men-
tionem cum Ill.mo D. fecisse reponit, fidem appellat R. D. Mitzkowicz et Samu-
elis Tormantowicz tunc praesentium, ut Ill.mi negotio cum D. Professoribus tractan-
do, adsit, nec per somnium quidem sibi obrepsisse. Quocirca iterato expedit
R. D. Lancucky cum iisdem D. Professoribus, quorum in praesentia M. D. Rector
Ill.mo nomine egerat, expositum et probatum, nihil tale quod nunc exposceretur inter
partes intervenisse. Exponit vicissim Ill.mo Dño Fevschen R. D. Lancucky Rem
pergratam et M. D. Rectori et Academiae, quin et splendori D. Professoribus
fore, si sua Excellentia in Sago et Toga splendidissima, litterarum et litteratorum
faventissima, ad Academicos penates divertere dignaretur; foret id modo ut
amicus Musis hospes, non alicuius promissionis faciendae spectator, aut quod
durius esset exactor. Relinqueret, quidquid id esset negotij, autoritati et inte-
gritati Rectorali; tribueret tantum candori Academico, quod eandem habe-
ret oris et cordis harmoniam, non factam ullam ea de re ut praesume-
ret conventionem, adesse DD. Professores qui simul una cum M. D. Rectore
[illegible] fuissent, Annuunt illi et nil ea de re actum commemorant, [illegible]
hac legatione cum testibus, Ill.mi quasi ea, de quibus conditum non erat, [illegible]
ferentem, tacite arguentibus, corripuit furor. torvis oculis, rugata fronte
averso vultu, ut loquentes exciperet, mox contra aientes, fremeret, [illegible]
rem Academicam verbis exagitaret, vafritiem illi affingeret; exprobra-
ret item quod honoris Academici causa, multum operae apud Ill.mum impendis-
set, eam tamen apud ingratos perdidisset, quereretur item sibi collusum
at modis talibus non pro dignitate et S. R. M. S. Ministrum tractatum,
[illegible] quod a pari tantam ignominiam sibi affici non pateretur, [illegible]
ad satietatem vindicaret. Sed nec! interponit, Furentis formidine DD.
Professores perculsi concitatos Ill.mi affectus ut componerent omnem lapidem mo-
verunt, submississime ut quieto et otioso esset animo orando, qui se suaq studia
in fidem et Clientelam S. R. M. S. commisissent, nil tale convenisse demonstrando,
Pacta stricti juris esse, in materia praesertim singulari afferendo allegando,
quidquid actum, dictum, hactenus zelo conservandae Academiae dictum, [illegible]
tum esse suadendo, Academicam beneficiorum memorem, Regiam [illegible]
[illegible] esse ostendendo. Sed parum vel nihil promovebant. En [illegible]
hominis ira, sive vera sive simulata, ne nullis sibi datis verbis, nulla
delenifica suada, quae in lingua R. D. Lancucky sedebat, placaretur, quin
mò continuò ad Ill.mi D. G. Secretarium suum, qui et sui contemptum et
Academicorum ut ille interpretabatur protervam, exponeret mittit.
dum apud M. D. R. consisterent nos, Adest Ill.mi D. Gubernatoris Secretarius denunci-
ans. Actum benignè hactenus ab Ill.mo cum Academia, in vicem benevolentiae [illegible]
litum sibi os hujus iter, magna jactura temporis. Facerent jam Academici quod vel-
lent Facturum Ill.m quod muneris sui esset, Assequebamur quorsum haec spectarent
comminationes, scilicet post triduum, missurum fulmina, quae disjicerent comminarentur
terebraret everterent omnia, si calori suo obsisteret frigiditas nostra, + Digressus erat adornandae
hanc ...
hanc versus erat Dñis Professoribus ut qui esset commodissimus, ... animos ...
at nescio quae oscitatio et neglectus, aut in contrarium persuasio, animos
occupavat, nemo ut in exilium pro honore Universitatis ultro ire vellet. Erant
R. D. Piotrowski equi duo, eos eadem die, nobis asportandis curaverimus
nisi nobis et familiae providendo quod relinqui debebat et lectionibus ac Concionibus
impositis, ut Claves à Collegijs Magistratui redderemus adeundo [illegible]
fuissent et nos remorarentur tamdiu donec expedirentur omnes

[illegible] censura quorum [illegible]
[illegible] diceret et ea
[illegible] factus acerius
[illegible] gratia et lenitate
[illegible] abusu esset
[illegible]

[illegible] pedimento et [illegible]

[illegible] minis [illegible] gravi [illegible] quam [illegible]

Studio [illegible]

Visum itaq. M. D. R. D^s exhaurior et in Contubernijs Vices Seniorum gerentes Professores
expedire, d Maioris et Minoris Collegas [illegible] statim admonere, ne ulteriorem expulsorum nec
in sibi suspecta concitatus, periculi rebq, et incommodi, aut iniuriis, aliquid personis
[illegible] supervenderet, At monitu Bedellum nihil, Mandatum d Rectoris parum curare
re. Iterato per D^m Machatur moniti, in apertam contradictionem erupere, passim
Academiam non Matrem sed novercam Praeceptores tosta ipso duriores incusavere,
eo quod nulla adhuc externa instante vi, a suis urbe pellerentur, nec se casu
ws contubernijs liberum sibi esse adhuc junxe; habere propinquos in civitate quibuscum ma
nere esset illis liberum, Moverent prius Cracovia Veneri quos esset regimen, sed soli D. Jo
annes Czernek Decanus Facultatis Philosophiae et D. Stanislaus Dodlowski Contubernij Philosophorum
Senior ipso die Cuperit Xi ad iter se accingebant, nisi quod litteras passus non
haberent quas cum obtentum sequenti die ad D^m Secretarium adeunt, obvius Satellas per errorem
eorudem ad Ill^m deducit. Excepit Ill^mus male insultum hominem eo quod nos eos quos
iussus fuerat ad se vocasset. aliquos ego Ex D. [illegible] a me quaesitum expediuntur ab R. D. Decano humaniter salutatus. et rogatus
ut absentes sint hattenus praesentes favore ~~[illegible]~~ compleci dignaretur
Rendit sequidem paratum id facere, ~~[illegible]~~ minime tum D. [illegible] necessariam sed alias
Redit sequidem paratam sed (Descriptione autem innuebat P. D. Piotrowski
quorum sibi species in animo haereret) bono animo abeuntes et secunas milites
et nos) Camerarium iussisse. commemorat. militis ab se mandatum esset, ut ultra omnes
Suecicos esse iubet siquidem Praefectis ab se mandatum esset, ut ultra omnes
vigilias et omnia pericula Dn. Professores deducerent eorq. comitarentur, D.
nostrum ego ferens ab R. D. Piotrowski in templo D. Annae ob longiorem Sacri
expeditionem et adeundi M. D. R. necessitatem, cuius limen dum ingredior ab
adstante d^mo M. D. Rectori intra vestibulum in atrio Cumenario excipior, Adsum ad Ill^m inquit Te
quaero diligentissime., Dixi si me quaereret domi me nec quaeri quoniam non in
aedibus alienis. Da veniam ait Alder has aliquoties praeteriens te vidisse
rebar cum hic similem me vidisse nunc experior, ita ovum ovo similius n
reperiam, Move gradum oro ne mihi in capillos involet heri manus, vapulavit
non male alius qui in te adducendo aberravit, Et alterum Collegam meum. ubi
terrarum inveniam? Fore illum in Collegio et me una cum illo affuturum respondi.
Non erat iam in Collegio P. D. Piotrowski cum revenissem, vocatus ab alio lic
tore ... abierat, Sic alter alterum quaerendo
vario ad me quaerendum apud M. D. Rectorem abierat, Sic alter alterum quaerendo
hinc inde currendo per errores defessi, tandem in Collegio Maiori convenimus
et simul Ill^m D. Gubernatorem adimus. quibus Ill^s Quandoquidem D. Professores
non poterant adduci, ut post remissum iuramentum signo aliquo externo
promissionem mihi facerent, Securitatis, Sciant adesse sibi diem hodiernam
qua ut elegerunt e civitate illis migrandum est. Octiduum est quo se
satis commode in viam parare poterant, ne de inopinato se cedere qu
i possint Vos duo quos ego probos viros ex indicio orationis qu
ut vita minus est, declarat maxime, non semel recognovi, pro custo
dia Collegiorum manere, Alijs vero omnibus hanc voluntatem meam denun
ciate, Cupio autem ut omnes simul abeant. quia ego scio quid fa
ciam. Subiecit tristi et submissa voce P. D. Piotrowski Ergone etiam ab D
R abire debebit.? R^s Etiam. et nihil superest amplius modo ut quod pres
pi exaguamini graviter. ex brevi accurata propositione, proclive erat ferre s
ctaium De futura etiam conclusione. Extra omnem moram denuntiamus hoc
datum Ill^mi etc. Dnis Consortibus, ac imprimis M. D. Rectori. quo velut fu
mine attoniti obstupuere nonnihil, turbantur, currus conducunt, discedunt a
prandijs E. D. Stankowicz et R. D. Mlyakowicz ex Collegio Maiori. D. Czernek Rad
nius Stellanomin e Collegio Minori. Stanislaus Dodlowski Senior Cont. Pho
Submiserunt M. D. Rector. Dn Marchatus pro obtinenda Scheda liberi abitus et simul
si se daret occasio supplicando Illmo quatenus M. D. R. Cracoviis remanere posset
nactus ille opportunum tempus. in praesentia Ill^mi etiam D. Terskien enixissime eg
sed risum. tulit Ill^mus esse impossibile ut maneret, quod suum propositum Ill^mus Gu
pridie ante denuntiationem nobis factam, R^o D. Conradt Can. Regulari, sibiq familiari
idem pro M. D. R. postulanti, pridie adhuc vesperi communicaverat illudq idem mi. c.
R. D. Conradt retulit rogatus intimavit veru.

661 685

616

Conscensuro iam prope currum, M. D. Rectori supervenit Sp. D. Proconsul Jacobus Cieniewicz
vigore Monitorij tanquam à Judice Surrogato emanati. Clerus ad Celsum Archiepiscopum Leopoliensem instanter
in Senatu hinc acceptus, in suo territorio promissionem securitatis faceret, antequam M. D. Rector
cederet; dolorem interea ex discessu et dispersione Acad. pro singulari suo affectu et eloquentia
exponit duriore ipsa ~~morte~~ ~~praesidij~~ medicinam, si Rector Acad. urbe discedat, collegia spoliatum
Esse videntur Clerus Judice et Directore carens, queritur. Gratijs adeo pro bono affectu
Sententiam Universitatis mutari non posse videt. Suadet Ill. M. D. Rectori adeundum
omnino Illm Gubernatorem illiq. rem Academiae et pro custodia relictos Professores comendandum
ne se contemptum et posthabitum putet, et mutativum sententiam Illm non vana quadam
divinatione ariolatur. Dat locum persuasioni M. D. R. cuius mens erat ultimo congressu
et alloquio salutare R. D. Lanucki pro custodia Collegij Il. impetrare, quo in comitem assumpto
adit Illm G. et humanissime acceptus, cum inquit belli tempestas, et praeliorum conflictus
quibus Urbs ista quotidie involvitur navim Academiae cum Rectore alio protrudant ut salvum
Gratiam pro omni favore in Universitatem exhibitu habeo, habiturusq. sum dum vivam.
tum decentur sint Collegia. Oro, reddeq. Illm Dn V. valere cupio. Bonis ut auspicijs M. D. R.
Solveret ancoram apprecatus Illmus nunquam tantum sibi unquam ex suo reditu
obventurum voluptatis quantum aegritudinis ac doloris ex meditato isto cuperet discessu
qua benignitate humanitate benevolentia in tam inclytam et florentem Universitatem SRM
et voluntate S. R. M. et suapte natura fuerit commemorat, quod securitatis praesidij
nudum et nonnisi simplex verbum etiam extra tenorem Scripturae comprehensum
Academicis requirat edisserit. at ex vota a se conscripta quaedam non plura
expunxerit rationibus locum concesserit testem appellat R. D. Lanucki. et novissime
nil nisi ut hoc Magnificentissime D. Vis (hoc epithetum in ore habuit usitatissimum)
Dni Professores in praesentia Illmi Dni Colonelli Zerscher privatim in habitatione
rati facerent, praestolatur pro innata et prudentia et facundia edisserit. Dolere se
vehementer quod ultro deserant Academiam D. Professores ut omnes in Civitate
neant se percipere profitetur. Non esse in culpa D. Professores quod discedant
regerit M. D. R. nos in hoc geritur sub voluntati et paremus necessitati.
in tempore securitati praesidij à Rectore provisum fuisse, antequam quidquam
juramento civium exigendo meditatum fuisset cum Rector rerum numerum
solum haberet qui sibi de omni molestia et pace durante hac guerra fidem publicam
Collegia chartis etiam bianchis concessit dedissent habere. En prorogatium esse
gas maiores et Drost J. C. quod omnis contra illos praesumptio alicuius machinatio
nis cesset, cum disquisitio multa super moribus et vita, non tantum super doctri
excellentia per multos Aristarchos procedat, antequam ad hoc Collegia cooptentur
ad hoc perpaucos esse, iam ex Contuberniis et qui nondum integrant corpus Univer
tatis pridem et novissime mandato Rectorali; ne Academiam contestere contingeret
amandatos quin etiam et cos quibus in Cathalogo Universitatis sigillo obsignato
Illm venia hucusque manendi erat concessa nunc nunc abysse refert ut nil quod
juramento aut aliqua promissione in alijs praeter Academicos fluxam timeret fidem
Precabatur ad extremum ut et nominis sui Cath. R. S. prospiceret integritate
statum veterem sine iniuria relinqueret Academiam. vel si placeret
accederet, cum nonnisi duo pro custodia in Maiori Collegio sint designati
tum in Collegio Juridico bini in Minori bini cum Rectore manere in eundem
finem manere possint. Tandem in sententiam pro opportunitate R. D. Lanucki
loquentes singulariter petijt, ut à discessu suo Senior SS. Omnium qui tunc praesentes
aderant in sua habitatione relinqueretur. Paululum se recolligens Illmus G.
remissoq. quem nimium in M. D. R intenderat rigore, aequior facilior
discessurum M. D. R. ad diem Crastinum retinuit. Deinde quid de D. Slowkiewicz
Mlynkiewicz (cum R. D. Sulikowsky pro Concionatore iam sit ad ædes D. Virginis)
rogat. Viros esse ab exceptione maiores. M. D. R. testatur Dnum Slowkiewicz
Academicum vere philosophum parietibus cubiculi et libris immersum.
non vacaret negotium totum in crastinum dilatum pro temporis commoditate
M. D. R. ad ædes suas reversus. Sp. Dno Proconsuli boni Cordis eventum refert
Clerumq. se expectantem infectis rebus dimittit eo quod aliud consilium
Illm D. Clero Sp. D. Lochman Consul oibq. tum apud M. D. R. praesentibus
nunciasset.

617

17 Junij Sabbatho M. D. R. assumptis ex Collegio D. Jl. R. D. Lancuckj et Formankowicz,
ex Collegio Minori R. D. Makowskj et Marbatur, reliqui enim omnes iam se in viam
dederant pridiè, conuenit opportuno tempore Illm Dm Gubernatorem, qui remotis o-
mnibus suis Curiis ministris et arbitris, ad diem hodiernum se negotium distulisse
commemorat, in Academiam et omnes eius clientes pro debito suo in viros doctiss
mos, quos inclyta haec Academia foueret, et innata sua propensione sese fer
ri demonstrat. mox ex M. D. Rectore quaerit, securene his in summum residuis
dnis Academicis fidere, et istud de illis spem in sinu suo fouere possit? Reddit
M. Dr Rector. Nullam vel minimam in Professores qui hac quidem aderant susp
icionem doli et fraudis cecidisse, nec vnquam Deo auspice futurum vt Acade
mia aliquem eiusmodi haberet. Doctores in hac Schola ita facere vt docerent

[margin: Mm = Item negotii in Gubernatore de iuramento petendo]

Accepit hoc per quam lubenter Illmus Gubernator totiusque negotij finis in
eo stetit. M. D. Rector ex Collegio D. Jl. duos, ex Collegio minori duos
supramemoratos in fidem recepit suam. R. Sulikowskj à M. D. Rectore
accersitus eodem, et ab Illmo interrogatus, promitteretne parem tranquillitatem
et respondit, Solus et vnus. Promitto, supplexque petijt vt premium ab Illmo

[margin: Vel consensum assensum.]

quijs habere et retinere possit, quem contra Illmi in Collegio foue
bat hactenus, certam offensionis ansam, si serio in personas inquisitum fuisset
et Collegio calamitatem. Tandem post mutuas valedictiones humanitatisque
officia ab vtrinque discessum est.
Academia tanquam sacra cui innitebatur nauis tota praecisa anchora, maioribus circum
stare coepit Cleri negotium tempestatibus, cum enim propter 12 presbyteros
quos toti sufficere Ciuitati Illms G. existimabat, praeditione Senatus, aliique eorundem ju
ramento, indulgere non renuisset, erat alij quoque ad alias Parochias pro admi
nistratione Sacramentorum reliqui a Ciuibus praeferentur, opinione sua deiecti
promissum resiluit nec passus pro sacerdotibus D. Consules volenter ampli
audire voluit, sed vt omnes, nemine excepto, non illam quidem profana
Tod. militarem formulam, jurent praecepit. Aetate inspecta, nauis cuiusque
nerati, complexione item considerata nominibus et cognominibus con

[margin: 19 Junij]

pitis sindic vocantur. omnes sacris initiati in aedes Diuae Virginis ad concio
non illam sacram diebus sacris fieri solitam sed ad profanam et a Suecis
Commissarijs institutam. Proximi ad mensam, quae in medio nauis Ecclesiae ser
Chori posita, Chri Crucifixi figuram sustentabat, deiectis in terram
Chori posita, Chri Crucifixi figuram sustentabat, iuxta S. Spiritus de Sax
tibus venerandi è Clero Seculari sones stabant, iuxta S. Marci Canonicis Regu
religiosi, cum R. P. Brzezewskj S. T. Licentiato ad S. Marci Canonicorum
Coronam alij, omnes erecti, M. D. Rector tanquam Vicarius in Spiritualibus

[margin: compositi]

Coronam alij, omnes erecti, M. D. Rector tanquam Vicarius in Spiritualibus
loco superiori cui latera claudebant Commissarij assidens, verba aliquot moesta

[margin: contegebant]

loco superiori cui latera claudebant Commissarij, assidens, modestiam omnes cohortaba
cerat et iure suo vtens ad parem tranquillitatem
Rotamque juramenti praelegente A. R. D. Lancuckj. Clarum in verba compo
juramentum audierat. Pauci tamen ex quibus ego dicere verbaque legentis repet
alij namque preces murmurabant, alij nescio quae vota concipiebant. n
certe se obligandi intentionem conspiciebat. Religiosorum Patrum

[margin: amplectebat]

certe se obligandi intentionem. Religiosorum Patrum
sed in deteriorem reuoluit locum, nam Feria 2 vocati cum Seculari
elum. Prae Guttater S. J. quo solum ad D. Barbarae manere Sueci permisi
dem juramentum facere renuerunt, è templo subito exire jussi, mox e
tate pellendi, ni jurare mallent. Sueci igitur lucri sunt melius revol

[margin: 20 Junij]

sequenti die in Sacellum Ecclesiae apud PP. Franciscanos omnes conuenium
coram Commissarijs Suecicis, R. P. Brzezewskj formulam praelegente, jura
mentum deposuerunt, cum vtique Saeculares coram Judice proprio id f
alij sic dum vitant Scyllam inciderunt in Charybdim

72

662 656

Ideo erat in bellorum tempestate constantis virtutis non vulgare experimentum, apud Clementiam Ducis Martis Suevia cum Musis Academicis bellica media. Nunquam fit sine periculo facinus magnum ac memorabile, nunquam post tristem protasin in comoedia non sequitur laeta epitasis.

[margin: ... in hyeli / ... / ... Dei / ...]

Tandem post [struck: multa] Cholz loco vulto Casimiri Castra illustravit 8000 ex stipendiarijs aliquot
Palatinatuum nobilitate et Tartaris alijsque numero collecta, Varsaviam firmo praesidio et milite Sueci-
cis frequentem, duriusque statuit obsidebant [struck: ...]. Fame quos obsidentes magis in tanta multitudine
urgebat inexpugnabiles, utque statuendi ... frugalitate vivebant; vi munitionum illa debellandi erant.
Postquam litteris Lanckoroni et utrique eluvioni sanguinis spontanea deditione parcendum, Witten-
bergius superbe et contumaciter quam res suae ferebant respondisset penultima Junij facto in muris
Civitatis hiatu ... data ... militibus qui vellent et auderent ... muros subire 40000 ...
...rum servitorum ... sibi concedi provinciam postularunt. Dato signo primo insultu
600 portam subiere interim illos ... donec in praedam involverent qua occupati, ad inter-
necionem a Suecis sunt deleti. Edita strages tantum spiritus addidit reliquis quantum
minuerat illis ... alij enim Palatio Cancellarij praesidiarijs momento evacuato Monaste-
rium PP. Bernardinorum invadunt; alij Wittenbergium hinc ad Collegium Virginum S. Brigittae inde
in Civitatem pedes fugientem, cui obviam maturavit nobilium turma ... ne se prode-
ret obtulerunt sequebantur. alij ... undique immittebantur. Expugnatoribus ... et tympani pul-
su obsessi colloquium petunt et se ... conditionibus quas ... Cancellarius con-
fecit et Rex privatam cum aliquot Senatoribus approbaverat Regiae fidei tradunt. Ut fuit expugnatione ...
... receptui signo dato non obaudirent et Lanckoronium ... 40000 fl. ...
... desisterent offerentem ... in tumultu ... fuerit ... servituti fuerant ...
Wittenbergius Oxenstierna ... Ludovicus Comes Palatinus ... Mangenfeldius ... alij 12 ex Suecis
Regem suppliciter adeunt quibus ille clementissime acceptis et benignior audito suo Co-
metatu ad Palatium Regium ... comitatus est. Intempestivam hanc ... nobilitati ...
... supplex ... Regis Maiestati in scripto obtulit cur Wittenbergium salva Regi-
... ad finem belli huius retinere velit. ... et non consentiente ...
... et detinuit servandosque honorificentissime Zamoscium ablegavit. Stipendiarij
conditionem deditionis autori Cancellario lenitatem exprobrarunt ... per Castra ...
... expugnatoribus ... denegatum nec ex dignitate Regis nec ex fide spondentis Lanckoroni
... ubi ... ut in ... innocentium ... involverent ...
diripuerunt, Commissarij ... in Civitate ... quidquid a ... Suecis
relictum reperiunt legitimis dominis restituebant, ... quod nullius
esset vel ob confusionem dignosci non poterat regia munificentia inter sti-
pendiarios distributum. Nobilis tot deditorum numero, quot per viginti
aliquot annos cum Suecis bellum gerens Germania nunquam habuerat, expugnatis, et
iam iam sese insinuans Victoria qualiter non diu post ... elapsa
ad ... cum Brandeburgico ingentem exercitum ducentem ... quod Belli ...
... Clientelam principi con... ... qui ... fuerit ... quare
... animis sanguine Patrio ... qui fide ... verterint quare in
... Poloniae corpus dissolutum ... dispersa fuerint ... ex
... proxime spectaverunt mei instituti est quae ad ... gesta sunt
breviter et fideliter annotare. Istius temporis ipso pervigilio SS. Petri et Pauli
... eiusque districtuum nobilitas quinque cum stipendiariorum ...
... pedestrium, et ... copijs in ... prope ... castra
loco satis accommodato castra iterum metata est. Latus unum fluvius alterum ...
tertium praeruptissimi colles ... intervenientes tegebant qua ... patebat ...
... ...que erecta, quod in superioribus ... desiderabatur in hoc renovatur ...
debatur castrensis, disciplina ... Barthy ... interdicta ...
... via foro a castris procul ... maiore ...
parte ... minus ... enim ... et pro ...
... restagnans, ... et ad colles ... ita ...
... observantiam militarem ... laxavit. Bono tamen ... est et ... scalas
nam et ... semel ab ... in ... pontem ...
et quidquid scandendis ... in ... deduxit. ... eo ...
... ad Castra commode et celeriter ... die Visitationis B. V. ...
... impune ... Camaldulensium ...
... causa in ... Rockiel... quem Regina cum ...
... aliquot ... Casimiriam ... de tenacitate sua et ...
in hoc Castra ... nonnihil et remittens de ... auspicia ... liberandi Civita-
... succedebant ut ... primi conflictus ... Gubernator non aliter quam ...
... exitum omnibus spondere ...

[margin: + Wrangel / ... / Buchel / Petrus alij / ... 18 minores / ...]

[margin: ... more / ... / ... Comment... / ... / ... / ...]

[margin: Rex ... / ... / ... / ... / ... / ... / ... / ... compt.]

663

sublaturum se ~~[illegible]~~ etiam non solum ex animis nobilitatis nostrae sumpta suspicione, sui omissione honoris
proprij stipulatus, promittebat. Cuius sibi omnis rem antequam ingrederetur diligenter omni
locorum suspectorum perlustratione Collegium Maioris et Vladislaviani per legatum Mustarbi qui ad in-
clusionem ob stultitudinem [illegible] ingemuerat, ne quid insidiarum lateret et disquisitionem permisit. Moram
iure quam unquam cum apparatu eius 80 curribus 12 tormentis [illegible] suo presidio solito [illegible]
in portis marientibus noctu per agrum Mydlnicensem ad portam Mur[illegible] ut qui
minime speraretur in castra irrupisset, profectus est. Longo tamen spatio sua dilapsus
castra hinc ab clausione agminis exclusus eadem kazimirio quem intervisere intendebat re-
sus. Hic enim remotus a suis Davidi Mehiorum stationem ad hac parte [illegible]
tamque ad ripam alteram secum adduxit. Dixit conatu impetrato, in tempus aliud cum [illegible]
dilato ne miles vacuus in urbem rediret, colonus [illegible] et presidiam capitani pugn[illegible]
Lysni et Smerdynia incendi, ac aut vero [illegible] accommodat pecus ac quod nancisci poterunt abigi, Sanum [illegible]
sine excerum nostrum [illegible] adductis concedit. Damno inaestimabili maior accessit do-
lor et desertione quondam sui custodum [illegible] qui nondum tyrocinio expleto diu se[illegible]
di patentis foribus et celle [illegible] ad Gubernatorem excedit. Pater quod sibi vester reddere nol-
in iudicium eundem postulavit atque quod nunc aliquot Suecorum consilij essent mandato
accusavit. Multati in omni quam habebant fuga dimissi sunt in [illegible] omni [illegible]
[illegible]. Alius autem perditionis (ni [illegible]) [illegible] a religione sed etiam [illegible]
ad plures qui christianam concinnunt blasphemias abijt. Melior ille esset si nunquam [illegible] [illegible]
Julij data utrinque fide verbo Gallus Wirzbowig duxque [illegible] Zebrzydowius gener [illegible]
[illegible] mensis d. Benedicti [illegible] militum epulo Gubernatore [illegible] de Collegij
venerant in eo multa et [illegible] promissa afferebantur si [illegible] reddere [illegible]
rebantur ille pertinacius defendendi sibi non habendi vices demandatas [illegible]
bat [illegible] animo post colloquium [illegible] cum [illegible] ultra pontem [illegible]
[illegible] processerat, vim illatamque nisi [illegible] suis consilijs resigere [illegible]
gia contulit [illegible] Interea [illegible] Tenczynus quod advenientes [illegible]
rent ad se [illegible] ut auctior viribus [illegible] plagam nostris inferret. Lubomi-
us [illegible] regalis [illegible] Sueus familiaris Odorovsky [illegible] hospitium [illegible]
specie familiis regundis nostris nunciat ut tempori adsint [illegible] veneantur
domum rediens [illegible] ubi egisset rogatus [illegible] dissimulare [illegible] [illegible]
observatis vinculis adstringitur spoliatur et simul adducitur. Obsiderunt [illegible]
nera insidiarum circa pagum Morawica [illegible] si hunc annosa [illegible]
det [illegible] hinc inde conflictu accurrentibus. Cracoviam mortem 30 Suecorum [illegible]
plus Gallus Rockicki qui nuper [illegible] fuerat et Joannes Morsztyn Surratorum [illegible]
czycensis Capitanei [illegible] [illegible] salvisque rebus omnibus in urbem adducti [illegible]
Morsztynij Capitanei et [illegible] consortes de absentia plerumque [illegible] qui ad [illegible]
erant deque [illegible] intemperijs nostrorum [illegible] de regimine sibi [illegible] [illegible]
clodis Snater die S. M. Magdalenae Solis vigilia qui [illegible] domo [illegible] venit.
[illegible] cum [illegible] peditum et equitum [illegible] et [illegible] ad [illegible] producere aliud
[illegible] ponentibus [illegible] consilio aliquot hominis [illegible] Cohortes
insidias in nemore Kobierzyn occuluere. Post primam velitationem duae [illegible]
equitum utrinque concurrerant, [illegible] scopis [illegible] nostros in
conferebant ambo acies militum certabant [illegible] specie [illegible] nostros [illegible]
peditatum et tormenta [illegible] satagebant nostri dimoveri loco parum [illegible]
fixo stetere loco. [illegible] Conclusis undique Saluti [illegible]
inbellia. [illegible] enim [illegible] ex acie in Saborek se [illegible]
dextro cornu cum nobilitate [illegible] [illegible] pedibus [illegible]
nullus [illegible] erat [illegible] qui in [illegible] desperatis salutis [illegible] Patefacta [illegible]
[illegible] impulsu [illegible] et prudenter sese ex acie amovebantur quod [illegible]
[illegible] ad summum hominis [illegible] [illegible] [illegible] voluissent ad [illegible]
dum per tormenta [illegible] antequam iterato [illegible] [illegible] [illegible] Fatebatur hoc [illegible]
[illegible] aut vinculis addixissent, in [illegible] [illegible] in acie detentus fuisset [illegible]
[illegible] gratis dicens si media hora ad [illegible] in acie [illegible] ad funeratos [illegible]
fuisset nec immerito. Undique nostrorum plebs [illegible] [illegible] fortuna [illegible]
[illegible] aiebat bello finem hac ipsa die impositurus si [illegible] reddebat [illegible]
[illegible] Gregarij [illegible] quod salvus redisset [illegible] reddebat nec [illegible]
se in [illegible] [illegible] et ad apertam necem [illegible] Ceciderunt [illegible]
ex [illegible] plerique Sancij rediere e nostris Valerianus Wilczogorski [illegible]
gloriose in [illegible] occubuere qui dextrum cornu deseruerant in Gaspinio et Gaspinio fere
[illegible] in primo, impetu multati. [illegible] bone quantum [illegible] suo ex urbe
[illegible] asserebat quot admisisset [illegible] [illegible] quanti se et Dabianus

liberassent Quirites [illegible] si aurum saltem [illegible] cuius alias in terris sunt studio-
sissimi intendissent ut nec [illegible] quidem die B. [illegible] ipsi [illegible] poenas exol-
ventes in urbem venissent Patriamque universam gravi metu liberassent! Sed nondum satis
malorum divini neglecti [illegible] dederunt Polonis vel potius nondum satis castigata
agnoscebat seipsam nobilitas [illegible] eadem vitia quasi esset qui pugnarent et illis
et [illegible] ipsis [illegible] admonenda esset manus et in arma [illegible] ambitioni [illegible]
temporis. Vanam quoque nostram jactationem [illegible] invincibiles dicerent omnes
cum adeo parva manu [illegible] in acie [illegible] prodiret et [illegible]
peris ultro nobis concederet. At [illegible] iam [illegible] Germanici manipuli [illegible] ceterum se [illegible]
canes onerari [illegible] plus quam jumenta [illegible] sine ullo pretio [illegible]
ubi alteri absque [illegible] desisterent tamen ad obsequium ac in fide permanere se [illegible]
tantillum tamdiu negati [illegible] solverentur, [illegible]. [illegible] nihil acrius militem
militiam exasperat [illegible] et desertorem facit quam negatum stipendium quo tanto [illegible]
persolvendo est quod tantillo [illegible] homines ad [illegible] conducit in [illegible] con-
ducit non solum operas sed sanguinem vitamque ipsam impendunt. Atque in dies hic quo
aurum funderet exhausto [illegible] semel thesaurus non erat; Suecia multo minus
[illegible] suis quid adiumenti ferret [illegible] non habebat. [illegible] Civitas [illegible]
[illegible] rapuit, 15000 thalerorum [illegible] simul [illegible] et [illegible]
[illegible] cum Consul et Senatus non [illegible] singuli nisi quanti [illegible] essent ante [illegible]
[illegible] conferrent exercitum militibus [illegible] ac ne ulli [illegible] esset occasio [illegible]
[illegible] 5000 vasorum [illegible] pauca [illegible]
[illegible] septimanas [illegible] ex causa R. [illegible] Collegii Maioris, qui
huiusmodi negotiationem cum quodam consorte Georgio Remer [illegible] habens 8 vasa
[illegible] insuis D. domus [illegible] in suam cellam intulerat, gerebat curam [illegible]
unde Georgii frater Magnus, qui absentis germani [illegible] nomen militis Sueci
[illegible] reliquorumque [illegible] in vino [illegible] volebat. Repetentes a nobis [illegible]
[illegible] ad eum apud quem deposuisset [illegible] abesset, non [illegible]
[illegible] cum vel literis [illegible] facultate a [illegible]
salvo Societatis emolumento, bellum [illegible] in Collegio milites inducere et [illegible]
[illegible] cum commilitonibus [illegible] circumagere, parum habuit nisi Collegium
[illegible] alteri [illegible] et [illegible] redhibendi
in periculum apud [illegible] Quatris [illegible] depositum [illegible]
adducere voluisset. [illegible] schedam [illegible] apud se [illegible] volebat
[illegible] nobis [illegible] vina apud se esset. [illegible]
[illegible] commissarios [illegible] vocati. Vina reddere debuissemus cum [illegible]
[illegible] quidquam apud nos residuum esset. [illegible] remedium data schedula a nobis [illegible]
[illegible] Quinimo tamen non liberabat [illegible] cum pauperes Professores nos esse et nec [illegible]
[illegible] ad mensam libere diceremus. Vina [illegible]
[illegible] sine molestia debebamus, quoties ea commissarii [illegible] et 15 [illegible] curam [illegible]
[illegible] aliquando [illegible] denegatione [illegible]
Compellatus Gubernator de commutatione Galli captivi negavit ullum [illegible] libere
[illegible] permutare [illegible] ingenio et [illegible]
[illegible] Civitates ab eo circumveniretur [illegible] ad [illegible] invictus [illegible]
[illegible] non potuit donec conferente [illegible] Civitate illud in [illegible]
Tum vero publicari per [illegible] iubet [illegible] a Sueco Regem Poloniae fugatum [illegible]
[illegible] castris ad [illegible] quatenus [illegible] nimium
[illegible] terrorem [illegible] qui se ad pugnam nec amplius [illegible] dicebat [illegible]
[illegible] et futuris spoliis [illegible] Ille enim quod [illegible]
nisi [illegible] in summa arte versutissimus simulans se amplius [illegible]
nec [illegible] nostram nobilem militiam in summam socordiam perduxit, usque eo ut
se tituli in Comitiis Proscriptionis et tribuni vel [illegible] in iudiciis [illegible]
crederent. Primo [illegible] paucos [illegible] plures in Societatem [illegible] recipit [illegible]
discordes [illegible] et tumultuantes, dicit et persuadet decretis [illegible] coniungit. [illegible]
[illegible] admonitus [illegible] sententia [illegible] impedimenta et nonnihil [illegible]
[illegible] in medio [illegible] Regni
[illegible] nobilitas [illegible]
[illegible] Erant in castris [illegible] Xiazniad [illegible]
Regni [illegible] quum bello [illegible] parere dedissent [illegible]
[illegible] ferebant imperium [illegible] Sardanapalus [illegible] his
[illegible] militare palam [illegible] nec ille [illegible] Satyrice [illegible] gubernatione
et [illegible] alternationibus [illegible]

P. v. Vindug. 196

622

et paucos [illegible] quorum nunquam duas millium explerant numerum homines eos in esse [illegible]
nil [illegible] morem [illegible] haberent hominum, [illegible] quod nullis gladys dorum [illegible]
[illegible] ad [illegible] iam ad [illegible] ad [illegible] familiarem [illegible] ad [illegible] deserebant
[illegible] vespere plebis quam aliquando venire aliquando cadere velut [illegible]
[illegible] expellebant ad [illegible] ultimo dimisere ipsi insuper [illegible] ferentes [illegible]
[illegible] signa reliquit Wilkoszowys et pedites in castris. Ensifer ad Sacellum S. Crucis [illegible]
oppidum duxit. [illegible] cum suis [illegible] ordine. Sueci [illegible] [illegible]
se adorirentur [illegible]. [illegible] ductore R. P. Marino [illegible] studiosis observantes
[illegible] concurrerunt duo cohortes Buzeny [illegible] se gesserunt. [illegible]
Xiazand [illegible] Zabrienski [illegible] sed post Ensifer [illegible] in pedes [illegible]
[illegible] flexerunt, defectis terga quoque [illegible] debebant. Lente [illegible]
[illegible] veritus insidias [illegible] nostros [illegible] Laskonium [illegible] in [illegible]
Lokenginum sub [illegible] Sandomiriensis [illegible] Zebrzydowii [illegible] vulneris [illegible]
Dudam [illegible] in acie occubuit triginta alij in loco pugnae [illegible]
[illegible] agit e castris [illegible]. Wilkoszowy et Kaspricij cum suis montanis [illegible]
se [illegible] in [illegible]. Varum [illegible] castra Sueci [illegible]
montanos reliquos, capiunt [illegible] 4 [illegible] in [illegible] religiosos [illegible]
[illegible] 4 [illegible] ferreas longiores [illegible] reliquum incendunt. [illegible]
[illegible] 6 [illegible]. [illegible] ne in [illegible] Dorycha [illegible]
cum captivum ad Warsaviam et [illegible], erat [illegible]. Sic alteris [illegible]
apparatu ad expugnandum [illegible] nobiliter sua an [illegible] culpa [illegible]
[illegible] haud unquam vel certe raro in [illegible] pugnis talis [illegible]
[illegible] qualis [illegible] talis grex. In [illegible] quaedam sunt paria quaedam [illegible]
quam Δυo [illegible] disparia Utere antiquus familiae sanguis [illegible]
[illegible] voluntatis utere [illegible] desperatis [illegible]
[illegible] equitum pedites [illegible] exempli. [illegible] commilitonis [illegible]
[illegible] praedo. Domtimis [illegible] Suecis [illegible]
[illegible] Zebrzydowio [illegible] ac si nulla essent [illegible]
[illegible] cedebant, ille in castris expugnatis. [illegible] deseruit. [illegible]
veteres [illegible] imperatores. [illegible] dominus cum ex [illegible]
[illegible] Centurionem [illegible] ob turpem ex acie fugam [illegible]
Chodkiewiczy voluntariorum. [illegible] vigilias [illegible] in furcam agi [illegible] + Domile
[illegible] legibus dux exercitus re male gesta cruci affigebatur. [illegible]
quod inauspicato adversus Agathoclem. Asdrubal quod adversus [illegible]
[illegible] pugnasset capite damnati sunt. Apud Romanos. Tullus [illegible]
[illegible] Suffetium ducem Albani exercitus quod pugnam deseruisset, in acie et [illegible]
[illegible] sedentem expectavit quo inclinaret victoria [illegible] discessit [illegible]
[illegible] afficit nempe quadrigis in contrarium [illegible]
Rugh... Castris velut [illegible] quod [illegible] ulterius Zebrzydowius [illegible]
[illegible] Dzikowa [illegible] 12 [illegible] tormenta cum pedite [illegible]
[illegible] salutem suam et subditorum et mercede 3000 redemerunt, [illegible]
[illegible] capitis [illegible] Zebrzydowij [illegible]
[illegible] e pagis [illegible] modo ab igne et ferro [illegible] manserant. [illegible]
[illegible] et [illegible] non repugnantem [illegible] modo in universo Palatinatu [illegible]
[illegible] fuerant. Edidit autem [illegible] quo districtissime nobilibus [illegible]
comminatione gravissimae poenae ne quis illorum ad [illegible] expeditionem [illegible]
[illegible] arma sumat [illegible] se iungeret, sed parati [illegible]
[illegible] attendat. quod si quis in contrarium animos sumeret [illegible]
[illegible] impune esset, et [illegible] dimidium bonorum [illegible] mediante [illegible]
[illegible] Vistula [illegible] pagi [illegible] quod [illegible]
Warsaviae in suam arcem [illegible]. 30 Augusti: [illegible] +
Post dispersum ad Cracoviam Casimiri exercitum, arce obsessa ut putabat Caroli [illegible]
[illegible] per tribunum Millerum [illegible] Vierdo [illegible]
[illegible] deducerentur, longe lateque qua iter agebat [illegible] oppida pagos [illegible]
templa [illegible] ad [illegible] 17 Augusti appulit. Duo fere erant hominum [illegible]
ex Cingaris Judaeis Polonis et non admodum multis Suecis conflatorum qui inter [illegible]
[illegible] negotiatores potius quam milites [illegible]
et [illegible] suis [illegible] aliena, argentum aurum vasa sacra et profana [illegible]
Sunt 4 Sacci argenti Ecclesiastici in quo 4 [illegible] quod [illegible] 100 boves [illegible]
[illegible] vulgo nuncupantur totidem [illegible] et aliquot [illegible] 80 [illegible]

623

623

delevis [illegible] ni dissimili [illegible] rex pretio, O's ista nova apud Reuchers [illegible] in [illegible]
merium Christus ni admisisse. Exonerati uno die [illegible] multa et varia [illegible] miles [illegible] refrene-
bat vires et quia nullo commodo ad vrbem [illegible] esset, ad eandem qua venerant viam repetendam
vtili opera in defendendis Besanis quos à discessu Wittembergij collegerat Wirtius persuadebatur. 40 cu-
rus graviores Germanici onerauerant desideratilia Polonis, quo ditissimi etiam cuiusq exercitum
oneraui, auri [illegible] et infecti massa. Cymbia [illegible] [illegible] [illegible] vasa aulica, adiuncta primum
[illegible] militum [illegible] et cadaverum qui in Suecia sepeliri volebant loculi. Hic omnibus securè
defendis cum delectis. Vorgelij [illegible] [illegible] Aderkassi nota militus nomine [illegible]
qui Carolum adirent secum [illegible] redderent de profligatis binis Polonorum castris docerent e:
[illegible] robur [illegible] intenso belli neruo augerent. Nec dubium quin magno sibi accessissent
adiumento ni vltro à rege [illegible] dum complerent Sacrilegij mensuram scelerum sequerentur. [illegible]
[illegible] enim 20 Augusti profecti primis castris [illegible] altero Andreovium [illegible] ad [illegible] [illegible]
templis spoliatis. 4 tandem non procul ab Inowloz subsistentes à Quarzianis et Scythis
in coronam circumfusi ad internecionem. Vorgelio et [illegible] Zebrzydovio fefellerant et Aderkassi
captiuis deleti sunt. Periere Sacrilegi 24 Aug. non vulgari exitu et quondam [illegible]
non peste vt olim Brennij non [illegible] fluctibus vt non ita pridem Batavi Vandervoder [illegible]
vt vidimus Deo [illegible] [illegible] concertatus sunt. [illegible] loculis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cadauer [illegible]
ginta millium [illegible] [illegible] [illegible] fudit. Scythae [illegible] qui aurum esset [illegible]
[illegible] [illegible] habere membratim concisum auibus et canibus [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] et
ex ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] quem spoliarat.

Dirum et vivum diuinae ultionis de spoliatoribus templorum exemplum nihil mouit immania aduersis
pectora, [illegible] enim quibus hostis quo cum decertarent defuit. Etsi pro meta fuit de [illegible]
aliquot [illegible] quo 16 Augusti ad expugnandam nouam Sandecz [illegible] abierunt omissa [illegible] veterem
[illegible] ibique vetustum Claustrum Virginum Collegium depredati sunt, abductis [illegible] Sanc-
[illegible] monialibus. Alberto [illegible] à S. Confessionibus presbytero [illegible] S. [illegible] et ~~[illegible]~~ [illegible] in [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] 6000, ~~[illegible]~~ [illegible] precio ~~[illegible] libere vellent~~ [illegible]. Deinde Augusti 20
[illegible] Societatis [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] in exilium pulsi. [illegible] [illegible] ea [illegible]
[illegible] fiore. [illegible] enim memorants vocatur Senatu [illegible] [illegible] [illegible] et binis ex [illegible]
[illegible] Ordinibus, [illegible] 6 Jesuitis. Quaestionem huiusmodi Gubernator [illegible] [illegible] pro-
[illegible]. [illegible] poena afficiendi sint qui contra edictum literas scriberent et factionibus
operam darent? Post Senatum, Sacerdotibus et Religiosis [illegible] alij dicere ne in irregularitatem
[illegible] poena sequeretur incidererent, recusantibus; alijs [illegible]. alijs [illegible]
demis Juris [illegible] absentes [illegible], tandem in eam [illegible] convenerunt sen-
tentiam Solius arbitrio Gubernatoris pertinere quem summa esset potestas. Sive quam poenam con-
victum afferre mallet, sibi non licere, nec fas esse quemquam condemnare ignota persona
conditione, statu causa, circumstantijs et [illegible] P. Golebiowski [illegible] Societatis [illegible]
[illegible] sibi oblatas legere iussus [illegible] [illegible] manu scriptas esse. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et missas ad D. Commissarium [illegible] [illegible] in [illegible] rumores de rege Carolo interfecto
continerent. Alta Gubernator. Cum in confitentem reum [illegible] nullis sint Iudicis [illegible]
[illegible] quam et pronunciat. [illegible] Ego Bona Societatis [illegible] [illegible] Regio [illegible]
vos quam late se arma Suecica extendunt in Polonia, excesse iubeo. [illegible] est Voluntas
[illegible] Regis mei et id à me [illegible] publica quam vos turbatis exigit. [illegible]
natum et Clerum vrbis ne quis vnum calumniari me audeat [illegible] in vos [illegible]
nis ego decerni, cum id alienissimum sit et à mente, et ab Ordinatione [illegible] Regis
[illegible]. Conabatur P. Pankowicz [illegible] domus [illegible] ad S. [illegible]. Societatem
defendere [illegible] ob vnius delictum oes puniri ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel maxime [illegible] quod Regula Societatis [illegible] nemini licere litteras
scribere [illegible] nisi eas Superior legeret et obsignaret. [illegible] P. Golembiowski [illegible]
patere [illegible] [illegible] sigilli quod penes se [illegible] esset, et ob id à Superiore
puniendum esse. Salua Societate [illegible] innocenti [illegible] [illegible] non audita [illegible]
[illegible] ipsi [illegible] [illegible] hac ipsa die Casimiriam, sequentis. alij vltra [illegible]
excedere [illegible], alij [illegible] [illegible] ante in [illegible] suis latitabant. [illegible] [illegible] negotij [illegible]
mouere aliqui. alij [illegible] [illegible] conuiuiorum deuotionis cuiusdam [illegible] quo [illegible]
[illegible] male vir [illegible] [illegible] datis et acceptis agitare apud Gub.
et D. Commissarium [illegible] litteris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod non possumus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nullas [illegible] [illegible] contemnere volens Wirtij [illegible] [illegible]
combussit. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] conuiuio excipit [illegible]
cum [illegible] Sandecz [illegible] ablegauit. [illegible] eius à [illegible] conuiuio excipit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] familiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] iubet. et [illegible] [illegible]
[illegible] tres in lucem prodiere P. Golebiowski litteris, [illegible] iam habitis, è tribus
Collegij [illegible] in Refectorium ad S. Barbaram [illegible] vocatur [illegible] [illegible] Golebiowski
compingit oes sub honesta custodia detinet. Libertatem si vades darent [illegible]

665.

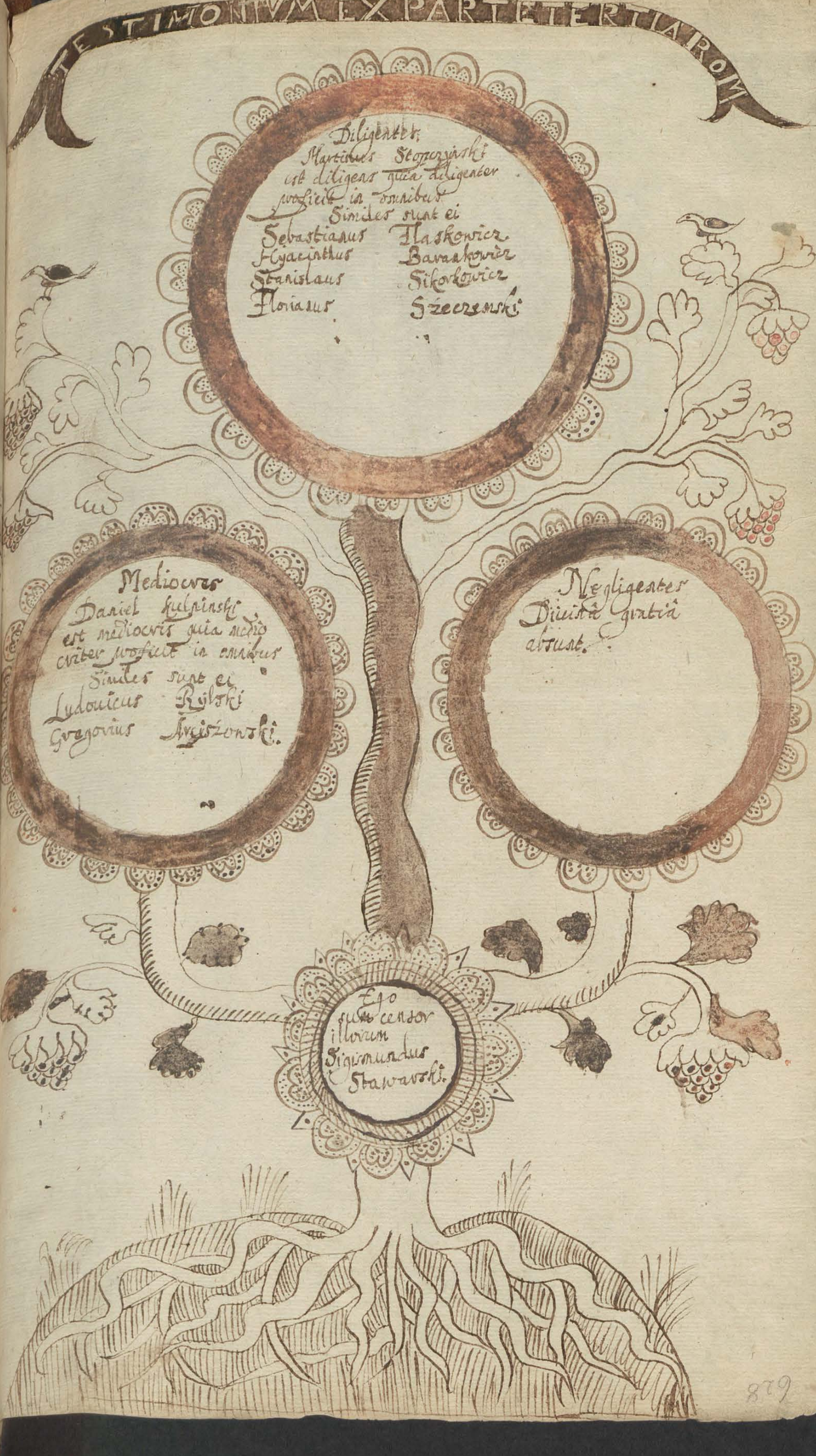
ut sic complices et conscios si qui eorum essent vestigaret. Omnem movebant lapidem hostes ut ali-
quos ex civibus sponsores haberent quibus remiserit. magnam Vicarium Epi M. D. Rodzieu [illegible]
Sfortiorum et Pawy ut id fieret tentabant verum ille hoc genus officii [illegible] declinavit
et simul se Iudicio illo apud Gubernatorem Kobis suspicionibus subtraxit. ad quod, Donato P. D.
Dubowski et Radyminski, cum eos secum ducere vellet licet quid rei futurum esset penitus igno-
rarent nequaquam eundum esse dixerunt siquidem nec per ambasiator nec per [illegible]
Gnalis sed per consulis familiarem [illegible] invitatus fuisset. ad negotium quod ipse ignorabat.
Tandem 11 Xbris Conobium Carmelitarum Discalceatorum feritate Vandalica spoliatum incendio suffoca-
quo praesidium arcem Visniensem nobilissimam direptam inde abeuntes vastarunt. Muros ejus arte cuniculari
suffossos vi nitri et pulveris ab imo evulsos furiosi per auras disploserunt, tormentorum
fragmina in puteos conjecta ruderibus obruerunt. Ad extremum Ecclesiae Cathedralis [illegible]
per Barbaria immanis vulturinis unguibus patuit. Colonellus Stuart cum suis praesidiariis ex
arce migrare jussus aegre tulit officii sui permutationem, cum sibi stipendia non praeberent
quasi vanatis operis pretium consulens Rex dumtaxat solius servitutis quam in sacellis depositas di-
ripit. In capella Iagiellonica praepositi Rorantistarum sic vulgo ejus Cantores presbyteri nominant [illegible]
post altare absconditos sustulit, nec sacris vasis hic et in aliis parcit, neque his sakare infamem tamen
haud poterant omnem suppellectilem sacram autem domesticam Sacerdotum deportavit. Audiit haec [illegible]
et indoluit damno ac simul sacrilegio profanationi sanctae spoliatam autem spoliatis Ecclesiis ire non
valens propter morbum quo cum 30 diebus conflictabatur, hoc negotium reciprocatione committit
R. D. Lancucki. Radomensem adire et averti damnum extorquere id erat. Hic si interveniens sacrilegii et aliorum. [illegible]
qui id fierent accusasset, notam suam nihilominus insuper tali Regio Gubernatori forte non habuisset, si ab [illegible]
repeteret. [illegible] oppressurus esset, quas difficultates et ad se amoverat, prudenter et [illegible]
[illegible] quiritari nec quemquam accusare verum ad noticiam Gnalis se deferre dixit in locis depositis
[illegible]. Sacraria omnia vi aperta inque remota omnia, Deo dicata et servitutis quae [illegible] in locis depositi
non movenda, auferri fecit, et indicem quantitatis ablatorum fuerat dixit posse ex fabro [illegible]
[illegible] qui ea ut servata reservaret nisi eo haud esset. Injussu suo haec omnia accidisse. [illegible]
[illegible] serio et de omni custodia fecitque D. Dm. Rmo postea vadet Gnalis [illegible] ad Calendas
[illegible] Ham illi vel sacro auro incendium nuper [illegible] et glisceret in [illegible]
[illegible] instante obsidione extinguenda erant. Coniecerant in carcerem capitaneum [illegible]
[illegible] a militia petentem tanquam mali exempli stipendiarium Gnalis [illegible] vincula sui [illegible]
[illegible] suum contemptum esse interpretans, inunta [illegible] e carcere eundem eduxit. [illegible]
[illegible] praesidiarii [illegible] declinarent Stuart Colonellus [illegible]
duci maior [illegible] immittit prudenter dissimulata et [illegible]
facto, ne [illegible] se capita praesidii collideretur. In [illegible] domus [illegible]
conspirationem prodidit apud Wassowicz [illegible] in plateam D. [illegible]
ab ipsa [illegible] Sclopis et [illegible] inter [illegible] prodidit. Viginti [illegible]
[illegible] laboratores qui dicto Sacramento opportunitatem expectabant temporis
dum nostri adessent invadendi hostem et [illegible] vigiliam [illegible]
invenientibus ex supradictis quatuor comprimuerunt duo vasis conjecturis et suspicionibus [illegible]
[illegible] crudelissime [illegible] complices non prodiderunt [illegible] praesidiariis inferior [illegible]
[illegible]. Licet enim civium numero et viribus et armis longe praesidiariis [illegible]
nec sine incredibili sanguinis profusione res tanta tentari posset, [illegible]
[illegible] praesentaneum discrimen ac ultro perire, ut salvi forent, nihilominus [illegible]
periculosum metum vincebat ad quam suspirabant libertas et [illegible] rem gerendam [illegible]
[illegible] propositum quo vim vi repellendam animis [illegible] constabant. [illegible]
si [illegible] libertati et armatae [illegible] nobilitati [illegible] Polonis viris illi [illegible]
[illegible] et virtutem [illegible] obsideret et oppugnaret [illegible]
statuerat. [illegible] Omnino [illegible] nec non [illegible] Trysbowicz [illegible] exercitum cum
Militibus stipendiariis 20000 (praeter [illegible] plebem et rusticos 40000) [illegible]
[illegible] Georgius Lubomirski Regni Marsalcus Regis ac sua [illegible]
voluntate Dux nominatus est. qui Magistratus nec illi [illegible], nec [illegible] et obsidionis
autem incommodo [illegible] contigit. Sua consilia quo [illegible] habuit et [illegible]
propositum [illegible] fallente sine inscitia [illegible] ignavia nobilitatis [illegible] in Polonia Ecclesiae [illegible]
Credidissem quod se vindicare in libertatem qui [illegible] propria [illegible] facultatis. [illegible] cum [illegible]
ex omnibus templis quatuor Commissarios [illegible] ablatis et [illegible] Schomberg et [illegible]
vellent. [illegible] exercitus [illegible]

incursi compararunt
hemis 26 7bris chluculi circa Brzednik et Olbrie, cum prosphoram (sine illo stra-
tagemate quo usi commodo, in curribus annonam in urbem deferentes, sese occuluissent in i-
psam portam forte perechassent memorabile aliquid perfecissent) ad ipsam portam D. Floriani
accurrerant ibique Arisiorum [illegible] manum Judeo, caput alteri amputarunt amissis tubi-
cinis ipsi illaesi ad suos abierunt. Revali classico excitati inopinato Sueci cum tormen-
tis campestribus in campum usque iaculatorium excurrunt novosque hospites facta sui quodam
culo non ad arma arentia non est. Solam explosione salutant. 27 Szemberg aliquot cohortes
ultra Casimiriam in collibus Kremionki dictis disponit in anfractibus montium alias
occulit. Conspectis signis erumpunt velut ad quosdam hostes et Casimiria porta peditatus
et campestribus bombardis subsidiarii. Adductis hosti e collibus in planiciem recedunt et
longius a Casimiria divisos elicitos ad campum et insidiis positis circummunire [illegible]
quos hostes non procul, verum quod erat, secuti sunt. Fit velitatio qualis antea
nunquam hoc bello nunquam Schacht famosissimus Suecorum veteranus et Officialis
in his corporis hos [illegible] glandula ruit [illegible] iuvantibus paulo et Charandes
Sagitta in guttur in frontem et [illegible] cum equo plures [illegible] caput abscissa
ubi cacodemonis, transverberatur labanti ex equo [illegible] volebat ipsi Gu-
casis idem fere fatum subiit suus comes qui hostem ulcisci volebat ipsi
bernatori galeam et equus sagitta perfossus tormentis et peditatus ejaculatione ex nostris 7
qui vehicis post simulati sunt recedere. Constitit haec velitatio Suecis 100 fere hom
interfectis et vulneratis hominum damno, ex nostris [illegible] enumerabat insignis signifer
etiam [illegible] est. qui fuerit discere non potui. 28 7bris quo vel maxime venti
ipsi per liberum aerem depugnabant Poloni in [illegible] custodiis loco steterunt
mentie subirent ad 75 nisi ad arenam invitaret. Responsum tulit non esse
boni imperatoris ad arbitrium hostis pugnare. Sua se hinc satisfecisse officio. Si pla-
ceret [illegible] Dnis Poloniis ad se propius accedere expectaturum libenter oppugnatores
animus. 29 7bris Internuntius Regius Ludovicus Zelarowski venit adducens
secum Vogelium qui a Scythis rursus circa Inowlodz captus et a [illegible]
[illegible] captivus in limbum offerebatur pro Gallo Reginalis aulae secretario qui
castris Dembiny captus erat. Venienti obviam extra civitatem processerat [illegible]
perfectoque negotio intra duos dies eadem humanitate eductus est ultra Casimiriam
multis in civitate generis acuti hic Reverendi Zelarowij eduntis [illegible] qui
cumque illi locuti sunt. at Priami [illegible]. [illegible] et pro [illegible]
cans Karkuticia [illegible] oes in carceres coniecti sunt, vel honesta custodia detenti
5 8bris Celebrata sunt infinis Sacko pulsu etiam campanarum imperato-
ris Sepulchralis hic ordo servatus est. A meridie (alias non solent campani ad
funerem descendere) dato signo aliquoties campanarum. Commorans aliquot pedites
et equitum turma obversis ad terram armis tympanis nigro panno tectis et
lugubre sonantibus praecedebant. Sequebatur [illegible] modo cum gladio capulo
sursum versus prominente. Deferebantur a pueris candelis [illegible] accensis
quibuscum tres sacerdotes nenias canebant. Ferebat cui [illegible] impositum
[illegible] deportabatur ad D. Martini dependebant vaginis auratis ad latera fere
tu unumque puellati [illegible] pulvilla serica deferebant in quorum altero sigil-
lum in altero catenam auream ferebant. Duo vexilla nigri coloris [illegible] insignes
defuncti post feretrum et equum [illegible] panno nigro contectus sequebantur [illegible]
Gubernator cum aliis per ordinem militis officiariis. Hos per ordinem nobi-
litatem cum vxore defuncti ultima promiscuum vulgi turba claudebant.
6 8bris Tertia castra ad villam Bierzanow non metantur fossis [illegible]
muniunt multorum pagis dirutis stabula hypocausta aedificant. [illegible]
civitatis amplissimis non castra diceres. 8. 8bris Sueci per [illegible]
animum Poloni ad castra abeunt inde [illegible]
animum Polonos induti speculatum ad castra abeunt inde veliriam di-
nerunt et nonnullos nostrorum incautos abducunt. Resarciunt damnum
Poloni 11 eiusdem mensis Nocte enim 200 ad armenta in urbem adducen-
da excurrentes ultra Zieloniki ingressos circumpendunt alios caedunt alios capiunt
50 qui soli evaserunt ad Aedem D. Floriani usque persequuntur effundunt se in auxilium

Donhoffio [illegible]

portis integri et reventes excipiunt lapsos in nostros provolant cadunt in volitatione [illegible] ferme 10 in quo [illegible]
Romer ille occupatus, ipso Gubernatore [illegible] vix erepto quod ille Grammatice [illegible]
[illegible] capto et jam in Suecis regis militiam [illegible] multa pro [illegible] feliciter
passo ac [illegible] [illegible] habebatur. hic [illegible] [illegible] ipsius Gubernatoris in specie [illegible]
nostros [illegible] obversos armis [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
suos [illegible]. 13 [illegible] ad [illegible] commeantibus, [illegible] Civitati sanguinem [illegible]
necessariis, [illegible] inquilinos et pauperes [illegible] [illegible] pellis in eam [illegible] et [illegible]
[illegible] propriis alimentis et pabulum suis convehit. Lignorum subsidia removere [illegible]
modo suo [illegible] propter operas quotidianas et tributa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mandat intra duos menses illas [illegible] quo Thesaurus [illegible]
[illegible] nunc [illegible] in [illegible] [illegible] Rudowica Wesola Podgorze, et [illegible]
aedificia cum incolis numerentur excreverunt praeter Blonie Krowodrza [illegible]
et Suecinae [illegible] Lobzowt partim ruinis partim incendiis absoluta est ut [illegible] [illegible]
[illegible] consisterunt et sola [illegible] [illegible] quod magni [illegible] hominum construxit hoc eadem [illegible]
[illegible] ubi [illegible] consisterunt. Tempe quod magni [illegible] partiò variis [illegible] dispersa sese
[illegible] initialis est naturam quo ad Originem rerum [illegible] hinc magna [illegible] ac vigent
[illegible] incrementis [illegible] subito ad ruinam venit hinc [illegible] violentia. [illegible] [illegible] ferro
[illegible] maia, subito [illegible] ruunt caduntque impellente violentia [illegible] celebrandum [illegible]
[illegible] ex [illegible] nobilitatem ad Comitiorum [illegible] velut pacis tempore [illegible] et proposita [illegible]
[illegible] si [illegible] ille et non potius [illegible] erat qui bene consulta et proposita flamina addentibus Marschallus
[illegible] vertebat ambitione avaritia et discordiis [illegible] flamina [illegible] subordinationes in [illegible] pro [illegible] suis [illegible]
[illegible] Castrorum [illegible] a nobilitate subordinationes in castris essent. Cum aliter et aliunde necessaria
[illegible] recusabant eandem tenere, eo quod ipsi in castris essent. [illegible] Spiritualium bona [illegible] exhausta essent [illegible]
pro tanto exercitu [illegible] regalibus et Spiritualium bonis [illegible] nulli parcebatur regis
[illegible] habeni [illegible] consentiente nobilitate miles sine discrimine nulli [illegible] in singulos
ac [illegible] colonos [illegible] [illegible] vexabat [illegible] [illegible] contributione 60 fl. in singulos
[illegible] exhauriebat. In urbe [illegible] prudentia suis [illegible]
[illegible] injusta exhauriebat. In urbe [illegible] magis [illegible] necessarium [illegible]
satis bene tuta [illegible] muniebat magis [illegible] inquisitione et [illegible] et [illegible]
pulsione aurum [illegible] apud [illegible] essent inquisitione et ab [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] quivis [illegible] mercatoribus receptione, arrestatione et
[illegible] Militis Suecici observatione [illegible] 17 et 18 [illegible] [illegible] [illegible]
Senis Militis Suecici observatione [illegible] continebantur capita [illegible] possent [illegible]
minarent at [illegible] [illegible] quod domibus continebantur capita [illegible] habitationes inquirendo [illegible]
in Collegium [illegible] 30 [illegible] [illegible] Collegii medias habitationes inquirendo [illegible]
[illegible] Bellonae simulachrum die sequenti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] magnate [illegible]
plurimum indolenter quod nihil suspecti reperissent quo apud aliquos [illegible] [illegible]
vere molestias [illegible] Maioris [illegible] quod à milite subordinato [illegible]
neris [illegible] [illegible] cum milite in vincula coniectus [illegible] [illegible] 26 [illegible] de
[illegible] prolatum in compedes induerit alijs graviores poenas [illegible] [illegible] [illegible]
Commutatione vel redemptione Captivorum inivit ad [illegible] Marschallus [illegible] [illegible] ille [illegible]
[illegible] esse possent [illegible] a commutatione [illegible] abhorrere modo Officiales
officiali gregarius pro gregario commutarentur. Plures erant [illegible] in urbe et
Castris [illegible] qui dum in cambium [illegible] Fama venit inter [illegible] [illegible]
duo fere millia Ungarorum [illegible] à Gordano Scoto [illegible] [illegible]
qui [illegible] [illegible] viros [illegible] fuerunt, a nostris esse caesos. In maiori Polonia [illegible]
Lanciciam vi expugnatam in ea praesidiarios 500 deletos. In Borussia Konigsbergae
Markum nominatissimum bellatorem [illegible] [illegible] argentum et pulveres [illegible]
tor Regi suo [illegible] [illegible] violentia in portu Gedanensi delatas et
ibidem captum esse. Brandeburgici 14 Cornetos caesos. Duces Radziwilium
Boguslaum [illegible] Suecorum [illegible] a nostris Captum. Renuntia nobiliter [illegible]
Salem sibi distribui [illegible] [illegible] solitam postulat, concedit Marschallus [illegible] omnes
et [illegible] qui in depositorio prope Casimiriam et in [illegible] habebantur [illegible]
secundum proportionem accipi. Et 25 itaque 8bris aliquot [illegible] [illegible] et [illegible]
oppositis vasis ad excipiendos impetentium et iaculantium Suecorum globos et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] donec evacuarent depositoria Sueci [illegible] sibi [illegible] et Repositorium
[illegible] [illegible] 26 quod reliquum erat [illegible] aedificium et [illegible]
demolitur ligna aufert et in Civitatem Casimiriam exportat.

Circa hoc tempus decretum erat Consilio bellico Suae Regiae [illegible] cum Lithuanis et Militibus nostris et
Brandeburgicis partitis nostris accedere infestatione firmus illi Borussiae Ducalis et Pome-
rani [illegible] a Societate Suecica avellere quam in praesens ac simul et Gedanenses subleva-
[illegible] Rex cum castris moverit: et alia parte Lubomirsky [illegible] [illegible]
nio cum Tartaris ab Cracovia a [illegible] [illegible] Prussiae invaderet. [illegible] [illegible]
[illegible] se bene [illegible] [illegible] [illegible] Culpa [illegible] [illegible] quam Regiani Scythos [illegible]
[illegible] [illegible] pulcherrima de Suecis et Electore [illegible] Victoria a nobis [illegible]
Rem ea retone Rmi Vilnensis Epi hic infirmum et [illegible] judicium [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] ipse decidebit quae ego illis [illegible] [illegible] committo

TESTIMONIVM EX PARTE TERTIAROM
Diligenter.
Martinus Stopczyński
est diligens quia diligenter
proficit in omnibus
Similes sunt ei
Sebastianus Flaskowicz
Hyacinthus Baraakowicz
Stanislaus Sikorkowicz
Florianus Szczerski.
Mediocres
Daniel Kulpinski
est mediocris quia medio
criter proficit in omnibus
Similes sunt ei
Ludouicus Rylski
Gregorius Arcziżonski.
Negligenter
Diuinâ gratiâ
absunt.
Ego
sum censor
illorum
Sigismundus
Stawarski.

27 8bris deducta in montes Siliceos nostra tormenta et in muros Casimirienses directa tam post meridiem 3 [illegible] inclementi quod tum simul pulsabat et [illegible], sive terroris incutiendi sive significandi [illegible] capiendi gratia primum tonuere. 50 explosionibus [illegible] Bochnensi in parte corruit. Prope vero portam Vehiculi motu per [illegible] adregiones succensa flamma Casimiriam involvit consternatio in vico Judaeorum fuit tanta ut metu aliquot [illegible] abortierint et [illegible] ex senioribus [illegible] exspiraverint. 29 de nocte quod in diurnum diem illuxerat iterum tormentis muri pulsabantur equites prope murum, arcubus longioribus fistulis oppugnantibus repellebantur. hinc in castra abjecerunt Clesrow et Zablocie incendunt.

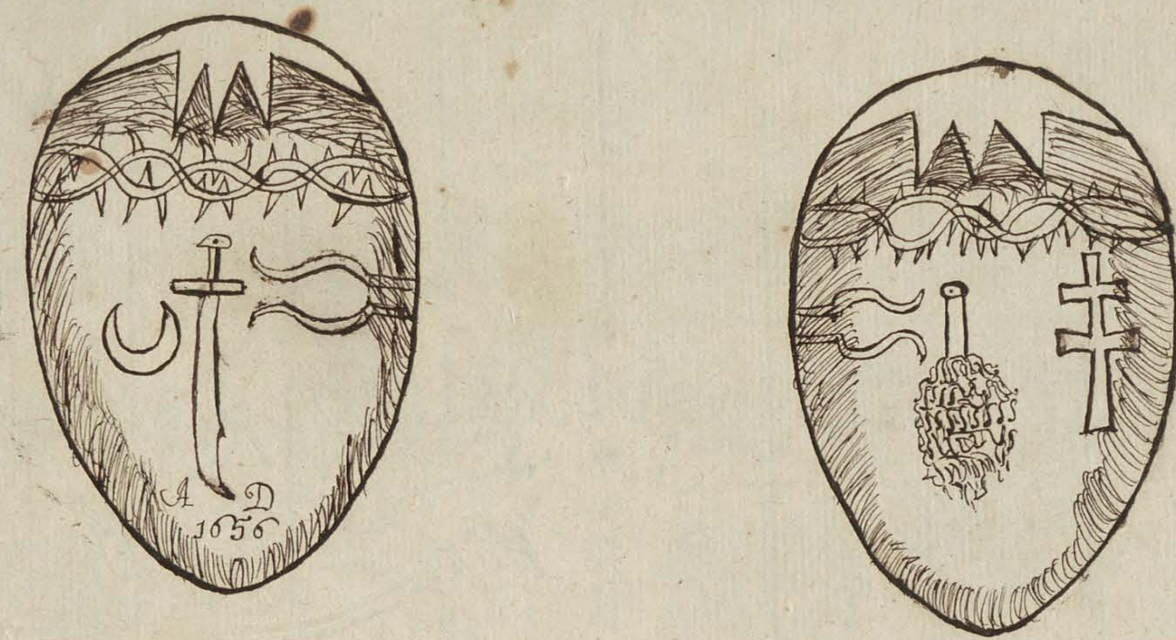
Initio 9bris unum militum et ducibus non studium fuit, nempe commeatum omnem qui adhuc in Civitatem ferebatur avertere, Sponsi frequentes hinc inde manipuli versentes et spoliatione aditum in urbem curtique praecludunt. nemo e vicinis pagis clam panis subterraneis inferretur Tholo omnes in [illegible] Rakowice Pradnik excurrunt. Fames tamen haec a nostris [illegible] intentata [illegible] famam illius potius [illegible] et nonnisi tenuiores civium afflixit. Suecia etiam panno semper vivere contenti spontaneam parsimoniam temperatione intendevunt magis, Dumtaxat quod in tempore, [illegible] equos 4000 certa mensura et numero pabulationem [illegible] Vni equo in 24 horas [illegible] unum lapidem, foeni aliquot pondo [illegible], quamquam [illegible] ipsima affluerent illis omnia et famis [illegible] habentes nihilominus [illegible] tales in una Schola duos [illegible] quod die nocteque quies non erat [illegible] [illegible] per plures domos [illegible] maiores in quibus equi decurrebant, [illegible]

9 9bris [illegible] nostri 20 tormentis muros [illegible] vicum Judaeorum verberant tanta quiete [illegible] in urbe quanta quis [illegible] iucundissimam auribus [illegible] sibi longinquum esse tentamen ex sua militari despicientia. Adverterant [illegible] Magistratum [illegible] his etiam [illegible] muros quanta quanta [illegible] versatione muri post minores [illegible] palatione Casimiriam muniverant satis, neque se [illegible] esse sciebant qui ad [illegible] tormentorum aut vociferationem Scythicam terrebantur. [illegible] bombo aut [illegible] redibit Casimiria ferro quam ne [illegible] recuperanda est quam ignavia [illegible] Wittenbergii occupavit vi ferro clade sanguine recuperanda est quam ignavia amisit. Sibi [illegible] infelicitas ut arces et fortalitia defendere [illegible] Gubernatoris [illegible] non velitione [illegible] in defendendis urbibus soleat Gubernatoris [illegible] defensoribus ad salutem communem [illegible] conspiratio irregularis labor et vigilia sunt necessaria. In expugnandis vis doli [illegible] [illegible] cuniculi catapultas [illegible] et Italicis et Hispanicis scriptoribus [illegible] et quod [illegible] reddidit [illegible] et catapultas [illegible] in eorum opere equo In Confluenti [illegible] infra Casimiriam [illegible] pontem et Catapultas [illegible] 10 et 11 9bris pedites et equites [illegible] [illegible] diem obyt [illegible], per hunc [illegible] fortunam [illegible] [illegible] qua se [illegible] ad vicum Judaeorum [illegible] in insidias nostros [illegible] machinis bellicis [illegible] [illegible] Sueci qui [illegible] in insidias nostros [illegible] Trebicki [illegible] capti [illegible] [illegible] in fugam [illegible] 40 nostrorum submersi [illegible] submersum esse [illegible] dum in [illegible] obtruncatur occiditur alii equo lapsum submersum esse [illegible] [illegible] et 4 famuli [illegible] 14 pedites capti adducuntur [illegible] [illegible]

12 9bris [illegible] per suppositum ignem vel [illegible] bombardis [illegible] [illegible] in [illegible] 40 [illegible] incendium [illegible] defensoribus [illegible] attendere, neve quod [illegible] conspiratio [illegible] et Spectabilis [illegible] attendere, neve quod [illegible] ad eas vigilias adigebantur [illegible] civibus [illegible]. Acatholici soli ad eas vigilias adigebantur [illegible] [illegible] etiam [illegible]. [illegible] jugum ferre per omnem invidiam Collegii Academici [illegible] [illegible] [illegible] ex minori domo [illegible] ex maiori [illegible] [illegible] cogebantur sed ex minori domo [illegible] servitium [illegible] deputarunt Professores 16 et supplicatione [illegible] facta [illegible]

18 et 19 Ad instantissimas preces P.P. Carmelitarum [illegible] arenis quorum templi Capella B. Virginis tecto [illegible] spectabat Civitatem spectabat dirutam [illegible] commiseratio non [illegible] indignationem [illegible] ad [illegible] ipsis tarantis et iniuriam Matris Dei [illegible] poterat ad [illegible] ex dolore hoc militis [illegible] et ad vociferationes [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] 4000 rusticos eo quod [illegible] tertium expedierant ad istud bellum ex [illegible] licet 4000 rusticos eo quod bini tertium expedierant ad istud bellum [illegible] vicis oppidis et pagis; [illegible] in Civitate Casimiriae [illegible] [illegible] dispositis ordinat Nobilitatem post principia [illegible] illa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Lubomirscius mandat, aliquot plagis omnes [illegible] [illegible] acie;

... quorandum ... fuerunt animi venderent
ad eadem ... erat insolenti plebe quam ... et quo fugerent ... Quare ... Deo ...
... ignavia ... ... sua ... posuerant casu per Suecos ... Capellani ... Castro ... parte in ...
victoriam ... ... et ... ... ferrum ... de
Prima ... ... passi ad ... Imperiabant milites pro reparatione damnorum ... ... de
... ... additione domum ... Mi. Lanoraltar ... contributionem ... missionem obtinent. ...
... pugnatur ... ... Stenbok ... ... et viginti ... ...
... maxime ... post hac facta est impressione ... nil nisi domus ... ad ... ...
est periculum ... quo, illam pinguiores ... Cum ... dominus ... ... per obsidiones
... maxime ... in ... in Civitate ... poesis ad visum ... duas ... ...
Confidente ... ... per marschallum ... propinabat ... Germanico
... ... in urbem delata est Lamentabili idiomate vernaculo ...
effugit quisque ... ex Castris ... Sed militis ... ... et quid ... agerent inquiunt
... ... Rex Sueciae ... ... et nisi
At ... nostrum ... ... Exemplar ... ad rei memoriam
... ... corruptam ... et se ... regnum ... ⊕
ignavia corruptam conspiravit ... subiungo.
... hoc ... et ... iuami belligerandi nostris modo
... habentem ... Intermissa per nostros omni periculi impressione, tamen obsessor ... placuit ...
... Cladem et ... Suecos et non potius Cives pressisset, quidquid enim Civium erat ... vel ... Civium ...
... bellum ... ... vel direptione Suecorum erat, nostri ... quasi igni iam ... aqua non poterant ...
... ... Sueci omnia circumquaque urbem aedificia de ... et de longe incendunt ...
non nostrum vires ... Suecis omnia circumquaque ... aedificia ... ...
quid quam facile ... non deesse nec defuturum sibi esse ignis alimenta qui altaribus et ... S. Margarethae ...
... ... S. Salvatoris ... Poloni ... ...
... ... Suecinorum ... ignem igni ... et simul ... qua Poloni ...
... ... corde ... ... Maior illis metus fuit a Commilitonibus Polonis qui ...
... ... et levitate ingenita ... ad suos declinarent et Casimiriam ... eosdem in ...
... quidem ... ... Singulis diebus alios et alios equites et pedites in locum eorundem ... S. ...
... ... Casimiriano praesidio subministrans. ... in urbe Polonorum ... ... Universitati
... ... S. Stephani ... S. ... Collegio ... incommodo ... in morem ...
... ... irreparabili damno ... Trium cohortium Polonarum dragonum in ...
... ... Mel. Pro ... ... Polona ... nata ... ...
... verbis belligerandi ... ... in exercitu Polono per ... annos stipendiarius, nunc Regi Suecorum ... ...
... ... illius ... adhaerent religione Calvinus ... ...
... ... a iuventute Academica illatas suis ... et ... illatas iniurias ...
... Universitatem ... evertere et ... animum habebat ... ...
... interposita ... ... ac primum ... apud ... in ...
capitaneos militis ... ... S. ... et S. ... ... in ...
S. Annae locarentur. ... ... ut singulariter ... habebat ...
petenti ... ... assignatis ... S. Annae domo ... et Scholae S. Annae ...
... ille ... omnibus ... Collegium ... ... Gubernat...
... sibi mandat, ... pro equitibus habitationes ... ... in ...
... Wierzbowski pro mansione designat. ... illis ... germanico idiomate
faciebat dispositione ... Prokowski et ... ... ad ... S. Salvator ...
esse Universitatem a domo maiore ... militer ... ... insolentes Polo...
... Bibliothecam et alia ... ornamenta ... ...
imo non ... muris ac ne lapidem super lapidem relinquerent ... Gratus ...
ut ... suo, ... ad ingressum suo domus per ... Gratus ... in Collegio ...
illo ad Gubernatorem, et ... commodius locari non posse quam in Collegio ...
nos ... a conspectu et ... Gratus ... ... iubet et ... ...
... Gratus ... humanitate qua nos ... vidit a Gubernatore ... ...
... Post prandium ... ... Germanico ... nobis ...
... ... varias suspiciones movente, nobis ...
... ... calumnias ... commodum se ... ...
... ... intelligeremus ... ... et ad se recepit ut ... illis ...
... D. ... Commissarius vir apprime litteratus ... ...
non ... ... quam in Collegio Maiori ... ... et ...
Collegio ... et ... ... quo ... ...
ea conditione si sibi ... vini ... in Collegio esset daretur ... aliud ... ...
... ... se consuli ... ... mandavit ... ...
dari vel ... ... nos ... plura ... essent ... ...
intentata necessitate quamquam ... ... incommodare ... ...
... Collegium ... ... in ... ...

Huiusmodi ovum peperit Galina in Masovia in domo cuiusdam nobilis 20 9bris 1656. quo exci
tata excitatione fenestram vitream fregit et ex se foras eiecit. Capta a Falcone vitam amisit.
Huiusmodi delineatio ovi missa fuerat Serenissimae Reginae Poloniae cum signis in eo ab utraque parte apparentibus.
Typis deinde aeneis impressum in Civitate Laudensi per Carolum Pitti cum licentia Superiorum apud
Librarios venum per forum exponebatur

ligna combussit [...] Librorum Theologicorum frumenta abstulit, et hoc quidem solum cum
ad quaestionem Vira[...]ter de rotis per cellatis immisit in Classibus. Armorum effodi
et in suppositum thesauros inquirendo mundavit Scholas in Classib. in statula ventis
contubernalium aliosque violenter et suos recuperavit vastavit. Unus illius magni Sielgiz nomi
possessiones Capitaneatum Jordanow Skawcze Sucha in ys. Sacraria spoliavit Abbatiam
Mogilensem. item Castellanati bona frumentis et equis omnibus, aerario et peculio exhausit. Tota deposito
vit In Pinczow per Commendatore relictis Judaeos et Cives [...] oct bonis et divitiis re
ra apud suos populares Scotos Carmichelum et Cameron [...] Duncanum Scotum itidem
plevit, ac ut Apostatae suae effectum daret Capitaneum [...] dies hoc est et in hoc [...]
subornavit qui habitationem unam ad aliquot dies sibi ingeniaret. Ubi [...] vel potius
castraret in Collegio apud Gratios in nos confidis ne collegium intraret depu
se ipsum ille calumniis apud Gratori in nos [...] servare voluit. [...] In his turbis et motibus
lit [...] mirabiliter domum istam servare voluit. Quid in [...] Polonis alibi adue
nerit novembri ad Cracoviam effluxit
et conclusum sit breviter perstringam.

Falsa plerumque esse mortalium de nationibus judicia et erroneas de vicinis
sententias quotidiana docet experientia, et hoc statu suo deplorato probauit
Polonia vulgi sermone, vicinas quas nos ad Orientem et aquilonem circumdant
gentes barbaras dicere usus obtinuit. At illis si cultus et literarum politior
res desunt, ratio tamen est, nec omnem penitus humanitatem exuere, imo
quo ad status illorum rationem servandam mundana spectant melius cum
vicinis accomodare noverunt, quam nos perspicere. Lamy Tartarum ad Zboro
vium abunde nostris in animos de se ingenitum errorem refutavit, cum nobis
qua mox tam indigetatem humanitatem [...] Regem Casimirum obsidione [...]
et Chmielnicium ad deprecationem adducendo à nobis qui alios humanitate
vincere volumus post electionem novi regis nec literis nec legatione salu
tatus planeque nec inter homines in quo nostram superbiam arguit commune
valet. In eodem errore nos versari, de se Moschus, profunda nimis consi
lia sua monarchiae stabiliendae apud omnes Europae principes manifestans, ostendit
dit: mirandam Polonis fortunam annis superioribus ovveneas, vengeance disputatis circa servitu
bellum nostris viribus, Aquilam Sarmaticam deplumare [...] Smolensco Czernichoviensi et
[...] non omissa occupata per deditionem Smolensco Czernichoviensi et
Severiensi ducatibus sibi subiectis, apud Ferdinandum III Romanorum Augustum
per legatos petijt, ut Mediator et Sequester inter se et Regem Poloniae de receptis
et illatis per hoc bellum injurijs esse vellet, ne forte Dominorum et servorum compositionem
dissidijs omnis tempestas armorum in Moschoviam foederum oblitam irrueret,
Anno post 1655 in deterius rebus Polonorum labentibus Sueco in viscera
regni infestis armis penetrante, promovit quoque Moschus pedem in Lithuaniam
Vilna expugnata ferro et igne cum Cosacis sibi foedere colligatis per Polo
niam Lublinum usque quod omnibus thesauris et Regni [...] spoli
avit progressus est. Substitit ad haec haerente Carolo Gustavo
circumspiciens quo se Suecorum in Polonia extenderet potentia et num
ad plenilunium cresceret, an ad deliquium decrescens vergeret. Anno deinde
1656 variante vices fortuna cum Polonos vires attritas resumere videret
Rigam summa vi oppugnat
vectis in Livoniam exercitibus, arces cepit
Sueco incommodans; apud Caesarem vero cum Polonis compositionem urgel
non negabat [...] suam in hac parte Ferdinandus operam, Moscho, quo et
Turcorum vires atteri et utrumque Romanum imperium magno metu
liberari sciebat. Moschus vero ultra forte vires animo vasto meditari

Legationisque pro pace [...] Casimirus habet Episcopum Vilnensem [...] aliter in [...]
quam sibi Regem post [...] Casimiri legerent Poloni [...] Legati [...]
[...] exercitum convertit in Livoniam [...] Legati [...]
[...] ad Regem deferunt [...] mediante [...] negabat [...]

et affectum intendens, Sceptrum etiam Sarmaticum [illegible] in[illegible] Casimirus quem
tam vellent ambiebat. Austrij causis potius quam [illegible] domui illud obtinere
cupientes non segnes interventores partibus se praebent. Sit tandem compromissum Arbitri confir[illegible]
conditionum inter Casimirum IV Regem Poloniae et Moschum secundum desiderium plan[illegible]
quam hic inserui formulis utrique partium proponuntur. Moschus de omnibus
acquiescit. Non repugnat Casimirus quamvis in multis plerumque puncta non placu-
ret. Aggravari Moschus vult pacta per Senatum Polonorum in Comitiis celebran-
dis de quibus inferius leges.

Mensis Xber in regno Poloniae olim festus hac state tristis et anxietatis
conviensibus exhibet, Sacris antelucanis in honorem VIRGINIS [illegible]
celebrari voce alta et sonoris Musicorum instrumentis decantentur ubique, tota
per Gubernatorem Civitatis interdictum erat nonnisi 8 templa aperiri, ce-
clausi iussa, et ex iis intra hoc ipsum tempus quotus liberi homines [illegible]
pellebantur, et adito ipso spoliatione vestium prohibebantur. Cibo
animarum et Spirituali consolatione sublatis, etiam corporali de-
erat inhibitum quippe fuit per publicum edictum ne quisquam fru-
ges quas haberet alteri pecunia permutaret sub amissione bonorum
et poena in delinquentes Judicio Subsidiariorum arbitranda. Resulta-
genti hoc edicto quo magno precio Civibus pauperioribus auxilio [illegible]
sufficiebat, incommodatum illa enim tota superiori tempore [illegible]
mercaturae intendens, de victualibus minimum sibi providerat. Gen[illegible]
ralis ea voce palam Judaeis illi nihil alimentorum efferre sinebat in dre[illegible]
Mattis precibus et donativis placatus nonnisi X metretas in [illegible]
singulum coemere parvam scilicet summam pro tot laborantibus [illegible]
mathis, et efferre permiserat. Gener Persipeli tota cum [illegible]
tibus in Civitatem migrabat ut quod in parte victualia illic excuta-
bantur in stomachis et visceribus absconditum exportaret. Cuius [illegible]
fraudi occurrit Gubernator 2000 tumiedo in diem ad [illegible]
misit. hinc diru in vico Judaeorum fames morbi et inde mortes sequ-
bantur. Civium quoque Magistratus pro pauperioribus Civibus quibusdam [illegible]
ut dimitterentur supplicavit quandoquidem cum omnibus professionum
tamen [illegible] indigentibus alimenta vitae in tanta inopia frumenti quae
sua inhibitione ne quis alteri venderet deerant. Negavit rogatus
[illegible] in manu sibi esse dicens tam medium imponere pro [illegible]
laboratoribus quales fabri erant lignarij ferrarij murarij et quos opera
[illegible] quam in urbe sibi manendum elegissent incommoda
communia tantisper perferrent. Distribuit ijs Cartulas Cathe[illegible]
quas indicio pistores vendebant diminuto precio eas [illegible]
ove panes Civis integro aere, [illegible] carentibus
interim [illegible] inops pecunia magnum annonae laborabat et [illegible]
famescentium per plateas color prodebat. Certa laborantia [illegible]
passim frequentabantur qui libenter quamvis [illegible] aestimabant
visceribus terrae [illegible] [illegible] [illegible]
A nostris toto hoc tempore nihil singulare actum praeterquam quod
Marschallus ad Calendas Januarias Una pro hisce restitui epistolam [illegible]
[illegible] ad se convocabat. Huiusmodi litterarum exempla [illegible]
allatum eo tempore expressum nobilitatis transmittit Cuius tenor
[illegible]

Horrea Brunonis [illegible] aliquot annos [illegible] plenissima, quae [illegible] nostri opera et studio [illegible] dirripi [illegible] permiserat. Damnum erat ad 12000 [illegible] intelaris.

Vniwersał J. Exc. Msci P. Generała Szwedzkiego. Do Obywatelow Stanu Rycerskiego.

Wszytkim w obec, y każdemu z osobna wszech Woiewodztw, y Powiatow Koronnych, Stanu Rycerskiego Obywatelom, ktorym to wiedziec należy, do wiadomosci podaię, że acz sko nato bolec muszę, że pełnego, życliwego ku WM affektu przestrogi, przed trzema miesiącami do Vwagi WM podane, wtył od WM całe zarzucone były; ktoremi częscią z powinnosci Vrzędu mego, częscią z chęci osobney ku dobremu pospolitemu, usiłowałem iedynie WM od niepotrzebnych woiennych Aktow, tudziesz y od niezgodnego z wolnoscią y swobodą WM poddanstwa, odwiesc. To usiłowanie, że u WM miesca nie znalazło, y mnie wprawdzie zafrasowało, ale nie dziw, iako tusze, z tym nie barzo zdrowo. Coż to wżdy za ślepota, tak za cudzym, y to niepewnym dobrem się uganiac, żebyś swego własnego byt szkodzien, zaprawdę rzekłbym, że takiemu uporowi nie masz rady, iuż gdyby nie byli ci, ktorzy doswiadczywszy z swoią stratą przeciwnego losu, kajać się muszą. A przetosz zdało mi się rzeczą potrzebną odezwać się teraz, WM kiedy nowemi WM wiciami do Obozu powiągaią, wespoł y z chłopy. Chcę mi się WM przed oczy wystawic to, iakoscie WM sobie niepewny dział obrali, do strony przeciwney się przyznawszy: powiedzcie mi WM, coscie WM przez te przeszłe kilkanascie Niedziel, za pozytek tych buntow swoich odniesli; iedno żescie ~~takiemi~~ fakciami rozerwani, niezbedney ambiciey niektorych smiałkow niewolnikami się stali. A WM pewnie (wierzcie mi WM) one głowy bespiecznie każą, na WM włosy gosci zaprasszaią, sami na tym będąc, żeby poty poki mogą w maietnosciach WM dobrze zerowali. Powiedzcie mi WM, y to co WM za owoc się nadziewacie z skwapliwosci swoiey, w wierzeniu wszytkiemu, iedno ze WM fraszek y baiek słuchaiąc, y płonnym wiatrem nasyceni bywaią. Nie uprzykrzaszże się, ani obmierzną te głosy, ktoremi WM uszy nabiiaią, co raz Krakowskiego obleżenia powtarzaie, wżdy się WM rozumu zdrowego poradzcie, iesli to Kraków, albo Kazmierz miasta murami potężnemi opasane, działami y municią wszelaką dobrze opatrzone, osady wybranego y cwiczonego ludu y żołnierza Szwedzkiego aż nazbyt napełnione, dostatkiem żywnosci tak dla ludzi, iako y dla koni na długie czasy nasspizowane maią. Przez

gromady prostych albo Ciurow y Hultaystwa bydz wzięte y zebrane, pod ktoremi y
naprzednieysze Woyska leżące padacby sie y niszczec musiały. Daremnato, ani my Siego-
rgi, ani fortelow, ani skrytych z Mieszczany correspondentiek, ani głodu żadnego nie oba-
wiamy. Mamy nato wszytko czym sie złozyc. Ale y zmyslone nowiny, ktoremi wm tudzę, bydz
skutkiem pozyteczne, iako wszom mile, iakiegos wm nakoniec na banią nieszczęscia.
Moskwicin obietnicami y praktykami przeciwko nam podburzony, iuz sie kaie y pokoiu
żąda, ktorego zeby doszedł iuz sobie za Mediatora obrał Ksiązęcia Maydeburskiego przy-
iaciela naszego; nawet y Woysko Polskie w Prusiech, y z Krolem swoim, swiezo teraz znaczną
odniosło klęske taką, po ktorey nierychło sie podobno pokrzepi. Kozackie tez woienne
apparaty, iuz rozumiem zabrzmiały w uszach wm. Przydaycie wm do tego roznych Prynnat
pogranicznych wtargnienia w ziemie, wm, od Cesarskiego Dworu omylone posiłki, woyska
Brandeburskiego w Wielkiey Polsce znaczne progressy, te wszytkie rzeczy wm insinuo-
wane, do pilnego y usilnego szukania Protekcey Krola Jeo M. Szwedzkiego powodem
wm bydz maią, Jesli y teraz daremno na wm kołacze, nie będziecie wm mieli czasu sie zało-
zyc wtenczas, gdy co przeciwnego nad karkami wm zagrzmi. A do szukania łaski krole-
wskiey, inszych wm niepotrzeba pewnieyszych srodkow, iako kiedy wdomach spokoynie sie-
dziec będziecie, kiedy woienne zabawy odłogiem połozycie, zadnemi Wiciami, ani Uniwer-
sałami, z maiętnosci swoich ruszyc sie nie dacie, ale skromnie y cicho siedząc, powrotu Kro-
la Jeo M. Szwedzkiego oczekiwac będziecie. Za taką sprawą, doczekacie sie bez chy-
by koncatych woien okrutnych, iedno wczas ~~się~~ kto tego wm zachodzi potrzeba,
zeby sie nie zdało, ze to wm z musu, ani z ochoty swoiey własney czynią.

[Margin: absq ulla causa [illegible] aut animus [illegible] accepta ullius]

Ao 1656 [illegible]

Extremis diebus huius mensis, quasi non satis hostium haberet Polonia, novus et nimium [illegible] illi adversus
Georgius Rakocius P. T. qui Carolo Gustavo [illegible] religione communis [illegible] colligatus [illegible]
[illegible] Poloniae socius animum ad occupandam Poloniae partem persuasione suorum. Colligatum [illegible]
Multis ille olim Legationibus et promissis a Chmielnicio ut idem faceret sollicitabatur quod tamen [illegible]
[Margin: conceptaret] [illegible] specie foederis cum Casimiro initi simulabat. Donec se melior [illegible] offerret [illegible]
Pacis [illegible] quae [illegible] Plausum [illegible] ad Regem
[illegible] in hac Patria communis [illegible] personam [illegible] in Valachia [illegible] Transylvaniae misit ad Re[illegible]
[illegible] tempore rex noster [illegible] [illegible] [illegible] ut bello [illegible]
[Margin: Casimiri] Legatis. Bethlehem Ioanne de Bun et Michaele Mikes, [illegible] copias et arma sibi in Polonia [illegible]
bello [illegible] Ottomannica [illegible] [illegible] Polonia [illegible] ut [illegible]
et [illegible] Caesar [illegible] filium [illegible] et nullo [illegible]
fuerat [illegible] ut filium sibi in Transylvania natum Polonia [illegible] Omnia ista [illegible]
pecunia Battored a Lubomirski detenta [illegible] restituerentur [illegible] copiis [illegible]
[Margin: Chan] consequutus est Rex enim in [illegible] ad Zwaneum [illegible] et [illegible]
[illegible] Chmielnicii filium in Transylvaniam [illegible] et quanti amicitiam Transylvani [illegible]
[illegible] vicinitatem coleret, et quanti [illegible] ad [illegible] et conservandam [illegible]
[illegible] Moldaviae et Valachiae [illegible] faceret, nihil unquam quod ad [illegible] promisit [illegible] Transylvano sibi [illegible]
amicitiam pertineret [illegible] promisit idem [illegible] arma sua [illegible]
quod [illegible] amicitiam colere [illegible] Principis [illegible]
[illegible] conveniens esset [illegible] legati [illegible] amicis [illegible]
et [illegible] Poloniae nihil [illegible] quam ut a tam amicis [illegible] Societas [illegible]
[illegible] deinde mutuo amicitiae [illegible] filium Transylvani lege publica
[illegible] quod [illegible] parte [illegible] Lubomirsky Tribunalis [illegible]
[illegible] Causam Battored cum Nicolao [illegible] tribuenda cum [illegible]
1654 [illegible] cognoscendam et determinandam [illegible] auctoritate
Regni Iudiciis [illegible] interposita Principis [illegible]
[illegible] ante alios peregrinis faciendo [illegible] vel [illegible] Brandeburgico [illegible]
[illegible] humani affectus Cupiditas [illegible] cum Carolo Suecico et [illegible]
[illegible] et [illegible] Poloniae [illegible] dominium quam [illegible] Principibus [illegible]
Transylvaniae [illegible] contra Poloniam [illegible] filio concessum [illegible] colligatis [illegible]
Regni quam incolatum [illegible] se convenerant

Sic enim inter se convenerant, Si Transylvanus justum exercitum in Poloniam quo vires
eius Suecici penitus contererentur adduceret, Cracoviam obsidione liberaret, subsidiarias
copias et nervum belli Carolo subministraret, Minorem Poloniam in praemium navatae ope-
rae et sumptuum possideret. Brandeburgico Maior Polonia cederet, Carolus Prussia
regali contentus esset. Talibus promissis inflatus Racocius Transylvaniae [illegible] sedibus suis
movet Dacos et Moldavos ad certam praedam invitat, Cosacorum colluviem auro emit,
exercitum prope 60000 conflat. Ne tamen ut apertus hostis in faucibus montium
aditu Polonis prohiberetur, amicum se ad vicinos, vocatum non ulteriorem, ho-
spitem advenire simulat, litteras ad terrae Premysliensis incolas ad quos pri-
mum ex jugis montium descendendum erat, scribit huiusmodi.

Georgius Racoci D.G. P. Transylvaniae &c. Notum testatumque facimus Universis ac Singulis
ac inprimis omnibus Statibus Ordinibus atque incolis Regni inclyti Poloniae litteras nostras visuris, lecturis
usque. Cum Ordines Regni fatiscentibus ac in dies vergentibus Poloniae rebus Regni Coronam
cum antea tum recens mediante solenni Legatione certis conditionibus contulissent, nec non
pro veteri imo hereditaria nostra in nobilissimam hanc gentem atque propensione ac bono [illegible]
rendi studio Christianaque insuper pietate ducti ipsi in persona cum copiis nostris tur-
batum huius Regni statum componere Deo adiuvante apud nos constituerimus. Operae pretium
existimavimus benevole monere et adhortari omnes et singulos, ut rebus suis omnibus qui inco-
lumitatem suam summique pignorum tum bonorum conservationem velint, appropinquantibus
nobis ad Regni Poloniae fines, tempestive caveant. Qui vero id facere abnuerint
atque nostrae oblationi sese opposuerint non nobis optimaeque ac prorsus innocuae intentioni
adscribant necesse est si quid sors belli et temporum iniquitas invexerit. Nos vero
patrocinium nostrum clementer ac placide suscepturos libertatemque afflictas quantum
licebit restauraturos, ac inprimis libertatem conscientiae conservaturos bona fide
pollicemur. Dabit Deo volente operam ut pax alma reflorescat &c. Quas litteras
propter fidem et certitudinem subscriptione manus nostrae munitas sigillo quoque nostro
firmari jussimus. Datum in Castro nostro Colosvariensi ultima Xbris 1656

Astipulatus est Principi scriptis in eundem sensum litteris ad eosdem Premyslienses Palat[inus]
Szalaj Capitaneus Makovicensis orans et monens ne quid adversi Lubomirscii gratia ab inc[olis]
his accidat alias in Legatum (is tum erat Stanislawski Vexilifer Haliciensis a Marschalko
Regni Lubomirscio missus) poenam Talionis Principem extensurum. Revocat Rakocium

1657 Cracovia. Ad novi Anni initia, non tam sponte quam necessitate exigente Magistratus urbis donativum pro
strena [Vistuli?] obtulit petens ut sibi pro captivis ipsiusmet nobilibus quorum erant fere 180
et ex Cracoviensi aerario alebantur ex conscriptis frugibus apud aliquos non quantum vellent
aut opus haberent sed quantum ipsi placeret emere permitteret. Multi enim pedore
carceris plures inopia victus extinguebantur, multi frustra pro sua redemptione aut per-
mutatione apud Marschallum agebant. At ille, longae obsidioni prospiciens, petitio-
ni civium quidquid tandem de captivis fieret locum nullum dedit. Procurarent urbani pa-
scerent captivos non ex suis re annonaria pro praesidio destinata, siquidem vivos esse vellent.
Ipse vero quod olim triumphantes Romani ad captandas ovationem aurumque popularem,
ad fovendos militum animos saeva hyeme torpentes excitandos congiarium ex vinis civium
[illegible] distributis, pro dulciariis equinam ipse [illegible] qui parum providi armenta olim
peculium vel liquerant vel distraxerant. Pro pane quod molae [illegible] vetere [illegible]
ne erat [illegible] siliginis [illegible] in mensem [illegible] aliquot pro singulis
datis apposuit. Infirmorum non omissa cura in quorum usum, officinas Apothecarias
Religiosorum PP. Carmel. Dominicanorum Jesuitarum per Commissarios sequestravit et ipsis [illegible]
ta potiones suorum Chyrurgos et Apothecarios opera sibi suis dispensavit. Et quia
interim cessantibus praediis, templis et aedificiorum [illegible] Monetariae rei Commissarius [illegible] modicum
et sextantes liquidi deterioris (qua in re plus damni regno quam ferro intulit) non multos
cudebat depositoria iudaeos in civitate in ipsis omnibus edicta distribuenda [illegible] cura
[illegible] mandavit quo militem solutionis stipendii spe plenum redderet. Talibus [illegible]
[illegible] non solum silentium de deditione tenuit sed in apertissima quaecunque
jubebatur ruebat vitae discrimina. Unde vix dies [illegible] sine evitatione [illegible]
sibi asperiore [illegible], adducebant in urbem cum commeatu qui in castra [illegible]
currus et boves relinquebant sine vita in acie [illegible] pauci in quos [illegible] Szczurki et
Bresiniy occurrere adducebant captivos quorum insigniores erant Gregorius Chelmski et
Achatius Pisarski.

alecorant

in Excubijs agentes Praemonstratenses una eademque vice simul 29 captos Stempowiensi cum
7 Signis e pago Brzozowiecensi in quem meridiatum diverterat hospites fugientem de propria
26 Jan. quo abegerunt. Qua successus alacritate Gnatus ulterius volens 26 January educto omni equitatu
et peditibus maiore parte de nocte Castra invadere destinavit. Caelum quod tum turbidis-
simè ningebat propositum eius impedivit, nam cum manipuli sese inspicere et nutus
sui ductoris observare non possent ne maius damnum acciperent quam inferrent
audax facinus intermitti oportuit, inde tamen Vigile in Rzezawska subtus
digrediens per Mogilam a tergo Praemonstratenses invadit perque medios in Suecicas munitiones
irruit ubique incusso timore quod Gnatum obsessum agere deceret desiderantes. Circa tempus
29 Januarii in Czeremcha Tot excursionibus nostri exercitui 29 January frequentibus manipulis adsunt. nec qui
Generalis se intra muros tenuit, dat plenam sui copiam in velitatione pro
pari relatum, discessumque est ex campo concedente multitudini Suecorum et se ad moenia
recipiente. Marschallus interim Lubomirski certis nuncijs de adventu Rakoczy infor-
matus ut eundem a proposito revocaret mittit Legatum D. Stanislaum Stakiscz Generalis
terrae. Cuique ad dissuasionem unicum eundemque reponebat Transylvanus, Scilicet Lubomirski
Consilia dehortandi Obsidionis cognitum fuit Suecus Lubomirskij quis esset invitatus et ad huius persuasionem tantum comparasset exercitum
fuisse. Ire se et promissis velle stare, simulans quod id interim faceret cum videret
non deesse Principem facile mobilis esse animi Stanislaum, sine voluntate sine velle
ipsum Consilium secum ducebat. de his Curiae facta Lubomirski litteris Rakoczij ~~eundem~~ ~~ouris~~ sui compellat quod exemplum habes sub signo Z
Primis 5 diebus February Cracoviae spoliatione indicta si quis domo pedem efferret omnia
February sese privatis parietibus homines, nec duo vel tres in templo, aut inter se convenire
poterant, sive quia die festo V. Beatissimae, Sueci Polonos aliquid tentaturos sperabant sive
ut tanto facilius fideliusve domibus contenta singulorum capita recenserent et alimentis
revidentur, sive ne aliquod novum in re nova caperent consilium ij qui alienas Leges
mox ante locationis inolebant. Omnes enim locatores insistunt dominum Zorniam Cella
nomen Censum S. R. M. Suetis solvere adigebantur, meditatamque fuit si alterius obsidio
duraret Civium opulentiores praeter eos qui urbe excedere gestabant urbe pellere.
Interim duo Sueci olim ad Varsaviam capti, nunc sub signis Polonorum milites, et
Conatus Suevicensi transfugae nunciant Gnatum abitivos certis locatus, Equidum
ex Suevicensi et Zwinnik obsessores, alius in morbum epidemicum, alius in inquietum
et sollicitudinis plenam Polonis insuetam stationem causam regerens, pronunciat
unique in proposito Marschalli secretaeque suae consiliorum tenacissimi capturendo cura
qui Xobildum etiam licet id fecerit quaerenti non aliud respondit quam malle se potius
tem perdere quam totum, levem sibi videri jacturam terrae et urbis Cracoviensis prae
salute totius Poloniae. Si hoc erat Patriam salvare hostem qui se amicum simulabat
in viscera regni invitare immittere. Certo certius Cracoviensibus erat abeuntes Suecos
Cracovia e stationibus suis Polonorum copias vertisse, nisi maturius quam ipse vellet
advolasset Dominus Sabbatho dir quo discessurus acceperat adhuc in Zwierzyniec Montana
subsederant egregiique ab innumeris sese tuebantur. quinimo eruptione facta per
Canalem e Claustro Montani occupato tergo, ut glandes arcubus Suecos
equis deijciebant inter quos duo Rotmagistri insigniores ceciderunt. Ergo
hi demum die Conatio abeuntes obvia a Castris habuerunt, ne ab obsessis Castrum
impeterentur duo equitum millia. Sueci autumantes ad oppugnandam Castrum
iam Polonorum educta esse undique agmina pro muris assultum alacres exspe-
ctabant, alia tamen illi parte quam sperarant plagam acciperunt. Nam absolutis
copijs nihil tentatum est. Duas autem cohortes Dragonum et Raitorum palatinatus Polonici
vereque Tyner conmeantes in 7 Signa nostrorum inciderunt. Circumfusi que illi
capi omnes aut occidi necesse fuissent, si non ignavia et socordia nostrorum illi
salutem attulissent. Nam duo Sortolyj variant quod de illis statuere deberent
pars illorum maior et melior fuga in urbem elapsa est. Post abitum considerant
quod Sueci in Suevicense pabula victualia et quod ignis non consumpserat Conotheca
tecta Sacra in ipso altarium e Sacrario supellectilem sacram et profanam tabulas et
tes Sartagines ciaque derelictam diripiunt. Organum stanneum fistulas Suecis in
Scotis et Judaeis pondo 6 grossis appensum distrahunt. 7 et 8 die Marty inter
commeantibus hinc inde frequenter Tubicinibus conveniunt in Campo inter
Urbem et Castra medio Marschallus et Virtus, remotis omnibus arbitris
secum multa tractant tandemque datis sibi vicissim magni pretij annulis discedunt.

Diu latere non potuit quid secum agerent solliciti .n. in se seditionis spiritu soluendam mox obsidione urbem, satisfactum pro ruinis arcis Visniciensis 20000 aureorum marschalko, et duce castris abituros supradictos ad statiua in submontanas regiones.
Palam vero et in publicum huiusmodi rumore erumpente die S. Apolloniæ, veluti omnes diui tutelares a Polonis tutela recederent, mæror et tristitia ingens Cives inconsolabiliter demersit nullam ut sibi emergendi ex hac tempestate spem reliquam esse putarent. Tamen frigus intollerandas extractiones per obsessionem diuturnam fere liberatæ et excessu Sueci nominatim in spes increscunt omnes, hac elapsa in Sarmatiæ nostrorum quoque potentiæ prout rerum erant, rursus reputabant. exuperabat autem, licet integritatis simulatione nimio plus latitis obsessorum quod ab ipsis urbi fauribus integris viribus inregitantia nostra euasissent. 10 Februarij Morstinij Vicarij Wachtmanstin Veliciensis allatis duobus praedictum socius ad Generalem reuersus reliquum tractatus de ipsemetquatuor comparuit 11 eiusdem et Zielonkij duobus lingua verum adduci.
Panes, dulces solutis obsidionis primitias ferre vulgatum voce praeconis pro clama. Patere Ciuis liberum aditum ad urbem absque ulo metu hostilitatis quasi vocem denunciantis audissent ex vicinis pagis Coloni ultro cum expeditis ad valedicendum Bacho, accurrerunt. Ad statiua, hyeme quasi ex residuo quod hinc convalescendum, aequos pedites Stanter sequierant remittente in submontanas ciuitates reduxit deductus aliqui alio delatum cum tormentis in Visnicz Sandecz et alia remotiora loca deducti, aliqui alio delati cum tormentis in Visnicz Sandecz et alia remotiora loca deductis. ne quid doli lateat discedentes vestigia ... Sueci vehiculum et quoque versus ne quid doli lateat discedentes vestigiis sequuntur. Zatorienses consequuntur aliosque fugant alios capiunt circa Spytkowice palantes ... captiuant, tutaque via et verum iter compererunt. cuius reliqua pars ... vigiliis seruant.
quod quidem non tam ad liberandam quam potius affligendam inutili obsidione Cracouiam autorem habuerant Georgium Lubomirscium Magni illius Stanisky Lubomirscij ... Chotimum Patriæ liberatoris, non sane bellatorem titulum habuerunt. In multis contra vetitum Imperatoris praecepta illum deliquisse ipsi hostes rei militaris gnari ... iudicabant. nimirum quod tanto exercitu toto fere semestri ... obsessi ... ad urbe cum victualibus aduentantium colonorum, nihil plane egerit sed otiosus in castris ad Bieżanowum habuerit. quod precibus militum inuadere urbem 19 9bris volentium non concesserit, quod, ex alacritate qua plebs rusticana muros subire ardebat uti neglexerit, quod muros sed cum inani desideratione tormentorum e tam longinquo situ et statione pulsauerit, quod ea omnia quaecunque causa obsidionis quam continuatio non erat, inchoauit in magnum urbis et tam ... detrimentum reciderunt. Pro castris construendis pagos quam plurimos et sedibus ... Aedificia remotiora ... sine numero exussit Horrea ... Scythis et Valachis diu qui non iuris ad longum tempus numerosi militi sufficerent, ... in tutiora et optima obsidioni loca ... daret post solutum castra. ne rursus in tutiora et opportuna obsidioni loca ... redirent hosti occasionem ad damna in templis et aedificiis diruendis ad alliciet ... coronas et minas praebuerit. Verum quod sapere non desse imperatoris quae inquietabant Sueci. Verum non ea tantum quod antevertere ... sed etiam quod retorsum fuit multo ante prospicere, omnia tentare omnia periclitari ... boni ducis officium, hoc qui neguit fateatur se duciis officio et nomine indignum. Sed ego relicto cuiuis proprio iudicio non imperitiæ aut negligentiæ ... duci, at Dei permittentis arbitrio id factum existimo qui volens Polonis ... cum duos auxiliorum disiecit ... purgatione ... par punire salutem ... et Patriæ uniuersæ ... signauit paternas manus, donec Nobilitas Polona vindicem iustitiam Dei ... poenas quas commeruerant grauissimas exsolueret quod perpetrauerant crimina supplex confiteretur seroque tandem resipisceret. Nullum enim est delictum cui non benigne ignouerit Deus, siquidem ex animo eius poenitere hominem conspexerit odit superbiam et propriis confidentes viribus deprimit finitis e manibus eluti videat ... ne dicant gentes Quia manus nostra fecit hæc. ipse enim est Dominus ... xerimus. Sueci solutione obsidionis liberati, ne in nouas annonae angustias ... laberentur victum et pabula omnis generis e Palatinatu Cracouiensi nullo excepto villas possessorum sibi et suis ex nobilitate Ariana Caluiniana Lutheranaque assertis afferri mandant impositio onere monstruo cuiuis lanceo duos daleros ... diligenti ... duos Curruum foeni ... Ea moderatione non contentus ... qui ...

Polonos tibi [illegible] [illegible]. alius generis Universales nimis et bona assignati
usui suo servirent impetrat, quo immanius cum suis in viscera patriae saeviret
eaque [illegible] [illegible]. Assignationum [illegible] [illegible] additiones [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliisque [illegible] [illegible] [illegible] Regem Casimirum [illegible]
concessisse et [illegible] ac Cracoviam [illegible] dicebant, in suasque partes [illegible]
[illegible] minis interpositis quod in contravenientes igni et ferro [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] ab summa egestate ad ubertatem [illegible] afferentibus undique ex [illegible]
diis dominorum fruges et cibaria non ad necessitatem sed ad [illegible] etiam, [illegible]
Moniti cives ut se futurae obsidioni pararent nonnihil melius rerum [illegible]
ad tempus [illegible] nec paucis [illegible] in emendo festinatio [illegible] [illegible] commodo
potius quam prudentibus consiliis melius esset. Damna eques et [illegible] in [illegible]
[illegible] passus Gubernator damnis Minoris Poloniae reparavit dimissis [illegible]
ad [illegible] oppida vicos et villas praetextu ostento quod sibi subministrationes [illegible]
fecerent. Bochna Parzanow Iedrzejow Lipnica Zarnowiec. Sucha equos vestes argentum
abunde illis ~~suppeditaverunt~~ instruxerunt. Sic recreatas ipsis equitum [illegible] [illegible]
laceras [illegible] cohortes novo supplemento redintegrat [illegible] ad fortunam suae [illegible]
[illegible] [illegible] et Capitaneis ex nobilitate [illegible] [illegible] insigniunt sub signa [illegible]
[illegible]. In brevi novis copiis novus exercitus [illegible] comparuerat. [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] per pagos [illegible] [illegible]
cum vexillo [illegible] coloris [illegible] in medio [illegible] capti illos [illegible]
[illegible] dixerunt [illegible] [illegible] sive quod in tempus [illegible] Marschallo [illegible]
[illegible] [illegible] sive quod de novo [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] cognovisset. Castra ad [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] custodita [illegible]
[illegible] scalis [illegible] [illegible] apparatu 26 Februarii [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] movit pro [illegible] Polonorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
et [illegible] ut ex litteris illius impressis sub signo asterisci huius *
ut qui in Geographicis tabulis curioso [illegible] [illegible] [illegible] distantissimas [illegible]
et regiones Indiis [illegible] [illegible] [illegible] annalium scriptori [illegible] eodem [illegible]

Martius

ex uno loco in alium [illegible] [illegible] est [illegible] rerum gestarum [illegible]
[illegible]. Post [illegible] ad Varsoviam [illegible] Caroli in Maiori Polonia [illegible]
[illegible] Posnam in Prussia Torunum Elbingam Marienburgum Regiomontum [illegible]
[illegible] in Lituania Tycocinum [illegible] fortalitio insigne occupavit. Gedanum [illegible]
in [illegible] [illegible] laborans [illegible] [illegible] [illegible] et molestias [illegible] [illegible]
Cracoviam recolligendis aliquos suos copiis Duglasso et Steinbocko se opponebat
[illegible] feliciter insidiis cepit Simulata militum suorum in stationes [illegible]
et hyberna distributione una nocte 16 milliaria cum [illegible] equite [illegible]
[illegible] et quem [illegible] a tergo insistentem sibi Steinbockum habuit cum [illegible]
antemeridiano tempore ante se egit ac primum eius [illegible] [illegible]
[illegible] mediam tenebant item copias [illegible] vel cepit vel [illegible] Regis [illegible]
Caroli manipulum dissipavit et se rex [illegible] Marienburgum cum 200 [illegible]
eodem in itinere Reginam Ludovicam parum cauta a [illegible] [illegible]
Duce custoditam [illegible] liberat, Gedano Regem Casimirum cum [illegible]
[illegible] [illegible] addidit, nam eo loci convocatione Senatus celebrata [illegible] [illegible]
[illegible] inita [illegible] debebant [illegible] et [illegible] sunt 16 [illegible] [illegible]
Spiritualis Status Senatoribus. In eadem convocatione Regni Marschalli [illegible] Ludomirsky [illegible]
[illegible] [illegible]. [Michaelem Zebrzydowski ~~[illegible]~~ [illegible] regni Marschalli [illegible] [illegible]
[illegible] honor hac [illegible] consequebatur] ornavit. Viro optimo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Palatinatus Russiae collatus est, [illegible] [illegible] [illegible] Castrorum [illegible]
[illegible], Lituaniae Sigillum Christophoro Pacz. reditum, Cancellariatus [illegible] [illegible]
[illegible], Legationi [illegible] ad Caesarem Ferdinandum III Leszczynius Regni Thesaurarius ad Regem Daniae
Magnum Ducem Moscoviae Szumowsky cum [illegible] [illegible]
[illegible] sunt deputati. Sapieha Dux Lithuaniae Tycocinum expugnatum
purgavit, [illegible] gloriam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] sustulit, Gasiewius cum Moschis in Livonia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt. A rege Casimiro ad [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] aut redemptio ab ~~[illegible]~~ Andreae Denhoffio prout se [illegible] [illegible] [illegible]
ad carcerem rediret, responsum, nonnisi [illegible] 2 [illegible]. sine [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] in excipiendo Rakocio Principe Transylvaniae [illegible] [illegible] [illegible]

[Margin notes, left:]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gedanum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] resurrectio in maiorem [illegible] [illegible] [illegible] cum Cracovia [illegible] contulit.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ruinae suburbio[rum] a per Suecos facta

cui ut pateretur viam ad urbem daret reliqua templa et aedificia muralia circum circa diruit virgulta item nemora grandiaque [romanorum] arbores, et quaecunque obsidentibus in posterum opportuna spectabantur succidit et tollit. Atrium regium Lobzow [Mieleckiany] [Morsztyny] palatia [Kowalka] [cum] Carmelitarum Excalceatorum aedem maiorem nondum consummatam [?], Conceptionis S. Joseph. Swierzynice [?] item coenobium. Basilicam Florianeam cum domo Praepositi; SS. Philippi et Jacobi Simonis et Judae. S. Crucis item fana. Subverti curavat imo eadem Ecclesiae D. Nicolai et BBmae Virginis in arenis solo aequat. Imago miraculosa ad parietem depicta singulari Monialium D. Norberti cura telis panno assumptis contecta est. Quod Capucinorum transylvano civitatem redderent eam ex qua pretiosiora exarunt. Imperata civibus 45000 millium florenorum contributione, sublato ex templis per Canutum et Stalum argento et ornamento; non theca Corporis Xi, non Calix, apud Franciscanos, non aulaea non tapetes ad D. Michaelem, non reliquiarium aut Cruciata ad D. Mariam relicta sunt, soli Carmelita Arenenses ad D. Thomas 30 imperiales numeravit, qui sua propera festinatione et solutione alios negotium [praevenit]. Jesuitae ad D. Petri in ipso apice Cupulae Cartulam [?] manus, successoribus, in qua quid argenti et ubi condidissent conscriptum occuluerant; sed neminem nisi forte angelum bonum vel malum eam inventurum, Reperierant cum Sueci ex eaque didicerunt, vota argentea, et aliud argenti apud D. Andreae Moniales esse deposita, repetunt omnia, et cum ijs quam extremae necessitati adhuc servabant sua Catena aurea cum Cruce adamantibus distincta dare coguntur. Sacrae Virgines, Ex summo Cracoviensi secundo die Martij argentaria omnia, quae pro altaribus stabat, Lampades, Candelabra maiora et minora, altaria argentea, D. Stanislai transpositis in veterem Sacrarium eius sacris lipsanis et occlusis) tumbae cum eius et Petrovini argenti [?] fusis; nec non 4 Angelis sustentantibus. Statuae Duae item Statuas quas in gratiam Regum Caroli in Sacrario reliqui [?] fecit D. Sigismundi et Vladislai Regni alterius Cubili attributis, per Auretta reliquias Cruces calices ampullas et quidquid erat pretiosi ablatum est. nec visceribus tumbae templi parsum est, Hospitalis busta, regum et antistitum, annulis torquibus et suis insignibus auro vel argento constantibus spoliata sunt. quibus omnibus in igne ne vestigium etiam extaret rerum Sanctarum conflatis, adiuncta ditioni Suppellectili, octuaginta curribus 13 Martij versus Tarnomontum in Silesiam transmittunt. [Cum] transportatis 19 eiusdem mensis [?] redeunt. [His perfectis 20 martij [?] in suo Magistratu Wirtius Officium Commendantis Civitatis vocatus in Consilium Exsidiarius predicens in Persium reclinat, Urbem illi regendam et gubernandam tradens, ipse Urbem ad Regem cum Rakocio affecturus, eaque ipsa die Cum privato in auro peculio [?] in Silesia ex fodiunt, qui in reditu Vratislavia Opolis in manus Reginae Ludovicae incidit. Nec memoriae Juuis a Wrobel Consule Strusiensis Heretici qui omnes prodendas [?] et circumveniendas in Regem suis [?] ... accepto, et [?] si cum mille expeditionibus desset Victo occasionem litteris insinuabat [?] nec huiusmodi interceptis per Brzezinium [?] ... apud Regem ... et ... mutis illi obiectis criminibus, ultimi parabat. [?] Srole sed iam ... Skole.

Ibid. Excisis sylvis superato Carpatho et munitis circum oppidum Skyiam in planam Poloniae cum exercitu transylvano descendit exeunte decembri; in subiectis illi Regionum ... oppidis et pagis nihil hostile tentavit minime tamen ut amici a Polonis reputabantur Oppida minus munita ne [?] experirentur recipiebant ingratum hospitem. Leopolienses et Samborienses compellati de sua admissione cum id se facturos responderunt cum regno universo subiectos properare ad solvendam Cracoviae obsidionem nullum illis castra oppugnationem metus est [?] ... eius Cinguli [?] ... expromis cohortes kozackorum cum ... 200 amulsit quin re offensis oppugnari Cingulum jubet ipse in Prenovsko subsistens, [?] Giza cum peditatu suo ... regio tentatus est vimque vi repulit. Auro emere volebat fidem Exsidiarius Rakocij veniam cum illo deputatus cum se aliter quam sperarat recipi videt cum nullus legatos de sua submissione Lubomirskij [?] ne tam insignem contumeliam impunitam relinqueret ulcisci se de illo decrevit. omnia illius oppida et vicos imo totam Lubomirianam regionem ... ad Moldavis et Dacis diripiendam [?] vastandam propinavit quacunque palantes sine ordinibus et extra castra incurrunt Caede luctu ... incendio totum complebant omnia equos vestes rem familiarem liberosque partem maximo secum auferentes. in summa feritate versutissimi naturaque latrocinio genus primo in domos ingressu simulabant benignitatem circumspectis omnibus angulis puerulos ubi recondita paterentur specu blanditiis et minis ad indicandum provocabant nam maioribus [?] et ex quisitissimis tormentis iniectis ad extendendum pecuniam et maiorem suppellectilem adigebant. ad extremum igni supposito Villas oppida succendebant persuasum dabant omnia. Cum Cinguli [?] et Sacrarum hominum vomis in montem deficiunt ...

ad deplorandum huius temporis statum. Quid non ausi homines perversi quod scelus quan-
vis nefandissimum non admiserunt Cracoviae templaque fratrum [illegible] [illegible]
bant parietes et altaria evertebant, aras effodiebant, sepulchra [illegible]
subditos [illegible] simul in multis quod fidem credebat [illegible] [illegible]
ad centum millia in auro et argento vasisque sacris abstulerunt [illegible] [illegible]
Scarbimiris, Parcanovie in Brzezie Staniatki [illegible] [illegible]
et nunquam atrox efferata increbuit gentis crudelitas immanius quam in Sacerdo-
tes religiosos Patres et Deo dicatas virgines non parcebant illis magis quam si
res esset lanioni cum bove. [illegible] esse, per singulos personas interfectorum
non eundo. nam infinitum esset catalogus, facile ex uno exemplo quivis [illegible]
Ipsa Hebdomada Sancta Scarinus captum [illegible] Plebanum blandis alloquiis ad indicandum
templi thesaurum allicientes, negantem igni subjiciunt, [illegible] [illegible]
modis vix iam spiranti quinque vulnera [illegible] in memoriam infligunt
mortuo coronam cum cute in capite excindunt, excisa ore lingua [illegible]
suspendunt, ad carnificinam istius monstrum ea viso ipsi Sueci [illegible]
execrabant detestabanturque facinus et quisquam tam dirus non execrationem
tale quod in servos Dei non crudescebant facinus quis non [illegible]
laniatum hominem quam ab homine hominem interfectum? Paulo [illegible]
ad Bochniam 4 PP. Bernardinos duos V. Baccalaureos scholae [illegible]
vulneribus confectum nec non [illegible] e vita misera ad Collegium [illegible]
brandum [illegible] totique suppellectili [illegible] ad Dei cultum [illegible]
defessa [illegible] Praemonstratenses P. in eod. Conobio S. [illegible]
eneraverunt. [illegible] duos PP. Andream Kompczynski et [illegible] Teukowicz [illegible]
interfecerunt + Conjuges natos parentibus ac viris [illegible]
ac demum miseris ac nefandis modis mactabant non [illegible]
et singulos [illegible] caperet. Ipse Rakoczy in hoc itinere in Rytwianij [illegible] Lanckorowski Castellanum Premisliensem
Regis Marschalcum et [illegible] acceptis [illegible]
sese defendentes ac tandem se sibi subdentes [illegible] mitteret [illegible]
benigne accepit, mox ut sibi equum aliquem [illegible] mitteret [illegible] offert. Sequenti
et [illegible] quem habebat [illegible] cum [illegible] insignes postulat. [illegible]
die [illegible] albos maculis nigricantibus [illegible] sua subducit quo re cognita [illegible]
et [illegible] pateret nocte sese [illegible] et [illegible] dolores [illegible]
in [illegible] Staszow [illegible] illi [illegible] et [illegible] aliquot [illegible] ad [illegible]
cedam amiserit. 26 Martij [illegible] exercitus aliquot [illegible] Reculis [illegible]
sub [illegible] Judaeos locatis omnem auri et argenti [illegible] eisdem [illegible]
[illegible] maiores thesauri mox e [illegible] Sexta [illegible] Quinque
hominum postremissimi et [illegible] 27 Martij [illegible] adventus [illegible]
[illegible] flore sui [illegible] abit in Mogilam ubi [illegible] de ingressu et [illegible]
negotijs egit Castra ad Pleszow [illegible] nec nisi aliquot [illegible] ad [illegible]
ingressus pompam designatum. Sequenti igitur die quod erat 28 Martij [illegible]
[illegible] ad urbem venit. Venientem extra urbem [illegible] Sueci officiales [illegible]
excipiunt. Novus Commendans [illegible] cum praecipuis militaribus [illegible]
cum 15 signis equitum Suecicorum subsequebantur duo signa Hungarorum [illegible] et post [illegible]
peditum [illegible] valida, [illegible] alterum [illegible] Immediate [illegible] et post [illegible]
Principis [illegible] nigri coloris [illegible] Marschalcus Principis [illegible]
[illegible] equo ferebatur [illegible] ad latus [illegible] Stanislaus [illegible]
[illegible] claudebant ingressum. Duo [illegible] et Cosacorum [illegible] Lubomirski
Antonij Ingredientem in urbem e muris undique [illegible] in [illegible]
similia fulminum tormenta salutarunt. In arce equo desiliens [illegible]
bono omine (Catastrophe) prolapsus est. [illegible] veteranum quendam in hoc ipso [illegible]
qui equo cadens in platea S. Floriani ilico expiravit. Discedentibus ad [illegible]
omnibus Princeps arce tecto curru a [illegible] ad epulum invitatus descendit. Sex [illegible] et Lubomirski
[illegible] 1o loco princeps secundo Stanislawski, tertio et 4 Orzechowski quidam [illegible]
desertores Patriae et seductores Cosacorum et Catholici. ~~[illegible]~~ Circa [illegible]
[illegible] ultimo loco [illegible] Omnes Sueci officiales stabant in pedes [illegible]
credi: et 8 [illegible] Circa horam 4. (ingressus e [illegible] hora 11.) discessum e [illegible]
ut epulis [illegible] ingruente inspexit [illegible] neminique [illegible] patere [illegible]
In [illegible] ad [illegible] quod [illegible] horis durauit. officiales Suecici [illegible]
refecit. [illegible] novum Dominum salutarunt. Postea Senatus Cracoviensis [illegible]
[illegible] die [illegible]

Tria n. millia [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] census [illegible]

+ in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] pelle [illegible] [illegible] [illegible] + pr. Cracoviam [illegible] interfecti at [illegible] illic sacerdotes

qui [illegible] eiusmodi [illegible] [illegible] aliquot [illegible] [illegible] et Julium [illegible] [illegible] [illegible]

Trigesima die Martij Rex è Urbe discedit comite Virtuo et [illegible] cum suo equitatu. Rakoczij qui sua
castra Cracoviam venientes eadem urbem progredientes. [illegible] fuit videre omnia quaecunque cata
vere sola [illegible] possunt dabant homines aedificia, lucebant flumina nocte natabant sanguine
templa in quae religionis et securitatis causa confluebant homines [illegible] Zarnovicensi
Abbatiae Bosminski in gremio [illegible] in S. Crucis Coenobio [illegible]
cum aliquot Monachis Benedictinis martyrio coronati sunt. Brzesko in Chmielow et Cal
vo monte Sendomiriensis nobilitas combusti pagi oppidum Chmielnik et alia. A trecentis
et amplius annis pars ista Poloniae nunquam tantis ruinis deformata fuit quantis nunc
affecta est calamitatibus Deo justo judicio tantam cladem in hominibus et bonis cladem
permittente ad incuriam et ignaviam oscitantium indigenarum castigandam qui olim de
statum suorum in partibus Russiae nanciscentium agros exilio planeque omni rerum spoliatione per Cosacos
facta moniti in Comitiis et Conventibus Russiam nil aliud quam plorare scire abiecta
omni [illegible] cura et defensione cum [illegible] et [illegible] Ukrainam a Chmielnicio a:
vulsam negligebant quam omnibus viribus nisi ipsi valere et extrema pati vellent
oportebat. nil integram nil illaesam nil intemeratam fidem illis Polonis et lege Chri
stianitatis repugnantibus fore facto discebant. Virtutij nonnisi ad Vistulam [illegible]
nes sui Cracoviam 3 tantum una nocte 11 milliaria emensus redijt. Cum consensu Orzecho
vij et Lubieniecij cum 500 Cosacis nomine sui Principis ad Cracoviam invitavit ut rede
[illegible] quo de [illegible] dudum fuisset nuncius suisse [illegible]
et Orant levem illi [illegible] quo de Cruarcio dudum fuisset nuncius suisse [illegible]
transfuisse in Rakow nonnisi 150 palantes Cosacos interfecisse [illegible] posse [illegible]
Principem quamquam in gravissimis causis se absoluto [illegible] in consortium belli
18 [illegible] virum regendi [illegible] periculosissimum. Ad haec Virtuij [illegible]
bi fuisse [illegible] Silesiam [illegible] non denegare [illegible]
cipi operam respondet cum toto suo equitatu assistit prout reipsa 7 [illegible] de nocte profe
[illegible] primis castris ultra Miechowiam secundis ad Pinczow consistit. Rex pro deditionem
acceptam [illegible] cum suis Draconibus qui cum bene cum Judaeis exoluti [illegible] con
mendat. Andreovius Regem suum compellat et cum eo ad [illegible] Transylvani pergit. [illegible]
hominesque [illegible] se tempestati [illegible] subducens ad Solecam per pontem transportato exercitu
versus Breslaw et se [illegible] coniungeret, ponte post se corrupto ne hosti adeundi daret
movit. In 4 urbe post discessum Virtuij 2 exercitus [illegible] et [illegible] et vi [illegible] exercitus
nis militaris adhibita in extorquenda contributione nonnulla prata persolvenda cum pro mer
cibus et [illegible] in foro venalium [illegible] numisma [illegible] mandato Virtuij pro
[illegible] accipere cogerentur pro indictionibus tributis nonnisi aureum et argentum num
num Publicani extorquerent. Versabatur in parte Sueci more Glauci et Diomedis qui
rum et argentum a Subditis corradebant, pro mercibus falsa fusione adulterans nummos re:
pendebant, metus etiam insuper occupaverunt animos Civium ne ut mancipia (rumor enim spargebat trans
[illegible] in Transylvani [illegible]) alteri Domino traderentur cum urbs non armis
[illegible] deditione Czarnecij in eam formam delapsi essent. Supplicarunt itaque Regi et Virtuo
per litteras ut sibi in religione Catholica antiquam 2 et privilegijs 3 [illegible] quae Rex deinceps
[illegible] se verbo et scripto promiserat antiquam libertatem ubique ab oneribus quae [illegible] Civitas [illegible]
et ad ultimam egestatem venit nec ulterius ferre posset respirandi facultatem. Pro verbis ver
ba data, [illegible] litteris rescriptis.
[illegible] Ferdinandi II filij fato humanam sortem
[illegible] Aprilis Ferdinandus III Romanorum Imperator Ferdinandi II filij fato humanam sortem
expertus est Princeps Pius et Clemens. Bello Suecis impar, Imperium Bohemiam Sile
siam Moraviam et natalem Austriam ad portas usque Viennenses [illegible] armis perva:
[illegible] vidit Per Compositionem Osnabrugicam necessitate urgente [illegible] quae de
tendere non potuit amisit. Reformatam religionem quam [illegible] deformatam [illegible] pro
[illegible] reddiderunt in eo Statu in quo fuit Anno 1624 reposuit Friderici Palatini
Rheni posteritatem [illegible] Majestatis cum Parente [illegible] exauctoratam et exulem in Palatinatum
[illegible] VII vel VIII electore [illegible]
[illegible] inferiorem et [illegible] Septemviratus dignitatem. Pomeraniam in feudum Regibus Sueciae [illegible]
Bullam auream Caroli IV. [illegible] Pomeraniam in feudum Regibus Sueciae [illegible]
cessit h. e. serpentem in sinum admisit. Adeo periculosi belli cum Suecis et [illegible]
a Summo Pastore pro [illegible] Polonis ferendis Compellatus ne unum quidem [illegible]
tam se subministraturum [illegible] ne quod aculeos [illegible] Cracoviae in se [illegible]
[illegible] qui non [illegible] etiam [illegible] satis, [illegible] Universalibus litteris [illegible]
Rex Casimirus [illegible] per montana [illegible] ad Senatum [illegible] ad arma et defensio
[illegible] Sponsione libertatis a laboribus [illegible] ad Senatorium ad arma et defensio
nem Regni invitat.
1 Ut in regem eligeret
2 [illegible] Solveret
3 [illegible] in Polonia libere posset.
et [illegible] eligeret
Cum Rege Daniae [illegible]

consurgit vulgi virtim collectio turbis in Zwiecz duos millia in Vadowice totidem in Cuchowa duas dem. millia armatum non bombardis, sed fustibus sudibus falcibus et similibus rusticani operis instrumentis lateque per pagos et plana diffundetur nobilium praedia et opulentiores paganos spoliat. Colluvies ista torrenti non absimilis qui repentino crevit incremento de nubibus, quamdiu suppetunt fluidi et vortices obvia diruit, ubi sudum illuxit et occlusae nubes exhaustae repente desiit, alii ubi despumabat ibi forma nulla furentis vestigia sunt, sic omnes isthi montanorum copiae ilico effluxerunt subsiderunt. Mihi videtur Polonia non tam militibus quam summo duce et antesignano egere, acies illi sine rusticana plebe numerosissima, nobilitas prope infinita, sed quae instar Cyclopis excaecati, aut corporis exanimati oculum et spiritum non habet, nec aliunde res ipsi adversae acciderunt quam quod corpori et membris ingentibus et robustis caput deesset et cor metu panico continuo palpitaret, ut pugnam in ista Chersonesum minimo cum hosti ~~detrimento~~ concedere vellent, victoriamque carpendo quam vincendo obtinere cuperent. Admotis de proximo exercitibus dum in amplexus veniunt Hung. et Suecus, ad totum salvum incolumem Principis Rakoczi fortuita ac designata iaculatione occisus lethaliter defecit congressum ~~Collegiat~~ et unius Principis et exercitus infra Zawichostum traiecto Vistula ad Zamoscium iter designabant. Tertio in se transactione Varsaviam Hungarum Gubernator urbis locum novo Gubernatori Joanni Betlehemio qui eam nomine sui Principis administraret reddere, ubi toto igitur quem secum adduxerant cum equitibus vix Bethlenius aut tum peditum Hungarico [illegible] ~~bestiarum~~ duos millibus in Cracoviam versus veniunt 27 Aprilis soli Sueci quamprimum tenuerunt bene admissi praesidiarii Hungarici custodiae ad vicum Iudaeos in campo [illegible] reditum Pinczovia Hungaris tradita moles cum suis Dragonibus inde deductis ~~.~~ Post reditum in urbem prima cura fuit ad portam Otthomanicam Gottardum Veling nomine Regis et alterum Transylvanum. nec non ad Chmielnicium Cosacum quaedam expeditiones infesta erant et incerta per Russiam in Valachiam et inde in Taurica, longior sed compendiosior ac securior per Transylvaniam via, quare duo equites Suecico et Hungarico praeficitur Tersig ut is ad limen Hungariae ipsumque Makoviczen civitatem mandatis Transylvani parentem legatos deducat. Castella obviam expugnet 600 cum Munitione et novo bellico apparatu adducat promiscuam multitudinem vulgi dissipet Sandecz expugnet et praesidio Hungarico tenendum permittat. Tamen omnia perficiendi tempus vires et animum non ~~haberet~~ deducat legatos secure in locum designatum Ziga, receptoque uno cum aureis Transylvanis & equos cum, in reditu oppidum Gorlica spoliat, excisis cum multis infantia dissipatis qui se tuebantur egregie montanis abductis multa e vicinis pagis pecudum et pecorum armenta, redit. [Huic proxima (?) non [illegible] conuocatur litteris Regiis in proprios usus armare, Suevi ilico non [illegible] sed [illegible] libertatis spe. quam nemo unquam Regum concedere vellet positam ad hanc rem compositis et typo impressis spargit litteris quarum nomen habes sub signo] Δ [illegible]

Circa ~~Dometricum~~ Caroli cum Transylvano subsistentes Wittenbergium cum aliis captivis inter [illegible] sibi postulavit. Loci Dominus fiducitatem ab aliis in se [illegible] tradiderunt; quod si vis adhiberetur, illos primos fore quos in [illegible] poenas capite darent, respondit. Silentiumque post pervicaciter [illegible] omnem colloquendi praescindens facultatem et impetum in se invadentium [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ quam muris maius ~~futurus non a laterib~~ et insidiis et a fronte maioribus per medium ferabantur et ~~A~~ repellebantur. Quare [illegible] tentamine per agrestes Mezirecum et inde in Volhyniam et Podlasiam [illegible] ubi cum praesidio posito Hungarico ad Varsaviam [illegible] ~~non cum Rakocio~~ Duce substiterunt. Alter alteri exercitus [illegible] speciem fugae illudebant Suevi ut eos post se in penetralia Lituaniae pertraherent ~~vivos~~ cum Moscho pares aut superiores hostes evaderent possent. quid ibi scribendum relinquo aliis qui ea vel viderunt vel propius verissimam relationem ~~mihi vel urbano~~ muris inclusa venient mihi recensenda. Circa Varsaviam Mense Majo et Januario et sequentes tempus iuxta conditionem a [illegible] Cracoviam territorio repetebant quam ille difficulter et tarde ut solent res amatas amantes, [illegible] et animi, simulata ac mala fidei sponsores reddere se velle finget, difficultatibus nectendo reipsa. cum potestate retinebit. Et quidem primo solutionem [illegible] deinde iumentis civibus armamentarii et impedimentis [illegible] infensis ac dispersum est [illegible] ~~Dimicatur~~ [illegible] Cosacis [illegible]
Dirigebat [illegible] Exercitus Polonici quod erat cum Curacio [illegible] ~~a nostris interceptam~~
Caroli ~~[illegible] scilicet numerose hoc epistola a nostris [illegible] expectet dominatore~~ ~~ipsum habuit qui sensum exprimet~~

Marginalia (left margin): quaerebant; reperiunt haud dissimulato; quidam; [illegible] discessu Vivio Sculteti Caroli scriptis eius litteris interceptis, [illegible] [illegible] tenuerunt. Causa expeditionis [illegible] ut hic [illegible] secure; Maij. Discessu deinde [illegible] Rosseni qui [illegible] instruit praesidio. Deinde Varsaviam. Ubi fit deinde [illegible] Suecus dana [illegible] esse [illegible] Rakoczi [illegible] [illegible] [illegible] Caroli a [illegible] uno [illegible] [illegible] litteris [illegible] [illegible]

Náiáśnieyſzego Krolá Iego Mości Szw
á Gubernator Miáſtá y Zamku

WSzytkim w obec / y káżdemu z oſobná Woiewodztwá
Stanu Obywátelom / wiádomo czynię. Ponieważ
budką nowo wydánych Vniwerſałow / y ſkázálemi ná
vmyſły ludzkie łudzą / y záwodzą / áby ię przez to ſp
gwałtownych zámyſłow ſwoich / á zátym do oſtátniey
nieyſzym Vniwerſałem zábieżec miałem zá potrzebną /
od kup y ſchadzek ſwawolnych / y gwałtem áchnących
wáſzego. Nád to rádze / żebyście ná ſzkody y Princ
onym odpor dawáli / onych wytracáli y gubili. W czym pomocy od nas /
dząc / że ktorybykolwiek z Poddánych Páná ſwego / ábo Vrzędnik niespokoyn
nas od poddáńſtwá wiecznemi czáſy bedzie vczyniony. Ieśliżás inſzy vn
bedzie trwáło / nágle ná kárki wáſze ſpádnie exekucyey żołnierſkiey kárá / y
nárzekánie. Dan w Krákowie / dniá 29 Kwietniá Roku 1657.

...o Mośći Szwedzkiego General Maior, ...iáſtá y Zamku Krákowskiego.

...obná Województwá Krákowſkiego / ták Szláchećkiego / iáko poſpolitego ...o czynię. Ponieważ ia wiádomość mam / iż niektorzy buntownicy zá po= ...ſálow / y wkazálemi ná pozor nápietymi wieśćiámi / prozną y płonną nádźieią ...zą / áby y przez to ſpoſobnymi vczynili do buntow / y powolnemi mieli do ... / á zátym do oſtátniey ie zguby przywiedli. Przeto ſzerzącemu ſie złemu ni= ...miáłem zá potrzebną / ktorych náurząd vpominam / y przeſtrzegam / żebyśćie ... gwałtem pochnących / ſtronili iáko náybárźiey / iáko od zguby dobr y żywotá ...śćie ná ſzefy y Principały tákowych buntow / zebráną śiłą / y mocą ſzli / y ...zym pomocy od nas / ále y nágrody nádźieie możećie mieć pewną. To wie= ... Vrzędnik niespokoynego poimał / ábo z świátá zgłádźił / ten wolnym od ...y. Jeśliby ás inſzy vmyſł / y przećiwne náſzey rádźie przedśiewźięćie w was ... żołnierſkiy kárá / y wyćiśnie ná was gwałtowne ále pozne / y niewczesne

...oku 1657.

Wahrhaffter Bericht/

Was nach angefangenem Krieg

Wider

Die Cron Polen/

Von

Ihrer Königl. Mayeſt. in Schweden

Bey der

Ottomañiſchen PORTA,

Durch ſonderbahre zum zweitenmahl

Daſelbſten

Verordnete Abgeſandten

Zu höchſtſchädlicher Trennung der werthen Chriſtenheit angeſucht worden.

2.

678

672

DJe Königl. Maj. in Schweden haben nach Ihrem mit der Cron Polen / ohne einige rechtmäſſige vrſach angefangenem Krieg / auß Ihrem bey Zatuicouſta an dem Fluß Viſtula gehaltnem Feld-Läger den 19. Aprilis An. 1657. nachfolgenden Trau-Brieff Ihren nach Conſtantinopel zu dem Türckiſchen Hoff Abgeordneten Geſandten ertheilt / ſo an demſelben Hof durch die Türckiſche Dollmetſchen in Italianiſcher Sprach eröffnet worden / vnd lautet in Teutſch übergeſetzt / wie folgt.

CAROLVS GVSTAVVS,
Dei Gratia Svecorum, Gothorum Vandalorumque Rex.

WJr Carl von Gottes Gnaden / der Schweden / Gothen / vnd Wandalen König / erklären vns hiemit gegen denen es von Nöhten / vnd bezeugen vor jedermänniglich / daß die Bekriegung ſo wir jetziger Zeit wider König Caſimir vnd den Adel in Polen auß rechtmäſſigen Vrſachen vorgenommen / zu keinem andern Ende / als zu Erhaltung eines ehrlichen vnd billichen Friedens angeſehen. Dahero wir auch denſelben vielerley weiß vnd weg / auch billiche mittel fürhalten laſſen / damit dieſer jetzige zwiſchen vns beederſeits obſchwebende Krieg derenmal einiſt möchte auffgehebt vnd hindan gelegt werden.

Es hat aber der Hochmut vnd ſtoltze Hoffart / vnſere Gegentheilen Hirn vnd Verſtand dermaſſen verwirret / daß ſie alle mittel vnd weg / ſo zu Erlangung eines erträglichen Friedens bequemlich ſeynd / außſchlagen vnd verwerffen. Dannenhero vns von nöthen ſeyn wil / daß wir vns zu Fortſetzung deß Kriegs gefaſt machen / vnd nach guten Beyſtänden vnd Freunden trachten / mit welchen wir vns einer ſteiffen vnd veſten Bündnuß verſichern / vnd zu Erlangung vnſers Vorhabens mehrers verſtärcken könten.

Wir bezeugen alſo vnd offenbaren hiemit/ daß in gegenwärtigem Krieg wider das Königreich Polen/ wir vnd andere vnſere Bundsgenoſſen/ wie auch der Fürſt in Siebenbürgen/ gar nicht einigen Fürſatz/ Willen vnd Meinung haben/ dem Allerdurchleuchtigſten Ottomanniſchen Kayſer/ an ſeinen Königreichen vnd Landen einigen Schaden vnd Verluſt zu zufügen. In Anſehung vnſer Vorfahr am Königreich Schweden/ König Guſtaff Adolff Chriſtlicher Gedächtnuß auch mit der Ottomanniſchen Porten gute Freundſchafft vnd Vertrauligkeit gepflantzt. Hierumben ſo haben wir vnſere Geſandten an die Durchleuchtigſte Ottomanniſche Porta abgeordnet/ mit vnſerm außtrucklichen Verſprechen vnd Zuſag/ daß wir die vorgemelte gute Freundſchafft vnd Verbündnuß vnverbrüchlich zu halten gemeint ſeyn. Vngezweifelter Hoffnung/ daß nicht allein die hochgedachte Ottomanniſche Porta, ſondern auch der Großmächtigſte Ottomanniſche Sultan Mehemet Hano ſolche vnſere anerbottne beſtändige gute Freundſchafft willfährig annehmen/ vnd vns gute Verſicherung geben werde/ ſelbige nicht zu verhindern/ ſondern vielmehr mit ſeiner hohen Kayſerlichen Auctoritet zu befeſtigen/ auch vnſern der zeit in dem Königreich Poln ſtehenden Kriegs-Völckern keinen Schaden oder Nachtheil zufügen zu laſſen.

Vnd damit nun dis alles auffrecht vnd redlich gemeint ſey vnd gehalten werde/ ſo haben wir dieſe vnſere auffrechte vnd redliche Erklärung vnter vnſer eignen Hand-Vnterſchrifft/ vnd fürgetrucktem Königl. Pittſchafft ertheilen laſſen.

Geben in obgenandtem Ort Zatuicoſta
an der Weixel den 19. Aprilis
An. 1657.

Inhalt

Jnhalt/

Deß von dem

Königlichen Schwediſchen Andern Abgeſandten

Dem

Groß Türcken zu Conſtantinopel

Vbergebnen Memorials.

Durchleuchtigſter/ Großmächtigſter vnd Vnüberwindlichſter Kayſer.

DJe Königl. Maj. in Schweden/ mein Allergnädigſter König vnd Herꝛ/ haben Nachricht bekommen/ daß der Groß Tartar Han, auß Befelch Eur Maj. ſich gefaſt mache/ in Siebenbürgen wider denſelben Fürſten Ragoczi einzufallen/ welches dann aller guter Freundſchafft/ deren ſich mein König/ gegen Eur Maj. offentlich bezeugen thut/ zu widerlauffen/ vnd ein groſſe vnaußbleibliche Verhinderung ſeyn würde/ einige beſondere Verbündnuß/ vnd vertrauliche Verſtändnuß/ ſo man jetzt auffzurichten begehrt/ in rechte Würckligkeit zu bringen.

Welches doch zu Beförderung Eur Maj. vnd deroſelben hohen Stands Nutzen vnd Frommens ein ſolches erſprießliches Werck ſeyn würde/ dergleichen biß daher in der gantzen Welt nicht wäre befunden worden/ vnd noch künfftig nicht zu verhoffen ſtünde. Dann dergleichen Gelegenheit vnd Zuſtand/ hat ſich niemaln an hand geben/ wie jetzunder vor Augen ſtehet. Jn Betrachtung/ daß die jenige Völcker/ welche dem Götzen Dienſt vnd dem Papſt/ wie auch die jenige/ ſo dem Griechiſchen Kirchen-Gebrauch anhängig ſeynd/ haben ſich nunmehr allerdings mit Jhrer Macht zuſammen geſetzt vnd verglichen/ alle die jenige außzurotten/ welche die Götzen vnd Bilder nicht anbetten wollen. Solche ſchädliche vnd boßhafftige Anſchläg zu verhindern vnd auß dem weg zu halten/ hatte ſich mein Allergnädigſter König vnd Herꝛ nunmehr neuer dingen mit Engelland/ Franckreich/ Holland/ auch den Götzendienſt verachtenden Vngarn/ vnd vielen

 andern

680
674

andern mächtigen Potentaten vnd Fürſten/ſonderlich in Teutſchland in beſondere Bündnuß vereinigt/dergleichen vor dieſem niemaln geweſen/noch künfftig ſeyn wird.

Viel vortreffliche Fürſten in Europa haben vergangener zeiten mehrmaln eine beſondere vnd erſprießliche Verein vnter ſich zu machen vnterſtanden: Haben aber niemaln ein ſolche Macht/wie an jetzt von meinem König beſchehen/zuſammen bringen können.

Dieſe an jetzt verglichne Zuſammenſetzung vnd Bündnuß/wird nicht allein die gefährliche Vorhaben deß Gegentheils auß dem weg halten/ ſondern wird auch denen vereinigten Bundsgenoſſen einen groſſen Vorthel/vnd vnaußſprechliche Vermehrung jhres Stands/vnd angehöriger Königreich/Fürſtenthum/Herꝛſchafften/Landen vnd Leuten an die Hand geben.

Dieſe Bunds Veranlaſſung wil auch vornemlich vnd vielmehr Eur Maj. nothwendig ſeyn/als einigem anderm Potentaten/dann der Teutſche Kayſer/vnd der Moſcowiter neben vielen andern jhren Anhängern haben kein andern Vorſatz vnd Abſehen/dann auff Eur Maj. Kayſerliche Macht. Die Papiſten vnd mit jhnen die Venetianer gedencken vnd trachten vornemlich dahin/wie ſie zu überauß groſſem Nachtheil vnd Schaden Eur Maj. Kayſerthumbs/ein mächtige Kriegs Anſtellung zu Werck richten möchten.

Der verſtorbne teutſche Kayſer hat auß keiner andern vrſach mit dem Moſcowiter/ vnd denenſelben Glaubensgenoſſen ſo viel heimliche Vnterhandlung anſtifften laſſen/ als allein Eur Maj. dardurch allerhand Vngelegenheit auff den Hals zu richten.

Der Moſcowiter hat kein andere Gedancken/ vnd ſucht die auch anderſt nicht zum aller fürderlichſten ins Werck zu bringen/ als wie Er vorgibt/die der Griechiſchen Religion zugethane Servianer vnd Bulgarer/auch andere ſo derſelben zugewandt ſeyn möchten/von Eur Maj. abtrinnig zu machen.

Es haben alſo Eur Maj. wol zu betrachten/wie hoch deroſelben Nothdurfft erfordern thue/auff mittel vnd weg zu gedencken/wie ſolche gefährliche Anſchläg jhrer benachbarten Feinden abzuwenden vnd zu verhüten ſeyn könten.

Wann nun Eure Maj. Jhre Macht vnd Kriegs-Waffen mit meinem Allergnädigſten König vnd Herꝛn/ auch andern ſeinen Bundsgenoſſen zuſammen zuſetzen ſich entſchlieſſen theten/ ſo würde es ſonder allen zweifel allen jhren benachbarten Feinden einen groſſen Schrecken in Buſem jagen; Eur Maj. wurden ſelbige in Jhre vnterthänigſte Demut bringen/ vnd jhrem hohen Geblüt vnterwürfflich machen; ſich ſelbſt mit allen jhren angehörigen Beherrſchungen in Sicherheit ſtellen: Vnd die jenige/ ſo biß dahero wider Eure Maj. vnd Jhre Macht/ſolche Betroungen führen thuen/zu nichts machen können.

Vn-

Vnd dis alles könte ohne groſſe Weitläufftigkeit zu Werck gerichtet werden: Dieweil ſolche widrige Partheyen von ſchlechter Macht ſeynd / vnd theils durch meines Allergnädigſten Königs vnd Herꝛns Waffen zu grund gerichtet worden; theils mit innerlichen Auffſtänden beunruhiget verbleiben.

Wie es dann ſonderlich mit dem jetzigen König in Hungarn / wegen ſeiner Erhebung zu der Röm. Königl. Würdigkeit alſo beſchaffen. Vnd zu deroſelben noch wol mehr andere jhre Begierde ſcheinen laſſen.

Zu ſolchem ende würdet der eintzige Tartar Han mit dem Fürſten in Siebenbürgen / daß aller beſte leiſten vnd außrichten können / dann dieſer Fürſt in Siebenbürgen würde Krafft ſeiner Macht / vnd Vorſichtigkeit zu ſolchem ende das beſte Inſtrument ſein. Vnd wann Eur Maj. hierzu ſich auch verſtehen vnd bequemen theten / ſo würden ſie weit mehrern Ruhm vnd Lob als Jhro Vordern an dem Ottomaniſchen Kayſerthum erlangen.

Von dieſes hochnützlichen vnd vorträglichen Anſchlags wegen / hat mein Allergnädigſter König vnd Herꝛ mir ſonderbaren Befelch auffgetragen / Eur Maj. vnd deren hohen zugewandten Räthen / die überauß groſſe Nutzbarkeit / ſo auß Anſtellung obbedeutter ſonderbaren Verbündnuß zu verhoffen ſtünde / zu Gemüt zu führn / vnd daneben auch auß freundlicher Wolmeinung zu erkennen zu geben / was für groſſe Gefährlichkeiten von der widrigen Parthey obhabenden heimlichen Anſchlägen zu beſorgen ſtünden.

Mit anlegender ſonderbaren Bitte / daß Eur Maj. ſolche wolgemeinte vnd heilige Verbündnuß / daran jhrer hohen Regiments Macht Sicherheit gelegen / nicht außſchlagen wolte.

Zu welchem ende / vnd deſſen ſicherer Abhandlung / was hierzu nöthig ſeyn möchte / mein König mir in Schrifften gnugſame Vollmacht vnd Gewalt ertheilt hat / mit Eur Maj. alles was hierzu von nöthen ſeyn möchte zu tractirn / zu ſchlieſſen / vnd was geſchloſſen werden möchte / zu vnterſchreiben: Auch darüber von Eur Maj. Jhre Beſtetigungs Briefe anzunehmen.

Eur Maj. kan ich wol verſichern / daß dieſe Bünds-Verfaſſung allen dabey intereſſirten oder einbegriffenen Partheyen / ein über auß groſſe Nutzbarkeit verurſachen würdet.

Vnd ob man es wol an jetzt alſo gleich nicht würcklich zeigen kan / ſo wird es doch in kürtzer zeit an Tag kommen.

Wann es auch Eur Maj. alſo gefällig ſeyn möchte / ſo werde ich als meines Königs Reſident oder Abgeſandter / vnd gleichſam vor einen Geiſel an Eur Maj. Ottomanniſchen Hof verbleiben / vnterthänigſt bittend / ſie wollen mir hierüber vnverlengt Jhre willfährige Antwort widerfahren laſſen.

Sequuntur Relationes Italica Lingua ex Aula Ottomannica emanatæ.

CAROLVS GVSTAVVS,
Dei Gratia Svecorum, Gothorum Vandalorumque Rex.

DIchiariamo a chi ſi deue & teſtifichiamo avanti d'ogni uno che le Armi, che hora per giuſte cauſe habbiamo preſe contra Il Re Caſimiro & la Nobilità di Polonia & li eſſerciti che teniamo pronti, non ſono per altre cauſe ſe non per fare una honorata Pace, & perciò gli habbiamo propoſto molti modi & giuſte Conditioni per Levare le Guerre che tra noi ſi trovano. Però L'Arroganza & ſuperbia ha condotto in tali terimini li cervelli delli noſtri Nemici, che aboriscono tutti quelli termini & conditioni che ſono Convenienti alla Pace, onde è neceſſario di parechiarſi alla Guerra & procurare Compagni, con li quali facendo ferma Liga, poſſiamo Majorm. fortificarci per acquiſtare l'intento. Et perciò per la preſente teſtifichiamo & verifichiamo che nella preſente Guerra contra la Republica di Polonia l'intentione noſtra e delli altri noſtri Confederati & del Prencipe di Tranſilvania, non è per fare qualche danni alli Paeſi del Sereniſſimo Imperatore Ottomanno. Perche il noſtro Anteceſſore di pia memoria, il Sereniſſimo Guſtavo Adolpho Rè di Svetia havendo fatto amicitia & corriſpondenza colla Eccelſa Porta, in quella iſteſſa maniera habbiamo voluto anco noi rinovarla, è far una bona Corriſpondenza, onde habbiamo mandato li preſenti noſtri Ambaſciatori alla Eccelſa Porta promettendo d'oſſervare l' amicitia che ſarà rinovata con ogni ſincerità in eterno inviolabile, e ſperando che l'Eccelſa Porta anzi il Sereniſſimo & Potentiſſimo Imperatore Ottomanno, Sultan Mehemet Hano accetterà Santa Amicitia, e la proverà con la ſua Autorità Imperiale, & ci prometterà di non Impedire ò Moleſtare li noſtri affari & Eſſerciti, che hora habbiamo in Polonia, & accio che tuto queſto ſia Sinceram. mantenuto, habbiamo dato la preſente noſtra Dichiaratione confermata colla ſuſcritione di noſtra propria Mano data in loco nominatò Zatuiçoſta appreſſo il Fiume Fiſtola nel noſtro Campo 19. April. 1657.

Contenuta del Memoriale

preſentato

Al Gran Turco

Dal Secundo Ambaſciatore di Svecia.

Sereniſſimo, Potentiſſimo & Invictiſſimo

IMPERATORE.

IL mio Sereniſſimo Rè di Svecia ha inteſo, che il Gran Han delli Tartari s'apparechia per comando di Voſtra Maj. di andare contra il Prencipe di Tranſylvania ò li ſuoi Paeſi un e l'altro ſarà contra l'Amicitia che il mio Re profeſſa à Voſtra Maj. e ſarà immediatamente un impedimento alla Lega & ſtretta Corriſpondenza, che deſidera adeſſo tare, la quale e un negocio di tanta importanza & utilità Alli Stati di Voſtra Maj. che ſin' hora non e ſtato ſimile al Mondo, ne ſarà per l'auvenire, perche non è ſtata ſimile occaſione & urgenza, come adeſſo, eſſendo che le Nationi Idolatre tanto quelle del Papa, quanto l'altre del rito greco ſono di accordo per eſtirpare tutti quelli, che non adorano l' Idoli ò le Imagini, per impedire dunque queſti maligni diſſegni, Il mio Sereniſſimo Re s'ha di novo unito con la potenza d' Inghilterra, Francia, Hollanda, d'Ungari è molti altri Potentati e Prencipi particolarmente d Allemagna, ſimile Lega non è ſtata nè ſarà. Molti famoſi Prencipi in Europa hanno più volte tentato di fare Lega, non hanno pero mai potuto unire tante forze come il mio Rè adeſſo ha fatto. Queſta Lega non ſolamente impedirà li cattivi diſſegni delli Adverſarij, mà portera ancor gran utile & avantagio alli Confederati cõ ineſtimabile accreſcimento delli loco ſtati. Queſta Lega e più neceſſaria à Voſtra Maj. che à qualche Altro Prencipe per che l'Imperatore e il Moſcovita con molti Altri loco adherenti non hanno altra mira, che contra li ſtati di Voſtr. Maj. Li Papiſti non fanno altri Conſegli con li Veneziani,

682

che per fare qualche grand impreſa e danno alli ſtati di Voſtra Maj. Il defonto Imperatore d'Allemagna non per altro ha fatto tante prattiche con quelli della fede con li Moſcoviti, che contra Voſtra Maj. Il Moſcovita non penſa altro e non l'affretta per altro che per liberare, come egli dice, li Greci Serviani, Bulgari, e quelli che ſono del rito Greco dalla ſoggiettione di Voſtr. Maj. Conſideri adunque Voſtra Maj. quanto l'importa d'impedire queſti pericoloſi diſſegni colli ſuoi Vicini e nemici; ſe V. Maj. vorrà unire le ſue Armi con quelle del mio Rè, e delli ſuoi Confederati, darà un grã ſpavento alli ſuoi Nemici Vicini, li renderà humili e ſotto poſti alli ſuoi comandi, goderà li ſuoi ſtati e ſubditi ſecuri, e diſtruggerà quelli che hora minacciano al ſuo Imperio, e queſto ſi puo far ſenza gran ſtrepito, poiche li Contrarij ſono di poche forze, parte conſomati dall' Armi del mio Rè parte travagliati dalli inteſtini Belli, comme il Moderno Rè D'Ungaria per la dignita Imperiale, alla quale aſpirano molti Altri. Ma baſtarà ſolo il Han de Tartari col Prencipe di Tranſylvania, quale per ſuo valore e potenza, ſarà un ottimo inſtrumento di queſto negocio, e Voſtra Maj. facendo queſto, farà piu che li ſuoi glorioſi Anteceſſori Imperatori Ottomanni. Per queſto utile & importante affare m'ha mandato Il Sereniſſimo Rè alla Veſtra Eccelſa Porta per repreſentare à Voſtra Maj. & alli ſuoi Principali Miniſtri il gran utile di queſta Lega col aviſarla amichevolmente. L'inſidiè delli ſuoi Vicini Nemici, è pregarla d'accettare queſta ſanta Lega, la quale porterà grandiſſimo utile alli ſtati di Voſtra Maj. & al mio Rè, per ſicurezza di queſti trattati. Il mio Rè m'ha dato in ſcriptis la plenipotenza & aſſoluta authorità per trattar, concluder, & ſotto ſcriverli Articoli, Come Anco per ricever il Diploma di Voſtra Maj. Jo aſſicuro Voſtra Maj. che queſta Lega & Amicitia ſarà di grandiſſima utilità ad Ambe le parti e benche il bene non ſi veda per adeſſo, ſi vederà però evidentemente col tempo, & io, ſe coſi piacerà a Voſtra Maj. reſterò qui reſidente del mio Re e Servitore di Voſtra Maj. per pegno delle promeſſe, è per preſentarle opportunità del gran utile che riſolterà di queſta amicitia. In queſto ſupplico che mi ſia quanto prima data una deſiderata riſpoſta.

Dieſe Anmaſſungen hat die Ottomanniſche Porta ſelbſt nicht einwilligen wollen/ dann vom 10. Martii jüngſthin auß Adrianopel gewiſſer Bericht einkommen/ daß der Sultan ſolchen Schwediſchen Abgeſandten zu jhrem Abſchied kein Audientz geben/ noch auch einig Antwort-Schreiben an Jhren König ertheilen laſſen wollen. Der Groß Vezier hat zwar jhnen Audienz und ein Cafftan geben/ aber jhnen unter das Geſicht geſagt/ ſie ſolten in Malhora fortziehen.

Die zu Hungarn vnd Böhem Königl. Maj. hette wol vrſach gehabt/ durch Ihre Königreich vnd Lande dieſen Schwediſchen Practicanten keinen Repaß zuverſtatten: Es iſt aber ſolches nicht verweigert/ ſondern auß ſonderbarer Königlicher Mildigkeit vergünſtigt worden.

683

677

C.

Carl Gustaw von Gottes gnaden der Schweden, Gothen, undt Wenden König, Großfürst in Finlandt, Hertzog zu Ehesten, Carelen, Brehmen, Verden, Stettin, Pommern, der Caßuben undt Wenden, Fürst zu Rügen, Herr über Ingermanlandt undt Wißmar, wie auch Pfaltzgraff bey Rhein in Beyern, zu Gülich, Cleve undt Bergen Hertzog etc.

Unseren gnädigsten gruß undt wohlgeneigten willen zuvor, Woll Edler Vest undt Mannhaffter, besonders Lieber getrewer. Demnach wir vernehmen, daß der 12. 27. 105. 200. 26. 111.
200. 129. 77. 17. 102. 70. 77. 80. 50. 27. 68. 117. 80. 129. 19. 18. 188.
200. 26. 69. 272. 160. 71. 111. 129. 50. 27. 65. 77. 70. 10. 188. 68.
19. 129. 26. 188. 219. 2. 105. 86. 26. 207. 80. 61. 77. 56. 200. 105.
66. 17. 102. 27. 219. 111. 80. 2. 27. 188. 19. 107. 66. 61. 77. 69. 60.
272. 55. 90. 107. 70. 18. 77. 2. 105. 80. 66. 55. 90. 70. 200. 26.
17. 166. 20. 80. 200. 27. 272. 55. 90. 71. 105. 56. 107. 117. 200.
81. 66. 105. 17. 102. 2. 105. 69. 26. 117. 65. 56. 8. 86. 102. 20.
70. 105. 66. 17. 9. 117. 219. 111. 80. 2. 188. 207. 71. 27. 56. 17.
102. 188. 26. 105. 66. 27. 8. 69. 66. 16. 188. 2. 18. 70. 50. 55. 18.
27. 90. 7. 111. 2. 105. 200. 8. 272. 50. 27. 68. 111. 200. 26. 27. 129:
66. 105. 17. 102. 272. 70. 17. 60. 200. 105. 70. 200. 50. 8. 80. 27.
208. 70. 1. 16. 102. 27. 80 200. 111. 17. 102. 27. 80. 66. 70. 17. 102. 27.

684 ~~677~~

+

129. 27. 86. 71. 111. 66. 166. 70. 86. 117. 200. 69. 105. 80. 27. 200. 70. 2.
26. 105. 207. 71. 21. 105. 66. 117. 56. 105. 272. 70. 50. 27. 71. 105. 200.
219. 27. 1. 200. 111. 17. 102. 26. 117. 2. 26. 188. 65. 55. 77. 21. 105.
17. 111. 66. 105. 2. 8. 65. 105. 9. 219. 27. 219. 66. 77. 56. 107. 27. 77.
80. 26. 65. 15. 50. 27. 10. 117. 18. 188. 1. 102. 20. 18. 15. 200. 66. 105. 17. 9.
71. 105. 27. 26. 117. 80. 272. 160. 8. 102. 200. 27. 1. 166. 70. 160. 27. 60.
12. 70. 50. 27. 219. 20. 56. 66. 77. 71. 27. 105. 81. 105. 17. 102. 200. 8. 17. 9.
69. 71. 77. 102. 105. 129. 66. 105. 27. 66. 8. 17. 102. 71. 27. 200. 26. 207. 1. 71. 27.
80. 26. 117. 200. 27. 129. 69. 71. 27. 26. 117. 80. 102. 8. 200. 69. 27. 80. 10.
70. 18. 56. 8. 110. 272. 70. 80. 160. 17. 55. 77. 26. 188. 65. 111. 70. 12. 71.
80. 66. 111. 70. 20. 56. 81. 77. 102. 111. 18. 27. 105. 17. 102. 26. 105. 27.
117. 87. 27. 70. 17. 102. 9. 105. 27. 2. 105. 69. 111. 26. 70. 27. 80. 69. 105.
65. 188. 1. 71. 60. 56. 107. 27. 200. 20. 70. 12. 26. 111. 66. 105. 102. 80.
200. 17. 80. 19. 17. 111. 71. 2. 77. 50. 27. 69 111. 200. 219. 77. 17. 102.
27. 105. 200. 27. 71. 27. 105. 86. 117. 80. 207. 77. 80. 26. 65. 27. 117. 80.
21. 20. 80. 86. 27. 200. 70. 1. 26. 200. 8. 17. 102. 69. 27. 70. 17. 102.
70. 77. 200. 26. 111. 200. 1. 117. 219. 2. 77. 160. 105. 80. 27. 69. 18. 105. 66.
8. 102. 80. 71. 27. 105. 86. 188. 65. 27. 50. 27. 71. 105. 66. 102. 27. 105.
86. 27. 80. 107. 111. 200. 50. 27. 219. 55. 77. 219. 1. 27. 69. 71. 105. 27.
26. 8. 27. 66. 188. 111. 17. 69. 105. 77. 200. 2. 77. 50. 27. 20. 18. 56. 10.
70. 11. 185. 1. 105. 219. 86. 27. 80. 8. 58. 71. 77. 56. 107. 27. 56. 105.
102. 65. 200. 111. 17. 102. 27. 70. 65. 27. 2. 50. 70. 69. 9. 18. 117. 12.
105. 200. 26. 207. 129. 66. 70. 17. 9. 117. 200. 71. 60. 2. 70. 10. 56.
105. 17. 102. 26. 105. 27. 55. 56. 27. 105. 200. 188. 77. 65. 69. 27. 80.

+

20. 58. 50. 27. 18. 70. 80. 50. 27. 71. 105. 66. 200. 8. 86. 272. 77. 26.
117. 80. 66. 111. 200. 18. 207. 69. 166. 272. 70. 27. 2. 61. 60. 80. 86. 105.
65. 27. 200. 105. 17. 107. 21. 27. 80. 26. 117. 2. 105. 86. 27. 102. 27.
68. 117. 2. 272. 70. 66. 15. 9. 117. 200. 27. 70. 17. 102. 12. 27. 80.
200. 117. 65. 27. 77. 80. 26. 65. 188. 71. 117. 50. 27. 200. 66. 105. 17.
102. 27. 80. 102. 27. 105. 69. 27. 70. 80. 27. 66. 2. 111. 80. 17. 102.
27. 81. 272. 70. 166. 160. 66. 17. 9. 105. 17. 7. 117. 219. 26. 105.
27. 66. 117. 200. 111. 17. 102. 69. 50. 27. 102. 188 105. 17. 9. 111. 70. 12.
26. 107. 200. 12. 188. 8. 200. 26. 107. 77. 66. 50. 72. 10. 27. 219. 107.
20. 69. 77. 71. 8. 277. 166. 70. 50. 77. 69. 86. 10. 27. 18. 188. 272.
70. 50. 107. 70. 15. 55. 66. 77. 56. 86. 27. 69. 105. 102. 80. 66. 77.
200. 68. 27. 129. 105. 2. 12. 111. 56. 107. 8. 102. 80. 200. 150.
17. 102. 69. 80. 20. (18) 105. 66. 77. 200. 20. 18. 15. 107. 70. 27. 80.
2. 107. 105. 200. 27. 69. 26. 105. 27. 55. 56. 27. 105. 219. 117.
77. 80. 86. 27. 65. 277. 70. 111. 86. 69. 20. 62. 70. 105. 80.
27. 200. 50. 70. 69. 102. 18. 27. 11. 105. 200. 26. 188. 219.
26. 20. 80. 17. 102. 27. 105. 219. 27. 17. 111. 70. 20. 56. ✱
17. 20. 26. 117. 26. 27. 66. 55. 77. 200. ✱62. 50. 66. 17.
20. 66. 105. 2. 8. 80. 105. 111. 66. 81. 22. 2. 18. 56. 188.
272. 70. 160. 27. 80. 68. 77. 80. 15. 200. 70. 200. 26. 200.
111. 17. 101. 66. 17. 9. 56. 117. 81. 105. 27. 200. 166. 20. 50.
27. 9. 15. 1. 160. 27. 80. 77. 18. 107. 50. 8. 65. 27. 1. 66.
77. 107. 17. 102. 27. 87. 71. 27. 80. 117. 50. 111. 80. 10. 70.
86. 9. 70. 200. 26. 55. 77. 200. 86. 117. 69. 105. 102. 80. 111.
56. 66. 77. 27. 70. 80. 188. 56. 27. 105. 17. 102. 86. 117. 80.
27. 70. 69. 9. 27. 65. 71. 27. 102. 17. 102. 77. 105. 102. 80.

18. 27. 90. 27. 70. 17. 102. 9. 111. 18. 27. 69. 105. 2. 117. 211. 27. 18.
17. 105. 86. 8. 77. 18. 27. 102. 111. 56. 69 188. 200. befehlen euch im
übrigen Göttlichem Schutz undt sindt euch mit Königlich Hulden und
beygethan. Gegeben in unserm Haubtquartier Sckszica. den
16. Aprilis ~~Ao~~ 1657

Carl Gustaw

Ich hoffe ihr werdet mit dem ehesten etwas guttes von euch
vernehmen

Inscriptio.

Ale General Maieur Würz

Cracaw

649

686

Náiáśnieyſzego Krolá Iego Mośći Szw
á Gubernator Miáſtá y Zamk

WSzytkim wobec / y káżdemu zoſobná Máley Polſki / á m
checkiego / iáko Mieyſkiego / y Wieyſkiego Obywátelom /
ná to muſze / iáko niektorzy nieſpokoyni Pánowie / w niew
ty / tákże was ná to / ábyście opuściwſzy dobrá / y domki ſ
łáiąc ſie / żywot prowádzili / námawiáią / potym y przym
wáſzego nieſzcześcia tákiego / ſą zmyślne ná wáſze oſzukánie
by w zámieſzániu rzeczy zoſtawáły / zmyślonemi y fałſzywem
to od Zachodu / to od Poludniá / to od Pulnocy málowán
mogli / y pewnie nie doczekácie. Tymi lubo płonnemi obi
li / iáwno ieſt wſzytkim / á iednák znáyduią ſie niektorzy / ták płocho y ſtápliwie n
nych kup / w tył zárzucáiąc náſze ſzczerożyczliwe przeſtrogi. A przetoż wſzytkich og
mie przeſtrzedz miałem zá potrzebną / żeby iuż też wżdy kiedy poſtrzegli ſie / zá ládá
ie obietnic nieſkutecznych odrzuciwſzy / beſpiecznieyſzey y pewnieyſzey chwycili ſie
iey ſie powracáli / y zá oddániem znośney y ſkromney Stáciey / śiedzieli ſobie cicho
zupełnym y doſkonáłym pokoiem znowu náwiedzić vpodobáło. Ktorey rády mo
oddawániu Stáciy niedbáli / y złośliwie ſprzeczni / iáko nieprzyiaciele ogniem y m
wáć z ćieſzkością nam záwſze przychodzi / wolemy bowiem mile iáko z przyiacioły ze
gdybyście tylko ſercá ſwe ſámi do konfidenciey ku nam ſkłonić / y w dobrey známi ko
go dniá Máiá. Roku Tyśiącznego / Szeſćſetnego / Piećdzieśiątego ſiodmego.

ego Mośći Szwedzkiego Generał Máior,
Miáſtá y Zamku Krákowskiego.

ná Máłey Polſki / á miánowićie Woiewodztwá Krákowſkiego / ták Stanu Szlá-
eyſkiego Obywátelom / do wiádomośći podáie. Poniewaz z wielkim zalem pátrząc
oyni Pánowie / w niewybłąkáne coraz to bárziey wprowádząć was vśiłuią lábiryn-
ćiwſzy dobrá / y domki ſwoie miłe / zwierzeczy ráczey niż ludzki / po láſách y gorách tu-
awiáią / potym y przymuſzáią. A przy tym dochodząc tego / że przyczyną iſtotną
ślne ná wáſze oſzukánie dowćipy pomienionych Panow / ktorzy potrzebuiąc tego / że-
zmyślonemi y fałſzywemi was tylko karmią nádzieiámi : obiecuiąc / to od Wſchodu /
od Pułnocy málowáne iákieś pośiłki / ktorych iednák doczekáćeśćie śie do tąd nie
Tymi lubo płonnemi obietnicámi / iákośćie czeſto y ſzkodliwie złudzeni po te czáſy by-
k płocho y ſtáplíwie wierzący / ktorzy poćiągáć śie dáią do buntow / y do ſwowol-
A przeto wſzytkich ogołem / y káżdego zoſobná / w tey mierze przyiaćielſko y vprzey-
y poſtrzegłſzy śie / zá ládá wiátrem wieśći proznych wiecey śie nie vnośili / ále nádzie-
pewnieyſzey chwyćili śie drogi / á vczyniwſzy ſobie pokoy / do domkow / y roley ſwo-
ey / śiedźieli ſobie ćicho y ſwobodnie : ážby śie vbłagánemu BOGV to Kroleſtwo
áło. Ktory rády moiey vſłucha / żáłowáć tego nigdy nie bedźie / á odporni / y w
eprzyiaćiele ogniem y mieczem od nas prześládowáni bedą. Do czego przyſtepo-
mile iáko przyiaćioły ze wſzytkimi śie obchodźić / y życzliwą káżdemu być wygodą :
ć / y w dobrey z námi korreſpondenciey żyć chćieli. Dan w Krákowie / iedenaſte-
dźieśiątego ſiodmego.

tradere hostem Cui expellendo Betskorius par non esset, ad pertas esse dicet quod omnia aut ~~[illegible]~~ talia fuerunt quod ipsi aliter ex urbe minime removeri potuerant. Cracoviensis Solita Lubomirscy obsidione imperatam indictionem 50000 praesenti pecunia 25000 solverat [illegible] dem in mercibus se reciperunt Urbis promiserat nunc et mora habuerat, mercer restat nummum posset et aliud quoddam debitum 15000 a Civitate Smintenij ostendit. Cives producendo [illegible] tatione Smintenij in memoriam promissum verbum Gubernatori renovant, ac quo mitior fieret privatam ipsi auream mille daleris augeat et placent, si qua forte ratione molestissimum hospitem aliquando extra moenia expedire valeant. Alteram difficultatem Urbi solvebat Betskorius obtulit sibi propriis equis et curribus ad exportandum militem suum et impedimenta minime tamen eos Urbi recepit, ut qui iis (habita equorum copia in Civitate ad 10000) non egeret, et suum faceret, nolle se amicum[?] 15 ~~[illegible]~~ dixit, et ejiciendis esse si ad mortem et mediante intermedio a Civibus tollere suam nomen parum Curiis inderet. qui dum parantur,+ etiam equi et currus a civibus tollere ... imo depositis Nobilium et Sacerdotum per interpositum juramentum indictam, dissimulante ad haec omnia Betskorio, ut hoc etiam quod sibi ~~excitare~~ vindicare poterat, in viaticum Suecis cederet. Nil ergo iam restabat, nisi ut aliquando Hungaris ex praescripto regis ~~fanatico Transylvano~~ ~~ipse traditio~~ ipse traditio ea qua debuit redderet. Sensim enimvero et nos sine bilo ... Hungaris; sibi medietatem Palatinatus ... fiebat. Transylvaniam ... vastam illam ... Hungaris; sibi mediatello Pala. fiebat. Transdylvaniam ... Vastum illam ... vastatum Hungaris, sibi medietatem Palatinatus relicto concedit Urbis. Iam et 2 die Maij pedites Ungarus mille, contradicentes ... in meliora diversoria, in malo materialis et à Suecis vastatis domibus, et in Urbe recepit extra moenia detentis. Spoliatione comminata equitatu Hungarico cum Cosacis sub dio extra moenia ... dictis ... effervantur, et quod animo interdicitur Civibus ne quisquam eorum extra limen ... Hungaro discipulo, Veltus Magister ... Militis in Civitate et quantum ... haberent, Hungaro discipulo, ... Dnizani no 5. quem Ferrij ostenderet qua ex occasione, quia in antiquis regestris, ... Domini Sacrum et suum conventum circa 24 Aprilis admiserat, scripti non erant, et tamen 10 Maij die, quo etiam ... deducto praesidio Suecico ... urbe ire jubet. ... altera Cosacorum 3a Germanorum cohortibus quae ... Transylvani ... at Hungarorum una, altera Cosacorum 3a Germanorum cohortibus ... ac fidem commendanti ... quod iis Urbis Suecos officiales et ... ac fidem commendan... fecerant ... insideret, ... quod iis Urbis ... habebantur, ... iten ... ten professisset. Mensuratis frumentis quae in arce habebantur ... Ceniminum 11 Maij Suecis ... Civium 30000 Aureorum Betskorij Victis numeravit ... domum Canonicam ... regimen omne tenentibus Hungaris reddit, quorum equitibus domum Canonicam ... occupavit. Veliciam et alia in Civitate sola muris et tectis haerentibus aedificia occupavit. Veliciam Betskorium in Commissario ... et ... Morstinij Junior Wachtmeister nomine recepit ... fere vacuam, sal enim omne in Dareis et tonnis elaboratum ... remanentibus ... 16 Maij traditam sibi aliquando recepit Jaroslaviam Cracoviam Suecis ... evehi curaverunt ... et obsequenter faceret Viviano more et juramentum Cracoviam quam ut sibi fidelem et obsequenter faceret. ... imperanti resistere, duo tamen ... singulorum ... assignavi ... Sacramentum Dirueret contendebant. Alterum ut ... antequam ... apud eundem ... alterum ne exinanitis omnibus ... conscientiis clausulam è rota juramenti expungeret, alterum ne exinaniti ... dixit de primo ... nomis contributionibus gravis esset. De posteriore ... deliberaturum se dixit ... Urbana fuerit ~~Ve~~ ne apicem quidem remissi... ne conditionem suam deteriorem ...

invicemque se Civitati obligavit in hunc qui sequitur modum.

Quoniam Spectabilis Magistratus et omnes Cives Civitatis Cracoviensis corporali et solemni juramento se obstrinxerunt Serenissimo Transylvaniae Principi D. Georgio Racocio D. G. T. P. Partium Regni Hungariae Dno et Siculorum Comiti Dno meo Clementissimo fideles futuros, ... durante hoc bello cum eundem Serenissimum Principem eiusque Confoederatos ac exercitus, arma ... ad defensionem inclytae eorundem itaque ... à sua Celsitudine, cum certa exercitus parte, ad defensionem inclytae huius urbis missus commendans, assecurandos duxi primum quidem nomine Suae Celsitudinis deinde etiam proprio, quod Serenissimus Princeps meus, praedictos Illustres Magnificos Dnos Senatores totamque Universitatem Civium Urbis huius Cracoviensis in omnibus Privilegiorum punctis conservare dignabitur nec ego ... eorundem ... ac familias ipsasque in iis quantum praesentis temporis indigentia permittet ... studebo neque ulla quamvis maxima necessitate ... cogere velim ut arma contra Serenissimum Regem Poloniae Casimirum ac Remp. Polonam eiusque confoederatos sumant. Tamdiu tamen praesentes meas litteras ... et esse possint donec praedicti Illustres Senatores totaque Urbis Civium Cracoviensis Serenissimi principis mei fidelitati directè vel indirectè non renunciaverint. In cuius rei testimonium praesentes litteras ... Joannes Betskor. ... Chyrographo et Sigillo datum Cracoviae 18 Maij 1657

[Marginal note, left: ... 10 et ... nomine ... et ... Supra ... quidem ... reposuit]

[illegible] ... [illegible] cum mortariis et [illegible] assumerent [illegible]

[illegible] Gnati [illegible] signa 50 candelas 30 Panem 60 [illegible] captivosque 20 [illegible] armatos [illegible] 500

[illegible] aromata Apellis ultimi sed gravissimi, quia etiam ad arma sumenda contra Xmi Dni Casimiri et Regni

Haec altera isthoc missura literas nisi plena Gravaminum — Poloniae sumenda sese juramento obstrinxerunt. Sic [illegible] breui duos Gubernatores [illegible] nomine alterum [illegible], utrumque qui eis sanguinem [illegible] nuda esse, quasi [illegible]

[illegible] adhaesurae esset ~~[illegible] [illegible] bene jam postea~~ [illegible] Sanirzy, Kothinia et [illegible]

~~ad~~ [illegible] consumerent Hunni — ~~[illegible]~~ Betlecum[?] verum ut putabat potius, dimissis per oppida et villas [illegible]

quod exemplar hic sub litteram R — sub Gubernatoris mandatis paucos subversiones inopia hominum et [illegible] non habens [illegible]

in iis autem quo sibi [illegible] asservandis modum et rationem non habens [illegible]

ais ad se omnia [illegible] depraedabantur. Quae ~~omnia et enumerata~~ [illegible]

Sub ~~[illegible]~~ Haec Mars ~~interim~~ ab opere consueto non vacabat. Prima expeditione mense [illegible] Dragones ad Pincoviam dimissi Diglovium[?] [illegible] Regis Casimiri litteras [illegible] Crosno ad Primipilos [illegible] versus Danckowum[?] moverent [illegible] capiunt. [illegible] multos post Christianum natione Suecum à Vittembergio in Croszowice pro defensione oppidi datum, qui inibi amore puellae cuiusdam raptus fidem Lutheranam [illegible] quam Suecorum abiecit, [illegible] reconciliatus, ducta in uxorem puella egregia [illegible] binis in [illegible] ad [illegible] [illegible] et nunc Marchionis Myszkovij [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] captivum adducunt, eiusque [illegible] finire jubent.

Alteram vice 15 Maj in Montanos sese expediverunt, cum ii [illegible] equitibus [illegible] praedandi impetum detrectantes, ~~[illegible] [illegible] et~~ tributum solvere deberent, [illegible] 500 Russiam versus [illegible] Cosaci [illegible] campo ad vicum [illegible] ab Hungaris et Suecis [illegible] Polandi [illegible] [illegible] duxerunt [illegible] sive Jasien et [illegible] Chmielnicy, sive quod [illegible] solo [illegible] aliquot [illegible]

quos ipse [illegible] tanquam [illegible] — [illegible] Virtus imperio facultatem viderent, sive quod [illegible] abeuntes, nec [illegible] fidei nullam ceperunt. Betlehemo nec persequi [illegible] tendebant. [illegible] per [illegible] sunt, soli [illegible] Sueci et Hungari equites [illegible] versus tendebant. [illegible] hinc inde [illegible] 50 fere colonos [illegible]

[illegible] omnes [illegible] ad Janam amnem [illegible] perierunt. — hanc [illegible] reperiunt [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] bus et jumenta [illegible] agunt [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] priores conspirerent. [illegible] [illegible] in [illegible] inveniunt [illegible] quem [illegible] [illegible] conficiunt, aliquot [illegible] civitatem incendunt et 50 illos colonos [illegible] ad [illegible] conficiunt [illegible] ad servitutem adducere Virtus, cognita tanta in pagis [illegible] ad domos [illegible] et [illegible]

Tertia expeditio 22 Maj in [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Casimir durabat) [illegible] audit. Erat apud Scarbek (qui unam [illegible] [illegible] Casimir [illegible] [illegible] dam domus Praefectus et Bonorum [illegible] Curator, [illegible] in sua ad nuptias [illegible] celebrandas [illegible] apparatu et splendore domestico. Virtus secreto [illegible] [illegible] Sueci circumfundunt Rus [illegible] ~~[illegible]~~ aulam [illegible] veste equis [illegible] reperiunt diripiunt, Scarbek solo indusio [illegible] pseudotyro, [illegible] Redeuntes [illegible] proximum flumen ~~quod~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cracovia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum Betlehemo [illegible] [illegible] [illegible]

in [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible] ex urbe simulans Virtus cum Betlehemo [illegible] [illegible] Judaei redemptorum [illegible] parata pecunia ad [illegible] Hunni, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] consensum [illegible] [illegible] Hunni, [illegible] egit, sive fide sive serio; in cuius consensum dum [illegible] [illegible] [illegible] vel ea ipsa causa Virtus in urbe protestatus est, quod solvendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] commodum etiam illi ad [illegible] Casimiri Regis [illegible] litterae [illegible] [illegible] habere sub signo [illegible] allatae fuerunt ex quibus obsidionem futuram [illegible] tendendam urbem sua [illegible] praesentia [illegible] esse aiebat. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] huiusmodi rumores quamvis serio aut nunquam [illegible] [illegible] [illegible] non ad imparatos accessum esset quicunque illi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] enim [illegible] in Danckow apud regem [illegible] [illegible] Chanum cum suis [illegible] [illegible] [illegible] jubebat [illegible] rogabat Magni Ducis Moscoviae nuncius de subsidys in [illegible] [illegible] [illegible] Regiae Maiestati fidem faciebat. quamquam [illegible] sciat isti [illegible] [illegible] [illegible] quam ut vastitatem et solitudinem a regni provincijs [illegible] [illegible] [illegible] potiusque ad [illegible] et [illegible] quam ad pugnas et laboris societatem [illegible] fidem in nobis accepit Aesopi fabula, quam ipse refert de Cassita. Nempe [illegible] docebat nos iam ipsa necessitas

Ne quid expectemus amicos
Quod nobis ipsis vellemus pollemus faciendum [illegible]

Junij

Calendis Junij regis Galliae internuncius per Germaniam in Silesiam, Dankow appulit, a Cancellario honorifice exceptus, litteris liberi commeatus ad proficiscendum apud Carolum legationem [illegible]. a Rege Casimiro nec auditus nec in conspectum admissus, donec quid apud hostem perficeret in reditu adferret. Reginae Ludovicae iterum constantem Viri animum Epistola pulsare placuit an [illegible] territorio, cum jam in Hungariae potestatem devenerit Cracoviam, adiectis symponij loco 10000 aureos permutare velit. ille honoris sui memor militem se et tribunum Regis Sueci non mercatorem esse asserens, [illegible] ne simi[li] hunc litteris respondere amplius opus haberet. postridie 7 Junij Monstrum in vico [illegible] natum, biceps vitulus, sinistrum omen timidae et credulae genti fuit major autem rumor de bicipitis aquilae Regis ex Hungaris et Bohemis advenientes pro Rege Casimiro exercitu 30000, sub ductoribus equitum Hatzfeldo, Peditum [illegible] Generali [illegible] cum Comite Buchaim, qui et tertiis Poloniae partis et ~~auxilium Papae Alexandri~~ [illegible] [illegible] pro liberanda oppressa per hostem Polonia [illegible]. Latenter adhuc consilia ducum agitabantur, et copiis per Moraviam et Bohemiam sparsis vel alio vel ad defendendum solum Silesiam in finibus hostium [illegible]. Major tamen apparatus istius exercitus, per Germaniam et Sueciam [illegible] terrore vigente, quam pro defensione instructus, [illegible] possessionem quod et velox [illegible] est conjecturam spargente victui infamem. Civitatem oppressam, [illegible] Cracoviensem in dies exhaustam magis reddebat. Nam Civium familias [illegible] compellebant ut olim cum obsidionem sperarent sed ad diruendos vallos et opera fossoria [illegible] dictum Gustavus adigebantur. Vici autem oppidi villaeque [illegible] litteris monebantur [illegible] ad novas indictiones et subventiones faciendas. [illegible] Lanij et alij nonnulli vicini et [illegible] militari agebantur [illegible] quod imperata non fecerint cum domicilijs exusti. plurimique [illegible] et [illegible] crudeliter mactati sunt. Erant Vitembergio 10000 equos quos ille ex [illegible] ad formandum ex suis peditibus equitatum impedimenta et [illegible] vehenda coegerunt [illegible] Hungaricos et suos militum caballos, quibus ne [illegible] deessent [illegible] quod ferebantur et villis [illegible] id quod falso sibi blandientes credere volebant eventum [illegible]. Paucis enim post diebus Censione Casimiri apud [illegible] 8000 bellatores 4 [illegible] Bendzinum [illegible] et recepto exercitu [illegible] et ad antiqua apud Bieranow [illegible] 2 peditum millia Velicium versus et ad [illegible] direxit. qui adeo silenti agmine loca designata occuparunt ut [illegible] hostes ad [illegible] nec aliunde quam ex postis excubitoribus hostes [illegible] Suecis didicerunt. Nec mora 20 Junij ordinata acie cum [illegible] In velitationibus [illegible] ultra Casimiriam ad experiendum processerunt. [illegible] relictis pedites fuere. Tres qui ex Suecis capti fuerant post velitationem [illegible] Vitembergio cum litteris remissi sunt, quibus [illegible] ignoratione [illegible] bebat quod eos [illegible] adduxissent quod cum principe et [illegible]. Non placere Austriacis et [illegible] nullam haberent hostilitatis causam. [illegible] meminissent ipsius bellum Suecicum, in quo se suasque terras valde [illegible] et furoris venisse [illegible] verum cum didicissent Transylvanum eo dementiae [illegible] ad diruendam Christianitatis [illegible] templis Sanioribus consilijs non ipso tantum [illegible] sua legatione non debebant [illegible] occurreret, sed etiam Turcam vocare proxima [illegible] auxiliaribus copijs ad [illegible] consultum fore duxerunt amico Casimiro regi [illegible] ne patente Polonia, Turcis in [illegible] dum Christiani nominis hostem non deesse [illegible] Foedera Osnaburgica cum Suecis inita, [illegible] rium Romanum via pateret. [illegible] cum Rex Suecus Minori Polonia Racocio [illegible] supplicatione minime violari, cum [illegible] bellica inclytus ~~cum suis~~ cum [illegible] det immo mirari se quod victor [illegible] Cracoviis haereret cum fama illum abijsse ad [illegible] Sylvanos plebe [illegible] iter nec impediendo [illegible] divulgasset. Non invidere se illi [illegible] expugnandos relinqueret quorum vellet praeberet et sibi Pannones

656

Virtius de remissis suis gratias egit parem humanitatem in redhibendo ubi se dare
occasio pollicitus. Nimium p dicens quae fieret iniuria ipsorum et Rakocium Varso-
viae quaererent qui campo aperto sub pellibus ageret et cum quoquis adversum marte expe-
riri non detrectaret. De violatione foederis, cognitorum Carolum Regem debere
exhausta Polonia in germaniam et Bohemiam arma sua transferre. Sibi tum
devati principis praesidio in urbe non desisse esse causas et urbes quarum tuen-
dam curam suam fuerat. Colloquio si placeat in campis ignotis non defuturum.
24 Junij Splendidissime vestiti fere 150 Sueci in campum circa D. Benedicti
oediculam, itidemque ex regijs ad eundem locum progressi. Cerere et Baccho ex urbe
invitatis humanitati et hospitalitati litaverunt. Rohi et praesidiariorum plerique
cum hospitibus inundi quas amicitia servaverint nulli patuit praeter 5 aut 6 dierum
armistitium quod partes utrae, exclusis Ungaris sibi servare promiserint.
26 Junij Litteris acceptis Casimiri Velicia Tyranni, inde Ilerasium non monuerunt
abeuntes Bethleny persequi cupiebat. Renuit Virtius, Hungari prompti
Tyranni extremum agmen aggressi at ab eo male accepti in reditu castra
exuunt. Tertio Sequenti Religioso quodam S. Francisci Bernardino volentibus
rehido. Regij transmisso Istula iis palantes Suecos capiunt, et Romanus
D Virtio remittunt praeter unum quem quia signa sparsi in Selesia reliquerat
de arbore suspenderunt. Felicitas enim rerum bello gerendarum disciplina
strenui et acerbitate excessus ulciscendi continetur.
His anteambulonibus exercitus fortissimi et armis instructissimi (erant siquidem
mediocrique catapultarii et absque omnibus impedimentis peni expeditissimi)
quam abeuntibus de obsidione futura quasi certis. Universalibus litteris is
Junij et liber sub litteris B. C convectionem victualium undequaque
villas remotiores spoliat, armenta boum ovium abducit. Priores
parte fuerant Hungari qui ultra Istulam omnia penitus vastata quidquid
et pecoris abegerant lenissimo pretio ignavi et incaupati fame distrahebant
ultima Junij Abbatiam Scyriensem Skrzynno Sambie et ...
sibi domesticam ad publicandum exhauserunt. Totumque hoc tempus ad obsidio-
nem futuram huiusmodi vastationibus circumjacentium pagorum impensum est.
24 obortum incendium ex casa Sueci officiarij in domo Knebel ...
quinque fere aliaque aedificia exusta sunt in Platea S. Nicolaj Portam novam
sus, renovavit pristinam quod sub tempus hybernae obsidionis servatum est
nimirum ut 50 cives securibus et amphoris armati de nocte in domo ...
vigilarent ad ignem restinguendum. Sic miseri labore irrequieto consumebantur
nam de nocte vigilare. Interdiu operas fossorias praestare debebant.
enim templaque alia in propugnacula, alias in insidias moliebantur Sueci
simum D. Casimiri cuius erutis sepulchris in iis aurum inquirebant et
cadaveribus pannos, et tumbis deaurates clavicules detrahebant. ...
Nicolaum sepulta ossa et effossa Judaeis vendiderant ut et illa in ...
Deo non operante D. Adami Koscerowicz ab Hebraeis sunt resoluta. ...
Ad destinatum tempus venerat Velicium Regis exercitus pariter nempe quod ad idem
scholiis Lubomirscij se sistere promisisset, verum is omissa prosecutione Victoriis
stam de Rakocio et a Sueco demissis. 15 millium suorum amiserat et distrahens
recio et Gosiernio in maiorem Poloniam movebat, cum 12 millibus in partes
Hungaris Transyluano parentes ingressus, rapido cursu, quasi tempestas quaedam
singula caede et igne vastans plura crudelia egit et onustus praeda tarde
bat sparsis per omnia loca diffidationis litteris quas captas liber sub litteris
Hoc manifesto Cracoviam delato rescriptum volebat Bethleny. Virtio visum
retione impressa, ad ignominiam Lubomirsky, et Transylvanos suos in ...
et incolas Hungaros contra Caesarem ipsum contra Polonos armare fugis. Polanerum
meriam probis quod illi non contigit Lubomirscio respiciente. Cuius captivum liber
Utilius fuisset iudicio multorum caput potius conterere quam innocentes ...
Celeriorque exitus belli fuisset secutus si coniunctis viribus ... benignitatem quod ...
cebat sequi fuissemque nec tam destructis Cracoviae obsidio defectu pabuli ...
pta fuissent. Maiori cum nostris Poloniis (si invasione Hungarico abstinere noluissent, ...
sidium fuisset si ignotis nostris tota cum quam tot Mysteria nomina ferissent, ne
in se committerentur. Affectibus ira vindictae et cupiditatis cum ubique tum in innumeris
pessimi sunt rerum agendarum consultores

Haec sprawa
warte 14
uczynione
...chanego w
...

... transfer...
... sunt.

C

Naiáśnieyſzego Królá Iego Mośći Szw
y Miáſtá, y Zamku Krákowski

VSzytkim wobec / y káżdemu zoſobná / ktorym n
miánowićie Woiewodztwá Krákowſkiego Ob
zá náſtąpieniem odmiány naymnieyſzey / y dan
práwie nieznáczny ſkutek ſpráwuią; ták / że máło
oddawánia Stáciy. Przeto ninieyſzym znow
łem y ſzczegulnie káżdego vpominam / żeby nie
nych y odległych rzeczy / á zátym ſzczęście ſwoie n
ſzące nád kárkámi ſwemi niebeſpieczenſtwá y ſ
grzech odnieśli / dowiedziono tego wſzytkiemu świátu / iáko náſze prog
mnieby ſie wątpliwą woyny fortuną ćieſzyć mogli ći / ktorych Máietnoś
wáią. Atoż przeſtrzegam y powtore / żeby wybiwſzy ſobie z głowy tą
torem poſtepowáli wſzyſcy / y przez ochotne Stáciy wydáwánie / Máią
wáli. Tá bowiem nagrodá czeka powolnych / ále odpornym / y oćiąg
exekuciey żołnierſkiey zapłátá. Dan w Krákowie / dniá 28 Czerwcá / 8 Lipcá.

...go Mośći Szwedzkiego Generał Máior,
...ku Krákowskiego Gubernator.

...u zoſobná / ktorym ná tym należy / Máłey Polſki Woiewodztwom / á
...á Krákowſkiego Obywátelom wiádomo czynie. Iż vpátruiąc / iáko
...naymnieyſzey / y dawnieyſze y świeżſze Vniwerſały moie / ſzczupły y
...áwuią; ták / że máło ich ieſt / w ktorychby ſie znáydowáłá chęć y wola
...eto niniejſzym znowu przeſzłe obaſtrzáiąc Vniwerſały / wſzytkich ogo-
...pominam / żeby nie płocho wierzącemi będąc / y chwytáiąc ſie płon-
...átym ſzczęśćie ſwoie ná nich buduiąc / nie záćiągáli ná śię pewne y wi-
...ebeſpieczeńſtwá y ſzkody. Boć przez klęſkę / ktorą Polacy w We-
...iátu / iáko náſze progreſſy Bog ſam ná pieczy ma. Mimo to / dáre-
...ći / ktorych Máietnośći exekuciey żołnierſkiey podlegáiąc / zniſzczone by-
...wſzy ſobie z głowy tákowe ſzkodliwe dumy / zwyczáynym y zdrowym
...y wydawánie / Máietnośći ſwoie w beſpieczney poſſeſſyey zátrzyma-
...le odpornym / y ośćiągáiącym ſie / nie zoſtawa tylko ſtráſzna prędkiey
...ie / dniá 28 Czerwcá / 8 Lipcá. Roku 1657.

Naiaśnieyszego Krola J. Mści Szwedzkiego General Maior
y Miasta y Zamku Krakowskiego Gubernator.

Wszytkim wobec y kazdemu zosobna ktorym na tym nalezy Stany Polski Woiewodztw a mianowicie Woiewodztwa Krakowskiego wszelakiego Stanu obywatelom do wiadomości podaię. Poniewasz tego dochodzę y doznawam iako oddawanie y wydawienie nam Stacyi co dzien to barziey tępieie y słabieie. Tedy zaświeża Uniwersałem tego pobudką wszytkich ogułem y kazdego zosobna przywięść y zagrzać do powinności miałem zapotrzebną: Aby ordotnie wszyscy wedle naznaczoney w pierwszych Uniwersałach moich kwoty z przepisanych Stacyi się wypłacali. To wiedząc ze ktorzyby Uniwersałowi temu, mocą ostatniego stawania terminu w sobie maiącemu byli wcześnie posłuszni, przy bespieczney maiętności y dobr swoich possessyi zostawieni, y zaszczyceni od nas będą. A na nieposłusznych y zjakieykolwiek miary zwłoki szukaiących zniewacka niechybna y nieodwłoczna exekucya Zolnierska spadnie. A w większą za czasy całey winy dobr swoich nikomu inszemu tylko nie rozważney y czasom tym nie służącey krnąbrności swoiey przyczytać będą musieli. Dat w Krakowie d. 15 Czerwca Roku 1657

Jan Betlem Naiaśnieyszego Xiążęcia Siedmigrodskiego [illegible] y Guberator.

Wzem wobec y Kazdemu zosobna komu to wiedziec nalezy ale osobliwie Iasnie Wielmoznym Wielmoznym Urodzonym y Szlachetnym Possesorum y Dzierzawcom tak Miast iako y Miasteczek y wsiow Krolewskich Duchownych y Szlacheckich y samymze Miastom Miasteczkom y wsiom w Powiecie Bieckim nalezącym wiadomo czynie. Iz z rozkazania Kazn. ze X.ca I.M. Siedmigrodskiego Pana mego Mił. natym ze miejscu in praesidio zwoyskiem iego zostawaiąc a według woli X.ca I.M. w tak czasy ciezkie zeszło iak naylaskawiey y skromniey z każdym sie obchodzic y raczey laskawoscią a niżeli uprzykrzeniem iakim y depactatią zaiendli X.ca I.M. serca obywatelow tuteysnych chcąc y dla tego wzgledem nabywania zywnosci albo samym przez sie wybierania chleba zolnierza wpuszczac po włosciach niechcząc co by bez wielkiego zniszczenia ubogich ludzi byc nie mogło Zadam prze to y po przyiacielsku prosze tak X.ca I.M. iako y swym imieniem tak possesorow iako y samychze poddanych wyzey mianowanych Dobr Krolewskich Duchownych y Szlacheckich chcieliby bez wszelakiego kłopotu y trudnosci w domach swoich spokoinie mieszkaiąc od wszelakich podiazdow y Excursiy wolni zostawac abyscie z kazdey wsi Krolewskiey y Duchowney to iest z łanu kazdego po dwa Talery zyta Cwiertni dwie Pszenice cwiertni dwie owsa Cwiertni dwie siana woz ieden na miesiąc teraznieyszy ktory sie poczyna od dnia miesiąca teraznieyszego Maia a konczyc sie ma na dzien miesiąca mieszkanie skłabac nieodwłocznie to wszystko sam do Krakowa odwozili upominaiąc wszym y za X.a I.M. obiecuiąc y wszyscy nieo-kaiąc ze uznaie X.ca I.M. Pan ku sobie wtey mierze teraz przychylnosc y ochotę starac sie z pilnoscią będzie aby takich wszystkich sposobow iakoby potym nie tylko uwolnienie było od tych y wszelkich inszych ciezarow ale aby y do miley swobody y pokoiu a zatym y wyswobodzenia od wszelakiey Angaryi. wszey przywrodzi Pozywszy cieli tez wam tą X.ca I.M. laskawoscią y dyszczynie

temu Uniwersałowi niebędziecie chcieli oświadczam się że reszti kiemu co się nieznacznego dostanie gdyby przyszło woyskowego
do tego zażywać ~~trybu~~ woyskowe trybu nie mnie ale swemu uporowi to przypisować muszcie w czym y powtorz upominaiąc y
przestrzegaiąc aby ten Uniwersał swoy tak po Miastach Miasteczkach iako y po Kościołach Farnych po wsiach cała wieś do
drugiey odsyłaiąc po tyt głosem obwoływać surowie przykazuie.

Bethle-
mus Gu-
bernator.

Sed nos domum redeamus. Ut anni decursu dies anniversarij solennes redeunt, quemadmodum
sic in hac obsidione redibant Calamitosi pro nobis ijdem. Anno Completo ijdem Junij et consequenter
13. exigebatur juramentum per Suecos à Mysticis, praesenti per Bethlemum exprimis
a religiosis sollicitatore quidam de numero Arianorum. Tergiversantur singuli ne:
gotium ad Illrem D. Roszczewicz Can. Crac. utpote primarium in Clero et quod
Card. rei erat Surrogatum in Causis Ecclesiasticis, opponebant, verum nec ipse
ab impetitione simili immunis erat, qui missis ad se Bethlemi Secretarijs de:
duxit evidenter, Clerum maluisse ante annum dicere Canolys et templis vale
quam juramento quod pro se Conceptum fuerat in bonum et aestimationem pri:
stinam denigrare. Pauci adhuc Sacerdotes religiosi, pro usibus Civium et Custodiae
tedorum impetratos, submissionem nonnisi adactos securitatis et Candoris durante
guerra fecisse. Sic expeditis Secretarijs Clero petenti consilium Idem Illus Canonicus
Suadet et aliquos deputati ex Clero adeant Illrem Virtzium qui Clerum antea
sibi satis promissione obligaverat et verum. et ante publicatam quoddam Illm ex
autoritate et Cum scitu suo nova ista obligatio à Sacris hominibus praecaveretur ne
vi nollesse ferret si in alterius potestatem non sponte sua se vi adactos nunc:
cirent. Omnino eam fieri debere. Bethlemus Suamque in hoc consensum accessisse Rd. D. Vir
tius. Cum igitur commodius Confieri non possset quam die 14 Junij horis pomeridi
anis et Stylo priori. descendit Clerus ad Aedes D.V. cum D. Surrogato et simul
D. Commissarij Hungarici qui pro ovo Scorpionem mysticis porrexerat, Ad
iuramentum Confundum Singulos in eum qui descriptus est sub littera Commodum
ivrgent, Vix dum legi coepit contextus iste, ilico omnes mussitare, reclamare,
durius vicinum gentem ferum, quam transmarinas agere. Nondum ad finem
perlecta ~~erat~~ formula stetit a partibus Cleri Illus D. Roszczewicz, allegans
Dn Secretarium ad se transmissum, declarationem eam fecisse, quod Illus D.
Gubernator, nil innovatum esse velit, ultra contenta in submissione Illmo Dno
Virtio facta. In oppositum Commissarij istam esse voluntatem Dni Guberna
toris dicebant, nec quemquam fore securum, nisi eam cautionem securitatis quae
demandatur, sincero corde Confecerit. Addunt nullo Illm Gubernatori ut istam
iuratam promissionem mystici praestent Rectori aut Surrogato. Sed ipsi Sermo Principi
pi Magnum suo Dno et alijs suis Confoederatis, cum hic locum nec habeant
ad praesens DD Academici (cum quibus nos tamen mitius agere volumus)
et Surrogatus teneat locum Epi qui est noster hostis. Aderat in hac Scena
honoris ergo cum Illi D. Roszczewicz ad eadem invitatus et à Clero quadrie
rogatus R. D. Lancurski quatenus superveniret et si qua in re eius opera
egerent eam ne denegaret. Obtenta ergo is venia ut sibi fari liceat
Causa plenioris informationis in medium attulit. Rotam in qua Scriptum
haberetur, Vobis Magnifico Dno Rectori, fuisse Conceptum pro DD Academicis
at quia illi potius migrandum sibi Cracovia censuerunt, quam manendum cum
promissione etiam hac ipsa, alioqui in ipsorum favorem modificata, Directam
postea esse pro Clero. et ubi Scriptum fuit Vobis Mystico Rectori, commutatum
Vobis Judici Surrogato, Non ideo tamen Constitutam promissionem Surrogato
Sed Sermi Regis Sueciae Confidio, in Curia Surrogati: utpote in suo Tribunali
Sed et Surrogatum in rei veritate modernum, non tenere locum Epi. nec fi:
dione juris, Cum sit Surrogatus Rmi Officialis, qui unum habet de iure cum Epo
in Causis Ecclesiasticis Tribunal, non autem ipsius Epi, Cuius locum occupabat
defunctus iam Illris Dnus Skiwulski &c. Adiecit Caetera Operaepretium
fuisse ut nota prius Clero intimaretur prius, quo ita unusquisque praespiceret
quid à se exigatur, et ad quid se obligare deberet, aut vellet, Confestim in re
tam ardua et quod sapit quandam perpetuitatem. Maxime verò in hoc
illi fuit Concertatio Cum altero Commissario Imbraimo alias non Illiterato.
nz Iuramentum non posse Confieri a Clero, praestiti Saeculari, Cum non recog-
noscat Jurisdictionem

cognoscat jurisdictionem in personalibus alterius praeter Summum Pontificem mediante Epi
cui subiectionem et reverentiam, dum ad beneficia instituitur iurat. Quia hoc
esset mancipare se, non suo foro in praeiudicium Ordinis Ecclesiastici. Ad Clerum
spectare ut obtemperet sacris Concilys et Pontificys ordinationibus instituti neque aliud
modum aliquem praescribat. An vero subditus Principi suo ligare potest manum
aut miles gregarius renunciare autoritati sui praefecti? Alioquin esse Or-
dinis indulgentiae, et supremi in terris Vicarii Xti autoritatem. Insuper
nihil tale in Clero deprehensum, quod videretur subreptitium in in-
juriam praesidiario militi: Ridere ad haec Commissarij indignari fremere
incusare temeritatem, quod cum Magistratus et cives, iuramentum praestitissent, soli
praesbyteri sint refractary serenissimi Principis imperio. Debita rursus cum modestia
Ecclesiastici responderunt. Se paratos submissionem facere, nihil unquam ma-
chinaturos contra praesidiarios modo id fiat non immutatis syllabis et litteris
iuxta priorem rotam. Contendentibus Commissarijs suam rotam eandem esse et sola
verbis dispositionem cum d.d. Viribus. Placuit utrinque ad Illmum d. Gubernatorem ne-
gotium referre. Rogatus R. d. Lanrucky nomine Cleri una cum Commissarys ad Dm
Gubernatorem adyt, sed non simul in Conclave admissus est. Ingressi fuerant
illi priores verum Dr. Guber quid velit Clerus quibus moveatur rationibus. docerent,
vocatus mox cum alys qui sibi adiuncti fuerant praesbyteris pro innata sua
facundia et dexteritate praefatus nonnulla quod ad honorem novi Gubernatoris
et ad animum eius conciliandum pertinere videbantur lautissime egit
Clero nihil aeque esse optabile, atque ut in tranquillitate et pace officio et
pro debito suo parate vivat. Hominem esse qui iure merito unquam praesumpt
cum quempiam ex Secularibus aut Regularibus praesbyteris quod ille praesidio p...
directum vel obliquum vel per somnium voluerit esse incursum, ut
doceret ita se gerere iuxta paroemiam Me doces exemplo si doces exemplo
Non detrectare cautionem securitatis omnimodae Illmi sua dnationi quam ante
circumspecte exigit facere, modo id fiat iuxta stylum Illmi d. Viribus antiqui
gubernatoris. In ore sacerdotis non esse discrimen, inter simplicem promissio-
nem et iuramentum si quidem illius firmo debet esse. Est Est Non Non
Quin paratum esse insistere priori Rotae. Supplicare interim ad aliam Rotam
suo Ordini probrosam ne urgeatur. Ad haec d. Gubernator Mei muneris
est ea facere quae mihi demandavit Celsissimus Princeps. Praecipue vero
quae ad fidelitatem et securitatem suae Serenitatis et Confoederatorum spectant
Expressam fecit Ordinationem ne quenquam patiar hic etiam ex Clero sine
juramento fidelitatis. Ego non cogo quenquam, sed in mea erit potestate
tantisper tolerare quousque voluero. imputabit sibi quisquis si a meis
non fuerit securus qui mihi securitatem facere iniuriam recusat. Cum dd
Academicis ego nihil agam. et illico arrepta scheda e manibus Constan-
tini Schaum Torunensis Commissarij, requisivit a R. d. Lanrucky, Quid
est inquit in quo se gravatum Clerus putat. Subiicit R. d. Lanrucky
comprehendere se singula intellectu non potuisse, verba volanti animo
non intellexisse, cum rota isthaec antea Clero non fuisset intimata quam
tum advertere sibi licuit principium Rotae omnium pectora verbis illis de
jurando in conscientia vulnerasse. quae in rota anteriore (correcta per
Secretarium (qui retulit omnia eodem stylo futura) non continebantur. De
inde quia papa et indulgentiis inserviuntur, quibus Clerus legem ponere
nititur quantumvis nequit. Coepit propugnare rotam Commissarius inquiens
Quinimo levissimum magis vulnerat Illmum quia Magistratus Consules et cives Lutherani
tergiversatione iuramentum praestiterunt, et soli sacerdotes tergiversantur.
Multum interesse inter promissionem et juramentum tanto magis quia aliud
edocti sunt Quod enim de Clero dicunt. Nos non urgemus ut religionem dese-
rat sed ut renunciet remedys

Sed et renunciet remedijs in casu non servatæ securitatis. Reassumpsit ad
dilucidandum pauca et adiecit R. D. Lancucky Nos velle præstare Clerum Clausulam
ultimam quæ habetur in promissione Ill. D. Viuty, quæ continet omnia non tamen ea quæ
sunt sed quæ verdum sunt in rerum natura. Replicavit Ille Nihil volumus ut
faciat Clerus nisi quod scriptum est. Præterea et faciat juramentum non Surrogato
sed Celsissimo Principi ipsi et suis Confœderatis, tum quoque Præsidio huic et Ministris
ministerio tali nedum Illmo Gubernatori. Surrogatus tenet locum Epi quod est hostis.
Resumpsit dicta in Scta R. D. Lancucky hoc super adiecto. Licere expungere
particulam de Rota Vobis Judici Surrogato, modo in Illis præstetur fiat Subrogationi
nec obstare quod Iudicis sedem locum teneat Epi. Quia nemo debet alterius
odio gravari cum delicta suos teneant auctores. Ait Dnus Gubernator
Surrogatum debere præstare juramentum et quia Surrogatus est cum Clero et quia
Rector cum Academicis, pro quibus est alia rota præconcepta. Subintulit R.
D. Lancucky Negotium interea Vestri ex parte Cleri quod supplicat et iuxta
priorem rotam faciat quod est ex re securitatis. DD. Academicos Collapsos soluta
Universitate per Senatus C. Illm Dm Gubernatorem antiquum citra ullam prævi
missionem retinuisse pro custodia in Collegijs nonnullos, quod et probatam fidem
haberet et commendatam probitatem, de quo ipse Illmus Viuty luculentus testis esset.
Ait rursus D. Gubernator Non mihi aliquis legem præscribere potest. Adiecit caul
culum R. D. Lancucky Ita sane est nequeras Par in parem non habet potestatem
et jura disponunt. Nemo potest dicere Illmo Cel. V. Cur ita facis? Pleno iure
præsidet Urbi et arci. At Clerus supplicat præstet pro sua singulari Clementia ut
iuxta veterem Stylum Submissio fiat. D. Commissarius finem imponere volens. Ille
inquit Illmus D. quod agat. Ait R. D. Lancucky Et ego ait cum quo absedo Illmus
Illmus D. Gubernator. Deliberent. Ego R. Dne non cogo quenquam sed in mea
potestate erit tantisper tolerare quousque voluero. Post abscessum Illmi Guber
natoris Commissarius in Conclavi obtrudebat R. D. Lancucky in manus Rotam
[...]ſwenir pro Dnis Academicis conceptam quam cum accipere abnueret. Nam inqui
oblita est dicere R. D. V. suoque non satis scilicet consultum fuisse, quod prius
Rota Clero non fuisset exhibita, quam et videant D. Academici omnino aliquid
Ita erit R. D. V. Regerebat cum rota hæc R. Lancucky Quod Universitas an
præsens non esset, etiam jam ante annum dissoluta et ex urbe in exilium sponte
abiisset ne præstare juramenti periculum sibi aliquod ab Emulis et ..
qui cum in lite est de Iurisdictione, Ruinosis Typographiis, arcesseret,
In Collegijs aliquot manere D. Professores ad Sarta tecta conservanda Ea quæ
Illmi Gubernatoris antiqui et hoc ille. Aliam ego informationem de Acade
mia habui sed enim sum boni affectus D.D. Academicis et de PP. Jesuitis
testimonijs et libris multa legi et audivi et persuasum habeant quia alium
favorem experientur quam Clerici. Facta retione Clero quid velit Illmus
Gubernator suggestum eidem Consilium et imploret Spectabilis Regentis Cons
pro se apud Illmus Gratiosa intercessionem, quam non gravate se facturus promisit
Delata Rota per DD Academicis sub Litt H ad R. D. Roszczewicz illico ab eodem tra
missa fuit ad Radiminscium (nam Ds Piotrowsky cum febri affligebatur et ante
triduum requisitus ut in Causa Cleri Bethlemum adiret officium hoc Romanus prudenter recusa
verat) ut quid super ea Censeret ediceret. Semel erat facta nobis Senat
Cedendum potius quam Spondendum aliquid Soluta Universitate non conveniendum
sed Separatim unicuique respondendum ne Universitatis aliqua nota inureretur.
Cuius Sonsus an esset R. D. etiam Lancucky cum perquireret et bene ex eo ani
mate animos maiores sumeret. R. adiit Radiminscky R. D. Roszczewicz et ..
debere Dnos Professores ad se vocari in hac Causa quanquam adierit et ...

pereat vestigium Civitatis. Ex D. Grochowski et Rudzinski esse putaret
illico discedere. Subiecit hic A. R. D. Koszewicz Ego discedam nudus? Redit
ille se nihil in mundum attulisse nihil elaturus. Iter ore faciendum pro
missionem quo securior esset Bethlenij subscriptum manu cuiuscunque primi
a quovis ordine exposcebat chirographum Magistratus inprimis Consen
sistentium juramentum etiam illi [illegible] concessit idem factum est a
Nobilibus acatholicis maioris et minoris pusillis cum maioribus. Vicissim
ipse assecurationis nomine suo et Consilij dabat litteras. Ea facultate quam
in gravis legum humanarum et divinarum compreverat ratificari sive securitati
in Clero volebat maxime ut ab Academicis exposcebat quod qualiscunque
scriptum turpitudinis nota esset sempiternam et catapulta qua principalis
[illegible] tandem et funditus everti posset. Sed longe spe sua lapsus est Bethlenius
quando minoris vitam sibi quam famam faciebant et non bonum exemplum
ad posteritatem quam domos ipsas quas hactenus defenderant. Sive igitur [illegible]
victus sive quod potius existimo divina dextera immutatione. [illegible]
juramenti dormire coepit nec resuscitatum unquam fuit donec abirent.
Non possum hic intermittere memoriam ludicri puerorum certaminis
quod ominis instar et infallibilis prognosis locum obtinuerat, et quisquam
non de facili contemnat etiam in rebus parvis observationes, quanto enim
aetas impuberum minus attenta est ad graviora negotia, tanto aptior est
ad recipiendas Coeli impressiones: ex quibus prudentes colligere consue-
verunt divinae voluntatis significationes. Audivi 24 huius mensis sub vesperum
collecta multitudo puerulorum civicorum in platea Casprensi ante portam SS. Petri
et Pauli e regione Collegij PP. S.J. et sibi describeret ordines. Creant
duces et principes et sicut ex quotidiano aspectu in militia Suecia didici
noverat acies, equitare in arundine longa pertica simularet et triumphans
Rege ergo Casimiro personato acies ordinante et tesseram militarem
nomen vz S. Ioannis Baptistae in aurem cuique insusurrante. Obe-
quitante singulosque officij admonente datur signum ad pugnandum clamo
omnes invadunt acervum magnum lignorum ibidem locatorum fit clamor
Rudrite Cancrum capite tenete persequimini fit ingens clamor [illegible]
ut per illa platea nihil aliud audiret et resonaret quam necem aut
tem et fugam Cancri. Ne quis vero fabulam me scribere deputet res
ipsa spectata est a viris gravissimis ex fenestris Collegij et alijs civibus et
a me ibidem admirata antequam quis eventus futurus sit belli Suetici
meliorem tamen eam partem interpretari liceat donec eventus compleat.

1657
Julij

669 Gratis utraq(ue) ut Regem et Rakocium suos de suppetijs Urbi et Praesidi-
arijs maturandis tempestiuè monerent, varijs longeq(ue) diversis itineribus, fidos
ac suarum partium tenacissimos nobiles, colonos anus, mendicos spectatos
ac multis experimentis probatos fidelitatis homines: Virtius ex Arianis Tasz-
cium et Schlichting juniorem ex Catholicis Kolomseium Meli familiarem
Bethlehemy aliquot ~~ex~~ Pannonibus et Cosacis cum literis ablegarunt.
Eorum plerique licet viam et fraudium quibus nec minimo nostros fallebant
peritissimi in manus Regiorum, nemo ad destinatum vel seruorum(?)
devenerunt. Taszycki apud Pinczow, Schlichting in castris ad
Cracoviam laqueum in praemium proditionis patriae acceperunt.
Cosacy uni et alter in castris detenti; alij fuga delapsi suspensos
animi ubi terrarum essent principes eorum quid rerum molirentur praesi-
diarios in urbe reddiderunt. Redibat enimuero facto cum Sue-
co divortio ad Varschoviam Rakocius, ſybusq(ue) acceptis 50000 fl.
a Civibus ne direptioni Cosacorum qui eam summis precibus fla-
gitabant, paterent igni ferro per Masoviam et Maiorem Poloniam
insuens viam Cracoviensem urbem versus legebat. Cuius an-
teambulones duorum ferme millium copias a nostris inter Pin-
czow et Rakow pessimè acceptis mutandi consilium et aliam
cis Vistulam legendi iter dederunt occasionem ne iam non de Mi-
nore Polonia sed de Russia cogitaret ne cum exercitu Ger-
manico ordinatissimo ipse sine ui militari disciplina dissoluta
cum illa colluuie decernere et se in periculum praecipitare
necessum haberet. Germani qui Transylvano in occursum ido(?)
nerant circa Pinczow 1 et 2 Julij subsistentes, arcem et
oppidum a praesidiarijs 100 Hungaricis, 50 Suecicis metu obsi-
dionis destitutis sine ulla impugnatione recipiunt indulta honestissima
recipiendi conditione ut saluis rebus et corporibus quocunque
vellent abire possent. Hungari suum Principem sunt secuti
Sueci in urbem redeuntes operis intendendis victo cau-
sam praebuerunt. Is enim obsidionis quasi certus, villanos per
singulas parochias frequentiori quam unquam antea ad fossas
fabricandas et fornicatos circa urbem reducendos cogit. a civibus huic o-
peri necessarias plancas arbores habes arrectas reddendas
obstringit quidquid arborum pro lignis comburendis Braseatores(?)
res sibi comparaverant tollit. quae cum non sufficerent nobilis-
simas aedes qualis erat officina monetaria vicina collegio
Konodworsci, Vladislaviano propter tecta lignea laquearia diruit
domos item ligneas ~~diruit~~ et ad palationem si qua vis muros
fregisset faciendam. Circum circa muros postes ... omine Strang-
tes locat. Infausto tamen omine ista molimina fiebant.
9 die Julij quo Rabini suo genti, Suecis vero, verbi ministri jeiunium
indixerant (Catholici autem pridie Calendas eiusdem mensis Iohannis Sacr. D. Vir-
gini, quod isti diebus Mars de victoria in campo decertans putaretur
hora circiter secunda post meridiem. Coelum admodum sudum esse
serenum levi nube contracta Turrim Florianeam quae portae civitatis re-
spicem et cuius merito ... in se receperat horrendo cum
strepitu fulminavit. Multi quidem ictu neminem enim sufferant

at eo terrore hominum et vigiles in porta excubias agentes magna
inanimes, aliquo tempore immoti et absque spiritu consisterint stupentes
Unde sagaciores augurabantur idem eventurum Virtzio quod olim con-
tigerat Manlio Romani exercitus ductori cuius cum in bello quod contra
Veientes gesserat, pullorum coelo tactum fuisset interrogati inter-
pretes prodigiorum, Responderunt significare castrorum oppugnationem
et clarissimorum virorum interitum. Nec abfuit vaticinio eventus Man-
lius quippe in ea clade occubuit et vallum Romanorum captum
erat. Virtzius tamen nihilo timidior factus et omina ac vaticinatio-
nes contemnens et solumque ne naturali aut artificioso fulminum
ictu incendium in Urbe oriretur cavens, foenum stipulam stramen
paleam quorum olim ingentem copiam convexerat et ~~sublatis~~ quae
non bene siccata ob frequentem pluviam essent sub tectis servari
permiserat ad inferiora domuum cellaria eiici ac recondi
mandat. Imbricatas civium circa Urbem turres non tegulis tan-
tum sed artificiosis fastigiis aureque splendentibus globis et apicibus spo-
liat pro usque viminea loricas et tormenta ponit. Excisis quae
adhuc hinc inde visebantur pomariis late campus aperit arbu-
stis et virgultis detonsarum intra et extra muros civium vias
invadentibus impedit nec ab opere quotidie novo ad hominum usque
digressus et evacuationis civitatis manibus alienis cessabit. Ac ne
a subventionibus solitis et extraordinariis villae pagi oppida civitates
sibi faciendis cessarent litteris impressis omnes monet hortatur com-
pellat. Beatos futuros pronunciat qui sibi obsequium praestarent
e contra infelices qui mandata non facerent 15. Julij
Sub hoc mutabant diversoria officiorum primores, et ad arcem propius
domicilia capiebant Sueci ipsamque arcem occupassent nisi coram Volunta-
ti obstitisset Bethlehemij Quamquam Praefectus arcis et commendan-
Jonas Leyenram iniussu Bethlehemi imo contra mandatum altare D.
Stanislai argenteum cuius quondam in primo ingressu sacras operanti
nominare nolo [illegible] ac Crucij scribit Se clausit imago

Ipsa suis tabulis nullius auxilio

Rex fabri hos, tabulis correptis cereis iisdem

Decidit et lapsu Pontificale caput.

alte et nonnisi duobus conscijs ~~effodit~~ loco secretissimo defossum effodit
Judaeis aliquot millibus illico vendit qui sive luxa aurea in igne ar-
gentum conflant pretium leve solvunt quod Regi Sigismundo 10 trigin-
ta millibus olim constiterat. Quidquid igitur sordidissimo huic genti
imperabatur prout nunc 3000 indesinenter pro praedatum conspiciendum
imperata fuerant facile exolvebant quod ad eosdem omnia lucra
et commoda defluerent at gravius e contra erat totidem spania calce
omnium civibus parare cum iam penitus exhausti essent et in horas
exhaurirentur nec nisi cum dolore videre poterant arma sin-
gulosque propria splendidissima praedatum Pannocio et Suecico distribui
cum ea se bona fide olim civibus redditurum spopondisset Vitembergius
Adest interim 12 July Regius [illegible] ad Urbem exercitus lateque lau-
pos circa Pradnik tentoriis vestit sensim alias hinc inde consti-
tuant copiis et alijs quidem castra sibi in Bierzanow alias in Archiepiscopali
in Lobzow sunt metatos Rex Bronowicijs 15 Sueci quos in
aula diversorium accepit. Hac ipsa die

672

Náiáśnieyſzego Królá Iego Mośći Szw...
Y Miáſtá, y Zamku Krákowsk...

WSzytkim wobec/ y kázdemu zosobná/ Máley Polſki...
kowſkiego Obywátelom / wiádomo czynie. Ponier...
Wegierſkiego y Czeſkiego Woyſk/ ... ore nie opo...
w vściech máią) przed kilka dni iuż to drugi raz pod
z wielkim vſzczerbkiem Gwárnizonu tutecznego złac...
ſtanu goſpodarzow vpominam / áby wedle náznácz...
grodzkiemu żołnierſtwu ſpolnych Stácyey ochotnie w...
przeſzkodá/ iednák łácno będą mogli przyść do tego k...
dzyć. To wiedząc/ że ktoby tu ſie nam życzliwym pokazał/ ná wiekiby tego...
że zá pomocą Naywyżſzego/ to Miáſto ták w liczbe/ iáko y ziednoczona w...
Páná mego miłośćiwego/ y zprzymierzonego z nim Xiążęćiá Jego Mći S...
ko wſzytkim nieprzyiacielſkim ták mocą iáko fortelem wywártym Roſsom ...
mi Woyſká/ wſzędzie gdzie ſie iedno po Koronie obrocą/ zzwyćięſtwem p...
Ci záś/ ktorzyby w tył zárzućili życzliwe to nápomnienie/ żáłowáć tego wk...
bie niechybnie odnioſą. Dan w Krákowie/ dniá 5/15 Lipcá/ Roku 1657.

Pa...

Locus
Sigilli.

...ego Mośći Szwedzkiego Generał Máior,
...mku Krákowskiego Gubernator.

...zo ſobná/ Máłey Polſki Woiewodztwom/ á miánowićie Woiewodztwá Krá-
...iádomo czynie. Ponieważ vpátruie/ że dla Naiáśnieyſzego Krolá Jego Mći
...Woyſk/ ...ore nie opowiednie/ y po nieprzyiaćielſku (lubo pokoy y przyiażn
...oni iuż to drugi raz pod Miáſto podſtąpiły/ Stácye nas cale nie dochodzą. Co
...rnizonu tuteyſzego złączono bydź muśi. Przeto vśilnie wſzytkich wſzelkiego
...am / áby wedle náznáczonych áſsygnácyi / ták Szwedzkiemu / iáko y Siedmi-
...nych Stácye ochotnie wydawáli. A luboć w odwożeniu ich mogłaby iaka bydź
...mogli przyść do tego ktorzy ſzczerze będą chćieli nam chęć ſwoie w tym oświá-
...okazał / ná większy by tego pewnie nie żáłował. Duſamy bowiem temu mocno /
... / iáko y ziednoczona wierność / potężnym Krolá Jego Mći Szwedzkiego /
...Xiążećiá Jego Mći Siedmigrodzkiego Gwárnizonem opátrzone / przećiw-
...n wywártym ſzkoſsom ſzcześliwie obroniemy. Nád to / y zprzymierzone zná-
...roca / z zwyćięſtwem poſtępuiące nie omieſzkáią pewnie przyść do hárápu.
...ienie / żáłowáć tego wkrotce będą muśieli / y ſurową exekucyą żolnierſką ná ſo-
...5 Lipcá / Roku 1657.

...5

Paul Wirtz.

quos in Prądnik mendiantes occupaverant regÿ cum Tympanatore se
mittunt. respexi Sequentibus diebus velitationibus agebatur cum interim pedita
tus fossionibus ad moenia accederet. Postquam unam et alteram fossam
egeri Gubernator advertit arte et marte unam et alteram cohaeren
16 July de nocte intra eandem fossas admovit. Dissimularunt regÿ
donec eo progressissent unde regredi non daretur. Tum enim unda
culos circumfundunt 5 tormenta minora cum ÿsdem capiunt. Clade
hac accepta et Libratore quem artis pyrotechnicos peritissimo amisso
experimentis docti sunt satis iam sibi esse defensoque non offensoque
officio fungi. Ergo circum circa moenia ad extra equites illi
in meandris muros alternis vicibus muros diligentissime serva
bant, promptioribus nonnisi ex utraque parte ad Certamina descendentibus
caeteri Spectaculo ex insidÿs occupabantur et quoties aliqui vide
bant se frangi iubes ad suos et ad tutiora se recipiebant plenis
cohortibus in acies nunquam est descensum nec ÿs depugnatum, con
gionibus nonnisi sistibus spectatores se petebant et illi insidiantes
sibi circa muros pinentes et isti illos corona se cingentes spe
ctabant. Interfecti in velitationibus plurimi ex parte Suecorum
cautissimi et maleficÿs diris incantationibus praestigÿs sortibus fascinis
barbaricis vocibus Sciphonibus daemonum quo lethi despicientes
in hostem inveherentur munitissimi, quorum amuleta quod ipsis
non profuissent inquisitum erat in vulnera et in exuvÿs cadaveri
neribus tele. Judeo cuidam qui se paredis invulnerabilem se dep
dicabat extractus ex ilÿs globus et dissectus granum tritici in ipso
continebat Materiam at ego puto remotam. SSmi Sacramenti quam
genius ater deglutire non valuit
Consistente iam ad urbem exercitu Germanico visum est Hatzfeldo
Bethlenum Generalissimo compellare et invitare literis. Regi et Polono
Castro Generalissimo compellare et invitare literis. Regi at Polono
Regiam urbem redderet. Iste ferox Chasmate se prius absorptum
iri quam eam in animum cogitationem admitteret, respondit,
Suis quoque qui deditionem animo volvebat ex arte misit con
fictas litteras ostendens et Regem intra unum mensem affuturum
promittens. Nam Bethlenus patris quam avunculi amantior
mandata virtutÿ potius faciebat, quam imperabat. Ab hinc igitur
tormentis et Sclopetum subinde crepitatione die et de nocte
nunquam aer personabat variatum velitationibus et insidÿs
Marte longe regÿs quam Sueois faventiore. Nam die S. Jaco
bi ad ipsos muros Casimiricenses Poloni Germanos hubita
referentes omnia boum armenta Hungaricosque cum plerisque castri
nis adduxerunt ad Castra. Sed et nostrates Poloni commeatui
in castra ferentes specie depressi habitibus Germanici cum curribus
in urbem adducebantur.
Varsovia revertens ad urbem Rakoczÿ amissis at supra memoratum
est in Pinczow et Rakow promptissimis exercitus sui anteambulonibus
flexit iter animumque a Cracovia Cis Istulam in Russiam at Tyran
superato proximis finibus Hungariis subsisteret et captaret bellandi
occasionem. Cum Ladomiriam trepidanti a tergo instabat Czarneccius
parva quidem cum manu sed invicta et morti devota.

Regis Hungar in Russiam
flexit ... sistente
informem

Circa Magierovum assequitur hostem imploratoque divino auxilio cum
paucis ingentem illam multitudinem aggreditur. Initium pugnae faciunt
cum Cosacis exercitus deductoribus quorum aliquot centena cum fulminan-
tem Polonum sustinere in campo nequirent proximi pagi domibus tecti
e latebris acriter feriebant sed incensa villa ignes quos vomebant
cineribus suis sepelierunt. 11 July cum ipso corpore exercitus
Rakociani experiri placuit in cuius aciem adeo vehementi impe-
tu invectus est miles at vasta illa moles frontem ad Curragi-
nem quod tum consuetum locum dabat vertere debuerit quae
in confusione 38 signa curruum 2000 gravioris armaturae aliquot
instrumenta et duos currus pulveris nitrati nostri ceperunt captivorum
frequentissimusque numerusque vinculis subjectus est. Plenaque victoria de hoste
confuso et terrore panico correpto iam tum obtenta fuisset nisi
miles melior praedam sectari quam victoriam sequi maluisset.
Rursus 12 July in campis in Kulikow et Jaricow sit conflic-
tus Rakocius 7000 stipendiariorum lectissimorum in acie reliquit
ipse per totam latissimam Curraginem cum Transylvania per loca consueta
transportatis loco tutiore praelium spectabat extra periculum et teli
jactum constitutis. Fortissime utrinque dimicabatur inclinanti fortunae
suppetias ferre neglexit ideoque plane omnes illi deleti sunt. Plerique
tres a nostris relicti quos adhuc fortuna servaverunt offen-
sione justa contra Pannonem correpti impetrato colloquio cum
Snadar principis Dacico et incolumitate rerum ac personarum
ad nostros transierunt. alij autem qui circa ipsum manserant
castra quae dabatur quaeritabant. Iterata clade arrepto
direxerat iter Transylvaniam Haliczum versus quatenus per Pocu-
ciam in Valachiam inde in Moldaviam et suam Transylvaniam
fuga inverecunde sibi consuleret. Sed cum sui exploratores in
Potocij et Lubomirskij antiambulones incidissent de quibus ingen-
ti Polonorum exercitu informassent, viam fugae quam elegerant
deseruit et aliam versus Zbarazum Ukrainam spectantem
arripuit. In Chmielnik igitur omnibus impedimentis combu-
stis uno die per oppidum Gologory Zborovium appulit et
quem festine assequuntur Dominus Dux in Visniewcz et Ve-
xillifer Regni in cunctis ditionibus carpserunt. Commissime
18 July ductoribus exercitus nostri apud Visniowczykum Rakocio ob-
currentibus venit in cursu itineris nuncius proximi Tartari Chani
neij cuius adventum universus Ordo equester avide expectabat
Substiterunt ergo Duces, et iumenta sua refecturi media leuca
distanter ab oppido Zlotniki gressum tardius moventes coniunctio-
nis armorum viriumque gratia cum Czarnecio nec non milite Lithua-
norum. Temporis autem interea Campiductor Regni Comitis
at cum sua potestati subiecto milite sequebatur exercitum, ubi hostes
varie vestigia sua imprimentes investiget, aspectum definiret
et de eius volubilitate quam posset optime instruat. Sed jam
futurae Pannonicae cladis fausta antecedebant proludia. Conflata
universa de Podolia nec non solo Haliciensi cum suis Colonis
peralacris nobilitas in traiectu fluminum Tarnopolium versus
et Mikulniki ac Trebowlam Dacos Moldavos Cosacos aliquot
millia a castris Rakocianis avulsa et suam in patriam properantia plurimos
et per agros palantia

plurimis in locis et diversis impetibus obtruncat capite spoliat de vita deturbat, quorundam cadaverib. pluribus traiectis fluminum sylvasq. complendo.

Pabulo sumpto et equis pastis, exercitus ad Oppidum Mikulnik dictum fessi carpebant soporem.

Die 19 ad Skalatum somno reficiebantur corpora quorsum Czarneciij acie in ordinem redacta de proprio et Lithuanico milite concinata sospes hospitatus pervenit Herculo dextro. Die 20 July a Skalato motus exercitus incidit in vestigium hostile illudq. maiori gradu presserunt Duces Cis. Czarnoostrowum de proximo distante Rakocio informati per Campi scriptorem. Iusta eius lenta a traiectu fluminis quietem concesserunt exercitui. Postridie eius diei h. 2 21 July ante diluculum ad Nigrum Ostrovium flumen superabat noster exercitus, quod priusquam superasset Censor militum una cum alijs Sodulas servabant vigilias qua ratione hic idem hostis in celeriori cursu impediretur, atq. adeo vestigijs insistendo suis, cum legionibus sibi subiectis qui tib. miles voluntarius se agglomerabat. Egre admodum traiectis equis, tantopere negotium facessivit hosti, ut amisso milite, quem postquam recepti cautum est, opposuit, repletis milite pro traiectibus fluminum et synonibus suppliciis in morem Oratione ferret. (narrans) defendere coactus esset. Expedit ergo Legatum Rakocij ad Duces nri exercitus qui de ipso pugnae praesidio qui cum Stroducio Podolensis Vicario Czarno Ostrowium usq. procurrebat. Iterat Secundo legato postquam flumen traiicere rat suam supplicationem ut ad media pacis secum ineunda sese inclinarent. Quamvis autem Universus fere militum, magis armis quam pacificis studebat medijs, Duces nihilominus prospicientes quod maiori commodo et gloriae redere posset hoc in commissis Legato dederunt. Iret ad suum Principem et nunciaret Polonorum animos aeque bello promptos quam paci pronos ea tamen interposita cautione ne cum exercitu Racocium inuentum, sed circa moram tractatus inchoasset et reliquijs castrorum ulterius recedat. Si enim vel latum unguem promoverit pariet Suspicionem ut quod Specie compositionis obices fugae suae amouere conabitur. Mikio Tantillum itaq. pedem cum exercitu pabulandi causa motus. Mikio sum Cancellarium suum tractandae pacis causa ad Duces Polonos ablegavit. Principium transactionis a nostris propositum fuit ut Rakocij in se reciperet onus resarciendorum omnium quae cum ipse et sui tum vel maxime Cosacici exercitus per totam Poloniam et Lituaniam intulerant damnorum. Crexit cristas Mikios et quoad iniquit fecissent damnorum nunquam in eam ferrum dabitur admota manu ad capulum nunquam in eam conditionem consensurum respondit. Offensus hac superba lingua intemperantia Czarneciij e senaculo discedit dato signo militem suum propius Castris Racocianis admovet idem faciunt duces caeteri propriis castris pretorium exercitus idemq. facit Stadi poenitens Mikiosz sensit per internuncium Rakocij Sirinium Janussij atq. ipse dux per internuncium Rakocij Sirzimium Janussij compellat Czarnecium. Nomen tuum terrori mihi semper fuit nunc ne sis exitio in tuis tantisper belli fulmen et ad pacem flecte animum. Quidquid Cancellarius meus statuerit Ratum habebo Actum igitur pressum est ad Tractatus quae nonnisi in Castris fuerant ... quales ...

700 ~~671~~

Subscriptis et juramento Commissariorum utriusque partis firmatis Transactio-
nis singulis punctis sequenti die nempe 23 disposito in acie toto exer-
citu transibat per medium exercitus Rakocianus venerabundus videre
in transitu super equos ipse Princeps data dextera salutavit du-
ctores sic traductus est suis copijs petento vero redijt in eum
locum ubi consisterant nostri Duces quos cum non repperisset ad eos ubi
commorabantur versus est et ex[illegible] facto ex rheda ad eandem
invitavit eosdem primum locum Potocio deferendo et alijs Ducibus ill[illegible]
humanitate vinci se nequaquam sunt passi qui [illegible] exercitus Duces
superiores, primum itaque illi locum concedentes Regni e regione Poto-
Secundum cepit ex opposito Principis Lubomirscius et Mikos-
Czarnecius in medio locum occuparunt Kimin Janussius et accepta officia
Cancellarius Ibi Transylvani post mutuo data et accepta candidissime
in quibus sibi Poloni a Rege Suecis cavere deberent SRM. lo[illegible]
aperuit Foedera quo ipsi et [illegible] cavolo pactionesque [illegible] propinquo a [illegible]
suum apromisisse et quia de Chano Tartarorum propinquo a vani
rumoribus didicisset Oratus voluit Ductores de compendio transpor-
tandi se totumque exercitum in Transylvaniam Facile cum apud [illegible]
ta [illegible] Polonorum quod optavit obtinuit ad transferendum [illegible]
in ipsam Transylvaniam Principem cum 150 Vnis Hungaricis des-
gnatus est Sapieha cum 15 Signis lectissimorum Dracorum [illegible] per
Zydaczow Stryjum et Skole rectissima via in finibus Hungaricis
deposuit Rakocium Eandem viam ire debebat salua [illegible]
bulorum et esculentorum a subditis regni perceptorum suus exercitus
qui quod ob defatigationem in fuga [illegible] lentos habebat
passus Circa Podhajce a multitudine infinita Tartarorum circum-
fusus post levem resistentiam cum suo Ductore Kimin Janussio [illegible]
in Captivitatem Tauricam Crimum est deductus Universus [illegible]
Moldavi et Cosacij ex castris Rakocij in propria fugientes et
in manus Scytharum illapsi de fuga Rakocij deque [illegible] opima
Chanum informavunt ijdem ex stipendiarijs olim Rakocio [illegible]
facti ad eundem delendum barbaris facti fuerant Ductores
Peditatum quem nostris Ductoribus in servitium obtulerat Rakocius [illegible]
ut vilis et inexercitatus neglexerunt [illegible] fuit barbarorum quod [illegible]
ei nisi ista obiecta fuisset [illegible] nostris ovibus [illegible] impressionem
certo certius. Lubomirscius a Chano Crimensi quem invisendum
qui adierat humaniter est exceptus. Congratulatus de [illegible] victoria
ad invadendas proxima hyeme Cosacos ipsemet invitavit [illegible]
Sic Rakocij in serali Polonis [illegible] temporibus theatro [illegible]
[illegible] uno semestri peregit longe, spe quam Regnum devorarunt
[illegible] et insigniter a Sueco decepti. Superbus opibus [illegible] [illegible]
[illegible] et quietis pertaesus Recta monente [illegible] et contra [illegible]
[illegible] experientia didicit praeposterum esse et contra [illegible] sibi in rebus
Sacris Scripturis veteres et proximos amicos qui [illegible] novis et
[illegible] fuerint adversus nunc palpantem Suecum [illegible] Statuere
longe dissitis postponere Hinc quoque pronum est cuique ad Victoriam [illegible]
quantum in bello et certamine exercitatam [illegible] quos nonnisi experientia ad
prior sit rudi et indocta multitudine, quos nonnisi [illegible] Dei [illegible] [illegible] boni
Eadem. Superiores Causas et abissum judiciorum Dei [illegible] placatior factus [illegible]
ille enim qui afflixit Patriam iratus iam nunc placatior factus potentiae
[illegible] oculis respicere elisos conspicitur et dextera sua potenter
erigit lapsos

Cincta undique ad 400 passuum intervallum militaribus sepimentis tellure egesta, similiter intertexta in coronam urbe et ea arte ad bombardae jactum, ut iis propugnaculisque positis e quibus vim praesidiariorum propulsare, egredientes ad pascua desuper collocatis machinis arvis et campis pellere possent. Sensim ad murum Regii accedebant, prius locumque muratum justitiae indeque vudern domus Montelupii, quod vix credibile videbatur, moldavensi ibi locatos specie Suecicii peditatus ad excubias noctis hora 2 post meridiem more Virtziano venientes, deceptos occupant. Hi et segnitiae praesidiarii undique se muniunt, excurrunt, fallunt nostros et e domunculis desuitque ultra arenas positis moldavicis insidiis male nostros accipiunt, par pari referentes, nisi quod jam brevibus spatiis conclusi et veluti carcere alterius pabulatum nec ipsi ire nec armenta possent pascere.

Castris quoque a Biezanow nostri egressi toto campo pulsis Casimiriensibus fossis oribus intra vudera D. Leonardi occupatis 2 Augusti diluculo ad tropusculis et machinis grandibus turrim Bochnensem magna parte diruerunt murumque inter eandem et Velicensem portam ad 10 ulnas sternunt, ut tribus vix in terra aequabiliter diruendis superesset. Et dum ad Casimirianam gerunt, equitibus omnis circa moenia in subsidiis positis statim et cum cominus ad manus praesidiarii visi exire nollent, e turribus Slawcu nensi D. Floriani et aliis tormenta in nostros jaculantur, inviceinque monstra ē patibulo domoque Montelupia jaculantium prostratum certam metam. Prima hora vero militaris et vere horrenda Martis tempestas ictibus. Prima haec vero militaris et vere horrenda Martis tempestas, eidem civibus miseriis attulit, quod solent fluidis maris aestus tempestas [illegible] damni. Ruebant moenibus proximae vehementissimo globorum ignivomorum impulsu eorum domus, longa liberationis expectatio affligebat animos, quotidiana ad labores et operarum conductio fortunas atterebat et corpora. Vana fuit utriusque gratis scripto etiam authentico firmata pollicitatio quam Suecis ad defensionem civitatis non admittunt, Visgrani promiserant, nam se cives ad reparandos hiatus et nova ponenda obstacula nullius militum, nisi civium, se ad reparandos hiatus et nova ponenda obstacula nullis militum nisi civium se milites imo ipsi cives adigebantur. Singulis diebus decem aut viginti vel ruderibus opprimebantur vel vita privati ad sepulchra trahebantur. Ipso in fervore dici hodierno impugnationis 80° cives qui igitur Casimiriae erant deputati Casimiriam ad reparandum hiatum fossis palis inter ipsa jacula et murorum volitantia fragmina, quibus Regio equitum Saxonici Germanici in pectore leviter tactis considerent, frendentes iram et vindictam Germani in pectore leviter tecti considerent, frendentes iram et indicium resistere non valentes sunt compulsi. Qui noxa illic in hac obsidionis gratione ad resistere non valentes sunt compulsi. Qui nox illic in hac pugnatione aliquid adscriberet nos illo quidem parum a vero aberraret, adeo enim prompta in Casimiriae Regem Cracovienses fuerunt ut semper sinceram fidem adeo aspirarent. Caeterum Suecis a Cravuecio traditi homines extremas miseriae servimus conditionis, nam et a Suecis ad pericula et baratrum mendicitatis propellebantur et ab amicis telis et linguis impetebantur, animos ... intra moenia habebant et extra moenia corpora necessitati servientes intra moenia habebant et extra moenia corpora, necessitati servientes, magna strage affecti nisi Rex ruinas reparantibus parcere mandasset. Innocenter fuissent. Virtzius assiduis muris tormenta et adversos et a lateribus per domos opposuit, ut invasores qui multitudine [illegible] et a lateribus per domos opposuit, ut invasores qui multitudine cum machinis ruerent. 3 Augusti paulo latem irrumpere auderent suis machinis ruerent. 3 Augusti paulo serenior illuxit obsessis, non enim tam acriter ut pridie a nostris jactatum est, sive quod jam fama victoriae ex Russia advolasset et finitimae civitates quam jam in manibus Rex haberet judicarentur, sive quod vim adhiberi hosti quem jam in manibus Rex haberet judicaretur, sive quod in ponte sternendo per Vistulam non essent occupati, sive quod machina nostris una et altera rupta fuisset, ut Suecis urbem spargebant. 4 Augusti Cosacii ultra Vistulam in opposito arcis palantes quasi contemptim luserunt jam obsessos, contra quos Suecis ut in eos 9 signa [illegible]

cum Hungaris moverent. Simulant isti fugam, dum alii e castris accurrunt [interlinear: hos sequuntur]
sistunt gradum, arma expediunt, fit pugna, tandem Suecis victoria ad nostra[s]
aquilas accedente. Centum quinquaginta Suecorum cum Hungaris aut captivi aut c[aesi]
aut saucii, inter quos Stetingius aliquot cohortium Praefectus globo vulneratus. Per [...]
alii Dragonum Capitanei in vinculis apud nostros remansere. Omnis ad m[...]
ista clades obsidio accidit, quod iam non pauci Hungarorum sponte fugerent et [...]
obsidionis inchoatae ad praesens 500 fere desiderarentur.
5 Augusti, quo erat dies Dominica, in castris quieti et divinis laudibus est consecrata. [...]
urbe acceptis claves templorum a Tersibor exclusum a divinis populum fer[...]
Post cladem hesternam Wirtzius suis epulum apposuit et secretum consilium
habuit. Nocte ingruente quo densis nubibus opaca et atris tenebris horre[...]
bat, sanguineis sideribus micantibus castra nostrorum festis excitatis ignibus [...]
civium circa urbem et Casimiriam lucebant. Mox tubis, cornibus, tambouri[...]
resonare aer, caelum scloporum crepitatione tonare. Proximi amnis [...]
nisque montes laetum echo ingeminare. Obsessi assultus mox futuri [...]
hoc fieri rati lumina per fenestras, lychnos per compita accendunt ex[...]
mores qua parte irruptio aut murorum a fundamentis evulsio fieret (nam
fama de cuniculis increbuerat factis) expectabant. Verum haec omnia
non invadendae urbis, quod iam per Racocium dedita debuit et esse promiss[...]
fuerunt symbola, sed divinae maiestati debitae gratitudinis ergo c[...]
tuta. Tonitruo nostro similis bina scloporum minorum nam tormenta silebant era[t]
ista explosio cum propter silentium opacae noctis tum ob multitudinem
iaculatorum tum ob anfractus urbis longe lateque, ut quanta vis a[...]
morum obsessos carere teneret, cuius etiam actis mihi [...] imperito pate[...]
6 Augusti. Quies in castris, in urbe solita alacritas circa munitiones [...]
sudabat. Loca vero campis, quibus decurrendum erat nostris si urbem [...]
dere vellent, mortem tabidi Suecis tribulos spargebant. Est autem tribu[lus]
quadricorne ferreum instrumentum, quod quoquomodo iaceat, tribus radiis [...]
et erecto quarto infestum est. Ad vesperam Tibicen ex castris termini[s]
Bethlehemo tulit litteras quibus de confecta pace deque modo tradendae [urbis]
nihil instruebatur. Is deductus ad Wirtzium litteras ad quem non erant
datas reddidit, quibus lectis, Practorio Bethleni custodia severa addi[tur]
eodem ad se invitato Strictoni omnia adsunt [...] collatoque consilio [...]
quenti die necessitatem nescio quam ostendens arcem praesidio [...]
non evacuat, pulsis simul nostrae gentis hominibus et non [...]
nul ibi reliquus esset praeter captivos in ergastulis.
7 Veniunt ipsiusmet ad Bethlehemum Racocii cum mandatis Lega[ti]
Civitatem hanc Regi Polono iuxta pacta conventa reddi mandant. Ipsi[...]
obsequium cum armis, si placuerint, eiusdem mansuri. Impigre manda[ta]
excipit Bethlenius urbem reddere vult et cupit. Obluctatur Wirtzius
ostendens quod eam non a Rakocio sed Rakocius a Rege suo haberet, [...]
si eo res Transylvanicas reduxerint ut se regi Polono obsequentes [...]
ant, se urbem nec posse nec debere dare asserit nulla [...]
vi ac necessitate. Repetit igitur Bethlenius ad minus pecuniam quam [...]
pro armamentaria magazinoque dederat. Negat eam Wirtzius quod e[...]
emerat secum auferre possit, neve quid tumultus daret Suecus Casimiriam deducit [...]
in urbem translatis omnibus praesidium Hungaricum Casimiriam deducit [...]
quod Serpentem Sylvanicum e sinu suo eiecerit. Adhaerebat adhuc [...]
cum equitatu Bethlenius et pacificae fucatis consilia ne in aliquo [...]
petit et sequitur quod multi decipiendum a Polonis et detendum [...]
aurea homini nec rapto nec adeo malo insisterent.

Tractatus igitur institui Suedet pro pacis inchoandis et loco designando Perschen
Mustow et junior Virtzig Regem 12 Augusti accedunt. Virtzig ipse cum Regio
Gratii in opposito insula ripis consistentes dicti et Sibi colloquebantur.
Dies erat Sacra D. Laurentio qua nonnulli catholici occlusis aliis templis
S. Ursulae Hospitale et S. Francisci Capellae pro devotione adierant. Speculatores
Suecii deprehensos ad S. Ursulae vestes spoliant, Calicem ex altari
rapiunt quem Sacerdos Sumpta Sacra necdum finita Sacro ab altari fugi-
ens reliquerat. Paulo humaniores fuerunt ad D. Francisci venerunt
isti enim homines occlusos eorumque detrimenti quod a rege redirent
sub vesperam nominati deputati. Peius acceptus est Sacrista ad D. Virginis
qui quod lampadem ardentem ante altare SS.mi Sacramenti accendisset eten-
ipso noctu in carcerem ductus est, nec nisi sequenti die deducta sua
innocentia ad meridiem dimissus est. Quibus diebus multis rebus praeteritis

17 Hungarosque agitabantur iuxta pacta Rakoczy postulabatur Bethlemus
repetendarum quod ex templis quaeque ex Calicibus accepisset. Illo promo-
catione facta et Civitatis et mysticos curabat sub innocentiae testi-
monia. Pronuntia igitur 14 Augusti Civitas per 40 viros convocata Bethlehemo
testimonium dedit et tres Civium templisque Sacristiani. At isti simul
a Statu de pace servanda [illegible] subscribere debebant cuius arcus
de pecunia quos Septimanatim Gratii Solvebatur et de jumento etiam
Virtzig [illegible] tempus deliberandi ad 16 impetrarunt
quo veniente Pecuniam et jumentum Suecis denegant. Illam quidem
quod acciperent prouentus non providerent. hoc vero quod iam non
quod acciperent [illegible] cum Rex adesset in Oculis et
istud esset tempus quod antea fuerat, cum Rex adesset in Oculis et
ad ipsa moenia ageret sub pellibus. Secundo quod obsidendi posse
vix essent Bethlemo, a quo Soluti nollent se amplius ulla pro-
missione obligare. Tandem quod etsi diu in gratiam Suecorum
faciant et promittant. Vice versa nihil promissorum servetur
a Generali cum tamen contractus quivis sit ultro citroque obligatorius.
Errorem postsisteret frustra allegari cum non clerus sed aliquot
Sacristiani 14 praesentes ad testimonium Bethlemo dandum convocati
subscripserint. Dissimulavit et surda
impertinentibus maioris status subscripserint. Dissimulavit et surda
aure praeteriit plenum animi Civium [illegible] Virtzig quod eo
res sua inclinatas fuissent ut non facile ac luculenter [illegible]
ter et leniter erant sustentandi ad initio.
18 Augusti egrediuntur urbe Hungari quorum erant 4000 et aliud supra
cum Mag. Cracoviam intulerat 5000. Circumducti circa urbem Regi sis-
tuntur in Vola. et si utiles essent bello continuando ultro se Suae
Maiestati obtulerunt. Rex sola Cohorte Somianorum peditum sibi re-
licta et Cosacorum equite reliquo Cosacos partes secuta omnes in Hun-
gariam additis deductoribus dimittit.
Obstinatum deinde Virtzig animum, quod doleret Civitatem penitus Casimirus
pulsare litteris placuit, qui ad eum ex castris veniebant rarii ad de: Vastan-
dam urbem persuadebant potissimum sibi non ignotus olim Tiburum
qui productis Babilonis Carthaginis et Romae exemplis eversus
et rursus restauratam, monstrabat elevitas urbes recuperari posse
at mortuos amplius non spirare nec ad lauros et triumphos surgere
Latitudinem atque ambitum urbis ingens exigere praesidium quod illi
auxiliis Transylvanis in parte tria ad summum millia consisteret.

deficere tandem ipse armorum et plura quae premere possent obsessos Regem ...
po à discessurum nisi recuperata urbe. quam potiri jam dudum potuisset nisi
mallet servare cives et humanitate ac clementia cum hostibus certare.
Virtzium criminosae pugnae animus ineluctabilis deficiebat, nec tot ordo
supremum qui illi a Carolo Urbis Tribunalis honorem erat ad exemplum Pulch-
mori in armis succurrebat eo loco ubi trophaea è binis castris ad perpe-
tuitatis memoriam sibi erexisset Polonos si lederet, et se mentionibus servi-
ret pacta haud servaturos ut factum cum Vitenbergio qui Zamoscio
cum fidem datam detentus vita potius cedere maluit, quam cum indigni-
tatem violati jurisjurandi accipere. Ergo recuperatis in urbem ea
transportare satagit ut copias suas auxiliis augeret Romanis Castrum
nam cineribus sepeliret. Repugnant illi nec minus, nec flumen
curant ad Synagogam et Sepulchra Patrum se vitam libenter profun-
dere profitentes. Forsit ea propagatio Hebraeos nec minus ...
Cives in hostes eruptura in necem sui et suorum conspirationis schelera
illius Brezel et Joannes Maievanowski ... Sueci specie conversi
homo familiares. quos prior dote et impensis, alter armis et instrumentis
utrosque cives incarceratos ad coniurationem spe promotionis Regiae
pellexerant claves echinatas eiusdem formae manubria ad ferien-
da et impedienda equos intra immissa antea forma fabricari curaverunt
Domum Archiepiscopalem in Castrensi domo abbatialem in Suecis
teis incendio et signis designavant nec defuerunt ex praesidiariis
corrupti muneribus 70) Hoc tamen ita latenter serpebat per domum
ut ad diem excelsis Suecis [illegible] lateret. et nunc si suspicio
... innocenter laborabant. Accedebat ad haec ... ad ...
nova fossionibus progressio ad jactum unius bombardae Maiorum
machinarum ad moenia Urbis oppositio. Additi Mahomets (?) Officia ...
cum lachrymis quibus veluti fortissimis ... Officia ...
rentium animi conversi Generalem ne se et omnes perderet ...
compellarunt, quod nihil invidendum sit adversus pertinacem ...
nisi fortis succurrat adversus quam obsessis aut serum aut nullum
auxilium aliquando Rege in Dania belligerante affulgebat. Annuit
tandem Gubernator si secum Germani laederent de Conio polono
Germanice in actis ... Statu salute et dignitate Polonie
conficiuntur tractatus eodem quo priores sub tentorio in ... ...
loco die 22 subscribuntur die 24 Augusti. Inter tractandum ...
postulatur cum Virtzio de spoliatione Basilicae et aliorum templorum ...
tum tamen indignum de Sacrilegii crimen producunt ... ablatum
Thesaurum syngraphis ... recognoscebant nihil templis vi ablatum
sed indictionibus imperatis ultro a Clero oblatum Suppressa ...
ablatos ea Basilica enumeratione A R D Roszewicz C.C. quam ...
inserere, quod à Gubernatore sed ... illius ... absorpsisse ...
24 Augusti Regis peditatus Casimiriam ... ingreditur ... apud
Judaeos qui salutem bonorum et corporum pacti, 60 m Talerorum ...
Hatzfeldium et alios Officiales ... Regiam ...
... de Christianis quos plurimos ... Salvum ...
... Suecicae servitutis tempore oppressos ... Judaeo ...
brevi ... proclamatum fuerat ... Marschalli ... ne ... Judaeo ...
fuerat neque cum ... oculo aspiciat ... collo

Puncta Deditionis Cracovien[sis] cum Suetico Generali Virtzio stabilita Die XXIV Augusti 1657.

I Liberum erit Gubernatori Suetico eiusdemq; Officialibus caeterisq; adhaerentibus Sueticis excedere Cracovia cum Signis Equestribus et pedestribus, vexillis expansis, tympanis sonantibus, ardentibus funiculis, caeterisq; armis bellicis, quibus omnibus necessaria alimenta eorumq; equis, pabula, per totam Poloniam subministrari debent; adhibita Commissariorum ad id deputatorum curâ et labore:,

II Nemo Praesidium Sueticum verbis contumeliisq; cum minis verberibusq; lacessere audebit; sed motus administratio et Summa rerum manebit penes Virtzium;

III Omnia Tormenta bellica caeteraq; armamenta Cracoviae existentia exceptis quatuor Tormentis maioribus, minoribus octo quae secum Sueci sunt evecturi, manebunt;

IV Sueciis liberum erit sua quaeq; divendere tum et Sal quem Sermus Rex ex speciali benignitate praecipuis Officialibus Sueticis concessit;

V Omnes infirmi et vulnerati deducentur per Odram usq; Stetinum;

VI Libera itineris et dierum dispositio manebit penes Virtzium, tamen ut tria milliaria ad minimum in diem conficiantur;

VII Nullus Suecum arrestare tenebitur, contracta tamen Cracoviae debita Sueci ante recessum exsolvere debent Creditoribus suis;

VIII Commutatio Captivorum instituta;

IX Omnes Nobiles Incolae et Subditi cuiuscunq; Status et religionis pristinae Sermi Regis gratiae restituentur; ij potissimum qui Sueticas hactenus secuti sunt partes, cum iidem

bona sua intra Annum et Sex hebdomadas divendere, tum Praesidium Sueticum statim sequi poterunt;

X Mille Equites Germani, iussu Sacrae Regiae Mttis a Generali Hatzfeldio Comitatus ergo, duaeq Cohortes Polonicae destinabuntur, quae Suecos Stetinum usq sunt conducturae; Domini Sueci interim tres Obsides in Maiori Glogovia sunt relicturi, Colonellum, Vice Colonellum, et Maiorem;

XI Omnes sepulti Sueci quiete permaneant;

XII Dominus Gubernator Sueticus poterit per expressum mittere duobus diebus ante egressum suum ad Regem suum quam Regimen Electorale Brandeburgicum, et Generalem Gubernatorem Borussiae, quibus omnibus Salvi Conductus concedentur;

XIII Sex Commissarii ad revidenda tormenta bellica, asservandasq Sanctorum reliquias, praecipue Sti Stanislai in aurea arcula conditum et Scripta publica, nec non Ecclesiastica ornamenta; Magasinum quoq Annonae deputabuntur, neve dolus aliquis lateat in Civitate sedulo curabunt;

Porta S. Floriani ac Casimiria Civitas a Germanis occupabitur, deditio totalis Sexta a hinc diebus fiet, quorum spatio nemini fossis aut muris appropinquare licebit. Dnus autem Wirtzius neminem quemq in Civitatem intromittere pro libitu poterit

Ex Vi pactorum Virtzius Generalem Rocchiebbi Anglum Custodem ad Tynec
cum Zebrzydovio Generalem captivum honorifice, Regina, quae liber pro illo
egit, dimittit, Rex Zamoscio duos Slangenfeldium Regni Sueciae
thesaurarium et Comitem Sohni custodia et ad regem suum
deduci mandat. Nam Alexander Eschen pro senectute et Comes
Wittembergius luxu et luxuria è vivis discesserant. Multis iste qui-
dem modis et astibus se ergastulis Zamoscensibus subtrahere satagebat
Sed vano et irrito conatu. quod divinae providentiae oculum, (nam
humanas nostra autem Pristinam Poloniae, nunquam vigilabat) sopire non
valeret. Ex omnibus unicum ingeniosum captivorum commentum
commemorabo, ut sibi non fidant de ijs, quicunque tales aves Cavea
servant. Obtinuerat sibi Assiduis ut libenime planeque regie cum
alijs a Zamoscio habitus, ad Regem suum scribendi litteras copiam et per
Tubicinem easdem deferendi facultatem quae nihil suspicionis
omnino haberent imo ad compositionem Carolum cum Regno Po-
loniae hortarentur obtinueret. Non fuit difficilis ea in re Zamoscij. Scri-
buntur Epistolae Regi, monstrantur Zamoscio traduntur Tubicini
Cui quo celerius iter decurreret duo aurei ad praeterquam pro salariis,
mercurij ad pedes fundum hilarius bibitur clanculum intra vestes
apperte
alias litteras insuuntur et illis prioribus Epistolis Criptice ega
rata brevissime imponitur Schedula. Hac Scribatur Qvo-
ignarus (qui ferebat Mercurium Tubicen) epistolis longè diversis
onustus esset Corporis eiusque habitus parte: His autem Rex instru-
ebatur qua parte ad Zamoscium Suecus deberet accedere exer-
citus et quibus signis quove tempore prodenda esset Civitas.
Ea enim indulgentia Captivi nunquam principes Zamoscij due-
bant ut ijs cum quibusvis agere sermones miscere sine Co-
hortis et quovis vellent ad Venationem etiam exire liceret
Qua opportunitate usi, Poduitatus Pferdum emptarum fide auro corrumpunt,
Sectos quorum numerus ob libera mercimonia maior Civitate prius
constat Judaeos quoque in proditionem pertrahunt eosque non perdu-
cunt. at apud Captivos Captivus ipse Civitatis dominus esset
Nam ita conditum fuerat, ubi primum Signa Suecia ad moe-
nia conspecta fuissent Proditores Sinceram partem Civitatis
ipsi jamlis peteret ~~debebant~~ ipsumque Dominum vinculis constri-
ctum tenerent, deserere admissis intra moenia Sueci Captivos libertati
libere Servitute manciparent. Tubicen dum vino se salutem
domini obruitur non ita Baccho indulgebat ut non adverteret
quid de se suisque vestibus fieret. Itaque crapulam simulans iter
in Crastinum differt, vespere cum pedes fugi officio non possent
manibus aliorum in suum diversorium delatus est Semisomnis
tanda nefanda effutit, inter illa quod salutem fortunae immo
vitam Zamoscij in manu sua gestaret. Delata vox in aulam
alijs risum et cachinnum movit alijs qui erant Solertiores
causam inquirendi in dicta ingeniis vestis verbum
dedit. Vocatus Adducitur media ferè nocte ad Dominum Quid dixisset
in praesentia aliorum dominorum et sui diversorij, an teneatur postulatur

26

Itemo non male dicta non negat. Cum causam eorum quaeritur. Rudi... vestem Suecos novam sibi stolam ex fimbriis advisse, quod ne dolum aliquem ... Dei et Civitas periclitetur continent. Valde se perplexum esse ... sibi versa errante lingua evolasse. Exuitur ergo vestibus et ecce ... prodit se foras indicans. latentesque deinde excutiuntur litterae longe aliis ... et alia mente quam illas publice conscriptae. Quare firmioris ... carceri. Captivi strictiori traduntur custodiae. praeter Canterstein ... qui dolo agi Sueciis cum liberali Zamoscio dissuadebat modis omnibus ... nec factum probabat. Pudebat Vittembergium vanitatis. Cui Bacchus ... melancholiam vino Venus pudorem lue gallica amplius quam ... etas ferret diluentes fatum approximaverunt.

25 Augusti Rochiebi in Urbem ex castris veniens squaloris in carcere socios ... la padonem propriae Regis a Vitheo reposcit. Erant fere numero 300 ... ij status plerique tamen e nobilitate quos omnes Gubernator dapibus liberaliter ... et bachoque recreatos ex urbe, Pkno pensque Maiori dimittit. Soluti ... cere apud Regem gratias agunt et simul contra cives quiritantur quod ... dicto captivitatis tempore cibaria illis quos expensa Pkvij et eleemosynis ... omnium conquirebantur, probuissent parce et avariter, quasi cuncti ... testatis aut facultatis ac tandem debiti esset, qui magis captivi ... quam illi qui in ergastula essent conjecti. Nam oculi manus lingua ... magis illis stringebantur liberis, mandatis immitis Gubernatoris quam corpora captivorum parietibus ... gustijs. Oculi quidem ne ex tectis in campos, aut ex fenestris dum ... liberet tragoedias peragebantur circa moenia prospicerent. in talem ... Manus autem longiores fistulas ex humilis Pkvij explodebantur: ... nec operis aliquid elaborare, nec emere aut vendere in ... captivorum licitum cuiquam fuerat. Linguae nam nec egerere dolorem ... in sinum alterius deponere nec rumores bonos aut sinistros captare ... ta quidquid alicui a praesidiariis accideret multae sic erat. Per ... ne quisquam domo prodiret nam in praevaricatores poena ... alio fuerat. et nihilominus in ore indictionibus in corpore ... quotidianis plectebantur, atque hanc gratitudinem a captivis referebant ... Poniatowski ...

26 Augusti Commissarij S.R.M. ex Spiritualibus ... Custos ... et Poniatowski Conventus Tynecensis ex Saecularibus Rupniowski Capitaneus Lelovensis ... Religionis ... cipienda Sacra et profana monimenta Scriptura itemque Sacras ... recidendas in Urbem veniunt. Arx Ligneis aedificiis exustis ... ter plurimis in locis terebrata et suffossa, pars illa in qua thesaurus ... regni illas aurea quos Crichovius in suis annalibus pulcherrime ... Xit servabantur, omni ex parte suppellectili insuper armaria ... tium et insignissima instrumentis referta pluribus chartis lacerie ... inspiciuntur. Lugebant ... pauci qui se jure optimo in bonis et ... tijs sublatos credebant contra exultabant taciti quos praeteritae ... et causae vitium conscios habebat. Nunquam enim illis ... damnum unquam obvenitur. Ex Sacris Thesauris Sacra reliquia ... avulsa aurea quam duo angeli ... aureo tenent a ... Commissario restituta. Sacrae D. Stanislai ... olim a R. D. ... wior absconditum illum sed reposita. Quinque aut alias sed religione ... auro suo argento inclusas. Quia non in Sacrario sed supra ... et Stala Canonicorum sub lignis neglecta erant occultata ... a Sueciis remanserunt. Ibi diverso merito licet siquando ...

Poniatowski ... bar Tyne... omis.

Postqm
Venimus
Nos moue
dictum
directi
eo tempo
scientiā
rem di
nullaten
circuitum
Moldau
ruinatus
asperitat
te, sine
passus,
accedent
re nunc
initio,
perrexim
pidum

x

In Nomine Domini Amen.

RUINA EXERCITUS TRANSYLVANICI.

Postqm cum Polonis pacem conclusissemus, recedentes, tarde venimus de nocte ad castra; unde etiam tarde potuimus Nos movere, propter Commissarium Polonicum, Nobis adiunctum, dictum Sapia. Hic per passus difficiles, et multum remorantes, directe Nos ducebat, versus Chamum Tartarorum, quamvis eo tempore idipsum nesciremus: sed alii Nobiles Poloni, conscientiâ ducti, dissuaserunt Nobis eam viam, et ad meliorem direxerunt, nequicquam murmurante Nrô Exercitu, cui nullatenus potuimus persuadere, propter metum Tartarorum, circuitum Nrûm. Instanter enim miles desiderabat, viam Moldavicam tenere, ut potè, fatigatus, famelicus, multumq; ruinatus, tum ob hyemales, in ingressu, et progressu, perpessas asperitates, tum ob longos discursus, continuasq; die ac nocte, sine interposita quiete, expeditiones, per difficillimos passus, toto viris adulti, aestatisq; ex parte, tempore, habitas, accedentibus multis velitationibus, et vigiliis, etc. quae enumerare nunc fusius, non est huius propositi. Et alias etiam ab initio, parum animi habebamus, ad hanc expeditionem.

Igitur motis castris, usq; ad seram noctem eo die perreximus, atq; in tenebris, pervenimus ad quoddam Oppidum N., quod etiam adiunctum habebat castellum. Sed hic

706 697

hic etiam, cum Valdè angusto et Uliginoso passu, totâ nocte, luctan-
dum fuit: neq; tamen omnes transire potuimus, Sole Oriente,
maiorem partem militum, adhuc in altera parte, deprehendis-
te. Hoc ipso Vespere (qui erat 26 July) tardè, Nobis signi-
ficatum est à Polonis, quod iam 500 Tartari, aduenissent,
Chamus quoq; iam Kamenecum attigisset, proinde consulere-
mus Nobis. Igitur habito consilio, Visum est, personam Prin-
cipis, cum paucis, adminus saluandam esse, vt licet Exercitus
praesens, ruinari deberet, saltim Patria consternaretur, re-
duce in Sedem Suam Principe, ne Vnâ cum eo, omnes perire-
mus.
Mandauerat quidem Sua Celsitudo, Vt ego quoq; secum me
saluarem, atq; cum ipso à Castris discederem: sed Maiorum
Nrorum, Beatae Memoriae, exemplo ductus, amoreq; Domini
mei, et Patriae, Victus (quamuis in tam periculoso itinere
non libenter ipsum desererem, ipsiq; etiam graue hoc ipsum
Videbatur) cum bona eiusdem Venia, paulo antequam recede-
ret, hanc declarationem feci.
Celsissime Princeps. Equidem sanè difficulter diuellor, à
Sua Celsitudine, in tali arrepto itinere: sic mihi Deus be-
nedicat, quod te non desero, nec à tua fidelitate recedo.
Sed Victus conscientiâ, nullatenus hoc committere possumus,
vt tum Sua Celsitudo, tum etiam ego, discedentes, iudice-
mur non boni Pastores, si tantam Christianitatem, et Ual- cis

x

cis Patriæ filios in prædam relinqueremus. Alioquin ista consequentur.

1. Quod ii, qui iam per lutum transierunt, advertentes Suæ Celsitudinis abitum, sequi conabuntur propere, et propter uliginosos tractus, non poterit ad votum, cum tot millibus, tam commode et expedite evadere: interim autem hostis, vestigiis insistet fugientium, et sic cum omnibus interibit.

2. Qui nondum per lutum istud transierunt, sed ex parte adhuc altera hærent, pars Equitum, et totius peditatus, munitiones Bellicæ, currus, et impedimenta cum curatoribus suis, intellecto Nro discessu, confundentur, et turpiter fugere incipient, palantes: et sic non solum inimicorum gladiis, sed etiam ab aliis impetentibus, facile peribunt: atque ita inaudita ignominia, ruinam Nram, in posteritatis memoriam transmittemus. Quapropter pergat sine me Sua Celsitudo, quia sic oportet iam fieri. Ego vero quamdiu potero, Deo adiuvante, conabor Exercitum conservare. Si vero Deo aliter placitum fuerit, libenter omnia patiar, etiam mortem cum ipsis potius, quam ut solus liberer, et clara mea gens pereat. Quemadmodum etiam hodie, dulcius est mihi cum ipsis pati, quam ignominiosa libertatis obtentione, audire procul ipsorum ruinam, atque idipsum officium meum indignum postulat.

Non erat quid ageret aliud Princeps, consilio parere debuit, et me apud Exercitum relicto, discedere. Cui valedicens abeunti, Exercitum mea præsentia pacavi. Qui videntes meam secum permansionem, bonam spem conceperunt in sua permansione

mansione, ac ipsi etiam primarii Nobiles multi, inter quos Illus-
trissimus Franciscus Kornis, Paulus Beldi, Petrus Huszar, Tho-
mas Domokos, quorum Exemplum caeteri sunt reliqui.
Princeps discessit Segesvarin Versus, nos Viam, quae ducit in Stol-
intendebamus sequi. Sed Vix duas Vel tres horas fuere elapsae, tra-
ducentem omnibus Nris, per Portum, quem tenere debebamus,
cum ecce iam adsunt Tartari, posteriorem Exercitus Nri partem
infestantes. Succurrendum his fuit. Quare aliquas turmas
adversâ hostibus facie opposui. Erant istae turmae ex stipen-
diariis, quos Vocant campestres milites, qui residui fuerant non
multi. In qua Velitatione, praeclarus miles ille, Gregorius
Gelien, Capitaneus, periit. Revocaveram etiam ad opponen-
dos suos hostibus, Commissarium Nrum Sapiam, qui habebat
et dragones, et equitum aliquot Centurias, quo Nos facilius de-
fenderemus. Sed tantum abest, Ut ipse Nos iuvisset, et contra
Tartaros pugnasset, Ut potius post colloquium cum ipsis habi-
tum, recesserit. cum potuissent dragones ipsius facile passum
obsidere. Quin multi ex eius militibus, contra Nos Tartaris se
adiunxerunt, similiter et illi, qui ex Civitate Vicina excurre-
rant. Unde et praedictus Capitaneus Gellien, ab ipsis est
traiectus. Imo etiam antea post pacem cum Polonis initam,
continuo Nos infestabant, currus Principis et Nros spoliabant,
et primarios quosque è gregariis occidebant. Haec erat Chri-
stiana illorum pax. Qua in re tamen, nolim summa capita
traducta, Fueritne ipsorum Voluntate haec patrata, an
non?
Cum autem istis in periculis ver[illegible]
re tur

retur miles, et super itinere, et in expectatione Vltimae partis Exercitus, ipsiusq[ue] Specialis Commissarii, eo quod non haberemus ductorem: in passu, ex quo Primipilos Tartarorum repellebamus, deseruêre Nos, et Haidones, et Siculi, et Stipendiarii seu campestres milites, cum maiori quoq[ue] aliorum parte praecedentes. Vnde posteriora ipsorum agmina, prout assequi licuit. Interim ad Arcem quandam Trembolna nuncupatam peruenimus, habebat et haec Arx Vias adiacentes. Vias angustas, oppidumq[ue]: per quas dum transiremus, etiam ibi, inimici Nostri, iam (si Diis placet) Nobis reconciliati, Poloni, irrumpentes, Principis Nri, aliorumq[ue] currus onerarios diripuerunt. Egi tamen cum Praefecto loci, quem Starosta Vocant, praebente ipso ad hoc occasionem, Vt decem tormenta aenea, cum Vno mortario, in loco castrorum, quae Extra oppidum habueramus, relinqueremus: quo ea in Arcem induceret, conseruandi causa, sub spe quondam restitutionis, quam etiam adpromisit. Cogebamur relinquere, quia non erat modus auehendi.

Volentibus inde Vesperi sub luna lucente mouere, etiam ipsa, ad Arcem dictam ingressi, idem suadente, qui nunciauit per Fratrem suum mihi, aduenisse decem Tartaros, quos curem capi; reliquos qui appropinquarent, esse paucos, atq[ue] distare adhuc quatuor miliaribus: Chami autem illis in partibus, nondum Vel famam inceniisse: proinde expectarem ipsum ex Arce reducem, Vt coniunctim pergeremus.

Interea

Interea ipse ex Arce dicta, ibidem inebriatus, circa mediam no-
ctem exiit, atq in campo decubuit. Miseram pro ipso Nuntios, ut
acceleraret se coniungere. qui equis ablatis, pedites redierunt
sine ipso. Multa opinantes, quantum iam noctis expectantibus
transiisset, modicum ante auroram mouimus, et usq ad mane [illegible]
tum fortiter passum accelerauimus. Et ecce circa horam sextam
Matutinam, iam Tartari adsunt, et in posteriorem partem Exer-
citus inuadunt. Comperto quod erat, subsistere cum meis coactus,
primos Tartarorum incursus, militari generositate reiecimus,
circiter ad medium miliare. Sed quia robur Exercitus Tartarici
continuo appropinquabat, ut pote Galga veniente, cum Aga Sulta-
Zadi, et post ipsum Nuradin Sultan. Interea Nos in Tabor
recepimus, et ecce Noster Spia comparet cum Legato Tartarico
cupiente, ut subsistamus, et cum ipso, de pace tractemus, quo-
rum nomina iam notata habebat, paratum se declarans pa-
cem Nobiscum inire. Erat ante Nos angustus passus, ubi quasi pi-
scinarum agger oblongus porrigebatur, cuius in fine Pons e-
rat, et post pontem Castellum N. Per hunc passum iam
Currus Nri, et familia inceperant transire, cum Castelli Do-
minus, Polonus inhumanus nos minis exagitans, fiduciam
securi et pacifici transitus abstulit, imminente post tergo
hoste.

Quapropter substitimus non fide Barbarorum subnixi, ut
cum iisdem tractaremus, sed necessitate adacti: Conuer-
soq Exercitu, à tergo habuimus dictam piscinarum agge-
rem, et pontem. Acies Verò ita ordinaui, ut ex tribus
partibus, habere possemus defensionem, secundantibus
quarta ex parte Nos aquis. Quatuor Tormentula Campestria
in q-

in quatuor angulis aciei collocavi. Pedites qui pauci erant, Sicu-
ti item bombardarios, tum Equites ex lateribus, prout sufficere
poterant, constitui: intra ipsos autem Equitatûs robur. Propter
pontem memoratum, et aquas, amplum debui locum occupare,
cuius me rei saepe poenituit.

Interea circa horam octavam Tartari appropinquaverunt, et
pugna inita, tribus ex partibus, continuo usque ad Vesperum, nobis
insistebant. Quibus militari animositate, ita Nri restiterunt,
ut, cum minus assueti essent pugnare cum Tartaris, tamen dex-
trè ordines illorum turbabant, atque planè in medium illorum
irrumpebant. Negotium mihi summum erat, conservare ~~in~~ suis
in ordinibus, robur Exercitûs, anhelantibus omnibus ad Tar-
taros pellendos, et insequendos: ignari, artem hostis esse, ut
solutos Nrôs, vinceret. Proinde ordinavi certas Vexillatio-
nes ad incurrendum, alias ad confligendum, alias ad perse-
quendum. Hoc die 28 Vulneratus, et paulo post mortuus
est Nicolaus Sfarmi, stipendiariorum praeclarus Capita-
neus, item Maczoldt, Germanorum Dragonum Capitane-
us, et aliquot alii, adhuc tollerabili damno.

Erat à tergo, antiquus Castrorum locus, cum aggeribus, patres
dicebam piscinam. Igitur adveniente nocte, illuc redu-
cere constitui exercitum. Sed quia non extendebantur di-
cta Castra, usque ad piscinae aggerem, et pontem, interie-
ctum iis spatium, hostis obtinuit.

Haec ~~Ho~~ Nostrorum in Castra dicta receptio, fuit cum acri
praelio: quia advertens Tartarus, continuo Nrorum Ordi-
nes incursitabat. Tandem tamen, cum magna difficultate
potiti loco, totâ nocte, infestationem istorum sustinuimus

Altero

X

Altero die, qui erat 29., iterum tractare de pace Nobiscum incepe-
runt: Verum aliquot vicis auersum ad Nos reperientes, omni ex
parte Nos circumfuderunt. Et ipsi quidem continuo plures ac
plures adueniebant et multiplicabantur, Nos verò cum Equis et
Viris eramus in extremam penuriam et necessitatem redacti.
Tertiâ die appulit etiam Chamus, ad quem mox Legatos expediimus,
quos cum bona resolutione remisit. Conuenerunt etiam ibidem Legati
Summi Veziriji, dictus Kyhaia, et aliquot Mursae, seu Duces. Ade-
de etiam Agga Sobbarkadi, qui desiderabant certam summam pe-
cuniae, et ut cum ipsis foedus ineamus, contraque Hostes illorum, praeser-
tim contra Cosacos, auxilia praestemus. Conuenientes igitur super ali-
ipsorum postulata, desideraverunt porro, ut ipse in persona adirem Se-
Chamum, ut in quibus conuenimus, ex me ipso oretenus audiat. Ite-
rum in toto Exercitu collegimus circiter 20000 Talerorum pro Chamo,
Vezirio, et aliis primis capitibus, praestanda: Sultano Vezirio certam
aureos; Variis etiam circa ipsos constitutis officialibus, certam
summam. Verum sub hoc toto tempore, audiuisses terribiles Bom-
barum crebros, timidorumque pectorum facile concussiones, hostium
clamores: Vidisses, densium instar imbrium, Sagittarum in Nos
effusionem, et sic continuam, die ac nocte, nostrorum inquietatio-
nem. Sane primo solum diei et noctis tempore, vel intra horam, Ta-
bini terniue, noui ac noui Exercitus, in Nos incursabant: Ab-
inceptis quoque, donec tractabamus de pace, usque ad Valla Castro-
rum Nostrorum, identidem, magno Ululatu, in Nos incurrebant.

Quartâ die mane, hoc est 31 July, Venerant primo
Muradin Sultan, et Frater ipsius Junior, et filii dicti, in-
quiebant, ut iuxta promissum meum, Chamum adirem: asseve-
rantes, quod ille ipse in Persona Sua pro me venisset, ut se-
curius transire Suos possem. Ibi cum ipsis pertexissem, Sulta-
nus

nus praecucurrit ad Chamum, me α Viro et Socios, Sultani Frater
duxit interim, ad Sua tabernacula, donec tempus audientiae ad-
veniret, proposito etiam cibo et potu. Interea coepit audiri ad Ca-
stra Nostra clamor, quem prima vice existimavimus, esse solitum,
incursionis simulantem, Alla, clamorem, qui iam pene in consue-
tum venerat apud militem Nrum, ob assuetudinem: adeo, ut mul-
ti, ne loco quidem, si quo decubuissent, ob illum exsurgerent.
Verum mox etiam, crebras iaculationes coepere audiri, ex quibus
cognovimus hostium perfidiam. Unde iuniorem Sultan sollicitans
et datae fidei admonens, mox unâ cum ipso citatis equis, ad tento-
ria Chami ipsius properavimus. Sed iaculationes continuae, et cla-
mores Tartarorumque omni ex parte cum magna celeritate, Castra
Nrâ versus, concursus, ostendit, rem totam ex composito fraudu-
lento agi. Erat autem distantia loci illius, quo ducti eramus,
in parte Castrorum Tartaricorum, ad locum seu partem Ca-
strorum, ubi erat tentorium Chami, et inde retro ad Nostra
Castra, in circuitu, unius fere miliaris. Interim videmus,
iam captivos aliquos è Nris, duci à barbaris.

Amice Lector Christiane. Haec à longe mihi audire de Nris,
et videre, nonne acerbius erat, quam cum ipsis simul mori? Post-
quam interim ad tentorium Chami advertimus, ipsum pridem
inde abiisse, cum Sultano, et Vezirio, sub praetextu nos de-
fendendi, ducti sumus ad tentorium Vezirii. Paulopost re-
dux Chamus, cum Vezirio, et Sultano, Nos ad colloquium ad-
misit. Negotium excusabat, quod militem anhelantem, reti-
nere ab impetendis Nris, non potuerit. Nihilominus nihil fu-
turum fuisset, nisi Schimirii pedites exiuissent ex Castris
Nris, et hoc pacto occasionem hosti non dedissent, ad No-
stros

stros incurrendos. His explicatis, ipsi abiuêre, et nos arctati sumus.
Porro res haec tota sic accidit. Cum ego à Castris Nris exiissem, ad Chanum venturus, non ita multo post, densatis circumquaq; agminibus, barbari Castra Nra, circumfuderunt, pro more suo, et adeo vallis appropinquarunt, sub specie quasi pax tractaretur, ut paene manibus Nrorum contingi possent. Interim peditatus Sekliminiorum, proditoriè desertis fossis per vallum erumpens, passis vexillis, ad hostes defecit, moxque conversus in Nros iaculari coepit: ex quibus tamen, multos Nri obtruncaverunt. Subodorati fueramus suspicione, proditorium hoc ipsorum intentum, ex eo, quod unus ex Capitaneis, cum tribus circiter militibus, ad hostes transiverant: sed post multa colloquia, et exhortationes ad ipsos habitas, fidelitatem polliciti, etiam iuramento militari firmarunt, accepto dono mensis unius stipendio. Sed haec fidelitas, in canibus illis, non durauit, nisi ad sequens mane. Unde ea ex parte, qua alias debiliora erant, nudata sunt valla, propugnatoribus: atq; ea ex parte hostis irrupit: quem etsi Nri iterato cum clade procul repulerint, tamen demum, multitudine obruente, etiam à tergo. Unde propter aquam dictam supra piscinam, securi aliquatenus videbamur, invasi sunt.
Cui invasioni viam dedit, pabulationis Nrorum ingenii, qui pro equis suis, passim ad piscinam, arundinem metebant, et aliquot per eam passus vadabiles reppererunt: similiter et Tartari. Unde vigilandum fuit Nris officialibus, tum ne aliqui militum Nostrorum, illac occulte profugerent, quemadmodum primâ nocte contigerat, nondum tantopere circumvectis Castris: tum verò, ne etiam Tartari, per eosdem
passus

8

passus (quod iam aliquoties tentarant) in Nrôs irrumperent.
Cum ergo hostis, ob perfugas Sekiminios, à fronte passum aper-
tum haberet, atq etiam à tergo, per Vada pestinos Veginosa,
ingens illorum numerus transluctatus fuisset (quem quidem
acri contracto certamine, nostri initio reiecerant) multitudine
invalescente, atq intra ipsa Valla penetrante, à tergo ita Nrôs
pressit, ut ad frontem Castrorum extruserit. Ineffabili densi-
tate, circumstabant Undiq barbari, et Nrôs liberè incaptivabant.
Reliquos verò, inter quos erat Dnûs Thomas Nagy, Paulus
Beldy, cum aliquot sociis, qui fuissent maioris partis mili-
tiae Nrâe ductores, adhuc ante oppugnationem Castrorum,
fide datâ, ad colloquium deceptoriè evocarunt, subitoq
incaptivarunt.

Reliqueram autem loco mei, dnûm Franciscum Kornis, qui,
donec omnino circumventi et obruti non sunt, cum primis qui-
busq. Viriliter, et Martiali animo, sese defenderunt. Tandem
tamen, invalescente contra pauciores multitudine, omnino
Castris exuti sunt: paucisq de gregariis caesis, reliqui, prae-
sertim Nobilitas, in captivitatem abrepti sunt.

Talibus in casibus, facilè Usuvenit, Ut quemadmodum ii,
qui in pericula aquarum delapsos, è securo littore variè ani-
mare solent, facilè ipsi censorium iudicium suum de illis e-
disserunt, factaq sero emendant, aientes, sic et sic, rem potu-
isse debuisseq fieri: ita etiam mihi persuadeo, quod nec me-
um hoc scriptum, ac relatio, retinebit quosdam, praesertim in-
expertos, nec in rebus talibus versatos homines, à praecipita-
tis iudiciis. Nihilominus quod scribo, facio propter istos,
quibus talia praxi constant.

Posset quis dicere. Non debuisse Generalem à Castris abire,
et

et barbaris, praesertim sine datis obsidibus, credere. Ex Equitibus
institi pro obsidibus, sed obtinere non potui. Deinde ibam ad
verba, iam per legationem conclusam. Tandem, non solum credi-
di, quod alias quoque in manibus ipsorum sim. Exercitus time-
bat quidem ex una parte, verum ex alia iuxta ipsorum rela-
tionem per Legatos factam, confidebant, quod etiam praeter
spem meam, oblatione Nrâ, et muneribus complacabantur. Ipsi
si non abiissem, omnes in hodiernum usque diem, me fidelis
condemnarent, quod fuerim causa ruinae ipsorum. Alii ipsi
ad fidem datam, et assecurationem supradictorum Magnorum
Virorum.

Scribo, quod in manibus ipsorum eram. Noli mirari sed intellige.

1. Eram cum 120 vexillis, adnumerando etiam fortiores
In veritate scribo, sub nullo erant completi 100, sed sub plu-
ribus 25. 30. Personas vero ad proeliandum aptas 10 vel 000
In universum, ad confligendum idoneos habere potui 4000
vel 5000. Peditatus vero exceptis proditoribus Skiminensibus
de exiguus supererat, cum 4 exiguis campestribus colubrinis.
Hostium e contra numerus, ad minus 80000. Sed quid numerum
rum hostium exprimo? qui aestimare potest, quid sit spe-
ipsum in persona comparere cum suis in campo: et contra
quos, ut pote Hungaros, Kozakos, Suecos; ille potest iudica-
re de numero ipsorum.

2. Nostri et in persona, et in Equis erant fessi, fame exhausti
et per hoc summe debilitati. E contra hostis, erat robustus
cum bonis ac vegetis Equis, qui ex quiete sua, non pridem
se moverat. Exire ex Castris Nris, nec tutum erat, nec hostem
sufficiebamus: continere vero se intra vallum ulterius, erat
etiam fame emori.

3. Perpendenda est etiam hoc in genere, Vallorum constitutio
[illegible]

Ostendebant haec, olim castrorum locum fuisse, formamq; quamuis non regularem, vallorum castrensium, habuisse. Erant enim aggeres per rectam solum lineam producti, iamq vetustate depressi, varijs in locis interrupti, ac in cespitem facile scandibilem, solidati. Ad quos renouandos, nec modum, nec vllam instrumentum, vt sunt ligones, palae, sarculae, habebamus. Gladijs autem, securibus, et clauis, pro dicum in terra fodienda opere pretium facere potuimus. Quibusdam in locis, cadaueribus equorum, hiatus clausimus, cum currus, qui valere poterant in vsus similes, vltra octo, non haberemus. Haec erat tota castrorum munitio, per quam fere vbiq, nisi pectora nrorum obstitissent, ipsi Equites sine impedimento et casu, transire potuissent.

4 Fomites fere pro bombardis omnino defecerant, sed e tela contorta supplebantur apud pedites. Loco globorum in memoratas colubrinas, frustula cabanarum, et aliorum ferramentorum imponebantur: Et puluis etiam nitratus vbiq deficiebat, nec in toto equitatu vnica hasta reperiebatur.

His ita constitutis, impossibile erat aliud agere, quam tractatum de pace, quocunq tandem modo ille fieri posset, acceptare. Non defuerunt qui suaderent, vt meipsum ex castris subtrahendo, in alia tempora seruarem: Sed amor gentis meae, ipsumq decorum, ne id facerem, constringebat. Proinde amice miles, qui haec audies, vel leges, noli de hoc statu nro sinistre iudicare, quia certe feci quod potui, et quidem cordate, quod ipsi hostes irati, cum conuiciis mihi obiiciunt. Vidimus oculis multitudinem ipsorum vulneratam. Vidimus caesos multos, vt ipsorum numerus, nros multum exsuperauerit, exceptis captiuis. Sed super haec omnia, eleua quaeso mentem in altiora, et recogita haec non casu, sed Dei ordinatione contigisse. Deus a similibus seruet Christianos, et nri quoq misereatur. Amen.

Ad Celsissimum Transyluaniae Principem, vniuersosq Ordines, quos praesens concernet negotium.

Compertum habeo, quod quemadmodum a pueritia didici Celsmus Princeps Nr, Non esse pondus terrae grauius ingrati-

tudine

tudine: ita nec coram DEO, nec coram hominibus, Velit hoc no-
mine laborare. Ego quoque quae servitia iusta, et mihi onerosa, ad-
inibi praestiterim, tum Suae Celsitudini, tum Celsissimis eius Patri
et Matri, novit DEUS ipse, et non Unius Provinciae homines, i-
psimetque Suae Celsitudines, quae N. locum meo statui obsignavit.
Si ita placuit Divinae bonitati, Ut Sua Celsitudo a nobis exiret:
certe exitus illius, causa et instrumentum non Ultimum fui; Ut
posset nimirum salvus in Suam sedem redire, et ne post Suam Cel-
situdinem, totus Exercitus moveret, atque insequentem a tergo ho-
stem, post ipsum traheret, infeliciore forsan interitus ipsius
periculo. Paratior fui, remanendo cum Exercitu hostem in me
convertere, et in hanc calamitosam ruinam, Una cum omnibus
memet devovere; quamvis et iudicio hominum, et Voluntate
Suaemet Celsitudinis, potuissem caput meum servare. Quis meus
sit nunc status, hic non opus habeo scribere, homo meus ip-
sa referre poterit, et simul significare, quam supra Vires me-
as et facultates exigatur librum. Fere eo me loci habentes: imo
in causa, acsi ipsam Suam Celsitudinem capere potuissent: imo
rancorem Suum, contra Suam Celsitudinem conceptum, in me vo-
lunt explere. Quapropter et Sua Celsitudo, pro fidelitate mea
et Status inclyti, pro amore eo, quem et Patriae, et membris
eius, eadem in navi mecum laborantibus praestare tenentur,
dent omnem operam humillime rogo, Ut quantocius digne-
tur me, ex hac calamitosa captivitate eliberare. Nec Vero
ego, meam solius eliberationem, aut desidero, aut urgeo, sine
aliis Nobilibus, et inclytis Ordinibus, qui mecum in eadem na-
be infelici laborant, sed eorum liberationem omnium (Si-
cut Dnus) Una mecum desidero; imo libenter, iis praemissis
in calamitatum perpessione, etiam Ulterius remanerem: nisi
essent singularium considerationum causae, circa meam perso-
nam, sive hic diutius moror, sive ad Portam Ottomanicam
traducor. Timendum enim est, ne et Celsissimo meo Dno, et toti
Patriae

Patriae continuum sine fine metum, ac solicitudinem, incipiant Barbari fabricare, si mea hinc eliberatio protrahatur. Qua de re oretenus plura, per meum hominem declarabunt. Ego etiam in hoc statu meo, omni convenientiori mei accomodatione, cumulabo meam erga Suam Celsitudinem, Patriamque fidelitatem: sed certe periculum est in mora, si ipsi hac in re moras traxerint: Ne simus, vel ego, vel qui mecum sunt illius rei causa, coram Deo et mundo. Post me autem maior respectus habetur omnium in Dominum Franciscum Korniss, cuius litrum, ne quidem adhuc specificatum est, credibile, illud fore ultra facultates. Et licet ego, adnitente Principe et Statibus, hinc liberabor; si tamen iste hic remanserit, idem metus restat de eius persona, ne quid simile cum ea, ac meum, attentent. Necessarium igitur est de ipso eliberando similiter satagere.

De Nostra, per deponendum litrum, hinc eliberatione, nos sic cogitamus. Quod quamvis sciamus magnas expensas Celsissimi Nostri Principis, praesertim iuxta ea, quae cum Polonis conclusa sunt, nihilominus, siquidem apud Polonos obsides relicti sunt, et negotium est cum Christianis, inde non est tam facile de hostilitate timendum. Hic autem res hostiliter agitur, et periculum in proximo est. Inde summe necessum est, ut et Chamus cum suis, qui circa ipsum sunt, muneribus complaceatur, et per eliberationem Nostri, occasio nocendi Patriae, quam in manibus habent, ipsis eripiatur. Etenim dum meminisse me contingit litri quod postulier, responsum mox accipio, Eliberet se Princeps et Regnum.

Ego quidem sicut et Dominus Korniss non subtrahimus Nos, quominus facultates Nostras contribuamus, pro eliberatione Nostri: sed illae nec sufficiunt, nec tam cito ex iis comparari postulatorum pars potest. Sed habet Sua Celsitudo cum Statibus modum hac in parte, ut convocando etiam Status Regni, de Nostri eliberatione

provideant

713 701

providcant. Erat enim adhuc satis loci, tum pro negotiis Catholicae Suae Celsitudinis, in meliorem statum collocandis, tum in aliis Fratribus Nris eliberandis, ac tenuium etiam Nram Facultatem in usum talem convertendi.

Atq illi quidem, qui apud Vulgares Tartaros captivi detinentur, multi exiguo libro poterant eliberari: Verum ipsis quoq magno impedimento est prohibitio, quâ vetantur, etiam pacto libro tam diu eliberari, quam diu Nrum litrum non fuerit persolutum. Quam ob causam etiam, Suam Celsitudinem iuxta ac Dnos Status necessum est esse solicitos.

Quod autem attinet ad Barbarorum complacationem, eius iam modum videmus: Quod ecce Legatus Chami, cum suis, non è vulgari Ordine, pergit ad Principem: mihi autem Vezirius intimavit, quod oporteret ipsis donare circiter 2000 imperialium. Hic verò ad Chamum, Vezirium, ad Hasnadar Bassam, necessario mittenda esse dona honorifica.

1

714
165

K

715

~~766~~

716

~~707~~

Illustrissime et Excell.me D.ne Generalis.

Libenter facerem et plenè informarem super praesenti difficultate, V.ram Excell.mam D.; at, ut caecus de coloribus non iudicat, ita ego qui absens fui de facto alieno non possum iudicium specificum ferre. Genericum tamen tale do, unde specifica facile promi et desumi possunt.

Prima Remisio fuit 1656 in septemb: in praesentia Serenissimi Caroli Regis Sueciae. Adfuit D.nus Thesaurarius Vir simplex non exercitatus, nec ad omnia attentus. Cum Generoso D.no Comissario Regio D. Knuth, viro perspicacis ingenii circumspecto, artis non ignaro et diligenti, qui per quinque dies ex Thesauro Ecc.liae me praesente D.no Sanco piè defuncto Starowolski ad Satietatem, usque cum iucunditate in copia magna sine tamen numero, mensura, et pondere, argentum et alia ornamenta iuxta placitum et libitum acceperunt. semper claues secum à Thesauro habendo, et ostia sigillando.

Secunda post unam septimanam per D. Commissarium Knuth iterato, qui tapetia, perisstromata uaria, aliaque ornamenta Ecclesiastica pro usu Serenissimi Regis iterato accepit. exhibeat Regestra et Ill.ma D. V.ra habebit informationem plenissimam.

688

x

et hoc totum ratione Lytri acceptum in summa trecentorum millium Imperialium.

Tercia tandem per Dnum Artilegia praefectum adfuit D. Stal moderenus D. Maior. hic argentum relictum iussu Serenissimi Regis pro ornamento Ecclia, cui revisioni adfuit D. Starowolski defunctus, ut clauem habens à Thesauro. in summa Triginta Millium Imperialium accepit. ualoris ut retulit mihi D. Starowolski Marcay quadringentay octo.

Quarta cum esset discessurus D Fel Marschalcus D. Vitenberk etiam per D. Comissarium Cnuthum facta qui reliquos calices uno relicto accepit. et Crucem Zadzikowianam magnam aliaqz loca uisitauit, quid acceperit mihi non constat, quia praesens non adfui fateatur ut ingenuus.

Quinta iussu Vra Excellma D facta ut affirmauit D Commissarius Cnuthus cum D Gau Comissario, ubi Regum dua statua. Cymborium argenteum Tumba S Stanislai et superior pars Altaris in Regio Sacello Regum auulsa. aliquotqz Sacella uisitata dicant Reuisores, ut melius scientes. hoc in Anno 1657 factum.

Sexta per Defunctum D Commendantem, at hic iussu Vra Excellma D. ad instantiam meam reddidit omnia.

x

Septima per Dnum Stoart qui est praesens.

Octaua nunc per ingeniosum modernum D. Commendantem Arcis qui excepto thesauro, omnia loca Sacellorum Sacristias, priuato rum deposita Sacerdotum lustrauit. Altare S Stanislai 18 Iulii ut uulgus dicit accepit. omnemq Suppellectilem Sacellorum inta=ctam adhuc manentem exportauit. In specialibus informationem dent Via Excellma Dnationi lustratores et Reuisores ple=niorem prudenti sufficiat digitum ad fontem apposuisse ut ue=tus fert prouerbium.

Sacerdos Arcensis uice Custos non dicet ueritatem licet sciat, pro pter interdictum Dni praesidentis Arcis. et metum qui cadit in con stantem uirum.

Praesentet igitur sua Regestra antiqua Generosus D. Knuth Commis sarius Regius, unde habiturus est pleniorem informationem, si autem agitur de ualore et pondere nouissime conscriptum Rege=strum, totius Supellectilis Ecclesiacae per pie defunctum Starowolski exhibeat D. Daniel Secretarius, qui res D Starowolski, totamq Supellectilem domesticam accepit. Inde informatio petenda pleni or, quid et quantum fuerit. Cum modo nihil relictum sit. Nec no stro Sacello Academico pepercit D Commendant licet praesentes adsimus sub patrocinio Excellmae D. Vrae manentes.

Die S. Bartholomei 1657 redditum.

Adamus Roszczewski Canonicus Crac.
Studij Crac. Generalis Rector mp

Custodit Dominus omnia ossa Sanctorum suorum, unum ex his non conte-
retur. Nam licet in Ecclesia SS. Petri et Pauli et S. Barbarae arculis suis
excultae fuissent, tamen a quodam Medicinae doctore emptae collectae et reverentius
sunt conservatae.

27 Publicatur edictum per Urbem ut praesidiarii debita contracta solvant,
neve quis Patremfamilias verbo aut facto laedat, sortem vero domi-
num relinquat. Sed hoc omissi intra verborum ambitum rigorem habuit.
Nam nulli debitum solutum est a Creditoribus: Si autem civis alteri
at Collegio Maiori metus extremus vale dixit, ad illud. Ordinem profecto
proclamatum fuit. Hic enim media nulla specie tuendas pro
iumentis eius vim omnem stringendi fores et crates adhibuit, donec
illucescente die pseudo.... Gubernatorem de violentia compellare-
remus. Sed ille praeoccupata aure malam nobis gratiam conciliaverat.
Sed ille ... benignitate recipere ... et ut eidem ... ut
ut in ea qua antea benignitate reciperemur et ut eidem ... in extremo et ... evenerunt
vereri Collegium jussi fuimus. Abstulit is Oratorij Clavicymbalum ... cum alia ...

Dedit Sellas ... et Sellas ligneas alias Garvassianas, quodam
bis non ademerit vitam, imo quod reliquerit Collegium, Dei ergo est.

Nos In extremo tandem Oties, quidem faciebant Academici et quae
gratiam in tribulationibus Universitatis ex parte fuerant pro debito
Gras egimus P. D. Piotrowski Rectori et Assessoribus aliisque qui Loci
tunc fuerant. Ego Dominus Mittelstetter nec non Ceteris, qui non
nisi lingua Germanica utebantur. Teutonice Virtus enim et in hoste
probanda est. Nec iniquo homine terra quidquam alit deterius.

28 Iumenta curari currus iussi Patres pro triduo prius praesidianas
Recepit ... P. P. Iesuitae impetrata venia primi in sua Collegia
redeunt et omnia frumenta in ysdem a Suecis pro magazino deposita apud Regem
pro se obtinent.

29 Salem, ligna, frumenta, libros, res quas auehi non poterant distrahunt Sueci
levissimo pretio, inconsideratae plebi; nam si ista timere avarissimi
mi non emissent, ubique secum milites bini longe pretiosioribus?
onusti, ea non asportassent. itaque et res, et pecuniam, domi mansisset
quare altera hosti in nervum cessit, altera innocentibus damno fecit.

30 Labente termino pactis praescripto Urbe sese efferunt Sueci et eo ...
dies Critica ad recipiendam Urbem et effluxit, diluculo Rex
omnem aciem compositam in armis et phaleris esse iubet. Sparsi
dense in longum et latum qua transeundum discedendum erat Sueci. Po-
lonici Germanicique manipuli. Portam Florianam quam triduo ante
cum castrensi regius peditibus occupaverat, ponte demisso exe-
untes inspiciunt. Praecedebat Capitaneus Arnius alius, equi-
tationis insigni Polonico et 9 tormenta bellica currus 7 cum glo-
bis et pulvere nitrato post se habens. Colonellum Mistonem
Suecum sequebantur 362 currus graves hos pone 8 ...
dehinc vexilla. Proxime succedebant currus proprii Comman-
dantis Urbis Fabiani Berschen Livoni, peditum vexilla 8
Hos comitabantur currus 8 argentum et ... ipsiusmet Gu-
bernatoris Pauli Virtzij ferentes, peditum vexilla 8.

Currus equestres quorum erant proprij ipsos praecedebant equites quorum
erant Signa 8. Ultimus attendebat enim exeuntium Ordini diligen-
tissime hinc inde discurrendo disponendoque Generalis Virtzius equo
humili vesteque Cinerea tectus Proceribus regijs maximeque Grati Regi Hun-
garis et Bohemiae Hatzfeldio se obvium obsequentemque exhibuit cuius dextrum
latus Rockiobbi clausit. Suecicus exercitus in plana circa Oradnik
digrediens Regi ultra Clepariam in campestri planitie cum sua
acie fulgurante sistitur. Virtzius ut Regem a longe conspexit
equo in pedes desilit, ternaque facta profundiore genuflexione Regis
dextram ocreatam amplectitur manum deosculatur et nonnihil de-
missè obloquitur, Rex densissima Senatorum proximeque Czarnecio et
Lubomirscio septus Virtzium sereno vultu excipit, caputque illi bis ap-
vit dimittitque comiter. Mox ille ad Reginam quae paulo remotior
Stabat, stupendi pede ritus tantummodo et caerimoniis causa impositi [illegible]
pedes progreditur diutiusque cum illa collocutus venia impetrata discedit
deduciturque cum a designatis Germanicis Polonicisque copijs tum ab
alijs Officiarijs. in Zabierzow usque. Chiliarchae, principes Centurio-
nes milites et omnis illa militia Suecica bombardis erectis globos
gerentes in buccis et gladios evaginatos in manibus ubi in con-
spectum regis venit prono capite et toto corpore se regi submittebant.
Solus Schlettingius cum suis assectis Arrianis obstinata malitia
reverentiam Dno et Regi suo exhibere dedignatus est Contestatam
toty hic si dici meretur et numero. nam ex ordine et disciplina
formidabilis Suecicus exercitus iste ferè. Pedites habebant officiales
159 Tympanistas 49 vexilla 26 Erant oes numero 1120 Cen-
Commeatum, Officiales 21 Milites Ordinarij 176. Dragones. Officiales
9. Tympanistas 6 vexilla 3. Ordinarios milites 72. Raitari
equites Officiales 67 Ordinarios milites 406 Famulos 199. Currus
commeatuum 317 Rhedas 27 Currus 46 Equos fortissimos 137
Mulieres Polonicas equestrium et pedestrium 221 Inter quas officia-
lium spectatissimas formis, multas etiam gregarias non vulgaris formae
vehebantur inter quas una Varsaviensis à Regina cognita et
itinere revocata est. A Civibus Ciasnocha proditor et emissarius Sue-
corum ad explorandum multitudinem missus Curru Suecorum detractus ipse
Currus a militaribus Germanicis distractus est prope portam. Non pau-
ci eadem vespera familiares Suecorum ex illo exercitu in Urbem
redierunt quod si omnia Servitia et qui cum signis se adso-
ciarunt potuere ad saniorem mentem et ad obsequium Regis redire
puto quod vix mille Sueci et Germani manerent ipsique officiales
aurigas agere deberent. Cum tamen totius exercitus summa esset 2754.
Rex exactis hostibus ex Urbe ad diversorium Bronovicense [illegible]
Palatia purgarentur, et fraudes si quae laterent sese proderent. [illegible]
venit In Urbem autem cum Storsstio peditum 27 Signa sunt ingressa
Quibus deinde cum equitum aliquot Centenis Praefectus est Commendans
Johannes Franciscus Caiserstain. ut mihi videtur. jecit fun-
15 Monachis angularem lapidem domus [illegible]

693 ~~Ita~~ fuit belli ad [illegible] ac me annotationes [illegible] judicium ~~[illegible]~~ de Regis,
Regnis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] emoriens Rex [illegible] Delphico [illegible]
et si quis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod in usum [illegible] [illegible] habere [illegible] [illegible]
etenim [illegible] et [illegible] et ad [illegible] Compilatione [illegible] [illegible] [illegible]
petere Non desunt mihi [illegible] [illegible] [illegible] quos ego [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] judicia, de [illegible] gratiae et de [illegible] ~~[illegible]~~ et [illegible] [illegible] [illegible]
charta Hic ne [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] maiores plurimas [illegible] [illegible]
nec [illegible] publica ~~[illegible]~~ sed ad Academica negotia attendam Liberta[illegible]
judicium Regis illius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible]
intra privatos parietes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
deesse [illegible] fides et si sint mihi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ et ad Similes studium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Libert[illegible] in [illegible] facultate [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Multi [illegible] [illegible] Veritatem [illegible] [illegible] Ego quod hic notavi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] sint [illegible] [illegible]
[illegible] tamen quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ab alio [illegible] hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homines
[illegible] ad Religiosos [illegible] et alias [illegible] ~~[illegible]~~
multa [illegible] [illegible] [illegible] vera [illegible]
~~[illegible]~~ Si certos [illegible] [illegible] multis [illegible] [illegible] [illegible]
Religiosos et Religiosa [illegible] [illegible] [illegible] facere [illegible]
qui ~~[illegible]~~ [illegible] est ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] illa [illegible] [illegible]
[illegible] Judicia in [illegible] in [illegible]
et aliis

657 De [illegible] in hoc bello [illegible] quod de
7ber [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nostra victoria est [illegible] [illegible] [illegible]

De Sueciis Judicium

Suecia est officina gentium [illegible] [illegible] populos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quos [illegible] [illegible] [illegible] Gothos Vandalosque
in religione [illegible] partes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] populi [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
bello [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Observationes et [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]

720

~~711~~

Diligentes
Stanislaus Wronecij
est diligens quia proficit in
moribus in studiis pensa so
let scire exercitia tam domestic
ca quam extemporanea solet redde
re ipsum linguae latinae obseruat
similis est ipsi Joseph Dyrap
sed diligentias no totas habent
ambo. Sebastianus Cyrus An
dreas Czechanowski sed e
tiam diligentias non to
tas habent
Mediocres
Joannes Markowic
est mediocris quia me
diocriter traktat stu
dia pensa non semper solet
scire exercitia non semper
solet reddere libros diligen
tiarum non totos habet
Neglegentes
Joannes Zymecki
est neglegens quia
neglegenter tractat
studia diligentias non
habet similis est ipsi Jo
annes Jedlecki
Ego sum censor
illorum Joannes
Farnieński

1657

Circa deditionem Urbis Cracoviensis, Professores qui rerum Univ[ersitatis]
custodes sub hostibus manserunt ad Commissarios S. R. M[aies]t[a]tis re:
videndorum ~~et~~ pactis causa deputatos petivimus Spirituales
qui fuere R[everendissi]mus Abbas Tynecensis Poniatowski, Decanus Crac[oviensis] Alber
tus Wayk Custos et Adamus Roscovius Cc. qui in Urbe manserunt
Supplicem libellum S. R. M[aies]t[a]ti tradendum obtulerunt, indicem
omnium damnorum quae Maior Mehl Gedanensis Svecorum Dux
Sidow adhaerens Acad[emiae] Crac[oviensi] intulerat, quatenus eundem S.
R. M. ex formula pactorum resarcire hostem juberet, neve
mala nostra quae perpessi fuissemus ignoraret. Tria enim Collegia
idem Mehl : Vladislavianum in quo Oratorium Publicum et
Scholas Privatas Immunitatis erant; e Hierosolimitanum, Ter:
tium Philosophorum in quibus Studiosi manere solent denai
stanit et equorum stabulatione totam commoditatem, ipsamque
aëris puritatem omnibus abstulit. A Collegio Maiori legni
dis pecuniis florenos 120 extorsit, arbores quae pro aedi
ficiis reparandis erant paratae, aliisque rebus in Collegio nec pe
percit. Quorum damnorum refusionem ut S. R. M. digna
retur mandare saltem, cor commovere penes quos res suas
et pecuniam (sciebatur autem depositoria sua habuisse a:
pud Doctos et gentis asseclas, Jacobum Cramerum, Krav:
Michaëlem et Dixonem Scotos in supellectili et aureis
80000 aureorum) idem Mehl reliquisse erant postulavimus.
Verum ne dictus libellus noster ad manus regias, an
maiores motus pepulerint minores curas, non constat; illud
est in confesso quod regias aures non diffamavit per S.
Reginaldum in fundo nostro Bronoviensi illatum et post
sepimentorum et allodiorum ac sylvae pro usu culinae
sus M[aies]t[a]tis combustionem, inclinare nequaquam potuimus.
Conversi igitur ad jus defendendum Collationis Canonicatus
R[everendissi]mum Ep[iscop]um simul et Cancellarium Regni Andream Trzebicki
Scribimus.

Ill[ustrissi]me et R[evere]ndissime Praesul.

Fama ad custodes Tectorum et Privilegiorum Univ[ersitatis] delata est, qui
hic Crac[oviae] sub jugo hostis gemebamus, in Cathedra Premysliensi
duos Candidatos extra gremium Academiae alia beneficia haben
tes, ad Canonicatum fundi Biskovice onerosum alibi cum Jure
Patronatus Universitati nostrae adnexum literas praesentationis ex
Cancellaria Regni obtinuisse suique institutionem urgere,
ne in praejudicium impetrationis subreptitiae et praesumptionis obtentae, ne in prae:
dictam Universitati cedat apud Ill[ustrissi]mam et R[evere]ndam D[ominationem] V[estram] cuius in
manu sedem illius Dioecesios, nec non totius Regni Juris
et Regni tutelae, legumque ac privilegiorum custodia deposita esse

721

696

rere difficultatibus et damnis Candidati ob ignorantiam juris involutam insinuandum. Illmis D. V. censuimus. Jus collationis Regiae ad hunc ipsum Canonicatum à Smo olim Sigis. Augusto in Urbe plenissimo jure translatum est Aº 1559, in cuius pacifica possessione est et fuit hucusque nus Academia. Post mortem nuper defuncti Rndi Siepricy immediati illius possessoris quod intra debitum temporis spatium nullus è medio Professorum ad eundem Canonicatum praesentatus fuerit fuit id absentia ab Urbe Universitatis, non illa quod metu vel didisset perfugam aut stridore armorum et praesidiorum culpa omni absolvisset dissipatam; sed illa quae ex ultronea voluntarii pro patria exilii susceptione apud seram posteritatem reddet gloriosissimam. Cum enim Dnis Professoribus hic Cracoviae manentibus a praesidiarys Suecorum propositum esset, ut aut sibi Fidelitatem et Carolo Suecico jurarent et locum manerent, aut si hoc facere detrectarent urbe excederent et securitatem praesidio sua absentia facerent. Illi vero videntes et armatae potestati inde religione in Deum, Fidelitate in Regem, Charitate in patriam urgentibus elegerunt potius, omnes Universitatis professores, in exilium sponte cedere quam se ferentur potiore sui minus aliquo Sacramento hosti Ecclesiae polluere. Itaque Aº 1656 11 Juny celebrata solenni convocatione per Senatus Consultum Universitatem solverunt libereque (Suecica hoste solum tantummodo promissione possessae et retinere volente) Clero et populo vestigia quibus insisterent relinquerent, in exilium abierunt. Hanc ergo salutis Universitatis eiusque absentiis causam legitimam quis Acad. Cath. semper Catholicam summo Petri pastori Orbique Christiano faciet commendabilem neque credimus neque speramus in Patria futuram praejudiciosam. Ideoque apud Rm D. V. nomine totius Univers. supplicantes ipsa in Juniis fuit detrimenti patiatur intervenimus supplices ipsa in Junily fuit per publicum edictum ad exules Praemyslienses Stanislaus Temi... Praemysliensi Stanislao ... Cracoviam, Pace Urbi restituta, per publicum edictum ad exilio revocata rediit et Cathedras Premysliensi Stanislao ... honoribus et regno Universo qui cum dignitate pariter sibi concredita tueri poterunt. Suppeditabit D. vires. Alquam se fore Urbi Eps respondit, revocatis regiis commendatoribus utrique Candidatorum datis.

Ex aditu et egresso Suec. ultima Augusti die. Prima vero Septembris pedites et equites Caesariani 1500 in praesidium Urbis cum Colonello Francisco Kaisersteino destinati per Civium aedes distribuebantur. Nobilium quoque ac Spiritualium domus sine discrimine ut nemini licuit in Germania occupavissent nisi Regiis literis aliter ordinatum fuisset. In Arcem Cracov. Lubomirscy 500 pedites inducti sunt qui tamen in mutuam obsessionem a Caesarianis et extra moenia et intra ad reditum Varelly positis quolibet die vigiliis custodiebantur donec 1659 circa eundem mensem in Silesiam ab Imperatore Leopoldo revocati fuerunt.

m

722
713

Jan Kazimierz z Bozey Łaski Krol Polski. Wiel. Ksiąze Litew., Rus. Prus. Mazow. Zmudz. Inflan. Smolen. Czernie. Pol. Swe. Got. Wand. Dziedziczny Krol.

Wszem wobec y kazdemu zosobna komu to wiedziec nalezy, mianowicie Burmistrzom, Rayców, Woytów, Zawników, y wszytkiemu Pospolstwu Miast, Miasteczek naszych Krolew. Ducho. Slache. do Woiewodz. Krak. nalezących Wier. Nam Milym oznaymuiemy. Iz nie zycząc, aby ludzie cudzoziemscy na pozitek Nasz idący mieli sobie zywnosci y chlebow sposobem Woysk Naszych gwałtownie zasięgac, à tym samym do rabunkow y excessow okazyą miec, postanowilismy ex Senatus consulto z Wiern. poddanemi naszemi dla większey ochrony Wiern. Nam Mil. Prowiant in fidem Reip. zasiągac. A ze tak prętko zrobic wiedznym y wdrugim Miasteczku, tak ze Miast, Stonin w Potcach sposobic niepodobna, wkładamy na Miasta Miasteczka tak nasze Duchow. y Slache. w Krak. Woiew. lezące aby Piwem Stoninami na te potrzeby Rzeczypltey Naszey wygodzili, gdzie ku czemu Posyłamy Vrodzonego Jana Krzysztofskiego Commissarza Naszego do Wiern. W. abyscie na czas do Generała Prowiant Magistra Naszego naznaczony tyle z kazdego Miasta tak Krolew. Naszego Duchow. iako y Slach. stągow na Piwa y Połciow Stoniny wystawili ile Vrodzony Prowiant Mgr nasz znosszy sie z Wiern. W. będzie rozumiał, à potym y Woz ieden z kazdego Miasteczka z czterema wołmi Drabiny Pulkoskowe dla wożenia Prowiantow, na ktore stągi Piwo, Stoniny Wozy y Woły pomieniony Kommissarz Nasz zawiera z Wiern. W. Contrakty assekuruiąc Wier. W. Naszym y Wiernych na Vrzędzie będących imieniem iz na te stągi Piwo Stoniny Wozy Woły za kwitem Vrodzonego Marka Antoniego Myrkoniego Prowiant Magra Naszego Generalnego wszystkich podatkach Rzeczyp. albo Accisy y Czopowego potrącony albo zapłacony będzie. W czym wszytkim nas Wier. Mil. z Wiern. Radami Naszemi assekuruiemy. Coaby tym prędzey wszytko do wiadomosci doszło roskazuiemy Vrzędom naszym Mieyskim Duchow. Slache. aby ten Vniwersał nasz w Acta swe wpisawszy publicowali y per Cursora od Miasta do Miasta Copie iego odsyłali. Czego iezeliby sie prętko nie vczynili będziecie tego pewni zebyscie surowey Exekucyey zołnierskey nie vszli. Na co dla lepszey Wiary ręką podpisiemy Naszą pieczęcią koronną przycisnąć kazalismy. Datum w Krakowie Dnia 17. Maia. R. P. 1657. Panowania naszego Pol. IX. Roku.

Jan Kazimierz Krol Polski

(Locus Sigilli)

Matthias Pągnatowski Regni Cancell.

S. R. M.

697

1657

Septembris die 4 Sole sudo et sereno Cracoviam Rex Serenissimus triumphantium more cum Regina Ludovica quam circum fuit cum Signis civer Stephani intrante ingressus est, ad portam Florianam a Consulibus. In arcis summa Ecclesia ab Archidiacono Capituli Rev.do Nicolao Oborski ibidem decantato Sacro Missae officio Triumphali Hymno et explosione maiorum tormentorum et Sclopetorum militarium trina fuit salutatus.

Sequentibus diebus Secretum Consilium in Senatu habitum de Arche potiori maioris Poloniae Posnaniensi Civitate quam sibi dedi Volebant Caesariani. renuebat Grodzicius Artilleriae Polonus Generalis Praefectus qui eandem a Brandeburgicis praesidiis vindicaverat. Alterum deliberationis punctum fuit de traducendo exercitu Caesariano in Prussiam cum aliquot Legionibus Poloniae versus Thoru: niam. Tertium de supplecijs ferendis Regi Daniae ex vi obligationis ~~facta~~ in Transactione cum eodem Ser.mo Rege Daniae facta. Decretum inprimis est. Generalis Czarneckij in Pomeraniam et Novam Marchiam iret bellum illaturus quo et Brandeburgicus a Suecis coniunctione avelleretur, et Sueci qui intulerant Poloniae bellorum incommoda experirentur. Quod in brevi a Czarneckio perfectum est. Nam is revocatus ad se qui victum dederunt cesans in Pomeraniam, copijs in Novam Marchiam erupit et inter Stetinum et Civitatem Arnsmersen in circuitu ad 10 milliaria pagos et oppida in cineribus sepelivit ac inse: quentibus temporibus usque ad Annum 1659 in Holsatiensi Ducatu commoratus rebus magnum momentum victoriis quo transit, Pieszecinium in Dania altum fuit, attulit licet ipse ter Suetica potentia in Dania ... à Picholomineis Co: ercitus fuerit Hector Polonus ~~nuncupatus~~ à Picholomineis Co: ... Sanis militibus nuncupatus Susa peditum, Harsberg equitum Colonelli, du ... cum Polonis, ad ... Hatzfeldio in Prussiam sunt ordinati; ... praecipua fortalitia ... minutiora loca Sueci deseruerunt ... non pauci tamen in illis ... maioribus praesidijs firmarunt ... poenas sanguine exolverunt. Heister a Polonis intercepti poenas sanguine exolverunt. Heister, ... metternig dum longius Caesarianis Generalis Vigiliarum praefectus ... commutationem liberatus aggreditur ad Mariaeburgum capitur & per ... duxit in Hungariam Caesarianus a° 1660 post necem Ragoczij ...

Indictio Accisorum a Suecis instituta, ex Senatus consulto Czestochoviensi Cracoviae primum, deinde Posnaniae auctoris solvi jussa, magna non sine et gravi plebis querela, quae cum alijs in regno contributionibus quotidianisque vexa: tionibus militum huiusmodi accisis minutim in premeretur.

Cives considerabant.

Civitas Cracoviensis libellum Regi 13 membris et articulis comprehensum libertatem antiquam suspirans et praesentans

Suum statum deplorant per Magistratum reverenter obtuli-
bere sperare jussa, quominus voti compos fieret verum tem-
poris et calamitatum obesse.

Hebraei salutem sexaginta millibus apud aulam, et triginta a-
pud Hatzfeldium pacti, inter mansuetudinem regiam non
impunitatem tantum tot scelerum proditionum spoliationum
sacrilegiorum quae cum Suecis patrarunt sed etiam immuni-
tatis et impunitatis memorandum exemplum posteritati conse-
cuti sunt. Item per urbis compita nomine Marschalli
curiis regalis edictum promulgatum fuit, ne quis Apella-
manu lingua petat vadimonio gravissimarum poenarum
Agri adm. Capitulum Crac. jure, pro altari argenteo D. Sta-
nislai a Rege Sigismundo 1o Petis Cathedrali oblato, in vicem
triginta millium florenorum quanti illa aetate comparatum fuit, decem
millia a Judaeis ratatim solvenda exegit.

6tum Academiae Professores qui tota servitutis Suecicae tempore intra
nidulos Academicos hesserunt multasque injurias et ab hoste et a suis per-
tulerunt, fame, angoribus, curis, exhausti Maiestati utique redeunti in
in urbem gratulati sunt, Charitatem in Patriam observantiam in
dominum Jagiellonicam pietatem in S. Romanam Sedem fidem non
chedis rebus non verbis professi, quorum collaudat con-
stantia Rex Rectorem temporis eo elogio ornavit, et dignum judicavit
Sulu Crac. pro meritis circumstantes. Senatuique publice
At is septimo ibus dio edito programmate publicoque ab ea
omnia fora et Petaq valvas appenso omnes Cracoviae
Professores revocat et ad 7 Octobris diem
adesse jubet

Mors Chmielnicij, et Wychowij in ducem Cosacorum Zaporovien-
sium electio quod semper ati Reip. semper addictus, tum Ma-
gentem in obsequium et veterem observantiam Sueciae ...
afflictis in Russia rebus grata accidit. Clades tamen Gedanum
Sibi a Suecis illata turbavit non parum animos ne Rex
maturius destinato Varsoviam versus moveret inde cum Elec-
tore Brandenburgico de proximo componeret facilius. Res Prussiae
mediante Leszczynio Epo Varmiensi multa concessa
modo a Suecis recederet. Canon respectu Prussiae ad Regem Gedan.
ginta millium f. remissi. Appellationes Lemburgensis Praefectura, bellum
Sublatis. Ducique remissi Duo millia militum ad omne bellum
Dr viren. Brandenburgicus
Regi Polono spopondit. Alia quoque pacta cum eodem
laris inita quae in se habeant nihil incongruum 1660 inserta
cum pactis cum Sueco initis
Itaque tamen pactis

Postulata Civitatis Cracoviae

1 Enervata Civitas y wniwecz przez nieprzyiaciela obrocona, Supplikuie do Nog Maiestatu J. K. Mci, aby od podatkow tak publicznych iako y prywatnych wolne zostawało Regia Clementia do lat kilkunastu.

2 Maiąc zniesione funditus Iatki Budy Kramy Folwarki Kamienice Mieyskie, z ktorych przed tym, armi pro necessitatibus Civitatis Aerarium dochodziły Proventus na codzienne expensa Supplikuie aby medietas Accisarum Clementia S. R. Mtis Civitati conservatur tak z Krakowa iako y z Kazimierza.

3 Aby Magistratus maiąc wszelkie swoie trudnosci y zabawy circa publicum bonum et functionem trawiąc wszystek czas na Ratuszu pro consilys y domowe negotia opuszczaiąc Consolatorum laborum suorum miał nagrode zwłaszcza pewnych intrat niemaiąc zadnych Proventow

4 Aby Iura Donationum alias Caduca po Mieszczanach Umarłych ne były ~~annihilowane~~ Miasta ~~pullting~~ Privilegiow applikowane były

5 Do Commendy Miasta, aby Magistrat in regimine et dandis Consilys należał y klucze od Miasta in suo deposito miał iako ex antiquo y w Bronach Mieyskich przy ~~Commisarzach~~ Mieszczanie ne zostawała

6 Aby Zołnierze in praesidio zostaiący y ci Ius Civitatis niemaiący niczym niehandlowali ani Cechu mieszczanom niedeymowali ani ich aggrawowali, ani praeiudicia zadnych nieczynili tak praesidiary Czesko y inni goscinni ale zeby immunes Mieszczanie według Praw swoich zostawali, Servitia y Vnkosztow zadnych Zołnierzom niedaiąc.

7 Ratione Contribucyum et Fundi aby Possessores Nobiles
et Spirituales ad Iurisdictionem Civilem et Executionem
nalezeli y zeby byla iedna Civitatis Iurisdictio ad Ma-
gistratum pertinens; takze y ze wszystkich iezeli Ma-
gna przedmiesciow et Fundis adiacentibus Civitatis a
zeby Cives et Incola, ni przez kogo innego tylko à Magistratu
eum Appellatione ad S. R. Mtem sądzeni byli

8 Aby Zydzi Cygani y ini niepotrzebni ludzie do Miasta
Krakowa niechodzili y niehandlowali gdyz sie przez nie
mi Mieszczanie pozywic nie mogą y owszem sie obracaią

9 Exercitium Iaculatorium było tu zdawna posta-
nowione à barzo potrzebne propter ingruentia pericula
Miało na to szczuple dość proventa ktore teraz są zniesio-
ne Supplikuie Civitas W. K. M. Panu naszemu Miłosci-
wemu aby ta Szkoła Rycerska nieustawała, ale miała
iakie opatrzenie z Miłosciwey łaski W. K. M. Pana naszego
Miłosciwego

10 Aby Commendanci miasta trzymaiący zadnych Collect podatkow
ciezarow na mieszczan obywatelow niekladli y wyciągac niemo-
gli irradicente magistratu

11 Aby Zolnierze w Criminalibus comprehensi iudicio z magistratem
sądzeni byli y [illegible] excessu dotrzymawani y Decretow ktore przy
[illegible] appellowane byly

12 Aby Nieslubna gospoda Cerdiarys w domach mieszkalnych y [illegible]
Miedzkich zostawala przy Urzedzie y powinowsze [illegible]
w powinni [illegible] Zolnierzom

13 Donataryi aby prawnie serwatis necessaryis dochodzili jus caducum y tolko Urzędowi było wolno ante executionem firmata authoritate Donataryuszom intromissyey w dobra.

706

M. ADAMVS R[illegible]

I. V. Doctor, & Profeſſor: Canonicus Cracouienſis.
Archidiaconus: ante ſolutam Vniuerſita
GENERALIS P

CVM ſingulari DEI TER OPT: MAX: Clementiâ: Vict
D. Noſtri Clementiſsimi armis: optimis Illuſtriſsimorum Senatorum, & Procerum R
multas belli iniurias: tam Vrbs; quàm Terra Cracouienſis, in priſtinam libertatem
quemlibet ſueta pacis munia ac officia reaſſumere ſuadeat. Intereſt Reipublicæ ma
Parnaſſum: Doctores omnium Facultatum ad Cathedras: omnes denique honeſtiſsi
ſuo gremio quamprimùm complectatur. Quamuis enim ipſius Profeſſores, omnium
tione, vnanimi omnium Doctorum conſenſu, Vniuerſitatem ſoluerimus: eaque ſolut
vnico ſcuto muniti, Iuramentum fidelitatis; à quo Nos Spectabilis Cracouienſis Magiſtratus, omnia ſua
felicisſimè declinauimus. Hoc clypeo tecti, Sacroſanctæ Sedi Apoſtolicæ: Sereniſsimæ Iagelloniæ Domui
dio ſepti, omnibus ijs, quibus Vniuerſitatis ſplendor oculos perſtringit: & quibus ſuis terminis ac limitibu
tiuæ non arrident, occaſionem Academiæ oppugnandæ opportunam, (ne dicam) exoptatam, ſubtraximu
bant aſtra: & ita efficaciter de ſuis tectis, & ſedibus Profeſſores euocabant. vt quos metus & vis armoru
quàm furor Martis perterruerit: neuè aliquam non ſolùm verbis; ſed nec nutu quidem promiſsionem pra
tiſsimam ſuam protectionem pollicente, abeunteſque retinere fruſtrâ laborante, ablegauerit. Qu
declarandam communi omnium noſtrûm Parenti promptitudinem, & de omnibus benè merendi
in Religionem Orthodoxam zelus: debita in Sacram Regiam Maieſtatem propenſio: paratiſsimum
vnuſquiſque ſuum, quod expectat, à nobis vectigal recipiat. Neque credimus quenquam poſſe
Humanitatis cultu, ſplendore, & commoditate antiquâ, ſpoliatæ: aut eo, quòd Studioſorum, vt pot
verò funditùs deletum: ac præterea, quòd bona & fundi, nullum vitæ ſuſtentandæ ſubſidium, tàn
ſalinum: tantò maiorem quiſque de Regno, & Nobiliſsima Iuuentute benè merendi occaſionem habe
Ithacam, tria Collegia Profeſſorum, quæ DEI ſingulari prouidentiâ, integra manent, ſua felicitate ſup
iam impedit; imò non pauca alliciunt, ſpem luculentam afferendo: omnia, quæ nobis aduerſa acciderunt, i
externa (tanta literarum ac literatorum reuerentia atque obſeruantia) ad inuidiam pepercit manus: quia
ceſſerunt, quis doleat? cætera quæ furor Martis corrupit, aut vaſtauit; ea Sereniſsimus Rex Dominus Dom
ri mandabit. Neque Ordines Regni Ampliſsimi patientur, aut Prolis ſuæ Inclytæ inſtituendæ certum La
genijs, & formandâ primâ Ciuium Reipublicæ ætate, laborantes fameſcere. Hâc ſpe animata ACADE
tribulationis recocta, ſenium & maciem, cum Pelia deponere; Aquilæ verò, quam in clypeo gerit, aſſumere
tiri: imitabimur hâc in parte Maiores Noſtros. vt enim illi primi ex Gallia in Sarmatiam, ad excolendum Se
ſub CASIMIRO Magno Anno à partu ſemper-Virginis, 1364. Caſimiriæ: deinde ſub VLADISL
huc omnes transferendo, feliciſsima Academiæ iecerunt fundamenta. Ita Nos ſpretâ iraſcentis Fortunæ
ſimi ac Potentiſsimi IOANNIS CASIMIRI REGIS Domini Domini Noſtri Clementiſsimi Prote
ta Iuuentuti virtutum, & literarum, incipiemus præbere alimenta. Quocirca omnes & ſingulos omnium
literis, vbicunque gentium, & terrarum conſiſtunt, requirimus, vocamus, reuocamus: vt ad conteſtandun
Octobris, Cracouiæ adſint. Quatenus iuxta morem & præſcriptum Legum (in quantum res poſtulabunt)
tuere: omnia in ordinem ex confuſione reuocare, componere, & de futuro Studiorum progreſſu, tantò
fieri poterit, vt die decimâ Septembris proximè futurâ, feliciter inchoentur Exercitia, mandamus. Datum

ROSCZEWICZ,

us Cracouienſis, Eccleſiæ Collegiatæ ad SS. Omnium
tam Vniuerſitatem, Studii Cracouienſis
LIS RECTOR.

Clementiâ: Victricibus Sereniſſimi Regis IOANNIS CASIMIRI Dñi.
enatorum, & Procerum Regni conſilijs: totiuſque Inclytæ Nobilitatis Polonæ, heroicâ fortitudine, poſt
, in priſtinam libertatem vindicata, Ciues redeuntes, in ſua tecta plures ſingulis diebus recipiat: &
Intereſt Reipublicæ maximè: vt Academia quoque Cracouienſis, Regni Schola Generalis, Muſas in
omnes denique honeſtiſsimarum literarum Alumnos, & Studioſos, ad Lectiones poſtliminio reuocatos,
pſius Profeſſores, omnium tardiſsimè, præuiâ ſolenni (quæ Die 10. Iunij, 1656. celebrata fuit) Conuoca-
n ſoluerimus: eaque ſolutâ, vltimi poſt omnes 15. eiuſdem Menſis ex Vrbe exceſſerimus. Hoc quippè
s Magiſtratus, omnia ſua pro nobis, etiam vitam ipſam, ac iugulos vltrò offerens, liberare non poterat,
iſsimæ Iagelloniæ Domui: florentiſsimoque Regno Poloniæ, fidem illibatam ſeruauimus. Hoc præſi-
s ſuis terminis ac limitibus vallata eiuſdem Iuriſdictio; firmatæque legibus, & Statutis Regni, Prærogа-
n) exoptatam, ſubtraximus. Scilicet adeò potentèr, etiam hac vice, Academiam Reipublicæ tempera-
uos metus & vis armorum loco mouere non poterat; eos tandem Iuramenti propoſiti mentio, magis
quidem promiſsionem præſtarent, in exilium ſpontaneum, ipſo Marte Suetico iter diſſuadente, & cer-
ante, ablegauerit. Quamuis (inquam) vltimi egreſſu ex Vrbe fuerimus: non tamen poſtremi ad
omnibus benè merendi ſtudium, concurrere debemus. Quatenus ſolitus, iſque conſtantiſsimus
ropenſio: paratiſsimumque ſemper vſibus Reipublicæ obſequium, magis in nobis eluceſcat: &
limus quenquam poſſe retardari eo; quòd Collegium Nouoduorſci-Vladiſlauianum, & Scholæ
uòd Studioſorum, vt potè Hieruſalem, Philoſophorum, Staringelianum, ſint vaſtata: Germanorum
tentandæ ſubſidium, tàm citò afferre valeant. Nam quantò tenuius, in menſa continget apponi
nerendi occaſionem habebit: omnique fortuna maiorem conſtantiam, declarabit. Adhuc paruam
manent, ſua felicitate ſuperant: ad quæ, quominùs cum Vlyſſe, remis veliſque adſpiret quiſque, nihil
obis aduerſa acciderunt, in melius verſum iri. Ac inprimis quod ad prædiola aliquot, quibus hactenus
iam pepercit manus: quia nunc, cum maximè opus fuit, cum frugibus & ædificijs in vſum Reipublicæ
ſimus Rex Dominus Dominus Noſter Clementiſsimus, pro ſua Regia benignitate, reſtaurari & recrea-
æ inſtituendæ certum Larem, & commodum locum deeſſe; aut Præceptores fideles, in excolendis in-
âc ſpe animata ACADEMIA, non ſolùm lætiorem induit vultum: ſed etiam, tanquam Aeſon igne
n in clypeo gerit, aſſumere geſtit Iuuentutem. Quod ſi nec ſubitò, nec tam properè optatis licebit po-
natiam, ad excolendum Septentrionem euocati, non centum Villis, ſed paupertate pro dote aſſumptâ,
deinde ſub VLADISLAO IAGELLONE Sanctæ memoriæ, Anno 1400. Cracouiæ, Muſas
oretâ iraſcentis Fortunæ & præſidia viuendi à Nobis tollentis, ſæuitiâ; cum DEI auxilio, ſub Sereniſ-
oſtri Clementiſsimi Protectione: non minus alacres & animoſi, ijſdem Muſis ſacra inſtaurando; debi-
nes & ſingulos omnium Facultatum Doctores & Profeſſores, pro fide Academiæ data, præſentibus
mus: vt ad conteſtandum in Patriam amorem, eique debitum deferendum officium, pro die ſeptima
quantum res poſtulabunt) pro futurâ inſtanti Commutatione, per ſingula Collegia, Magiſtratus inſti-
diorum progreſſu, tantò commodiùs conſilia inire valeant. Porrò Scholarum Priuatarum, vbi vbi
itia, mandamus.

Datum Cracouiæ VI. Idus Septembris, Anno Dñi. M. DC. LVII.

657 ~~709~~

Rectoratus Francisci Rolinski

Iuxta praescriptum Dictaturae Academicae ad Septimam 8bris diem undique confluxerunt in Collegia Universitatis Professores, per omnes domos Convocationes statuto tempore fuerunt celebratae in ijs constituti magistratus et officia. Qui metu belli Academiam deseruerunt, et ex ordine in confusionem eandem miserant pauci. Ignis oculis eos qui nomen et dignitatem Academiae retinuerunt aspiciebant, gratulabantur sibi reditum multi illi qui aut breve exilium, aut non longam servitutem pro gloria, pro fide servanda, Deo, Regi, Patriae, sustinuerunt. Negligenter suorum officiorum ex legum praescripto castigati, vel et morbidi oves à consortio Collegarum exclusi calumnijs innocentiam petere veritatem mendacijs oppugnare, coeperunt. Paucis pro veritate et virtute pluribus pro suo in personas favore absque intima rerum dictarum factarumve inspectione statutis. Collegium Maius in duas sectas divisum, in Collegio Minori pro delicto exclusus intercessione nonnullorum et M. D. Rectoris Eminentiae suo loco restitutus est, denique in Academia nostra quod in Rep. evenit ut qui pessime de Academia meriti essent praemijs et honoribus augerentur, qui eandem ornarunt servarunt libertatem et defenderunt communi odio, ac vix non ludibrio juniorum exponerentur. Ab ultimis Electoribus qui fuerunt Gabriel Ochocki, Joachimus Speronius, Matthias Stankowicz Decanus Artistarum, Matthias Gladysz, et Andreas Grabianowski, electus est in die Sancti Galli Almae Universitatis Rectorem Franciscus Rolinski M. D. absens, qui sexta vix die post Cracoviam redijt, de filio gravi... sollicitus. Is enim à Patre aufugerat ex priore matrimonio, domi cum Suecis relictis, bellum edoctus a militibus. Post aedium paternum cum supellectili arreptis ex arca duobus millibus aureorum, uxorem Kobelam Bedlenska duxit in matrimonium invito parente, Pater et animi et aeris dolore a seipso discessisse videbatur, donec recuperavit quod filius sumpserat; eo factum est, ut 26 8bris suam inaugurationem faceret.

18 Octobris Petrus Gembicki Eps Crac. Dux Severiae Kalisiae et Cele:
cia gente in Maiori Polonia ortus, et Sexiga fratrum Germanorum Senatorij in Regno Poloniae Ordinis natu maximus et Interior. Andream Lucerorum Joannem Plocensem Epos Dux Severiae Antecessor Cracoviae aetatis 70 muneris Pontificij 20 anno natus in Silesia Ratiboriae obiit. Quintilis denatus. in Mausoleo quod sibi vivens adhuc exstruxit in Eccta Cathedrali Sepulturam accepit. per gradus consultus in aula Regia Poloniae ex Magno Secre:

728 ~~718~~

cretario Vicecancellarius et Eps Premysliensis mox Archigramma-
teus promovente Vladislao IV ad Episcopatum Crac. accessit in
qua Sanctum et diligens regimen tenuit Synodum A° 1642 (?)
Pr Gembicki Cracoviensis [illegible] in sua dioecesi celebravit. Arce Czorstinensi ab invasore
Napirsco vindicata quo maxime tempore opus habuit Resp pro-
fuit nec laboranti Patriae belli tempore quo maxime a Cosacis
et Moschis atq Suecis impetebatur tum propriis tum Cleri Stipendiis
collecto milite defuit. Academiae nonnihil gravis extitit
die ingressus sui qua pastor ad Oves Praesul ad Clerum Cancella-
rius ad Academiam venire visitas solennes. Stanislaus Pudlo-
wius vir mathematicis disciplinis apprime eruditus inspecta
Syderum dispositione breuem fore eius infulam Academicis pro-
nunciavit. Nec a veritate multum abfuit praedictio. Nam
aliquorum Professorum odium per Universitatem attraxit 1647
ob causam in Tribunali contra Violatores Jurisdictionis Academicae
ex occasione interfectorum per Castrenses Hadones Studiosorum
promoverent. inhibitione sua vetuit 1648. R.ndi D.ni Joannem
Mr Broscius Broscium olim iam ipsum in Canonicatum huius promovere
I. dissuaso dissuaso electo Matthaeo Krasnicki per Universitatem electo deme
rendum esset Baccalaureus formatus 1649 Sigismundum Hy-
gierum Con. Exemptum Incorporationis Propositum S. Floriani
et nec Canonicum S. Floriani in oppositum Con. Dat decanus
quem investivit. Hinde liter Romae longe et diuturna quaes-
tio se et Academiam implicuit octo ferè annis. Et cum
foro Justitiae Academia praevaleret, ille ad Signaturam Gra-
tiae confugit. Rex tamen in his omnibus ipse rumpere de-
lignum nonnulli ex Academia qui animum eius bonum in
alios irritabant ne concordiae faces staret occasionem
dederunt. Mors litibus finem imposuit Breve. impetratum
fortissis Breve manet Dominus vita functus det requiem
aeternam Academiae vera pacem firmam et Deum laudandam

Durantibus cum Moscho Polonorum sive pactis sive induciis
Gosievius Ductor exercitus Lithuaniae suis cum copiis quas non exce-
debant 6000 militum ex ure, ~~Moschi~~ Livoniae quam Gusta-
vus Adolphus Rex Sueciae sub tempus belli Ottomanici regno a-
vulserat. Moschi ex altera qui ad eandem ex antiquo jure
praetendebant partibus. hostiliter ingressi sunt. Mense Octobri
Ad Civitatem Andova Magnus della Gardie Regni Sueciae
Thesaurarius a Moschis profligatus est. Gosievius multis
captis oppidis Volmariam praesidio Suecico 1500 instructam a
per deditionem accepit. Rigam obsidere intendens rejectus est
Supervenientibus Wisman suppetiis Suecorum. Durantibus his re-
illud Samogitiis laudi tribuendum est quod armis repellere
bellis Suecicum et Moschicum jugum ab se armis repellere

imo quod Sieciczkj illorum Ductor Vilnam 1660 caput Lithua:
niæ cum quingentis suorum pene a Moschis recuperaverat nisi
miles prædæ inhians resumendi et terrore animos spatium con:
cessisset, locoq[ue] et arce cedere debuisset. Quo irruptio multis
Civium exitio fuit nam qui Consiÿ huius irruptionis fuerunt Va:
riys suppliciorum generibus affecti sunt Religiosi oẽs in Cu:
stodiam Suecorum, thesauri Ecclesiarum in prædam omnes abi:
erunt.

Duglassiÿ Riga cum exercitu Sueco Curlandiam usq[ue] procedens
dubium se monstrabat, an Litvaniam, an opulentissimam in
proximo prædam Mitaviam urbem in quam oẽs Curlandi totius
illa ditio suas opes congesserat spectaret. Neutralitatis pactum
cum Duce factum viam illi in Semigalliam claudebat. ape:
ruit Cupiditati occasionem præbuit Convivium a Duce institu:
tum ad quod cum Duglassius cum Officiarijs potioribus invi:
tatus fuisset, miscere sermones ejus petitionem inserere coepit
quatenus Dux Officiarios eminentioris dignitatis quos in castris
habebat infirmos in arcem curandæ valetudinis suscipere
dignaretur. Quamvis ob speciem dignitatis Curlandus preces
rejicere non audebat, vertit tamen insidias quæ latebant
alia illi in Civitate diversoria præsentabat, in quibus infir:
mi curarentur. Instabat precibus hostis et oĩa amica pa:
rata fore simulabat, donec victum ~~[illegible]~~ Ducem ad in:
ferendos infirmos pertraheret. Qui lecticis et ferculis in
pestiferarius hospitio recepti fuerunt, per noctis quietem
armis instructi primum vigiles portarum trucidant signo
dato socios in castris extra degentes ad apertas portas immi:
tant et intromittunt. Ducem cum uxore et familia captivum
Rigam deducunt opes omnes diripiunt. Mitavia ipsi potiun:
tur. Aliter alij fraudes istas referunt. Fuisse a Duglasso conven:
tum. Quod cum Sueci Duce Duglasio Curlandicis incubarent mili:
tes hostilitatis signum in Curlandos præferentes, scaphas mili:
tibus implent, qui secundo flumine (cui assidet Mittavia Arx quæ
nox tum erat) inter et domicilium Ducis) vecti a vigilibus arcis
rogati qui essent Sueci milites morbis affecti, et ad fidem eli:
berandam infirmos instar gemebant. Mox ultra navigant ac ubi
occasio se dedit occupant littora, magna celeritate vallum ascen:
dunt vigiles mactant, ipsumq[ue] in palatium se ingerunt Ducis
quem cum uxore gravida et familia captivum post breve
Rigam custodiendum transvehunt.

6 9bris Rector Universitatem more solito convocat.
In qua Convocatione Canonicatus Premisliensis datus est Stanislao Zembocz...
Praepositura S. Nicolaj pro hac vice Adamo Roscevicz C.C.
Plebanatus Lowicensis Joachimo Spevnio
Pysovien. Andreas Kucharski
Praebenda Szydlovien. Paulo Zrzawowicz.
In Procuratorem Univtis electus est R. d. Albertus Zapencovius
Ad Responsionem pro loco inter doctores admissi R. d. Joannes Spevnius Andreas Kucharski Albertus Dambrowski
Ex Juridica Facultate Adm R. d. Adamo Roscevicz et Osiedow...
Decem millia florenorum in usum pro Canonisatione d. Cantij legaverit Rex petrus Gembicki et ab Executoribus recepit ...
Exa in annum Procuratoribus Canonisationis B. Cantij et ...
ni Custodibus in fasces Univtis reddidit
Sigilla Universitatis quoniam in Rectoratu Matthiaj Krasnicky in hostium manus cum alia praeda venerunt. Executores eiusdem peculio nova Sigilla quae tamen ab antiquis aliquid discrepent propter avertendum dolum comparare jussit ...
Reliqua puncta ad aliam Convocationem delata

20 9bris aliam Convocationem indixit. In qua
Electus est in Contubernij Provisorem Sziani M. Nicolaus Do...
likowski in Seniorem Matthias Barankowicz
Cursum Philosophicum iterato legendum antiquum Doctus
Sit receptus Coll. Minoris Bernardus Chomicz post Pascha susceptus
Viaticum Dnis Professoribus Posnaniam euntibus cum obligatione restituendi Xeniai enim officium annui debet esse
damnosum provisum est et Oeconomia Univtis per Magistros
curabitur
Curus Oblankoviani Lectoris electio ad Facultatem Theologicam remissa
Sumptus moderato provoret volentum ad Consiliarios ...
Bedellis habitatio in aliquo Contuberniorum assignanda. ede
Collegij Vladislaviani reparatio ex Oratorij pecunia de...
Collegij Minoris Mensa ex Oeconomis fructibus sustenanda
Ad revidenda et ordinanda Privilegia Rector aliquos eligat qui ea in ordinem redigant et in laudulas conscida ac ordinata imponant Una cum regestro ac aliquot exemplaribus ... nomine factis scriptisque Sumptu publico
Idem faciet de Rebus vienna servatis cum Consiliarijs
Arenda Contubernij Ihnazowum in aliud tempus reicta ...
Camer facile amovatur cum Costeus in solvendo sit ...

Causa Thei inter Dnos Phos quoniam est perplexa multis prolixioribusque difficultatibus involuta, et quod uberiori tempore discuti deberet ad proximam Sessionem dilata p. l. 7.

Contributiones bonis Academicis Rñe Servitutes militaris impositas, in tanta rerum omnium perturbatione et temporum praesentium iniquitate, quantum fieri potest invigilandum est Rectori ut ab eiusmodi Onere sint immunia.

Mandatum Compellens ad Responsiones pro Loco

M. Franciscy Rolinski Phiae et S.T.D et Professor Consul Crac ac interea Studij Universitatis eiusdem Gnalis Rector

Omnibus et Singulis harum notitiam habituris potissimum vero A.R.D tam S. Th. quam Juris. Professoribus S. et venerabili ...

Quoniam nostri muneris est sedulo prospicere ne quid res Academicae in Rectoratu nostro patiantur, imo potius immunitatum ac privilegiorum integritas maiora in dies accipiat incrementa, et Universitatem inclytam Matrem et altricem nostram talem posteritati per nostram (quantum possumus) sollicitudinem et industriam relinquere valeamus, qualem à Maioribus nostris Viris Sanctissimis accepimus; ideo cum videamus Responsiones vel Disputationes pro loco per nimiam quorundam dilationem et praemeditatam procrastinationem vergere in summum Universitatis nrae praeiudicium, primo quidem paterne quà publice quà privatim pro debito Officy nri rogavimus, ac hortati sumus ut eiusmodi Actus accelerare velint, Sed cum nihil hactenus profecerimus, nunc jam serio mandamus et in virtute obedientiae stricte praecipimus, quatenus eiusmodi Disputationes pro loco in Doctores intra decursum 6 septimanarum à data praesentium expediant, sub privatione loci aut promotionis hac in parte nec attendantur nec expediant. Sed sine praeiudicio senij ac primogenituras aliorum in Facultate disputationem etiam ordine inferiores (dummodo parati aggrediantur) et per hoc Campum Promotionum ad Gradum Doctoratus Viris notabilissimis undique ex regno accurrentibus aperiant. Qui propter docentium in Universitate nostra penuriam cum summa nrae iniuria nec minus suo dispendio hactenus gradus vel apud exteros quaerere coguntur vel certe domi sine fructu eosdem à nobis postulantur. Alias nisi huic Mandato nostro obtemperaverint, vel aliquid legibus contrarium tentaverint, et licentia respondendi ab Alma Uni benigne concessa ipso facto erit nulla, et in eos tamquam libertatum et Privilegiorum contemptores, vel potius violatores poenis in legibus descriptis ac alijs arbitrarijs decernentur. Quod quidem ad nostram omnium deduci voluimus ne aliquis postea ignorantiam obtendat. Datum ex aedibus nris Rectoralibus sub Sigillo 1657 7 9bris

1657 714
Renunciatur Huic Mandato Paritum est illico a plerisque. Non A.R.D. Ada-
In Casimiriensi my Roscieniar Primo, mox 15 Decembris A.R.D. Alberti
Civium Con: Dambrowski 18 xbris Primo loco in Sua Facultate Doctores
spiratio Respondit Stanislaus Ossendowski
Andreas Kucharski 3 Januarij. In Quadragesima Dhnus. Radis
A.R.D. Joachimi Sperwini disputavit.

Caesarei milites in Praesidio Cracoviae relicti cum multo gravioris
Milites Au- essent incolis quam hostes Sveci, causam seu veri seu falsi
striaci oppressi- rumoris dederunt de conspiratione in suam necem, Civium
ones Civium Reperiebantur multa Cadavera inter rudera domestica demum
faciunt. quo in Germanis Mandata jactabantur. Equites qui Vigiliarum
in Speciem extra moenia proficiscebantur Vicina nobilitatis
praedia depraedabantur. Inde multae Civium in milites ho-
num in Cives glisebant conquestiones. Ne aliquod incendii
ex parva scintilla surgeret Praefectus Militiis arma a Civibus
tradi sibi poscebat. Negabant isti facere imperata conditio-
in servitium militis nondum Dominis nec dominatio-
medium Rex Civibus facere imperat. Verbum dare
te de pace servanda. pro Securitate praesidij
Ex mutatione aeris et victus lues epidemica aliquot
cis urbem foedavit. quam interventum gelu sedavit
Non humaniores Germani tractabant Maioris Poloniae incolas
at contra barbaram Austriaci militis insolentiam in bona
nem Ecclesiasticum et Christianum Patrimonium Cleri ad Sacram
Hungaricae et Bohemicae Maiestatem Querelam in mense
Januario Anni Sequentis deponere necessitatem habuerunt
Cuius exemplar typis expressum porro

QUERELÆ UNIVERSI CLERI IN MAJORI POLONIA
& Diœceſi Poſnanienſi
Super
barbara Auſtriaci militis inſolentia, in Ordinem Eccleſiaſticum & Chriſti patrimonium exercita

AD

SACRAM REGIAM MAJESTATEM HUNGARIÆ ET BOHEMIÆ, &c.

Directæ & ſcriptæ Poſnaniæ d. 22. Ian.
M. DC. LVIII.

731
~~721~~

SACRA AC REGIA MAJESTAS,

Domine Dn. Benigniſſime.

ECcleſiaſtici Ordines & Clerus Univerſus Majoris Poloniæ, Diœceſis Poſnanienſis, humiles ſervi & indigni apud Deum exoratores, ad thronum Sacræ Regiæ Majeſtatis Veſtræ iſto libello venerabundi accedimus: Novum id planè neque in hunc diem fortè auditum ab externo Regno ad Regem externum: Sed malorum novitas adeò ſuperat, ut, quod in medicina fieri ſolet, conſumptis fruſtra veteribus, nova tam & externa remedia neceſſitate adacti quæramus. Patiatur bonitas Auſtriaca indolesque alta & Regia Sacræ Majeſtatis Veſtræ, miſerias noſtras breviter ſibi narrari & quam in lubrico Res Sacræ, Clerus iſtius oræ, poſtremò fides Catholica, niſi magnitudine animi, pietate, Juſtitiâ, Clementiâ Sacræ Majeſtatis Veſtræ fulciantur.

Onerari invidiâ auxiliarem militem apud aures Sacræ Majeſtatis Veſtræ minimè velimus, illum præſertim egregiè de nobis meritum, cujus auctoritati ac terrori firmatam rem Polonam libenter imus adſcriptum.

Novimus exercitum ſine annonâ haberi regique non poſſe, ſed rationes noſtræ tot per annos attritæ cogunt ingenuè fateri, nullas omninò vires opesvè nobis ſuppetere, queis ferendo tanto oneri ſufficiamus.

Accedit, legiones per oppida ut plurimum Eccleſiaſtica diſpoſitas, patrimonium Chriſti lacerare, annonam & pecuniam ex agris multis exigere, jubereque ut in longinquas ſtationes alicubi ad decem, quindecim, vel amplius milliaria commeatus devehantur.

732

Commiſſionem ſeu Ordinationem hybernorum nullo Eccleſiaſtico vocato aut præſente peractam, Sanctuaria Parochorum omni Jure & conſvetudine exempta occupari, alimenta eorum conſumi, prædia & Curias quaſvis Eccleſiaſticas à milite inſideri, boves, armenta mactari, abigi, non quantum licet, ſed quàm libet, & quod acerbum longeque miſerrimum, neque ipſiſmet Dominis ad tolerandam vitam neceſſaria & propria permitti.

Equidem experiendo didicimus, inevitabilia hæc mala comiteſque in bello Provinciarum calamitates ac ærumnas. Magna tamen ſpe ducimur, exhauſtis egentibuſque à Clementia Regia Sacræ Majeſtatis Veſtræ præſidium ac levamentum fore.

Ingentem modo animum Sacræ Majeſtatis Veſtræ digniſſimum hæc cura exerceat, everſis Eccleſiaſticis bonis, Sacerdotes victus inopia (prout nunc evenit) à templis & altaribus diſceſſuros, ſubituram hæreſin, cui pridem validæ in hac provincia compendium ad præſens videtur occaſione publici mali partes ſuas longe proferendi.

Porrò innatæ Clementiæ & Magnitudini animi Sacræ Majeſtatis Veſtræ humillimè & cum lacrymis ſupplicamus, velit jubeatque Sacra Majeſtas Veſtra cultum divinum & patrimonium Chriſti relaxatione à tantis tamque impoſſibilibus oneribus conſervari.

Rependet DEus ter Optimus tanto erga nos Sacræ Majeſtatis Veſtræ beneficio longævam vitam, tranquillum Imperium, lata incrementa, immortales terra cœloque triumphos, quod nos animitus oramus vovemusque. Datum Poſnaniæ die 22. Ianuarii Anno 1658.

Sacræ, ac Sereniſſimæ Majeſtatis Veſtræ,
Dni. Dni. Benigniſſimi,

Servi & exoratores humillimi

Albertus Tholibowskj Epiſcopus
Poſnaniens. *mpp.*
Andreas Blszowskj Præpoſitus Poſnanienſis,
Capituli Eccleſiæ Cathedralis & Cleri
Diœceſis Poſnanienſis nomine *mpp.*

BREVIS INFORMATIO ET DEMONSTRATIO,

Quàm

Injurioſis & calumnioſis Perſuaſionibus
Feliciſſimæ Record: IMPERATOREM Quondam

FERDINANDUM III.

Ejusque

FILIVM SERENISSIMVM
Hungariæ & Bohemiæ
REGEM
LEOPOLDUM,
Ablegatus
REGIS SVECIÆ,

Coràm

ELECTORIBVS ET STATIBVS
IMPERII,
Emiſſo in publicum Libello Accuſatorio ruptæ Pacis,
inſimulare conatus fuerit.

Anno Domini M.DC.LVIII.

733 725

EXhibuit nuper Sereniſſimi Regis Sveciæ Ablegatus Extraordinarius Eminentiſſimo Domino Electori Moguntino Libellum Accuſatorium contrà Auguſtiſſimum quondam Imperatorem FERDINANDUM III. feliciſſimæ recordationis, Ejuſq; Filium Sacratiſſimum Hungariæ & Bohemiæ Regem ac totam inſuper Auguſtiſſimam Domum Auſtriacam plurimis injurioſis infamationibus refertum: Eo ſolo fine, ut univerſos Sacri Romani Imperij Electores, Principes, Status & Ordines ad Arma contrà eandem concitaret, noviq; Romanorum Regis Electionem diſturbaret: ac perdurante diutius Sacri Romani Imperij orbitate, aut omnes, aut ſingulos ad ferenda Regi ſuo in tàm injuſtis hinc indè excitatis bellicis Calamitatibus auxilia tanto fortius conſtringere poſſit. Idq; ut citiùs extorqueret, prædictum Eminentiſſimum Dominum Electorem frequentibus & importunis obmurmurationibus impulit, ut ſolito dictandi ſtylo, paulò poſt inter ordinariæ Deputationis Imperialis Legatos & Mandatarios publicari juſſerit.

Etſi verò ſumma & liberrima Regnorum Hungariæ & Bohemiæ, Regumq; illis imperantium jura, jam ultrà hominum memoriam per totam Chriſtianitatem in eo fuerit, ac etiamnum ſint faſtigio, ut coram Ordinarijs, aut Extraordinarijs Sacri Romani Imperij judicijs, aut comitijs cauſam agere, aut defédere nullo modo obligati ſint, aut teneantur, quin & ipſemet iſte Deputationis Imperialis Conventus ob defectum ſummi Principis & Imperatoris expirâſſe videatur.

Nihilominus tamen prædictus Sacratiſſimus Hungariæ & Bohemiæ Rex, juſtitia cauſæ fretus, neceſſarium judicavit, ſcripto hocce refutatorio, omnibus Sacri Romani Imperij Electoribus, Principibus, Statibus & Ordinibus, imò omnibus Chriſtianis Regibus, Principibus & Rebuspublicis ante oculos ponere, quantis injurijs, quamque falſis criminationibus Libellus iſte ſuffarcinatus ſit, quodq; tum defuncti Imperatoris piæ memoriæ, tum moderni Hungariæ & Bohemiæ Regis, nec alia mens, nec alius animus, nec ulla alia cogitatio unquam fuerit, quàm

734 727

ut pax non modò in Germania, ſed etiam in vicinis Regnis & Provincijs conſervari, eorumq; pernicioſæ Machinationes, qui Romani Imperij Dignitatem, Auctoritatem & Statum novis ſemper diſturbijs convellere ſatagunt, præcaveri & averti poſſent.

Et primò quidem Ablegatus ille Svedicus Exordium ſuæ Criminationis haurit à ſuſpicione ſui Regis, quòd nimirum, bello à ſe Poloniæ illato, manifeſtis (ſi credere fas eſt) indicijs intellexiſſet, nuper defunctum Imperatorem averſo in Svecos animo, odia & inimicitias Vicinorum concitare, Arma ideò præparare, ut ſe motibus aliquando Polonicis immiſceret. Hæc quæ Imperator in cogitationibus habuerat, Filium Ejus effectum dediſſe, non obſtante dubioſo novum eligendi Romanorum Regem ſtatu. Hacq; ratione, inſuper habitâ Pacis Germaniæ conſervatione, Regem Daniæ Auſtriacorum inſtinctu & impulſu, Svecorum Provincias in Imperio Romano Germanico ſitas, bello aggreſſum, Armaq; Auſtriaca Polonis contrà Svecum conjuncta fuiſſe, &c.

At verò ſi putat Ablegatus ille, licitum eſſe Regi ſuo ſiniſtras de Domo Auſtriaca ſuſpiciones concipere: nunquid idem Beatiſſimo Noſtro Imperatori licitum fuit? Et quidem multò juſtioribus & urgentioribus cauſis & indicijs.

Nam etſi in noviſſimis Ratisbonæ celebratis Comitijs Imperialibus non modo in genere de cuſtodienda tranquillitate publica, nè quid in contrarium tentaretur, communi Ordinum conſenſu decretum fuerat: Sed etiam de controverſia Svecorum contrà Civitatem Bremenſem nota cautum, ut Civitas illa, juxtà Inſtrumentum Pacis in poſſeſſione Voti & Seſſionis in Collegio Civitatum Imperialium permaneret, donec vel in Iudicio Poſſeſſorio Ordinario vel Extraordinario, aut amicabili compoſitione lis iſta decideretur. Paulò poſt tamen ex parte Svecorum, non attento Imperatoriæ Majeſtatis mandato inhibitorio; non obſervatâ quorundam Imperij Principum amicabili dehortatione, dictam Civitatem, Armorum violentia undiquaque aggreſſi, tandem ad Deditionem coëgerunt, Privilegiaq; ejus vehementer debilitaverunt, Canonicos Præbendis & beneficijs contrà jus & fas ſpoliârunt.

Uſus quidem erat Rex per Comitem Slippenbachium apud Electorem Moguntinum excuſatione quadam. Sed expreſsè negavit ſe controverſiæ hujus Deciſionem Imperatori & Ordinibus Imperij ſubmittere velle aut poſſe: Iure nè hoc vel injuriâ fecerit, æquus judicet arbiter, hoc in primis ponderando, quod ratione Ducatus Bremenſis Rex Sve-

ciæ

ciæ non ut Rex exterus, ſed ut Status ſeu Princeps Imperatori & Imperio Romano-Germanico ſubjectus & devinctus æſtimari debeat.

Nè igitur quaſi commiſſæ feloniæ accuſari, ſed liberiori dominandi per Germaniam licentiâ vagari poſſet, petitionem inveſtituræ ſuper Provincijs adeò illuſtribus ſibi in Imperio conceſſis, de die in diem viliſſimis protraxit ambagibus, Iuramentumque fidelitatis hactenus nunquam præſtitit.

Certè tanto minus Imperator ipſi fidere potuit, quanto magis ſollicitus & anxius eſſe debuit, de tutando & conſervando Regnorum ſuorum hæreditariorum Statu, totiusq; Imperij Romano-Germanici ſalutē & immunitate protegenda. Præſertim cum palam eſſet, Regem Sveciæ jam tum cum Magno Moſchorum Duce de invadendo utrinque Poloniæ Regno conſilia agitâſſe, ſuaſuq; ac proditione ViceCancellarij illius è Polonia profugi bellum apertum Regi Poloniæ inferre decreviſſe.

Hæc omnia cum Imperatori ſatis perſpecta & cognita fuerant, nullum tamen eo tempore Militem præter Præſidiarios, quibus loca finitima cuſtodienda eſſe & uſus & ratio dictabat, conſcribi juſſerat: ſed & nihil magis cordi habebat, quàm ut ſinceræ Amicitiæ vinculum, cum ipſo Rege Sveciæ conſervaret. Eâq; cauſa miſerat Stockholmium Blettenbergium, qui benevolentiam Cæſaris erga Regem firmam & ſinceram eſſe ſæpius conteſtaretur.

Quo autem animo tunc temporis Rex in Cæſarem affectus fuerit, ex ijs quæ prædictus Comes Slippenbachius apud Electores quoſdam nomine Regis ſui, ſub finem Anni 1654. & initium proximè inſecuti 55. egerat, ſatis evidenter conſtat, Neminem ſcilicet è Familia Auſtriaca Regem Romanorum eligendum, Svecos Galloſq; ulterius tolerare non poſſe. Nec id conducere Libertati Germaniæ, ob Hæreditariæ ſucceſſionis prætenſionem, quam Auſtriaci meditarentur. Transferri oportere dignitatem iſtam in aliam quandam Familiam. Cui Regnum Bohemiæ, quod Patrimonium Imperij eſſet, ſuſtentationis cauſa attribuendum judicabat. Criminatus graviter Plenipotentiarios Svecicos, qui in tractatu Pacis Oſnabrugenſis Regnum hoc hæreditatis jure Domui Auſtriacæ adſcribi paſſi fuerint.

Æquo quidem animo Optimus Imperator hæc talia perferebat, nihilque magis in votis habuit, quàm ut ingentia illa bella præcaveri ac primis initijs componi potuiſſent. Sed cum divinæ placuerat Majeſtati Summum iſtum Principem, æternâ potius ac cœleſti, quàm terrenâ & inſta-

735 775

bili Pace donare, profectò non poterat Auguſtiſſimus Hungariæ & Bohemiæ Rex, ſecuritati Regnorum & Archiducatuum hæreditario jure ad ſe ſpectantium melius conſulere, quàm ut Poloniæ hinc inde per omnes ſuas Provincias injuſtiſſimo bello flagranti integro cum Exercitu ſubveniret.

Nam, ut tua res agitur paries cum proximus ardet, Ita tum ipſa ratio dictat, propriè ſalutis conſervationem cuivis maximè neceſſariam: tum rerum humanarum Exempla plurima docent, nemini vitio vertendum, Quicunque vicinum ſuum, à cujus interitu ultimum ſalutis ſuæ diſcrimen metuendum fore ſatis cõnſtat, omnibus viribus à periculo inſtanti eripere & liberare contendat. Etenim qui non pellit injuriam à ſocio ſi poteſt, tàm eſt in vitio, Divino Ambroſio teſte, quam ille qui facit. Officiorum lib: 1. cap: 36.

Nec verò hac in ambiguitate Regi Bohemiæ exſpectandum fuit, quid ab Ordinibus Imperij de juſtitia vel injuſtitia belli Polonici decerneretur. Nam ipſe eſt Regnorum & Provinciarum ſuarum hæreditariarum ſummus Arbiter, Calamitateſq; bellicas ſibi ſuiſque ſi Poloniam Svecorum, Coſaccorum, Tranſylvanorumque Tyrannidi ſubjugari pateretur, multo propinquiores, multoque nocentiores fore manibus pedibuſque palpare poterat.

Quis enim crederet Regem Sveciæ noviter tam vaſto Regno præpoſitum, tam egregijs Imperij Romano-Germanici Provincijs ditatum, nullâ prorſus neceſſitate compulſum, ſolo ambitionis faſtu ſtimulatum, Regnum alienum invadentem, victoria plena obtentâ non ulterius arma ſua prolaturum, Patrimoniumq; illud Schlippenbachianum, Regnum ſcilicet Bohemiæ, cum adjunctis Provincijs aggredi auſurum non fuiſſe: Præſertim cum certo indicio conſtet, nec Miniſtros Gallicos, nec ipſum Regem Sveciæ permitterè voluiſſe, ut Pacis cum Rege Poloniæ faciendæ Imperatór, aut Filius Ejus modernus Hungariæ &Bohemiæ Sacratiſſimus Rex particeps redderetur.

Ipſemet Poloniæ Rex hoc ſibi objectum atteſtatur. Et hoc quidem factum, antequam Miles Auſtriacus Poloniam intraverat.

Rectè ergò & juſtiſsimè fecit Imperator, quòd non quidem è Viribus Imperij, ſed proprij ſui Patrimonij vivens adhuc de auxilio Polonis vicinis, ſibiq; arctiſsimo familiaritatis & cognationis nexu conjunctis ferendo deliberavit: omniqúe laude & heroicâ virtute dignum, quod poſtquam è vivis exceſsit, Conſilium à Divo Patre acceptum, Filius Executioni feliciter mandavit.

At ve-

At verò quàm ſtultè & ineptè hic in libello iſto accuſatorio objiciatur, quaſi Rex Hungariæ & Bohemiæ cauſis moventibus peculiari legatione quibuſdam Electoribus expoſitis, non aliter egiſſet, ac ſi Imperium Romano-Germanicum abſoluto Dominationis jure Auſtriacis ſubeſſet, quilibet infimæ plebis facillimè judicare poterit. Nam graſſantibus Svecorum, Tranſylvanorumque in Polonia Armis, & Tartaros & Turcas hoc ægerrime tuliſſe, immiſsiſque ingentibus copijs, vaſtitatem magnam non Poloniæ tantùm induxiſſe, verùm etiam vicinis Germaniæ populis, ſi Poloni omni amicorum ſuorum auxilio deſtituerentur, inferre potuiſſe, quis rerum humanarum peritus ignorat?

Sed & falſiſſime obtruditur, quaſi inſtinctu Imperatoris aut Filij Hungariæ & Bohemiæ Regis Daniæ Rex invaſerit Svecorum Provincias in Imperio ſitas. Nihil enim horum nec à Cæſare, nec à Rege Ejus Filio factum, nunquam ſeſe tractatibus Dani & Poloni de mutua Confœderatione Belloque Svecis hac ex parte inferendo immiſcuêre. Nec etiam hucuſque id facere voluit, ea de cauſa, quòd in articulis cum Rege Poloniæ de mittendis Suppetijs conventis, diſertè ſtatutum ſit. Fœdus iſtud latius non eſſe extendendum quàm ad reſtituendum Poloniæ Regnum in eum, quo ante Svecorum irruptiones fuerat, ſtatum, quòdq; Rex Hungariæ & Bohemiæ nullâ ratione Copijs aut Exercitibus ſuis nec ipſummet Regnum Sveciæ, nec etiam Provincias in Germania ſitas, illique ſatisfactionis, ut ajunt, loco, pace Oſnabrugi conceſſas offendere & moleſtare velit. Ergò ſyncera & clara intentio fuit, Pacem in Germania conſervare, nec à ſua parte eandem rumpendi cauſam ullam præbere? E contrà dum Sueciæ Rex nullâ prorsùs neceſſitate compulſus, ingentes è Germania Copias & ultra 30000. fortium Virorum collegit, inq; Poloniæ Regnum tam ex parte Imperatoris & Ordinum Imperij, quàm ex parte Suecorum Pacis Weſtphalicæ particeps factum, hoſtiliter induxit; nunquid juſtam inde cauſam Poloniæ Rex arripere potuit, inito cum Rege Daniæ fœdere, Provincias iſtas ſatisfactorias ut hoſtiles, aggredi, devaſtare, Suecis eripere, priſtiniſq; juſtioribus Poſſeſſoribus reſtituere?

Sed haud opus eſt, explicandis hujuſcemodi totius negotij circumſtantijs. Animadvertit Adverſarius cauſas nomine Regis Hungariæ & Bohemiæ Electoribus expoſitas, prægnantiores eſſe, quàm ut ſiniſtrâ circumductione animis illorum evelli poſſint. Igitur ut nebulam quandam perſpicacibus eorum oculis obducat, tria membra monſtroſo ſuo contextui aſſuere nititur.

Tri-

736 726

Tripartita Adverſarij Libelli Propoſitio.

PRimum eſt, quod nuper defuncta Sacra Cæſarea Majeſtas non modò impediverit Pacem inter Sueciam & Poloniam, ſed etiam ſimul excitaverit Regi & Regno Sueciæ alios Hoſtes, imò ipſi Imperio Romano Germanico varias hoſtiles invaſiones, eoq́; ipſo in cauſa fuerit, quòd & Rex Sueciæ alios in ſocietatem Armorum contra Poloniam admiſerit, & quòd Regnum Poloniæ inde miſerè ſit afflictum.

Videamus igitur quomodo hæc probentur!

Primò dicit comprehenſum quidem in Pace Oſnabrugenſi Regem & Regnum Poloniæ: ſed ſuo modo: abſurdumq́; fore, ſi Regum & Populorum dictâ Pace comprehenſorum Controverſias ſimul ſopitas eſſe debere præſupponi vellet. Deinde narrat pactis Stumdorffianis An. 1635. proviſum fuiſſe, ut de perpetua Pace inter duo iſta Regna, Sueciæ nimirùm & Poloniæ facienda, peculiaris tractatus inſtitueretur, idq́; paulò poſt concluſâ Germaniæ Pace tentatum, ſed ut ex Protocollo ſeu Litteris Archi-Epiſcopi Gneſnenſis apparet, inſtinctu Domûs Auſtriacæ impeditum.

Ab Imperatore defuncto Magnum Moſcoviæ Ducem inductum, ut bellum Suecis inferret.

Comitem Pöttinganum non ſyncero animo componendæ Pacis causâ miſſum, ſed ut Suecos, Polonosq́; ad eam ſuâ ſponte pronos aliquantiſper diſtineret, & intereà Belli flammas concitaret.

In his nugaciſſimis objectiunculis tota primi membri moles conſiſtit. Quas equidem vaniſſimas ac falſiſſimas eſſe, æquus Lector ex ſequentibus judicare poterit.

Regem, Regnumq́; Poloniæ Pacis Oſnabrugenſis participes eſſe ſuo modo, ait Adverſarius. Hoc eſt, ut controverſiæ antiquæ vel novæ alia ex cauſa, quàm ex Bello Germanico ortæ non videantur eſſe ſopitæ, ſed quòd nihilominùs cuiq́; licitum permaneat, eas proſequi, & ſi amicabili compoſitione finiri nequeant, armis & Bello vindicare. Sit ita. Si nempè tales controverſiæ non ex Bello Germanico natæ, nec cum eo quicquam commune habeant.

At verò hujuſmodi cautela hoc comprehendi, quòd Hoſtilitates uni alterivè bella gerentium parti vindictæ, auxilijvè causâ illatæ, perpetuâ oblivione deletæ eſſe cenſeantur. Neutriq́; Pacem concludenti licitum eſſe debeat, ijs qui ſuo Adverſario ut Hoſti, durante Bello ſuppetias miſe-

miſerant, novum inferre Bellum, nemo tam perfrictæ frontis erit, qui id negare auſit. Nam hoc ſi licere contenderetur, fruſtranea prorſus ac inutilis, fallax & illuſoria eſſet hæccè cautela & participatio initæ pacis. Huncq; ſenſum eſſe, patet ex ſimili cautela Inſtrumento pacificatorio Germano Gallico ſubjuncta, ubi Sabaudum & Mutinenſem Duces ideò iſti Paci incluſos volunt Galli, ne ob præſtita ſibi auxilia, durante cum Cæſare Domoq; Auſtriaca bello aperto, vindictæ ſtimulis expoſiti relinquerentur. Quin imò multò latiùs extendi volunt, ut nimirùm etiamſi inita poſt finitum Germaniæ bellum, cum Hiſpanis ac Auſtriacis pacta rumperent, nihilominùs tamen ob clauſulam iſtam Inſtrumento Germano Gallico ſubnexam, nec ab ipſo Romano Germanici Imperij ſummo arbitro caſtigari poſſint. Quaſiverò perfidiam bis, ter, aut millies commiſſam punire aut caſtigare ob ſociorum qualiumcunq; objectas prætenſiones non liceat?

Ex his clarè ſequitur, cauſam illam quam Rex Sueciæ in ſuo contra Polonos publicato claſſico, ob conceſſum militi Cæſareano tranſitum allegaverat, vigore dictæ cautelæ planè nullius eſſe momenti aut ponderis, juſtiſſimèq; inferri poſſe, Suecum contrariâ ſuâ actione pacem hoc loco rupiſſe.

Quid ſi Imperator pari ratione ſibi imaginatus fuiſſet, ſe quoq; comprehenſione iſtâ ſalutari obligatum non eſſe, aut quæ durante Bello Germanico à quibuſdam Polonis in favorem Suecorum geſta fuerant, multa relinqueret, ac perpetuâ oblivione ſepulta conderet: eâq; mox pace Germanicâ concluſâ vindicare ſtuduiſſet. Nempè cum haud abſq; ſumma ingratitudine auxilia Duce Arnhemio Polonis in periculoſiſſima eorum Criſi ſubmiſſa, repulerant, pacemq; Anno 1629. cum Guſtavo Adolpho Sueciæ Rege, Galliæ & Angliæ Regum Legatis adnitentibus concluſerant, eo ſcilicet illi propoſito fine, ut tantò citiùs Imperatorem in Germania Armis ſuis aggredi poſſet. Aut cum poſteà haud exiguas turmas Equeſtres è Polonia in Caſtra Suedica tranſmeaſſe conſpiceret. Aut cùm Poloni Banerio à Cæſareano milite obſeſſo connivendo permiſerant, ut uxorem ſuam cum omni ſupellectile & præda mille ducentis Equitibus ſtipatam per Poloniam in Pomeraniam deduci curarent.

Certè ſi hæc talia Imperator poſt concluſam Pacem, non obſtante illâ clauſulâ participatoriâ pacis, vindicare, Armaq; in Polonos movere auſus fuiſſet, Sueci haud dubiè Polonis Imperatorem fractæ pacis accuſantibus aſſenſi fuiſſent, Armaq; cum ipſis in Cæſarem moviſſent.

737

Quod ergo ipſi juris in Cæſarem ſibi competere putaſſent, idem & Cæſari in ipſos competijſſe negare haud quaquam poterunt. Hoc eſt, jure merito dici poſſe, Suecos ob tranſitus illos Tribunis Cæſareanis Cracovio & Bothio per fines Poloniæ conceſſos, cauſam legitimam moti noviter in Polonos Belli obtendere non potuiſſe, ſed hoc ipſo Pacem fregiſſe.

At verò tranſeant hæc, Adverſarius cum explicando *ſuo modo* parcus & jejunus eſt. Nihil ſolidi habet. Nec ſe in rei ſubſtantia diffundit. Deſultat à fractione ſua propria cõmunicatæ cum Polonorum gente Pacis Germanicæ, in accuſationem Imperatoris & Domûs Auſtriacæ. Quod illorum ſtudio, operâ, aſtu & diligentiâ, tractatio Pacis inter Suecos & Polonos Lubecæ cæpta, dilata, diſſipata, inq; ventos exploſa fuerit, hoc unico argumento nixus, quòd Magnus tum temporis Regni Poloniæ Cancellarius, poſtea Archi-Epiſcopus GneſnenſisLegatos Polonos Lubecæ agentes literis monuerit, pacem ibi non eſſe concludendam, ſed excuſationibus aliquarum difficultatum in aliud tempus differendam. Nam ſpem apparere, quòd Auxilia Auſtriaca Polonis ſint acceſſura, Claſſemq; ex Hiſpania venturam, ac pecuniam Belli nervum ſecum advecturam. Ponamus caſum ſcripſiſſe hæc talia Dominum Cancellarium. Quomodo inde evinci poterit, à Cæſare promiſſa fuiſſe? Cum certò conſtet, Suæ Majeſtati planè nihil negocij cum iſto Tractatu Lubecenſi interceſſiſſe, nam nullos ibi Nuncios nullos Exploratores, nullos rerum alienarum Indagatores unquam habuit. Auxilia iſta cum belli nervo ex Hiſpania Claſſe Maritima advectum iri, jactat Cancellarius. Hoc certè in Cæſaris poteſtate non fuit. Ad Hiſpanos pertinet maritima potentia non ad Cæſarem, non ad Principes Auſtriacos ſuis in Germania Provincijs prædominantes. Si ergo Hiſpani hac in re peccarunt, quid hoc ad Cæſarem?

Quomodocunque hæc ſe habeant, major profectò culpa Svecis quàm Polonis imputari poteſt. Si enim pacta Stumdorffiana accuratiùs expendantur, Svecis nullâ licitum eſſe potuit ratione, Inducias illas, quicquid moræ aut culpæ Tractatibus Lubecenſibus obfuerit, adeò leviculo & inani prætextu rumpere.

Nam Anno Domini 1635. die 12. Menſis Septembris, cum ob negatam abdicationem Hæreditariæ Succeſsionis in Regno Sveciæ inter Wladislaum Poloniæ Regem, & Chriſtinam Sveciæ Reginam Pax perpetua confici nequiret, pactæ ſunt Induciæ ad Annos Viginti Sex, nempè ad unde-

ad undecimum Menſis Julij diem, Anno Chriſti 1661. ac diſertè cautum, quod durantibus iſtis inducijs agi debeat de conſtituenda pace perpetua, & ſi ſemel iterumque non ſucceſſerit talis Tractatus, nihilominus eædem Induciæ integræ manere debeant ac ſervari.

Idque etiam Anno 1651. Inſtituto primo Lubeccæ de ineunda pace perpetua tractatu, quamvis ob difficultates quaſdam obortas in Caſſum iverat, atque Viceſimo Menſis Aprilis die ſt. v. Anno inſequenti, ut reaſſumeretur ibidem concluſum fuerat, utriuſque partis voluntate & confeſſione denuo confirmatum, quòd nimirum non obſtante translatione cæpti Tractatus in aliud tempus *Induciæ utrimq; illæſæ* perdurare debeant. Inſtrumentum deſuper confectum, in manus Legati Gallici, nomine ſui Regis, Officio Mediatoris fungentis depoſitum hoc teſtatur. Et quicquid in eo continetur, non modò Regina Chriſtina Litteris, ad eundem Legatum datis confirmavit, ſed ipſemet modernus Sveciæ Rex Carolus Guſtavus in Epiſtola ſua denunciatoria die 3. Anno 1654. ad Regem Joannem Caſimirum, data, antiquam illam inter utraque hæc Regna neceſſitudinem per complures jam Annos Induciarum pactis reſtauratam continuatamque prædicat & laudat

Quo ergò jure Anno mox inſecuto rumpere illas potuit, cum nihil omninò Hoſtilitatis toto iſto tempore ſibi à Polonis illatum conqueri poſſit?

Quo fundamento, aut quo leviſſimo prætextu Imperatorem FERDINANDUM III. feliciſſimæ recordationis, Ejuſque Filium Sereniſſimum Hungariæ & Bohemiæ Regem accuſare poteſt, quaſi per hos ſolos confectio Pacis illius perpetuæ diſturbata & impedita fuerit? Cum toto iſto Induciarum tempore nec ab Hiſpanis nec ab Auſtriacis, nè unicus quidem Miles fuerit vel promiſſus vel ſubmiſſus.

Certumque eſt in illo Tractatu Polonos ſemper laudabili candore & ſynceritate egiſſe, nec per illos ſtetiſſe, quo minùs Pax perpetua concluderetur. Legatos verò Svecicos arcano quodam fine, novas inſuper majoreſque difficultates proritando ad libitum præliminaria protrahere ſtuduiſſe; Quæſtionemque de Titulo & Inſignibus Regni Sveciæ à Legatis Polonicis nè cognitam quidem objectaſſe, diverſiſque temporibus in medium produxiſſe, Ut nimirum hujuſmodi aſtutijs & protelationibus Tractatum capitalem remorationibus innecterent. Adeô ut Legatus ipſe Gallicus faſſus ſemper fuerit, ſinceram ſe in Polonis faciendæ Pacis voluntatem deprehendiſſe.

738 728

Sed eſto: Regem Poloniæ remotarum Gentium Claſſem in Mare Balticum invitaſſe? fœderaque cum diverſis Principibus ac populis ambijſſe. Sui id tuendi non Svecos offendendi cauſa, Commerciorumque utilitate rebus ſubditorum ſuorum providendi ſtudio factum cum ſit, quis reprehendat? Quis Inducias hoc modo ruptas probet? Quis Domum Auſtriacam ob amicitiam cum Polonis antiquiſſimo tempore contractam impeditæ pacificationis ream arguat?

At verò cùm Adverſarius tam apertis mendacijs & calumnijs nihil ſe efficere poſſe animadverteret, Tractatus Pacificationis inter Poloniæ Regem & Magnum Moſcoviæ Ducem Anno 1655. & ipſo ſcilicet tempore cæptos, quo Suecus Arma coëgerat, Exercitusq; tam è Germania, quàm ex ipſa Suecia conſcriptos ad invadendam Poloniam itineri commiſerat, per Cæſareæ Majeſtatis Ablegatum ita turbatos fuiſſe obtendit, ut Pax, quam Suecus cum Polonis inire conſtituiſſet, impediretur.

Proh Deum immortalem! quanta hæc impudentia, Regem Succiæ durantibus inducijs, nullâ offenſione læſum, exercitu Poloniæ fines ingreſſum, nihil aliud in animo habuiſſe, quàm ut Pacem conficeret, Imperatorem Ferdinandum peccâſſe, Paciſque confectionem turbaſſe, quòd Moſchum ad Pacem cum Polonis ineundam monuerit.

Si Suecis licitum eſſe Adverſarius putat, vi & armis cogere vicinum, cum quo de jure ſibi competenti diſceptatio eſt, priuſquam induciæ deſuper confectæ exſpirârint, ut jure ſuo cedat, Provincias in ſua poteſtate & ditione ſitas, hoſti ſubmittat, Pacemq; ſupplex petat.

Si Rex Succiæ rupti Armiſtitij accuſari ſe non poſſe cenſeat, quòd Arma Poloniæ intulerit, Pacis tantùm conſequendæ causâ: quæ culpa Regi Poloniæ imputari poterit, cùm ſua intereſſe cenſuerit, ut uno cum hoſte litem componeret, junctisq; cum illo Armis alterum multo injuſtiorem feliciùs debellare, atq; ad ineundam æquiorem Pacem compellere poſſet. Certè ipſa natura hoc dictat, ut qui duobus infeſtatur Hoſtibus, uno ad amicitiam redacto, alterum perfidiùs agentem opprimat.

Nec Cæſar aliud in mente habuit, quàm ut ſuâ operâ & ſuaſu, Moſchoviæ Ducem, Suecicâ Legatione paulò ante in Polonos concitatũ, ad pacatiora conſilia commovere, Poloniæq; Inclytum Regnum velut antemurale contra infideles ab inſtanti internecione conſervari poſſet.

Quæ enim Pax à Suecis ſperanda fuiſſet, illis ab Occaſu, Moſchis ab Oriente totam Poloniam crudeliſſimè infeſtantibus? Certè nulla alia, quàm ut in ſervitutem abductis liberis & conjugibus, ereptis omnibus bonis,

bonis, devaſtatis ac everſis Sacroſanctis Eccleſijs, amiſſo libertatis ſtatu, hinc & illinc miſeri Poloni ut Mancipia diſtraherentur, ac utriusq; Tyrannidi ſubijcerentur. Hâc ſcilicet ratione bella ex Ambitione & Pleonexia nata Pacis cauſæ eſſe ſolent.

Hanc unicam fuiſſe eorum mentem & intentionem, inde conſtat, quòd Menſe Junio Anno Dñi. 1655. Stockholmij & Tartarorum & Moſchovitarum Nuncios ſecum Rex habebat, atq; ad concitandum illarum Gentium ferociam adverſus Polonos, ſuos quoq; ad illorum Principes deſtinaverat. Quanto ſtudio, quanto fervore, quantâq; ſollicitudine Anglorum illum novum Protectorem ſibi hunc ad finem ſociaverit, nemo eſt, qui ignoret.

Quâ impietate, quanto diabolico odio adversùs Catholicam Romanam, itemq; adversùs Græcam Eccleſiam inflammatus à Turcarum Imperatore amicitiam, Confœderationemq; æternam & inviolabilem ambiverit, Oratio Legati Suedici ad Portam illam Ottomanicam habita, nimium clarè demonſtrat.

Hæc cùm ita ſint, nemo prudens, rerumq; gerendarum peritus negare poterit, Polonos prudenter & rectè feciſſe, quòd operâ & curâ Suæ Cæſareæ Majeſtatis Moſchum à Suecorum partibus abſtraxerint, ſummamq; hujus negotij Cæſari jure meritò laudem eſſe tribuendam: Nec enim hoc Pacem inter Suecos & Polonos impediendi aut dirumpendi cauſa factum: Sed ut repreſſis ambitioſæ cupiditatis ſtimulis Sueciæ Rex tantò citiùs ad amplectenda Pacis media compelli poſſit.

Si Rex ille noviter ad tanti Regni Thronum evectus, officio ſuo congruens eſſe aut fuiſſe perſuaſum omnibus voluit, ut monere, hortari, inſtigare, minis etiam Sereniſſimum Electorem Brandeburgicum ad fœdus ſecum contra Poloniæ Regem, cui homagio ob Ducatum Boruſſiæ obſtrictus erat, ineundum cogere licuerit, priuſquam nè verbo quidem Moſchus ab Imperatore Romano de acinace in Suecos ſtringendo monitus fuerat. Quemadmodum id literis ad Dominum Electorem Freyſtadio Calendis Decembris Anno 1655. datis, ſatis exprobranter oſtendit. Quâ ratione probare poterit Cæſari vitio vertendum, quod Anno demùm integro poſt elapſo, ut ex ipſiſmet Polonorum cum Moſcho agentium per Suecos interceptis, & Typis evulgatis literis conſtat, id officij in ſe ſumpſerit? Suecus bello injuſto Polonum aggredi licitum ſibi putavit. Cæſar ut alios à ſocietate adeò noxia deduceret, jure Divino, Naturali & Gentium ſe obligatum ſenſit.

739 729

Suecus ſimulato Pacis deſiderio, bello & armatis ſocijs, novas ſibi Provincias acquirere diu noctuq; meditabatur.

Cæſar veræ Pacis obtinendæ causâ, & Moſchum & Tranſylvanum, ut à violenta illa alieni Principatus invaſione abſtinerent, officij & neceſſitudinis ſuæ reſpectu admonendos judicavit.

Suecus novi Regni acquiſitione Ottomanicæ Portæ ſe Vicinum, ut conjunctis infidelium ſecum armis, Idololatras, ut criminatur, Catholicæ Romanæ & Græcæ Eccleſiæ addictos Principes everteret, ſuæq; ſubjugaret Tyrannidi, in votis præ ſe ferebat, Legatiq; ſui ſcripto & voce teſtatum faciebat.

Cæſar ut hoc caveret, Vicinum Amicum conſervaret, multiplicationem Hoſtilitatis adeò ſollicitè quæſitam imminueret, Lege Divinâ, Naturæ & Gentium ſibi incumbere noverat.

Suecus ad novi Regni Solium evectus, nec à Moſchoviticis, nec à Polonis, nec à Tartaris, nec à Turcis quicquam periculi metuendum habebat: gaudebat ſummâ Ordinum & ſubditorum ſuorum obedientiâ, tranquillitate & Pace: Ditatus erat novâ celebrium aliquot Germaniæ Principatuum acceſſione, nec Cæſar, nec Hiſpanus, nec Domus Auſtriaca quicquam Hoſtilitatis in eum decreverant.

In tanto Regiæ ſuæ dignitatis ſplendore conſtitutus, inducias Stumdorffianas rumpit, Vicinum Poloniæ Regem, Moſchovitarum Armis infeſtatum, Coſaccorum rebellione debilitatum, Ordinum quorundam variatione turbidum, nullâ prorsùs injuriâ laceſſitus invadit: Solumq; Cæſarem Pacis amantiſſimum & ſtudioſiſſimum coram Sacri Romani Imperij Ordinibus accuſatum ire jubet, quòd curam in ſe ſumpſerit avertendi tanta Vicinis ſuis, imò ſibimetipſi impendentia mala, non armis, ſed ſolâ interpoſitione & dehortatione per Nuncios factâ.

An non ergò Rex Suecus præcipiti ſuâ exorbitantiâ magis quàm Pijſſimus Imperator, in oppoſitum tentatâ partium quarundam mitigatione peccaverit, Juſti & æqui tenax Lector judicet.

Pergit tamen Adverſarius in malevolentia ſua, & quod hactenus re & opere credibile ſe facere non poſſe animadvertit, verborum fallacium amarulentia exagitat, quaſi Imperator non Moſchum tantùm, ſed & Regem Sueciæ ſimulatâ Pacis tractandæ oblatione decipere ſtuduiſſet. Ait
»enim. Cùm Rex Poloniæ ſe ad componendam Pacem ſponte offerret,
»& utrinq; ſpes boni ſucceſſus appareret, miſiſſe Cæſarem, Menſe No-
»vembri Anno Dñi. 1655. Comitem à Pöttingen ad Regiam Majeſtatem

Sue-

»Sueciæ, ut verbis mediationem offerret, reapſè verò diſſidio oleum »adderet, &c.

Hæc calumnia profectò non Imperatorem tantùm, ſed Electorem Brandeburgicum primo loco, deinde & Moguntinum, & Saxonicum, imò totum Sereniſſimum Electorale Collegium graviſſimè infamat.

Nihil enim hic Cæſar ſua duntaxat ſponte præ manibus ſumpſit, nec è proprio Cerebro Pacis tractandæ ſomnia finxit. Quicquid hoc nomine factum aut cogitatum, ab Eminentiſſimorum & Sereniſſimorum iſtorum Electorum ſuaſu, conſilio & inſtigatione natum eſt.

Ergo ſi Cæſar re & opere oleum diſſidio inter Polonos Suecosq; alendo affundere conatus eſt, idem ſcopus, idem finis, idemq; dolus Dominis Electoribus imputandus erit. Sed abeat in malam crucem cum tot impudentiſſimis obtrectationibus,non enim homini ſenſato credibile eſſe poteſt, Regem Sueciæ probroſis adeò, atq; ab omni veritate alienis criminationibus tam Sacrato Monarchæ, tantisq; Romani Imperij Principibus injuriam fieri velle, idq; ut faceret,Miniſtro ſuo in mandatis dediſſe.

Ut igitur omnibus conſtet, unde illa Pacis conciliandæ intentio nata ſit, ſciendum eſt. Imperatorem Ferdinandum ſtatim in principio Anni 1655. Blettenbergium (ut ſuprà innuimus) ad Regem Sueciæ, quem jam tum colligendis Militibus occupatum perceperat, Stockholmium miſiſſe, eâ duntaxat causâ, ut perſcrutaretur num amicitia è Pace Weſtphalica cum Regno Sueciæ orta durabilis eſſe videretur. Juſſitq; ſæpiùs illi ob oculos ponere, nihil Suæ Majeſtati magis cordi ac curæ eſſe, quàm ut omnis ſiniſtra ſuſpicio, quæ alterutri ſollicitudinem quandam Hoſtilitatis quaquâverſum imminentis inijcere poſſet, è medio tolleretur. Rex ſuis quoq; partibus non defuit, Imperatoris fiduciam de amicitiæ ſuæ candore laudavit,ac ſæpiſſimè conteſtatus eſt, nec à ſuis cogitationibus quicquam magis alienum eſſe,quàm ullâ ratione de inferendo à quibus tunc quidem temporis nihil periculi metuendum haberet, bello ſe ſuſpectum reddere: Satis ſe experientiâ doctum, quæ calamitates, quæ deſolationes, quæ ruinæ, quæ clades, bella ſolâ ambitione & innati odij ſtimulo moventibus oboriri ſoleant. Regnum ſe ſuum noviter acquiſitum in tranquillitate, Pacisq; cum Imperio Romano Germanico initæ ſecuritate ut conſervetur, in votis habere.

Inermem tamen ſe diutiùs eſſe non poſſe, quod animadvertat Bellum iſtud inter Polonos & Moſchos enatum indies magis magiſque exacerbari.

cerbari.

740

cerbari. Imperator hujuſce modi millies ac millies profuſis conteſtationibus fidem habuit, non milites, non Arma collegit, etiam Sueco ingenti cum exercitu finibus Poloniæ appropinquante.

At verò cum ſollicita mente quid faciendum, & quâ ratione ingens malum, quod Poloniæ Viſceribus imminere videbatur, avertendum eſſet, perpenderet, miſit Sereniſſimus Elector Brandeburgicus reſpectu ditionum ſuarum quaſi inter Sacrum & Saxa conſtitutus, Legatum ad Suam Majeſtatem ut graviter exponeret, quanta ſibi alijſq; vicinis Principibus ob ingens à Svecis & Moſchis Regno Poloniæ bellum illatum, pericula & damna imminere viderentur, ſuadens & rogans ut Suâ interpoſitione Controverſias adeò ferventer hinc indè motas componi curaret.

Imperator re cum Electoribus Sacri Romani Imperij communicatâ, non ipſe tantùm graviſſimi & difficillimi hujus negocij curam in ſe ſuſcipere voluit, ſed ut è Collegio Electorali, Moguntinus & Saxo ſibi adjungeretur lubens volenſque permiſit.

Quæ cùm ita ſint, quâ fronte invectivæ illius Suedicæ Auctor obtendere auſus eſt, Imperatorem has Mediatoris aut Compoſitoris partes, non bonâ fide, ſed fallendi potius cauſa in ſe ſuſcepiſſe. Quippe cum haud ipſum latuerit, plures alios dictante Lubecenſi Tractatu, ad hoc Mediationis Officium adſciſci oportere. Sit ita. Num indè ſequitur, reaſſumptis prioribus Arbitris, novos quibus majora è parietis proximi incendio inſtare pericula videntur, tam boni ac laudabilis operis Conſortes eſſe non debere? Num conijcere indè rerum peritis licet, non promotione Pacis, ſed acerbiorem animorum exaſperationem quæritari? Nimirum hoc unicè Sueco Regi propoſitum erat, non Amicorum, non fœderatorum, non ſociorum arbitramento tam injuſti belli compoſitionem ſubmittere, ſed armis ſuis quaqua verſum graſſantibus, quas libuerit Leges non Polonis tantùm, ſed inſuper & alijs præſcribere.

Cùm Courtinium ſuum ad Regem Galliarum pecuniæ expiſcandæ cauſa mitteret, ſatiſque cognitum haberet, Gallum Arbitri & Interpoſitoris Officio fungi cupere, injunxit illi, ut oſtenderet gratiſſimum ſibi quidem eſſe hoc tanti Officij genus: Sed cùm indè Conſequens fore videretur, ut plures etiam alij Mediatores admitti deberent, unde haud exiguæ difficultates potiùs ad inflammandum, quàm ad extinguendum iſtud Bellum ſuboriri poſſe metuendum eſſet, gratiùs ſibi fore, ſi hoc interpoſitionis Officium omitteretur, idemque ſe Imperatori operam compo-

componendæ Pacis offerenti reſpondiſſe. Ergò non Imperatori tantùm, ſed nec & ipſi Galliarum Regi ſibi quantumvis fœderatiſſimo fidere voluit?

Miniſtris tamen Gallicis ut libidini ſuæ & ambitioni, opera ſua ſervirent, uti voluit.

Verba inſtructionis Curtinij Gallico idiomate hæc aliquanto latiùs ob oculos ponunt.

Que pour la mediation de cette paix nous ſçavons, que nous ne pourrions pas attendrè d' offices plus utiles ny plus ſynceres, que des Ambaſſadeurs de la France, eſtans aſſez informés par l' experience de la veritable affection, avec la quelle le Roy tres Chreſtien regarde Nos intereſts: mais d' autant que cette Mediation en preſuppoſeroit d' autres que Nous avons remarqués eſtre tres pregjudicables à nos affaires, come tendant à perpetuer la Guerre pluſtot, qu'a l' eſteindre le dit Courtin fera trouver bon, que j' ay faict celuy de l' Empereur. avec cette reſerve, pourtant que Nous ne desapprouvons pas, que ceux de France nous ſervent indirectement & par forme d' entremetteurs dans cette negociation. Dans la quelle come nous ſcavons les ordres precis que le Roy tres Chreſtien à envogés a ſes Amb. pour l' employere tout leur pouvoir à nos rendre ſervice, &c.

Quæ autem excuſationes in libello iſto Accuſatorio de longiori & illuſoria Legati Cæſarei circumductione proponuntur, vaniſſimæ ſunt. Etſi enim ſæpius tum per literas tum per Reſidentem illum ab Iſola nominatum Regem interpellaſſet, ut tempus & locum ſe conveniendi determinaret, nunquam tamen certum deſuper reſponſum obtinere potuit. Menſe Februario, Anno 56. Thorunium venerat, ſperans intrà paucos, ut rumor erat dies, ibi Regem quoque adfuturum; ſed iſtius Loci Præfectus paulo poſt Legato ſignificare juſſus eſt, Regem quidem in ea fuiſſe ſententia, ut Thorunium venire voluerit, ſed intellectis hoſtis ſui novis machinationibus, ut his quamprimum obviam iret, coactum. Itaque Legati Arbitrio ſe committere, an Regem Warſoviam uſque ſequi vellet.

Factum hoc. Sed nec ibi Regem invenerat. Jam enim is toto cum Exercitu ſuo Polonum ad Confinia Ruſſiæ nigræ ſeu Meridionalis agentem inſequi, ac funditus delere decreverat.

Nihilo minus tamen Legatus Cæſareus etiam illuc iter ſuum ſuſcipere ſe velle, ut tandem aliquando mentem Sveciæ Regis de admittenda

131 741

vel omittenda Cæſaris Electorumque mediatione, percontari poſſet certius, Literis 22. Martij Anno 56. ad ſuam Cæſaream Maj: Warſoviæ datis ſignificavit.

At verò dum Copiarum Svecicarum Adventum, quæ ſuppetias Regi ſuo ferre juſſæ erant, pro tutiori itinere fruſtrà expectaret, jamque illum re infectâ, celeri fugâ ad Poloniam Septentrionalem vicinamque Boruſſiam ſalutis quærendæ cauſa properare intellexiſſet, Eumque Mariæburgum uſque ſequutus, mentem Imperatoris explicaſſet, nihil tamen de admittenda Mediationis opera obtinere potuit. Sed Literis, quibus Rex Sveciæ Imperatoris operam ad tractandam Pacem refutabat, ſibi traditis, iter ad Imperatorem relegere coactus eſt. Cauſa autem nulla alia in literis iſtis exponitur, quàm, ut ſuprà dictum, priores in Tractatu Lubecenſi adhibitos Arbitros negligi non poſſe; & ſi invitarentur, ob longinquitatem itinerum, negocium hoc longius, quàm convenire videretur, protractum iri.

Sed excuſatiunculam hanc vanam ac fruſtraneam eſſe ex eo conſtat, quòd in dicto Tractatu Lubecenſi planè nullorum aliorum mentio fit, quàm Regis Chriſtianiſſimi, cujus Legati & Inter-Nuncij D' Avancurtius, & Umbrarius toto iſto tempore, quo Comes Poëtinghius in Polonia agebat, ad Sveciæ Poloniæque Reges, hinc indè transcurſitabant.

Hæc cùm ita ſint, ſatiſque manifeſtum indè fiat, Regem Sveciæ nihil aliud in animo habuiſſe, quàm ut rejecto omnium Chriſtiani Orbis Principum arbitrio ſolus ipſe Armis Victor Poloniam univerſam ſibi ſubjiceret, Legemque præſcriberet.

Novas hujus perverſi ſtudij cauſas obtendere Adverſarius conatur. Quarum hæc potiſſima, Literis à Palatino Siradienſi Domino Joanne Koniezpolski ad Miniſtrum quendam Imperialem 22. Januarij A. 1656. ſcriptis, iſta contineri verba.

Hoc infelici Patriæ noſtræ tempore confugimus ad Patrocinium & Tutelam Sacræ Cæſ. Maj. uti ſupremi Chriſtianitatis totius Protectoris. Nec equidem in ea nunc fallimur protectione.

Ex his verbis perſvaſum vult, ſi Imperator diſſidia Sveco Polonica vigore vel ſummi Imperij vel ſuſceptæ Protectionis componere ſe velle conſtituerit, Regem ſuum Interpoſitionem ſeu Mediationem hanc ut indifferentem, vel ſi mavis, Imperialem acceptare nec potuiſſe nec debuiſſe.

Ergóne nullus Chriſtianorum Principum, quoſdam inter ſe belligeran-

gerantes ad Pacem hortari, operamque ſuam & arbitrium offerre poteſt aut debet? Ergò nullâ ratione offerentibus conſentiendum, niſi prorſus alieni ſint, nihilque ex confectione Pacis commodi aut incommodi expectandum habeat? Undè autem hoc probas? nunquid hoc Chriſtianæ Legi congruum.

Non eſt opus de ſumma Imperatoris Rom. poteſtate multa in medium adferre. Quod ſit Mundi Dominus, ut l. Deprecatio. C. ad L. Rhod. de jactu. Imperator Antonius gloriatur. Advocatus certè eſt Eccleſiæ, quod & Capitulatio Cæſarea probat ac ſancit. Ergò ad officium ejus pertinebat, ut ſuo Mediationis officio Catholicæ Eccleſiæ interitum per Arma Svedica in Regno Poloniæ imminentem præcaveret.

Hoc ad propriam Imperatoris utilitatem extendendæ ſcilicet Dominationis arrogantiam non pertinet.

At verò ſi hac quoque intentione negotium mediationis ſuſcipere aut ambire cogitabat, num majorem indè reprehenſionem aut infamationem metuiſſet, quàm Galli, Hollandi, Angli?

Galli, Pacem ut iniret Suecus cum Polonis, non alia de cauſa tanto ardore, tanto ſumptu, tantâ diligentiâ urſerunt, quàm ut Hoſtem communem, ſui commodi causâ contra Domum Auſtriacam utrobique in Germania & Hiſpania excitarent. Hollandi id unicum difficultatis in animo ſuo fovebant, ut Pace inter Suecos Polonosq; initâ Mercaturæ ſuæ liberum Exercitium per mare Balthicum tantò ſecuriùs obtinere poſſent. Nam quòd hicce Commerciorum in mare Balthico uſus, ad conſervandum Hollandiæ Confœderatorum potentiam ſummoperè neceſſarius ſit, nemo eſt qui ignoret. Et hæc quidem unica cauſa fuerat, ob quam An. 46. Suecis auxilia contra Danos præſtiterant, hocq; ad Pacem cum illis magno ſuo diſpendio ineundam coëgerant. Non multùm abſimilis Cromvellij intentio fuerat. Si ergo his omnibus & ſingulis licitum eſſe Suecus negare non audet, quin operam ſtudiumq; omne impendant, ad evitanda privatis ſuis utilitatibus incommoda & damna, omni ſtudio, labore ac diligentiâ anniti, ut Bellum adeò periculoſum inter Suecos Polonosq; natum, finiatur, Paxq; æqua & utrinq; tolerabilis componatur.

Quâ ratione in malam interpretari partem licet, quod Imperator eâdem conſervandi ſui Vicini ſtatus causâ, eodemq; fine, tanto ſtudio, tantoq; candore arbitrium componendæ Pacis offerre auſus eſt? Idq; non propria ſponte. Non proprio Marte, ſed ambiente, rogante, inter-

171 742

pellante Electore Brandeburgico, ſuadenteque toto Collegio Electorali?

Non fuit unquam Pijſſimo Imperatori Ferdinando mens aut cogitatio ulla, ut hoc modo concitaret Electorum animos contra inſolentiam Suedicam, ſed ut ſatisfaceret adeò prudentibus & ſummâ laude dignis Electoris Brandeburgici precibus, reliquorumq; Electorum conſilijs. Comitem Pôttinghium in Oratione ſua ad Regem Sueciæ hujuſcemodi intentionis nullam factam eſſe mentionem, credibile non eſt. Nam Imperator hoc tantùm in mandatis illi dederat. Ut Regis mentem exploraret, an interpoſitioni ſuæ locum dare vellet. Hoc obtento, jam cum toto Collegio Electorali actum ac concluſum fuerat, ut Moguntinus & Saxo Imperatori ad manus eſſent, ſimulq; cum ipſo pacificandi ſtudium adhiberent.

Ex his omnibus ſanè perſpicuum eſt, falſiſſimum ac impudentiſſimum eſſe figmentum, quod Adverſarius legentium animis abſq; omni verecundia obtrudere nititur, quaſi Auſtriaci hac in parte nihil aliud intenderint, quàm ut eo ipſo præberetur Anſa Regi ſuo repudiandi Cæſaream interpoſitionem, indeq; Auſtriaci cauſam arriperent, concitandi alios, nempè Moſchum, Polonos, Tranſylvanum, Turcas, Tartaros, Danos, Coſaccos, contrà Suecos. Certè Imperator hoc unicum ſemper in votis habuit, ut Gentium iſtarum Orientalium irruptiones & rebelliones in Poloniam cohiberet, non ut contra Suecum Arma ſumerent. Sed Suecum ipſos ut partibus ſuis accederent ſummâ curâ ſollicitâſſe, negari nullâ poteſt ratione. Videatur illa ad Portam Ottomanicam facta nomine Regis Sueciæ propoſitio, quæ ſupra paucis allegata fuerat. Inde ſatis ſuperq; manifeſtum omnibus eſt, quanto ſtudio & quanto livore Turcam ad Arma mutua contra Domum Auſtriacam, contra univerſos Catholicæ Religioni per Europam addictos Principes, Reges & Reſpublicas concitare annixus fuerit.

Auxilia Tartarorum non ab Auſtriacis, ſed ab ipſiſmet Polonis implorata, juſſu Turcarum Imperatoris præſtita fuêre, ob amicitiam quam Polonia ab illa Porta Ottomanica dudum obtinuerat, ob Suecorum amplificandi Imperij ſui ambitionem retundendam. Ob Tranſylvani contra Portæ Ottomanicæ ſeveriſſimas dehortationes pervicaciam caſtigandam.

Polonos hujuſmodi auxilijs non nihil refocillatos, iniquiſſimis à Sueco oblatis Pacis Conditionibus aſſentiri noluiſſe quis reprehendat?

Svecus

Suecus primò totum ambiebat Regnum, Comitia Warſoviam indixerat: paulò poſt, integrum Boruſſiæ Ducatum ſibi addictum cupiebat, Poſnaniam, pluresq; inſignes Arces ac Ditiones, ſibi aut ſuis aſſeclis abſoluto Dominij jure relinqui volebat. In ſumma Regem Poloniæ Sceptro ac Regno mutilum, totius Europæ ludibrio expoſitum eſſe deſiderabat.

Juſta ergo fuit Polonorum reſponſio Regis Chriſtianiſſimi Legato data, quòd Pacem facere ſe cum Sueciæ Rege nec poſſe nec velle oſtenderent, niſi cum Exercitu ſuo toto Poloniæ Regno, ejusq; Provincijs excederet, proq; illatis Bello damnis ſatisfaceret.

Nec verò Reſidenti Cæſareo vitio vertendum, quòd intellectâ Gallorum verſutiâ, quâ Teſte ipſomet Poloniæ Rege, Imperatorem Domumque Auſtriacam pacificationis iſtius participem reddi nullatenus permittere volebant, Gedanum diſceſſit, omnemq; diligentiam adhibuit, nè quicquam in præjudicium ejus admitteretur.

Nec etiam Imperator inculpandus eſt, quòd rebus iſtis Polonicis adeò periculosè ſuccedentibus Comitia Imperialia non indixerit. Nam in Capitulatione Cæſarea aut Conſtitutionibus Imperij nullibi cautum eſt, Imperatorem rebus ſuis ad ſe ſuamq; Domum ſpectantibus, non niſi indictis Ordinum Imperij Comitijs, proſpicere aut Pacem cum Vicinis conſervandi causâ nihil niſi prævio Ordinum Imperij conſenſu tractare poſſe.

Peccavit potiùs ſat enormiter Sueciæ Rex, quòd nullâ laceſſitus injuriâ, nullâ compulſus neceſſitate, nullo immerſus diſcrimine integros è tota Germania collegit Exercitus, ruptis & fractis inducijs Regem Poloniæ bello aggreſſus eſt, hacq; ratione totam Germaniam ſummo objecerit periculo, ut Polono de jure Gentium licitum ſit hanc injuriam tam in Vicinas Germaniæ Provincias, quàm illas, maximè quæ Pace Oſnabrugenſi Suecis ceſſerant, ultum ire.

Sub finem hujus primi Membri cauſam Tranſylvani agere cæptat Adverſarius. Sed impertinenter. Nam à principio moti in Polonos Belli Sueciæ Regis mens non fuit, cum hoc Principe ſocietatem Armorum inire, perſpectum habens, quoſdam Poloniæ Magnates eundem oblatâ Succeſſionis Regiæ ſpe, ut ſuppetias ſibi contra Suecum ferret, ſollicitaſſe. Quas ille tum temporis negaverat, cùm animadverteret Suecum tantos feciſſe progreſſus, ut ipſe ſpe ſibi oblatâ potiri ſe poſſe haud crederet. Alebat enim Suecus in pectore ſuo haud abſimiles Alexandro Magno ſpiritus, Mundum ſcilicet hunc duobus regi Solibus non poſſe. Sed mu-

tatâ Belli fortunâ, cùm jam Suecus de obtinendo Poloniæ Regno deſperare inciperet, Tranſylvano miſſis ad ipſum Nuntijs ſuaſit, ut cum ſuo Poloniam invaderet Exercitu, Regiæ Dignitatis culmen arrepturus. At verò ſtultâ iſthâc perſuaſione ſeductus, & à Sueco turpiter deſertus, Armis Polonorum, Tartarorumq; devictus, pœnas quas meruerat, ſubivit, totoque exercitu ſuo amiſſo Pacis quidem Conditiones obtinuit: quibus tamen frui renitente Porta Ottomanica non potuit. Et ſi quid majoris periculi incurrat, ſolis id Svecorum fraudulentis perſvaſionibus acceptum, ut referat, neceſſe eſt; Novit enim quàm paternè Imperator ipſum à tam injuſtis invadendi alienum Regnum conatibus dehortatus fuerit: quantiſque Comminationibus & ipſa Porta Ottomannica hunc temerarium auſum effectui dari prohibuerit.

Nihil ergò ſolidi habet hic Adverſarius, quo Domum Auſtriacam commiſſæ alicujus injuſtitiæ arguere poſſit. Imperatoris & Bohemiæ Hungariæque Regis mens alia non fuit, quàm â Poloniæ Regno novas hoſtilitates avertere, Regi ac Magnatibus ſuis ſublevamen procurare, ut ſeſe contrà hoſtium perverſas & ſubdolas Machinationes defendere, inque ſtatum priſtinum Reipub. ſuæ conformem reſtaurare poſſent. Hoc ſi inſtar peccati reputandum putat Adverſarius, jure meritò inculpari poteſt ac debet, quod jura naturæ & Gentium, Legemque Chriſtianam, quæ proximum ſicut ſeipſum diligere jubet, impietatis accuſare moliatur.

Atque hæc detruncando primo Adverſarij membro ſufficiant.

» Alterum, ſanie & fætore non minus putidum Membrum hoc ſenſu » proponit, quod Domus Auſtriaca dextrè, procuratis aliorum Armis, » ad affligendum ſemper ſibi adverſantem Poloniæ Nobilitatem, demum benè contuſis & humiliatis Polonis affectaverit gradum ad Coronam Poloniæ, & adipiſcendi perpetui in eam juris ergò bellum hoc » ſuſceperit. Hæc ille.

Quot verba tot mendacia.

Quo Auctore, quibus documentis, quibus Teſtibus probas mi Ablegate, quod Domus Auſtriaca procuratis aliorum armis ad affligendam ſemper Poloniæ Nobilitatem uſa fuerit?

Nihil horum habes, nihil adducere potes. Ergò meriſſimæ ſunt & mendaciſſimæ à cerebro tuo Alectoico fumo turbato efficta nugæ.

Certè ex Hiſtorijs palam eſt, Nobilitatem Polonicam optimi ſui ergà Domum Auſtriacam affectus non rarò inſignia ſpecimina edidiſſe,

Princi-

Principes Auſtriaci tam ambitioſi nunquam fuêre, ut Regnum Poloniæ vel aſtu, vel dolo ambire cupiverint, id tantummodo curæ ac cordi ipſis fuit, ut firmam ac inviolabilem cum eo ſervarent Amicitiam. Quâ factum, ut non ſemel ipſamet Nobilitas, ſi non univerſa, magna tamen ejus pars Principem Auſtriacum ſibi Regem adſciſcendi curam ſumpſerit.

Cùm Anno Domini 1574. diſcedente Henrico Valeſio Regia Polonorum ſedes vacaret, ſub illo Interregno diviſis, ut atteſtatur Piaſecius in ſua Chronica, Procerum Nobiliumque ſtudijs factio Zboroviana adverſa elegerat alium Regem Poloniæ, quem? Maximilianum ſecundum Imperatorem Romanorum, num adeò avidum & deſideroſum tantæ potentiæ? Haud quaquam. Nam dum ille diutius deliberat, & Legatos è Polonia ad ſe miſſos Viennæ lento tractatu ſuper conditionibus ſuſcipiendi Regni, & de Anna Reginula Poloniæ Filio ſuo Erneſto Archiduci in Matrimonium collocanda remoratur, Stephanus Battoreus ab altera factione electus prævenit, nec à Maximiliano hoſtilitatem ullam expertus eſt.

Maximilianum inſuper Archiducem alterum Imperatoris prædicti Filium Regem ſibi præficere cupiebant non Catholici tantùm Nobiles Poloni, ſed & ſequioris Religionis.

Quàm libenter & fortiter in partes Auſtriacorum Principum orta à quibuſdam illorum ſubditis ſeditione tranſierint, operamque militarem gnaviter præſtiterint, in recenti memoria eſt. Quæ certè ut facerent, nunquam ſibi perſvaderi paſſi fuiſſent, ſi vel ſemel Exterorum Arma iſtorum Principum ſvaſu contrà ſe inſtigatata fuiſſe rumor aut ſuſpicio increbuiſſet.

Sed audiamus quibus Argumentis Lectori candido fucum facere annitatur Svedicus Ablegatus, Sereniſſimum Hungariæ & Bohemiæ Regem, hoc unicum in votis habere, ut certam extorqueat ſponſionem de Regno Poloniæ in ſe transferendo.

Primò ait, cùm Anno 1655. Rex Poloniæ Armis Suedicis Regno eſſet pulſus, & Quartiani nutarent (id eſt viciſſitudinis dolo fraudem fraudi reponerent) tum Auſtriacum quendam Miniſtrum Quartianis auxilia contra Suecos obtuliſſe, modò poſt fata Joannis Caſimiri, Corona iſtius Regni cuipiam è Domo Auſtriaca prognato Principi conferretur.

Sed quis fuerit ille Miſſionarius aut Internuncius, altum ſilet. Jure ergo factum hoc negamus: Nec enim tantum ſtuporem animis Augu-

ſtiſſi-

ſtiſſimorum iſtorũ Principum inſediſſe credibile eſt, ut à Milite Quartiano vacillante ſpem ſucceſſionis emendicare voluerint.

Pergit ergo latiùs, Imperatorem ſuaſiſſe, Tractatum cum Magno Moſchoviæ Duce cæptum rumpendum eſſe, nec hoc verum, fingas enim quantum velis. Rex certè Poloniæ nunquam rupit iſtum Tractatum. Sed approbationem ſua in poteſtate minimè ſitam, quo ad Succeſſionis Regiæ ſecuritatem ad Comitia futura pro more Gentis diſtulit. Nec hoc ægrè tulit Moſchus.

Factam fuiſſe oblationem de eligendo Succeſſore ad Regnum Poloniæ è Domo Auſtriaca, Poloni ipſi fatentur. Sponte id ſuâ, non Auſtriacorum ambitione compulſi fecerunt. Nec unquam acceptare Imperator aut poſt mortem ejus Filius Aug. Hungariæ & Bohemiæ Rex, hanc oblationem voluêre. Tum quod in memoria haberent, quantæ priſtinis temporibus, Hungaria, Bohemia, & Polonia unius ſimul Regis Imperio ſubjectis, difficultates & diſſenſiones haud rarò fuerint exortæ, tum quòd æmulationes Europæorum Principum quantum fieri poſſit, evitare cuperent.

Et quamvis hæc ita ſe habeant, atq; ipſimet Polonici Magnates, cum quibus nomine Regis ſui totiusq; Reipub. pacta illa Conjunctionis Armorum inita fuêre, teſtatum facturi ſint, Imperatorem & Regem Noſtrum in hac firmiter perſtitiſſe ſententia, & nè unicum quidem verbulũ de futura Succeſſione tabulis Pactorum inſertum fuiſſe. Adverſarius tamen futiliſſimis ſuis nugis inhæret, & ſtultâ opinione perſuaſum vult, id ex quodam Reſponſo Regis Poloniæ ad Legatum Gallicum die 15. Junij hoc Anno elapſo dato colligi poſſe. Regem enim obtendere ſe tam vigore Pactorum antiquorum, quàm fœderis noviſſimè cum Domo Auſtriaca initi, ità cum ea alijſq; eſſe conjunctum, ut ſine ejus ſcitu & conſenſu nec diem, nec locum, nec formam præſcribere poſſit Congreſſibus.

Nunquid inde ſequitur, pactam eſſe Domui Auſtriacæ Succeſſionem in Regno Poloniæ? Nihil minus. Pacta antiqua nihil de Succeſſione, ſed de præſtandis mutuò auxilijs loquuntur. Idem novis continetur. Quæ latiora quidẽ illis ſunt, ob præſens periculum pacta hæc æqualia utrumq; Paciſcentem adeò obligare ſolent, ut neuter altero invito Tractatum cum Invaſore aut Tyranno, alterutrius ſtatum invadente inire poſſit. Id ſi faciat meritò perjurus habetur.

Legatus Gallicus Polonum non de Succeſſore deligendo, ſed de Pace cum Sueco tractanda compellabat, idq; ut fieret Domo Auſtriacâ

vel

vel neglectâ, vel excluſâ prorsùs urgebat. Reſpondit Polonus ſibi hoc non licere. Summæ enim ingratitudinis vitium ſubijſſet, ſi aliter feciſſet. Rex Chriſtianiſſimus nuperrimè à Nuncio Apoſtolico, atq; Oratore Veneto interpellatus, ut tandem aliquando Pacem cum Avunculo ſuo Hiſpaniarum Rege iniret, facturum id ſe reſpondit, modò ejuſdem Pacificationis conſors admitteretur Protector ille aut Triumvir Anglicanus. Rectène facerent Auſtriaci aut Hiſpani, ſi ab excuſatione iſta argumentari conarentur, Gallum cum Anglo pactum, ut mortuo Cromvellio, Regna illa Anglicana Sceptro Gallicano ſubjungi debeant? Certè ab omnibus ſummis & infimis Aſininæ accuſarentur ſtupiditatis; eandem ergo jure merito ſtultitiam in Adverſarium retorquemus.

Jam ad Teſtimonia provocat quorundā Exulum: Poloni, inquiens, »ut hactenus Libero Jure eligendi ſibi Regem gaviſi ſunt: ita ex quo fa»ma caſſati ejus Juris etiam ad illos qui in exilio vixerant, emanavit, »illicò pactionem illam editis ſcriptis, & nullitatis & iniquitatis ſummæ »arguere cæperunt.

Quare non exhibes illa ſcripta? Cur non ediſſeris qui ſint illi Exules? Multos Poloniæ antiquiſſimos Cives & Incolas Rex tuus è patrijs ſedibus fugavit, expulit, bonis avitis ſpoliavit, atq; ad ſummam redactos inopiam in Exilium egit. Horumq; maxima pars ſub Domus Auſtriacæ Patrocinium confugit. Quibus omnibus conſtabat, hæc talia ab Hoſtibus in odium illius divulgari. Horum igitur Teſtimonio nugas tuas verificare nunquam poteris. Quod ad illos attinet, qui Suecorum partes ſtatim à principio ſecuti Regis ſui legitimi cauſam neglexêre, horum Teſtimonia, ſi quæ ſunt, nullo jure admitti poſſunt.

At verò ridiculum ſanè eſt, quod potiſſimo argumento probare ſe poſſe putat, Domum Auſtriacam acquirendi potiùs Poloniæ Regnum, quàm [illegible]ntis quaquaversùs imminentibus ærumnis ſublevandi ſtudio, auxilia tam diu diſtuliſſe. Nam ſi vel pactorum antiquorum obligatione, vel commiſeratione Chriſtianâ afflictis ſuppetias ferre æquum putaverit, Pacem illam Lubecenſem tantis viribus impediri non debuiſſe? Statim à principio contra Turcas, contra Tartaros, contra Moſchos, contra Coſaccos, contra ipſum Suecum Poloniæ jam tum prædominantem, auxilia præſtari oportuiſſe.

Quæ hîc iterùm de turbata Pacificatione Lubecenſi deblateras, jam paulò ante falſiſſimum ac mendaciſſimum eſſe oſtendimus, nec Auſtriacus, nec Hiſpanus iſti Tractatui interfuit. Nec literis nec internuncijs

D Poloni

Poloni ut moras necterent, ab iſtis moniti unquam fuerant. Sueci, ſi rem exactè perpendas, primi omnium fuerant, qui tantos objecerant ſtrepitus ob Mandati formulam, quam ob unicam iſtam Voculam, *& cætera*, admittere nolebant. Sed in ipſo Tractatus Limine Poloniæ Regem, ut omni in Sueciæ Regnum Hæreditario ſibi Jure debitum, titulo abſtineret, urgebant, quæ tamen principalis erat controverſia, & totius Litis capitale fundamentum.

De cætero acceptum ferimus, quod fatetur Adverſarius, Domum Auſtriacam tum pactis antiquis, tum commiſeratione Chriſtianâ auxilia Polonis præſtando, quò citiùs id fieret, eò magis laudandam. Culpanda non eſt Domus Auſtriaca, quòd ante omnia periculorum magnitudinem expendens, Pacem prius cum Moſchis, cum Tartaris, cum Coſacis, tum benevolentiæ cum ijs quorum intererat conſervandæ causâ, tum celeberrimorum Imperij Romano Germanici Ordinum ſecuritatis ergò, tentandam judicaverit. Hanc enim ſi prudentibus ſuis monitis æquè à Suecis ac à Moſchis obtinuiſſet, rectè immortalem promeruiſſet laudem. Pax enim omnium rerum optima.

Sed quia Suecus hanc operam ſprevit, Coſacos, Tartaros, Tranſylvanos, Turcas ipſos contra Polonos ut arma ſumerent, invitavit: Tum demùm Imperator, poſtq; Ejus mortem Hungariæ & Bohemiæ Rex, juſtiſſimam cauſam habuêre, ut Arma ſua cum Polonis contra Suecum & Tranſylvanum conjungerent.

Exemplo Guſtavi Adolphi. Qui cùm Anno Dñi. 1630. contra Ferdinandum II. Literas clarigationis publicaſſet, inter cæteras frivolas quidem, nullâq; juſtâ ratione fundatas cauſas, hanc potiſſimam ob oculos poſuit, quòd ejus Legati ad inſtitutum Lubecæ Imperatorem inter & Daniæ Regem Pacis tractandæ Conventum, admiſſi non eſſent.

Hoc ſi magno illi Svecorum Capitaneo licuiſſe Arctoklambus iſte noſter putat, cur Ferdinando III. ejuſque Sereniſſimo Filio non item licitum permiſſumque eſſe, tantis ineptiſſimarum obtrectationum cumulis arguere in vanum nititur?

Num ſolis Svecis talionis jure uti permiſſum? Num quod ſibi fieri nolunt, alijs dum ipſi faciunt, iniquitatis ſe accuſari non poſſe arbitrantur?

At verò Auſtriaci iſti Principes multò parciùs hoc viciſſitudinis jure ſunt uſi. Germaniam totam invaſit ille Guſtavus Adolphus: Catholicos Principes, præſertim Eccleſiaſticos, ditionibus ſuis ſpoliavit. Auſtria-

cos

cos Principatus deglutire cupiebat. Et quod ille morte præventus, ad effectum perducere non potetat, Succeſſor ejus totis viribus perficere ſatagebat.

Nihil tale contra Sueciæ Regnum moliebantur iſti Pijſſimi Principes.

Auxilia, cùm ab oblata Pacis tractatione ſe nimis arroganter excluſos animadverterent, ut Polonis in tam præcipiti rerum ſuarum caſu, diutiùs non differrent, ſumma neceſſitas urgebat. De conjungendis igitur Auſtriacorum armis cum Polonicis, actum tranſactum non alio fine, quàm ut Polonia Suecis eorumq; aſſeclis expulſis, in priſtinum ſuum vigorem & tranquillitatem reſtitui poſſet. Conditionem autem, ut Adverſarius criminatur, & hanc adjectam, ut Regi ſuo Germanicæ quoque, quas è Pace Oſnabrugenſi obtinuerat, extorquerentur Provinciæ, mendaciſſimum eſt. Continetur enim in tranſactione illa cum Polonis inita hîc Articulus.

» Proteſtatur & cavet (Imperator ſcil. ut & Rex poſtea Hungariæ & »Bohemiæ) ſe per hæc, vel ullâ aliâ ratione non poſſe nec velle à Pace »Monaſterienſi vel Oſnabrugenſi recedere vel eidem ullatenus contra»venire.

Hæc Menſe Decembri Anno Domini 1656. ab ipſomet Imperatore cùm adhuc in vivis ageret: Iterumq; poſt Ejus mortem ab Hungariæ & Bohemiæ Rege, Menſe Majo Anno præſenti concluſa fuerant. Nihil inde periculi Suecus contra Sueciæ Regnum, nec etiam contra Provincias illas ſatisfactorias in Germania ſitas metuendum habebat. Quamvis ſi Imperator tum Pacis Oſnabrugenſis Leges, tum Conſtitutionum Imperialium ſanctiones attentiùs conſiderare voluiſſet, ob ingentes Militum copias, imò integros Exercitus è Germania inſalutato Imperatore collectos & in Poloniam deductos, juſtiſſimam habuiſſet cauſam increpandi, dehortandi, & ſi parere noluiſſet, proſcriptionis & Banni fulmine ipſum, & temerarios Militiæ ſuæ Germanicæ Anteambulones percutiendi. Sed maluit mitiſſimus Imperator conniventiâ & indulgentiâ ſuâ, amicitiæ cum Sueco percolendæ deſiderium, quàm Juſtitiæ ſibi competentis rigorem publicitùs teſtatum facere. Tranſeamus nunc ad Tertium Membrum claudicanti femori ſimillimum.

Ad Membrum Tertium.

ADverſariùs id plenis buccis proponit, ut ſequitur:

Cùm Domus Auſtriaca tenax ſit talium jurium & prætenſionum » (adipiſcendi ſcil. & ſubjugandi ſibi Poloniæ Regnum) Vicini verò Re» ges, Principes & Reſpublicæ nunquam poſſint permittere, ut Auſtria» cæ Ambitioni aliàs immenſæ, Polonia quoque accreſcat, ideò nihil » aliud indè expectandum eſſe, quàm Poloniam fore Theatrum omnis » miſeriæ. Et antemurale illud Imperij conculcatum iri. Adeoque » jam ab Auſtria occaſionem & cauſam præbitam eſſe alijs invadendi » Imperij Provincias, &c.

Sed jam ſuprà probavimus antecedens eſſe falſum, ergò & conſequens. Nec Imperator, nec Hungariæ & Bohemiæ Rex Sceptra Polonica affectârunt: Imò cùm à Polonis ultrò offerentur, has ipſiſſimas ob cauſas abnuerunt. Non quòd licitum non eſſet Polonis undecunque vellent novum ſibi adſciſcere Regem: aut quod culpari ullâ poſſit juſtâ ratione, ſi quis divinâ ſibi providentiâ oblatum acceptaret Regnum: Sed ut evitarent malevolentiam non tam Barbarorum, quàm eorum qui Chriſtiani quidem nominis profeſſores eſſe volunt, re autem verâ, multò illis majora invidiæ, odij & ambitionis crimina patrare non erubeſcunt.

Polonis, ut notiſſimum eſt, ſæpè numero uſitatum fuit, non ex ſua gente ſed aliundè Reges quærere. Non ſemel tam univerſæ Chriſtianorum Reipublicæ, quàm ſuæ ipſius conſervandæ cauſa Hungariæ & Poloniæ, imò & ipſum Bohemiæ Regnum unius Heroici Principis Adminiſtrationi commendandum eſſe judicârunt.

Anno Domini MCCC. Wenceslaum Bohemiæ Regem, ut ſuus quoque Rex eſſet decreverunt.

Anno Domini M. CCCXXXIX. Caſimirus Poloniæ Rex, cùm ex Anna ſua Conjuge filium non haberet, Comitijs Cracoviam indictis obtinuit, ut rejectis nonnullorum adverſantium ſententijs Carolus Hungarorum Rex, ſibi quoque in Poloniæ Regno ſucceſſor deſignaretur. Nec enim defuturas Hungariæ opes, ſive ad defendendos ſive ad proferendos Poloniæ fines, perſvaſum omnibus fuit.

Anno Domini MCCCLXX. Ludovicum Hungariæ Regem è Sorore Caſimiri Poloniæ Regis natum, liberâ Electione etiam ſibi præfecerunt.

Hoc ſibi tunc temporis licitum uſitatumque Polonis fuit, cur non idem

idem benevolentiæ, Amoris & Honoris ſtudium erga Principes Auſtriacos præſtare liceat?

Nemo certè ſanæ mentis negare poterit, mutuam illorum Regnorum Hungariæ, Bohemiæ, Poloniæ, atque interjacentium Auſtriacarum Provinciarum Amicitiam, ſocietatem & conjunctionem non ad ſui duntaxat, ſed ad totius Romani Imperij conſervationem & amplificationem utiliſſimam ac ſufficientiſſimam fore. Nec Barbarorum irruptiones adeò timendas. Abundant iſta Regna omni armorum genere, Commeatuum inexhauſta Copia, Equeſtrium pedeſtriumque militum innumerabili multitudine, clarent utrobique belli gerendi ſcientiâ & promptitudine.

Putat Adverſarius peccare Domum Auſtriàcam, ſi ſpontè ſibi oblatum, nullaque prorſus ambitione quæſitum Poloniæ Regnum acceptaret: idque minimè ferendum ob illa, quæ fingit & ſomniat pericula. Quâ igitur ratione putat Regem ſuum excuſari poſſe, dum nullo juſto titulo nixus, nullo hoſtilitatis timore perculſus, ſed ſolâ proferendi Imperij ſui noviter acquiſiti cupidine inflammatus Polonos integris Exercitibus quâ terrâ quâ mari hoſtiliter aggredi auſus?

Id certè non Pacis conſervandæ cauſa, ut Gallicus ille Miniſter Umbrarius in ſua ad Regem Poloniæ habita Oratiuncula jactitabat: ſed novum acquirendi Regnum ſtudio fecit. Rebuſque ab initio proſperè ſuccedentibus ſtatim cum Turcarum Imperatore amicitiam fœduſque contrà omnes Catholicæ Romanæ & Græcæ Eccleſiæ Principes inire volebat. Scilicet non divinâ providentiâ ſed ſomnij illius vaniſſimi ſtimulo inſtigatus, quod Triumphator ille Svedicus in ſua adulatoria Panegyride, quaſi Viſio Prophetica eſſet, typis evulgare non erubuit.

Perge in Sveciam.

Perge in Poloniam.

Perge in Imperium, &c.

Quæ Adverſarius ſub finem hujus Membri de Daniæ Regis Armatura contrà Svecum obgannit, quaſi id ſvaſu Magnorum ſuorum fœderatorum Auſtriacorum factum ſit, falſiſſimum eſſe, è pactis inter Danum & Polonum initis ſatis ſuperque conſtat. Invitârunt illi quidem Hungariæ & Bohemiæ Regem, ut ſe eorum confœderationi adjungere vellet, ſed hactenus id conſtanter negatum. Nam ut ſuprà dictum, nec defunctus Imperator, nec modernus Hungariæ & Bohemiæ Rex ullâ ſe ratione obligare voluêre, ut præſtandis Poloniæ auxilijs quicquam contrà Pacem Weſtphalicam committerent.

Si

747 731

Si Suecus ſibi permiſſum eſſe putavit in Pomerania, Bremenſi, Verdenſi & Mechlenburgenſi Tractu integros Exercitus colligere, indeque Poloniam bello aggredi: Jure certè naturæ & Gentium etiam Polonis licitum permiſſumq; eſſe, ut vice versâ eaſdem Ditiones bellicis infeſtent calamitatibus, injurias ſibi illatas vindicandi causâ, nemo ſanæ mentis negare poterit. Quin & ipſa Domus Auſtriaca, ob tantas calumnias, quibus illam omnibus odioſam reddere contra jus & fas conatur, juſtiſſimam haberet cauſam idem faciendi, Vireſq; ſuas eò convertendi, ut Sueci Provincias iſtas ſatisfactorias, quas priſtinis Poſſeſſoribus eripuerant, reſtituere cogerentur.

Ex his omnibus, quæ hactenus deducta ſunt, æquo Lectori ſatis ſuperq; conſtare poteſt, Sacri Romani Imperij Ordines poſtulatis Adverſarij ut annuant, nullo Jure, nullâ Imperiali Conſtitutione, nullo Pacis Weſtphalicæ Dictamine obligatos eſſe. Nec enim Rex Hungariæ & Bohemiæ, qua talis inter Conſtatus Imperij numeratur, ſed æquo ſublimitatis ſummiq; Imperij Jure, ut Suecus, ut Gallus, ut Hiſpanus gaudet, Auſtriacas Provincias tanto immunitatis Jure poſſidet, ut nec Imperij Ordines, nec ipſuſmet Imperator poteſtatem habeant Principem Auſtriacum cogere, ut amicitias ac Confœderationes cum Vicinis aut exteris ſui invicem conſervandi causâ initas rumpat, Hoſtemq; illis prædominari patiatur.

Nec etiam Danus ob illata Bremenſi Ducatui Arma juſtè reprehendi poteſt, nam & ipſe docuit Suecos primos fuiſſe, qui tranſactionis nuperrimæ ſecum initæ pacta non obſervârint.

Moneantur Sueci, ut ante omnia & ipſi Milites ſuos ex omnibus ad Poloniæ Regnum ſpectantibus locis deducant, Boruſſiam reſtituant, Electori Brandeburgico pro damnis illatis ſatisfaciant, Domuiq; Auſtriacæ Cautionem de non offendendo, deq; omittendis calumnioſis Infamationibus, Pacemq; cum Auſtriacis, cum Polonis, cum Danis, cum Ordinibus Imperij cuicunq; Religioni addictis, conſtanter & ſyncerè ſervandi præſtent. Nec ſe Gallorum ambitionis Mercenarios in futurum offerant aut conduci patiantur. Hæc ſi faciant, facturoſq; palàm omnibus conſtet, tota iſta bellorum moles, omnis inde orta, & porrò oritura calamitas è medio ſublata erit, nec in poſterùm recrudeſcere poterit.

Querelæ Gallorum

Contra Augustissimum Imperatorem Ferdinandum III.
Postque eius mortem contra ipsius Filium Serenis-
simum Hungariæ et Bohemiæ Regem
Collegio Electorali simulque Ordinariis Imperii De-
putatis propositæ. Francofurti.
Quarum aliquot Puncta summatim collecta

Imo Dicunt Galli Dispositionem Instrumenti Pacis Germano Gallicæ ita intelligendam ut nec Imperatori defuncto nec toti Domui Austriacæ nec ordinibus imperii licitum sit aut esse possit non modo bello cum Gallis durante Hispanos iuvare sed nec permittere ut milites Germani militari Sacramento soluti in illorum partes transeant operamque militarem præstent. Nec Imperator aut Ordines Gallis tum temporis non tantum in Circulo Burgundico Imperii versantibus sed etiam ubicunque et quandocunque in aliis directe quidem ad Imperium ratione tamen utilis Dominii ad Hispanos pertinentibus terris oriantur immiscere se possint.

2. dicunt Contra hanc Dispositionem Imperatorem et post
eius Mortem Hungariae et Bohemiae Regem peccasse quod
impulsu et Suasu Hispanorum milites in Belgium et
in Italiam Contra Gallos miserint

3. Hoc non tantum paci Monasteriensi sed etiam Capitulationi
Caesareae qua cavetur Imperatorem absque Electorum consensu
et Consensu bellum movere non debere. contrarium esse.

4. Hispanos. hic ut fieret arrogando sibi tantam potestatem
in Gubernando Monarchiae Romano Germanicae Imperii
effecisse Suaque auctoritate tantopere abusos ut Imaginarias
Germaniae calamitatum eadem mala renovandi studio
Imperatorem eiusque Filium ad haec talia impulerint

5. Regem Christianissimum nullam hisce motibus ex
citatis ansam vel causam dedisse nam omnibus compertum
obversari quae fuerit Sua Regiae Maiestatis in dando et
Sancte colenda tuendaque Imperii pace Mens et ratio:
qua Virtute. constantia rebus et commodis suis quamquam
tale erga Dei gloriam (cui plurimum damni diuturnum
bellum motus inferre poterant) invigilaverit. Hermanos quos
ex ~~armorum~~ armorum sorte iam ceperat maioresque poterat spera-
re in Germania fructus si hostes suos quorum res
fuerint desperatissimae ad extrema compulisset. quae [illegible]

animi magnitudine et moderatione pacem cum alta tot
oppidorum ac artium extraditione redderent.

6. Obtenderunt pacem Ratisbonensem esse iniustam (iu-
reiurando scilicet firmatam) hanc cum Imperator eiusq
filius Hungariae et Bohemiae Rex non servaverint, per-
iurii reos esse.

Tandem in conclusione Statuum Imperii proscalem
id est ἀκέφαλον Iudicem contra Hungariae et Bohemiae
Regem totamq Domum Austriacam hisce inclytis regnis
caeterisq hereditariis iure ad se spectantibus provinciis Imperi
tualem constitutum volunt. Cuius iudicio in Genere ad
satisfaciendum omnibus nomine Gallorum Suecorum Sa-
baudorum et Ruthenensium gravaminibus propositis con-
demnari debeat.

Postulata Gallorum in specie

1. Ut indilata Germanici Exercitus ab Italia fiat
revocatio
2. Mantuani Ducis Vicariatus Imperii in Italia abro-
getur
3. Praecipiatur eidem sub poena reatus fractae Pacis
Trini restitutio Duci Sabaudiae intra certum termi-
num.

4 Statuatur Investitura Montisferrati ex instrumento pacis debitam Duci Sabaudiae nullo sub praetextu posse differri.

5. Declaretur Nullitas Actuum Aulae Imperialis (si qui fuerint) in Ducem Mutinae.

Praetensiones Suecorum. contra Domum Austriacam. ex Memoriali Suetico. Francofurti typis impresso excerptae.

1. Quod Austriacus inconsultis S.R.I. Electoribus Principibus Statibus ej. bellum contra Suecos susceperit.

Polonicis 2. Quod Danum incitaverit.

3 Quod Lubecae tractatus pacis Polonum inter et Suecum impediverint immo distraxerint.

4. Quod Moscho causam immanissimi belli in Livoniam Esthoniam et Ingermanlandiam praebuerint Caesarq Moschorum inescaverit Vana spe adipiscendae Coronae Poloniae quam tum suae Domui conciliatum ibat

5. Quod cum S.R.M. P. armis Suecicis regno esset pulsus et Quartiani nutarent tum Austriacus quendam Quirinum apud Quartianos qui iis auxilia Imperatoria promitteret. eo modo post fata Regis alicui ex Austriacis conferretur corona.

6. Quod Liscolu. Ablegatus S. Caesareae M. in Borussia opera Radziciovii seducere Comisum Deputatum Abbatem Danielem. ausus fuerit

7. Quod Minister Austriacus ad Portam Ottomanicam omnem lapidem moverit pro Polonia postulando ab Abl. Imp. Turcarum Tartarica Auxilia

8. Quod Accessione Regni Poloniae Austriacus nihil aliud intendat nisi ut fundamentum ponat affectatae iamdiu Dominationi in Universam Europam.

Ex Jtem Memoriali Suetico

Ista duo Puncta excerpta.

1mum Quod Viennae liber unus impressus fuerit contra R. M. Sueciae calumniis totus repletus, cui addita enucleatio. in eo fuerint iusti belli contra Suecos suscipiendi.

2. Quod Liscolu ante duos menses a Polonis susceptam Mediationem Gallicam Suecum inter et Polonum facta Protestatione declarataque ligae S. R. M. Hung dissolutione destruxerit.

750
140

Noua Communicat[illegible]
nessuno Ord. Ard.
Si desident. Clau[illegible]
a me Noua Idiick [illegible]
gentra illi debes [illegible]
semper. viz ad [illegible]
nupro in Lingua[illegible]
ca. cu exercitat[illegible]
et profectu.

79

Anny 1658

Imperatoris Leopoldi electione Regum Hispaniae et Galliae
in Italia, Danis Suecis Polonis in alijs partibus bellicis Academicis
litibus insignis fuit

Ferdinando III Imperatore A° Superiore in Aprili et ante eum
turbato mortalitatis ordine Ferdinando IV Filio destinato Ro:
manorum Rege. fato Imperatoris Elector Moguntinus Collegij electoralis Caput
accitis Treviren. Colonien. Rege Bohemiae Duc. Bavariae Sa:
xoniae Brandeburg. Palatino. Commendato eligendi jure libe:
re et metu absque timore. Transferendi ad Moenum ele:
ctionem novi Imperatoris indixit. Magno apparatu et con:
cursus Principum ad eam factus est. Jacobus Rang in de
scriptione singulorum fusus est huius si placet vide

Multa diuturna, gravis sententijs controversiarum difficultatum
scriptis a multis in Augustum usque hactenus fuit in eligendo de
liberatio idque circa statum Bohemiae Regis Electoris qui annum
18 ingressus nondum statum electionis quo 30 superat attigisset:
decretare postulatum Regis Galliae, Sueciae, Responsa domus
Austriacae, Succenturiatorum domus Austriacae. Regis Hispaniae,
Legatorum. Ablegati Poloniae, Petita quorundam Imperij Prin:
cipum, Civitatum liberarum, Procerum restituendorum, Creditorum,
Exulum. Annitebantur Galli et Sueci ut ad aliam gen
ad Austriam fasces Imperij deferrentur; Verum de nova
tis Collegij deputatorum, varia, de Regum simultatibus, postula
ante electionem expediendis necne, parumper dubia mora in
bia expedita, de religione Imperij statum aperta electo
dicta sententia. Subductis de eligendo eligentium calculis
in Regem Romanorum electus est Leopoldus Ferdinandi III
Filius

Rex Sueciae in Jutlandiam transmisso exercitu nobilissimum
et munitissimum arcem Fridrichs Oede vi expugnat, Regnum
vix quantum inde et vivum Danis abducit, Insulam Fuyne
occupat et Civitatem Schonen, inde in Seelandiam
transfretat ac gelu concreto mari ad ipsam Regiam Dani:
Regis Copenhagen quam et obsidione cinxit voris in
qua cum ingens multitudo hominum undiq confluxisset
ut brevi omnia (?) et jumentis necessarij deficerent
ad gemitus populi et voces exhaustae nobis Rex
belli aut gravioris cum Suecis congressu, iniquissimas
conditiones arripere debuit. Quas tamen a longo tempore
in posterum duraverunt. reiecto hoste a Cenioribus.

716

28 Martij Habita est Convocatio Univ[ersita]tis In qua

p. 69 Electus est in Oratorem Tyburtianum Joannes Racki

Admissis literis Procancellariatus D. R. di Adamo Rosciemin datis [...]
novendum Rd. D[omi]n[o] Lancutki Convivium etiam nonnisi [...]
mendum habita vero meritorum Rdi Dni sub tempus Suecorum [...]
statu almae Universitatis Concessit. Gradum quoque Doctoratus [...]
Chirotecis et Birretis, non omissis [...]bellarijs absolvet

Ad Responsionem pro loco inter Doctores Juris [...] admissus [...]
Andreas Grabianowski non omnium votis eo quod [...]
ultimus esset in Univ[ersita]te, propterea ut expectaret [...]
R. Dni Lancutki. Sed ex pluralitate (ut scribitur in [...]
iussus est respondere pro suo libitu, Salva praerogativa [...]
cutki.

Data quoque Licentia Respondendi inter Medicinae Doctores [...]
cinalis Zoparski Consuli Crac. Salva prioritate loci [Nicolai]
Zorawski S. R. M. Mathematico. Servata.

Negotium cum Illmo Regni Thesaurario qui perpetuo defalcari sibi [...]
Dn[...] bonorum Wielnwza et Melonki postulabat Commissum [...]
Lancutki Cl. D. Lucae Piotrowski et Adamo Mtynkowicz.
(Verum istiusmodi tractatio in Absentiam et [...] [...]
ab Illmo instituebatur, ideoque nihil illa perfectum est).
Ad reportandas res Vienna deputati Adamus Mtynkowicz et [Mat-]
thias Gladysz.

Reliqua puncta in aliud tempus dilata.

Januario Februario et Martio Judicavit Causam M. D. Rector quae [...]
Adventum in Academia fuit fons et Origo. Ex occasione [...]
Mortuo in obsidione Suecorum Rd. D. Mattheo Krasnicki in Coll. [...]
quod ex Praepositura S. Nicolai delatus erat. R. Sulikowski [...]
amicus requisivit Dominos Officium quatenus inquirerent testamenta [...]
more et jure suo. Absente Praeposito Domino Sebastiano Stypiciore [...]
belli in Silesia haerens, Consiliarius in Prima mensa, [...]
Dn Christophorus Zemkiewicz Juniorum Consiliarium, qui cum [...]
astans jurerat, usus est opera M. Martini Radyminski in [...] Exc[...]
essent ostij, publicorum in inquisitione Testamenti. Ex [...]
Piotrowski, Martinus Radyminski et Nicolaus Sulikowski inter [...]
pie defuncti non invento ullo testamento, ex loci consilio, [...]
do ejus esset, Consultum Cl. Dn ViceRectorem Gabrielem Ochs[...]

[...] Nicolaus Sulikowski et Martinus Radyminski adeunt. Coram quo [...]
pie defuncti idem R. Sulikowski exponit, nullum esse testamentum [...]
affirmat, et cum res post detestatum ad Universitatem [...]
tur, quid illis fieri velit rogat. Cl. Ds ViceRector [...]
dolentia Orbitatis Academiae, de amisso Rectore. Executores [...]
Rectores Rdum Sulikowski et M. Radyminski assignat, hic [...]
Cl. Dno ViceRectori, Officium et Magistratum Dominus [...] Piotrowski [...]
vivi non posse, cum ergo intellexisset Cl. Dn Ziobowski [...]

in Officio et quidem primo loco. Omnes tres, nempe Cl. Ds Pie
kowski, Sulikowski et Radymiński, Executores rep. pii defuncti
constituit, quo quantocius expediri, cum impugnata urbis Castro
in Castrinum ab hostibus futurum esset, et Inventarium omnium per
Publicum Notarium confici mandavit. Atque omnia rite et legitti
me per Executores facta, cumque die Sabbathi, sub tempus hosti
lis assaltus, ubique per urbem tormentorum fulminibus volantibus,
Levis mandatum, Inventarium per Publicum Notarium Dudkowicz
in praesentia testium confectum, consignatas arculas Notarij sigill
los clausum Magnifico Domini Rectoris, cum res variae fortunae vi
tarentur, ne quid detrimenti relicta post mortem ab hoste patierentur,
Universitati ad quam et pertinerent, consignanda assistentibus Clar.
Universitati ad quam et pertinerent, R. Ds. Consiliarii Gelarij, Iur. D:
tum cum nulla muniments, et pignora defuncti habuit, prosp.
xecutores, quae multis et pignores defuncti habuit, prosp.
habebantur
Data Convocatione Univ. inter alia puncta hoc etiam de dispen
sandis et assignandis Executoribus, post intestatum R.R.a Dr. Krusiń
M. Ds Rector proposuit. Circa quod cum varii essent Sen
tentiis, et alij de dividendo, alij in alio dependerent. Dr.
Dni Professores. Rdus Ds Sulikowski palam, sponte, libere
fassus est, sibi constare dixit, nullum testamentum pii defu
dum condidisse, petere tamen ut tantisper Alma Universitas Susp
deret executionem suam pro libito, donec A.R.D. Kurbawski
rediret, se enim huius spei esse, quod saltem Codicillos pii
defuncti apud Ipsum A.R.D. Kuchenski deposuerit, Concl
sum itaque ex voto solius Dni Sulikowski, addita Conditione
quod si interim casu aliqua res perierint, id damnum R.
Sulikowski fieret.
Integro biennio nulla mentio Testamenti, unquam facta est, R.
deuntibus domum, post cladem et urbe hostem, Dimissus Pa
tribus et Collegis, idem Rdus D Sulikowski referebat, nullum
testamentum esse factum a pie defuncto R. D. Krusiński;
Veruntamen non multo post, in Octobri vocatis Ex. D. Jo
anne Racki et Dno Jodłowski in suam habitationem, me
nu propria conscriptum idem R. Ds Sulikowski tanquam pu
blico Notario Andreae Baranowicz (qui tamen in numero
Publicorum huius dioecesis receptus non est) testamentum ad
Publicandum offert, et oblatum M. D. Rectori, non publica
candum offert, et oblatum M. D. Rectori, non publicatum
brevis literis, nec vocatis officiose ad quos res pertinebat
approbari petit. et obtinet.
Vigore testamenti aliquas res, propinqui defuncti
petunt, Rumor testamenti in T. Societate serpit. inspicitur

et facili mendum in illo decreto [illegible] deprehendimus, [illegible]
simum quod in eo a Rectore Contubernij Gelanij liberum se esse
defunctus pronunciaret eo quod illius non fuisset Provisor
sed rerum piè defuncti Smieskowicz Domini et [illegible]
Movit ea res V. Coetum Domus Maioris, et petit Patronum et [illegible]
minum rerum omnium testamento Smieskowij institutum
Ex. D. D. Thomas Lepierski Propositus domus maioris [illegible]
[illegible] intercedit in Judicio Rectorali, res quae essent [illegible]
Contubernij, tangi non debere, nisi prius fiant res Contuber-
nij Gelanij a piè defuncto tanquam Provisore administratae
aliter et jundire res inchoata. a decreto M. D. Rectoris [illegible]
Coetus suum confirmationem res fieri mandaret, Convocatus ad
duos Consiliarios. In eadem Convocatione Con[illegible] 1648
et 1657 et aliàs in Universitate servatum, M. D. Rector
Praesidebat et causam eandem iterum judicabat, reclamantibus
quibus adesse [illegible]. Erant in eodem judicio et Assessores et judices
A. R. D. Jurkowski, Kurbowski, Sulikowski, [illegible]
approbant sententiam in Prima instantia latam.
Sine fastidio, sine labore, sine alio Consilio [illegible]
[illegible] V. Coetum Convocat, et ad media Pacis inflectit, ac
tandem in aliis [illegible] velint agere rejicit ipse causam, [illegible]
non prosequi rejicit et contemnit.
Hoc successu laetus praetensi testamenti Executor, 28 Maij [illegible]
[illegible] V. Officio domus Instituit actionem M. D. Rector hoc sensu. Quare vos ausi estis
impugnare testamentum Rdi Dni Krasnicki Quasi tamen non
haeres [illegible] ab actione et terminis
[illegible] Pilowski Quare tu non reddis res piè defuncti [illegible]
[illegible] depositas. Sed et isto sine progressu dimissus
Summa tempestas incubuit Praeposito domus electo 1648
Continuans suum Ministerium in Conclusi Domus ex [illegible]
tione 24 Maij Celebrata, pro juramento sui officii, [illegible]
Electum fuisse in Provisorem Contubernij Gelanij Matthaeum

Krasnicki.
Criminis ergo falsi quia sic scripsisset, et peculatus quia [illegible]
pridem Smieskowij [illegible] pecuniam Censualem acceperit,
nec eam intulit in Regestra, accusavit R. S. Sulikowski
V. M. Martinum Radyminski. Coram Judicio M. D. Rectoris,
Assidebant judicio A. R. P. Stanislaus Jurkowski, Andreas Ku-
charski, Albertus Dabrowski, Joannes Ponski, et Albertus
Walkiewicz. Hic Reus ante omnia Summatim calumniis,
multis antea Calumnijs oppressus Accusatori obtulit,
Quod cum praeter spem Accusatoris et judicantium accidisset,
[illegible] aliquot terminis, Rector ad Juris [illegible]
[illegible], Calumniis

atq; illud ut infra patebit ex pluralitate v. esse servandum in Proces.
Academico juste an injuste Dnum vel Cum Canonec judicet presentire
Sequenti termino dum urget Accusator. Petit legitimatori perso
nam Rei. Dum se urget nec explicare potest dixit se nomi
V. Cortatis accusationem instituisse. Falsi Convictus Nulla enim
Convocatio hac de re habita fuit. Petyt hanc Causam ad V. Coet
tum remitti quam, donec fuit Eppatus etiam Monitorialibus literis
M. D. Rectoris compulsus non Convocavit nec Causam induxit.
Sequenti Comparatione dum a Reo urgetur in Judicio V. Coetus
per Inhibitionem subreptitie a M. D. Rectore obtentam sine ulla
mutione parti facta ad M. Dnum Rectorem avocat et silet. Dum
tibus Rectoribus qui ne accusator perit justitia Inhibitionibus. proce
debant Ao 1660 ad Continuandam Causam Citatus subsequenter Cum M. Dno Rede
rem tanquam suspectum excepit, cum in ipsius Causa Cum M. Rec
dyminsky ut infra patebit Supervaliter Sentire voluit Nonlic
re Contra Rectorem excipere. Contumax igitur Excommunicatus est
Ab illo Cum Sententiam Excommunicationis et literas executoriales valvis appensas, Sue
Chartam in qua nullitatis arguebat Excommunicationem, appendit.
mox appellationem ad S. Sedem interposuit. et vuius Inhibi
tionem ne anglus Citaretur in partem et M. Dnum Rectorem ab Ep.
obtinet.
Mendacium omne Nihil est. Est quippe non ens. huius oppositum
semper verum est. Mendacium esse Contrarium est Fastuose Contum
Sed et tyrannice procedit. Sed mox deficit. Mendacium ex
tenui est facile perspicitur si modo inhuspiciatur. Me
dacij Pater diabolus est Unde proles illius tortuosa nec
sibi nec veris coherens. Mendacium est nihil et sin
Deo factum est. Mendacium nusquam subsistet licet men
cerebris reperiatur. Mendacium luciratum est. Verum tam
aperitur oculis lusciosorum clarum in luce Statuet et aliqu
do Deus revelabit obscura tenebrarum et absterget omnem
lacrymam ab oculis oppressorum.

In Quadragesima Andreas Grabianowski pro loco Respondi
qui ut sibi viam sterneret ad Cathedram Sterneret Padi
nomine Laurentius aspersorum et 100 aureos pro ne oppressus Protestationem
quod vix iuxta Statutis est et duo tantum servat, et qualit
in Responsione A R. D. Dankowski, . ferebat Sermone
loco A R. D. Joachimi Sprewnij Quam Quia dignum
esse lectu hic appono

720

1658

658 Cum Ill[ustrissi]mi Recteli in Rectorem idem Zamoyski Rolinski Ambrosij Recte
rati. In Collegio J[uris] C[anonici] apud Cl[arissimum] et Adm[odum] R[everen]d[u]m D[omi]n[u]m Lancicki ex neclig[entia] Cu:
stodia. In Collegio Minori apud Ex[imium] Joannem Czernek, in Contubernio
Jagellaniano incendio periculum incendij in Collegio Maiori flamma fu
nus dimissionis Professorum et maximi per personam eiusdem Vatro
1660 vari tumultus Studiosorum exorti in Convocatione Regni Senatus
sinistre informatione nec non S[acrae] R[egiae] M[aiestati] D[omi]no n[ost]ro Clementissimi designi
nis de excludenda ad tempus Academia hoc est de abolenda Regi
nis de ~~disciminis~~ Plagium, e:
Schola et D[ivi] Jagellonis viua memoria, ~~diferiminis~~ Plagium, e:
rupit 7 maij Hora Noctis 6.
Martinus de Slonkow Slonkowicz nuper ex decano Artisterum re:
cedens cum R[everen]do D[omi]no Papencovio a mitibus vuxe, nocte Cereo ac:
censo neglecto flammam autem Chartis et libris corripientibus
fumo antequam se conclavi eriperet suffocatur in terram prola
psus in modum Crucis expiravit. Stanislaj Cieski puer adhu
dum suis a servitijs clamore vociferantis Dni Jesu nomen Jesus
et Maria invocantis nec non nidorem quem ferre in ahio non
poterat excitatus ad respiciendum, fores singulorum pulsitans
D[omi]nos Collegas Serio excitavit. Nam prophores qui accurrerant
et fores effregerunt fumo vehementi repulsi extinctum iam
pedibus ejus adm[od]u[m] foras exhaxerunt. Fumo aut[em] ea lu:
culo aperitis foribus cedente flamma vires maiores et maio
rer sumebat. Conclumatum et actum de Collegio Maiori vi:
debatur nisi Deus propitius. et D[omi]n[u]s Stanislaj huius sacer
et festus dies Orabatur. nec non accurrentium hominum
vndiq[ue] industria laber et aquae asspersio ad horam usq[ue] 12
ignem restinxisset. Ois sua Bibliotheca Persij Polonicus
impressus, Juvenalis Eidem Polonus prelo mandandus, Cum aliis
bonis, nec non Selectiones Libri quos ad usum ea Professi:
onis acceperat una cum depositis Oratorij, Contubernij Phi
losophorum Fisci Phci igni absumpta sunt. Verum oem bo
norum jacturam Superat Damnum Facultati Artisticae Ma
tum Tres enim Libri Receptio Metrica Laborum Baccalaure
orum Metrica Promotionum, et Pars Metricae Laborum
Dominorum Professorum in Facultate Phica laborantium quos
nondum prout debebat Successori Decano reddiderat
alij consumpti altera vix tres superfuit.
Vir fuit bonus et doctus nuper Baccal[aureu]s Th[eologia]e et S. Floriani Ca
nonicus Creatus, at quod observatu dignum) infra Octavam S.
Floriani. Cum Collegio Maiori Capitulares S. Floriani possess
nam propositam agebat Nicolaus Sulikowski Canonicatum deren
Andreas Kucharski, Minorem Albertus Papenkowicz
cum ois sua Suppellectili ut ore Collatius funerari deberet
extinctus est. Quis novit Sensum Domini aut quis consili
arius eius fuit An non flammarum Restinctor et Contur

IN NOMINE DNI Amen

Cunctis hoc publico Instrumento pateat et evidenter sit Notum. Quomodo Anno a Nativitate eiusdem Dni Millmo Sexcentmo Quinqmo 8vo. Indictione Rta Vndma Pontificatus Ssmi in Xpo Patris et Dni nri Dni Alexandri Divina Providentia Pappae eius Nois Septimi felr Moderni Anno eius Quinto Die vero 17 Aprilis in Mei Notarij Publici Testiumq infrascriptorum ad id specialr Vocatorum et rogatorum praesentia personalr constitutus Clarissmus et Admodum Rndus Albertus Lanecki I.V. in Collegio DD. Iure Consultorum Professor Ecclarum Collegiatarum S. Omnium Sanctorum S. Michael in Arce Crac. Canonicus Principalis tenens et habens suis in Manibus Chartam quandam papiraceam protestatione cum appellatione in hac Occasione cuiusdam quasi responsionis pro Loco inter DD. Doctores Facultatis Iuridicae Clarissmo et Admodum Rndo Dno Andreae Grabianowski I.V. Doctori Romae Promoto Proto Notario Aplico Scholastico S. Omnium obtinendi permissae ac subsecutae in se continentem tenoris sequentis Coram Vobis Notario Sacra Authoritate Aplica Publico Testibusq hic praesentibus et adstantibus Ego Mr Albertus Lanecki I.V. in Alma Universitate Crac. Licentiandus ac eorundem in Coll. DD. Iure Consultorum Fundi Lubrycza Professor Ecclarum Collegiatarum S. Omnium Sanctorum S. Michael in Arce Crac. Canonicus personalr constitutus omni meliori Modo quo Melius et Validius de iure possum ac debeo insistendo ante omnia Protestationi et appellationi iam alias in facie Inclytae Universitatis Crac: a commissa licentia ex pluralitate Votorum respondendi pro Loco inter Clarissmos DD. Doctores Facultatis Iuridicae in favorem Clarissimi et Admodum Rndi Dni Andreae Grabianowski I.V. Doctori Romae promoto Praebendario ac Professori S. Mariae Magdal. Proto Notario Aplico S. Omnium Crac: Scholastico per me in Continenti Verbo 28. Martij Anni Currentis interpositae et rursus coram Perillustri et Admodum Rndo Dno Adamo Roszewski I.V.D. et Professore Canonico Crac: ArchiDiacono S. Omnium ad S. Nicolaum Praeposito tanquam primario Facultatis Iuridicae Doctore ac eiusdem Regente in praesentia Dicti Clarissmi et Admodum Rndi Dni Andreae Grabianowski in Nostris ac repetitae insistendo Solenniter contra Actum eiusdem quasi sic dici meretur responsionis non expectata Mei in Licentiatu Iuris renunciatione ac Insignium Doctoralium assertione subsecutum signanter contra Locum inter DD. Doctores Nos Mgfici Dni Rectoris ex omnium quasi Unanimi assensu concedi alius paraverit assignare et Cathedras alterius in Coll. Iuridico Usurpatione protestor appello de quo Nullitate Mea dico et praedictum Clarissimum Admodum Rndum D. Grabianowski Vigore praetensae responsionis in Nullo Actu Universitatis aut Facultatis vel Communitatis Locum quasi sibi designatum hactenus praetendere aut occupare antequam ego promotus fuero in Doctorem I.V. aut Cathedras alterius Usurpare, et arrogare debere aut posse titulo aliquo Legitimo. —— Primo ex eo quia cautum est Lege publica eademque Iuramento et Continua Praxi firmata de aliis Promotis et respondere Volentibus Ut habetur Fol: 53 et 54 in Statutis Universitatis. Responsione non alias nec aliter fieri debere nisi in Loco suae Vocationis et Promovendis. Porro Clarissmus Dnus Grabianowski tam in Universitate quam in Facultate Loco quam sit iunior est Notorium Cum ego Mr creatus sim abhinc Annis 22 ad Collegium Clarissmorum DD. Iure Consultorum (et quidem ex Collegio Maiori Regius Professor et Canonicus iam S. Annae designatus) decem elapsi sunt Anni ex quo sum Vocatus Unde Nec favores Clarissmorum et Admodum Rndorum DD. (salvo cuiusvis honore) Votantium quibus subvenit est quasi ad istum honoris Praerogativam propter Clausulam non alias nec aliter poterant Iuris aliquid in praetensa Responsione tribuere, tum quia Leges non debent esse ludibrio Lege si Praetor ff. de Iudicijs et Nemo in Iudicijs aut Actionibus suo sensu sed legum authoritate regi debeat

Ut est Textus expressus in Cap. 1 et Cap: Ne innitaris extra de Constitutionibus L. Leges C. de Legibus tum quia quae contra Jus fiunt pro infectis habenda sunt ac si facta non fuissent cap: quae contra de Regulis Juris in 6to. et Privilegiis Almae Universitati concessum a Vladislao Jagello cam duntaxat robur habere iubet Rectoris Sententiam quae est secundum formam Statutorum et non aliter Herburty in Statutis Regni Titulo Schola Crac: tanto magis quia ego legem hanc pro me allegavi ac me oppositi allegarunt ex iureque praescrip-to debere exspectare cum Actu Responsionis donec ego fuero Insignia consecutus cum Vota de responsione pro-tensa fierent. Secundo quia in Statutis Facultatis Nostrae Juridicae expresse promissum est quod videre licet fol. 25 quod postquam annuerit alicui Universitas ut habeat locum inter Doctores quatenus remittat ad Facul-tatis eiusdem Doctores quod observatum non est, deinde ut idem responsurus et incorporari cupiens accedat ad Decanum Facultatis et petat sibi Convocationem Doctorum fieri super sua admissione ad respondendum fieri pro Loco iuxta Universitatis praessignationem eodem fol. 25. Haec autem forma servata non est quin omnia fabri-cata latenter et in Convulsionem Statutorum Juridicae Facultatis irrequisito Primario Doctore et Prodecano Perillustri et Admodum Reverendo Domino Adamo Roscrewicz Canonico Cathedrali Crac. Seniore Collegii et Facultatis pro re per praetensum Dominum Respondentem. Porro Defectus formae vitiat actum DD. ad Legem hoc consultissima C. de Testamentis facit et extravagans Ambitiosae de rebus Eccl. non alienandis. Tertio quia necdum est Facultati DD. Doctorum in Collegio Juridico incorporatus ex quo non persistit in manibus eorum Juramentum cum tamen Statutum Universitatis supra allegatum fol. 53 et fol 54 eandem Clausulam apposuerit de respondere volentibus non aliter nec aliter nisi praevio Juramento. Quarto quia ego iam immediate in Cancellarium positus sum in Licentiatum renuntiatus Authoritate Perillustris et Reverendissimi Domini Nicolai Oborski J.V. Doctoris Archi Diaconi et Sede Vacante Episcopatus Crac. Administratoris Perillustre et Admodum Reverendo Domino D. Adamum Roscrewicz J.V. Doctorem Canonicum Crac. a sua Reverendissima Dominatione de Jure Deputatum ProCancellarium proposi-tum post Clarissimum et Admodum R.D. Stanislaum Oleszowski S.T. et J.V. Doctorem ac Professorem Ordinarium ProtoNotarium Apostolicum S. Omnium Custodem ex quo me dimovere sine Facultatis eiusdem Cognitione quisquam nec potest nec debet. Quod enim Nostrum est sine facto Nostro ad alium transire non potest L. quod Nostrum ff. de Regulis Juris et Nemo plus iuris in alterum transferre potest quam ipse habeat Cap. Nemo de Regulis Juris in 6to. Quinto quia per me non stat quod post primam hic solennis in Jure Utroque obten-tam Lauream insistens Legi Sanctissimae de Anno Millesimo Quingentesimo Quadragesimo 3tio Rectoratus Mfici Domini Joannis a Piotrkow sancitae ne ullus Professorum Acad. Crac. alibi quam hic ad gradus Superiorum Facultatum promoveatur non sim in Licentiatum ac Doctorem promotus. Post primam eandem Lauream obtentam illico Posnaniam Director fui ablegatus. Ibi rebus viduatas adspexi hucusque altiores Doctorales Cathedras. Dum Sueci et Transylvani potirentur in Urbe rerum piaculum fuit alio cogitationem diver-tere. Postquam responderunt pro Loco duo Clarissimi DD. Doctores in Nostra Facultate aperiri Examen per ProCancellarium procuravi, examini me subieci. Affui cum Perillustri et Admodum R. Domino Adamo Roscrewicz ProCancellario apud M.D. Rectorem, dum suae ProCancellariatus Diploma exhiberet in Convo-catione (cum adverterem in Puncto de patentibus literis ProCancellarii inferiore loco quam meam postulationem in-sertam fuisse) petii ante omnia ut de ProCancellarii Authoritate Negotium fieret. Nil ad hoc responsum. Quin-imo easdem literas nescio fato quo alioqui relictas praetermissas et aliorum. Quaestionem ipsius eundem iam, Dies designata a Perillustri et Admodum R.D. ProCancellario certa pro mei in Licentiatum renunciatione et eo Nomine adii Perillustrem et Admodum R.D. Stanislaum Jurkowski S.Th. Doctorem et Professorem, S. Floriani Praepositum et tunc Vice Rectorem Magnificum quatenus convocari faceret per Mandatum Almae Universitatis omnes Ordines allegando parata omnia et Apparatum in Saccaro etiam quia approximat ad eum dum Possessionis Perillustrissimus ac Reverendissimus D. Andream Trzebicki Nominatum Episcopum Crac. et Acad. Cancellarium eius Dies et rem debere post Modum in protractionem iri exposui a Mandatum dari. Nequaquam ipse respon-sum mihi est, sed exspectandum M.D. Rectorem. Quin adii Clarissimum ac Excellentem Virum D. Gabrielem Ochocki Medic. Doctorem Consulem Crac. cuius probata est semper in bono Communi propagando Universitatis

sua fides qua sollicitudo, animo verè Magnanimo ac invicto, quatenus cum M. D. Vicerectore supranominato in rem meam ageret pro sua authoritate et daret rationibus Meis locum. Nec tantus Vir inflexit animum ad Licentiaturam meam accelerandam, iam vero imputari ei non debet, per quem non stat Cap: imputari de regulis iuris in 6to. et sine culpa, nisi subsit causa, nemo puniri debet cap. sine culpa de Reg. iuris in 6to. Sexto quia indignationis inter Professores est Materia ac iurgiorum nedum sed invadendi et supplantandi alios arte pelasga vel de ambitu cogitantes incentivum ut me loco in Universitate laboribus functionibus publicis nomine Universitatis eidem Prezna ac Poznaniae nomine Procancelli etiam piè defuncti Admodum Rndi Dni Iacobi Titelij Canonici Crac: in renuntiandis Licentiatis in Philosophia Nedum Decani in Facultate Philica dum essem Collega Maior adeo et gradu sacerdotij iunior cum Clausula illa quantumvis salvo post Modum loco meo et alibi promotis, hic tam laurea insignitum quae potiorem ad omnes ascensus reddidit et in procinctu promotionis consistentem attento etiam eo quod aliquando illius fuerim pro laurea prima in Philosophia Examinator et in Vocatione ad Collegium Maius apud RR. illos Venerandos dum Praepositum agerem fautor non sine meo grandi rubore et qualis qualis examinationis pro qua sudabam etiam Nunc in rem Universitatis Almae dum Wiercius et Rakocianus Generales urgerent ad iurandum Clerum hosti praestandum, Nec unquam pedem ex Academica statione extuli, qui Consistorij Archivium ad Custodiam in rem saepius dicti Dni respondentis recepi, et manibus meis tuto locavi. Qui etiam praebendae S. Magdalenae Ne aliquid incommodi accideret precavi, Nedum per festa Omnium et S. Annae non parvas excedi Molestias antecolet. Quia iura clamant qui prior tempore potior iure, qui plus incommodi sustinuit prius opus est praemium consequatur. Non debet inde iniuria nasci Unde opus est iura fodire. Locupletari Nemo debet etiam ad perbreve tempus cum alterius iactura. Devium est a cursu Naturae, ut secundo aut tertio genitus succedat, antequam primogenitus adierit Possessionem, et Vinum Vetus praevaleat semper Novo. Quia possessor Malae fidei non praescribit, et quod ex bona fide non est peccatum est Cap: finali extra de praescriptio. Septimo Quia dum promoveri voluisset retroactis Annis piè defunctus Admodum R. Daniel Sygonius Canonicus Crac: et in eam rem permissa fuisset licentia respondendi Tunc illius Magnis R. Adamo Opatovio et R. Gilewski conclusum et determinatum per Universitatem Ut habetur in Conclusionibus Universitatis Fol 174 et 175 quod utrique illorum non poterant locum accipere, nec in Universitate nec in Communitate, nec pro Doctoribus recipi nec se Doctores Nominare nisi prius Senior R. D. Sygonius Doctor creatus fuerit, et tum demum Rndo Sygonio locum Doctoralem occupante sequentes eundem occupent. Salvo iure addendi ad praemissorum omnium Nullitatem deducendam, loco et tempore opportunis, coram quo de iure venerit fusius allegandi. Super quibus omnibus et singulis praemissis idem Clarissimus et Admodum R. Dnus Albertus Zaniewski supra Memoratus protestans et appellans petijt à me Notario publico infra scripto praesens publicum confici et extradi sibi instrumentum. Acta sunt haec Casimiriae ad Cracoviam in Domo solitae meae Residentiae Sub Anno Dni. Mense Indictione Pontificatu quibus supra. Praesentibus Famatis Ubl. Laurentio Boxicki Cive et Apothecario Casimiriensi Mathia Nowacek, et Ingenuo Casimiro Longier Testibus ad praemissa rogatis et requisitis.

Notarij Signum

Et quia ego Mgr Paulus Albertus Przybitowic Publicus Sacra Authe Apca Notarius Dioeces. Crac. et Archivio Curiae Romanae descriptus, praemissis omnibus et singulis dum à Clarissimo et Admodum Rndo Dno Alberto Zaniewski IV. Professore fierent, una cum testibus suprascriptis praesens rogatus et requisitus interfui, eaque sic gesta et facta vidi, audivi et percepi, Ideo hoc praesens Instrumentum, licet aliena manu mihi tamen nota et fide digna scriptum subscripsi, consignavi, in fidem omnium praemissorum.

724

quem Patronus in Canonica sua Lites, contemptum sui et neglectum castigare
et nos omnes nui [illegible] torpentes admonere voluit?

Dy multa neglecti dederunt
Hesperia mala luctuosa.

Sed jam ut Heterogeneos ignis separavit ita qualiter discordia
Cuius iste ignis [illegible] fuit Dnos Professorum in diversa a[…]
egerit videamus.
24 Maij Dedit Praepositus domus Maioris Convocationem ad vocandos
in loca vacantia Dos Professores, tum ad Collegium Maius quam ad
Minorem Domum Qui melius sentiebant propter defectum Diis
et continuas in nostris Communitatis devastationes pro militibus Con-
tributiones, tum propter debita multa jam olim alterius et
Professoribus contracta deliberationem huiusmodi ad aliud tempus
differendam esse vel saltem non simul omnes sed divisim
vocandos ne forte mensa omnes deficeret. Aliter pluralitati
visum. discessi ego ab ea Convocatione cum interpositione
no Protestationis eo quod ex Professione mea nihil percipere
in paucitate Dnorum Collegarum, quod si numerus Cresceret
Gymnasii laborandum esset. Itaque Cl. et Adm R. P. Dni Electores
Cl. et A R. d. Joachimus Spewnius Andreas kucharski Curat
Piotrowski Albertus Dabrowski a Prima mensa S. T. et P. docto-
res in Secunda R. Albertus Papencovius et Nicolaus Sulikus
a Tertia R. Lepiecki Swyiewicz Rusky Nominarunt et ele-
gerunt ad Collegium Maius ex Minori Andream Thiscrewski Sta-
nislaum Slachetka Christophorum Stellanowicz Simonem Makuse-
Oes praeter unum Christophorum Stellanowicz ea pluralitate delectus
Ad Collegium vero Minus Samuelem kowalewski Danielem Jodlo-
wski Joannem Driedric Jacobum Bachrelowicz Bernardum
Cdwonia De qua quidem vocatione Rector Univ. 1657
A. R. d. Stanislaus Jurkowski apud Rmum et Illmum Epum ac Can-
cellarium tale judicium pro fide et aiebat tulit Oes in ea
vocatos timendum esse. Occupasse loca nobilioribus pro-
habitis indignos dignissima Nullum jam esse in Academia
Oratorem Poetam Phum et hoc quidem dicere et fere
Universitatis. Duobus post hanc vocationem diebus
26 Decanus Facultatis Artisticae indixit sua Facultati Convocationem
ante hunc diem in Aed insolitam ad eligendum Novum
dominum Decanum. Causam afferens Nolle se in ea Re[…]
laborare in qua non meritis sed favoribus ad altiores gra-
dus janua pateret. in qua juniores senioribus praeferren-
tur in assequendis beneficijs et honoribus. Alij cum consola-
tiis verbis locum non daret electus est in Decanum D. Chri-
stophorus Stellanowicz Hic primus erat effectus istius vocatio-
nis. Alter ipsa in 7bri refertur.

Alterius ex discordia inter D.D. divisionis sive [illegible] no occasio extitit M. Ds Rector Qui contra Statuta [illegible] Facultatis in Collegium illud descendit Convocationem, inde ubi ex una voce Decanum Facultatis elegit Cuius Iudicio anevtendo Protestationem solemnem Dñi illius Collegii opposuit Cuius hic habetur authenticum.

A communi quoque Canonum et Scripto a Statutis Universitatis p. 4 de Iudiciis. a Processu in toto Orbe Iuris observanti [illegible] haud [illegible] recedere placuit DD ante Publica [illegible] et Iuramentum Calumniae Sublatum et si quis alius Provocaret [illegible] Academiam Proscriptis declaratus est et Causam Theol. Philosophici sine cognitione causae iidem qui antea iudicarunt et a quibus appellatum est in Universitate determinarunt

Conficiebant Quidem profundo Consilio, ut sic Primates Tyrannidem in Academiam invehenerent, nec esset in Re P. liberum qui resistere possit Potestati aliquorum. Datur ipse [illegible]

14 Junij. Forma solita Ada Rnde Dñi [illegible] adest H. T. in Hypocausto Loci Collegii iunis hora 18 ad audiendum petitum A R. Stanislai Jurkowski S. T. D. Praepositi S. Flori. Legendas literas [illegible] Deliberandum de Vice Cancellariatu Rdi Dñi Koszeniec C.C. [illegible] iuramento Calumniae hactenus nunquam Usurpato, pro integritate Iurisdictionis nrae ac indemnitate fori propria testationem quorundam consulti, ac de opportuno super hoc remedio; Decidendam causam Theol in Dñor Theos [illegible] elum Varsoviam pro Comitiis Regni residenda bona [illegible] devastatis, providendam pensionem Facultati Theol [illegible] banatis clari obligatam, et alia si quid per Rectorem [illegible]

p. 71 proponentur. Sub poena non contradicendi [illegible] obligetis bonum Universitatis

Cui Convocationi data Unanimi consensu loco [illegible]

Quo petit A R. d. Jurkowski Relaxationem pensionis ex Praepositura S. Floriani Universitati solvi pro Festo Epiphaniae solita. Altera ut sibi pecunia Voniciseiana munio [illegible] sidium claretur. Hoc posterius petitionis membrum cum nihil iuris ad pecuniam Voniciseianam [illegible] haberet intermissum est. Ad alterum Responsum pro Annis 1655 6. 7. 8 fieri sibi condonationem. pro sequentibus annis quantum percipiet proportione servata reddituum Universitatis iuxta Incorporationis Privilegium et Ordinationem solvet (Nos d. R. benigniorem Scripsit condonationem)

x

In Nomine Dñi Amen. Praesenti publico instrumento cunctis pateat evidenter, et sit notum, Quomodo anno a Nativitate eiusdem Dñi Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo Octavo Indictione Romana Undecima Pontificatus SSmi Dñi N. D. Alexandri Divina providentia Papae eius nominis feliciter moderni Anno ipsius Quarto die Vero Januarii, In mei Notarii Publici testiumque infrascriptorum adhoc specialiter Vocatorum et rogatorum praesentia personaliter constitutus, Illris et Adm R. Dnus Adamus Roszczewic J.U.D. et professor Cancus Crac. Collegii D.D. Iureconsultorum Senior pater et primus Doctor tenens et habens suis in manibus schedam subinsertam paratam protestationem et manifestationem cum appellatione in se continentem, cuius tenor sequitur talis. Coram Vobis Notario publico tanquam legali et Authentica persona, testibusque hic astantibus et praesentibus personaliter comparens animo et intentione provocandi et appellandi, tum et protestandi Ego M. Adam. Roszczewic J.U.D. et Professor Ecclesiae Cathedr. Crac. Cancus et in domo D.D. Iurisconsultorum Collegii Crac: primus Doctor et ut vocant Senior pater existens inhaerendo legibus et statutis et consuetudinibus antiquissimis Collegii praefati quorum contrarium non extat, et secundum dispositionem eorundem querelam meam depono et dico Quod licet ego inhaerendo statutis facultatis Artis Iuridicae et dispositioni eorundem iuxta praescriptum et eloquentiam statutorum Convocationem ad eligendum Decanum facultatis Artis pro die Vigesima Septima Mens: April: Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo Octavo pro hora prima pomeridiana in medio Horologio omnibus D.D. et Professoribus quorum intererat per terciarium Collegii Nri iuxta consuetudinem receptam tentam et approbatam praesentari et intimari praecepissem pro eademque die statuta et hora determinata, omnes parati ad Stubam Communitatis sub poena non contradicendi Venire debuissent prout de facto Adm Rendus D. Albertus Lancucki J.U. Licentiatus Cancell. Ecclesiae Coll. Omnium Sanctorum tertium locum tenens in Collegio dicto professor Venit. Admus autem Rndus Andreas Prabianowski in ordine quartus Professor praesens licet esset in sua habitatione sciens de die et hora praescripta pro electione Decani de avisatione Perciani et futura Convocatione per servitorem suum certior factus, ille tamen in sua habitatione se occlusit nec Perciano praesentari sibi dictam Convocationem permisit fores occludentibus et ridentibus servitoribus quod praesumitur in fraudem legum et convulsionem statutorum et in gravem contemptum Senioris Patris fecisse. Quam Convocationem et absentiam Adm Rendi D. Stanislai Bzezdowski secundum locum tenentis Doctoris qui extra Cracoviam tunc erat Visum est ad certam

757

747

tempus nobis duobus praesentibus qui huic Conuocationi interfuimus sub eadem data et termi
no differre quod et fecimus. Tandem Decima Die Mai eadem conuocatio sub tempus ele
ctionis Praepositi (quae etiam non suo tempore facta est) iterato per me data et intimata om
bus DD. quatuor Doctoribus et Professoribus transmissa per Percianum deinde in qua
Conuocatione, cum animaduerterem Adm Rendum Dnum Andream Grabianowski contra le
ges et praescriptum statutorum non mihi sed inferiori Adm Rendo D. Osendowski Votum
dare et fauere, mihi vero Adm Rendi Zancucki Uti primum professorem tantum dedisse
se ex paucitate Votorum infectis rebus. Quod non per me stetit sed per contradicentes
leges conculcantes discessimus. Quod cum ego paucis exactis diebus ad Magnif. D. Re
ctorem Franciscum Rolinski Phiae et Medicinae Doctorem Consulem prc: detulissem abesse
misse ferendo velit eos monere ut satisfiat Legibus quod et in priuato promiserat. Nihilo
minus tamen Magnif. D. Rector saluo eius semper honore et reuerentia data Conuocatio
ne die Vigesima 3tia Mai ad conciliandos animos et errores corrigendos omissa admonitione
contra fas omne et obloquentiam statutorum ex Uno Voto Adm R. D. Grabianowski sue
pro Adm Rendo D. Osendowski conclusit. Nam tunc Adm Rei D. Zancucki loco senio
tus primi enim M. Rector ad D. Grabianowski quam ad supra nominatum induxit ne conue
niente et contradicentes ordinem non esse turbandum dicente in proximi enim Doctor
dus pro Doctore habendus. Licenciatus cum iam esset in priuato conclaui renunciatus nec per
stetit sed per M. Rectorem qui Mandatum ad conferendam Licenciaturam eidem publice non de
protelationibus promissionibus, et sollicitationibus eundem demulcendo, multa verbis pauca in facto
praestando ne videretur Actum inductionis ad iuniorem se promotione labore meritis inferiorem
posttergatus cum fuerit recessit cum protestatione. Nihilominus tamen M. D. Rector ex Uno Voto
Adm Rendi Grabianowski conclusit, in haec verba prorumpendo. Ego Adm R. D. Osendowski
Vocem meam et sententiam addo, Decanumque cum esse concludo et nomino facultatis Juridicae quib
bus verbis personaliter interessendo actui auditis. Ego suprascriptus Adamus Senior P. dicti collegii
conspiciendo statutorum nostrorum conuulsionem manifestam et consuetudinum sancte et inuiolabili
ter a Maioribus nris tentatam in praemissis semper obseruatam dolenter id accipiendo Actum huiusmodi
tantum Violationem statutorum continere sed etiam futuram esse causam et originem discordiarum et dis
scensionum inter Professores Juris cum per Dei gratiam in charitate hactenus vixerimus ex quo et

tunc et de facto in praesentia eiusdem Mag. D. Rectoris, Dni Osiedowski et D. Grabianowski de inte
gritate statutorum eorundem indemnitate et substantia et consuetudinum nostrarum nunquam antea vio
latarum nec suo loco motarum tum et de nullitate omnium et singulorum praemissorum in contrarium faci
entium, et quomodolibet facere valentium verbo protestatus sum et fui, atque in continenti ad quem de
iure in quantum opus est a statutorum et legum convulsione et consuetudinum violatione omnibusque aliis
et singulis gravaminibus illatis appellavi et provocavi ac cum ibidem in instanti quaesitum fuisset
a M. Rectore ad quem appellarem, num ad DD. Consiliarios, an vero ad Universitatem, cupiendo
forsan Appellationi meae differre modeste et expresse tercia vice cum a me quaereret Respon
di Dominos Consiliarios ita nutu Mag. D. Rectoris Almamque Universitatem dependentis hisce tem
poribus paucis admodum exceptis idem sensuros proinde praestat compendiose ad eum ad quem
de iure durum enim est coram suspecto Iudice litigare expresse dixi me Appellare ad Illmum et Rev
dissimum DD. Cancellarium Academiae Nrae Dignissimum Dnum meum Clementissimum feliciter
modernum, quibus auditis Mag. D. Rector excandescens, clamorosa voce dixit non permitta
non permittam citari faciam indicabo campanam ante se iacentem pulsando Bedellum vocan
do aliquoties aliaque multa verba inutilia effudit, quod ego pecuniae tempore Sueccorum dilapi
datae Auctor fuerim litium inter piae defunctum Gregorowic et Adm. Rev. Iurkowski
Motuum omnium et turbarum inter Eppum piissimum in Dno Defunctum et Academi
am excitatarum denique quod non fuerit institutus ad Cancatum Cracoviensem Adm
Rendus D. Kucharski per Illrem et Rendissimum Administratorem Sede Va-
cante Eppatus sed remissus ad Illrum et Rendissimum Eppum Cracoviensem Autor et
origo quod fuerim alta voce dixit comminavit comminationes voce complosione manuum
percussione pedum minacibus verbis faciendo ut dixi contraque omnia imprimisque contra Con
vocationem, non legitime nec secundum statuta factam et contra Electionem Decani
protestatus sum et appellavi contra praefatum Mag. D. Rectorem salvo semper eius hono
re et Reverentia. Ideo hancce protestationem et appellationem verbalem coram Vobis
Notario publico repeto facio et eandem annotari subscribi et in forma Authentica redigi
cupio. Iterum in quantum necesse est ut supra protestando et appellando prout

de facto protestor et prouoco ad praenominatum Illmum ac Rendissimum Dnum
Cancellarium Academiae Vrae de q nullitate omnium et singulorum dico illam
appellationem et protestationem verbalem per hanc et istam per illam ratifican
do ac mentem meam declarando Me nihil aliud intendere Nisi vt leges sta
tuta et consuetudines Domus et Collegii praefati illaesa firma integra et invi
olata in omnibus et per omnia semper permaneant et perennent et vt a nemine
conculcentur et violentur. Petens a vobis Notario Publico praemissa omnia
a me scripta porrecta recipi annotari subscribi Apostolos reuerentiales vel
saltim litteras testimoniales primo secundo, tertio instanter instantius et insta
tissime in forma probanti mihi concedi dari et extradi. Offerens me prae
missa omnia Iure prosecuturum dum et quando vtinam et quantocius feli
cissime praenominatus Illmus et Rendissimus Cancellarius Cracouiae adue
nerit subiiciens me ad hoc totum negotium tuitioni et protectioni suae Illmae
Celsitudinis Omni meliori modo. Super quibus omnibus et singulis praemissis
petitum fuit a me Notario publico infrascripto vt praesens publicum instrumentum
conficere et extraderem. Acta sunt haec Crac. Anno Indictione Pontificatu die
mense quibus supra praesentibus Nobilibus Adm. R. D. Pro Roma Czarniewic pro
tunc Vicario Scaliensi.

Et quia Ego M. Paulus Alberti Myecutowic Sacra auctoritate
Apostolica publicus Notarius, dicti Crac. et in Archiuio Sacri R.
manu descriptus, supra scriptae protestationi et Appellationi [illegible]
supra nominatis Testibus praesens adfui eandemque in [illegible]
collum transumpsi. Ideo praesens publicum Instrumentum
[illegible] alterius (transcriptum (me tunc aliis occupato)) manu
mea subscriptum Nomine et signo quibus in talibus vtor [illegible]
de praemissorum omnium communiri extradidi rogatus et requisitus

Circa 2^dum Literas Procancellariatus. et eo quia ipsas impetravit pro
suo Doctoratu consequendo A.R.D. Lanucky in personam A.R.D.
Roszewicz, at Exmo ante Subtili nonnulli impedire volebant earun
dem receptionem: Obtendentes quod quivis ex Academia posset
in quemvis impetrare. Similiter Unde multa inconvenientia sequi possent
ex in^ta aliam ob causam sub Joanne Cardinali Principe Epo Crac.
literas huiusmodi A.R.D. Sapelio datas Universitas A^o. 1634
non recepit, et in Matthiam Blosium Procancellariatu impetrandi
nomine vero missus Sigismundus Hyzgiewicz Artisque decanus
At enim Responsum est. Contradicentibus disparem esse ra:
tionem Sapelij et A.R.D. Roszewicz Ille enim non erat Sala
riatus. hic autem est Senior Rdus in I.C. doctor. Praeterea Univer
Vicecancellariatum nunquam petere sed promovendas. Sicut
fecit nomine Candidatorum Secundus Laureus Decanus Hyzgiewicz
Impediri non posse praeter literas cum sint a Cancellario
legitime datas. Ipseque reos sumptuum expensarum A.R.D.
Lanucky refundendorum qui Sede vacante datas litteras
A. Administratore Epus Procancellariatus non receperunt quorum antesignanus fuit
A.R.D. Dirkowski ducere ignorantia Iuris et Privilegij
ac Confirmationis Urbani V. Summi Pontificis.
Receptis igitur literis Vetus amice requisivit ut promotio
A.R.D. Lanucky quantocius acceleraretur quod quidem
in Julio Licentiatus, in autumno vero Doctoratus peracta est.

Quoad Iuramentum Calumniae multis reclamantibus. Consilio tamen
R.D. Gubianowski talem Constitutionem M.D.R. inseruit.
Quantum ad Iuramentum Calumniae in foro nostro Academico hac:
tenus inauditum, et nunquam usurpatum, cum quidam Dnorum
Professorum coram M.D. Rectore litigantium illud postulandum
alter alteri obiecisset Rector vero pro tunc existens illud ad:
mittere et praestare noluisset, rem ad totius Universitatis consessum
referre voluit, quia in praesentia Doctorum omnium et Professo
rum inclusa placuit inclytae Universitati per unanimem
consensum, (Civibus duntaxat Sententijs exceptis) illud in foro
nostro non praestari, nec induci unquam: eo quod divi Re
ges fundatores non indulgentioribus legibus et processu beni:
gniori eoque de plano et brevissimo Universitatem ac eius
supposita gaudere voluissent, ne Professores ac Studiosi
importunis prolixioribus litibus, a Cathedris et lectioni
bus distraherentur, quibus innotui eos necesse foret. Si iu:
ramentis Calumniae irritati et exacerbati processus longiores

reddere debuissent. Alterum est Synodus Provincialis sub
Laurentio Gembicki Archiepo Gnesnen celebrata, hoc idem
juramentum Calumniae omisit, quam tamen Sedes Apostolica ap-
probavit, aliàs illud non neglexisset si tam necessarium et præ-
eminens cognovisset. Ex quo apparet illud in processu nostro non
debere observari, præsertim cum in uno eodemque termino omnis
controversia sopiri et determinari possit in foro nostro.
Quantum ad Fori et Jurisdictionis integritatem, Logotum hac
paulò altius repeti debet, ut constet unicuique unde hoc pu-
dum Originem sumpserit. Inclyta Facultas Juridica per
quinquennium sustinens Decanatum Perillis et A. R. D. Adami Lo-
szenicz J. V. D. C.C. permota tanti temporis injuria, petijt à
Perillu D. C. Convocationem pro electione Decani, qui vocata
Facultate et nullis justis prætensionibus adjutus dissolvit Convo-
cationem, et Decanatum non dimisit. Tandem Doctores Facultatis
de salutari cogitantes remedio, vocant in Subsidium Rectorem
qui pro debito Officij Facultatem convocat, præsidet et ex mente
Statutorum Facultatis eligit Decanum, protestante in instanti et
appellante prædicto Perillu A. R. D. C. ad Illm et Rm Loci Ordinarium
Quae res tanquam inaudita, et per alios Rectores toties punita (cui
p. 73 (reprotestante tunc Rectore) ad Universitatem est relata
temerario ausui importunae appellationis, ac perniciosae exem-
plo, Universitas una cum Rectore, occurrere volens, per unanimem
omnium Doctorum et Professorum consensum, rigorem antiquum
legum et Conclusionum reassumendum esse censuit, et uno o-
mnium ore conclusit, Ne aliquis in posterum talis reperiatur
qui in Causis mere Academicis utq; Civilibus, ad Illm Loci Or-
dinarium appellare, aut eo nomine protestari audeat; cum
per hoc ipsum pernicies jurisdictionis Academicae et ruina
Universitatis immineat, Privilegia autem et Statuta tam SSrum Fundato-
rum quam Universitatis toties hoc exoptant, ut omnium Causarum Co-
gnitio, prima fiat apud Rectorem, altera apud Consiliarios, et
demum tertia ac ultima apud Universitatem, quae summum vi-
gorem habere debet sine ulteriori provocatione.
Quod si aliquis in posterum talis repertus fuerit qui hoc ipsum
contra præsentis Convocationis autem violare præsumpserit et
ad Illm vel quemvis alium judicem, contra præscriptum legum
et Privilegiorum appellaverit vel protestatus fuerit, talis
tanquam ovis morbida, et quae in suis matris viscera sæviat
a Coetu aliorum Professorum vel Studiosorum per Rectorem
excludatur sine ulla misericordia, si verò talem contingeret

Si verò talem contigerit habere beneficium ecclesiasticum vel
aliud Saeculare, tale tanquam vacans alteri conferetur, per eum
cui de jure competierit, in spatio 7 dierum, alias conferet
Universitas. Serum intelligi debet de Causis beneficialibus
in quibus à Sententia Rectoris libera erit appellatio ad Almam
qui ea pluralitate Sententiarum per Decanos Facultatum latarum
juxta Ordinationem Alberti Commissarij Apostolici, gravatae
13. parti gratificari poterit.
Quantum ad Causam Fisci. Propositum est punctum de cognoscen:
da, et determinanda causa inter Excellentes Viros Lucam
Piotrowskj Oeconomum Univtis et Martinum Radyminskj Tra
movianum Professorem. Phiae Doctores, Collegas Maiores A:
ctores Principales ab una, et Excellentissimos ac Adm Rndos
Stanislaum Tembarskj, Florianum Lepieskj. Sebastianum Sty:
iewicz. Christophorum Zienkiewicz Joannem Radzkj Regios
Professores Collegas iores Citatos principales per se, ab altera
occasione non admissionis Citatorum ad participationem Esa
Philosophici, coram judicio Rectorali in prima instantia et
tandem coram judicio Cl. et A. RR. D.D. Consiliariorum Universi
tatis in Secunda Instantia, ab his verò ad inclytam Univer
sitatem per viam appellationis hodie devoluta. In qua quidem
Convocatione Excellmus D. Radyminskj Actor appellationis suo
et Excell. D. Lucae Piotrowskj nomine, debita cum instantia
14 petijt super causa et appellatione sua cognitionem fieri.
Sententiamque à M. D. Rectore et a D.D. Consiliarijs latam retra:
ctari producens Processum utriusque Subsellij supramemorati
in praesentia Citatorum supra memoratorum id quod juris et ae:
quitatis est decerni et fieri sibi per Decretum Universitatis
imponi verbo petentis. Et Magnificus D. Rector una cum
Adm. Rndis Cl. et Excellmis D.D. omnium Facultatum Docto:
ribus et Professoribus, cum ad alia negotia tractanda, tum
ad Causam praesentem decidendam et determinandam iuxta morem
et consvetudinem convocatis et Congregatis. Christi nomine
invocato et solum Deum Sanctamque justitiam prae oculis
habens, lecto Causae istius coram M. D. Gabriele Pohorsky
M. D. et Professore, pro tunc Academiae Rectore, tum
quoque Coram Dnis Universitatis Consiliarijs agitatae
Processu et Sententijs, auditis utriusque partis allegationibus

760 ~~750~~

et defensis verbotenus factis ergo maxime, attento quod
niam Citati Regij Professores ultra tegum Philosophicae Facultatis
praescriptum plus quam à decennio in curriculo Philo
labores ac merita, ac omnia ad fisci assecutionem requi
sita habeant, nec tamen ad eius participationem ex aequo et
justo hucusque admittuntur, ideo non obstante Actorum con
tumacia, et unanimi omnium in dicta Connocatione pro
sentium Doctorum et Professorum consensu, et votis concor
dibus sententiam utriusque Subsellij supra memorati in hac
causa pro parte admissionis Citatorum ad fisci participa
tionem latam, confirmandam esse duxit, prout de facto
confirmat, Citatos ad participationem fisci admittit, et
in eius possessione conservat, Rationes eorum, ante et post
decreta utriusque instantiae approbat, ab impetitione huius
causae liberos pronunciat, partibusque perpetuum silentium
tam in causa principali quam in Reconventionali tanquam
impertinenter et nulliter intentatam imponit sub poena
arbitraria in contumaces vel non acquiescentes huic defini
tiuae Universitatis decisioni. Serio monens ut pro
debito vocationis suae pacis et tranquillitatis velint esse
amantes, nec litibus importunis, a lectionibus et instructio
ne juventutis Regni ad quam sunt vocati, abstrahantur,
causas discordiarum, quae ex occasione istius causae pullula
bant, praescindant, in omnibus vero fraternam Charitatem
quae est anima Academiae, et mutuum honorem sibi exhi
beant.

6 Nuncios Varsaviam ad Comitia A. R. D. Rector eliget

7 Post hostilitatem Suecicam interesse ut bona Universitatis, magna ex parte
desolata revideantur, et tam Coloni quam ipsa bona reparentur
si necessitas postulaverit, ac proinde electi sunt Revisores bo
norum A. R. D. Roszczewicz I. V. D. C. C. Sebastianus Stylewicz et
Christophorus Zemkiewicz qui pro sua commoditate bona illa
omnia revidebunt et Universitati referent

8 Pensio ex Plebanatibus Facultati Philosophicae quotannis dari soli
ta à Plebanis hucusque per Procuratorem Universitatis exigebatur
et tandem inter D. Professores pro vero labore distribuebatur
ut tandem in Libro inscripta sunt. At bona venia. Salvo ho
nore et reverentia multa aliter se habebant. Ut enim c
mittam Conquestionem DD. I. C. cum Conclusionem dicebant se nunquam
petijsse a R. D. R. ne illas Annotaret hinc intelliga

et in Causa Tesei aliter se res habuit quam in Sententia scribitur
Cum enim haec ipsa controversia ad debitum justitiae terminum non
esset cum gravi Praejudicio Juridicae Facultatis non esset deducta Ideo
iidem Appellationis Actores Jura integra posteritati ac inviolata
relinquere cupientes pro officio suo (Iuramento quippe ad id strin
gebantur) eandem Controversiam et Causam apud S. Sedem Aposto
licam promovere et terminare non obstante Sena quae in
Universitate (his verbis dicta fuit utrumque decreta approbatum)
a quibusdam salva M. D. Rc. auth. et cum reverentia qui ad eam
faciendam concurrerunt, constituerunt cuius Senatus nullitatem
coram Publico Notario Adm Rndo D. Casimiro Dmosiecki Semi
narij Praefecto cum appellatione intra fatalia Apostolos appella
tionis suo ad SSm Dnum Nostrum Alexandrum VII quam fere
vunt. ostenderunt 1o Quia dicta Sena lata est reclamantibus
8 Dnis Professoribus qui ex eo quod partium jura non essent
cognita nec ipsi Sententiam tulerunt nec ferri posse dicebant
Erant autem isti tunc praesentes in Convocatione. Albertus Dabro
wski S.T.D. Adamus Resovius Stanislaus Ossedowski Albertus
Lazarski Andreas Bohemus etc. 2o Quia lata est non
expeditata deliberatione Ar ? 4 eam antea judicarunt ex actis
appellatum fuit quos 4 fuerunt Sulikowski Slubetka
Gladysz Makowski, 3o Quia rationes in Scripto a
me prolatae (nam verbo et dixi in Senatu) neque lectae fuerunt,
neque legi etiam duabus horis petiissent, neque ex commissione
in ulla instantia cognitae fuerunt 4 Quia Senas
duas priores instantias quae confirmantur erant inconfir
mabiles propter allegationes contradictorias. 5 Quia
eadem Sena lata est ab iis qui erant personis Acto
rum infensissimi etc. etc. prout fusius in Processu
et Libro Controversiarum invenies
Praesentata appellationis coram publico Notario facta copia appellatio
M. D. Rectori et parti: M. D. Rector Petrus Prusa
Bedellum vocat ad M. Radyminski aliquoties misit. mei
tunc ad se et concipiendam Senatum in Causa Tesei et
ex se ??? appellatione ad S. Sedem Apostolicam Hoc
idem fecit per S. Adm Christophorum Ziemkiewicz. Verum
ego respondi Senatum haud posse et M. Ds Rector jussit
latam duobus verbis Senatum Praejudicosum aliam in Libro
Conclusionum ex meo vel alicuius Sensu Scribat. Itaque
Scripsit in Libro Cuius modo et genio facile quivis
videre potuit qui tum temporis in Academia vixit.

Hoc mense Cracoviae Boratini Italus Praefectus est Rei Mo-
netariae et Ilcusijs Rei argentariae. In bonitate interna
monetam argenti diminuit non paucis Scrupulis Magna
tum conniventia pauperum hominum nec non Reip. destruc-
tione processum est ad Aeream Cudendam aeris [illegible]

3 Junij hora Circiter quarta post meridiem Caelo tacito Ful-
Praetorium Crac. unum ex Excubiarum germanicis Surditi afflavit
duos Scloppos contrivit et in domum eminus Globum de-
jecit in qua Chisendeiny diversabatur. Omen observatum
et inde exituros aliquando, quod minime sperabant Cracov.
et damnum aliquod passuros, ut evenit nam A° 1659
expediti Crac. in Silesiam et inde in Pomeraniam ad Sz-
tinum cladem à Wirtzio acceperunt, ut raros ea fuis-
numeraret, ipse ope Virginis Sanctissimae Cuius imagi-
nem ex Arenis Cracoviensibus acceperat et cui Voti da-
mnatus Certum impenderat Sacellum perficiendo miserat d-
vus evasit. Deus et natura frustra nihil faciunt.

10 Julij Varsoviae Celebrata Sunt regni Comitia, exercitu Po-
lono in Castris ne ab hoste vicino turbarentur consisten-
te. Plurimi Legatorum exterorum Principum frequentes re-
derant conspicua. Multa Secreta constituta alia patent
in Libro Constitutionum.
In ijs Cum de nervo belli conquirendo difficilis esset Quaestio plenis
tributum in capita Singulorum, exceptis Academiae Professoribus con-
stituendum censebant, quod ex eo ingens pecunia Re-
fici posset. at hoc autem onere Academiam liberam Vo-
luerant quod fidem illibatam Regi et Regno toto hoc tu-
multuosissimo tempore Servaverit. aliqui Jesuitas ijs
adiungendos dicebant quod ut et Academici docerent
filios Regni. Sed hoc deliberatum effectum sortitum
Pro Academicis domibus Constitutio decreta.

17 Eiusdem Mensis Typo impressa Vulgari coepit Epistola
ad Orbis Europae Mathematicos novi operis Nuntia
Quae Cum ad Rem literariam amplificandam potissimum
Mathematicorum Studia, quibus olim Academia haec nostra
floruit, excitanda faciat. eam inserere placuit

737

Epistola
ad Omnes Europæ Mathematicos,
novi operis,

Telédioptrices,
nunciá;
missá
ab

R. P. Balthasare Conrado,
Societatis JESU.

Cum licentiá Superiorum.

Vratislaviæ,
Typis Baumannianis exprimebat Gottfried Gründer.

762

751

Omnibus Reuerendis, Prænobilibus, Clarissimis,
& quouis alio titulo conspicuis
per Europen
Mathematicis
S. P. D.
Balthasar Conradus, S. J.

VT quaedam conferam vobiscum Illustres animæ, pauca illa quidem, sed quæ momenti ac ponderis in totam Remp. nostram literariam maximi esse videantur; iniectus mihi iam pridem nescio quis peruurget calor. Quocirca non temerè sperârim fore, vt, quantò maior vos communis tangit cura boni, tantò sic meâ ad vos Epistolâ libentius otium è sublimibus illis vestris concessibus rescindatis.

Ex quo ergo primùm (nec pauci anni sunt) prænosse cæpi Telescopium, didiciq nec omnia eiusdem esse notæ ac bonitatis, et plurima plurimùm à summâ abesse perfectione; ingens me inuasit animus ac desiderium; imò et spes, eò, aliquando deueniendi, vt certam ac infallibilem assequerer rationem, ad summam deducendi Telescopii perfectionem.
Cæpi itaq peruoluere imprimis authores, quotquot de id genus instrumento nancisci potui; tum speculari ipse et multa cum animo putare meo; tandemq et operi manum, nec leuiter aut oscitanter admouere; et varia quæ vel ad substantiam ipsam operis, vel ad modum pertinent, experiri. Sed et illicò difficultates sese vndiq oggesserunt, nec paucæ eæ numero, nec leues superatu. tot verè ac tantæ; vt nisi mihi Deus constantiam in labore penè ferream concessisset; non mirum fuisset, si millies ειραστις successum desperassem. Superaui tamen tandem cum diuinâ gratiâ, quæ sese opposuerant, difficultates omnes; eoq artem perduxi, vt sequentia problemata præstare possim:

1. Perfectā

~~729~~

1. Perfectam Superficiem Sphæricam, siue cauam in patinas, siue conuexam in globos inducere; idq; nec negotio nec sumptibus adeò magnis.

2. Vitra perfectè concauare Sphæricè, aut Sphæricè conuexare

3. Perfectissimè Polire Superficiem Sphæricam tam cauam, quàm conuexam, sine periculo figuræ vitiandæ.

4. Oblatæ cuiuscunq; patinæ aut globi vitia, etiam occultissima statim detegere.

5 Infallibiliter semper, ex materia aptâ, bonum elaborare Telescopium, ad quamcunque longitudinem.

Quorum problematum solutio quanti momenti sit in rem omnem Mathematicam et præcipuè Astronomicam: quin et in vsum totius generis humani: nemo vnus vobis melius æstimauerit. Vt proinde longiore eam vobis circuitu demonstrare ac depraedicare, minime sit necessarium.

Hanc autem ego mihi scientiam vti hactenus, nec sine ratione, occultam habui, ita et imposterum habere potuissem; vel certè ita solum propalare, vt extra Societatem nostram non emanaret; nisi me communis boni ratio ad alia consilia inclinasset. Itaq; molior opus iustum ac integrum, quo totam hanc artem et quidquid de Telescopiis dici aut quæri potest, complectar; planèq; ac dilucidè sine tenebris, omnem quam hactenus ingenio, qualicunq; demum; experientiâ indefessâ, et sumptibus non modicis, scientiam in hoc genere consecutus sum aperiam.

Quia verò vnius hominis vix est, opus tam omnibus numeris absolutum, quale et res postulat literaria, et ipse ego desiderarem, in lucem protrudere; ideo æquum planè videtur, vt vos etiam Illustres animæ vestras quasi symbolas in medium conferatis: Atq; hac potissimum de causâ hunc noui operis nuncium ad vos placuit præmittere. Quapropter vos omnes etiam atq; etiam rogo, vt si quis vestrum in hoc genere aliquid aut inuenit ipse, aut aliunde rescivit, vltra ea, quæ vel Sirturus, vel Scheinerus, vel Reita, vel Heuelius, vel ~~M~~ Maignan, vel P. Schott, vel Borellus prodidit, aut ego promitto; dignetur id mecum pro suo in commune bonum studio communicare. Vicissim bonâ polliceor fide, ita me eâ gratiâ ac humanitate vsurum, vt nulli quicquam de suâ laude ac nomine detrahatur. De reliquo radios ego vestros radio omniscii Numinis et animo commendo, in dignas scientiâ vestra et æternitate speculationes. Valete et fauete. Vratislauiæ 17. Julii 1658.

V. R.D.

Seruus in Christo

Balthasar Conradus mpp.

763

~~753~~

741

+

Congregationis Missionis Sacerdotum peculiare est institutum, diuina aspirante gratia cum propria salute

1mo, in eorum salutem incumbere qui in Villis, Pagis, Terris, Locis, et oppidis humilioribus commorantur, illic missi ab Illustrissimis ac Reuerendissimis Episcopis, ignorantes Dei praecepta docere, eosq; rudimentis doctrinae christianae informare, Confessiones etiam generales audire, Sanctissimu Eucharistiae Sacramentum administrare, Conciones familiares ad populi captum habere, quae omnia gratis debent praestare obtenta prius a Parochis licentia, sine qua praefatis exercitijs se non immiscent

2do In vrbibus episcopalibus quindecim diebus ante promotionis tempus Clericos qui promouendi sunt ad dignam sacrorum ordinum susceptionem instituere

3tio Seminariorum directionem a praefatis Illmis ac Rmis Episcopis suscipere, vbi Clericis, et iuniores sacerdotes de rebus ad eorum munus spectantibus, de recta sacramentorum administratione, de modo vtiliter concionandi et catechisandi, de casibus conscientiae, de Cantu et ceremonijs ecclesiae rite obeundis edocentur, qui saltem per sex menses, aut annum integrum in dictis seminarijs manere debent

4to Solent addictos Missionis sacerdotes conuenire aliqui pii Ecclesiastici semel in septimana pro conferentiis spiritualibus de rebus ad eorum statum pertinentibus faciendis

5to Ad eorum domos multi cuiuscunq; status pro exercitiis Spiritualibus annuis faciendis

6to Clericos iuniores et infantes ad statum Ecclesiasticum a Parentibus destinatos in seminario literis humanioribus et clericalibus exercitiis imbuunt Parisiis dictum Seminarium habent nomine S. Caroli Borromaei

764

159

765

~~755~~

744

1658 ~~115~~

16 7bris Datus fuit Convocatus ad Audiendam Relationem A. R. D. Kucharski ex
Comitijs Regni reversi: et aliam Revisorum Bonorum Univers. Tum audiend.
petitum R. D. Sperwij. Erant et alia, sed quia de illis non fuit ha:
ctatum hic non ponuntur. Sub poena non contradicendi &
A. R. D. Kucharski retulit Regem et Ordines Regni pro hac vice non
potuisse bona Univers. à contributionibus Regni publicis ut et a Statinis
militum, libera facere, cum Civitates et oppida sint jam penitus ex:
hausta et miseri per pagos in nihilum redacti vel certe dispersi
coloni. Felicioti tamen superveniente tempore, gratificaturum se in
posterum ocijs Univers. desiderijs, pro nunc autem bona Academica
a contributionibus civilibus immunia et libera pronunciare.
2 Revisores bonorum Univers. utpote Smiebowmice Pielgrzymowice et
Kasiechowice id attulerunt quod propter hostes Suecos, ac mi:
lites partim Caesarianos partim Polonos magna ex parte sint de:
vastata, eo quod castris ad Cracoviam fuerint viciniora, praesertim
Smiebowmice et Pielgrzymowice, in quibus et coloni dispersi; et hi:
jusmodi Rusticorum magna ex parte diruta, armenta omnia tum praedialia
quam rusticana abducta, unde etiam pro futura hyeme, aut nulla
aut certe exigua conseminatio agrorum futura fuit; Nunc
tamen per singularem Dni Oeconomi industriam providentiamque
et campi pro futura conseminatione sunt jam parati; et coloni
jumentorum ad laborem necessariorum ope sublevantur
Kasiechowicensis porro villa, etsi non careat devastatione, ac
colonorum penuria non tamen tanta ac in supradictis: Nam et
jumenta habentur licet non integra, et frumentorum ex annis
retroactis relictorum adest copia, et praesentis anni nume:
rantur 300 capsulae frumenti jam in horreum inducti
77 inde pro futura conseminatione et agri sunt parati, cum optima
stercoratione, et coloni magna ex parte sublevati; et si aliqui
eorum desiderentur: pecora tamen non deficiunt ad necessitatem
quae rapinam militarem explere non poterant
Revisio bonorum Vielmoza et Milentij quae per modum A:
rendae ab Univers. possidet à multis annis M. D. Michael Ze
brzydowski Regni Ensifer, et nullam ab annis plurimis sol:
vit Arendam, varias difficultates, et bonorum devastationem atque
frumentorum partim sterilitatem, partim à grandine jacturam
obtendens facta est per A. R. D. Albertum Papenconicz Procura:
torem Univers. et A. R. D. Adamum Mlynkowicz. qui seria inquisitio:
ne praemissa, et frumentorum foecunditatem ocijs annis praecedentibus de
prehenderunt. et a grandine jacturam nullam fuisse cognoverunt
excepto unico Aº in Vielmoza factam. Unde tamen non adeo
insignis jactura fuit. In Sylva ad Vielmozam spectante
maiora incommoda resultant, quae partim Illmus ipse ligna ven:
dendo intulit, partim milites Statiua in Stata habentes excita:
runt, aut ipsi rusticani furtive aliquando subtrahunt.

766 ~~756~~

ac inde Illmi, ex nullo fonte vnquam defalcationem, cum nec per
hostes nec per milites sustinuerint damna. Bona vero in vim Resti-
tutionis possessa defalcationi subiaceant, potius Illmi Solutionem
praestare tenerentur, quam difficultates reddere in spem Iudiciorum
per hostilitatem prorogationum
Petitionem Adm R Di Joachimi Sprowiz S.T.D. et Professoris
celeberrimi ut in Solutione Pensionis Ptris Facultati ex Plebania Lovcynen-
si quam possidebat vi devastationis sustinenda erat. Sed quia
liberius R. D. Rectori dixit: O Pericle Sirae quibus imperat
Albenienses sunt liberi liver, temulentiae insimulatus et vio-
latae ac vnystis Convocationis. Ad instantiam Instigatoris Li-
tatis Voce Activa et Passiva Privatus est. Idem in Theologica Fa-
cultate quod liberius cum Decanum insurrexisset. Sine ulla Fa-
cultate quod. liberius ... exclusus est. Et cum appellasset ad Re-
ctorem ex Facultate exclusus est.
Epum ad valvas sub poena proscriptionis affixas citabatur
vnde evaserat manus violentas Bedellorum qui extra portam
Florianeam. Circa vndecim tpti S. Valentini eundem citare
et retinere nitebantur et sic cum ex Vrbe proscripserant
Ita iam tum M. Ds Rector et Decanus Facultatis Theol. aucto-
ritatem suam intendebant.
Conveniebant autem et antea ita nunc duo haec suprema
inter se Capita in mutuum auxilium, et aliorum depressionem
Et quidem Aredam bonis Vrbis destitutam Oeconomici
Status intendebant. ut et R. D. Rector haberet vsum fructuum
ex bonis Vrbis et Rs Ds Praepositus S. Floriani et Sylua
Pielgrzymowicensi, pro lignis in Bronozyce construendis
sufficientem materiam. Vterque habebat non paucos asse-
clas et suae Factionis elegerant praeter A R D. Rosczewicz
censores. Aliter tamen evenit quam speraverant illi
enim Oeconomo optima verba, Oeconomici Status quippe
mum connivententiae subscripserunt. Vnde in Consistorio
quodam Vni exprobraverit Ds Rulinski quasi corruptus
esset ab Oeconomo rebus familiaribus.
Sub hoc tempus nouum Religiosorum in Gallijs ortum genus quod
Missionarij audiunt Regina in Poloniam volens inducere,
Cracoviensem vrbem illis quasi sedem delegit. Oportunam locum
Hospitale Studiosorum S. Rochi. Patribus ut Studia tractarent
a Rege impetrat. Eps non multum repugnat. Academicis
plurimum et nostra ne hoc genus Cracoviae esset interest.
Maturé igitur apud Patronos obviandum erat. ac quod Gym-
nasium saltem indirecte convelleret jura Academicis patet
et ista eorum Excerpta Selecta hic ex eorum Re-
gula appono

Vide Supra

18 7bris Convocatio per Schedam more solito dantur ad consensum Arendan villae Biata Contubernij Hungarici et eiidem domus Contiguae ac ripae ad Isulam. deliberandum de methodis ad Collegium Bialense expediendum Viennam qui res ibi depositas comportent, deliberandum de pecunia penes Illmum D. Thesaurarium Belzensem, audiendum petitionem D. Viduae Petricovis et Cesary providendum honestatem Collegiorum. Consulendum de Hospitali S. Rochi ne a pauperibus alie: [illegible] Studiosis. Vocandos ad Coll. Dn. Jurispe. Consultandum de Re: giorum. Consulendum de Hospitali S. Rochi ne a pauperibus alie:

retur Studiosis. Vocandos ad Coll. Dn. Jurispe. Consultandum de re:

golijs cum Illmo Dno Thesaurario Regni ac Successoris olim Illmi [illegible] Castellani Lublinensis. de pecunia D. Cantij per pie de: functum Borastum Cum Crusi legata, et de mansione Vedellorum ac de alijs si quid e sua parte non Contradicendi

Cui data unanimi voce, loco

Arenda villae Biata cum Nobili D. Marianna Zolewska Vidua ac filijs eiusdem per M. D. Rem pro anno 1658 a festo S. Joan. Baptistae ad annum 1659 festi S. Joannis initus et conposita et Summa 450 f. per unanimem totius Universitatis consensum approbata est, biennium vero anteactum propter hostilitatem et rationes in intercisa hoc nomine facta specificatas, condonatum est illi, quod id in intercisa videre licet.

Arenda Contubernij Hungarici cum Honorato Cramer ex Censu annuo 500 f anticipatae solutionis similiter est confirmata certa conditiones per intercisas conscriptionem specificatas Biennium illi est condonatum, tum quod ab iniurijs et insolentia hostili eandem domum integram servaverit, tum quod in reparationem eius sub tempus hostilitatis ingentem Summam erogaverit, servitutem militarem sustinuerit, granarium ex lapide secto construxerit fenestras [illegible] firmius munierit, (Ibidem a ruina Classicum avocaverit) [illegible] (cryptam) et multa alia bona [illegible] ita ut Sumptus ad duo millia florenorum prope accresserit id quod per tabulas suas deduxit vide Intercisam

Contigua domus [illegible] Dno Joanni Modrzianowski Civi Crac: per M. D. Rectorem est locata. et per Univer. approbata et consensu annuo f 80. et quidem ut videtur exiguo pretio eo quod domus haec per Suecos ac inquilinum sit deterior facta

Ripa ad Isulam Andreae Grabkowski et suae Consorti ad annos 20 Concessa in qua aedificabit domum. et ex ea in postea 40 florenor. Procuratori solvet ut est in illius Privilegio

nuper dato videre p. C. 79.

Biatcensi e Colonia removendos antiquos, et novos sub mittendos decretum

Ad deportandas res Viri inquirendi per M. Dm Rectorem

748

Eleemosynae creduntur ex autenticis Actis depraehensum et
collationum ac tandem dignitatum iz ordinem recepit in se hab[...]
Contubernij ~~Gesani~~ Hungaricum Senior dictus est M. Rekawowiec
Swosz dnus Ensifer Belzensis denunciavit se bona sua [...]
onere summae sterrgelans 4000. cui Univ. concessit de consc[...]
ad circa receptionem summae agetur
Vidua relicta Cl. Petricovy quae à mille f pendit 80 f [...]
sibi censum minui. Huic non concessit Univers. Domum vero
in platea Mercatorum olim Krzyzanowski dictam, Item re[...]
tendam et respiciendam postliminio existimavit ne posterus [...]
divinorum Monialium inhabitatione transeat in alicujus [...]
sessionis et versionem
Pauly Caesari petebat Typographi Novodvorsciani rem et h[...]
tum Denegatum Quod iam olim id concessum esset & uni reli[...]
Lucas Kupisz. Is concludit dicto Quod esset delatum [...]
etiam in aliud tps
Sepimentum circa Collegium Maij et Minij Consensu jubentur
Poena comminatio facta in eos qui in Collegio D. Cur[...]
equos aut stabula construxerunt.
Circa hospitale S. Rochi Sangus Studiosos si ad instant[...]
missionariis literas Urbis publicatas fuerunt Syndici no[...]
Univers. intercedet
Ad Collegium Dnus D. si qui vocari cupiunt 1o disputation[...]
et ingenij specimina edant
Cum Illmo Ensifero eiusq. Dnis Successoribus Iure agendum

1658

Exemplum Sessionis Venerandae Domus maioris Acad Crac abusus con:
crediti et commissi potestate, abominandi. Ordinatissimi Collegij
deordinationis, posteris detestandum non imitandum accidit hoc
mense Praeposito Nicolao Sulikowskj. Et Andrea Kucharski Alber
to Zapencovio Consiliarys. Canonicis S. Floriani, quod quo
facilius quivis et intimius perspicere valeat, nonnulla quae
non omnibus patent, hic adnotanda videntur

Mos est in Collegys omnibus Acad Crac ex jure communi tam
Sacro quam profano deducto, et in Statutis descripto, ut qui:
cunque vitae legitime et Canonice per Universitatem aut Collegas
maiores in loco Vacanti per Cessum, vel decessum ad Univer
-sitatem vel Domus Vocantur, ii post suam et de se factam e:
lectionem destinato sibi tempore. Collegis collegialiter congre:
gatis solenniter cooptentur. Fit autem ista solennis inau:
guratio et incorporatio atque investitura in hunc fere mo:
dum. Praepositus Domus et Collegij consulta Cotitute sua, cuius
est Praepositus, de tempore et die huius institutionis, per Ter
tianum, Noviter Vocatus (qui apponit Refectiones,) et oes
ac singulos DD. Collegas invitat ad prandium.

(vulgo Parobek vel Tertianus potius Fratres [illegible])

Post epulas et competentem pro facultatibus cuiusque Refectio
nem, conveniunt oes etiam ii qui a mensa sive propter Se:
nium sive propter negotia aberant, et remotis omnibus [illegible]
tur Senior Collegii Pater, vel Praepositus domus, ad noviter
intrantem qui stat in medio verba aliquot facit. de fi
ne Vocationis suae, qui non est nec debet esse alius nisi
Gloria Dei, salus animae propriae, et proximorum, per pro
fessionem omnigenarum scientiarum obtinendus. Domum dici
maiorem tum ob prerogativas et summa beneficia quae ha
beri in hac statione possunt, tum ob maiores longe quam
in aliis domibus labores. Collegium maius, vulgo dici et quasi
Academiam: eo quod sit Collectio Presbyterorum
Seniorum in quo Ore, lingua, Judicio, Lex et Veritas
resideat Populi Academici. Esse Arcem Sapientiae,
in qua servatur Fides et Doctrina Veritas et ex qua oppu
gnantur omnes errores, infidelitas, mendacium. Esse Ci
vitatem supra montem positam quae abscondi nequeat. Esse
Candelabrum aureum in quo luminaria ponantur ad illu
strandum Orbem universum, non candelam sub modio po
sitam; Vitam in Collegio maiori degentium esse vitam
plerumque religiosorum nuncupatis promissionibus adstrictorum
nempe vitam Perfectorum. Omnibus in exemplum et regu
lam propositam

Quicunque igitur volet collega esse, nec dici tantum, illum oportet fieri unum cum alijs DD. collegis idque observantia legum, vitae puritate, laboris constantia, charitate et obsequio in genus mortalium quod quidem haud unquam aliquis praestare poterit nisi adjuvante praeveniente, concomitante et consequente gratia Dei auxilio. Nisi prompta et expedita ad nos voluntate accedat, nisi se totum nobis offerat, nisi se nobis sacramento etiam obliget, quod velit unum esse, et leges ac statuta ad unguem servare. Interim Praepositus Statuta legit, ipse [illegible] reverenter intuens data manu stipulata voce clara jurat Deo et V. Collegio in praesentia eius se omnia Statuta et Statuenda fideliter servaturum. Quo facto salutatur ab omnibus non jam ut hospes et advena sed tanquam confrater et collega, sitque in actu tamen [illegible]. Cum alio tempore instituit petitionem suam apud V. Collegium de censione sibi assignanda, et de admissione sua ad vocem activam et passivam, quam postquam impetraverit fit particeps consiliorum et in omnibus convocationibus nisi quid aliud illi obstet fit eadem cum inductio. tanquam ad collegam formalem.

Sed jam ad casum revertamur.

Anno igitur currenti R. Sulikowski Praepositus domus infra- et inconsulto V. Collegio vocatis in Julio hoc mense ad tabu- lam seriatim innectit, investitque et dum aliqui ex noviter in- [illegible] manerentur curarent suae indemnitati cum [illegible] sectum et voluntatem V. Collegii illique cum D. Praeposito domus [illegible] veni. ~~Radet~~ suscipere [illegible] D. Rector et V. Officium domus ac tentantes in- vinti, imo cum aliquis ex assidentibus moneret, ac de hoc vestitus actum peragere Dnum Praepositum negaret an de facto actu V. Collegium monita fuerit, R. et supra alios de facto non de jure omnia peregit. Plures id quidem ob causas potissimum [illegible] cum ~~[illegible]~~ illi graves essent causae et in utroque et in collegio non alio motivo hoc tales ut tentare audebat nisi ut [illegible] jam in partes et divisa collegia ex pluralitate vocum [illegible] nitatem suorum perperam factorum assequeretur. Nec eam difficultatem talibus adjutoribus obtinuit. Duos enim ex vocatis quos hic no- minare opus non est temeritatis proprie audaces et factorum suorum habuit assecla- si non ex toto imitatores, perfectos certe duces. Rattabilitionem suam et approbatores. Eorum enim alter ante Rattabilitionem de facto a nemine juramenti et actum antecedentium in Praepositum de facto et [illegible] nullius electus, magnam in V. Collegio tempestatem et procellam [illegible] D. Rectore literis factas concitavit, et causam in [illegible] Sulikowski quod pro juramento praestito facere [illegible] [illegible] et Sulikowski quod pro juramento praestito non Statuta nec Judicium nolebatur judicare nolentes et in omnibus non Statuta [illegible] cum respondere V. Collegium sed suam voluntatem secutus est. [illegible] apud M. D. Rectorem Rationem faciendarum nos [illegible] Krasnicki apud M. D. Rectorem V. Officium domus literent. Praepositi testamenti Executores

In nomine Dni Amen

Rnes

Contra Institutionem DD. Collegarum noviter vocatorum quam attentavit A. R. D. Praepositus Collegij Maioris Nicolaus Sulikowsky S. T. D. C. S. F. sine praevia V. Communitatis deliberatione et consensu. idus A° 1658. diebus Xbris

Subsistere igitur dicta Institutio non potest.

Ro. 1° Gratis Quia e contra Jura loca

Quod enim omnes tangit ab o[mni]bus debet approbari Regula Juris Sed actus introductionis et admissionis ~~et investiturae~~ noviter vocati ~~in novum~~ Collegiatum ad omnes spectat; quia est investitura novi Collegiatum cum illi praeleguntur leges Communitatis, et illae sumunt corporaliter super ijsdem servandis. Sicut fit in investitura Praepositi domus et in incorporatione ad omnes facultates, et domos et in inauguratione M. Dni Rectoris Et nisi ad huiusmodi actus vocetur V. Co[mmun]itas haec fiunt per Dnum Praepositum domus subsistere nequeunt.

Patet id ex Jure Canonico Capitulo Novit. de his quae fiunt a praelatis sine consensu Capituli Quod hic recitatur Novit tuae discretionis prudentia, qualiter tu et fratres tui unum corpus sitis: ita quod tu caput, et illi membra esse probantur. Unde non decet te omissis membris aliorum consilio in tecto tuis negotijs uti. Cum id non sit dubium, et honestati tuae et SS. P. P. institutionibus contraire. Innotuit siquidem auribus nostris quod tu sine consilio Fratrum tuorum abbates et abbatissas et alias Ecclesiasticas personas instituis et destituis, ideoque id auctoritate Apostolica prohibemus. Nos enim tales institutiones et destitutiones carere decernimus robore firmitatis

Atqui in praesenti casu investivit D. Praepositus DD. Collegas sine scitu et consilio DDrum Collegarum E.

Patet idem ex Jure Civili. In negotio quolibet vocandi sunt illi quorum interest l. de unoquoque Tit. de re judicata Quia tractatum praecedit vocatio seu congregatio capituli vel Cleri et tractatus eorum consensum ut constat ex ordine litterae Canonum sine exceptione ita Petrus Tolosanus in Syntagmate Juris.

Sed ad negotia et actus communitatis 15 17 21 et penultima 7bris V. Communitas domus maioris nec per schedam, nec per denunciationem Dni Praepositi ad tabulam, nec per communem servum fuit vocata.

Ratio etc.

Unius alicuius solius de capitulo contemptus cassat electionem quia in talibus plus nocet contemptus unius: quam multorum contradictio c. Bonae memoriae, de Electione cum glossa et c. Cum dilecto de c. quod sicut. eodem. Atqui investitura novi collegiati plus valet et maioris est momenti quam illius electio: cum in electionem soli eligentes concurrant. in incorporatione et eligentes et electus. Ergo si intercedat cuiuspiam contemptus investitura et incorporatio non subsistit.

Sed in praesenti non unius alicuius sed totius V. Communitatis contemptus intercessit

1o Quia cum in electionis convocatione determinatum esset quantenus [illegible] vocati disputent. Iste Rdus Ds Praepositus sine scitu et consensu V. Communitatis de disputationibus ~~[illegible]~~ [illegible] dispensavit quae dispensatio non aliunde quam ex contemptu V. Communitatis profluxit

2o Cum quidam ex vocatis sollicitus de appositione refectionum causa iucundi ingressus praemoneretur ne id tentaret sine scitu V. Communitatis ab uno ex Patribus Actum Rndis eandemque sententiam idem Rdus D. Praepositus referret Responsum ipsi esse Satis est quia M. D. Rector et Officium Unasilensis mandaverit. Cum tamen nec M. D. Rector certo: nec V. Officium probabiliter id mandaverit privative quoad Communitatis jus et consensum agere.

3 Quia dum idem Rdus Ds Praepositus 15 7bris accedere vellet ad actum incorporationis et a quodam ex DD. Collegiis in prandio assidentibus interpellatus fuisset An de huiusmodi actu sciret V. Communitas Respondit ut supra.

4o Quia cum posset et deberet de ~~[illegible]~~ investiendis in convocatione V. Communitatis 19 7bris celebrata V. Communitatem consulere non tantum id non fecit sed periodum [illegible] quendam ex DD vocatis mandavit et tertium collegiatum frustra incorporare tentavit

Ratio 3 Quia sic procedendo delinquitur contra Leges et Statuta V. Communitatis, quas sese servaturum juramento obstringerent D. Praepositi

Consuetudo Domus quae vim Legis obtinet inveteravit, et ante Incorporationis post vocationem factam Actus Tempore opportuno dato opera vel per Convocationem vel ad Tabulam D. Praepositus consulat V. Cotatem. Quando et quomodo eos fieri velit ut patet ab exemplo facto 1653 et 1654 memoria 1648 etiam R. D. Jacobus Vitellius Rector Procancellarius et Senior P. huius Domus ac Confessarius a prima mensa descen: debat et quaerebat a V. Cotate de tempore recipiendorum vocatorum. Unde probat ut ij etiam Sancti Pater qui ad mensam acce: dere non solebant ad Actus tamen incorporationis avisati per Ser:vum Coqui aut per Praepositum Generalem descendebant.

At in praesenti A R D. Praepositi facto Licet adessent tamen Incorporationis domi praesentes etiam RR PP ad Actum tamen Incorporationis nec per Servum Coqui nec per D. Praepositum eunte minute ite inde etiam actus isti contra Consuetudinem facti sunt contra legem et Canones C. Cum oes c. de Consti:tutionibus.

Adde quod D. Praepositus sit Custos legum et consuetudinum non D. Rex enim Dominum eligitur Creator Domus ad dominatio:nem sed Servus ad judicij domestici executionem. Tali autem processu factus est Dominus alienando Jus Cotatis a V. Cotate et totum illud sibi usurpando

Ad Argumentum quidquid Statuatur de facto sequitur illegitimitas omnium actuum per D. Vocatos et sic instituen:dorum Sicut si religiosus vota emittat ante statum non coram Superiore vel non in facie sui Ordinis capitulariter convocati etc.

772

~~Appello a prima nota~~
a ~~Clausula in decreto~~ appositum prae:
tenso ~~nobis solum~~ ~~agnoscimus~~ hujus
~~Clausulae exceptionis~~ et Exclusam ha:
bent viam si et ingualem exceptio:
nes legitimas agnoverint quaerentes
in principali nova producant

– L. Kerckho
no Ad Decre
gubernatus

Cum hoc sit contra Juris Coris dispositionem
et pacta privatorum Juri publico non

Beata domus quæ Theologi ~~seniores~~ ~~gubernant~~ ~~exemplo~~ gubernant et exemplis suis ~~inferiores~~ ad observantiam Senioris ~~Osse~~ patris inferiores erudiunt. Unde pax tranquillitas omnium Studys exaltet

Quare si D. V[est]ra ad mores huius Domus non componit ut debet — Et timeo quemadmodum se in Minori Collegio non noverat: ita neque in hoc Maiori velit cognoscere

Certe quæ sit Natura et conditio huius Collegii non dum observavit.

Quid haberent non modo Artistæ ipsi collegii maioris minores sed etiam Jurisperiti, et Medici, nisi hoc Sacrosanctum Maioris domus Archigymnasium eos in sinum suum admisisset: eisque de suis locis honoribus fortunis ac dignitatibus ~~Beati sunt~~ impertivisset — — — Cum sacrosanctum dico

Theologicam Facultatem intelligo — Cuius Senior pater natus Rector ipse ex senectutis et autoritas ita rebus præest ut primum, deinde cæteri Theologi omnibus omnia decora ~~ordines~~ ex meritis conferant ac distribuant (Beati sunt quos Domus gremio sub complexa est, perieras et tu miser, tam tu, una atque altera vero felicibus omnibus longe miseriores quos à se repudiavit, qui sibi tandiu lusisset generis interitus, ut in solem etiam ipsum expueres,

D. V[est]ra quamdiu Minorum Collega erat: Servus erat — Nam quamdiu heres parvulus est, nil differt à servo — Et hic adveniens quamdiu inter Novitios et ultimos est, parvulus est.

Et licet hic aspirabat, non ut serviret, tamen cooptatus non est, ut pareret, quoad locum Senioris patris ~~ne~~ assequeretur. ~~necessitatis~~

Quare ipsa D. V[est]ra spes suas anteire ausa

Nam qui heri è servo factus est Libertus: hodie se æqualem nobis, postridie Dominum creavit

Domus hic talem consuetudinem nunquam habuit, neque ~~velit~~ habitura

Domine Maior Præpositus es factus, Nomen hoc Ordinis apud nos est, non dignitatis, Cum tibi mandaremus officium Creavimus te non Dominum ad dominationem: sed iudicii domestici ~~ministrum~~ servum ad Executionem —

Tu tamen hac ~~dominatione~~ oppositione fretus, quæ non aus

Non concludenda, concludebas

Concludenda, non concludebas.

773

~~763~~

Ad Informationem Dnorum
Collegij Maioris, re-
tenere concludit.

V. autem Coetus salva reverentia M. D. R. ne jus suum violari
id facere nequiret. Declaravissetq[ue] Testamentum quondam R. D. Krasinij
esse nullum atq[ue] statuisset ne ulla contractus nisi prius lecta in
Libro contractuum (eo quod R. Sulikowskij immediatè praecedens praepositus
multas falsas et calumniosas ipsius Coetui inscripsisset) usui
bereturq[ue]; et quod hoc puncto non; et quod superius traurum multas
inscripsisset. Dictus praepositus obtenderet sibi ut Sacerdoti non licuisse ^conscripsum^
scribere contra Sacerdotes, sumpsisset libellum (eo audaciae progressus
qui nunc primum in Collegium intulerat et suum judicium super
judicium omnium, in Coetu, praevalere et sanius esse statueret) scribere
Erat is ut professus: ita animi elati: Matura enim aetate veniens
ex adversis Posnania Scholis brevi Bac. et Mgr. creatus professus:
nere Smiesko[wi]j edita Opus non aliter se subscribit quam XX
Theologus.
Alter vero ~~ex Collegio~~ propter turpitudinem vitae ex Collegio Mino
ri ~~exclusus~~ et ex Facultate ^exclusus^ Phica, favore nonnullorum et in
pristinum locum et ad Collegium vocatus in favorem R. Sulikowskij
unicum quasi sub tpus Rectoris nullius esset Rector deffamavit
et rursus cum X secunda electione M. R. D. Jurkowskij in Re:
ctorem praesidens non licere appellare ad S. Sedem ore pro:
fano diceret, e Cathedra ignominiosè descendens, ac Con
silianum domus agens contra Coetum Sibi sine scitu V. Coetus
tu ad unius faciendas à praetensis executoribus in Judicio
Rectorali consensit. Ad judicium vocatus domesticum illud
contempsit, et à Mensa propter contumaciam amotus ad R. R.
et Illum Ppa recurrit totamq[ue] disciplinam domus a se abiecit.
Cum igitur praepositus domus Nicolaus Sulikowskij Convocationem
ad Censores vocatos assignandos et audiendam eorum relationem
nec non habitationes capiendas dedisset. Qui sede sancta
bant locum convocationi ob unius quas hic videre poter
non dederunt.
Hae tamen lites et jurgia in infinitum protraherentur R.mo D.no
Praepositum ubi fesser Majestatis deposuerit judicandum et puni
endum, vocatis autem petendam Ratihabitionem praesenti juramenti
apud eos qui contempti fuerant ex V. Coetu, cum disputa:
tione injuncta absolvenda V. Coetus decrevit. Cui decisioni
et placito vocati se satisfacturos submiserunt. Et erant quidam
illorum parati aliij tamen infinitum autumnum suis vocationis
sive potius conniventia nec voluntati Coetus nec suae pro
missioni steterunt. Itaq[ue] ruptis semel observantiae statutis
repagulis non qua eundum erat sed qua libuit et placuit
per calcatas leges ibatur. Praepositus domus de eligendo no
vo praeposito convocationem celebravit et ultimi vocati elegit
vocati antequam Ratihabitionem actuum antecedentium impetrassent
ad vocem activam et passivam ac dignitates accesserunt.

762

magno repugnantium et praeiudicioso legibus ... pernicioso ac
1658 posteritati exemplo.
Cen 7bris Die electionis M. D. Rectoris convenientibus de more ad ...
idem Recto da statuta et renovanda vota Dnis collegis. Kong D. ... [illegible]
[illegible] ultimis vocatorum dum de loco convocationis inducere et ...
ta legere vellet permissus non est eo quod dehortari et devota
suo in nullo satisfecisset. ac deo pro legitimo collega et
Praeposito non agnosceretur. Ille vero recursu ad M. D. R.
facto et accusatis de v. litate duobus quasi soli voto ocum con-
tra venirent (licet hoc ipsum etiam vnicuique penes statuta licentia fi-
ceret) apud eundem accusatis, eosdem graviter defatigando
et per M. D. Rm turbavit. Evenit ergo ut dubiis contra ...
ti non valentibus aliis autem silentibus omnia de facto fierent
Huius statutorum legum contemptus ac observationum violatio-
tionis collegii sessionis et deordinationis infaustum
expressit omen. Eo ipso die quo ultimis vocatis a Praeposito
sito innitebatur et mensa adhuc circa horam primam ...
ctis in communi assiderent communiter intuente aliquo Dno ...
fessores. Tilia a radice vno trunco a terra palmo et
altero bicorpor in altum ascendens ne dimanicatione corporis per ventos facile
ad terram prosterneretur, plurimis retro annis ad decus
et tutelam ab igne, iugo ligneo, nuncque ferreo, nec non
ferri ligamine ~~servabatur~~ in area posteriori collegii ... a ...
ris a maioribus nostris servabatur. Haec ingenti ...
to agitata vna sui parte ruptis ... ligaminibus magno
cum fragore in terram procidit significans ... statuta
leges et observationes collegii maioris fracta esse. ...
hoc alicui vanae observationi adscribat. Tilia est ...
nata A ... C. et amica eius domibus. In colonia ... collegii
Ao 1654 manibus Ioannis Lubransky plantata et ...
... anno partem unam impulerat ventus at ... fundamenta et
... ne procumberet opus habebat. Validius ... instabat Schol...
in Comitiis mediantibus ... Kunrys ...
at apud ... unitas erigeretur nisi Andreas Leszczynski 1659
Regni Cancellarius post ... restitisset. Anno vero ...
die S. Dominici in area posteriori collegii maioris ...
eversa radicibus Tilia profecto non aliud designabat nisi
fatalem de occidendis Scholis Acad. ... in Comitiis ...
convocationis Varsoviensis mense iunio ex occasione tumultus
studiosorum deliberationem.
18 7bris cum Hetmano ... Dure Wychowio Pax ... conclusa
conclusa non fuit durabilis. Quod alii filium Chmielnicky ...
primum occulte post aperte ... voluerat et Moschis
adhaeserat.

postanł 6 złoty Jotyky z 8tysiąc [illegible] był za życie
skazały

Puncta Ugody Imieniem Króla IM. y Rzeczypospolitey,
z Panem Janem Wyhowskim y Woyskiem Zaporowskim
concludowane przez JchMPP. Commisarzow JmP. Stanisła:
wa Kazimierza Bieniowskiego Kasztellana Wołyńskiego etc
Posła z Korony Polski, y przez JmP. Ludwika Kazimierza
Jewłaszewskiego Kasztellana Smolinskiego a posła z WX
Litewskiego Dnia 18 Septembra Roku 1658. skoncone
W obozie kozackim za Dnieprem mil pułtory od granic
Moskiewskich Putiwla.

1 Troie Woiewodztwa zawoiowane, kiiowskie, Bracła:
wskie y Czerniechowskie, eriguntur in Ducatum Rus:
siae, na kształt Xięstwa Litewskiego y Urzędnicy Wszy:
scy pozwoleni Jako Marszałek, Kanclerz etc.

2. Metropolita kiiowski, mieysce ma mieć w Senacie, po
JmX Arcibiskupie Lwowskim.

3 Lwowski, Łucki, Przemyski, Chełmski Władykowie
po Biskupach Swoich powiatow maią mieć mieysce

4 Pieniądze kuć maią ad normam Xięstwa Litewskiego
Mynnicy.

5 Dobra Wszytkie ritu Graeci tak Secularibus iako Ciercom
powrocić, ktore na kościoły katolickie były oddane.

6 Mieszkanie w miastach ritus Graeci, gaudebunt ijsdem Libertatib[us] iako y Rzymsci, y ad Magistratu przypu-szczeni maią bydz

7\. Contribucie z tych Woiewodztw wyz pomienionych nie do koronnego Skarbu, ale do Xiestwa Ruskie-go oddawane bydz maią, ktore maią pusc in Solu-tionem Stipendarij Militis swoiych narodow, a ma bydz tego Woyska tysiecy dziesiec, ktore Woyska pod Regimentem Hetmana Zaporowskiego Wychowskie-go bydz maią, post fata iego do JchMM Hetmanow koronnych ma sie wracac rządow.

8 Owruckie powiastowskie Czehrijnskie Starostwa maią bydz sądowe.

9\. Panu Hetmanowi Zaporowskiemu teraznieyszemu Czehrijnskie Starostwo iure avitalitio służyc ma, a post fata iego Hetmanom Zaporowskim ktorzy zawsze bendą Woiewodami kiiowskiemi. Lubomskie zas Sta:rostwo na ktorym krolowa JM. miała oprawę, a to: wszystko dla pokoiu ustąpiła go, Lennym prawem domowi Wychowskich należec ma

10 Eleckcia Hetmana Zaporowskiego przy Woysku Zapo:

rowskim podadzą 4tuor Candidatos, z ktorych iednego con:
firmabit Krol. JM.

11 Liczba Woyska Zaporowskiego 60m, iednak reducetur ad 30m.

12 Szlachta przy Woysku Zaporowskim ktora sie wią:
zała ma mieć Amnistią.

13 Praesentij na dobra duchowna ritu Graeci, Postaci przy Me:
tropolicie y Władijkach, Krol JM ex 4tuor Candi:
datis confirmabit vnum.

14 Akademie dwie iedna w Kijowie, Druga w Xiestwie
Litewskim gdzie sobie vpatrzą, maią bydz erigowane,
Professores w niey maią bydz katolicy y Graeci a Ar:
riani omnium Sectarum excluduntur od tey Akademiey.

15 Szkoły przeciwne Akademiey w Kijowie, to iest Jezuy:
ckie tolluntur.

16. Bibliotheki y Drukarnie, vbicunque locorum pozwolone
w ktorych in materia fidei, wystrzegać sie maią
Scommata contra personas ritus Romani.

17 Z każdego Pułku po Stu nobilitowac kozakow od
P. Hetmana Zaporowskiego na wszystkie podanych

a iest pułkow szternascie

18 Navigatio na Czarne morze omnib[us] viribus perficienda

19 Post Juramentu na Seymie pierwszym JKM. y PP. Senatorow Kommissiey na fractionis [?], za Uniwersałem JKM. y P. Hetmana Zaporowskiego, kazdemu do Maiętnosci swoiey wolno sie powrocic.

Tegoz dnia 18 Xbris pożegnawszy posłowie sie z Panem Hetmanem Zaporowskim powrocili ku Polsce, Woysko Zaporowskie ktorego iest 180 Tysięcy a Hord z Karacbeiem 60 tysięcy; poszli do Moskwy, y iusz tylko byli mil pułtory od swiata granic Moskiewskich na każdy potrzebe poydzie krola JM. y Hetman Zaporowski prozt [?], aby mogł iako przystugl [?] w Szynie [?]. Maią Dział Kurtaczyow [?] przednich kat [?] y sztuy [?] a przy każdym pułku po 12 działek polnych. y municiey dosyć. Kiiow od Moskwy spalony tylko zamek wszy[?] maią y potrzebnie [?] piechoty; Xiemirchi [?] od krola JM tysięcy pięc ktorzys ma prowadzic P. Teteria bardzo nam przyiazny Pułkownik, ten po Bogu pierwszy fabricator pokoiu.

Maią w Moskwie Tatarowie Złoty miesiąc Rabić y zabiiac nemini parcendo

O Wilnie powiadaią aby zdobyt [?] 1 Xbris JM. P. Hetman Litewski [?] Gonsiewski

1658 ~~765~~

Septembri

Andreas Trzebicki Episcopus hic impetrata libertate in Cometijs condendi de novo Civitatis eam in fundo (Cui nomen esset Stanislawow) Pradnicensi, circa dirutum Palatium episcopale, accitis Mathematicis et Architectis molitur, neq enim suum episcopium admodum, neq Clepardia olim Florentia dicta, cum ob Urbis munitionem, tum ob hinc dispersos surgere aliquando in pedes sperabantur. At cum undiq Cleparienses missi Cives ad sanguinis videre, confluerent Regiaeq Mti supplicassent ut in antiquos sedes se vivosq locare possent, neglecta Urbis munitione ubi potentibus concessa est [illegible] nia, a nova Civitate in nostros muros aedificanda cessatum est.

Octobris Romanorum Rex creatus Leopoldus tenui pompa Viennam natale solum Francofurto repetijt.

Penultima vero eiusdem M. R. D. Lazurski J. U. D. in tota collegiata SS. Omnium magna frequentia omnis generis hospitum lectissimorum, gradum et Doctoratus in Jure insignia a Rev. et M. R. D. Adamo Ressoviensi suscepit. Perorante opportunissime Illmo Carolo Tarlo Palatinide Lublinensi Philosophiae et Juris studioso ostendit non apud exteros sed apud Matrem Acad. Professores Academicos sublimioribus honoris ornari debere. Idq et frequentia lectionis Academicis eidemq statutis [gratis] et denique dignitate, quod alijs Academijs florentes concedere non deceret cum istae laborem in docendo impendunt.

Xbr Die Tertia [illegible] Andreas Trzebicki Episcopus Cracoviensis sponsam suam Cathedralem die post multas ac continuas [illegible] fere annos pluvias [illegible] tum satis amoena multis regni proceribus [illegible] Joanne Tarnowski Archiepiscopo Leopol. et Joanne Zamoyski [illegible] Referendario Regni, comitantibus, adijt. Quem [illegible] Subsidiarii [illegible] ciales [illegible] partibus suis favorabilissimum, ac coram Generali sequebatur, peditum Germanico in ordine militari [illegible] occupando ac Illmo Schöpenum ac tormentorum maiorum explosione salutante. Civitas omnis sedibus suis [illegible] felicem adventum gratulabatur. Inprimis vero Universitas Studij Generalis hic [illegible] rente [illegible] D. Floriani et [illegible] D. Pakoni offerente per Rectorem inter Rudera templi Divi Floriani ab hostibus dirutum in hunc fere modum salutavit.

Post tristem Aquilonis tempestatem Serenus nobis [illegible] dies hodie nus quo Candidissimus olor Tuus, omnis felicitatis [illegible] caelo penni remigantibus allapsus. Urbem hanc et populum Universum ad sui excitavit venerationem. R. P. Occurrit amplissimus tibi Coronis [illegible] Capitulum Praesuli, plebs Pastori, Magistratus Senatori suo Senatoria cum nobilitate Principi. Alma insuper haec Studij Gnalis Universitas inter haec videns hospitium [illegible] Regia semper [illegible] Cancellarium te suum reverenter excipit et exceptum veneratur. Fuerunt illi olim inde a [illegible]

777 ~~767~~

764

a Joanne 23. et Super ab Urbano V dati Cancellarij qui decus
et Ornamentum regni Academiam dicerent Fuerunt qui Contra invasio-
nes illius Privilegiorum et immunitatem divis devoverunt, Fuerunt qui
caput libertatis Polonae in Academia tantum peti judicabant
Tu illius Praesul Omnium gratias in te uno reddes vobis Olesnicy
pietatem Tomicy sanctitatem Latalscy zelum Tylicy amorem Zaduscy
regalem plane magnificentiam Quod dum Zoveny et optimus Condi-
torib. Sub alas Oloris Tui se colligit Universitas, Illa Universitas
quae ab Urbano V. multis privilegijs ornata Tibi Sponsae tuae in-
dissolubili vinculo est copulata tuas tutelas velut Soror aut filia [illegible]
tradita. Illa vetus quae a regib. Poloniae velut fons Scientiarum custodi-
ta velut Margarita diademati Regni inserta, non alteri quam Sa-
Senatui defendenda est commissa. Si Tibi tuus decor est Sanctae rel.
Margarita est in Pretiosissimis habebis. Illa vero pretium rel.
tuae addet, et foecunditate sua non tam tam amplissimam dioecesim
Tui etiam regnum ac vicinas gentes pulcram reddet prope beatam
Responsio Senij ac verba talia fuere
Quod Sol in Orbe anima in Corpore hoc sunt semperque fuerunt in Socie-
tate humana literarum Studia literarij. Nam ut Sol Orbem Universum et hu-
illustrat, anima Corpus informat, ac gubernat; Sic literae Universum genus hu-
manum illuminant animant moderantur. Et Certe non potuit laudabi-
belius de Orbe Sarmatico mereri quam ille Casimirus Magnus, quam qui
nobis hunc Limpidissimum Sapientiae fontem, nobilissimam literarum officinam
Gratiam officinam Academiam in hac principe Urbium Sarmatiae erexit, ex
qua omnes amplissimi huius imperij incolae, fluenta Sapientiae hauri-
rent humanitatem et eruditionem labentibus seculis consecuti sunt
Et tam feliciter cessit hoc pia illius fundatio ac concessio annis
infestis toto Sarmatico Orbe haec sola 300 amplius annis inconc-
cussa staret, et mutantibus hic inde Universum etiam animis
illa immobilis et integra fide quam libatam servavit in
Serenissimam Domum permaneret. Ruinas quidem istas nihil a-
liud magis loquuntur, quam mundum Universum esse magnam
quandam ruinam: Ego tamen ut Vestri Cancellarij semper futurum
ny opto ex animo et hoc in parte Curas meas esse volo ut ex
ruderibus istis velut Phoenix quidam redivivus literarum gloria
felicissime renascatur et in dies maiora incrementa sumat.
In Basilica D. Virginis in Circulo Consul gratulatorem futurum
dixit in Cathedram Archidiaconij ad quam more Supplicantium ab
omni Clero deductus fuit ipse cum duobus Epis. sub Baldachino
certum morem antecessorum pedes processit. Academicis pro-
impressis Dirzanovij Carmine Rovaisky Prosa Ovre Petricij
Encomio principem commendarunt posteritati
Item post meridiem hora 4 Post absoluta divina ad Conviviu-
m in aulam Episcopalem descensum est Hora 10. ab epulis cum
fastidio discessum est ob familiarium Magnatum non admissum. ex qu-
ibus nonnulli tapellis fenestras Palatij circumsiderant, alij fores et Ostia
effringere conati fuerunt. Hinc admissi donec argentum

quod Sumptu in turba fuerat aliqua in parte fuit repertum
Sequenti die Joh. Magnuter iterum mensae regiae ... adhi:
biti Feria 3 numero 4 ex Consulibus. Feria 5. Ex ord. Ordinum
religiosorum bini ex Academia 4.
Die Mercurij Juventutis Academicae nomine Illmus Carolus Turlo Rm
Salutavit. Illius ipse vidit ut patet ex Charta.
Ignis medio noctis, sub autumnum, ipsoque die ingressus in Cu:
riae et Sublimae Curiae Episcopalis, triumphalis a Fornellis tanquam ominosior
observatus est. Ut enim Casimirum 3 regnum et metropolim intrante
claves Tumbae favilla, Cleri oppressionem, et Casimiro IV noctis ipsa
Juramentum Civium hincque in foro factum [illegible], segregato. tunc
Ipsum Regis triclinium combustio, regni clamitationem sonabat;
ita hoc triplex inflammatio, incendij periculo, in ord. Acade:
micis Collegijs exorta correspondens, ne quid mali portenderet
metuendum est. Alij ex nomine infaustam augurabantur et
cognomine. Tertius in Ordine Epus et Acad. Cancellariusque Andre-
Petrus. Tertius Joannes. quinque Academicis fuerunt. Tertius
Andreas ne idem sit nobis omni cavendum erit.
Errore quidem Dei et nobis factum fuit ut Doly Causam in ...
reficialib. Duobus contendentibus, die 22 huius judicaret, at ...
errore verum Voluntas judicandi sic Causis ... Criminalibus
in foro ipsius agitatur quod ad eas cognoscendas non deferen-
dum) fuit, idque eo feriatis se invicem mordentes Academi-
ci consumerentur.
et convolenter ob invicem consumerentur.
9 habentis mensis cum Rect. sibi iniunxisset lege publica,
quibus cognosceret quinam Domus Sputum et Academicis, liberi
ab inditionibus et Statuis esse deberent. P. Societati ad
Sn Stephanum et alios absolvit Contubernia Acad. contribu:
tionibus onerata reliquit. Ibique Privilegia a Pontificibus ...
bei nardanis quod Cum tuba non esset recurrendum ad
Remd. Prudenhorer consueverunt.
Post quinquennalem Canonicatus c. Fundi Lenthovice Dotatione
petyt sibi ex literis Praesentationis ab Unte obtentis, de eodem
Canonicatum M. Andreas Kucharski, ab Illmo quidem et
se ad eundem admitti officiose. Intervenit Joachimus
Opponens. Cumque id nulliter facere a petente directum.
Jussus est legitimare personam. Ostendit ille se legitime
et pro jure primogeniturae sua in Academia facere Re:
ctorem Magnificum sibi Votum sibi faventem, in literis Com
mendatitijs Andreas datis, meminisse. Administratorem Epus
Sede Vacante Causam istam ad Rm et Illm Loci Ordinarium
a suo Subsellio contentiose remisisse. Insuper posse se
Simulque Fautorum literas Commendationis adferre.

766

Hoc dum litigantes in se agitant vitium jurdicorum alter ad-
vertit. alterum quidem qd dies esset Sanctis devotus d. Caecilio [illegible]
Quindis. alterum quod Judices ex Academia 3 Decemviri Faculta-
tis non adessent. die Judicio assidentibus Decemviris a ler-
aressorio consumptis appellante Kurhawicz. ad Rm Archiepiscopum Gnesnensem quod
quem post annum in favorem obtinuit [illegible] Sedis ab eo
nec tanquam sibi suspiciosa pronunciante ad Nuncium Apostolicum
Joachimo Spewmo. Legatus ad Loci Ordinarium et decernendi
judicium causam cum toto effectu remisit

19 Mensis Casus enormis Studioso contigit. In platea Sutorum quidam
Civem et Mercatorem Svandew nuncupatum [illegible] in longam noctem
more Bacho Cereali fortius indulgebant, desperato Scholae d. Annae [illegible]
ditu, ad captandum somnum in maiori hypocausto se composuerunt,
quod domestici Brassatores intrantes et occupata quietis sua loca
viderent Scommatibus juvenes, in alium locum exigere nolebant, Contentio-

Lunus

nis impar cum [illegible] Acinacem stringit in petulantem [illegible]
quam, ea fracta ad fustem Brassatoris, mox fustigatus
nis cultellum adigit in ilia invasori eumque interfecit
Homicida cum Complice a Praesidiarijs ductus in Castrorum
Conrad remisit M. Dno Rectori quod Studiosos esse cognovisset.
R. D. Rector remisit Epo utrumque licet unus tantum cum ferent
clericus. Facta compositione cum propinquis interfecti liberi

M

Conventibus
6 8bris Publicatae fuerunt [illegible] Regis literae quibus [illegible]
ut oes et singuli quorum in Marijs venissent Constitutionis Comitiorum
proxime praeteritorum Varsoviensis, easdem Castrensi officio redde-
rent, eo quod ex improviso errores aliqui [illegible]
ro parum attendente in eas irrepsissent. Primus erat de

M

Donativo Civitatis intollerabile alter de legitimatione Spu-
riorum causa servitij bellici
Rex tum in Castris Obsidionis Torunij ab exercitu Germano et Polono
factam continuando haerebat donec hic serpente in regalem
curiam (a cubiculo enim qui regem vestire solebat peste cor-
reptus) alio Salubriorem auram captare debuerat. Regina
ne obsidio solveretur sub tentorio durante, cum ego [illegible]
multis injurijs coeli, et aura pestilentiali quibusdam alternis
Obsessi autem nec fami nec longinquis armis cederent
17 mensis 9bris Zalabizorum et Valum generali assultu
facto nostri magno suo damno occuparunt Restabant [illegible]
hos ne cum vita simul amitterent Sveci hominibus [illegible]
hos ne cum [illegible] Civitatem pauci cum Civibus [illegible]
hominibus salutem pacti. Rex die natali suo [illegible]
[illegible] erant reddunt. Rex die natali suo neque festo
S. Joannis Evangelistae cum triumpho ingressus est, Vexillum
Civibus perpetuum aureum donavit. mox Varsoviam [illegible]
niam et alia loca innisse. Omissa propter hyemem [illegible]
burgi Elbingae et Marienb. obsidione.

sive Folio:

Anno clade exercitus Poloni, Commissione militum, evacuatione Urbis Suedo Austriaco. multis praeiudicatis in Academia exemplis notandus est

Januarij 10 Habita est Univ. Convocatio In qua hoc fere Conclusa sunt.

Litterae Vicancellariatus R. D. Adami Roszowicz praesentatae et susceptae praevenite Facultate St Iuris (quod nullum habet) et M. D. Rectore ne se Vicancellarij in officia Rectoris ingerat.

Petijt A. R. D. Stanislaus Jurkowski, Curatus sibi ex Sylva Bielzycznowiecensi ad aedificiis Bieniviensibus dari. Res fuit dubia concedere? Dare essent quo petebantur quarto. Et quidem quod nulla esset connexio bonorum praeter vicinitatem ut altera alterius ferrent operam. Universitatis bona non esse Bielzycznowiecensia sed eorum qui ad ea coemenda summas contulissent pecunias. Ceterum habere D. Propositum S. Floriani in Skawce Curatum. Evicit tamen pluralitas ut illi concederentur 6 maiores. quibus cum Praetor [illegible] Oeconomus nollet concedere sestimam R. Rdo praeposito potentis sequentibus convocationibus multas turbas creavit innocenti. Rector Creatus

Cursus Philosophici Vladislaviani Lectionem nullus vult suscipere.

In Seniorem Contubernij electus est M. Alexander Mikuszowski,

Pro deportandis rebus Viennam cum sollicitaretur M. Radzywski, Non detrectabat omnino modo sibi et de se administrationem iustitiae Oblatam sibi esse falsissima per R. Sulikowski calumniose crimine plurimum. M. D. Rectorem pro sententijs fulmina[illegible] se in se maledicta [illegible] prius se iterum Viennam quam se purgaret obiecti et Magnifico Rectore ~~assignavit~~ concederet [illegible] qui recusationis Causas in iure fundatas cognoscerent et Causam a Rdo Sulikowski judicarent intentatam Nullumque verebatur rogatus M. D. Rector ut iusta petenti non denegaret. promisit se facturum, interim qui cum Radzyminskio irent Viennam assignati alter est M. Florianus Lepierski et Matthias Gladysz

De Continuando Processu ac Commissione in ordine ad Beatificationem Divi Joannis Canty negotium Commissum Rectori et Universitati,

Thesauri [illegible] Beati

Ad Collegium M. Valkowicz Kopcowicz Gladysz [illegible] de Valkowicio denunciatio per Seniorem [illegible] D. Rectori in [illegible] Dantis de turpitudine vitae facta: alij quod non disputarunt suspensi sunt.

Dismembratio, quod nulla pecunia fuerit reperta, nulla facta Inde: in Oeconomiam tempestas [illegible] debebat enim anticipatione dare pecuniam Generosus Kolinski, ut Oeconomum ex sua Statione detruderet. et per Arendam ut nunc ex [illegible] bona Univ. teneret.

Super monumentum tota [illegible] Strzalkoviano Geometriae Professore

Pecunia ad Censum pro [illegible] Cracoviam in Lapideam Ca[illegible] ex Lapidea [illegible] Casimiria. Sed hoc approbatur postea ad Collegij Typographi translata. Sed hoc [illegible] p. 27. quam Maij pertinebat

Hic in Libro Vniv[ersita]tis

Liber Conclusionum per M. D. R. [illegible] Scriptus p. 87 inserta est [illegible]
pertinentissima Sententia Superarbitri in Causa inter M. Nicolaum Su-
likowski et Martinum Radymiński ~~[illegible]~~ vertente et motu-
[illegible] Concesserat M. D. Rector Arbitros aut Causas recusationis, [illegible]
et in Jure fundatas contra Rectorem tanquam Suspectum [illegible]
Sonum parti de favore sibi de hostilitate [illegible] contra [illegible]
hic cum caperet Causas produxit M. D. literas [illegible] plus [illegible]
hostiliter in se Scriptas M. Radymiński, In oppositum [illegible]
[illegible] Sulikowski instruendo suo M. Andrea Gembiarowski
[illegible] affert vnus non licere contra Rectorem excipere,
Alius loquebatur de cepis, alius de allio.
Non Convenientes arbitri Superarbitrum innocent ille decernit
Non licere excipere. Appellans in Sententia ad Arbitrum Arbitri [illegible]
nunc sententia Radymiński rejicitur cum appellatione [illegible]
Judicatur. Cadit Causa Accusator Sulikowski. Appellat ad
Consiliarios Radymiński vnde iniustas Sententias, calumnias [illegible]
M. Ds Rector Censor nonnisi D. Consiliarios vocat. Quo [illegible]
[illegible] appellans, et de hoc et de altero gravamine [illegible]
namque Quod ante institutum Consiliarios Judicium [illegible]
[illegible] per Schedam convocatur ad Causam eandem judicandam
Conveniunt [illegible] Consiliarij [illegible] causas justificationis appellationis
caperet appellans. Superveniunt [illegible] Consiliarij Ds [illegible]
decernitur Rector et pluralitate pro appellatione contra appellantem
namque applicant decretum sententiae instantiae eo quod sit conforme
Ss. Canonibus de Clerico maledico. Inter Scriptores alterum
horam a prandio celebratur convocatio Vniversitatis.
In ea primo petit Actor Consilij deputatus Ds [illegible]
Excipio contra Rectorem et Consiliarios quos appellatio a
pluralitate Concludit non debere loco cedere.
Dum adfero causas justificationis et eas in Scripto offero
Sulikowski suas [illegible].
Revocatus fui et rogatus ab alma Vniv[ersita]te ut sine deprecatione
ne pro calumnijs contentus propter [illegible] [illegible] [illegible]
hic [illegible] verbis et [illegible] Calumniandi [illegible] [illegible] [illegible]
Respondi [illegible] sine deprecatione [illegible] Condonatur [illegible]
mihi Acta attendantur. Quod cum denegatum esset
vocantur partes. Decretum fertur tale Et M. Ds Rector
ex pluralitate vtramque Sententiam Ssis et 2a Instantiae [illegible]
Judicium applicat. Appello ego Sanctissimum [illegible]
responsum. Haec ut Scripsi gesta sunt. Judicet posteritas
an non tyrannidem invehebant qui talia faciebant [illegible]
in Libro ut Habes [illegible]. Ego [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] feci. Quia Ds Rector accepit [illegible]
cum [illegible] deletis fuisset Walkowski et alia [illegible]

769

Protestationes Cl.ni et A. R. D. Nicolaj Sulikowskj S.T.D. C.P.

Cum assistentia Fiscalis Univ.tis Cracoviensis Con. Ex. Mikody Collegij Maioris

Radziminiano obiectiones quibus coram Judicio M.D.V. Rectoris prot-

at ipsum puniri in damnis et libere expensis condemnari

1a Res in Scrinijs Adm. R. olim Matthaei Krusnicki S.T.D. et Professo-

Rectoris Almae Univ.tis huc per publicum Notarium inventatae et sigillatae

in ijsdem Scrinijs vruptis sigillis et funibus quibus ligatae erant ut Exe-

cutore inconsulto et insuo clandestine et violenter aperuit. In toto ne 2o

2a Plurimas res i rebus Adm. R. D. Krusnicki ex aperturis pro se acce-

tum in proprium usum accepit quam etiam alienavit propte sigilla

argentea bina Univer. unum, et Theologicae Facultatis alterum

Librum Allegentiarum S.T. Facultatis, item et alia ex peculio

et argento sibi metiga de specie et nomine nota

3a Calumniatur A. R. Krusnicki quasi illum Cl. olim et M. D. Smie-

skowicz R.A.A. Cr. executor expensis summis magnis pecunia-

rijs acceptis non secundum voluntatem testatoris disposuerit sed

pro libitu dissipaverit Impertinentes attentans ad prius. In disqui-
sitione facta est Calu...

4 Causam praebuit ut Lytrum exigeret ab Univ. Rex Sueciae quando

pulveri nitrato mercatorio et illud repositum habebat in Univer-

versij Rather discalceatis, per quod Regi Sueco suspicionem red-

didit Academicam de asservatione armorum pulveris nitrati et

ctorum bellicorum apparatuum. Suecii enim ea unico D. Radzymin-

ski colligebant omnes et singulos Academicos eiusmodi i negotia-

horas dispensavi et occupari si quidem Scheduam Skrilendi nomine

Horreum ad lustrandum hora 2 noctis destinaverunt, qui mihi

ex causa suspicionis pro D. Radzyminski orta. Ultimum suspicio in

minabatur per Regem narrata ut narrant. Quoad Lyty Sigtr. negat

5 Cum Haereticis vulgo Ministris Suecorum arctam amicitiam colebat Cu-

ius Commessationes faciebat A. R. D. Wieczorkowski vina bibendo et

hadunando Haereticos in Collegio Regio Sigtr.

6 Libros ex Bibliotheca Univ. huc ad libitum Haereticis distribuebat

in magnum damnum dictae Universitatis, et grandis est ac vehe-

mens suspicio illum proprium commodum ex inde spectasse

si quidem fama publica est illum res ministri Witembergij dedi

tenebere apud se depositas obtinuisse et obtinere Regis Sigtr.

7 Tempore obsidionis et hostilitatis Suecicae ac Hungaricae con-

sultius duxit frumenta Iudaeis divendere quam aliis Catholicis

780

~~770~~

per quod hominum in Academicos malevolentiam contraxit
et Academiis infamiam comparavit Impertinens quandoque fit dicendo esse calumniam et negat
8 Absq[ue] ulla Causa me ipsa hospitalitatis quod cum eo cum Sociis nulli
conversari mensa, et foco privavit, et observationes domesticas denegavit Civitatis Causa dure ad ... [illegible] descendendum.
9 Successit melitiam serviciam in me continuabat, dum sine respectu gradus Sacerdotii me sectarium appellando commercio hujus Germanici cum Suecis usq[ue], ad servilia opera me, ex hac Collegium ... [illegible] calumnia est
exturbare et expedire conabatur per Suecos Nego ... [illegible]
10 Dum deponerem Officium Praefecturae ac rationes reddere voluit ex mera malitia meis rationibus subscribere per quod me in maxima damna induxit, quia de meo proprio dispensare Collegii debui solvere Salarium, cui illud ex Civitate peculio denegandum censuit Dnus quisitio fit in v. Civitate
11 Cl. Dnos Collegas et praeque Cl. et AAD Spervonium contra me concitat, et varias discordias ansas innovat. at testis est v. Civitas Nego Calumnia ... [illegible] est
12 Litteras Inhibitionis a M D v. emanatas per me Civitati v. Collegii Majoris productas sprevit et contempsit nulliusq[ue] valoris eas esse dixit ... [illegible] ex ... [illegible] et ... [illegible] Nego
13 Dum cum Citarem ad ... [illegible] et ... [illegible] suas Coram me produceret illa in Conculsione ... [illegible] Rectoralis adiens ... [illegible] Praefectum Domus Majoris eundem sollicitabatur ut Causam suam quam negat ad se avocaret. Salva Suppletione et Reformatione
Si et in quantum opus. Nego narrata prout narrantur

+

In nomine Domini Amen.

Etsi Vocante Deo et Maioribus meis, in Statione Academica
constitutus, Secundum Deum nihil antiquius unquam habuerim,
quam Maiestatem, Autoritatem, Jurisdictionem Ordinariam
M. D. Rectoris Academiae nostrae tueri, colere, venerari; i-
temq; me facturum quoad in Academia fuero spondeo. man-
datisq; M. D. Rectoris in licitis et honestis satisfacere pro
virili semper et curabo volam. Nunc tamen, (Salua per omnia
dignitate honore Suae Magnificentiae, de quo solenniter
protestor) quia a M. D. Rectore, quem ego pro communi
omnium nostrum Patre habebam observabam venerabar,
multis et grauibus praeiudicijs oppressus sum et opprimor
ideo Jure Naturali usus, et exceptionem Recusatoriam
contra Personam (impetrata humiliter venia) Suae Magni-
ficentiae tanquam Judicis, interponere cogor, ac debeo.
Ac proinde peto Supplex (quod cum gratia atq; sal-
ua per omnia Personae dignitate, et Suae Magnificentiae
Jurisdictione Rectorali, ac mea in eam observantia
et juramento fiat.) ut M. D. Rector Officium Judicis
in alium aliquem ex DD. Doctoribus et Professoribus
Academiae nostrae committat.
Periculosum enim est coram Suspecto judice causam
dicere et Suspectus Judex Jure recusatur glos.
Verbo Protestatur in c. 4 et in c. quoniam
de probationibus DD. l. apertissimum 14. C.
de Judice
Quae autem causae suspicionis, quam graues, et quales
sint cum ipse M. D. Rector cognoscere non possit,
Impedit enim affectus animum, ne possit cernere
verum, peto ab utring. nominari Arbitrum vel arbi-
tros Juris qui super exceptione mea cognoscat vel cogno-
scant, Sententiam ferat vel ferant, Tum demum
si quis aliquid contra me habet proponat, probet,
et quod juris est meum fiat.
et de me

Anno Dni Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo Nono die Mercurij Octaua Mensis Januarij

Coram Iudicio Magnifici Dni Rectoris Vniversitatis Studii Generalis Crac: personaliter comparens Clariss et Adm. Radus Dnus Nicolaus Sulkowski S. T. sententiary Canonicy S. Floriani Actor Principalis, obtulit in Scriptis contra Excelentss. Dnu Martinu Radomirski Philoso. Doctore Collegam Maiorem Iurat. Floriciano Prof. citatum Principalem, praetensiones quasdam easdemq. in vim propositionis produxit petens super iis sibi responderi per Citatum. In Praesentia Citati Principalis memoratis praetensionibus coram Iudicio Rectorali lectis, auditis, exceptionem recusatoriam contra Persona Magnifici Dni Rectoris tanquam Iudicis suspecti interponentis et arbitru vel arbitros Iuris qui super hac exceptione sua cognoscat vel cognoscant Sententia ferat vel ferant ab vtrinq. nominari petentis. Et Magnificus Dnus Rector arbitros quos partes ex mutuo consensu ab vtrinq. elegerint et nominauerint qui super hac exceptione recusatoria contra persona sua interposita cognoscat daturu se obtulit. Et Partes eosdem arbitros se primo iuris nominaturos declararunt et terminu pro(?) sibi petierunt. Quod per Sententia Magnifici Dni Rectoris obtinuerunt.

Eodem Anno quo supra die Lunae decima tertia Mensis Januarij

In Causa et Actione supra Scripta in termino hodierno ex vi dilationis

782

~~772~~

774

ad Nominandos arbitros Juris per partes supra memoratas incidente Clarissimus et Adm. Rendus Nicolaus Sulikowski Actor Principalis in praesentia Excellentiss. Dni. Martin Radzminski Citati Principalis de ipsius consensu elegit et nominavit arbitros Juris qui cognoscant super exceptione recusatoria contra personam Magnifici Dni. Rectoris interposita Clarissimum et Adm. Rendum Dnum Stanislaum Osendowski S: Theol. Juris utriusque Doctorem ac Profess. et Clariss. Excellentiss. Dnum Petrum Muchawski Philoso: et Medicinae Doctorem, in quos Excellentiss. Dnus Radzminski consensit. Et Magnificus Dnus Rector eosdem approbavit in eum effectum ut facta cognitione super exceptione recusatoria contra personam suam interposita Sententiam suam super facta ad se pro ulteriori in causa cognitione remittant

Ex Protocollo Causarum Officij Rectoralis trans sumptum et Extradictum

M. Alb. Wathowicz N. Pub.
Causarum Offi. Rectoral. Actuar.
mp

+

In nomine Domini Amen.

Causae Suspicionis contra M. D. R. sunt.

Quia est Amicus R. D. Nicolao Sulikowski S. T. Sententiario C. S. T. Accusatori

Cuius rei argumenta sunt evidentissima

ista.

1° Quia M. D. Rector iuramentum calumniae Accusatori remisit. Dum enim Citatus et in Iudicio Suae Magnificentiae a R. D. Sulikowski de Crimine falsi accusatus, in primo termino ante omnia iuramentum Calumniae se praestiturum prompte offerret, idemque ab Accusatore deposceret, M. D. Rector termino sequenti contra iuris communis Canonici dispositionem in favorem Accusatoris, ante deliberationem Vniversitatis de Iuramento Calumniae institutum et Contestationem factam, eidem, frustra protestante et querulante Citato, condonavit.

2° Cum Citatus a M. D. Rectore, ut, iuxta Statuta Vniversitatis, summario processu de die in diem (ut saepe contingit) causa iudicaretur et ratione valetudinis eius, Concionis, ac laborum in Lectionibus et disputationibus haberetur, peteret, non est auditus. In favorem autem Accusatoris, plusquam extraordinariae dilationes, concedebantur.

3° Quia M. D. Rector Causam a se ad V. Communitatem, pene iam conuicto, re-remissam, conniuendo Accusatori, negligi patiebatur. Etsi enim duas monitoriales literas a Sua Magnificentia obtinuerit Citatus, nihil tamen proficiebat, semper ut in gratiam Accusatoris, mora, dolose, vexationibus iniustis contabesceret Citatus.

4° Quia M. D. Rector, Postquam Causa in V. Facultate agitari coepta et remota ad se inhibitione surreptitia avocaverat, coepit eandem, ut de Contractu suo dicti veritate cognosceret, V. versus, ex mera voluntate, non tamen dilationibus, trahere, idque in gratiam Accusatoris, cum tamen processus de iure.

5° Quia M. D. Rector Causam ad se per inhibitionem avocatam, eandem non cognoscit, nec revocatam in Iudicio V. Facultatis determinat, imo in gratiam Accusatoris DD. Professores qui in V. Facultate votabant, devotis Citato rebus et poenis afficiebat, in gratiam et favorem Accusatoris.

776

Cum tamen apud Judicem non debeat esse acceptus prae
sonant Castrensis in l. Si quis filium 34 n. 2
C. de Inofficioso testamento. Maxime apud Ecclesiasticos
c. novit 13 ibi. Ita magnum judicabit. Extra de
Judiciis c. in Judic 12. de Regulis Juris in 6

Anno D. 1609. 13ma January coram D.D. ~~[illegible]~~ [illegible]

A.

+

In nomine Domini Amen.

Anno Dni 1659. die Octaua January. Coram Vobis Excell
Dnō M. Alberto Walkiewicz Philo Doctore I. V. Professore,
tanquam Almæ Vniuersitatis, et M. D. Rectoris Actuario. Ego
M. Martinus Radyminski graui cum animi dolore, et quere-
la protestor, allego, et dico. Quod licet ego satis competenter
legitimam et cum omni reuerentia Submississimam die he-
sterna in Iudicio Suæ Magnificentiæ, iure naturali fretus
Exceptionem Recusatoriam Iudicis (salua per omnia re-
uerentia Suæ Magnificentiæ) attulerim: paratum me offerens
causas Suspicionis coram Arbitris Iuris ilicò reddere
Nullamq Vnquam ansam causam occasionem ullius offen-
siunculæ vel minimam M. D. Rectori dederim, imò semper
dictis factis, Scriptis nomen Suæ Magnificentiæ celebra-
[illegible] eiusq gratiam promereri studuerim. Nihilominus
tamen quia M. D. Rector olim adhuc malo in me concepto
animo Sicut alias Anno 1658 24 July in publica au-
dientia pro Tribunali sedens in præsentia Excell.mi Dni Ecta-
[illegible] [illegible] et Adm Rndi D. Præpositi S. Annæ et aliorum
grauissimè in me sine causa cum inordinata totius corporis
agitatione et minis ~~[illegible]~~ inuectus fuit inquiens (dum præse-
[illegible] et Actis. Constantem [illegible] Circa fiscum Philosophicum)
Vos duo me innuens et Excell.mi Dn. Lucam Piekowski Pro-
ptor duos professores litigatis. Vos duo in Vniuersitate turbas
cietis. Vos duo Vndecunq pecuniam corradistis, et sub tempus
[illegible] thesaurum Vniuersitatis expilastis. Et: ita die hodi-
erna in præsentia R. Dni Sulikowski S.T.D. C.S.F. Accusatoris
eiusdemq M. Dudkiewicz Procuratoris, in assistentia Fiscalis et
Bedellorum necnon Excell.mi Dni Actuarij et aliorum furore [illegible]
defferens cum insolita totius corporis iactatione me indignissime
[illegible] et Rector Magnificus Professorem, nec ut Iudex partem,
[illegible], calumnys (sit venia verbo) onerauit et multi-
[illegible] voce clamorosa vibrata manu huc illuc corpus
iactando tandem maledicta in me fulminauit inquiens
Deus te in corpore et anima puniat, Tu ex quo

factus sum Rector contra me fuisti. In Bohemia et pro-
testationem faceret, et Notario publico qui apud se eam fie-
ri fecit autor fuisti &c &c &c Possum protrahere causam ad alte-
rius usq[ue] Rectoratum &c &c &c. quod omnia sine re sine
fundamento M. D. Rector in me dixit.[r] Quare timens plu-
rima in dies ac in posterum à M. D. Rectore eiusmodi in-
jurijs gravari et opprimi hanc Protestationem ad omnem
meliorem effectum in Acta induci et eiusdem copiam mi-
hi extradi peto. Actum in solito residentiæ L. M. D. A.
Januarij die et Anno quib[us] supra Hora vespertina.

[r] Iudex enim debet audire examinare non fulminare
Bald. in l. Iudex s. C. comminationes quem sequitur
et laudat Rota Decisione 105 n. 7 apud Ludovisium

[r] Anno Dni 1659. die 17. Januarij productum cor[am] DD. Arbitris

Adm Rnde Domine
et Clar ac Colendme

Cruciat me Domine vestrae tentatio quam in abrogata Praepositura viro
alias dignissimo factam esse intellexi. Mirari satis non possum tam
effrenem audaciam duorum, ut cum recto et maturo aliorum non convenire-
ant iudicio, nec Communitati totius subscribant, calcato sed propriae
attendant praesumptioni ne dicam execratae avaritiae. Certe duumviratus
iste et Universitati difficultatem pariet aliqn, et his factiosis ex-
tremam ruinam. Hostilitas Suecorum multa in Triumviratu facta
patefacere potest, quae ego per meam dissimulo lenitatem. Ego
certe nisi cum honore et satisfactione omnimoda per Vrae Adm RD.
arbitrium R.D. Makowski suo restituatur loco, in facie totius Universitatis
cum laude et gloria illum restitui faciam, et serio animadversionem cum
poenis rigidis quas in manibus ante oculos habeo. Indignum mi
est ut duo inquieta capita et quidem unum ego ad factiones
perpetuas natum tantum sibi arrogare audeat. Sed sufficit maiora
premo in sinu cordis quam Vae Adm RD. pro mea propensione com-
municare postea potero. Interim me amori ac benevolentiae cu-
mulis commendo officiis 18 Octobris 1658

Scribo tanquam ad Seniorem Consiliarium

Vrae Adm RD.

Servus M Franciscus Kolinski
VCRA

Perillustri et adm Rndo Dno D.
Alberto Dąbrowski S. T. D. et Pro
fessori, Canco S. Floriani Canicn
Domus ioris Consiliario D. et aco
Colendmo

780

In Nomine Dni Amen. Praesenti publico instrumento Vnis et singulis pateat euidenter et sit notum. Quomodo Anno a natiuitate eiusd Dni nri JESV Xristi Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo Nono, die Vero Martis quarta Mensis Februarij Indictione Romana duodecima, Pontificatu Ssmi Dni Nri Alexandri Septimi eius nominis feliciter moderni anno ips quarto. In mei Notarij publici testiumq infra scriptor praesentia qui ad hoc specialr Vocati fuere fsti Constitutus Clarissimus Dnus Martinus Radyminski Phiae Doctor Collega Jor ac interea Tyrtnouianus in Vnsitate Cracou Professor, protestaonem cum appellaone ad Ssmu Dnu Alexandru Papam interposuit, eamq Actis Notariatus mei inseri ac ingrossari petijt tenoris sequentis. In Nomine Dni Amen. Ego Martinus Radyminski Professor in Academia Cracouien Tyrtnouianus Coram Vobis publico Notario tanqm psona publica et authentica testibq hic adstantibus animo et intentione prouocandi et appellandi Apostolosq petendi et caetera quae sequunt faciendi omnib modo et forma melioribus quibq possu ac Valeo et debeo dico et in his scriptis graui cu querela protestor appello et prouocio Quod licet ego iustissimas causas recusationis Judicis in Causa inter me protestantem et Adm Rdum Nicolau Sulikowski Collega Jorem S. Th. Sententiarum in Academia Cracou Professorem in officio Magci et Clarissimi Dni Francisci Rolinski Phiae et Medicinae Doctoris Consulis Cracou et Rectoris almae eiusd Vnsitatis, salua semper per omnia suae magnificentiae debita reuerentia, habuerim, suaq Magnificentia Arbitris Juris decreto suo ex consensu partium electos confirmauerit, cora quibus dictas raones meas exposui, et ad eas probandas omni meliori modo forma et stylo me traxi, essentq luce ipsa meridiana clariores, nihilominus propter aliquas ratiunculas Adm Rndi Dni Sulikowski quas attulerat coram DD. Arbitris, ne causae meae cognoscerentur allatas, ijdem Clarissimi DD. Arbitri non attentis meis rationibus causarum earu inadmissibiles esse decreuerunt in graue praeiudiu meu. Quare sentiens me per dictam sententia supra modum grauatum, a dicta sententia et ab illatis grauaminibus illicitisq nullitate salua, ad Ssmu Dnum Nrum Alexandrum Septimum Papam felr modernu tanqm Arbitru Arbitror, eiusq sm Sedem Aplicam in continenti et in praesentia Clariss: DD. Arbitrorum appellaui, et licet appellao mea ab ijsde refutata fuerit, nihilominus ego protestatus sum et iterum appellaui atq Coram Vobis in his scriptis prouoco appello, Aplosq mihi dari et concedi et de illis videri peto, imo, iterum, ttio instanter instantius instantissime, subijciens me protectioni et defensioni dicti Ssmi Dni

Dni Nri Papæ et eius S. Sedis Aplicæ salvo Iure addendi minuendi corrigendi etc. Acta sunt hæc Cracoviæ in domo Residentiæ meæ Anno die mense Indictione Pontificatu quibus supra Præsentibus Publicis Joanne [illegible]ski et Adamo Gollowie Not. ordin. Clericis testibus ad præmissa vocatis et adhibitis.

Et quia Ego M. Casimirus Domosicki Phiæ Doctor et Professor Seminarij Cracov. Præfectus Diœcesis Cracov. Filius Nicolai, Publicus autte Aplica Notrius, [illegible] insertam protestatione una cum appellatione manu Clarissimi Dni protestantis confectam vidi legi simulque eandem recepi, ideo [illegible] ad effectum devolutivum Actis meis annotavi consignavi, ac ipsis Instrumentum [illegible] gatus extradidi et publicavi, nomine cognomine et signo quibus in talibus [illegible] in fidem et testimonium præmissorum consignavi

786

~~789~~

+

In nomine Domini Amen.

Gravatus in Judicio M. D. Rectoris, Sententijs interlocuto-
rijs et definitiua si tamen (Salua omni debita mea re-
verentia erga M. D. Rectorem) dici merentur Sententiis
Ego M. Martinus Radyminski, Tradnouicens in Collegio
Maiori Professor sto in conspectu Consistorij Almae Univ.
M. D. Rector Perillustris Clarissimi Admodum Rndi Excellen-
tissimi Domini Domini Consiliarij
Peto imprimis in hac Conuocatione ad cognoscendam
Appellatione Causam inter me et R. Dn Nicolaum Sulikowski, Ver-
tente, data. Jurisdictionem fundari
Appellationes omnes quarum sub Tuitione Respon-
dere decreto adaucty directe respondi, admitti: Sententias à
quibus appellatum est tam interlocutorias, quam definiti-
vam si dici merentur, tanquam iniustas et Juri publi-
co difformes pronunciari,
Bene appellatum male vero judicatum, praeuia informa-
tione, super processu toto, et super criminibus mihi
calumniosissime per R. Dn Nicolaum Sulikowski objectis et non
deductis, à me vero ad quod non tenebar innocentia
mea positiue probata, decerni. Eundemque R. D. Nico-
laum Sulikowski tanquam Calumniatorem ex juris for-
ma puniri Rnes Justificationis Appellationis respe-
ctu Processus

Gr
In Processu Gravatus sum 1°
Quia Coram Suspecta (Salua per omnia debita reuerentia
M. D. Rectoris) Persona Judicis Causam dicere coactus
sum, a qua bene appellaui, Rmi Eiusdem decreti Ill.
Dni Superrabiti ad S. Sedem Apostolicam, quam appellationem
in judicio M. D. Rectoris produxi
Ostendo quoque nunc prout Ordo in judicio M. D. Re-
ctoris Decretum illud Ill. D. Superrabiti aliud quid de-
creuisse quam quod decernendum erat.
M. enim Dnus Rector Arbiter suo decreto approbavit

790

ad cognoscendas causas exceptionis contra personam suam interpositas. A. autem d. superabiter decrevit . . . excipi contra M. D. Rectorem quod longe aliud est . . . Habetur in processu . . . alias exceptionis a judicio M. D. Rectoris et Erectionis Academiae privilegio . . .

Gravatus sum 2º in processu quando R. D. Actori in multis punctis non legittimata persona respondere debui

Gravatus sum tertio quando R. D. Actor admissus est . . . assistentia Bedellorum ad accusandum sive . . . re contra dispositionem sacrorum canonum et praxim

Gravatus sum quarto in processu dum a definitiva appellatione obtenta . . . termini ad prosequendam eandem appellationem mihi est assignatus vix enim 24 horae intercedunt a sententia lata ad . . . dictum vespere enim sub crepusculum lata fuit definitiva . . . autem . . . 15. instituitur judicium . . . tamen &

Rationes Justificationis Appellationis
Respectu ipsius definitivae sententiae

Gravatus sum sententia definitiva . . . salva . . . debita reverentia erga M. D. Rectorem dici meretur.

1º Quia non est conformis libello dum dicit Insuper mandat ut actor eiusmodi articulos ex . . . bus actis processus impensis eliminet. De hoc enim nec Actor in suo libello nec . . . in sua petitione ut se actor ad poenam talionis inscriberet. Judicem requisivit. Quod est contra dispositionem juris § curare Inst. de actionibus . . . licet . . . de . . . munia Clementina Saepe § Verum de verborum significatione l. ut fundus ff. Communi dividundo l. ultima C. de fidei commissis

Item sententia debet esse certa. In hac autem conditionales ponuntur. Quod si . . . die citatus ad mensam praesens non fuerit tunc Actor debet . . . in habitatione ipsius & deprecabitur

In casu vero absentis citati Actor de diligentia . . . testabitur & . . . erit liber.

2° Quia sustinenti Juramentum iniungit Quod est con
traceptum decalogi, Dum dicit Expensas factas a Citato
previo juramento comprobatas, eidem refendet: cum liquidari
alio modo et facilius possint. Frustranea autem juramenta
in decretis iniungi non debent ~~praesertim~~ inter Contra dispo
sitionem fundatam in c. Conquerente Extra de Officio
Ordinarij praesertim inter DD Professores qui tertia con
clusione Vestris Contra Jura communia Juramenta calumniae
maxime necessaria sunt soluti

3° Quia cum restitutio famae apud eosdem fieri debeat
apud quos est ablata et Concors omnium Canonistarum Summista
rum et Theologorum Ita Sententia pro restitutione depre
catonem non in Subsellijs in quibus ego infamatus sum
ut M. D Rectoris. Reverendissimo et Admodum R. D. Vicerectoris
et Clarissimus ac Admodum R. Dnus Archiboni sed in Commu
nitate coram illis Dnis Collegis qui tunc erant ad meam
sum deprecationem. Judex autem non debet suo sensu
judicare sed prout legibus et dictis autoritatibus deter
minatum est. Ex quo fuit c. Primus, et cap. Ke
innitur Extra de probationibus. Ille autem sub praeten
clarius innititur qui ea quae agenda et judicanda sunt
suum sensum datum decretis proponit

4° Quia in omni Sententia eodem decreto nocens damnatur
et poena illi infligitur. Innocens autem absolvitur.

In hac Sententia pro Calumnijs tot et tam gravibus Quid?
Contra Canonem Loci § Deinde. 35. Q. 9.
Si ea quae male usurpantur omittimus. ad excessus dicam
alijs aperimus.

5° Quia in hac Sententia dicitur Quod Actor omnia praeter Ca
lumniarum non probaverit ideo Citatum esse generaliter confi
Non fuit autem mentionem Quod ego innocentiam possit
ne, ad quod non tenebar. probaverim. Salvo jure addendi

Quare peto ut Supra a principio

In Nomine Dni Amen. Per hoc praesens publicum protestationis Instrumentum Universis et Singulis pateat evidenter et sit notum. Quomodo anno a Nativitate Dni Millesimo Sexcentesimo quinquagesimo nono Indictione Romana 12. Pontificatu SS. D. Alexandri Septimi Divina providentia Papae eius Nominis feliciter moderni Anno ipsius quinto die vero Mercurii Vigesima 2da Mensis Octobris. In mei Notarii Publici testiumq infrascriptorum ad id specialiter Vocatorum et Rogatorum praesentia personaliter constituta Vnobilis ac Inclyta Almae Acad. Crac. Facultas Philosophica fuerit: inprimis Vnobile Officium totum nempe Excellentissimus ac Doctissimus Dnus Decanus Martinus Radyminski Tradnovianus Professor: et Excellentissimus Adm. Rndus Consiliarius Vterq; et Excellmus Dnus Christophorus Stellanowic Regius inter Maiores Collegas Professor: et Adm. Rndus D. Joannes Kopciowic in Eccla Collegiata SS. Omn. Canicus. Deinde vero alii Excellmi Doctissimi et Adm. Rndi DD. Phiae Doctores, nempe Excellmus D. Lucas Piotrowski et D. Samuel Kowaczewski et Excellmus D. Andreas Tluszczewski Rei Professores; tum Adm. Rndus D. Mathias Placzek Excellmus D. Stanislaus Sodlowski: Excellmus D. Andreas Bohemus Czechowic: Exclmus D. Jac. Baltazarowic Minores Collegae. Praeterea Adm. Rndus Dnus Valentinus Stalicki: Excell: D. Andreas Baranowic: Excell: D. Joannes Michalski Philosophicae Facultati Incorporati Professores; qui oes per schedam ab Excellentiss. ac Doctissimo Dno Decano Facultatis Philosophicae Omnibus Phiae Professoribus more solito intimatam ad trinum campanae pulsum Vt asseruerunt 22 Octobris 1659. Ad locum consuetum scilicet in Stuba Collegii Maioris Artistarum Conuocati: Memores sui Iuramenti cum alias tum praecipue tpore sui ad Facultatem Admissionis praestiti: Vt fidem illibatam S. Sedi Aplicae S. R. Maiestati et Reipub. tanto melius ac felicius servarent et servare possent ad consulendum bono publico quantum in se est optimo zelo et illius promouendi studio accesserunt, Serioq; et matura deliberatione tum de exorbitantiis in Philosophica facultate (quae honestatis et legum semper est amantissima) non ferendis: tum de praeiudiciis eidem Facultati nuper in electione Rectorali si dici meretur illatis habita et Omissa in eam Sententiam descenderunt et ex Vnanimi consensu concludendum esse censuerunt prout statim effectiue per Excellmum ac Doctissimum Dnum Suae Facultatis Decanum conclusum esse Voluerunt. Est itaq; Inprimis quoad exorbitantias. Leges et Statuta Facultatis in Viridi obseruantia esse manu tenenda: ad Judicium Facultatis Vocandos esse quicunq; contra eandem delinquunt et delinquere non Verentur. nec permittendum Vt Spreto Judicio Facultatis quisquam contra dispositionem Concilii Tridentini ad Subsellium altius euolare audeat. Deinde quoad praeiudicia: tum ex eo quia dum eligebantur nouem Electores ex Philosophica facultate non quarto loco (Vt est in Statutis) sed quinto electus est Doctor: tum etiam ex eo quia Philosophicae Facultatis Decanus contra Vsitatam consuetudinem inter quinque electores non est positus protestandum esse de illis solenniter. Adeoq; eandem ipsam Electionem (si dici meretur electio) Illustris et Adm. Rndi Dni Stanislai Iurkowski S. Th. D. Praepositi S. Floriani in Magnificum Rectorem Academiae quae fuit 16. Octobris Anni 1659. non fuisse Canonicam: atq; etiam sic de illius nullitate esse protestandum solenniter, in hanc.

794

11

do protestationi in facie Universitatis statim die decima sta Octobris contra Electores tertio
et deinde contra ipsum Electum immediate post publicationem factis ipsomet Illustri et
Adm R. D. Stanislao Iurkowski audiente et locum tenente praesidentis a se ad ta-
lem ac tanti momenti Actum Ordinati Valt V. D. Stanislai Slaczelia Phil Doct
qui propter suam perorationem cum ex aliis causis scandalosam tum ex eo, quia contra
Sacros Canones directa et in S. Sedis Aplicae opem implorantes ac ad eam appellantes in ipsamque
Sanctam Sedem Aplicam fuit iniuriosa per publicum Almae Universitatis illudque gra-
vissimum et equissimum Iudicium loco est motus et a Cathedra repulsus. Eream conclu-
sionem edictam quoad oia et ipsius singula puncta idem Excellmus ac Doctissimus Dnus
Decanus et reliqui superius nominati Clarissimi Excellentes et Adm Rndi Dni
Philosophicam Facultatem repraesentantes oibusque melioribus quibus melius ac efficacius
de iure stilo ac forma potuerint ac debuerint modis: a me publico Notario connotari
et instrumentum Protestationis sollennis de omissis confici oes et singuli tanquam Unus
Vir petierunt: honori et integritati suae facultatis bonoque publico per illud, Deo suffra-
gante consulturi: iterum atque iterum protestati sunt salvo iure addendi minuendi cor-
rigendi. Praesentibus Excellente Dno Mgro Iacobo Zelazowski Phil Doctore
et Valt Ioanne Casimiro Respondowic Phil Baccalaureo.

In nomine Dñi Amen.

Vnis et Singulis psen Pubcu Reprotestaois Instrument patent euidenter et sit notum. Quomodo Anno à Nati-
uitate eiusd Dñi Millesimo Sexcentmo Quinquagmo Nono Indictione Rna Duodecima Ponti Smi Ini Xri
D. Alexandri Diuina Prouidentia Papae eius Nois Septimi felr morri Anno ejs Quinto die Verò Sabbati
Vigesima Quinta Mensis Octobris. In Mei Nrij Aplci testiumq infrascrorm ad id Specialr Vocatorm et rogatorum
praesentia Ponlr constituti. Admr Rndi Excellmi ac Doctissimi Viri. M. Christophorus Radomius Collega
Minor Praepstus S. Adalberti M. Joannes Machater Collega Nor, M. Valentinus Stalicki M. Stanislaus Na-
chetka Collega Maior Regius Professor. M. Joannes Brzeski Collega Nor Ordinarius Eloquae Professor.
M. Simon Stanislaus Makowski Collega Nor Regius et Cursus Vladislauiani Professor Canccus S. Annae
Ecclae Cathlis Crac Concionator Ordinarius, M. Joannes Relowicz Contubernii Hierosolitamini Senior. M.
Joannes Dymowski Scholae S. Annae Senior. M. Hyacinthus Tomaszewicz Phiae DD. et Professores
Facultatem Phicam actu Regentes, M. Alexander Mikoszowski Contubernii Phorum Senior, ad S. Annam
Concionator, M. Raphael Kosicki Nrij Aplicus Cancellae Conri Crac Regens. M. Thomas Gedzicki Sche-
lae B.M.V. in Circo Crac Senior. M. Franciscus Gerard M. Albertus Susbodzinski. M. Florianus Cban-
ski. M. Matthaeus Casimirus Orlowski Phiae DD. et Professores, Suis et totius Inclytae Facultatis
Phicae iorem et Saniorem ejs partem Vt dixerunt Constituentes, omnibus via Iuris melioribus, quibus melius vali-
dius et efficacius de iure potuerunt et Stylo potuerunt ac debuerunt modis, contra Protestationem ptensam per nonnullos
Excellmos Facultati Phicae Professores Anno curren die 22 8bris in caa Electionis M. D. Rectoris
talr qualr imo nulliter interiecta Solenniter maxime Verò ex eo qd pdta Protestao ex fictitijs et erroneis
suppositis (Vt id ex rónibus loco et tpre suis deducetur) procedat, auctoritatemq Rectoralem ac exinde
disciplinam Academicam dissoluat Verbo reprotestati sunt, de nullitateq ipsius et oium ac Singulorum
eius contentorum dixerunt et opposuerunt. Offerentes se integritatem Iurium et Iurisdictionem Rectora-
lem con qm pmemta Protestao insurgit, Vtique locorum et tpre tuituros et defensuros. Super quibus oibus
et singulis pmissis petitum est à me Nrio Aplico infrascro Vnum vel plura Instrumentum publicum
vel Instrumenta confici Sibique et extradi. Acta Sunt haec Cracouiae in Collegio Maiori Anno Indi-
ctione Ponti Die Mense quibus Supra. Praesentibus Ingenuis Martino Sienkowic et Joanne
Talarkowic Almae Academiae Crac Studiosis Testibus ad pmissa Vocatis rogatis et adsitutis.

Locq X. Signi Notarialis. Et qa Ego Martinus olim Gregorii Goski, Publiq sacra Autoe
Aplica Nrius, Dioecesis Cracs Supsctae Reprotestationi Interpositioni, Vnà cum pnotatis Testibus pns
interfui, pmissaq Sicut pmittitur fieri vidi et audiui. Ideo pns publicum Instrumentum, licet aliena
manu, mihi tamen fida, me hinc alijs occupato negotijs, Scriptum Subscripsi, Signoq Nomine et Cog-
nomine meis Solitis, quibus in talib. Vtor, communiui rogatus et requisitus.

793

~~783~~

Puncta contra Magcum Pertt et Adm Rndm Dnum

Quia in Caa Adm Rndi Dni Speronij non conuocauit Clarissimos D.D. Consiliarios Vnsitatis multoties requisitus. Et in Conuocatioe Vnsitatis eodem Adm Rndo Speronio orante ad Clarissimos D.D. Doctores et Professores non induxit.

Quia Inhibitione Dno Praeposito Collegij Iuris intimata cursum Iustitiae impedit ne Caa inter Professores eiusdem Collegij iuxta Statuta iudicetur.

Quia in Sheda Conuocationis punctum contra Sedem Apostolicam posuit Scilt ad obuiandum Iudicijs Vnsitatis per interpositam Appellaoem quorundam: Cum tamen Academia nostra sit Catholica, et quia causam priuatam inter Professores fecit communem totius Vniversitatis

Quia Philosophicae Facultatis disciplinam soluit.

Quia Contra pluralitatem et eorum quidem Doctorum ac Professorum qui Legibus, Statutis, Iuri, atq ipsi Sacrosancto Euangelio conformes sententias dixerunt in Caa Oeconomiae conclusit et defacto processit

Quia Oeconomum Vnsitatis imo et ipsam Vnsitatem ob iniusta et iniqua motiua (Vt est auena denegata: Pueri: Dismembrationes et testamentu falsum solius sui Dominatus promouendi, et priuati emolumenti augendi gratia enormissime Laesit et diffamauit

Cui Oeconomus bono affectu in eum et publici emolumenti amore asserit Magcum Illrem et Adm Rndm Dnum haec debere potius curare.

mo Vt Aurei Centum qui Romam ei erant missi Anno 1650 per ipsum Vnsitati reddantur: Siquidem in Causa B. Patris Cantij nihil confectum refertur.

do Vt Pecunia quae est ex Vniversitate pro Causa Prepositurae S. Floriani accepta eidem Vniversitati restituatur.

o Vt debitum a Venerabili Capitulo S. Floriani repetatur

o Vt ex Preposiitura S. Floriani pro dismembratione duo Annis Praeteritis ℒ400 extradentur

o Vt Pecuniae Vladislauianae ℒ6000 in thesaurum inferantur

o Vt repertorium seu Liber eorum quae in thesauro Vnsitatis continentur ostendatur

o Vt Recognitiones quae in Cista Vniversitatis reperiebantur in eandem Cistam oes reponantur

Quo Vt Omnium Censuu et Decimarum pro Vniversitate quae a multis Annis non recipiantur Summae conscribantur et Vniversitati proponantur.

9no Vt Liber Perceptorum et Expensorum per Adm Rndos Dnos Executores pie defuncti Rndi Dni Wreczorkowski Vniversitati praesentetur.

10mo Vt Rationes post mortem eiusdem Rndi Dni Wreczorkowski tanquam Procuratoris ydem Adm Rndi D.D. Executores faciant

11 Vt D.D. Procuratores Anni 1646. 1647 usq ad 1651 distinctas rationes omnium fundationum quae ad Librum Procuratoris spectant Vniversitati monstrent.

12 Vt Priuilegia in Thesauro omnia reponantur

13 Vt Peculium Vnsitatis a rebus Communitatis et Ven Capitulorum secernatur.

14 Vt Argentei disci seu Orbes septem qui dicuntur in thesauro non haberi inquirantur et restituantur

15 Vt Pecunia ex bonis Vnsitatis collecta et reddi quae est in alios Vsus conuersa reddatur ys quos concernit.

16 Vt habitatio quam in Collegio Maiori contra mentem Fundatoris Iagellonis cum graui praeiudicio Professorum idem Magcus occupat, quamprimum euacuetur.

Prohibenda

1 Ne Conclusiones sui Rectoratus inscribat priusquam Lectae fuerint in Vniversitate.

2 Ne sine Scitu eorum aliquos pertinet Vnsitatem conuocet

3 Ne quem praesidere in Electione M. D. Rectoris faciat, qui Cathedram atq Vnsitatem dehonestet.

4 Ne Oeconomum Vniversitatis quem tantopere diffamauit in administratione Oeconomica amplius turbet imo Vt Scriptum quod publice contra eum est Lectum. Vel Copias ipsius extradi mandet

Des Durchlauchtigſten Großmächtigſten / Fürſten vnd Herrn / Herrn

CAROL GUSTAV

Der Schweden / Gothen vnd Wenden König / Groß-Fürſten in Finnland / Hertzogen zu Eheſten / Carelen / Bremen / Verden / Stetin / Pommern / der Caßuben vnd Wenden / Fürſten zu Rügen / Herrn über Ingermanlandt vnd Wiſſmar / Pfaltzgrafen bey Rhein in Bayern / zu Jülich / Clewe vnnd Berg Hertzogen: vnnd dero Reiche Schweden.

Rath / Feldtmarſchall vnd Stadthalter in Pommern.

ARFFWED Witenberg von Döbern

Graff zu Newburg / Freyherr zu Coimiecki / Herr zu Vlecs vnd Alleſtadt.

DEmnach von Hochwohlermelter Seiner Gräfl: Excellenz, Craft tragenden Ampts / alle vnd jede in hieſiger Woywodſchafft Crakowiſcher Diſtricten belegene Königliche / Biſchoffliche / Canonicorum, Abtey / Probſtey vnd Klöſter Güther / mit allen darzu gehörigen Regalien, Schlößern / Städten / Mühlen / Vorwercken / Dörffern vnd ſonſten allen andern Pertinentien / wie die nur Nahmen haben mögen / inſonderheit auch in allerhöchſtgedachter Ihrer Königlichen Mayſtät vnnd der Cron Schweden Special Schutz vnnd Schirm / Protection vnnd Salua Guardie auff: vnd angenommen worden / inmaßen ſolces hiermit würcklichen geſchihet. Als werden ſolchen nach / alle vnd jede mehr höchſt gedachter Ihrer Königlichen Mayſtät beſtelte Hohe vnnd Niedere Krigs Officirer, wie ingleichen gemeine Soldateſca zu Roß vnd Fuß reſpectiue errinnert vnd alles Ernſtes befehliget / daß Sie erſt ernente Güther inß gemein vnd inſonderheit nicht anders alß höchſtgedachter Ihrer Königlichen Mayſtät proper Güther reſpectiren vnd halten / ſelbige auch mit allen vnd jeden darzu gehörigen Pertinentien, an Perſonen / gebewden / geteüdig / Klein vnd Großen Viehe / vnd allen andern an vnd zugehörungen wie Sie Nahmen haben mögen / von jtzo an vnd hinführo allerdings ruhig vnd vnmoleſtiret ſeyn vnd verbleiben laßen / vnd ſich im geringſten nicht vergreiffen / noch vnter waß Prætext vnd Schein es auch geſchehen möchte / Sie betrüeben / preſsiren, Hemmen vnd beleidigen / viel weniger mit aufferlegung eigenwilliger Contribution oder ſelbſt angemaßeten Einquartirungen / exactionibus, beſtreiffungen / Brandt / Raub / Plünderung / Abnahm der Perde vnd andern Viehes / oder auch anderer gewaltſahmer weiſe beläſtigen / infeſtiren verunruhigen oder dieſe Salua Guardie einigerley weiſe Violiren, ſondern vielmehr ſelbige in erbenenten gebührenden reſpect halten / vnd die Adminiſtratores, Arendatores vnd Verwaltere darbey / wieder alle gewalt möglichſter maßen mainteniren vnd ſchützen helffen wollen vnd ſollen. Do aber in wiedrigen einer oder der ander er ſey wer er wolle hierwieder zuthun oder in obermelten Königlichen proper Güthern vnd deren pertinentien oder auch an denen darbay obervanten befindtlichen bedienten noch der geringſten einen zuvergrieffen ſich vnterſtehen würde / der ſoll nicht allein Höchſtgedachter Ihrer Königlichen Mayſtät höchſter vngnade zugewarten haben / ſondern auch nach befindung der ſache einen andern zum exempel an Leib vnd Leben Ernſtlich vnd vnnachbleiblich en geſtrafet werden. Wornach ſich ein jeder zu achten vnd vor ſchaden vnd vngelegenheit zu hüeten wiſſen wirdt. Vrkündtlich Seiner Gräflichen Excellentz hierunter geſetzten eigenhändigen ſubſcription vnd fürgeſtelten Inſiegels / Gegeben in Crakaw den 24. Ianuarij. Anno 1656.

795.

L. Sigilli.

Arffwed Witenberg von Döbern.

In noĩe Dñi Amen

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Cl. et [illegible] D. Clausi

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] appellanti [illegible]

Verie in Compendium [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Kieulni

[illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] [illegible] [illegible]

cunda [illegible] Judicem [illegible] [illegible] [illegible], quo ante

quam referam

Informationem Juris et facti [illegible] [illegible]

[illegible] in Judicem M. D. R. [illegible] in eodem Judicio

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Excepi [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] de malo

affectu suspectum non [illegible] [illegible] M. D. Rederer quem

[illegible] Judicem ordinarium [illegible] et [illegible]

M. D. Reder in Arbitros [illegible] R. D. [illegible] Augerat

et ego [illegible] Decretum approbatorium [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

In Judicio Cl. [illegible] R. D. Arbitrorum [illegible] Causar [illegible]

in jure fundatus et ad [illegible] [illegible] [illegible] R. D. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] copiar dari [illegible] [illegible]

[illegible] replicatione ad Causar adferto Ratio Quod [illegible] M.

[illegible] exceptione [illegible] [illegible] Cl. et [illegible] R. D. [illegible]

non [illegible] Cl. D. Superarditer [illegible] [illegible] [illegible]

excipi [illegible] M. D. Rederem Appello ego ad [illegible] [illegible]

[illegible] Arbitros [illegible] Ratio ea [illegible] quod aliud [illegible]

M. D. Reder in Decreto [illegible] Cl. [illegible] [illegible] [illegible]

mandaverit, aliud per [illegible] Cl. D. Superatili [illegible]

[illegible] est. Nec ego [illegible] [illegible] M. D. Rederem excipiebam

[illegible] [illegible] [illegible] quod in officio [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] tribunali [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] D. Rederer [illegible] [illegible]

Remissa causa [illegible] [illegible] [illegible] Recus.

Tandem causa judicata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] juris. [illegible] Appello [illegible] [illegible] [illegible]

Sub [illegible] appellationis [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

in [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] Cl. A. R. D. Consiliarios. [illegible] Causas [illegible]

Appello ad [illegible] appellationis ad foro appellationes judi

[illegible] [illegible] [illegible] in quo [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Judicio Cl. [illegible]

[illegible] [illegible] ab omnibus [illegible] [illegible]

R. O. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

assignatur. [illegible] sine [illegible] sine Decreto [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Judicem [illegible] [illegible].

Ratio Insufficientis Appellationis

1o Quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

est in quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] colligere licet

cum tamen in [illegible] foro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Senatu judicis [illegible] et illud in [illegible] est [illegible] [illegible]

dum appellatio quod est [illegible] [illegible] Judicis [illegible]

[illegible] [illegible]

Ratio Insufficientis Appellationis ad V. [illegible] Senat.

1o Quia Cl. et A. R. D. [illegible] appellationes sub [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debui et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

nerunt nec de [illegible] Senat. [illegible]

2o Quia M. D. Reder qui erat Judex [illegible] [illegible]

[illegible] quem excipiebam eo quod ab eo appellaveram [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adfuit et ad [illegible]

[illegible] [illegible] vocem habuit Quod est [illegible]

[illegible] appellationis [illegible] [illegible] memoria [illegible] [illegible]

in Universitate [illegible] [illegible] Jacobi [illegible]

3o Quia et in Charta

Ultimo Quia [illegible] [illegible] Cl. D. Consiliarios [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Canone Maledici

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est Maledici

[illegible] subsistere [illegible] potest Maledictio et Calumnia

et Calumniator [illegible] [illegible] Q. 76 a. 1 et [illegible]

S. Thomas docet [illegible] quo quis [illegible]

[illegible] Maledictio enim est [illegible] aliquod malum et [illegible]

alicui cum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Calumnia

[illegible] infamiam [illegible] [illegible] alicui [illegible] [illegible]

autem est [illegible] [illegible] [illegible] Calumniatori [illegible]

Canones [illegible] assignant [illegible] [illegible] [illegible]

in accusatione [illegible] [illegible] [illegible] puniatur et pro [illegible]

et [illegible] [illegible] [illegible] falso [illegible] 5. 9. 6

[illegible] [illegible] infamiam

Salvo jure addendi

1659. 4 Februarij In Convocatione Univtis habita, data est plenipotentia
1 D. Matthiae Studzs et Floriano Lepiecki ad reportandas res Viennā
2 Ex bonis Kasierkowice Dzierzymnie et Swiebowice solvenda debita solutio
Oratori Zyliciano iniunxit. Cessulas 200 extrahere dividere et pe
cuniam in Professores dividere. 200 itidem in Solutionem Censuum con:
vertere. Trecentas in Usum domesticum colonorum sublevationem dispensa
re permisit. Quod cum ipsa omnia non posset Oeconomus, propter
calamitatem ex parte Tributorum et militum extorsionem quae adeo per:
vaserat bona Spiritualium, ut nemo eorum quidquam pro se praeter
quam pro tributis curante anno dicto esset autem frumenti
tanta tibus duntaxat novaniis florenis venalis, recuperet cum
autem precibus eadem à milite redimeret. Adde quod bona Diel.
zyrzymnicensia et Swiebowicensia magna Sublevatione et impensis
non fructibus abundarent ~~indigerent~~, Oeconomus in Odium adducebatur a:
pud omnes rerum ignaros et eius indigentes Professores. Nova
Oeconomus Provisore Scholarum Nowodworscianarum deponitur. eligitur
nus. qui ad dominatum stabiliendum viam sibi sternebat.
1659 10 Martij In Convocatione Univtis Licentiandi in Theologia cum Bellarys
Convivium Theologorum redimunt f. 10. singuli ideo ex pluralitate
Electus in Provisorem Nowodworscianarum Classium A R D. Dunkowski postquam
Lucas Zelowski nihil prorsus earum ex fundis Scholis reddidisset
Ad Comitia Regni designati Albertus Walkowicz Christophorus Stellanowicz
28 Martij Professio cursus Vladislaviani impetita Simoni Makowski
Ad Collegium vocatus D. Albertus Walkowicz
29 Celebratae Convocationis nullus bonus effectus est consecutus. Nam
Dno Kadzidlowio qui per partes ex bonis suis summam triginta
millium deponere voluit propter discrepantes Senes nullum datum est
responsum
Et Benedictus Kucharski proscriptus Studiosus minus rectè tumultu
antea fuit sub autumnum cum Civitate, et 1660 die S. Thomae
Et causa processus non ita se habuit per omnia, sicut inscriptus est.
delectus erat D. Walkowicz qui conscriberet Acta. Jam enim arrepta pro
ductus à D. Rectore ex notario non reddidit. ut sic oblivione et igno
ratione seu potius suppressione justitia Academica vapularet. Dictum erat
processum formare et partibus postulantibus extradere non D. Rectoris
Sic autem habentur in Lib. Centrum descriptum
Quantum ad 3um Convocationis punctum In facie totius Univtis agitata est
Causa in A R D. Nicolaum Sulikowski S.T.D. C.S.Fl. et E.D. Mathiam Ra
dyminski Regium Professorem Collegas iorum occasione centum stipendio:
rum ex vi appellationis ad judicium Almae Univtis devoluta. Et
Actor quidem Appellans E. D. Radyminski primo excepit Cum M. D. Re:
ctorem et alios Ad RR D. et Ex Professores Univtis Consiliarios tam
quam eos qui in prima et secunda instantia eandem causam ju:
dicaverunt, consentaneum esse asserens ut loco sederent nec judicijs
praesentibus assiderent, ex quo jam in dicta Causa Sententias
tulerunt et officio suo functi esse videntur. Petens super hoc

interlocutoriam ferri Senatu Et M. D. Rector requisivit Suffra-
~~tor~~ Sententias etiam Cl. et Excl. DD. Professorum, his qui iam ista-
causam in prima et secunda instantia judicarant sententias non fe-
rentibus. Conclusit ex pluralitate, non debere eos propter honoris
et authoritatis integritatem cedere, vota tamen non dabunt assidentes
prout nec dederunt. A qua E. D. Radyminski ad S. Sedem
appellavit sed appellationi non delatum, protestante Actore et
sub Tuitione appellationis Informationem Juris et facti in hac
Causa in Scripto porrigente petens obnixe ut intro deferri
Ex adverso A.R.D. Sulikowski unus in contrarium in Scripto propria
te sua obtulit, petens utriusque Instantiis supradictis Sententiam appro-
bari. In contrarium. Actor E. D. Radyminski protestabatur solenniter
de Calumnia sibi publice in facie totius Univtis a citato illata
tanquam ostiatim ambulaverit suffragia DD. Professorum emen-
dicaret, conventicula quorundam faceret ex parte citata idipsum
iterum constanter affirmante juramento etiam si opus fuerit com-
probare volente. Et Alma Univtas Dnorum Doctorum et
Professorum, auditis partium controversys, allegationibus et defensis
tam verbo factis quam Scripto porrectis, Sententiam praefatam
utriusque Subsellij tanquam juri et aequitati consonam approbandam
et ratificandam esse censuit prout approbat et ratificat decre-
ti praesentis vigore. A qua E. D. Radyminski ad S. Sedem
appellavit, cuius appellationem Univtas tanquam à tertia
conformi sententia non detulit, Protestante Actore de grava-
mine.

Moschoviæ Ducis ad Imperatorem Legatus, Viennâ domum re:
ditum parans per Poloniam ire compendio viarum proposuit,
Ex Austria honorificè dimissus, per Præfectum Præsidio Cracoviensi:
Austriaco. Franciscum Baronem de Keiserstain inconsultis Ca:
strensi et Urbis Magistratu Cracoviam in Januario admissus, in
domo Archiepiscopali sub Arce locatus, diversabatur.
Ipsamet opportunè in casser sera incideral. Capitur consilium de
retinendo, potius exploratore, cum nihil negotij ad Regem haberet
quam legato, quatenus pro legato nostro detento in Polonia. Gosie
vius per commutationem in libertatem veniret. Ille enim pu:
rum cautus dum ad villam Verkj prope Vilnam sine ordine
procederet a psidiarijs Moschorum ex urbe excurrentibus, circum
fusus, fugato quem penes se habebat milite ipso captivus
in Moschuam ad Ducem Moschoviæ Imperator Lithoaniæ abductus
est. Salutare nostrorum consilium, quod per unius mulierculæ
os, Germanis innotuerat, non ignorans Moschus astutia sua
evertit, Et Imperatorem quidem de sua liberatione sollicitando
nostrates vero variè ludendo, qui medius tenebatur et ad
aulam Jovis si fugisset non evasisset, invenit qua effugit
viam Eucrates per furfures, artemque Pelasgam. Petit
simulatè à Rege liberi commeatus ad suum principem et
patiam literas. Dantur ipsi libenter, et simul duo militum
ad securitatis maioris gratia, quibus deducendus erat quo
non putabat. A Magistratu Cracoviensi pro jure legationis
poscit alimenta et subvectionis gratia currus. Responsum est
nomine Civitatis. Non ignorare Magistratum illius, quod sui
essent in Legatis ad Serenissimum Regem venientibus excipiendis, officij
1 Non fuisse sibi itum obviam. 2 Ædes non subministratas
3 Lautia non apposita, 4 Sumptuosa non instructa convivia
quod sciret ad Invictissimum Romanorum Imperatorem
à suo Principe legatum fuisse nempe alium a Domino
suo. Regem. Ad ultoneam hospitalitatem non teneri
Cives eius Principis ad alium Principem legato qui hosti:
lia in Rempublicam suam arma gereret usque contra Jus gentium et
legatorum, ablegatum Serenissimi Regis Poloniæ ad suos Consiliarios
Vilnæ tunc manentes quam ipse iniquis armis possideret
non admisisset. Salva sua dignitate suspectum sibi esse
de exploratoris persona. Casimiriensi quippe Legati Mosch:
orum sua diversoria solo conservaverunt habere, sibi ex
ni esse, quod in urbe versetur procurarij indemnitati suæ

Solenni interposita protestatione de praejudiciosa Moschorum
per Germanos immissio sibi facienda fuit aut damno. Dum
simulate utrinque agitur, nostrique ad pocula intenti frandium ina
nes somno manent in urbe sepulti Tonneisey Lichtensteinig
jussu imperatoris suppellectilem omnem curribus Germanicis de
gatimque cum suo comitatu, advolantibus aliquot ex Silesia Caesarianorum
copijs die Martij 11 in Silesiam una nocte transportat
fidemque Polonorum et eandem Germano Moschum elusit. No
quo metu liberatus et plane vinculis ~~liberatus~~ solutus ~~Moschus~~ longo
circuitu suam legationem circumduxit, primum Vratislaviam inde
Hamburgum et inde navibus per mare in Septentrionem regio
nem venit stupentibus stuporem suum Polonis frustraque que
rulante Zamoscio et protestante in castro but de sua diligen
tia in custodiendo Moschis, et de fraude perfidiaque Germanorum
utrique in manibus pertos essent civitatis
Simili astu profundissimis hyeme noctibus curribus Germanicis
specie matrimonialis praesidiarij suae res privatas, sine per
vim acquisitas, sive ab hoste relicta arma et muni
tiones ex armamentario avehebant in Silesiam. Certo constat
ultra centum currus onustissimos huiusmodi, nostrique magistratum
qui finium tuendorum curam gerunt, ignavia, et sola conniventia
civitate abductos fuisse, unde sagaciores non paucas suspi
ciones primo concipiebant, mox erumpebant publice conque
stiones, ac insuper ab utrinque scommatica in gentem dedu
Exemplum unius pono.
Dissidentibus inter se exercituum Polonorum ductoribus (male quippe senex
et junior conveniunt) et ambobus stativa eadem suo militi assignantibus
ex ea parte ut vulgo ferebatur conscijs miles obtentu non so
luti stipendij contra Regem et Patriam confoederationem, inivit, quae
licet illicita impia et injuriosa fuit speciosos tamen articulos
quos hic pono Lubomirskij conscripsit. Solutione tandem accepta
et maioris mali metu ac per vim quasi amnestia omnium
malefactorum oblata, ad suos duces legiones et consue
tum obsequium redierunt. Sed cum suis in Borussiam
Lubomirskij movit circiterque cum Germanis obsidione Mali
risburgo contracta in exercitu ex iniurijs coeli tabe anno
naeque defectu lues et fames 8000 peditum absumpsisse
et obsidionem solvere coegit. Poloni in tenem but Germani
in Polesia hybernarunt quibus spectantibus Moschi Brestam
expugnarunt. Polonus vero ne nihil agere videretur
cum suis legionibus Cosacos et Moschos versus Mohilow
init frustra tentata expugnatione peditatum omnem amisit totus
exercitus saeva hyeme fame et gelu interijsset nisi se in dacio
fines sylvis et hominibus rebusque familiaribus abundantes contulisset

Germanus Ad Polonos

Heu Poloni lachrymosi!
Estis iterum animosi
Nam discessit Sueci.
Regnum vestrum expurgatum,
Noviter et recens natum
Quid nunc eô lætius?
Sed est magna tur piculo,
Quod vestra ingratitudo,
Germanorum merita,
Non agnoscat, sed accepta
Pro nunc censeat inepta
Ubi sunt prœterita
Vestrum Regnum, et Corona,
Vestra domus, vestra bona.
Et libertas aurea.
Erant tota subiugata,
Et à Suecis spoliata,
Germanorum laurea
Cuncta hoc recuperavit
Vosq omnes liberavit,
Pro hoc beneficio.
Nunc Germanos truncidare
Et tam pessimè tractare
Vertitur non vitio.
Suecus qui fefellit fidem,
Semel, faciet hoc idem,
Quando serio tacuit.
Tamen pax iam sine cura,
Cum eo qui ante iura
Fregit, vobis placuit.
Quis tum erit tam insanus?
Et auxiliares manus
Imperium porriget.
Nunc Germanus iterus sapit
Priorisq exemplum capit
Et errores corrigit.

Quantos milites præclaros,
Bellorumq non ignaros
Leopoldus perdidit.
Pro amico Casimiro
Nec pepercit ulli viro,
Regnum usq tradidit
Nunc Regna suo exulabat
Olim quando exulabat
Petens arma Cæsaris,
Galli arma vocaverunt
Et Suecorum promoverunt
Tamen illo valet bis.
Eligetur innovatus,
Relinquetur ignoratus
Ergo tunc socius
Reconciliato hosti
Fidem quam tu semel nosti
Jam nunc stabit ocius.
Serpens fœminam seduxit
Cui post et vir affluxit
Paradisi epulis.
Cave gallicam serpentem
Fœminam decipientem
Et cunctantes Præsules.

Poloni ad Germanos

O Germani fastuosi
Quantum estis animosi
Vel potius timidi.
Magnos triumphos canitis
Cum satis ignavi sitis
Veredicam timidi
Ferdiclum est triumphare
Vobis et nunquam pugnare
Vanas pompas canitis
O quam falsò hoc dixistis
Quod Nobis restituistis
Nostra perdita Bona
Non ~~fuit hic~~ Vestra fuere trophæa
Factum id nostrâ frameâ
Non sunt hæc vestra dona.

806

Recessisset-ne Vireig?
Ni perysset Racocig
Quiecg per Polonos.
Nil Nobis vestrauistis
Imò regnum exhausistis
Et pauperes colonos.
Tu germane es insanus
Dum auxiliares manus
Superbè depredicas.
Cum periit Stirer ille
Reputatur quasi mille
Proditorem indicas.
Sed pro Rege Casimiro
Pepercistis Illi Viro
O quam falsa hæc Verba!
Imo multis pepercerunt
Verè hostem non viderunt
Vestra arma superba.
Regina dum exulabat
Arma vestra implorabat
Sed non hæc tyrannica
Quæ nobis sunt grauiora
Et multo Crudeliora
Quam fuerint paganica.
Nunc blasphemam habes mentem
Reginam vocas serpentem
Cum sit mulier prudens
Promouere bonum generis
Non est hoc virus serpentis.
Tace lingue impudens.
Non veneramur serpentem
Sed Reginam tam prudentem
Quæ odit vestrum fastum
Decepistis Vngariam
Nunc vultis et Poloniam
Nousing vestrum fastum.

Lorelly Krijstor

Articuli in Consessu Militari Unum Militum Romiae Constituti A. D. 1659. 20 Febr. Conscripti

Articulus I

Cum oia bona et prosperitates, et omnium in hoc mundo rerum, bonus eventus proveniat à beneficentia divina, et à timore ejus Sanctissimo. timor autem à pœna et iustitia: quare et nos in assequendis meritis nostris plurimo Sanguine partis, plurimarum Sumptuarum Causa et favorosis, Articulos hosce liberè in nos ipsos Constituimus et Verbo militari eosdem observare pollicemur.

Articulus II

Templa divino cultui destinata, et Spirituales Personae omnes quàm honestissime tractentur. Et si quis audeat Stationis Parochias, atq Aulas Spiritualium onerare, ejusmodi Miles Secundum arbitrium puniendus est.

Articulus III

Director Noster quem summa cum Voluntatum Consensione, et libere elegimus, oem Reverentiam habeat à Nobis oibq. Cui potestatem concedimus, in urgenti Reipub: necessitate colligendi exercitus, atq sic hoc eo disponendi, ut etiam defensioni totius Regni et integritati rei militaris provideatur.

Articulus IV

Judicia omnia DD. Judices ita indicabunt ut efficacem Unicuiq affectu [illegible] administrent Justitiam. Criminales vero Causae reserventur imminenti proxime Comitio.

Articulus V.

In Stationibus quam Modestissime quisq se gerat, Commessationes Convivia et ejusmodi [illegible] nes fugiat, quae luctum incolis [illegible] exprimere possint; omissa interim [illegible] Militaris pecuniaria extorsione, Commeatus Venditione, et si quis in eo convincetur, à dicto proferenti, is Suspendio puniendus.

Articulus VI

Signum Militare tam in Stationis, quam in hospitio, et in Campo habendum est in Maxima Veneratione, et si Unus alterum dum erectum fuerit, audeat Verbo Contumelioso afficere, Severe puniendus est: et si quis alteri manus inferre, pœna Colli.

Articulus VII

Si quis audeat Machinationes, Seditiones contra Subcenturiones, et Minorem delegatos (nolens admonitioni eorum obtemperare in Officiis Militaribus) excitare, ille Severe castigandus est. Et si etiam Dnus Subcenturio insurgat ex odio in Commilitonem, Subjectus est ejusmodi iudicio

Articulus VIII

Ad duellum si quis audeat provocare, aequè is qui provocat, atq is qui comparet pœna Capitis puniendus

Articulus IX.

Calones, Lixae, si damno alicui Malo fuerint. Dnus cui attinerent pro illis respondeat et iacturam reponat

Articulus X

Nobiles tam Viri quam Feminae, tam in eorum domibus quam et Urbis locorum habeant oem Venerationem. Et si quis ausus fuerit Verbo molesto aliquem lacessere Severe puniendus est; et si quis Manu pœna Capitis. Si aliquis famulorum, damna, iniurias vel

excessus

excessus aliquos commiserit, quamvis coram Iudice n' fuerit accusatus, et sciverint aliquis Commilitonum aut Famulorum, renunciare id debet Subcenturioni, ut ea de Causa severe puniatur.

Articulus XI

Quantumvis autem priusquam ab Illmis DD. Ductoribus exercitus declaratum Nos ex Stationis et Locis Nostris non movendos, donec Nobis a Republ. satisfactum fuerit, si tamen urgens aliqua Necessitas, ab aliqua parte in Rempubl. insurrexerit, volentes in desertum vocari integritatem Patriae Nostrae, conferimus eam potestatem Illmo Dno Nostro Directori, ut Ille in hac extrema Necessitate stricta, cum subscriptione manus propriis extradat: quis ab una cohorte militari ad aliam, et ad legiones quam citissime transmittendi sunt. Legiones vero et Cohortes ubi ordinatum fuerit: ibi cum omni ad pugnandum apparatu compareant.

Articulus XII

Dni Subcenturiones ejus tenentur ad Signa Militaria residere, nemo discedat sine Consensu Dni Praefecti: sic et Commilito sine Consensu Dni Subcenturionis ac si justissima proposita Causa.

Articulus XIII

Si interea temporis movendus sit Exercitus, itinera cuilibet Legioni designabuntur in quibus unus alteri incommodum non inferat sub acerbissima poena.

Articulus XIV

In progressu Exercitus quisque quam modestissime se gerat, Victum n' audeat extorquere sub poena Capitis absque omni Commiseratione.

Articulus XV

Cerevisiam, Crematum, Mulsum, Vinum, nemo audeat ab Hospite efflagitare sub amissione Stipendiorum et exautoratione, et si quis Famulus ita ausus fuerit, Capite mulctandus est.

Articulus XVI

Statua pecuniaria et Panes Militares Collaterales, nemo audeat extorquere. Cameras, et apiaria effringere, flumina et piscinas expiscari, violenter convellere nemo audeat sub poena Colli.

Articulus XVIII

Patres familias caedere, et eorum uxores atque famulos, nemo audeat sub poena gravissima Dni Subcenturionis et Commilitonum omnium.

Articulus XIX

Domus Nobilium absque omnibus Stationis, et Stationum exactionibus sint liberae sub poena Colli et amissione omnium Mentorum.

Articulus XX

Nemo audeat absque Consensu Praefecti, Statua et adscriptas Domos sibi eligere, unus alterum invadere sub poena gravissima.

Articulus XXI

Homines benementos et magna autoritatis Dni Subcenturiones, a gravamine immunes reddere debent et si aliter fieri non possit, tunc in Stationibus nocturnis providendum erit, ut se milites quam modestissime gerant.

Articulus XXII

Currus in Viis et Civitatibus Nobilium non sunt impediendi, et si quis ausus fuerit vi accipere, aut quidquam ex illis rapere tanquam Commercii reus puniatur.

Articulus XXIII

Venditiones in omnibus Statuis, Nundinis, et aliis Conventibus item Merces licitae nullum impedimentum habeant, et si quis aliter fecerit Secundum delictum puniatur.

Articulus XXIV.

Arbores ad aedificandum comparatas accipere Nemo in Civitatibus et Villis debet, et si quis ausus fuerit damnum abunde rependat.

Articulus XXV

Deputati qui iam sunt iuramento obstricti pro die Ultima Aprilis Leopoli compareant, cum plenaria facultate a Militibus Legionum et ibidem dezorquendorum Membrorum suorum Ulteriorem decidant. Mostrum Alios omnes Articulos Militares, tam in Comitiis constitutos, quam in Castris Ultro citroque susceptos hic iterum assumimus, quos Verbo militari observare pollicemur.

Alexander VII Papa Consanguineus Imperatoris Turcici moderni.

Maxius Marsilius Pater I

Margaritha Marsilia Filia I

Leardus Marsilius filius I

Soliman Margaritha Maxi filiæ Maritus.

Iste Maxius Vna cum Filia Margaritha, in quodam Italiæ Castello a Turcis fuit captus, et abductus Anno 1525. Interea Leardum filium in Italia reliquit qui genuit Cæsarem Marsilium hic Alexandrum. Alexander Lauream Marsiliam, quæ nupsit Chisio, et peperit Falium Chisium, id Alexandrum VII dictum Pontificem

Margaritha verò Marsilia, filia Maxij capta, in vxorem à Solimano ducta fuit, quæ genuit Machometem Baiasetem, hic Amuratem, Amurates Ibrahimum. Ibrahim Mahometem modernum Imperatorem Turcicum.

Cæsar Marsilius filius Leardi nepos Maxij II

Machomet Baiasetes filius Margarithæ II

Alexander Marsilius filius Cæsaris pronepos Maxij III

Amurates Nepos Margarithæ III

Laurea Marsilia Vxor Chisij filia Alexandri Marsilij IV

Ibrahim pronepos Margarithæ IV

Falius Chisius filius Laureæ nunc Papa V

Machomet modernus Imperator nepos Margarithæ V

Id temporis Machinatio in mortem Regis per quosdam religiosos
facta fuisse, rumore vulgi spargebatur, quod quia seu prudentia seu Cle-
mentia regis in publicum non erupit, consultum per hoc est madi-
næ Religionis Sanctae integritati. Latere tamen omnino huni
res non potuit P. N. Cieciszowski S.J. Presbiter olim Regis
Concionator nuper cum altero P.re Schonhoft apud aulam
Imperatoris Secretiorum Consiliorum particeps et quasi internun-
cius postquam in Poloniam renovatus venit, abstrusa quaedam
et nemini cognita proposita in effectum dare moliebatur
quod antequam se in hunc evolvere poterant Scribebat forte
ad Imperatorem literas, Signumque easdem horam emisit
inconsultum O Rex si scires quid munia hoc portet epistola
Audit haec alter, et illico ad aures Principis refert. Appo-
nitur Collegio Custodia Tabellio missus in Austriam ex itinere
revocatur residentium Collegii Cubicula, inveniuntur literae
quo quid in se habuerint Rex neminem scire voluit
Cieciszowius ex Polonia ablegatur. Societas tum se Regi pur-
garet Plurimum se illi exhibuit et se nihil scire contra
eandem. Solam Reginalem Mitem aliquid offensam esse re-
spondebat. Magni quoque Senatores, huius facinoris non fuisse
immunes ferebantur. Sed haec Deus melius novit. Regum
animos non privatae libidini subiectos sunt; sed sub Dei cura et tutela agunt.
Res tum Sueco pactionibus componi incipiunt.

814

1659 Continuatio Rectoratus M. Stanislai Jurkowski sub quo Acad. turbata fuit, tempus erat turbulentum

nis. In apertissima enim Legum Universitatis contemptione et violatio-
paucorum Professorum pro Statutorum Univ[ersita]tis integritate servanda stabat intellectus;
armata vero potestas cum pluralitate parum futura prospiciente pro
absoluto dominatu in Academia constituendo laborabat. Qui rerum
tunc potiebantur praeter arcana consilia de Rectoribus, Publicatis, Pro-
visoribus, et quos ipsi vellent eligendis (quae apud se retinebant) praeter di-
multates inter collegiatos sparsas et odia eorum intestina fomen-
tata quo divisos facilius subjugarent, praeter calumniatorum et ex-
cessivorum, quos sibi obnoxios redderent, con disciplinae observantium
defensionem, praeter juniorum ad seniores conciliationem, praeter im-
meritorum sine processu juris capitis diminutionem, Publica etiam con-
vocationem Universitatis autoritate statuebant 1° Ut ad Examen
duos aut tres ad summum Omnium quae sunt in Privilegiis et Archi-
vo, vel non esse Univ[ersita]tis haberentur, cognitio contraheretur. Quamvis
enim plures ad recipienda, revidenda, expedita eligebantur, Clavi-
sita tamen illa, unius duorum absentia non obstante, qui aut non
vocati, aut aliis negotiis distracti fuerunt, tacite excludebantur.
2° Liceret M. D. Rectori Professorum lares, scrutari et excutere
sicut fecit Georgio Ziskievio. Talis enim inquisitio, antiquorum
Scriptorum quos praetendebat apud privatas personas latitare
industria M. D. Rectoris, omissa juridica et officiosa requisitione,
committebatur. Et se eam non adhibuisse depositis et Magistratu serio
vehementer doluit M. D. R. 3° Fas esset omnia pro arbitratu M. D. Re-
ctori facere et eum de omnibus, tum de ~~dispositione~~ summae 6000
Vladislavianae fundationis disponere. Neminem autem posse
eidem ne verbum quidem ex Dnis Professoribus opponere. 4°
Rationes extra tempus statutum quando vellet ab Oeconomo de-
poscere, et Revisores novos in bona Univ[ersita]tis nondum elapso anno
hostes Oeconomo designare et immittere. Oeconomum contra
Constitutam Xi in Evangelio de villico iniquitatis positam ad
delationem sinistram ex Oeconomia, a paucitate vero contra plurali-
tatem votorum velle detrudere. Ne quis oppressus propter
notoriam injustitiam etiam ad S. Sedem appellaret. Informa-
tione, aliena a vero, (non enim de obulis sed de praejudiciis et
vestitis statutis item iniuste abiudicatis agebatur) impedire
Sumptusque ex peculio Univ[ersita]tis in causa privata pro aliquibus
Dnis Professoribus, contra eos impendendos decernere.
At nulla violentia est diuturna, fallitur quicunque fata A-
cademiae et Reip. humanis consiliis agi existimat. Altior
est potestas quae sceptra gubernat et tumidos spiritus depri-
mit et ad imos praecipitat. Fallit speciem boni induta
malitia. mendaciisque quamvis mundus universus ut quidam illu-
rum docebat constet.

- - - - - - Scelera felici diu
Quicunq; cursu protrahis, Tandem tuã
Claudere metã. Lento si quando venit
Vindicta sceleri; certo sed tandem venit
Silenti semper urget à tergo pede
Nemesis merentes; fulminis semper manu
Inflammat ignes, quaq; suspendit morã
Diras bisulci fulminis eadem parat
Pondus parati verberis. - - Verissime scripsit Isaj. c. 30

1659. July 3. Data fuit per M. D. Rectorem Univ[ersita]tis Convocatio. Cui dato loco
1° Audit[ur] DD. Floriani Lepiecki C.S.F. et Matthiae Gladysz Collega Mi:
noris qui per Vienna in Quadragesima adhuc huc reportarunt eo:
rum quae ablata et quos illis adeo per industria diligentia
et fidelitate adhibita in transmissione pecuniarum et reportatione
argenti auri Clenodiorumq; Univ[ersita]tis huc Vienna ubi erant deposita
metu Suetici belli apud Spectabilem D. Matthaeum Cosmerovium
Polonum Civem et Typographum Viennae, Cui in Signum gratitudinis
cantharuly inaurati et 12 Cochlearia
Ad revidenda autem et ordinanda haec o[mn]ia deputati sunt A.R.D.
Andreas Kucharski S.T.D. C.S.Fl. Alberti Lanucki IUD Adm:
nus Mlynkowiec S.T.P. Doctor S. Ars Matthaeus Gladysz C. Mi:
Unius et alterius absentia non obstante Qui negotio sibi iniun
ctum diei proximo una cum regestis o[mn]ia in Thesauro Univer
sitatis intulerunt
2° Ad Revisionem Privilegiorum deputati ydem, Specialis tamen Cura Mod
commendata fuit A. R. D. Kucharski, permissumq; illi, ut et alios
adlegeret cooperatores ex Collegio Maiori et Minori
3° De Modo reperiendi Res libros Privilegia Univ[ersita]tis privatim lici
tantis Negotium industriae Rectoris promissum
4° D. Convulsione Iurisdictionis Universitatis per appellationem quo:
rundam Ddr Assessorum Romam interpositam.
Retulit Rector, emanasse ex Curia Romana Commissionem in
personam Ill[ustrissi]mi et R[everendissi]mi Ep[iscop]i Crac. et Perillus Dni Suffraganei ad in:
stantiam E. D. Lucae Piotrowski et Martini Radyminski, Vadimoni
Professorum in Causa Tisci per o[mn]ia Academica Subsellia Rectoris Con:
siliarioq; et Univ[ersita]tis decisam Contra R. D. D. Sebastianum Stryiewicz
Florianum Lepiecki Christophorum Ziemkiewicz Joannem Kacki
S. T. Assessores et Stanislaum Tomborski, Car. Przyszkowski
per quam Assessores vexarentur immerito.
Ex unanimi Consensu Conclusum est informandam esse Sedem Apo:
stolicam ubi opus esset rem agi ex paucissimis obulis, et hu:

816

Professores ad Cathedram alligatos iniuste, et sumpty in ea causa et pecunia Univ. faciendos.

43. Punctum erat aliud de imminentibus Univ. periculis eo quod quidam Professor diceret opus esse docere M. Dnum Rectorem qualiter debeat judicare. Exaggeravit rem istam M. D. Rector et fere noverat innocentem Professorem in eum modum ac si ruinent Collegia tantum periculum nec esse instare. Sed cum dicerent esset quod haberet leges et judicia in manibus liceret et vigeret causam ea nobili Officio Con. delaturo puniretque. Sed ubi delatus nec citatus, nec judicatus, fuit Quia causa non suberat. Scribetur ergo

Altera pars punctissima aliud tempus dilata.

5. Revisores villae Biala R. D. Mynkowicz et S. D. Stellanowicz Dd.

6 Ad bona Univ. conditionem illorum assignat A. R. D. Zurhawskij Andream Grabianowskij et Simonem Makowskij

7 Quia deputati Militiae ad Comitia Regni circa promotionem ... ratione a Statibus militiae Kunys nis remittebant facilius eam obtenturos, si ad Commissionem Leopoliensem submitterentur personae illius Nobis placuit Universis id permittendum esse.

Eodem Anno 7 July Data fuit Convocatio d. Consilia per M. D. R. ad audiendum Rnes Perceptores et Expensores et Bonis Univ. et Wladislawicensi et Garwasiecka Sundaviciensis. Tum et ad alia

In qua quidem audites sunt Rnes Dni Oeconomi, et in Scheda proposita subscriptae ex Ao 1657. Restantes pecunias apud ipsum inventi sunt 1160. Alterum punctum dilatum conflagratam pecuniam Orationis in habitatione S. D. Stonkowicz et in unam rudem massam conflatam.

Iam vero nulla mentio fit Quod debita Oeconomo numerata sunt tanquam ea jam percepisset. Cum tamen si Oeconomus ab Oeconomo erat quod ex istis debitis intendebat M. D. R. debita moneret. peres bona remanere debebant. ab eo qui eadem administrasset repetenda.

16 xbris 7bris Data fuit Convocatio Univ. forma solita ad Consultandum de petitione Illmi D. Castel. Wojnicensis Michalskij et Spectabilis Consulis et Civit. Cra.

2 de petitione Illmi Custodis et eligendos Revisores bonorum Wielmozan et Nikowskij. 3 Super Arenda villae Biala 4 ad Conferendam Praebendam Sydlowiec nulliter collatam R. Paulo Zaprawnica 5 ad audiendos Kuratores Leopolienses 6 eligendum Bedellum Univ. Item de modo comprimendis invidiis quae nobis excitantur a conhibernijs mali administratis Tum ad alia. Data loco Convocationis

vehementes consurrexerunt venti cum pluvia, ut fores et fenestrae apertae magno cum fragore clauderentur; eventus Convocationis augurium non bonum; Non enim superstitioni aut [illegible] sed datae fixationi [illegible] ut medici signa prudentiores observare solent. Et profecta erant ex ubi [illegible] quae postea in Universitate tempestates conciverunt alii autem in iniuriam privatorum urgebant. Privare enim aliquem beneficio nemo potest nisi qui ad illud aliquem investivit, nec ipse aliquem destituere nisi is [illegible] aliquid commiserit potest.

Castellanus Voinicensis cum aliis ad evacuandum Germanico milite Civitatem [illegible] deputatis Commissariis Duobus Luboviecijs, et [illegible] nos petebat sibi ab Universitate concedi pecuniam quantacunque esset in [illegible] in bonis suis eandem inscribere volens. Item idem Civitas cui 60 florenos militi solvenda erant imposita [illegible] stulabat

Ad 1um igitur Responsum est In thesauro nullam Universitatis pecuniam reperiri praeter privatorum de qua Universitas disponere non posset. ut potest D. Joannis [illegible] Commisitione esse argentum et Clenodia ea Universitas offerre eo pretio quo sunt aestimata Varsoviae dummodo pignus equivalens pareretur aut in bonis aliquibus certis inscriberetur.

Ad 2um Biennium [illegible] D. [illegible] defalcandum esse, aliud tamen jure vindicandum et non amplius [illegible] in partes

Ad 3um Villam Biala dictam a possessoribus repetendam esse prout illam R.D. Mylakowicz repetijt et ad formam Oeconomiae reduxit

Ad 4um monendum esse R. Paulum Zaparowicz ut resignet [illegible] Sydlowiecensem cum sit incompatibile beneficium cum Cracoviensi literarum nec expectet decretum prioris Illmi Epi.

Ad 5um Retulit R.R.D. Walkowicz Collega D.C. ex Commissione [illegible] ex parte Liberationis nihil petiisse [illegible], ob magnas [illegible] excitatas inter Commissarios militares et Supremum ducem exercitus. a Supremo tamen Duce diploma obtentum, ad eundem effectum quod Universitati [illegible] per [illegible] Bedellum Adamum Zagorski

Ad 6um Uicedi est in [illegible] Circa ultimum retulit M.D.R. [illegible] apud se multos conquestos fuisse, desolata esse Contubernia et remissam curam executionis Censuum et denegationis mensae et vices injustas, maxime autem a Contubernio Gelaniano cum Studiosos tum D.D. Magistros ibi inhabitantes et Dnum Seniorem Contubernij illius Quos omnes cum ad suum Dnum Provisorem et Patronos frustra remitteret ipse Rector obtendentibus causam non factarum Rationum ab Executoribus piae memoriae olim Adm. R.D. Krusnicki [illegible] Contubernij Provisoris. Contu[illegible] [illegible] S. Nicolai et illius

Executores testamenti Illius allegabant, se voluisse semper una decre-
tum facere Rationes et V. Cocterem Domus nauseris noluisse illas au-
dire. Insuper et Illmus D. Castellanus mittebat ut pecunia ea consu-
numeraretur et Lanij lucrat f. 1000 volebant similiter numerare
de eaque se monuisse eos ad quos id pertinuerat, et nihil lu-
crasse, cum tamen multum intersit ad famam Universitatis cohibe-
re eiusmodi querimonias. Quinde consulta Universitas censuit et
ea unanimi voto conclusit M. D. R. monendum esse officiose do-
mus Maioris ut intra 15 dies Rationes ab executoribus exi-
peret et finiret, alias Rector procederet et rationes illas
audiret, et totam controversiam in Collegium Maius et Executores
debito fine terminaret. Quos et statim monuit, in praesentia to-
tius Universitatis, Et publice Executoris, ad cuius adven-
tum nullum concurrerat renunciavit D. Rector. ne eo nomine
cum praejudicio magno Illius Contubernij pariter Universitatis

Post hanc Convocationem et Conclusum Habita est Domus Convocatio
de audiendis Rationibus à praefatis Executoribus ad quam plurimi
simul venerunt. Unde V. Coctor protestationem interposuit non
in se esse culpam aut vitium vno Contubernij Gelanij sed in
illis qui Rationes volebant facere legitimae personae noluerunt
quo non cur facere vellent. Tum modo dicebant quod V.
cum vult fingat sibi coctor titulo. faciens. hoc dicto
Coctor aliena esset a fictione. Tum illi Ergo Directoris
Coctor titulo non. At V. Coctor inspector titulos non fecerat
Contubernij non. At V. Coctor inspector titulos non ferent
habeat quos per Ordinis et Conclusum A. 1649 et testamen-
tum Fundationis ad unum alio non audiendae a se tenen-
dum et M. D. Rectori protestationem suam intimavit
mox dum Citatur V. Officium ad M. D. Rectorem et eius
pit ergo eum praetensum Coëxecutorem D. M. Slichetka ba-
cilians a 3 mensa rei ad se non pertinenti se immiscuit
et Propositio ac Consiliario a prima mensa discedentis. tum
protestatur. Imo Maiore Domo Consiliario non proprio
aut fictum aut nullum testamentum esse aiente et se hare
volente. nihilominus dictus D. Slichetka ad Rationes audiendas
nulliter accessit. Et haec est causa quod nullum tuba
et dissidiorum ac infamationum in unitate dedit.

Ms / omicii spiritus / ectio

Rector praedixerat Brosij tria A. A. A. perditura Academiam
quorum una esset Ambitio altera Avaritia, tertium Aulici-
smus. Domine nescio loqui A. A. A.

12 7bris Dum ulti Lectionem suaq ultimam diem habebant data fuit
Convocatio Univ. A. R. P. [illegible] ad audiendam Relationem DD. Revisorum bonorum
Univ. et ordinationem illorum et electionem vel confirmationem Dni Oeconomi
Univ. et eligendum D. Procuratorem Univ. Item ad eligendos et mittendos
Professores Posnaniam et Viatem, Item ad Vocandos ad Collegium D.C.
Tum et ad alia.
Qui Convocationi dato loco [illegible] Dni Revisores Ex parte Rectoris multis et lucu-
lentis verbis retulerunt miserum statum illorum bonorum et desolationem [illegible]
gnam, tam in Kasiechowice ex 14 colonis quos recepit D. Oeconomus
vix 5 superesse. In Zielgrzymowice ex colonis 10 vix unum remansisse, frumenta autem omnia exhibita esse
M. quoq D. Rector adiungit, Oeconomiam istam tanti temporis tradi ipsi
in haereditatem [illegible], nec impetrata [illegible] Rectorum aut Univer-
sitatis velle facere Dm Oeconomum, et ante se frustra 200 cap-
sulas exhiberi jussa in Sublevationem DD. Professorum et tempore
sui Rectoratus, circiter mille capsulis exhibitis audito computo
precio frumenti vix obtinere ab eo potuerit f 400 in dismem-
brationem, nec ex frutectis divenditis ullam pecuniam redditam,
demum Librum perceptorum et Expensorum publici juris non esse
unde Drus Rector vel Universitas possit informari, quid uno
quoq anno coemptum, venditum quid accesserit quid decesserit
Semifolia tantum circa Rnes obijci ad quietandum, nec ea
postea velle monstrare etiam rogati Dno Rectori, et eas Ra-
tiones generalissime conscipi, unde informari nemo possit
Tandem inductione facta, In tres partes fuerunt divisa vota
Sex enim confirmandum censebant, decem differendam Electio-
nem vel confirmationem post rationes ab illo perceptas
Duodecim autem elegerunt A R. D. Adamum Mtynkowicz S.T.
Baccalaureum Decanum S. Annae Canonicum [illegible] et pro
illo et pluralitate conclusit Rector
Ad 2m electus est idem A R. D. Mtynkowicz cum libertate a lectionibus
ob maiorem commoditatem administrandi utriusq officium. Tertium
et 4 dilatum ad feriam 2m proxime futuram.
Haec ita scripta sunt in Libro Conclusionum. Res autem sic habuit
Locus Convocationi et unanimi voce concessus non est. Quia dies e-
rat ultima Lectionum finiendarum. Maiores nostri ut patet ex Libro
Conclusionum diebus festis et Unicis ne studia obstruerent
et distentibus impedimento essent, celebrare solebant. Nunc etiam
ea die qua abesse Professor nisi cum nota negligentiae et [illegible]
rentiae [illegible] pro laboribus cum decano qui diligentiae adnota-
tionem se junxit ad eliminandum Oeconomum. et quem [illegible]
huit M. D. Rector cum praejudicio Collegij Minoris Zaborowskij

qui post susceptam lauream 1653 hac com. subsedium cum in-
natione magis ... quod habetur M. Kiceli Zalusowski Auxili-
antem Deo Lecturus est Lib. Polit. Hora 20. Lectio Platonis ...
Quia sibi obnoxius et Gener Dni Zolinski primi ... Re-
ctoris, et quidem Crac. ... ocis (excepto uno) ... no-
candum.
Dum fit inductio de Retore audienda cessit ex Consessu E.D.
Lucas Zuchowski Oeconomus Universitatis, tum ob libertatem ...
Revisoribus, (qui se etiam absente bona lustrarent) dicendi concedendam
tum ob ingenuitatem propriam ne in faciem suam laudes a Revi-
soribus, quod alii ante annum D.D. revisores fecerunt, congererentur
At non ii erant quos sperabat futuros.
Primus ipse A.R.D. Kuchowski qui seorsim bona lustraverat de-
nihil habere quod diceret eo quod separatim et commoditate sua
bona Universitatis visitaverit et reviderit

Simopis Makowski ... de Pu...owski

Secundo loco R.D. Simon Makowski Omissa ratione de partibus in-
tegrantibus Oeconomiae, nempe aedificiis, quae construxit, agros quos
fecundavit, ... quas salutare et defensione amplioris ...
Oeconomi ad colonos qui cum pecunia sua ... continuis
exactionibus exhausti sunt defendit multis 12 ... alleb...
quae e diametro pugnabant cum ratione Revisorum qui ante
annum elapso eadem bona reviderunt et in optimo statu con-
valescentia utpote post hostilitatem et multitudinem animalium
esse retulerunt
Postea ... ea quae ad Revisores non spectabant referebat
Quantum frumentorum sub tempus hostilitatis Crac. ex Oeconomia ha-
bitum esset Quanti venderetur, (quod M. Rudzinski 60 fl
... Butiri vendidisset) ut apud Oeconomum 7000 fl. ani-
meraret, Singula quae ad invidiam conflandam Oeconomo fav...
non omittendo
Tertius A.R.D Grabianowski collaudata sufficienti ratione R.D.
Simonis Makowski qui eadem omnia binis apiciis ~~confutasset~~
altero quidem in Collectis voluntatis, altero in libris philoso-
quem requisitus nunquam ut calumniosum demonstrare volebat
conscripsisse. Habere se aliquid aliud dicebat idque per...
postpositis, quod nunquam protulit
Aberat Oeconomus qui ad obiecta responderet et cum tandem re-
vocatus fuisset audisset electum 12 vocibus alium Revisorem
non fieri cum aliis Oeconomis faventibus et Oeconomo praeci-
a M.D. Rectore petebant Omnes enim 16 vota pro Oeconomo
retinendo dabat ad obiecta respondisset numerabat. Sed
M. Ds Rector nihil sub... inventa ... dicisio-
ne voluit quod alii 6 confirmarent alii suspenderent alii
12 darent vota Non. et Oeconomo ... quod

quod per quam perniciosum Univ[ersita]ti fuit et erit si simul hae duo
munia et Officia coniungantur. Nam quidquid proventuum et Aer
ris pecuniis et bonis obveniet, illud Oeconomi et Procuratoris in eos
quibus gratificari volet, aut potentiori praevalebit distribuent. Ex su
pervacuis proventibus, fructibus, ex quibus selectioribus temporibus D. Oecono
mi per 6 annos Centum aureos Singulis Professoribus elar
gitus est. Persolvitur etiam Procuratori Proventibus, et Consiliis Singulis
annis provenientibus prout Arendatores dabant 3400.
Supervenit huic Convocationi A. R. P. Joachimus Sprowski Opem
Univ[ersita]tis contra Oppressionem M. D. Rectoris sibi factam postulavit, eo
quod M. D. Rector sine processu et Facultate de S. T. exclusisset
privatim domi conscripto decreto, et eandem confirmationem apud
M. D. Rectorem Zebrski impetratum. Citatus se saepius et contra
suspectum judicis personam exceptionibus reiectis se praesentem
esse voce ad annos aliquot privatum. Appellationes suas
ad D. D. Consiliarios interpositas in effectum per oppressionem
M. D. Rectoris non deduci. Provideret ergo sibi Alma Univ[ersita]tis
de modo emergendi ex hac calamitate.
Cum nec audiretur, vel turbatur rumperat in affectibus qua indignan
Senioris Dni Doctoris Maioris Meditatione turbata discessit Univ[ersita]tis
insultantibus illi qui perditum volebant et ad ultimam mensam
abiectum

15 7bris data fuit Convocatio Univ[ersita]tis in hac Versa A. R. D. L.
adfuit ad continuandum Convocationem praeteritam ex terminis reservatis
nempe ad eligendos D. D. Professores Posnaniam mittendos Item ad
vocandos ad Collegium D. D. I. C. tum et ad alia
Convocationi data loco. Circa 1.mum Punctum nihil actum ob
Sermones in longum protractos. Ad 2.um Vocatus est ex pluralitate
votorum ad I. C. Collegium E. D. Nicolaus Zalassowski Doctor Romanus
ea conditione ut Posnaniam pro directione Collegii iret ad le:
ctis aliis Dnis Professoribus judicio Dni Rectoris et cautione
facta omnibus vice assensum illos conservaturum in suo
loco et ordine. Item Scripta sunt
Res autem sic habuit. E. D. L. Zwolowski Oeconomus Univ[ersita]tis Justi
ficationem suam contra Calumnias Revisorum et sibi in facie
Universitatis adferre liceret petebat. Sua industria tantumque
sinnum temporibus ex Oeconomia 16 Laneis Sexaginta millia
florenorum in Aerarium Thesauri Regis tributa, Oes milites exactiones per
solvisse debita nulla in bonis contraxisse. Oes Oeconomias praeter exa:
mussim procurasse et auxisse. Colonos quod attinet pecunia et ho
mines esse quia saepius sublevati oves ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ et ...
rentur consultius duxisse, in luna seu spatio alere jumenta
familiam et instrumenta rustica et conservandis ovibus agris,
quam sine fructu ullo in aerem pecunia cuius expecta
magna pecunia spargere

822

Quod si vellet Alma Univ[ersita]s, etiam hac die Colonos cum bobus habi-
turam, modo suorum laborum, aetatis attritos in Univ[ersita]tis servitijs habeantur.
Alterum erant plerique simul aspidi aures sibi obturanti; alij artes
Machiavellicas Sermones et clamores multi contra miscebant. alij
vero murmurabant quod Reinductio non sit facta. Alij condo-
lentiam super indigna tractatione Senis Joachimi Sperony ha[illegible]
rebantur
Quoad 2m Petebant vocari se ad Collegium D.l. duo Collegae
minores Andreas Bohemius Czechowicz et Matthias Gladys[illegible]
Quaestiones pro Collegio ab Ordinario D.l. emendatam dignam hu[illegible]
in manibus se habere monstrabant prior. Roe Zalaszowski de[illegible]
solo nomine, non de effectu, noti ut qui cathedram Acad. hac communitat[illegible]
sua salutarat insisterit petitionem seu vociationem M.D. Rectori
Recommendat D.l. ordinis, et solo voce Andreas Grabianowski
aliquot Collegas maiores sive Sectatores et Minores Collegij
qui corrupti erant donarijs et pollicitationibus. in Syndicum
Collegij Minoris et vivum penes Acad. Univ[ersita]tis laborantem
et pluralitate et scribit M. d Rector vocavit
Non multo post M.D. Rector accepto secum R. D. Mlynkowski
villas Univ[ersita]tis, eidem sine confectione Inventarij et alijs quod
eiusmodi actum de necessitate spectantes administrationem bo[illegible]
norum tradit. Oeconomum novum. Fuit de facto non de jure.
Quod cum gravissime ferrent ij quorum plura vota et saniora
contemnebantur et ij qui affligebantur a M.D.R. Recursum
faciunt ad Seniorem Prof. in Univ[ersita]te Dnum A. R. D. Ruszczewicz
Canonicum Cracoviens. Rogant velit ad se vocare Decanos
Facultatum ad quos pertinet ordinarium Regimen Univ[ersita]tis, quali[illegible]
NB Facultatum ad quos pertinet ordinarium Regimen Univ[ersita]tis
mus levamen aliquod inveniant oppressis et rem meantem lo[illegible]
Annuit Reverendus Canonicus C. votis petentium Conveniunt ad se
Albertus Zawucki Juridicae. Stanislaus Jodlowski, Artisticae De[illegible]
anus Tonski M. Facultatum Decani. Exponunt iniurias sibi
Mater Cl. A. R. D. Joachimus Speronius Lucas Piotrowski
Stanislaus Jodlowski. Christophorus Stellanowicz Andreas Bo[illegible]
lenius a M. Dno Rectore. Facta invocatione Sps Sancti
deliberationem instituunt oes. Salva aute Rectoratus consuetud[illegible]
gravamina super privatis personis et Rei pub. Matris de[illegible]
nant e medio sui tres. Cl. et A. R. D. Albertum Zawucki [illegible]
eadem, M. D. Rectori, cum alijs duobus, exponeret illaque emen[illegible]
dare curaret. Potestatem sibi esse datam cum Rectoribus se[illegible]
ptem edificandis non diruendis Academicis, cum dignitatem q[illegible]
summus in Academia dignitate viro, de rectè obire Collegas
rubicunde in partes suas habere & & &
Antequam delegati ex consessu ad eo venirent. Iter simulans
ad R. D. Sulikowski habitationem descendit eoque delegatos mun[illegible]
tavit. Quod cum nimis convenienter delegatis visum esset, et
in alieno Cubiculo munia exponerent infectis rebus abierunt

Motus tot aliosq quos conciverant compescere et murmur cum se publicum compescere M. D. R. non valens adit Rᵐᵘᵐ Suffraganeum ut sua auctᵗᵉ Academiam pacificare velit. Rᵐᵘˢ ad Seniorem Acadᵉ Ptem perillustrem Roscsewicz remittit. M Dⁿᵘᵐ Rectorem colloquuntur inter se, aperit oculos Senior Pr. M. D. R. et quam in multis perperam gesserit ostendit modum faciliorem pacificandi Acadᵉ quam si Vntas per Seniorem Ptem convocaretur, non videre se ait. Non repugnat consilio M. D. R. At cum in effectum dudum vult reducere Senior Pr. Schedamᶜᵃ Mᵢⱼ intercipit M. D. Rector. et suosq consiliarios convocat dicto 6 Octobris data fuit Convocatio D. Consiliariosq in hoc verba A. R. D. R adsit ad audiendas Rnes Dni Oeconomi et Procti: rationis Vntis Praeteritorum Item ad consultandum de novis qui bardam molitionibus quorundam DD Professoᵣ. Item ad judicandam causam inter quosdam DD Professores Collegij Maioris eiusdemq officium domij per appellationem ad D. Consiliarios devolutam cum D. Adamowicz Tum et.

Dato hoc Convocationi 1ᵒ Excusavit se D. Oeconomus quod nondum paratus haberet Rationem. Dni quoq Procuratoris Rnes in aliud tempus delatae sunt

Ad 2ᵐ M. D. R retulit Adm Rᵐ Dn Adamum Roscsewicz J.V.D. C.C. et P. die 2ᵃ Octobris praeterita domi suae clandestinam certorum DD Professorum à se per puerum suum vocatorum, habuisse convocationem, idq ob Oeconomiam in alium collatam, simpliciter in Sptem ostentationem, alijs fucatis gravaminibus. Quod exemplum pessimum futurum monstravit ad seditiones movendas disciplinam Academicam dissolvendam, autem et Jurisdictionem Rectoralem ab omnibus juribus minuendam, conclusiones et decreta Vntis ac Rectorum privata ausu convellenda et sic altare contra altare Antirectorem contra Rectorem excitandum contra Ptes. Consulti de hac re Dni Consiliarij cum alij acria contra Ptes tem A R D. alij leniora ferrent vota, mitius placuit. monendum esse Adm R Dn ne talia in posterum attentet, cum sacramento juniorq. Juramento obligari oēr ad tuendam Jurisdictionem Rectoris, ad id tamen teneri eos qui ad clavum et regimen proximiores sunt, ne publica autoritas, in alijs violata, in caput aliquando ipsorq redundet. Quod et fecit Statim D. Rector. Ad 3ᵐ dilatum.

Ad Electionem Decani Artistarq convolaverunt etiam ij qui ob defectum laborum voces carebant. Delyt cum sibi deferri A R D. Makowski in Facultate meliori spectanter Dni Consilia cum R D. cursum compleveret interea. et conciones aliquot in Cathedrali haberet reservato eidem in posterum Decanatu precibus multis fatigaverunt Martinum Radzminski, ut et Bono Facultatis eidem munus susciperet. Quod licet reluctanter fecit. Sed in R. D. Makowski

ambitij accusatij, et a M. D. Rectore fuit et est in Librum Defa-
matij ut mox erit videre
De Electione Novi Rectoris Episcopum assignavit M. D. R. D. Stanis-
laum Slachetka et Facultate exclusum Philica Qui Cum etiam
in Sua Electione deprehenderet eos qui ad Sedem Apostolicam appel-
larant jussij est magnam de Haeresi Suspectij et a Facultate
exclusij defendere. Magna Contentione alijs illum defendentibus
alijs oppugnantibus. M. D. Rector illo dejectus Cathedram asce-
dit et se ipsum elegit Novum Baccalaureij quidam Rozins
qui magnum laboravit cum alio eadem afferendo parti. et alio
dicti instinctu R. D. Joannis Karkij et boatij excitabant
et sibi faventes in electores legebant Ex alijs facultatibus
alij non Laborantes Creabantur electores. et Decanij Artisticae
est omissij. Periuria quoque obiecta M. D. Rectori in facie
Victus ac demum Cum se tali electores elegissent ipse se
etiam elegit per Verbum Elarch. Unus vero Facultatis
Capui doctores Contra non Canonicam Suam electionem Pro-
testati Sunt ut leges infra. et vice versa nonnulli ejus Factio-
testati Sunt
D. Grabianowskij Reprotestati
Volebat nihilominus autoritatem suam non Canonice electij
M. D. Rector intendere Dedit Convocationem eiusmodi
5 9bris Adm. R. Div. C. D. doctor et Magno V. Facultati Theologicae adesse
regens adsit hodie hora 20 in Stuba Communis Collegij Maioris
ad Cognoscendam et iuxta Statuta Univ. determinandam Causam in-
ter D. Martinum Radymiński et Simonem Makowskij Collegas
inter Occasione Decanatus Artisticae Facultatis factiose praeda-
tum ad alia. +
In qua Convocatione cum inaudito exemplo intrusi quidam
nec Consiliarij nec ex Theol. Facultate existentes, ad hanc
D. Radymiński convenissent Clamoribus importunis obstre-
perent. A R. D. Makowskij C. S. Anno Regij et Vladislaviensis
Professor, libere cessit de jure suo propter bonum pacis
Hoc quidem Verum est Convenisse et vocatos aliquos. non tamen
men venerunt et intrusi Sed ut ij qui impedire tene-
bantur ne non Canonice electij Rector jurisdictionem
suam in eos extenderet Cum obedientia in Academiae
juratam Rectori et eius Successoribus legitime intimatis.
Eodem 9bris D. Oeconomus antiquus, noviter et nulliter introdu-
ctum ad possessionem non admisit, Decani vero in Xbris in
Bona descendentes Obedientiam antiquo praestandam Coloniae
mandaverunt. Sequenti anno dum iterum A. R. Stanisłaus Dur-
kowskij Suum Oeconomum et familiam Conatur inducere, ab antiquo
Oeconomo reiectus est. Maxime Commissione
non ab Illmo et Rmo Com. eadem huic R. Sperione
impetrata

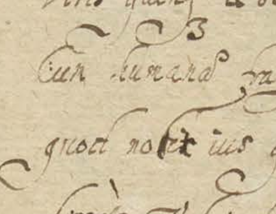
X

~~825~~

In Nomine Dni Amen. Cunctis hoc publico instrumento evidenter pateat et sit notum. Quomodo anno à Nativitate eiusdem Dni Millmo Sexcentmo Quinquagmo Nono. Indictione Rna duodecima Pontificatus SSmi Dni Nri Dni Alexandri divina providentia Papae eius nominis septimi fetr moderni anno ipsius quinto Die Vero secunda Mensis May. In mei Notary publici testiumq infra-scriptorum ad id specialr Vocatorum et rogatorum praesentia personalr constitutus Clarissimus et Adm R. Dnus Albertus Lancucki I.V.D. et Iurid Lubrzyce Professor eiusdemq facultatis Decanus Eccliae Colleg. SSmae Omn. Crac. Cancellarius principalis tenens et habens suis in manibus chartae quandam papyraceam protestationem cum appellatione in se continentem tenoris sequentis. Coram Vobis Dno Notario et testibus his praesentibus adstantibus. Ego A. Albertus Lancucki IVD. et Professor in alma Universitate Crac. et S. Omn. Cancellarius et ad S. Michaelem in Arce necnon Facultatis Iuridicae Decanus, non ignarus quia novam quisq invitat iniuriam, qui fert Veterem patienter, et ius suum non evincit; solenniter et omni meliori modo in et contra electionis actum Rectoralis die 24 Aprilis anni currentis in Aula D. Iagellonis celebratum, in quo Rdmus et Adm. R. Dnus Stanislaus Turkowski S. Th. Doctor Praepositus S. Floriani Custos Opatovien. Presidens septem Electorum Compromissariorum inter quinq Viros Electores primum locum et ius eligendi transtulit in Facultatem Medicam cum tamen adessent praesentes ex Facultate Iuridica quae secundum locum habet in Vniversitate et immediate succedit Facultati Sacrae Theologicae actu Regentes eiusdem A.R.R.D.D. Doctores et Professores, nomine meo et Facultatis meae turbatae iniuriatae in suo loco et praerogativa, protestor allego et dico, talem progressum esse monstrosum, contra bonos mores, illicitum, subversivum boni ordinis turbarum fomentum, et ex ambitione Viri praesumitur privatus atq practica fabricatum, nec Canonice ideo factam electionem, et ab eodem ad quem de iure Venerit appello. Committens facultatem meam tuitioni eorum ad quos conservatio iurium Universitatis et signanter Canonicae Facultatis spectare potest et spectat. Imo quidem ex eo Quia iura clamant. Non debere alteri per alterum iniuriam inferri, multo minus per Theologum, nec noverunt quemquam pro libitu suo loco sibi de iure et consuetudine debitus in actibus publicis et sententia dicenda privilegiato ac debito fund SS Iuris praecepta Instit de iure nat: gent: et Civili et Ill Theolog lex in proemio decret ext et cap: Locupletari de reg iur in 6 Hic autem praesertus Illris et Adm RD. suis Clarissis et A.R.D.D. ac Excell. cum Coelectoribus fecit contra ius et fas acsi ipsius Facultatis Medicae esset partes in deliberando de futuro Academiae Primate quam Facultatis Theologicae et Iuridicae meae potiores dum ex Facultate Medica non nisi Doctorem et quidem loco primo delegit et delectum publicavit

826

sumptis in locum Doctorum Theologiæ Sententiario dumtaxat, in locum porro Facultatis nostræ Pro-
fessore Juris nudo, et nec dum Collega M. Collegii quantumuis æque haberent ius prout ipse
illud habere se posse prætendit ex Doctoribus actu Regentibus tunc sedentes et præsentes
Facit L. ita qa nostrum ff de reg iur 2do Quia in statutis de electione quod per com-
promissum est primo loco ponitur Doctor deinde Magister. compromissum autem est stricti
Valde in sua forma iuris et syllabis proprijs ita comprehensum quod eandem Variare
aut ab iis recedere non liceat. L. Non distinguemus ff de off. ff de rec arbit. et q arbi-
trium recipiant Vt sententiam dicant. Ille Vero non attenta statuti obloquentia recessit a pro-
stenora, cum obvia essent priora. non attento eo quia potestas electionum est ab iis qui com-
promittunt. cap. A Judicibus 2 q 6ta. Hinc fit quod electores septem Veniant ex conclaui
suo ad Comitia Ordinum Academicorum electi placeant necne. disquirendo palam quis ista
per solam taciturnitatem saltem approbentur dum qui excipiat aut reclamet compareat nemo.
et non sensu proprio in actionibus procedendum sed statutorum dispositione cap. 3 cap.
ne innitaris de constit. ext. et L. Leges C. de leg. 3tio Quia talis Stylus præteritis
præcipuarum Facultatum Doctoribus et assumptis sibi admodum addictis pro Electoribus
Viris quinque a se delectis est euidens documentum ambitus quem Concil. Basiliense ff
Cum humanæ fragilitatis de election. in pragmat. sanct. ab electionibus proscripsit in tantum
quod non sit ius quæsitum illi qui per se aut per interpositam personam alias qualitercunque
directe Vel indirecte pro se electionem procurauit. Et tanto fortius quia iuramentum præ-
stant delecti pro bono Vniuersitatis non autem propriæ cupiditatis studio se fideliter labo-
raturos. Quocirca peto a Vobis eandem admitti dis prout iuris et Styli. Saluo iure ad-
dendi, corrigendi, minuendi omni meliori modo. [illegible] prout de iure. Super quibus omnibus
et singulis præmissis Idem Clarissimus et Adm. R. D. Albertus Zaleucki supramemora-
tus petijt a me Notario publico infrascripto præsens publicum confici et extradi sibi instrumentum
Acta sunt hæc Cracoviæ sub anno die Mense Indictione Pontif. quibus supra. Præsentibus
Venerabili Nicolao Skarbgierz et Egregijs Dnis Francisco et Alexandro Mokrowskij
almæ Academiæ Cracou. Studiosis testibus circa præmissa adhibitis.

J. K.

Et quia Ego Joannes olim Thomæ Kropecki publicus Sacra
authe Aplca Notarius Dioec. Cracouien. de præmissis
rogatus

rogatus fui: Ideo presens publicum instrumentum manu alterius scriptum, me tunc
alijs occupato, confeci et extradidi et in fidem maiorem signo nomine et cognomine meis
solitis quibus in talibus utor munivi requisitus.

828

In Nomine Dni Amen, Præsens Protestaõnis et Appellaõnis, publicum infrascriptum
Instrumentum, vniuersis et singulis lecturis, seu legi audituris, pateat euidenter
et sit notum. Quomodo Anno à Natiuitate eiusdem Dni Nri IESV Xpi Millesimo Sexcentmo
Quinquagsmo Nono, Indictione Romana Duodecima, Pontu SS. Dni Nri D. ALEXAN
DRI. Diuinâ prouidentiâ Papæ Septimi, eius nois felr moderni, Anno ipsius Quin
to, Die verò Sabbathi Vigesima Quinta Octobris. In mei Notarii Publici, Testiumq
infrascriptorum ad id specialr vocatorum et rogatorum præsentia Crac. personalr comparens
Clarissimus et Admdum Rndus Dnus, Albertus Lanecki IVD. et incorporatus Pro
fessor, eiusdem Facultatis Iuridicæ protunc Decanus, SS. omnium Crac. Cancella
rius: suo et Clarissimorum, ac Admdum Rndorum Dnorum, Actu regentium Iuridi
cam Facultatem, Doctorum et Professorum nominibus. Inhærendo priori Prote
staõni, à se verbo incontinenti, Anno currenti, Die Decima Sexta Octobris
post publicatos tertios Electores, tanquam non canonice, imo inuerso ordine
electos factæ: nec non innouando etiam, et in priore electione, priorē suam re
clamationem et Protestationem, tenens et habens suis in manibus, schedam
papyraceam, manu propria, et Illris ac Admdum Rndi M. Adami Roscienii IV
Doctoris et Professoris, Patris Senioris Collegii Iureconsultorum, Canci Cracouien
Omniumq Facultatum Procancellarii, subscriptam, infrascriptam Protestaõnem
et Appellaõnem, ipse in Causa Electionis (si dici meretur) Rectoralis, Anno
præsenti, Die Decima Sexta Octobris, in Aula D. Iagellonis celebratæ, alio
rumq grauaminum, in eadem Protestaõne et Appellaõne descriptorum, continentem,
animo et intentione protestandi, appellandi, de nullitate Electionis Rectora
lis dicendi, ac infrascripta omni meliori modo, via, et forma faciendi, facto et inscri
ptis interposuit ac interiecit Tenoris sequentis. Coram Vobis Dnõ Notario Sa
cra Authe Aplicâ Publico, et Testibus hic præsentibus ac adstantibus. Nos infrascripti
Doctores et Professores, Facultatem Iuridicam in Alma Vniuersitate Cracouiensi
actu regentes, solenniter omniq meliori modo, et quo de Iure validius possumus
in et contra Electionem, Die Decima Sexta Octobris, Anni præsentis, in Aula
D. Iagellonis, de more celebratam, in qua electus est, seu reelectus, in Magnificum
D. Rectorem Generalis Studii Academiæ Cracouien, Perillris et Admdum Rndus Pr. Sta
nislaus Iurkowski S. Th. Doctor, Praepitus S. Floriani, ad Cleparaiam Crac. Custos
Opatouien, protestamur, dicimus, et allegamus, eam suum robur, nequaquam sortir
itam et inanem, nec canonicè factam, sortiri debere aut posse, ac Electo ex ea fructuũ
non esse debitum acquisitum prætendimus, ab eademq inhærendo Protestaõni
Facultatis, verbo incontinenti interpositæ, in actu Electionis, ad Illrmum et Rndum
Principem Dnum Andream Trzebicki Dei et Sedis Aplicæ gratia Epum Cracouien
Ducem Seueriæ, Academiæ Cancellarium, insistentes ordinationi, S. Sedis Aplicæ
specialr, per Executorem bonæ memoriæ Illrmum ac Rndmum Albertum Iastrzebiecz
... Clarissimi Stanislai Ossedowski S. Th. et IVD. et Professoris Ordinarii Custo
Colgtæ Ecclæ SS. Omnium Custodis Protonotarii Aplici

Opum Cracov. provocamus, recurrimus, et appellamus, petentes eam irritam, et non cano
nice factam adinveniri et declarari, et dein quod Iuris fuerit statui decerni. Pri
mo quidem ex eo. Quia tertius Electoribus, Clarissimo, Adm. Rndo, Excellentib.
ac Venerabili, Viris numero quinque compromissariis, qui eligere vel reeligere debe
bant Magnificum Dnum Rectorem, illico post publicationem eorundem, publice
reclamatum est, per Facultatum Decanos, quibus in arduis Ius permisit, regimen
Universitatis, et tamen tota potestas arbitrandi pendet a voluntate compro
mittentium, facit can. a Iudicibus, 2 q. 6 et L. non distinguemus §. de offi
cio, ff de receptis arbitris, et qui arbitrum in se recipiant, ut sententiam dicant
et quidem a voluntate libera, ex parte arbitri assumendi: iuxta notata per
Abbatem, ad cap. Sane ext. de Arbitris. Dicti autem Quinque viri de facto
ad Electionem processerunt, non attento, quia perperam agit arbiter, qui sen
per non petitis arbitratur. Angelus consil. 263. qui incipit visa narratione sub
finem. Nec convalidat illorum in compromissarios ex facultatibus delectorum, stan
te primorum in facultatib. reclamatione, quia praesidens Comitiorum Electionis Re
ctoralis ipse (praeter usitatum, ab Academia sane condita morem) Magnificus
D. Rector ex Cathedra illos, per verbum placet approbavit. Quia quod nostrum
est, sine facto nostro ad alium transire non potest L. Id quod nostrum, ff de regul.
Iuris, et nemo plus Iuris in alterum trans-ferre potest quam ipse habeat, cap.
Nemo plus, de Reg. iur. in 6. Nec in alium finem publicatio septem electorum
tum et quinque, in facie amplissimorum Almae Academiae Ordinum fit, praeter
quam, quia quod omnes tangit, opus est ut ab omnibus saltem per taciturnitate
approbetur, si quidem qui tacet consentire videtur, qui autem reclamat
de Iure suo cavet, argto eiusdem Reg. Qui tacet in 6. de reg. iur. a
contrario sensu. Reclamatum autem tum ideo, quia ordo sine quo nil rite
geritur L. si cum nulli ff de re iud. et L. prolatam C. de senten. et interl.
om. Iud. in delectu electorum compromissariorum, in forma statuti de electione
Magnifici D. Rectoris, servatus non est, quinimo sine ulla aut necessitate
aut culpa, aut periculo boni communis amplificandi, subversus, non alia, ut
fortis praetiex, antecedentis praesumptio est in finem, praeterquam veris ipse
supranotatus Rendus et Adm. R. D. Stanislaus Iurkowski, S. Th. Doctor in
Rector Magnificus non vero quisquam alius, ulla ratione teneret Acade
miae sceptra. Statutum quippe primo loco ponit (Et iure quidem merito
quia sunt Senatus Academicus selectior) Doctores, postea Magistros
disiunctive. Ordo praeterea sic est facultatum. Primum locum tenent
cant sibi Adm. RR. S. Th. Doctores et Professores, his immediate suc
cedunt Adm. RR. DD. Iurisconsulti Doctores iidem et Professores. Sar
dem Excellen. Facultas Medica, et post hanc immediate Facultatis Phi
losophicae, seu Artistarum Decanus. Doctores actu regentes facultatem

Theologicam, et nostram Iuridicam, quorum interest non parum, (cum sint loco et professione
praestantiore, praeterea in persona tam Ecclesiastico et aetate maturiore, consequenter
usu rerum) nec non Facultatis Philosophicae Excellen. D. Decanus, quem in suum
Primatem habere debeant, consulto (non sine iniuria facultatum honoris aut
certe evidenti a statu ~~et~~ forma deviatione) tametsi essent in comitiis prae
sentes Academicis generalibus praeteriti sunt. Ex inclyta duntaxat facul
tate Medica, Clarissimus et Excellens Vir D. Gabriel Sehoelti Medicinae
Doctor Consul Cracovien. et quidem pro primo Electore delectus. In locum
Doctorum quasi Facultatis Theologicae, tum et Facultatis Iuridicae, nec dum
suae facultati, inter actu regentes inviscerati: ille quidem Vice gerens in
Scholis Scriptis Dni Surnowski, hic autem Actuarius, eligendi vel quasi
reeligendi, qui erant secundus et tertius Electores; in locum Excellen. Dni
Decani, et quidem isto pro tempore, viri prudentia ingenii, iudicii acrimonia
singulari, et qui suam plurimum probavit pro Academia suo tempus occupato
per Suecos et Transylvanis Principem Urbis, virtutem et dexteritatem
Dni Martini Chadxminski; quamvis Decani eiusdem facultatis inter
ceteros Electores essent in possessione continua electoratus, assumptus
compromissarius quartus Collega Minor, qui non ita pridem a Iure Collegii
in Sententia dicenda, in ~~...~~ vocatione quadam ad Collegium nostrum, sibi
applausum forsan et gratiam elegi descinerat. Ex Collegio Vladislaviano
porro Quintus, quod Iure speciali a gubernio eiusdem Illris D. Surnowski
dependet. Tum et propterea, quia non omne quod licet licet, sed quod
honestum est. L. non omne ff. de reg. iur. Non est autem honestum, ut deliberatio et arbitrium de Imperatore deligendo dum fiunt, unus duntaxat
seligatur, auctoritate et honoris praerogativa vir elector Doctor, alii ve
ro adiungantur, qui nec dum fortasse adverterunt plene (absit tamen verbo
iniuria) in quo vertatur cardo Iurium Universitatis, cum hic coniuri aliqui
res perarduas, aut architecti structuras magnificentiores concredere soleant
praeterquam quibus deest praesumptio, quod sint non impares muneri, non vana
argto L. 1. C. de novo C. faciendo et itidem L. 1. C. de Iustin. C. confir. Virum
quippe vetus praevalet novo, Theologus aut Iurisprudentiae actu regens Doctor
suae facultatis nec dum veterano Professori Collega maior, multo magis Ar
tistarum Decanus Minori Collegae, argto L. cumquis ff. si certum petatur.
Ideo ea de causa, Quia Clariss. et Excellen. nemo rotus supra Elector
inter Quinque viros illos (salvo semper omni honore et illibato omnia)

Viri eiusdem (Clarissimi) qui electione in illa primatum tenuit, eligendos aut reeligendum nominavit, sententias rogavit, conclusit, dein Electionem publicavit, de Jure vocem in Electione habere non potuit, quia per se actu comutatione antecedente non praelegit, et est de eo semel et iterum per Clarissimum ac Excellentem Virum, D. Joannem Ponski, JV. et Medicinae Doctorem et suae facultatis Decanum, publice exceptum, oppositum, ac protestatum, cum allegatione statuti in volumine statutorum clausi: In Electionibus ad officia et beneficia, neminem habere posse vocem, nisi qui per se actu laboravit. Porro quod contra ius fiat, pro infectis haberi debent, nec exemplis est sed legibus iudicandum, at insisterdum, quia consuetudo si quae obtruditur, ei contraria, longaeva quantumvis foret, non usque adeo est valitura et valet, ut aut legem aut rationem vincat. textus capit fin. de consuetudine extr. Deinde et paria sunt perperam fieri et non fieri, argto L. si quis, ff de testam. nihil refert non fiat, an inutiliter fiat, argto L. Quoties ff Qui satis dare cogantur.

Tertio ex isto fundamento Quia electus seu reelectus (salva itidem ante omnia et per omnia Maiestatis Rectoratus omni honorificentia) praetensus, supra iam nominatus Magnificus Rector, de Jure eligi similiter non potuit, quia statuta Academiae clamant, neminem ad beneficia aut officia assumi posse in Universitate per ordines Academicos, qui non sit actu laborans, quod itidem in actu Electionis fuit allegatum. Quid vero ad Rectoratum, ubi obedientia iurata praestanda est, eiden qui (?) ingressus est, suum ad thronum. Iam vero notorium est, quod non praelegerit. Quae quidem statuta nostra, et patrum memoria fuere in observantia, quia Opatovius, Vitellius, Stercius, et retro Boroninus, Sigonius, ex Artium LL. et S.Th. Doctoribus: Raymanus, Gorski Brozyki, et Ponski, et Gentiliz Juris V. itidem DD. in Rectores delecti actu Professores, et in Rectoratu profitebantur, ut vidimus. Non infringit illud quia Aesculapio, illi in arte medica celeberrimo Laurentio Smieszkowicio, fasces Academiae collati olim fuerant, quantumvis non praelegeret actu, partim ideo, quia quod alicui gratiose concessum est, non debet in consequentiam trahi, ut est regula Juris, et una hirundo (ut est proverbium) ver non facit: partim quia Collegii Maioris LL. Adm. RR. et Excellentibus DD. Professoribus, nec non iuventuti studiosae Gelaniano in Sonlini Sermio, abunde et magnifice impendit, non voce sed re, quae quidem labore et industria ex praxi paraverat suo in gazophylacio. Similiter

quod ab eodem Clarissimo D. Electore prius, cum suis Coelectoribus Adm. RR.
ac Excellen. tam arte fuerit electus, quia publice oppositum fuit, illam
designationem Electorum, praeteritis Doctoribus propriam facultatum, actu re
gentibus, et profitentibus, fuisse non ex Deo, non ex lege, sed ex volun
tate moderni electi, et qui opposuit a Convocationib. ad Consiliariorum
numerosis, quantumvis semel et iterum, tum et Universitatis totius in Syb.
ex industria sesubtraxit, donec vocatus ad Collegium Juridicum contra
solitum ordinem, et statutorum obsequentiam, ac praxim tamdiudum
praemeditatam miro artificio, nec non oppugnatio Oeconomia, et immutato
processus ad allegandam nullam esse necessitatem, propter verum angustiam
in Collegio, et non adeo numerosum adsuc Auditorem, rem silentio non esse
involvendam, quia Decanus et Praepositus eiusdem Domus aiebant, erat
Errores non sunt allegandi sed corrigendi. Non firmatur tractu tem
poris, quod ab initio de Jure non subsistit. Non est in bona fide
qui contra iura agit. aut mercatur. Indignum statuta iurata, quin
perpetuo cendum manere inviolata. Digna vox maiestate imperantis
adstrictum se legibus Principem profiteri. L. digna vox C. de legib.
Insuper quia electio praetensa, affectione quadam, verius in personam
Electi, quam zelo publici boni, omnium Ordinum Academicorum, iuxta formam Statutorum
propagandi est facta, cum tamen multum interrit, in electionibus, quo animo conser
serint eligentes in eligendum ac electum, an precibus vel pretio, vel aliqua affecti
one carnali. Facit ad id Panormit. et Joannes Andreas ad cap. quia propter
de electione ext. Praesides quippe, in Sua tota tertia Electione, Adm. Rndi
et Clariss. istimi admodum satis evidenter Magnifico Dno Electo, qui nullum
Praesidentis Comitiorum et D. Sladebha (alioquin monitus palam in actu sibi
ut erebat verbis ut nummis) non collocavisset Sedem S. Apostolicam quo locavit
can. ad Romana. can. omnis oppressus 2 q 6. can. uncta per mundum
99 3. cap. solitae extr. de maior. et obedien. et locat semper Academia Sede
Catholica, in suis promotionib. omnibus fastigio, et propterea indignum
se amplius illa functione reddidit, illorum electum stetit, qui ad eundem
in Subsellio descenderunt ut ipse (ne actus redderetur irritus) cum au
thoritate Rectorali cathedram conscenderet, Electioni praesideret
Electores approbaret, vers. praemeditata, quinam in Compromissarios
deligendi, qui omnino praetereundi, et quomodo Decanus Artisticae
facultatis Jure Electionis spoliandus, et suo ordine deiciendus, ad
scopum praefixum, prout et de facto factum est maturaretur. Deinde
ita procul deberetur via, ex Collegio fortasse, dum Officium illius Augu.

834

Augustus Bonus rogat suppliciter et pro iure suo exigilat, ad D. Floriani latifundium abscondendi causaque suppositi (ut fama est) testamenti necnon Oeconomis, ne abeat omnino, prout debet retrorsum, aut non assurgant altius quam par est alii, alii vero immerito vapulent contra. Respiciendum proinde. Itaque petimus a Vobis eandem admitti, et in formam authenticam reduci, factaque reductione, unum aut plura instrumentum seu instrumenta publica, necnon Apostolos reverentiales, instanter, instantius, instantissime, ad supra memoratum Illustrissimum Principem et Reverendissimum Dominum D. Academiae Cancellarium ad effectum dictam electionem, si tamen dici meretur non canonicam irritam nullam adinveniri, declarari, cassari et irritari, Senatori in Universitate alma Cracovi regimen supremum, ad quem est devoluta eo in casu potestas, legitimum adinveniri, aut aliam legitimam, pro more Universitatis liberam, non alias praeterquam ex statutorum forma decerni, simulque de remedio opportuno, ne postmodum motus exoriantur inter Facultates et Assessores, sic et in quantum opus fuerit provideri, Salvo iure corrigendi, addendi, minuendi et alias prout iuris et styli. M. Adamus Gloscerevet J.V.D. et Professor Senior, Pater Collegii Iureconsultorum, Canonicus S. Omnium Facultatis Procancellarius manu propria. M. Albertus Lanczki J.V. Doctor et Professor S. Omnium Canonicus Cancellarius, et in Alma Se Medicae Canonici Facultatis pro tunc Iuristarum Decanus manu propria. Super quibus omnibus et singulis praemissis suprascriptus D. Protestans petiit a me Notario Publico infrascripto, praesens publicum Protestationis et Appellationis instrumentum vel instrumenta extradi fieri et confici. Acta sunt haec Cracoviae in Collegio Iureconsultorum Anno Indictione Pontificatu, die et mense quibus supra. Praesentibus Ingenuis Michaele Francisco Marszewic, Matthaeo Iaworski, Alberto Horkowski testibus circa praemissa vocatis rogatis et adhibitis. M. Stanislaus Oswiecowski S.T.B. et I.V.D. ac Professor Ordinarius, Ecclesiae Collegiatae Sancti Omnium Custos, Protonotarius Apostolicus manu mea.

Et quia ego M. Sebastianus Simonis olim Malegowski Publicus S. Auth. Notarius Cracoviensis Dioecesis Posnaniensis, Praemissis Protestandi et Appellandi, omnibusque aliis et singulis, dum sic ut supra scriberentur agerenturque et fierent, una cum dictis testibus praesens interfui, eaque sic fieri vidi et audivi. Ideo hoc praesens publicum Instrumentum confeci, scripsi et publicavi, et in hanc publicam formam redegi, signoque nomine et cognomine, meis solitis quibus utor, in fidem et testimonium omnium et singulorum praemissorum consignavi, rogatus et requisitus.

~~835~~

813

~~803~~

Anno Dni 1659 die vero quinta
Novembris Ego Adamus Zajecki
archipresbyter quoad accedens Perillri
et Adm Rndo Dno Stanislao Junka-
nski ... Coll. ... S. Floriani
Cleparcij ... Custodi Copiam
Copiae praesentium videlicet Protestationis
et Appellationis ad manus proprias
dedi et ipsum authenticum ostendi.
De quo fidem facio.
† Horis antemeridianis circa horam nonam
in medio horologio idem qui supra
manu p.

837

In Nomine Domini Amen. Praesenti publico infrascripto Reprotestationis Instrumento cunctis pateat evidenter et sit notum. Quomodo Anno a Nativitate eiusdem Dni Nri, Millmo Sexcentmo Quinquagesimo Nono, Indictione Romana Duodecima, Pontificatus SS. Dni Nri Dni Alexandri Divina providentia Papae eius Nominis Septimi, feliciter modo vero Anno ipsius Quinto, Die vero quinta Novembris. Clarissimi et Adm. Rdi necnon Excellentissimi Dni M. Andreas Grabianowski I. U. D. et Professor, Prothonotarius Aplicus, Ecclae Collegiatae S. Omnium Sanctorum Cracoviae Scholasticus, Uti et tanquam de numero Regentium Facultatem Iuridicam existens M. Albertus Wattowicz eiusdem Ecclae Canonicus, Institutionum Iustiniani, M. Nicolaus Zalaszowski Honorum Iurium Professores. Deinde Successive Anno ab eadem Nativitate Dni 1660. Indictione praefata Decimatertia Pontificatus praelibati Sanctissimi et Anno ut supra, Die vero quinta Ianuarii. Clarissimi et Excellentissimi Dni M. Petrus Mucharski Uti et tanquam Decanus M. Gabriel Ochocki, Franciscus Rolynski, Hyacinthus Lopacki, Philiae et Medicinae Doctores et Professores Principales. In mei Notarii Aplici testiumque infrascriptorum ad id specialiter vocatorum et rogatorum praesentia, personaliter constituti, infrascriptam Reprotestationem iam in parata Scheda descriptam ad omnem meliorem finem et effectum interposuerunt, tenoris sequentis. Quoniam veritas dum minime defensatur opprimitur, et error cui non resistitur approbatur. Can. error. distinc. 83. Ideo Ego M. Andreas Grabianowski D. et Professor, Collegiatae S. Omnium Sanctorum Ecclae Scholasticus pariter et Nos M. Albertus Wattowicz eiusdem Ecclae Canonicus, ~~Scholasticus~~ M. Nicolaus Zalaszowski Collegae, et Honorum Iurium Professores, Uti et tanquam non minus interesse ad infrascriptam Electionem caeteris quibusvis DD. Professoribus habentes Principales. Ac tandem successive et Nos Petrus Mucharski Uti et tanquam Decanus, M. Gabriel Ochocki, Franciscus Rolynski, Hyacinthus Lopacki, Philiae et Medicinae Doctores ac Professores

1 insimul et coniuncta manu Principales, in et contra infrascriptam seditionis et rixarum

2 plenam Protestationem, quae metas suae Iuridicae Facultatis excedens,

etiam in Professores Medicinae et eorum Facultatem transfundere, et in maiorem

3 sui apparentiam quandam eiusdem factae Protestationem, Clarissimi Dni

Ioannis

814

~~804~~

Joannis Jorski Medicinae Doctoris ac Professoris aggregare praesumpsit ac
et intentione reprotestandi. Coram Vobis Dno Notario Actico in Personis
stis successive comparemus, atq à prima notitia in et contra quandam se dic
tam Protestationem per Illrem. Clarissimos et Adm Rdos Dnos Adamum R
nico Cathlis Canonicum, Stanislaum Ossędowski S.T. et praedictae Ecclesiae Colle
giatae Custodem, et Albertum Laniecki ineibidem Cancellarium, ... Pro
fessores, taliter qualiter in Causa Electionis Magnifici Dni Rectoris ...
Veilam, Salva ante omnia charitate et reverentia eorundem ... Protestan
um) omni meliori modo, via, et forma iuris reprotestamur, et reprotestantes
nullitate eiusdem dicimus et opponimus, Et hoc quidem generaliter ex eo

4 | Quia eadem asserta Protestatio multa ficata pro solidis errorea pro
impertinentia pro competentibus fingit et adstruit et quod maxime ...
dum disciplinam Academicam Sobrit, viamq in dies latiorem ad ...
contra brachium Rectorale, per quosdam rebellionem sternit, et ...
ante immediatum eiusdem Electionis actum excitatos multum et enor
scandalosos, ob idq toti Academiae ignominiosos, continuat et fovet ...
inde ne praemissa omnia taciturnitate approbari, et errores huiusmodi
ficari, ac ne iura, Status, et Qualitates Professorum Academicorum ...
quibusdam in eadem Protestatione somniatis Corrariis contemptibili
comparari, ac insuper ne et Nobis, utiq liberis in libera et ...
Republica constitutis Civibus vox et defensio iurata pro Rectorali
superioritate, et exinde pro integritate vel quiete Academica reprote
libus adimi videatur, suadente vel ipso iure naturali et ...
Jansionem permittente in c. dilecto. de Sententia Excois in 6. in c. signi
ficasti extr. de homicid. et passim alibi. Ideò iam ad Specialia eiusdem

5 asserte Protestationis contenta, licet aliquin tumultuarie descripta
secedimus: salva iterum atq iterum de qua iam superius charitate
reverentia &&& Et Imo Quantum attinet primum ...
Protestationis punctum: In quo asseritur ac: Ultimo quinq ...
ni compromissarii seu Electores, ideò non rite fuerint a septem ...
libus Compromissariis electi: Quia inquit eis per Clarissimos ...
Decanos ad regimen Academicum spectantes fuerint declarat...
Item quia iuxta iura ibidem allegata, arbitrandi potestas pende
a voluntate Compromittentium. &&& Contra hoc solemniter ...
protestat...

Decanat Phil. facultatis

Decanus Theolog.

Reprotestatione dicimus: Praefatos DD. Facultatum Decanos duntaxat cumulative et nequaquam privative quoad alios longe plures omnium Facultatum, tam Professores quam Baccalaureos et studiosos, ad talem Electionem spectavisse et spectare, nec ipsis per Statutum seu Academicum hanc Electionis privatiuam quoad alios potestatem concessam fuisse et esse, ac proinde reclamationes illorum si quae pro tunc factae sunt, nil valuisse, nec ad praesens valere. Alioquin hac via tolleretur et converteretur in Electione huiusmodi Rectoratis Praesidentia, et libertas ipsius Electionis, pro quo Uno sensu et consensu omnia iura tam Communia quam Specialia, etiam Academica clamant, et contrarias si alicubi sint consuetudines tollunt, prout videre est vel in Uno solo pro mille aliis texto in c. cum terra Extr. de Elect. et Elect. pot. et in Can. dilectissimi 8. Q. 2. et in Conclusione Universitatis in 7mo Rectoratu M. Dobrovsky fol. 40. ibi: Sed eligatur libere: Tum quia cassum suadent iura et firmius plurium Electioni quam paucorum reclamationi insistatur c. dudum. 2. Extr. de Elect. et Elect. pot. Zdo. Ad idem ut supra Reprotestantes dicimus: Quia allegata reclamatio praefatorum DD. Decanorum veritatem supprimit, ideoque ex hoc ipso falsum committit iuxta Can. nolite et Can. Eiusmodi 11. Q. 3. Nam Ultra hoc quod Decanatus Philosophicae Facultatis fuerit pro tunc in lite et controversia officiosa, ideoque verum et legitimum Decanum habere non potuit: etiam primarius ante alios quosvis DD. Decanos tanquam primariae Facultatis Theologicae Decanus nunquam somniavit, de hac quam sibi praedicta fingit Protestatio reclamatione, imo vero contra huiusmodi frivolas Protestationes reprotestatus est, prout id suo loco et tempore deducetur, et is idem D. Decanus inter primos Compromissarios praesidebat, et alios septem Compromissarios cum suis Coelectoribus, et quidem non sine effectu, eligebat. Unde cum haec DD. Protestantium Protestatio suppressione praedictae veritatis laboret, amplius non meretur, ut si vi ceteris eodem in genere Statis enervatur Can. si ad simpliciras dist. 4 et glos. ibid. 2. et Can. pura 3. Q. 9. et tanto gravius in praemissis eadem Protestatio hallucinatur et legalius impugnatur, quanto graviores sui Authores ut pote supervius nominatos habeat DD. Doctores: iura enim docent Doctores debere esse valde cautos, ne proferrant taciendo, vel ne

veliceant

Decanat. Phil. Facultatis

Decanus Theolog.

Excedit. reticeant dicenda iuxta glos in C. Doctoribus in Proemio Lib. 6. et facit ad hoc
Can. sit Rector distin 43. **3tio** Ad idem ut supra Reprotestantes dicimus
Quandoquidem septem Compromissarii per primos novem Compromissarios fuerunt
simpliciter, et sine ulla penitus restrictiva clausula electi et publicati, atque ad
Electionem ultimorum quinque Compromissariorum admissi: Ideo eo ipso iidem se-
ptem Compromissarii neque à duobus DD. Decanis ut praetendit Protestatio,
neque ab ullo quopiam alio in arbitramento suo dependere debebant iuxta textum
C. in causis et glos. 1. in c. cum dilecto. extra de Elect. et Elect. pot. et iuxta
verba Statuti Academici infrascripti fol. 3. ibi: Potestatem habebunt: Unde
iidem septem Compromissarii recte et pro libertate Electionis fecerunt per
praedictos viros quinque de medio Doctorum et Magistrorum elegerunt
(ita enim disponit dictum Statutum Academiae nostrae de Elect. Rector. fol. 3. ibi
Doctores aut Magistros: Imo vero iidem septem Compromissarii nisi
fuissent observantes specialis iuris et consuetudinis Academicae, etiam attento
solo iure Communi poterant omissis DD. Doctoribus et Magistris, ad alios
os deferre ultimam Electionem iuxta c. quia propter extr. de Elect. fuga
à fortiori poterant etiam solis Magistris deferre, quibus tamen saltim
pro congruentia, non pro necessitate, Clarissimum D. Doctorem in fa-
cultate Medica emeritum, et Primarium praefecerunt. Ac propterea citata
ra per Dnos Protestantes eo loci allegata ad casum nostrum minime con-
venerunt. Tum quia eo duntaxat casu arbitrandi potestas pendet à volun-
tate Compromittentium, quando adhuc res est in integro non vero è con-
tra prout fuit in nostro casu, iuxta mentem c. in causis. extr. de Ele-
ctis et glos. in Can. dilectissimi. 8. Q. 2. in V. iudicare. Tum quia ea-
dem iura per Protestationem allegata duntaxat procedunt in Causis
iudiciariis prout id constat vel ex ipso Can. à Iudicibus. 2. Q. 6. per
ipsosmet DD. Protestantes allegato. Atqui actus praedictae Electionis
in forma simplicis Compromissi ad praescriptum c. quia propter. extr.
de Elect. et ad mentem tam Statuti Academici fol. 3. quam immemo-
rabilis consuetudinis gestus non fuit, nec est Iudiciarius. Ergo et iura
in eadem Protestatione allegata ad casum nil faciunt.

4to. Ad idem ut supra Reprotestantes dicimus: Quod frustra
et valde incaute regimen DD. Decanorum in eadem Protestatione
ad actum

ad actum Rectoralis Electionis trahitur. Tum quia eo ipso quod iuxta Ordinationem sub Anno 1422. Die 18 Octobris per Delegatum S. Sedis Aplicae factam non solis tantum Decanis, sed primario etiam Rectori, et quidem ex longe diversis Causis hoc regimen adscribatur: de necessitate praeter hoc iam omnino actu electus, non vero eligendus Rector supponitur, et sic idem regimen non ad Electionem Rectoralem quae toti Universitati absolute et independenter competit, sed ad alias in eadem Ordinatione positas Causas trahi debuit, alias manifesti iuris est, quod ab expressis ad non expressa et difformia minime procedat sequella L. qui res suas. § mihi. Rom. ff. de soluti. Tum quia si Dni Protestantes regimen in dicta Ordinatione concessum etiam ad Electionem Rectoralem extendunt, eo ipso non sine gravi iniuria Decanum Facultatis Medicae, atque adeo eandem totam Facultatem à praedicta Electione, et consequenter à tota Universitate, Uti ad eandem Electionem semper concurrente, expungere volunt siquidem in praedicta Apostolica Ordinatione nonnisi Rectori et trium duntaxat Facultatum Theologicae, scilicet Canonicae, et Artistarum Decanis regimen praeallegatum committitur, Ut patet ex manifesto eiusdem Ordinationis contextu. Atque sic frustranee ne dicamus contradictorie per eosdem DD. Protestantes simul et ad praedictam Ordinationem Medicorum exclusivam, et ad Clarissimum Tonski dictae Facultatis protunc Decanum in Causa praesenti recurritur, alias iidem DD. Protestantes Variabilia et intentioni suae difformia allegantes, non sunt audiendi c. sollicitudinem. extr. de appell. et Can. Quod autem. 23. Q. 7. et quidem adeo Ut nec ipsa Doctoralis authoritas, alioquin regulariter et per se aestimabilis in hoc mereatur fidem habere, iuxta Puteum. decis. 28. et decis. 375. par. 3. Joann. de Anan. Consil. 119. n. 9. Turret. Consil. 15. n. 38. Lib. 1. Decc. Consil. 86. n. 4. 510 Ad idem Ut supra Reprotestantes dicimus: Cum Dni Protestantes de non servato quasi Ordine inter Clarissimos DD. Doctores ex Una: et Cnles DD. Magistros ac Professores ad Electionem praedictam concurrentes partibus ex altera querulantur, certe hoc ipso iidem Dni Protestantes intendere videntur, Ut à praedicto Rectoratu iidem Dni Magi-

stri ex

sti excludantur et ut soli Doctores maxime inter Ultimarios eodem potiantur
Atqui per hoc non solum ius tertii violaretur, non solum libertas Electionis
tolleretur, non solum Statutum Academicum etiam pro Magistris faciens
conculcaretur, sed etiam consuetudo hactenus etiam in Ultimo et immediato
Statu observata periundaretur, et insolita quaedam novitas quam reprobat
iura c. cum consuetudinis extr. de consuetudine in Academiam induceretur
Tanto vero magis haec consuetudo violari nequit, cum per aliquos ex iis
met DD. Protestantibus fuit antea tenta et observata, ut scilicet non
solum DD. Doctores sed et Magistri, et omnium Facultatum simplices Profes-
sores pro Ultimis quinque Compromissariis, et quidem saepius privative prae
ad DD. Doctores assumerentur et ab assumptis M. DD. Rectores
cum effectu eligerentur prout id factum fuit in Rectoratu olim piae def-
functorum Item Rndorum D.D. Jacobi Gorski, Sigismundi Grzepski
Matthaei Krasnicki, et aliorum plurimorum ac etiam in Ultimo ac immedi-
ato praecedentis Electionis statu. Cum vero omnis consuetudo rationabilis (quan-
to magis haec quae et pro libertate Electionis facit, et Statuto Academi-
co superius allegato conformis sit) habeat vim Privilegii c. super
quibusdam extr. de Verbor. signif. et L. hoc iure. ff de aqua quot. quo
igitur titulo iidem Dni Protestantes circa praesentem Electionem que-
rulantur, aut qua ratione eidem consuetudini ab aliquibus ex iisdem DD.
Protestantibus antea exercitae contradicere possunt, certe haec indignitas
in DD. Protestantes cadere non debet, ut contra factum proprium et
Comprotestantium suorum venire, et notam probri eo nomine in Can. certe. 12.
D. I. fulminati incurrere, aut iura et consuetudines Academicas dunta-
xat pro libitu suo et ad nutum sui appetitus trahere debeant.

Ulto et Ultimo Ad idem ut supra Reprotestantes dicimus: Attento
contextu praeallegati Statuti Academici Fol. 8. et praecipue ibi: Do-
ctores aut Magistros: eo ipso particula Aut: sive disiunctive, si-
ve alternative accipiatur semper tribuit actum cuilibet ad Electionem
intervenientium in solidum iuxta Archidiac. Joan. Andr. Franch. quos
refert Bened. post Canonicas Quaestiones Singul. 6. num. 2. et 8. Unde
sic non tantum Clarissimi DD. Doctores sed et Voles Magistri
bene et valide erant pro Compromissariis eligibiles, neque per hoc
Ulta

Illa penitus iniuria inferri potuit DD. Doctoribus, qui enim suo iure ut-
tur nemini iniuriam facit c. cum Ecclia extr. de elect.

Quantum verò attinet illud Protestationis punctum. In quo nimis affe-
ctivè asseritur quòd M. D. Rector præter usitatum ab Academia condita no-
vam ipse præsidebat et ipse per verbum Placet approbabat § § §

Et 1mo. Contra hoc Reprotestantes dicimus. Quod citra agnitionem alicuius
inconvenientiæ ex Rectorali Præsidentia quasi resultantis, hæc eadem Præsi-
dentia non fuit causata à Magnifico D. Rectore, sed duntaxat ab illis
ipsis, et quidem de medio eorundem DD. Protestantium existentibus, suo lo-
co et tempore nominandis, qui fuerunt primi Motores et Auctores tam hor-
rendi, tam scandalosi et ignominiosi totoq tempore à condita Academia
nunquam inter Academicos visi tumultus, qui aliter sopitus non fuisset, nisi
M. D. Rector aliquoties ex residentia sua favorit suo tempore vindicatum
tanti scandali inquisitio, ne delicta et quidem tam horrenda impunita
maneant decebit) evocatus, Cathedram ubi locum Præsidentiæ in Lectorio
Theologorum, ubi pro tunc tumultuabatur, ascendisset et taliter præ-
sentia et autoritate sua istos tumultus et seditiones compescuisset. Pro-
inde cum omnis noxa suum caput sequitur et oes culpæ suos tenet Auto-
res L. factum. ff de reg. iur. Ideò et Præsidentia prælata, si illam
DD. Protestantes pro culpabili reputare volunt, iisdem prælati tumul-
tus Autoribus non M. D. Rectori imputari debet, alias vasle impium
est, aliena culpa aliquem prægravari. c. non debet. de reg. iur. in 6. Quo
verò si præmissis scandalis idem M. Rector adveniri et præsentia sua
non succurisset eo ipso culpa grandi non carruisset: c. fin. extr. de in-
iuriis. Non rectè igitur DD. Protestantes procedunt, dum id quod erat
laudabile faciunt culpabile, alioquin væ illis qui dicunt bonum malum
Can. væ qui dicitis. 11. Q. 3. Can. si quis. ibidem.

2do. Contra idem ut supra Reprotestantes dicimus. Vanam esse et prorsus
sine effectu de Præsidentia M. D. Rectoris DD. Protestantium querelam
Quia si in huiusmodi actu per Delegatos suos M. DD. Rectores præsi-
dere solent ut fatentur et ipsi DD. Protestantes, et omninò id ipsum
stante frequentiori usu fateri coguntur. Cur ergo et per seipsum præ-
sidere non possint! ubiq qui facit per alium, est perinde acsi faciat
perseipsum. c. qui facit. de reg. iur. in 6. Præterea nonne satisfactum

fuit

Hungaria Fuit per hoc à M. D. Rectore! quando Excellentem Stanislaum Slachetka Re-
gium Professorem, Collegam Maiorem, alias virum bonarum et competentium qua-
litatum, qui et in proximè praeterito Electione pro Clarissimo Dno Francisco
Rolynski, Medicinae Doctore, proximè praeterito Rectore eodem in loco, iisdem
in Comitiis ubi loquitur Protestatio praesidebat in locum et vices suas delega-
vit! Sed quia iidem ut supra eiusdem tumultus et seditionis Motores, habito
prius desuper privato Conventiculo, quasi data tessera, uno incipiente, aliis
ibidem in magno aliorum Professorum et Studiosorum concursu horrendè accla-
mantibus, etiam de locis suis sese prorripientibus, tumultum concitârunt, praefatum
Slachetka Delegatum, virum innocentem crudis et satis incomptis vociferationi-
bus in Cathedra stantem obruerunt, et eundem ob odia quaedam et liberta-
Suetia. tem forte Scholae hostilitatis per quosdam inquietos cerebros et ad oppressionem
exegitatas, ab eadem Cathedra depellere, et alium quendam Professorem de
medio sui tempore et loco opportunis nominandum, data opera ad id informa-
tum eoque fine ad Lectorium vocatum supponere volebant, et sic unica
hanc solam praefati Delegati depulsionem, plusquam per duas horas inte-
gras eosdem clamores et tumultus non sine grandi et enormi scandalo continuabant,
et undeque ad augendum tumultum subiecta factionis suae etiam Scholares ex-
traneos eodem fine aggregabant. Unde quoniam ad sopiendos istos tumultus non
erat alius efficacior modus, quam ut ipse M. D. Rector in Persona sua super-
venisset, et Delegati sui iam inceptam Praesidentiam continuasset, prout et con-
tinuavit et hoc modo illum scandalosum tumultum, et certè iusto Dei iudicio
ac illarum Personarum quibus id interest severe punibilem acquietavit.
Ideo immeritò nunc Dni Protestantes de Praesidentia per Delegatum non con-
tinuata, et de verbo illo Placet: à Praesidente in actu Electionis adhibi-
to solito querulantur: quia imputari ei non debet per quem non stat, si non
fuerat quod per eum fuerat faciendum c. imputari. et c. cum non stat per
eum. de reg. iur. in 6. alioquin eo ipso tyrannica oppressio et grandis inju-
stitia esset, si id ipsum in alium retorqueatur, cuius ipse retorquens
fuitor et reus est, factum enim cuique suum non adversario nocere debet
d. L. factum. ff. de reg. iur. Ex quo etiam illud verbum ratificationis Placet
est tanti in iure momenti, ut instantiam DD. Protestantium querelam
etiam suppeditare possit. Manifesti enim iuris est, quod verba ratificatio-
nis nihil iuris novi addant, sed id tantum quod praecessit suggerunt.
c. inter dilectos. ext. de fide Instrum. et Can. praeceptis. dist. 12.
Et id ad idem Reprotestantes dicimus. Quod hoc verbum Placet: ve-
vito

immerito DD. Protestantibus displicet, manifesti enim iuris est quod omnis Electio si non tantum de Persona tertii prout fit in Electione Rectorali sed etiam de Persona ipsiusmet Electi, ni ab eodemmet Electo per verbum Placet: aut huic simile acceptetur, eo ipso nulla reddatur! iuxta c. Si Electio. de Elect. in 6. c. cum in iure extr. de Elect. c. quam sit. de Elect. in 6. et ibid. glos. in §. Mensem, c. cum inter extr. de Elect. et glos. ibidem in §. subscriptam, et in §. Coniugale. Can. prius quam distin. 28. Can. quando. distin. 63. et glos. ibid. l. c. licet de Procur. in 6. videant ergo Clarissimi DD. Doctores an verbum istud Placet in Electione praedicta factum mereatur aliquas ab illis plagas! tanto magis cum et ipsa Statuta Academica, quorum iidem Dni Protestantes se esse magis caeteris Professoribus gnaros asserunt, id ipsum exigant statuto fol. 3. tit. de Elect. Rector. ibi: Consentire tenetur Electioni &c. Ad 6. et Ultimo Ad idem Reprotestantes dicimus. Tametsi iidem Dni Protestantes in sua Protestatione innocenter nec ulla penitus data culpa, Urbis Magistros et Professores nimis rigide et plusquam Censoria virga excutiant eorumque impenitiam satis iniurioso taxent ibi: qui necdum fortasse advertemunt in quo versatur Cardo iurium Universitatis &c. et propterea illos ibidem quibusdam Conviciis non sine grandi contemptu et quidem publice assimilent licet alias bona conscientia, tanto magis Doctorali et Sacerdotali, de quolibet bonum esset praesumendum, nisi probetur contrarium c. dudum. extr. de Praesumpt. et Can. Deus Omnipotens. 2. Q. 1. Mirum tamen est quod iidem DD. Protestantes tam gnari rerum Academicarum non advertant huiusmodi personalem Rectoris Praesidentiam non ex praemissa solum necessitate ut est superius insinuatum, ad praesens factam, sed ultra omnem necessitatem aliquando fuisse in Electione Rectorali practicatam, et praecipue Rectoratu Illustrium et Adm. Rndorum olim Jacobi Vitellii, et Jacobi Naymanovic, virorum et omni numero absolutorum, et iurium verorum Academicarum Zelatorum acerrimorum. Cuius rei si DD. Protestantes Spectatores non fuerunt facile eo nomine testes oculati si id opus fuerit produci poterunt. Ergo erroneum est quod asserit Protestatio praemissam personalem Rectoris Praesidentiam quasi a condita Academia non fuisse usitatam. Quod autem ad illud circa Protestationes praecitam: In quo gravatur quod Excellentissimus D. Martinus Radymnensis

Radyminski protunc ut asseritur Philosophicae Facultatis Decanus in Pro-
testatione nominatus inter ultimos quinque Compromissarios non fuerit electus.
1mo Contra hoc. Patet iam ex supra insinuatis sufficiens et legalis Reprote-
stationis Materia. Quia scilicet idem Dnus assertus Decanus ratione turbati quasi
potius et aliorum Servitus, sed in Decanum Electoris fuit protunc cum certo
Professore Regio, Collega Maiore, Viro in Presbyterali Ordine constituto et qui
non solum de Cathedra Academica, in qua iam bis Cursum Philosophicum
laudabiliter praelegit, sed etiam de Vita optime merito, et qui etiam tempore
Successorum et Longaevorum in rebus Academicis suam non minorem ceteris quibus-
vis probavit prudentiam et patientiam in Processu et lite et hoc ex co-
Quod is idem Professor Regius pro eodem Decanatu prior ante D. Rady-
minski concurrebat et iura Philosophica Ordinem atque Vota eligentium pro-
pria pro Persona sua habebat. Unde pendente huiusmodi lite, iamque et
Decreto Rectorali etiam eo nomine lato, nil novi per quempiam attentari
debuit, iuxta totam Rubricam tam extra quam in 6. Ut lite pendente
nil innovetur ac proinde merito idem D. Radyminski ratione litigiosi et
abiudicati Decanatus non erat pro Compromissario eligibilis, licet postea
ob solum pacis Academicae bonum idem D. Regius Professor pro mo-
destia sua de iure et iniuria sua condescenderit.
2do Ad idem Reprotestantes dicimus: Quia si iuxta asserta Dnorum
Protestantium necessario Decanus Philosophicae Facultatis pro Compro-
missario inter ultimos Electores eligi debuerat, eo ipso et libertas Electionis
immerito vapulasset, et officium nati et perpetui Electoris sine dubio inau-
guratum fuisset, et Conclusio Universitatis sub Rectoratu Septimo olim Mag.
Dobrocieski lata, eundem natum et perpetuum Electoratum et quantumque
tentam eo nomine consuetudinem tanquam corruptelam reprobans et pro-
hibens conculcata extitisset, quam quidem Conclusionem videre licet in Libro
Conclusionum fol. 40 sub his formalibus: Modus eligendi Rectorem
servetur omnino secundum Vetus Statutum et corruptela quae
abusu quodam inoleverat in modo eligendo Rectorem per certos
quosdam et natos Electores penitus tollatur nec sint aliqui, vel
in primis vel in secundis vel in tertiis certi Electores, sed eli-
gantur libere &c. Et haec Conclusio eo firmius servanda quia funda-
tur in

8/7

lar in iure Communi de quo Canon. in c. ex ore. extr. de his quae fiunt à Maior. n. 3. Et profecto mirum est quid causae sit; quod licet DD. Protestantes cum depressione aliorum Professorum asserant se esse gnaros et non imperitos in quo iura Universitatis consistant: Non tamen hanc satis obviam et vere celebrem ac notatu dignam Universitatis Conclusionem viderint: quam si vidissent nunquam ut credimus contra praesentem Rectoralem Electionem ex hoc fundamento sua Protestatione obtrusissent, nec consuetudinem aut verius corruptelam eo nomine usurpatam allegassent, si etiam vel hoc saltim quod antea intra Academicos parietes practicabatur in memoriam sibi reduxissent: fuisse scilicet aliquando Electiones tales quibus stantibus aut penitus inter Electores Compromissarios idem Philosophicae Facultatis Decanus non fuerit, aut saltim non semper inter tertios, sed nunc inter primos, nunc inter secundos Electores, ad Electionem praedictam descenderit. Huius rei si forte DD. Protestantes non meminerint, ergo facile tempore et loco opportunis memoria eorum per media ad id facientia si his opus fuerit refricari poterit, et praecipue in Decanatu Rosembii, Gregiecovii, et aliorum.

Quantum ad illud eiusdem Protestationis punctum: In quo sollicite sane instituitur impugnatio Clarissimi D. Rectoris, inter quinque Electores primum locum profunc tenentis, quasi iste Vir Clarissimus ex eo vocem in Electione praedicta habere non possit, quia ut ais Protestatio antecedenti Commutatione non legit.

Imo Contra hoc Reprotestantes dicimus. Citra agnitionem incompetentiae huic Clarissimo Viro obiectae: Non recte argumentari eandem Protestationem: quia vitia obiiciens contra Personam Electoris non dicitur obiicere contra formam Electionis: c. procur. de Elect. in 6. Praeterea adhuc idem non bene procedit argumentum ab incompetentia unius duntaxat Electoris ad invaliditatem huiusmodi Electionis, quae utique non per unum tantum, sed per alios plures Electores stetit.

2do Sic idem ut supra dicimus. Stante sola possessione vel quasi, tam Praesentationis in Patrono, quam Electionis in Electore, adhuc non recte inferri sequelam ab incompetentia Electoris aut Patroni ad nullitatem ipsius Electionis, aut exinde sequi solitae Institutionis, ut videre est in manifesto texti c. Consultationibus. extr. de iur. pat. in c. quae

relam

819

809

querelam. extr. de Elect. Quia ergo Vir Clarissimus sicut antea fuit ita et nunc est in immediata possessione Electionis Rectoralis inde sequitur quod praedictorum D.D. Protestantium reclamatio non poterit sibi tantum autoritatis praetendere, ut eundem Virum commodo possessionis spoliet. Iura enim clamant Magnum esse possessionis commodum nec levi ex fundamento aliquis ab eo dimovetur Instit. de Interdict. § retinendae et d. c. Consultationib. extr. de iur. pat. et c. in literis extr. de restit. spoliat. Proinde et Statutum Academicum in Protestatione satis insulse allegatum. Si quod tale est non consuevit quemquam ante cognitionem et declarationem hominis spoliare, imo vero ipsius maxime autem in paenalibus leniorem recipit per iura communia interpretationem. c. ex literis. extr. de Constit.

Non hic est quod statueras.

Tertio Ad idem Vt supra diximus. Satis laborum et meritorum per annos quadraginta susceptorum Vir iste Clarissimus habet in Academia nostra: quorum iure merito magnus debet haberi respectus in Academia tanquam ea, quae sicut ipsa est Mater gratissima, ita et filios suos ni suppositilii sive aut degeneres velint docet gratitudinem. Vnde dato non concesso, quod hic Vir praetensa Coninutatione tam ob legalitatem veram et gravis ac diuturnae suae infirmitatis (de qua bene et concludenter etiam ipsis D.D. Protestantibus constat licet eandem ad maiorem Protestationis suae famam reticeant) tum postea ob alia iusta et importantia boni publici impedimenta Ut potuisset infirmorum curationem non legit hoc tamen ipsum apud D.D. Protestantes reprehensibilem facere non poterit, nec de iure debuit iura

cum docent: imputari ei non debere per quem non stat si non faciat, quod per eum fuerat faciendum c. imputari de reg. iur. in 6. Et ni e in mora qui potest exceptione legitima se tueri. c. non est. de reg. iur. in 6. Et facit ad hoc Statutum Academicum fol. 9. sub titulo de laboribus Collegiatorum, Tum quia Ultra praedicta Viri istius merita eo ipso Vir idem plus laboravit quando interim praecepta Medicinae sua circa infirmos exercuit. Medica enim Professio non solum est propter scire, sed etiam propter operari. Vall. Consil. 1. n. 2. Verum propterea Bald. apud Stephanum Gratianum in L. 1. col. 1. ff de iust. et iure. tanto magis cum hic Vir antea semper et quidem non ad Corticem legere consuevit iuxta ea quae de simili Lectura late disserit Rebuff. de benefic. ad Rebr. de Collat. § 1. in V. legere.

Non quod factum ante sed quod agatur in casu. Vbi lex expressa Academica in casu.

Quantum ad Personam vero M. D. Rectoris contra quem

protestatur

protestatur ac si et ille non sit actu legens &c.
Imo contra hoc Reprotestantes dicimus. Frustra eadem Protestatio et in
hoc scripto nodum quaerit, si enim praeterita aestivali Commutatione idem M.
D. Rector ab eadem Universitate imo vero etiam à nonnullis ad prae=
sens forte ex solo suggestione aliorum Protestantibus, uti emeritus Pro-
fessor fuit agnitus, et pro Rectore electus: cur is idem hac sequenti
hyemali Commutatione iuxta obloquentiam dicti statuti Academici non
debuit esse reeligibilis: alioquin et in hoc iidem Protestantes seipsos
confutant nec sunt sibi et factis suis conformes, proindeque non merentur
ut in hoc audiantur d. c. sollicitudinem extr. de appell. et Can. quod au-
tem. 23. Q. 7. 2do Tametsi idem Magnificus D. ad labores
Academicos nequaquam sit adstrictus. Nonne tamen laboravit quando
exemplo Adm. Rndi olim Borovii et aliorum ad S. Florianum Prae-
positorum via Officia Academica sustinentium Decanatum Facultatis
Theologicae sustinuit: Eademque via restaurationem Facultatis Theologi-
cae per creationem Sententiariorum et Baccalaureorum, ac per admis-
sionem aliorum, fieri procuravit: Praeterea nonne et modo laborat
quando onus Provisoratus circa Vladislavianas Classes sustinet: non
ne in rem Academicam laboravit, quando in proxime praecedenti Re-
ctoratu tot negotia et lites totque iurgia singulis diebus expedire debu-
it: nonne eousque laborat, quando post Sueticas hostilitates non sine
ingenti sumptu vel externatione proprii peculii horrendas Beneficii Aca-
demici ruinas restaurat: Quae quidem restauratio licet Beneficiis
Smiesłovianis in Protestatione per Prolepsim descriptis longe directi-
us et immediatius quoad Professores ipsos respondeat: Hoc tamen ab
eadem Protestatione silentio involvitur: alioquin eo ipso se valde inv-
sam et ingratam Beneficiorum in rem Academiae praestari solitorum
contestatur: Quantum vero ad Excellentem D. Sla-
chetka in Protestatione nominatum: qui de quadam quasi
erga S. Sedem Aplicam irreverentia insimulatur &c.
Ad hoc punctum: Solo charitatis zelo et pro defensione illius quae
non

Exemplo unde

non nobis solum sed et Proximis nostris debemus, tanquam circa omnia et singula
praesentes, videntes, et de tam enormi et scandalosa contra eundem Professorem concitata
seditione vehementer nec sine nostro grandi rubore dolentes diximus. Grandem et enor-
mem huic bono Professori per hoc inferri iniuriam, dum nonnulli DD. Protae-
stantium ad tumultum, de quo iam superius satis scandalosum, tam contra eundem
Professorem quam contra ipsum Electionis Rectoralis actum, in quo idem Professor
praesidere debebat sese praeparantes, primo ad maiorem eius aut verius ipsius
M. D. Rectoris ibi in Persona eiusdem Professoris repraesentati contumeliam,
simulq ad repulsionem ipsius à Cathedra Praesidentiae, Stubam Communitatis
in Maiori Collegio, ex qua pro more Academico idem Professor Praesi-
dens ascensurus dictam Cathedram, cum Sceptris et duobus Pedellis prae-
euntibus egredi debuit, occludi procurârunt, nec eundem ad eandem Stubam
intromittere voluerunt. Tandem cum is non sine grandi rubore repulsus
è privatis aedibus eandem Cathedram ascendisset, Extunc ibidem ad conci-
tandam contra eundem invidiam, et effectuandam antea ab ipsis praepara-
tam seditionem: aliqui eorundem DD. Protestantium eidem viro in-
nocenti quandam somniatam S. Sedis Aplicae irreverentiam obiiciunt,
alii prae impotentia animi et grandi odio etiam haeresim eidem expro-
brant. Cum tamen tam ad convincendam talium ipsi obiectorum impo-
sturam simulq ad detegendam tumultuantium malitiam, quam ex adver-
so ad eruendandam Professoris huius dignissimi et viri aliogquin ex
Parentibus et Patria sua Leopoliensi, necnon ex Statione Academica Ca-
tholicissimi innocentiam facile ex inquisitione patere poterit, quod hic
Professor ne quidem unum iota circa appellationes Romanas suo ex
proprio sensu dixerit, sed duntaxat Decretum ex Actis Ssmi et Rdmi
olim Friderici Tituli S. Romanae Cardinalis, Epiq Cracae contra quendam
Gora Professorem Academiae huius, praetextu Visitum et appellationis Ro-
manae Cathedram suam deserentem, et alios suos Comprofessores turban-
tem sub Anno 1.492. Die Jovis 19 Julii latum, et ex Actis Con-
sistorii Cracae extractum, publice ex charta legerit. Aliogquin caveant
DD. Protestantes ne dum praedictum Professorem tali invidia opprimere
volunt, eandem ipsi apud S. Sedem Apostolicam merito incurrant, eo quod
tam praesumptuose Decretum ab eodem Professore lectum, et per
memoratum olim Cardinalem latum, et in Actis Consistorialibus Cracae
adnotatum.

Nulli occasionem dederat Professor Rector. E T T.

[illegible] Consultus [illegible] Conventus.

adnotatum, hæreticum appellare præsumunt. Eo enim ipso et Cardinalem Hæreticum faciunt, et Acta Consistorii Curiæ diffamant, et Illmis ac Rndmis Dnis Epis Curiæ pro tempore existentibus, uti eorundem Actorum Patronis et dicti Cardinalis in Sede Curiæ Successoribus, iniuriam faciunt, atq non modicè diminuunt, tanto deterius, quia stylum illorum, quorum Vita Sis est turbatorum, qui iam nonnulla dignissima subiecta per oppressiones et vexatorias lites de Academia expunxerunt, continuant, adeoq in viscera Matris suæ deserviunt, ac finaliter expulsis qualitatiuis subiectis mortem et ruinam ipsi Matri Academiæ accelerant. Quantum verò attinet accumulatam præfati Clarissimi Dni Jonski Protestationem: Hæc quoniam nil novi habet, sed prorsus idem quod et primo dicta triums DD. Protestantium asserta Protestatio, et quidem generaliter exagerat, eandemq Crambe repetit. Ideo reassumptis iisdem ut supra legitimis nris replicationibus, hac vice cum etiam maiora non mereatur dicimus, verbo generalia contra: hoc saltim ex parte nrâ Medicæ Facultatis specialiter addito. Quod tota Facultas Medica non penes unicum D. Jonski sed penes nos omnes uti non tantum pluralitatem, quam potius ipsam ferme Facultatis nostræ totalitatem repræsentantes, resideat. Et ideo idem D. Jonski incompetenter, imò nulliter reclamat ex parte eiusdem Facultatis contra eandem MD. Rectoris Electionem, quam nos oés et Facultas nostra uti sanctè, iustè, et Canonicè factam, ratam, et gratam habemus, et veneramur. Alioquin sicut una hirundo non facit ver, ita nec unus D. Jonski facit totam Facultatem; plures enim oculi plura vident nec verè illud obest ex eo quod sit Pharisaicum: Non sum sicut cæteri &c. Deniq quoad reliqua primo dictæ Protestationis puncta: Quoniam quædam sunt mere et pure ficticia et calumniosa, quædam nil penitus (ut vulgo dicitur) ad fistulam facientia et ideo incompetentia, quædam verò et præcipuè illa, per quæ ignorantia quædam Professoribus obiicitur, status ac iura eorundem Professorum indignè sordidis conviciis assumuntur, et aliæ importunè somniantur: sunt fraternæ charitatis læsiua, et pacis Academicæ turbatiua. Ideo

ne circa

821

811

ne circa talionem in Reprotestatione aliòquin de rigore iustitiæ reponendam ea-
dem charitas ulterius scindatur, ex hoc solo multitudo peccatorum Protestationis
huius consultò iuxta doctrinam Apostoli coperitur. Nunc tn interea ne et
nostra taciturnitas eandem Protestationem approbare videatur, aut ne spiritus
huius Protestationis plusquam decuit vehementior impunè grassetur, aut ne
veritas iuxta iura à principio allegata obruatur, si fortè indefensa serv-
vatur, proinde coram vobis Dno Notario Aplico de nullitate eiusdem
Protestationis ac oium et singulorum eius contentorum etiam accumulationis
Prima notitia nunc: Vah. à prima notitia dicimus, opponimus et omni meliori modo et via iuris re-
protestamur. Offerentes nos omni tempore et in omni congruo loco et iudicio
pro integritate Jurisdictionis Rectoralis atq adeo pro publico totius Aca-
demiæ cui iuravimus bono, in et contra quamcunq rebellionem, tumultus ac
Zuyßberg [illegible] falz. [illegible] seditiones contemptus ac oppressiones, Matris Academiæ M. Rectoris, et
filiorum eiusdem Matris acturos, dicturos et processuros, salvo iure ad-
dendi et corrigendi. &&& Super quibus omnibus et singulis præmissis
supradicti Clarissimi et Adm Rndi ac Excellentissimi Dni Reprote-
stantes petierunt sibi à me Notario Aplico infrascripto unum vel plura,
publicum vel publica, dictæ Reprotestationis Instrumentum seu Instrumenta
confici et extradi. Acta sunt hæc Cracoviæ Annis Indictione Pontificatu, Die-
bus ac Mensibus, quibus supra. Præsentibus circa primum quidem actum
Nobilibus Simone Wosinski et Martino Goraronicz, Studiosis, circa se-
cundum verò actum, Nobilibus Joanne Zuchonski, et Joanne Lutcski, testi-
bus circa præmissa adhibitis.

Locus Sigilli

Et quia Ego Martinus olim Gregorii Goski Publicus S. Aplica Auth.
Notarius Diœc. Cracov. præinsertæ Reprotestationi per Adm Rndos et Claris-
simos tam Juridicæ quam Medicæ Facultatis in Alma Academia Cracov.
DD. et Professores supradictos interpositioni una cum prænominatis Testibus
præsens interfui, ideo hocce Publicum Instrumentum manu licet aliena mihi
tamen fida, me tunc aliis occupato negotiis scriptum, subscripsi signoq
et nomine et cognomine meis solitis quibus in talibus utor communi-
nivi rogatus et requisitus.

854

Albertus Kolisewics Maior Iv. Subd: 22 Februarii praesentavit

Mpp

[illegible] 22 die [illegible] [illegible]

De hoc suo extenso Rectoratu sic ipse in Lib. Cont. Scribit
tar Commentum Actus electionis Rectoris turbulentissimus extitit, fa:
ctione quorundam, qui Rectorem de modo sui facere conspiraverant
…ny adeo ut multi novitate rei exciti ad locum electionis, tanquam
ad Spectaculum et diversis urbis partibus convenirent. Res …
…da ingentibus clamoribus, cum enormi Scandalo junioris per duas
… amplius horas, praetextu quidem contra Praesidentem, revera autem
… semoto illo alterum suae factionis ~~eligerent~~ substituerent. Tumul:
…um sedavit M. D. R. qui Bedellis cum sceptris praeeuntibus locum e:
lectionis ingressus gratijs actis Dno Praesidenti ipse cathedram ascen:
dit, et electioni pacifice praefuit, donec publicatis terbus electionibus
desperato praesumpto successu, idem contra electores, et post hos
… electionem M. D. Rectoris protestari coeperunt, verbo primum mox
Scripto, cui protestationi abunde responsum ab omnibus facultatibus
… Aug. etiam quidam tanquam Senior Di … cum ab ista pro ne
gatiua quieto loco abesset manu propria conscriptam Convocatio
nis Schedulam edere, quam M. D. R. retinuit Bedellos inhibu
it ne cuiusquam impetratam faceret. Oblonta postmodum con
missio certa (nempe in illis punctis quae sunt supra conscripta)
ab Illmo et Rmo Cancellario Academiae in personas Adm. R. Msto:
… Corporis Xi Casimirus. Jedbascius Professor nec non B.
niewd. … Magnam Discen … Timiriter. quo quia desphuerant
quibusdam illorum Capitibus Suppressa, e … sed fuit
… ipse Rmus) demum ab Illmo Dno Epo ab eisdem
audientia impetrata, Convenerunt ut Judices causas cum
Illmo. R. R. D. Albertus Dambrowski Th. Dr. Albertus Lancicki
Judices Mathias Radyminski, Artisticae Facultatis Decani
(addendum ad judicandam causam R. Dni Spevingi primum
… ad alias si indicerentur) acriter M. D. Rectore
… et ad alias … Universitatis et Jurisdictione
(Praeterea) qui per privilegyo … dicendo sanctum esse
Rectorali (diffamavit Academiam dicendo … nullius esse
… Nullum … nullius … nullius esse
… contesserer … Contra illos … (certe
… in Academia) … impetebantur sed R. D. Spevingi se oppressum
… judicis … Tyrannicis … à … …
esse … quemadmodum … Tyrannicis et … sibi … à …
… exclusum querulabatur) acriter per se solus, (cum
Grabienowski) sese opposuerunt. Controversys hinc
inde auditis Illmus Epus, Optimus et prudentissimus Princeps,
Causas. (causam … R. D. Spevingi) ad … remisit

1659 13. Junij Moniales ad S. Andreae lautum convivium sibi dedit apparenter incendium quo aviatis domus ex opposito, tecta conventus oniensium Hospitale S. Martini et aliquot domus canonicales combusserunt exciterunt, maximo cum periculo aedis S. Magdalenae et Collegij

Hac ipsa die. Actores in causa Jesuitarum Commissionem quam à S. D. K in personam Epi et Suffraganei Crac. impetrarunt executioni mandare voluerunt à Rmo Suffraganeo qui rebus Academicis favens erat remissi sunt ad Rmum Epm. illo avidissimus erat hanc causam judicandi, verum ne causa sine qd adversa pars crepabat ultra fines praescripti in alias causas prospicere vellet, impetrarunt facultatem ab eodem ut Rmus Suffraganeus judicaret. Impediebat nos modis omnibus R. D. Jurkowski Rector ea apud utrumque ne Commissionem reciperent, traducens Actores de aliquot obulis litigent suam autem potius turpitudinem quam Universitatem inveniat ut ydem Judices bis eandem causam judicare collare volens.

Causa post fundatam Jurisdictionem introducta in judicium Rmi Commissarij excipiunt citati Cur. delegatam quam nuper statuerant non hoc e... Cor. Rectorem excipere. Rejecti cum sua exceptione fuerunt ... Adlatibus etiam fuerat decanus Artisticus Christophorus Stellanowski, quod qua causa in urbe judicabatur ad extradendum praesens. Ratione genuere ne id facerent prohibitum se esse à M. D. Rectore Roh... se non permisse quomodo sed tamen creta in mensa scripsisse et Collegisse judicantur vota cum sena dubius vertis... lata utrumque decretum approbatur

Res curatissime à Judicibus et multitudine circumstantium ... excepta. Quod in regno Sapientiae processus judicioeque ... leret quam in oppido Brick Xyecs ÿ ...16. ... in melius merito Senera dicere. Vos Patres conscripti ... ea mapalia (ex civitate in monte posita) fecistis, ... et dissoluti non iuxta disciplinam curiae egistis, quod enim ... cistis vos merum est non civitas, at mapalibus ac rusticis ... ingurijs simile ut notat Turnebus

Ero cognitione aliorum causae adnexorum Rmus Commissarius ... legat R. D. Obrzandowski, qui tam absurda, sine ad petitionem ... his dixe ob suas quas causabatur occupationes, etiam ... nolit

Actores interea subsistunt, ne perdenda natis in judicio et oculis hominum propalentur

Aut loquor, Aut hoc quod certum sustineo
Quamvis sit mendax creta negare potes

Altera Commissio Regis. in personas Vielopolskj. Castel. Voin... Lubomirscij et M. wsrorij data. Germanicum quidem Syndicum ex urbe expedivit. Inter quos sic convenerat ut habetur in indice.

1660 Annus Acad. huic propter lites Professor. tumultus Studiosor.
Traductionem calumniosam in Regni Convocatione vnus; infelix:
Carolo Gustavo Regi Sueciæ, eiusq Colligato Georgio Ragocio, fu:
talis. Reip. Polonæ ob amissionem Livoniæ Transdunanæ, da:
mnosq, propter pacem quã cum Colligatis Principibq et Suecis co:
aluit populo attrito et plurimo exhausto optatus fuit. Clauso
in Polonia et Prussia Jani templo, in Lituania Russia
Moschovia aperto, ubi ipsius Moschus fortius, Viam, Victo:
rijs Mars et Bellona nostris Ductoribus sternebant Si prese:
untem per Cadavera hostium, dispersa custodia, liberatus obsidi:
one munitiones Czarnecium servati fuissent.
Epus huc quadragintadialis jejunij diebq Cracoviam veniens
à Decanis Omn Facultatum, nulla offensionum aut dissidiorum
mentione facta, salutatus. Sequenti die, ab altera partium ex
Academia veniente, ~~[illegible]~~; Philippicus audijt. Aequum
se vtriq parti in audiendo prebuit, Cavaturumq et pau:
tes malo discordantes vel per amicitiam vel per iniunct
um medellam convalescant, promisit. Voto Optimo Principis
latente quodam Curiæ Vitio, fortuna non respondit: Evenit
enim vt nec volente nec sciente quodam, disciplinæ Do
mus maioris, eius autoritate subverteretur, quod et intelligi
possit Acta diurna. Superioris Anni, revocanda erunt.
Rndq Nicolaus Sulikowski, intentata Criminali Actione
cõn Martinum Radyminski, ex proprio Actorati per ord
Subsellia Academica injuriarum Convictq, tanquam Iure
infamis, præterea quod Infamia Facti, vnæ Conflicti testa
menti post Mortem A. R. D. Krusnicki, laborarat, ad Connotationes
Donij et in eis, ad sententiam dicendam, paucorum votis
cum Præposito Donij, iuramenti sui memore, non admitte
batur. Quo sane factum fuerat, vt quæ ipse præseno
adesset, et plurium vota pro sua præsentia haberet, Quis
quies non concesso Connotationi loco, expeditis rebus,
eo etiam die quo de novo Præposito Donij dicendo delibe:
ratio ex Ordinatione Statutorq, insistendo, ex Consensu discederetur.
Die autem Electionis M. D. Rectoris ad audienda Statuta
et revocanda vota, (cum monstri simile sit Corpus esse
sine Capite,) Convenientibq, paucis qui semper integritate
justitiæ et Statutorq sectabantur. Vetus Officium pro sequen
ti Commutatione. Solo Iuniore Consiliario V. Skarbotka
propter certos defectq amoto, et vices eius Seniore

858

Supplente, confirmari debuit. Scissa deinde Collegis mox etiam a[...]
nimis et corporibus scindi coepit. Quippe A. R. D. Andreas Kuchor[...]
[...]ki, vocatus in habitationem suam pluribus, contra D. Officium Pro[...]
et Auditorem illius legitimam protestationem apud Publicum Notarium
instituit. Reprotestatur et quidem potiori jure D. Officium, ac inte-
rea quod sui muneris est facit. Judicia exercet. Citat et Ro-
[...]bili Officio ad suum tribunal D. Slachetka, de quam plurimis
quos in Universitatem deliquerat. Contumacem ex legum Praescripto
Carentia mensae castigat.
R. quoque Nicolaus Sulikowski in idem Judicium ad instanti-
am Martini Radzynski Rmi Certis protestationum et falsa-
rum continentium in Libro Autentico, inscriptis vocatus. In contu-
maciam formato processu, tanquam Calumniator publicus ad
poenam Talionis est condemnatus. Ex valvis Contumacis no[...]
legum Praescripto a mensa Domus est exclusus.
Ille vero immemor Praestiti juramenti Legibus et Statutis D. Collegii
Citat Praepositum Domus ad N. D. R. qui non erat Canonice electus
Comparet Citatus, ad excipiendum non agnoscendum ejus jurisdictio-
nem, qui non canonice intraverit regimen Sapientiae, per notari-
um quoque per Pedellum fuit vocatus. Dum talis judex jure
non proficit, ad ignominiam Domus, tanquam irreprehensibilem
ad valvas scripto programmate Collegii Maioris, [...]
ra praescriptionis ad se venire jubet Praepositum Domus
Is metuens ne quid de facto durius ut solebat et per
personam seu agens judicia succederet, impetrato apud Rmum Aiud Cancellarium
ad quem de nullitate electionis Rmi R. D. Stanislai [...]
[...] ab Bitis facultatibus provocatio facta fuerat, in-
hibitione eadem pro tribunali suo sedenti, comparenti
cum Instigatore Rmi intimat, a violento processu ut
abstineat rogat. ac potius ut domo migret in suam pri-
orem Praepositurem via literas ipsiusmet Rmi ad se da-
tas, curet. Mox qui se uno Minorem Domo. Statuebat
cum suis Clientibus et ambabus R. D. Sulikowski, D. D. Sl[...]
[...] Slachetka ad Illmum et Rmum recurrit. Jurisdictionem
agnoscit Supplex Inhibitionis Relaxationem petit.
Rmus ex quo varias illegitimitates Judicium obtendebatur
per A. R. D. Auditorem suae Cameras apud D. Domus Officium
impetrat ut exclusi a mensa pro festis Paschis inne-
[...] admittantur donec Cognitio causae in suo
foro institueretur. Sic fractis justitiae repagulis violata
quoque est legum auctoritas, et Domus Sanctae vetus disciplina

Adm. Rnde Dne

Cum Magris et Professoribus sit maxe necessaria quies et tranquillitas domestica, ut in liberiori otio, libris vacare commodius, aliosque docere possint; gravi cum dolore meo, nuper intellexi, vos in Collegio dissensionum et rixarum causam esse, a quo modestiam alij et morum gravitatem discere deberent. Vereor ne pestis haec discordiae, magis in dies inter vos serpat, magna discentium iactura, maiori Universitatis Vrae dedecore. Quare recte Domus Vra constituit, quod vos emeritum beneficium possidentem, migrare e Collegio quantocius iussit, ad tollendam occasionem ulterioris dissensionis. Itaque ut monitis hisce sine mora pareatis, ego vos quoque hortor, ut vos ad beneficii vestri domicilium conferatis, nisi me autorem iuxta Statuta Universitatis, in coërcenda Vra temeritate, velitis experiri. Interim vos optime valere cupio. Florentini

825

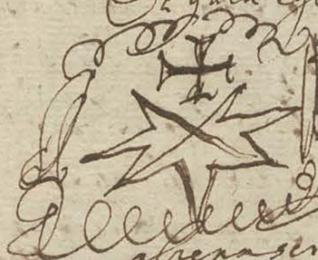
~~815~~

tas, salem in Commissione extraditam,
suum datis, ab aresto liberum pronuntiari; et inde eueh atque exportari
possit, sine ullo Rupparum aut venditionis praeiudicio: sperans fore,
ut hoc beneficio, et Illmã Dnõ Vrã, singulos Professores, totamque
Universitatem sibi aeternum obstringat. Quod si extraditione negat
pecuniam cum sumptu refundat, et hoc eidem gratius praestare potent
nihil. Cum his omnibus mea obsequia, quam diligentissime commendo.
Datum Cracoviae in Collegio Maiori Artistarum 18 May 1659.

+

In Nomine Domini Amen. Per hoc Praesens Protestationis Instrumentum, vniversis et singulis pateat evidenter et sit notum Quomodo Anno a Nativitate eiusdem Dni Nri IESV Christi Millesimo Sexcentesimo Quinquagesimo Nono, Indictione Romana Duodecima. Pontificatus SS. Dni Nri Dni Alexandri Septimi Divina providentia Papae eius nominis moderni. Anno ipsius Quinto Die vero Martis Vigesima Quinta Mensis Nouembris. In mei Notarij Publici Testiumque infrascriptorum, ad id specialiter vocatorum et rogatorum praesentia, personaliter constituti Clarissimi et Adm. Rdi RR. DD. Ioachinus Sperowicz S. Th. Senior Pater Vniversitatis, Praelatus Albertus Dąbrowski S. Th. Canonicus S. Floriani Cleparie ad Crac. Situati et Excellentissimi Lucas Piotrowsky Regius Professor Philosophiae Martinus Radzinsky Philosophiae Facultatis Artisticae Decanus, Christophorus Stellanowicz, Regius Professor Domus Maioris DD. et Professores Protestati: in et contra Protestationem Clarissimorum Adm. RR. DD. Andreae Kucharski Sacrae Th. D. Nicolai Sulikowsky S. Th. Sententiarij et Excellentis Stanislai Slachetka Philosophiae Doctoris his inscriptis reprotestati sunt quorum tenor sequitur talis Salua charitate et debito honore reprotestamur in et contra Adm. Rdos et Excellentes DDos, Andream Kucharski, Nicolaum Sulikowski et Stanislaum Slachetka: Collegas maiores, dicimusque electionem seu confirmationem Praepositi Domus, necnon DD. Consiliariorum duorum praesenti Communitate hyemali esse Canonicam ex his rationibus 1. Quia habiles erant ad eligendum et confirmandum actiue et passiue. 2 Quia id omnino requirebat necessitas et opportunitas. 3 Quia id factum est modo et circumstantijs omnibus seruatis 4 Quia fine et intentione optima. 5 Quia ijdem electi fundarunt suam Iurisdictionem et functi sunt officio suo in Convocatione pro rationibus redditis, et approbatis, citra contradictionem etiam per eos qui Electioni et confirmationi absuerunt 6 Quia evidentissime constat de nullitate protestationis, et quae in illa adducuntur. Nam Autores Protestationis Adm. Rndi Domini Andreas Kucharski S. Th. Doctor Nicolaus Sulikowski S. Th. Sententiarius et Excellentissimus D. Stanislaus Slachetka Regius Professor propter suas exorbitantias, (de quibus alias copiosissime) non erant habiles ut aut eligerent aut eligerentur. Iam vero rationes in protestatione allata 1. 2. 3. sunt merae calumniae et falsitates (ut patebit loco et tempore si opus fuerit) et quidem zelo non bono adducti ut disciplina tolleretur atque Causa Contubernij Smieszkoziani, et occupatae habitationis, et in Conclusionibus scriptae falsitates, atque calumniae, tum id genus alia, aliquo modo retardarentur. Ac proinde ex his et alijs rationibus pro tempore et loco si opus fuerit allegandis, iterum atque iterum de nullitate protestationis reprotestamur easque reprotestationis literas ijsdem protestantibus

innotescant intimari et confirmari volumus offerentes nos in praemissis prout de Iure venerit processuros et acturos, Salvo Iure addendi minuendi, corrigendi, protestamur, prout Iuris et Styli. Super quibus omnibus petitum est a me Publico Notario Aplico infrascripto unum vel plura extradi instrumenta. Acta sunt haec Cracoviae Anno Indictione Pontificatu Die Mense quo et supra. Praesentibus Ioanne Rydzowski et Hyacintho Mirosz Testibus ad praemissa vocatis et rogatis et adhibitis.

Et quia ego M. Sebastianus Simonis olim Malejowski Civis Cracoviensis Dioecesis Publicus S. Auctoritate Aplica Notarius. Cosprimeni Dioecesis suprascriptae. Respective ad ... una cum memoratis Testibus praesens interfui, Eaque omnia sic fieri vidi et audivi Ideo hoc praesens publicum Instrumentum manu quidem aliena scriptum, meo tamen optime noto subscripsi extradidi et publicavi, signoque nomine et cognomine meis solitis et consuetis quibus utor in fidem praemissorum omnium communivi, rogatus et requisitus.

20 Decemb. intimata Ad R.D. Kucharski

~~85~~

Veniente ad Cognoscendas Causas Acad. Episcopo ab Illmo et Rmo Cancel
lario, die qui erat Feria 4 post Pascha. V. Officium Domj. Quan
doquidem literis et monitis suis Illmus C. et R. D. Jurkowski de Ani
grando ex Collegio Maiori non ~~satisfecit~~ obtemperavit. Supplicavit gra:
tenus Rmj inquilino Hospite importuno et per quam gravi, Domum Colle
gij Maioris, mediante Sententia liberare dignaretur.
Adm. R. D. Jurkowski ex quo Summum in Academia et opulentis
simum, emeritorum beneficium assecutus esset, Collegam esse de:
sijsse. Neminem in Domo inquilinum iux[ta] Collegiorum Statu
tum etiam ad modicum manere posse, multo magis eum qui
nocturnis ad Collegas obambulationibus et collationibus Academi
am in partes scinderet et perpetuo turbaret. Privilegio
Erectionis Jagiellonicas cum Litera Rmo Cancellario iniun
gere et in Refractarios arma Spiritualia et brachium Secu
lare [li]armatum concessum esse.
Excusabat se A. R. D. Jurkowski, de non Episto, literis et moni
tis Paternis Illmi obsequio, quod suum domicilium Floria:
neum dirutum esset, se nemini in Collegio molestum esse
attendere nonnisi ad Ordinem in Maiori domo, Voluisse se A:
cademiam reformare et Ordinare, si non obstarent ali
qui refractarij. Nullum esse in Acad. Oratorem Poëtam Rhetorem
D. S. Theologum. Non Academicis sed Scholasticis hinc Professo
rer tot moveri. Nuper qui in Collegio vocati essent tantummodo Do
Rus esse merum et fimetum, Dominium
tis se ex Collegio illo extrudi. Oportere esse Collegas qui
sibi habitationem Communem non inviderent. Prolapsus
insuper in foeda et nefanda contra personas Illorum verba
sua Oratione denigravit.
Illmus inde audito Consilio Rmj rationum apud V. Officium
Domj, pro A. R. D. Jurkowski quatenus eundem ad aliquod tem
pus pateretur verba interposuit.
Ipsi autem A. R. D. Jurkowski diem Civitatem emigrandi
ex Collegio eundem quem Rea Johannis Sancti obsessis
ad exornandam urbem suam, ultimum Augusti Praefigit.

Sequenti die ad Judicia Rmi in Causis Acad. Vocantur Collegae
Trium Facultatum Decani ad quos A. R. D. Jurkowski,
suos associans, ex extraneos Magistros adduxerat his exclu
sis per Rm Adm R. D. Joachimj Spiewi? proposui
Col. A. R. Dm Stanislaum Jurkowski

828

~~817~~

Quod ~~cum~~ de et Facultate Theologica nulla praemissa citatione accusa-
tione, judicatione conscriptio ab instructo ~~per de~~ decreto privatum, et ejus approba-
batione apud M. D. Rectorem sine audita parte obtenta excluserit.
Quod à decreto M. D. Rectoris Zolinski et suis facta provoca-
tione ad D. Consiliarios, commodiu[s] convocationem ad judicandum
se et cognoscendas causas suas nunquam impetrare potuerit
etc. etc. ut videre est in Actis Rectoralibus
De Contrarium A. R. D. Jurkowski Generalem cum R. D. Joachi-
mum Sgrewnium de ollis quibusdam in Mss. scivis aut audivit
quibus ad propositum minime faciebant instituit accusationem
non minore cum personae ignominia quam cum magna status
Academici aestimationis diminutione
Praemissa cautione quod compareat non tanquam judicandus ut
non agnosceret Jurisdictionem R^mi
Rendum R[ect]ori Jurisdictionis sibi abunde esse et in Reb. et in dis-
cessi et in suo Ducatum Severiensi, nolle se in cuiusquam juris-
dictione involvere. Quod tamen attineret statum praesentium Academiae et cum
sas, posse se unicuique quantum juris in illas haberet ad oculum demon-
strare. Decani per ordinem rogati sententias, aliqua
Informationis tantummodo causa in medium protulerunt.
Quibus perceptis audito etiam Grabianowski qui tunc adeundem
voto. Quod non citatus nec possit judicari. Relictas propter
D. Jurkowski et Grabianowski alios Omnes ad aliud conclavi
ne secedere jussit. Renocatus deinde unius vocis O-
mnibus protulit. Quandoquidem A. R. D. Jurkowski, et Grabia-
nowski sibi spoponderint quod in unum velint cum re
at omnes A^ris suis ea R. D. Joachimo Sgrewnio voluntarie de
in hac sola causa statim ad votum remittere
Alias Omnes sibi reservare judicandas quandocunque pro-
ultis intimatum fuerit.
Decreum cognitio de Illegitimitate Electionis Rectoris, cum tem-
pore ipso evanuit. Nec causa Canonicatus ob absentiam
Decanus Actuarius et Juris Judicata fuit. Testamen-
tum a Citationibus initium cepit. Quos autem Universi-
tatis maxime tangebant et fere de Oeconomia, de Rationi-
bus distractis. De Libro perceptorum et expensorum Polo-
nicis ~~nec inchoata nec~~ nec quidem inchoata fuerunt.
Quinimo facto quopiam sinistro, Acceptum Reg[ni] Consiliarii m[agistr]i
Andreae] offensa à R. D. Rectore, quod in Capitulo Cracoviensi Andream
Olszowski Regni Referendarii causam ultra quam jura sinerent
promovisset. Procancellariatum eidem in Acad. abstulit et
in A. R. D^m Jurkowski transtulit quo magis Academicos
inter se odia crescerent et augerentur.

24 Aprilis Superveniit dies Electionis M. D. R. Convocatis vero
Praesidebat Sebastianus Skjowicz Nostram electores iux tenorem
Statuti de electione ex Th. Facultate A.R.P. Zurbarski Iuridica
Albertus Lanenbky Medica Marlarski Phica (frustra contendentibus
doctoribus 10 Bac. et Assessoribus ac respectivis aliis) M. Kadzinski
ex Ph. B. Zepiecky ex alys Facultatis. Ex Dawszewicz et
Olszynski ex Studiosa Juventute. Illorum Cavoky Zarli et G
D. Bac. + intercesserunt protestationi, + Vincidelgindi vulgati fuit
Ingressi Conclave A.R.D. Praeside Proponente et nullo Contradicente
ex Thea Facultate eligitur A.R.D. Dambrowski, ex J.C. Ossendowski
ex Medica Rebirski; Cum ex Phica proponeret exclusum D.
Starhatka, et Rm Makowski qui non disputabat nec esset A.
Ex eadem facultatem Opposuit Compromissarius Phicae Facultatis
Dicens posse nec debere Rm P. Praesidem nominare eligendos nisi
quos nominaret Compromissarius Facultatis. ipse ius facultatis
suo residere ac debere arbitrio Cuiuscunque tenemini et
violari. Cum Praeses opponeret Ex Superiori. facultatibus se
solum nominasse nullum ex Compromissariis qui sibi oppederet per
verum Phicum fuisse. Contra Opposuit Phys Abhor Statutum Con-
promissarius sibi legem non esse. nec opposuerint se illi quod
statuto esset illud voluntatem proposuit essent. At his cum
alter exclusus a Facultate alter qui non esset ad eadem
proponentur summento se adstringi quod neque Praeses
de promovendo bono universitatis ne alii proponentur quem
quas illo direxit. Cum Praeses Compromissario in nullo
concederet. Discedit iste cum protestatione ne se absente
quidquam statuatur alias Subiectum fore vitio nullitatis.
Omnem hunc Praeses lapidem movit et Superiori legibus et
novis Compromissarios evaderet et in ... stimulabat
alios omnes ut octo cum essent eligerent alios + electores in
Contumaciam Phici eo quod ipse se jure suo abdicaverit
discessu ex Conclavi. At docebat J.C. Absente Phico
Facultatis Compromissario nullam electionem posse institui
aliar Phica Facultate cum Compromissario exclusa quae esset
legitima electio? Cum discedebat cum protestatione discedebat Suum
Missum manere nec posse cujusvis nisi precibus renovari
Suadet ergo Praeses ut electi tres pro non electis habe-
antur, et unaquaeque Facultas suos novet Candidatos
docebat J.C. Legitime factum non posse irritum fieri
Rogatur ergo a Praeside per Bedellum redit in Conclave
Phicus et ignarus rei quid acta sunt dum iterum Praeses rogar

829

ex Theol. Facultate nominat. Rursus se opponit Compromissarius
et jus nominandi sibi eripi non patitur ac cum nihil im-
petrat rursus cum protestatione abit.
Ibi enimvero Ill.mus Praeses gravatim, teneri se in pristino, Circumventa-
tum esse, quod non quos volebat pro arbitrio suo electores fac-
tandem innuit in Nobilem juventutem quod armata venisset in
D. Baccalaureos qui factiose electi essent. Egregie vindicavit se
Illus D. Tarło de impotenti invectione ostendens se non modo
arma sed nec cultellum habere. Ad D. Baccalaureos nullus suspi-
cionem cadere, cum extra ordinem Pater uti a Dno decano
electi essent. Nihil obstare nisi voluntatem Dni Praesidis
qua minor omnium votis non deberet esse.
Visus est ergo alio medio ad Theol. amovendum et alium indi-
cendum Senatus Praesidenti in Cathedra Theol. voluntati omnino contra-
ire. eligeret alium Facultas. Verum Compromissarius intellecta
machina opponit et Universitatem de facto informavit se
Deo cessisse quia eripi sibi jus non patietur. A. R. D. Psi-
dem de Conscriptae Serie electus ante se olim jam confessum
quem vellet Rectorem habere deridere nolle.
Rogare tantum et D. Facultas instare quatinus
praesidens liceret pro bono Universi quum jam protracta sit electio ad horam 3
Compromissarius Descendens Capit. Quod ubi fecit. cuncto jure
reliquum electionis brevissime et plausibilissime peractum
est Electusque est in Rectorem D. Adamus Rzeczanin absque
ulla protestatione, vel dissensione.
28 Maij Inauguratio M. D. R. nuper electi facta est per Cl.mi
A. R. D. Stanislai Obsędowski J. V. D. et Ordinarium Professorem O.
ratione directa in eos qui pauli ante, contra leges et Statuta
universitatis Conscripta potestate sibi credita abusi erant: et Qualisnam
Rector deberet esse monstrante. Sceptra eidem, cum postulatione
ac juramenti, reddidit A. R. D. Jurkowski qui quod a M. D.
Rectore pro more et antiquus Rector in Consiliarium Universitatis
non fuisset electus protestans; audijt ex fasie Universitatis,
servandam certe fuisse in se assumendo ad Consiliatum
antiquam Academiae consuetudinem, nisi quod ante nec
nomine electus fuisset Rector; nolle se appellare Moni-
tum qui sibi adhaesissent errorem, nec inter Consili-
arios habere aliquem cui allegantibus objici possit.
Unito feliciter et uno ore voto Turpissimo Academiae dictatu. Suo Magistratu,
quo omnes ordines Univtis, ad pacem et Concordiam facilius
componeret. ad Quietem Musis amicam, publico edicto pro-
mateo. tenoris sequentis paternis Omnes et Singulos inv-
tavit

830

Jn Nomine Domini Amen.

M. ADAMVS ROSZCZEWIC,

I. V. D. & Profeſſor, Eccl: Cathedr: Crac: Canonicus, Collegiatæ SS. Omnium Archidiac: S. Nicolai ad Crac. Præpoſitus, Almæ Vniuerſitatis Procancellarius, inclyti ac florentiſsimi Studii Acad: Crac.

GENERALIS RECTOR.

ETSI eos omnes, qui in chariſsimæ & dulciſsimæ omnium noſtrum Matris ACADEMIÆ complexu viuunt: in omnibus actionibus ſuis, nihil aliud; niſi honorem & gloriam Dei; Eccleſiæ Catholicæ, Regniq; iſtius ampliſsimi bonum commune ſemper ſpectare: illiq; augendo & promouendo ſingulos; pro ratione ſuæ vocationis, pro fide data, & pro S. R. M. Dñi Dñi noſtri Clementiſsimi deſiderio, quod in ſuis literis Regijs ad Nos miſsis planè paternum declarat, maximè ſtudere & intentos eſſe, optimè ſciamus. Nihilominus tamen, ne quid à nobis in hac ſpecula Vniuerſitatis conſtitutis, prætermiſſum eſſe videatur. pro veteri inſtituto & conſuetudine laudabili, Vniuerſos & Singulos, qui iuriſdictioni noſtræ Rectorali ſeſe iuramento adſtrinxerunt: maximè verò eos, quos aut pernicioſa per hoſtes Pacis publicæ facta ſuggeſtio; aut vana apparentis cuiuſdam boni commodiuè ſpecies ſeducit; & importunum ac potiùs nociuum incautis eorum mentibus zelum ingenerat, paternè requirimus; atque cum Apoſtolo, pro amore noſtro oratos, & pro officio monitos eſſe volumus: vt Pacem & Veritatem diligant, vt idipſum omnes dicant, vt ſint perfecti in eodem ſenſu & in eadem ſententia &c. &c. Quies Muſis amica eſt; turbæ autem & diſſenſiones; mentem ſtudijs deditam diſtrahunt: calumnias, odia, infamiam, pericula generant: & ſuis authoribus certum, illumque luctuoſum interitum adferunt. Facilis autem vnicuique ad quietem patebit via; ſi in prima iuris principia, quorum quiſque meminiſſe debet, oculos intendens, *Honeſtè viuat, Neminem lædat, & vnicuique, quod ſuum eſt, reddat.* Vbi enim fit iniuria, ibi oriuntur & manent iurgia, vnde lites & catenata conſurgit malorum ſeries. Amotâ verò iniuria, & expulſis iurgijs; Pax alma, & exoptata inter omnes incipiet vigere concordia. Cum autem veræ ſapientiæ ſtudium, maximè in Veritate & Charitate, quæ Deus eſt: in virtute, quæ ex Deo eſt: in doctrina ſcientiarum cum profectu proximorum, quæ propter Deum eſt, ſitum ſit; ad eas ſedulò quærendas & comparandas omnes ordines Academiæ peramanter inuitamus. Senatus Academicus, Nati Vniuerſitatis Conſiliarij, omnium Facultatum Decani, ſuæ Facultatis Doctorum & Profeſſorum laboribus diligenter attendant: immemores ſui officij commonefaciant, & corripiant: ad extremum, (ſi opus eſt) Rectori deferant: ita enim iuramento, quod in aditu magiſtratus ſui præſtiterunt, ſatisfacient. Omnium Facultatum Doctores & Profeſſores, Lectiones ex primæua fundatione ſibi ordinatas, fideliter & ſingulis diebus legant, & debito tempore finiant, non prætermiſſis nouis, ſi quas in ſe receperunt: ita enim & vocationem ſuam certam facient, & intentionem Fundatorum factis exæquabunt. Collegij Vladiſlauiani, Nouoduorſciani Profeſſores, Humaniora ſtudia cultumque pietatis in teneriore iuuentute ardentiſſimè promoueant; ſic enim optimè de omnibus merebuntur. Seniores Contuberniorum, Contubernales ſuos in Diuinis officijs, artibus honeſtiſsimis, atque exercitijs domeſticis ita inſtituant: vt ſtrictam rationem iacturæ adoleſcentum, & impenſæ benefactorum Supremo iudici in illo cenſorio die reddere opus non habeant. Parochialium Scholarum Seniores, paupertinam tribum frugi & diligentem; quæ cantu Eccleſiam, & olim opera, patriam iuuare poteſt, in Ludo literario teneant: vagos & turbulentos, à ſeptis ſcholaſticis, tanquam fucum ab aluearibus, arceant & expellant. Optimarum artium Studioſi, dotes ingenij ſui diligentiſſimè excolant: Conſilijs ſuorum Præceptorum atque monitis pareant: literaſque cum Pietate coniungendo, quàm maximos in virtute, bonis moribus, atque ipſis ſtudijs progreſſus facere nitantur. Quicunq; autem nomine Studioſorum cenſentur, actu tamen non ſtudent, neq; priuatos Præceptores habent, neq; lectiones frequentant, tituloque honorificentiſsimo Studioſorum, nullam literis operam dantes, ad turbas & vexationes aliorum abutuntur: ij omnes præſentis Mandati vigore (quod alias in ACADEMIA Cracouienſi ſemper fuit ſeruatum) ab omnibus Priuilegijs & immunitatibus ACADEMIÆ, atque à defenſione Rectorali, ſciant ſe alienari, & fore amotos. Typographi, Bibliopolæ, alijque rei librariæ inſtitores, iuxta Priuilegium D. Sigiſmundi *Primi Regis Poloniæ*, ab omnibus, quæ fidei Orthodoxæ, & morum honeſtati aduerſantur, abſtineant. nec quidquam imprimere aut venum exponere audeant: niſi prius per Vniuerſitatis Rectorem, aut ipſius Deputatos, reuiſum & ad imprimendum vendendumque permiſſum fuerit. Denique vniuersè & ſigillatim omnes cognatione literaria nobis coniuncti, quos præſentibus in Domino hortamur & obſecramus, vna nobiſcum, ad illum antiquum candorem, qui in ACADEMIA ſemper fuit: ad illam innocentiam & ſimplicitatem, quæ Maioribus noſtris fuit propria: ad illud Pietatis & literarum ſtudium, quo Anteceſſores noſtri rigidum lateque patentem Septemtrionem excoluerunt, & barbariem ex illo primi exſtirpârunt, incumbant, & ex voto noſtro ferantur. Quatenus ſic, non ſolùm nobis, monitiſque noſtris; ſed etiam inſtitutioni & erectioni ACADEMIÆ; intentioni Diuorum Fundatorum: voluntati S. R. Maieſtatis Dñi Dñi ñri clementiſſimi, omniumque Ordinum Reipublicæ Polonæ expectationi cumulatiſſimè ſatisfacere valeant. Datum ex Ædibus noſtris Pridie Nonas Maij. Anno Domini M. DC. LX.

manus deinde et efficacissima ad pacificandam Acad. remedia ad
movet, A. R. D. Joachimum Sperwium oppressum, abrogatis judi
cialiter iniquissimis Superior. Rectorum decretis in Tribunali D.
Consiliariorum, ad litatur ipsius adversarijs Instigatore, possessionem
autem A. R. D. Stanislao Iwkowski qui huius autor fuisset in
unde erat causa P. fisci [illegible], ut ijdem judices in eadem causa
Sicut in Rota Romana bis et ter judicarent. Nunc contra de:
canus huius Facultatem, se judicarent, (quod et factum est) ex:
cipiebat, ex eo quod cum R.mo Cancellario se iam judicasset
quod licet non ita se haberet, ut patet ex supra dictis. ta:
men quod naturae appellationis repugnaret, ultro de [illegible] Fa:
cultatis [illegible] olim, qui tum erat in Consiliarios a judicio D. Co
Siliariorum abstinuit et ea loco judiciorum cessit.
Verum aliunde, turbellis olim natis, superiorum magistratu ad
Commorationem Studiosorum in perfidiam Judaicam et Haereticam
factas, [illegible] durante, simulanteque invidia, palam erumpebant
Auspiciumque Magistratus Roscerwiani quem reliderant imo
et innitur susceperat in illud tempus incidit, quo jam
hostium consilia ad pacem publicam turbandam adoleverunt
et quo in grande aliquid incommodum Civitatis praecipitassent
nisi Dei et vigil diligentia ac lenitas Rectoris obicem
posuissent, et fumigans incendium restinxissent. Nam [illegible]
gis hominibus ex quibus tumultus ad praedam faciendam [illegible] con
Suenit, plena tum erat ob Caritatem annonae Civitas, et Pro
Consul male consultus olim Rector Academiae Franciscus Ro:
linski R. D. Fiducia Commissionis Regiae in Castrensi et
urbicum Magistratum, ad judicandos si qui in tumultu Studiosi
reperirentur datis, antequam insaniret juventus Studiosa
captivam in [illegible] capitibus ad carceres duxerat, eidemque fu
gorem spirans cruces gladios similiaque ante delictum
suppliciorum genera minabatur. Accessit protervia
gentis recutitae quae tantum abest, post hostilitatem Sue:
ticam, ut se quod alias moris habebat ad Sacra nostra
tiam, ut se quod alias moris habebat ad Sacra nostra
[illegible] oculis hominum subtraheret, quinimo ausu temerario
ipso die D. Floriano Sacro, quo ex omnibus Ecclesiis ad
eiusdem Patroni aedem sacra videra cum supplicationibus
extra moenia iter erat turmatim se objicere non verebatur.
quam in platea Castrensi, Cathedralis Ecclesiae (processionem
ut Dei sequentes) Clerici familiares de via verbis
actionibus et pugnis dum amoliuntur, Judaei Scolares de
foro pellendis non omiserunt. Interea cursores et
vagi

domum cuiusdam Haeretici sub Signo Vipera in quam sc[holares]
plurimi Judaeos abdiderant penetrare, et fores effringere at-
tentaverunt. Ad vim arcendam praedictus Civilis jubente Procon-
sule Sclopis, et mandato etiam in vitam armatus accurrit,
turbam deoneratis aliquoties bombardis disjicit. Ea in confu-
sione duo studiosi alter in guttur, alter in manum globis
tacti, et foro, alter ad Hospitale B. Joannis Dei, alter in di-
versorium suum ad portam Idulae in Coenobium Franciscanorum
sium se contulerunt. Tertius cui nomen erat Gregorius Sie-
chomski gente Borussus satellitio illo casu quodam circumfusus,
viam sibi manu quaerens, glande plumbea aliquoties haiduci
in terram lapsus et jacens Confessarium animae noxiis et gut-
tam frigidae sibi restringuendae inclamans crudelissime in ca-
put vulneratus, laneaque cum insultatione Sanguinem tuum
bibe in cor ipsum perfossus interfectus est. Eadem die sub
vesperam duo Studiosi per forum euntes capti in sordidi-
carcerem injecti sunt. Cadaver occisi in Praetorio asservaba-
tur. Rogabatur Spectabilis Dnus Proconsul a M. D. Rectore per
A. R. D. SSae Crucis Canonicos Duos Professores Albertum Walkowin
et Joannem Kopciewicz multoties, ut incarceratos suae Jurisdictio-
ni non subjectos sibi restitueret, et occisum more Christiano
humandum concederet. Quod ab aliquo alio non a Rectore
olim expectabant responsum acceperunt (cum exprobratione nuper
~~quod~~ sub pallio Academico omnia scelera latitarent,) Quod
metu maioris tumultus nec velle nec posse facere.
Juventus etiam Academica seorsim nomine suo Internuncios
in Praetorium ad Senatum in causa funeris et incarceratorum
petitum miserunt, quos verbis male acceptos, et funeris spolia-
tos cum nihilo idem Spectabilis Dnus Proconsul a conspectu
suo discedere mandavit. Cadaverque occisi sparso rumore
quod illud in Ecclesia sepelivisset, in Latrinam inter muros ci-
vitatis abjici per Carnificem procuravit. Tumultuatum est
nonnihil interea per Studiosos, qui implorato Senatorii Ordinis
fautorum suorum Condiscipulorumque auxilio, apud Rmum Epum preces inter-
posuerant quatenus Corpus sine solitis ceremoniis humatum pu-
ner Ecclesiam, Solenniter terrae mandare liceret. Proconsul mi-
nens ne officiosa in Cadavere vulnerum obductio, atque Ho-
micidarum proclamatio fieret modis omnibus metu interposito
maioris tumultus apud Rmum ne id concedat intercedit, asserens
se satis honorifice Corpus in Ecclesia sepelivisse et pro anima
Sacra fieri procurasse. Rmus Consul juventutem delib-
rationi pacto spatio, suspendit. Interim Sagaciores per

871

Andreas Trzebicki Dei et Aplicā Sedis grā
Episcopus Cracovien Dux Severiæ

Adm Rndis, Rndis et Venerabilibus ac Religiosis Viris Praepositis, Parochis, Commendarijs, Vicarijs, Custodibus, Guardianis caeterisq Ecclarum Collegiatarum Parochialium et Regularium Rectoribus earumq Loca tenentibus Salutem in Dno. Noveritis quia Nos Lras Inhibitoriales ex Cancellaria Nra die hesterna ratione Sepulturae Nobilis Laurentij Litkowski Studiosi Academiae Crac globo in tumultu nuper excitato traiecti et recenter ante aliquot dies demortui, emanatas, relaxandas esse duximus, relaxamusq praesentibus, atq facultatem sepeliendi Corpus eiusdem demortui in Ecclia Conventuali S. Barnabæ, more Christiano, et adhibitis ad hoc solitis caeremonijs, concedimus. Ita tamen ut nullae proclamationes personarum circa deductionem eiusdem ad Ecclesiam sepulturamq fiant. Datum Crac die 3 Junij Anno D. 1660

Nro sub sigillo.

Matthaeus Trzemicki publicus S. Authte Apca et in actis Actuarius Illmi Celsi
Notarius

832

~~823~~

indaginem assequuntur afferire nec humana sepultura et ignominia
affectum esse cadaver et nomen Studiosorum. De nocte igitur ade-
unt vespillones et Lictorem. Mortem intentant praesentem nisi re-
lint indicare quo loco posuerint defunctum. Metu fracti indi-
cant locum et modum satis admotis per moenia Civitatis
Somno sepultis vigilibus exhauriunt ex fimo cadaver. in Scho-
lam D. Annae deferunt lavant populo spectandum atque
tum Proconsul. factum indigni
officio Castrensi exponunt Stupet Proconsul. factum indigni-
tam funeris abominantur oes, invalescit tumultus Studiosorum
ob inhibitionem factam ne in ulla Ecclia Sepeliatur defunctus
Principes juventutis qui deprecatum ierant ierant Rmo Epo ab
eodem male verbis accepti cum indignatione abeuntes furores
furentibus aliis addidisse videbantur. N. Tandem Rector qui
tum Cur. D. Consiliarius judicabat Causas, et consilium quid facto
in praesens opus esset, capiebat, misit A. R. D. Sporwnio Cancurio ex
Piotrowio ad Illm et Rm, sponsione quam interposita quod juventus
cessatura esset ab oi tumultu (hoc ni ipsa in se receperat)
impetrat Inhibitionis Relaxationem.. Insequitur pauperi Stu-
dioso funus, quale nix Princeps aliquis habuit aut est habi-
turus. Omnibus Scholis Parochialibus et oium Ordinum Religiosis
nec non Clero Saeculari maxima frequentia. Poenitentibus ne quis forte hi-
ne [?] Confessores eidem funi ad-
nuitis fieret, quam plurimi Dni Professores eodem funi ad-
devent, Exornatam juventus Academica pulcherrimo ordine se-
deduxitque interfectum ad Ecclam S. Spus ubi Dr. Papczynski
Franciscanus S. T. D. lucubratissima Orone quas oes pro opere
misericordiae egit quicunque Sepultus illi adfuerunt Sum R. D. Re-
ctori tum vero Studioso juventuti.
Qui in Hospitali ex jaculo mortuus est. privatim ab eidem
Patribus Sepulturam accepit. Tertius demum Solenniter
eidem at nonnisi post octavam festum Corporis Xi feria 6 apud
P. P. Franciscanos inhibitione relaxante sua Epo. Sepultus est.
postquam enim Rmus ad Convocationem Regni Varsoviam ipso
octava Corporis Xi summo mane hinc abijt. Sporwnius suae
Rmae Celsitudinis Medicus ad prandium Cracoviae manens non
prius a Studiosis dimissus est quam Inhibitionem rela-
xavit huius autem horum in manus meas venit.
Peracta Spectabilis Proconsul adeo ferali tragoedia, excusan-
do se cum apud oes alios tum vero maxime apud Illm Dn
Marsiallum Generalem hic Academiam gravissime accusavit
Maiore esse aiens in periculo Vitam liberos fortunas omnes
oium Civium penes Academicos, quam fuissent penes hostes
Suecos, Civitatem Cracoviensem Speluncam esse latrocinantium,
Studiosorum, nec jam ea fere Scholarium sed ab ipsis met

833 824

Academicis tumultus, Urbem suam et incrementa sumere. Rectore non
valente tenere disciplinam Professoribus approbantibus scelera dum
Sceleratorum sequuntur funera. Orare se ut Metropolim Re-
gni servet bellis undique strepentibus, et nimium fida pace
cum Suecia stante. Facile persuasit, qui curam Corporis sui
habebat Medicus, Illmo. Credenti, tam infirmam esse civitatem
quam ipse referebat, Honorisque Subsidiarios Ductore Kali-
nowskij iam urbem cum Commissarijs et literis ad R.D. Rem
datis destinavit, Serius ad litteras Illmi R.D. R. responde-
tum quod ab se Dni Commissarij Illmi informationem sufficientis-
simam de ocijs arrepuissent, tum quod dubius esset, an cum
scitu Illmi literae eiusmodi ad se datae essent nam decis-
ptorem illarum moris et personarum Academicarum ignarum fuis-
se stylo ipse loquebatur. Optare se tamen aiebat ut Illmus
sciat aliquando dies qui sinistris obnubilatam narrationibus
Dni Proconsulis illustraret veritatem.
Feria 2 ante Festum Pentecostes, Duo honoratissimi Cives
referunt R.D Rectori paratos se esse juramento in suo foro
comprobaturos relata, Spectabilem Dm Proconsulem apud Fa-
mulum Dixon Mercatorem, Holrechtorf antesignanum in consi-
lio congregatorum ab Hora 5. die Dnico. ad Horam meridia-
nam fuisse praesentem deque promovenda Causa in Convocatione
Regni consuluisse, ac statim Dixon mandato eiusdem Dni
Proconsulis de nocte Varsoviam porta Floriana dimissum
fuisse
Interim Feria 6 ante Festum Pentecostes Nobilis Zielinski
Luteranus, lacessitus in urbe tam Sacerdotibus quam Studio-
sis ultra Casimiriam ponte ligneo se transferre navicula-
bus jubet lintremque conscendit. Medio in Istula ne ultra
progrediantur sed potius redirent a Studiosis revocantur
Contrarium facientibus abscissuros Rudentem minantur dum isti Re-
cedunt Zielinius explosis in Studiosos bombardis cum
equo in Istulam praecipitem se egit. equo enatante ipse
voragine absorptus est
Dum Cadaver, Propinqui in Castro Cum praesentatum locum vide-
evehunt, obviqe datus ~~erat~~ Zielenijs Dom R.D. Iurkowski, et facta
condolentia propinquis se quidem Rectore nunquam tales excess-
sus factos fuisse aiebat. Secretum deinde ut in Convocatione
Regni Cum Academiam agerent monuit ut retulerunt M.
D. Rectori. Perillus Dembinski C.C. et Dnus Rylski
Mors Zielenij quam sibi arcessiverat multa mala intulit Academi-
ae ut infra leges.

Joannes Casimirus Rex Poloniae Magnus Dux Lituaniae Russiae. Prussiae Mazoviae Samogitiae Livoniae Smolensciae Czerniechoviaeq̃ nec non Suecorum Gottorum. Vandalorumq̃ Haereditarius Rex.

Venerabiles Fidel. Nobis dilecti Volupe nobis est inaudire de eiusmodi Fidelitum Vrarum velut conspicui nominis et Immortalis Famae gubernatorum. qui ad clavum Reipub. Literariae sedentis regimine. ut procelloso hoc publicae rei tempore dum implacabilis Mars furoris turbine abreptus classicum canere non desinit strepitum belli inimica Pallas. quae in Musaeo Fid. Vrarum tanquam in Helicone aut Parnasso sedem sibi fixit ut potè ea cui cum armis non bene convenit Castra Pacis metari et victricia signa tranquillitatis explicare Cracoviae debeatur. Quo nomine quemadmodum Supremo ante omnia Numini debitas reddere tenemur grates ita Fid. Vris non possumus non gratos Nos exhibere quarum disciplinae severitas ita est cum amore quo amplectimini generosam iuventutem temperata. ut dubium sit praeceptorum ne in instituendo an Parentum in corrigendo. quod utrumq̃ officium nullis gratiis referri potest. nomen promereatis Atq̃ esse latius radij laudum et existimationis Fid: Vrarum diffundunt. quo prudentius noverunt. Huic Palladis militiae cui nec mirum. nec inusitatum insolescere posse habenasq̃ primulae et nunc ad maturitatem sese deflectantis aetatis moderari Ver enim ex anno. tollere volunt qui petulantiam ex iuventute Habe nimirum quaelibet aetas suos limites et sicut vestimenta corpori ita mores annis congruere necesse est. Verum ne istiusmodi accuratus disciplinae Ordo ubi coepit desinat. et tanti momenti sudorum et operum Vrorum moles tot annis parta uno ictu oculi corrua partum erat Fid: Vrarum quod ab eisdem perbenigne requirimus omnis authoritatis et potestatis Fid: Vrarum. vires extendere ne flos iuventutis fervidae Fid: Vrarum subiectus limites modestiae atq̃ legum transgrediatur insolentiusq̃ effervescat. et non concessis antea petulantiae illecebris animos plenissimis conatibus immergat. Maxime vero curam et patrocinium. quamvis infidelium tamen subditorum Nrorum Iudaeorum. Synagogae Casimiriensis: Fideb: Vris iniungimus. quatenus et securitate pu:

blica. quæ Constitutionibus Regni severe satis cauta est. et quarum Nostræ freti tuto securè ac libere. in ditionibus suis degere. atque mercaturam exercere possint. nam si minimis eos vulnerari perceperimus. molestum nobis ac insupportabile foret. iis rebusque ipsorum. de remedijs securitatis providere. Quo rem devenire. uti procul a Votis Nostris est. ita Confidimus. Sib Dominationem toto pectore in id incumbere ut non modo gloriæ nominis et existimationis Sib. Dominationem abunde tutis sed conjunctis Quod reliquum est. ardentissima vota coram Supremo cæli terræque Moderatore. pleno affectu. pro Commoda valetudine Sib. Dominationem et allevatione laborum quos in institutione Athletarum. Minerva studio et de industria susceptis effundimus deque Regiæ Nostræ gratiæ atque benevolentiæ favoribus. cuius Sib. Dominationem nunquam singularia non constabunt argumenta constanter persuasos manere cupimus Dabantur Gedani die XII. Mensis Feb: Anno Domini M. D. C. L. X. Regnorum Nostrorum Poloniæ XII Sueciæ vero XIII Anno.

878

tam Cives quam Haeretici, falsa traductione quod eorum 40 instantes Studiosi expilassent, ad duo Centena millia florenorum damni in: tulissent Judaeos deorsum de ponte regio in Vistulam praecipitassent; Zielinskij vero quod Fratrem eorum mola ad serviendum appensum in via publica in communi otio traiectu fluminis, submer sissent; in contrarium pro parte Academiae nomine informante Regem et Reginam, contra Vitem vehementer exasperavunt. Res eadem, eodem auctoribus, favente Illmo Regni a medico suo pessime informato, Marschallo in Senatum delata, Patrum C. Sententias variabat, Plerique Professoribus et R. d. Rectori quod praesentia sua in funere, tumultum factum approbasse viderentur vitio vertebant, alij Rus [illegible] et similia in Academiae [illegible] ingerebant, alij cessationem à Studijs, auferenda bona, occludendam ad futuram Gratiam Regni Comitia [illegible] Illmus Pa: suadebant nisi accerrime, memor Fratrum in Studio [illegible] latinus Lubliensis Clerici et a Rege per Regni Referendarium Andream Olszewskij, ut alio Fratres minorennes transferret [illegible] nitur, et a nonnullis quod frater suus tract tumultuati fuissent ~~[illegible]~~ ~~falsissime~~. Senatoribus professus fuisset) obstitisset [illegible] Ut optime omnium Lithuanici Proceres pro Academia de stetere pugnantes. Jagiellonis memoriam in Polonia extinctam ivi; Si Academiae Silentium vel ad horam imponeretur, ~~aiunter~~. Decretum itaque est ut Zielinskij via Juris Ordinaria processum contra homicidas instituerent. Quia vero Commissiones binae contra Privilegium Erectionis Acad. ex Cancellaria Regni ad instantiam Haereticorum et Judaeorum extraditae fuerant. nunc ex Se. C. ad mentem Fundatoris adscriptae inter Academicos si qui in scelere deprehensi fuerint. Judices Commissarij Stanislaus Warszycki Castel. Crac. Michael Zebrzydowskij Cancellarius Regni Vladislaus Lubomirskij. ... Jordan Capitaneus Dobczycen. Rmus Suffraganeus Crac. Nicolaus Oborskij et non obstante duorum aut trium absentia sunt designati.

Celebrata autem haec Senatorum Varsoviae convocatio fuerat ad confirmanda nonnisi duntaxat pacta cum Suecis inita In qua quod multa plura praeter Scitum et Voluntatem Nobilitatis Sancirent decreta; Rex praeter morem Conventum non per ablegatum suum, sed literis ad Conventus particulares datis Excusavit purgationem; et si nobilitas ad expeditionem bellicam cum Moschum ire nollet, [illegible] contributionem postulabat. frequentissima nobilitas Cracoviae Proszoviam petierat ad quem Conveniens M. d. Rector ne quid Cives et Zielinskij

836

contra Academiam molirentur Cl. et A R. D. Albertum Zawricki et
R. Christophorum Stellanowicz cum informatione et Statu causae
rei tumultus oportuit: misit. Quibus prima die in Consultatione illa
communi praesentibus nihil adversarij attentaverunt die vero
sequenti ijsdem absentibus Spectabiles Dni Sleszkowski et D. Lu-
chman Consules Cracovien. nomine Civitatis, nec non Zielenij no-
propriu satis acerbam contra Academiam conquestionem in medium
dicem deposuerunt. Nimirum conniventia et neglectu disci-
plinae Scholaris pacem publicam turbari, homicidia patrari
neminem in urbe tutum esse nisi tempestive frena licentiae
injiciantur. Urgebant igitur condi Articulum autoritate praesentis con-
ventus, quo et securitati in urbe commorantibus provideretur
et S. R. Mtus Dnj nri Clementissimi ad impetrandam justitiam ad-
ministrationem inflecteretur. Castellanus Oświęcimensis Illus.
Paulus de Skotnik Skotowski: vanam esse contra Academiam
propositam conquestionem. Professores ejus, viros doctos et probos
omni suspicione carere, labis integros, qui ~~acceptione~~ esse nulli
ioves quarumque accusatione quam ne ea peti possint: Universitatis
Privilegia eodem quo et Nobilitatis jure, Cedire legum con-
tineri, quare merentur potius nominarent, delatores nec Aca-
demiam diffament. Cum autem qui querulabantur obstreperent
Nullam esse inter Studiosos disciplinam justitiam de illis
non administrari, nec si administretur poenam noxae esse pa-
parem: Ad hoc siveque quid respondere non habebat sine quo
campum alijs dicendi concederet Castellanus. silentium tenuit
Dembinius ~~ad hoc~~ vero Indignum est inquiebat in Re P. liberam Re-
gem de administratione justitiae rogare. Quorsum enim leges
quorsum habentur Magistratus? Viam potius tutam juris
vadant Dni Zielonij quam ad ejusmodi articulos condendos ad
ducant Palatinatum Crac. Porro ferre se non posse dolorem
quem conceperit ex eo quod in Conspectu Parentum nobilium
prolem penes Academicam manentem, vix non glebae adscri-
ptus quispiam Chłystkones nuncuparet.
Forte tum Pater quidam Religiosus S. Francisci de Observantia
per medium Ecclesiae vadens murmurabat. De uno capite
vindicando tot consilia instituitis. Tantum innocentum
tot Studiosorum sanguinem quis vindicabit? nemo est
qui verbum faciat, cum sanguis eorum clamet ad Coelum
Nihil ergo in Conventu Proszowicensi contra Academiam sta-
tutum. Deputati nomine Palatinatus Crac. ad faciendam Restitutionem
contra Senatum Consulum quod multa praeter morem et se inconsultis
in se sint statuta Dnj Rupniowski cum alijs quinque
5 Opportune tum Scriptum de Ursi pecunia a me conscriptum oblatum fuit
Cuius exemplum pono, ea Ilr. in informatione nobilium Regi supplicavit ne
alam indignam crederet, tales mnnisque

M. Dno Rectori Scrarunt Cives sibi esse Academiam curiae
modo velit Sua Magnificentia attendere puniendis sontibus
ex Academica juventute, qui certum ex Studiosis in Kucharscium
ea V. Baccalaureis animadverteret in Remanovium.
In Academia quoq[ue] cum Academiam strenue signo dato exorta pugnatum
est. Convocationi enim Universitatis per M. D. Rectorem datae de vin-
dicandis jure per Proconsulem violatis Academiae immunitatibus
pauci interfuerunt qui Rolinio adhaerebant ne ulla omnino Acade-
instituerentur reclamarunt. Alteri quoq[ue] Convocationi Dno Co-
schonhof 12 July datae, ad videndum labores Phys. et inter eorundem
de proventibus Plebanatus faciendam distributionem, nec non judicium
dam causam per appellationem in Stanislaum Jodlowski et Sina-
nem Makowski devolutam, Tum ad considerandum an jure
sit cum fautores dissidentium agendum. M. Andreas Grabia-
nowski I.C. Decanus rogatus an daret Convocationi locum, non
concessit quod duo posteriora puncta qui ut tempus exhau-
ret una et amplius hora arte et lingua olim in Consistorio
exercitatissima cum M. D. Rectorem, omissa qualiquali re-
verentia exteriore, declamavit, aiens puncto in Convoca-
tione de fautoribus dissidentium inserto Academiam diffamatam
esse et de Haeresi suspectam redditam cum sit et fuerit semper
catholicissima.. cuius inaudito apud nos. Publicum Nota-
rium D. Krupicki quatenus conscriberet omnia quorum dic-
rentur in Convocationem inducere attentavit, ut sic et in
odium M. D. R[ectoris] apud omnes induceret et Homicidia Rolinij
impunita manerent. Attoniti similes omnes Convocationi
illi interessentes linguis animisq[ue] tanquam Marpesia cautes
steterunt ad verba motus et affectus unius Iuridici
ut nec M. D. Rector Univ[ersita]tis, nec Consiliarij Univ[ersita]tis Academiae
et Rectori consulere quidquam valerent. Primum Convo-
cationis punctum sic et sic admodum expeditum est
propter impertinenter multos interiectos per dictum Deca-
num Sermones qui identidem gloriabatur se dare Con-
silia A R. D. Sulikowski quod erat Iurisdictionis Rectoralis
convulsiva. Constitit in eo gradu hominum de quibus
qualiter gloriantur cum male fecerint et loquuntur in rebus
pessimis. Res autem R. Sulikowski sic habuit
Citatus ad M. D. Rectorem a M. Radyminski quatenus Acade-
micam suam Ao 1658 27 Maij intentatam Rno Constans
quasi falso inscriptas et peremptas confinalis & continua-
ret et prosequeretur. ille excepit cum M. D. Rectorem Opponit Rady-
minium sibi de inimicitia suspectum

minorskj Stephan et Cracoviae ipsiusmet R. Sulikowskj esse in
Unde Non licere con. Rectorem excipere. M. Ds Rector Re-
spondere mandat sub poena excommunicationis. Non paret Excom-
municatur tanquam refractarius. ille appellat S. Sedem apud Nuntium
Executorialibus excommunicationis ad valvas per Bedellum affixis
ex adverso Sulikowskj suam opponit. 19 maii. Dum Re-
die 12 July a prandijs venit ad Convocationem in Specie
eiusdem foribus utriusque Collegij Maioris affigit ipse. Suam
chartam quam hic liber autenticam. Citat Instigator Officij
ad M. Dm Rectorem. Rdus Sulikowskj uti violator Rectoralis
maiestatis. Ille recurrit ad Regem et impetrat Inhibitionem
ne quis Romam abeuntem impediat vexet aut citet.
Talia fuerunt Consilia Dni Grabianowskj Cuius instructione
factum fuerat ne quis exciperet Con. Rectorem. eiusdem
nunc Consilijs factum ut exciperetur. Cuius olim nutu inhibe-
bantur Romam appellationes post secundam definitionem in certis
dubijs Academicis obtentum. eiusdem voluntate nunc ab
necessario licet Romam appellare etc.

Ille volens mutare potest quaevis rotundis
Ille potest atras esse jubere nives
Lucem obscuram tenebris albescere noctem
Et tepidos medio vere rigere dies.

~~883~~

+

1666.

Vetus verbum Aliena qui nimis appetit perdit sua. loquitur
ille apud Aesopum, auream securim appetens, suam ferream frau-
de sponte amittens, nec demersam recipiens, quamvis verita-
te ipsa melius esse probaverit, nec eidem tamen cui; nec
alieno periculo sapientiores Principes sunt illi qui jura
Belli; gentium, regni causa suo damno, populorum malo viola-
re consueverunt. Fit enim, ut dum aliena labefactare ni-
tuntur propria funditus evertunt. Ac ut feliciter res illis
succedant, tanto suorum civium sanguine, tantis sumptibus, tot
periculis, tot sudoribus, tot orbitatibus tot denique nunquam
enumerandis calamitatibus non aliud emunt quam inanem
nescio quem titulum, et Magni nominis fumum. Xerxes Cy-
rus, Alexander Magnus et vixissent diutius, et veriorem
gloriam fuissent asserti si sua regna potius recte admini-
strassent, quam aliena armis suis quassare maluissent.
Infinita hic exempla missa faciam, eorum nonnisi mentionem
faciam qui nomine et exitu bellorum. [illegible] Svecis
plauserunt. Carolus Burgundiae Dux, si vim ingenij qua polle-
bat si magnitudinem animi qua alios praecellebat, ad sua
locupletanda non expugnanda aliena contulisset, non infelici-
ter in bello mortem oppetijsset et inter laudatissimos princi-
pes haberi potuisset. Carolus Galliarum Rex huius nominis
8 peragrata Italia reversus est ad suos; sed tanto suo
summoque malo ac periculo ut poenituerit eum felicitatis
Denique sunt qui affirment etiam ad senectutem pervenire
potuisse. Si Italiam Italis reliquisset
Non abfuit fato avunculus suo et sorore nepoti et
agnomini Gustavus, Adolphus. Quanto cum terrore Borussiam et
Germaniam invasit? Quot et quas Urbes non expugna-
vit; sed velut in rete ut Thimotheo venientes cere-
pit? Tandem ad Lerdlingam praemium victoriarum
suarum mortem accepit in acie globis traiectus et con-
fossus inter nuda cadavera aegre admodum repertus.
Carolus Gustavus Rex Svecis, qui Poloniam et Daniam ar-
mis concussit Reges eorum alterum regno pepulit alte-
rum arctissima obsidione in sua regia cindem g[ravi]

838

~~829~~

in vinculis tenuit Europae et Asiae varys animoq nobilis
constanti, peregrè extinctus documento sic regibus, proprium
ac pulcherrimum laudum regiarum campum intra regni sui meta
esse. Is Gustavi Adolphi Sueciae quondam regis ex sorore
nepos, per cessionem Regno Christinae Adolphi filiae, in
sperato Rex creatus, uno eodemq Anno 1655. Regnum
uxorem, et ex ea filium Poloniamq sine bello, induciarum
cum fine non expectato, violata fide, cepit. Sequenti
bus annis varia cum Polonis gessit. Tandem 1657
ut tueretur propria in Sueciam revocatur. Regi Danico
bellum intulit, distractus ad plura bella viribus. Dum anno
praesenti in Holsatia robur sui exercitus altius audiisset
morbo quo conflictabatur ex melancholia vehementer au-
cto Gothenburgi fatum ei vento et igni excessit è vivis
Erat statura infra mediocrem, crine niger, suffuso colo-
re facies illi plena habitus corporis bene compactus
ingenij vis mira, multa rerum cognitio, castrorum mi-
litarium experientia singularis blanda comitas par-
simonia victus (quam ipse vidi una et altera hebdoma-
da Casimirus ad corpus Xi audientiam N. d. Kelder
peteret) ad tria fercula et totidem pocula restricta.
Contigerat illi uxor Holsatica ducis et forma et pru-
dentia qualem sors regia postulabat. ex ea filium
dum ipse in Polonia agit sustulit. Levirum suum quem
ad bellum duxerat Costeni in Maiori Polonia ducto-
res et summa capita Witenbergium Eschenum Zamosi
in captivitate amisit. Colligatum suum Georgium Rago-
cium in barathrum infeliciter bello Polonico implicatum
qui hunc et Minorem Poloniam in operis pretium assigna-
verat. (cum Brandeburgico Maiorem Poloniam) Quip. tandem
Castrum Doloris sui aspectu post mortem defuncto extru-
xerunt. Epitaphium nonnemo concepit tale.

+

Carolus Gustavus. Hic iacet.

Sanguine Princeps, Professione Miles, Rex Natione.
Ex Comite Palatino Cometen, se palabundum fecit.
Dum tristi motu totum Septentrionem infecit.

Miles.

Nec propter Pacem gessit bellum, nec cum Justitia
justum duxit invadere, quicquid obvium
Peccatum stare pactis cum occasio bellum obtulit
Haec sola semper illi iusta bello causa visa est.

Pacem, ut otium vitavit.

Nec aliud agnovit honestum negotium, quam bellum.
Huic innutritus, huic immortuus est.

Rex

Semper gladium pro lege habuit, Tentorium pro Regia.
Sanguinem pro Purpura, Galeam pro Corona, Hastam pro Annuli
Voluntatem pro Consilio, Utile pro Honesto,
Deum pro Nihilo.

Hinc.

Ima Summis, Sacris profana miscuit, fatales terris marisque turbo.
Poloniam ter, Moschoviam semel, bis Daniam, Norvegiam paucos
intra Annos commovit, Maiore Regnorum Clade, quam sua apud
bonos laude fructuum.

Non virtute tamen plerumque propria sed aliena victor, per fidem, secordiamque.

Tandem.

Cum vespere vindex Leo invicta coelo exeruit unguem ut Europam pararet
et Petri Cathedram (quam ille eversum ibat) sisteret, perterritus Pacis
metu, inquietus Spiritus eo indignabundus erupit, quo nulla Pax unquam
pertingit.

GVstant GVstaVIt regna eLeCtVs sVeCIae GVstaVVs
nVnC Caret oMnIbVs IstIs CaroLVs

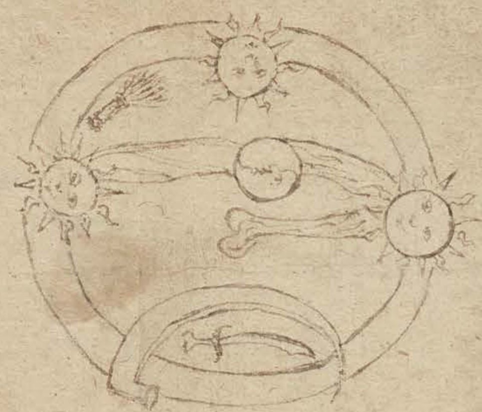
1660. Georgium Ragocium olim ab Imperatore Romanorum in Polo:
niam bellum moverat per literas et Legatum suum Episcopum
Janurinensem monitum. profligato eius exercitu à Sapiecha du:
ctore Lithuanorum, cum paucis in Transylvaniam deportatum
ludus domi, partimque Ungaricè vastatus populi gemitus orbi
tus suorum, et ceperunt. Qui in septem annos extra fi
nes suos bella gesturus, lares proprios et Transylvania
alys custodienda reliquerat post 7 menses hospites et
Polonia fugatus amissis omnibus sua repetere precario
necesse habuit. Caesar Turcicus, apud quem Jaskolscius
Transylvanum rupti foederis accusaverat, alterius Prin
cipis eligendi potestatem populis facit diem et tempus
praescribit. Nollo se habere aiunt vasallum qui for
tunis innatam inconstantiam et volubilitatem secutus, quique
Christianus non Civis sit et tamen vicinis amicis genti
bus se iniussu et inconsulto bella inferret. Conveniunt
quos domi suos servaverat Pannonici Satrapae. eligunt
virum probum et senem quietis amantem Franciscum Re:
daj in locum Georgy Ragocy. iste dissimulat et tem:
pori insidiatur. Absolutis electionis Comitiis et Legato
Turcico Georgius comparatis aliquot copys adscitis
Davide superioris et inferioris Regulis Franciscum
non admodum reluctantem solio deiicit. Turcam è
claustris oppidis pellit. prosperoque Marte annum fere
totum 1658 transigit. At parvus est hic admodum
Hercules qui Othomannum Asiae et Europae potentem
aut sustinere diu, aut superare valeat

Haud stetit Aeneas alioqui strenuus armis
Conspectis simul ac multos consistere junctos.

Nam sequenti anno 1659 vastata igni et ferro in regis
per Tartaros Transylvania Moldavicis quoque et Valachis
despotis depositis et fugatis Turca Transylvaniae praefe
cit Achatium Barczaj. Qui adiunctis sibi Janicza
ris et in subsidys habens Budensem Bassam
et Itali. primum quidem dubio Marte postea vero
favente. Superior Ragocio evasit.

888

Praesignabat Coelum ipsum futuros eventus. At Daniel
Signa Coeli genti Pannonicae exponeret non erat doc-
torem Parochum et alium Visorum hic pono

Chasma visibile in Coelo S. Thaddaei in oppido Tyrnaviae Anno Dni 1660

848

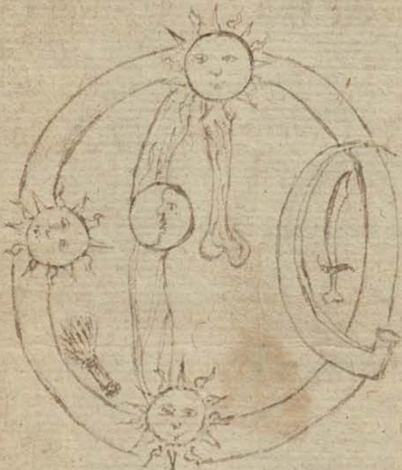
Adhaerebant Ragoczio Siculi et mox plures alii quos sibi favore comparaverat, familia quam post defunctam matrem. Deficiente cum anno currenti reciperat. In Maio ad Varadinum cum quodam militibus suorum ausus est se opponere ingenti cum Barcajo Turcarum multitudini, cum vero alii prudentiores hujus suaderent consilia ipse in velitare proelium procurrens, ubi aliquot Turcis caesis, fraude vel fortuna ab uno ex Hungaris globo in Brachium trajectus ac in Caput vulneratus et acie in Civitatem delatus in eaque non multo post obiit. Ultimis curis; Regi Hungariae Leopoldo, septem Comitatus Hungariae quos propter Pacem Hungariae dominus audiebat resignavit. Syngrapham debiti ab Imperatore Ferdinando II contracti eidem remisit. Uxoris et filii tutelam nec non Transylvaniam eidem commendavit.
Turcis Varadinum obsidione ab hinc cinxerunt Barcaj vero Satmariensem comitatum occupavit dimisso per Ungariam literis Manifesti tenoris ut habebitur separatim Rex Hungariae Leopoldus Romanorum Imperator et precibus Ragoczii et vicino periculo motus exercitum quem in Polonia 5000 fere habebat ductore Heistero Commissario vero nostro Lipsio ultra Beriam per Carpathios montes tum ad recipiendos Comitatus tum amoliendos si quid tentarent Turcae in Hungariam transmisit. Cinctus in Sarmar Barcaius a Susa fertur, indeque bella in Hungaria ortum sumpsere nisi Dei pacem concesserit.

888

[illegible] daniel g[illegible]
[illegible] t dehren
hon[illegible] nw

Adhaerebant Ragocio Siculi et mox plures alij quos sibi favorem comparaverat, familia quam post defunctam matrem [illegible] anno currenti hereditaverat. In maio ad Varadinum cum duodecim millibus suorum ausus est se opponere ingenti cum Barcajo Turcarum multitudini, cum vero alij prudentiores tutiora suaderent consilia ipse in velitare praelium procurrens, veri aliquot Turcis clades, fraude aut forte ab uno et Hungaris globo in Brachium traiectus acinace in Caput vulneratus et aciem in Civitatem delatus in ea non multo post obijt. Ultimis curis, Regi Hungariae Leopoldo, septem Comitatus Hungariae quos praeter Transylvaniam dominus audiebat resignavit. Syngrapham debiti ab Imperatore Ferdinando II contracti eidem remisit. Uxoris et filij tutelam nec non Transylvanorum eidem commendavit
Turcis Varadinum obsidione ab hinc cingentibus Barcajus vero Satmariensem comitatum occupavit dimisso per Ungariam literis Manifesti tenoris ut habebitur [illegible] Rex Hungariae Leopoldus Romanorum Imperatore, et pereunte Ragoczij et vicino periculo motus exercitum quem in Polonia 5000 fere habebat ductore Heistero, Commissario vero nostro Lipsio ultra Beriam per Carpathios montes tum ad recipiendos Comitatus tum amoliendos si quid tentarent Turcae in Hungariam transmisit. Cinctus in Satmar Barcaius in fuga fertur. indeque bella in Hungaria orta fuerunt nisi olim pacem concesserit

Chasma accidit in festo S. Mathiæ in oppido
Topolcan Anno Dni 1660

841

Achatius Barczay, Dei Gratia, Princeps Transylvaniae.

Illustres, Spectabiles, Magnifici etc. Qualemnam ad ruinam tenderet tam Regno Transylvaniae, quam Toti Genti Hungaricae, animus inquietus [illegible] Transylvaniae defuncti Principis, sumptionis armorum contra declaratam Ottomanicae Portae mentem, iteratis vicibus insinuimus demisse, apud Sacr. Romanam Imper. Maiestatem, quatenus cadentis unius hominis excitatam flammam restinguere, illique obviare dignata fuisset; Duos Comitatus cum [illegible] seu Vidinum Congregationi latronum et praedonum, de manibus quasi eorum receptos, armaque per ipsum depositi Curassos, antequam potentissima Ottomanica Natio, maiori robore provocaretur ad extremam perniciem exiguitatis gentis nostrae; ad quam demissam instantiam nostram fatemur neque diffidimus, Sua Maiestas Sacratissima nobis clementer fore resolutura, annuissetque, nisi quidam Magnatum ducti suo privato, variisque personae respectu, qui publicis magis ac conservationi suae charissimae gentis nostrae praeferentes, benignam Maiestatis dispositionem ficta et simulata practicatione et retrocinatione impediissent, et licet de omnibus temporibus certificaverimus, rogando, ut medicae huius gentis propinquae imminenti ruinae et malo, ob respectum unius personae dignaretur praevenire, verum, praeconcepti aliud scilicet rumores nostrae genuinae informationi majori in existimatione apud eos existentes, nihil effecimus, frustraque laboravimus, [illegible] Transylvaniae inenarrabilis ingens desolatio, per Principis Rakoci exercitus. Contra nos illicita [illegible] Cibiniensis inadvertenter factam obsidionem, perpetuaque nostra mala reconderet volo. Sed hoc provocavit potentem illam Ottomanicam gentem, modo duos Comitatus [illegible] et Ali Bassam, qui Generalis dux Szerdar, Budensi Vezirio est major in vicinitate exercitu, item ad Temesvar attendit Bassam ob causam invidet plurimae Christianae animae in Captivitatem, cui licet nos causa non simus, nihil omnius scire non possumus, cordis nostri dolore afficimus, sed dato ultimam Deus, finire tale hac [illegible] in perditione miserae exiguae gentis nostrae status. Timemus tamen ne ulterius luat, dominum adhuc videntes, qui secundum Deum, negotia ad pacandum assumeret.

Dominum Vezirium Budensem ita intelleximus habere in commissis ne Romanae Imperatoriae Maiestatis ditionem invadat (: non data causa :) sed ut homines et bonos, sub ditione et nomine Principis Rakoci existentes, curet vastari et annihilari. Quos in tanto periculo videns

842

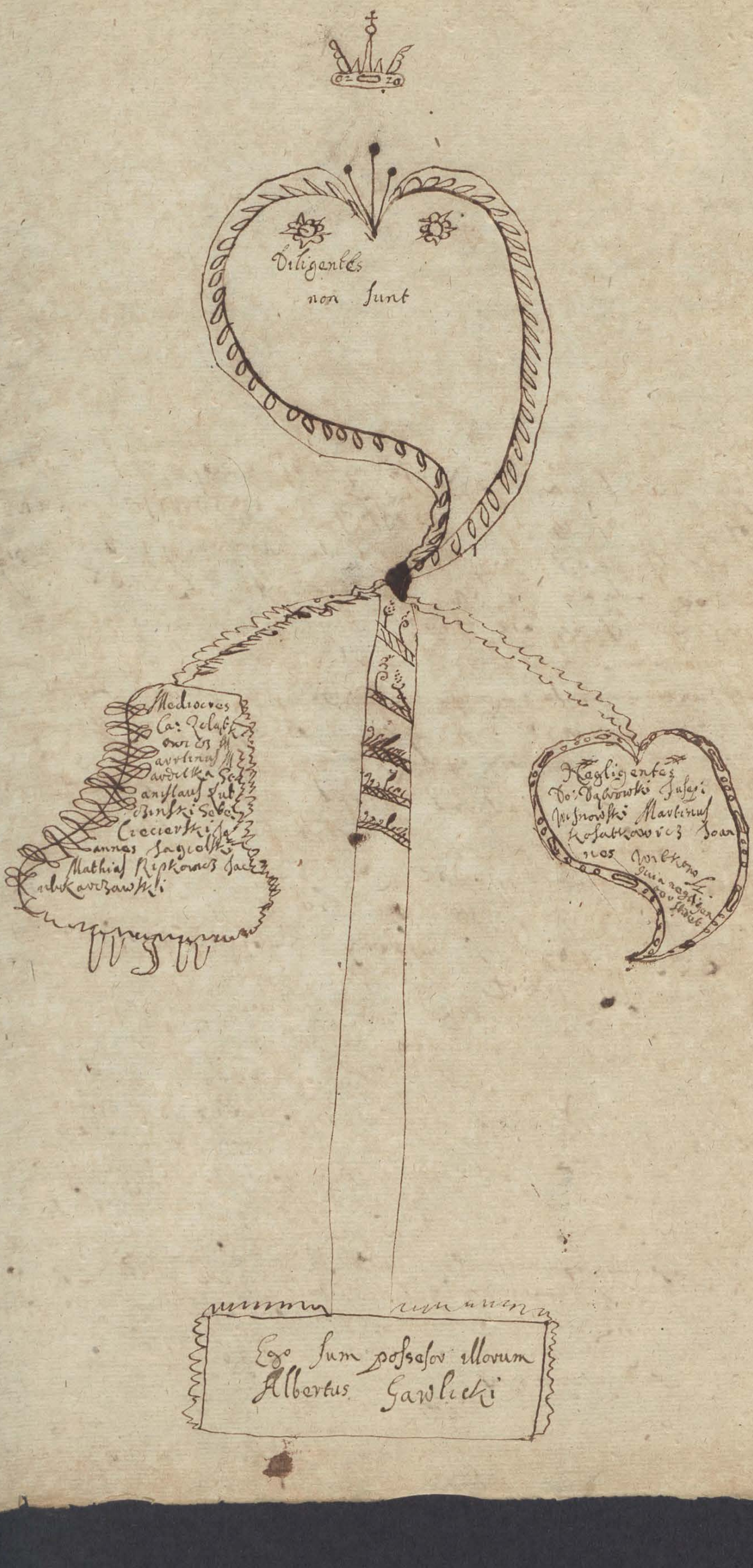
890

Videns, ex vi Christianitatis obligati officium, ut qui in nostra patria
contingeret, nos in protectionem nostram recipiamus, [illegible]
magis Christianitati futuro pro commodo nos praeservare, [illegible]
extremam istam ruinam [illegible] contemplati, Altissimi
obviam Alli Bassae, Supremo Generali Vezirio et Serdario ad re-
migrandum, cavendo ne tanta moles exercitus ipsius, in totali
afflictae gentis nostrae irruat: et nos sicuti antea ita imposterum
quoque Sacrae Rom. Imper. Mati sincero animo servire studuimus
adlaborabimus, ut vel ipse [illegible] Vezirius [illegible]
non ingens iste exercitus Alli Bassae ultra partes Tibisci
nas excedat, desperatique nos tanto a Vris Dnationibus, ut [illegible]
[illegible], per totam universitatem D.D. [illegible]
[illegible] nostrorum, quod hostilitatem non ostendant, [illegible]
unde omnes praedatores illi non patiuntur, quominus [illegible]
Quod si fuerint asserenti Vras Dnationes, et nos in eo laborabimus,
ut impediantur; e contrario, quod si grassantes latrones [illegible]
qui contra militem Turcicum aliquid conatientur, ne magis [illegible]
Vrae hostilitatem ostenderint, coram Deo et hominibus, [illegible]
tanta ruinae, nam etsi vellemus, impossibile erit exercitum [illegible]
circum nos continere posse, ultra Tibiscum cedant quidlibet [illegible]
Vras Dnationes.

Sumus [illegible] etiam multi nos calumniantur indebite, et si [illegible]
[illegible] ipsa certa, sed Deus testis, ipsa sacra Caesar [illegible]
et illi Magnates, qui defuncto Principi [illegible] [illegible]
[illegible] testari possunt, quot requisitionibus, instantiis [illegible]
[illegible] [illegible] deliberationis satagebamus [illegible]
apud eos quod interesset et non recommendarunt, quod nos emendare
possemus, et modo simili tales gravamen [illegible] obveniunt [illegible]
[illegible], ut Vras Dnationes scripto nostro commonefaciamus. [illegible]
[illegible] Deus Ter Optimus Max. Vras Dnationes emolumento suo [illegible]
[illegible] gentis, ipsique [illegible]. Datum in castris nostris, ad [illegible]
[illegible] positis, die 20 Junij, Anno 1660.

Status. etc.

Unum quondam corpus Polonia multis Principatibus regnis partibus compacta
[illegible] in praedictam diversas in partes a diversis hostibus discerpta. [illegible]
[illegible] divisa nec una [illegible] regebatur [illegible] armata [illegible] [illegible]
[illegible] proprium regni ac uno quod explicatum [illegible] corpore [illegible] capere et
comprehendere [illegible] hoc anno agi coepit. [illegible] enim [illegible]
[illegible] Sueci [illegible] fuerunt direptionis [illegible] cum [illegible]
[illegible] et suo regno [illegible] [illegible] [illegible] Regem [illegible]
[illegible] relinquit [illegible] Dux [illegible] [illegible] Moschus in Lithuania rebellat [illegible]
[illegible] in Russia. In Scopo Acceptus [illegible]
[illegible] Sueciae Legatus [illegible] Rege Galliae et Hollandiae [illegible]
[illegible] Rege et Regno Poloniae nec [illegible] Principibus [illegible]
[illegible] (Daniae Rege sive notitia [illegible] exclusa.) In Scopo
[illegible] formam [illegible] longo temporis [illegible] et magis [illegible]
[illegible] Eo quidem deventum est ut pax [illegible] hoc [illegible]
Regni [illegible] Suecus [illegible] Poloniae [illegible]
[illegible] quae [illegible] inferre [illegible]. Faxit Deus ut pax haec
sit tuta et secura, itemque honesta, simplex et candida, [illegible]
Pactiones et induciis regnum nihil aliud esse videntur
[illegible] temporis spatium ad recolligendas vires [illegible]
[illegible] ab una impetratum ab alia parte [illegible]
[illegible] [illegible] pacis perpetuae [illegible] cum Moscho
[illegible] circumscripta [illegible]
[illegible] sua [illegible] [illegible] fidei [illegible]
Nec nostris temporibus antiquum [illegible] deserunt exempla
[illegible] cum Suecis [illegible] Czarnecius in Lithuania et
[illegible] obsidione Moschos [illegible] missus in [illegible]
[illegible] et vocatus provocatum vicit [illegible]
[illegible] Manlius Torquatus Gallum. Romulus [illegible]
4 [illegible] [illegible] [illegible] miserat literas
et ipse feciale [illegible] fuerat. [illegible]
[illegible]

Diligentes
non sunt
Mediocres
Ca: Zelabk
owicz
aurtinus
awdelka Sc
anislaus Lut
Binski Seba
Creciertki
annes Sagiolski
Mathias Ripkowicz Jac
rbkawrzawski
Negligentes
Vo: Dabrowski Jusas
Wisnowski Martinus
Kosatkowicz Joan
nes
Ego sum possessor illorum
Albertus Gawlicki

Ad Stonimum die 24 et 25 Junij, feliciter a nostris depugnatum est, octingentis hostium, ut constans fert fama, deletis. Iterum iterato 27 eiusdem legio Lithuana 13. Cohortium, Ductore Smicki, cum aliquot denis hostium manipulis congressa; qui mox nostri militis impetum non sustinuere, urgentibus fragemque edentibus, ad urgi Myss oppidum Lithuanis. Hoc ipso die ad Polanka Exercitus consistit Polonus, relictis procul a tergo curribus ac impedimentis. Postridie 28 scilicet Junij, bono mane nuntiatum est adesse Chouanscium proxime cum exercitu vallido aeque ac numeroso, mox circa 6tam diei horam copiae tam Polonae quam Lithuanicae a Palatinis instrui coeperunt. E fronte Russiae Palatini maior Exercitus pars humilitate loci tecta et occultata. Praesidium item cum aliquot gabis in Polanski de consilio expositum, quo hostibus conspectus interciperetur. Quadrante post 8uam supervenit Chouanski nostrisque sub oculis 164 Equitum vexilla explicavit: 8 insuper millia peditum machinis tormentisque bellicis instructorum. Aderat ipsemet huius moderator Chouanscii Campi Marschalcus Federbaks et Zmysow, cum Magni Ducis peditatu. Noster exercitus 8 millia equitum non superabat tria peditum numerabat millia, nec ultra, dexteram Poloni tenebant, Lithuani sinistram, intercidebant aquae frequentes, stagna, nimirum et lacus, profundumque coenum, utrinque proculsum est ad aggerem, et transitus multo tentatus, Connitente quam Nostro quam Moschovitico milite in partem sibi adversam hinc vallidior super aggere pugna, non tam depellentium quam transgredi luctantium, hinc inde copiarum. Erat consilium dissimulandi, quoad hostis in oppositum transiret planum, sed Palatino Russiae, consultius actum, in hostilem arenam, arma transferre, cum alijs de causis, tum praesertim ob confectam Exercitus Lithuani carruginem, quae spatium pugnae ab hac parte ineptum reddebat. Raptis igitur 5. Dimachorum Legionis suae signis Praetorior quoque Usarorum cohorte duplici ac duabus leviorum armaturae propria nempe Grosi Incisoris Regni cohorte, tormentis denique campestribus non nisi duobus hostem depulit, Aggerem intercepit, atque occupavit. Tum vero paludes transgressus, recta noster Exercitus in campum prorupit. Conflictus inde ortus dubio rei successu, ad 4tam horae partem solos inter crebrosque flammarum ac gladiorum fulgores. Fracta demum Confestim sane Moschorum turma vi et robore Usarorum loco cessit, sesque in fugam egit. Promptus etiam ablatis partibus et hostis, atque ubi tres admodum horas certatum est; quicunque Equites reliqui fuerint, sese impetui subduxerunt. At peditatus omnis ad unum caesus, millia 8: plena certe stupendae hisce temporibus victoriam, tantum ut potius numerum optime instructi formatique peditatus excisum, ut nec quidem unicus evaserint manum et necem: Diu sese fortiter tutati sunt, abreptis circum circa tegimentis loco praesidij et obiectis, Illos Russiae Palatinus cum Equite Judicis Militensi agmine invasit, Equestri, quo factum ut securibus oblongis non pauci nostratum laederentur, equique sternerentur passim. E nostro tamen Exercitu plures centum caesi ac vulnerati non annumerantur. Hosti ultra 8. peditum millia penitus ad internecionem deleta plurimos ex Equitatu desideravit. Reliqui Lachowicios versus diffugere, nostris circa peditatum interea non nihil occupatis liberiores secuti sunt fugitivos nostri mox copiae, ac eodem ipso die Lachowicios Exercitus properavit, 4 circiter leucas ante noctem progressum, atque ex hoc itinere tribus a conflictu horis haec scripta missaque sunt. Quid de Lachowicios actum proximi ferent dies.

844
~~839~~

d 13 Junii Na Seymie walnym sześćniedzielnym JMć Pan Paweł Jan Sapieha
Hrabia na Bychowie y Lachowiczach Woiewoda Wileński Hetman Wielki
WXL prezentował Krolowi JM przy relacyi dwuletniey prace woyska
wiernego 500 chorągwi kozackich y węgierskich 280. Szwedzkich
nie zdało się prezentować bo iuż pacta z krolem ich zaszły. kozackich 12
od wieku erat pokazować bo szczęścia bella nie wierzą. trwożliw y wiktorow [illegible]
wiele też z kościołow pobranych chorągwi pod ktorymi chorągwiami militabat
pokazowano, ale wszystkie y te z odwagą zdrowia odbierano. Zaraz JMć P
dziękował JMć Panu Czarnieckiemu Woiewodzie Ruskiemu socio laborum fidelissimo
JMć Staroście Osieckiemu JMć Krayczemu koronnemu, Panu Trzebiatowskiemu pułkownikowi
rotmistrzowi, ktorzy z koronnymi posiłkami za pięciu tysięcy ludzi w potrzebie
roku 1660 obudwuch pod Połonką y nad Basią dexterrime stawali.
Woyska litewskiego incomparabilem fortitudinem zalecaiąc ~~prez~~ reduxit. JMć
Pisarza polnego WXL Alexandra Hilarego Połubińskiego, JMć Pana Starostę
Zmuydzkiego ~~[illegible]~~ Jerzego Carola Hlebowicza na Dąbrownie y Zasław(iu)
Generalnego ~~[illegible]~~ Xięstwa Zmudzkiego Starostę, ktory acz sam praeterquam
na tractatach z Moskwą będąc przy okazyach nie był ~~ale~~ iedna
pułk swoy ludzi 1200 z JMć Krzysztofem Straszewiczem chorążym
Pomorskim swoy miał, ktory magna solertia et dexteritate parte
parauit. JMć Krzysztofa Sapiehę ~~[illegible]~~ Stolnika WXL
Żolnika zalecał iż od Wierzbicy do Dźwiny na obowiązkiem został
kilka potrzeb wszystkiey boiu zaraz odprawił. JMć ~~[illegible]~~ Marcjana
Ogińskiego podstolego WXL Trabowskiego podobnie, JMć Samuela Kmicica
pułkownika sprawnego y dzielnego JMć Lipnickiego, ~~[illegible]~~ pułkownika
Woyskowego. JMć ~~Samuel~~ Kazimierza Paca Chorążego Wielkiego
chorągwi JMć Kanclerza WXL, ktory na swey szedry pierwszy [illegible]
y wierzył nad Basią rzeką. JMć oboźnego WXL Mikołaia Ka[illegible]
~~Ob~~ Regimentarza częścią woyska JMć Wincentego Gosiewskiego podskarbiego
Hetmana polnego na ten czas w więzieniu ~~[illegible]~~ w Stolicy będącego
z posłuszeństwa y dzielności wyboru [illegible] przyszli porabiany
[illegible]

postrzelanych na 300 ale mści wyleczonych. miedzy innemi Mo
Jerzego Grabinskiego porucznika ktorego kolachy MP Pan
Zamoyskiego ktory na podrzedne pod Witepskiem od gwaltowny
Moskiewski oszczerony kilku towarzystwa stracił między któr
Salomona Grabinskiego brata swego dzielnego męża, y sam w
swawol szkodliwy ze extra usus many iest odniósł.

[illegible] Pentecostes Varsaviae datis die Mensis a prandiis adjungo RR. Franciscanos
nos et Canonicos Regulares eorumque Abbatem. Rev. Dni Czarnecki [illegible]
Statorem Czermensem [illegible] Collat. et ornat. et generis [illegible]
P. Guardianus qui nuper agebat Provincialem eiusdem ordinis
Tertia et divinis absolutis Salutavimus Rev. Varmiensem in aula ipsius
huius [illegible] erat Clarissimi Rev. Doctissimi Dni Professores
Agnosco Almam Universitatem hanc esse fontem perennem ex quo hauriunt omnes
et nos ipsi. Agnosco Episcopos eiusdem esse [illegible]
tributarios Academiae huius Agnosco insuper ego autem me esse
qui me talem qualem in hac Polonia genuit educavit [illegible]
doctrinis vestris imbuistis et [illegible] [illegible]. Et ex debito meo
et per [illegible] meam et ex obligatione mea teneor promovere et
quantum in me erit faciam. Sed expressius [illegible] [illegible]
quorum negotio [illegible] [illegible] Academiam [illegible] [illegible]
impedimentum [illegible] [illegible] iam huius Verum ego [illegible] [illegible]
velut dependere ab Academia hac [illegible] forte evenire posse
[illegible] regulare. Dixi Oportet alteram partem audire. Tandem
Facultates istas [illegible] dominos et alios Secretarium de institutione
eorundem. Ego in mea dioecesi habeo alumnatum [illegible] XIII [illegible]
satis [illegible] et illo nemo vult esse vicarius qui [illegible]
Ego sum Theologus et quidem graduatus [illegible] qui sunt in plebanis
Dux adhuc [illegible]. Qui in [illegible] scholis a Baccalaureis
vel [illegible] [illegible] modesti sunt et [illegible] et [illegible] [illegible]
hoc et similia Ad extremum insuper [illegible] [illegible]
Academicorum modestiam [illegible] esse [illegible]. Et cum [illegible]
vos observantur [illegible] hoc non facerem

Cancellarius R. D. Literandus Quidquid ex gratia Dei [illegible] [illegible]
Academicae institutioni [illegible] adeo etiam ex manibus [illegible] C. [illegible] habeo
[illegible] meo primum [illegible] memorando apud vos et [illegible] et
[illegible] [illegible] accepi teneor igitur et quidquid [illegible] in me
est [illegible] et fons Academiis perennis maneat et [illegible] interesse
[illegible] [illegible] Literariis et memoria [illegible] nostri [illegible]
[illegible] illi [illegible] fuit de Sanguine nostro [illegible] dabo operam
et cum aliis conferam et [illegible] habebo informationem [illegible]
[illegible] ad quod
[illegible] nisi assidentibus nobis [illegible] [illegible] Patet
Medicus [illegible] [illegible] alia [illegible] est. [illegible] [illegible] esse [illegible]
quod [illegible] datum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] componit et
et [illegible] [illegible] et [illegible] Academiis ac [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quot vix agnoverunt
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vere [illegible]
[illegible] memoria retinebat [illegible] [illegible] informaretur [illegible] de [illegible]
esset [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nihil [illegible] scire [illegible] dedit

898

[L. fortasse / [illegible]] Rursus Palatinalis cum Ludovico Ligęzina et Chrysostomo Solikowski [illegible]
gratias agendo quod in hac [illegible] fecerint rogando vero ut Constitutionem [illegible]
Recusat Ligezius [illegible] a [illegible], parte animosior D. Ludovicus et
Constitutionem se facturum [illegible] etiam aliis respicientibus. [illegible] Ligezius [illegible]
[illegible] Constitutioni [illegible] [illegible] dixit [illegible] volet ipse [illegible]
re [illegible]. [illegible] vultus et [illegible] Comitia [illegible] fieri [illegible]
[illegible] et in Constitutione [illegible] omnia jura et privilegia Academiae et ne [illegible] Academiae.

Junii altera feria 3 Pentecostes adivi Palat. Russiae ut per ipsum ad
S. R. M. [illegible] recusavit et direxit ad palatinum [illegible]
[illegible] in utraque [illegible] de se [illegible]
Universitatem [illegible] in relatione [illegible]
[illegible] et duo signa fuisse [illegible]
et aliquot decades Studiosorum interfectas fuisse in excursione [illegible]
[illegible] Universitati [illegible]
[illegible] apud se fuerunt.

Adivi D. Dinhoffium Thesaurarium Sacrae Regiae [illegible] se de hoc
[l. Butlerum] [illegible] et direxit nos ad Illmum Dnum Referendarium Regni Butlerum
hic [illegible] in [illegible] Palatinus se [illegible] mandavit
[illegible] occupatissimum esse [illegible] audiendi Academiae [illegible]
per Cancellarium [illegible]

Adivi Archidiaconum Leopoliensem et Capitulares eiusdem Cathedralis [illegible]
et rogavit ne nova erigatur Academia [illegible] se nihil Capitulariter [illegible]
concessisse [illegible]
habet [illegible] et [illegible] [illegible] futurum est [illegible]
expedit [illegible] et supplicatio [illegible]

Adivi Illmum Palatinum [illegible] humanissime excepit [illegible]
[illegible] Leopoli Academiam habeant [illegible]

Nuncium Apostolicum [illegible] ad [illegible]
Respondit Ego me ingerere in hoc negotium nulla ratione possum [illegible]
[illegible] Academiis [illegible]
[illegible] alia Academia [illegible]
[illegible] Academiis [illegible] referre [illegible]
[illegible] habere P.P. Leopoli Collegium [illegible]
[illegible] Theologiae [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] audivi. Ego [illegible]
Illmus et Rmus Cancellarius [illegible]
[illegible] Academiis [illegible]
[illegible]
Regni in Palatio [illegible] apud [illegible]
[illegible] ob [illegible] negotia
[illegible]

~~847~~

Reddidimus Obsequia nrã Illmo Episcopo Regni et nostras eguimus necessitates Rndi
 visse apud se Jesuitas et libentiũs loquitur quod plenissimam fecisse postquam accepisset
 pro partibus suis Academiae staturum professus est multisque charisse pro eadem defendenda In [illegible]
 Commissionis Scire se oĩa [illegible] in Contrarium [illegible] [illegible] tamen quae egit de favore
 et observantia sibi exhibita
 Revertentes ad Illmum Castellanum [illegible] non offendimus ex itinere in quo illi occurre-
 ramus rediimus cum eodem Illmo multus de his rebus Senatus et plane gessimus
 a Jesuitis informatos esse asseruit sua opera aliquos melius informatos. Examine
 esse [illegible] in hac causa deratiorem [illegible] Omnes eos movere
 lapidem in sua intentione promovenda. Unde dicimus fraudibus etiam agere
 [illegible] illis quos sibi minus faventes sciunt dicunt se nihil curare in
 Comitiis in fariis aut spatio recusantes maxime appetere dicam Academiam
 [illegible] quorum audientia per eum quod [illegible] hodie. (Ob Dei quid sit futurus)
 In Senatu attendimus dum [illegible] Supervenientes Illmi Dni Palatinus Calissiensis et
 nos vidit [illegible] habetisne aliquid ex [illegible] Rma Dns Piaseczynski qui
 Jesuitis erat contrarius nunc iam plane est alteratus et plurimum aliis quod secũ
 Referendar Regni Illmus Dr Joannes Sobieski quem aliquantes volentes adire
 poteramus. Agnovit statim et porrecta dextera humaniter nos salutavit. Rmus nec torvo oculo aspexerat [illegible] nos
 Ex audientia nihil. Coepit sessio a conjunctionibus quas milites faciebant
 ad prandium descendimus) horâ ferê 2 post meridiem
 Cavellensis et Illmo Rndo Dño Lezynski c.c. Jesuitarum vires obtulimus, qui a prima lectione
 de Eufrate dedit similitudinem in quo submersum dux quidam [illegible] noluit
 in multos rivos eundem deduxit. et alvei. Addidit exemplũ de [illegible]
 nunc, quod [illegible] permittat. Deducere de juramento ex postfacto [illegible] Afferebat eu Regulam Juris [illegible]
 [illegible] interpretatio aliud nihil certum est futurum. [illegible] Jesuitici nos nostras
 [illegible] obtulit nobis duo exemplaria Reni Jesuitici. Quindam Academici quod post
 ipsi. Jesuitas Abstiter hic est, Ondant Academici [illegible]. Erediorem novos Academos.
 fieri impedire ad 4o milliarie. Eredwach novos Academus. [illegible] ac dicunt quod requi
 Dnus Zawada dixit, se studio in hypocausto venisse et [illegible] primum Varsoviam
 [illegible] sed ea quod [illegible] Bieren [illegible] Jesuitis contulerat et
 venit. Oẽs nobis referunt de ingenti sollicitudine Jesuitas [illegible] Academiae. [illegible] ad illos suspirimus.
 plane jam Certa et [illegible] et re erigenda Academiae. [illegible] exclusit Senatulo [illegible]
 et prandijs ascendimus illico sed. oẽs fuerunt [illegible] jubentur ergo oẽs excepto Senat.
 Jussi exire et [illegible] nuntij [illegible] Cassubijo vocatus alii oẽs
 toribus exire Quod ubi factum [illegible] Indicari sibi a deputatis
 [illegible] manserunt. Causa agitabatur quod dux Boguslaus [illegible] in sua
 religionis ministro [illegible] fecerit. Nazovitae instabant [illegible] Calvinianos decreverunt
 ducatu ut fieri, urgebant fieri Constitutionem, [illegible] et publicam [illegible]
 et antiqua Statuta ad executionem deducerentur et [illegible] [illegible]
 [illegible] acatholicis exercitium fieri Varsoviae. [illegible] 847
 poena infamiae
 15 [illegible] mane [illegible] Illmum Castellanum [illegible] [illegible] indicabat
 apud regem nobis [illegible] horâ 6. matutina nihil [illegible] effectum
 In Antecamera Regis. Palatinus [illegible] quomodo valeamus [illegible]
 [illegible] Cracoviensis quam Constitutionem procuratis pessimé et periculosissime
 [illegible] nihil in illa est de Academia [illegible] [illegible] excusare quod
 [illegible] quosdam ex [illegible] et [illegible] fuit [illegible] Resd. At illi nos
 nihil [illegible] habent [illegible] dixi [illegible] agitatur est [illegible] de Dño [illegible]
 [illegible] Resd. [illegible] in sessionibus aliquot [illegible] nobis [illegible] precatus est [illegible]
 [illegible] Illmi Russiae Palatinus [illegible] humanitate humanior
 In [illegible] Statione [illegible] Varsoviensis
 [illegible] [illegible] et hoc ipsum [illegible] [illegible] oẽs [illegible] de [illegible]
 Hac die [illegible] [illegible] felici electione novi Principis ~~847~~.

Civem vestro nom. et advoc. in Collegio Leopolien. (margin)

D[omi]ni Koczankowicz rediit qui ad Cancellariam Regni vocatus fuerit et de [illegible] Civitatis Leopolien. inquisiverit [illegible] velint. [illegible] Mti [illegible] habeo. Ab D[omi]no [illegible]owski non [illegible] pelyt? [illegible] Civitatem [illegible] requisivit [illegible] [illegible] Cancellarius [illegible] [illegible] nuncium nos [illegible] quod ista, satis est quod primores Civitatis [illegible] [illegible] et [illegible] attendat. [illegible] Jesuitis ~~[illegible]~~ crebris ad se recursibus [illegible] et [illegible] Quod literas [illegible] [illegible] [illegible] satis [illegible] [illegible] passus est. [illegible] [illegible] alias nobis [illegible] [illegible] Rectoris Leopolien.

D[ominus] [illegible] respondit nobis Quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Academiam eundem precarium [illegible] [illegible] [illegible] hesterna die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] re velit. Ego dicam vobis [illegible] et desiit dixi Quod Academici non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] privilegiorum [illegible] dixi ego [illegible] [illegible] [illegible] privilegium [illegible] Roman [illegible] ibi vobis contradicent [illegible] [illegible] interea abiit [illegible] declarat. [illegible] in Causa quid concedendum [illegible] Academiae.

Jesuitis quidam ignorantiae [illegible] (margin)

[illegible] [illegible] R[everendissi]mo D[omi]no [illegible] Brudzyński [illegible] occasionata [illegible] Cathedralis [illegible] [illegible] et R. D. [illegible] maximus hostis [illegible] Regni Cancellarius commemorandi et quae sunt [illegible] in Academia gesta fuerunt. [illegible] et [illegible] fit mentio. [illegible] [illegible] e Societate Jesu [illegible] de Commissione in Academia facta mentione [illegible] intellecta [illegible] Academiae [illegible] [illegible] liberam [illegible] [illegible] Civitatem [illegible] [illegible] nos etiam [illegible] debebimus ad hoc Brudzyński [illegible] de his [illegible] sed [illegible] post centum annos habebitur sub dubio ~~[illegible]~~ [illegible] Academicis [illegible] [illegible] [illegible] ad Caput de Commissione [illegible] Cleri per [illegible] [illegible]. Dixit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debebant agere [illegible] [illegible] [illegible]. Sed de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Saeculares [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Varsoniis [illegible] quis illorum? [illegible] [illegible] pro fide Catholica [illegible] quod [illegible] D[omi]nus [illegible] egregie pro fide Catholica [illegible] [illegible] in [illegible] Boguslavi [illegible] Attendimus in Senatu [illegible] [illegible] [illegible] in perorantem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod nollet consentire in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Zaleski [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] haberet [illegible] [illegible] in D[omi]no Zaleski [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Smolensenses [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] RR. Jesuitis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad nos [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et Academiam [illegible] apud [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] D. Koczankowicz rediit [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] Commissione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nominatim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cathedralis [illegible] (margin)

[illegible] parent et imprimere satagant [illegible] [illegible] nos D. Dalewski et [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Leopoli [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] D. Koczankowicz et de [illegible] [illegible] [illegible] apud nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quale habeamus quaesivit (Dissentiam illi apud nos [illegible] [illegible] humaniter dimiss[illegible]

16 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adivit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Academia [illegible] et ad se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sua Academia refert quomodo se expedierit Chełmen[sis] Ep[iscop]us et quod [illegible] Ego quidem [illegible] fui; sed [illegible] excepto uno Ep[iscop]o consenserint in [illegible] [illegible] Academiae Leopoliensis in sua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Palatinus [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligit et quod Jesuitae responderit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] beneficiis, et [illegible] obligatum [illegible] posse nisi [illegible] Academia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est commendaturus [illegible] [illegible] Jesuitae apud [illegible] [illegible] [illegible] Castellanus [illegible] [illegible] nobis et quomodo illos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post in Senatu [illegible] [illegible] fieri [illegible] posse [illegible] illi Leopolien. Academiam habeant Academiam bene [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Eur (margin)

[illegible] (margin)

12 Junij Summo mane Illmus Dnus Judex Ducatus Samogitiae Veleszka nos invisit et filium commendavit. eadem instanti literas scripsimus ad Spm Illustrissimo omnes

Relatio Ser. habuit frequentissimo Senatu et Nuncijs. Duxerunt Ductores exercitus Lituani, ambulabant multum praecedentes. hos sequebantur vexilla 70. et insigniores captivi.

12 reliqua multitudo in area stabat. Illmus D. Regni Pacovius Ductor praefatus aliqua posse reddebantur vera Illa. Illmus D. Kurpatowicz Relationem

faciebat totius rei gestae. Dixit quod illis gratiosissime. Ductores Exercitus Lituani Pr. Lentowsky retulit quod audivit apud Cancellarium Regni et Jesuitas refutabat se de via Academiae nec

13 Junij Lituanici Jurati militia cum suis ductoribus praesentat trophaea Reipublicae Palatinos Moschos et 180. Signa. Serentos captivos gregarios

12 Palatinus Terrae Russiae de Chowarsko fuit 70 Signa et duos majores. et alios captivos SRM in hoc bello praesentavit

Scriba ductorum, et alios captivos. nos fefellit licet fuerat promissa pro frequentissimam

Dum praestolamur audientiam ea nos fefellit licet fuerat promissa pro frequentissimam nobis Procancellarium. Interim supervenit Rus D. Przybylski agnoscit confirmat:

nobis Procancellarium Interim supervenit collegium Bialo nostri submittemus

hec indicat nobis quod amittemus breui Collegium Bialo nostri submittemus Professores in

Professores Dixi quod literas acceperit Academia ne mittantur duo Professores

Rus Przybylski me ego Viales 90 florenos dedi et duos Professores. gratias dixit

commode possint durante. Promisit Rationes Jesuitarum nobis se daturum

Perillustris et Rus D. Jaworniski retulit nobis quomodo 15 ferè Senatores fuerunt

legentes Jesuitarum Rxes admonuerint in ultima Rae (Gratulatur Societas Deo

quod ea educatione et disciplina multos videat in Senatu) Superbiam

Subinnuxitque Rus Ptorensis post Legatum Academicum vacare ultimam

Ita est omnino postquam Academiae per Polonam cadit

Tandem numerosum habuit Sigismundi Stephanum ea ultima cum superest ea

domo Jagielonica. modernus Serenissimus Rex sine spe ullius prolis

Quidem etiam nobis indicavit intentionem Zamoscensium hic jeiunare Confirmationem

horam aperuit Ideo eas procurare Quia verentur ne omnes Jesuitas quae gratis

docent accersat ne ea primo proculio impendat.

Adjungimus Dn Vericiskym Sendominensem et habere possimus copias Constitutionis rae

Securitatis Vobis Curam commisit. enim sumus in Dno Dorembski quod ibi aliquod

praeeminenterunt Consules Lublini Cyrus et Zoparchi quod quicunque in tumultu occisus

fuerit impune esse. qui vero capti fuerint a Studiosis resultat R. D. Rectori Sendomirensem

temere. Sed eum non offendimus Renunciamus de hoc pro

Adjungimus Dn Chrapowicki Sacramentum Smolensensem offerimus nobis Conceptae

judiciosa clausulae. Adijmus Dn Lubowiecki cum Dno Liczki Idem

Constitutionis copias promisit se daturum. Quidam consilium dedit ut

taceremus apud Dn Chrzastowski Pieniarzek. Sed hac die furestrae

Dno Judici Vrelunensi in folio descriptam dedimus.

Perillustris D. Dembinski C.C. retulit nobis paucos esse fautores Universitatis Academiae

mis via aliquos stare pro Academia. Praeterea Jesuitas hic habeant Spm

rilegium a SRM et Consensum a summo pontifice non requirere consensum

Rpis. idem dixit Dn Chrzastowski. Hos in Conventionem impressam esse

supplicationem monstravit. de Consensu et Bulla Papae dixiq nec a certis

dore Tum ille Sed videte per Deum quod non evincetur. Quidam Schismatici Leopoli

emit Certe nullibi hora pro fundanda Schismatica Academia debent opus

SS. Generose Zadimus Hoc certe eos oper. nunc in Polonia quietissime clamant

Schismatici Kuyouam habuerunt Academiam cum quidem sustinent illius Schismatici Collegium

gia pro Studijs ad Rhetoricam et Philosophiam in Philosophia et Theologia Lublini. Sed et illi Academiam in Polonia

ledere nisi ut promoveant dixit ille meo et alij Academiam vestram hoc

velij erunt fundare medium

voluit. Audiuy Kemirow talem et Professores Acad. Crac. reperiri nisi vide
dici et esse prodetor. Cum ille Jesuitis voluit ut ostenderetur illis quod de ju
lemus nemo possit fundare Academiam. Id sub jur. esse [illegible]
dicatis Varsaviensi et Posnaniensi Academiis. Tamen tandem fecit [illegible]
illi de facto [illegible] et Vos debebitis coram Sua cum illis agere [illegible]
re ad Comitia Tum scholas mere pertineant ad Suos. Id de Academiis
d. [illegible] Curare. Quia jur patronatus spectet ad Stan Reip. Non esse apud nos
facultates quas Cursu [illegible] Reip. tantum denunciamus. Illi faciant pro
arbitrio suo.
Conjiciamus ex his sermonibus Patres aliam viam velle ingredi Regno relinquere [illegible]
sensum Reip. et a solo Privilegio cum Regni [illegible] velle erigere Academiam
ut nos in libera habent. etiam nolentes. Vel doleo et pauden [illegible]
D. Koraiski Civis Leopoliensis necnon [illegible] Brzeziniecki [illegible] pro [illegible]
traditurus novae huius Academiae erectioni
14 [illegible] Veadislaus Sendomiriensis Cum Copiis a nobis concepto Constitutionis [illegible]
pro Academiae Professoribus dictis et factis Quod [illegible] per Jesuitas permansit. Et [illegible]
pro Academiae [illegible] Calhedrae [illegible] ad alias [illegible] Leopolienses [illegible]
qui ad [illegible] et [illegible] [illegible] Jesuitis et habeant Academiam [illegible]
impedimentis [illegible] magis [illegible] disputare fore aemulationem familiis [illegible]
multo maior est futurum [illegible] Constitutionem Anni 1635 [illegible]
[illegible]. Quia decreant ad [illegible] post multas Controversias plenas [illegible]
Ille non etiam confirmant Cancellarius
[illegible] est a nobis ad aliud tempus
[illegible] ad Judicem Vielunensem et illi Copias nostras tradidimus [illegible]
et ibi alia postulata [illegible] inservient
[illegible] Lisski Miles his [illegible] hodie [illegible] Vidi ego Copias apud [illegible]
[illegible] Consultationem. Petimus Ubinam? In [illegible] [illegible]
Crac. [illegible] [illegible] [illegible] publicas [illegible] Consulit. Crac. et [illegible]
qui Marsalkus Regni [illegible] et ad executionem deducatur, ad [illegible] referendo. [illegible]
[illegible] persistimus et ad [illegible] [illegible] Privilegia [illegible] et quae in [illegible]
[illegible] Illmi [illegible] his Comprehendi etiam Privilegia [illegible]
[illegible] dixerunt [illegible] Sibi ergo parati in Senatu [illegible]
[illegible] Leopoli [illegible]. [illegible] Academiae Crac. [illegible] ego [illegible]
[illegible] fuerunt [illegible] Academiae et [illegible] Collegium
[illegible] nisi Quod Jesuitae [illegible] possint esse Academici et [illegible] [illegible]
jam fuit [illegible]. Quid ergo novam volunt erigere Academiam. [illegible] debiles [illegible]
[illegible] esse fundamentum. Sed et nos parati erimus [illegible]
et [illegible] dicendi in Senatu [illegible].
[illegible] et occasio dicendi in [illegible] [illegible]
[illegible] Libertatem a [illegible] bene [illegible] libere esse similiter [illegible]
[illegible] vellent enim [illegible] libere esse [illegible] Ratione
[illegible] Constitutione [illegible] disparem esse Rationem
[illegible] nos et preces et labores [illegible] [illegible]
[illegible] Gembicki [illegible] [illegible] [illegible] similes [illegible]
[illegible] exemplar [illegible].
[illegible] et [illegible] exponimus quod [illegible] [illegible]
[illegible] Lincensem et [illegible] exponimus [illegible] Constitutionis [illegible]
Academiae [illegible] exponimus Exemplar Concepto Constitutionis [illegible]
[illegible] nt [illegible] integri [illegible] Jesuitis [illegible] [illegible] esse [illegible]
[illegible] Kuszewicz [illegible] Privilegium [illegible] Cancellarius [illegible] Crac. et [illegible]
[illegible] [illegible] nihil de Jesuitis et [illegible]
nobiscum [illegible] Quod nobis [illegible] Cancellario Regni [illegible]
[illegible] Kuszewicz [illegible] [illegible] egit Cum [illegible] 2° et Privilegium [illegible]
ut [illegible] Jesuitas Professores in Academia Crac. [illegible]
[illegible] Academia in Collegio Societatis erigenda

1632
[illegible] Porzi[illegible]
[illegible]
[illegible] Quid
[illegible] ante
debeat inter
[illegible]
at Senatu
a 1648

N.B.
Valent
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

~~905~~

In Collegio maius detinentur In quo Succameni Gostrenii Sine sua Ill. [illegible] Posedowin. Palatinus et [illegible] confirmandis pro [illegible] Rex. [illegible] [illegible] [illegible] erigendis novi Academiae [illegible] in suo loco D. Skrzynski Domini [illegible] audivi [illegible] Jesuitas [illegible] a loco [illegible] contradicam [illegible] Conversatione cum Cyrus de Lapide [illegible] [illegible] confirmationem [illegible] Academiae [illegible] et [illegible] Academiae Cracoviensis

Illmi et Rmi [illegible] Palatinus Posnaniae Russiae et Lithuaniae [illegible] Regem et Senatum pro deliberando expeditionem de Successore de Solvendo stipendio et quod hodie expectat ad Consilium [illegible] [illegible] [illegible] deliberare

9 Junij Sessio fuit apud Rmum Cancellarium Regni ex [illegible] et [illegible] nostris Capitulantibus commendamus [illegible] Cracovienses dixerunt [illegible] [illegible] pro Academia Cracoviensi [illegible] conservanda

Dominus Kurnos[illegible] Collegium in quo multa Collegia Jesuitas appellare [illegible] Jesuitas 3 [illegible] cum Kisierowski [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] libellos [illegible] promovendae [illegible] Academiae [illegible] [illegible] fuit mentio Kurnij quidam Chelmensis alter pro [illegible] Zamoscensis [illegible] postulatio [illegible] Cracoviensi Academiae ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] nemo reclamavit

Exhibitum longum tempus postulatis [illegible] Lithuaniae et [illegible] Castellani Sendomiriensis et Cracoviensis [illegible] [illegible] [illegible] a Rege monitus ad finem [illegible] Senatorium [illegible] representationem [illegible] dies solverunt collegium et Remp. cum Smo Rege [illegible]

In Curia Archiepiscopi Gnesnensis Grosz [illegible] Orichovius [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Rohorski [illegible] [illegible] Marschallum et directorem fuisse [illegible] (vel decretum [illegible]) [illegible] [illegible] est ac in Comitiis [illegible] quod [illegible] [illegible] nullus districtus esse [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] Russiae nullus [illegible] [illegible] Archiepiscopi [illegible] et Senatus [illegible] Palatinatus [illegible] fuisse a [illegible] Castellanum Russiae. [illegible] [illegible] Comitiis in [illegible] Generali Supplicationem quatenus vigore Constitutionis [illegible] promoveretur Academia Leopoliensis [illegible] eadem [illegible] promoveretur [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] Bono nostro [illegible] erat [illegible] [illegible] [illegible] obtinuissent potentiam vigilantiam favores [illegible] [illegible] [illegible] in effectum deducenda Constitutionem pro [illegible] [illegible]

Dominus Kurnicz noster Judicium [illegible] et [illegible] audientiam de [illegible] [illegible] refert nobis Jesuitas [illegible] quod [illegible] Senatu [illegible] [illegible] Leopoliensis [illegible] [illegible] [illegible] Academiae [illegible] nullus [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] [illegible] pro parte [illegible] demonstrare. [illegible] [illegible] [illegible] Academiae Leopoliensis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in Collegio Kurnicz à [illegible] reclamatum fuisse quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cracoviensis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Zamoscensi [illegible] Sendomiriensis [illegible] Collegium Kurnicz [illegible] [illegible] [illegible] à Zamoscio Palatino [illegible] [illegible]

849 ~~839~~

Illustrissimus homines [illegible] quod confirmationem [illegible] proximo ad 16 Lenczicii [illegible]
[illegible] nova erigatur Academia Lublini se nescire, velle agere cum [illegible]
[illegible] essent novis [illegible]. Attendum [illegible] et [illegible]
non [illegible]. [illegible] pro Judicio [illegible] Marchio [illegible]
[illegible] dato super [illegible] [illegible] aliud quod convenit [illegible]
~~Sabbato~~ [illegible] Illustrissimi Palatini a nobis stetisse [illegible]
[illegible] et invidere modo [illegible] privilegiis Academiis. [illegible]
pro utraque parte: [illegible] nihil est in [illegible] nisi [illegible]
[illegible] [illegible] polski [illegible] dali swoie [illegible]. [illegible]
cognosci [illegible] Medicinae [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
[illegible] Academiae in Jure et Medicina [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] magnam pro [illegible] quidquid haberet et [illegible]
[illegible] esse magnam Cancellarius [illegible] et multos ex [illegible]
Academia quod [illegible] hoc loco [illegible] Quod [illegible]
[illegible] Chelmensis ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] Rosl. a Clero 5 millionum [illegible] Xiezki [illegible] via nobis
11 [illegible] nuncius sollicitus [illegible] est Academia [illegible]
ut [illegible]
Jako Akademiey [illegible] wedle dawnych praw od Kazimierzych [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] patronaty Rzeczypospolitey należy [illegible]
Akademiy w Koronie de novo erigere niegdzie [illegible]
[illegible] praw takze Akademiey bez pozwolenia calej Rzeczypospolitej
[illegible] [illegible] literas [illegible] et [illegible] salutare [illegible]
[illegible] Davidson [illegible] [illegible] quos se [illegible]
[illegible] [illegible] et Jesuitas [illegible]
[illegible] Regis [illegible] non [illegible]
[illegible] Ludovicus [illegible] qui expressit Gallo [illegible] Causam [illegible]
[illegible] [illegible] Pater [illegible] docere nec in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Quia [illegible] studio [illegible]
ipsos [illegible] excellentia ingenia. [illegible] et ipsi multiplicatis tot Collegiis [illegible]
ad Academia egregias indoles [illegible] Academiis in Synodo [illegible]
suscipere [illegible] possunt. | Commendavi ego [illegible] a diabolo [illegible]
[illegible] Jesuitis. [illegible] [illegible]
Vice Cancellarius [illegible] Sed [illegible] offendimus [illegible] ipse non [illegible]
In Synodo literas reddimus attendimus
in [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible] Academiae
[illegible] [illegible] nihil [illegible] non conclusum
[illegible] [illegible] Academiis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Academiis [illegible] audientiam habere apud [illegible]
12 [illegible] Vice Cancellarius et [illegible] [illegible] expeditus. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] se Regi [illegible] [illegible] futura et post [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante sessionem
[illegible] et [illegible] Sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agnovit et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
velit [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] quicquid illo [illegible] singularem [illegible] 12 [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] de [illegible] [illegible] Leopoli apud [illegible]
[illegible] et ne nova Academia [illegible]
[illegible] [illegible]

Academiae firmatam esse Statutis regni et multis Constitutionibus

distinctis Veneratur Regni [illegible] plenis apud eum Statutis [illegible]

videm discurrentem audivimus de modo [illegible] [illegible]. Illam quod [illegible] sit [illegible]

Regestro A° 1658 contra Arrianos statui Constitutio ut si qui ad eas [illegible]

Salvae illis sint omnia bona [illegible] [illegible] illi ad Reformatam religionem [illegible]

[illegible] [illegible] Zaleski et alij [illegible] contra Dembicki contradictionem in hoc [illegible]

Justi [illegible] Radivili [illegible] [illegible] loco contra Legem. [illegible] cum [illegible] [illegible]

et contra [illegible] [illegible] Marschallus Regni. rogat posse fieri [illegible] illo tempore. [illegible]

Sola Ludovici media

Apud [illegible] posremum audivimus Nuncij quendam [illegible] [illegible] ad [illegible].

Apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et vel [illegible] vel e [illegible]

Sub[illegible] se Consentire ea conditione ut Regestro [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Processio solemnis in qua [illegible] ferebantur a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

der incessit Regina [illegible] delata est [illegible] [illegible] solemnizavit et [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] B° Virginis in nova Civitate.

A prandio adivimus [illegible] [illegible] Castellanum [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ut convivia celebrantur

[illegible] Judicis [illegible] [illegible] [illegible] illi [illegible] Academicam ne intersit [illegible]

et si [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ille autem

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mittendos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Regationem Sobieski [illegible] [illegible] se [illegible] a [illegible] [illegible] quae ubi recepit Colle

[illegible] S. Joannis [illegible] se [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] sibi [illegible] in

[illegible] [illegible] esse dixit. [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]

hoc belli periculo. Si in Academia haberentur ea [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nova Academia Leopoli erigatur [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] privilegium Jagiellonis [illegible]. et ut bona [illegible] militaribus [illegible]

[illegible] [illegible] privilegium Jagiellonis [illegible] Summum Pontificem Scriptas [illegible]

liberentur [illegible] S. R. M. literas legisse ad Summum Pontificem et confirmationem [illegible] [illegible] si quid potero

[illegible] [illegible] [illegible] Leopoliensi promotionem et erectionem.

[illegible] operam

[illegible] [illegible] adivimus [illegible] [illegible] post salutationem et [illegible] dixit [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quod [illegible] [illegible] [illegible] non haberent Leopoli [illegible] [illegible] Studia habere at

[illegible] ne haberent [illegible] Tum ille [illegible] [illegible] in hoc Conventu [illegible] [illegible]

Theologiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nemo unquam [illegible] Theologus [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 13 annis [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Studui sub [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] multa semper sine fine. [illegible] [illegible] vita quam [illegible] vixit

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illo [illegible] [illegible] at [illegible] [illegible] [illegible] Theologia [illegible] [illegible]

illam [illegible] [illegible] est [illegible] at aliter apud nos. Theologia [illegible] [illegible]. ideo in

Studia [illegible] [illegible] et nemo [illegible] [illegible]. at Theologia [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] exemplo uno [illegible] [illegible] Vespertina

Leopoli tandem humanitate summa [illegible] [illegible] [illegible]

16 Adivimus [illegible] [illegible] [illegible] Chelmensem [illegible] [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] discursus et inter

[illegible] patienter audivit. at [illegible] [illegible] pro honore sibi exhibito [illegible]

[illegible] Constitutionum Regni et [illegible] 1635 legit. [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] erigendae Academiae Leopoli in Collegio Societ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Academias esse in Regno sicut in Italia [illegible] ex quo ego [illegible] [illegible] [illegible]

Academiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Academiam [illegible] ad alios [illegible]. et illos [illegible]

ex loco meo [illegible] concedam erigi hanc Academiam

[illegible] nobis [illegible].

[illegible] [illegible] Castellanum [illegible] [illegible] audientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] est [illegible] [illegible] loco solito

906

Illmus Epus Przemysliensis [illegible] [illegible] wolsium
Capitaneum [illegible] Donhoffium rogavit ut nos illi recommendaremus [illegible]
petitis et Ill.m nos commendet et audientiam pareat. Affert Rev. [illegible]
nec scheve etiam [illegible] audire sine Cancellario. Expectamus [illegible]
horis antemeridianis et nihil fit ea hac audientia.

Interim confirmant Senatores Rumor de Confederatione [illegible] Zandowsky [illegible]
quo [illegible] ultra Castellaniis [illegible] clodij in [illegible]. Et addidit [illegible]
assignationes factas. Dum [illegible] Capita [illegible] multis Commendantur et [illegible]
solicitent. Dudum minantur Epo [illegible] et [illegible] Marschalli quod eos [illegible]
cum Gobchoviniis [illegible] in Senatu post [illegible] et varia [illegible] exceptis
[illegible] [illegible] aliud [illegible] nos expectat et quod [illegible] si non [illegible]
falsa [illegible] interpretabantur ea quod nobis [illegible] mandata

[illegible] Zamoscensis refert nobis ut Jesuitis cum illo agerent et quod [illegible]
illis considerare [illegible] post multa [illegible] nobis [illegible] a [illegible]
et si nobis dixerint quod hoc fiat cum [illegible] nos desisteremus. Dixit illis
hoc [illegible] apud vos [illegible] apud nos [illegible] sine [illegible] nihil potest [illegible]
esse. [illegible] illi [illegible] Consilium [illegible] Concordia [illegible] nobis
vobis cum Jesuitis [illegible] et nunc [illegible] vel [illegible]
[illegible] cum Jesuitis.

Quod [illegible] [illegible] Rev. D. Sarhowicz et Wlodkowic. [illegible] Rev.
olim [illegible] Danlowski [illegible] [illegible] quos monet Rev. D. Tomberski [illegible]

[illegible] in Senatu [illegible] [illegible] exceptis [illegible] de Jure Regulis
[illegible] [illegible] [illegible] Castellanorum (Suidey [illegible]
Dn. Zamadu [illegible] [illegible] et [illegible] qui Marschalli
[illegible] Palatinos [illegible] legisse [illegible] et [illegible] legisse.
respondit se nihil scire de illa nec illam legisse.

Illmus Dnus Vicecancellarius [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible]
[illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] refertur nec [illegible] [illegible]
quod SRM DC. habuisse [illegible] et [illegible] vel [illegible] esse. [illegible]
se [illegible] [illegible] et ad [illegible] rejiciebat. vel [illegible] ad [illegible]

Adijt Dn. Lomarski [illegible] an aliquid [illegible] [illegible] Capitaneum [illegible]
in [illegible] audiverit. Dixit se [illegible] fuisse apud [illegible] Jesuitis [illegible]
[illegible] ad in [illegible] ad quod [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] Confessarius Cancellarii [illegible] [illegible] Schismaticos ne [illegible]
[illegible] [illegible] volunt [illegible] nec unum verbum in hac [illegible]
[illegible] [illegible] nobis [illegible] Quod fecimus apud [illegible] Chelmensem
Lit. [illegible] illi [illegible]
et cum [illegible] [illegible] Castellani 1635.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] Collegia [illegible]
[illegible] nihil.

17 Vicecancellarium [illegible] Lituaniae [illegible] D. [illegible] [illegible] [illegible] post [illegible]
[illegible] suo [illegible] Castellanus [illegible] [illegible] filium Capitanei [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] excepit humaniter [illegible] si erit possibile [illegible]
Rev. D. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ad Collegium [illegible]
aliqui in Regem Culpam rejiciunt quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in Collegium [illegible] quod illum [illegible] admiserunt
et [illegible] [illegible] infamem [illegible] et in Senatu attendimus [illegible] et [illegible]
Adeundum cum Epo Chelmensi [illegible]
Tentatur [illegible] Cl. D. Piotrowski [illegible] gatione

9. Ae. gr. Vicecancellarium [illegible] et responsum [illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] Castellani [illegible] offendimus [illegible] Verent Commendaimus
Respondit [illegible] niezmierna Jezuicka Academia de religiose [illegible] et [illegible]
[illegible] ac Commissionis revocatoria [illegible] nec liberentur.
Koraiski [illegible] [illegible] et literas [illegible] Leopoliad habere
[illegible] [illegible] do Curaliari
[illegible] [illegible] et [illegible] expeditiones [illegible] Cl. [illegible]
[illegible] Doctorem [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] ferent
[illegible] dolore ne verbum posse dicere. [illegible] Vicecancellarij [illegible]
et an momentum [illegible] fecerit et habebat in mandatis [illegible] [illegible] [illegible]
Expeditius in Arce [illegible] fere media post 9. veniens [illegible] tandem vocavit [illegible] Vitam [illegible]
[illegible] in occasionem [illegible] nec memini. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] arbitros. Elegantissime [illegible] [illegible] de Commissione [illegible] exemplo
[illegible] [illegible] [illegible] Privilegia Acad. Conservari. [illegible] Vicecancellarius [illegible] Acad. [illegible] in [illegible]
precatus rogavit [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible] [illegible]~~ et S.R.M. vellet [illegible] [illegible] [illegible] suppeditavit et suppeditabit [illegible]
[illegible] Regis et S.R.M. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible]
[illegible] conservare [illegible] [illegible] magno expeditionis [illegible] S.R.M. [illegible]
[illegible] libenter [illegible] impressa [illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Chodkowski [illegible] impressa [illegible] [illegible] [illegible] Commissionem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et per [illegible] Kunos et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et per oes [illegible] [illegible] faciles [illegible] [illegible] reputatio Academiae
[illegible] minime dubitavi quin faciles [illegible] [illegible] mediante
[illegible] [illegible] curarum [illegible] apud Reginalem [illegible]
Summo mane Sacro audito [illegible] et per Virginem Cornuta. [illegible]
[illegible] Ludovico [illegible] et per [illegible] [illegible] interrogat [illegible]
[illegible] Strzelecki Castellani [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] apud S.R.M. Quod responsum! [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Vicecancellarius. [illegible] [illegible] de Privilegio quod
[illegible] [illegible] [illegible] Vicecancellarius. [illegible] [illegible] Plohowski [illegible] Academiae
[illegible] Jesuitis quid dixit. Hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est.
[illegible] pertinens [illegible] Rev. [illegible] [illegible] quod
Illi [illegible] [illegible] [illegible] jurabimus.
[illegible] [illegible] in audientiam habuimus apud S. Reginalem [illegible]. Elegantissime
[illegible] [illegible] [illegible] 12 [illegible] [illegible] duo [illegible] Magna [illegible] [illegible] et
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] duo [illegible] [illegible] et Ludovicum [illegible]
[illegible] quae [illegible] duo in [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] Lituaniam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Luminare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Academ.
[illegible] [illegible] [illegible] Vladislaus [illegible] [illegible] [illegible] Joannes
[illegible] [illegible] [illegible] suppellectili [illegible] fundavit [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Luminare [illegible] [illegible] [illegible] Academia. [illegible] Commissiones in Studiosos
[illegible] Ludovicum in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] S.R.M. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] duo [illegible] et [illegible] Academiae [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] gratulationem [illegible] [illegible] [illegible] Tandem [illegible]
[illegible] [illegible] quod suam reginalem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] S.R.M. [illegible] auscultabat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et Jesuitis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Brandeburgici residentis [illegible] nec [illegible] Studiosi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] interferemus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] homines [illegible] [illegible] Castellani
[illegible] [illegible] [illegible] Cracovia. [illegible] poterant ergo [illegible] Studiosi. [illegible]
[illegible] [illegible] 6 [illegible] Quia nec [illegible] quod [illegible]
[illegible] et facere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt.
[illegible] [illegible] est [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in nec [illegible] [illegible] [illegible] est

851
~~811~~

Utrique nostri tota nocte gemitu et afflictione valetudine [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sequenti die Consilium capere Ecclesiasticorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vellent subscriberet

Cum inter quaestiones ad R. Chawlicki Suffraganeum Leopoliensem et R. D. Skibicki [illegible]
qui haec apud Archiepiscopum Leopoliensem pro partibus nostris [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
Ad Senatus [illegible] et [illegible] [illegible] Palatinus de [illegible] [illegible] [illegible]
Lubomirski, esse jam Scriptum Castellanorum [illegible] nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facere [illegible] publice in [illegible] [illegible] [illegible]
se [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] Privilegium et illud [illegible]
[illegible] [illegible] ibi [illegible] potuit facere protestationem. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viam ingredimur. [illegible] hoc [illegible] ad [illegible]
[illegible]

Vicecancellario gratias agimus ~~quod~~ nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Skibicki [illegible] Cancellarii [illegible] Lucoviensis multa et pulcherrime [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] velle esse [illegible] Misericordiae [illegible] modo [illegible] [illegible] agere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Vespere D. [illegible] venit [illegible] nobis de [illegible] [illegible] Leopoliensi quod [illegible]
nos informare in aliquot [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esse apud [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Suam, [illegible] [illegible] cum [illegible] in [illegible] ad [illegible] Maiorem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] et nos simul in [illegible] [illegible]
in Lesno ad Secretarium Regis [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nos quod [illegible] Studia [illegible] [illegible] in Academia [illegible] [illegible]
Causam et quod a R. D. Josephovicz litteras acceperit in quibus [illegible] [illegible]
[illegible] Leopoli.
Salutavi [illegible] [illegible] [illegible] 15 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Capitaneum ad quod nos [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] ipso [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] post eos [illegible] Salutavi nos [illegible]
Singulari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et Quod
Gratias agit [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] Quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Leopoli Academiae [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] nos [illegible] pro [illegible] ad [illegible] aliter [illegible]
[illegible] personis. Quod et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis Quod
Capellani [illegible], Religiosi S. [illegible] de Observantia [illegible] [illegible] sua Academia
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] impressas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] 60 [illegible]
In Senatu attendimus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Vespere venit R. P. Rudnicki [illegible] et quod velit [illegible] [illegible]
apud [illegible] Quia non satisfacit obligationi [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]
In [illegible] [illegible] [illegible] Salutavi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] singularem
[illegible] respondit. [illegible] nas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible]
Familiaris Illmi Dni Vicecancellarii refert nobis Quod [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] Academiam [illegible] litteras obtinuerimus in quibus quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] dati [illegible] [illegible] Vicecancellarii [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] R. P. Josaphat in [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] (Si non [illegible])
[illegible] [illegible] [illegible] et Academiam [illegible]

Lituanici Rebus Compendium ductu exercitus Illmi Sapieha Palatini Vilnensis ordine
Anno 1660 M. Lituanico exercitu [illegible] principibus. Komorowio Polubinio Oginskio in Curlan
dia [illegible] aliquot et [illegible] 30 equit. [illegible]
[illegible] Brandeburgicis 1000. Volodkiewicz [illegible] Judycki [illegible]
[illegible] Gedianys [illegible] quarum, [illegible] Vindavam Doblinam [illegible]
vam recuperavit. Gubernium Lituanum [illegible] Lituaniae dux Radziwil
exercitu Brandeburgico cum regiis [illegible]. [illegible] Komorowio [illegible]
[illegible] ad deditionem compulit [illegible] [illegible] Castrum [illegible] ab
Galdyngam [illegible] Colonellum et Semigaliam tendentem Rigam versus [illegible]
[illegible]

852

Moschi a Polocko venientes Brestense fortalitium occuparunt cum Chovansko
unde [illegible] ex Curlandia [illegible] se [illegible] Lidensis districtus ductore
Cunczewicio [illegible] Castellano et Joanne Kuck [illegible] Skepani invasores
veniebat Komorio ad exercitum ductorum [illegible] captivos [illegible] et [illegible] 300 et al
quot cum milite non satisfacto [illegible] intra Chovanscius [illegible] Brestense fortalitio
[illegible]
Chovanscius ut intellexit exercitum Lituanicum ex Curlandia in Podlachiam [illegible]
[illegible] Brestam [illegible] bene munitum facile intercipi posse in eandem Podlachiam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Komorio [illegible] innovit
[illegible] relictis [illegible] formis [illegible] Lachowicios contendit
[illegible] Chovanscius [illegible] Brestam versus et Sloninensis [illegible] respersis
Interim Byrkovia [illegible] sanguine [illegible] et conditionis [illegible]
8 [illegible] [illegible] aliis in captivitatem ducti.
[illegible] providentia Dei et Regis [illegible] Palatini Russiae ad corrigendum
[illegible] Commissarius Palatini Brestensis et [illegible] Kiewdey [illegible]
se cum Lituanis. Cum interim [illegible] [illegible] Solum stipendia [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] Likni [illegible] [illegible] [illegible] Joannes Gembicki [illegible] plurimi [illegible]
Palatinus [illegible] ad Consilium [illegible] et ablegato [illegible] exercitus [illegible]
[illegible] exercitum Lituanicum [illegible] [illegible] Chovanscius et [illegible] per
[illegible] qui [illegible] Bugum [illegible] Tribuny Rzeczicas
[illegible] Lachowicios [illegible] magna parte exercitus per [illegible]
[illegible] parabat [illegible] [illegible] Regis exercitu nec dum unito magnam
[illegible] [illegible] [illegible] diviso Regis exercitu Lituaniae Sapieha et Regni Czar
[illegible] qui [illegible] promonisset Ductores quippe Lituaniae Sapieha et Regni Czarnecius
in [illegible] cladem [illegible] eodem tendebant 27. Junii ad Sloninum [illegible] cladis super
[illegible] diversis itineribus eodem [illegible] 20 [illegible] quidem [illegible]
[illegible] Chovanscium feliciter fudit [illegible] quibus [illegible] liberum mansit. Eadem die [illegible]
[illegible] qua quidem [illegible] Sloniminum ab hoste [illegible] ad [illegible] districtus [illegible]
[illegible] in profligandis [illegible] Moschis [illegible] delevit. Sequenti die [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] internecione [illegible] Chovanscius aliquot [illegible]
[illegible] quos Komorio [illegible] custodiam Chovanscius [illegible] de hoste [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] primum [illegible] Polonkam [illegible] informantes de hoste [illegible] hoste ad
[illegible] dum [illegible] ductor ad Polonkam [illegible] vesperi simul convenimus [illegible]
non [illegible] distante Czarnecio qui [illegible] et [illegible] SS. Petri et Pauli. [illegible]
[illegible] milliaria pernoctante Feria 2 in [illegible] hostis nostros in hora in
[illegible] ad Polonkam ordinata acie [illegible] [illegible] quod maiorem partem exer
[illegible] ordine. [illegible] fuit illi [illegible] in formam Lunae. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad nos [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] maiorem campum haberemus et hostem [illegible] ad Cornu dextrum Illmi Palatini
[illegible] [illegible] maiorem [illegible] B. Josaphat Martyris. ad Cornu dextro Cornu [illegible]
[illegible] sub [illegible] fronte Regii exercitus [illegible] et [illegible]
Russis et cum ipsa [illegible] post explosionem [illegible] reliquo [illegible]
Czarneci [illegible] N. D. Lituanis [illegible] [illegible] est. [illegible] nihil [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] Chovanscius robur [illegible] aliquot milliaria fugit [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] amissam videns [illegible] Chovanscius ab [illegible]
[illegible] die [illegible] Lachowicios ad [illegible] properavit quem [illegible] Chovanscius [illegible]
[illegible] ad Lachowicios [illegible] meridiem. Peditibus Chovanscius Czarnecium [illegible]
[illegible] ab hora 8. ad primam post [illegible] adductis [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] in [illegible] diu se defendit. [illegible] Castrensis hostis [illegible] liberavit. ad quem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multi [illegible] captivi liberati [illegible] in sylvas
[illegible]. In [illegible] Lachowicios [illegible] relinquens Chovanscius [illegible]

obsidens [illegible] est. Sic Lachowicia ab obsidione liberata est. Multi [illegible]
stris periere, et comparata [illegible] [illegible] [illegible] solatio et [illegible]
Signa et Captivi notabiliores in Junio in sequenti S. R. M. [illegible] [illegible]
festinantes [illegible] [illegible] hostem Lipnicij et Swidow [illegible] [illegible] [illegible]
occuparunt Palatinum et [illegible] Moschos [illegible]
Habito Consilio [illegible] Bratlaniowi expeditis Minskum ad liberandos nostros
[illegible] Commissarios quos deseruit arcem clades nuncio Capitaneus [illegible] et
arce Minscensi et Commissarij Ducis [illegible] Borysowo [illegible] inter Smolenscum
• kozdanowo expeditis Palatinus [illegible] ad [illegible] recepit [illegible] [illegible]
a [illegible] hoste [illegible] Dolhorucki
Duciores ad Borysow [illegible] ad Boristenem noviam. apud Borisow [illegible]
Judicky cum mille durantes Dragonibus et alia parte [illegible] [illegible] [illegible]
Sapieha [illegible] et Sklow [illegible] hostis [illegible]. Orsam et [illegible]
[illegible] Orsam felicites circumdedit.
Mohiloviam quamquam per [illegible] [illegible] submissionem debitam Regi [illegible]
bantes, in effectum [illegible] [illegible] [illegible], quod nondum consilia [illegible]
erant. Slonsky Primipilus [illegible] capti et Kosranski cum [illegible] [illegible]
quos per [illegible] mittere debebat [illegible] tamen [illegible] [illegible] se [illegible]
dederent
12 Augusti Judicky et Rusiecki cum tormentis Mohiloviam [illegible] a Sapieha
clina Palatinus Russiae venit [illegible] Dolhorucki [illegible] [illegible] [illegible]
Dolhorucki impediret obsidionem [illegible] Smolensco [illegible] [illegible] [illegible] Wlodimirum
missus est qui ad ipsa Smolenscii [illegible] feliciter [illegible]
Kaminski ad [illegible]. quam et occupavit.
Excurrentes Mohilovo [illegible]. Interim venit [illegible] de adventu
Dolhorucki cum magna potentia [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] Dolhorucki potens 30 [illegible] [illegible] 40
cum Sukins ad Crasno [illegible]. [illegible] ad [illegible] Basia [illegible]
Boristenem [illegible] parte [illegible] ad Mohilow [illegible] [illegible]
die 8. [illegible] [illegible] [illegible] data [illegible] hostis [illegible] nolebat [illegible]
alteram partem fluminis aliquot [illegible] [illegible] ad [illegible] a nostris [illegible]
conspiciebat 8 Octobris [illegible] media [illegible] Basia fluvius [illegible]
[illegible] [illegible] et hostem 4 in Sylvis latebat aggrediuntur [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] debuit Moschi et ad Smolenscum [illegible] [illegible]
fugeruit [illegible] hostes [illegible] debet quod se ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] multi captivi multa signa capta. ex nostris [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparuit Dolhorucki [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sequenti die [illegible] [illegible] Smolensko [illegible] [illegible]
[illegible] dicet illi in [illegible] [illegible] et [illegible] partis [illegible]
[illegible] confessus erat hostis quod illum [illegible] deficerent et [illegible] Polocko [illegible]
Sed in Chowanskij [illegible] nostrorum [illegible] qui Polocko [illegible]
[illegible] ad Mochilow [illegible] [illegible] est et [illegible] in D. [illegible] [illegible]
et altera parte a [illegible] [illegible] est Repentino [illegible] Chowanskij [illegible]
[illegible] ex [illegible] super Duinam procedit [illegible] [illegible] Capitaneo [illegible]
[illegible] aggressus 100 amisit et in Polocko [illegible] aliquot centena [illegible] numeravit
[illegible] Dolhorucki venientem cum 5 [illegible] fundit [illegible] [illegible] [illegible]
Sklow
Interim Senatores [illegible] Duces Dolhorucko [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
pacis cum S. R. M. ad quod [illegible] se interpositiones [illegible] Illus. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vidit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] plenipotentiarius [illegible] modo [illegible] convenirent deputati. [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Russis conditiones quae [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ad Boristenem dederunt et Duinam. [illegible]
[illegible] [illegible] hostis pabulationem [illegible] liberum esset et habitatio nostri
[illegible] in [illegible] et Boristenem, [illegible] ut [illegible] quod [illegible] nostri [illegible]
conditiones se [illegible] posse [illegible] Opertune [illegible] hostis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad Chowanskium [illegible] Duinae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] se [illegible] [illegible] [illegible] Mohiloviam [illegible]
impediret hosti Sapieha [illegible] promdet [illegible] [illegible]

Processio solemnis. Circa festum [illegible] in qua nihil singulare [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] lumina [illegible]

Valentinus [illegible] Capitaneum Lanciciensem [illegible] refert nobis officia
[illegible] quendam ex nobilitate [illegible] [illegible] Lanciciensi
[illegible] Castellanus Lanciciensis de domino Gembicki quod [illegible] [illegible]
et ipse retulit domino Gembicki quando [illegible] [illegible] quendam
[illegible] [illegible] Academiae [illegible] de nobis loquendo.
Post processionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habebimus

[illegible] [illegible] Senatus [illegible] exclusis [illegible] [illegible] [illegible] deinde [illegible]
[illegible] ad [illegible] Capitaneus Garwolinensis Ostrorog [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habebat
[illegible] se [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] respondet
[illegible] Suspicio quaedam orta est de [illegible] quodam [illegible] pro parte [illegible]
[illegible] ex [illegible] Legati Caesarei Lisola. qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Capitanei [illegible] ad [illegible] [illegible] per [illegible] fugiebat [illegible]
deprehensus

Die S. Joannis [illegible] ad [illegible] [illegible] ut possimus videre [illegible]
[illegible] de Academia. Ille dixit se domino Marschalko dedisse. [illegible]
[illegible] Stephanus [illegible] ille apud Marschalkum videat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hic dormit

25 [illegible] Salutatum [illegible] [illegible] sed frustra delusi a [illegible]
[illegible] [illegible] posse quod [illegible] Legato Caesareo [illegible] illi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] a Ludovico Lisola.
Burchardi [illegible] [illegible] quod [illegible] de electionis materia [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] de [illegible] [illegible] Res. [illegible] rege et Senatu
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
a [illegible] judicatus et [illegible] honore ac voce [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est inhabilis [illegible] ad [illegible] [illegible] Germani [illegible] [illegible] Galli
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] placent [illegible] [illegible] [illegible] ante [illegible] [illegible]
Defendebat se [illegible] [illegible] alteram [illegible] [illegible] [illegible] nihil [illegible]
a quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] nihil [illegible]
[illegible] non judicantur? [illegible] privantur? [illegible] Gallicanas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] (Si [illegible] [illegible] nullus [illegible] evaderet. [illegible] [illegible] esse [illegible]
[illegible] subirent) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ante annum [illegible]
Judicium [illegible] [illegible] retulit nobis [illegible] [illegible] Theologiam et Classes [illegible] [illegible]
[illegible] Mirowski [illegible] [illegible] novitates [illegible] [illegible]
[illegible] occasione, [illegible] et [illegible] [illegible] Academiam et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] odium in illis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Inveteratum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
occasionem [illegible] [illegible] Sed et [illegible] [illegible] Secretarius [illegible]
de Senatu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illum per [illegible]
[illegible] nobis [illegible] multa [illegible] [illegible] ut illum [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] Carolus [illegible] multa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ille [illegible] et [illegible]
[illegible] personas [illegible] [illegible]
[illegible] pro Academia stare

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] Academiae [illegible]
nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] favore
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

853

~~913~~

918

26 Junij dies Dnij [illegible] Varsaviensis [illegible] Cybulski plebanus in [illegible] [illegible] Sandomir [illegible]
[illegible] Varsovia [illegible] vel 4 [illegible] habebamus [illegible] sub Sandomir [illegible]
nostra.
27 Attendimus in Senatu declarationes durante Lubavia quidam quaesivit de causa
[illegible] interfectis Sendorowski [illegible] Academiam [illegible] causa [illegible] Clerici
maiore ex parte urgere non posse. [illegible] parentes [illegible] Consiliarij
nei non [illegible] Academiae assistentiae
28 Junij attendimus in Senatu [illegible] Adhuc [illegible] manetis? [illegible]
[illegible] Quid expectatis? [illegible] odio conspicimini [illegible] ita esse [illegible]
Malus [illegible] si conjungeretur cum [illegible] a [illegible]
[illegible] [illegible] et ViceCancellarij interim a [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] ab ulteriori collegio
[illegible] Abbatem Andreoviensem et simul petimus ut [illegible]
29 Salutamus Abbatem [illegible] Academia [illegible] in [illegible]
mediatore possimus [illegible] promisit et ille se non gravate facturum.
Judicio [illegible] habere. D. Kotzrankowicz à [illegible] Sup[illegible]
30 [illegible] nobis [illegible] sed eadem recepit, [illegible]
[illegible] novam [illegible] [illegible] in [illegible] literis [illegible] consignatam.
nova de Confoederatis in [illegible] literis [illegible]
1a July Adhuc declarationes durant et [illegible] petunt [illegible] Declarationis
[illegible] Somotis [illegible] sed [illegible] Conversus [illegible] ex [illegible] et [illegible]
2 July Accurimus ad [illegible] Nilzerski, Regentem Cancellariae
[illegible] A. D. Lehnanis [illegible] Curat nobis consilia et [illegible]
licet nunquam [illegible] apud nos. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
a Jesuitis [illegible] plebanatus qui [illegible] provocatum ad 12 [illegible]
3 July Salutamus D. Referendarium et Marsalli D. D. L. [illegible] habere
[illegible] Academiae Dni [illegible] Sangilis [illegible]
[illegible] non [illegible] et Dni Dolubijski propositionem [illegible]
Divellimus [illegible] Missionarios Galler. Illi nobis de [illegible]
[illegible] examinandam. commisimus [illegible] Sorbona vetat. [illegible]
[illegible] Jesuitam [illegible] [illegible] alma [illegible]
[illegible] [illegible] dedit sed Gallia [illegible] movuere datis.
Illis Quis [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible]
Ds [illegible] [illegible] obniae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voluntate
judiciae tribunalitia regni. [illegible] fuisse [illegible] [illegible]
[illegible] Commissionem, [illegible] Submissionem qui [illegible] [illegible] [illegible] occasione
[illegible] ad 22 July [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro nobis. [illegible]
Dixit Ds [illegible] repugnare [illegible]
et Sandomiriensi.
PP. Franciscani referunt Quod Ds Sattkowski [illegible] Jesuitas [illegible]
[illegible] jam nunquam [illegible] habebunt [illegible] quietem Academiae a Jesuitis
[illegible] [illegible] [illegible] et illis et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Studiorum observantia quod
à [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Jesuitis
[illegible] et [illegible] [illegible] Recusat illud [illegible] quod ante
[illegible] ad [illegible] religiosos. [illegible] [illegible] ad [illegible]
nobis promiserant in [illegible] Missionarios [illegible] Andreoviensis [illegible] [illegible]
[illegible] per PP. [illegible] Abbas [illegible] nobis [illegible]
Vatis [illegible] volet [illegible] Judicis [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et ea ipsa [illegible] quam nos [illegible]
[illegible] [illegible]

854

Za wdzięczną to przyjmuiąc, że Akademia Krak. grassante Suecorum et Transilvanorum bellico furore, illibatam fidem Deo servavit, nietylko omnia ipsius Ecclesiis, Kobir et illi Reis. Servavit, nietylko omnia ipsius iura, Privilegia et Constitutiones in eius favorem sancitas confirmamus et approbamus: ale tesz omnia, quae in contrarium esse: nerunt, annullamus, irrita facimus, et ut pro nullis habeantur statuimus.

A poniewasz Szczupłe nazbyt a raczej insufficiens provisio, retardat alacritatem laborantium Professorum, ściągając się ad Privilegium vladislai Jagiellonis, do libertate Scholastikorum, takze ad Constitutionem Anni 1655 et 1658, wioskij teize Akademiej Krak. ad libertatem ktora dobra Ślachetskie maią przypuszcząmy, y od Stacyi wszelakich, y Stanowisk Żołnierskich uwalniamy.

Prosimy tedy M. D. V. diligentissime ut M. V. dignetur Universitatem Conventu solenni convocare, ipsam materiam
Ante diem caniculares inquirere. Et quod ad me Prof. Prof. Professorum Rationis Academiae respectu
proponere iudicio vestro committere

Cur tamen [illegible]
fidei est [illegible] respondere.

. concludere tantum rationis academiae
tantum Rationis Academiae gratiam

quod ea ad fidei est vestri
quamprimum
respondere.
cooperare

+

S. A R. et M. D. Zadar.

Illmus et Rmus Primas Regni Poloniae vult a Dno transferre de bonis Dzbicn Vladislavien.
rs Tenutoris Summam in sua bona Lasnik Wolka Goscino in districtu et
palatinatu Lublinensi jacentia recipere et ab eadem Summa Census solvere ac
[illegible] eadem bona vendiderit Summam Capitalem Vrae reponere. requirit
ut hac in re Almum Vrae [illegible] Consensum. ac Dno Dni mittantur
[illegible] remissionem bonorum juxta et prout ex litteris suo Illmus Celsitudini [illegible]
antea informationem negotium [illegible] potest. Dlew

Jasnie Wielmozny Mci Pan Castellan Inowloclawski egit nobiscum
statim ab initio denuo velle omnino Summam non posse Census
Vladislavien. ex Dzbica statim solvere quamtis antea solvebantur
quod bona sint devastata aliogui parati se offerens eadem
in possessionem Vrae habere. Rudiniy. Eidem Mo Dno nos ad
negotium nullam habere mandatum a M. D. Nuncio et ab Almo Vrae
vel ad alia negotia nos esse huc missos unde agendum esse cum
et cum tota Alma Vrae dixing. In qua materia scriptas suas
ad Illmum et M. D. V. nobis transferendas dedit quas [illegible]
Interim illis ipsis diebus Illmis et R. D. Castellany Loricied Borysov
huic singularem gratiam et maximum patrocinium in causis nostris
nobis exprimimus, offerebat bona sua et quod vellet [illegible]
honorem istum cepit indicare et R. D. Kadudlowsky et sibi et Vrae
ximo fore proficuam si Summa Principalis Vladislaviensis
in sua bona quae in Lublinensi [illegible] sita sunt transferantur
Tandem Illmus die 5. Julij Illmus et Rmus Primas Regni Poloniae
D. Selnisky [illegible] Gnesn. vocavit nos die hodierna Summa
se et inquisivit de Summa Principali et de Censu. Ad quod
[illegible] suam quod eandem Summae Capitalem principalem velit de Dzbica
levatam et in suis bonis Lasnik Wolka Goscino in districtu Lublin.
jacentia, locatam infuin altmo Vrae inscribere. consequenter ad eadem
Census consuetum solvere et quaequam eadem bona vendiderit
Summam Capitalem Vrae reponere. Itaque ego in negotio Almus Vrae
Sensum et consensum Illmus et Rmus ~~ac ut Dno Dni~~ ~~Professore~~ nullatenus
~~plena informatione et facultate agendi~~ negotium
~~[illegible]~~ antea dies [illegible] requirit dignetur ergo omnia Vrae
~~[illegible]~~ ~~quam primum~~ ~~[illegible]~~ cure et [illegible] respondere

719

Verum simul commonuit duos Kurios Crac et Sendomiriens alii ergo ne ae. Curiis igitur ad Dom Xiuski sed eum in offendimus. Credidi. est

auth. id fieri et faciendum esse cum Illmo Marsalko tum Consiliarium Gaworus

qui Citationes sed ad tribunal multo movent cum nos vero lapidem

trat dni excelentas

4 Julii D's Palatinus Lublinensis in palatio vocavit nos ad se et de stalo Cursu

Judicii Regni et aliis negotiis cum nos egit. Diversio fo Judicii Volunensis in

simul ac faveret Sendomiriensis. Quod adeo sit ut Albatoris Andrzeovicus ut simul

Rzesin. So esse bono et prompto erga nos animo modo alii faverent idem velint

D. Lithuanicis [illegible] securos reddimus. Dn Zieniarch Dn Xiroki et

Dombinski Castellanus illi Nihil fuluris cum nos promittunt

In Senatu Rex ipse apponit de bene velle palio optare fuerunt aliquas intentiones

in Afedum venire et quo sibi fr. Nostrig est de in acto habuisse et Rex sibi de Succesore

videret ex ore Eledorum suo Prussiis nec Moscorum suo Lithuanis nec ea alius ducali

sanguine sed ex Regio sanguine, Catholico, juvenem et Catholicis natum excepit Regum tandem

nit et nonnulli S. Sacbreda Castellani Lublinensis nunquam abest Non habeo id in Consensu

tum et alii

Conhortansque Velitis

et prodiit hora 4 Rex venit in Senatu Securitatis Novam ut finito in materia

e electione Sedem promissum Sequenti die dissertantes nisi Cancellarius mollet et placat

per Cancellarium ad totalem Solutionem exercitii providendam, de qua vero

Augusti pro utroque Legato sustentanda et aliis impensis. Eius Cras 12

numeratur Consensus Capitulorum Svadet. Hinc nunquam ad idem sed in Contributiones

ignis resistunt potissimum 50 sed sufficere 10 arguunt.

perationi impetit cum Ducatibus quod Prussia et de foedere tractant quod

ad Thermas alter Convivia nuptialia post Octobrem disponat Multorum Sine

ite dissimulatione sub in confoederationem coire permiserint hinc et his

Tuam. Volebat Marsalkus Regni Dia Drudus Versus ire abire pro

ndatur et movent ad finem omnibus qui quando votarius fuit meno sol

nisi a prodiit nisi solus Dp

Julii Marsalkus Lithuaniae Lacki addimus nil licemur Marsalkus Ordinum Dnus Gorna

in exemplo adducit quod in multis Civitatibus Academias habeantur

Silnicki non Archiepiscopo venit de Duma Wladislavina et Warsterhen in Gosciradzie

Consiliis invitat Curiis ad Zarcerad Castellanum Curiis Crac in offendimus Dn Caporski

amentaliter osservit principis inter Commissiones dantis pro Bibas interposuerit durante

Commissionae Citationem ad regni tribunal

Hyacki qui miraverunt res gestas Lithuaniae manu cheir prima hora addidit Syndice

In Senatu nova electionis agitatur magnis Contentionibus Castellanus Lepolitanus pro veritate

et lege Cantet negative multis Senatoribus potissimum Lithuaniae post in hac prandio erant una

primitus et hora 8 ad 2a post meridiem. Variata Sententiis

mer promitur ad hora 8 ad 2a post meridiem. Quandoquidem dominum hoc beneficiarii et tota potestate

Pro ipso Venden Regius electorum extra inquit Rex in eundem servum Marsalkus Ordinibus dixerunt Curialium

reverentiae volunt, servent illud et R. R. V in eundem sensum. Clar. praestiterunt fides est Kuriis quod

Sarnowski 2do Sapieha hanc nostram facultas. Unus proterviam Dr. hoc Senatu electionis et Constitutionem

Ipsum nostras dederit Senatores Ledechowski Gorski Gelminski Dn Lithuanicae vox Sbrzytski et

Regem accedunt Rex declarat et ad aliam causam dependent. Vicecancellarius Regni Sovrani

interponit Episcopus Cracoviensis Commendat et ad Unum Sunt si vult verum Summa ad alios

Rhedeum Archiepiscopo diximus et ad Unum electionis Constitutioni Contraversiae

Sua hora. Fuerunt Steinkob celebratur sessio Reginali electionis Moschitis

prodiit Senatus habebatur de Commissione Moschitis

celebratur Consiliis Senatus Reg. prosperrime adstetit 2 de numero Consiliarium

de Sumpta, numeratio is deberet esse Reg. in 50 in thesauro designata in Sumpta 55 quibus

de Deformatione eiusdem Commissionis favitur propriis impensis. Kameng Commissarius Termini tantum

Comitiis Allicientis Brestensis Palatinus Minsksi et Conditiones ponebat Tunde

consulat Commissionis officia erant Sumptum instruendam quod Comitiis agendum sunt ac

Conclusum quod post presentationem Comitiis instructionem haberet ostensum libertas

tendere Palatinus Regem et sub valetudinem tunc Gratulationem ostendit sibi Suum

pro hora 6 non ostendit in aere apparuit

in Consilio ex Sessione per hora 7 numquam

in Consensum Sed in Crastino nec

7 Julij Feria 5ta Hora Audientia deputatorum cum Contributiones agerent [illegible] plus afferre possint quam 6 millionum et aliquot centena millium [illegible] anno [illegible] milliones. pro supplemento modi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
causa quod dicenda sit Rationes Regis. vel [illegible] Tandem agerent [illegible]
haec media salutaria ut Stipendiarij remitterent milites [illegible] facit [illegible]
ad stipendiaj qui ex militia destiterunt verba dabantur. De Confoederatione
Leopolis Senat sero tandem aliquid conclusum /

8 Lithuani a Regno postulant supplicationes et militem et pecunias. Reg. Regem [illegible] Quod Conclusum [illegible]
[illegible] quia non sublatis [illegible] [illegible] [illegible] pelunt [illegible] Zaleczki nobis [illegible] quod in Constitutione
Leges de Leopoli Academia legerit Constitutionem [illegible] 160 [illegible] [illegible] Casimiri [illegible]
[illegible] descendit Lakorenski nobis [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] Sandomiriensi
[illegible] esse [illegible] Casimiri sequenti die
9 Sabbatho. In Superiore parte supplicationes [illegible] Lubomirski [illegible] Premisl et [illegible]
[illegible] moverer. Dicebantur [illegible] desideria habenda fore in religione [illegible] [illegible]
[illegible] Skrzomienski accurrit ad nos et retulit quomodo [illegible] [illegible] Kisielowski [illegible]
[illegible] cum [illegible], [illegible], contra Regem [illegible] (suspicari [illegible] Constitutione [illegible]. [illegible] Cl. [illegible]
[illegible] esse Academiis [illegible], et [illegible] in facie [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] Constitutionis [illegible] [illegible] bene [illegible] Piekarski [illegible] [illegible] constitutionem [illegible]
[illegible]. Ille vero et [illegible] [illegible] [illegible] Jesuitis [illegible] [illegible] separatim [illegible]
[illegible] Senatus Lithuani [illegible] [illegible] separatim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in Senatu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ire ad [illegible] et Lucianides. [illegible] in Brandeburgiam [illegible]
Academiam Statuta [illegible] [illegible] a [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ut [illegible]
[illegible] aut Elbingam. [illegible] [illegible] [illegible] pecunia [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] sed militibus [illegible] [illegible] [illegible] militum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Constitutio de solutione militum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Reip. in [illegible]
Brandeburgiam in qua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Senatus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] petebat [illegible] Regis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quo Elbingam vel [illegible] [illegible] petebat. [illegible] lectae sunt literae Ducis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Michael Radziwil. [illegible] [illegible] damnorum quod fecit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Mechelburgensis qui petebat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. et [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] qui antiqua [illegible] [illegible] [illegible]
data 12 decembris 1660. [illegible] Ducis [illegible] Skrzynski [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
4 Foederati [illegible] intercessionales. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
at ut pecunia [illegible] non Thesauri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quidam faciebat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Jesuitis referebat [illegible]
In Conclavi [illegible] Cl. [illegible] [illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible] et ad [illegible] [illegible]
[illegible], ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] Lipski [illegible] [illegible] [illegible] R.P. [illegible]
10 Dies [illegible]. [illegible] ipso [illegible] R. d. Lipski [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Stephano [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] R. d. Budzynski [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
11 Feria 2. [illegible] [illegible] R. d. Budzynski Constitutionis [illegible]. Circa quam [illegible] ut audirent [illegible]
Senatus [illegible] a [illegible] Constitutione [illegible] [illegible]. [illegible] Circa alia [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Circa Constitutionem [illegible]
possent [illegible]. [illegible] [illegible] Skulsiewski [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] glosz. [illegible] [illegible]
Circa bonos mores, [illegible] quis loquitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
loquuta [illegible] alter petat [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Comitiis [illegible] [illegible] A primis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] Mercatoribus [illegible] [illegible] 6 centena millia [illegible]
solvendi militi [illegible] indictionem [illegible] [illegible] contribuant determinat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] a [illegible] [illegible] continuare. Silentio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
12 Julij. [illegible] hora 9. [illegible] [illegible] quod [illegible]. Dr [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible]
Postea in aliquot [illegible] indicia. In Senatu Constitutiones lectae de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Leopolis Academiae [illegible]. In Senatu [illegible] Lithuani [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] militi. De Capitaneatu [illegible] Marschalk [illegible] descendit [illegible] [illegible]
13 Julij [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cancellarius Lithuaniae [illegible]
[illegible] Constitutione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Comitia. Jesuitis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] favorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Leopoli [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
14 De [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Kisielowski [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1500. et [illegible] [illegible]
15 [illegible] De [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Constitutione quod in Archivum [illegible] [illegible]
Quod [illegible] [illegible] petat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Chelmensi
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

16 Julij Senatus habetur hora 7. Ravis Kunys apposuit Constitutio-
nes in favorem Collegiorum Bydgostensium. Reselicens Legitur Constitutio de
Arbitrio et promittitur sed et quod publicum bonum [illegible] Oświęcim
[illegible] Narowicz Castelani et 3 Solis Narowicz contradicunt de di-
ligentiis Regni transferendis et ut ad [illegible] regni [illegible] sit et [illegible]
servandi Cynthaneo Cuj. appendicis resideat. Ke sit [illegible]
apud unum. Leidy tituli de Securitate Civitatis Cuj. [illegible] Constitutio
dicta et paucis desideria [illegible] petiit Senatus ord.
de [illegible] Cameneced. Rex proponit alia [illegible].

Finis Comitiorum [illegible]

De Radziejowski.

2a post Mediam noctem

17 Valadiming Kunys et regis [illegible] cum Privilegium [illegible] Constitutionem
faciunt. Marszalki [illegible] R. D. L. Ego Theodor qui se [illegible] monuit
[illegible] [illegible] Rao Securitatis publicos in [illegible] Cuj. monuit
de Modestia et quod velit [illegible] [illegible] Rao Responsionem [illegible]
reddere. Chraponeius refert ut [illegible] [illegible] Constitutio
ut [illegible] [illegible] [illegible]. Sed et ipsi [illegible] quales [illegible] Cuj.
& Securitate Civitatis nos vero Cancellarii R. D. L. [illegible]
Palatinus [illegible] Rustis et alios. At [illegible] ipse in hac [illegible]
[illegible] [illegible] quam [illegible] Comitiorum non permisit [illegible]
ferre, [illegible] hanc [illegible] Constitutionem.

18 Valadimiey Chraponeius proponit [illegible] esse de nobis [illegible] Securitate
Miasta Cuj. [illegible] Constitutione [illegible] [illegible]

19 [illegible] quam in [illegible] [illegible] [illegible] Kunys Cuj.
[illegible] offering. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in Castro [illegible] [illegible] Privilegium

20 [illegible] [illegible] [illegible] Securitatem publicam

21 Sendiny PP. Carmelitis [illegible]

856

1

Rejecta [illegible] in innocentem Academiam Commissione impetrata et judiciorum eius jactatione acquievimus, rursus aliunde in nos [illegible] sub nostro [illegible] Reip. exoriuntur impetitiones quibus [illegible] statu extremam minantur ruinam. Fama perlatum est ad nos [illegible] [illegible] [illegible] erigendis [illegible] Academiis Privilegium a S. R. M. impetravisse [illegible] eiusdem Confirmationem, quo autem [illegible] ad perniciem Cracoviensis scholae [illegible] machina fabricatur. [illegible] in [illegible] solo. Sub [illegible] Rege ad 50 [illegible], ne hominibus nostris [illegible] Vratislavienses Academiis [illegible] assistentia [illegible] Alexandri Poloniae regis apud Julium II Pontificem Maximum semel et iterum impedivimus. [illegible] Casimir [illegible] insurgere, [illegible] sit quam [illegible] Casimir II Jagiellonidis [illegible] olim [illegible] angustiam [illegible] [illegible] amplius nec Academiis gratia quam [illegible] diminutionem [illegible] [illegible] nomini et [illegible] maxime cum [illegible] amore [illegible] ex [illegible] in [illegible] Illmo C. V. [illegible] agnoscimus. [illegible] quod [illegible] nostri [illegible] [illegible] antiqua [illegible] studiis [illegible] III [illegible] Reip. [illegible] Pauli V. P. [illegible] Reip. [illegible] [illegible] Illmo et Rmo C. V. petimus ut [illegible] in his quod [illegible] Universitatis [illegible] nostrae [illegible] nostris in his quod [illegible] nostrae [illegible] apud [illegible] habere [illegible] amplissimum Regni [illegible] et [illegible] Illmo C. V. [illegible] Calvinianum [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Clementi et [illegible] in S. [illegible] et [illegible] [illegible] nos commendatos Datum.

[illegible] et Unde [illegible] in Universitate [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] prius et melius [illegible] Illmo C. V. [illegible] [illegible] nobis [illegible] nisi per [illegible] [illegible] quam [illegible] defensio et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] credita [illegible] [illegible] [illegible] defendendi ad [illegible] [illegible] est [illegible] Reip. [illegible] [illegible] debuimus nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] defendere [illegible] [illegible] praesens [illegible] juris [illegible] [illegible] [illegible] Videat Resp. ad quem [illegible] de possessione nostra [illegible] [illegible] [illegible] Reip. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] Societatis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nobis [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud [illegible] S. R. M. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quidquid [illegible] in negotio favoris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maxime beneficii [illegible] debebimus [illegible] [illegible] [illegible] nostris deponemus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] observantia erga [illegible] [illegible] Datum

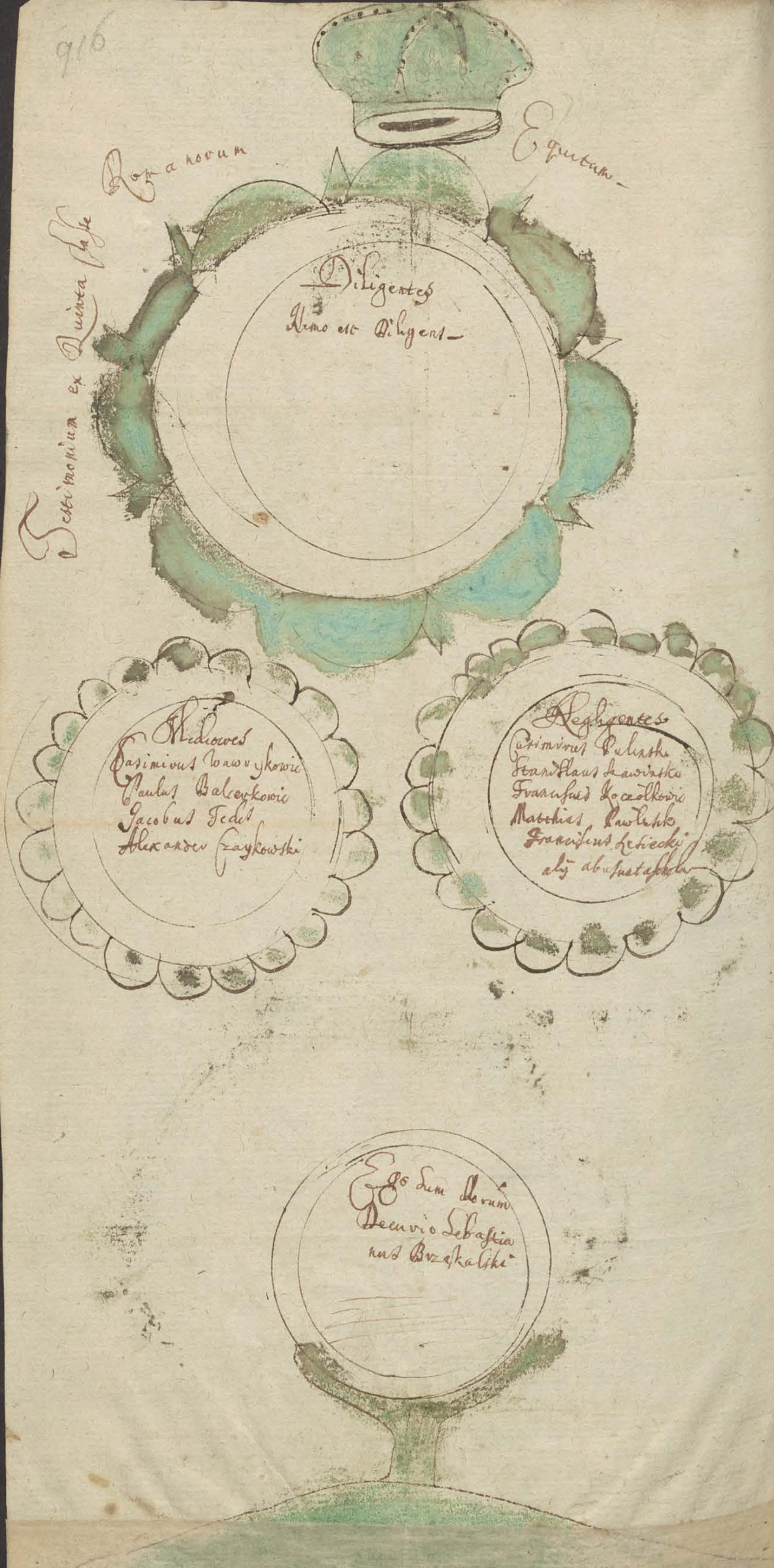
857

[illegible] observantissimi

[illegible] momenti est apud eos [illegible] ne dependeant nisi a [illegible] [illegible] [illegible] ao 1634 cum [illegible] S. R. Mtas Vladislaus IV Rex [illegible] [illegible] ex [illegible] ad [illegible] per literas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] SS. Petri et Pauli [illegible] [illegible] [illegible] Manifestationem [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

~~847~~

[illegible] per [illegible] [illegible] [illegible]

Testimonium ex Quinta classe Romanorum Equitum
Diligentes
Primo est Diligens
Mediocres
Casimirus Wawrzykowic
Paulus Balcerkowic
Jacobus Fedet
Alexander Czaykowski
Negligentes
Casimirus Pulaski
Stanislaus Sawiński
Franciscus Koczolkowic
Mathias Pawlicki
Franciscus Leniecki
alij abusuat[illegible]
Ego sum Horum Decurio Sebastianus Brzeskalski

917

1^a^ Fidei et catholicae propagatio non tantum in Paganos sed etiam inter Haereticos et Schismaticos magnopere est necessaria, literarum cultura [illegible] non minimum efficax fuit medium ad eam simul obtinendam (quod medium convertendi gentes a Deo Christo docetur) exemplo Xi et apostolorum qui [illegible] [illegible] sapientiam [illegible]

2 Multa fuit [illegible] diuturno bello [illegible] in partibus Russiae [illegible] in comitijs [illegible] quae avulsionem et quandam separationem Russiae [illegible] [illegible] Corporis [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] Ruthenorum Schismaticorum [illegible] Deo adjuvante [illegible] (ex [illegible]) nunc [illegible]

tunc ipsa Academia propterea primis [illegible] [illegible] [illegible]

3 Quod et qualiscunque Academia Leopoli erigeretur ne Academias [illegible] Cracoviensis officiat pro parte sua [illegible] [illegible] [illegible] nec [illegible] [illegible] [illegible] illi jus docendi [illegible] in Russia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in illorum [illegible] [illegible]) non [illegible] conferendi gradus [illegible] [illegible] obtinere a Rep. contendebant

4 Qui sit sensus magnatum de erigenda Leopoli Academia patet in [illegible] [illegible] [illegible] in quo [illegible] quod dabit Societatis [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] qui ea [illegible] [illegible] defenderet. Civitas Leopoliensis [illegible] [illegible] et Senatus quid sentiant patet ex literis ad Academiam et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sua D. Secretarium [illegible] [illegible] sunt unione [illegible] [illegible] [illegible]

5 Polonia et Magnus Ducatus Lithuaniae gaudent suis Academijs quia separata sunt, [illegible] magistratu et [illegible] distincta [illegible] quasi duo Regna, [illegible] [illegible] unione [illegible], salvis utriusque juribus tribunalibus [illegible] quod a [illegible] Russia quod est membrum [illegible] corporis Regni Poloniae

6 Tam angusta est Academia Crac. ut non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ungaria Bohemia Germania quorum collegia extant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et ex illis [illegible] [illegible] et patet ex [illegible] [illegible] [illegible] Danos Suecos [illegible] Gallos [illegible] completa fuerit semper [illegible] [illegible] Conradus Celtes, [illegible], Germanos; Suecis Joannem et Olaum Magnos Archiepiscopos Upsalienses dederit.

7

7 [illegible] P.P. Societatis Jesu Romae in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] docendi Crac. obtinuerant nihilominus tamen [illegible] [illegible] quod privilegium Acad. Crac. et [illegible] [illegible] jure [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] P.P. in [illegible] [illegible] Reip. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] controversiam 3 diercs 1633 9 Martij et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

858

~~848~~

Arbitri Oeconomici primo pura est ne a Rege impune in alieno [illegible]

8 Curandum est ut Pater familias nec ne [illegible] aliis auctorem [illegible]

[illegible] novam fecit nam [illegible] illius [illegible] ad se [illegible] [illegible]

ne reddat [illegible] quia [illegible]. Privilegio Quia [illegible]

9 Sanctum esse debet juramentum [illegible] illius [illegible] debet

alias nihil manebit inviolatum. [illegible] bonum [illegible]

peierent in alium transferent: non tenetur [illegible] qui cum sibi assumant

[illegible] nova hac [illegible] [illegible] patet. Quia verba [illegible]

[illegible] expressa sunt nec interpretationem [illegible] legem admittunt [illegible]

ex [illegible] Regni 1648 folio 19. [illegible] jura et privilegia

[illegible] sunt et verba [illegible].

10 Gratulatur Societas Deo. [illegible] 1° Qui Dei dona sibi adscribit [illegible]

Deo gratulatur blasphemus [illegible] sicut fecit Lucifer. Sed Societas [illegible]

[illegible] quod Digni in [illegible] illorum Collegiis [illegible] gratulatur Deo [illegible]

adscribit [illegible].

2° Beneficium [illegible] Dei [illegible] alium [illegible] concessit dignum est gratulari

ipsi gratulari Deo autem agere dignum et dignum est et [illegible]

Sed quod [illegible] Digni [illegible] Collegii et [illegible] Societatis

beneficium est [illegible] Deo quod agere [illegible] hoc beneficio dignum est. Societas

autem sibi gratulari debuit [illegible] huius [illegible] in hoc [illegible]

[illegible] est cum [illegible] quod [illegible] illo [illegible] principes. [illegible]

Deo esse familiarem

859

~~849~~

R. P. D.

BICHIO

Cracouieñ Præpoſituræ S. Floriani.

Lunæ 28. Nouembris 1650.

CVNCTA ad obtinendam inſtitutionem neceſſaria, nempè vacationem Præpoſituræ de qua agitur, Iuſpatronatus præſentantium, præſentationem inſtituendi, eiuſque habilitatem concurrere Rota cenſuit ad fauorem Stanislai, quem propterea particulari dubio deſuper propoſito inſtituendum eſſe reſpondit *iuxta tex. in cap. Monaſterium 16. quæſt. 7. cap. cum Bertoldus, vbi Abb. num. 12. de re iudic. cap. dilectus ibique gloſſ. verb. plus iuris de offic. deleg. alioſque allegatos in deciſ. 337. num. 1. par. 2. recent. dec. 87. num. 1. par. 7.*

Vacatio enim per obitum Iacobi Vſtienſis huius Præpoſituræ vltimi

mi poſſeſſoris, negari non poteſt à Sigiſmundo aduerſario, qui ex eadem vacatione Præpoſituram ab Ordinario licet minus recte obtinuit *Aegid. deciſ. 268. & deciſ. 596. Card. Mantic. deciſ. 132. num. 1. Buratt. deciſ. 255. num. 10.*

Iuſpatronatus Vniuerſitatis, & Acchademiæ quæ Stanislaum præſentauit, probatur ex Regia donatione Apoſtolicæ authoritatis robore confirmata, necnon ſententia Reuerendiſſ. Epiſcopi Cracouiæ pro aduerſario lata, quæ eo magis ſufficiunt, quia cum non agatur de libertate beneficij, nec Ordinarius ſit in cauſa leuiores probationes admittuntur *Card. Mant. deciſ. 350. in princ. Card. Caualer. deciſ. 89. num. 3. Rot. inter recent. deciſ. 179. num. 4 par. 3. & in Conchen. beneficii* 11. *Ianuarii* 1636. *coram Eminentiſſ. D. Card. Panzirolo.*

Præſentatio Stanislai facta intra legitima tempora à maiori parte Acchademiæ apparet ex publico inſtrumento ſumm. Stanislai *num.* 3. vbi habetur quod ſeptemdecim ſuffragia profeſſorum quibus Rector Acchademiæ addidit ſuum, illum elegerunt, & præſentari mandarunt prout ſucceſſiuè præſentatus fuit Epiſcopo mediantibus litteris patentibus dicti Rectoris Summ. ibidem *num.* 4. per quas fieri præſentationem potuiſſe probat *tex. in cap. ea noſcitur. de his quæ fiunt à Prælat. ſin. conſenſ. capit.* & notat *Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 1. quæſt. 4. art. 16. per tot. fol. mihi* 495. *Rot. in Signina Iuriſpatronatus* 11. *Martii* 1648. *coram R.P. D. meo Peutingero.*

Habilitas tandem Stanislai quo ad Clericatum non controuertitur, quo vero ad alias duas qualitates à donationibus Regijs requiſitas videlicet quod ſit è gremio Canonicorum S. Floriani, & in Acchademia publicus profeſſor apparet, quia talis fuit aſſertus nedum in conuocatione Acchademiæ, ac in prædictis litteris patentibus Rectoris, ſed etiam in appellatione alijſque actis iudiciarijs ipſiuſmet aduerſarij, qui propterea id hodie negare non poteſt *Felin. in cap. cum inter. num.* 11. *verſ. vnde generaliter de except. Bart. in l. cum mulier nu. 5 verſ propterea. ff. ſolut. matrim. Menoch. de adipiſc. remed. 4. num. 555. Surd. deciſ. 104. num. 5. & ſeqq. Caſſad. dec. 3. num. 4. de procurat.*

Non obſtat quod etiam Sigiſmundus aduerſarius fuerit nominatus, & ab Ordinario inſtitutus, quia inſtitui non debuit cum maior pars Acchademiæ Stanislaum præſentauerit, & Sigiſmundo præter quod negatur eſſe profeſſor actu laborans, deſit altera ex qualitatibus in donationibus Regijs requiſita ſine qua eius præſenta-

tio

tio inutilis eſt, *Seraph.deciſ.1270.num.2. Mant. deciſ.115.num.5. Rot.in recent. deciſ.15. num.1.& 3.par.2.*

Deeſt nimirum quod ſit è gremio Canonicorum S. Floriani vt donatio Regis Sigiſmundi requirit. Nec eadem qualitas cenſetur remiſſa eo quod in poſteriori donatione Regis Stephani illius mentio non fiat, quia cum hæc ſit relatiua ad primam donationem, ibi, *ſecundum ordinationem Sereniſſimi Regis Sigiſmundi Auguſti prædeceſſoris noſtri &c.* qualitates in eadem prima donatione appoſitas repetijſſe cenſetur: maximè quia in ſecunda primę tenor eſt inſertus *l. aſſe toto. ff.hæred. inſt. Cephal.conſ.253. num.26.Oſaſch.dec.178.nu.5. Surd.deciſ.291.nu.10. Rot.dec.362. num.4.dec.403.num.2.par.1. recent.* ac vtraque donatio à Legato Apoſtolico fuit ſimul, & ſemel confirmata, & ſufficeret quod ſecunda non deroget primæ vt qualitates in vtraque appoſitæ ſeruari debeant *Suarez de leg. lib.6. cap.27. nu.13. Sanch.de matrim. lib.2.diſput.24. num.7.* Bart. *in extrauag. ad reprimendum verb.non obſtantibus num.7.& 9.Menoch.conſ.187. num.38. Aldouin.conſ.1. num.84.* Rot. *dec.260. num.4. ibique add. num.19. coram ſan.mem. Greg.XV.*

Quod vero Sigiſmundus olim fuerit Canonicus S. Floriani non releuat, quia talis eſſe deſijt longè antequam Præpoſitura controuerſa vacaret per dimiſſionem dicti Canonicatus, & alterius Præpoſituræ S. Nicolai cum egreſſu ab Eccleſia S. Floriani aſſecutionem *cap.de multa,& ibi Abb.num.16.* Anchar*.num.3.& alii communiter de præben. clem. gratiæ, & ibi Vitalin. num.43. de reſcrip.* Rot*.deciſ.81.num.6.deciſ.92.num.2. par 1.recent.* & oportet qualitatem requiſitam à fundatore præſertim laico adeſſe de tempore præſentationis *Guttier.conſ.1.num.12.verſ.vel ab homine Eccleſiaſtico Lotther.de re benefic.lib.2.quæſt.47.nu.15. poſt Barbat.conſil.33.nu.24.in fin. lib.2.* Rot. *deciſ.216. nu.5. par.2.recent.deciſ.4. num.11. & 14. apud* Peniam, itaut ſicuti non prodeſt ſi poſtea ſuperueniat *cap.ſi eo tempore de reſcr. in 6.* Guttier*.d.conſ.1.nu.15. Roder.Suarez allegat.12.num.23.Pariſ.de reſign.lib.4. quæſt.1. numer.14.* ita nec ſi præceſſerit iuxta theoricam quam *ex tex. in l.Lucius cum l.ſeq.ff. fideicommiſſ.libert.tradit* Bart*.in l.centeſimus. §.ſi ita ſtipulatus num.11. ff. verbor. oblig. Surd.conſ.445. num.20. Caſtill.deciſ.39. ſub num.4. ibi,& continuatio ipſius lib.1. Grat.diſcep.976. num.4. & 29.*

Nihil ſuffragante quod Sigiſmundus adhuc iactet ſpecioſum titulum Cancellarij Siradienſis, quia tanquam nomen ſuo marte aſſumptum

tum, & ſolius honorificentiæ omni caret effectu *l.2. §. ſed ſi ſint ſui. ff. ad Tertull. Bald. in l. fin. §. in computatione num. 19. Cod. iur. delib. Iaſ. conſ. 192. ſub num. 29. lib. 2. & Cicero de Claris Oratoribus,* ait, *non eſt habere honorem, ſi honoris tantum nomen habeas.*

Quapropter gratis allegatur quod Sigiſmundus ſit præferendus, quia magis emeritus in profitendis lectionibus, in expediendis diſputationibus, & in promouendis tàm publicis, quàm priuatis ſtudijs. Horum namque meritorum diſcuſſio cadit in perſona habente de cętero qualitates in fundatione præſcriptas, qualis vt ſupra dicebatur, non eſt Sigiſmundus; eſt autem Stanislaus, qui præferendus etiam quia habet maiorem partem vocum ex allegatis in alia deciſione huius cauſę quibus additur *Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 3. quaſt. 4. art. 1. num. 1. ad med. fol. 934. Lotther. de re benef. lib. 2. quaſt. 11. num. 132. & ſeq. Rot. in Pampilonen. parrochialis 20. Martii 1645. coram R.P.D. meo Peutingero.*

Et ita deciſum Stanislao tantum informante citato tamen pluries, & expectato diù Sigiſmundo aduerſario.

ROMAE,
Ex Typographia Reu. Cam. Apoſt.
MDCLI.
Superiorum permiſſu.

R. P. D.

BICHIO

Cracouieñ Præpoſituræ S. Floriani.

Lunæ 12. *Decembris* 1650.

IVXTA reſolutionem captam vtraque parte informante ſub die 27. Maij proxime præteriti emanauit ſub die 20 Iunij ſubſequentis Rotale decretum reuocationis attentatorum, ac ſequeſtri, cui quia Sigiſmundus Grigeroniz nedum non paruit, ſed contrauenit, in eumdem hodie deciſum fuit ferendam eſſe Declaratoriam cenſurarum *in clement. ad compeſcendas de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* & in dicto decreto comminatarum, vt in ſimili caſu contra non parentem ſequeſtro ſeruauit *Rota coram Reuerendiſſimo Vrgellen. deciſ.* 149.

Sequeſtri

862

853

Sequeſtri enim intimatio illi facta probatur, quia citarus fuit tum quando die 29. Iulij exhibitum fuit ſequeſtrum ſequeſtratarijs deputatis, ibi, *Sigiſmundi Grigeroniz citati exaduerſo principalis* Sum. Stanislai *n.2.* tum quãdo die 11. Octobris procurator Stanislai inſtetit, vt moderata iam inhibitione A. C. callidè à procuratore Sigiſmundi in Curia obtenta ad executionem ſequeſtri procederetur, ibi, *nomine admod.* Reuerendi *D.* Grigeroniz *citati exaduerſo principalis* dicto Summ. *num.4.* Et quamuis non exprimatur, an citatus fuerit perſonaliter, quia tamen ex infra dicendis certo conſtat, quod ad eius notitiam citationes peruenerunt, id ſufficit, vt ad Declaratoriam procedatur non ſecus, ac ſi perſonalis citatio præceſſiſſet, *vt ex text. in clem. cauſam in fin. de elect.* tradit in terminis cenſurarum *Alter. de cenſur. diſput.3. lib.3. cap.2. col.2. verſ. tertius caſus. poſt Felin. in cap. cum ſit Romana num.15. de appellat. Modern. Mediolanenſis de cenſuris in communi diſput.1. quæſt.1. punct.9. ſub num.9. verſ. tertius eſt. & dixit* Rota *penes Caputaq. deciſ.249. in fin. lib.1. in manuſcr. penes Seraphin. deciſ.1094. num.4. & in Leodien.* Abbatiſſatus 8. *Aprilis & 20. Iunii 1644. coram* Reuerend*iſſ. Terracinen. in Monopolitana iuriſdictionis* 11. *Februarij* 1647. *coram me.*

Certo inquam conſtat de notitia citationis, quia in primo ſupramemorato actu exhibitionis ſequeſtri Sigiſmundus comparuit, ac præſens fuit, ſeque executioni oppoſuit, vt ibidem aſſeruit actuarius cui de hoc adhibetur fides *Rota coram ſa. me. Greg. XV. deciſ.576. num.3. ibique add. num.16. & inter recent. deciſ.412. num.2. par.1.* & in ſecundo conſtituit procuratorem qui eius nomine executioni ſequeſtri contradixit, & ab ea appellauit dicto Summ. *num.5.* vnde reſultare indubitatam ſcientiam citationis dixit in terminis excommunicationis *Felin. in d. cap. cum ſit Romana num.15. Rot. deciſ.11. de dol. & contum. in nou. d. dec.1296. num.1. coram Card. Seraphin. deciſ.500. ſub num.2. coram Card. Caualer. deciſ.48. num.22. & 23. & num.37. part.4. tom.2. recent. & in d. Leodien. Abbatiſſatus* 8. *Aprilis* 1644. *§. fin. coram Reuerendiſſ. Terracinen.*

Et accedit alia citatio ad valuas Eccleſiæ S. Floriani, & habitationis Sigiſmundi exſecuta die 15. Octobris ex quo ad ipſum poſt per multas diligentias non patebat aditus Summ. ibidem *num.7.* vt in dicta executione teſtatur Notarius, quod ſufficere dixit *Rot. penes Seraphin. deciſ. 1296. num.3. deciſ.5. de reſcript. in nou.*

& in

& in d. Leodien. Abbatiſſatus §. *nec facit poſt gloſſ. in extrauagant. vnica verb. perſonaliter apprehendiſſent de dol. & contum.*

Apertiſſima quoque eſt Sigiſmundi contumacia, & contrauentio, ſiquidem exequutioni ſequeſtri obiecit in primis die 29. Iulij Inhibitionem ab A. C. extortam cum mendaci ſuppoſito recurſus ad Signaturam, quo nec A. C. ſimiles inhibitiones concedere poteſt cum in eum caſum Auditor Signaturæ ſuperſeſſorias, prout de iure decernat, nec A. C. pendente lite in Rota aditi potuit abſque vitio noui, & enormis attentati *Butr. in cap. cum* M. *num. 61. de conſt. Lancell. de attent. par. 2. cap. 4. limit. 2. num. 52. & ſeqq.* Grat. *diſcept. 914. num. 29. Put. deciſ. 116. in fin.* vbi calumnioſa dicitur inhibitio obtenta ad impediendam executionem *lib. 1.* R*ot. deciſ. 79. in fin. lib. 3. par. 3. diuerſ. deciſ.* 148. *nu. 7. part. 5. recent.* vt propterea idem A. C. inhibitionem huiuſmodi ſtatim, ac ad eius notitiam deuenit, reuocauerit, & Notarius illius expeditor imminentem temeritatis pœnam, quam & ipſe Curialis procurator doli artifex mereretur, euaſerit fuga.

Deinde die 11. Octobris loco paritionis, appellationem coram executore ſequeſtri interiecit, quod poſitiuam contrauentionem importat, vt alijs allegatis fuit ponderatum *in Barchinonen. Iuriſdictionis 5. Iulii 1649.* §. *eo magis, coram me, & prius in deciſ. 272. num. 4. apud Moder. Peruſinum de manut.*

Succeſſiuè Cuſtodem in Villa ad Præpoſituram ſpectante, deputatum ab executoribus ſequeſtri auferendo ab eo claues prædij violenter expulit verbis, ac flagellis percuſſum, vt in Summar. *num.* 8. & 9. & quamuis hæc geſta fuerint non ab ipſo Sigiſmundo immediate, ſed ab eius procuratore, ſeu Vicario, Sigiſmundi reatus non excluditur, cum ad effectum incurrendi cenſuras paria ſint per ſe ipſum, vel per alium ſuo nomine contradicere *Nauarr. conſ. 41. per tot. de ſenten. excommun.* & tam in Vicario quam in Procuratore mandatum præſumatur ex qualitate facti, ex actuum multiplicitate, ex primordiali contradictione ipſius met Sigiſmundi, ac ex eo, quia illius principaliter intereſt, vt in terminis Declaratoriæ ponderauit *Rota deciſ. 263. ſub num. 3. apud Modern. Peruſin. de manutent. deciſ. 276. numer. 3. part. 5. recentior. & in Gandauen. exemptionis 22. Iunii 1648. coram* R. P. *D. meo Cleſo. in Marſicen. iuriſdictionis* 10. *Maii* 1649. §. *fin. coram me.*

Non obſtat, quod non fuerint ſeruati quatuor termini ad docendum

dum de paritione de ſtylo Curiæ ſeruandi ante quam Declaratoria feratur, quia neceſſarij non ſunt, quando contumacia non conſiſtit ſolum in omittendo, ſed in committendo, & euidens eſt, vt monuit *Veſtr. in prax. lib. 2. cap. 4. numer. 8. verſic. quod ſi ad executionem, & dixit Rota deciſ. 654. numer. 2. part. 3. recentior.*

Et ita deciſum Stanislao informante præuijs tamen pluribus citationibus contra Sigiſmundum executis.

ROMAE,
Ex Typographia Reu. Cam. Apoſt.
M D C L I.
Superiorum permiſſu.

R. P. D.

BICHIO

Gracouieñ Iuris reſpondendi.

Lunæ 23. Ianuarij 1651.

DVAS protulit ſententias Reuerendiſſimus Epiſcopus Cracouiæ per appellationem ad hoc Sacrum Tribunal deuolutas, alteram contra Stanislaum Iurkouuski, in qua eius promotio, ſeu admiſſio ad reſponden. quæſtionibus propoſitis pro obtinendo loco inter Sacræ Theologiæ Doctores nulla declaratur, alteram excommunicationis contra Gabrielem Ochocki in Accademia Cracouien. Medicinæ profeſſorem ob contrauentionem inhibitionis ab eodem Epiſcopo emanatæ; quarum hodie particulari cognitione aſſumpta, vtramque infirmandam eſſe ex capite nullitatis, & iniuſtitiæ reſponſum fuit.

Nullitatis ob defectum tum citationis, quæ contra Stanislaum tunc

Romæ

864
855

Romæ commorantem, ſiue eius legitimum Procuratorem executa non probatur, vt neceſſe eſt *Clem paſtoralis de re iudic. clem. ſæpe vbi gloſ. verb. ad id de verb. ſignifi. Caualer. deciſ. 376. num. 1.* Tum iuriſdictionis, quia Epiſcopus in functionibus Accademicis, ac rebus ad Accademiam publicam, hoc eſt Pontificia, ſeu Regia auctoritate erectam *Caſſan. in chatal. glor. mund. par. 10. conſid. 32. Perez. lib. 1. ordinat. l. 1. tit. 10. Barboſ de poteſtat. Epiſcop. alleg. 56. num. 22.* qualis eſt inſignis Accademia Cracouienſis, ſpectantibus prorſus caret, niſi ex priuilegio, conſuetudine, vel alio iure eam ſibi competere probet, *vt poſt Goffred. tit. de Magiſtr. num. 1. notat Card. Zabarell. in clem. cum ſit num. 8. eodem tit. & in cap. verum num. 3. de for. competen. Imol. in d. clem. 2. num. 11. Vitalin. in clem. 1. num. 59. eod. tit. facit Barboſ. in collect. Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 2. num. 4.*

Neque competere poteſt Epiſcopo tanquam Accademiæ Cancellario vigore Statutorum, ſiue ordinationis Alberti Sedis Apoſtolicæ Delegati, & confirmationis Vrbani V. quia ibi tribuitur ſolum poteſtas Epiſcopo gratificandi in cauſis beneficialibus cum parte maiori, vel duabus Rectoris, ac trium Decanorum, quando hi fuiſſent inter ſe diſcordes, aut examinandi Scolares ad Doctoratum in Ciuitate Cracouiæ promouendos, & quatenus idonei reperti fuerint Doctoratus honorem illis concedendi, in quo caſu nos non verſamur, quia Stanislaus longè ante Doctoratus lauream in Alma Vrbe Romæ aſſecurus fuerat, ſed agitur de illius admiſſione ad reſpondendum pro loco inter Doctores Accademiæ, & ſic de re longè diuerſa, ad quam propterea priuilegium huiuſmodi Epiſcopo conceſſum extendi non debet *l. ius ſingulare, ff. de legib. Alex. in l. ſcriniarios num. 2. in fin. Cod. milit. teſtament. Calderin. in terminis priuilegii doctorandi conſ. 1. num. 2. verſ. præterea de priuil. Decian. conſ. 51. num. 23. lib. 3. Buratt. deciſ. 19. num. 5.*

Eò minus, quia ex eiſdem ſtatutis, & ordinationibus regimen, & omnimoda ordinatio Vniuerſitatis in omnibus quæ fuerint expedienda, conceditur Rectori cum tribus Decanis facultatum Theologicæ, Iuris Canonici, & Artiſtarum ponderando verbum, *omnimoda*, quod excludit alterius perſonæ concurſum *gloſſ. in clem. 1. verb. omnimodo de for. compet. Soccin. conſ. 43. nu. 12. lib. 4.* Rot. *deciſ. 296. num. 1. part. 1. diuerſ. deciſ. 112. num. 6. coram bon. mem. Buratt. & in Montisalti* Beneficii *15. Decembris* 1645. *§. ſed verè coram me.*

Prout etiam declarauit obſeruantia ex admiſſionibus ad reſpondendum ſpatio bis centum ferè annorum pluries, ac pluries ſecutis de

conſenſu

conſenſu ſolius Rectoris, ac Profeſſorum, ipſo quoque Epiſcopo ſciente, quæ obſeruantia nè dum inſeruit pro interpretatione quatenus opus ſit Statutorum, ac Ordinationis, ſed vltrò vim habet tituli legitimè conſtituti *l.hoc Iure § ductus aquæ, vbi gloſſ.marginal. ff. aq. quotid. & actiu. Mart. de Iuriſd. par. 2. cap. 43. num. 65. Buratt. deciſ. 874. num. 7. deciſ. 938. num. 8.* & peperit præſcriptionem, quæ in Iuriſdictionalibus ſolo quatragenario curſu completur *Matthien. in leg. Hiſpan. lib. 5. tit. 10. l. 1. gloſ. 19. num. 2. & 4. Guttier. practicar. quæſt. lib. 3. quæſt. 62. num. 11. & lib. 4. quæſt. 35. num. 15. Couarr. in reg. poſſeſſor. 2. par. §. 4. num. 5. Auend. de exequen. mand. par. 2. cap. 4. num. 20. Caſtill. de Tert. Reg. cap. 30. num. 14. & cap. 34. ſub num. 5. Seraph.* in terminis præſcriptionis contra Epiſcopum *deciſ. 712. num. 2.*

Iniuſtitia pariter vitio laborant ſententiæ, quia actus reſponſionis, ſiuè publicè diſputationis ab Epiſcopo prohiberi non potuit Stanislao, nè dum Clerico, ſed Sacerdoti in Collegiatæ Eecleſiæ Sancti Floriani Canonico, & per aliquos annos ante in eadem Academia Theologiæ profeſſori, cum prohibitio publicas, vel priuatas diſputationes de fide Catholica habendi relata in *cap. 2. §. inhibemus de hæret. in 6.* laicos tantùm compræhendat, vt notat ibidem *Barboſ. num. 14. in fin. Azor. inſtit. moral. tom. 1. lib. 8. cap. 26. quæſt. 1. Sanchez in præcept. decal. lib. 2. cap. 6. num. 6.* nec trahatur ad diſputationes materiales, quæ videlicet non fiunt ad fidei veritatem perſuadendam, ſed inter Chriſti fideles exercitij gratia, vel ingenij acuminis oſtentandi *Nauar. in manual. cap. 11. num. 27. verſ. quinto peccat. Sanch. dicto lib. 2. cap. 6. num. 9. Caſtropal. oper. moral. tom. 1. tract. 4. diſput. 2. punct. 4. num. 5. cum allegatis à modern. Viannenſi in præcep. decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 8. num. 1, & ſeq.*

Non obſtat inhibitio Epiſcopi nè quiſpiam ad reſpondendum admitteretur, quia non probatur præſentata Stanislao ante actum reſponſionis, ad quem ſubſtinendum præſumitur poſterior, quamuis eadem die præſentata fuiſſet *Acchill. deciſ. 37. de appellat. Seraph. deciſ. 1115. num. 1. Rot. in recent. deciſ. 487. num. 2. par. 2. deciſ. 467. num. 2. par. 3.* Cumque inhibitio ſit euidenter nulla ex defectu Iuriſdictionis, qua ſicuti Epiſcopus caret in admittendo Doctores ad reſpondendũ, caret conſecutiue in inhibendo nè admittantur *Surd. conſil. 424. num. 46. poſt Boer. conſ. 85. num. 20. verſ. ergò lib. 3.* quem ſequitur *Lancellott. de attent. par. 2. cap. 20. num. 29.* potuit impunè contemni *Surd. dicto conſ. 424. num. 44*

Grat.

865

856

Grat.diſcept. 17.*ſub num.* 3. Rot. *in* Romana *pecuniaria coram Platto*, *impreſſ. apud Marcheſ.de commiſſ.par.*3 *fol.*43.*num.* 1. *&* 2.

Ideoque neque contra Gabrielem Ochocki ex capite contrauentionis eiuſdem inhibitionis ferri debuit excommunicationis ſententia, vt reſpondit *Rot.inter rec. deciſ.* 318. *num.* 1. *par.* 1. *deciſ.* 625. *num.*4. *par.*4.*& in aliis relatis à moder.*Peruſ. *de manut. obſeru.* 103. *num.* 23. *& nuperrimè in* Barchinonen. *Iuriſdictionis* 5. *Iulii* 1649. §.*tum etiam coram me.*

Et ita deciſum informante ſolum Stanislao, parte aduerſa citata per Contradictas.

ROMAE,
Ex Typographia Reu. Cam. Apoſt. 1651.

Superiorum permiſſu.

DECISIO
S. ROTÆ ROMANÆ
Coram R. P. D.
BICHIO
IN CAVSA
Cracouien̄ Iuris reſpondendi.
Mercurij 28. Iunij 1651.

ROMAE, Ex Typographia Reu. Cam. Apoſt. M.DC.LI.

SVPERIORVM PERMISSV.

866

~~857~~

RITE, & rectè non fuiſſe à Reuerendiſſimo D. Epiſcopo Cracouiæ latam ſentẽtiam, qua Stanislaus Iurkouski pronunciatur nulliter promotus ad reſpondendum pro loco inter Sacræ Theologiæ Doctores deciſum fuit ſub die 23. Ianuarij proximi præteriti & iterum hodie, vrget enim defectus citationis ipſius Staniſlai contra quem negari non poteſt fuiſſe directum iudicium dũ eius admiſſionem ad reſpondendum nullam, eumdemque nulliter promotum declaratum eſſe apparet ex tenore ſententiæ, qui debet attendi *Corn. conſ. 10. num. 3. lib. 4. Dec. conſ. 28. num. 2. Seraph. deciſ. 452. numer. 1. Rota in recent. deciſ. 79. numer. 20. par. 5.*

Vrget quoque defectus Iuriſdictionis quę videlicet circa admiſſiones & promotiones huiuſmodi non reſidet penes Epiſcopum Achademiæ Cracouienſis Cancellarium, ſed penes Rectorem ac profeſſores Vniuerſitatis, vt conſtat ex quam pluribus admiſſionibus per biſcentum fere annos ſecutis & continuatis, quibus priuilegia Statuta Conſtitutiones Synodales, Ordinationes exaduerſo ponderatas ius hoc admittendi non comprehendere declaratur, vel quatenus opus ſit nouus titulus cõſtitutus fuit fauore Rectoris, ac Vniuerſitatis idemque Ius præſcriptum contra Epiſcopum *ex alleg. in prima deciſ. § prout*.

Neque deeſt ſcientia & patientia Epiſcopi ad hunc effectum neceſſaria *Buratt. deciſ. 912. num. 7.* Quia ex actuum multiplicitate ac temporis diuturnitate præſumitur *Innoc. in cap. bene il ſecondo num. 1. verſ. quæritur de poſtul. Prælat. Abb. in cap. cum Eccleſia Sutrina nu. 2. de cauſ. poſſ & propr. Seraph. deciſ. 306. num. 5. & 7.* Rot. *inter recent. deciſ. 225. nu 4. par. 5 deciſ. 139. num. 7. apud modern. Peruſin. de Manutent.* præſertim quia aliquando ad ipſius Epiſcopi præces Rector & Vniuerſitas ad reſpondendum admiſit, & cum admiſſo diſpenſauit, vt in Sum. præteritæ poſitionis num. 11. litt. E. quod nedum conuincit Epiſcopi ſcientiam & patientiam, ſed vltro importat agnitionem, ac approbationem iuris à Rectore, & Vniuerſitate exerciti *cap. ex ore, verſ. per hoc de his quæ fiun. à maior. par. cap: Dec. conſ. 206. num. 7. verſ. vbi exhibens Rota in Treueren. Archidiaconatus 13. Iunij 1644. coram* R. P. D. *meo* Cerro.

Quo magis attento ſtatuto antiquiſſimo anni 1422. quo Albertus tũc

867
858

Cracouiæ Epiſcopus conſenſit, vt Rector Vniuerſitatis, qui pro tempore fuerit cum tribus Decanis facultatum Theologiæ &c. habeant regimen & ordinationem omnimodam Vniuerſitatis; ità quod eorum diſpoſitioni ſtetur in omnibus, quæ fuerit expediēda. Et hic ponderandum eſt quòd ſtatutum loquitur de regimine, ac ac Iuriſdictione priuatiuè ad Epiſcopum, vt demonſtrat tum verbum *omnimoda ex alleg. in prima deciſ.* §. *eo minus, quibus additur. Buratt.* loquens in puncto contra Epiſcopum *deciſ.*912. *nu.*6. tum ſubſequens reſeruatio ibidem adiecta recurſus ad Epiſcopum in cauſis beneficialibus, quoties Rector ac Decani fuiſſent diſcordes; exinde namque reſultat clara ſtatuentium volūtas Iuriſdictionem priuatiuè ad Epiſcopum concedendi Rectori quo ad ius admittendi ad reſponſiones in dicta reſeruatione non comprehenſum, vt ad propoſitum ponderauit R*ota deciſ.*121.*nu.*3.*deciſ.*189.*nu.*2.*&* 669. *num.*2. *in fin. par.*1. *recent. & in Miranden. Penſionis* 23. *Martij* 1620. *coram clar. mem. Card. Veroſpio ſeniori.*

Et de ſtatuti validitate, ſeu quod afficiat Epiſcopos ſucceſſores, dubitari non poteſt; quia adeſt confirmatio Apoſtolica expreſſa generaliter & in hoc iure admittendi ad reſpontiones particulariter præſumpta ex ſupradicta longiſſimi temporis obſeruantia *Seraphin. deciſ.*1080.*numer.*7.*add. ad ſanct. mem. Greg. XV. deciſ.* 354.*num.*18. quæ ad hunc effectum ſuffragatur non obſtante conſtitutio[illegible]e fel. record. Vrb. VIII. ſuper præiudicialibus iurium Eccleſiæ, qu[illegible] eam non habere locum in Regno Poloniæ deciſum fuit *in Vladi[illegible]uien. manutentionis,* 5. *Iunij* 1648. *coram Reuerendiſſimo Domino Terracinenſi.*

Non obſtat quod Iuriſdictio non cenſeatur inferiori conceſſa priuatiuè ad concedentem, vel habentem ordinariam qualis eſt Epiſcopus *Iaſ. in l. quod in rerum* §. *ſi quis numer.*8. *ff. leg. primo Felin. in cap. paſtoralis numer.*2. *de offic. ordin. Gramat. deciſ.*30. *numer.*1. *Buratt. deciſ.*912.*num.*4. Quia hoc procedit in dubio; ſecus vbi vt in caſu noſtro ex tenore conceſſionis conſtat de mente concedendi priuatiuè *Felin. in d. cap. paſtoralis col.*3. *in prima limit. Roman. conſ.*393. *vbi add. litt. A. Ferrett. conſ.*142.*nu.*15. *in princ. lib.*1. *Rot. deciſ.*121. *num.*3 *par.*1. *recent.* Et ſufficit Rectori, ac Vniuerſitati Iuriſdictionem acquiſiuiſſe mediante præſcriptione, vt ea competat priuatiue *Felin. in d. cap. paſtoralis nu.*5. *in octaua limit. Ferrett. d. conſ.*142. *nu.*13. *Menoch. præſumpt.*18. *num.*24. *lib.*2. *relatus a modern. Auentonen. reſolut. Canon. & Ciuil. lib.*1. *cap.*60. *num.*14.

Actus

Actus verò Iuriſdictionis ab Epiſcopo, vt prætenditur, geſti quo ad re-
formationem ſtudij, vel alij, qui hoc ius admittendi ad reſponden-
dum non reſpiciunt, ſiue etiam priuilegia & conſtitutiones, quid-
ſit an probent generaliter competere Epiſcopo Iuriſdictionem
in hac Vniuerſitate, quod quatenus opus fuerit cognoſci oppor-
tunius poterit, ſanè non excludunt quin Rectori, & Vniuerſitati
quæſita fuerit poteſtas priuatiuè admittendi ad reſponſiones cum
non repugnet quod vnus habeat Iuriſdictionem in vna ſpecie, &
alter in alijs *Rota deciſ.310.nu.10.deciſ.321.nu.26.& ſeqq.dec.509.*
num.7.inter impreſſ.apud modern.Peruſ.de manut.relat. ab eod.moder.
obſer.72. numer.18. & ſemper præualeat præſcriptio Iuriſdictionis
probata in caſu indiuiduo, de quo agitur, vt debet *Soccin.ſen.con-*
ſil.187.num.21.lib.2. Aym.conſ 96.num.4 Natt.conſ.636.num.130.
& 133. Rot.apud modern.de manut,deciſ.667.num.18.
Solum hoc ius admittendi percutiunt Epiſtolæ Cardinalis Friderici
Epiſcopi Cracouienſis de anno 1496.& 97. ac duo alij actus geſti
ab Epiſcopo Tyliski, anno 1616. dati in Summario Promotoris
fiſcalis num.13. Sed Epiſtolarum prima præſefert dumtaxat hor-
tamentum, & Conſilium quod valdè differt à poteſtate, vt poſt
Cuiacc.ad l.primam ff.offic.eius in primo lib.quæſt.Papiani obſeruauit
Bellon.de mand.Iuriſd,cap.8. quæſt.4. num.18. Altera non probatur
effectum ſortita, Cumque Cardinalis Fridericus eſſet filius Regis,
& ex illo capite illi Vniuerſitas obſequentior, Epiſtolæ huiuſmo-
di eo minus ſuffragari poſſunt Epiſcopis ſucceſſoribus; præſertim
quia ante, & poſt Vniuerſitas hanc poteſtatem exercuit longiſſimo
tempore, quo in omnem euentum etiam poſt dictas Epiſtolas no-
ua præſcriptio inchoata, & completa fuiſſet, *vt per Didacum in reg.*
poſſeſſor §.12.num.7. Gratian.diſcept.2.num.46.& ſeqq. vbi allegat
concordantes.
Quæque bis geſſit Epiſcopus Tyliski de anno 1616. non nocent præ-
ſcriptioni longè antè completæ ad fauorem Vniuerſitatis *Abb.in*
cap.auditis num.10.in vlt.notab. per illum Tex.de præſcript. Felin. in
cap.illud num.13.eod.tit. Rota deciſ 345.num.9.par.1.recent. Præter
quod tunc Epiſcopus proceſſit in gradu appellationis, ibi, *appel-*
lantium à decreto Rectoris &c. Vndè inferri non poteſt quod habeat
Iuriſdictionem in prima inſtantia, *gloſſ.in cap.ad reprimendum verb.*
ſuſpendetur in fin. de offic.ordin. Abb.ibid. num.6. Surd. conſ.223.ſub
num.30. cum alijs allegatis *per moder. Auenionenſem in tract.de præ-*
uent.tom.2.par.2.cap.8. num.2.& 3. & cap.59. numer.48.& 49. Et
quod

868
859

quod plus eſt, hi actus non habuerunt effectum, & alterius ex illis emanati in Cauſa Matthiæ Bloſij ineffectuatio apparet, quia eadem Cauſa fuit poſtmodum de anno 1625. terminata à Rectore, ac Vniuerſitate ipſo Epiſcopo Cracouiæ depræcante, vt legitur in Sum. præteritæ poſitionis pro Stanislao ſub num. 12. litt. E.

Tandem non obſtat, quod Auguſtus Cæſar conſtituerit quod, ipſo tantum authore Iuriſconſulti reſponderent, vt tradtt R*enatus Coppinus de Demanio Franciæ lib.* 3. *tit.*27. *qui num.*20. refert originem Acchademiæ Cracouienſis; Nam in ſecunda parte verbum non facit de re noſtra, & in prima loquitur de iure interpretandi leges in publicis gymnaſijs de tempore Cæſaris Auguſti, cuius ſuprema poteſtas nullibi apparet translata in Epiſcopum Cracouiæ, qui imò ex ſtatutis, & ordinationibus Regni habet ſolum poteſtatem circa examen Scholarium, quod ad Officium Cancellarij ſpectare tradit *poſt Ioan. de Platea in l.magiſtros* C. *profeſſ. & medic. lib.*10. *Rebuff. de priuileg. Scholar. priuil.* 87. *Salon de* Pace *conſ.* 47. *numer.* 13.

Et quamuis in præcitatis priuilegijs Epiſcopus Cracouiæ illorum Conſeruator perpetuus conſtituatur cum facultate in rebelles, & malefactores procedendi ob quam cenſetur Conſeruatori conceſſa etiam contentioſa Iuriſdictio contra priuilegiorum tranſgreſſores *Ioan. Andr. in cap. primo numer.*6. *verſic. Si ergo, & ibi Hoſtien. numer.* 14. *de Offic. deleg. in* 6. Rota *deciſ.*616. *numer.*4. *part.*2. *recent.* quæ regulariter Conſeruatoribus non competit *d. cap.*1. *de offic. deleg.* nec per Concilium Tridentinum ſeſſ. 14. de reformat. cap. 5. aut per Conſtitutionem fæl. record. Gregorij XV. fuit ſublata, vt notat B*arboſ. de poteſtate Epiſc. alleg.* 106. *num.* 17. & dixit Rota *deciſ.*49. *numer.*15. *part.*7. *recent. & in Colonien. Iuriſdictionis* 7. Maij 1646. *coram* R. P. D. *meo* Corrado *inter impreſſ. poſt modern. Auenionen. deciſ.*1. *num.*10. *&* 11.

In caſu noſtro nulla adfuit occaſio conſeruandi priuilegia Vniuerſitatis, quia nulla præceſſit violentia, aut iniuria contra priuilegia, de qua debuiſſet ante omnia doceri, vt Conſeruator hoc nomine poſſet procedere G*loſſ. in dicto cap. primo verb.* C*onſeruatores, & ibidem* Mo*nach. numer.*3. *&* 5. *Ancharan. numer.* 5. *Azor. inſtit. moral. par.*2. *lib.*5. *cap.*35. *quæſt.*7. *Molin. de Iuſt. & Iur. tom.*6. *diſput.* 29. *numer.* 2. *Barboſ. de poteſt. Epiſcop alleg.* 106. *numer.* 18. & re vera Epiſcopum neque cogitaſſe de priuilegijs conſeruandis, demonſtrant verba præcepti ab eo æditi, cum non præceperit

rit

rit ne admitteretur Stanislaus, vel certa alia perſona eo quod non haberet qualitates in priuilegijs à Statutis requiſitas, quæ in Stanislao non deerant, ſed indefinitè omnium admiſſionem prohibuerit certis de] cauſis animum ſuum mouentibus, donec à Comitijs rediret, quod ne dum ad priuilegiorum Vniuerſitatis conſeruationem non tendit, ſed deſtruit ius, ac priuilegium admittendi ad reſponſiones ex eiſdem Statutis, & longiſſima præſcriptione Vniuerſitati quæſitum, quod Conſeruatori non licuit, vt ponderauit *Rota in Toletana Iuriſdictionis* 28. *Februarii* 1614. *coram Cardinali Lancellotto ſeniore impreſſ. apud Marcheſ. de commiſſ. part.* 1. *fol.* 144. *numer. ſecundo verſic. tanto magis*; quin potius partes ipſius erant tueri Vniuerſitatem in hoc iure, quamuis ex ſola præſcriptione competeret *Cochier. de conſeruat. Eccleſ. par.*2.*quæſt.*50. *numer.*2.

Ex quibus nec ſubſtineri poteſt idem præceptum vti emiſſum ad propriam Iuriſdictionem præſeruandam *ad trad. per Lancellott. de attent. part.* 2. *cap.*20. *in præfat. numer.* 9. *verſicul. ad Iuriſdictionem conſeruandam* Mandoſ. *de inhibit. quæſt.* 51. *ſub numer.* 3. *verſic. Ordinarius item Barboſ. de poteſt. Epiſcop. allegat.* 106. *ſub numer.* 24. Quia non aderat Iuriſdictio præſeruabilis; Cumque præceptum emanauerit ex alijs cauſis, vt ibi legitur, quæ non ſubſiſtunt, ex hac ibi non expreſſa, non tenet *Cochier. de conſeruat. dicta par.* 2. *quæſt.* 127. *numer.* 6.

Vltra nullitates vrget quoque Sententiarum Iniuſtitia, quia materiales diſputationes de rebus ad idem ſpectantibus exercitationis ingenij gratia Clericis pemiſſæ ſunt ex allegatis *in prima deciſione* §. *iniuſtitia*; Cumque quæſtiones pro reſponſione propoſitæ nihil cōtinerent Sacroſanctæ fidei Catholicæ repugnans non intrat diſpoſitio Sacr. Concilij Tridentini ſeſſ.25. de reform.cap.2.

Quæ nullitatis ex defectu Iuriſdictionis, & iniuſtitiæ capita inficiunt etiam Sententiam latam contra Gabrielem Ochocki tamquam tranſgreſſorem ſupra memorati præcepti, & inhibitionis Domini Epiſcopi, quia potuit impunè contemni ob carentiam poteſtatis in perſonam inhibentis, vt comprobat *prima Deciſio* §. *fin.* Cum vt ſupra dicebatur omnimoda poteſtas circa Ius admittendi ad reſponſiones de quo hodie

ſtrictè

869
860

ſtrictè agitur quicquid ſit in reliquis de quibus poterit ſuo loco videri, ſpectet ad Rectorem, & Vniuerſitatem. Et ad petendam abſolutionem à Cenſuris per dictam Sententiam illatis quibus artibus idem Gabriel allectus fuerit, & quibus præſeruatiuis appellationis iam interpoſitæ conſtat ex datis in Sum. Stanislai, & litis conſortum num. 15.

Et ita deciſum vtraque parte informante &c.

DECISIO
S. ROTÆ ROMANÆ
Coram R. P. D.
VEROSPIO
IN CAVSA
Cracouieñ Præpoſituræ S. Floriani.

Mercurij 28. Iunij 1651.

ROMAE, Ex Typographia Reu. Cam. Apoſt. M. DC. L I.

SVPERIORVM PERMISSV.

870

661

SEntentiam Rotalem Præpoſituræ,de qua agitur inſtitutionem Stanislao Iurkouski adiudicantem ex vtroque validitatis, ac iuſtitiæ fundamento hodie DD. confirmarunt; Ipſius enim validitatem acta ipſa pluries reuoluta demonſtrant iuxta praxim *Veralli relatam in deciſ.* 260. *par.* 2. ſemper in hoc Tribunali receptam; Iuſtitiam verò conuincit qualitatum omnium concurſus pro aſſequenda inſtitutione requiſitus,& ab ipſo met Stanislao in antecedenti inſtantia plene iuſtificatus, cui proinde iure merito in ſententia decreta fuit inſtitutio ex diſpoſit. *text.in cap.Monaſterium* 16.*q*.7.*& in cap.cum* Bertoldus *de re iud. Lambert.de iure patron.lib.*2.*par.*2.*q.*8.*art.*14.*&* 15.*Viuian.eod.tract.par.*2. *lib.*11.*cap.* 2.*num.*9.*Rot.in Piſcien.beneficii* 26. *Nouembris præteriti coram* R.P.*D.meo Celſo* .

In concurſu Sigiſmundi Grigierouiz Aduerſarij minoribus Patronorum ſuffragijs nominati, ac merito proinde poſthabiti ad *text. in cap.*3.*ibique gloſ.in verbo, qui maioribus de iure patron. Lambert. de iure patron. par.*3.*lib.*2.*q.*4.*art.*1.*Rocch.eod.tract.in verbo honorificum nu.*91.Garz. *de benef.par.*9 *cap.*2.*nu.*257.*Rot. in Cremon. Altaris* 9. *Decemb.* 1616. *coram* Manz*anedo, & in Gienen.Cappellaniæ* 23.*Martii* 1620. *coram Sanctiſſimo D.N.cum aliis adductis in Aquilana iuriſp.* 24. *Ian.* 1646. *in* §. *Quare cum Ioannes, confirmata* 4.*Iulii eiuſdem anni coram R.P.D. meo Corrado.* Dum etiam deſtitutus eſſe dignoſcitur qualitatibus ex lege fundationis,vel alias legitime requiſitis,nec de tempore præſentationis ab ipſo verificatis tunc tantum temporis iuſtificandis ad *text.in cap.dudum il* 2. *de elect. & in cap. ſi eo tempore de reſer. vbi poſt gloſ.notant communiter DD. Peregr.de fid.art.*19.*nu.*9. *& art.*22. *n.*72. R*ot.dec.*100.*nu.*2.*par.*2.*diuerſ.* Non enim ſe Academiæ Profeſſorem actu laborantem,neque de gremio Canonicorum S.Floriani de tempore præſentationis ſe probat aſſumptum, adeoque ipſius præſentatio,ſeu nominatio cenſetur omnino corruere, vt reſpondit *Rot. coram Seraph.*1270.*nu.*2.*& in aliis relatis in dec. R.P.*D.*mei Bichii in* §.*non obſtat,* cum aliàs ob vtriuſque defectum qualitatis in ipſa fundatione præſcriptæ, nec potuiſſet præſentari, nec ſucceſſiuè inſtitui, maiora quamuis Patronorum ſuffragia obtinuiſset, iuxta theoric.*Abb. in cap. cum in cunctis,* §.*inferiora nu.*10.*cum ſeqq.de elect. Bellon. iun. conſ.*56. *nu.*4.Garz.*de benef.par.*7.*cap.*15.*nu.*6.*Rot. coram* Seraph. *deciſ.*1270. *nu.*1.*& coram bo.me.Vrgell.dec.*8.*& dec.*23.*vtrobique nu.* 3.*& in aliis relatis in Feſulana beneficii* 14.*Martii* 1650.*in* §.*ſiquidem conſtat coram* R.P.D.*meo Corrado* . In quarum tantum qualitatum probatione

non

non deficit Stanislaus dum ex confeſſione partis aduerſæ, tum in ipſa appellatione, tum pluries iudicialiter repetita vtraque ſe præditum eſse concludit ad *text.in l.cum præcum* C.*de liber.cauſ. Surd.dec.* 104. *num.*5. *Rot.coram Verall.deciſ.*208. *num.*3. *par.*2. *& deciſ.*98. *num.*2. *par.* 2. *diuerſ.*

Alias quoque qualitates pro aſſequenda inſtitutione neceſſarias eundem Stanislaum iuſtificaſse comprobat deciſio R. P. D. mei Bichij edita in prima inſtantia, & iura denuo in ſummario repetita demonſtrant. Vacatio enim Præpoſituræ per obitum Iacobi vltimi poſseſsoris exinde arguitur, quod aduerſarius ex eadem vacatione proprium ius metitur, vt alias dixit *Rot.coram* Bellamera *dec.* 496. *corã* Mantic. *deciſ.*132.*nu.*1.*coram Caual.dec.* 55.*nu.*3. *& coram* Buratt. *deciſ.* 931. *nu.*1.*& in Sueſſana beneficii* 13.Febr.1632.*coram Motmanno in princ.* Hanc verò Præpoſituram Vniuerſitatis, & Academiæ patronatui ſuppoſitam fuiſse conuincitur ex publico Regiæ donationis Inſtrumento, legitimæ Apoſtolicæ videlicet Sedis robore, confirmato, ex trad. per *Lambert.de iurepatron.par.*2.*lib.*1.*art.*2.*q.*2. *principali nu.* 3. *Rot.coram* Greg.*dec.*420.*nu.*2.*& dec.*555.*nu.*1.*par.*3.*recent. & in Feſulana beneficii* 31.*Ian.*1648.*coram* R.P.D.*meo Bichio.* Se quoque intra legitima tempora maioribus Academiæ ſuffragijs præſentatum concludit Stanislaus publicis documentis, quibus præſentationem ſuam intra quadrimeſtre laicis patronis à Iure præſcriptum ſucceſſiſſe dignoſcitur relato in *cap. vnico* §. *Verum de iure patron. lib.* 6. *& in cap.quoniam, & in cap.cum propter eod.tit. & in aliis per Viuian. de iur. patron.par.*2.*lib.*5.*cap.*1.*num.*34.

Et ita altera tantum, alia verò pluribus licet citationibus pulſata tamen informare recuſante &c.

R. P. D.

VEROSPIO

Cracouieñ Præpoſituræ.

Veneris 24. Nouembris 1651.

REſolutum fuerat coram me, 28. Iunij præteriti, ex vtro-
que validitatis, ac Iuſtitiæ fundamento, confirman-
dam eſſe ſententiam Rotalem, deferentem Staniſlao
Iurkouski Præpoſituram Sancti Floriani, quod ipſi ma-
iora eligentium vota ſuffragentur ac merita, nec non
qualitates ambo in regijs donationibus patronatus hu-
ius Prępoſituræ præſcriptæ, vt ſcilicet de gremio Canonicorũ S. Flo-
riani eligendus aſſumatur, actuque in Academia laboret quas ide m-
met exaduerſæ partis confeſſione iuſtificat, prout cœteras qualitates
ad aſſequendam inſtitutionem neceſſarias. Cum verò Sigiſmundus
ſe pluribus ſuffultum eſſe ſuffragijs, ſeque præditum vtraque quali-
tate contenderet, ac Staniſlao maioribus præcellere meritis, ad for-
mam donationis Stephani Regis in decernenda alteri prælatione ſpe-
ctan-

872
863

ctandis, ac proindè immerito fuiſſe poſthabitum, Repropoſito hodie per me dubio DD. ſteterunt in deciſis. Quoniam Sigiſmundus in vtroque defecit, plurium ſcilicet iuſtificatione votorum, ac qualitatum præſcriptarum in regijs donationibus, quibus ceſſantibus meritorum diſcuſſio pœnitus reputatur inanis, vt notat *Abb. in cap. cum in cunctis §. inferiora num. 10. cum ſeqq. de elect. Garz. de benef. par. 7. cap. 15. num. 6. Rota coram bo. mem. Vrgellen. deciſ. 8. num. 3. & in alijs relatis iuribus in Fuſulana Beneficij 14. Martij 1650. in §. ſi quidem coram R.P.D. meo* Corrado.

Paucioribus autem eligentium ſuffragijs, Sigiſmundũ fuiſſe expetitum, non videtur in dubium poſſe reuocari: dum ipſe treſdecim pro ſe refert tantummodo voces, Staniſlaus verò ſeptemdecim vota connumerat, ac ex ipſa comprobat ordinarij ſententia, minoribus eligentium votis, Sigiſmundum nominatum extitiſſe, cuius ſanè Iudicio ſolet, ac debet regulariter deferri per *text. in cap. 3. de renunciat.* Gonz. *ſuper reg. 8. gloſ. 4. num. 17. & 132.* Rot. *deciſ. 537. nu. 14 in fine par. 1. & deciſ. 36. num. 1. par. 2 recent. & in alijs relatis in Maioricen. Parrochialis 13. Iunij 1646. & 28. Iunii ſequentis anni coram R.P.D. meo Celſo.*

Ex his verò Staniſlai ſuffragijs, ſeptem numero voces perperam detrahuntur: licet enim promanauerint à profeſſoribus Collegij minoris nullam à Decano Eccleſiæ S. Floriani ſeu Cuſtode, obtinentibus beneficiorũ inſtitutionem, titulo collegialitatis, vt exaduerſo prætenditur annexam, & ad ſubſtantiam electionis, ex aſſerto vniuerſitatis ſtatuto requiſitam, debent nihilominus in numero computari, ac ſuffragari Staniſlao, dum ijdem profeſſores inter Collegiales ſolemniter antea cooptati, & ad omnes Collegiales actus ſucceſſiuè admiſſi in huius quoque Præpoſituræ electione conuocati fuerant legitimè (vt in ſententia atteſtatur ordinarius) *Io. Andr. in cap. ſcriptum eſt num. 8. de elect. ibique Abb. num. 3. & in cap. Ecc. cum num. 14. verſ. pro clariori intelligentia eodem tit. idem Ioannes And. in cap. ex eo num. 4. de elect. Imol. in cap. cum vinctonienſis num. 4. de elect. Rip. in cap. cum Eccleſia Sutrina §. nos igitur num. 91. de cauſ. poſſeſſ. ac propriet. Barb. de Canon. & dignit. cap. 37. num. 27. cum ſeqq.* Præſertim cum aſſertum ſtatutum negetur vſu receptum, neque iuſtificetur ex iuribus productis præfata inſtitutionis neceſſitas ad ſubſtantiam electionis quin potius ex ijs conuincatur inducta inſtitutio ad vberiorem profeſſorum minoris Collegij ſuſtentationem quorum potiſsimè tenuitas prouentuum in eorumdem beneficiorum aſsignatione ſpectatur, Neque etiam allegata Beneficiorum annexio titulis Collegialium exaduerſo concludatur, quin potius ex eorumdem numero excludatur, Non enim exiſtunt correſpectiua profeſſoribus in huius electione Præpoſituræ præbentibus

vota

vota, ſed ijs tantummodo ex lege inſtitutionis conferuntur qui cœteris doctrina, ac eruditione præpolleant. Hinc enim ceſſat vnio, vt in ſimilibus terminis, de præbendis non reſpondentibus titulis Canonicatuum, vt Canoniæ proindè non cenſeantur vnitæ, nec ſpirituales reputentur ſed temporales, notat *Abb. in cap. maioribus num. 4. de præben. & in cap. dilecto num. 6. eodem tit. Lotther. alios referens de re benef. lib. 1. quæſt. 19. nu. 5. cum ſeqq. Rota in Mediolanen. Canonicatus* 28. *Maij* 1628. *coram Reuerendiſs. D. meo Decano*.

Eumdem quoque Sigiſmundum, tunc temporis, quo controuerſæ Præpoſituræ nominationem obtinuit de gremio Capituli egreſſum comprobat Inſtrumentum electionis ipſius in præpoſitum Sancti Nicolai, cum dimiſſione Canonicatus Sancti Floriani egreſſuque ab Eccleſia prædicta ad *text. in cap. de multa de præb. & in Clem. gratiæ de reſcript.* & notant vtrobique *dd. glos. in cap inter cæteros in verbo aſſignari de præben. ac plures alij adducti in deciſ.* R. P. D. *mei Bichij edita in hac cauſa ſub die* 28. *Nouembris* 1650. *in §. quod vero*.

Excludi neque valet egreſſus à Capitulo, ex Titulo Cancellariæ Siradienſis, quem Sigiſmundus inter cœteras eiuſdem Capituli dignitates recenſet, ac contendit vnitum Parrochiali Paiecinenſi in cuius poſſeſſione ſe nunc probat exiſtere; ſiquidem, vel præfata dignitas ſuppreſſa fuit ab anno 1400. quo ex redditibus ipſius, nouus Canonicatus cum præbenda probatur erectus ex Inſtrumento erectionis per Staniſlaum exhibito, vel certè nō conſtat ad Sigiſmundum pertinere in vim vnionis, litteræ enim Vladiſlai Regis ad hunc effectum productæ, enumerant quidem ſub Regio Patronatu Cancellarias, dignitates, Canonicatus, ac beneficia conferenda vniuerſitati Cracouienſi, eadem tamen recenſent, vti plura corpora, inter ſe omnino diſtincta per modum ſingulorum non tamen vnita per modum vnius, vt ex eorumdem lectura dignoſcitur, Partitæ verò librorum continentes Beneficia Diocesis Cracouienſis ſunt æquiuocæ, nec vnionem præſeferunt in ſubſtantia quam poſt habito verborum cortice potiſſimè attendendam tradit *Soccin. in l. ambiguo num. 7. ff. de reb. dub. Pariſ. conſ. 44. num. 5. lib. 1. Aym. conſ. 149. num. 11. Rota coram Andr. deciſ. 11. num. 1. & coram Seraphin. deciſ. 1304. num 3. in Elboren. vnionis* 12. *Iunij* 1632. *coram Vbaldo*. Adducta quoque poſſeſſio, vtriuſque beneficij, in vna eademque perſona ſemel ſubſecuta, probationem præbet æquiuocam, ac pœnitus irreleuantem, quia ex titulis omnino diuerſis conſolidari potuerit vtriuſque poſſeſſio, vt notat *Abb. in cap. de Monachis de præbend. in fine poſt gloſſ. magnam* ibidem quos ſequitur *Rota coram Buratto deciſ. 303. num. 11. cum ſeqq.*

Et

873

~~867~~

Et hæc denique vnio pœnitus excluditur ex eo, quod Sigiſmundus aſſecutus fuit hanc Parrochialem, vti vacantem per obitum Zaccariæ immediati ipſius prædeceſſoris. non enim potuiſſet eiuſdem vacatio contingere, ſi vnita foret, ac membrum Cancellariæ, quam nullibi conſtat à præfato Zaccaria, dum viueret, fuiſſe obtentam, ex notatis in *cap. cum acceſſiſſet de conſtit. Vital. in Clem. vnica de offic. Vicarij Gonz. ad regul. 8 gloſ. 5. §. 7. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. nu. 15. & 16 Rot. coram Verall. decíſ. 349. num. 2. & 3. coram. Gregor. deciſ. 77. num. 2. & 112. nu. 1. coram Seraphin. 1011. num. 1. 668 num. 3. par. 2. recent.*

Altera pariter qualitas, quod Sigiſmundus de tempore aſſecutæ nominationis actu laboraret in Academia, non benè concluditur ex iuribus productis, illa enim tanquam informia, nullam merentur fidem ſecundum *Felyn. in cap. 1. num. 13. de teſt. Bart. in rubr. de nou. oper. nunciat. num. 8. ibique Bologn. nu. 152. Rot. in* Romana Cottimi 10. *Martti* 1603. *coram Sacrato*, neque percutiant tempus vacationis, vt foret neceſſe, ac electionis, in ipſius Sigiſmundi perſona ſubſecutæ.

Et ita vtraque.

R O M AE,
Ex Typographia Reu. Cameræ Apoſtolicæ,
M. D C. L I I.

Superiorum permiſſu.

DECISIO
S. ROTÆ ROMANÆ
Coram R. P. D.
BICHIO
IN CAVSA
Cracouien. Iuriſreſpondendi.

Lunæ 11. *Decembris* 1651.

ROMAE, Ex Typographia Reu. Cam. Apoſt. M.DC. LII.

SVPERIORVM PERMISSV.

874
865

VENTVM fuit hodierna die ad manutentionem Inſignis Academiæ, ac Profeſſorum Cracouienſium in quaſi poſſeſſione priuatiuè ad Epiſcopum admittendi ad reſpõdendum quæſtionibus propoſitis pro obtinendo loco inter Sacræ Theologiæ, & aliarum ſcientiarum, & Artium Doctores.

Eadem enim quaſi poſſeſſio probatur ex admiſſionibus huiuſmodi ſecutis per bis centum ferè annos, & nuperrimè de anno 1646. & 1649. cum tamen in incorporalibus quale eſt hoc ius *l. quidam. ff. rer. diuiſ. §. primo inſt. de reb. corporal. & incorpor.* vnicus actus ſufficeret ad acquirendam quaſi poſſeſſionem manutenibilem, *Rip. in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 91. de cauſ. poſſ & propr. Roman. conſ. 311. num. 7. Oldrad. conſ 312. num. 2. Dec. conſ. 117. ſub num. 2.* Garz. *de benefic. par. 5. cap. 5. num. 59. Rot. deciſ. 129. num. 1. par. 3. recent.*

Quæ dubitari non poteſt quin continuata fuerit vſque ad tempus motæ litis vt ad hunc effectum oportet *Neuiz. conſ. 81. num. 16. & 17. Seraph. deciſ. 1213. num. 5. Caualer. deciſ. 579. num. 1. & 2.* Quia vt dicebam exhibitæ fuerunt admiſſiones factæ etiam de anno 1649. & vlterius præſumitur continuatio antiquæ poſſeſſionis dum ab alio poſtea interuerſa non apparet *l. ſiue poſſidetis, & ibi gloſs. & Doct. C. probat. Abb. in cap. cum ad ſedem num. 15. de reſt. ſpoliat. Menoch. de retinen. rem. 3. par. 1. diuerſ. d. deciſ. 129. num. 4. par. 3. recent.*

Scientia vero, & patientia Epiſcoporum, pro tempore neceſſaria vt in eorum præiudicium quaſi poſſeſſio quæreretur, ſi ipſi hoc idem ius poſitiuè quaſi poſſediſſent, vel deſuper haberent iuris aſſiſtentiam *l. quãuis. ff. acq poſſ. Lotther. de re benef. lib. 1. quaſt. 24. num. 211. & 221. Buratt. deciſ. 912. num. 6.* Rot. *deciſ. 248. ſub n. 6. par. 2. recent. & deciſ. 667. num. 14. inter impreſſ. apud modern. Peruſ. de manut.* probanda non videtur in hoc ſummario poſſeſſorio, dum, de Epiſcoporum quaſi poſſeſſione vel dominio non conſtat, quamuis alias bonum ius habere prætendant *Gonz. ſuper reg. 8. Cancell. gloſ. 45. §. 2. num. 32. Garz. de benef. par. 5. cap. 5. nu. 121. & ſeqq. add. ad Greg. XV. deciſ. 249. num. 8. Rot. deciſ. 533. num. 5. par. 1. recent. & in aliis pluribus relatis à dicto moderno Peruſino obſer. 40. num. 21.* eo minus titulo, quem iuxta deducta in vltima deciſione huius cauſæ edita die 28. Iunij prox. præt. tribuunt Academiæ ſtatuta & longiſſima præſcriptio, concurrente *Rebuff. in conſt. Galliæ tom. 3. tit. de matcr. poſſeſſ. in præfat. nu. 145.*

&

875

866

& ſeqq. & num.153.Balb.de præſesc.par.2.par.5.princip.quæſt.7. nu.4. Grat.diſcept.870.nu.33. Rot.d.decis.533. num.3. par.1.rec.

Sed ex abundanti probata remanet ex actuum multiplicitate, ipſo quandoque Epiſcopo deprecante, vt expendit dicta vltima deciſio, ac temporis diuturnitate *Innoc. in cap. bonæ il 2.num.1. vers. quæritur de poſtul. Prælat. Abb. in cap. cum Eccleſia Sutrina num.2. de caus. poſſ & prop. Seraph. decis.306. num.5. & 7. Rot. in recent. decis.225. num.4. par 5.*

Vnde etiam reſultat quaſi poſſeſſio Academiæ priuatiuè ad Epiſcopum, quia ſola Academia eſt in quaſi poſſeſſione admittendi attenta præſertim longiſſima præſcriptione, ac ſtatutis priuatiuam hanc poteſtatem importantibus, vt firmatum fuit in duabus præcedentibus Sacri Tribunalis in præſenti diſputatione ſupponendis, quæ licet reſpiciant titulum, præſtant vt eo libentius concedenda ſit manutentio poſſeſſori *Maluas. conſ.122. numer.13. Natt. cons.459. nu. 9. Menoch. de retinen. remed.3. num.7. 33. Grat. diſcept.402. num. 1. & 2. add. ad* Greg. *XV. decis.323. num.5. & fuit dictum in Leodien. perſonatus* 16. *Maii* 1650. *coram R.P.D. meo Cerro.*

Et ita deciſum informante ſolum Academia, citato tamen pluries Carolo Montio procuratore aduerſario, quem habere mandatum à Promotore Fiſcali Curiæ Epiſcopalis Cracouienſis, in omnibus cauſis occaſione iuris reſpondendi in Rota vertentibus, conſtat ex publico inſtrumento in actis producto, vbi ſubſtitutus legitur ad omnia, & ſingula contēta in mandato Andreæ Bzicki in quo adeſt clauſula generalis omniū cauſarum amplexiua, ibi, *in eademq. ac aliis omnibus & ſingulis cauſis occaſione quamuis rerum &c. tàm actiuè quam paſſiuè &c.* cui dilatio tum ſcripto, tum officijs magnatum, ſub prætextu quod ad inſtantiam Academiæ Promotor Fiſcalis Epiſcopi citatus in partibus non fuerit, petita, deneganda viſa eſt, quia mendacium conuincitur ex oculari inſpectione citationis originalis, eiuſq. executione perſonali contra dictum Promotorem, de qua fidem facit Notarius, qui iuxta ſtylum illarum partium officio executoris fungitur, & ob id tanquam de re ad eius officium ſpectante fidem meretur, non ſecus ac Nuncius ac publicus executor *gloſſ. in cap. cum parati vers. ſuus Nuncius de appellat. & in cap. prudentiam verb. per certam nunciū de offic. deleg. Mandos. cons.96. n.10. Put. decis.187. lib.3. in corr. Rot. in Vercellen. prioratus 25. Febr. 1647. coram R.P.D. meo Pautingerio.*

De R.mi D. Stanislai Hosii obitu viri Christianissimi.
Quem Stanislaus Rescius descripsit
Abbas Andreoviensis.

S. P.

Facere non potui, ac ne debui quidem V. R. quin ad te literis meis perscriberem de
transitu et dormitione viri Incomparabilis et Deo Amabilis. Stanislai Ho:
sii Cardinalis Maioris Poenitentiarii, et Episcopi Varmiensis Domini et benefactoris mei observ.mi
tum ut dolorem hunc meum, qui me acerbissime cruciat praeclarissimarum re:
rum commemoratione leniam, tum ut te animumque tuum iam ut puto demissum et
oppressum ad calamitatem hanc fortiter et moderate ferendam, isto officii
genere excitem atque extollam; Maxime vero omnium, ut scripturae dicenti obe:
diam; Sacramentum Regis abscondere bonum est, opera autem Dei revelare
et confiteri honorificum. Spero in Dei misericordia quod hanc animi mei
contristationem adiuvabit is, qui talem eum facere dignatus est, de quo scribimus.

Qualis vita mortem hanc praecesserit, non ignoras; Vere de hoc plane divino viro
dici potuit, quod in omni vita sua non abiit in consilio impiorum et in via pecca:
torum non stetit, et in Cathedra pestilentiae non sedit. Ab utero enim ma:
tris suae egressa est secum pietas, et a diebus infantiae suae crevit miseratio,
quam per omnem vitae suae cursum summo semper studio animique contentione co:
luit, nec unquam in via vanitatis ambulavit, nec curam suam in studiis va:
nitatis unquam posuit, nec se et virum et iuvenem esse, nisi in perferen:
dis exantlandisque pro adeunda totius pietatis professione laboribus exper:
tus est, quod suo loco et tempore in oculis et in auribus omnium gentium ac
nationum longe clarius et manifestius innotescet. Mihi in hoc tempore ni:
hil aliud constitutum atque deliberatum est, quam ut ad te simul cum fa:
ma obitus eius quae protinus orbem universum procul dubio pervolabit, eius
quoque rei significatio perveniat; quam fuerit omnibus antiacta vita stu:
diis consentiens, et consentaneus hic eius ex hac mortali vita excessus.
et quem praeterea ordinem in anima sua Christo a quo eam acceperat repre:
sentanda conservare voluerit: quamque verum sit illud quod olim Sanctus
quidam dixerit; Non potest male mori qui bene vixit. Iam aliquot menses

intercesserant, ex quo languidiuscule coeperat habere, et alui fluxu paulo vehemen:
tiori laborare, nunquam tamen adduci potuit, ut pluseculum aliquid et otio et quieti cae:
terisque vitae commoditatibus indulgeret, sed in suscepta propositaque sententia, con:
stantissime perseveravit; nec de studijs nec de lectione vel scriptione, cae:
terisque pietatis exercitijs quidquam remisit; Sed omnem animi sui contentionem,
sicut ij solent, qui ad metam instituti cursus accelerant, magis atque ma:
gis ad omnem pietatis meditationem incitavit. Cum autem in omni vita sua dies ie:
iuniorum ab Ecclesia institutos, religiosissime castissimeque servasset, ne in hac
quidem aetate sua decrepita sententiae suae constantiam voluit immutare;
Quamobrem et superiorem quadragesimam summa cum animi alacritate in summa
abstinentia et in usu Quadragesimalium ciborum transegit: nec potuit vel suis aut Me:
dicorum aut quorumcunque tandem precibus et cohortationibus, ut quos illi vo:
cant, cibis uteretur salubrioribus expugnari. Immo vero solitus erat di:
cere; propterea se ieiuniorum dies ab Ecclesia institutos diligentissime obser:
vare, quod vellet esse longaevus super terram. Scriptum enim esse commemorabat,
Honora patrem tuum et matrem tuam, ut sis longaevus super terram; Pater, inquit,
meus est Dominus in caelis; Mater mea est Ecclesia in terris. Ille praecipit ut ieiunem, ista
praecipit ut his vel illis diebus et isto vel alio tempore ieiunem. Utrumque libentis:
sime audio, certamque spem concipio, futurum ut obedientiae meae fructum
hunc referam, ut sim longaevus, sicut mihi scriptura promittit, super terram.
Ab illo itaque tempore nescio tamen an ex eadem causa coeperunt vires Stomachi
quodammodo relaxari, ita ut longe quam antea minus vel cibum appeteret,
vel acceptum concoquere aut retinere diutius posset, paulo post autem diarrea
quoque morbo correptus est, qui nunquam postea constitit, cuius ille tamen mo:
lestiam, semper tulit moderatissime, nisi quod plerunque a studijs rerum di:
vinarum et a plerisque officijs eius interventu retrahebatur, ita ut nesciret,
sicut ille dixit olim, quando esset palea domo sua prodeundum. Sic igitur cum

esset

esset valetudine valde dubia, et incerta, magis per aliquot Menses ventris illa
fluxione exhauriebatur. Ac monebatur quidem à nobis, ut antequam caelum Ro:
manum ignibus vehementioribus quibus solebat vim pene totam satis langui:
duli corporis exhaurire, inflammaretur, ac Urbe rusticatum secederet, va:
letudinique daret operam, sed is à perpetuo suo instituto revocari non potuit,
Ut ante Festum Beatiss. Aplorum Petri et Pauli, quorum venerandi cineres in
Urbe requiescunt, quos ille in summo semper cultu venerationeque habuit, Roma pedem
efferret, maluitque subire valetudinis suae periculum, quam honori tantorum
Aplorum, in hoc ipso loco deesse, in quo profuso pro Chri fide sanguine Deo
suo spum reddiderunt, quem illis ad 3 Cal: Julij Urbs Roma simul cum Orbe
reliquo universo solet summa cum caeremonia celebritateque deferre: Sic igr
ad V. Idus Julij qua fuit feria sexta dies commemorandae passioni Dnicae
destinata, ipse quoque ad subeundam passionem suam Capranicam versus ex
Urbe discessit, ubi cum per octo integros dies commodissime valuisset, an quod
in aerem paulo frigidiusculum ex calidissimo ardentique caelo Romano venisset,
an ex alia quapiam causa incertum, magis tamen atque magis ventris pro:
fluvio caepit laborare, ita ut aliquando quindecim et sedecim vicibus uno die
egereret, Quae res illi et cibi appetentiam ademit, et cursum somni impe:
divit, et omnes in universum vires corporis vehementer exhausit, et ex:
tenuavit, sed invictum illud animi robur, et inflamatum erga res divi:
nas studium, nulla calamitas, nulla corporis incommoda frangere debili:
tareque potuerunt, Nam cum illi per omne vitae suae tempus fuisset hoc in
more positum, ut in Ecclijs ad honorem Dei et Sctorum eius consecratis,
Missae sacrificium vel offerret, vel offerentem sacerdotem videret,
a veteri suo instituto, animique inductione, ne in illa quidem tanta
corporis debilitate et languore sibi putavit esse recedendum, Quam:
obrem etsi vix pedibus posset consistere, ad Ecclam tamen sensim pede:

tentiusq, singulis diebus accedebat, in qua ad tremendum Missæ Sacrificium, Chri-
stianam Rempub: se suaq; omnia Diuinæ primum bonitati deinde Sctorum precibus
et intercessionibus deuotissime comendabat, Sed hanc illi facultatem morbi quoq;
vehementia abstulit, ita ut non posset, nec etiam tantum esset, extra priuatos
parietes pedem efferre; quæ res etsi maximum illi sensum doloris adferebat;
illud tamen longe grauissimum et acerbissimum accidit, quod per aliquot dies
ab audiendo Missæ Sacrificio coactus est abstinere; tum quod nullus certus
esset ad res diuinas in illa domo locus destinatus, tum quod Ecclesiasticorum
Canonum quorum in omni vita sua fuit obseruantissimus, authoritas, et ipsius
sius quoq; Concilij Tridentini in quo personam Legati Aplici magna cum
dignitate sustinuit, sanctiones prohiberent, ut ne paterentur Epi in priua-
tis domibus atq; omnino extra Ecclam et ad diuinum tantum cultum dedi-
cata Oratoria, Sanctum hoc Sacrificium à quibuscunq; tanq peragi, Sed
statim succurrit piissimo eius desiderio diuina misericordia. Cum enim de inua-
letudine tam laudati Cardinalis eius Nepotibus nuncium accepisset, ut vi-
rum Dei visitaret Caprarnicam accurrit, et celebrandi facultatem in priuato
Cubiculo, idipsum ab illo petenti summa cum humilitate Card.lis libentissimo
animo concessit; neq; tamen adduci vel medicorum consilijs; vel precibus
suis passus est, ut languens et exhaustum atq; deficiens corpusculum
lectulo contineret, sed in aliud nihilominus offerendo Sacrificio cubiculum
destinatum, ita ut poterat, secedebat, in quo genibus flexis, et manibus
in cælum eleuatis, vim lachrymarum profundens, Domini misericordiam
tota mentis animiq; sui contentione implorabat, Accidit aut ut à quo-
dam ex suis moneretur, ut in sella potius sedens quam in genua pro-
uolutus, et in pectus incumbens, offerentem Sacerdotem aspiceret.
Cui paulo et præter morem suum concitatius rndit; Ne me iam facias

delicatulum

delicatulum, sic par est, ut ego quem debeo cultum et reverentiam Deo meo
exhibeam. Sed neq; hoc passus est, ut Sacrificio durante, flabello quisquam
ventum excitaret refrigerandi gratia. Cum ad cibum sumendum esset illi
accedendum, non ad refectionem sed tanquam ad poenam se vocari dicebat,
at saepe coram medicis de suo patrefamilias (stomachum aut intelligebat)
questus est, quod perperam munere suo perfungeretur, et alimenta quae ad
illum reliquorum membrorum sustentandorum gratia transmittuntur, non in
membra corporis divideret, sed in secessum emitteret. Contendebant ma:
iorem in modum Medici, ut intra unius cubiculi parietes perpetuo se contine:
ret, et cibum decumbens in lectulo sumeret, sed nullo suo studio conatuq;
id ut faceret, proficere potuerunt. Conati quoq; sumus et nos illi persua:
dere, ut in eodem lectulo, divinum Missae Sacrificium audiret, sed is nobis
cum quadam ignorantiae et incogitantis consilij exprobratione, minime con:
venire, undit, ut ad cibum sumendum e lectulo surgeret, ad Deum laudandum
prostratus in lectulo iaceret. Et quoniam summa debilitas omnia corporis
membra magis atq; magis affligebat, opera precium iudicabant Medici,
ut subinde cibo reficeretur, quem ut bene mane sumeret, quoties a nobis
rogabatur, cum quadam animi commotiuncula suam infelicitatem deplo:
rabat, quod in sua inq; tam numerosa familia nemo inveniretur, qui ad
recitandas preces, vel ad Missae Sacrificium audiendum adhortaretur, aut
ad debitas Deo laudes tribuendas invitaret; sed omnes quasi conspi:
ratione facta, cibum istum corporalem obtruderent, siq; vellent facere hel:
luonem; et in eo summam recuperandae valetudinis esse constitutam existi:
marent; se vero spem suam omnem, non in Medicorum artificio, nec in
Galeni praeceptis, nec in phasianorum et perdicum cadaveribus, sed in gra:
tia Dei eiusq; infinita misericordia reponere, cui si visum esset vitam

878

869

longiorem conducere, potius id esset à spirituali cibo qui in Sacrosancto Missæ
Sacrificio proponebatur; quam à quibusuis carnalibus epulis expectandū;
sit ergo aliquando contigit dum Canonicas preces recitat, dum missæ Sa-
crificium audit, dum consuetas suas vestes in illo languore corporis induit,
dum in secessum it, atq; redit, vt ad meridiem usq; et ultra prandium extra-
heretur. Caeterum S. D. N. Grego: Pont: cum intellexisset dilectum hunc
virum quem in ipso adhuc Conc. Tridentino in sūma semper veneratiōne habuit,
et cum esset Pont.x designatus omnibus humanitatis offitijs semper prosecu-
tus est, Maiorisq; demum munere exornauit, in tantam corporis imbecillita-
tem incidisse, misit è vestigio D. Georgium Dicimum Camer. suum, qui suo
nōie paternam illi bn̄dictionem impartiretur, atq; totam animi contentionem
atq; suam illud acre et intensum studium ad tuendam valetudinem con-
verteret, quam diligentissime adhortaretur. ante omnia verò vt Romam
primo quoq; tempore rediret, in qua maior esset futura rerum abundantia
necessariarum, et omnis omnium medicorum industria, ad reprimendam
istius morbi vehementiam, converti facilius posset, nec ullius medicinæ
facultas esset illi vnquam defutura, se quoq; nullam occasionem esse præter-
missurum, qua posset quocumq; tandem offitij atq; pietatis genere afflic-
tam hanc eius valetudinem sublevare. Hoc tam benigno Pont: nuncio, atq;
ista plane paterna solicitudine, fuit non parum recreatus Card.lis Sed cum
deiectas esse et prostratas prorsus omnes corporis sui vires intelligeret,
nullam sibi facultatem relictam esse videbat, vt ex eo in quo manebat loco
pedem posset efferre, tum et ipsum anni tempus, quominus ad Urbem acce-
dere liceret, et sanos et infirmos vehementer deterreret. Quod ad vero illas
quas cōmoditates et victus et medicinarum opportunitates attinet, se in
media plane Urbe versari. Nam Ill.s D. Card: Fernesius quem in omni

Sermo

sermone suo sũma cum honoris pfatione, et patria et valetudinis sua Pro: tectorem appellare consueuerat, ex Caprarolla sua, in qua ipse quoq menses æstiuos duceret, omnia ad victum et ad valetudinem curandam necessaria et abundantissime et copiosissime et animo libentissimo sup: peditabat, immo et sui quoq Medici operam et industriam ad studium re: cuperandæ valetudinis conuertit. Interim ex vrbe quoq venit offitij cau: sa R. D. Ep̃us Montisregalis, qui sũma cum dignitate apud Henricum et Stephanum Poloniæ Reges Nuncij Aplici munus per annos aliquot su: stinuit, quem cum in cubiculum introduxissem, incredibile est, quanto cum gaudio Vir diuinus exceperit: sublatis enim in cælum manibus vim lachrymarum profundens, aduenisti, inquit, desiderabilis, cuius ego pñtiam vix optare nedum expectare in hoc anni tempore potuissem; spero quod per te malis meis diuina decreuit succurrere misericordia. Is ergo cum illum esset aliquandiu consolatus, et ad sustinendam morbi molestiam in omni patientia adhortaretur; Cardlis ex alto suspiria du: cens, oculorum acie in cælum conuersa, Paratus sum ait, et non sum turbatus; Fiat voluntas dni, fiat voluntas Dnj; capitq de suo patrefa: milias conqueri, quod mala secum fide ageret, et alimenta quæ in susten: tationem reliquorum membrorum distribuere debebat, sine vllo fructu sed non sine maximo cruciatu, subinde foras emitteret; et multa alia cum de sua valetudine deq grauioribus negotijs, tam de sua quoq firi: ma in Deum fiducia, valde confidenter, et amanter sũma cum animi sui pñtia et fortitudine coram. Epõ prudentia pietatisq nomine laudato, et veteri amicitia familiaritatiq sibi coniunctissimo sẽni facultatem commemorabat. Accidit autẽ, vt pedem eius dextrum,

879

grauissimus quidam et acerbissimus dolor inuaderet, qualem antea nunquam in omni
vita sua senserat, qui nullo momento temporis intermisso, quod unum adhuc
illi remanebat diuturnorum laborum et sollicitudinum perfugium, interturbabat, nec ullum
prorsus ocij et quietis beneficium concedebat: Cui remouendo cum esset à Medicis
remedium excogitatum, nec ullam tamen adferret doloris leuationem, in summis
illis angustijs facta Pij V.ti Pont. honorificentissima mentione, frequentius
inclamabat: Auges dñe dolorem auge et patientiam. Tum et illa Psalmistae
verba saepius iterata proferebat: Si iniquitates obseruaueris dñe, dñe quis
sustinebit. Iram tuam dñe et flagella quis sustinebit. Tum et illud. Non
secundum iniquitates nras retribuas nobis. Et cum esset affecto pedi paulo
frequentior adhibita medicina: Iamne me, inquit, ut S. Laurentium ustulatis!
Nondum eius dies festus aduenit, et ustionem sentio, et utinam dignus inueniar
qui cum illo pro Chro ignes omnes et ustiones pari constantia animiq. fortitudine
perferam. Cum autem vis doloris nequidquam remitteret, significarunt Medici
Vtrum fore expediret, vel afflictum et dolentem vel etiam vtrumq. potius pe-
dem abscindere, et reliquum uniuersum corpus seruare, sperare se in Dei mise-
ricordia, quod etiam claudus ad Regni caelestis possessionem perueniret. Inte-
rim tota mentis animiq. contentione preces suas ad Dñum effundere non cessa-
bat. Quamuis enim dolor cruris somni facultatem omnem ademisset; saepe
tamen tanquam dormiturus ad parietem se conuertit, ut liberius absentibus nobis
Dñi imploraret misericordiam. Illud aut ore suo benedicto et impollutis labijs sae-
pissime decantabat; O crux aue spes vnica, O crux aue spes vnica, et intui-
tis in caelum oculis signo Ss.mae Trinitatis pro veteri more suo tribus coniun-
ctis digitis ad significandum S. Trinitatis mysterium, subinde se muniebat.
Cum aut videret morbi vehementiam, omnes medicorum artes eludere cum qua-
dam animi hilaritate medicinarum quas semper coniecturas appellabat, im-
becillitatem et vanitatem arguebat; Medicis aut culpam oem, non medici-
narum imbecillitati, sed humorum acerbitati tribuentibus, et meliorem va-

letudi-

letudinem promittentibus dicebat; Vos me semper consolamini, omniaq. meliora
promittitis et bene facitis; hoc enim a vobis requirit officium vestrum; sed
quod operas vestras frustra consumitis; sanate si potestis morbum 76
annorum, et facile reliqua omnia incommoda et affectiones corporis amovebitis.
Non est iam quod tanta contentione studiorum de valetudine mea labo:
retis. Jam enim tempus resolutionis meae instat. Immo vero quantas ma:
ximas animus meus capere potest, Deo et Salvatori meo Jesu Christo ago
et habeo gratias, quod non ullis meis meritis, sed per summam et infinitam
misericordiam suam, ad eum annum aetatis me pervenire voluerit, ad
quem pervenit Sanctissimus et doctissimus ille Doctor Ecclesiae, quem ego
prae caeteris omnibus in vita mea colui, et imitari quantum potui conatus
sum D. Augustini; qui et ipse in 76 Anno aetatis suae sanctam suam ani:
mam Deo salutari suo reddidit. Quis scit an hanc mihi praeterea gratiam
impetrabit, ut ego quoque animam meam, non solum eodem quo ille aetatis Anno,
sed etiam eodem quo ille die, Jesu Christo Deo et salutari meo restituam:
sed nihil aliud volo, quam quod tu vis Domine; Fiat voluntas tua, fiat
voluntas tua, Paratus sum, et non sum turbatus, Paratus sum, et non
sum turbatus; Spero certe quod mihi Sanctus ille doctor in occursum
veniet, et animam discipuli sui Deo meo cui semper servire conatus
sum, in veritate repraesentabit. Haec ego divini viri plane divinas
voces, cum saepius ingeminari audirem, manum eius Sacram deosculatus
lachrymantibus oculis, Bono, inquam, animo esto Ill.^me^ Domine. Melius
per Dei gratiam habebis, Non solum diem D. Augustini Sacram, sed
multos praeterea annos ad utilitatem Ecclesiae Dei et meam consolationem,
supervivens. Ille vero manum capiti meo imponens, et lachrymis ista
scribuntur. ~~36~~ Chariss.^me^ fr., inquit, ego te semper amavi, charumque
prae caeteris habui, rogo te noli mihi adulari, Ego sentio quod me ca:
lor naturalis pedetentim deficit, Tange pedes meos, idipsum indicabis,

Ego vero, Quicquid tandem futurum est Ill.me D.ne, bono esto animo, Non minus tu
vere potes illis verbis te consolari, quibus seipsum olim consolatus est, ex hoc
mundo in caelestem patriam migraturus Arsenius, Nam et tu Septuaginta et
amplius annis Deo servivisti, Non potest mala tibi mors accidere, qui sic vixi-
sti. Ad hac verba mea subridens Car.lis: O quam, ait, labilem habes memo-
riam, Non Arsenius fuit cuius tu verba recitas, sed Hilarion cuius vitam
descripsit S. Hieronimus. Et quoniam instabat festum S. Martha, qua Sal-
vatorem nostrum hospitio gratissimo excepisse legitur. Et ego, inquit, cum Mar-
tha Deum meum sub tectum meum excipere hoc ipso die decrevi, Itaque die S.
Martha sacro, cum horas Canonicas devotissime genibus flexis absolvisset;
Missam attentissime devotissimeque audivit, iunctis semper et in caelum elevatis
manibus; cumque tempus sumenda Eucharistia advenisset, remotis omnibus pul-
villis in nudam humum ante altare se proiecit, Confessionem dixit lachrymis
et singultibus interruptam; et tandem (quod mihi perpetua laudi gloriaeque
cedet) Sacratissimum corpus et Sanguinem D.ni castissimo ore suo impollu-
tisque labiis, ex pollutissimis et peccatorum foeditati contaminatis manibus
meis suscepit, Sic igitur lassus, et vix spiritum ducens, ad reficiendum corpu-
sculum accessit, Sed cum illi vis morbi et ardor febri orta, quam tum primum
deprehenderant Medici, omnem prorsus cibi appetentiam ademisset; vix quicquam
idque invitus et renitens degustare potuit, Quamobrem iussit me ad mensam
suam accumbere, Si forte, inquit, te comedente, mihi quoque solita redeat cibi
potusque appetentia. Quoties autem a nobis, ut aliquid amplius sumeret, admo-
nebatur, et iam hoc iam illud offerebatur, respondit; Cum olim pro Continentia
virtute Deum deprecaretur S. Augustinus, dicebat illi; Domine da quod iubes, et
iube quod vis; sic et ego vobis omnibus possum respondere; Date ut possim fa-
cere quod iubetis, et iubete quod vultis. Iuvenis existens prohibet extraneum
quod si foras artificio Medicorum posset evocare, et somni beneficium, et ap-
petentiam cibi nullo negotio recuperarem, Quoties autem intempesta nocte, aut

Conti:

continuatis diebus ad se Medicum familiarem accersebat, summa cum animi sui hu:
militate factum suum excusabat; Parcite, inquiens, mihi ergo vos quod vobis
hanc molestiam affero; Necessitas id me, ut faciam, cogit, Certe non libenter
id facio, Tridie igitur eius diei, quo sanctam suam animam Deo Creatori suo red:
didit; an vellet domui sua disponere, privatim ex eo, non sine maximo metu
offensionis et solicitudine animi mei, quaesivi; sed is placidissimo et animo prae:
sentissimo mihi reddit, quod in ea cogitatione versaretur, ut domui sua dispo:
neret; et caetera quidem omnia in animo suo disposuisse dicebat, sed in deli:
gendis deputandisque Executoribus, non possum, ait, exitum consilii mei
invenire, Hoc opus hic labor est, scio quam diversum exitum habuerint
multorum extrema voluntates. Illo ergo ipso die, Testamentum conscrip:
sit, et amplissima haereditatis quam in hoc mundo relinquebat, dispositio:
nem absolvit, suoque signo obsignatam in manus Notarii publici consignavit,
Quoniam autem urgebatur a me, ut quod coeperat sine ulla intermissione
absolveret, cum nullam illi mentis partem aut iudicii facultatem vis
morborum ademisset; illico me in maximo metu versari subolfecit, ne
iam imminenti nocte spiritum exhalaret; Quamobrem ne timeas, ait,
ista ego nocte non moriar; sed cras per Dei gratiam reliqua expediemus.
Assistebat illi continuo R. P. Oliverius Societatis Jesu, quem in vita
sua semper habuit char.mum et spiritualibus admonitionibus ad mortem
constanter perferendam adhortabatur; Cum ille fixis semper oculis,
maximaque animi praesentia intentissime audiebat, et ad singula, quae
requirebantur ab eo, respondebat, Is quoque ut tum de Executoribus Testa:
menti, tum de loco sepulturae suam sententiam diceret, lenissime et
prudentissime admonebat, Sed Car.lis memor Apostoli sermonis; Si nos
iudicaremus; a Domino non iudicaremur; cum suam conscientiam in dubiis
vitae rationibus summa cura et studio moderari consuevisset, in hac quoque
extrema vitae fabula summa cum devotione animique praesentia, totius
antiactae vitae suae Generalem Confessionem praemittendam esse existimavit,

De caeteris aut rebus antea se deliberaturum quam aliquid constitueret, cum summa iudicij
maturitate prudentissima reddit, suamq postea voluntatem et sententiam, imposita
fide silentij aperuit; et ita se iam profunda nocte ad quietem composuit. Sed vanus
erat illius conatus, efferebat n. vis doloris et egestiones continua somni fa-
cultatem; Quamobrem totam illam noctem, assistentibus et orantibus, et lugen-
tibus nobis, in summa molestia egit; Et subinde ex alto suspiria ducens: Si iniquita-
tes observaueris, ait, Dne, Dne quis sustinebit, Dne quis sustinebit. Nec vllo
momento temporis, animum a futura vitae contemplatione, atq a fundendis omnibus
auertit; sed horam septimam, quae fuerat ad celebrandum missae Sacrificium assi-
gnata, solliciti cupidissimeq expectabat; Quae cum immineret, ut primum me
ad lectulum assistentem aspexit; Vos, inquit, heri sic mecum egistis, tanquam
hac nocte mori debuissem; Caeterum negare non possum, quod me valde sentio de-
bilem; ita ut vix mihi sola respirandi facultas supersit; Quamobrem cuperem
os meum modico vino vel etiam aqua abluere, ut me paululum reficerem, et sicci-
tatem oris quam sentio detergam; Sed quia sanctissimum Christi Salvatoris
mei corpus et Sanguinem hora 7 suscipere decreui; religio mihi est aliquid in
os immittere, ne videar ieiunij observationem, quam Sacri Canones praecipiunt,
intemperantia quadam et cupiditate vitiens fregisse; Cuperem itaq, ait (erat
n. tenerrimae conscientiae, et abstinentiae admirabilis, nec vnquam se quidquam
scire praeter Christum et hunc Crucifixum gloriabatur; et si quid sciebat id ipsum
sum scire se non putabat; sed illud in corde perpetuo conservabat; Beatus
homo qui semper est pauidus; qui vero mentis est durae corruet in malum)
ex Patre Olivero cognoscere, utrum ante sumptionem Sacratissimi cibi, liceat
mihi saltem oris siccitatem, quam sentio, abluere. Ego vero P. Oliverium
hora noctis fere quinta conueni, qui sententiam in eam re mi suam aperuit.
Cum aut ablutionem illam Card. porrexissem, tanta cautione in os immisit;
Vt ne vel guttam quidem vnicam passus sit paulo profundius descendere.
Quod vbi factum est, cepit cum Thoma nostro Matutinas horas de B. Maria
Virgine ad Nones, cum maxima vocis lateriumq contentione, cumq lachrymis
et suspi-

et suspirijs devotissime recitare; Ubi vero ad praeclarum illum et divinum S. Ambrosij
et Augustini hymnum ventum est, nequidquam renitentibus nobis, languentia et
effoeta membra, in terram voluit prosternere, et genibus flexis totam illam gra:
tiarum actionem devotissime recitare: Vocavimus postea Medicum, et excusa:
tione maxime necessitatis identidem praemissa, de noctis incomoditatibus,
deque vitio ventris, et gutturis questus est; quod somnum in oculis suis non
viderit, atque acerbissimos cruris dolores gestionumque molestias pertulerit;
quibus, inquit, malis postquam nullum possit remedium inveniri, ego ad alium
Medicum longe Galeno viro praestantiorem properabo, qui medicinas habet, istis
vestris suaviores, dulciores, amantiores, quas qui semel degustaverit, nulla
unquam incomoda, nullam deinceps mortem, in sempiternum tempus sentiet.
Sed mirum est; quantum sint in hoc parvo tempore omnia in me immutata,
quam factus sum ad omnia inutilis; Nihil aliud facio quam ingero et egero;
Sit pro omnibus nomen Dni benedictum in saecula; Nunc meum bene valere, est
non pessime valere. Hora tandem septima P. Olivecius ad celebrandum
Missae Sacrificium accessit, quem ubi Card.lis aspexit, ex lectulo suo surgere,
et pro sua perpetua consuetudine, ante ipsum altare in medio Cubiculo ge:
nua flectere voluit; Nos vero, ne faceret, neve se in hoc suo summo languore
in apertum discrimen obijceret, magnopere rogabamus, et omni diligentia
cavebamus, ne quod tentare videbatur, etiam invitis et reluctantibus no:
bis, in terram se ex lectulo proijceret. Quae res illi valde gravem et acer:
bum sensum doloris afferebat. Quamobrem semel et iterum manibus me
suis a lectulo cui assistebam removebat, dicens lingua nra materna,
odstyp pokusso, Discede a me tentator, neque quem debeo cultum et re:
verentiam Deo et Salvatori meo exhibere permittere. Ego vero me a lec:
tulo paululum seiunxi; caeterum ille remoto praesidio, nulla ratione potuit
languens et effoetum corpusculum a culcitra sublevare. Coepit tamen pe:
des suos in terram pedetentim demittere, quos cum alius quidam familia:
liaris eius Pisarzowski in lectulum reponeret, zelo maximo divini ho:

882

~~873~~

noris inflammatus, manibus eum e lectulo conatus est remouere, Dimitte me, inquiens
dimitte me; ut supplicijs in morem debitum Deo meo honorem in terra prostratus ex-
hibeam, At cum aduenisset tempus Eucharistiæ sumendæ, multis precibus, multoque
nro conatu aut contentione retineri potuit, in illo suo summo languore, quominus
e lectulo in terram se dimitteret ut quantum poterat demisse humiliterque Do-
minum venientem in domum suam reciperet; Absoluta tandem peccatorum suorum
confessione, pectus suum sine intermissione uerberans, et cum Centurione la-
chrymis fletibusque perfusam ac interruptam orationem fundens; Domine non sum di-
gnus etc. Signoque se Crucis muniens panem illum Angelorum Sacratissimum
accepit, et in lectulum se tandem reponi passus est, quod reliquum erat Missæ
summa cum attentione audiens, Absoluto missæ sacrificio, parum aliquid cibi re-
fectionis gratia accepit. Deinde Sacramentum Sacræ et extremæ Unctionis
impartiri sibi petiuit; quod extremum officium, permittente loci Curato, ut ego illi
manibus meis licet indignus impartirer, ad perpetuum meum erga ipsum cultum
et obseruantiam proprie pertinere putaui, Ipse uero inuicto quodam animi ro-
bore, Sacrum illud Oleum aspiciens, et ad eas quæ recitabantur ex Sacerdotali
Rom.o Orationes accuratissime respondens; apertumque pectus ostendens, quale semper
in omni vita sua gesserat; seque quantum poterat in omnes partes reuoluens; et
membra ad suscipiendam Sacram illam armaturam offerens, summa cum atten-
tione maximaque ceremonia, Sacramentum illud extremæ Unctionis deuotissi-
me suscepisse, Deinde cum paululum a labore respirasset, oculos ad Uni-
uersam familiam conuertit; quam cum in terra prostratam orationesque fundentem
et plangore maximo lamentationeque cubiculum complentem aspexisset; ab
omnibus in uniuersum condonari sibi petiuit, si quem unquam in aliqua
re offendisset; seque uicissim omnium erroribus veniam ex animo impertiri pro-
fessus est; ad extremum etiam Sacra sua et impolluta manu, altius ut po-
terat eleuata, ternis vicibus benedixit dicens; Dominus vos benedicat, Dominus
vos benedicat, Dominus vos ab omni malo conseruet. Qui tum fuerit eiulatus omnium

qua

qua profusio lachrymarum, qui singultus et gemitus; si adhuc in oculis meis acer:
bitatibus effundo, audiissent: coram oculis tuis quantum calamo et attramen:
to possem, repraesentare contenderem, Sed vidit has Dñus, et Angeli eius ca:
dentes in tanti viri morte guttas numerarunt, Plane fecerunt omnes plan:
ctum magnum super ipsum, sicut olim super Stephanum viri timorati fecisse
leguntur. Accepta benedictione Sacram eius manum oẽs ex ordine summis
deosculati. His rebus ad eum modum peractis, totam mentis animique sui
contentionem vir divinus ad oõnem convertit, et Primam, Tertiam, Sex:
tam, ut vocant, devotissime, attentissimeque recitavit; subinde Virginis
Gloriosa, et intemeratae Dei Genitricis Mariae intercessionem implorans,
ut sibi viam ad perpetuas luces, et sempiternum temporis refrigerium ora:
tionibus suis satisfaceret. Cum aũt ad Nonam ventum esset: sufficit,
inquit, iam non dicemus Nonam. Postea me accersito, de quibusdam ad:
huc rebus animo plane praesentissimo mandata dedit; et inter alia, ut
opera Divi Augustini, cuius in omni vita sua semper fuit studiosissimus,
Thomae Pretrio familiari dilecto cederent, ordinavit, ea vero quae Tho:
mas habebat Dolcimo assignavit. Quoniam aũt Epũs Nepesinus, tri:
duanas per oem Dioecesim suam supplicões, pro salute Salutaris Eccl͡ae Dei
viri instituerat; accidit ut hoc ipso temporis momento, penes Palatium
transirent ad Ecclam S. Virginis puellae quaedam virgines non paucae,
cantantes Litanias, et valetudinem Card.lis Castissimis labijs Dño com:
mendantes. Quarum vocem cum audiisset, quaesivit quaenam essent
ista Cantica? Ego vero quod res erat dixi, quomodo Epũs publicas
supplicões instituisset, et quod voces quas audiret, erant voces castis:
simarum et Deo amabilium Virginum, pro salute et incolumitate sua
Deo et Gloriosiss.ma Virgini Mariae supplicantium; Ille vero vehemen:
ter exhilaratus; elevatis in caelum manibus. Magnas, ait, ago grãs,
Episcopo, et istis Virginibus, et oibq qui pro me misero peccatore sollicitudine

istam capiunt; scio quod magnum pondus habere apud dnum Castissimae Virginum
et innocentium puerorum, orões consueverunt. Sed nihil aliud ego volo, quam
quod tu vis dne. Fiat voluntas tua, ne momento quidem temporis vivere cu-
pio, ultra quod constituit mihi dnus. Paratum cor meum, Paratum cor meu.
Jussit deinde passionis historiam legi, in qua cum ventum esset ad eum locu,
ubi Petrus Aplus Chrm negasse perhibetur, et P. Oliverius Dni erga ipsum
mĩam et ignoscendi facilitatem; tum et hoc quoq plurimis verbis comme-
morasset, quod Car.lis nunq per Dei grãm Christi fidem negasset, nec un-
quam de noie eius erubuisset; sed aperte potius coram hoibus et coram omni Eccla
malignantium, et ubicunq id officii ratio, et incredibile diãs Chro lucrifa-
ciendi desiderium requirebat, confessus, haereticos propterea quod Chrm ne-
gassent, in oibq dictis, et scriptis suis, constanter et cuspide persequutus
esset; elevatis in caelum vix duobus manibus, alta voce dixit; Chre
fili Dei vivi, tu scis quod ego te nomenq tuum non negavi, Tuum. n. hoc esse
beneficium lubens agnosco, agoq tibi hoc noie summas grãs, Absit a me, ab-
sit ab aio meo, ut te negare unquam voluerim. Quoties aut fiebat nomis
Jesu commemoratio, toties languentem atq deficientem dextram ad caput
attolens, pileolum de nitentibus comis, in honorem huius Sacratissimi no-
minis deponebat. Cum alapa mentio facta est, os ipse quoq suum elevata
manu verberavit. Ubi vero flagella et spinea corona commemoratur, et P.
Oliverius acerbitatem illius doloris, quam salvator nr pertulit, ob oculos po-
neret, atq ad fortiter ferendam mortem, et quicquid tandem dnus permi-
sisset, adhortaretur; Car.lis inquit, Fortiter et constanter, fortiter et
constanter. Cum autem ad illa verba ventum esset, ubi dnus spiritum emi-
sisse legitur, ad parietem capite paululum converso, alta voce ita ut ab
omnibus exaudiretur, Dnicam orõnem et Angelicam Salutationem articulatim
distincteq recitavit, Illud identidem commemorans, O Crux, ave spes unica

O Cru

O crux ave spes unica; Tum et illud, Per passionem tuam Chre salua nos. Tum et illud, Jesu Chre fili dei vivi miserere mei, Tum et illud quod in omni vita sua in ore atq; in animo suo perpetuo habuit; Mane nobiscum dne, Mane nobiscum dne; Crucifixi ptrea imaginem sic amplexabatur, sic in manibus habebat, sic clavorum vestigia osculabatur; ut plane ostenderet, quam arden: tibus erga Deum fuerit, in omni vita sua charitatis ignibus inflamatus. Jussit postea ad se Nepotes suos quos charissimos habebat accersiri; quibus ad lectulum prostratis, et lachrijmas profundentibus, sacra sua manu in caput dni Stanislai Flosij de Berdan imposita, sanctam suam benedictio: nem omnibus impertiuit, Tandem aut omnibus qua legebantur à Pre Oliverio intentus, et signo Sanctae Crucis se muniens suum frequenter munierus, atq; ad plerasq; etiam vidensq; cum aliquoties illa Salvatoris verba devotis: sime iterasset; In manus tuas comendo spum meum; Jesu quoq; salvatore nomen invocasset, percontantiq; Pri Oliverio, num qua legebantur omnia in: telligeret; bis ac ter videlicet, intelligo, intelligo. Postquam prorsus omnia qua pro aia comendone praecipit Eccla, lecta peractaq; fuissent, illo ipso B. Virginis Maria festo, quod in Non. Aug: incideral, hora 9 qua spum suum Dnus in cruci emisisse legitur, plenus dierum et gratia dei, plenus omni sapientia et intellectu, in senectute bona, quietissime et placidis: sime obdormiuit in Dno. Qua sequuta sunt, non calamo et attramento, sed lachrijmis tibi scriberem, si legere posses, Hoc unum addo, quod in huius tam Sti et in omne tempus laudati Carlis transitu, reipsa cognoui; preciosam esse mortem Sanctorum in conspectu dni, Tum et illud verissi: mum esse deprehendi, quod à quodam Sto Patre dictum est; Non potest male mori qui bene vixit, Plane n. fuit consentiens initijs vita exitus, Plura non possum, in hoc meo incredibili et vix unq; consolabili dolore, Nam et oculos meos ista comemoratio fletu debilitauit, et manum dolore impediuit, Amisi ego patronum beneficentissimum. Amisit Eccla defen:

sorem accepimus, Amisit patria Civem prudentissimum, Amisit Roma Car-lem
Sanctissimum, Amisit Orbis Christianus ornamentum maximum, Amisisti tu amicum
benevolentissimum. Et putas iacturam hanc siccis oculis commemorari posse?
Quamvis ego potius dicam, Non amisimus, sed praemisimus in aeterna taberna-
cula; ubi nunc et in sempiternum tempus pro nobis et pro universa Eccla
Deum Patrem misericordiarum deprecabitur, sicut in carne vivens incre-
dibili animi contentione deprecari consueverat; ut ne sit amplius inter
nos Juda et Israël, Roboam et Ieroboam, Hierusalem et Samaria; sed ut
sit multitudinis credentium cor unum et anima una, ut sit unum ovile,
et unus pastor. Tu etiam, ut nos qui vivimus, qui residui sumus, studia
nra omnia ad Dei laudem et gloriam convertamus, et ut antequam mo-
riamur, moriantur in nobis vitia. Hoc. n. intelligentissimi quique viri,
atque adeo Urbs universa, uno ore loquitur: quod statim ut ex corporis
sui domicilio, illa Deo amabilis anima excessit, in Beatorum sedes
translata, vitae coronam accepit; cum ob immensam et infinitam Dei miam,
in qua semper omne salutis suae firmamentum collocare consueverat:, tum
ob vitam in timore Dni et in custodia mandatorum eius, ab ipsis incunabu-
lis, usque ad ultimum vitae diem fide ac religiose actam, laboresque pro Eccla
Chri magno cum fructu utilitateque susceptos; tum vero etiam, quod si
quam illius splendori labeculam humanae conditionis infirmitas aspersit,
sicut ante dies aliquot apud Illmum D. Cardlem Senonensem, in Signatura
ut vocant, Officij S. Paenitentiariae viri quidam virtutis et sapientiae laudi-
bus celeberrimi, praesente me retulerunt, ac idem ante multa saecula
plerisque alijs Sanctissimis et laudatissimis viris, ex Ecclasticis Annalibus
accidisse memorarunt; quem in universo vitae cursu, totis 76. annis
numquam in corpore suo senserat, acerbissimus ille ac prope intollerabilis cru-
ris dolor abstersit atque expiavit; ut ne qua, sicut ait Paulus, ligna,

fam

fænum, stipula, remaneret; quæ posset ingressum illius in æterna taber-
-nacula, in transitu flammei versatilisque gladii remorari, Quo nobis
quoque pervenire concedat, qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Bene
Vale, nosque quod facis ama, nec amare desine, atque hanc orbitatem meam,
et istam miseriam vitæ rationem (nihil n. habeo: enim flosculum non habeo)
in tuis orationibus Divinæ bonitati commenda. Datum Romæ 17
Cal. Septembris 1579.

885
876

Ille misit tibi

\#

DIFFERENTIÆ

De ſcholis Ieſuitarum nuper Varſauiæ erectis; inter Conuentum Generalem Korczynen. erectioni contrarium & Anonimum Nobilem eandem promouentem porrectæ ad cenſurã Ill-mõ ac Rdmõ D. D. Loci Ordinario.

Præfatiuncula.

Concilium Carthaginense IV præcepit Epis Vti diſcordantes Vel ratione Vel pietate ad concordiam trahat; inobedientes Synodi per audientiam damnet Cap. 59 hæc ſalutans ordinatio, cum nunc ad effectum deduci non poſſit propter exemptiones Regularium: quidquid hac in parte pietati derogatum est; rão ſalua et integra permansit, cui Illmus Loci Ordinarij vtriusq diſcordantes conciliare potent, dummodo de statu Primitiuæ, Intermediæ et Modernæ Societatis bene fuerit informatus.. Ac hunc finem hoc opuſculum

886
877

lum compositum, fortassis et ipsis Patribus Societatis statum suum ignorantibus prodesse poterit, nisi velint esse contra Veritatem obstinati. Ill.ma V.a Nobilitas pro Conuentu Korczynen. congregata Vt in speculo animaduertet, quomodo suum articulum promouere possit, sine praeiudicio honoris S. Ignatij, Salua debita reuerentia eiusdem Societatis, haec omnia Ill.mi Praesulis Loci Ordinarij censurae subijcio, approbationem expecto, et oculis ad caelum intentus, oratiunculam praemitto:

Ne scribam Vanum, duc pia Virgo manum

Hoc humiliter orat

Simon à Naue Kayrecius

Compo-

Compoſitio Differeñtiarum De ſcholis Varſau: P.P Soc: Ieſu.

Qui bene diſtinguit, bene docet; proinde Beneuolg Lector de ſcholis Ieſuitarum informaõem habiturus, triplicem Societatis ſtatũ debet hrẽ in conſideraõe. 1mus est ſtatus Fundationis. 2dus Reformationis. 3tius a Fundaõe et Reformaõe totalis receſsus. 1

1mus Status Soc: Ieſ:

Fundaõ Societatis ẽ illa, quam inſtituit S. Ignatius Loiola cum nouem alijs ſocijs. Societatem Ieſu Vocari placuit, Vt eſſet imitatrix Vitæ et operum Noſtri Saluatoris, quod S. Ignatiq his Verbis expreſſit. 2.

Pertinet ad Vitæ Spũalis profectum omnino et non ex parte ab-horrere, ab omnibus quæ mundus amat, et amplectitur. Et admittere et concupiſcere totis Viribus quidquid Christus Dominus noster amauit, et complexus est. Quemadmodũ enim mundani hões qui ea quæ mundi ſunt ſequuntur diligunt et quærunt magna cum diligentiã, honores, famam, magni nominis existimationem in terra ſicut mundus eos edocet. Sic qui procedunt in Spũ et ſerio Christum Dominũm Noſtrum ſequuntur, amant et ardenter explorant, quæ ijs omnino contraria ſunt, indui nimirum eadem Veste, ac inſignibus Dñi ſui pro ipſius amore ac reuerentiã: adeo Vt ſi ſine offen- 3 4

ſione

887

878

ſione Vlla Diuinæ Maieſtatis et abſq proximi peccato foret, Val-
lent contumelias, falſa teſtimonia, et iniurias pati, et ſtulti haberi
et exiſtimari, eo quod exoptant aſsimilari ac imitari aliquomodo
Creatorem Dnum Nrum JESVM Chrum, eiusq Veſtibus et inſignibus
indui, quandoquidem ipſe illa, propter maiorem profectum noſtrum
Spualem induit nobisq exemplum dedit, Vt in omnibus quo ad eius fieri
poterit, Diuina gratia aſpirante eum imitari et ſequi (cùm Vera ſit
5 Via quæ ducit hoies ad Vitam,) Velimus. Vt melius ad hunc perfectionis
gradum in ſpuali Vita tam pretioſum perueniatur, eius maius ac
impenſius ſtudium ſit, quærere in Dno maiorem abnegaoem et
continuam in omnibus mortificationem. Exami: gen: cap. 4 §44
et 46.

Exercitium Soc: Jesu.

6 Et nominatim ſocij commendatam ſibi habeant inſtitutionem
puerorum ac rudium in Chriſtiana doctrina decem præceptorum
atq aliorum ſimilium rudimentorum, quæcunq ſecundum circumſtan-
tias perſonarum, locorum atq temporum illis congrua Videbuntur,
7 Eſt enim maxime neceſſarium circa prouidentiam huius rei dili-
genter Præpoſitum et conſilium inuigilare; cùm et in proximis
ædificium fidei, ſine fundamento non poſsit conſurgere, et in nris
periculum ſit, ne Vt quisq erit doctior, ita Prouinciam hanc tan-
quam primo aſpectu minus ſpecioſam forſitan detrectare cone-
tur, cum tamen re Vera nulla ſit fructuoſior, Vel proximis ad æ-
dificationem, Vel nris ad charitatis et humilitatis ſimul offi-
8 cia exercenda. Circa hos actus pietatis exercendos Vtiliter

Societ.

Societatem Viuere in summa paupertate, quam ita recommendauit. Cum autem experti fuerimus, iucundiorem, puriorem, et ad proximi ædificationem aptiorem esse, Vitam ab omni auaritiæ contagione quam remotissimam et Euangelicæ paupertati quam simillimam; cumq sciamus Dnum Nrum Iesum Christum seruis suis Regnum DEI solum inquirentibus necessaria ad Victum et Vestitum esse subministraturum; Voueant singuli et Vniversi Paupertatem 10
perpetuam declarantes, quod non solum priuatim, sed neq etiam communiter possint pro Societatis sustentatione aut Vsu ad bona aliqua Stabilia, aut ad prouentus seu introitus aliquos ius aliquod ciuile acquirere; sed sint contenti, Vsum tantum rerum ad necessaria sibi comparanda recipere. Ita loquitur Institutum primum Societatis de Anno 1540 § 10. Ne futuris tem- 11
poribus aliquid circa paupertatem immutaretur, aut circa institutum innouaretur, talem illis præscripsit constitutionem. Pau- 12
pertas Vt murus Religionis firmiter diligenda, et in sua puritate conseruanda est, quantum Diuina gratia aspirante fieri poterit. et quia humanæ naturæ hostis ad hoc propugnaculum ac refugium debilitandum (quod DEUS Dnus Nr Religionibus inspirauit, contra illum aliosq Religiosæ perfectionis aduersarios) eniti solent ea, quæ à primis fundatoribus bene ordinata fuerunt immutare per declarationes, Vel innouationes primo illorum Spiritui minime consentaneas: Vt quod in nobis situm fuerit hac parte Societati prospiciamus; quicunq in ea professionem emi-

serint

serint, se ad innouatio͂em constitutio͂um in ijs quæ ad paupertatem per-
tinent nihil facturos promittant, nisi aliquomodo pro rerum occur-
rentium ratio͂e, eam in Dño magis restringendam iudicarent. Constit:
13 par: 6 Cap. 2. §1. Hoc tam laudabile et gloriosum institutum
cum suis constitutionibus exstinctum est, de quo congregatio tertia
14 Gnlis ita loquitur: Cum quidam ex Patribus proposuissent, utrum
constitutio͂es, quæ ratio͂e temporum vel alias ob causas in praxi non sunt,
expungendæ essent? Responsum est, nulla ratio͂e id faciendum, sed
potius oportere, ut o͂es inviolatæ permaneant, ut quales a S. Memo-
riæ Rdo Pre Nro Ignatio acceptæ sunt, tales identidem ad posteros
transmittantur. Congreg. 3 Decr: 13. Et hic fuit primus
status Societ: Jesu, quem ab Ecclea DEI sublatum, o͂es boni summo
dolore affici debent, optando ut aliquando in integrum restituatur
quod sequentia melius indicabunt.

2dus Status Reformatæ Societ.

15 Dispositio Societatis ad scholas et ad tractanda studia lite-
rarum, applicatio, recte pt dici dispositio seu Reformatio. Quia
cum fuerit ad imitationem vitæ et operum Christi fundata, et ideo So-
cietas Jesu vocata; Christus autem Dñus, eiusq Apli nunquam do-
cuissent in scholis; eo ipso Societas diversum quid ab operibus
Christi et Apostolorum amplexa, iure merito dicitur reformata.

De

De cuius initijs ita loquitur Sacchinus in Anno 1565. Hucusq[ue] 16
Soc: Iesu procedebat læto successu, et ita ab Ignatio Loiola suo Fun-
datore et Iacobo Laynezio successore e vita decedentibus relicta,
Vt et magnorum virorum probitate floreret, et celebritate nominis
Vbiq[ue] per totam Christianitatem commendaretur. In eo statu rerum 17
tanquam ad lubricum et anceps adolescentiæ ventum erat, peri-
culum vt esset Societati, ne tanta agendarum occupatione rerum et
tractatione literarum, quo longius ab ortu et impetu primo recede-
bat, interioris cuiusq[ue] sui hominis cura paulatim laxior fieret, suauisq[ue]
erga res Diuinas affectio, earumq[ue] gustus, qui solidarum virtutum
custos idem ac fructus est exaresceret. Sacchin: Hist: Societ:
lib. 1. N. 1. Sic paulatim solidarum virtutum gustu et fru- 18
ctu exarescente, exortas fuisse domi et foris grauissimas tempesta-
tes, quibus et Diaboli et hominum opera, siue per impietatem siue
per falsam speciem pietatis sibi inuicem obstantium concussam fu-
isse hanc Christi Nauiculam. testatur Sacchin: Soc: Iesu. Histor:
lib. 1 fol. 11. N. 3. In ista pietatis et impietatis lucta, præ- 19
ualuit vis humanæ hostis, qui vt societatem facilius reformaret, cu-
stodes instituti S. Ignatij sustulit, de quibus Sacchin: ita loquitur:
Superintendentes a S. Ignatio sapientissimè constituti sublati sunt; 20
Versabatur horum munus in eo, vt velut in specula et in medio constitu-
ti, charitatis et obsequij Authores, si quid in Rectorum desidera-
rent officio, seu minus probarent gestis, id per ipsorum admonitionem
corrigeretur. Inde fiebat vt pollentes consilio viri, vel ad agen
dum

889

~~881~~

dum cum populo Ecclesiæq publicas curandas Utilitates, vel de idonei
vel certe viribq ac valetudine destituti, quo minus possent difficulta-
tes administrationis sustinere, Superintendentes quasi custodes ac Du-
21. ces Rectori appositi, haud magno labore multum prodessent. Verù
cum quod inter Provinciales et Commissarios, et Rectores inter ac
Superintendentes angustiæ essent, tantumq sibi quidam inania relinqui
vocabula conquererentur, et interdum inter se (ut sua cuiq consilia
blandiuntur) dissentirent; deniq adultis iam regendis familiis a-
bunde Provinciales Rectoresq sufficerent, visum est Patribq Super-
22 intendentium posthac appellatione ac munere abstinendum. Qui
tamen ad eam diem sapienter ac necessario adiecti fuerunt,
uti primordiorum infirmitatem multiplicata adminicula fulci-
rent; quodq deerat uni-cuiq, vel à peritia vel à legibq nondum
satis explicatis vel authoritate, vel aliunde adiumenti id coniuncta
multorum cura suppleret. Sacchin: Soc: Hist: lib. 1 fol. 18 n. 44.
23 Non solum Superintendentes sublati; sed Primi S. Ignatij Socij tres adhuc
post mortem Laynezij superstites Salmeron Bobadilla Rodericq
in Regimine Societatis postpositi et ad nullum officium admissi.
Vicariatq Titularis devenit ad Franciscum Borgiam, rem ipsam
24. Araozioq substitutus perficiebat. de quo Sacchin: Postridie quam
Laynezq decesserat Borgia ritè substituitur Generalis Vicariq, qui ut
imposito sibi uti sperabat liberaretur onere, ac tanta se curarū
levaret parte, statuerat Araozio Commissarij prorogare magi-
25 stratum Sacchin: Hist: lib. fol. 2 num: 4. De ipsa verò eiusdem
in Propositum Generalem electione, ita scribit et sane non paucis
visa est electio, Divini potiq quam humani consilij; cum vulgatum
inter omnes esset quantopere et Sancto contemplationis otio teneretur
et ab

et ab administratione publica curis Franciscus abhorreret; atque adeo incre-
buisset suspicio moribus illum quibusdam a societatis disciplina ali-
enis imbutum. Sacchin: lib 1. fol. 13 N. 31. Mirabilis noui Electi 26
commendatio cuius sensum ego capere non possum, et putarem iocum esse
nisi Diuino consilio factum esse crederetur, Ut illa sub regimine eius fie-
rent, quae sequuntur. Defuncto Laynerio Provinciales inter caetera 27
curare iussi Ut prudentes ac periti, inter annotarent Vias et rationes quas
hoc cuique in Ministerio maxime aptas et efficaces cum Diuino lumine mon-
strasset Usus, siue ad iuuandos morientes, siue ad confitentes regendos,
siue ad agendum cum populo e loco superiore, item ad privatos con-
gressus et familiarem consuetudinem, cum pietatis profectu institu-
endam; ad literas quoque in gymnasijs doctrinamque Christianam in tem-
plis, atque in locis quibusuis tradendam. Simul Ut qui Rectores collegio- 28
rum, quique Ministri fuissent, conferrent in medium, si quid obseruassent
ad optimam administrationem opportunum, haec ab expertis praestantibusque
Viris e cuncta societate collata in Unum et redacta in normam prae-
scripta forent caeteris socijs pro magistro et duce Ut apposite interque
se congruenter extractarent munia Ubique terrarum Sacchin: Soc: Hist:
lib. 2 fol. 2 N. 5. Haec in Unum collata consilia et ad normam suam 29
ex Usu redacta praecepta Electionem praecessisse et Titulum Constitu-
tionum acquisiuisse ipse Franciscus post suam Electionem inter caetera
cuncta sermonis ad suos Electores ita haec loquitur. Sed quid ego
haec apud Vos? nonne Vobis Patres Charissimi haec omnia sunt notiora
magisque curae quam mihi? an inter Vos non ego quosdam intueor,
per quos constitutiones ipsae sunt conditae? Sacchin: Hist: Soc: lib. 1.
fol. 12 N. 30. Inde ad oculum patet post mortem Laynerij 30
Fran-

890

~~881~~

Francisco Borgia Vicario Gnrli existente sine ulla mentione, et sine ullo respectu legum S. Ignatij Societatem novos Duces et Magistros secutam ab ijsq novis pceptis et constitutioibz instructam in Anno

31 1565. Non ita hæc allego ut Sacchino Mysterioso Scriptori in oibz fidem habeam, quia scio quem sub finem Gnrlatus Claudij Aqua-uiuæ acta sunt, hæc ille in electione Francisci Borgiæ contigisse com-memorat, eo fine ut modernum statum Societatis ab antiquiori-bus Principijs deducat, sed hæc tanquam veritati non innixa fa-

32 cile ruent. Sufficiat ostendisse sub Gnrlatu Francisci Borgiæ Sanctæ contemplationi dediti, et ad administrade publicarum cu-rarum abhorrentis Societatem de novo Duce et Magistro, novisq pceptis et constitutionibus cogitasse, et sui Reformaôi sub princi-pium dedisse, et hunc titulum Reformatæ Societatis promeru-isse.

Constitutiones Societati præscriptæ in Anno 1565 hæ sunt quæ sequuntur.

33 1 Decretum fuit ut edicta Regis Hispaniarum sine tergiuer-satione de non exportandis ex suo Regno pecunijs obseruarentur

34 2 Ut forensibus litibus abstineretur.

35 3 In colendis agris fructibusq in foro vendendis mercaturæ abes-set species

36 4 Si quid in Societ. conscripti eidem donarent id cuiqz Provinciæ addicant

Statue

Statuerunt Pres ut nulla ad ædes Societatis pro colligendis Eleemosynis ad quoscunq usus exponeretur arca. 37

Professor Perusing pro lectura in publico Gymnasio etiam per modum Eleemosynæ, nihil accipiat, imò lecturæ et stipendio renunciet. 38

Vetuerunt quoq socios extraneorum cuipiam suadere, ut Societati potiq quam alijs pauperibus quidpiam legaret donaretue. 39
Nec stipem, nisi planè ac simplr per DEI amorem rogari voluerunt.

Quoniam nuper Concilium Tridentinum Religiosis omnibus præter Capuccinos et Minores observantes habere perpetua so laq contenta bona permiserat; quidquid iuris ex illo Concilij beneficio pertinere ad Societatem posset, magno consensu id oē abdicari ac penitus eo cedi placuit, ut continuo rite factum est. 40

Has leges Societatis enumerat Sacchin: Hist: Societ: lib. 1. fol. 17 n. 42 in Gnrli congregaōe Societatis post mortem Laynezij et post Electionem Francisci Borgiæ constitutas in Anno 1565. 41

Consideratæ et bene trutinatæ hæ constitutiones non correspondent illi ordinationi, quam Sacchin: recensuit supra n. 27, quod defuncto Laynezio Rectores Collegiorum et ex usu tractationis literarū debebant ad certam normam redigere præcepta, quæ alijs Socijs essent pro Magistro ac Duce, ut apposite interq se congruenter tractarent ea munia ubiq terrarum. Et sic manifeste apparet nulla pro tunc fuisse Collegia, qā illorum nulla fit mentio. Constitutio sexta posita supra Num: 38 unum tantum Professorem 42 43

Societ

891
~~882~~

Societatis recenset cui interdictum fuit, ne pro lectura in publico Gymnasio Perusino etiam per modum Eleemosynæ aliquid acciperet, imo lecturæ et stipendio renunciaret: quod interdictam scholasticam occupationem non videtur admittere. Et sic Sacchinus Collegiorum usum et ex illo noua ad normam redacta præcepta non probauit.

Melior Informatio
Quomodo Societ: ad scholas fuerit applicata!

44 Sicut Ignatius et Laynez ita et Franciscus Borgia in sua electione ad Præposituram Gnrlem nihilominus cogitauit, aut somniauit, quam ut Magisterium studij literarum, per Societatem exercendum institueretur. Concilium Tridentinum Sess. 23 Cap. 18 occasionem dedit, ut docti et exemplares viri de Societate ad tractanda studia literarum inuitarentur. Cum enim consilium Seminaria Clericorum et Sacerdotum instituenda decreuisset, et scholas ubi non essent maxime penes Cathedrales Ecclesias erigere præcepisset, in ijsque magistros et Præceptores Salariatos instituere mandasset, qui Iuventutem ad statum Ecclesiasticum habilem idoneam et proclivem in pietate et studio literarum possent erudire. De quo loquitur Constitutio Prouincialis lib. 4 fol. 263, ubi ad marginem Concilium Tri-

45 dentinum allegatur. In defectu talium Magistrorum et Præceptorum in diversis locis Jesuitæ sunt, ad aperiendas scho-

las

Scholas inuitati. Primus fuit in Prussia p. m. Hosius Cardinalis Epus Varmien. Concilij Tridentini Præses, qui Anno 1565 Jesuitas non ex aliquo Collegio, quod pro eo tempore nullum erat sed vigore sui primi instituti, hinc inde dispersos ex diversis et longinquis partibus in suam Diœcesim advocari curauit, illisq Brunsbergæ Monasterium desertum Franciscanorum applicauit. Ex quo 46
Collegium pro viginti personis Societatis, et viginti quatuor Seminarij alumnis erexit, restaurauit, et annuum censum, ex quo alerentur de prouentibus mensæ suæ et Venerabilis Capituli assignauit, et assecurauit annuatim percipiendum, cum ea cautela et conditione; Vt quandocunq aliquid aliud dicto collegio 47
applicatum fuerit accessentue, tam ex parte Illmi Epi, quam ex parte Vener: Capituli, secundum proportionem census diminui et detrahi deberet. Quod authoritate Cardinalis Comendoni tanqm Legati de Latere ad Serenissi: Regem Poloniæ et Dominia eius destinati approbatum et confirmatum est. Heilsbergæ in Sinodo Diœcesiana 12 Kal: 7bris Anno 1565 cuiq authentico fusiq expressu subscripserunt et sua sigilla apponi fecerunt.

Joannes Franc: Cardinal: Comendong

Stanisl: Cardinalis Epus Varmien.

Sampson à Vorain Canonicus et Cancellarius Eccl. Cathed: Varmien.

48 Magna inde videbatur emerſiſſe commoditas et Vtilitas Eccleſijs

49 de qua Congregaõ 4 Gnrlis ita loquitur: Propter ingentem fructum et penuriam fidelium Pedagogorum, et alias Vtilitates quæ ex ea occupatione videntur ſequi flagitatũ eſt Vt in partibus Septemtrionalibus noſtri habeant conuictores, et eorum curam gerant, eâ tamen lege, Vt res nummaria, Oeconomo tradatur, et non ſolicitentur adoleſcentes ad inſtitutum noſtrum, nec admittantur inuitis Parentibus. Congreg. 4 decret: 10.

50 Hæc eſt legitima deductio initij ſcholarum Societatis, quarum fundatio Vbiq locorum ſuis Fundatoribus non debuit nec potuit eſſe onerosa, Viuens Societas in ſumma paupertate modico Victu et Simplici Veſtitu contenta ad ædificationem populi Vel maxime reſpiciens. Ad quem effectum ſucceſſiue ſub Gnrlatu Franciſci Borgiæ et Gerardi Mercuriani, Vltra illas conſtitutiones, quas ſupra Num: 33 Vsq ad num: 41 a Sacchin: commemoratas Supremum conſilium Societatis et alias præſcripſit, quas quia Sacchin: loco citato vel per obliuionem, vel de induſtria prætermiſit, ego breuiter ſubiungo illas, quæ ædificaõem populi ſpectare videntur, et ſunt tenoris ſubſequentis.

Conſtitutiones factæ poſt erectas ſcholas

51. Omnes qui ſub obedientia ſunt Societatis, meminerint ſe gratis dare debere, quæ gratis acceperunt, nec poſſidendo

nec

admittendo stipendium vel Eleemosynas ullas, quibus Missæ vel confessiones, vel Prædicationes, vel Lectiones, vel Visitationes, vel quodvis aliud officium, ex ijs quæ Societas iuxta Nostrum Institutum exercere potest compensari videatur, ut sic maiori cum libertate possit et proximorum ædificatione in Divino servitio procedere. Constit: par: 6 Cap. 2. § 7. Cum Societas 52
gratis doceat, videat Rector ne Magistris vel ullis alijs de Societate sibi aut Collegio pecuniam aut dona quævis ab ullo pro re, quamvis in ipsorum utilitatem facta accipere permittat. Quandoquidem Stipendium nostrum solus Christus Dominus iuxta nostrum institutum futurus est, qui est merces nostra magna nimis. Const: par: 4 Cap. 15 § 4.
Nec etiam (quamvis alijs sit licitum) pro Missarum Sacrificijs, vel 53
Prædicationibus, vel Lectionibus vel ullius Sacramenti administratione, vel quovis alio simili pio officio, ex ijs quæ iuxta suum institutum Societas potest exercere, stipendium ullum vel eleemosynam quæ ad compensationem huiusmodi ministeriorum dari solent, ab alio quam a DEO (cuius obsequium omnia pure facere debent) possunt admittere. Quamvis 54
ad bona et sancta opera et maxime perpetua incitare laudabile sit; ob maiorem tamen ædificationem, nullus de Societate debet nec potest quemquam ad Eleemosynas perpetuas, domibus vel Ecclesijs eiusdem Societatis relinquendas incitare, et si aliquis sponte sua eas relinqueret, nullum ius civile ad illas petendas in iudicio acquirat, sed cum ad id Charitas propter DEUM eos moverit, tunc eas elargiantur. Constit: par: 6 Cap: 2 § 6. Eadem de causa munu- 55
scula, quæ Magnatibus ad res maiores ab ipsis obtinendas offerri solent

solent, ne offerant: nec huiusmodi primarios viros invisere nostri consuescant, nisi sancto studio piorum operum ducerentur, vel quo intima benevolentia in Dno tam essent coniuncti, ut huiusmodi officium aliquoties eis deberi videatur. Const: par: 6 Cap. 2 § 9.
56 Ut plenius possit societas rebus spiritualibus iuxta suum institutum vacare, quoad eius fieri potest, a negotiis saecularibus abstineat, nec ea ullis precibus adducti obeunda suscipiant, vel in illis se
57 occupari sinant. Const: par: 6 Cap. 3 § 7. Sui victus, potus, vestitus et lecti, rationem si societatem sequi velit sibi persuadeat fore, ut pauperibus accommodatam, in quibus habenda semper erit ratio humilitatis, paupertatis, spiritualis aedificationis, quod semper nobis in Dno ob oculos versari debet. Ideo quae vilissima erunt, ex iis quae domi sunt retribuentur, propter ipsius maiorem abnegationem et spiritualem profectum, et ut ad quandam aequalitatem, et veluti men-
58 suram ab omnibus perveniatur. Cum enim qui primi in societatem convenerunt, per huiusmodi indigentiam ac penuriam, maiorem rerum corpori necessariarum probati fuerint, qui post eos accedent curare debent, ut quoad poterunt eo pertingant, quo illi pervenerunt, et ulterius etiam in Dno progrediantur. Exam: Gen:
59 Cap. 4 § 26 et Constit: par: 6 Cap. 2 § 16. Ut in hac etiam parte modo consentaneo debitae paupertati procedatur, nullus in domibus Societatis iumentum ad usum alicuius de ipsa Societate (sive Praepositus sive subditus ille sit) ordinarie habebit.
60 Const: par: 6. Cap. 2 § 14. Qui maioribus pollent ad viam peragendam viribus eos qui sunt infirmiores subsequi et non praecedere debent

debent, et iter cuiusq diei horum debilium infirmitate commensu-
retur. Quodsi quis viribg destitueretur iumento aut alia ratione iu-
uari dt. Qua in re non qualitatis personarum sed necessitatis et cha-
ritatis fraternæ ratio est habenda e. In Sum: Regul: Pereg: §6.
In ijs Collegijs quæ duodecem scholasticos (præter præceptores) ex 61.
proprijs reditibus alere possint, ob maiorem populi ædificationem
nec petantur eleemosynæ, nec illæ, aut dona ulla oblata admit-
tantur. Const: par: 6 Cap. 2 §6. Quo melius paupertatis 62
puritas, et quies illa quam secum adfert conseruetur, non solum par-
ticulares Professi, vel coadiutores formati hæreditariæ successio-
nis, non erunt capaces, verum nec domg, nec Ecclesiæ, nec Collegia
earum ratione. Sic enim omnibus litibg et controuersijs sepositis, cha-
ritas, cum omnibus ad DEI gloriam melig conseruabitur. Const: par:
6 Cap. 2. § 12. Finem facio husce sacrosanctis enumerandis 63
Constitutionibus omissis alijs infinitis, quas sub binis Generalatu Fran-
cisci Borgiæ, et Guerardi Mercuriani supremum Societatis con
silium condidit et stabiliuit. De Guerardo Mercuriano, IV 64
Societatis Præposito Generali tale habemg testimonium, quod tantg
amator et cultor paupertatis fuerit, ut aliquando lacrymatus
propterea visg sit, quod nouum iuberet amictum induere. Et ad
Prouinciales fuerit semper pedes obibat Prouinciam, quam ad-
ministrabat, et ad tenuissima diuersoria declinabat. Ita de illo
scribit, Allegamb in Bibliot: Script: Soc: fol. 106. In eo rerum 65
statu quo Societas adhuc memor fuit suæ paupertatis ad studia li-
terarum in scholis tractanda se applicabat; Quis inuideret, Sme
Societ:

Societati? si sub illis sacro sanctis Legibus ad nostra usque tempora mo-
derna permansisset. Qualis subsecuta sit Methamorphosis,
tertius Status enucleabit

3tius Status
Modernæ Societatis

66 De hoc statu modernæ societatis aliquid scripturus protestor coram
Deo et hominibus, idque affirmo, sub fide, honore, et conscientia, quod hoc
faciam non malevolentia aliqua, aut odio, erga societatem inductus,
sed scrupulis conscientiæ stimulatus. Terruit me S. August: tali suo
sermone: Quisquis metu cujuslibet potestatis veritatem occultat, iram
Dei super se provocat, quia magis timet homines quam DEUM. Et post pauca
Uterque reus est, et qui veritatem occultat, et qui mendacium dicit.
Quia et ille prodesse non vult, et iste nocere desiderat. In hoc casu non
sunt timendæ persecutiones. Quia melius est pro veritate pati sup-
plicium, quam pro adulatione recipere beneficium. 11 q. 3. Cap.
67 80 et 81. Post hunc sermonem S. Doctoris Ecclesiæ compulit
me mandatum Anacleti Papæ. Tam sacerdotes quam reliqui
fideles omnes curam habere debent de his, qui pereunt, quatenus
eorum redargutione, aut corrigantur a vitiis, aut si incorrigibi-
68 les apparuerint ab Ecclesia separentur. 24 q. 3 Cap. 14. Ridi-
culum movebit alicui me innuere Soc: Jesu nunc perire aut iam pe-
riisse, quando ad octodecem millia personarum excrevit. Huic
Magistrali sive Doctorali risui ita respondit p. m. Eminentissimus
69 Palauicinus in Vindicationibus Societatis prout sequitur. Ut enim nemo

tam

tam amens, qui dubitet utrum sibi expediret ex humana formâ in aliam
converti, quinimo ipsi cultatorem, hoc enim ipso funditus interiret, nec iam is qui
antea, sed alius existeret. Ita si Religiosus ordo leges alias, substantiam
mutantes adsciseret, non tam curaret perfici, quam perire. Quid enim 70
an tibi expeditiùs videretur, novam hominis naturam effingere, quod retentis
quibusdam humanis membris, alia tamen diversa gerat, ac ille homo
qui nunc habetur, scilicet periculum erit, ne si humano capiti equi-
nam cervicem iunxeris variasque plumas induxeris, de ridiculo sis
ut Venusinus ominatur. Aliqua enim membra retinenti, aliqua 71.
pervertenti in proclivi erit, ut pro emendatiori opere monstrum
exeat. Quod de opificijs naturae hoc est supremi Architecti dixi; hoc
idem valet in repertis humanorum artificum, ij si excellentes fue-
rint, eaque non affecerint tantum, sed accurate seduloque perfece-
rint. Porro inconsultius reor Bonarotae tabulam imitari muta- 72
tis multis, alijs servatis, quam dissimillimam aut delineare. Vide-
licet cum pulchritudo ac probitas opificiorum tota versetur in
apta proportione partium, quis non videat, quam pronum sit
ut alijs inductis partibus, quas egregius faber uti credibile est re-
pudiavit, pristina pulchritudo in abnormem deformitatem
degeneret. Ut enim aliquando unius literulae commutatio sententiam 73
non evertit modo, sed priori opponit, ita si ex optimis aliqua de-
mas, pessima efficies. Palavic: in Vindic: societ:

An societas suas leges immutaverit?

Probandâ huius quaestionis affirmativam, non opus est multum laborare, 74
quod ipsi Jesuitae haec ita affirmant prout sequitur: Certa res
est

895
886

est qd nr Pr Ignatius nunqm sperabat, Vt in nostram societatem de-
beret intrare tanta multitudo personarum, quanta hodie reperiuntur; in
ergo mutatis temporibus, et rerum statu, pariter opus etiam fuit
accommodari et mutari ipsas leges. Mariana Soc: Theol: Cap.
75 14 fol 77. Et in alio loco ita dicit: Diversa res est dare leges ali-
cui communitati, qdo illa parari incipit, plane ita accidit, ac si
infanti hodie nato darentur Vestimenta, quibus tota sua aetate
uteretur, quod sine miraculo fieri non posset, postquam corpus
illius grandius aut mediocris ad certam mensuram revocari non
potuerit, et propterea esset stultitia et magnus error, si quis vellet
esse ita pertinax et obstinatus Vt haec persona Vtatur istis Ve-
76 stimentis, propterea qd sua Pr talia sibi reliquerit. Et sic corpus
Soc: cum sit totum contrarium illi quod fundator destinaverat
et formaverat, nonne esset maximus error, Vt illis legibus Vtatur
quae sunt datae a principio corpori Societatis totaliter differenti
et dissimili quam sit de praesenti. Mariana de Legib. Societ:
77 Cap. 19 fol 91 et 92. Haec incongrua et minus apta simi-
litudo clare ostendit modernam societatem esse differentem
dissimilem et contrariam illi, quam S. Ignatius a principio fun-
davit, ac proinde cum nunc diversis institutis et legibus iuxta
Confessionem Marianae Vtatur, omnia supradicta doctissime a Pala-
vicino de interitu alicuius Religionis allegata modernae socie-
tati applicari posse, nemo sanae mentis contradicet.

An S. Ignatius tam strictam Vestem Soc: reliquerit, Vt eam modernum

eius

eiusdem induere non possit.

Ex quibus materiis compositam sui instituti vestem societati reliquerit constat ex supradictis. 78

1ma maa e abhorrescentia ab omnibus quae mundus amat et amplectitur: desiderium vero eorum quae Christus amavit et amplexus est de quo supra Num: 3. 79

2da Maa e imitatio vitae et operum Christi Dni salvat: Nri de quo supra num: 4 80

3tia Maa e contumeliarum, falsorum testimoniorum, et omnium iniuriarum voluntaria patientia, et in omnibus actionibus stultae sui reputatio. De quo sup num: 4. 81

4ta Maa e Professio perpetuae paupertatis cum fiducia providentiae Divinae. De quo supra num: 9. 82

His consideratis obstupesco et admiror omnes supra dictas maas ab exemplo et imitatione Christi Dne desumptas, tam angustas Societati videri, ut si quis modernum corpus Soc: quod ad octodecem millia personarum excrevisse gloriantur ad Regulam primi instituti et sic ad imitationem Christi revocare et applicare vellet, hunc conatum primum stultitiam vocant et errorem manifestum ut supra Num: 75. 83 Tam late se extendit et tam abundanter communicabilem se prbet vita Dni Nri Jesu Christi, ut non solum Jesuitis, sed omnibus alijs Religiosis, Familijs, imo toti mundo ad participationem imitationis sufficere possit. 84 Haec sufficiant ad demonstrandum modernam Societatem, non esse eandem, sed differentem ab illa, quam S. Ignatius ab initio fundaverat. 85

.An

896

~~887~~

An moderna Societas sit eadem cum illa quæ fuit intermedia tempore Francisci Borgiæ et Guerardi Generalis?

86 Ex fructibus eorum cognoscetis eos; Supradictæ leges interme-
diæ Soc: a num: 61 vsq num: 68 commemoratæ magnam osten-
dunt differẽam. Quæ ob maiorem populi ædificaõem fuerant
constitutæ, oẽs a moderna Soc: sunt abrogatæ et per declaraões
annihilatæ, et qa contraria iuxta se posita magis elucescunt, po-
no ob oculos, vnam constituoẽm eiusq contrariam declaraoẽm

Constitutio

87 In illis collegijs, quæ duodecim scholasticos (præter præceptores) et ex pro-
prijs redditibq alere possunt, ob maiorem populi ædificaoẽm, nec pe-
tantur Eleemosynæ, nec illæ, aut dona admittantur oblata.

Declaratio

88 Quamuis hoc ita se habeat, si tñ benefactores essent, qui possessionem
aliquam, vel reditum dare vellent admitti illa possent, vt tanto
maior numerq Scholasticorum ac Præceptorum ad maiq Diuinũ
obsequium possent sustentari. Const: par: 4 Cap. 2 § 6 ad literam
et sic oẽs aliæ optimæ constitaões per suas declaraões non decla-
89 ratæ, sed annihilatæ sunt. Prohibitum erat intermediæ Societa-
ti, ne lites alicui moueret, moderna Societas oĩa Tribunalia
90 Ecclesiastica et Secularia continuis litibus fatigat. Prohibitum
intermediæ Societati erat, bona stabilia acquirere, iam nunc
vsq

vsq ad inuidiam possessionibus abundat, prohibitas hæreditates sibi
vendicat, et de eis continuas lites mouet. Prohibitum erat Soci- 91.
etati, ne magnates inuisere consuesceret, iam nunc cum illis ha-
bitat, manducat, et bibit; oblita illius dicterij; quod religiosus extra
claustrum degens remaneat velut piscis sine aqua. Prohibitum 92.
erat Societati, ne se negotijs secularium immisceret, Iam nunc
non solum in priuatis informationibus; sed publice ex Ambona
Comitia tractant. Prohibitum erat in Societate, aliquod iumen- 93
tum ad equitandum habere, siue superior siue subditus ille fuerit.
Iam nunc Prouinciales, Rectores, Principum Confessarij et Præ-
dicatores opus est vt habeant quadrigas de melioribus cum
rheda eleganti. Testis est Sunus Sochacrouien: qui nuper obe-
sos quadrigas et rhedam omni commoditate ad cibum, potum
et lectum repletam, tanquam pondus extraordinarium ferre
impatiens, in medio prorruptus et quadrigas et rhedam et
sessorem, in profundum flumen præcipitauit.

Icarus Icarias nomine fecit aquas

Prohibitum fuit Societati, ne in cibo et potu excederet metas
paupertatis. Nuper Varsauiæ moderna Societas vnum boccale vini
alias ollam duodecim aureis Vngaricalibus, emere et plenum dolium
euacuando, eodem vino priuatas suas lagenas pro futuro sibi im-
plere non erubuit. Conquerentibus Magnatibus; quod illo delicato
vino propter præuentionem Iesuitarum recreari non potuerint.
Dum enim deliberarent, an illis liceret tam pretioso vino vti, interim
bonæ vitæ Ministri et Procuratores plenum dolium euacuarunt.

Omitto

95 Omitto cetera, ne informatio quae brevis esse debuit, in volumen exeat, Uno verbo dicam. Quidquid antea prohibitum fuit, iam nunc videtur esse dispensatum.

Quis Soc: modernam ad transgressionem legum dispensaverit.

96 Nihil de meo capite, aut de aliquo Authore obscuro scribo, textum Societ: allego. Claudij Aquaviva Natione Italus Patriâ Neapolitanus, quintus in ordine Praepositus Provincialis Societatem per 34 annos gubernavit, eamque ipse fovit, protexit, stabilivit, optimis institutis exornavit. Bibliotheca Script: Soc: fol. 78 et 79.

Epta Rña ad Prtes

97 Cum aliquoties antehac Societatis Provinciae postulassent ipsis ut communicarentur, Acta et Decreta Congregationum Generalium, censuerat tandem congregatio Sexta Generalis, ut non acta sed decreta duntaxat scripto traderentur. Sed enim quia ne id quidem effici commode potuit, ob ingentem nimirum exscribendi laborem, quem multa pariter ut vere

Nunc denique statuit congregatio Septima Generalis, ut ea typis excusa
98 transmittantur ad Provinciam. Praemonitis tamen Provincialibus, ne passim ea vulgari permittant, cum satis esse videatur, si Superiorum aut etiam aliorum Patrum manibus exteneantur, ad eandem, rerum quae ad institutum pertinent constitutiones et responsa Generalium, Nominatim vero Patris Claudij Aquavivae cuius iam

... multis extant declaraões. Nam super his omnibus hęc ipsamet Congregatio Septima Gnrlis multa perópportune declarauit, explanauitq difficultates in deputatione ad hunc finem instituta diē multumq examinatas. Nec iam aliud videtur superesse, nisi vt pari studio commendetur praxis et Vsus Instituti ad peculiarem diuinam gradem pro ioni Dni Nri Jesu Christi obsequio adminiſtrendam. Dati Romę die 18 Decembr: 1615. 99

Bernardus de Angelis Soc: Jes:

Secretarius.

Ex his authenticis testimonijs emergunt plures consideraões.

1ma ē quod Claudius Aquauiua ex eo quod ipse Societatem fouerit, prouexerit, stabiliuerit, optimis institutis exornauerit, maiori encomio a Societ. celebretur, quam ipse S. Ignatius de quo communiter dr quod Soc: imperfectam reliquerit. 100

2da ē quod idem Aquauiua constitutionum declarationes scripserit, quas Congregatio Septima ampliauit, et ad praxim et Vsum applicauit. 101

3tia ē, qd illa ordinaõ rediġendi in normam pręcepta supra numero 27 a Sacchin: Soc: Hist: in Eleōe Francisci Borgię sub Anno 1565 commemorata, nunc vero in anno 1615 effectum sit sortita, prout supradictę literę Secretarij Societat: attestantur. Ex quo patet Societatem suas nouitates sub antiquiori tpre inuoluere ad conciliandam illis maiorem fidem et authoritatem. 102

4ta ē qd hęc oiā quę sub tribq Gnrlibq, Francisco Borgia, 103

Guerar-

898

~~889~~

Guerardo Mercuriano, et deinde Claudio Aquauiua gesta sunt, et per eum constitutiones cum declarationibus in 10 partes redactae sunt, hoc opus ipsi S. Ignatio adscribatur et imputetur contra omnem

.104 veritatem. Non praesumitur de S. Patre quod ipse declarationes scripserit, quibus tam erat infensus; Ut de illis haec verba pronunciauerit. Et quia naturae humanae hostis ad paupertatis propugnaculum ac refugium debilitandum, quod DEUS dignis Religionibus inspirauit, contra illum aliosque religiosos perfectionis aduersarios eniti solet, ea quae à primis Fundatoribus bene ordinata fuerant, innouare per declarationes, vel innouationes primo illorum spiritui minime consentaneas, ut quid in nobis situm fuerit, hac parte societati prospiciamus, voveant singuli et uniuersi se nihil innouaturos. Const: par: 6 Cap. 2 §. 1

.105 Ex quo constat S. Ignatium de declarationibus et innouationibus non cogitasse, quia sciebat authorem illarum esse hostem naturae humanae, de quo praemonuit suam societatem ut

106 caueret illius peruersas suggestiones. Quo non obstante cito Claudius Aquauiua non solum innouauit, sed totaliter societatem a primo suo instituto deuiauit. Longum esset omnia commemorare. Unum principale cui Jesuitae tanquam Evangelio credunt, accipiamus ad trutinam. Ex hoc est solenne illud Quintum Votum Episcopatus, ut ex illius errore, reliqua facilius possent uideri.

De Voto ad Episcopatus

De hoc

De hoc Voto ad Episcopatus et dignitates Ecclesiasticas qd à S. Igna- 107
o Societati præscriptum et ipso Summo Pontifici notum sit, animosæ
indicationes Societatis loquuntur, prout sequitur. Postquam instituti
librum, in quo Votum hoc disertè ponitur, toties typis cusum et recusum
per omnes mundi partes integro sæculo pervulgatur. Postquam 108
de quo disputamus Votum a tot millibus profitentium quotidie ac
lam ubi gentium nuncupatur. Postquam Scriptores Nostri clarissimi
insignimis Vasqu: Sanch: Suar: Castrapolao editis libris Vberrimam
posuerunt, adhuc ignorantiam huius Voti Summis Pontificibus imputabit?
Indicat Soc: Cap: 36. Tantæ præsumptioni circa Votum ad Episcopatus 109
n auderem me opponere, nisi procerto scirem, hoc Votum non contineri
in eo instituto, cuius festum moderna Societas celebrat 27 die
nsi Septembris, in memoriam fundatæ Societatis iuxta Decretum
8 Congregationis Septimæ. Non sufficeret hæc allegare, et vti eisdem 110
Veritate demonstrare, nisi Historia Vitæ S. Ignatij, eius sensum circa
iscopatum non accipiendum, sed subterfugiendum ita nobis describ-
sissent. Claudius Jaijus, Unus ex primis S. Ignatij Socijs ad Vacan- 111
m Episcopatum Tergestensem a Rege vocatus fuit, et Summus Ponti-
illius Vocationi et promotioni consenserat, quorum Voluntati
modo S. Ignatius exposuit indicant sequentia. Quantum ingenio 112
cogitatione assequi potuit, tum ut cæteris Vitijs, tum vero et ambi-
oni et avaritiæ, quæ duæ periculosissimæ sunt mortalium pestes
nimo obstrueretur aditus, veræque humilitati et paupertati qm
ximis, eò maxime diuturnus honos ab omnibus haberetur, Regiæ ac
tificiæ Voluntati opposuit se Ignatius multis rationibus quas ita continuat.

Præterea

113 Præterea ad faciendam populis fidem et animos permouendos nihil esse
efficacius vitæ ac morum exemplo, si nostris dictis facta minime dissen-
serint. Nunc autem si ad Episcopatus extollantur Patres, quomodo fieri
posset, ut apud multitudinem inscíam arcanorum ambitionis et leuita-
tis crimen effugiant? Qua porro fronte, quo vultu repente aucti
ac decorati ipsi harum insignibus, de imitaoē Christi; de fugienda glia;
de voluntario sui contemptu ac submissione verba facturi sint? Maf-
feius lib. 2. cap. 18. fol. mihi 109. Item Ribadeneira in vita S. Igna-
114 tij lib. 3. cap. 14. Hæc verba tam ponderosa clare ostendunt S. Igna-
tium Societati ad Episcopatus et dignitates Ecclesiasticas viam præcluse-
ruisse. Et sic infinita alia S. Ignatio adscribuntur, de quibus ipse nec
115 cogitauit, nec somniauit. Hæc ad informaoēm committere opus
fuit, ut commodius et efficacius cognito statu modernæ Societatis dif-
ferēā de scholis Varsauiensibus, inter conuentum Gnrlem Korczy-
nen: et Anonimum Nobilem Masouitam exorta possit accommoda-
ri, salua satisfaoē utriusque partis.

Compositio Differentiarū ab initio promissa de scholis Varsauiensibus.

116 De scholis nouiter Varsauia per modernam Societatem erectis,
Prima Nobilitas plurium Palatinatuum pro Conuentu Gnrli Korczy-
nensi congregata, huiusmodi scholas non aperiendas iudicauit, et Ge-
neralissimis totius Regni Comitijs Clausuram procurari mandauit, qui-
bus rationibus permota id fecerit, sequentia indicabunt.

Prima

1ma Ratio. Quia Iesuitæ non stant promissis. Promiserunt bono publico 117
propter maiorem populi ædificationem, gratuitam fore illorum doctrinam in
scholis, sine ullo stipendio, sine ulla fundatione, contenti prouidentia Diuina,
quæ societati debuit esse merces magna nimis. Ut sup. num: 11. Pro 118
miserunt non solicitare Adolescentes ad suum Institutum, nec eos admittere
inuitis Parentibus, quod etiam statuto firmarunt ut supra Num: 49. Et alia
infinita, ex quibus nihil penitus obseruant. Cum tamen omnia iura Diuina et
humana iubeant, studiose agendum esse, ut ea quæ ore promittantur opere
compleantur. Cap. 3 de Pactis.

2da Ratio potuit esse, quia frequentia scholarum, non est utilis Reip. 119
imo damnosa, causans deuastationem regni, cum enim numerosa nimis
Collegia Societatis, sine ullo delectu, tot centena oppidanæ et rusticanæ
Plebis usque ad prouectiorem ætatem, vana spe altioris fortunæ detinent,
illa iuuentus non amplius ad aratrum, ad artificia, ad mercaturas ad-
discendas apta, et sic modo viuendi destituta, ex desperatione partim
ad claustra Religiosorum irrepedit, (et illud operatur, quod Articulo do-
ctissimus Lipsius scripsit: Præsens sæculum ferax Religionum, sterile
pietatis) partim ad licentiosam militiam se confert, lixarum et calonum
numerum adauget. Et sic Patrijs sedibus desertis alio dilabuntur et
causant oppidorum et Pagorum vastitatem, in quorum defectu anno-
na vilescit, vili pretio ab externis emitur, cum non sint domi consu-
mentes. Quod et ipsi Iesuitæ omnino fateri debent, cum ingressu suo in Po-
loniam, valde populosas Ciuitates, oppida et pagos inuenerint, quos
nunc hominibus maiori ex parte carere conspiciunt.

3tia Ratio. Quia ex scholis Societatis Nobilior Iuuentus pro- 120
dit minus disciplinata; milites arrogantes, licentiosi; ad Confœderationes
et sedi-

et seditiones in damnum Reipub. et Ecclesiæ proni. Cum tot ex scholis
trivialibus prodeuntes, vix legere et scribere literas edocti, in illa sua
simplicitate fuerint modestiores, obedientiores, ad pugnam et ad tolleranda in-
commoda belli aptiores. Scholasticæ disciplinæ tribuitur, in bonam vel in
121 malam item iuventutis inclinatio. Promeruerunt laudem apud seram
posteritatem Patres Benedictini, de quorum scholis ita historiæ loquuntur:
122 Antiqua Benedictinorum Monasteria scholæ publicæ erant ad iuventu-
tem erudiendam, unde haud levis utilitas publica extitit. Ex his Mona-
steriis velut ex arce sapientiæ innumeri viri prodierunt, veriusque Phil.
Divinæ atque humanæ cognitione præstantes, ubi eo tempore ab ea natione homi-
num editi libri multi et excellentes, in suo quoque genere mirandi argu-
123 mento sunt. Marianna de Puerorum Institut. lib. 2. Cap. 1. Ex his
Benedictinorum scholis prodibant iuvenes modesti, et timore Domini
humanitateque politi. Neque erat ullus Nobilium, qui suos filios non traderet
instituendos in has scholas. Ubi Præceptores Lectioni, Orationi, et stu-
diis vacantes erant. Quam aliam putas esse causam tam bonorum
Principum et modestissimæ Nobilitatis, qui per aliquot sæcula flo-
ruerunt? Nemo fere a Carolo Magno Principum fuit, qui non sit
a puero, in Monasteriis educatus. Henric. Mutius Chron. fol. 160.
124 Ex his Benedictinorum scholis prodierunt illi Principes, qui ter-
ræ sanctæ recuperandæ gratia ingentem duxerant exercitum, Pediti-
um Sexcentis millibus, Equitum Centenis millibus constantem. Hi omnes ad
Sacrum bellum religionis amore profecti, suas maximas et pulcherri-
125 mas Possessiones, suas Uxores, charamque sobolem reliquerunt. Hæc
vero animorum sublimitas debetur rectæ puerorum institutioni. Fue-
runt enim omnes non in stabulis equorum, nec in voluptatibus carnis,
sed in Monasteriis scholis Christianæ Reipub. saluberrimis a sanctis
Patribus

Patribus, in Orationibus, ieiunijs, et salutaribus Evangelicæ doctrinæ, præce-
ptis institutis et educati. Mutius Chron: lib: 19 fol. 284. Cæterum 126
ex hisce Monasteriorum scholis eorumque Doctoribus, Monachis Academiæ
omnes fere antiquæ per occidentem erectæ originem suam habuerunt; Aca-
demiarum enim institutio, opus Benedictinorum fuit. Nam Oxonien-
sem illi, Cantabriensem, Parisiensem, Patavinam, Ticinensem, aliasque
quam plurimas Universitates erexerunt, authore inprimis Carolo Ma-
gno Imperatore, qui non minus Martem quam Apollinem noverat.
Michael Mauct: Doctor Sorbon Monarch: Tom: 2 par: 3. lib: 8 Cap 8.
Hi sunt fructus in Universam Christianitatem promanati ex Gymnasijs 127
Benedictinorum, qui Doctoribus Ecclesiam, Pastoribus Civitates, Rectori-
bus Vaticanum; Divis Cœlum ornaverunt. Si quid simile Societas pro
suis scholis allegare possit, aliorum iudicio relinquo.

4ta Ratio non aperiendarum scholarum Societatis Varsaviæ, 128
Conventui Korczynen: fuit, quia ad Aulam residentes Jesuitæ immiscent se
in negotia status. Pridem de hoc aulicismo diffamati, adhuc sub Sigi-
smundo III Rege ex eadem causa ab alio conventu Particulari Sendomirien:
promulgatus fuit in eos articulus proscriptionis de Regno cum effectu
in Comitijs Regni procurandus, nisi pientissimus Rex sua authoritate
et illius Prædicator P. Petrus Skarga sua facundia, partim negando,
partim excusando Nobilitatem proscriptionem urgentem mitigasset, quod
negari non potest, quia eius concio typis est impressa. Non excedit me- 129
moriam nostram actus ille solennis ante sex vel septem annos occurrens,
quando Varsaviæ in ædibus Primatis Regni p. m. Venceslai Comitis
de Lesno præsentibus aliquot Episcopis et omnibus Officialibus Regni consultanti-
bus de pace cum Rozacis ineunda, Moderna Societas paci et quieti
Patriæ contraria de medio sui Theologum Schenoff dicti deputavit,
qui

901
897

qui in Consessum ingressus publice pacem dissuadebat, illa vel maxime
130 mõe nixus. Non sunt facienda mala, vt eveniant bona. Quem stupen-
dum illud sui temporis ingenium p. m. Comes Boguslaus de Lesno Procan-
cellarius Regni publice cum satisfactione omnium praesentium refutavit.
Hoc negari non potest, quia adhuc multi vivunt, qui illi consensui inter-
fuerunt, etiam Religiosi pro eo tempore ad Refellendum Professores
Vocati.
131 5ta Ratio. Et haec potissima Conventui Partis Korczynen: fuit
quod ad oppressionem bene meriti de Republ. Civis Illmi et Excellentissi-
mi Dni Georgij Lubomirski, Comitis in Wisnicz et Jaroslaw, Suprem-
Regni Marschalci, Exercituum Ducis Campestris, Cracoviensis Guber-
natoris, Sacri Romani Imperij Principis Aulici Jesuitae concurre-
132 runt. Nota e toti Europae huic Heroi iniquissime intentata actio
Criminalis Laesae Maiestatis, vana fuit et irrita contra innocentem
conatus. Non potuit aliter condemnari, nisi legitimo testimonio iu-
133 rato impostura confirmaretur. Nemo erat, qui id auderet, mirare et
obstupesce Benevole Lector excessum Theologicae facultatis! Subordi-
nant Aulici Jesuitae, propter repudiationem Confessarij inculpato
Contrarij. Unum ex Secretarijs Regijs (cuius nomini eiusque familiae
parco) hunc ad dandum falsum testimonium contra innocentem
inducerent, sine ullo peccato fieri posse persuadent; pecuniam sex
millium florenorum pro resolutione oblatam, et favores Aulae pro-
mittunt. quibus dispensationibus et promissis miser homo, illectus
delatorem se fecit, et falso iuramento praestito, iniquo decreto robur
adiecit, quo Princeps Lubomirscius oppressus exulare coactus est.
Non adeo pridem ante iudicium illud infame Societas Sendomirien-
sis huic Heroi post expulsos de Regno Suecos, post reintroductionem
Regis

Regis ad Regnum, et post devictum Seremetom Mosch: Exercitus Ducem
inter alia mille elogia has laudes publice decantavit:

Regem Regno qui donavit
Diadema qui salvavit
Vincit crudeles Tyrannos.

Et contra Societas Varsaviensis hunc Heroem tanquam laesae maiestatis 134
reum falso iurato testimonio opprimere curavit: Divinis et Humanis
legibus interdictis praetergressa cum scandalo publico totius Regni, imo
totius orbis Christiani.

Quis huius perfidiae & impietatis eventus?

Respub. uno et altero anno bello intestino cruciata et devastata, per- 135
iurus tota vita sua scrupulis conscientiae agitatus, e Polonia prae pudore periu-
rii in Prussiam recedens in Culmensi Episcopatu Lubaviae anno sequenti vi-
vere desiit. Ante mortem de innocentia inculpati Herois protestatus, et
in ipso suo formidabili agone, multa de sua temeritate anquestus culpam
in auctores Jesuitas ut faceret periurium dispensantes retorquebat.
Et hoc infame et abominandum periurium Nobilissimo Genti Conven- 136
tui Korczynensi occasio fuit, ut interdiceret ne scholae illae Varsa-
vienses, similium periuriorum in posterum artifices aperirentur.
Quod doctrinae S. Augustini videtur esse conforme. Qui facit ut aliquis
iuret esse verum, quod scit esse falsum, videte quam ista detestabilis bellua
sit et de rebus humanis exterminanda 22 q. 2 Cap. 3. Fue- 137
runt et aliae causae offensionis Magnatum in Conventu Korczynensi
[illegible]ntium, inter quas non postrema abdicationis Regni persuasio, abitis

Scholis

scholis promouenda, quae salus Reipub. periculum Eccl(esi)ae, Supplicatio
Senatus, ipsiq(ue) Summi Pontificis authoritas, et paterna pro bono pu-
blico intercessio dissuadere non potuit, Jesuitis contrarium facien-
138 tibus. Eo fine factum, ut rerum periti coniecturantur, ut apertas scho-
las Varsavienses nova fundatione abdicantis discederent, et Novi
Regnantis, quem suis votis propitium sibi fore destinauerant, pro-
tectione fulcirentur, et in ipsum Palatium Suburbium Cracoviense in-
troducti, non solum favore et benevolentia ipsius tollerarentur, sed etiam
139 ulterius promoverentur. Pro hac sperata promotione, quid Anonymus
Nobilis Masovita contra Conventum Generalem Korczynensem Typis
expresserit videamus.

Anonimus Nobilis Masovita ieiunè defendit Societatem.

140 Nihil respondet Nobilis Masovita ad obiecta Generalis Conventus Korczynen(sis).
tota illius rationum basis in eo consistit, quod Societas in docendo nemini praeiudicium
faciat, et aperire novas scholas prohiberi non possit, quia privilegium ob-
141 tinuit a Sigismundo Augusto Rege, cui nunc derogari non potest. De
hoc Privilegio nulla est controversia, consideramq(ue) datam privilegii
et incidit in illud tempus, quo intermedia Societas ad scholas applicata
optimis suis constitutionibus supra Num: 51 usque ad num: 63 specifica-
tis commendabatur, quarum respectu privilegia concessa et favores
ampliati, quasi ex quodam contractu, utilissimam pro eo tempore
Societatem, in illo suo bono statu semper eandem permansuram.
142 Verum data olim Privilegia Societati modernae totaliter differen-
ti

ti, conveniant? non prius quaestioni Respondebo, donec Doctissimi Facultatis Theologicae aliam mihi dederint. Utrum Angelus tenebrarum possit sibi illa privilegia et praerogativas usurpare, quas habuit quando fuit Angelus lucis? Nemo scandalizetur me de scholis modernae socie- 143.
tatis disputantem, de Angelo tenebrarum quaestionem movisse, quia multa in societate operatus fuisse ultra Bullam, ascendente Dno commemorant scriptores ipsius Societatis. Orlandinus lib: 1 Num: 17 Sacchin: Hist: lib. 1. fol. 1.

Si scholae apertae claudantur, quid faciet Soc: Varsau:

Idem Conventus Gnrlis Korczyn: et alij plures periurium illud infa- 144
me, in res politicas et negotia Status Superintendentiae et consiliis Publicis Regni detestati censuerunt procurandum; ut Jesuitae a concionibus et Confessionibus Regijs amoverentur, tanquam haec societatis officia ullius a Clero seculari possint regiae Maiestati praestari.
Spiritu Prophetico locutus est partis ille Conventus Korczynensis 145
quae moderna societas haec sibi usurpat, quae illi vigore primi Instituti non conveniunt. de quo talis Historia. Jacobus Miro 146
Soc: Jesu natione Hispanus, Vir aetate florens literis Latinis et Graecis perenuditus, a Joanne Rege Lusitaniae ad Confessionum suarum officium postulatus, humilitatis illud studio diffugit, quod videret speciosa illa munera disciplinae Societatis parum quadrare. Nostrae Vocationis esse Nosocomia terendo, docendo infimam plebem, ministeria humilia obeundo, iuvandis simul animis, nostrae simul humilitati conservandae insistere, tantumque effecit ut bona Regis gratia

903
894

gratia vel muneris declinant. Biblioth: Scriptor Soc: fol 207.

.147 Eodem Bibliotheca de nostro Polono ita recenset. Petrus Skarga Vir tota Polonia celeberrimus aulicam vitam semper pertaesus, speciosum exilium vocabat ad vitam privatam, et suenum sociorum consuetudinem . aspirabat. Biblioth Scriptor Soc. fol. 399.

.148 Ibid vero Vindiciae Societ: ita de occupationibus Aulicis loquuntur. Quod si res ex mera utilitate pensetur, an adeo lippi credimur, quin videamus nullam aliam nubem esse, ex qua insilet nobis procella Soc. eversuram, quam vapores nostros, in aulis coelum male sublatos: Hinc potentium offensiones, hinc populorum odia, in prosperos eventus, et iussiones asperas detestantium, in nos tanquam in Authores

.149 et suffragatores turbo. Hinc fracta Praepositi Generalis potestas in subditos, quippe magnis patrociniis obarmatos, et pro aulicis laboribus impetrantes, fautem remunerantur pestiferam nobis mercedem, Principales iussiones religiosis praeceptis interdicentes. Lustra si placet annales nostros, et intueberis, quam nobis expertum quam intellectum, quam detestatum, non aliunde in hanc classem, suscitari immaniores fluctus, et summa naufragiorum discrimina, quam ceu Ithacis ex aulis insolentiore aura domesticos inflante. Vin-

.150 dicat Soc: Cap: 11 fol: mihi 396. Evitando talia imminentia ab aula Societati pericula, tale contra se decretum fecerunt. Serio sub poenis Praepositis omnibus et commendatur superioribus, ne permittant nostros publicis et secularibus negotiis Principum ullo modo implicari, et si quos in ea propensos animadverterint Provincialem suum quamprimum commune faciant, ut eos loco moveat, si illis sit occasio vel periculum, se eiusmodi implicationibus irretiendi Congreg 1 Generl: Decret: 19.

Quid

Quid ad hæc Jesuitæ? Nitimur in vetitum semper cupimusq[ue] negata. 151
Quasi vero Provincialis hæc impediet, qui et ipse Comitijs Regni quoties-
cunq[ue] celebrentur interesse vult, et nuper circa Abdicationem Regni Varsa-
viæ præsens fuisse dicitur. Illo suo Aphorismo innitatur de quo Sebasti-
anus Heissius in Declarat: Aphorismorum doctrinæ Jesuitarum ita loquitur,
Cum de rebus Politicis et mutandis Regibus agitur, de quo consultare 152
Jesuitarum non minus præcipuum munus est, quam grassante lue curare. ne
dispensare amuleta necessaria Theriaca aliaq[ue] alexipharmaca, et infra. Ha- 153
bes communem Jesuitarum sententiam, ac proinde nihil principibus
periculi imminet, quamvis populi totiq[ue] sensu pro tyrannis habeatur.
Si populus sequatur Doctorum et graviorum virorum consilium, ijs prout
Marianna vult Jesuita Ant: Sebast: Heissius in Declarat: Aphorismo:
fol 162 et sequenti, quem allegat Mercurius Jesuit: fol: 696.

Quid Jesuitas modernos alliciat ad aulam?

Bene Poëta hoc expressit dicendo: Trahit sua quemq[ue] voluptas. Multa 154
sunt, quæ Jesuitas ad Aulam invitant, sed præcipue vitæ quædam dele-
ctamenta, quæ alibi in tanta copia et cum tanta commoditate haberi non
possunt, et necessario habenda sunt, de quibus ita ipsi loquuntur. Expedit
namq[ue] ut quædam profanæ vitæ delectamenta, quæ negata cupidinem,
usurpata fastidium creant. Identidem apud Religiosos viros possessione
magis, quam repudiatione vilescant. Vindicat: Soc: Cap. 50. His 155
delectamentis videtur inservire votum illud fœmininum, quod ita descri-
bitur: Frequenter piæ fœminæ vovent facturas se quodcunq[ue] Sacer-
dos earum ductor iniunxerit, et quidem non sub ea exceptione si
meliora videbuntur, sed absolute. Vindicat: Soc: Cap 51 fol 296

Quid

904
~~875~~

156 Quid sibi velit illorum delectamentorum et huius fœminei voti mysterii
ego prorsus non intelligo, nec in illis aliquid mali inesse suspicor. Scio tamen
bonâ memoriâ, in loco quodam celebri populoso et famoso tam abo-
minabile scandalum contigisse, ut Martino Luthero non fuerit
absimile, quod in gratiam Societatis, apertiùs non exprimo nec exag-
gero; locum taceo, tempus tantum innuo. Antequam Patres Bri-
gitani in Prussiam ultimariè revocarentur, ad obviandam gra-
157 vioribus malis et scandalis. Nemo miretur ex fragilitate
humana, aliquid extraordinarium accidisse, quam S. August: ita
158 excusat: Quantumlibet vigil et disciplina domus meæ, homo sum
et inter homines vivo, nec mihi arrogare audeo, ut domus mea melior
sit, quam Arca Noë, ubi tamen inter octo homines, unus reprobus inventus
est; aut melior sit quam domus Abrahæ, ubi dictum est: Ejice an-
cillam et filium eius; aut melior sit quam domus Isaac, cui de du-
obus geminis dictum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui.
159 Et infra. Simpliciter autem fateor charitati vestræ, coram Domino Deo nostro
qui testis est super animam meam, ex quo Deo servire cœpi,
quomodo difficile sum expertus meliores, quam qui in Monaste-
riis profecerunt, ita non sum expertus peiores, quam qui in Mo-
nasteriis ceciderunt; ita ut hinc arbitror in Apocalypsi scriptum:
Justus iustior fiat, et sordidus sordescat adhuc. S. August. Epistola
137 habetur distinct: 47 Cap: 9.

An Jesuitæ possint reduci ad primitivum suum statum?

160 Si illos aliquis ad primam perfectionem revocare velit aperte fatentur,
quod eam clarâ voce damnarent, et dant talem rationem; nam quædam
quibus nostræ fecerit præcipiens, eadem cunctis nostræ suggererentur. cui-
nam

nam hominum conditioni perfectionis Christianae fastigium magis
consentaneum ac debitum, quam vel Vaticano senatui, vel sacris Pastori-
bus Urbium ac Provinciarum. Vindicat Soc: Cap: 50. In Supplicatione 161
quadam quasi Clementi Papae VIII porrecta sub data Augustae Vin-
delicorum die 12 Julij 1593 à Provinciale ex Congreg. Superioris Ger-
maniae subscripta et Typis impressa Schisma minantur, et sui Ordi-
nis in sectas divisionem scandalosissimam, luctuosissimam et mul-
tis lacrymis deplorandam pollicentur. Notate verba signate mysteria.
Et hoc est quod P. Valerianus Magnus Capucinus spiritu Prophetico com- 162
monuit. Ab hac Societate Ecclesiae Dei imminere turbidos eventusque desu-
mpta ex quadam Epistola ad Illmam Personam in Gallia, quae est impressa
in libro Petri Aurelij antiquioris editionis, quia iam in posteriore
editione, haec Epistola non invenitur, quae fuit posita ab initio libri
inter censuras et approbationes Episcop: Gallis. Pro dicta 163
et scripta veritate P. Valerianus Magnus Capucinus, vir immortali me-
moria dignus, vinculis passus est, et in sua veneranda senectute, cum
publico scandalo orbis Christiani Viennae oppressus, paulo post
durante corporis et animi aegritudine Salsburgum translatus in-
ter suos expiravit. Quale testamentum coram Celsissimo Principe
Archiepiscopo illius loci fecerit curiosus Lector aliunde notitiam
eius habere poterit. Hic iam cessat meus discursus, quandoquidem 164
non rationibus, sed alabardis, bombardis, carceribus et persecutioni-
bus, à coadiutoribus Jesuitarum disputatur, ita illis ubique fere loco-
rum suffragante iurisdictione, ut uterque gladius et temporalis
et spiritualis quemcunque illi voluerint ferire sit paratus, clandesti-
nis impositurus, et sinistris informationibus plerumque deceptus.
Experto crede Roberto.

Inve:

905
~~696~~

Inuectiua vindicat: Societ: contra Authorem

165 Nulla est deterior Reipub: pestis, quam effrenata quorundã in-
geniorum audacia, quæ sanctiones a legitimis potestatibus editas sub-
ditorum consensione receptas usu comprobatas palam exagitare ge-
stiunt, quasi noxias, adeoq irritas, ut de huius criminis incitamento
dicam, quid iucundius, quam populorum Dños sibi sistere tanquam
reos, et illis quorum sapia mortalium cœtus reguntur errorem imputare
usq adeo vis excellere ingenio, ut helluinatos deprehendas? Uno verbo
assumere sibi ius et potestatem Areopagi hñes pariter ac Diuos iudi-
166 catum. Si nostram correctionem meditaris, nihil erat in orbe adeo
excelsum ac venerabile, in quod ius dicere, cuiq modum imponere
verearis. Et licet nobis persuasum non sit per institutionem nostram
adeo numerosos oẽs prudẽs ac pfeoũ absolui, ut si quis Angelus
e summis Cœlis allaberetur, ad nos nihil corrigendum adinueni-
ret, negamus tñ, tui vel nři iudicij esse lebeculas, tot viris ocula-
tissimis adhuc inaspectas dignoscere ideoq emendare. hæc oũ
vindicationes Soci: ita loquuntur.

Eminentissimus Palauicinus defensor Authoris.

167 Intoleranda ẽ arrogaa velle ut nra perinde ac Diuina scelestos
reddant vel dubitantes. Quid enim? An non Aristoteli, an non
Platoni, prolatæ leges censorem patiuntur posteriorũ dui in
diuid

diciunt? an non multa Augustini, Ambrosij placita in examen vo-
cantur? Quae isthaec clades est? quasi ea quae summum consilium
Jesuitanum constituit attentare crimen sit Gigantum, in astra bel-
lantium et anathemate quasi Aethna imposita comprimendis.
Scio equidem ita sentire per multas eiusmodi in Societatem in- 168
simulationes silentio validius frangi, quam calamo eiusmodi si-
billa turbinum, si nihil adversum occurrerit momento conteru-
lare, vix nota, vix audita. Contra si quid diutius obstiterit vires
conduplicare fragorem ac ruinam edere ingentem, haec tamen vel
invertium dictata sunt, quibus omnia pro prudentia, vel infida quondam con-
silia, qui dum quasi in utili armorum pondere Societatem per bene-
volae speciem exonerare student, eandem improtectam hostium
telis exponere moliuntur. Statutum mihi est nos tutari ne- 169
minem carpere, ne dissimulanter quidem ad summum clypeo
licet depugnare, non gladio; hanc enim lenitatem, et Christia-
nae charitatis doctrina mihi suadet, et scilicet magnanimum
quoddam vindicationis consilium a timore ac sordibus remotissimum.
Fateor enim puderet me ordinis in quo versor, et quem grandae-
vus iam et diu meditatus elegi, si ille sit, qui illaudatum se metuat,
nisi alij sint illaudabiles; sique innocentiam suam comprobare se non
speret, nisi nocentes fecerint accusatores. Sontium est utcunque 170
silentij iudicium perforare potius, quam defensiones illas, quibus
iure diffidunt expendi. Innocentia diem sibi dici ~~adeo~~ adeo
non reformidat, ut petat, sicut bonus utique gladius dum pugnat, tum de-
mum micat. Non id voti nobis est, ut adversantium criminationes
spretae exolescant. Audiantur potius, legantur, expendantur, et con-
ferantur

171 ferantur cum nris Vindicationibq: Nullam hinc Societati vere-
mur famæ iacturam, nisi apud homunciones nescio quos, quibq
pro eodem sit n esse immunem ab accusatione, atq a culpa.
Cum tn quicunq sapiunt, et quorum duntaxat æstimatio et
172 in pretio esse debet. Et rationibus venalis est probe norunt
tines, seu marinas aquas non aliter, nullo flatu percelli, qm
si non emineant. Unum atq idem ee in tranquillo atq in profun-
do manere. Quæ oīa totiq Societatis gnlr congregatæ consensu
approbata. Typis Romanis impressa; et per totum orbem Chri-
stianum diuulgata sunt. Vindicat Soc: fol: 288. Alia folia
Vbi cætera reperiuntur indicari non possunt, cum liber non sit
ad manum.

Authoris finalis Discursus.

173 Heroice eminentissimi Palauicini sermone recreatq et bona
fide Romanæ Soc: assecuratq adhuc duo puncta ad disquiren-
dum mihi proposui. Primum quomodo fieri possit, quod mo-
derna Societ: credat se legibq S. Ignatij gubernari. 2dum
Vnde laudes et vituperia Societatis prouenerint.

174 De credulitate qd moderna Societ: legibq S. Ignatij gubernetq
ita loquunq Vindic: Soc: Non tam demisse credimq de Ignatij
Sanctissimi et Sapientissimi legislatoris authoritate, nec non de
tot millibq ex Ignatij posteris, quiq oī virtutum laude suspici-
endi Ignatianum institutum mirifice complexi, demirati, et oscu-
lati sunt, pro quo tanquam pro aris et focis pugnare oportet.
Vindicat: Soc: Cap 16 fol 95.

De in-

De incredulitate ita loquitur Congreg: 6ta: Cum appareat non solū per plures particulares personas; sed nonnullas etiam Ptres Congregat: non ea qua par est Rtia erga constitutiones affici, facileq de illarum mutatione Grli congregationi proponere, quia res novitatis ac periculi plena est, et viam munit non solum ad contemptum constitutionū nostrarum, quas vt sanctas a B.P.N. tot lacrymis et oraībq conditas venerari debemus; sed etiam ad aliam sensim religionem condendam. 175

Congreg. 6. Decret: 7. Huius puncti resolutio cum ab alterius elucidatione dependeat, de hoc Vindicat. Soc: ita loquuntur: Nullus mortalium cœtus recentibus hisce seculis ab hnum gnre tantum favoris expertus, ac Socie: Jesu. Nullus æque tantum insectationis. Eadem immortaliter collaudata, eadem acerbissime reprehensa. Alij hunc ordinem quasi collapsæ virtutis, adeoq pietatis restitutorem liberalius extollunt: Eundem alij seu Christianæ Reipub. corruptelam ac morum pestem execrantur. Vindicat: Soc: 176

Cap. 1. fol. 1. Ad hæc eadem Vindicat. ita rndent. Quinam erunt nobis tutiores, quinam impensius amore ac Veneraōe culti, si ea tantum munia complectamur, quæ superis accepta, hnibq salutaria; nemini offensa, citra aleam infortunati Ventus collocata. Vindicat: Soc. Cap. 1. fol. 396 ad finem. 177

Causam vituperiorum ita eadem Vindicat. declarant: Cum Societas 18 millia hnum complectatur, quantumuis moderate vivat ac parce, quis non intelligit, quantum exigat rei pecuniariæ, ad mensam ad cultum, suppellectilem ad habitationem, ad studia. 178

Id autem liberaliter sufficere est nobis proximo seculo, et continenter sufficitur partim ex munificentia Principum, partim ex privatorum stipe et largitate. Hinc multa odiorum seges, nulla enim inter hnes ex propinquo 179

affulget

affulget, aut hæreditas, aut largitio, quæ multos non trahat procos, eam
ibi opinione certissima Vindicantes. Adeo quicunque illam sortitur, quasi alie-
180 norum raptor invisus est multis. Vindicat. Soc. Cap. 1. fol. 4. Non
licuisse autem Societ. hæreditates procurare supraducta Constitutio
sub num: 62 abunde testatur. Et sic transgressio optimarum legum
hoc odium et consequenter vituperia Societati conciliavit. De quibus
supra num: 41. usq ad num: 63 et num: 78 usq ad num: 94 et
181. num: 116 usq ad num: 139. Grave erat Eminentissimo Palavi-
cino, ab illis delictis Societatem Vindicare, proinde ex intimo cordis
affectu, coactus est hæc verba proferre. Ego vero meliore me in lo-
co versari confido, quam ut cogar miseram hanc defensionem arripere.
Ut enim verissimum sit, probos odijs et calumnijs vexari. Quis tamen
neget, odium publicum, esse magnam notam improbitatis. Vindicat.
182 Soc. Cap. Ultimo fol: 397. Hanc notam improbitatis ego modesti-
ori vocabulo errorem voco; Magnus error, et quidem aliorum fons et
origo, S. Ignatio imputare, quod rudis fuerit, et linguæ Latinæ
imperitus. Stratagema inventum ad detrahendam fidem Sanctissi-
mis illius legibus latine conscriptis. Supposititium quoddam Autho-
graphum Hispanicum, quasi manu illius conscriptum. De hoc Autho-
grapho Hispanico magnifice loquuntur, et illi summam vene-
183 rationem tribuunt acta Societatis. Inprimis Congregatio 3tia
de eo ita loquitur: Cum duæ iam extent Latinæ Constitutionum edi-
tiones, et in multis adinvicem discrepant, postulatum est a qui-
busdam Patribus, ut statuerent in Congregatione, vel primam vel
certe secundam editionem, esse verum Originale Constitutionum
S. Ignatij. Et decretum fuit, ut hæc eadem editio, quæ cum exemplari
Hispanico, magis convenire inventa est, deinceps pro cõi et
Vulgata

Vulgata in Societate habeatur. Congreg: 3. Decret: 16 et 22.
Congregatio 4ta de his ita edixit: Loca constitutionum, quæ ad 184
veritatem Authographi Hispanici corrigenda videbantur, et P. Generali
commissa, quoniam ea omnia in Constitutionum versione corrigenda erant,
lecta sunt in congregatione et approbata, et commissum est Generali,
ut, cum eiusmodi correctionem constituerit, quibus declarationes adie-
ctæ sunt denuo imprimantur, ex eiusmodi editis, deinceps in Uni-
versa Societate promulgatæ habeantur. Congreg: 4 Decret: 25 et 36.
Congregatio 5ta asserit propositum fuisse congregationi, quoddam 185
exemplum Hispanicum, Constitutionum ex Authographo S. Igna-
tij de verbo ad verbum bene ac fideliter descriptum; ob eam causam
quod illud Authographum, iam obsoletum, ac fere lacerum esset.
Congreg: 5 Decret: 49.

Congregatio 6ta videtur iam finem huic mutationi imponere vo- 186
luisse, scrupulo conscientiis adacta, ne aperiretur via ad aliam sen-
sim Religionem condendam. Congreg: 6 Decret: 7. Ipsa se suo
ore iudicavit per mutationes legum, aliam et diversam institui
religionem. Quod Vindicationes Societ: disertè loquuntur su-
pra num: 69 usque ad num: 71. Et sic congregatio sexta desijt
immutare, postquam omnia iam mutata fuerint. Et hic est 187
non postremus error piè credere Congregationes 3tiam et 4tam
his mutationibus operam dedisse, quarum Authorem posteriori
tempore Claudium Aquavivam fuisse supra deductum est num: 95
usque ad num: 99.

Conclusio

Demon-

908

699

188 Demonstratis tam crassis erroribus, moderna Societas turbari
et contra Authorem exacerbari non debet. Humanum est labi. Illi-
ratus est orbis Universus sub Damaso Papa se Arianum fuisse, non
perseverauit in errore, neque allegauit possessionem ita viuendi, sed resi-
puit, et ad sanam doctrinam Catholici dogmatis reuersus est. Habet
189 Societas bonum exemplum quod imitetur. Non erubescat Societas
errores maiorum suorum confiteri et corrigere. Quia ut S. Papa Gregorius
loquitur: Apud misericordem iudicem nec ille fallax habetur
qui ad veritatem reuertitur, etiam postquam mentitur, quia Omni-
potens Deus dum libenter nostram poenitentiam suscipit, ipse suo
iudicio, hoc quod erravimus abscondit. 32 q. 1. Cap. 10.
190. Author vero meretur veniam, quia inter opera charitatis non mi-
nimum est errantem, ab erroris sui semita reuocare. De Spons.
191. Cap. 20. Hanc scripturam conficiendo largam Eleemosynam
Societati offert, quae potissima est errantes in viam verita-
192 tis deducere. Distin: 45 Cap. 12. His dictis finem ap-
ponat Papa Innocentius III qui ita loquitur: Mandamus qua-
tenus ad Conscientiae vestrae iudicium recurrentes, si contra S.
Scripta Ordinis vestri tanquam homines excessistis; non pudeat
vos errorem vestrum corrigere, qui Magistri estis, maiorum cor-
193 rigatis errores. Cap. Qualiter et quando de Accusat. Alia
Evangelicae doctrinae timenda est executio: Vos estis sal terrae
quod si sal evanuerit, in quo salietur: ad nihilum amplius
valet, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus.

Si persecutio Authori immineat ad eam patienter ferendam Anacletus Papa ita inuitat: Sciens autem multos ob id infestare Doctores, Vt eos perdant, et plauita propriæ Voluntatis adimpleant, non propterea tamen Doctores (in quantum Vires suppetunt) à recta æmulatione et bona intentione recedere debent: scientes, quia beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam et Veritatem. District. 43 Cap. 4.

FINIS

Epigramma Conclusionis

Scire Velent Socij quis sit Kayrecius ille
Qui contra Patres tot documenta dedit.

Declaratio

Simon a Naue Petri, tenui hæc modulatus auena;
Non deerunt quorum fistula plura canet.
Ausi'e magni fremitus, tara tantara, murmur ad arma
Vox erit; hoc Socij triste loquentur opus.

909

Promit-

Promittet coadiutor opem et sua tela parabit
Per fas, perq nefas victima ut Author eat
Usurpabit eam sibi docta calumnia fraudem
Ut damnet sceleris subdola fama reum
Si primam Ignatij scelus est pervertere legem
Codicis Hispani, lex nova quid sibi vult?
Sic! ideo Ignatius doctrinâ dicitur expers,
Ne leges eius lingua latina probet.
Ridicalosa magis quam docta inventio vestra
Pasquinus ridens Marforio ista refert.
Hoc narrare vetus, quod lex benedicta requirit
Altera quod vanat, non mihi crimen erit.
Perdonate Patres si vobis talia scripsi
Quae pridem Ecclesiam scire necesse fuit.
Turpe ideo Ecclesiis metuendum schisma minari
Pulchrīq ad primam sponte redire viam.
Odia iam cessent, ratio et prudentia certet
Dissidij alterīq non bonus esset odor.
Hoc vovet et optat Societati
in Christo
Simon a Nave Kayreuius

911

~~902~~

Auß Vngarn
Gründtliche Relation / wie der Polniſche Kron Marſchall Georgius Lubomirſki ins Königreich Vngaren eingefallen / vndt was der ſelbe einfall für einen aüßblag gewonnen.

912

~~905~~

Es war der 17. Junii als der Cron-Marſchall mit ſeinen beÿ ſich habendē völckērn deren gröſter theil von den Qůarcianern beſtundt/der ander theil von freÿreůben/alles in geſambt ihrem außgeben nach in die 12000. Mann ſtarck/ den erſten einfall that in die gegent vmb Monkacz. Da am ſelben tage alle vmbliegende dörffer in brandt geſtecket würden / vndt von den armen Leůthen viele getöttet/ doch nahmen ihrer viele ihre retirade nach dem Schloß Monkacz woſelbſt ſie ſich salvireten.

Am 18. verbrándten dieſe völcker die Stadt Monkacz, Beregsaſsa, da ſie alles iámmerlich nieder hieben: Weib/Kinder/vndt alle Manſchafft.

Am 19. thaten ſie das dem Herren Władisław Rakoczy zůegehöriges Schloß S. Miklos eináſcheren/ welcher ſich doch in alle wege vmb die KronPohlen wohl bedinet gemacht vndt keine eintzige vrſach dazue gegeben hatt. Jmgleichen thaten ſie auch das dem Herren Stephan Czaky, der es doch nimmer mit dem Fürſten von Siebenbürgen nicht gehalten/zuegehöriges ſchloß Podherinka ein áſchern; ferner graſsireten ſie dieſen tag in derſelben gantzen gegent/raubeten vndt brenneten ohne vnterſcheidt/ worüber auch des Herren Graffen Humanay viele Städte vndt Dörffer mit zuegrunde gingen/ in ſelbiger gegent verharreten ſie mit rauben/

 vndt

913

vndt brennen dreÿ gantzer tage. Dieſe Gäſte führete in vndt durch alles landt/ einer der vornembſten diener des Herren Palatini Hungariæ Weſselini, nahmens Martin Wasz.

Am 20. ging der Herr KronMarſchall von dannen nach der Graffſchafft Vgocza zue welche gantzlich vndt immediatè Ihrer Königl: Maÿtt: von Vngeren vnterworffen/ da hiebe man Edelleüthe/ Bürger/ Pauren/ vndt alles Landtvolck iämmerlich darnieder/ vnd verbrandte dero Schlösser/ Höffe/ vndt Wohnungē gantz in grundt/ hier haben ſie gleichsfells ohne einzigen wiederſtandt/ bies zum 22 dieſes Monaths graſſiret/

Am 22. kahmen auß dieſelbe gegendt anmarchiret/ des Fürſtē Rakoczy wohl bewehrt vndt exercirte völcker/ mit ihrer Obriſten/ Herren Stephan Ianko, Herē Andreas Kis, vndt Andreas Kereſtes, beÿ dreÿtauſendt man ſtarck/ beÿ welchen ſich befünden etliche hundert Türcken/ wohl exercirter leüthe/ Jene ſeindt des Fürſten geworbene völcker/ dieſe mit befehl des nechſten Vizyr zuehülffe geſchicket/ dieſe ankommende völcker henneten alſo baldt der Pohlen vbermuth vndt dero außfall.

Am 26 Iunij, verſambleten ſich alle Edelleüthe auß der Graffſchafft Berek, Vng, Vgocza, Ihrer Königliche Maÿtt: von Vngaren immediatè vnterworſſen: wie auch auß der Graffſchafft Zakmar, vndt Szaboty, dem Fürſten von Siebenbürgen zwar zuegehörig/ doch

mediatè

mediatè zum Kőnigreich Vngern gehőrendt / welche alle in der Graffſchafft Vgocza, zue des Fűrſten obgedachten volckern ſtießen/vndt daſelbſten zwiſchen dem fluß Tur. vndt Teys, mit greülicher erbitterũng ſcharff auff die Pohlen ſchlugen / das ihrer alſo forth in die dreÿ tauſendt nieder geleget / vndt auff dem plaze blieben/die vbrigen wolten ſich mit der flucht salviren. wűrden aber von den Vngern in eine vnbequeme enge zwiſchen zweÿ wåſſer / die durch regen geſchwinde augenſcheinlich ſo wuchſen / (wie an ſelbigem orthe faſt gewőhnlich iſt) das durch die ſelben zue paſsiren, vnmőglich war/getrieben; Man ſaget das in ſelbiger nacht der Herr Kron Marſchall in gedachter enge die ſeinigen verlaßen / vndt mit wenigen gefehrten entweder durch ſchwimmen/oder andere weÿſe entkommẽ ſeÿ. Zue den Vngern thaten tåglich iemehr vndt mehr Edelleűthe ſtoßen / alſo das den vmbzingelten zuentkommen vemőglich geweſen. Die Herren Pohlen in dieſem loch ſitzende: ſeindt faſt alle durch hunger/ vndt ſchwerdt vmbkommen/ außgenommen wenige/ ſo entweder gefangen / oder an anderen őrthern bies dato verborgen liegen: Inſonderheit iſt der Kron Fehndrich Staroſta Iaworowski, vndt der Obriſte Schemberk nebeſt vielen andern vornehmẽ Officiren vmbkommen. Man hatt alle wege beſetzet / vndt verhawen / alſo das es vnmőglich ſeÿ einem Menſchen herauß zuekommen. Obgedachter Martinus Wasz, dieſer Gäſte einfahrer / machte ſich beÿ zeite davon / ſo baldt er nur

von des Fürſten völcker ankunfft hörete / iſt aber von den Vngeriſchen Edelleüthen / welche wegen ſeiner verratherey verbittert geweſen/in tauſendt ſtucke zü-hawen worden. So baldt diſer / der Pohlen einfall / bey dem Siebenbürgiſchen Hoffe erſchollen / iſt der Junge Fürſt mit etlichen Tauſendten auffgebrochen / vndt gegen Waradein marchiret / wo ſelbſt er ſich bies dato mit den völckern befindet / täglich werben leſſet vndt vberallemaſſen groſſen zuelauff hatt; was der Junge Fürſt ferner mit den völcken begünnen wirdt / bringet die zeit.

Gleichmeſſige ſtarcke werbüng ſtellet auch an die Alte Fürſtin / welche in Monkacz damals als der ein-fall geſchach gleich geweſen / vndt mit ihren augen die darinnen geübte grauſamkeit anſchauen müſſen. Hier im Lande iſt alles in groſzer confuſion, vndt wirdt mit offentlichē dreüworthen / vndt groſzer verbitterung klage geführet / warumb die Pohlen ins Königreich Vngern einen einfallgethan / da ſie nicht verlezet / ia / welches die gröſte vndanckbarkeit / in dem ihnen von Ihr Majtt: hülffe ertheilet / ſie dieſes zue Lohn em-pfangen muſzen / das ſie vberfallen vndt mit ihren vn-terthanen ruiniret werden: Es müſſe mit willen vndt auff befehl geſchehen ſein / dan es anders ia nicht mö-glich were / das man auff ſolche weiſe durch ander-handt getrewe vnterthane vertilgen vndt auſzrotten wolte. Es greiffet alles zue den waffen vndt iſt groſze cofuſion, deſzwegē zuebeſorgen/das eine offentliche re-bellion

bellion vndt reuolte entſtehen werde: Hette man ſich an dem Fürſten rechten wollen/ ſolte man in Siebenbürgen gangen ſein/ vndt Vngern zuefrieden gelaßen haben/ man hatt über dreÿßig meilen nach Siebenbürgen von dem orthe wo man alſo tiraniſiret hatt.

915.

TRANSACTIO
Sereniſſimi Regis Poloniæ,
Cum
Sereniſſimo Rege Daniæ.

TRANSACTIO
Oder
Vollendung deren Tractaten/
Zwiſchen
Jhro Königl: Mayeſt: in Pohlen/
Vnd
Jhro Königl: Mayeſt: in Dännemarck.

Gedruckt im Jahr 1657.

916

~~907~~

Tranſactio Sereniſſimi Regis Poloniæ, cum Sereniſſimo Rege Daniæ.

I.

ERit inter Regem Regnumq; Poloniæ ab una, & Regem Regnumque Daniæ ab altera parte vera & ſincera pax & amicitia: ita neutra pars alteri incommodum ullum aut detrimentum, nec per ſe nec per alios inferat, aut inferri faciat; Sed ſemet invicem bona fide & candido affectu complectantur, & alter alterius commoda promoveat, damna verò & detrimenta quantum in ipſo erit impediat & avertat.

2. Utriuſq; partis Subditi & Vaſalli eandem pacem & amicitiam inter ſe colent & ubique locorum ubi ſibi invicem obviam facti erunt, tam per terram quàm per mare, non modo ab omni læſione & injuria invicem abſtinebunt: ſed & omnem benevolentiam & amici affectus officia, quæ commode præſtari poterunt, alteri alteris mutuò exhibebunt.

3. Utriuſque Regis Subditis liberum erit, alterius Provincias, Emporia, Portus, flumina cum mercibus ſuis tam terrâ quàm mari adire ſine ullo impedimento, ibique verſari & negociari, dummodo cõſueta vectigalia ſolvant; ita tamẽ ne Leges & Statuta Provinciarum, quibus alienationes omnes ſubjacent, ullo modo violentur & infringantur, præſertim quod attinet ad Inſulas & Portus quoſdam, ad Regnum Norvegiæ ſpectantes in quibus nec ipſis Subditis Regis negociari licet, abſque ſpeciali Regis indulto

& Pri-

& Privilegio. Quandoquidem univerſo orbi perſpectum ſit Suecorum molimina & conatus omnes eò dirigi, ut fines Imperij in Vicinorum detrimentum & oppreſſionem dilatent, Dominiumque Maris Baltici ſibi ſolis vendicent. Eapropter Sereniſſimus Rex Poloniæ, & Sereniſſimus Rex Daniæ & Norvegiæ magnopere deſiderantes incommodis maliſq;, quæ inde exoriri poſſunt occurrere, convenit ut inter ſummè memoratos Reges in eum finem ſincerum & inviolabile ſanciretur fœdus hoc modo.

4. Erit inter Regem Regnumque Poloniæ, & Regem Regnumq; Daniæ amica & ſtabilis confœderatio, ad Sueciæ Regem per Provincias Regnis ſuis finitimas terrâ marique bello perſequendum.

5. Ad confœderationem hanc Reges, Principes, Reipub: ac Civitates, quorum omnium quidquam intereſt, quiq; honeſtis conditionibus petant, non ſolùm admittentur, ſed & invitabuntur, nominatim Sac: Regia Majeſtas Ungariæ, Magnus Dux Moſchoviæ, & Ordines Generales fœderati Belgij.

6. Neutri parti ſit liberum trium annorum poſt fœderis hujus confirmationem ſpatio, intra cujus exſpirationem de prædicti fœderis prorogatione agetur pacem, inducias ſeu armiſtitium aliquod tractare, & multo minus concludere cum Suecis inſcio vel non incluſo altero, ſi includi ac comprehendi velit & deſideret.

7. Fida & ſincera amicitia mutuaq; Societas inter ſummè memoratos Reges futura eſt, inſuperq; pro viribus, & quantum fieri poterit, alteri alterius partis commodo, incolumitati & ſecuritati inſerviet, conſuletq; quemadmodum etiam in contrarium Regem Sueciæ utriuſq; hoſtem, damno & detrimento quocunq; afficient, & omnibus copijs viribuſq; aggredientur.

8. In poſterum quicunq; invadetur à Suecis ab alio ſuccuratur, ita ut ſi pax vel induciæ ſemel concludentur, & Rex Regnumq; Sueciæ ex quocunq; prætextu directè vel indirectè aggrediatur Reges & Regna Poloniæ & Daniæ in Provincijs, terris

 & locis

917

& locis eorundem, & Rex & Regnum injuriâ affectum in bellum deſcendat, obligabitur etiam Rex & Regnum confœderatum in apertum bellum deſcendere contra Suecos neque pacem poſtea tractare vel concludere, niſi ex communi conſenſu.

9. Electorem Brandeburgicum à Svecorum partibus ſeparare altè memorati Reges annitentur & adlaborabunt.

10. Quod ſi contingat, ut Rex Poloniâ ac Pruſſiâ derelictis, in Ducatum Holſatiæ vel adjacentes & Regno Daniæ ſubjectas Provincias cum exercitu invadat, tum ſummè memoratus Rex Poloniæ, ſi ab hoſte Sveco, quod brevi ſperat, & alijs hoſtibus liber tunc fuerit, prædictum exercitum omnibus copijs proſequi, hoſtem communem adoriri, & conjunctis viribus oppugnare tenebitur, ſin autem bello Svetico vel alio impeditus eſſet, mittet nihilominus contra exercitum Sveticum competentes copias, quas ultra ſuam propriam defenſionem habere poterit.

11. Tractatus hic intra trium Menſium ab hoc die numerandorum ſpatium, à Sacra Regia Majeſtate & Senatoribus Reſidentibus Regni Poloniæ ab una, & Sacra Regia Majeſtate & Senatoribus Regni Daniæ ab altera parte approbabitur & confirmabitur, eodemque tempore tradetur & permutabitur utrinque prædictus tractatus, & Sacra Regia Majeſtas Senatuſq; Poloniæ obligabuntur ſpecificatâ clauſulâ eundem in proximis Comitijs Generalibus Regni à dicta S. R. Majeſtate Poloniæ & omnibus Ordinibus Regni inſuper confirmatum & approbatum fore. Dictus tamen Tractatus interea temporis ab utrinque fideliter, atque ex omni parte obſervabitur. In quorum omnium evidentiam & robur, conſcripta ſunt bina hujus Tractatûs & Fœderis ejuſdem tenoris exemplaria, quæ invicem tradita Nos ſupra nominati proprijs manibus ſubſcripſimus, & Sigillorum impreſſione & appenſione munivimus. Hafniæ die $\frac{18}{28}$ Julij Anno 1657.

Quæ puncta omnia tam à Sacra Regia Majeſtate & Senatoribus Regni jam approbata & ſubſcripta ſunt in data incidenti pro prima Septembris Cracoviæ, 1657.

Tranſ-

Transactio vnd Vollendung deren Tractaten Jhro Königl: Mayeſt: in Pollen/ mit dero Königl: Mayeſt: in Dännemarck.

I.

ES ſoll ein immerwehrender Fried/ wahre vnd auffrichtige Freundſchafft zwiſchen Jhro Königl: Mayeſt: vnd Königreich Pollen eines theils: vnd der Königl: Mayeſt: vnd dero Königreich Dännemarck anderes theils eyfferig erhalten werden/ alſo zwar daß jeder Theil des anderen Nutzen/ Ehre/ vnd frommen befördere/ keinen Schaden oder Vnruh verurſache/ ſondern vntereinander friedſam vnd einig leben/ auch durch ſich/ oder die ſeinigen einige Vngelegenheit erwachſen laſſen/ vielmehr aber ſolches verhinderen.

2. Sollen beederſeits Vnterthanen vnnd Lehnherrn/ eben dieſen Fried vnd Freundſchafft beobachten/ vnd wo ſie etwan einander begegnen werden/ es ſey zu Waſſer oder Land/ nicht allein von aller Verſchimpfung vnd Injurien abſtehen/ ſondern auch alle Gunſt vnd Freundſchafft/ was da zu thun müglich iſt/ einer dem andern erzeigen.

3. Jſt auch beederſeits Vnterthanen frey gelaſſen/ daß ſie die Landſchafften/ Märckt/ Stätt/ Meerhaffen vnd Flüſſen/ des anderen Königs/ vngehindert mit jhren Wahren/ ſo wol zu Waſſer als Land durchfahren/ vnd reiſen mögen/ alldorten/ wo ſie nur den gebührenden Zoll erlegt/ handlen vnd wandlen/ doch mit dieſem

Anhang/

Anhang / daß deß Lands Gebrauch vnd Ordnungen / welche andere zu obſerviren haben / keines weegs geſchwächt oder gebrochen werden / fürnemblich etlichen Inſuln vnd Meerhaffen zu dem Königreich Nordtwegen gehörig halber / dann ſelbigen Vnterthanern die Handlungen ohne Königl: Privilegien vnnd ſondere Wilfahrung nit verſtattet werden. Weilen dann auch jedermänniglich bekañt / daß der Schweden Rath / Anſchlägen / vnd That dahin gerichtet ſeyn / damit ſie denen Nachbahrten ſchaden / vnd ſelbige vntertrucken / auch über das Balthiſche Meer ſie allein Herrſchen möchten. Derentwegen dann iſt zwiſchen Ihro Mayeſt: in Pollen / wie Ihro Mayeſt: in Dännemarck vnd Norrwegen / diſem Vbel zubegegnen / ein vmbſchwächlicher Bund geſchloſſen worden / wie folgend:

4. Soll zwiſchen dem Königreich vnd König in Pollen / dann zwiſchen dem König vnd Königreich in Dännemarck ein freundſeelig vnd wehrenhaffte Verbindnuß ſeyn; den König in Schweden aber zu Land Waſſer in Ihren benachbahrten Gräntzen mit dem Schwerdt zuverfolgen.

5. Sollen zu diſer Verbindnuß / König / Fürſten / Republicq vnd Stätt / die es angehet / vnd welche auff ehrlichen Andingungen begehren / nicht allein gelaſſen / ſondern auch / benenntlichen aber Ihr Königl: Mayeſt: in Vngarn / der Moſcowitiſche Czar / vnd die vereinigte Niderländiſche Provincien / geladen werden.

6. Soll keinem Theil inner 3. Jahren nach Beſtet-

tigung

tigung diſer Verbindnuß frey ſtehen / vnder welcher Zeit von der prærogativa der obberührter Verbindnuß gehandlet wird / Fried / oder der Waffen Stillſtand zu tractiren / vilweniger dann etwas / ohne Vorwiſſen des anderen / mit den Schweden zu ſchlieſſen vorbehalten ſeyn.

7. Soll ein trewe Freundſchafft vnder obängeregten Königen gehalten werden / vnd ſo vil einer dem andern vermögen nach / etwa nutz: oder dienſtbarlich ſeyn kan / verrichten / ſicherheit laiſten / wie auch mit Rath vnd That beyſpringen; Entgegen aber den König in Schweden / als Ihren Feind / Schaden zufügen / vnd mit aller Kriegsmacht überfallen / vnd attaquiren.

8. Soll hinfüro dieſem der da von dem Schweden bekrieget wurde / alſobalden Succurs gegeben werden / alſo auch nach dem der Fried vnd Anſtänd abgehandlet worden / da im fall der König in Schweden / es ſey wie es immer wölle / mit Recht oder Vnrecht etwas in denen Königreichen Pollen vnd Dännemarck / mit Schwerdt tentiren wolte / der andere König vnnd Königreich zu Wehr vnd Waffen zu greiffen verbunden ſey / wider die Schweden kriegen / vnd nichts ohne deß anderen Theils Einwilligung tractiren.

9. Sollen beede König drob ſeyn / den Brandeburger von dem Schweden zu alieniren.

10. Falls ſich aber zutrüge / daß der König nach dem Er Pollen vnd Preuſſen eingeraumet / ins Hertzogthumb Hollſtein / oder anderen beyligend: vnd dem Kö-

nigreich

nigreich Dännemarck Vnterthanern Ländern mit ſeinem Kriegs Heer rucken ſolte/ſoll obgemelter König / wo Er anders von den Schweden vnd andern Feinden / wie man kürtzlich verhofft/entmüſſiget wurde / dannoch mit ſeinen Völckern den gemeinen Feind verfolgen / vnd mit aller Macht zubekriegen nit vnterlaſſen. Wo fern er aber von den Schweden vnd anderen Feinden verhindert/ ſo ſoll er auch nichts deſtoweniger wider Schweden (daber ſeine aigentliche Beſchützung) ein Kriegs Heer commendiren.

11. Sollen die Tractaten inner 3. Monath von dieſem Tag an/von Jhro May: vnd Senatorn des Königreichs Pollen an einem/ vnd Jhr May: wie auch Senatorn des Königreichs Dännemarck am anderen Theil/ ratihabirt vnd beſtättigt werden. Es ſoll auch Jhr Königl: May: in Pollen die vorbeſagte Tractaten wie auch der Pollniſche Senat, mit einer ſonderbahren Clauſel auff den nechſten General Reichstag von allen Ständen ſeines Königreichs ratificiren zulaſſen verbunden ſeyn/ vnterdeſſen aber ſollen die Tractaten beederſeits trew vnd auffrichtig gehalten werden. Zu deſſen allen vnd jeden Vrkund / ſeynd zwey einlautende Exemplaria deren Verbündnuß vnd Tractaten beſchriben worden/welche Wir obangezogene mit aignen Händen vnd Jnſigeln befeſtig: vnd beſtättiget haben. Geſchehen zu Coppenhagen den $\frac{18}{28}$ Julij, Anno 1657.

Welche Puncta ſeynd ſo wol von Jhro Mayeſt: als denen Senatorn approbirt, vnd den Erſten September in Crackaw vnterſchriben worden.

Z Węgier
Iſtotna y fundámentálna Relácya tego, iáko Pan Márſzałek Koronny, Ierzy Lubomirski, do Kroleſtwá Węgierskiego wpadł, y co zá koniec to iego wtárgnienie wźięło.

DNiá 17 Czerwcá / Pan Márſzalek Koronny / z ludem / ktory przy ſobie miał / po więkſzey części Kwárciánym / przy ktorych część niemála Woluntáryuſzow ſie znáydowálá / w pocżćie / iáko ſie ſámi liczeli 12 tyśiecy / naprzod wtárgnął do włości przyległych Munkaczowi / gdźie tegoż dniá w około leżące Wśi palono / y wiele vbogich chłopkow pobito. Luboć wiele ich do Munkaczá Zamku poućiekálo / y tám wcále zoſtálo.

Dniá 18. tenże lud ſpalił Miáſtá / Munkacz / Beregſáſſá / gdźie niemiłośiernie wſzelką męską płeć z żonámi y dźiećmi wyśieczono.

Dniá 19. w popioł obroćili ciſz ludźie Zamek świętego Mikołáiá / należący J. M. Pánu Władyſłáwowi Rákocemu / ktory záprawdę dosyć záwſze dobrze ſtawał / y przyſłużył ſie był Koronie Polſkiey. Przytym y Zamek Podherynká J. M. Páná Stepháná Czákiego w popioł tákże obroćili / lubo z Xiążęciem Siedmigrodzkim nigdy nie trzymał Przytym tegoż dniá wſzytkę okoliczność przechodźili / rábuiąc y paląc. Gdźie też wiele Wśi y Máietnośći Jego Mći Páná Grafá Humániego ogniem wſpłonęły. W tey okolicy / biorąc y paląc wſzytko / trwáli cáłe trzy dni. Przewodnikiem tych Gośći po kráinie támtey był niejáki imieniem Marcin Wáſſ / ieden z przednich ſług J. M. P. Pálátinuſá Węgierſkiego Weſeliniego.

Dniá 20. ſzedł Pan Márſzałek Koronny z támtąd do Powiátu Vgocza / ktory cále y immediatè Krolowi Jego Mośći Węgierſkiemu poddány ieſt / tám bez miłośierdzia wyćinano Szláchtę / Mieſzczány / Chłopy / y wſzytek lud wieyſki / Zamki y Dwory z gruntu wſzytkie w perzyny poſzły. Tu ſię rozpośćieráli áż do 22 dniá tegoż Mieśiącá / bez wſzelákiey rezyſtenciey.

Dniá 22. do tegoż Powiátu przyćiągnął Xiążęćiá Jego Mći Siedmigrodzkiego dobrze vzbroiony y wyćwiczony lud z ſwemi Pułkownikámi / Pánem Stefánem Jánko / Pánem Andrzeiem Kis / y Pánem Andrzeiem Kereſtes / w liczbie trzech tyśiecy / przy ktorym było y kilká ſet Turkow. Támten lud Xiążęcy záćiężny był / á ći zás od poblizſzego Báſze ná pomoc poſłáni. To Woyſko wſtręt záraz vczyniło ſwowolenſtwu Polſkiemu / y ich wyćieczkom.

Dniá 26 Czerwcá / zebrálá ſię wſzytká Szláchtá z Powiátow Berek / Vng / Vgocza / Krolowi Jego Mći Węgierſkiemu włáśnie przyległych / tákże y z Powiátow Zákmar y Száboty / Xiążęćiu wpráwdźie Siedmigrodzkiemu / ále mediatè do Kroleſtwá Węgierſkiego należących. To wſzytko Poſpoliteruſzenie tych Powiátow / do pomienionego ludu Xiążęćiá Jego Mći Siedmigrodzkiego ſię przyłączyło / w Powiećie Vgocza. Gdźie też miedzy Rzekámi Turem y Ciſą vderzyli zápálczywie ná Polaki / ták / że w zapále ſrogim záraz trzy tyśiące Polakow ná plácu położono / drudzy chćieli vchodźić / ále od Węgrow wpędzeni byli w dźiwnie przećiwną ćieśnią miedzy dwie Rzeki / ktore prze gwáłtowny deſzcz w ocemgnieniu ták zebrały / że niepodobna było przez nie ſię przepráwić (co w támtych kráinách nie nowiná) Powiádáią / że teyże nocy Jego Mość Pan Márſzałek Koronny zoſtáwił y opuśćił ſwoich w tey ćieśni / y z niewielą Towárzyſtwá vſzedł / lubo w pław / lubo inſzym iákim ſpoſobem. Do Węgrow przybywáło y zbiegáło ſię co dźień to więcey Szláchty / ták / że oblężonym niepodobna było z támtąd wyniść. Pánowie Polacy w tey dźiurze śiedząc / prawie wſzyſcy to od głodu / to od mieczá poginęli / wyiąwſzy niewielu / ktorych poimano / ábo ktorzy w ſkryte mieyſcá zápádli. Z pobitych / o ktorych wiemy / ieſt Pan Chorąży Koronny / Stároſtá Jáworowſki / Pan Szemberg Pułkownik / y

wiele

Wiele inſzych zacnych Officierow. Wſzytkie ćiáſne drogi też oſadzono ludźmi / y záśieczono / ták / że práwie niepodobna / żeby z támtąd ktory wyniść miał.

Pomieniony Marćin Wáſſ / tych Gośći Przewodnik / záwczáſu był vmknął / ſkoro iedno o ludu Xiążęćiá Jego Mći przeczuł / nie vſzedł iednák zapłáty záſłużoney / bo go w domu właſnym Węgierſka Szláchtá / przećiwko niemu dla tákiego zdrádziectwá ſrodze záiątrzona / rozśiekáłá.

Skoro iedno ten głos / że Polacy do Węgier wpádli / do Dworu Siedmigrodzkiego przyſzedł / záraz Xiążę młode w kilku tyśiecy złowieká ſię ruſzyło / y ku Wárádynowi poſzło / gdźie y do tych czas z ludem tym ſtoi / y co dźień to więcey záćiąga. Gárnie ſię do niego co żywo / czás ſam pokaże / co z tym ludem dáley czynić będźie chćiáło. Náwet y Xiężná Jey Mość ſtára záćiąga nowy lud / ktora w Munkaczu na ten czás byłá / gdy Polacy do Węgier wtárgnęli / y oczymá ſwemi ná ſrogie to okrućieńſtwo pátrzyłá.

W tey Ziemi co żywo ſię mieſza / y iáwne odpowiedźi z ſrogim nárzekániem co dźień ſię odzywáią / niewiedząc / coby zá przyczyná byłá / dla ktoreyby Polacy do Węgier wtárgnęli / nie będąc w niczym vkrzywdzeni / ábo vráženi / y owſzem / co ſrogą niewdźięcznośćią pachnie / w ten czás / kiedy pomoc od Krolá Jego Mośći Węgierſkiego otrzymáli / oni ze wſzytkiego obráni / y z poddánemi ſwemi w niwecz obroceni byli. Z tąd dochodzą tego / że to vmyślnie / y z roſkazánia ſię ſtáło. Bo ináczey ledwieby to podobna / żeby tákim ſpoſobem / przez obce ręce wierni poddáni mieli ná zgubę być podáni. Co żywo do broni ſię ma / y ſroga ſię wſzczyna mieſzániná. Przez co obáwiác ſię trzebá / żeby do iáwnego buntu y rebelliey nie przyſzło. Wſzák był inſzy ſpoſob zemſzczenia ſię nád Xiążęćiem Jego Mośćią Siedmigrodzkim. Do Siedmigrodzkiey Ziemie mogli byli wpáść / á Węgierſką w pokoiu zoſtáwić. Ale to mieyſce / ná ktorym ták ſrogo tyránnizowáli / więcey niż trzydźieśći mil od Siedmigrodzkiey Ziemie leży.

921
912

We
zu
B
R
H
vn
S
ne
Pa
be
ge
be
S

Roß

Accords Puncten.

Welche zwiſchen Ihrer Königl: Maÿtt: zue Pohlen (Titul) vndt der zu Hungaren vndt Bohaimb Königl: Maÿtt: geheimben vndt Kriegs-Rath / General Feldt Marſchall vndt Obriſten Herren Herren Melchior Graffen zue Hatzfeld vndt Gleichen / eines / dan der Königl: Maÿtt zue Schweden Beſtalten General Maior vndt Govvernevr der Stadt vndt Schloſſes Krakaw, Herren Paul Wirtzen vndt deſen in der Guarniſon Krackau bey ſich habenden Officieren, anderen theils / durch gewieſe hier zue verordnete vndt zu letzt vnterſchriebene Herren Deputatos, wegen euacuirung der Stadt vndt Schloſſes Krackaw ſambt den Caszimir nachfolgender weÿſe vergliehen redlich vndt auffrichtig geſchloſſen / vndt getroffen worden.

I.

SOll der Herr Govvernevr ſambt denen Herrn Cōmendanten in der ſtadt Kráckaw / vndt auf dem Schloß / imgleichen in Caszimir, ſambt allen darinen gelegenen Guarnisonen an Officiren, vndt gemeinen Soldaten / zu Roß vndt Füeß / auch Dragonern vndt Artillerie Be-

A dienten /

dienten / was Condition oder Nation die auch ſeindt / mit Fliegenden Standarden / vndt Fahnlein / Klingenden Heerpaucken / Spielen vndt Trompeten / Brennenden Lonthen / Kugeln im Munde fertigen Ober vndt Vntergewehr / gefalleten Bandoieren vndt Patrontaſchen / ſambt ihren Weibern vndt Kindern / Dienern / Knechten / vndt Mägten / Marketenteren / ſambt aller Bagage, mit Sack vndt Pack / freÿ vndt ſiecher auf nach beſtimbte zeit abziehen / vndt vnauffgehalten / den nechſten weg durch Pohlen vber Croßen nach Alten Stetin in Pommern nachgeſezter maßen Convoyret, vnterwegens mit bequemen Nachtlägern / Notturfftigem vnterhalt ahn Brodt vndt Bier für die gemeine (einem iedē taglich zwey pfundt brodt vndt ein Feldtmaß biehr) auch Fleiſch für die Officirē, wie auch hew vndt haber für die Pferde / der verpflegungs Ordonnance nach / ohne entgeldt verſehen werden / worzu von Ihrer Königl: Maÿtt: zu Pohlē vndt dero Königreichſwegen / gewiße Comißarien verordnet ſein ſollen / welche ihnen daß auffgeſezte Futter vndt Mahl / auch die vorſpahn verſchaffen / vndt da deßen einiger Mangell erſcheinen ſolte / vndt durch ordentliche wege die verpflegung zue zeiten nicht erfolgen köndte / durch andere extraordinarij wege mit ordnung anweiſen ſollen / damit kein Mangell erſcheine / vndt da durch der Marche nicht verſeumet werde: Solten aber gedachte Herrn Commißarij, auf vorbeſagte beede wege / für die Guarniſon die Notturfft

nicht

nicht verſchaffen / So ſoll derſelbe Herr Obriſter / ſo die gantze Convoy zu Commendiren hatt / eine expreße ordre von Ihrer Königl: Maÿtt: in Pohlen / vndt des Herrn FeldtMarſchall Hatzfeldts Excelleñ: haben / die Deputirte Herrn Commißarios hierzu ernſtlich anzuhalten / das ſie waß von nöthen / wie obgemeldt / quocunque modo ſchaffen oder auff den benötigten fall ſelbſten zue handt anweiſen. Auch ſollen vnter dieſem freÿen abzüege / ſiehern begleit / vndt proviantirvng verſtanden / vndt mit begriffen ſein / alle Königl: Schwediſche Miniſtri Cameriri, Commißarij, vndt in Summa alle Bediente / von waß qualitaten die ſeindt / Item alle Wittiben Reformirte Officier ſambt den Ihrigen / niemanden außgenohmen / ſie gehören gleich zue den Gvarnisonen oder nicht / außer waß gebohrene Polniſche vndt Königl: Preußiſche Rittermeßige vom Adel / welche aber Officierer biß auff Corneths, vndt Fendrichs inclusivè, oder Königl: Miniſtri ſeindt / ſo hirrünter nicht begrieffen / doch wollen Ihre Königl: Maÿtt: in Pohlen dieſelben in gnaden auffnemen. Imgleichen die Jenigen / welche von der vormahls Keÿſerl: amitzo zu Hungarn vndt Bohaimb Königl: Maÿtt: Regiementern vndt Ihren Standarten vnndt Fähnlein Innerhalb den nechſten zweÿen Jahren / Schelmiſcher weÿſe außgerießen vndt Feldtpflüchtig worden / welche aber ſo wohl alß Obige Polniſche vom Adel Keines weges gewalt thätiger weÿſe auß den Troppen genohmen / ſondern discreto modo

923
944

modo von dem Herrn General Maior, vndt dem Herrn Commendanten der Regimenter geſuchet / vndt nach warhafftiger beſindung vnverweigerlich abgefolget werden ſollen.

II.

Bey der Armee vndt in allen beſatzungen wo die Marche in der nehe vorbeÿ gehen möchten / ſoll offentlich verbothen vndt ernſtlich darüber gehalten werden / das Keiner wer der auch ſeÿ / ſich vnterſtehe vnter die Regiementer vndt Troppen zu miſchen / noch die Reütter / Dragoner vndt Soldaten mit einigen vnnützen Geſpreche / Traü worthen oder böſenzeitungen zu erſchrecken vndt zue verführen / viel weniger darünter zu werben; vndt da dieſem zu wieder ſich iemandt dergleichen vnterſtehen vndt darüber betreffen werden ſolte / ſo ſoll der oder dieſelben verbrecher darauf alſo forth exemplarish auch nach befündtnus der ſachen wichtigkeit / abſonderlich wan ſolche gefunden werden / welche Jhres Königes vndt deßen höchſte Generaliter verſicherten glauben violiren / wie Ehrloſe leüthe declariret, vndt an leib / vndt leben geſtraffet werden. Wan auch gleich einer oder der ander von den abgezogenen Seiner Pflicht vergeßende vberlauffen / oder ſonſt außreüßen ſollte (wobeÿ aber den Schwediſchen Herren Officiren ſelbſt die verwahrung der Jhrigen beſter maßen obliget / ſintmahl man hier für nicht zu ſein komen) ſo ſoll der oder dieſelbe dem Herren Govvernervn alſo forth zu einge-

ner

ner arbitrar abſtraffung nach anzeigung wieder außgelieffert werden/welches der Herr Commendant von der zugegebenen Conuoij auff genugſahmen beweiß zu præſtiren vndt darvor im wiedrigen fall beÿ des Herren Feldt Marſchall Graffen zu Hatzfeldts Excell. zu antworten ſchuldig ſein ſoll. Auch ſoll dem Herrn Gouuerneur freÿ ſtehen alle mahl nach ſeinen gutt befinden vnter ſeinen eigenen mit ihm abgezogenen Leuthen Iuſtitz zue adminiſtriren, auch die verbrecher am leben zu ſtraffen; welches alles viceuerſa an ſeiten des herrn Commendanten von der Conuoij præſtiret werden / vndt iedem beÿ den ſeinigen Iuſtitz zu Adminiſtriren freÿ ſtehen ſoll.

III.

Die Königl: Schwediſche Stücke vndt Mörſer/ nembl: die vier Schwediſche Chartaunen newen Regiment Stückhe / zweÿ Fewer-Mörßer vndt dreÿ Pedarden / ſo herein gebracht oder auff der belagerten verordnung in der ſtadt gegoßen worden. Item alle Artillerie wagen vndt Pferde ſambt munition an Puluer vndt Saltpeter / Lonthen / Kugeln / vndt Granathen/ bleÿ vndt gewehr/ ſollen gleicher weÿße/ freÿ mit herauß paſsiert, vndt ſieher begleitet werden/ zu welcher beßeren forth bringnung ihnen mit zweÿ hundert Pferden/ſambt darzugehörigen geſchier vndt wagen vom Lande außgeholffen vndt continuiret werden ſoll/ der geſtaldt das vier Pferde für einen wagen gerechnet werden. Item ſoll ihnen erlaubet

924
773

ſein / alle inder Sttadt Krackaw vndt Caszimir, verhandene Pferde ſambt geſchier vndt Paur : oder Fuhrwagen zu dieſem ende mit ſich zu nehmen / vndt zue gebrauchen / welche alle mit der Convoij dimittiret vndt zu ruckh gelaßen werden ſollen.

IV.

Den abziehenden ſoll auch freÿ ſtehen / all Ihrer vorrath / wie der nahmen haben mag / dem Herrn Gouuerneurn oder Officieren vndt Soldaten in privato zuſtendig an wehm vndt auff waß weÿſe ſie wollen zu verkauffen oder zu vereüßern. Wobeÿ Ihr: K. nigl: Maÿtt in Pohlen gnedigſt conſentiren, daß won dem in Crackaw verhanden fäßer Saltz dem Herren Gouuerneur für fünfft Tauſendt Reis Taller / Herrn Obriſten Fersen für zwölff hundert Reis Thaler / dem herrn Obriſten Yxkul für dreÿzehen hundert Reis Thaler / vndt dem Herrn Obriſten Forgell für zweÿ tauſendt vndt fünffhundert Reis Thaler / daß faß zu gewohnliechen Preiß gerechnet / eingent hämblich verblaiben ſolle / wo mitt ſie nach Ihren belieben zu diſponiren vndt ſolches zu vereüßern / auch iemandt mit commisſion vmb ſolches zu verrichten / dabeÿ zu laßen macht haben ſollen. Welcher von Ihrer Königl: Maÿtt: in Pohlen vndt deß herrn Feldt Marſchall Hatzfeldts Excell: mit ſichern geleit brieffen verſehen vndt allemahl wan ihm beliebet mit dem darauß geläßeten gelde ſieher paſsiret werden ſoll.

Alle

V.

Alle Krancke vndt beſchädigte / welche nicht forth zu bringen ſein / mögen zur ſtelle verbleiben / vndt ſollen mit Medicamenten vndt ſaattſahmen lebens mitteln ohne entgelt verſehen / auch nach erlangter geſundtheit durch die Schleſien vndt auff der Oder ſicher nach Alten Stetin geſchaffet vndt zue diſem ende mit aller gehörigen Nothurfft bieß auf die Brandeburgiſche gräntze verſehen werden. Es ſoll dem Herrn Gouueneur auch frey ſtehen / einen Officier dabey zu laßen / welcher Inspection darüber habe / dehme hierinnen beſagter maßen ahn die handt gegangen werden ſoll. Welche Krancke aber die abziehende mit ſich nehmen wollen / für die ſelben müßen ſie ſich mit der oben im dem dritten Punct gemeldten vorſpan contentiren. Dabey ihnen gleichwohl frey ſtehen ſoll / zu Ihrer notturfft / ſo viel ihnen beliebet / vmb Ihr geldt wagen vndt vorſpan zubediengen.

VI.

Den Marche betreffende / ſo ſoll dem Herrn Govvernevr frey ſtehen ſelbigen wie auch alle nachtläger nach Gelegenheit der zeitt vndt deß Wetters / es ſeije vnterem dach oder im Felde / nach ſeinem belieben / doch auch zugleich mit vorwißen vndt einwilligung des Herrn Commendanten von der Convoy vndt darzue gegebenen Herrn Commißarien zue erwehlen / auch die Tage Reiſe nach der commoditat vndt Notturfft anzuſtellen. Vnndt weihl der bevorſtehende Marche ſehr ferne ge-

het /

het / als ſoll der Herr Govverneur mit aller Guarniſon des tages weiter nicht als zweij / drittehalb / vndt zum weileſten dreij meilen zu marchiren ſchuldig / vndt den vierten tag alle mahl Ruche tage zuhalten befugt ſein Wil vndt kan ehr aber den Marche beßer beſchleunigien ſo ſoll ihm ſolches alle mahl freijſtehen / auch den Officiren gemeinen vndt Marketenteren auß den negſt gelegenen Stetten / was ihnen für ihr geldt einzukauffẽ beliebet / vmb gewöhnlichen Preiß abgefolget werden.

VII.

Es ſoll niemandt weder der Herr Govvernevr ſelber nach einiger ander hoher oder niedriger Officier, oder gemeiner / waß condition oder nation er auch ſeij / vor / in / oder nach dem abzuge vnter keiner leij prætext oder ſchein / warhafftig oder verdacht / nicht arreſtirt oder angehalten / nach einige Reſtitution oder Satisfaction von iemanden begehret werden / auch ſoll weder vor nach in dem abzuge / nach auf dem Marche bieß nach Alten Stetin keine Inquiſition oder auß müſterung vnter den leüten / noch viſitation vnter den Pferdten / wagen vndt darauff geladenen ſachen / weder in genere noch in ſpecie, directe, noch indirecte verſtattet oder zu gelaßen werden / ſonderen einem iedem ſoll freij ſtehen / ſeine Pferde / Wagen / vndt darauff geladene ſachen. Item geldt vndt geldes werth freij vnndt ſicher abzuführen / werunter der abweſenden ihre allhier hinterlaßene Leüte Pferde / vnndt Sachen mit begrieffen ſein / vndt ſtadts mit vnter dem ſicheren geleit verbleiben

ſollen /

ſollen / auch niemandt vnter waß prætext es auch nahmen habe möge / publico vel priuato nomine kein anſpruch darzue geſtattet / nach des wegen gehöret / ſonderen die prætendenten damit / daß es Iure & conſuetudine belli geſchehen abgewieſen werden / doch daß hiedurch dem erſten Punct vnndt ſequentibus nichts derogiret werde. Die Schulden betreffende / waß bahre geliehene gelder ſein / ſollen abſolutè bezahlet werden / auch ſoll einem iedem vnter den abziehenden freÿſtehen / ſeine Rechtmäßige Schulden vor dem abzuge einzutreiben; dagegen wil der Herr Govverneur die Officirer vndt gemeine waß ſie ahn wahren von den Kaufleüthen auß genohmen / item in ſchenken vndt Krügen ſchuldig ſein möhten auch dahin halten / daß ſie Ihren Creditores nah eines jeden vermögen ſatisfaction thun / doch ſoll dieſer Keines dem freÿen abzugk vnndt ſicheren geleith hinderlich ſein oder iemandt / mit dem ſeinigen aufhalten / Jedoch auch zu längeren bleiben Keinen prætext geben.

VIII.

Solten auch der abziehenden einer oder mehr nach geſchloßenem Accord, vor dem abzuge innerhalb der Stadt oder im abzuge oder hernach im Marche von einem oder mehr Officieren oder gemeinen einige exceſſe geſchechen / oder in einige wege delinquiret werden / ſo ſoll doch ſolches dieſem Accord im geringſten nicht præiudiciren, doch ſoll der Herr Govvernevr auff anklage vndt erfolgten genugſamen beweiß nachgeſteldt des

verbrechens Iuſtitz: darüber zue Adminiſtriren ſchuldig ſein.

IX.

Alle in dieſer belagerung hinc inde gefangene ſollen außgewechſelt vndt gratis reſtituiret werden/ der Herr General Maior Rokebi, vndt die vbrige gefangene welche zuvor zue Krackaw eingebracht vndt bißhero enthalten worden / ſollen frey vndt ledig gelaßen werden. Hiergegen haben Ihre Königl: Maytt: gnädigſt bewilliget/ den Herrn Obriſten Weyher vnndt Commißarium Bußo, von Zamosc, Capitain Raſch vnd Leutenant Tappert von Sandec, vndt des Herrn Govvernevrs zue Lubownia ſitzenden diener Forbes freÿ zuelaßen vndt alſobaldt anhero zueverſchaffen. Solten auch der Herr Obriſte Weÿher vndt Commißarius Bußo vor dem abzuge hier nicht anlangen können / ſo wollen Ihre Königl: Maÿtt: dieſelben zuvor wenig tagen hernach mit pass vndt ſiecheren geleith dẽ Herrn Govvernevr nach ſchieken / ſolte aber einer oder der ander Kranckheit halber alſobaldt nicht fort kommen können / ſo ſoll der ſelbe ſo baldt alß er zue reiſen vermag mit paſs vndt ſicheren geleit von Ihrer Königl: Maÿ: vndt des Herrn Feldt Marſchall Hatzfelds Excell: nacher Alten Stetin befordert werden. Der Herr Obriſte Forgell ſoll dem Herrn Obriſten Henrich Denhoff die vorgeſtrekte Rantion bezalen/ vnd darauff gleich anderen paßiret werden/ vndt beÿ Ihr Königl: Maÿtt: zue Schweden verſchaffen daß man auff den Herrn

Obri-

Obriſten Iohann Denhoff wegen ſeiner geſangeſchafft in Wielun nichts mehr prætendire.

X.

Alle vom Adel / einwohner vndt vnterthane / welche in Crackaw vndt Caszimir vnter Ihr Königliche Maÿtt: zue Schweden Schütz gelebet vndt dero parteÿ zuegethan geweſt / von waß condition, nation, vndt religion die ſelben ſeindt / ſollē hinfähro beÿ Ihr: Königl: Maÿtt: zue Pohlen Gnade vndt Clementz bleiben / auch ſoll Ihnen den es beliebet freÿ ſtechen / vndt wegē Ihrer ſiecherheit genugſamb cauiret werden mit der Gvarniſonen abzuziehen vndt Jenerhalb eines Jahrs vndt Sechß wochen Ihre Gütter zue verkauffen / vnd inwechrender zeit die ſelben Rüchig vndt vngeturbiret zuebeſitzen.

XI.

Die Convoy ſoll alſo eingerichtet werden / das von des Herren FeldtMarſchall Graf zu Hatzfelts Excell: von Ihrer vnterhabenden Armee ein Obriſter mit ein thauſendt Deütſchen Reüter vndt von Ihrer Königl: Maÿtt: in Pohlen zweÿ Compagni Pollniſcher Reüter ſo gleichfalls vnter gedachten Herren Obriſten Commando ſein / zuegegeben werden ſollen / welche den Herrn Gouveneur ſambt der gantzē Gvarniſon vndt gantzen anhang den nechſten weg biß nach Croßen vber die Oder ſicher begleiten ſollen / Solte es auch die notturfft erfordern / ſo ſollen von gedachter Convoy zweÿhundert deütſche Reüter biß nach Frankfurth mit

B 2 zu gehen

927

zu gehen ſchuldig ſein. Jedoch ſoll der Her Gouverneur für die mit gehende Convoy von der Brandenburgiſchen Regirung der orthen die bewilligung ſchaffen vnd wegen Ihrer ſicheren zuruk kunfſt gewiße Geiſel nemblich Herren Obriſter Vxkul / Herren Obriſtlieutenant Stuarth vnd Herren Major Stein zu ruke laßen welche fordetlichſt nach Großglogaw ge chiket vndt daſelbſt ſo lange behalten werden ſollen / biß die Convogy der tauſendt Pferde drey Tage von der abgezogenen Guarniső auff den Ruck Marche geweſt / als den ſoll der Her Commendant von der Convoy alſobaldt Ordre ſtellen / daß die Geiſel dimittiret vndt ohne einig weiteren auſpruch mit paß vndt ſicheren geleith nach Alten Stetin geſchafet werden / ſolten aber die mit Chur Brandeburg / dem vorlaut nach Obhandene Tarctaten oder einige Kriegs Occaſionen die Marck Brandenburg in einen andern ſtandt ſetzen / auff ſolchen fall ſoll der Herr Gouverneur nicht gehalten ſein von Chur Brandenburgiſchen ſeithen einige ſicherheit f r die Convoy zueſchafen / ſondern die Convoy ſoll dem Herren Gouverneur vndt allen mit Ihm abgezogenen alle vor accordirte ſicherheit biß nach Alten Stetin præſtiren, dergeſtalt daß (dafern ſie ſelbſt weiter nicht mit gehen wolten) ſie zue volliger præſtirung des Accords biß auff Alten Stetin eine Brandenburgiſchen Convoy zuewege zuebringen / welche zu allen worzu dieſe mit Commendirte Convoy verbunden iſt / gleichmeßig gehalten ſein ſoll / auff welchen fall auch

er

eruehnte Geiſel vnaffgehalten wie obgedacht naher Alten Stetin ſicher verſchafet werden ſollen / auch haben Ihre Königl: Maytt: in Pohlen wie auch deß Herren Feldt-Marſchall Graffen zue Hatzfelts Excell. den Herren Gouverneur verſichert / Ihn ſampt der gantzen Guarnison vndt allen obbeſchribenen anhang dergeſtalt ſicher nach Alten Stetin zue verſchaſen daß ihm noch Ihnē weder von der zue Hungarn vndt Bohaimb Königl: Maytt: Armee vndt Troppen / noch von der Polniſchen vndt Litawiſchen Armee Pospolite, Bauren oder Landtvolk Tatern noch ſonſten niemandt wie die nahmen haben möchten der geringſte ſchade nicht zuegefüget werden ſolle. Vber diß auch daß obernanter Herr Obriſter vndt Commendant vber die Convoy von des Herren Feldt Marſchall Graffen zue Hatzfelts Excell: expreſse beordert ſein ſolle / daß ihm ſall einige Armee oder Troppen / oder Landtvolk / wer ſie auch ſein möchten dem Herren Gouverneur oder ſein abgezogenen Guarnison einige viderwertikeit zuefügen wolten (welches doch nicht geſchehen ſoll) der Herr Obriſter mit der Convoy nebenſt dem Herren Gouverneur vndt den ſeinigen für einen Man ſtehen / vndt ſie auffs eüſerſte zue maniteniren gehalten ſein ſolle. Welcher Ordre Wolgedachter Herr Obriſter vndt Commendant von der Convoy nebenſt ſeinen Officieren vndt gemein Reüteren / bey Ihren Ehrn vndt lebens ſtraffe nach kommen ſolle daſeren auch einen etwas gewalthätiger weiße abgenommen werde / ſoll

928
917

ſoll der Herr Commendant von der Convoy ſolches wo möglich zue reſtituiren gehalten ſein.

XII.

Vnndt weillen verfloßener zeit einige der belärgerten mit Tode abgangen ſo in der Kirchen Sanct Martini vndt auf anderen Kirchen haffen begraben worden/ als ſollen die Cörper daſelbſt ruhig verbleiben vndt nicht außgegraben werden.

XIII.

Dem Herrn Gouverneur ſoll auch erlaubt ſein/ zweÿ tage nach geſchloßenem vndt vnterſchriebenen Accord vndt gegebener verſicherung einen expreſsen ahn Ihre Königl: Maÿtt: zue Schweden abzufertigen welcher von Ihr Königl: Maÿtt: in Pohlen/ vndt des Herrn Feldt-Marſchall Hatzfelds Excell: mit paſz vndt ſiecheren geleicht durch Schleſien vndt ſo weit es vonnöthen verſehen vndt vnaufgehalten paſsiret werden ſoll; Item einen anderen an die Chur Brandeburgiſche Regirung wohin der March zu feldt mit auiſo zeihtlich voran zuſchicken/ welcher gleichsfals mit paſz vndt ſicheren geleit verſehen werden ſoll. Dergleichen auch der Herren Gouverneur einen expreſzen an den Herrn General Gouverneur in Preüßen beim abzug abfertigen mag/ welcher gleichsfals mit paſz vndt ſicheren geleit verſehen vndt vnauffgehalten paſsiret werden.

XIV.

Hiergegen ſollen alle in der Stadt Crackaw vndt

auf

auf den Schloß wie auch in Caszimir verhanden Polniſche Stück ſie ſeindt gleich tempore occupationis alda geneſt od ſeither herain gebrauch worde͂/zuruck verbleiben / wie auch die in verſchiedenen occaſionen eroberte Trophea, Item daß Magazin, ſo viel beim abzug vbrig ſein wirdt / Item waß an munition, Lonthen/Kugeln / Granathen/ Burgerlichen annoch im Rathauß vnndt ſonſten ander werths vorhandenen gewehr vndt Schanzzeug nach dem der Herr Gouverneur nachbelieben / daß ſeinige davon mit genohmen / vbrig ſein wirt / Jedoch / daß davon nichts diſtrahiret oder corrūpiret werde vndt alles bona fide ſine dolo malo geſchehe. Die noch verhandene Archiua Regni, Acta publica & Caſtrenſia auf de͂ Schloß Ite͂ die in Kirchen vndt Klöſtern annoch verhandene Geiſtliche ſachen / bücher vndt ſchrifften auch Reliquien abſonderlich des Heÿlig: Staniſlai Reliquien, im gulden Käſthen ſollen vnverſehret in dem Stande wie ſie beÿ angefangenen ietzigen tractaten geweſen ſein / zuruck gelaßen werden. Auch ſollen Sechß Commissarien verordnet werden / derer zweÿ wege͂ der Geiſtliche͂ vndt anderen ſachen wie obgedacht / zwene wege͂ der Stück vndt Munition, vndt zwene wegen des Magazins zweÿ tage vor dem abzueg hinein kommen / vndt waß vorgeſchriebener maßen aldar verbleibet in auffsicht vndt empfang nehmen mögen: Auch ſollen die abziehenden beÿm abzuege Keine minen oder ſonſten fewer vorſetzlich anlegen / die Stadt oder Leuthe damit zu beſchädigen.

XV.

929

XV.

Damit auch der Herrn Govvernevr vndt die ſambtliche Garniſon genugſamb verſicheret ſein mögen / daß dieſer Accord vollen kömlich gehalten / vndt dem ſelben auff keinerley weyſe noch wege / werde directè noch indirectè zu wieder gehandelt / noch mit anderem verſtande als es gemeinet / außgedeütet werde; Als haben Ihr Königl: Maytt: zue Pohlen Ihres theils verbo Regio, bona & publica fide, wie auch die anweſende Herrn Senatores Generales vndt vornembſten der Nobilitet, vor ſich vndt im nahmen der gantzen Crone vnt Republic: Pohlen / imgleichen auch des Herrn Feldt Marſchall Graffen zu Hatzfelts Excell: vor ſich vndt ſo wohl für dieſe als andere Ihrer Königl: Maytt: zue Hungarē vndt Bohaimb Armeen, bey Grefftl: Ehren vndt wahren worthen / auff Alten Deütſchen trauwen vndt glauben / einer für alle vndt alle für einen / vndt alſo quilibet in ſolidum & pro toto, zugeſaget vndt verſprochen / geſtaldt ſolches annoch hiemit Krefftigſter maßen geſchicht / daß ſie alles vndt iedes / ſo in dieſem Accord begriffen ohne einigen mangel præſtiren vndt leiſten / vndt alle Contravention verhütten wollen.

Vndt zu dem allem ein ieder für ſich gehalten ſein ſolte / ſo lange biß der Herr Govvernevr mit allem ſicher zu Alten Stetin angelanget ſein wirdt. Dabey auch alſo forth Höchſtermeldt Ihr Königl: Maytt: Ihre Literas Vniuerſales an alle Generales Armeen, Woiewodſchafften / Nobilitet vndt Einwohner dieſes Königreichs /

erge-

ergehen laßen/ vndt Ihren ernſtlich anbefehlen wollē/ ſich an die abziehenden Gvarniſonen vndt deren zuebe- ch…rung nicht allein in Keinerle…weiſe nicht zu vergreiffen/ ſondern ſie ſicher vndt vngehundert/ biß nach Alten Stetin paßiren zue laßen/ auch mit der Obrver accordirten bef…rderung/ an lebens mitteln vndt vorſpan auß zuhelfften. Wan dieſes alſo geſchloßen vndt vollenzogen/ ſo ſoll daß Florianſche Thor ſambt der Innerſten Pförten mit ein hundert Man Deütches Volckes von des Herren Feld-Marſchall Hatzfelds Excell: vntergebenen Armee im Nahmen Ihrer Königl: Maijtt: zu Pohlen zubeſitzen/ Jmgleichen Caszimir eigerümet werden/ welche ein hundert Man aber weiter in die Stadt nicht kommen ſollen/ als biß an des Herrn Gouverneurs dagegen geſtellete wacht. Auch ſoll beij der gantzen Armee bey Scharffer ſtraffe verbothen werden ſich an die Stadtgraben nicht zue nächeren/ biß der abzueg geſchehen/ welcher abzueg Innerhalb Siben Tagen (welchen tag doch der Herr Gouverneur erwehlen wirdt) à dato ſubſcriptionis, ratificationis, & extraditionis anzurehnen/ vnfehlbahr geſchechen ſoll. Gleihs falls ſoll auch ab eodem dato ein General Armiſtitium, vberall anbeföhlen werden. In wehrender zeit ſoll dem Herrn Gouverneur vndt der ietzigen Schwediſchen Guarniſon die Stadt Krackaw vndt daß Schloß alleine gelaßen vndt wieder des Hernn Gouverneurs willen vndt Erlanbnuß nieman- den hinain zuekommen bewilliget werden Vhrkundt-

930
920

lich iſt dieſer Accord von allerſeichs Herrn Deputirten mit eingenen handen vnterſchrieben vndt mit angebohrenen Petſachfften bedrucket / alles gewundtlich / auffrichtig / ohne argeliſt vndt gefehrde / vndt ſollen vier Original exemplaria gleiches / inhalts davon auß gefertiget wo von dem Herrn Gouverneur zweÿ zu ſeinen handen extradiret werden / die vbrige aber beÿ den andern Contrahirenden theiln vorbleiben ſolle.

Geſchechen vor Krackaw den $\frac{14}{24}$ Auguſti, Anno 1657.

(L.S.) *Sigmundt Fridrich, Graff von Getzen.*	(L.S.) *Fabian von Ferſen Oberſter.*
(L.S.) *Ioan: Andr. Morſtin, D.S.O.Z. S.R.M. Camerarius.*	(L.S.) *Henrich von Vichen Oberſter.*
(L.S.) *Hans Frantz Freyherr Oberſt.*	(L.S.) *Benedict Wirtz Obriſter Leytnant.*
(L.S.) *Andreas Miaſkowſki, S.R.M. Secretarius.*	
(L.S.) *Ottò Wilhelm von Berlips Obriſter Leytmant.*	
(L.S.) *Henrich Denhoff Oberſter.*	

IOAN-

JOANNES CASIMIRVS,

Dei Gratia Rex Poloniæ, Magnus Dux Lithuaniæ, &c. &c. &c.

SIgnificamus præſentibus literis noſtris, quorum intereſt, vniuerſis & ſingulis, quod poſtquam ex ſpeciali Commiſsione Noſtra, inter Deputatos Noſtros, tam à latere Noſtro, quàm ex Exercitu, qui ſub ductu Illuſtris & Magnifici Melchioris, Comitis ab Hatzfeldt, Sereniſs: Hungariæ & Bohemiæ Regis Campi-Marſchalci, à partibus Noſtris militat: cum Deputatis Mag: Pauli Wirtz, Militiæ Sueticæ, Generalis Maioris Gubernatoriſque Arcis, & Vrbis Crac: colloquium & tractatio de tradenda & euacuanda Vrbe, & Arce Noſtra Crac. cum eidem adiacente Caſimiria inſtituta fuit, ac tandem die hodierna, quæ eſt XXIV. Menſis Auguſti, certi quindecim Articuli, idiomate Germanico conſcripti, & de Mandato Noſtro ſpeciali, ex præmemoratis Deputatis Noſtris, cum Mag: Gubernatoris Præſidijque Crac: Deputatis, ſincerè, ſine dolo malo, pacti concluſi, manibuſque eorundem ſubſcripti & ſubſignati ſint. Nos dictos Articulos, interueniente exhibitione, lectos, & diligenter perpenſos, maturo iudicio & conſilio approbauimus, & ratificauimus, prout & præſentibus approbamus ratificauimuſque, declarantes per præſens diploma, ac Verbo Regio, bona ac publica fide pollicentes: Nos omnes, & ſingulos prænominatos, quindecim Articulos, in omnibus & ſingulis terminis, punctis, clauſulis, ac conditionibus, tanquam de verbo ad verbum hic inſerti eſſent, ratos, firmos, & inuiolabiles habituros, & vt ab omnibus Regni Noſtri Magni Duc: Lith. & Prouinciarum annexarum Senatoribus, Campiductoribus, Generalibus, Officialibus, Nobilibus, nec non Exercitibus, &

quibuſuis fidelibus Subditis Noſtris illibatè Regio Noſtro Exemplo obſeruentur, ac adimpleantur, ſeriò mandaturos, & Curaturos, omnemque tam directam, quàm indirectam contrauentionem omnimodè inhibituros, & impedituros, in eumque etiam finem literis Noſtris Vniuerſalibus ad omnes Regni Noſtri Mag: Duc: Lith. Prouinciarumque annexarum, Status, & Incolas, abſque vlla mora ſeria mandata daturos, & miſſuros. In quorum omnium fidem, præſentes Manu Noſtra ſubſcriptas, Sigillo Regni communiri mandauimus. Dat. in Caſtris ad Crac. die xxiv. Menſis Aug. Anno Domini, M. DC. LVII.

Joannes Caſimirus Rex.

(L.S.)

Andreas Olſzewſki, Regens Maioris Cancellariæ Regni.

NOS Senatores Officiales Regni Poloniæ & Magni Ducatus Lithuaniæ, nec non annexarum Prouinciarum, ad latas Sacræ Regiæ Maieſtatis Domini Noſtri Clementiſsimi, pronunc præſentes noſtro & abſentium totiuſque Reipublicæ Poloniæ nomine, Vniuerſis & Singulis quorum intereſt, literis præſentibus notum teſtatumque facimus. Quod poſtquam ex Commiſsione ſpeciali, & iuſſu Sacræ Regiæ Maieſtatis, ante præteritos aliquot dies inter Deputatos, tam à Regio latere quam ex Exercitu, qui ſub ductu Sacræ Regiæ Maieſtatis Hungariæ & Bohemiæ, Campi Marſchalci Illuſtriſsimi & Excellentiſsimi Domini Melchioris Comitis ab Hatzfeldt, præſens ad Cracouiam exiſtit & militat: cum Deputatis Illuſtris & Magnifici Domini Pauli Wirtz Sereniſsimi Regis Succiæ Generalis Maioris Arcis Vrbiſque Cracovienſis Gubernatoris, colloquium & tractatus de tradenda & euacuan-

euacuanda Vrbe & Arce Cracouienſi cum eidem adiacente Caſimiria inſtituti fuerint, ac tandem die hodierna quæ eſt vigeſima quarta Menſis Auguſti, certi quindecim Articuli Germanico Idiomate conſcripti conſenſu noſtro inter præmemoratos Deputatos, ſincere, ſine fraude, ac dolo malo, vnanimiter pacti, concluſi, manibusq; eorundem ſubſcripti & ſubſignati ſint. Nos dictos Articulos interueniente exhibitione per omnia & ſingula maturo iudicio, & conſilio accuratè, & diligenter perpenſos, ac intellectos, inhærentes, & inſiſtentes ratificationi Sacræ Regiæ Maieſtatis ratos pariter, & inuiolabiles habemus, ac plenum eidem Conſenſum Noſtrum nomine totius Reipub. præbemus vigore præſentium declarantes & pollicentes Noſtro & abſentium nomine, bona & publica fide, nos omnes & ſingulos prænominatos quindecim Articulos, in omnibus & ſingulis terminis, punctis, clauſulis, & conditionibus, tanquam de verbo ad verbum hic inſerti eſſent, ratos, firmos, & inuiolabiliter habituros, vtq; ab omnibus ſine vllis exceptionibus, & alijs præpoſteris interpretationibus, ſanctè, integrè, & ill batè obſeruentur ſeriò curaturos, omnemq; tàm directam quàm indirectam contrauentionem omnimodè inhibituros, & impedituros. In quorum fidem, omnes pro ſingulis, & ſinguli pro omnibus, præſentes pro abſentibus nos obſtringentes, manibus Noſtris ſupſcripſimus, Sigillisq; proprijs firmauimus. Dat. in Caſtris ad Cracouiam, Die 24 Menſis Auguſti, Anno D. 1657.

(L.S.) *Andreas Trzebicki Epiſc. Præmisl. ViceCancel.*
(L.S.) *Hieronimus Wierzbowſki Palat. Breſt. Cuiau.*
(L.S.) *Steph. Czarnecki Pal. Ruſſ.*
(L.S.) *Ioann. Tarlo Palat Lubl.*
(L.S.) *Ioan. Caſimirus in Kapie Palat Plocenſis.*
(L.S.) *Chriſt Tyskiewic Pal. Czern.*
(L.S.) *Ioan. Wielopolski Caſt. Woynic.*

(L.S.) *Alexand. Sielſki Caſtel Lanc.*
(L.S.) *Alexand. Gratus Comes a Tarnow Caſtell. Kxouien.*
(L.S.) *Hiacinth. de Labrowiec Dabski Caſt. Conar. Lanc.*
(L.S.) *Steph. Comes de Pilca Koryczinſki Supr. Cancell. Reg.*
(L.S.) *Boguslaus Comes in Leſno Theſ Supr. Reg. Pol.*
(L.S.) *Lucas Opalinski Marſcalc.*

DEr zue Hungarn vndt Bohaimb Königl: Maÿtt: Geheimber vndt KriegsRath / General Feldt Marſchall vndt Obriſter Herr Melchior Graff zue Gleichen vnndt Hatzfeldt / Herr zue Wilden vndt Trähenberg.

Thue hiemit Menniglichen kundt vndt zu wißen / demnach zwiſchen Jhr Königliche Maÿtt: in Pohlen vndt Mir / ahn einem / vndt dero Königl: Maÿtt: zu Schweden Beſtalten General Maior vndt Govvernevr der Stadt vndt Schloßes Krackaw Herrn Paul Wirtzen vndt deßen Officiern, am andere theil / neülichſt verwichener tagen / wegen abtret vnndt evacuirvng der Stadt vnndt des Schloßes Krackaw / ſambt dem daran gelegenen Caszimir, durch die allerſeits gärzue verodirte vndt specialiter Gevollmechtigte Herrn Deputirte, als nemblich Titul Herrn Herrn Sigmund Fridrich Graffen von Götz / der zue Hungarn vnnd Bohaimb Königl: Maÿtt: Camerern vndt beſtalten Obriſten zue Roß / Herrn Andreas Morſtein Jhrer Königl: Maÿtt: in Pohlen Camerern / Herrn Ioann Frantz Freÿ Herrn von

von Kayſerſtein / der zue Hungarn vnndt Bohaimb Königl: Maytt: beſtalten Obriſten zue Fuß / Herrn Henrich Denhoff Ihrer Königl: Maytt: in Pohlen Camerern vndt Obriſten / Herrn Otto Wilhelm von Berlipß des Löblichen Heiſterſchen Regimēts beſtalten Obriſten Leütenants / vndt Herrn Andreas Miaskowski der Königl: Maytt: zue Pohlen Camerern / an einem / ſo den von ſeithen des Königl: Schwediſch: Herrn General Maiors vndt Govvernevrs, Herrn Obriſten Fabian von Fersen / Herrn Obriſten Henrich von Vicken / vndt Herrn ObriſtLeütn: Benedict Wirtz / anderen theils / eine Conferentz vndt Tractaten angefangen vnndt endtlich ein Accord in Fünffzehen Puncten oder Articuln beſtechende / auff heütigen Tag mit aller ſeits Einhölligem Consens wohl bedechtlich / redlich vnndt auffrichtig getraffen vndt geſchloßen / auch vnterſchrieben vnndt verſiegelt worden. Weil den Oberſagter Accord / wie gedacht / mit meinen gutten Vorbewuſt vndt dazuegegebener vollmacht / auch willige approbation geſchloßen vnndt wollzogen worden: Alſo thue Ich den ſelben in allen ſeinen Puncten, Clausulen, vndt Conditionen als wan er hierinen von worth zue worth inseriret were / hiemit noch mahlen ratificiren / für wohlgeſchloßen vndt genehen halten / auch bey meinen Gräflichen Ehren / wahren worthen / vndt auff gutten alten Deütſchen trawen vndt glauben hiemit kräfftigſter maßen zueſagen / vndt verſprechen / daß Ich dem allem / ſo darinen enthalten / in kei-

nerley

nerleŷ weŷſe nach wege / weder directè noch indirectè
zue widerkomen / nach anderen ſolches zue thunge ſtat-
ten / ſondern Obgedachten Konigl: Schwediſch Gene-
ral Maior vndt Govvernevr Herrn Paul Wirtz vndt de-
ßen mit beſchriebene dabeŷ beſtendigſter maßen main-
teniren ſchützen vndt handt haben will / alles ohne ar-
geliſt vndt geſehrde. Zue Vhrkund deſſeu habe meine
handt ſchrifft vndt angebohren inſigel hierunter geſte-
llet. Geſchehen vor Crackaw den 24 Auguſti, Anuo
Domini, 1657.

(L.S) *M. Hatzfeld.*

PRZYSŁVGA ARRIANSKA,

Ktorą ſię Koronie Polskiey, pod czás Woyny Szwedzkiey przysłużyli.

Wydána przez Szláchcicá Polskiego,

Pod ten czás Miáſtá Krákowſkiego Obywátelá.

934

PRZYSŁVGA ARRIANSKA,

Rzecz ieſt/ doſyć głośna/ po wſzytkiey Koronie Polſkiey: iáko ſie ſwey Oyczyznie Arriani przyſłużyli. A by ſie nieznáydowáli rożnych ſtanow ludzie/ ktorzy ſie ich patrocinium podeymuią/ byłby labor ſuperuacaneus, piſmem to ogłaſzáć: ále że ieſt tákich niemáło/ choć y (czego ſie Pánie Boże pożal) z Kátholikow/ ktorzy Exekuciey/ dekretu ná nich/ ex voto Sacræ Regiæ Maieſtatis, ferowánego, przeczą; wyćiſnął to ná mnie Amor Patriæ; żebym wſzytkim Stanom Koronnym przypomniał: iák ſie Koronie Polſkiey Arriani przyſłużyli: żeby z tąd/ boni Ciues Patriæ, zdrowym rozſądkiem oſądźili; ieśli Arriani ſą godni iákiego fáworu/ w tym kroleſtwie/ ktore w rece nieprzyiacielſkie wiecznie podáć vśiłowáli: iáko to/ w tym krotkim Piſmie pokaże.

I.

Arriani/ ſámi ſie w Krákowie z tego chełpili: że v Szwedow nád wſzytkie Diſsidenty/ większy fáwor/ y konfidencią/ ſobie przez to ziednáli/ że y conſilio, y neruo belli copiosè oblato, do Polſki ich záciągneli: tego ſie mſzcząc/ że ich konfeſsią w Wárſzáwie ſpalono: y Authorá wygnániem ſkarano. Zeznáć to muſzą wſzyſcy/ ktorzy pod czás oppreſsiey Szwedzkiey w Krákowie mieſzkáli: że żaden z Diſsidentow/ áni z Kátholikow/ w tákim poſzánowániu v Wircá nie był/ w iákim byli Arriáni: po nich/ Zydźi: y Szoci. A wydał ten áffekt Wirc w liście nápiſánym do Xiążęćiá Siedmigrodzkiego: ktoreg̊ kopią/ Wielmożny Pan WŁADISŁAW RAKOCY, Kátholik pobożny/ Zacnemu iednemu/ Podgorza ná-

ſzego

ſzego / Pánu / ná ten czás w Węgrzech mieſzkáiącemu pokazał. W tym mu liśćie / oſobliwie zálecał Arriany y Zydy: zowiąc ich naywiernieyſzemi ſwemi ádherentámi: y czego ſię nie ſpodziewał (ſtoiwá ſą iego) odważnemi / w rzeczách woiennych Káwálerámi: y ná podiázdách przećiw Polakom nielitośćiwemi Woiownikámi. A záprawdę / nápátrzylichmy ſię / ktorzychmy pod ten czás nieſzczęśliwy w Krakowie mieſzkáli; iáko z wielką odwagą Szwedom Arriáni ſłużyli: iák pilno y ochotnie z liſtámi / do Prus / do Slaſká / do Węgier biegáli: z iáką pracą y odwagą / wſzytkich zamyſłow / obrońcow Koronnych ſzpiegowáli: y Szwedom o wſzytkim znáć dawáli.

II.

Pełen tego był Krákow / że ieden Arriánin / ktory wielkich Szwedzkich fáworow doznawał / z Wieliczki / do Obozu Mogilſkiego przyiechawſzy / gdy w nim wielki nieporządek / y pijátyki poſtrzegł / proſto ztámtąd do Krákowá iáchał: y Wircowi / o tym co widział / dał znáć: y teyże go nocy ku Mogile wypráwił.

III.

A drugi teyże krwie Arriánin / w wielkie v Szwedow pośmiewiſko przyſzedł: gdy pod Tyńcem / wrzkomo ſię z Szwedámi potykáć chćiał: á gdy do rzeczy przyſzło / z płáczem ſię Szwedowi modlił: żeby go zá więźniá wziąć raczył / záczym z tákiego Káwálerá ſzydzili Szwedowie: y mawiáli on wierſzyk / ktory Poetá o iákieyśi Robiećie nápiſał.

Hic quia pugnabat, tanquam qui vincere nollet
Haud ægre eſt victus proditione ſua.

Przeſzydzenia tego / tę przyczynę Szwedowie dawáli: że widzieli / że ten miły więźień / ták wielką miał z Wircem kompánią / iáka rzadki Szwed. Z nim zásiadał: z nim ſię bánkietował: z nim grawał: z nim ſwe zamyſły konferował: lubo ná inſze więźnie / dáleko zacnieyſze był tenże Wirc bárdzo okrutnym: iáko tego miedzy inſzemi / pod Tyńcem poimány Rotmiſtrz / Pan Wilkońſki doznał. Że nie wſpomnię tych / ktorych w Tarnowie / y gdzie indziey / w domách pobrano.

IV.

IV.

Pátrzał y ná to wſzytek Kráków: iákie tryumphy Arriáni Szwedom po rozgromie Mogilſkim/ Tynieckim/ Wárſzáwſkim czynili: iákie z Kátholików ſzyderſtwá ſtroili: iáko obelżywie Náiáśnieyſzą Krolową náſzę vdawáli: iáko tákże ſromotnie Náiáśnieyſzego Krolá Páná náſzego łżyli: że go y Krolem zwáć niechćieli; ále tylko IANEM KAZIMIRZEM.

Nuż kto wypowie/ iáko Naświetſzą Pánnę Mátkę Bożą/ świętych Polſkich Pátronow/ y ſam Naświetſzy Sákráment rownie z Zydámi bluźnili: oſobliwie ſię z tego ćieſząc: gdy widzieli/ Zydow/ Kielichy/ Monſtráncye/ y inſze naczynia Kośćielne/ kupuiących/ y przedaiących.

V.

Do tego/ ſámi Szwedźi od Mogiły powroćiwſzy/ wgłos to mowili: że ſię nie ſpodziewáli: żeby ſię ktorzy Polacy/ przećiw Polakom ták okrutnemi ználeść mogli: iáko byli pod Mogiłą/ Arriáni/ Zydźi/ y Kupczykowie Krákowſcy Szoći: ktorzy/ zábitych z bud wywłoczyli: odźieráli: y ná trupách ſwego oręża probowáli: zábitych rozćináli: kłoli: niedobitych dobiiáli. Tochmy od ſámych Szwedow/ pod czás obozu/ Jáśnie Wielmożnego Jego Mośći Páná Márſzáłká ſłyſzeli: ktorzy śćiſłego ſwego obleżenia przyczynę Arrianom przypiſowáli: twierdząc: żeby był Wirc o vſtąpieniu z Krákowá tráktował: gdyby go byli/ Arriáni/ Zydźi/ Szoći nie zátrzymywáli.

VI.

Arriáni tákże/ po żáłoſnym pogromie Wárſzáwſkim/ weſoło triumphowáli y liſty rozpiſowáli: w ktorych potęgę Szwedzką pod niebiosá wynośili: á Náiáśnieyſzego Krolá Polſkiego ſrodze zelżywie vniżáli: iáko to znáć/ z iednego Vniwerſału/ ktory Wircowi nápiſáli w te ſłowá;

936

VII.

Królá Iego Mośći Szwedzkiego Generał Máior nád Infánteria, á Gubernator Krákowski.

WSzem wobecz y káżdemu zoſobná, Ich Mośćiom Woiewodztwá Krákowſkiego Obywátelom do wiádomośći podáię. Iáko zá Szczęśliwa przychylnego Niebá Influencya Krol Iego Mość Szwedzki, Pan Moy Miłośćiwy, ſławna ná wſzyſtek Swiát Victoria pod Wárſzáwa otrzymał nád Krolem Polſkim, ktora iáko do dálſzych pomyślnych powodow Krolowi Szwedzkiemu Pánu memu Mćiwemu otworzyłá wrotá, ták Krolowi Polſkiemu wſzyſtkę do pokrzepienia ſię możność odięłá. A zátym Szláchecżki ſtan przy błáhey zoſtáwiłá nádźieiey, żeby wiażániem ſię do fákciey Pánow niektorych y vſtáwicznym Poſpolitego ruſzenia knowániem miał co ſpráwić. A przetoż ná ták ſrogim odmęćie zoſtawáiacym Woiewodztwá tego Obywátelom, y zá powodem wrodzoney Królá Páná mego dobrotliwośći, lubo nie záſłużonym, áto iednák łáſkawa iego ofiáruię Protekcya: przyrzekáiac im beſpiecznego w Máiętnośćiách ſwych mieſzkánia, y ſwobodnego Goſpodárowánia, byle ſię tylo chćieli od ſwowolnych kup odłaczyć, á Poſpolitego ruſzenia wyrzecz. A iesliby ktory nie przełomiona krnabrnośćia zdięty, nie wdźięcznym ſię ſtáwiał przećiwko ofiárowáney ſobie w tym Vniwerſale łáſce Páńſkiey, á poſtáremu Pánom niektorym, iáko niewolnik iáki, poſłuſzny bydź wolał; ten niechay pewien będźie, że go nie vchronna kaźń Królá

Páná

Páná mego ogniem y mieczem prześládowáć będźie: náwet mocą Vniwerſału tego; rozwięzuiemy ręce wßyſtkim Vrzędnikom, Sługom y Poddán ym, zeby tákie buntowniki nieukrocone: zábiiáli, y głádźili. ktorzy przyſługę pewnym Scrutinium *dowiedźioną, połowicą ich dobr, vwolnieniē, od Pánſczyn, y Roboćizn wßelákich, nágradzáć obiecuiemy. Co dla lepßey pewnośći, y Pieczęći przyłożeniē y Ręki własney podpiſem wáruię y roboruię.* Dat: w Krákowie Die 11. Augusti, Anno 1656.

VIII.

W tym ſie liśćie/ iák Rethoryká Arriánow/ ták hoſtilitas bonorū Patriæ Ciuium wydáłá. W nim pokątną tyránná Szwedzkiego wiktoryą / ſławną ná wßytek świát zowią: w nim wyſoce potęgę Szwedzką wyſtawiáią: w nim doſyć contemptibiliter, o Náiáśnieyßym Krolu y Pánu náßym / o Woyſkách koronnych / y o wßytkim ſtanie Rycerſkim mowią. A barbara Patriæ Ciuium hoſtilitas wydáie ſie w tym: że ſie ważyli / rozwiezowáć rece ſługom y poddánym / ná to / żeby Pány ſwoie / y ludźie Rzeczypoſpolitey wierne / á Oyczyznę miłuiące / zábiiáli: y głádźili: obiecuiąc, tákim Pánow ſwych zaboicom / połowicą dobr / Pánow zábitych / vwolnieniem od páńßczyzny / y roboćizn wßelákich nágrádzáć.

Tu niech ſobie oczy przetrą: ktorzy ſie wiec do bráterſtwá Arriánow odzywáią: ktorzy ich / obrońcámi Szlácheckich wolnośći zowią: ktorzy ná ich niezbożność / y przećiw Náświętßey Mátce Bożey / przećiw Synowi Bożemu / y Duchowi świętemu / przećiw wßytkim Wiáry świętey ártykułom bluźnierſtwá / przez ſpáry pátrzą: tu mowię / niech obaczą / iáką miłość v tych Pánow Bráći ználeźli: że ich / włáſnym chłopom zábiiáć roskazáli: y zábiiánie ich drogo opłácáć / ácz z cudzey kálety obiecáli.

IX.

A przeć ſie nie mogą / że tego liſtu Authorámi byli / Arriáni: bo żaden

bo żaden przy Wircu nie był / ktoby ták wyſoką Polſzczyzną mowić ábo piſáć mogł, iedno Stegman / Lubieniecki / Weſpázian Szlichting: ktorzy v Wircá vſtáwicznie prześiedźieli: iego Wielkiemi Sekretarzámi byli: ták że ſie Ferſen ſrodze ná to ſkárżył: że Wirc wiecey tych trzech Arrianow do rády vżywał; niżli iego: y inſzych Szwedzkich Oberſzterow.

Tychże iego Sekretarzow / duch Miniſtrowſki / wydáie ſie w słowiech przyśięgi / obywátelom Krákowſkim nákázáney: ktorey słowá te ſą.

X.

PRzyśięgam P. Bogu Wſzechmogącemu w Troycy ś. iedynemu, tym ćieleſnym Iurámentem moim: Iż będąc pod Protekcią Naiáśnieyſzego y Napotężnieyſzego Xiążęćiá, á Páná P. Karolá Guſtawá Szwedzkiego, Gottſkiego, Wándálſkiego Krolá, y iego potomkow, iáko Korony Szwedzkiey, onym wiernym chcę bydź tym ſpoſobem; iż nigdy ná tákowym mieyſcu znáydowáć ſię nie będę, gdźieby o Krolu Iego Mośći y iego rządách, y Armádźie, złośliwie mowiono, álbo tráktowano y co namniey máchinowano. Ieżeliby mnie też, co do wiádomośći doſzło; tedy záraz Iego Mośći Pánu Gubernatorowi Szwedzkiemu, álbo iego naſtępcy obiáwić, á nic nie táić chcę: á oſobliwie przećiwko w zwyż miánowánemu Iego Mośći Pánu Gubernatorowi, y innym Officierom, à Zołnierzom tutecznego Gwárnizanu, nic niechcę praktykowáć: álbo inſzym z moią wiádomośćią dopuśćić czynić: coby Gwárnizanowi Iego Krolewſkiey Mośći że ſzkodą y zgubą bydź mogło. Chcę ſię też wſzelákiey korreſpondenciey ſzkodliwey ták w mieśćie, iáko y za miáſtem ſtrzedz: á gdźiebym o tákowych wiedźiał, tedy záraz one Iego Mośći Pánu Gubernatorowi obiáwić

chcę.

chcę. Nie mam też żadnego wdom ſwoy, lubo ná krotki, lubo ná długi czás przyimowáć, żebym onego imię, kondycyą, álbo ſpráwę, Iego Mośći Pánu Gubernatorowi, záraz nie miał opowiedźieć. A ieżelibym też, coby nie miáło ſię znáydowáć w tey moiey przyśiędze, y obietnicy, ták długo poki woyná tá trwáć będźie, doſyć nie vczynił, tedy mnie od tey wiáry złamánia, żadna excepcya, Infámiey ták doczeſney, iáko wieczney nie ma vwolnić: iáko przymuſzonego: ſymulowánego, y z ſercá nie dobrze vczynionego Iurámentu: y iáko dáley te wymowki bydź mogą. Ani mnie tez à pæna periurij, *nie ma vwolnić, żadne Duchowne, y Swieckie prawo: żadne Xięſkie, Biſkupie, Papieſkie y Kátolickiego Kośćiołá odpuſty: niech będą* ordinaria *y* extraordinaria, *y iákiekolwiek názwáne bydź mogą, ktorych wſzyſtkich* beneficia *wyrzekam ſię, tym ſpoſobem: Ze mi nigdy nie máią bydź pożyteczne y ná wieki: ieżeli krzywoprzyśięgę: do czego mi P. Boże dopomoż w Troycy świętey iedyny.*

XI.

Arriáni tákże / po Wárſzáwſkim pogromie / ſzeroki regeſtr imion ſwych nápiſáli: Szwedzkiemu tyránnowi zwyćieſtwá winſzuiąc: á dobrá mu ſwoie / y wielkie pieniądze do dálſzych woiennych progreſſow ofiáruiąc: Ten Regeſtr ſnádź / przy porażce Szwedow pod Regnowem / doſtał ſię w ręce ktoregoś Regimentarzá Woyſká Polſkiego. Co ieśli ták ieſt; życzyłbym: żeby ten zdraycow koronnych poczet / wydrukowano: żeby v wſzytkich obywátelow koronnych / iáko perduelles, y proditores Patriæ, w wiecznym zoſtawáli obrzydzeniu.

XII.

Arriani tákże / gdy Szwedom pośiłkámi Rákuſkiemi grożono;

wydáli piſáną Przeſtrogę: ktorą chłopom ſtácyą wożącym rozdáwano / do rozniesienia. W niey zápewne twierdzili o śmierći Iego Krolewſkiey Mośći: y kommendą Márſzałkowſką potrząſáli. A potym gdy tych pośiłkow długo widáć niebyło / táki Vniwerſał pod imieniem Wircowym nápiſáli.

XIII.

Náiáśnieyſzego Krolá I. M. Szwedzkiego, Generał Maior, á Gubernator Miáſtá y Zamku Krákowſkiego.

WSzyſtkim wobec, y káždemu zoſobná Máłey Polſki, á miánowićie Woiewodztwá Krákowſkiego, ták ſtanu Szláchećkiego, iáko Mieyſkiego, y Wieyſkiego obywátelom, do wiádomośći podáię. Ponieważ z wielkim żalem pátrzáć ná to muſzę, iáko niektorzy nieſpokoyni Pánowie, w niewybłakáne co raz to bárdźiey wprowadzáć was vśiłuią lábirynty; ták, że was ná to, ábyśćie opuśćiwſzy dobrá, y domki ſwoie miłe, zwierzęcy raczey, niż ludzki, po láſách y gorách tułáiąc ſię, żywot prowádźili; námawiáią: potym y przymuſzáią: á przytym, dochodząc tego, że przyczyna iſtotna Waſzego nieſzczęśćia tákiego, ſą zmyślne, ná wáſze oſzukánie, dowćipy, pomienionych Pánow: ktorzy potrzebuiąc tego, żeby w zámieſzániu rzeczy zoſtawáły; zmyślonemi y fałſzywemi was tylko karmią nádźieiámi: obiecuiąc, to od Wſchodu, to od Zachodu, to od Południá, to od Pułnocy málowáne iákieś pośiłki: ktorych że doczekáć ſię do tąd nie mogliśćie; iáwno ieſt wſzytkim: á iednák znáyduią ſię niektorzy, ták płocho y ſkwápliwie wierzący, ktorzy poćiągáć ſię dáią do buntow, y do ſwowolnych kup, w tył

zárzu-

zárzucáiac náſze ſczyroż czliwe przeſtrogi; á przetoż wſzyſtich ogułem, y káżdego z oſobná, w tey mierze przyiaćielſko, y vprzeymie przeſtrzedz miałem zá potrzebna: żeby iuż też kiedy wżdy poſtrzegſzy ſię, zá ládá wiátrem wieśći prożnych, więcey ſię nie vnośili: ále nádźieię obietnic nieſkutecznych odrzućiwſzy, beſpiecznieyſzey, y pewnieyſzey chwyćili ſię drogi: á vczyniwſzy ſobie pokoy, do Domkow, y roley ſwoiey ſię powrácáli: y zá oddániem znośney y ſkromney Stácyey; śiedźieli ſobie ćicho y ſwobodnie: ážby ſię vbłagánemu BOGV, to Kroleſtwo, zupełnym y doſkonáłym pokoiem, znowu náwiedźić vpodobáło. Kto tey rády moiey vſłucha, záłowáć tego nigdy nie będźie: á odporni, y w oddawániu ſtáciey niedbáli, y złośliwie ſprzeczni, iáko nieprzyiaćiele, ogniem y mieczem od nas prześládowáni beda. Do czego przyſtępowáć z ćiężkośćia nam záwſze przychodźi: wolemy bowiem mile, iáko z przyiaćioły że wſzytkiemi ſię obchodźić, y życzliwa káżdemu bydź wygoda: gdybyśćie tylko ſercá ſwe ſámi do konfidenciey ku nam ſkłonić, y w dobrey z námi korreſpondencyey żyć chćieli. Dan w Krákowie iedenaſtego Dniá Máiá. Roku Tyśiacnego, Szeczſetnego, Pięćdźieśiatego Siodmego.

XIV.

Rzecz tu ſámá mowi / że liſtu / z ták wyſoka Polſzczyzna / żaden Cudzoziemiec koncipowáć y piſáć nie mogł. Muſza ſie tedy Arriani przyznáć / że w tym liśćie / wilcze zeby zátáiwſzy / owczym ſie głoſem ozywáli: y że iák tego liſtu / ták y inſzych Vniwerſałow y Piſm ná wolnośći Szláchecktie náſtepuiacych / Authorámi byli.

XV.

Opuſzczam tych przyſługi: ktorzy przy Szwedách / áż do o-

939

ſtárniego ich do Dániey vſtąpienia pułkowniczyli: lud zbieráli: y do Szwedow gromádzili / przy nich aż do vpádu zoſtáiąc. Tegó zámilczeć nie mogę / że ciż Arriáni / nie tylko piorem / ále y mieczem / ná krew ſię Szláchecką rzucili: Principem Senatus, Jáśnie Wielmożnego Jego Mośći Páná Krákowſkiego / po zdrádzieckim / y práwie Judaſzowſkim obłápiániu / y pocáłowániu náiácháli: czeladź iego pozábijáli: iego ſámego ſtodze zránili: y zá vmárłego odeſzli. W ktorey ſámey zbrodni / pokazáło ſię: coby Arriani czynić chćieli / gdyby ich maleuolentiæ poteſtas reſponderet. Niech będźie Bog błogoſłáwiony / że ták ſrogi kriminał ácz doſyć nierychło / ſpráwiedliwe karánie odnioſł.

XVI.

Arriani tákże / do Polſki / Rákocego / z Węgierſkimi / y Kozáckimi rábownikámi záćiągneli. Przeć ſię tego nie mogą: gdyż iáwno ieſt: iák częſto do Węgier / to Czchowſkiem / to Dopczyckiem / to Sámborſkiem gośćincem wylátywáli: y do Rákocego vczęſzczáli / y Krákowſkich oblężeńcow / o bliſkim Węgierſkich poſiłkow przyśćiu / vpewniáli.

Záczym cokolwiek Węgierſka irrupcya / ſzkod Koronie Polſkiey vczyniłá; cokolwiek krwie Szláchetckiey wyláłá; cokolwiek máietnośći Polſkich popaliłá / wſzytko to Arriáńſkiey Przyſtudze ma bydź przyczytano. Ználi to Węgrzy: iák wiele Arriáńſkiey życzliwośći byli powinni: dla czego / ich też ná Wielkie Krákowſkie rządy / y ná inſze wyſokie vrzędy wyſtáwiáli: ſtacye im náznáczáli / y Máietnośći cudze rozdawáli. Owo zgołá / zá wielkie ich przyiaćiele ználi: y wſzelkiemi im faworámi wdźięczność ſwoię oświadczáli.

XVII.

Z tego co ſię do tąd powiedźiáło; niech wſzyſcy Koronni Synowie oſądzą: ieśli ći Patriæ Perduelles, godni tego / áby ich w Koronie ćierpiano. Niezbożney ich Sekty / y tám nie ćierpią / gdźie naywiękſza ieſt Religionis libertas. Jeśli ſłuſznie / ábo nieſłuſznie / w to ſię wdáwáć niechcę. Jáko Ciuis Amans Patriæ, omnibus Regni Ordinibus, to tylko przekładam: że ieśli Arrianom y Zydom /

dom / ták ſrogie kryminały impunè vydą; będą ſię znowu / ſpe impunitatis, gorſzego ważyć.

Czyby nie byłá rzecz ſłuſzna / żeby ći / ktorzy nam / ták kwáśnego piwá náwarzyli / ſámi go pili? Exákciámi nowemi / Akcizámi niesłychánemi / Poborámi / im dáley / tym bárdźiey niſzczeie kroleſtwo: á przećię ná płacą wydoláć nie może. Wieleby ſię vtráćiło záſłużonego żołdu: gdyby dobrá tych zdraycow dobrze záſłużonym żołnierzom / ábo ná wieczność / ábo in feudum, ábo ná wytrzymánie dawano: gdyby ná Zydy pogłowne / choć po iednym czerwonym złotym włożono: coby im nie było ćiężko: boby ná to ledwie kilká dni poſt bogátym nákazawſzy / wſzytkoby wypłáćili: ábo / gdyby Vrzędy Zupne / nie perfidis Arrianis, ále bene meritis militibus dawano / żeby w ſtárośći ſwey / przy lekkiey Zupney pracy / z wyſługi ſię ſwey ćieſzyć / y pokoiu iákiegokolwiek záżyć mogli: ábo / żeby ná Szoty / ktorzy ſię iáwnemi y w Litwie; y w Koronie Polſkiey / zdraycámi náſzey Oyczyzny pokazali vſtáwiono ábo pogłowne / gdyż oni / ná Kronwellá / więcey niż ná obronę Polſki wydáią; y z nich niektorzy / oſobliwie Hunter / Jungá / Phorbes / wielkie z Krákowá Szwedom ſkárby do Szczećiná y do Lipſká y Wrocłáwia wywieźli / ábo to: żeby co Szkot; iednego zá śię / ſwym koſztem Muſzkieterá do woyſká ſtáwił.

XVIII.

Perfidia Arriáńſka wſzyſtkich ſię Vrzędow niegodna zſtáłá: A bronić ſię nie może konfederácią Diſſidentium: bo ich ſámi Diſſidentes, międzi ſobą znáć niechcą: y ná kilku Seymikách wyſzły mánifeſtácye: ktore Arriány od Diſsidentow odrzucáią: y zá niewierne y niezbożne / (co im y ná Colloquium Toruńſkim rzeczono) poczytáią. A nád to / Wieczney Pámięci godny Pan y Senator / Jáśnie Wielmożny Jegomość / Pan Woiewodá Krákowſki STANISLAW LVBOMIRSKI, iáśnie y vczenie tego dowiodł Xiążęćiu Rádziwiłowi / w liśćie o tym do niego nápiſánym: ktory tu ná wieczną pámiątkę przywiodę.

XIX.

940

Reſpons Iego Mośći Páná Woiewody Krákowſkiego, ná liſt Xiążęćiá Rádźiwiłá, Hetmáná W. X. L. około Arrianow.

T*Ak to ieſt: iż konferencye poufále ſłuſznie záchodźić
powinne, miedzy námi ktorych mimo ordináryine* vin-
cula, *lubo pokrewnośći, lubo przyiáźni dobrey, wiążę powin-
ność Senatorſka do zábiegánia wſzyſtkiemu ná Rzeczpoſpolitą
niebeſpieczenſtwu. Záczym nie mogę chybá mile interpreto-
wáć, przyiázne Wáſzey Xiążęcey Mośći ozwánie ſię mi, y de-
ponowáć* in ſinum meum liberi ſensûs, *około teráźnieyſzego
ćiężkiego ná Oyczyznę pároxyzmu. Wprawdźie z początku
rozumiałem że* principale ſymptoma *tknąć miałeś Wáſzá
Xiążęca Mość: y gdy wſzędy* arma ſtrepunt, *wywieść mię
ná woienny raczey dyſkurs, iáko ſtárego Zołdata, niżeli ná
Theologiczny: ále ć* nè ſic quidem malè. *Ponieważ iáko ná
káżdym mieyſcu, ták y w Obozách, piękna rzecz, pytáć ſię
o Bogu: dla czego nie tylko Theologow, ále też* Exercituum
Deus *tytułuie ſię. Do tych ſámych, co* ſine ipſo viuunt, *á ſą
teraz* in Quæſtione, *znáć ſię on niechce: ále y z nas żaden: co*
credimus in Nomine Vnigeniti Filij Dei, *znáć ſię nie po-
winien.*

*A że Wáſzá Xiążeca Mość, zdaſz ſię przy nich opowiedáć;
nie wierzę, ábyś to ſzczerze miał czynić: lecz álbo to* impor-
tuna ipſorum inſtantia extorſit, *álbo Wáſza Xiążęca Mość*
zelum meum *doświadczaſz.* Quidquid ſit, *ia nie mogę te-*

dno

dno liberè, quod ſentio profiteri: *iż ktorym nie tylko my Kátolicy, ále też* diſsidentes in Religione *powſzechnie zdáwná przyiaźn wypowiedźieli, z temi ia nic niechcę, áni mogę mieć* commune. Diſsidentes in Religione *gdy miánuię, tym ſámym* excludo à noſtra Societate, *ktorzy* ſine Religione, *bo* ſine Deo viuunt, *á tácy ſa* impuri Arrij Sectatores. *Ztad lubo widźiemy o ſćiánę, cále Prowincye, nápełnione ludźmi, co v nas* Nomen Diſsidentium præſeferunt, *iednák niemáia pobrátynſtwá żadnego z temi, co* Chriſtum verum eſſe Deum negant: *záczym y v nas, brák miedzy rozrożnionymi od Kośćiołá prawdźiwego, nie dopiero náſtał. Záwſze pod ława tá brzydka ſektá rezydowáłá: y wzbić ſię iey namniey ku gorze niedopuśćił przez ten czás, áni* libertatis noſtræ, *áni* confœderationis prætextus. *Miłuię ia* libertatem, *y wolę nie żyć, niżeli żyć bez niey, ále* veram & ordinatam. *Lecz kiedy* degenerat in licentiā, *álbo co gorſza* in impietatem, *iáka y w Piekle* exulat, (*álbowiem* & Dæmones credunt & contremiſcunt:) *tedy nieſłuſzna y niegodna: áby miedzy námi mieyſce, álbo reſpekt iáki mieć miáłá. Więc pod płaſzcz Konfederáciey dármo ſię tá* impietas *ćiśnie. Waſkim ten dosyć kroiem* conniuentia *Przodkow náſzych wyłatáłá,* in gratiam *tych, ktorych iednoſz* Credo, *iednoſz* Baptiſma, copulat *známi: lubo inne* fidei eſſentialia, ſeparant: *á nie dla tych, co bez wiáry, bez Chrztu, miedzy námi ſię vwiiáiac, mowia,* cum inſipiente in cordibus ſuis, non eſt Deus. *Ieśli idźie* de prærogatiua nobilitatis; *tey że* vltrò derogant *ſwym niedowiárſtwem,* ſibi imputent. Crimen Læſæ enormiter diuinæ

maie-

Maieſtatis konfunduie ich z Pogáńſtwem: y ſpráwuie to: iż ido oni z Bogá Prawdźiwego czynia proſtego (że ták rzekę) Mana; ták też de ipſorum nobilitate inter nos dubitatur. W czym choć nie záſſłá lex publica; lecz praxis Regni continua ſtoi pro lege: że viuunt miedzy námi inglorij: prożni honorow y dignitarſtw; záwſſe gradu inferiores: nigdy nam pares dignitate: w krzeſłá Senatorſkie niezáśiadaiacy in Theatro Reipub. Czego iednák nie brał ſobie do tad Ordo Equeſtris, zá żadne præiudicium: widzac że przy Fámiliey zoſtáia poſtáremu omnia decora, choć Perſonæ zá ſwoie demerita vapulant. Przeto y Przodká Wáſſey Xiażęcey Mośći, ktorego w liśćie ſwym do mnie ſpecifikowáć raczyſſ, choć nie bárzo zdobiło transfugium do tey niepoczeſney ſekty, żadna iednák diminutia przez to nie náſtapiłá w ſplendorách Domu zacnego Wáſſey Xiażęcey Mośći: Pogotowiu ozdobom ſtanu Slácheckiego nic przez to non decedet, owſſem accedet, gdy temi co go ſſpeca brákowáć zwyczáynie będźie. Exterminium ludźi tych, Bog widźi non intendo; owſſem ilekroć de facto poſtępowáć z nimi chćiano, żem ich záſtániáł; fidem ipſorum appello: Ale że poczęli názbyt abuti lenitate noſtra, y nie tylko iuż virus ſuum hárdźie wſſędy ſpargunt, vt inficiant animas, ále też minas intentant, vt perturbent Remp. niedźiw że niektorzy z nas, biora przed ſię modum humiliationis ipſorum. Aby iednák to ſwym porzadkiem ſſło życzę, y przeſtrzegáć tego będę. Hiſſpánſka inquizycya, álbo Cleri ſupremum Dominium, ábyſmy ná ſię wćiagnać mieli przez to, co ſámi o ſobie liberè decernemus, prożny ieſt nie-

kto-

ktorych ſkrupuł, álbo m̃etus: *zwłaſzczá że nic nowego* in negotio Religionis *nie* introducitur, *ále tylko práwo dawne, y zwyczay deklároie ſię. Nic niewatpię, że Wáſzá Xiążęca Mość,* pro ſuo alto iudicio, *zechceſz* idem ſentire *zemna: y obyczáyniey od tad* fauere *tym; ktorych zdawna* indignos omni fauore *oſadźił zgodnie wſzyſtek* Orbis Chriſtianus. *Ia ſię z tym powtore, y potrzećie deklaruię, że* conuerſionem *ludźi tych* opto: non euerſionem. *Ale ieśli* inſoleſcere pergent, *iáko poczęli; tedy nie tylko chudobę moię, ále też* reſiduum *wyćieńczonego láty, y pracámi zdrowia, ochotnie, y odważnie* opponam *niezbożnym ich zamyſłom. Oddáię ſię zátym. &c.*

XX

Z tego liſtu / iáſna rzecz ieſt: iákie było / o niezbożnośći Sekty Arriáńſkiey / Przezacnego tego / wielce rozſądnego / y ob ſingularia de Republica merita wieczney pámięći godnego Senatorá / rozumienie.

Zádáie im to: że ſie płaſzczykiem konfederáciey okrywáią: do ktorey nie należą: y to; że ſie nieſłuſznie odzywáią do Diſsidentow vprzywileiowánych: ponieważ ſie nimi / ták Ewángelicy iako y Kátholicy brzydzą.

Zádáie im y to: że Bogá prawdźiwego nie znáią: y zá niezbożnych ſłuſznie máią bydź poczytáni. A záprawdę ták ieſt: lubo oni / te ſwoie niezbożność wilczą / owczą ſkorą pokrywáią: y o wierze ſwoiey / dźiwnie obłudnie gadáią. Doznałem tego ſam / mieſzkáiąc z niemi w Krákowie.

Zádałem to iednemu z nich: że Bogá prawdźiwego nie zna. Rzekł on: Czemu? czym tego dowodźiſz? Rzekłem ia: bo nie wierzyſz w Troycę świętą. Odpowiedźiał: Nieprawdá. Wierzę iá w TROYCĘ świętą / OYCA, SYNA, y DVCHA świętego;

tego. Zdumiáwßy ſie ná te odpowiedź/ iużem ledwie nie rzekł: Non longè es à Regno Dei: áż mi przyidźie ná myśl: pytay iedno dáley/ czy w pomienionych słowiech/ ſą trzy Oſoby/ iedná iſtność: Rzecze on: DVCH święty nie ieſt Oſobą: á żeby trzy Oſoby mogły mieć iedne iſtność/ rzecz ieſt niepodobna. Toż ia przećiw niemu: A iákoż śmieß mowić/ że wierzyß w TROYCE świętą/ ponieważ wßytko Krześćiáńſtwo/ przez TROYCE świętą nie co inßego rozumie/ iedno trzy prawdźiwe Oſoby/ iedne iſtność Boſką máiące: Zámilkł ná to. Spytałem y o to: co trzyma o Wćieleniu SYNA BOŻEGO, odpowiedźiał: dźiwuie ſie ſrogiemu głupſtwu wáßemu: że to śmiećie twierdźić: że on Bog Naywyżßy oſtał ſie człowiekiem: że miał Mátkę: że leżał w żłobie: że łáknął: że zeplwány/ vmęczony/ vkrzyżowány ieſt. Choćby to ná wielu mieyſcách ná piſano wyráźnemi słowy; nie mielibyśćie temu wierzyć: ále te słowá iákokolwiek wyłożyć: gdyż to/ co twierdźićie/ áż ſtrách ſłucháć. Tą nieſpodźianą odpowiedźią rozdrázniony/ plunąwßy poßedłem: myśląc ſobie o niezbożnośći tych ludźi/ ktorzy wyráźnym słowom Piſmá świętego niechcą wierzyć.

XXI.

Z tegoż liſtu/ mądry/ y Oyczyznę miłuiący Ciuis, łátwo zrozumieć może/ coby ten ardentiſſimus Patriæ Zelator, o Arriánách/ y piſał/ y mowił: gdyby był ná ich proditiones, y perduelliones præſentes pátrzył. Pewnieby był ná tym; żeby ich w Króleſtwie nie ćierpiano: á dáleko bárdźiey żeby ich do żadnych fructuoſos Magiſtratus nie przypußczano: nie bogácono tych/ ktorzy záwße Heretykom/ Nieprzyiaćielom Koronnym/ przychylnieyßemi byli/ niż Oyczyźnie.

R dla tego/ życzliwy Patriæ Ciuis, tego prágnę: żeby Ekonomie y dozory dochodow Koronnych/ nie były powierzone Heretykom/ áni Atheußom/ ábo Máchiáweliſtom ále ſámym Kátholikom. V wßytkich heretykow/ to ártykuł wiáry: że choćby naywięcey krádli/ choćby przyśięgi wßelákie łamáli/ choćby ludźi vbogich naybárdźiey krzywdźili/ choćby wźięte od Rzeczypoſpolitey dobrá/ ná pożytek/ y ná

neruum

neruũm belli nieprzyiaćiołom dawáli/ przećie wniebie będą: by-
le iedno wierzyli / że będą zbáwieni. Ktoż ſię od tych czego dobre-
go ſpodźiewáć może / ktorzy do niebá ták ſzeroki gośćiniec máią?

Atheuſzowie záś / ktorzy twierdzą / że Bogá niemáſz: y że duſzá
ich/ z ćiáłá / ták iáko z wołu / ábo z oſłá wyſzedſzy/ z párą ginie; y
Máchiáweliſtowie / ktorzy o wiárę/ y o cnotę nic niedbáią; kto-
rych wſzytko ſzczęśćie temporalis felicitas, & voluptas, ná co
reſpektowáć / czego ſię obáwiáć będą; zwłaſzcza ieśli ſą Potentes,
y Fauoritij? Zadne ich iurámentá / żadne poſtráchy / przy ſprá-
wiedliwośći nie zátrzymáią: czynić będą cokolwiek zechcą: záczym
krzywdámi y nieſpráwiedliwośćiámi Krolestwo ginąć będźie
muśiáło.

Boże / ktory ſercámi Pánow náſzych władnieſz: day im gorętſzy
przećiw Wierze ś. Kátholickiey áffekt: żeby więkſze o niey rozu-
mienie záwźiąwſzy/ ad negotia publîca, záżywáli raczey Kátho-
likow/ niż Atheuſzow / ábo Máchiáweliſtow: y niżli Heretykow;
ktorych/ (ách nieſtetyſz) ná to Polſká bogáci; żeby ſwym brátrzy-
kom / á Koronnym nieprzyiaćielom / y rádą (iák ſię to świeżo w
Boiánowſkim pokazáło) y copioſo belli neruo dopomagáli.

Vide Domine, & viſita Vineam iſtam: & perfice eam,
quam plantauit dextera tua. Amen.

Że mi nád ſpodźiewánie trochę Pápieru zoſtáło: przydam tu przy-
wiedźionym Vniwerſałom/ niektore podobne: ácz ſkrocone.

Anno 1657. 9 Martij, wydáli táki Vniwerſał.

*W Szem w obec, &c. do wiádomośći podáię, iáko zá oſobliwym Nay-
wyżſzego Páná błogoſłáwieńſtwem do tey pory przyſzły ſpráwiedli-
we progreſſy, Królá Iego Mći Szwedzkiego Páná Mego Miłośćiwego, że
y ten Nieprzyiaćiel ktory to Miáſto Krákow áż do tego czáſu ná ſwoie y
cáłey Korony Polſkiey ruinę w oblężeniu trzymał, ponie woli odſtępuiąc
przedśięwźięćia ſwego, w inſze ſtrony odſtępowáć muśi. &c.*

Tu ſię chlubá Arriánſka z powodow ſwych Práktyk wydáie.

Ann

943

Anno 1657. 29. Aprilis, **Wydáli znowu táki Vniwerſał.**

W*Szem w obec, &c. Ponieważ wiadomość mam, iż niektorzy buntownicy, zá pobudką nowo wydánych Vniwerſałow, y okazáłemi ná pozor nápiętymi wieściámi, prozną y płonną nadźieią vmyſły ludzkie łudzą, y záwodzą, áby ie przez to ſpoſobnymi vczynili do buntow, y powolnemi mieli do gwałtownych zámyſłow ſwoich. á zátym do oſtátniey ie zguby przywiedli. Przeto ſzerzacemu ſię złemu, ninieyſzym Vniwerſałem zábiezeć miałem za potrzebną: ktorych náurząd vpominam, y przeſtrzegam, zebyśćie od kup y ſchadzek ſwawolnych, y gwałtem pachnących ſtronili iáko naybárźiey, iáko od zguby dobr y żywotá wáſzego. Nádto rádzę, żebyśćie ná Herſty y Pryncypały tákowych buntow, zebráną śiłą, y mocą ſzli, y onym odpor dawáli, onych wytracáli y gubili. W czym nie tylko pomocy od nas, ále y nagrody, nádźieię możecie mieć pewną. To wiedząc, że ktorybykolwiek z Poddánych Páná ſwego, ábo Vrzędniká niespokoynego poimał, ábo z świátá zgłádźił, ten wolnym od nas od poddáńſtwa wiecznymi czásy będźie vczyniony.*

Tu ſię wydáie tychże Arrianow ſitis ſanguinis, Procerum y Patrum Patriæ: **ktorym nie tylko krwie rozlaniem / ále y palem grozili.**

Tegoż Roku 28. Iunij, **wydáli táki Mándat.**

W*Szytkim w obec, &c Iż vpátruiąc, iáko zá náſtąpieniem odmiány naymnieyſzey, y dawnieyſze y świeżſze Vniwerſały moie, ſzczupły y práwie nieznáczny ſkutek ſpráwuią; ták, że máło ich ieſt, w ktorychby ſię znáydowáłá chęć y wola oddáwánia Stácyi. Przeto ninieyſzym, znowu obaſtrzáiąc Vniwerſały, wſzytkich ogołem y ſzczegulnie káżdego vpominá, żeby nie płocho wierzącemi będąc, y chwytáiąc ſię płonnych y odległych rzeczy, á zátym ſzczęśćie ſwoie ná nich buduiąc, nie záćiągáli ná ſię pewne y wiſzące nád kárkámi ſwemi niebeſpieczeńſtwá y ſzkody. Boć przez klęſkę, ktorą Polacy w Węgrzech odnieśli, dowiedźiono tego wſzytkiemu świátu, iáko náſze progreſsy Bog ſã ná pieczy ma.* Rozumieć ſię tu ma to **Co o porazce Woyſká náſzeg w Wegrzech / Arriáni náder kłamliwie wydrukowáli: czego tu nie kłádę: bo tego kłamliwego Skryptu pełno miedzy ludźmi: á też głośno po wſzytkim świecie: iáko ſie Woyná Węgrom od Arrianow záćiągnionym / z Polſką niepowiodłá.** Sic pereant omnes inimici tui Domine: qui autem diligunt te; ſicut Sol, in ortu ſuo ſplendens, rutilent. Amen.

PACTA OLIVENSIA

Anni 1660.

944

~~934~~

In Nomine Sacroſanctæ & Indiuiduæ TRINITATIS.

NOtum ſit Vniuerſis & ſingulis, quorum intereſt, aut quomodolibet intereſſe poteſt; Poſtquam à multis annis, bella diſſidiaq; inter Sereniſſimos Reges Regnaq; Poloniæ & Sueciæ orta, & interdum Inducijs, præcipuè verò ſexennalibus Año 1629. deinde viginti ſexennalibus A 1635 ſopita & compoſita fuerint, ac deniq; inter Sereniſſimum ac Potentiſſimum Principem ad Dominũ Dñm IOANNEM CASIMIRVM, Regem Poloniæ Magnum Ducem Lithuaniæ, &c.&c &c. Et Sereniſſimum ac Potentiſſimum Principem ac Dominum Dñm CAROLVM GVSTAVVM, Suecorum Gottorum Vandalorumq; Regem, Magnũ Principem Finlandiæ &c. &c. &c deuentum ſit ad bellũ, quod non ſolùm dictos Reges Regnaq; eorũ per plures annos exercuit, ſed & Poloniæ Fæderatos, ac belli ſocios, videlicet Sereniſſimum & Poteñt: Principem ac Dominũ Dñm LEOPOLDVM Electum Romanorũ Imperatorẽ ſemper Auguſtũ, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ & Sclauoniæ Regem, Archiducem Auſtriæ &c.&c.&c. Sereniſſimo Regi & Regno Poloniæ, ad eiuſdem requiſitionem, auxilia ferentem, necnon Sereniſſimum Principem ac Dominum Dominum FRIDERICVM VILHELMVM Marchionem Brandeburgicum, Sacri Romani Imperij Archicamerarium & Principem Electorem Magdeburgi, in Pruſſia &c &c &c Ducem inuoluit; vnde multa Chriſtiani ſanguinis effuſio, cum plurimarum Prouinciarum deſolatione ſecuta eſt, tandem Diuinâ bonitate factum, vt vtrinq, de Pace Vniuerſali inter Regem Remq; publicam

A 2 Polo

945
935

Polonam, & eius Confœderatos ac belli ſocios ab vnâ, & Regem Regnumq; Sueciæ ab altera Parte, ſuſcepta ſit cogitatio, operâ & ſtudio Sereniſſimi ac Potentiſſimi Principis ac Domini Dñi Ludovici XIV. Galliarum & Nauarræ Regis Chriſtianiſſimi, qui huic Paci conciliandæ Mediationem obtulit, & in ipſo negotio Pacis per Illuſtriſſimum & Excellentiſſimum Dominum Antonivm de Lvmbres Dñm Herbingken, Loös & La Elogiæ, Comitem Conſiſtorianum Regijq; Ordinis Equitem, Legatum Suum, eamdem Mediationem Sereniſſimis Regibus Poloniæ & Sueciæ, Necnon Sereniſſimo Electore Brandeburgico acceptantibus, præſtitis. In eum ergo finem ex mutua partium couentione conſtitutus eſt dies 5. Ianuarij Añ. 1660. Congreſſui Plenipotentiariorum Oliuæ inſtituendo. Comparẽtes igitur ſtatuto tempore ac loco omnium Paciſcentium legitimè conſtituti Legati Plenipotentiarij à parte quidem Sereniſſimi Regis Reiq; publicæ Poloniæ, Illuſtriſſimi & Excellentiſſimi Domni, ex Ordine Senatorio quidẽ Dominus Ioannes Comes à Leszno Palatinus Poſnanienſis, Reginalis Maieſtatis Supremus Aulæ Præfectus ac Marſchalcus, Generalis Maioris Poloniæ, Mariæburgenſis, Corſunenſis Gubernator, Dominus Georgivs Lvbomirski Comes in Wiſnicz & Iaroſlaw, Supremus Regni & Campi Marſchalcus, Generalis Cracouienſis, Scepuſienſis, Chmielnicenſis, Peraſlauienſis, Caſimirienſis, Olſtinenſis, Gubernator, Dominus Nicolavs in Prażmow Prażmowski Supremus Regni Cancellarius, Nominatus Epiſcopus Luceorienſis & Breſtenſis, Abbatiæ Sieciechouienſis Adminiſtrator perpetuus, Præpoſitus Sancti Michaelis Eccleſiæ Collegiatæ in Arce Cracouienſi, Dominus Christophorvs Pac, Supremus Magni Ducatus Lith: Cancellarius, Wilkowiſcenſis, Oſtrinenſis, Kożienicenſis, Kleſzczelouienſis, & Nemonocenſis Gubernator, ex ordine verò Equeſtri Dominus Ioannes Andreas de Raci-

bor-

BORSKO Morſtin Referendarius Regni, Koualenſis, & Zawichoſtenſis Gubernator, Dominus VLADISLAVS de NAGLOWICE REY Theſaurarius CVRIÆ Regni, Reginalis Maieſtatis Cancellarius, Neokorcinenſis, Libuſſienſis, Kamionacẽſis Gubernator, Dñus IOANNES in GNINGNINSKI, Pomeraniæ Succamerarius, Gneſnenſis Gubernator: Et à Parte Fæderatorum Poloniæ, videlicet Sereniſſimi Imperatoris Romanorũ, Illuſtriſſimi & Excellentiſſimi Domini, Dominus FRANCISCVS CAROLVS LIBSTEINSKI Sacri Romani Imperij Comes à Kolowrat, Dominus in Reichenauw. Sacræ Cæſareæ Regiæq; Hungariæ, & Bohemiæ, Maieſt: Conſiliarius, Camerarius Iudicij Maioris Prouincialis, Aſſeſſor Regius, Locumtenens, & Appellationũ in Arce Pragenſi Præſes, Dominus FRANCISCVS LIBER BARO de LISOLA à Thiſe & Mauonfeldt Conſiliarius Cameralis Aulicus: Et Sereniſſimi Electoris Brandeburgici, Illuſtriſſimi & Excellentiſſimi Domini, Dominus IOANNES Houerbeeke in Eickmedien, Baronowen, GeyerſPalde & Domkow Dominus & Heres, Suæ Serẽtis Conſiliarius Status Intimus, Electoratuſq; Dapifer hereditarius, Pohenſtinienſis Præfectus, Dominus LAVRENTIVS CHRISTOPHORVS à Somnitz in Grumſdoyſſ Drenow, & Gerbew Dominus & heres, Suæ Serñtis Conſiliarius ſtatus Intimus, & Orientalis Pomeraniæ Cancellarius, Eiuſdemq; Ducatus Camerarius hæreditarius, Lawemburgenſis, & Butouienſis Præfectus. Dominus ALBERTVS ab OSTAU, in Nerwiken & Kegels Dñus & heres Suæ Serñtis in ſupremo Ducalis Pruſſiæ Appellationũ Iudicio Conſiliarius. A Parte verò Sereniſſimi Regis Regniq; Sueciæ, Illuſtriſſimi & Excellentiſſimi Domini, Dominus MAGNVS GABRIEL de la Gardie Comes in Leckoö & Arensburg, LiberBaro in Eckholmen, Dñus in Habſal, Magnus hoff & Hoyendorp, Regiæ Suæ Maieſt: Regniq; Sueciæ Senator & Theſaurarius, Generalis Gubernator Liuoniæ & Locumtenens, per Eſthoniam Liuoniam & Ingriam Militiæ Generalis, Iudex Prouincialis Veſtrogothiæ,

& Da-

946

& Daliæ, Necnon Academiæ Vpſalienſis Cancellarius. Dñs Benedictus Oxenſtierna Comes in Korsholm & Waſa, Liber Baro in Mözeby & Lindholmen Dominus in Coporium & Roſersberg Suæ Regiæ Maieſt: Regniq; Sueciæ Senator & Cancellariæ Conſiliarius. Dñus CHRISTOPHORVS CAROLVS Schlippenbach Comes in Schöuede LiberBaro in Liuſala Dñs in Salongè, Suæ Regiæ Maieſt: Regniq; Sueciæ Senator & Conſilij Bellici Præſes, Et Dñs ANDREAS Gyldenclau Dñus & Heres in Schonela Ekebij Gylinge & Hulterſtadt, Regiæ Suæ Maieſt: Conſiliarius ſtatus, & per Pomeraniam Regiam Regiminis ac Cōſilij ſtatus, vt & Supremæ Curiæ Iuſtitiæ Præſes; Poſt inuocatum Diuini nominis auxilium, mutuaſq; Plenipotentiarum Tabulas, (quarum Apographa ſubfinem huius Inſtrumenti de verbo ad verbum inſerta ſunt) ritè commutatas, Tractatus Pacis auſpicatò inchoatus eſt. Et licèt in eius ferè decurſu præmemoratus Sereñmus Rex Sueciæ, diſponente ita Diuinâ prouidentiâ, mortali hac vitâ deceſſerit, Tractatus tamen hic renouatis à Sereniſſimo & Potentiſſimo Principe ac Domino Dño CAROLO, Suecorum Gottorum Vandalorumq; Rege & Principe hereditario, Magno Principe Finlādiæ &c &c. &c. Plenipotentiarum tabulis, (quæ ad calcem huius Tractatus quoq; inſeruntur) feliciter continuatus eſt, ac tandem ad Diuini nominis gloriam, & Chriſtianæ Reip. ſalutem, Partes omnes in mutuas Pacis & amicitiæ Leges, conſenſerunt & conuenerunt, tenore ſequenti.

I.

SIt Pax Vniuerſalis ac perpetua, & vera ſinceraq; amicitia, inter Sereniſſimum & Potentiſſimum Principem ac Dominum Dominum IOANNEM CASIMIRVM Regem Poloniæ, Magnum Ducem Lithuaniæ &c. &c. &c. eiuſq; Regiæ Maieſt: Succeſſores, ac poſteros Reges Poloniæ Magnos Duces Lithuaniæ, Regnumq; Poloniæ & Magnum Duca-

Ducatum Lithuaniæ, atq; ſubiectas illis ditiones ac Prouincias, atq; Eiuſdem Maieſt: & Regni Poloniæ Confæderatos, Inprimis Sereniſſimum & Potentiſſimũ Principem ac Dominum Dñum LEOPOLDVM ELECTVM ROMANORVM Imperatorem ſemper Auguſtum, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ, Regem, Archiducem Auſtriæ, &c. &c. &c. Eiuſq; Maieſt: hæredes ac Succeſſores, Prouincias ac Ditiones, intra vel extra Imperium Romanum ſitas, & Sereniſſ: Principem ac Dominum Dominum FRIDERICVM VILHELMVM Marchionem Brandeburgicum, Sacri Romani Imperij Principem Electorem. & ArchiCamerarium, Magdeburgi, Pruſſiæ &c. &c. &c. Ducem, eiuſq; Serñtis hæredes ac Succeſſores. Prouincias ac Ditiones in vel extra Imperium Romanum ſitas ab vnâ: atq; Sereniſſimum & Potentiſſimum Principem ac Dominum Dñm CAROLVM Suecorum Gottorum & Vandalorum Regem, Magnum Principem Finlandiæ, &c. &c. &c. Eiuſq; Maieſt: Succeſſores ac poſteros Reges Suecorũ Regnumq; Sueciæ, atq; ſubiectas illis intra vel extra Imperium Ditiones ac Prouincias ab altera Parte: ita vt altera Pars alteri poſthac nihil hoſtilitatis aut inimicitiæ, clam, aut palàm, directè vel indirectè inferat, vel per ſuos aut per alios inferri faciat, nec alterius hoſtibus auxilia, quocunq; nomine præſtet, nec cum alterius hoſtibus fædera huic Paci contraria ineat, nec quidquam in alterius ſtatus & ſecuritatis diminutionem per ſe, vel per alios moliatur aut tentet, vel tentari faciat, ſed vtraq; Pars alterius vtilitatem, honorem, ac commodum promoueat, & fidam inuicem vicinitatem, Pacem & amicitiam, ſeriò colat ac ſeruet. Pacta verò & fædera omnia, quæ partes Paciſcentes interſe, vel cum aliis Principibus ac ſtatibus vtrinq; ſancita habent, quoad omnia ſua puncta, clauſulas & articulos integra & in pleno robore ſuo permaneant: ita tamen vt per ea præſens tranſactio pacis nullum præiudicium patiatur,

II.

947

11.

1. ſ. **S**It vtrinq; perpetua obliuio, & Amniſtia eorum omnium quæ quocunq; loco modoq; à quacunq; Paciſcentium parte, hactenus hoſtiliter facta ſunt, ita vt nec eorum, nec vllius alterius rei cauſa vel prætextu, vlla pars alteri poſt hac quicquam hoſtilitatis aut inimicitiæ, ſpecie Iuris, aut via facti inferat, aut per ſuos alioſuè inferri faciat.

2. ſ. **H**Ac Generali Amniſtiâ gaudent omnes & ſinguli cu uſcunq; ſtatus, conditionis & Religionis fuerint, vt & omnes Communitates, quæ ad vtrinq; partes hoſtiles ſecutæ ſunt, aut in hoſtilem poſſeſſionem deuenerunt, nec vllis hoc bellum præiudicio & noxæ ſit, in ſuis Iuribus, Priuilegijs ac conſuetudinibus generalibus & ſpecialibus, tam in Eccleſiaſticis, quàm in Ciuilibus, profaniſue, quibus ante hoc bellum gauiſi ſunt, ſed ijs in totum fruantur ſecundum Leges Regni: nec vllis Communitatibus aut priuatis actio ratione adhæſionis hoſti intentabitur, ita vt nemini liceat alicui negotium faceſſere ratione illius adhæſionis hoſtilis aut eam exprobrare.

3. ſ. **C**Iuitatibus Pruſſiæ Regalis, quæ in poſſeſſione ſuæ Regiæ Maieſt: Regniq; Sueciæ hoc bello fuerũt, manebuut itidem omnia Iura, libertates & Priuilegia, quibus ſiuè in Eccleſiaſticis, ſiue in profanis potitæ ſunt ante hoc bellum (ſaluo libero, vti antè bellum viguit, in prædictis Ciuitatibus Catholicæ & Euangelicæ Religionis exercitio) earumq; Territoria, Magiſtratus, Communitates, Ciues, Incolas & ſubditos, S R M. Poloniæ, eadem quâ olim clementiâ & gratiâ Regiâ in poſterum proſequetur, fouebit & tuebitur. Dabitur ijſdem quoq; facultas ædificia publica & priuata per iniuriam belli deſtructa, reficere & re ædificare Pro his vero, quæ neceſſitate defenſionis de-

ſtructa

ſtructa ſunt, minimè tenebuntur. Quoad ea verò, quæ militiæ Sueticæ tributi loco vtriuſq; Inſulæ ſubditis exoluere neceſſe fuit, à nemine moleſtia inferetur, ſicut & propter Decimas, alioſuè Cenſus, quibus ſubditi Inſulani ſatisfacere tempore belli minimè potuerunt, non turbabuntur.

4. §. CVnctæ actiones & Inquiſitiones aduerſus illos, qui Partibus hoſtilibus hoc bello adhæſerunt, vel eaſdem ſecuti eſſe inſimulantur, quibuſcunq; in locis Poloniæ Magni Ducatus Lith: Pruſſiæ Regalis, Curlandiæq; habitent, cuiuſcunq; ſtatus & conditionis aut Religionis ſint, ſiue priuati vixerint, ſiue officio publico functi, aut ſeruitiis Suæ Regiæ Maieſt: Sueciæ in ſago vel toga adſtricti fuerint, inſtitutæ nec dum finitæ, & ad executionem deductæ, abrogentur, omniq; executione careant in perpetuum; & in poſterum contra eos nulla vnquam quæſtio vel actio ex hac cauſa inſtituetur.

5. §. QVæ durante bello Iure fiſci, ex occaſione ac prætextu adhæſionis aut Protectionis alterius Partis, cuiquam ſiue Nobili, ſiuè Plebeio, cuiuſcunq; ſtatus, conditionis ac Religionis, adempta, vel Fiſco illata, vel alijs collata ſunt bona, ſiue Regia ac Reipublicæ, ſiue etiam Priuatorum ſunt, mobilia quidem, ſi tradita ſunt, modernis poſſeſſoribus relinquantur. Si verò eiuſmodi Iura Caduca hactenus in executionem deducta non ſunt, antiquis poſſeſſoribus relinquantur, neq; vlla actio dehinc aduerſus communitates aut priuatos, ratione eiuſmodi bonorum, intentetur. Bona verò immobilia, hæreditaria, aduitalitia, & Iure hypothecæ poſſeſſa, Fiſco applicata, tum quorum donationes & largitiones factæ ſunt, ſiuè iam antè tradita, ſiuè nondum tradita ſunt, maneant penes antiquos dominos, ceſſantibus de cætero omnibus actionibus, ratione redituũ, ſiuè ex publicis, ſiuè ex priuatis, bonis perceptorum.

948
937

III.

SEreniſſimus ac Potentiſſimus Princeps ac Dominus Dominus IOANNES CASIMIRVS REX Poloniæ, pro ſe ac hæredibus poſteriſq; ſuis, amore Pacis, vigore huius Inſtrumenti Pacis, ſolenniter exnunc & in perpetuum renunciat omnibus prætenſionibus in Regnum Sueciæ & Magnum Principatum Finlandiæ, & alias ipſis ſubiectas Prouincias, Regiones, Ditiones, Ciuitates, Caſtra & munimenta, ſiue hæc omnia nuper, ſiue ab antiquo acquiſita ſint, nec non in bona Auita in Regno Sueciæ, dictiſq; Prouincijs ſita: in Regnum Sueciæ dictaſq; Prouincias & bona, præſentibus, vel futuris temporibus, nihil quicquam prætenſurus. Quo ad Titulos & inſignia; ita conuentum eſt, quòd Serñmus Rex Poloniæ, prout hactenùs, ita in poſterum, ad dies vitæ ſuæ vtetur integris Titulis, & Sigillis, Inſignibuſq; Regni Sueciæ in Polonia, & ad omnes Principes, Status, & Priuatos extra Sueciam, ſine vllo tamen plenariæ ſupradictæ renuntiationis præiudicio Dictis verò Titulis & Inſignibus non vtetur ad Sereniſſimos Reges Regnumq; Sueciæ in literis alijſue diplomatibus aut ſcriptis, ſed obſeruabitur ab vtrinq; receptus hactenus modus abbreuiandorum Titulorum, cum etcæterationibus, ita vt poſt verba Magnus Dux Lith: tres etcæterationes, in titulo Sereniſſimi moderni Regis Poloniæ, & viciſſim poſt verba, Magnus Princeps Finlandiæ, tres etceterationes in titulo Sereñmi Regis Sueciæ adijciantur. Inſignibus tamen Regni Sueciæ in Sigillis Regis & Reipublicæ Polonæ, dum in Sueciam ſcribetur, penitùs omiſſis. Poſt obitum verò moderni Sereniſſimi Regis Poloniæ, Succeſſores eius & Reſpublica Polona in Titulos & Inſignia Sueciæ nihil vnquam prætendent, ſed vtrinq; Reges & Regna, ſuis quiſq; Titulis & Inſignibus tantùm, plenariè gaudebũt, & vtentur.

IV.

IV.

1 §. SEreniſſimus Rex & Status Ordineſq; Regni Poloniæ Magniq; Ducatus Lith: à modò & in perpetuum cedunt, vi huius Pacificationis, Sereniſſimo Regi Sueciæ eiuſq; Succeſſoribus Regibus Regnoq; Sueciæ, omnem illam Liuoniam trans Dunanam, quam Suecia hactenus per tempus Induciarum tenuit & poſſedit, vt & Partes cis Dunanas omnes, & Inſulam Ränen in mari ſitam, quas per idem tempus Induciarum Suecia tenuit & poſſedit; necnon quicquid Iuris Regibus, & Reipublicæ Polonæ in Eſthoniam, & Oſiliam hactenus vllo modo competere poterat. Atq; hæc quidem omnia & ſingula cum omnibus ſuis pertinentijs, terreſtribus & maritimis, Vrbibus, Arcibus, propugnaculis, bonis, & prouentibus, necnon Iuribus, Iuriſdictionibus, Regalibus & Superioritatibus tam in Eccleſiaſticis, quàm in Politicis, nullis penitùs exceptis, in plenum dominium & proprietatem Regum Regniq; Sueciæ transferunt, Ordineſq; & Subditos in illa Liuonia eiuſq; recenſitis Partibus, omni erga Regem & Rempublicam Polonam obedientiæ vinculo & fidelitatis ſacramento exſoluunt, nihil vnquam in eos, ac dictam Liuoniam eiuſq; pertinentias poſthac prætenſuri. Cis Dunam autem Sereniſſimi Reges Regnumq; Sueciæ non vlteriùs quàm hactenus, fines ſuæ Poſſeſſionis in Curlandia aut Semigallia promoueant, aut Seruitutes à ſubditis Illuſtriſſimi Curlandiæ Ducis exigant, aut vllum Ius lignandi, aliuduè quoduis in Curlandia aut Semigallia prætendant. Commiſſarij verò ad declarandos & determinandos, ab vtraq; Parte fines, ab vtrinq; deputabuntur, & Commiſſio hæc intra quatuor Septimanas à ſubſcripto Tractatu inchoëtur, & intra duas expediatur.

2. §. QVod Religionem Catholicam eiuſq; Exercitium in Liuonia Suedicæ poſſeſſionis attinet, omnes incolæ Liuoniæ ſubditiq;, illi Religioni addicti, omni ſecuri-

949

curitate gaudeant, ac conſcientiâ liberâ, religione, deuotioneq; ſuâ, domi, ſine inquiſitione, vel animaduerſione, priuatim vtantur.

3. §. TItuli Prouinciales, tã Spirituales, quàm ſæculares, Senatorij, & Equeſtris Ordinis in Liuonia penes poſſeſſores modernos maneant, durante ipſorum vitâ, ſine vllis prouentibus alijſue prætenſionibus. Nec vllum exinde præiudiciũ Iuris S.R. Maieſt: Regniq; Sueciæ in Liuoniam Sueticam, neq; prætenſio quæpiam Regno Poloniæ Magnoq; Ducatui Lith. interea temporis & infuturum inde enaſcetur.

4. §. IVdicia omnia Decretaq; ad cuiuſuis inſtantiam, modò non in inuitos, aut abſentes lata, necnõ Contractus & tranſactiones in locis, dum illa Suecia hoc bello tenuit, inſtitutæ iudicialiter, ſi modò ſtatui publico, qui ante hoc bellum fuit, & Pacificationi præſenti, non contrariantur, firma maneant, æquè acſi nulla regiminis & Magiſtratuum mutatio interueniſſet, ſaluis appellationibus, & reuiſionibus in ijs, in quibus hæc Iuris remedia hactenus haud fuerunt adhibita & quæ in rem iudicatam non tranſierunt. Sententiæ quoq; & Decreta, ſi quæ Rigæ in Incolas & ſubiectos Magni Ducatus Litt: tam & Curlandiæ Semigalliæq; in inuitos vel inauditos, & ex aduerſo, ſi ſimilia per Magiſtratus Magni Ducatus Lith: & Curlandiæ in Liuoniæ Sueciæ ſubditos circa tempus belli lata fuerint, nullum valorem & robur obtinebunt in perpetuum.

V.

1. §. PArs Liuoniæ Auſtralis, quæ ante hæc, & per hæc bella & tẽporibus Induciarum ſub ditione fuit Regni Poloniæ, Magniq; Ducatus Lituaniæ, nempe Dunceburgum, Roſiten, Lucen, Marienhuſen, itemq; reliqua omnia loca, quæ per Cõmiſſarios ad id vtrinq; deputandos

Polo-

Polonicæ poſſeſſionis per tempus Induciarum fuiſſe inuenientur, cum omnibus ſuis pertinentijs, territorijs, Vrbibus, pagis, fructibus & prouentibus, theloneiſq;, Iuribus, directoq; & vtili dominio remanent in poſſeſſione Sereniſſimorũ Regũ & Regni Poloniæ, Magniq; Duc: Lith: nec Serñmi Reges Regnũq; Sueciæ, in iſtam Partem Liuoniæ, vt ab altera diuerſam, neq; in Ducatus Curlandiæ Semigalliæq; & diſtrictum Piltenſem, vel reſpectu Liuoniæ Septentrionalis, vel quouis alio prætextu, vllum vnquam ius prætendent, aut prætendere poterunt. Cùm verò Magnus Dux Moſchouiæ, non modò dictam Liuoniam Polonicam, ſed etiam Partem Sueciæ occupatas armis nunc teneat, ideò conuentum eſt, vt ſi Reſpublica Polona aliquid ex Liuonia Suecica, quocunq; tempore à Moſchis, armis, tractatibus, aut aliter receperit, teneatur totum id Sueciæ vltrò, & gratuitò, non imputatis belli expenſis reſtituere; eodem modo, & viciſſim, ſi Regnum Sueciæ aliquid ex Liuonia Polonica, quocunq; tempore à Moſchis, armis, tractatibus, aut aliter receperit, teneatur totum illud Poloniæ & Magno Duc: Lithuaniæ vltrò, & gratuitò, non imputatis belli expenſis reſtituere.

2. §. Titulis & Inſignijs Liuoniæ, tum Sacra Regia Maieſt: Poloniæ Eiuſq; Succeſſores Reges Poloniæ Magniq; Duces Lithuaniæ ratione Auſtralis Liuoniæ, tum Sacra Regia Maieſt: Sueciæ Eiuſq; Succeſſores Reges Sueciæ, ratione Liuoniæ Septemtrionalis ſub Titulo Ducatus promiſcuè vtentur.

3. §. Siquas poſthac Controuerſias de limitibus, aut de rebus alijs, inter Regnum Poloniæ, Magnum Ducatum Lith: Liuoniam Polonicam, Curlandiamq; & Semigalliam ab vna, & Regnum Sueciæ eiq; ſubiectas Prouincias, inprimiſq; Liuoniam Suecicam ab altera Parte incidere & ſuboriri contigerit, eæ per Deputatos vtrinq; Cõmiſſarios, ad fines Liuoniæ amicabili ratione complanentur.

950

~~939~~

tur. Si quæ verò lites minores exortæ fuerint inter ſubditos & accolas vtriusq; Partis, nec tranſigi de ijs amicabiliter inter litigantes poſſit, quælibet Pars ad ſuum competens Forum remittatur, & Iuſtitia indilatè adminiſtretur.

4. §. SVbditi hoc vltimo bello & in futurū fugitiui Magni Ducatus Lithuaniæ, Samogitiæ, Liuoniæ, Poloniæ, Curlandiæ Semigalliæq; quicunq; in Liuonia Suecia reperti fuerint, ſuis Dominis ſine vllo Proceſſu Iuris reddentur, vnâ cum ſuis mobilibus, quæ inueniri poterunt, quæ profugus ſecum tulit, nec ſub nouo Domino acquiſiuit. Quod etiam viceuerſa obſeruabitur, ſi qui ſubditi fugitiui Liuoniæ Sueticæ in Magno Ducatu Lituaniæ, Liuonia Polonica, & Curlandia, ac Semigallia reperti fuerint. Si qui etiam abducti ſunt, & adhuc ſuperſunt, reddantur & illi, ſine Proceſſu Iudiciario, ſuis quiq; dominis.

5. §. QVò fauorem Commercijs & nauigationi Sacra Regia Maieſtas Poloniæ conteſtetur, ſigna Nautica in Domeſnes & Luſerort extructa conſiſtere permittit. De ratione verò conſeruationis & manutentionis eorundem conuenietur à Suecis cum Fundi dominis, nullo inde Iure aut prætenſione Regni Sueciæ in fundos dictos aut Territorum Piltenſe enaſcente aut enaſcituro.

VI.

ILluſtriſſimus in Liuonia Curlandiæ & Semigalliæ Dux, cum Sermã Coniuge Proleq; ſua Ducali, ac tota familia & Aula, abſq; vlla protractione intra ſex ſeptimanarum ſpatium à die quinta Aprilis ſtyli noui Rigam ſiſtetur. Inde verò intra dies quatuordecem decenti & ſuæ Dignitati accommodato conuenientiq; modo, vbi modernus Tractatus ſubſcriptus fuerit, ad fines Semigalliæ deducetur, omniaque ſua ſuorumq; mobilia non diſtracta, vbicunq; intercepta, vel Rigæ depoſita, literatoria ſimiliter, ſiuè publica ſi-

ue priuatorum documenta, bonâ fide extradentur, & Mitauiam reportabuntut. ante Eliberationem autem ſuam ac reſtitutionem plenariam, peculiari Reuerſalium diplomate caueat, de non offendendo aut vindicando aliquid contra Sacram Regiam Maieſtatem Regnumq́; Sueciæ in futurum: ſalua fidelitate & obligatione Regibus Regnoq́; Poloniæ & Magno Ducatui Lithuaniæ debita.

VII.

1. §. SEreniſſimus Rex Regnumq́; Sueciæ reſtituit Sereñmo Regi Reiq́; publicæ Poloniæ Mariæburgum Elbingamq́; cum ſuis Fortalicijs, reliquaq́; in Pruſſia loca, quæ Sueticis præſidijs tenētur. Ac Mariæburgum quidem vnà cum Arce ac fortalicijs ſuis, vt & Stuma intra octiduum à ſubſcriptione moderni Tractatus, & depoſita in manus Excellentiſſimi Dñi Mediatoris Serñmi Regis Poloniæ prouiſionali horum Pactorum Pacificatione, euacuabitur, & Præſidium Sueticum inde Elbingam deducetur. Elbinga autem cum ſuis fortalicijs vbi Tractatus modernus plenaria Serñmi Regis Poloniæ ratificatione confirmatus & per Reipublicæ Comitiali authoritate Delegatos pro futuro Conuentu ratificatus fuerit, quadriduo poſt ipſam ratificationum Commutationem, ſine contradictione euacuabitur; & in manus Sereñmi Regis Poloniæ Eiuſq́; Commiſſariorum tradetur. Bauſlium etiam, vti & reliqua, ſi quæ ſint in Suecorum poteſtate loca in Curlandia, præſidijs Sueticis euacuabuntur intra octiduum, poſtquam notitia ad Generalem Exercituũ in Liuonia, vel in abſentia eius, ad eius locum tenentem peruenerit de ſubſcripto Tractatu, quæ notitia per Tubicines vtriuſq́; Partis coniunctim Rigam deferetur.

2. §. DEductio militiæ Suedicæ vnà cum bellicis tormentis maioribus & minoribus, iuxta factam hîc conuentionem, necnon cum impedimentis, fiet Elbinga, di-

nerſis

951
940

uerſis vicibus, intra tamen definitum tempus permutationis Ratificationũ, & Euacuationis Elbingæ, dato eidem libero & innoxio tranſitu per Habum ad Portum Pilauienſẽ, & inde ad naues proprias, quas milites cõſcenſuri, & ad ditiones Sueticas ituri ſunt. Imponetur autem dicta militia circa deductionem Nauibꝰ Elbinganis, & ſi illæ non ſufficiant, tum nauibus adiacentium territoriorũ aliorum ſine aliquo pretio. Communicabit etiam Præfectus militiæ Sueticæ & conueniet cum Præfecto militiæ Electoralis, aut eius locũtenente, de modo tranſitus per dictum Portum Pilauienſem, Et fiat de cætero eiuſmodi deductio ſine damno & noxa ſubditorum in Pruſſia, tam Polonicorum, quàm Electoralium. Quòd ſi per periculum belli maritimò itineri militia ſeſe committere tutò nequeat, liber illi & innoxius tranſitus, per terram, quàm breuiſſimo itinere, in ditiones Iuris Suetici proximas, ſine damno Incolarum Reipublicæ Polonæ, & Sereñmo Electori Brandeburgico ſubiectorum, deducentibus Commiſſarijs Sereniſſimorum, Regis Poloniæ & Electoris Brandeburgici, concedi debet. Iuſtitia verò per Præfectos indilata bonâ fide adminiſtretur, damna & iniuriam paſſis.

3. §. SI cui, aut quibus in Ciuitatibus Pruſſiæ euacuandis, earumq; Territorijs non placuerit manere, ſed mutato domicilio aliò ſe conferre, ijs liberũ ſit in ſpacio trium abhinc annorum ſua diuendere, alijs elocare, aut pro ſuo libitu diſtrahere, ſine vllo impedimento aut onere, ſub quocunq; prætextu imponendo, ſaluis antiquis Ciuitatum Iuribus & Priuilegijs.

VIII.

QVidquid in Polonia & Magno Ducatu Lithuaniæ Prouincijſq; annexis in ijſq; Curlandia per hoc bellum Sereniſſimo Regi Regnoq; Sueciæ Eorumq; Ducibus, ac Legatis, vel à priuatis, vel à Communitatibus, Exercitibus, Pro-

Prouincijs per neceſſitatem belli vel aliter datum eſt, quocunq; titulo, Diplomatum, obligationum & Literarum, Inſtrumentorum & Actorum publicorum; Ea omnia authographa, quæ ſuperſunt, Sereniſſimo Regi & Regipublicæ Polonæ, Duciq; Curlandiæ circa Patificationum commutationem bonâ fide extradentur. Quodſi naufragio abſorpta ſint, vel alio modo perierint, omnia eiuſmodi ſcripta, actaq; priuata & publica ex nunc caſſantur, annihilantur, & eliminantur; Nihilq; exinde Reges Regnumq; Sueciæ in Prouincias, Exercitus, Diſtrictus, vel Priuatos in Polonia, Magno Ducatu Lithaniæ, & Prouincijs, illis annexis vel ſubiectis, in ſpecie etiam Curlandia & Diſtrictu Piltenſi Iuris prætendere velle aut poſſe, omni meliori modo declaratur.

IX.

RESTITUENTUR quoq; à Parte Suecorum omnia Archiua, Acta publica, Caſtrenſia, Iuridica Eccleſiaſtica, necnon Bibliotheca Regia, quæ ex Regno Poloniæ & Magno Ducatu Lithuaniæ auecta, & quorum copia haberi poteſt. Idq; intra tempus commutationis Ratificationum, vel ad ſummum intra tres menſes à facta commutatione.

X.

OBligationes atq; recognitiones, ſi quæ ſunt ab Illuſtriſſimo Curlandiæ & Semigalliæ Duce, aut Incolis Curlandiæ & Semigalliæ Diſtrictuſq; Piltenſis extortæ per Suecos, aut viceuerſa à Suecis per Polonos, in totum caſſantur, nullumq; habere pondus declarantur.

XI.

DEbita inter vtriuſq; Partis ſubditos & Incolas, tum etiam à Ducibus & Officiarijs belli vbicunq; contracta, vtrinq; bonâ fide ſoluentur; ſi quæ verò hoc bello vltimo, Obligationes, & recognitiones extortæ ab vtrinq; ſint, in totum caſſantur, nullumq; pondus habere daclarantur.

952
944

XII.

DEpoſita, aliaq; bona mobilia, vbicunq; reperiuntur, & Fiſco nondum adiudicata, bonâ fide proprijs Dominis reſtituantur. Nemo autem tenebitur ad eorum refuſionem, quæ Fiſco adiudicata & extradita ſunt, præſtandam.

XIII.

TOrmenta bellica maiora minoraq;, in Polonia, Magno Ducatu Lithuaniæ, Pruſſia, Curlandia, cæteriſq; annexis Prouincijs, à Suecis capta, ſiue ſint Reipublicæ, ſiue priuatorum, ſiuè Ciuitatum, quæcunq; in locis euacuandis reperientur, exactè relinquentur. Quæ verò ex Suecia inuecta ſunt in Poloniam, Lith: Pruſſiam, Curlandiam, liberum erit Sueciæ, ſine vlla prætenſione, ſecum auferre. Tranſactioni quoq; deditionis Thoruniæ, quod adhuc reſtat hac in re ſatisfiet.

XIV.

§. 1. QVicunq; hoc bello ab vtrinq; inter Suecos, Polonos, & Lithuanos in quocunq; loco capti ſunt, cuiuſcunq; conditionis ac ſtatus, liberè & ſine vllo ſoluto pretio, niſi aliter ante hunc Tractatum ab ipſis conuentum fuerit, dimittentur, priſtinæq; libertati reſtituentur, ſolutis tamen impenſis Officiariorum in vitam eorum factis, & debitis in captiuitate ab eis contractis. Cæterum captiuis quoq; annumerandi, & ab vtraq; Parte reſtituendi ſunt, qui inuiti militiæ alterius Partis nomina dederunt. Omnes verò ſupradicti qui quidẽ in Polonia, Magno Ducatu Lith: Pruſſia Regali, vtraq; Liuonia aut Curlandia detinentur, intra tres ſeptimanas à ſubſcripto moderno Tractatu, illi autem qui extra Poloniam, Lithu: Liuonias & Curlandiam detinentur, intra tres Menſes libertati reſtituantur. Quod autem de Lytri conuenti ſolutione hîc ſupradictum eſt, tantùm locum habebit, in maioribus Officiarijs, vt pote de Generalibus, Tribunis, Tribunorum locum teſnentibus, & Capitaneis.

§. 2.

§. 2. SAcræ Regia Maieſtas & Regni Poloniæ Magnuſq; Ducatus Lithuaniæ, id Paci huic perpetuæ dúdum cenſuerunt, vt authoritatem & Officia ſua interponant, apud Chamum Ordaſq; Tartarorum, quò ſine lytro captiui in Tartaria Suetici, intra ſex abhinc Menſes inde dimittantur, dimiſſi verò per Regnum Poloniæ Magnumq; Ducatum Lith: annexaſq; ijs Prouincias, liberè ac tutò tranſeant, & benignè habiti, ad Prouincias ac ditiones Iuris Suetici promoueantur.

XV.

§. 1. COmmercia priſtina ſint libera & non impedita inter vtrumq; Regnum Poloniæ, Magnumq; Ducatum Lith: & Sueciæ, ſubiectaſq; illis Prouincias, ſubditos & Incolas tam terrâ, quàm mari, & in veteri vſu atq; exercitio, quo fuerunt tempore Induciarum, conſeruentur. Inprimis ſit liberum Commerciorum exercitium, liberaq; defluitatio Mercium per Fluuium Dunam & Bulderauiam, ſubditis & Incolis Regni Poloniæ Magniq; Ducatus Lith: & Poloniæ, Liuoniæ Curlandiæq; ac Semigalliæ, cum ſubditis Incolis ſuè Liuoniæ Sueticæ; & viceuerſa ſubditis Incoliſq; Regni Sueciæ & Liuoniæ Sueticæ ſit liber commerciorum vſus per eadem flumina, cum ſubditis Incoliſq; Poloniæ, Lith: Liuoniæ Polonicæ & Curlandiæ, Semigalliæq;. Theloneorum verò & Vectigalium in flumine Duna & Bulderauia, vt & Maritimorum ac Terreſtrium in Liuonia, eadem ratio & in ijſdem tantùm locis ab vtraq; Parte in poſterum ſit, vti & vbi tempore induciarum, & ante hoc bellum vltimum fuit.

§. 2. MAioris quoq; Poloniæ Incolæ cuiuſcunq; conditionis ſint, ſiue terrâ, ſiue aquâ commercia ſua exercentes, nullis nouis theloneis & gabellis Stetini onerabuntur.

953
942

§. 3. Ciuitas quoq; Gedanenſis, & aliæ Pruſſiæ Ciuitates, in Regno Sueciæ & Subiectis Prouincijs alijs, gaudeant ea libertate Commerciorum & vectigalium, quâ gauiſæ ſunt ante hoc nouiſſimum bellum.

XVI.

DOminus Comes Königſmarckius Campi Mareſchalcus Sueciæ abſq; vlla protractione intra ſex ſeptimanarum ſpatium à die quinta Aprilis ſtyli noui Dantiſcum modo decenti ſiſtetur. Inde verò intra dies quatuordecim, vbi modernus Tractatus ſubſcriptus fuerit, eliberabitur. ante reſtitutionẽ autem plenariã peculiari Reuerſalium Diplomate caueat de non offendendo & vindicando aliquid contra Sacram Regiam Maieſt: Regnumq; Poloniæ & ſpecialiter Ciuitatem Gedanenſem, ſalua tamen debitâ Regibus Regnoq; Sueciæ obedientia & fide.

XVII.

SEreniſſimus Rex & Reſpublica Poloniæ Illuſtriſſimæ Principis Annæ Mariæ defuncti Illuſtr: Ducis Ianuſſij Radziuilij Palatini Vilnenſis Supremi Exercituum Magni Ducatus Lith: Ducis vnicæ Filiæ in adeundis, ſecundum Legitimas conſuetudines Regni & Magni Ducatus Lith: hereditatibus & bonis paternis ac maternis, vigore Generalis Amniſtiæ præſenti conuentione omnibus cautæ, vt ei ſatisfiat, condignam rationem habituri ſunt.

XVIII.

DEmortuorum belli Ducum atq; Officialium aliorum corpora ſiuè in Polonia ſiue in Pruſſia adhuc inhumata & nonnullis in locis aſſeruata ſunt, tradentur & non denegabuntur ijs, quibus cura mandabitur ea inde deducendi. Quorum autem cadauera tum in priori tum hoc vltimo bello humata ſunt in Elbingenſi, Mariæburgenſi, & alijs in Pruſſia, & Polonia templis, intacta iaceant, ac Sepulchra eorum ab omni violatione & inquietudine ſint immunia.

XIX.

DE Domini Ducis Croiani deſiderio ratione debitorum apud Rempublicam Polonam, ita conuentum eſt, vt prædictus Dominus Dux Ius ſuum Originalium Obligationum productione doceat in proximè futuris Comitijs Regni Generalibus, ibidemq́, debita ratio eius habeatur, Saluo quoq; Iure Illuſtriſſimi Ducis Curlandiæ, ſiqud eidem adpræfatas Summas pecuniarias competierit.

XX.

QVo ad Dominorum Comitum à Dona poſtulatum & debitum apud Rempublicam Poloniæ, in quantum illud liquidare poterit, uſta eorũ ratio in futuris Comitijs Regni habebitur.

XXI

Habebitur quoq́; æ qua ratio à Suecia Dñi Baronis Sigiſmundi a Güldenſtern, quo ad bona in Regno Sueciæ, vel illi ſubiectis Prouincijs prætenſa.

XXII.

1. §. EAdem ſimiliter Pax, Amicitia, Amniſtia & præteritorum omnium perpetua obliuio, ſub iiſdem clauſulis & vinculis in hocce Inſtrumento contentis, vigeat, & in perpetuum ſtabilita ſit, inter Sereniſſimum & Potentiſſimum Principem ac Dominum Dñum LEOPOLDVM Electum Romanorum Imperatorem ſemper Auguſtum, Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ Regem, Archiducem Auſtriæ &c. &c. &c. Præcipuum Poloniæ Fæderatum, belliq; Socium, nec non eius heredes ac Succeſſores, Regna & ſubiectas Prouincias, tam in, quàm extra Imperium Romanum, Eorumq́; ſubditos & Incolas, ac Sereniſſimum & Potentiſſimum Principem ac Dominum Dñm CAROLVM Suecorum, Gottorum, Vandalorumq́; Regem, Magnum Principem Finlandiæ &c. &c. &c. eiuſq; he-

redes

954
143

redes ac Succeſſores Reges Regnumq; Sueciæ, & Subie-ctas Prouincias, tum in Imperio Germanico, tum extra il-lud ſitas, eorumq; ſubditos & Incolas, ita vt quidquid vel ante hoc bellum, vel illo durante, ſiue in Polonia, ſiue ex-tra illam, ſeu ratione auxilij Sereniſſimo Regi ac Reipub: Poloniæ præſtiti, ſiue quauis alia de cauſa, mutuæ offenſio-nis atq; inimicitiarum aut Prætenſionum oriri potuit, per-petuæ obliuioni tradatur. Neutriq; Parti quocunq; præ-textu licitum ſit, alterius Regna, Status, aut Prouincias, clam aut palam directè vel indirectè armis impetere, vel vllum in ipſas hoſtilitatis genus exercere, ſed alter alteri-us commoda ſectetur, & omnia inter vtramq; Partem ea-rumq; ſtatus ac ſubditos ad priſtinum prorſus ſtatum vnio-nem & fidam correſpondentiam reſtituta & redintegrata ſint, & nemini ex vtriuſq; partis ſubditis aut Imperij ſtati-bus, ac Vaſallis noxæ ſit aut præiudicio, quòd alterius par-tes hoc bello ſago vel toga fuerit ſectatus, ſed quicunq; ex ſola Cauſa huius belli, aut ſtatu ſuo decidiſſet, is in priſti-num ſtatum, in quo ante hoc bellum immediatè fuit, quo ad honores ac bona immobilia, nec non etiam quo ad bo-na mobilia, ſi Fiſcono ndum adiudicata & extradita ſint, in dilatè & ſine contradictione reſtituatur, ijsq; plenariè gau-deat ac fruatur.

2. §. VT autem firmioribus fundamentis hæc Pax & A-micitia ſtabiliri queat, Sacra Cæſarea Maieſt: loca omnia quæ in Pomerania & Megapoli occupata præſidijs ſuis inſidentur, Sereniſſimo Regi ac Regno Sueciæ, Ea verò quæ in Holſatia & Ducatu Sleuicienſi Duci Holſatiæ Gottorpienſi, qui præuia tamen Cautione de non vidican-do iuxta formulam de qua hic conuenit, hac Pace conſenſu Partium incluſus cenſebitur, reſtituet plenariè cum tormen-tis bellicis ipſorum proprijs, re armamentaria, cæteroq; ap-paratu bellico, nec non mobilibus cuiuſcũq; generis, item Actis Cancellariæ, Archiuis, ac literarijs documentis pro-

ut ea

ut ea omnia tempore occupationis vel deditionis inibi reperta ſunt, & adhuc non diſtracta extant. Quæ euacuatio fiet locorum ſcilicet Pomeraniæ & Megapoleos, exceptis Vollino, Damm & Grifenhagen, intra duas ſeptimanas à die permutationis ratihabitationum computandas, quo tempore Elbinga quoq; Poloniæ reſtituetur. Vollinium verò Damm Grifenhagen, nec non loca Holſatiæ & Ducatus Sleſuicenſis, intra alias duas ſequentes hebdomadas à die ſupramemoratæ permutationis, euacuabũtur, deductis eodem tempore è dictis locis Præſidiarijs militibus, & è Prouincijs ad Sacram Regiam Maieſt. Regnumq; Sueciæ Duces Megapolitanos & Ducem Holſatiæ Sleſuicienſem ſpectantibus, Copijs omnibus ea ratione & modo, de quo inter Generales vtriuſq; Partis vel eorum locumtenentes, intra tempus ratihabitionib⁹ commutãdis præfinitum, conuẽtum fuerit.

3. §. CÆterorum quidquid circa res Imperij controuerſiæ interceſſerit iuxta Imperij & Pacis Germanicæ leges, abſq; ſtrepitu armorum componetur aut decidetur, & ſtabitur ab vtraq; parte per omnia diſpoſitioni Pactorum Oſnabrugenſium & Conſtitutionibus Imperij.

XXIII.

1. §. SImiliter tam à Parte Sereniſſimi Imperatoris quàm Sereniſſimi Regis Sueciæ captiui huius belli cuiuſcunq; ſint Conditionis ac Status, liberè & ſine ſoluto vllo preto ſeu lytro, niſi aliter ante ſubſcriptum Tractatum ab ipſis conuentum fuerit, intra ſpatium trium hebdomadarum à die ratihabitionis, dimittentur, & libertati priſtinæ ſolutis ab Officiarijs impẽſis in victũ eorum factis, & debitis in Captiuitate ab eis contractis, reſtituentur. Et Captiuis quoq; annumerandi & ab vtraq; Parte reſtituendi ſunt, qui inuiti ad danda alterius Partis militiæ nomina ſua adacti fuerunt. Quod autem de lytri conuenti ſolutione hîc ſupradictum eſt, tantùm locum habebit in maioribus Officiarijs,

vt poſt

955
944

vt pote Generalibus, Tribunis, Tribunorum locumtenentibus & Capitaneis.

XXIV.

1. §. SIt itidem Pax perpetua veraq; ac ſyncera amicitia inter Sereniſſimum ac Potentiſſimum Principem ac Dominum Doñm CAROLVM (titulus abbreuia &c). eius hæredes ſucceſſores ac poſteros Reges Regnumq; Sueciæ eiuſdemq; tam Imperio quàm extra illud ſitas Prouincias ſtatus ac ditiones, & Sereniſſimum Principem ac Dominũ Dñm FRIDERICVM VILHELMVM (titulus abbreuiatus) Poloniæ Fœderatum belliq; ſocium eiuſdemq; hæredes ac Succeſſores Prouincias ſtatus ac ditiones, in & extra Imperiũ Romanum ſitus, ita vt alter alterius honorem, commodum, & vtilitatem, ſincere ſerioq; in perpetuum promoueat.

2. §. Pacta verò & Fœdera omnia, quæ partes Paciſcentes inter ſe vel cum alijs Principibus ac ſtatibus vtrinq; ſancita habent, quo ad omnia ſua Puncta, clauſulas, & Articulos, integra & in pleno robore ſuo permaneant, ita tamen vt per ea præſens Tranſactio Pacis nullum præiudicium patiatur.

5. §. Sit etiam vtrinq; Amniſtia, & præteritorum omnium perpetua obliuio, ita vt quidquid hactenus quocunq; loco & quauis de cauſa, ſiue in Imperio Romano, ſiue extra illud, ab alterutra Partium, vel ſub earum Imperio, poteſtateq; exiſtentibus, abſq; vllo perſonarum rerumq; reſpectu geſtum vel admiſſum fuerit, nullo prætextu via Iuris vel facti, directè vel per indirectum à neutra parte vnquam vindicari poſſit. Et nec horum nec vllius alterius rei cauſa vel prætextu alter alteri poſthac quicquam hoſtilitis aut inimicitiæ, vel etiam quo ad Miniſtros, Officiarios, aliosq; Incolas ac ſubditos, Statum, bona, vel ſecuritatẽ per ſe vel per alios, clàm vel palàm inferat vel inferri faciat.

4. ſ. Nemini quoq; ex vtriuſq; Partis ſubditis aut Vaſſalis, cuiuſcunq; conditionis & Dignitatis fuerit, noxæ ſit aut præiudicio, quòd alterius Partes hoc bello ſago vel toga fuerit ſectatus, ſed quicunque ex ſola cauſa huius belli de ſuis Poſſeſſionibus decidiſſet, in priſtinum Statum, in quo ante hoc bellum immediate fuit, quo ad honores ac bona immobilia, nec non etiam quoad Mobilia bona, ſi hæc bona mobilia Fiſco nondū adiudicata, & extradita, aut aliàs diſtracta ſint, indilate & ſine vlla contradictione reſtituatur, ijsq; plenariè gaudeat ac fruatur. Atq; proinde & Campi Marshalco Comiti à Konigſmarg, vt & Campi Marſchalci Comitis Witembergij heredibus, bona immobilia quæ in Ditionibus ſuæ Serenitatis Electoralis vbicunq; locorum ante hoc bellum poſſederunt, in eo ſtatu, quo nunc ſunt, reſtituantur, vigore huius Amniſtiæ atq; eo Iure tenenda, quo ante bellum hoc exortum ea tenuerunt ac poſſederunt.

XXV.

ET ne occaſione anteactorum lis & diſſidium aliquod oriri poſſit, Sacra Regia Maieſt: Sueciæ, pro ſe heredibus ac Succeſſoribus ſuis Regibus Regnoq; Sueciæ, virtute huius Inſtrumenti Pacis, quàm fieri poteſt validiſſimè in perpetuum & irreuocabiliter renunciat, Pactis, quæ die 7/17 Iunuarij Anno 1656. Regiomonti, item 15. 25 ſupradicti Anni Mariæburgi, tam quæ 10 20 Nouembris eodem Anno 1656. Labrauiæ, inter Sereniſſimum Sueciæ Regem glorioſæ memoriæ nuper defunctū, & ſuā Serenitē Electoralem confecta ſunt, vt & alijs omnibus Conuentionibus quæ illis adiectæ aut ſeparatim quocunq; modo durante hoc bellò Polonico eiuſq; reſpectu initæ ſunt, atq; ea omnia & ſingula in omnibus & ſingulis Clauſulis, Conditionibus, & Articulis ſuis irrita & nulla pronunciat, omnemq; ipſis vim vigorem & effectum hoc ipſo & virtute huius Pacti penitùs & in æternum detrahit, Ita vt contra ſuam Sereni-

956

renitatem Electoralem Brandeburgicam, eiuſq; heredes Agnatos, Succeſſores, Prouincias vbicunq; locorum ſitas, & in ſpecie in Ducatum Pruſſiæ atq; eiuſdem Ordines & Incolas, aut contra Sacram Regiam Maieſt: eiuſdemq; Succeſſores Reges Regnumq; Poloniæ, ex nominatis & indigitatis ſupra Pactis & Conuentionibus abolitis, nunc & in poſterũ, ſiue ſucceſſionis in Pruſſiam, ſiue vnionis aut quocunq; alio prætextu vel cauſa, nomine Regis, Regum, heredum, ac ſucceſſorum, & Regni Sueciæ, nihil vnquam allegari, prætendi, aut poſtulari poſſit, aut debeat. Quare præmemoratorũ Pactorum & conuentionũ originalia cùm retradi non potuerint, hoc ipſo pro retraditis, ſciſſis, & in cineres redactis habentur, atq; in æternum habebuntur. Quemadmodum & Sereniſſimus Elector Brandeburgicus in Pruſſia Dux quàm fieri poteſt validiſſimè in perpetuum & irreuocabiliter vigore huius Inſtrumenti Pacis, pro ſe heredibuſq; ac ſucceſſoribus ſuis profitetur, nihil vel ſe, vel heredes ac poſteros ſuos ex prædictis Pactis aut Conuentionibus contra Sacram Regiam Maieſt: Regnumq; Sueciæ prætenſuros, ſed ſua Serenitas Electoralis pro ſe heredibuſq; ac ſucceſſoribus ſuis hoc ipſo & virtute huius Pacti, ſupramemoratis Pactis omnibus iam abolitis renunciat, & eadem omnia pro retraditis, ſciſſis & in cineres redactis nunc & in æternum declarat, & irrita ac nulla pronunciat, omnemq; ipſis vim, vigorem & effectum penitùs & in æternum detrahit.

XXVI.

SEreniſſimus Elector Brandeburgicus loca omnia quæ in Pomerania hoc bello occupata præſidijs ſuis inſidentur, Sacræ Regiæ Maieſt: & Regno Sueciæ, Ea verò quæ in Holſatia & Ducatu Sleſuicienſi Celſiſſimo Principi & Duci Holſatiæ Gottorpienſi, quipræuià tamen cautione de non vindicando iuxta formulam, de qua hîc con-

uenit, hac Pace conſenſu Partium incluſus cenſebitur. reſtituet, plenariè cum tormentis bellicis Ipſorum proprijs, re armamentaria, cæteroq; apparatu bellico, nec non mobilibus cuiuſcunq; generis, item Actis Cancellariæ, Archiuis, & Literarijs Documentis, prout ea omnia tempore occupationis vel deditionis inibi reperta, & adhuc non diſtracta extant. Quæ euacuatio fiet locorum ſcilicet Pomeraniæ exceptis Wollino Damm & Griffenhagen, intra duas ſeptimanas à die permutationis ratihabitionum computandas, quo tempore quoq; Elbinga reſtituetur. Vollinum verò Damm & Griffenhagen, nec non loca Holſatiæ & Ducatus Sleſuicienſis, intra alias demum ſequentes ſeptimanas duas à die ſupramemoratæ reſtitutionis, euacuabūtur, deductis eodem tempore, è dictis locis, Præſidiarijs militibus & Prouincijs ad Sacram Reg: Maieſt: Regnumq; Sueciæ ac Ducem Holſatiæ & Sleſuici Regentem ſpectantibus, Copijs omnibus, ea ratione & modo, de quo inter Generales vtriuſq; Partis vel eorum locumtenentes intra tempus ratihabitionibus commutandis præfinitum, conuentum fuerit. Ita tamen ne in præmemoratis reſtituendis & euacuandis locis vel communitatibus, qui Præſidia Electoralia habuerunt, aut quouis modo hoc bello in ſuæ Serenitis fide & poteſtate fuerunt, vel cuiquam priuato quod Suā Serenī: ſecutus fuerit, vlla ratione noxæ fraudiq; ſit, vel alia in re quo ad priſtina Iura Priuilegia, Bona, Feuda, & libertates illi competentes abſq; exceptione vel reſeruatione præiudicet.

XXVII.

CAptiui huiuſce belli cuiuſcunq; Conditionis & ſtatus, liberi, & ſine vllo ſolutò pretiò ſeu lytro, niſi aliter ante ſubſcriptū Tractatū ab ipſis conuentū fuerit, intra ſpatium trium hebdomadarum à die ratificationis dimittentur, priſtinæq; libertati reſtituentur, ſolutis tamen ab Officiarijs impenſis in victum eorum factis, & debitis ab eis in Capti-

957
946

nitate contractis Cæterum Captiuis quoq; annumerandi & ab vtraq; parte reſtituendi ſunt, qui inuiti militiæ alterius Partis nomina dederunt.

XXVIII.

DEbita inter vtriuſq; Partis ſubditos & Incolas tum etiam a Ducibus & Officiarijs belli vbicũq; cõtracta ab vtrinq; bona fide ſoluentur; ſi quæ verò hoc bello vltimò obligationes & recognitiones extortæ abutrinq; ſint, in totum caſſantur, nullumq; habere pondus declarantur.

XXIX.

INter Sacræ Regiæ Maieſtatis Sueciæ & ſuæ Serenitatis Electoralis Brandeburgicæ Regni, Prouinciarum, Statuum, Ditionum tam in Imperio Romano, quàm extra illud ſitarum ſubditos & Incolas priſtina reſtituantur commercia, atq; in poſterum in pleno vigore conſeruentur,

XXX.

SI quæ bona a ſuæ Serenitatis Electoralis Subditis, vel eiuſdẽ Ditionum Incolis in Regiæ Suæ Maieſtatis Sueciæ Regno, Prouincijs, Ditionibus, aut locis Occupatis & hactenus Poſſeſſis, antè vel ſub tempus huiuſce belli depoſita, vel alio quocunq; modo eò delata ſunt, ea ſine vlla mora, vel effugijs, dominis ſuis reſtituantur, niſi iam Fiſco adiudicata atq; extradita fuerint.

XXXI.

CVm verò ad ſtabilitatem huius Pacis plurimùm interſit, vt vniuerſaliter componatur, & inter omnes belli huius Socios ſecuritati Commerciorum plenè proſpiciatur: Ideò licèt Controuerſiæ, quæ Sereñmo Regi Reguoq; Sueciæ cum Serñmo Rege Daniæ intercedunt, hîc commodè decidi non potuerint, & in ipſa Dania cum ſpe ſucceſſus tractetur; Nihilominus conuentum eſt, vt Sereniſſimus Daniæ &

Nouer-

Nouergiæ Rex, eiuſq; Regna ac Dictiones, in hoc Tractatu, concluſa in Dania Pace, comprehendantur, ita vt ea omnia, quæ inter altememoratos Sueciæ & Daniæ Reges concluſa & conſtituta fuerint, ad hanc Pacem pariter, ac ſi in hoc Inſtrumento ſpecificè inſerta forent, pertinere cenſeantur, ſaluo per omnia ipſo Tractatu in Dania inter vtroſq; Reges & Regna concluſo vel concludendo.

XXXII.

CEſſent omnes hoſtilitatis Actus inter Partes Paciſcentes omnes tum Principales, tum Fæderatas, earumq; exercitus à die concluſæ & ſubſcriptæ huius Pacis cõputando in Pruſſia tam Regali quàm Ducali, exactis quatuor, in Pomerania & Megapoli duodecim, in Curlandia & Liuonia quatuordecim, & in Holſatia & Sleſuicienſi Ducatu exactis viginti diebus. Eodem quoq; die in ſingulis præmemoratis locis negotiationes quæuis priſtino vſui reſtituantur, & Literarum commercia libera ſint.

2. §. Generales Præſidij Elbingenſis in Pruſſia, ac tam Cæſarei quàm Electorales in Pomerania, poſt acceptam huius armorum Ceſſationis intimationem, exactam curam adhibebunt, vt vſq; ad finalem Pacis executionem militis ſuſtentatio non ampliùs exigatur more hoſtili, nec vltra iuſtam & neceſſariam alimentationem Prouinciæ ipſorum armis inſeſſæ aggrauentur; In quem finẽ Commiſſarij à Partibus deputabuntur qui curam ſedulam habeant, ne exorbitantiæ contra hanc Conuentionem fiant.

XXXIII.

DEniq; omnium belligerantium in Imperio Partium, Copiæ & Exercitus poſt reſtitutionem locorum ab omnibus Partibus Paciſcentibus dimittantur, & exauctorentur, eo tantùm numero in ſuos cuiuſcũq; proprios ſtatus traducto, quem quæq; Pars pro ſua ſecuritate iudicauerit neceſſarium

XXXIV.

958

947

XXXIV.

1. §. QVò firmior ſtabilior & ſecurior Pax hæc coaleſcat & ab omni parte intemerata duret, promittunt ſupra memoratæ Partes Paciſcentes omnes tam Principales quàm Fœderatæ, ſe hanc Tranſactionem & Pacem, omneſq; eius Articulos, capita & Clauſulas, ſanctè & inuiolabiliter ſeruare velle & debere, & ne in poſterum violari queat ſe inuicem ad Generalem Garantiam & euictionem mutuam, ac defenſionem reciprocam omni exparte obſtringunt hiſce quàm fieri poteſt firmiſſimè ſpondentes, vt ſi contingat vnam Partem ab altera, vel plures à pluribus, terra vel mari bello contra hanc Pacificationem impeti, aggreſſor ipſo facto pro infractore huius Pacis ab omnibus habeatur, eiuſdemq; beneficio excidat. Et tum altera reliquæq; Paciſcentium Partes, Parti læſæ ad ſummum intra duos menſes à requiſitione Partis læſæ, eidem communibus armis aſſiſtere, & bellum tam diu contra aggreſſorem proſequi, donec Pax Communi omnium Partium conſenſu reſtituta fuerit, inuicem teneantur.

2. §. SI verò contingat vnam Partem ab altera, vel plures à pluribus graui aliquâ iniuriâ citra tamen vim armorum vexari, non licebit ideò læſo ad arma ſubitò recurrere, ſed antè amicabilis componēdarū huiuſmodi controuerſiarum ratio ineunda erit, videlicet vt Læſus acceptâ iniuriâ ſi immediatè cum lædente conuenire nequeat, alios Paciſcentes moneat, & Commiſſio Generalis omnium Paciſcentium nomine inſtituatur ad læſi confinia intra ſpatium quatuor menſium inquo inter Deputatos vtrinq; Cōmiſſarios negotium diſcutiatur, & ſi poſſibile erit, intra quatuor ad ſummum alios menſes terminetur

3. §. SI verò lædentem refractarium ad æqua quæ proponentur media deprehenderint, tunc læſis licebit, facta tamen priùs legitima belli denunciatione, Ius ſuum armis proſequi, & bellum vt ſupra Statutū eſt, lædenti inferre.

4. §. QVod ſi verò turbationes vi contrarijſue actibus recundãtur ſolummodo tuendorum limitum cauſa, actus eiuſmodi prouiolatione Pacis non reputabuntur, ipſa autem ſuper Limitibus controuerſia citra vim armorum terminetur.

XXXV.

PActa hæc ratihabeantur à Sereniſſimo Rege Poloniæ nec non Republica Polona eiuſq; Fæderatis ab vna, & Sereniſſimo Rege Succiæ ab altera Parte, qua de re ad modum ſequentem conuenit.

Primò. Inſtrumentum huius Pacis manibus ac Sigillis Dominorum Commiſſariorũ vt vtriuſq; Pactis, tum & Excellentiſſimi Doñi Legati Mediatoris ſubſcribatur & inuicem tradatur & commutetur.

Secundò Sereniſſimus Rex Poloniæ eadem Pacta illico à ſubſcriptione & ſignatione Dominorum Commiſſariorum Polonicorum diplomate ratificationis in forma conuenta, confirmet, atq; exnunc aſſecurationem ſuam interponat ſubſequuturam intra ſpatium ad ſummum trium menſium computandorum à ſubſcriptione huius Inſtrumento Pacis plenariam eiuſdem Regiæ Maieſt: ratificationem cum integra inſertione Inſtrumenti Pacis, concluſa ad formulam inter vtriuſq; Partis Commiſſarios conuentam.

Tertiò. Sereniſſimus Rex Succiæ ſolenni Inſtrumento hæc Pacta nomine ſuo & Regni Succiæ per ſubſcriptionem Sereniſſimæ Regiæ Matris ſuæ & Dominornm Regni Succiæ Adminiſtratorum in forma conuenta rata habeat.

Quartò. Domini Delegati ex Republica Polona lege Comitiali Añno 1659. Deputati nomine Reipublicæ hæc Pacta ſubſcriptione ſigillatione ſua approbent in futura Conuocatione intra tres menſes celebranda.

Quintò. Diplomata ratificationis tam Sacræ Regiæ Maieſtatis Poloniæ, quàm Deputatorũ Comitiali Lege delegatorum

959
945

corum in Proximis Comitijs, Conſtitutionibus & Volumini Legum Polonicarum inſerantur,

Sextò. Inſtrumenta hæc ſolẽnia ratificationis tum vtriuſq; Sereñmi Regis, tum dictorum Reipublicæ Delegatorum abambarum Partium Commiſſarijs intra ſpatium ad ſummum trium menſium à ſubſcriptione huius inſtrumenti Pacis computandorum, ad limites Territoriales inter Elbingam & Mariæburgum vtrinq; per Excellentiſſimum Doñũ Mediatorem à Partibus Paciſcentibus accipiantur, & ab eodem ipſo tempore inter partes commutentur.

Septimò. Vt Sacra Cæſarea Maieſt: & Sereniſſimus Elector Brandeburgicus ratihabitiones ſuas itidem tempore & loco eodem tradi faciant.

Octauò. Deniq; vt dicta Sereniſſimorum Regum & Reipublicæ Polonæ & eius Fæderatorum Inſtrumenta Ratificationum adconuentam & præſcriptam formulam, quo ad Titulaturam & Sigillationem aliaq; requiſita nulla voce aut ſyllaba immutata conficiantur, & reciprocè commutentur.

XXXVI.

CVm autem pro maiori ſecuritate huius Pacificationis tam Sereniſſimus & Potentiſſimus REX & Reſpublica Poloniæ, quàm Sereniſſimus & Potentiſſimus Rex Sueciæ, vt & Sereniſſimus Elector Brañeburgicus poſtularint vt Sereniſſimus ac Potentiſſimus Princeps ac Dominus Dominus LVDOVICVS XIV. Galliarum & Nauarræ Rex Chriſtianiſſimus, cuius ope ac ſtudio inter præmemoratos Sereniſſimos Reges & Sereniſſimum Electorem Brandeburgicum Pax promota, & Mediatione ad optatum finem perducta eſt, Executionis & obſeruationis illius inter eoſdem Fideiuſſor exiſteret, Sacra Regia Maieſtas Chriſtianiſſima poſtulationibus ac votis illorum annuens eodemq; animo Pacis huius perpetuitatẽ exoptans, quo eam procurauit, pro ſe ac Succeſſoribus ſuis Regibus Galliæ ſpondet ac promittit,

tit, idq; per Illuſtriſſimum & Excellentiſſimum Dominum ANTONIVM de LVMBRES, Legatum ſuum plenarijs Mandatis ad hanc Guarantiam Cauendam inſtructum, ſe exutionem horum Pactorum eorumq; obſeruationem ac perpetuitatem inter eoſdem ſupranominatos Principes, omni meliori quo fieri poteſt modo, etiam armis, vbi amicabilia media non proceſſerint, aſſerturam. Et ſi quis eorum ſub hac Fideiuſſione comprehenſorũ illa violarit, arma vireſq; ſuas Parti læſæ ad eius requiſitionem iuncturam. Quod vt firmiùs omnibus conſtet, promittit Dominus Legatus Gallicus ſe Ratificationem Regis ſui, ſuper hãc Guarantiam eodem tempore quo ratihabitiones Pacis commutabuntur, extraditurum. Integrum quoq; erit Paciſcentibus omnibus eandem Chriſtianiſſimi Regis Guarantiam & Fideiuſſionem ſuſcipere, & alios quoq; tempore Ratihabitionis ad idem Officij Genus inuitare, & denominare Principes ac poteſtates.

XXXVII.

SI quis Regum, Principum, nec non Rerumpublicarum ac Statuum Amicorum hiſce Pactis à quacunq; Parte Paciſcentium includi voluerint, ſit ipſis eius facultas, modò ſe ad iſta intra ſex abhinc menſes declarauerint. Et id Conſenſu omnium Partium fiat.

IN quorum Omnium & ſingulorum fidem maiuſq; robur, omnium Partium Legati & Commiſſarij cum Illuſtriſſimo & Excellentiſſimo Dño Mediatore præſens Pacis Inſtrumentum & hoc quidem exemplar Sereniſſimi Regis & Reipubli-

960
949

cæ Poloniæ Atq́; Sereniſſimi Electoris Brandeburgici Legati ac Commiſſarij manibus ſigilliſq́; proprijs munierunt ac firmarunt. Datum Oliuæ Die Tertia Maij Anno Domini MilleſimoSexcenteſimo Sexageſimo.

IOANNES Comes de Leſzno Palatinus Poſnanienſis, Maioris Poloniæ Generalis Sereniſſimi Reg: Regniq́; Poloniæ Legatus Plenipotentiarius mpp.

IOANNES ANDREAS Morſtin de Raćiborſko Referendarius Regni Legatus Plenipotentiarius mpp.

CHRISTOPHORVS PAC Supremus CANCELLARIVS & LegatusPlenipotentiarius Mag : Ducat: Lithuaniæ mpp.

IOANNESGniñſki Succamerarius Pomeraniæ SereniſſimiRegis Regniq́; Poloniæ Legatus Plenipotentiarius mpp.

II